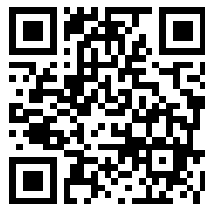

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

GoogleTM books

<https://books.google.com>

Grabar/English Dictionary

𐌆𐌿𐌲𐌰

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌱𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌱𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

𐌲𐌰𐌳𐌰𐌹

~~62. C. 27~~

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

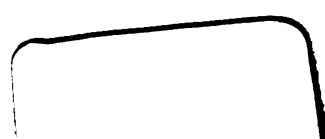
BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

62. C. 27

Arm. d. 547

NEW DICTIONARY
ARMENIAN-ENGLISH

BY

REV. MATTHIAS BEDROSSIAN M. M.

D. D.

*« Tous les autres auteurs peuvent aspirer
à la louange ; les Lexicographes ne
peuvent aspirer qu'à échapper aux re-
proches ».*

ANDRIEUX

VENICE
S. LAZARUS ARMENIAN ACADEMY

1875-79

... Դժուարին բռնի ինձ հայ շեզուն որ յերկուս ազգս բաժանի, — ի
գրոց և յաշխարհիկ —, այլ ոչ անյաղքելի, որպէս յուսամու. յառաջ դիմե-
ցից...: Ճոխ է բարբառս, և ասաստապէս փոխատրեցէ զվաստակս յու-
սումն նորին տքնելոց:

ԼՈՐԵ ՊԱՅՐՆ

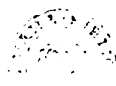
How

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐԺ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

NEW DICTIONARY

ARMENIAN - ENGLISH

Mr. Parakev

Ն Ո Ր Բ Ա Ռ Գ Ի Ր Ք

Haï Ankliarên

Հ Ա Յ - Ա Ն Գ Լ Ի Ա Ր Է Ն

Ի

Հ. ՄԱՏԱԹԵԱՅ Վ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Մ. Մ.

« Այլը՝ ափնայն խորհուրդի խորհրդի և
առնել զբոսորդաց. այլ որոյ բառակերտ
յորդինն՝ չար է և զիբի յեղբարնայն
հաւլ: »

ԱՆՏՐԻԻՈՅ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՌՅԻՂ-ԻԸ

DEDICATED

TO

GWENDOLEN

WIFE OF JOHN

THIRD MARQUESS OF BUTE

BY WHOSE AID

THIS WORK FOR A TIME SUSPENDED

WAS CARRIED TO COMPLETION

ԱՌ ՀԱՆԴԻՊՈՂՆՍ

Ուսումն քաղմութեան լեզուաց փնասել փնասէ արդարեւ յրս. տակութեան լեզուի ազգի միոյ, այլ քաղում անգամ և ընդար. ձակէ զսահմանս մտաց ազգին, յաճախէ զնորանոր դարձուածս, զազդոյ և զգեղեցիկ ոճս մութանէ նորոգ և ճոխացուցանէ զայն: Անգստին ի վաղուց հայկական լեզուս մեր հանդիպեալ է միշտ ճոխ և ընտիր լեզուաց, յորոց քաղում ինչ ամբարեալ է գանձս, որպիսի ոմանք են՝ Յոյն, Ասորի և Լատին բարբառքն. որք ճար. տարութեամբ թարգմանչաց մերոց հնոց և նորոց՝ նոր իմն գրեթէ ասպարէզ բացեալ են հայ բարբառոյս և ընդարձակեալ զլորտս գաղափարաց նորա՝ իւրեանց նրբին և զողտր փափկութեամբն: Եթէ ոչ նոյնպիսի, թերեւս ոչ յոյժ նուազ օգտութիւնս բերցեն ի գաղափարս մեր և նոր արդի լեզուք, որ այժմ եւրոպականքն յոր. ջորջին, առաւել ծանօթք մերայոց գոգցես ամենեցուն, մանաւանդ որք գաղթականութեամբ բնակեն ի կողմանս պետութեանց եւրոպացւոց, և ընդ. նոսա ելանեն և մտանեն յիրս տուրեւառիկս վա. ճառաց: Ո՛րչափ արդարեւ շահս չգործեաց մեզ գալլիականն բար. բառ, որ այսչափ ամբ են՝ զի փութով և ջանիւ ուսեալ է ի հայ ազգէն, մինչև սոսկականք իսկ և ռամիկ մարդիկն չթողուն ի ձեռանէ գրերականութիւնս գալլիարէն լեզուի, և փոքր ի շատէ հասկանան և բարբառին ի նոյն լեզու: Սմին բաղդի հանդիպեալ է կամ հանդիպեսցի տակաւ և անգլիականն բարբառ. թէպէտ ոչ նոյնպէս՝ որպէս զգալլիացին՝ դիւրին և հեշտ իցէ յուսումն, — քանզի զժուարութիւն հնչմանց թերեւ վհատեցուցէ զմանս —. սակայն պանծալի ճոխութիւն նորա, որ ոչ սակաւ յորդորէ զբա. զումս յուսումն նորին, յընթեռնուլ զմատեանս նոցա գրերթողա. կանս և զհմտականս, այլ և անհրաժեշտ կարևորութիւն այնր ակն

յայտնի երևի այժմ որոց ի վաճառաշահութեան և ի գրագրութեան արուեստս թարթափիցեն, կամ յայլ զինչ և իցէ՝ տեսակս ճարտարութեանց, եթէ ձեռագործականքն իցեն, եթէ փաստաբանիցն ուսումն և եթէ գեղեցիկ դպրութիւնքն :

Վկայեացէ և կարևորութեան այսր լեզուի և ընդարձակութիւն գաղթականութեանցն՝ զոր ընդ իւրեւ գրաւեալ ունի անգլիականն պետութիւն . թող ի բաց զայնոսիկ՝ որ բուն իսկ ի քաղաքս Մեծին Բրիտանիոյ բնակեալն իցեն, յիշեսցուք ևեթ զնոսա՝ որ արտաքոյ այնր սահմանաց, պանդխտեալ նժգեհին ի Հնդկային աշխարհի՝ ուսումնասէր Հայք՝ և համբակք և արք կատարեալք, որ ցանկացողք միշտ լեալ են ի պանդխտութեան անդ իւրեանց հայրենական լեզուի, և յիշեն ըղձամաք զանունս և զլեզուս ՀՍՑ : Աւաղ զի սնեալ թուին բազում անգամ յոճ լեզուի նոցա քան եթէ յիւրեանց բնիկ ազգային բարբառս : Այլ զի մի իսպառ անգլիական, նացեալ կորուսցեն զհայրենի իւրեանց չնորհս լեզուին, գործածութիւն հմուտ բառագրոց կարևոր է յոյժ այնպիսեաց : Նուիրական իմն պարտս համարիմք մեղ՝ մերովսանն ընուլ զիղձս և զփափաք նոցա, նոքզք և այլոցն ամենեցուն ուսումնատենչ հայասիրաց, մերովս այսու հրատարակմամբ . և յուսամք զի յօգուտ ի վարարկեալ՝ պիտանի լիցի նոցա և առիթ յառաջադէմ զարգացման : Եւ յայսպիսի աշխատութիւն, եթէ չիցեմք առաջինք, սակայն և ոչ կամիմք զվերջին ունել տեղիս . ի յորդորել զայս յուսումն և ի գիտութիւն ընտիր և ճոխագոյն լեզուաց :

Եղև մեզ և այլ կէտ նպատակի յաշխատութեանս յայսմիկ, զի և բանասէրք և հմուտք անգլիացիք, որ փափաքենն ուսանել զհայ բարբառ, ունիցին առձեռն իւրեանց դիւրամատոյց և օգտակար իմն գործի, որով և դիւրաւ լիմանայցեն և ընթեռնուցուն զմեր մատենագիրս : Քանզի ոչ սակաւ և առ նոսա տարածեալ է ուսումն և փափաք ուսանելոյ զհայերէն բարբառս մեր : Եւ ահա այսու երկրորդմբք ևս պիտանի կարիցեմք լինել, մերայոցս՝ ի զարգացումն անգլիական լեզուի, և անգլիացւոց՝ սիրելի և ցանկալի յարգարիւ զհայկականս բարբառ :

Յետ ամաց ինչ հրատարակելոյ երկրորդ տպագրութեամբ զԱնգլիարէն-Հայ Բառգիրս Աւգերեան Հ. Յ. Վարդապետի մերոյ, — յոր ոչ սակաւ աշխատ եղաք յաւելմամբ, զեղչմամբ, և որչափ մարթն էր՝ ուղղելով զբառս —, ընծայեմք ահա ի լոյս և զայս ՆՈՐ ՀԱՅ-ԱՆԳԼԻԱՐԵՆ :

Նախկինն Հայ-Անգլիարէն Բառգիրք, երկասիրեալ ի նմին վաստակասէր Ուխտիս Վարդապետէ՝ աշակցութեամբ անգլիացի շին Պրէնտ ասպետի (տպ. 1825), թէպէտև արժանաւոր եղև մեծի ընդունելութեան ի ժամանակին յանգլիացւոց և ի համազ-

գեաց, այլ յեա կիսով չափ դարու ըստ ծաղկել մատենագրու թեան՝ և փոփոխմունս մեծամեծս տակաւ կարեւոր թուեցաւ յաւելլու ի նոյն, եթէ ի բառս եւ եթէ յոճս բանից։ Զայս զգացեալ բազմաց ոչ միայն ի կրօնակից եղբարց, այլ և յԱզգայնոց՝ մեծաւ թախանձանօք խնդրէին զնոյն միւսանդամ ի լոյս ընծայել ճոխազոյն բառիւք և ոճովք։ զորս հաճել կամեցեալ՝ ձեռն արկաք յայս գործ տարժանական՝ աշխատ լեալ զցայգ և զցերեկ։

Առ այս զառաջինն զհետ չոգաք փոքր ի շատէ հին Բառագրոց Աւգերեան վ. այլ յընթացս անդ գործոյս տեսեալ զի ոչ էր բաւական այնու միայն ընդ զփափաք խնդրողացն, — քանզի բազում ինչ զեղչել և յաւելլու հարկ լինէր, — փոփոխեցաք ամեննին զոճ բառագրոցս, և ընտրեալ կալաք մեզ զայլս յարդի բառագրոց եւրոպականաց։ որպէս յայսնի երևի այս յառաջին թերթս, յորս պակասէ ճոխութիւն վերջնոցն։

Եւ քանզի առաւել քան զչափ ստուարանայր մատենաս, զամենայն փոյթ ի մէջ առաք՝ զի մի անհեթեթ իմն լիցի գիրս և անտանելի և դժուարատար ի հասարակաց կիրառութիւն։ վասն որոյ, փոխանակ երկրորդելոյ ընդ վայր՝ ան. զհայ բառս որ ի տոգազլուխս, ք. զտողադիր զանգլիարէնսն, և ք. զառաջին մասնիկս բարդ անուանց երկաքանչիւր լեզուաց, ի գործ ածաք զգծիկդ (—) հորիզոնական։ Այսպէս իմա. ան. ք. կարագ butter; թարմ —, fresh —. փոխանակ երկրորդելոյ յանպէտս զկարագ և զbutter բառսն։ ք. Մեծաբան magniloquent; — հոգի magnanimous; — ապանծ boastful; — ըգեմ, — ըբմ to respect; — ւոր, — փոր, — քիթ, և այլն, և այլն. փոխանակ գրելոյ մի առ մի ուրոյն ի տողազլուխս Մեծաբան, Մեծահոգի, Մեծապանծ, Մեծարգեմ, Մեծարեմ, և այլն, և այսպէս խորշեցաք ի հնգապատկելոյ, տասնապատկելոյ և հարիւրապատկելոյ ի զուր ամեննին զմի և զնոյն Մեծա մասնիկն։

Ըստ նմին օրինակի ի բաց թողաք և զսեռականս բառից յանգելոց՝

ան. ի քիւն, որպէս բնութիւն. որոյ սեռականն է միշտ քեան, այս է բնութեան. ք. ի գոյն, սեռ. գունի, գունից, բազմագոյն, — գունի, — գունից. ք. ի ան, սեռ. ի, ան, բնակարան, — ի, — ան. ք. ի անք, սեռ. անաց, բամբաստանք, — անաց. ք. ի ոռն, սեռ. ման, գլորոռն, — ման, որպէս և յոգն. ուղղ. գլորմոռնք, սեռ. — մանց. ք. ի կից, սեռ. կցի, կցաց, դատակից, — կցի, — կցաց. ք. ի ոռնի, սեռ. ոռնոյ, ոռնաց, երանոռնի, — ոռնոյ, — ոռնաց. ք. ի իչ, սեռ. չի, չաց, զարթուցիչ, — ցի, ցչաց. ք. ի ող, սեռ. դի, դաց, երգող, — դի, — դաց. ք. ի դէն, սեռ. դինի, դինաց, ընչեդէն, — դինի, — դինաց. ք. ի որ, սեռ. թի, թաց, թագաւոր, — թի, — թաց. ք. ի կան, սեռ. ի, ան, ան,

Ժողովական, -ի, -աց, Ժճ. ի սյին, սեռ. այնոյ, այնոց, իւրային, -այնոյ, -այնոց. Ժճ. ի ելի և ալի, սեռ. շոյ, շեաց, շեշի, -շոյ, -շեաց և բանալի, -շոյ, -շեաց. ԺԵ. ի ննի և աւնի, սեռ. նշոյ, նեաց, նոնննի, -նշոյ, -նեաց և ակաւնի, -նշոյ, -նեաց. ԺԶ. ի ոց, սեռ. ի, աց, խնկանոց, -ի, -աց. Նշանակելով զսեռականս ամենայն արմատ բառից, դիւրին եղև մեզ յապաւել և զսեռականս ածականաց կազմելոց յարմատոց անտի. զոր օրինակ. ածականքն բարդեալք միով յարմատոցս միտ, ծին, գետ, և այլն, որպէս ծանրամիտ, պտղածին, բանագետ, ունին զսեռ. վերջնոյ արմատոյն. այս է միտ, մտի, մտաց, ծին, ծնի, ից, գետ, գիտի, գիտաց. — Զնոյն իմանալ արժան է և զբարդ գոյականաց, ևս և զբայից. զայսոցիկ վերջնոցս ի բաց բարձաք յաճախ զկատարեալ ժամանակսն, որպէս. փոխանակ գրելոյ Մեղմացուցանեմ, ցոռցի, թողաք զցոռցի կրկնութիւնն, որ է կատարեալ ցոռցանեմ բային. — Զեղաք և ոչ զածականաբար վարեալ սեռականս անցեալ ժամանակաց բայից, անփոփոխ յանգելով միշտ ելոյ, ելոց, որպէս, օրհնեալ, -ելոյ, -ելոց. — ի սեռականս յանգեալս յի իցեղական և յից կամ ազ ի յոգնական, վասն ոչ կրկնելոյ հանգէպ ամենայն բառից երկիցս ի, ից կամ ազ, բարձաք զեզ. թողով միայն զյոգն. զոր օրինակ, փոխանակ դնելոյ, բալ, ի, ից, մուհակ, ի, ազ, եղաք՝ բալ, ից, մուհակ, ազ. — Զայն իմա և զայլոց ամենայն սեռականաց յանգելոց ի ոյ, ոց. ու, ուց. եղան, եղանց. որպէս, աթոռ, ոյ, ոց. արջ, ու, ուց. բաղեղն, եղան, եղանց.

Զանգիրարէն բառս ըստ այլ և այլ նշանակութեանց հայոյն կարգեցաք. յորս զնոյնանիսն որոշեցաք ստորակիտիւ (,), և ըզտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ մերթ միջակիտիւ և ստորակիտիւ միանգամայն (;), և մերթ կրկին կիտիւ (:) ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն:

Ի հայ բառսն՝ զհետ զնայաք ըստ կարի մերոյս Առձեռն Բառարանի (Ճ տպ. 1865), ծաղկաքաղ արարեալ գրեալ թէ զհամօրէն ընտիր բառս մատենագրաց մերոց, ի բաց պարուրելով զուձպէտսն և զանսովորս և զխորթս և զբազմութիւն բարդ բառից՝ զորոց զնշանակութիւնս դիւրին իցէ և օտարի ումեք իմաստասիրել յարմատոց անտի: Եւ փոխանակ այնոցիկ աստղանիշ (*) եղաք բազում բառս ուսմկականս կամ գաւառականս, զոր լուեալ և ընթերցեալ էր մեր ուրեք ուրեք: Իսկ եթէ երբեք բառին՝ անծանօթ և անստոյգ ել մեզ ընդ առաջ, եւրոպացի հարցական նշանակաւ (?) յայտ արարաք՝ իբր երկբայականս: Բաց ի սոցանէ կարևոր յոյժ թուեցաւ յաւելուլ և զայն բառս, որ ոչ գտանէին ի գիրս նախնեաց՝ վասն անծանօթ լինելոյ առ նոսա և ուսմանցն, որպիսի են՝ բառք ուսումնականք և արուեստականք. ևս և

Նորոգ իմն բառս ճարտարապէս յօրինեալս յարդի քաջ հմտից հայկականն բարբառոյ: Բայց զի մի մերովքս եւթ վաստակովք թուիցիւմք պանծալ, ի դէպ էր արդեօք յիշատակել զհմտագոյնսն ի նոցանէ յայսմ ուսումնական առպարիզին, որպիսի դը եկաց Վ. Հ. Մանուէլ Վ. մեր Բաշունի, որում պարտիւք զբառս տարրաբանականս և զմեքենականս, կամ զչափագիտականն և զաստեղաբաշխականն. որ յոգնաբեղուն արդեամբք և ջանիւք գոգցես առաջին եկաց յազգիս՝ որ իննամով ճգնեցաւ ի զարգացումն այսպիսի ուսմանց, և եթող արձան յաւեժական երոխտեաց ի սիրտ և ի միտս հայկազուն մանկանց:

Յանգրիական մասին առաջնորդ կալաք զընդարձակ Բառգիրս մեծանուն D. Johnsonի և A. Boyerի. որպէս և զԱռձեռնս Alfred Elwallի, John Millhouseի, J. P. Robertsի, E. Cliftonի և զեռաւորու Արուեստական Բառգիրս (տպ. 1873) A.-L. Tolhausenի. որոց ամենեցուն կիրաւութիւն մեծ է յամենայն եւրոպացի ճեմարանս և ի վարժարանս:

Ի սկզբան հատորոյս եղաք զՏարբերս հայ Քերականութեան, որպէս և ի վախճանի Յանկս երկուս համառօտս, մին՝ յատուկ անուանց մարդոց, և այլն, և միւս այլ՝ քաղաքաց, տեղեաց, և այլն:

Այսչափ ինչ գոյզնաբանեալ վասն փոքու աշխատութեանս, ոչ այլում իմիք փոխարինի ակն ունիմք, բայց զներողամտութիւն և եթ գտանել ի բարեսէր կամաց Հանդիպողացս. զայս աղաչելով զի մի անաչառ դատաւորք միայն և քննողք լինիցին այսմ, յուշ ածեալ զբան մեծին Յ. Սքալիկերեայ. եթէ դատաւոր ի խիստ պատուհաս կամիցի զոք արկանել, մատնեացէ զնա ի բառագիրս յօրինել: Զի արգահատութեան թէ գոցի արժանի մերս այս ջան, սրտապնդեացի արդեօք և աշխատող նորին ոչ ինչ վեհերել արկանել ձեռն և յայլ նմանօրինակ վաստակս՝ յօգուտ և ի պատիւ թորգոմեան գրոհիս, որոյ անուն և սէր միշտ վառեաց զաջ և զսիրտս որդւոց Մխիթարայ՝ ճգնել ի զարգացումն նորին:

Ս. Ղազար, ի Ձ Մեհեկանի ԹԵՐԸ

Հ. Մ. Պ.

. . . I find the Armenian language – which is twin, the literal and the vulgar – difficult, but not invincible; at least I hope not. I shall go on . . . It is a rich language, and would amply repay any one the trouble of learning it.

LORD BYRON

to Messrs Moore and Murray

4 and 5 dec. 1816.

P R E F A C E

The Armenian language, celebrated for its antiquity, is modelled in a great measure by the Greek and Syriac, the richest idioms in the world; but it has undergone since its origin numerous and considerable alterations both in syntax and by the adoption of words from foreign languages. This is especially observed in the translations of Greek and Syriac authors during the VI, VII, X and XII centuries of our æra.

The progress of philology permitting us at present to study accurately our language, if not to be absolutely its masters, it behoves us to endeavour to prevent the influence of modern languages, such as French and English, from making too many encroachments. The first of these languages, written and spoken by so many foreigners, has become very familiar to many of our Armenian fellow-countrymen. The second, owing to the extension of British power in the East, visited to its extremities by English ships, and to the foundation of that vast Indian empire, could not fail to attract the attention of the Armenians. Its study became a necessity for their commercial transactions; and they found also in its literature treasures of a varied, rich and original style. It is strange to say, and yet it is an undeniable fact, that many Armenians know the English language better than their mother-tongue! Far from opposing this partiality for it, we wish to promote it, regulating and directing the study of that language, by means of good grammars and dictionaries.

This is no new idea of our's. The Armenian Academy of St. Lazarus has worked for many years, and is still seriously occupied in spreading the knowledge of the English language in Armenia, by publications of this kind.

All living languages require to be modified according to the progress of time. New objects require new names; nothing more rational. But it is an imperious duty for learned men to control these innovations so as to prevent too great an abuse of neology, that gnawing worm, which alters, corrupts and distorts the most beautiful languages. To attain this object, all friends of science should unite together to oppose with all their might such abuses, and the help of the most humble assistant is not to be despised.

Scholars of the highest order and distinguished compatriots, whose commendation is precious to me, have imposed a heavy task on me, requesting me to publish a new dictionary. I have done my best to repay their confidence. The stock of the first dictionary being exhausted, and having found it incomplete, it was necessary to consult several Armenian and English works, and to have recourse to a new method, and change the rules adopted by the Rev. F. Paschal Awker, that learned divine who has rendered great services.

As regards the number of words, our New Dictionary is much richer than the former one and at the same time more purified. It contains besides the terms of the Armenian language used by ancient authors, a great number of popular words in daily use at present in our country, the synonymes of which exist only partially in works of our classic authors. It contains also a scientific nomenclature, composed by the first scholars of our nation, and by our best Academicians more particularly, of words relating to astronomy, physic, anatomy, natural history, chemistry and alchymy. We have included also some "current" words; that is to say, words generally made use of in good society, making a judicious use of them, and explaining as well as possible their meaning.

It is some years since we published the second edition of the English-Armenian Dictionary; which we have revised, making additions, corrections, suppressions etc.; and now we have the pleasure of presenting to the public this ARMENIAN-ENGLISH NEW DICTIONARY.

The old Armenian-English Dictionary (pub. 1825) – compiled by the above-mentioned Rev. Father, with the assistance of J. Brand Esq. the eminent Armenian scholar, – was undoubtedly a

most excellent work and was very favourably received by the literary world of that period ; but the many researches and studies made in both languages during the half century which has elapsed since the publication of that book, have caused a very detailed revision of the original work indispensable. That is what we have tried to do in as accurate and extensive a manner as possible, and we have done it most willingly as it seemed to us as necessary for our own countrymen as for foreigners.

We have done our utmost to make this dictionary as compact as possible, preferring to offer it to the public in a convenient portable size, so that its small dimensions may render it accessible to all. For this reason we have omitted the genitives of words terminating :

1st in *բիւն*, such as *բնութիւն*, whose gen. is always *բեան*, that is to say, *բնութեան*.

2dly in *գոյն*, gen. *գունի*, *գունից*, *բաղմագոյն*, *-գունի*, *-գունից*.

3dly in *ան*, gen. *ի*, *աց*, *բնակարան*, *-ի*, *-աց*.

4^{thly} in *անք*, gen. *անաց*, *բամբասանք*, *-անաց*.

5^{thly} in *ման*, gen. *ման*, *գլորումն*, *-ման*, as well as the nominative plural *գլորմունք*, gen. *-մանց*.

6^{thly} in *կից*, gen. *կցի*, *կցաց*, *դատակից*, *-կցի*, *-կցաց*.

7^{thly} in *ունի*, gen. *ունայ*, *ունեաց*, *երանունի*, *-ունայ*, *-ունեաց*.

8^{thly} in *չի*, gen. *չի*, *չաց*, *զարթուցիչ*, *-չի*, *-չաց*.

9^{thly} in *ող*, gen. *ղի*, *ղաց*, *երգող*, *-ղի*, *-ղաց*.

10^{thly} in *դէն*, gen. *դինի*, *դինաց*, *ընչեղէն*, *-դինի*, *-դինաց*.

11^{thly} in *որ*, gen. *րի*, *րաց*, *թագաւոր*, *-րի*, *-րաց*.

12^{thly} in *կան*, gen. *ի*, *աց*, *ժողովական*, *-ի*, *-աց*.

13^{thly} in *այիւն*, gen. *այնոյ*, *այնոց*, *իւրային*, *-այնոյ*, *-այնոց*.

14^{thly} in *ելի* and *ալի*, gen. *լւոյ*, *լեաց*, *լսելի* and *բանալի*, *-լւոյ*, *-լեաց*.

15^{thly} in *ենի* and *անի*, gen. *նւոյ*, *նեաց*, *նռնենի* and *ականի*, *-նւոյ*, *-նեաց*.

16^{thly} in *ոց*, gen. *ի*, *աց*, *խնկանոց*, *-ի*, *-աց*.

As we have indicated the gen. of all the roots, we have naturally suppressed also the genitive of compound adjectives with the roots *միտ*, *Տիւն*, *գէտ*, etc., such as *ժանրամիտ*, *պաղածիւն*, *բանագէտ*, etc. having the same genitive as their final radical; that is to say : *միտ*, *մտի*, *մտաց*; *ժիւն*, *ժնի*, *ժնից*; *գէտ*, *գիտի*, *գիտաց*. — This occurs also in all compound words and also in

the verbs, of which we have often omitted the preterit tense: instead of putting *մեղմայուցանեմ, ցուցի*, we left the repetition *ցուցի*, which is at the same time the preterit of the verb *ցուցանեմ*. — We have also suppressed the genitives of participles employed as adjectives, as they are invariably *ելոյ, ելոց: օրհնեալ, —ելոյ, —ելոց*.

In those genitives which are declined in *ի* in the singular and *ից* or *աց* in the plural, not to repeat unnecessarily before every word *ի, ից, or աց*, we have suppressed the singular, and employed only the plural. For instance: instead of putting *բալ, ի, ից, մութակ, ի, աց*, we have made use of *բալ, ից, մութակ, աց*. — We have adopted this system for all other genitives declined in *ոյ, ոց; ու, ուց; եղան, եղանց; as, աթոռ, ոյ, ոց; արջ, ու, ոց; բաղեղն, եղան, եղանց*.

We have arranged the English words according to their different significations in Armenian; the synonymes are always divided by a comma only (,) and the different significations are separated sometimes by a semicolon (;) at other times by a colon (:) where there is a different signification. — Not to repeat the Armenian words which are at the head of the article, or the English words and phrases in the middle, we have employed the following small horizontal line (—), as also in compound words formed from it by the addition of a syllable or another word, when they follow in the same paragraph.

In the series of Armenian words, we have adopted as much as possible the method of our Armenian Academic Dictionary, making a summary of nearly all the words chosen from our classic authors; obsolete words being excluded, as also a number of compound words, the meaning of which would easily be understood even by those unacquainted with the Armenian language. All these words have been substituted by other recent terms referring to arts, sciences and trades, adopted by our best modern writers and grammarians. And if we met sometimes with doubtful or unknown words, we have expressed this uncertainty by making use of an interrogative point (?), thus denoting the word as an unknown one. As well as all popular terms or phrases are preceded by an asterisk (*).

For the English words we have followed the method adopted in the very extensive Dictionaries of the two most famous lexicographers D. Johnson and A. Boyer; as well as the Dictionaries of Alfred Elwall, John Millhouse, J. P. Roberts, E. Clifton and the Technological Dictionary in three languages of A.-L. Tol-

hausen , (pub. 1873) ; all which are much in use in many European Lyceums and schools.

This Preface is followed by a Table of the Armenian Alphabet. It contains a better and more correct explanation of the sounds of the Armenian letters in English characters, which has not been so fully explained hitherto. We have added also a Short Accidence of the Armenian language. At the end of the dictionary two lists will be found ; one containing Proper Names, the other Geographical and Historical ones.

These details are given for the information of our Readers, but in no wise to lessen the merits of the works of our predecessors. Besides the compilation of a dictionary is a work of time, and if one can say so of industry and ingenuity – which brings neither glory nor profit to the Author, particularly so, if the critic discovers faults therein.

..... Quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura.

HORACE

The wisest thing is to attribute inevitable imperfections to inadvertency and to human weakness, and to appeal, without the patronage of the poet, to the indulgence of the Reader.

St. Lazarus, the 24th February 1879.

F. M. B.

SHORT ARMENIAN GRAMMAR

WORD

Words in the Armenian language consist of eight parts of speech; Nouns, Pronouns, Verbs, Participles, Prepositions, Adverbs, Conjunctions, Interjections.

NOUN

In nouns six peculiarities are to be considered: Gender, Form, Species or Kind, Number, Case, Declension.

GENDER

In the Armenian language the genders are distinguished by their natural significations, as

MASCULINE

Ադամ *Adam*. Պետրոս *Peter*. Գրիգոր *Gregory*. Վարդան *Vardan*, &c.

Հայր *father*. Ուսար *son*. Թագաւոր *king*. ցուլ *bull*. եղջերու *a stag*. աքաղաղ *cock*, &c.

Աւետան *tribunal*. զօր *soldiers*. Հեծեւա-
րանք *cavalry*, *horse-troops*, &c.

FEMININE

Եւայ *Eve*. Մարիամ *Mary*. Շուշան *Susanna*. Վարդուհի *Rose*, &c.

Մայր *mother*. քոյր *sister*. Հարսն *bride*.
Բագուհի *queen*. կով *cow*. երինջ *heifer*.
ժագի *ewe*. մարի *hen*. եղն *hind*, &c.

COMMON

Մօրդ *man*. զաւակ *child*. տղայ *infant*.

Ժառանգ *an heir*. Թռչուն *bird*. ձագ-
chick, chicken. հաւ *fowl*. ոչխար *sheep*.
աղաւնի *dove*. ձի *horse*. շուն *dog*, &c.

NEUTER

Ջուր *water*. օդ *air*. հող *earth*. մար-
մին *body*. երկինք *heaven*. լոյս *light*. Ծառ-
tree. ձեռք *hand*. ոտք *foot*. հոգի *soul*,
spirit. միտք *mind*. տուն *house*. աթոռ-
chair. կեանք *life*. մահ *death*. Համբերու-
թիւն *patience*. անիրաւութիւն *injustice*, &c.

FORM

The forms of the nouns are three: simple, as, մարդ *man*: Preceded by a particle, as, անմարդ *inhuman*: Composed of entire words, as, մարդասեր *human, kind*.

The different modes of producing compound epithets and words, are the treasure and ornament of the Armenian language; a thousand varieties of compounded words may be made in this tongue.

SPECIES or KIND

There are two kinds of words: Primitive, as, մարդ *man*: and Derivative or Derived having at the termination a particle, as, մարդկայն *human*.

The Derivatives are most abundant in the Armenian language.

NUMBER

Numbers are two: Singular, as, մարդ *man*: and Plural, as, մարդք *or* մարդիկ *men*.

XVIII

The plural of some nouns is formed in a particular manner, as, *կին* woman, *կանայք* women. *Վանք* convent, *վանորայք* or *վանորեայք* convents. *գիր* or *գիրք* book, *գրեան* books. *մանուկ* child, boy, *մանկո՞ր* children, boys.

CASE

The cases in the Armenian language according to the modern authors are *ten* (10) in number.

- 1 Nominative *մարդ* the man.
- 2 Genitive *մարդոյ* of the man. [man.]
- 3 Dative *մարդոյ* or *ի մարդ* to the
- 4 Accusative *զմարդ* the man.
- 5 Ablative *ի մարդոյ* from the man.
- 6 Narrative *զմարդոյ* concerning the man. [man.]
- 7 Instrumental *մարդով* by means of
- 8 Circumdativ *զմարդով* about the man. [դուռ in the man.]
- 9 Commorative *ի մարդ* or *ի մարդ*
- 10 Vocative *մի մարդ* o man!

According to the ancient authors the cases are properly only *six* (6).

1 Nominative.	4 Accusative.
2 Genitive.	5 Ablative.
3 Dative.	6 Instrumental.

And these will be followed in the present grammar.

DECLENSION

Concerning the number of declensions of the nouns, the opinions of authors are various: we will number *ten* (X), dividing them into two classes.

The first class contains six *simple* or *regular* declensions, and the second four *mixed* or *irregular* declensions: and they are distinguished from the second and sixth cases in this manner.

Regular declensions

	SINGULAR		PLURAL	
	Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1	ի.	իւ.	ից.	իւք.
2	ի.	աւ.	աց.	զք.
3	ոյ.	ով.	ոց.	ովք.
4	ան.	ամբ.	անց.	ամբք.
5	ու.	ու.	ուց.	ուք.
6	եր.	երբ. or եղ.	երց.	երբք. or եղք.

Irregular declensions

	SINGULAR		PLURAL	
	Gen.	Instr.	Gen.	Instr.
1	ւոյ.	ւով. or եաւ.	եաց.	ւովք. or եայց.
2	ին.	ամբ.	անց.	ամբք.
3	ով.	աւ. or ամբ.	անց.	ամբք.
4	այ. or եայ.	աւ. or եաւ.		

I

SINGULAR

Արքայ the king.
Արքայի of the king.
Արքայի or *յարքայ* to the king.
չԱրքայ the king.
յԱրքայի from the king.
Արքայիւ with or by the king.

PLURAL

Արքայք the kings.
Արքայից of the kings.
Արքայից or *յարքայս*, *յարքայս* to the kings. [kings.]
չԱրքայից the kings.
յԱրքայից from the kings.
Արքայիւք with or by the kings.

II

SINGULAR

Կարդ the order.
Կարդի of the order.
Կարդի or *ի կարդ*, *աւ. կարդ* to the order. [order.]
չԿարդ the order.
ի կարդի from the order.
Կարդաւ with or by the order.

PLURAL

Կարդք the orders.
Կարդաց of the orders.
Կարդաց or *ի կարդս* to the orders.
չԿարդս the orders.
ի կարդաց from the orders. [orders.]
Կարդաւք or *կարդաւք* with or by the

III

SINGULAR

Մարդ the man.
Մարդոյ of the man. [man.]
Մարդոյ or *մարդով* or *ի մարդ* to the
չՄարդ the man.
ի Մարդոյ from the man.
Մարդով with or by the man.

PLURAL

Մարդք the men.
 Մարդոց of the men.
 Մարդոց or ի մարդս to the men.
 ՂՄարդս the men.
 ի Մարդոց from the men.
 Մարդովք with or by the men.

IV

SINGULAR

Հիշ the foundation.
 Հիման of the foundation.
 Հիման or ի հիշ to the foundation.
 ՂՀիշ the foundation.
 ի Հիմանէ from the foundation.
 Հիմամբ with or by the foundation.

PLURAL

Հիմունք the foundations.
 Հիմունքոց of the foundations.
 Հիմունք or ի հիմունքս to the foundations.
 ՂՀիմունքս the foundations.
 ի Հիմունք from the foundations.
 Հիմամբք with or by the foundations.

V

SINGULAR

Գանձ the treasure.
 Գանձու of the treasure.
 Գանձու or ի գանձ to the treasure.
 ՂԳանձ the treasure.
 ի Գանձէ from the treasure.
 Գանձու with or by the treasure.

PLURAL

Գանձք the treasures.
 Գանձուց of the treasures.
 Գանձուց or ի գանձս to the treasures.
 ՂԳանձս the treasures.
 ի Գանձուց from the treasures.
 Գանձուք with or by the treasures.

VI

SINGULAR

Աղբիւր the fountain.
 Աղբիւր of the fountain.
 Աղբիւր or յաղբիւր to the fountain.
 ՂԱղբիւր the fountain.
 յԱղբիւրէ or յաղբիւրէ from the fountain.
 [fountain.
 Աղբիւրք or աղբիւրաւ with or by the

PLURAL

Աղբերք or աղբիւրք the fountains.
 Աղբերց or աղբերաց of the fountains.
 Աղբերց, աղբերաց or յաղբերս, յաղբիւրս to the fountains.
 ՂԱղբերս or զաղբիւրս the fountains.
 յԱղբերց or յաղբերաց from the fountains.
 [fountains.
 Աղբերքք or աղբերաւք with or by the

VII

SINGULAR

Տեղի the place.
 Տեղւոյ of the place.
 Տեղւոյ or տեղւոյ or ի տեղի to the
 ՂՏեղի the place. [place.
 ի Տեղւոյ or ի տեղւոյէ from the place.
 Տեղեաւ with or by the place.

PLURAL

Տեղիք the places.
 Տեղեաց of the places.
 Տեղեաց or ի տեղիս to the places.
 ՂՏեղիս the places.
 ի Տեղեաց from the places. [places.
 Տեղեաւք or տեղեաւք with or by the

VIII

SINGULAR

Բեռն the burden.
 Բեռնի of the burden.
 Բեռնի or ի բեռն to the burden.
 ՂԲեռն the burden.
 ի Բեռնանէ from the burden.
 Բեռամբ with or by the burden.

PLURAL

Բեռնիք the burdens.
 Բեռնաց of the burdens.
 Բեռնաց or ի բեռնիս to the burdens.
 ՂԲեռնիս the burdens.
 ի Բեռնաց from the burdens.
 Բեռամբք with or by the burdens.

IX

SINGULAR

Կին the woman or the wife.
 Կնոջ of the woman.
 Կնոջ or ի կին to the woman.
 ՂԿին the woman.
 ի Կնոջէ from the woman.
 Կնաւ or կանամբ with or by the woman.

PLURAL

Կանայք the women or the wives.
 Կանանց of the women.
 Կանանց or առ կանայս to the women.
 շԿանայս the women.
 Ի Կանանց from the women.
 Կանամբք with or by the women.

*The following are declined
 in this manner.*

SINGULAR

Գիւղ or գեղ the village.
 Գեղ of the village.
 Գեղ or Ի գիւղ to the village.
 շԳիւղ the village.
 Ի Գեղ from the village.
 Գիւղիւ with or by the village.

PLURAL

Գիւղք the villages.
 Գիւղից of the villages.
 Գիւղից or Ի գիւղս to the villages.
 շԳիւղս the villages.
 Ի Գիւղից from the villages. [villages.
 Գիւղիւք or գիւղօք with or by the

SINGULAR

Տէր the Lord, the Master.
 Տեան of the lord.
 Տեան or ցտէր to the lord.
 շՏէր the lord.
 Ի Տեանէ or Ի Տեանէ from the lord.
 Տերամբք with or by the lord.

PLURAL

Տեաք the Lords, the Masters.
 Տեարց or տերանց of the lords. [lords.
 Տեարց, տերանց or ցտեարս to the
 շՏեարս the lords.
 Ի Տեարց or Ի տերանց from the lords.
 Տերամբք with or by the lords.

SINGULAR

Աւր or օր the day.
 Աւուր of the day.
 Աւուր or յաւր or յօր to the day.
 շԱւր or զօր the day.
 Ի Աւրէ or յօրէ from the day.
 Աւուրք with or by the day.

PLURAL

Աւուրք the days.
 Աւուրց of the days.
 Աւուրց or յաւուրս to the days.
 շԱւուրս the days.
 Ի Աւուրց from the days.
 Աւուրքք with or by the days.

SINGULAR

Հայր the father.
 Հաւր or հօր of the father.
 Հաւր, հօր or ցհայր to the father.
 շՀայր the father.
 Ի Հաւրէ or Ի հօրէ from the father.
 Հարք with or by the father.

PLURAL

Հարք the fathers.
 Հարց or հարանց of the fathers.
 Հարց, հարանց or ցհարս to the fathers.
 շՀարս the fathers.
 Ի Հարց or Ի հարանց from the fathers.
 Հարքք with or by the fathers.

X

SINGULAR

Տիգրան Tigranes.
 Տիգրանայ of Tigranes.
 Տիգրանայ or Ի Տիգրան to Tigranes.
 շՏիգրան Tigranes.
 Ի Տիգրանայ from Tigranes.
 Տիգրանաւ with or by Tigranes.

SINGULAR

Հելենէ Helena.
 Հելենայ of Helena.
 Հելենայ or առ Հելենէ to Helena.
 շՀելենէ Helena.
 Ի Հելենայ from Helena.
 Հելենաւ with or by Helena.

ADJECTIVES

Adjectives in the Armenian language admit besides the number or case the degrees of comparison.
 The Comparatives are formed in

three modes : 1. with the particle գոյն, as բարի, *good*, բարեգոյն, *better*. 2. with the prepositions քան, և, առաւել, as, մեծ, *great*, մեծ քան, *greater than*, առաւել մեծ, *greater*. 3. with different cases of the substantive, as, մեծն է մարգարեից, *greater than all prophets*; մեծն է մարգարէս, *greater amongst the prophets*.

The Superlatives are also formed in three manners: 1. with the particles -ի, գէր, ձի, երէտ or է- put before them, as, ամենաբարի, *best*, ամենախաւառ, *wisest*, գերամաքութիւն, *most clean*, մեծազայեղութիւն, *most convenient*, եւամեծ, *greatest*. 2. by adding to them some adverbs, as, և մեծագոյն or մեծագոյն և, *greatest*, յոյժ վատութարացոյն, *worst*, ամենեւին գեղեցիկ, *most handsome*, երկցա եղիկի, *most miserable*. 3. by redoubling the positives, as, մեծամեծ, *greatest*, չաբար or չար առաւել քան զչար, *worst*.

PRONOUNS

Pronouns supply the place of nouns and, like them, have case, number, and particularly the first, second and third persons, as, ես I, դու thou, նա he.

In Armenian they have no genders.

There are four kinds of pronouns : Substantive or Personal, as, ես I, դու thou, նա he, *himself*, իւր own, *himself*. Definitive, as, սա *this*, դա *that*, նա *that*, *he*, *she*, *it*. Possessive, as, իմ or իմոյն *my*, մեր or մերոյն *our*, մերս, *our's*, քոյ or քոյն *thy*, իմ, *thine*, ձեր or ձերոյն *your*, իմ, *your's*, իւր or իւրոյն *his*, *hers*, *its*, իւրեանց, *their*, *their's*; & Relative, as, որ *who*, *which*, *that*, *what*.

The three letters -ի, -դ, -ն, are called Articles -distinctive-of-the-persons; and joined to the terminations of words and verbs, shew their persons or order, and are used as personal, possessive, and definitive pronouns; as: մարդ, *I who am a man* or *my man*, or *this man*; մարդդ *thou who art a man*, or *thy man*, or *that man*; մարդն *he who is a man*, or *his man* or *that man*.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS

Ես I.
 Իմ of me, mine or my.
 Իմ, ցիս, առ իս to me.
 Ղիս me.
 Դիմէն from me.
 Ինչ with or by me.

Մենք we.
 Մեր of us, our or our's.
 Մեր, ցմեզ, առ մեզ to us.
 ՂՄեր us.
 Ի Մերէն from us.
 Մեւք or մեզք with or by us.

Դու thou.
 Դո of thee, thine or thy.
 Դեզ, առ քեզ, ցքեզ to thee.
 ՂԴեզ thee.
 Ի Դեէն from thee.
 Դւ with or by thee.

Դուք ye or you.
 Զեր of you, your or your's.
 Զեզ, ցձեզ, առ ձեզ to you.
 ՂԶեզ you.
 Ի Զեէն from you.
 Զեւք or ձեզք with or by you.

Ինքն he or himself.
 Ինքեան of him or his.
 Ինքեան or առ ինքն to him.
 ՂԻնքն him.
 ԴԻնքեանէ from him.
 Ինքեամբ with or by him.
 Ինքեանք they or themselves.
 Ինքեանց of them, their or their's.
 Ինքեանց or առ ինքեանս to them.
 ՂԻնքեանս them.
 ԴԻնքեանց from them.
 Ինքեամբք with or by them.

VERBS

The Conjugations of the verbs are four, and are distinguished by the last vowels of their indicatives, which are, է, ւ, ան, օ.

The indicative of the First conjugation ends with the vowel է as, շարժեմ, *I move*; of the Second with ւ as, լուսնամ, *I wash*; of the Third with ան as, հեղում, *I pour out*; of the Fourth with օ as, ուսանիմ, *I learn*.

Specimen of the four conjugations of the regular verbs with their moods, tenses, numbers and persons.

INDICATIVE — Present

Sing. Pers.

Շարժ-եմ-ես-է.
Լուան-ամ-աս-այ.
Հեղ-ում-ուս-ու.
Ուսան-իմ-իս-ի.

Plur. Pers.

շարժ-եմք-էք-են.
լուան-ամք-այք-ան.
հեղ-ումք-ոյք-ուն.
ուսան-իմք-իք-ին.

Imperfect

Շարժ-էի-էիր-էր.
Լուան-այի-այիր-այր.
Հեղ-ուի-ուիր-ոյր.
Ուսան-էի-էիր-էր.

շարժ-էաք-էիք-էին.
լուան-այաք-այիք-ային.
հեղ-ուաք-ուիք-ուին.
ուսան-էաք-էիք-էին.

Perfect

Շարժ-եցի-եցեր-եաց.
Լուացի-ցեր-լուաց.
Հեղ-իւ-եր-հեղ.
Ուս-այ-ար-աւ.

շարժ-եցաք-եցիք-եցին.
լուացաք-ցիք-ցին.
հեղ-աք-իք-ին.
ուս-աք-արք-ան.

Future

Շարժ-եցից-եսցես-եսցէ.
Լուացից-սցես-սցէ.
Հեղ-ից-սես-ցէ.
Ուս-այց-ցիս-ցի.

շարժ-եսցուք-եսիլք-եսցեն.
լուացուք-սիլք-սցեն.
հեղ-ցուք-լիլք-ցեն.
ուս-ցուք-լիլք-ցին.

IMPERATIVE — Present

Շարժես, մի շարժեր.
Շարժեսցէ, մի շարժեսցէ.
Լուա, մի լուանար.
Լուասցէ, մի լուասցէ.
Հեղ, մի հեղուր.
Հեղցէ, մի հեղցէ.
Ուսիր, մի ուսանիր.
Ուսցի, մի ուսցի.

Շարժեցէք, մի շարժէք.
Շարժեսցեն, մի շարժեսցեն.
Լուացէք, մի լուանալք.
Լուասցեն, մի լուասցեն.
Հեղէք, մի հեղուր.
Հեղցեն, մի հեղցեն.
Ուսարուք, մի ուսանիք.
Ուսցին, մի ուսցին.

Future

Շարժեալիք օր շարժեսցես,
շարժեսցէ.
Լուաալիք օր լուասցես,
լուասցէ.
Հեղլիք օր հեղցես, հեղցէ.
Ուսլիք օր ուսանիլիք, ուսցի.

Շարժեսցուք, շարժեալիք,
շարժեսցեն.
Լուասցուք, լուաալիք,
լուասցեն.
Հեղուք, հեղլիք, հեղցեն.
Ուսցուք, ուսլիք օր ուսանիլիք, ուսցին.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of Indicative.

Future

Շարժ-իցիմ-իցես-իցէ.
Լուան-այցեմ-այցես-այցէ.
Հեղ-ուցում-ուցուս-ուցու.
Ուսան-իցիմ-իցես-իցի.

շարժ-իցեմք-իցէք-իցեն.
լուան-այցեմք-այցէք-այցեն.
հեղ-ուցումք-ուցուք-ուցուն.
ուսան-իցեմք-իցէք-իցին.

INFINITIVE

Շարժ-ել. Լուսն-ալ. Հեղ-ուլ. Ուսան-իլ or ել.

PARTICIPLE — *Present*

Շարժող or Շարժեցող. Լուսացող. Հեղող. Ուսանող.

Past

Շարժեալ. Լուսացեալ. Հեղեալ. Ուսեալ.

Future

Շարժելոց or Շարժելի. Լուսնալոց or Լուսնալի.
Հեղլոց or Հեղլի. Ուսանելոց or Ուսանելի.

CONJUGATION OF SUBSTANTIVE VERBS

Defective verb *Եմ. I am.*

INDICATIVE — *Present*

Եմ I am ես thou art է he is.
Եմք we are էք you are են they are.

Imperfect

Էի I was էիր thou wast էր he was.
Էմք we were էիք you were էին they were.

IMPERATIVE

Եր be thou or do thou be.
Էք or Էրձեք be you or do you be.

SUBJUNCTIVE

Էցես I be էցես thou be էցէ he be.
Էցեք we be էցեք you be էցեն they be.

INFINITIVE

Ել to be.

PARTICIPLE — *Past*

Եալ been or having been.

Future

Ելոց which is to be or about to be.

Defective verb *Գոր I am or I exist.*

INDICATIVE — *Present*

Գոր I am գոս thou art գոյ he is.
Գոմք we are գոմք you are գոն they are.

Imperfect

Գոիր thou wast գոիր he was.

Գոյին they were.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Գուցէ he be, it may be, it would be.
Գուցեն they be, they may be.

INFINITIVE

Գուլ to be, to exist.

PARTICIPLE — *Present*

Գոյող being.

Substantive verb *Եղանիւ I am made or done.*

INDICATIVE — *Present*

Եղանիւ I am made եղանիս thou art made եղանի he is made.
Եղանիմք we are made եղանիք you are made եղանին they are made.

Imperfect

Եղանէի I was made եղանէիր thou wast made եղանէր he was made.
Եղանէմք we were made եղանէիք you were made եղանէին they were made.

Perfect

Եղէ or Եղոյ I have been եղիր thou hast been եղլ he has been.
Եղաք or Եղեաք we have been եղէք or Եղալք you have been եղեն they have been.

Future

Եղէց I shall be եղիցիս thou shalt be եղիցի he shall be.

IMPERATIVE — Present

Մի եղանիւր be thou not եղիցի let him be.

Եղերուք be you մի եղանիք be you not եղիցին let them be.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of the Indicative.

Future

Եղիցիմ or եղանիցիմ I shall be made եղիցիս thou shalt be made եղիցի he shall be made.

Եղիցիմք or եղանիցիմք we shall be made եղիցիք or եղիցիք you shall be made եղիցին they shall be made.

INFINITIVE

Եղանիլ to be, to be made, to be done.

PARTICIPLE — Past

Եղեալ been, made, done, having been.

Future

Եղանիլոց or եղանիլի which is to be.

Substantive verb Լուիս I am, I am made or done.

INDICATIVE — Present

Լինիմ I am լինիս thou art լինի հո is. լինիմք we are լինիք you are լինին they are.

Imperfect

Լինէի I was լինէիր thou wast լինէր he was.

Լինէաք we were լինէիք you were լինէին they were.

Future

Լիցիմ I shall be լիցիս thou shalt be լիցի he shall be.

Լիցիմք we shall be լիցիք or լիցիք you shall be լիցին they shall be.

IMPERATIVE — Present

Լիւր be thou մի լինիր be thou not լիցի let him be.

Լիք or լերուք be you մի լինիք be you not լիցին let them be.

Future

Լիցիր or լինիլիր or լիցիս be thou լիցի let him be.

Լիցուք let us be լիցիք or լինիլիք be you լիցին let them be.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Լինիցիմ I be or may be լինիցիս thou be լինիցի he be.

Լինիցիմք we be լինիցիք you be լինիցին they be.

INFINITIVE

Լինիլ to be.

PARTICIPLE — Present

Լինող being.

Past

Լեալ or լիեալ been, having been.

Future

Լինիլոց or լինիլի which is to be.

FIRST CONJUGATION

Active Ելալիս To move.

INDICATIVE — Present

Եարժեմ I move շարժես thou movest շարժես he moves.

Եարժեմք we move շարժեք you move շարժեն they move.

Imperfect

Եարժէի I moved or was moving շարժէիր thou movedst or wast moving շարժէր he moved or was moving.

Եարժէաք we moved or were moving շարժէիք you moved or were moving շարժէին they moved or were moving.

Perfect

Եարժեցի I moved շարժեցիր thou movedst շարժեաց he moved.

Եարժեցաք we moved շարժեցիք you moved շարժեցին they moved.

Future

Նարժեցից I shall move շարժեցես thou shalt move շարժեցէ he shall move.

Նարժեցուք we shall move շարժես. ջիք you shall move շարժեցեն they shall move.

IMPERATIVE — Present

Նարժես move thou մի շարժեր move thou not շարժեցէ let him move.

Նարժեցէք move you մի շարժէք move you not շարժեցեն let them move.

Future

Նարժեալիք or շարժեցես move thou շարժեցէ let him move.

Նարժեցուք let us move շարժեալիք move you շարժեցեն let them move.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Նարժիցեմ I move, I may, might, could, should, would move շարժիցես thou move, &c. շարժիցէ he move, &c.

Նարժիցեմք we move, &c. շարժիցեք you move, &c. շարժիցեն they move, [&c.]

INFINITIVE

Նարժել to move.

PARTICIPLE — Present

Նարժող or շարժեցող moving, who moves.

Past

Նարժեալ or շարժեցեալ having moved.

Future

Նարժելոց which has to move.

Passive շարժիմ To be moved

INDICATIVE — Present

Նարժիմ I am moved շարժիս thou art moved շարժի he is moved.

Նարժեմք we are moved շարժիք you are moved շարժին they are moved.

Imperfect

Նարժէի I was moved շարժէիր thou wast moved շարժէր or շարժիւր he was moved.

Նարժէաք we were moved շարժէիք you were moved շարժէին they were moved.

Perfect

Նարժեցայ I have been moved շարժեցար thou hast been moved շարժեցաւ he has been moved.

Նարժեցաք we have been moved շարժեցաք you have been moved շարժեցան they have been moved.

Future

Նարժեցայց I shall be moved շարժեսցես thou shalt be moved շարժեսցի he shall be moved.

Նարժեցուք we shall be moved շարժիիք you shall be moved շարժեսցին they shall be moved.

IMPERATIVE — Present

Նարժեսց or շարժեցիր be thou moved մի շարժիր be thou not moved շարժեսցի let him be moved.

Նարժեցարուք be you moved մի շարժիք be you not moved շարժեսցին let them be moved.

Future

Նարժեալիք or շարժիլիք be thou moved շարժեսցի let him be moved.

Նարժեցուք let us be moved շարժիլիք be you moved շարժեսցին let them be moved.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Նարժիցեմ I shall be moved շարժիցեսցես thou shalt be moved շարժիցի he shall be moved.

Նարժիցեմք we shall be moved շարժիցեքցեք you shall be moved շարժիցին they shall be moved.

INFINITIVE

Նարժիլ or շարժիլ to be moved.

PARTICIPLE — *Past*

Շարժեալ or շարժեցեալ moved, being moved.

Future

Շարժելոց or շարժելի which is to be moved.

In this manner many neuter-passive and common verbs are conjugated.

SECOND CONJUGATION

Active ԼՈՒՍԱԼՈՒ To wash

INDICATIVE — *Present*

Լուանա I wash լուանաս thou washest լուանայ he washes.

Լուանաք we wash լուանայք you wash լուանան they wash.

Imperfect

Լուանայի I washed or was washing լուանայիր thou washedst or wast washing լուանայր he washed or was washing.

Լուանայաք we washed or were washing լուանայիք you washed or were washing լուանային they washed or were washing.

Perfect

Լուացի I washed լուացեր thou washedst լուաց he washed.

Լուացաք we washed լուացիք you washed լուացին they washed.

Future

Լուացից I shall wash լուացես thou shalt wash լուացից he shall wash.

Լուացցուք we shall wash լուացիք you shall wash լուացեն they shall wash.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա՛, լուացի՛ր or լուացես՛ wash thou յի՛ լուանար wash thou not լուանա՛ցէ let him wash.

Լուացու՛ք let us wash լուացէ՛ք or լուացի՛ք wash you լուացեն՛ let them wash.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Լուանայցիմ I wash, may wash, might wash, I could, should, would wash լուանայես thou wash, &c. լուանայցի he wash, &c.

Լուանայցեմք we wash լուանայցեք you wash լուանայցեն they wash.

INFINITIVE

Լուանալ to wash.

PARTICIPLE — *Present*

Լուացող washing, who washes.

Past

Լուացեալ having washed.

Future

Լուանալոց who has to wash.

Passive ԼՈՒՍԱԼԻՍ To be washed

INDICATIVE — *Present*

Լուանիմ I am washed լուանիս thou art washed լուանի he is washed.

Լուանիմք we are washed լուանիք you are washed լուանին they are washed.

Perfect

Լուացայ I have been washed լուացար thou hast been washed լուացալ he has been washed.

Լուացաք we have been washed լուացայք you have been washed լուացան they have been washed.

Future

Լուացայց I shall be washed լուացցիս thou shalt be washed լուացցի he shall be washed.

Լուացցուք we shall be washed լուացցիք you shall be washed լուացցին they shall be washed.

IMPERATIVE

Present and Future

Լուա՛, լուացի՛ր or լուացես՛ be thou washed լուացի՛ let him be washed.

Լուացու՛ք let us be washed լուացի՛ք

be you washed լուսացին let them be washed.

SUBJUNCTIVE

Լուսանայցիմ I may be washed լուսանայցիս thou mayest be washed լուսանայցի he may be washed. Լուսանայցիք we may be washed լուսանայցիք you may be washed լուսանայցին they may be washed.

INFINITIVE

Լուսանիլ to be washed.

PARTICIPLE — Past

Լուսացեալ washed.

Future

Լուսանալի which is to be washed.

The passives of the second conjugation are not so harmonious to the ear, whence they are sometimes formed by means of the verbs substantive, or the actives are adopted with a passive sense.

THIRD CONJUGATION

Active ձերս To pour out

INDICATIVE — Present

Ձերում I pour out զհոգւս thou pourest out զհոգւս he pours out. Ձերումք we pour out զհոգւք you pour out զհոգւն they pour out.

Imperfect

Ձերուի I poured out or was pouring out զհոգւիր thou pour'dst out or wast pouring out զհոգւր he poured out or was pouring out. Ձերուք we poured out or were pouring out զհոգւիք you poured out or were pouring out զհոգւին they poured out or were pouring out.

Perfect

Ձերի I poured out զհոգւր thou pour'dst out. Իհի or զհի he poured out. Ձերք we poured out զհոգւիք you poured out զհոգւին they poured out.

Future

Ձերից I shall pour out զհոգես thou shalt pour out զհոգէ he shall pour out.

Ձերցուք we shall pour out զհոգիք you shall pour out զհոգեն they shall pour out.

IMPERATIVE

Present and Future

Ձի, զհոգիր or զհոգես do thou pour out Ի զհոգւր do thou not pour out զհոգէ let him pour out.

Ձերցուք let us pour out զհիք or զհոգիք do you pour out Ի զհոգւք do you not pour out զհոգեն let them pour out.

SUBJUNCTIVE — Future

Ձերուցում I pour out, I may, might, could, should, would pour out զհոգւցում, thou pour out, &c. զհոգւցու he pour out, &c.

Ձերուցումք we pour out, &c. զհոգւցուք you pour out զհոգւցուն they pour out.

INFINITIVE

Ձերուլ to pour out.

PARTICIPLE — Present

Ձերող pouring out.

Past

Ձերեալ having poured out.

Future

Ձերաց who has to pour out.

Passive ձերանս To be poured out

INDICATIVE — Present

Ձերանիմ I am poured out զհոգանիս thou art poured out զհոգանի he is poured out.

Ձերանիք we are poured out զհոգանիք you are poured out զհոգանին they are poured out.

Perfect

Ձերայ I have been poured out զհոգայ

XXVIII

դար thou hast been poured out Հե-
ղաւ he has been poured out.
Հեղաք we have been poured out Հե-
ղաք you have been poured out Հե-
ղան they have been poured out.

Future

Հեղայց I shall be poured out Հեղցիս
thou shalt be poured out Հեղցի he
shall be poured out.
Հեղցուք we shall be poured out Հեղ-
ցիք you shall be poured out Հեղցին
they shall be poured out.

IMPERATIVE

Հեղիր or Հեղցիս be thou poured out
Հեղցի let him be poured out.
Հեղարուք or Հեղցիք be you poured out
Հեղցին let them be poured out.

INFINITIVE

Հեղանիլ to be poured out.

PARTICIPLE — Past

Հեղեալ poured out.

Future

Հեղի which is to be poured out.

The deficiencies of the third con-
jugation passive are supplied from
it's active.

FOURTH CONJUGATION

Common verb ուսնել To learn

INDICATIVE — Present

Ուսանիմ I learn ուսանիս thou learn-
est ուսանի he learns.
Ուսանիմք we learn ուսանիք you learn
ուսանին they learn.

Imperfect

Ուսանէի I learned or was learning
ուսանէիր thou learnedst or wast
learning ուսանէր he learned or was
learning.
Ուսանէաք we learned or were learn-
ing ուսանէիք you learned or were
learning ուսանէին they learned or
were learning.

Perfect

Ուսայ I have learned ուսար thou
hast learned ուսաւ he has learned.
Ուսաք we have learned ուսայք you
have learned ուսան they have
learned.

Future

Ուսայց I shall learn ուսցիս thou shalt
learn ուսցի he shall learn.
Ուսցուք we shall learn ուսցիք you shall
learn ուսցին they shall learn.

IMPERATIVE — Present

Ուսիր learn thou մի ուսանիր learn
thou not ուսցի let him learn.
Ուսարուք do you learn մի ուսանիք do
you not learn ուսցին let them learn.

Future

Ուսիր or ուսանիրք learn thou ուսցի
let him learn.
Ուսցուք let us learn ուսցիք or ուսա-
նիք do you learn ուսցին let them
learn.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Ուսանիցիմ I learn, may, might, could,
should, would learn ուսանիցիս thou
learn, &c. ուսանիցի he learn, &c.
Ուսանիցիմք we learn, &c. ուսանիցիք
you learn ուսանիցին they learn.

INFINITIVE

Ուսանիլ or ուսանել to learn.

PARTICIPLE — Present

Ուսանող learning, who learns.

Past

Ուսեալ having learned.

Future

Ուսանեցայ or ուսանելի who has to
learn.

Thus are also conjugated the com-
mon verbs, which in the first person
of the Perfect terminate in ցայ.

They are at the same time active
and passive.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner.

Infinitive	Indicative-Present	Perfect
Անել to do.	առնեմ I do.	արարի I did.
Դնել to put.	դնեմ I put.	եդի I have put, I put.
Լսել to hear.	լսեմ I hear.	լուայ I heard.
Ճանաչել to know.	ճանաչեմ I know.	ծանեայ I have known, I knew.
Մեղանչել to sin.	մեղանչեմ I sin.	մեղայ I have sin, or sinned.
Ցաւնել to rise.	յառնեմ I rise.	յարեայ I have been risen, I rose.
Տալ to give.	տամ I give.	եառւ I have given, I gave.
Գալ to come.	գամ I come.	եկի I came, or I was come.
Ուտել to eat.	ուտեմ I eat.	կերայ I have eaten, I ate or eat.
Ըմպել to drink.	ըմպեմ I drink.	արբի I drank.
Ունել to take.	ունեմ I take.	կալայ I took, or I have taken.
Երթալ to go.	երթամ I go.	չորայ I went, or I am gone.

VERBS IMPERSONAL

Ամպէ, it begins to cloud.	Լսի it is noised abroad.
Անիւնէ it rains; it is raining.	Հասանէ or Հասանի it happens, it falls
Ցօքէ the dew falls.	Պատահէ it happens. [out.]
Նեղեղաւէ it comes pouring, it runs	Հանգիպի it happens.
Ձիւնէ it snows. [over.]	Պիտի one must.
Ճառագայթէ it shines.	Ցաւէ or ցաւի it pains.
Առաւուհէ it begins to be day-light.	Անկ է it becomes, it is fit, must.
Մրրէ it blows very hard.	Արեւն է it is convenient, it becomes.
Փայտաւէ it lightens.	Անհնար է it is impossible.
Պարբերէ it produces fruit.	Բարւոք է it is good, it is well.
Մանէ it bellows, it roars.	Խիստ է it is hard.
Կաղնիանէ it howls.	Կամ է or կամք է it is wished, it wills.
Բաւոջէ it bellows, it roars.	Հարկ է it must, it is necessary.
Այդանայ it clears up.	Մարթ է it may be.
Առաւօտանայ it dawns.	Թայտ է it is clear.
Երեկոյանայ it darkens; the night falls.	Շատ է it is enough, it suffices.
Գիշերանայ it is become night.	Պարտ է it must.
Լուսանայ it brightens.	Վայել է it is fit, it is proper.
Խաւարանայ it grows dusky.	Պէտք է it must, it is necessary.
Հրանայ it kindles.	Օրէն է or էն 't is lawful, it allows.
Որոտայ it thunders.	Փոք է it is cared for.
Ասի it is reported, they say.	Օգուտ է it is expedient.
Երեւի it appears, it seems.	Ի գէպ է it is suitable, or convenient,
Թուի it seems.	it becomes, it is fit.
Կարծի 'tis believed, it is thought.	

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ — ABBREVIATIONS

a. af.	adjective, adjective feminine	ածական, ած. իգական
ad.	adverb	մակբայ
agr.	agriculture	երկրագործութիւն
alg.	algebra	գրաշաշիւ
anat.	anatomy	անդամաբանութիւն
Ar.	Arabic	արաբերէն
arith.	arithmetic	թուաբանութիւն
art.	article	յօդ
ast.	astronomy	աստղաբաշխութիւն
bot.	botany	անկաբանութիւն
Chald.	Chaldaic	քաղղէտերէն
chem.	chemistry	տարրաբանութիւն
com.	commerce	վաճառականութիւն
conj. —	conjunction	շաղկապ
fig.	figurative	փոխաբերական
Fr.	French	գաղղիտերէն
geog.	geography	աշխարհագրութիւն
geol.	geology	երկրաբանութիւն
geom.	geometry	երկրաչափութիւն
gr.	grammar	քերականութիւն
Gr.	Greek	յունարէն
H.	Hebrew	եբրայեցերէն
int.	interjection	միջարկութիւն
L.	Latin	լատիներէն
mar.	marine, sea-term	ծովային
math.	mathematics	չափագիտութիւն
mech.	mechanics	մեքենականութիւն
med.	medical term	բժշկութիւն
mus.	music	երաժշտութիւն
pn. or np.	proper name	յատուկ անուն
Pers.	Persian	պարսկերէն
phil.	philosophy	իմաստասիրութիւն
phys.	physics	բնագիտութիւն
pl.	plural	յոգնակի
poss.	possessive	ստացական
pr.	preposition	նախագրութիւն
pron.	pronoun	գերանուն
rhet.	rhetoric	հարստանութիւն
S.	See	Տես
s. sf.	substantive, substantive feminine	զոյական, զոյ. իգական
Syr.	Syriac	սորերէն
Turk.	Turkish	տաշկերէն
v.	verb	բայ
va.	— active	— ներգործական
v. aux.	— auxiliary	— օժանդակ
vd.	— defective	— պակասաւոր
v. imp.	— impersonal	— գիմագուրկ
vn.	— neuter	— չէզոք
vna.	— —active	— —ներգործական
vp.	— passive	— կրաւորական
v. pron.	— pronominal	— գերանունական
w.	word	բառ
zool.	zoology	կենդանաբանութիւն
.	popular	աւանական

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐԲ

Հ Ա Յ — Ա Ն Գ Լ Ի Ա Ր Է Ն

Ա

Ա (*ipe*) այբ. *ից* *s.* the first letter & the first vowel of the alphabet; ա, ա, one; first; տ, ten thousand.

— It is sometimes changed for է, է, ը & օ, as, աղախւր-եղախւր, Եւրոպա-Եւրոպէ, անկողին-ընկողին, առաւ-առաւ. And sometimes it is used for ornament; as, առեամ-առեմ, զեւեկեկ.

Ա, Ա՛ւ, *int.* ah! oh! alas! oh heavens! ա՛ւ, աէր աէր, alas! o Lord God! ա՛ թշուառական, o miserable! o villain! o rascal!

Աբ *s.* ab, the twelfth month of the Hebrews. [abbot.

Աբառ, Աբբառ, *ռւ* *s.* *H. w.* father; Աբարբէ. — *նն* *s.* *Gr. w.* euphorbium.

Աբբայ, *ից* *s.* *Syr. w.* abba; *S.* Աբառ; — or — ահայր *s.* abbot, superior; ընդհանրական —, abbot general; յապան *s.* abbatial; յարան *s.* abbey; յռութի *s.* abbey, abbacy, abbotship.

Աբբանահ *s.* *H. w.* Bamah, high place. Աբբասուհի *sf.* abbess, superioress.

Աբեթ, *ի* *s.* tinder. Աբելուհի *sf.* Abel's sister.

Աբեղաթաղ *s.* monk's funeral. Աբեղայ, *ից* *s.* monk, friar; — լինել, to turn or become monk; —ական *a.* monachal; —առաւ *s.* monk's food; —ութիւն or

Աբեղութիւն *s.* monachism, monastic Աբեղեան *s. pl.* monks. [life.

*Աբեղուկ *s.* zool. lark, tit-lark; էրգէ —, the — carols. [an; *pn.* Ebion.

Աբիոն, —ացի *a. H. w.* poor; Ebionit-Ագաթէս *s. Gr. w.* agate.

Ագահ, —աց *a.* avaricious, stingy, grasping, sordid; գոհային —, very greedy or insatiable avaricious; —առար *ad.* avariciously, niggardly; —առիւ *a.* very covetous, griping, miserly; —անամ or —եմ, էցի *vn.* to be avaricious, niggard, to save sordidly; to be sparing of, to hoard avariciously; —գագահութիւն, to be given to covetousness; —ի ժամանակն, to be sparing of one's time; —ռութի *s.* avarice, niggardness, stinginess.

Ագաղաղ *S.* Աբաղաղ. Ագան *a.* early-rising, diligent.

Ագանեղիւք, լեաց *s.* clothes, attire, dress, garb, raiment; —ոտից, shoes, slippers; —նիմ, գայ, գիր, գեալ or գուցեալ *vn.* to clothe or dress oneself, to wear, to put on: to take lodgings, to pass the night, to sojourn, to dwell; to stay; —գրահա, to put on a breast-plate or cuirass.

Ագանովթ, այ *s. H. w.* liquid vessel. Ագապ, —աց *s. Gr. w.* agapæ, love-feasts.

Ագառ, *ի* *a.* bob-tailed; docked, tailless.

Ագարակ, *այ* *s.* farm, land, field; country, village; - *տեղիք*, rural or country places; - *աբաշխ* *s.* farm-guardian, or inspector; - *ային* *a.* agrarian; rural, rustic, country; - *օրենք*, agrarian law; - *անամ* *vn.* to be deserted, unpeopled; - *իկ* *s.* small field.

Ագետակ *s.* the under part of the tail.

Ագետոր *a.* tailed; - *ասալ*, comet.

Ագի, *աղւայ* *s.* tail.

Աղշնք, *ուշից* *s.* lever, bar, crowbar; ring; enchasing, jointing, staple of a lock.

Ագոն, *ի* *s.* *G. w.* agon, fight, Olympic game; - *ագիր*, *գրաց* *s.* agonotheite; - *ագալտ* *s.* arena; - *ալար*, - *արար* *s.* athlete, wrestler; - *խառնյք* *s.* athletes.

Ագոռանք *s.* dung-hill.

Ագուղայք, *յից* *s.* *Gr. w.* pipe, tube, conduit, canal, aqueduct.

Ագուռ *s.* palm, hollow of the hand: brick; *a.* hard.

Ագուցանեմ, *յի* *va.* to clothe, to dress; to enchase, to set, to fit in: to harbour, to lodge; - *կոշիկս*, to put on the shoes of; - *մասանիս ումիք*, to put a ring in a person's finger.

Ագուցիկ *a.* enchased. [*& կոշիկեմ*].

Ագուռ, *ու* *s.* raven, crow; *S.* կռչեմ

*Ագուռք *s.* the groin.

Ագջան *S.* Ագջան.

Ագամաթուղ *s.* banana-fig, plantain; - *թղենի* *s.* banana-tree.

Ագամանդ, *ի* *s.* diamond; *S.* Մագնիս; - *եայ* *a.* adamantine; adamantean, hard; magnetic. [of the Hebrews.

Ադար, *այ* *s.* adar, the sixth month
Ադեն, *ի*, Ադին, *այ* *s.* *H. w.* Eden, paradise. [Lord God.

Ադոնիւ, *յի* *s.* *H. w.* Adonai, the Ազգանամ, *այայ* *vn.* to grow dry or lean, to fade, to wither.

Ազգեմ, *եցի* *va.* to cause to fade, to tarnish, to dry.

Ազգիմ *S.* Ազգանամ.

Ազգուռ *s.* bot. carpesium.

Ազգուռն *a.* dry, arid, dead; lean, slender, wasted away.

Ազատ, *այ* *a.* free, independent; freed, enfranchised, redeemed, quit, ransomed; large, vast; noble; - *Մասիս*, the great Ararat; - *անեղ* *S.* Ազատեմ; - *կացուցանել*, to dispense, to exempt; - or

Ազատարար *ad.* freely; nobly; - *անեմ*, *եցի* *vn.* to speak freely, frankly; - *բերան* *a.* plain- or free-spoken, -tongued, frank, bold; *ad.* freely, boldly; - *գիր*, *գրաց* *s.* freed-man, libertine; - *գունդ* *s.* the noble corps, corps of nobles; *a.* formed, composed of nobles; - *գրեմ* *va.* to set free, to enfranchise; - *գրութիւն* *s.* libertinism, enfranchisement; - *գեմ* *ad.* openly, frankly; - *գարմ*, - *գլի*, - *գնեայ* *a.* of noble birth, high-born, illustrious; - *գոր* *s.* regiment of nobles; - *Ժողով*, - *խումբ* *S.* Ազատագունդ; - *խոս* *S.* Համարձակխոս; - *կ* *a.* very noble; - *կան* *a.* liberal; free; noble; - *կանութիւն* *s.* liberty; liberality; generosity; nobleness; - *կին* *s.* gentlewoman, dame, lady; - *կից* *a.* *s.* free-companion; - *կցոյ* *s.* the nobility; - *կրօն* *s.* free-thinker; - *զայ* *s.* public free mill; - *միտ* *a.* noble-minded, free-hearted; generous, liberal; - *մաութիւն* *s.* free-heartedness; liberalism; - *նամ*, *այայ* *vn.* to free or rid oneself, to shake off, to break away; to be ennobled or exalted; - *նի*, - *տեարք* *s.* *pl.* the nobility, the aristocracy, the court; - *սեր*, *սիրաց* *a.* fond of liberty, liberal; - *սիրութիւն* *s.* love of liberty; liberalism; - *տուն* *S.* Ազատազարմ; - *տունութիւն* *s.* noble birth, nobility of family; - *լար*, *այ* *a.* *s.* liberator, savor, deliverer; - *բայլ* *a.* free-footed.

Ազատեմ, *եցի* *va.* to liberate, to deliver, to save; to enfranchise, to emancipate; to free, to exempt, to disentangle, to disengage; - *եցուցանեմ* *va.* to free.

Ազատորդի *s.* free-born, son of a noble, nobleman; - *որեար* *s.* *pl.* the nobility, the peers.

Ազատութիւն *s.* liberty, freedom; exemption; privilege; emancipation, deliverance, enfranchisement; nobleness; generosity; frankness.

Ազատուհի *s.* gentlewoman. [*բոս* .

Ազատքեղ *s.* bot. parsley, *S.* Գեղակա

Ազատորեն *S.* Ազատաբար.

Ագբախումբ *a.* very close, serried.

Ագբն, *բին* *s.* weft, woof, warp.

Ագբոյ *s.* simple stick.

Ագգ, *այ* *s.* nation, people; generation; race; gender; kind, sort, quality; sex, age, epoch; century; manner, way; *Գիրք* - *այ*, Book of Judges; *յէ* *յ*, from age to age, from gene-

ration to generation; - Հայոց, the Armenian nation; Անգլիացի յ-է, of the English nation, English; Ամերիկացի եմ -աւ, I am American by birth; - Կանոն, the female sex, the fair sex, the woman kind; - մարդկան, the human kind, humanity; -ով, with all the nation; Ժ - , the same, the same manner, equally; - ք - ք բանասիրութեան, the different kinds of literature; - ք է ազգէք, all nations, all people.

Ազգաբան s. genealogist.

Ազգաբանական a. genealogical.

Ազգաբանեմ, էցի va. to draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն s. genealogy.

Ազգ ազգ. Ազգի ազգի s. many nations, many people; a. various, different, manifold.

Ազգապաշտ a. admirer of his country, who praises his country.

Ազգապաշտ, Ազգապաշտ a. who betrays his country.

Ազգապաշտ a. who shakes, overthrows, upsets the nation.

Ազգ-թիւ s. relation; genealogy: lineage.

Ազգաշարժ a. united by nationality; s. national assembly.

Ազգախան a. relation, consanguineous. [consanguinity.

Ազգախանութիւն s. relationship,

Ազգախան a. who agitates, disturbs the nation.

Ազգածանոթ a. known by the nation; known to the nation.

Ազգական s. relation, kinsman or kinswoman; յիշմարտ - , next of kin; a. like, analogous.

Ազգականութիւն s. relationship, consanguinity, kin, cognation; race, family; likeness, analogy; քոք ազգականութիւն, the ties of relationship.

Ազգականուհի s. kinswoman.

Ազգակեղծ a. who hides or dissimulates his nationality. [his nation.

Ազգակեցց a. who rescues, liberates

Ազգակից s. parent, compatriot; a. national, of the same nation; allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցեմ, էցի va. to make alliance by marriage.

Ազգակցութիւն s. consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար s. census; enumeration;

- առնել, to make the census of a nation or people.

Ազգահառութիւն s. extinction of a nation, race. [or race.

Ազգահաւ s. chief, father of a nation

Ազգային a. national: related, allied to by marriage; s. parent, relation;

- բարք, national character; աւանդութիւն - , national tradition; - ժողով

Հայոց, the national assembly or synod of the Armenians.

Ազգայոց a. which unites the nation; s. national tie.

Ազգանուէր a. devoted to the nation; offered by the nation. [nation.

Ազգապանծ a. who is proud of his

Ազգապետ s. chief, governor of a nation or family.

Ազգապետութիւն s. charge or office of a governor of the people.

Ազգապիղծ a. incestuous.

Ազգապիղծութիւն s. incest.

Ազգասէր a. loving his country or nation, patriotic.

Ազգասիրութիւն s. attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգավայել a. worthy or becoming to the nation. [mily or race.

Ազգառ առնել va. to extirpate a fa-

Ազգատես a. who hates his nation.

Ազգատեսութիւն s. hatred of one's nation. [tion, progeny.

Ազգաստեղծ s. family, house, genera-

Ազգովիմ, Ազգովի ad. throughout the nation, nationally.

Ազգութիւն s. nationality.

Ազգ s. sensation, feeling; advice; - առնել, to give notice or information,

to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish;

- առնել յառաջագոյն or Կանխաւ, to precaution, to premonish, to put on guard; - լինել, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազգական a. advising, monitorial: penetrative, energetic, efficacious.

Ազգարան s. place where a public notice is proclaimed: instrument with which notice is given, horn, trumpet.

Ազգարար a. monitorial, advising; s. monitor, adviser.

Ազգարարութիւն s. advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազգելի a. sensible; sensitive.

Ազգէկք *s. pl.* the senses.
 Ազգեմ, էջի *va.* to inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.
 Ազգեցական, Ազգեցիկ *a.* efficacious, energetic.
 Ազգեցութիւն, Ազգեցումն *s.* notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.
 Ազգեցուցանեմ *S.* Ազգեմ. [viser.
 Ազգել *a.* efficacious, energetic: *s.* ad-
 Ազգողաբար *ad.* efficaciously, energetically.
 Ազգողական *a.* efficacious, energetic.
 Ազգողութիւն *S.* Ազգեցութիւն.
 Ազգոյ, Ազգու *a.* efficacious, strong, energetic, penetrative; pathetic, expressive, emphatic, significative; active, vehement, spirituous, violent.
 Ազգումն *S.* Ազգեցութիւն.
 Ազգր, գէր *s.* thigh; back.
 Աշխ, ազին, զինք, զանց *s.* nation, people, generation; *S.* Աշխ.
 Աշին, նուր, ուայ *a.* fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil; *ad. int.* well! very well! bravo!
 Աշնուաբար *ad.* genteelly, civilly; nobly, generously.
 Աշնուաբարոյ, էջ *a.* genteel, civil, well-mannered; noble, generous.
 Աշնուադին *a.* precious, dear, rare.
 Աշնուազուծ *a.* benign, clement, kind, merciful, humane.
 Աշնուազարմ *a.* noble, illustrious, of a noble family.
 Աշնուազգի *a.* of noble nation, race.
 Աշնուազգութիւն *s.* nobility of nation, race.
 Աշնուախոհ *a.* who has noble sentiments.
 Աշնուական *a.* civil, genteel, noble, generous: *s.* gentleman.
 Աշնուականութիւն *s.* nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness.
 Աշնուամիտ *a.* of good sentiments, noble, generous.
 Աշնուամտութիւն *s.* nobility of sentiments.
 Աշնուանամ, աջայ *vn.* to grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to be ennobled, to become noble.

Աշնուապաշտօն *a.* pious, religious, devout.
 Աշնուապետ, է *s.* aristocrat.
 Աշնուապետական *a.* aristocratic.
 Աշնուապետութիւն *s.* aristocracy.
 Աշնուասիրտ *a.* who has a noble heart.
 Աշնուասրտութիւն *s.* nobility of heart.
 Աշնուաստոհ *a.* noble, of a noble family.
 Աշնուաստոհմութիւն *s.* nobility of family, high birth.
 Աշնուացուցանեմ, ուշի *va.* to improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility, to ennoble.
 Աշնուութիւն *s.* fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.
 Աշոխ, էջ *s.* sour grapes.
 Աշոխաշուր *s.* verjuice.
 Ածար *s.* dry cow's dung.
 Ածու, աջ *s.* chair, seat; stool; throne; bench; նստուցանել *յ.* to make one sit on a throne or chair; to throne; նստել *յ.* to sit on a chair or throne; -ս արկանել *to* give seats or chairs; էլանել *յ.* to rise up, to get up.
 Ածուադարձ *s.* chair-maker.
 Ածուաժառանգ *s.* possessor, successor to any place or dignity.
 Ածուակ, աջ *s.* stool; foot-stool.
 Ածուակալ, աջ *s.* vicar; vice-president: successor.
 Ածուակալութիւն *s.* vicarship, vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.
 Ածուակէջ *s.* colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.
 Ածուակցութիւն *s.* company on the same throne.
 Ածութայք, յից *s. pl.* elements, letters, characters, alphabet.
 Ածուր *S.* Առ ածուր.
 Աժան *a.* *ad.* cheap, cheaply; - գէշել *to* buy cheaply.
 Աժէք, էից *s. pl.* value, price.
 Ալ *S.* Ալի.
 Ալապասար *s.* alabaster.
 Ալաուշք, Ալաուշք *s. pl.* the pleiades or pleiads; *S.* Բազմաստեղք.
 Ալեզարդ *a.* gray-haired, gray-headed.
 Ալեսառ *S.* Ալեսառ.
 Ալերախառն *a.* farinaceous, mixed with flour, mealy.
 Ալերալաշառ *s.* meal-man.

Ալեւոյթ *S.* Ալեւորութիւն.
 Ալեւոր *s.* gray-haired; old man.
 Ալեւորիմ, եցայ *vn.* to grow gray-haired, to grow old.
 Ալեւորութիւն *s.* old age, the state of being gray-haired.
 Ալլու-խա *s.* hallelujah.
 Ալլիաւն *a.* gray, gray-haired.
 Ալէծու-թ, Ալէկոծ *a.* subject to tempests, tempest-beaten, floating, agitated, troubled; - առնեմ *S.* Ալէկոծեմ.
 - ընեմ *S.* Ալէկոծեմ.
 Ալէկոծեմ, եցի *va.* to beat to and fro; to agitate violently, to trouble.
 Ալէկոծիմ, եցայ *va.* to float, to chafe, to grow troubled or agitated.
 Ալէկոծութիւն, Ալէկոծումն *s.* agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.
 Ալէտանդ, Ալէտաւան *a.* floating, swelling, rough.
 Ալի, ալլոյ, Ալ. ի *s.* axle; millstone; pulley; phantom.
 Ալիաւան *a.* having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.
 Ալիւր, ալիւր *s.* meal, flour; ցանել զ-ի վերայ, to powder or whiten with flour.
 Ալիւր. ալեաց *s. pl.* wave, billow, surge, swell of the sea: gray hairs, old age; ծաղիլ ալեաց, խոնարհել յալիս, to grow gray-haired, to get old; ալիս յալ-բացանել, to agitate the waves; հեր-շանել զաւանակել զալիս, to cleave the waves.
 Ալիւ, ից *s.* a small medlar.
 Ալիւնիկ *s.* small medlar-tree.
 Ալիւ, ի, ալ *sf.* she-kid.
 Ալուց, ալի *s. a.* hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.
 Ալփաբեաք, Ալփալիւք *s. pl.* alphabet.
 Ալիւ, ալուց, ալից *s. pl. S.* Ալուց.
 Ալիւքիմ *s.* alchemy.
 Ահ *S.* Ահ.
 Ահ *int.* ah! alas!
 Ահաւ *s.* ermine.
 Ահալիս *s.* acacia.
 Ահամախ *a.* foolish, gross-headed.
 Ահաւորոյզ *a.* highwayman; indocile, ferocious.
 Ահաւեղազէս *s.* hanging cornice.
 Ահերակ *a.* vain.
 - յԱհերական, յԱհերակն *ad.* vainly.
 Ահիւք, Ահիւք *s.* dregs.
 Ահաւազակ *S.* Յախաւազակ.
 Ահամար, etc. *S.* Տիմար, etc.
 Ահայան, ից, ալ, Ահայեան, ենի, ից

s. antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ահայանաբար *ad.* as an antagonist; valiantly, heroically.

Ախոնդանոս *a.* hypochondriac.

Ախոնդանիք, նաց, Ախոնդիք, գեաց *s. pl.* hypochondria: entrails, intestines, pluck.

Ախոս, ոյ *s.* stall, stable.

Ախոսապան, ալ *s.* groom.

Ախոսապետ *s.* equerry; groom.

Ախոր *a.* savoury; sweet, agreeable, delicious; - բանք, agreeable words; - վայրք, enchanting places; - յոժա-րութեամբ *ad.* with great pleasure, willingly.

Ախորժք, ից *s. pl.* appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure; ըստ մտացն ախորժից, ըստ ախորժից իմն, capriciously.

Ախորժաբար *ad.* with appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ախորժաբեր *a.* appetizing, attractive.

Ախորժալից *a.* full of pleasure, agreeable.

Ախորժալուր *a.* who grants, accords, listens willingly; pleasurable to the ear, gratifying.

Ախորժակ, ալ *s.* taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment; առնել-, to be hungry; to have a taste; չառնել- իմք, to have a taste for nothing; պահաւորութիւն, want of appetite; - առ առնել, to eat with appetite; շարժել բանալ զ-, to excite the appetite; բանալ զ-, to take away the appetite; ըստ իմք, առնելիք -, good, bad taste; ըստ իմք -ի, according to my tast.

Ախորժական *a.* pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ախորժակամ, Ախորժաշառակ *a.* pleasing to the taste, savoury, sweet; good to eat, savoury.

Ախորժանք *s. pl.* appetite; desire, pleasure; ախորժանք, with appetite; with pleasure. [agreeable.

Ախորժելի *a.* desirable, pleasing.

Ախորժեմ, եցի *va.* to taste of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at; ոչ-, to take a disgust for or to; Թէ ախորժէք, if you please.

Ախորժեցուցանեմ, ուցի *va.* to inspire gratification, taste, pleasure.

Ախորժիմ *S. Ախորժեմ.*

Ախորժութիւն, **Ախորժումն** *s.* pleasure, taste.

Ախա, *էջ s.* illness, disease, indisposition; affection, passion; vice, bad habit: menses: seed of man; - *ցաւոյ՝ դառնութեան*, calamity, plague, disaster, any thing troublesome; - *արտաւաւոյ*, tears; - *քնոյ*, sleep; - *մահու՝ մահացու*, mortal malady; *դ-ս մահու ջերանիլ*, to be seriously, mortally ill; - *մարգարանութեան*, adulation, flattery; *սպաս ունել -ի, մեծարել դ-*, to give one's self up to vice, pleasure.

Ախտաբան *s.* pathologist.

Ախտաբանական *a.* pathological.

Ախտաբանութիւն *s.* pathology.

Ախտաբար *ad.* viciously, passionately. [illness.]

Ախտաբեկ *a.* crushed, oppressed by

Ախտաբեր *a.* morbid, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ *s.a.* physician: that cures diseases, restorative.

Ախտաշիմ, *էցայ vn.* to be ill, indisposed, sick.

Ախտածէտ, *ժեւաց a.* sick, ill, of a bad constitution or temperament; unhealthy.

Ախտածէտութիւն *s.* bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտակէց *a.* full of diseases, ill: vicious, bad, passionate. [passions.]

Ախտակիր *a.* subject to diseases or

Ախտակէց *a.* that has the same sickness: compassionate; - *լինել ումէք*, to have compassion, pity on some one, to be compassionate.

Ախտակրեմ, *էջի vn.* to be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն *s.* illness, sickness, distemper; suffering. [pity.]

Ախտակցաբար *ad.* with compassion,

Ախտակցեմ, *էջի, Ախտակցեմ, էցայ vn.* to have compassion, to be compassionate, to pity. [vice, passion.]

Ախտակցութիւն *s.* compassion, pity;

Ախտահալած *a.* that drives away or cures diseases.

Ախտամոլ, *էջ a.* vicious; lascivious.

Ախտամոլութիւն *s.* concupiscence, luxury.

Ախտանիւմ, *ացայ vn.* to be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտաւեր *a.* that loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասիրութիւն *s.* sensuality, love of vice, dishonest desires.

Ախտասպան *a.* that mortifies or controls his passions.

Ախտաբաւէք, *կաց s. pl.* lot, disposition, nature, fate; *a.* natural, physical; *յախտաբաւաց ad.* physically, natu-

Ախտաբար *a.* morbid. [rally.]

Ախտաբարձ *a.* that excites illness, bad passions; - *կերպարան*, voluptuous image.

Ախտաբանիլ, **Ախտաբանիւ** *s.* astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Ախտաբք, *բաց s. pl.* horoscope, nativity, stars.

Ախտացեալ *a.* ill, unwell.

Ախտացոյց *a.* symptomatic. [one ill.]

Ախտացուցանեմ, *ուցի va.* to make

Ախտաւոր *a.* vicious, passionate; ill, infirm; morbid.

Ախտաւորութիւն *s.* illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ած, *ածք s.* shooting, slip, cutting.

Ածական *a.* adjective.

Ածականաբար *ad.* adjectively.

Ածանցական *a.* derivative.

Ածանցեմ, *էջի va.* to derive.

Ածանցիմ, *էցայ vn.* to be derived from, to come from.

Ածանցութիւն, **Ածանցումն** *s.* derivation, origin, formation.

Ածելեմ, *էջի va.* to raze.

Ածելի *s.* razor.

Ածեմ, *ածի va.* to carry, to fetch, to bring; to strike; - *ընդ իւր*, to conduct; - *ի ներքս*, 'ի մէջ, to introduce; - *ի վերայ* or - *Թափել*, to infer; - *ի* or *վերածել*, to reduce; - *ընդ քարք*, to drag along; - *դրոցով*, to pass through flame, to enflame, to burn; - *զմտաւ*, to consider, to think, to reflect; - *զբռամք*, to seize, to lay hold of; - *զձու*, to lay eggs; *առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ*, without making any objection, readily; - *զհերս*, to raze; - *զիւրիկ*, 'իկեր, to seduce, to entice.

Ածխադրծ *s.* coal-man; charcoal-dealer. [coal.]

Ածխակէլ *առնեմ va.* to burn like

Ածխահնք *s.* coal-pit, coal-mine.

Ածխանիւմ, *ացայ vn.* to become coal.

Ածխանոց *s.* coal-house.

Ածխալուծաւ *S. Ածխալործ*.

Ածու, *ոյ s.* nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ, ածխայ *s.* coal; charcoal.

Ազնի *a.* having a knowledge of, well versed.

Ապաքանալ, Ապաքանալ *a.* filled, full; - պաքով ծառք, trees loaded with fruit.

Ապաքանալ *ad.* involuntarily; by force, with regret, reluctantly; եթէ կամաւ, եթէ - , willing or unwilling.

Ապաքանալ, եղ, ալ *a.* involuntary; forced, constrained.

Ապաքանալութիւն *s.* the state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity. [mine.]

Աման *s.* mine, moat; - հասանել, to

Ամանակապ *a.* ornamented or inlaid with precious stones, worked in jewels.

Ամանակիւս *a.* limpid, clear.

Ամանակաւ *S.* Ամանակապ.

Ամանակաւ, ալ *s.* miner; thief, a body snatcher.

Ամանակաւ *s.* propolis.

Ամանակաւ *S.* Ամանակապ.

Ամանակաւ *s.* trap; - մանայ, rat-trap, mouse-trap.

Ամանակաւ, եղ, ալ *a.* ocular, witnessed by the eye; visible, apparent; - մանայ, eye - witness; - շնորհաւորութիւն, an evident truth; *ad.* visibly, seeing with one's own eyes; - լինել, to see with one's own eyes.

Ամանակաւութիւն *s.* act of seeing with one's own eyes.

Ամանակաւ *a.* that has eyes: signal, illustrious, famous.

Ամանակ, եղ *va.* to look at, to see, to cast eyes upon.

Ամանակ *a.* that has eyes, that sees.

Ամանակ, զեղ *s. pl.* the eyes, the looks.

Ամանակ, ի, լայ *s.* ear; - ծովու, cove, creek; - ման, mussel; ման, to pinch the ear of some one; to rub his ears; ինու, to stop one's ears; ալ, to prick up one's ears; աւել, to speak in one's ear; յաւ, ear-ache; բռն, ear-picker; գէլ, ear-wax.

Ամանակաւ *a.* auricular: that has heard; that is heard; - ման, auricular witness; -, յաւ, *ad.* auricularly; յաւ, to hear with one's own ears; յաւ, to be heard.

Ամանակաւ *s.* pavilion (of the ear).

Ամանակաւ *s.* ear-wig.

Ամանակաւ *a.* whose ears are cut.

Ամանակաւ *s.* ear-ache; *a.* who suffers malady of the ear.

Ամանակ, եղ *vn.* to listen, to hear, to be attentive.

Ամանակ *s.* lobe of the ear.

Ամանակ *s.* ear-pick.

Ամանակ *s.* garrison; the inhabitants of the citadel.

Ամանակ *s.* citadel, castle, fortress.

Ամանակ *s.* surety, shelter; ման, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Ամանակ, ալ *s.* agate: boat, skiff.

Ամանակ, ալ *s.* hook, hasp; a sort of iron shovel.

Ամանակ *s.* sole of the foot; յաւ, յաւ, to listen, to look at with admiration, attention, to be all eyes, all ears, in suspens, enchanted.

Ամանակ *a.* assembled in a circle.

Ամանակ, եղ *vn.* to assemble, to form a circle.

Ամանակ, ալ *s.* eye: sight, look; bud, germ; hope, expectation; opinion, suspicion; յաւ, յաւ, by name, specially, expressly; յաւ, յաւ, in the twinkling of an eye, instantaneously; - աւ, to shew a respect of persons, to be partial; - աւ, to cast eyes upon; յաւ, to shew; to review, to read; յաւ, to hope, to expect; - աւ, in presence of, visibly, openly; - յաւ, to represent, to lay before; աւ, to see by accident; աւ, ostentatiously; յաւ, to have an eye to, to watch, to take care of; - ինու, quite confused; կարմաւ, Argus-eyed, piercing eye; - կարմաւ, to look fixedly.

Ամանակ, ալ, ալ *s.* precious stone, jewel, gem; pearl; cameo; - բաւ, գաւ, - զաւ, *S.* Բաւ, and զաւ.

Ամանակ, ալ, ալ *s.* source, origin; water-spout, spring; hole, stitch; ring, link; - լայ, ալ, ալ, day-star, the sun; - գաւ, grave, tomb; - աւ, the office of the hatchet, axe; ալ, լայ.

Ամանակ *s.* oculist. [glass.]

Ամանակ *s.* jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Ափադործութի՜ն *s.* jeweller's trade, jewelry or jewellery.

Ափախաղ, Ափախախտ *a.* dazzling.

Ափաժեմ, էջի, Ափն ածեմ, ածի *vn.* to respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to super-intend. [spire respect.

Ափաժեցուցանեմ, ուշի *va.* to in-

Ափաժու, այ *a.* respectful; careful.

Ափաժութիւն *s.* respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Ափաակապիճք, պաշայ *s. pl.* socket of the eye: bezil of a ring in which a precious stone is set.

Ափաակառայ *S.* Ափնկառայ.

Ափազառայ, Ափապարար *a.* attractive; charming; delightful.

Ափազարեմ, Ափազարեմ *S.* Ափնհա-
րեմ, Ափնարեմ.

Ափառեմ *S.* Աչառեմ.

Ափառու, այ *a.* that pays respect to persons, partial. [partiality.

Ափառութիւն *s.* respect of persons,

Ափազգիւ *S.* Ափանակիւ.

Ափառ *S.* Ափանառ.

Ափաբիւն, էջի *vn.* to make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit; - ընդ աւամբ, to scowl.

Ափաբիւն առեմ *va.* to make signs with the eyes, to indicate; to laugh at, to make fun of, to mock at.

Ափաբիւնութիւն *s.* sign, mark: meaning, signification: permission given with a sign.

Ափերեւ *a.* evident, clear, visible, palpable; *ad.* evidently, visibly, in presence of.

Ափթարթ, ի *s.* wink; twinkling.

Ափնկալեմ, էջի *va.* expect, to hope.

Ափնկալիք *S.* Ափնկալութիւն.

Ափնկալու *a.* hoper, expecter.

Ափնկալութիւն *s.* expectation, hope.

Ափնառայ *a.* that looks attentively; - լինել, to regard with attention or pleasure.

Ափնոր *a.* ashamed, confounded; sad.

Ափնորեմ, էջայ *vn.* to be confounded or ashamed.

Ափնորութիւն *s.* consternation, shame.

Ափնար *a.* fascinated, enchanted; - or առ -, *s.* scare-crow, bug-bear.

Ափնարեմ, էջի *va.* to fascinate.

Ափնարեմ, էջայ *vn.* to be fascinated.

Ափն յայտնի, Ափն յանդիման *S.* Ափն.
Ափնայ, այ *s.* spectacles; spy-glass; - ադործ, spectacles-maker.

Ափն ունիմ, ափն կալայ *vn.* *S.* Ափն.

Ափնցաւութիւն *s.* ear-ache.

Ափն վանի *S.* Վանի.

Ափութ *s.* hearth, fire side.

Ափութ, ափմբայ *s.* circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa; - բոլորել առնուլ, to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ափքան *s.* thistle.

Ափս, էջ, այ *s.* furrow; - ձգել, to make a -, to plough.

Ափսաբեկ *a.* furrowed.

Ափսամիդ *a.* that ploughs.

Ափսեմ, էջի *va.* to plough.

Ահ *int.* oh! ha!

Ահ, էջ *s.* fear, dread, fright, terror; - արկանել, to frighten, to terrify, to intimidate; յահի լինել զահի հարկա-
նել, to fear, to be seized with alarm; առ ահի *ad.* for fear, lest; - ընդ -, with fear, with a timid air.

Ահ *ad.* behold!

Ահա աւագիկ, Ահա աւանիկ, Ահա ա-
ւանիկ *ad.* behold here, there, yonder.

Ահաբեկ *a.* terrified, dismayed, thun-
der-struck; - առնել, to terrify, to frighten, to dismay; - լինել, to be fright-
ened or dismayed.

Ահաբեկեմ *S.* Ահաբեկ առնեմ.

Ահաբեկեմ *S.* Ահաբեկ լինեմ.

Ահաբեկութիւն *s.* dismay, fear, fright, terror.

Ահաբն, դնից *a.* terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահաբն, Ահաբն իմն, Ահաբնառայ *ad.* terribly, frightfully, horribly, atro-
ciously; hideously. [hear:

Ահաբնալու *a.* frightful, terrible to
Ահաբնառեալ *a.* frightful, shocking
to the sight; horrible, hideous.

Ահաբնութիւն *s.* enormity, atrocity;
dreadfulness, hideousness, terribleness,
fearfulness.

Ահապարանայ *S.* Ահապարանայ.

Ահաբեկեմ, էջի, կեալ *va.* to terrify,
to affright.

Ահաբու, այ *a.* frightful, horrible,
awful, terrible.

Ահաբութիւն *s.* terror, dismay, af-
fright, intimidation.

Ահապուցանեմ, ուշի *va.* to terrify, to
intimidate.

Ահաւարդիկ. Ահաւանիկ. Ահաւասիկ
ad. behold here, there or yonder.

Ահաւար, աջ *a.* frightful, alarming, terrible.

Ահաւարագոյ Տ. Ահեղագոյ.

Ահաւարաւոր Տ. Ահագնաւոր.

Ահաւարանամ, աջայ *vn.* to be terrible or frightful. [dreadfully.

Ահաւարապէս *ad.* horribly, fearfully,

Ահաւարառես *a.* formidable aspect.

Ահաւարափայլ *a.* that shines in a frightful manner.

Ահաւարութիւն *s.* enormity; terrible-ness, frightfulness; majesty, grandeur.

Ահափեա. փեաք *a. s.* Տ. Ահաբեկ, Ահաբեկութիւն; - առեմ Տ. Ահաբեկեմ.

Ահեակ, եկի, եկայ *a.* left, on the left side: *s.* the left hand, the left; յաջմէ *a.* յաջեկէ, right and left, on both

Ահեկազարծ *a.* lefthanded. [sides.

Ահեկակողմն *s.* left, left side.

Ահեկան *a.* that is to the left: *s.* the ninth ancient month of the Armenians: Տ. Ահս.

Ահեկեայ, եայք, եայ, Ահեկին, ինք *a. s.* that who is to the left.

Ահեկ, ից *a.* formidable, terrible.

Ահեկաբար *ad.* in a formidable manner, terribly.

Ահեկագոյ *a.* roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեկակերպ, Ահեկահարաշ *a.* wonderful, prodigious, formidable, awful.

Ահեմ, եջի *va.* to terrify, to intimidate. [ble.

Ահեմեց *a.* frightful, horrible, terrible.

Ահեկարանոց *a.* that carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահար Տ. Յահար.

Աղ, ից, ոց *s.* salt; - ուխտի, ուխտապէ, - կնքեալ, sign of true friendship;

- է հաց, commensality, love; - առնուլ, - է հաց ուտել, to eat in company, to be social, to be convivial.

Աղաբոսն, ի *s.* great coat, surtout, cloak, mantle, gown. [sake.

Աղադ, ի *s.* reason, cause, account, Աղադաւ *ad.* by reason of; in reason;

էր -, why? for what reason?

Աղախաբանք *a.* vexation, grief.

Աղախին, ինոց, նալք, նայց, նաց, նանց, նեայք, նեայց *sf.* maid-servant, house-keeper: female slave; nursery-maid, child's maid. [or maid-servant.

Աղախնածին *a.* born of a female slave

Աղախնորդի *s.* son of a female slave or maid-servant.

Աղախնութիւն *s.* the condition of a female slave or maid-servant, domesticity, menial condition.

Աղածրի *a.* tender, delicate, young.

Աղածք *s. pl.* salt food: the action of salting.

Աղակատանք *s.* debauch, debauchery; excess; յաղակատանս հասանել, to fall into debauchery.

Աղաղ *s.* the action of tanning; յգնել, to tan.

Աղաղակ, ի *s.* cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout; scolding: voice; exclamation; - հարկանել, to cry, to make a noise, to alarm.

Աղաղակեմ, եջի *vn.* to cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Աղաղոց *s.* tan-house, tan-pit.

Աղամ, աջի *va.* to grind; to pound, to reduce to powder.

Աղաման *s.* salt-cellar.

Աղամասուկ ածեմ *va.* to destroy, to throw down, to overthrow, to ruin.

Աղամար Տ. Տխմար.

Աղամարութիւն Տ. Տխմարութիւն.

Աղամոլ *a.* stray, misled; dissipated, absent.

Աղամոլեմ, եջի, Աղամոլեմ, եցայ *vn.* to stray, to dissipate.

Աղամոլութիւն *s.* wandering, wildness; dissipation.

Աղանդանոյն *s.* laudanum.

Աղանդ, ոց, աջ *s.* sect, false doctrine; school, doctrine: magic, charm, enchantment, sorcery.

Աղանդագործ, Աղանդահար *a.* inventor of a sect. [գաւոր.

Աղանդամետ, Աղանդապաշտ Տ. Աղանդանդապաշտ, Աղանդապետ *s.* chief of a sect, heresiarch.

Աղանդաւոր *s.* sectary: magician, enchanter, sorcerer.

Աղանդեմ, եջի *va.* to seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Աղանդեր *s.* dessert.

Աղանդինք, Աղանդիք, Աղանդութիւն *s.* formule of a sect: amulet, phylactery; heresy.

Աղանձեմ, եջի *va.* to brown, to roast, to broil, to toast.

Աղանձումն *s.* roasting.

Աղաչանք *s. pl.* supplication, prayer,

orison, entreaty, humble request; - or նամակ աղաչանայ, petition.

Աղաչաւոր, Աղաչելի *a.* suppliant, petitioner.

Աղաչելութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղաչեմ, եջի *vn.* to supplicate, to pray, to conjure.

Աղաչողութիւն *S.* Աղաչանք.

Աղապասանք *s. pl.* sympathy, affection, tenderness. [ed.]

Աղաջուր *s.* brine: *a.* flagitious, wicked.

Աղարծի *S.* Աղարծիք.

Աղարձան or Աղարձան *s.* pillar of salt, statue of salt.

Աղարա զարեմ *va.* to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Աղարաւոր *s.* destruction, devastation, ruin: disparagement, defamation.

Աղարաւեմ, եջի *va.* to besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Աղարաւութիւն *S.* Աղարաւոր.

Աղացիկ *a.* ground, bruised, broken.

Աղաւաղ *a.* spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, decomposed.

Աղաւաղեմ, եջի *va.* to spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to decompose, to vitiate.

Աղաւաղել *a.* destructive.

Աղաւաղութիւն *s.* deterioration, destruction. [form of a dove.]

Աղանակերայ *a.* like a dove, in the

Աղանաձագ *S.* Աղանեակ.

Աղանազաձառ, Աղանեզաձառ *s.* dealer in doves or pigeons.

Աղանարու *S.* Աղանիճ.

Աղանեակ, նեկի, կայ *s.* a young pigeon; pigeon.

Աղանեառն *S.* Աղանոց.

Աղանի, նոյ, նոյ, նեայ *s.* dove, pigeon; վայրի -, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Աղանիճ *s.* vervain. [dove-cot.]

Աղանոց *s.* dove-house, pigeon-house,

Աղ, ոյ, կայ *s.* excrement, dung, faeces; muck, manure; - արեանել, to manure, to muck.

Աղաւոր *s.* muck-heap, dung-hill.

Աղանոց *s.* privy: sink. [tious.]

Աղեղէն *a.* excremental, excremental.

Աղեմ, եջի *vn.* to go to stool, to dung: *va.* to dung, to manure.

Աղերաբար *ad.* like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Աղերաւին, աղան, կունք *s.* spring of water, source, fountain.

Աղերաւոս *a.* flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղերաւամ, աղայ *vn.* to flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղերացուցանեմ, ուշի *va.* to make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղեւք, եւայ *s. pl.* excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղեւք, Աղեւք *s. pl.* sweepings, filth. *S.* Աղեւք.

Աղբւր or Աղբւր, բերց, բերաց *s.* fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբւրաբար *S.* Աղբերաբար.

Աղբերանամ *S.* Աղբերանամ, etc.

Աղբոս *a.* slovenly, dirty, filthy, nasty.

Աղբարակ *s.* saltpetre, nitre.

Աղբոց *S.* Աղբանոց.

Աղեբեկ *S.* Աղեբեկ.

Աղեկապ *S.* Աղեկապ.

Աղեկառ *S.* Աղեկառ.

Աղեկարծ *S.* Յեղակարծ.

Աղեկէզ *S.* Աղեկէզ. [sharp.]

Աղեհամ *a.* salted, brackish, pungent,

Աղեղն, եղան, զունք, զանց *s.* bow: arc of a circle, arch; - երկնից, rain-bow; այր աղեղան, archer. [ver.]

Աղեղնառն, Աղեղնակապարճ *s.* quiver.

Աղեղնաձե *a.* arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր *s.* archer: Sagittarius.

Աղեղնաւորութիւն *s.* archery.

Աղեմ *S.* Յաղեմ.

Աղեաբեր, Աղեալե, Աղեալան, Աղեալեմ, Աղեաւոր *S.* Աղեաբեր, etc.

Աղերս, կայ *s.* supplication, petition, deprecation, entreaty; - արեանել, յմաւել, - մաւալանել, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերաբան *s.* suppliant; flattering, adulater. [to pray.]

Աղերաբանեմ, եջի *va.* to supplicate,

Աղերաբանութիւն *s.* supplication, entreaty, instance.

Աղերաբան *s.* written entreaty, petition, memorial.

Աղերալե, Աղերալե *a.* full of supplication, suppliant.

Աղերանք *s. pl.* supplication, petition; գիր աղերանայ *S.* Աղերալե.

Աղերասարկու, աջ *a.* suppliant.
 Աղերասարկութիւն *S.* Աղերասար.
 Աղերսեմ, եջի *va.* to supplicate, to implore, to entreat, to petition.
 Աղէ *int.* now! now then! come on!
 Աղէբեկ *a.* gray-haired; *S.* Աղէթափ.
 *Աղէթափ *a.* bursten, hernious, ruptured.
 ԶԱղէթափութիւն *s.* hernia.
 Աղէխարը, Աղէխորով *a.* pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief; heart-breaking.
 Աղէկապ, ի *s.* truss, bandage.
 Աղէկաս, ի *s.* distaff.
 Աղէկեր *a.* eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.
 Աղէկեղ *a.* pitiable: afflicted with grief.
 Աղէկիղիմ, եջայ *vn.* to yearn with compassion, to be compassionate.
 Աղէկասոր *a.* pitiable, that excites compassion.
 Աղէյարմար *a.* well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.
 Աղէս, եւից *s.* misfortune, misery, evil, calamity, disaster; ով աղետիցս, alas! oh how unfortunate I am!
 Աղէտարեր. Աղէտալի, Աղէտական, Աղէտակոծ, Աղէտաւոր *a.* fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful; full of misery, piteous, exciting pity.
 Աղթարբ *S.* Ախարբ.
 Աղի, աղւոյ *a.* salt, saline, brackish; *S.* Աղիբ.
 Աղիք, աղջի *sf.* prostitute, whore.
 Աղիզորմ *a.* miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.
 Աղիւս, ոյ *s.* brick; tile.
 Աղիւսագործ *s.* brick-maker.
 Աղիւսագործութիւն *s.* the employment, the art of making bricks.
 Աղիւսակ, աջ *s.* little brick: tablet: draught-board: arithmetical table, logarithm. [սաղարծութիւն.
 Աղիւսարկ, Աղիւսարկութիւն *S.* Աղիւս.
 Աղիւսարկու *s.* brick-maker.
 Աղիւսեայ *a.* made of brick, brick.
 Աղիւսեմ, եջի *va.* to floor with tiles; to imitate brick.
 Աղիբ, աղեայ *s. pl.* bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords; խռովին-իմ, I have pity, compassion; որդի աղեայ, well loved son.

Աղիւ, ից *s.* buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.
 Աղիւսակեմ, եջի *va.* to join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.
 Աղիւսամարդի, ի, Աղիւսամարդեայ *s.* moveables, goods, effects, commodities.
 Աղիւսարոյզ *a.* rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.
 Աղիւսեմ, եջի *va.* to lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.
 Աղծապիղծ *a.* unchaste, lascivious.
 Աղծապղծութիւն *s.* unchastity, lewdness.
 Աղծեալ *a.* salted.
 Աղկաղ, աջ *a.* destitute, indigent, poor, necessitous.
 Աղկաղկութիւն *s.* indigence, destitution, poverty, beggarliness.
 Աղկեր *s.* sardel, sardine.
 Աղկինոն, աջ *s.* kingfisher: halcyon.
 Աղչատարան *s.* idle talker, chatterer, prattler, babbler.
 Աղչատարանեմ, եջի *va.* to talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.
 Աղչատարանութիւն *s.* talkativeness, loquacity, garrulity.
 Աղչատարիս *S.* Աղչատարան.
 Աղչատարեք *s. pl.* idle words, frivolous discourse, chitchat, nonsense: *S.* Աղչատարանութիւն.
 Աղչատիմ, եջայ *vn.* to grow childish, to dote, to rave, to talk nonsense; to stagger, to reel, to waver; աղչատեալ ծեր, garrulous and decrepit old man.
 Աղչատիչ *a. s.* loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation. [of confusion.
 Աղմկալից *a.* tumultuous, noisy, full
 Աղմկալոյզ, Աղմկաւոր *a.* mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.
 Աղմկեմ, եջի *va.* to trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.
 Աղմկութիւն *S.* Աղմուկ.
 Աղմուկ, միկ, միաց *s.* alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion; clamour, riot, rising, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue; - յարուցանել առնել, յարու-

ցանկէլ-սչիւթից, -ս յուզել, to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition; զազկաւ լինել, to be troubled, in confusion, agitated, embroiled.

Աղու *a.* soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate: knavish, dodge.

Աղուամաղ *s.* soft hair, down; hair.

Աղուաշ, Աղուաշիկ *a.s.* half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: nimny, simpleton.

Աղուաշութիւն *s.* silliness, buffoonery, foolery, low jesting. [crafty.

Աղուեսաբարոյ *a.* cunning, artful,

Աղուեսացաւ *s.* alopecy, fox-evil.

Աղուեսիւնի, *s.* skin of a fox, fox-case.

Աղուէս, ւետուց *s.* fox; կորիւն աղուետու, fox's cub:

Աղութիւն *s.* saltiness.

Աղուհացք, ցից *s.* pl. lent.

Աղուհակ, ի *s.* rock-salt.

Աղուիք, ունց *s. pl.* bitterness, grief, trouble: crime.

Աղուութիւն *s.* sweetness, insinuation: knavery, craft.

Աղուբայ, Աղուբի, բեայ *s.* slip, cutting (to plant), layer.

Աղպար *s.* collyrium, eye-salve.

Աղամբին *a.* dark, obscure, gloomy, black. [rity.

Աղամուռը, մշի *s.* darkness, obscurity.

Աղիկ, ջկուիք, կանց *sf.* maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant; nursery-maid, child's maid.

Աղկորդի *s.* bastard.

Աղութիւն *S.* Աղամուռը.

Աղուր *s.* brine; the action of salting in brine.

Աղւ, ղի, էց *s.* grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltiness: after-birth; Ծով աղուից, salt-marsh.

Աղտաղտ, Աղտաղտին, Աղտաղտուկ *a.* salt, saline, brackish.

Աղտաղտուկք *s. pl.* salt-mine.

Աղտեղանամ, ացայ *vn.* to be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղտեղանէր *a.* that likes filth or dirt.

Աղտեղացուցանեմ, ուցի, Աղտեղեմ, էցի *va.* to soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease.

Աղտեղի *a.* soiled, dirtied, spotted,

befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, dirty.

Աղտեղութիւն *s.* greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: turpitude, excess: sweepings: excrement; առն աղտեղութեան, privy, necessary; առն աղտեղութեան, chamber-pot or [water.

Աղուիւր *s.* marsh, swamp of stagnant

Աղտոր *s.* sumach-tree: sumach.

Աղցան, ի *s.* salad.

Աղցաւար *a.* miserable, wretched, sorrowful; raging, violent. [sery.

Աղցաւորութիւն *s.* wretchedness, misery.

Աղցք, ցից *s. pl.* evil, misery, grief, pain.

Աղքատ, աջ *s.a.* beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար *ad.* poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատակերութիւն *s.* act of spoiling the poor, extortion of the poor.

Աղքատամբ *a.* of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանամ, ացայ *vn.* to grow, to get poor, to render one's self poor, to become impoverished.

Աղքատանոց *s.* poor-house, almshouse, hospital for the poor.

Աղքատանք *s. pl.* poverty.

Աղքատասէր *a.* that loves the poor, charitable.

Աղքատսիրութիւն *s.* love of the poor, charity. [uncharitable.

Աղքատասեպ *a.* that hates the poor,

Աղքատսեպութիւն *s.* hatred aversion to the poor. [poverish.

Աղքատացուցանեմ, ցուցի *va.* to impoverish.

Աղքատիկ *a.s.* rather poor, poor.

Աղքատիմաստ, Աղքատիմայ *a.* poor in understanding, shallow, empty, witless. [contemptible.

Աղքատին *a.* poor, sorry, pitiful, vile,

Աղքատութիւն *s.* poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն *S.* Աղքատսիրութիւն.

Աղքատօրէն *S.* Աղքատաբար.

Աղբար *s.* mineral salt.

Աղօթադէք *s. pl.* prayer-book.

Աղօթական *a.* of or belonging to prayers: *s.* that prays to God.

Աղօթակեր, Աղօթակիր, Աղօթեալ *s.* that prays to God; *a.* suppliant.

Արթամայ *a.* that prays to God, that addresses his prayers to God: *s.* prayer-book.

Արթանոց *s.* chapel, house of prayer.

Արթանուէր *a.* that offers up his prayers to God; suppliant.

Արթատէր *a.* that loves prayers.

Արթաստան *s.* chapel, place of prayer.

Արթարան *s.* small chapel, chapel.

Արթարար *a. s.* that prays to God; that addresses God in prayer.

Արթեմ, *էջի տ.* to pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Արթիկար, etc. *S.* Արթակեր, etc.

Արթ. Բից *s. pl.* prayer, orison, supplication; *արթն առնել, կանխել յարթն, յարթն կալ* *S.* Արթեմ.

Ար. էջ *a.* obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small; - *ըլս*, darkness visible, glimmer, faint light; *էլի* - *տեսնել ակնարկել*, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink. [*distinctly, dimly.*]

Արտարար *ad.* obscurely, darkly, in-

Արտադրն *a.* more obscure or dim; very small or feeble.

Արտամայն *a.* having a feeble voice.

Արտառանան *a.* having a very feeble light.

Արտանամ, *այցա տ.* to grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Արտայուցանեմ, *ուչի տ.* to obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Արտուծի *s.* obscureness, darkness.

Արթէական *s.* miller.

Արթի. բւղ. բեաց *s.* mill: the teeth called grinders; - *ձեռաց*, hand-mill.

Ար *s.* growth: *S.* Արուն.

Արալ *s.* bol. senna.

Արական *S.* Արեւական.

Արապարեմ, *էջի տ.* to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward; to prevent, to anticipate, to get the start.

Արաւ, *այ* *s.* cartilage, gristle: soap: *S.* Արաւ. [*ginous.*]

Արաւապաւաւ, Արաւապինգ *a.* cartila-

Արեւութիւն *S.* Արուն.

Արեմ, *էջի տ.* to grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Արեւական, Արեւական *a.* vegetable, vegetative. [*getation.*]

Արեւոյութիւն, Արեւութիւն *s.* vegetation *a.* grown, augmented.

Արեւոյանեմ, *ուչի տ.* to increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply; to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Արեւոյիչ *a. s.* that makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Արիւմ, *էջայ* *S.* Արեմ.

Արիւն, է, ոյ *s.* ashes; *յ- զարմուշակ, չեկ զառնել*, to reduce to ashes.

Արիւնախառն *a.* mixed with ashes, dirtied. [*to ashes.*]

Արիւնացուցանեմ, *ուչի տ.* to reduce

Արեւական *S.* Արեւական.

Արեւականութիւն, Արեւութիւն *S.* Արուն.

Արուն *s.* growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Արուն *S.* Արեւուն. [*branches.*]

Արունառիւղ *a.* bushy, thick, full of

Արապար, *այ* *s.* juggler; conjurer.

Արապարութիւն *s.* juggle, juggling.

Արաւոյ *s.* public sale, auction: *արկանել հանել յ-*, to sell by auction.

Ար, *այ* *s.* year; *ամի ամի*, - *յամի*, - *ըստ ամի*, yearly, annually, a year, every year; *յամի եւ*, the following year, the year after; *յամիկայ -ի*, next year; *յանցելում -ի*, last year; *զայս -ի*, this year; *զ-ն որդոյն*, all the year; *'ի վերջ կոյս -ին*, towards the end of the year.

Արապուն *s.* amazon.

Արեւութիւնիւր *s.* horn of plenty.

Արեւ, *այի տ.* to pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Արեւաբնակ *a.* deserted, uninhabited; solitary.

Արեւանամ, *այցա տ.* to become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Արեւացուցանեմ, *ուչի տ.* to devestate, to deprive, to spoil.

Արեւեմ, *էջի տ.* to pour out, to emp-

ty; to collect together; *S. Ամսնեմ*, -
ծարիր յաչ, to colour the eyes with
prepared antimony.

Ամայի a. desert, uninhabited, deser-
ted, uninhabitable, solitary, uncultiva-
ted, desolate.

Ամայութիւն s. solitude: desolation,
depopulation; abandonment.

Աման, ոյ s. vase, vessel, pot; bag,
sack, purse, cloak-bag; *ոտից* -, shoe.

Ամանակ s. time; time or measure in
music; *S. Ժամանակ*.

Ամսնեմ, եջի va. to put in a vessel
or bag, to bag.

Ամսնոր, ոյ, ալ s. new year; *ոտն ա-
մսնորայ*, new-year's day.

Ամայեմ, եջի vn. to be ashamed, to
blush with shame, to be confounded.

Ամայեցուցանեմ, ուջի va. to make
ashamed.

Ամսուն, արան, բունք s. summer.

Ամսունամուտ s. beginning of summer.

Ամսունային, Ամսրային a. of or belong-
ing to summer: *s.* summer-time; *ամա-
րային, ամսրանի, in* summer-time, du-
ring summer.

Ամսրանոց s. a summer-residence,
summer-house, summer-quarters.

*Ամսրաստան, Ամսրաստուն S. Ամս-
րանոց.*

Ամբ S. Ամպ.

Ամբառնայլք s. pl. lever, a piece of
wood to raise or move any burden.

Ամբառնամ, բարձի va. to raise, to
raise up, to take up, to heighten, to
lift up.

Ամբառնամ, բարձայ vn. to rise, to get
up, to go up, to ascend.

Ամբաստան s. accuser, informer,
plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանեմ, եջի va. to accuse, to
inform against, to charge, to complain
against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն s. accusation, com-
plaint, information, action; imputation.

Ամբար s. provision: *S. Համբար.*

Ամբարանոց S. Համբարանոց.

Ամբարեմ, եջի va. to provide, to
store: *S. Համբարեմ.*

Ամբարեշտ, Ամպարեշտ, բշտ, ապ a.
ungodly, impious, irreligious, sacrile-
gious, unholy, unrighteous, profane,
extremely wicked, flagitious.

Ամբարհաւառ, էջ a. proud, haughty,
presumptuous, arrogant.

Ամբարհաւառեմ, եջի vn. to grow

proud, to grow arrogant, to be pre-
sumptuous.

Ամբարհաւառեցուցանեմ, ուջի va. to
make proud, to render arrogant, to
cause to be presumptuous.

Ամբարհաւառութիւն s. presumptuous-
ness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն s. elevation, exaltation:
advancement, promotion.

Ամբարշապար ad. impiously; irreligi-
ously, ungodlily, sacrilegiously, un-
righteously, profanely.

Ամբարշտական a. impious, irreligious,
unrighteous, profane.

*Ամբարշտանամ, ապայ, Ամբարշտեմ,
էցայ vn.* to be irreligious, to be ungod-
ly, to be sacrilegious, to be profane,
to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն s. impiety, irreligi-
on, ungodliness, iniquity, unright-
eousness, profaneness, wickedness,
flagitiousness.

Ամբարումն s. victualling, supply.

Ամբարտակ, ալ s. bank, dam, dike,
mound; beach, strand, bank of a river;
mole, pier; tower.

Ամբարտաւան a. proud, haughty,
stiff, high, arrogant, vain, conceited,
presumptuous; -*ս ad.* haughtily, proud-
ly, highly.

Ամբարտաւանական a. haughty, proud.

Ամբարտաւանատեայ a. that hates
the proud.

Ամբարտաւանիւմ, էցայ vn. to be proud,
haughty, presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն s. pride, haugh-
tiness, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ, բծի, բծայ a. unsoiled, clean,
neat; immaculate, spotless, pure, inno-
cent, honest, just.

Ամբին, Ամբն s. pulpit.

Ամբութիւն s. cleanliness, purity,
integrity, honesty, probity.

Ամբոխ, ոյ, էջ s. mob, riotous assem-
bly, bear-garden; crowd, multitude;
rabble, populace, the vulgar; riot, tu-
mult; *a.* tumultuous.

Ամբոխայլ a. turbulent, riotous, se-
ditionary; crowded, thronged, full of
people.

Ամբոխեմ, եջի va. to crowd; to em-
broil, to put in confusion, to disturb;
to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիւմ, էցայ vn. to be in confu-
sion; to be embroiled, disturbed, to
riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն *s.* perturbation; commotion.

Ամբոխան *s.* turbulence, disorder, confusion, perturbation.

Ամբոխ *s.* finishing; յ- գործոյն ժամանել, to attain one's end or object, to complete, to bring to a conclusion.

Ամբողջ, ից *a.* entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական *a.* integral.

Ամբողջանամ, ացայ *vn.* to be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս *ad.* entirely, completely, wholly, totally.

Ամբողջացուցանեմ, ուցի *va.* to make whole, entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն *s.* entire state, totality, completeness, whole; accomplishment.

Ամբոն *S.* Ամբոն.

Ամբոն *S.* Ամբոն.

Ամբ *a.* strong, firm, solid, massive.

Ամբոն, Ամբոնաստ *s.* amethyst; granite. [intrepidly.

Ամբաբար *ad.* furiously, audaciously, wildly, to become wild, to be unruly; to make ferocious, ungovernable.

Ամբ *a.* fierce, ferocious, savage, wild, unruly, untameable; raging, furious. [savageness; fury.

Ամբոնութիւն *s.* ferocity, fierceness, ferocity.

Ամբոն *S.* Ամբոն and Ամբոն.

Ամբոնարարեալ, Ամբոնարարեալ *a.* very pious, religious, devout.

Ամբոնարարի *a.* all-bountiful, super-excellent, most excellent, best.

Ամբոնարար *a.* *ad.* very good, best, very excellent: very well, excellently, exceedingly well.

Ամբոնարարի *a.* curing all diseases.

Ամբոնարարական *a.* all-sufficient, omnipotent.

Ամբոնարար, Ամբոնարարեցիկ *a.* very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful. [all-wise.

Ամբոնարար *a.* omniscient, most wise, most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամբոնարար, Ամբոնարարեցիկ *a.* most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամբոնարար *S.* Ամբոնարար.

Ամբոնարարեալ, Ամբոնարարեալ *a.* very hard, burdensome, very troublesome, severe.

Ամբոնարարեալ, Ամբոնարարեալ, Ամբոնարարեալ *a.* very difficult, grievous, rigid.

Ամբոնարարեցիկ *s.* pantheon.

Ամբոնարարեալ *a.* very vigilant, watchful, diligent: very sober, moderate, most temperate.

Ամբոնարար *a.* very amusing, full of pleasure.

Ամբոնարար *a.* omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամբոնարարութիւն *s.* omnipotence.

Ամբոնարար *s.* king of the universe, the Creator.

Ամբոնարար *a.* very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամբոնարար *a.* of general assembly.

Ամբոնարար *a.* best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամբոնարար *a.* that takes care of all his creatures, all-provident.

Ամբոնարար *a.* all-consuming.

Ամբոնարար *a.* preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամբոնարարութիւն *s.* omnipotency.

Ամբոնարար *a.* all-perfect; very perfect. [tent, all-powerful.

Ամբոնարար, Ամբոնարար *a.* omnipotent, all-powerful.

Ամբոնարար *a.* that saves all; all-preserving. [pleasant.

Ամբոնարար *a.* most agreeable, very agreeable.

Ամբոնարար *a.* very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամբոնարար *a.* all-seeing.

Ամբոնարար *s.* father of all men, the Creator.

Ամբոնարար *a.* very wealthy, very rich, very opulent. [peaceable.

Ամբոնարար *a.* mildest, very gentle or easiest, very light or easy.

Ամբոնարար *a.* very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամբոնարար *a.* most miraculous, very prodigious, wonderful, amazing, astonishing. [certain.

Ամբոնարար *a.* most true, very true.

Ամբոնարար *a.* very sinful, most criminal; *s.* great sinner.

Ամբոնարար *a.* all-conquering, subduing all enemies, very victorious, that gains the advantage always.

Ամբոնարար, ից *a.s.* all, total, whole; each, every: all, every thing; - որ, every one; who ever, whosoever, what-

ever, whatsoever; - *ինչ*, every thing, whatever; *ամենայնիւ*, *յամենայնի*, altogether, entirely, quite; - *ոստեք*, from all sides, from all parts; - *ուրեք*, *ընդ-տեղիս*, every where, in all places; *զգիշերն* -, all the night; *չ-տուրս*, every day; *յառաջ քան զ-*, before all; *յեւ-ի*, after all; *պատրաստ լինել-ի*, to be ready for every thing; *ի վեր քան զ-*, above all or every thing.

Ամենայորդոր, *Ամենայօժար* *a.* very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent. [little.]

Ամենափոքոյ *a.* least, smallest, very

Ամենանուշակ *a.* very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաւար *a.* worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ *a.* very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիր *a.* very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ *a.* very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապատրաստ *a.* very well prepared, quite ready.

Ամենապարգեւ, *Ամենապարգեւոյ* *a.* that gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարկեշտ *a.* very modest.

Ամենապարտ *a.* much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ *a.* very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ *a.s.* notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենաւստ *a.* very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ *a.* holiest, very sacred, very holy; - or *ամենաարուհի* *Սոյս*, the very holy Virgin.

Ամենաստեղծ, *ի*, *Ամենաստեղծիչ*, *Ամենաստեղծող* *a.* that has created all things, all-creating, omnipotent.

Ամենասփիւռ *a.* diffused every where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանչ *a.* most wonderful, very admirable.

Ամենավայելուչ *a.* most becoming, decent, suitable, appropriate, very convenient.

Ամենավարան *a.* most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, full of inquietude.

Ամենատարած *a.* diffused every where, very extensive, most ample.

Ամենատեղ *a.* most desirable: most desirous.

Ամենատես *a.* all-seeing.

Ամենատեսչ *a.* all-watchful, that superintends all things.

Ամենատէր *s.* the Lord or Creator of all things. [all-creating.]

Ամենարար *a.* that has made all things,

Ամենարեստ *a.* very skilful, ingenious; very instructive; most wise.

Ամենափայլ *a.* most shining, brightest, very bright, resplendent, shiny, glittering, blazing or beamy.

Ամենափափագելի *a.* very much to be wished, most desirable.

Ամենափրկիչ *s.* saviour of all.

Ամենինք, *Ամենինք ad.* not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely.

Ամենեղանեան, *Ամենեղանիկ* *a.* most blessed.

Ամենեղանիկ *a.* very happy.

Ամենեքեան, *Ամենեքին*, *եւցունչ* *a.* all men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ *a.* most wise, - scientific, - learned. [universe.]

Ամենիշխան *s.* prince or master of the

Ամենողորմ *a.* very merciful.

Ամենուշակ, *Ամենուշակ* *a.* containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ, *Ամենօրհնեալ*, *Ամենօրհնեան* *a.* most blessed.

Ամէն, *մէնից* *a.* S. *Ամենայն*; *ad.* amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Աիկ, *միկ sm.* he-kid.

Աիւճ, *մաշոյ* *s.* dainty, daintiness.

Աիս, *մայ*, *մեան*, *մայ* *s.* month; - *յամայ*, *ամայ* *ամայ*, every -; *առաջին օր ամայ*, the first day of the -; *ի սկիզբն ամանեան*, the beginning of the -; *ի վերջ ամայ*, the end of the -; *ի մէջ կոյս ամանեան*, towards the middle of the -.

THE ARMENIAN ANCIENT AND MODERN MONTHS

1 Նաւասարդ 30	8 Աւգոստոս	August
2 Հոսի 30	9 Սեպտեմբեր	September
3 Սահմբ 30	10 Հոկտեմբեր	October
4 Տրե 30	11 Նոյեմբեր	November
5 Քաղոյ 30	12 Դեկտեմբեր	December
6 Արայ 30	1 Թոււար	January
7 Մեհեկան 30	2 Փետրուար	February
8 Արեգ 30	3 Մարտ	March
9 Ահեկան 30	4 Ապրիլ	April
10 Մարերի 30	5 Մայիս	May
11 Մարգայ 30	6 Թուխ	June
12 Հրոսից 30	7 Թուլիս	July
Աւելեաց 5		Epagomenes.

Աֆրայ, էյ *s.* knight; sir, esquire, master.

Աֆրայկտ *s.* caliph.

Ավածին *a.* born of a barren woman.

Ավանամ, աջայ *vn.* to be or become barren.

Աֆրդի *s.* son of a barren woman; St John-Baptist.

Ավութիւն *s.* sterility, infecundity, barrenness.

Աւան, է *s.* great coat, riding-coat or hood, cloak. [couple.

Ամուլ, Ամուլ, լաց *s.* yoke: pair,

Ամուլիւն *s.* ham-string, tendon of the ham.

Ամուլիւն, աջ *s.* brought up together, comrade, companion, play-fellow; *a.* familiar.

Ամուլածին *a.* born of Amos, Isaiah.

Ամուլատ *a.* castrated, cut, gelded.

Ամուլատեմ, էյի *va.* to castrate, to cut, to geld.

Ամուլիք, ձեայ *s.pl.* testicles; պարկ տերւեայ, scrotum; - շան, orchis, satyrion.

Ամուլ, միւլ *a.* steril, barren.

Ամուլին, միւլ, միւլ, նայ *s.* consort, husband: wife, spouse.

Ամուլական *a.* conjugal, matrimonial, nuptial. [wed.

Ամուլանամ, աջայ *vn.* to marry, to Ամուլանսէր *a.* that loves his or her consort.

Ամուլացեալ *a.* married, wedded.

Ամուլացուցանեմ, ուլի *va.* to marry, to give in marriage, to wed.

Ամուլաւոր *a.* married.

Ամուլաւորեմ Յ. Ամուլացուցանեմ.

Ամուլաւորութիւն *s.* the married

state, wedlock; Տ. Ամուլութիւն.

Ամուլութիւն *s.* marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock; աւանուլ յ-, to take in marriage; էյծանեկ ըզպակն ամուլութեան, to annul or do away a marriage; գալ յ-, to marry.

Ամուլ *a.* solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամուլ, ամիւլ, բայ, բոյ, բոյ *s.* fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամուլի, բոյ, բեայ *s.* unmarried person, maid, bachelor; that is about to be married, that is in a marriageable state; զիճակ ամուլեայ, celibacy.

Ամուլ, Ամուլաւոր *a.* soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամուլիք *s.pl.* seasoning, sauce.

Ամուլեմ, էյի *va.* to soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to diminish; to soothe, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամուլութիւն *s.* appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամուլ, ոյ *s.* cloud; - փուլ, փուլ, a cloud of dust, smoke.

Ամուլաւոր *a.* having the colour or appearance of a cloud.

Ամուլաւորայ *a.* moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամուլածին *a.* which produces clouds.

Ամուլահարեմ, էյի *va.* to strike with a thunderbolt or by lightning.

Ամպաշարիմ, եջայ *vn.* to be struck by lightning. [cloudy, misty.]

Ամպամած *a.* covered with clouds, Ամպանամ, աջայ *vn.* to be transformed into clouds, to become clouds.

Ամպաչու. *a.* that travels in the clouds, reaching the clouds.

Ամպաչուեմ, եջի *vn.* to travel, to be or to rise in the clouds.

Ամպապտտ *S.* Ամպամած.

Ամպարիշտ, etc. *S.* Ամբարիշտ, etc.

Ամպեմ, եջի *vn.* to grow cloudy, to be clouded or cloudy.

Ամպինն *S.* Ամբինն.

Ամպշովանի *s.* canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամպրոպ, աջ *s.* thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամպրոպային *a.* thundering, loud, noisy.

Ամադիր *s.* monthly news paper.

Ամադլուխ *s.* first day of the month, calends.

Ամաթիւ *s.* day of the month.

Ամսական *a.* monthly: *s.* menses: monthly pay. [calends.]

Ամսամուտ *s.* beginning of the month,

Ամսաւոր, Ամսեայ, Ամսօրեայ, րէից *a.* lasting a month, of a month's duration; - ժի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրադոյն *a.* more solid or strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ *a.* very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական *a.s.* inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակառոյց *a.* strongly built, very strong or solid.

Ամրակողմն *s.* strongest side of a fortress, most fortified part; citadel, castle, fortress.

Ամրակուռ *a.* extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանում, աջայ *vn.* to establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, strongly posted.

Ամրաչէն *S.* Ամրակառոյց.

Ամրապահ, աջ *a.* that guards well; strongly guarded.

Ամրապահեալ *S.* Ամրապահ.

Ամրապարիսպ *a.* strongly walled.

Ամրացուցանեմ, ուցի *va.* to fortify, to garrison, to put in a state of defence;

to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ *a.* well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակեմ, եջի *va.* to shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց, աջ *s.* castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն *s.* solidity, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամրութի *a.* gathered together, close, concentrated; - ունեւ, to keep together, to hold collected.

Ամրոնեմ, եջի *va.* to assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound; - զմեա՝ զանմեա, to recollect one's self, to collect one's ideas; - զմեռեալն, to bury the dead, to inter; - զուրբն, to sheathe a sword.

Ամրոնիմ, եջայ *vn.* to contain, to be closed or shut up; to draw closer, to be restringed, concentrated, to assemble; to fold up; to fall back; to reflect.

Ամրոնիւն *S.* Պատկառուկ.

Ամրոնութիւն, Ամրոնումն *s.* restriction, modification, contraction, limitation; - մտայ, attention.

Ամբ, ոյ *s.* shame, confusion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness; յ- առնել, to put to shame, to confound; յ- լինել՝ զամբիշարկանիւ, to be ashamed, to be confounded, to blush; -բ, privy parts.

Ամբալի, Ամբալից *a.* shameful, disgraceful, ignominious, scandalous.

Ամբալիք, լեաց *s.pl.* turpitude, obscenity; privy parts.

Ամբալիք *s.pl.* shame, confusion, abashment; bashfulness; parts of shame.

Ամբապարտ, Ամբապարտեալ *a.* abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Ամբեղբոս *a.* abashed, put to the

blush, confounded; shamefaced.

Ամեթիւած, Ամեթիւած, այս *a.* bashful, modest. [desty.

Ամեթիւածութիւն *s.* bashfulness, modesty, պէ՛հ *S.* Ամեթալիք.

Այ *int.* oh! ho! ho there!

Աբբէն, Աբբէ-բէնք, Աբբու-բէնք, *էյ* *s.* alphabet.

Աբբու-բէնական *a.* alphabetical.

Այդ, գոյ, գու, ուէ, գուց *s.* day-break, dawn, aurora: day-light, morning; ընդ -ն, յայգուէ, ընդ -ս այգուէ, պարած or պարուցն, at day-break, at the dawn of day, in the morning; -ընդ -նէ, *S.* Այգանամ; յայգուէ մինչև ցերեկոյ, from morning till night.

Այգանամ, այցայ *vn.* to dawn, to grow light, to be light, to be day-light.

Այգաւէտ *a.* wine-growing, planted with vines, full of vines.

Այգեգործ, այ *s.* vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine, wine-grower. [the vine.

Այգեգործութիւն *s.* cultivation of Այգեկիւթք, Այգեկուծք, կիծոց *s.pl.* vintage; time of vintage.

Այգեկուծ, կիծի, թաց *s.* vintager.

Այգեստան, Այգեստանայք, Այգ-գետանի *s.* vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգետէր *s.* wine-grower, owner or master of the vineyard.

Այգետէտ *S.* Այգաւէտ.

Այգի, գոյ, գուց *s.* vineyard, land planted with slips of the vine; տնկել զայդէս, to plant the vineyard; կիծող յայգոյ, *S.* Այգեկուծ; տէր յայգոյ, *S.* Այգետէր; պահապան յայգոյ, keeper or guard of the vineyard.

Այգոյք *s.pl.* funerals performed the day after death.

Այգորդ *S.* Այգեգործ.

Այգուէ, Այգուցն *ad.* at day-break, at the dawn of day, in the morning; - , every morning.

Այդ, այդ, այդորիկ, այդու, այգաւիք *pron.* that, this, the.

Այգաւոր *a.* there, in that place.

Այգաւի *a.* *ad.* so much, so many: so, so much, to such a degree.

Այգաւի *ad.* so, thus, in this manner.

Այգաւիտի, իսայ, իսեայ *a.* such, like, similar, so.

Այդ, Այգեկն *ad.* just there, in the same place: from the same place, a gain, over again, anew, afresh.

Այգրէնածին *a.* indigenous.

Այգըան *S.* Այգըապի.

Այեր, է *s.* air, atmosphere: Juno.

Այլիւ, յԱյլիւ or յԱյլիւս կամ, *S.* Այլիւ.

Այժմ *ad.* now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, by and by; recently, newly, freshly; - իսկ, presently; just now.

Այժմածին *a.* new-born.

Այժման *a.* recent, modern, new.

Այժմէն *ad.* from this moment or time, henceforth, henceforward.

Այժմիկ *ad.* now, at present.

Այժմու, ուց *S.* Այժման.

Այժմուս, յԱյժմուս, զԱյժմոյ *S.* Այժմ.

Այլ, ընդ, լուծ, լմէ *a.* another, other; different, unlike: some; - ուր ճանապարհաւ, by another way; - ուր օրինակաւ, in another manner; - ուր, another; *և* ոչ - ուր, not even another; յ-մէ կողմանէ, another side, the other side; - է տեսն *և* - գործել, it is one thing to say, another to do; *և* -ն, - ուր ճանապարհ, etc., and so on; - ընդ - ոյ, one for another, pellmell; - յ-մէ լինել, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear; ոչ - ի-իք, in no other way; - ընդ - ոյ տեսն, to say equivocally, ambiguously.

Այլ, Այլ - ուր *conj.* but, yet, still, however; only, but; now, then.

Այլ *ad.* besides, moreover, more.

Այլաբան, ից *a.s.* that says or speaks otherwise; allegorical.

Այլաբանաբար *ad.* differently, otherwise: allegorically, enigmatically.

Այլաբանական *a.* allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematic; figurative, metaphorical.

Այլաբանեմ, եղի *va.* to use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize.

Այլաբանութիւն *s.* allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus.

Այլաբանօրէն *ad.* *S.* Այլաբանաբար.

Այլաբուն, Այլադոյ *a.* of a different nature or kind, heterogeneous.

Այլադոյն *a.* of a different colour; unlike, different.

Այլադունեմ, եղի, Այլադունիմ, Էյայ *vn.* to discolour, to tarnish, to stain; to turn pale. [stain, paleness.

Այլադունութիւն *s.* discoloration, tarnish,

Այլադէպ *a.s.* of a different religion; infidel.

Այլադէմ *a.* of a different aspect; different, unlike. [dissimilar.

Այլադէմ, էջ *a.* different, unlike, *Այլադէմեմ, էջի va.* to vary, to change, to diversify.

Այլադէմութիւն *s.* variation, diversity, difference, dissimilarity, variety.

Այլադէմ *a.* of another kind, other, different; *ad.* otherwise, differently; else.

Այլադէմաբար *ad.* in a different manner, otherwise, differently: as an infidel, as a pagan, as a heathen.

Այլադէմաբար *a.* very or more different; *-ս, ad.* very differently.

Այլադէմ, գաղ, գեղ, Այլադէմ, գին, գանց *s.a.* foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike. [nism.

Այլադէմութիւն *s.* paganism, heathenism.

Այլադէմայ *a.* foreign, strange.

Այլադէմա *a.* who speaks another language; foreign.

Այլադէմաբար *a.* of a different opinion.

Այլադէմ *s.* Այլադէմայ.

Այլադէմայ *a.* transformed, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked; *յ-ս,* incognito, in disguise; *յ-ս լինել,* to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed; *-յորբորումն,* allegory, metaphor.

Այլադէմայեմ, էջի *va.* to transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Այլադէմայեմ, էջայ *vn.* to be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Այլադէմայութիւն, Այլադէմայումն *s.* transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Այլադէմ *a.* of a different religion.

Այլադէմութիւն *s.* heterodoxy.

Այլադէմա *a.s.* of a different belief, sectary: pagan: heterodox.

Այլադէմայ *a.* of a different voice; discordant, dissonant. [gure.

Այլադէմ *a.* of a different form or figure; *Այլադէմայ *a.s.* of another sect, of a different faith: sectary.*

Այլադէմ *a.* of a different sentiment or opinion; whose ideas wander, flighty, lightheaded.

Այլադէմ, էջայ *vn.* to be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Այլադէմութիւն *s.* alienation of mind, flightiness, delirium.

Այլադէմայեմ *a.* variegated; diversified; mixed. [various, different.

Այլադէմ *a.* changeable, variable; *Այլադէմայեմ *a.* of a different sex or kind; mixed.*

Այլադէմ, էջի *va.* to alter, to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Այլադէմ, էջայ *vn.* to vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Այլադէմութիւն, Այլադէմայեմ *s.* alteration, change, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Այլադէմայ, այ *a.* whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Այլադէմայեմ, էջայ *vn.* to be extravagant or whimsical; to be distorted, disfigured, spoiled; to be dissolute.

Այլադէմայութիւն *s.* extravagance, singularity, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Այլադէմ *a.* of another sign or mark.

Այլադէմ *a.* allonymous.

Այլադէմ *a.* who speaks differently to what he thinks, double-faced or dealer. [նութիւն.

Այլադէմայիկ յորբորումն *s.* Այլադէմայեմ *ad.* otherwise, differently, in another manner.

Այլադէմայիկ *a.* allegorical; *-յորբորումն,* allegory.

Այլադէմ, Այլադէմ *a.* of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Այլադէմութիւն *s.* difference of sex, gender, nature and quality.

Այլադէմ, էջի *va.* to change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil. [fashion, manner.

Այլադէմայ *a.* of a different mode,

Այլաւանդ *a.* of another family, nation.

Այլափառ, այ *a.* heterodox.

Այլափառեմ, էջի, Այլափառիմ, է-յայ *vn.* to apostatize, to be heterodox, heretical; to teach heresy; to err in the catholic faith.

Այլափառութիւն *s.* heterodoxy.

Այլափոխ *a.* changed, altered, converted, turned; degenerate; different; allegorical; *ad.* differently.

Այլափոխեմ, էջի *va.* to change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխիմ, էջայ *vp.* to change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն *s.* change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլ էւ *conj.* besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլեւայլ *a.* different, distinct, va-

Այլ էւ *conj.* S. Այլ էւ. [ried.

Այլ ընդ այլ *ad.* differently, on the contrary; S. Այլ *a.*

Այլ թէ *conj.* but, but if, but that.

Այլ յայլ *S.* Այլ.

Այլ իմ, այլս իրի, այլով իւրի *a.* some other, other, another (thing).

Այլ ոմն, այլոյ ուրումն, այլով ոմամբ *a.s.* another, other (person).

Այլաւանդ *a.* of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլաւան *ad.* from another place or situation: otherwise.

Այլաւանէ *ad.* from some other place, from somewhere else.

Այլուր *ad.* elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմ, Այլուրիք S. Այլուր.

Այլ դե S. Այլ ոմն.

Այլ սակայն *conj.* but, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այլաբան *a.* different; *ad.* differently.

Այծ, էյ. Այծի, ծւց, ծիք, ծեայ *s.* goat, she-goat.

Այծամարդ *s.* satyr.

Այծարած, այ *s.* goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաբաղ *s.* chamois, wild goat.

Այծեան, էման *s.* wild goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ, ծէից *s.a.* goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղջիւր *s.* Capricorn.

Այծեղիկ *s.* fawn of a roe.

Այծենակաճ *s.* stuff made with the hair of goats.

Այծենի S. Այծեայ.

Այծերամակ *s.* flock of goats.

Այծէք *s.pl.* goat's hair.

Այծոտն *a.* goat-footed.

Այծորդ *s.* goat-herd.

Այծբաղ S. Այծաբաղ.

Այն, այնք, այնորիկ, այնու, այնուիկ *pron.* that, it, the.

Այնդի *conj.* because; where as; even as: more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է, Այն ինքն է, Այն իսկ է *conj.* that is to say, to wit, namely, i: e: viz or videlicet.

Այն ինչ *ad.* whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այնուդի *conj.* in as much as, because.

Այնուհետեւ *conj.* ever, since, from that time, thenceforward, thenceforth.

Այն դե *pron.* such, such one.

Այնչափ *a.* so great; such; *ad.* so, so much, in such a manner.

Այնպէս *ad.* so, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այնպիսի, սւայ, սեայ *a.* such, similar, like; equal, same; as great, as much. [therefore.

Այնք աղապառ *conj.* for that reason, Այնքան S. Այնչափ.

Այո *ad.* yes, even so, truly.

Այպանակց *a.* full of derision, mockable, laughable.

Այպանեմ, էջի *va.* to jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to despise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այպանութիւն, Այպանումն *s.* derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այպանող *s.a.* that derides, ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այպի *s.* raillery, mockery, derision; - կատականայ, ignominy, contempt; - առնել, - է կատակ առնել, - կատականայ առնել, to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn; - լինել, to be derided or a laughing-stock.

Այսինակատակ գուտան *s.* mime, buffoon.

Այսինակատակ լինիմ *S.* Այսանեմ.

Այսնարարութիւն *S.* Այսանութիւն.

Այսեք *s.* noise, brawling; gormandizing, gormandizer.

Այս, այսր, այսորիկ, այսու, այսուիկ *pron.* this; *ասացից զայս ինչ և զայն*, I shall say this and that, so and so.

Այս, այսոյ, սու, սոյ *s.* evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Այսաբեկ, Այսաբնակ, Այսակեր *a.* possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.

Այսախառն *a.* possessed with a devil.

Այսահալած *a.* that drives away devils. [devil, demoniac.

Այսահար, այ *a.s.* possessed with a

Այսահարեալ *a.* possessed with a devil: mad, phrenetic, frantic.

Այսահարիմ, էցայ *vn.* to be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantic, to storm, to be furious.

Այսահարութիւն *s.* the state of a demoniac or of a person possessed with a devil: madness, phrenzy, fury, frantiness.

Այսամուտ *S.* Այսահար.

Այսանակ *a.* such, like, in this manner or fashion.

Այս անգամ *ad.* this time, this once.

Այս անուան *a.* such-a-one.

Այսգոյն *S.* Այսպիսի.

Այսգունակ *S.* Այսպէս.

Այսինքն, Այսինքն է *ad.* namely, that is to say, to wit. [mark, such.

Այս նիշ *a.* marked thus, having this

Այսու ամենայնիւ *ad.* still, nevertheless, as for the rest.

Այսուհետեւ *ad.* henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Այսպիսի, էց *a.* to this degree, in this quantity, so great; *ad.* so much, so.

Այսպէս *ad.* thus, in this manner, in the same manner; so.

Այսպիսի, սոյ, սեպ *a.* such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Այս *ad.* here, in this place; hither, to this place; - *սղապաւ*, therefore, for this reason.

Այսրէն *ad.* back, again; *էկէց - ընդհուպ*, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Այսքան, ոյ, էց, Այսքանի, նոյ, նեպ *a.* in this quantity, such, so numerous, thus great.

Այսօր *ad.* to-day, this day; *ց-, մինչ ց-, մինչև ց- ժամանակի*, to this day, up to this time.

Այսօրածին *a.* born to-day, new-born.

Այս, էց *s.* cheek; *համբուրել զայսու*, to embrace, to kiss the cheek.

Այսի *ad.* thence, from that place.

Այտնում, սեպ, սուցեալ *vn.* to swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Այտոյց, ուցի *s.* swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Այտումն *s.* inflammation, tumefaction, swelling, protuberance, enlargement: *S.* Այտոյց.

Այտուցանեմ, ուցի *va.* to swell, to inflame, to tumefy.

Այր, առն, յառնէ, արամբ, արք, արանց *s.* man: husband, spouse: person: youth, young man; - *երեւելի*, personage; - *իւրաքանչիւր*, every one, every person, every body; - *ք*, a person, some one; - *ընդ արամբ, - զարամբ*, in competition; with emulation; - *ցընկեր*, one to another; *ընդ - և ընդ կին*, the men as well as the women, both men and women; *աւ - , յ -*, each person, a head, a man; *առն սուլ*, to marry; *առն՝ արանց լինել*, to get, to be married; *վատ արանց*, coward; *քաջ արանց*, brave, courageous; - *խաղաղութեան*, peaceful man; - *գործոյ*, ingenious, active man; - *զորութեան*, valorous man; - *մահու*, guilty, worthy of death; - *պատերազմի*, belligerous, warlike, martial; *արք արեանց*, sanguinary, bloody men; - *Աստուծոյ*, man of God.

Այր, էց *s.* antre, cavern, grotto, den.

Այրաբար *ad.* manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Այրաթող, այ *a.* that abandons her husband.

Այրական *a.* virile, manly.

Այրանե *a.* manlike, manly.

Այրանամ *S.* Այրինամ, Արինամ.

Այրասէր *a.* that loves her husband.

Արթուրութիւն *s.* love of the wife for her husband, conjugal affection.

Արտապահ *a.* that has killed her husband.

Արսաւ, etc. *S.* Յայրսաւ, etc.

Արայաւեր առնեմ, to burn and to ravage.

Արեաց (*յ*) սոմ, to burn; յայրեաց *և* յաւեր գործուցանել, to burn and to ravage.

Արեմ, եղի *va.* to burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Արեհոյ *s.* hospital for widows.

Արեցած, *ի*, *ոյ* *s.* burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot; torrid. [caustic.

Արեցող *a.* burning, scorching; *s.*

Արեցուած, *ոյ* *s.* burn, burning.

Արեցումն *s.* conflagration, deflagration, combustion, burning.

Ար եւ ձի, առն եւ ձիոյ *s.* cavalry, horse. [wer.

Արի, բայ, բաց *s.a.* widow; widow-Արիանամ, աջայ *vn.* to become a widow or widower, to be a widow or widower. *S.* Արիանամ.

Արիութիւն *S.* Արուութիւն.

Արոցեմ, եղի *va.* to burn.

Արու-ժի *s.* virile age, age of manhood, virility, manhood: widow-hood.

Արուկ *s.* dwarf, very little man.

Արուսի, ձիոյ, or առնուսիոյ *s.* horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Արումն *s.* burning.

Այց *s.* visit; search; inspection; -առնել, յ-երանել, to visit, to go to see, to make a visit; -*է* խնդիր առնել, յ-*է* խնդիր ելանել, to search, to examine, to observe. [tor: bishop.

Այցելու, ուի, այց *s.* visitor; inspection; inspection; examine.

Այցեմ, եղի *va.* to visit; to search.

Անոց, *ի*, *ոյ* *s.* tin; օծանել գորուպել անոցաւ, to tin, to cover with tin; օծանել անոցաւ, act or employment of tinning.

Անգան *ad.a.* late, behindhand, tardily, long, slowly: late, tardy; long, slow, not ready, not prompt; - ուրեմն, - երբեք, too late, very late; at latest, at the latest.

Անգանեղ *a.* produced, done, born, created too late. [ning, at a late hour.

Անգանի օմ, late, late in the eve-

Անգանիմ, եցայ, Անգանեմ, եղի *vn.* to delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Անգանութիւն *s.* tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Անոցեղ *a.* made of tin; plated or covered with tin.

Անոցեմ, եղի *va.* to tin.

Անագիլ, Անագոյ *s.* tinman.

Անագորոյն, Անագորն, Անագորուն *a.* perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous.

Անագորոյնութիւն or բռնութիւն *s.* perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity.

Անազաւ *a.* not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Անազաւութիւն *s.* want of nobility; niggardness, lowness.

Անազակցութիւն *s.* want of affinity; dissimilarity.

Անազի *a.* ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Անազ. *a.* unexpected, sudden.

Անազակ, այ *a.* strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent; froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked. [dient, insolent.

Անազակեմ, եղի *vn.* to be disobedient.

Անազեղի *a.* insensible.

Անաթեմայ *s.* anathema.

Անաթեմայեմ, եղի *va.* to anathematize, to excommunicate.

Անաթի *S.* Անազ.

Անաթիցադոյն *a.* insipid, tasteless; pernicious; very unproductive.

Անաթիթ *S.* Անազաւ.

Անաթիթ, Անաթիթակ, Անաթիթեղի *a.* insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Անաթաւ *a.* not subject to diseases or passions; innocent, pure.

Անաթաւաբար *ad.* without vices or passions, honestly, innocently.

Անաթաւակիր *a.* not subject to diseases or passions.

Անաթաւութիւն *s.* apathy, dispassion; integrity, purity: good constitution, health.

Անակնածութիւն *s.* irreverence.

Անակնառու *S.* Անազաւ.

Անակնառութիւն *S.* Անազաւութիւն.

Անակնակալ *a.* hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անահունքի S. Անահեղ.
 Անահ a. fearless.
 Անահի or Արտեմիս *sf.* Venus, Diana (anagram of Անահիա written invertedly). [Venus or Diana.
 Անահական a. of or belonging to Անաղ, Անաղի a. without salt, unsalted; insipid, tasteless.
 Անաղարտելի a. incorruptible, unalterable; incontestable.
 Անաղաց a. not ground or pounded.
 Անաղելի a. not salted.
 Անաղա a. unspotted, unstained, unsullied, pure. [neatness.
 Անաղաութիւն s. cleanliness, purity, Անաղա a. shining, clear, bright.
 Անաղ, Անաղական, Անաղելի a. that does not grow, decreasing. [tion.
 Անաղելութիւն s. decrease, diminution.
 Անամուսնի S. Անամուսնակ.
 Անամուսնի a. unmarried.
 Անամուսնութիւն s. celibacy.
 Անամուս a. cloudless, clear, serene.
 Անամութ a. shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.
 Անամութաբար *ad.* without shame, impudently; audaciously.
 Անամութանամ, աչաց, Անամութիւն, եւայ *vn.* to lose all shame, to be shameless.
 Անամութութիւն s. impudence, audacity, effrontery. [tably, constantly.
 Անապաշարաբար *ad.* invariably, immutably, unalterable, immutable.
 Անապաշարութիւն s. invariability, immutability.
 Անայր a. unmarried (woman).
 Անայրելու a. abandoned, forlorn, helpless. [prehensible.
 Անանգոսնելի a. irreproachable, irreproachable, impersonal. [one's self.
 Անանգոզ a. that does not praise
 Անանուկ a. unconfin'd, wide, large: disagreeable.
 Անանդրեւ a. without rain, arid, dry.
 Անանուխ, նիւայ s. mint.
 Անանու a. anonymous; ignoble.
 Անանջատ, Անանջատելի a. inseparable, indivisible.
 Անանջատաբար *ad.* indivisibly. [ble.
 Անանջաւեւ a. undivided, inseparable.
 Անանջ, Անանջական, Անանջանելի a. that passes not away, eternal: impassable.

Անանջատ a. free from want, rich, affluent.
 Անանջատ a. unfatigued, fresh: easy, not difficult; *ad.* easily, without fatigue or trouble.
 Անանջարհիւ a. banished or driven from his country; captive, enslaved: strange, foreign.
 Անաշառ a. impartial, shewing no respect of persons, upright, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.
 Անաշառ, Անաշառաբար or պէս *ad.* impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austere.
 Անաշառատես a. that takes an impartial view, sincere, ingenuous.
 Անաշառասիւն a. that scatters impartially, that diffuses liberally.
 Անաշառութիւն s. impartiality, disinterestedness, uprightness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity. [eyes; blinded.
 Անաշեղ, Անաշ a. blind; without Անաշակ, աչ a. pure, unmixed, neat, unadulterated.
 Անաշական a. incorruptible; pure, chaste, inviolate. [purity, chastity.
 Անաշականութիւն s. incorruption; Անաշաշու, Անաշաշար a. impenitent, hardened, obdurate. [obduracy.
 Անաշաշարութիւն s. impenitence, Անաշատ, ից, աչ s. a. desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.
 Անաշատաքանակ, Անաշատակեաց a. living in a lonely place, eremitical.
 Անաշատական, Անաշատային a. s. solitary, eremitical: hermit, anachorite.
 Անաշատանամ, աչաց *vn.* to become a desert, to be deserted; to fall, to decay.
 Անաշատաւեր a. loving solitude, or retired situations, retired, solitary.
 Անաշատաւուն a. bred in a desert.
 Անաշատաւորութիւն, ուշի *va.* to cause to be deserted, to lay waste, to unpeople.
 Անաշատաւոր S. Անաշատական.
 Անաշատէն a. without refuge, destitute, unprotected.
 Անաշատ, աչ a. dissolute, debauched, libertine, licentious, wanton, lewd: prodigal, profuse.
 Անաշատաբար *ad.* dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անաւակիժ, եղայ *vn.* to be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անաւակութիւն *s.* debauchery, dissoluteness, libertinism, excess, disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; in chastity, prostitution.

Անաւշխորդ *a.* without a guide or chief, indirected. [ble.

Անաւիկ *a.* impregnable, inexpugna-

Անաւորդ *a.* unhealthy.

Անաւել *a.* unspeakable, ineffable.

Անանարար *ad.* brutally, coarsely.

Անանարարդ, էջ *a.* brutal, rude, ill-mannered. [animals or cattle.

Անանարարծ *a.* that rears, breeds

Անանազէս *a.* guilty of an unnatural crime with a beast, bestial.

Անանազիտութիւն *s.* unnatural knowledge of a beast, bestiality.

Անանազդիւն *a.* more brutal or coarse.

Անանազանց, etc. *S.* Անանազէս, etc.

Անանազէն, Անանազոհ *a.* that sacrifices or immolates beasts.

Անանազիտութիւն, Անանազոհութիւն *s.* immolation of beasts.

Անանախառն, Անանական *a.* of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անանականցալ *a.* that lives like a beast, brutal, bestial.

Անանականր, Անանաձէ *a.* having the form of a beast, brutish. [զէս.

Անանամիւր, Անանամիւր *S.* Անանա-

Անանամիւրութիւն *S.* Անանազիտութիւն.

Անանամիւր *a.* having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անանամիւրութիւն *s.* stupidity, dullness.

Անանային *S.* Անանական.

Անանանամ, աղայ *vn.* to become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անանանային *S.* Անանարարծ.

Անանազայել *a.* fit for a brute, brutal, bestial.

Անանազէն *S.* Անանական.

Անանիկ *s.* a small beast; animalcule; a lean beast.

Անանութիւն *s.* nature of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասուն, անոյ *a.* irrational: *s.* animal, brute.

Անասուն *a.* without lining.

Անասունած *a.* atheistic, atheist; ungodly, irreligious.

Անասունածութիւն *s.* atheism; ungodliness, irreligion.

Անասունածապաշտութիւն *s.* idolatry.

Անասակ *a.* impotent, imbecile, feeble.

Անարատ, էջ *a.* immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; intact, pure, whole, perfect.

Անարատարար *ad.* holily, inviolably.

Անարատութիւն *s.* purity, uprightness, integrity, entire state. [hol y.

Անարատահի *af.* immaculate, pure,

Անարար *a.* increate.

Անար *a.* sober, abstemious.

Անարդ, ալ *a.* worthless, contemptible, vile, abject, despicable, ignoble.

Անարդարար *ad.* unworthily, basely, dishonourably, vilely, meanly.

Անարդահասել *a.* disconsolate; inconsolable.

Անարդամահ *a.* by an ignoble death, dying ingloriously. [humble.

Անարդամեծար *a.* that honours the

Անարդամեծ, աղայ *vn.* to be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարդանք *s. pl.* affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարդասար *a.* unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարդասարութիւն *s.* barrenness, poorness, sterility. [ugly, rugged.

Անարդասի *a.* formless, deformed,

Անարդեւ *a. ad.* free, unembarrassed; without obstacle, freely.

Անարդեւութիւն *s.* freedom, state of any thing free from obstacle or hindrance.

Անարդեմ, էջի *va.* to offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with.

Անարդիկ *S.* Անարդ.

Անարդիւ, Անարդու *a.* contemptuous, disdainful, haughty, offensive.

Անարդութիւն *s.* offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; villainess, meanness, worthlessness; յ-ի-շանել, to demean, to degrade one's self.

Անարդ, Անարդակ uneven, unpolished.

Անարդար *a.* unjust, partial. [quity.

Անարդարութիւն *s.* unjustness, ini-

Անարդիւն *a.* unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարդուծիւն *s.* deformity.

Անարեւ *a.* without sun, dark, cloudy.

Անարժան, *ից, աջ a.* unworthy, unfit, improper; condemnable, blamable, illegal, dishonest; — համարել, to disdain. [unworthily.

Անարժանաբար, Անարժանապէս *ad.*

Անարժանաւոր *a.* unworthy.

Անարժանի *S.* Անարժան; *յ, ad.* unworthily.

Անարժանութիւն *s.* unworthiness.

Անարի, բաղ, բեայ *a.* weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantic, enormous, monstrous.

Անարիւղոյն *a.* more or very feeble, — weak, — timid. [wardly.

Անարիական *a.* timorous, fearful; co-

Անարիութիւն *s.* timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantic size.

Անարիւն *a.* that has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ *a.* moneyless, poor; gratuitous, gratis.

Անարծաթասէր *a.* that does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի *a.* that cannot be revived, or rekindled, not renewable, extinct. [up.

Անարմատ *a.* without roots, rooted

Անարուեստ *a.* of no trade, or profession; artless; guileless; immaterial, simple, natural; rough, rude.

Անարուեստութիւն *s.* simplicity; rudeness.

Անարութիւն *S.* Անարիութիւն.

Անարտաբերելի *a.* that cannot be pronounced distinctly, difficult to articulate.

Անարօր, Անարօրազիր *a.* uncultivated, waste; intact, chaste.

Անաւայ *a.* feeble, poor, low, humble, petty; minor. [humble, to abase.

Անաւազեմ, էջի *va.* to weaken, to Անաւազութիւն *s.* weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւարտ *a.* infinite, interminable, endless, continual, perpetual; not finished.

Անբաժ *a.* without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable. [ded, inseparable.

Անբաժան, Անբաժանեղի *a.* undiv-

Անբաժանաբար *ad.* indivisibly.

Անբաժանութիւն *s.* indivisibility.

Անբաժին *S.* Անբաժ.

Անբախտ, Անբախտելի *a.* unfortunate, unhappy. [fortune, adversity.

Անբախտութիւն *s.* unhappiness, mis-

Անբաղադրելի *a.* simple, uncompounded.

Անբաղայ *a.* irreproachable, irreprehensible; frank, sincere; *ad.* irreproachably; frankly, openly.

Անբաղաւոր *a.* incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբաւաստ *a.* that does not calumniate, that does not detract; irreproachable, irreprehensible.

Անբան, *ից a-s.* irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանս, Անբանաբար *ad.* stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական *a.* like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանաղոյն *a.* very stupid, more irrational or brutal.

Անբանանում, աղայ *va.* to brutify.

Անբանաւոր *a.* irrational; unreasonable, unjust. [ality, brutality.

Անբանութիւն *s.* stupidity, irrational-

Անբաւայ *a.* without bellowing, — roaring, — bleating.

Անբասիր *a.* innocent, irreproachable; — առել, to exculpate.

Անբարբառ *a.* dumb, speechless, mute, silent.

Անբարբառութիւն *S.* Անբարբութիւն.

Անբարդ, Անբարդելի *a.* simple, uncompounded.

Անբարեկամ *a.* without friends. [ed.

Անբարեկէր *a.* malevolent, evil-minded.

Անբարի *a.* bad, wicked.

Անբաց *a.* shut, closed, covered.

Անբացատրելի *a.* inexplicable, inexpressible.

Անբաւ, *ից a.* infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense.

Անբաւազօր *a.* whose power is infinite. [ble.

Անբաւածաւայ *a.* vasting in extent, immense, unlimited. [ble.

Անբաւական *a.* insufficient, incapable.

Անբաւականութիւն *s.* insufficiency, incapacity. [rable parts.

Անբաւայօզ *a.* composed of innumerable.

Անբաւանում, աղայ *vn.* to grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի *a.* incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբեկանելի *a.* infrangible.
 Անբեղնաւոր, Անբեղուն, Անբեր *a.* barren, sterile; unfruitful, unproductive. [infertility].
 Անբեղնաւորութիւն *s.* barrenness;
 Անբերան *a.* mouthless, speechless.
 Անբերելի *a.* intolerable, insupportable. [ness].
 Անբերութիւն *s.* infertility, barrenness.
 Անբերելի *a.* that cannot be blunted, unblunted, sharp. [ble].
 Անբժշկական, Անբժշկելի *a.* incurable.
 Անբժշկութիւն *s.* incurability.
 Անբիծ *S.* Ամբիծ.
 Անբնաւոր *ad.* supernaturally.
 Անբնակ *a.* houseless; uninhabited, desert; - առնել, to depopulate, to unpeople.
 Անբնական *a.* artificial, unnatural.
 Անբնակութիւն *s.* depopulation.
 Անբոկ *S.* Ամբոկ.
 Անբոյժ *a.* incurable.
 Անբոյս *a.* unfruitful, barren.
 Անբովանդակ, Անբովանդակելի *a.* incomprehensible, inconceivable.
 Անբովանդակութիւն *s.* infinity, immensity.
 Անբոյ *a.* without flame.
 Անբոյակեղ *a.* unflammable.
 Անբուժ, Անբուժական, Անբուժելի *a.* incurable, irremediable.
 Անբուն *a.* of a different nature, bastard, spurious.
 Անբռնաբար *ad.* without force, willingly, freely. [ble].
 Անբռնազատ *a.* voluntary; inviolable.
 Անգ *S.* Անկ.
 Անգամ *ad. conj.* once, at one time; even, notwithstanding; այս -, this once; այլ -, another time; առաջին -, the first time; մի -, only once; բազում -, many times, often; միւսանգամ, once more, over again; առ - մի, at once, this time; բանիցս -, every time; how many times?
 Անգամադիւս *a.* unsuccessful, unsatisfied.
 Անգայթ, Անգայթակղ, Անգայթաւ կղերի *a.* not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.
 Անգայտադեղ *S.* Անգառազեղ.
 Անգայտ, էջ *a.* thin, incompact, porous; rare, subtle; soft, liquid.
 Անգայտանում, աջայ *vn.* to be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանեմ, ուշի *va.* to rarefy; to liquefy. [faction].
 Անգայտութիւն *s.* rarefaction; liquefaction.
 Անգառազեղ *a.* that cannot be kept in a cage, wild, untameable.
 Անգար, ի *s.* megrim.
 Անգարը *a.* that does not disgust; - լինել, not to disgust.
 Անգեղ *s.* handle.
 Անգեղ, Անգեղազէշ, Անգեղեայ, Անգեղեցիկ *a.* deformed, ugly.
 Անգեղ *a.* unspotted; not freckled.
 Անգէտ *a.* ignorant, unlearned, stupid, awkward; յ-ս, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards; յ-ս լինել, to connive, to dissemble.
 Անգթաբար *ad.* cruelly, unmercifully.
 Անգթական, Անգթատեր *a.* hardhearted, delighting in cruelty, cruel.
 Անգթութիւն *s.* cruelty, inhumanity.
 Անգիծ *a.* not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard. [without price].
 Անգին *a.* inestimable, invaluable.
 Անգինեբառ *a.* that drinks no wine, abstemious.
 Անգիտակ *a.* ignorant.
 Անգիտանում, աջայ *vn.* to be ignorant; to forget one's self.
 Անգիտելի *a.* not to be understood, incomprehensible.
 Անգիտութիւն *s.* ignorance, inexperience; անգիտութեամբ, ignorantly.
 Անգիր *a. ad.* without letters, - print; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, by word of mouth.
 Անգիւս *a.* unfindable, rare, precious, dear.
 Անգլուխ *a.* without a head, headless; without a leader or chief. [hard].
 Անգծելի *a.* that cannot be marked.
 Անգղ, գեղ, դեղց, էղաց *s.* vulture.
 Անգղիաբան *a.* who employs English phrases; who knows how to speak English. [English idioms].
 Անգղիաբանեմ, էջի *vn.* to employ English.
 Անգղիաբանութիւն *s.* anglicism.
 Անգղիաբան *s.* who speaks English.
 Անգղիական *a.* English; - եկեղեցի, the Anglican church; - բարբառ, the English language; ոճ -, anglicism.
 Անգղիարէն *ad.* in English; after the English manner; *s.* English, the English language; - ուսանել խօսել, to learn, to speak English. [GLISHMAN].
 Անգլիացի, ցւոյ *a.* English; *s.* Englishman.

Անգոր *a.* ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոյ, ից *a.s.* not existing, having no being; non-existence, non-entity; nothing; արար Աստուած զաշխարհս յանգոյ ից, God created the world from nothing; յանգոյս, vainly.

Անգոյն *a.* colourless.

Անգոյութի *s.* nothingness, nothing.

Անգոսնեմէլեցի *va.* to despise, to slight, to reprove, to blame; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսնելի *a.* contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ *a.* idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated; երկիր —, waste land.

Անգործադրելի *a.* impracticable.

Անգործադրութիւն *s.* inexecution, non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն *s.* disuse, obsolescence. [indolence; inefficacy.

Անգործութիւն *s.* idleness, inaction, Անգութ *a.* incompassionate, un pitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգուշակ *a.* not foretold, not predicted.

Անգասկան, Անգասնելի *S.* Անգիւս.

Անգրագէտ *a.* illiterate, ignorant.

Անգրիշեմ *S.* Հանգրիշեմ.

Անգօսի *a.* without girdle.

Անգ, ոց, ից *s.* field; fallow, soil; —ք, the fields, country.

Անգ *ad.* there, yonder, in that place; —ի ներքեւ, therein, within; —ի վեր, there above, yonder above; —ի վայր, down there, below; —... աստ, then... and now; աստ է —, here and there.

Անգազար *a.* incessant, continual; restless, agitated; *ad.* incessantly, continually.

Անգաշեմ, եցի *va.* to examine, to search; to think, to meditate.

Անգամ, ոց *s.* limb, member; — — յօշիւ, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անգամադնական *a.* anatomical.

Անգամազնին *s.a.* anatomist.

Անգամազնութի *s.* anatomy; — անշիւ, to anatomize.

Անգամազնորէն *ad.* anatomically.

Անգամաթիւ *s.* the dissected parts.

Անգամալոյծ, լուծի, այ, ծից *a.s.* paralytic, palsical.

Անգամալուծիմ *vn.* to be struck with a palsy, to have a paralytic stroke.

Անգամալուծութիւն *s.* palsy, paralysis.

Անգամախել *a.* lamed, crippled.

Անգամախելցութիւն *s.* lameness.

Անգամանգ *S.* Աղամանգ.

Անգանգազ *a.ad.* prompt, diligent; diligently, promptly, without delay.

Անգանօր *ad.* there, yonder.

Անգառնալի *a.* irrevocable; *S.* Անգարմ.

Անգաստակ, այ *s.* portico, porch.

Անգաստան, այ *s.* cultivated land, fields; village.

Անգաստախարակ *a.* without education, uneducated, ungoverned.

Անգատ *a.* not sentenced, not condemned.

Անգատապարտ *a.* not deserving condemnation, blameless.

Անգարմ, ից *a.* irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անգարմ, Անգարմաբար *ad.* irrevocably.

Անգարման, Անգարմանելի *a.* irremediable, irreparable, incurable.

Անգեայ, գեոց, էկից, գեայց *s.* flock, herd, cattle; fields, country.

Անգեղեւ, Անգեղեւուն *a.* unshaken, firm, resolute.

Անգեղայ, ից, Անգեղեայ, եղայց *s.* antidote, counter-poison.

Անգէն *ad.* there; —, — ան նմին, — վաղվազակի, — իսկ, — է անդ, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անգէորդ, այ *s.* herdsman, shepherd.

Անգէորդական *a.* bucolic.

Անգէորդութիւն *s.* herd.

Անգէպ *a.* indecent, unbecoming, unseasonable; absurd, clumsy, extravagant, ridiculous; —ս, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անգժուար, Անգժուարանալի, Անգժուարին *a.* complaisant, easy, gracious, condescending.

Անգժրելի *a.* inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անգիմազարմ *a.ad.* irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անգլակի *S.* Անգուլ. [ble, firm.

Անգլորդելի, Անգլորդելի *a.* immova-

Անգնդարնակ *a.* dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդգալիք *a.ad.* swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդգախոր *a.* deep as an abyss, unfathomable.

Անդգական *S.* Անդգային.

Անդգաչերձ *a.* dividing the abyss.

Անդգայեց *a.* sunk in an abyss; very deep. [hellish.

Անդգային *a.* very deep; infernal, Անդգապետական *a.s.* belonging to the prince of hell; prince of hell.

Անդգապտոյս *a.* making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անդգասոյզ, Անդգասուզեալ, Անդգալիւծակ *a.* plunged, submerged, precipitated in an abyss; engulfed; - լինել, to plunge, to engulf, to sink to the bottom; - առնել, to submerge, to precipitate, to sink.

Անդգափոս *a.* fortified by a deep trench; very deep.

Անգոհ, Անգոհական *a.* vexatious, grievous; melancholy.

Անգոհութիւն *s.* melancholy, grief.

Անդգոյճ *a.* unshaken, firm.

Անդոյր *S.* Անդորր. [tain, peak.

Անդորգանք *s.pl.* summit of a moun-

Անդորր *a.* quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable; - or յանդորրու, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease; - առնել, յ-հանել, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրագիր *s.* receipt, discharge, quittance.

Անդորրամիտ *a.* possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանամ, աջայ *vn.* to compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանեմ, ուշի, Անդորրեմ, էջի, Անդորրեցուցանեմ, ուշի *va.* to calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրեմ, էջայ *S.* Անդորրանամ.

Անդորրիչ *a.* quieting, calming, tranquillizing.

Անդորրութիւն *s.* tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդու *a.ad.* assiduous, continual; assiduously, continually, incessantly.

Անդանգ, դնոց *s.pl.* abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell, tartar.

Անդռան *a.* without gates, open; -

բերան՝ լեզու, tattler, person of an unbridled tongue. [from above.

Անդուստ *ad.* thence; - 'ի վերուստ.

Անդ ուրեմն, Անդր ուրեմն *ad.* there; *S.* Անդ *ad.*

Անդարութիւն *S.* Անուսումնութիւն.

Անդասին *ad.* from, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then; - 'ի մանկու- թենէ իմեմ, from my infancy; - յա- րարդութենէ աշխարհի, from the crea- tion of the world.

Անդր *ad.* there; beyond, on the other side; yonder; 'ի քաղաք, to the city; - քան, *pr.* beyond, further than, on the other side of, over; - քան զծով, beyond the sea. [position.

Անդրաբերութիւն *s.* metaphor; trans-

Անդրագիր *s.* inscription.

Անդրադոյն *a.* further.

Անդրադարձ *a.s.* reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անդրադարձութիւն *s.* retrogression; reverberation, repercussion; reflec- tion; rebound.

Անդրադարձուցանեմ, ուշի *va.* to drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անդրանամ, աջայ *vn.* to go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անդրանիկ, նիկ or նկան, կայ *a.s.* el- dest, first-born.

Անդրանկածախ *a.* that destroys the first-born.

Անդրանկածին *a.* first-born.

Անդրանկածնունդ *S.* Անդրանիկ.

Անդրանկանամ, աջայ *vn.* to be el- dest; to claim primogeniture.

Անդրանկարար *a.* that gives the right of primogeniture.

Անդրանկացուցանեմ, ուշի *va.* to make eldest, to give the right of pri- mogeniture.

Անդրանկութիւն *s.* seniority, primo- geniture, right of primogeniture.

Անդրալարախ *s.pl.* breeches, hose, trousers.

Անդրդուլի *a.* immoveable, firm, constant; inflexible.

Անդրդուլութիւն *s.* firmness, con- stancy, resolution.

Անդրէն *ad.* again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation; - դառնալ, to return; - ահը- սանել, to recommence; - առնել, to re-

peat or say over again; S. Անդէն. [ի-

Անդժեղի a. inviolable: S. Անդժրե-
Անդրի, բայ, բեայ s. statue; bust;
- զիմխարի, colossus. [tor.

Անդրիագործ, աջ a. statuary, sculp-
Անդրիագործութիւն s. sculpture.

Անդրիանդ, աջ S. Անդրի.

Անդրիանդագործ, Անդրիաստեղծ S.
Անդրիագործ.

Անդրոյժք s. eructation.

Անդրոյժ, աջ a. uninscribed; without
mark; unsealed; not ratified; without
confirmation. [nag, hackney.

Անդրուար, Անդրուժար, Անդրվար s.

Անդր քան S. Անդր.

Անդր, Անդրական a. interminable,
boundless.

Անել, Անելանելի a. much embarrass-
sed, much perplexed, inextricable,
without escape; - և անմուտ առնել,
to hem in on all sides, to cut off all
means of escape from; - փողոց, blind
alley; street or court with only one
entrance. [uncreate.

Անել, էջ, Անելական a. uncreated,

Անելածին a. born of increated God.

Անելակերտ a. made by increated
God.

Անելանելի a. that cannot be created.

Անելաշէն S. Անելակերտ.

Անելաբայր a. without brother.

Անելծ, էջ, Անելծական, Անելծա-
նելի a. incorruptible, indissoluble; in-
delible, not to be effaced; inviolable.

Անելծութիւն s. incorruption, indis-
solubleness.

Անելութիւն s. uncreated state.

Անելեր a. unblamable.

Աներ, ոյ s. wife's father, father-in-
law; - Լիբանանու or Լիբանաներ, An-
tilibanus.

Աներաժիշտ a. unmusical.

Աներաժշտութիւն s. ignorance of
music.

Աներանամ, աջայ տո. to become fa-
ther-in-law, brother-in-law.

Աներասան, Աներասանակ a. not bro-
ken in, unruly; unbridled, unreined,
ungoverned, debauched. [nal.

Աներբ a. not bounded by time, eter-

Աներեկ, Աներեկոյ a. that has no
night, that always enjoys the light;
eternal, endless.

Աներեւակ, Աներեւական, Աներեւ-
ակի, յԱներեւակի a.ad. invisible, hidden,
obscure; ignoble: invisibly.

Աներեւակայելի a. unimaginable.
Աներեւան S. Աներեւակ.

Աներեւոյթ, աւթից a.ad. invisible,
vanished; imperceptible, insensible;
gr. infinitive; յ-ս, աներեւութաբար,
invisibly; - յ-ս լինել, to vanish, to
disappear; - լինել, disappearance.

Աներեւութանամ, աջայ տո. to van-
ish, to disappear.

Աներեւութացուցանեմ, ուշի տո. to
cause to disappear, to hide. [hidden.

Աներեւութերակ a. whose veins are

Աներեւութիւն, Աներեւութութիւն
s. disappearing, disappearance.

Աներկաւ a. without iron, - chains.

Աներկայ, Աներկայաբար, Աներկ-
այապէս, Աներկայելի a. doubtless,
indubitable, sure, certain, unquestion-
able, incontestable, indisputable; ad.
doubtless, indubitably, certainly.

Աներկայութիւն s. certainty, cer-
titude.

Աներկէւան a. safe, free from dan-
ger; bold, fearless; certain, doubtless;
infallible, faithful; ad. safely, in safety;
certainly; boldly, fearlessly.

Աներկէւանութիւն s. safety; confi-
dence, security; boldness.

Աներկիւզ, յԱներկիւզ, Աներկիւզ-
բար a.ad. fearless, bold, courageous,
intrepid; fearlessly; courageously, in-
trepidly. [God, irreligious.

Աներկիւզած a. that has no fear of

Աներկիւզածութիւն s. irreligion.

Աներկիւզութիւն s. fearlessness.

Աներկմտ, Աներկմտելի a. without
hesitation, resolute, certain.

Աներկունապի S. Աներկունապի.

Աներկրագործելի a. that cannot be
cultivated.

Աներկրապառ a. that does not adore,
indevout, irreligious. [in-law's son).

Աներրդի sm. brother-in-law, (father-

Անէփ a. not enough cooked, raw.

Անշահազան a. indifferent.

Անշահազանութիւն s. indifference.

Անշարդ a. unadorned, without emi-
bellishment; unpolished, uncivilized.

Անշարդանամ, աջայ տո. to be divest-
ed of ornament.

Անշարդացուցանեմ, ուշի տո. to divest
of ornament, to despoil, to disfigure.

Անշարդիմ, էջայ տո. S. Անշարդանամ.

Անշարդութիւն s. state of any thing
without ornament, disfiguration, despo-
liation.

Անզաւակ, աչ *a.* childless; barren.
Անզաւակեմ, եղի, **Անզաւակեցուցաւ** եւմ, ուշի *va.* to deprive of childring, to kill children.

Անզաւակիմ, եցայ *vn.* to be bereaved of children.

Անզաւակութիւն *s.* state of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ *a.* at leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն *s.* leisure, tranquillity.

Անզբաւ *S.* Անզբաղ.

Անզբաւութիւն *S.* Անզբաղութիւն.

Անզգալի *a.* insensible, imperceptible.

Անզգամ, աչ *a.* rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամաբար *ad.* foolishly, stupidly; imprudently, perversely.

Անզգամեցուցանեմ, ցուցի *va.* to enrage, to make wicked.

Անզգամիմ, մեցայ *vn.* to be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն *s.* roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ, ից *a.* insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupefied.

Անզգայ, յԱնզգայ, յԱնզգայս, Անզգաւ, յաբար *ad.* insensibly, imperceptibly; stupidly.

Անզգայական *S.* Անզգայ *a.*

Անզգայանամ, աչայ *vn.* to be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանեմ, ուշի *va.* to infatuate, to stupefy, to hebetate; to deprive of reason.

Անզգայիմ, եցայ *S.* Անզգայանամ.

Անզգայութիւն *s.* insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգայուն, յնոց *a.* insensible.

Անզգաստ, ից *a.* not vigilant, careless, inattentive; յ-ս, յ-ից *ad.* insensibly.

Անզգաստութիւն *s.* want of a vigilance, carelessness, inattention.

Անզգշտ, գուշից *a.* incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգշտ, Անզգուշաբար *ad.* without precaution, inadvertently, imprudently.

Անզգուշութիւն *s.* want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգն, ից *a.* stupid, foolish, senseless, indiscreet.

Անդեղ, ից *a.* impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անդերծ *a.* inextricable.

Անդէն *a.* unarmed.

Անդերի *a.* undeprived.

Անդընական *S.* Անդեղ.

Անդընալի *a.* not to be repented of, not to be regretted.

Անդընութիւն *s.* impenitence, obduracy.

Անդին, **Անդնական**, **Անդնեղի** *a.* inconsiderable, imperceptible.

Անդհ *a.* without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անդուգ *a.* odd, not a pair; different, dissimilar; - գործեղ, to spoil the pair, to render dissimilar. [ed.]

Անդովանալի *a.* that cannot be refreshed.

Անդուգական *a.* matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անդուգականութիւն *s.* matchlessness, incomparableness, excellence.

Անդուգակցութիւն *s.* disjunction, separation: virginity.

Անդուգութիւն *s.* disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension, disunion: virginity. [ble, infinite, perpetual.]

Անդուռ, **Անդուռական** *a.* interminable.

Անդուշաբաղ *a.* disinterested.

Անդոր, աչ *a.* without power, weak, impotent, feeble; unmanly, fainthearted; inefficacious, insufficient; invalid.

Անդորանամ, աչայ *vn.* to lose strength, to be feeble.

Անդորացուցանեմ, ուշի *va.* to render feeble, without force, to render powerless. [ness; invalidity.]

Անդորութիւն *s.* weakness, feebleness.

Անէ, եից, **Անէակ** *a.s.* that does not exist, null, none: nothing, non-entity.

Անէծք, նիծից *s.pl.* imprecation, malediction; execration, horror, detestation.

Անէութիւն *s.* nothingness.

Անըզալի, **Անըզանալի** *a.* not desirable, detestable.

Անըմբեր, **Անըմբերելի** *a.* impatient; intolerable, insupportable.

Անըմբնելի *a.* that cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմաբանելի, **Անընդդիմադրելի** *a.* incontestable, indisputable.

Անընդդիմակ, **Անընդդիմակայ**, **Անընդդիմակալ** *a.* unresisting; resistless, irresistible. [parent.]

Անընդդիմահար *a.* not opaque, trans-

Անընդեւ, etc. S. Անընտեւ, etc.
 Անընդհատ *a.* uninterrupted, continual, successive; *ad.* uninterruptedly, successively.

Անընդմիջաբար *ad.* immediately.

Անընդմիջական *a.* immediate.

Անընդմիջելի *a.* inseparable, indivisible; continual.

Անընդոստ *a.* that cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ *a.* incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն *s.* incapacity, inability.

Անընդունելի *a.* inadmissible.

Անընթեռնելի *a.* illegible, unreadable.

Անընթրիք *a.* supperless.

Անընկալ S. Անընդունելի; - լինել, to be inadmissible.

Անընկեր *a.* without companion, alone.

Անընկերական *a.* unsociable; unsocial. [ness.

Անընկերականութիւն *s.* unsociable-

Անընկերասէր *a.* that loves not his companions.

Անընկաշէն *a.* indomitable, invincible, inflexible, unconquerable.

Անընտէ *s.* want of fortune, poverty.

Անընտել *a.* not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընտելութիւն *s.* want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընտրաբար, Անընտրողաբար *ad.* indiscreetly, imprudently.

Անընտրող *a.* indiscreet, imprudent.

Անընտրողութիւն *s.* indiscretion, imprudence.

Անըստգիւտ S. Անստգիւտ.

Անըստերիւր S. Անստերիւր.

Անթ S. Անութ.

Անթագաւոր *a.* kingless.

Անթախանձ *a.* without importunity, - intrusion.

Անթաղ *a.* unburied.

Անթանոցիկ *s.* armful, any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ *a.* unfading; incorruptible: *s.* amaranth.

Անթատակ *s.* arm-pit.

Անթարգման, Անթարգմանելի *a.* without interpreter; that cannot be translated; inexplicable.

Անթարգմանաբար, Անթարգմանապէս *ad.* inexplicably.

Անթարթ, Անթարթապ *a.* earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարաւ S. Անթառամ.

Անթայ *a.* dry.

Անթափ *a.* unspilt; raw, unprepared.

Անթափանց, Անթափանցիկ *a.* opaque, impenetrable. [penetrability.

Անթափանցկութիւն *s.* opacity, im-

Անթաբուն, Անթաբուտ, Անթաբէլի *a.* inconcealable, manifest, evident, public.

Անթեղ, ի *s.* wood embers; - հարկանեմ, to cover the fire with ashes.

Անթեղայ S. Անթեղայ.

Անթերի *a.* entire, complete, perfect; *ad.* entirely, completely.

Անթեւ, ից *a.* without wings.

Անթեփ *a.* peeled, scaled.

Անթեքելի *a.* inflexible, stiff.

Անթեքութիւն *s.* inflexibility, stiffness, hardness. [consul.

Անթիպատոս, Անթիպատոս *s.* pro-

Անթիպատոսութիւն *s.* proconsulship.

Անթիւ *a.* innumerable, immense.

Անթիւտ *a.* uncircumcised.

Անթիւտութիւն *s.* uncircumcision; prepuce. [inexpiable.

Անթող, Անթողի *a.* unpardonable,

Անթոյն *a.* without poison.

Անթոյակ *a.* without pension, wages; without the last Sacrament.

Անթոռն *a.* without nephews or nieces.

Անթուական, Անթուելի *a.* innumerable. [not baked.

Անթուրծ *a.* unbaked; - ստոր, urn

Անթամ *a.* too late; unseasonable; unforeseen, unexpected.

Անթաման *a.* that cannot arrive; not arrived, slow, tardy.

Անթամանակ *a.* not limited or subject to time, eternal; unseasonable.

Անթամանակաբար or պէս *ad.* unseasonably; eternally.

Անթամանակաւոր, Անթամանակեայ, Անթամանակեայ, Անթամանակեան S. Անթամանակ.

Անթամութիւն *s.* mischance, disappointment; unseasonableness.

Անթառնգ *a.* heirless.

Անթառնգեմ, եցի *va.* to deprive of heirs; to disinherit.

Անթառնգութիւն *s.* heirless state, want of succession; disinherison.

Անթխելի *a.* incontestable, undeniable.

Անթոյժ *a.* intolerant, impatient; incontinent, intemperate, immoderate; violent.

Անժառարար *ad.* impatiently; intemperately.

Անժառանամ, *այսպիսի* *vn.* to lose patience, to grow impatient.

Անժառելի *a.* intolerable, insupportable. [nont, intemperate.

Անժառկալ *a.* impatient; incontinent.

Անժառկալութիւն, **Անժառութիւն** *s.* impatience; intolerance; incontinence, intemperance; immoderation, violence.

Անժառաւ *a.* sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անժե, *անժոյ* *s.* nit. [curse.

Անժեարանութիւն *s.* malediction,

Անժեարեք *a.* that bears a curse; that curses. [imprecation.

Անժեադրութիւն *s.* malediction, curse,

Անժեակու, **Անժեակուր** *a.* loaded with curses; - *առնել*, to load with maledictions.

Անժեանեմ, **իծի**, **Անժեմ**, *եջի* *va.* to curse, to imprecate; to detaste, to loathe, to abhor, to forswear, to deny upon oath. [S. **Անժեակու**.

Անժեապարս *a.* worthy to be cursed;

Անժեալ *a.* cursed.

Անժեայ S. **Անժեաստ**.

Անժեանալի *a.* unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անժեանալութիւն *s.* unintelligibility; incomprehensibility.

Անժեաստ *a.* foolish, senseless, insipid; irrational, absurd.

Անժեաստասէր *a.* that does not love wisdom, ignorant; unphilosophical.

Անժեաստասիրութիւն, **Անժեաստութիւն** *s.* folly, senselessness, absurdity.

Անժեայ *a.* incomprehensible; insensible. [nothingness.

Անէլ, **ընէլ** *a.* penniless, poor; *s.*

Անէլան *a.* without a prince, - chief, - governor, in anarchy; vulgar, plebeian.

Անէլանութիւն *s.* anarchy.

Անգի, **եյ** *a.* not real, false; accidental.

Անիան, **ի** *s.* anise.

Անիրան *a.* bodiless, difformed.

Անիրաւ, **այ** *a.* unjust, iniquitous, wicked; injurious, offensive; perfidious, disloyal; false, illegitimate; tyrannical; *ad.* -, *յի*, *յս*, unjustly, iniquitously.

Անիրաւաստեայ *a.* that hates the unjust or the injustice.

Անիրաւացի *a.ad.* unjust; *ad.* unjustly.

Անիրաւեմ, **եջի** *va.* to offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւիմ, **եջայ** *vn.* to be unjust, to be unrighteous; to sin, to fail in duty.

Անիրաւութիւն *s.* injustice, iniquity; injury, wrong, offence, affront; trespass; oppression.

Անիւ, **նուոց**, **նուի**, **ուաց** *s.* wheel; - **մեքենայի**, - of a machine; - **յեսանի**, grindstone; - **խորակաց**, jack; - **ողալոց**, gig; - **առաջակողման նաւին**, capstern, capstan.

Անշեղու *a.* without a tongue, dumb.

Անշեղութիւն *s.* imperfection, fault; - **հասակի** *ամաց*, youth.

Անշիր *a.* incomplete, imperfect.

Անշուկ *a.* free from vexation, tranquil.

Անշակից, **Անշորդ** *a.* disjoined, separate; that cannot be united; virgin.

Անշլոյծ, **լուծից** *a.* indissoluble; insoluble.

Անշուս *a.* dark, obscure.

Անշու *a.* disobedient. [pure.

Անշուայ, **Անշուաց** *a.* unwashed, im-

Անշուծական, **Անշուծանելի** *a.* indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered. [ble.

Անշուծիչ *a.* indissoluble, incorrupti-

Անշուութիւն S. **Անշուութիւն**.

Անշուան *a.* moonless, dark.

Անշուր *a.* unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, - tidings.

Անշուաբար, **Անշուական**, **Անշուելի** *a.* that never ceases to speak; incessant; *ad.* incessantly.

Անշող *a.* deaf; disobedient.

Անշողութիւն *s.* disobedience.

Անշուրդ S. **Անշող**.

Անիսար *a.* infallible; sure.

Անիսխոււ, **Անիսխա**, **Անիսխասական**, **Անիսխանելի** *a.* firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Անիսակ *a.* ripe. [peace, turbulent.

Անիսաղաղատեք *a.* that loves not **Անիսաղաց** *a.* without movement, stationary; indeclinable.

Անիսայեմ, **եյի** *vna.* to be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Անիսայութիւն *s.* economy; respect; exemption; preservation.

Անխառն *a.* unmixed, simple, pure.
 Անխառնութիւն *s.* purity, unmixed state; intemperance.
 Անխաղախ *a.* sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; *ad.* sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.
 Անխարխար *a.* unruined, solid.
 Անխարխաւ *a.* without base or foundation; anchorless.
 Անխարշ *a.* not boiled, raw.
 Անխաւար *a.* clear, luminous, bright.
 Անխախան *a.* incessant, uninterrupted; *ad.* without opposition or intermission, constantly, incessantly, continually.
 Անխլէլ *a.* indivisible, infrangible.
 Անխելթ *a.* unsuspecting; sincere.
 Անխիշ *a.* not scrupulous; unexceptionable.
 Անխիւ *a.* thin, uncompact, porous.
 Անխշահան *S.* Անխիշ.
 Անխմոր, ից *a.* unleavened, azymous, unfermented. [stitute.
 Անխնամ *a.* unprotected, forlorn, de-
 Անխնամակալու *a.* that does not protect; unprotected, forlorn.
 Անխնամեմ, էջի *va.* to be careless.
 Անխնամութիւն *s.* carelessness, heedlessness.
 Անխնայ, յ- *a.ad.* without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.
 Անխնայեմ, էջի *vn.* to be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.
 Անխնայութիւն *s.* cruelty; prodigality, profusion.
 Անխնդիր *a.* unsought, unsearched.
 Անխոհեմ *a.* imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.
 Անխոհեմաբար *ad.* imprudently.
 Անխոհեմութիւն *s.* imprudence.
 Անխոյզ *a.* that does not search or examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.
 Անխոնարհելի *a.* that cannot be humbled, stern, undaunted: firm.
 Անխոնաւ *a.* unmoist, dry.
 Անխոնիթ *a.* indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; *ad.* indefatigably. [diment.
 Անխոշ *a.* without obstacle or impediment.
 Անխոռ *a.* not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անխոտոր, Անխոտորեակ *a.* that does not wander; straight. [artless.
 Անխորամանկ *a.* ingenuous, naive,
 Անխորհուրդ *a.* inconsiderate, rash, imprudent.
 Անխորհուրդ, Անխորհրդաբար *ad.* imprudently, inconsiderately, without reflection. [ness.
 Անխորհրդածութիւն *s.* thoughtlessness.
 Անխորհրդապահ, աջ *a.* that does not keep secret, indiscreet.
 Անխորհրդապահութիւն *s.* indiscretion.
 Անխորհրդութիւն *s.* inconsiderateness, rashness, temerity.
 Անխորշ *a.* without a bay.
 Անխորշելի *a.* inevitable.
 Անխոց, Անխոցելի *a.* invulnerable.
 Անխոցութիւն *s.* invulnerability.
 Անխուզ *a.* indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.
 Անխուշապ *a.* intrepid, calm.
 Անխուռ *a.* unruffled, calm, peaceable.
 Անխուռ, Անխուռաբար *ad.* without perturbation. [lity.
 Անխուռութիւն *s.* calmness, tranquillity.
 Անխախ, յԱնխախ, Անխախաբար *a.* indifferent; indiscreet; indifferent-ly; indiscreetly.
 Անխարոց *a.* without interval or intermedium. [cretion.
 Անխարութիւն *s.* indifference; indiffer-
 Անխարախոյս, Անխարախուտեղի *a.* disheartened, dispirited, cowardly.
 Անխրամ, Անխրամաւելի *a.* breachless, solid.
 Անխրատ, ից, Անխրատական *a.* undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.
 Անխրատութիւն *s.* indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibility.
 Անխու *a.* dumb; irrational.
 Անխուսամ, աջոյ *vn.* to become dumb; to be dumb; to be silent.
 Անխուսութիւն *s.* dumbness; irrationality.
 Անխուսուն, սնոց *S.* Անխուս.
 Անծաղելի *a.* that cannot be enlightened, dark, gloomy.
 Անծախ, Անծախական *a.* inconsumable; incombustible.
 Անծախաբար, Անծախապէս *ad.* without being consumed.
 Անծաղիկ *a.* that does not flower or blossom. [serious.
 Անծաղբ *a.* that never smiles, grave,
 Անծաղբածու, աջ *a.* that does not

ridicule, not scornful, not apt to deride.

[tough.

Ածամ *a.* that cannot be chewed,

Ածանակ *a.* that is not mocked; free from shame.

Ածանթ, *ից* *a.* ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure; *յ-ս, ad.* ignorantly, unwittingly; incognito, without being known; *յ-ս լինել, to be in disguise; to feign or counterfeit.*

Ածանթանամ, *ացայ vn.* to be unknown; to be disguised.

Ածառ *a.* treeless.

Ածառայ *a.* free; without servants.

Ածառայական *a.* that is not servile, free.

Ածաղբիկ *S.* Ածամ. [tile.

Ածաւալելի *a.* irreducible; not duc-

Ածեղ, *աց s.* magpie, pie.

Ածեր, Ածերական, Ածերանալի *a.* not subject to the effects of age, perpetual, durable. [ren, steril.

Ածին *a.* unbegotten, unborn; bar-

Ածնեղութիւն *s.* unborn state.

Ածնութիւն *s.* barrenness: *S.* Ածնեղութիւն. [steril.

Ածնողական, Ածնունդ *a.* barren,

Ածնեղութիւն *s.* sterility.

Ածուծ *a.* that does not give suck; that no longer suckles.

Ածուգ *a.* not agitated by the waves, calm, peaceable.

Ած, *ից* *a.* proper, fit; - *է, v. imp.* it ought, it is right, it is proper; *յ- ելա- նել, to be completed, accomplished, finished.*

Ածալճ *a.* unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Ածալմութիւն *s.* want of construction, unfurnished state, imperfection.

Ածախ *a.* independent, free; free from all attachment, disengaged.

Ածախութիւն *s.* independence, freedom.

Ածած, *ից* *a.* fallen; abject, vile, despicable; booty, spoil.

Ածածուլութիւն *s.* fallen state, humiliation. [ad. involuntarily.

Ածամ *a.* involuntary, forced; *յ-ս,*

Ածամեղութիւն, Ածամութիւն *s.* unwillingness, constraint, compulsion.

Ածայ, Ածայական, Ածայան, Ածայուն *a.* unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Ածկան, *ից* *s.* mortar; ըսուլ *յ-ի, to pound or beat in a mortar.*

Անկանգնելի *a.* that cannot rise again; that cannot be reestablished.

Անկանեմ, անկի *va.* to lay the ground-work of lace; to weave; to twine.

Անկանիմ, անկայ *vn.* to fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away; - ընդ, to undergo; to sink under; - երեսայ, to be put out of countenance, to be abashed; - շքանիւք, to hold a long discourse; - յոք, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in; - ի միտս, զմտք, ի սիրտ, to remember, to recall; - ի ճանապարհ, ի չու, յուղի, to voyage, to travel; - ի վերայ, to come upon unawares, to attack, to surprise; - ի մասայ, to become made, to lose one's reason; - ի կենաց, to die, to lose one's life; - ի յուսոյ, to lose hope, to become desperate; - ի վերայ երեսայ, to fall upon one's face, to prostrate; - յոտս ուրուք, to throw one's self or fall at the feet of some one; - ի ձեռս ուրուք, to fall in the hands or power of some one; - ընդ ումեք, ընդ միմեանս, այր ընդայր, to come to blows, to fight, to combat, to quarrel, to dispute; - յիշխանութենէ, to lose one's authority, to fall from one's power.

Անկանոն *a.* irregular, anomalous.

Անկանոնութիւն *s.* irregularity, anomaly. [the apocrypha.

Անկանոնական *a.* apocryphal; - գիրք,

Անկաշառ, Անկաշառառ *a.* that does not take bribes, incorruptible, honest.

Անկապ *a.* loose, untied, free.

Անկապուտ, Անկապտելի *a.* that cannot be plundered or robbed.

Անկասելի *a.* incessant, unceasing.

Անկասկած, *ից* *a.* sure, certain, indubitable.

Անկասկած, Անկասկածելի, յԱնկասկածի, յԱնկասկածս, Անկասկածաբար *ad.* surely, certainly, doubtless.

Անկատակ *a.* not in jest, serious.

Անկատար *a.* imperfect, incomplete, defective, faulty; *ad.* imperfectly, incompletely, faultily; *s. gr.* imperfect tense.

Անկատարած *a.* infinite, endless.

Անկատարելութիւն, Անկատարութի

s. imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Անկար *a.* seamless; not sewed: incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible; — է, it is impossible.

Անկարանամ, *այսպիսի* *vn.* to be unable, to be incapable, to be insufficient.

Անկարգ *a.* without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious.

Անկարգ, **յԱնկարգ**, **Անկարգաբար**, **Անկարգապէս** *ad.* disorderly, out of order, in confusion, irregularly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգեմ, *էջի* *va.* to disorder.

Անկարգութիւն *s.* disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարեւի *S.* Անհարկ.

Անկարեկան *S.* Անբար.

Անկարեկիր, **Անկարեկից** *a.* incompassionate, cruel, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկցութիւն *s.* want of compassion, insensibility.

Անկարծ, **Անկարծելի** *a.* unexpected, unforeseen, extraordinary, unaccountable; *յ-ս*, *ad.* suddenly.

Անկարկատ, **Անկարկատելի** *a.* not mended, not repaired; irreconcilable.

Անկարող *a.* unable, feeble, incapable.

Անկարողանամ *S.* Անկարանամ.

Անկարութիւն *s.* impossibility; incapacity.

Անկարօտ *a.* not indigent, not in want. **Անկարօտառեմ** *a.* not compelled to move on the ground.

Անկարօտութիւն *s.* plenitude, fullness, abundance.

Անկաւոր *S.* Յանգաւոր.

Անկէլանոց, *այ* *s.* hospital.

Անկէզակարծ *a.* certain, sure.

Անկէզծ, *էջ*, **Անկէզծական**, **Անկէզծաւոր**, **Անկէզծիկ** *a.* sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; *ad.* sincerely, ingenuously, candidly.

Անկէզծութիւն *s.* sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկէզտ *a.* unsullied, pure.

Անկենդան *a.* lifeless, dead; cold, without ardour, — animation; inanimate; *s. chem.* azote.

Անկեր, **Անկերակուր** *a.* that does not eat; not eaten: that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն *s.* want of food; hunger: phthisis.

Անկերաց, **Անկերացարան** *a.* shapeless; unformed, imperfect; ugly.

Անկերացարելի *a.* that cannot be figured; not to be described; unimaginable. [*s.* deformity.]

Անկերացարանութիւն, **Անկերացութիւն**

Անկերաւոր *S.* Անկերաց.

Անկէշ, **Անկիշելի** *a.* unburnt; incumbustible. [*pause*, eternal.]

Անկէտ *a.* without a point; without **Անկիշանող** *a.* not fit to burn; that will not burn.

Անկէն *a.m.* unmarried.

Անկիր *a.* not subject to passions; impassive, incapable of suffering.

Անկիրթ *a.* uncultivated, uncivilized, unpolished; indocile, untractable.

Անկից *a.* not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւն, **կենց** *s.* angle; corner, nook; — **ճանապարհի**, turning of the road; **բութ** —, obtus-angled, obtusangular; **սուր** —, acute-angled; — **հասանել**, *S.* Ական հասանել.

Անկիւնակաւ *a.* angular; — **վեմ**, **քար**, corner-stone.

Անկիւնաչափ *s.* goniometer.

Անկիւնաչափութիւն *s.* goniometry.

Անկիւնաւոր *a.* angulous, angular.

Անկը *S.* Անդը and Անդը *s.* [lute.]

Անկըմանամ, *այսպիսի* *vn.* to be dissolated. **Անկըրուկ** *a.* without incense, — oblation.

Անկնիք, **Անկնքի** *a.* not marked, unsealed; not baptized.

Անկշիւ, **Անկշելի** *a.* that cannot be weighed; inestimable, incomparable.

Անկոխ, **Անկոխելի** *a.* untrod, deserted.

Անկողն, **գնոց**, **նից**, **նայ** *s.* bed; mattress; nuptial couch; — **անպիտան**, **անարգ**, truckle-bed; **խորշ անկողնոց**, alcove; **գնել յանկողնի**, **ննջել**, to go to bed; **գնալ յ-ննջել**, to go to bed; **փետրալից** —, feather-bed; **յարգալից** —, straw-bed; — **արկանել**, to make a bed; **մտանել յ-**, to go to bed; **յառնել յանկողնի**, to get up; **յարգալել զ-**, to make the bed; **անկեալ գնիլ յանկողնի**, to take to one's bed.

Անկողնադործ *s.* mattress-maker.

Անկողնակից *s.* bed-fellow.

Անկողնակցութիւն *s.* bed-fellowship.

Անկողնարկ լինիմ *vn.* to make a bed.

Անկողողուս, Անկողողակել *a.* that cannot be plundered, not subject to devastation.

Անհաչ *a.* uncalled, not named; uninvited; - բազմակն, parasite, smell-feast, trencher-friend.

Անհաոր *a.* infrangible, hard.

Անհորժան *a.* not fallen; that cannot fall or be thrown down.

Անհորուս *a.* that cannot be lost, imperishable; *ad.* without loss. [weft.

Անհուած, ոյ *s.* weaving, texture;

Անհուածոյ, ից *a.* woven.

Անհում *s.* fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence; վերաթիւն - , second fall; relapse.

Անհուշեմ, եցի *va.* to kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject.

Անհուս *a.* rough, rude, uneven, rugged. [rough.

Անհիւ *a.* not carved, unpolished,

Անհիւնչ *a.* without cries; unable to cry out.

Անհիւ *a.* without contention, - resistance, - quarrel. [ble.

Անհուռել *a.* impregnable; invincible.

Անհաւ *a.* intestate.

Անհրահան *a.* impassive, insensible.

Անհրել *a.* unable to bear; insupportable.

Անհրժական Յ. Անհրժ.

Անհրժութիւն *s.* want of discipline, indocility, rudeness.

Անհրան, ից *a.* irreligious.

Անհրանութիւն *s.* irreligion.

Անհրորդ *a.* disjoined, separate; that does not participate, that takes no share.

Անհրել *a.* inflexible.

Անհադադ *a.* speechless; without aspiration; breathless. [indigest.

Անհալ *a.* not fusible; indissoluble;

Անհալաւանելի *a.* indisputable, irresistible.

Անհալաւանութիւն *s.* pacific conduct.

Անհաղորդ, ից *a.* that does not participate; incommunicable: that does not receive the communion.

Անհաղորդական *a.* incommunicable.

Անհաշոյ *a.* unpleasant, disagreeable, offensive; disgusting; - իմն օրինակաւ, disagreeably; - լինել, to displease; to disgust.

Անհաշոյանամ, աշոյ *vn.* to displease, to be disagreeable.

Անհամ, ից *a.* insipid, unsavoury; nauseous, disgusting.

Անհամաձայն *a.* discordant, dissonant, incongruous; Յ. Անհամաբան.

Անհամաձայնութիւն *s.* discord, dissension, misunderstanding; inconvenience, incongruity, unsuitableness; Յ. Անհամաբանութիւն.

Անհամանամ, աշոյ *vn.* to grow insipid, to be nauseous, to be disgusting.

Անհամառու *a.* not brief, not concise, prolix.

Անհամար *a.* innumerable, infinite.

Անհամբաւ. Յ. Վատահամբաւ.

Անհամբաւեալ *a.* not divulged or made public.

Անհամբեր *a.* impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն *s.* impatience; intolerance.

Անհամբոյր *a.* haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding.

Անհամեմատ, Անհամեմատական, Անհամեմատելի *a.* disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատաբար *ad.* incomparably, disproportionally.

Անհամեմատութիւն *s.* disproportion; inequality. [obscene.

Անհամեստ *a.* immodest, unchaste,

Անհամեստութիւն *s.* immodesty.

Անհամիմ Յ. Անհամանամ.

Անհամոզելի *a.* unpersuadable.

Անհամութիւն *s.* insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր *a.* fatherless.

Անհանգէւ *a.* not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգիստ *a.* restless, fretful, agitated; turbulent, inquiet, tumultuous; *ad.* incessantly, always; - հալ, to fret, to be agitated, to fidget; - առնել, to fret, to agitate.

Անհանգիստութիւն *s.* disparity, inequality. [easiness; agitation.

Անհանգստութիւն *s.* inquietude, un-

Անհանգարտ *a.* fidgety, inquiet, noisy.

Անհանգարտութիւն Յ. Անհանգարտութիւն.

Անհանդերձ *a.* unclad, naked.

Անհանդուրժան, Անհանդուրժական, Անհանդուրժելի *a.* intolerable, insupportable.

Անհանձար, *ից աջ* *a.* foolish, imprudent, ill-advised. [dently.]

Անհանձարաբար *ad.* foolishly, imprudently. Անհանձարաբար *a.* more or very foolish.

Անհանձարական *S.* Անհանձար.

Անհանձարութիւն *s.* folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ *S.* Անհամար.

Անհաշտ, Անհաշտական, Անհաշտելի *a.* implacable, irreconcilable.

Անհաս, *ից* *a.* imperceptible, incomprehensible, inconceivable; unripe.

Անասական, Անասական, Անասանելի *S.* Անհաս.

Անասութիւն *s.* incomprehensibility: unripeness.

Անաստատ *a.* inconstant, changeable, variable, alterable: fragile.

Անհաստատութիւն *s.* inconstancy, instability, mutability, frailty: fragility.

Անհատ, *ից* *a.* undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; *s.* individual, one, atom.

Անհատաբար *ad.* indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական *a.* individual, atomic.

Անհատահոս *a.* that flows incessantly.

Անհատուած, Անհատուածելի *a.* indivisible, inseparable.

Անհատութիւն *s.* inexhaustibleness; individuality.

Անհատուցումն *a.* that cannot be [payed.]

Անհարազատ *a.* illegitimate, bastard, base-born, natural; altered, corrupted, false.

Անհարազատութիւն *s.* bastardy; falseness, alteration.

Անհարթ *a.* crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթութիւն *s.* unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness; - *օգոյց*, intemperance. [assured.]

Անհարթչելի *a.* inevitable; fearless,

Անհարկ *a.* exempt from tax or impost.

Անհարսն, Անհարսնական, Անհարսնացի *a.f.* unmarried; whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհարց *a.ad.* without asking.

Անհաց *a.* without bread, - the means of subsistence.

Անհաւան, *ից* *a.* incredulous, who

makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական, Անհաւանելի *a.* improbable, unlikely.

Անհաւանիմ, *եցայ* *vn.* to differ in opinion, to disagree; to be obstinate; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն *s.* incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար *a.* unequal.

Անհաւասարապէս *ad.* unequally.

Անհաւասարութիւն *s.* inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի *a.* uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual.

Անհաւաստութիւն *s.* incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ, *ից* *a.* incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible; - *լինել*, to disbelieve.

Անհաւատալի *a.* incredible.

Անհաւատամ, *աջի*, Անհաւատանամ, *աջայ* *vn.* to disbelieve.

Անհաւատարիմ *a.* unfaithful, disloyal, perfidious.

Անհաւատարմութիւն *s.* infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատեմ, Անհաւատիմ *S.* Անհաւատամ.

Անհաւատութիւն *s.* incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեղեղ, Անհեթեթ *a.* unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward; - *ad.* absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեղեղութիւն, Անհեթեթութիւն *s.* absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ *a.* without vestige, untraced; - *անհել*, to annihilate; - *լինել*, to be annihilated.

Անհետազօտ, Անհետազօտելի *a.* that cannot be traced or investigated; impenetrable, inscrutable. [անհել.]

Անհետանամ, Անհետիմ *S.* Անհետիմ.

Անհերքելի *a.* irrefutable; undeniable, incontestable.

Անհզօր *S.* Անհզօր.

Անհիմն *a.* without foundation, - base.

Անհիւթ, Անհիւթական *a.* sapless, marrowless; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհմուտ *a.* unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անփորձ *ad.* inexperienced, without ability, - knowledge of.

Անփութիւն *s.* inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անպաշտ *a.* disobedient, refractory, rebellious; - **լինել**, to disobey.

Անպաշտութիւն *s.* to disobey, to rebel. [transgression.

Անպաշտութիւն *s.* disobedience,

Անհաւ, **ից** *a.* impossible; **յս մասն**, to get embarrassed, to be entangled, to want resources, to be reduced to extremities, not to know what to do; **յիցն է**, it is impossible.

Անհաւանք *a.* quite impossible; very difficult.

Անհաւար *a.* impossible; imaginary; excessive, violent.

Անհաւթիւմ, **եղայ** *vn.* to be impossible; to be irremediable, to be desperate.

Անհաւթիւն *a.ad.* impossible; extremely difficult; insupportable, intolerable; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible.

Անհարուծի *s.* impossibility. [old.

Անհուծիւն *s.* act of never growing

Անուշ, **այ** *a.* negligent, heedless, indifferent, inattentive; confident, sure; -, **յս**, *ad.* negligently, carelessly; confidently; indifferently; **յս կալ՝ լինել**, to be negligent or indifferent.

Անպանամ, **այցայ** *vn.* to be neglectful, inattentive, indifferent.

Անպիւ *a.* without soul; spiritless; inanimate.

Անպիւծի *s.* negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անպիւծ *a.* indeclinable.

Անպիւծ *a.* not agitated by the wind, calm, serene. [serenity.

Անպիւծութիւն *s.* want of wind, calm, **Անպիւծ** *a.* without shepherd, untended.

Անոտ *a.* without smell.

Անօռն *a.* not fordable; unfathomable, immense.

Անօրայ *a.* that does not approach, come near, touch; inaccessible; distant, far. [need of fire.

Անօր *a.* without fire; that has no

Անպաշտակ *a.* insubordinate; not subject. [tion.

Անպաշտակութիւն *s.* insubordina-

Անպարտ *a.* not haughty, humble, unpretending.

Անպարտութիւն *s.* freedom from pride, humility.

Անպիւծ *S.* **Անօրայ**.

Անհրաժեշտ *a.* inevitable, indispensable, necessary; irrevocable; *ad.* indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրաժանգ *S.* **Անկիրթ**.

Անհրաման *a.* without permission or licence. [seduce.

Անհրապոյր *a.* that does not allure or **Անհրաւեր** *a.* who invites nobody: *S.* **Անկու**.

Անայն *a.* without voice; mute, without sound; consonant.

Անայնութի *s.* loss of voice; aphony.

Անանսիր, **Անանսիրութ** *a.* indefatigable, diligent; *ad.* indefatigably, diligently.

Անաւ, **այց** *s.* cavern, den, cave.

Անաւախտ *a.* cavernous.

Անեռապործ, **Անեռակերտ** *a.* not made by hands, natural, spiritual.

Անեռն *a.* handless; without succour.

Անեռնարկիւ *a.* that cannot be taken in hand, extremely difficult; untractable. [wild.

Անեռնիւ *a.* untameable, savage,

Անեռնիւ *a.* helpless, without succour.

Անեռնհաս *a.* that cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անեռոց, **այց** *s.* towel.

Անեռոցիկ *s.* napkin.

Անեռ, **ից** *a.* unformed.

Անեռանամ, **այցայ** *vn.* to lose shape, to become deformed.

Անիր *a.* unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անիրտ *s.* bot. fumitory.

Անկալեկ *a.* panting with desire, very desirous. [sirable.

Անկալի, **Անկալան** *a.* narrow; de-

Անկալարտ *S.* **Անկալրեաց**.

Անկամ, **այցայ** *vn.* to desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անկալրեաց *a.* burning with desire, sighing after. [Անկամ.

Անկանամ, **այցայ** *vn.* to be narrow; *S.*

Անկանգ *s.* lively desire, impatience; **անկանգ**, *ad.* impatiently; **ոպանկ**, **անկանգ**, to wait impatiently.

Անկացուցանեմ, **ուցի** *va.* to reduce to extremities, to force; to narrow, to contract, to restringe.

Անձկութիւն *s.* narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude; chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն, ձին, ձանց *s.* person; hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself; **անձամբ**, personally; **անձամբ անձին**, by one's self, personally; **զանձամբ դառնալ**, to turn back; **զանձամբ արկանել**, to put on; **յանձին բերել**, to imitate; **յանձին ունել**, to accept, to approve; **չառնուլ յ-**, to refuse, to deny; **սիրէ նա զ-իւր**, he loves himself; **զանն անձին եւեթ սամ պատասխանի**, I only answer for myself; **երդնում յ-իմ, թէ այդ այգպէս է**, on my soul, it is so; **զգաստանալ յանձին**, to revive, to recover one's senses; **փոյթ ունի նա զանն անձին**, he takes care of himself; **անձին առնել**, to commit suicide; **ձեռն յանձին հարկանել**, to boast of, to flatter one's self, to prick one's self; **յ-առնել**, to recommend, to confide; **յ-լինել**, to commend one's self, to have confidence in, to confide in, to be committed.

Անձնագեղ, ոյ *a.* well formed, elegant, handsome, beautiful.

Անձնադով *a.* boasting, blustering, swaggering.

Անձնազովութիւն *s.* self-praise, vain-glory, arrogance; egotism. [self.]

Անձնազատ *a.* that condemns him-

Անձնադիր *a.* that gives bail for another, responsible.

Անձնադիւր *S.* **Անձնդիւր**.

Անձնադարով *a.* that blames himself.

Անձնաբոխ *a.* vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ *a.* voluntary, with good will; free; -**կամեց**, *ad.* willingly.

Անձնական *a.* personal; hypostatical; own. [accord.]

Անձնակից *a.* unanimous, with one

Անձնակործան, **Անձնակորոյս** *a.* that ruins himself. [tuous, vain.]

Անձնահաճ, **Անձնահաճոյ** *a.* presum-

Անձնահաճութիւն *s.* presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր *a.* unanimous, consentaneous.

Անձնամասն *a.* that betrays himself; -**լինել**, to betray one's self.

Անձնախաւառ *a.* that reproaches himself.

Անձնանուէր *a.* self-devoted.

Անձնանուիրութիւն, **Անձնանուիրումն** *s.* self-devotion, self-sacrifice.

Անձնապահ *a.* on guard, cautious; *s.* royal guard, body-guard; -**լինել**, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ *s.* the commander or captain of the guard.

Անձնապանծ *a.* boastful, full of vanity; -**լինել**, to be extolled.

Անձնապաշտ *a.* that adores himself, interested, selfish, egoistical.

Անձնապարար *a.* that pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս *ad.* personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր, Անձնապուրծ լինել երթալ *vn.* to escape, to fly, to have a narrow escape, to run away.

Անձնասէր *a.* selfish, self-interested; guilty of egotism; mild, courteous.

Անձնասիրութիւն *s.* selfishness, self-love; egotism.

Անձնասպան, աջ *a.* that has committed suicide; *s.* self-murderer.

Անձնասպանութիւն *s.* suicide, self-murder.

Անձնավաճառ *a.* that sells himself.

Անձնասէր *S.* **Անձնիշխան**.

Անձնատոյր *a.* that burns himself.

Անձնատուր *a.* that surrenders; addicted, subject; determined, desperate; -**լինել**, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անձնացոյց *a.* ostentatious, pompous, full of affectation.

Անձնացուցանեմ, ուշի *va.* to be the vital or principal to an organized body, to animate; to vivify, to personify, to personate.

Անձնաւոր *a.* animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անձնաւորաբար *ad.* personally; hypostatically. [statistical.]

Անձնաւորական *a.* personal; hypo-

Անձնաւորեմ, էջի *va.* *S.* **Անձնացուցանեմ**.

Անձնաւորեմ, էջայ *vn.* to have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անձնաւորութիւն *s.* personality; hypostasis; person.

Անձնդիւր *a.* given to pleasure, to one's own comforts, lazy, dissipated; selfish; comfortable.

Անձնդիւրութիւն *s.* dissipation; egotism,

selfishness; comfortableness; *անձրեղ-գիւրութեամբ շրջել*, to live delicately.

Անձեւայ, *Անձեւդ* *a.* personable, of good appearance, tall, well made, fine limbed.

Անձըտիր լինել, *առնել va.* to seek for quiet, tranquillity, ease, to look after one's interests; - *առնել*, to choose among men. [independent.]

Անձիւթան *a.* free, that has freewill,

Անձիւթանութիւն s. freewill, choice, free agency, independence.

Անձիւթ S. Անցիւթ.

Անձնարգութիւն s. self-esteem, presumption. [negation.]

Անձնուրացութիւն s. self-denial, ab-

Անձուկ, *ձկի*, *ձկոյ a.s.* narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish; - *ռնել*, to desire, to wish.

Անձրեւ, *ի*, *ոյ*, *այ s.* rain; - *իջանել*, to rain; - *արտասուայ*, a flood of tears; *յորդ* -, violent, pouring rain; *անձրեւալայ* (*գործի*), rain-guage.

Անձրեւարահ *a.* beaten by the rain.

Անձրեւաբեր *a.* that brings rain, rainy.

Անձրեւածայ *a.* wet with rain.

Անձրեւածիւք s. drop of rain.

Անձրեւածին *a.* that engenders rain; copious.

Անձրեւակ s. fine rain.

Անձրեւակածք S. Անձրեւածիւք.

Անձրեւածիր *a.* that gives or engenders rain.

Անձրեւային *a.* rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Անձրեւայոյդ *a.* rainy. [rain.]

Անձրեւայոյդք s. shower, violent

Անձրեւանամ, *ացայ vn.* to fall like rain.

Անձրեւաթիւթ, -ք *S.* Անձրեւածիւք.

Անձրեւալայ գործի s. rain-guage.

Անձրեւաթուր s. rain-water.

Անձրեւանունդ *a.* produced by rain.

Անձրեւեմ, *եղի vna.* to rain, to shower, to pour down; *անձրեւէ*, it rains.

Անձրուկ s. anchovy.

Անշահ *a.* inconvenient, unbecoming; - *ս*, *ad.* unseemly.

Անշանհ *a.* not brilliant, gloomy.

Անշանհելի *a.* unrecognizable.

Անշանապարհ S. Անշուկ.

Անշահ *a.ad.* that fasts, fasting; without eating.

Անշառ, *ից* *a.* ineffable, unspeakable.

Անշառապայթ *a.* without rays, - light. [prodigious.]

Անշառահրաշ *a.* very wonderful,

Անշառահորհրդ *a.* of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Անշառապատկեր *a.* that has an admirable figure or appearance.

Անշառելի S. Անշառ.

Անշառութիւն s. ineffability; unspeakableness.

Անշար, *Անշարակ* *a.* unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Անշարակութիւն s. inability, incapacity.

Անշարանամ, *ացայ vn.* to be incapable; to be without remedy, to despair.

Անշարութիւն S. Անշարակութիւն.

Անշեռ *a.* without posterity; - *առնել S.* Անշրտեմ.

Անշրտեմ, *եղի va.* to destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անշեղական, *Անշեղելի* *a.* incompressible.

Անշեղութիւն s. inaccuracy.

Անշողալարելի *a.* inextricable.

Անշոռնի *a.* gigantic, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անշոռնութիւն s. monstrosity, absurdity. [licious.]

Անմխտակ *a.* not envious, not ma-

Անմահ, *ից* *a.* immortal.

Անմահաբեր *a.* that immortalizes, immortal. [ambrosia.]

Անմահական *a.* immortal; - *անշահ*,

Անմահանշահ *a.* that does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality. [talized.]

Անմահանամ, *ացայ vn.* to be immortal.

Անմահարար S. Անմահաբեր.

Անմահացունեմ, *ուցի va.* to immortalize, to eternize.

Անմահացուցիչ *a.* that immortalizes.

Անմահութիւն s. immortality.

Անմայր *a.* motherless.

Անմասն *a.* without share or portion, that does not participate; bereft, destitute; - *լինել*, to be destitute, to be bereft; - *առնել*, to deprive.

Անմատոյց, *Անմատչելի* *a.* inaccessible, unapproachable.

Անմարդ, *Անմարդաբնակ* *a.* uninhabited; uninhabitable, desert, frequented, lonely.

Ամարդազոյն *a.* more or very inhuman, - fierce, - unkind.

Ամարդանամ, աջայ *vn.* to be deserted, to be dispeopled.

Ամարդացուցանեմ, ուշի *va.* to depopulate, to dispeople, to desolate.

Ամարդի *a.* inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited; - կացուցանել զնել, to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Ամարդութիւն *s.* depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Ամարթ *a.* impossible; very difficult; indecent, unseemly; - է, it is not fit; it is impossible.

Ամարմին, Ամարմնաւոր *a.* incorporeal, immaterial. [մարմին.

Ամարմնական, Ամարմնային *S.* Ամարմնութիւն *s.* incorporeality.

Ամարս *a.* undigested.

Ամարսութիւն *s.* indigestion.

Ամարս, Ամարտնչելի *a.* impregnable, invincible.

Ամարսութիւն, Ամարսական *a.* impure, filthy, indecent, obscene, vile. [ly.

Ամարսապէս *ad.* impurely, indecently.

Ամարսաւոր *a.* that does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Ամարսութիւն *s.* impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Ամեծար *a.* vile, abject, degraded.

Ամեծարդի *a.* who desires not honour or preferment.

Ամեծարդութիւն *s.* want of ambition, indifference to honour.

Ամեծարութիւն *s.* want of respect; - հիւրոց, inhospitality.

Ամեկին *a.* not clear, indistinct, not evident, not explicit, not plain: indivisible.

Ամեկնելի *a.* inseparable, indivisible; inexplicable, inexpressible.

Ամեկ, ի. աջ *a.* impeccable; innocent; harmless, silly; - կացուցանել, to acquit.

Ամեկաբար, Ամեկս *ad.* innocently.

Ամեկագիր *a.* that excuses, pardons; - առնել, to excuse, to pardon; - զանձն, to excuse one's self, to justify himself. [able.

Ամեկագրելի *a.* excusable, pardonable.

Ամեկագրութիւն *s.* excuse, apology.

Ամեկանամ, աջայ *vn.* to be innocent.

Ամեկանական *a.* impeccable; innocent.

Ամեկացուցանեմ, ուշի *va.* to acquit, to declare innocent, to clear.

Ամեկնելի *a.* not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Ամեկութիւն *s.* innocence; impeccability.

Ամեկ *S.* Ամեկ.

Ամեկուկ *s.* bol. purslain.

Ամեկանալի *a.* not to be accosted, inaccessible; untouched.

Ամի առնեմ *va.* to leave not one, to exterminate.

Ամիաբան *a.* discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable; - լինել, to differ, to disagree.

Ամիաբանիմ *S.* Ամիաբան լինիմ.

Ամիաբանութիւն *s.* discord, dissonance, disagreement, difference, misunderstanding; - ձայնի, discordance, dissonance.

Ամիանանական *a.* discordant, incompatible, inconsistent.

Ամիանանականութիւն *s.* incompatibility, inconsistency.

Ամիշաբար, Ամիշապէս *ad.* immediately, directly.

Ամիշական *a.* immediate, direct.

Ամիշորդ *a.* without mediator.

Ամիս *a.* fleshless; without meat.

Ամիս *a.* mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Ամիսիւթար *a.* disconsolate, inconsolable; *ad.* disconsolately.

Ամնացական *a.* inconstant, variable, uncertain, transitory.

Ամնակելի *a.* incapable of cultivation.

Ամնոյր, Ամնոյր *a.* infallible, unerring; - աստղք, fixed stars.

Ամնոյրութիւն *s.* infallibility.

Ամնոյրապէս *ad.* infallibly.

Ամնոսանալի, Ամնոսայ *a.* that does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; *ad.* without fail, infallibly.

Ամնոսացութիւն *s.* eternal remembrance. [kon.

Ամնուկ, միջ *a.* indomitable, unbroke.

Ամնուկ *a.* the entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Ամնուրուս *a.* beardless.

Ամնուշելի, Ամնուշել, մնչի *a.* mute, speechless; that will not speak.

Ամնուշաբար *ad.* foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անմառաջոյն *a.* more or very senseless, - foolish, - stupid.

Անմառաջէր *a.* inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անմառաջութիւն *s.* inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անմասնամ, *այսպ յո.* to lose senses, to become crazy or stupid.

Անմուտիւն *s.* madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անմորու, **Անմորուս** *S.* **Անմուրուս**.

Անյագ, *այ* *a.* insatiable, greedy, gluttonous; - *ուտել*, to devour.

Անյագ, **Անյագաբար** *ad.* insatiably, greedily, gluttonously.

Անյագութիւն *s.* insatiableness, greediness, gluttony.

Անյաղթ, **Անյաղթելի** *a.* invincible, unconquered, insurmountable, unovercomeable.

Անյայտ, *էջ* *a.* not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal. [*re.*

Անյայտաբոյն *a.* more or very obscure. **Անյայտեմ**, *էջի սո.* to annihilate; to hide.

Անյայտեմ, *էջայ տո.* to be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտութիւն, **Անյայտութիւն** *s.* obscurity, occultness, secretness.

Անյահգ *a.* rhymeless.

Անյապաղ *a.* prompt, diligent; *ad.* promptly, diligently, without delay.

Անյաջող, **Անյաջողակ** *a.* unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաջողակ *a.* awkward, incapable.

Անյաջողակութիւն *s.* unskilfulness, awkwardness.

Անյաջողութիւն *s.* unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաջորդ *a.* without successor, - succession; unchangeable.

Անյատակ, **Անյատակելի** *a.* bottomless; very deep.

Անյատուկ *a.* improper.

Անյարգար *a.* unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw; *կին* -, slut.

Անյարկիր *a.* that cannot rise.

Անյարկ *a.* shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար *a.* incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate; un-

skilful, insufficient, incapable.

Անյարմարաբեր *a.* that writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն *s.* incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ *a.* infinite, interminable.

Անշեղ, **Անշեղի**, **Անշեղեղուկ** *a.* immutable, unchangeable, constant.

Անշեղաբար, **Անշեղապէս** *ad.* immutably. [*շեղ.*

Անշեղաբերելի, **Անշեղաբերելի** *S.* **Ան-**

Անշեղութիւն *s.* immutability.

Անշերկուանալի *a.* indubitable.

Անշիւաջար *a.* that easily forgives, that does not bear malice.

Անշիւաջարութիւն *s.* forgiveness, amnesty, pardon. [*rial.*

Անշիւատակ *a.* forgotten; immemo-

Անշիւատակութիւն *s.* forgetfulness.

Անշիւելի *a.* immemorable.

Անշիւողութիւն, **Անշիւութիւն** *s.* amnesty.

Անշոյզողդ *a.* unshakeable, firm, immovable.

Անշոյլ *a.* inscrutable.

Անշոյս, **յուսէջ**, *այ* *a.* hopeless, desperate; despaired of; unhopd, unexpected; *ad.* desperately; - *առնել*, to render hopeless; - *լինել*, to despair, to give way to despair.

Անշուշ *a.* forgotten; - *առնել*, to bury in oblivion. [*rate.*

Անշուսաբոյն *a.* more or very despe-

Անշուսալի, **Անշուսալէջ** *a.* desperate, despaired of; unhopeful.

Անշուսանամ, *այսպ տո.* to despair.

Անշուսութիւն *s.* despair.

Անշոգ, **Անշոգական**, **Անշոգաւոր** *a.* inarticulate; not joined, simple.

Անշոժար *a.* without desire, - wish or inclination; involuntary, forced.

Աննախանձ *a.* not envious; liberal, generous; *ad.* without envy; generously, abundantly.

Աննախանձաւորութիւն, **Աննախանձութիւն** *s.* absence of all feeling of envy.

Աննահանքելի *a.* irrevocable.

Աննաւաղնայ *a.* unnavigable.

Աննենգ *a.* artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; *ad.* artlessly, ingenuously.

Աննենդութիւն *s.* sincerity, simplicity, ingenuousness.

Աններգործելի *a.* not susceptible; inefficacious.

Անհերքելի *a.* unpardonable; intolerable.

Անհերքուն *S.* Անհմուտ.

Անհեցուկ *a.* without support.

Անհաղ *a.* not indigent; opulent.

Անհաղաբար *ad.* abundantly.

Անհրէ՛, Անհրհէ՛ *a.* sleepless, watchful. [material.

Անիւթ, ից, Անիւթական *a.* im-

Անիւթութիւն *s.* immateriality.

Անկար *a.* without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Անկարագիր, Անկարագրելի *a.* indescribable. [superable.

Անկուռն *a.* invincible, tameless, in-

Անման, ից *a.* unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Անմանելի *a.* inimitable.

Անմանութիւն *s.* unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Անշան, ից *a.* without mark, - sign, - character; ignoble, unknown, obscure; - զարեկ կեանս, to leave retired. [ble.

Անշմար, Անշմարելի *a.* unobserva-

Անշուլ *a.* without lustre, dull, gloomy, dark.

Անորոգելի *a.* irreparable.

Անուսաղ *a.* inexhaustible.

Անուսաղ *a.* inextinguishable.

Անուսա՛ *S.* Աննկուն.

Անուէր, ուիրաց, ըից *a.* without offering; implacable, inexorable, cruel.

Անուիրական *a.* that cannot be offered, not sacred, profane. [vain.

Անահ, ից *a.* unprofitable, useless,

Անահախնդիր *a.* disinterested.

Անահախնդրութիւն *s.* disinterestedness. [etc.

Անահասեր, etc. *S.* Անահախնդիր.

Անահաւետ, Անահեկան, Անայեկան *S.* Անահ.

Անահութիւն *s.* unprofitableness, uselessness.

Անաղախ *a.* free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անամանդաղ *a.* unclouded, clear.

Անարագիր *a.* uncompounded, simple.

Անարժ, ից *a.* immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անարժաբար *ad.* immovably, firmly.

Անարժութիւն *s.* immobility, immovableness, stability, firmness.

Անաւիղ *a.* pathless, trackless.

Անէղ *a.* not oblique, straight, direct.

Անէն *a.* uninhabited, desert.

Անէջ *a.* inextinguishable.

Անշորհ, ից, աջ *a.* ill-favoured, disfigured, deformed; ungracious, ungrateful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշորհակալ, Անշորհակալու, աջ *a.* ungrateful, unthankful.

Անշորհակալութիւն *s.* ingratitude.

Անշորհութիւն *s.* deformity, ugliness, ill-favouredness; ingratitude.

Անշնական *a.* breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնանամ, աջայ *vn.* to expire, to die; to commit suicide by suffocation.

Անշնացեալ *a.* asphyxiated. [iate.

Անշնացուցանեմ, ուցի *va.* to asphyxiate. Անշնութիւն *s.* expiration, death; asphyxia.

Անշուկ, Անշունջ *a.* dumb with amazement, astonished, surprised; - լենել, to be astonished, to wonder; - լուութի, utter or profound silence. [seless.

Անշունչ, չնից, ոց *a.* inanimate, sen-

Անշուշտ *a.* incontestable, sure, certain, assured, infallible; *ad.* assuredly, incontestably, certainly.

Անուբ *a.* inglorious, unhonoured, ignoble, vile; ill-favoured, deformed; - զարեկ կեցաղ, to live retired.

Անշրելի *a.* unchangeable; that cannot be overturned.

Անշիութ, ից *a.* *ad.* without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil. [calm.

Անշիութութիւն *s.* imperturbability,

Անշանամ, աջայ *vn.* to become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշացուցանեմ, ուցի *va.* to disfigure, to deform, to spoil.

Անշութիւն *s.* awkwardness, deformity, ugliness.

Անշոյափելի *a.* impalpable.

Անշորտ *a.* unbounded, unlimited, infinite.

Անխակալ, աջ *a.* without malice, not revengeful, not malignant.

Անխակալութիւն, Անխութիւն *s.* absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred.

Անողորմ *a.* unpolished, uneven, rough.

Անողորմ, ից *a.* unpitying, imcom-

passionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal.

Անողորմ, Անողորմաբար *ad.* cruelly, barbarously, atrociously; - չարչարել, to tyrannize.

Անողբ, Անողբեղի *a.* implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անօրսխոհ *a.* unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անօղնակի *a.* insurable, incurable.

Անօճ *a.* without style, orderless, confused; - խռ, pellmell, promiscuously.

Անյոժ *a.* without force, feeble.

Անշոշ, նուշից, ուշուշք *a.* sweet, agreeable; հոս - բուրեղ, to give an agreeable odour; հոս անուշից, perfume.

Անշք, ուշից *s.* sweetness, suavity.

Անապայ, էց *a.* untoward, rude, rough, rustic; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անաս *a.* without branches; that does not rise or stir.

Անահ *a.* footless, apode; baseless; անահից *ad.* at the feet.

Անանապայ անահ *va.* to walk on tip-toe; *vn.* to walk on the tip of one's toes. [dent.

Անարակ *a.* without quality or acci-

Անարի *a.* childless, heirless; steril, barren; - մահանել, to die without children.

Անարդիմ, էցայ *vn.* to remain without children, to lose one's children.

Անարդուծիւն *S.* Անգաւակուծիւն.

Անարիւ *a.* inseparable, indivisible.

Անարոճ *a.* that does not ruminate or chew the cud.

Անորոշ *a.* undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; inarticulate; contingent.

Անորոշ, Անորոշաբար *ad.* indefinitely; confusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն *s.* indecision, indetermination. [wheel.

Անուան, ի *a.* in the shape of a Անուանադիր *a.* that gives a name to, that names. [me to, to name.

Անուանագրեմ, էցի *va.* to give a na-

Անուանագրութիւն *s.* nomenclature.

Անուանակիր *a.* that bears the name of another.

Անուանակից *a.* of the same name; homonymous. [call.

Անուանակոչեմ, էցի *va.* to name, to

Անուանակոչութիւն *s.* denomination; nomenclature.

Անուանակրութիւն *s.* act of bearing the same name, homonymy.

Անուանակցիմ, էցայ *vn.* to share the same name. [ծիւն.

Անուանակցութիւն *S.* Անուանակրութիւն *a.* that has many names.

Անուանարկ, աջ *a.* infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile; - անեղ, to disgrace, to bring to shamo, to dishonour.

Անուանարկութիւն *s.* defamation, discredit.

Անուանադիմութիւն *s.* metonymy, change of name.

Անուանեմ, էցի *va.* to name, to call, to denominate, to term.

Անուանի *a.* renowned, famous, illustrious; - լինել, to become illustrious.

Անուանումն *s.* nomination. [ly.

Անուանոր *a.* that has wheels, whee-

Անուծ, նիծի, թոյ, թոյ *s.* arm-pit.

Անուղիւղ *a.* crooked; indirect.

Անուղղակի *ad.* indirectly.

Անուղղայ, էց *a.* incorrigible, perverse.

Անուն, նուան, ուանք, անց *s.* name; renown, glory, reputation, honour, title; - բայի, *gr.* nominative; noun, substantive; - չոյ, title. [etc.

Անունագրեմ, etc. *S.* Անունագրեմ,

Անունակ *a.* that does not contain, that has not; poor, needy.

Անունդ անահ *va.* to destroy the name, the race. [macious.

Անունկնդիր *a.* disobedient; contu-

Անունկնդրութիւն *s.* disobedience; contumacy.

Անունոյ *S.* Անունակ.

Անունադիր *a.* inattentive.

Անունադր *s.* sal ammoniac.

Անունագրութիւն *s.* inattention.

Անունակ, աջ *a.* sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անունահամ *a.* sweet, savoury.

Անունահոտ *a.* sweet, odoriferous, delicate; - անեղ, to perfume, to scent.

Անունահոտեմ, էցի *vn.* *S.* Անունահոտ անահեմ.

Անունահոտիմ, էցայ *vn.* to smell sweet, to be odoriferous.

Անունահոտութիւն *s.* sweetness of smell, perfume.

Անունահալակ *S.* Անունահամ. [joy.

Անունամոտութիւն *s.* mirth, gaiety,

Անուշարար *a.* that makes sweet: *s.* confectioner.

Անուշեմ, *եցի* *va.* to sweeten.

Անուշութիւն *s.* sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշունք *s. pl.* perfumes, odours; *S.* **Անուշք**.

Անուշոդ *a.* mild weather.

Անուրդ *s.* windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուս, *ից*, **Անուսումն** *a.* ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն, **Անուսումնութիւն** *s.* illiterateness, ignorance, want of science.

Անուսեք *S.* **Անուրեք**. [*food.*]

Անուսելի *a.* uneatable, unfit for **Անուր**, *անրդ* *s.* iron collar (of a pilory); collar; ring.

Անուրեք *a.* not confined to one place, unbounded, infinite: houseless, homeless.

Անուրք, *նրնց*, *ըից* *s. pl.* dream, vision, revery. [*helpless.*]

Անդ *a.* destitute, abandoned by all,

Անշար *a.* not vicious, harmless, void of malice.

Անշարութիւն *s.* ingenuousness, goodness, simplicity of character. [*ble.*]

Անշարչար, **Անշարչարելի** *a.* impassible.

Անշարչարութիւն *s.* impassibility.

Անշահ, *ից* *a.* immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous.

Անշահ, *յԱնշահ* *ad.* immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անշահագիր *S.* **Անշարագիր**.

Անշահակցութիւն *s.* want of symmetry, disproportion.

Անշահահաս, *ից* *a.* not adult, not arrived at puberty.

Անշահութիւն *s.* immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անշահարահելի *a.* irreproachable.

Անշահաս, **Անշահասելի** *a.* faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; indefectible, inexhaustible; *ad.* perfectly; without fail; incessantly.

Անշահասեղութիւն *s.* indefectibility, continuance.

Անշահակիմ, *եցայ* *vn.* to be irresolute, to hesitate, to delay; *S.* **Անշահակիմ**.

Անշահակ, **Անշահապան** *a.* without a guardian or guard.

Անշահեստ *a.* not preserved.

Անշահպանարար, or *պէս* *ad.* negligently, without observation.

Անշահպանութիւն *s.* want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անշահոյճ, **Ճուճից** *a.* unadorned, simple, plain, unpolished.

Անշահունշարար *ad.* without ornament, simply, plainly.

Անշահման *a.* unlimited, immense; *ad.* without condition.

Անշահաւորանի *a.* without answer; -*անել*, to confound.

Անշահահ *a.* unbecoming, improper, unsuitable, unfit, absurd, unseemly.

Անշահահոյճութիւն *s.* absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անշահերազմասեր *a.* that loves not war, peaceable.

Անշատեմ, *եցի* *vn.* to remove punishment, not to punish.

Անշատիմ *a.* unpunished; *ad.* with impunity.

Անշատութիւն *s.* impunity.

Անշատիւ *a.* not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անշատիւ, *տուից* *a.* dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; *ad.* dishonourably, vilely: - *գրամ*, false money. [*պատահ.*]

Անշատկան, **Անշատկանար** *S.* **Ան**.

Անշատկառ, *ից* *a.* impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; *ad.* impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անշատկառութիւն *s.* effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անշատիւր *a.* without image.

Անշատառ *a.* without cause, - principle, causeless; without reason or motive; *ad.* absolutely, peremptorily.

Անշատուելի *S.* **Անշատում**.

Անշատառ, etc. *S.* **Անշատահ**, etc.

Անշատառագիր *a.* disrespectful.

Անշատառասեր *a.* that does not love honours.

Անշատառաստ, **Անշատառասեղելի** *a.* not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուար S. Անպարիսպ.
 Անպատուեմ, եջի *va.* to dishonour.
 Անպատուհաս *a.* unpunished.
 Անպատու *a.* unspeakable, unutterable, inexpressible, ineffable.

Անպատուութիւն *s.* irreverence; dishonour.

Անպատուար, Անպատուարան *a.* unsupported, unprotected, abandoned.

Անպատրաստ, էջ *a.* unprepared, unfurnished, unprovided; յ-էջ *ad.* without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպատրաստութիւն *s.* want of preparation; unfurnished state. [բոյր.

Անպարագիծ, Անպարագիր S. Անպարագրութիւն *s.* immensity.

Անպարսպ *a.* busy, not at leisure; not engaged in business.

Անպարսպանամ, աչայ *vn.* to be busy, to be occupied.

Անպարսպութիւն *s.* want of leisure, business.

Անպարիմանալի *a.* incomprehensible.

Անպարիսպ *a.* without rampart, un-
 walled. [est.

Անարծ *a.* without bragging, mod-

Անարծութիւն *s.* want of boasting.

Անարկիւն, էջ *a.* immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dis-
 solute, debauched; -ս, *ad.* indecently.

Անարկեղանութիւն *s.* immodesty.

Անարոյր *a.* uncircumscribed; un-
 bounded, immense; incomprehensible.

Անարունակ, Անարունակէլ S. Ան-
 արոյր.

Անարսաւ *a.* irreproachable; *ad.*
 irreproachably.

Անարսաւար S. Անպարիսպ.

Անարաւ, էջ *a.* unblamable, inno-
 cent; not due; -առնէլ կացուցանէլ,
 to clear, to acquit.

Անարազոյն *a.* very or more in-
 nocent. [cent.

Անարաական *a.* not guilty; inno-

Անարաակիր *a.* that suffers inno-
 cently, innocent.

Անարատեղի *a.* indefatigable.

Անարաղի *a.* invincible, uncon-
 quered; insurmountable, unsubdued.

Անարմակ S. Անվարմակ.

Անպէտ *a.* useless, vain, frivolous,
 insignificant; vile, abject, miserable,
 despicable, worthless; -առնէլ, to ren-
 der useless, to spoil; յ-, յ-ս *ad.* vainly.

Անպիտան S. Անպէտ.

Անպիտանանամ, աչայ *vn.* to be use-
 less, to become useless, to spoil.

Անպիտանացանեմ, ուցի *va.* to
 render useless.

Անպիտանութիւն *s.* inutility; littleness,
 insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյք, ոյից *s.* pl. useless things.

Անպիտութիւն S. Անպիտանութիւն.

Անպղերդ *a.* not lazy, diligent.

Անպղտոր *a.* untroubled, unclouded,
 clear, pure.

Անպղտոյ *a.* pathless.

Անպղոյք *a.* without a dowry.

Անպսակ *a.* without a crown.

Անպտղաբեր S. Անպտուղ.

Անպտղաբերութիւն, Անպտուղութիւն
s. infertility, unfruitfulness; unprofita-
 bleness.

Անպտուղ *a.* unprofitable, useless;
 unfertile, unfruitful, barren; *ad.* un-
 profitably, uselessly. [broken.

Անքիլիա *a.* that cannot break; un-

Անքան *a.* careless, remiss, negligent;
ad. easily. [int.

Անքաւ *a.* separated, divided, disjo-

Անքաւեմ, էջի *va.* to separate, to
 detach, to disjoin, to disunite; to un-
 couple.

Անջատումն *s.* separation, disjunc-
 tion. [venly.

Անջնջ, Անջնէլ *a.* indelible: slo-

Անջուր, Անջրդի, գւոյ, Անջրդին *a.*

without water, dry, arid, anhydrous.

Անջրութիւն *s.* dryness, aridity.

Անջրելի *a.* indelible; indissoluble;
 incontestable.

Անջրպետ, էջ, աջ *s.* intermedium,
 space, interval, interstice; partition,
 boundary. [tion.

Անջրպետարան *s.* curtain of parti-

Անջրպետեմ, էջի *va.* to separate, to
 cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն *s.* space, interval;
 separation, partition.

Անսահման, Անսահմանաւոր, Անսահ-
 մանելի *a.* infinite, unbounded; inter-
 minable; unlimited; indefinite; incom-
 prehensible.

Անսահմանաբար *ad.* without limit;
 indefinitely; indeterminately.

Անսաղարթաբեր *a.* leafless, dead.

Անսամ, աչի *vn.* to listen, to obey, to
 give ear to, to acquiesce, to yield, to
 consent, to submit; չ-, յ-ս *ad.* to turn a deaf
 ear, to refuse consent, to disobey.

Անայթաք, Անայթաքելի *a.* that is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անանձ *a.* without bridle, — reins; unbridled, unrestrained; unruly, ungovernable.

Անասան, Անասանելի *a.* unshaken, immovable, firm.

Անաստ, Անաստելի *a.* ungovernable, unruly, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անաստեմ, էջի տ. to disobey, to resist, to be refractory.

Անաստութիւն *s.* disobedience, contumacy, obstinacy. [for eating.

Անեղան *a.* without having a table

Անեղ *a.* steril.

Անեղմ, Անեղմաւոր *a.* without seed; unfruitful, barren.

Անեղ *a.* without love, — affection; cold, unfeeling.

Անին *a.* without nourishment.

Անիբելի *a.* who has neither lovers nor friends; antipathetic.

Անիբելութիւն, Անիբելութիւն *s.* want of love or affection; antipathy.

Անիրա *a.* heartless.

Անխալ *a.* without fault; infallible, impeccable; *ad.* infallibly.

Անխալութիւն *s.* infallibility.

Անխուր *a.* without salary, unpaid, unrewarded.

Անկզնաւոր *ad.* without beginning.

Անկզնական *a.* without beginning, that has existed from all eternity.

Անկզնակից *a.* equally without beginning, coeternal.

Անկզնութիւն *s.* uncreatedness, eternal existence.

Անկիզն *a.* without beginning, eternal: baseless.

Անուանդ *S.* Անին.

Անուոր *a.* unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular.

Անուաղ *a.* *ad.* hungry, unfed, troubled with hunger; fasting; without food; **էնէլ կալ** —, to fast.

Անուաղանամ, աջայ տ. to fast; to be hungry. [state.

Անուաղութիւն *s.* hunger; fasting

Անուգ *a.* without mourning, — affliction.

Անուա *a.* real, true, certain.

Անուրբ *a.* impure, unclean; unholy, profane.

Անպար, Անպարական, Անպարե-

լի *a.* infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անպարութի *s.* inexhaustible state.

Անպի *a.* unscarred.

Անասահկ *a.* docile, submissive.

Անասղութ, էջ *a.* without means, — property, poor. [poverty.

Անասղութիւն *s.* want of means,

Անապիւս *a.* irreproachable, unblemished, pure, blameless; *ad.* irreproachably. [ed.

Անաեղծ, Անաեղծական *a.* uncreat-

Անաեղիւր *a.* infallible, sure, unerring, without mistake.

Անաին *a.* without breast or udder; without milk.

Անայդ *a.* uncertain.

Անատուութիւն *s.* incertitude.

Անատուր *a.* unshadowed, unclouded, clear, light.

Անատուրալի, Անատուրալիւր *a.* evident, manifest; indelible.

Անատուրալիւր *a.* glittering, luminous, brilliant, bright. [falsehood.

Անատութիւն *s.* veracity, without

Անարութիւն *s.* uncleanness, impurity. [ness.

Անարտութիւն *s.* good-humour, mild-

Անարոյ, Անարոյելի *a.* inconsolable.

Անվախան *a.* endless, eternal.

Անվաճառ *a.* unsaleable.

Անվայել, Անվայելուչ *a.* unbecoming, indecent, unsuitable, improper, unfit; dishonourable; —, *ad.* indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելութիւն *s.* indecency, impropriety; deformity.

Անվայրափակ *a.* unlimited, unbounded; incomprehensible.

Անվան, Անվանելի *a.* that cannot be repulsed or put to flight, invincible, impregnable.

Անվաստակ *a.* indefatigable; idle, lazy; *ad.* without fatigue.

Անվար *a.* uncultivated.

Անվարժ, էջ *a.* inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժութիւն *s.* unskilfulness, inexperience.

Անվարկ *a.* unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ *a.* without salary, unpaid; without merit or recompense.

Անվաւր, Անվաւրական *a.* invalid, null, illegal, insufficient; apocryphal; — **անել**, to invalidate.

Անօրէնաբար *ad.* illegally, insufficiently. [lity, illegality.]

Անօրէնութիւն *s.* invalidity, nullity.

Անկէտ *a.* intrepid, fearless, courageous, bold; *ad.* intrepidly, fearlessly, boldly.

Անկէտութիւն *s.* intrepidity.

Անկերակացու *a.* without inspector, -superintendent. [out pretext.]

Անկերարեկէ *a.* inconceivable, without cloak or mantle.

Անկերանեկ *a.* illegible.

Անկերագիր *a.* without title or inscription.

Անլէր *a.* unwounded, invulnerable.

Անլթար, Անլթարեկ *a.* exact, precise, perfect; *ad.* exactly, precisely.

Անլթարութիւն *s.* exactness.

Անլիւն *a.* indisputable.

Անլիւն *a.* without pain, that has nothing to suffer. [nerable.]

Անլրաւար, Անլրաւարեկ *a.* invulnerable, unvisited.

Անլիւն *a.* firm, determined, steady, resolute, invincible, inexpugnable.

Անլիւն *a.* invaluable; unpaid; infinite, endless.

Անլիւն *a.* harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe and sound; *ad.* harmly.

Անլիւն *a.* not liable to injury.

Անլիւն *a.* distrustful, suspicious; -լիւն, to distrust, to suspect.

Անլիւն *s.* mistrust, diffidence.

Անլիւն *a.* out of danger, safe; unhurt, free from harm.

Անլիւն *a.* fat, plump.

Անլիւն *a.* untroubled, tranquil; *ad.* peacefully, quietly.

Անլիւն *s.* tranquillity, undisturbed state.

Անլիւն *a.* unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; *ad.* without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.

Անլիւն *a.* unwearied; not tedious, not wearisome.

Անլիւն *a.* insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.

Անլիւն *a.* without moisture, dry.

Անլիւն *a.* rough, unpolished; hard.

Անլիւն *s.* forest, wood; -փայտ, grove, copse, thicket; -թաւ,

thickest part of a forest; **Անլիւն** *s.* ranger of a forest, forester.

Անլիւն *a.* brought up in a forest. [thick; bushy; woody.]

Անլիւն *s.* strong, tough; **Անլիւն** *s.* grove, thicket.

Անլիւն *a.* become a forest, overgrown with wood.

Անլիւն *s.* silvan. [forest.]

Անլիւն *s.* to become a

Անլիւն *s.* unwavering.

Անլիւն *a.* indubitable, certain; *ad.* without doubt, - difficulty.

Անլիւն *a.* indifferent.

Անլիւն *ad.* indifferently.

Անլիւն *s.* indifference; neutrality.

Անլիւն *a.* resolute, determined.

Անլիւն *a.* immaterial, incorporeal.

Անլիւն *a.* more or very absurd, - extravagant. [unskilful.]

Անլիւն *a.* ignorant, unlearned.

Անլիւն *s.* unskilfulness, ignorance.

Անլիւն *a.* not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant; unbecoming, unsuitable.

Անլիւն *a.* hard, inflexible.

Անլիւն *s.* absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unfitness, impropriety.

Անլիւն *a.* who does not aspire, unambitious; - անլիւն, not desiring honour.

Անլիւն *a.* invisible; incomprehensible; - անլիւն, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.

Անլիւն *ad.* invisibly.

Անլիւն *a.* formless, shapeless.

Անլիւն *a.* invisible; incomprehensible.

Անլիւն *va.* to neglect, to abandon, to slight; to connive at.

Անլիւն *s.* invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.

Անլիւն *a.* without master or governor; unassisted, forlorn, abandoned.

Անլիւն *a.* which does not last, inconstant. [անլիւն.]

Անլիւն *a.* free, independent; **Անլիւն** *s.* anarchy, interregnum.

Անլիւն *ad.* thence; there; 'ի լիւնէ

—, from yonder mountain; *սամի է* —, from each side.

Աշտի, էջ s. the world to come; *pl.* the blessings of the world to come.

Աշտիական a. young; childish.

Աշտիայ a. without type; unlike; shapeless, deformed.

Աշտիս S. Աշտիական.

Աշտիքիստոս s. antichrist.

Աշտիեզծ ad. without deformity, — defect, perfect.

Աշտիւր a. joyful, gay.

Աշտկար a. strong, able.

Աշտկարար ad. inseparably.

Աշտկելի a. inseparable.

Աշտնօրինիկ a. indispensable.

Աշտոճ a. of low birth, ignoble.

Աշտուն a. without habitation, houseless; *ad.* like a pilgrim.

Աշտրուտ a. joyful, cheerful; *ad.* without sorrow.

Աշրակ, աջ s. clavicle, collar-bone.

Աշրական a. that relates to dreams; visionary.

Աջ s. abortive: Easter; *S Աջք.*

Այապիր s. passport; — *աւլ*, to give a —; *Հաստասեղ զ—*, to visit the —.

Այցական S. Այցաւոր.

Այցանեմ, աւցի vn. to pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit; — *զանցանել*, to exceed; to surpass, to excel; — *զբանիւ՝ ըստ հրամանն*, to infringe, to transgress, to violate, to break; — *ընդ մէջ*, to cross; to pierce, to penetrate; — *վերստին*, to repass; — *ի տեղի այլոյ*, to succeed; — *ընդոտ*, to leap; — *արագ*, to hasten; — *զաւուրբք*, to grow old; — *ձրագի*, to be extinguished; — *ժամանակի*, to elapse; — *անցից*, to happen; — *յաշխարհէ*, to die, to expire; *Հաստանել —*, to cross, to traverse; — *ըստ չափ՝ ըստ սահմանն*, to surpass, to exceed, to go beyond the limit; — *Հասարակ զբազում իւրից*, to pass rapidly over many things; *սակաւ ինչ — բանիւ*, to speak briefly.

Այցասուն a. soft, affable.

Այցարան s. passage.

Այցաւ a. healthy, free from pain; insensible; *ad.* without pain.

Այցաւոր s.a. passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Այցաւորութիւն s. instability, frailty, vanity.

Այցաւութիւն s. health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Այցեալ a. passed; — *զաւուրբք*, old, advanced in age; — *ժամանակ*, the time past.

Այցիկ a. passenger, traveller; *s.* East.

Այցիկըր a. each, every.

Այցողական a. transitive.

Այցորդ, աջ s. passenger.

Այցութիւն, Այցումն s. journey, passage; transition.

Այցուկ a. open to the public, frequented by passengers; — *փողոց*, great thoroughfare.

Այցուցանեմ, ուցի va. to pass; to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchain; to omit, to pass over; to surpass, to excel; — *զմեղս*, to pardon sins; — *զաւուրբք՝ զժամանակ կենաց*, to pass away the time, to live; — *զձրագ՝ զհուր*, to extinguish or put out the candle or fire; — *ընդ սուր՝ ի սայր սուտերի*, to put to the sword; — *զբամփոխանակաւ* or *ի ձեռն զբամփոխութեան*, to remit money, to send letters of change; — *զգաւակն*, to miscarry in child-birth; — *զանցուցանել*, to excel, to surpass; — *ընդ թիւ*, to count, to enumerate; — *զցասունն*, to appease anger; — *զքննութիւն իւր*, to pass one's examination; *չարիս — ընդ*, to hurt someone.

Այցուցեալ a. passed, transmitted; *s.* abortive child.

Այցոփութիւն s. modesty, chastity.

Այք, ցից s. pl. passage, journey; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap; flux; — *ընակարանայ՝ սենեկաց*, gallery, corridor; — *ժամանակի*, space of time, lapse of time; — or *բերան անօթոց*, orifice; — *անց է անց առնել*, to pass, to go; *անց է դարձ առնել*, to come and go, to traverse; *բազում — անցին ընդ իս*, I have suffered much; *պատմեին իրեցաց որ ինչ — ընդ իւրեանս անցեալ էին*, they told each other every thing that had happened them. [ble.

Անփախուստ, Անփախելի a. inevitable.

Անփակ a. unclosed, open.

Անփաւ, Անփաւայի a. inglorious, unhonoured, abject.

Անփառութիւն *s.* inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառանակ *S.* **Անփառ.**

Անփոխ *S.* **Անփոփոխ.**

Անփոխադրելի *a.* immutable, not liable to change, invariable.

Անփոխան, **Անփոխանակելի** *a.* immutable, invariable. [replaced.

Անփոխանորդ *a.* which cannot be **Անփոխելի** *S.* **Անփոփոխ.**

Անփոյթ *a.* negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent; - *առւել, ընկել,* to neglect, to slight.

Անփոյթութիւն *s.* negligence, carelessness.

Անփորձ, էջ *a.* that does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձութիւն *s.* want of temptation; inexperience.

Անփութութիւն *S.* **Անփոյթութիւն.**

Անփուս *a.* not rotten, incorruptible, not liable to decay.

Անփոփոխ, Անփոփոխական, Անփոփոխելի *a.* immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; *ad.* immutably, invariably.

Անփոփոխութիւն *s.* immutability, invariableness, constancy.

Անփառութիւն *s.* want of rottenness, incorruptibility.

Անփրկանաւոր *a.* that cannot be ransomed or redeemed.

Անքակ *a.* indestructible, indissoluble; insoluble; inherent; *ad.* indissolubly.

Անքակութիւն *s.* indissolubility. [try.

Անքաղաք *a.* without a city or coun-

Անքաղաքագէտ *a.* who does not understand politics.

Անքաղաքավոր *a.* impolitic, uncivil, unpolite, uncourteous.

Անքաղաքավորութիւն *s.* incivility, unpoliteness, rudeness.

Անքոյ *a.* that does not walk.

Անքանակ *a.* without measure or quantity.

Անքաղքեկ *a.* intrepid, fearless, bold.

Անքատ *a.* indigent, necessitous, poor, forlorn.

Անքատանամ, ցայ, Անքատիմ, էցայ *vn.* to be indigent, to be poor.

Անքատութիւն *s.* indigence, poverty.

Անքաւելի *a.* inexpiable, irremissible, unpardonable.

Անքէն *a.* void of malice, not vindictive.

Անքթթելի, Անքթիթ *a.* that does not wink the eye; *ad.* without winking, with fixed eyes.

Անքիլոս *S.* **Աղաւմայր.**

Անքնին, Անքնեկ *a.* inscrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքնութիւն *s.* inscrutability; want of examination.

Անքոյթ *a.* safe, secure.

Անքոյթութիւն *s.* security, safety.

Անքուն *a.* awake, wakeful, sleepless, watchful; - **ընկել, կալ,** to be awake; to be wakeful, sleepless.

Անքոյ *a.* without veil; without pretext, plain.

Անօգնական *a.* helpless, succourless.

Անօգնականիմ, էցայ *vn.* to be unassisted, to be helpless.

Անօգուս *a.* useless, fruitless, vain, unprofitable; *յս* *ad.* unprofitably, vainly.

Անօթ, ոց, էջ *s.* vase, vessel, pot; box; piece of furniture; tool, instrument; - **բ խոհակերպի,** kitchen-range, set of pots and kettles; *յ* - **առնուլ, խնդրել,** to borrow; *յ* - **աւլ,** to lend.

Անօթագրութիւն *s.* angiography.

Անօթի *S.* **Նօթի.**

Անօթութիւն *S.* **Անառաղութիւն.**

Անօսր, էջ *a.* slender; rare; fine, subtile, thin, delicate; feeble, meager, lean; light. [very subtile.

Անօսրագոյն *a.* more or very thin,

Անօսրաթեւ *a.* that has light wings.

Անօսրամասն *a.* composed of thin or subtile particles.

Անօսրամարմին *a.* [that has a body subtile, thin.

Անօսրանամ, ացայ *vn.* to rarefy; to become thin; to be diminished; to waste; to become fine or subtile.

Անօսրացուցանեմ, ուչի *va.* to rarefy; to make thin; to lessen, to diminish, to subtilize.

Անօսրեմ *S.* **Անօսրացուցանեմ.**

Անօսրիմ *S.* **Անօսրանամ.**

Անօսրութիւն *s.* subtilty, thinness.

Անօրէն *a.* unjust, wicked; impious; untoward; illicit, base; profane.

Անօրէնութիւն *s.* iniquity, malice; impiety.

Անօրինաբար *ad.* illegally, unjustly.

Անօրինակ *a.* unexampled, unparalleled, unequalled.

Անորինեմ, էջի, Անորինեմ, էջայ տ.
to be iniquitous, to be unjust; to sin,
to transgress.

Աշալուրբ, Աշալուրբ s. aurora,
dawn, day-break; **ընդ արշալուրբն ad.**
at dawn, at break of day.

Աշակերտ, ի, աջ s. disciple, student,
pupil, scholar; foster-child; sectator,
follower; - **արուեստի**, apprentice.

Աշակերտաբար ad. like a scholar or
disciple.

Աշակերտակից s. fellow-student, com-
panion, school-fellow, comrade.

Աշակերտանոց s. school.

Աշակերտասէր a. that loves his scho-
lar or disciple.

Աշակերտեմ, էջի va. to have in tui-
tion, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն s. pupillage; ap-
prenticeship.

Աշակերտուհի sf. school-girl.

Աշակերտօրէն S. Աշակերտաբար.

Աշարայ, էջ s. bot. rye.

Աշխատանք va. to give trouble,
to fatigue, to harass, to incommode,
to disquiet, to disturb; to torment, to
plague, to rack; to weary; to importune,
to pester; - **ընեմ, էջի**, to take trouble.

Աշխատաւիր, Աշխատաւոր a. active,
diligent.

Աշխատանք S. Աշխատութիւն.

Աշխատանք, Աշխատաւոր a. labo-
rious, active, diligent, industrious.

Աշխատաւորաբար ad. diligently, ca-
refully.

Աշխատաւորեմ, էջի va. to labour di-
ligently; to compose, to write.

Աշխատաւորութիւն s. diligent la-
bour, elaborate study, industry; work,
production.

Աշխատաւոր a. s. that works, that la-
bours; servant; - **եղբայր**, lay-brother.

**Աշխատեմ, էջի, Աշխատեցուցանեմ,
ուցի va.** to fatigue, to trouble, to in-
commode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցի, Աշխատեցուցանող a.
troublesome, tedious; which makes
work, fatiguing.

Աշխատիմ, էջայ տ. to work, to take
trouble, to toil, to labour.

Աշխատութիւն s. fatigue, trouble, la-
bour, care, endeavour, effort; work,
business; exercise; fabrication; - **մտաց**,
stretch of the mind, intense applica-
tion; **աշխատութեամբ ad.** with difficul-
ty, with great trouble.

Աշխար s. mourning, lamentation,
complaint. [lamentation.

Աշխարան, ի s. a place for tears or
Աշխարանաւոր a. plaintive, mourn-
ful, lamentable.

Աշխարեմ, էջի va. to complain of, to
lament, to mourn, to deplore.

Աշխարեւի a. deplorable, lamentable.

Աշխարհ, ի, աջ s. world, universe;
land, country, region; **փոքր** - micro-
cosm; **հանդերձեալ** - the other world,
future life; **ընդ ամենայն** - through all
the world; - **ամենայն**, all the world
or people, every body; **բնա** - **հանել**,
to expatriate, to exile; **եղանեւ, փոխել**
յ-է, to go in the other world; **գալ յ-**
to be born, to come into the world;
յաւա - ի, in the eyes of the world; **Թա-
ղուղ** - to leave the world.

Աշխարհաբնակ a. that inhabits the
world or a country; cosmopolitan.

Աշխարհագիր s. geographer; cosmo-
grapher; geography; cosmography,
poll-tax; - **առնել**, to take a census.

Աշխարհագրոյժ առնեմ va. to procla-
me every where or with a loud voice,
to divulge, to noise abroad.

Աշխարհագրոյ a. published or that
publishes throughout the world.

Աշխարհագով a. praised by all the
world.

Աշխարհագովութիւն s. the reception
of universal praise; universal praise.

Աշխարհագործ s. Creator of the
world. [the world.

Աշխարհագործութիւն s. creation of
Աշխարհագումար S. Աշխարհախումբ.
Աշխարհագունդ s. geographical
globe.

Աշխարհագրական a. geographical.

Աշխարհագրութիւն s. geography; -
բնական, physical -; - **քաղաքական**,
political -.

Աշխարհագիրեմ, էջի տ. to observe
or spy a country. [of warriors.

Աշխարհագոր a. composed of all sorts
Աշխարհաժողով S. Աշխարհախումբ.

Աշխարհալիւր a. that fills the universe.
Աշխարհալոյս a. that gives light to
all the world.

Աշխարհալուր a. heard throughout
the world.

Աշխարհախորհ a. thought or done
by universal consent.

Աշխարհախումբ a. in universal or ge-
neral assembly; universal, general.

Աշխարհածանեթ *a.* acknowledged by all the world; notorious, manifest; - **հրասարակութիւն**, notoriety.

Աշխարհածուհի *sf.* empress, queen, princess.

Աշխարհածուգ *a.* that agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ, *ի*, *այ* *s.* conqueror; monarch, emperor, prince.

Աշխարհակալութիւն *s.* conquest.

Աշխարհական *a.* worldly, temporal; secular, lay; universal, general; *s.* lay or secular man; - **աշխել**, to secularize; - **վիշակ կարգ**, a secular life.

Աշխարհականացեալ *a.* secularized; married.

Աշխարհականութիւն *s.* secular life.

Աշխարհակեաց *a.* secular, laical, temporal. [universe.]

Աշխարհակեր *a.* that consumes the

Աշխարհակերպ *a.* worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց *a.* that saves, redeems the world. [world.]

Աշխարհակիր *a.* that sustains the

Աշխարհակոյս *S.* **Աշխարհախումբ**.

Աշխարհակործան, **Աշխարհակորոյս** *a.* that destroys the world.

Աշխարհակուլ *a.* that absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահայր *s.* father of the world.

Աշխարհամած *a.* that surrounds all the world.

Աշխարհամար or **Աշխարհահամար** *s.* list or register of the people, census of the population: *a.* that keeps the register of the people; **աշխել գիրդ**, to register the number of the people.

Աշխարհամէջ *s.* public square or place in a town or country.

Աշխարհամուռ *a.* open to public entrance, frequented, resorted to; - **Դռան**, Court.

Աշխարհային *a.* worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհանալ *a.* esteemed or respected by all men.

Աշխարհալն *a.* that causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապահ *a.* that preserves the universe.

Աշխարհապատում *a.* that relates from the creation of the world.

Աշխարհապարունակ *a.* that surrounds the world, (Ocean).

Աշխարհասէր *a.* worldly, attached

to the worldly vanities.

Աշխարհասիրութիւն *s.* love of the world.

Աշխարհաստեղծ, *ից* *a.* that created the world.

Աշխարհավար *a.* political; secular.

Աշխարհավար լինիմ, **Աշխարհավարիմ**, *եցայ* *vn.* to live according to the rules of good policy; to live a secular life. [lar life.]

Աշխարհավարութիւն *s.* policy; secu-

Աշխարհասած *a.* that takes care of the people.

Աշխարհասարած *a.* spread throughout the universe.

Աշխարհամեաց *a.* that detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհասեւ *a.* that has seen much of the world; known by all, notorious, public, manifest; - **ցուցանել**, to publish, to make known.

Աշխարհասէր *s.* master of the world, conqueror; prince. [victress.]

Աշխարհաստիկին *sf.* queen; princess,

Աշխարհարար *S.* **Աշխարհաստեղծ**.

Աշխարհարարութիւն *s.* creation of the world.

Աշխարհացոյց *s.* map; **համասարած** -, map of the world.

Աշխարհաւանդ, *ից* *s.* public-house; pot-house; wine-shop.

Աշխարհաւանդիկ *s.* publican; tavern keeper. [the world.]

Աշխարհաւեր *a.* that ruins, destroys

Աշխարհաբազմաբոյն *s.* cosmopolite.

Աշխարհիկ *a.* secular; lay, vulgar, popular; - **վզու**, vulgar tongue.

Աշխարհօրէն *ad.* secularly; vulgarly; generally, universally. [tion.]

Աշխարհուն *s.* complaint, lamenta-

Աշխես *a.* reddish; of a fiery colour; - **ձի**, chesnut horse.

Աշխոյժ, **խոյժից** *a.* ardent, spirited, lively, sprightly, mettlesome, fiery; a-droit, skilful; alert, vigilant; - **ձի**, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն, **Աշխոյժ**, **ռոժից**.

Աշխուժութիւն *s.* vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշնանային *a.* autumnal.

Աշնանամուռ *s.* beginning of autumn. [the autumn.]

Աշնանի *s.* autumn; *a.* *ad.* of or in

Աշուն, **շնան** *s.* autumn.

Աշմ *S.* **Յաշմ**.

Աշտանակ, *ի, աջ* *s.* candle-stick.

Աշտանակամառ *a.* hair on end, bristly.

Աշտանակեմ, *եցի տն.* to be on horse-back, to ride, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ, *ի, աջ* *s.* tower; donjon; watch-tower. [*wer.*

Աշտարակագործ *a.* that builds a to-

Աշտարակագործութիւն *s.* construction of a tower.

Աշտարակազարդ *a.* set round with towers or turrets, turreted.

Աշտարակաձե *a.* which has the form of a tower, turreted.

Աշտարակաէն *S.* Աշտարակագործ.

Աշտարակեալ, Աշտարակեայ *a.* having towers, set round with towers.

Աշտեայ, Աշտե, *էից* *s.* pike; javelin, dart, lance.

Աշտենաւոր *s.* lancer.

Աշտիճան *S.* Ատտիճան.

Աշտուճ *a.* dry; - *հաց*, dry bread.

Աշտաւոր *a.* who has bad or sore eyes.

Աշտեղ, *ոյ, Աշտեղեայ* *a.* that has beautiful eyes.

Աշտուրթ *a.* alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աշտըլութիւն *s.* vigilance, circumspection; frankness; spirit.

Աշտկաբաւ *a.* that moves the eyes.

Աշտմէջ *s. pl.* space between the two eyes.

Աշտանք *S.* Աշտութիւն.

Աշտեմ, *եցի, Աշտեմ, եցայ տն.* to have respect to the appearance of persons.

Աշտու, *ի, աջ* *a.* that respects the appearance of persons, partial.

Աշտութիւն *s.* respect of persons, partiality.

Աշտընութիւն *s.* look of love, longing eye, amorous glance, lust.

Աշտաւ *a.* that has bad eyes: *s.* ophthalmy.

Աշտաւութիւն *s.* complaint, pain in the eyes; ophthalmy.

Աշտու, Աշտեայ *S.* Ձաշտու.

Աշտայ, *չէից* *a.* that has eyes, that sees.

Աշտ, *ի, աջ* *a.* that has a fine eye.

Աշտ, Աշտ, Աշտեայ *S.* Աշտ.

*Աշտփի, *Աշտապուկ *s.* blindman's-buff.

Աշոյ *S.* Ամոնց.

Աշք, աշայ *s. pl.* eyes, sight, look;

աշայ արձակել՝ արկանել, to cast eyes upon, to desire; ըստ աշայ դատել, to judge by first sight; յաշայ դնել, to despise; առ աշայ հայել, to pay respect to persons; յաշայ հանել, to render odious; յաշայ ելանել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one; առ աշք, fantastical, fanciful, chimerical; visibly; առ աշք ինչ տեսիլ, երեւոյթ, spectre, phantom, ghost; vision, illusion; կալ աշայ, to become blind; թերաւայ - half-closed eyes; յաշայ դնել, to be bold, to brave, to defy; - յարտասուս, tears in the eyes, weeping; զաշայ ի վայր արկանել, to lower the eyes; զառ աշայ *S.* Աշայաւ, -ութիւն.

Ապա. եւ ապա *ad.* afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly; *conj.* then, therefore; առ յապա, one day, some day; for the future; յ-յս, առ ի յ-յս, henceforth, for the future; առ ի յ-յսն յիշատակ, a monument for posterity, for the remembrance or memory; առ յ-յք *s.* the future; future things; յիշեալ, որդեակ, զառ յ-յսն, remember, son, the future. [- reply.

Ապարան *a.* without reason, - answer,

Ապարանութիւն *s.* eulogy, praise.

Ապապայ, *ից, այց* *a.* that is to come, future, posterior.

Ապագովանք, Ապագովութիւն *s.* blame, dispraise. [*blame.*

Ապագովեմ, *եցի տն.* to dispraise, to

Ապա եթէ *S.* Ապա թէ.

Ապաղէն *a.* unarmed; յ-մարանել, to fight without weapons.

Ապա թէ *conj.* but if, if, in case that; - ոչ, if not, otherwise, else.

Ապաթարց *s. gr.* apostrophe.

Ապաթոյն *a.* without venom, - poison.

Ապաժամ *a.* tardy, too late; out of season.

Ապաժաման *a.* that comes or happens too late, tardy; out of season.

Ապաժոյթ, ժուժի *a.* intolerable, insufferable, insupportable: *s.* menses: blood, river or shedding of blood; տապալել յարիւն յ-յ- թաւալել, յարիւն ե յ- համակել, արեամբ ե ապաժուժաւ թաւալել, to be bloody, stained with blood; ընդ արիւն ե ընդ - գալ, ընդ. քերտն ե ընդ - գալ, to sweat blood and water, to make great force,

to fatigue one's self to death; - բռն, intemperateness, violence.

Ապաւեր, Ապաւերկ *a.* desert, uncultivated. [one's hat.

Ապախուրեմ, եցի *va.* to take off. Ապախոս *a.* vain, useless, neglected, slighted, forgotten; - առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe. [be ungrateful.

Ապախոսանամ, ացայ *vn.* to forget, to Ապախոսարբ, բաց *s. pl.* bad omen, sad destiny.

Ապախոսաւոր *a.* ungrateful. Ապախոսաւորութիւն, Ապախոսիք *s.* ingratitude. [glazier.

Ապակագործ, ի, այց *s.* glass-maker; Ապակագործութիւն *s.* art of making glass; glass-house, glass-works, glass-trade; glazing, glazier's work.

Ապական *a.* corrupted, corruptive. Ապականագործ *a.* that corrupts, corrupter, destructive. [tion.

Ապականասեր *a.* that likes corrupt. Ապականարայ *S.* Ապականագործ.

Ապականացու *a.* corruptible.

Ապականեմ, եցի *va.* to corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray; - զսիրտ, to corrupt the heart; - զտեսիլ մորուաց, to shave; - զառօջութիւն, to ruin the health; - զբարս, to corrupt the morals; - զօդ, to infect the air; - զհամբաւ, to libel; - հրդ զերինս, to consume, to burn, to devour the mountains; - զխորհուրդս ուրուք, to render useless advice; - զփառ, to seduce.

Ապականիմ, եցայ *vp.* to be corrupted, ruined, spoiled; to dirty one's self; - ընդ ուսեք, to sin with some one. Ապականիւն *a.* corruptive, contagious, infections.

Ապականութիւն *s.* corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; - հուսի, defloration, debauchment; - տեղի գուրբ ապականութեան, sepulchre, tomb; - բարուց, corruption, depravation of morals or manners; յ- զնեւ, դարձու-

ցանել, կարգել, հասուցանել, *S.* Ապականեմ; յ- դառնալ, լինել, անցեալ դնալ, *S.* Ապականիմ; ձմեռն ապականութեան, the winter destroyer or spoiler.

Ապակեայ, Ապակեղէն *a.* made of glass.

Ապակի, կոյ, կեաց *s.* glass; drinking-glass; bottle; - պատուհանաց, window-glass.

Ապահար, ից *a.* menstrual; having menses: excrement: privy.

Ապահարզան, ի *s.* repudiation, divorce; դիր, թուղթ - ի, act of divorce.

Ապահարիտ *S.* Ապահար.

Ապահարկ *a.* exempt from taxes; - առնել, to exempt one from taxes.

Ապահարկեմ *S.* Ապահարկ առնեմ.

Ապահարկութիւն *s.* exemption, freedom from taxes, franchise, immunity.

Ապահով *a.* sure, safe, assured; յ-ս ad. assuredly; յ-ս լինել, to be sure, to be certain.

Ապահովանամ, ացայ, Ապահովիմ, ե-ցայ *vn.* to be sure, to be assured.

Ապահովացուցանեմ, ուցի, Ապահովեմ, եցի *va.* to make sure, to assure; to give security for.

Ապահովութիւն *s.* surety, security.

Ապաշաւ *s.* repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition; - առնուլ, զեղիւ ե - լինել, to repent, to feel regret.

Ապաշաւանք *S.* Ապաշաւ.

Ապաշաւեմ, եցի *va.* to regret, to repent of, to lament.

Ապաշխարանք *s. pl.* penance.

Ապաշխարեմ, եցի *va.* to repent of, to regret.

Ապաշխարող *s.* penitent.

Ապաշխարողահայր *s.* penitentiary.

Ապաշխարութիւն *s.* repentance, penitence; mortification.

Ապանորհ *a.* ungrateful; vain; vile, disagreeable.

Ապանորհութիւն *s.* ingratitude.

Ապաշուք *a.* vile, base, abject.

Ապա ուրեմն conj. then, therefore; ad. finally, at last.

Ապառած, ից *s.* rock: *a.* rocky, rugged, hilly, stony; - Արաբիա, stony Arabia.

Ապառածուս *a.* rugged, rough, stony, rocky.

*Ապառիկ *a.* on credit; - զնեւ, զա-նառել, to buy or sell on credit.

Ապառնի, նույ, նեաց *s.* futurity; *a.*

future; - *ժամանակ բայից*, *gr.* future tense.

Ապառուս *a.* insolent, pert, bold, audacious; - *ս* *ad.* insolently, pertly.

Ապաստան, *ի*, *այ* *s.* asylum, refuge, place of safety, shelter; *a.* sheltered, placed under protection; - *անել*, to confide, to intrust; to secure; - *լինել*, to take refuge; to confide, to trust, to be confident; *յոգիս* - *լինել*, *յոգւոյն պարգել* - *լինել*, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ապաստանապահ *a.* kept in a place of safety. [retreat.

Ապաստանարան *s.* refuge, asylum; **Ապաստանեմ** *S.* Ապաստան անել.

Ապաստանիմ *S.* Ապաստան լինել.

Ապաստանութիւն *s.* refuge, trust, confidence.

Ապատ *S.* Շէն.

Ապատում, **Ապատումիկ** *a.* ignoble, obscure, low, plebeian.

Ապարահ *S.* Ապահար.

Ապարահանոց, **Ապարահեղ** *s.* privy.

Ապարահեղք *s.* excrement.

Ապարահիւս *S.* Ապահար.

Ապարանազարդ *a.* ornamented by palaces or mansions.

Ապարանջան, *ից*, *այ* *s.* bracelet.

Ապարանք *s.pl.* palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ապարասան, *ից* *a.* unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent. [bridled, licentious, insolent.

Ապարասանեմ, *եցի* *vn.* to be unbridled; **Ապարասանութիւն** *s.* insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ապարթանեմ *S.* Մեծաբանեմ.

Ապարում *s.* border or edge of a tent or pavilion, fringe. [frontlet.

Ապարոշ, *ից* *s.* turban, head-band,

Ապացոյց, *ցոյցից* *s.* index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony; demonstration; *յայտնի* - evident proof.

Ապացուցական *a.* demonstrative.

Ապացուցանեմ, *ուցի* *va.* to demonstrate.

Ապաւանդակ, *այ* *s.* cord, string, line.

Ապաւառ, *այ* *s.* excrement.

Ապաւարտակ *a.* dirty, unclean.

Ապաւեն, *ւինի*, *այ* *s.* asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ապաւինեմ, *եցի*, **Ապաւինեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to confide, to attract.

Ապաւինիմ, *եցայ* *vn.* to trust, to con-

fide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ապաւինութիւն *s.* refuge, resource; confidence, security.

Ապաքէն *conj.* then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact, indeed, truly, really; - *յապաք* *ad.* nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանեմ, *ուցի*, **Ապաքինեմ**, *եցի* *va.* to cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապէնիալ *S.* Անիալ.

Ապերախտ, *ից* *a.* ungrateful.

Ապերախտիմ, *եցայ* *vn.* to be ungrateful.

Ապերախտութիւն *s.* ingratitude.

Ապերասան, etc. *S.* Ապարասան, etc.

Ապիզակ *s.* brooch.

Ապիկաւ *a.* varnished.

Ապիկար *a.* impotent, weak, feeble.

Ապիկարութիւն *s.* impotence, feebleness.

Ապիկի *s.* varnish; *S.* Ապակի.

Ապիրատ, *ից* *a.* wicked, iniquitous, rascally, roguish, flagitious.

Ապիրատախօս *a.* slanderous.

Ապիրատութիւն *s.* wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Ապխտեմ, *եցի* *va.* to dry salt-meat, to cure hams. [to wonder.

Ապչանամ, *այցայ* *vn.* to grow stupid,

Ապչեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Ապչիմ, *եցայ* *vn.* to be astonished, surprised, enraptured, amazed; to grow stupid. [by force.

Ապչոպեմ, *եցի* *va.* to seize; to take

Ապշութի *s.* astonishment, surprise, amazement, stupor; dullness, heaviness, sturdidity; lethargy; *յ-* *կործանել*, to hebetate; *S.* Ապչեցուցանեմ; *յ-* *կործանել*, *ընկղծել* *S.* Ապչիմ.

Ապուղնայ, *ից* *s.* monkey.

Ապուխտ *s.* salted and dried meat; ham; - *բ.* pig-meat.

Ապուշ *a.* stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed; *յ-* *կրթել*, *հարկանել*, *արկանել*, *գարձուցանել*, to strike with astonishment, to surprise, to amaze; *յ-* *կրթել*, *հարկանել*, *գարձուցանել*, to be struck with astonishment, to be surprised, amazed, to wonder. [fish-hook.

Ապուռ, *ապուռից* *s.* booty, plunder:

Ապուր *s.* pottage, soup; nourishment: *S.* Ապուռ.

Ապահեմ, *եցի va.* to plunder, to pilage, to ravage.

Ապապարեմ, *եցի va.* to recommend.

Ապստամբ, *ի, այ a.* rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious; *-բ*, conspirators; *Ժոզով*, միաբանութիւն *-այ*, conspiracy.

Ապստամբական *a.* insurrectional.

Ապստամբեմ, *եցի*, **Ապստամբիմ**, *եցայ vn.* to rebel, to revolt, to mutiny, to conspire; *-ի հաւատաց*, to apostatize, to abjure religion.

Ապստամբեցուցանեմ, *ուցի va.* to excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Ապստամբող *S.* Ապստամբ.

Ապստամբութիւն *s.* rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Ապտակ, *այ s.* slap, box, tap; *- ածել հանել մատուցանել*, to slap; *- առնել ըմպել ուտել*, to receive a box on the ear.

Ապտակալէց, **Ապտակահոծ առնեմ** *va.* to slap, to buffet. [on the ear.

Ապտակառու, *ի a.* that gives a box
Ապտակեմ, *եցի va.* to box, to slap, to cuff.

Ապրանք, *նայ s.pl.* life, duration of life; *ոչ լինել ապրանաց*, to be in a dying state, to be dying.

Ապրգում *S.* Ապրիլում.

Ապրեցուցանեմ, *ուցի va.* to deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիւ *a.* that saves, preserves, delivers.

Ապրիլ, **Ապրիլէլ**, *ի s.* April.

Ապրիմ, *եցայ vn.* to live; to obtain freedom, to escape, to fly. [տալս.

Ապրիլում, *զմի. շմոյ s.* silk; *S.* Մե.

Ապրուստ *s.* livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրում *S.* Բաղաման.

Ապրով *s.* pail, vessel to hold water.

[ful.

Ապրիմաւոր *a.* illegal, illicit, unlawful.

Աջ, *ոյ, առ a.s.* right; right hand; *ճիշտ աջէ*, to the right; *աջոյ մեռամբ յաջողակ*, right-handed; *յաջմէ և յահեկէ*, *յաջուց և յահեկաց*, to the right and left, on each side; *- թե քանակի*, right wing of an army; *- հաւանութեաւ առջ կարկառել ումեք*, to offer one's hand, to consent; *յ- և յահեակ*, right or wrong.

Աջակէց *a.s.* coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողմ *S.* Աջակողմն.

Աջակողմեան *a.* to the right, on the right side; *յ- դասու*, to the right.

Աջակողմն *s.* right side, right hand; *- նաւու*, starboard; *յաջակողման*, to the right.

Աջակոյս *S.* Աջակողմն.

Աջակցիմ, *եցայ vn.* to aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն *s.* coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջահամբոյր *s.* kissing of the hand; homage; compliments.

Աջիւյ, *եւալք* or *ալիք*, *եայց*, *եայց*: *S.* Աջակողմեան.

Աջող, etc. *S.* Յաջող, etc.

Առ, *ից s.* taking, capture, seizure; plunder, pillage; *- աւար*, *- և ապուռ* *S.* Աւար; *յ- յապուռ*, *ad.* plundering, sacking, pillaging.

Առ *pr.* at; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before; *առ իս է յամենայն ժամ*, he is always near me; *արգարաւ յուսիք զնա առ հօր իւրում*, make excuses for him to his father; *աղէաք քո ոչինչ են առ իմով*, your misfortune is nothing in comparison of mine; *զնայ առ զուքսն*, he is gone to the duke; *առ Հայս և առ Յոյնս*, among the Armenians and Greeks; *ոչ է նոյնպէս առ Անգլիացիս*, it is not even among the English; *սակաւ ինչ է այդ առ պարտեզք զոր ունիմ առ քեզ*, it is little in comparison of what I owe you; *յարգոյ մեծաբուն է առ ամենեւին*, he is respected by all men; *կայ թել* or *խայտալ առ իմողութեան*, to leap for joy; *պարտ է լինել աղնուարարոյ առ անձն և առ այլ*, it is right to respect one's self as well as others; *առ բարեկամս ունիմ զնա*, I keep him for my friend; *նստել բազմէ առ ումեն* or *առ ումեք*, to sit down near any one; *առ Թադաւորութեամբ Տրդատոյ*, under the reign of Tiridates; *առ ի տեսնել զնա*, to see him; *առ արտաքս*, on the outside; *առ երկ*, near, towards; *առ երկրաւ*, on the ground; *առ այր*, to each person, a piece; *առ չարութեան*, for malice, through malice; *առ անի*, *երկեւելի*, for

or through fear; առ նովին ժամանակաւ, at that time; then.

Աւազատոս, կց, այ s. curtain, veil, net; pretext; nuptial couch: gynaeceum: bed-curtain; pavilion, sail of a ship; մանկունք -ի, young persons that accompany the bridegroom, par-nymphs; - պարզել, վերացուցանել, to sail; իրացանել զ-, to strike sail.

Աւազատատակաւ, այ s. mar. sail-yard. [sail.

Աւազատառածել a. in the shape of a Աւազատառածից a. that draws the curtain; that veils; that sets sail.

Աւազատանուէր a. given to the nuptial couch.

Աւազատասպաս a. for the service of the nuptial room.

Աւազատապակ a. veiled, covered with a veil or curtain.

Աւազատեմ, եջի va. to veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail. [ascribe.

Աւագրեմ, եջի va. to attribute, to Աւագրեմ, եջի va. to prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Աւագրութիւն, Աւգրութիւն s. ap-position, addition; proposition.

Աւաթուր կոխել առնել հարկանել va. to trample under foot.

Աւած, կց s. adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Աւակ, այ s. proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle; -աւ, proverbially; առ -է, to be exposed to public laughter or contempt; յ-ս առել, to expose to public attention or censure; յ-ս, - նշաւակի լինել, to be exposed to public view, to lay open to public contempt; բաց -ին, according to the proverb; - արկանել, -ը խօսել, to tell a proverb, parable, fables; to proverb; to give an enigma or charade to guess or divine; յ-ածել, to give an example, to quote; յ- գալ, յ-ս լինել, to become proverbial or a proverb.

Աւակաբան a. that speaks in proverbs; fabulist.

Աւակաբանեմ, եջի va. to proverb, to speak proverbs; to speak figuratively.

Աւակաբանութիւն s. figurative dis-course, parable; enigma.

Աւակագիր a. that writes proverbs or moral fables.

Աւակագրութիւն s. book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Աւակախօս, etc. S. Աւակաբան, etc. Աւակական a. proverbial; enigma-tical.

Աւականեմ, եջի va. to expose to public notice: to conceal, to hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Աւակապ s.pl. ignominy; private parts, nakedness.

Աւակարկու, այ a. who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Աւակաւոր S. Աւակական.

Աւակեմ, եջի va. to allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to public censure.

Աւակունք s. simile, allegory, parable; public censure. [poise.

Աւակունք, Աւերունս s. counter-Աւակորինակի a. mysterious; - հրա-ման, վարդապետութիւնը հաւատք, e-minent, sublime, mysterious dogma.

Աւաձգական a. elastic.

Աւաձգութիւն s. elasticity; spring.

Աւամենայք s. menses.

Առ այժմ S. Այժմ.

Առանձին, Առանձինն a. peculiar, sin-gular, special; insulated; solitary, lo-nely, obscure; specific; - յատկու-թիւ, speciality; ad. particularly, espe-cially, expressly; singularly, specifi-cally, narrowly; apart, in reserve, se-cretly, aside, separately, solitarily.

Առանձնախօսութիւն s. soliloquy.

Առանձնական a. peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Առանձնականութիւն s. peculiarity; propriety; solitude.

Առանձնակեաց, կեցից a. solitary.

Առանձնակեցութիւն s. solitude, state of living alone. [withdraw.

Առանձնամ, ազայ vn. to retire, to Առանձնաշորհութիւն s. prerogative, privilege, exemption, immunity.

Առանձնասէր a. that loves the soli-tude. [proprieate.

Առանձնաւորեմ, եզայ vn. to be ap-Առանձնաւորութիւն s. singularity; propriety.

Առանձնոց s. solitude, monastery.

Առանձնութիւն *s.* solitude, retreat.

Առանց *pr.* without, except, save; -իմ, without me.

Առանցանիմ, ցի *vn.* to lose one's head, to rave, to talk nonsense; to surpass, to go to extremes.

Առանցանք, Առանցիկ *a.* false, feigned, imaginary, fabulous. [sage.

Առանցք, ցից *s.pl.* axis; pivot; pass-
Առաջ *a.* distinct; *ad.* distinctly.

Առապար, աջ, Առապարին *a.* stony, rugged, craggy, uneven, rough; *s.* rugged or rough road.

Առաջ, ոյ, Առաջ *s.* front, head; arm, division, branch; -ք գետոյ, arm of a river; յ-ոյ or յ-ոյ կողմինէ, before, in front, at the head of; զ-ս ունել, առ-նալ, to obviate, to be beforehand, to prevent; - նաւաւ, head, prow, bow of a ship; - զօրաց, division of forces; ընդ-գնալ, ելանել, to go to meet.

Առաջագահ *S.* Յառաջագահ.

Առաջանայ *S.* Յառաջանայ.

Առաջգիր *a.* placed before, set before, proposed..

Առաջգրեմ, եցի *va.* to set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Առաջգրութիւն *s.* proposition, object; purpose, resolution.

Առաջակայ, Առաջակաց *s.* joint, commissioner, assessor: *S.* Առաջիկայ.

Առաջակայութիւն *s.* assistance, joint-commission: *S.* Առաջիկայութիւն.

Առաջակողմն *s.* front, fore-part.

Առաջապահ, աջ *s.* vanguard, van; guard; - նաւաց, pilot, steersman.

Առաջապահեա, ից *s.* outpost, out-guard.

Առաջարկեմ, եցի *va.* to propose, to offer; to propose for consideration.

Առաջարկութիւն *s.* proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse; -ք, premises.

Առաջաւոր, աջ *a.* proposed; prece-
dent, prior, first; -ք, first-fruits.

Առաջաւորութիւն *s.* proposition, proposal; first-fruits.

Առաջաք, եկց *s.* offering.

Առջեւ, զԱռաջեաւ *ad.* before; զառաջեւ անկանել, to go to meet (a person), to advance before (the enemy).

Առաջեմ *a.* present.

Առաջի *pr. ad.* before, in presence of,

in front of, opposite; forward; - իմ, before me, in my presence; գնալ- , to go before, to precede; - առնել, գնել, արկանել, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare; - կալ, to present one's self, to appear; to resist, to oppose; - կայ, *v. imp.* which is or are in front, forward, before; որ -ս կայ խրատ, the present maxim; կամքն - կան ինձ, I have the will before me; ինձ չարն - կայ, the ill is near me; զոր առել կայ մեզ - , what we have to say; ամենեցուն մեզ յանգիման լինել կայ - , it is necessary for us all to appear before.

Առաջիկայ, ից *a.* present; near, close; *s.* assistant; - տարի, the current year; - ամիս, present month; յ- շաբաթու, in the next week; - լինել, to be present, to interpose; յերեսուն-ամսեան, the thirtieth inst.; յ-սն *ad.* for the future, henceforth.

Առաջիկայութիւն *s.* presence, assistance, intervention.

Առաջին, ջնում, ջնոյ, ջնմէ, ջնոց *a.* first; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious; in the first place; -ք, *s.* ancestors, predecessors; the ancients; - , յառաջինմէ, յառաջնում *ad.* before, at first.

Առաջնապատուք *S.* Երախարիք.

Առաջնաստեղծ *a.* that is created first.

Առաջնորդ, աջ *a.* first.

Առաջնորդ, ի, աջ *s.* author, creator; captain, chief, conductor, guide, escort, director, guardian, rector: ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father; - կարգել, to set over.

Առաջնորդական *a.* belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ *s.* chief of authors or prelates.

Առաջնորդասիրութիւն *s.* immoderate thirst of dignity or power.

*Առաջնորդարան *s.* residence of a prelate, - presbyter or ordinary.

Առաջնորդեմ, եցի *vn.* to conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն *s.* conduct, command, governance, direction; provostship, prelature. [primacy.

Առաջնութիւն *s.* antiquity, priority,

Առաջ *ad.* forward, before; — **հոյ՝** *in front of, in presence of;* — **քան** *pr.* before.

Առասան, **ից**, **այ** *s.* packthread, string; waxed thread; rope, cord, line; thread.

Առասանեմ, **եցի** *va.* to tie with string; to cord.

Առասանութիւն *s.* name, title; diction, elocution; tale, recital.

Առասպել, **այ** *s.* fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Առասպելաբան, **ից** *a. s.* narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Առասպելաբանեմ, **եցի** *vn.* to tell tales, to talk nonsense.

Առասպելաբանութիւն *s.* tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Առասպելագիր, **Առասպելախօս** *S.* **Առասպելաբան**.

Առասպելական *a.* romantic, fabulous.

Առասպելապատում *a.* who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Առասպելարիւ *S.* **Առասպելաբան**.

Առասպելեմ *S.* **Առասպելաբանեմ**.

Առասպելրէն *ad.* fabulously.

Առասաղ, **ի**, **այ** *s.* ceiling, roof; floor; garret. [canopy.]

Առասաղակալք, **ալաք** *s.* wainscot;

Առաւ, **ի**, **այ** *a.* abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Առասալաւ *a.* who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Առասալաւութիւն *s.* generosity, liberality, abundance. [fertile.]

Առասաբեր *a.* fruitful, abundant,

Առասաբերութիւն *s.* abundance, fertility. [ly, abundant.]

Առասաբուլիս *a.* that flows copiously.

Առասաղաւթ *S.* **Բազմաղաւթ**.

Առասալոս *S.* **Առասաբուլիս**.

Առասաւեռն *a.* liberal, generous, bountiful: *ad.* plentifully, liberally, abundantly.

Առասաւեռնեմ, **եցի** *va.* to give bountifully, liberally, to gratify, to favour.

Առասաւեռնութիւն *s.* liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Առասաւեր *a.* who gives liberally; that is given abundantly, abundant, copious.

Առասաւառն *a.* liberal, noble, generous, magnanimous; ingenious, intelligent.

Առասաւառնութիւն *s.* generosity, liberality; abundance, fertility of mind, intelligence.

Առասաւառնեմ, **այցայ** *vn.* to abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful, generous; to be proud; to be angry, to be in a passion. [առասաւեր.]

Առասաւառնորդ, **Առասաւառնորդ** *S.* **Ա.**

Առասաւառն *ad.* abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Առասաւառն *S.* **Առասաւառնութիւն**.

Առասաւառնացանեմ, **ուցի** *vu.* to fill, to heap up; to augment.

Առասաւութիւն *s.* abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity; **անշաւթ** — profusion. [cord-Առասաւութիւն, Առասաւութիւն, սկայ *s.* small]

Առարկական *a.* objective. [end.]

Առարկայ, **ից** *s.* object; subject; aim;

Առարկանեմ, **արիկ**, **Առարկեմ**, **եցի**

va. to object, to oppose.

Առարկու, **այ** *s.* antagonist, adversary, rival, opponent.

Առարկութիւն *s.* objection; proposition; purpose.

Առաւել, **աւել**, **գր**, **սիք** *a.* redundant,

superfluous, excessive; transcendent: —

ad. more, rather; too much; — **եւ**.

more, over and above, besides, so

much, the more; — **քան**, more than;

— **քան զ** — **ազոյն**, more and more, too

much; — **եմ**, **լինեմ**, **գտանեմ** *S.* **Առ**.

Առաւելում.

Առաւելութիւն *S.* **Առաւելում**.

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առաւելութիւն *s.* abundance, [fertile.]

Առատելամ, երբ տ. to grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Առատելութիւն s. growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendancy; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Առաւիթ or Առաւիթ ad. in vain.

Առաւուշ s. bladder.

Առաւոր a. diurnal, daily.

Առաւուս, ուշ s. morning; **ողջիւն -**, forenoon; **ընդ -ն, ընդ -ս, the -; ընդ -ս ընդ -ս, every -; յառնել ընդ -ն, լաւաք ընդ -ն, - առնել, to rise early or betimes; յ-է մինչև ցերեկոյ, from - till evening.** [get light.

Առաւուսանամ, աղայ տ. to dawn, to dawn; **Առաւուսան a.** morning, early; - **ժամերգութիւն, matins.**

Առաւուսեմ S. Առաւուս առնեմ.

Առաւուսն a. morning, early; **յ-սն ad.** every morning. [the morning.

Առաւուս, ուշ ad. very early in **Առաւուս, երբ a.s.** envoy, messenger; apostle; emissary; missionary.

Առաքելաբար a. apostolically.

Առաքելաբար a. who does or lives after the manner of the apostles; - **ճառեն, the Acts of the Apostles.**

Առաքելութիւն a. that is said or spoken like an apostle.

Առաքելական a. apostolic.

Առաքելակից s. companion of the apostles, - of mission.

Առաքելական a. who has the sign of the apostles; who performs miracles like the apostles. [of the apostles.

Առաքելաւոր a. who has the gifts

Առաքելապետ s. chief of the apostles.

Առաքելական a. that is founded or transmitted by the apostles, apostolic.

Առաքելութիւն s. mission; apostleship. [of an apostle.

Առաքելութիւն sf. who fills the office

Առաքելութեմ ad. after the manner of the apostles, apostolically.

Առաքել, եղի va. to send, to dispatch, to expedite; **առաքել -**, to send back, to return.

Առաքելաբար ad. virtuously; bravely, courageously.

Առաքելաբար a. more or very virtuous; very courageous.

Առաքելաբար a. who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Առաքելաբար a. adorned with virtues, virtuous. [or bravery.

Առաքելակից a. companion of virtue

Առաքելանամ, աղայ տ. to labour, to strive, to take pains, to have or show bravery; to be virtuous.

Առաքելական a. virtuous, brave.

Առաքելասէր a. who loves virtue or bravery, virtuous.

Առաքելարան s. place for the practise of virtue or bravery.

Առաքելացուցանեմ, Առաքելացուցանեմ, ուշի va. to render valiant, to inspire courage; to render virtuous.

Առաքել, նույ, նեւա a. valiant, courageous; virtuous, honest.

Առաքելեմ S. Առաքելանամ.

Առաքելութիւն s. valour, bravery; virtue, probity; goodness; politics, government; conduct, behaviour.

Առաքելաւոր a. who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

Առաքելութիւն S. Առաքելաբար.

Առաքել, Առաքել a. sender.

Առաքել s. mission, emission.

Առաքելեմ, բերի va. to bring, to carry; to present, to offer.

Առաքել s. pattern, sample, specimen.

Առաքել a. broker, agent.

Առաքելեմ, եղի va. to propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Առաքել, ուշ s. pole (of a coach).

Առաքելանելի a. dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Առաքելանել, ծի va. to undo; to untie, to dissolve, to ruin; to explain an enigma.

Առաքելանել, ուշ s. dissolution; explication; enigma, proverb; - **առաքելանել, to propose an enigma or charade, to tell a parable, to proverb.**

Առաքել S. Նույ.

Առաքել ad. when? until when?

Առաքել ad. towards the evening.

Առաքել S. Ներք.

Առաքել S. Ներք.

Առաքել, ուշ s. rape, abduction; - **առաքել S. Առաքելեմ.**

Առաքելեմ, եղի va. to rap, to seize, to carry off.

Առաքելանել S. Առաքել.

Առեւզնայ առնեմ՝ **S.** Առեւանդեմ.

Առեւզնայ առնեմ. to take away, to carry off.

Առէչ, Առէջ, իշոյ, իշից *s.* chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom).

Առնթեր *pr. ad.* near, next, close, contiguous, nigh, beside; նստել - ումք, to sit near some one; դիտել - , to observe closely; - ինչ, near me; կալ 'ի սպասու - ումք, to serve some one; գայ -, he comes near; տուն նորա է - իմումս, his house is close to mine; լինել -, to be near or close; բնակէ նա - այն ինչ պալատի, he lodges quite close to such a palace; - կալ, to attend, to be present, to wait; - գնել, to put, to place near, to join.

Առնթերակայ *a. s.* assistant.

Առնթերակացութիւն *s.* presence.

Առնկենում, կցի *va.* to throw, to push; to despise, to abandon.

Առթեմ, էցի *va.* to occasion, to cause, to produce, to engender.

Առժամագիւտ *a.* new found, recent, new fashion.

Առժամայն *a.* recent, new; *ad.* presently, immediately; soon, forthwith, directly, suddenly; առժամայս, at present, now; for the present.

Առժամայք *s. pl.* the present world, things temporal; the moderns.

Առժամանակ մի **S.** Ժամանակ.

Առժամանակեայ *a.* temporal, perishable; provisional.

Առժամեայ, Առժաման **S.** Առժամանակեայ.

Առժամ մի **S.** Ժամ.

Առ 'ի *pr.* to; from; for; by; towards, with respect to; in order to; - նոսա, to them; - մէնք, from us; - սրբել, in order to purify; - յիշատակ, for the memory, for the remembrance; - չգոյէ, not having, because he had not; - մահ վիրաւորեալ, wounded to death or mortally wounded; - մահ մեղանշել, to commit a deadly sin; - չօրէ, from the father; paternal; - չգիտելոյ, ignorantly; - զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առիգած, աջ *s.* apron.

Առիթ, առթաց *s.* occasion, opportunity, concurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object. [cause or reason?

Առ իմ, Առ իմէ *ad.* why? for what

Առ 'ի յետոյք *s. pl.* things past.

Առ 'ի ներքոյ *pr.* under.

Առ ինչ *ad.* how? why? for what cause? - իցէ ինչ, no matter to me! what does it matter to me? - իցեն այն ամենայն, of what use is all that?

Առինչ, առնչից **S.** Առնչութիւն.

Առնչունակ **S.** Առնչական.

Առիւծ, ոյ or ու, ոյ or ույ *s.* lion; մատակ -, lioness; կորիւն -ու, lion's whelp, young lion; մենչիւն, մենչել -ու, roaring, to roar.

Առիւծաբար *ad.* lionlike.

Առիւծախոտ *s. bot.* an evergreen shrub. [bles an ape.

Առիւծակոպիկ *s.* lion that resem-

Առիւծակորիւն *s.* lion's cub, lion's whelp. [like a lion.

Առիւծանամ, ագայ *vn.* to become

Առիւծանման, Առիւծապէս **S.** Առիւծաբար.

Առիւծասիրտ *a.* lion-hearted.

Առիւծացունեմ, ուցի *va.* to make to become like a lion.

Առիւծէնի *s.* skin of a lion.

Առիւծոսկր *s.* bone of a lion.

Առլեզ **S.** Թարալէզ.

Առլի *a.* full, replete, brimful.

Առնում, լցի *va.* to fill, to fill to the brim, to brim.

Առխեթեմ **S.** Խթեմ.

Առկախեալ *a.* suspended, in suspense; hung up, pendulous, declivous.

Առկայանամ, աջայ *vn.* to settle, to fix, to determine. [fix, to constitute.

Առկայեմ, էցի *va.* to establish, to little, to be nearly extinguished.

Առ հասարակ *a.* common, general, universal; *ad.* generally, universally.

Առհաւատեայ, էկից *s.* earnest, earnest money; pledge, essay, token, sign, testimony.

Առնայեմ, էցի *va.* to call.

Առնայնութիւն *s.* appeal, call, voice

Առնեն *a.* ready to the hand, handy, manual, portatif; *s.* in part payment, on account; - տալ, to give in part payment; - բառարան, pocket dictionary.

Առնենպատրաստ *a. ad.* prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly; - դրամ, ready money, cash.

Առյապայ *ad.* in future, henceforth; - բ, **S.** Ապագայ.

Առն, ւիկ, ասնց *s.* he-lamb.

Առնաբար *ad.* manly, vigorously.

Առնազգեստ *a.* that wears a man's dress.

Առնազէն *s.* armour; *a.* armed.

Առնակերպ, Առնաձեւ *a.* manly, virile; manly figure.

Առնակին *sf.* married woman.

Առնակնութիւն *sf.* condition of a married woman. [thed.]

Առնակոյս *sf.* an affianced, betro-

Առնամոյտ, etc. *S.* Արուազէտ, etc.

Առնանոց *s.* men's room or dwelling.

Առնապատկեր *s.* figure or statue of a man.

Առնապէտ *S.* Առնաբար.

Առնայի *a.* manly, masculine; - ան-
բաժ, *s.* genitals.

Առնելի *a.* feasible; making, maker.

Առնելք *s. pl.* actions, acts, deeds.

Առնեմ, արարի *va.* to make, to do, to form, to produce, to compose, to fabric, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to execute, to cause; - յոնչէ, to create; - վերստին, to remake; Կին -, to marry; ասելի -, to make odious; բարւոք, չարւոք առ-
չք, *yo do well, - ill; բարի, չարիս, Զոս - ունեք, to do good, ill, wrong to*

some one; Ինչ ոչ արարի քեզ, I have done nothing to you; զինչ - իցէ զայս, what to do with that? չգիտեմ որպէս -, I do not know how to do that; չգի-
տեմ զինչ -, I know not what to do; Ժայն - հասուց, the singing of birds; - ողակէզ, to sacrifice, to immolate; Ինչիք, մոռացումն, յիշատակ, ծառայ-
ութիւն, զարթակումն, դատաստան, Էրեման -, to seek; to forget; to re-
member; to serve; to assail; to judge; to finish or end.

Առնետ, նիսայ *s.* dormouse.

Առնի *a.* virile; - անդամք, genitals.

Առնիստութիւն *s.* espousals, nuptials.

Առնութիւն *s.* virile mind, bravery, strength of mind, courage; virtue.

Առնում, առի *va.* to receive, to take, to accept, to admit, to collect, to wel-
come; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob; - վերստին, to retake; - ապտակս, to receive a box on the ear; - զատամուշս, to set the teeth on edge; - արմատ, to take root; - շրջանս, to surround, to enclose; - երգս, to sing; Ի մէջ -, to encompass;

խորհուրդ -, խորհուրդ 'ի մէջ -, to con-
sult, to deliberate; 'ի միտ -, to con-
ceive, to comprehend, to understand;
to learn by heart; Խումբ -, to assemble;
մեղս -, to sin, to be culpable; 'ի բաց -,
to subtract, to take away; to remove;
սուգ -, to mourn, to be afflicted; առիթ -,
to take the opportunity, to profit by
it; - ընդ կատակս, to take a thing in
jest; կասկած -, to suspect; - Ի Կին, Ի
կնութիւն, to marry; - ողջոյն հրաժա-
րական, to take leave of, to bid adieu
to; - օրինակ, to take example; շունչ -,
to breathe; զէն -, to take arms, to arm
one's self; մարմին -, to incarnate, to be
incarnate; ծագումն -, to take birth, to
shoot out; առնիյր առնէր ոք, how I
should wish that some one had done it!

Առնչական *a.* relative.

Առնչակից *a.* correlative.

Առնչութիւն *s.* relation.

Առողանեմ, եցի *va.* to pronounce
words regularly: to sprinkle, to wet.

Առողանութիւն *s.* prosody; pronun-
ciation.

Առողեմ *S.* Առողանեմ.

Առողումն *s.* watering, sprinkling.

Առողջ, աջ, ից, ոյ *a.* healthy; alive,
vivacious; salubrious, wholesome; va-
lid, entire, complete, perfect. [some.]

Առողջագոյն *a.* very or more whole-

Առողջամիտ *a.* who is in his senses,
whose judgement is sound; lively.

Առողջամտութիւն *s.* good sense, rea-
son, sensibleness.

Առողջանամ, աջայտ. to be cured, to
heal, to recover health.

Առողջարար, Ի, աջ *a.* healthy, salu-
brious, salutary.

Առողջացեալ *a.* cured; նորոգ - or Թեր
առողջ, convalescent.

Առողջացուցանեմ, ուցի *va.* to cure,
to heal, to restore to health or to life,
to resuscitate; - զմիտս, to undeceive.

Առողջութիւն *s.* health, life; salubri-
ty, healthfulness; cure, recovery of
health; Ե- ձեր, to your health! Հաս-
տատիլ յառողջութեան, to be conva-
lescent, to return in health; Բնուշ-
տկար, յեղեղեղեղ -, a delicat, feeble,
wavering health; պահպանել զ-, to
keep one's health; Խանդարել զ-, to
destroy, to ruin the health; զօրանալ
տակաւ Ե-, to be convalescent.

Առօրդ *a.* young, blithe, lively, gay,
brisk.

Առյգաբարձ *a.* whose haunches are young, that has firm hips.

Առյգանամ, *այցյ տ.* to grow young, to become young again.

Առյգանձն *a.* young, robust.

Առյգացուցանեմ, *ուչի տ.* to make young, to make look younger.

Առյգութիւն *s.* youth, bloom, growing young again; prime of life, vigour.

Առտոգի *ad.* privately, apart, separately.

Առու, *ից, ոց s.* trench, channel; brook, small stream of water; **Հեղու՛ճ Հոսե՛լ** - *ս արտասուաց*, to shed tears profusely.

Առուակ, *աց s.* rivulet.

Առուակարկալ *a.* that runs like a rivulet with a great noise.

Առուահանք *s.* channel, aqueduct.

Առուամէջք *s.* trench, channel, ditch.

Առուանամ, etc. *S.* **Առյգանամ**, etc.

Առումն *s.* taking, reception, capture, possession; acceptance, sense, signification; assumption (in logic); lemma; receipt.

Առունինձառ *a.* whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուլոյս, *ուսից s.* bot. lucerne.

Առաարառառ *a.* prompt, prepared; - **ինեւ**, to be prompt, to prepare one's self.

Առանին *ad.* at home, at one's house: *a.* domestic, belonging to the house; familiar; - **ուսուցանել**, to teach at home; - **անկարգութիւնք**, family disorders; - **պատերազմ**, civil war; - **ճաշել**, to dine at home; - **իբք**, domestic affairs; - **հանգերձ**, house dress; morning-gown.

Առօրեայ, **Առօրեական** *a.* diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable. [*tely.*]

Առօրին *ad.* the same day, immediately.

Ասացած, *ի. Ասացուած, ոց s.* saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասեմն, **ասլան**, **զուրք**, **զանց s. needle; **ծակ ասլան**, eye of a -; **մագնիսեալ** -, magnetic -; **անցուցանել գերձան ընդ ծակ ասլան**, to thread a -.**

Ասեմ, **ասացի տ. to say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate; - **յառաջագոյն**, to foretell; - **վերսին**, to repeat; **բարեւ, չարեւ** - **զուսմէք**, to speak well, badly**

of a person; **ասս ինձ**, tell me; **պարսէ -**, one must say; **որպէս ասացաք**, as we have said; **համառոտ** -, briefly, in one word; **չգիտեմ զինչ** -, I know not what to say; **զինչ ասիցեն զքեն**, what will they say of you? **անհիմն է զոր ասեալք**, what you say is without foundation; **չգիտէ զոր ինչ ասէ**, he does not know what he says; **յանդ զնոյն** -, to repeat always the same thing; - **զկարծիս իւր զիմէք**, to give one's opinion on some thing; **սուտ** -, to tell falsehoods or lies; - **զճմարտութիւն**, to speak the truth; - **այո՛, ոչ** -, to say yes, no; **զինչ կամիցի** - **այս**, what does that mean? **այլ զինչ ասեմն**, but what do I say? **ըստ ասեղոյ իւրաքանչիւր**, as every one says; - **ընդ միտս**, to say to one's self; **զայս իբրեւ ասաց**, when he has said that, at these words; **զայս ասացեալ**, that said.

Ասիական *a.* asiatic.

Ազանի *s.* needleful, thread, string; **անցուցանել զ- ընդ ծակ ասլան**, to thread a needle.

Ազանոց *s.* needle-case.

Ազնադործ, *այց s.* embroiderer; *a.* embroidered; - **բ**, embroidery; lace; vellum lace. [*to purple or purflew.*]

Ազնադործեմ, **եցի տ. to embroider; .**

Ազնադործութիւն *s.* embroidery.

Ազնանի *s.* amulet.

Ազնեգործ *S.* **Ազնադործ**.

Առօրեակ, **եկաց** *s.* rocket.

Առօրերէն *a.* *s.* syriac.

Ասուեայ, **էկից** *S.* **Ասուփ**.

Ասուեղ *a.* woolly, fleecy.

Ասուփ, **ուշ**, **եաց** *a.* woollen; *s.* blanket; cloth, stuff; flannel; drapery.

Ասուն, **անոնց** *a.* that is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուլ *s.* shooting star.

Ասպազէն *s.* iron armour, horse armour; trooper, horseman; *a.* caparisoned. [*horse*].

Ասպազինեմ, **եցի տ. to caparison (*a*) **Ասպականասպաս** *s.* hound.**

Ասպականի *s.* huntsman, hunter.

Ասպահապետ *s.* *a.* cavalry general.

Ասպանդակ, **Ասպասանդ** *s.* stirrup; **փոկ-ի**, stirrup-strap or -leather.

Ասպասան, *այց s.* stable; drove of horses, horses. [*ble (horse)*].

Ասպասանիկ *a.* brought up in a sta-

Ասպասակ, *այց s.* straggler, maraud-

der; inroad, incursion; - ծովու, corsair, pirate, sea-robber; - առաւ, գնեւ, փեւեւ, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր *s.* marauder, free-booter, straggler.

Ասպատակեմ, *էջի տա.* to go marauding, to go plundering, to plunder, to infest; - Բծովու, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակի, յԱսպատակի *ad.* running, rushing.

Ասպատակութիւն *s.* cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering; - Բծովու, piracy.

Ասպար, *այ s.* shield, buckler.

Ասպարաքի *s.* fragment of a shield; small shield.

Ասպարակիք *s.* bearing a shield.

Ասպարապետ *S.* Ասպարապետ.

Ասպարաւոր *S.* Ասպարակիք.

Ասպարափակ *a.* surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարեմ, *էջի տ.* to use a buckler.

Ասպարեզ or էս, իզայ *s.* career, course, horse-race; furlong; field, place, area, arena; - բռնամարտութիւն, wrestling place; գիմն, իրանեւ, խոյանաւ, էլանեւ, to throw one's self, to brave, to descend, to fling, to rush, to hurl in the arena.

Ասպարէնէջ *a.* who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարէլաճեմ *a.* that walks in the lists. [race.

Ասպարիւնեմ, *էջի տ.* to run in the lists.

Ասպետ, *այ s.* equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն *s.* knighthood.

Ասպիական, *ից, այ s.* receptacle, dwelling, inn, shelter; *a.* hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպիականեմ *S.* շխարհակալեմ.

Ասպիականութիւն *s.* reception; hospitality; lodging.

Ասպուլան *s.* bot. marigold.

Աստ *ad.* here, in this place; - է, he or it is here; - է ահա, here and there, this way, that way.

Աստեղ *s.* lobster.

Աստեղական *a.* wandering, vagrant, vagabond; - շրջել, *S.* Աստեղիմ.

Աստեղեմ, *էջի տ.* to lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստեղիմ, *էջայ տ.* to rove, to ramble, to wander.

Աստանգութիւն *s.* absence (of mind), evagation, dissipation.

Աստանոր *ad.* here, in this place.

Աստառ, *այ s.* lining.

Աստեղաբան *s.* astronomer; astrologer, observer of the stars.

Աստեղաբանութիւն *s.* astronomy; astrology.

Աստեղաբաշխ, *ից s.* astronomer.

Աստեղաբաշխական *a.* astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն *s.* astronomy.

Աստեղագէտ *S.* Աստեղաբան.

Աստեղագիտութիւն *S.* Աստեղաբանութիւն.

Աստեղագէտ *s.* observer of the stars.

Աստեղազարդ, Աստեղադիր *a.* full of stars, starry, studded with stars.

Աստեղազարդեմ, *էջի տ.* to decorate, to stud with stars.

Աստեղանիւ *a.* starlike, that has the shape of a star; *s.* asterisk.

Աստեղաւոր *s.* constellation.

Աստեւոր *a.* sure, infallible, constant.

Աստէն *ad.* hence; hence.

Աստի *ad.* *a.* hence, thence; here; this, present; գնացուք - come let us go hence; - սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ, here begins the reign of Arsaces; - առ յայայ, henceforward; Ի մարդոյ, from this man; Ի տանէ, from this house; - Կեանք, this life, the present life; - Է ահա, here and there, on each side.

Աստի, առայ, տիք, տեայ *s.* present life, world, temporal things; youth, young people, young folks; vigour, force, freshness; *a.* firm, sure; vehement, impetuous, strong; յ-ս մանկութեան, in the flower of age; յ-ս երէտասարդութեան, in all the vigour of youth.

Աստիճան, *այ s.* stair, step; pace; stair-case; steps; gradation; graduation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place; quality, rank; - Եկեղեցական, holy orders; Հոսիւ ընդ -ս Ի վայր, to run down stairs; առ - , բաժանեւ յ-ս, to graduate.

Աստիճանաւոր *s. a.* dignitary, graduated; gradual.

Աստիճանեմ, *էջի տ.* to graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք, տեայ *S.* Աստի. Իք *a. s.*

Աստղ, տեղ, էզայ *s.* star; asterisk;

- գիշերոյ, star of night, the moon; - տունիւն, star of day, the sun; -

տուաւոմին, morning-star, Venus, Lucifer; - **սլացեալ թռիչ** -, shooting, flying star; **բևեռային**, **հասաւորուն** -, polar, fixed star. [etc.]

Աստղաբաշխ, etc. **S. Աստղաբաշխ**, **Աստղադուշակ** *a.* that is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն *s.* prognostic.

Աստղադիտակ *s.* astrolabe; telescope.

Աստղալից **S. Աստղալիր**.

Աստղակերպ *a.* that has the form of a star.

Աստղահմայ *s.a.* astrologer. [logy.]

Աստղահմայութիւն *s.* judicial astrology.

Աստղանման **S. Աստղակերպ**.

Աստղանշան **S. Աստղանիշ**.

Աստղաւար *a.* studded with stars, starry.

Աստղիկ, **տղիան** or **կայ sf.** Venus, Lucifer; morning-star; Venus, goddess of love and beauty.

Աստղեան *a.* venereal; of Venus.

ԱՍՏՈՒԱԾ, **Աստուծոյ** *s.* God, the Supreme Being. [false gods, idols.]

Աստուածք, **ածոց** *s.pl.* heathen gods,

Ածարան *s.* theologian.

Ածարանական *a.* theological.

Ածարանեմ, **եցի vn.** to write, to discourse or speak theologically.

Ածարանութիւն *s.* theology; - **հեթանոսաց**, or **գիցարանութիւն**, mythology.

Ածարանորէն *ad.* theologically.

Ածարար *ad.* godlike, divinely.

Ածարարաւ *a.* declared by God.

Ածարնակ *a.* where God dwells.

Ածարուղի *a.* produced by God.

Ածարուն *a.* that partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Ածագէտ *a.* who has the knowledge of God.

Ածագիծ, **Ածագիր** *a.* written or engraved by God. [of God.]

Ածաշնաց *a.* who walks in the ways

Ածագործ *a.* made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Ածագործեմ, **եցի va.** to render godlike; to consecrate.

Ածագործութիւն *s.* resemblance, conformity with God; consecration.

Ածագութ *a.* who is divinely merciful. [by God.]

Ածագիր *a.* established or ordained

Ածագրում *a.* imprinted or marked by God.

Ածաղան *a.* divine.

Ածաղարդ, **Ածաղարդեալ** *a.* adorned by God, or with the grace of God.

Ածաղբեաց, **Ածաղբեաւ** *a.* that bears God; carried by God.

Ածաղբեցիկ *a.* inspired of God.

Ածաղբեցութիւն *s.* inspiration of God; enthusiasm.

Ածաղդդ *a.* joined by God.

Ածաղդր *a.* strengthened by God; who has divine strength.

Ածախառն *a.* who is united to God.

Ածախնամ *a.* cared for by God; - **տեսչութիւն**, divine Providence.

Ածախոյզ *a.* who seeks God.

Ածախումբ *a.* brought together by the inspiration of God.

Ածախրաւ *a.* instructed by God.

Ածախոս *a.* who speaks of God; declared by God.

Ածախօսեմ, **եցի vna.** to speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Ածախօսութիւն *s.* discourse of God or with God; theology.

Ածածագ *a.* produced by, born of or proceeding from God.

Ածածանօթ *a.* who has the knowledge of God.

Ածածանօթութիւն *s.* knowledge of God.

Ածածին *a.* Mother of God.

Ածակաղմ *a.* constructed or made by God. [to God.]

Ածակամ *a.* willed by God, agreeable

Ածական *a.* divine; - **ն**, *s.* God, divinity, divineness. [by God.]

Ածակարգ *a.* ordained or established

Ածակեաց *a.* who lives with God or according to the will of God.

Ածակերպ *a.* godlike, in the form of God, divinely.

Ածակերտ *a.* made or built by God.

Ածակիր *a.* that bears God.

Ածակից *a.* that participates in the divine nature or grace.

Ածակոխ *a.* where God has walked or placed his foot.

Ածակողմն *s.* side or part of God.

Ածակոյս կողմն **S. Ածակողմն**.

Ածակոչ *a.* called by God; where God was invited.

Ածակրօն *a.* pious, religious. [God.]

Ածահաշնդ *a.* agreeable to or pleases

Ածահայր *s.* father of God.

Ածահաշտ *a.* that calms or appeases the anger of God.

Աճաշար *a.* chastised or punished by God. [manded by God.
 Աճաշաման *a.* ordained or com-
 Աճաշաշ *a.* done by a miracle or divinely. [God.
 Աճաշութիւն *a.* invited or called by
 Աճաշիւր *a.* given by God.
 Աճաշառ *a.* declared by God; who discourses of God.
 Աճաշայր *s.* Mother of God.
 Աճաշարդ *s.* God and man conjointly.
 Աճաշարառ *a.* that wars against Heaven, that is repugnant to God; յմատէլ, to declare against Heaven.
 Աճառիւմ *a.* that is near God.
 Աճառուաց *a.* who has forgotten God.
 Աճառուիւ *a.* who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God.
 Աճառուա *a.* where God enters or dwells.
 Աճայրանութիւն *s.* Epiphany.
 Աճայիւ *a.* divine, belonging to God; sacred, pious. [sacred thing.
 Աճայնութիւն *s.* state of a divine or
 Աճայրական *a.* divine and human conjointly.
 Աճանամ, աշոյ տ. to make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God. [godlike.
 Աճանման *a.* that resembles God,
 Աճաշն *a.* built by God.
 Աճաշորհ *a.* given by God; full of the grace of God.
 Աճաշունչ *s.* inspired by God, divine, holy: Bible, holy Scripture.
 Աճաշութիւն *S.* Աճապատիւ.
 Աճաշարչար *a.* who has caused God to suffer: who holds the doctrine that God is amenable to suffer.
 Աճաշարչարութիւն *s.* passibleness of divine nature. [by God.
 Աճապահ *a.* preserved or protected
 Աճապառ *a.* who worships God, pious, religious, devout, spiritual.
 Աճապատիւ *a.* honoured by God, who has divine honour.
 Աճապատում *a.* who relates, narrates, speaks of God.
 Աճապարդեւ *a.* given by God.
 Աճապես *S.* Աճաբար.
 Աճապակ *a.* crowned by God.
 Աճաւար *a.* sent by God.
 Աճաւաստ *a.* chastised by God; that comes of divine wrath.

Աճաւեր *a.* that loves God, pious.
 Աճաւերութիւն *s.* love of God, piety, religion, devotion.
 Աճանունդ *a.* cherished by God; brought up in the fear of God.
 Աճապան *a.* that has put God to death.
 Աճապանութիւն *s.* deicide.
 Աճապակ *a.* created by God.
 Աճապանիւ *S.* Աճաշարշ. [God.
 Աճապակեղուչ *a.* that befits, becomes
 Աճապակաց *a.* that hates God.
 Աճապես *a.* that has seen, that sees God. [divine.
 Աճապեսիւ *a.* that resembles God,
 Աճապեսութիւն *S.* Աճապեսութիւն.
 Աճապեսցութիւն *s.* hatred, aversion of God.
 Աճապութիւն *s.* given by God, infused: np. Deodatus. [fies.
 Աճարար *a.* made by God; that dei-
 Աճարեալ *a.* strengthened by God; friend of God or familiar with God; divine, holy; - հայրապետ, holy pontiff.
 Աճացուցանեմ, ուղի տ. to make a god of any thing, to deify, to admit into the number of gods, to idolize.
 Աճացուցիւ *a.* that makes a god of any thing; that deifies.
 Աճացուցումն *s.* deification, apotheosis. [taught by God.
 Աճաւանդ *a.* given, transmitted or
 Աճաւախոյց *a.* that drives away, that causes God to remove far off: unpleasant to God.
 Աճաւալլ *a.* bright, brilliant, that shines divinely.
 Աճաբարոզ *a.* who preaches God.
 Աճգիտութիւն *s.* knowledge of God, theodicy.
 Աճեան *a.* divine; *s.* deist.
 Աճեղէն *a.* divine. [tar.
 Աճըմպէի *s.* drink of the gods, nec-
 Աճընդդէմ *a.* repugnant to God.
 Աճընկալ *a.* that has received God; received or accepted of God, agreeable to God.
 Աճընտիր *a.* chosen of God.
 Աճիմաստ, Աճիմաց *a.* that has the wisdom of God, instructed by heaven.
 Աճիտութիւն *s.* oracle: *S.* Աճախ-սութիւն.
 Աճորդի *s.* Son of God.
 Աճութիւն *s.* divinity; doity; God.
 Աճուհի *sf.* goddess.

Ածուհակ *a.* that has received or embraced God.

Ածուսոյց *a.* instructed by God.

Ածուստ, յԱստուծոս *ad.* heavenly, by God, of God, divinely.

Ածուբայ *a.* atheist; *s.* apostate.

Ածապշտութիւն *s.* piety, religion, love or worship of God.

Ածպետական *a.* theocratical.

Ածպետութիւն *s.* theocracy; divine majesty. [piety.

Ածսիրութիւն *s.* love of God, charity,

Ածտեսութիւն *s.* vision of God, divine intuition.

Ածօրէն *ad.* divinely, godly.

Աստու՜հ *S.* Աստու՜հ.

Աստուստ *ad.* hence, thence.

Աստտին *ad.* hence; here.

Ար, բու, բոյ *or* սու *s.* fleece, wool.

Արաբեր *a.* lanigerous.

Արազործ, աջ *a.s.* dealer in wool.

Արազործութիւն *s.* wool-trade.

Արալից *a.* woolly.

Արեայ, Արեղէն *a.* lanigerous, woolly; woollen.

Աւբ *S.* Ասացուած.

Ատակ *a.* clever, capable; - լինել, to be capable. [be clever.

Ատակեմ, եջի *va.* to be capable, to

Ատաղձ, ից *s.* matter; timber; timber-work, carpentry. [ner.

Ատաղձագործ, աջ *s.* carpenter, joiner.

Ատաղձագործութիւն *s.* carpentry, joinery.

Ատամահան *S.* Ատամահան.

Ատամացեմ, եջի *va.* to bite.

Ատամացի *S.* Ատամացի.

Ատամ, ման, մուշք, մանց *s.* tooth; պարբ, շարբ ատամանց, set, row of teeth; յօրինել ատամունս, to indent; խորտակել, փշրել զատամունս, to break the teeth, to notch, to break off; - ածել, to bite; առնուլ ատամանց, to set the teeth on edge; հանել զ-, to extract or draw out a tooth; ցաւ ատամանց, tooth-ache; ցաւէ - իմ. I have the tooth-ache; փուտ -, carious tooth; մաքրել զատամունս, to brush or clean the teeth; կրճտել զատամունս, to gnash, to show the teeth.

Ատամաբոյժ *s.* dentist, tooth-drawer.

Ատամութայ (գործի) *s.* forceps; *a.* toothless; - լինիմ, to lose the teeth.

Ատամալից առնեմ *va.* to bite.

Ատամախիլ առնեմ *va.* to extract or draw out a tooth.

Ատամախիլուս *s.* tooth-pick, tooth-picker.

Ատամահան *s.* forceps: dentist.

Ատամաձե *a.* denticulated, notched, indented; - գործել, to notch, to break a piece off. [edge.

Ատամառու *a.* that sets the teeth on

Ատամառութիւն *s.* setting on edge.

Ատամալէր *a.* bit or bitten; - առնել, to bite, to wound with the teeth.

Ատամացի *ad.* with the teeth.

Ատամաւոր *a.* toothed, notched, dented.

Ատեան, տեհից *s.* tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; senate; յ-մատնել, to call before a tribunal or council; գումարել զ-, to convoke, to call together an assembly.

Ատելի *a.* hateful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.

Ատելութիւն *s.* hate, aversion, horror, rancour, enmity, dislike.

Ատեմ, եջի *va.* to hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to. [claimer.

Ատենաբան *s.* speaker, orator, de-

Ատենաբանական *a.* oratorical, declamatory.

Ատենաբանեմ, եջի *vn.* to harangue, to speak in public, to declaim.

Ատենաբանութիւն *s.* harangue, public speech, oration, declamation.

Ատենագրեմ, եջի *va.* to report, to stenograph.

Ատենագրութիւն *s.* reporting, judicial report.

Ատենադպիր *s.* secretary: chancellor.

Ատենադպրութիւն *s.* secretaryship, secretary's office.

Ատենախոս *S.* Ատենաբան. [tor.

Ատենախալ, աջ *s.* magistrate, sena-

Ատենախալութիւն *s.* magistracy.

Ատենական *a.* that belongs to courts of justice, judicial; public, oratorical; *s.* orator; magistrate; judge; practitioner. [judge.

Ատենապետ, աջ *s.* chief-justice,

Ատենաբարձ լինիմ *vn.* to be summoned before a tribunal.

Ատլաս, ից *s.* atlas.

Ատրբ *a.* full, fat, abundant, fertile; - հառկ, eared, an ear (of corn).

Ատրբանամ, ալայ *vn.* to fill, to be full, fertile or fat.

Առդարակի *S. Առդ*; - *Հասկ*, yellow ear (of corn).

Առդարացանեմ, *ուցի va.* to fill, to make full or fat.

Առդարութիւն *s.* fulness, abundance, fertility, ripeness.

Առտիկական, **Առտիկեցի** *a. s.* attic.

Առազդի *a.* red, of a fiery colour.

Առաւէկ *a.* fiery, ardent, burning, red-hot, inflamed.

Առքանակ, *ոց* *s.* pistol.

Աթուշան, *ոց* *s.* fire-temple (of Persians).

Աթա, *ռնք*, *աթ* *a.* quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent; *ad.* quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily; --, very quickly, very soon. [quickly.]

Արագարան *a.* that talks fluently, **Արագարանութիւն** *s.* quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Արագագիւր *a.* that writes quick.

Արագաշնայ *a.* that walks or goes quick, swift, rapid.

Արագագոյն *a.* very quick, quicker.

Արագագրութիւն *s.* tachygraphy.

Արագալ, *ից* *s.* toil, net to catch animals: *S. Յանց*, *Վարժ*.

Արագաթեւ, **Արագաթուիւ** *a.* that flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Արագալուր *a.* that hears, understands easily or readily; that has fine ears. [quick.]

Արագախալաց *a.* that moves, stirs

Արագախամուր *a.* that fades, withers or dries soon.

Արագախոս *a.* that speaks rapidly.

Արագհաս *a.* that happens, arrives or comes quickly. [ty, clever.]

Արագափա *a.* acute, ingenious, wit.

Արագաշարժ *a.* that moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Արագաշարժութիւն *s.* agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Արագազմաճան *a.* that is soon ended or dead.

Արագափոխ *a.* that soon changes.

Արագաբայլ *a.* that walks fast, quick, nimble.

Արագեմ, *եցի vn.* to hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Արագեցուցանեմ, *ուցի va.* to hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Արագընթաց *a.* that runs quick, swift.

Արագիւ, *գլի*, *գլայ* *s.* stork.

Արագոսն *S. Արագաբայլ*.

Արագութիւն *s.* celerity, velocity, acceleration, rapidity, nimbleness, swiftness, speed.

Արագուն *S. Արագ*.

Արագուսումն *a.* who learns quickly.

Արաւէղ *S. Յարաւէղ*.

Արած, *ոց*, *ից* *s.* ulcer, ulceration; cicatrice; spot, stain.

Արածդէմ *a.* marked or pitted with the small pox.

Արածեմ, *եցի va.* to graze, to pasture, to keep, to take care of; - *դճորմս*, to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Արածիմ, *եցայ vn.* to pasture, to feed.

Արական *a.* male; *gr.* masculine; - *ք*, *S. Առականք*; - *թիւ*, odd; - *որեկան*, jaundice.

Արահետ *a.* public; - *ճանապարհ*, *պողոտայ*, road much frequented, thoroughfare.

Արամաղք *s.* Jupiter, Jove.

Արամաղեայ *a.* Armenian.

Արամբի, *բւղ*, *բեայ* *a. sf.* married woman; - *առնել*, to impregnate, to violate.

Արամեան *a.* Armenian.

Արասոյ *a.* hard, strong.

Արաս, *ոց* *s.* spot, stain, blemish; vice, fault, defect; sign, natural mark; blot, disgrace; *յ* - *Հայել*, to regard amorously or indecently.

Արասահայեայն *a.* that regards indecently or amorously, immodest.

Արասուր *a.* vitious, faulty.

Արասուրութիւն *s.* stain, contamination; vice, defect, imperfection; deficiency.

Արասեմ, *եցի va.* to spot, to stain, to soil, to spoil, to blot, to vitiate, to contaminate.

Արար, *ոց* *s.* act, action, fact, deed, work; production, creation; - *ք երեւել*, exploit, achievement.

Արարած, *ոց* *s.* creature, created being; creation; generation; work, deed, action.

Արարածապատում *a.* who writes the creation of the world, (Moses).

Արարատեան *a.* of Ararat; - *Թագաւորութիւն*, the kingdom of Armenia.

Արարիչ *s.* creator; author.

Արարողապետ *s.* master of the ceremonies.

Արարողութիւն *s.* rite, ceremony; - պատարագի *or* պատարագամարտոյց, liturgy. [an act of theatre.

Արարուած *s.* action; work, deed;

Արարչագիր *a.* written by the hand or by the inspiration of the creator.

Արարչագործ *s.* creator.

Արարչագործեմ, եջի *va.* to create.

Արարչագործութիւն *s.* creation.

Արարչագիր *a.* established or ordained by the creator.

Արարչական *a.* that belongs to the creator; that creates; efficient, plastic.

Արարչակերտ *a.* made or constructed by the creator. [carries the creator.

Արարչակիր *a.* that has carried or

Արարչակից *a.* associate in the creation.

Արարչապետ *s.* creator, author.

Արարչատես *a.* that has seen the creator; that is seen by the creator.

Արարչատիպ *a.* that resembles the creator, that is made after the image of the creator. [by the creator.

Արարչատուր, Արարչաւանդ *a.* given

Արարչութիւն *s.* creation.

Արաց *s.* sixth ancient month of the Armenians.

Արբանեակ, եկի, եկաց *s.* footman, groom, waiter; servant; - մուրակի, *ast.* satellite.

Արբանեկեմ, 'եջի *vn.* to serve; - ցանկութեանց, to be the slave of one's passions.

Արբանեկութիւն *s.* service.

Արբեալ *a.* drunk, inebriated, intoxicated; **գան** -, whipped, beaten with a stick.

Արբիլք *s.* inebriety, drunkenness.

Արբեմամ, եցայ *vn.* to get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Արբեցող *s.* drinker.

Արբեցութիւն *s.* drunkenness, intoxication, inebriation; - **ախտից**, intoxication of the passions; - **հրճուանաց**, transport of joy; **գմայլել - թեմբ**, to enjoy drunkenness.

Արբեցուցանեմ, ուջի *va.* to intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Արբշիւ, չաց *s.* tippler, tipsy.

Արբշտութիւն *s.* drunkenness, inebriation; **յ-հասանել**, to intoxicate, to get drunk, tipsy.

Արբումն *s.* act of drinking; drink.

Արբունք, ունջ *s. pl.* puberty, age of

puberty; **յ-ս հասանել**, to attain the age of puberty, to grow; **յ-ս հասեալ**, adult, pubescent, marriageable.

Արբուցանեմ, ուջի *va.* to give to drink, to soak; to water, to steep.

Արբուցիչ *a.* who makes one drink.

Արբուցումն *s.* the act of making one drink; the act of watering.

Արգահատանք *s. pl.* **Ս. Արգահատութիւն**.

Արգահատեմ, եջի *una.* to have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat, to demand, to intercede.

Արգահատութիւն *s.* compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Արգանակ, աջ *s.* broth.

Արգանդ, ի *or* **ոյ** *s.* matrix, womb, belly, bosom; abdomen; **գող, անցք - ի**, vagina.

Արգասաւոր, աջ *a.* fertile, fruitful, abundant, fecund.

Արգասաւորութիւն *s.* fertility, fecundity, abundance.

Արգասիք, սեաց 's. *pl.* fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Արգաւանդ *a.* fertile.

Արգաւանդահող *a.* fertile soil.

Արգաւանդութիւն *s.* fertility.

Արգել, Արգելք *s.* hindrance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison; contrary, opposing; - **եկեղեցական**, interdict; - **առնել, արկանել, ընել**, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass; **յարկանել**, to arrest, to imprison, to immer, to encloister.

Արգելական *a.* encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Արգելան, Արգելանոց *s.* arrest, detention, prison; lazaretto, quarantine; **գնել** *յ-ս*, to arrest, to imprison.

Արգելականք *s. pl.* cloister.

Արգելեմ, եջի **Ս. Արգելում**.

Արգելոց *s.* park, close; cloister.

Արգելում, ելի *va.* to hinder, to obstruct, to arrest; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to disturb.

Արգելումն *s.* forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hindrance; — *եկեղեցական*, interdict.

Արդյ *a.* important, considerable; efficacious; working; — *օր*, a working day.

Արդ conj. *ad.* now; accordingly; at present, now, presently, recently, lately; — *իսկ*, just now, directly, newly, very lately.

Արդածին *a.* new-born.

Արդատունկ *a.* new planted.

Արդար, *ոչ a.* just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate; *ad.* justly, equitably, truly.

Արդարաբան *a.* veracious, just.

Արդարազնաց, **Արդարազնացիկ** *ad.* just, upright, honest, innocent.

Արդարագործ *a.* just, equitable, upright; justifying.

Արդարագործութիւն *s.* justice, equity, integrity, probity; justification, act of justifying.

Արդարադատ *a.* that judges equitably, just, equitable.

Արդարադատութիւն *s.* equitable judge-ment.

Արդարալուծ *a.* justly tormented.

Արդարախոհ *a.* that thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արդարախօս *S.* Արդարաբան.

Արդարակ *a.* just, equitable, upright, innocent.

Արդարակշիւ *a.* who weighs, judges equitably, just, equitable.

Արդարակրող *a.* very just, upright.

Արդարամիտ *a.* innocent, just, honest.

Արդարանամ, *ացայ vn.* to justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արդարապէս *ad.* justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արդարասէր *a.* that loves justice, just, upright.

Արդարաւժիտ *a.* sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արդարացի *a. ad.* just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արդարացուցանեմ, *ուցի va.* to justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save; — *զանձն*, to make excuses; — *ն*, justification. [cative].

Արդարացուցիչ *a.* justifying, justifying.

Արդարեւ *ad.* truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really.

Արդարութիւն *s.* justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արդեան *S.* Արդի.

Արդեօք *ad.* perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed; *կամիք* —, will you? *ոչ կարեմ* —, I cannot; *այնչափ իմաստուն է, որպիսի ոչ դք* —, he is as learned as any one; *չգիտեմ արարից* — *թէ ոչ*, I know not whether I shall do it or not? *հարցանէք թէ — սիրեցեմ զձեզ*, you ask if I love you? *մի* —, God forbid! [now; before].

Արդէն, **Արդէն իսկ** *ad.* already, even

Արդի, *դեպք a.* present, new, recent, modern; — *ծնեալ*, newly born; — *ք*, the moderns.

Արդիւն *S.* Արդիւնք.

Արդիւնաբեր, **Արդիւնական** *a.* meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արդիւնանամ, *ացայ vn.* to be carried into effect, to produce some effect or fruit. [դիւնաբեր.

Արդիւնաշատ, **Արդիւնատու** *S.* Արդիւնատրեմ, *եցի va.* to fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արդիւնատրութիւն *s.* production, fruit, utility. [man.]

Արդիւնարար *a. s.* fruitful; husband.

Արդիւնարարութիւն *s.* production; tillage, agriculture.

Արդիւնացուցանեմ, *ուցի va.* to make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արդիւնաւոր, *աց a.* meritorious, useful, fruitful.

Արդիւնաւորիմ, *եցայ vn.* to be meritorious or fruitful. [fruit, utility].

Արդիւնաւորութիւն *s.* fecundity;

Արդիւնք, *դեանք s. pl.* production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality; *արդեամբք*, *ad.* in effect, really, actually, positively; *յս ամէլ*, to effect, to execute, to fulfil; *բանքն — լինէին*, the words were fulfilled, realized; *իրացն իսկ — ազադակեն և վկայեն*, the actions speak for themselves; — *իրաց*, experience; *յարդեանց իրացն*, by experience.

Արդկեմ, *եցի va.* to polish up; — *զկտաւիս*, to iron linen.

Արդհարսունք *sf. pl.* new-brides.

Արդն, *դունք s.* lance, spear.

Արդնակիր, **Արդնաւոր** *a.* javelin-bearer, pikeman.

Արգելնիէց *a.* tilter; - լինել, to tilt;
- խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արդու, *այ s.* artabe, epha, (an ancient measure of the capacity of 65 litres).

Արեդ, *ի s.* sun: the eighth ancient month of the Armenians; - քաղաք, *որ.* city of the sun, Heliopolis; *յ-* կուսէ, on the eastern side.

Արեգակն, *ական, կուսիք, կանց s.* sun; *S.* Արեւ.

Արեգակնաբար *ad.* sunlike.

Արեգակնակ *s.* balcony.

Արեգակնակէզ *a.* burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաձեւ *a.* where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային *a.* solar.

Արեգակնապէս *S.* Արեգակնաբար.

Արեգակնառես *a.* where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ *a.* shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգակէս *a.* bright, luminous.

Արեգդէմ *a.* exposed to the sun.

Արեգունի *a.* sunny. [warm.

Արեգիւր *a.* warmed by the sun,

Արեկ *a.* strong, violent.

Արեկան *s.* jaundice.

Արեւակից *a.* of the same blood, consanguineous, kindred, relation.

Արեւակցութիւն *s.* consanguinity, kindred.

Արեւաձեւ *a.* bloody, sanguinary.

Արեւ, *ու. s.* sun; light; life, day; *յ-* աւ դալ, to come in broad, day-light, to come before the sun sets; *յ-* ն երգնու, to swear by one's days or life; *զքաղցր -ն* յայաց հանել, *զրկել յ-*է, to deprive of light, to blind; *յ-*է արկանել, *զ-* հատանել, to murder, to kill; to lose one's life; *ի մտանել -ու,* the setting of the sun; *յեւանել, ի ծագել -ու,* the rising of the sun; *լմպել յ-* ուրուք, to drink to the health of some one, to toast; *մուսք, ելք -ու,* sun set or -- down, sun rise.

Արեւագալ, *ի s.* day-break, dawn, sun rise.

Արեւադարձ *s.* tropic.

Արեւադէմ *s.* bot. vanilla; heliotrope.

Արեւադիտակ *s.* helioscope.

Արեւածաղիկ *s.* bot. litmus, turnsole, sun-flower.

Արեւածայրք *S.* Արեւագալ.

Արեւակայք *s.* solstice.

Արեւակէզ *a.* tanned; - լինել, to be sun-burnt. [stroke.

Արեւաշար լինիւմ *vn.* to have a sun-

Արեւաշարք *S.* Արեւագալ.

Արեւամերձ, Արեւամերձութիւն *s.* perihelion.

Արեւանմանութիւն *s.* parhelion.

Արեւաչափ (գործի) *s.* heliometer.

Արեւապաշտ *a.* who worships the sun.

Արեւացոյց (գործի) *s.* gnomon.

Արեւացուցակ *s.* sun-dial.

Արեւափառ *a.* splendid, brilliant.

Արեւելագէտ *s.* orientalist.

Արեւելաժառանգ *a. s.* conqueror or master of the eastern regions.

Արեւելակողմ, Արեւելակողս *s.* eastern region, East.

Արեւելանշան *a.* that has appeared or shone in the East.

Արեւելայ, եայց *a. s.* oriental; -ք, արեւելիք, the orientals; the eastern regions.

Արեւելեան *a.* oriental, eastern; Հողմն -, east-wind; երկիր, հողմն -, East, eastern region.

Արեւելք, ելից *s. pl.* East; sun rise; eastern regions, the orientals; դարձանել յարեւել, to set towards the East; կորուսանել, շփոթել դարեւել, to turn from the East. [ing term).

Արեւիկ *s.* little or sweet sun (jest-

Արեւիւշտ *a.* ungrateful.

Արեւկայ *a.* a sunny day; fine weather.

Արեւմուտք, մուկ *s. pl.* West; sun set; the western nations; յարեւմուտ կողս, westerly, towards the west.

Արեւմտեայ, եայց *s.* west; -ք, the western nations.

Արեւմտեան *a.* westerly, western, west; Հողմն -, west, westerly wind; Հողմն -, west, western region.

Արեւառութիւն *s.* health; toast; լմպել յ- ուրուք, to give a toast, to drink to the health of some one.

Արեւորդիք *s. pl.* sons or worshippers of the sun.

Արդն *s.* alum.

Արես, *ի s.* Mars, (god and planet); -ի or -եան դաշտ, field of Mars.

Արթնի, *յ-* *ad.* awake.

Արթնական *a.* watchful, vigilant.

Արթնանամ, ացայ *vn.* to awake.

Արթնութի *s.* watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն, թնց *a.* watchful, that does

not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful; - *կալ*, to watch; *բռնիկ* - *լինիմ*, to doze, to drowse, to be half asleep.

Արժան, *ից* *a.* worthy, proper, suitable, fit; cheap; *s.* dignity; right, equity, justice; - *է*, it suits, it befits, it is necessary; *ոչ է* -, it is not just, necessary, convenient; - *համարել*, to judge worthy; to deign; *ոչ - համարել*, to disdain, to judge unworthy; - *էն էր*, was it necessary? - *է իրաւ է*, it is just to, fit; *յս* -, *սալ*, *վաճառել*, *գնել*, to give, to sell, to buy cheap or cheaply. [*thy.*]

Արժանազոյ *a.* laudable, praise-worthy.

Արժանատառնից *a.* worthy heir.

Արժանալուր *a.* that deserves to be heard.

Արժանահայց *a.* justly demanded; that demands worthily.

Արժանահաս *a.* that happens deservedly, worthy.

Արժանահասոյց *a.* paid justly.

Արժանահաւատ *a.* credible, worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Արժանանամ, *ացայ տ.* to be worthy, to deserve, to make one's self worthy.

Արժանապատիւ *a.* worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Արժանապատուութիւն *s.* dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Արժանապէս *ad.* worthily.

Արժանալոյնէլ *a.* worthy, just; very suitable, becoming.

Արժանացուցանեմ, *ուցի տ.* to make worthy.

Արժանաւոր *a.* that deserves, worthy, just, meritorious.

Արժանաւորեմ, *եցի տ.* to deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Արժանաւորեմ, *եցայ տ.* to be worthy, to merit.

Արժանաւորութիւն *s.* dignity, merit.

Արժանափառ *a.* worthy of glory, that deserves to be glorified.

Արժանեմ, *եցի տ.* - *արժանս*, to coin, to mint; to stamp, to impress.

Արժանընդունակ, *Արժանընկալ* *a.* that is worthy of being received or granted, agreeable.

Արժանի *a.* worthy, that deserves something; just, convenient, suitable,

decent, proper; - *համարել*, to deign; *գնալ* -, to go worthily, conformably; -, *բոս արժանեցին*, *յ-*, *ad.* worthily, justly, suitably; - *լինել*, to be worthy, to deserve; - *անել*, *S.* *Արժանաւորեմ*.

Արժանիք, *նեաց s.pl.* dignity, merit, importance; *բոս արժանեաց*, worthily, meritoriously. [*stamp.*]

Արժանից *s.pl.* dignity, merit: coin,

Արժեմ, *եցի տ.* to cost, to amount, to stand in; to be worth; *հաւասար* -, to be equivalent.

Արժեցուցանեմ, *ուցի տ.* to estimate, to price, to value.

Արժեքին *s.* prime cost, cost price.

Արժեք, *Արժողութիւն* *s.* value, price.

Արի, *բոյ*, *բեաց* *a.* valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave; *Արիք*, the Persians.

Արիաբար *ad.* valiantly, valorously, courageously, manly, bravely, strongly, vigorously; resolutely, generously, magnanimously.

Արիական *a.* masculine, manly, strong; valiant, courageous; - *աղք*, the Persian nation.

Արիանամ, *ացայ տ.* to have courage, energy, to be strong, to be notable for courage.

Արիանոս, *ի s.* Arian.

Արիացուցանեմ, *ուցի տ.* to encourage, to embolden, to strengthen.

Արիութիւն *s.* valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Արիւն, *րեանց* *s.* blood, kin; - *խաղող*, unpressed wine, must, wine; *աւ րեամբ ներկել*, *լաղախել*, to imbue with blood, to spot with blood; - *հեղուլ*, to shed blood, to kill, to wound; - *հանել*, to bleed; *հոսումն արեան*, hemorrhage; *կցորդ արեան*, who sheds blood with another, consanguineous, of the same blood, related; *S.* *Արածոյժ*.

Արիւնագոյն *a.* of a blood colour, red, sanguine.

Արիւնաղանդ *a.* bloody.

Արիւնաթաթաւ *a.* bloody, dyed, stained with blood.

Արիւնալից *a.* full of blood.

Արիւնախանձ *a.* bloody, bloodthirsty, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood. [*blood.*]

Արիւնախառն *a.* bloody, mixed with *Արիւնակալ*, *այ s.* vessel to hold blood, cup of libation.

Արիւնահան, Արիւնահեղ *a. s.* sanguinary; murderous, bloodshedder.

Արիւնահեղութիւն *s.* bloodshed, slaughter, massacre, carnage, bloodiness.

Արիւնահոս *a.* bleeding, bloody.

Արիւնայեղութիւն *s.* abundance of blood.

Արիւնային *a.* sanguine, that abounds in blood, sanguineous.

Արիւնանամ, աջայ *vn.* to be turned or changed into blood; to become red.

Արիւնաներկ *a.* coloured with blood.

Արիւնանշան *a.* marked with blood.

Արիւնաշատ *a.* who has much blood, sanguine. [blood shed.

Արիւնապարտ *a.* responsible for

Արիւնասակաւ *a.* who has little blood.

Արիւնասէր *a.* that loves blood, sanguinary.

Արիւնարբու *a.* blood-sucking, bloody, sanguinary, bloodthirsty.

Արիւնացայտ *a.* who emits blood, bloody.

Արիւնեմ, եջի *va.* to bleed.

Արիւնեւանդ *a.* colour of blood, red, bloody.

Արիւնընծայ *a.* offered with the blood.

Արիւնհեղութիւն *S.* Արիւնահեղութիւն.

Արիւնհոսութիւն *s.* hemorrhagy.

Արիւնոռդ *a.* watered with blood.

Արիւնոտ *a.* sanguine, full of blood.

Արիւնորակ *a.* having the colour of blood, sanguine, red.

Արիւնուշտ *a.* bloody, full of blood; sanguinary, bloodthirsty.

Արծաթ, ոյ *s.* silver; coin, money, species; -ոյ տալ, վաճառել, to sell for ready money; քերել զ-, to take or wear the silver off; անօթ -ոյ, a silver vase. [*s.* slave.

Արծաթադին *a.* bought for money;

Արծաթադոյն *a.* silvery, having the colour of silver.

Արծաթագործ, ի, աջ *s.* silversmith; *a.* silver. [silversmith.

Արծաթագործութիւն *s.* trade of a

Արծաթազօծ *a.* silvered.

Արծաթազօծեմ, եջի *va.* to silver, to plate, to wash with silver.

Արծաթածրար *a.* that hides or has hidden the money. [silver.

Արծաթահանք, հանաց *s. pl.* mine of

silver, silversmith; մուլից *s.* melter of silver with silver; that is entirely of silver.

Արծաթաճաճանջ *S.* Արծաթափայլ.

Արծաթապատ *a.* silvered.

Արծաթառու *a.* that has received or borrowed money.

Արծաթասէր *a.* that loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Արծաթալաճառ *s.* silversmith, who sells silver-plate; money-changer.

Արծաթարար, աջ *s.* silversmith.

Արծաթափայլ *a.* shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Արծաթեղէն *a.* silvery, made of silver; *s.* silver plate.

Արծաթեմ, եջի *va.* to silver.

Արծաթի *a.* silvery, made of silver; *s.* silver-coin.

Արծաթումն *s.* silvering.

Արծաթունակ *s.* trunk; poor-box.

Արծաթսիրութիւն, Արծաթբաղնութիւն *s.* love of money, avarice.

Արծարանեմ, ծի, Արծարծեմ, եջի *va.* to stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Արծարծիւ *a.* kindler.

Արծարծումն *s.* rekindling.

Արծիւ *S.* Արծուի.

Արծնեմ, եջի *va.* to enamel.

Արծուառիւծ *s.* griffin.

Արծուաքար *s.* eagle-stone.

Արծուէնշան *a.* that has the sign of an eagle; *s.* eagle (standard).

Արծուի, ծուղ, ծուռաց *s.* eagle; ձաղ-արծուղ, eaglet; էգ - , eagless.

Արծուռնին *a.* that has an aquiline nose.

Արկած *a.* endorsed, cloathed.

Արկած, էջ *s.* misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Արկանելի *s. a.* clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Արկանեմ, արկի *va.* to cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to, to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix; ի մէջ - զանձն, to intermeddle, to intrude, to enter; - ի մէջ, ի ներքս, to thrust in, to introduce, to mix; - ի միտս, to insinuate; - զանձն ընդ, ի ներքոյ, to undergo; - զիւրեւ, զանձամբ, to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self; -

ափա, to make bricks; - զկալ, to winnow corn; - ողորմութիւն, to pity; - ընդ յետան, ընդ սրոյց, to whet, to sharpen; - ընդ սղոցաւ, to saw; - ջուր, to pour water; գութս - , to pity; խումկ - , to cense, to perfume with incense; ի ինգիր - , to seek, to trouble one's self to find; ձայն - , to cry, to scream, to shriek; վարձս, սակ - , to bargain, to make an agreement, to contract; վիճակ - , to cast or draw lots; ի կիր, ի վար, ի գործ - , to use, to employ, to make use of; ձեռն - , to undertake; - ընդ աստիկութեանք, to make doubtful, to doubt; - ի մոռացոնս, to forget; - դնան ի վտանգ, to place one's self in danger; - ի յուսահատութիւն, to reduce to despair.

Արկանիմ, արկայ *vp.* to throw one's self, to fall; to dress one's self.

Արկղ, կեղաց *s.* chest; caisson; trunk, box; ղնել յարկեղ, to pack up, to put in a chest; հանել յարկեղէ, to unpack.

Արկղագործ, Արկղակերտ *s.a.* trunk-maker, box-maker; made like a box or trunk.

Արկղակալ, ալ *s.* cashier. [box.

Արկղիկ *s.* casket, cash-box, small

Արկնոց *S.* վանդակ.

Արկուած *S.* Արկած *s.a.*

Արհամարհ *a.* despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Արհամարհանք *s.pl.* contempt, disdain; outrage, offence, injury; արհամարհանք *ad.* disdainfully, contemptuously.

Արհամարհեմ, եցի *va.* to despise, to repulse, to disdain; to aggrieve, to offend; to vex; to debase.

Արհամարհիչ, Արհամարհոս *a.* contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Արհամարհութիւն *s.* contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Արհաւիրք, արայ *s.* fright, terror, great and sudden fear, dread, consternation, shock.

Արհեստ, etc. *S.* Արուեստ, etc.

Արձագանգ, ալ *s.* echo; resound, repercussion; - աալ, to echo.

Արձակ, ալ *a.* free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaic; - բան, prose; -

համարձակ, boldly, frankly; --, freely.

Արձակագրան *s.* prose-writer.

Արձակահէր *S.* Հերարձակ.

Արձակավայրք *s.* suburbs; outskirts (of a town).

Արձակաբաղաբ *s.* open town, country town; without fortification.

Արձակաբայալ *a.* free, that goes without hinderance, freely.

Արձակեայն *sf.* woman divorced by her husband.

Արձակեմ, եցի *va.* to untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to fling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss; - ի մեղաց, to absolve; - բարինս պարտապաւ, to sling; ձայն - , to scream, to cry; աչս - , to ogle, to cast eyes on; - շառագայթս, to cast a brilliancy, to shine; բոցս, կայծակունս - , to sparkle; կեցս - , to fling, to yerk; նետս - , to draw the bow; հրացան - , to let off a gun; հրեւ - , to fire a cannon; - զկին, to divorce; - զատեան, to dismiss the session; - զղբ, to dismiss a person; փուռ - , to fart, to break wind.

Արձակերասան, Արձակերասանակ *a.* ad. unbridled, unruly; helter-skelter.

Արձակիմ, կեցայ *vn.* to be untied, delivered, detached, liberated.

Արձակիչ *a.* who delivers, unties, liberates.

Արձակումն *s.* deliverance; shoot; disbanding troops; dismission; - ի մեղաց, absolution; - հրացանի, discharge; - կնոջ, divorce.

Արձակուրդ *s.* leave, holidays; *S.* Արձակումն.

Արձան, ալ *s.* column; statue, figure, image, idol; instrument, writing; Հերակլեանք, the pillars of Hercules; կալ - անմուայ, to become an eternal monument.

Արձանագիր, գրաց *s.* inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Արձանագործ *a.* stone, stony; *s.* *S.* Անգրիագործ.

Արձանագործութիւն *S.* Անգրիագործ.

Արձանագրեմ, եցի *va.* to inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն *s.* acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական *s.* register; epitaph; funeral sermon.

Արձանանամ, աջայ *vn.* to become like a statue, to be firm, fixed; to stop; to stand, to stand upright.

Արձանացուցանեմ, ուցի *va.* to convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն, Արձանումն *s.* stability; representation; establishment.

Արձանունակ *S.* Վիմանին.

Արձէնք *s.* pl. pitch-fork.

Արձող *s.* hoop-net, net, snare, toils.

Արձիճ *S.* Կապար.

Արմ, ի *s.* stump, root; stem, set, block, chump; առ արմամբ խել, to eradicate; առ արմին դնել, to place near the root.

Արմանամ, աջայ *vn.* to be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ, ոց *s.* root; stump; trunk, stem; source, origin, cause; —ա առ նուր, արձակել, to take root.

Արմատագէտ *s.* botanist.

Արմատախել առնեմ, Արմատախելեմ, էջի *vn.* to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական *a.* radical. [herbs.

Արմատակեր *a.* that eats roots or

Արմատանամ, աջայ *vn.* to take root, to take hold, to grow.

Արմատաքինջ *a.* extirpated.

Արմատաքի *ad.* rootedly, radically; — խել, to pull up by the roots, to eradicate, to displant, to grub up; — խլումն, eradication. [phenix.

Արմաւ, ու, ոց *s.* date; date-tree;

Արմաւաստան *s.* spot planted with palm-trees.

Արմաւենի *s.* palm-tree, date-tree; palm; branch of a palm-tree, palm; իւղ արմաւենւոյ, palm-oil.

Արմն *S.* Արմ.

Արմնիմ *S.* Արմատանամ.

Արմուկ, Արմուկն *s.* elbow; fore-arm; արմկամբ խել, մկել, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմուկ, տեայ *s.* corn, corn-crops; production, fruit, product.

Արշալոյս, Արշալուրդ *s.* dawn, day-break, twilight, aurora; *S.* Արշալուրդ.

Արշաւ *s.* course.

Արշաւակի *ad.* currently, rapidly.

Արշաւահանդէս *a.* that runs, races; olympic.

Արշաւան, նայ *s.* course; eruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition; —ք ձիւյ, league (four kilometres, two and a half English miles).

Արշաւասոր *a.* that runs rapidly.

Արշաւեմ, էջի *vn.* to run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեմ, էջի, Արշաւեցուցանեմ, ուցի *va.* to gallop, to cause to gallop; to make run; to force one to make an excursion, invasion.

Արշոյր, արուրի *s.* latten, brass.

Արու, ուայ *a.* male.

Արուագէտ *a.s.* sodomite.

Արուագիտութիւն *s.* sodomy.

Արուախեղդ *a.* that chokes the males.

Արուական *a.* male, masculine.

Արուամոլ *S.* Արուագէտ.

Արուայիկ *a.* arabian.

Արուարձական, Արուարձային *a.* bordering, frontier, neighbouring.

Արուարձան, աջ *s.* suburb.

Արուարձանեայք, էայց *s.* pl. inhabitants of a suburb; outskirts, suburbs.

Արուք *a.* meager, thin, dry, barren.

Արուեստ, ից *s.* art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle; —ազատական, մեքե. նական, գեղեցիկ —ք, the liberal, mechanical, fine arts.

Արուեստաբար *ad.* artistically.

Արուեստագէտ *a.s.* artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն *s.* knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, skilfulness.

Արուեստագիր *s.* a. calligrapher; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ *a.* s. inventor, author, master.

Արուեստախառն *a.* artificial.

Արուեստախօս, etc. *S.* Ճարտարախօս, etc.

Արուեստական *a.* s. technical, artificial; artful; factitious; skilful; mu-

sical; musician, composer; music, symphony.

Արւեստասկեալ *a.* affected, studied, formal, stiff, finical.

Արւեստասկեմ, եցի *va.* to make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արւեստասկեալուած *s.* manufacture; -ս յօրինել, to manufacture; *a.* embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արւեստասկից *s.* companion, associate in the same art.

Արւեստասկութիւն *s.* artifice; affectation, scrutiny.

Արւեստահանդէս *s.* exhibition.

Արւեստահեալ *a.* woven or made with art. [fitted.

Արւեստաշարմար *a.* well made, well [made.
Արւեստանոց *s.* workshop, workroom.

Արւեստաշէն *a.* well made; skilfully

Արւեստասպետ *s.* master of arts, foreman, overseer; chief artist.

Արւեստասպէս *ad.* skilfully, ingeniously, with art.

Արւեստասեր *a.* industrious, who works diligently, skilful, ingenious, artful.

Արւեստասար *s.* artisan, artist, workman, manufacturer, maker; *a.* artificial, ingenious; artful.

Արւեստասարեմ, եցի *va.* to make with art; to invent, to find.

Արւեստասարութիւն *s.* artifice.

Արւեստագիտութիւն *S.* Արւեստագիտութիւն.

Արւեստեմ *S.* Արւեստակեմ.

Արուէդ, ւիզայ *s.* hermaphrodite, androgyne.

Արուծիւն, Արուծիւն *s.* virility, manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուեակ, սեկի *s.* Venus, Lucifer; devil.

Արջ, ոչ, ուշ *s.* bear; - մասակ, she-bear; կորիւն արջու or արջուկ, bear's cub.

Արջային *a.* arctic.

Արջապան *s.* bear-ward.

Արջաւ, ոչ *s.* ox; -բ, cattle.

Արջաւամահ *s.* mortality of cattle.

Արջաւամորթ *s.* skin or hide of an ox.

Արջաւաղիւ *s.* pizzle; whip.

Արջասպ, ոչ, Արջասպի, ի *s.* vitriol.

Արջագաւառ *s.* raven, crow.

Արջնագգետ *a.* dressed in a black or dark coat.

Արջնաթոյր *a.* black, dark; dull, sad, melancholy.

Արջնառես, Արջնաստակ *a.* dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջեղեղ *s.* bot. fennel-flower.

Արջտակ *s.* bot. truffle. [soil.

Արտ, ոչ *s.* field, piece of arable land, Արտաբերեմ, եցի *va.* to utter, to pronounce.

Արտաբերութիւն *s.* pronunciation.

Արտադրեալ *a.* produced; -ն, product. [express.

Արտադրեմ, եցի *va.* to produce; to Արտադրութիւն *s.* production, generation, reproduction; expression; -

Հաւատոյ, creed. [sate.

Արտադեղում, եղայ *vn.* to extravasate. Արտադեղումն *s.* extravasation.

Արտալած *a.* driven out, banished, exiled.

Արտալածեմ, եցի *va.* to drive out, to banish, to exile. [dem.

Արտախոյր, ուրի *s.* tiara, mitre, dia-

Արտախուրակ, աջ *s.* cover, veil; *S.* Արտախոյր.

Արտախուրեմ, եցի *va.* to crown.

Արտակենդորոն *a.* excentric.

Արտակենդորոնութիւն *s.* excentricity.

Արտաշալածեմ *S.* Արտաշածեմ.

Արտայայտ *a.* ad. evident, clear; evidently.

Արտայայտեմ, եցի *va.* to declare, to express, to utter.

Արտաշէկ *S.* Արտաշէկ.

Արտաշիկազոյն *a.* very or more ardent, much inflamed.

Արտաշիկանամ, աջայ *vn.* to become ardent or red, to catch fire, to inflame.

Արտաշիկութիւն *s.* ignition.

Արտաշնչանամ, չաջեալ *vn.* to expire, to die.

Արտաշնչեմ, եցի *va.* to expire, to die; to exhale; to exude, to perspire, to transpire.

Արտաշնչութիւն *s.* perspiration, exudation, exhalation; vapour.

Արտաշափ *s.* land-surveyor.

Արտաշափեմ, եցի *va.* to survey; to measure (land).

Արտաշափութիւն *s.* land-surveying.

Արտապողոտայ *a.* strayed, out of the road.

Արտասահմանեմ *S.* Արտաբերեմ.

Արտասահմանութիւն *S.* Արտաբեր.

Արտասանեմ, եջի va. to pronounce, to utter, to articulate, to sound, to recite.

Արտասանութիւն s. pronunciation, articulation, recitation.

Արտասուաբեր a. that causes, produces tears, that weeps.

Արտասուագին a. ad. melting in tears, all in tears, weeping; lamentably.

Արտասուագող a. that cries while weeping.

Արտասուաթոր a. lachrymal, that sheds tears.

Արտասուալիր, Արտասուալից a. tearful, all in tears; weeping.

Արտասուախառն a. mixed with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ S. Արտասուաթոր.

Արտասուակից, Արտասուակցորդ a. that weeps with, that participates in the sorrow of another; - լինիմ, to weep together; to console.

Արտասուայեղց a. melting in tears, weeping.

Արտասուեմ, եջի vn. to weep, to shed tears; to lament, to groan, to complain; to deplore. [rable.

Արտասուելի a. lamentable, deplorable.

Արտասուք, սուաց s. pl. tears, lamentation; յարտասու հարկանել, լուծանել, to melt in tears; արտասուք, with tears; ջերմարտասու, to cry bitterly;

լալ ջերմարտասուք, to cry bitterly; ալք յարտասու, with tears in the eyes; արտասուքն թանալ, ոռոգել, to water with tears; - հոսէին յաչաց նորա, the tears ran from his eyes; սրբել զարտասու յաչաց, to dry one's tears.

Արտավար, աջ s. husbandman; ground for tillage, arable land.

Արտավայեմ, եջի va. to shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին, քնոց a. exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնայարդար a. that is only outwardly clean, false, feigned, pretending; - առաքնութիւն, pretending, deceptive virtue.

Արտաքնոց s. privy, necessary.

Արտաքոյ pr. ad. out, abroad; outwardly, outward, externally; - քաղաքին, out of town; - ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք s. pl. outward appearance, external part.

Արտաքուստ ad. out, outwardly, ex-

ternally; սուգն - միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս ad. out, outwardly.

Արտաքսեմ, եջի va. to put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսումն s. exclusion; expulsion.

Արտեմիս, Արտեմուհի S. Անահիտ.

Արտեւան, ի, նայ s. top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice; - ունք pl. eye-lid, eye-lash.

Արտիկ s. wild sheep.

Արտոյտ, տուտի s. lark, skylark.

Արտորայ, էջ, Արտորեայ, բէից s. field, country.

Արտուղի a. stray, misled; - շաւիղ, by-way; ըստ - անկանել, մղորել, to go wrong way, to err.

Արտունութիւն, Արտունութիւն s. privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտօսր s. tear; S. Արասուութիւն.

Արտօսրաբեր, etc. S. Արտասուաբեր, etc. [weeps.

Արտօսրահառաչ a. that sighs and **Արտօսրահոս S. Արտասուաթոր.**

Արփ S. Արփի.

Արփագեղք s. pl. sun and moon.

Արփաթեւեմ vn. to fly in the air.

Արփամերձ a. near the sun.

Արփեան, փենից, Արփենի a. solar; luminous, bright, celestial.

Արփի, փոյ, փեաց s. sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour. [or light.

Արփիաբնակ a. that dwells in heaven

Արփիագեղ a. beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիագնաց a. that walks boldly in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ a. adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական S. Արփենի.

Արփահառաչ, հրատ or ճաճանչ a. very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիաշեմ a. that walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արքայ, էջ s. king; prince, monarch, potentate, sovereign; արքայից - , king of kings, emperor; Կեցցէ - , God save the King! long live the King!

Արքայաբար ad. royally.

Արքայադունդ s. royal regiment or guard.

Արքայազն, զուհի, զանց *s.* royal prince.

Արքայական *a.* royal.

Արքայակերպ *a.* royal; *ad.* kinglike, kingly, royally.

Արքայանիստ *a.* where the king resides; - քաղաք, *s.* capital.

Արքայաշէն *a.* made or built by the king; royal, magnificent.

Արքայաշուք, Արքայապատիւ *a.* that has royal honour; royal.

Արքայաջուր *s.* aqua-regia.

Արքայասպան *s.* regicide.

Արքայատուր *a.* given by the king.

Արքայաթոն *s.* palace or city of the king.

Արքայիկ օձ *s.* basilisk (lizard).

Արքայիկազնի *s.* walnut-tree or almond-tree. [*ce.*]

Արքայորդի *s.* son of the king, prince.

Արքայութիւն *s.* royalty, reign, kingdom; heaven, paradise.

Արքայուհի *sf.* queen; Կեցցէ՛ - God save the Queen!

Արքեան *a.* royal; - Թագաւորութիւն, reign; - տիկին, queen, royal princess. [*tropolitan.*]

Արքեպիսկոպոս *s.* archbishop, metropolitan.

Արքեպիսկոպոսական *a.* archiepiscopal. [*ric.*]

Արքեպիսկոպոսարան *s.* archbishop-palace.

Արքեպիսկոպոսութիւն *s.* archiepiscopacy.

Արքեմանարիւս *s.* archimandrite.

Արքունական *a.* royal; - Ճանապարհ, great thoroughfare, high-road.

Արքունատուր *a.* given by the king or Court.

Արքունի *a.* royal; aulic; - Ճանապարհ, պողոտայ, high-way, road-way.

Արքունիք. նեայ *s.* palace, royal residence; court, courtier; յարքունիս աշուղ, գրաւեւ, to confiscate.

Արքունուստ, յ- *ad.* from the Porte or Grand-Seignior's court; from the public treasure.

Արօս, Ի *s.* bastard.

Արօսի *s.* sorb-tree, beam-tree; sorb, sorb-apple.

Արօս, Ից *s.* pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Արօսական *a.* *s.* that pastures, eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture, herdsman, shepherd; pasturage. [*plough.*]

Արօր, ոյ, Ի *s.* plough; - առնեմ, to

Արօրագիր *s.* ploughman, plougher, husbandman; *a.* ploughed up, tilled; - , արօրաձիգ առնել, to plough up, to till; - լինել, to be ploughed up or tilled. [*նեւ.*]

Արօրագրեմ, եջի *S.* Արօրագիր առ-

Արօրագրութի *s.* tillage, ploughing.

Աւագ, աջ *a.* greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior; - շաբաթ, holy-week; - ուրբաթ, good-friday; - սեղան, խորան, high altar.

Աւագագոյն *a.* older.

Աւագախումբ *a.* composed of nobility; - առեան, assembly of emperors, kings, etc.

Աւագամեծար *a.* noble, excellent, much honoured, very estimable.

Աւագանամ, աջայ *vn.* to ennoble one's self.

Աւագանի *s.* court, nobility, grandee.

Աւագափող *s.* trombone.

Աւագերէց *s.* archpriest, parish-priest.

Աւագոյթ *s.* old age.

Աւագորեար *s.* court, nobility.

Աւագութիւն *s.* greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Աւագուհի *sf.* lady; - վանաց, prioress, abbess.

Աւագիկ *ad.* there is, here is.

Աւաղ, ոյ *s.* sand, gravel; powder; - ջանել, to gravel; խրել յ-ի, to run upon a sand, to stick fast in the sand; շփել-ով, to scour with sand; տեղի, փոս - ոյ, sand-pit; Ժամացոյց յ-ոյ, hour-glass.

Աւաղակ, աջ *s.* thief, robber, rifier; assassin, brigand, high-wayman.

Աւաղակաբար *ad.* like brigands.

Աւաղականոց *s.* receptacle for thieves. [*sand.*]

Աւաղակապ *a.* bound or confined by

Աւաղակապետ *s.* captain of robbers.

Աւաղակեմ, եջի *va.* to assassinate, to plunder, to rob.

Աւաղակոյս *s.* sand-banks, shelves, quick-sands, downs; *a.* gathered together like sand, numerous.

Աւաղակութիւն *s.* robbery, depredation, assassination.

Աւաղակուս *a.* full of robbers; who loves robbery.

Աւաղահիմն *a.* built on the sand.

Աւաղաման *s.* pounce-box, sand-box.

Աւազան, *այ s.* basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin; - *ձկրառութեան*, font, baptistery. [ble.]

Աւազանման *a.* like sand, innumera-

Աւազաբեղ *S.* Աւազակոյտ.

Աւազաշին *S.* Աւազահիմն.

Աւազակու *a.* fallen or ruined from having been built on sand.

Աւազեղէն *a.* sanded, sandy, sandish.

Աւազեմ, *եղի va.* to sand, to gravel.

Աւազին, Աւազուտ *a.* sandy, gravelly; - *բ.* sand-banks, quick-sands, downs; sand-pit; *խրել յ-ս*, to run upon a sand. [plain, to lament.]

Աւալ *int.* alas! - *ս արկանել*, to com-

Աւազաձայնութիւն *s.* complaint, moan, lamentation.

Աւազեմ, *եղի va.* to pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Աւազիկ, Աւազուկ *a.* lamentable, deplorable.

Աւան, *այ s.* small market town, borough, village.

Աւանագիւլ *s.* small town.

Աւանանամ, *ացայ vn.* to become a borough.

Աւանդ, *եղ s.* deposit; consignment; tradition; offer; *յ- աւլ, դնել յ-ի*, to consign, to deposit. [traditions.]

Աւանդագիտութիւն *s.* knowledge of Աւանդակիր, Աւանդապահ, *այ a.* that keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary; sacrist, sexton.

Աւանդատու, *այ a.* that has received a deposit, depositary, trustee.

Աւանդատու, *այ a.* that deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Աւանդատուն *s.* vestry, sacristy.

Աւանդեմ, *եղի va.* to consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give; - *զոգի*, to give up the ghost, to die.

Աւանդիչ *a.* that consigns, deposits; that teaches; that gives.

Աւանդութիւն *s.* consignment, deposit; tradition.

Աւանդումն *S.* Աւանդութիւն; - *հոգայ*, commendation of the soul.

Աւանիկ *ad.* see there, see here; here is, there is.

Աւալ, *ոյ, ի a.* voice, sound; melody, harmony; - *աւեմ*, to sing.

Աւալական *a.* tender, mild.

Աւաթիկ *S.* Աւանիկ.

Աւատ, *ոյ s.* faith; fidelity; *յ- գործել*, to make, to work faithfully.

Աւար, *այ s.* booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder; - *առնուլ, ածել, հարկանել, յ- մատնել, յ-ի առնուլ, ասնել*, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage; *լեւանել աւարու*, charged with plunder; *յ- մատնել*, to be a prey, to be given to pillage.

Աւարաբաշի *a.* that distributes the booty.

Աւարաբար *ad.* with plunder.

Աւարամասն *s.* portion of plunder.

Աւարառու, *առաւայ a.* plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Աւարառութիւն *s.* sack, pillage.

Աւարեմ, *եղի va.* to make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Աւարումն *s.* pillage, sack; devastation.

Աւարութիւն *s.* termination, completion, consummation, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence; - *դնել*, to end.

Աւարտաբանութիւն *s.* epilogue, concluding discourse. [shape.]

Աւարտահասակ *a.* having a finest finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to make an end. [end, completion.]

Աւարտումն *s.* termination, term, Աւարումն *a.* ended, finished.

Աւաթեմ, *եղի va.* to cure, to deliver from sickness; *S.* Հաւաթեմ.

Աւել, *ի, այ s.* broom; hair or feather broom; brush; coat-brush; - *ածել*, to sweep; to brush; to dust.

Աւելաբան *a.* that is redundant in words.

Աւելաբանութիւն *s.* pleonasm, redundancy of words.

Աւելադոյն *a.* very abundant, much.

Աւելադրեմ, *եղի va.* to join; to add, to increase.

Աւելադանց *a.* excessive.

Աւելադանցութիւն *s.* excess.

Աւելախոս *S.* Աւելաբան.

Աւելած *s.* sweepings.

Աւելածու, *այ s.* sweeper.

Աւելածութիւն *s.* sweeping.

Աւելասուսայ *a.* avaricious, greedy.

Աւերաբանութիւն *s.* acquisition of superfluous things, avidity.

Աւերմ, եղի *S.* Աւել անել.

Աւերի, ելեաց *a. ad.* exceeding, superfluous; more, above, beyond; աւերեաց բանք, exaggeration; աւերեաց *s.* the five epagomene days of the Armenian calendar.

Աւերորդ, աջ *a.* exceeding, redundant, superfluous, too much; *s.* rest; -ք որովայնի, excrement.

Աւերորդապաշտ *a.* superstitious.

Աւերորդապաշտութիւն *s.* superstition. [perfluity.

Աւերորդութիւն *s.* redundancy, su-

Աւերուկ, լիկ *s. bol.* dock; -ք, sweepings. [sorry for.

Աւերկեմ, եղի *va.* to regret, to be

Աւետ *S.* Աւետիք.

Աւետարան *a.* that gives, brings good news.

Աւետարանեմ, եղի *va.* to give, to announce good news.

Աւետարեր *a.* that brings good news, messenger.

Աւետագիր *s.* copy or writing of good news; *a.* that writes good news.

Աւետագրեմ, եղի *va.* to write good news. [news.

Աւետագրութիւն *s.* writing of good

Աւետալուրդ *s.pl.* good news.

Աւետապատմիչ *S.* Աւետագիր.

Աւետապարզեւ, Աւետառու *a.* that gives good news; that is given with good news.

Աւետարան, աջ *s.* Gospel; պատմել, բարոյել զ-, to preach the -.

Աւետարանագիր, դրաց *s.* evangelist. Աւետարանագործ or կան *a.* evangelic.

Աւետարանեմ, եղի *va.* to give good news, to announce; to evangelize, to preach the Gospel.

Աւետարանիչ *s.* evangelist.

Աւետարանութիւն, Աւետարանումն *s.* notification of good news; preaching the Gospel. [news.

Աւետաւոր *a.* that has, brings good Աւետաւորեմ, եղի, Աւետեմ *va.* to give, to bring good news, to announce.

Աւետիք, տեաց *s.* good news, notification of good news; երկիր աւետեաց, land of promise; -ս տալ, *S.* Աւետեմ; տեմ Աւետեաց, Lady-day.

Աւետչեաց *s.* present given to one who brings good news.

Աւեր *a.* ruined, destroyed, desolated; *s.* ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havock, devastation, desolation; յ- լինել կաւ, մասնիւր, դառնալ, to be ruined, to decay, to be desolate; յ- դարձուցանել, յ- անմարդի դնել, to ruin, to destroy, to ravage, to desolate, to harass, to infest.

Աւերած, ից, ոչ *s.* ruin, demolition, destruction, desolation.

Աւերակ, աջ *a.* ruined, desolated; *s.* ruin, rubbish.

Աւերանք *s.pl.* ruin, desolation, ravage, devastation.

Աւերեմ, եղի *va.* to ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերուած, Աւերումն *S.* Աւերած.

Աւթիմոն *s. bol.* spanish camomile, pellitory of Spain.

Աւիւ, Աւիւի, Աւիւք *s.* lymph, humour, fluid substance, serosity, liquid.

Աւիւն *s.* fury, transport, enthusiasm.

Աւշակ *S.* Օշակ.

Աւշնար *S.* Օշնար.

Աւուրց ելանեմ *vn.* to run away, to vanish, to drop off.

Աւուրական *S.* Տրմուշ.

Աւսարդ or Օսարդ *s.* old woman.

Աւր *s.* bile; dysentery.

Աւի, ոյ *s.* palm of the hand, handful; -յոյ *ad.* in haste, on a sudden; -ս զ-ի հարկանեմ, to clap the hands, to applaud.

Աւիափայլք, ալից *s. pl.* summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Աւիբերան առնել, Աւիբերանեմ, եղի *va.* to confound, to stop the mouth of some one, to silence; - լինել, to be confounded, to be unable to answer.

Աւիին, ի *s.* opium.

Աւիլալեմ *S.* Խարխալեմ.

Աւին, փին, փանց *s.* shore, bank, brink, coast; steep bank, bold shore.

Աւինածիր *a.* confined by the shore.

Աւինի *s.* glean.

Աւիշեմ, etc. *S.* Աւշեմ, etc.

Աւիսեայ, Աւիսե, էից *s.* plate, dish; bowl; tray.

Աւիսինք *S.* Օշնար.

Աւիստամ, Աւիստեմ *vna.* to regret.

Աւիստանք *s.pl.* regret, repentance, grief.

Ափրոդիտեան, Ափրոդիտեան *a.* venereal, syphilitic; - *սխտ*, syphilis.

Ափրոդիտէ S. Աստղիկ.

Ա.բ. *կց* *s.* leg.

Աբաղաղ, *ի*, *այ* *s.* cock; գաղացել - *ի*, crowing of a cock.

Աբացեմ, *էցի* *vn.* to kick, to kick up one's heels.

Աբացի *ad.* kicking; - *ծեծել*, to kick.

Աբացիք, *ցեաց* *s.* pl. feet, legs.

Աբացող *a.* kicking.

Աբեացք S. Աբացիք.

Աբխ, *բսից* *s.* weasel; - *սպիտակ*, ermine.

Աբստոմեմ, *էցի* *va.* to leap, to skip, to bounce; S. Աբացեմ.

Աբսոր, Աբսորանք *s.* exile, ban, banishment, transportation.

Աբսորեմ, *էցի* *va.* to exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Աբցան *s.* tongs, pincers; - *ստամանախել*, forceps.

Աբցոտեմ S. Աբացեմ.

Աբիսն S. Աբիսն.

Բ

Բ (pēn) *բէն* *s.* the second letter of the alphabet and the first consonant; its sound is between *պ* and *փ*; բ, բ̄, two; second.

Բա *conj.* that; *ասացի բա*, I have said that; *ad.* truly, indeed, really; *int.* hey! bah!

Բաբ *s.* door.

Բաբախեմ, *էցի* *vn.* to strike; to palpitate, to beat; - *զձեռ*, to clap the hands; - *սրտի*, to palpitate.

Բաբախիւն, Բաբախումն *s.* pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան *s.* balister; swing, see-saw; *խաղալ բաբանաւ*, to swing, to see-saw.

Բաբանաքար *s.* stone of a balister.

Բաբելական, Բաբելացի *a.s.* baby-lonian.

Բաբէ *int.* oh! ha! fy! alas!

Բաբէական *a.* admirable, surprising, astonishing.

Բագ, *ի* *s.* barnacle, muzzle; part, portion; *արկանել զ-ի ցողին*, to muzzle; - *արկանել*, to participate.

Բագին, *գնաց* *s.* altar of an idol; idol, statue of a false god; altar; temple.

Բագձաձարար *ad.* collectively.

Բագձաձական *a. gr.* collective.

Բագձաձեմ, *էցի* *va.* to amass, to gather, to collect.

Բագձաձումն *s.* collection.

Բագնաձեւ *a.* in the shape of idolatrous temples.

Բագնապետ *s.* keeper of the temple; priest of the idol; pontiff of the heathens. [idols.]

Բագնաւեր *a.* idolatrous, lover of

Բագորդ S. Հաղորդ.

Բագ, ուց *s.* drake; էգ -, duck; ձագ - ու, duckling; - ընտանի, tame duck; - վայրենի, wild duck, teal; գրգռաց -, the duck quacks.

Բագեան, Բագէն *s.* sacerdotal robe.

Բագրոն, Բագրոնակ *s.* bench; bedstead; sofa.

Բաղայ, Բաղէ, *կց* *s.* falcon; merlin; gerfalcon; hawk.

Բաղէակալ, Բաղէկիր, Բաղէպան *a.* that bowls with, carries or has a falcon, falconer.

Բաղէպանութիւն *s.* falconry.

Բաղկակից helper, coadjutor.

Բաղկաձիգ *a.* that stretches out the arm; received with open arms.

Բաղկամրցութիւն *s.* wrestling.

Բաղկաստածու *a.* that puts forth branches, ramous (tree), branchy.

Բաղկատարած *a.* that stretches out its arms, spread; *ad.* with open arms.

Բաղկատարածութիւն *s.* stretching of the arms.

Բաղկարձակ S. Բաղկաստածու.

Բաղկացի *ad.* with the arms.

Բաղկեմ, *էցի* *va.* to divide into several branches; to cut, to cut off; to abridge, to resume in a few words.

Բաղկուրար S. Բաղպան.

Բաղմարան *a.* verbose; talker.

Բաղմարանեմ, *էցի* *vn.* to talk much, to be verbose.

Բաղմարանութիւն *s.* redundancy of words, verbosity, polylogy.

Բազմաբաշխ *a.* that distributes, gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial. [words.

Բազմաբառութիւն *s.* abundance of **Բազմաբարբառ** *a.* that speaks, contains many languages; polyglot; - **քնար**, an harmonious lyre.

Բազմաբեղ, **Բազմաբեղուն** *a.* very fertile, very abundant, fruitful.

Բազմաբեր *a.* S. **Բազմաբեղուն**; *ad.* fruitfully.

Բազմաբերանեան *a.* that has many mouths or branches; **Ջրադ** -, chan-delier.

Բազմաբերձ *a.* very high.

Բազմաբերութիւն *s.* much fertility.

Բազմաբեծ *a.* that has many stains.

Բազմաբիւր, **Բազմաբիւրաւոր** *a.* very numerous; that has many forces.

Բազմաբնակ *a.* very populous.

Բազմաբուլի *a.* that flows abundant-ly. [good scent.

Բազմաբուրեան *a.* that spreads much **Բազմաբանձ** *a.* wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմաբերան *a.* that has many beams.

Բազմաբէտ *a.* very learned.

Բազմաթելի *a.* very slippery, where one slips, stumbles often or very easily.

Բազմաթութիւն *s.* abundance of mercy or clemency.

Բազմազին, **Բազմազին** *a.* very dear, precious.

Բազմազիտութիւն *s.* polymathy.

Բազմազիր *a.* written in many man-ners; polygraph.

Բազմազլեան, **Բազմազլի**, **Բազմա-զլուի** *a.* that has many heads.

Բազմազնայ *a.* very frequented (road).

Բազմազոյն *a.* of many colours; more, much, various.

Բազմազով, **Բազմազովեամ** *a.* very celebrated: very praiseworthy; that praises or is praised much.

Բազմազովթ *a.* very mild, merciful, full of fondness, compassionate.

Բազմազումար *a.* of a great assembly.

Բազմազունակ, **Բազմազունեան** *a.* that has many colours or shapes, di-verse, multifarious.

Բազմազունի *a.* very numerous, of many forces.

Բազմազունի *a.* of several colours or shapes, diverse, multifarious; - **ակն**,

succinum (yellow amber).

Բազմադարեան *a.* of several ages; - **Հնութիւն**, remote antiquity; - **Ժամա-նակ**, a long quite of centuries.

Բազմադարման *a.* that is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմադէւ *a.* who is possessed by demons; idolator of many gods.

Բազմադէզ *a.* much hoarded up.

Բազմադէմ, **Բազմադէմի** *a.* poly-edrical; equivocal; multiform, diverse, manifold, multifarious; *ad.* of many different manners.

Բազմադուռն *a.* of many doors.

Բազմազան *a.* very various, of many kinds. [diversity.

Բազմազանութիւն *s.* great variety, **Բազմազարդ** *a.* that is adorned mag-nificently; that has many ornaments.

Բազմազաւակ *a.* that has many children.

Բազմազրադ *a.* wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազդեան *a.* of many nations.

Բազմազգի *a.* of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, **Բազմազեղուն** *a.* copious, abundant.

Բազմազուլարճ *a.* full of pleasures, very amusing.

Բազմազօր *a.* very strong, very powerful: *s.* numerous army.

Բազմաթել *a.* filaceous.

Բազմաթերթ *a.* polypetalous.

Բազմաթիւ *a.* very numerous.

Բազմաթիւր *a.* very wrong; perverse.

Բազմաժամանակ, **Բազմաժամանա-կեայ** or **կեան** *a.* long since, old, an-cient, antique.

Բազմաժանի *s.* harpoon.

Բազմաժողով *a.* populous, numerous; *s.* great assembly, meeting, party; crowd, multitude.

Բազմաշար *a.* of many chords.

Բազմաշեղու *a.* polyglot.

Բազմաշիւ *a.* surgy, billowy, tempes-tuous, agitated.

Բազմաշույս *a.* full of lights.

Բազմախաբ *a.* that deceives or that is much or often deceived.

Բազմախաղ *a.* gambling, sporting place. [materials.

Բազմախաղաղ *a.* composed of various **Բազմախառն** *a.* much mixed; in va-rious voices. [ed, mischievous.

Բազմախարդախ *a.* very false, wick-

Բազմախիտ *a.* very thick; very frequented (way); very difficult; very abundant.

Բազմախիտայծ or **խելայծ** *a.* ulcerated, full of wounds. [care.]

Բազմախնամ *a.* careful; kept with

Բազմախնդիր *a.* that asks, demands much; liable to many discussions or disputes; much sought.

Բազմախնդր *a.* feastful, joyful, splendid, pompous.

Բազմախողող *a.* that kills much.

Բազմախոյզ *a.* much sought; - լինիմ, to make researches; to be curious, inquisitive.

Բազմախորան *a.* that has many tabernacles; - սաղաւարտ, helmet of many crests.

Բազմախորտիկ *a.* full of victuals, splendid, magnificent entertainment or fare.

Բազմախուղեմ, *եղի* *va.* to seek much.

Բազմախումբ *S.* **Բազմածողով** *a.*

Բազմախումուն *a.* of a great concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտան *a.* unhealthy, that is subject to many maladies.

Բազմախտ, etc. *S.* **Բազմաբան**, etc.

Բազմածախ *a.* expensive, costly; splendid, sumptuous, rich, magnificent.

Բազմածաղիկ *a.* that has many flowers.

Բազմածին, **Բազմածնունդ** *a.* that generates much, fruitful, fertile. [ted.]

Բազմածուխ *a.* stormy, much agitated.

Բազմակ, *այ* *s.* socket; snuffer-tray; candle; candle-light.

Բազմակալ, *այ* *s.* candlestick; snuffers: guest; *S.* **Բազմակ**.

Բազմական *s.* guest, invited person: table, banquet; carpet, mattress, couch, sofa; bench, seat; -ս -ս բաշխել, to divide the guests, to form several banquets apart; -ս արկանել, to offer chairs or seats.

Բազմականակից *a.* messmate, comensal. [feast or banquet.]

Բազմականառու, *ի* *a.* that gives a

Բազմակապ *a.* that is joined or tied with many strings. [wants.]

Բազմակարտ *a.* who has many

Բազմակերուծիւն *s.* voracity.

Բազմակերպ *a.* in several shapes, diverse, various. [polygamist.]

Բազմակին *a.* having many wives,

Բազմակնքիւն *a.* embarrassing, very

entangled, complicated, embroiled.

Բազմակնութիւն *s.* polygamy.

Բազմակոխ *a.* that is trampled on or oppressed much or often; - ճանապարհ, public or much frequented road.

Բազմակոհակ *a.* that has many waves.

Բազմակոյս *a.* *s.* of a great assembly, where there are many people; in great quantity, many; crowd; assembly.

Բազմակամ *a.* savoury, that has much savour.

Բազմակամար *S.* **Բազմութիւն**.

Բազմակամար *a.* that has much provision, well provided with necessary things.

Բազմակամբաւ *a.* very renowned.

Բազմականգէս *a.* pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմականճար *a.* that has much wisdom, very wise, - learned.

Բազմակառաջ *a.* that sighs much, lamentable, grievous.

Բազմակառոր *a.* voluminous.

Բազմակառուած *a.* divided into several parts or sections.

Բազմակարկի *a.* very honourable, - respectful; splendid, magnificent.

Բազմակարուս *a.* very rich.

Բազմակաւոյ *a.* that amasses, collects many things. [or ways.]

Բազմակէտ *a.* that has many tracks
Բազմակիացիկ *a.* astonishing, surprising.

Բազմակիւս, **Բազմակիւսակ** *a.* well woven, that has much web, closely woven.

Բազմակմուս *a.* very skilful, full of erudition, very learned.

Բազմակմութիւն *s.* great erudition.

Բազմակնար *a.* very ingenious, dexterous; several, diverse, in several ways.

Բազմակոյ *a.* pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմակողով *a.* that has many windings or ways.

Բազմակոմանի, **Բազմակոման** *a.* that has many lovers, gallants.

Բազմակող *a.* very numerous, immense, infinite.

Բազմակոս, **Բազմակոսան** *a.* that flows or spreads abundantly, copious.

Բազմակունք *a.* having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմակունջ *a.* that has much sound;

that has several sounds, very sonorous; polyacoustic.

Բազմահնչակ Տ. **Բազմահամբաւ**.

Բազմահրաշ *a.* astonishing, wonderful.

Բազմալեզն *a.* that has several sounds, that speaks several languages, resounding; in various voices.

Բազմաձեռն *a.* powerful, strong; numerous, much, in several manners.

Բազմաձեռնութիւն *s.* hand, power, great number of people.

Բազմաձև *a.* multiform.

Բազմաձիգ *a.* that is thrown or spread several times.

Բազմազգալակ *a.* very noisy, loud.

Բազմազէտ *a.* very unhappy, distressful, pitiful, unfortunate.

Բազմազիւ Տ. **Բազմալար**.

Բազմաշաւանդ *a.* full of rays or light, splendid, brilliant. [colours.

Բազմաշաճմուկ *a.* of many and various **Բազմաշիւղ** or **շիղ** *a.* polypetalous, branchy, ramous, full of boughs.

Բազմաճագիւղ *a.* that has many claws or fangs.

Բազմաման or **մանուած** *a.* that is well or in several ways woven, that has many turns and windings, tortuous.

Բազմամանկութիւն *s.* having many children. [children.

Բազմամանուկ *a.* who has many **Բազմաման** or **մասնեայ** *a.* that is formed of several parts; diverse, various, multifarious. [bundantly.

Բազմամատուց *a.* given much or a-

Բազմամարդ *a.* populous; - **առնել**, բազմամարդացուցանել, to people.

Բազմամարդութիւն *s.* state of an inhabited town; great population.

Բազմամբոխ *a.* peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմամբոխութիւն *s.* great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմամեայ or **մեան** *a.* old, 'aged, ancient, of old date.

Բազմամեղ *a.* burdened with many sins, great sinner.

Բազմամեղաք *a.* abounding in silk.

Բազմամեքենայ *a.* furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմամթեր Տ. **Բազմահամբար**.

Բազմաժիւ *a.* plump.

Բազմաժիւ *a.* wise, learned.

Բազմամուծիւն *s.* longevity.

Բազմամուսին *a.* who has had many wives or husbands; polygamist.

Բազմամուսնութիւն *s.* polygamy.

Բազմամոր *a.* dirty.

Բազմայածեան *a.* that wanders; tortuous, devious.

Բազմայաղթ *a.* much renowned in wars, victorious.

Բազմայանց Տ. **Բազմամեղ**.

Բազմայեղց *a.* plentiful, abundant.

Բազմայորով *a.* much, numerous.

Բազմայորդ *a.* tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորդ *a.* copious.

Բազմայորդոր *a.* active, very diligent.

Բազմայր *af.* who has many husbands: populous (town).

Բազմայօդ *a.* that has many joints; false: *ad.* piecemeal.

Բազմանամ, **ացայ տն.** to increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ *a.* that has many members: polynomial.

Բազմանիւթ *a.* polyhedron.

Բազմանիւթ *a.* that abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար *a.* provided with many pictures; various.

Բազմանկիւն *a.* polygonal.

Բազմանկողին *af.* prostituted, whore-monger; prostitute; Տ. **Բազմայր**.

Բազմանձուկ *a.* very affectionate, enamoured.

Բազմանշան or **շանակ** *a.* that has many significations, equivocal, ambiguous; that has many marks.

Բազմանշղլ Տ. **Բազմաշաւանդ**.

Բազմանուաղ *u.* that is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն *a.* that has many names.

Բազմաշահ *a.* very useful, profitable.

Բազմաշառաւիղ Տ. **Բազմաշիւղ**.

Բազմաշարժ *a.* trembling; mutable.

Բազմաշաւիղ *a.* that has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ *a.* laborious, that loves work, that has worked much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; *ad.* laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ *a.* that does many favours, that gives bountifully; that a-

bounds in favours.

[bond.

Բազմադղիկ *a.* rover, roamer, vaga-

Բազմադղութիւն *s.* state of a vaga-

bond.

Բազմաշար *a.* very wicked.

Բազմաշարչար *a.* that has suffered

much.

Բազմաչափ *a.* immense, vasty.

Բազմաչէայ or չէան or չի *a.* furnish-

ed with many eyes.

Բազմապաշնդճ *a.* well adorned, em-

bellished.

Բազմապայծառ *a.* very clear, bril-

liant, most illustrious.

Բազմապատիկ *a.* multiple; diverse,

much, several; magnificent; - առնել,

- լինել, to multiply; *ad.* more, more-

over. [very cunning.

Բազմապատիր *a.* that deceives much,

Բազմապատիւ *a.* much honoured,

very honourable, respectful.

Բազմապատկառ *a.* very bashful.

Բազմապատկեմ, եչի *va.* to multiply;

to repeat.

Բազմապատկելի *s.* multiplicand.

Բազմապատկեր *S.* Բազմանկար.

Բազմապատկիչ or կող *s.* multiplica-

tor. [tion.

Բազմապատկութիւն *s.* multiplica-

Բազմապարգեւ *a.* that gives or is gi-

ven abundantly.

Բազմապարունակ *a.* that contains

much; multitudinous, much.

Բազմապարտ *a.* that owes much;

much obliged.

Բազմապետութիւն *s.* polyarchy.

Բազմապիսի *a.* of many forms or

fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ *a.* that abounds in

fruit, that produces much, fruitful.

Բազմաշան *a.* painful, fatiguing; la-

borious, busy, diligent, careful; *ad.*

diligently.

Բազմառատ *a.* superabundant.

Բազմասեղեխ *af.* prostitute.

Բազմասերեմ, եչի *va.* to multiply,

to increase by propagation.

Բազմասխալ *a.* subject to many faults.

Բազմաստեղն, ստեղնեան *a.* that has

many branches, boughs or parts.

Բազմաստեղք *s.pl. ast. pleiades.* [ast.

Բազմասող *S.* Բազմաստեղք. Սալլ

Բազմասուած, Բազմասուածեան

a.s. polytheist; -ք, idols.

Բազմասուածութիւն *s.* polytheism.

Բազմաձանգ *a.* polysyllabic.

Բազմաձառ *a.* mercantile.

Բազմաձառ *a.* ardent, inflamed.

Բազմաձեպ *a.* that relates many

things, polyhistor.

Բազմաձեր *a.* much wounded, that

has many sores.

Բազմաձեշ *a.* tormenting, painful;

gloomy, grievous. [gerous.

Բազմաձտանդ *a.* very perilous, dan-

Բազմաձողով *a.* turbulent, much a-

gitated, stormy.

Բազմաձեպ *S.* Բազմասխալ.

Բազմատաղնապ *a.* tormenting, gloo-

my, painful, sad. [extensive.

Բազմատարած *a.* far extended, very

Բազմատեղեակ *S.* Բազմաճմուռ.

Բազմատենչիկ *a.* very desirous,

eager, anxious.

Բազմատես *S.* Բազմաչէայ.

Բազմատեսիկ *a.* of many kinds or

sorts. [pects or forms.

Բազմատեսիկ *a.* of many looks, as-

Բազմատերեւ *a.* polypetalous.

Բազմատիպ *a.* of many forms, edi-

tions or types; various, different.

Բազմատխոր *a.* very sad, grieved

or melancholy; very vexatious.

Բազմատոյճ *a.* of many species or

kinds; populous.

Բազմարան *S.* Բազմոց.

Բազմարգիւն *a.* very useful, profi-

table; very meritorious; full of merit,

well deserved. [meritorious.

Բազմարժանի *a.* very worthy, very

Բազմարծաթ *a.* very rich, opulent.

Բազմարուեստ *a.* ingenious, full of

cunning, of ingenuity, artful; poly-

technic. [Բազմատեսիկ.

Բազմացեղ *a.* of many tribes; *S.*

Բազմացուցանեմ, ուցի *va.* to aug-

ment, to grow, to enlarge, to increase,

to multiply; to accumulate; to re-in-

force; to fill, to people, to repeople.

Բազմաւաղելի *a.* very deplorable,

pitiable, miserable.

Բազմաւոր or բազման *a.* multitu-

dinous, numerous; plural.

Բազմաւորութիւն *s.* plurality.

Բազմափայլ *a.* very shiny, bright,

brilliant. [practised.

Բազմափորձ *a.* very experienced,

Բազմաքանդակ *a.* that has many

fine sculptures; well engraved; well

worked.

Բազմաբանջար *a.* very clever; very

valuable, rich, precious; very heavy.

Բազմաբնին *a.* scrutinizing, very inquisitive. [obliging.

Բազմաբնիւ *a.* full of kindness, very
Բազմաբամ *a.* of several flocks, orders or ranks, numerous.

Բազմաբան *a.* very happy, blessed.

Բազմաբանգ *a.* of several colours, variegated. [songs.

Բազմաբողոքիւն *s.* frequent use of
Բազմաբղանիկ *S.* Բազմաբան.

Բազմաբոխան *a.* of a thousand different colours.

Բազմաբուցանեմ, *ուցի va.* to set, to place, to lay down, to put.

Բազմաբիւաց *a.* well cooked; cooking mixed things. [cious.

Բազմաբռն *a.* very avaricious, tenacious.
Բազմաբ, եցայ *vp.* to sit down, to sit, to place one's self.

Բազմաբանա *a.* very wise, learned.

Բազմաբանութիւն *s.* polyarchy.

Բազմաբ *S.* Բազմաբ.

Բազմաբ *S.* Ասլ. *asl.*

Բազմաբ *a.* knotty, nodous; *S.* Բազմաբ. [polypous.

Բազմաբանի *a.* having many feet; *s.*

Բազմաբակ *a.* having many qualities or accidents; of many colours.

Բազմաբակ *a.* having many children.

Բազմաբողոքիւն *s.* state of a person having many children.

Բազմաբողոքայ *a.* full of snares or springs, dangerous, perilous.

Բազմոց, *ի s.* altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմութիւն *s.* multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ *a.* that contains much or many things.

Բազմաբան *a.* very wise, learned, skilful, scientific. [ledge.

Բազմաբանութիւն *s.* great know-

Բազմաբնայ, *բեկց* *a.* many days since; old, that has existed a long time.

Բազմաբնակ *a.ad.* in several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազմաբ, *զկի, զկաց* *s.* arm, forearm; power; branch, bough; *bol.* beet, strawberry-spinach; - *առ - մարանիկ, կարկառեւ*, to come to blows, to fight; - *առ - գնաւ*, to hold by the hand, to

give each other the hand, to go arm in arm, together.

Բազում, զմի, զմաց *a.* several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive; *ոչ -*, but little, not much; - *անգամ, բազմիցս*, several times, often, frequently; - *ինչ պէտք եմ*, it is necessary much trouble, many things; *յես ոչ - աւուրց*, in a few days; *ի բազմաց հետէ*, a long time ago; - *բ*, many people; - *բ ի մարդկանէ*, the most part of men; - *ս*, - *ինչ, ad.* much, too much; - *ինչ գոչիւ ծովու*, roaring of the waves; - *ս չարչարիւ*, to suffer much; *ընդ - ժամանակս*, for a long time.

Բազումաբողոք *S.* Բազմաբողոք.

Բազան, աջ *s.* sacerdotal maniple; bracelet.

Բազրիք, *բաց* *s.pl.* flight (of stairs), balusters, balustrade (-): bed.

Բազրոն *s.* stair, step.

Բաժ, կց *s.* impost, duty, tax, contribution, levy, custom; - *անցից*, toll.

Բաժակ, աջ *s.* cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակալ *s.* saucer.

Բաժակակալ *s.* salver.

Բաժակեմ, եցի *va.* to soak, to water; - *զգետնին, զտունկս*, to water the ground, the plants.

Բաժակիկ *s.* small cup.

Բաժամիւ *a.* distrustful. [cion.

Բաժամաբողոքիւն *s.* mistrust, suspicion.
Բաժանաբար *ad.* dividedly, separately.

Բաժանակալ *s.* heir.

Բաժանական *a.* divisible.

Բաժանականութիւն *s.* divisibility.

Բաժանակից *a.* that partakes with another.

Բաժանաբար *s.* distributor; divisor.

Բաժանեղի *a.* divisible; *s.* dividend.

Բաժանեմ, եցի *va.* to divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision; - *զինակաւ*, to allot.

Բաժանորդ, աջ *a.s.* partaker, concerned, participant; subscriber, sharing; - *լինել*, to participate, to subscribe. [share, subscription.

Բաժանորդութիւն *s.* participation;

Բաժանումն *s.* division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

Բաժապետ *s.* custom-house officer.

Բաժառու, *այ s.* receiver of duties or taxes, custom-house officer.

Բաժեմ, *էջի va.* to tax, to levy a duty.

Բաժին, *ժնից s.* part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot; - *հարկաց*, assessment.

***Բաժկաման** *S. Ժամանոց.*

Բաժառն *s.* custom-house.

Բալ, *ից s.* cherry; large black cherry; morello cherry; fog, mist; pale colour, paleness.

Բալաձիգ *a.* nebulous, misty, foggy; - *բ.* dull weather. [*balsam-tree.*

Բալասան, *այ s.* balm; balsam;

Բալասեսիլ *a.* dark, gloomy.

Բալենի *s.* cherry-tree.

Բալետր *s.* sledge.

Բալդինջ *s.* gad-fly. [*gloomy.*

Բալուս *s.* acorn, tassel; *a.* cloudy,

Բախած, *ից a.* foolish, wanton, mad, cracked.

Բախածուծիւն *s.* folly.

Բախեմ, *էջի va.* to strike, to beat; to shock, to knock; to touch; to scourge; - *ի բարի զոռս*, to strike one's foot in a stone; - *հոյմոց զառն*, raging of the wind against the houses; - *զդուռն*, *ի դրան*, to knock at the door; - *զկուրծս*, to beat one's breast; - *զքնար*, to touch a cithern, harp, lyre; - *ճառազայծից զաչս*, to dazzle the eyes; *բախեալ արտասուբ*, burst into tears.

Բախցուցանեմ, *ուչի va.* to knock one against another.

Բախիմ, *էջայ vn.* to be beaten; to fight, to combat, to attack; - *ընդ ֆ. մեանս*, to fight together, to knock, to dash against each other.

Բախիւն, **Բախումն** *s.* beating, percussion, blow; knock, shock; ren-counter, combat.

Բախտ, *ից s.* fortune, prosperity, luck; destiny, fate, fatality; chance, hazard; Fortune, Good Genius; *էւրե*

իմ -, I have not had the happiness; *բաւ չար -ին*, by ill luck, unfortunately; *բաւ յաղուելոյ -ի*, *բաւ յաղուածոյ -ի*, *բաւ -ի եղեալ նորա մեանի թշնամին*, by chance, fortunately his enemy dies. [*ner, foreteller.*

Բախտագիւս *a.* prophetic; *s.* diviner. **Բախտախնդիր** *a.* adventurous; - *ը. նել*, to seek fortune, to adventure.

Բախտանոց *s.* Temple of Fortune.

Բախտացի *ad.* fortunately, luckily; at all events or hazards, by chance, by good luck.

Բախտաւոր *a.* fortunate, lucky.

Բախտաւորութի *s.* happiness, good fortune, luck. [*or chance.*

Բախիմ, *էջայ vn.* to have fortune

Բալ, *ից s.* porch, portico; halo, red circle round the sun or moon; sheepfold, fold; circumference, round, circuit; - *առնուլ*, *ուռնել*, *արկանել*, to encompass, to surround, to begird.

Բալառեմ, *էջի va.* to encompass, to begird; to contain, to comprehend.

Բալեղաթ, *ի s.* wallet, bag.

Բալիւյ, *ից s.* bean; lupine.

Բալուզ *s.* stick, staff.

Բալ, *ից s.* spade, hoe; mattock; *բալեմ*, to hoe.

Բալուանդ, *ից s.* necklace, diamond to hang on the neck; iron collar.

Բալադրեմ, *էջի va.* to compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

Բալադրութիւն *s.* compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

Բալազան *a.* suitable.

Բալազանեմ, *էջի va.* to conform, to make conformable.

Բալազանութիւն or *նուսն s.* fitness, relation, conformity, connection: alliance.

Բալաձայն *a.* consonant; unanimous.

Բալաձայնութիւն *s.* consonance.

Բալալթ, *այից* or *այց s.* pretext, excuse, subterfuge; suspicion; stain, fault; cause, reason; *բալալթ ի վերայ գնել*, *զբալալթն յօգել պատճառս*, to seek excuses or pretexts; *բալալթս ստուծեան կարկառել ի վերայ*, to calumniate, to slander; *առանց բալալթց*, innocent, inculpable, blameless; *ad.* inexcusably.

Բալանապետ or *պան s.* bath-keeper, bather; *sf.* bath-woman.

Բաղանիք, նեայ *s. pl.* baths, bath-house; bathing place; աաշտ բաղանեայ, bathing-tub; զերարկու բաղանեայ, bathing-gown; եղանակ բաղանեայ, bathing season; սրահ, սենեակ բաղանեայ, bath-room; *ի բաղանիս մասնել*, բաղանիս առնուլ, to bathe, to take a bath; *ի բաղանիս երթալ*, to go to the baths; *գետոյ, ծովու* —, river-baths, sea-baths; — *գոլորշոյ, բժշկական* —, vapour, medicated bath; *նոսական* —, hip bath; *ցուրտ, ջերմ ջրոյ* —, cold, hot or warm baths.

Բաղանուծիւն *S.* **Փաղանուծիւն** *S.* compound.

Բաղարկեմ, եցի *va.* to assemble, to **բաղարջ**, *ից a.* unleavened, azymous; *s.* unleavened bread, azyme.

Բաղարջակերք, բայ *s. pl.* the feast of unleavened bread.

Բաղաժուլս *s.* bladder.

Բաղբաղալք, յից, **Բաղբաղանք** *s. pl.* pretext, colour, cloak; calumny, false accusation; *S.* **Բաղալք**.

Բաղբաղեմ, եցի *va.* to pretend, to conceal under a pretext; to calumniate; to accuse, to impeach.

Բաղբանջանք *S.* **Բաղալանք**.

Բաղք *S.* **Բախա**.

Բաղգատական *a.* comparative.

Բաղգատեմ, etc. *S.* **Համեմատեմ**, etc.

Բաղեմ, եցի *va.* to join.

Բաղեղն, եղանի *s. bot.* ivy.

Բաղխաար, աջ *s.* stone-bow; cross-bow; catapult; dart, arrow; small dagger.

Բաղխեմ, etc. *S.* **Բախեմ**, etc.

Բաղխոհական *a.* deliberative.

Բաղկակից *a.* conjoined.

Բաղկակցեմ, եցայ *vn.* to conjoin, to be united.

Բաղկանամ, աջայ *vn.* to consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղկացուծիւն *s.* consistency, composition, conjunction.

Բաղկացուցանեմ, ուցի *va.* to constitute, to compose.

Բաղկացուցիչ *a.* constituent.

Բաղչիւսական *a.* copulative.

Բաղչիւսեմ, եցի *va.* to make an intermixture, to conjoin.

Բաղջալի, etc. *S.* **Փոփաղեկի**, etc.

Բաղջաակ *s. bot.* acorus; yellow water-flag.

Բաղջաման *S.* **Բալասան**.

Բաղջըռ *S.* **Մոլըռ**.

Բաշկոն, աջ *s.* vest; waistcoat; flannel waistcoat; night waistcoat; bodice; cloak, mantle; tunic.

Բաշկոնակ, աջ *s.* waistcoat; jacket; little old cloak; short cloak.

Բամ conj. that; *ասացի* —, I said that.

Բամա *s.* altar.

Բամբ, *ից s. mus.* basse, base: *a.* thorough base. [wadding.

Բամբակ, աջ *s.* cotton; — *աղնիւ*, **Բամբակենի** *s.* cotton-plant.

Բամբաս, *ից s.* guilt; *S.* **Բամբասանք**.

Բամբասական *a.* slanderous.

Բամբասանք *s. pl.* detraction, slander, defamation.

Բամբասասէր *a.* that loves slander.

Բամբասաւոր *a.* slanderous.

Բամբասեմ, եցի *va.* to detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite.

Բամբէշ, բռի, **Բամբէշն**, բշան *sf.* lady; princess; queen. [pers.

Բամբին, բանց *s.* castanets, snap-

Բամբոյ *s.* gum ammoniac; bamboo: agasyllis.

Բայ *S.* **Բա**, **Բամ**.

Բայ, *ից s. gr.* verb; word, speech, discours; *S.* **Բայոյ**. [verb.

Բայածական *a.* derived from the **Բայանամ**, աջայ, **Բայեմ**, եցայ *vn.* to be clayed, to hide one's self in a den.

Բայանուծ *s.* supine; verbal.

Բայոյ, աջ *s.* den, cave, lair, haunt, kennel.

Բայոյ conj. but, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without; — **Եթէ**, except; unless; — **ժխտի**, if, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not; — **սակայն**, yet, however, nevertheless.

Բան, ներ, ներս *s.* thing; *S.* **Բան**.

Բան, *ից s.* speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language, history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; oracle: the Word; *bot.* myrobalan (fruit, tree and oil); acorn (fruit); **ի** — **ի** **առնել**, to interpose, to employ; **ընդ** — **իւ** **առնել**, to excommunicate; — **առ** —, word for word; **մոռ** — **իւ**, in a word; **դիւք** **առնել**, to converse, to speak; **ի** — **ս** **արկանել**, **ի** — **ի** **առնել**, to persuade, to convince, to gain; **դիւք** **անկանել**, to converse with, to hold a conversa-

tion; *ի -ս հրապուրանայ արկանել, ի -ս ելու առնել*, to charm or to allure with one's words; *-ս ընդ իրեարս գնել, -ս ննել ընդ ումք*, - *կապել առ դք*, to understand, to be understood, to come to an understanding; *ըստ իմումս -ի, որպէս իմ -ս է*, according to me; *ի -ս առնել, արկանել*, to employ, to serve one's self; *- էլ, կարաւ*, it is said; *զոյդ ընդ -իցս*, at these words; *ասել - չա-րութեան զուժքէ, -ս բարեաց խօսել վասն*, to speak ill or well of some one; *զինչ է -ս այս*, what is this? *- տալ*, to promise, to give one's word; *Թողէք ի բաց զ-երդ*, leave these things; *-ի գործ առնել*, to begin to speak; *վախճանել զ-ս իւր*, to finish one's discourse; *- վճարել*, to do some thing; *ոչ ևս ընդ -ս ինչ ածեալ*, without any hesitation; *- ինչ է ինձ առ քեզ*, I have a word to say to you; *ըստ -ի ամենեցուն*, according to every body; *վասն քո -իդ*, upon your word; *ըստ -ի քո*, according to what you have said; *գիտես ընդ ում է -դ*, you know well with whom you have to do; *մինչդեռ -քն ի բերան նորա կային*, hardly had he spoken; *-ք ինչ են իմ ընդ ումք*, I have a suspicion of some one; I have intrigues or connections with some one; *-ք ինչ ոչ էին or ոչ գոյին նոցա ընդ ումք ի մարդկանէ*, they have neither society nor commerce with other men; *առանց -ի պող-նը կութէ*, except for cause of adultery.

Բանաբերութիւն s. embassy.

Բանաբէտ a. lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր s. writer, author.

Բանազնայ լինել, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանազնացութիւն s. treaty.

Բանագող s. plagiarist.

Բանագողութիւն s. plagiarism.

Բանագովութիւն s. eulogy, panegyric, praise.

Բանագրակ լինիմ vn. to excuse one's self, to pretend; to feign, to allege. [composition.

Բանագրութիւն s. writing, work, anathema.

Բանագրիմ, էցի va. to excommunicate, to anathematize.

Բանագրութիւն S. Բանագրանք.

Բանալեպան S. Փակակալ.

Բանալի s. key; lock: explainer, expounder; - նուագարանայ, a tuning key; - հասարակայ, master-key; - ժամացուցի, watch key; դաշտ - , false key.

Բանախոյզ, խուզաց a. examiner.

Բանախօս a. orator.

Բանախօսութիւն s. oration, discourse, sermon.

Բանակ, աջ s. camp; army; encampment; castramentation; - առնուլ, հարկանել, to encamp, to pitch a camp; բառնալ զ-ն, to remove the camp.

Բանակակից a. companion of the field.

Բանակամէջ s. the middle or centre of a camp or army.

Բանական a. reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent; logical; -ն, s. logic. [standing.

Բանականութիւն s. reason, under-

Բանակատեղ, Բանակետղ, ետեղ, զայ s. camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանեմ, ուցի va. to encamp, to pitch one's camp.

Բանակիմ, էցայ vn. to encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակորով a. eloquent.

Բանակուիւ a. contentious, that is fond of disputing, captious, cavillous; - լինել, to cavil, to carp, to chicaner, to dispute; - լինել յոյնչ պէտս, to dispute about trifles.

Բանակուիմ, էցայ՝ vn. S. Բանակու-լինել. [disputation.

Բանակուութիւն s. logomachy; Բանակրկիտ a. curious, that researches much; s. critic, censorer.

Բանակցութիւն s. conference, parley.

Բանահիւս, ի or ոյ, աջ a.s. writer, author; poet: newsmonger.

Բանահիւսութիւն s. composition; poetry.

Բանաճառեմ, էցի vn. to reason, to narrate, to discourse.

Բանաճարակ a. examiner.

Բանամ, բացի va. to open, to discover, to disclose, to develop, to explain; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub; - զգլուի, to take off one's hat; - ումք զսիրտ իւր, to unbosom, to open one's heart; - զսիրտ ժակ, to excite appetite; - զիւր, to uncork a bottle; ծակ -, to perforate,

to pierce, to bore; - զնկե, to unseal; - զգրառ, to illuminate, to enlighten the mind; - զկցանա, to unstop; - զծրարն, to unpack; - ճանապարհ, to trace, to mark out a path; to open a way, to make a road.

Բանամ, Բանիմ, բացայտ. to open; to be detached one from another.

Բանամարտ S. Բանակախ. [men. Բանասէր s. philologist; -բ, literary Բանասիրական a. philological; - հմտութիւն or ուսմունք. literature, humanity. [nities; letters.

Բանասիրութիւն s. philology; human- Բանաստեղծ, էջ s. poet; յոսի or դմաւ - , poetaster, rhymet.

Բանաստեղծական a. poetical. Բանաստեղծեմ, էջի va. to poetize, to versify.

Բանաստեղծութիւն s. poetry; poem. Բանաստեղծուհի sf. poetess. Բանաստեղծօրէն ad. poetically: Բանավաճառ a. boaster, braggart; - լինել. to boast, to exaggerate; to swagger. •

Բանավաճար S. Բանբեր. Բանարար a. poet; writer, composer; complaisant, obedient; *delegate, deputy.

Բանարարութիւն s. composition, work of sense; poem, poetry; *delegation, deputation.

Բանասր a. reasonable; intelligent, wise; vocal; rational. [sonable.

Բանասրագոյն a. wiser, more rea- Բանասրութիւն s. reason; intelligence; rationality, understanding, intellect; prudence, wisdom.

Բանագրաւ a.s. plagiarism; compiler; curious.

Բանագրութիւն s. plagiarism. Բանաբնի s. critic, reviewer.

Բանաբնութիւն s. critic, review. Բանբեր, այ s. messenger, envoy. Բանգ s. bol. hen-bane.

Բանգխաութիւն s. erudition, learning, literature, science; զերնային - , astronomy.

Բանգ S. Բանա. Բանգապուշահք s.pl. folly, extravagance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; chimera.

Բանգապուշեմ, էջայտ. to talk extravagantly, to talk nonsense, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

*Բանդակ, ոչ s. jelly.

Բանդեմ S. Բանտեմ.

Բանդիւն S. Բամբիւն, Փանդիւն.

Բանեար s. feud, quarrel, dispute, wrangling; S. Բան, ներ, նեար.

Բանեղ, այ a. verbose, eloquent, vobuble, fluent.

Բանընդդէմ լինիմտ. to contradict.

Բանիրուն a. learned, skilful, experienced, versed, wise; eloquent.

Բանիկ, բանկուռ a. tale, story, trifle, bawble. [reasonable.

Բանիմաստ, Բանիմայ a. intelligent, Բանկայ, բանքկան a. confidential, authorized, accredited, estimable, influential.

Բանկն, կուռք s. coarse language; tale, story, fable. [կրկնա.

Բանորակ, այ S. Բանաբաղ. Բանա- Բանջար, ոչ. այ s. herb, herbage, pot-herbs, vegetables; beet.

Բանջարանոց s. kitchen-garden.

Բանջարավաճառ s. green-grocer; - կին. herb-woman.

Բանջարեղէն a. herbaceous.

Բանարկեմ, էջի va. to slander, to calumniate, to report.

Բանարկու, այ s. tell-tale, tale-bearer, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

Բանարկութիւն s. tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանա, էջ s. prison, gaol; գնեւ 'ի - Է, արկանեւ 'ի - , to imprison; խուսեւ 'ի - Է, to make one's escape from prison, to escape; հանեւ 'ի - Է, to let out of prison; Էլանեւ 'ի - Է, to go out of prison.

Բանաակալ, Բանաական, Բանա- մու S. Բանաարդեւ.

Բանաապահ, Բանաապան, Բանա- պետ s. gaoler, keeper of a prison.

Բանաարդեւ a. prisoned; - առնել, to imprison. [detention.

Բանաարդեւութիւն s. imprisonment, Բանաարկեալ, Բանաաւար S. Բանա- արդեւ.

Բանեմ, էջի va. to imprison.

Բաշ, էջ s. horse hair, mane.

Բաշխ, էջ s. distribution; assessment; share, lot; division; weevil, mite.

Բաշխեմ, էջի va. to distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշխիչ s. gratuity, drink-money.

Բաշխոյք . *դից* *s.pl.* gift, present, gratuity, donation.

Բաշխութիւն , **Բաշխումն** *s.* distribution, apportionment, division.

Բաշտ *s.* a kind of falcon.

Բաշիւն *S.* Բառաշ .

Բաշպահ *s.pl.* silly story, idle talk, stories, nonsense, prattle, quackery.

Բաշպիւմ , **Եցի** *vn.* to tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales, to speak of trifles.

Բաշպիւտ *a.* prattler, great talker.

Բառ , **ից** *s.* word, term, speech, expression; air, song; - *առ* - , word for word; *բառ բառին* , literally.

Բառագիրք *S.* Բառգիրք .

Բառաշ , *ոյ* *s.* bellowing, lowing; roaring.

Բառաշեմ , **Եցի** *vn.* to bellow, to low;

***Բառարան** *S.* Բառգիրք .

Բառացի *a.* renowned, famous, excellent; rich. [*cellence, beauty.*]

Բառացութիւն *s.* renown, glory, ex-

Բառգիրք *s.* dictionary, vocabulary, lexicon, glossary. [*handle.*]

Բառնալիք *s.pl.* lever; porringer;

Բառնամ , **բարձի** *va.* to take away, to remove, to carry off, to displace;

to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to exting-

uish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain;

- *ի վերայ* , to put, to put on, to load;

- *ի հաշուէ* , to discount, to deduct, to abate; - *զօրէնս* , to repeal a law, to cancel, to annul; - *զխոյս* , to clear, to extricate; - *զցանին* , to unbar; - *զմա-*

նովն *յարգանդէ* , to deliver a woman;

- *Թողուլ* . **բարձի** *Թողի* *անեւ* , to abandon, to forsake entirely; - *ի լուծ կշռոյ* ,

to weigh; - *զգլուի* , to behead; *աղա-*

ղակ , *կական* , *կառաշ* . *Յիչ* , *ձայն* - , to scream, to cry out; to weep; - *ի միջոյ* ,

to carry away, to stroy, to annul; - *զամենայն դժուարութիւն* , to take away

all difficulty; - *զկեանս ուրուք* , to take away the life of some one, to kill, to murder; *բողոք* - , to appeal, to invoke,

to lament; - *զցաւս* , to support pain; - *ուստեք* , to go away, to depart; - *զմիւ* ,

to subtract; - *արձակել* , to dismiss;

բարձեալ բերել , to carry.

Բառնամ , **Բառնիմ** , **Բարձեալ լինիմ** , **բարձայ** *vp.* to be carried or brought;

to liken, to compare; to be taken a-

way; to be destroyed; to be estinguish-

ed; **բարձիք** *և անկիր* *ի ծով* , be thou removed and cast into the sea; - *մայ*

հաղառութեամբ , to be proud of; *արք*

արդարք բանին , the just perish; *Գա-*

մասկոս բարձիք *ի քաղաքաց* , Damascus

will soon be no longer a city; **բարձա-**

ռխան , the pact is broken; - *ի կենաց* ,

to die; *նմա բարձին զխաչն* , they put

on him the cross.

Բասիլիսկոս *S.* Աբալայիկ *օձ* .

Բասիք *S.* Բասրէիք .

Բաստ , **ից** *s.* fortune, luck; destiny,

fate; wager, bet, stake; - *ս արկանել* , to

lay a wager, to bet. [*buke.*]

Բասրահ *s.pl.* reproach, blame, re-

Բասրեմ , **Եցի** *va.* to reproach, to

blame, to condemn, to rebuke, to cen-

sure.

Բասրէի *a.* reproachable, blamable.

Բարաք *s.* shuttle.

Բարակ , *այ* *s.* subtle; - *յաւ* , *Զերմ* ,

phthisis; *S.* Կուրք: *brach* (sporting

dog): nitre; *S.* Բորակ .

Բարակաման *a.* that spins or weaves

finely; finely spun or woven.

Բարակակիւղ *a.* a skinny neck; a long

or thin neck.

Բարաշ *a.* hard: soft. [*porter.*]

Բարապան , **Բարապետ** *s.* usher,

Բարառնական *a.* personified; - *բան* ,

prosopopœia. [*legory.*]

Բարառնութիւն *s.* prosopopœia; al-

Բարաւոր *s.* lintel, door-post, door-

tree.

Բարաւորութիւն *s.* manners, custom.

Բարբառ , **Բարբառ** , *ից* , **Բարբառումն** ,

Բարբառնիք *s.* idle tales, nonsense, tire-

some repetitions, silly story, prating,

gossip, dotage.

Բարբառնիմ , **Բարբառնեմ** , **Եցի** *vn.* to

make tiresome repetitions, to chat, to

prattle, to bawl, to tattle.

Բարբառ , *ոյ* *s.* speech, voice, accent,

language, idiom, dialect; acclamation,

exclamation; cry, clamour; sound;

կերկերեալ , *զողզող* , *ընդհատ* , *սղաւ-*

նալից - , a hoarse or gruff, trembling,

interrupted, menacing voice; *յօգեւ* - ,

to offer a word, to speak; *ածել* *ի* - ,

to make one speak; - *արձակել* , to cry,

to raise the voice, to exclaim; *հնչեցին*

օդք *ի* - *յնծովեան* , the air was filled

with cries or a thousand cries of joy;

ի Հայ - , in the Armenian language; -

ամպոյ, որոման, thunder, noise; - ամբոխն, clamour, cry; - փողոյ, հաւաւ, վահանայ, հողմոյ, blast of trumpets, ruff; cackling; noise or clashing of shields; whistling or bluster of the wind; - առիւծու, գազանայ, Տ. Մռնչիւն; - աղաղակի, rumour.

Բարբառիմ, ելայ տ. to speak; to cry out, to exclaim.

Բարբարոհք s. haggling, hesitating. Բարբարիկ, Բարբարիկոն Տ. Բարբառ.

Բարբարիմ, ելայ տ. to hesitate, to haggle; to be busy, embroiled, perplexed.

Բարբարոս, ալ a. s. barbarous, savage; barbarian, cruel.

Բարբարոսութիւն s. barbarity, cruelty, grossness.

Բարբուս s. mus. cithern.

Բարգաւաճ, էլ a. signal, illustrious; cheerful; increased, flourished, flourishing, civilized.

Բարգաւաճանք s. pl. increase, abundance; profit, improvement, bloom, lustre, splendour, renown.

Բարգաւաճիմ, ելի va. to make flourish; to civilize.

Բարգաւաճիմ, ելայ տ. to increase, to flourish, to be in repute, in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճութիւն Տ. Բարգաւաճանք.

Բարգ, էլ s. a. hay-rick; heaped up, piled, bound up; polypetalous; - առիւծ, բաւ, gr. compound word.

Բարգեմ, ելի va. to accumulate, to hoard; to bind up; to compound, to conjoin.

Բարգութիւն s. accumulation, heap; composition, formation. [others.

Բարեասաց a. that speaks well of Բարեասեաց a. that hates the good, evil, malicious, wicked.

Բարեացակամ a. benevolent.

Բարեացապարտ a. well deserved, worthy, obliging.

Բարեւ ad. well, right; safely; - էկիք. be welcome; - ճիւղ, adieu! - ձաւ առէլ. to bid farewell, to take leave; to renounce, to forsake.

Բարեբախտ, Բարեբախտիկ a. fortunate, lucky; prosperous, happy, favourable, propitious.

Բարեբախտաբար ad. fortunately, happily, luckily.

Բարեբախտանամ, ալայ տ. to prosper, to be fortunate, to succeed, to be happy.

Բարեբախտութիւն s. fortune, happiness, prosperity, chance, destiny.

Բարեբաղդ Տ. Բարեբախտ.

Բարեբան a. that praises.

Բարեբանակից a. that praises with another or together.

Բարեբանեմ, ելի va. to bless, to praise. [encomium.

Բարեբանութիւն s. benediction praise, Բարեբաշխ a. beneficent, bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն s. bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաւոս, Բարեբաւտիկ Տ. Բարեբախտ.

Բարեբաւտանամ, Բարեբաւտիմ Տ. Բարեբաւտութիւն Տ. Բարեբախտութիւն.

Բարեբարոյ, էլ a. good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբարոյութիւն, Բարեբարութիւն s. excellent character, good-nature.

Բարեբեր a. productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբերութիւն s. fertility, fructification.

Բարեբողբոջ a. that has good suckers, shoots or sprouts.

Բարեբոյս a. that produces good fruit fruitful; good-natured.

Բարեբուզիւս a. that causes good to come forth.

Բարեբուն a. naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ a. beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգութութիւն s. benignity, clemency, mercy. [verses, lives well.

Բարեգնաց a. that runs, walks, con- Բարեգործ a. beneficent, virtuous, pious, that does good. [good.

Բարեգործեմ, ելի տ. to do well, Բարեգործութիւն s. bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ a. benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible. [proper.

Բարեգեղ a. becoming, suitable, fit, Բարեգեղութիւն s. decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեգրութ a. ungrateful. [ed. Բարեզարդ a. well adorned; reform-

Բարեզարդեմ, եջի *va.* to embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն *s.* embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեշարժ *a.* of good family, noble.

Բարեժառանգութիւն *s.* inheritance of great property; good inheritance.

Բարեշաւ *a.* very good, very useful.

Բարեշաւութիւն *s.* great goodness, good-nature, nobleness, gentility.

Բարեխառն *a.* sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեմ, եջի *va.* to temper, to moderate, to soften, to modify.

Բարեխառնութիւն *s.* temperance; temperature, moderation, modification, mitigation; — **օդայ**, temperature of the air.

Բարեխնամ *a.* careful, that provides for wants, for an affair. [to provide.

Բարեխնամեմ, եջի *va.* to be careful,

Բարեխնամող *S.* **Բարեխնամ.**

Բարեխնդիր *a.* that asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ, Բարեխորհուրդ *a.* that thinks of good things.

Բարեխրատ *a.* that gives good advice, good instruction; well instructed.

Բարեխօս, աջ *a.s.* intercessor, mediator.

Բարեխօսեմ, եջի *vn.* to intercede.

Բարեխօսութիւն *s.* intercession, mediation.

Բարեկամ, աջ *s.* friend; familiar, dear; **մտերիմ, անկեղծ, խմբարիտ, ան շնանուէր, սիրելի, սուտ** —, intimate, sincere, true, devoted, dear, false friend.

Բարեկամաբար *ad.* friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամական *a.* amicable, friendly.

Բարեկամանամ, աջայ *vn.* to be friendly, familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն *s.* friendship, familiarity, attachment; **սերտ** —, intimacy; **անկեղծ** —, cordiality.

Բարեկամուհի *sf.* friend.

Բարեկարգ *a.* well regulated, corrected, reformed, policed.

Բարեկարգեմ, եջի *va.* to order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն *s.* good order, organization; reform, reformation; discipline; policy.

Բարեկեայ *S.* **Բարեկեցիկ.**

Բարեկենդան, աջ *s.* carnival, holiday time; **բուշ** —, the day before lent, shrovetuesday, shrovetide.

Բարեկենդանութիւն *s.* happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ *a.* that has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made. [shape, grace, gentility.

Բարեկերպութիւն *s.* fine figure, good **Բարեկեցիկ** *a.* happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն *s.* happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր *a.* good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ *a.* well instructed, civil.

Բարեկրթութիւն *s.* good education, good-breeding, politeness.

Բարեկրօն, էջ *a.* of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն *s.* good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաշիմ, շեցայ *vn.* to vouchsafe, to accept, to receive favourably, to please.

Բարեհաճայ *a.* very agreeable.

Բարեհաճայանամ, աջայ *vn.* to be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն *s.* approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ *a.* tasteful, savoury.

Բարեհամբաւ *a.* of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւեմ, եջի *va.* to celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն *s.* good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբոյր *a.* agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent. [things.

Բարեհայց *a.* that demands good

Բարեհանար *a.* very sensible, — wise, — learned. [or stature.

Բարեհասակ *a.* having a fine shape

Բարեհատոյց *a.* rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհաւան *a.* obedient, submissive.

Բարեշար *a.* very ingenious, — clever.

Բարեհաշակ, etc. *S.* **Բարեհամբաւ, etc.** [to good things.

Բարեհրաւէր *a.* that invites, exhorts **Բարեձեւ** *a.* of a good shape, well made, genteel; graceful.

Բարեհետութիւն *s.* fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեմէր *S.* Առաքաւէր.

Բարեմասն *a.* well matched, lucky, fortunate.

Բարեմասնութիւն *s.* good fortune, happiness, participation of good; goodness, perfection.

Բարեմարդիկ *a.* coaxer, cajoler, gallant, complaisant; - լինել, to please, to flatter, to coax, to cajole, to adulate.

Բարեմարդութիւն *s.* flattery, adulation, complaisance.

Բարեմիտ *a.* sincere, ingenuous, frank, naive; innocent, good, well disposed.

Բարեմոյն *a.* peaceable, flexible, good-natured, good-humoured.

Բարեմոռաց *a.* unthankful, ungrateful. [ly, naively.

Բարեմարար *ad.* ingenuously, frank-
Բարեմաութիւն *s.* sincerity, innocence, goodness, indulgence.

Բարեյաջող *a.* favourable, prosperous; - լինել, to prosper.

Բարեյարմար *a.* well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ *a.* of happy memory, whose memory is venerated.

Բարեյոյս *a.* of good or of great hope.

Բարեյորդոր *a.* that exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն *s.* good hope.

Բարեյոժար *a.* well inclined, very willing, benevolent.

Բարեխախտ *a.* zealous.

Բարեշան *a.* of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեշէն *a.* well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեշնորհ *a.* that grants or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեշնորհութիւն *s.* bounty, goodness; gracefulness, elegance, charms.

Բարեշունչ *a.* mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք *a.* splendid, magnificent; superb, graceful, pretty; venerable; modest, chaste, bashful; աւանդ զիւրեան ծածկցիմ - to cover one's self with a veil for modesty.

Բարեշքեղութիւն, Բարեշքութիւն *s.* splendour, magnificence, pomp, lustre, refuge; honesty, modesty.

Բարեշաղկ *a.* well measured or pro-

portioned, exact, well made.

Բարեշաղկութիւն *s.* exactness, beauty, exact proportion. [devout.

Բարեպաշտ *a. s.* pious, religious, Բարեպաշտեմ, եղի տ. to be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտութիւն *s.* piety, religion.

Բարեպաշտուհի *af.* pious, religious.

Բարեպաշտան *S.* Բարեպաշտ.

Բարեպատեհ *a.* very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշտ *S.* Բարեպաշտ.

Բարեսէր, սիրաց *a.* good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեսիրութիւն *s.* bounty, goodness, kindness, obligingness.

Բարեսնութիւն *s.* good education.

Բարեժողով *a.* well instructed, - brought up, - educated.

Բարեկայեղուչ *a.* becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեկայեղութիւն *s.* fitness, convenience; lustre, splendour. [nate.

Բարեկէշակ *a.* well settled, fortunate.

Բարեկտեսակութիւն *s.* good assurance, certainty, boldness.

Բարեաւելի *a.* that sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարետեսակ, Բարետեսիկ *a.* having a good prospect, aspect or countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարետիպ *a.* becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարետոհմ, Բարետոհմիկ *a.* that is of good family, noble, illustrious.

Բարեառնութիւն *s.* nobility; noble birth; grandeur; fertility.

Բարեարութիւն *s.* gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար, աջ *a.* beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարեմ, եղի տ. to do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն *s.* benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարեբնիկ *a.* blissful.

Բարեբնիկութիւն *s.* blissfulness; good fortune, happiness.

Բարեփառ *a.* glorious, illustrious, splendid, magnificent.

Բարեփառութիւն *s.* splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփորձ *a.* well tried, - proved.

Բարեքեմ, **եյի** *va.* to hide, to veil, to dissimulate. [agreeable.

Բարեքի . **քիկ** *a.* personable, genteel,

Բարե *conj.* at least, at the least.

Բարժանեմ *S.* Բաժանեմ.

Բարի, **բոյ**, **բեայ** *a.* good, nice, kind, indulgent; fit; fine, handsome; *ad.* well, right; *s.* good, benefit, favour;

բարե; - **է**, it is good; - **անել**, to do well; - **or բարեաւ եկիք**, be welcome!

Համբաւ բարեայ, good reputation; **ոչ գիտել զ-կամ զբար**, to ignore the difference between good and evil; **զինչ - զորձեցից**, what shall I do well? **Հա-տուցեր ինձ -ս**, you have done me good;

ընկալար անդէն զ-ս ք, you have received good in your life; **յորժամ - լինիցի քեզ**, when will you be happy;

S. Բարեաւ.

Բարիք *a.* good; *ad.* well, softly, leisurely; **ծածկել - է**, it is better to hide it; - **է**, it is well; **որպէս ե - թուի քեզ**, as you like it, if you please.

Բարկ *a.* sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough. [Թժուածին.

***Բարկածին** *s.* chem. oxygen; *S.* Բարկանամ, այցայ *vn.* to be angry, provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ *a.* passionate, apt to be angry, fretful, peevish, impatient.

Բարկացայտ *a.* angry, vexed, enra-

Բարկացող *S.* Բարկասիրտ.

Բարկացողութիւն *s.* irascibility, ire.

Բարկացուցանեմ, **ուցի** *va.* to exasperate, to irritate, to anger, to dis-

please, to offend, to enrage.

Բարկութիւն *s.* anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace; **զիջանել**, **ցածնուլ**, **զառնալ 'ի բարկութենէ**, to be appeased, to allay one's anger; **թափել զ-**, to give vent to one's anger; - **or հրացան** -, thunder-bolt; **սրտմուլ բարկութեամբ**, to rage, to get into a passion; - **սրտմուլ** **թեան**, **սրտմուլթի բարկութե**, fury, ire, wrath.

Բարձ, **ից** *s.* cushion; bolster, pillow; squab, mattress, divan; bench, sofa:

hip, thigh: dignity, degree, throne: floor or board of a ship; **փեարաից** - ,

downy pillow; - **երեսայ**, pillow; **ա-ռաքին** -, first place, place of honour;

- **ասլ ումիք**, to confer a dignity of some one.

Բարձաբեկութիւն *s.* fracture of the leg, broken leg.

Բարձակից *a. s.* that sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity; colleague.

Բարձակուիւ *s.* competitor.

Բարձազուծի *s.* search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry, ambition.

Բարձապան, **այ** *s.* cuish.

Բարձառու լինիմ *vn.* to obtain some dignity.

Բարձերես *s.* pillow-beer, - -case.

Բարձերեց *s.* president; - **տեղի** **or -ք**, the first place, honourable place.

Բարձընտիր *a.* that seeks the first place, fixed in an honourable place; - **լինել**, to seek the first place.

Բարձի **թողի առնեմ** *va.* to abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձիկ *s.* small cushion, bolster: compress. [shions, pillows.

Բարձկնեար, **ներոյ** *s. pl.* small cu-

Բարձուենեակ, **ներայ** *s. bot.* south-ernwood.

Բարձուցի *s.* act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression,

repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation. [burden.

Բարձուցանեմ, **ուցի** *va.* to load, to

բարձր, **նու**, **նուլք**, **նանց** *a.* high, elevated; sublime, eminent, great, ex-

cellent; **հոսել 'ի բարձուէ**, to fling, to throw from above; **ի ձայն բարձր** -

ձայնիւ, **ձայնիւ բարձու**, *ad.* aloud, loudly; - **առնել**, to elevate, to raise

on high; to magnify, to exalt; - **լինիմ**, to be elevated, glorified; **նանալ** **զբարձուս**, to know sublime or pro-

found things; **սեզան** -, splendid, sumptuous dinner, banquet; **ի բարձուէ**, from above; - **ոռ**, elevated style; -

քանդակ, relief, basso-rilievo.

Բարձուլք, **նանց** *s. pl.* height, top, summit, eminence, elevation; heaven;

Թագաւոր բարձանց, king of heaven;

Թռչունք բարձանց, birds of air.

Բարձրաբազուկ *a.* that has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարձաւ *a.* that has a strong voice; sounding, that has a loud or

shrill sound; resounding, clamorous, sonorous, clangous; *ad.* loudly, aloud.
Բարձրաբերձ *a.* very high, much elevated, lofty.

Բարձրարուն *a.* that has a long stalk.
Բարձրագագաթն *a.* whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ *s. a.* seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated; *-ք.* the first place, precedence.

Բարձրագեղ *a.* very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ *a.* that knows sublime or profound things.

Բարձրագոյն *a.* high, elevated; bold, frank, honourable; *ad.* boldly, highly.

Բարձրագոյն *a.* higher, sublime; supreme, grand; *- , -ս , ad.* highly, sublimely, boldly.

Բարձրագոյն *S. Բարձրաբարձրառ.*

Բարձրագեղ *a.* much accumulated.

Բարձրագիտակ *a.* very high, to wering; *s.* observatory.

Բարձրաթռիչ *a.* that flies above.

Բարձրախորհուրդ *a.* mysterious, profound.

Բարձրակայ *a.* high, great, supreme, sublime, excellent. [*very high.*]

Բարձրակատար *a.* whose summit is **Բարձրակոհակ** or **կուռակ** *a.* subject to large waves, stormy. [*sublime.*]

Բարձրակայեաց *a.* that looks above;

Բարձրահասակ *a.* that has a large size, tall. [*mous, celebrated.*]

Բարձրահռչակ *a.* very renowned, famous.
Բարձրաձաղկ *a.* that has very high branches.

Բարձրաձայն *S. Բարձրաբարձրառ.*

Բարձրամեծ *a.* proud, lofty, arrogant, presumptuous. [*high place.*]

Բարձրամուր *a.* fortified in a very **Բարձրամեծեմ**, *եցի*. **Բարձրամեծիմ**, *եցայ* *vn.* to be proud of, to be self-conceited.

Բարձրամեծութիւն *s.* presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրոյն *a.* lofty, proud, supercilious, haughty.

Բարձրոյնութիւն *s.* haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանաւ, *ացայ* *vn.* to rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass; to increase, to grow; to be proud, to pride one's self.

Բարձրանշան *a.* remarkable, signal,

signalized, famous, renowned.

Բարձրաշէն *a.* built very high.

Բարձրաչափութիւն *s.* altimetry.

Բարձրապատիւ *a.* very honourable, much esteemed.

Բարձրապատում *a.* that relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց *a.* puffed up, arrogant, proud; *- շրիչ*, to be puffed up, to be proud of, to bridle up. [*walls.*]

Բարձրապարիսպ *a.* that has high **Բարձրասրուն** *a.* with long legs.

Բարձրավարս *a.* that has high branches: covered with many leaves, leafy.

Բարձրաձանաճ, *ացայ*, **Բարձրաձգիմ**, *եցայ* *vn.* to be puffed up, to be proud of, to bridle up, to assume airs of importance.

Բարձրաձգութիւն *s.* pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրաձիչ *S. Բարձրապարանոց.*

Բարձրացուցանեմ, *ուցի* *va.* to elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ, **Բարձրաւանդակ**, *աց* *s.* height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; *a.* high, elevated.

Բարձրաքանդակ *s.* bass-relief, bas-relievo. [*High.*]

Բարձրեալ *as.* very high; the Most **Բարձրութիւն** *s.* height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձրուղի *S. Բարձրաձաղկ.*

Բարձք, *ձից* *s.* leg; *S. Բարձ.*

Բարոյագէտ *s.* moralist.

Բարոյագիտութիւն *s.* moral, morality.

Բարոյախոս *a.* moralist; *S. Բնախոս.*

Բարոյախօսեմ, *եցի* *vn.* to moralize.

Բարոյածին *a.* natural.

Բարոյական *a.* moral, belonging to morals; *s.* moralist; moral; *- էմաստաւորութիւն*, ethics; *- գիտութիւն*, morality, ethics; *- էմաստ*, morality; *անեղ* *- խորհրդածութիւն*, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն *s.* morality.

Բարոյակից *a.* that has the same disposition or humour. [*morally.*]

Բարոյակէս, **Բարոյականապէս** *ad.*

Բարոյք, *ոյից* *S. Բարք.*

Բարութիւն *s.* goodness, probity; benignity, mildness, clemency; proceeds, produce.

Բարունակ, այ *s.* vine-branch; branch, bough, shoot.

Բարութիւն, Բարութիւն *s.* crimination, imputation, calumny, false accusation; pretext; motive. [lust.

Բարագիւտութիւն *s.* concupiscence, Բարտի, տայ, տեայ *s.* bot. aspen (poplar).

Բարրանք *S.* Բարրանք.

Բարրեմ, էջի, Բարրեմ, էջայ *vn.* to pretend, to feign.

Բարութիւն, ոյ *a.* good; *ad.* well; էթէ - Թոռի առաջիկի or յայտ թո, if you please or like; - Ծերութիւն, a prosperous old age; - Գարգալեանութիւն, good or sound doctrine; - պր, a good man; - խոտել, to despise or to scorn well; - է մեզ աստ լինել, it is a good thing for us to remain here; - է or - է բանք, վարդապետ, you say well, master; ոչ է - մարդոյ միայն լի նել, it is not well for man to be alone; առեւել զայր արգար էէ -, it is not a good thing to do ill to the just.

Բարութեան *a.* better.

Բարութեմ, էջի *va.* to benefit, to do good to.

Բարք, բոլոյ *s-pl.* manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting; բոլոյ բարութիւն, nature, character, natural, disposition, inclination; - բարութեմ, good manners, morals; անբիծ, անարատ -, pure morals; խրոխ -, proud character; խանգարել, էղծանել զբարս, to corrupt the morals; ամղել զբարս, to soften the morals; յիւրոյ բարութիւն, է կամայ բարութիւն, կամաւոր բարութիւն, բարութիւն յոժարութեմ, willingly, spontaneously.

Բարութիւն *s.* happiness, prosperity, well-being.

Բաց *a.* open, uncovered; բացաւ գլխով, with an uncovered head, bareheaded; impudently; աչք - զք or - աւ աչք ոչ զք տեսներ, with the eyes open, he saw nothing; - աւ երեսք or - զք երեսք, with the face uncovered; Թողու է - զբարս, to leave open the gates of a city; է - է գուռն, the door is open; է - ունել զգլխին, to have the head uncovered; է - գնա, go away! է - գնալէ յինէն, go away from me! - է է -, է -, *ad.* far, very far; quite; out, abroad; - է -, openly, evidently; բացուտ է -, from afar; far; է - է, in a field, out of the city, in the country,

in the open air, under the open sky; է - աւնել, to remove, to send away; բաշ է - անցանել զբարս, to surpass many; է - բանաւ, to take away; էր - Թալ է -, է - գնա, to go away, to depart; է - էգաւ ձիւնային ցրտութիւն, the rigour of winter is past; է - բա - կել զաղաղակն, to cease from crying; է - տար, է - անգոր տար, *int.* never! no! God forbid! come along! fy! - 'է, *pr.* except, excepted, besides, save; without.

Բացաղանջեմ, էջի *vn.* to cry out, to scream; to exclaim.

Բացաղանջութիւն *s.* exclamation.

Բացաղուի, Բացաղիւտ, Բացա - գլխով *a.* *ad.* with uncovered head, bareheaded.

Բացաղոյն *a.* distant, far off; diluted; pale; -, - *ad.* far, at a great distance, very far; - կանաչ, sea-green.

Բացաղեմ *a.* bold-faced; shameless.

Բացակայ, էջ *a.* absent, distant, remote, far off.

Բացակայեմ, էջայ *vn.* to absent one's self, to go away.

Բացակայութիւն *s.* absence, removal, non-residence, distance.

Բացական, Բացաձիգ *S.* Բացակայ -

Բացականաղոյն *a.* very or farther removed.

Բացաղայեայ գլծ *s.* divergent; - աչք, ախմբ, with open eyes.

Բացայայտ, էջ *a.* evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի or պէս *ad.* evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտեմ, էջի *va.* to declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ *a.* declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն *s.* evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացանցութիւն *s.* looseness, flux, diarrhoea; excrement.

*Բացառական *s.* *gr.* ablative.

Բացառութիւն *s.* exception, abstraction.

Բացասաբար *ad.* negatively.

Բացասական *a.* negative. [vow.

Բացասեմ, տէջի *va.* to deny, to disavow.

Բացասութիւն *s.* denial, disavowal.

Բացաւայր *s.* camp, campaign, plain.

Բացաս. այ *a. s.* distant, far off; camp; suburb; interval. [sible.]

Բացարկել *a.* explainable, express-
Բացարկեմ. էջի *va.* to explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացարկել *a.* explicative.

Բացարոհեմ. էջի *va.* to remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացարոթիւն *s.* explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss; առանձին - , specification; - իշխագրաց . the act of deciphering.

Բացարան *a. s.* that opens; key, pick-lock; dilator.

Բացարձակ, այ *a.* much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotic; free; distant, far.

Բացարձակապէս *ad.* absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն *s.* distance, interval, great extent, breadth.

Բացեայ. ի - *a. ad.* remote, distant, far; ի - լինել, to absent one's self, to quit. [candid.]

Բացերես *a.* barefaced, open; frank, **Բացերեսութիւն** *s.* barefacedness, evidence; frankness, candour.

Բացերես *a.* evident, clear, open; *ad.* evidently, plainly, openly, clearly.

Բացէ. 'ի - *ad.* very far; from afar; out; *S.* Բաց.

Բացէ ի բաց *S.* Բաց.

Բացընկեցիկ *a.* abject, despicable, low, vile.

Բաց ի բաց *S.* Բաց.

Բացեմիկ or **Բացմիմիկ** խաղամ, to unveil; to lose all shame, to be shameless.

Բացում. այ *s.* opening; hiatus.

Բացումն *s.* act of opening, opening, discovery, expansion, extent.

Բացում. ի - *ad.* far, very far; - ի բաց *S.* Բաց.

Բացօթեալ, էգի, զաց, **Բացօթեայ.** Թէի *a.* who lives, sleeps in the open air; shelterless; *ad.* uncovered, in the open air, under the open sky; - լինել, to sleep, to lodge in the open air or under the stars; to pass the night in the fields.

Բաւ. *s.* end, limit; sufficiency; - է, *v.* imp. it suffices, it is enough; իմաստաւ

Թէ նորա ոչ գոյ - , his wisdom is without measure.

Բաւական *a.* sufficient, fit, capable, competent, qualified; *s.* worthy, capacity, ability; - ն or **Աստուած** - , God, Omnipotent, Almighty; - լինել, to suffice, to be capable; - լինելանձին, to content one's self; - առնել, to enable, to capacitate; to content, to satisfy; *ad.* sufficiently, enough; բաւ - ի, passably, tolerably, so-so; - է, it is enough, it suffices; չէ - , it is not enough or sufficient. [potent.]

Բաւականաղօր *a.* powerful, omniscient **Բաւականամ,** այցայ *vn.* *S.* Բաւական լինել.

Բաւականացուցանեմ, ուցի *va.* *S.* Բաւական առնել.

Բաւականութիւն *s.* capacity, ability, competence, aptness.

Բաւանդակ *S.* Բովանդակ.

Բաւեմ, էջի *vn.* to suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.

Բաւեցուցանեմ, ուցի *va.* to render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.

Բաւիղ, լղի, զաց, Բաւղակ *s.* maze, labyrinth. [labyrinth.]

Բաւղակաձեւ *a.* in the shape of a **Բեւիւն** *s.* noise, confused sound.

Բաւիկ, բեկաց *s.* crest, comb, comb.

Բեկաչի, Բեկչի, այ *s.* consul; mayor; prince; **Փոխանակ - ի,** proconsul.

Բեկչութիւն *s.* consulate.

Բեղեկ *s.* repair. [derbolt.]

Բեղակ, Բեղեկ *s.* sun; light; thun-

Բելիար. այ *s.* Belial; devil, demon.

Բեկ *a.* broken; deject.

Բեկանեմ, բեկի *va.* to break; to break to pieces; to crack, to split; to dishearten.

Բեկանեմ, բեկայ *vp.* to break; to lose courage, to be discouraged; to reflect. [gible.]

Բեկանում *a.* brittle, frail; refrain-

Բեկար *s.* tribute, impost; vicar.

Բեկբեկ *a.* broken; interrupted, discontinued: full of caresses, effeminate, soft, affectedly delicate, affected; *s.* affected woman.

Բեկբեկեմ, էջի, Բեկբեկեմ, էջայ *vna.* to break, to break to pieces; to reflect; to prim; to stammer, to stutter; *mus.* to quaver.

Բեկբեկումն *s.* fracture; refraction;

tend; - ընդ մից երեսուն, to give thirty for one; - զգնու, to give sentence; - զլռութիւն, to be silent, to hold one's tongue; ոչ բերել տակէ կարգ բանի, the order of mine discourse does not permit me to say; - տակընութիւն ընդ ումեք, to hate, to dislike some one; նախանձ - ընդ ումեք, to envy some one; - սրամտութիւն ընդ ումեք, to be angry with some one; to be offended; ի գործ -, to make use of; խորհարդ - ընդ ումեք, to consult, to take counsel with some one; ոգի -, to strengthen one's self, to become strong; ոչ - զգնուս ուրուք, to envy the glory of some one; ի համար, ի հաշիւ -, to count, to enumerate; տալ -, to cause to be conveyed, to despatch; ի միտս, ի յուշ -, to remember; օտարացուցիչս ինն բերես ի ընեղս մեր, you tell us strange things.

Բերիմ, բերայ *vp.* to go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act; զինչ օգնուս յայնմանէ բերցի, what advantage will result from it? - ի վերայ ջրաց, to walk on the waters; ընդ երկիր -, to travel, to voyage; to be busy with mundane things; տա երկրաւ -, to travel round the world; to shed on the earth; անխտր ընդ մեզ -, to be given up to sin; այսր անդր - or բերեալ լինել, to go here and there; to be taken higher and thither; շուրջ - զօրինաբ Աստուծոյ, to observe the laws of God; - ի կործանումն, ի վայր, to fall into ruin, to fall down; ի նախանձ or նախանձու -, to envy, to covet; ի բարկութիւն or բարկութիւն -, to get angry; ընդ քիթն -, to sweat, to perspire; և այլ ուր ընդ սղբաբ բերին, և որ զկնի բերին առայեալքն, and so on for the rest, as follows.

Բերկաւի, Բերկաւեր, Բերկաւից, Բերկաւան *a.* joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable; content, cheerful.

Բերկամիտ *a.* joyful, cheerful.

Բերկանոց *s.* belveder, stage.

Բերկանք *s. pl.* joy, mirth, pleasure, content, delight; բերկանք *ad.* deliciously. [cheerful.

Բերկապասար *a.* joyful, joyous, Բերկարար *a.* gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.

Բերկերիմ, եցի, Բերկեցուցանեմ,

ուցի *va.* to rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկիմ, եցայ *vn.* to rejoice, to be delighted, pleased.

Բերկութիւն *s.* joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերումն *s.* portage, carriage; exigence; tendency; proneness, propensity, inclination; fertility.

Բերրի *a.* fruitful, fertile.

Բեւեկն, ոց *s.* turpentine.

Բեւեկնի *s.* turpentine-tree; juniper-tree; բեւեկնայ խիտ or կոտիլ, colophony, rosin.

Բեւեռ, ի, աջ *s.* nail; pole; դարբնոց բեւեռաց, nail-trade; բեւեռաջ հաստառել, to nail; հանել զբեւեռն, to unvail; բեւեռով զ- Թափել, one ill chases another; (diamond cut diamond).

Բեւեռագործ *s.* nailer, nail-maker; -ութիւն, nailery.

Բեւեռակապ, Բեւեռապինդ *a.* nailed, fastened with nails.

Բեւեռաձեւ *a.* cuneiform.

Բեւեռեմ, եցի *va.* to nail, to nail up, to fasten with nails.

Բէք, Բէք *a.* rich, potent; *int.* o! oh!

Բզաք *s.* goat castrated.

Բզզամ, աջի, Բզզեմ, եցի *vn.* to buzz, to hum, to murmur.

Բզզումն, Բզզանք *s.* buzz, hum.

Բզէզ, եղայ, Բզէզ, զայ *s.* scarab, beetle; stag-beetle; cockchafer.

Բզրուկ *s. bot.* myosotis, mouse-ear, forget-me-not. [devil.

Բէեզեբուլ *s.* Beelzebub; satan,

Բէժ, Վէժ *s.* cover; curtain.

Բէկ *s.* prince, bey.

Բէկ մէկոյ, բէկի մէկոյ *s.* beaver, civet, civet-cat.

Բէք, Բէք *s.* back, shoulder; handle of a weaver's comb. [tuse.

Բթամիտ *a.* stupid, dull, heavy, ob- Բթանամ *s.* Բթիմ.

Բթանկիւն *a.* obtuse-angled, obtuse-angular.

*Բթանշան *s. gr.* grave accent.

Բթացուցանեմ, ուցի, Բթեմ, եցի, Բթեցուցանեմ *va.* to blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

ԲՅԻՄ, *եցայ* *vn.* to make one's self dull, less keen; to be dull, stupid, to grow rusty.

ԲՅԱԲԵՐ, **ԲՅԱԼՆ** *a.* blear, bleared; *S.* Գիճակն.

ԲՅՏԱԳՈՐԾ *a.* talismanic, that makes talismans or amulets.

ԲՅՏԱՆԻՔ *s. pl.* talisman, amulet, phylactery.

ԲՅԻԼԻ, **ԲՅԻԼԻ**, **ԲՅԻԼԱՅ** *s.* physician, doctor.

ԲՅԻԼԱԿԱՆ *a.* medical.

ԲՅԻԼԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ *s.* physic, medicine.

ԲՅԻԼԱՍԵՐ *s.* first physician.

ԲՅԻԼԱՐԱՆ *s.* place of cure; doctor's shop; medical book.

ԲՅԻԼԻԼ *s.* curable.

ԲՅԻԼԻՄ, **ԵՅԻ** *va.* to cure, to physic, to remedy, to dress.

ԲՅԻԼՈՒԹՅՈՒՆ *s.* cure, attendance, recovery, dressing; medicament, medicine, remedy.

ԲՅՈՒ *a.* bleared. [eyes.

ԲՅՈՒՄԻՄ, *եցայ* *vn.* to have bleared

ԲՅՈՒՈՒԹՅՈՒՆ *s.* blearedness.

ԲԻՐ, **ԲԲԻ**, **ԲԲԱՅ** *s.* pupil, apple of the eye.

ԲԻՐԵՄ, *եցի* *vn.* to pip, to chirp.

ԲԻՐԸՈՍ *s.* papyrus; bark, peel, skin; parchment, book.

ԲԻՏ, **ԲՇՈՅ** *s.* blearedness.

ԲԻԼ *s.* azure, bright blue.

ԲԻԾ, **ԲԾԻՅ**, **ԲԾՈՅ** *s.* spot, stain; sun-burning; blot, blemish; soil; small pustule; *a.* spotty, nasty; - *աչաց*, web; - *ի մարմնի*, mole, mark, spot; - *ք աղամանդի*, flaws, specks in a diamond; - *գնեւ*, - *ս կարկասեւ*, *շփեւ*, *արկանեւ*, *ի - ասնեւ*, *ի ներքոյ բծի գնեւ*, to blame, to find fault with, to accuse, to criticise, to censure, to calumniate.

ԲԻՍ *s.* spur of a cock, etc.

ԲԻՐ, **ԲԲԻ**, **ԲԲԱՅ** *s.* large stick, club, cudgel.

ԲԻՐՈՒ *a.* big, coarse, awkward, rude, clownish, rough, rustic, wild, base, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, dull, ignorant, brutal.

ԲԻՐԻ, *ոչ*, *ուչ* *s.* myriad; ten thousand; *a.* much, many, several; - , - *ս*, - *իցս* *ad.* ten thousand times, several times, often.

ԲԻՐԱՔԵՂՈՒՆ *a.* very fruitful, very abundant. [lours.

ԲԻՐԱՊՈՆ *a. ad.* of a thopsand co-
ԲԻՐԱՊՈՆ, **ԲԻՐԱԿԵՐԱՊ**, **ԲԻՐԱՊԱՊԱ**

ԲԻԿ *a. ad.* of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

ԲԻՐԱԿՆԵՐԱՅ *a.* having many precious stones. [thousand soldiers.

ԲԻՐԱՍԵՐ *s.* commander of ten
ԲԻՐԱՍԱՊԻ *a.* that has ten thousand horses; that has many wounds.

ԲԻՐԱՍԱՆԵՂՆ *a.* having many branches or boughs.

ԲԻՐԱՆՈՐ *a.* ten thousand or ten millionaries; thousand, many, immense, numberless.

ԲԻՐԵՂ, *այ* *s.* beryl; crystal.

ԲԻՐԵՂԱՆՄԱՆ *a.* crystalline.

ԲԻՐԵՂԱՆՈՒՄ, *այցայ*, **ԲԻՐԵՂԱՅՈՒՄ**, *նեւ*, *ուչի* *va.* to crystallize.

ԲԻՐԵՂԱՅՈՒՄՆ *s.* crystallization.

ԲՂՃԱԿ, *ի*, *այ* *s.* lobe of the ear; - *սրտի*, auricles of the heart; - *լքրի*, lobe of the lungs.

ԲՂԹ, **ԲՂՃԱՅ** *s.* loaf; cake, bun.

ԲՂԱԿՆ *s. a.* cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

ԲՂԱԿՆԻՄ, *եցայ* *vn.* to have a cataract in the eye.

ԲՂԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆ *s.* state of a person who has a cataract or web in the eye, obscurity of vision.

ԲՂԱՆՈՒՄ *S.* **ԲՂԱԿՆԻՄ**.

ԲՂԱՅՈՒՄԱՆԵՄ, *ուչի*, **ԲՂՃՈՒՄԱՆԵՄ** *va.* to obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

ԲՂՈՐ, **ԲՂՈՅ** *s.* hill, hillock.

ԲՂՈՐԱԿ, *այ* *s.* hillock, knoll.

ԲՂՈՐԱՅԻ, *ցւոյ* *a. s.* inhabitant of a hill.

ԲԾԱԽԱՆԻ, **ԲԾԱՆՈՐ** *a.* spotted, stained, faulty.

ԲԾԱՆՈՐԵՄ, *եցի* *va.* to spot, to soil.

ԲԾԵՄ *S.* **ԲԻԾ** *գնեւ*.

ԲԾԻԾ *s.* louse; **ՔԱՊԵԼ** *չս*, to louse, to free from lice.

ԲԾԿԱՆ *a.* spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

ԲԾԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ *s.* spot, soil, fault, ugliness, deformity.

ԲԻԼԵՄ, *եցի*, **ԲԻԼԵՆՈՒՄԱՆԵՄ**, *ուչի* *va.* to produce, to cause; to spread; to pour.

ԲԻԼԻՄ, *եցայ* *vn.* to flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

ԲԻԼՈՒՄՆ *s.* source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

ԲՂՈՒԿ, **ԲՂՈՒԿ** *s.* pot, earthen vessel.

Բըշտեհ, աջ *a.* luxurious, lascivious, lewd, lecherous.

Բըշտեհութիւն *s.* luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness.

Բշիշ, բշիշայ *s.* cell of a honeycomb.

Բնարան *s.* theme, text.

Բնարանութիւն *s.* physics.

Բնաբար *ad.* naturally.

Բնաբարձ առնեմ *S.* Բնաբիւր առնեմ.

Բնաբնակ *a.* native, natural; - գաւառ, *s.* native country.

Բնաբոյս *a.* natural, innate.

Բնագաւառ *s.* native country.

Բնագէտ *s.* natural philosopher.

Բնագիտական *a.* physical.

Բնագիտութիւն *s.* physics.

Բնագիր *s.* original, text.

Բնագիր *s.* camp, encampment.

Բնազանգական *a.* metaphysical.

Բնազանցութիւն *s.* metaphysics.

Բնազանցօրէն *ad.* metaphysically.

Բնազնիւն *s.* physiognomist; natural philosopher.

[sical.

Բնազնական *a.* physiognomic; phy-

Բնազնութիւն *s.* physiognomy; physics.

Բնաչոյժ *s.* chymist.

Բնալուծական *a.* chymical.

Բնալուծարան *s.* laboratory.

Բնալուծութիւն *s.* chymistry.

Բնախօս *s.* physiologist; moralist; apologist; veridical, truth-telling.

Բնախօսական *a.* physiological.

Բնախօսեմ, եջի *vn.* to philosophize; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն *s.* physiology; physics.

Բնածին *a.* innate, natural.

Բնակ, աջ *a.s.* inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակից *a.* that dwells together; cohabitant.

Բնակակցութիւն *s.* cohabitation.

Բնական *a.* natural; - , - իմաստաւոր, ալր, philosopher; physician; - ն, physics; - բ արուստ, genitals; - բ, - քա, օրէնք, light of nature, natural law.

Բնականաբար *ad.* naturally.

Բնականամ *S.* Բնակեմ.

Բնականապէս *ad.* naturally.

Բնականութիւն *s.* nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան *s.* habitation, house, home, lodging, dwelling, chamber.

Բնակաւէտ *a.* adapted for lodging; full of habitations.

Բնակաւոր *a.* settled resident; natural.

Բնակեմ, եջի, Բնակեմ, եցայ *vn.* to inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to make abode, to sojourn, to settle, to occupy; - ի միասին, to cohabit.

Բնակեալ *s.* dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակեցուցանեմ, ուցի *va.* to lodge.

Բնակիչ *a.s.* inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակից *a.* of the same nature or essence, consubstantial; that dwells together, cohabitant.

Բնակութիւն *s.* habitation, inhabitation, inhabitation, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ կայանք. sepulchres.

Բնակցութիւն *s.* consubstantiality; cohabitation.

Բնաձոր *s.* extensive valley.

Բնամատեն *s.* original.

Բնանամ *S.* Բնաւորեմ.

Բնաշխարհ *s.* country, reign.

Բնաշխարհիկ *a.* of the same country, native; *s.* countryman, compatriot.

Բնապատմութիւն *s.* natural history.

Բնաջինջ առնեմ *va.* to exterminate, to destroy entirely, to extirpate; - լիւնել, to be exterminated or extirpated.

Բնաւեր *s.* true owner, master, prince.

Բնաւ, ից *a.* all, total, entire; - ոչ, ոչ - , - իսկ ոչ, not, none, never, nothing; - , - իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ - , everywhere; thoroughly.

Բնաւիմբ, Բնաւին *S.* Բնաւ *ad.*

Բնաւոր *a.* natural, innate; - յօժարութիւն, temper, inclination.

Բնաւորեմ, եջի, Բնաւորեցուցանեմ, ուցի *va.* to habituate, to accustom.

Բնաւորեմ, եցայ *vn.* to custom or habituate one's self.

Բնաւորութիւն *s.* habit, custom; character, temper, disposition, nature, humour, inclination, genius.

Բնդեռն, գռանց *s.* cantharides.

Բնի, Բնիկ *a.* natural, innate, original, proper, radical, native, natural, indigenous; - բնաբնականութիւն, state of a native; - բ, *s.* aborigines.

Բնիկն, ից *s.* mite, farthing, obole.

Բնութենակից *a.* of the same nature, consubstantial.

Բնութիւն *s.* nature; essence, substance; being, entity; the elements; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; person, hypostasis; quality, manner; sex; *ստուեր է և ոչ - ինչ*, it is a shadow and not a substance; *ամ - զազանաց և թռչնոց*, all kinds of flesh and fowl; *հատուցանել զհարկ բնութեան*, to pay the tribute of nature; *զղորդին արարածոց - բ*, all nature is in commotion or confounded; *են սղբա բնութեամբ Գերմանացի*, these are by origin Germans; *մի թէ յիւրմէ բնութենէ եզ զբանն*, did he say it out of his own head? *բնութեամբ ad.* naturally; really, truly; physically; personally, hypostatically.

Բնուստ, *ի - ad.* naturally, originally, radically. [roar.

Բնչեմ, *եջի vn.* to bellow, to low, to *բնչումն s.* bellow, roar; sound.

Բոբ *s.* basket; sack.

Բոբուրն *s.* buffalo.

Բոգ, *ոյ s. bot.* gentian.

Բոգ, ից, աջ sf. whore, prostitute, strumpet, street-walker.

Բոգաբայծ, **Բոգահոմանի**, **Բոգարած** *a.* whoremonger, whoremaster, that keeps a strumpet, that frequents brothels, lewd, lecherous, lecher.

Բոգանամ, *այցայ vn.* to prostitute one's self, to whore. [dy house.

Բոգանոց, **Բոգատուն** *s.* brothel, baw-

Բոգաւազ *s.* pimp, go-between.

Բոգորդի *s.* illegitimate child, bastard, whoreson.

Բոգութիւն *s.* whoredom, prostitution, whoring.

Բոգտուն *S.* **Բոգանոց**.

Բոմ-ոմ, *այ s.* bell, small bell, handbell, rattle; coral.

Բոլոր, *ից a.s.* all, total, entire; garland, crown, circle; bud, button; environs; - *գիր*, primer. [cular.

Բոլորածիր *a.* circular, round, orbicular; *a.s.* round, circular; circle, circuit, orb. [make round.

Բոլորակեմ, *եջի va.* to round, to **Բոլորակութիւն** *s.* roundness, rotundity, circle, orb.

Բոլորաձեւ *a.* round, circular, orbicular; *ad.* roundly, circularly.

Բոլորանիստ *a.* circularly situate.

Բոլորանուէր *a.* all offered, very devoted.

Բոլորաւէն *a.* rotund. [caust.

Բոլորապառու *a.* all offered; *s.* holofinish; to environ, to surround, to begird; to bring together.

Բոլորեքեան, *եցունց*, **Բոլորեքին**, *եցունց s.pl.* all, every body, every one, all things. [rotund.

Բոլորիւթ *a.* round, circular, orbicular; **Բոլորովեմ**, **Բոլորովին** *ad.* all, entirely, totally, quite, utterly; *a.* all.

Բոլորութիւն *s.* whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն *s.* rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոկ *a. ad.* barefooted.

Բոկազնաց *a.* that walks barefooted.

Բոկանամ, *այցայ vn.* to pull off one's shoes or stockings.

Բոկապուշանեմ, *ուշի va.* to pull off stockings or shoes. [nel.

Բոկեղ *s.* ring biscuit, simnel, crack-

Բոկոսն *a.* barefoot, -ed. [person.

Բոկութիւն *s.* state of a barefooted

Բոհ *s.* slaver; dark.

Բոհոհեմ, *եջի vn.* to foam, to slaver; to grunt.

Բոհմուշ *s.pl.* threat.

Բոլբոլ, *ից, աջ, ոյ s.* shoot, sprout, scion; bud, germ.

Բոլբոլազարդ *a.* having many shoots.

Բոլբոլեմ, *եջի vn.* to bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բոլբոլումն *s.* germination.

Բոզի, *ից s.* horse-radish; **Կարմիր** -, radish. [little horn.

Բոզիւկ *s.* new horn of animals,

Բոզն *S.* **Աղաբոզն**, **Փիլն**.

Բողբ, *ոյ, աջ s.* appeal; complaint, recourse; claim, lodging an appeal; - *բառնալ*, *հարկանել*, *ունել*, *կարգաւարկանել*, *S.* **Բողբեմ**.

Բողբական *s.a.* protestant.

Բողբականութիւն *s.* protestantism.

Բողբեմ, *եջի vn.* to appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal; to complain.

Բոմբիւլոս *s.* silk-worm.

Բոմբիւն *s.* sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion; echo; - *ս արձակել*, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ, **բութի**, **Թաց**, **Բոյթն**, **բութին**, **Թանց** *s.* thumb; a tuning pin.

Բոյժ *s.* cure; remedy.
Բոյլ *բուլից* *s.* company, body, assembly; *-բ.* *ast.* pleiades.
Բոյժ *s.* nourishment; expedient.
Բոյն *բունոց* *s.* nest; niche; dwelling, lodging; *-դնել* *կառուցանել*, to nestle, to make one's nest; *Հանել է բունոց*, to take out of the nest.
Բոյս *բուսոց* *s.* herb, plant, simple; vegetative body; *- բարուց*, *-բ բնու* *թեան*, *բարբ բուսոց*, nature, temper, natural character; *- արձակել*, to bud, to pullulate.
Բոյք *բուրից* *s.* pl. scent, smell; aroma.
Բոնոս, *Բոնոսոս* *s.* wild ox.
Բոնջաւ *s.* *bot.* yellow southernwood.
***Բոշայ** *ից* *s.* gipsy man or woman.
Բոշոյ, *Բուշոյ* *s.* nag.
Բռ. *ոց* *s.* hornet, drone.
Բոսոր *a.* blood-colour.
Բոսորած *a.* reddened.
Բոսորային, *Բոսորատիւ* *a.* reddish, red, dyed red; colour of blood.
Բով *բովք*, *վույ* *s.* furnace, forge, coppel; mine; chimney, stove: grief, affliction: heat, ardour.
Բովանդակ *a.* all, total, entire, perfect, complete; *-ն*, the whole, the total, together.
Բովանդակ, *Բովանդակապէս* *ad.* all, entirely, totally, completely.
Բովանդակեմ, *եցի* *va.* to assemble, to gather; to complete, to accomplete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend; *է Համառօտն* *-*, to abridge.
**Բովանդակութիւն *s.* total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.
Բովեմ, *եցի* *vn.* to be able; to suffer; to wait, to expect.
Բովաւք *s.* aromatics, spice; incense; perfume.
Բովքեմ, *եցի* *vn.* to torrefy, to toast, to brown, to parch.
Բովք *S.* *Բովք*.
Բոսաւ, *ից* *s.* mow-worm; moth, wood-fretter.
Բոսաւակեր *a.* mothy, worm-eaten; *- լինել*, to get moth-eaten.
Բոր, *ոյ* *s.* leprosy, itch, scurf; *- տրաստոց*, farcy. [vein of nitre.
Բորակ, *է* *s.* nitre, borax; *Հանք* *-ի*, *Բորք*, *ի. ոյ* *s.* brightness; heat; dark, mist; *a.* abundant.**

Բորբոս, *ի. ոյ* *s.* mould, mouldiness, mustiness; *ոննել զՀոս* *-ի*, to smell musty.
Բորբոսահամ, *Բորբոսային* *a.* mouldy.
Բորբոսիմ, *եցայ* *vn.* to mouldy, to grow mouldy, to become musty.
Բորբորիւ, *Բորբորիւն* *a.* that loves mire or mud; lascivious, lewd.
Բորբոք *s.* heat, violent heat, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture. [ed, with great heat.
Բորբոք, *Բորբոքախառն* *a.* hot, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture.
Բորբոքեմ, *եցի*, *Բորբոքեցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.
Բորբոքիմ, *եցայ* *vn.* to be inflamed, kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.
Բորբոքիւ *a.* inflammatory.
Բորբոքուն *S.* *Բորբոք*.
Բորեան, *Էնից*, *Բորենի*, *Բորէ*, *Բորեն*, *ից* *s.* hyena.
Բորեկ *S.* *Բորե*.
Բորեկնիմ *s.* thistle.
Բորոս, *ից*, *այ* *a.* leprous; scabby, itchy, scurvy.
Բորոտեմ, *եցի*, *Բորոտեցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to render leprous or scurvy.
Բորոտանամ, *այայ*, *Բորոտիմ*, *եցայ* *vn.* to be or become leprous or scurvy.
**Բորոտութիւն *s.* leprosy.
Բոց, *ոյ* *s.* flame; fury; *- արձակել*, to flame.
**Բոցագոյն *a.* flame-colour.
**Բոցախառն *a.* mixed with flame, ardent, inflamed. [brightness.
Բոցածագուն *s.* brilliancy, lustre,
Բոցածաւալ *a.* that flames, flaming, blazing.
Բոցակեղ *a.* inflamed; kindled, burnt.
Բոցակիզեմ, *եցի* *va.* to flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.
**Բոցակիզութիւն *s.* burning, inflammation, deflagration.
Բոցակիծ *a.* that burns, consumes like flame. [eyes.
**Բոցակնադոյն *a.* that has sparkling
Բոցալաւալ, *Բոցանիւ* *a.* flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.
Բոցանիւթ *a.* made or composed of flame or fire, luminous; *s.* angel.
Բոցանշան, *Բոցանշող* *S.* *Բոցալաւալ*.
Բոցալաւալ *s.* act of sending out flames.
Բոցալուն *a.* that sends out flames.**********

Բոցառես, Բոցառեսիւ, Բոցառիւյ *a.* like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant. [leaves.

Բոցառերեւ *a.* furnished with red **Բոցափայլ** *S.* **Բոցաճաճանիւ**.
Բոցեղէն *a.* of flame, luminous; *s.* angel.

Բու, ոյ *s.* owl.

Բուէճ *s.* horned-owl.

Բութ, բծի *a.* blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy; - **անկիւն**, obtuse angle; -, - **շեշտ, ոլորակ, ցր.** grave accent.

Բութակ, աջ *s.* thumb; prop, support; pin, peg; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութանկիւն *s.* obtuse angle.

Բութակ, Բութական, Բութիւ *a.* curative; medicinal.

Բութեմ, եցի *va.* to cure, to heal, to physic; to deliver; - **զծարաւ**, to quench or slake thirst.

Բութումն *s.* cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բուիճակ *s.* little horned-owl.

Բուիճանիկ *s.* aromatics, perfume, fragrance; drugs, groceries.

Բուխերիկ *s.* chimney.

Բուծ, բծայ *s.* sucking lamb.

Բուծական *s.* nourishing; therapeutic.

Բուծանեմ, բուծի *va.* to nourish, to feed; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան *s.* park; food.

Բուծեմ *S.* **Բուծանեմ**.

Բուծին, ծնոյ *s.* wick, match.

Բուծումն *s.* nourishment, maintenance.

Բուղի *s.* bud, germ, offset.

Բուճուճ *s.* husk of chestnuts.

Բուն, բնից, ոյ *s.* nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: baggage: camp, army; ancestor; chief: *a.* own, natural, real, original, radical, true, principal; - **աշտանակի**, socket; - **սեան**, shaft of a column; *ի* -, *ց*-, **մինչև** *ի* -, **մինչև** *ց*-, *ի* **բնի**, to the end, entirely; **զտեղբն** *ի* -, all the night; -, *ի* **բնէ** *ad.* naturally, by origin; - *ի* **ներս մտանել**, to enter precisely, exactly; *ի* - **իսկ ուսանել**, to learn thoroughly; **դուք որ** - **անարդ էք**, you who are by nature vile; *ի* **բազմին** *ի* - **նոցա**, in their own capital; *ի* - **իսկ յերկինս**, in the heaven

itself; *ի* **բնին** *իսկ* *ի* **զառկի**, in the same day of Easter; - **բարեկենդան**, quinquagesima Sunday; - **բարեկամ**, intimate friend.

Բունեմ, եցի, Բունիմ, եցայ *vn.* to nestle, to make one's nest; to place one's self.

Բունիկ *s.* small nest.

Բունծ *s.* clod, glebe.

***Բունիկալ** *s.* nest-egg.

Բունկէն *a.* cells, pigeon-holes.

Բուշտ, բշտոյ, աի *s.* chyst; bladder; bubo; carbuncle.

Բուռ, բառոյ *s.* lime; plaster; varnish.

Բուռն, բուռնոյ *s.* fist; hand; violence, force, tyranny; *a.* tyrant, usurper; impetuous, furious, fiery, spirited, energetic, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; *ad.* violently, ardently; with violence; - **մի**, a handful; - **անել**, **լինել**, *ի* **վերայ դնել**, to force, to offer violence; - **հարկանել**, to undertake; *ի* - **արկանել**, **առնուլ**, **զբառմբ ածել**, **արկանել**, **ընդ բռնմբ ունել**, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate; - **հարկանել զօճեաց**, to take by the neck; *ի* **բռն ունել**, **դնել զոգի** or **զոգիսն**, to risk, to hazard, to expose one's self to peril; *ի* - **գալ**, **անկանել**, to be taken, seized, arrested; - **գէտ** or **գէպ ունել**, to aim at.

Բուսաբեր *a.* vegetative.

Բուսաբերութիւն *s.* vegetation.

Բուսադէտա *a.* adorned with herbs or vegetables.

Բուսակ, աջ *s.* small plant; herb, plant, vegetable.

Բուսական *a.* vegetable, vegetative; - *բ.* plants, vegetables.

Բուսանիմ, բուսայ *vn.* to spring, to grow, to pullulate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարձակ *S.* **Բուսաբեր**.

Բուսուցանեմ, ուցի *va.* to produce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուսս *s.* coral.

Բուս, բառոյ *s.* nourishment, food.

Բուրազուարթ *a.* fragrant, odoriferous.

Բուրանոյ *s.* censer.

Բուրաստան *s.* garden; orchard.

Բուրդն, բրդանոյ *s.* pyramid; tower.

Բուրդ, բրդոյ *s.* wool.

Բուքեմ, էջի տա. to smell, to exhale, to issue; - **զհոս անոշ,** to embalm, to perfume; - **ժահահոս,** to stink, to have a bad smell.

Բուրուառ, աջ s. censor.

Բուրումն s. smell, odour; flavour; fumigation; - **անուշից,** perfume, pleasant scent.

Բուրժառ S. Բուրուառ. [tion.

Բուք, բքոյ s. snow-storm; tribula-

բլամ, Բլեմ S. Բնլեմ.

Բլեմ S. Բնլումն, Բառալ.

Բլիլ S. Բաթի.

Բլննից s. buzzing, hum.

Բաժեմի a. plastered.

Բեմ, էջի տա. to plaster; to white-wash; to roughcast.

Բանքար ad. violently, forcibly, tyrannically. [force.

Բանքարեմ, էջի տա. to violate, to

Բանքարու S. Բանքարառ.

Բանքարութիւն S. Բանքարառութի.

Բանգոյն a. stronger, very violent, very impetuous.

Բանգառ a. violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բանգառանք s. pl. violence, force, constraint.

Բանգառեմ, էջի տա. to violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բանգառութիւն s. violence, force, constraint, assault, persecution, extortion; violation, rape.

Բանգրութեմ S. Բանգառեմ.

Բանգրութիւն a. forced, constrained, affected. [թիւն.

Բանգրութիւն S. Բանգառութիւն.

Բանգր ad. with unsparing hand, by handfuls, liberally.

Բանկալ, աջ a. s. tyrant, despot, usurper.

Բանկալեմ, էջի տա. to tyrannize.

Բանկալու S. Բանկալ.

Բանկալութիւն s. tyranny; despotism.

Բանկան a. violent, tyrannical.

Բանկաիւ s. wrestler; wrestling.

Բանհաքեմ, էջի տա. to force, to oppress, to molest; to fist.

Բանհարութիւն s. vexation, oppression.

Բանմահ a. died by a violent death, killed, murdered; s. self-murderer.

Բանմարտիկ s. wrestler, pugilist,

boxer, athlete, martial, warlike; inextinguishable.

Բանմարտիկ կռիւ. Բանմարտիկն, Բանմարտութիւն s. pugilism, wrestling, boxing, fisticuffs.

Բանանամ, աջայ տա. to encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բանաշունչ a. violent (wind).

Բանապասկ s. blow with the fist, fisticuffs; **բանապասկից ձեռակոծել,** to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բանասեղ s. handle.

Բանաւոր a. violent, impetuous; s. tyrant, usurper.

Բանաւորաբար ad. tyrannically.

Բանաւորական a. tyrannical, violent.

Բանաւորեմ, էջի տա. to force; to tyrannize, to encroach.

Բանաւորութիւն s. tyranny.

Բանաքար s. stone thrown with the hand.

Բանեմ S. Ըմբռնեմ.

Բանի ad. violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; a. forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բանիսեթ s. cuff, boxing-match.

Բանութիւն s. violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բանցի ad. with fist; - **հարկանել,** to cuff, to box, to fist; - **հարուած, փisticuffs.** [multuous, troubled.

Բաշույ a. carried off by force; tu-

բանեմ S. Բուծանեմ.

Բական a. fattened.

Բարբին, աջ s. recompense, prize, laurel, palm; **bot.** tuberosc.

Բրած s. hollow, cavity.

Բրածեմ a. struck with a stick; - **աննել,** to bastinado, to beat with a stick; - **գան,** bastinado.

Բրածոյ a. hollowed; - **բ s.** fossil.

Բրաւոր s. that carries a stick.

Բրդաձեւ a. pyramidal.

Բրդաղգեայ a. hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդղղեալ a. ragged, tattered.

Բրքեմ, էջի տա. to crumble; - **ի բարկութիւն, - ի սրամտութիւն բարկութեան,** to be on a passion, to be angry, mad.

Բրդոն *s.* crumb, morsel.

Բրդոս *s.* ospray.

Բրեմ, եցի *va.* to dig, to hoe, to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրէտ *s.* wasp.

Բրինձ, բրնձոյ *s.* rice: prince.

Բրէշ, բրշաց *s.* hoe, pickaxe, spade, mattock.

Բրուտ, բրուից, սոսց *s.* potter.

Բրտաբար *ad.* rudely, unmannerly.

Բրտանամ, ացայ *vn.* to become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրտարան *s.* pottery.

Բրտացուցանեմ, ուցի *va.* to make hard, coarse, thick or rusty.

Բրտերախ *S.* Խտերախ.

Բրտութիւն *s.* harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice; - մարմնոյ, callosity, callus.

Բքաբեր, Բքալից, Բքալոյդ, Բքարար *a.* stormy; snowy, full of snow.

Բօթ, ի, ոյ *s.* sorrowful news.

Բօթաբեր, ից, աջ *a.* that brings sad news, sorrowful; bearer of unhappy news. [ful, vexatious.

Բօթալի *a.* full of sad news, sorrowful. Բօթեմ *S.* Գուժեմ.

Գ

Գ (*kimi*) գիմ or գեմ *s.* the third letter of the alphabet and the second of the consonants. It is sometimes confounded with or used for the letters Կ and ք: Գ, ք, three; third.

Գաբ, ի *s.* bot. rhubarb (the root); muzzle, snout; hook.

Գաբձիլ *s.* bot. rhubarb (the plant).

Գազաթի, թանց *s.* top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գազաթնակէտ *s.* zenith.

Գազաթնակէտայ *a. ad.* vertical; vertically.

Գազաթնամաշկ *s.* pericranium.

Գազաշիմ, եցայ *vn.* *S.* Բանդադուշիմ.

Գազաշոտ *a.* lecherous, lewd, immodeste.

Գազաշեմ *vn.* to crow (of a cock).

Գադիշ, դշի *s.* heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գազ, ի *s.* bot. tragacanth; milk-vetch: cubit. [ashes.

Գազախ, Գազազ, աջ *s.* embers;

Գազաղանամ, ացայ *vn.* to be reduced to ashes, to burn to ashes.

Գազաղացուցանեմ, ուցի *va.* to reduce to ashes, to burn.

Գազան, աջ *s.* wild beast; brute, animal, beast. [cruelly.

Գազանաբար *ad.* brutally, fiercely,

Գազանաբարոյ, or բու *a.* brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գազանաբարոյութիւն or բութիւն *s.* bestiality; cruelty.

Գազանաբեկ, Գազանադէշ *a.* torn by a wild beast. [beasts live.

Գազանաբնակ *a.* desert, where the Գազանաբոյծ *a.* keeper of a mena-

gery. Գազանադոյն *a.* ferocious, savage.

Գազանակ *s.* small wild beast.

Գազանական *a.* brutal, beastly, fierce, wild. [that lives like a beast.

Գազանակէտայ *a.* brutal, beastly,

Գազանակեր *a.* devoured by beasts.

Գազանակերպ *a.* like a wild beast.

Գազանակուր *a.* devoured or torn by a wild beast.

Գազանամարտ or մարտիկ *a. s.* that fights with wild beasts; combat and place to combat with wild beasts; - լէշեշ, to combat with wild beasts.

Գազանամարտութիւն *s.* combat with wild beasts.

Գազանամիտ *a.* brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գազանամիտութիւն յՏ. Գազանաբարոյութիւն.

Գազանային *S.* Գազանական.

Գազանանամ, ացայ *vn.* to become cruel, savage, to be fierce.

Գազանասիրտ *a.* ferocious heart.

Գազանանոյց *a.* that produces or nourishes wild beasts.

Գազանացուցանեմ, ուցի *va.* to render fierce or cruel.

Գազանդէն *a.* brutal, beastly, like a beast. [beasts.]

Գազանդէնէ *a.* thrown before wild
Գազանութիւն *s.* brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գազանու *a.* abounding in wild beasts.

Գազար *s. bot.* carrot; parsnip.

Գազերուակ *s.* sort of aromatic gum.

Գաշ խէժ or **խիժ** or **կռէժ** *s.* pitch, gum tragacanth.

Գազլէն *s.* honey-dew, manna.

Գաւար, **կց** *s.* turn, rotation; tenderness of heart, bowel.

Գաւարաղի *a.* pitiful, that has a tender heart. [նօթ, matrass, retort.]

Գաւարափող *s.* horn, trumpet; - ա-

Գաւարեմ, **էջի**, **Գաւարեցունեմ**,
ւայի *va.* to roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գաւարեմ, **էցայ** *vp.* to wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat.

Գաւարում *s.* roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twisting, tortuosity.

Գաւարուն *a.* tortuous, puckered.

Գաւառ, **լըստեան** *s.* arrival, approach, accession.

Գահ, **կց**, **ոց** *s.* throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place; **անկանէլ** *ի* - **է**, - **է** *ի* - **կործանել**,
հիլ *ի* - **էջ**, *ի* - **էջն զիժէլ**, to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another; *ի* - **էջ մղել**, to precipitate.

Գահալիւթիւն *S.* **Գահերիցութիւն**.

Գահալիւթ *s.* first rank, head, first place; president.

Գահակ, **այց** *s.* chair: ring, link.

Գահակալ, **այց** *s.* successor; vicar.

Գահակեմ, **էջի** *vn.* to succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն *s.* succession to the throne or to some dignity.

Գահակից *s.* partner of the same throne or dignity.

Գահակցիմ, **էցայ** *vn.* to sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահակցութիւն *S.* **Աթոռակցութիւն**.

Գահանձար *a.* honourable, primacy; - **էլանք**, grandee, court, nobility.

Գահանշահ *a.* remarkable in dignity, royal prince.

Գահասէր *a.* ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն *s.* ambition, immoderate desire of honour and grandeur.

Գահալէժ *a.* precipitated; - **աննէլ**, to precipitate, to throw from a precipice; - **լինէլ**, to be precipitated, to fall from above; - **տէղի**, precipice; -, - **բերմամբ** *ad.* precipitately, hurriedly.

Գահալիժեմ, **էջի** *va.* to precipitate.

Գահալիժութիւն *s.* precipitation; high precipice.

Գահաւանդ, **այց**, **Գահաւանդակ** *s.* cap, height, elevation, precipice, very high and steep place.

Գահաւոր *a. s.* that keeps a seat; page of the back stairs; throne.

Գահաւորակ, **այց** *s.* throne; palanquin; high canopy; gridiron.

Գահեմ, **էջի** *va.* to beat, to strike.

Գահերէց *s.* president, principal; primate; dean.

Գահերիցութիւն *s.* presidency; primacy; deanery.

Գահընկէց աննեմ *va.* to dethrone.

Գահընկէցութիւն *s.* dethronement.

Գահինք *s.* precipice.

Գահուլ, **ոց** *s.* a hunter's net.

Գահլը, **յից** *s. pl.* throne; high canopy, arm-chair; state-bed, palanquin.

Գաղաւտու, **այց** *s.* stone-cutter.

Գաղափար, **այց** *s.* idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական *a.* ideal.

Գաղափարեմ, **էջի** *va.* to conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթ, **կց** *s.* transmigration, emigration, flight; journey; pilgrimage; the colony, the settlers or fugitives.

Գաղթական *a. s.* fugitive, refugee, settler; colony.

Գաղթականութիւն *S.* **Գաղթ**.

Գաղթանոց *s.* refuge, retreat.

Գաղթայր *s.* settler, fugitive.

Գաղթեմ, **էջի** *va.* to send abroad or from home.

Գաղթեմ, **էջի**, **Գաղթիմ**, **էցայ** *vn.* to leave one's home or country, to emigrate; to steal away, to escape, to flee; to take refuge, to retire.

Գաղձն, **ձին** *s. bot.* monk's rhubarb.

Գաղճիարաւն *a.* who employs French phrases; who knows French.

Գաղղիաբանեմ, եջի *vn.* to frenchify.
 Գաղղիաբանութիւն *s.* gallicism.
 Գաղղիախօս *s.* who speaks French.
 Գաղղիական *a.* french; - եկեղեցի, the gallican church; - բարբառ, the French language; աճ - լեզուի, gallicism. [French, frenchified.
 Գաղղիանամ, աջայ *vp.* to become
 Գաղղիարէն *ad.* in French; after the French manner; *s.* French, the French language; - գիտել, ուսանել, խօսիլ, to know, to learn, to speak French; խօսի՞ք - , do you speak French? չգիտեմ, Տէր, չխօսիմ - , I do not know, Sir, I cannot speak French. [man.
 Գաղղիացի, ցւոյ *a.s.* French; french-
 Գաղղիացուցանեմ, ուցի *va.* to frenchify.
 Գաղուծ, զթից *S.* Գաղթ.
 Գաղջ, ից *a.* tepid, lukewarm.
 Գաղջանամ, աջայ *vn.* to cool, to grow tepid, lukewarm; to slacken.
 Գաղջացուցանեմ, ուցի *va.* to cool, to make lukewarm.
 Գաղջութիւն *s.* lukewarmness, tepidity, coolness, slackness: indevotion.
 Գաղտ, Գաղտաբար *ad. pr.* in secret, secretly, by stealth, unknown, underhand; - ընդ - , covertly, clandestinely.
 Գաղտազնաց լինիմ *vn.* to steal away, to slip away.
 Գաղտադուրի *ad.* by stealth, clandestinely, secretly; *a.* secret, furtive, stealthy.
 Գաղտադողմք *s. pl.* theft; ի գաղտադողմն անկանիմ, to conceal one's self, to hide.
 Գաղտակէր *a.* that eats by stealth or secretly.
 Գաղտակծութիւն *s.* cheat, imposture.
 Գաղտակուր, կրաց. Գաղտիկրայ, ից, այց *s.* oyster; mother-of-pearl.
 Գաղտաձիգ *a.* who throws secretly; that is thrown secretly.
 Գաղտամարտ *a.* that makes war secretly or invisibly.
 Գաղտամեա *ad.* secretly, artfully, cunningly, cheatingly.
 Գաղտանոց *s.* hiding-place.
 Գաղտառու, աջ *a.* that takes by stealth, deceitful, malicious.
 Գաղտիկ *S.* Գաղտուկ.
 Գաղտիկուր *s. bot.* borage.
 Գաղտնագործ *a.* that does, that works in secret; -ք. concealments, hidden actions, secret.

Գաղտնագործութիւն *s.* steganography.
 Գաղտնածածուկ *a.* secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.
 Գաղտնակուր *S.* Գաղտակէր.
 Գաղտնաձիգ *S.* Գաղտաձիգ.
 Գաղտնամարտ *S.* Գաղտամարտ.
 Գաղտնաշուռք *a.* that speaks or whispers in secret, informer.
 Գաղտնի, նւոյ, նեաց *a.* secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine. [destinely.
 Գաղտնի, նեաւ, նեօք, ի - ս *ad.* clan-
 Գաղտնիք, նեաց *s. pl.* secret, mystery; hidden or private place.
 Գաղտնորոգայթ *a.* that lays snares in secret, insidious.
 Գաղտնութիւն *s.* occultation, hiding, concealment; secret.
 Գաղտորակ *a.* that takes, pursues in secret.
 Գաղտուկ *ad.* secretly.
 Գաւ, ի *s.* gypsum, plaster; պատել - իւ, to plaster.
 Գաւառ, ից *s.* pigmy, dwarf.
 Գաւային *a.* yggreous, chalky.
 Գամ, եկի *vn.* to come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour; յառաջ - , to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result; - ի միտս, յիշի, to recover one's senses; - ի լաւութիւն, to amend, to reform; - ի յոռութիւն, to grow worse; ընդ արհամարհանս - , to be despised; եկի ի վախճանել, he was near death; - աւուր, it is getting light; ի - աւուրն, at the break of day, at dawn; ի - երեկոյն, towards evening; - ի վտանգ, to run into danger or peril; - ի զարմացումն, to admire; - ի հարցումն, to interrogate; յերկիւղ - , to fear; - յողորմութիւն, to have pity; - ի զղումն, to repent; - յիմն, to undertake; ի քննի - , to examine; - ի կարծիս ուրուք, to consent; յազրո - , to grant, to become compassionate; ընդ ձեռամբ - , to fall into the hands of; - ընդ աղբ օր ապաւառս, to stain, to soil one's self; - ընդ ծովս, ընդ փոռի, to be smoked; to cover with dust; - ընդ կուսական արգանդ, to be born of a virgin; ընդ ուրուք կեանս - , to examine the life of some one; - ըստ կամաց օր ըստ բանի ուրուք, to listen, to give attention; ըստ կարծեաց ուրուք - , to speak according to the opinion of

some one; սիրով - զմանըսաւ, to love traitors; - զսլարամբ, to love another person's husband; - զամբ իւրով, to take care of one's own household; զերկրաւ -, to turn, to travel round the world; - զիւրեք -, to applicate one's self, to give one's self to; գինւոյ - զակամբ, to see double from wine; զօրինք -, to keep the laws; զանառակութիւն -, to be inclined to debauchery; - զարբեցութեամբ, զընկիւր -, to give one's self to drink, - to avarice; զբանիւր -, to chatter, to tattle; որքան - է քեզ, according to your strength; որչափ իւր - էր, as much as he could; - ի վերայ, to assail, to come upon; to happen some misfortune.

Գամ, մոյ or մու s. means, resources, remedy; hold, crack, opening; time, retaking; ոչ կարել - ս գտանել, not to know where to put the hands or feet, to be without remedy; - ս և հարս գտանել, to find the way to do a thing; ոչ կարացին - և մուտ գտանել, they could not do more; - մի, ad. once; - ու, - ու, many times, successively, always; - քան զ-, little at a time, more and more.

Գամագիծ գտանեմ, Գամագիտ or Գամագիւտ լինիմ va. to find means or place, to take, to lay, to have hold; to find the means of vanquishing or to wrong, to obtain one's intention or design; to succeed; ոչինչ - լինել, to succeed never; իրիւ չլինիւր - պաշարմանն, despairing to take the city by siege.

Գամիւս s. bull-dog, mastiff.
Գայթ, ից s. slip, slide; scandal; obstacle, stumbling: fart; - ս արձակել, to fart, to break wind; - ի -, - ի - ի -, a. hesitating, uncertain, inconstant; ad. irresolutely, remissly, in stumbling.

Գայթազակահ a. scandalous; scandalized.

Գայթազակ S. Գայթազակութիւն.
Գայթազիւմ S. Գայթազիւմ.

Գայթազիւմ, էջի, Գայթազիւցուցանեմ, ուցի va. to scandalize, to supplant; to stumble, to trip.

Գայթազիւցուցիւ a. scandalous, who causes scandal.

Գայթազիւմ, էջայ vn. to be scandalized, offended, to take offence, to be in a passion; to stumble, to slip, to trip.

Գայթազող a. slippery, slippery, sliding; who is easily scandalized.

Գայթազութիւն, Գայթազութիւն s. scandal; stumble; obstacle. [etc.]

Գայթակցիւմ, etc. S. Գայթազիւմ, Գայթեմ, էջի, Գայթեմ, էջայ vn. to stumble, to trip, to glide, to slip.

Գայթոտ, աջ a. that stumbles, trips; slippery.

Գայիսոն s. lance.

Գայլ, ոց s. wolf; - մատակ, she-wolf; կորիւն - ոյ, wolf's cub; ցնկիւ - ոյ, to whelp; ոռնաւ - ոյ, to howl.

Գայլ, ի s. gag; - ի բերան ամեւ, արկանել, հարկանել, to gag.

Գայլախաղ, ից s. pebble, flint.

Գայլախաղեայ a. made of pebble or flint.

Գայլակորիւն s. wolf's cub.

Գայլանամ, աջայ vn. to be like a wolf; to be ravenous.

Գայլեհի s. wolf's skin.

Գայլիկոն, ի s. trepan, awl; wimble.

Գայլետոտ s. bot. hop.

Գայլ, ից s. mud, mire, filth; slough.

Գայլաւեր a. muddy, miry, dirty.

Գայլամ, աջի, Գայլեմ, էջի vn. to lie down.

Գան, ից s. bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment; - հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip; - ըմպել, to receive a bastinado, beating, blows, to be beaten with a stick or whip.

Գանաւից a. much cudgeled, punished, chastised; - առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick; - լինել, to be struck with a stick.

Գանահար a. that which beats; - լինիմ, Գանահարիմ S. Գան ըմպել.

Գանդ S. Գանդ.

Գանդաշեցուցանեմ, ուցի va. to ring (the bells), to resound, to echo.

Գանդատ s. complaint, lament, quarrel, woe, claim; - ոռնել, առնել S. Գան դատիմ.

Գանդատիմ, էջայ vn. to complain, to implore, to grumble; - զմիմեանց, to quarrel together.

Գանդիւն s. sound; echo.

Գանդուր a. frizzled, curled; - բ. curl; - բ ջրոց, ալեայ, little waves, bubbles. [dorned with curls.]

Գանդրազեղ a. curled, frizzled, a- Գանդրազեղ a. curled, frizzled; whose hair is curled.

Գանգրեմ, եջի *va.* to frizzle, to curl, to crisp, to buckle.

Գանգը, գից *S.* Գանգիւն.

Գանեմ, եջի *va.* to cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.

Գանկ, ից *s.* skull, cranium.

Գանկաբան *s.* craniologist.

Գանկաբանական *a.* craniologic.

Գանկաբանութիւն *s.* craniology.

Գանձ, ուշ, ից *s.* treasure; heap; hymn; - արբուխի, exchequer, finances; տուն -ու, treasure, treasury; - արբայի, privy purse of the king.

Գանձակ, աջ *s.* abdomen, bowel.

Գանձահատ, աջ *a.* peculator, cut-purse, pick-pocket.

Գանձահատութիւն *s.* peculation.

Գանձանակ, աջ *s.* box, chest, casket; alms-box; poor-box; treasure, treasury; - մանկուղի, money-box. [rer.

Գանձապահ, Գանձապետ *s.* treasurer.

Գանձապետութիւն *s.* treasury.

Գանձատուն, Գանձարան *s.* treasure, treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր *s.* treasurer; receiver.

Գանձեմ, եջի *va.* to treasure up, to hoard, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանձող *s.* hoarder.

Գանուձն *s.* bastinado; torment.

Գանչեմ, եջի *vn.* to cry, to scream.

Գառափեղ, գղաց *s.* cage, park; menagery; den, haunt; prison; գնեւի - , to shut up in a cage.

Գառափեղեմ, եջի *va.* to imprison.

Գառացուցանեմ, ուշի *va.* to stretch on the ground, to lay down.

Գառեմ, աջի, Գառիմ, եջայ *vn.* to stretch or to lay one's self down.

Գառն, ռին, ռանց *s.* lamb; - մայե, the - baas. [rel.

Գառնադմակ *s.* bot. stone-crop, sor-

Գառնազգեստ *a.* dressed in lamb-skins; hypocritical.

Գառնադէն *a.* belonging to the pascal lamb; *s.* immolation of the pascal lamb, Easter.

Գառնալեզու *a.* bot. plantain.

Գառնածին *a.* that brings forth lambs.

Գառնամուկ *s.* pl. a couple of lambs.

Գառնամամ, աջայ *vn.* to become like a lamb.

Գառնենի *s.* lamb-skin.

Գառնիկ *s.* lambkin.

Գովարս, ից *s.* bot. cornel.

Գավին *s.* theorbó.

Գարգափումն, Գարգափք *s.* crack-ing, noise of planks; ի գարգափս յառնեմ, to jump, to dance, to stamp.

Գարգմանակ, աջ *s.* crest, tuft, plume.

Գարեթան *s.* barley broth.

Գարեհաս, աջ *s.* grain (sort of weight).

Գարեհաց, ից *s.* barley bread.

Գարեղէն *a.* of barley, that is made of barley.

Գարեղուր *s.* orgeat, beer; հանել, յօրհնել զ-, to brew, to make beer.

Գարի, բույ, բեաց *s.* barley; grain; *a.* of barley. [spring; spring.

Գարնային, Գարնայի *a.* s. vernal, Գարնայի or նոյ *ad.* of or belonging to spring.

Գարնանբեր *a.* that brings spring; that is produced in spring.

Գարնանադէղ *a.* vernal; green.

Գարնանազայր *a.* increased in spring.

Գարնանամուտ *s.* entrance or commencement of spring.

Գարնանային *S.* Գարնային.

Գարնանի *S.* Գարնայի *a.* *ad.*

Գարշ, ից *a.* execrable, ugly, deformed, slovenly; execrable, ugly, deformed, slovenly; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշաւորութիւն *s.* immoral discourse, impudent, immodest words.

Գարշաւոր *a.* stinking, fetid; *s.* stink; *ad.* stinkingly.

Գարշահոտութիւն *s.* stink, rank or bad smell, infection, fetidness.

Գարշանամ, աջայ *vn.* to be execrable; to soil one's self.

Գարշնիք *s.* pl. execration, abomination, horror; stain.

Գարշապար, աջ *s.* heel; sole of the foot. [deous, horrible.

Գարշատեսիլ *a.* ugly, deformed; hi-

Գարշի *a.* execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշիք *s.* pl. abomination, abominable thing or person; excrement: idols.

Գարեմ *S.* Գարշիմ.

Գարշեցուցանեմ, ուշի *va.* to cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable. [that abhors, detests.

Գարշեցուցիչ *a.* that causes to abhor;

Գարշեմ, եջայ *vn.* to abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշուծիւն *s.* abomination, detestation, horror, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշուծն *s.* disgust; abhorrence.

Գարշուծակ *S.* Գարշելի.

Գարուշ, **բնան** *s.* spring.

Գարուշաբեր *S.* Գարնանաբեր.

Գարօղի *s.* beer.

Գաւազ *s.* small hawk.

Գաւազան, **աջ** *s.* stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage; - **իշխանութեան**, sceptre; - **եպիսկոպոսական**, crosier.

Գաւազանագիրք *s. pl.* book containing the history or the series of kings and patriarchs of a nation, catalogue, list, index, series; chronicle.

Գաւազանակիր *s.* crosier-bearer; vergier, mace-bearer.

Գաւազանահէրձ *a.* divided by the rod (sea, stone).

Գաւազանաձեւ *a.* in the form of a rod.

Գաւազանաստ *a.* that has punished or is punished with a rod.

Գաւազանաւոր *a.* that carries a stick or sceptre: *S.* Գաւազանակիր.

Գաւազանեմ, **էջի** *va.* to beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւազաներգութիւն *s.* rhapsody.

Գաւած *S.* Բաժակ.

Գաւակ, **աջ** *s.* croup.

Գաւառ, **աջ** *s.* province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ, **աջ** *s.* small province.

Գաւառակալ *S.* Գաւառապետ.

Գաւառական *a.* provincial; native.

Գաւառակից *a. s.* of the same province, compatriot.

Գաւառակոյս *a.* provincial; assembled from several provinces.

Գաւառապետ *s.* governor of a province, prefect; agent, manager; - **միւսնայ**, provincial.

Գաւառապետութիւն *s.* dignity of a provincial; prefecture; - **վանորէից**, provincialship. [vernor of a province.

Գաւառատեր *s.* master, prefect, go-

Գաւառ, **ից** *s.* yellow millet.

Գաւիթ, **վթաց** *s.* vestibule, court, forecourt, porch, portico, - **ոլխաբաց**, sheepfold, sheepcote; - **եկեղեցւոյ**, parvise.

Գրայւթ *s.* home, house.

Գրայի, Գրեյի *a.* that dwells in a pit.

Գրուակք *s. pl.* caresses, cajolery, flattery, endearments.

Գրուեմ, էջի, Գրուեցուցանեմ, ուցի *va.* to caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to coddle, to dandle.

Գրուիչ *a.* caressing, fawning.

Գրակ, **աջ** *s.* cap, bonnet, coif; biggin; - **ծաղկանց**, calix.

Գրգգուր *S.* շէն.

[mark.

Գրել, Գրելութիւն *s.* slit, rent, stain, **Գրել, գրել** *s. S.* Գրլարան. *a.* tight, stiff; intertwined, twisted.

Գրելութիւն, Գրլակի *S.* Խոտորնակի. **Գրլանիմ**, **լայ** *vn.* to twist, to wring, to writhe; to distress, to break one's heart; to grow tender, to be moved, to pity.

Գրլարան, Գրլոյ, աջ *s.* an instrument of torture, press, gag, torture, fetters. [ding, distressing.

Գրլիչ *a.* heart-breaking, heart-rending. **Գրլում, գրլի** *va.* to tighten, to press, to close; to wring, to distress.

Գրլումն *s.* distortion, contortion, sprain, strain, wrench, twist: commotion. [flock, herd.

Գրչ *s.* valley; ditch, trench; grave: **Գրչեան** *s.* furnace.

Գրչեն, ի, ոյ *s.* gehenna, hell.

Գրչենաժառանգ *a.* heir or worthy of hell. [nal, hellish.

Գրչենական, Գրչենահոռ *a.* infernal, **Գրչ, ոյ** *s.* beauty, charm, attraction, allurements, good grace.

Գրչ, ից *s.* village, fields.

Գրչաբնակ *a.* countryman.

Գրչադոյն *a.* very handsome.

Գրչադրեմ, էջի *va.* to paint, to adorn; to write beautifully.

Գրչադրութիւն *s.* calligraphy.

Գրչազան *a.* handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գրչազառ, Գրչազառ *s.* courser, steed. [pretty, spruce.

Գրչազարդ *a.* well adorned, polite, **Գրչազարդեմ, էջի** *va.* to ornament, to embellish.

Գրչազարդութիւն *s.* embellishment.

Գրչածիծաղ *a.* smiling, graceful.

Գրչածուխ, Գրչածիւնալ *a.* undulating gracefully. [fully.

Գրչածիւն, Էջայ *vn.* to float gracefully.

Գրչակ *s.* small village; villa.

Գրչականութիւն *s.* the condition of a peasant; peasant-life.

Գեղահրաւ *a.* of an admirable beauty, enchanting. [ing.]

Գեղալէշ *a.* pretty, genteel, charm-

Գեղալորէն *S.* **Գեղասլաճոյճ.**

Գեղանի *S.* **Գեղեցիկ.**

Գեղանիւհ *a.* happy, lucky.

Գեղասլաճոյճ *a.* well adorned, adorned, compounded; embellished, decorated; - **ղարդարել** to embellish; to adorn, to decorate.

Գեղասլայծառ *a.* pretty, charming; splendid, shining.

Գեղասլանծ *a.* glorious, graceful, charming, superb, excellent.

Գեղասլաւաճ *a.* becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղասլար *a.* beautiful, attractive: that dances well.

Գեղասլարեմ, *էջի vn.* to dance prettily: to advance excellently.

Գեղասլարոյր *a.* encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղասլարութիւն *s.* dance or agreeable movement of the feet.

Գեղասլանեմ, *էջի va.* to adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղասլարթ *a.* adorned with leaves, very leafy.

Գեղաստանեայք *s.pl.* villages, fields.

Գեղատիպ *a.* well looking. [sad.]

Գեղատիւր *a.* undecked; fair and **Գեղարդն**, *ղեանց*, *ղանց s.* dart, javelin, lance, halberd; - **արձակել** to dart, to lance, to throw a dart.

Գեղարդնախոց *a.* broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր *s.* lancer.

Գեղարուեստք *s.* fine arts.

Գեղաւոր *a.* handsome, graceful, pretty, charming; *s.* dancer.

Գեղափայլ *a.* noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղաբաղաք *S.* **Գիւղաբաղաք.**

Գեղեցեղ *s.* rotation, turning, rolling, wallowing. [dious.]

Գեղեցեղաձայն *a.* modulated, melo-

Գեղեցեղանք *s.* modulation, melody, trill, shake, quaver.

Գեղեցեղափայլ *a.* brilliant, resplendent, fulgid.

Գեղեցեղեմ, *էջի va.* to trill, to modulate, to quaver, to shake, to sing agreeably.

Գեղեցեղունի *S.* **Գեղեցեղանք.**

Գեղեր *s.pl.* villages.

Գեղերեւեմ, *էջի va.* to polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղերփնեմ, *էջի va.* to embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ, *ցկի, ցկաց a.* handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good; - *ս.* - *ին ad.* well, very well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly; - **ղլարութիւնք**, fine letters.

Գեղեցկաբան *a.* well spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանեմ, *էջի vn.* to speak well, elegantly, to have a fine language, a florid style.

Գեղեցկաբանութիւն *s.* fine speaking, eloquence, elegance of expression.

Գեղեցկաբուլի *a.* that flows agreeably. [ful, charming.]

Գեղեցկազել *a.* very pretty, graceful.

Գեղեցկազիծ *a.* well written.

Գեղեցկազին *a.* very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկազիր *s.* writing-master, calligrapher; *a.* calligraphic; - **լինել** to have a fine calligraphy. [excellent.]

Գեղեցկազիւտ *a.* ingenious, rare,

Գեղեցկազոյն *a.* very pretty, - agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկազործ *a.* who works well; done or composed elegantly.

Գեղեցկազորութիւն *s.* calligraphy.

Գեղեցկադեմ, **Գեղեցկադիտակ** *a.* well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկադիր *a.* becoming, decent, well made, situated, placed.

Գեղեցկազարդ *S.* **Գեղազարդ.**

Գեղեցկաթոյր *a.* of fine colour.

Գեղեցկախոյտուց *a.* very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախօս *S.* **Գեղեցկաբան.**

Գեղեցկածաղիկ *a.* furnished with good flowers. [placed.]

Գեղեցկաւորդ *a.* well ordered, -

Գեղեցկակերպ *a.* well shaped, handsome, graceful. [- constructed.]

Գեղեցկակերտ *a.* well made, - built,

Գեղեցկաշայտաց *a.* good looking; of a fine aspect.

Գեղեցկահասակ *a.* of a fine form.

Գեղեցկահէր *a.* who has fine hair.

Գեղեցկահիւտ *a.* well woven, - composed, - made.

Գեղեցկահարազ *a.* charming, astonishing, wonderfully fine or handsome.

Գեղեցկաձայն *a.* that has a good voice, sweet, euphonical.

Գեղեցկաձայնեմ, *եցի տ.* to sing or speak agreeably.

Գեղեցկաձայնութիւն *s.* euphony, good voice, sweet sound.

Գեղեցկաձեւ *a.* of fine form.

Գեղեցկաձիգ, **Գեղեցկազեղն** *a.* that is an excellent archer.

Գեղեցկաճեմ *a.* a graceful walk.

Գեղեցկամարմին *a.* of a fine form or shape, handsome, well shaped.

Գեղեցկամորու *a.* who has a handsome beard.

Գեղեցկայարմար *a.* worthy, proper, becoming, fit, well made, shaped, arranged, proportioned.

Գեղեցկանազ *a.* very handsome, graceful, glorious.

Գեղեցկանամ, *ացայ տ.* to become handsome. [tuation.]

Գեղեցկանիւտ *a.* that has a fine si-

Գեղեցկանուազ *a.* that sings, that is sung agreeably, sweet, harmonious.

Գեղեցկանուն *a.* that has a good or mystical name; renowned, famous.

Գեղեցկանսի *S.* **Գեղանսի**.

Գեղեցկաշար *a.* well composed, made.

Գեղեցկաշէն *S.* **Գեղեցկակերտ**.

Գեղեցկապան *S.* **Գեղապան**.

Գեղեցկապէս *ad.* very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ *a.* provided with good fruit.

Գեղեցկասէր *a.* who loves the beautiful, who admires fine things.

Գեղեցկասիրութիւն *s.* love of beauty.

Գեղեցկաստեղն *a.* furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկասեւ, **Գեղեցկասեփիւ** *a.* having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկատիպ *a.* well shaped, made, printed, pretty.

Գեղեցկացոյցանեմ, *ուչի va.* to embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկափայլ *S.* **Գեղափայլ**.

Գեղեցկոկոյզ *a.* beautiful bunch of grapes. [legs.]

Գեղեցկոտն *a.* that has good feet or

Գեղեցկութիւն *s.* beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel,

flower, embellishment, bloom; - *տեղայ*, amenity.

Գեղեցկուղէշ *S.* **Գեղեցկաստեղն**.

Գեղեցկորէն *S.* **Գեղեցկապէս**.

Գեղձ, *ից s.* *bot.* yew: cartilage, kernel, gland: *S.* **Գեղձումն**.

Գեղձամ, *ացայ*, **Գեղձիմ**, *եցայ տ.* to desire, to wish, to be inclined, moved, to grow tender.

Գեղձումն *s.* strong or intense desire, eagerness, wish, longing.

Գեղմն *s.* fleece, wool.

Գեղմնաբարձ, **Գեղմնուէտ** or *ւոր a.* woolly, hairy.

Գեղման *s.* sketch, outline, rough-draught; plan.

Գեղուղէշ *S.* **Գեղեցկաստեղն**.

Գեղջիւն *s.* peasant, countryman; *a.* rustic, rural, country.

Գեղջաւազ *s.* burgomaster, major of a village.

Գեղջերէց *s.* country priest.

Գեղջարանեմ *va.* to speak vulgarly or like a peasant.

Գեղջապէս *S.* **Գեղջորէն**.

Գեղջութիւն *s.* rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջորէն *a.* in a rural manner, rustically, rudely.

Գեղջուկ, **ջիկ**, **ջկաց** *s.* peasant, villager, countryman, boor, plebeian; *a.* rustic, unpolite, uncivil, vulgar, low.

Գեղջեմ, *եցի տ.* to modulate the voice.

Գեղոն, *ից s.* dancing music; dancing with singing; pomp, show.

Գեղորէք, *էից s.pl.* villages, fields.

Գեռ *S.* **Գայռ**.

Գեսարաս *s.* huntsman.

Գետ, *ոյ*, *ից s.* river.

Գետաբերան *s.* mouth of a river.

Գետախառնուիք *s.* confluence, conflux. [in a river.]

Գետածին *a.* engendered or produced

Գետակ *s.* stream, rivulet.

Գետակուր, **Գետահեղձ**, **Գետահեղձիկ** *a.* drowned or suffocated in a river;

- *տունէլ*, *ծախէլ*, *կորուսանէլ*, to drown, to drown in a river; - *լինէլ*, *ծախիլ*, *կորնիլ*, to drown one's self, to die in a river.

Գետահեղեմ, *եցի*, *տեալ տա.* to flow or to make flow like a river.

Գետահերձ *a.* that divides a river.

Գետահոտեմ *S.* **Գետահեղեմ**.

Գետաձի *s.* hippopotamus.

Գետամեռ *a.* dead in the river; -բ, death in the river. [rivers.]

Գետամէջ *s.* the space between two

Գետամիջ *S.* Գետակուր.

Գետայարոյց *s.pl.* over-flow of the river, inundation, flood.

Գետապատ *a.* surrounded by a river.

Գետառու *s.* a branch or arm of a river.

Գետաւորդ or **Գետավէժ** *անեմ* *va.* to drown, to throw in the river; - լծ- նիմ *vn.* to submerge, to drown one's self in the river.

Գետարծուի *s.* ospry, sea-eagle.

Գետափն, **Գետառ.**, **Գետեզր** *s.* edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետընկէջ *a.* thrown into a river; - or **գետընկէջիկ** *անեմ*, to throw into a river.

Գետին, **տնոյ** *s.* ground, earth, soil, land, place; **գետնի**, **ընդ** -, **ի գետնի**, **ի** -, on the ground, in the earth; **կո- բացիալ մասնէլ** or **պշուլ** *ընդ* -, covered with confusion to look on the ground; **անկեալ** **ի** - **երկիր պագանել**, prostrated to worship; **հարկանել ըզ- գլուխն** **ի** -, to knock one's head on the ground; **զարկանիլ**, **հարկանիլ** **գգեա- նի**, to throw one's self violently on the ground; **զարկուցանել**, **հարկանել** **գգեա- նի**. *S.* **Զգետնեմ**; **գետնի աղիք** or **պը- տուղ**, earth-worm.

Գետնաբեկ *S.* Գետնախշտեայ.

Գետնաբիր *a.* that burrows in the earth.

Գետնազնայ *a.* reptile, that creeps, crawls on the ground; tortuous; - **աւ- նապարհորդեմ**, to travel or to go on foot. [ground.]

Գետնաթաւալ *a.* that rolls on the

Գետնախնձոր *s.* potato, truffle: *bot.* camomile.

Գետնախշտեայ, **Գետնախշտի** *a.* that stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի or **տիկ լինիմ**, **Գետնա- խշտիմ**, *եցայ vn.* to stretch one's self, to lie on the ground. [on the ground.]

Գետնախշտութիւն *s.* the lying down

Գետնակոխ *a.* that treads on the earth, that walks on the earth, mortal.

Գետնակոչ, **Գետնահարց**, **Գետնա- ձայն** *s.* enchanter with earth, geo- mancer.

Գետնակոչութիւն *s.* geomancy.

Գետնամած *a.* attached to earth; prostrate.

Գետնամածիմ, *եցայ vn.* to attach one's self to earth; to prostrate one's self.

Գետնամուռ *a.* that sinks, hides itself under the earth.

Գետնայարկ *s.* ground-floor.

Գետնանախանձ *a.* that loves the ground, that stretches itself on the ground; attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնանախանձութիւն *s.* attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ, *ից s.* earth-quake.

Գետնաչափ *s.* land-surveyor.

Գետնաչափեմ *եցի va.* to survey, to measure (land).

Գետնաչափութիւն *s.* land-surveying.

Գետնառիւծ *s.* chameleon.

Գետնասող *a.* creeping, crawling; low, mundane, mean.

Գետնասարած *a.* prostrate or stretched on the ground; - **անկողին**, pallet.

Գետնասարածութիւն *s.* prostration; the lying down on the ground.

Գետնատուն *s.* cellar, vault, subterranean place; ground-floor; the inferior part of the honey-comb.

Գետնափոր *a.* hollowed; subterra- neous; -բ *s.pl.* catacombs: drain; *S.* Գետնաբիր.

Գետնաքարշ *a.* that crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low; - **տանել**, to drag on the ground; - լծ- նել *S.* Գետնաքարիմ.

Գետնաքարիմ, *եցայ vn.* to crawl on the ground.

Գետօրէն *ad.* like a river.

Գեր *s.* weeping, wailing, noise; - **գործել**, to weep; -, *pr. ad.* on, up, above; more, very, much.

Գերաբնութիւն *s.* superior or ex- cellent nature; state of a superna- tural thing.

Գերաբուն *a.* supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ *a.* principal; *s.* president.

Գերագոռեմ, *եցի va.* to caress with tenderness.

Գերագոյ, **Գերագոյակ** *a.s.* superna- tural; supreme; Supreme Being.

Գերագոյն *a.* supreme, sublime, ex- cellent, superior, eminent.

Գերագոյութիւն *s.* essence or ex- cellent nature; supreme being.

Գերադասեմ, *եցի va.* to elevate, to

raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերազրական *a.s.* superlative.

Գերադրեմ, էջի *va.* to elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերադրութիւն *s.* elevation, sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց *a.* excellent, sublime, eminent, superior, magnificent, extraordinary; - իմն օրինակաւ, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցեմ, էջի *vn.* to surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցութիւն *s.* excellence, sublimity. [much.]

Գերազանցօրէն *ad.* excellently; too
Գերազարդ *a.* well ornamented, rich, superb.

Գերազոր *a.* powerful.

Գերալիւր *a.* heaped up, very full.

Գերալոյս *a.* very bright, brilliant, luminous.

Գերածայր or բեաւ *a.* excellent, high, sovereign, extreme.

Գերածաւալ *a.* much spread.

Գերակայ, էջ *a.* eminent, pre-eminent, supreme.

Գերակայեմ, էջայ *vn.* to excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն *s.* eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերեկաւոր *a.* supreme, highest, greatest: *s. gr.* preterluperfect.

Գերհռչակ *a.* very celebrated, famous, renowned.

Գերհռչակեմ, էջի *va.* to celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերհրաշ *a.* astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous. [gent, brilliant.]

Գերաշառնակ *a.* full of rays, effulgent.

Գերաշուք *s.* increase, advantage.

Գերամաքուր *a.* very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ *a.* very elevated, lofty, high.

Գերամբար *a.* very honourable, - respectable; very reverend.

Գերան, էջ, աջ *s.* beam, rafter, joist.

Գերանակից *a.* full of beams.

Գերանակիր *a.* that bears, supports a beam.

Գերանաձեւ *a.* in the shape of a beam.

Գերանանամ, աչայ *vn.* to become a beam, to make one's self a beam.

Գերանաւեմ, էջի *vn.* to navigate with the waves.

Գերանդաղէն *a.* armed with scythes.

Գերանդակից *a.* full of or furnished with scythes.

Գերանդի, գեայ *s.* scythe, sickle.

Գերաշնորհ, Գերաշնորհիկ *a.* celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերապայծառ *a.* most illustrious; splendid, brilliant; - - տէր, my Lord, your Lordship.

Գերապանծ *a.* glorious, illustrious, superb, excellent. [most reverend.]

Գերապատիւ *a.* very honourable.

Գերապատուութիւն *s.* reverence.

Գերարտար *s.* torrent of tears, bitter tears.

Գերարտարակից *a.* very full of tears, melting into tears; *ad.* with tears in the eyes. [did, brilliant.]

Գերարփիկ *a.* very luminous, splendid.

Գերարփայլ *a.* brilliant, splendid.

Գերարփայլեմ, էջի *vn.* to shine, to sparkle. [magnificent.]

Գերարփառ *a.* glorious, excellent,

Գերբնական *a.* supernatural.

Գերբնաբար or պէս *ad.* supernaturally.

Գերդաստական *s.* servants.

Գերդաստան, աջ *s.* goods, possessions; fireside, family, house.

Գերդաստանակից *s.* fellow-servant.

Գերդաստանիկ *s.* domestic; maid-servant.

Գերեզարձ *s.* repurchase, emancipation of slaves, deliverance, redemption; *a.* that delivers, frees, emancipates slaves.

Գերեզման, աջ *s.* grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard; հանել 'ի - է. to dig out of the ground, to disinter.

Գերեզմանագիր *s.* epitaph.

Գերեզմանական *a.* sepulchral, funeral; - վայր, cemetery, burial-ground; - բ, the dead.

Գերեզմանակից *a.* buried together.

Գերեզմանակուր *a.* that is consumed in the grave.

Գերեզմանակրկիւտ, կրկուտայ *a. s.* that strips sepulchres or the buried dead.

Գերեզմանատէր *a.* who diligently visits and ornaments sepulchres.

Գերեզմանատեղի, Գերեզմանատուն *s.* cemetery, church-yard.

Գերեկից *a. s.* enslaved with another, companion of a captive or slave.

Գերեթափ, Գերեհան *a. s.* redeemer, that delivers slaves.

Գերեմ, էջի *va.* to make prisoner, to enslave; to take captive, to take: to seduce, to gain.

Գերեմարաց *a. s.* that makes prisoner, that leads into slavery, captivity, that takes captive.

Գերի, բեայ *s.* captive, slave, prisoner; - վարիլ, to be prisoner; - ունել, to keep prisoner; - վարել, to bring captive.

Գերիմ, էջայ *vn.* to become a prisoner, to go into captivity.

Գերիմաստ *S.* Հանձարեղ.

Գերիմաց *a.* incomprehensible.

Գերիմացական *a.* inconceivable.

Գերիչ *S.* Գերեմար.

Գեր ի վերայ *a.* supreme, superior, excellent, sublime, pre-eminent, higher; - բան *ad. pr.* over, upon, above, beyond; - լինել, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանեմ, ծի, Գերծեմ, էջի, Գերծում, ծի *va.* to shave; to make bald. [ing bald.]

Գերծումն *s.* act of shaving or mak-

Գերմակ, ոյ *a.* fine, thin, subtle, delicate; white; - ալիւր, fine flour; - հաց, finest bread.

Գերմանաբանութիւն *s.* germanism.

Գերմանաբան *s.* who speaks German.

Գերմանական *a.* germanic.

Գերմանացի, ցայ *a. s.* German.

Գերմաներէն *ad.* in german; *s.* German, the German language; - ուսանել, գիտել, խօսել, to learn, to know, to speak German.

Գերմաս, ոյ *s. bot.* lupine.

Գերմարդկային *a.* superhuman.

Գերյարգոյ *a.* very estimable, most reverend.

Գերութիւն *s.* captivity, slavery, servitude, yoke; tie; transmigration; ի - վարեմ, վարեմ, ի գերութե վարեմ *S.* Գերեմ, Գերիմ. [cellent.]

Գերունակ *a.* sublime, eminent, ex-
Գերունակութիւն *s.* sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերդանեց *S.* Գերգումն.

Գերիւմ, էջի *va.* to ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերիւն *a.* that ravages, plunderer.

Գերիւնն *s.* ravage, ruin, pillage.

Գեր բան *pr.* above, beyond.

Գերբնական *a.* extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գիւղ, Գիւղ, գիւղ, գիւղից *s.* vil-
lage, country.

Գիւղեան *s. pl.* villages.

Գլաթ, ու, ի *s.* fleece, wool.

Գլեմ, էջի *va.* to card, to comb (wool); to tear; ի հուր - է ի ջուր ա.
ղալ, to make ropes of sand.

Գլեմեմ, էջի *va.* to attract, to grasp, to grasp, to catch.

Գլիչ *s.* carder. [ապ.]

Գլիր, զաւց *s. bot.* rush; *S.* Գիւղեւ.

Գլրոյ, աջ *s.* casket, drawer, small box, till; desk.

Գլրոյիկ *s.* little box.

Գէշ *S.* Գէշ.

[again.]

Գէթ *conj.* at least, however; only,

Գէշ, գիւղ *s.* corpse, carrion, dead body: *a.* bad, ill; - արկանել, to de-
vour or make beasts eat.

Գէշագէշ, Գէշ գէշ *ad.* in several pieces, by bits, piecemeal.

Գէշ, գիւղ, ջաջ *a.* humid, moist; lewd, libidinous; - ականջաց, ear-wax.

Գէն, գիւղ, աջ *s.* hair, head of hair, long hanging hair.

Գէն, գիւղ, աջ *s.* skilful, learned man; magician, sorcerer, astrologer, prophetic. [full.]

Գեր, գիւղ *a.* fat; corpulent, plump,

Գլած, ի *a.* clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գլամ, աջի *vn.* to compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon, to grow tender.

Գլամեք *S.* Գլած.

Գլամիրաբար *ad.* tenderly.

Գլամիրեմ *S.* Գլամ.

Գլամիրութիւն *s.* tenderness.

Գլեմ, էջի *vn.* to stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գլեմ, Գլեցուցանեմ, ոյի *va.* to stumble, to make one stumble; to seduce, to pervert.

Գլութիւն *s.* clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity.

Գլութն *s.* stumble, false step.

Գլգլմ, մեցայ, Գլգլմիմ, նեցայ *vn.* to pout, to be sulky with, angry, offended, in a passion; to take offence.

Գլգլմութիւն *s.* vexation, sulkiness, anger.

Գլիւ *a.* harsh, unpleasant.

Գժախմ, տեցայ *vn.* to differ, to disagree, to quarrel.

Գժառութիւն *s.* altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գթ. յ *s.* juniper-tree.

Գիւլ *s. a.* stone easily thrown by the hand; **ի - գալ**, to wheel.

Գծիք, **գծից** *s.* line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիշադոյն, etc. *S.* **Գիշադոյն**, etc.

Գին, **գնոյ** *s.* price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain; - **հասանել**, **արկանել** to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing; **անարդ - հասանել**, to undervalue; **գնոյ առ - նալ**, **գնոյ ստանալ** to buy, to purchase for money; **գնոյ բմեղէլ զնուր**, to drink water that has cost money; **գնոյ գնել**, to buy dearly; **բարձրացուցանել**, **աճեցուցանել**, **կուցանել**, **նուազեցուցանել** to raise, to augment, to reduce, to lower the price; **զինել վասն գնոյ**, to bargain; **սովորական** -, price-current; **արդեալ** -, no abatement; **գնեւ լով գնեցից ի քէն գնոյ**, I will pay you the price.

Գինարու, **այ** *a.* wine-bibber, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարուք, **ուայ** *s. pl.* crapulence, intemperance, gluttony, feasting, drunkenness.

Գինաւէտ *S.* **Գինեւէտ**.

Գինդ, **գնդաց**, **դից** *s.* ear-ring, buckle, ear-drop.

Գինեակ, **եկաց** *s.* small wine.

Գինեբեր, **Գինեբուրդի** *a.* that produces much wine, abounding in wine.

Գինեգոյն *a.* wine-colour.

Գինեղէն *a.* tipsy, intoxicated.

Գինելից *a.* tipsy, drunk.

Գինեխում *S.* **Գինարու**.

Գինեծախ *S.* **Գինեվաճառ**.

Գինեծաղեկ *s.* flowered sour grapes or verjuice; flower of the wild wine.

Գինեկարաս *s.* barrel or vase of wine.

Գինեկէզ *S.* **Գինեհար**.

Գինեհամ *a.* that has the flavour of wine, winy, vinous.

Գինեհամ *s.* wine-taster (instrument).

Գինեհատութիւն *s.* abstinence from wine.

Գինեհար *a.* drunk, tipsy.

Գինեհարիմ, **եցայ** *vn.* to get drunk, intoxicated, to fuddle, to tippie.

Գինեհարութիւն *s.* drunkenness.

Գինեհոտ *a.* smelling of wine.

Գինեհան *a.* drunk, tipsy.

Գինեհանութիւն *s.* drunkenness.

Գինեմ, **եցի** *vn.* to be seasoned with wine.

Գինեման *S.* **Գինեկարաս**.

Գինեմուլ, **այ** *a.* great drunkard, toper, sucking-bottle. [wine.]

Գինեմուր *s.* dregs, sediment of tipsy. [drinker, tippler.]

Գինեմէր *a.* that loves to drink, wine-merchant or seller; **-ք**, selling of wine, wine-shop.

Գինեվաճառիկ *s.* commerce of wine.

Գինեառ *a.* who offers wine.

Գինետուն *s.* tavern, wine-cellar: wine-shop.

Գինեբուր, **ուք** *S.* **Գինարու**, **ուք**.

Գինեւէտ *a.* abounding in wine.

Գինեմուլիկ *S.* **Գինարուք**.

Գինեմուր *S.* **Գինարու**. [արուք.]

Գինեմուրութիւն, **Գինեմուրք** *S.* **Գին**.

Գինի, **նւոյ**, **նեաց** *s.* wine; **զուարթալ**, **նալ** *սրտի* *ի* **գինուոյ**, **ընդ** **գինիս** *մտանել*, **զգինեօք** *անկանել*, *ի* **գինուոյ** *լինել*, to be merry with wine, to drink, to get drunk; **թափել** *զ*, **սթափել** *ի* **գինուոյ**, to sleep one's self sober; **զուարթ**, **թացուցանել** *ի* **գինուոյ**, to make tipsy, to fuddle; **պարզել** *զ* -, to clear the wine.

Գինձ, **գնձոյ** *s.* coriander.

Գինութիւն *s.* intoxication.

Գինա *S.* **Գինդ**.

Գիշադէշ *S.* **Գիշադէշ**.

Գիշախանձ, **Գիշախեր** *a.* that eats dead bodies, carnivorous, ravenous.

Գիշատեմ, **եցի** *va.* to tear, to devour; **-զմիմանալ**, to tear each other, to tear one another to pieces.

Գիշատիչ *a.* ravenous,

Գիշեմ, **եցի** *S.* **Գիշախանձ**.

Գիշեր, **ոյ**, **ի**, **այ** *s.* night; darkness, obscurity; **-աւ**, *ի* **-ի** *ad.* by night, during the night; nightly; **զն** **ոգնոյն** or **ի բուն**, all the night, **անքուն** -, sleepless night; - **յաւիտենական**, eternal night, night of the tomb; **հեշատիչ**, **աննշոյլ** -, delicious, impenetrable night; **զարեւ** **ամենայն** **է** **զն** **ամենայն**, all day and night; **զհասարակ** **-աւ**, at

ed; skilful, intelligent: diviner, foreteller; - լիցի. know, you are informed, you must know; - առնել, to inform.

Գրք, գրոց *s.* letter, character; book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, Bible; - or **Թուղթ մեկնելոյ**, act of divorce; **Տ. Ապահարգան**; - առնել, հանել, to publish, to write; - հաստառել, to post up or stake on the wall a bill, writing or advertisement; **Ի - ընդ գրով անկանել, լինել**, to be written or registered; **գրով** or **գրովք** գալ, to dedicate one's self to reading; **Ի - արկանել, հանել, գրովել, արձանացուցանել**, **Ի գրի առնել, գրի հարկանել**, to write, to write down, to registrate; to treat a subject; to circumscribe.

Գրանամ, ագայ *vn.* to fatten, to grow fat.

Գրապարար *a.* fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գրացուցանեմ, ուցի *va.* to fatten, to make fat; to make clammy.

Գրացուցիչ *a.* fattening.

Գրգ *a.* delicate, soft, downy, tender, genteel.

Գրիկ, գրիկ, գրիկաց *s.* the two arms extended, open arms; bosom, breast: fathom; - **ս արկանել, - ընդ - ս խառն լինել**, to embrace, to hug one another; **Ընդ - ս մտանել, - ընդ աղեղն լինել**, to draw the bow well; **այն ինչ լինեք զգրիս Ի - ս իւր Թափել**, whilst he drew his bow tight; - **Ընդ - խառնիլ** or **խառն լինել, - ընդ խառն** or **գրկընդխառն** or **գրկախառն լինել**, to wrestle, to struggle with one; - **Ընդ խառն կռիւ** or **մարտ**, wrestling.

Գրուծի *s.* plumpness, corpulence.

Գրք, գրոց *S.* **Գիր** and **Գրեան**.

Գրւ. գեղ. զից *s.* village; country; **գալ, բնակել Ի -**, to go to or live in the country.

Գրւակ *s.* little village; villa.

Գրւական *s.* peasant, clown.

Գրւաւան, Գրւաքաղաք *s.* small town, borough.

Գրւապետ *S.* **Գեղմուտ**.

Գրւեան, Գրւորէք, էից *s.pl.* villages, country.

Գիւտ, էից *s.* invention, discovery, finding; profit: artifice: salvation: finder; **առ չ -**, for the want of; **չքնալ** *ք.* fine or rare inventions or discoveries; **-ք ձկանց**, fishing; - *որսոյ*,

hunting; **-ք որովայնի**, tape-worm; **Է զիցի քեզ անձն քո Ի - ս**, you will save your soul; **Ի - ածել**, to invent; **Ի - ածիլ**, to be invented.

Գիւտական Տ. Գիւթական.

Գլաթաւալ *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլան, Ի, աց *s.* cylinder.

Գլանակ *s.* rolling pin.

Գլանաձեւ *a.* cylindrical.

Գլանամ, ագայ *vn.* to become blunted, to get dull.

Գլալարդ առնեմ *va.* to break, to bruise with a stone. [noise.]

Գլցունք *s.pl.* gurgling; murmur;

Գլեմ, էցի *vna.* to roll; to wheel; to surpass, to excel; to bend, to incline; - **գլեռն**, to extend or stretch out the hand; - **զղք զինքեամբ**, to win over, to attract, to gain one's favour; **գնունովք - խորհրդովք**, to be on the Greeks side, to be a partisan of the Greeks; - **գիպլունն արեգական**, to din, offuscate, darken or eclipse the splendour of the sun.

Գլապար, ալ *a.* that has a headache; dizzy, giddy; whose brains are disordered, mad; - **Թմբուծիւն**, dizziness.

Գլապարութիւն *s.* headache; madness; giddiness.

Գլապեծծ, ալ *a.* whose head is shaven: barefaced.

Գլապիր, գրաց *s.* initial, capital letter; inscription, title.

Գլապիր, գրի *s.* coif, head-dress: where is the head of a Saint preserved.

Գլաճանրութիւն *s.* heaviness of the head. [pudent.]

Գլակառ *a.* headstrong; bold, im-

Գլակարգութիւն *s.* division into several chapters, order, arrangement; summary, compendium; index.

Գլակոր *a.* ashamed, confused.

Գլակորիմ, էցայ *vn.* to be ashamed.

Գլահատեմ, etc. *S.* **Գլատեմ**, etc.

Գլահար *s.* oppressor; tomahawk.

Գլահարկ, ալ *s.* poll-tax, capitation, head-money.

Գլան ձուկն *s.* chub, mullet.

Գլանի *s.pl.* the heads.

Գլանոց, ալ *s.* cap; helmet.

Գլառք կտաւ *s.* head-dress, veil.

Գլապահ, ալ *a.s.* life-guard.

Գլապան Տ. Գլանոց.

Գլապառ, էից *s.* turban, head-band.

Գլխապարտ, այ *a.* capital, that deserves capital punishment.

Գլխապետ *s.* general.

Գլխապետութիւն *s.* generalship.

Գլխաւ *a.* headless. [behead.

Գլխաւորեմ, *եղի va.* to decapitate, to behead.
Գլխաւորութիւն, **Գլխաւորումն** *s.* decapitation, execution.

Գլխարկ, այ *s.* hat; cap, bonnet.

Գլխարկեմ, *եղայ vn.* to bend one's head. [ache.

Գլխացաւ, այ *a.* that has a head-ache.

Գլխացաւութիւն *s.* head-ache.

Գլխաւոր, այ *s.a.* prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորաբար or **պէս ad.** principally.

Գլխաւորեմ, *եղի va.* to finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորեմ, *եղայ vn.* to have the pre-eminence, to be at the head: to be finished: *bot.* to bud.

Գլխաւորութիւն *s.* superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխեմ, *եղի va.* to decapitate the idols, to destroy; to turn about: *S.*

Գլխաւորեմ.

Գլխեբաց *ad.* the head uncovered.

Գլխեկայր *ad.* the head downwards.

Գլխեկեր *ad.* the head upright.

Գլխովն, *ի- ad.* himself, personally, in person; all, totally, entirely.

Գլոր *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլորեմ, *եղի*, **Գլորեցուցանեմ**, *ուցի va.* to roll.

Գլորեմ, *եղայ vn.* to sink, to fall.

Գլորումն *s.* roll, downfall.

Գլուխ, **գլխոյ** *s.* head; chief; summit, top; individual; the first place, the first rank; - **գրոյ**, chapter; - **նաւի**, prow;

- **գործոյ**, master-piece; - **ցամաքի**, point, cape; - **անկեան**, angular stone; - **սեան**, capital; - **գրամոյ**, capital, funds, principal, capital or principal sum;

լստ **գլխոյ**, **լստ** **գլխոյ**, **լստ** -, **առ** -, by head, for each person; so much a head; **զայն ութ օրն ի** -, all this week;

ծածկել -, to be covered, to put on one's hat; **բանալ զ** -, to uncover, to take off one's hat; **ի** - **հանել**, **աւնել**, **ածել**.

to finish, to conclude, to bring to a head, to end, **ի** - **կրանել**, **հասանել**, **գալ**, **երթալ**, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end; - **ամսոյ**, the first day of the month, new

moon; - **տարւոյ**, new year's day; - **բանից**, exordium, preamble; point, article; - **ճանապարհաց**, end of the street; - **տողին**, beginning of a verse;

աւնու Տէր զսէրք ի գլխոյ բուժմէ, the Lord will take away thy master from thee; **ունել զթիւ գլխոյ որդւոյն**, to take the number of the children; **քանի** - **ք** **պատժոյ**, how many punishments?

հանել ընդ - **ն** or **ընդ** **կառաքին զյանցանս ուրուք**, to have one's revenge, to punish; - **ամբառնալ**, to revolt; **անկանիլ զգլխով**, to fall suddenly on the enemy; **դնել զ** - **ի** **կշիռս**, to put one's life in jeopardy; **կալ ի** -, to put one's self at the head, to be the leader; - **բանիցս**, finally, at length, in conclusion.

Գլուժն *s.* defeat, ruin.

Գլխոր, *ոյ* or *ի s.* gall, gall-nut, oak-leaf apple.

Գլխորահամ *a.* that tastes like gall.

Գծագիր, **գրաց** *a.* traced, sketched: *s.* designer; draught; drawing; sketch; writing, letter.

Գծագրեմ, *եղի va.* to trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write, to form.

Գծադրութիւն *s.* dash, trace; drawing, design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած, այ *s.* ruled.

Գծաւորութիւն *s.* **Գծագրութիւն**.

Գծեմ, *եղի va.* to strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծեւորութիւն *s.* baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծուծ, **գծծի** *a.* vile, abject; sordid, niggardly.

Գծօրէն *ad.* as a line.

Գծեմ, *եղի va.* to abject, to humble.

Գծեմ, **ձեցայ vn.** to be debased, to become abject or contemptible.

Գծութիւն *S.* **Գծութիւն**.

Գծում, **գծայ** *S.* **Գծում**.

Գղեր, *ի*, **գղերք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղերիկս *S.* **Գղերիկս**. [arrow.

Գղիկ or **ղուկ**, **ղից** *s.* notch of an arrow.

Գղոր *S.* **Գղոր**.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղորիկս *S.* **Գղորիկս**. [arrow.

Գղիկ or **ղուկ**, **ղից** *s.* notch of an arrow.

Գղոր *S.* **Գղոր**.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղոր, *ի*, **գղորք**, *երց* *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գմբեթապարգ *a.* adorned with vaults; vaulted.

Գմբեթաձեւ, Գմբեթապարգ, Գմբեթապարհ, Գմբեթալէն, Գմբեթապարգ, Գմբեթապարհ *a.* in the shape of a dome, vaulted, convex. [that has a ceiling.

Գմբեթեայ *a.* vaulted, wainscotted, Գմբեթ *S.* Գմբեթ. Գմեմ, եցի, Գմեւմ, ցի *va.* to lie down.

Գնածոյ, կց *a.* bought, purchased. Գնահատ, աջ *s.* appraiser; auctioneer and appraiser.

Գնահատեմ, եցի *va.* to appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն *s.* estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնամ, աջի *vn.* to go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self; to flow, to flow away; to be in circulation; to act, to prevail; to run, to overflow; - զնի, զհետ - , to follow; - զճանապարհ, զճանապարհաւ, ընդ ճանապարհ, զկողմամբ, to walk; - ի վերայ ջրոց, to swim; - ի չորս, to go on hands and feet, to grope; որ զնայ ի ձեռս or ի վերայ ձեռաց, that walks on its hands, or who walks on his hands; յապակաւնութիւն անցեալ - , to be corrupted; ի բաց - , to go away; to depart; - յաշխարհ, to die; ոչ ինչ զնան առ նոսաբո՞ք սպառնալեացն, the threats make no impression on them; ընդգէմ - , to resist; - արուեստի, to be in use, vogue or fashion; գործք զնացեալք, things that are past; ի զնացելում աւուր, yesterday, the other day; զնացեալ, deceased.

Գնայուն *a.* ambulatory; moveable.

Գնաց, Գնացք, ցից *s. pl.* gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom; զնացին երկց աւուրց զնաց ճանապարհի յերկիր անասաւ, they walked three days through the desert; գաւառչ ի զնացից չարաց, to reform, to lead a better life.

Գնացական, աջ *a.* ambulatory, that walks; fugitive; dying; deceased.

Գնացումն *s.* gait, carriage; deportment; - ջրոց, course.

Գնացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to walk or run. [that moves.

Գնացուցիչ *a.* that causes to walk,

Գնդածաղիկ *s. bot.* southernwood.

Գնդակ, աջ *s.* globule, globe, bowl, spherical or round body; pincushion; apple; - խաղու or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis); - մեղուաց, swarm of bees; - հրացանից, ball; bullet, large ball; - ձեռնածուաց, juggler's cork-ball; - ործոյ, bud, button.

Գնդակալ *s.* ring of an ear-ring.

Գնդակախաղութիւն *s.* tennis.

Գնդակից *S.* Դասակից.

Գնդակոծեմ, եցի *va.* to bombard.

Գնդակոծութիւն *s.* bombardment.

Գնդաձեւ *a.* round, spherical, orbicular, spheroidal.

Գնդաձեւութիւն *s.* sphericity.

Գնդանամ, աջայ *vn.* to be spherical or round; *bot.* to bud.

Գնդապետ, աջ *s.* brigadier, colonel.

Գնդասեղէն, սղան *s.* pin; small pin; bodkin.

Գնդեմ, եցի *va.* to make round or spherical; to condense; to become round.

Գնեմ, եցի *va.* to buy, to purchase for money, to take; արժան - , to buy cheap; Թանկագին - , to buy dear.

Գնող, աջ *s.* purchaser, buyer.

Գնու, Գնուա *a.* gipsy.

Գնուակ *S.* Գնդակ.

Գչուր *s.* dry cow-dung.

Գոգ, ոյ *s.* bosom; lap; hollow, cavity; - լերանց or վիմաց, grotto, cavern, den; - ծովու, handle; creek; - նաւու, hold of a ship; - գործել or - առնուլ, to be concave or filled.

Գոգ, գոգջեր, ջիբ, գչես, ցոգ, ցեն *vd.* to say.

Գոգ, Գոգչես Թէ or իմն *ad.* well, as, about, almost, nearly.

Գոգած *s.* hollow, cavity.

Գոգաձեւ *S.* Գոգաւոր.

Գոգանամ, աջայ *vn.* to be hollow, to become hollow.

Գոգաւոր *a.* hollow, concave.

Գոգեմ, եցի *va.* to dig, to hollow; to contain, to include.

Գոգչես *S.* Գոգ *ad.*

Գոգենոց *S.* Ուրկանոց. [real.

Գոգի, գոց, գեաց *a.* leprous; vene-

Գոգութիւն *s.* leprosy; syphilis.

Գոգ *S.* Մէշ.

Գոգերան *s.* urethra.

Գոլ, ոյ, ու *s.* being, existance, that is: *vd.* to come; coming.

Գու, ի *s.* heat.

Գողխառն *a.* burning, ardent.
 Գողանամ, *ացայ* *vn.* to warm one's self.
 Գողացուցանեմ, *ուչի* *va.* to warm.
 Գողորի, Գողորի, չւոյ, շեաց *s.* vapour, exhalation, smoke, expiration.
 Գողորանամ, *ացայ* *vp.* to evaporate.
 Գողորացումն *s.* evaporation.
 Գոհ *a.* content, easy, satisfied; - լինել, to be content, satisfied, to take it kindly.
 Գոհաբան *s.* that praises, thanks.
 Գոհաբանեմ, *եջի* *va.* to praise, to thank.
 Գոհաբանութիւն *s.* praise, thanks.
 Գոհանամ, *ացայ* *vn.* to thank, to return thanks.
 Գոհար, *այ* *s.* precious stone, gem, diamond; a precious thing; սուս -, false stone, paste; անկիւն -այ, facet.
 Գոհարան *s.* place or instrument of praise, of thanks. [gem.
 Գոհարեղէն *s.* precious thing, jewel,
 Գոհացողական *a.* that praises, returns thanks.
 Գոհացողութիւն, Գոհութիւն *s.* grace, thanksgiving, thanks; - or Խորհուրդ գոհութեան, Eucharist. [sharper.
 Գող, *ոյ* *s.* thief, robber, bandit;
 Գողաբար *ad.* like a thief.
 Գողակից *s.* companion of the thief.
 Գողամիտ *a.* that is addicted to theft.
 Գողանամ, *ացայ* *va.* to rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply; գաղտ -, to juggle; չնարկել -, to cheat; զմիտս. զսիրտ, to captivate, to entice.
 Գողանք *S.* Գողոն.
 Գողացիկ *a.* clandestine, stealthy.
 Գողեմ, *եջի* *va.* to hide, to conceal; to rob.
 Գող 'ի գող *ad.* by stealth, secretly.
 Գողութիւն *s.* theft, robbery, rapine, expropriation; extortion, plunder.
 Գողումն *s.* robbery; stealth.
 Գողուղի *s.* by-road.
 Գողուն, Գողունի *a.* stolen, robbed; unlawful, natural.
 Գողոր *a.* mild, delicate, soft, morbid.
 Գողորաբարբառ *a.* who has a fine language or tender voice, soft or gentle in speaking; alluring.
 Գողորիկ *S.* Գողոր.
 Գողոն, Գողոնք, նից *s.* theft, larceny, thing stolen.
 Գոռազմ, *ի* *s.* turkois; lapis lazuli.

Գոռանորու *s.* bot. salsify, goat's beard.
 Գոռանիկ *s.* bot. colt's-foot.
 Գոռ, գոռ, գոյ, գոյր, գոյն, գոյ, գոյն *vd.* to be, to exist, to subsist.
 Գոռ, ոյ *s.* stable, sheepfold, stable for oxen. [stable.
 Գոռամուտ լինիմ *vn.* to retire into a
 Գոռել, մից, միցայ *s.* buffalo.
 Գոռիկ *S.* Գոռիկ.
 Գոռոր *s.* sort of measure.
 Գոյ, ից *s.* being, existence, that is, substance; goods; բառ գոյն, գոյն, գոյն իւրով, գոյն չափ *ad.* as much as his means or property allow, as much as he had; entirely, completely; ի - ածել, to create, to cause to exist.
 Գոյակ, *այ* *a.* extant; *s.* being.
 Գոյական, *այ* *a.* that exists; *s. gr.* substantive.
 Գոյականութիւն *s.* existence, essence.
 Գոյակից *a.* of the same nature; consubstantial, coexistent.
 Գոյակցութիւն *s.* consubstantiality, coexistence.
 Գոյանամ, *ացայ* *vn.* to be created, to exist, to be; to be formed, produced.
 Գոյապետ, Գոյարան or արար *s.* that causes to exist, creator.
 Գոյապետ *ad.* substantially.
 Գոյացական *a.* substantial; essential.
 Գոյացութիւն *s.* substance; reality; essence, being, creature.
 Գոյացուցանեմ, *ուչի* *va.* to create, to give existence; to produce.
 Գոյացուցիչ *s.* creator, that gives existence or being.
 Գոյաւոր *a.* existing, extant: rich, opulent, wealthy.
 Գոյաւորեմ, *եցայ* *vn.* to be created, to exist; to be formed, produced; to grow rich.
 Գոյաւորութիւն *s.* existence; substance; creature. [tiate.
 Գոյափոխեմ, *եջի* *va.* to transubstantiate.
 Գոյափոխութիւն *s.* transubstantiation.
 Գոյեղ *a.* substantial.
 Գոյեղաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղական *a.* substantial.
 Գոյեղանաբար *ad.* substantially.
 Գոյեղանութիւն *s.* substance.
 Գոյեղուտ *a.* substantial.
 Գոյժ, գոժից *s.* lamentation, complaint accompanied with groans and cries; sad news; - առնուլ, - ի բերան առնուլ, - դնել, to lament, to deplore;

- արկանել, առնել, առնել, to bring bad news.

Գոյթառակ *s.* a kind of aromatic.

Գոյն, գունայ *s.* colour; complexion, ornament; tint, dye: jaundice; Թափել, հասանել or բառակալ գ- , to discolour; *pr.* as, like; *ad.* so, thus, in this manner.

Գոյնագոյն *ad.* in divers colours.

Գոյն. Գոյն. Գոյն Թե. Գոյն ուրեք *ad.* God preserve us from it, God forbid; take care.

Գոյնութ *s.* existence, being, nature, essence, substance, reality; goods.

Գոնդեղ, աջ *s.* turnip.

Գոնեա. Գոնեայ, Գոնե conj. at least, above all things, however; only, yet.

Գոնդ *a.* scurfy. [scurf.

Գոնջանամ, աջայ *vn.* to have the

Գոնջութիւն *s.* scurf.

Գոյն. Գոյն. Գոյն. Գոյն.

Գոյնեմ, էջի *vn.* to cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գոյնեցանեմ, աջի *va.* to sound, to cause to sound or resound.

Գոյնե. Գոյնեմ *s.* clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bellowing, roar.

Գոյնական *a.* sonorous.

Գոռ *a.* fierce, bold, haughty, warlike, martial; *s.* noise, anger, crash, attack, assault.

Գոռամ, աջի *vn.* to make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գոռեի or աեղ *s.* wasp; gad-fly; horse-fly.

Գոռող, աջ *a.* arrogant, proud, haughty, imperious, insolent; *s.* tyrant.

Գոռողաբար *ad.* haughtily, proudly.

Գոռողանամ, աջայ *vn.* to be proud of, puffed up, elated.

Գոռողութիւն *s.* pride, haughtiness; insolence, arrogance, presumption; lordliness, tyranny.

Գոռոջ *s.* noise, shriek, cry.

Գոռութիւն, Գոռում *s.* anger, violence, noise; haughtiness.

Գոռ, գոռը, or գոռեր *s.* kettle-drum; գոռերս գոռել, to beat the kettle-drum.

Գով *s.* praise, eulogy.

Գովաբան *a.* *s.* that praises, praiser.

Գովաբանեմ, էջի *va.* to praise.

Գովաբանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովանք *S.* Գովասանութիւն.

Գովասան, էջ *s.* that praises, praiser.

Գովասանական *a.* of praise.

Գովասանեմ, էջի *va.* to praise.

Գովասանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովելի *a.* praise-worthy, plausible.

Գովեմ, էջի *va.* to praise, to glorify, to exalt, to magnify, to applaud, to celebrate, to renown; to cense; - հաբի իմն or յանդիս, to extol, to commend excessively; - զանձն, to glory, to boast.

Գովեստ, էջ *s.* praise, eulogy, panegyric; incense; glory.

Գովիչ *a.* *s.* praiser.

Գովութիւն, Գովումն *s.* praise, eulogy; honour, glory; գովութեամբ, laudably.

Գորդ *s.* carpet.

Գործ, ոյ *s.* work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, enterprise, labour; commission; fact, effect, merit; manufacture; make; - քաջութեան, exploit, signal action in war; այր - ոյ or - ոյ, an active man, a clever man; օր - ոյ, a working day; - է գտանել, it is difficult to find; - առնել, ընդ - արկանել, ի - արկանել, զնել, to make use of, to employ, to use; to practise, to effect, to accomplish, to execute, to realize; ի - ածել, to use, to employ, to make use of; բանս ի - առնել, to establish, to advance, to take for granted, to agree; ձեռն ի - արկանել, to undertake, to begin, to commence; -, or -ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; նովին իսկ - ուղ, ipso facto, caught in the act; - առ - ուղ, - ընդ - ուղ, transitorily, indifferently; ի - or ընդ - մտանել, to enter on one's duties; - ունել ընդ ումեք, to have to do with some one, to have business with some one; ի - արկանել զերկիր, to cultivate or till the ground; - զնել հողմոյ, to make use of the wind; - օրական, journeywork.

Գործադիր *s.* actor, executor.

Գործադրեմ, էջի *vn.* to execute; to practise. [tice.

Գործադրութիւն *s.* execution; prac-

Գործած, ոյ *s.* work, manufacture; web, weaving.

Գործածական *a.* usual. [ploy.

Գործածեմ, էջի *vn.* to use, to em-

Գործածութիւն *s.* use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ, աջ *s.* maker, worker.

Գործակալ, այ *s.* officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն *s.* place, office; agency, business of an agent; procurement.

Գործական *a.* practical, active.

Գործականապէս *ad.* practically.

Գործականեմ, եղի *vm.* to make, to operate.

Գործականութիւն *s.* act, deed, action, operation.

Գործակաւար *s.* diplomatic agent.

Գործակից *s.* cooperator; associate, coadjutor; - լինել, to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն *s.* cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործանոց *s.* workshop, laboratory.

Գործառնութիւն *s.* act, affair, work, enterprise, business, office, place, employment. [builder.

Գործառու, այ *s.* contractor; master-

Գործասէր *u.* laborious, active, diligent.

Գործասիրութիւն *s.* activity, love of work or labour.

Գործավար, այ *s.* intendant, officer; foreman, overseer.

Գործասեայ *a.* lazy, idle.

Գործատուն *s.* manufactory.

Գործարան, այ *s.* manufactory; instrument; organ. [organical.

Գործարանական, **Գործարանաւոր** *a.*

Գործարար, այ *s.* negotiator, correspondent, agent. [gency.

Գործարարութիւն *s.* negotiation, a-

Գործաւոր, այ *s.* a. maker, workman, labourer, worker; husbandman, farmer: efficacious; - օրական, journeyman; գաս - այ, working-class.

Գործաւորութիւն *s.* work; labour.

Գործելի *a.* feasible; maker; s*. coal.

Գործեմ, եղի *va.* to work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to knit; to twist; - գերկէր, to cultivate, to labour, to till; - զերկաթ, to forge; չար գործեցէք զոր արարէքդ, you have done very wrong; զինչ գործ գործեցիք դու ընդ մեզ, why have you done this to us? - զանօրէնութիւն, to do wrong; to commit a crime; - զարդարութիւն, to act with justice; - զփրկկութիւն, to effect salvation; - զհանգերէս, to make clothes; խորշ խորշ -

չտապանն, to make small compartments in the ark; ճաշ -, to give a dinner; խնայարհ -, to open up a way.

Գործի, ծւոյ, ծեայ *s.* instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործիական *a.* instrumental.

Գործնական *s.* Գործական.

Գործողութիւն *s.* act, action, proceeding, function, operation.

Գործուած, այ *s.* fabrication, work.

Գործուն, **Գործօն**, այ *or* էջ *a.* ploughed land; *s.* Գործունեայ.

Գործունեայ, **Գործօնեայ**, նէից *or* նեայց, եայ *s.* a. workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն *s.* efficacy; activity.

Գորշ, էջ *a.* ash-coloured, gray.

Գորշխայտ, **Գորշխարիւ** *a.* dapple; grayish, grizzly. [ring.

Գորշապահանգ, այ *s.* ear-drop, ear-

Գորով, ոյ *s.* tenderness, sensibility, pity, compassion; fondness, sympathy; a. affectionate, tender.

Գորովազին, **Գորովազութ**, **Գորովալի**, լիւր, լից, կան *a.* tender, affectionate, sensible, affecting, charitable; compassionate, feeling; pathetic; ad. tenderly, feelingly. [touching.

Գորովազեա *a.* affecting, moving,

Գորովամայր *a.* affectionate towards one's mother, or who has an affectionate mother; *s.* pia-mater.

Գորովաբ *s.* Գորով; գորովաբ *ad.* tenderly.

Գորովասէր *a.* affectionate, tender, feeling, charitable.

Գորովեմ, եղի *una.* to be affected, touched with compassion; to affect, to flatter, to caress.

Գորովան *s.* affection, compassion, fondness, sympathy.

Գորս, ոյ *or* էջ *or* ույ *s.* frog; - Թու նաւոր, toad; - կարկաշէ, the - croaks.

Գուբ, գբոց *s.* ditch, hollow; well, cistern; abyss; subterraneous place; cell of honeycomb.

Գուգալ *s.* union of irregular troops.

Գութ, գթոյ *s.* pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart; է - շարժել, ածել, - արկանել, է - խանգաւորմանց շարժել, to move, to soften, to entreat tenderly; փակել զսիրտ, to harden one's heart a-

gainst another; - ք նորա առաւել էս էն
ի ձեզ. he loves you more intensely;
առ - առհի նորա, for the love of his
race; յիմարիւ ի - երեսայ ուրուք, to
go mad on account of the beauty of
some one; - մեր առաջի երեսայ քոյ,
let our supplications find favour in thy
sight; կին առնուլ ի նմանէ զի - անկցի,
to marry into his family for the pur-
pose of strengthening the bonds of
friendship: - ք. np. the Goths, the na-
tion of Goths.

Գութա or այ, ի s. several pair of
oxen to draw the plough.

Գութաբեր, այ a. s. that brings sad
news, sad, fatal; bearer of unhappy
news.

Գութամ, աչի տ. to lament, to de-
plore. Գութապարս a. lamentable, deplora-
ble, worthy to be deplored.

Գութապար, Գութաառու, Գութաբ.
Կո Տ. Գութկան.

Գութաբերեմ, էջի տ. to lament, to
deplore; to carry or give sad news.

Գութաբեր Տ. Գութկան.

Գութեմ, էջի տ. to bring or give
sad news; to lament, to deplore, to
cry, to scream; to sound.

Գութին Տ. Գութուսն.

Գութկան, այ a. s. that carries or
gives sad news; bearer of unhappy
news; weeping, in tears; sad news.

Գութուսն s. lamentation, complaint,
cry, groan.

Գուլ a. blunt, dull.

Գուլայ, էջ s. sock; short-stocking;
էկոյն -, stocking, hose; հանել զ-ս,
to pull off the stockings; դնել զ-ս, to
put on one's stockings.

Գուլ or ձե s. handful.

Գուլ or ձե s. glebe, clod.

Գուն, - ք s. knee, knees; ի գուն
կանել, խոնարհել, անկանել, or հար-
կանել, կալ, to bend the knees, to pro-
strate one's self; to squat.

Գուլ or Գունարակ առնեմ Տ. Գու-
արակ. [harness of a carriage.

Գունակ s. large waggon or cart; the
Գունակեմ s. colonel.

Գումար, էջ or այ s. assembly, ses-
sion; action; addition, summing up;
sum, amount; - առնուլ, to assemble;
- դնել ընդ ումք, to fight or quarrel
with some one.

Գումարահարմ Տ. Բաղմահարմ.

Գումարեմ, էջի va. to assemble; to

convoke; to gather together, to add, to
sum.

Գումարեմ, էջայ up. to assemble
together, to gather together; to be
astonished amazed, surprised, confu-
sed.

Գումարութիւն, Գումարումն s. as-
sembly; mob; sitting; addition.

Գումարս a. assembled, gathered
together.

Գումարակ, այ s. assembly, as-
semblage, mob, band, corps, forces;
a. assembled, gathered together; -
հաւուց, squadron; - դնել, կազմել,
սփռել, կարգել, առնել, to assemble,
to gather together; to levy troops, to
send a body of troops; ի - ի, in war.

Գումարական a. of an assembly.

Գումիզ s. urine: mud, dirt: all-
flower's water: bot. soap-wort.

Գուն s. effort; - գործել, դնել, - ի
գործ առնել, to study, to devise, to
strive, to try, to labour, to intrigue.

Գունազեղ a. adorned with fine co-
lours.

Գունազեղեմ, էջի va. to colour.

Գունազոյն a. in divers colours.

Գունազարդեմ Տ. Գունազեղեմ.

Գունաթափ Տ. Գունաա.

Գունակ, այ a. similar, equal, like;
s. dye, colour; kind, sort; manner;
difference; - -, in several colours;
various, different; - -, -ս -ս, ad. dif-
ferently, variously.

Գունակաւորեալ Տ. Գունազեղ.

Գունակեմ, էջի va. to colour, to il-
luminare; to dye.

Գունակութիւն s. colouring; dye;
variety. [ral colours.

Գունապաշտոյն a. adorned with seve-
Գունաա a. tarnished; pale, pallid,
wan.

Գունատեմ, տիմ vna. to tarnish; to
discolour, to tan; to fade.

Գունատութիւն s. loss of colour;
paleness, wanness.

Գունաւոր, այ a. coloured; dyed;
having several colours; quick, dili-
gent, violent. [lour.

Գունաւորեմ, էջի va. to dye, to co-

Գունաւորութիւն s. colour, dye, tint.

Գունափոխեմ, Գունափոխ լինեմ Տ.
Գունափոխ.

Գունափոխութիւն s. transfiguration.

Գունդ, դնդի, դայ s. assemblage,
band; troops, brigade, battalion, re-

giment, legion, cohort, phalanx: globe; sphere; ball, bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet; - *գորբիկ*, bullet; globule; - *անուղ*, nave of a wheel; - *կշռոյ*, weight; - *կապարեայ*, lead; *չափել զծով զնսով*, to sound.

Գունդ Գունդ, Գունդապունդ ad. a. in several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունդխաղ s. tennis.

Գունդապար S. Սպար, Սպասապար.

Գունդաստալ s. constable.

Գունեայ, Գունեան. Գունեղ a. of fine colour, fine, graceful.

Գունեմ S. Գունակեմ.

Գունեբանդ a. of good colour or of many colours.

Գունչ S. Գոնջ, Գնչու.

Գունա, գնոյ S. Գունչ and Գնչակ.

Գունչակ, աջ s. a. diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator; sign, mark; that expounds, manifests; *մասն է - լինել*, to denounce, to impeach, to accuse.

Գունչակեան a. judicial.

Գունչակաւոր a. already predicted; very evident.

Գունչակեմ, եջի va. to predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գունչակութիւն, Գունչակութիւն s. prophecy; presage, omen, prognostic; augury, auspice, divination, denunciation.

Գունպար, իյ or աջ s. war, combat; wrestling; assembly; dispute; - *ս նըստիլ*, to assemble or sit down altogether; *ի - կռուոյ մասնել*, to enter the lists, to wrestle.

Գունպարագիր s. fencing-master or chief of gladiators.

Գունպարած s. struggle, wrestling, fight; duel; war; dispute; - *գնել*, to fight, to attack. [wrestling match.

Գունպարայալժ a.s. conqueror in a *Գունպարեմ, եջի, Գունպարեմ, եջոյ vn.* to make war, to fight; to dispute.

Գունպարութիւն s. war, combat; conflict.

Գունան, աջ smf. singer, musician; player; actor. [s. song, ballad.

Գունանական a. musical; theatric;

Գունանամոն a. passionately fond of operas or opera-singers; mad for musicians.

Գունանամոն a. where a singer or musician enters; - *անել*, to receive opera-singers into one's house; - *գնել*, to visit the opera-singers.

Գունանութիւն s. music, drama, comedy, ballad.

Գունպայ S. Գունպայ.

Գունչե, - երբեք, - թէ ad. perhaps; for fear of, lest.

Գնիր s. wimble, auger; - *գորբիկ*, small auger; - *ասկաւոյ*, piercer, gimlet. [gle, to bubble.

Գալամ, աջ vn. to croak; to gar-

Գոնչ, իյ or աջ s. street, road.

Գոնչիկ, հկայ a. s. plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գոնչկանամ, աջոյ vn. to become rude or clownish, to keep low company. [per's grass).

Գոզի, զոյ s. bot. scorzonera (vi-

Գոնչ s. rock-salt, mineral salt.

Գոնչ, Գոնչ s. crew, band, crowd; assault, attack; - *ասլ*, to assault, to attack.

Գոնչ S. Գոնչուր.

Գոնչ, աջ s. cap, bonnet: calix, flower-cup; inventor, author; - *լինել*, to invent; - *աւ*, *ad.* exactly, surely, precisely.

Գոնչեմ, գախ va. to find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet; - *չորհա առաքի ուրուք*, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գոնչեմ, գաւոյ up. to find one's self; to appear, to show one's self; *հաւաւաւ*, to be faithful.

Գոնչ s. the finding again; fiction, invention; *գրան -*, fiction, fable.

Գոնչ s. finder, inventor.

Գոնչական a. inventive.

Գոնչութիւն s. invention, discovery.

Գրաբանական a. written, literal.

Գրաբան s. literary language; *ad.* in the literary language; *a.* literal.

Գրագէտ, գրոյ աջ a. book-learned, literate, lettered.

Գրագիտական a. literary.

Գրագիտութիւն s. book-learning, literature, letters, learning.

Գրագիր, գրոյ s. copier, transcriber; author, writer; secretary.

Գրագրութիւն s. office of a copier.

Գրագար s. the dividing of words into syllables for the end of the line.

Գրագեղ *s.* ink.
 Գրահեց *S.* նշանակեց.
 Գրակ. *այ s.* small writing.
 Գրակազմ *s.* book-binder.
 Գրակազմութիւն *s.* binding.
 Գրակալ. *այ s.* desk; reading desk.
 Գրական *S.* Գրագէտ.
 Գրականութիւն *s.* literature; gram-
 Գրակարգ *այ s.* reader.
 Գրակէս *S.* նշանակեց.
 Գրակոնիակոն, *ի s.* enamel.
 Գրակշիւ *s.* algebra.
 Գրամար *s.* penny-weight; scruple.
 Գրամարտիկ. Գրամարտիկոս, *այ s.*
 grammarian, literate.
 Գրամոլ *s.* bibliomaniac.
 Գրամոլութիւն *s.* bibliomania.
 Գրայարկ. Գրանոց *s.* library.
 Գրչափ, *այ s.* compositor; compo-
 sing stick. [library.
 Գրապահ տեղի *որ տուն*, archives,
 Գրապան, *այ s.* hem, border, list:
 collar of a coat; ephod.
 Գրապանակ, *այ s.* phylactery, amu-
 let; letter case; pocket: ephod.
 Գրապետ, *այ s.* librarian.
 Գրապետան *s.* desk, writing-table,
 study, bureau, secretary. [ing-room.
 Գրապետեակ *s.* bureau, office, read-
 Գրապէր, սիրայ *a.* studious, that
 loves study, bibliophilist.
 Գրաստ, *այ s.* led-horse, beast for the
 saddle, sumpter, sorry horse, ass, short
 or thick horse, animal, beast, tit; -
 մասակ, mare.
 Գրաստամիտ *a.* stupid.
 Գրազաւառ, *այ s.* book-seller.
 Գրազաւառանոց, *այ s.* book-shop,
 book-store.
 Գրազաւառութիւն *s.* book-trade.
 Գրաս, *ի s.* great coat, loose coat,
 Persian dress. [case.
 Գրասուն, Գրարան *s.* library; book-
 Գրաւ, *ից, այ, ուց s.* earnest money,
 assurance, security, pledge, engage-
 ment; mort-gage; wager, bet; deten-
 tion; - դնել, to wager, to lay a bet; to
 hire, to give wages or salary; - առ-
 նել ընդ ումք, to lay a wager.
 Գրաւագիր. գրայ *s.* better, wagerer.
 Գրաւական *s.* pledge, assurance;
 earnest money; mortgage.
 Գրաւականեմ, էջի *va.* to hire, to
 engage; to mortgage; to detain, to
 occupy.
 Գրաւահարկ *s.* exaction by seque-

stration; collector; *a.* who exacts by
 seizure.
 Գրաւեմ, էջի *va.* to hire, to engage,
 to secure; to redeem; to hold, to de-
 tain, to usurp, to occupy, to seize, to
 appropriate, to encroach; to stride; to
 prepossess, to preoccupy; - յարգու-
 նիս, to confiscate.
 Գրաւոր, *այ, Գրաւորական a.* writ-
 ten; literary, literal.
 Գրաւումն *s.* detention, encroach-
 ment, usurpation, occupation, seizure;
 - յարգունիս, confiscation.
 Գրաքնին *s.* critic.
 Գրաքննական *a.* critic, critical.
 Գրաքննեմ, էջի *va.* to critic.
 Գրաքննութիւն *s.* critic; censure.
 Գրգամ, աչայ *vn.* to cluck; to cocker.
 Գրգանամ, աչայ *vn.* to enjoy, to a-
 muse, to cocker one's self, to live a
 merry life.
 Գրգանք *s. pl.* delicacy, effeminacy;
 delight, pleasure, voluptuousness; ca-
 ress, cockering.
 Գրգարան, *այ s.* place of pleasure,
 of delight, paradise.
 Գրգեմ, էջի, Գրգեցուցանեմ, ուցի
va. to fondle, to treat delicately or ef-
 feminately, to caress; to feed delica-
 tely.
 Գրգիմ *S.* Գրգամ.
 Գրգիւ *a.* caressing.
 Գրգիւ *s.* defiance, provocation,
 challenge, incitement, impulse, insti-
 gation, inducement, solicitation, sug-
 gestion, temptation, allurements, sti-
 mulation, motive. [dress, rag.
 Գրգիւակ, լեկայ, Գրգիւք, լեկայ *s.* old
 Գրգուանք, Գրգութիւն *S.* Գրգանք.
 Գրգանեմ, էջի, Գրգանցուցանեմ, ուցի
va. to irritate, to excite, to provoke;
 to incite, to alarm, to inflame, to in-
 stigate, to move, to foment, to nettle,
 to urge, to rekindle, to revive, to
 rouse, to rebel.
 Գրգուի *a.* exciter, provoker.
 Գրգուութիւն *s.* incitement, impulse,
 provocation; contest, quarrel.
 Գրգրամ *vn.* to cluck.
 Գրգամ *vn.* to grunt; to murmur.
 Գրգանք *s.* whirlpool, vortex, gulf.
 Գրեւ թէ, Գրեթէ *ad. conj.* nearly,
 almost, about; hardly, like, well.
 Գրեայ *S.* Գրէ.
 Գրեան, էնոյ, էանք, էնոյ *s. pl.*
 books; writings.

Գրեթէ Տ. Գրեա թէ.
 Գրելիք *s.pl.* writings.
 *Գրեխ, *այ s.* clyster, injection, syringe.
 Գրեղէն *a.* written.
 Գրեմ, *եջի va.* to write, to compose; to engrave, to carve; to paint; to esteem, to value; *սէ ինչ -*, to despise, to disesteem.
 Գրե, *ից s.* crane (bird).
 Գրէ թէ Տ. Գրեա թէ.
 Գրթախաղաց *a.* stumbling (stone); seducer. [pieces].
 Գրթահալեմ *va.* to break, to cut in
 Գրթալ, *այ Տ. Գրթախաղաց.*
 Գրթեմ *va.* to stumble; to deceive; to seduce.
 Գրթել *s.* cheater, sharper.
 Գրթցեմ, *եջի va.* to knock, to strike.
 (Ս.) Գրիգորի խոս *s.bot.* marjoram.
 Գրիկ *s.* small book.
 Գրիմ, *եցայ vn.* to be inscribed; to be steamed or valued.
 Գրիչ, գրչաց *s.* writer, scribe, author; pen; - երկաթի, style; graver; steel-pen; գիտուր -, goose-quill; - նկարչի, pencil.
 Գրիւ, գրուաց *s.* bushel.
 Գրկալիւր *a.* full bosomed; - աղեղն, a bow well drawn.
 Գրկախան *a.* embraced; *ad.* with embracements; - սիրով ողջունել զմի մասն, to salute by embracing each other; - լինել, to embrace; Տ. Գրիկ ընդ խան լինել.
 Գրկախանիմ, *եցայ vn.* to embrace; Տ. Գրիկ ընդ խան լինել. [embrace].
 Գրկախանութիւն *s.* embracement, Գրկակից Տ. Գրկախան.
 Գրկակցութիւն *s.* familiarity, union of love; consubstantiality.
 Գրկանք *s.* embrace.
 Գրկաչափ *s.* fathom.
 Գրկաարած *ad.* with open arms.
 Գրկարան *s.* embracer.
 Գրկեմ, *եջի va.* to embrace.
 Գրկընդխան Տ. Գրիկ ընդ խան.
 Գրկընկալ *a.* who is in the arms or at the breast (a baby).
 Գրկոյր, Գրկույր, Գրկուք Տ. Գրքուկ.
 Գրձակ Տ. Գոձակ.
 Գրձունչ *s.* bird's crop.
 Գրոհ, *ի s.* assault, irruption; nation, people; - աւլ, to storm; Տ. Գոհ, etc.
 Գրոհեմ, *եջի vn.* to assault, to storm.
 Գրոց *s.* burin.

Գրուած, *այ s.* writing.
 Գրուան, *այ s.* bushel.
 Գրութիւն *s.* writing.
 Գրութիւն *s.* grasshopper.
 Գրչագիր *a. s.* written; manuscript.
 Գրչաման, *ի s.* inkstand.
 Գրչութիւն *s.* writing, manner of writing.
 Գրպան, *այ s.* pocket; purse; գնել *ի -ի*, to pocket.
 Գրլիք Տ. Գրուիք.
 Գրաակ, *այ s.* small loaf, roll.
 Գրաանակ, Գրանակ *s.* rolling-pin.
 Գրչոյկ, Գրչուկ, քոչկաց *s.* small book, manual, small treatise.
 Գոյեմ, *եջի va.* to bite, to sting; to mangle, to lacerate.
 Գոս, *ից a.* dry, arid, dead; benumbed, impotent. [come dry].
 Գոսամ, *ացայ vn.* to dry, to be-
 Գոսացուցանեմ, ուցի *va.* to dry.
 Գոսութիւն *s.* dryness, aridity.
 Գոտեղած *a.* girdled. [dle].
 Գոտեղած *a.* that has untied his gir-
 Գոտեղած *a.* who girdles; *s.* the girdling one's self.
 Գոտեղար, *այ a.* girdled, girt.
 Գոտեղարեմ, *եջի*, Գոտեղարեմ, *եցայ vn.* to gird one's self.
 Գոտեղիւր, Գոտեմար *s.* wrestler; - լինել, to wrestle. [թիւն].
 Գոտեղաւորութիւն Տ. Գոտեմարաւ-
 Գոտեմարեմ, *եցայ vn.* wrestle.
 Գոտեմարաւի *s.* wrestling, struggle.
 Գոտեպինգ *a.* girt; prompt, active, diligent; - լինել, to gird one's self; to be prompt.
 Գոտեպինգիմ Տ. Գոտեղարեմ.
 Գոտի, աւոյ, տեւոյ *s.* girdle; twist; belt; zone; - ածել, - ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt; պրեյած, բարեխան, սառուցեալ -, torrid, temperate, glacial zone; - լեբանց, chain of mountains; - աստուածական, տէրունեան, Արամաղայ, rain-bow.
 Գոտածու, *այ a.* that girds the body; that girds on the sword.

Դ

Դ (tā) դա *s.* the fourth letter of the alphabet and the third of the consonants. It is sometimes used for, or confounded with the letters տ and Թ: դ, ք, four; fourth.

Դ *s.* article and pron. thou, thee, you; this, that, it; these; սուրբ սրբոց . you who are the holy of holy ones; կորուսեր զհոգիդ և զինչսդ . you have lost your soul and your property; արձակեա՛ զժողովուրդդ, let this or the people go; որ խօսիւի ընդ քեզ, he who talks to you. [this.]

Դա, գորա, գոբա, գոցա *pron.* that, Դա աւագիկ *conj.* here is, there is; see here; behold; but; now; դա և դուք աւագիկ, there you too.

Դարբը, այ *s.* sanctuary; altar of the oracle. [sanctuary.]

Դարբայօրէն *a.* that resembles the Դարնային *a.* of laurel.

Դարնի, նույ, նեայ *s.* laurel.

Դարբ *S.* Դարբը.

Դադ *S.* Դեդ.

Դադադ, Դադադք, զաց *s.* bier, coffin; litter, sedan; gridiron, grate.

Դադար *s.* cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station; -ք դադանց, den; -ք խաշանց, անասնոց, stable; -ք հաւուց, roost; perch; -ք նաւուց, harbour.

Դադարեմ, եցի *vn.* to cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանեմ, ուցի *va.* to cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարեմ, եցայ *S.* Դադարեմ.

Դադարումն *s.* cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act

of stanching; silence; interruption; inaction.

Դաժան, այ *a.* hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult, inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբարոյ or բու *a.* wild, fierce, savage; rude, cruel.

Դաժանաբոյս *a.* whose productions are harsh or hard.

Դաժանադոյն *a.* harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական *S.* Դաժան.

Դաժանահոտ *a.* that has a bad smell, stinking.

Դաժանանամ, ացայ *vn.* to become cruel or atrocious.

Դաժանատեսակ, Դաժանատեխ *a.* deformed, ugly, horrible.

Դաժանիմ, եցայ *vn.* to become angry, mad, to sour, to turn sour, to get worse.

Դաժանութիւն *s.* atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity. [Դայլ.]

Դալ, ի *s.* yellowish: colostrum; *S.*

Դալակիմ, եցայ *vn.* to endeavour, to study, to labour.

Դալապր *s.* sabre, sword.

Դալար, ի or ոյ *a.* green, that is not dry; fresh; -, դեզ -, *s.* verdure, herb, grass, greens. [dure, grass.]

Դալարաբեր *a.* that produces verdure.

Դալարաբեր լինիմ, Դալարաբերեմ, եցի *vn.* to produce verdure; to become green; to become green again.

Դալարագեղ, Դալարագոյն, Դալարազարդ, Դալարագեղաց *a.* green, covered with verdure, verdant, fresh.

Դալարահեր *a.* furnished with new hair.

Դալարանամ, ացայ *vn.* to become green, verdant, to sprout.

Դալարավար *s.* meadow, pasture-field; *a.* verdant. [ness.]

Դալարարար *a.* what produces green-

Դալարացուցանեմ, ուցի, Դալարեմ, եցի *va.* to make green; to renew, to restore.

Դալարեղէն *s.* herbs, greens.

Դալարիմ, եցայ *S.* Դալարանամ.

Դալարի, բույ, բեայ *s.* verdure, grass, herbage, vegetables.

Դալարութիւն *s.* green, verdure.

Դալարուտ *a.* green, fresh.

Դալարիկ *a.* horrible, dreadful.

Դաշագիր, գրաց *s. a.* contractor, that contracts; — **լինել**, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշագրութիւն *s.* contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշակ, աջ *s.* poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre: piano; — **հարկաւ**, to play on the piano.

Դաշակահար *s.* pianist.

Դաշակաւոր *s.* harmonious, sweet song.

Դաշակաւոր *a.* harmonious.

Դաշակաւորութիւն *s.* harmony.

Դաշակեմ, ելի *va.* to harmonize; to tune. [tuner.

Դաշակիչ, **Դաշակող** *s.* harmonist;

Դաշակից *s.* confederate, leaguer; conspirator; — **լինել**, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշակութիւն, **Դաշակումն** *s.* harmony.

Դաշակցութիւն *s.* confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշաւոր *a.* confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշաւորիմ, ելայ *vn.* to agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot. [federacy, league.

Դաշաւորութիւն *s.* convention; convention.

Դաշիկ, շուռի *s.* sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշ, աջ *s.* field, country, soil, heath, fallow ground, plain; **Ելիսական** — *ք.* Elysian fields; **Արիսական** — *ք.* field of Mars.

Դաշաբերան *s.* opening or entrance to a plain or field.

Դաշագետին *a.* campestral, flat; — **կայր**, plain, flat country, meadow.

Դաշական *a.* rural; flat, level; *s.* villager, countryman.

Դաշակողմն *s.* part or side of the country.

Դաշաձեւ *a.* plain, in form of a plain.

Դաշամուտի **լինիմ** *vn.* to enter into an open country.

Դաշային *S.* Դաշական.

Դաշան, աջ *s.* menses; *a.* monthly.

Դաշանամ, ալայ *vn.* to become a plain, to be flat.

Դաշանիկ *a.* monthly.

Դաշավայր, աջ *s.* plain, heath, country, field.

Դաշացուցանեմ, ուլի, **Դաշտեմ**, ելի *va.* to plain, to level.

Դաշաւէտ *a.* abounding in open country, in fields.

Դաշաւորիմ *S.* Դաշանամ.

Դաշտեմ *S.* Դաշացուցանեմ.

Դաշորայք, բէից *s. pl.* the fields, the open country.

Դառն, ուին *a.* bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարոյ *a.* vexatious, proud, tiresome, crabbed, cross. [ness.

Դառնաբեր *a.* that produces bitter-
Դառնագոյն *a.* very bitter; —, — *ad.* bitterly. [bitter.

Դառնագաւան, **Դառնագաւան** *a.* very

Դառնագեղ *s.* bitter remedy.

Դառնագեմ *a.* of a horrible aspect.

Դառնաթոյն *a.* that has dangerous venom.

Դառնաթորմի *a.* furnished with, or full of bitterness, very bitter.

Դառնալի, — **լիւ** *a.* full of bitterness.

Դառնալուր *a.* disastrous (news).

Դառնախալրի *a.* productive of bitter or deleterious fruit. [famous.

Դառնածաղր *a.* very shameful, in-

Դառնածեր *s.* bad old man.

Դառնակոծ *a.* deploring with much bitterness. [bitterly, painfully.

Դառնակոռոյ or **կորոյ** *a.* groaning

Դառնակսկիծ *a.* bitter, painful.

Դառնահամ *a.* that has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահամբոյր *a.* inhuman, cruel.

Դառնահայեաց *a.* sullen, grim.

Դառնահառաչ *a.* who sighs bitterly.

Դառնահաւ *a.* thoroughly bitter, or bitter indeed. [ed heart.

Դառնահոգի *a.* who has an afflict-

Դառնահոսան *a.* bitter, harsh.

Դառնահոտ *a.* that stinks.

Դառնաճաշակ *S.* Դառնահամ; — **լի- նիմ**, to taste gall or anything bitter.

Դառնամ, դարձայ *vn.* to turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted; — **յետս** or **ընդ կրօնէն**, to recede; **ընդէմ** —, to object, to resist, to oppose; — **ի քրիստոնէութիւն**, to become a christian; — **առ Տէր**, to repent, to reform; — **յԱստուծոյ**, to rebel against God; — **աւուր**, to draw towards night;

ի - տարւոյն . the year after ; **ի զէն** - to arm one's self, to take arms.

Դառնամահ *a.* of a painful or violent death.

Դառնամայձ *a.* melancholy, irascible.

Դառնանամ, **ացայ տն.** to become bitter, to turn sour; to be offended, irritated; to be tired, displeased.

Դառնանիրճ *a.* lethargic sleep.

Դառնադուռ *a.* rough, violent; bad, venomous. [sourly, painfully.

Դառնապէս *ad.* bitterly, harshly,

Դառնապտուղ *S.* Դառնենի.

Դառնասիրտ *a.* cruel, barbarous, ferocious.

Դառնալէր *a.* deep, mortal (wound).

Դառնաստեպիլ *a.* of a horrid aspect.

Դառնարբոյց *a.* bitter (to drink).

Դառնարմուտ *a.* whose root is bitter.

Դառնացող *a.* vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնացուցանեմ, **ուչի տն.** to imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease. [iritates.

Դառնացուցիչ *a.* that imbitters, ir-

Դառնենի *a.* whose fruits are bitter.

Դառնիճ, **նճի** *s.* *bot.* endive; wild lettuce; *a.* bitter. [bitter.

Դառնոսեան *a.* whose branches are

Դառնորակ *S.* Դառնահամ.

Դառնութիւն *s.* bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս, **ուց** *s.* order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction; - **առել ուսմէք**, to lecture, to read, to teach.

Դասարանեմ, **էջի տն.** to arrange, to put in order. [the choir.

Դասադուրի *s.* chorister, master of **Դասադրիմ**, **էջայ տն.** to enrol one's self.

Դաս դաս, **Դասադաս** *ad.* in several orders or assemblages, in several companies.

Դասալէք *a.* deserter; - **լինել**, to desert; to apostatise.

Դասալքութիւն *s.* desertion. [bly.

Դասախմբութիւն *s.* meeting, assem-

Դասախումբ *a.* ordered, assembled.

Դասակ, **աց** *s.* troop, order, division; flock (of sheep, etc.); herd (of oxen, etc.). [ranged, divided.

Դասական *a.* ordinal; classical; ar-

Դասակարգ *s.* order, class.

Դասակարգեմ, **էջի տն.** to put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն *s.* order, sign; enrolment; choir; hierarchy; category.

Դասակից *a.* of the same order or class; *s.* colleague, comrade.

Դասակցիմ, **էջայ տն.** to be in the same class or society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն *s.* admission, company.

Դասապետ, **աց** *s.* the first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետեմ, **էջի տն.** to be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն *s.* office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց, etc. *S.* Դասասուռ, etc.

Դասավար *S.* Դասադուրի.

Դասասուռ, **աց** *s.* lecturer, professor, teacher.

Դասասուն *s.* school-house.

Դասասուռութիւն *s.* instruction, lesson.

Դասաւորեմ *S.* Դառնի.

Դասաւորութիւն *s.* order, ordonnance, arrangement; system; - **բառից**, syntax.

Դառեմ, **էջի**, **Դասեցուցանեմ**, **ուչի տն.** to put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դասս *s.* hand.

Դաստակ, **աց** *s.* wrist; hand, palm; - **սրդ**, hilt of a sword; - **զնէլ**, to haft, to set in a handle. [cuffs.

Դաստակասէք *s.* *pl.* manacles, hand-

Դաստակեալ, **եռեղ** *s.* place where one rests the wrist or hand.

Դաստակերս, **աց** *s.* manufactory, edifice, building; estate, village, country house, villa. [or cakes.

Դաստապակէք *s.* *pl.* exquisite food **Դաստապան**, **աց** *s.* hilt of a sword; guard (of a gun).

Դաստառակ, **աց** *s.* handkerchief; towel, napkin. [pedagogue.

Դաստիարակ, **աց** *s.* preceptor, tutor, **Դաստիարակարան** *s.* place of education; preceptor.

Դաստիարակեմ, **էջի տն.** to bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դաստիարակութիւն *s.* education, instruction, discipline; pedagogy.

Դաս, **ից** *s.* lawsuit, cause, litigation;

justice; - զարեւել, զնեւել, to proceed, to sue in law, to bring an action; - առնել, to do justice; to judge a lawsuit; - առնել, հատուցանել, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned; է - հոչել, to summon, to cite.

Դատադրութիւն *s.* sentence pronounced or written.

Դատախազ, աջ *s.* accuser, informer, plaintiff; - լինել, - զնեւել ընդ, *S.* Դատախազեմ.

Դատախազեմ, եջի *vn.* to accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազանք, Դատախազութիւն *s.* accusation.

Դատախնդիր *s.* judge; pleader; - լինել, to litigate, to plead, to contest; to be revenged.

Դատակից *a.* litigant, pleading.

Դատահեթ, կնքի, կնքաւ *s.* sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատահեթեմ, եջի *va.* to sentence, to execute, to condemn, to censure, to proscribe, to fulminate.

Դատակշիռ, լինիմ, to judge rightly.

Դատան, անք *S.* Դատաստան.

Դատապարտ *a.* condemned; *s.* crime; - անեւել, to condemn; - լինել, to be condemned.

Դատապարտանք *s.* punishment.

Դատապարտեալ *a.* damned.

Դատապարտելի *a.* damnable.

Դատապարտեմ, եջի *va.* to condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute. [that damns.

Դատապարտիչ *a.* that condemns;

Դատապարտութիւն *s.* condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան, աջ *s.* judgement, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgement; justice; cause, lawsuit, proceedings; - աւել, judicially; հոչել է - , to summon, to cite before a judge; - առնել, to be condemned. [of laws.

Դատաստանագիրք *s.* codex, code
Դատաստանական *a.* judicial, done by legal authority.

Դատաստանարան, Դատաստանոց *s.* tribunal, court of justice.

Դատալծիր *S.* Դատահեթ.

Դատարան *S.* Դատաստանարան and Դատաստան.

Դատարկ, աջ *a.* empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, un-

occupied, lazy; - ինչ *ad.* in vain.

Դատարկաբան, էջ *a.* that speaks in vain.

Դատարկաբանեմ, եջի *vn.* to speak to no purpose or in vain. [course.

Դատարկաբանութիւն *s.* useless dis-

Դատարկածամ *s.* leisure-time.

Դատարկախոյզ *a.* very inquisitive.

Դատարկակեաց *a.* slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն *a.* *ad.* emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ *a.* lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկայած *a.* vagabond, sauntering, lounging; - լինել, to lounge, to saunter, to stroll.

Դատարկանամ, աջայ *vn.* to be vacant, void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանան, ձուռք *S.* Դատարկակեաց.

Դատարկաշրջիկ *S.* Դատարկայած.

Դատարկաշրջութիւն *s.* sauntering, rambling.

Դատարկապէս *ad.* uselessly.

Դատարկապորտ, Դատարկասուն *a.* blackguard, rogue, rover, vagabond; - կեանս զարեւել, to play the blackguard.

Դատարկարան *s.* place of vacation.

Դատարկացուցանեմ, ուշի to empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն *s.* emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure.

Դատաւոր, աջ *s.* judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censorer, critic.

Դատաւորաբար *ad.* like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական *a.* judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց, Դատաւորարան *s.* court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութիւն *s.* judicature, office of judge, bailiwick, officialty, administration.

Դատալեւտ *a.* summoned; ill-treated; - անեւել, to condemn, to blame, to reprobate, to ill-treat, to offend in words. [նեմ.

Դատալեւտեմ *S.* Դատալեւտ առ-

Դատեմ, եջի, Դատիմ, եջայ *vn.* to judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to con-

demn; - ընդ ումեք, to bring an action against some one; հրով, ի հուր -, to burn, to consume by fire; սրով, ի սուր -, to kill with a stroke of a sword.

Դատինք S. Դատանք.

Դատիչ, Դատող s. judge.

Դատողական a. judicial; critical.

Դատողութիւն s. judgement.

Դատուհի sf. wife of a judge.

Դատումն s. judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար, ուց s. age; century; ոսկի, ոսկեդրնիկ -, the golden age; միջին -, the middle ages; ի մերում -ում, in our times; -ուց ի -ս, from age to age, for ever and ever.

Դար, ից s. height, hill, eminence, precipice; a. even number; -իւ եւ -իւ գաւ, to come, to flow in many waves or surges; - եւ կոչաւ խաղալ, to play at even or odd.

Դարագլուխ s. completion of a century. [embankment.

Դարալիւր a. nearly overflowing the

Դարակ, այ s. shelf: little hill.

Դարակոչաւ, այ a. s. even and odd (number).

Դարահոս առնեմ, գործեմ, Դարահոսեմ, եջի va. to precipitate; - լինիմ, to throw, to precipitate one's self, to tumble down. [head.

Դարաճական a. having a high fore-

Դարան, այ s. cupboard: watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterraneous passage; plot, cheat, deceit, intrigue; - գործել or դնել, ի - մտանել, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot; - մտանելից, book-case.

Դարանագործ, Դարանակալ, այ a. s. insidious, footpad, plotter; - լինել, to seek to surprise some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն s. ambush, ambuscade, obsession.

Դարանակեմ, եջի va. to dilucidate.

Դարանամուտ S. Դարանակալ.

Դարանայրդ առնեմ va. to investigate or observe the ambushes, to be aware of.

Դարանապետ s. chief of footpads.

Դարանիմ, եջայ vn. to lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to

circumvent; to hide one's self.

Դարանաւանդք տան s. ceiling, roof.

Դարապան, այ s. porter.

Դարապատ S. Դարապատ.

Դարապետ S. Դարապետ.

Դարապղպեղ s. pimento.

Դարատուն, այ s. garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ, այ s. height, eminence, precipice: eyebrow; -ք S. Դարանաւանդք.

Դարափն s. river-bank.

Դարափոս, Դարափոր, ից s. cavern, cave, hollow.

Դարքին, ընայ s. forger; brasier; lock-smith; ironmonger.

Դարքնական a. belonging to a smith; -ն, smithcraft.

Դարքնասալ s. anvil.

Դարքնեմ, եջի vn. to forge.

Դարքնոց, այ s. forge, smithery, smithy.

Դարքնութիւն s. lock-smith's trade or work, ironmonger's trade, ironware, smithcraft.

Դարքուկ S. Դերքուկ.

Դարքիճ, դաճի s. bed, litter.

Դարգճակալ a. that lies on a litter, that is ill in bed.

Դարեմ, եջի vn. to roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեւանդ S. Դարաւանդ.

Դարժան, etc. S. Դաժան, etc.

Դարժնակ, այ s. pattern, model.

Դարժնինիկ, Դարժնենիկ s. cinnamon.

Դարձ, ից s. turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change; - յետ or ընդ կրունին, recoil, putting or drawing back, retreat; - հիւանդութեան, paroxysm; - փոխարինի, recompense, return; retaliation, compensation, retribution; - առնել, to turn, to turn about, to return; - ad. again.

Դարձագարձ s. return; relapse; new fall; - առնել, to turn or return several times.

Դարձառած a. of routine, habitual.

Դարձառածութիւն s. routine, habit.

Դարձառէր a. that loves to turn often.

Դարձարան s. penitentiary.

Դարձաւոր a. that turns; that is converted. [version.

Դարձաւորութիւն s. return; conversion. Դարձագարձիմ, եջայ vn. to vault.

Դարձեալ *a.* turned, returned; converted.

Դարձեալ *ad.* again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; bis; also.

Դարձընթաց լինիմ *vn.* to pass by; to return running.

Դարձուած, *ոյ s.* circuit, return; reward, retribution; answer, report, signification; — *բանից*, phrase, sentence, style.

Դարձումն *s.* return; repentance.

Դարձուցանեմ, *ուցի va.* to return, to turn; to avert; to restore; to bring over or carry back; to reinstate; to bring back; to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert; — *յետս* or *ի բաց*, to revoke; to reject; to reflect; — *անգրէն*, to cede, to resign, to yield; — *զերախտիս*, to renumerate; — *զմաղձ*, to vomit.

Դարման, *ոյ, ից s.* cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance; — *ասմ*, *S.* Դարմանեմ. [tive.

Դարմանական *a.* remediable, curable.

Դարմանաւոր *a.* curing.

Դարմանելի *a.* curable.

Դարմանեմ, *եցի va.* to nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physic, to dress, to heal; to repair. [rishes.

Դարմանիչ *a.* careful of; who nourishes.

Դարմանոց *s.* hospital.

Դարմանութիւն *S.* Դարման.

Դարչոյն *S.* Դաւոյն.

Դարձանակալ *S.* Սուսերաւոր.

Դարում, *այ s.* end, term, limit.

Դարումն *S.* Դազարումն.

Դարունաճ *s. bot.* corn-poppy, corn-rose.

Դարակոտ *a.* scabrous, scraggy.

Դարպաս *s.* palace, royal house, court.

Դարպասապան *s.* courtier.

Դաւ, *ոյ or ու. ուլ s.* stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device; — *գնեւ* or *գործեւ*, to conspire, to circumvent, to plot, to lie in wait; — *անձին առնեւ*, to kill one's self; — *ով*, deceitfully, treacherously. [contriver.

Դաւաբեր, **Դաւադործ** *a. s.* factious;

Դաւադործութիւն *s.* stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան, *այ a. s.* fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանաբար, **Դաւաճանեալ** *ad.* deceitfully, craftily, slyly.

Դաւաճանեմ, *եցի va.* to betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանող *S.* Դաւաճան *a.*

Դաւաճանութիւն, **Դաւաճանումն** *s.* treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանակից, **Դաւանահամբոյր** *a.* that holds the same faith.

Դաւանարան *S.* Վկայարան.

Դաւանաւոր *a.* that has or gives the confession of faith.

Դաւանեմ, *եցի*, **Դաւանիմ**, *եցայ vn.* to confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանիչ *S.* Դաւանաւոր.

Դաւանութիւն, **Դաւանումն** *s.* confession or declaration of faith.

Դաւանք *S.* Դաւ.

Դաւեմ, *եցի va.* to defraud, to cheat, to contrive.

Դաւիչ *s.* charter-party.

Դաւողութիւն, **Դաւումն** *s.* fraud, deception, cheat. [rine.

Դափ *s.* tambour; cymbal, tambour.

Դափեմ, *եցի vn.* to strike or sound the tabour.

Դափիւն, **Դափումն** *s.* the sound of a tabour; uproar, noise, rumour.

Դափնէ or **նի** *S.* Դաւնի.

Դափր հասանեմ *vn.* to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգալ *S.* Դրգալ.

Դդըլեմ, **Դդըլեմ** *S.* Խոխոլեմ.

Դդըլիւն, **Դդըլումն**, **Դդըլնումն** *s.* noise, murmuring of a river; uproar, noise, cry.

Դմաճ, *ի s.* macaroni, macaroon.

Դմենի *s.* pumpkin, gourd.

Դդում, **դդմոյ** *s.* pumpkin; calabash, gourd; — *դաւն*, *bot.* colocynth, colocynthida.

Դեգ *a.* odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humour-some man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք *s. pl.* frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերիմ, *եցայ vn.* to frequent com-

pany; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգերումն S. Դեգերանք.

Դեգուծիւն s. caprice, oddness.

Դեգեւեմ, եջի va. to vacillate, to stagger, to totter.

Դեգեւեմ, եջայ vn. to vacillate, to totter, to waver, to shake, to fluctuate.

Դեգեւեմ a. vacillating, wavering.

Դեգեւումն s. vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դեղին, փին or փինի s. dolphin, porpus.

Դեկան S. Դահեկան.

Դեկտեմբեր, Ի s. december.

Դեհ, Ից s. side, part; S. Կողմն.

Դեհկան, Ի s. governor of a province; S. Կողմնակալ.

Դեհկանութիւն s. government of a province; office or dignity of the governor of a province; S. Կողմնակալութիւն.

Դեհպետ S. Դեհկան.

Դեղ, ոց or Ից s. remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour; amulet, talisman; - դաւար, grass, herbage, green; verdure; ամենարդժ -, panacea; - մատուցանել, to physic, to dress; - առնուլ, to take a remedy; to take poison; անոյշ, դառն, սաստիկ, զորաւոր, ազգու - sweet, bitter, violent, powerful, efficacious remedy.

Դեղաբանական a. pharmaceutical.

Դեղաբանութիւն s. pharmacopœia, pharmacæutic.

Դեղագործ, աջ s. apothecary; that prepares tinctures, physic or poison.

Դեղագործեմ, եջի vn. to prepare physic or tinctures.

Դեղագործութիւն s. pharmacy; art of preparing tinctures or physic: painting.

Դեղագիր, գրի or դրոյ a. who applies a plaister or administers medicine; s. hair-pencil to dye the eyes.

Դեղախունկ s. spice, aromatic or medicinal drug.

Դեղալուր a. poisoned; - առնել, կորուսանել, to poison, to give poison, to infect with poison; - լինել, to be poisoned.

Դեղահատ, Ից s. pill; bolus: S. Դեղաուլ.

Դեղահունդ s. seed; dried fruit for table.

[skirt, border.

Դեղանի s. beggar's pouch or wallet;

Դեղանկար a. painted in colours.

Դեղառեւալ a. poisoned.

Դեղաւաճառ, աջ s. druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.

Դեղաուլ, աջ s. that gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.

Դեղաուլեմ, եջի va. to physic, to cure; to poison.

Դեղաուլութիւն, Դեղաուլութիւն s. medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.

Դեղարան s. pharmacy, apothecary's or chemist's shop; drug-box.

Դեղարար S. Դեղագործ.

Դեղք s. yellow.

Դեղքի S. Դեղագիր.

Դեղքի S. Դաւաճան.

Դեղեմ, եջի va. to poison, to infect with poison; to physic; to dye.

Դեղեմպու s. that takes physic; that takes poison.

Դեղթափ, Ից s. antidote, counterpoison; - բար, bezoar.

Դեղին, զնոյ or զնի a. yellow; fallow; wan, pale, palid.

Դեղիչ a. empisoner; sorcerer.

Դեղձ, Ից s. peach.

Դեղձան, Ի a. yellowish, light.

Դեղձանամաղ a. fair-haired.

Դեղձանիկ s. canary-bird.

Դեղձենի, Դեղձի, ձւոյ s. peach-tree.

Դեղձուկ s. small peach.

Դեղնադոյն or դոնեան a. yellow.

Դեղնախունկ s. ochre; yellow incense.

Դեղնաներկ s. massicot.

Դեղնացաւ s. jaundice.

Դեղնափայլ a. yellow, rather red.

Դեղնեղ S. Դեղնախունկ.

Դեղնիմ, եջայ vn. to become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.

Դեղնու, աջ a. become yellow, grown pale.

Դեղնութիւն s. yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց, Ի s. yolk of an egg.

Դեղում, Ից a. venemous, poisoned.

Դեղորայք, բէից s. pl. spices; drugs.

Դեմեար, Ի np. Ceres; s. earth, ground, soil.

[terrestrial.

Դեմեարածին a. sprung from earth,

Դէն, *ից* *s.* religion, faith, sect, belief (of infidels).

Դէնազարձ, Դէնակորոյս *a.* that has forsaken his religion, irreligious.

Դէնար, *ի* *s.* penny, denier, denarius.

Դէնիմադդեղն *s.* Persian religion.

Դէնպետ, *այ* *s.* head of religion or sect.

Դեւ, - եւ *ad.* still, yet, to this hour; newly, recently.

Դեւաբողբոջ, Դեւաբոլոյ, Դեւաբուսիկ *a.* born, grown or produced recently; young, new.

Դեւագիւտ *a.* new found.

Դեւագեւ *a.* recent, new; *ad.* recently, newly. [to speak.

Դեւախոս *a.* that has recently begun

Դեւածաղիկ *a.* recently blossomed.

Դեւածին *a.* recently born or produced; that has recently engendered.

Դեւակայ *a.* present.

Դեւակիթ *a.* fresh; - կաթն, ձու, [fresh milk, new-laid eggs.

Դեւակիրթ *a.* new, inexperienced.

Դեւաչապակ *a.* young, junior.

Դեւաչաւակ *a.* new, recently begun.

Դեւաչաւաս, *ից* *a.* neophyte, newly converted to christianity.

Դեւածուսին *a.* new married.

Դեւաւարժ *S.* Դեւակիրթ.

Դեւափթիթ *S.* Դեւաբոյս.

Դեւաբար *s.* conscript, recruit.

Դեւապակ, *այ* *s.* litter, palankeen.

Դեւապան, *այ* *s.* ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեւապանազնայ լինիմ *vn.* to go on an embassy.

Դեւապանաժողով, *ոյ* *s.* congress.

Դեւապանատուն *s.* embassy.

Դեւապանութիւն *s.* embassy, message; legation; nunciature.

Դեւապանուհի *sf.* ambassadress.

Դերայ, *ի* *s.* antichrist; * priest.

Դերանդերձապետ *s.* vice-prefect; treasurer. [through a vow.

Դերանիկ *s.* first-born granted

Դերանուն *s.* pronoun.

Դերանունական *a.* pronominal.

Դերանունութիւն *s.* antonomasia.

Դերասան, *այ* *s.* buffoon, mime; actor, comedian.

Դերասանական *a.* comical.

Դերասանութիւն *s.* histrionism; quackery, puffing, mime.

Դերաբերտոս *s.* antichrist.

Դերայ, *ի* *s.* gr. gerund, supine.

Դերբուկ, բկայ *a.* rough, stiff, rude; *s.* scabrous place.

Դերեւ *a.* eluded, vain, useless, frustrated; - , *ի* - , *ի* - *ս* առնել, կացուցանել, հանել, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate; - , - *ս* ինքնել, ելանել, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերեւանամ *S.* Դերեւ ելանեմ.

Դերեւանք *s.* pl. vanity, uselessness, privation, want.

Դերեւացուցանեմ, Դերեւեցուցանեմ *S.* Դերեւ առնեմ.

Դերեւիմ *S.* Դերեւ լինիմ.

Դերեւումն *S.* Դերեւանք.

Դերձակ, *այ* *s.* maker of clothes, tailor; shoemaker. [clothes.

Դերձակութիւն *s.* art of making

Դերձան *S.* Ազգանի.

Դերձիկք *s.* tumult, uproar.

Դերփուկ *s.* bot. centaury.

Դեւ, գիւայ *s.* demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեւպետ *s.* Satan.

Դղի *s.* courier.

Դեզ, գիղի or զոյ *s.* heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դեզադեզ *a.* *ad.* much heaped up; in great quantity.

Դեմ, գիմի *S.* Դեմք; - գնել, to propose, to purpose, to design; դռնել, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross; *ի* գիմի or զգիմի հարկանիլ, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose; - ընդդէմ *pr. ad.* opposite; directly, diametrically; - յանդիման *pr. ad.* before, opposite, in presence; publicly, openly, in face; - *ի* - , - *առ* - , face to face, man to man; *ի* գիմի, before, opposite to.

Դեմք, գիմայ *s.* pl. aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration; person, hypothesis; - բայից, the persons of verbs; - դերանունանց, the persons of pronouns; *ի* գիմայ, in front, before; *աստ նմա* *ի* գիմայ իմաց, tell him from me; *ի* գէմս ամել, to represent, to remonstrate; to reproach, to object; գեղնեալ or պղտորեալ, առջգ, աղխուր, զուարթ, խոժոռ, խորոմ, մե-

ռեւաթիւ, պղտնդակեալ - , pale, florid, sad, serene, severe, wrinkled, livid, disfigured countenance; գիծիւ ելանել, to run up to one; յամենայն դէմս, thoroughly.

Դէն *int.* bravo! o! oh!

Դէպ, դիպի *a.* fit, proper, suitable, decent, convenient; accident, case, incident, hazard, chance; *ի - լինել*, to suit, to be proper or fit; *ի - ժամանակի*, in due time; - *լինել*, to chance, to happen, to fall out accidentally; *ի - գալ*, պատահել, ելանել, տալ, to agree, to suit, to be convenient; to succeed, to happen; *ի - է*, it is becoming, necessary; - *է*, it is possible; - *Թուիլ*, to appear suitable; *էթէ - տացէ*, if by chance; - *եղև ի միում աւուրց*, it happened one day; - *pr.* towards, with respect to, in the place where; to the side of; - *եւ -*, very suitable; properly; - *ու -* *ad.* fixedly, attentively; - *նկատել*, to look at with surprise or astonishment. [directly.

Դէպուղիդ, Դէպուղիդ *ad.* straight, Դէպ վերայ *pr.* above, over, on.

Դէպք, դիպաց *s. pl.* occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, circumstance, contingency; season, place; ըստ դիպաց, *ի դիպաց իմի ad.* fortuitously, by chance, incidentally, occasionally.

Դէտ, դիտաց *s.* guard, guardian, inspector; spy; sentinel, sentry; informer, emissary; examiner: object, design, end: observatory; - *ունել*, *առնել*, to look, to observe attentively.

Դէտակն ունիմ, կալայ *vn.* to regard, to look attentively; to be on the watch, to lie in wait; - *ի վեր ունել*, *ամբառնալ*, to look with attention, to raise the eyes.

Դըզընիւ, Դընզընիւ *S.* Դըզընիւ.

Դիարան *a.* having a tart tongue.

Դիակ, Դիական *a.* barbarian.

Դիականութիւն *s.* barbarity.

Դիար *S.* Դիարար.

Դիբարդ, Դիբարդ, *ի a.* unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դիբարարար *ad.* unfortunately.

Դիբարարութիւն *s.* misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դիզընիմ, Դիզընիմ *S.* Դիզընիմ.

Դիզոն *a.* discontented, dissatisfied.

Դիզոն լինիմ, Դիզոնեմ, *եցի vn.* to complain, to be dissatisfied.

Դիզոնութիւն *s.* complaint, discontent.

Դիզոն *a.* discoloured, dead, pale.

Դիզոնիմ, *եցայ vn.* to be discoloured, to fade, to lose colour.

Դիզոնութիւն *s.* paleness.

Դիստեմ *a.* obstinate, headstrong, insolent.

Դիստեմութիւն, Դիստեմութիւն *s.* obstinacy, stubbornness, insolence.

Դիկամ, Դիկամակ *a.* involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable; - *լինել*, *գտանիլ*, to be angry, displeased.

Դիկամակեմ, *եցի*, Դիկամակիմ, *եցայ*, Դիկամակից *լինիմ vn.* to be angry, displeased, tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դիկամակութիւն *s.* disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դիկերպութիւն *s.* ugliness.

Դիմա *a.* malignant.

Դիմաբարբ *a.* cruel, inhuman.

Դիմաբոյս *a.* of a bad plant; whose production is bad.

Դիմաշայեաց *a.* that has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դիմդակ, *աց u.* painful, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, mortal, terrible.

Դիմդակաբար *ad.* rigorously, tediously, cruelly.

Դիմդակադոն *a.* very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դիմդակահամ, *ացայ vn.* to be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դիմդակամէգ *a.* that wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դիմդակարմառ *a.* that has a bad or bitter root.

Դիմդակութիւն *s.* atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դիմիակ, Դիմեայ, նէից *a.* atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դիմեմ, *եցի vn.* to be angry, haughty, to become atrocious or fierce. [*ly.*

Դիմեաբար *ad.* atrociously, severely.

Դիմեատեսիլ, Դիմեատեսիլ *a.* of a horrible aspect.

Դժնհոտութիւն, Դժնահոտութիւն
s. stench, bad smell.
Դժնեութիւն s. atrocity, asperity;
-հպեցուածոց, hurtful aspect.
Դժնիկ, Դեկաց s. buck-thorn.
Դժու a. hard, harsh, austere, vexatious, difficult.
Դժոխանակ a. that dwells in hell.
Դժոխարոյժ S. Դժուարարոյժ.
Դժոխագոյն a. more vexatious, very bad.
Դժոխազնեայ a. infernal.
Դժոխալուր a. harsh to the ear, that has a disagreeable sound.
Դժոխախեռ a. very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.
Դժոխակ մ a. vexatious, obstinate.
Դժոխակաւ լինել s. vexation, obstinacy.
Դժոխական a. infernal.
Դժոխակէզ a. what burns or is burnt in hell.
Դժոխակուռ a. devoured by hell.
Դժոհաւատաւի a. very difficult to believe. [ble.
Դժոհահեռ a. implacable, inexorable.
Դժոհամարտ a. inexpugnable; that wars against the devil.
Դժոհային a. infernal.
Դժոհաշարժ, շարժելի a. moved with much difficulty.
Դժոհապետ s. chief or prince of hell, Satan.
Դժոհապէտ ad. infernally.
Դժոհառանձ a. cruel, fierce, very tormenting.
Դժոհառեսելի, Դժոհատիպ a. very hideous, horrible.
Դժոհաբմուս a. whose root is bad.
Դժոհաբար s. lunar caustic.
Դժոհելանելի a. very difficult to ascend or to issue.
Դժոհերասան a. unruly, insolent.
Դժոհերես a. haggard, rude, severe; ugly, deformed.
Դժոհըմբեր or բերելի a. hard, insupportable, intolerable.
Դժոհըմբերագոյն a. more or very hard, very insupportable.
Դժոհընկալ a. obdurate, disobedient.
Դժոհորովայն a. voracious, gluttonous. [pulchre, tomb.
Դժոհ, խոց s. hell; limbo; se-
Դժուար a. difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged; -բլուր, rock, cragged or steep place; Ի

-բլուր, to be in agony; Ի -անկանել, to run the risk, to be in danger; -գբերել, to be afflicted.
Դժուարբան a. obscure, difficult to understand. [onerous.
Դժուարբանալի a. burdensome, Դժուարբարոյ or բարբ a. whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.
Դժուարբաց a. obscure, that is not clear or open.
Դժուարբեռն a. very heavy, troublesome; very tired. [sicult to cure.
Դժուարարոյժ or բուժելի a. difficult to find.
Դժուարաշնայի or գնաց a. difficult to walk, rough, rugged.
Դժուարազորժ a. difficult, painful.
Դժուարազէպ a. rare, extraordinary, that happens with difficulty.
Դժուարաւթափ a. that can be freed or set at liberty with difficulty.
Դժուարաժայռ a. steep; rough, rugged. [or explained.
Դժուարալոյժ a. difficult to be untied
Դժուարալուր a. hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible. [to root out or detach.
Դժուարախել or խելի a. difficult
Դժուարածին a. that brings forth with difficulty.
Դժուարակատար a. impracticable, difficult to execute.
Դժուարակէզ a. difficult to burn.
Դժուարակիր a. burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.
Դժուարակնդին a. full of difficulties, very complicated, embarrassed.
Դժուարակոխ a. rough, rugged, impracticable.
Դժուարակուծ a. difficult to gather.
Դժուարակուր a. warlike, invincible. [gestible, difficult to digest.
Դժուարահալ a. indissoluble; indissoluble.
Դժուարահաճ or հաճոյ a. discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.
Դժուարահամ a. bitter, disgusting.
Դժուարահամութիւն s. disgust, bitterness. [ting, unpleasant.
Դժուարահայեաց a. nasty, disgusting.
Դժուարահաս a. obscure, difficult to understand. [stinate, stubborn.
Դժուարահաւան a. incredulous, ob-

Դժուարահաւատ *a.* incredible, unheard of. [lect.

Դժուարահաւաք *a.* difficult to col-

Դժուարահոն *a.* difficult to pass.

Դժուարաձեռն *a.* impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ *a.* difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամահ *S.* Դժուարամեռ.

Դժուարամարտ *a.* inaccessible, steep, craggy.

Դժուարամարս *a.* raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն *s.* indigestion.

Դժուարամարտ *or* մարտիկ *S.* Դժուարակիւ. [culty.

Դժուարամեռ *a.* that dies with diffi-

Դժուարամիգութիւն *s.* strangury.

Դժուարամիտ *a.* incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ *a.* difficult to enter.

Դժուարամղեղ *a.* inexorable, inflexible. [price.

Դժուարամոտութիւն *s.* oddness, ca-

Դժուարաշարժ *a.* difficult to conquer.

Դժուարանամ, ապայ *vn.* to be difficult, to have trouble; to be angry, perplexed.

Դժուարանք *S.* Դժուարութիւն.

Դժուարաշարժ *or* շարժելի *a.* slow, tardy; cold; heavy. [focation.

Դժուարաշնչութիւն *s.* asthma; suf-

Դժուարաշնչո՞ղ *a.* asthmatic; out of breath; broken-winded.

Դժուարապահ *a.* difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում *a.* difficult to explain or narrate.

Դժուարաջնջ *or* ջնջելի *a.* difficult to strike out.

Դժուարասեւ *a.* steep, craggy.

Դժուարառուց *a.* difficult to gain or acquire. [steep.

Դժուարավայր *a.* rough, rugged;

Դժուարավասակ *a.* difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful. [dict.

Դժուարակէճ *a.* difficult to contra-

Դժուարակիճող *a.* contentious.

Դժուարատես *a.* that sees, comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարատեսութիւն *s.* difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարդեւ *or* դեւելի *a.* difficult to impede or hinder.

Դժուարարթուն *a.* difficult to awake, profound (sleep).

Դժուարարձակ *a.* indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանեմ, ուցի *va.* to render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ *ad.* with difficulty, hardly, painfully.

Դժուարափակ *a.* shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոխ *or* փոփոխ *a.* that changes with difficulty, immutable.

Դժուարափուս *a.* rotting with difficulty.

Դժուարաքակ *S.* Դժուարաքակ.

Դժուարաքայլ *a.* who staggers in walking.

Դժուարաքերտն *a.* most painful.

Դժուարաքնն *a.* difficult to examine, to scrutinize.

Դժուարընդել *or* ընտել *a.* difficult to tame, to domesticate.

Դժուարընկալ *a.* that has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարրիմ, էցայ *vn.* to be angry, enraged, vexed, offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարրիմաց *a.* difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին *a.* difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexatious, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ *a.* vexatious, difficult.

Դժուարորս *or* որսալի *a.* difficult to be caught in hunting or fishing.

Դժուարութիւն *s.* difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot; hindrance, obstacle; asperity, rigidity; բայց ոչ առանց թեան, but not without fatigue; բաւ նալ զ-, to smoothe difficulties; - հրել, to meet with difficulties; -ս հանել, to make difficulties; յաղթել - թեանց, to overcome difficulties.

Դժուարութեան *a.* difficult to learn; who learns with difficulty.

Դժուարութեւ *a.* rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարութեւ *a.* hard, raw, harsh.

Դժուարք *S.* Դժուար.

Դժպաշտութիւն *s.* impiety.

Դժպատեհ *a.* indecent, unsuitable,

unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome; — or — *ինք ad.* indecently, impertinently, slovenly.

Իժպատեհնութիւն *s.* indecency, indignity, impertinence.

Իժպարեկցուանեմ, *ուցի va.* to confound, to convince, to cover with shame.

Իժպահի *a.* refractory, discordant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Իժպահեմ, *եցայ vn.* to be angry, enraged; to resist, to oppose.

Իժպահութիւն *s.* dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Իժբաւիւ *a.* perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Իժբաւիւք *S.* Իժբողութիւն.

Իժբեմ, *եցի vna.* to defraud; to deceive.

Իժբողութիւն. **Իժբութիւն** *s.* fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Իժբիւ, **Իժբող** *a. s.* cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Իի. ոց *s.* dead body, corpse; carcass.

Իիւղող *a.* who lifts or plunders dead bodies; who steals idols.

Իիւղարդ, *այ s.* that dresses a dead body.

Իիւղարդեմ, *եցի va.* to dress a dead body; to embalm; to bury.

Իիւղարդութիւն *s.* act of dressing a dead body; act of embalming; burial. [to strip dead bodies.

Իիւղերծ աանեմ *va.* to disinter, **Իիւթաղ**, *այ s.* grave-digger.

Իիւթաւալ *a.* dead, killed, stretched on the ground; — *կացուցանել. արկանել. աանել. յերկիր կործանել*, to overturn, to throw down dead bodies, to strike stiff to the ground.

Իիւթիկ *s.* testament, will.

Իիւկապուտ *a.* that strips dead bodies. [the dead.

Իիւկիր *a. s.* that carries, buries **Իիւկն**, *կանց s.* corpse, dead body;

գառնաւել գեղովք զ-, to embalm; **աանել — անթուելի**, to make great

carnage; **գիւկուիւք կոպց**, destruction of idols.

Իիւկանամ, *ացայ vn.* to become a corpse, to die.

Իիւկողուտ *S.* Իիւկապուտ.

Իիւկոյտ or **կուտեալ** *s.* heap of corpses.

Իիւկոն *s.* deacon.

Իիւհանութիւն, **Իիւհանք** *s.* burial, funeral procession, obsequies.

Իիւհամ *S.* Իիւեմ.

Իիւպահ *s.* guardian of the dead.

Իիւպաշտութիւն *s.* idolatry.

Իիւպատեմ *S.* Իիւպարդեմ.

Իիւպատիկ *S.* Իիւպարդ.

Իիւպատութիւն *S.* Իիւպարդութիւն.

Իիւսնունք, **Իիւսունք լինիմ vn.** to be nourished with a mother's milk, to suck milk from the breast.

Իիւսիկ *S.* Իիւեցիկ.

Իիւրբաբայ, *ից s.* didrachm, piece of money; *S.* Երկրորդական.

Իիւեմ, *եցի va.* to suck, to suck milk from the breast.

Իիւեցիկ, *ցկաց a.* suckling, that sucks.

Իիւեցումն *s.* act of suckling.

Իիւեցուցանեմ, *ուցի va.* to suckle, to nourish with milk, to give suck.

Իիւլադեղ *a. ad.* much heaped up, in a heap.

Իիւլան *a.* piled, raised.

Իիւլանամ, *ացայ vn.* to gather; to rise; — *հերաց*, to bristle up, to stand.

Իիւլանեմ, **գիւղի va.** to amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Իիւլանիմ *S.* Իիւլանամ.

Իիւլեմ, **Իիւլում** *S.* Իիւլանեմ.

Իիւթաւալ *S.* Իիւթաւալ.

Իիւկաոր *s.* dictator.

Իիւկեկոն, **Իիւկեդոն** *s.* omentum.

Իիւկաւանն *s.* bol. dittany.

Իիւմարանեմ *S.* Ընդգիւմարանեմ.

Իիւմարանութիւն *S.* Ընդգիւմարանութիւն.

Իիւմարար *ad.* on the contrary:

Իիւմարաւ, *ից a.* that exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent; *ad.* boldly; — *լինել*, to expose one's self, to venture.

Իիւմարաւեմ, **Իիւմարաւիմ** *S.* Իիւմարաւ լինիմ. [rage, assurance.

Իիւմարաւութիւն *s.* boldness, contumacy.

Իիւմարաւ, *այ a.* that resists, opposes; contumacious, disobedient, contrary.

Իիւմարաւեմ, *եցի. Իիւմարաւիմ*, *եցայ vn.* to oppose, to resist.

Իիւմարաւութիւն *s.* opposition, resistance, contrariety.

Իիւմարական *a.* opponent, contrary.

Դիմագրեմ S. Դիմագարձեմ.
 Դիմագրութիւն s. antiperistasis; S.
 Դիմագարձութիւն.
 Դիմազուրկ a. gr. impersonal.
 Դիմախօսեմ S. Ընդդիմաբանեմ.
 Դիմակ. աջ s. facet; face, visage,
 presence; sort, manner, fashion; mask;
 -ս արկանել, to mask, to put a mask on
 the face; բառնալ զ-, to unmask; -
 -, several, in several ways or manners.
 Դիմակալ լինիմ, Դիմակալեմ, էջի տո.
 to oppose, to resist, to abide by.
 Դիմակայ S. Դիմագարձ.
 Դիմակաւոր a.s. masked; mask, per-
 son masked.
 Դիմակաւորութիւն s. masquerade.
 Դիմակերպութիւն s. resemblance.
 Դիմակցիմ, etc. S. Դիմագարձիմ, etc.
 Դիմահար a. opaque; S. Ընդդիմա-
 չար.
 Դիմահարութիւն s. opacity.
 Դիմամարտ or մարտիկ a.s. opponent,
 contrary, enemy, adversary.
 Դիմամարտիմ, էջայ տո. to oppose,
 to resist.
 Դիմամարտութիւն s. war, contrast,
 opposition, resistance, 'enmity, adver-
 sity.
 Դիմանեմ S. Ընդդիմանեմ.
 Դիմառական a. of prosopopœia, that
 partakes of prosopopœia; allegorical,
 metaphorical.
 Դիմառնութիւն s. prosopopœia.
 Դիմառութի s. metaphor, allegory.
 Դիմաւոր a. personal, having the
 person.
 Դիմեմ, էջի տո. to run, to fall upon
 one, to run to, to rush, to dart; to have
 recourse, to apply.
 Դիմեցումն s. tendency, decline; eja-
 culation: recourse.
 Դիմեցուցանեմ, ուշի va. to make
 run or to rush on.
 Դիմումն S. Դիմեցումն.
 Դինար S. Դենար.
 Դիպակ. աջ s. gold stuff, brocade.
 Դիպակազարձ a. brocaded.
 Դիպակազգեստ a. furnished or dress-
 ed in brocade.
 Դիպակակաւորած a. embroidered on
 a stuff; furnished with embroidered
 stuff.
 Դիպական S. Դիպաւոր.
 Դիպահ s. arrest; prison; Ի -ոջ. ar-
 rested, prisoner; Դենել Ի -ոջ, to arrest
 some one; to make prisoner; լինել Ի

-ոջ, to be arrested, detained or under
 arrest.
 Դիպաձգութիւն s. the art of draw-
 ing the bow. [with a bow].
 Դիպազէչ a. that shoots very well
 Դիպան a. suitable, proper, decent,
 fit; - պատահեմ, էլանեմ, to brave, to
 attack, to touch.
 Դիպանաւոր S. Դիպաւոր.
 Դիպանեմ S. Դիպան պատահեմ.
 Դիպաւոր a. suitable, proper, fit.
 Դիպաւորութիւն s. fitness, conve-
 nience. [touch or strike].
 Դիպեցուցանեմ, ուշի va. to cause to
 Դիպիմ, էջայ տո. to happen, to ar-
 rive by chance; to match, to suit.
 Դիպող S. Դիպան.
 Դիպողութիւն s. opportunity.
 Դիպուած, ոյ s. chance, accession,
 accident, adventure, event, incident,
 luck, hazard, lot; contingency.
 Դիպուածական, Դիպուածոյ a. ca-
 sual, eventual, accidental; contingent.
 Դիպումն s. accident, occurrence,
 chance; meeting, rencounter; col-
 lision.
 Դիւակ, աջ s. watch-tower; scuttle
 of a mast; mark at which one aims in
 shooting; summit or top of plants,
 flowers etc.; observer, guard; aspect,
 sight, face: writing: telescope; bin-
 ocle, double opera-glass; - տեղք,
 box (at a theatre).
 Դիւակազործ or վաճառ. s. optician.
 Դիւակավայելուչ a. that has a fine
 face, elegant, charming.
 Դիւանոց s. observatory; watch-tow-
 er; height, elevated place.
 Դիւապատանկանիմ տո. to be kill-
 ed on the spot; - արկանել or առնել,
 to kill one on the spot.
 Դիւապետ, աջ s. the chief shep-
 herd, or overseer; archbishop.
 Դիւարան S. Դիւանոց.
 Դիւաւոր s. sentinel, sentry.
 Դիւաւորեմ S. Դիւեմ.
 Դիւաւորութի s. intention, design,
 counsel; destination, end, regard, look.
 Դիւեմ, էջի տո. to consider, to look,
 to observe, to remark, to recognise, to
 see, to stare; to leer; to spy, to watch;
 to examine, to study; to speculate, to
 contemplate; to consult; to look, to
 aim; to aim at, to tend; to expect, to
 mean, to intend.
 Դիւող, աջ s. observer: bishop.

Դիւրաբոյս *a.* what buds easily.
 Դիւրաբորբոք Տ. Դիւրալոյց.
 Դիւրագայթ or գայթակղ. Դիւրագալթոս, Դիւրագթեղ *a.* decayed, fragile, weak, slippery.
 Դիւրագին *a.* very cheap, of little value, vile, common; - վաճառել, to sell at a very low price.
 Դիւրագիւտ *a.* common, ordinary; easy to be found or understood; - լինել, to be found easily.
 Դիւրագնաց or գնալի *a.* easy to walk, commodious, easy. [dious.
 Դիւրագոյն *a.* easier, very common.
 Դիւրագործ *a.* that makes or is made easily, easy.
 Դիւրագորով *a.* tender, pitiful.
 Դիւրագրգիւռ *a.* hasty, fretful; susceptible.
 Դիւրագրգռութիւն *s.* irritability.
 Դիւրագունք *a.* flexible, supple.
 Դիւրադարձ or դարձիկ *a.* that turns easily, mutable, changeable; convertible. [versatility.
 Դիւրադարձութիւն *s.* volubility;
 Դիւրադաւ *a.* that is easily deceived.
 Դիւրազգած *a.* sensible, tender, delicate, susceptible.
 Դիւրազերծ *a.* that escapes easily.
 Դիւրաթաւամ *a.* that fades easily.
 Դիւրաթաւալ *a.* rolling, that is easily rolled.
 Դիւրաթեք *a.* flexible, compliant, supple, pliable, pliant.
 Դիւրաթեքութիւն *s.* flexibility, suppleness, fickleness.
 Դիւրալոյց *a.* dissoluble.
 Դիւրալոյց *a.* easily kindled or inflamed.
 Դիւրալուր *a.* condescending, compliant; gentle, easy, commodious.
 Դիւրախաբ *a.* easily deceived, that can be taken, dupe.
 Դիւրախաղաց *a.* moveable.
 Դիւրախորտակ *a.* refrangible; fragile, frail.
 Դիւրածալ *a.* pliable, pliant.
 Դիւրածախ *a.* easily consumed.
 Դիւրածան *a.* easy to recognise.
 Դիւրածեմ, ածի *va.* to bear or produce easily. [ders easily.
 Դիւրածին or ծնունդ *a.* that engenders easily.
 Դիւրակեղ *a.* that burns or is burnt easily.
 Դիւրակիրթ *a.* docile, disciplinable.
 Դիւրակոր *a.* flexible, supple.

Դիւրակործան *a.* decayed, ruinous, that falls easily.
 Դիւրակորութիւն *s.* flexibility.
 Դիւրակրեղի *a.* portable, that can easily be carried. [easily.
 Դիւրահալ *a.* that liquefies or melts
 Դիւրահակ Տ. Դիւրակոր.
 Դիւրահամար *a.* that can be easily related. [tle.
 Դիւրահամարք *a.* mild, affable, gentle.
 Դիւրահաշտ *a.* that agrees easily with his enemies.
 Դիւրահաս *a.* that happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood. [to comprehend.
 Դիւրահասոյց *a.* that causes easily
 Դիւրահաւան *a.* easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed. [simplicity.
 Դիւրահաւանութիւն *s.* credulity,
 Դիւրահաւատ *a.* credulous, that believes easily.
 Դիւրահաւատութիւն *s.* credulity, facility of believing readily.
 Դիւրահեշտ *a.* very easy.
 Դիւրահեշտի *ad.* easily, with great facility. [spoils.
 Դիւրահիւծ *a.* that easily decays or
 Դիւրահնազանդ *a.* that obeys easily, ready or easy to obey. [ble.
 Դիւրահոս *a.* very easy, or possible.
 Դիւրահոս *a.* flowing, that flows easily. [ble.
 Դիւրահուլ *a.* easy of access, affable.
 Դիւրամած *a.* adhesive, viscous.
 Դիւրամածութիւն *s.* tenacity, viscosity, adhesive quality.
 Դիւրամեշ *a.* what soon wears out.
 Դիւրամեայց *a.* accostable, accessible.
 Դիւրամարդ *a.* disciplinable, docile.
 Դիւրամարդութիւն *s.* docility.
 Դիւրամարս *a.* easy to digest, light.
 Դիւրամեռ *a.* easy to die.
 Դիւրամեք *S.* Դիւրահուլ.
 Դիւրամեռ *a.* inclined.
 Դիւրամուտ *S.* Մտնալիւ.
 Դիւրամուռ *a.* that enters easily, insinuating; - լինել, to enter easily.
 Դիւրամեղեղ *a.* gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.
 Դիւրամուտի Տ. Յօժարամուտի.
 Դիւրալոյց *a.* what is soon overcome. [per, becoming, convenient.
 Դիւրալարմար *a.* very suitable, pro-

Դիւրայեղ *a.* mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյրս *a.* easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեաց *or այրելի* *S.* **Դիւրակէզ**.

Դիւրանամ, *ացայ vn.* to make one's self easy; to accomodate one's self; to be at one's ease, to make one's self at home.

Դիւրանաց *a.* easy, gentle, obedient, plaint, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, **Դիւրանցուկ** *a.* transitory, transient, of short duration.

Դիւրաշահ *a.* easy to be gained.

Դիւրաշահութիւն *s.* great gain or business; opulence, wealth.

Դիւրաշարժ *a.* nimble, moveable, light, lithe, active, free.

Դիւրաշարժութիւն *s.* agility, pliability, mobility, versatility, fickleness. [ive.

Դիւրաշրթիկ *a.* versatile, fickle; active. **Դիւրաշրջիկ** *a.* easy to touch, palpable.

Դիւրապատիր *a.* that deceives himself easily; easily deceived.

Դիւրապատում *a.* intelligible.

Դիւրապատրաստ *a.* active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրապուր *a.* easily got rid of.

Դիւրառ, **առիկ**, **առու** *a.* expugnable, that can be easily taken.

Դիւրասահութիւն *s.* fragility; lubricity.

Դիւրասալապ, **սալթաբ** *a.* slippery; fragile, weak. [take.

Դիւրասխալ *a.* easy to miss or mis-

Դիւրանունք *a.* delicate, brought up delicately.

Դիւրասուն *S.* **Դիւրանաց**.

Դիւրասաց *a.* easy to gain, to acquire. [inflamed.

Դիւրաւառ *a.* inflammable, easily

Դիւրաւառութիւն *s.* inflammability.

Դիւրալիւս *a.* delicate, sensible.

Դիւրաւոր *a.* light; portable; condescending. [despicable.

Դիւրարհամարհ *a.* very vile, very

Դիւրացուցանեմ, *ուցի va.* to facilitate; to lighten, to relieve; to give repose; to soften, to alleviate.

Դիւրաւ *ad.* easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently.

Դիւրաւոր *u.* easy, commodious.

Դիւրափխուր, **փխրելի**, **փշրելի**,

փռիւր *a.* friable, easy to reduce to powder.

Դիւրափխրութիւն *s.* friability.

Դիւրափոխ, **փոխելի**, **փոփոխ** *a.* that changes easily, changeable, mutable, variable, versatile.

Դիւրաքակ *a.* very dissoluble.

Դիւրաքայլ *a.* easy, commodious; that walks easily; *ad.* currently.

Դիւրեաւ *S.* **Դիւրաւ**.

Դիւրեղծ *a.* easily cancelled or soon effaced.

Դիւրեմ, **եղի va. to facilitate, to make easy; to accomodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate. [be easily tamed, pliable.**

Դիւրերասան *a.* tameable, that can

Դիւրըմբեր *a.* tolerable, supportable. [to understand.

Դիւրըմբանելի *a.* easy to take; easy

Դիւրընթաց *S.* **Դիւրաքայլ**.

Դիւրընկալ *a.* susceptible, sensible, easy to understand, acceptable.

Դիւրընտել *a.* tameable, tractable.

Դիւրիմաց *a.* easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive.

Դիւրին *a.* easy, light, gentle, commodious; flat.

Դիւրիւ *a.* that makes easy.

Դիւրողոր *a.* soft, flexible.

Դիւրութիւն *s.* facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief.

Դիւցաբան, etc. *S.* **Դիցաբան**, etc.

Դիւցազն *s.* hero.

Դիւցազնաբանութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնաբար *ad.* heroically.

Դիւցազնական *a.* heroic; epic.

Դիւցազնային, **ազնացեալ**, **ազնեալ**,

ազնեայ *a.* that is become a hero, heroic.

Դիւցազներգական *a.* epic.

Դիւցազներգութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնութիւն *s.* heroism.

Դիւցազնուհի *sf.* heroine.

Դիւցախառն *a.* deified, placed in the number of heroes or gods; heroic.

Դիւցախեւար *a.* excessively devoted to idolatry.

Դիւցական *a.* of idols, of gods.

Դիւցակատար *a.* sacrificer to idols.

Դիւցակարգութիւն *s.* apotheosis, deification.

Դիւցակրօն *a.* idolatrous.

Դիւցամու, -պաշտ S. Դիցամու, etc.
Դիւցընկէց լեառն, բարձունք S.
Olympus.

Դիւք. դիւք S. pl. divinity, false god;
idol; կարգեւ ընդ դիւս. to deify, to
place in the number of gods; գաշտային
-, the rural gods.

Դլամ or Դլամ, աջայ or ջի տ. to
discontinue, to cease.

Դլլին, Դլլին S. Դլլին. [trivet.

Դլլունք երեքոսնեանք S. tripod;

Դկուղ or Դկուղ S. kidney-bean.

Դղեակ, եկաց S. fortress, dungeon,
fort; redoubt.

Դղրդ S. shivering, shudder, horror.

Դղրդեմ, Դղրդեմ, եջի տ. to shake;
to move, to shake off, to agitate; to
raise commotions in a state.

Դղրդեմ S. Դղրդեմ.

Դղրդումն S. Դղրդումն.

Դղրդեցուցանեմ, Դղրդեցուցանեմ
S. Դղրդեմ. [to be agitated.

Դղրդեմ, եջայ տ. to shake, to stir,

Դղրդումն, Դղրդումն S. shock, concus-
sion, agitation; disturbance.

Դմակ, աջ S. tail of a sheep.

Դմին իրի conj. therefore, for that
cause, on account of.

Դնդեր, աջ S. muscle.

Դնդերային u. muscular.

Դնդին S. Թնդին.

Դնդանք S. pl. wave, billow: contest,
contrariety.

Դնդումն S. Դնդումն.

Դնդող a. trembling, moveable.

Դնդեմ, եջի տ. to make a noise;
to murmur, to grumble: S. Հնդեմ.

Դնեմ, եգի տ. to lay, to set, to put,

to place; to constitute, to found, to
establish; to apply; - ի վերայ, to
impose; to put on; - ընդ մէջ, to inter-

pose; վերստին -, to reinstate; անուն -,
to give a name, to name; մարտ -, to
make war; պատիւ -, to honour, to
show honour and respect; - զուկն ,

to obey; - արծաթ ի շահ, to place
money, to invest; - գիրս, to compose
books; - ի սրտի, to think; - առաջի, to
propose; - զանձն ի ձեռին, - զողի ի

բռին, to expose ones' life; to dedicate
one's self; - յապականութիւն, to
destroy; մեզ - , մեռ ինչ or բաղայս ի

վերայ -, to blame; to accuse, to im-
pute; - բանս, բան - ընդ ումք, to
agree, to come to an understanding;

to promise, to make an appointment;

վերս -, վերս ի վերայ -, to wound; -
ի գարոց, to send to a boarding-
school; - զոք ի նախատինս աղաց, to
make one the shame or laughing-stock
of nations; ի պահ -, to reserve, to
put by; խորհուրդ յանձին -, to take a
resolution or decision; պատուէր -,
to give orders, to command; - առ ժ.
մեանս, ընդգէմ միմեանց, to compare, to
confront; ընդդէմ բանս -, to speak a-
gainst, to contradict, to oppose; ձայն
զինի - ուրուք, to cry after some one, to
call; կեանս ե մահ - ընդ ումք, to agree
to live or die together; զգիշեր տիւ -,
to turn night into day; բայլս - ի գնայ,
to begin to walk; եգի զքեզ յաղգս, I
will make thee a father to nations;
եգից զքեզ յանապատ, I will turn
thee into a desert; սուր ի վերայ
եգեալ կոտորել, to condemn to be
shot; (to put to the sword); Հանդը.
տեան ե գիր կենաց - զանձն, to abandon
one's self to dissipation; գարունս,
Թշնամանս -, to outrage, to offend, to
insult; ասպատակ -, to ravage with
troops; արշաւանս -, to make inroads;
to plunder; երկիւղ մահու - ի վերայ,
to threaten with death; աղաղակ -,
to cry; ախար -, to weep; - առ իմք,
to add, to subjoin; - զանձն ուրուք,
to kill some one, to slay.

Դնիմ, եգայ տ. to place one's self;
to become; եգաւ դուռն, the door was
shut; եգաւ զԹագ, he crowned him-
self.

Դշեմ S. Դշեմ.

Դշայ, ից ճ. queen, empress,
princess.

Դշայակերպ a. like a queen.

Դշայոյաշաւ S. wood-hen, water-
quail. [queen.

Դշայութիւն S. dignity, state of a

Դոպող S. Դոպող.

Դոին, խին S. mill-hopper.

Դող, ի S. tremor, trembling, shi-
vering, fear; գ-ի հարկանիւ, to tremble;

ի-ի եւ յերբի կալ, to shake, to stir,
to shudder; ի-ի կացուցանել, to cause
to tremble.

Դողամ, աջայ or աջի տ. to totter,
to stagger; to tremble; to start; to
shudder; to quake, to shiver.

Դողանի. գ- հարկանիւ, to tremble.

Դողացուցանեմ, ուցի տ. to shake,
to push, to move; to astonish; to cause
to tremble, to agitate.

Դողացուցիչ *a.* which frightens; tremendous, frightful, terrible, horrible.

Դողալ, Դողալով *a.* vacillating, trembling, staggering, reeling.

Դողալուցին *ad.* in trembling.

Դողալամ, -ջեմ, ելիւն. to vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողալում, -ջուն *S.* Դողալով.

Դողալումն *s.* vacillation, staggering; oscillation.

Դողալթիւն, Դողումն *s.* trepidation; start; shudder, horror; convulsive motion; whim; shiver, shivering; *ի դաման լինել. կալ, գողովման հարկանիւ,* to tremble; *աշիւ եւ դողութեամբ,* with fear and trembling; *եմուտ - յոսկերս իմ* (the shudder penetrated to my bones); I trembled with fright, I shuddered with fear; - *կալի ի քէն զլերինս,* at thy presence the mountains will tremble; - *երկրի,* earth-quake.

Դաշ, Դաշի խէժ *s.* shell-lac; sealing wax.

Դշիչ *a.* very little, exiguous; small; frivolous, light; - *ինչ,* very little; pinch, drop.

Դշնագիւտ *a.* rare.

Դշ, գուլից *s.* pail; tub; - *կաթի,* churn; *S.* Դշոցի.

Դշն, գորին *pron.* this, that; same.

Դշն, Դշն ինչ *S.* Դուն, Դշն.

Դշնգունակ *S.* Դշնակ.

Դշնակ *ad.* as much as.

Դշնակ *ad.* so, in such a manner.

Դշնորինակ *a.* *ad.* such; in such a manner.

Դն, ից *s.* tunny: loaf; biscuit; - *յալեալ,* pickled tunny.

Դնգոլ *s.* jelly. [bushel.

Դրակ, աջ *s.* jar, pitcher; half a

Դրսովիմ, ելայ *vn.* to languish, to grow weak, to die of hunger.

Դւ, քո *pron.* thou, thee; *ի քէն,* from, by or of thee; thyself; *քէն,* upon thee; of thee.

Դւար, աջ *s.* cattle.

Դւարք *S.* Թուրքակ.

Դւարանեմ, ելիւն *vn.* to make a short discourse.

Դւանալեայ, քէից *a.* little, very little, moderate, small, light, thin.

Դւժ, ից *a.* barbarous; savage.

Դւլ *s.* cessation, intermission, pause, relaxation, truce; - *եւ դադար լինել,* to cease; - *եւ պատուէր տալ,* to permit; to give directions; to order,

to bid, to command; to exhort; - *տալ,* to cause to cease; to give rest, to repose; - *առնել,* to halt; to pause; - *առնուլ,* to cease, to break off, to take rest or relaxation, to stop; - *զինուց,* armistice, truce.

Դուկան *s.* beam.

Դում, գմոյ *s.* catarrh; *S.* Հարբուղի.

Դուն, -ինչ *S.* Դոյշ; - *ուրեք,* seldom, rarely.

Դուն *S.* Դաշոյն.

Դունոյ հասեկ *s.* kidney-bean.

Դունչ *s.* chin.

Դուռայ *s.* coat, dress.

Դուռէճ *s.* heat-cock: venison.

Դուն, գրանց, Դուրք, գրաց *s.* door, entrance; sluice; - *մեծ,* portal; - or - *արքունի,* the Ottoman or Sublime Port; the Court; *գրան մարդիկ,* the courtiers; *գրան երէց,* almoner, chaplain; *արտաքին գրուլք,* porch, portico; *գրանց ի դուրս, գրանէ ի - ,* from door to door; *գրք փակելովք,* with closed doors; *գուրք գրանն,* the street door, the gate, portal; *ի դուրս, out; ի դուրս մերձեալ, եկեալ, հասեալ,* impending, very near; *առ դուրս մահու,* at death's door; *գրուլք դժոխաց,* the gates of Hell.

Դուստր, դստեր, աջ sf. daughter, girl; - *եղբոր* or *քեռն,* niece; - *որդւոյ* or *դստեր,* grand daughter; *դստերք քաղաքի,* villages, suburbs; - *Սինի,* the old and new church; - *վերին Սինի,* the church triumphant.

Դուստրիկ *S.* Դստրիկ.

Դուր, գրոյ or **գրի** *s.* carpenter's tool, plane; auger; - *պայտառայ,* but-teris, horse-picker.

Դուրգն, գրգան *s.* potter's wheel.

Դուրք, գրաց *S.* Դուն.

Դուքս, դքսի *s.* duke; general, chief.

Դոփեմ, ելիւն *vn.* to tap, to stamp with the foot. [feet.

Դոփիւն, Դոփումն *s.* stamping of

Դպիր, դպրաց *s.* lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist; *արքունի* or *յեշտակաց - ,* chancellor; *հրովարտակաց - ,* secretary of State.

Դպրանոց *S.* Դպրոց.

Դպրապետ, աջ *s.* protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրաստան, Դպրոց, աջ *s.* school; college; *տալ (ղբ)* *ի - ,* to send to a boarding-school.

Դպրոցական *a.* school; of a scholar, of a school-boy.

Դպրոցակից *s.* school-fellow.

Դպրութիւն *s.* office of notary; literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers; պր առանց դպրութեան, an idiot, ignorant, unlettered, illiterate person; գեղեցիկ -ք, the belles lettres, or polite literature.

Դռնակ, այ *s.* wicket; door of a carriage, etc.

Դռնակար *s.* knocker of a door.

Դռնապահ, Դռնապան, այ *s.* porter, usher, door-keeper.

Դռնապանութիւն *s.* porter's office or employment.

Դռնապանուհի *sf.* portress.

Դռնափակ, այ *s.* latch, small bolt; lock, bar.

Դռնեբակ *s.* the vena portæ.

Դռնչեմ, եջի, Դռնչեցուցանեմ, ուշի *va.* to make ring, to resound, to toll, to ring.

Դռնչիմ, եցայ *vn.* to toll, to ring; դռնչին ականջք իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն *s.* tinkling, ringing in the ears.

Դռչիւթ *S.* Գռչիւթ.

Դռոհ or Դռչիւթ մամ *S.* Գռոհ մամ.

Դստերագիր *sf.* adopted daughter.

Դստիկոն, այ *s.* story, floor.

Դստրիկ *sf.* a little girl.

Դարոճ *s.* blame, reprehension; - առնել, to blame; - լինել, to be blamed.

Դարովանք *S.* Դարով.

Դարովեմ, եջի *va.* to blame, to condemn, to reprove.

Դարովելի *a.* blamable, condemnable.

Դարովիչ *a.* contemner, blamer.

Դարովութիւն, Դարովումն *S.* Դարով.

Դրագմէ, Դրագմայ *s.* drachm, dram; penny.

Դրագարհու *s.* that knocks at a door.

Դրախտ, ից, այ *s.* paradise; garden, orchard; - կորուսեալ, Paradise Lost.

Դրախտաշաւ *s.* bird of paradise.

Դրախտաձուն *a.* grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան *s.* gardener.

Դրական *a.* positive.

Դրականաբար, -պէս, -օրէն *ad.* positively.

Դրակից *a. s.* neighbour; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոնդրիկոն *s. bot.* dragon's wort, grass plantain; *S.* Շաւաշարիւն, Նուխ:

Դրակցութիւն *s.* neighbourhood.

Դրամ, ոց *s.* drachm; coin, money; penny; - ովք ձեռքել, to pay ready cash; - Հասանել. Հարկանել, կոփել, գրել - , to coin, to make money.

Դրամագէտ *s.* numismatist.

Դրամագիտական *a.* numismatic.

Դրամագիտութիւն *s.* numismatics.

Դրամագլուխ *s.* funds, capital.

Դրամագործութիւն *s.* act of coining money.

Դրամագրութիւն *s.* numismatography.

Դրամաթուղթ *s.* bill of exchange; banknote, bankbill.

Դրամաժողով *a.* that amasses money; collector, gatherer; tributary; *s.* collection; - առնել, լինել, to collect money. [nummary.

Դրամական *a.* numismatic; pecuniary;

Դրամակէս *s.* half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակիւն *s.* drachm, penny.

Դրամակոփ, ից *s.* forger, counterfeit. [er.

Դրամահատ *s.* minter, coiner, money-

Դրամահատութիւն *s.* coining, minting of money.

Դրամանոց *s.* money-box or -case; bank.

Դրամաշաւ *s.* agio.

Դրամատեր *s.* capitalist.

Դրամափոխ *s.* money-changer.

Դրամափոխութիւն *s.* change; exchange.

Դրամափորձ *s.* assayer. [money.

Դրամեմ, եջի *va.* to buy or farm for threshold; door-posts; portal, entry.

Դրանիկ, նկայ *s.* jamb,

Դրանիկ, նկայ *s.* courtier.

Դրանիկ *a. s.* beggar, that begs from door to door.

Դրասանդ *s.* festoon.

Դրասանդեմ, եջի *va.* to festoon; to work in festoons.

Դրաստ *S.* Դրախտ, Դրաստան.

Դրացի, ցւոյ, ցեաց *a. s.* neighbour.

Դրացութիւն *s.* neighbourhood.

Դրագմայ *S.* Դրագմէ.

Դրդալ, ի *s.* spoon; - ղի, spoonful; խորոփիք - ի, bowl of a spoon.

Դրդեմ, եջի, Դրդեցուցանեմ, ուշի *va.* to incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise. [citer.

Դրդիչ *a. s.* abettor, instigator, ex-

Դրդիչիւն *S.* Դրդիչ.

Դրդուպեմ *vn.* to stammer, to lisp.

Դրդուեմ, եցի *va.* to shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրդուեմ, եցայ *vp.* to stagger, to move, to stir.

Դրդումն, Դրդումն *s.* suggestion, instigation.

Դրդիւն, Դրդումն *s.* prattle, chattering, chitchat.

Դրժանք *s.* infringement, contravention, faithlessness. [contravene.

Դրժեմ, եցի *va.* to fail, to infringe, to violate. *s.* violator, transgressor; *a.* faithless. [S. Դրժանք.

Դրժողութիւն, Դրժութիւն, Դրժումն *s.* talisman, amulet.

Դրնգեմ, եցի *va.* to tap, to stamp with the feet; to toll. [tinkling.

Դրնգիւն *s.* stamping with the feet;

Դրդ *s.* porter, usher.

Դրդիւք *s.* hair-band.

Դրժմ, ից or **այ** *s.* character, mark, print, note, impression, stamp; seal; blemish; confirmation.

Դրժման *s.* medal.

Դրժմաւոր *a.* marked.

Դրժմեմ, եցի *va.* to print, to mark, to stamp, to decipher, to register; to seal; to confirm; - **խարմաւ** to mark with a hot iron.

Դրուագ, այ *s.* incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական *a.* emblematic.

Դրուագեմ, եցի *va.* to incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուագիչ *s.* veneerer; plater.

Դրուատ, ից *s.* eulogy, praise.

Դրուատեմ, եցի *va.* to praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք, Դրուատումն *S.* Դրուատ.

Դրուք *S.* Դրուք.

Դրութիւն *s.* act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme, thesis.

Դրութ *S.* Դրժանք.

Դրութ, Դրութան *S.* Դրժող.

Դրութ, etc. Դրութ, etc.

Դրոշ, աւ or **ից** *s.* banner, ensign, flag, standard; gonfalon: idol, statue; - **աբանել** to hoist a flag; **խուցանել** to lower the flag, to strike one's colours. [ture.

Դրոշադործութիւն *s.* statuary, sculpture.

Դրոշան *S.* Դրոշաւ.

Դրոշակ, աւ *s.* hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colour; *S.* Դրոշ.

Դրոշակիր, կրաց *s.* ensign, standard-bearer; gonfalon-bearer; banneret.

Դրոշաւոր *a.* banneret; ensign.

Դրոշաւ, ելոց *s.* sculpture, image, idol, statue; - **գիրք նուիրականք** hieroglyphics. [images.

Դրոշեմ, եցի *va.* to sculpture, to make

Դրոշաւան, ոց *s.* sculpture, image.

Դեսական *a.* ducal.

Դեսութիւն *s.* duchy, dukedom.

Դեսունչի *sf.* duchess.

Դոգշ *s.* toad; stellion (lizard).

Դօշ *S.* Դոշ.

Ե

Ե (*yēlch*) *էլ* *s.* the fifth letter of the alphabet and the second of the vowels. It is sometimes used for, or confounded with the letters *է, ի, ա*; for example; *երէց, երէց; երէ, երէ; իւղ, եւղ; աղբիւր, աղբեւր; ապրասան, ապարասան; եղինչ, աղինչ; է, Է, five; fifth.*

Եաւթն, etc. *S.* Եօթն, etc.

Երկնագործ, այ *s.* cabinet-maker.

Երկնագործութիւն *s.* cabinet-work.

Երկնայ *a.* ebony.

Երկնոս, իս *s.* ebony; ebony; ebony-tree.

Երկնաւ, ի *s.* hooded cloak.

Եբրայական *a.* hebrew; - **բարբառ, hebrew, the hebrew language; - աչ, hebraism, hebrew idiom.**

Եբրայագէտ *s.* hebraist.

Եբրայեցի, յւոյ *ad.* in hebrew, in the hebrew language.

Եբրայեցի, յւոյ *s. a. ad.* jew; hebrew; - **ք, the Hebrews, the Jews.**

Եգիպտական *a.* egyptian, of Egypt.

Եգիպտականործան *a.* that has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտացի *s.* maize, Indian corn or wheat: buck-wheat.

Եգիպտացի *s.* turkey-cock: ibis.

Եգիպտացի *s.* egyptian alphabet, or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի *s.* a. egyptian.

Եգիպտացի *s.* S. Եգիպտացի *s.* egyptian woman.

Եգիպտացի *s.* egyptian woman.

Եգիպտացի *s.* aegis, shield.

Եդեն, *այ* *s.* Eden; the terrestrial paradise.

Եդենաբուրգ, -ծին *a.* that has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդենական, -ման *a.* of Eden.

Եդենական *a.* composed of the flowers of Eden; of choice flowers.

Եդենատուն *a.* planted or placed in Eden.

Եզ, *ոյ* *a.* one, alone. [alone.

Եզարան *a.* unanimous: that speaks

Եզարանութիւն *s.* soliloquy.

Եզարար *ad.* solely, only.

Եզարուն *a.* sole, only, even.

Եզարմբեմ, *եցի* *va.* to assemble, to unite.

Եզակ, *այ* *a.* one, sole, only; *s.* unity.

Եզական, *այ* *a.* *gr.* singular.

Եզականապէս *ad.* singularly.

Եզականութիւն *s.* singularity.

Եզակի *a.* *gr.* singular; *s.* singular number; *ad.* singularly.

Եզակայ *a.* of one voice only; unanimous.

Եզակի *s.* a cavalier, rider, horseman; *ad.* with a single horse: small boat.

Եզանամ, *ացայ* *vn.* to assemble, to be united.

Եզառած *s.* enthymeme.

Եզերանամ, *ացայ*, *եզերեմ*, *եցի*, *եզերեմ*, *եցայ* *vn.* to terminate, to finish; to confine.

Եզերուն *s.* end, term.

Եզերութե, *տից* *s.* *pl.* confines, limits, boundaries; horizon.

Եզն, *զին*, *զանց* *s.* ox; *ast.* Taurus; *եզին* *ադի* *bot.* mullein; *եզին* *աչք* *bot.* camomile; *S.* Եզանկն.

Եզանգի *s.* *bot.* mullein, shepherd's-club.

Եզանդղու *s.* bugloss, ox-tongue.

Եզանուն *s.* team, yoke.

Եզակ *s.* calf; Աստուծոյ - , ոսկի - , cockchafer, may-bug.

Եզակն *s.* chasselas. [couple.

Եզամուռ *or* մուռ *s.* a couple of oxen;

Եզանոց, *եզնոց*, *այ* *s.* ox-stall.

Եզանար, *եզնոց*, *եզնոց* *s.* cow-herd; ploughman; *եզնոց*, *ast.* Bootes.

Եզանարայ *s.* bulimy.

Եզր, *եզր*, *այ* *s.* border, extremity, end; limit; term; shore; edge; - ունել, *յ*, *եզնել*, to end, to terminate.

Եզրածիրանի *s.* prætecta (a long white robe fringed with purple).

Եզրակացութիւն *s.* conclusion; result; epilogue.

Եզրակացութեան, *ուցի* *va.* to conclude, to infer.

Եզրացութեան, *ուցի* *va.* to conclude, to terminate.

Եզրացութիւն *a.* conclusive.

Եզրեղի *s.* laurel; *եզրեղի* *պտուղ*, laurel's berry.

Եթեր, *այ* *s.* ether; heaven; *chim.* ether; - ծծմբական, sulphuric -; - քաջական, empyreumatic acetic spirit.

Եթերականայ, *կան*, *ձեմ*, *յին*, *նման*, *ընթաց* *a.* ethereal, aerial; celestial.

Եթերանի *s.* *chim.* ethyle.

Եթե *conj.* if; provided, on condition; perhaps; be it so; - սիրէք զիս, if you love me; - ասեմ քեզ, if you be told; - արասցէ եւ - ոչ, whether he do it or not; - եցէ, whether; perhaps; - ոչ, save, if not, except; unless.

Եթիայ *or* Եթիայ, *այց* *or* *այց* *s.* plungeon. [thiopian.

Եթեովպայի, Եթեովպայի *a.* *s.* E.

Ել *S.* Ելք; - ի աղաք, means, expedient; - ի աղաք գտանել, to devise, to find means, to remedy; ոչ էր նոցա ոչ - եւ ոչ մուռ, they could not neither get out nor in; ոչ գիտեմ իմ եւ զմուռ իմ, I do not know how to act.

Ել, *ել*, *լու* *S.* Եմ.

Ելաք *or* Ելակ, *այ* *s.* straw-berry; arbute-berry; տունի - ի, straw-berry-plant.

Ելամուռ, *աք* *s.* place through which one goes and enters.

Ելանիւթի *s.* ladder, scale; stairs, stair-case; *a.* of going out or going up; - շրջանակաւ, a round stair-case.

Ելանիւթ, *ելի* *vn.* to go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to

surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray; *Ելանէ արեգակն*, the sun rises or begins to appear on the horizon; - *ի վեր* or *ի վերայ*, to reascend; to leap over, to cross; to gush out; - *աքաղաղի զերայ մարւոյն*, to tread the hen; - *ի վերայ մատակի*, to cover a mare, a bitch; - *ի ցամաք*, to disembark; - *յորջոյ*, to dislodge; - *զմեամբ*, to concur; to surpass; *յոգաց* -, to sigh; *ի զլուխ*, *ի լրումն* -, to be ended, finished; - *ի կենաց*, *ի կենցաղոյ*, to make one's exit from this world, to depart this life, to die, to de cease; to become defunct; - *ի Կրանդուծենէ*, to recover; - *ընդ սուր*, *զենս*, to commit suicide, to run one's self through with a sword; *ի պատիւ* -, to exalt or raise one's self to honour; - *յանկողինս ուրուք*, to commit adultery; to seduce; *անմասն*, *գաւաթի* -, to have no part, to be excluded; - *զհետ ուրուք*, to pursue, to give chase; *յացաց* -, to render one's self hateful or odious, to fall in disgrace; - *ըստ չափ*, to pass beyond, to exceed; - *կուսին ըստ չափ*, to pass the flower of her youth; - *ըստ ձեռնի*, *ընդ իշխանութիւն ուրուք*, to revolt, to rebel, to rise up against; - *ըստ քաղաքն*, *ըստ գուռն քաղաքին*, to leave the city; - *ի նաւ*, to embark; - *ի կառս*, *ի ձի*, to mount in carriage, on horseback; - *ընդ առաջ*, to meet, to go out to meet; - *ի պատերազմ*, to go to battle; *ի յորս* -, to go hunting; - *յանկողինս մահճաց*, to go to bed; *ընդ հակառակս* -, to oppose one's self to, to resist; - *ընդ ինչ*, to occupy one's self, to dedicate one's self to; *ի չարեաց* *ի չարիս ելին*, from one perverseness they passed to another; *յայլոյ*, *յայլ ճառս* -, to pass from one subject of discourse to another; *ընդ գին* -, to buy, to traffic; - *ի սիրտ*, to think, to conceive an idea; to hope; *զարդարել եւ ընդ ոսկի* -, to clothe or adorn one's self with golden apparel; - *ի վեր յայդ*, to remain, to rest over for the next day; - *յարողութեան գործոյն* *ի ձեռն ուրուք*, to progress, to succeed, to promote an affair by another person's means; *որհնեալ լիցին գուր* *ի մասնէլ չում*, (blessed be thy going out and coming in), God be with you, good luck to you.

Ելեկտրագէտ *s.* electroscope.

Ելեկտրածագ, - *ծայրք* *s.* phys. electrode.

Ելեկտրական *a.* electric; - *մեքենայ* -, machine; - *ցնցումն* -, shock.

Ելեկտրականութիւն *s.* electricity.

Ելեքտրակիր *s.* electrophorus.

Ելեկտրամագնիս *s.* electro-magnet.

Ելեկտրամագնիսական *a.* electro-magnetic.

Ելեկտրամագնիսութիւն *s.* electro-magnetism.

Ելեկտրանամ, *ացայ* *vp.* to become electric, electrified.

Ելեկտրաչափ *s.* electrometer.

Ելեկտրացուցանեմ, *ուցի* *va.* to electrify.

Ելեկտրացուցիչ *s.* electrifier.

Ելեկտրոն *s.* yellow amber.

Ելեկտրութիւն *S.* *Ելեկտրականութիւն*.

Ելեւել, - *ս առնեմ*, to concur, to vie with, to emulate; to surpass; - *ս զմեմամբ առնելով*, with emulation, vying with each other, in concurrence; *ճառ զճառից* - *արարից*, I will pass from one subject to another.

Ելեւելք, *զեւելչս* *s.* act of ascending and descending; undulation, wavy motion; *mus. gamut, scales*; - *ս առնել*, to go up and down; to swing, to undulate, to wave; - *ձայնից*, *երգոյ*, modulation, cadence, trill, quaver, tune.

Ելեմուտք, *մտից* *s.* act of going out and in; expenditure and income; vestige, foot-step, trace; *զ- երկրիս եկեալէք տեսանել*, to spy the nakedness of the land you are come.

Ելեփանդական *a.* belonging to elephantiasis; affected with elephantiasis; - *սիստ*, *բորոտութիւն*, elephantiasis.

Ելլադական *a.* that belongs to Greece; Grecian, Greek.

Ելլենախոհ *a.* philhellenist, philhellene, philhellenic.

Ելլենացի *a. s.* Greek.

Ելլոյ, *աց* *a.* that which comes out of, which proceeds from.

Ելլուծի *s.* proceeding, emanation.

Ելլուզակ, *աց* *s.* highwayman, robber, bandit, vagabond.

Ելլուզակարար *ad.* highwayman-like.

Ելլուզակից *s.* companion of a highwayman, of a robber. [bery.

Ելլուզակութիւն *s.* depredation, robbery; *զե* *va.* to extract; to

produce; - զքառակուսի արմատ *math.* to extract the square root.

Նլուզումն *s.* shoot, sprout, production; extraction; - արմատաց *math.* evolution.

Նլուծիւն *s.* being, existence.

Նլումն *s.* proceeding, emanation, birth, emission.

Նլումուս *S.* **Նլեւումաք**.

Նլումդն, ընդան *s.* carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour; - ելանեւ, հանեւ լանթն, to form a gathering under the arm-pits; - քանդակաց, alto-relievo.

Նլք, ելից *s. pl.* elevation, ascension; act of going up; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource; the east, sun-rise; disbursement, current expenses; death, decease; opening, aperture, market; excrement; - հնարից, means, expedient; - ճանապարհի, the turning of the street; - ի կենաց, յաշխարհէ, decease; - ձախողակ, յաջողակ, disaster; success; -, Գիրք ելից, Exodus; զելս իրաց գտանեւ, իմանալ, հնարել, խորհել, յարգարել, to devise, to find means, to remedy; յելս արեւու, առաւօտու, at sun-rise, at day-break, at dawn; յելս գարնայնոյ, towards the end of spring; եւ ի մտի զնել, to bethink one's self, to reflect, to exercise one's ingenuity, to find a means; առ ելեւք սահմանաց նոցա, at their bounds, limits, confines; յարեւմտից ի յելս արեւու, յելից մինչեւ ի մուտս, from east to west; եկաց նա զհազար ամաց եւս, he lived a thousand years; յելս պիտոյիցն է, he is in the privy; ուղիւ -, *ast.* right ascension.

Նկ *s.* act of coming, arrival.

Նկ, աջ *s. a.* alien, foreigner; external; -ք, income; ի վերայ -ք, accident, misfortune. [come now!

Նկ, - բեր! - գոռ! *int.* come on!

Նկակոյ *a.* summoned, cited; - առնել, to summon, to cite, to go to law.

Նկամուտ, մտից *or* աջ *s. a.* revenue, income, settled income, annuity, interest, rent; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotic, false; - ք արքունի, finances; - տարեկան, revenue, annual income; ստանալ զն, to receive one's income.

Նկաւոր, աջ *a.* that comes, foreign.

Նկաւորեմ, եցի, Նկաւորիմ, ելայ տ. to come. [arrival.

Նկաւորութի, Նկելութի *s.* coming, **Նկեղեցատորան** *s.* field or camp-chapel.

Նկեղեցական *a.* ecclesiastic, belonging to the church; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Նկեղեցականութիւն *s.* clericalism; holy orders; թողուլ զ-, to abandon the career or state of a clergyman, to throw off the surplice or the cowl.

Նկեղեցականազուտ *or* կողոպուտ *a.* sacrilegious, despoiler of the Church.

Նկեղեցանամ, ալայ տ. to assemble, to be convoked.

Նկեղեցապահ, -պան *S.* **Նկեղեցական**. **Նկեղեցապատուում մատենագիր** *s.* historian of the Church, ecclesiastic historian.

Նկեղեցացուցանեմ, ուցի տ. to assemble, to convoke.

Նկեղեցական *S.* **Նկեղեցական**.

Նկեղեցի, ցայ, ցեաց *s.* church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly; զնուորեալ -, the church militant; յալթական -, the church triumphant.

Նկեղեցական, աջ *s.* church-warden; patron of a church; sacrist.

Նկեղեցականութի *s.* office of church-warden; office of patron of a church, of a sacrist. [of a church.

Նկեղեցորհնէք, նեաց *s.* consecration

Նկէսխատէս *s.* Ecclesiastes or the Preacher; Ecclesiasticus (book).

Նկբան *s.* thistle; chard.

Նհ, Նհէ *int.* oh!

Նդ *S.* իւլ.

Նդադ, աջ *s.* way; means.

Նդական, աջ *a.* created, made.

Նդականապէս *ad.* with creation; like a created being.

Նդականացուցանեմ, ուցի տ. to create, to cause to exist.

Նդաման *s.* cruet, vial for oil.

Նդան, աջ *s.* fork, pitch-fork.

Նդանակ, աջ *s.* mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; *mus.* air, tone, modulation; time, measure; *gr.* mood; - տարւոյ, season; անգործ -, dead season.

Նդանակաւոր *a.* harmonious.

Նդանակաւորեմ, եցի տ. to modify.

Եղանակաւորումն *s.* modification.
Եղանակեմ, Եջի *va.* to sing harmoniously.

Եղեմ, Եղե or Եղայ *vn.* to be, to become, to be created; to happen; - Եղեք, to sojourn; - Եղի կնիք, to know a woman; Եղեցի լոյս եւ Եղեւ լոյս, let there be light! and there was light; Եղեցի or Եղեցի Եղեցի, amen, so be it, be it so; Եղի Եղեցի, God forbid!

Եղանութիւն *s.* creation; being, creature.

Եղոր, աջ *sf.* spouse, wife.

Եղորամայր *S.* Եղերամայր.

Եղարկեմ, Եջի *va.* to anoint, to oil.

Եղայր, բօր, բարց *s.* brother; մեծ, աւագ, երեց -, eldest -; կրտսեր -, youngest -; - հօր or մօր, uncle; աշխատար -, lay -; - ի Քրիստոս, - in Christ-Jesus.

Եղայրաբար *ad.* fraternally, brotherly; - կեալ ընդ միմանս, to live together like brothers.

Եղայրագիր, գրի *s.* adopted brother.

Եղայրագաւ, գրաւ *S.* Եղայրասական.

Եղայրական *a.* fraternal. [ber.

Եղայրակից *s.* fellow, fellow-member.

Եղայրակցութիւն *s.* fraternity, brotherhood; fellowship. [member.

Եղայրանամ, ապայ *vn.* to be fellow-

Եղայրանոց *s.* monastery.

Եղայրասեր, սիրաց *a.* that loves his brother. [deceives his brother.

Եղայրասական *a.* fratricide, that

Եղայրասականութիւն *s.* fratricide, murder of a brother. [brother.

Եղայրատեաց *a.* that hates his

Եղայրատեցութիւն *s.* hatred, ill will towards a brother. [hood.

Եղայրութիւն *s.* fraternity; brother-

Եղայրութիւն *s.* charity, brotherly love.

Եղորոս *s.* bol. hellebore.

Եղորորդեակ, եկաց, Եղորորդի, բաց or գեաց *s.* son of a brother; nephew.

Եղեմ, զեման *s.* hoar-frost, rime, frost; Եղեմ Եղեման, to drizzle.

Եղերոս *S.* Եղերոս.

Եղեանքեակ, աջ *a.* dwelling in places planted with reeds or canes.

Եղեանքեակ *s.* sweet calamus.

Եղեանքեակ *s.* heap of broken canes.

Եղեանքեակ *a.* in the form of a cane.

Եղեանքեակ, -պուրակ *s.* reedy fen; place planted with canes.

Եղեանքեակ *s.* walking stick, cane.

Եղեանքեակ *s.* pipe, flute.

Եղեանքեակ *s.* species of aquatic vegetation found in stagnant pools.

Եղեանքեակ *a.* made of cane; - գաւազան, cane, stick made of cane.

Եղեանքիկ *s.* small cane.

Եղեանքեակ *a.* reedy; *s.* reedy fen.

Եղեանքեակ *S.* Եղեանքեակ.

Եղեանքեակ *a.* loaded with hoar frost, frosty. [drizzling rain.

Եղեանքեակ *a.* drizzled, spoilt by

Եղեանքեակ *a.* covered with drizzling rain.

Եղեանքեակ *a.* that casts, produces drizzling rain.

Եղեանքեակ *S.* Եղեանքեակ.

Եղեանքեակ, Եղեանքեակ, Եղեանքեակ or Եղեանքեակ *s.* rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness, fatality; catastrophe; - անկեղեանքեակ, to commit a crime; - գտանքեակ, to experience misfortune, losses; to risk, to be in danger. [ed, rascally.

Եղեանքեակ, աջ *a.* flagitious, wicked.

Եղեանքեակ, Եղեանքեակ *s.* villany, wickedness, heinous crime.

Եղեանքեակ, յին, - Եղեանքեակ *a.* flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեանքեակ *s.* rascality, wickedness.

Եղեակ, Եղեակ, Եղեակ *s.* complaint, lamentation; tragedy.

Եղեակ *a.* mournful, dismal, dreary; lamentable, plaintive; tragic; - կատակերգութիւն, tragic-comedy; - վախճան, մահ, tragic end or death; - տեսիլ, tragic, sad spectacle, tragedy.

Եղեակ *sf.* weeper, mourner.

Եղեակ, Եղեակեակ, աջ *s.* wild lettuce; succory, endive.

Եղեակեակ, -գական *a.* elegiac.

Եղեակեակ, աջ *a.* elegiac; *s.* elegist.

Եղեակեակ *s.* funeral song; elegy.

Եղեակեակ, եւնայ *s.* pine; fir; cedar; mugwort, artemisia; kidney-bean; southernwood.

Եղեակեակ, եւնայ *s.* cedar; cedar wood; fir-tree; fir-wood.

Եղեակեակեակ, Եղեակեակ, Եղեակեակ *a.* cedrine.

Եղեակ, Եղեակ *s.* endive, succory.

Եղեակ, Եղեակեակ *s.* reed, cane; pen; stem, stalk of corn; rush; straw, stubble; perch, pole; sweet calamus; walk-

ing-stick, stick, cane; - *ապակադրածայ*, glass-blower's pipe, blowing-iron, bunting-iron; - *շաքարի*, sugar cane; - *հնդկային*, bamboo; - *տարրաքանական*, (glass or brass) blow-pipe.

Եղեգնաշաքար *s.* sugar-cane.

Եղեգնիկ, etc. *S.* *Եղեգնիկ*, etc.

Եղի, *Էղւղ* *s.* green corn; - *խանձաւ*; roasted corn or grain; *S.* *Մուրկ*.

Եղինք, *Եղինք* *s.* bot. nettle; *Եղան* -, indigo; *Էղճի սերմն*, bot. ivy.

**Եղիշոյ* *a.* delicate, tender; smooth, glossy.

Եղիսական or *Եղիսեան դաշտք* *s.* Elysian fields.

Եղիցի *S.* *Եղանիմ*; - *Թէ*, suppose, supposing that, that being supposed.

Եղծ *s.* destruction; refutation; *a.* spoilt, corrupted, misshapen, bad; - *չէղծ* *ad.* disorderly, confusedly.

Եղծագործ *a.* ruinous, corruptive, destructive, noxious.

Եղծագործիմ, *ծեցայ* *vn.* to fall, to ruin, to decay, to crumble, to be destroyed by time or accident.

Եղծագործութիւն *s.* wicked action, iniquity.

Եղծական, *Եղծանելի* *a.* corruptible; fragile; that may be effaced.

Եղծանիմ, *Էղծի* *vn.* to corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out; - *զկեանս ի չմխարաութենէ*, to deprive one's self of, to shut one's ears to the truth.

Եղծանիմ, *Էղծայ* *vn.* to corrupt, to spoil, to destroy; to disfigure.

Եղծանուտ *S.* *Եղծական*.

Եղծեմ, *ծեցի*, *Եղծում*, *ծի* *S.* *Եղծանիմ*. [destroyer.

Եղծիչ *a. s.* destroying, destructive;

Եղծուած, *ոյ*, *Եղծումն* *s.* corruption, depravity, decay; destruction, extinction; blot, erasure; abolition, abrogation; *յ* - *եւ յապականութիւն հասուցանել*, *յ* - *զնել*, to destroy, to ruin, to annihilate; *յ* - *աւերանաց բերիլ*, *յ* - *զնիլ*, *մասնիլ*, to waste one's self, to throw one's self away, to consume one's self, to wear one's self out; to faint.

Եղկ *a.* lukewarm, tepid.

Եղկական *a.* plaintive, mournful.

Եղկանիմ, *ացայ* *vn.* to cool, to become tepid. [tepid.

Եղկացուցանեմ, *ուցի* *va.* to make

Եղկելի *a.* lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղկութիւն *s.* misfortune, misery, disaster, calamity: lukewarmness.

Եղձանիմ, *ացայ* *vn.* to implore, to beseech, to conjure.

Եղն, *Էղին*, *Էղանց* *sf.* hind; roe.

Եղնգնաքար, *աց*, *Եղնգնեայ քար* *s.* onyx, sardonyx.

Եղորթ, *ուց* *s.* fawn.

Եղուկ *s.* disgrace, misfortune, disaster; *a.* wretched, unhappy, miserable, unfortunate; *intl.* alas! what a pity! how unlucky! - *ղիւ!* - *եմ ես!* woe is me! wretch that I am! oh! how unfortunate I am! unlucky me! - *ս կարգալ անձին*, to believe one's self unfortunate; *յ* - *անկանել*, to supplicate, to entreat, to beseech, to expose one's griefs, to pray, to implore on hended knees.

Եղունգն, *Էղնգանց* *s.* nail; claw, talon; hoof: onyx.

Եղուչ *s.* hinderance, obstacle.

Եղուտ, *Էղտի* *a.* substantial.

Եղէրադէլ *a.* horned, having fine horns.

Եղէրախեւ *s.* gutta-percha.

Եղէրականիթ *s.* rhinoceros.

Եղէրաւոր, *աց* *a.* horned.

Եղէրեայ, *Էաւ*, *Էայց* *a.* horny, cornuous; *s.* trumpet, horn.

Եղէրենի *s.* carob-tree; carob-bean.

Եղէրիկ *s.* cerastes, horned serpent: cornelian: *a.* brazen-faced, bold, shameless. [-, the stag bells.

Եղէրու, *աց sm.* stag; hart; բառաչէ

Եղէրուաքաղ, *ից* *s.* chimæra, fabulous monster.

Եղէրուկ, *րկաց* *s.* tame jack-daw.

Եղէրցեմ, *Էցի* *va.* to butt (as a ram); to gore.

Եղիւր, *ըւր*, *ըրաց* or *ըրց* *s.* horn; huntsman's horn, French horn; vessel or cup made of horn; salient angle: power, force; glory, honour, praise: *cupping-glass: bot. carob-bean: chem. retort; - *խողովակաւոր*, tubulated; - *ածել* *S.* *Եղէրցեմ*; to puff one's self up with pride; to threaten, to menace; - *ամբառնալ*, բարձրացուցանել զս, համ.

բանալի բարձունքս զ-ս, բարձրանալ
եղեր ամբարտաւանութեան, to lift
up the horns, to become insolent, ar-
rogant, proud, tyrannical; to raise
one's crest, to rebel; փշրել, խորտակել
լ ամբարտաւանութեան, to break
the horns, to humble, to humiliate, to
break down, to lower the pride; -
փրկութեան խոյ, horn of my salvation;
reliance, support, strength, prop;
բարձր եղիցի - արդարոյ, the just shall
lift up his head; the righteous shall
be exalted.

Եղիւրբոյս a. horned, cornigerous.

Եղիւրիկ, etc. S. Եղիւրիկ, etc.

Եղիւր S. Աղաււր.

Եմ, ես, է. էի, էիր, էր. Եր. էցեմ.
էլէ. եաւ. v. auxiliary. to be; է զի.
էր զի, է ուրէք, է երբէք զի..., some-
times; it happens, it turns out; ես եմ
Աստուծո՛ր որ Էմ. I am that I am;
ես եմ ես եմ նոյն որ ջնդեմ, I am, it is
I, it is I who blot out and pardon;
ուն փոջ էին երկու որդիք, a certain
man had two sons; էր ամաց երկուս-
անից, he was twelve years old; յու-
ակեմ. I am eating.

Եմակ, այ s. dark or obscure place,
valley, side. [pallium.

Եմփորոն, ի. աւ. Եմփորոս s. pall,

Եմք pr. under; S. Ընդ.

Եմագրաբար ad. hypothetically.

Եմագրական a. hypothetical.

Եմագրեմ, էցի va. to submit, to
subdue, to subject: to suppose, to
presuppose.

Եմագրութիւն s. submission, sub-
jection; supposition, assertion, demand;
hypothesis.

Եմալուսնայ a. sublunary.

Եմակայ, ից s. subject.

Եմակայական a. hypostatical;
constitutive. [to exist.

Եմակայանամ, այցայ տ. to subsist;

Եմակայացուցանեմ, ուցի va. to
cause to subsist or exist.

Եմակայութիւն s. existence; hy-
postasis.

Եմակէտ S. Ստորակէտ. [mission.

Եմաձգութիւն s. subjection, sub-

Եմալ s. chem. basic salt, subsalt.

Եմամիայ, ի s. hyphen, mark of
division of a word (.)

Եմանրակ s. subclavian.

Եմեղէս s. eel.

Եմեր s. towel.

Եպարքոս, այ s. prefect; viceroy,
vizier. [royalty, vizirate.

Եպարքոսութիւն s. prefecture; vice-

Եպենէս, ի s. pinna-marina.

Եպերանք s. pl. blame, contempt.

Եպերիլի a. reprehensible.

Եպերեմ, էցի va. to blame, to despise.

Եպերիչ a. s. blamer, contemner.

Եպերումն S. Եպերանք.

Եպիկուրեան s. epicurean.

Եպիմանիկոս s. sacerdotal maniple.

Եպիսկոպոս, այ s. bishop.

Եպիսկոպոսական a. episcopal.

Եպիսկոպոսակից s. suffragan, com-
panion of a bishop.

Եպիսկոպոսանիւս a. where a bishop's
see is; - էկեղեցի, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց S. -արան.

Եպիսկոպոսապետ s. archbishop.

Եպիսկոպոսապետութիւն s. archbi-
shopric. [bishop's palace.

Եպիսկոպոսարան s. bishop's see,

Եպիսկոպոսեան s. pl. the bishops.

Եպիսկոպոսութիւն s. episcopate,
dignity of bishop, bishopric.

Եռ s. ebullition, bubbling: three; a.
boiling: third.

Եռաբաժին առեմ va. to trisect.

Եռարաչի s. trinomial.

Եռաթիւ, -թուեան a. three, com-
posed of three numbers; ternary.

Եռաթթուուկ s. tritoxide.

Եռաժանի S. Երեքժանի.

Եռալուսեակ a. chem. triphanous.

Եռալուսեան a. having three lights.

Եռականգուն a. of three cubits or
fathoms.

Եռակերպ a. chem. trimorphous.

Եռակրմպանոց a. furnished with
three couches or seats.

Եռակի ad. trebly.

Եռակողմեան, -կողմն a. trilateral.

Եռահատոր a. in three volumes.

Եռահիւսակ, -հիւսեակ a. that
consists of three things or words; -
նուագ, trisagion.

Եռահրաշ a. wonderful, astonishing,
surprising.

Եռաձեղ a. having three branches.

Եռամ, աջի տ. to boil; to bubble;
to shudder; to swarm; to crawl.

Եռամեակ a. of three times or
measures.

Եռամասն, -մասնայ a. that consists
of three parts; tripartite.

Եռամեայ, -մեան a. triennial.

Եռամեծ *a.* supreme, very great; trismegistus.

Եռամիլիոն, եօ *s.* trillion. [months.

Եռամեակ, եկի *s.* quarter, three

Եռամեայ *a.* of three months; - Ժամանակ, term of three months, quarter. [mar. three-decker.

Եռայարկ *a.* of three stories (house);

Եռանդ, ի *s. ad.* two days ago, day before yesterday. [fervently, devoutly.

Եռանդագին *a.* fervent, ardent; *ad.*

Եռանդեան *a.* of yesterday.

Եռանդն, դեան *s.* ardour, heat; warmth, bubbling, ebullition, overheating, effervescence; fervour, fire, fury, rapture, zeal, devotion; activity, vivacity, vigour; abundance; - մտայ, enthusiasm; - անեղ ումեք, to inspire one with ardour; - մարտի, ardour for battle. [ous, eager.

Եռանդնալից *a.* fervid, ardent, zeal-

Եռանդնակայծակ *a.* sparkling; fiery.

Եռանդնաշարժ *S.* Եռանդնոս.

Եռանդնատեր *a.* devout, spiritual.

Եռանդնոս, այ *a.* boiling, hot; fervent, ardent; fiery, spiritual; devout.

Եռանդունք *S.* Եռանդն.

Եռանդուն *S.* Եռանդնոս.

Եռանկիւն *s.* triangle. [trical.

Եռանկիւնաչափական *a.* trigonome-

Եռանկիւնաչափութիւն *s.* trigonometry.

Եռանկիւնի *a.* triangular.

Եռանունայ *a.* of three persons.

Եռանուն *a.* of three names.

Եռաչափ *a.* verse of three measures; *s.* trimeter. [times.

Եռապատիկ *a.* triple; *ad.* trebly, three

Եռապատկեմ, եջի *va.* to triple.

Եռապատկութիւն *s.* trebleness, triplicity, triplication.

Եռապետ, այ *s.* triumvir.

Եռապետական *a.* triumviral.

Եռապետութիւն *s.* triumvirate.

Եռալանկ *a.* trisyllabical; triphthong.

Եռատեսութիւն *s.* phys. triptopy.

Եռատուութիւն *s.* math. trisection.

Եռատրոյս *a.* divided into three parts, divided trebly, trisected.

Եռացեալ ակն *S.* Սուտակն.

Եռացումն *s.* chem. boiling, ebullition; *S.* Եռանդն.

Եռացուցանեմ, ուջի *va.* to make to boil; to warm, to give heat; to make to swarm or crawl.

Եռացուցիչ *s.* mech. boiler, water-space (in the steam-engine).

Եռիկ *s.* priest.

Եռմոս *s.* melody, song.

Եռորանի *s.* tripod, trivet.

Եռօրեայ *a.* triduan, of three days.

Ես, իմ, ինձ *pron.* I; Ես ինքն, myself; յինն կողմանէ, as for me, for my part; ըստ իս, in my opinion; անհասկի ես, here I am, here am I; Ես եմ, it is I; ոչ եմ ինձ և յիս, I am beside myself, distracted, I am not master of my self-possession, I am driven mad.

Ետեղակալ, այ *s.* lieutenant, vicegerent; successor; *a.* stationary, firm, stable.

Ետեղաշարժ *s.* mech. movable, travelling steam-engine; locomotive.

Ետեղապահ, այ *s.* vicegerent, vicar.

Ետեղապահութիւն *s.* lieutenantancy.

Ետ ընդ ետ *ad.* very soon, as soon as, immediately; ետ դեռեմ, successive-ly, by degrees.

Ետը, ետեղ *s.* place, spot, stead; առ ետեղ *ad.* there, in that very place, in the same place; immediately, directly, forthwith; շտառուել, to stop, to cease to go. [S. Եր.

Եր, be; ողջ -, live, fare thee well;

Երագ, ի, դք or ունք *a.* quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; - - or -u *ad.* quickly, currently; very soon.

Երագարար *S.* Երագ *ad.*

Երագադիր *S.* Արագադիր.

Երագալաց *a.* that goes, that walks quick, rapid, prompt.

Երագայ *S.* Արագալ.

Երագաթռիչ *S.* Արագաթռիչ.

Երագալուր *S.* Արագալուր.

Երագախաղաց *S.* Արագախաղաց.

Երագածագ *a.* that points, that begins to appear soon. [fied.

Երագահալ *a.* soon thawed or lique-

Երագահաս *S.* Արագահաս.

Երագառնեմ *a.* that runs rapidly (steed). [ingenious, sly.

Երագամիտ *a.* subtle, brisk, cunning,

Երագամտութիւն *s.* subtilty, slyness.

Երագայեղ *a.* soon changed.

Երագանցուկ *S.* Վազանցուկ.

Երագաշարժ *S.* Արագաշարժ.

Երագապէս *ad.* quickly, rapidly.

Երագապէս *a.* that darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ *a.* that fails, soon or easily mistaken.

Երագալսկիւն *a.* that passes, that dies soon, transitory, transient.

Երազաւեր *a.* soon ruined.
Երազափոյթ *a.* quick, nimble, prompt, diligent.

Երազափոփոխ *S.* Երազայեղ.
Երազաբայլ *S.* Արազաբայլ.
Երազեմ, էջի *yna.* to make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երազընթաց *a.* quick, that runs quick, nimble, swift.

Երազոտն *a.* light or swift of foot; brisk, nimble.

Երազութիւն *s.* quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency; *phys.* velocity, speed; - անկիւնային, angular, circular velocity.

Երազումն *s.* velocity, swiftness; haste, hurry; acceleration.

Երազ. ոչ *s.* dream; fancy; vision; - անտանել, to dream, to have a dream, to dream a dream; եւ ոչ յի անգամ տեսնել, not even to dream of; գեղեցիկ -ս տեսնել, to have pleasant, or bright dreams; ցնորք զանգեղի իշխան - ոչ, spectres or monstrous visions, dreadful, ghastly, frightful dreams; յ-ս լինել, յի անգը անցանել, to have a nocturnal pollution, a lascivious dream; - է կեանք մարդոյ, life is but a dream.

Երազագէտ *a. s.* that explains dreams.

Երազագիւթութիւն *s.* oneiromancy.

Երազակոծ *S.* Երազափործ.

Երազահան *S.* Երազահմայ; - երազոց, dreamer, visionary. [dreams.

Երազահանութիւն *s.* explanation of Երազահմայ *s.* oneirocritic, diviner by means of dreams; - լինել, to divine by means of dreams.

Երազայոյզ *a.* fanatical, visionary.

Երազանամ *S.* Յերազանամ.

Երազատես *s.* dreamer; visionary, enthusiast, fanatic.

Երազացոյց *a. s.* that shows, that explains dreams.

Երազափործ *a.* subject to pollution during sleep.

Երազափործութիւն *s.* pollution which happens during sleep.

Երազընդհան *S.* Երազահան.

Երազիմ, գեցայ *yn.* to dream, to fancy, to see things in a dream.

Երազող *s.* dreamer.

Երաժիշտ, ժըշտաց *s.* musician, composer; music; - քն, the Muses.

Երաժշտակ *s. a.* singer.

Երաժշտական *a.* musical; *s.* musician; - ն, music.

Երաժշտականութիւն *s.* music.

Երաժշտապետ *s.* music-master; chief of musicians, leader of the band.

Երաժշտարան *s.* academy of music; music-school.

Երաժշտեմ, էջի *yn.* to play music.

Երաժշտութիւն *s.* music; - առնել, to play -; ձայնական, գործիական - , vocal, instrumental - .

Երախ, աջ *s.* mouth, muzzle.

Երախակալ, աջ *s.* haft, hilt.

Երախաձգութիւն *s.* act of leading by the mouth. [catechumen.

Երախայ. ից *s.* child, little boy, babe;

Երախայանամ, աջայ *yn.* to cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երախայացուցանեմ, ուցի *va.* to instruct in the mysteries of the faith, to catechise, to teach the catechism.

Երախայութիւն *s.* state of a catechumen. [first-fruits.

Երախայրիք, բեաց *s.* early fruits,

Երախան, աջ *s.* assembly, company, circle, banquet, table-companions; բազմել -ս -ս, to sit down by companies or groups; -ք, mouth, lip.

Երախանիմ, էցայ *yn.* to eat by companies. [etc).

Երախան, աջ *s.* muzzle (for dogs,

Երախտադէտ *a.* thankful, grateful;

- լինել, to be thankful, grateful.

Երախտագիտութիւն *s.* thankfulness, acknowledgment, gratitude.

Երախտագիւտ *a.* favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit.

Երախտագործ, աջ *a.* beneficent, obliging. [grateful.

Երախտակորոյս *a.* unthankful, un-

Երախտահատոյց *a.* that recompenses, grateful; - լինել, to be thankful;

-ք, *s.* thankfulness. [կորոյս.

Երախտամոռ, -մոռաց *S.* Երախտա-

Երախտանիք *s.* act of reminding some one of benefits received.

Երախտապարգէւ *S.* Երախտաւոր.

Երախտապարտ *a.* obliged; - լինել, դաանել ումիք, to be obliged, indebted,

or to owe obligations to some one; - առնել, կացուցանել զլք, to oblige a person highly.

Երախտապարտութիւն *s.* obligation.
Երախտառու *S.* Երախտագիւտ.

Երախտաւոր, *այ a.* thankful; *s.* benefactor, beneficent, obliging.

Երախտաւորիմ, *էցայ տ.* to be favoured, to receive benefits.

Երախտաւորութիւն *s.* bounty, beneficence, obligingness.

Երախտեմ, *էցի տ.* to remind some one of benefits received.

Երախտիք, *տեայ s.* favour, kindness, benefit, service, pleasure; - *առնել*, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ, *այ s.* vein; string, filament, fibre; metallic vein; slender thread; pulse; *սնդեղ զ-ս, զննել զթնդիւնս -ի*, to feel the pulse of; *զարկ, թնդիւն -ի*, beating, throbbing; - *առնուլ, հատառնել*, to breathe a vein, to bleed, to let blood; *զննել զ-ից*, to sound.

Երակաբուն *s.* vena cava.

Երակահատ, *այ s.* bleeder; lancet.

Երակահատութիւն *s.* blood-letting, phlebotomy, bleeding.

Երակալից *a.* veiny, veined.

Երակաձեւ *a.* in form of a vein.

Երահ, Երահիկ *a.* glorified; delighted.

Երամ, *ոց, ից or այ s.* troop, flock; assembly, company; *a.* gathered, assembled; - - *ad.* in several troops, in company; - *Թռչնոց*, flight; - *հօտից*, *անդեայց*, flock, herd.

Երամախմբիմ, *էցայ տ.* to go in a flock, in company, to associate. [flock.

Երամախմբեալ, - *խումբ a.* *ad.* in a Երամակ, *այ s.* herd, flock, cattle; - *ձիոց*, stud; - *այծից, ոչխարաց*, flock of goats, of sheep; - *խոզից*, herd of swine. [sociable.

Երամական *a.* that goes in company,

Երամակապան, *այ s.* shepherd.

Երամակից *a.* of the same flock, or company. [of children.

Երամաղ, *ի, Երամաղի, զ-ոյ s.* a troop Երամանամ, *այցայ տ.* to assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապետ, *այ s.* chief, keeper of a flock, or herd, shepherd.

Երամապետութիւն *s.* state of a person at the head of a troop.

Երամատէր *a.* social, loving its own kind or species.

Երամացուցանեմ, *ուցի, Երամեմ, էցի va.* to assemble in company, to gather together, to associate.

Երամովին, - *օրէն ad.* in company, in several troops.

Երանազոյն *a.* happier, very happy.

Երանալից *a.* happy, full of felicity.

Երանական *a.* happy, blissful; beatific. [fortunate.

Երանանամ, *այցայ տ.* to be happy,

Երանաշնորհ *a.* happy, blessed.

Երանատուր *a.* that gives, announces felicity.

Երանացուցանեմ, *ուցի va.* to beatify.

Երանացուցիւ *a.* beatific.

Երանացուցումն *s.* beatification.

Երանաւետեալ *a.* happy; that is declared happy.

Երանաւետեմ, *էցի va.* to make happy; - *իմ տ.* to be happy.

Երանաւէտ *S.* Երանալից.

Երանաւոր *S.* Երանելի.

Երանգ, *ոց or այ s.* dye, colour, hue; - - *ad.* in many colours, variegated.

Երանգեմ, *էցի va.* to colour, to stain.

Երանգիւ *s.* colourist; colourer.

Երանեալ *a.* happy; - *է այր որ*, blessed is the man that. [Fortunate.

Երանեակ *S.* Երանելի; *ոբ.* Felicity,

Երանելի *a.* happy, blessed; - *առնել*, to make happy; - *լինել*, to be happy.

Երանեմ, *էցի va.* to declare happy, to felicitate.

Երանի *a.* *intl.* happy! *s.* *S.* Երանութիւն; - *Թէ*, if it please God! would to Heaven! - *իմն որ*, happy he who; - *քեզ!* how happy you are! lucky fellow! fortunate man! - *տալ, -ս կարդալ ու մեք*, to deem or consider some one happy.

Երանիկ *S.* Երանեակ.

Երանութիւն *s.* felicity, happiness, beatitude; - *քաջաբարհի*, fortune, wealth;

- *ք Տեառն*, the beatitudes of J. C.; - *քո, ձեր, իւր*, thy, your, his blessedness, your holiness; Your Grace.

Երանուհի *af.* happy; blessed; *ոբ.* Fortunate.

Երանք, *նաց s. pl.* groin; loins, reins; hip, haunch, thigh; knees; lap; *առաջակողմն -նաց*, mons Veneris; *քունջ -նաց*, groin; *եղանել յ-նաց ուրուք*, to be born of, to spring from the loins of; *լինել յ-նա հօր իւրոյ*, to be yet in the loins of his father; *զ-նա ածել է զերայ*, to infork, to mount, to ride.

Երաշխ *a.* *S.* Աշխատ.

Երաշխ, *ից, Երաշխիք, խեայց s.* pledge, caution, guarantee; *յ-իւի առնուլ*,

առնել, to take in pledge; to give caution, to become bail, to answer for, to become security for.

Երաշխաւոր, *այ* *s.* pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier; - **լինել**, *կալ*, to be, to become surety or guarantee; *S.* **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխաւորեմ, *եջի* *vn.* to guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն *s.* guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety; **աւլ** *զանն* or *անկանել* *յ*, *S.* **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխեալ, *խեւք* *s.* torment, great pain, trouble; scar, seam; wound.

Երաշա, *ի* or *ոյ* *a.* dry, arid, parched; *S.* **Երաշաութիւն**.

Երաշաահաւ *s.* tom-tit, tit-mouse.

Երաշանամ, *ացայ* *vn.* to dry, to become dry (speaking of earth or air).

Երաշաութիւն *s.* dryness, aridity.

Երասան, **Երասանակ**, *այ* *s.* bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, bit; - **արկանել**, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ *a. s.* that holds the bridle or the rein, coachman, driver; conductor, leader. [*pany.*]

Երասա, *էջ* or *ույ* *s.* assembly, com-

Երասանք *s.* buttock, arse, fundament; **Հարկանել** *զ-նս*, to flog; **Հարուած**, **զան** -*նայ*, flogging; **Հարկանիլ** *զ-նս*, to be subject to, or afflicted with hemorrhoids.

Երասայ *S.* **Արասայ**.

Երբ, **Երբի**, **Գերն** *s.* time, moment, hour; *ad.* when, in what time; - **Էւ է**, no matter when; - **Դա** - *?* when? **Ե-?** **Քնէ** *յ* - *?* or *յ* - *?* how long? - **Էցէ՛ զի**, please God! o! when shall I be! when will it be that!

Երբեմն *ad.* sometimes, now and then, from time to time; - **Էր** - *յ*, **Ժամանակի**, once, in days of yore, in bygone times, of old, of yore, already, formerly, in time past; - *...*, - *...*, now ... now ...; at times ..., at other times ...; some-times..., some-times...; at one time..., at another; one while... another while; - **այս ինչ** - **ան ինչ**, now one thing, now another.

Երբեք *ad.* sometimes, from time to time; never, at no time; - **ոչ** - *ժ* - *յ*, never, no, not, for ever; **ոչ** - **եկեցէ**, - **ոչ** **եկեցէ**, he will never

come; **ժ** - *յ*, - **ժ** **զանար**, do not refuse him; **է** - *յ*, **էր** - *յ*, - *յ*, from time to time, now and then, ever and anon; - **ուրեք**, sometimes.

Երբուծ, **բծոյ** *s.* breast of an animal.

Երգ, *ոյ* *s.* chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; canto; language, voice; - **Համառօտ**, canzonet; - **ս առնուլ**, to sing; **յ** - **արկանել**, to sing or compose a song; to make songs on, to lampoon; **յ** - **անկանիլ**, to be the subject of a song; - **անհեղեղ**, bad song; **Նուագարան** - *ոյ*, musical instrument; - **Երգոյ**, the song of songs, the song of Solomon.

Երգարան, *էջ* *a. s.* ballad-maker, singer; singing.

Երգարանեմ, *եջի* *vn.* to sing, to celebrate, to praise.

Երգարանութիւն *s.* song, canticle, hymn; praise. [*writer.*]

Երգագիր *s.* book of songs; song-

Երգագրութիւն *s.* song-writing; song, praise. [*pose songs.*]

Երգագրեմ, *եջի* *va.* to make or com-

Երգակ *S.* **Երգեցիկ**.

Երգակից *s.* that sings together or with another; - **լինել** *S.* **Երգակցիմ**.

Երգակցիմ, *եցայ* *vn.* to sing together, to accompany. [*accompaniment.*]

Երգակցութիւն *s.* song in company, **Երգահան** *s.* tragic poet; *mus.* composer. [*composer.*]

Երգայարգար *s.* comic writer; *mus.* **Երգարան** *s.* singing book; place of songs; musical instrument; - **աւրաբանական**, chemical harmonicon.

Երգահոն *S.* **Երգիոն**.

Երգեմ, *եջի* *va.* to sing; to praise; to play; - **Թռչնոյ**, to warble, to chirp;

- **քնարաւ**, to play on the lyre. [*stress.*]

Երգեցիկ *s.* singer, songster, song-

Երգեցող *s.* singer; song-writer, composer; musician; chorister.

Երգեցողութիւն *s.* singing.

Երգիծարան *s.* satirist; lampooner.

Երգիծարանական *a.* satirical.

Երգիծարանեմ, *եջի* *va.* to satirize, to lampoon. [*acrimony.*]

Երգիծարանութիւն *s.* satire, taunt, **Երգիծական** *a.* satiric, pungent.

Երգիծանեմ, **գիծի** *va.* to bite, to tear, to jeer, to cavi, to nettle, to irritate.

Երգիծանիլ, -**նող** *a.* that blames, that finds fault; mocking, taunting, scoffing.

Երգիծանութիւն, -ծանր, -ծանուծն
s. laceration; sarcasm; satire, jeering,
taunting.

Երգիծեցուցանեմ, Երգիծուցանեմ,
S. Երգիծանեմ.

Երգիծն, աջ s. organ; -հարկանել,
to play on -.

Երգիծնահար, աջ s. organist.

Երգիչ, Երգող S. Երգեցող.

Երգութիւն s. act of singing; song,
canticle. [roof, house, family.

Երգ, ոչ s. dormer window, sky-light;

Երգակից a. s. neighbour.

Երգեք s. dormer window.

Երգմազանց, էջ a. perjured, for-
sworn; -գտանիլ լինել, to perjure one'
s self, to break an oath, to take a false
oath.

Երգմազանցութիւն s. perjury.

Երգմախոր, -կէր S. Երգմազանց.

Երգմակից s. conspirator, plotter.

Երգմահուռ a. swearer, that swears;
sworn. [juration, plot.

Երգմահուռութիւն s. conspiracy, con-

Սրգմահար S. Երգմազանց.

Երգմահար լինիմ, Երգմահարիմ,
էջայ տ. to perjure one's self, to swear,
to utter oaths. [ութիւն.

Երգմահարութիւն S. Երգմազանց.

Երգմասեր s. a. swearer.

Երգմասուռ s. forswearer; S. Ստեր-
գումն. [serts on oath.

Երգմեղի s. the fact which one as-
Երգմեմ, էջի տ. to swear, to take
an oath.

Երգմեցուցանեմ, ուցի տ. to make
swear; -զգես, to conjure, to adjure,
to exorcise.

Երգմեցուցիչ s. exorcist.

Երգմեցուցութիւն s. exorcism,
adjuration, conjuration.

Երգմի s. oath; a. swearer; -առ-
նել, լինել, to swear, to affirm or ratify
by oath.

Երգմուրաց S. Երգմազանց.

Երգմարտութիւն s. false oath, perjury.

Երգչի S. Երգմեղի.

Երգող, աջ s. swearer.

Երգում, գուայ տ. to swear, to
take an oath; to curse, to detest;
սուռ - , to swear falsely, to perjure
one's self, to take a false oath; -
յանն իւր, to swear to one's self; -
յաւուած, ի. դիւ or աստուածովք, to
swear by one's God, by all that is
sacred.

Երգութիւմ, էջայ S. Երգում.

Երգումարդ, աջ or ոչ s. family,
house.

Երգումն, դման s. oath; սուռ - ,
perjury, false oath; - դնել, սուլ, to
take an oath; - տալ հաւատարմութիւն,
to take the oath of fidelity, to swear
fidelity; ստելալ, to take a false oath,
to break an oath; անհաստատ - , an
unstable oath, a drunkard's oath; ար-
ձակել յերգմանէ, to unbind, to libe-
rate from an oath, to release from an
engagement.

Երեակ S. Երեկ.

Երեամ s. three years; a. of three
years; -, դ-, յ-, ad. in or during
three years, every three years.

Երեխայ, etc. S. Երախայ, etc.

Երեխայիք S. Երախայիք.

Երեկ s. eve, even, evening, after-
noon; the evening star; west; ընդ,
սոռ -ս, about or towards evening, at
the close of day; յ-ս կողմ, towards
evening; to the west; զօրն ց- , from
morning till night; զարձաւ օրն յ-ս,
the daylight fades, the day wanes, the
day is going down; որպէս or իբրեւ
յ-ն եւ յեռանդն, as heretofore; ընդ
-ս է, it grows late; S. Երեկ.

Երեկանամ, աջայ. Երեկեմ, էջի տ.
to amuse one's self until the evening,
to pass the whole day, to stay till the
evening; to remain, to pass the day;
- յանկողի, to sleep very late.

Երեկոյ, ի s. evening; ընդ -ս, ց-ն
ad. towards -; բարի -, good -, good
night.

Երեկոյանայ, կոյացաւ տ. imp. the
day is going down, the day wanes, it
is getting dusky.

Երեկոյի, Երեկոյին a. of the evening;
Երեկոյին, towards evening.

Երեկորեայ, էայց a. of the evening;
westerly; s. evening; յ-, ad. from the
evening; the evening; -ց ծով, the
Atlantic Ocean.

Երեկորեան a. of the evening; -
պաշտօն, vespers.

Երեկորի, ըւոյ, ըեայց s. evening; ad.
towards evening.

Երեկորին a. of the evening; ad. the
evening.

Երեկորեական, Երեկորեայ a. of the
evening; western; - պարտեզք, the
Hesperides.

Երեկութիւն S. Տերեկութիւն.

Երեկոյն *s.* evening; *a.* of the evening; *ad.* the evening, about or towards evening.

Երեկոթք . **Թից** , **Թիւք** *s.* night's lodging; - **առնել** , **առնուլ** . to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place.

Երեկորի *S.* **Երեկորի** . [trial. **Երեկան** , **մինից** , **Երեմնի** *a.* trien-
Երեխաւոր *S.* **Երախաւոր** , etc.

Երես , **ի** , **Երեպ** , **այց** *s.* visage, face, look, countenance, mien, air; forehead; exterior, surface; person; eyes, sight; body; reputation, honour, respect; meaning, sense, explanation; mask; *geom.* area, superfluous, surface; - **կոշկաց** , vamp; **վերին** - **ք** **յարկաց** , roof; - **եւ աստու** . outside and lining; - **գրաց** , page; - **քի** **հողոյ** , stratum, layer, bed; **ոչ** - **ք** **ինչ երեւելիք էին** , they were not remarkable or important personages; **եւ քո** - **ք** **երթիցէն առաջի նորս** . and thou shalt be in their midst or among them; **ըստ ժամանակի եւ** - **այ** . according to the period and people; **ք-ք** **ջուրց** , at the water's level; upon the face of the deep; **ք-ն** **քարի մայէ** , so much the worse for him; to his harm or damage; **հոռոյ ընդ** - **ս** **հարկանիլ** . to perceive the odour, bad smell, stink; **առլ** **ք-ս** **ինչերէլ զՏէր** . to turn his face towards, to seek God, to be converted; **ք-ս** **հաստակել** , **գնել** . to turn towards, to go to; **գնել** **ք-ս** **իւր առնել ինչ** . to turn the mind or attention towards, to form or conceive an idea; - **ս** **առնել** . to have regard for, to respect; **յ-ս** **երբիլ** , **գալ** . to manifest, to show, to display, to make known, to discover; to appear, to present one's self; **յ-ս** **անկանիլ** . to appear; **անկանիլ** **ի վերայ** - **այ** . to fall prone, to prostrate one's self; **խոնարհիլ** **անկանիլ** - **այ** . to sulk, to be in ill humour; **եղանել** **յ-այ** **ուրուք** . to go out of the presence of; **յանդիման լինել միմեանց** - **ք** . to see one another, to meet; **Թաքիլ** **յ-այ** **ուրուք** . to hide or conceal one's self, to keep out of sight of some one; **հասանիլ** **քնոյ** **յ-այ** . to have the sleep broken or troubled, to be unable to sleep more; **ափն** **առնուլ** - **այ** **ուրուք** . to honour, to respect a person; **ի խոնարհ կոտիլ** - **այ** . to knit one's brows, to be melancholy, to frown, to look

displeased, sullen or vexed; **ք-ս** **ծուլ** . to make wry faces; **առնուլ** **ք-ս** **ուրուք** . to assume the appearance of some one, to sustain a part or character, to bear a part; **յ-այ** . for, on account of; **յ-այ** **նորա** . for his sake; **յ-այ** **հոր քոյ** . from your father, in your father's name; **առաջի** - **այ** **Տեառն** . in presence or before the face of God; **յ-ս** . to one's face; in the face of; - **ի** , - **առ** - , face to face; man to man; **ինչ** - **արս** , I entreat you! listen to me! do me the favour! **առ** - **ս** , **ի վերին** - **ս** ; externally, apparently; **բացաւ** - **ք** . with the face uncovered; unmasked (man), unveiled (woman); barefaced, impudent; frankly, openly; **ընդ ամենայն** - **ս** **երկրի** . over or throughout the whole earth; **հաց** - **այ** , *S.* **Առաջաւորութիւն** ; **օծանել** **ք-ս** **անոյ իւրով** , *S.* **իւր** ; **որով** - **ք** . with what an air! with what audaciousness! **աշխւ** - **ք** . of a handsome countenance.

Երեսագիր . **գրոյ** *s.* address, direction, superscription.

Երեսան *S.* **Երասան** .

Երեսանակ *S.* **Երասանակ** .

Երեսանամ *S.* **Երեսեմ** .

Երեսաւոր *a.* bold, courageous.

Երեսեմ , **եյի** *vn.* to offer one's self; to appear; to see one another.

Երեսնամեայ , **մեան** , **մեհի** , **մի** *a.* of thirty years; thirty years old. [units.

Երեսնաւոր *a.* that contains thirty.

Երեսնեակ , **եկի** *a.* *s.* thirty.

Երեսնեման , **մի** *S.* **Երեսնամեայ** .

Երեսներորդ , **այ** *a.* thirtieth.

Երեսնիցս *ad.* thirty times.

Երեսնորեակ , **օրեայ** *a.* of thirty days.

Երեսուն , **միկ** *a.* thirty.

Երեսալաշտութիւն *S.* **Մարգահանութիւն** .

***Երեսաբիլ** *s.* towel; wrapper. [puty.

Երեսփոխան , **այ** *s.* vicegerent; de-

Երեպ *S.* **Երես** .

Երեր , **ի** *s.* tremour, motion, agitation, vacillation; wavering; *a.* trembling; - **եւ աստան լինել** . to wander up and down, to ramble, to rove, to stroll, to range; **յ-ի** **կալ** . **ք** **հարկանիլ** . *S.* **Երերիմ** . [my.

Երերածուք *a.* much agitated, stor-

Երերանք *S.* **Երեր** . [to swing.

Երերեմ , **եյի** *va.* to move, to agitate,

Երերիմ , **եյայ** *vn.* to tremble, to

move, to shake, to be agitated; to

quake like a simpleton; to wander.

Երբուն *S. Երբ.*
Երբուն *a.* trembling; wandering;
 vagrant; *ast.* erratic.
Երեակ *ի s.* Saturn (planet); *S.*
Երեւթ, *Տեւթ*.
Երեակայական *a.* imaginary, fan-
 tastical; imaginative.
Երեակայեմ, *Էջի va.* to imagine,
 to fancy; to dream. [*gination.*]
Երեակայոտ *a.* fraught with ima-
Երեակայութիւն *s.* imagination,
 fancy, whim, idea; *վառ* —, lively ima-
 gination. [*shadow.*]
Երեակերպք *s. pl.* phantom, ghost;
Երեակի *ad.* visibly, openly, mani-
 festly. [*show.*]
Երեակութիւն *s.* imagination; pomp,
Երեան *s.* apparition; *a.* remarkable,
 notable; *յ-հանել, ածել*, to show, to
 make evident, to develop; *յ-դալ*,
 to be evident; to show one's self, to
 appear.
Երեւելաբար *S. Երեւելապէս.*
Երեւելագոյն *a.* more illustrious,
 famous.
Երեւելապէս *ad.* evidently, visibly.
Երեւելի *a.* visible, palpable, evident;
 celebrated, eminent, signal, illustrious,
 heroic, high, serious, great, glorious,
 famous, brilliant, important, memora-
 ble, noble, principal, solemn, splendid;
 — *առնել*, to illustrate, to render il-
 lustrious or famous; to manifest; —
լինել, to signalize or distinguish one's
 self, to acquire undying fame. [*ance.*]
Երեւելութիւն *s.* visibility; appear-
Երեւելոցանեմ, *ուցի va.* to make
 appear, to represent, to show, to make,
 to figure; to feign; to produce, to bud,
 to sprout; — *զերես*, to visit.
Երեւիլ, *ի s.* weevil.
Երեւիմ, *Էցայ vn.* to appear, to
 show one's self, to offer one's self;
 to dawn; to bud; *երեւի*, it appears;
 I think.
Երեւթ, *ութից s.* appearance,
 exterior; vision; air, aspect, face, mien,
 sight; colour, semblance, indication,
 display; feint, false appearance, illu-
 sion; shadow, figure, image; exhibi-
 tion, show; phenomenon; — *բ* *լուսնի*,
 phases; — *բ* *բնութեան*, the phenomena
 of nature; *a.* visible, palpable; notable;
 ridicule; whimsical, chimerical; *առ*
 — *ս*, externally, outwardly, in appear-
 ance.

Երեւութական *a.* fantastic, ideal.
Երեւութանամ, *այցայ vn.* to appear,
 to present itself, to be represented.
Երեւութիւն, **Երեւան** *s.* appar-
 ition, manifestation; appearance; re-
 presentation.
Երեփս, **Էրեփսունք** *s.* priest.
Երեք, **Էրից**, **Երիս** *a.* three; three
 times; third.
Երեքալեւան *a.* much agitated, stormy.
Երեքամեայ, — *մեան S. Երեքամեայ.*
Երեքամեայ, — *մեան S. Երեքամեայ.*
Երեքանիւն, — *անկիւնի S. Երեք-*
անկիւն.
Երեքանիւնայ *a.* of three persons.
Երեքարիւր *S. Երեքհարիւր.*
Երեքարձէն, — *ձի, — ձին s.* trident,
 fork with three prongs.
Երեքանգեւան *a.* that is worth
 three pence; vile, despicable.
Երեքեան, — *բին, Էցունց or ցուն*
a. all three. [*sed.*]
Երեքերանեան *a.* very happy, bles-
Երեքթեւան *a.* of three wings.
Երեքթեւան *a.* of three spans. [*te.*]
Երեքթեւանեան *a.* very unfortuna-
Երեքթանի *a.* of three prongs; *s.*
 fork, trident.
Երեքին *S. Երեքեան.*
Երեքանիւնեան *a.* of three cubits.
Երեքարգեւան *a.* of three orders,
 or degrees.
Երեքին *a. ad.* triple; trebly, three-
 fold; *s.* thrice wived or married (man).
Երեքինորոք առնեմ *va.* to till three
 times; *ից*, to examine thoroughly.
Երեքինեմ, *Էջի va.* to triple; to make
 triple.
Երեքիւղ *a.* triple, tripled.
Երեքիւսի *a.* that has three sides or
 angles, triangular.
Երեքհազարեան *a.* of three thousand.
Երեքհարիւր, *ոց a. s.* three hundred.
Երեքհարիւրեքին *a. s.* every three
 hundred.
Երեքհեղեան *a.* trisyllabical.
Երեքձեղանեայ *a.* of three stories.
Երեքձիւղ *a.* of three branches or forks.
Երեքմասնայ, — *մասնեան a.* com-
 posed of three parts, tripartite; of
 three sorts, triple. [*branches.*]
Երեքմասնի *a.* of three fingers or
Երեքնուկ *s. bot.* French grass, sain-
 foin.
Երեքըրաթի, **Թա** *s.* tuesday; *դէր-*
 shrove —; *առաք, մեծ* —, — before Easter.

Երեքաթիկ *a. ad.* triple; trebly.
 Երեքայրի *a.* having three edges.
 Երեքսրահան *a.* having three porches or vestibules.
 Երեքսրահան, բերի *a. s.* composed of three holies; praised with the Trisagion; - երգ, օրհնութիւն, Trisagion. [(river).
 Երեքամկեան *a.* of three brooks
 Երեքամկեան, -կէն *a.* triple, of three strings (of pearls).
 Երեքասան, ից *a.* thirteen.
 Երեքասանամայ, -ման, մենից *a.* thirteen years.
 Երեքասաներորդ, այ *a.* thirteenth.
 Երեքասանեքեան, նեցունց *s. a.* every thirteen.
 Երեքտերեւուկ *s.* trefoil.
 Երեքփառատրեան *ad.* much glorified, very holy; glorified with the Trisagion.
 Երեքփափաքեան *a.* much to be wished, very desirable.
 Երեքքաղաքեան *a.* that belongs to Tripoli, or to the three towns.
 Երեքքարեան *a.* built or furnished with three stones.
 Երեքօրեայ, օրէից *a.* of three days; *ad.* the third day.
 Երեքօրիմ, օրեցոյ *vn.* to stay, to remain or sojourn in a place three days.
 Երէ, էրէ, ոց *s.* deer, fawn-coloured animals; game; venison.
 Երէզ, բիզաց *a.* desert, uncultivated; *s.* sandy plains.
 Երէկ, երէկի, յերէկէ, յերէկէ, զերէկէ *s. ad.* yesterday.
 Երէց, երիցու, բիցունք, ցանց *a.* elder, senior; *s.* eldest brother: priest; երիցանց -, pontiff; - գահ, the first or highest place.
 Երէցաւորաց *a.* elder.
 Երէցեղայր *s.* a priest's brother.
 Երէցութիւն *S.* երիցութիւն.
 Երթ, ից *s.* walk, way, gait, departure, journey; *S.* Տոմսակ.
 Երթամ, չապայ, երթ *vn.* to go, to march, to repair, to follow a road; - առ հարս, զճանապարհ ամենայն երկրի, to sleep with one's fathers, to die; - զկրօնին, to kill one's self; - զկեղք, to give one's self up to, to apply one's self; - զջրոյ, to go to fetch water; to make water; - հետի or հետիոտս, to go on foot, to walk; - հետի յոչ կամս, նեղութեամբ or գժուարաւ, to

trudge along; - հեծեալ ի մի, to go on horseback, to ride; - կառօք, to go or ride in a carriage; - սուրհանդակաւ, to travel post; - շողմուղ կառօք, երկաթուղեաւ, to go or travel by rail; - (եղանեղ) ի կարիս որովայնի, to go to the water-closet, to stool, to the privy; երթայ (գիմէ) ի կորուստ իւր, he hastens to his ruin; այս ճանապարհ երթայ ի..., this road leads to...; զհետ, զինի -, to follow; փախստայ -, to flee, to take to flight; յաւարի -, to be sacked or plundered; ի գլուխ -, to finish, to come to an end; յերգումն -, to swear, to take oath; զուլամբ - միոյ, to trip, to fall headlong as a horse; երթ ի բաց, երթ յետս իմ, be-gone, go away, get you gone, get away, or off with you, be off; երթ խաղալութեամբ, part in peace! adieu! ողջ երթ, երթ ողջամբ, adieu! God be with you! luck be with you!
 Երթանամ *S.* երթամ.
 Երթեւեկ, կայ *a. s.* that goes and comes; going to and fro; turn, walk: life, conduct; -ս առնուլ, առնել, to go to and fro; to go and come; to make several cruises; - ծովու, the ebb and flow.
 Երթեւեկեմ, երթեւեկիմ *S.* երթեւեկս առնեմ.
 Երթեւեկութիւն *s.* going to and fro.
 Երթումն *s.* walk, step.
 Երի, երւոյ *s.* spine, or part of the back of animals; -, առ -, յ-, *pr.* on the edge, towards, on the side of, near; առ - ընթանալ, to go, to rank, to put on the same footing with, to agree, to be of one mind.
 Երիզ, ի or ոյ *s.* band, bandage, ligature, fillet, string.
 Երիզապատ, -պինգ *a.* bound.
 Երիզապնդեմ, եցի *va.* to bind, to tie with a band.
 Երիզուս վայրբ *s.* sandy plains.
 Երիթ, աջ *s.* wedge, peg, stake; bolt, square bolt, iron-pin.
 Երիթամածեալ, -թացեալ *a.* driven in like a wedge.
 Երիթանամ, աջայ *vn.* to sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.
 Երիկամիածեալութիւն *s.* nephritis.
 Երիկամիածեալ, ժեռաց *a.* nephritic.
 Երիկամուռք, մանց *s.* reins, kidney; bowels, entrails; խորտակել զ-նս, to break or sprain one's back.

Երեկեան *a.* of yesterday; - վարդապետ, ignorant doctor.

Երեկոյն, *յ-ն ad.* towards evening.

Երկնք, երկնոց or Զույց *sf.* heifer, young cow; Իգ. wife, spouse.

Երկվար, այ *s.* horse, palfrey; saddle or riding-horse; - բալնթաց, pad, ambling nag, stead; *S.* Զի, etc.

Երկվարաբոյծ *s.* horse-breeder.

Երկվարական *a.* horse, of a horse, equestrian.

Երկվարաշատ *a.* having many horses.

Երկվարեմ *vna.* to ride; to lead, to guide. [horse.

Երկվարութիւն *s.* cavalcade, riding-

Երեսասարգ, այ *s.* young man, young gentleman; Թե չոյր -ի գիտութիւն եւ ծերոյն զօրութիւն, if young folks had experience, and old ones strength.

Երեսասարգական *a.* youthful, juvenile, young.

Երեսասարգանամ, այսպ *vn.* to be or become a young man, to make one's self look young again. [circus.

Երեսասարգանոց, այ *s.* gymnasium,

Երեսասարգապէս *ad.* youthfully.

Երեսասարգութիւն *s.* youth, youthfulness, adolescence; young people, young folks; Երեստիւն - Թեան, in earliest youth; եւ - անցանէ, young men will be young men.

Երեսասարգուհի *sf.* young woman, girl, maiden, lass.

Երկր *a, s. ad.* third; three; thirdly.

Երկց անգամ *S.* Երկցս.

Երկցազոյն *a.* more ancient, ancient, elder, eldest, senior; first, principal.

Երկցախումբ *a.* group of priests.

Երկցական *a.* presbyterian.

Երկցականութիւն *s.* presbyterianism.

Երկցակին *sf.* priest's wife; priestess.

Երկցակից *a. s.* companion of a senior or of a priest.

Երկցանի *s. pl.* the priests.

Երկցապետ, այ *s.* archpriest.

Երկցացուցանեմ, ուցի *va.* to make senior, to raise, to advance.

Երկցութիւն *s.* antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երկցուհի, ցիկ *s.* camomile.

Երկցուհի *sf.* priestess.

Երկցունիք *S.* Երկցանիք.

Երկցս *ad.* three times, trebly; very, much; - աստիք, very hateful, very odious; - երանելի, very happy, thrice

happy, blessed; - անգամ, three times.

Երկար *S.* Երկար.

Երկրեմ *S.* Երկրեմ.

Երկ, ոյ *s.* work, labour; endeavour; pain, trouble, toil; - ս արկանել, to strive hard, to make an effort to, to tire one's self; to endeavour, to try.

Երկաբնակ, այ *a.* believing in two natures in Jesus Christ: having two dwelling-places.

Երկազիտակ *a.* that looks through two apertures; - գլխարանք, the eyes.

Երկազն, - զնի *a.* of two kinds, double.

Երկաթ, ոյ *s.* iron; iron weapon, sword, razor, nail; - կակուզ, soft, malleable iron; - զիւրաշերձ, red-short iron, hot-short iron, red shear or sear iron; - կալուանացեալ, galvanized iron; - կռանաշար, forged, tilted, bar, or malleable iron; - հայելական, specular, oligist iron, iron ore; - հրաբեր, pyrophoric iron; - սպիտակ կամ Թանազ, plate, white iron, tinned iron plate, tin, tin plate; - բ, irons, chains, fetters, gyves; - հնուի, old iron; կռտորք - ոյ, grape shot; սայր - ոյ, tag; վաճառական - ոյ, smith, blacksmith; պասեղ - ում, to bind or mount with iron; բազմախողիւղ - , sharp; - ի գար, iron age; կռանել զ- մինչ ատարելէն է, to beat the iron while it is hot.

Երկաթագամ *a.* furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր *a. s.* written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթաբործ, այ *s.* blacksmith, forger; *S.* Երկաթագամ. [of iron.

Երկաթաբործի, ծեայ *s.* instrument

Երկաթախոռն *a.* ferruginous.

Երկաթակապ *a.* chained, bound with iron; - առնել, to enchain, to put in chains or fetters.

Երկաթակուճ *s.* basalt.

Երկաթակուռ *a.* made or furnished with iron; - շուռիլ *S.* Երկաթուղի.

Երկաթակարութիւն, Երկաթահանք *s.* iron mine.

Երկաթահատ, սայ *s.* miner; - բ or - մտապ. *S.* Երկաթահանք.

Երկաթապատ *a.* bound, furnished with iron. [chained.

Երկաթապինդ *a.* closed with iron;

Երկաթափրփուր *s.* scoria, cinders, slag.

Երկաթեղէն, Երկաթի *a.* of iron; - գործէք, tool, instrument of iron.

Երկաթուղի *s.* railway, railroad, line; - ամերիկեան, tramway, American railway; օդամուշ - , atmospheric, or pneumatic railway; Հիւսիսային - , the Northern railway or line; գնալ-դեալ, to go or travel by rail; շոգեմուշ Զեւոնթայիւք, մեղմնթայիւք - ուղւոյ, by express; by goods train; Հանգչոյց - ուղւոյ, railway station or - terminus; բաժ, պարտաթուղթ - ուղւոյ, railway-share; Ժամանիչ - ուղւոյ, railway-guide or - tables; ամսասկ - ուղւոյ, railway ticket; Կառք, սայլ - ուղւոյ, railway carriage, waggon, car; Ուղեւորութիւն, երթեւեկ, շեւք - դեալ, run, trip, excursion on a railway; արկածք - ուղւոյ, railway accident; Ուղղիչ - ուղւոյ, railway guard, guard; brakeman; Գործավար - ուղւոյ, public servant on a railway, railroad clerk; Ուսնահորդ - ուղւոյ, railway guard, watchman, warder, line-keeper; Վերապահող - ուղւոյ, railway inspector; Տ. Կառաւոր. Հանգչոյց, Տոմսակ, Երկաթուղի.

Երկաթաւանդ, իմ *vn.* to cooperate.

Երկաթաւանդ *a.* that consists of two sets; two, double.

Երկածին *s.* chem. body composed of two substances.

Երկակ, աջ *s.* binary, two; - եռակ or Կի, six, (three times two are six).

Երկակենդան, - կենդան *a.* amphibious, that lives on land and in water.

Երկակի *a.* ad. two, double, binary; twice, doubly.

Երկակին *a.* bigamist (man).

Երկակիսակ *s.* twice two and a half, (five).

Երկակիւն *a.* that measures two opposite things; *s.* mech. beam, lever of an engine; - գրամաշաւ, lever for coining; - փոխարինիչ, compensating balance.

Երկակողմ, - կողմանի *a.* having two sides; two sided, reciprocal.

Երկակտուր *s.* diameter.

Երկահանք *s.* chem. amphibole, hornblende, tremolite.

Երկաշիւ *a.* two footed, biped.

Երկամ *s.* two years, duration of two years; Տ. Երկեամ. [or measures.

Երկամանակ *a.* that has two times

Երկամաւ *a.* biennial; Տ. Երկեման.

Երկաման *a.* bipartite.

Երկամուսին *s. a.* bigamist.

Երկամուսնութիւն *s.* bigamy.

Երկայն, ի *a.* long, extended; far; փոքր մի - , rather long.

Երկայնաբազուկ Տ. Երկայնաձեռն.

Երկայնարան *a.* prolix, too diffusive, too long, long-tongued.

Երկայնաբանեմ, եջի *vn.* to be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնաբանութիւն *s.* prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնադրոյն *ad.* too long.

Երկայնադէղ, գիգայ *a.* too long or extended, gigantic.

Երկայնածիւս *a.* having a long jaw, long-jawed.

Երկայնակեաց *a.* that lives long; - լինել քան զըդ, to outlive, to survive.

Երկայնակեցութիւն *s.* longevity.

Երկայնահասակ *a.* of too long or extraordinary a size, tall.

Երկայնահէր *a.* long-haired.

Երկայնահոգի Տ. Երկայնամիտ.

Երկայնաձգեմ, եջի *vu.* to prolong, to extend.

Երկայնաձեռն *a.* long-handed.

Երկայնաձէւ *a.* long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ *a.* very long, elongated; that lasts long; far.

Երկայնաձիւղ *a.* furnished with long branches.

Երկայնամիտ, մտաց *a.* patient, that suffers patiently, that perseveres; - լինել Տ. Երկայնամտեմ.

Երկայնամտեմ, եջի *vn.* to be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնամորուս *a.* longbearded.

Երկայնամիտ Տ. Երկայնիմ.

Երկայնամիտ *a.* extended, great.

Երկայնաչափ *a.* very long.

Երկայնաչափութիւն *s.* length; longimetry. [fuse.

Երկայնապատում *a.* prolix, too diffusive.

Երկայնաբունք *a.* long-legged, long-shanks.

Երկայնատարած *a.* much extended.

Երկայնատուռն *a.* long-tailed.

Երկայնացուցանեմ Տ. Երկայնեմ.

Երկայնաւորք *s.* long life, long days; - րս or - րց *a.* long lived; - րս լինել Տ. Երկայնորեւայ.

Երկայնաքիթ *a.* long-nosed.

Երկայնքանութիւն *S.* **Երկայնքա- նութիւն.**

Երկայնեմ, *էցի va.* to lengthen, to extend, to stretch, to draw, to draw out; to prolong; - *զոռս* or *զըրունս*, to stride, to straddle.

Երկայնժամանակեայ, - *կեան* *a.* that lives or lasts long; of a long while or time.

Երկայնեմ, *էցայ vn.* to extend or stretch one's self; to be prolonged.

Երկայնմոռութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնորդ *s. mech.* lengthening piece; adjunct, tube or pipe for waterworks.

Երկայնութիւն *s.* length; court; longitude; depth; *geog.* longitude; - *աւուրց, կենաց,* long days; length of days, long life, longevity; *խաղալ զնալ ընդ - գե- տոյն,* to skirt, to run along the river; *յ-*, of the length of; to the...

Երկայնօրեայ լինիմ *vn.* to live long.

Երկպր *sf.* bigamist: two men.

Երկան, *այ s.* mill; mill-stone; grind-stone; - *էջ,* mill-stone turned by an ass; *վերին -*, upper mill-stone; *ներքին -*, lower mill-stone; *S.* **Երկանաքար.**

Երկանաղաց *s.* miller.

Երկանաքար (*վէմ, արձան*) *s.* mill-stone; mill-stone quarry; *a.* of mill-stone; - *Հաստատուն,* bedstone, bed mill-stone, lower mill-stone; - *շարժա- կան,* runner, upper mill-stone, top mill-stone.

Երկանաւոր մեքենայ *s.* winding-machine or engine, whim-engine.

Երկանիւ *a.* of two wheels; *s.* cabriolet, one-horse chaise; two-wheel-carriage, cab, hack-cab.

Երկանուն *a.* binominous, having two names.

Երկապաշտ, - *պաշտեայ* *a.* parasitic.

Երկասեր *a.* hermaphroditic.

Երկասեր, *սիրաց* *a.* that loves work, laborious, diligent.

Երկասիրեմ, etc. *S.* Աշխատասիրեմ.

Երկավանդ or **վանկ**, *ից* *a.* dissyllabic.

Երկավտակ *S.* Կրկնավտակ.

Երկատեսակ *a.* of two kinds; - *աղ s. chem.* amphid salts.

Երկատեմ, *էցի va.* to divide into two kinds, to divide.

Երկատուութիւն *s.* division into two parts; - *լուանոյ,* dichotomy.

Երկար, *այ* *a.* long, extended, ample;

prolix: slow, tardy; *s.* length; - *ընդ - ad.* long, a long while; at length.

Երկարքան, etc. *S.* **Երկայնքան,** etc.

Երկարակեայ *S.* **Երկայնակեայ.**

Երկարաձգեմ, *էցի va.* to lengthen, to prolong, to drag, to delay; to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն *s.* elongation, prolonging; duration, length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ *a.* long, extended, that lasts a long time, durable. [diffuse.

Երկարապնտում *a.* long, prolix, **Երկարատեւ** *a.* long; that lasts long, durable.

Երկարատեւութիւն *s.* duration, length.

Երկարաւոր *a.* long, extended; removed, distant.

Երկարեմ, *էցի va.* to lengthen, to prolong, to stretch, to extend; to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն, **Երկարուն** *s.* length, elongation, extent, reach; prolixity.

Երկաւոր, **Երկաւորեակ,** **Երկաւորեք** *S.* **Երկուորեակ,** **Երկուորի.**

Երկուուրք, *ուրքս, ւուրք* *ad.* of, or for two days.

Երկաքանչիւր, *ոց* *a. s.* both, each, every.

Երկայ *a.* doubtful, uncertain, undetermined, perplexed; *յ-ս լինել,* to doubt, to have doubts; to scruple, to demur; *յ-ս արկանել,* to call into question; *յ-ս առնել,* to bring into suspicion, to make suspicious.

Երկայաւար *ad.* uncertainly, doubtfully.

Երկայական *a.* suspicious, doubtful, problematic, uncertain.

Երկայանամ *S.* **Երկայիմ.**

Երկայանք *S.* **Երկայութիւն.**

Երկայեմ, *էցայ vn.* to doubt, to suspect, to hesitate, to mistrust.

Երկայութիւն *s.* doubt, hesitation, perplexity, irresolution; suspicion; incertitude, ambiguity.

Երկան, *ից* *a.* amphibological, double, ambiguous; double-dealing, double-tongued.

Երկանութիւն *s.* amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկաշէն *a. s.* binomial; - *Նիւտոնի,* Newton's binomial theorem.

Երկաշէնական *a.* binomial.

Երկարբառ *a. s.* diphthong.

Երկբայիկ *a.* that opens on two sides or doubly, double; - **գուռն**, folding-door; - **խեցեմորթ**, bivalve.

Երկերան, **-նեան**, **-նի** *a.* that has two apertures; two edged, double-biting, two-bladed.

Երկոյս *a.* born or produced doubly, double; having two qualities.

Երկգլխի, **խոյ**, **Երկգլուխ** *a.* bicipital; two-headed; double-headed.

Երկնդիմ, **եցայ** *vn.* to assemble in two troops or regiments.

Երկդուգուր *s.* *phys.* bi-concave, double concave.

Երկոյն *a.* of two colours.

Երկ գուռակ *a.* of two sorts, diverse.

Երկգլման, **-գլմի** *a.* of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological.

Երկգիմուծիւն *s.* equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկգրաման, **մնից** *s.* didrachm, two drachms or pence.

Երկակ *a.* binary.

Երկամ *a.* of two years; biennial; **չ**, lasting two years.

Երկզ. etc. *S.* **Երկիւղ**, etc.

Երկզուկ *s.* fear; - **սարկանել**, to terrify, to frighten.

Երկզուս *a.* frightful.

Երկման, **մնից** *a.* of two years, two years old; **յերկեմնից եւ ի խոնորէ**, from two years old and under.

Երկուեակ, **Երկերեան** *a.* twice three, six.

Երկերեւ. **ոյ** *a.* two hundred.

Երկեցուցանեմ, **ուցի** *vu.* to intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեան, **Երկեանուծիւն** *s.* doubt, suspicion, fear. [sheets.

Երկթերթի *a.* of two leaves or

Երկթեւեան *a.* of two wings.

Երկթուուկ *s.* deutoxide.

Երկտանի *s.* fork, prong; table-fork; - **զգանակաւոր**, trigger, brake with spring.

Երկն, **կնի**, **Երկնք**, **կնից** *s.* heaven; heavens, the sky, the firmament; paradise, dwelling of the blessed; air, ether; **եւանել յերկինս**, to ascend up into heaven; **յերկինս ամբառնալ**, to raise to the skies; **կապուտակ** -, the blue sky; **կամար երկնից**, the arch or vault of heaven; **հուր**, **շանթ երկնից**,

the bolts of heaven; **ցառումն երկնից**, the wrath of heaven; **չբ եւ երկնիք**, heaven and earth; **չբ! արգար** - **բ**, heavens! good heavens! **ջինջ**, **պարզ**, **անամպ**, **ամպամած** -, clear, serene, cloudless, cloudy sky; **հրեղէն** -, the Empyrean.

Երկբլեան *a.* of two columns (page).

Երկիր, **կրի** *s.* earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the earth; **յ- անկանել**, **խոնարհել**, to prostrate one's self; - **ծննդեան**, birth-place; **յ- կործանել** (**գիւթաւալ**), to strike dead on the spot; **յ- օտար**, in a foreign land; **Թնդայր** - **յրնթացս մեր**, the ground shook beneath our feet; - **! ! land! land!** - **աւետեաց**, the Holy Land.

Երկր *a.* second; *ad.* secondly, in the second place.

Երկիր պաշանեմ, **պագի** *vn.* to worship, to adore; to prostrate one's self; - **կուոյ**, to idolize, to adore idols.

Երկից *ad.* twice; - **անգամ**, two times.

Երկիւղ, **ի**, **իւ** *s.* fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust; **առ -ի**, for fear of; **յ- անհարին վարանել**, **զ-ի հարկանել**, to fear, to apprehend, to be much afraid; - **արկանել յոր**, to frighten, to startle, to strike with terror; **խուշկան** -, a panic; - **մահու անկաւ ի վերայ իմ**, the terror of death is fallen upon me; **երկեան երկիւղ մեծ**, they were sore afraid.

Երկիւղաբեկ *S.* **Ահաբեկ**.

Երկիւղազին *a.* frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկիւղալի **է**, it is to be feared.

Երկիւղալիք, **-լից** *a.* timorous, timid, astonished, fearful. [with fear.

Երկիւղախառն *ad.* mixed with fear, **Երկիւղած**, **այ** *a.* timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկիւղածուծիւն *s.* fear of God, piety, religion, conscience; - **թեամբ**, religiously, conscientiously.

Երկիւղամեծար *a.* pious, timorous.

Երկեզու *a.* deceitful, ambiguous, equivocal; *S.* **Երկբան**.

Երկլուսնեայ *a.* of two moons; - **աւուրք**, duration of two moons, two months.

Երկխոս *S.* երկէզու.

Երկծծումբաւ *s.* bisulphate.

Երկծով *a.* enclosed or placed between two seas.

Երկկայմ, *ի s. mar. brig.*

Երկկանամբի *S.* երկկին.

Երկկանգուն *a.* of two cubits.

Երկկերպեան, —սի *a.* of two kinds or shapes.

Երկկերպութիւն *s. chem. dimorphism.*

Երկկին *a.* bigamist.

Երկկնութիւն *s.* bigamy.

Երկկորնթարզ *s. phys. bi-convex*, double convex.

Երկաշարեակ *a.* two thousandth, that contains twice a thousand.

Երկհատոր *a.* in two volumes.

Երկհայն *s.* diphthong: discordant.

Երկհի *a.* two horsed; *s.* carriage, equipage.

Երկշիղ, —շիւղ, —շղի *a.* forked; cleft; separated in two, of two branches; *S.* երկժանի.

Երկմատենի, —մատնի *a.* having two points or fingers, forked; *S.* երկժանի; երկմատնի երաժշտաց *S.* Զայնգիւռ.

Երկրիլին, *ի s.* billion, one million millions.

Երկմիտ. մտաց *a.* irresolute, perplexed, wavering, distrustful, suspicious, doubtful; —, յս լինել *S.* երկմտեմ.

Երկմտեմ, եջի, երկմտիմ, եցայ տ. to be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur; — *ի հաւատոց*, to be unbeliever.

Երկմտեցուցանեմ, ուցի տ*a.* to make doubt or waver.

Երկմտութի *s.* irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն. կան, երկունք. կանց *s.* pang, work, labour in child-birth; pains, labour, trouble, fatigue; երկունք ծննդականի, throes; յերկունս լինել, յերկն հարկանիլ, ունել երկանց, պատել երկանց, to be in labour, in the pangs of child-birth, to labour.

Երկնաբանութիւն *s.* uranology.

Երկնաբերձ *a.* sky-high, much elevated.

Երկնաբնակ *a.* that dwells in heaven, inhabitant of heaven, celestial.

Երկնագէտ *s.* astronomer.

Երկնազնաց *a.* that hastens, presses on towards heaven. [blue]

Երկնադրն *a.* blue, sky-blue, dark

Երկնադոչ *a.* that cries to heaven.

Երկնադուամար *a.* composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնադունա, գնոց *s.* celestial globe, sphere, orb.

Երկնագրական *a.* uranographic; — գործի; — machine.

Երկնագրութիւն *s.* uranography.

Երկնաթռիչ *a.* that flies, rushes to heaven.

Երկնաժառանգ *a.* possessing heaven, heir of heaven.

Երկնայլոս *a.* full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախոհ, —խորհ *a.* contemplating, meditating on divine matters.

Երկնախումբ *S.* երկնադուամար.

Երկնածաղիկ *a.* blooming divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակաճառ *a.* adorning the sky.

Երկնադամար *s.* arch of heaven, vault, roof.

Երկնակառոյց *a.* founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, —կենցաղ *a.* whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ *S.* երկնահանգեալ.

Երկնակրօն *S.* երկնակենցաղ.

Երկնայայեաց *a.* looking to heaven.

Երկնահանգեալ, —հանգոյն *a.* resembling heaven, celestial, divine.

Երկնահանգէս *S.* երկնակեաց.

Երկնահանձար *a.* full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս *a.* reaching heaven, very high, very elevated.

Երկնահար *a.* struck by heaven.

Երկնահող, հոլից *s.* celestial assembly; *S.* երկնադուամար.

Երկնահոս *a.* flowed or come from heaven, celestial.

Երկնաձեւ *S.* երկնահանգոյն.

Երկնաձիր *a.* given by heaven, celestial, divine.

Երկնաձեմ *a.* that walks in heaven; celestial.

Երկնաժողոց *s.* sky, firmament.

Երկնայլին *a.* celestial; ethereal; — մարմիկ, celestial bodies, planets, etc.; — բարկութիւն, the wrath of heaven.

Երկնաշնորհ *S.* երկնաձիր.

Երկնաչափ *a.* reaching heaven.

Երկնաչափութիւն *s.* uranometry.

Երկնալու *a.* that goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապատիկ *a.* that makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարգեւ *S.* **Երկնաձիր**.

Երկնալիշ *S.* **Երկնահայեաց**.

Երկնալուստ *a.* that flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնաուբ *a.* sent from heaven.

Երկնապայ *a.* that rushes to heaven, ejaculatory. [heaven.]

Երկնաստեղծ *a.* that has created

Երկնավտակ *S.* **Երկնահոս**.

Երկնասեղաց *a.* that has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնատուբ *S.* **Երկնաձիր**.

Երկնաշույց տախտակ *s.* astronomical chart.

Երկնաւոր *a.* celestial, divine; **Հայրն Մեր** —, our heavenly father.

Երկնաբաղադրացի *a. s.* inhabitant of heaven. [stone.]

Երկնաբար *s.* aerolite, bolid, falling

Երկնեմ, **Էջի** *va.* to be in labour, to bring forth a child; to suffer; to be pained or grieved; to think, to contemplate, to ponder over; to elaborate.

Երկնընթաց *S.* **Երկնալու**.

Երկնուկշ *a.* having branches very high or reaching to heaven.

Երկնուտ, *յ* — *ad.* from heaven, from on high.

Երկնիմ, **Կեայ**, **Կիր** *vn.* to fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust; **Դ Էրկնիք**, don't be afraid, never fear.

Երկնոս, etc. *S.* **Երկնոս**, etc.

Երկնորէն *ad.* like heaven.

Երկշաբաթ or **Թի** *s.* monday.

Երկտանի *a. s.* two-footed, biped.

Երկտասան, **ից** *a.* twelve; — **յուլ Կիտի**, the 12th. of June, the twelfth instant. [12mo.]

Երկտասանածալ *a. s.* duodecimo, **Երկտասանամեայ**, — **մեան**, **մեկից** *a.* of twelve years, twelve years old.

Երկտասանանիւտ *s.* geom. dodecahedral.

Երկտասանանկիւն *s.* dodecagon.

Երկտասանեակ, **նեկի** *s.* dozen.

Երկտասաներորդ, **այ** *a.* twelfth.

Երկտասանեքան, — **նեքին**, **եցունց** *a.* all the twelve.

Երկտասանիցս *ad.* twelve times.

Երկտանաչափ *a.* bipedal.

Երկրեակ *s.* mark of abbreviation

or elision ("); *e. g.* **բ՝ լ՝ ք. քաղաք**; **Կոմ** — **Կոմիտաս**.

Երկու, **Երկուք**, **կույ**, **կուս** *a.* two; pair; *ad.* second; besides, moreover.

Երկուանամ, etc. *S.* **Յերկուանամ** etc.

Երկունք *S.* **Երկն**.

Երկուշաբաթ, — **Թի** *s.* monday; **դէր** —, shrove —; **աւագ**, **մեծ** —, — before Easter. [twins.]

Երկուորածին *a.* that brings forth

Երկուորական *a.* dual; double.

Երկուորեակ, **եկաց**, **Երկուորի**, **րւյ**, **րիք**, **րեայ** *a.* that brings forth, that has twins; couple, pair; *s.* twin; — **ք**, testicles.

Երկուցանեմ *S.* **Երկեցուցանեմ**.

Երկրեան, — **քին**, **կոցուն** or **ցունց** *a. s.* both. [animous, cowardly.]

Երկնոս, **այ** *a.* timid, fearful, pusill-

Երկնոսիմ, **եցայ** *vn.* to feel intimidated, to get frightened.

Երկնոսութիւն *s.* timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ *a.* divided, discordant.

Երկպառակեմ, **եջի** *va.* to divide, to disunite, to set at variance.

Երկպառակիմ, **եցայ** *vn.* to be divided, disunited, discordant.

Երկպառակութիւն *s.* disagreement, variance, discord, dissension, division, disunion, quarrel.

Երկպառակեմ *S.* **Երկպառակեմ**.

Երկպատիկ, **ուկաց** *a. ad.* double; doubly.

Երկպատկեմ, **եջի** *va.* to double.

Երկպատկութիւն *s.* duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկպետ, **աաց** *s.* duumvir.

Երկպետութիւն *s.* duumvirate.

Երկայրաբանութիւն *s.* dilemma.

Երկայր, — **րի** *a.* two edged.

Երկատուեր, — **րեան** *a.* amphiscian.

Երկվերարկու *a.* that has two cloaks.

Երկաիրեան *a.* having two masters.

Երկուղ *a. s.* two lines; — **ոտանաւոր**, distich.

Երկրաբան, **ից** *s.* geologist.

Երկրաբանական *a.* geological.

Երկրաբանութիւն *s.* geology.

Երկրաբաշխական *a.* geodetical.

Երկրաբաշխութիւն *s.* geodesia, geodesy. [world, or of the earth.]

Երկրաբնակ *a.* inhabitant of the

Երկրաբուղի *a.* that is produced, that springs from the earth.

Երկրագիտութիւն *s.* geognosy.

Երկրագնաց *a.* that walks on the earth.

Երկրագործ, *այ a. s.* agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործեմ, *էջի va.* to till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն *s.* agriculture, tillage, culture. [globe.

Երկրագունտ, *գնտոյ s.* terrestrial
Երկրագիր, -գրութիւն *S.* Աշխարհագիր, -գրութիւն.

Երկրալիւր *a.* that fills the world.

Երկրածին, -ծնեալ, -ծնունդ *a.* produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ *a.* that torments, or agitates the world; tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ, etc. *S.* Աշխարհակալ, etc.

Երկրական *a.* terrestrial.

Երկրակեաց, -կենցաղ *a.* that lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակրիս *a.* that treads, walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան *S.* Աշխարհաւեր.

Երկրահեռութիւն *s. ast.* apogee.

Երկրահմայ, etc. *S.* Գետնակոչ, etc.

Երկրամած *S.* Գետնամած.

Երկրամերձ, -ութիւն *s. ast.* perigeum, perigee.

Երկրային *s.* terrestrial; worldly.

Երկրանախանձ *S.* Գետնանախանձ.

Երկրաշարժ *S.* Գետնաշարժ.

Երկրաչափ, *ից or այ s.* geometrician.

Երկրաչափական *a.* geometrical; -ն, geometry.

Երկրաչափութիւն *s.* geometry.

Երկրաչափորէն *ad.* geometrically.

Երկրապատեան վերարկու *s.* sepulchre, tomb. [ing.

Երկրապարար *a.* manuring, fertilizing.

Երկրապարփակ *a.* that surrounds the earth (sea).

Երկրապիշ *a.* worldly-minded.

Երկրասէր *a.* mundane, worldly; patriot. [terrestrial.

Երկրանունդ *a.* maintained on earth,

Երկրասոյզ *a.* rooted in the earth.

Երկրաստեղծ *a.* that has created the world; created of earth, terrestrial.

Երկրատարած *a.* spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր *S.* Երկրային.

Երկրաւորութիւն *s.* worldly vanities.

Երկրաբարձ, *ից a.* worldly; *S.* Գետնաբարձ; *այր -*, carnal-minded, lustful.

Երկրաբարձութիւն *s.* worldliness; sensuality.

Երկրմայր *s.* earth-worm.

Երկրորդ, *այ a.* second; secondary, accessory; *ad.* secondly, in the second place; - *որէնք*, Deuteronomy; - *ք*, bigamists; - *անգամ*, once again, once more, a second time. [cessorily.

Երկրորդաբար *ad.* secondarily, accessorially, subaltern.

Երկրորդեմ, *էջի va.* to say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume; - *համառօտիւ*, to recapitulate; - *ի միտս*, to pass again.

Երկրորդութիւն, **Երկրորդումն** *s.* repetition, resumption, reiteration; - *օրինաց*, Deuteronomy.

Երկրորդուստ *s.* list, roll.

Երկրորդեմ *S.* Երկիր պաշտեմ.

Երկրպագու, *այ a. s.* worshipper.

Երկրպագութիւն *s.* adoration, worship; prostration; - *կռոյ*, idolatry; - *մատուցանել*, to worship.

Երկեղ, **Երկփեղկ**, *յ-ս լինիմ S.* Երկ պառակ, Երկպառակիմ.

Երկփեղկեմ, *էջի va.* to divide in two, to cleave.

Երկք *S.* Երկ.

[days.

Երկթի աւուրք *s.* space between two

Երկթիմ *S.* Երեկոթս առնեմ.

Երկօրեայ *a.* of two days; in two days.

Երմոս *S.* Երմոս.

Երնեմ, *էջի va.* to fan; *S.* Հոսեմ.

Երնեակ *S.* Երանի.

Երնչակ, -ջան, -ջնակ, *ի s. bot.* thistle (eryngium); *Երնջնակի տակ, bot.* gentian; *S.* Բոգ.

Երնիկ, *չիկ s.* sausage.

Երուխ *s.* flock of cotton.

Երուշ *s.* wild beasts.

Երջանիկ, *նկաց a.* happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky; - *լինիլ*, to be happy.

Երջանկաբար *ad.* happily.

Երջանկալարմ *a.* of a happy family.

Երջանկահրճ *a.* happy, blessed, holy, pious, angelical. [to be fortunate.

Երջանկանամ, *ացայ vn.* to prosper, **Երջանկաւետ** *a.* very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ *a.* very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն *s.* happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երբ *s.* cariosity, cancer, rottenness, mouldiness.

Երբադարձ *a.* much agitated, stormy.

Երբակի *a. ad.* triple; trebly.

Երբեակ *a.* ternary, three; *s.* trey.

Երբորդ, **այ** *a. s. ad.* third; third part; thirdly.

Երբորդական *a.* ternary.

Երբորդեմ, **էջի** *va.* to treble, to triple, to repeat three times.

Երբորդութիւն *s.* Trinity; triplicity.

Երբօրեայ *S.* Երբօրեայ, Երեքօրեայ.

Երփն, **ի**, **փոշիք**, **փնից** *s.* colour, hue, dye; fashion, form.

Երփն երփն *a.* speckled, variegated, diversified with colours; *s.* diversity of colours; *ad.* in several colours or manners; - **Հարկանիլ**, **Հատանիլ**, to shine with many colours; - **Երանդօք**, of a thousand colours, party-coloured.

Երփնագէղ *a.* having good colours.

Երփնագոյն *a.* of many colours, variegated.

Երփնաներկ *a.* dyed of many colours.

Երփնափայլ *a.* having a shining colour.

Երփնեանդ *S.* Երփնագոյն.

Եւ or **և** *conj.* and; also, likewise; - ..., - ..., both ..., and; - **ոչ**, neither, no, nor; **ոչ մի** - **ոչ միւսն**, neither; neither one nor the other; - **երիտաւորք** - **ծեղք**, both young and old; - **այն** *ad.* et cætera, and so on; - **այն զի** - **այս զի**, the more so; - **արդ**, now, then; - **եւթ** *ad.* only, solely; - **եւս** *conj. ad.* also, more, over, still, moreover, likewise; - **զի**, - **քանզի**, since, because.

Եւթն *S.* Եւթն.

Եւջ *S.* Իււ.

Եւղագուն *s. phys.* æolopile.

Եւս *conj.* also, still, more; - **առաւել** *ad.* the more so; - **քան զ-**, more and more, instantly.

Եւրոպական *s.* European.

Եւրոպացի, **ցւոյ** *a. s.* European.

Եփ, **ոյ** *s.* cooking, dressing; **յարկանիլ**, to cook.

Եփեմ, **էջի** *va.* to cook, to dress, to do; - **ի փռան**, to bake; - **ի տապակի**, to fry; - **ի կասկարայի**, to broil.

Եփենէ or **Փենէ** *s.* ossifrage.

Եփիլ, **Եփող** *s.* cook.

Եփոյ, **ից**, **Եփոց**, **այ** *s.* cooked meat; cooling draught, decoction.

Եփուկ *s.* fusion of bronze.

Եփումն *S.* Եփ; - **մետաղաց**, **ապակայ**, annealing of metals or glass.

Եփում *s.* ephod.

Երինէխ *s.* remora.

Երինոս *s.* sea-hedgehog, sea-urchin.

Եւթանասնամեայ, - **մեան** *a.* seventy years old.

Եւթանասնեակ, **էկաց** *s.* seventy.

Եւթանասնեկի, - **էկին** *a.* seventy; *ad.* seventy times.

Եւթանասնեմի *a.* seventy years old.

Եւթանասներորդ, **այ** *a.* seventy; - **կիրակէ**, Septuagesima Sunday.

Եւթանասուն, **սնից** *a.* seventy; - **ք**, the Septuagint.

Եւթանեքեան, - **քին**, **Եւթնեքեան**, - **նեքին**, **նեցունց** *s. a.* all the seven.

Եւթն, **թան**, **թին**, **թանք**, **թանց** *a.* seven; - **անգամ**, - times, many times.

Եւթնագլուխ, - **գլխի** *a.* seven-headed.

Եւթնաթիւ *a.* septenary, that consists of seven numbers or letters.

Եւթնալոյս *a.* that has seven lights.

Եւթնածին *a.* that has engendered seven times. [times.]

Եւթնակի *a. ad.* septenary; seven

Եւթնակողմեան *a. s.* heptagon.

Եւթնալի *a. s.* heptachord.

Եւթնաճրագ *a.* of seven candles or lights (chandelier).

Եւթնամեայ, - **միան** *a.* septennial, seven years old.

Եւթնամսեայ *u.* of seven months.

Եւթնանկիւն *a. s.* heptagon.

Եւթնանշոյլ *S.* Եւթնալոյս.

Եւթնաջահեան *u.* of seven branches (chandelier).

Եւթնաստեղեան *a.* having seven branches or columns; of seven stars.

Եւթնաստեղն *S.* Եւթնաջահեան.

Եւթնարփեան, - **փենի**, - **փի** *S.* Եւթնալոյս. [seven; week.]

Եւթնեակ, **էկաց** *a. s.* septenary,

Եւթնեկին *ad.* seven times.

Եւթնեմեան *a.* seven years old.

Եւթներեակ, **էկաց** *u. s.* septenary; week. [week; seventhly.]

Եւթներորդ, **այ** *a. s. ad.* seventh;

Եւթներորդեմ, **էջի** *va.* to repeat seven times.

Եւթնեւտան, **սանց** *a.* seventeen.

Եւթնեքեան, - **քին** *S.* Եւթնանեքեան.

Եւթնհազարեակ, - **րեան** *a.* of seven thousand years.

Եւթնուտանամեայ, - **ամի** *a.* of seventeen years.

Եօթնուստաններորդ, այս *a.* seven-
teenth. [times as many.

Եօթնպատիկ *a.* ad. sevenfold, seven

Եօթնպարսպան *a.* having seven
walls.

Եօթնօրեայ, բէկ *a.* of seven days.

Չ

Չ (zā) զա *s.* the sixth letter of the
alphabet and the fourth of the conso-
nants; չ, չի, six; sixth.

It is sometimes changed for, or con-
founded with the letter ս: զգեստ,
սգեստ; զբողիւ, սբողիւ; զգալ, սգալ.

- *art.* that marks the accusative:

սիրել զԱստուած, to love God; տեսա-
նել զարեգակն, to see the sun; ուտել
զհաց, to eat bread. This article is
sometimes understood, for example:

մնայի՛ զի բերցէ խաղող, եւ եբեր փուշ
(instead of զխաղող, ՝ զփուշ). - It is
often repeated: որք միշտ փրփրեն զեւ-
րեանց զանձանց զամօթ (instead of զա-
մօթ անձանց իւրեանց). - It often
changes its place: ետուն նմա գիրս
զնայեայ (usually զգիրս նայեայ).

- It marks the narrative or sixth
case, *on, of, for*: երթալ զոսկւոյ, to go
and fetch gold, or in order to bring
gold; առաքել զջրոյ, to send in order
to bring water; խօսել զմանեւ, to speak
of him.

- It marks the eighth case, *round,*
about, on, above: արկանել զնովաւ, to
put on him; ածել զբոցով, to pass
above the flame, to singe; անցուցանել
զամենեքումբ, to surpass, to sur-
mount, to excel more than all.

- augmentative letter: գրգռել,
զգրգռել; եղծանել, զեղծանել; անցա-
նել, զանցանել.

Չաղիւր, զրաց or բէկ *a.* ugly, deform-
ed, slovenly; dirty, filthy, indecent,
impure, lewd, obscene.

Չաղբարան *a.* obscene in words or
language.

Չաղբարանեմ, եջի *vn.* to discourse
obscenity, to hold filthy language.

Չաղբարանութիւն *s.* coarse expres-
sions or language, obscene words.

Չաղբարեան *a.* unchaste, lascivious,
obscene in words.

Չաղբագործ, այս *a.* unchaste, lasciv-
ious, obscene; luxurious, dissolute.

Չաղբագործեմ, եջի *va.* to be lewd,
dissolute.

Չաղբագործութիւն *s.* lewdness, turpi-
tude in actions.

Չաղբադէմ *a.* nasty-looking, ugly.

Չաղբաթորմի *a.* nasty, ugly, impure.

Չաղբաթ, -ից *S.* Չաղբիւր.

Չաղբաուր *a.* that wounds chaste
ears, obscene.

Չաղբախոս *S.* Չաղբարան.

Չաղբահոս, etc. *S.* Գարշահոս, etc.

Չաղբաձայն *a.* having a bad voice;
of perverse doctrine.

Չաղբանամ, աջայ *vn.* to loathe, to
nauseate; *S.* Աղբեղանամ.

Չաղբաւեր *S.* Չաղբագործ.

Չաղբաւոր, -տեսակ, -տեսիկ *a.* nasty-
looking, ugly, deformed, unpleasant
to the sight.

Չաղբացուցանեմ, ուշի *va.* to disfi-
gure, to make ugly or dirty, to soil.

Չաղբիմ *S.* Չաղբանամ.

Չաղբոտի, ոււոյ, տեսայ *a.* dirty,
ugly, impure; *s.* idol.

Չաղբութիւն *s.* ugliness, filth, act of
growing ugly; deformity, uncleanness;
impurity, dirtiness, nastiness, foulness,
lewdness.

Չածած *a.* small, mean.

Չականեմ, եջի *va.* to look, to cast
eyes on some thing.

Չականիմ, եջայ *vn.* to be extremely
fond, to become excessively affection-
ate, to love with too much passion,
to bend one's whole soul to; to get
furious; - ի խաղա, ի զբոսանա, to give
one's self up to gambling, to pernicious
amusement; - զհինգ գեղարուեստից
to be devotedly fond of the fine arts.

Չահանդելի *a.* dreadful, ghastly,
frightful.

Չահանդիմ *S.* Երկնիմ.

Չահի հարկանիմ, հարայ *vn.* to dread,
to fear much; *S.* Ահ.

Չահովիմ, եջայ *vn.* to be suitable.

Չաղիւի աւնում *vn.* to grow weak.

Ձգգործական *a.* inconstant, unstable, not solid, slippery.

Ձգորդուն *S.* **Գլխուն**.

Ձամբիկ *s.* mare.

Ձամբիկ - բերդ, բղից, *այ* or *ոյ* *s.* basket; - *մի*, *a* - full; - *զգեստուց*, *արծոյ*, *պտղոյ*, *հացի*, clothes- -, work- -, - of fruit, bread- -.

Ձայրոյ *ad.* till to-morrow, to-morrow morning.

Ձայրագին *a.* passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; - - *գնաւ* *ad.* abruptly, turbulently, angrily.

Ձայրաշեղուցանեմ, *ուցի* *va.* to anger, to rouse the wrath or ire, to incense, to provoke, to exasperate, to drive to extremities.

Ձայրաշինմ, *հեցայ* *vn.* to be angry, to fire up, to feel wroth, to become incensed.

Ձայրաշուծիւն *S.* **Ձայրոյթ**.

Ձայրանամ, *ացայ* *vn.* to grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, vexed, exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Ձայրանք *s.* increase, irritation.

Ձայրացեալ *a.* irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Ձայրացիտ *այ* *a.* hasty, passionate, fiery, wrathful.

Ձայրացուծիւն, *ցուկք*, *ցունի* *s.* anger, indignation; passion.

Ձայրացուցանեմ, *ուցի* *va.* to irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettles, to affront, to provoke.

Ձայրոյթ *s.* flight, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt; *առ* - , in despite of.

Ձայրուկք, *ուսն*, *ուցք* *S.* **Ձայրոյթ**. **Ձանդան**, *ից* *a.* diverse, different, various, distinct.

Ձանդանակ *S.* **Ձանաղան**, *ուսն* *s.*

Ձանաղանեալ *a.* variegated.

Ձանաղանեմ, *եցի* *va.* to distinguish, to diversify, to discern, to vary.

Ձանաղանեմ, *եցայ* *vn.* to signalize one's self (by), to excel, to surpass.

Ձանաղանութիւն, *նունի* *s.* distinction; difference; diversity, variety.

Ձանալութ *S.* **Ընձուղա**.

Ձանակ *s.* piece, bit.

Ձանալ *s.* *ast.* dragon's tail.

Ձանգակ, *այ* *s.* bell; clock bell; hand bell, small bell hung on the neck of cattle; - *էլեքտրական*, electric chimes; - *բուսոյ*, bell-glass; - *կանթեղի*, lamp-glass, glass-globe, glass-shade; *գանգիւն* - *ի*, stroke of a bell; *ձուլիչ* - *այ*, bell-founder; *լուսն* - *ի*, bell-rope, bell-pull; - *հարկանել*, to ring the bell; - *վանն ննջեցելոյ*, to toll for the dead; *հնէին* - *ք* *պատարագի*, the bells were ringing for church. [of a bell.

Ձանգակադան *a.* *ad.* at the ringing

Ձանգակածաղիկ *s.* *bot.* bell-flower.

Ձանգակահար *a.* *s.* bell-ringer, ringer.

Ձանգակաձեւ *a.* bell-fashioned, bell shaped.

Ձանգականի *s.* *pl.* the bells.

Ձանգակատուն *s.* steeple, bell-tower, belfry; *էլանել* *ի* - , to go up on the -.

Ձանգակեմ, *եցի* *vn.* to adorn with little horse-bells.

Ձանգակիկ *s.* little bell, hand-bell; *bot.* hare-bell, blue-bell.

Ձանգանեմ, *գի*, **Ձանգեմ**, *եցի* *va.* to knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix; - *իւղով*, to butter.

Ձանգիկ *s.* uvula, epiglottis; *chem.* receiver.

Ձանգիտող *S.* **Ձանգիտող**.

Ձանգիտանամ *S.* **Ձանգիտեմ**.

Ձանգիտանք *s.* fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Ձանգիտեմ, *եցի* *vn.* to fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Ձանգիտեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Ձանգիտութիւն, *ուսն* *S.* **Ձանգիտանք**.

Ձանգիտող *a.* timid, fearful, afraid.

Ձանգուած, *ոյ* *s.* dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Ձանգուածիկ *s.* particle.

Ձանգիկ, *զկաց* *s.* *a.* follower of Zoroaster; manichean; - *աղանգ*, manicheism.

Ձանխլարար *S.* **Ձանխուլ** *ad.*

Ձանխլանամ, *ացայ* *vn.* to hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Ձանխլանք *S.* **Ձանխլութիւն**.

Ձանխլացուցանեմ, *ուցի* *va.* to hide, to conceal.

Ձանխլութիւն *s.* state of a thing hidden, secret, concealment, hiding.

Ձանխուլ *a.* hidden, secret; *ad.* secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known; *s.* hiding-

place, lurking-place; - *խնդրա սարգել*, to creep, to slip, to steal stealthily.

Ջանկ *S. Ջանգակ*.

Ջանկապան, *այ* *s.* stocking, hose.

Ջանկիկ *s.* uvula.

Ջանց *s.* passage, transition; - *առնել*, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail; - *լինել*, to be wanting, to fail; - *առնուլ*, to flee, to run away.

Ջանցանիւմ, *զանցի* *vn.* to pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail; *S. Անցանեմ*; - *զհասակաւ*, *ծերութեամբ*, to grow old; - *զարմաբ*, *զամուսնութեմ*, to be unfaithful to the husband's or marriage bed.

Ջանցառու, *այ* *a.* negligent, careless; indolent, sluggish.

Ջանցառութիւն *s.* omission, negligence, carelessness.

Ջանցումն *S. Օրինազանցութիւն*.

Ջանցուցանեմ, *ուցի* *va.* to pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make to sin; *անցուցանել* -, to excel, to exceed.

Ջաշացու, *այ* *s.* blind, sightless, eyeless.

Ջառածանեմ or *ծիմ*, *ծի*, *Ջառածանիմ*, or *ծիմ*, *ծայ* *vn.* to avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert; *ի տխուր խորհուրդս* -, to have the spleen or blue-devils; *յախսս իւր* -, to give a loose to one's passions; *զանձամբ* -, to come to one's self again, to recover one's self.

Ջառածանք, *Ջառածումն* *s.* wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Ջառածեալ *a.* averted, scattered.

Ջառամ, *այ* *a.* decrepit, broken down, crazy. [or extremely old.

Ջառամանամ, *այցայ* *vn.* to be decrepit

Ջառամացեալ, *Ջառամեալ* *S. Ջառամ*.

Ջառամութիւն *s.* decrepitude, decrepit age.

Ջառանցանք *s.* delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage. [changed, past.

Ջառանցեալ *a.* delirious, fanatic;

Ջառանցեմ, *եցի* *vn.* to go astray; to dote, to rave, to muse.

Ջառանցութիւն *S. Ջառանցանք*.

Ջառանցուցանեմ, *ուցի* *va.* to turn aside, to mislead, to deceive; to make to rave.

Ջառաջաւոր *a.* precedent; first, chief; before, present.

Ջառաջաւորութիւն *s.* proposal; *Հայ - թեան*, show-bread. [sence of.

Ջառաջեալ, *թեք* *ad.* before, in pre-

Ջառաջեմ *S. Յառաջեմ*.

Ջառաջին *a.* first, chief, principal; - *ն* or - *ան* *ad.* first, at first, at first sight; originally.

Ջառ *ի թափ*, *ի* *a.* inclining, that bends, that goes stooping; *s.* slope, declivity, brow, side of a hill.

Ջառիկ *s.* arsenic; *tinsel; - *կարմրագոյն*, realgar, red arsenic, orpiment; - *սոկեգոյն*, orpiment.

Ջառիկակ *s.* arsenite. [senical.

Ջառիկական, - *կային* *a.* arsenic, ar-

Ջառիկաւոր *s.* arsenate. [ի թափ.

Ջառ *ի կող*, *Ջառ* *ի կողեալ* *S. Ջառ*

Ջառիկուկ *s.* arseniuret.

Ջառ *ի հեռ* *a.* flat, level.

Ջառնա *s.* orpiment.

Ջառ *ի վայր*, *ից* *s.* down-hill, slope, declivity, descent, brow, hill; *a.* sloping, inclining, down-hill.

Ջառ *ի վեր*, *ի* *s.* steepness, acclivity, up-hill, ascent, steep mountain; hillock, rising ground; *a.* steep, hilly, up-hill.

Ջառ *ի վերակ* *s.* knoll, little hill, ascent or acclivity.

Ջառնաւուխտ, *ի* *s.* satin; brocade.

Ջառքաշ, *Աբաշ* *s.* trailing gown, tail coat.

Ջառ *a.* isolated, separate; *ad.* apart, aside; *pr.* except; - *ի* -, different, various; *ad.* diversely. [disjoined.

Ջառական *a.* disjunctive; separate, *Ջառանամ*, *այցայ* *vn.* to be separated, disjoined.

Ջառանեմ, *զառի*, *Ջառեմ*, *եցի* *va.* to separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Ջառանիմ, *այց*, *Ջառիմ* *vn.* to separate; to retire.

Ջառիկ, *սկի* *s.* Easter; - *Հրէից*, the Passover; *գառն զառիկի*, paschal lamb; *ի թումն զառիկի*, - - eve.

Ջառիկածաղիկ *s.* bot. Easter-daisy.

Ջառիկական *a.* paschal; *ընդունել զՀաղորդութիւն*, to receive the Sacrament at Easter.

Ջառիկաշաբաթ, *ու* *s.* holy-week, Passion-week.

Ջանուհ, զսաայ *vn.* to part, to retire. [distinction.

Ջատուծիւն, **Ջատուան** *s.* separation, **Ջատուցանեմ**, **ուցի** *va.* to separate; to divide; to distinguish, to discern: to consecrate, to offer.

Ջատուցեալ *a.* insulated, separate: offered: excommunicated; *s.* offering: excommunication; **-բ**, suburb, farm.

Ջատուցումն *s.* insulation.

Ջաշիմ, **տեայ** *S.* **Ջանուհ**.

Ջարմուր *a.* violent; dense, thick; *s.* impetuosity; density.

Ջարդանամ, **ացոյ** *vn.* to grow, to increase, to improve, to profit; **-ի** **մատուծեամբ** *եւ* **Հասակաւ**, to increase in wisdom and stature.

Ջարդանք *s.* bombast, pompous nonsense.

Ջարդացումն *s.* profit, progress.

Ջարդացուցանեմ, **ուցի** *va.* to increase, to promote.

Ջարդուն *a.* adult, of age.

Ջարդ, **ուց** *s.* ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, clothes, fringe, decoration; dress, toilette; attire; **- or -բ** **երկինց**, the stars; **առնուլ զ-** **զանձամբ**, **- առնուլ**, to adorn one's self; **ի զէն եւ ի - վառել**, to arm one's self, to fly to arms.

Ջարդագեղ *a.* embellished, adorned, beautified.

Ջարդագիր *s.* ornamentor, ornamentist: ornamental letter.

Ջարդագրութիւն *s.* ornamenting, ornamentation.

Ջարդախօս *a.* who speaks with politeness or embellishments; bragger.

Ջարդակից *a.* uniform in ornaments.

Ջարդանկար, **Ջարդանք** *s.* ornament.

Ջարդասէր *a.* that loves ornaments, that decks him or herself; dandy, coxcomb, coquettish.

Ջարդասիրութիւն *s.* love of dress; affectation in dress; coquettishness, coquetry.

Ջարդար, **Ջարդարանք** *S.* **Ջարդ**, **զանձանք**.

Ջարդարեմ, **եցի** *va.* to adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate; to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff; **- զչլուին**, to dress or tire the head; **-իմ** *vn.* to adorn or bedeck one's self; **յարեաւ զարդարեցաւ զարդաւ** *իւրով ըստ զարդու կանանց*, she

arose and arrayed herself in all her woman's attire; **- փեարովք սիրամարդի**, to deck one's self in borrowed feathers.

Ջարդարեցուցանեմ *S.* **Ջարդարեմ**.

Ջարդարիչ *s.* decorator; *a.* adorning.

Ջարդարկոս *S.* **Ջարդասէր**.

Ջարդարուած, **ոց** *s.* ornament.

Ջարդարուն *a.* ornamented, polished, spruce, smart. [rich.

Ջարդափայլ *a.* splendid, magnificent,

Ջարդափայլեմ, **իմ** *va.* to adorn pompously; to be richly embellished, to be splendid.

Ջարդեր, **երբ** *s. pl.* ornaments.

Ջարդի, **Ջարդիս** *a.* recent, new; *S.* **Արդի**; **-ս** *ad.* at present, presently, now.

Ջարդուն *S.* **Ջարդարուն**.

Ջարթիմ *S.* **Ջարթնում**.

Ջարթխում *a.* awakened after a debauch, drowsy, heavy; *turk.* **մահմուր**.

Ջարթնական *S.* **Արթնական**.

Ջարթնանամ *S.* **Արթնանամ**.

Ջարթնում, **թեայ** *vn.* to awake, to rise; to be sensible of; **- յանկարծ ի քնոյ**, **- ընդոստ**, to wake up with a start; to start out of one's sleep.

Ջարթումն *s.* awaking, waking; *ի զարթման Հարկանիւր*, **լինել**, to wake up, to sit up; *ի զարթմնի* *ad.* wakefully.

Ջարթուն *S.* **Արթուն**.

Ջարթուցանեմ, **ուցի** *va.* to awake, to raise; to move, to incite, to reanimate, to sharpen, to revive; **- յանկարծ (ի քնոյ)**, to startle out of one's sleep; **- զաչս ուրուք**, to open one's eyes; to comprehend, to become aware of; **- զսիրտժակ**, to make one's mouth water; *S.* **Ախորժակ**.

***Ջարթուցիկ** *s.* time of awaking, alarm-clock or watch, alarum.

Ջարթուցիչ *s.* *S.* **Ջարթուցիկ**; *a.* awakening, who awakens or arouses; who excites or animates.

Ջարթուցումն *s.* the awaking.

Ջարթիմ *S.* **Ջարթնում**.

Ջարկ, **այ** *s.* impulse, motive: pulse, basilic vein; *mus.* time; **- բազկի**, pulsation, beating of the pulse; *S.* **Երակ**, **Ջարկուած**.

Ջարկած *S.* **Ջարկուած**.

Ջարկանեմ, **կի** *va.* to beat down, to beat, strike, to knock, to thump; **- զքեռնի**, to beat down, to throw on the ground, to strike down; **- զչլուին**

զորմով. to strike one's head against the wall; - որդամբբ, to breed worms (in the members).

Ջարկանիմ, կայ *vn.* to hit, to strike; - զգեսնի *S.* Գետին; - նաւուն ի վէնն, to collide, to strike against a rock.

Ջարկուած, Ջարկումն *s.* percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Ջարկուցանեմ *S.* Ջարկանեմ. Ջարհուրագին *a.* astonishing; frightful, horrible.

Ջարհուրական *a.* dreadful; timid. Ջարհուրանք *s.* *pl.* horror, terror, fright, fear, agony, trouble; ի զարհուրանայ դիշերոյ, because of fear in the night.

Ջարհուրելի *a.* hideous, dreadful, formidable; horrible, execrable.

Ջարհուրեմ, եցի, Ջարհուրեցուցանեմ, ուցի *va.* to astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Ջարհուրեցուցիլ *S.* Ջարհուրելի. Ջարհուրիմ, եցայ *vn.* to be frightened, terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed; to be confounded.

Ջարհուրումն *S.* Ջարհուրանք; լինել ի զարհուրման *S.* Ջարհուրիմ; - ամէլ, *S.* Ջարհուրեցուցանել.

Ջարմ, ից *s.* family, house, blood, race, stock, line; nation.

Ջարմանաղէլ *a.* charming, very fine, genteel.

Ջարմանագործ, աջ *a.* charming, admirable; wonder-working; -բ, *s.* miracles, wonders, prodigies.

Ջարմանագործեմ, եցի *va.* to do admirably; to perform miracles or wonders.

Ջարմանագործութիւն *s.* wonderful action; miracle.

Ջարմանագրեմ, եցի *va.* to write admirably, or wonders.

Ջարմանապան, - զանեալ *a.* in several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Ջարմանազանութիւն *s.* variety or admirable beauty, magnificence.

Ջարմանալի *a.* admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitching, incredible, extraordinary, excellent; -բ *s.* wonder; miracle; admiration; -բ ամուլ զոբ, to be astonished.

Ջարմանակերտ *a.* admirably made, magnificent, charming.

Ջարմանահրաշ, -աքան *a.* wonderful, surprising.

Ջարմանամ, աջայ *vn.* to admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Ջարմանաւոր *S.* Ջարմանալի. Ջարմանուհի *af.* charming, admirable, excellent.

Ջարմանք *S.* Ջարմացումն; wonder, miracle; *S.* Ջարմ; զարմանալ -ս, -ս ամենել or համարիլ. ընդ -ս գալ, to be astonished or amazed, to be struck with admiration, to wonder, to marvel; ի -ս ամէլ, կրթել, կացուցանել, to astonish, to amaze; ի -ս ըմբռնել, to strike with amazement; որպիսի - կալան զիս մինչ... what was my surprise when...; - կալան զամենեկին, they were all amazed; զինչ - իցեն, what is there astonishing in that? - են, it is wonderful, strange, surprising; չեն ինչ - , ոչինչ են -, there is nothing wonderful in that; no wonder, no marvel.

Ջարմացական *a.* of admiration; - նան ('), a note of - (!).

Ջարմացումն *s.* admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; ecstasy; wonder; ի զարմացման լինել, to be wrapped in wonder; ի - գալ, to be in raptures; - էառ զիս, I was struck with wonder, I was surprised; զարմացաւ Խաչակ - մեծ յոյժ, Isaac wondered exceedingly; զարմացայ տեսեալ զնա - մեծ, I wondered with great admiration.

Ջարմացուցանեմ, ուցի *va.* to astonish, to surprise, to be seized with admiration. [ing.]

Ջարմացուցիլ *a.* surprising, astonishing. Ջարտուղեցուցանեմ, ուցի *va.* to mislead, to lead astray, to turn, to take a person out of his way.

Ջարտուղի *a.* misled, led astray: anomalous, heteroclitical; - գնալ, ընթանալ, անկանիլ *S.* Ջարտուղիմ; - հանել, to seduce, to pervert.

Ջարտուղիմ, եցայ *vn.* to be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Ջարտուղումն *s.* going astray, wandering, deviation, digression; *ast.* anomaly; - աստեղաց, aberration.

Ջարշ, ի *s.* *bot.* germander.

Ջւււակ, աջ *s.* child, son, blood, infant; descendants, descent, generation, posterity. [forth children.

Ջաւակադործեմ, եցի *va.* to bring **Ջաւակասերութիւն** *s.* act of propagating, generation, production. [dren.

Ջաւակասեր *a.* that loves his child. **Ջաւէշ**, էջ *s.* joke, jest; farce.

Ջաւէշարար *S.* Կատակերգու.

Ջաւան *S.* Ճօշ.

Ջափրան *s.* saffron; *S.* Քրքում.

Ջազական *a.* occupied, busy.

Ջազանք *s.* intrigue, affair, traffic; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Ջազասեր *a.* intriguing, that meddles with many intrigues; fond of play or trifles (child).

Ջազեմ, եցի, **Ջազեցուցանեմ**, ուցի *va.* to intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Ջազեմ, եցայ, **Ջազեում**, դեցայ *vn.* to be occupied or busy, employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Ջազդոտ, **Ջազդոտ** *a.* very occupied, busy, engaged.

Ջազութիւն, **Ջազութիւն** *s.* occupation; distraction.

Ջառանամ, ապայ, **Ջառանիմ**, ապ *S.* **Ջառնում**, to take some relaxation, to unbend one's mind.

Ջառանք *s.* diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, sport, amusement, toy; occupation, distraction, care; pleasure; trouble, agitation, flutter of spirit; water, torrent, the ebb and flow; - **ծովու**, waves, fluctuation, storm; - **ջրոց**, watering places, well watered pleasure-grounds or gardens, lake scenery; - **բարձանց**, irrigated uplands; - **հովտաց**, pleasant valleys; - **աւաց**, proud or haughty glance.

Ջառասեր *a.* that loves amusement or pleasures. [or pleasure.

Ջառասիրութիւն *s.* love of diversions **Ջառացուցանեմ**, **Ջառեցուցանեմ** *S.* **Ջառուցանեմ**.

Ջառնում, **գրօսայ** *vn.* to divert one's self, to make merry, to relax one's self, to unbend one's mind, to take some diversion, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; - (**մտաց յազօթս**), to be dissipated, to get heedless.

Ջառումն *s.* diversion, sport, pastime. **Ջառուցանեմ**, ուցի *va.* to divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Ջառեցուցիչ, **Ջառուցիկ**, **Ջառուցիչ** *a.* entertaining, amusing, diverting.

Ջաշապէս *ad.* sensibly; sensually; materially; openly.

Ջաշի *a.* sensible, perceptible, palpable; -բ, the senses; intellectual faculties; **ընդ -ս աշնուլ**, to abandon one's self to passions; - *ad.* really, truly.

Ջածիմ, ծայ, **Ջածնում**, ծայ *vn.* to be infected; to fly into a passion: to clothe, or to dress one's self.

Ջածումն *s.* infection; sensibility: act of dressing.

Ջաւմ, աշի *una.* to feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know; to scent; - **յառաջդոյն**, to foresee; **անձին -**, - **խեղաց**, **մտաց**, to come to one's senses, to recover one's wits. [ly.

Ջաշաբար *ad.* sensibly; intellectual. **Ջաշադիրկ** *a.* that has lost all sensation or sentiment, insensible.

Ջաշական *a.* sensitive; sensible; sensual; discreet, vigilant; -բ, the sensible things; the beasts, brutes; the senses.

Ջաշականութիւն *s.* sensuality; sensation; sensibility. [te.

Ջաշակից լինիմ *vn.* to be compassionate. **Ջաշապէս** *ad.* sensibly.

Ջաշասեր *a.* sensual, carnal.

Ջաշասիրութիւն *s.* sensuality.

Ջաշարան, աջ *s.* the five senses or wits, senses, sensorium, seat of sense; *a.* sensible; - **երկադիտակ** or **հայեւեաց**, the eyes; - **հանձարոյ**, **մտաց**, **իմաստից**, intellect, mind, understanding; - **սրտի**, the heart. [intellective.

Ջաշաւոր *a.* sensible; rational, **Ջաշին** *a.* sensitive; sensible.

Ջաշութիւն *s.* sensation; sense; reason, understanding; ի - **գալ**, to recover, to recover one's senses; **ընդ -[թեամբ անկանել**, to come under the senses; to stand to reason; - **առնել**, **առլ**, **բերել** ի - , to inform, to advise; - **առնուլ**, ի - **[թեան լինել**, to perceive, to be sensible of; -բ, the senses.

Ջաշուն *a.* sensitive, that has the faculty of feeling; lively, brisk; witty, intelligent, judicious; -բ, the senses.

Ջաշունական *a.* sensual, carnal.

Զգայր, *ից* s. belch, eructation, rising (of the stomach).

Զգայրեմ, *եցի*, **Զգայրիմ**, *եցայ* *սոս*. to eruct, to belch; to vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath; - or *զգաւիմ աղտեղութեամբ պղծութեան*, to soil, to dirty, to daub one's self, to cast one's self in the mire.

Զգայրութիւն, **Զգայրումն** s. belch, eructation; vomiting; eruption; - *արձակել*, to eruct, to belch.

Զգաստ, *ից* a. vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest; - *առնել*, to warn, to admonish; to apprise of, to give notice; - *լինել*, to perceive.

Զգաստանամ, *ացայ* *սո*. to awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct, to disabuse, to undeceive one's self, to recover one's wits.

Զգաստասեր a. sober, honest, moderate; philosopher.

Զգաստասիրութիւն s. sobriety; philosophy.

Զգաստացուցանեմ, *ուցի* *սո*. to awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to teach wisdom.

Զգաստութիւն s. recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, chastity; watchfulness, watching; - *թեամբ* *ad*. soberly; - *ի կերակուրս*, abstemiousness; - *մըւաց*, readiness of wit, presence of mind; *զանաւ*, *զաւ* *ի* -, to recover one's self, or one's wits, to come to one's self again; to be cured (of), weaned (from); *ածել* *ի* - **Տ. Զգաստացուցանեմ**.

Զգաստուն, *անոց* **Տ. Զգաստ**. [vice.

Զգացումն s. sensation, feeling; ad-

Զգացուցանեմ, *ուցի* *սո*. to warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

Զգեւի a. wearable.

Զգեւիք s. pl. clothes, garments.

Զգեւում, *գեցայ* *սոս*. to clothe, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes; - *հանգերձ ուրախութեան*, to put on garments of gladness; *մի զգեցցի այր զգեստ կանայի*, man shall not put on the garments of woman; *բարւոյ զգեւում*, he dresses

well, with taste; *մարմին* -, to incarnate, to take on himself human nature; - *զարգարութիւն*, to clothe one's self with justice; to do good works; *գոռու պատիւ* -, to clothe one's self with glory and honour; *զորութիւն* -, to clothe one's self with strength, to gather strength; - *զգասկեր ուրուք*, to assume the appearance of another person, to resemble.

Զգեւ հանեմ, **Զգեւեմ** **Տ. Զգայրեմ**.

Զգեստ, *ուց*, *ից* s. dress, robe, garment, clothes; - *յօրինել ումք*, to dress, to make a dress for one; - *ամենօրեայ*, every day clothes; - *հարսանեաց*, wedding garb; - *այրութեան*, widow's weeds; *սեւաւք*, dress coat; *պաշտօնական* -, regimentals; *հասարակաց* - *ուք*, in plain or private clothes; - *աւազանի*, baptismal grace; *ծառայական* -, towel, napkin; - *ոտին*, boot, shoe; *մերկ* *ի* - *ուց*, undressed, disrobed, naked; *զարան* - *ուց*, clothes-press; **Տ. Հանգերձ**, **Զեւ**, **Պատմութեան**, **Սեւ**, etc. [manteau.

Զգեստակաւ, *ի* s. clothes-peg; port-
Զգեստապարզ a. clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

Զգեստասիրութիւն **Տ. Սեւմասութիւն**.
Զգեստասեր, *սիրաց* a. loving to array one's self in finery.

Զգեստասիրութիւն s. love of fine clothes, of dressingshowily, dandyism.

Զգեստաւորեմ, *եցի*, **Զգեստաւորեցուցանեմ** **Տ. Զգեցուցանեմ**.

Զգեստաւորիմ, *րեցայ* **Տ. Զգեւում**.

Զգեստիկ s. bad dress; little coat, small garment.

Զգեւեմ, *եցի* *սո*. to fling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn; *զգեանեաց զմա գեւի* *ի միջի անդ*, the devil had thrown him in the midst.

Զգեցութիւն, **Զգեցումն** s. dressing or robing one's self; *մարմնոյ զգեցմամբ*, clothing himself in flesh.

Զգեցուցանեմ, *ուցի* *սո*. to clothe, to dress, to put a dress on any one; to furnish with clothes, to adorn; *եթէ զխոն* *ի վարի* *Աստուած այնպէս զգեցուցանէ*, if God so clothe the grass of the field.

Զգեցուցիւ a. that robes or dresses.
Զգլխեմ գինով *vm*. to inebriate, to

get tipsy; to fly to the head as wine does.

Զնամ, *այլ տ.* to walk, to take a walk, a turn, to walk out; - *ի վերայ սահեաց*, *ի բուրասանի*, to walk upon the roofs, in the garden; - *ընդ եզր ծովուն*, to wander along the sea shore.

Զգրշ, *գրուշից* *a.* sly, circumspect, considerate, guarded, wary; sure, safe, secure; - *լինել կալ* *S.* **Զգուշանամ**; *ի ցուշի առնել* *S.* **Զգուշացուցանեմ**; - *վար*, place of safety.

Զգուշաբար *ad.* silly, cautiously, prudently.

Զգուշագոյն *a.* very or more circumspect, very strict, rigorous; more sure; - *առնիցեք զորդին իսրայելի ի պիտութեանց նոցա*, you shall cause the children of Israel to avoid their uncleanness.

Զգուշի *a.* hurtful, to be abstained from or avoided; important, imposing, considerable; cautious, circumspect; certain, secure, sure.

Զգուշիկ *a.* that renders cautious; that announces, warns.

Զգուշական *a.* hurtful; to be avoided; *S.* **Զգուշաւոր**; sober, moderate; - *կենաց, կեանք*, ascetic life.

Զգուշայեաց *a.* cautious, circumspect; smart, open-eyed.

Զգուշանամ, *այլ տ.* to take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust; to evade, to fly, to keep, to stand out of the way; to manage with economy; to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain; - *անձին*, to take care of one's self, to be on one's guard; - *յաւառ*, to await the future; - *պահել*, - *ի կերակոց*, to fast; to diet; - *զոռս ուրաք* *ի փայտի*, to put in irons, to lay by the heels; - *ի կառաց*, to get out of the way.

Զգուշիք *S.* **Զգուշութիւն**.

Զգուշապէս *S.* **Զգուշաբար**.

Զգուշացող *a.* cautious, wary, circumspect, prudent; *ոչ* -, inconsiderate, unwary, negligent.

Զգուշացուցանեմ, *ուշի տ.* to precaution; to forewarn, to preserve; - *զերան իւր*, to guard one's tongue, to keep the tongue between the teeth.

Զգուշացուցիւ *a.* preservative.

Զգուշաւոր, *այլ a.* provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politic; sober, moderate; wary, mature.

Զգուշեաւ *ad.* with circumspection, sily; strictly, punctually.

Զգուշողական *a.* that conserves or keeps in safe custody.

Զգուշութիւն *s.* sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety; *գնել ի - թէ*, to heed, to assure; *գնել ծովուն* -, to set a bar to the sea, to put a dyke; - *տալ*, to prohibit, to forbid; - *ի կերակոց*, diet, regime; *յաւառստեա* -, foresight; - *եղեալնմա զոր նայն խոկայր*, he having divined his thoughts; - *թեմաք* *ad.* *S.* **Զգուշաբար**.

Զգրդռեմ, *եցի տ.* to provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Զգրդռիմ, *եցայ տ.* to grow angry, to become incensed, provoked, exasperated, to chafe at.

Զգոն, *ից* *a.* wise, learned, skilful; sober, discreet, prudent; tame, familiar, gentle.

Զգոնաբարոյ, **Զգոնափա** *a.* good, well-behaved, peaceful, quiet, affable, courteous. [to grow familiar.

Զգոնանամ, *այցայ տ.* to become wise;

Զգոնացուցանեմ, *ուշի տ.* to render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Զգոնութիւն *s.* wisdom, maturity, good sense, good judgment; mildness, gentleness, benignity, affability; -, **Գիրք - թէ**, the Book of Wisdom and the Proverbs of Solomon; *սկիզբն - թեան երկիւղ Տեառն*, the fear of the Lord is the beginning of wisdom.

Զեան *s.* damage, loss, prejudice; - *առնել*, to damage, to injure.

Զեւանեմ, *զեւի տ.* to go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Զեւ, etc. *S.* **Զեղեւ**, etc.

Զեկ *s.* advice, news.

Զեկուցանեմ, *ուշի տ.* to warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform; - *կաւ*, to foretell.

Զեկուցիւ *a.* s. declarative; declarer; *alg. arith.* exponent, index.

Ձեկուցումն *s.* declaration, notification, warning, advice.

Ձեղանիմ, զայ *vn.* to flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault; *S.* **Ձեղում**.

Ձեղի . *ից* *a.* intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled; slippery, lubricous, inconstant, voluble; frail, weak; *— ք են ճանապարհք նորա*, his ways are dissolute.

Ձեղագործութիւն *s.* licentiousness, luxury, wantonness.

Ձեղալից *a.* brimful, heaped up, overloaded.

Ձեղխանամ *S.* **Ձեղխիմ**.

Ձեղխանք *s. pl.* habitual debauch.

Ձեղխակեր *a.* debauched, lewd.

Ձեղխեմ, եջի, Ձեղխիմ, եջայ *vn.* to abandon one's self to luxury, excess, debauch, to be dissolute; to be intemperate, licentious, prodigal, extravagant; *— ի գինւոյ*, to drink hard, to gormandize; *լաւ մղորութեանն Բալամու զեղխեցան զհետ վարձուց*, they ran greedily after the error of Balaam for reward.

Ձեղխութիւն, Ձեղխումն *s.* intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, depravation, lust, licentiousness.

Ձեղծ . *ից* *a.* dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled; careless, neglected, indolent, sluggish; *s.* negligence, carelessness, inattention; *ad.* negligently.

Ձեղծագործ *a.* destroying, injurious; badly done, wicked. [*perverse.*]

Ձեղծամտեալ *a.* corrupted, spoiled,

Ձեղծանեմ, ծի, Ձեղծեմ, եջի, Ձեղծեցուցանեմ, ուցի *va.* to spoil, to ruin; to abuse, to deceive, to delude, to seduce, to beguile; to rob, to steal, to ravish; *զեղծեմ զգառաւորս (ընչիւք)*, to corrupt judges.

Ձեղծանիմ, ծայ, Ձեղծիմ, ծայ or *ծեցայ* *vn.* to be spoiled, ruined; to be abused, corrupted; to make a bad use of, to misuse; *— իշխանութեամբն*, to abuse one's power.

Ձեղծմտութի *s.* mental aberration, madness, folly.

Ձեղծութիւն *s.* corruption, depravation, debauchery; disorder.

Ձեղծուցանեմ *a.* fallacious, deceitful.

Ձեղծուցանեմ *S.* **Ձեղծանեմ**.

Ձեղուած *s.* plenty, abundance.

Ձեղում, զի *va.* to shed, to pour out, to spill; to fill up; *— ումեք, (յոք)* *զվարդապետութիւնն*, to preach redundantly, to be verbose; *բազում ծաղր զեղեալ հեղուլ*, to laugh immoderately; *զեղուին զնովա զամենայն ամբոին*, the people crowded around him.

Ձեղում, եղայ *vn.* *S.* **Ձեղանիմ**; *— խնդութեամբ*, to be filled with joy; *— ծովու*, to be at the flood; *— իմիք ի յուշոյ*, to slip one's memory, to forget; *— զմամբ*, to embrace, to clasp to one's bosom; *զեղաւ սիրտ նորա*, his heart swelled with emotion, overflowed, outpoured itself.

Ձեղումն *s.* affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption; *— խնդութեան*, transport, rapture; *— չնորհաց*, fullness or abundance of grace; *— սրտի*, overflowing, outpouring, effusion, largeness of heart; *— վտակաց*, overflowing or inundation.

Ձեղուն *a.* heaped, brimful, redundant; *ծածաղուն, շարժուն եւ* —, pressed down, shaken together and running over.

Ձեղուցանեմ, ուցի *va.* to heap, to overflow.

Ձեղական *a.* elliptical.

Ձեղեմ, եջի *va.* to restrain, to trench, to contract; to throw into the shade, to eclipse, to darken, to obscure, to cloud; *com.* to discount, to cash.

Ձեղումն *s.* ellipsis; *com.* discount; *— առնել*, to discount bills.

Ձեղծ. զղի *s.* regret, compunction, penitence; remorse; *a.* repentant, contrite; *— լինել մտաց ուրուք*, to scruple; to have qualms of conscience, to be smitten with remorse; *— լինել ումեք, — ապաշաւ անկանիլ ի միտ*, *զղի ունել զղք, ի — գալ, հարկանիլ, ի — ապաշաւանաց գալ, — ընդունել*, to repent, to afflict one's conscience; *ի — ամել, — բերել*, to cause to repent, to reform; *որպիսիք — կայքի զմեզ*, how we shall repent!

Ձեմեղ or *մուղ* *S.* **Ձետեղ**; *— պահել*, to place in safety.

Զեւեղեմ տ. to have pity or compassion; to free from danger.

Զեւ, Զեւագործութիւն *S. Զոհ*, etc. **Զեւածոյ, ից** *a.* sacrificed, immolated. **Զեւական** *S. Զեւիք*.

Զեւակար *a.* hurtful, pernicious. **Զեւանիմ, զեւայ տր.** to be sacrificed or immolated.

Զեւարան. այ *s.* shambles, slaughter-house; altar; the Cross, the Holy Rood.

Զեւարար *S. Զեւակար. Զեւելութիւն* *S. Զոհ.*

Զեւիթ *S. Գաղաթնակէտ. Զեւիթ, լեայ* *s.* victim, that is ready to be sacrificed; immolation.

Զեւում. եի *va.* to slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Զեւումն *s.* act of slaughtering; victim, sacrifice.

Զեւալութիւն *s.* tossing, tide, ebb and flow.

Զեւամ. *այի* or *այայ տ.* to creep; to swarm; to crawl; - *եւալ.* to burn, to be fervid; - *ցանկութեամբ*, to burn with concupiscence; *յամենայն զեւոնց որ զեւայցեն ի վերայ երկրի.* from all creeping things that creep upon the earth.

Զեւական *a.* creeping. **Զեւում տ.** to boil, to bubble up; to be inflamed, to be on fire.

Զեւումն *s.* crawling, creeping.

Զեւուն, ընայ *s.* reptile, creeping animal; aquatic insects; *a.* creeping, crawling.

Զեւուբէս *s.* arabian wolf, hyena.

Զեւեղ *s.* place, spot; *a.* placed, arranged; assured, firm; - *անուլ.* to place one's self, to put one's self, to stop, to stand still, to halt.

Զեւեղանամ, այայ տ. to be placed, established.

Զեւեղեմ. եցի, Զեւեղեցուցանեմ, ուցի *va.* to place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant, to install, to procure a situation or place for.

Զեւեղեմ, զեցայ տ. to place one's self, to install or settle or establish one's self; to find a situation, to obtain or find a place.

Զեւեղում, Զեւեղութիւն, Զեւեղումն *s.* placing, settlement, installation; disposition, arrangement, ordering.

Զեւալեղեղ անում *S. Արշաւեմ.*

Զերդ *S. Զերթ.*

Զերեամ *ad.* triennially, three years.

Զերթ *pr.* as, the same as, as well as, like.

Զերծ *a.* exempt, frank, free; safe, sure; *s.* deliverance, safety; - *անեւ.* *S. Զերծանեմ;* - *կալ. լինել.* to be secure from, sheltered from, exempt from; - *կացուցանել.* to shelter, to secure, to screen; to exempt, to free, to dispense from.

Զերծանեմ, ծի *va.* to take away, to carry off; to detach; to strip, to despoil, to rob.

Զերծանիմ, ծայ. Զերծիմ, Զերծում տ. to be freed, delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to run away, to detach one's self; to slip off, to slide away; - *յառողջութիւն,* to be cured; - *ի խաւարէ ի լոյս,* to pass from darkness to light; - *յամուանոյ,* to be widowed, deprived of one's husband.

Զերծում, ծի *va.* to dispossess, to strip, to carry away; to snatch, to deprave, to ravish, to pull off; - *տ.* to free one's self, to get rid of, to have recourse to, to escape to, to take refuge.

Զերծումն *s.* deliverance, liberation, freedom; stripping off, spoiling, divesting; - *եղից.* decease, death.

Զերծուցանեմ, ցի *va.* to deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out; - *ի մահու պարտեաց,* to relieve from capital punishment, from death.

Զերծուցիչ *a.* *s.* deliverer, rescuer.

***Զեւայ** *s.* square; - *երկաթի,* iron knee.

Զեւ *s.* Jupiter; *S. Արամազդ.*

Զեփիւռ, Զեփիւռոս, ից *s.* zephyr; *բազրբաւունչ* - , the gentle -s; *զովարար* - , refreshing breeze; *S. Էրան.*

Զղուանք *s. pl.* oppression, vexation, vexatious measures; nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination. [detestable, hateful.

Զղուելի *a.* disgusting, abominable,

Զղուեմ, եցի *va.* to disgust, to vex, to persecute, to importune; to revile, to abuse, to outrage.

Զղուիմ, լեցայ տ. to be disgusted,

tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Ձէն. զինուց or *ից* *s.* arm, weapon; armament, armour, munition, harness; *հին -ն*, woman, female; - *եւ զարդ.* armour, arming; - *ի ձեռին*, in arms; armed, arms in the hands; *զինու զօրութեամբ*, with arms; by main strength; - *ս կրել*, to carry, to bear arms; *ի - գնալ, ընթանալ, գառնալ, - առնուլ, զգեհուլ, ի վեր առնուլ, ի - վառիլ*, to fly to arms, to buckle on one's armour, to take up arms, to arm one's self; - *առնուլ ընդդէմ*, to bear arms against; *ի - վառել*, to put under arms; *ի բաց թողուլ զ-ս*, to lay down one's arms; *հրաման կրելոյ -ս*, license to shoot; *հրաթափ -ք (հրազէնք)*, fire arms, guns, muskets, rifles; *հատու -ք (սուսեր սուին)*, side arms, weapons, cutting, edge; *վառեալ ի - եւ ի զարդ.* armed from head to foot; *առաջին փորձ զինուց*, one's first passage in arms; *պոր զինու.* man at arms; *ազգ կիրթ ի հրահանգս զինուց*, a nation inured to war; *ի -! ի -! to arms! - ի վեր! - յառաջ! - ի վար!* carry, present, ground arms! *կազմ ի -! ready! - կաւէք, - առէք, - ի ձեռս!* support arms! *սպանանել զինուք*, to put to the sword; *եղանել ընդ -ս* *S.* *Ելանեմ; գուլ զինուց*, a truce; *սահմանք քաջաց -ն իւրեանց*, the arms of the brave decide the limits of their power.

Ձէնիկէց *a.* that abandons, throws away his arms, fugitive; - *փախստեայ գնալ*, to throw down one's arms and flee; - *լինել*, to lay down one's arms, to unarm, to surrender; - *առնել*, to unarm, to disarm.

Ձէնիկէցութիւն *s.* disarming.

Ձէնըստի *a.* splendidly armed, well mailed; - *ժողովել*, to reunite well-armed troops or persons.

Ձըմազ, Ձըմրիմ, Ձընգամ, Ձընգան *S.* *Ձըմազ.* etc.

Ձընկենում, *եցի va.* to throw, to thrust, to cast far from one; to drive away, to remove; - *զամեթ*, to throw off all sense of shame, to become immodest.

Ձթափ անցանեմ *S.* *Թափ անցանեմ.*

Ձի *conj.* for, because, in order that, to the end that; that; **զի** *ad.* what? what thing? why? for what reason? **զիկայ իմեւ քո,** what do you want, or

what do you want of me? **զի է զի.** what is the motive for which? why? what is it? why then? **զի է զի յարեաւ եկիք այսօր,** how happens it that you are returned before sun-down? **քեզ զի փոյժ է,** what does it matter to you? **զի է որդեակ,** what do you want my son? **զի int.** how! how much! **զի աւ գուլ ես.** how cruel you are! **զի բարի կամ զի վայելուչ,** how good and how pleasant!

Ձիարդ *ad.* how, of what sort, in what manner, according to; what? how? why? for what reason? *int.* how! how much! - **զժուարին է!** how difficult it is! - *ն, զ-ն s.* condition, quality, how, the why, the wherefore; **գիտել զ-ն ամենայնի,** to know the why and the wherefore of every thing.

Ձիարդեք *ad.* what? how? what is it? - **Պետրոսն եղեւ** - what has happened to Peter? [pleasure.

Ձիարդուպետ *ad.* at one's will or **Ձիգն** *s.* hammer-headed shark.

Ձիլ *s. mus.* first string; treble voice, soprano.

Ձիջ *s.* regret, grief; - *է ինչ*, I regret, I repent; - *մեծ է ինչ*, I bitterly reproach myself, I am very sorry; *S.* **Ձիջ.**

Ձի մի, Ձի մի երբեք *conj.* lest, for fear that, that never.

Ձիազործ. *այ s.* armourer.

Ձիազործութիւն *s.* trade of making arms; arming, armament.

Ձիազազար, Ձիազազարումն *s.* armistice, truce; - *առնել*, to make a truce.

Ձիազարդ, Ձիազգեստ *a.* armed, invested, furnished with arms; - *լինել*, to arm one's self, to take, to bear arms.

Ձիազարդիմ, եցայ vn. to arm one's self, to put on arms.

Ձիազգեստ *S.* **Ձիազարդ.**

Ձիազգեստիմ *S.* **Ձիազարդիմ.**

Ձիախաղ *s.* fencer; *S.* **Ձիախաղութիւն;** - *առնել*, to fence; *սուսցիլ -ի,* fencing-master; *մարզարան -ի,* fencing-school.

Ձիախաղութիւն *s.* fencing.

Ձիափր, կրաց *s.* that carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Ձիափից *a.* companion (in arms), fellow-soldier, comrade.

Ձիափրութիւն *s.* the carrying of arms, armament.

Զինակցիմ, եցայ *vn.* to fight together, to accompany in battle.

Զինակցութիւն *s.* accompanying in war; alliance.

Զինահամարձեալ լինիմ, to arm against, to rebel. [*ness.*]

Զինահար *a.* struck by love, or sad-
Զինահարիմ, եցայ *vn.* to be wounded with a weapon.

Զինամարտիկ *a.* armed combatant.

Զինամարտութիւն *s.* armed warfare.

Զինանոց, աջ *s.* arsenal, magazine of arms. [*S. Զինախաղ, etc.*]

Զինաշարժ, ից *a.* that fences, fencer;

Զինապահակաճիւղ *s.* sheath, scabbard.

Զինապետ *s.* corporal.

Զինավաճառ, աջ *s.* armourer; - *հրա-
յանից*, gunsmith; - *սրազինուց*, sword-
cutler.

Զինատեղ *a.* avoiding, abhorring war, desiring peace at all price.

Զինարան *S. Զինանոց.*

Զինաւոր, etc. *S. Զինուոր, etc.*

Զինաքաղ *a.* gathering the arms of the fallen.

Զինեմ, եցի *va.* to arm, to provide with arms, to man, to equip; to provide with, to fortify.

Զինիմ, եցայ *vn.* to arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Զինկ, ի *s.* zinc.

Զինուոր, աջ *s.* militia-man, warrior, soldier; *խրեւել* - in a military manner; - *սոսկական*, private or common soldier; *հետեւակ* -, foot-soldier; *հե-
ծեալ* -, horse-soldier. [like a soldier.]

Զինուորաբար *ad.* in a military way,
Զինուորագրութիւն *s.* conscription, enlistment; *խցիսկամ* -, enlisting.

Զինուորական *a.* military, soldierly, soldier-like; *s.* soldier; - *արուեստ*, tactics.

Զինուորակից *s.* fellow-soldier; - *բիմ*, my comrades, my brothers in arms.

Զինուորանամ, ացայ *vn.* to be a soldier, to turn soldier.

Զինուորանոց *s.* barracks.

Զինուորապէս *ad.* in a military manner. [*militant.*]

Զինուորեալ եկեղեցի, the church

Զինուորիմ, եցի, **Զինուորեցուցանեմ**, աջ *va.* to enlist, to maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Զինուորիմ, եցայ *vp.* to take up arms, to fly to arms, to arm one's self; to

oppose; to take up the profession of arms; *միւր երբեք զինուորիցի իւրովս թողակց*, who goeth a warfare any time at his own charges? *զի գու զինուորիցիս նոցաք զգեղեցիկ զինուորութիւնն*, that thou by them mightest war a good warfare.

Զինուորութիւն *s.* militia, arms, profession of war; army; armament; tactics; soldiery; *մասնեւ գրիւ ի* -, to enlist; - *հրեշտակաց*, *զուարթնոց*, *անմարմնոց*, choir, or host of angels.

Զինչ *s. a.* who? which? what? *ad.* how? why? *pr. ad.* that, which, what; - *կերիցուք*, *կամ* - *արբցուք*, *կամ* - *զրեցցուք*, what ye shall eat, or what ye shall drink, what ye shall put on; - *եւ իցեւ*, whatever, whichever; - *է ինչ*? what does it matter? - *կամիք*? what do you like? - *ինչգրեք*? what are you seeking? - *աղագաւ*? why? for what cause? - *օրինակ*? in what manner? - *ասիցեն*? what will they say? - *ինչ*? what? - *ինչ առնել էր եւ ես ոչ արարի*? what is that which I ought to have done and have not done? - *ապա*? what? what then?

Զինչ էն, *էին*, *էուսին* *s.* nature, substance, state of a thing.

Զինչուզինչ *a. s.* how? what can it be? how can it be?

Զինչպէս *a.* futile, vain, frivolous; *ad.* capriciously. [*how?*]

Զինչպիսի *a.* what? in what manner?

Զինչպիտեկէն *ad.* capriciously, conceitedly.

Զինչպիտութիւն *s.* caprice, whim, freak, humour, fantasy; *ի կամս անձին* - *թեան բերիլ*, to follow one's own caprice or fancy; *թողուլ զզք ի կամս անձին* - *թեան*, to leave one to his ways or caprices.

Զիջադոյն *a.* lower, sunk.

Զիջական *a.* mild, humble, condescending, complaisant.

Զիջանեմ, ջի, **Զիջանիմ**, ջայ *vn.* to calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct; - *յառաջին զուարթութիւնն*, to lose one's cheerfulness; - *յաղաչանա*, to be moved by entreaties, to acquiesce in, to comply with, to yield to; *զիջանէր սակաւ երթայր ջուրն եւ թուլանայր յերկրէ*, the waters returned from off the earth

continually; էջ եւ զիջիւ ի խորս երկրի, yet shalt thou be brought down unto the nether parts of the earth.

Զիբութիւն, Զիբութիւն *s.* calmness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Զիբուցանեմ, ուշի *va.* to calm; to cool; to extinguish; - **զոք առ ի վատս կցութիւն**, to soften, to render compassionate.

Զիսս, զստից *s.* thigh; haunch; - **կենդանեաց**, leg; - **կամրջի**, stern; - **շաւու**, keel of a ship.

Զերարեմ, բխմտա. to raise a tumult or disturbance; - **զազանդ**, to divulge, to publish.

Զերկ *a.* destitute, deprived; - **լինել**, **զսանիլ**, to be --.

Զիւրովն երթալ, զնալ, to kill one's self, to put one's self to death.

Զանամ, աջայ *va.* to deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Զացող *a.* that denies, refuses; ungrateful.

Զացողութիւն, Զացութիւն, Զացումն *s.* denial; recantation, refusal; wrong.

Զկեռ *s.* medlar; medlar-tree.

Զկծանք *s.* pl. chagrin, grief, vexation, crabbedness.

Զկծեմ, եցի *va.* to embitter, to afflict, to torment; *S.* **Զկծիմ**.

Զկծեցուցանեմ, ուշի *va.* to displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to nettle, to sting, to peck at; **զկծեցուցի եւ ես զձեզ բանիւք**, I will sting you with my words.

Զկծեցուցիւ *a.* sharp, biting, piquant; - **բանք**, biting words, sarcasm.

Զկծիմ, եցայ *vn.* to be vexed, grieved, concerned, moved, soured, exasperated; - **գինուով**, to intoxicate, to get drunk.

Զկծումն *S.* **Զկծանք**.

Զկնի *pr.* after, since; behind, back, backward; *ad.* after, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently; **Տրայանոս կալաւ զինքնաւ կայսրութիւնն** - **Ներուսայ**, Trajan was emperor after Nerva; - **միմանց, զմի մեանց կնի, մի զմիոյ կնի**, one after the other, subsequently, blow upon blow; - **երկուց ամաց**, two years ago; - **ոչ բազում աւուրց**, some days after; - **ապա**, at length; **զերիս ամն ամ զամի**

-, during three successive years; **էկայք** - **իմ**, follow me; **որ զմեր կնի ոչ չընի**, who is not of us; **զգուռն ձգել** - **իւր**, to shut the door behind or after one; **մի զմիոյ կնի կցեալ**, one tied to another; linked; **եւ որ ինչ - այսորիկ, եւ որ -**, and so on, &c. etc.; - **բնութեանս**, suitable or according to the nature, natural, like nature; - **զալ, զնալ, երթալ, ընթանալ** -, to follow; - **պնդիլ, մտանել, լինել**, to pursue, to follow up, to hunt, to persecute; - **խտորիլ**, to be allured; to be carried away; **մողորիլ** - **խրատաւ**, to be swayed by bad advice; - **կամաց իւրոց անել զոք**, to make the slave of one's will.

Զկնիս, զկնեաց *s.* that which follows, following, posterity, future, hereafter; *ad.* afterwards.

Զկրկանք *S.* **Զպայռ**.

Զկեռ *pr. ad.* after, then, since; with, together; - **առաքել**, to send for; - **բերել**, to add, to subjoin; - **զալ**, to follow, to come after; to result; to depend; **զնալ, երթալ** -, - **չընի**, to follow, to go after; to imitate; - **երթալ**, **զատարկութեան**, to love idleness; - **եւանել, ընթանալ, հեծանել, մտանել, յարձակիլ, ոռնել, պնդիլ, վարիլ**, to run after, to pursue, to overtake, to follow, to persecute, to be at the heels, to give chase; **իւրաքանչիւր - միմանց**, one near the other, close to; - **լինել ճանապարհաց ուրուք**, to follow tracks; **զհաց ոչ առաք** - **մեր**, we have brought no bread with us; **մի զմիոյ հեռ**, one after the other, a little at a time, by degrees; **ոյր** - **եւեալ ես**, who is he whom thou pursuest?

Զհետերթանք *s.* pl. consequences; accessories.

Զհետերթութիւն *s.* the following.

Զլալ, ի *s.* cornelian cherry, cornel; cornel tree.

Զկար, երոյ *S.* **Զկեռ**.

Զընկան *a.* plaintive; penitent.

Զըմամ, աջի, Զընամ, աջայ *vn.* to repent; to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Զըստիրո *a.* tender, affected, plaintive, moaning. [grieved.

Զըացեալ *a.* repentant, contrite, **Զըացուցանեմ, ուշի** *va.* to make repent, to affect, to move.

Զըռութիւն, Զըռումն *s.* compunction, repentance, contrition; penitence; *ի*

- Գալ. Ի զղման լինել. to repent; Ի - անել. to make repent.

Զանապարհայն ad. by way of, by the way, on the way.

Զայլեցական S. Զայլեցուցիչ.

Զայլանամ S. Զայլիմ.

Զայլեցուցանեմ, ուցի va. to charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in extasy; to satiate, to satisfy, to sate.

Զայլեցուցիչ u. charming, surprising; enchanting.

Զայլիմ, էցայ տ. to be charmed, delighted; to enjoy; to take one's fill of, to glut one's self with, to be satiated, glutted, to be intoxicated, enraptured.

Զայլութիւն, Զայլումն s. satiety; delight, transport, rapture; witchery, enchantment.

Զբաղ s. anguish, affliction, anxiety, trouble, tribulation, consternation; whimsy, wild fancy, phantom.

Զբաղիմ, էցայ տ. to torment one's self, to toss about, to tumble and toss.

Զբոսչ S. Սթոսչ.

Զբրիմ, Զբրիմ, էցայ տ. to grow torpid, stiff, numb, to be benumbed, dulled; to lose one's senses, to be stunned; to feel giddy.

Զիւլն, Ի. աւ. s. pen-knife.

ԶԷ ad. why?

Զմուռ, զմուռ, սով s. myrrh.

Զմարբր, Զմնարբր a. producing myrrh.

Զմանամ, ացայ տ. to be perfumed with myrrh.

Զմեմ S. Զմանեմ.

Զմնենի s. myrrh tree.

Զմնիմ s. emery.

Զմասլըր, -ընց a. full of myrrh.

Զմասեալ a. mixed with myrrh; embalmed.

Զմանեմ, էցի va. to mix or fill with myrrh; to embalm.

Զմաումն s. embalming.

Զմաւ ածեմ, ածի va. to think, to regard, to consider; S. Միւ.

Զմաւածութիւն s. thought, consideration, reflection, meditation.

Զբրիմ S. Զբրիմ.

Զբրեսեայ, -աի a. emerald, made of emerald.

Զբրեւա, բխայ or աի s. emerald.

Զբգամ, ացի va. to spare, to save, to

be careful; տ. to tremble, to shiver; to throb, to palpitate.

Զնդան, Ի s. prison; տալ Ի -, արգելալ -աւ, to put in -, to throw into a dungeon; S. Բանա.

Զնդանարգել, -աւոր S. Բանարգել.

Զնդանեմ S. Բանտեմ.

Զնդացումն s. care, sparing; heart-breaking, grief.

Զնիւ, զնիւյ s. observation, examination; spectacle, view; Ի - ելանել, մատակալ, to visit, to go to see; to look at, to observe, to examine; Ի - գալ, to come within view, to be observed.

Զնիսա u. low, lower. [ing.]

Զնկազոծումն s. zinking or galvaniz-

Զնկաս s. zincate.

Զննական a. S. Զննել; observing, examiner.

Զննարան s. judgment hall; court of justice, tribunal.

Զննել a. visible, tangible, palpable.

Զննեմ, էցի va. to look at, to observe, to stare at, to aim at, to contemplate; to examine, to study, to discuss; to remark, to clear up, to recognize; to visit; to feel, to touch.

Զնիւ s. observer; examiner.

Զննութիւն, Զննումն s. observation, speculation, theory; visit. [sunk.]

Զնասաղոյն a. lower or very low,

Զնասանիմ, Զնստիմ, ապ տ. to settle, to grow calm, to relent.

Զնասուցանեմ, ուցի va. to weigh down, to cause to sink; to depress, to calm.

Զոդիակոս S. Կենդանակամար.

Զոչ, ից s. victim, sacrifice, immolation, host; - ողջակէզ, holocaust; - մատուցանել, to make a sacrifice; - առնել (զլը), to kill.

Զոչագործ, աջ s. that immolates, sacrificer.

Զոչագործեմ S. Զոչեմ.

Զոչագործութիւն s. immolation, sacrifice.

Զոչական S. Նուերական. [rifices.]

Զոչակեր a. eating the flesh of sac-

Զոչամասոյց a. sacrificing. [ficer.]

Զոչասպաս s. assistant to the sacri-

Զոչատուն s. heathen temple.

Զոչանոց, Զոչարան, աջ s. altar of sacrifice; vase of immolation.

Զոչարար S. Զոչագործ.

Զոչաւոր, աջ a. immolated, sacrificed; sacrificial.

Ջահայ *a.* sacrificed, immolated; *s.* things offered to idols, flesh of the victims. [rifice.

Ջահեմ, *էջի* *va.* to immolate, to sacrifice. **Ջահիչ** *s.* sacrificer, immolator.

Ջահումն *s.* immolation, act of immolating, sacrifice.

Ջողալ *S.* **Ջլալ**, *Հոյն*.

Ջոմ, *ոյ* *s.* draw-bridge.

Ջոյդ, *զուգից* *a.* even; conjoined, united, equal, alike, similar; *ad.* level, without odds, equally; close to; conjointly, with, together; *s.* pair, couple; *-բ.* *-բ* *կռոց*, balance; a coach and two or four; *- պարանոցին*, nape of the neck; *- մի եղանց*, a yoke of oxen or bullocks; *-բ* *կռոց*, a couple of asses; *-բ* *կաքաւուց*, *ատրճանակաց*, brace of partridges, of pistols; *- մի կոչաց*, a pair of boots; *-*, *- ընդ*, directly, forthwith, as soon; *- ընդ բանին եղեւ*, no sooner said than done; *-ս* *-ս*, in pairs, by twos, two and two.

Ջոյդանուն *a. gr.* synonymous; equivocal; *S.* **Հոմանուն**.

Ջոյդերկնային *a.* God-like, divine.

Ջոյդընթաց *S.* **Ջուգընթաց**.

Ջոյդոտատ, *աց* *s.* aid-de-camp.

Ջոշ, **Ջոշոտեմ**, etc. *S.* **Ջոշ**, etc.

Ջոպայ, *ի*, *իւ* *s.* hyssop; holy-water sprinkler, asperges-brush.

Ջով *a.* fresh, cold; *s.* cool, freshness.

Ջովական *a.* fresh; refreshing.

Ջովամարմին *a.* chilly, sensible to cold.

Ջովանամ, *ացայ* *vn.* to cool, to grow cool, to become cool.

Ջովարար *a.* refreshing, cooling, refrigerative; *s.* refreshment.

Ջովացուծիւն *s.* refrigeration.

Ջովացումն *s.* refreshment.

Ջովացուցանեմ, *ուցի* *va.* to refresh; to give freshness; to refrigerate.

Ջովացուցիչ *S.* **Ջովարար**.

Ջովոյ or **Ջուույ**, *աց*, **Ջովոյակից** *s.* companion, fellow, comrade, mate; school-fellow, fellow-student; associate, partaker; accomplice, party, abettor, follower.

Ջովողութիւն *s.* company, society; correspondence, intelligence; participation.

Ջովութիւն *s.* coolness, freshness, refreshment, refrigeration; *ի* *-թեան երեկոյի*, in the cool of the evening.

Ջոր *օրինակ* *conj.* for example, as; *ad.* as well as, as, how.

Ջուարակ, *աց* *s.* bullock, steer; ox; bull; *ast.* Taurus, the Bull.

Ջուարակագլուխ *S.* **Յլագլուխ**.

Ջուարակադէմութիւն *s.* immolation of bullocks or steers.

Ջուարակափիկ *s.* chimera partaking of the bull and the elephant. [stall.

Ջուարակափակ, **Ջուարափակ** *s.* ox.

Ջուարթ *a.* joyful, cheerful, smiling; gay, sprightly, lively, merry; serene, clear.

Ջուարթադէղ *a.* blithesome, smiling, cheerful; *- մանկութիւն*, joyful youth.

Ջուարթագին *S.* **Ջուարթ**; *ad.* joyfully, gaily; *- են ալք նորա ի գինւոյ*, his eyes are merry with wine.

Ջուարթագէմ *S.* **Ջուարթերես**.

Ջուարթածաղիկ *a.* smiling, florid, young, graceful; *- չասակ*, sprightly youth, youthfulness; *- մանկութիւն*, infancy, childhood, the prime of life, best time of life; *- ալք*, gray-beard.

Ջուարթակից *a.* rejoicing together; *- լինել*, to congratulate, to share one's joy, happiness or satisfaction; *- աւնել*, to make a sharer in one's joy.

Ջուարթահայեաց *a.* of gentle aspect, mild looking, laughing, joyous, happy.

Ջուարթաճաճանց *a.* bright, shining splendidly, fulgid.

Ջուարթամիտ *a.* sweet or good-tempered, gay, sprightly; joyful, merry.

Ջուարթամուծիւն *s.* good humour, joyfulness, gaiety; generosity, benignity.

Ջուարթանամ, *ացայ* *vn.* to be joyful, to rejoice, to be diverted; to rouse one's self, to give one's self up to gaiety; *fig.* to shine, to enlighten, to cheer up, to be kindled; to be vigilant, sober, to watch; *- ի գինւոյ*, to be seasoned with wine; **Ջուարթացեալ ի գինւոյ**, tipsy; *S.* **Գինի**; **Ջուարթացաւ սիրտ նորա**, his heart was merry, expanded, dilated; **Ջուարթացան երեսը նորա**, his countenance brightened up; *- չրդ*, to relight, to rekindle.

Ջուարթաշար *a.* malignant, crafty, cunning.

Ջուարթառատ *a.* generous, liberal; *- տուրք*, liberality.

Ջուարթատեսիլ *a.* of fine aspect, pretty, beautiful, handsome; *- գէմք*, **Երեսը**, cheerful countenance, serene aspect.

Ձուարթարար *a.* jesting, that makes merry, diverting; that gives joy, joyful.

Ձուարթացուցանեմ, ուցի *va.* to divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive; - **զփրս**, to cheer, to soothe the spirit; - **զսեիս**, to delight the ears, to please, to solace.

Ձուարթերես *a.* blithe, smiling, graceful, cheerful, laughing, pleasant looking; shameless, bold.

Ձուարթութիւն *s.* gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Ձուարթուն, թնոյ *a.* sprightly, lively, vigilant; *s.* angel.

Ձուարժ *S.* **Ձուարթ**; -, -աբար *ad.* joyously, merrily.

Ձուարձարան *a.* facetious, pleasant, joker, comic fellow; jocose, waggish, droll. [*jest.*]

Ձուարձարանեմ, էջի *vn.* to joke, to **Ձուարձարանութի** *s.* facetiousness, pleasantry, jest, facetious saying.

Ձուարձարոյս *a.* green, flourishing, covered with leaves.

Ձուարձալի, -ից *a.* pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling; - **բ.** pleasures, enjoyments of this world.

Ձուարձախառն *a.* mixed with joy.

Ձուարձախոս *S.* **Ձուարձարան**; - **լի. նէ**, to amuse, to joke, to tell stories; **պր** -, an amusing fellow; story-teller.

Ձուարձախօսութիւն *S.* **Ձուարձախանութիւն**.

Ձուարձական *S.* **Ձուարձալի**.

Ձուարձակից *S.* **Ձուարթակից**.

Ձուարձակայն *a.* sweet-throated.

Ձուարձանալի *a.* pleasing, enjoyable, to be enjoyed; *S.* **Ձուարձալի**.

Ձուարձանամ, աջոյ *vn.* to enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self; **ից**, to flourish; - **որտ**, to rejoice one's heart, to solace; - **բնդգէղ**, to be delighted with beauty; - **իբրեւ զգարարի**, to flourish like an herb; **զուարձացեալ ալիք**, grey hairs, hoariness.

Ձուարձանք *S.* **Ձուարձութիւն**.

Ձուարձարան *s.* abode of happiness.

Ձուարձացումն *s.* rejoicing, happiness, delight; flourishing anew, growing green again.

Ձուարձացուցանեմ, ուցի *va.* to rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Ձուարձութիւն *s.* joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaiety, frolicsomeness; - **սեղւոյ**, amenity.

Ձուգարան *a.* unanimous, with one opinion or voice.

Ձուգարանեմ, էջի *vn.* to agree, to be of one mind. [*tion.*]

Ձուգարանութի *s.* analogy, proportion. **Ձուգարարառ** *S.* **Համաձայն**.

Ձուգարնակ *a.* that lives or dwells together, neighbouring, adjacent.

Ձուգադին *a.* of equal price.

Ձուգադոյն *a.* equal, companion; *ad.* equally.

Ձուգադործ *a.* that works or labours together, that does the same thing.

Ձուգադասեմ, էջի *va.* to range together, to put in the same class.

Ձուգադիր *a.* combined; *phys.* coefficient. [*compose.*]

Ձուգադրեմ, էջի *va.* to combine; to

Ձուգադրութիւն *s.* combination; composition, conjunction.

Ձուգազանութիւն *s.* equidifference.

Ձուգազոր *a.* *phys.* isodynamic.

Ձուգաթիւ *a.* even; equal, alike; of the same number; consubstantial.

Ձուգաթոռ *S.* **Աթոռակից**.

Ձուգաթուեմ, էջի *va.* to relate, to join together.

Ձուգախաղայ *a.* that stirs together, that walks with another.

Ձուգախառն *a.* combined, mixed.

Ձուգախառնեմ, էջի *va.* to mix together, to compose, to allay.

Ձուգախառնութիւն *s.* combination, mixture, medley, miscellany; -, **նոռնի** *phys.* inflection.

Ձուգախնդիր *s.* competitor.

Ձուգախոտոր *a.* *phys.* divergent.

Ձուգածիրանի *a.* clothed with the same purple, that has the same dignity.

Ձուգական *a.* even, alike, equal; *s.* counterpart.

Ձուգականութիւն *s.* likeness, equality; equivalent.

Ձուգակարգեմ, էջի *va.* to put in order, to dispose; to put into verse.

Ջուգահեբայ *a. chem.* isomorphous.
Ջուգահեբայութիւն *s. chem.* isomorphism.

Ջուգահիր *a.* alike, partaking.

Ջուգահից *a.* alike, equal, same; *s.* spouse (man or woman).

Ջուգահշին *a.* equivalent, equipollent; just, equal; *s.* equilibrium; compensation.

Ջուգահշում, *էջի va.* to reduce to an equilibrium, to render equivalent; to equal, to compare; to counterbalance, to make up for, to counterveil.

Ջուգահշուութիւն *S.* Ջուգահշին *s.*

Ջուգահղում *a.* equilateral.

Ջուգահրօն *a.* of the same religion.

Ջուգահցեմ, *էջի va.* to join together.

Ջուգահցորդ *a.* participant; equal.

Ջուգահցութիւն *s.* participation, equality; coupling, match, union.

Ջուգահակ *a. phys.* at an equal level.

Ջուգահայր *a.* of the same paternity, that has the same quality as the father.

Ջուգահասակ *a.* of equal age; of the same height.

Ջուգահաւան *a.* unanimous.

Ջուգահաւասար *a.* equal, just, equivalent; alike, same.

Ջուգահաւաքումն *s.* assemblage.

Ջուգահեռադիծ, *դծի s.* parallelogram; - զօրութեանց, - of forces; - յօդաւոր, parallel joint.

Ջուգահեռական *a. s.* parallel.

Ջուգահեռականութիւն *s.* parallelism.

Ջուգահեռոտն *s.* parallelopiped.

Ջուգահեմ *ad.* together, contiguous.

Ջուգահայն *a.* correspondent, equal, unanimous; joining in accord; *ad.* of one accord; - գտանիկ, to come to terms, to agree, to be of one mind; *mus.* to be in tune.

Ջուգահայնեմ, *էջի va. mus.* to form an accord, to put in tune, to make harmony; - իմ *vn.* to agree with, to correspond; *mus.* to sing in concert.

Ջուգահայնութիւն *s.* correspondence, union, equality, concord; unison, sympathy; *mus.* accompaniment. [(lines).

Ջուգահմեռնային *a. phys.* isoecheimal

Ջուգահմանակ *a. mech.* isochronal.

Ջուգահմանակութիւն *s. mech.* isochronism, uniformity of vibration. [(lines).

Ջուգահմանային *a. phys.* isothermal

Ջուգահման *a.* participant.

Ջուգահմանեմ, *էջի va.* to impart, to make partake of.

Ջուգահմանութիւն *s.* participation; *chem.* isomeria.

Ջուգամբձ *a. phys.* convergent.

Ջուգայարմարեմ, *էջի va.* to accommodate, to adjust. [(to join.

Ջուգանեմ, *ացայ vn.* to be united,

Ջուգահշին *a.* isogonous.

Ջուգար *s. gr.* syllable.

Ջուգաշաւիկ *a.* that holds the same course, companion on the road.

Ջուգաշաւութիւն *a.* of the same tongue or language. [symmetrical.

Ջուգաշաւիկ *a.* of the same measure,

Ջուգաշաւութիւն *s.* exact proportion, symmetry.

Ջուգաշաւութիւն *S.* Հանգիստապաւիւն.

Ջուգապատուութիւն *s.* the same dignity, participation in the same dignity.

Ջուգապարակեմ, *էջի va.* to receive or rank in the same company, to associate.

Ջուգապարեմ, *էջայ vn.* to mix in the same company or circle.

Ջուգապարեւ *s.* the same company, participation in the same company.

Ջուգապէս *ad.* equally, alike, likewise.

Ջուգաթերմ *a. phys.* isothermal.

Ջուգաստուած *a.* equal to God; (the Man-God).

Ջուգալանկ *a. gr.* parisyllabic.

Ջուգալերակ *s. ast. S.* Հեղումն.

Ջուգաստուն *a. ast.* in the same constellation. [together.

Ջուգատնեմ, *էջի va.* to celebrate

Ջուգաց *ad.* together, conjointly; - նստել, to sit beside, contiguous; - -, by twos, two and two, in pairs.

Ջուգաւորեմ, *էջի va.* to join together, to couple, to pair, to match, to tie or put two by two, to unite, to join; to liken, to compare; to marry, to join in wedlock.

Ջուգաւորութիւն *s.* conjunction, union; coition, embrace; parity, equality; the equinox; relation, connexion; union, match, marriage; *երբանիկ* - գարնային ընդ աշուն, happy union of spring and autumn.

Ջուգաբանակ *a.* of the same measure, equal, equivalent.

Ջուգեմ, *էջի S.* Ջուգաւորեմ; - զթիւն, *math.* to sum up; - ղերակութ, to season, to flavour; - զսպաս, to make basket-work; - զընդ աշտար, to join in wedlock.

Ջուգեղոզ *S. Երգակից*.
Ջուգընթանամ *այսպիսի* *vn.* to concur; to coincide.
Ջուգընթաց *n.* that runs together, that accompanies, concomitant; - *զուգութիւն*, concurrent.
Ջուգընթացական *a.* ast. synodical; - *ջրբերութիւն*, synodic revolution.
Ջուգընթացութիւն *s.* concourse, concomitance, accompanying; coincidence; coexistence.
Ջուգիմ *էջայ* *vn.* to couple, to join together, to be united; to pair, to yoke, to match; to be connected with, in correspondence, in communication, to have friendly intercourse.
Ջուգիցս *ad.* in like manner, likewise, equally, as much; twice, double.
Ջուգորդ, *ի* *s.* geom. parabola.
Ջուգորդական *a.* parabolic.
Ջուգորդաձեւ *n.* s. paraboloid.
Ջուգորդեմ *S. Ջուգակցեմ*.
Ջուգութի *s.* conjunction, coupling; equality, likeness; union, concord, agreement; coupling, pairing; conjunction, union, wedlock; communication, intercourse; *կէն* - *թեան բեւել* (*ընդ ումեք*), to be like, to resemble, to seem like.
Ջուգորեայ *n.* equinoctial.
Ջուգորութիւն *s.* the equinox.
Ջուկրակ, *այ* *s.* bot. origanum, wild marjoram.
Ջուլամբիմ *էջայ* *vn.* to splay, to fall headlong, to dislocate or sprain the shoulder, to put the shoulder out of joint; *S. Երթամ*.
Ջուկ *s.* udder; -, - *ի* *S. Ստաշին*, *Սիւրակ*, *Շէր*; *չոր* - *ի*, storax; - *ի* *ձեթ*, liquid storax.
Ջուսպ *a.* close, narrow; subdued; - *եւ զերծ* *ի մարդկանէ* (*տեղի*), distant, far from, isolated.
Ջուս, *զտոյ* *a.* pure, refined, clean.
Ջուր *a.* vain, useless, futile, trifling, frivolous; -, *ի* -, *ընդ* -, - *ուրեմն* *ad.* vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly; - *սորջանք*, unavailing regrets; - *ջան*, *անողում փութառակ*, labour lost; - *իսուել* (*զոււմեք*), to calumniate, to impute, to accuse; *ի* - *չգնել*, to labour in vain.
Ջուրվաւորակ *S. Ջուրվաւորակ*.
Ջուրկ *S. Ջրիկ*.
Ջրիմ, *այսպիսի* *or* *այնի* *vn.* to tremble, to shudder, to shake, to quiver, to take

fright, to be scared, startled; to be uneasy, alarmed, to concern one's self; - *ի ցրտոյ*, to shiver with cold.
Ջրանիւ, *ի* *sf.* mother-in-law, mother of the wife.
Ջարանամ, *այսպիսի*, **Ջարիմ**, *էջայ* *vn.* to be exasperated, irritated, to put one's self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice; to grieve, to complain, to lament.
Ջարութիւն *s.* disgust, aversion, dislike.
Ջռամ, **Ջռնամ**, *այնի* *vn.* to bray.
Ջռնիւն, - *ռնն* *s.* braying of an ass.
Ջսլանակ, *այ* *s.* spring; - *պարութեւ*, spiral -.
Ջսլանակաւոր *a.* with a spring; - *անկողին*, spring-mattress.
Ջսլեմ, *էջի* *va.* to bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.
Ջտարան *s.* refinery.
Ջտեմ, *էջի* *va.* to clear, to cleanse, to fine, to refine; to clarify, to filter, to purify; to rectify; to revive.
Ջտիւ *s.* refiner; *a.* depurative; - *սիւնակ* *chem.* refiner, beater.
Ջտղական *a.* cleansing.
Ջտութիւն, **Ջտումն** *s.* cleaning, fining, refining, purification; filtration.
Ջրարան *a.* that speaks uselessly or unjustly; *s.* everlasting or great talker, chatterer; accuser.
Ջրարանեմ, *էջի* *vn.* to speak uselessly or unjustly, to talk nonsense; to calumniate.
Ջրարանութիւն *s.* useless discourse, idle talk, nonsensical stuff; calumny.
Ջրադատ *a.* that judges uselessly; false, untrue; *ad.* falsely, wrongfully.
Ջրագէշական *a.* that belongs to Zoroaster. [vain, inquisitive].
Ջրանդիր *a.* that seeks uselessly;
Ջրախորհուրդ *a.* that thinks uselessly, vain, foolish.
Ջրախօս, etc. *S. Ջրաբան*, etc.
Ջրահ, **Ջրահք**, **Հից** *s.* cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate. [esquire].
Ջրահարար *s.* knight's attendant,
Ջրահագործ, *այ* *s.* cuirass-maker.
Ջրահագգեստ *a.* armed with a cuirass, cuirassier.
Ջրահանք *s.* heap, mass, pile.
Ջրահապատ, - *փառ*, - *ւոր* *s.* armed with a cuirass, cuirassier.

Չրահաւորիմ, *էջայ տ.* to arm one's self with a cuirass.

Չրահեղեղ *a.* that flows, inundates uselessly or unjustly.

Չրահեմ, *էջի տ.* to cuirass, to arm with a cuirass; **-իմ** *S.* **Չրահաւորիմ**.

Չրահեա վարիմ, **բերիմ**, **լինիմ տ. to run or seek uselessly.**

Չրահեաւան *a.* vain, useless, false.

Չրապանծ, **-պարծ** *a.* vainglorious, proud, boastful, braggart.

Չրաբան *a.* vain, labouring in vain, fatiguing uselessly; **-լինել**, to labour in vain, to work without result, to make a hole in the water, to make ropes of sand, to miscarry; **-վաստակ**, labour lost.

Չրավաստակ *a.* that labours in vain.

Չրաւ *s.* limit, end; **-աւնել**, to end, to finish; **-աւնել կենաց** (*ուրուք*), to exterminate, to extirpate; **-լինել**, to end, to be bounded.

Չրաւամահ, **լինիմ տ. to die, to cease to live, to be killed.**

Չրաւեմ, **էջի տ. to terminate, to finish; **-ի կենաց**, to kill, to take away life, to put to death, to slay, to cut the thread of one's days; **-իմ տ. to put an end to, to end, to come to a conclusion, to draw to an end; **-ի կենցաղոյս**, **յատեացս**, to depart this life, to die.****

Չրաւեցուցանիմ, **ուցի տ. to take away, to deliver.**

Չրաբաւ *S.* **Չրապանծ**.

Չրաբաւութիւն *s.* vain glory, self-conceitedness. [root.

Չրեւանդ *s.* *bot.* birth-wort, snake-

Չրկահարանք *s.* injustice; privation.

Չրկանք *s.* *լ.* extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Չրկեմ, **էջի տ. to deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute; **-զանն**, to deprive, to debar one's self from; **-իմ տ. to deprive one's self of; to abstain from.****

Չրկիչ *a.* that deprives; oppressive.

Չրկողութիւն, **Չրկութիւն**, **Չրկումն** *S.* **Չրկանք**.

Չրոյ, **էջ** *s.* nought, cipher; **-ջերմաւ**, **չափի**, freezing point, zero.

Չրոյց, **զրուցայ** *s.* term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; news, hearsay, rumour; **-աւնել**, **բերել**, **աւել**, to bring, to give news, to announce, to recount, to inform, to relate; **-արկանել**, to talk, to converse; **ի** **-or** **ի** **-ալինել**, to become a by-word; **ընդ հանձարեղս եղիցի** **-քո**, let thy conversation be with the wise; **էլ** **-**, the tale spreads, the report prevails.

Չրուցարան *s.* talker; *a.* narrative, historical.

Չրուցարանիմ տ. to recount, to narrate.

Չրուցարանութիւն *S.* **Չրոյց**.

Չրուցասեր *a.* talkative.

Չրուցատար *a.* who brings news; **-լինիմ**, to bring news.

Չրուցատեղ *s.* parlour.

Չրուցարեմ, **էջի տ. to narrate, to relate, to discourse, to talk.**

Չրուցարարութիւն *s.* recital, discourse, narration, dialogue.

Չրուցեմ, **էջի S. **Չրուցարեմ**.**

Չրպարս, **ի** *s.* calumnious, unjust; false; *s.* calumny; **-աւնել** *S.* **Չրպարսեմ**.

Չրպարսանք *s.* calumny, slander.

Չրպարեմ, **էջի տ. to calumniate, to be censorious; to slander.**

Չրպարոյիչ *s.* calumniator, imposter; *a.* slandering, defaming.

Չրպարութիւն *s.* calumny, imposture, inculpation, slander; **-թեմք** *ad.* calumniously. [run away.

Չփախիմ տ. to flee hurriedly, to

Չօդ, **իջ** *s.* withe, band; tie, bond, link, joint, union.

Չօդակապութիւն *s.* binding, junction, fastening, conjunction.

Չօդամանեալ *a.* tied, joined, annexed, connected; malicious, cunning, hidden, embroiled.

Չօդեմ, **էջի տ. to tie, to bind, to fasten, to attach; to salder.**

Չօդուած, **Չօդումն** *s.* *chem.* seam, joint, suture; *S.* **Յօդ**, **Յօդուած**.

Չշ *a.* immodest, impudent; filthy, shameful.

Չշաքաղ, **իջ** *a.* avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Չշաքաղեմ, **էջի տ. to seek unlawful profits, to gain illicitly, to procure by fraud; to flatter, to allure.**

Չշաքաղութիւն *s.* sordid interest,

avarice; sordidness, niggardness, stinginess; **Թիւրիլ զհեւ** - **թեան**, to turn aside after lucre.

Զօռա S. **Զօշ**.

Զօռեալ *a.* lascivious, wanton; covetous.

Զօռեմ, եցի *va.* to dazzle, to charm; to effeminate; **գեղ նորա զօռտէր զաշա ամենեցուն**, her beauty attracted every one's gaze. [dazzling.]

Զօռեիլ *a.* witching, enchanting; **Զօռութիւն** *s.* covetousness, lust; ogling, wooing; filthiness, lewdness.

Զօր, ու. այ *s.* army, host, soldiery, militia, soldiers, forces, troops; **հետեակ -բ.** infantry, foot-soldier; - **ռանել, հատանել** S. **Զօրածողով լինել**; **ընտիր ընտիր** - *ուց*, the flower of the troops, the best troops in an army; - **ծանր, ստուար, բազմաձեռն**, great army, numerous troops, overwhelming forces; **քաջակիրթ, պատերազմախորձ, մարդիկ** - , disciplined, experienced, troops inured to war; - **բ երկնից, երկնաւոր -բ.**, the host of angels; - , strength, vigour, force; **մինչդեռ -ն եւ ոգիքն անդէն կային**, and still breathing, giving signs of life.

Զօրաբար *ad.* bravely, valorously.

Զօրազխական *a.* belonging to a general, or to his command.

Զօրազխեան *s.* staff, staff-corps.

Զօրազուի, զխաց *s.* general, commander, leader; - **հաւատոց**, author of the faith.

Զօրագոյն *a.* stronger.

Զօրազուարճ *a.* amusing the army.

Զօրածողով *s.* levy of troops, enrolment, recruiting; - **առնել, լինել**, to levy soldiers, to enrol troops, to subsidize an army, to recruit; - **է նա**, he is gathering together an army; he is ready with an army; - **առնել հոգւոց**, to select, to separate, or to gather together souls.

Զօրախազաց լինիմ *vn.* to lead troops against, to make an expedition, to enter on a campaign.

Զօրական, այ *s.* army, guards, soldiery, militia; soldier, militiaman; *a.* soldierlike, military; strong, robust, valorous.

Զօրականուհի *sf.* female soldier.

Զօրահանդէս *s.* review; - **առնել**, to pass in review, to review troops, to review.

Զօրակից *a.* fellow-soldier, comrade.

Զօրահառոյց առնել, լինել *vn.* to detach troops, to expedite forces.

Զօրամարտ, -մարտութիւն *s.* fierce combat, bloody battle.

Զօր ամենայն *ad.* every day; always.

Զօրանամ, աջայ *vn.* to grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able; - **անդրէն**, to collect one's strength, to gather strength, to recover; to fortify one's self; **զօրասցին ձեռք քո**, courage! thy arms shall be strengthened; **զօրաւ յիր**, take heart! courage! cheer up!

Զօրանիստ, նստի *a.* garrisoned; *s.* quarters, barracks; head-quarters.

Զօրապետ, այ *s.* commander in chief, supreme head of the army, generalissimo.

Զօրապետեմ S. **Զօրաւարեմ**.

Զօրապէս *ad.* valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Զօրաւար, այ *s.* general, commandant.

Զօրաւարեմ, եցի *vn.* to command, to lead an army.

Զօրաւարութիւն *s.* command of an army, generalship.

Զօրավիգն *a.* *s.* aid, support, help; defender, partisan; succour, reinforcement; - , - **օգնականութեան լինել**, to aid, to help, to bring succour; - **ռնել զոք**, to be sustained, or supported by; **որդեակ, - լեր ծերութեան հօր քում**, my son, help thy father in his age.

Զօրացուցանեմ, ուցի *va.* to fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive; - **զձեռս** or **զբազուկս ուրուք**, to lend or bring help, to succour, to aid; **ի յաղթութիւն - զոք**, to render victorious, to give the victory.

Զօրացուցիլ *a.* strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Զօրավիգն S. **Զօրավիգն**.

Զօրաւոր, այ *a.* strong, vigorous; powerful; energetic, pathetic; possible, efficacious; valorous. [might.]

Զօրաւորութիւն *s.* strength, power,

Զօրեղ S. **Զօրաւոր**.

Զօրեղապէս S. Զօրապէս.

Զօրեղութիւն s. valour, vigour.

Զօրեմ, եջի vn. to be able, worth; to govern; to act, to produce an effect.

Զօրէն pr. ad. as, like, so that; as if; almost; for instance; - անասնոց, like beasts; ad. conj. for instance.

Զօրնախը լինիմ vn. to assemble the staff; S. Զօրածողով; to pick out or unite the flower of the army.

Զօրհանապազ ad. daily, every day, always. [namics.

Զօրութեանաւութիւն s. mech. dy-

Զօրութեանաւութիւն ad. virtually.

Զօրութեանական a. virtual; dynamic;

- միութիւն, dynamic unity.

Զօրութեանականութիւն s. virtuality.

Զօրութեանակիր a. virtuous, powerful.

Զօրութեանաւաճի s. mech. dynamometer.

Զօրութիւն s. power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficacy, virtue; resource; sense, meaning, signification; weight, importance; prodigy, miracle, virtue; army; person; distinct substance or person; - բերկնից, the angels; celestial bodies, stars, &c.; - բ մտաց, the faculties, qualities of the mind; Տէր - թեանց, the Lord of hosts; այր, կին - թեան, valorous man, virtuous woman; ըստ առն եւ - իւր, as the man is, so is his strength; գո՛ւ ագուցեր ձիդ - , hast thou clothed the horse with strength? զինու - թեամբ, with arms; by main strength; գիտել զ- արուի, to lie with a man; - թեամբ ad. powerfully, emphatically; understood; by virtue of; with all one's strength; բարձրացն - թեամբ գրարբառ. բո, lift up thy voice loudly; սիրել յամենայն - թեան, to love with all one's heart; անկանեւ ի - թեան, to be weakened or exhausted; - իստի բո Գրիստոս, զի... upon my faith! i' faith! - arith. &c. square; mech. &c. force; - անգործութե, vis inertiae; դիմակալ - , resistance; էլեքտրական - , electric; զուգահեռաւ - կան - , parallel - ; կեդրոնական - , central - ; կեդրոնախոյս - , centrifugal - ; կեդրոնաձիգ - , centripetal - ; կենդանի - , vis viva; կենսական - , vital power; ձգողական - , attractive power;

մագնիսական - , magnetic - ; մանր-կային - , molecular - ; շարժիչ - , motive - ; վանողական - , repulsive - ; օդը. կէջ - , projectile force.

Է

Է (ē) է s. the seventh letter of the alphabet and the third of the vowels; է, է, seven; seventh.

- It is sometimes changed for, or confounded with the letters ե and ա. for example: երէ, էրէ, երէկ, երէկ: բազէ, բազայ; Ե-րոպէ, Ե-րոպա.

- It often enters into the composition of words, for example: աւելեմ, հոգեփոքր, ոսկեղ.

- prefixed to a missive letter signifies the Supreme Being.

Է, է, էն or էնն, էին s. that exists, existence; that is of itself, the Supreme Being, the Most High, God; ես եմ որ էն, I am that I am; որ էն առաքեաց զիս առ ձեզ, I AM sent me unto you; էք pl. the divine persons, the Trinity.

Է, էջ s. being, existence, that exists; creature, matter; v. aux. he is; անգ է տեսանել, one saw there, one sees; գէ. զով էիցս զուարճացեալ, intoxicated with the beauties of nature.

Է՛ int. eh! hey! oh! o! alas! է Պէ. որէ, oh Peter!

Է՛ զի, է երբեմն, է ուրեք, էր զի ad. sometimes; now and then.

Է՛ որ, էն որ s. some, some one; one... and the other; some... others; some... some; ad. sometimes.

Էակ, աջ s. being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Էակաբանական a. ontological.

Էակաբանութիւն s. ontology.

Էական, *այ a.* that exists, that is of itself, increate; essential, substantial; - *բայ gr.* substantive, auxiliary.

Էականամ *S.* **Էանամ**.

Էականութիւն *S.* **Իութիւն**.

Էակեց *a.* that partakes of the same existence, consubstantial, coexistent.

Էակցութիւն *s.* consubstantiality, identity of substance. [to subsist.

Էանամ, *էացայ vn.* to be, to exist,

Էապէս *ad.* essentially, really, in reality, in fact.

Էացուցանեմ, *ուցի va.* to cause to exist, to extract from nothing, to create.

[- sex.

Էդ, *էգաց a. s.* female; - *ազգն*, the *Էկորձ s. mus.* an Armenian note (—).

Է՛ *int.* ah! oh!

Էդք *s.* key-hole.

Էս *s.* God; *S.* **Է**, **Որ Էն**.

Է. Էռց, *շուշ s.* ass, jackass, donkey; machine of war, (battering-ram); *mus.* bridge of a violin, &c.; - *մատակ*, she-ass, donkey; *կաթ Էռց*, ass's milk; *հեծանէլ յ-*, to ride on a donkey; *խանդէ*, *անրուկէ*, *զոնէ* - , the ass brays; *չլոյք Էռց S.* **Ձոյք**.

Էայծեամն *s.* she-goat that resembles an ass; deer; chamois.

Էութիւն *s.* essence, nature, constitution; existence; substance; divinity, God; property, fortune, wealth; *յ-տեւել յօրինել*, to create.

Էլ. էջի *s.* page (of a book); descent, going down; declivity; - *ս առնել*, to descend, to go down; - *ս եւ ելա առնել*, to go up and down; *ահա գեղապանծ - կենաց նորա*, this is the brightest page in his life; - *անդկի ի ծանրաչափի*, falling of the mercury.

Էր, *էր աղապաւ*, *էր ընդեր*, *էրմամ*, *էրապս*, *էր վասն*, *վասն էր pr. ad.* why? for what reason or cause? *յէր վերայ*, on what? on which?

Էրան *s.* gentle breeze, pleasant wind, zephyr; *քեզ շունչ համայն պահլըբի*, *իմ - շունչ փոթորիկի*, each breeze for you is a furious blast, while to me the blast is a gentle breeze.

Էրէ *S.* **Երէ**.

Էփեմերէզ *s.* ephemeris; *S.* **Աստե-լացոյց**.

Ը

Ը (*yē*) *ըթ s.* the eighth letter of the alphabet and the fourth of the vowels; *ը, ռ*, eight; eighth.

- At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: *շտտայ, ըշտտայ; ստոյգ, ըստոյգ; ըստ, ընդ, 'ստ, 'նդ*.

- Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: *ծնունդ, ծննդեան, ծը-նունդ, ծը-նըն-գեան; ննջել, գրգել, նըն-ջել, գըր-գել*. As also in poetry: *ըզկողածնին ընջեաց ըզմեզս(զկողածնին ընջեաց զմեզս)*. [ah!

Ըհհ, ըհ, ըհը int. alas! alack! oh!

Ըդեղ *S.* **Ուղեղ**.

Ըդերձեմ *S.* **Ուղերձեմ**.

Ըղձայի *a.* desirable, to be wished for, amiable; desirous, anxious; - *էինձ*, I wish. [cordial.

Ըղձակաթ *a.* desirous, longing after;

Ըղձական *S.* **Ըղձայի**; *gr.* optative (mood); - *զիւթութիւն*, witchcraft, sorcery, spell, charm.

Ըղձականութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձակերտ *a.* desirable, to be wished for; desirous, longing, greedy, thiraty, eager; - or - *ս առնել*, to render desirable, to make valuable, interesting, to excite desire; - *լինել*, to desire, to wish for, to aspire after, to covet, to long after, to be greedy of.

Ըղձակերտութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձայնութիւն *s.* agreeable song or voice.

Ըղձամ, *այի, Ըղձանամ, այցայ տա.* to desire, to wish, to long for; to guess, to divine; *ողջ լինել ձեզ -*, I wish you health, I hope you will enjoy good health; adieu! good bye!

Ըղձանք *s. pl.* strong desire, longing, eagerness; - **առաջնորդութեան**, ambition.

Ըղձապատուհ *a.* conjuror, diviner.

Ըղձաւոր *a.* eager, greedy; lovely, affectionate.

Ըղձափափաք *a.* very desirable; - **առնել**, to make one's mouth water; - **լինել**, to desire passionately.

Ըղձիկ լինիմ *S.* **Ըղձակերտ լինիմ**.

Ըղձութիւն *s.* desire, wish; divination, augury, omen.

Ըղձումն *s.* desire, wish, fancy.

Ըղտապան *S.* **Ուղտապան**.

Ըմբան *s.* throat, pharynx.

Ըմբերանեմ, եջի *va.* to shut a person's mouth, to put to silence; to leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus; - **զեզն կարող**, to muzzle the ox; - **իմ** *vn.* to keep silence, to hold one's tongue, to remain silent, to be struck dumb, to be tongue-tied. [light.

Ըմբերելի *a.* tolerable, bearable,

Ըմբերեմ, Ըմբերութիւն *S.* **Համբերեմ, &c.** [fig. champion.

Ըմբիշ, բչաց *s.* athlete, wrestler;

Ըմբական *a.* athletic; - **մրցութիւն**, wrestling.

Ըմբամարտ, **ից** *s.* wrestler; *a.* athletic; - **ք.** wrestling. [tler.

Ըմբամարտիկ, սկաց *s.* athlete, wres-

Ըմբամարտիմ, եջայ *vn.* to wrestle, to contend in wrestling.

Ըմբամարտութիւն, -մրցութիւն *s.* wrestling.

Ըմբոն *a.* proper, suitable, convenient; probable; - **է**, it is proper, right.

Ըմբողնեմ, եջի, -իմ, եջայ *vn.* to taste, to eat, to feed on: to enjoy, to delight in, to take pleasure in; to gain, to obtain, to possess: to chew, to masticate, to break with the teeth; - **զպատիւ, զվարձ, զփառս, զպսակ**, to obtain honours, to gain recompense, or reward, to acquire glory, to win crowns; - **զուսումն, զմահ, զկտերանս**, to acquire knowledge; to die; to be despised, contemned, abused.

Ըմբոս *a.* refractory, contumacious, disobedient, indocile, crabbed, stubborn, peevish, rebellious.

Ըմբոսանամ, աջայ *vn.* to resist, to kick, to disobey, to revolt, to mutiny; to grow insolent, bold, proud.

Ըմբոստութիւն *s.* disobedience, insolence, impertinence.

Ըմբոնադ *s.* 23rd. November (the day on which sheep are folded).

Ըմբոնեմ, եջի *va.* to take, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to retake, to grapple, to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake; **ձուկն** -, to catch fish, to fish; - **զոք բանիւք**, to surprise, to convince or confound one in argument; to address or question with art, insidiously.

Ըմբոնեալ *s.* handful, hold; pin.

Ըմբոնիմ, եջայ *vn.* to let one's self be taken, to be taken, surprised; - **յո. բողայթ**, to be caught in a trap; to entangle one's self; - **ի շնութեան**, to be taken in adultery; - **խաւարաւ**, to be surrounded by darkness; - **յա. բառայ մեղաց**, to be contaminated, or stained by sin; - **բանիւ բերանայ իւրոյ**, to be surprised, or convinced in argument, to be confounded; - **ի պա. տրանս**, to be deceived, caught, duped; - **մոայ**, to wonder; - **աչգք**, to be deceived by the eyes, to deceive one's self; - **ցաւով երկանց**, to be in travail, to be surprised by the pains of childbirth; **Ըմբոնեցան ծածուկք նորա**, his secrets were discovered. [vice.

Ըմբոնիչ *a.* holding; *s.* a mechanic's **Ըմբոնողական** *a.* having the virtue or power to take, to apprehend, to understand; - **մէք**, surrounding, circumambient; foggy; - **կոկորդ**, attracting, swallowing.

Ըմբոնողութիւն, Ըմբոնումն *s.* hold, retention, surprise; comprehension, perception; - **ախտից**, attack, fit, stroke.

Ըմպակ, աջ *s.* cup, drinking-glass.

Ըմպակից *a.* commensal, mess-mate.

Ըմպականք *s. pl.* contempt; insolence, impudence.

Ըմպակեմ, եջի, -կիմ, եջայ *vn.* to resist, to grow proud, ferocious, to rebel.

Ըմպակեմ, Ըմպակեցուցանեմ, ու. յի *va.* to restrain, to bridle, to repress, to tame, to break in.

Ըմպակող *a.* contumacious, stubborn, rebellious, ferocious.

Ըմպակումն *S.* **Ըմպականք**.

Ըմպանակ *s.* drinking vase; dish, mug, cup.

Ըմպանոց *S.* **Ըմպակ**.

Ըմպելան *a.* potable, drinkable, fit to be drunk.

Ըմպելի *a.* potable, drinkable; *s.* drinker; drink, draught, beverage, liquor, potation; *S.* Ըմպակ; զովացուցիչ - refreshing draught; կերակուր եւ - food and drink; Թակոյկք եւ - vessels and drink; *ի տուն ըմպելեաց մի մնաւ իջես նստել ընդ նոսա՝ ուսել եւ ըմպել*, thou shalt not go into the house of feasting, to sit with them to eat and to drink; անուշակ - *S.* Օւարակ; -ք դից *S.* Նեկտար:

Ըմպեմ, արբի, արբ *vn.* to drink; - անպարար, - eagerly, greedily; - աստիկ յոյժ, - hard or deep, - like a piper, to tittle, to tope, to be a hearty toper; - *ի կենդանութիւն Թաւառքի*, - the king's health; - *ի յաջողութիւն...*, - to the success of; րան - to receive a thrashing, a blow; ապասակ - to be struck in the face; զըւր քնոյ - to obtain water by dint of money, to pay for water -; որ ըմպէ զանօրէնութիւնս հանգոյն ըմպելոյ, who drinks iniquity like water; տուր ինձ - give me... -; pour me out some; *S.* Արբեալ, Արբեհամ, &c.

Ըմպիկ, Ըմպոց *S.* Ըմպակ.

Ըմպող *a.* drinking; *s.* a drinker.

Ըմպումն *s.* the act of drinking.

Ըմբերանեմ, &c. *S.* Ըմբերանեմ, &c.

Ընդալք *s. pl.* fabulous monsters, Erinnys, Furies.

Ընդող *S.* Ընկող.

Ընդ քր. to, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of; հայեւ - երկինս, to look at the sky; Թագաւորել - նորա, to reign instead of him, to succeed him; տուր - իմ եւ - քո, give for me and for you; - աղօտ, obscurely; - ամենայն, totally, in all; - ակամբ հայեւ, to look upon one with an evil eye or with aversion; - ձեռն, with or by the hand; - մէջ, in; into, inside, in the midst; through; - մէջ կորել, to split, to pass or go across; - աջեւ, to the right; - գիրկս մտանել, to draw the bow strongly; - ժամս ժամս, sometimes; - խաբս, fraudulently, erroneously; - խաղ կատակս, ludicrously, facetiously; - այր եւ - կին, as much the man as the woman; - ծառով, under a tree; փոխանակ -

այնր, for it; - մի բերան, with one voice, unanimously; գիր գգիրոգ - պղտ, put these books with the others; եկ - իս, come away with me; - անցանէն, going along; - որ ճանապարհ, by what road? - արեւելս, towards the East; - ամենայն երկիր, in all countries; անցանել - կարին, - այն, to pass through Erzerum, to go that way; - ջուր եւ - ցամաք, by sea and land; - երկինս եւ - երկիր, between heaven and earth; - հեծեալ եւ - հետեակ, between cavalry and infantry together; - աւուրսն - այնտիկ, - ժամանակսն - այնտիկ, - այնու ժամանակաւ, in those days, at that time; - շատ եւ - փոքր, more or less, a little more, a little less; - այս եւ - այն, between this and that; altogether, unitedly; ընկենու - պատուհանն, to throw out of window; - ամենայն տեղիս, every where; - մահճոք, under the bed; - երկինք, under heaven; - իւրեւ or իւրեաւ, under him; - պատրուակաւ, under pretence; - առաւօտն, այգն, at break of day; - երեկս, երեկոյս, or երեկոյն, towards the evening; մեկ - նեցաւ - լուր համբաւոյ գարտեան նորա, he set out on the report of his coming; - հակառակն, on the contrary; cross-wise; - միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind; - ոտն հարկանել, to trample under foot; - Թիւ մտանել, to be reckoned among; - ամս տասն, during ten years; եօթանասուն եւ հինգ ամբ - ութ հարկորով, eight hundred and seventy five years; - փթթելն եւ գոսացի, it will fade as soon as it uncloses.

Ընդաբեր *a.* leguminous.

Ընդարդս *a.* innate, native, natural, habitual.

Ընդարուտ *a.* fed with pulse.

Ընդաթուր հարկանեմ, to put to the sword, to kill with the sword; to trample under foot.

Ընդածին *S.* Ընդաբոյս.

Ընդակաղամբ *s.* cauliflower.

Ընդ ակամբ հայիմ *S.* Այն, Ընդ.

Ընդականութիւն *S.* mild or gentle looking, affectionate or tender care, protection.

Ընդակեր *a.* that eats pulse.

Ընդակից *a.* dwelling with; neighbouring, familiar; *s.* playfellow, comrade.

Ընդ աղօտ *ad. S. Աղօտաբար*; *a. near sighted*; hazy, obscure; *խորեւ - իմն շունչ յընդդռնա ունեին*, they were at the last gasp.

Ընդադռնառեւել *a. seeing dimly*; - առնել, to darken, to obscure.

Ընդառնեմ *S. Անդառնեմ.*

Ընդանեկան, &c. *S. Ընտանեկան, &c.*

Ընդանթական *a. under the armpits*; - մազք, the hair growing -.

Ընդ արմէ *S. Աջ.*

Ընդ առաջ *pr. before, against*; - գալ, յառնել, գնալ, ելանել, լինել, to go to meet; to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Ընդառաջեմ *S. Ընդ առաջ ելանեմ.*

Ընդառաջայք *s. pl. vanguard, van.*

Ընդատուն *a. tamed, domestic, familiar*; sedentary, home-keeping; delicate, nice.

Ընդարձակ, աչ *a. free*; large, ample, vast, spacious, great; diffuse; - ժամս, for a long time, or duration; - ի նեղութիւնս, magnanimous, long-suffering, patient; - կեանք, a dissolute life; - է, it is lawful, permitted, it is not prohibited; - կեալ, to live daintily; - գնալ, to live dissolutely; - առնել, to facilitate; -, -ս *ad. at length, lengthily*; diffusely; dissolutely; յ-ի, freely, at large; յ-ի լինել, to be free, in liberty, at large; to be unbound.

Ընդարձակաբան *a. diffuse, extended*; prolixious. [tious.

Ընդարձակաբանաց *a. dissolute, licen-*

Ընդարձակագոյն *a. larger, vast*; very long, lengthy, more diffuse, very prolix; *ad. more diffusely, minutely*, in all its details.

Ընդարձակաձեռն *a. liberal, generous*. [patient.

Ընդարձակամիտ *a. magnanimous,*

Ընդարձակամտութիւն *s. magnanimity, long-suffering, patience.*

Ընդարձակայարկ *a. vast, spacious, extended*. [amply.

Ընդարձակապէս, -բար *ad. widely,*

Ընդարձակատուն *a. reared in ease, dainty, delicate, commodious*; unbridled, dissolute.

Ընդարձակասրահ *s. saloon*. [ձակ.

Ընդարձակատար, -տարր *S. Ընդար-*

Ընդարձակեմ, եցի *va. to dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong*;

to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify; - բանել, to exaggerate; - *fig. to relax, to give repose to*; to tranquilize; ընդարձակելով - զձեռն յոք or ումք, to open the hand, to give freely, to be generous; - ումք, to give rest or repose, liberty, license; - իմ *vn. to extend, to widen, to spread, to dilate*; to be generous; սիրտք մեր ընդարձակեալք... ընդարձակեցարուք եւ զուք, our heart is enlarged... be ye also enlarged; ընդարձակեալ է, it is allowed or permitted, it is lawful.

Ընդարձակերասանակ *S. Արձակ-*

Ընդարձակեցուցանեմ *S. -կեմ.*

Ընդարձակութիւն, - կումն *s. extent, extension, size, latitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; fig. disengagement, relaxation, freedom, liberty.*

Ընդարմ *S. Ընդարմացեալ.*

Ընդարմանամ, ազայ *vn. to grow stupid, numb, to fall asleep; fig. to be benumbed, dulled*; - ի ջրառյ, to be benumbed with cold, to be frozen, to become torpid; - աչք յիմն, to gaze at, to stare at; - զբազանք, to preoccupy one's self, to plunge in, to engulf one's self; զբազանկոյտ ոսկերաց նորա ընդարմացոյց, «he has benumbed the multitude of his bones.» [stupid.

Ընդարմացեալ *a. numbed, dull; chill,*

Ընդարմացումն *s. stupidity, numbness, inaction; stupor.*

Ընդարմացուցանեմ, ուցի *va. to benumb, to lull asleep*; to chill; *fig. to stupefy.*

Ընդարմացուցիչ *a. that chills, lulls asleep; charming.*

Ընդարմիկ *s. zool. torpedo (fish).*

Ընդաւարեմ, եցի *va. to cover with sand, to bury.*

*Ընդբերանեմ *S. Ըմբերանեմ.*

Ընդգգկանեմ, ձայ *vn. to cry outright, or loudly.*

Ընդգծեմ, եցայ *vn. to fall on one's knees; to coil one's self up.*

Ընդգոգեմ, եցի *va. to take or receive to one's bosom, to make welcome.*

Ընդգրկեմ, եցի *va. to embrace, to clasp in one's arms, to clasp or throw one's arms round, to hug; to undertake;*

- *զենեռն ի վերայ լանջայ*, to remain with the arms crossed. [together.

Ընդգոսեմ, *եցի va.* to unite, to tie

Ընդդէմ, *դիմաց a.* contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate; - *պառաքանի*, an adequate or prompt reply; *pr.* against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face; - *դառնալկալ. գոսանիլ*, *հարկանիլ*, to oppose, to resist, to counteract, to make head against, to cope with; - *յառնել*, to rise up against; to combat; - *գանձանակին*, opposite the money-box; *վէմ* - *գնել դրան*, to place a stone against the door; *զգուրս* - *գնել*, to close the doors; *բանիցն* - *բերել*, to reply opportunely, to respond; - *եղեւ նոցա իրն*, they succeeded badly in that affair; *յեսաս* - *ընթեռնուլ*, to cavil, to sophisticate; - *յընդդիմէն*, *զ-ն ad.* instead, otherwise, on the contrary; - *հակառակութիւն* S. *Ընդդէմդարձութիւն*; - *յանդիման* S. *Իէմ ի դէմ*.

Ընդդէմդարձութիւն s. contrariety, contradiction, teasing.

Ընդդէմերկիր s. antipodes.

Ընդդիմաբաժանեմ va. to divide in opposite parts, to place one against the other.

Ընդդիմաբախ a. resistant, solid, hard, compact, opaque; - *իմ*, - *լինիմ*, to come in contact with, to strike against. [hardness, solidity.

Ընդդիմաբախութիւն s. resistance,

Ընդդիմաբան, *ից a.* opposite; contradictory; *s.* contradicter, opponent; - *լինել* S. *Ընդդիմաբանեմ*.

Ընդդիմաբանական a. contradictory; after hearing both sides.

Ընդդիմաբանեմ. եցի vn. to contradict, to counteract, to contest, to answer; *va.* to object, to oppose.

Ընդդիմաբանութիւն s. contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբար ad. on the contrary, in a contrary manner.

Ընդդիմագագաթն անկիւնք s. geom. opposed angles.

Ընդդիմադարձ a. opposite, contrary; - *կալ. լինել*, - *ծիմ vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն s. opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր, *դրաց a.* opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրեմ. եցի va. to oppose, to object. [jection.

Ընդդիմադրութիւն s. opposition, ob-

Ընդդիմախոս &c. S. - *արան &c.*

Ընդդիմակ, աջ a. contrary, opposite; *s.* opposite extremes, adversity, disgrace, calamity; - *զորութիւն*, coercive power; - *ս գնել*, to oppose, to contract.

Ընդդիմակալ լինիմ, Ընդդիմակայեմ. եցի vn. to oppose, to resist.

Ընդդիմակալութիւն s. resistance.

Ընդդիմակայ S. Ընդդիմակաց; - *ցաւք* or - *ք*, adversity, calamity.

Ընդդիմակայութիւն, յուսն s. opposition, resistance; confutation, refutation, dispute, controversy.

Ընդդիմակաց, աջ a. that resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակացութիւն s. opposition, resistance. [nist.

Ընդդիմակից a. s. adversary, antago-

Ընդդիմակողմ s. opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակրութիւն s. antipathy.

Ընդդիմակցութիւն S. Դիմամարտութիւն.

Ընդդիմահար, աջ a. opposite, that opposes, resists; hard, solid, opaque.

Ընդդիմահարեմ. եցայ vn. to resist; to repel, to reperate.

Ընդդիմահարութիւն s. opposition, resistance; counterblow, rebound; *phys.* impenetrability.

Ընդդիմամարտ, ից, -մարտիկ, տկաց a. contrary, inimical, opposite; *s.* adversary, antagonist.

Ընդդիմամարտութիւն s. opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանամ, աջայ vn. to resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասովոր a. refractory, restive; S. *Հակառակաւոր*.

Ընդդիմարդէլ, ից s. barricade; - *կանգնել*, to raise a -; *կործանել զ-*, to force a -.

Ընդդիմաքննութիւն s. contrary thought or sentiment. [des.

Ընդդիմոտուք, ոտանց s. pl. antipo-

Ընդդիմութիւն s. resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hindrance, obstacle; strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդել, -ակ, -ական a. familiar, domestic, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդերակից *a.* familiar, intimate, bosom, linked or knit together in the closest bonds of friendship, intimately acquainted; - լինել *S.* **Ընդերակցիմ**.

Ընդերակցիմ, *եցայ vn.* to grow familiar, to make acquaintance.

Ընդերանիմ, *լայ vn.* to grow familiar, to become familiar; to make acquaintance; to get used or accustomed to, to habituate one's self. [*tic.*]

Ընդերասեր *a.* familiar, tame, domes-

Ընդերացուցանեմ, *ուցի va.* to make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդերուզած *S.* **Ընդերուզում**.

Ընդերուզանեմ, *ուցի va.* to enchase, to fit into, to set, to mount, to enchase, to set in a bezel; to string pearls, to interweave, to entwine, to braid, to form a tress; **ընդերուզեալ աւամբք**, *մարգարտով, ոսկւով*, adorned, set with jewels or pearls, ornamented with gold, or arabesqued; **ընդերուզեալ յոսկի**, set in gold.

Ընդերուզում, **Ընդերուզումն** *s.* setting, mounting, enchasing, fitting in; weaving, web, braid, texture.

Ընդերութիւն *s.* familiarity; acquaintance; custom; *յ-* **ածել**, to familiarize with; - *ուռնել ընդ ումեք*, to be familiar with.

Ընդերուցանեմ *S.* **Ընդերացուցանեմ**.

Ընդերդէք *s pl.* all kinds of pulse.

Ընդերդանեմ, *-նիմ vn.* to supplicate, to implore, to beseech, to entreat, to beg.

Ընդերաբանութիւն *s.* enterology.

Ընդերական *a.* intestinal.

Ընդերահմայ, *ից s.* aruspex, soothsayer. [*evening.*]

Ընդերեկ, *-կք, -կս ad.* towards

Ընդերկայնամիտ *S.* **Երկայնամիտ**.

Ընդերկայնիմ, *եցայ vn.* to extend.

Ընդերկար *a.* long, extended; prolix; *ad.* long, at length; long time; amply, diffusely, tediously; - *առնել*, to prolong; - *լինել*, to be prolonged.

Ընդերկարաձգեմ, **Ընդերկարեմ**, *եցի vna.* to prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out, to great length.

Ընդերկարաձիգ *a.* very long.

Ընդերկարանամ, *ացայ vn.* to last a long time.

Ընդերկարութիւն *s.* length, extent, duration; - *կենաց*, long life, longevity.

Ընդերկնահաջ *a.* baying the moon; barking at in vain.

Ընդերկուանամ, *ացայ, -կուիմ, եցայ S.* **Յերկուանամ**.

Ընդերք, *րաց s.* entrails, guts, bowels, intestine, tripe; *cæcum*, blind-gut; *զուրս նոցա -րաց իւրեանց մաւաւցանել*, to slay others with their own swords.

Ընդերք *ad.* why? for what reason? wherefore? - *ոչ*? why not? [*&c.*]

Ընդիկ *s.* a few pulse, pease, beans, **Ընդիկիտիւն**, *ի s.* Indiction; **չբան** - *ի*, cycle of -.

Ընդլայնեմ, *եցի va.* to amplify.

Ընդլայնումն *s.* amplification; *chem.* ductility.

Ընդծեալ *a.* yoked together; bearing the same yoke. [*to intermix.*]

Ընդխառնեմ, *եցի va.* to incorporate,

Ընդխառնիմ, *եցայ vn.* to become incorporated; to intermeddle; to come to blows, to come to battle, to join battle; **ընդխառնեցաւ պատերազմն**, the battle was commenced.

Ընդխառնութիւն *s.* incorporation.

Ընդհայեցողական *a.* dioptric.

Ընդհայեցողութիւն *s.* dioptrics.

Ընդհանուր *a.* universal, general, common; - *ք*, or - *տիեզերք*, the universe, the whole world, or earth; - *առնել*, to generalize; *ad.* every where; in general.

Ընդհանրական *a.* universal, general, catholic; - *եկեղեցի*, the catholic or universal church; *S.* **Թուղթ**, **Ժողով**.

Ընդհանրանամ, *ացայ vn.* to become general.

Ընդհանրապէս *a.* universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանեմ, *ուցի va.* to generalize. [*erality.*]

Ընդհանրութիւն *s.* universality, gen-

Ընդհատ, *ից s.* interval, space; *a.* discontinued, intermittent; loose; different, separate; less, lesser; *mech.* intermittent; *ad.* differently, otherwise; nor more nor less; *ամբ ստկաւ ինչ - ի ընթաց*, a little less than 10,000 years; *իւ իւրեք իցեմք - ի նոցանէ*, in what do we differ from them? *ոչ ինչ - է ի նմանէ*, he differs not from him; *նուալ ինչ - ի փշմանէ լինել շնոյն*, to be almost at the last extremity, or last gasp; *չեն - յերազոյց*, they resemble dreams.

Ընդհատեմ, եջի va. to interrupt, to discontinue, to cease; **-իմ vn.** to break off, to interrupt one's self.

Ընդհատիչ s. interrupter.

Ընդհատութիւն, -ումն s. interruption, intermission, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհարկանեմ, հարի va. to knock, to clash, to strike, to beat; **- զերկաթ, to strike fire.**

Ընդհարկանիմ, հարայ vn. to fight, to smite, to knock, to strike, to thump at; **- ընդ միեւնս, to knock against each other; to encounter each other;** **- զգլխին ընդ որմն, to knock one's head against a wall;** **- ընդ ճանապարհ, to be on the way to ...;** **- ի խղճէ մտայ, to have remorse.** [flict.

Ընդհարումն s. collision, shock, con-

Ընդ հուս S. Հուս.

Ընդհեւեմ, եջի va. to give, to put into one's hands, to grant; to take away, to appropriate to one's self.

Ընդ ձեռն քր. by means of, through.

Ընդ մէջ S. Մէջ.

Ընդմիմամբ a. subaltern.

Ընդմիջաբար ad. by means of, by some expedient.

Ընդմիջական a. immediate.

Ընդմիջաշաւիղ s. the middle of a way, or road, carriage-road, pitching.

Ընդմիջարկութիւն s. interposition, intermission, obstacle; partition wall.

Ընդմիջեմ, եջի va. to interrupt, to discontinue; to divide into two parts; to separate, to hinder; to intermeddle; **- զխօսս ուրուք, to interrupt, to break in upon;** **- զճանապարհն, to go half the way;** **- կենաց իւրեանց ստաւիկէ, to die halfway on the road of life.**

Ընդմիջեմ, եյայ vn. to be split, to be in half; to discontinue; **խորեւ տուն ընդմիջեցաւ, passed the middle of the feast.**

Ընդմիջութիւն s. mediocrity, mediation, middle way.

Ընդմտանեմ, մտի vn. to penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.

Ընդմտանոյ a. piercing, keen, sharp.

Ընդմտաւար, աջ a. touchy, easily offended, sensible, feeling; thoughtful, pensive, anxious, gloomy, full of care.

Ընդոծիւ, ծնայ s. a. born in the

house of one's master, domestic, servant; **-բ, family;** **S. Ընդաբոյս.**

Ընդողնեցունեմ, ուցի va. to render proud, insolent, impertinent.

Ընդողնեմ, նեցայ vn. to lie down at length, supine; to become idle, negligent, feeble: to adorn one's self magnificently, gorgeously; to make an ostentatious display, to dress pretentiously; to become vain or insolent.

Ընդոյր a. quiet; good.

Ընդոսս a. that leaps, that bounds; jumping, starting; **ad.** by stealth, stealthily; rebounding, by fits and starts; **- -**, by skips and jumps; palpitating, bounding; **- ի քնոյ լինել, to awake suddenly, to start from sleep;** **- ի քնոյն զարթուցանել, to rouse suddenly, hurriedly;** **- կալ, to leap, to hop, to rebound;** to start back with fear, to be startled, to retire, to frighten; **- խաղալ, to leap, to jump up, to rouse one's self;** **- երթալ, to go with fear and trembling;** to go by leaps; **- խաղացումն ուսոց, շարժումն թիկանց, աչաց, shrugging of the shoulders;** nervous twitching of the eyes; **- անցանել, to leap, to leap over.**

Ընդոսախօս a. boaster, braggart.

Ընդոսական S. Ընդոսուցիչ.

Ընդոսանում, Ընդոսալիմ, տեայ vn. to leap, to recoil, to start with fear; to be aroused, frightened, dismayed; to shy, to be restive; to be disturbed, disconcerted; to get angry.

Ընդոստումն s. leap, rebound; shaking, concussion.

Ընդոստուցանեմ, ուցի va. to cause to leap or recoil; to shake, to move; to impel, to push, to spur on, to thrust; to awaken, to excite.

Ընդոստուցիչ a. exciting; stimulating, spurring on.

Ընդոտնեմ, եջի va. to trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.

Ընդոտնոյ s. foot-stool.

Ընդուլնեմ, եջի va. to twist or break the neck; to tame, to bridle.

Ընդուռակ, աջ a. receiving, welcoming; capable, susceptible; acceptable, agreeable.

Ընդունակութիւն s. acceptance; capacity, reach; participation; *chem. ca-*

paicity; - ջերմութեան, heating --.

Բնութայն *a.* vain, void, useless; empty; indolent, idle; *ad.* in vain, uselessly, empty; - առնել զանկալութիւն, to deceive, to disappoint, to frustrate, to destroy the illusions of; *ամենայն ինչ - է*, all is vanity.

Բնութայնաբան, *եջ a.* romancing, prattling, chattering, prating; *s.* chatterer, idle talker.

Բնութայնաբանութիւն *s.* prate, prattle, chitchat, nonsense, chattering.

Բնութայնամիտ *S.* Բնութայնաբան. Բնութայնամիտ *a.* vain, frivolous, foolish.

Բնութայնանամ, *այցլոյ տ.* to be vain or empty; to vanish, to pass away, to come to nothing; to seek vanities.

Բնութայնապարծ *a.* vain, proud, vain-glorious.

Բնութայնաջան *S.* Զրաջան.

Բնութայնութիւն *s.* vanity, frivolity, futility; nothing.

Բնութարան, *այց s.* vase, vessel, receptacle; recipient, reservoir; asylum, refuge, shelter; *mech.* well, tank, cistern; - օդոյ, air-box; - շոգոյ, steam-chamber; - ջերմջրոյ, hot-water well.

Բնութեղի *a.* acceptable, admissible; agreeable, welcome; obtainable; that accepts, that receives.

Բնութելութիւն *s.* reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment; *gr.* participle; - փոխանագրոյ, acceptance of a letter of credit, of a bill of exchange; - առնել ումէք, to welcome, to feast, to entertain; - առնել օտարաց, to lodge strangers; - առնել ցրտադին, to receive coldly, to give a cool reception; - գոյր յարգունիս, *ի դեսպանատան*, there was a reception at court, at the embassy; *յ- լինել Աստուծոյ*, to believe in God.

Բնութիմ, ընկալոյ *տ.* to receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge; *ոչ -* to deny, to disavow, to disapprove; - զոք յաւազանէ, to stand godfather, godmother to a child; *մեղս -*, to fall into sin; - մտաց աջօք, to conceive, to seize mentally; *պատուով*

- զոք, to receive with honour; *ոչ բար-ւոք - զոք*, to give a bad reception; - *յիմքեան*, to learn by heart; *յաս-տուածս ընկալաւ զնոսա*, he has made of them his gods; *ի քէն ընկա-լոյ զկեանս*, I owe you my life.

Բնութիւն, Բնութող *a. s.* who receives, receiver, acceptor; recipient; - *նող ի մկրտութենէ*, godfather, god-mother; - *նող խոստովանութեան*, confessor.

Բնութայնորկու *a.* grining, grima-cing, mimicking; grumbling.

Բնութաս *S.* Բնութաս.

Բնութահեծ, *եջի տ.* to abandon, to despise; to compel to walk; to vex, to harass.

Բնութայն *ad.* in vain, uselessly; - *հարկանել*, to throw away, to abandon, to despise; - *յածիւ*, to run here and there, to rove, to wander; - *ի-տել*, to talk in vain, right or wrong, at random; - *պայքարումն*, idle dispute.

Բնութայրաբան *a.* quack, charlatan, who talks in vain. [idle talk.

Բնութայրաբանութիւն *s.* quackery,

Բնութայրաբեր *a.* vagabond.

Բնութայրաբոյս *a.* wild, savage.

Բնութայրաբանաց *S.* Բնութայրաբեր.

Բնութայրախոյզ *a.* seeking vain and foolish things; inquisitive.

Բնութայրախոս *a. S.* Բնութայնաբան, &c. *s.* magician, enchanter.

Բնութայրահալ *a.* barking at in vain, brawling.

Բնութայրահար *a.* abject, vile, despi-cable, useless, vain.

Բնութայրամիտ *S.* Զրախորհուրդ.

Բնութայրայած *a.* vagabond; prat-ing, chattering.

Բնութայրայածութիւն *s.* vagrancy.

Բնութայրայտ *a.* shameless, lewd; - *պչրանք*, coaxing, dalliance, coyness, affectation, coquetry.

Բնութայրապաշոյճ *a.* coquettish.

Բնութայրանոնդ *a.* savage.

Բնութայրասուն *a.* ill-bred, rough, rude; idle, lazy, sluggish, unoccupied.

Բնութայրաբարձ *S.* Գեանաբարձ.

Բնութայրաբարձիմ, շեջայ *տ.* to be dragged along the ground, to be fas-tened to the ground.

Բնութայրաբնիս *a.* curious; that seeks after useless things.

Բնութայրաբնութիւն *s.* inquisitive-ness, curiosity.

Ընդվայրենիցիկ S. Ընդվայրահար. Ընդվայրենիցիկ առնեմ *va.* to debase, to vilify; to despise.

Ընդվանք *s.* haughtiness, pride.

Ընդվեմ. եջի *va.* to twist, to wring the neck; -իմ *vn.* to revolt, to resist, to disobey, to rebel, to throw off the yoke; to lift up the horn, to become proud, arrogant, haughty, ostentatious; to turn the back disrespectfully; to throw one's self headlong, to precipitate; Ընդվեմ. ի բայ ևս լի լի. Ընդվեմ. to free from domination, to shake off the yoke.

Ընդորինակեմ. եջի *va.* to copy, to take a copy, to transcribe.

Ընդորինակող *a.* perspective; *s.* painter of perspectives; copist.

Ընդորինակութիւն *s.* perspective; transcription.

Ընծագրեմ. եջի *va.* to trample under foot; to subdue, to submit; to strike, to knock; to drive away, to disperse.

Ընծագրութիւն *s.* trampling upon; subjection; project, purpose, design; ապանանել ձիախրոխտ - թեմաք, to ride over and trample to death.

Ընծանակ *a.* that runs, that walks; current; - ճանապարհ, practicable, passable.

Ընծանամ, ապայ *vn.* to run, to run to; to apply; to slide; to gallop; to walk; to go, to depart, to pass; արշաւապայ - to run full speed, to rattle along full speed; երամովն, խուան - to run in company, in crowds, in a throng, to rush, to crowd, to flock; - զհեռուրդ, to follow, to run after; - զհեռու հեռոց. շաւղաց ուրուք, to follow the tracks, to tread in the steps; - զճանապարհս իւր, to follow one's career; ալար անդր - to dip into, to run over a book; Ընծանալով ասել, to say in few words, to touch lightly; - ի ճանապարհս պատուիրանաց, to observe or obey the commandments; բարւոք Ընծանան իրք, affairs are thriving, business is prosperous; S. Զէն, &c.

Ընծանոց S. Ղենդակ.

Ընծաց. ի. Ընծացք. ցից *s.* course, race, gait, step, pace, way, means; progress, succession, train, trace, thread; method; -ս առնուլ, to run; -ից գործի, the feet; - մի, walking distance; հետի - foot-race; - մտաց,

flight of thought; - կենաց, life's career; յ-ս կենաց, in the course of life; յ-ից ճանաչել զորք, to know one by his gait; բարւոք ընուլ զ-ս իւր, to fulfil the duties of one's station, to discharge one's functions honourably; արդեւուլ զ-ս բանին, to say concisely, to shorten discourse; -ք հողմից, direction of the wind; -ք արեգական, լուսնի, եղանակաց, course of the sun, moon, seasons; -ք սակարանի, վաճառանոցի. հրապարակի, course of Exchange, of the market.

Ընծացական *a.* racing; swift.

Ընծացակից *a.* concurring; accompanying; agreeing, concordant; coincident; concomitant.

Ընծացակցութիւն *s.* concurrence; accompanying; concomitance; retinue; coincidence.

Ընծացատեղ, Ընծացարան *s.* gymnasium or place for gymnastic exercises; S. Առաւարէլ. [index.

Ընծացիկ *s.* mech. slider, cursor,

Ընծացող *s.* walker, pedestrian.

Ընծացուցանեմ, ուշի *va.* to cause to run.

Ընծացք S. Ընծաց.

Ընծեանիւ *a.* legible, readable; *s.* reader, lecturer.

Ընծեանում, երցայ *vn.* to read; - ընդ միտս, գաշն ձայնիւ, - to one's self; - ի ձայն, բարձրաձայն - , - aloud; - յականջն ուրուք, - in the presence of; անսայթաք - , - currently; կակալելով - , - hesitatingly; to stammer; - հարեւանցի, վեր ի վերոյ, to look through, or to skim over a book; յառաջ վարել զ-ն, - on; կրկին եւ երեք-կին - , - over and over again; ասլ - , to cause - ; մանուկ քո գիտէ - , can your boy read? Ընծերցեալ զթուղթդ, after the perusal of your letter; յետս ընդդէմ - , S. Ընդդէմ.

Ընծեր S. Առնութիւն.

Ընծերակայ, ից, -կաց, աջ *a.* adjacent, adjoining; assisting, present.

Ընծերցակից *a.* reading together.

Ընծերցանիւ *a.* legible; *s.* reader, lecturer.

Ընծերցանեմ, -նիմ *vn.* to read.

Ընծերցանութիւն *s.* reading.

Ընծերցատեղ, սիրաց *a.* that loves study, studious, well-read.

Ընծերցասիրեմ *vn.* to study, to read with pleasure.

Ընթերցասիրութիւն *s.* love of study.
Ընթերցարան *s.* reading book; lesson; school; *reading room.

Ընթերցիչ, -ցող *s.* reader, lecturer;
ապշ առ -ցողն, advertisement, address to the reader; ներողամիտ -ցող, gentle reader.

Ընթերցողութիւն *s.* reading; lectureship, order of lecturers in the church.

Ընթերցուած, ոց *s.* lecture; lesson.
Ընթերցուածագիր *s.* catechism (of S. Cyril).

Ընթերցուածաւեր S. Ընթերցասեր.
Ընթերցումն *s.* lecture; ապշ յ-, to give to read; to cause to read.

Ընթրակից S. Հացակից.
Ընթրատու *a.* who gives a supper.
Ընթրարան *s.* dining-room, supper-room; tea-garden; eating-, chop-house.

Ընթրեկերք *s.* supper-time.
Ընթրեմ, եջի *vn.* to sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք, րեայ *s.* pl. supper, evening's repast; - տերունեան, the Lord's - , the Last - ; - ս առնել, դործել, ապշ, to invite to - , to give a banquet; - ս առնել առ ումէք, to sup with...; ի ժամ ընթրեաց, at supper-time.

Ընծախոտ S. Ընծախոտ.
Ընծայ, ից *s.* present, gift, offer, offering; - առնել, ապշ, մատուցանել, to give, to make a present.

Ընծայաբեր, ից or այ *a.* that carries presents or offerings; - լինել S. Ընծայաբերեմ.

Ընծայաբերեմ, եջի *vn.* to carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն *s.* offer, offering; offertory.

Ընծայական, այ *a.* sacred; *s.* dedication; - գիր, Թուղթ, dismissory letter, testimonials; - - դասականաց, credentials; - - բարեկամաց, letter of recommendation. [is offered.]

Ընծայամատոյց *a.* that offers; that
Ընծայանամ, այցայ *vn.* to be presented, given.

Ընծայատար S. Ընծայաբեր.
Ընծայարան, այց *s.* place of offering, altar.

Ընծայաւոր S. Ընծայաբեր.
Ընծայեմ, եջի *va.* to offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to refer, to confer, to devote, to

render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe; ի լոյս - , S. Լոյս; - զրբ ի կենսոս, to give life to; to vivify; - զրբ առատ պարգեւօք, to load with presents; to confer great services; - իմ տո. to offer, to present one's self; to shew, to make one's self seen; - առաջի ուրուք, to introduce one's self to the presence of; մահու - , to die.

Ընծայեցուցանեմ, ուցի *va.* to offer, to present; to show, to expose, to place in sight; to recommend, to introduce; զանձն - , to pass one's self off for another, to counterfeit; այլ ինն միտս - , to possess, or bear another meaning; սիրելի զանձն - , to make one's self beloved.

Ընծայեցուցիչ *a.* that presents; producing, productive.

Ընծայութիւն *s.* offer, offering, dedication; presentation; Թուղթ - ԹԵ, letter of recommendation; Կուռմն - Թեան, catechism; S. Ընծերցուածաւ գիր; - լուսնի, new moon.

Ընծայումն *s.* act of offering, of dedicating one's self; presentation; offering, present; - Ս . Կուսի, Presentation of the B. V. M.; առաջնորդ ընծայման, godfather; - լուսնի, new moon.

Ընծուիմ, լեցայ *vn.* to rise, to shine, to blaze forth, to glitter, to sparkle, to glare, to be bright.

Ընծուլա S. Ընծուլա.
Ընկալուչ, լի *a.* that receives; *s.* betrothed, husband; խօսեալ - , affianced wife; - , mech. receiver.

Ընկալաձիմ, շեցայ *vp.* to bind one's self closely, to adhere to, to entwine one's self with.

Ընկեկիւի *a.* to be thrown away, to be despised.

Ընկենում, եջի *va.* to throw, to cast, to hurl, to repulse, to fling, to pour; to destitute, to depose, to deprive; - յերեսայ, to drive from his presence, to despise, to abandon; - յերկիւզ, to frighten; - յոք զհոգս իրիք, to confide the care of, to confide to; - զանձն իւր յառաջ, to present one's self, to throw one's self forward, to expose one's self; - զզէնս, to throw down one's arms, to surrender; - ի կալանս, to thrust in prison; - յերկիր, to throw down, to slay, to fell to the earth; -

արտաքս. to thrust out, to hunt or drive away: to empty the stomach; - **քարինս,** to throw stones; **կէցս** - **S. կէցք**; to despise; - **զխարխս,** to cast anchor; **զաստուածութեամբն** - to attribute to God; **ի վերայ միմեանց** - **զանցանս,** to lay the blame on one another; -, **vn.** to be thrown, or cast away; - **արտաքս,** **արտաքց** **գրան,** to be thrown out, driven away; - **ի ճանապարհի,** to be cast on the streets, to be thrown out on the common way.

Ընկեր. **այ** **s.** companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant; **չիք իմ** -, I am peerless, I have no equal; - **չ-, այր չ-** one to another, mutually; **եր. զուան այր** - **ի իւրում,** they bound themselves by mutual oaths.

Ընկերաբար **ad.** as a companion or comrade, friendly.

Ընկերագիր. **գրաց** **s.** subscriber; - **առնել** **S. Ընկերագրեմ;** - **ընել** **S. Ընկերագրիմ.**

Ընկերագրեմ, **եցի** **va.** to subscribe to: - **իմ vn.** to become a subscriber to.

Ընկերագրութիւն **s.** subscription; **մասնել յ-** to subscribe to; **կտնել յ-** **Թեւ,** to cease to subscribe, to be no longer a subscriber; **պայմանք** - **Թեան,** terms of -.

Ընկերազաւ **a.** that betrays or kills his neighbour.

Ընկերական **a.** social, sociable.

Ընկերակից **s.** companion, comrade, colleague; associate, partner; fellow-member, friar.

Ընկերակցիմ, **ցեցայ** **vn.** to accompany one's self, to associate one's self, to become a partner. [ciety.

Ընկերակցութիւն **s.** association; so-
Ընկերակաշառ - **հաշտեայ** **a.** supporting social, or public harmony.

Ընկերահաշտեայք, **տից,** - **հաշտիք,** **տեայ** - **հաշտք** **S. Ընկերահաշտութիւն.**

Ընկերահեղձոյց **a.** that suffocates his neighbour; annoying, molesting one's friends.

Ընկերանամ, **ացայ** **S. Ընկերակցիմ.**

Ընկերանի **s. pl.** companions.

Ընկերասէր, **սիրաց** **a.** that loves his neighbour, charitable; sociable, companionable. [bour.

Ընկերաստեայ **a.** that hates his neighbour;
Ընկերեմ, **եցի** **vn.** to accompany,

to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաստութիւն **s.** social harmony under various forms of government, monarchic, oligarchic, or democratic.

Ընկերշահեմ, **եցի** **vn.** to associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն **s.** company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge; sociability.

Ընկերսիրութիւն **s.** love of one's neighbour, charity; sociability.

Ընկերոյ **a.** that accompanies, that assists.

Ընկեցիկ **a.** thrown away, cast off, flung off; abject, vile; exposed, abandoned; **mech.** projectile; - **շարժումն,** projection; - **ինչ,** refuse; - **առնել,** to throw, to cast; - **առնել զմանկունս** **ի գետ,** **զկարասին** **ի ծով,** to throw the children in the river, merchandize in the sea; - **առնել զմանուկ,** to expose a child; - **ընել,** to be thrown out, abandoned.

Ընկեցումն **s.** cast, projection, out-cast; **phys.** projection.

Ընկիճեալ կամ **vn.** to resist, to act as an obstacle, to hinder; **ի ծուռը** -, to kneel down..

Ընկնում, **կայ** **S. Ընկղմմ.**

Ընկնում, **կլի,** **Ընկըն-զանեմ,** **ուզի,** **կլի** **S. Ընկղմմ.**

Ընկըն-զիչ **a.** submerging, engulfing, swallowing.

Ընկըն-զումն, **Ընկընմն** **S. Ընկղմումն.**

Ընկընական **a.** immersive.

Ընկղմմ, **եցի** **vn.** to sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury; to dim, to cloud; **նիրհամբ** -, to lull, to make sleepy.

Ընկղմեցուցանեմ **S. Ընկղմմ.**

Ընկղմմ, **եցայ** **vn.** to founder, to sink, to be plunged; to lose one's self; - **ի քնոյ,** to sleep soundly; **յանհնարին արամութիւն,** **յանմոխթար սուգ** -, to abandon one's self to melancholy, to be plunged in inconsolable grief; - **ի ծով փափկութեանց** -, to swim in pleasure, in delight; **ի նախանձ** -, to envy, to be jealous of.

Ընկղմիչ **a.** immersing, submerging; **s.** corsair, pirate, buccaneer.

Ընկղմութիւն, Ընկղմումն *s.* depression; immersion, submersion.

Ընկճեմ, եջի *va.* to oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate; to blunt; -իմ *vn.* to sink, to faint, to succumb; - զոք, to be a hindrance, or stumbling block to; - ընդ բեռամբ, to bow beneath a weight; to be overwhelmed, or disheartened; ընկճեալ յամաց, ընդ ամբք, bowed by the weight of years; - զինն, to retire, to withdraw; to impede, to hinder.

Ընկողին *S.* Անկողին.

Ընկողմանեցուցանեմ, Ընկողմեց-, ուցի *va.* to stretch, to lay down, to put to bed.

Ընկողմանիմ, եցայ, - մնիմ, - միմ, - զնիմ *vn.* to stretch one's self in bed, to lie down, to go to bed.

Ընկողմանումն *s.* going to bed: the back of a chair. [to be a partisan.

Ընկողնակից *s.* bed-fellow; - լինել.

Ընկոյզ, Ընդոյզ, կուզից or զոյց *s.* walnut; - մեխահոտ, nutmeg; - հնդկաց, cocoa-nut; - արքայական, the finest quality of -; - ործայուցիւ, nux vomica; կեղեւ ընկուզի, nut-shell; *S.* Կորճ, Փեռեկ; կանախ կեղեւ ընկուզի, green husk of -; *S.* Կղեզ, Ողորխ; (նեղքին) մաշկ ընկուզի, epidermis or brown cuticle of -; *S.* Պոպոկ, Փեռեկ; մորուկ ընկուզի, the kernel of -; *S.* Կթուն; ծառ ընկուզի, -tree; *S.* Ընկուզի; փայտ ընկուզի, - wood; գործի ի բեկանեւ զ-, nut-cracker; *S.* Ընկուզարեկ; ի գոյն ընկուզի, nut-brown; *S.* Ընկուզագոյն; քաղել -ս, to nut; Էր-թաւ ի քաղել -ս, to go a-nutting; գաւազան ի Ժողովել -ս, nut-hook; *S.* Թափիւ.

Ընկուզարեկ (գործի) *s.* nut-cracker.

Ընկուզագոյն *a.* nut-brown, hazel.

Ընկուզազարդ, -ձեւ *a.* made like a nut. [walnut wood.

Ընկուզենի, Ընկուզի *s.* walnut-tree;

Ընկուզուտ *a.* full of walnut trees; abounding in walnuts.

Ընկրկեմ, եջի *va.* to reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll; -իմ *vn.* to recede, to retreat, to flinch; to be repulsed, driven back; - անուոյ, turning of the wheel; - յաղթաստ, to compassionate the poor; to pardon; - երասանաւ, to be restrained, bridled, reined in; պատերազմաց - ընդ ձեռամբ

ուրուք, to take by force, to storm, to subdue, to conquer.

Ընձախոտ *s.* bot. choke-weed, orobanche.

Ընձանակ *s.* earthen flower-pot.

Ընձառիւծ, ուց *s.* leopard.

Ընձենի *s.* leopard skin.

Ընձեռայք, յից *s.* pl. gift, present, drink-money.

Ընձեռեմ, եջի *va.* to consign, to place in the hands of some one; to lend, to give; to undertake, to prove; to transmit, to refer, to leave in writing; -իմ *vn.* to receive from, to take, to obtain; to be given, consigned, recommended; Թողութիւն -, to pardon, to forgive; կոչմունա - աստեղաց, to give names to the stars.

Ընձեռութիւն *s.* giving; tradition, treatise, discourse.

Ընձիւզ, ոյ *s.* sucker, bud, shoot, spring, button, gem.

Ընձիւզեմ, եջի *va.* to bud, to shoot, to put forth, to sprout, to germinate, to blossom.

Ընձիւզումն *s.* budding, sprout.

Ընձուիմ, եցայ *vn.* to unclothe, to blossom, to be born; to dawn, to appear, to show one's self.

Ընձուլաւ, ըլլաուց *s.* giraffe, camel-leopard.

Ընչաթափ առնեմ, -փեմ, լինիմ, -փիմ *va.* to deprive one of his property, to despoil, to exhaust, to extenuate, to reduce to the last shifts; to be deprived of one's property, &c. Ընչաժողով *a.* avaricious, greedy, desirous. [created.

Ընչանամ, աղայ *vn.* to exist, to be

Ընչաւաւ *S.* Ընչաւեւ -

Ընչապտուկ *a.* grimacing (as a monkey).

Ընչասեր *a.* loving riches, avaricious, greedy, covetous; - լինիմ, -սիրեմ, to hoard up, to save sordidly, to be niggardly.

Ընչասիրութիւն *s.* passion for riches, avarice, avidity, greediness.

Ընչաստացու *a.* accumulating, gathering, acquiring wealth.

Ընչազանն *a.* spendthrift, prodigal.

Ընչասեաց *a.* despising worldly wealth.

Ընչաց, յ- *S.* Ունչ.

Ընչաւեւ, ւեւաց *a.* rich, fortunate, monied, opulent; loaded with riches;

- լինել, to be rich, to have one's nest well feathered; անթիւ -, very wealthy, extravagantly rich; ըստ երկրի մասնից -, well off, in easy circumstances.

Ընաւէտանամ, ացայ *vn.* to be enriched, to become wealthy.

Ընաւէտութիւն *s.* riches, abundance of wealth.

Ընքաց, ից *a.* avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընքացութիւն *s.* avidity for wealth, insatiable avarice; անյագ -, insatiable thirst for riches. [cher.

Ընկչ *S.* Ընաւէտ -, ազոյն *a.* ri-

Ընկանամ *S.* Ընաւէտանամ. [ble.

Ընկէն *a.* created; visible, sensi-

Ընկութիւն *S.* Ընաւէտութիւն.

Ընկի, - չուկ *s.* trifles, gewgaws, small matters, toys.

Ընւ *ad.* why?

Ընդին *S.* Արմատաքի.

Ընդ, ջրոյ or զու *s.* heifer, bullock, calf of a year old. [approach.

Ընանակցիւմ *vn.* to have affinity, to

Ընանակցութիւն *s.* familiarity, participation.

Ընանամ, Ընդ-, ացայ *vn.* to seed, to come to seed.

Ընանանամ *S.* Ընանենամ.

Ընանասուն *S.* Ընասուն.

Ընանացուցանեմ *S.* Ընանե-.

Ընանեակ, եկաց *a. s.* familiar, one who is of the family, acquaintance, intimate friend. [tically, confidently.

Ընանեբար *ad.* familiarly, domes-

Ընանեգոյն *a.* very familiar; proper.

Ընանեկան *a.* familiar; - կեանք, domestic life.

Ընանեկոտոր *a. s.* murderer of one's family, parricide, &c. [bitation.

Ընանեկցութիւն *s.* familiarity; coha-

Ընանենամ, եցայ *vn.* to familiarize one's self, to grow tame, familiar with, to keep company, to frequent, to communicate; to get inured, to accustom

one's self; անապատի -, to be accustomed to a hermit's life; - կանոնի հաւատոյ, to observe the precepts of the Faith.

Ընանեւեր *a.* loving one's family.

Ընանեսուն *S.* Ընասուն.

Ընանեցուցանեմ, ուցի *va.* to render familiar, to tame, to civilize, to humanize; to accustom.

Ընանի, նւոյ, նեաց *a. s.* familiar,

domestic; proper; native; tamed; intimate, friend, relation; domestic; - բ, family; հայր - նեաց, the father of a family; - պատերազմ, intestine strife, domestic broils; civil war; - դաւաժան, [թշնամի, traitor, intestine foe; - հաւատոյ, faithful to the Truth; - լինել գրոց, to be familiar with, or versed in literature.

Ընանութիւն *s.* familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship; - ընդ կնոջ, carnal intercourse with a woman; յ- կոչել, to domesticate, to tame.

Ընանուհի *sf.* female neighbour, intimate friend; house-maid, servant.

Ընանուս *S.* Ընուս.

Ընասուն, - սնունդ *a.* familiar, brought up in the house; *S.* Ընասուն.

Ընակ, - ութիւն *S.* Ընդիւ, &c.

Ընակակաց *a.* immovable, firm in one place.

Ընակր *a.* chosen, worthy; fine, good; civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb; - -, the best, the most excellent, the choice, the select, the flower, the cream;

չ- զարդուցն եգին ի հարստութիւն, precious ornaments served to beget

pride; չ- ս Փաղինոյ սատակաց, he beat down the choice troops, the

flower of France; - գումարել չ- նահատակս, զօրս, to re-unite the bravest warriors, the picked soldiers; -

- անասունք, very fat animals; - յոյժ, best, first quality; *S.* Ընարեւոգոյն;

- մատենագիր, classic author; ընդ-ս հանել, to select, to make choice of,

to elect; յ- առնել, to give the choice, to permit the selection; - առնել, to choose, to make choice of, to appreciate;

ընարոյ տեր, he who has the choice, arbiter; զնոսա թողազոյց ընարոյ տեսար լինել, he left them the choice.

Ընործին *S.* Ընդործին.

Ընուս *ad.* by one's self, or itself; of one's self, naturally; of one's own head; of the house, from one's home; of the family possessions, of one's own wealth.

Ընորական *a.* elective, eligible, electoral; better, singular, exquisite.

Ընտրականութիւն *s.* elegance, goodness, excellence; examination.

Ընտրան *s.* choicest, flower; **-աւ** *a.* select, choice, picked; *ad.* by choice, by selection; **մանկունք** **-աւ**, the flower of the youth; **կաշառք** **-աւ**, rich or precious gifts.

Ընտրանք *s. pl.* choice, election, prime; act of picking; garbling; **արծաթ** **-նայ**, pure silver.

Ընտրեալ *a.* select, elect; virtuous, honest, upright.

Ընտրելոյցն *a.* better, excellent, very good, preferable.

Ընտրելակից *a.* elected with another.

Ընտրելանորհ *a.* elect and graceful.

Ընտրելի *a.* eligible; most select, best; **- է քեզ զմի յայցանէ**, you must choose one of these alternatives.

Ընտրեմ, եցի *va.* to elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer; **- զարժանն**, to discern what is just; **- զժամանակն**, to choose the time, to select the opportunity; **անկիւնս անկիւնս ընտրեալ**, angular; **ընտրեալ կարաւ**, he has chosen; **ընտրեցից մեռանել**, I would prefer to die.

Ընտրիչ *a.* choosing, electing; *s.* elector.

Ընտրող *S.* **Ընտրիչ**; discreet, prudent, judicious, wise.

Ընտրողական *a.* able to discern, having judgment, rational; of one's free will; wise, discreet; *s.* judgment, criterion, free will or choice.

Ընտրողութիւն *s.* choice, election; discernment, discretion, judgment, understanding; **- թեամբ** *ad.* discreetly.

Ընտրութիւն *s.* choice, election, suffrage, choosing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste; **անթ** **- թեան**, a vessel of mercy, chosen instrument; **- քնքնակամ**, liberty, free will; **- առնել**, to distinguish; **- թեամբ** *ad.* by election, or choice.

Ընտրուիք *s. pl.* rebuff, refuse, trash, offal, scum, cheat.

Ընտրումն *S.* **Ընտրանք**.

* **Ընքուի** *S.* **Յոնք**.

Բազկան *s.* *bol.* fennel.

Բռնգեղջիւր *S.* **Ռնգեղջիւր**.

Բռնգունք *S.* **Ռնգունք**.

Ըսմ *pr.* according to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out; **- իս**, **- իմումն կարծեաց**, according to me, in my opinion; **- իւրում կարի**, according to capacity, to the best of one's ability; **այր** **- սրտին Աստուծոյ**, a man after God's own heart; **կին իւր** **- միտս**, if thou hast a wife after thine own heart; **- բախտի եղեալ նորա**, fortunately; **- պատկերի մերում եւ** **- նմանութեան**, in our image and likeness; **- հիւսիսայ Կարնոյ**, north of Erzeroum; **- անձին**, upon one's back; wearing upon, **- the shoulders**, **- the body**; **- ճանապարհին**, about the streets; **- հրապարակս գնալ**, to pass through, or to wander about the public places; **- բնութեան բարի**, naturally or essentially good; **ի չափու կարւոյց զանձն** **- օրինակի նորա**, I shall be governed by his example; **եւանել** **- քաղաքն**, to go out of town; **այր** **- առնէ**, one after the other; **ամ** **- ամէ**, annually, every year; **օր** **- օրէ**, daily, every day; **- նախաժօրն յանցանայ**, for the sin of the first father; **- չափու եկամեկն**, in proportion to his income; **- աչա գառնել**, to judge from the appearance; **- իրեարս պատշաճեալ**, well proportioned, symmetrical; **- տեղիս տեղիս եւ** **- աշխարհս աշխարհս**, according to the various places and different provinces; **- տունս աղջացն ոչխար** **- երգ**, a lamb for every family and every house; **հրաժարել** **- նմանութիւն**, to have no equal, unique; **անցանել** **- սահմանքս**, to pass through your confines; **- բանս անցանել**, to be inexpressible; **- միտս անցանել**, to be beyond understanding, to be past finding out, inconceivable, incomprehensible; **անցանել** **- չափ**, to go beyond; **- ակն ընկել յուրեքէ**, to be far from the sight of, alienated; **- ինքեան**, of one's self; naturally, essentially; **- ամենայնի**, totally, in all, entirely; **- այնմ**, as is said; as they say; **- իրիք**, **- իմիք**, in some part, in a certain sense, in some way, or manner; in part; **- որում**, as; since; therefore; **- որում...**, **- նմին**, or նոյնպէս, or այսպէս, as..., as; so..., as; **- օրէն**, like, after the fashion of; **- նմանէ**, after him; **-**

այսմանէ. like this, similarly, equally;
եւ որ - այսմանէ, &c. &c. and so on.

Ըստաննեմ, եցի *va.* to assume, to take, to put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Ըստաննում թիւն *s.* the wearing, the clothing.

Ըստգիւտ, ից *s.* accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation, criticism; defect, fault, wrong; *a.* blamable, reprehensible; - լինել, to be blamed, or scolded; to accuse, to charge with, to blame, to scold, to censure, to condemn: to know, to be informed of, to understand; - լինել իմիք, to obtain, to succeed in, to enjoy, or realize one's wishes; - յանձն առնուլ, to be blameworthy, to be in the wrong; - *ad.* reprehensibly; culpably; with shame, or remorse.

Ըստգտանեմ, գտի *va.* to accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Ըստգտանք *S.* Ըստգիւտ.

Ըստերիւր, &c. *S.* Ստերիւր, &c.

Ըստերջ *S.* Ստերջ.

Ըստընդիաց *S.* Ստնդիաց.

Ըստիմանիմ, եցայ *vn.* to shoe, to put on shoes, or boots.

Ըստմանեայք, նեայք, -սունք, սանց *s. pl.* individuals, particulars.

Ըստմոռէք *s. pl.* all the rest, all; each one. [companions.

Ըստնմայք, այց *s. pl.* their fellows, Ըստնմանէք *s. pl.* the following, successors, posterity.

Ըստ որում *S.* Ըստ.

Ըստ օրէն *S.* Ըստ.

Ըրջուի *S.* Ուրջուի.

Թ

Թ (toe or tow) Թ. *s.* the ninth letter of the alphabet and the fifth of the consonants; Թ. Թ. nine; ninth.

- It is sometimes confounded with the letters զ and ա. for example: քաղիթ, քաղիրդ; թակարթ, թակարդ; կաթսայ, կոտսայ.

Թագ, ից or այց *s.* crown, diadem, royal crown; the Crown or regal authority, kingdom; glory, honour; - պապական, tiara, the pope's crown; - եպիսկոպոսական, mitre; - ազնուականաց, coronet; - ոսկի, crown of gold; *S.* Պսակ; - առնուլ, to become king, to reign; - դնել, կապել (անձին) *vn.* to crown one's self, to put on the crown, to bind on the diadem; - (սլլում) *vn.* to crown, to place a crown on the head of, to cause to rule; եգաւ զ- զասիացւոց, he crowned himself with the diadem of Asia; - աւ or -իւ պսակել, to be crowned; առնուլ զ- ուրուք, to mount another's throne; - ի գլուխ, crowned, wearing a crown on the head.

Թագագանգուր *a.* curled in form of crown or diadem, curled, crisp.

Թագադրուի *a.* crowned, having a crown on the head.

Թագադրասկ *a.* royal, regal, kingly; crowned.

Թագադիր, գրաց *a.* placing the crown on the king's head; having the hereditary office of crowning the king at his coronation; - լինել, to crown.

Թագադրութիւն *s.* coronation; հանգէս - թեան, inauguration.

Թագազարդ, -զարդեան *a.* crowned, adorned with a crown.

Թագադրդեմ, եջի *va.* to crown, to adorn with a crown. [ալն.

Թագադարմ, Թագադն S. Թագաւոր-
Թագադորմուհի *af.* princess (of the royal family).

Թագաժառանգ, աջ *a.* inheriting the crown; *s.* heir to the throne.

Թագակալ, աջ *a.* crowned, that has a crown, reigning, that holds a crown; - դէնդ, queen.

Թագակալ, &c. S. Թագադիր, &c.

Թագակից *a.* that shares a crown; that reigns jointly.

Թագաւոր *a.* that gives a crown, that crowns.

Թագաւոր, աջ *s.* king; *bridegroom; - աջ, the - of -s; - Հայոց, the - of Armenia; կեցցէ -, long live the -! God save the -! - կենդանեաց, the - of beasts, (lion); - Թռչնոց, - of birds, (eagle); - ծաղկանց, queen (Arm. king) of flowers, (rose); - իժ S. Արքայիկ օձ; - բ, certain hymns of the Armenian Church; - կալ յունեք է վերայ աշխարհի ուրուք, to be made - of some country; - առնել, to make -, to cause to reign.

Թագաւորաբար *ad.* kingly, royally.

Թագաւորարանակ S. Արքայանիստ.

Թագաւորագիր մատենաք *s.* The Book of Kings.

Թագաւորազարմ, աջ, -գգի, դւոյ. դեաց, -գն, -գուն, գնի, զանց *a.* of royal race, blood or house, descending from kings; *s.* prince (royal).

Թագաւորական *a.* royal, regal; *s.* royalist; - շանապարհ, the king's highway, main road, [the highway; - օձ, իժ S. Արքայիկ օձ.

Թագաւորականութիւն *s.* royalism.

Թագաւորական քաղաք S. Արքայանիստ.

Թագաւորակերպ *a.* king-like, like a king, regal, royal.

Թագաւորակից S. Թագակից; - լեւիմ, -կցիմ *vn.* to reign together; to reign contemporarily.

Թագաւորանիստ *a.* capital, where the king resides.

Թագաւորանք *s.* court, courtiers.

Թագաւորապէս S. -աբար.

Թագաւորաստ *a.* with royal threats.

Թագաւորեալ *a.* crowned; - քաղաք, royal or capital city, seat of government.

Թագաւորեմ, եջի *vn.* to be crowned; to reign.

Թագաւորեցունեմ, ուցի *va.* to make king, to crown; - ուցի ձեզ Թագաւոր, I have given you a king; - զընտրաւութի, to preach the truth publicly.

Թագաւորող *a.* reigning; *s.* reigning prince, a crowned head.

Թագաւորորդի S. Արքայորդի.

Թագաւորութիւն *s.* reign, empire; royalty, crown; kingdom; միմայրապայ - Թեան, interregnum; - or - բ, The Book of Kings. [crown.

Թագեմ, եջի *vn.* to make king, to

Թագընկալութիւն *s.* coronation.

Թագընկէց *a.* that refuses a crown; - առնել, to dethrone.

Թաղնաբար &c. S. Թաղնաբար, &c.

Թաղաւած *s.* hiding-place, lurking-place.

Թագուհի *sf.* Queen; խց. church: moon; - Ն Սաթինիկ, - Sathinice; մայր - Նոյն, the - mother; կեցցէ - Ն, long live the -! God save the -!

Թագուհութիւն, Թագուհեցեաց *s.* dignity of queen.

Թագուհաւոր, Թագուհանեմ, Թագիմ &c. S. Թագուհաւոր, &c.

Թագեմ, եջի *vn.* to run.

Թաթ, ից *s.* hand; palm of the hand; - ոտից, foot; the sole of the foot; - կենդանեաց, paw, claw, talon; - երկաթի, gauntlet; (գործի ասանդական) fang, claw, grappling iron; - կշռոց, scale; S. Նժար.

Թաթախ *a.* covered, overspread; wet, moistened, immersed, soaked, imbued; dirty, muddy.

Թաթահատ *a.* mutilated, maimed, cut off.

Թաթահերձ *a.* cloven-footed, cloven-hoofed, fissiped.

Թաթալեմ, եջի *va.* to fill to the brim, to load; S. Թաթաւեմ.

Թաթալուն *a.* full to the brim, loaded, overflowing.

Թաթառ, Թաթիռ, Թառոյ, Թաթան *s.* whirlwind, water-spout.

Թաթաւ *a.* S. Թաթախ; *s.* *rain.

Թաթաւեմ, եջի, Թաթաւեցուցեմ *va.* to plunge, to immerse, to soak, to steep, to drench, to imbue; - իմ *vn.* to plunge, to dive, to bathe one's self, to be imbrued; - ի բերան, - յաւիշ բրտան, to be reeking with

sweat; - ընդ աղբեւս or յաղտեղութիւնս, to wallow in the mire, to grovel in filth, to drag in the mud; - արեամբ or յարեան, to be imbrued or covered with blood, to wade, to welter; - աղմուկ, to get splashed, covered with mud; - մարմնոյ զաղբութիւն, to be covered with filth, to be full of vermin; - ի բանս մատենից, to apply one's self with the greatest attention, to study with diligence.

Բաթաւումն *s.* soaking, drenching, dipping.

Բաթաւուն. - ուն *a.* full, very full; running over, full to the brim; furnished; endowed; adorned.

Բաթեմ. եցի *va.* to supplant, to trip up; to insnare, to dupe, to deceive.

Բաթուկ. Թլոց *s.* paw, foot.

Բաթպան, աջ *s.* glove; *S.* Ձեռնէք. ջանոց.

Բաթան. - ժայ *S.* Բարմ.

Բաթամ. Բաթանամ, աջայ *vn.* to faint, to loose feeling, to become insensible; - ի ծաղուէ, to laugh till one faints, to split one's sides with laughing, to choke, to burst.

Բաթա or Բաթամեղ *s.* an ewe; wether.

Բաթալ *s.* acre; - խաղամ *vn.* to struggle, to writhe in the agonies of death, to be in convulsions, in agony.

Բաթայ *s.* fine thread.

Բաթամ *vn.* to abhor, to detest.

Բաթանամ, աջայ *vn.* to fall into a fainting fit, to faint, to swoon, to fall in a swoon; to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Բաթացումն *s.* swoon, fainting, lipothymy.

Բաթացուցիչ *a.* that causes fainting.

Բաթուկ *s.* fainting fit, swoon, swimming in the head, giddiness; nausea, disorder or rising in the stomach; - զբորիւն գալ, to turn the stomach, to disgust, to loathe, to be sick or ready to vomit.

Բաթան, ից *s.* importunity, instance, solicitation, entreaty; grief, sorrow, trouble; - բ, dowry, marriage-portion, dower; - արկանել, to solicit earnestly, to importune, to entreat.

Բաթանապին *S.* Բաթանանապ.

Բաթանանապ *S.* Բաթանան; - նաք *ad.* humbly, in a suppliant manner, earnestly, urgently.

Բաթանանելի *a.* troublesome, importunate, annoying, tedious, tiresome, disgusting.

Բաթանանեմ, եցի *va.* to solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness; to molest, to annoy, to vex, to torment, to cease not from entreating, or causing annoyance.

Բաթանանեցուցիչ *a.* importunate, urgent, troublesome, tedious.

Բաթանանեմ, եցայ *vn.* to wish for, to desire; to have need of, to want; to sadden, to afflict. [Բաթանանաք.

Բաթանանուծիւն. Բաթանանումն *S.*

Բաթա *S.* Բաթաք.

Բաթիւն *s.* affliction; grief; *a.* grievous, afflicting, disconsolate, forlorn; - բ դժնդակք, black bile, deep sadness; - բ մտաց, compunction, regret, remorse; ընկենուկ դ- սրտի, to console, to cheer up; - ս արկանել առաջի ուրուք, to supplicate, to beseech, to implore.

Բաթանապին *a.* ad. sorrowful, mournful; sorrowfully, mournfully.

Բաթանապէմ *a.* of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad.

Բաթանալի, - լից *a.* full of sadness, of bitter grief, very sad, painful, bitter; - առնել զգը, to afflict, to sadden, to cast down.

Բաթանական *a.* sorrowful, grievous, melancholy.

Բաթանաք *S.* Բաթանուծիւն.

Բաթանեալ *a.* sorrowful, afflicted, melancholy, gloomy.

Բաթանելի *S.* Բաթանական.

Բաթանեցուցանեմ, ուցի *va.* to sadden, to afflict, to make desolate.

Բաթանիմ, ծեցայ *vn.* to grieve, to be afflicted, to mourn.

Բաթանական *S.* Բաթանական.

Բաթանուծիւն *s.* sorrow, grief, sadness, affliction, melancholy; mourning.

Բաթ. ի. Բաթին, կան *s.* mallet; large hammer; paver's beetle, rammer; - ն կոչուծիչ զգլխոյ ձեռնէ կապէք զես, you will make me your scourge.

Բաթալակ *s.* dalmatica.

Բաթակոյի *a.* beating with a sledge-hammer; hardening with the hammer.

Բաթալ, Բաթալալ *s.* mallet, mall, sledge-hammer, beetle.

Բաթալակ *s.* small beetle: architrave; - or - զալ, capital (of a pillar); - նաւու, top (in the rigging of a ship).

Թակարդ or **-ըթ**. *ից* or *այ* *s.* trap, snare, gin, net; **-զ** որսալ, պարփակել, փակել, արկանել *ի* -, to draw into a snare, to entrap, to catch; **չաղել** *ի* -*ի*, *ի* -*ի* *հարկանել*, to fall into a snare, to be entrapped; **-աւ ջուր բերել**, to beat the water, or the air, to toil in vain, to have one's labour for one's pains; **որպէս - զհոգին անցուցանել զիրաւս**, to be heedless, to disregard warning or admonition, "in at one ear, out at the other;" *S.* Որոգայթ.

Թակարդադիր *s.* he who lays snares or spreads nets.

Թակարդապատ, **-եալ** *a.* trapped; ensnared; *S.* Թակարդադիր.

Թակարդապատիր *a.* that entraps, ensnares; deceitful.

Թակարդափակեմ, *եցի* *va.* to envelope or take in nets or snares, to entrap, to entangle, to catch.

Թակարդեմ, *եցի* *va.* to entrap, to ensnare, to decoy; to take in a net, to catch, to lace; to entangle, to allure, to dupe; **- զմէքենայս**, to spread a net, to lay snares.

Թակեմ, *եցի* *va.* to hammer; to beat; to ram.

Թակեակու *S.* Թակեոփ.

Թակոյի, **կուկաց** *s.* pitcher, water-vessel, jug, jar, water-pot, vessel, pot; cup, mug, goblet, bowl: the saveall of a candlestick.

Թաղ, *ից* *s.* quarter, ward, district; part; neighbourhood; **- or -ի**, felt; **-եաւ պատել**, to felt.

***Թաղաթափ** *a.* unveiled (female).

Թաղակ, *այ* *s.* felt head-piece.

Թաղակից լինիմ, **Թաղակցիմ**, *եցայ* *vn.* to be buried together.

Թաղանթ, **-նդ**, *ոց*, *ից*, *այ* *s.* membrane, cuticle, pellicle, tegument; omentum, caul, reticulum; diaphragm.

Թաղանթադէլ, **-գարդ** *a.* furnished with a membrane, membranous.

Թաղանթաթեւ *a.* bat-winged, having membranous wings.

Թաղանթային *a.* membranous.

Թաղանթապատեալ *a.* enveloped with, or in a membrane.

Թաղանթիմ *vn.* to produce or form a pellicle. [castrated, gelt.

Թաղամուոր, **Թաղամուոր**, *այ* *a.*

Թաղար, *այ* *s.* earthen-pot or vessel, basin; flower-pot.

Թաղեայ *a.* worked in felt.

Թաղեղութիւն *S.* Թաղումն.

Թաղեմ, *եցի* *va.* to inter, to bury, to entomb, to inhume; to bury in the ground, to pay the last honours; to hide; **-իմ** *vn.* to be buried; **- կենդանւոյն**, to bury alive; *ի* *ցաւ* *Թաղեալ*, sunk in grief.

Թաղերգիչ *s.* tragedian.

Թաղերգութիւն *s.* tragedy.

Թաղեգործ *s.* felt-maker.

Թաղթ, *ից* *s.* bot. cyclamen, sow-bread.

Թաղի *s.* felt cloak; *S.* Թաղ, կաշ; bot. wild artichoke.

Թաղանամ, *ացայ* *vn.* to harden, to become hardened.

Թաղի *s.* talc.

Թաղանամ *S.* Թաղիմ.

Թաղավարս *a.* rumpled, disordered, discomposed.

Թաղիմ, *եցայ* *vn.* to grow tighter, thick, to condense, to be condensed.

Թաղումն *s.* thickness, condensation.

Թաղար, *այ*, **Թաղսալ** *s.* woman's cap (in form of an earthen pot).

Թաղանական *a.* funeral, funereal; **- հանդէս**, funeral, burial, funeral rites, procession or train.

Թաղորդ *a.* living in the same neighbourhood.

Թաղումն *s.* sepulture, burial, interment; funeral; **չ- իշոյ Թաղել**, to be buried like an ass.

Թաղուն *a.* thick, close, compact, dense; *chem.* stable.

Թամ *s.* enemy, foe.

Թամբ, *այ* *s.* saddle; pack-saddle: calf of the leg; **- վան կանանց**, *կողմնակի* -, side-saddle, pillion; **աշտանակել**, *ստանուել* *ի* -, to mount, to vault into the saddle; **-ս հարկանել**, **- ի նուս դնել**, to saddle; **բաշտալ զ-**, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբագործ, *այ* *s.* saddle-maker, saddler.

Թամբակալ *S.* Թանդ.

Թամբահարեմ *S.* Թամբեմ.

Թամբառեակ, **-ոոց** *s.* rag, tatter, old clothes; *a.* old, ragged, shabby, threadbare, all in rags; *S.* Գրգռեակ.

Թամբեմ, *եցի* *va.* to saddle, to harness.

Թայլ *S.* Թաղթ.

Թայրաթորք *s.* pl. the relations, the

[kindred.

Թայլ *S.* Թաղթ.

Թայրաթորք *s.* pl. the relations, the

Թան. *ky s.* soup, porridge, broth; skimmed milk; - *սպինայ*, pottage of lentiles, lentile soup; dish of pottage. [Թէնէքէ.

Թանադ. *ky s.* sheet-iron; *turk.* **Թանահամ.** *ky a.* abstaining from soups.

Թանամ. *Թացի va.* to wet, to bathe, to dip, to drench, to soak; to moisten, to bedew, to water; - *զանկողին իւր արտասուք*, to bathe one's pillow with tears; *արտասուք - զոտս ուրուք*, to bathe the feet with one's tears; - *զուր Ի պարանոց ուրուք*, to cut the throat, to massacre; - *յարինա բազմաց*, to butcher, to slaughter, to shed much blood, to swim in blood; - *Ի գինի*, to soak, to steep in wine; *գնացին առանց Թանաղյ Ի վերայ ծովուն*, they passed the sea dry-shod.

Թանաման. *ky s.* soup-tureen.

Թանաք. *ի. աւ s.* ink; *սեաւ -*, black ink; *կարմիր -*, red-ink; *S. Կարմրաւ գէղ; կապույտ -*, blue-ink; *ապագրու. Թեան*, printing-ink; - *Ճինաց*, Indian or China ink; *անեղծ -*, indelible, indestructible ink; *Համակիր. Ժածկալի -*, sympathetic, invisible, secret ink; - *Էշանագրու-Թեան*, marking-ink; *արատ. բիծ -ի*, ink-spot, ink-stain; *արատել -աւ*, to ink; *մըշտով*, *ողտով* - *աւ*, to be inked all over; *պոյտ, շէշ -ի*, ink-pot, ink-bottle; *աման -ի*, ink-horn, inkstand; *S. Կապաւմար.* [girth.

Թանգ. *a. S. Թանկ, &c.; s.* saddle-keeper; *այ s.* merchant; shop-keeper; retailer; inn-keeper.

Թանգարական. *a.* mercantile, commerciale; esteemed, precious, dear.

Թանգարան. *այ s.* treasure, treasury; museum; cabinet, collection; - *Բրիտանեան*, the British Museum; - *Ալեքսանդրեան*, the Museum of Alexandria.

Թանգուզեմ. *եջի տ.* to shun, to elude, to set one's self free, to steal, or to get away, to escape, to fly from, to avoid; to be ashamed, to shuffle, to use chicanery; - *գլով խօսել*, to speak with respect or reverence.

Թանթ. *s.* fine blade, thin plate; fine membrane, pellicule; - *ապակայ*, window-glass.

Թանթրուկնի. *s.* elder-tree.

Թանիկ. *s.* a little broth, pottage.

Թանկ. - *դ. a.* dear, high priced; precious; - *է*, it is dear; *գորք մի -*, rather dear; - *ճարմնով*, corpulent.

Թանկա S. Դանկ.

Թանկադին S. *Թանկ;* - *առնել*, to make dear; - *վաճառել*, *գնոյ առլ*, to sell dear; - *գնոյ առնուլ*, *գնոյ ստանալ*, to buy at a high price.

Թանկար S. Թանգար.

Թանկուզի S. Փորանկեալ.

Թանկութիւն s. dearness, high price, dearth, famine, scarcity; *արտուշ ոռնել զ-Թէնէ իրաց*, to complain of the high price of things.

Թանձր. *ձու, ձուք a.* thick, big, great; fat; dense; deep; coarse, gross; rude, clumsy, rough; *gr.* deep, flat, low (sound); *mus.* barytone; *s. zool.* bustard; *ad.* in great quantity, thickly; - *միտք*, dull-witted, stupid; - *աղիտութիւն*, gross ignorance; - *ճարմին*, weighty, heavy; corpulent; - *անտառ, մօրուք.* dense wood; thick or bushy beard; - *քուն*, deep sleep.

Թանձրաբարբառ. *a.* of a gruff voice; stammering.

Թանձրաբարոյ. *a.* coarse, rude, unpolished, clumsy, awkward.

Թանձրաքնութիւն S. Տխմարութիւն.

Թանձրադոյն. *a.* very thick, very dense; heavy, weighty, coarser; *ad.* more intelligibly. [lubber.

Թանձրագանգաղ. *a.* heavy and slow,

Թանձրաթաղանթ. *a.* very fat.

Թանձրաթափ S. Թանձրատարափ.

Թանձրաթել. *s.* tow (hemp or flax); *S. Քուղ.* [woody.

Թանձրաթուփ. *a.* thickly branched, **Թանձրալար.** *a.* of thick cords or ropes.

Թանձրալեզու. *a.* of an hard language; who speaks thick, indistinctly; of a strange speech.

Թանձրախիտ. - *խուռնա.* thick; dense; leafy, wooded, full of branches; heaped up, heaped together.

Թանձրախոր. *մեր.* very deep mud; pond, marsh. [dense.

Թանձրահոծ. *a.* very thick, very **Թանձրահող.** *a.* thick with earth, fertile.

Թանձրամած. *a.* thickened, condensed; heavy, hard; viscous, curdled, clotted, congealed; bushy.

Թանձրամածութիւն. *s.* thickness; viscosity, tenacity.

Թանձրամայրիկ *a.* bushy, thick, woody, wooded, sylvan, woodland.

Թանձրամարմին *a.* heavy; plump, fat, corpulent, obese, fleshy, bulky.

Թանձրամիս *a.* fleshy, muscular, plump, fat, greasy.

Թանձրամիտ *a.* thick-skulled, stupid, dull, block-headed, dull-witted, awkward.

Թանձրամորթ *a.* thick-skinned.

Թանձրամսուլ *թիւն* *s.* obesity, stoutness, corpulency.

Թանձրամտուլ *թիւն* *s.* stupidity, dullness, heaviness of mind, slowness of apprehension. [well-bearded.

Թանձրամորուս *a.* thick-bearded,

Թանձրայտասկ *a.* thick bottomed; having a solid foundation.

Թանձրանամ, *ացայ* *vn.* to thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot; to augment, to increase, to accumulate; - *ի մարմնի*, to become incarnate; **Թանձրացասիրտ ժողովրդեանս**, this people's heart is waxed gross; **Թանձրանայր ազգական**, *երկիւզն*, the uproar increased; the fear redoubled; **Թանձրացեալ** *a.* *s.* thickened, thick; concrete; **լեռան** -, very fertile hill; **ջուր** -, impure water.

Թանձրապորտ *a.* big-bellied, corpulent, thick. [leafy.

Թանձրասաղարթ *a.* densely leaved,

Թանձրասիրտ *a.* thick-witted, rustic, stupid, half-witted, hard, obstinate.

Թանձրասփռու, -*տարած* *a.* spread thickly over a great space, scattered, spread everywhere; very thick, crowded.

Թանձրատարափ *a.* that pours, that falls thick like hail, heavy, abundant, closed, compact; - *նետք*, countless arrows; - *ամպք նետից*, a shower of arrows.

Թանձրացեալ *S.* **Թանձրանամ**.

Թանձրացուցանեմ, *ուցի*, **Թանձրեմ**, *եցի* *va.* to thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

Թանձրափուռ *a.* thorny, having many hard thorns. [board.

Թանձրաբարոս *s.* paste-board; card-

Թանձրութիւն *s.* thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation; consistence; fatness, plumpness; plenty, abundance; rusticity, awkwardness; stupidity, dullness; - *ծերութիւն*, great old age.

Թանչ, *ի*, **Թանչք**, *չից* *s.* diarrhoea, looseness; dysentery; piles, hemorrhoids; colic; fistula. [morrhoids.

Թանչեալ *a.* affected with the he-
Թանչեմ *va.* to mutter, to grumble on awakening.

Թանչ *pr.* without, except; *S.* **Առանչ**.

Թաշկինակ, *այ* *s.* handkerchief; towel; - *նիզաց*, *բրտան*, pocket -; - *պարանոյի*, neckcloth; neckerchief; - *մետաղեայ*, silk-.

Թաշա *s.* *mus.* an Armenian note (՝).

Թաշեմ, *եցի* *vn.* to mumble, to mutter.

Թապուլ *S.* **Դրիշ**.

***Թապուլ** *S.* **Սիմակ**.

Թառ, *ի* *s.* roosting place, perch; bar, stake for supporting vines: *- , swing; see-saw.

Թառամ *a.* faded, tarnished.

Թառամեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to fade, to wither, to tarnish.

Թառամիմ, *մեցայ* *vn.* to fade, to wither, to decay; to be tarnished.

Թառամուլ *թիւն*, -*ումն* *s.* fading, withered state, decay.

Թառանչ, *ից*, **Թառանչանք**, **Թառաչ**, *ից* *s.* sigh, groan: colic, bowel complaint.

Թառանչեմ, **Թառաչեմ**, *եցի* *vn.* to sigh, to groan: to lament, to weep; to have a severe colic.

Թառանչումն *S.* **Թառանչ**; - *եղէրուաց*, belling of the stag.

Թառափ, *ի* *s.* sturgeon.

Թառիմ, *եցայ* *vn.* to perch, to roost, to go to roost.

Թաս, *ի* *s.* cup, mug.

Թասսկ *s.* white skull-cap.

Թասամ, *ացի*, **Թասեմ**, *եցի* *vn.* to wheeze, to pant, to be out of breath, to breath short, to breath gaspingly; **Թասեղ** *ոգաց*, to be asthmatic, to have difficulty in breathing.

Թասու, *աց* *s.* farthing.

Թասուն *a.* panting for breath, asthmatic, short-breathed, wheezy; - or **Արքունի գինի**, *Taxos* wine; strong, generous wine.

Թատերախաղք, *զուց* *s.* dramatic representation, play, piece; **Հարկանի** -, *բանի վարադոյրն*, the play-begins, the curtain rises.

Թատերական *a.* theatrical.

Թատերասեր *s.* a play-goer, lover of theatrical representations.

Թատերասիրութիւն *s.* fondness for theatres and public spectacles.

Թատր, *տերը* or *տերաց* *s.* theatre, play-house; drama, play; the audience, the spectators; **խաղեալ թատեր**, scene, stage; **հրապարակ թատեր**, pit; **օթեակ թատեր**, box; **գիտակ տեղիք**, **աստիճանք**, **կայք թատեր**, tiers of boxes; **տոմսակ**, **պիտակ թատեր**, ticket for the play; **ծանուցումն թատեր**, play-bill; **շուրջ հասեալ գումարեալ կալ թատերն**, to crowd to the play; **շուրջ զթատերն այրեցաւ**, the amphitheatre was burnt; - **իմն են տիեզերք**, all the world's a stage; *S.* **Թատերախաղք**.

Թատրատես, *աց* *s.* spectator.

Թատրոն *S.* **Թատր**.

Թատրոնական *a.* theatrical, scenic; - **նկարք**, scenery, scene; - **բանաստեղծութիւն**, dramatic poetry, the drama.

Թարախ, *ոյ*, *աց* *s.* matter, sanies, corrupted matter.

Թարախակց, -**ածոր** *a.* purulent, sanious.

Թարախածուծ *a.* that draws off corrupted matter.

Թարախարգել *a.* hindering the discharge of purulent matter.

Թարախեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թարախիմ, *եցայ* *vn.* to become sanious, to be purulent, full of corrupted matter.

Թարգման, *աց* *s.* translator; commentator, paraphrast; interpreter; translation; - **կալ լինել ումք**, to be an interpreter.

Թարգմանելի *a.* translatable.

Թարգմանեմ, *եցի* *va.* to translate; to interpret, to explain; - **յանգղիական լեզուէ ի հայ բարբառ**, to translate from English into Armenian; - **յանգղաորասից**, **ափ յափոյ**, to translate off hand, extemporally, fluently; - **բառ առ բառ**, to translate literally, word for word.

Թարգմանիչ *s.* translator; interpreter; - **ք.** The Seventy, (translators of the Septuagint); the Interpreters of the Armenian Scriptures, (*S.* Isaac, *S.* Mesrob, &c.)

Թարգմանութիւն *s.* translation, version; interpretation, explanation;

Նոխագրոյն, **ընդարձակ** -, paraphrase; **ազատ** -, **բառական** -, free translation; literal -.

[lators.

Թարգմանչադիր *a.* written by translation; **Թարգմանորէն** *ad.* by translation; by interpretation.

***Թարթ**, **Թարթափ** *s.* twinkling of an eye, wink, twinkling, trice; **թ-ական**, in a twinkling, in a trice, in a wink, in no time; - **ք**, eye-lid.

Թարթափանք *S.* **Թարթափումն**.

Թարթափեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to loiter, or wander about, to lounge, to idle; to skirmish, to divert; to keep at bay, to occupy with, to distract; to lull with vain hopes.

Թարթափիմ, *եցայ* *vn.* to wander, to loiter, to lounge about; to be involved in difficulty, perplexed with business; to haunt, to frequent; **թ-ական** *S.* **Թարթափ**.

Թարթափումն *s.* loitering, idling, lounge, sauntering; perplexity, entanglement in business; frequent resort; - **ական** *S.* **Թարթափ**.

[wink.

Թարթել or **Թարթիլական**, *աչաց*, to **Թարթեանք** *S.* **Արտեան** *pl.*

***Թարթի** *s.* sketch, essay.

Թարխանութիւն *s.* freedom from taxation.

[tender.

Թարմ *a.* fresh, young, green, soft, **Թարմասար**, *աց* *a.* vain, frivolous, useless; vile, abject, inferior; superadded, false, factitious, artificial; *gr.* expletive.

[greenness.

Թարմութիւն *s.* freshness, verdure, **Թարմեցուցանեմ**, -**միմ**, -**մութիւն** *S.* **Թառամեցուցանեմ**, &c.

Թարնիշ, **չի**, **Թարսիս**, **սսի** or **սսայոյ** *np.* Tarsus; **ակն Թարնի**, jacinth, precious stone of a flame colour.

Թարց *pr.* without; *S.* **Առանց**.

Թաց, **Թացանամ**, **Թացութիւն** *S.* **Խոնաւ**, **Գէշ**, &c.

Թացան, **ի** *s.* victuals eaten with bread, made dishes; pittance.

Թաւ, *աց*, *ուց* *a.* thick, bushy; woolly, shaggy; *gr.* grave (accent); *mus.* flat.

[long-haired.

Թաւաղէս *a.* shock-headed, hairy, **Թաւաղոր** *S.* **Թաւաղադոր**.

Թաւաղլուխ *a.* shock-headed.

Թաւաղործ *a.* who makes or sews coarse articles.

Թաւաղարդ *a.* full, thick, bushy, leafy, green, branchy.

Թաւաթուկի S. Թաւաթու ա.

Թաւայ s. roll, act or state of rolling; S. Թաւայումն; a. rolling, tumbling down; առ ի -, on a precipice, steep; - առնու. to roll, to revolve, to turn round; - բանից, a winding discourse; - առ արեան, to cause one to roll in his own blood; - անկեալ դուր խաղալ S. Թաւալալուր խաղալ.

Թաւալալուր. -լըլը ad. in rolling, revolvingly, rolling along or down; - խաղալ (գիական, վերաւորաց), to tumble down, to roll down, to prostrate one's self; to agitate one's self, to fall dead; to be thrown down, to be upset; to throw a somerset; to throw one's self headlong, to precipitate one's self; - խաղացուցանել, to roll, to prostrate, to precipitate, to fell, to upset; - անկաւ յարեան իւրում, he fell rolling in his blood.

Թաւալալանց a. which goes rolling. Թաւալալան a. rolling, that rolls.

Թաւալանիմ S. Թաւալիմ.

Թաւալըլը S. Թաւալալըլը.

Թաւալեմ, եցի, Թաւալեցուցանեմ, ուցի va. to roll, to turn, to set rolling, to revolve, to wheel; to upset, to overturn, to capsize; ի բաց -, to turn topsy-turvy, to turn elsewhere; to remove, to take away; -լիմ vn. to roll, to tumble; to wallow, to plunge in, to penetrate; յերկիր -, to roll on the earth; ընդ մոխիր, յաղին -, to get covered with ashes, with dust; ընդ աղիմ -, to roll in the mud, to wallow in the mire; - ի փափիւթիւնս մարմնայ, to give one's self up to sensual pleasures, to abandon one's self to, to plunge into; առաջի -, - անկանել, - առաջի ուրուք, to prostrate one's self at the feet of, to implore; - առ ինչ, to give one's self up to, to incline to, to bend towards.

Թաւայոց, աջ s. bog, marsh, muddy place, miry hole, puddle.

Թաւայումն s. rolling, turning, wheeling; rotation, revolution; inclination, propension.

Թաւամուղ, -գեայ a. shaggy, woolly, hairy; woollen. [dense woods.

Թաւամուր a. rendered safe by

Թաւայառակ a. hairy, hirsute (an epithet of Hercules).

Թաւայոն a. heavy eye-browed, beetle-browed.

Թաւանամ, աջայ vn. to grow thick; to become shaggy or hairy.

Թաւարծի a. shaggy, hairy, hirsute; - այր, hairy man, covered with hairs.

Թաւացուցանեմ, ուցի va. to render thick with branches; to make hairy or hirsute.

Թաւիչ s. velvet; - մաւաքսեայ, silk-; բամբակոխոն -, cotton-; - առնեայ, woollen-, or plush.

*Թաւի S. Տապիդ.

Թաւութ s. thicket, coppice.

Թաւութիւն s. thickness; hairiness; aspiration of letters or sounds; thickness of voice. [briery.

Թաւուտ a. thick, bushy, tangled,

Թաւընթակ S. Խաժուրիկ.

Թափ, ոյ or ու, ից or ուց s. bottom; depth, profound depth, abyss; fury, passion; fire, spirit; impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle; -ք, sheath, scabbard; - , ընդ -, or զ-անցանել, to penetrate, to pierce, to run through, to bore; to thread, to spit; - անկանիւ մտանել, to run rapidly, to pass through, or traverse with impetuosity, to enter with violence or impetus; - or ընդ - անցուցանել, հանել, հասուցանել, to pass, to bore, to pierce, to transfix, to thread, to run through; - առնուլ, զ- առեալ շրջել S. Թափառիմ; զ- առնուլ, to prepare for an effort, to gather one's self up; - առլ, to hurl, to launch, to fling, to throw; - կրից, fit, outbreak, burst of passion; ի -ս զտիկոց, in the depths of hell; - ընդ -, -ն ընդ -ն, Թափն(Թափ ad. penetrative, piercing, with penetration.

Թափան S. Քաղերդ.

Թափանցիւ a. transparent, clear, pellucid.

Թափանց անեմ va. to reflect, to shine; Թափանց առնել S. Թափ անցուցանել.

Թափանցական, -ցային a. penetrative, subtle, piercing, pervious.

Թափանցականութի s. penetrability.

Թափանցանց S. Թափանցական; - էլանել, լինել, բերել, to penetrate, to pierce; - լինել մտայ, to think, to understand, to penetrate, to perceive.

Թափանցանցութիւն s. penetration; penetrability.

Թափանցեմ, եցի vn. to penetrate, to pierce, to pass through, to enter;

to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի *a.* penetrable, permeable.

Թափանցեցուցանեմ *S.* **Թափ հանեմ.**

Թափանցիկ *a.* that penetrates, piercing; transparent, diaphanous; - **լինել**

S. **Թափ անցանել.**

Թափանցկուծի, - **ցուծիւն** *s.* transparency, pellucidity, diaphaneity.

Թափանցումն *s.* penetration, perviousness.

Թափաւ *a.* vagrant; *ad.* like a - -

Թափաւական *a.* vagabond; vagrant, wandering, roving, rambling; - **սուղեւ**, knight-errant; - **Հրեայ**, the Wandering Jew; - **չըթել** *S.* **Թափաւիմ**.

Թափաւականութիւն *s.* a roving or wandering life, vagrancy, vagabondage.

[or lounging about.

Թափաւանք *s. pl.* the act of idling

Թափաւիմ, **եցայ** *vn.* to wander, to roam, to be vagrant, vagabond; to ramble, to rove, to stroll, to range;

- **սու եւ անդ**, to wander up and down.

Թափառնակի *ad.* quickly, without delay, incontinent.

Թափառում *S.* **Թափաւական**.

Թափառումն *S.* **Թափաւանք**.

Թափեալ *a.* emptied; - **ասուղ**, fall-

ing star; *S.* **Ասուղ**, **Ասուղ**; - **ուղեղ**, hare-brained, empty-headed, giddy-

pated, mad; *s.* giddy-pate, light-witted person, blockhead, idiot, fool, madman.

Թափեմ, **եցի** *vn.* to overturn, to cast down, to fling or throw down;

to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take by force, to possess

one's self of; to cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve;

- **զատն**, to extract, to pull out, to draw a tooth; - **զգրոնես**, to

unhinge the doors; **բռնեալք զբռնեա**

- , one nail drives out another, (new things or persons make old ones forgotten); *S.* **Բռնեա**; - **կապուս**, **աւար**

բազում, **զկապուս սասանիկ**, to make a great booty, to pillage, to sack; -

զբ յեկեքէ, to despoil, to deprive of;

- **զգի ուրուք**, to harass, to hold in suspense; - **զբուռն**, to rouse one's

self, to awaken; - **զգինի**, to get sober again, to sleep off drunkenness or de-

bauch; - **զբ ի ձեռաց ուրուք**, to save one from the hands of another, to li-

berate, to rescue; - **զբարկութիւն**

յուսկեքէ, to free from the effects of another's resentment, to pardon; - **ի**

բաց զոգի, to die, to perish; - **զցա**

սուսն, **զոխս ի վերայ ուրուք**, to vent one's anger, to wreak one's vengeance;

- **զ(Թոյնս) յոք**, to give vent to one's angry passions; - **զմաղան**, to discharge

one's bile, to vent one's spleen; **ա**

ծեւ -, to add, to subjoin; to conclude;

- **զատն**, to remove, to change habitation, to empty a house of its furni-

ture; - **զսուք իւր յոք**, to draw the sword against, to brandish the sword;

- **զբաժակ**, to drink off the cup to its dregs; to drink up; - **զանն**, to escape,

to disengage one's self, to get rid off, to abscond; **հց**, to humiliate, to abase,

to lower one's self to; - **զինքն ի գրաս**

աէն, to dismount, to leap from horse-

back; - **զինչ**, to spend, to dissipate, to waste, to squander; - **զյոժ եւ զցո**

րութիւն, to make great efforts, to employ all one's energy, to do any

thing in the world; to strive with all one's heart, to sharpen one's tools,

to prepare one's self; - **ի լծոյ**, to throw off the yoke; - **զոք ի կենաց**, to deprive

of life, to massacre; - **ի միմեանց** (**զարս ի կռուի**), to separate the com-

batants; - **զբանն յուսկեքէ**, to interrupt a discourse; **Թափեալ նաւն**

զբռն, the ship is unloaded; **երթ** (**Թափեմ զմեզ ի քէն**, flee from our

hands.

Թափեմ, **եցայ** *vn.* to pour out, to spread, to flow, to throw down, to

overturn; to take refuge, to emigrate; to be deprived of; to get rid of, to

free one's self from, to disentangle one's self, to flee, to save one's self

by flight; - **ի վերայ**, to fall on (the enemy); to rush against; to dash,

to dart, to rush upon; - **յուսկեքէ ի**

բաց, to leave, to desert, to abandon; - **ի մասց**, **ի խելաց**, to grow foolish,

to become mad, to lose one's mind; - **արմուժեան յարասասուց**, to vent

one's grief in tears; - **աման յամանի**, to be decanted, poured from one ves-

sel to another; - **զինչոյ**, to recover from intoxication; - **յերկնից յերկիր**, to descend from heaven; - **հրոյ յերկա**

ծոյ, to strike fire, to produce sparks; - **գունոյ**, to lose colour, to fade; -

զրոյ, to be dried up, exhausted; **ի**

բայ Թափերուք յինէն, երթ Թափեաց յինէն, be off! get out! go away! ծոնը կրկնեցի Թափեցելուն վան յեր. let every knee bend before the incarnate Word. [rushing (river).

Թափընթաց *a.* impetuous, violent, Թափ(Թափիլ սրտի. to palpitate, to flutter, to throb, to go pit-a-pat.

Թափիլ *s.* bleacher: washerwoman, laundress; fuller: a washerwoman's beetle; stick for gathering fruit; - վարց, the penis of animals; - Համադակեր, a judge, arbiter, he who confers rewards; he who separates combatants; աշարակ. տուն Թափի, bleaching-house; bleaching-field; fuller's field.

Թափումն *s.* effusion, shedding; evacuation, expulsion, egestion; - Միածնին, descent, humiliation, incarnation of J. C.

Թափում *S.* Դաշաղ.

Թափոց *s.* fullery, bleaching-house.

Թափութիւն *s.* fulling, act of bleaching linen.

Թափուր *a.* vacant, empty; abandoned, forsaken; uninhabited, desert, unpeopled; deprived of; wanting in; - առնել. Թողուլ. to make or render desert, to devastate; - լինել, մնալ, to be deserted, desolate, unpeopled; - առնել զտուն, to remove from a house; - ի Հանձարոյ, deprived or devoid of talent; -, ի *s.* wooden tray, tea-tray.

Թափուրիմ, եցայ, Թափանմամ, աւայ *vn.* to remain empty, without; to be emptied, evacuated; to be uninhabited, devastated; to become desert, desolate.

*Թափառուր *S.* Թանդ.

Թափրութիւն *s.* emptiness, vacuity.

Թափոր, ի, աւ *s.* religious procession; ի - էլանել, to go in procession; -ական լեան, mount Tabor; -ապէս *ad.* processionally.

Թաք(Թաքուն, -բուր *a.* hidden, secret, private, stealthy, clandestine; *ad.* in secret, privately, furtively, by stealth, stealthily, slyly.

Թաքաբար *ad.* secretly, stealthily, furtively; unknown to others; silently, softly, quietly, noiselessly: enigmatically, allegorically.

Թաքախորհուրդ *a.* secret, occult, hidden, mysterious, dark, obscure.

Թաքանամ, ացայ *vn.* to become hidden, to remain concealed.

Թաքապէս *S.* -բար. [նաբար.

Թաքի *a. ad. S.* Թաք(Թաքուն, Թաք.

Թաքութիւն *s.* hiding, occultation, concealment; secrecy, mystery, arcanum.

Թաքում, Թաքում *S.* Թաքիմ.

Թաքուն, քնայ *a.* occult, hidden, secret; *phys.* latent; ի - *ad.* in secret, privately.

Թաքում, քստի or քստան *s.* act of concealing, of being concealed; concealment, secret; hiding-place; retreat; *a.* hidden, occult, secret; Թաքաւի *ad.* secretly, privately, in a hidden manner; Թաքաւան լինել. ի - մտանել, նստիլ or Թաքիլ ի Թաքումեան, լինել ի Թաքաւի, to be concealed, hidden, placed in ambush; - ունել, to hide, to abscond, to lie in ambush; դնել ի Թաքումեան, to place or hide upon the sly, or in a dungeon; ի նմանէ չէր ինչ նորա -, he hid nothing from him, he had no secrets with him.

Թաքուցանիմ, ուցի *va.* to hide, to cover, to conceal; to mask, to cover with a pretence; to veil; to envelope; to hide or bury under ground, to inter; որոպթ - . to lay snares for; չգիտէր ուր - զանն, he did not know what hole to creep into.

Թաքուցանող, -ցող *a.* that hides, or conceals.

Թաքիմ, քեայ *vn.* to hide, to be concealed, to lie hid, to abscond; to disappear. [tives.

Թաքաւայք, աւից *s. pl.* the fugitive; Թաքաւայք, աւից *s. pl.* hidden things, arcana.

Թաքաւայք, Թաքաւայ, աջ *s.* hiding-place; ի Թաքաւայ լինել, to hide or conceal one's self.

Թեզան, ոյ or ի, աջ *s.* woof, warp; *S.* Թեզանիք.

Թեզանատ, աջ *s.* sleeveless cloak.

Թեզանաւոր, աջ *s.* sleeved cloak.

Թեզանիք, նեայ *s. pl.* sleeves.

Թեթել, աջ or ոյ *a.* light; active, nimble; slender; venial; frivolous; *s.* ease, leisure; -, -ս, -ով *ad.* quickly, lightly, easily; - ոտիւք, light-foot, light-footed, nimble; - Թեւք, light-winged; - ձեռն, վերք, բուն, light hand; slight wound; light sleep; - գինի, Թէյ, կերակուր, սուրճ, light

wine; weak tea; slight repast; weak coffee; -ս յանցանել, to commit slight faults; -ս կացուցանել, to lighten, to facilitate; - լինել առ երգումն, to take an oath lightly or inconsiderately; - ինչ Թուիցի ձեզ? - ինչ էլ յոչ յաչ ձեռ? does that seem to you a light thing? - եղև նմա յաշխատութենէ, he rested from his labours.

Թեթեալք ad. lightly, swiftly; easily.

Թեթեալքայ a. giddy, inconsiderate, trifling; volatile, inconstant.

Թեթեալքայութիւն s. levity, thoughtlessness, unsteadiness; puerility, childishness.

Թեթեալքեան a. of light weight, light, easy to carry.

Թեթեալիս a. cheap, low-priced.

Թեթեալաց, էջ a. swift, nimble, light. [սել, to sell -.

Թեթեալի ad. cheaply; - վաճա.

Թեթեալոյն a. lighter, very light; very easy. [slight, light.

Թեթեալործ a. slightly made, Թեթեալթեւ, -թալթ a. swift-winged, swift flying, active, nimble.

Թեթեալորոտիկ a. light, frugal; - սեղան, a light dinner.

Թեթեալի ad. lightly, briskly; slightly, hastily; thoughtlessly.

Թեթեալմտ a. light-minded, light-headed, hare-brained, giddy.

Թեթեամտիմ, էջայ տ. to be giddy, volatile, inconstant.

Թեթեամտութիւն s. weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

Թեթեանամ, աջայ տ. to be lightened, disburdened, exonerated; fig. to ease ones' self, to relieve one's self.

Թեթեանգամ a. light-limbed, nimble, agile, brisk, active, alert.

Թեթեանք s. pl. levity; inconstancy, volubility; adulation.

Թեթեալործ a. agile, lithesome, dexterous; quick, swift.

Թեթեացուցանեմ, ուցի va. to lighten, to disburden; to relieve, to ease; fig. to relieve, to alleviate, to assuage, to lighten, to allay; - դէռն յուսկէ, to withdraw ones' hand, to cease to afflict; ապաշաւ Թեթեացուցանէ շտեղան, repentance extenuates a fault.

Թեթեալքայ a. of a light step.

Թեթեւեմ S. Թեթեացուցանեմ.

Թեթեւութայ a. light in the race, rapid, swiftly-rushing, wing-footed, light of foot, light-footed, nimble; ad. swiftly, rapidly.

Թեթեւիմ S. Թեթեանամ.

Թեթեւութիւն s. lightness; activity, agility; alleviation, exoneratation, relief; frivolousness, futility; inconsideration, thoughtlessness, folly; levity; ignominy, scorn, dishonour; fig. relief, sollevation. [sing (cloud).

Թեթեւուկ (ամպիկ) a. light or pass- Թեթեւումն s. relief, ease (from pain).

Թեթուք, ուս s. conjecture; proof, essay; ի - ուս մատչել, to conjecture; to put to the proof, to test, to prove, to essay, to try.

Թեւ, ոյ s. thread, filament; fibre; mus. chord; - ոսկի, արծաթի, երկաթի, gold or silver thread; iron or metal-wire; Հատանել -ս -ս, to reduce to filaments; to atomize; - զ-ն յօրինել, to weave thread by thread; to adorn symmetrically; - ք բանից, պատմութեան, the thread of a discourse or story; Հատանել զ- բանին, to break the thread of one's argument; - կենաց, the thread of life; Հատանել զ- կենաց, to cut the thread of life, to cut off one's days.

Թեւադիր, &c. S. Հեւադիր, &c.

Թեւադիր a. that instigates, that advises; - լինիմ S. Թեւադրեմ.

Թեւադրեմ, էջի va. to instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

Թեւադրութիւն s. suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

Թեւակ, աջ s. oar; rudder.

Թեւակալ, աջ s. agent, bailiff, procurator, manager, saving man.

Թեւահան, ի s. wire drawing-plate.

Թեկն, Թիկան s. top of the shoulder, acromium; shoulder-bone, shoulder; arm: end of a book; S. Թիկունք; - անել զերիք, to undertake, to attempt; to aspire to, to pant for, to seek; to embroil; to sell off, to dispose of; տ. to explain one's self, to pretend to be; զվարդապետի, զԹեանի - անել, to pass one's self off for a doctor, for a

prince; to play the grandee, to lord it; - *ածել զաւագութեան, զպատուոյ, to desire eagerly, to covet the primacy, to aspire to honours*; - *ածել ուսեք, to favour, to support, to assist, to protect, to aid, to defend*; - *ածել ընդդէմ ուրրուք, to rebel, to revolt*; - *ի թեկին, strutting, looking big, playing the swell, walking or acting in a stately, imposing or boastful manner.*

Թեղս: a heap of unwinnowed grain.
Թեղեայ ծառ, Թեղի, զւոյ s. pitch-tree; bdellium.

Թեղջ, ի s. oak, oak-tree; holm-oak.
Թեմ, ի s. diocese, bishopric; episcopal revenues. [diocese.

Թեմակալ, -կան a. diocesan, of the *Թեպեկ s.* monkey, ape.

**Թեպուր S.* փետուր.

Թեռ s. woollen thread.

Թեր, ի s. side, part; *ընտրել զբարին ի մի -*, to select, to separate; *լինել ի -է ուրուք, to sustain, to defend, to side with.*

Թերաբաց a. half open, half shut, a-jar, on the jar.

Թերագիծ s. geom. ellipsis.

Թերագոյն a. most imperfect, very defective.

Թերագրեմ, եջի va. to write imperfectly or erroneously, to wrest a book (from its proper sense).

Թերաթափ լինել ի գինւոյ, to be still half drunk.

Թերալից, -կատար a. imperfect, defective, half formed, incomplete, unfinished.

Թերածին a. abortive.

Թերակատարութի s. imperfection, defect, blemish.

Թերակէ S. Թիւրակէ.

Թերակղզի s. peninsula.

Թերահաւատ, ից a. whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատեմ, եջի, -սիմ, եցայ vn. to be distrustful, mistrustful, to distrust, to suspect.

Թերահաւատութիւն s. distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերահոգ a. negligent, careless.

Թերաձեւ s. geom. ellipsoid.

Թերափա a. mistrustful, irresolute.

Թերամտեմ, եջի vn. to be mistrustful, irresolute, to doubt.

Թերամուծի s. distrust, mistrust, doubt.

Թերանամ, ացայ vn. to want, to be deficient, imperfect, defective; to distrust, to doubt, to suspect; - *ի հաւատս, to deny the faith, to become a renegade*; - *ի յուսոյն, to lose hope*; - *ի պարտուց, to fail in one's duty.*

Թերառող a. convalescent, recovering. [recovery.

Թերառողութիւն s. convalescence, *Թերաստուեր, ի s.* penumbra, dim light.

Թերավարժ, ից a. unpractised, young, unexercised, new, unversed.

Թերաս s. geom. ellipsis.

Թերատեան a. elliptical.

Թերատես a. shortsighted: obscure, not distinct.

Թերացուցանեմ, ուցի va. to diminish, to render imperfect.

Թերափ, Թերափիմ s. household gods, the penates.

Թերաբամ a. imperfect; half opened; half shut; scarce, obscure, dark; *ad.* superficially, obscurely, darkly.

Թերաբանեալ a. not well placed in the scabbard.

Թերեւս ad. perhaps, it may be; certainly, also, already; *եւ - յիրաւի, in truth, truly, really, indeed*; *եւ ոչ - եւ ոչ իսկ -*, *ոչ ինչ -*, certainly not; - *մոռացան, have they perhaps forgotten?* - *ոչ է պայտէս, is it not so?* - *ստեղ, to doubt, to have doubts, to question.*

-Թերմսկայ s. remaining in a glass after drinking.

Թերթ, ից s. leaf; *bot.* petal; sheet of paper; lamina, foil, spangle, plate, sheet, leaf; *մի - խաւարս, a leaf of salad*; *մի - Թուղթ, a sheet of paper*; *ուծածաւ - (գրոց), in octavo.*

Թերթաբար s. slate.

Թերթիկ s. small leaf, leaflet; *bot.* foliole. [to bloom.

Թերթիմ vn. to leaf, to put on leaves;

Թերի a. imperfect, defective, incomplete, faulty; *ad.* imperfectly, faultily; *s.* the half, moiety; a part, a side; the rest; *երբեւ արեգակն կէս -*, half the sun is seen eclipsed; *ընդ զն, to supply*; - *գտանիլ յիմք, to be wanting in, in need of, to want for, to lack*; to be at a loss.

Թերիակէ S. Թիւրակէ.

ՔԼԻԽԱՐԶ, ՔԵՐԻՈՐՈՒԼ *a.* boiled soft;
- **ձԱԸ**, boiled egg.

Stutter *a.* stammering; *mus.* dissonant, discordant.

Թերութիւն *s.* want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

Թեբուղիղ *a.* not altogether right,
not perfectly equitable.

Քեւ. *պ* *s.* wing; arm; pinion; flight, rush, dash; *փց.* wing, protection; — *ալբեայ*, sails of a wind-mill; sweep, fan; — *զօրաց*, wings of an army; *վանց*, fins of fish; — *հանդերձից* sleeve of a coat; — *հաւու*, rudder, oar, or sail of a ship; — *ք հողից*, the wings of the wind; — *դրանց*, leaf, fold of door; — *տաշարի*, towers of the temple; pyramids; — *գառաղդի*, portcullis; gratest door of menagery; — *ք երկրի*, the ends of the earth; — *ս առնուլ*, to have wings, feathers; — *ս անել*, to flutter, to take wing, to fly away; — *արկաննէլ* **Տ.** *Քեւարկեմ*; — *ի —*, — *ի — խառնեալ* or *յեռեալ*, arm in arm; — *տալումք*, to give one's arm to; *բաշարդէլ*, *տարածէլ զ—ս*, to spread the wings; *հատանէլ զ—ս*, to clip or crop (a bird's wings); *փց.* to fetter or paralyze a person.

Թեւաբերիմ S. Թեւակոխեմ.

Թեաքոյս լինիմ, Թեաքուիմ, Թեաքուսիկ լինիմ *տ.* to fledge, to get feathered; to be winged, to have wings; to begin to fly, to spread the wings for flight.

Թեւաբուսութիւն. growth of wings.

Քեւազգեաց, -զգեցեալ, -զգեցիկ a.
winged, furnished with wings, plumed,
fledged.

ဗိုလ်မာရ် *a. having fine wings.*

Թեւթափ *a.* plucked, without feathers, clipped; - **առնեմ**, to pluck, to clip, to crop.

Թեւթափիմ, *էցայ* *vn.* to be plucked; *ից* to be put to shame.

Black-winged a. well feathered.

Քեւածածոսէ լինիմ Տ. Քեւաւքօղիմ:

ἄλλοι, *al·lo·i* vn. to flutter, to flap the wing, to beat or flutter the wings; to fly, to fly about; to study, to exercise one's self, to apply one's self to; - **ἄλλοι**, the growing of the hairs.

പുലയം *s.* flutter, flapping
of wings.

Pinna, s. small wing, pinion:

clavicu, lacollar-bone: skirt, lappet,
fringe.

Թեւական *a.* winged, flying. [thers.

Թեւակիցիւմ *vn.* to burn one's fea-

Թեւակիկ *a.* of the same party; allied; - **լինել**, to take wing; **առնուէրսը իւր** -, to take aid.

Թռակողիւմ, էջի, -իիմ, էջայ *vn.* to flap, flutter or beat the wings, to soar up, to wing one's flight, to spread the wings for flight; *fig.* to try, to endeavour, to compel one's self to, to apply one's self to, to do without help; to occupy one's self with; to undertake, to follow; - **ի**, to be bordering on; **յալգտամբութիւն** -, to insurge, to revolt; **յուսման** -, to give one's self up to study; - **զմիւնամբ**, to help mutually or one another, to assist each other; **ի սուրբեանս** -, to devote one's self to commerce.

Թեւախութիւն, — *an* s. effort, eagerness, alacrity, earnestness, assiduity; inclination; application; occupation, study.

ԹԵԼԱԿՈՒՆ ԴԻՆԻՄ Տ. ԹԵԼԱԿՈՒՆԵՄ.

Թեւակցիմ, եցայ *vn.* to join, to unite
wings; to assist each other.

Թեւամուխ լինիմ Տ. Թեւակոխեմ.

թեւանամ, ազայ տո. to fly.

Թեւանկողի *s. mech.* diagonal brace
or piece. [wings; to fly.

թեւապարեմ, -իմ *vn.* to stretch

Թեւապարհակ *a.* that keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

Թեւապետ *s.* the commander of one wing of an army, brigadier.

Թեւասքողեմ, եցի *va.* to shelter
with the wings, to cover.

Թեւատարած *a.* with spread wings;
- ընդունել զոք, to receive with open
arms or wings.

Թեւանեայ, Տ. Թեւաթայի.

Թեւարկեմ, ելի տն. to extend the wings; to be a protector, to patronize: to obtain possession.

Թէւարկու *u.* that protects, that patronizes; *s.* protector; - լինել, հանդիսանալ, to be the protector, to protect, to sustain, to support.

Թեւարկութիւն z. protection, patronage; S. Թեւածութիւն.

Թեւարկումն *s.* manner of working
or managing a rudder or oar, act of
steering or rowing.

Թեւացեմ *vn.* to beat with the wings.

Թեւաւոր, *այ a.* winged, that has wings; - *անիւ. mech.* paddle-wheel; - *շղթայ*, chain-pump, chain of buckets.

Թեւաւորիմ, *եղայ vn.* to fledge, to get feathered.

Թեւաւորութիւն *s.* the being winged or feathered.

Թեւեմ, *եղի vn.* to fly.

Թեւիկ *s.* small wing, pinion; fin; little arm.

Թեւակ, *այ s.* oar, scull; *mech.* fastening bar, tringle; - *ի ժամայուցի*, appendix.

Թեւոց *s.* ruffle; muff; *woman's maniple or sleeves; *mech.* casing.

Թեփ, *ոց s.* bran; - *ձկանց*, scale; - *դիւղ*, scurf of the head, dandruff; *քերել զս ձկան*, to scale.

Թեփամորթ *a.* scaly, that has a scaly skin; crustaceous, shelly with joints; - *ք s.* crustacean, crustata.

Թեփաւոր, - *փոս*, - *տեպ a.* scaly, squamous, covered with scales.

Թեփուկ, *փկան s.* white scab, furfur; impetigo, moist tetter; ring-worm.

Թեքակն *S. Շիւ.*

Թեքեմ, *եղի va.* to edge, to sharpen, to point, to grind; to forge, to fashion, to fabricate; to twist, to warp; *fig.* to bend, to incline; to exercise, to instruct, to inform; - *զեզու*, to become biting or sarcastic.

Թզաչափ, **Թզեան մի** *s.* span, palm, hand; *a. ad.* a palm long.

Թզենապատ, - *նեկապիած a.* girdled with leaves of the fig-tree.

Թզենի *s.* fig-tree; - *ք*, orchard of fig-trees. [*fig-ground.*]

Թզենոց *s.* plantation of fig-trees;

Թզկերուկ *s.* becafico, fig-eater.

Թզուկ, **Թզկաց** *s.* pigmy, dwarf, shrimp. [*Թզենոց.*]

Թզուռ *a.* loaded with figs; *s. S.* **Թէ** *conj.* if; that; whether; perhaps;

- *առնէք զայդ*, if you do it; *ոչ գիտեմ* - *արարից զայդ եթէ ոչ*, I do not know whether I shall do it or not; *կարծեմ* - *եկեացէ*, I think that he will come; - *արասցէ եւ եթէ ոչ*, whether he do it or no. [*supposed.*]

Թէական *a.* conditional, hypothetical,

Թէապէս *ad.* conditionally, hypothetically.

Թէաւորասեր, **Թէաւորն** *S. Թառ.* *րասեր, &c.* [notwithstanding.

Թէեւ *conj.* even if, although, though, **Թէկն** *S. Թեկն* and **Թիկունք.**

Թէյ, *ի, իւ s.* tea; - *կանանկ*, green; - *սեւաւ*, black; - *տունկ -ի*, -shrub,

-plant; *անրեպ -ի*, -leaves; *տուր. եւառ -ի*, -trade; *արկղիկ -ի*, -chest;

տուկ -ի, -caddy, -canister; *կաշմածք. սպապ -ի*, -service, -set,

-things; *ափսեայ -ի*, -board, -tray; *սափոր -ի*, -urn; *ջիւղեղէ -ի*, -ket-

tle; *կուժ, անոթ -ի*, -pot; *սկահակ. բաժակ -ի*, -cup, cup of -; *Թառք -*,

-cupful; *զրգաւ -ի*, -spoon; *զրգաւ մի -*, -spoonful; *դաստապահք, ծալք.*

Հաստեպք, բլիժք, մանր պաքսիմաք -ի, -cake; *բմպէլ -*, *առնուլ -ի*

յուսկ, to drink -; to take -; *հրակիրել ի -*, to give a -party;

Հաճիս զալ առ իս եւ բմպէլ -, will you come and take - with me?

Թէյաման (*Չայնիկ*) *s.* tea-pot.

Թեւութիւն *s.* condition, clause, hypothesis, supposition.

Թէպէտ, - *եւ conj.* even if, although, though; whether; -...., -...., whether ..., or...; either..., or...; - *եւ իցէ*, however, whatever.

Թեքնի *s.* mulberry-tree. [*yeast.*]

***Թթմոր**, **Թթու խմոր** *s.* leaven, **Թթու**, *ոց a.* acid, sour, tart, sharp;

bitter, harsh, grievous, sad; *s. chem.* acid; * - *խմոր S. Թթմոր.*

Թթուաբար, - *զին ad.* rudely, ruggedly, fiercely.

Թթուաբեր *a.* that bears sour fruit.

Թթուածին, *ծնի s. chem.* oxygen.

Թթուածնաղ *s.* acid salt.

Թթուածնեալ *a.* oxygenized, oxygenated.

Թթուածնելի *a.* oxydable.

Թթուակենցաղ *a.* austere.

Թթուահամ *a.* sour-tasted.

Թթուալ *a.* acidulated, sourish, somewhat or rather sour, half-sour half-sweet.

***Թթուարալ** *S. Թթուկիլ.*

Թթուեկ *S. Թթուաբեր*; - *ք. s.* acid fruits in general, lemons, oranges, limes, &c.

Թթուեցուցանեմ, *ուցի va.* to acidulate, to sour; *fig.* to exasperate, to provoke.

Թթութիւն *S. Թթուութիւն.*

Թթուիկ *a.* subacid, sourish; *s.*

weak or small wine, thin watery wine.

Թթութիւն, եղայ *vt.* to sour, to turn sour; *fig.* to be soured; to be exasperated.

Թթութիւն, **Թթութեան** *s.* acidity, sourness; - *գինւոյ*, acescence.

Թթութիւն *s.* chem. oxyd, oxide; - *աւազ*, to oxydate, to oxydize; - *ալմի*, oxydation; - *իւ*, protoxide.

Թթութեան *S.* **Թթութեան**; *s.* *pickles; - *կաղամբի*, *վարունգի*, &c., pickled cabbage, cucumber, &c.; *chem.* acid, salt of hydrogen; - *հեղանիւթ*, liquid; - *լըսխան*, diluted -; - *սկար*, weak -; - *բարկ*, concentrated -; **Թթութեան** -, oxalic -.

Թթութեանաչափ *s.* acid-meter.

Թթութիւն, **Թթութիւն** *s.* bot. sorrel.

Թի, *ոյ*, **Թիակ**, *այ* *s.* shovel; blade of an oar, oar; rudder, helm: bagnio, hulks; **Թի պարտիկ**, spade, shovel; **Թի փան**, a baker's shovel; **Թիակ կրակարանի**, fire-shovel; - *փայտեայ*, wooden shovel; - *վարեւ* *S.* **Թիակաւ**, *րեւ*; - *վարեւ ուժգին*, to row vigorously; *բառեակ Թիակագ*, four-oared; **Թիակ ուսոյ**, shoulder-blade, blade-bone, scapula.

Թիակաւ *s.* row-lock, (that part of a boat's gun-wale in which the oar rests in rowing).

Թիակար, *այ* rower, oarsman, boatman, bargeman, waterman.

Թիակարեւ, *էյի* *va.* to row, to pull, to oar. [*rowing.*]

Թիակարութիւն *s.* the art or act of **Թիւ**, **Թիւ**, **Թիւ** *s.* span; palm; **Թիւ** *յերկայնութիւն*, a palm's length; **Թանձրութիւն** *նորա* **Թիւ**, four inches thick.

Թիթեղ, **Թիւն** *s.* plated metal, plate, lamina; tin, tin-plate.

Թիթեղագործ, *այ* *s.* tinman; gold-beater.

Թիթեղագործութիւն *s.* tin wares.

Թիթեղոց *s.* mech. flattening-mill.

Թիթեղ, **Թիւն**, **Թիւն**, **Թիւն**, **Թիւն** *s.* butterfly, papilio; **Թիթեղիւն** *ի* -, to become a butterfly. *dung.*

***Թիթեղ** or **Թիթեղ** *s.* dried cow-butter.

Թիթեղ *s.* mica, amnochrysos.

Թիւ, **Թիւ** *s.* suburb, village.

Թիւ, **Թիւ**, **Թիւ** *s.* amulet, talisman.

Թիւն *S.* **Թիւն**, **Թիւն**.

Թիւնաթոռ, *ոյ* *s.* elbow-chair, arm-chair.

Թիւնաթիւն *a.* having one's back injured, or one's shoulders out of joint.

Թիւնակեց *a.* who succours, supports, takes the part of, *backs up.

Թիւնամէջ, **ձէջ** *s.* chine, back-bone, back. [*plaid.*]

Թիւնանոց, *այ* *s.* frock, mantle, **Թիւնապահ**, *այ* *s.* body guard, life-guardsmen, yeoman of the guard, satellite; guard, guardsman; - *ք*, life-guard, body-guard.

Թիւնացաւութիւն *s.* pain in the back or shoulders.

Թիւնաւաւ, **Թիւնեղ**, *այ* *a.* strong-backed, broad-shouldered.

Թիւնոց, *այ* *s.* frock-coat, surtout; *S.* **Թիւնանոց**.

Թիւնոցակ, *ի* *s.* dress coat, habit.

Թիւնեղ, **կանց** *s.* back, shoulders; back, hind part; *fig.* aid, succour, assistance, *backing up; **բարձրացաւ քան զամենայն ժողովուրդն Թիւնագլուխ Թիւն**, he was taller than all the people from the shoulders upward, (head and shoulders taller than all the people); **ձեռն ուրուք լինել Թիւնոց Թիւնոց**, to place one's hand on the necks of one's enemies; to put one's enemy under, to subjugate; - *նա* **գարծուցանել**, to turn the back, to take to flight, to flee; - *նա* **տալ արեւելից**, to turn to the west; - *նա* **առնել** or - *նա* **օգնակաւ**, to form an alliance, to enter into an alliance, to confide in, to recur to, to rely on; *զ*-*նա* **հաստ առնել**, to strengthen one's self, to be reinforced; *ի*-*նա* **հաստանել**, *կալ*, *իջաւել*, to fly to the rescue, to send aid or reinforcements, to give a helping hand; **գառնալ Թիւն** or *ի*-*նա* **կոյս**, to turn back, to turn one's back, to fly; *ի*-*նա* **առաքել**, to send back, away; - *նաւին*, poop; *ի* **Թիւնոց**, *ի*-*նա* or *ի*-*նա* **կոյս**, **զԹիւնագլուխ**, behind, from behind, backward.

Թիւն, **Թիւն** *s.* grape-stone.

Թիւն, **Թիւն**, **Թիւն** *s.* noise, sound, din, uproar, crash; resounding, booming, echo; wriggling, frisking; - *ոտից*, stamping of the feet; - *հրճուանաց*, transport of joy; - *առնուել*, to make a noise, to resound; to wriggle; to rebound, to jump, to frisk or turn about; to thrill.

Թիւ. Թիւք S. Թախք; desire, eagerness, longing.

Թիրախ S. Թիրախ.

Թիւ. Թուոյ s. number; enumeration; list; order, rank; quantity; era, epoch; number of chapters (in a book); gr. number; -ք, arithmetic; վերացեալ -, abstract number; -ք or Գիրք Թուոյ, Book of Numbers; - 10ք. N° 10; ոչ էր or ոչ գոյր նոցա -, բազում էին քան զ-, their multitude was innumerable; Թուով ամբ, մարդիկ, few years; few men, persons; Թուով են առաքինիք, virtuous people are rare; Ի Թուոյ փախել, to be innumerable, numberless; անցուցանել ընդ -, Ի - or ընդ - արկանել, - համարոյ առնել, ունել զ- համարոյ, to number, to count, to calculate; to range, to set in order; Ի - արկանել զգորս, - համարոյ առնել զօրաց, to review the troops; Ի - or ընդ - մտնել, Ի - անկանել, to be of, or among the number; կարգել Ի - այլոց, to reckon or rank among; կարգել զք Ի - սրբոց, to canonize, to number among the saints; Ի - ասել, to recite; Ի - գիտեմ, ուսեալ եմ, I know by heart, memory or rote; - համարուց, - համարոյ ամէնայնի, the detail; the sum total; S. Ոսկեթիւ. [thyme.

Թիւմ, այ, Եթիւմոյք, այց s. bot.

Թիւն, &c. S. Թոյն, &c.

Թիւնամուկ a. poisoned (arrow).

Թիւնիկ s. mackerel (fish).

Թիւնս, այ s. tunny (fish).

Թիւք, էջ or ոց a. twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward; ad. wrongfully; awry, obliquely; crookedly; - մեկնել, խօսել, to interpret malignantly, to misconstrue, to put an ill construction on; to preach a perverse doctrine; - ճանապարհ, unfrequented, winding, tortuous road.

Թիւրաքան a. erroneous.

Թիւրաթեք a. very crooked.

Թիւրախ s. butt, mark, aim, target.

Թիւրակ, այց s. storax (odoriferous gum); S. Սիւրակ, Շէր.

Թիւրակէ, Ի s. Thierac.

Թիւրակից լինիմ տա. to fall in error together, to stray.

Թիւրակն S. Շիւ.

Թիւրաշուրթն a. double tongued, deceiving.

Թիւրասիրտ a. perverse, malign, wicked.

Թիւրեմ, էջի va. to turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; fig. to deprave, to pervert, to lead astray; -իմ տ. to be sprained, wrung; to turn aside, to err; - զիրաւունս, to give unjust judgments; - զճանապարհս խնարհաց, to cause the steps of the weak to err; - զնաւն, to run aground, to run on the rocks; - զհետ զօշաքաշ, ութեան, to run after error for reward, to become corrupt through avarice.

Թիւրութիւն s. sprain, twist; distortion, crookedness; fig. depravation, perversion.

Թլահ առնեմ va. to despise.

Թլոցք, ցայց S. Թիւ, Թլոյ.

Թլիք, Թլի s. hem, border: the privy parts; prepuce; - ածել, to border, to hem; to ornament, to trim, to embellish; - ածեալ պաճռուիչ զանաւս արեւանանց, to tint the eyelashes carefully.

Թլիպ s. the reins.

Թլուս, &c. S. Թոթով, &c.

Թլիպորդ a. obscure, dark, gloomy round about.

Թլիստ, Ի s. circumcised member; prepuce; foreskin.

Թլիստեմ, էջի va. to circumcise; զգերեզման -, to desecrate sepulchres and despoil the dead.

Թլիստութիւն s. circumcision.

Թիւադոյն a. of a dark colour, brown, dusky, dun.

Թիւակն a. brown-eyed.

Թիւանթ a. that has a dark skin, brown, dusky, tawny, swarthy, sunburnt.

Թիւանամ, աջայ տ. to become brown; to grow gloomy, to darken; to be brown.

Թիւասեակ, -տիպ a. brown, dark, obscure, blackish.

Թիւացուցանեմ, ուցի va. to make brown, to tan.

Թիւեմ, էջի տա. to sit on eggs, to sit brooding, to hatch, to brood: to bake. [wren.

Թիւկաւոր s. tom-tit; black-hooded

Թիւութիւն s. darkness, swarthy, brown-colour. [incubation.

Թիւան s. the sitting on eggs,

Թխաւոր *a.* very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թխեմ *S.* **Թխեմ**.

Թխաւոր, *մեր* *s.* bird that broods; sitting hen.

Թխեմի *s.* bot. birch-tree, birch.

Թղթաբաշի, *-բեր, այ* *s.* letter carrier, postman, courier, post, messenger.

Թղթաբեր, *-գրող* *s.* scrivener, writer.

Թղթագործ, *այ* *s.* paper-maker, seller.

Թղթագործութիւն *s.* paper-making.

Թղթագործութիւն *S.* **Թղթակցութիւն.**

Թղթագործ *S.* **Դրամութիւն**.

Թղթախաղ *s.* card-playing, game at cards; **Ընկերակցելի *-*, &c. *S.* **Թուղթ**.**

Թղթակալմ *a.* stitched, sewed; *s.* stitched book, pamphlet. [to sew.

Թղթակալմեմ, *էջի* *va.* to stitch,

Թղթակալմող *s.* stitcher.

Թղթական *a.* of paper, like paper; epistolary, literary; *gr.* dative.

Թղթակից *s.* correspondent.

Թղթակցիմ *S.* **Թղթեմ** [(by letters).

Թղթակցութիւն *s.* correspondence

Թղթաձառ *s.* paper-knife.

Թղթամատուց **Ընիմ** *vn.* to present a letter or petition.

Թղթապահ, *-պան* *s.* keeper of the rolls; notary; chancellor.

Թղթաւաշ, *ից* *s.* heading of a letter.

Թղթաւաշաւ, *այ* *s.* paper-seller, stationer. [ters.

Թղթատարութիւն *s.* carriage of let-

Թղթատուն *S.* **Նամակատուն**.

Թղթարան *s.* paper-mill, paperware-house.

Թղթեան, **Թղթեր** *s.* pl. letters, epistles; certificates, instruments, documents. [a letter.

Թղթեմ, *էջի* *va.* to write or send

Թմրի *s.* lime-tree, linden; *turk.* *օգ-լմուր*.

Թմրիչ, **Դմրիչ** *s.* slice; rod, stick.

Թմրի *s.* torpor, numbness, sluggishness; narcotic medicine; hemlock, poison; *a.* narcotic, benumbing; **Թա-վել** *-*, to recover from a state of torpor, to be one's self again; *- առնուլ*, to take poison, to grow torpid.

Թմրիւն *S.* **Թմրիւն**, **Բոմբիւն**.

Թմրկահար, *այ* *s.* drummer; *-իկ*, a drummer boy or girl.

Թմրկահարութիւն *s.* the drum-beat, beat of drum.

Թմրուկ, *բկայ* *s.* drum; big drum, kettledrum; side drum; tambourine, tabor; child's rattle; *- ախան-ջայ* *s.* drum, tympanum; **Դափիւն** **Թմրիկ**, beat or sound of the drum; a tattoo; **Դափել**, **Հարկանել** *-*, to drum, to beat the drum; *- -* *ի գումար զօ-րայ*, to beat the tattoo or evening retreat; **Դափիւն Թմրիկ**, drum-stick; **Մորթ Թմրիկ**, drum-head; *- քողապատ*, muffled drum; *ի ձայն Թմրիկ*, to the sound of drums, drums beating.

Թմրաբեր *a.* producing torpor or stupefaction, narcotic, opiate, stupifying, soporific.

Թմրադեղ, *ոյ* *s.* narcotic medicine, stupifier.

Թմրաձուկն *S.* **Ընդարմիկ**, **Նարկա-**

Թմրացաւ *s.* lethargy; *a.* lethargic.

Թմրեմ, **Թմրեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to lull asleep, to make sleepy, drowsy, lethargic, to benumb.

Թմրեցուցիչ *a.* soporific, sleepy, somniferous, opiate; narcotic.

Թմրիմ, *էցայ* *vn.* to fall asleep, to doze, to be lethargic, drowsy; to be astonished, thunder-struck, to get deranged; *- ի գինւոյ*, to get intoxicated, to be plunged in drunkenness; **Թմրեալ սիրոյ**, a sluggish understanding.

Թմրիւն *s.* chem. narcotine, (one of the active principles of opium).

Թմրութիւն *s.* numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, dozing; **Թօթափել *-*, to awake up from one's stupor; **անկանելի խոր** *-*, to fall in a profound lethargy.**

Թմրացաւ *S.* **Թմրացաւ**.

Թմրեցուցանեմ, &c. *S.* **Թմրեցու-ցանեմ**, &c.

Թնաչաւ *S.* **Թնի**. [stones).

Թնաւ *s.* sultana raisins (without **Թնամ, **այի**, **Թնեմ**, **էջի**, **Թնիմ**, *էցայ* *vn.* to tremble, to quake, to agitate; to move, to disturb, to get angry; to beat, to palpitate.**

Թնանիւթ, &c. *S.* **Հրեւ**, &c.

Թնեմ, **էջի**, **Թնեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to resound, to boom, to make a noise or uproar, to echo; to shake, to agitate violently; to stun, to stupify with noise, to deafen.

Թնիւն, **Թնուլմն *s.* sound, noise, detonation; sound of bells, gingle, clatter; crash; *- արձակել*, to resound,**

to make a noise; **Թնդմամբ հարկանիլ**, to be perturbed by the uproar, to be alarmed or frightened; - **սրտի**, palpitation, throbbing of the heart; - **երակի**, throbbing, beating, pulsation; **զինեւ զ-նս երակի**, to feel the pulse; - **կայծիւն ձեռաց**, clapping; - **դռ-փիւն ոտից**, tramp, trampling; - **ժա-մացուցի**, tick, tick-tack; - **գան-գիւն զանգակաց**, peal; - **բազինն զբան**, slam, bang; - **շաշիւն կառաց**, rattling; - **Թմբիւն** or **գոռոց որոտման**, peal of thunder, thundering noise, rumbling, roll; - **դափիւն Թմբիկ**, roll; - **շառաչիւն զինուց**, clash, clang; - **բոմբիւն հրեակից**, boom; - **չկահիւն գնդակաց (հրազինուց)**, whiz.

Թնդուխ *s.* pulp, brawn, the calf of the leg. [dock.

Թնդաչուկ *s. bot.* monk's rhubarb,

***Թնթղուց** *S.* Դնդեղ.

Թնծկամ, **Թնծկամ**, **ացի** *vn.* to yelp, to whine, to howl.

Թնդուկ *s. bot.* boletus, laseras, the most beautiful of mushrooms.

***Թնտիր** *S.* Թոնիր, Ճոնիկ.

***Թշեմ** *vn.* to stuff one's self, to eat voraciously.

Թշամարար *ad.* in a hostile manner, offensively.

Թշամական *a.* hostile, inimical, adverse.

Թշամանարար *ad.* injuriously, reproachfully, offensively, outrageously.

Թշամանազիր, **դրաց** *a.* libellous, opprobrious, defamatory.

Թշամանալից *a.* full of enmity; injurious. [minded.

Թշամանական *a.* malevolent, ill-
Թշամանամ, **ացայ** *vn.* to become hostile; to be hostile.

Թշամանատեր *a.* insulting, provoking; *S.* **Թշամանական**.

Թշամանեմ, **եցի** *va.* to offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to jure; to reprove, to scold, to upbraid; - **զայլայ ամուսնութիւն**, to violate or defile another's bed.

Թշամանիկ, **-նիւ**, **-նող** *a.* offensive, insulting, injurious, outrageous, insolent, saucy, impertinent; **-նիկ բանք**, offensive words or expressions.

Թշամանք *s. pl.* insult, affront, offence, injury, outrage; **-նս զնեւ ումք**, to abuse, to scold, to slang, to revile, to affront; **ի -նս լինեւ**, to be

despised, to fall in ignominy or opprobrium; to be put in the pillory, to be object of insult; **-նք** *ad.* injuriously, insultingly, offensively. [նամ.

Թշամանամ, **Թշամիմ** *S.* **Թշամա-**
Թշամի, **մեղ**, **մեաց** *s.* enemy, foe, adversary, opponent, antagonist; **-ն երեւոյթ** or **հասարակաց** -, the Devil, the invisible enemy of mankind, demon; - **լինեւ** *S.* **Թշամանամ**; **լինեւ ումք** *ի -յաւիտենից*, to be one's eternal enemy; **-ս յարուցանեւ**, to raise up enemies; **-ք առն ընտանիք իւր**, a man's foes shall be they of his own household; *S.* **Ընտանիք**.

Թշամուծիւն *s.* enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding; **ի -գառնալ**, to become an enemy; **-Թեմբ** *լինեւ*, **կաւ ընդ ումք**, to be at enmity, in contest with, on bad terms; **-Թք** *ad.* in a hostile manner.

Թշու *s.* horse's clog, fetters.

Թշուաւ, **աց** *a.* unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թշուաւարար *ad.* miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitifully; fatally, deplorably.

Թշուաւական *a.* unfortunate, melancholy, miserable. [serable.

Թշուաւայեղ *a.* full of misery, miserable; to be miserable.

Թշուաւանք *S.* **Թշուաւութիւն**.

Թշուաւապէս *S.* **-բար**.

Թշուաւացուցանեմ, **ուցի** *va.* to render miserable.

Թշուաւաքիրտ *a.* painful, disastrous, unfortunate.

Թշուաւեղի *a.* deplorable, lamentable, pitiable.

Թշուաւութիւն *s.* misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state; **ի -անկանեւ**, to fall into misfortune or misery; **գառնալ** *ի -*, to be unfortunate.

Թշուաւուհի *af.* miserable, unhappy.

Թոքէկ, **բեկաց** *s.* mole; *S.* **Թեպէկ**.

Թոգ *S.* **Թոգ**.

Թոգան *s.* cuttle-fish.

Թոդոմ *S.* **Սոդոգլեւեր**.

Թոթոմ, **Թոթովախ** *a.* tongue-tied, stuttering, stammering, that speaks thick.

Թոթոմեմ, **եցի** *vn.* to stammer, to stutter; to lisp, to speak thick.

Թոթովութիւն *s.* act of stuttering, impediment of speech, lisping, stammering.

Թոթիւն, *ից* *s.* young one, little one; - *գաղանայ*, cub; - *արջոյ*, bear's cub; *S.* Կորիւն.

Թոթոր *s.* pole-cat.

Թոթորն, *այ* *s.* viper; aspic, asp.

***Թռկ** *s.* cord.

Թռչել *և* *հոսել*, **Թոխել** *և* *հոսել* *s.* chaos, abyss, gulf, pit, hell, the bottomless pit; - **Ուկիթանու**, the deep, the great deep, or the depths of Ocean.

Թող *ad.* leave off! come on! *pr.* save, excepting, besides that; - *անգր*, set aside, leave out, pass over, nonsense! go! get away, or out! fy! pooh! - *թէ*, so much the more, more than, rather than; - *զայն*, - *զի*, not only; - *լիք լինել*, to be abandoned, outcast.

Թողանամ, *ացայ* *vn.* to be left, given, conceded; to be abandoned, outcast, rejected, derelict, forlorn, permitted, allowed, conceded, lawful; to relent, to slacken; - *ի հաւատաց*, to waver or vacillate in the faith; - *ի մայ իւրոյ*, to change opinion; - *բռնախոհութեամբ*, to give one's self up to luxury, to lead a dissolute life; **Թողացեալ կին**, divorced woman.

Թողարան, *այ*, **Արձակարան** *s.* starting-post, barrier.

Թողցուցանեմ, *ուցի* *va.* to permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թողութիւն *s.* remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection; - *խնդրել*, to ask pardon, to make excuses; - *տալ*, *շնորհել*, to pardon, to grant pardon; - *արա ինձ*, I beg pardon, excuse me; have the goodness; with permission, by your leave; - *աննել ուսմբ*, to pardon, to condone, to absolve; - *աննել երկրին*, to remit taxes or tribute; to condone the burdens of taxation, to lighten; to let the earth lie fallow; - *առնել ի կապանաց*, to unbind, to release; *արձակել զեղեակաւ* - *Թեամբ*, to set prisoners free; - *լինել մեղաց ուսմբ*, to be absolved, or freed from the effects of sin; - *աարի* or *ամ* - *Թեան*, the sabbatical year, or year of jubilee.

Թողամ, **Թողի** *va.* to let, to permit, to allow; to commit, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake,

to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce; - *աննել*, to omit, to leave out, to pass over in silence; - *զմեղս*, to pardon, to absolve, to remit; to expiate; - *զինն ի գլուխ ուրուք*, to let one go one's own way; *ձայն* -, to cry out; - *աննել*, to permit, to allow; - *առ Ժամանակ մի*, to suspend; - *զըք ի մահուանէ*, to free from death; *չ*-, to refuse, to hinder, not to allow; *սիրտ իմ եթող զիս*, my heart failed me; *ի բաց Թողցուք զայս*, let us leave that aside; - *Թողանիմ*, *զայ* *vp.* to be left, abandoned.

Թողումն *s.* abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, **Թուլոյ** or **Լից** *a.* languid, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender; - *աննել*, *տալ*, to permit, to accord, to give leave; - *աննել պարտուցն*, to remit or cancel debts; - *լինել*, to be permitted, accorded, conceded; - *տալ ուսմբ առուրս ինչ*, to concede a few days, to give time; - *տուք ինձ*, let me, permit me, allow me; - *տուք ինձ զհամբերութիւն*, don't make me lose patience; leave me at peace, let me alone; - *տուք մինչեւ ցայդ վայր*, enough of that, enough; - *տալովն Աստուծոյ, ըստ - տալոյ բարեբարին*, God willing, by divine permission.

Թոյլանդամ *a.* whose limbs are weak, feeble, languid, faint.

Թոյլատուութիւն *s.* permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն, **Թունից** or **նոց** *s.* poison, venom; *ից*, spite, virulency, venom; **Թափել զ**-, to remove or extract the venom, to give antidotes; **Թափել զսուրբ**, to give vent to one's anger, rage, malice, to grow fierce or ferocious; *S.* **Թափեմ**; - *առնուլ*, to take poison; - **մահացու**, mortal poison; - **մահու արբուցանել**, to cause one to drink a mortal poison; - **զաննութեան**, bitter poison.

Թոյր, *ից* *S.* **Երանդ**. [swarthy. **Թոյրաթուխ** *a.* blackish, brown, **Թոնգրուք**, **Թոնիր**, *նոյ* or *րի* *s.* eastern stove and oven, (tandoor).

Թոնծ *a.* crippled, lame, maimed, mutilated.

Թոնձ *s.* shell-fish.

***Թռ** or **Թարշ** *s.* film of any substance on the surface of waters.

Թռակ, *այ s.* provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend; pension; - *եկեղեցական*, benefice; *ուսանեւ* - *աւ*, to be in a boarding-school; - *յեանն*, *վերջին*, viaticum; *առլ*, *պաշտել ումէք զյեանն* -, to administer the viaticum.

Թռակակեր, - *աւոր a. s.* stipendiary; that has a benefice; hired person; pensionary, pensioner; beneficed clergyman.

Թռակեմ, *եցի va.* to hire, to keep in pay; to pension; to purvey.

Թռոմիմ *S.* **Թառամիմ**.

Թռպամահ *a.* that suffered a violent death, that died a death of torture; - *լինել*, to be beaten to death; - *առնել*, *սպաննել*, to belabour, to maul, to beat to death.

Թռպեմ, *եցի va.* to torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike, to cudgel, to hit, to bemaule, to beat to death; - *իմ vn.* to be cruelly beaten; to be killed by blows; - *ի սուր սուսերի*, to be slain.

Թռպին, **Թռպուն** *s.* beating, thrashing, blow, stroke; torment, vexation.

Թռպոյղ *s.* cudgel; pruning-knife, hedging-bill.

Թռակուռ *s.* awl; packing-needle.

Թռապ *S.* **Թռոպ**.

Թռն, *ռին*, *ռանց s.* grandson; granddaughter, grandchild; *Թռունք* or *Թռանք Թռունք*, descendants, children's children, progeny, race, lineage, family.

Թռնեայ *sfm.* great grand-child.

Թռնորդի, **Թռորդի** *s.* great grand-son.

[of mail.

Թռոպ, *ից s.* rag, tatter; mail, coat

Թովեմ, **Թովել**, **Թովելութիւն** *S.* **Դիւթեմ**, **Դիւթ**, **Դիւթութիւն**.

Թոր *a.* that flows down, drops, falls; - *ալք*, blear eyes; - *ք s.* fall; tear; - *ալաց*, blearedness.

Թորած *s.* anything distilled or obtained drop by drop; anything filtered.

Թորանց, *այ s.* alembic; still; *chem.* cucurbit, pelican.

Թորացուցանեմ *S.* **Թորե-**

Թորգոմանին, - *կան*, - *մեան a.* de-

scended from Togarmah, - Armenian.

Թորեմ, *եցի va.* and *n.* to distil; to flow down, to drop; to sweat; - *արու թեանց մարմնոյ*, to suffer gonorrhea. **Թորեցուցանեմ**, *ուցի va.* to distil; to cause to drop or sweat.

Թորեցուցիչ (գործի) *a.* distillatory; *S.* **Թորանոյ**.

Թորթ or **Թորթն** *s.* bot. scammony. **Թորթոյ** *a.* rank, flourishing.

Թորթորիմ, *եցայ vn.* to distil; to drop, to fall drop by drop.

***Թորիծ** *s.* bore in the ears for earrings; a hole made in planks or beams for a drag-rope.

Թորումն, **Թորեցումն** *s.* distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան, *ից s.* arithmetician.

Թուաբանական *a.* arithmetic.

Թուաբանութիւն *s.* arithmetic, ciphering, science of numbers; algorism; **ուսուցիչ** - **թեան**, ciphering master.

Թուաբանորէն *ad.* arithmetically.

Թուաբերութիւն *s.* supputation, reckoning; epoch, date.

Թուագեւ, &c. *S.* **Թուաբան**, &c.

Թուագիր *s.* arithmetical letter, number.

Թուագրեմ, *եցի va.* to number.

Թուագրութիւն *s.* numbering.

Թուական *a.* numeral, numerical; *s.* date; epoch; era; *դնել զ-*, to put the date, to date; - *աւ*, dated; *ան-*, undated; - *ն*, arithmetic.

Թուականագիր *s.* datary.

Թուականագրութիւն *s.* datary's employment or office.

Թուականութիւն *s.* ciphering; calculation, account; era, epoch.

Թուակարգութիւն *s.* date.

Թուակից *a.* of the same number, counted together; *s.* fellow.

Թուակցեմ, *եցի va.* to aggregate.

Թուակցութիւն *s.* aggregation.

Թուաշամար *s.* number; enrolment.

Թուայ, *ից s.* *S.* **Թոնիր**; kitchen-stove with a frying-pan.

Թուանշան, *այ s.* cipher, figure; number; mark.

Թուանշանակ, *այ s.* logarithm.

Թուանշանեմ, *եցի va.* to number, to mark.

Թուարկեմ, *եցի va.* to number, to count.

Թուարկութիւն *s.* numeration.

Թուեղական *s.* ciphering, arithmetic.

Թուկութիւն *s.* opinion, judgment, mind, advice.

Թուիմ, *եղի* *va.* to number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon; *եւ զի մի մի* -, in a word; *-իմ* *vp.* to be numbered, counted, enumerated; to be numbered among, aggregated; to seem, to appear; to esteem, to believe, to imagine, to fancy; **Թուի ին**, **Թուի լէ**, it seems, it appears that; **Թուեր զի**, it seemed, it appeared that; **Թուի ինձ**, **ինձ այսպէս Թուի**, it seems to me, I think, I fancy, I believe; **զիմրդ Թուի քեզ**, what do you think of it? **բարւոյ Թուի ինձ**, I think it good, I think well of it; **բարւոյ Թուցաւ նմա**, he thought it proper, right, fit, meet, he deemed it expedient; **չոր Թուցաւ առաջի աչաց նորա**, he did not approve of it; he was very indignant at it; **էթէ բարւոյ Թուի քեզ**, if you agree to it, if you think fit; **արա որ ինչ բարի Թուի առաջի աչաց քոյ**, do as you think fit; **որպէս չիմարտու Թանն՝ եւ ինձ Թուի**, as it is in fact, so it seems to me; **չոր** -, to displease; **չոր Թուցաւ նմա**, or **յաշա նորա**, it displeased him.

Թուցեալն *S.* **Թուկութիւն**.

Թուցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to appear, or to seem; to show, to make believe.

Թուլ, **Թղոյ** *s.* fig; **պաղատիւ Թղոյ**, dried-fig; **բիթ Թղոյ** -, cake of figs; **ծաւ Թղոյ** *S.* **Թղենի**.

Թուլ, **Թլոյ** *s.* mulberry; **սպիտակ կամեաւ** -, white or black -; **Թլոյ զարակ**, a drink made from mulberries; **ծաւ Թլոյ** *S.* **Թլենի**: - or **-ք**, piles, hemorrhoids.

Թուլակ, *այ* *s.* parrot; **էք** -, female -; **փգրիկ** -, paroquet; - **խօսի**, the parrot talks.

Թուլի աչաց or **աչաց** - *s.* collyrium, **Թուի** *S.* **Թուեմ**. [ments.

Թուիք, **էաց** *s. pl.* opinion, sentiment, faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուամիւս *a.* weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուամորթ, *այ* *s.* effeminate, delicate, feeble.

Թուամորթութիւն *s.* effeminacy, feebleness, delicateness, softness.

Թուամուտութիւն *s.* weakness of mind, want of spirit, cowardice.

Թուանամ, *ացայ* *vn.* to grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, relaxed; to decrease.

Թուասիրտ, *սրտաց* or *սեղ* *u.* faint-hearted, cowardly, pusillanimous.

Թուասրտութիւն *s.* faint-heartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուատար *s.* soft; flabby; *s.* mollusk.

Թուարան *s.* race-course, race-ground; (hippodrome, circus).

Թուացուցանեմ, *ուցի* *va.* to loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate; to let, to permit; - **զապէն** -, to unstring the bow; - **ի խնամոյ**, to neglect, to abandon; **առանց Աստուծոյ -նէլոյ**, without God's permission.

Թուութիւն *s.* looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy, softness; - **առնել**, to give relief; to set at liberty; to permit, to allow.

Թուի -, **Թխոյ** *a.* brown, tawny, swarthy, dark; - **հաց**, brown bread; - or **-ս զգենուլ**, **ի -ս համակել**, to wear mourning, to dress in mourning, to put on mourning; to be in mourning, to go into mourning; to be plunged in grief; - **զգեղուցանել**, **ի -ս համակել**, to clothe in mourning, to dress in black, to put into mourning; to throw into mourning, to plunge in grief; **ի -ս համակեալ**, in deep mourning; - **ք** *s.* brood, covey; **ի -ս նստել**, to brood; *S.* **Թիւմ**.

Թուխու *s.* zool. porpoise, sea-hog.

Թուխոյ *s.* dark or gloomy weather; fog, mist, cloud.

Թուղթ, **Թղթի**, **Թոյ** *s.* paper; letter, missive, epistle; *com.* bills; - **գրել**, **առաքել**, **ընդունել**, to write, to send, to receive a letter; - **աղաչանաց**, an instance; *S.* **Աղերսադիր**; **ընծայական** - *S.* **Ընծայական**; **ընդհանրական -ք**, general epistles; *S.* **Կաթուղիկեայ**; **ընդհանրական -ք հայրապետաց** *S.* **Նրբաբերականք**; **արծէից**, **յարգուն** -, paper-money, paper, bills; *S.* **Դրամ**; **Թուղթ**; **պատառ մի** -, **կտորակ Թղթոյ**, a bit of paper; **չըբըբէլ զ-ս գրոց**, to turn over the leaves of a book; **ծրաբէլ** **ի** -, to put in p.; **տողորէլ**, **արատել** **զ-**, to blot, to waste p.; **գանակ**,

Հատիչ Թղթոյ, paper-cutter or --knife;
- գրութեան, writing p.; - նամակի,
letter-p.; - տոմսակի, note-p.; - ու-
րուագրութեան, drawing p.; Ծծուն -
blotting or bibulous p.; Թաւ - , paste-
board; S. Թանձրաբարո; - Ծրարի,
wrapping or packing p.; - յոռի, ան-
պիտան, waste p., old papers; Ժածու-
յիկ - , sized p.; - տպագրութեան,
printing p.; - մաղաղաթեայ, parch-
ment, vellum, (աղնիւ) wove p.; - Ճե-
նաց, India p.; - Ծրահանելոյ, tracing
p.; - ապիկեալ, զմնիւտեալ, emery-p.,
glass-p., sand-p.; - ճկելոյ, filtering-p.;
- գունաւոր, կէտայ, սեկանման, co-
loured, marbled or stained p., morocco
p.; - գրոյմեալ, stamped p.; - արծնե-
լոյ, smoothing p.; - ձիւթեղէն, brown
p., tar p.; - մեքենական, machine p.;
- տաշաական or -կազմ, vat-p., hand-
made p.; - դաղափաթեալ, laid p.; -
խաղու, խաղԹուլԹ, card, playing card,
(արդակ) pack of cards; խաղ Թղթոյ,
Թղթախաղ, game at cards, card-
playing; - or Թղթի խաղալ, to play
at cards; ընկերակցելի խաղ Թղթոյ,
to have a game at cards; Հսի խաղ
Թղթի ի տան նորա, there is no card-
playing at his house; նկարէն, հզոր,
Թուանիշ - , court-cards; սոսկ, անգէմ,
անզոր, անԹիւ - , small cards; Ժն,
ունայն, Թարմառաւ - , odd card; բա-
ժանել զ-ս, to deal the cards; խառ-
նել զ-ս, to shuffle the cards; քեզ անկ
է սկսանել, քո է կարգ Թղթոյ, it is
your lead; բանալ, ցուցանել զձեռքն - ,
to show one's hand; գիտել զներքոյս
Թղթոց, to be in the secret; խորդա-
խել ի խաղ Թղթի, to show tricks with
cards; Հմայել Թղթովք, to tell fortunes
with cards; ապիկեալ, արծնեալ -ք,
glazed, enamelled cards.

Թումբ, Թմբի, բոյ s. bank, mole;
causeway, pier, dam; - նաւի, gunwale,
breast-works. [(speech).

Թունաբեր a. poisonous; biting
Թունագեղ S. ԴեղԹափ.

Թունաթափ լինիմ S. Թոյն and
Թափեմ.

Թունալի. -լից a. full of poison, ve-
nomous, poisonous; envenomed.

Թունառուութիւն s. venefice, act
of poisoning.

Թունաւոր S. Թունալի.

Թունաւորեմ, էջի va. to poison; to
envenom.

Թունաւորութիւն s. poisonous quality
or state; poisoning.

Թունդ, Թնդոյ S. Թինդ, Թնդին;
սիրտ իմ էր ի Թնդոջ, my heart throb-
bed.

Թունեմ S. Թունաւորեմ.

*ԹունԹունալ արջոյ. the growling of
a bear.

Թուչ S. Այս.

Թոււ a. thin, puny, ill-developed,
half-grown (fruit).

Թուռ s. mouthful; S. Թուչ.

Թուր, Թրոյ s. sabre; sword; Հա-
րուած Թրոյ, sabre-cut, sword-cut; -
ի ձեռին, sword in hand; յիւր ապա-
րանսն - շողացուցանել, to boast one's
prowess hiding at home; zool. sword-
fish (Թրաձուկն): weaver's shuttle;
mus. an Armenian note (յ).

Թուրնիմ, ընջոյ or ջի s. bitter orange,
Seville orange; - խոտ, bot. balm-mint;
Ժառ Թուրնոյ S. Թրնիմ.

Թուրծ, Թրծոյ s. cheek: act of
baking or burning bricks and earthen
vessels; a. S. Թրծուն.

Թուրմ, Թուրջ s. bath; infusion; ի
- արկանել, գնել, to bathe, to infuse,
to steep, to soak.

Թուփ, Թփոց s. tuft of shrubs, bush,
bramble; thicket, copse, underwood.

Թուփայ, ի s. harbour, summer-house.

Թուք, Թքոյ s. spit, spittle; - ար-
ձակել, to spit; S. Թքանեմ; աման
Թքոյ S. Թքանոց.

Թոք, ոց s. lungs; -ք ծովական, sea-
nettle, medusa, rhizostoma, scale-
phans.

Թոքագար, -ուԹիւն, Թոքածէա,
-ուԹիւն S. Թոքացաւ, &c.

Թոքախոտ s. bot. lung-wort.

*Թոքած S. Թոքացաւ.

*Թոքամ տո. to cough.

Թոքային a. pulmonary, pulmonic.

Թոքաառջ s. fore part of the lungs,
or the part between the stomach and
the lungs. [breast, chest.

Թոքառուն, Թոքառն s. thorax.

Թոքացաւ s. consumption, phthisis;
a. consumptive, phthisical.

Թոքացաւութիւն S. Թոքացաւ s.

*Թոքշ a. tough, difficult to masticate.
Թալիր a. whose cheeks are full,
puffy, bloated.

Թուկան S. Թուչական.

Թանիմ, Թուայ S. Թուիմ.

ԹաԹում, ալի, ԹաԹում, էջի տո.

to flutter, to flap, to fly about; - սրտի S. Թափափել.

Թռիչ, or -բ s. flight, soaring; - ասղ, falling star; -բ մասայ, flight of fancy; -չա ասղ մասայ, գրչի, երեւա-կայութեան, to give loose to one's genius or pen; to let one's fancy ramble; -չա ասնուլ, արձակել, to take wing or flight, to wing one's flight, to soar on high; ի -չա, flying, on the wing, as it flew by, in the air.

Թառչանեմ, ուշի va. to cause to fly; իջ, to elevate, to raise, to exalt the mind; - զթեւա, to spread out the wings.

Թռչական a. flying, volatile.

Թռչականութիւն s. volatility.

Թռչան s. flight; ի Թռչանի, in flight, in flying.

Թռչարան s. wing; - նաւու, sail of a ship; mech. fly-wheel.

Թռչիմ, Թռեայ vn. to fly, to take flight, to soar; - ի մասայ, to escape one's memory, to go out of one's mind, to be forgotten; - բանին, to divulge immediately, to make public.

Թռչարան, իյ s. ornithologist.

Թռչարանութիւն s. ornithology.

Թռչահմայութիւն s. ornithomancy.

Թռչանձանձ, իյ s. humming-bird.

Թռչավաճառ, աջ s. dealer in birds, bird-seller.

Թռչարան s. aviary; bird-cage.

Թռչաբաշա, իյ s. large black kite.

Թռչիկ s. young or little bird.

Թռչորս, աջ s. bird-catcher, fowler.

Թռչորսութիւն s. bird-catching; երթալ ի -, to go shooting, fowling, bird-catching.

Թռչող a. flying.

Թռչումն s. the flight, the flying.

Թռչուն, շնոյ s. bird, fowl; - բնու-թիւն, the winged tribe; a. flying, volatile; -բ, the feathered songsters, the singing birds; - օձ, winged serpent or dragon; - բան, word or expression slipped by chance; արու -, cock bird; էդ -, hen bird; երգեցող -, singing or song-bird; բոյն Թռչնոյ, a bird's nest; գողանալ ի բնոյ զ-ս, to go a bird's nesting; վանդակ Թռչնոյ, bird-cage; ճառողիւն Թռչնոյ, warbling, twittering, chirping; - որսալ, to fowl; S. Թռչորս, -ութիւն; - արա-գալ Թեմմի հասանել, to arrive like lightning; to fly as swift as a bird; -

զմեան գործել, to elevate, to exalt the mind; լաւ է - մ'ի ձեռնի՝ քան թէ երկուք ի ծառին, a bird in the hand is worth two in the bush.

Թրախաղ, &c. S. Չինախաղ, &c.

Թրածեմ առնեմ va. to strike with the flat of a sabre.

Թրածուկն s. sword-fish.

Թրայիանէ, Թրանէ s. phenix (bird).

Թրեմ, էջի va. to knead; chem. to amalgamate. [oxalic (acid).

Թր(թ)րական (Թթուում) a. chem.

Թր(թ)րաւ s. chem. saccharate, oxalate. [գուգու գուլաղբ.

Թր(թ)րուկ, ջիկ s. bol. sorrel; turk.

Թրթուր, Թրոյ s. caterpillar, grub.

Թր(թ)րեմ, էջի vn. to vibrate; to shudder; to tremble.

*Թր(թ)րի S. Թր(թ)րի.

Թր(թ)րումն s. vibration; quake, tremour.

Թր(թ)րուն, Թր(թ)րական a. vibrating; oscillating; trembling; that shudders, quakes; - ձայն, thrilling voice.

Թր(թ)րակ s. good speaking, flatter- ing, fawning, deceitful.

Թր(թ)րական a. creaking (wheels).

Թրիք, Թրքայ s. cow's dung; ma- nure, soil, compost.

Թրծեմ, էջի va. to bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծոյ, աջ s. brick-kiln.

Թրծումն s. burning, baking.

Թրծուն, Թրծեալ a. burnt, baked;

- աղիւս, հող, brick; terra cotta.

Թրկաւ s. belt, shoulder-belt.

Թրմեմ, էջի va. to wet, to soak, to steep; to knead or mix with water; chem. to dilute.

*Թրմեմ S. Մրմեմ.

Թրմուս s. bol. lupine.

Թրնի, լայ s. bitter-orange-tree.

Թրուկ s. bol. gladiolus, sword lily, corn-flag.

Թրուշայ, իյ s. rag, tatter; glass beads, rings, &c.; trifles, toys.

Թրած a. bathed, wetted, moist- ened; s. S. Թուրջ.

Թրջեմ, էջի va. to bathe, to wet, to moisten; to drench, to soak; to ma- cerate; -իմ vn. to wet one's self; - գինով, to get tipsy, to booze; - ա- մօթով or առ. ամօթոյ, to perspire from shame; to blush for shame.

Ի Թրջոյ դնեմ vn. to steep, to soak, to macerate.

Թրբաժողով *a.* gathering manure.

Թրբած *S.* կղկղանք.

Թրբեմ, էջի *vn.* to evacuate, to void, to go to stool; - անսանոց, to stale, to dung.

Թփառեսակ *a.* like bushes, bushy.

Թփիկ *s.* shrub.

Թփուս *a.* thick, bushy, full of bushes; - բ, *s.* thicket, copse, brushwood, bushes. [*S.* Թբակոճեմ.

Թբակից *a.* full of spittle; - աննեշ

Թբակոճ աննեմ, Թբակոճեմ, էջի *vn.* to spit upon; *fig.* to scorn, to despise, to shower down abuse on.

Թբաման *S.* Թբանոց.

Թբանեմ, լճբի *vn.* to spit; to spit out; to spit upon, to fling, to cast, to spout; to vomit, to throw up; *fig.* to slight, to disdain, to contemn openly, to treat with scorn, to point one's finger at, to set at nought; ստեպ - *S.* Թբլճբեմ; - է խօսեշն. to sputter; արիւն - , to spit blood; - ընդ երեսս or յերեսս ուրուք, to spit upon a person, in his face.

Թբանոց, Թբարան *s.* spitting-pan or box, spittoon.

Թբաբարբ *s.* ptyas, (sort of asp).

Թբեմ, էջի *S.* Թբանեմ.

Թբլճբեմ, էջի *vn.* to spit often, or continually, to be always spitting.

Թբուում, լճբի *S.* Թբանեմ.

Թբումն *s.* spitting, expectoration; - արեան, spitting of blood.

Թօթափեմ, էջի *vn.* to shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repel, to remove; to wink; - զփռշի, to shake off the dust; - զանկողին, to make or shake up the bed; - զբուն, to shake off sleep; - զուճ, to throw or shake off the yoke; - զբաղաքն, to shake, to tremble; to destroy, to ruin; - զսուր, to brandish a sword; - զդքի ստացուածոց, to deprive one of his wealth; յական - , in the twinkling of an eye; -իմ *vn.* to arouse, to agitate one's self; to go away, to retire; to be dispersed, dissipated; to sparkle, to throw out sparks, or flashes of light; to fall, to be despoiled, deprived of, to lose; արտակասուր - , to become disheartened, to dismay one's self, to lose heart, courage; - (սխտացելոյ) է հիւանդութենէ, to gather strength,

to get well, to get up, to be cured; զվաճառք - , to devote one's self to commerce; - ծաղկան, to shed its leaves, to wither, to lose the flowers; ծաղիկ թօթափեալ է փառաց, a withered or faded flower; Թօթափեցան է նմանէ, they removed themselves far from him, they abandoned him.

Թօթափումն *s.* quake, shock; - սրտի, palpitation; - ական, wink of the eye.

Թօն, էջ *s.* humidity, wet; rainy weather, rain; shower.

Թօնընկէջք *s.* shower, storm, tempest; - էն օդք, it threatens a storm; there is a storm gathering.

Թօնուս *a.* wet, showery, stormy.

Թօշ *a.* broad, wide (coat, bout).

Թօշիմ, էջոյ *vn.* to grow weak or faint, to decay, to languish, to droop.

Թօսեմ *S.* Թաշեմ.

Ժ

Ժ (zhē) Ժէ *s.* the tenth letter of the alphabet, and the sixth of the consonants; Ժ, Ժ, ten; tenth.

- It is sometimes confounded with the letters շ and Դ, for example: նժգեհ, նշգեհ; աժխոյժ, աշխոյժ; Աժ. դաշակ, Աշ. դաշակ; մադխարոս, մա. Ժխառ; Դիողինէս, Դիոժէն.

Ժաժ *s.* tow: sweepings; earthquake.

Ժաժմուկք *s.* witchcraft, sorcery.

Ժաժմումն *s.* earthquake.

Ժախ *S.* Ժաշ & Ժախուկ; *-, *Ժէի, sweepings, filth, dirt. [dust-pan.

*Ժախնոց, *Ժէինոց *s.* heap of dirt;

Ժախուկ *s.* bot. horse-radish; spurge.

Ժաշ, էջ or ուշ *s.* fetid odor, stink;

decaying matter, rottenness, putridity; filth.

Ժահագէժ *a.* of a horrible countenance, ugly, hideous, horrible, dreadful, frightful, shocking.

Ժահագիւմութիւն *s.* ugliness of countenance, ghastly, dreadful look or appearance.

Ժահահոս, *ի a.* stinking, mephitic, infectious, fetid; շոնչ --, foul or tainted breath; տեղի --, stinking hole; infected spot; -- առնել, to infect, to taint; -- ոյ *s. S.* Ժահահոսութիւն.

Ժահահոսիմ, եցայ *vn.* to stink, to be fetid, to smell.

Ժահահոսութիւն *s.* stink, stench, offensive smell, taint; mephitism, miasma; շոնչ - Թեամբ, to stench, to cause to stink, to taint.

Ժահին *s. chem.* bromine.

Ժահական (ԹԹուում) *a.* bromic (acid).

Ժահակերայ *a.* bromoform.

Ժահնամ *s.* bromate.

Ժահուկ *s.* bromide, metallic --.

Ժահուտ ջրածնական *s.* bromhydric acid.

Ժահր, *ի s.* venom, virus.

Ժամ, ուց or այ *s.* hour; time, moment; proper time, precise time; leisure-time, opportunity, occasion; canonical hours, divine service; season; horoscope, nativity, ascendant; *church; Վրան or Խորան Ժամու, Tabernacle; *ast.* time; միջին --, mean --; սասեղական --, sidereal --; արեւային --, solar --; Ճշմարիտ --, true --; Հնչել երկրորդ --ու, to strike two; քանի են --ք, what o'clock is it? what's o'clock? -- է երկրորդ, it is two o'clock; --ք երկու եւ վայրկեանք տասն, it is ten minutes past two (o'clock); երկու --ք եւ քառորդ մի, it is a quarter past two; --ք երկու եւ վայրկեանք քսան, twenty minutes past two; --ք երկու եւ կէս, half past two; --ք երկու եւ վայրկեանք յիսուն, it is ten minutes to three; --ք երկու քառորդաւ ընդհառ, a quarter to three; --ք երկու եւ վայրկեանք քաւասուն, twenty minutes to three; Վերորդ --ու, about three o'clock; առթին -- եւ կէս, an hour & a half; կէս --, half an hour; քառորդ մի --ու, a quarter of an hour; *ի վեցերորդ --ու առաւօտուն*, at six (o'clock) in the morning, or at six AM.; *յեօթն --ու*

յեւ միջօրէի, at seven in the afternoon, or at seven PM.; *ի սմին իսկ --ու or պահու.* just now, now; *յամենայն --ու, յորում եւ է --ու,* every hour in the day, at every moment; *ի նշանակեալ --ու or պահու.* at the appointed time; *ամենայն --ուց են նորա գործք,* every hour of his time has its appointed task; *ի --ս պարապոյ իմոյ, ի --ս զբոսանաց,* in my leisure hours; -- առնուլ, գտանել, to take occasion, to find time, or opportunity; -- բարեպատեհ, favorable moment; --ու, *ի --ու,* *ի դէպ --ու,* in time, in good time, at the proper time; -- առնել, գնել, տալ, to appoint an hour, a time, to fix a day; *յորժամ -- լինիցի,* when the opportunity arrives; -- է, it is time, it is the fitting moment; *այլում --ու եւ Ժամանակի սպասել,* to wait better times, or for a more favorable occasion; *բաղում --ս ընդ իմն հանել,* to stay some hours with; -- հարկանել, to ring the bell; -- առնել, to pray; to say the mass; *յամենայն --,* at all times, always; -- *ի --,* from hour to hour; -- *ի -- առնել, սահմանել,* to put off from time to time, to spin out, to prolong; -- *ի --է, --է ի --,* at every moment, hourly, from hour to hour; *առ -- մի, ընդ --ս, առ --ս,* at present, for the moment, now, provisionally; --ս --ս, *ընդ --ս --ս, --ս ընդ --ս,* from time to time, now and then, sometimes; *յառաջ քան զ--ն,* out of time, before the time, too soon; *կէեալ հասաներ --ն,* the moment had arrived; -- ճաշոյն, dinner-time, the dinner hour; -- ճաշոյ է, it is dinner-time; *ըստ --ուն պիտոյից,* according to circumstances, seasonableness; *զօգուտ --ս, ի բազում --ս, --ս միգս, ցմեծ --ս,* for hours together, whole hours, hours at a time, a long time; *ի --ու եւ տարածամու,* seasonably and unseasonably; *հասանել --ու կնոջ,* to be near delivery or childbirth; to be near her time; *յեաին --,* dying hour, hour of death, last moments.

- The 12 Hours of the Day are thus called in Armenian:

1	այդ	7	շանթակող
2	ծայդ	8	հրակաթ
3	զայրացեալ	9	հուր փայլեալ
4	ճառագայթեալ	10	Թաղանթեալ
5	շառաւիղեալ	11	առաւօտ
6	երկրատես	12	արփոդ

and those of the Night thus:

1	խաւարակ	7	խօթափեալ
2	անջամուգ	8	գիգակ
3	մթացեալ	9	լուսաձեմ
4	շաղաւստ	10	առաւօտ
5	չամաւոտ	11	լուսափայլ
6	բաւական	12	փայլածու

Ժամաբակ *s.* church-yard, yard.

Ժամաբաշխ, *ից* *s.* astrologer, caster of nativities. [prayer-book.

Ժամագիրք, *գրոց* *s.* breviary; hours;

Ժամագործ, *աց* *s.* watch and clock-maker.

Ժամագործութիւն *s.* watch and clock-making, clock-work.

Ժամագրութիւն *s.* horography.

Ժամագէտ *s.* horoscope, nativity.

Ժամագիր *a.* appointed, settled, fixed, assigned; *s.* Ժամագրութիւն; -առնել լինել, to make an appointment; to appoint, to assign the place, time, or day of meeting, or rendez-vous.

Ժամագրեմ *S.* Ժամագիր լինիմ; *ի* Ժամագրեալն պահու, at the appointed time.

Ժամագրութիւն *s.* appointment, time, place of meeting, rendez-vous; fixed time, term, appointed time, assignation.

Ժամակալ լինիմ *S.* Ժամագրեմ.

Ժամակալութիւն *S.* Ժամագրութիւն.

Ժամական *a.* horary; -անկիւն, -angle.

Ժամակարգութիւն *s.* canonical hours, divine service, hours.

Ժամակոշ, *ի* *s.* beadle. [ral.

Ժամահամբոյր *a.* transitory, temporary. Ժամահար, *ի*, -ձայն *s.* rattle; bell-ringer.

Ժամահար գործի, Ժամահարութիւն *s.* mech. clock-work.

Ժամամուտ, մտի *s.* introit.

Ժաման *a.* arriving quickly; that which hastens; hurried, hasty, quick, prompt; -առնել, կացուցանել, to cause to arrive; to forestall, to anticipate.

Ժամանակ, *ի* or *եան*, *աց* *s.* time; year; century, epoch, period; age; the end of life, death; the present life, our times; season; opportunity, leisure; appointment; *mus.* time; *gr.* tense; *ast.* time; ճշմարիտ -, true or correct -; միջին -, mean -; արեւային -, solar -; աստեղական -, sidereal -; գիշերահաւասարային -, equinoctial

season, equinox; -բ Թագաւորաց. The Books of Kings; -անցանել զ-գր. to grow old, to advance in years; -պատեհի գտանել, to find a favorable moment; յօգուտ վարել զ-ն, to make a good use of time; կորուսանել, անշուշանել զ-ն, to lose, to waste one's time, to while away; գեպ -, a favorable moment; -ի մնալ, սպասել, or սպասել գիպող -ի, to wait the favorable moment; -առնուլ, գտանել, to find a favorable occasion or opportunity; ընտրել զ-ն *S.* Ընտրեմ; ոչ բաղում -բ են, a short time since, not long since, lately, of late; ոչ ստեղծ -բ են, a long time since, a long, long while ago, long since; առ այնու -գր էր տեսանել, then one saw, it was at that period one saw; առ -գր վարդաշայ Մեծի, in the time of Vardan the Great; յաւուրս -աց սորա, of his epoch; *ի* վաղեմի -ան, in remote ages; *ի* սուղ, *ի* սակաւ -ի, in a short time, in a moment; *ի* միում, *ի* նմին -ի, at the same time; *ի* յեան -ս, in these latter times, years or days; անդամին *ի* -աց անտի, or յառաջին -աց, thenceforth, from the earliest or olden times; առ նովին -գր, towards this period, about the same time; հզօր *ի* -ին, powerful at that time; -ինչ, some time, a short time; առ -մի, provisionally, for a certain period, for the present; -աւ, with time, in the course of time, in time, in the long run; ընդ or բոս -ս -ս, from time to time, at intervals, now and then, ever and anon; զայնու or առ այնու -աւ, զայնու -գր, ընդ -ս, or յամս -ացն այնոցիկ, առ սովմբ, or զսովմին -աւ, ընդ -ս ընդ այնոցիկ, ընդ ամս -ացն այնոցիկ, then, at that time, in those times, at that epoch, during that century; *ի* -ին յորում... in the time when...; ընդ ամենայն -ս, at all times; -աւ, once upon a time; once there was; formerly; -ինչ առ նել առ ձեզ, I shall remain some time among you; -ս ձեզս, long time; բաղում -ս աշխատ եղէ *ի* վաստակս այս, this work has cost me much time; բաղում -ի պէտք են առ այս, that requires much time; հասեալէ -բս, you are no longer a child: the end of thy days is therefore at hand; անցանէ -ն, time flies.

Ժամանակաբան, &c *S.* -տիտ, &c.

Ժամանակագրար *ad.* at a fixed or established time.

Ժամանակագիր, գրայ *s.* chronieler, chronologist; *a.* chronological; -ք *s.* chronicle.

Ժամանակագրական *a.* chronological.

Ժամանակագրեմ, եցի *va.* to chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

Ժամանակագրութիւն *s.* chronography; chronology; chronicle; վրեպակք -թեան. anachronism.

Ժամանակազանց *a.* advanced in years, aged, stricken in years, very old.

Ժամանակախօս, ի *s.* chronologist.

Ժամանակախօսական *a.* chronological.

Ժամանակախօսութիւն *s.* chronology. Ժամանակական *a.* of time; temporal, worldly; -ա, recent, modern, of our time.

Ժամանակակէտ *s.* expiration, falling due, term, last moment, close; -սլայման, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

Ժամանակակից *a.* contemporary, coetaneous, synchronous, happening at the same time.

Ժամանակակցական *a.* synchronical.

Ժամանակակցութիւն *s.* synchronism.

Ժամանակաչափ *a.* that measures or counts the time; *s.* chronometer, time-keeper, time-piece. [time.

Ժամանակացոյց *a.* that shows the Ժամանակաւոր *a.* temporary, of short duration.

Ժամանակաւորութիւն *s.* temporariness, transitoriness, perishableness.

Ժամանակեայ, կէից, -կեան *a.* temporary; transitory; -կեայ վարձք, temporal or mundane rewards; -կեայք, earthly riches; temporality; -կեան, genitive of Ժամանակ.

Ժամանակեմ, եցի *va.* to assign, appoint or fix a term.

Ժամանեմ, եցի *vn.* to arrive; to happen, to come to pass; to ripen; to be able; to have time or leisure; ոչ -, to have no time; to be unable; -ի դաս Թագաւորութեան, to gain the throne, to succeed to the throne; Ժամանեցին արդիւնքն՝ բանիցն, the words are realized.

Ժամանեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to arrive or happen.

Ժամանիմ, եցայ *vn.* to arrive.

Ժամանիչ *a.* horal, horary; *s.* timetable; *S.* Երկաթուղի.

Ժամանող *a.* that arrives, or comes; that is able.

Ժամանոց, այ *s.* cruet (for the mass).

Ժամանութիւն, -նումն *s.* arrival, coming; -սլողոց, the ripening, maturation.

Ժամաչարի *s.* misfortune, mischance.

Ժամապահ *a.* punctual, exact to the time appointed, watchful, vigilant; -լինել, to seek, to look out for, to spy, to watch, to be on the watch, to keep watch; -դարձակալ լինել, to lie in wait for, to be on the watch for.

Ժամասացութիւն *s.* canonical hours, divine service.

Ժամավաճառ, այ *a.* that kills, or loses time, loitering, lounging, trifling; - լինել, to kill, or lose time, to trifle, to loiter, to while away.

Ժամավաճառութիւն *s.* loitering, trifling.

Ժամատեղ, -դի *s.* church, temple, chapel, house of prayer.

Ժամատուն *s.* parsonage-house, vicarage; - Հրէից, synagogue, Jewish chapel.

Ժամարար, այ *s.* officiating priest.

Ժամացոյց, ցուցից *s.* clock; watch; -ճանակաւոր, pendulum; -ծովային, chronometer; *S.* Ժամանակաչափ; -էլեքտրական, electric clock; -արեւային, sun-dial; -աւաղի, hour-glass; -ջրոյ, clepsydra; խորթաւոր -, anchor watch; դլանաւոր -, lever watch; գլխաւոր -, keyless watch; հնչակ -, repeater, repeating watch; զարթուցիչ -, alarum (watch or clock); երաժշտակ -, musical watch; փնջանշնչակ -, striking watch, hour and quarter watch; րոպէացոյց -, seconds-watch; ութօրեայ լարեղի -, eight-day clock; ուղղել զ-, to set one's watch right; լարել զ-, to wind up a clock; քահել զ-, to take a clock to pieces; բանալի -ցուցի, watch-key; սուր, պատեան -ցուցի, watch-case; շղթայ -ցուցի, watch-chain; Թնդիւն, զարկ -ցուցի, tick-tack; հնչել -ցուցի, to strike; *S.* Ժամ.

Ժամացուցակ *s.* dial, dial-plate; սլաք -ի, the hand, index; արեւային -, sun-dial; աստեղական, գիշերահաւասարային, բեւեւային, հորիզոնական -,

sideral, equinoctial, polar, horizontal dial.

Ժամերգութիւն *s.* performance of divine service; *S.* Ժամասացութիւն; առաւօտեան -, matins; երեկոյեան -, vespers.

Ժամկոչ *S.* Ժամակոչ.

Ժամուշ, *ի s.* offering, alms, charity.

Ժայթքեմ, եջի *va.* to vomit, to throw up; to bubble up; to gush out; *fig.* to pour forth, to vomit, to utter; արիւն -, to vomit blood.

Ժայթքումն *s.* vomiting; eruption.

Ժայռ, *ից s.* tooth, indentation; rock; - *ի ծովու*, shoal, reef, shelf, sand-bank, sunken-rock. [*shelvy.*

Ժայռաւոր *a.* rocky; jagged; shoaly,

Ժանաւոր *S.* Ժանու.

Ժանգ, Ժանկ, ոյ *s.* rust, verdigris, oxyde; rustiness; venom, poison; moss; blight, mildew: plague, pestilence.

Ժանգաբեր, -բուղի *a.* deadly, deleterious, pestilent, venomous, baneful.

Ժանգալից *a.* full of rust, quite rusty, rusty. [*ous.*

Ժանգախառն *a.* venomous, pestiferous Ժանգակեր, -հար *a.* rusty; corroded with verdigris; mildewed, blighted; - առնել, to rust, to oxydize, to mildew, to blight; - լինել, to grow rusty, to oxydize. [*dation.*

Ժանգահարութիւն *s.* rustiness, oxy- Ժանգառ, Ժանկառ *s.* verdigris, rust; *a.* rusty, mildewed, blighted.

Ժանգառութիւն *s.* mildewed state; rustiness. [*sonous.*

Ժանգաւոր *a.* rusty; venomous, poi- Ժանգոտեմ, եջի, Ժանգոտեցուցանեմ *va.* to rust, to oxydize; -տիմ *vn.* to grow rusty, to oxydize.

Ժանդ, &c. *S.* Ժանա, &c.

Ժանեղ, Ժանեւոր *a.* furnished with tusks, tusked, tuskly.

Ժանէհետ *s.* marks of teeth.

Ժանի, նւշ. Ժանիբ, նեաց *s.* tusks, teeth of wild beasts; the molars, or grinding teeth; *fig.* face, wry face, look; - փղաց, elephant's tusks, ivory; - սարկանել յոք, to seize with the teeth, to force one's teeth into, to bite.

Ժանկ, &c. *S.* Ժանդ, &c.

Ժանու, Ժանուար, *ի, աւ s.* palanquin, (kind of carriage used in the East, born on the backs of elephants or camels).

Ժանա, *ից* or *այ a.* wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; obscene, wanton, lascivious; bitter, sour, harsh to the taste; -, - տիւ, plague, contagion; - օդ, foul air; - ք գոխայինք, the Furies.

Ժանաւարոյ, *ից a.* immoral, wicked, of evil manners, perverse.

Ժանաւերթ *a.* pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

Ժանապործ, այ *s.* malefactor, scoundrel, rascal; obscene, immodest; pernicious, pestilential, contagious; - ցաւ, հարուած, pest, plague, pestiferous scourge.

Ժանապործութիւն *s.* misdeed, wickedness, rascality, villany; obscenity, libertinism.

Ժանաթ (թզենի) *s.* sycamore-tree.

Ժանաթ (թուղ) *s.* sycamore (fruit).

Ժանաթ ուռ *a.* abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

Ժանախա, *ից s.* plague; pestilence, contagion, mortality, disease; հարկանել, վարակել -ել, to plague, to infect with the plague; հարեալ ի -է, plague-stricken, infected with the plague; Զարակեցաւ - ի զբուն, the plague broke out in the army; Կեղտ -ի, plague-spot. [*tiferous.*

Ժանախառն *a.* pestiferous; mor- Ժանախկին *sf.* she-devil, fury.

Ժանաւահամ *a.* of a harsh taste, crude, sour, bitter.

Ժանաւայեաց *a.* of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

Ժանաւահար *a.* infected, plague-stricken; pestiferous.

Ժանաւահարութիւն *s.* infection.

Ժանաւահոռ, &c. *S.* Ժահահոռ, &c.

Ժանաւամահ *S.* Ժանաւառ.

Ժանաւանամ, ապշոյ *vn.* to fall into a passion, to become enraged, angry; to become ferocious, cruel; to degenerate; to spoil, to get spoiled, to rot.

Ժանաւանեւիլ *a.* ill-favoured, of bad aspect, ugly.

Ժանաւորուր *s.* aquafortis.

Ժանաւորուցանեմ, ուցի *va.* to render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

Ժանաւորուշ *s.* bot. holly.

Ժանեկէն *a.* filthy, dirty, nasty.
Ժանաւթիւն *s.* bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty; perversity, impurity, vice; մահ - թէն, plague, pestilence.

Ժապաւէն, *ւինաց* *s.* hem, border of a garment, trimming; purl (of lace); furbelow; riband, string; ferret; galloon; lace.

Ժապաւինեմ, *եցի* *va.* to hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

Ժաւայծ *s.* chamois, wild goat of the Alps.

Ժաւանդ, *այ* *s.* heir, successor; owner, possessor; beneficed clergyman; *S.* Ժաւանդութիւն; արժանաւոր - հայրենականացն առաքինութեց. worthy inheritor of his father's virtues.

Ժաւանդակալ *S.* Ժաւանդ.

Ժաւանդական *a.* hereditary.

Ժաւանդակից *s.* coheir, coheiress, joint-heir, or heiress.

Ժաւանդակցութիւն *s.* co-inheriting, sharing in inheritance.

Ժաւանդատու *s.* patron of a living, advowe; *a.* that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

Ժաւանդատուութիւն *s.* advowson, patronage.

Ժաւանդաւոր, *այ* *s.* heir; possessor; beneficed clergyman, incumbent.

Ժաւանդաւորութիւն *s.* ecclesiastical benefice, living.

Ժաւանդեմ, *եցի* *va.* to inherit, to succeed to, to take possession of, to seize; - *զոք*, to inherit from; - *զսիրտ*, to gain the affections; - *զառաքինութիւն*, *զիստոս նախնեաց*, to inherit the virtues, the glory of one's ancestors; - *զանուն*, *զպարծանս*, to acquire a glorious or renowned name, glory; - *զամթ*, to be overwhelmed with shame.

Ժաւանդեցաւանեմ, *ուցի* *va.* to make heir, to cause to inherit or possess; *անուն պարծանաց անձին* -, to achieve great renown; - *զհորուստ*, to cause to perish.

Ժաւանդիչ *s.* he who inherits.

Ժաւանդորդ, *այ* *s.* heir, heiress; *անմահից կենաց լինել* -, to inherit eternal life; *հայրենի առաքինութեան լինել* -, to inherit or possess the paternal virtues.

Ժաւանդութիւն *s.* inheritance, herit-

age, patrimony, succession; seizure, possession; diocese; ecclesiastical state, the clergy; - *Թողութեան*, to leave an inheritance to one's son; *մերժել*, *հատանել*, *զրկել ի* - *թէնէ*, to disinherit, to deprive of inheritance, *to cut off with a shilling; *առնուլ զին ի* -. to have in inheritance; *ի* - *ընձեռել զոք*, to place one in the church or ecclesiastical career; - *Թք*, or *ըստ իրաւանց* - *Թեան*, hereditarily, by inheritance.

Ժարգոն *s.* chem. zircon, jargon.

Ժարգոնիոն *s.* chem. zirconium.

Ժեխ, **Ժեխնոյ** *S.* Ժախ, Ժախոց.

Ժեռ *S.* Ժայռ.

Ժեռաւոր *S.* Ժայռաւոր.

Ժծան, *այ* *s.* inflammable matter.

Ժծանկ, **Ժծմուշք** *s.* animalcule, insect, worm; shell, shell-fish: buzzing, humming, buzz; *S.* Զպուռն.

Ժիժի *S.* Զպուռն. [Ժծանկ.

Ժիժմակ, **Ժիժմանք**, **Ժիժմուշք** *S.*

***Ժիշտ** *a.* inattentive, neglectful.

Ժիպակ *S.* Մնդիկ.

Ժիւ *a.* that searches, inquisitive; bold, brazenfaced, impudent, importunate, troublesome.

Ժիր, **Ժրաց** *a.* active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous; - *լէրուք!* now! be lively! courage! cheer up! - *ի* - *ad.* diligently, unweariedly; - *գնալ*, to quicken the pace, to advance swiftly, bravely, intrepidly.

Ժիրաժիր *a.* very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

Ժլատ, *ից* *a.* niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid, covetous, tenacious, parsimonious.

Ժլատանամ, *այցալ*, **Ժլատիմ**, *եցալ* *vn.* to be niggardly, sordid, parsimonious.

Ժլատութիւն *s.* niggardliness, stinginess, sordidness, tenacity, avarice, parsimony.

Ժխոր *a.* confused, indistinct; *s.* confusion, tumult, turbulence, uproar, hubbub, clatter, rout, rattle, dreadful or deafening noise; - *կանուլ*, to go mad or crazy, to be delirious, to rave, to be beside one's self, to wander; - *մեծ է*, there is such a hubbub one cannot hear one's self.

Ժխորեմ, *եցի* *va.* to confound, to confuse, to perplex; to make noise, to alarm, to rouse up.

Ժխորուն *S.* Ժխոր *s.*

Ժխտական *a.* negative.
Ժխտելի *a.* deniable, which may be denied.

Ժխտեմ, *եցի տն.* to deny, to gainsay, to disown, to disavow; to falsify, to contradict, to oppose; to be unmindful of favours received, to be ungrateful, unthankful; **իմ տն.** to simulate; *S.* ժախմ.

Ժխառդ *a.* that denies, disavows, disowns; ungrateful.

Ժխառդական *a.* negative.

Ժխառդութիւն, **Ժխառութիւն** *s.* ingratitude, unthankfulness, ungrateful conduct.

Ժխառման *s.* denial, negation, disavowal, contradiction. [pastime.

Ժղանք *s.* miscellany; diversion,

Ժմերա *a.* insolent, barefaced, impudent.

Ժմերութիւն տն. to become insolent, saucy, arrogant.

Ժմիւ *S.* Ժպիւտ.

Ժմիրակ *s.* cassia (purgative).

Ժմիւմ, *եցայ տն.* to smile; to sneer, to laugh in one's sleeve.

Ժմուռման *s.* smile; sneer.

Ժռի *s.* *bot.* raspberry.

Ժողկիմ, *եցայ տն.* to liquefy, to melt; to spoil, to get spoiled, to grow corrupt, or putrid, to rot, to fester.

Ժողով, *ոց s.* assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college; chapter, congregation; council, synod, consistory; session, sitting; meeting, assembly, conference, club; crowd, multitude, people; solemnity; synagogue; *a.* assembled, reunited; **պատկառելի** - , honorable assembly; - **հաւատացեալոց** , assembly of the faithful, church, solemnity; - **վանական** , chapter, congregation; - **եղբարց** , convent, monastery; - **հայրապետաց** , council, synod; - **տիեզերական** or **ընդհանրական** , œcumenical council; - **քահանայապետական** , consistory; - **գեսպանաց** , congress; - **ծերակուտի** , **աւագանւոյ** or **պաշտօնէից** **տէրութեան** , Parliament; diet; **գումարումն** - *ոյ* **ծերակուտին** , meeting of Parliament; - **յանձնարարական** , committee; - **հերետիկոսաց** , **հերձուածուաց** , conventicle; - **գաղտնի** , plot, secret meeting; - , **ակումբ** **երեկոյին** or **գիշերական** , evening party; - **ջուրց** , mass of water; - **առնել** , **ի** - **գումար**

րել , to unite in council, in sitting, to hold an assembly, to convoke; **արձակել զ-** , to dismiss an assembly; - **ընել** , to be convoked, or convened in council; - **ս ժողովել** , to excite to rebellion; - **ս ժողովել ի վերայ տան ուրուք** , to bring down a tempest of misfortune on one's family; - **ս կուտել ի վերայ ուրուք** , to revolt against; **ի** - **ս մեծամեծաց յաճախել** , to frequent fashionable society, or high life.

Ժողովածոյ , - **ծու** *a.* assembled, collected; - **ք** , compilation, collection, miscellany.

Ժողովակ , *աց s.* conventicle; plot, secret meeting; club.

Ժողովական *a.* belonging or pertaining to a council or assembly; *s.* member of the council; member of Parliament: Ecclesiastes (sacred book).

Ժողովակոյտ *s.* assembly; multitude.

Ժողովանոց *S.* **Ժողովարան**.

Ժողովատէր *a.* social, sociable, companionable.

Ժողովարան , *աց s.* council-hall; committee-room; club, club-house: paradise; church; synagogue; mosque: Ecclesiastes. [tor.

Ժողովարար , *աց s.* plotter, conspirator; **Ժողովեղբարք** *s.* congregation, community.

Ժողովեմ, *եցի տն.* to assemble, to collect; to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to receive, to welcome; to furl; to infer, to deduce, to argue, to conclude; *math.* to add or sum up; - **առ իւր** , **ի տուն** , to entertain, to receive hospitably, to welcome; to lodge; - **ի մի** , to concentrate; - **զլեւին շունչ ուրուք** , to receive the last sigh of; **զորս** - , to levy soldiers, to assemble troops; - **զկայ անաց վախառելից** , to rally the flying; - **իմ տն. to convene, to be reunited, brought together; **յիմեհան** - , to be wise or judicious, to have one's wits about one, to return to reason.**

Ժողովեալ *S.* **Ժողովարան**.

Ժողովիչ *a.* who collects or gathers together.

Ժողովող *s.* convener, convoker: the Wise Man, Solomon, the Preacher; the Book of Ecclesiastes.

Ժողովումն *s.* assemblage, reunion; collection.

Ժողովուրդ, զբաւան, զբոլոյ *s.* people, the multitude, the vulgar; the mob; assembly; synagogue.

Ժողովրդական *a.* popular, plebeian; secular, laic; *s.* a private person.

Ժողովրդակէր *a.* exterminating, deadly.

Ժողովրդանոց *s.* place of assembly; synagogue; *S.* Ժողովարան.

Ժողովրդապետ, աջ *s.* rabbi; parish priest, archpriest. [parish.

Ժողովրդապետական *a.* parochial, Ժողովրդապետութիւն *s.* curacy, parish. [popular.

Ժողովրդասէր *a.* loving the people, Ժողովրդասիրութիւն *s.* popularity.

Ժոյժ *s.* patience, long-suffering; power, strength; hardihood, boldness;

- ունել, աւնել, to be patient, to endure suffering, to tolerate, to sustain,

to bear, to suffer, to support; - ունել արտասուց, to withhold one's tears;

- ունել պաշարման, to sustain a siege; Թող աւնոսա մեր ձեռնալ ոչ գոյր - , it was impossible for us to approach them;

ոչ ունիմ - է նայելոյ, I cannot refrain from looking at, or contemplating him;

չկալան - չչմարտութեան, they could not endure or suffer the truth.

Ժուլցութեմ *vn.* to eat and drink to excess, or voraciously.

Ժուշալի *a.* supportable, that can be supported.

Ժուշամ, աջայ օր աջի, Ժուշեմ, էջի *S.* Ժոյժ ունիմ.

Ժուժկալ, էջ օր աջ *a.* patient; abstinent, sober, continent, temperate,

chaste; - կեանք, continence; - լինել օր կալ *S.* Ժոյժ ունիմ, Ժուժկալեմ.

Ժուժկալեմ, էջի *vn.* to be patient, to suffer patiently; to resign one's self to;

to be courageous, to suffer or bear with courage; to oppose, to resist;

to abstain from, to be continent; to do without; - է կերակրոց, to fast, to live on a diet; - է գինուց, to abstain from wine.

Ժուժկալութիւն *s.* patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fortitude, constancy; fasting, diet; է - լի է կալ, to live continently.

Ժուկ, Ժում *s.* time, moment; Ժում Ժ, once, once on a time; sometime.

Ժուռ, Ժուի *s.* sour grapes; - - քաղել, to gather unripe grapes; - ում ուռ մե-

ռանել, to die prematurely; է - քալ, to walk, to take a walk.

Ժպիտ *s.* smile; laugh, grin, simper; - Ժանտ, երգիծական, կեղծ, քաղցր

or ախորժ. չարիմաց or դժնդակ, malicious, mocking, affected laugh;

sweet, sardonic smile; - էլանել ումեք, to wish to laugh.

Ժպիրհ, պրհաց *a.* bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

Ժպտանք *s.* sneer.

Ժպտեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to smile, to draw a smile (from).

Ժպիմ, տեցայ *vn.* to smile, to sneer, to give a constrained laugh.

Ժպտումն *s.* smile, sneer.

Ժպրհեցուցանեմ, ուցի *va.* to render insolent, or presumptuous.

Ժպրհիմ, էցայ *vn.* to be bold, to have the audacity, to dare.

Ժպրհութիւն *s.* boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

Ժռաս *s.* sour grapes.

Ժռութիւն *s.* unripeness, immaturity.

Ժռանք *s.* earnest entreaty, solicitation, conjuration, importunity.

Ժռեմ, էջի *va.* to entreat earnestly, to conjure, to beseech; to importune, to tease; to dare, to be bold.

Ժռեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to give or inspire with courage.

Ժռիմ, էցայ *vn.* to be importunate, to persist in entreaty; to be bold, audacious.

Ժռութիւն *s.* demand, solicitation, instance; importunity, hardihood;

վասն - թեան քո, it is at your prayer that I...; վասն - թեանն, on account of his importunity.

Ժրագորութիւն *a.* courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

Ժրահալ *S.* Աղէկոն.

Ժրանամ, աջայ *vn.* to take courage, to gather spirits, to grow stronger,

to put forth one's strength, or courage, to be courageous; to be diligent, active, laborious.

Ժրանմանակ *S.* Ժիր, Ժրագորութիւն.

Ժրաբան, - սէր, - վաստակ *a.* industrious, diligent, careful, active, bustling.

Ժրացուցանեմ, ուցի *va.* to inspire, to animate, to encourage.

Ժրութիւն *s.* courage, vigour; in-

dustry, diligence, activity, assiduity.
 ժբթեմ, եղի *va.* to shake up, to stir,
 to agitate (the water); *S.* Շբթեմ.
 Ժոռաւ *a.* toothless.
 Ժոռաւորութիւն *s.* toothlessness.

ի

ի (in or enee) ին, ինի *s.* the eleventh
 letter of the alphabet and the fifth of
 the vowels; *ի, է,* twenty; twentieth.

ի *pr.* to, of, by, for, in, at, upon,
 during, with; Հայեցաւ ի Պետրոս, he
 looked at Peter; *ի ժամ երրորդ,* at
 three o'clock; *գնալ ի Հայաստան, ի*
Լոնտրա, to go to Armenia, to London;
յերկրէ ի յերկինս, from earth to
 heaven; *տեղեաց հուր ի Սոդոմ,* he
 caused fire to fall on Sodom; *ի պաա-*
կէր Աստուծոյ, in the image of God;
ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to
 save; *բաշխեաց ի մարդ հաց մի,* he
 distributed a loaf to each person;
մեկնեցաւ ի Փլորենտինոյ, he departed
 from Florence; *որ ելանէ ի բերանոյ՝*
ի սրտէ անտի գայ, that which comes
 out of the mouth comes from the
 heart; *ոչ կարէր տեսնել ի բազմու-*
թեանէն, he could not see on account
 of the crowd; *չընել ի ցայոյ,* to walk
 with a stick; *ի ձախմէ Դամասկոսի,*
 to the left of Damascus; *նստել ի տան,*
 to be at home; *ի տեղւոյ անդ,* in that
 place; *ի նմին ամի,* in the same
 year; *ի գարնան,* in spring; *ի ննջին,*
 asleep, sleeping; *ի գնալն,* in going,
 while going; *ի գլուխ իմ,* on my head;
ի բարկութեան իմում, in my anger;

ի Հանգերն աղտեղիւս, with soiled
 clothes. [above.]

ի բարձուստ, Բարձուստ *ad.* from
 aside; - *գնալ,* to depart; to steal
 away; - *կալ,* to keep away, to desist,
 to leave off; to refrain; - *կալ ի հաւա-*
սոց, to renounce the faith; - *արձա-*
կել, to deliver up, to abandon; - *խա-*
փանել, to hinder; - *տանել,* բառնալ,
 to take away, to estrange, to remove;
 to snatch away; - *տանուլ,* to carry
 or clear away, to take off, to abstract;
 - *Թողուլ,* to abandon, to leave off, to
 cease from; - *դնել,* to put on one
 side, to lay aside or apart; *դդի -*
դնել, to affront, to brave death; -
մերժել զերկիւզ, to drive away fear;
անդր - , քաջ - , very, much; *քաջ - քան*
զնոցա անասնութիւնն զնա զնոց,
 you are filthier than a beast; - *ասր!*
 God forbid! fie! fie upon you! - *գնա!*
 begone! get out! go away! to the devil
 with you! *S.* Բաց.

ի բացեայ *ad.* afar; *S.* Բացեայ; - *տա-*
նել, to remove, to put-away, to send
 afar, to drive away, to dispel, to avert;
 - *տանել* or *լինել,* to be removed, sent
 away, absent, put away, dispelled,
 averted.

ի բացէ *ad.* from afar; afar; in an
 open place, abroad; - *տանել,* to send
 away; *S.* Բաց.

ի բաց ընկեցի *a.* cast out, cast off;
 abject; *S.* Բացընկեցի.

ի բացի *ad.* in the open air, abroad,
 out, in an open place; *S.* Բաց.

ի բացուստ *ad.* from afar; *S.* Բա-
 ցուստ.

ի բնէ *S.* Բուն.

Իբր *pr. ad conj.* as, like, in the same
 manner as; whilst, when, while;
 nearly, within a little, almost, about;
 as if; - *այն թէ, - զի, - եթէ,* as if;
 like as it were; - *ոչ թէ,* not
 that, not only; - *?* how? by what
 means? in what manner? - *ապա?*
արդեօք? how then? how ever? - *է?*
 how is it? - *ոչ?* of course, without
 doubt.

Իբրեւ *pr.* as; in quality of; nearly,
 rather like; *ad.* when; - , - *այն*
թէ, - զի, - եթէ, as if, as though;
 because, seeing that; - *ոչ եթէ,*
 not as if, not only, as if it were
 not; - *զմոյ մոյ լերանց,* like the

mountains; - զարմանալով իմն, as if surprised; ամաց - երեսնից, about thirty years of age; - զի! conj. how! how much! how many! - գեղեցիկ է առաքինութիւնն! how beautiful is virtue!

Իբրև *pr. ad. conj.* as, so that, like; when; almost, nearly; - , - այն թէ, - թէ, as if, in some way; - զի, as, because; - ոչ եթէ *S.* Իբրեւ ոչ եթէ.

Իգարար *ad. gr.* to the feminine gender.

Իգարարութիւն *S.* Իգամարութիւն.

Իգական *a.* feminine, womanlike; effeminate, womanish; *gr.* feminine gender; - արժ, the fair sex, women; - ար, hemorrhage; - ն *s.* female, woman. [like a woman.

Իգակերպ *a.* that has a female form, Իգամու, այց or Ից, - լի, Լեայց *a.* addicted to women, abandoned to the love of women, immoderately fond of women, in love, amorous madman; *s.* slave of the fair sex, general lover.

Իգամուլիմ, Էցայ *vn.* to be addicted to women, abandoned to the lust of women.

Իգամուլութիւն *s.* lust of women.

Իգանամ, ացայ *vn.* to become effeminate; to be guilty of sodomy; Իգայեւ *a.* effeminate, womanish; *s.* sodomite.

Իգասէր, Իգասենչ *a.* loving, fond of women; dandy, coxcomb; gallant; *S.* Իգամու.

Իգացուցանեմ, ուցի *va.* to effeminate, to enervate. [effeminacy.

Իգութիւն *s.* feminality, female sex;

Իգորէն *ad.* effeminately.

Ի գերեւ, - ու *S.* Դերեւ.

Ի գէղ *S.* Դէղ.

Իգոս *s.* idea, kind, sort, form, model; - ք, *Idea.*

Ի գուր *ad.* out; - կորզել, to pull out, to extract; *S.* Դուռն, Դուրք.

Ի զուր *ad.* in vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly; *S.* Զուր.

Ի թիկանց, &c. *S.* Թիկունք.

Ի, Ից *s.* viper; aspic, asp; adder; Ից, viper; *a.* malicious; որսորդ խժի, viper-catcher.

Իտարար *a.* like a viper.

Իտարար, Ից *a.* viperous, malicious, wicked. [adder's wort.

Իտախոս *s.* bot. viper's bugloss,

Իտակորիւն *s.* young viper; young adder. [to rage.

Իտանամ, ացայ *vn.* to get waspish,

Իտանման *a.* like or similar to vipers.

Իլ, ոյ *s.* spindle; - զաթութեալ, - մի լի, spindle-ful; Իլոյ տալ զմատունս, to twirl the spindle.

Իլաձեւ *a.* spindle-shaped.

Իլենի *s.* spindle-tree.

Իլիկ, Ելիկ *S.* Իլ.

Իլչ, Ըլչից *s.* desire, wish, will; prayer; avidity, eagerness; magician, sorcerer, foreteller of events; guessing, divination, prophecy; - լինել, to wish for, to envy, to covet, to desire eagerly, to burn with envy, with impatience; լնուլ զ-ս Իւր, to satisfy one's desire, one's curiosity.

Իմ, ոյ, ում, իմք, իմոց *pron.* my, mine; *s.* my own, mine, my family, friends, people, &c.; իմ է այս, this is mine; զմիկն իմ, գրեանն իմ, my pen-knife, my books; մին ի բարեկամաց իմոց, a friend of mine; ոչ է իմ մեղ, it is no fault of mine; իմ եւ քո, mine and thine; Խաղաղութիւն մեծ յաշու զէր ի յերկրի՝ եթէ ի բաց բառնայր անտի իմ եւ քո, peace would be general in the world if there were neither mine nor thine.

Իմածին *a.* begotten, born of me.

Իմանալի *a.* intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual, intelligent; - ք, spiritual intelligences; - է, it is to be understood, it means.

Իմանամ, ացայ *va.* to understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover; to think, to consider; to believe; զորութեամբ, - to understand (something omitted); Հնարս -, զեւ or զեւ իրաց -, to find means, to exercise one's ingenuity, to invent; Իմաստս չարս -, to weave a conspiracy, to form a plot, to cabal, to conspire; զանձին - բարի, to seek one's interest, to consult one's own happiness; գիտեմ - զանկայն Հնարս, he knows how to attain his end, how to manage; - նիմ *vp.* to be known, manifest, evident.

Իմաստ, Ից *s.* signification, sense, meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment; notion, knowledge; conception; thought,

idea, design, project; maxim, axiom; invention; expedient, means; intrigue, machination, plot, snare; **-ք ուզողութեան**, առաքինութեան, sentiment of probity, of virtue; **մեծահրաշք** **-ք**, mysteries; **գգայարանք** **-ից**, the mind, intelligence; **ուշ** **-ին** or **-ից**, spirit, thought; **յ** **-եւ ի բան հասանել**, to arrive at the years of discretion; **գալ** **յ** **-**, to return to one's self, to recover the senses: to be known, understood; **ունել** **զ** **-ս իրիք**, **յ** **-ս իրիք երթալ**, to understand, to seize the meaning, to comprehend; **-ս չարս իմանալ** **S. իմա**, նամ; **զ** **-խորհրդեան կառարել**, to execute the deliberation of council; **զ** **-ս խաբէութեանն լուծանել**, to frustrate a plot, to baffle an intrigue; **-քն գործք լինէին**, the ideas were realized. **Իմաստագործ** **a.** intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

Իմաստազէզ, **-ից** **a.** replete with wisdom, very learned, very skilful; sententious, pithy; sentimental.

Իմաստխոհ, **-խորհուրդ** **a.** thinking wisely or judiciously, wise, sensible, judicious, provident, cautious.

Իմաստակ, **այ** **s.** sophist, pedant, sophister; **a.** sophistical, pedantical; finespun, subtle.

Իմաստական **S. իմաստակ** **a.**

Իմաստական **a.** philosophical; intellectual; sensible; sophistical.

Իմաստակեմ, **եցի** **vn.** to sophisticate, to play the pedant, to subtilize, to quibble. [**tive**; sensible.]

Իմաստակիր **a.** intellectual, intellectual; **Իմաստակութիւն** **s.** sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy; **-թեամբ լարել**, to pretend to wisdom.

Իմաստակորէն **ad.** sophistically, pedantically.

Իմաստաճեմ **a.** that studies the sciences, that cultivates wisdom, lettered, learned; **- հանճար**, elevated genius.

Իմաստալէւց **S. իմաստազէզ**.

Իմաստանամ **S. իմաստանամ**.

Իմաստապէս **ad.** wisely, learnedly.

Իմաստասէր, **սիրաց** **s.** philosopher; sage, man of science, of learning.

Իմաստասիրաբար **ad.** philosophical; wisely, learnedly.

Իմաստասիրական **a.** philosophical.

Իմաստասիրանամ, **ացայ** **vn.** to be philosophical; to be virtuous.

Իմաստասիրապէս **S. -բարբար**.

Իմաստասիրեմ, **եցի** **vn.** to study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer; to live or behave wisely.

Իմաստասիրութիւն **s.** philosophy; wisdom. [**senses**, mad, foolish.]

Իմաստասպառ **a.** that has lost his **Իմաստնաբար** **ad.** wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

Իմաստնախոհ **S. իմաստախոհ**.

Իմաստնանամ, **ացայ** **vn.** to grow wise, to learn, to know, to be instructed; to understand, to comprehend.

Իմաստնապէս **S. իմաստնաբար**.

Իմաստնարան **s.** the seat of wisdom; intellect, sense.

Իմաստնաբար **a.** instructive.

Իմաստնացուցանեմ, **ուցի** **va.** to render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

Իմաստնացուցիչ **S. իմաստնաբար**.

Իմաստնաւոր, **այ** **a.** intelligent; knowing, learned.

Իմաստութիւն **s.** wisdom; sense, reason; understanding, knowledge; philosophy; skill, science; **գերբարեւ** **-**, sovereign wisdom; **-**, **Գիրք -Թէ**, the Book of Wisdom; **-Թեամբ**, wisely, sensibly, judiciously; prudently, discreetly. [**woman**.]

Իմաստուհի **sf.** wise, sage, learned

Իմաստուն, **սնոց** **a.** wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental; philosopher; **-ն**, the Wise Man; **-**, **-ս** **S. իմաստութեամբ**; **- առնել** **S.**

Իմաստնացուցանեմ. [**Իմացուցանեմ**.]

Իմաց **S. իմացութիւն**; **- առնել**, **ապ** **S.**

Իմացական **a.** intellective, intellectual; intelligent; spiritual; **-ն** **s.** the mind, the intellect, the understanding; **-ք**, the spirits of light, the Angels.

Իմացականութիւն **S. իմացութիւն**. **Իմացող** **a.** of quick apprehension, attentive, intelligent, discerning.

Իմացողութիւն **S. իմացութիւն**.

Իմացուած, **ոց** **s.** intellect, understanding; sense, sentiment; conception; meaning, sense, signification; thought, design.

Իմացութիւն, **Իմացումն** *s.* intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion; thought, design, project; -ք, the celestial intelligences, the angels.

Իմացուցանեմ, **ուշի** *va.* to inform, to apprise, to acquaint.

Ի մէջ *S.* Մէջ.

Ի մասին *ad.* together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely; **դաւ** -, to assemble; - **էական**, consubstantial.

Ի՞մ ի՞նչ *ad.* to what end? to what purpose? [among.

Ի միջի *ad.* in the middle, between,

Ի միջի *ad.* from the middle.

Ինչ, իրիք, ինչ, իւիք *a. s.* some, a, an; somewhat; *ad.* really, in effect; **մեծ - է քնի**, it is a great thing for me; **կամեի** -, I could wish; I would.

Ինչ ինչ, իրիք իրիք, իւիք իւիք *a.* different, several, many.

Ինչպէս *ad.* in some manner.

Ինչպիսի, Ինչպիսի *a.* mine, my.

Ինչք *s. pl.* my goods and chattels.

Իմօրումն *ad.* as far as I possibly can, as much as is in my power, as much as I can, the best I can; as for me.

Ի մտայ, Ի նստիք *S.* Մտայ, նստիք.

Ինչիկախոն *S.* Ընդիկախոն.

Ի ներս, Ի ներքայ, Ի ներքուստ *S.* ներքայ, &c.

Ինծ, Ընծուց, Ինծ, Ընծուց *s.* leopard.

Ինչէն *ad.* by myself, personally.

Ինն, Բնուիք, ունց *a. s.* nine; - **մայի** - **ի**, the ninth of May, or May 9th.

Իննակեան *a.* having nine sources.

Իննամեայ, -մեան, մեկնից *a.* nine years of age, nine years old; **Էդէւ Բնածնումն եւ** -, he had attained the age of ninety-nine years, he was 99 years old.

Իննամեայ, սէի, -սեան, սեկի *a.* of nine months; *ad.* during nine months.

Իննակիւն *a. s.* enneagon, nonagon.

Իննեակ, Իննեքեակ, Էկի *a.* nine; no-venary.

Իննեքորդ, աջ *a. ad.* ninth; ninthly; **Վարդուս Թ.**, Charles the Ninth.

Իննեւասան, սին, սանց *a.* nineteen.

Իննեւասանմեայ *a.* of nineteen years; nineteen years old.

Իննեւասանեքորդ, աջ *a.* nineteenth.

Իննեքեան, -քին, նեցունց *s. a.* all the nine.

Իննիցս *ad.* nine times.

Իննհարիւր, ոյ *a.* nine hundred.

Իննհարիւրամեան *a.* nine hundred years old.

Իննուասան *S.* Իննեւասան. [բորդ.

Իննուասանեքորդ *S.* Իննեւասանեք.

Իննամեայ, մէի, -մեան, մեկի, -մեկի, Իննամեայ *a.* nonagenarian, ninety years of age.

Իննանեակ *a. s.* ninety (number).

Իննանեքորդ, աջ *a.* ninetieth.

Իննանիցս *ad.* ninety times.

Իննսուն, նսնից *a.* ninety. [novena.

Իննօրեայ, րեկից *a.* of nine days; *s.*

Ինչ, իրիք, ինչ, իւիք *s.* thing, some thing; *a.* some, a, an, one, certain, single, any; **աւուրս** -, some days; **պտուղ** -, some fruit; **չիք** -, **չէ** -, nothing, it is nothing, no matter; **չգիտեմ** -, I know nothing, I know nothing about it; **ի՞նչ, ի՞նչ**, what? which? **չ-ժամ է**? what o'clock is it? **չ-ասէ**? what says he? **աւ չ-իցէ**? to what purpose? *S.* **Չի՞նչ**; **յ-օրէնս**? in what law? in what religion or custom? **իւիք իւիք** *ad.* in something, somehow; by which, whereby.

Ինչ, ինչ, իրիք իրիք *s.* something; **չ-ինչ**? what? what thing? *S.* **Չի՞նչ.**

Ինչ, ընչի *s.* thing, something; **ուշիմ** - **ասեւքեղ**, I have something to tell you; **յ-ածել**, to create; **ամենայն ոյր** - **իմ է՝ քո է**, all that I have is thine.

Ինչք, ընչից *s. pl.* property, fortune, substance, possessions; riches, effects, goods and chattels; estate, domain; **արկանել ընչից**, to despoil or deprive of one's possessions.

Ինքն, ինքեան, ինքեանք, ինքեանից *pron.* he; she; self; **ես** -, myself; **դու** -, thyself; **նա** -, himself, herself; **ընդ** - **բարբառել**, to say to one's self, to talk with one's self; **յ-գալ, գալ** - **աւ** -, to come to one's self; **յ-ամբ փոփիլ մտայ**, to concentrate one's ideas, to collect one's thoughts; **յ-արկանել**, to attract, to win, to allure, to draw on, to entice, to gain; **յ-հաւնել**, to snatch away, to possess one's self of, to appropriate; **ինքեան զբոլթեամբ**, by one's own power or force; **ըստ ինքեան**, of oneself.

Ինքնաբար *ad.* by himself, spontaneously, voluntarily, of one's own accord.

Ինքնաբաւ *a.* self-sufficient.

Ինքնաբեր *a.* self-produced, natural, spontaneous. [tion.

Ինքնաբերութիւն *s.* natural produc-

Ինքնաբուսում *a.* of natural growth.

Ինքնաբուս *a.* self-produced, natural; that produces naturally.

Ինքնաբուրդ *a.* that which inflames, or excites itself.

Ինքնաբուլիս *a.* that flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.

Ինքնաբուն *a.* natural, innate; - բարի, naturally good.

Ինքնագէտ *a.* that knows by himself.

Ինքնագիր *a.* original, autographic; *s.* autograph, original manuscript.

Ինքնագիւտ *a.* found out, discovered or invented by one's self; self-produced, spontaneous.

Ինքնագլուխ *a.* independent, absolute, free; *s.* autocephalus.

Ինքնագոյ *a.* self-existent; natural.

Ինքնագոյութիւն *s.* self-existence.

Ինքնագործ *a.* self-created; self-acting, that makes or works for himself, or by himself.

Ինքնագործեմ, եջի *va.* to make by himself, to produce.

Ինքնագործութիւն *s.* own work, sole agency, own action, own composition.

Ինքնագէտ *a.* fortuitous, casual.

Ինքնագէմ, գիմաբար *ad.* face to face, personally, in person.

Ինքնազորով *a.* that blames himself.

Ինքնազարդ *a.* self-adorned, simple, natural; - շնորհ, ingenuous grace; - բանք, unaffected words. [veraign.

Ինքնազօր *a.* absolute, supreme, so-

Ինքնաթոյն *a.* of a venomous nature.

Ինքնաժառանգ *a.* hereditary, in his own right, possessed by inheritance.

Ինքնալոյս *a.* of a luminous nature, bright, shining.

Ինքնաուր *a.* auricular, that has heard with his own ears; that only takes counsel of himself, or only obeys himself.

Ինքնախաբ *a.* self-deceiving, self-beguiled; - լինել, to deceive, or flatter one's self. [self.

Ինքնախաղաց *a.* which flows of it-
Ինքնախորժ *a.* desired by himself, voluntary.

Ինքնախօս *a.* that speaks to himself; that soliloquizes. [nologue.

Ինքնախօսութիւն *s.* soliloquy, mo-

Ինքնածին *a.* self-begotten, self-born; innate, natural.

Ինքնակալ, աջ *s.* autocrat, monarch, emperor; *a.* self-dependant, independent, absolute, free; - կամք, free will.

Ինքնակալական *a.* despotical.

Ինքնակալութիւն *s.* autocracy, monarchy, empire. [empress.

Ինքնակալուհի *sf.* female autocrat;

Ինքնակամ *a.* voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious; *ad.* voluntarily, willingly, spontaneously; - կրօնք, superstition; - անձեռնմխութիւն, free will.

Ինքնակամութիւն *s.* spontaneousness, voluntariness, free will.

Ինքնակայ *a.* that subsists by itself.

Ինքնակայութիւն *s.* distinct substance, hypostasis.

Ինքնակալ *a.* self-bound. [absolute.

Ինքնակաւար *a.* perfect, complete,

Ինքնակայ *S.* Ինքնակայ.

Ինքնակերպ *a.* in his own form, in proper form. [innate; primary.

Ինքնակիր *a.* own, proper, natural,

Ինքնակոչ *a.* uninvited, self-invited; - լինել, to come without invitation;

- բազմական, parasite, smell-feast.
Ինքնակործան *a.* self-destroying; self-destroyed, self-ruined.

Ինքնակրական *a.* idiopathical.

Ինքնակրութիւն *s.* idiopathy.

Ինքնահալած *a.* fugitive, that flies of his own accord; - լինել, to take to flight.

Ինքնահաճ, -հաճոյ *a.* self-admiring, self-conceited, self-pleasing, presumptuous, arrogant; capricious, whimsical; affected.

Ինքնահաճիմ, եցոյ *vn.* to be arrogant, presumptuous, conceited.

Ինքնահաճութիւն *s.* self-admiration, self-conceit, presumption, vanity, arrogance.

Ինքնահաւան, &c. *S.* Ինքնահաճոյ, &c.

Ինքնահիւսակ *a.* woven by himself.

Ինքնահնար *a.* fantastic, fictitious; *S.*

Ինքնահոս *S.* Ինքնախաղաց. [-ադիւտ.

Ինքնահրաման *a.* self-acting, independent, spontaneous.

Ինքնաձայն *a.* vowel; that has a sound by itself.

Ինքնաձեռնադիր *S.* Ինքնադիր.

Ինքնաձեռն *a.* voluntary; powerful; self-sufficient; - լինել, to take too much liberty, too great a latitude; - լինել յիմն, to dare to undertake some

thing, to attempt, to dare, to presume;
- լինել յիւր որդիս . to kill one's children with one's own hands; - խեղդահան աստակել . to strangle, or choke one's self, to commit suicide.

Ինքամասն S. Անձնամասն .

Ինքամասնայ a. self-devoted; that produces naturally, natural; favorable; s. accident, fate, destiny; - գիտաբանել . to expose one's self, to devote one's self; - ապա զօրինակն , to give an example easily imitated.

Ինքամարտ a. that mortifies himself, that wages war against his passions: that wars against self.

Ինքանմե a. that dies a natural death; - լինել . to die a natural death.

Ինքամուխ a. forward, bold, presumptuous.

Ինքնյորդոր . յօժար a. voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined; - լինել . to crave, to have a longing for, to desire, to want, to long; - յորդոր յօժարութեամբ . of one's own free will, willingly, cheerfully, voluntarily.

Ինքնյօժարութիւն s. spontaneity.

Ինքնախառ a. self-upbraiding, self-reproving.

Ինքնանաժ . ազայ տ . to become a man, a free man; to emancipate one's self; to exist by itself.

Ինքնառէր a. that offers his services, that gives himself, voluntary, free, self-devoted.

Ինքնաշարժ . ից a. self-moving, automatic; presumptuous; forward; - մեքենայ . automaton. [ful.

Ինքնազանձ a. self-glorious, boast-
Ինքնապատրուծիւն s. self-deceit, self-deception.

Ինքնապատուժ a. that relates himself; related by himself.

Ինքնապարծ S. Ինքնապանծ .

Ինքնապարտաւ S. Ինքնանախառ .

Ինքնասահման a. unbounded, illimited, immense, infinite.

Ինքնասանձ լինիմ տ . to restrain oneself, to keep within bounds.

Ինքնասոյ a. said or pronounced by himself.

Ինքնասէր a. self-loving, selfish, egotistical. [selfishness.

Ինքնասիրութիւն s. self-love; egotism,

Ինքնասպան S. Անձնասպան; - լինել անձին իւրոյ . to commit suicide, to kill one's self.

Ինքնաստեղծ a. self-created, invented; fictitious, imaginary, fancied, fantastical. [vention.

Ինքնաստեղծութիւն s. fiction; in-
Ինքնաստորակայ a. subsistent, existing by itself.

Ինքնատէս S. Ազնատէս .

Ինքնատէր a. one's own master, absolute, independent; - եմք զործոյ մերոյ . we are masters of our own actions.

Ինքնատէրութիւն s. being one's own master, free will, liberty, independence; absolute or supreme dominion.

Ինքնարդոյ a. conceited, vain, vain-glorious, presumptuous.

Ինքնարշաւ a. that runs by itself.

Ինքնաւոր a. proper, own, natural.

Ինքնակ . այ a. that comes of his own accord, voluntary; self-produced, fortuitous, natural; ad. by chance, naturally. [turn-coat.

Ինքնեկ . կայ s. deserter, fugitive,

Ինքնեղ a. self-existent, uncreated; natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն s. self-existence, substance, natural production.

Ինքներկրեայ a. indigenous.

Ինքին ad. by himself, personally, in person; դու - , yourself, (thyself); ես - իսկ եմ . it is I (myself); Թագաւորն - . the king himself, in person; դուռն - բացաւ . the door opened of itself.

Ինքնիշխան a. absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotic. [dependently, supremely.

Ինքնիշխանաբար ad. absolutely, in-
Ինքնիշխանական a. absolute, supreme.

Ինքնիշխանութիւն s. absolute power, independence, freedom, despotism.

Ինքնյայտնապէս ad. in the very act.

Ինքնյօժար S. Ինքնյօժար .

Ինքնողոր S. Ինքնամարտ .

Ինքնութիւն s. selfhood, individuality, personality; essence, nature, property.

Ինքնու . սուսն a. self-taught; self-educated. [self-denial.

Ինքնուրացութիւն s. abnegation,

Ինքնուրոյն a. particular, separate, peculiar.

Ինքնօրէն a. autonomous, independent; ից capricious, fanciful; ad. capriciously.

Ինքնօրինութիւն s. autonomy, inde-

pendence, freedom; law established by caprice; *fig.* caprice, whim, humour.

Ի՛շ *int.* Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս *s.* mule.

Իշակեղու *s.* hornet, wasp.

Իշամորուկ *s.* ass's foal or colt.

Իշայր, ոյ *s.* wild ass.

Իշան *S.* Իշան.

Իշանամ *S.* Գիշանամ.

Իշանգամ, ից *u.* lascivious; whose flesh is as the flesh of asses.

Իշապան *s.* keeper of asses.

Իշավայր, ից, -ի, բւոյ, բեայ *s.* wild ass, onager.

Իշավար, այ *s.* donkey-driver; goad, spur, stimulus for asses.

Իշացու, ցուց *s.* onocentaur, jumar; *S.* Յուշապարիկ.

Իշաբեղ *S.* Աշաբեղ & Վառվառուկ.

Իշան, Իշարք *s.* pl. asses.

Իշան, այ *s.* prince, sovereign, despot; minister; magistrate; ruler, governor, chief, commander; -այ -, -աշխարհի, the sovereign, the king; prince, crown-prince, heir-apparent; -գորուն, general of the army; -երգոց *S.* Դասապետ; -աշխարհի, խաւարի, մուրուլի, the prince of darkness, satan, demon, fiend; -ք, the authorities; -լինել, to rule, to command, to be in power, in authority; -առնել զոր, to give power to some one; -էր իւրոց ականից, he was master of himself, or his own master; քում գլխոյդ չես -, you are not lord of your own life; չէ -, he cannot, he is not authorised to; *S.* Թեկն.

Իշանաբար *ad.* as a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously; willingly; -կեալ, to live like a prince, to lead a princely life.

Իշանազն, զին, զունք *s.* prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշանական *a.* sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority; -տունթեան, գիշերոյ, the sun; the moon, the stars.

Իշանականութիւն *S.* Իշանութի.

Իշանակին *sf.* sovereign's wife, princess.

Իշանակից *s.* joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշանանամ, այցոյ *vn.* to become a prince or sovereign; to rule, to have dominion, to sway, to command.

Իշանանիւս *a.* where the sovereign resides, capital, metropolitan.

Իշանապանծ *a.* boastful, haughty.

Իշանապետ, այ *s.* chief ruler, first prince; prime minister; dictator.

Իշանապետութիւն *s.* dictatorship. Իշանապետ *a.* imperious, lordly, dictatorial.

Իշանառեր *a.* ambitious.

Իշանասիրութիւն *s.* ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշանատուն *s.* principality, dominion, lordship, power, rule, state; family or household of a prince, court.

Իշանաւոր, այ *s.* subject, vassal: dignitary. [one's prince or king.

Իշանափոխ լինիմ *vn.* to change

Իշանորդի *s.* son of a prince.

Իշանութիւն *s.* sovereignty, principality, lordship; authority, faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; free will, liberty; licence, exclusive permission; place, post; diocese; -ք, principalities (the third order in the celestial hierarchy); Հոգեւոր եւ Ժաժանականոր -, spiritual and temporal power; առաւելազանց -, too much authority; յ-Հասանել, to rise to dignities; to get into office, or power; ապ ռուք զամենայն or լիւրք -, to empower, to give carte-blanche, or full powers to; լինել ընդ -իշամբ ուրուք, to be in the power of some one, or dependent on some one; չունենալ -, not to have the authority to, the power to, not to be able; այս ի վեր քան զիմն է -, that is beyond my power, that surpasses my capacity; *S.* Զեզմանիմ, Ընդզեմ.

Իշանուհի *sf.* princess.

Իշանորէն *S.* Իշանաբար.

Իշեմ, եցի *vn.* to reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare; -կրից, ականից, to master, to dominate, or command one's passions; -մտայ ուրուք, to hook, to lay one's hand on some one, to influence the thoughts and actions of some one;

երկուց՝ դանդաղ ոչ էլնէ, he can't even command a half-penny.

Իշեցեալ *s.* subject.

Իշեցող *s.* ruler, prince, governor; *a.* predominant.

Իշեցուցանեմ, ուշի *va.* to give power, authority, to cause to dominate; Իշեցուցեր է վերայ իմ գմահ, you placed me in the power of death, you put death in authority over me.

Իշող *S.* Իշեցող.

Իշոյ վարունչ *S.* Իշուկ.

Իշորնիկան *S.* Չուկրակ.

Իշորի *s.* ass's foal; mule.

Իշոք *S.* Յեռոք.

Իշուկ, Իշահո or Իշոյ *s.* young ass, foal; great ass, blockhead; Իշոյ վարունչ *bot.* elaterium, wild cucumber; colocynth.

[there! holla!]

Իշու *int.* oh! fie! pugh! pish! ho Իշորուն *S.* Չոյլամն.

Իշու *s.* half a page, little column (of a book).

Իշանեմ, Իջի, էջ *vn.* to descend; to fall; to decline; to sink; to settle; to subside; to light, to sit down; to empty itself; to lodge, to stop at, to sojourn; *S.* Երբեմ, Ի ծառայութիւն -, to lower one's self to servitude, to become a servant; յաղքատութիւն -, to impoverish one's self, to become poor; - Ի նաւէ, Ի կառայ, յերկարէ, to disembark, to go a-shore, to land; to alight, to get out of a carriage; to dismount or alight, to get off, to get down from a horse; - Ի գերեզման, Ի հոգ մահու, to descend into the grave, to be buried; - յօթեւան ուրեք, to put up at an hotel; - Ի հաարաութենէն, to humiliate one's self; to relent, to soften, to become calmed, appeased; Ի Թիւնու -, to go to the rescue, to succour; - Ի հանգէս մարտի, to come to blows, to fight; - գետոյ Ի ծով, to discharge, to fall into, to disembody, to disgorge, to empty itself, to overflow; այս ճանապարհ Իջանէ Ի Տրապիզոն Ի Երզրում, this route leads from Trebizond to Erzerum; արասաւք զարմարեման ծնաւիւքն Իջանէին, the tears fell down his (or her) rosy cheeks; էջ մերիկ հոգմոյ Ի ծովուն, a storm broke over the lake.

Իջան, այ *s.* inn, hotel, lodging; - սանել, to take lodgings, to lodge; - սաւ, to lodge, to receive into one's

hotel, to accomodate with lodgings, to harbour; to entertain.

Իջանիմ, էջայ *vn.* to lodge, to take up one's abode, to stop, to reside, to dwell, to nestle.

Իջան, &c. *S.* Իշեմ, &c.

Իջար, այ *s.* *a.* traveller, passenger; guest, lodger. [վան. &c.]

Իշեմ, Իշեմ, - տառն &c. *S.* Իշու * Իշուածք *s.* inflammation.

Իջան *s.* descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանեմ, յի *va.* to make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove; - զաւազաստ նաւու, to lower sail, to strike sail; արասաւս -, to shed tears, to weep. [Միածան.]

Իռիւ, Իռեայ *sf.* Iris, rainbow; *S.* Ի սահա *S.* Սահա.

Իսկ, Ից or ոյ *s.* essence, reality, substance, truth; *a.* essential, real, effective, true; *conj.* besides, moreover; but, still, yet; in fact, really; even; as for, as to; գն գիտել, գն տեսել, to be thoroughly acquainted with; to tell the simple truth; to exhaust a subject; մեզէն - լուսք, we ourselves have heard; Ինձ - զիսովին, to me; to myself; բնաւ - ոչ, not at all; բնաւ - զիսէն նմա, why do you listen to him? չէ եւ չէ, by no means, in no way whatever; յայտ - է, it is palpable, evident, clear; - ես, for me, as for me; - վան, as for; - արդ, but, now; - էթէ, - ապ'էթէ, if, if really, but if; - եւ -, *ad.* in a moment, soon, speedily, immediately, instantly, directly, forthwith; truly, in effect, really.

Իսկական *a.* real, effective, true, essential, natural, proper; - ի *s.* the Eternal, the Everlasting One.

Իսկակից *a.* of the same nature, or essence, consubstantial.

Իսկակցութիւն *S.* Իսկացութիւն.

Իսկանեմ *a.* walking, or flying with a graceful motion: seeking after the truth.

Իսկապէս *ad.* really, in effect, in fact, truly; - բարի, essentially good; - բերեցանք, true or durable pleasures.

Ի սկզբանէ *ad.* from the beginning, at the beginning; *S.* Սկիզբն.

Իսկիզբն, բան, յիսկզբանէն S. Սկիզբն.
Իսկոյն, - իսկ S. իսկ եւ իսկ.

Իսկութիւն *s.* reality, truth; essence, substance, nature; naturalness: personality, hypostasis; *chem.* essence, essential or volatile oil; - բււեղնայ, spirit, or - of turpentine; - խընկունւոյ, կինամոնի, - of rosemary, cinnamon; - կիտրոնի, - of citron; - նարնջի, orange -, or neroli; - վարդի, attar, otto of roses; - յասմկի, - of jasmine; - նարդի, - of lavender; S. Իւղ.

Իսկուհի *sf.* queen; - Կոյս, the Holy Virgin; - Երկնից, queen of heaven.

Ի սպառ *ad.* to the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառազէն S. Սպառազէն.

Իսպառսպուռ S. Սպառսպուռ.

Ի ստորեւ, Ի ստորէ S. Ստոր.

Ի վաղիւ, Ի վայր, Ի վէր, Ի վայրաձիգ, Ի վեր, Ի վերայ, &c. &c. S. Վաղիւ, &c.

Իր, ի, այ *s.* thing; affair; fact, effect, substance; reality; յարկանել, to use, to wear; to put in execution; օգնելիւիք, to procure assistance; - ոչ կարեմ առնել -ս ինչ, I can do nothing; -ք առն յառաջագէտ յարողէին, this man's affairs prospered; այր հմուտ -այ աստերազմի, a man experienced in warfare; կարեւոր -, an important affair; -ք աշխարհին, public business; իրաց իրաց, of various, or many things; յս յս, in various matters; -ք, by deeds; really, effectively; ամենայն -ք, in any way, or manner, at all events; ամին, գմին, նմին -ի, for this, therefore, for this, that reason; բարւոյք ընթանան -ք S. Ընթանամ; ընդ բան եւ ընդ - է մեծ ինչ խտիր, saying and doing are two things.

Իրազէտ, գիտի, տայ *a.* well versed, well informed, acquainted, intelligent; - լինել, to be in confidence, to be made acquainted with an affair, to know the case.

Իրագործեմ, էջի *va.* to effect, to do, to execute. [ance, deed.

Իրագործութիւն *s.* action, performance. Իրազգած or -զգաց, Իրազեկ առնել, to inform, to initiate, to let into a secret, to make acquainted; - լինել, to be informed, to be made acquainted, to be aware of, to acquaint one's

self with, to know; զորոյ - էզէն զքէն, those things they have heard about you. [ledge, investigation.

Իրազեկութիւն *s.* information, knowledge. Իրախոյզ *a.* curious, that makes researches.

Իրական *a.* real, effective, actual, substantial, positive; -այ պատմութիւն, the history of events.

Իրակութիւն *s.* action, act, deed. Իրահամարձակ *a.* meddling, fussy, busy; *s.* factotum, busy-body, meddler. Իրան, այ *s.* trunk, upper part of the body.

Իրանուշք, նայ *s.* temple, (side of the forehead).

Իրապէս *ad.* really, in effect, positively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ *s.* justice, equity, law; *a.* just, true, lawful; *ad.* justly, reasonably, rightly; - առնել, to do justice, to justice; գուք ձեզէն տուք զ-ն, be ye yourselves the judges, judge for yourselves.

Իրաւարան, ից *s.* speaker of truth; lawyer, barrister; *a.* just, true.

Իրաւարանական *a.* juridical.

Իրաւարանեմ, էջի *vna.* to speak truth: to plead; to practise law.

Իրաւարանութիւն *s.* veracity: reasoning, argument; pleading.

Իրաւաբար S. Իրաւապէս.

Իրաւագէտ *s.* jurist, lawyer, counsellor. [law, right.

Իրաւագիտութիւն *s.* jurisprudence, Իրաւազատ *a.* that judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւազատութիւն *s.* justice; right judgment.

Իրաւախօհ or -խօհ, այ or ից *a.* whose thoughts are bent on justice, just, equitable; - լինել, to be composed, adjusted; - առնել, to accord, to conciliate, to reconcile.

Իրաւախօհութիւն *s.* adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախօս *a.* truth-speaking, truthful, veracious.

Իրաւակ, -ան *a.* true and just.

Իրաւակալութիւն *s.* usucaption.

Իրաւակէն S. Արգարակէն.

Իրաւամերժ *a.* cast out or rejected deservedly.

Իրաւանամ S. Արգարանամ.

Իրաւապէս *ad.* justly, worthily, equi-

tably, deservedly.

Իրաւատէր S. Արդարատէր.

Իրաւաւոր *a.* unjust, corrupt; that conceals the truth or justice, corrupting, bribing.

[isdiction.

Իրաւաստութիւն *s.* law, justice; ju-

Իրաւարար, այ *a.* that renders justice, judging rightly; *s.* judge, arbiter, umpire, mediator; - կացուցանել, to make judge; - անբողբեղի, sovereign judge.

Իրաւացի, ցեաց, -ցիկ *a.* just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous; *ad.* justly, equitably, reasonably; - է, it is right, just.

Իրաւացուցանեմ, ուշի *va.* to justify, to approve, to do justice; - զիրաւանս պրոբն, to support the cause of widows; - զգթ Թագաւորել, to confer the right to reign, to legitimate the reign.

Իրաւչափի *a.* who discerns between and judges, who decides; *s.* judge, arbiter.

Իրաւի S. Իրաւացի & Յիրաւի.

Իրաւորեմ, եցի *va.* to effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք, աւանց *s. pl.* right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence; Իրաւամբք or ըստ Իրաւնց *ad.* by right, rightfully, justly, duly, lawfully; որով Իրաւամբք, by what right? with what authority? աստուծային -, divine-right; ամենայն Իրաւամբք, with all one's authority; - նա առնել or ընտրել, to render justice, to judge; - զ-նա ուրուքի գլուխ հանել, to justify completely; առնել ումբք - նա ձեռաց Թշնամուաց, to free one from his adversaries, to acquit; - նա համարել, վարկանել, to think, or repute right, to think it proper, to believe oneself right; - նա տալ, to show with reason, to bring proofs; to justify, or exculpate oneself; - զ-նա ցուցանել, to prove one's rights, to adduce or allege proofs in one's defence; to contest, to bring an action against; - նա հանել, to judge rightly; to justify; - զ-նա ի նա հանել, to pronounce judgment in one's favour; - զ-նա իւր կացուցանել, - զ-նա անձին ցուցանել, to put in one's claim, to avail oneself of one's rights; - զ-նա խնդրել, to ask for

justice, to demand one's right; պիկ կալ յ-նա, պահանջել զ-նա, to sustain one's rights; Թիւրել զ-նա, to cavil, to sophisticate, to overstrain the law; - են նոցա բողբ ունելոյ, they have reason for complaint; եւ Իրաւամբք արգեթ, that is not without reason.

Իրեար, զիրեար, յիրեար, իրերաց, երբք, եարս *s.* one another, each other; reciprocally; չեն յ- նման, they are not like, they do not resemble each other; շաղկապէ զիրեանս առ-, it unites one to the other, colleagues; ընդ - անկանել, to rise one against the other, to fall out, or disagree among themselves, to quarrel, to come to blows, to fight; անդամք ընդ իրեարս պատշաճ, well proportioned limbs; տեսանել զերեսս իրերաց, to see each other; ի վերայ իրերաց սպանանել, to kill one after the other; անգունել զիրեարք, to despise one another; իրեարք օգնել միմեանց, to help one another; զիրեարք անցուցանել, to surpass, to excel, to outdo; աստն զիրեարս մինչ փարին զիրեարք, they embrace while mutually hating.

[ards - .
*Իրեկացք *s.* evening; ընդ - ն, to w-

Իրիս, ի. Իրիտէ, տեայ S. Իռիս.
Իրողութիւն *s.* affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice; S. Գործ.

Իրոցեմ S. Իրագործեմ.

Իրօրէն S. Իրապէս.

Իցէ, Իցէ արգեթք *ad. conj.* can it be! is it possible? - Թէ տեսից? when shall I see? will it ever happen that I shall see? Իցէ Թէ, oh that! would to Heaven that! when will it be? please God! Իցէ Թէ հաճեսցին զիւրեարք ընդ վէմն, can horses run on loose stones!

Իցիւ, - Թէ S. Իցէ Թէ; Իցիւ *ad.* why? for what reason? Ինչդրել երբք գոնեայ, if you had but, or only asked! Ի՛ւ, Ի՛ւ իւրե *ad.* in what? with what? in what way, or manner? Ի՛ւ զիտացից, how shall I know it? ոչ իւրե, in no way, or manner; S. Ընդհատ, Ինչ, Իմն.

Իւրե իւրե S. Ինչ.

Իւլապասի *s. bol.* jujube; S. Յունապ.

Իւլապենի *s. bol.* zizyphus, lok- or jujube-tree; S. Յունապի.

Իւղ, *այ s.* oil; olive-oil; butter; ointment, salve, unguent; pomatum; essence, essential oil, perfume; *S.* Իւ կուծիւն; - անոյշ, անուշից, անուշուծեան, perfume, scent, essence; frag-rancy; -բ անուշուշք, անուշից, per-fumery; - օծութեան, extreme unc-tion; holy oil; chrism; - ողորմու-ծեան, alms, charity; օծանել զերեսս անոյշ - ուղ, to anoint one's face with precious ointment; անուշ զհոտ - ոյ, to smell of oil; զաւելզ, to clarify oil; Խանութ - ոյ, oil-shop; Հնձան - ոյ, oil-press; զաճառակահանութիւն - ոյ, the oil-trade; շէշ - ոյ, oil-bottle, or cruet; - սեղանոյ, salad-oil; - կանթեղի, lamp-oil; - օծութեալ, rancid oil; *chem.* oil; - կոյս, virgin, pure -; - Թաղուն or անրոս, fixed, solid -; - չորացուցիչ, seccative, drying- -; - արմուէնեղ, palm- -; - ընկուզի, nut- -; - նոյ, al-mond- -; - կարճի, scorpion- -; - կէ-տի, whale, fish- or train- -; - կնձիգան or շուշմայի, sesame- -; - կառաւարի, linseed-.

Իւղաբեր, *ից a.* that produces, or brings oil, ointment or essence; - կա նայք, the three Maries. [oily, unctuous.

Իւղաբուլակ *a.* that produces oil.

Իւղազրկեմ, *եցի va.* to anoint the head, to initiate, to consecrate, to or-dain; - Իւմ *vp.* to be initiated; to be consecrated, ordained; - Իւմ զիւղա-զրկութի or Իւղազրկութի, to be ad-mitted to, or initiated in the mysteries of the pagan rites.

Իւղազրկութի *s.* hair-ointment; sac-cred unction for the head only; initia-tion; admission to the rites and mys-teries of a religion. [sacred.

Իւղազրկի *a.* anointed; initiated.

Իւղազործ, *այ s.* perfumer; *S.* Իւղ-արար; գինի - այ, aromatic or perfu-med wine.

Իւղազործութիւն *s.* perfumery.

Իւղածութեմ *a.* steeped in aromatic oil, unctuous, all over oil; - գլուխ, perfumed head.

Իւղալի, - լիւր, - լից *a.* oily, oleagin-ous, unctuous, fat, greasy.

Իւղածին կաղ *S.* կաղ.

Իւղաման, *ի s.* cruet-stand; oil-cru-et, oil-bottle.

Իւղային *a.* oleaginous.

Իւղայեա *s.* *chem.* elaidine.

Իւղաներկ *s.* oil-colours; - նկար,

պատկեր, oil painting; նկարել -, to paint in oil.

Իւղազաւառ, *այ s.* oil-man, oil merchant; կրպակ - ի, oil-shop; Հնձան - ի, oil press.

Իւղաս *s. chem.* oleate.

Իւղասերեւ, *ի s. bot.* malabathrum.

Իւղարան *s.* pot, or vase for oint-ment; the vase for holy oil; place for anointing: *oil factory.

Իւղարար, *ի a.* olefiant, yielding oil, oil-forming; *s.* butter man, dealer in butter.

Իւղարկեմ, *եցի, Իւղեմ, եցի va.* to oil, to anoint, to grease. [unctuosity.

Իւղաւոր *a.* unctuous; - ուծիւն *s.*

Իւղեմ *S.* Իւղարկեմ.

Իւղեկի *s.* that produces oleaginous fruits, perfumes, incenses; olibanum, frankincense, incense-tree.

Իւղեփեաց, փեաց *s.* perfumer.

Իւղեփեցութիւն *s.* perfumery.

Իւղընծիւր *a.* oil-producing; - փայտ, olive-tree.

Իւղիկ *s.* a little oil. [of oil.

Իւղեա *s. chem.* oleine, elain, fat

Իւր, *այ pron.* his, her; his own; - ու անձամբ, personally, in person; Իրեւ - ոյ Հայեր մեծութեանն, he con-sidered riches as belonging to him-self; - անել, to be appropriated; *S.* Իւրացուցանեմ; յ- վերայ or Ի վերայ -, on him; - բն, his relations, friends, dependents, &c.

Իւր or Իւրեան, եանց, եամբք *pron.* himself; - վարկանել զիւմ, to think it his own; - ն հետեւել, to follow him; Իւրեան գործակցեց, with his coadju-tors; ունել զԻւրեաւ, to put on, to wear; զբազումս զԻւրեաւ էած, he attracted many people; եկին առ Իւ-րեանցն, they came to their people; Ինն անեղ Իւրեւ, God who exists by himself; ըստ - Ինքեան ասելոյն, conformably to what he had himself said. [his habitation.

Իւրաբնակ *a.* where he dwells; of Իւրագործ *a.* made by himself, his.

Իւրագիր *a.* founded or established by himself.

Իւրածին *a.* produced by himself, his.

Իւրակայան *S.* Իւրաբնակ.

Իւրական, *այ a.* his own, his.

Իւրակերտ *a.* built or constructed by himself. [junction with Ժմ.

Իւրակից *a.* the same as he, in con-

Իբրհող *a.* egotist, that thinks only of self; - շահատիրութի. self-interest.

Իւրացին. յնոյ *a. s.* his, his own; - ք; his parents, servants, &c.; his works, deeds, property, wealth, goods, &c. [own nature.

Իրանման *a.* like himself, of his
Իրապէս *ad.* like him.

Իրաստեղծ *a.* created by himself.

Իրացուցանեմ, ուշի *va.* [to appropriate to himself; to usurp.

Իւրեանիւր, ոյ *a. s.* each, every; respective; - դք. each individually; - դք առանձինն, each one separately; Ժնեցան - յեղբորէ իւրմէ, brother was separated from brother; առն - , to each one; - ուսմէք ի նոցանէ, to each of them; գործք - ուրուք, each man's acts; յ- աւուր. each day, every day.

Իրեան, -ք. -ց *S.* իւր, իւրեան.

Իրեանցակուռ *a.* forged by themselves.

Իրեանցարին. յնոյ *s. a.* their, theirs.

Իրողն *a.* his, his own. [chance.

Իրովաբար *ad.* accidentally, by

Իրովի, -ն *ad.* of or by himself; spontaneously, voluntarily, of his own free will; *a.* his, her; - զիւր անձն ա- նծանէ, he curses himself; ինքն - երծանէ զանձն չարութիւնն, malice prepares its own punishment; - եր- թալ. to go personally; չ- երթալ. to commit suicide.

Իրողանն *ad.* as much as he could, as much as lay in his power, as much as is possible for him, his best.

Իրութիւն *s.* the act of appropriation; property, substance.

Իրուրոյն *a.* his, his own.

Իք *v.* is, it, there is; - սպիտակ մարդ, there is a white man; ոչ - չըշ- մարիւ, it is not true; չ- դք, there is nobody; - or - ն *s.* what is, what there is; քեր, things.

L

Լ (*lewn*) լիւն *s.* the twelfth letter of the alphabet, and the seventh of the consonants; լ. Լ. thirty, thirtieth.

— It is sometimes confounded with the letter շ, for example: լողակ, զո- ղակ; լիւի, զեղի; լեւոն, Ղեւոնդ, &c.

Լարելիւթիւն *S.* Լամբ- & Բաւիդ.

Լազուլիւն *s.* luxury; debauchery, disorderly conduct, excess. [zuli.

Լազուարդ, Լաժուարդ *s.* lapis la- * Լաթ *S.* կտաւ.

Լաժուրդ *s.* ultramarine.

Լալ, ի *s.* balass ruby.

Լալ, ոյ *S.* Լամ, Լալիւն; չ- առնուլ, հարկանել, լինել, to wail, to weep, to lament, to deplore; to be in mourning.

Լալագին *a.* tearful, pitiful, rueful, weeping, in tears; *ad.* tearfully, all in tears.

Լալական, աջ *a.* that weeps, plain- tive, mournful, dreary, sad; groaning, moaning, wailing; -ք *s.* female mourn- ers, hired female weepers at fune- rals, mutes; -ն. faculty of weeping.

Լալականչ *a.* crying (like a child).

Լալահառաչ *a.* broken by sighs and sobs, groaning, moaning, wailing.

Լալատեղ, ի. Լալեռդ, ետեղ *s.* place for weeping.

Լալի *a.* weeping, in tears.

Լալիւն, Լալիք, լեաց, Լալութիւն, Լալումն *s.* weeping, bewailing, tears, lamentation, mourning, groaning; լալ ի լալիւն, լալ ի լալիւն մեծ, լալ զլալիւն, to melt or burst into tears, to weep bitterly, to shed a shower of tears, to shed bitter tears; լալիս զնեւ, to weep, to cry, to groan; լալիք, mourning, time of mourning.

Լալիւն, Լալում *S.* Լալի.

Լալիւք, նից *S.* Լալիւն & Լալեռդ.

Լախուր, ի *s.* apium; նեմէական - (ի յաղթանակս ողիմպեանս), a crown of

apium (in the Nemean games).

Լախա, իւ. s. club, mace, mall, bat; ոստախիւ - , knotty club.

Լակ s. licking, lapping; *dog-porridge, (made of meal and water for the dogs); bread boiled in water.

Լական S. Կոկք.

Լականագէտ or -դէտ s. a. sorcerer by means of a basin full of water.

Լակեմ. եցի va. to lap up, to lick up.

Լակիչ S. Գակիչ.

Լակոնաբան a. laconic.

Լակոնաբանութիւն s. laconism.

Լակոնական a. laconic, short, concise; - ոճ. laconism; - ոճով, laconically, briefly; վարել զոճ -, to be laconic, to speak laconically, to express much in few words.

Լակոնացի a. s. Laconic; Spartan; Lacedæmonian. [whelp; S. Սկոնդ.

Լակոտ, ի or կոտոյ s. puppy, pup,

Լաճ s. boy, lad; waiter; pot-boy; shop-boy; page, servant; serf.

Լամ, լացի, լաց vn. to weep, to shed tears, to cry; - դառնապէս, to weep bitterly, to shed bitter tears; - վայրապար, զ- կեղծաւորիչ, to have tears at command; - ի ծաղուէ, to cry with laughing; - զմեղս իւր, to mourn for, or bewail one's sins; - զդք, or ի վերայ ուրուք, to weep, to bewail, to deplore some one; S. Լալիւն.

Լամա s. lama, (the human idol of the Asiatic Tartars); zool. lama, (a South American beast of burden).

Լամայականութիւն s. lamaism, lama-worship.

Լամբ, ից or աջ s. ring, circle, hoop, handle; buckle, staple; mech. axle-bearing.

Լամբաւք, տայ s. pl. torches, flambeaux; a sort of meteor like a torch.

Լամբար, Լամպար S. Դամբար & Լապար.

Լամբեմ, եցի vn. to bear, to carry.

Լամբիւրինթոս, Լամբինթ, ի s. labyrinth; - կրեոացի, the - of Crete; S. Բաւիղ.

Լայն, ից a. large, broad, ample, vast, spacious, extensive; դէտ ի - ծաւալեալ, a mighty mass of flowing water, an immense, or overflowing river; բարձր եւ - հասակաւ, a tall and stout man, fleshy, corpulent.

Լայնագոյն a. wider, more ample, very extensive; -, -u ad. largely, co-

piously, amply; -u եւ. պարարտագոյնաւաւել, պատմել, to tell, to relate diffusely.

Լայնագէմ a. having a bloated face, whose features are too large.

Լայնագիր a. of a wide and roomy situation. [wings (the eagle).

Լայնաթեւ a. having very large

Լայնաթիկուկ S. Թիկնաւաւ.

Լայնալանջ a. high chested, broad chested; - երասանակք, rudders, helms.

Լայնալիճ a. well-bent (bow); - գրկը կորովակի փրթուցանել զնետն, to speed the arrow with a vigorous arm; - աղեղնաւոր, who uses a long bow, who bends the bow vigorously; -, s. a well-braced bow, a great and strong bow, a far-shooting bow; լքքարէլ պինդ զն, to well draw the stubborn bow.

Լայնալիք S. Լայնաւորած.

Լայնախորհուրդ a. that has great longanimity, or great forbearance, very patient.

Լայնածաւալ, -ծիր S. -տարած.

Լայնկամար a. that has a large girdle, or zone.

Լայնկայլակ a. flowing copiously.

Լայնական S. Լայն. [furrows.

Լայնակոս a. having wide and deep

Լայնահանձար a. of a great wit.

Լայնաձիգ a. long-drawn, far stretched, long and large; -ք երկրի, the immense size of the earth. -[head.

Լայնաձակաւ a. having a large fore-

Լայնամ, աջայ vn. to widen, to stretch, to extend, to grow larger, to branch out; - մարմնոյ, Թիկնոյ, to pick up flesh, to fatten, to get fat, plump, chubby, stout. [vast.

Լայնանիւտ a. spacious, extensive,

Լայնապատկեր S. Լայնագէմ.

Լայնաթիւ S. Ամղաթիւ. [branched.

Լայնաաղարթ a. large-leaved, or

Լայնապիւռ, -տարած, -տար a. far-spread, great, extensive, ample, vast, spacious; ի - գալտի, in the middle of a large plain.

Լայնացուցանեմ, ուցի, Լայնեմ, եցի va. to widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unroll, to draw out, to spread, to open.

Լայնափողոց, աջ s. wide street; a. of wide streets.

Լայնափորս s. a wide dalmatic.

Լայնզուսիչ *a.* having wide nails (human), hoofs (horse's).

Լայնբեր *S.* Լայնաբեր.

Լայնեցուցանեմ *S.* Լայնաց.

Լայնիմ. նեցայ *vn.* to be widened, enlarged, extended; - շրթամբ, to prate, to chatter, to blab, to croak; - ամենայն անցաւորաց շանապարհի. to abandon, or prostitute oneself to every passer by.

Լայնի *a.* rather large, wide; flat.

Լայնոն *S.* Լայնաթիկունք.

Լայնան *a.* large- or web-footed, palmipede.

Լայնութիւն *s.* width, breadth, extent, space, size; enlargement; *geog.* latitude; *ast.* amplitude.

Լայնուն, Լայնուց *S.* Լայնութիւն.

Լայնաբերեմ, Լայ *s. bot.* catalpa.

Լայնաբերեալ *s. bot.* holy-thistle.

Լայքայ. ի *s.* lake, gum-lake; *S.* Դոռ.

Լանկա *s.* amentum, (a leathern thong fastened to the middle of a dart); *bot.* ament, catkins.

Լանբեր *a.* high breasted; up to the breast.

Լանդեղ *a.* that ornaments the neck; -. - մանեակ, necklace, collar; - կամար *s.* scarf, shawl; stomacher, stays.

Լանկան *a.* thoracic.

Լանկից *a.* in mutual embrace; - լնիմ, to embrace each other, to be embraced.

Լանկողնի, մանց *s.* the shoulder, (that part of a mountain which lies between the summit and the middle).

Լանկոց, աց *s.* neckerchief, brooch; *bodice, stays: Jewish high-priest's rational, the « Urim and Thummim »: stole worn by deacons in the Eastern Churches.

Լանկաւ, -պան, -պանակ, աց *s.* corselet, habergeon, cuirass, breast-plate. [chest; throat, thorax.

Լանք, քայ *s. pl.* lungs, breast,

Լանկոն *S.* Լեռ.

Լանկար, աց *s.* army, troop, power; battalion, regiment.

Լանկա *s. zool.* condor.

*Լանկ *S.* Փող.

Լանկա *s. bot.* lapathum (a purgative plant); *S.* Աւերակ.

Լանկեր, աց *s.* lantern; - գողոց, dark; - մոգական, magic; - նաւակ, ծովեղբայ, նաւահանգստից.

ship's -; signal light; light-house, beacon; - ապահովութեան, Davy's lamp, safety-lamp; - ուղղիչ, moderator lamp; - ջրաբաշխական, էլեքտրական, hydrostatic lamp; electric light; *S.* Կանթեղ.

Լանկարագործ *s.* lantern-maker.

Լանկարակալ *s.* lantern-bearing; - գերան *mech.* the spindle of a lantern.

Լանկարաւաճառ *s.* lantern-seller.

Լանկ, ից *s.* train of boats; raft, float; vessel, ship, boat; Noah's ark: bedstead; *mar.* keel of a ship; գաւգարք - ի. port, haven, harbour.

Լանկարաւոր աւանակ *vn.* to break, or take to pieces, or destroy a raft or ship; to sink.

Լանկարայտ, ից *s.* float or raft of timber; ship; գոյշ - , a light or buoyant ship.

Լանկար, էջի *va.* to build or construct; to put in a serviceable state; to get ready.

Լանկերի *s. bot.* alder-tree; timber adapted for shipbuilding.

Լանկան *s. med.* laudanum, opiate.

Լանկանի *s. bot.* Bourbon-palm, macaw-tree.

Լանկ, ի *a.* latin; - բարբառ, the - language; - եկեղեցի, the - church.

Լանկարանութիւն *s.* latinism, latin idiom.

Լանկարէտ, գիտաց *a.* latinist, skilled in the latin language.

Լանկան *a.* latin; latinizing.

Լանկանութիւն *s.* latinisation.

Լանկարայ, ոց *s.* latinizing, or romanizing Armenian.

Լանկամոլ, ից *a.* latin-mad.

Լանկամոլութիւն *s.* mania to become latinized or romanized. [ed.

Լանկանամ, ացայ *vn.* to be latinized.

Լանկանայի *a. s.* latin, roman. [ize.

Լանկանուցանեմ, ուցի *va.* to latinize.

Լանկերէն *ad.* in latin; *s.* latin, the latin language. [speak ill of.

Լանկարեմ, էջի *vn.* to bark; to

Լանկ, ից *s.* string, packthread, twine; line, rope; galloon, ribbon; snare, gin, noose; bird-cage: opisthotones, contraction of the tendons of the neck; *S.* Լորջ, back-bone, or spinal marrow: 30, anciently 60 stadia or furlongs among the Egyptians; *mus.* chord, string; *geom.* chord; - շինողաց, plumb line; - աղեղան, bow-string; - խեղդ-

ման. halter, rope; - անյարդար mus. a false chord; - Իւ Թակարդեւ, - ս ձգել յորոգայթ, to lay, or set snares, to inveigle, to set gins.

Լարաբաժին a. measured with a surveyor's chain; - ք s. measurement; Gunter's chain, land surveyor's chord; - անեւ, to measure with the chain, to lay out by the line, to survey, to parcel out; - անեւ զերկիր, to divide, to portion, or to measure out the land; - բաժանել, to be divided, or measured by line.

Լարագիր սանեմ տ. to take the measurement and plan.

Լարահալ S. - ացութիւն.

Լարահալաց, Ի s. rope-dancer, fun-ambule; mountebank.

Լարահալացութիւն s. rope-dancing.

Լարախեղդ լինիմ տ. to be strangled.

Լարախիւ, ք s. a puppet-show man.

Լարակալ, Ի s. mus. bridge; S. Էշ.

Լարաձիգ չուանք s. mar. braces, brails; tackle, corgage.

Լարանոց s. bird-cage.

Լարաչափ a. surveying; s. land-surveyor; - եմ տ. to measure with a line or chain.

Լարեկ, աց s. larch-tree.

Լարեմ, եցի va. to stretch, to draw, to spread; to set, to fix; - աղեղուն, to shoot with the bow, to be a skilful archer; - որոգայթս, to lay snares, to stretch out nets; - զոք Ի պատրանս, to spread a snare, to deceive; - զքիւ, to stretch forth the hand; Խողի - զբաշն, to bristle up.

Լաց s. tears, weeping; S. Լալիւն.

Լացուցանեմ, ուցի va. to make to weep.

Լաւ, աց a. good, excellent; superior, better; praiseworthy; honest, upright; - համարեւ, վարկանեւ, to esteem or love more, to prefer; առ - ս ունեւ, to hold in honour, to reverence; Ի - անգր դաւ, to become better, to improve, to ameliorate; - է, it is good, it is better or worth more; - եւս, so much the better; ոչ - եւս իցէ, would it not be better? ոչ - եմ ես քեզ քան զասան որդի, am I not worth more than ten sons to you? - էր Թէ մեռեալ էաք, would that we also had not survived! [ըյ, - րութիւն.

Լաւաբարոյ, - րութիւն S. Բարեբաւ.

Լաւագոյն a. better; - անեւ, to a-

meliorate, to make better, to improve; - վարկանեւ, համարեւ, to consider highly, to prefer; - Էտեւ, the future life.

Լաւազի a. of good family, noble.

Լաւախոս a. fair- or sweet-spoken, courteous. [meant.

Լաւակամ a. well-minded, well-

Լաւակամութիւն s. bounty, benevolence, kindness, good disposition, obligingness.

Լաւակաց a. living comfortably.

Լաւակն a. gentle-eyed.

Լաւաչայեաց a. right-minded, equitable, good-hearted. [sons.

Լաւամանկութիւն s. the having good

Լաւամտութիւն s. right-mindedness.

Լաւանամ, ացայ տ. to grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւաւ S. Ծօթ. [ate, to improve.

Լաւացուցանեմ, ուցի va. to ameliorate, to improve. [աւիմաց, աց a. knowing, clever, wise.

Լաւորեար, երոյ s. pl. good people.

Լաւութիւն s. goodness, improvement, excellence, worthiness; good quality; դաւ Ի - , to amend, to reform; - Թեանցն հանդէս, parts.

Լափ, ից S. Լակ, paste; pap (for the babies); hasty-pudding, hodge-podge.

Լափառեմ, եցի va. to devour, to swallow, to drink hard, to gulp down; fig. to affront, to outrage.

Լափեմ, եցի va. to lap up, to lick up, to eat up greedily, to quaff, to toss down, to swallow; to devour, to consume. [voracious, consuming.

Լափէզ, Լափիզող a. devouring,

Լափիզեմ, եցի va. to devour, to eat up, to raven, to gorge, to glut, to consume; - զմատեն, to devour, to be a book-worm, to pore night and day, to read over hastily and greedily. Լափումն s. act of licking or lap-ping up.

Լեաւ, Լիեաւ S. Լինիմ.

Լեան, Լերին, րանց s. mount, mountain; - տեան, - եւ, heaven, paradise; Լերինք յաւիտենից, յաւիտ. նակահն or մշտնջենաւոր, the angels, the prophets, the apostles; արտեւան, դա. դաթն, կառար Լերանց, the summit, the ridge of the mountain; կապան, կիրճ Լերանց, strait, defile, pass; դօտի, շէթ Թայ, պար Լերանց, chain, ridges of

mountains; հրաբուխ -, volcano, a burning mountain; սառնաժառի և բլրի, glaciers; լուսափայլ և բլրի, ice-berg; -, or և բլրի, mountaineers, highlanders; ast. մոլորակային, լուսնային և բլրի, the planetary, the lunar mountains; գ- լեռնային գնալ, to go from mountain to mountain, or by mountain paths; - Սինա, Մասիս, mount Sinai, Ararat; իբրեւ և բլրի, ելանէին բարձրանային փոփրադէզ ա- լէն, the foaming waves ran mount- tains high; եւ - մուկն ծնաւ, the mountain brought forth a mouse.

Լեռնական, &c. S. Լեռնական, &c. Լեռագ, և բլրի s. liver; - որթու, calf's -; ցաւ և բլրի, - complaint; սապ, բորբոքումն և բլրի, hepatitis, inflammation of the liver.

Լեզուն, Լեզուն, աջ or իջ s. le- gion; - պատուոյ, - of honour.

Լեզնահաւում a. composed of many legions. [legionary]

Լեզնական a. numerous; - սնեան, *Լեզ s. the licking, lapping up.

Լեզու, ի or ոյ, աջ s. tongue; lan- guage, speech, idiom; nation, people; - սպրիտեալ, smoke-dried tongue; - սպեղի, med. foal tongue; - կոշիկ, toe of a boot or shoe; - զանգակի, clapper, tongue of a bell; - երկրի, geog. neck of land; հայ, անգղիական, the Armenian, the English language, or the Armenian, the English; դաւաճական -, dialect, idiom; մայ- բնի -, mother-tongue, vernacular idiom, native language; կենդանի, մե- ռեալ -, living, dead language; ուսու- չիւ - աջ, language-master; վարժա- ղեա գաղղիական -ի, teacher, profes- sor of french; - չար, սուտ, նենգաւոր, a malicious, slanderous tongue; - ա- նուշակ, մեղրակաթ, honey-tongued; - քաջ, վեհմ, eloquent; խօսել այլ եւ- ռաւ, to speak many languages; to have the gift of tongues; -ի տալ, to speak inconsiderately; to be full of talk; ի - գալ, արձակել -, to be able to talk, to receive the faculty of speech; արձակել, ձգել առ դը գ- , to speak openly against, to contradict; յ գրունս գնել, ունել գ- ն, կարճել or սանձել գ- ն, to hold one's tongue; to bridle one's tongue; մերձ ի ծայր -ին ունել, to have at one's tongue's end; -ի ի քիմ կցիւ, գաղաղանալ -ի, to

lose the use of speech, to be tongue- tied, speechless or dumb, to be struck dumb; անոսիւր է -, այլ զոսկերս լեռու, the tongue has no bones and yet it breaks bones; որպիսի - շաղակրատ, what a chatter-box! կարի քաջ փո- խեաց գ- իւր, he has much changed his language, he now sings quite an- other tune. [languages]

Լեզուաբանութիւն s. science of Լեզուագար, աջ or իջ a. talkative, loquacious, garrulous, prating.

Լեզուագարեմ, եջի, - ըրիմ, եջայ տո. to have a great itching to talk, to be all tongue, to let one's tongue run on, to chatter, to prattle.

Լեզուագարութիւն s. too great a free- dom of speech, flippancy of tongue, the being too free with one's tongue, prate, prattle, loquacity.

Լեզուագետ s. linguist.

Լեզուագիտութիւն s. linguistics, knowledge of languages.

Լեզուագրութիւն s. glossography.

Լեզուազգեաց a. skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն s. the gift of tongues, gift or power of speaking many languages; med. glossology.

Լեզուածայր a. pronounced with the tip of the tongue.

Լեզուակ, աջ s. tongue; epiglottis, uvula; - գործեաց, index; - նուագա- րանաց, key; - սրնաց, reed; - or մեա կռոյ, index, tongue; - զանգա- կի, tongue; - or ձգանք հրազնուց, trigger of fire-arms.

Լեզուակապ a. tongue-tied.

Լեզուահատ a. having the tongue cut out; -եմսա. to cut out the tongue.

Լեզուաձեւ a. tongue-shaped.

*Լեզուաձուկն s. zool. a sole (sea-fish).

Լեզուային, Լեզուանի a. *eloquent, fluent; S. Լեզուագար; - լինել, Լե- զուանիմ, եջայ տո. to have a glib or flippant tongue, *to have the gift of the gab.

Լեզուանութիւն s. loquacity, talka- tiveness; garrulity, flippancy.

Լեզուավար արտ s. detraction, slander, evil-speaking, diffamation.

Լեզուաւ a. that lisps or stammers; S. Լեզուահատ.

Լեզում, և բլի, և գ va. to lick; to lap.

Լեզ S. Լոզ, Լեզի, մարիւր.

Լեզախառն a. mixed with gall, bitter.

Լեղակ, *ի* *s.* indigo; գործարան *-ի*,
-manufactory.

Լեղակաբեր *a.* producing indigo.

Լեղակադոյն *a.* indigo colour, blue.

Լեղակենի, Լեղակի *s.* *bot.* indigo
plant.

Լեղակիտ *s.* *chem.* indigotine.

Լեղակամ *a.* of a bitter taste.

Լեղամ, աջայ *S.* Լողիմ, Լուղամ.

Լեղանդ *s.* a sandwich.

Լեղի, զւոյ, դեաց *s.* gall; bile; fig.
gall, spleen, rancour, malice, wrath,
cholera; *a.* *bitter; պարկ Լեղոյ, gall-
bladder.

Լեղութիւն *s.* bitterness. [dissolve.

Լեղութեամբ *vn.* to temper, to dilate, to

Լեմն, &c. *S.* Լիմն, &c.

Լեշ *a.* hairless, napless, worn out,
consumed, wasted.

Լեկամակ, աջ *s.* hide, skin.

Լեշեայ, կէի *s.* a fur coat, pelisse.

Լեշիմ, կեցայ *vn.* to lose the hair;
to lose the nap, to wear out.

Լեպեշտի *a.* brazenfaced, bold.

Լեռնաբեր *a.* high, very high, as
high as a mountain.

Լեռնաբար *a.* like a mountain (hill).

Լեռնաբնակ *s.* highlander, mount-
aineer; hermit, anchorite; *a.* dwelling
in the mountains; mountainous.

Լեռնագիւղ, իյ *s.* mountain-village.

Լեռնագիր *s.* oreographer.

Լեռնագրական *a.* oreographic.

Լեռնագրութիւն *s.* oreography.

Լեռնադնայ *a.* passing or winding
among mountains. [plain, table-land.

Լեռնադաշտ, -ակ, աջ *s.* mountain-

Լեռնախոյզ *a.* seeking among moun-
tains; wandering or roving among
mountains. [mong mountains.

Լեռնախոյս *a.* retiring or hiding a-

Լեռնակ, աջ *s.* small hill, hillock,
eminence.

Լեռնական *a.* mountain, mountain-
ous; *s.* mountaineer; hermit, soli-
tary.

Լեռնակարկառ *a.* steep, rising high,
very elevated, very lofty, towering.

Լեռնակեաց, -կեցիկ *a.* *s.* mount-
aineer; hermit; - լինել, to live, to
dwell in the mountains.

Լեռնակեցութիւն *s.* sojourn, retired
life among the mountains; զանն
-ժե առ, to withdraw to the moun-
tains; to live a hermit's life.

Լեռնակողմն, կողմանց *s.* mountain-

side, highland, mountainous country,
region or place.

Լեռնակոյս, -կուտակ *a.* heaped up,
gathered into a mass, amassed, drift-
ed into a heap like a mountain; լեռ-
նակոյս կարկառ, heap, mass; rick;
pile; լեռնակուտակ ալիք, a heavy sea,
mountainous billows.

Լեռնահանդէտ *a.* like a mountain,
very high, enormous.

Լեռնակողմ *a.* surrounded by moun-
tains; mountainous, alpine.

Լեռնածէլ *a.* mountain like, very
high; - կուտակել, to be heaped up;
- կոհակ, waves like mountains, en-
ormous billows. [ձէլք.

Լեռնաձոր, Լեռնամէջ *S.* Լեռնացա-

Լեռնամուտ *a.* retired to, or fled in
the mountains.

Լեռնային *a.* mountainous, alpine; *s.*
mountaineer, highlander. [ains.

Լեռնայնկոյս *a.* beyond the mount-

Լեռնաձամ, աջայ *vn.* to become a
mountain; to rise like a mountain, to
rise aloft, to elevate, to tower.

Լեռնանման *S.* Լեռնածէլ.

Լեռնասէր *a.* that loves the mount-
ains, fond of mountainous country.

Լեռնալայրք *S.* Լեռնակողմն.

Լեռնացույսնեմ, ուշի *va.* to hoard,
to accumulate, to heap together.

Լեռնոտեայք, եայց *s. pl.* the dwell-
ers on the slopes, or at the foot of a
mountain, lowlanders.

Լեռնոտն, ոտին *s.* foot of a mount-
ain; the country extending from the
foot of mountains, lowlands.

Լեռնորդեայք, եայց *s. pl.* mount-
aineers, mountain population, people
dwelling in the mountains.

Լեռնի *a. s.* mountaineer; աղիկ-,
mountain-lad, -maid; - մանուկ,
mountain-lad.

Լեռնորէն *ad.* like a mountain.

Լեռած *s.* pounded matter, (any sub-
stance triturated, pounded, or reduc-
ed to small bits or to powder).

Լեռան, *ի* *s.* slab used by painters
for grinding and mixing paints.

Լեռում, լեռի, լեռ *va.* to grind, to
pound, to beat, to powder, to bruise,
to crush; *chem.* to levigate.

Լեռումն *s. chem.* levigation.

Լեռուք *s.* places water-worn by
currents, or torrents; *chem.* detritus;
cinders.

Լեր *int.* now! come on!
Լերանցավեջք *s.* mountain valley, vale, dale, dell; սառնակոյտ Լ -ջս, glacier.

Լերդ *S.* Լեարդ.
Լերդաբեկեմ *va.* to frighten, to dread, to terrify, to scare. [lungs].
Լերդաբոյժ, բուծի *s.* lobe (of the liver)
Լերդագոյն *a.* liver coloured.
Լերդախոտ *s. bot.* germander; *turk.* դրսաճըղ մահմուտ.

Լերդակեղ *a.* whose heart is touched; *fig.* sad, melancholy.

Լերդակից. -աշատոր *a.* akin, related, consanguinous; -արիւն, relationship, consanguinity, ties of blood. [side].

Լերդակողմն, -կոյս կողմն *s.* the liver
Լերդաճմայր *s.* haruspex, augur, diviner, soothsayer; -լինել, to examine or consult the entrails, to prognosticate like an augur.

Լերդաճմայրութիւն *s.* soothsaying, (divination by the entrails of victims); augury, omen.

Լերդաառնակ *s. bot.* liver-wort; *turk.* քէլ օթու, դայա գընար.

Լերդացաւ *s.* consumption, phthisis, decline; *a.* consumptive.

Լերդաքար, Լերդորակ քար *s.* hepatic, liver-stone.

Լերինալինդ *a.* causing the mountains to tremble and quake.

Լերկ, ից *a.* hairless, bald; *gr.* soft.

Լերկաձայն *a. mus.* shrill, acute, sharp. [or skin is without hair.

Լերկամարմին, -մորթ *a.* whose body
Լերկանամ, աջայ *vn.* to become bald, to peel off, to come off.

Լերկեմ *va.* to peel, to strip off.

Լերկութիւն *s.* baldness, smoothness, nakedness.

Լեւիթան, այ *s.* leviathan.

Լեփ *s.* declivity, incline, slope; steepness, a steep & profound declivity; առ -, -առ - *a. ad.* precipitous; in a sloping manner, downwards.

Լեգէոն *S.* Լեգէոն.

Լի. ոյ *a.* full; superabundant, copious; *ad.* fully, completely, thoroughly, entirely; perfectly; Լի առնել, to fill, to load, to heap; դբադում լսել, Լի արար բանն, many have heard him; Լի լինել *S.* Լիանամ; Լի եւ Լի *S.* Լիւլի; Լի ափով, ձեռք, by handsful, profusely, generously; Լի աւարտ, loaded with booty; Լի փառք, cover-

ed with glory; Լի. աւուրբբբ. full of years, old; Լի մառք. sensible, judicious, wise; Լի երախտագիտութեամբ, սիրով, վերպակզբ. full of gratitude, of affection, of faults; զաւուրս տան Լի. ten entire days; Լի կատարեալ. բոլան դակ, perfectly full, entire, complete, perfect; լուսին Լիով լուսով նկարեալ, full moon; բաժակ գինի Լի արկեալ, a glass of wine full to the brim; Լի բզ. հասակ մարմնոյն ունել, to be adult, to arrive at man's estate; Լի են բերանք նոցա ծաղու, they are full of laughter, of merriment; Լի սասցեր, you are quite right. [very happy, joyful].

Լիաբախտիկ *a.* full of happiness, bountiful, generous; plentiful, copious. [ile, fruitful].

Լիաբեր *a.* copious, abundant, fertile
Լիաբերան *a.* open-mouthed, greedy, eager; *ad.* greedily, eagerly.

Լիաբուլիկ *a.* copious, abundant; -սեղանասպաս, a generous cupbearer.

Լիաբուն *a.* with full hands; *ad.* bountifully, plentifully, generously; *S.* Բունակեր.

Լիագիտութիւն *s.* perfect knowledge.

Լիագիրկ *a.* well-bent (bow); -բ *s.* skilful archers.

Լիագոյն *a.* full, abundant, very copious, in the highest perfection.

Լիագոր *a.* who has unlimited authority, plenary powers; - ոստիկան, minister plenipotentiary.

Լիալիճ *S.* Լայնալիճ & Լայնագիրկ.

Լիալիւր *a.* superabundant; brimful.

Լիալուսին *s.* full moon; *ad.* at full moon; by moon-light.

Լիախորտիկ *a.* abundant, plentiful; sumptuous; festive, merry; gluttonous.

Լիածիր *a.* vast, immense (Ocean).

Լիականութիւն *S.* Լականութիւն.

Լիակատար *a.* plenary, full, complete, absolute; *ad.* perfectly, entirely, fully; - իշխանութի. absolute power, full authority; - իշխանաւոր, a plenipotentiary; - ներողութիւն, plenary indulgence.

Լիահանձար *a.* full of wisdom, sensible, prudent; ingenious, skilful.

Լիաձեռն *a.* with a bountiful hand, liberal, generous. [bent (bow)].

Լիաձիգ *a.* skilful in archery; well-

Լիաձիւր *a.* abundant, copious; generous, liberal. [claws, or talons].

Լիամագիլ *a.* clawed, armed with

Լիանամ, ացայ տ. to be full, to abound; to be filled with, to be satiated.

Լիապատար a. heaped up, running over, full to overflowing; complete, perfect. [munificent.

Լիապարզեւ a. liberal, bountiful.

Լիապէս ud. abundantly, plentifully.

Լիապառւ a. fruitful, fertile, productive, teeming. [vast.

Լիաառնան a. extensive, spacious.

Լիացառնան a. full of anger, angry.

Լիացուցանեմ, ուցի va. to fill up, to fill with; to satiate, to fill to overflowing, to load with; to satisfy; to perfect, to finish, to ultimate.

Լիաւոր a. full, abounding with; wealthy, opulent.

Լիբանաներ որ. Anti-Libanon.

Լիբանոն s. frank-incense; S. Կընդրուկ. [ant, overflowing.

Լի եւ լի a. brimful, replete, abundant.

Լիզանեմ, զի va. to lick; to lap; to devour, to consume; to destroy, to annihilate. [devour, to exterminate.

Լիզովնիջ առնեմ va. to lick up, to

Լիզեմ, եցի, Լիզում, զի S. Լիզանեմ.

Լիկ, լիկ s. lake, lagoon; basin; wash-hand basin, wash-pot, tub.

Լիկն, լիան s. wash-hand basin.

Լիճ, լճից s. lake, mere, pool, pond; ից. - լուսոյ or արասաւաց, lake of tears, eye; - հրոյ, lake of fire, hell; - ապեղան, the space between the chord and the arc; առ ափն լճին, on the margin of the lake.

Լիմոն, ի s. lemon, citron; օշարակ - ի, or - աջուր, lemonade.

Լիմոնի s. lemon-tree.

Լիմպոս, ի s. limbo.

Լինգիւրոն s. lyncurium, tourmalin.

Լինդ, լնդաց s. gum; ցաւեւ լնդաց, to have sore gums. [alogy.

Լինկարանութիւն s. Genesis, gene-

Լինկոյ a. future, coming, inevitable; s. the future, time to come.

Լինկլութիւն s. being, origin, generation, creation, birth; ի - ածել, to create, to produce from nothing, to call into existence; յանկութեան or յուէից ի - գաւ, to be created, to exist; - or զիւրք - թեան, Genesis; - or - ք, creatures, entities.

Լինիմ, ելէ, լեր, եր, լեաւ or լիեաւ v. aux. to be; to exist, to live; to consist; to become, to turn, to make one's self; to happen, to take place,

to occur, to chance; to come to pass;

- առն, to marry, to be married; - ընդ կնոջ, ընդ միմեանս, to have commerce with, to be in intimate relation with;

- ընդ ումիք, to stay with, to live together; - ուրեք, to sojourn; to dwell; - բերկրութիւն ուրուք, to be the joy or happiness of; - այր, to become a man, to arrive at man's estate;

- քահանայ, to be ordained priest; զի՞նչ լինիցի ընդ իւ, what shall I do?

what will become of me? ի ցնծութիւն եւ ի հիացումն եղեւ աշխարհի, he was the glory and admiration of the whole world; են նորա երկու որ.

դիւք, he has two sons; իցեն այսպիկ որպէս եւ են, whatever it may be;

քաւ եւ մի լիցի, God forbid! արանց եւ կանանց լինէին, they married and were given in marriage; որ ինչ լինէ.

լոյ է եղիցի, happen what may! ող լիք or լերուք, adieu! good bye! fare-

well! [birth, delivery.

Լինութիւն որդւոց s. procreation, Լինար S. Լինք.

Լիով ad. plentifully, abundantly, copiously, fully; completely; amply, largely; diffusely.

Լիութիւն s. plenty, abundance, fulness; repletion; riches; Կեալ ի - թն, to live in abundance; ի - , in abundance, profusely; ի - բաւականի, sufficiently, enough.

Լիութիւն a. full, copious; abundant; ad. fully, plentifully, abundantly.

Լիւեռն, լուանց s. axle-tree; whirl put to a spindle: shin or shin-bone, the tibia. [ounces); litre.

Լիւր, լաւր, երք, երց s. pound (16

Լիւր, լրի, լրիւ s. fulness, plenitude; - արկանել, to fill a ditch; լրիւ իւրով, totally, entirely, completely; աղա.

կանել, կորուսանել զերկիրն լրիւ իւրով, to lay waste the land; to desolate the land in the fulness thereof; Տեառն է երկիր լրիւ իւրով, the earth is the Lord's and all that therein is.

Լիր, լրից a. impudent, insolent, impertinent, brazenfaced, bold; im-

modest, indecent, shameless; cynic.

Լիցք s. stuffing; any thing used to fill up a vacancy: knuckle-bones: dice;

- խաղալ, to play at knuckle-bones.

Լիւլ, Լիւլիմ S. Լոլ, Լոլիմ.

Լիւթ s. bot. linden-tree.

Լիւանք, նաց s. vexation, torment,

oppression, ill usage; anguish, sorrow, affliction, trouble; - *դիւակահեք*, obsession; hypochondria, spleen, blue devils.

Լքեմ, *եցի տա*. to vex, to torment, to oppress, to torture, to maltreat; to afflict, to trouble, to molest; to be possessed by devils; to violate, to dishonour, to dishonour; to ravish.

Լքիչ *ա*. that which vexes, torments, oppresses, troubles.

Լքոյ *Տ*. *Բողանոց*.

Լքութիւն, *Լքումն* *Տ*. *Լքանք*.

Լքակ *Տ*. torment, vexation; affliction, trouble. [obedient, submissive.

Լծարար *ա*. that bears the yoke;

Լծադիր *ա*. that imposes a yoke; - *լինել*, to subject, to place under the yoke.

Լծակ, *այ Տ*. lever; balance; - *քաւթեւիկ*, arms of the cross; *mech*. lever; - *կշռոյ*, beam of an assaying balance; - *թեքեւալ* or *արմկնածեւ*, crook or elbow; - *արդեւիչ*, detent.

Լծակաւոր մեքենայ *Տ*. horse-gin.

Լծակից *ա. Տ*. bearing the same yoke, yoke-fellow, companion, fellow, colleague, partner; husband, spouse; *gr*. (letters) of similar sounds; - *հարաւատութիւն*, consanguinity; - *լինել*, to be united, accompanied; to be married.

Լծակաւ լինիմ. *Լծակուովմ*. *եցայ տ*. to quarrel (among yoke-fellows); to fall out with one's companions, to make a quarrelsome household; to litigate, to contend, to dispute.

Լծակաւութիւն Տ. yoke-fellow war, dispute among persons subject to the same authority; a quarrelsome household; controversy, dispute, quarrel; law-suit.

Լծակցեմ, *եցի տա*. to place under the same yoke, to harness together; to conjoin, to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair; to unite in marriage; - *ցիմ*, *եցայ տ*. to be united, conjoined; to be agreed; to be married.

Լծակցութիւն Տ. conjunction, junction, union, tie; marriage; *ast*. conjunction, syzygy; *gr*. substitution of letters having similar sounds.

Լծամի *ա*. yoked; that draws; *վեց* - *եթեւաբեք*, drawn by six horses.

Լծարձակ *ա*. unharnessed, detached;

separated, divorced. [separation.

Լծարձակութիւն Տ. partial divorce,

Լծեմ, *եցի տա*. to yoke; to couple, to join; - *դհառա*, to harness the horses to a carriage, to get a coach ready; - *դերիւարա*, to match two horses; to put horses to a coach; - *դանձն յինչ*, to apply oneself to; *gr*. to substitute one letter for another.

Լծնդդեմ *ա*. contumacious, rebellious, stubborn, wilful, disobedient.

Լծնկէց *ա*. that shakes off the yoke, disobedient, refractory, froward, rebellious; - *լինել*, to shake off the yoke, to obtain liberty; to be refractory. [yoke (oxen).

Լծկան *ա*. capable of bearing the *Լծարար* *Տ*. *Լծարար*.

Լծորդ *ա*. united under the same yoke; joined, associated, allied; equal, matched; *gr*. *Տ*. *Լծակից*.

Լծորդածին *ա*. germane, uterine.

Լծորդեմ, *եցի տա*. to join, to conjoin; - *զբայտ* *gr*. to conjugate a verb; *ի մի* -, to unite in one; - *զղջաստութիւն պարկեշտութեան ընդ գեղոյ*, to unite chastity with beauty.

Լծորդութիւն Տ. conjunction, yoke, union; *ast*. conjunction of two planets, syzygy; *gr*. conjunction. [pairs.

Լծորդօրէն *ad*. proportionally; in *Լծար* *Տ*. acre (land measure).

Լկամ *Տ*. bridle, reins. [tender; moist.

Լկիմ, *եցայ տ*. to become soft, or *լինիմ*, *եցայ*, *Լկտամ*, *Լկտանամ*, *ա*.

ցայ տ. to be impudent, shameless, insolent; to lose all sense of shame, to lay aside decency, to become shameless, to lead a debauched life: to dare; *լինել աչաց*, to look impudently.

Լկնութի, *Լկութի Տ*. impudence.

Լկտազարդ *Տ*. *Լկտեզարդ*.

Լկտանամ *Տ*. *Լկնիմ*.

Լկտանոց *Տ*. house of ill-fame, brothel.

Լկտանք *Տ*. *Լկտութիւն*.

Լկտեմամ, *եցայ Տ*. *Լկնիմ*, &c.

Լկտեցուցանեմ, *ուցի տա*. to render impudent, obscene, filthy.

Լկտեբանութիւն Տ. obscene, filthy, licentious language.

Լկտեզարդ *ա*. impudently, immodestly clothed or jewelled.

Լկտի, *ոււոյ*, *տեւայ* *ա*. impudent, immodest, shameless, lecherous, lewd, libertine, licentious, insolent, unblushing, brazen-faced; lascivious, wanton,

lustful, obscene; - *կարաւել*, to dance indecently.

Կտիմ S. *Կտանամ*.

Կտիք, տեայ s. litter; sedan-chair.

Կտուծիւն s. impudence, effrontery, immodesty, indecency, shamelessness, licentiousness, obscenity, libertinism, dissolute life.

Զածով, *ի* or *ու* s. great lake, sea.

Զակ, աջ s. pool, pond, marsh: molt-en-sea, laver. [the deepest part.

Զամէջ, միջի s. the middle of a lake,

Զանամ, աջայ տ. to be stagnant, to stagnate. [of a lake.

Զանին, *Զեզր* s. side, margin, shore

Մակ, աջ S. *Կամ*.

Ման a. entire, whole, complete; ad. entirely, totally, quite.

Մամ, եջի va. to press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead; chem. to combine.

Մլղմմ S. *Լուղմմ*.

Մտեմ տ. to dirty the cradle.

Մտոց S. *Որորան*.

Մուծիւն s. greediness, gluttony.

Նգած a. churned.

Նգեմ va. to churn.

Նուն, լի va. to fill; to accomplish, to fulfil; to spread, to diffuse; to complete, to consummate; to load, to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff; - *զաղեղն*, to bend the bow; - *լուսնի*, to be at the full (moon); - *զօրէն*, to fulfil the law; - *զօրէնս բնութեան*, to satisfy the laws of nature; - *զոք օրինօք տեառն*, to instruct in, to fill with knowledge of the divine law; - *զբաղց*, *զծարաւ*, to drive away hunger, to satisfy; to quench thirst; - *զիզմ*, to satisfy or content one's wishes; - *զպէտս*, to satisfy one's necessities; - *զձեռս*, to give to the priest, to consecrate; to be consecrated; *արեամբ* - *զձեռս*, to dip the hands in blood, to assassinate; - *զոք պարգեւօք*, to load with gifts; - *զտեղի*, to take the place of, to substitute, to replace; - *մինչ ի վեր*, to fill up to the brim; *բնդ ամենայն տեղիս* - *զաւետարանն Քրիստի*, to spread the Gospel of Christ everywhere.

Նուն, լայ տ. to be filled, to come to its highest pitch, to complete; *Նուն չափ հասակին*, he becomes adult.

Նոգանամ, աջայ տ. to wash, to bathe oneself, to take a bath; - *բու-*

սոյ անկոյ, to bedew; to water plants.

Նոգանք s. bath, bathing, ablution, washing.

Նոգարան s. bath; bathing-place; lavatory; S. *Նոգանք*. [to bathe.

Նոցալուցանեմ, ուշի va. to wash,

Նոգութիւն, *Նոգումն* S. *Նոգանք*.

Նոլիկ s. tomato.

Նոկ, ոյ, ով a. sole, alone, only, simple; empty, desert; deprived of; - *օր*, work-day; - *մնալ ի մարդկանէ*, to be, or to remain unpeopled; - *եւ մերկ ի սփոփութենէ*, disconsolate, very sad; -, or - *ի ոյ* ad. only, simply; *բանիւ* - ով, with the word alone.

Նոկաբար ad. S. *Նոկ*.

Նոկաւոր a. penniless, naked, nude.

Նոկիմ, եջայ տ. to be alone, abandoned; to be empty, void, desert; to deprived of.

Նոկութիւն s. privation, want, emptiness, void; - *ընկէց*, poverty, indigence.

Նոհ s. mould for soap.

Նոյ s. swimming; flying; - *քար*, stone-roller; *ի* - *անկանել*, to swim, to take to the water, to jump into the water; *արկանել ի* -, to set floating, to float, to launch; *ի* -, by swimming; *ի* - *հասանել անցանել*, to swim over, or across; *ի* - *հասանել ի ցամաք*, to swim to the shore; *ի* - *երթալ*, to swim to, to swim beyond.

Նոցակ, -ան, աջ a. that swims, swimming; aquatic; s. swimmer; aquatic animal, fish; - *օգային*, volatile, bird.

Նոգամ, աջայ, *Նոլիմ*, եջայ տ. to swim; to float, to be buoyed up; - *յօդս*, to fly, to float in the air.

Նոգարան S. *Նոգարան*.

Նոցալուց մարմին mech. floating body.

Նոկեմ va. to roll, to level with a cylinder. [plunger.

Նոյորդ, աջ s. swimmer; diver; mech.

Նոյորդութիւն s. art of swimming.

Նոյուկ s. zool. tipula; podura.

Նոյումմ va. to masticate, to chew.

Նոյծ a. liquid, fluid; loose, free; soft, mellow, tender; - *արովայն*, open, easy in the bowels; - *լինել բնութեան*, to be easy in the bowels; to have the diarrhoea, flux, looseness; - *հանդերձք*, immodest dress; - *կեանք*, debauchery, dissolute life.

Նոյչ S. *Նոչ*.

Լյոյ, լուսոյ, սոժ s. light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sun; sky; eye; fig. consolation, relief, balm, balsam; - or - անեղ, Eternal Light; - Հաւատոյ, - մտայ, the light of faith; light of intellect; - քաղցր, a gentle light; - զորդակոսի, northern lights, (aurora borealis); - Էլեքտրական, electric light; - կազի, gas light; Ի-, ad. by the light of, in broad daylight, openly, visibly; Էղիցի -, Էւ Էղիւ -, let there be light! and there was light; - Եբ! ողջիւն ընդ. քեզ. անգրանիկ դու երկնից ծնունդ, Էւ կամ՝ մըրընթեւն յաւատակից գու ճառագայթ, hail, Holy Light! offspring of heaven first-born, or of the Eternal coeternal beam; Էլք- անմեղար կամբաժակ անմրուր, no joy without alloy; Ծագել լուսոյ, to dawn; մինչ -ն զգէրն մերկայայր, it was scarcely break of day, at day break, at early dawn; Ի - գալ, Ի - կենաց Հասանել, to come out, to appear; to come into the world, to be born; to give birth or life to; կորուսանելը- աչաց, to lose one's sight; - ալ աչաց, to open the eyes, to cause to perceive, to warn; ամիսոիել լուսոյ ուրուք, no longer to behold the light of day, to die; Ի - ածել, Հանել Ի -, to bring to light, to discover, to publish, to illustrate; Ի - ընծայել զմատեն, to bring out, to publish a work; - առնու, to see the day; to grow light; fig. to be enlightened, illuminated; Ի - գառնալ, to issue from an eclipse; - աալ, to instruct, to enlighten; - աչաց իմոյ, -գ իմ անձկութե, light of my eyes, my life, my heart, my love, my darling, my dearest one, my sweet one; աչք իմմի տեսցեն զ-, may I be struck blind! *damn my eyes!

Լյոթիոյ երգք s. sky-light; garret-lyoթ S. Լուսանք.

Լսոգի s. zool. salmon.

Լոկիս s. kidney-bean.

Լոր. Ի. Լորամարգ, աչ. Լորամարգի. Գւոյ s. quail; ձագ -, young -.

Լորանոյ s. cage for quails.

Լորձ or Լորձի, - ձուռք, ձանց s. saliva, spittle, slobber, slaver, drivel; Լորձուն ծորեցուցանել, to slaver, to slubber, to drivel; - ձիոյ, foam; - ձի, venomous slime; - խղճնեաց, slime; Լորձն գարեջրոյ, yeast, barm.

Լորձնային, Լորձնատեսակ a. salival. Լորձնձ, Էցի va. to set on edge.

Լորուն s. obscene song.

Լորս a. inert, idle, lazy, sluggish.

Լորսնիմ, Էցայ vn. to be tired, fatigued, wearied; Լորսնեալ մշակ, a wearied peasant.

Լորսնուկ S. Խղճնի.

Լորսու, աչ s. adder, a small non venomous yellow serpent adored by the ancient Egyptians.

Լորջք, ցից s. convulsion, violent contracting of the sinews, spasm.

Լու, ոյ s. flea; մաքրել, որոնել զ-ս, to flea, to clear from fleas; Խայթուած -ոյ, --bite, --biting; Խայթեալ Ի -ոյ, --bitten.

Լու s. the hearing, the act of hearing; - առնել, to make known, to bring intelligence, to announce, to publish, to divulgate, to spread the news; - լինել, to be heard of, to be announced, to be made known, to be published, promulgated; - Էղեն բանք նորա, his words were heard; - Ի -, ad. publicly, in presence, in the hearing of; Էւ ասէ ցնոսա՛ ինձ - Ի -, he told them in my hearing.

Լուազեղ, ոյ s. bot. flea-bane, -wort; Խրկ. սղուտէնկ.

Լուսլի, -ք s. bath; wash-house; scullery; privy, watercloset, close-stool; slop-pail; Զուր -լեաց, suds, slop, sink, drain; Զերմ -ք, thermal baths, hot baths.

Լուանալի s. cleansing substance; -ք, washer, scourer, fuller; washer-woman, laundress; bath.

Լուանամ, աչի va. to wash, to cleanse, to bathe; to rinse - գերեսս, to wash the face of; to wash one's face; Լուանամ գձեսս, I wash my hands of it, I'll have nothing to do with it; - զղք Թշնամանք, to scold, to upbraid, to reprimand, *to blow up; Զուրք -, to inundate, to wash away, to destroy by floods; աղիւս -, to wash a blackamoor white, to lose one's labour.

Լուանամ, աչայ vn. to wash, to wash one's self; to bathe, to bathe one's self; fig. to clear one's self from, to wash out a stain of dishonour; - զխոխարէնն, to refuse a recompense; - զսերմն առն, to lose, to abort, to fail, to miscarry, to have an abortion, a

premature birth; զայլս եւս լուսնաւ քոյով անօրէնութեամբն, you contaminate others by your iniquities.

Լուարան *s.* wash-hand basin; basin or tub to wash in; lavatorium: lavabo.

Լուացած *a.* washed.

Լուացան ջուր, Լուացաջուր *s.* dish-water, slops, suds; filth, dirt.

Լուացանոց *s.* wash-house, laundry; washing place; bath.

Լուացանք *s.* ablution. [S. Լուարան.

Լուացարան *s.* towel; linen napkin;

Լուացարար, աջ *s.* washer, bleacher; -կին, or -ուհի, washer-woman, laundress. [կոնք - , washing tub, bath.

Լուայիկ *a.* that serves to wash in;

Լուացու, -ք, -կք S. Լուացաջուր.

Լուացումն *s.* washing, bathing; ablution; -ցումնք, bath.

Լուացք, ցից *s.* washing, whitening; bleaching; օր -ցից, washing day.

Լուբիա *s.* kidney-beans; Թարմ - , French-beans; սպիտակ - , haricot - ; - սողական, scarlet runners.

*Լուեմ, էցի *va.* to hem. [&c.

Լութերական, &c. S. Լուտերական.

Լութի՝ *s.* aphid, plant-louse, wine-fretter, insect blight on plants.

Լուլիս *s.* sleet.

Լուխոս S. Լուադեղ.

Լուծ, լծոց *s.* yoke; ֆից. yoke, subjection, slavery, bondage; pair, couple; *ast.* libra, the balance (sign of the zodiac); *mar.* yoke; -ք եղանց, yoke of oxen; -կռոց, pair of scales; beam of a balance; բառնալ ինչ ի - կռոց, to weigh with scales; -ք, a pair; --, in pairs; - իմ քաղցր է եւ բեռն իմ փորորդի, my yoke is easy and my burden light; առնուլ զ- կրօնաւորական կարգի, to take the cow! (monk), to take the veil (nun), to pronounce the vows, to become a monk or nun; մտանել ընդ լծով ամուսնութեան, to bear the yoke of matrimony; ընդ լծով արկանել, to place under the yoke; *fig.* to subject, to reduce to slavery; խոնարհել ընդ լծով, to bend under the yoke; *fig.* to submit tamely to slavery; ընդ լծով կալ, ընդ լծով ծառայութեան մտանել, to pass under the yoke, to become a vassal, or tributary; լուծանել, բառնալ զ-, to unharness; to take off the yoke; ընկենուլ, թօթափել, նշկահել զ-, ի բաց ընկենուլ զ-, to throw off the yoke, *to slip the col-

lar; զերծանիլ ի լծոյ, to be freed.

Լուծական *a.* liquid, fluid; soluble; fusible; volatile; *fig.* fugitive, transitory; - կերակուր, flesh, meat food; - դեղք, purgative medicine.

Լուծականութիւն *s.* fluidity; solubility; fusibility.

Լուծանելի *a.* soluble; fusible.

Լուծանեմ, ծի *va.* to untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break; to resolve, to decide; to temper; to dilute, to soften; to unfold, to develope; to dissipate, to disperse; to melt, to dissolve; to explain; to analyse; to change; to violate, to infringe; - զերկուշու, to free from the pains of labour, to cause to bring forth; - զերկուշու նորա, to be born of her; - զքաղց, զբերան, to breakfast, to take refreshment; - ըզպահա, to break one's fast; - զդք ի կենցաղոյս, to take away a person's life, to kill, to slay, to murder; - ըզկեանս աշխարհիս, զկեանս իւր, զկենսալ մարդկան, to end one's days, to depart this life, to cease to live, to die; - զմեղս, to absolve, or remit sin; - զդատականիք, to annul a sentence; - զօրէնս, to violate the laws, to transgress; - զսաբաթս, to break the sabbath; - զլուսար, to shed a light in the darkness, to make darkness light; զբէժս - , to be punished; - զմեղս, to untie, to cause to speak; - զամուսնութիւն, to dissolve a marriage; - զարգանդ կուսին ի պղծութիւն, to deflower, to violate; - զսէրն հայրենի, to act in disregard of paternal love; - զբուրձ, to open a sack; - զորովցն, to loosen, or move the bowels; to purge; զարժանին պատուհաս եղոյծ զյանցանացն, he met with the punishment his crimes deserved.

Լուծանիմ, ծայ *vn.* to get loose, to become untied, to be dissolved, decomposed; to languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft or slack; to stop, to stay, to lodge with; to be dismissed, destituted, deposed; - ի վաւաշ ցանկութիւնս, to give up oneself entirely to luxury; յարտասուս - , to melt into tears; - ի կենաց, յաշխարհէ, to cease to live, to die; - ի շողի, to evaporate; - ի ծաղուէ, to laugh heartily, S.

Թալանամ; լուծան պէտք նոցա, their wants were provided for.

Լուծանք *s.* cessation; the laying waste, ruin, spoiling, destruction.

Լուծեալ *a.* degraded, dismissed; sickly, infirm; languid, faint; paralytic.

Լուծեմ, էջի *S.* Լուծանեմ.

Լուծիչ *a.* solvent, dissolving; *med.* opening, laxative, purgative. [brains.

Լուծիչք *s.* zygomatic nerves; Լուծուած, Լուծութիւն *s.* fluidity, liquefaction; weakness, languor.

Լուծումն *s.* solution; decomposition, resolution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; dilution; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation; fainting; - ամուսնութեան, Ժողովոյ, dissolution of matrimony; dissolving of an assembly; - որովայնի, diarrhoea, looseness, flux; - կեանք, death; - սառնամանեաց, thaw.

Լուչ, &c. *S.* Լոչ, &c.

Լուչակ *s. mech.* float; - ահշնկէց, alarm-; *S.* Լոչակ.

Լուչապ, ոյ *s.* emulsion.

Լուչիկ *s. zool.* diver. [money.

Լումայ, ից *s.* mite, small piece of Լումայափոխ, Լումայփոխ, ից *s.* money-changer; banker; տուն, սեղանի, exchange office; bank.

Լումայափոխութիւն *s.* exchange, change; շահել, կորուսանել - թէ, to win, to lose by the exchange; դրութեան, bill of exchange, *S.* Փոխանկադիր.

Լուռյանեմ, ջի *va.* to cause to hear.

Լուռ, լռի, լուայ *a.* mute, silent, taciturn; - բերանով, in silence; - հաստք, absolute, blind faith; - լինել, կալ, to be silent, to keep silence, to remain mute; - լինել ի թշնամութէ, to cease from being enemies; to conceal enmity; - լինել յաստիճանէ, to be deprived of, to be degraded, deposed; - լեր, silence! hush! hold your tongue! ի - լեր, do not celebrate; չբարեր - կալ, he could not refrain from speaking.

Լուռ լուռ, Լուռ մուռ *ad.* silently, tacitly, in silence; զմանկունս - ուսուցանել, to teach the children-silence; *a. S.* Լուռ.

Լուսաբան *a.* that speaks distinctly.

Լուսաբանեմ, էջի *va.* to speak

clearly; to explain, to make clear.

Լուսաբեր, ալ *a.* luminous, bright; *s.* window; Lucifer, the Morning-star; heavenly bodies, sun, moon, stars.

Լուսաբնակ *a.* dwelling in light, celestial.

Լուսաբորբոք *a.* fiery, on fire, in flames, bright with heat, red hot.

Լուսաբուլիւ *a.* that sheds light, luminous. [diseased] blind.

Լուսազար, ալ *a.* whose eyes are

Լուսազարական *a.* ophthalmic.

Լուսազարիմ, էջայ *vn.* to be deprived of sight; to be blind.

Լուսազարութիւն *s.* ophthalmia.

Լուսագեղ *a.* beautiful as light, lucid, clear, luminous, bright.

Լուսադնայ *a.* illuminated, lighted; that walks in light. [globe of light.

Լուսագունտ *s.* ast. photosphere,

Լուսագրուի *S.* Լուսանկար. [(eyes).

Լուսագունն *s.* the gates of light

Լուսազարդ *a.* furnished with light, well lighted; - եմ *va.* to furnish with light, to illuminate. [lestial, bright.

Լուսազարմ *a.* illustrious, noble; ce-

Լուսազգեստ, գեցից, - զգեստ, - զգեցիկ *a.* clothed or surrounded with light, bright, luminous, radiant.

Լուսազուարթ *S.* - զարդ.

Լուսաթեւ *a.* having bright wings; - եմ *vn.* to fly with bright wings.

Լուսաթոր *a.* bright, lucid, splendid, shining, radiant. [bright.

Լուսալի, - լի *a.* full of light, very

Լուսածագ *a.* that sheds light, luminous, brilliant; - իմ *vn.* to shine, to give light, to illuminate.

Լուսածին *a.* engendering, or producing light, photogenic; *phys.* phosphor.

Լուսածնակ *s. phys.* phosphite.

Լուսածնատ *s. phys.* phosphate.

Լուսածնեմ *va. phys.* to phosphorize.

Լուսածնող *a. phys.* phosphoric.

Լուսածնութիւն *s. phys.* phosphorescence.

Լուսածնուկ *s. phys.* phosphuret.

Լուսակաղմ *a.* formed of light, bright.

Լուսակալ *a. s.* light-bearing; candlestick; acolyte.

Լուսակերպ *a.* like a light, clear, luminous; - բ *s.* angels.

Լուսակիզ *a.* of very white wool; bright, shining. [inous.

Լուսակիր *a.* that bears a light, lum-

Լուսակրօն *a.* candid, holy, pure, spotless, without stain or blemish.

Լուսահեր *a.* white haired.

Լուսահոգի *a.* of happy memory.

Լուսաճաճանկ . - ճեմ *a.* resplendent, brilliant, sparkling, glittering, twinkling.

Լուսամուտ , մտից *s.* any opening to admit light; sky-light, window, casement, dormer-window, [lamp-shade.

Լուսամիտի *s.* sun-shade, blind;

Լուսանամ , աչաց *vn.* to be light, to be daylight, to dawn; մինչև լուսանալի օր , till tomorrow's dawn, till day-break, tomorrow; օրն լուսանայ , day-break begins to appear; լուսացաւ նոցա ի Բլէւնա , they arrived at Plewna with day-break; ընդ - միաշաբաթին , early on sunday morning; եւ շաբաթ լուսանայր , and saturday commenced to appear; յառաջ քան զաւուրն , before day-break.

Լուսանկար , աչ *s.* photography, photograph; photographer; *a.* photographic; մոգական - , photographic puzzle; - գունաւոր *phys.* photochromatic image; բացասական , դրական -ի , negative, positive photograph; գնամ ի սալ հանել զ- իմ , I am going to have my photo taken. [graph.

Լուսանկարեմ , եջի *va.* to photo-

Լուսանն , անուռն , անուռնք , նուռն *s.* lynx; ուռնեւ աչս լուսանուռնս , to be lynx-eyed.

Լուսանցոյց , ցուցաց *a.* that permits the light to pass; *s.* S. Լուսամուտ.

Լուսանց or -ք . ցից *s.* margin; - բլ նութեանց , the eyes; գրել ի -ս , to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ *S.* Լուսագնաց .

Լուսապաճոյճ *S.* Լուսազարդ .

Լուսաչափ *s.* photometer.

Լուսաչափութիւն *s.* photometry.

Լուսապայծառ *a.* brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատար *a.* full of light; - լուսին , full moon.

Լուսապատկերացոյց *s.* spectroscope.

Լուսապարգեւ *a.* that gives light, that illuminates.

Լուսապսակ *a.* that has a luminous crown; *s.* glory, nimbus, halo.

Լուսասահման *a.* surrounded with light, splendid, bright, luminous.

Լուսասնուռն *a.* furnished with divine light; illustrious, brilliant.

Լուսասփիւռ *a.* that sheds light, resplendent, shining, radiant. [inous.

Լուսավառ *a.* burning, shining, lum-

Լուսավառութիւն *s.* illumination.

Լուսավիմագրութիւն *s.* lithophotography.

Լուսասարմիկ *a.* surrounded by a bright array; - երկնային թաւուռք , angels.

Լուսասարբ *a.* lucid, very clear.

Լուսասեռչիկ *a.* wishing for, longing for light. [(eye); of brilliant aspect.

Լուսասեռակ *a.* that sees the light

Լուսաւետաւի , -սիւ , -սիկ , -սեւ *a.* like the light, clear, bright, brilliant; beautiful.

Լուսատու , աչ *a.* that gives light, enlightening; - լինել , to teach, to enlighten, to illuminate; - աշտարակ , light-house; -ք , the stars.

Լուսարան *s.* window, casement; fig. baptistery; -ք , the eyes.

Լուսարար , աչ *s.* sacristan, vestry-clerk, sexton. [shade.

Լուսարգել *s.* screen, fire-screen;

Լուսարփի *a.* sun-lit, bright, splendid.

Լուսացուցանեմ *S.* Լուսաւորեմ .

Լուսաւոր , աչ *a.* clear, bright, brilliant; *s.* luminaries, stars; fig. apostles, prophets, doctors, &c. - աւանդ *S.* Լուսաւորեմ .

Լուսաւորացոյց *a.* very luminous, most splendid; - , -ս *ad.* clearly, evidently, in the clearest manner.

Լուսաւորամիտ *a.* *s.* enlightened-mind; intelligent.

Լուսաւորապէս *ad.* clearly.

Լուսաւորեմ , եջի *va.* to illuminate, to make light, to render clear, to brighten; fig. to enlighten, to illumine; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of; to manifest; *vn.* to shine, to glitter, to sparkle, to brighten; փողջքն Կալկաթայ լուսաւորեալք են կապել , the streets of Calcutta are lighted with gas; յերեկոյն ի գալստեան թագաւորին ճանապարհքն լուսաւորեալ էին լապաերք , on the evening of the king's arrival the streets were illuminated with lanterns. [րեմ *va.*

Լուսաւորեցուցանեմ *S.* Լուսաւ .

Լուսաւորիչ *a.* *s.* illuminator; սուրբ Գրիգոր Պարթեւ' որ լուսաւորեաց բլ Հայաստանեայքս . St. Gregory, the - of the Armenian nation.

նկէ լրոյ ուրուք, to spread one's fame; Ի - ակահնաց լսել, to hear with one's own ears; Ի լրոյ ad. by hear-say, by current report; -! listen! - a. only; simple, without ornament; - օր, work-day.

Լուրթ, Լուրջ a. greenish-grey, ash-coloured; azure, blue, sky-coloured, sky-blue.

Լուրջ, լրջաց a. gay, joyful; sprightly, lively; sober, grave, imposing, serious; - երեսք, seriously; Ի բարբառ - , with a serious voice; Ի լրջաց, Ի լրջոյ, Ի լրջե ad. in a waking state.

Լուրս s. spirit, imp; S. Լարսու.

Լուցական a. burning, scorching.

Լուցանեմ, ջի va. to light, to kindle; to inflame, to burn.

Լուցափայտ, Լուցկի, կեաց s. match, tinder; տփիկ Լուցկեաց, - - box; Լուցկի հրադիմուց, percussion-cap.

Լուցումն s. lighting or setting on fire; illumination; fire, conflagration.

Լուբ or Լոբ s. zool. S. Թողան; shad.

Լպիրծ a. lubricous, slippery.

Լպիրջ S. Լիրբ, Լկաի.

Լպուտ s. bowyer, cotton beater.

Լպրծեմ, եյի, Լպրծիմ, եյայ vna. to cause to slip; to slip; to glide.

Լպրծուկ s. zool. earth-worm; bol. sea-weed, sea-grass.

Լպրծուտ or -ծուտ S. Լպիրծ.

Լպրջանք S. Լպրջութիւն. [տանամ.

Լպրջեմ, եյի, Լպրջիմ, եյայ S. Լոկ.

Լպրջութիւն S. Լկաութիւն.

Լանկաց, ից, Լանխտ a. taciturn, silent, quiet; solitary, retired.

Լանկացութիւն s. silence, taciturnity.

Լասեք a. fond of silence, taciturn.

Լասիրութիւն s. taciturnity.

Լասրան s. place of silence; -բ, silence; -բ Պիւթագորացուց, the five years' silence imposed on his scholars by Pythagoras.

Լանկեայն or -լեան ad. tacitly, by implication; secretly, in secret; silently, without bustle, in a private

Լանկութիւն s. silence. [manner.

Լանմ, եյի vn. to hold one's tongue, to remain silent, to be silent; to keep silence, to cease to speak, to hold one's peace; to cease, to be at rest, to repose, to rest; to be out of work; va. not to mention, to say nothing of, to suppress, to pass over in silence.

Լանցուցանեմ, ուցի va. to silence,

to put to silence, to impose silence; to interrupt, to cause to cease; - Ըղ-խիզ մասայ, to stifle one's remorse or compunction.

Լսիկ, Լսին a. taciturn, silent, mute; lonely, solitary; quiet, calm, peaceful; private; secret; ad. tacitly, silently, in silence; without bustle; - կալ, to be silent; Լսիկ մըջիկ, silent, mute; ad. silently.

Լուութիւն s. silence, secrecy; taciturnity; calm, quiet, tranquillity; պատուել, to preserve silence; Լուծանել, աղմկել, to break silence; Երևալի - Թեան, to live in tranquillity, to lead a peaceful life; Ընդ - Թեամբ անցանել, to pass over silently; Ի խոր - Թեան գիշերոյ, in the deep silence of night; Եթէ խօսքն է արծաթի՝ -ն է ոսկի, words are silver, silence is gold; -! silence! hush! [sation.

Լուսն s. silence; interruption, ces-

Լուսն S. Լսիկ.

Լսաբանական a. acoustic.

Լսաբանութիւն s. acoustics.

Լսական a. acoustic.

Լսասեր a. that loves to hear, eager to listen; attentive, obedient.

Լսարան s. hearing, ear; hall of audience, auditory; university.

Լսեալի a. that stops his ears; that shuts his ears to.

Լսելի a. audible; that hears; - առնել, to cause to hearken to, to cause to grant; - լինել, to be heard or listened to; to be hearkened to; - եղեն աղօթք քո, your prayers have been heard; - եղեն գից մաղթանք նորա, the gods grant him.

Լսելիք, լեաց s. pl. ears; sense of hearing; S. Չուարթացուցանեմ.

Լսելութիւն s. the hearing; granting; obedience.

Լսեմ, լուայ, լուր, լուեալ va. to hear; to give audience to, to listen to; to grant, to hearken to the prayer of; to understand; - զար հոտ, to perceive the odour; չսկըն, չուեղն առնել, to turn a deaf ear to; լուայ գի. I have heard it said that; լուարուք ինձ, listen to me, hear me; լուր մեզ, hearken to us, grant our prayer; ոչ լսեն ինձ, they do not listen to me.

Լսենիկ s. zool. torquilla, wry-neck.

Լսեցուցանեմ, ուցի va. to cause to hear.

Լինացոյն *a.* whitish, rather white.
 Լինանամ, ապայ *vn.* to become white, to whiten, to bleach.
 Լինացուցանեմ, Լինե-, ուցի *va.* to whiten, to render white, to bleach.
 Լինասկի *s.* platina.
 Լսող *a. s.* listening, hearing; auditor; scholar, disciple; obedient, docile; - լինել, to hear, to hearken to, to lend an ear to. [ouistic nerves.
 Լսողական *a.* auditive; - ջիզ, *ac-*
 Լսողութիւն *s.* hearing, audition; obedience, docility.
 Լսու լինիմ, to hear and understand.
 Լսում *S.* Լուսում.
 Լսանի *s. bot.* black-cherry-tree.
 Լրագիր, գրաց *s.* gazette, newspaper; paper, journal; gazetteer, newsman. [for a newspaper, journalist.
 Լրագրապետ, այ *s.* editor, writer
 Լրագրութիւն *s.* journalism.
 Լրական *a.* perfect, entire, full.
 Լրականութիւն *s.* accomplishment, perfection; fulness.
 Լրանամ, ապայ *vn.* to be accomplish- ed, finished; to overflow with.
 Լրապատար *a.* brimful. [fectly.
 Լրապէս *ad.* fully, copiously, per-
 Լրացուցանեմ, ուցի *va.* to complete, to accomplish, to finish, to crown, to complete the measure of, to carry to its highest pitch. [ly, with effrontery.
 Լրաբար *ad.* impudently, insolent-
 Լրաբայն *a.* very or most impudent.
 Լրաբոս *a.* insolent, impudent, foul-
 mouthed. [Ժիւն.
 Լրանամ, Լրանք *S.* Լրիմ, Լրու-
 Լրացուցանեմ, ուցի *va.* to render
 impudent, to divest of shame.
 Լրենի *S.* Լիբբ; - երեւք, brazen-
 face, bare-face; - ուք, illicit love.
 Լրիմ, եղայ *vn.* to be shameless,
 impudent, bold, brazen-faced; to be-
 have with insolence, to say silly, or
 impertinent things.
 Լրիմ *S.* Լիբբ.
 Լրութիւն *s.* impudence, impertin-
 ence, insolence, shamelessness, ar-
 rogance, cynism; Խ - գարձուցանել,
 to render insolent.
 Լրիւղայն *a.* bluish grey. [ish grey.
 Լրինամ, ապայ *vn.* to become blu-
 Լրութիւն ապայ. obscurity of vi-
 sion, indistinct sight.
 Լրիկ *s.* side-pavement, foot-way.
 Լրութիւն, Լրումն *s.* entire estate,

complement, completeness, fulness;
 accomplishment, completion, perfect-
 ion, consummation; satiety; reunion,
 multitude; - Լուսնի, full moon; Խ - ա-
 ծել, to accomplish, to complete, to
 finish, to crown; Խ - գալ, ելանել, հա-
 սանել, to be accomplished, to be ful-
 filled; Խ -, for the completion of; Խ -
 աղեակիցս, to complete my misfor-
 tunes, to give me the finishing blow,
 to fill up the measure of my misfor-
 tunes; - Ժպրհութեան, եղերան, the
 height of insolence; the lowest depth
 of crime; - եղեւ փառաց նորա, his
 glory was at the highest pitch.
 Լրումես *S.* Լրես.
 Լրջաբար *ad.* merrily.
 Լրջաբայն *s. bot.* woad.
 Լրջադէմ *a.* joyful, gay, of a cheer-
 ful countenance. [merriment, jollity.
 Լրջականութիւն *s.* gaiety, mirth,
 Լրջափառ *a.* lively, sprightly; gay,
 joyful, merry; *ad.* gaily, joyfully, mer-
 Լրջամտանք *S.* Լրջմտութիւն. [rily.
 Լրջանամ, ապայ *vn.* to awaken, to
 wake up; to become sprightly, to in-
 dulse in mirth, to make merry.
 Լրջացուցանեմ, ուցի *va.* to awaken;
 to rouse to gaiety, to render merry,
 to put into good humour; to lighten;
 to brighten. [smallt.
 Լրջաբար *s.* glazing, coarse enamel,
 Լրջիւն *S.* Լրջամիւն.
 Լրջմտութիւն *s.* good humour, mer-
 riment, jollity, gaiety, joy; vivacity;
 vigilance, alertness, watchfulness.
 Լրիւակ *s.* chem. isatine; - Լիւ .
 isatide.
 Լրես, այ *s.* spy, informer, police-
 spy; betrayer, traitor; emissary; scout.
 Լրեսեմ, եցի *va.* to spy, to play
 the spy, to watch, to search narrow-
 ly, to observe in secret; to waylay,
 to lie in wait for.
 Լրեսութիւն *s.* office or employ-
 ment of a spy, espionage.
 Լցարան *s. mar.* ship's hold.
 Լցիլ *S.* Լցուցիլ. [tisfying.
 Լցողական *a.* that fills; satiating, sa-
 Լցուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to fill up;
 to satiate; to accomplish, to complete,
 to effect. [completes.
 Լցուցիլ *a.* that which fills, satiates,
 Լքանամ, Լքի *va.* to leave, to aband-
 on, to desert, to forsake, to quit, to
 give up; to disable; to dismantle; to

discourage, to dishearten; -իմ. *լքայ* *vn.* to grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լքեմ, էջի S. *Լքանեմ & Լքուցանեմ. Լքեցուցանեմ* S. *Լքուցանեմ*.

Լքումն s. abandonment; desertion, defection; weakness, debility; lowness of spirits, loss of courage.

Լքուցանեմ, ույի *va.* to weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն s. discouragement.

Լոզիկ, գլի s. frock; surtout; cloak.

Լոշ, ի s. bannocks, meal cakes; *bot.* cyclamen; S. *Թալթ*.

Լոշաակ, ի s. *bot.* bryony, snake-weed; anthropomorphon, mandragora root. [*sea-weed.*]

Լոռ or *Լոռ, ոյ* s. *bot.* moss; lichen;

Լոռադեղ s. turnsol, dutch orchal.

Լոռամարգ, գայ s. *pl.* place covered with moss. [*orchal.*]

Լոռաներկ s. cudbear, alga tintoria.

Լոռաւերմ, Լոռի սերմ s. *bot.* betony.

Լոռաւէտ a. mossy.

Խ

Խ (khē) իւէ s. the thirteenth letter of the alphabet, and the eighth of the consonants; *խ, խ*, forty, fortieth.

— It is sometimes confounded with the letters *չ & դ*, for example: *խաղբ, հաղբ; խրասախ, հրասախ; Ռախաբ. Ռահապ; բախտ, բաղդ; սանդուխք, սանդուղք; վախճան, վաղճան.*

Խաբ, -ք, ից s. deceit, fraud, cheating, knavery; a. fraudulent, deceitful; deceived, cheated, defrauded, duped; - *գործել, տալ*, to cheat, to defraud, to dupe, to swindle; *ի -ս անկանել*, to be deceived, to fall into error; *ի -ս ինչ լինել*, to be in fault; *ընդ -ս գտաւնել*, to detect in fraud; *ընդ -ս, ընդ -*, *ad.* fraudulently, deceitfully, knav-

ishly, roguishly; cunningly, astutely; - *չբժանց*, the spell of eloquence; *գուցէ ընդ -ս ինչ էջէ*, perhaps it was done by mistake. [*ery, imposture.*]

Խաբանք s. fraud, deceit, cheat, roguery; *Խաբայ, բէից, Խաբեբայ, ից* a. deceitful, fraudulent, fallacious; false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, cunning, villainous, rascally; fleeing, transitory; s. sharper, swindler; hypocrite, dissembler; bait, lure, decoy; - *ի խաբու*, cheat, sharper, trickster; *խաբեղ կերպարանք*, mask.

Խաբեբայութիւն s. deceit, imposition, cheat, imposture.

Խաբեղայ, ից s. wicked monk.

Խաբեմ, էջի *va.* to cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to trick, to gull, to inveigle, to insnare; to plot, to hatch, to contrive; to pervert, to seduce, to mislead; to mock, to laugh, not to care, to trifle; - *ի խաբի*, to cheat at play.

Խաբեպատիր, Խաբեական a. fraudulent; deceitful, false, illusory, insidious, sophistical.

Խաբեութիւն s. fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery, dissimulation; villainy, dishonesty; - *ի խաբու*, cheat, a cheating trick.

Խաբթող s. stratagem, artifice.

Խաբիմ, էցայ *vn.* to be cheated, deceived; to be laughed to scorn, to be jeered at. [*ducing, insinuating.*]

Խաբիչ a. deceitful, fallacious; s. *Խաբանք* S. *Խաբանք.*

Խաբու, Խաբուկ a. cheating, deceitful, fallacious; crafty, smirking, smooth-tongued.

Խաբուհի a. deceitful; s. *deceiver.*

Խաբուսիկ S. *Խաբու.*

Խաղ s. two edged sword.

Խաղ, ից s. *mus.* note; line, letter; notch of an arrow; *Նուադեղ զ-ս, to solfa; Նուադուռն -ից, solfeggio; գրել յիւ -իւր գեղանակ ինչ, to note an air, to write it down; - a. immoderately addicted to: immature, unripe.*

Խաղեմ, էջի *va.* to draw lines, to roll; to mark out, to delineate, to outline; to mark, to brand.

Խաղմ, ից s. war; dispute, quarrel, sedition, fight; - *տանել*, to dispute,

to contest, to debate; to fight, to come to blows.

Խաղաղարժ, Խաղաղար *a.* warlike, martial, brave, valiant; troubling, perturbing, seditious, factious.

Խաղուկ, մկր *s.* must, new wine.

Խաթ *s.* flat side of the carpus in sheep, (small knee-bone used in the game « knuckle-bones »).

Խաթարեմ, էջի *va.* to damage, to spoil; to corrupt; to ruin, to shatter; to rumple, to crumple. [of a pale grey.

Խաժ, էյ *a.* rude; *gr.* aspirate; - *գոյն*,

Խաժածին *s.* chem. cyanogen.

Խաժական *a.* chem. cyanic.

Խաժակն *a.* blue-eyed.

Խաժամուժ *a.* low, vulgar, plebeian; - *աժառի, մարդիկ*, the mob, the rabble, the populace.

Խաժերկաժ *s.* chem. cyanide of iron.

Խաժուկ *chem. s.* cyanuret.

Խաժուրդ *s.* chem. Prussian blue.

Խաժուրիկ, ի *s.* bot. primrose; cowslip. [skin.]

Խալ *s.* speck, point; mole on the

Խալմ, ի *s.* skull of animals.

Խալամովին *ad.* with the head.

Խալարակալք *s.* ornaments on friezes or capitals. [or buildings.]

Խալդան, ի *s.* snail: suit of rooms

Խախլ *s.* coarse sieve, corn sieve.

Խախմը, ալ *s.* man-cook. [shout.

Խախնել *va.* to howl, to yell, to laugh.

Խախց, էյ *s.* chyle; rennet; curdled milk, curds. [curdle.]

Խախցեմ, էջի *va.* to coagulate, to

Խախցոյ, ի *s.* first stomach, ventricle.

Խախու *a.* unstable, ill-built, weak, frail; inconstant, mutable; - *բ* *s.* emigration; - *լինել*, to emigrate, to quit one's country. [pleasant; barbarous.

Խախալուր *a.* rough, harsh, un-

Խախած *a.* spoiled, ruined; *s.* ruin, waste.

Խախեմ, էջի *va.* to remove, to displace, to dislodge; to move, to change; to shake, to cause to totter; to ruin; to refute, to confute; to emigrate; - *զանգաման, զոսկերս*, to dislocate, to disjoin, to put out of joint; - *բախել*, to tease, to annoy, to torment with idle gossip.

Խախառն *s.* destruction; displac-

ing, removal; emigration; - *ոսկերաց*, dislocation, luxation.

Խած *S.* Հաս եւ Խած.

Խածանեմ, ծի *va.* to bite; to chew, to gnaw, to tear in pieces; *fig.* to nettle, to sting, to snarl at, to revile; - *զիմեանս*, to bite one another.

Խածանոյ *a.* biting, pungent; *fig.* satirical, cynical; - *էղուն*, tart tongue; - *բարբ*, mordacity, sharpness.

Խածառակք *s.* bite.

Խածառեմ, էջի *va.* to bite, to nibble.

Խածեակ, էկի *s.* bird's crop, craw.

Խածի, ծւոյ *s.* gizzard.

Խածիթայ, էյ *s.* salary; quarterly stipend.

Խածուած, ոյ *s.* bite, biting; sting.

Խածումն *s.* act of biting.

Խակ, ալ *s.* unripe, immature; sour, bitter, harsh; *fig.* harsh, rugged, rough, unkind, cruel, inhuman; inexperienced, unpractised, ignorant; ill-bred, boorish, awkward, rude. [harsh.]

Խակաբարոյ *a.* hard-hearted, rude,

Խակագործ *a.* seditious, factious, turbulent; - *ստահակութիւն, -ութիւն* *s.* sedition, revolt, rebellion.

Խակախորհութիւն *s.* immature judgment, puerility. [ripe fruit.]

Խակակիթ առնեմ *va.* to gather un-

Խակակութ *a.* gathered prematurely, harsh, unripe; new, fresh; premature; - *էւլ*, pure oil.

Խախմաւ *a.* whose judgment is immature, foolish, puerile.

Խակամտութիւն *s.* want of mature judgment, folly, youthful ignorance or inexperience.

Խակութիւն *s.* unripeness, crudity; *fig.* sourness, harshness, cruelty; sedition, rebellion. [cooked meat.]

Խահ, էյ *s.* dish, viand, mess; meat,

Խահագործեմ, էջի *va.* to cook.

Խահակեր, Խահամը, Խահարար, ալ *s.* head-cook; - *օգնական -ի*, under-cook.

Խահարան *s.* kitchen; *աղախին ի -ի*, kitchen-maid; *լուսպղուր -ի*, dish-water.

Խահարարութիւն *s.* cookery; the dishes served up; seasoning of dishes; dainty meats.

Խահարարահի *sf.* cook; cook-maid.

Խահուէ, &c. S. Սորք, &c.

Խահրեմ, էջի *va.* to overdo, to cook too much, to burn, to spoil; to cor-

rupt, to ruin.

Խաղ, ուց or **ից** *s.* play, game; recreation, pastime, amusement, sport; fun, joke, raillery, pleasantry, mockery; mummerly, foolery; games; scene, stage, theatre; *mus.* a note; *song, air; **սէր-ուց**, gambling, gaming; **-բ Ոլիմպիայ**, Olympic games; **-բ ըմբշամարտից**, wrestling; **գնդակ** -, the game of tennis; **- կճեայ գնդակաց**, game of marbles; **- նարտի**, backgammon; **- աղեւակի**, draughts; **- սասրնից**, chess; **- *աչկապուկի**, blind man's buff; **- Թղթոյ**, card-playing, *S.* **Թուղթ**; **- բախտի**, game of chance; **- բառից**, a pun, play upon words; **չլինել կամակի** -, to be in no mood for sport, not to be in a sporting mood; **ի** - **հատանել**, **զակատել** *ի* - *ս*, to abandon oneself to amusements; **ի** - **մտանել**, to join a game; to sit down to play; **լինել յաջողակի** *ի* - *ի*, to have a good game; to have a good-hand (*cards*), to be a lucky player; **լինել զժբաղդի** *ի* - *ի*, to have ill luck at play; **կորուսանել** *ի* - *ի*, to play or to gamble away; **վառնել զամենայնի** *ի* - *ի*, to gamble away one's fortune, to lose one's fortune by gambling; **զադարեւել** *ի* - *ոյ*, to leave off playing; **- համարել**, to take as a joke; **չեն ինչ-ոյ**, it is not to be trifled with, it is no joke; **- առնել զոք, ընդ- արկանել**, to ridicule, to deride, to mock, to make sport or mockery of, to laugh at a person; **ընդ- առնել**, to rally, to joke with, to jest with; to turn to ridicule; **ընդ- ընդ-ս** *ad.* for fun, in jest, for a joke, jestingly; **մըշափ- իսաղաքի ընդ նոսա**, how many tricks I played on them! **Թիլլ տուր անդր զ-դ, Թիլլ զ-դ**, joking apart, in good earnest; **- *կանչել**, to sing a song.

Խաղ, ից *s.* shore, side of a river; meadow; marsh, moor; gulf, roadstead: division, pigeon-hole.

Խաղալիկ, լկաց *s.* player; dancer; game, play, toy, plaything; trifle, trifling amusement, foolery; gewgaw, bawble; *fig.* laughing-stock, butt; **- լինել**, to become the laughing-stock of; **- ստանել**, to make game of; **- եղեւ բախտին**, he was fortune's plaything, or the sport of fortune, fortune mocked him; **հողմից եւ ալեաց** -, at the mercy of winds and waves.

Խաղալիք, լեաց *s.* plaything, toy,

knick-knack, trinket; trifle, trash, thing of nought; game, play; *anat.* joint, articulation, socket; touch, feeling; **վաճառող-լեաց**, toy-man; **մի ծամովաճառ լինիր** *ի* - *լեւ*, do not waste your time with trifles. [*skin.*]

Խաղախ *s.* boat, barge: *raw hide, **Խաղախորդ, աջ** *s.* leather-dresser, currier; tanner. [*tan.*]

Խաղախորդեմ, էջի տ. to curry, to **Խաղախորդութիւն** *s.* tanning.

Խաղակ, աջ *a.* childish, playful.

Խաղակից *a.* *s.* playfellow, playmate.

Խաղակատակ, &c. *S.* **Խեղհատակ, &c.**

Խաղաչանգիւստ *s.* interlude.

Խաղաղ *a.* calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, quiet; **- փոք**, serene mind; **- ,աբար** *ad.* placidly, peacefully, calmly, quietly, serenely.

Խաղաղական *a.* *S.* **Խաղաղ**; *s.* supplementary vesper service: certificate of poverty; **- Ովկիանոս**, the Pacific Ocean; **- զոհ**, peace-offering.

Խաղաղածաւալ *a.* calm, placid, tranquil.

Խաղաղակեաց *a.* living in peace.

Խաղաղակցոյ *a.* peacefully assembled.

Խաղաղամբոխ *a.* *s.* peace-breaker, turbulent, unquiet, restless, seditious, rebellious.

Խաղաղանամ, ալոյ տ. to be appeased, tranquillized, to grow calm.

Խաղաղապահ, ից *a.* pacific, quiet.

Խաղաղասէր *a.* fond of peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful.

Խաղաղասիւք, -սիւք *a.* mild, soft, gentle. [*moderation.*]

Խաղաղասիրութիւն *s.* love of peace,

Խաղաղարար, աջ *a.* peace-making, pacifying, conciliating; *s.* peace-maker, pacifier, reconciler.

Խաղաղարարութիւն *s.* pacification, reconciliation.

Խաղաղացուցանեմ, ուցի տ. to pacify, to calm; to conciliate, to reconcile. [*tranquil, serene.*]

Խաղաղաւտ *a.* very calm, peaceful,

Խաղաղեմ, էջի տ. to pacify, to appease, to calm, to allay, to assuage; to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust; to hide, to conceal, to keep secret; **-իմ, էջոյ տ.** to become calm, to be pacified, tranquilized; to be reconciled; **խաղաղեաց**, be quiet, be tranquil, compose your-

self. [quietly, softly, gently.

Խաղաղիկ *ad.* peacefully, calmly,

Խաղաղուն *s.* peace; calm, tranquillity, quiet, rest, repose; pacification, conciliation; - **ընդ ձեզ**, peace be with you; - **ոգւոյ, մասց**, peace of mind; **այր - թէ**, angel or messenger of peace; **բազոր, խորին, անդորր** -, perfect peace, profound tranquillity, sweet repose; - **առնել**, to make peace; **կեալ է - թէ**, to live in peace; **առնել - ընդ ումեք**, to make one's peace with; - **թեամբ լինել ընդ ումեք**, to be at peace with; **վայելել է խոր, յանձրդով - թեան**, to enjoy profound peace; to live in comfort; **աղմկել է** -, to disturb, to break the peace; **աղաւել, խառել է** - or **է հաղորդութեան - թէ**, to sue for peace; **մերժել զբան - թէ**, to refuse terms of peace, to reject means for reconciliation, to be opposed to conciliatory measures; - **թք** *ad.* peaceably, peacefully, in peace; **արտառուհայց** -, - **ըզնիւք ըզձացեալ**, the longed for peace; - **է ինձ**, I am happy and contented; - **պարգեւեացէ նա Տէր**, God rest his soul; peace to his soul; **Երթ է - երթալք - թեամբ**, go in peace; God be with you; **միւս, մարք - թք**, goodbye! adieu!

Խաղամ, **այցի տ.** to play, to sport, to amuse oneself; to jump, to leap, to dance, to gambol, to frolic, to frisk about; **fig.** to ridicule, to mock, to deride; to jest, to joke, to play the fool; to move, to walk, to go, to depart; to go away, to march, to start on a journey; to take the field; to rush at, to swoop down on; to gush out, to spout forth, to spirt; **խաղացէ է վերայ քո Հոգի Տեառն**, the spirit of the Lord shall fall upon you; **ամալք զամալք ելեւել խաղային**, the clouds were gathering round; - **ընդ միմեանս**, to fall in love with, to be smitten with love; - **զոմմաք**, to make game of, to deride, to jeer, to insult; **մուս եւ ել** -, to go in and out, to frequent; **ընդ ամուրս խաղալով** -, to laugh, to scorn, to scoff at fortresses; - **է պատերազմ**, - **է վերայ մարտիւ պատերազմի**, to move against, to advance to the attack, to rush to battle; - **բանակին**, to decamp; to change quarters; **Թաւալքըր գիւթաւալ** -, to fall dead, to drag oneself along, to be thrown down,

to roll on the ground; **յաւալ - - գընալ**, to march, to advance; **յետս** -, to retrograde, to retreat; **տիգզք** or **տիգաւ աչաց** - **է վերայ ուրուք**, to scowl at, to menace with threatening looks, to frown; - **բանիւք է վերայ**, to apostrophize, to rail at or against some one, to revile, to burst into bitter invectives, to inveigh against; - **գլծոց**, to pity, to have compassion on; - **է անտիւս**, to trifle, to waste one's time on trivial occupations; - **է ...**, to play at ...; **S. Թաւալք, Խաղան մանկունքն է պարտիզի**, the children are playing, are at play in the garden; **ո՞ւմ անկ է -**, whose turn is it to play? whose move is it? **գործն զկնի բանին խաղայր**, no sooner said than done. [brace.

Խաղապատանք *s.* affectionate embrace **Խաղապատմ**, **էցայ տ.** to embrace affectionately, to caress, to fondle; to embrace the knees, to supplicate with weeping; **օձատիւք - եալ**, interwoven, interlaced, entwined like serpents.

Խաղալ *s.* gargle, gargling; - **առնել**, to gargle. [ments.

Խաղասէր *a.* playful, fond of amusement **Խաղարան** *s.* play-ground; gaming-house; theatre.

Խաղարկութեան *s.* play, sport, diversion; **Թատրոնական - ք**, theatrical representations. [fluid; **S. Խաղացք.**

Խաղաց, **էց** *a.* flowing, running, **Խաղացող, այ** *s.* player.

Խաղացունմ *S.* **Խաղացք**; - **ցմունք շնորհաց**, inspiration of the Divine Spirit.

Խաղացուցանեմ, **ուցի տ.** to cause to move, to march, to transfer, to transport, to carry away; to advance, to drive forward, to push on; to pour out, to spirt; **S. Թաւալքըր.**

Խաղացք, **էց** *s.* course, current; pouring out, effusion; forward movement, progress, advance.

Խաղաւարաւ, **էց** *s.* abscess, apostume; swelling; wen; wart; pimple, pustule, tubercle; **եռալ. է վեր եռալ - էց**, to suppurate, to form an abscess, or tumour.

Խաղբակեմ, **էցի տ.** to deceive, to entrap, to draw into a snare, to inveigle; to vex, to trouble.

Խաղբք, **բից** *s.* snare, trap, ambush; **ընդ աղբ եւ ընդ խաղբ գալ**, to be ill-

clothed, to be poorly or shabbily dressed.

Խաղեղ . եռեղ . s. play-ground ; tennis court ; - Թատեր S. Թատր .

Խաղթուղթ s. card, playing card ; արցակ խաղթղթոյ , pack of cards ; Կըմայել խաղթղթովք S. Թուղթ .

Խաղիւմ , ալ s. bars, rails ; grating, railing, rail-fence ; palissade.

Խաղիւմեղ a. grated, cross-barred ; open, openwork ; - դուռն , iron-gate.

Խաղճախուղճ s. gristle, cartilage.

Խաղճմուկք s. anat. glands.

Խաղող , ոյ s. grapes ; պտուղ - ոյ or - ապտուղ , a grape ; կուտ - ոյ , grape-stone ; խակ - , աղիս , sour - ; կթել զ- . to gather - ; արիւն - ոյ . wine.

Խաղողաբեր a. bearing or producing grapes. [sour.]

Խաղողադառն a. whose grapes are Խաղողախոտ s. bot. louse-wort, peduncularia. [coat of the eye.]

Խաղողեայ թապանթ s. uvea, uveous

Խաղողենի s. vine. [cricket.]

Խաղողեփեայ s. zool. staphylinus ;

Խաղողիկ s. currants, small grapes ; gooseberry ; night-shade, bane-wort, morel ; anat. uvula.

Խաղալեղու . - լուր a. guttural, rough, harsh, hard, displeasing, grating to the ear (language).

Խաղտար s. music-book.

Խաճ a. inept, unskilled, unpractised, ignorant ; s. new wine, must.

Խամանամ , ալայ տ. to be unskilful or inept ; to leave off a habit, to break a custom. [skill, or practice.]

Խամուլթիւն s. ignorance, want of

Խամճերք s. chin.

Խամուլթ s. traces, (harness).

Խամրանամ , ալայ տ. to fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to languish, to grow weak, to be stunted ; to spoil, to tarnish.

Խամրացուցանեմ , ուլի . Խամրեմ , էջի . Խամրեցուցանեմ տ. to wither, to cause to shrink, to weaken, to stunt, to kill ; to tarnish, to spoil.

Խամրիմ , էջայ S. Խամրանամ .

Խայթ . էյ s. sting ; spur, goad, prick ; fig. incentive ; - բ մտայ . խրչ- չի , remorse, stings of conscience, compunction.

Խայթաւար a. pungent, stinging, sharp ; s. bot. dwarf holly. [to goad.]

Խայթաւարիմ տ. to sting, to spur,

Խայթեմ , էջի տ. to sting, to prick ; fig. to nettle, to pique ; խիղճն խայթե ղնա , he feels remorse, he scruples at.

Խայթոյ , ալ s. sting ; point ; prick ; - բ . S. Խայթուած .

Խայթոցաւոր . ալ a. stinging, furnished with a sting.

Խայթուած , ոյ s. sting, prick, insect-bite ; bite ; - զերբուժական , puncture.

Խայթունի s. stinging, tingling, prickling ; quilting, stitching, pinking.

Խայծ , է s. bait, decoy ; slice, bit, piece, morsel ; spot, speckle ; * dark or ripening colour of fruits.

Խայծեմ , էջի . Խայծիմ , էջայ տ. to begin to ripen, to ripen, to grow ripe (grapes). [to mature ; to ripen grapes.]

Խայծեցուցանեմ , ուլի տ. to ripen,

Խայծոտ a. spotted, speckled.

Խայծուած , ոյ s. colouring, beginning of ripeness in grapes.

Խայտ , Խայտաբէտ a. spotted, chequered, dappled, speckled, variegated.

Խայտաբէտութիւն s. odd medly of colours, motley. [icsome.]

Խայտալից a. joyful, vivacious, frolic

Խայտախարի , - իւ a. speckled, spotted ; dapple, motley, sorrel, roan, piebald ; կէճ - , serpentine marble.

Խայտակն a. mild, pleasing, sweet looking.

Խայտաճանուկ a. spotted, speckled, marked ; դործ - . inlaid work ; - յրինել , to inlay, to mark, to speckle.

Խայտամ , ալի տ. to leap for joy, to be in extasy, to frolic, to sport about ; - զիւիք , to become insolent, to rebel

Խայտանք s. extasy, transport, thrill of joy.

Խայտապիսակ S. Խայտախարի .

Խայտառակ a. covered with disgrace, loaded with shame, infamous, ignominious, disgraceful, shameful ; - , - արար ad. shamefully, ignominiously, disgracefully, infamously.

Խայտառակամահ a. of an ignominious death.

Խայտառականք S. Խայտառակութիւն .

Խայտառակեմ , էջի . Խայտառակեցուցանեմ , ուլի տ. to put to shame, to shame, to make ashamed ; to un-

mask ; to debauch, to ruin, to corrupt ; to expose naked ; to violate, to dishonour, to blast.

Խայտառակութիւն s. shame, oppro-

brium, disgrace, ignominy, infamy, turpitude, dishonour; the private parts. [to variegate.

Խայտաշուշանեմ, ուշի *va.* to spot, **Խայտաշ** *s.* harlequin; *zool.* spotted red-shank.

Խայտաշք *s.* speck, spot, mark.

Խայրի, բայ, բեայ *s.* fruit, production; offering, oblation.

Խան, էյ *s.* dish, platter, tray; basket, hamper: crumbs; raspings; filings, chips: *inn, hostelry.

Խանութ *s.* trace, footstep; **ի - ան, էանել**, to trace, to follow a track.

Խանգար *s.* disorder, confusion, disturbance; waste, ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow; *a.* disordered, confused, spoiled; - **անել** *S.* **Խանգարեմ**.

Խանգարեմ, էյի *va.* to disorder, to disturb, to confuse, to confound, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to mar, to break, to destroy; to corrupt, to ruin; - **զառողջութիւն**, to ruin the health.

Խանգարիմ, էյայ *vn.* to be out of order, to be spoiled; to give one's self up or over to, to addict one's self to.

Խանգարիչ *a.* causing disorder, spoiling, corrupting, disorganizing; *s.* disturber, corrupter, destroyer; perverter, seducer; perturber.

Խանգարումն *S.* **Խանգար** *s.*

Խանգ, էյ *s.* desire, inclination, wish; fury, transport; poetic fire, genius, enthusiasm; tenderness, affection, love; - **անել**, to despise, to reproach, to contemn.

Խանգադրով լինիմ *vn.* to be moved, touched, affected.

Խանգակալ, Խանգապակալ *a.* tender, compassionate, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached, dotingly fond; affecting, moving, touching, piteous; *ad.* tenderly, affectionately, lovingly; - **սիրել**, to love dearly, to be passionately fond of; - **էր**, tender love, fondness.

Խանգակալիմ, թեալ *vn.* to melt with tenderness, compassion or love, to grow attached.

Խանգապատապին, -ապան *a.* tender, fond, loving, affectionate; moving, melting, affecting, pathetic.

Խանգապատապ *s.* tenderness, affec-

tion, emotion, compassion, pity; **ի - ն** **ածել**, to move, to affect, to touch; - **նք** *ad.* tenderly, affectionately.

Խանգապանելի *a.* moving, affecting.

Խանգապանեմ, էյի *va.* to move to compassion, to excite pity, to compel to tears; - **սիմ, էյայ** *vn.* to melt to tenderness, to be moved with compassion, to have pity; to entreat, to beseech, to supplicate, to implore; **խանգապանէր սիրտ նորա**, he was deeply moved; **խանգապանեցաւ զնովա**, he took compassion on him; - **ընդ**, to be moved to pity by. [**զապատապ**.

Խանգապատուծիւն, -առնն *S.* **Խան**

Խանգամ, աջի *vn.* to envy, to be envious of, to grow or to be jealous of, to look at with a jealous eye.

Խանգանք, Խանգութիւն *s.* envy, spite, jealousy; desire, covetousness, greed. [net: diamond.

Խանգումանդ, ի *s.* load-stone, magnet; **Խանթէփար** *s.* bol. dittany.

Խանթուռք *s.* fringe, trimming.

Խանծ, Խանձ, էյ *s.* bait, lure, decoy; *fig.* allurement, charm, attraction: match; percussion-cap; burn, burning, scorching; odour of burning or scorching, *burnt smell; - **իւ որսալ**, to bait, to allure, to decoy, to entice; - **արկանել**, to kindle, to light; to stir up, to poke a fire; - **փառաց, շահու**, the attraction of glory; the allurements of gain.

Խանձառ *a.* burnt.

Խանձանեմ, էյի *va.* to burn, to scorch, to singe; - **սիմ** *vn.* to be burnt.

Խանձարուր, արրոց *s.* swaddling-band, swaddling clothes; cradle; **պատել ի - ս**, to swathe, to swaddle; **արձակել ի Խանձարրոց**, to unswathe, to take out of swaddling clothes; **ի Խանձարրոց, անգամին ի Խանձարրոց**, from the cradle, from childhood, from infancy; **ուր - ք էն նորա**, his birth-place; - **ք քաղաքակրթութեան**, the cradle of civilization.

Խանձարրապատ *a.* swaddled; - **լինել, -սիմ**, to be wrapped in swaddling clothes. [swathe.

Խանձարրեմ, էյի *va.* to swaddle, to

խանձեմ, էյի *va.* to roast, to broil, to toast, to scorch, to singe, to burn; to set fire to, to kindle; - **զապատարազմ**, to inflame to war, to kindle the flames of war; - **զհուր ապստամբու**.

Թեան, to stir up the fire of rebellion.

Թանձեցուցանեմ, ուցի *va.* to allure, to entice; to familiarize, to attach, to attract, to draw with.

Թանձիմ, եցայ *vn.* to roast, to broil, to scorch, to burn, to glow; *fig.* to be fired with, to bend one's whole soul to, to become attached to, to apply one's self to, to get accustomed or injured to, to give one's self up to; to be eager, to long, to burn with envy or desire, to be enamoured of, to be smitten with, to burn with love, to be mad with love for; - **յանառակուխ**, to be sunk in dissoluteness. [smoke.

Թանձիր *s.* odour of burning, of
Թանձող *s.* brand, fire-brand; live-coal; lava.

Թանձոց *s.* fish-hook.

Թանձրահամ, -հոտ *a.* that has an odour or flavour of burning, having a burnt taste or smell.

Թանութ, նթից *s.* shop; manufactory; treasure; store, warehouse, magazine; **Թանթի տիկին** *sf.* shop-keeper; **Թ - նստել**, to keep a shop, to traffic; - **բ ալեաց**, the depths of ocean; - **ալք** *s. pl.* shops.

Թանութապան, -թպան, ալք *s.* shop-keeper, retailer, tradesman.

Թանջանամ, ալայ *vn.* to be puffed up, proud, swollen with pride.

Թանջեմ, եցի *vn.* to roar, to bellow; to bray; to grunt.

Թանջիւն, -չումն *s.* roaring, bellowing; braying; grunting.

Թանջումն *s.* inflation, distension; *fig.* swelling, puffing up, pride; inclination, propensity.

Թանա *a.* dishonest, lewd, lascivious.

Թանաժութիւն *s.* envy.

Թանաժ, **Թանաժք** or **Թանառառութիւն** *S.* **Թանգամ**, **Թանգանք**.

Թաշ, **Ի** *s.* stew of sheeps' trotters; *bol.* pennyroyal.

Թաշաբ *a. S.* **Թաշոր**; *s.* young tree, shoot, sucker; stake, pile. [eine.

Թաշխաշ *S.* **Մեկոն**; -խա *chem.* cod-

Թաշն, **շին**, **շինք**, **շանց** *s.* flock of sheep, sheep. [herd.

Թաշնաբոյժ, **Թաշնագարման** *a.* shepherd's employment.

Թաշնամահ, ոյ or **Ի** *s.* rot, murrain.

Թաշնարած, ալք, **Թաշնարօտ**, **ից** *s.* shepherd; **կին**, **աղծիկ** -, shepherdess;

ժանուկ -, shepherd boy.

Թաշնաւէտ *a.* rich in flocks.

Թաշգեղ, ոյ *s. bot.* rhubarb.

Թաշց, **Թաշու** *s.* broth; decoction.

Թաշ, **Ի** *s.* cross; crucifix; *fig.* cross, sorrows, tribulation; **սուրբ** -, the Cross, the Holy Rood; **Ի - հանել**, **կախել** *q-t*, to crucify; **Ի - ելանել**, to be crucified; - **անել**, **հանել**, to make the sign of the cross, to cross one's self. [bearer; crusader.

Թաշաբարձ *a.* cross-bearing; *s.* cross-

Թաշագլուխ *a.* cross-headed.

Թաշագորշ **շանակ** *S.* **Թաշլառ**.

Թաշագրեաց, -գրեցիկ, -գրեսա *a.* bearing the cross, enduring patiently, patient; - **գրեսա**, crossed.

Թաշալուայ անեմ, to bless water by immersing a crucifix. [crucifix.

Թաշկալ, -ք *s.* desk or rest for a

Թաշկան *a.* crucial, that appertains to the cross.

Թաշկիր, կրաց *a.* cruciferous; *s. bot.* cruciferous plant; cross-bearer; crusader; - **ք**, the crusades, the crusaders.

Թաշկից *a.* companion in crucifixion; crucified together; - **լինել** *S.* **Թաշկիմ**. [sign of the cross, to cross.

Թաշկիքեմ, եցի *va.* to make the **Թաշկրութիւն** *s.* crusade.

Թաշկրօն *a.* suffering for Christ's sake, patient, austere; christian.

Թաշկցեմ, յեալ *va.* to crucify together; - **ցիմ**, **եցայ** *vn.* to be a companion in crucifixion, to be crucified with another.

Թաշակցութիւն *s.* the being crucified with another; participation in the passion of our Lord.

Թաշահան, -հանու, ալք *s.* crucifier.

Թաշահանութիւն *s.* crucifixion.

Թաշանել *a.* cruciform, crossed; *ad.* cross-wise; - **գնել**, to place across.

Թաշամած *a.* nailed to a cross, crucified.

Թաշամահ *a.* dead on the cross, crucified; - **ապանանել**, to put to death on the cross, to crucify.

Թաշամարտութիւն *s.* hostility to the adoration of the Holy Cross.

Թաշանիշ *S.* **Թաշանել**; - **գայտ**, the cross; - **հատանել**, to cross, to place across.

Թաշանման *a.* cross-like.

Թաշանշան *S.* **Թաշանել**; *s.* the sign

of the cross; - *անել*, to make -.

Խաչարար *a.* crucified, tortured on the cross. [parson.

Խաչագահ *s.* parish priest, country *Խաչապաշտ* *ից* *s.* worshipper of Christ crucified, christian.

Խաչապէս *ad.* in form of a cross, crosswise; - *գնել առ իրեարս զձեռս*, to cross the arms.

Խաչափայտ *ի* *s.* wood of the cross, cross; crucifix; *bol.* peony; anemone.

Խաչափառ *ի* *s.* crab, craw-fish.

Խաչիւս *s.* discovery of the Holy

Խաչիւս *a.* crucified. [Cross.

Խաչիւսութիւն *s.* crucifixion; crucifix.

Խաչիւմ, *եցի* *va.* to crucify, to fix on the cross; - *իմ* *vn.* to be crucified.

Խաչիկաւ *s.* tripod.

Խաչաւ, *այց* *s.* gonfalon, holy stand-

ard; - *ափէր*, gonfalonier. [Holy Cross.

Խաչերաց *ի* *s.* exaltation of the

Խաչորհնէք *s.* benediction of the

Խառ *s.* thorny shrub. [Holy Cross.

Խառանձեմ *vn.* to twist rope.

Խառն, *այց* *s.* rope, cord, string; iron collar. [collar or chain.

Խառանձիկ *a.* collared, wearing a

Խառանձեմ, *եցի* *va.* to chain up; to

tie with ropes. [ble; to gnaw, to bite.

Խառանձ *va.* to destroy, to crum-

Խառանձ *s.* destruction, waste.

Խառն, *եցի* *va.* to wring the neck,

to twist, to wrench, to draw, to pull out.

Խառանձ *ս* *ս* *s.* spiral column.

Խառն, *ից* *a.* mixed, compound; con-

fused, in disorder; complicated, indi-

stinct; impure, obscene, lewd; *ad.*

confusedly, indistinctly; together,

conjointly; *s.* mixture, conjunction;

coition, copulation, coupling, pairing,

rut, rutting; *ի* - *ս* *լինել*, to be in rut,

on heat, in pairing time; *ի* - *ս* *գալ*, to

pair, to couple, to leap, to mount, to

cover (mares, &c.); *ածել* *ի* - *ս*, to

yoke, to match, to pair, to couple, to

join together.

Խառնաբան *a.* obscure in speech,

difficult to understand; indistinct, con-

fused. [chimæra.

Խառնադաշտ *a.* hybrid; - *հրէշ*,

Խառնադաշտ *a.* licentious, dissolute,

rakish, libertine. [riegated.

Խառնադաշտ *a.* parti-coloured, va-

Խառնադաշտ *a.* wicked, villainous.

Խառնադաշտ, *զք* *s.* an emetic.

Խառնածան *s.* vegetable soup.

Խառնախուտ *S.* *Խառնախուտ*. [same.

Խառնախուտ, *խառնիկ* *s.* house of ill-

Խառնախուտ, *այց* *a.* that speaks con-

fusedly or impurely, confused; un-

chaste, impure.

Խառնախոսութիւն *s.* idle talk, prating;

buffoonery, scurrility; confused

or impure language, barbarism; ob-

scene discourse.

Խառնակ, *այց* *a.* mixed, confused,

embroiled, complicated; impure, ob-

scene; *s.* tie, bond, union; copulation,

pairing; the rabble, the mob.

Խառնակաբան *a.* *ad.* abusively; im-

properly said. [կեաց.

Խառնակեաց, *եցաց* *S.* *Միաբանա-*

Խառնակեմ, *եցի* *va.* to mix, to blend;

to confuse, to perplex, to embarrass,

to confound; to intrigue; to disturb,

to embroil; to twist; to couple or pair;

- *իմ* *vn.* to be mixed, confused, con-

founded with; to come to blows, to

fight; to be in communication with, to

haunt, to frequent; to have commerce

Խառնակեցիկ *S.* *Խառնադաշտ*. [with.

Խառնակեցութիւն *s.* licentious life,

debauchery. [persons, profaned.

Խառնակորս *a.* trodden by impure

Խառնակութիւն, - *ուժն* *s.* medley,

confusion, disorder, chaos; disturb-

ance, perturbation, tumult; profana-

tion; coition, copulation; *ast.* conjunc-

tion; *որդի* - *թէ*, bastard son; *արդա-*

րեւ լայր - *թէ* *է*, it is a perfect Babel.

Խառնակրօն *a.* incredulous, unbe-

lieving, impious; vulgar; *S.* *Խառնա-*

դաշտ.

Խառնաձայն *ad.* indistinctly, inarti-

culately; *a.* not clearly audible, in-

distinct, confused; -, - *ուժի* *s.* reson-

ance; - *հնէլ*, to give an uncertain

sound; to utter confused cries; -

լլուռ, confused murmur; *եթէ* - *ար-*

ձակեցի փողն, if the trumpet give an

uncertain sound.

Խառնադանձ *ou* - *դանձ*, *ից* *s.* the

mass, the common herd, the multi-

tude, the rabble, the mob; *a.* low,

vulgar, plebeian; - *ամբոն*, the lower

classes, the common people, the scum

or dregs of the people, the vulgar.

Խառնամաղ կողոպ *s.* siftings. [gled.

Խառնաման, - *եալ* *a.* twisted, entan-

Խառնաման, - *եալ* *a.* mixed, con-

fused. [a disorderly rabble.

Խառնամբոն *a.* tumultuous; *ad.* with

Խառնապատուժ *ad.* related indistinctly, confusedly, without method.

Խառնալար *a.* ill-used, ill-treated; - **առնել**, to abuse, to misuse, to make a bad or ill use of.

Խառնարան *s.* goblet, cup, bowl; banquet, feast; crater; *fig.* recipient of the Word (Virgin Mary).

Խառնարձակ *a.* pronounced confusedly, indistinctly; *ad.* in a huddle, pell-mell.

Խառնափնդոր *a.* embroiled, disordered, intricate, confused; *ad.* confusedly, disorderly, pell-mell.

Խառնափնդորեմ, **եցի** *va.* to throw into disorder or confusion; to embroil, to confuse, to perplex, to disturb.

Խառնափնդորութիւն, - **ումն** *s.* confusion, disorder, disturbance, embroiling, perplexity.

Խառնելի *s.* cup, goblet, bowl; liquor, beverage, drink, potion, libation; crater; - **ք թեւոյ**, the tiller ropes; **խառնել** - **ս**, to offer, to pour out libations.

Խառնեմ, **եցի** *va.* to mix, to mingle, to blend; to join, to incorporate, to unite; to combine, to amalgamate; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; - **բարեկամութիւն**, to knit in friendship; **սէր** - **ս**, to fall in love with; - **զկերակուրս**, to lay the cloth, to spread the table, to serve up; - **զօղս ընդ շարմանդս**, to button; to buckle; to unite; - **զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի**, to take one another by the hand; **խելս** - **ս**, to exert all one's powers of ingenuity; - **ի ծով**, to sail in the open sea; **զխորս** - **ս**, to swim in the sea; - **զանձն**, to meddle, to intermeddle, to interfere, to interpose, to intrude; - **իմ** *vn.* to intermingle, to mingle together, to get mixed up, to amalgamate, to meddle; to engage, to entwine; to engage in conflict, to fight, to come to blows; to be joined, to join, to unite; to take a share in, to be concerned in; to conjoin, to have carnal knowledge of; to join, to form a friendship; **խառնեցաւ պատերազմն**, the battle began.

Խառնիխառն or **Խառն ի խառն** *ad.* confusedly, tumultuously, disorderly, at random, right and left, right or

wrong, helter-skelter, pell-mell; - **բաղբ**, rigmarole; - **խոսել**, to bungle, to stammer out.

Խառնիճ, **եջնոց** *s.* *zool.* grasshopper.

Խառնիճաղանձ *s.* **Խառնաղանձ**.

Խառնիչ *a.* mixing, that mixes; *s.* slice, spatula. [*scenity* in discourse.]

Խառնխառնութիւն *s.* impurity, ob-

խառնող *s.* intriguer, meddler.

Խառնոց *s.* **Խառնելի**.

Խառնուած, **ոյ** *s.* mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, luting; complexion, constitution, temperament, nature; junction; consanguinity, relationship; conjunction, union; the sense of feeling, touch; tie, bond; concert, harmony. [*pared*, compounded; seasoned.]

Խառնուածոյ, **ից** *a.* composed, pre-

խառնութիւն *s.* mixture, composition; incorporation, junction, union.

Խառնումն *s.* **S.** **Խառնուած**; - **զբաց**, engagement, conflict; - **զկեանց**, confluence of rivers; - **ստամոզքի**, * rising of the stomach, indigestion.

Խառնորդ *s.* mixture; jumble, medley; conflict, close fight, engagement, action; union, reunion; carnal connection; confluence.

Խառնելմ *vn.* to bray; to growl.

Խառուզ *s.* dried grapes, raisins; bun, plum-cake. [*linen*.]

***խոսեակ** or - **տեկ** *s.* fine strong

***խառուիճ** *s.* wooden mould for pastry.

Խար *s.* grass, hay, forage; food for cattle, pasture; - or **խառ**, thorn; - **ի պտուղ**, hips, haws.

Խարաբուզ *s.* cooper's adze; plane.

Խարադուլ *s.* *zool.* species of locust, attacus.

Խարաղան, **ոյ** *s.* rod, switch, whip, knout, lash, scourge, cat-o-nine tails; discipline, flagellum; **հարուած** - **ի**, stroke of a whip; **հարկանել** - **աւ**, *s.* **Խարաղանեմ**.

Խարաղանաբախ լինիմ *vn.* to thrash oneself with the discipline, to scourge, to flagellate oneself.

Խարաղանաբախութիւն *s.* scourging, flagellation, discipline.

Խարաղանահալած առնեմ *vn.* to drive away with the whip.

Խարաղանեմ, **եցի** *vn.* to whip, to scourge, to lash, to thrash, to flog.

Խարաղն *a.* rude, coarse, rough, of

hair-cloth; *s.* hair-cloth, sack-cloth, hair-shirt; - *դչեհուլ*, to wear hair-cloth.

Խարզնադչեհայ, - *դչեհու* *a.* wearing sack-cloth; - *լինել*, to wear hair-cloth.

Խարակ, *այ s.* rock. [rocky.

Խարակաձեւ *a.* steep, cragged,

Խարակաձուկն s. zool. gudgeon.

Խարակեմ, *եցի va.* to burn, to scorch, to tan, to brown; to toast; to heat, to warm; to imbibe, to anoint.

Խարակիչ s. burning, caustic.

Խարամ s. scoria, dross, slag.

Խարաման s. the devil, demon; venomous serpent.

Խարան, *այ s. med.* cautery; cauterization; blister; brand; (*հնիք*) brand-iron; - *ս արկանել*, - *ս ի վերայ դնել*, *ի ս մասել*, to cauterize; *գարմանել*, *գտակել*, to dress an issue.

Խարանաբար s. lunar caustic, nitrate of silver; caustic potash.

Խարոփ s. ditch; trap, snare.

Խար, *ից s.* sword; *a.* flagitious, iniquitous, wicked; ill-bred; lewd.

Խարալ, *ից s.* sieve, cribble, bolt-er; *mech.* bolting-mill.

Խարալեմ, *եցի va.* to sift, to riddle, to bolt; *fig.* to tempt, to try.

Խարալիչ s. sifter. [temptation.

Խարալումն s. act of sifting; *fig.*

Խարուզ, *բազ s.* zool. roe-buck.

Խարուծիչ s. iniquity; libertinage.

Խարուխ, *բիւթ s.* catarrh, cold; *ծանր*, *լեւելեւ* -, severe, slight cold;

- *դիւր*, cold in the head; - *լինել*, *սխառնալ* *զ*-, to catch a cold; *լմբըն*

ել խարխաւ *դիւր*, to have got a cold in one's head; *պատառնել* *զ*-, to give a cold, to cause to catch a cold;

բաձնալ, *փարառնել* *զ*-, to cure a cold.

Խարգախ, *այ a.* knavish, roguish; that falsifies, that forges; false, counterfeit, adulterated. [ious.

Խարգախական a. deceitful, fallacious.

Խարգախանք S. *Խարգախուծիւն*, - *ն իւծել*, to deceive, to dupe, to entrap.

Խարգախեմ, *եցի va.* to cheat; to falsify, to counterfeit, to forge; to feign, to simulate; to corrupt, to adulterate; to sophisticate; to dissemble;

- *ուսմք զմահ*, to plot the death of.

Խարգախել, - *խոյ S.* նենդիւ.

Խարգախուծիւն, - *ուսմ s.* fraud,

knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration; chicanery; violation, rape.

Խարգաւանակ լինիմ va. to conspire against, to attempt evil, to deceive; *vn.* to risk, to be exposed to danger.

Խարգաւանական a. traiterous, deceitful, fraudulent, knavish.

Խարգաւանեմ, *եցի va.* to cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to implicate, to involve, to entangle; to precipitate; to deflower, to violate.

Խարգաւանութիւն, - *անք s.* fraud, deceit, circumvention, crime, outrage; - *կուսի*, violation, deflowering.

Խարեմ, *եցի va.* to cauterize; to brand; to blind with hot irons; *fig.* to stigmatize, to afflict, to distress, to cut to the heart.

Խարի s. anat. penis.

Խարխախ, *բոխայ s.* base, foundation; pedestal; legs, feet; anchor; - *արկանել*, *լնկենուլ* *զ*-, to anchor, to cast anchor; - *վերացուցանել*, *լուծանել* *զ*-, to weigh anchor; - *արկեալ կալ*, to be, to ride or to lie at anchor; - *յուսոյ*, anchor of hope; - *փրկութեւ*, sheet anchor; *fig.* last resource, last shift.

Խարխալանք s. shaking, tottering, ruin; *fig.* perverseness, error, aberration.

Խարխալեմ, *Խարխալեմ*, *եցի va.* to shake, to shatter, to demolish, to ruin, to destroy; to deteriorate, to hurt, to corrupt; to renew pain or grief; - *լզ-վէրս*, to tear open healing wounds; *fig.* to irritate, to excite anew; - *լզ-լմեղակութիւնս*, to renew one's griefs; - *զմիտս*, to vacillate, to waver; - *լիմ vn.* to fall to ruin or decay, to perish.

Խարխալիչ a. destructive, ruinous.

Խարխալումն s. destruction, waste.

Խարխալի, *ի*, - *բ* -, *առ* -, *լնգ* - *ս ad.* gropingly; - *գնալ*, *լըլել*, to grope along, to feel one's way, to go groping; - *խնդրել*, to grope about for; *S.* *Խարչափ*. [ing about.

Խարխալանք s. groping along, feel-

Խարխալեմ, *եցի vn.* to grope along, to feel one's way; to fumble: to shake, to rustle.

Խարխիմ, *Խարխիմ S.* *Խարխալեմ*.

Խարխնեմ vn. to bray.

Խարխուլ, - *ուլ a.* ruinous, falling, tottering to decay.

Խարձ, *կց*, *ձուձք* *s.* cane-brake, reedy fen; thorny brake.

Խարմեայ ակն *s.* paste diamond.

Խարչ *s.* the boiling, boiled meat, &c.

Խարչանեմ, *եցի* *va.* to burn; -*տիմ* *vn.* to burn, to scorch, to be parched, to wither; - *ի ծարաւոյ*, to be parched with thirst; - *գորովով, գթով*, to burn with love, with tenderness.

Խարչակ, -*ուն* *s.* rustling, murmur.

Խարչակեմ, *եցի* *vn.* to rustle.

Խարչակուն *a.* rustling, murmuring.

Խարչեմ, *եցի* *va.* to boil, to stew; to scald; to scorch, to burn.

Խարոյկ, *բուկաց* *s.* fire, fire-brand; live-coal; pyre, funeral-pile; - *արկանել, վառել, լուցանել*, to light a fire, to set on fire; - *մահահամբոյր*, funeral pile.

Խարուանք *s.* misfortune, calamity, [disaster.

Խարուիմ *vn.* to be unhappy, unprosperous, extenuated.

Խարուկածին *a.* born of, or produced by fire, ardent, luminous, fiery.

Խարուկեմ, *եցի* *va.* to burn; -*կիմ* *vn.* to be on fire.

Խարումն *s.* cauterization.

Խարսխածեւ *a.* anchor-shaped.

Խարսխանիչ *s.* mar. buoy.

Խարսխեմ, *եցի* *va.* to fix, to establish, to found; - *գնաւն*, to cast anchor; - *ջոյս կէր յիմն*, to fix or anchor one's hopes on; - *իմ* *vn.* to be fixed, established, based, founded.

Խարստի *s.* stallion, entire horse or

Խարա, *կց* *s.* fling. [ass.

Խարաած, *ոյ* *s.* flings.

Խարաածոյ, *կց* *a.* filed.

Խարաւիլակ *s.* patron of living.

Խարսեալ, տեշի, -տեշ, *ի* *a.* fair, light, flaxen; fallow.

Խարեմ, *եցի* *va.* to file.

Խարեշագեղ *a.* fair-complexioned; - *վարդ*, fair-hair, golden-hair.

Խարեշանամ, *ացայ* *vn.* to become

Խարսիչ *s.* filer. [fair or flaxen.

Խարտոյ, *ի* *s.* file. [rough horse-tail.

Խարտոցախոտ *s.* bot. shave-grass, **Խարտոցաձուկն** *s.* zool. dab, burt, bret-fish.

Խարտուած, **Խարտուկ** *S.* **Խարաած**.

Խարտումն *s.* act of filing.

Խաւ, *ոյ* *s.* couch, cot, bed; plait, fold; nap on cloth, down on fruit or plants; - *հանածոյից*, stratum, layer, bed; - *ի - - - ի -ոյ* *a.* ad. folded, plait-

ed, doubled; in folds, doubly.

Խաւար, *ի*, *աւ* *s.* darkness, obscurity; *ից*, grief, sorrow, affliction; blindness, delusion, ignorance; hell; devil; *a.* dark, obscure, gloomy, murky; *ընդ* - *ի -ի* *ad.* in the darkness, darkly; - *աջամուռ*, utter darkness; - *չոչափեւ լի*, darkness that could be felt; - *գիշերոյ*, the shades of night; - *աղիտութեան*, the darkness of ignorance; *ի - դառնալ*, to get or to grow dark, to become obscure; *ընդ - գնալ*, to walk in darkness; to be ignorant of; *բաժին -ին առնել*, to condemn, to damn; - *կալաւ զամենայն երկիր*, darkness covered the whole earth; *S.* **Ըմբռնիմ**.

Խաւարաբեր *a.* bringing darkness, tenebrous.

Խաւարանակ *a.* dwelling in obscurity, obscure, gloomy; -*ք* *s.* devils, demons.

Խաւարարորդ *a.* dark, murky, dim.

Խաւարադնայ *a.* walking in the darkness.

Խաւարազգած *a.* dark, gloomy, dismal, sad; - *լինել*, to become darkened, or obscured; - *խափնուլ*, to become blind.

Խաւարազգեաց, -*զգեսա* *a.* clothed in darkness, surrounded with gloom,

Խաւարածիր *a.* s. ecliptic. [darkling.

Խաւարակեաց *S.* **Խաւարանակ**.

Խաւարակոյր *a.* blinded by darkness.

Խաւարակուլ *a.* that dissipates darkness; plunged in obscurity.

Խաւարակոււ *a.* utterly dark.

Խաւարահալած *a.* chasing away darkness.

Խաւարամած *a.* surrounded with darkness, obscure, gloomy, dark.

Խաւարամորար *a.* tortuous & tene-

Խաւարայած *S.* -*բազնաց*. [brous.

Խաւարային *S.* **Խաւարին**.

Խաւարանամ *S.* **Խաւարիմ**.

***Խաւարանինակ** *s.* camera obscura.

Խաւարաբեր *a.* loving obscurity or darkness. [obscurity.

Խաւարանունդ *a.* brought up in

Խաւարասող *a.* immersed in obscurity, buried in darkness. [darkness.

Խաւարասովոր *a.* accustomed to

Խաւարադեւ *a.* kept in obscurity, hidden; that keeps in obscurity (tomb), sombre, obscure, black, dark.

Խաւարեայ *S.* **Խաւարին**. [բիմ.

Խաւարեմ *S.* -*եցուցանեմ* & **Խաւա**

Խաւարեցանեմ, ուշի va. to darken, to spread darkness, to obscure, to dim; to eclipse; to extinguish; to blind; **լուսինն -նէ զարեգակն**, the moon eclipses the sun.

Խաւարիմ, եցայ vn. to be darkened, obscured, eclipsed; to be blinded; **խաւարեցաւ արեգակն ընդ ժամն երէս**, the sun remained eclipsed three hours.

Խաւարին a. obscure, gloomy, dark.

Խաւարծի s. tendril; shoot, offshoot, bud, sprout, germ.

Խաւարծի s. bot. rhubarb plant; the tendrils of the vine.

Խաւարումն s. darkening, offuscation; tenebræ; **ast.** eclipse; - **արեգակն, լուսին**, solar, lunar; - **բոլորական, ժամական, մասնական**, total, partial, annular -.

Խաւարում, -չում, -չին a. obscure, gloomy, dark; murky, misty, foggy; **ի խաւարւի**, in the darkness or obscurity.

Խաւար, ից s. greens, pot-herbs, vegetables, garden-stuff; salad; - **ավաշաւ**, green-grocer.

Խաւարածին a. bearing or producing vegetables; reared on vegetables.

Խաւակ s. amphora, urn, earthen pitcher, jug, jar, pot. [layers (dish).]

Խաւեղ a. composed of alternate

Խաւծի s. hasty-pudding.

Խափ, ի, -ք s. surprise, surprising; seizure, seizing; impediment, hinderance; agitation, transport, fury; **ընդ - ad.** by surprise; **ի -ս անկանել**, to be surprised, seized, led away.

Խափական լինել արտի. to palpitate.

Խափան, աջ s. hinderance, impediment, obstacle; encumbering; inactivity, idleness, sloth; **a.** idle, unoccupied; hindered, prevented; stopped, discontinued; - **աննել, լինել**, to hinder, to impede, to prevent; - **կալ**, to be disoccupied; to be in idleness.

Խափանածոյ, ի, -ծու s. hinderance; delay; idleness, leisure; **a.** revocable.

Խափանեմ, եցի va. to hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress; - **զճանապարհն, զանցս ուրաք**, to stop the way or passage, to

stop up, to obstruct, to encumber; - **զերկեր**, to encumber the earth; - **իմ vn.** to be hindered, impeded, prohibited, forbidden; to cease, to remain suspended; to be abolished; - **սովորութեան**, to fall in disuse.

Խափանիչ a. hindering, obstructive.

Խափանումած, ոյ, -նութիւն, -ումն s. hinderance, impediment, obstruction, obstacle; difficulty; interdiction, prohibition; diversion; interception; abolition, abrogation; suppression; cessation; **ի -ումն -զալ, անկանել**, to cease, to fall in desuetude, to be no longer in force.

Խափարական, -ձայն S. **Խաղաղուր.** **Խափնում, փեայ vn.** to shut; to faint; to be extinguished; to be blinded.

Խափչիկ a. s. negro, blackamoor.

Խափուցանեմ, ցի va. to hinder; to shut; to extinguish; to blind; - **զգրադ**, to put out the candle, to blow out the light; - **զհուր**, to quench the fire, to extinguish the conflagration.

Խափուցիչ s. extinguisher.

Խափչիմ S. **Խափնում.**

Խաւարդեայ s. incense-box, censer.

Խեզ, խեթ, ից or աջ a. squinting; short-sighted; dim- or bleary-eyed; - **ի հայել**, to look askance at, to look surlily, to scowl upon, to look at with aversion or dislike.

Խեթամ, աջի or աջայ vn. to regard with a rancorous or malevolent eye, to detest, to hate, to envy.

Խեթեմ, եցի va. to push, to thrust, to drive forward.

Խեթի ad. squintingly; surlily, grimly, bitterly, angrily, crossly; - **զճալ**, to go astray, to fall into knavish practices.

Խեթկեմ, եցի va. to strike, to clash, to shock, to knock, to hit; to vex, to torture; - **եղծերգ**, to butt; to toss, to gore.

Խեթկիչ a. that butts, clashes. [ing.]

Խեթկումն s. butting, shock, clash.

Խեթումն s. remorse, compunction.

Խելաբերեմ, եցի va. to cause one to recover his senses, to restore from fainting. [tic, insane.]

Խելազար, աջ a. mad, crazy, luna-

Խելազարանք S. **Խելազարութի.**

Խելազարիմ, եցայ vn. to become crazy, to go mad, to lose one's senses, to be mad.

Խեղադարութիւն *s.* madness, craziness, insanity, lunacy.

Խելածափ, **ժէտ** *S.* **Խելազար**.

Խելամուտ *a.* intelligent, well-informed, skilful, learned; - **անել**, **կաշուցանել**, to initiate, to instruct, to inform; - **լինել**, to be well-informed, to have profound knowledge, to be well versed in, to understand thoroughly, to know perfectly; - **լինել ապագայից**, to penetrate the future; - **լինել ի մէջ բարւոյ եւ չարի**, to distinguish, to know good from evil; - **լինել յամենայն ճանապարհս իւր**, to behave prudently or wisely; - **լինել ի սրտի իւրում**, to revolve, to turn over in one's mind, to reflect, to consider, to meditate, to ruminate, to ponder; - **լինել ոգւոյ նորա**, to seize the meaning, to enter into the spirit of; - **ամենայն իմաստութեան**, learned in all knowledge.

Խելամոեմ, *S.* **Խելամուտ լինել** [ինել].

Խելամեղուցանեմ *S.* **Խելամուտ առ**.

Խելամուտութիւն *s.* understanding, intelligence, comprehension, knowledge, capacity; reflexion, consideration; synecdoche; **յիմաստիցն անել առ**, to teach science; **առ քաջ - իրացդ**, in order thoroughly to understand these things. [ed, cracked, foolish.

Խելայեղ *a.* hare-brained, giddy-pat; **Խելայեղիմ**, **զէալ** *vn.* to be cracked, to have taken leave of one's senses, to be mad; to lapse into second childhood. **Խելայեղութիւն** *S.* **Խելադարութիւն**. [hood. **Խելաշուրջ** *a.* mad, insane.

Խելապատակ, **աց** *s.* *anat.* cerebellum, coats of the brains, meninges.

Խելասար, **Խելար** *S.* **Խելազար**.

Խելացի *a.* intelligent, clever, sensible, judicious, steady, prudent, wise.

Խելացնոր, **ից** *a.* raving, mad, furious, frantic.

Խելացնորեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to distract, to madden, to craze, to drive to fury, to goad to insanity.

Խելացնորիմ, **եցայ** *vn.* to be out of one's senses, to rave, to be delirious, mad, crazy, insane; to swoon or faint away, to fall into a swoon.

Խելացնորութիւն *s.* delirium, light-headedness, frenzy, madness.

Խելք, **լաց** *s.* brains; mind, sense, wit, understanding, intelligence, wisdom; **խելք** *ad.* skilfully, ingeniously,

cleverly, dexterously; - **նաւի** *mar.* poop, stern of a ship; bench for rowers; **ի խելս նաւին**, on the poop; - **կամրջաց**, bridge-head; - **զեռաց**, source of a river; - **լուռնել**, to be wise, judicious, prudent; **ի խելաց ելանել**, to lose one's reason, to become mad; **զնալ խելք**, **յայլ խելս շղիւկ**, **յայլլ խելս լինել**, to be out of one's mind, to turn mad; **ցնորել ի խելաց**, to faint, to swoon; **ի խելս գալ**, to come to one's self, to recover one's self; to amend; **խելս խառնել**, to tax one's ingenuity, to contrive, to set one's wits to work, to try, to attempt; to dupe, to outwit, to use artifice, craft, guile; **ի խելս կերպարանեալս**, feignedly, with simulation, in appearance; astutely, cunningly; **բանք բազում - սակաւ**, much tongue and little judgment; **ի խելաց եւ ի մտաց** **Թափեալ**, hair-brained, cracked, foolish, insane, mad; **գինի կալաւ զխելս նորա**, he became intoxicated, tipsy.

Խեխիմ *S.* **Խեղբիմ**. [bling about.

Խեղբեկ *ad.* halting, hobbling, stum-

Խեղ, **աց** *a.* crippled, maimed; infirm, helpless; bad, wicked; ugly; filthy; - **ձեռք**, crippled in the arm; - **սախք**, lame, crippled in the feet; bandy-legged. [wilful, obstinate.

Խեղաբարոյ *a.* perverse, stubborn,

Խեղաբարութիւն *s.* perversity, caprice; insolence, impertinence.

Խեղածիւր *a.* bent, crooked, twisted; *fig.* perverse, wicked, villainous, depraved.

Խեղածիւրեմ, **եջի** *vn.* to grimace, to grin, to make wry faces; to pervert; - **իմ** *vn.* to be bent, ill-fashioned, awkward; to be perverted, depraved.

Խեղածիւրութիւն *s.* obliquity, crookedness, contortion; grimace, wry face, mouth; *fig.* perversity, depravity.

Խեղախեռ *a.* wayward, stubborn,

Խեղանդամ *S.* **Խելք**. [refractory.

Խեղանք *S.* **Խեղութիւն**.

Խեղախեռութիւն *s.* waywardness.

Խելք *S.* **Խելք**. [bound to.

Խելքիմ, **եցայ** *vn.* to be attached or

Խելք, **ից** *s.* halter, rope, noose; bowstring; strangulation, suffocation; - **ք շղթանց**, flattery, wheedling, cajolery; - **արկանել** or **անել անձին**, **ի գալ** or **մտաբերել**, to strangle, to choke one's self; - **ք անձն ուրուք ար**.

Կանել, առ -ս անել զգ, to put a rope on the neck of, to bring to the halter, to strangle, to throttle, to choke; -**ընք անձին հեղձամղձուկ պաշարել բա- նին**, to be embarrassed & confounded by, not to know what to say or do.

Խեղգամահ *s.* strangled, suffocated; - **անել**, to strangle, to suffocate; - **լինել**, to be strangled, suffocated.

Խեղգան, աչ, **Խեղգեկը** *s.* halter, rope; bowstring; gibbet, gallows.

Խեղգեմ, էջի *va.* to strangle, to suffocate, to stifle; to wring, to twist (the neck); to vex, to torment, to do violence to; - **իմ տն.** to choke one's self, to be suffocated, stifled; **ից.** to burst, to crack, to break out, to melt away.

Խեղգումն *s.* strangulation; suffoca- **Խեղեմ**, էջի *va.* to cripple, to lame, to maim, to mutilate, to mangle.

Խեղեի, *ի* *s.* part, half; -**ք**, twin.

Խեղկառակ, աչ *s.* buffoon, jester, banterer, wag, mimic, merry-Andrew, fool; *a.* scurrilous, waggish, jocular, given to buffoonery or railery.

Խեղկառանք *S.* **Խեղկառակութիւն**.

Խեղկառակեմ, էջի *va.* to play the buffoon, to play the fool, to jest, to jeer, to joke, to mimic.

Խեղկառակութիւն *s.* buffoonery, scurrility, lampoon, bantering, jeering, mockery, railery, jocularly, **Խեղճ** *S.* **Թշուառ**, **Խիզճ** [waggery].

Խեղութիւն *s.* crippled state of a limb, privation of the use of a limb, lameness, palsy, paralysis.

Խեռեպ, ոյ *s.* egg- or nut-shell; **հա- չել ի -ոյ**, to shell, to husk.

Խեմ *s.* thin scantling for making sieves, bandelets, &c.

Խեղք, &c. *S.* **Թմար**, &c.

Խենեղաբար *ad.* immodestly, impu- dently, with effrontery.

Խենեղանամ, աչոյ *vn.* to live in ef- feminacy, to plunge into voluptuous- ness and debauchery, to revel, to feast, to be immodest, dissolute, de- bauched.

Խենեղացուցանեմ, ուշի *va.* to cor- rupt, to debauch, to make dissolute.

Խենեղութիւն *s.* voluptuous and ef- feminate life, lasciviousness, debauch- ery, wantonness, dissoluteness.

Խենեղ, **հեղի**, աչ or *ից* *a.* effeminate, luxurious; lascivious, debauched,

wanton, dissolute.

Խենթ, &c. *S.* **Թմար**, &c.

Խեշակ *s.* a good horse.

Խեշերանք *s.* minutiae, trifles; trash, rubbish; parings, leavings.

Խէշ *s.* spot on grapes.

Խեշակ *s.* support, prop; *S.* **Խէշ**.

Խեշակեմ, էջի *va.* to support, to prop, to prop up, to shore. [fish.

Խեշափառ, **Խեշեփար** *s.* crab; cray-

Խեշմայր *S.* **Սարփինայ**.

Խեռ, *ից* *a.* froward, wilful, stub- born, perverse, rebellious, refractory; currish, surly, bitter; *s.* rancour, hat- red, spite, envy; - **հայել**, to look surlily; - **իւ լինել**, to be enraged or furious with.

Խեռամ, աչոյ *vn.* to bear hatred,

Խեռեմ, էջի *vn.* to be disobedient, insubordinate, to rebel, to revolt, to be disheartened; - **ի սանձուց**, not to obey the bridle; - **զայրագին ի վերայ միմեանց**, to be furiously maddened one against the other.

Խեռութիւն *s.* insubordination, dis- obedience, indocility, obstinacy, stub- bornness.

[of a cow.

Խեր *s.* dish made from the first milk

Խերեւէշ *S.* **Լումայ**; -ս -ս, piece by

piece, little by little, slice by slice.

Խեց, *ի* *s.* tortoise shell; *S.* **Խեցի**, **Հեց**.

Խեցագործ *S.* **Խեցեգործ**.

[brick.

Խեցակարկառ, **Խեցակոյտ** *a.* built of

Խեցակերտուծի *S.* **Խեցեգործութի**.

Խեցեկ *a.* badly pronounced, bar- barous, corrupted, spurious, harsh.

Խեցեկագոյն *a.* very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

Խեցեկեմ, էջի *va.* to jabber; -

զանգիփարէն, to speak broken Eng- lish, to talk gibberish. [cancer, crab.

Խեցեմի, **Խեցեմին** *s.* lobster; *ast.*

Խեցեգործ, աչ *s.* earthen-ware ma- nufacturer; potter; brick- or tile-ma- ker; **գործատուն** -աչ, earthen-ware manufactory.

Խեցեգործութիւն *s.* ceramic art, fictile art; the potter's art, pottery.

Խեցեկոյտ վնիւ *s.* ostracism.

Խեցեկէն *a.* made of brick or baked earth; -**ք**, - **անթք**, crockery, earth- en-ware, delft-ware.

Խեցեմորթ, *ից* *s.* shell-fish; shell, conch; tortoise-shell; nut-shell.

Խեցեցուցանեմ, ուշի *va.* to dry, to

dry up; to parch.

Խեցիկ. *ցւոյ* . *ցեաց* *s.* brick, tile; pottery, earthen-ware, crockery; porcelain, China-ware, Wedgewood-ware; potsherd, fragment of earthen-ware; fish-shell; shell, conch; *-ք*, pottery; Wedgewood-ware, *-manufactory*; *a.* earthen, delft; *դ- կարկասեւ*, to beat the air, to pound the water.

Խեցեղեղեղ . *ից* or *այ* *s.* accent, point. **Խեգոր** . *այ* *s.* bivalve-shell; *fig.* allegory.

Խզեմ . *էջի* *va.* to cut, to cut off, to break off, to tear off or away; to burst open; *- զհերս* . to tear out the hair; *նիւքիսիս* *-* . to castrate; *-իմ* *vn.* to be cut or torn off, to be broken off.

Խզում *s.* breaking, rupture, bursting, tearing.

Խէթ . **խէթի** or **խիթի** *s.* knock, blow; obstacle, hinderance, impediment; fraud, cheat; hate, ill will, aversion; jealousy; remorse, scruple; pain, affliction, grief; doubt, distrust, apprehension; gripes, colic; *- եւ խուժ ընդ ոտն անկանեւ*, to trip up, to oppose, to obstruct, to embarrass; **խէթիւ** . *հայել* . *տեսնեւ*, to look daggers, to look grim, to scowl; **խէթիւ** . *հայել արեգական* . to sunburn, to tan, to freckle, to **խէժ** *S.* **խիժ** . [brown.

Խէչ . **խէչ** . *ից* *s.* prop, stay, support; back, back-side: clothes' pocket; *zool.* crab; *craw-fish*; *- զնեւ* *S.* **խէչակեմ**.

Խթան . *այ* *s.* spur, goad; *fig.* spur, incentive; *a.* butting; *- իշոյ* . ass-goad; *ընդդէմ-ի աքացեւ*, to kick against the pricks.

Խթեմ . *էջի* *va.* to goad, to spur, to incite, to drive, to spur on, to urge on; *կաշառս* *-* . to bribe, to corrupt, to buy over; *-իմ* *vn.* to thrust one's self in, to creep into.

Խթիմ . **խթիմ** or **խթում** *vn.* to fast on milk-food.

Խթիւ *a.* stimulating.

Խթում *s.* vigil; fast-day with milk-food; fasting on milk-food.

Խժաբանութիւն *s.* barbarism.

Խժաբար *ad.* barbarously, harshly, roughly. [barity.

Խժական *a.* barbarous; *- բարբ* . **խժականութիւն** *s.* cruelty, inhumanity, brutality.

Խժայնութիւն *s.* mucosity.

Խժգան . *ի - կաւ* . to be obstinate,

headstrong, stubborn, to persist doggedly.

Խժգաղոյն *a.* very rude, very barbarous; *- ad.* barbarously, coarsely, harshly.

Խժգուժ *a.* barbarous, fierce, ferocious, savage; rude, rough, harsh,

Խժենի *s.* *bot.* gum-tree. [coarse.

Խիար . *-իկ* . *-ուկ* *s.* *bot.* *S.* *Վարունգ*; citron: pestilential sore, bubo.

***Խժիժ** . **Խժուժ** *S.* *դժիժ*.

Խիզախ *a.* bold, courageous, brave, manly, spirited, haughty.

Խիզախեմ . *էջի* *vn.* to hector, to swagger, to brave, to bully, to insult; to laugh to scorn, to laugh at; to advance fearlessly, to have the hardihood or boldness, to face, to brave; *Յո* attempt, to risk; to rush upon, to assault, to attack; *- ի վտանգս* . to run risks, to seek perils, to brave or to face dangers; *- ի մարտ* . to plunge into the thickest of the fight; *յաղթմ* *-* . to confide in prayer.

Խիզախեցուցանեմ . *ուչի* *va.* to embolden, to encourage, to inspirit, to give heart to.

Խիզախիւն . *-ութիւն* . *-ումն* *s.* boldness, audacity, hardihood, confidence; bravado, rodomontade; insult; assault, rushing.

Խիզան . *այ* *s.* a hut & its inhabitants.

Խիզար . **Խիզարեմ** *S.* *Սղոյ* . *Սղոյեմ*.

Խիժ . **խիժից** . **խիժոց** *s.* gripes, colic; twinge, twitch, shooting pain; blister, sore, swelling; rock, reef, sand-bank; *zool.* crocodile; *- սրբանին* . tenesmus; *-ք ոտից* . gout.

Խիժամ . *այի* *vn.* to doubt, to suspect, to disbelieve, to distrust; to look at with an evil eye.

Խիժացուցանեմ . *ուչի* . **Խիժեմ** . *էջի* *vn.* to be tortured by remorse; to pain, to afflict, to grieve, to vex.

Խիժումն *s.* doubt, mistrust, suspicion; remorse.

Խիժ . *խժոց* *s.* gum; *- արաբացի* . --arabic; *- զադի* . --tragacanth; *- առաձգական* . india-rubber, caoutchouc;

դռձի *-* . --lac, shell-lac. [tree.

Խիժաբեր *a.* gummy; *- ծառ* . gum-

Խիժակից *a.* gummy.

Խիժակաթ *s.* gamboge.

Խիժահոյ *s.* gum-resin.

Խիժային *a.* mucous, glutinous; vis-

gum-resin.

ԽԷ *s.* search, perquisition, investigation, strict inquiry; plucking up, snatching away; - **արկանել**, to search out, to investigate, to rummage, to **ԽԷլ** *S.* **ԽԷլ**. [inquire into.

ԽԷաւորան *s.* filth, filthiness, fetid matter.

ԽԷար, **Է** *a.* learned, wise; pedantic. **ԽԷ** *a.* unclean; profane.

ԽԷր *s.* tendril, clasper; sucker, shoot; fibre, filament, stamen; - **ս** **արկանել**, to cling to, to hold fast to, to clasp, to strain to; to twine, to entwine; - **արկանել** or **առնուել**, to be thoughtful, melancholy; to clasp one's knees.

ԽԷշ, **խշի**, **Է** *s.* scruple; conscience; doubt, distrust; anguish, sorrow, affliction; *a.* scrupulous, conscientious; - **մայ**, conscience; scruple; remorse, compunction; **խշիւ մայ**, conscientiously, scrupulously; **աղաւսել խշի**, liberty of conscience; **Էրշտմբ**, **խայթ խշի մայ**, accusation, reproach of conscience; - **պահել խշի լինել մայ ուրու**, to pretend to have scruples, to scruple to, to be conscientious; **Էրցուցանել զ մայ**, to stifle remorse; **յաղաառութիւն խշի մայ**, for conscience sake.

Խի, **խից** *s.* small stone, pebble, gravel; - **նաւու**, ballast; - **երկկամեց** *med.* gravel; stone. [joy.

Խից *s.* joy, mirth; **առ խիցին**, for **խի** or **խիւ** *s.* bosom, cavity, hollow; bottom; - **սրտի**, ventricle; - **բարանդի**, cavity of uterus. [Խաից.

Խիւ *s.* lance, spear; - **բ**, **խիւայ** *S.* **Խիլիկ**, **լիւայ** *s.* night-mare, incubus; phantom; bug-bear.

Խիւս, **խիւից** or **ուայ** *a.* hard, stiff, harsh, tough; sharp, strict, severe, rigorous, rigid, austere; rough, rude; cruel, merciless; haughty, arrogant, supercilious, overbearing; inflexible, obstinate, untoward, stubborn, untamable; difficult, inaccessible; -, - **ս**, **խիւ** *ad.* harshly; roughly, cruelly; severely; - **բանք**, harsh words; - **կանք**, austere, hard life; **խիւս գնալ**, to be blunt with; to treat with brutality or severity, to maltreat; - **ս բարբառել խիւի ընդ ումք**, to speak bluntly or harshly to, to say unpalatable things; - **էքեղ**, it is hard for thee.

Խիւս, **խիւի** *s.* thickness, density; *a.* close, dense, thick, serried; compact, dense; crowded, numerous, frequent; full; -, - **առ** -, - **ընդ** - *ad.* thickly, densely; frequently, often, much; - **առ** - **հարուածք**, repeated blows.

Խիւր *s.* white violet.

Խիւր *a.* startling; - **լինել**, to shy, to start at; to doubt, to fear, to suspect; - **ս Է** - **ս** or - **բ** - *a.* inconstant, vacillating; *ad.* doubtfully, suspiciously; with a start.

Խից *s.* closing or shutting; cork, stopper, bung, plug; valve; - **ս արկանել**, to cork, to bung, to dam, to stop; to hinder, to oppose.

Խիւ *s.* zool. black-bird.

Խիւս, **Է** *s.* hasty-pudding; gruel; paste; starch. [to give a -.

Խիւայ, **ից** *s.* robe of honour; - **էմս**.

Խանամ, **ացայ** *vn.* to become deaf, to be made deaf; *fig.* to stop one's ears, to turn a deaf ear to.

Խաւսեռ *s.* outer garment or veil of oriental women. [զլեկիւ, to stun.

Խացուցանեմ, **ուցի** *va.* to deafen; -

Խացուցիւ *a.* deafening, stunning.

Խեմ, **եցի** *va.* to pluck up, to root out, to extirpate; to unclasp; to sweep away; to force, to take by force, to extort, to take away; to demolish, to destroy, to pull down, to ruin; - **զաւասն**, to draw, to pull out, to extract a tooth; - **զաւ**, to put, to tear the eyes out. [(species of willow).

Խեփ, **Է** *s.* salix caprea latifolia

* **Խեղ** *S.* **Սողեղ**.

Խիկ, **Խիւք** *s.* snot, mucus.

Խինքային *a.* snotty, mucous; - **մարմին**, **Թաղանթ**, mucous body, - membrane. [tirpator.

Խիւ *s.* rooter out, weeder out, ex-
Խիւրդն *s.* *med.* cancer; *fig.* a shrewd person, a sly one.

Խիւեմ, **եցի** *va.* to pull or haul about; to tease, to plague; to neglect, to omit; to counterfeit, to feign, to pretend; to pretend not to understand.

Խնոռ *a.* snotty; snotty-nosed; mu-

Խուլութիւն *s.* deafness. [cous.

Խուլմն *s.* pulling out, tearing up, rooting out, extirpation.

Խուրդ, **լրդից**, **Խուրդն**, **լրդան** *s.* mole; **զհողակոյտ խրդան կարծել Մաւեայ արտեւան**, to make mountains of mole-hills.

Խլլրդէնի *s.* gangrene; *a.* horrid, dark-
Խլլրտամ, -անամ *S.* -տիմ. [working.
Խլլրտեմ, *եցի* *va.* to move; to stir;
to agitate, to shake; -իմ *vn.* to be
moved, stirred, shaken; to creep, to
insinuate. [agitation.

Խլլրտումն *s.* movement, impulse,
Խխնդական *a.* neighing; -ն *s.* neigh.
Խխնդեմ, *եցի* *vn.* to neigh; to shout,
to halloo, to roar out, to yell, to hoot.
Խխնդին *s.* neigh, neighing; *S.* Խլլ-
րունջն. [լինիմ.

***Խխուամ**, **Խխմիմ** *S.* Զրաթաթախ, -
թծբիծ, բծայ *s.* censure, criticism;
discussion, examination, research.

Խծբծեմ, *եցի* *va.* to censure, to cri-
ticize; to discuss, to examine, to de-
bate, to sift. [to stitch.

Խծիպ *s.* quilting; - առնեւ, to quilt,
Խծկեմ, *եցի* *va.* to stuff, to cram, to
gorge; - զորովայն, to gorge one's self.
Խծուծ, **խծծոյ** *s.* tow, hards of flax
or hemp; **լնուլ խծծով**, to stop with
tow; *mar.* to calk.

Խծպեմ, *եցի* *vn.* to quilt, to stitch,
to pink; -իմ *vn.* to grow narrow, to
shrink. [lehem.

Խղասեղի *s.* the manger at Beth-
Խղիկ, **ղկան** *s.* small cottage, hut,
cot; small room, closet, cell.

Խղխայլ, *ից* *s.* ulceration, suppur-
ation, pus, purulent matter; *fig.* hy-
pocrisy; -ք երկրի, earth-worms; -ք
խոտոց, liquid refuse from putrid
vegetation.

Խղխայլեմ, *եցի* *va.* to exulcerate;
fig. to dissemble, to conceal enmity;
to foment, to plot; -իմ *vn.* to be ul-
cerated, to form an abscess, to gather,
to discharge matter, to suppurate.

Խղխլծեմ, *եցի* *vna.* to apply, to de-
vote one's self to; to explore.

Խղճադատ լինիմ *vn.* to be judged by
one's own conscience.

Խղճալի *S.* Եղկեղի.
Խղճական *a.* guilty, pricked by con-
science: miserable, pitiful.

Խղճաչար, *այ* *a.* scrupulous.
Խղճաչարութիւն *s.* scruple.

Խղճամ, *այի* *vn.* to scruple; to doubt,
to mistrust; to abstain from, to shun:
to have pity, compassion.

Խղճամիա *a.* over-scrupulous, over-
nice, too rigid; cowardly, pusillani-
mous, chicken-hearted.

Խղճեմ, *եցի* *vn.* to make case of con-

science of, to scruple, to doubt; *պ*
ինչ խղճեմ, my conscience does not
blame me; **երթ առանց երկք** - *յ,* go
without scruple or hesitation.

Խղճմտակ *s.* conscience, scruple;
-նոք *ad.* conscientiously, scrupulously.
Խղճմտութիւն *S.* Խիղճ.

Խղուրբութիւն *s.* noise, clatter, hub-
bub, uproar, rumour, turmoil, din,
confusion.

Խղունջն, *այ* *s.* snail; sea-shell,
purple shell-fish; - **անպատեւ**, slug.
Խախտան *a.* gravelly.

Խաւար, *այ* *s.* sand-stone.
Խաղեմ, *եցի* *va.* to fill, to heap up;
to stuff, to cram; - **զորովայն**, to gorge,
to gormandize, to stuff or cram one's
self, to eat too much. [age.

Խաւալ *s.* stuffing, force-meat; saus-
Խմբագիր, *գրաց* *s.* collection of na-
tional historical facts: editor; com-
piler. [to contain, to enclose.

Խմբագործեմ, *եցի* *va.* to assemble;
Խմբագրապետ, *ի* *s.* chief editor.

Խմբագրեմ, *եցի* *va.* to compile, to
write, to edit. [ship; compilation.

Խմբագրութիւն *s.* editing; editor-
Խմբակից *a.* of the same troop or
regiment, comrade, companion; *S.*

Խմբանդի *s.* group. [Դասակից. &c.
Խմբարան *s.* assembly; - **Եկեղեց-յ,
nave. [together.**

Խմբաւոր *a.* assembled, gathered
Խմբաւորեմ *S.* Խմբեմ. [gregation.

Խմբաւորութիւն *s.* assembly, con-
Խմբեմ, *եցի* *va.* to assemble, to
rally, to gather together, to convoke;
to excite to blows, to set fighting: to
keep, to celebrate a feast; - **պատե-**

րազմ, **խուժմ** - , to fight, to come to
blows, to join battle; -իմ *vn.* to be as-
sembled, convoked, gathered toge-
ther; to rally, to flock together, to
form groups; to be engaged in war;
խմբեցաւ պատերազմն, the battle
began. [in troops.

Խմբովն *ad.* in company, in crowds,
Խմեմ, *եցի* *va.* to drink; to imbibe,
to suck up, to absorb.

Խմոր, *ոյ*, *ով* *s.* leaven, ferment; *fig.*
sect; - **զարեղոյ** *S.* Լորճն.

Խմորաչափ *s.* zymosimeter.
Խմորեմ, *եցի* *va.* to cause to fer-
ment; -իմ *vn.* to ferment, to rise;
-եալ *S.* Խմորուն. [tative.

Խմորեցուցիչ *a.* fermenting, ferment-

Խնորուկ, բկի *s. bot.* strawberry;
բոյս-բկի, --plant.

Խնորում *s.* fermentation.

Խնորուն *a.* risen, fermented, leavened; - **հաց**, leavened bread.

Խնամ, *ոյ* *s.* care, attention, solicitude; nursing, attendance, duty, task; mindfulness, diligence, assiduity; - **ով** *ad.* carefully, mindfully, attentively; - **սնել**, **ուշել**, **սանել**, to take care of, to be mindful of, to look after; to nurse, to tend, to attend; to provide, to procure; **զամենայն փոյթ եւ զ ուշել զամենքէ**, to take every care of; to take great pains with; **սարածելի վէրայ ուրաք զ-ս իւր** or **զոռութ** - *ոյ*, to surround with loving cares or kind offices, to be particularly attentive to, to wait assiduously upon; **հաստատեալ ի -ս շարին**, prone to evil; **յուզ զգանք իմ**, my compassion is excited.

Խամագութ *a.* careful, mindful, regardful, solicitous, attentive.

Խամած, - **ու**, *այ* *a.* careful; **S. Խամակալ**, [pection, guardianship.

Խամածութիւն *s.* care, cure, insurance; **այ** *a.* tutelar, tutelary; *s.* guardian; trustee, administrator; regent; prefect; curator, custodian.

Խամակալեմ *S.* **Խամարկեմ**.

Խամակալու *S.* **Խամակալ**.

Խամակալութիւն *s.* care, attention, solicitude; tutelage; regency; protection, guardianship; Divine Providence; **ի** *s.* regent. [ence.

Խամակալութեան *s.* regency.

Խամասար, - **ութիւն** *S.* **Խամակալ**.

Խամարար *S.* **Խամակալ**. [- **ութիւն**.

Խամարկեմ, *եյի* *va.* to take care of, to attend to, to occupy oneself solicitously about, to patronize.

Խամարկու, - **ի** *S.* **Խամակալ**, - **ուի**.

Խամախօս, *այ* *s.* matrimonial mediator, go-between, match-maker; - **լինել**, to arrange a wedding between; - **գնալ**, to go to conclude a marriage.

Խամեմ *S.* **Խամարկեմ**.

Խամենամ, *այայ* *vn.* to become related, allied, to be united by marriage.

Խամի, *մայ*, *մայ* *s.* relation, kindred, connexion; - **աշել**, to ally, to unite, to match; - **լինել** *S.* **Խամենամ**.

Խամոս, *այ* *a.* careful, diligent, attentive; full of regard, of solicitude, benevolent, charitable.

Խամութիւն *s.* affinity, alliance,

relationship; **հոգեւոր** -, sponsorship; **արկանել** -, - **աշել** *ը*, *S.* **Խամենամ**.

Խնայ *առնեմ* *S.* **Խնայեմ**.

Խնայեմ, **Խնայեմ**, *եյի* *vn.* to spare, to be sparing of; to pardon, to respect, to exempt, to privilege; to save, to spare, to husband, to be thrifty, to administer or manage well, to be sparing of expence, to economize; - **ի կէրակրոյն**, to stint one's self; - **ի ժամանակն**, to economize time; - **ի շըրթոռնս**, to bridle one's tongue; - **ի բարկութիւն**, to abstain from wrath.

Խնայեցուցանեմ, *ուչի* *va.* to cause to be sparing, to create thrift or economy. [son, house-keeper, house-wife.

Խնայող *s.* economizer, thrifty person.

Խնայութիւն, - **ումն** *s.* regard, compassion, pity; pardon; thriftiness, saving, economy, parsimony, frugality.

Խնդազին, - **լի**, - **լից** *a.* joyful, cheerful, gay, merry; *ad.* gaily, cheerfully, merrily; - **լինել**, to be transported with joy.

Խնդակից *a.* rejoicing together; - **լինել**, to rejoice with any one, to compliment, to congratulate, to felicitate.

Խնդակութ *s. bot.* *S.* **Մուխինդ**.

Խնդակցութիւն *s.* congratulation, felicitation, complimenting; **Թուղթ-Թեան**, letter of congratulation.

Խնդամ, *այի* *vn.* to rejoice, to be merry, delighted, glad; greeting; - **լինդ ումք**, to rejoice with; **բարոս-ասել**, to wish good morning, good bye; **խնդամ**, rejoice! good morning, good day; adieu, God be with you; **Արիստոտէլ Ալեքսանդրի որդայ** -, Aristotle to Alexander, greeting!

Խնդամի *a.* gay, merry, cheerful, delighted, glad.

Խնդամու, - **մոռի** *a.* mad with joy, too merry; *s. bot.* *S.* **Մուխինդ**.

Խնդամարար *ad.* gaily, merrily.

Խնդամոխիմ, *տեցայ* *vn.* to rejoice, to be joyful, glad. [mour, wantonness.

Խնդամոռութիւն *s.* gaiety, good humor.

Խնդակը *S.* **Խնդակութիւն**.

Խնդացուցանեմ, *ուչի* *va.* to make merry, to rejoice, to give joy, to divert, to recreate.

Խնդառնդ *a.* unequal, uneven, rugged, winding; - **ք** *s.* spot, stain; inequality, unevenness, roughness, ruggedness, asperity.

Խնդիր, *գրոյց* *s.* question; interroga-

tion, inquiry, demand; discussion, examination; perquisition, search, quest; visit, inquisition; proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, quarrel; request, requisition; - բայի *gr.* accusative or objective case; *խօսեացուք զայսր խնդրոյ*, let us discourse on this chapter; - *առնել, ի - երթալ, գալ, ելանել, շրջել, անկանել, արկանել*, to seek, to look for, to search for or after, to make inquiries, to investigate, to examine, to inquire into; *ի - լինել ուրուք*, to trace, to be in search of, to follow the track of; - *ի մէջ առնուլ*, to commence an argument; - *սյուշել*, to raise a doubt, to create a discussion; - *եղեւ*, there arose a question; a dispute was raised; - *ի միջի կայ*, the question is; - *է ինձ ի քէն*, - *մի ունիմ ի քէն*, I have a favour to beg of you; *ոչ եթէ այնր ինչ ի - է*, it is not what we seek to know; *ոսպի անձն իմ խնդրոյս իմում*, let my life be given me at my petition.

Խնդուի, -ումն s. joy, mirth, pleasure, gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդրակ, այ s. seeker-after, inquirer; guardian, trustee; emissary; - *արձակել զինի ուրուք*, to run after, to hunt for or seek after some one.

Խնդրականք s. object of research; subject of dispute. [*wish.*]

Խնդրականաւոր a. fulfilling another's

Խնդրանք s. demand, request.

Խնդրեմ, եղի va. to search for, to ask, to solicit, to implore; to demand, to claim, to require, to run after, to pursue; to ransack, to rummage; - *զանձն ուրուք*, to seek one's life; *զարին նորա ի ձեռաց քոց խնդրեցից*, I will require his blood at your hands; *զքէնս վրիժուց* -, to revenge oneself, to be avenged; - *զերեսս Աստուծոյ*, to seek God's face; *զահս անձին եււ եթ* -, to have no other aim but self-interest.

Խնորունածք, ծայց or ծոց s. prayer, supplication, demand, request, requisition; *ի - ս պնդել*, to pray devoutly; to fervidly implore.

Խնորութիւն s. search; demand; - *վրիժուց S. վրիժինդրութիւն*.

Խնծիղք, ծղից s. laugh, laughter, gaiety, toying, dalliance, rapture.

Խնծղալից a. sprightly, gay, merry.

Խնծղամ, ացայ or ջի vn. to laugh, to

rejoice, to leap with joy.

Խնծոր S. Խնծոր.

Խնկաբեր, այ a. that bears or produces aromatic or odoriferous gums; *S. Խնկազգեաց.*

Խնկազգեաց, -զգեաց, -զգեցիկ a. carrying incense, aromatic gums, or precious ointments.

Խնկալի, -լիք a. full of incense, odoriferous; praiseworthy, honourable; -*լից*, drunk with incense and myrrh.

Խնկախառն a. mixed with incense.

Խնկածալիկ s. bot. salvia, sage.

Խնկածու, այ a. odoriferous, aromatic. [upon; censer.

Խնկակալ, այ s. altar to burn incense

Խնկահոտ a. perfumed, fragrant.

Խնկաղաց, այ s. mortar for pounding incense; incense-box; perfumer.

Խնկաման, Խնկանոց, այ s. incense-box; censer; pan to burn incense on; perfume-box. [censing like incense.

Խնկանուէր a. ardent, fervent, as-

Խնկարան s. incense-box; censer.

Խնկարկեմ, եղի va. to incense.

Խնկարկու, այ s. incense-bearer; *fig.* flatterer, fulsome praiser, adulator.

Խնկարկութիւն s. incensing.

Խնկաւորութիւն s. censing; praise, respect, adoration.

Խնկելի a. worthy to be incensed, praiseworthy, honourable.

Խնկեմ, եղի va. to incense; to perfume; to embalm; to offer up, to offer; to intoxicate; *fig.* to praise, to honour, to adore; to extol, to flatter, to flatter grossly.

Խնկենի s. bot. incense-tree, oliban, frankincense; incense, perfume.

Խնկեփեաց, փեցաց s. perfumer.

Խնկիկ a. grain of incense.

Խնկիչ a. incensing.

Խնկողկուղիկ s. bot. marjoram.

Խնկունի s. bot. rosemary.

Խնձոր, ոյ or ի s. apple; apple-tree; pommel, knob, ball, head; - *վարթ*, azarola or Neapolitan-medlar; *գեւորթ* -, *S. Երեցուկ*; -*ք, ոյտից -ք fig.* rosy cheeks.

Խնձորակուլ s. med. lozenge.

Խնձորենի, Խնձորի, ուոյ s. apple-tree; -*ենիք*, apple-orchard.

Խնձորօղի s. cider.

Խնձոց, յից s. treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting, rejoicing; assembly, company; *գալ*.

լիճ յից, banqueting-hall; յս խրախ-
շանայ, luxurious entertainment; յս
առնել, յորհնել, առել, to regale, to
feast, to give a treat; յս ուրախու-
թեան յարգարեւ ռաւեք, to feast one
with high ceremony. [churn.

Խոցի, ցւոյ s. churn; չարժեւէլ, to
bung; to close, to shut; to oppilate,
to constipate; - զբերան ուրուք, to
put to silence; - զպատուհան լսեիւայ,
to turn a deaf ear to, to refuse to listen.

Խնէմ, եջի vn. to grunt; *to blow
Խնոյք S. Խնոյք. [the nose.

Խնուկ S. Խնոյք.

Խշուար a. lancer.

Խշտակ, եկայ, Խշիք, տեայ s.
bedstead, pallet, truckle-bed; halting-
place; den, haunt, lair, cave of wild
beasts; զդէլի իւրեան, to hide in a den.

*Խշուկ s. gusset. [able.

Խշարեի a. contemptible, despice-
able; եջի vn. to despise.

*Խշիմ vn. to have a thirsty longing
for acid things.

Խոզ, ից or աջ s. boar, sow; pig,
hog, swine; -ք, spoke of a wheel;
*scrofula, king's evil; - մառակ, sow;
- մալեւ, hog; - ծովային, sea-hog;
Հոգի, guinea-pig; ցնկիւն-ի, to far-
row, to pig; ծնունդք-ի, litter of pigs;
կաթնիկ, sucking-pig; գոմք-ից,
pig-sty; երամակ-ից, herd of swine;
ժա -ի, pork; ապուխտ-ի, ham; խորիւ
-ի, rind (of bacon); մորթ-ի, pigskin;
խանէ, բռնուի, կնի, գրգայ, կոնի,
the hog grunts; -ի փուշ bot. anagris,
bean-trefoil; -ի մալ, S. Չարխոս.

Խոզաբար ad. hoggishly.

Խոզաբարոյ a. hoggish, behaving
like a hog, rude.

Խոզաբոյծ a. swine-fattening.

Խոզաբուս կերակուր s. hog's wash,
food for swine.

Խոզակ, աջ s. fruit of cypress, plane-
tree, &c.; - չէրամոյ, cocoon. [a pig.

Խոզակերպ, - ձեւ a. hog-shaped, like
Խոզամիտ a. pig-headed; swinish, dir-

Խոզան, աջ s. stubble. [ty, filthy.

Խոզանակ, աջ s. clothes-brush;
whisk; - ագործ, brush-maker; - եմ
va. to brush; to whisk.

Խոզանամ, աջայ vn. to be changed
into swine; ց. to behave like a hog,
to be hoggish. [erect, like stubble.

Խոզանացեալ, Խոզանեալ a. bristly,

Խոզանոյ s. pig-sty.

Խոզանտեւ s. long bristle.

Խոզաաւան s. bot. wild-pear; med.
king's evil, scrofula. [driver.

Խոզաբաժ, աջ s. swineherd, pig-

Խոզեան s. pl. hogs, swine.

Խոզեի a. swinish, hoggish; s. pork.

Խոզերամակ, աջ s. herd of swine.

Խոզկաղին s. bot. acorn, beech-mast.

Խոզութիւն s. hoggishness; ց. nasti-
ness, filth.

Խոզուկ s. zool. porcupine.

Խոթ s. zool. kingfisher, halcyon;
- ախան առուք, halcyon days.

Խոթաւան, եջի vn. to see with dis-
pleasure, to scowl at; to despise.

Խոժոռ a. harsh; frowning, surly,
threatening; hideous, frightful, hor-
rible, dreadful, shocking; coarse,
gross, rude, rough; sad, sorrowful;
grave, stern; - դէմք, stern and haugh-
ty countenance; - աչք, threatening
eye, gloomy eye; - ախարկիւլ ց. to
look at sternly or angrily, to frown,
to scowl, to knit the brows; - հայեւ,
to look surly at, to sulk, to turn a
wild haggard look upon.

Խոժոռագեղ, - ագէմ a. gruff-look-
ing, surly-looking, of a stern or aus-
tere countenance, scowling, lowering;
sorrowful, gloomy, sullen; - ցնորք,
frightful spectres. [looking.

Խոժոռահայեցայ a. surly- or gruff-

Խոժոռեցուցանեմ, ուցի va. to irri-
tate, to anger, to incense, to chafe, to
provoke, to exasperate; - զգէմ, to
pucker up one's features, to put on a
surly look.

Խոժոռիմ, ուցայ vn. to frown, to
knit one's brows, to be sulky, cross,
ill-tempered, to grow angry, to be net-
tled; to be soured, embittered, exas-
perated; - երկնից, to cover with
gloomy clouds, to lower, to get cloudy,
murky.

Խոժոռութիւն s. frown, wrinkle,
knitting of the brows, scowling, pout-
ing, sulkiness, sulks, wry face; vexa-
tion, sorrow, melancholy. [tumour.

Խոլային a. tumorous; - մարմն,

Խոլեմ, եջի va. to disperse, to scat-
ter, to drive. [nant sore.

Խոլեցեալ s. med. cancer, malign-
ant S. Զորմակ.

Խոլոր S. Խոժոռ.

Խոլորձ, լրձան s. bot. orchis, bee-

flower, salep, satyrian.

Խոխ *s.* dressed victuals; **S.** **խոչ**.

Խոխոյ *ad.* dreadfully, frightfully.

Խոխոմ *a.* well-watered, abounding in springs, or running waters; **-բ.** **խոյ** *s.* ravine, deep hollow; sylvan valleys, forest; mountain streams, torrents.

Խոխոմածիւք *s.* gloomy ravines; long valleys.

Խոխոմեմ, **եցի** *va.* to bathe, to water; **-իմ** *vn.* to spring; to inundate.

Խոխոյ, **ից**, **Խոխոյանք**, **Խոխոյիւն** *s.* murmuring, purling, babbling, gurgling; **զառ** **ի լայր** **-ջանք**, evacuation, going to stool.

Խոխոյեմ, **եցի** *vn.* to murmur, to purl, to babble, to gurgle; **ի վեր** *-*, to vomit.

Խոխոյեմ, **եցի**. **-աիմ**, **եցայ** *vna.* to think, to invent, to attempt, to try.

Խոկ, **այ** *s.* thought; *a.* thoughtful, discreet, prudent; **ի** *- արկանել*, to think, to consider, to ruminate; **-ի միտս կայր նորա**, he had the intention to, he intended to.

Խոկամ, **այի** *va.* to think, to reflect, to meditate, to consider, to contemplate, to imagine.

Խոկումն *s.* thought, meditation, consideration, contemplation, reflexion, imagination, speculation.

Խոչ, **ից** *S.* **Խոկ**; meat, victuals.

Խոչազործ, &c. **S.** **Խոչակեր**, &c.

Խոչական, **այ** *a.* thoughtful, prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, discreet; **-ն** *s.* intellect, intelligence, reason, judgment.

Խոչականաբար *ad.* prudently, wisely, judiciously, sensibly.

Խոչականութիւն *s.* prudence, wisdom, discretion, wariness, circumspection, cautiousness, good sense.

Խոչակեր, **այ** *s.* cook, man-cook; **բաշ** *-*, capital cook, first rate cook; **-այ տուն**, kitchen; **-բ.** cookery; **S.** **Խոչակեր**.

Խոչակերապետ, **այ** *s.* chief-cook: chief executioner; **զնական** **-ի**, under-**Խոչակերեմ** **S.** **Խոչարարեմ**. [cook.

Խոչակերոյ, **այ** *s.* kitchen; **անօթք** **-ի**, *- utensils*; **S.** **Խոչարան**.

Խոչակերութիւն **S.** **Խոչարարութիւն**.

Խոչամանամ *vn.* to precipitate one's self, to fling, to cast or throw one's self headlong.

Խոչանոյ **S.** **Խոչակերոյ**.

Խոչապահ *s.* eating-house keeper.

Խոչարան *s.* intellect, sense.

Խոչարար, **այ** **S.** **Խոչակեր**; **-ուկի** *sf.* cook; **բաշ** *-*, very good, excellent cook. [dress victuals.

Խոչարարեմ, **եցի** *va.* to cook, to **Խոչեակ**, **եկի** *s.* scullion; *sf.* kitchen-maid. [կան, &c.

Խոչեմ, **-արար**, **-ութիւն** **S.** **Խոչա**, **Խոչեմազարդ** *a.* adorned with prudence, judicious.

Խոչեմամետ *a.* sober-minded.

Խոչեմանամ, **այոյ** *vn.* to be wise or prudent. [prudent, judicious.

Խոչեմընթաց *a.* circumspect, calm,

Խոչեմտութիւն *s.* sober-mindedness.

Խոչեր, **այ** *s.* filth, dirt, muck, mire, mud; **ից** filth, obscenity, villany, wantonness; **ի** *-ի* or **ընդ** *- Թաւաղի*, to get splashed, to be be-mired, covered with mud; **-բ** **ազնութեանց**, defilement; **-բ** **միմանց**, sodomites.

Խոչերակահ *a.* muddy, dirty, filthy, impure, obscene; **- ձեռք**, unclean hands; **ստիւքանս** *-ս*, to talk obscene-**Խոչերանոյ** *s.* sink, drain. [ly.

Խոչերտէր մութ or **դէմք**, syllogism.

Խոչկոզեմ, **եցի** *va.* to butcher, to slaughter, to kill, to massacre.

Խոչկոզումն *s.* act of killing, massacre, carnage. [of laughter.

Խոչկոջեմ *vn.* to hear a loud burst

Խոչկոյեմեմ, **-ջանք**, **-ջեմ** **S.** **Խո**, **խոյ**, &c.

Խոյզակ, **Խոյզակ**, **այ** *s.* pipe, tube, canal, conduit; **-ջոյ**, spout; **- տա**, **նեայ**, gutter; **- լուսեայ**, drain; **- շոգենաւու**, steam-pipe; **- ծխելուգի**, chimney-flue; **- ջրհանի**, engine-hose;

- կաղի, gas pipe, main; **- խօսուն**, speaking-tube; **- ձայնատու**, acoustic-tube; **- շնչողական**, suction pipe.

Խոչկոր, **Խոչկոր**, **-ակ**, **այ** *s.* sucking-pig, porker.

Խոչոյ *s.* thought; **-եմ** *vn.* to be thoughtful, anxious, absorbed in thought.

Խոյ, **ոյ** *s.* zool. ram; *ast.* Aries, *-;* *mech.* battering-; *mar.* windlass, capstan; **Զոլապահական**, *-*, hydraulic *-*.

Խոյակ, **այ** *s.* capital of a column.

Խոյանամ, **այոյ** *vn.* to soar up, to fly on high, to dart forward, to swoop down, to rush headlong on, to dash at, to pounce on, to fall on.

Խոյզորութիւն *s.* conquest of the golden fleece; *fig.* violation, rape, ravishment. **Խոյեանք** *s. pl.* rams. [*vishing.*

Խոյզ. **խուզից** *s.* search, inquisition, inquest, perquisition, research, examination; - **եւ խնդիր**, strict inquiry; - **արկանեւ**, **ի - եւ ի խնդիր արկանեւ** or **լինեւ**, **ի - եւ խնեւ**, **անկանեւ**, to search, to examine, to inquire strictly, to pry into; - **եւ խնդիր առնեւ ուսեւ**, to be in search of, to trace, to follow the tracks.

Խոյզ. **խիւից** *s.* zool. crocodile.

Խոյլ. **խուլից** *s.* swelling, blotch; schirrus, scrofula; - **պարանոցի**, wen, goitre.

Խոյս *s.* flight, running away; - **աւլ**, **աւնաւ**, **լինեւ**, to fly, to take to flight, to escape, to decamp, to steal or slip away, to break loose; to be guilty of tergiversation; to avoid, to flee from, to shun.

Խոյր. **խուրի** *s.* cap, diadem, tiara; - **եւրոպական**, hat; - **աւնիկ**, turban; - **պապական**, tiara. [*maker, hatter.*

Խոյրազործ, - **արար** *s.* cap- or hat-making. **Խոյրազոր** *a.* 'crowning', covering another's head.

Խոյզ. **սց** *s.* hook; pick-lock.

Խոնարհ. **սց** *a.* low; humble, submissive, respectful; lower, inferior, mean, base, low; feeble, weak; -, **ի - pr. ad.** low; down, down below; downwards; from top to bottom; at the foot of; beneath, below, underneath; **ձեւ**, lower, under; - **առնեւ**, to humble; - **լինեւ**, to be humble or meek, to humble one's self; to be humbled; **զերեսս ի - արկանեւ**, to be sulky or sullen; - **սրտեւ**, lowly in heart; **սց ի -**, with downcast eyes; **յերկեմնից եւ ի -**, from two years old and under; **ի վրայ եւ ի -**, from the loins downward; **ի վեր եւ ի -**, unceasingly, always, at every moment.

Խոնարհարար *ad.* humbly, submissively. [*below.*

Խոնարհազոյն *a.* inferior; lower; *ad.*

Խոնարհակողմն *s.* the lower part.

Խոնարհանակ *a.* inclining, aslant.

Խոնարհամիտ *a.* humble, meek, modest. [*abase one's self, to be humble.*

Խոնարհամտեմ *vn.* to humble or

Խոնարհամոռութիւն *s.* humility, modesty, meekness. [*to conjugate verbs.*

Խոնարհեմ *s.* - **եցուցանեմ**; - **զբայս**,

Խոնարհեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow or bend down, to incline; - **զուկն**, to lend an ear to, to listen to; - **զանձն**, to humble oneself; to do penance, to mortify oneself, to fast; - **զամբարտաւանութիւն**, to lower, to abase, to bring down the pride of; - **զԱստուած առ մարդիկ**, to move God to compassion, to implore divine mercy; **Աստուած - նէ զամբարտաւանս**, God humbles the proud.

Խոնարհիմ. **հեցայ** *vn.* to be humble; to lower oneself, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline; *gr.* to be conjugated; - **յամբարտաւանութեմ**, to descend from one's haughtiness, to have the pride of one's countenance humbled; **յերկիր** -, to prostrate oneself; - **աւալի Աստուծոյ**, to bow before God; - **անկանիլ երեսաց**, to go downcast, to be dejected; - **յիջեան ուրուք**, to deign to dwell in; - **յալիս**, to grow old; - **հի օրն**, the daylight fades, the day wanes or is going down; **յոսն եկաց յերեսացն խոնարհեցայ**, he rose from his prostrate attitude.

Խոնարհութիւն *s.* humility; deference, submission, humiliation, abasement; baseness, lowness, inclination, declination.

Խոնարհումն *s.* abasement; humiliation; fall, decline; *gr.* conjugation.

Խոնաւ. **սց** *a.* humid, damp, wet, moist; *s.* humidity. [*humid.*

Խոնաւալից *a.* full of humidity, very

Խոնաւալոյծ *a.* deliquescent; - **չուծութիւն**, deliquescence. [*moist.*

Խոնաւական, - **սլոյն** *a.* humid, wet,

Խոնաւայոյզ *s.* damp weather; wet, rainy weather.

Խոնաւանամ, **սցայ** *vn.* to grow wet, to become damp or moist.

Խոնաւաչափ, **ի** *s.* hygrometer; - **ական**, hygrometric; - **ութիւն**, hygrometry.

Խոնաւարար *a.* moistening, wetting.

Խոնաւացոյց *s.* hygroscopic.

Խոնաւեմ. **եցի**, - **եցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to damp, to moisten; to wet, to steep, to bathe.

Խոնաւութիւն *s.* humidity, damp, moisture, wet; humour, radical moisture; - **օգոց**, damp weather.

Խոնաւուտ *a. S.* խոնաւ.

Խոնձ. *ի - ad. pr.* below; under; inside, within, in. [drawers & trowsers.

Խոնձան, ուշք *s.* running string for

Խոնջ *s.* fatigue, lassitude; *a.* fatigued, tired, weary, faint, jaded. [some.

Խոնջական *a.* fatiguing, hard, toil-

Խոնջան *S.* խոնձան; -ք *S.* խոնջութի.

Խոնջեցուցանեմ, ուշի *va.* to tire out, to fatigue, to weary. [fatigued.

Խոնջիմ, լեցայ *vn.* to be tired, weary,

Խոնջութիւն, -ուսն *s.* fatigue, lassitude, weariness.

Խոնջն *s.* noise, murmur. [խոնջմ.

Խոշ *S.* Մարգարիտ; -եմ *S.* Խոշ-

Խոշոս *s.* hay; dried herbage.

Խոշոր, ից *a.* stout; great; thick; rough, rude, rustic, unpolished; awkward,

ill-shaped, ill-made; rugged, toilsome, difficult; - զգեստ, coarse cloth; - ձայն, rough voice; harsh sound; - գոյիք, stiff or unconnected colouring. [lished.

Խոշորաբար *a.* rude, rough, unpolished.

Խոշորագեղ *a.* coarse featured, hard-favoured, ugly.

Խոշորացոյն *a.* very rude, very coarse; -ս *ad.* rudely, coarsely.

Խոշորանամ, աջայ *vn.* to grow up; to become stout or bulky; to grow rude or rough.

Խոշորացոյց *S.* Մանրացոյց.

Խոշորեցուցանեմ, ուշի *va.* to magnify, to increase, to make larger.

Խոշորութիւն *s.* coarseness, rudeness, want of politeness; bigness.

Խոշտամ, -անամ *S.* Կաղամ. [ing.

Խոշտանգալից *a.* tormenting, torturing.

Խոշտանգալիք *s.* torture, torment, punishment, rack, pain.

Խոշտանգեմ, եջի *va.* to pain, to torment, to torture; to thrash, to beat.

Խոշտար or Խոստար *s.* boy, son; pupil.

Խոշ. ից *s.* obstacle, opposition; embarrassment, inconvenience, difficulty, hitch, hinderance, clog; the spines of the hedgehog; - խափանարար, great obstacle, impossibility; ահա - անխփելի, there is an insurmountable difficulty; - եւ խուծ լինել, to hinder, to clog, to embarrass, to prevent, to be a bar to; տապալել զամենայն զ- եւ զխուծ, to surmount the greatest obstacles; *S.* Խուծ. [hobble.

Խոշաւ լինել *vn.* to go lame, to

impediment to the sight; - լինել, to put a stop to, to hinder.

Խոշորոտան, Խոշոտան *s.* obstacle, stop, hinderance, embarrassment; - լինել, to oppose, to hinder, to clog, to embarrass. [about.

Խոպամ, աջի *vn.* to leap or frisk

Խոպան, ի *a.* uncultivated; *s.* waste land, desert; ի -ի, waste, fallow.

Խոպանանամ, աջայ *vn.* to become desert, uncultivated; to lie waste or fallow; to spoil, to deteriorate, to go to ruin.

Խոպանացուցանեմ, ուշի. Խոպ-

նեմ, եջի *va.* to let lie fallow, to leave uncultivated; to lay waste, to spoil,

Խոպ, Խոպոպ *S.* Խոպոպիք. [to ruin.

Խոպոպեմ, եջի *va.* to curl, to frizz, to put in ringlets, to crisp; -եմ *vn.* to curl one's hair; to fall into curl, to curl of itself.

Խոպոպի *a.* curled; -ք *s.* curl, lock, ringlet of hair; -ս առնել, to curl, to frizz. [breach, gap.

Խոռ, -ն *s.* bol. iva; - պարսպի,

Խոռապետ *s.* prime minister.

Խոռեմ, եջի *va.* to hollow out, to excavate. [hole; cavern, den.

Խոռոչ, աջ *s.* hollow, cavity, cave,

Խոռոչանամ, աջայ, Խոռոչիմ, եջայ *vn.* to become hollow, empty, void.

Խոստ *s.* confession; promise; ի - ածել, to cause to confess; ի - գալ, to confess, to tell the truth; - լինել, to confess one's sins.

Խոստաբանութիւն *s.* promise. [rity.

Խոստակալք *s.* descendants, posterity.

Խոստանամ, աջայ *vn.* to promise, to engage, to pledge one's word; to vow; to protest; to offer, to proffer; to propose.

Խոստովան առնել, լինել *vn.* to confess, to own, to acknowledge; to make confession, to confess, to go to confession; - լինել զլանցանս, to acknowledge one's fault; - զմեզ իւր, to confess one's sins.

Խոստովանաբար *ad.* confessedly, avowedly; in confession. [tent.

Խոստովանադուստր, -քոյր *sf.* penitence.

Խոստովանադրամ *s.* bribe for confession. [rector of one's conscience.

Խոստովանաչայր *s.* confessor, director of one's conscience.

Խոստովանարան *s.* confessional.

Խոստովանեցուցանեմ, ուշի *va.* to confess, to hear confession.

Խոստովանեմ, *էջի*, **Խոստովանիմ**, *էջայ* *vn.* to own to, to acknowledge, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession; *պարտ է* -, it must be acknowledged; - *զկեզս*, to confess one's sins; - *զլանցանս*, to acknowledge one's faults; *զպարտուի* -, to acknowledge oneself overcome.

Խոստովանող, *այ* *s.* confessor to the **Խոստովանորդի** *s.* penitent. [faith.]

Խոստովանութիւն *s.* confession, avowal, acknowledgment, declaration; - *մեղաց*, confession of sins; *երթալ ի* -, to go to confession; *աալ* -, to make confession; *առնուլ զ- ուրուք*, to hear the confession of.

Խոստուկ *s.* colic, gripes, stomach-ache, pain in the bowels; - *ռնեւ*, to have the gripes; - *լինեւ*, to confess, to own.

Խոստումն *s.* promise, engagement, obligation; word, word of honour, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession; - *աալ*, to give one's word, to promise; *պահեւ լ- կալ ի խոստման*, to keep one's word or promise; *չպահեւ լ- չկալ ի խոստման*, to break one's promise, to fail to keep one's word; *մեծամեծ խոստմունս առնեւ*, to promise mountains of gold, wonders; *անոտ խոստմունք*, vain or empty promises, fair words only; *անոտ խոստմունքը պարտել*, to nourish with vain promises. [note (—)].

Խորովայն *s. mus.* an Armenian **խոռոց** *s.* grass, herbage, turf, verdure; pasture; *չոր* -, hay, forage.

Խորաբեր *a.* bearing or producing grass, grassy, herbaceous. [on herbs.]

Խորաբուս *a.* fed on grass; living

Խորագէտ *s.* herbalist, herborist.

Խորակց *a.* abounding in grass, full of forage. [getarian.]

Խորակեր *a.* eating vegetables, ve-

Խորահար *s.* hay-cock; haystack.

Խորաշարակ *a.* herbivorous, pasturing on herbs; - *լինեւ*, *չընեւ*, to pasture, to feed.

Խոսան, *այ* *a.* abject, vile, base, mean, worthless, despicable; - *աւ* *ad.* meanly, basely, shamefully; in excess; - *առնեմ* *S.* **խոսեմ**.

Խոսանոց *s.* hay-loft. [seller.]

Խորագաւառ *s.* herborist, herb-

Խորակաւ *a.* abounding in grass.

Խորաբուս *s.* herborizer; - *լինեւ*, to

herborize. [*s.* herbage, vegetables.]

Խոսեղէն *a.* grassy; made of grass;

Խոսեմ, *էջի* *va.* to despise, to condemn, to scorn, to slight, to disdain; to undervalue, to depreciate; - *իմ* *vn.* to be despised, contemned, disdained.

Խոսոր *a.* oblique, crooked; deluded; strayed, erroneous, wrong; *S.* **Խոսորեակի**; - *հանեւ*, to cause to err, to turn aside; - *էք* *ast.* oblique ascension.

Խոսորագիտակ *s.* polemoscope.

Խոսորաչափ, *ի* *s.* declinator.

Խոսորեմ, *էջի*, **Խոսորեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to turn aside, to mislead, to lead astray; to divert, to distract; to twist, to contort, to bend, to make awry; *fig.* to lead astray, to cause to err, to delude, to unsettle.

Խոսորեցուցիւ *a.* perverting, turning aside, leading astray.

Խոսորիմ, *էջայ* *vn.* to turn aside, to deviate, to swerve; to go astray, to lose the way; to decline, to shrink from; to slope, to slant; *fig.* to go astray, to err, to be perverted, to abandon oneself to; to avoid, to shun.

Խոսորնակ, *այ* *a.* oblique, crooked, aslant, aslope, athwart, across, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made; bad, perverse, wicked, froward; *s.* cross beam, traverse; -, - *ս* *ad.* obliquely, crossly, transversely.

Խոսորնակի *ad.* obliquely, transversely; at random; confusedly.

Խոսորնակիմ, *կեալ* *vn.* to slant, to slope; to turn aside, to go astray.

Խոսորութիւն, - *ումն* *s.* obliquity, crookedness, deviation, declination, winding, sinuosity; turning aside, going astray; *fig.* perversity, error, depravity.

Խոսոց or **Խոսուց** *s. anat.* tibia, shin, shin-bone, shank; articulation.

Խոր, *ոց* *a.* deep, hollow, excavated; *fig.* profound, deep; *ի* - *ad.* deeply, profoundly; thoroughly; grievously; - *աղիտութիւն*, *վերք*, profound ignorance; deep wound; *խաւար* -, thick, dreadful darkness; - *աղքատութիւն*, profound misery, abject poverty; - *ծերութիւն*, decrepitude; *ի* - *ամառն*, in the depth of winter; *ի* - *ամառն*, in the middle of summer; *պեղել ի* -, to excavate deeply; *ի* - *խուզել*, *ի* - *մէ*

քննել, to investigate minutely, to examine thoroughly; - Ի քուն լինել, to sleep soundly; Ի - խոցել, to wound severely, mortally; ֆգ. to cut to the heart, to grieve deeply, to break one's heart; Ի - խոցել, to be touched to the quick, to be cut to the heart; Իրբե- Ի - խոցեցաւ պատերազմն, at the hottest moment of the fight; Ի - մոռացումն անկեալ, buried in forgetfulness; Խաղացի Ի - ն, go out to the open sea.

Խորք, րոյ s. hollow, cavity, pit, depth, bottom; gulph, abyss; - ծովու, the high sea; the open sea; Ի խորս մօր. the offing; - շարեաց, depth of misery or misfortune; - սրտից, the heart's secrets; Ի խորոց սրտե, from the bottom of the heart; Ի խորս անտառն, in the depth of the forest; Ի խորս քարայրին, at the bottom of the grotto; բանք նորա Ի խորս սրտի խնդ աղչեցին, his words touched me to the quick; - խորհրդոց Աստուծոյ, the inscrutable designs of God; Ի՞՞ - Ի մաստուծեան, o depth of wisdom!

Խորաբանիւ s. enigma; dark saying, profound import, hidden meaning.

Խորագեւ a. sagacious, shrewd, judicious; sensible, prudent, cautious; wary, subtil, sly, crafty; ingenious, skilful; - քաղաքավարութիւն, sagacious policy; sly conduct.

Խորագիտութիւն s. prudence, shrewdness, sagacity; craft, cunning.

Խորագիր s. title (of a book).

Խորագնաց or -գնաց a. sailing on the open sea, navigating the ocean.

Խորագոյն ad. to the bottom, profoundly, thoroughly. [versed.

Խորազգաց a. very skilful, deeply

Խորազնին a. scrutinizing minutely;

- խուզարկու, accurate observer.

Խորազննութիւն s. inscrutable investigation. [cane; penetrating, acute.

Խորախորհուրդ a. mysterious, ar-

Խորախօս a. profound, difficult;

enigmatical, obscure; jabbering, talk-

ing gibberish.

Խորախօսութիւն S. Խորաբանութիւն.

Խորակն a. sunken-eyed.

Խորաձոր s. deep valley; a. pro-

found, difficult, rugged, scabrous; ընդ-ս արկանել զմիտս, to exercise one's mind in inscrutable things.

Խորամանկ, աջ a. cunning, sly,

crafty, knavish, wily, roguish, artful; fraudulent, deceitful, rascally, villanous; malicious; - կեղծաւորութիւն, profound hypocrisy.

Խորամանկեմ, եղի. -կեմ, կեցոյ տ. to chicaner, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to cheat; to be cunning, artful, fraudulent, knavish.

Խորամանկութիւն s. cunning, artifice, craft, chicaner, quibble; cheat, deceit, fraud, base stratagem; knavery, roguery; malice.

Խորամեջ, -միջոց a. deep & spacious in the center; concave.

Խորամուխ a. penetrating, acute, piercing; profound, deep; - լինել, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply; - լինել Ի ցաւս, to be swallowed up by, to be plunged in grief; - Ի ներքս խաղալ, to enter too far, to plunge in too deeply; - գրռ-մել, to inculcate, to impress deeply on the mind.

Խորամոււս s. diver; a. S. Խորամուխ.

Խորայատակ a. profound, deep, hollow.

Խորայայտ a. searching at the bot- tom; - լինել, to search into, to go to the bottom of, to sift, to scrutinize, to investigate.

Խորան, աջ s. pavilion, tent; vault of heaven; altar; residence, habitation, dwelling; arith. table; chess-board, back-gammon board, &c.; - Վկայութեան, the Tabernacle; - արքունի, royal palace, court; աւար- high altar; *գորհոց - Ի. frontal; - կանգնել, հարկանել, պարզել է, to pitch a tent; բառնալ, ամբողջել է, to strike a tent.

Խորանաբնակ a. nomad, wandering.

Խորանադործ, -կար s. tent-maker.

Խորանակից a. dwelling in the same pavilion or tent. [encamping.

Խորանահարութիւն s. pitching tents;

Խորանաձեւ a. tent- or bell-shaped.

Խորանամ, աջոյ տ. to become hol- low or deep; to dive into, to go to the bottom of.

Խորանայար a. pitching a tent.

Խորանայարդար s. architect of the Tabernacle. [or bell-shaped.

Խորանայարկ a. vaulted, cupola-tent

Խորանանման S. -անէւ. [camping.

Խորանաչու a. travelling with tents,

Խորանապահ, *այ* *s.* tent-guard.
Խորանարդ, *այ* *a.* vaulted: cubical, cubic, hexahedral; *s.* cube; - *երկնից*, vault of heaven; - *արմատ*, cube root; *վերածել ի* -, to cube, to raise quantities, to the third power.

Խորանարդաձև *a.* cubiform. [volve.
Խորանարդեմ, *եցի*, to cube, to in-
Խորանաւոր *S.* **Խորանարմակ**.
Խորանափեղկ *s.* tent-curtain.
Խորանեմ, *եցի* *va.* to pitch a tent.
Խորաւի, *ի* *s.* bathometer; sound-
ing-line, lead, fathom-line; plummet;
-եմ *va.* to sound; - *ուժիւն*, sounding,
bathymetry, measure of depth.

Խորաւորութիւն *a.* guttural. [able.
Խորաւոր *a.* very deep, unfathom-
Խորասոյլ, *սուզի* *a.* sunk deeply,
deep; *s.* abyss, gulf, pit; - *ալք*, sun-
ken eyes; - *առնել*, to submerge, to
sink to the bottom, to plunge into, to
immerse; - *լինել*, to dive to the bot-
tom, to sink; *mar.* to founder; - *ի*
յուս, sunk in grief; - *ի Թախիծս մը*,
այ, plunged in remorse. [նեմ, լինիմ.
Խորասուզեմ, - *զիմ* *S.* **Խորասոյլ** *առ*.
Խորակէմ *s.* grotto.
Խորարժոււն *a.* dormant.
Խորարմատ *a.* deeply rooted; - *հաս*
առել, *կանգաղել* to strike deep into
the soil, to take deep root, to be
deeply rooted.

Խորացուցանեմ, *ուշի* *va.* to make
deeper; to make abstruse, obscure,
unintelligible.
Խորափիւս *s.* cavity, hollow, cave,
cavern, excavation; - *ս հասանել*, to
excavate, to hollow. [profound.
Խորափոր *a.* deeply excavated, very
Խորաքանդակ *s.* basso-relievo.
Խորաքնին *a.* scrutinizing, investi-
gating; profound, sublime, past find-
ing out.

Խորդ, *ոց* *s.* hair-shirt, sack-cloth,
hair-cloth; *ապաշխարել - ու*, to repent
in sack-cloth. [sack-cloth.
Խորազգեաց, - *հանդերձ* *a.* clad in
Խորդ, *ոց* *ուց* *s.* zool. crane.
Խորդամ, *աղի* *vn.* to snore; to snort,
to rattle in the throat; to roar, to
bluster (sea).
Խորդաձուկն *s.* zool. pike.
Խորդազար *s.* flight of cranes.
Խորդացող *s.* snorer.
Խորդեան *s.* pl. cranes.
Խորդիւն, - *դուռն* *s.* snoring, snore;

snorting; rattling, rattle in the throat.

Խորեմ, *եցի* *va.* to hollow, to exca-
vate; to fathom; to withhold, to re-
tain; to purloin, to steal, to rob, to
embezzle; to speculate.

Խորէջ, *իջայ* *s.* diver.

Խորթ, *ոց* *a.* step-son, step-daughter;
bastard, natural, illegitimate; dege-
nerate, spurious, false; alien, foreign;
zool. crane.

Խորթաբարոյ, *ից* *a.* unsociable, mo-
rose; capricious, whimsical.

Խորթանամ, *ացայ* *vn.* to be degene-
rated, estranged, spoiled.

Խորթացուցանեմ, *ուշի* *va.* to change
the nature of, to adulterate, to cor-
rupt, to debase, to spoil, to impair.

Խորթուլութիւն *s.* bastardy, adultera-
tion; degeneracy, corruption, decay.

Խորիմաց *a.* profound, impenetrable,
inscrutable; penetrating, profound.

Խորին *a.* deep, high; impenetrable,
abstruse, obscure, hidden, difficult to
understand; - *ականողիք*, sunken eyes.

Խորիչ *s.* speculator. [ney-cake.

Խորիւս, *բակոյ* *s.* honey-comb; ho-
Խորիւ, *ի* *s.* slough; skin, hide; shell,
bark, rind, peel; *spittle, phlegm.

Խորխանամ, *ացայ* *vn.* to toughen
like leather.

Խորխոլիմ, *լեցայ* *vn.* to fall in, to
sink, to give way; - *լռւն* *s.* falling in,
sinking; land-slip.

Խորխորատ, *ից* *s.* gulf, abyss, chasm,
Խործուել *S.* **Խաւարծիւ**. [pit.

Խորհ, **Խորհուսն** *S.* **Խոկ**.

Խորհիմ, *հեցայ* *vn.* to think, to medi-
tate, to consider, to cogitate, to study;
to reason, to reflect; to suppose, to
judge, to imagine, to fancy; to bring
to memory, to call to mind, to recol-
lect; - *ընդ միմեանս*, to consult, to
advise together, to deliberate, to con-
cert; - *ի սնտոսիս*, to meditate on tri-
fles; *խորհիմ մեկնել վարիւ*, I think of
leaving, I propose to leave tomorrow;
ի -ն անդամստեղեմ, the mere thought
of it makes me shudder; *յայն խորհեր*
հանապազ, he thought of nothing else.

Խորհուրդ, *հրդեան* or *գի*, *հրդոյ* *s.*
thought; design, intention, resolution;
imagination, fancy, inspiration; sen-
timent, disposition; idea, fantasy, re-
very; advice, counsel; deliberation,
consultation; secret; mystery; sym-
bol; sacrament; *խորհրդով* *ad.* design-

edly, intentionally, on purpose, purposely; *հրկական* -, the Holy Sacrament; *տուն*, *առնար խորհրդոյ*, council-hall; - *պալատնէց*, cabinet council; *խորհրդեան գալիք*, secretary; - *չար*, pernicious advice; - *առնել*, *ի մէջ առնուլ*, *ոռնել*, *ի - մտանել*, to consult, to determine, to decide on, to resolve on; to deliberate, to confer together, to take counsel, to advise with; - *աալ*, to counsel, to give advice, to advise; - *հարցանել*, to ask advice, to consult, to take counsel; *ի մի - միաբանել*, to think together, to deliberate unanimously; *չըջել* *ի խորհրդոյ*, to change or alter one's mind; *չըջել զգի խորհրդոյ*, to dissuade from, to advise against; - *ի մօի եգի գիտել*, I had conceived the idea of knowing; - *ի միտս իմանկաւ* or *եղեւ*, I thought of, I had the idea or the intention to; - *արարի ընդ միտս իմ*, I deliberated with myself; - *կալաւ*, he conceived the idea to; *զանդուզն զայն խորհեցաւ* -, he formed the hardy design to; *մինչդեռ յայսմ խորհրդի էր*, in the midst of these thoughts, while thus deliberating.

Խորհրդաբար ad. figuratively; sacramentally; mysteriously; confidently.

Խորհրդապէս, - *զգած a.* astute, shrewd, wary, cautious; initiated, adept; - *առնել*, to let into a secret, to initiate into a mystery; - *լինել*, to be initiated.

Խորհրդադգածուի s. initiation.

Խորհրդածեմ. եցի vn. to reflect, to ponder, to think, to revolve, to meditate, to consider; to imagine, to form an idea of, to suppose; to consult, to deliberate; to explain, to expound, to comment upon; to administer the sacraments; to celebrate mass.

Խորհրդածու, աջ s. thinker; counsellor; the initiated; minister, priest.

Խորհրդածուութիւն s. thought, reflection; deliberation; secret; mystery; administration of the sacraments; celebration of mass. [mysteries, priest.

Խորհրդակ, աջ s. functionary in

Խորհրդակալ, աջ a. s. confident.

Խորհրդական a. mystical; mysterious; sacramental; emblematical, symbolical; rational, thinking, prudent; *s.* adviser, counsellor; - *իմաստ*,

rhapsody, religious rapture; - *խոսումանութիւն*, auricular confession.

Խորհրդականութիւն s. deliberation, council, consultation; mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness; wisdom, prudence, wariness, cautiousness.

Խորհրդականատար. աջ a. accomplishing, performing.

Խորհրդակիր a. mysterious.

Խորհրդակից s. adviser, counsellor; confident. [centric.

Խորհրդակորոյս a. foolish, odd, ec-

Խորհրդակցիմ, ցեցայ vn. to consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն s. council, consultation; conference, parley; confid-

Խորհրդանոց S. - *գարան* - [ence.

Խորհրդապահ. աջ a. secret, discreet, prudent. [discretion, prudence.

Խորհրդապահութիւն s. secretness,

Խորհրդապետ s. prime adviser or counsellor. [book.

Խորհրդատար. ի s. missal, mass-

Խորհրդատու s. adviser, counsellor.

Խորհրդատուն s. place of conference, council-chamber; vestry-room; offertory.

Խորհրդատոնք s. mysteries: orgies, drunken revelry, feasts of Bacchus, bacchanals, drinking-bout.

Խորհրդարան s. house of Parliament, hall of Assembly, chamber of deputies: place of administration of the sacraments; offering-place; *fig.* mind, intellect.

Խորհրդաւոր a. mysterious, mystical, arcane; figurative, emblematic, symbolical; hieroglyphical; - *շշան, պատկեր*, emblem. [fickle.

Խորհրդափոխ a. inconstant, voluble, *Խորձուիլ s. bot.* bryony; tendrils of vine.

Խորձունձ s. piece of soiled linen.

Խորշ, կց s. corner; compartment, division, pigeon-hole; chess-squares, chequers; niche; cell, partition; nook, lurking-place, hidden corner; hollow, cavity; - *հանգերձից*, fold, plait, crease; - *երեսաց*, *ճակատու*, dimple; wrinkle, puckering; - *գրաշարաց*, printer's box; - *ծովու*, gulf, bay; creek, cove; - *նաւի*, hold of a ship; - *լերանց*, cave, cavern; - *կենդանեաց*, den, haunt, lair; - *Թռչնոց*.

cyrie, nest; *ի - փ*, in a corner; - *առ-նալ առաքաւեց*, to swell or fill the sails, to get the wind; - *դիւ իջանել*, to fold, to plait, to crease; to become wrinkled, to knit the brow; - *սքաղել*, to fold variously; - *ս - ս գործել*, to make small rooms or cells: to gather, to plait; - *ս արկանել յայսս*, to wrinkle, to pucker.

Խորշակ, *այ* *s.* excessive heat; hot dry or parching wind, simoon; drought, dryness, aridity; - *ժանա*, pestilential blast.

Խորշակահար *a.* sun-burnt, parched by excessive heat, or by a burning wind; - *առնել*, to burn, to parch; - *լինել*, to be burnt, parched.

Խորշակահարուէ *s.* sun-stroke.

Խորշակառ *a.* sun-burnt; - *լինել*, to be burnt.

Խորշանկեմ, *եցի տա*, to frown, to wrinkle, to pucker: to plait, to fold.

Խորշակ *s.* aversion, antipathy;

Խորշաւոր *a.* cellular. [*S.* *Խորշումն*].

Խորշաքաղ առնեմ, *ժողովեմ տա*, to plait, to arrange gracefully, to fit, to adjust with elegance.

Խորշիկ *a.* avoidable, evitable.

Խորշեղէն *a.* flowing, waving; *mar.* undulating, flowing gently, rippling.

Խորշեղուցանեմ, *ուցի տա*, to cause to avoid or shun.

Խորշեմ, *եցայ տա*, to feel an aversion to, to loathe, to turn from with disgust, to avoid, to shun, to eschew, to flee; to be shy, to beware, to show or pay regard to; to be respectful; - *յու-մբէ*, to take a dislike to, to avoid of.

Խորշիւն *s.* thunder, noise, uproar, rumour.

Խորշխորշան, *այ* *s.* plait, double, fold, gather; wrinkle, crease; *a.* plaited, folded, turned down; wrinkled,

Խորշանկեմ *S.* *Խորշեմ* [*puckered*].

Խորշմեմ, *եցայ տա*, to grow wrinkled, to shrink, to shrivel up; - *հան-գեմեց*, to fold, to plait, to crease.

Խորշումն *s.* aversion, repugnance, dislike, reluctance; reserve, caution; regard, respect.

Խորոպ *s.* the hymen; maidenhead.

Խորոպէն *s.* gynecæum, harem, women's apartments.

Խորոված, *ի* *s.* roast-meat.

Խորովալ *s.* earnest prayer, urgent entreaty, lively instance.

Խորովեմ, *եցի տա*, to roast, to toast, to brown; to grill, to broil, to fry; *ձուկն - եալ*, broiled fish.

Խորովիմ, *եցայ տա*, to suffer, to be afflicted; to sympathise, to have pity or compassion on; to entreat earnestly: to be roasted; *ցրտակէզ* -, to be

Խորովալ *S.* *Խորոված* [*frost-bitten*].

Խորովումն, *Խորով* *s.* roasting; *ի - զս արկանել*, to roast, to fry.

**Խորուզակ* *s.* whooping-cough.

Խորուժիւն *s.* depth, profundity.

Խորոփիք *s.* concavity, cavity.

Խորսիւնեմ, *եցի տա*, to make the honey-comb; to fill with honey-cakes.

Խորաւարթառ *a.* ragged, rough, uneven; - *ք* *s.* rough, craggy places, asperity, roughness, unevenness, ruggedness.

Խորաւեմ, *եցի տա*, to bruise, to crack, to break, to crush, to dash to pieces; - *զլծնամին*, to crush, to bear down, to defeat, to rout, to put the enemy to flight; - *զլուծաւ*, to disband the troops; - *զլուծն*, to force open the door; - *զլուխ*, to break the head; - *զմարմինն*, *զանձն*, to mortify one's flesh, to do penance; - *կեմտա*, to break, to dash to pieces; to be broken, undone, defeated, destroyed; *անդրէն ի քեզ խորաւեցիքն ալիք քո*, here shall thy proud waves be stayed.

Խորաւումն *s.* fracture, break, crack; rout, defeat.

Խորեկ, *սկայ* *s.* dish, viand, mess; roast-meat; cooked victuals.

Խորակարան *s.* chop-house. [*keeper*].

Խորակարար, *այ* *s.* cook; chop-house

Խորակարարուժիւն *s.* cookery.

Խոց, *ից* or *ոց* *s.* wound, sore, ulcer; *a.* wounded; *խորամուխ*, *կարեղէր* -, deep, mortal wound; - *աալ*, *զնեւ*, to wound; - *մաւ*, to be wounded.

Խոցահարեմ, *Խոցեմ*, *եցի տա*, to wound, to pierce, to stab; to prick, to smite; *ից*, to pierce or cut to the heart; - *Թափանցանց*, to transpierce, to pierce through and through, to run through; - *իմտա*, to be wounded, pierced; - *սիրով ուրուք*, to be smitten with love, to fall in love; *S.* *Խոր* -

Խոցաւեմ, *եցի տա*, to wound severely, to cover with wounds; *ից*, to prick the conscience.

Խոցաւիւ *a.* wounding, biting, cutting; poignant, tart. .

Խոցաբուծիք *s.* act of wounding severely. [**-ուծիք**, act of wounding.

Խոցուած, *ոց*, **-ուծիք** *s.* wound; **խուսեմ**, *եցի* *vn.* to deal harshly with, to ill-use, to maltreat, to vex, to torment, to trouble, to incommode; to worry, to harass, to annoy.

Խուլածք *s.* felt, stuffing, wadding. **Խուլակ**, *այ* *a.* searching, scrutinizing; **-լինել**, to search, to examine, to explore, to rummage. [*quisitive.*

Խուլական *a.* curious, searching, inquisitive; **խուլարկ**, **-ու**, *այ* *a.* curious, inquisitive; *s.* examiner, searcher, observer, busy inquirer, pryer, scrutator; **-լինել**, to make researches, to seek for, to hunt after.

Խուլեմ, *եցի* *vn.* to search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into; to shear, to shave; to cut off; to strip off.

Խուլզուլծիւն, **-զուծիք** *s.* busy search, curiosity, quest, investigation; shearing; **-զուծիք հերաց**, shaving, tonsure.

Խուծ, **խծից**, **խծոց** *s.* obstacle, embarrassment, hinderance; **-եւ խուշ լինել**, **խէծ եւ - ընդ որսն անկանել**, to hinder, to embarrass, to clog; **խ բաց աննել զխուշ եւ զ-**, to disencumber, to free from embarrassment; **-ք**, rock, reef, hedge of rocks.

Խուժ, **Խուժաղուժ**, *ից* *a.* barbarous, savage, rude; rough, cruel, inhuman; **խուժք եւ զուժք**, the barbarians. [*rough.*

Խուժական, **-յին** *a.* barbarous, **Խուժան**, **ի** *s.* multitude, populace, the vulgar, crowd; throng, press; hurly burly, confusion, noise, clatter; **-աւերանաց զախարհաւն զեզուլ** or **ածել**, to devastate, to lay waste.

Խուժքն *s.* obstinacy, stubbornness, pertinacity; **ի խժգան եւ յոխորտի կալ**, *S.* **խժգան**.

Խուժգուժ *S.* **Խուժաղուժ**. **Խուժեմ**, *եցի* *vn.* to invade, to rush on, to fall impetuously on, to flock, to resort in numbers to. [*negro.*

Խուժիկ, **ժկաց** *a.* barbarous; black, **խուլ**, **խլից** *a.* deaf; deaf, dead, dull; *eyeless (needle, &c.); **-աւնել**, to deafen, to stun; **-աւնել զուկն**, **-լի նել**, to turn or give a deaf ear to.

Խուլակոյր *a.* deaf & blind. **Խուլահամր** *a.* deaf & dumb.

Խուլինք *s.* phlegmon, inflammatory tumour on the shoulders.

Խուլլորորիւն *s.* cooing of doves.

Խուխ, **խխոց** *s.* phlegm, pituite; **Եբանել զ-**, **-արկանել**, to expectorate; **-բերել**, to cough up.

Խուլ, **խլից** *s.* cot, hut; cell, small room; **-պահակաց**, sentry-box.

Խուլք *s.* filth, sweepings, dirt.

Խուժ *s.* scarecrow, bugbear.

Խուժապ, **աւ** *s.* fright, terror, alarm, dread, haste, hurry, precipitation; **-աւ** *ad.* in haste, in a hurry; **-ք**, phantom, spectre.

Խուժապական *a.* alarming, startling, frightful, dreadful; urgent, pressing; precipitate, too hasty.

Խուժապակ *s.* alarm, eagerness, haste, precipitation, flight.

Խուժապեմ, *եցի*, **Խուժապեցուցանեմ**, *ուցի* *vn.* to startle, to alarm, to frighten, to terrify, to appal, to strike with terror; to frighten away; to hasten, to precipitate.

Խուժապեմ, *եցայ* *vn.* to be startled, alarmed, terrified; to waver, to be in suspense; to be hasty, precipitate; to flee precipitately.

Խուժապուծիւն *S.* **Խուժապ**.

Խուժ *s.* drinking, eating; *tin drinking pot; *mus.* an Armenian note (♯).

Խուժք, **խմից** *s.* party, band, troop, detachment, company, regiment, brigade, division, cohort, legion; **-կղզեաց**, group of islands, archipelago; **-աւնուլ**, to assemble, to flock together; **-կազմել զորաց**, to muster, to form into a regiment, to embody, to enlist, to enrol, to collect together; **ի խմբէ եօթանց իմաստնոցն էր**, he was one of the seven wise men.

Խուժ *a.* little; **-ինչ**, **-ք** *ad.* a little, very small quantity, however little; **-ինչ ժամանակ**, a short time; **-ինչ իրք են**, there is very little; **ի -ժոյրկնի**, in a moment, in an instant.

Խուժայր *s.* chem. paraffine. [*ing.*

Խուժաւազուժ *s.* seasoning, flavour.

Խուժնկ *s.* incense; aromatic substances; *fig.* incense, flattery; **կարմիր** - storax; **Հոռոմի** or **սպիտակ** - , laudanum; **-ք անուշից**, **անուշուշ**, perfumes, fragrant, drugs; **-ս անել**, **արկանել**, to incense; **-աւ**, to flatter.

Խուժկեղէն *s.* bot. sweet calamus.

Խուժն *s.* *mus.* an Armenian note (♯).

*Իռնչ *s.* trunk of a tree.

Իռան, խան *s.* crowd, concourse, multitude, throng of people; affluence, great quantity; noise, tumult, confusion; *a.* thick, close, dense, crowded; many, numerous; *ad.* in crowds, in throngs; - առ -, - Ի -, in a huddle, pell-mell, disorderly, hurriedly; Ի խան, among the crowd; Ի խան մարտին, in the thickest of the fight; - բազմութիւն, a numerous crowd, a throng; - բազմութեամբ մտանել, ելալ, to crowd in; to crowd out; - բազմութիւն ժողովրդեան, immense concourse of people; - հասանէն աստ օտարականք, strangers flock here.

Իռաներամ *a.* in many flocks; in vast numbers; - փունջ, nosegay of various flowers.

Իռանինթաց *a. ad.* very numerous, multitudinous, in a crowd; conjointly, together; - բազմութի, concourse, crowd.

Իռասկ, աջ *s. mech.* escapement; - ալաւ. դշանաւոր, խարխաւոր, chronometer-, cylinder-, anchor--.

Իռասական *a.* evasive, shuffling, ambiguous.

Իռասականք, -փունջ *s.* flight, evasion; subterfuge, shift, excuse, tergiversation, shuffling.

Իռասանեմ, ելի, Իռասանիմ, ելայ *vn.* to escape, to flee, to take to flight, to steal away; to retreat, to retire, to disappear; to shuffle, to elude, to tergiversate. [flight.]

Իռասափու, -ի *a.* fleeing, taking to Իռասափուեն *S.* Իռասափանք.

Իռանեմ, Իռասափուեն *S.* Իրյա մամ.

Իռանցուցանեմ, ուլի *va.* to cause to escape, to save, to extricate.

Իռան, խրճան, խրճուկ, ձանց *s.* bundle, faggot, bunch, package, packet; - փայտի, fascine of wood; - խառայ, truss of hay; - ցորենայ, sheaf of corn; - Թղթոց, file or bundle of papers; - ջրայ *mech.* wheat-sheaf jet; մագնիսական -, pencil of magnetic

Իռայ, խցի *s.* chamber; cell. [rays.]

Իռափ, -ն, խփան *s.* lid, cover; *mech.* cap, head; - պատուհանի, shutters.

Իռափ, ոչ *s.* coulter, plough-share.

Իռափայ *s.* wen, goitre.

Իռախ, խառոց *s.* bushes, briars, brushwood, underwood.

Իռկեմ, ելի *va.* to heap, to pile; to

fill, to cram, to stuff. [cow's lungwort.]

Իռնդաւ or Իռնջաւ *s. bot.* mullein,

Իռնեմ, ելի *va.* to assemble, to muster; to collect, to gather; to augment, to enlarge; - Իմ *vn.* to assemble in a crowd, to collect or gather together, to flock, to crowd round; Իռննէր զնովաւ ժողովուրդն, the people crowded round him; Իռնեցաւ պատերազմն, the fight began.

Իռնչեմ, ելի *vn.* to emit a gurgling sound; - շանց, to howl. [winkle.]

Իռնջայլ, Իռնջոյ *s. zool.* snail; peri-

Իռով *s.* confusion, tumult, trouble, disorder, sedition, insurrection; *a.* confused, confounded, troubled; - հարկանել, արկանել, to trouble, to cause disorder, to excite sedition, to create factions, to stir up to rebellion; - կալ, լինել ընդ ումք, to have quarrelled with, to fall out, to be at variance, to disagree with.

Իռովայոյ *a.* turbulent, tumultuous, seditious. [bulent.]

Իռովաւեր *a.* restless, unquiet, tur-

Իռովասիրութի *s.* contentiousness, restlessness.

Իռովարար, -րկու *a.* factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous, unquiet, restless; meddling, mischief-making; revolutionary.

Իռովեմ, ելի, -եցուցանեմ, ուլի *va.* to trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to upset, to unsettle, to distract; to alarm, to rouse; to stir up, to excite to insurrection; - զփոս, to dispirit, to unhinge; - զսիրտ, to dishearten, to unnerve.

Իռովեցուցի *S.* Իռովի.

Իռովիմ, ելայ *vn.* to be troubled, disturbed, agitated, perplexed, disquieted, disconcerted; Իռովեալ ես, you are looking quite confounded, or flurried. [seditious, factious.]

Իռովի *s.* perturber; *a.* disturbing,

Իռովութիւն *s.* bustle; perturbation, confusion, agitation, trouble; tumult, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; - ա յուլել, to foment troubles; Ի - Թէ եւ Արեւելք, affairs are becoming very serious in the East.

Իռուանամ, աջայ *vn.* to dry up, to fade, to wither; to grow old, to become extenuated; Իռուացեալ հերք,

bristling hair; dishevelled hair.

Խռռատեալ *a.* bushy, briery.

Խռչակ *S.* Խռչափող.

Խռչակուիք *s.* tibia, shin-bone.

Խռչափող *s.* wind-pipe; larynx.

Խռչոթեմ *տ.* to breathe with difficulty arising from diseased lungs.

Խռպտա *a.* rough, unpleasant, disagreeable; ill-natured, ill-tempered;

Խսիք *S.* Փսիւթ. [- ձայն, shrill voice.

Խստաբախ *a.* severe, hard (winter).

Խստաբանութիւն *s.* harsh, threatening or bitter words.

Խստաբարոյ *a.* severe, harsh, rigorous; -ութիւն *s.* austere, severe character.

Խստաբեռուիք *s.* heavy loads.

Խստապղծ *ad.* severely, harshly, hardly, rigorously; - գնալ, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

Խստակեաց, -կրօն *a.* austere, rigid, severe, hard. [ity, mortification.

Խստակրօնութիւն *s.* austerity, severity; Խստաձայն *a.* having a harsh, rough, disagreeable voice.

Խստամբակ, &c. *S.* Խեռ, &c. [Թի.

Խստամբեր, -ութիւն *S.* Խստակրօն, -ութիւն.

Խստանամ, աչայ *տ.* to harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, rigorous, austere; - ումիք, to treat mercilessly; - որովայնի, to constipate, to close the bowels. [ous, high, violent (wind).

Խստաշունչ *a.* boisterous, impetuous.

Խստապարանոց *a.* stubborn, stiff-necked, pertinacious, opinionative, dogmatic. [wilfulness, stubbornness.

Խստապարանոցութիւն *s.* pertinacity,

Խստապինդ *a.* very hard.

Խստասիրտ *a.* hard-hearted, merciless, inflexible, obdurate, insensible, relentless; *fig.* hardened, impenitent.

Խստասրտութիւն *s.* hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy; *fig.* impenitency.

Խստաժարութիւն *s.* life of privations & hardships, a Spartan existence.

Խստացուցանեմ, ուլցի *տ.* to harden, to make hard; to render obstinate; - զսիրտ, to render obdurate or callous, to harden the heart; - զորովայն, to constipate.

Խստացումն *s.* chem. cold-hammering.

Խստացուցիչ *a.* hardening, making hard; - որովայնի, astringent, binding,

Խստաքար *s.* trachyte. [costive.

Խստերէս *a.* hard mouthed, intractable, untamable, ungovernable; inflexible, obstinate, pertinacious, impetuous, headlong, fiery, rebellious; - երիկար, fiery, spirited, high-mettled steed, courser or charger.

Խստիւ *ad.* hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly; - գնալ ի ումիք, to treat harshly, to maltreat, to rule with a high hand; - պատուհասել, to punish rigorously, severely; - տալ պատասխանի, to reply harshly; *S.* Խիստ. [branches.

Խստոտեայ *a.* furnished with thick Խստոր, ոյ or ի *s.* garlic; պնդիւն - ոյ, clove of -; Գարսախաւ հեռի բարեւ զհոտ - ի, he stank of - fifty yards off; - աղեր, garlic-eater.

Խստորուկ *s.* elephantiasis; venereal disease; *bot.** a Cretan grape; - ք, garlic sauce.

Խստութիւն *s.* hardness; stiffness; roughness, harshness, asperity, austerity, rigidity; rigour, severity, cruelty, inclemency, inflexibility; - սրտի, obduracy, hardness of heart; - բարուց, օրինաց, severity of customs, of laws; - կարծեաց, too great austerity of morals, puritanism; - որովայնի, tightness of the bowels, costiveness, constipation.

Խտական *a.* condensable; - ութիւն *s.* condensability.

Խտանամ, աչայ *տ.* to condense, to thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խտաչափ, ի *s.* chem. densimeter, volumometer; *mech.* condensing-engine.

Խտացումն *s.* condensation, coagulation, concretion, congelation.

Խտացուցանեմ, ուլցի *տ.* to condense, to thicken, to coagulate, to

Խտացուցիչ *s.* condenser. [congeal.

Խտիր, խտրոց *s.* difference, variety, distinction, disparity, disproportion; - ք, prognostic, augury, omen; առ - մտաց, according to the judgment; ք լիցի - ընդ բարին եւ ընդ յոռին, he shall not search whether it be good or bad; ուլցի է - Տեառն ապրեցուցանի բազմաք կամ սակաւաք, the Lord can give the victory to the smaller or the greater number; աւագ խեղճ, superstitious regard for unlucky days; ի - ս անկանիւ, to fall into vain

Խրամառուծիւն *s.* breach; crack, crevice; rupture; division, party.

Խրաւախ, *ից* *s.* league.

Խրատ, *ուց* *s.* admonition, reprimand, reproof; advice, counsel; caution, remonstrance; discipline, instruction; correction, punishment; -*ք* *ուղղութեան*, moral maxims; - *չար*, bad advice; evil counsel; - *աւլ*, to give advice; to lecture, to admonish; *աւլ-ս բարեաց*, to give good advice; *դ-ու գաւլ*, to devote oneself to science; *ի-ածել*, to educate; to discipline; *չունել զ-*, to be indisciplined, wild, ill-mannered; *S. Թակարդ*.

Խրատարանեմ, *եցի* *ua.* to moralize, to advise, to admonish, to warn.

Խրատարանութիւն *s.* admonition, warning, advice, counsel.

Խրատագիր *a.* admonishing by letter; *s.* letter or book of admonition.

Խրատական *a.* admonitory, didactic, moral, instructive. [*advice.*

Խրատաւեաց *a.* hating, scorning

Խրատաւու, *աց* *a.* advising; *s.* admonisher, adviser, instructor.

Խրատեմ, *եցի* *ua.* to admonish, to advise, to warn; to instruct, to discipline; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish; -*եալ ի նմանէ*, counselled by him.

Խրատիչ *s.* councillor, adviser; instructor; chastiser.

Խրատուկ, **Խրատուու**, *աց* *a.* advising, giving advice. [*ing.*

Խրատուուկ *s.* admonition, warning; **Խրայեմ**, *եցի* *ua.* to put on shoes; to lace on boots or shoes.

Խրացք, *ցից* *s.* shoe-lace, shoe-string; *լուծանել զ-ս կոշիկաց*, to loosen shoe-latchets.

Խրեմ, *եցի* *ua.* to thrust in, to plunge; to stick in the mire, to be mire; to run aground, to strand; -*իմ* *vn.* to plunge into, to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

Խրթին *a.* obscure, dark; *fig.* hidden, enigmatical.

Խրթնաբան *a.* obscure, enigmatical; -*ութիւն* *s.* obscure language, enigma.

Խրթնագրութիւն *s.* short-hand, stenography.

Խրթնանամ, *ացայ* *vn.* to be difficult to understand; to darken, to become obscure; to lose pristine excellence or beauty, to grow dull, to deterior-

ate, to get spoiled.

Խրթնացուցանեմ, *ուցի* *ua.* to darken, to obscure, to dull, to disfigure, to degrade, to spoil; - *զգեաւ*. to tarnish the glory.

Խրթին *S. Խրթին*; *Երեկոյնեայն* -, Venus, Vesper (the evening star).

Խրթնուկ *s.* obscurity; meanness.

Խրիխը, &c. *S. Խինը*, &c.

Խրխոր *s.* fragment, relic.

Խրձանամ, *ացայ* *vn.* to become like a bundle, to be bound in a sheaf; *խըր ձացեալ առւտ սիրամարդէն*, spread peacock's tail.

Խրձիթ, *ձիթաց* *s.* cell; hut, cabin.

Խրշմերես *a.* wrinkled, shrivelled or puckered (face).

Խրիւտ, *ից* or *աց* *a.* imperious, haughty, insolent, proud, arrogant, boastful, supercilious, braggart; *s.* haughtiness, pride, arrogance; -, -*բար* *ad.* haughtily, proudly, in a bold manner. [*haughtiness.*

Խրիւտալի, -*լիր*, -*ան* *a.* full of **Խրիւտաձայն** *a.* talking in a lofty or threatening manner.

Խրիւտամ, *ացի*, -*անամ*, *ացայ* *vn.* to carry the head high, to bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to laugh to scorn, to rail at, to use insolent language, to swagger, to be disdainful, overnice, to turn up one's nose at, to be proud, pretentious, defiant, arrogant.

Խրիւտանք *S. Խրիւտումն*.

Խրիւտապանծ *a.* braggart, boastful, insolent, presumptuous, swagger-**Խրիւտեմ**, -*տիմ* *S. Խրիւտամ*. [*ing.*

Խրիւտումն *s.* gasconade, bravado, empty boast, rodomontade; defiance, insolence, haughtiness; *չգիշանել ի խրիւտումնէն*, to lose nothing of his arrogance. [*-գիշ* *s.* patcher; cobbler.

Խրուսնդեմ *ua.* to patch; to cobbler;

Խրուկ *s.* chem. cinnabar, vermilion; *bot.* dragon's blood.

Խրումն *s.* mar. stranding.

Խրուտք, *սից* *s.* sand-banks, shallows, quick-sands.

Խրչան *a.* skittish, shy.

Խրտուում *S. Խրտիմ*, *Շրտնում*.

Խրտուիլ, **-ակ* *s.* scarecrow, bugbear; *դոյզն ինչ* -, a mere trifle, a nothing.

Խրտուցանեմ, *ցի* *ua.* to scare, to startle; to scare or fright away.

Իրողացումն *s.* start, shuddering.
Իրողիմ, **տեսայ** *vn.* to be scared, to take umbrage, to shy, to start aside, to take fright, to be restive; **խրաշէին** **Քոբ** **խնայողացն**, it scared the mind, it was too difficult to be understood.

Իյահան, **այ** *s.* corkscrew.
Իյանեմ, **խցի** *S.* Խնում; -**նիմ** *vn.* to be shut; **Իյան բերանը նոցա**, they are put to silence.

Իյանը *s.* cork, stopper, bung, plug.
Իյարդեւ, **Իյաւոր** *a.* retired, lone, lonely, solitary.

Իյեմ, **Իյկեմ** *S.* Խնում. [hut, cabin.
Իյէի, **խցիան** *s.* small room, cell,
Իյողական *a.* obstructive.

Իյումն *s.* stoppage, obstruction.
Իփանեմ, **խփի**, **խփեմ**, **խփեցի** *va.* to cover; to shut. [milk-pots (cat).
Իփնկէց *a.* thievishly uncovering

Իթ, **ից** *a.* sick, sickly, unhealthy, infirm; - **է**, he is sick. [foolish.

Իթամիւ *a.* silly, simple; stupid,
Իթամոռութիւն *s.* silliness, foolishness, stupidity, dullness.

Իթանամ, **ացայ** *vn.* to be sick, ill, indisposed, unwell, poorly. [sickness.

Իթապաաշառ, **լինիմ** *vn.* to feign
Իթաւիրա *a.* stupid, dull-witted, idle, lazy, slothful.

Իթութի *s.* sickness, illness, indisposition, infirmity.

Իլ, **այ** *a.* foolish, senseless, inconsiderate, extravagant, rash, absurd;
- **աւատուի**, profusion; - **մանկուի**, imprudent youth; **ընդ** - *ad.* groundlessly, wildly, inconsiderately.

Իլապաա *a.* foolish; - **ութի** *s.* foolishness, want of judgment or understanding.

Իլական *S.* Իլ; - **ախա**, extravagant desire or inclination; - **երկեւ**, a panic; - **ինդութիւն**, extravagant joy, sportiveness, wantonness; - **ցնորք**, nocturnal phantoms or spectres.

Իլանամ, **ացայ**, **Խօլիմ**, **եցայ** *vn.* to go mad; to become unhappy. [folly.

Իլութիւն *s.* foolishness, nonsense,
Ինասէր *a.* fond of refined living.

Խօլան *s.* noise, murmur, rumour, uproar.

Խօ *s.* cock-crowing; *S.* Խօբ.
Խօական *a.* eloquent; *S.* Խօսուն.

Խօսակից *a.* conversing with another; - **լինել**, to have an interview, to converse, to talk, to discourse, to

have a chat together, to hold a conversation with.

Խօսակցիմ *S.* Խօսակից **լինիմ**.

Խօսակցութիւն *s.* conference, dialogue, conversation, parley, interview; interlocution; discourse. [lour.

Խօսարան *s.* mouth, tongue; ***par-**
Խօսեալ, - **եցեալ** *a.* betrothed.

Խօսելի *a.* speaking, that speaks.

Խօսեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to cause to speak.

Խօսիմ, **եցայ** *vn.* to speak, to talk, to discourse, to converse; to confer, to treat, to negotiate; to betroth, to affiancé; - **լեզու**, or **ի լեզու**, to speak many languages; - **եղակի**, to thee-thou; - **ուզիլ**, to speak out, distinctly; - **ի սրտի**, to think, to meditate, to ruminate; - **սպառնալէք**, to speak threateningly or sharply; - **դքաղաքականութենէ**, to talk politics;

տալ - **զանձնէ**, to be talked of; to get a bad name; - **զումքէ ի մահ**, to com-

pass a person's death; - **չարութիւն**, to speak ill of, to slander; **ընդ օդ** - ,

յականիս մեռելոց - , to preach to the winds; to reprove a fool is but lost labour; - **հառու**, to crow; **նա խօսե-**

ցի առ ի քէն, he shall be thy spokesman; - **ումք զկին**, to betroth, to promise or to give in marriage; - **իւր**

զկին, to espouse, to marry; **կոյս խօ-**
սեցեալ առն, a vergin espoused to a man; **խօսեցայց ինչ զքեզ**. I will marry

you; *S.* Ընդ վայր.

Խօնակ, **այ** *s.* mediator, intercessor, advocate; messenger, announcer; chancicler.

Խօնական *a.* speaking; *s.* mediator.

Խօնակից *s.* herald, messenger, negociator; flag of truce; - **լինել**, to parley, to negotiate, to treat.

Խօնայր *s.* betrothed, affiancé husband, intended.

Խօսող, **այ** *a.* speaking, rational; *s.* speaker, orator; - **ութիւն** *s.* faculty of speech.

Խօսումն *s.* betrothal, betrothing; **ի**
խօման լինել, **կալ**, to be affiancé or betrothed; **խօման ժամանակ**, interval between betrothal & marriage.

Խօսուն, **սնոց** *a.* gifted with the faculty of speech; endowed with reason, rational.

Խօբ, **սից** *s.* word; speech, language, tongue; discourse, sermon;

saying; diction; talk, conversation, chat; word, promise; report, news; - ընդ Աստուծոյ, prayer; - Հաւու, cock-crowing; իտալական խօսիւք, in the Italian language; խօսս արկանել, առնել, to speak, to talk; խօսս առնել, գնել, to compose, to write; ի խօսս դալ, մատչել, to begin to speak in one's turn; to converse, to talk; ի խօսս առնել, to cause to speak; ի խօսս լինել, - կանանց or լեզուաց լինել, to be the public scorn, to become a by-word; կարճել զխօսս ուրուք, to interrupt a person, to break in upon; - քո յայտ առնեն զքեզ, thy speech bewrayeth thee; S. Բան.

Ծ

Մ (dza) ծա s. the fourteenth letter of the alphabet, & the ninth of the consonants; ծ, Ծ, fifty, fiftieth.

— It has much affinity with the letters ձ, Զ & ա, & is sometimes confounded with them, for example: գծուծ, գձուծ; ծկոյծ, ձկոյծ; մածա, նիւ, մատղիւ, &c.

Մագ, աջ s. apex, head, top, summit, ridge, end, tip, point, extremity; end, conclusion, heaping, over-measure; -ք աշխարհի, the entire globe, the universe; -ք լէրանց, the top or summit of mountains; - մասին, the tip of a finger; - մեծութեան, the topmost height or pinnacle of greatness; -է ի -ւայ ի -ս, right through, from one extremity to the other, from beginning to end; from top to bottom, entirely; ի -այ երկրի մինչեւ ի -ս երկնից, from the uttermost part of the earth to the uttermost part of heaven; մինչեւ ի -ս երկրի, to the ends of the earth; լինել ի -ս փառաց, to be at the highest pitch of glory; ածել ի -կաւարման, to bring to the acme of perfection.

Մագեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուցի va. to irradiate, to cause to shine; to cause to germinate, or to sprout forth; ծագեցից Դաւթի ծագումն արդարութեան, I will cause the Branch of righteousness to grow up unto David; - ումք, յոք or զոմամբ զողորմութեամբ, to spread his mercy on; առաւօտն ծագեաց զլոյս իւր, the sun shone forth, day broke; -իմ, եցայ տո. to dawn, to shine, to begin to appear, to rise; to be born; to take rise; to emanate, to proceed from; to sprout, to germinate, to pullulate; to blossom; to ensue, to result, to derive; ի - առաւօտուն, at the peep or break of day, at daybreak; ի - արեգական, at sunrise; ծագեցաւ արեգակն, the sun appeared; արդարեւ ծագեցեն ի բրեւ զարեգակն, the righteous shall shine forth as the sun.

*Մագկապ S. Կոյզկապ.

Մագումն s. dawn, rising; birth, origin, source, rise; emanation; lineage, descent; derivation; զն ունել, to take its rise in, to draw one's origin from; - արեգական, արեւու, sunrise, --rising; - արեւային, օրեգրական, արեւակացական ast. heliacal, cosmical-, acronychal-rising.

Մալ, ք s. fold, plait; wrinkle; - ի - ad. in folds, in plaits; - առնուլ, to flow gently, to ripple, to undulate; - ի - առնուլ, to flow loosely, to curl, to float, to wave; S. Մալ, &c.

Մալած, -ոյ, -ով a. pliant, folding, pliable; wrapped up, enveloped; -ոյ թղթեան, roll of papers; -ոյ խորան, աթոռ, portable altar; camp-stool, folding-chair. [legged.

Մալապատակ նստիմ տո. to sit cross-Մալեմ, եցի va. to plait, to ruffle, to fold; to turn in or up, to roll or wrap Մալիչ s. paper-knife; folder. [up. Մալոյ s. folder.

Մալովի օ. wrapped up, enveloped. Մալումն s. folding; - ծովու, rippling, undulation; ծալմունք ամպոյ, gathering cloudiness.

Մախ, ուց s. outlay, expenditure; cost, expense; consumption; waste, damage; * sale; մանր -ք, trifling expenses; արարապարտ, աւելորդ, արարապարտ -ք, useless, superfluous, exorbitant expenses; առանց -ուց, gratis; սակաւ -իւք, at a slight cost,

cheap; -*խել* *խմել*. *աղջին*, բարեկամք, at my, at the nation, at his friends' cost or expense; - *ս առնել*, առնել - *ս մեծամեծ*, to expend; to make great expenses, to spend a great deal; to live in great stile.

Մտնել, *էջի* *ս*. to spend, to expend; to eat, to use, to consume, to waste, to reduce to nothing, to exhaust; to absorb; to devour; to corrode; * to sell; - *զմամեծան*, to waste, to throw away one's time; - *զին*, to dissipate one's fortune; *զլաւան* -, to lose one's labor, to have one's labor for one's pains; *ի զար զբան* -, to speak to no purpose, to talk to the winds; *հրդ* -, *ի հր* -, to consume by fire; - *առաւել բան զսովորականն*, to exceed the ordinary expenditure.

Մտնել *ա*. devouring; consuming, wasting; corrosive; - *խող* *ա*. corrosible.

Մտնումն *ս*. wast, consumption; corrosion.

Մածանիմ, *էջայ* *ս*. to flow gently, to ripple; to wave, to undulate.

Մածանումն *ս*. rippling, undulation, waving motion; - *ճաճանակի*, oscillation.

Մածկարանութիւն *ս*. cant-words, jargon, gibberish, slang, cant; *խոսել* - *թեմա*, to talk jargon, slang or rogue's language. [secretly, stealthily.

Մածկարար *ad*. in secret, by stealth,

Մածկազեա *ա*. that knows secrets;

- *գիտութիւն* *ս*. the knowing secrets.

Մածկազրութիւն *ս*. cryptography.

Մածկամիւ *ա*. close, dissembling, incomprehensible.

Մածկամանութիւն *ս*. cryptogamy.

Մածկանք *ս*. hiding, secret.

Մածկապէս *Ս*. *Մածկարար*.

Մածկատես *ա*. that sees secrets.

Մածկարան *ս*. coverlet; *fig*. shelter.

Մածկելք *ս*. covering, cover, lid.

Մածկեմ, *էջի* *ս*. to cover; to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak, to veil; - *իմ* *ս*. to be covered, hidden, concealed; to remain unknown; - *զմեզու ուրուք*, to hide, to overlook or pardon another's faults; - *ուր իւր*, to surpass, to excel; - *եւ* *ա*. hidden, obscure; secret.

Մածկել *ս*. that which conceals or hides: cover, lid.

Մածկոյթ, *կութի* *ս*. hiding, con-

cealment, secret; cover, covering; dress; *էգ զխաւար ի - իւր*, he made darkness his secret place; - *թաղման*, shroud; - *անկողնոյ*, counterpane; - *կահուց*, cover; - *կառաց*, hammer-cloth; - *ձիոց*, horse-cloth; housing; - *նաւուց*, awning.

Մածկոյ, *այ* *ս*. veil, muffler; roof, cover, refuge, shelter.

Մածկութիւն *ս*. act of hiding; occultness, secrecy, mystery; cover, covering.

Մածուկ *ա*. hidden, secret, occult; stealthy, clandestine, underhand, furtive; - *ի - ad*. in secret, privately, secretly, by stealth, clandestinely; - *ք* *ս*. hiding-place; the secrets; the private parts; - *ք սրտի*, bottom, the inmost recess of the heart; - *հրամանք զերին Տեսութեան*, the inscrutable ways of Divine Providence.

Մակ, *ուց* *ս*. hole; opening, aperture; *ա*. bored; perforated; - *բանալ*, to make or bore a hole; *ինուլ* *զ* -, to stop up a gap; *ի - կարաս կրկին*, to draw water with bottomless buckets, to labour in vain.

Մակախիթ լինիմ *ս*. to creep into a hole or cavern, to burrow; to shut oneself up, to isolate; to seclude oneself.

Մակամու *ա*. burrowing; - *աննել*, to drive into a hole; to cause to dwell in caverns; - *լինել*, to enter a hole; - *ք np*. the Phrygian sectaries.

Մակեմ, *էջի* *ս*. to bore, to pierce, to perforate, to make a hole; - *զբաշակ*, to break out of camp; - *իմ* *ս*. to be bored or pierced; *ծակեցաւ պաւարն*, the abscess has broken.

Մակել *ա*. boring, perforating.

Մակոս *ա*. pierced, bored, perforated; porous. [to bore, to pierce.

Մակոտեմ, *էջի* *ս*. to fill with holes, *Մակոտեան*, - *կէն* *ա*. porous, spungy; open, in open-work; *ս. zool*. pholas, pholades.

Մակոտեանութիւն *ս*. porosity.

Մակոտուած, *ոց* *ս*. mark of a bite, cicatrix, scar. [pierced.

Մակուած, *ոյ* *ս*. place bored or

Մակումն *ս*. piercing, opening, perforation.

Մակի, *տեսայ* *ս*. pore. [foration.

Մալ *ս*. tart, pastry.

Մալարար, *այ* *ս*. pastry-cook; - *ուր*, pastry; pastry-cook's business.

Ծաղիկ, *զկան* or *զկի*, *զկանց* *s.* flower; *med.* small-pox; *fig.* beauty, youth, bloom; flower, choice, best; - *աղի*, fine salt; - *զինւոյ*, mother or floating lees of wine; - *պղնձոյ*, verdigris; *ծիծուան* - *bot.* celandine, swallow-wort; *արանց* - *S.* ԼԶ; - *գունոց*, splendour, vivacity of colour; *ցոյց*, *ծաղկանց*, --show; *նկարիչ* *ծաղկանց*, --painter; *աման* *ծաղիկ*, --pot; - *մանր*, floweret; *սոււռ* or *զուգցու*, *պարզ*, բարդ - , artificial, simple, double -; *գեղեցիկ*, *Հոտաւետ*, *քաղցրաբոյր*, *ան Հոտ*, *սեւագիծիծ*, *գեղափայլ*, *Թարշամ*, *սիրուն*, *երփներանգ*, *կարմրագեղ* - , beautiful, sweet, fragrant, inodorous, fresh-blown, splendid, faded or withered, lovely, variegated, scarlet -; *ծաղիկ* *ի* - , from - to -; *քաղցրաբոյր Հոտ* *ծաղկանց*, the sweet perfume of -s; *ծածկել* *գերկիր* *ծաղիգ*, to cover the earth with -s; *ծաղկունս* *սփռել*, to strew with -s; *փծիծին*, *Թարշամին* *ծաղկունք*, the -s are blooming; - fading; *ի* - *մանկութեանն*, in his earliest years; *ի* *ծաղիկ լինել*, to be about to blossom; *fig.* to be in the bloom of youth; *ի* *ծաղիկ* or *ի* - *Հասակին*, in the prime of life; in the - of manhood; *S.* *Թեթագիծ*.

Ծաղկաբեր, -բույն *a.* floriferous, flowering, bearing flowers.

Ծաղկագիր *s.* ornamental capital letter, flourished or figured initial.

Ծաղկագործ, *այ* *s.* artificial florist.

Ծաղկադարձան, *ի* *s.* flower-gardener, florist; -ութիւն *s.* floriculture.

Ծաղկալարդ *a.* adorned with flowers, flowery; *s.* palm-sunday; - բուրդ, garland, wreath of flowers; - բարոյութիւն, furbished discourse.

Ծաղկազարդեմ, *եյի* *va.* to adorn with flowers. [or loaded with flowers.

Ծաղկազգեաց, -զգեստ *a.* covered

Ծաղկաղերծ *a.* stripped of flowers; - լինել, to shed the blossom.

Ծաղկազուարճ *a.* full of flowers; full blown.

Ծաղկաթափ լինիմ *S.* **Ծաղկաղերծ** - .

Ծաղկաժողով *a.* flower-gathering; - առնել, to gather flowers, to cull.

Ծաղկալի, -լից, -խիտ *a.* full of flowers, in full bloom. [floriferous.

Ծաղկածին *a.* producing flowers,

Ծաղկակալ, *ի* *s.* flower-stand.

Ծաղկահամ, -հոտ *a.* fragrant, per-

fumed with flowers; - *Հոտ ըմպելի*, perfumed drinks; - *զինի*, fragrant wine. [flowers; - *պսակ*, garland.

Ծաղկահիւս *a.* interwoven with **Ծաղկածեւ** *a.* floriform, flower-shaped; *ընդ* - *ալիս* *ընդխառնել*, to sail on placid waters.

Ծաղկանկար, *ի* *a.* flowered, painted with flowers; *s.* flower-painter; **Ծաղկանոց** *S.* **Ծաղկոց**. [er-painting.

Ծաղկապսակ *a.* crowned with flowers; *s.* wreath of flowers.

Ծաղկասէր *a.* fond of flowers; *s.* amateur florist. [with flowers.

Ծաղկասփռւ *a.* enamelled, strewn

Ծաղկավաճառ *s.* flower-seller; artificial flower-maker.

Ծաղկաւետութիւն *s.* floweriness, abundance of flowers, full bloom; *chem.* efflorescence.

Ծաղկաւետանամ, *ացայ*, -*տեմ*, *եյի* *va.* to blossom, to bloom, to flower, to flourish; *chem.* to exfoliate.

Ծաղկաւետ *a.* abounding in flowers, flowery; blooming, florid, flourishing; *chem.* efflorescent. [ing, blooming.

Ծաղկափծիծ *a.* flowery, blossom-

Ծաղկաբալ *a.* culling or gathering flowers; compiling; *s.* extract; abstract; summary, anthology; - *առնել*, to gather flowers, to cull; to extract, to collect, to compile; - *երթալ* *մշղուաց*, to rifle the flowers, to gather honey.

Ծաղկեայ, -*եղեն* *a.* flowered; party-coloured; figured, embroidered.

Ծաղկեմ, *եյի* *va.* to blossom, to bloom, to flower, to put forth flowers, to be in flower; *fig.* to flourish, to prosper, to thrive; *med.* to be pitted with small-pox; - *ալեաց*, to become grizzled, to grow grey; *ծաղկին* *աւկաւ* *Հերբ* *իմ*, my hair begins to grow grey. [broidered with flowers.

Ծաղկերանգ *a.* party-coloured; em-

Ծաղկեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to flower or flourish; to adorn with flowers.

Ծաղկընկէց *a.* that has shed its flowers, withered, faded; - *լինել*, to lose the flowers, to fade, to wither.

Ծաղկիմ, *եյայ* *S.* **Ծաղկեմ**; *արտի բերկրեցելայ երեւք* *ծաղկին*, a merry heart makes a cheerful countenance; *ծաղկին* *ամենայն արգք* *արուեստեց*, all the arts flourish.

Ծաղկոց, աջ *s.* flower-garden.

Ծաղր, զու *s.* laugh, laughter, laughing; derision, mockery, raillery, banter; sneer; - **առնել**, **գնել**, **հեղուլ**, to laugh; to joke, to jest; to laugh at, to scorn, to deride, to make sport of, to ridicule; - **լինել**, **կալ**, **մնալ**, to be laughed at, derided, ridiculed, made a jest of, to make oneself the laughing-stock of; - **առնել զոր յայտ յանգիման**, to scorn, to deride one to his face; **զծաղրու դալ**, **ի** - **հասանել**, to laugh, to burst out laughing, to suffocate with laughter; *S.* **Ծանակ**.

Ծաղրաբան *a.* facetious, witty, sprightly, waggish, jocose; - **եմ** *vn.* to joke, to jest at, to banter; - **ուծիւն** *s.* joke, sport, pleasantry, jocular, waggishness.

Ծաղրակց *a.* laughable, funny, ridiculous, ludicrous, burlesque. [*ingly.*]

Ծաղրախառն *ad.* laughingly, jest-

Ծաղրածու, աջ *a.* droll, facetious, burlesque, comic; *s.* buffoon, clown, joker, jester.

Ծաղրածուծի *s.* facetiousness, buffoonery, waggishness; mockery, jeering, bantering.

Ծաղրական *S.* **Ծաղրակց**; - **ն** *s.* risibility; - **ուծիւն** *s.* ridiculousness.

Ծաղրանկար, **ի** *s.* caricature.

Ծաղրասեր *a.* laughter-loving, humorous, jocose, waggish.

Ծաղրարձակ *a.* laughing loudly.

Ծաղրելի *a.* ridiculous; contemptible.

Ծաղրեմ, **էջի** *va.* *S.* **Ծաղր առնեմ**.

Ծաղրեբաստ լինիմ *vn.* to be held up to public scorn. [*laughing.*]

Ծաղրերես *a.* merry faced, jocund,

Ծամ, աջ, ոչ *s.* hair, head of hair; **կեղծ** -, wig, periwig, peruke; * - *S.* **Սամետ**.

Ծամածուռ *a.* tortuous, winding, anfractuous; **շաւիղ** -, zigzag.

Ծամածռեմ, **էջի** *va.* to writhe, to twist, to twine, to wind round; - **ղերես**, to grin, to make grimaces at, to jibe.

Ծամածուռծի *s.* crookedness, sinuosity, winding; *fig.* grimace, contortion of face, distortion.

Ծամկալ, աջ *s.* hair-band or ribbon.

Ծամկի, *ք* *s.* jaw; cheek.

Ծամեմ, **էջի** *va.* to chew; *fig.* to reflect, to ruminate.

Ծամին, **ի** *s.* mastic.

Ծայր, **ից** *s.* end, extremity; border, edge; summit, head, top, point; the utmost pitch, the highest degree; *fig.* over-measure, excess; - **ի** -, **-իւ եւ** - **իւ** *ad.* from beginning to end, from one extremity to the other; to the full; punctually; **քաղել զսաղմուն** - **ի** -, to recite the whole psalter; **ի ն** **հասանել**, to reach or attain the maximum; - **իւք** **ալայ**, glancing slyly at; - **իւք** **ականջաց լսել**, to listen furtively, to eavesdrop; *S.* **Ծագ**.

Ծայրագոյն *a.* supreme, extreme; - **խտուի** *chem.* maximum density. [*tion.*]

Ծայրագիր *s.* eking piece; prolonga-

Ծայրալիւր *a.* topful, well filled, very full; complete, fulfilled, perfect; - **պարապմամբ**, in detail, exactly, minutely, in every particular. [*of corn.*]

Ծայրախուլ հնչեմ *vn.* to reap ears

Ծայրածաւալ *a.* dilating everywhere.

Ծայրակարմիր *a.* red at the extremities; - **արեգակն**, rising sun.

Ծայրակտոր, - **կտոր** *a.* blunted, pointless; cut off, mutilated, maimed, mangled; - **առնել**, to blunt, to render pointless; to cut off the extremities, to mutilate, to maim, to mangle; to lop off; to retrench, to curtail, to abridge. [*song, refrain.*]

Ծայրայանդ *s.* chorus, burden of a

Ծայրայեղ *a.* extreme, utmost, in the highest degree; - **խտորմուլք**, extremes, excess; - **իշխանութի**, abuse of authority; - **զառածանել իւրք**, to carry to excess, to abuse; **ի** - **խտորմունս զառածանել**, to proceed to extremities, to commit excesses; - **լի նեւի սեր**, **յատելութիւն**, to love, to hate to excess.

Ծայրանամ, աջայ *vn.* to excel, to surpass, to arrive at the highest degree of; **ծայրացեալ** *a.* extreme, utmost, furthest.

Ծայրանուն *s. a.* acrostic. [*buds.*]

Ծայրապտուկք, - **պտուկք** *s.* leaf-

Ծայրատ ասեմ *vn.* to clip one's words; - **տեմ** *S.* **Ծայրակտոր առնեմ**.

Ծայրատութիւն *s.* mutilation; retrenchment.

Ծայրափծիծ *s.* acrospire.

Ծայրաքաղ առնեմ *S.* **Ծայրակտոր** -; to abridge, to shorten; to cull, to gather, to extract, to compile, to make a collection or selection; to recapitulate; to refer briefly, to touch in

passing, to say in few words.

Մայրաքաղաք *s.* acropolis, citadel.

Մայրինք *s.* arith. first & last terms.

Մայրուի *s.* summit, highest pitch; excellence, perfection.

Մանակ, *այ* *a.* shameful, contemptible, ridiculous, ignominious, infamous; - *or* **ծաղրել** - *առնել*, to cover or load with ridicule, to subject to contemptuous merriment; - *or* **ծաղրել** - *կալ*, to be lost to all sense of shame; -, *-անք* *s.* shame, reproach, ignominy, infamy, turpitude; derision, mockery, raillery; nakedness, the privy parts.

Մանակեմ, *եցի* *va.* to dishonour, to ridicule, to sport with, to turn into ridicule; - *իմ* *vn.* to be dishonoured, covered with shame; to commit scandalous acts.

Մանակութիւն *S.* Մանականք.

Մանծ, *ոյ* *s.* chaff, straw.

Մանծալ, *այ* *a.* shallow, fordable; *s.* low ground, flat; *mar.* shallows, banks; *ի* - *եղանել*, to be disembarassed, to get rid of, to extricate oneself from, to escape from danger; *ի* - *հանել*, to liberate, to disembarass, to relieve.

Մանծաղամիտ *a.* shallow-brained, giddy-brained or -headed, silly.

Մանծաղամութիւն *s.* vanity, emptiness, levity, folly. [*ամիտ*, *Մանծաղ*.

Մանծաղամորտ, - *զուտ* *S.* Մանծաղ.

Մանծաքեմ *va.* to mumble, to chew.

Մանուցադիր *s.* advice; notice.

Մանուցանեմ, *ուցի* *va.* to warn, to notify, to make known, to signify, to relate, to communicate, to reveal; to declare, to denounce; to divulge, to publish; to manifest, to intimate, to mark, to denote; *կանխաւ* -, to forewarn; *եղք առ մեզ եւ ծանուցուք ձեզ բանս*, come & you shall prove the temper of our steel.

Մանուցումն *s.* notice, advertisement; declaration; intimation; notification.

Մանր, *նու*, *նունք*, *նունց* *a.* heavy; weighty; massive, voluminous, great; difficult, hard, onerous, laborious; disagreeable, troublesome, importunate; grievous, serious, preponderating; sluggish, tardy, dull; hard (of hearing); strong, rank; *gr.* grave; - *քուռ*, deep sleep; - *կերակուր*, indi-

gestible food; - *շունչ*, bad breath; - *հարուած*, violent blow; - *կին*, woman with child; *ծանուանս սխալել*, to be greatly mistaken; *ծանուանս լսել*, to give no ear, to pretend not to hear; - *Ծուրիլ*, to take ill, to be displeased, angry, enraged; *Մի կնչ* - *Ծուրեղիքեզ*, do not take it ill, do not be displeased; - *էքեզ բանդ այդ*, the thing is above your ability; - *էինձ*, that is a heavy sacrifice for me; - *էրդմունք*, dreadful oaths; *Ծողէք էր - օրինացն*, you have omitted the weightier matters of the law; -, *ծաւունս ad.* heavily; grievously; deeply; vigorously; seriously; painfully.

Մանրաբան *a.* rigid, severe, biting, sharp, bitter, pungent.

Մանրաբարոյ *a.* grave, serious; authoritative, staid, reserved, proud, majestic; - *ուհ* *s.* gravity, seriousness.

Մանրաբեկ *a.* oppressed, sinking.

Մանրաբեռն, - *բեռնի* *a.* heavy, onerous; oppressive; difficult.

Մանրաբեռնեմ, *եցի* *va.* to oppress, to overload. [*den*, surcharge.

Մանրաբեռնութիւն *s.* additional bur-

Մանրաբեռք *a.* heavy, ponderous, weighty, burdensome.

Մանրազին, *զին* *a.* dear, costly, of great price, precious; -, *զին ad.* very dear, very costly; - *զինի գնել*, *վաճառել*, to buy or sell dear.

Մանրազնաց, - *խաղաց* *a.* slowly moving or pacing, sluggish.

Մանրազորք *a.* flagitious, villanous.

Մանրաթախիծ *a.* morose, melancholy, sombre; - *արամութիւն*, deep grief or sadness.

Մանրալեզու, - *խօս* *a.* of a slow tongue or hard language; lisping, stammering, stuttering; - *լինել*, to have an impediment in speech.

Մանրալուծ, - *նուր* *a.* whose yoke is heavy; burdensome, hard.

Մանրալուր *a.* rather deaf, hard of hearing; grating, insupportable.

Մանրախօսութիւն *s.* impediment in speech. [*steady*.

Մանրակաց *a.* serious, sedate,

Մանրակիր *a.* heavy, onerous; insupportable, intolerable. [*great value*.

Մանրակշիռ *a.* heavy, weighty; of

Մանրաձայն *a.* of unknown speech, of a foreign tongue. [*plump*.

Մանրամարմին *a.* corpulent, fleshy,

Մանրամեղ *a.* sinning much. [stinate.
Մանրամիտ *a.* stupid; peevish, ob-
Մանրամոխմ, *եցայ vn.* to be angry;
 to be obstinate.

Մանրամտուկ *s.* stupidity; peevish-
 ness, obstinacy; cowardice.

Մանրամամ, *ացայ vn.* to weigh, to
 be heavy, to grow dull; to increase,
 to grow heavier; to grow worse, to
 become more grievous; to be angry,
 enraged; - *աչաց*, to be oppressed by
 sleep; to become purblind, to lose
 one's sight; - *ականջաց*, to become
 hard of hearing; - *կնռլ*, to be with
 child; - *ռւմէք*, to be a burden or a
 charge to, to molest; **ժանրացեալ ի**
հարց, loaded with anxieties; care-
 worn; **ժանրացեալ արեւք**, bowed
 down by the weight of years; **ժան-**
րացեալ էր հասակաւ, he was very
 old; **ժանրացի գործ նոցա**, let more
 work be laid on them; **ժանրացաւ պա-**
տերաքն ի վերայ նորա, the battle
 went sore against him.

Մանրանաւեմ *vn.* to sail slowly.

Մանրանգամ *a.* heavy limbed.

Մանրաշարժ *a.* slow, heavy, difficult
 of motion.

Մանրաշնչութիւն *s.* asthma, short-
 ness of breath; - **շունչ** *a.* asthmatic.

Մանրաչափ, *ի s.* barometer; - **ական**
a. barometrical; - **ութիւն** *s.* gravi-
 metry; **S. Էջ.** [fruit.

Մանրապտուղ *a.* heavily laden with
Մանրասիրտ *a.* hard-hearted, flinty-
 hearted, obdurate, callous, unfeel-
 ing, insensible. [food.

Մանրաստամոք *a.* overloaded with
Մանրասրտութիւն **S. Խստա-**

Մանրատառտուկ *a.* burdensome,
 tiresome, wearisome, tedious, impor-
 tunate, vexatious, insupportable.

Մանրարթուն *a.* sleepy, drowsy,
 somnolent; *ի - քուն տալ զանձն*, to
 sleep profoundly.

Մանրացառումն *a.* full of anger,
 wrathful, out of all patience, furious,
 foaming with passion; - **լինել**, to be
 enraged, to fume with passion, to be-
 come excited, provoked, quite exas-
 perated, to fret & fume, to give one-
 self up to bursts or fits of rage, to
 storm with passion; - **եմ**, I am out
 of all patience.

Մանրացուցանեմ, *ուցի va.* to in-
 crease in weight, to enhance, to weigh

down, to load, to render heavy, oner-
 ous or grievous, to overload, to op-
 press, to aggrrieve, to aggravate; -
զունկն, **զականջս**, to blunt the hear-
 ing, to stop the ears; - **զանձն կերա-**
կրովք, to stuff, to cram, to gorge
 oneself. [**զամանք**, - circumstances.

Մանրացուցիչ *a.* aggravating; - **հան**
Մանրաբայլ **S. - գնաց**.

Մանրաքուն *a.* sleeping soundly.

Մանրեմ, **եցի**, **Մանրիմ**, *եցայ vn.* to
 grow heavy or dull.

Մանրողութիւն *s. mech.* gravitation.

Մանրոց, *աց s.* baggage; furniture;
 household goods, chattels; wealth,
 possessions; *mech.* weight.

Մանրութիւն *s.* heaviness, gravity;
 weight, load; heaviness, grievous-
 ness; importance; heaviness, dull-
 ness; uneasiness, low-spirits, dejection;
 gravity, seriousness; - **գլխայ**,
ստամոքաց, oppression, heaviness in
 the head; weight on the stomach;
 - **լեւելաց**, hardness of hearing; -
քնայ, lethargic sleep; - **սագտանաց**
սրտի, remorse, compunction.

Մանօթ, *ից a.* knowing, known,
 manifest; recognizable; *s. connois-*
seur, good judge of; acquaintance;
 friend; indication, token, sign; disci-
 ple, scholar; - **ս տալ**, to make known,
 manifest, to disclose, to reveal; to
 make acquaintance with; - **ս տալ զան-**
ձնէ, to make oneself known, to mani-
 fest or reveal oneself; *ի - ս գալ*, to be
 known, manifest or revealed; - **լինել**,
 to know, to be acquainted with; - **ք**
մեր, our acquaintances, friends, the
 people of our acquaintance.

Մանօթական **S. Մանօթ**.

Մանօթանամ, *ացայ va.* to take or
 acquire knowledge of, to inform one-
 self, to know; to be acquainted, to
 become or get acquainted with, to
 make the acquaintance of.

Մանօթարար *s.* annotator.

Մանօթացուցանեմ, *ուցի va.* to cause
 to know or to become acquainted
 with; - **զանձն**, to make oneself known.

Մանօթաւոր *a.* known, evident, ma-
 nifest.

Մանօթոյք *s.* knowledge; - **յս լինել**,
 to be known, manifest, evident.

Մանօթութիւն *s.* knowledge; no-
 tion; information; acquaintance, fa-
 miliarity, friendship; note, annota-

tion, notice, explanation; -ս առնել, յաւելլել, to annotate, to comment on.

Մառ, ոյ s. tree; մատաղատունի -, sapling; հինաւորց, զառամ -, old -; պտղատու -, fruit-; թզուկ -, dwarf-; -արուեստի, the ten Aristotelian categories; ելանել է -, to climb -s; to mount a -; յօռել, յապաւել զ-ս, to prune; to lop; պատուաստել զ-ս, to graft; ծաղկին -ք, the -s flourish; փթթին -ք ծաղկը, ծաղկազարդին -ք, the fruit--s are in full bloom or blossom; - կացուցանել զհէրս, to cause the hair to stand on end; իւրում-ոյ է վերայ ելանել, to do according to one's will or pleasure, to follow one's own bent.

Մառագարման, ից s. arborist; -ուի s. arboriculture. [trees.]

Մառագարդ a. ornamented with

Մառախիտ a. abounding in trees, woody, sylvan; - լինել, to hide oneself among the trees.

Մառակոտոր, -կոտոր a. pruning; - առնել, to prune, to lop.

Մառայ, ից s. man-servant, domestic, waiter, boy, valet, footman; slave; vassal, dependent, subject; աշխու, հաւատարիմ -, good, faithful servant; վարձ -ի, wages, hire; գրաստ or նշանագրեստ -ի, livery; - առնուլ, to hire or engage a servant; արձակել զ-, to discharge or dismiss a servant; է բաց արձակել զամենայն զ-ս, to clear the house; նորոգել զամենայն զ-ս, to engage new servants.

Մառայաբար ad. servilely, slavishly.

Մառայաբարոյ a. servile, vulgar, low, trivial.

Մառայազուն, -ծին a. s. belonging to the family of a servant; born of a servant, servile.

Մառայական a. servile, slavish; զգեհուլ զկերպ -, է - խոնարհիլ պատկեր, to become man, to take the human form. [servant.]

Մառայակերպ a. humble, like a

Մառայակից s. fellow-servant, help-mate; colleague, fellow-member, -professor. [together.]

Մառայակցեմ, -ցիմ vn. to serve Մառայամիւս a. servile, low, mean, ignoble. [vant or slave, to serve.]

Մառայանամ, աջայ vn. to be a ser-

Մառայապէս S. -բար.

Մառայատոհմ a. of servile race.

Մառայեմ, եցի vn. to serve, to wait upon; - զանդադանաց եւ քնոյ, to fritter away one's time in follies & idleness; - բանից, մտաց գրոյ, to translate literally; - freely.

Մառայեցուցանեմ, ուցի va. to enslave, to subject, to subdue; fig. to enthrall. [jecting.]

Մառայեցուցիչ a. enslaving, sub- Մառայորոհար s. pl. the household, vassals, subjects.

Մառայութիւն s. service, office; servitude, slavery, captivity, yoke; vassalage, dependence, subjection; է - արկանել, կացուցանել, նուաճել, վարել, է հարկի -է կացուցանել, to subjugate, to reduce to slavery; - առնել, հարկանել, մատուցանել, to serve, to render service; է -է կալ, լինել, է -ք անկանիլ, to become a servant, subject or slave.

Մառան s. anat. penis.

Մառանամ, աջայ vn. to rise, to mount in tree-shaped masses; - հէրայ, to stand erect or on end; to bristle up. [wood, grove.]

Մառաստան, աջ s. trees, forest,

Մառաստած, -ութիւն S. Մառագարման, -ութիւն.

Մառատունի s. place or streets planted with trees, boulevard; S. Մառաստան [mount up in tree-like masses] Մառայուցանեմ va. to cause to Մառաւէտ a. abounding with trees, wooded.

Մառզարդար S. Մազկազարդ.

Մառուղի s. walk, avenue, broad walk or alley, vista.

Մառկեմ, Մաքեմ, եցի vn. to chew, to grind, to crunch. [teeth.]

Մաքորական a. masticatory; -ք s.

Մաքումն s. mastication.

Մարաւ, ոյ, ով s. thirst, dryness, drought, thirstiness; fig. thirst, panting for; a. thirsty, dry; մեծ, աստիկ -, great, over-powering thirst; չկուցանել, բժշկել, զովացուցանել զ-, to quench, to cool, to slake thirst; պապակիլ տուրբիլ է -ոյ, to be quite choked or parched with thirst; մեռնիմ է -ոյ, I am dying with thirst.

Մարաւահատ, -հիւծ a. choked with thirst, very dry or thirsty. [բաւիմ.]

Մարաւանամ, -ւեմ, -եմ S. Մա.

Մարաւեցուցանեմ, ուցի va. to cause thirst, dryness or drought.

Ծարաւի, *այ*, *ւեայ* *a.* thirsty, dry; *պ.* thirsting or panting for, ardent, eager; - *սուր*, slaughterous, exterminating sword; - *արեան*, blood-thirsty, sanguinary; - *եմ յոյժ*, I am very thirsty.

Ծարաւիմ, *եցայ* *vn.* to be or feel thirsty, to be athirst; - *արեամբ*, to be greedy of blood.

Ծարաւութիւն, *-ումն* *s.* thirst.

Ծարաւաւ *a.* dry, droughty, arid, scorched.

Ծարիր, *բոց* *s.* antimony black; *ամալ-յաւ*, to blacken with antimony, to paint the eyebrows; *ի - եւ ի անոյր շարիւղ*, to put on rouge, to paint one's face; - *քար*, *ծարուր*, *ծարաքար*, antimony, stibium; *ծարաւ*, antimoniate.

Ծարրեմ, *եցի* *va.* to dye with antimony, to dye one's eyelashes or eyebrows; - *զաւ*, to paint one's eyes.

Ծաւալ, *աց* *s.* dilatation, expansion, development, diffusion; *mus.* diesis, sharp; *a.* dilated, spread, diffused; - *անուլ*, to be dilated, diffused, expanded, spread, extended, propagated.

Ծաւալեան, *յին* *a.* dilatable, expansive, ductile; - *ութիւն* *s.* dilatability, expansibility, distensibility; ductility.

Ծաւալեամ *S.* **Ծաւալ առնում**.

Ծաւելմ, *եցի*, *-եցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to dilate, to expand, to propagate, to spread; to extend, to stretch.

Ծաւելմ, *եցայ* *S.* **Ծաւալ առնում**.

Ծաւալոց, *ի* *s.* Propaganda.

Ծաւալումն *s.* dilatation, expansion, diffusion; propagation; - *ծովու*, *գեաց*, overflowing, inundation; - *Աւետարանին*, propagation of the Gospel; - *հոյ med.* erysipelas; St. Anthony's fire; - *մարնոց phys.* dilatation; - *ջերմութեան*, *ուսոյ*, propagation.

Ծաւի, *-կ* *a.* blue-eyed, mild-eyed.

Ծափ, *ոյ* *s.* applause, clapping of hands; * earthen baking-dish; - *ս* or *-դի* *հարկանել*, to applaud, to acclaim, to clap the hands; to praise, to approve. [applauder.

Ծափահար, *աց* *a.* applauding; *s.*

Ծափահարեմ, *-րութիւն* *S.* **Ծափահարեմ**, *Ծափ*.

Ծափառայն *a. ad.* applauding; approving vociferously; - *գրուատիք*, *գոլութիւնք*, cheers, applause.

Ծափեմ, *եցի* *vn.* to applaud.

Ծափծափեմ *vn.* to smack the lips.

Ծեւեւեթեմ, *եցի* *vn.* to lisp, to mutilate or mangle speech, to speak broken English, bad French, &c.

Ծեծ *S.* **Գան**, *Հարուած*.

Ծեծած, *ոյ* *s.* small fragments, crushed matter, trash; - *վշտ*, tow-cardings, fescue.

Ծեծեմ, *եցի* *va.* to strike, to beat; to crush, to grind, to pound; - *զկուր ծըս*, to beat the breast.

Ծեղ *s.* stem, stalk; stubble.

Ծեռուկ *s.* fly-spots; * fly-blow.

Ծեր, *ոց* *a.* old, aged, stricken or advanced in years; *s.* old man, elder; - *ք ժողովրդեան*, *քաղաքին*, the senate, seniors, elders; the ancients; *եթե - ն էր ուժեղ*, *կամ մանուկն էր ուշեղ*, if young folks had experience, and old ones strength; if youth knew & old age could. [old man, or old men.

Ծերարոյծ լինիմ *vn.* to nourish an

Ծերածեր *a.* very old; decrepit.

Ծերական *a.* senile.

Ծերակոյս *s.* senate; assembly of elders; the ancients; *անդամ-կուտի*, senator; *վճիռ - կուտի*, senatus-consultum; -, *-կուտական* *a.* senatorial.

Ծերանամ, *ացայ* *vn.* to be no longer young, to grow old or aged, to become old, to grow in years, to be on the wane, to arrive at an advanced age, or at extreme old age. [poor-house.

Ծերանոց *s.* hospital for the aged,

Ծերառածեմ *va.* to tend the aged.

Ծերառածուի *s.* tending the aged.

Ծերաւուրց *a.* full of years, old.

Ծերիմ *vn.* to absorb ink, to blot up; * to wither, to fade.

Ծերոյթ, **Ծերութիւն** *s.* old age; *ալիք - թեան*, *ալեւորեալ խորին*, *զաւամ*, great age, extreme old age; decrepitude; *ի - խոնարհել*, to be getting old; *ի խոր - հասանել*, to attain an advanced age; *մեռանելի բարւոք - թեան* or *ի - պարարտութեան*, to die in a happy old age. [beard.

Ծերուկ, **Ծերունի** *s.* old man, grey

Ծերուկ, *ից* *s.* hole, cavity; excavation, cavern; - *եմ* *va.* to keep half closed.

Ծեփ, *-ած*, *ոց* *s.* plaster, stucco; cement, mortar; *chem.* lute.

Ծեփեկք *s. med.* poultice, cataplasm; - *իս* *գնելի վերայ*, to apply a poultice.

Մեփեմ, *եցի va.* to plaster, to ce-
Մեփիչ *s.* trowel. [ment; chem.] to lute.
Մեփուկ *s.* anal. prepuce, foreskin.
Մեփումն *s.* plastering, cementing;
chem. luting.

Մեք *a.* bent, crooked; -աքանեմ *vn.*
 to talk jestingly, to play on words.
Մեքածուռ *a.* pronounced badly.

Մեքեմ, *եցի va.* to overstrain, to
 distort the sense of a passage, phrase
 or word, to parody.

Մեքենայք *s.* parody; - բառից,
 quibble, pun, playing upon words,
 quiddity, quirk.

Մեքեքանք *s.* etiquette, ceremony.
Մեքեքեմունք *s.* affected airs, grim-
 maces.

Մէս, *ծիսից* *s.* rite, form, ceremony.
Մթրիմ *vn.* to grow rancid or rank;
 to smell rancid.

Մթրումն *s.* rancidity, rancidness.
Միածան, *ի, աւ* *s.* rain-bow, iris;
 halo. [bulb, bulbous root.

Միթրայ, -աւին *s.* vegetable pitch;
Միչ *s.* bud, budding, shoot, sprout;
 -արձակել, to bud, to put forth buds,
 to shoot, to sprout, to germinate.

Միծ *s.* breast; - կենդանեաց, ud-
 der; *S. Ստին, Տիւս*.

Միծաղ *s.* smile, simper; laugh,
 laughter; derision, sneering; - բար-
 ձրաձայն, burst of laughter; *S. Մաղր*.

Միծաղական *a.* laughable; pleasant;
 ridiculous; laughing; -ն, -ութիւն *s.*
 risibility. [funny, droll, comic.

Միծաղալարծ *a.* facetious, jocular,
Միծաղասէր *S. Մաղրասէր*.

Միծաղելի *a.* funny, laughable; ridi-
 culous, risible.

Միծաղերես *S. Մաղրերես*.

Միծաղեցուցանեմ, *ուցի va.* to raise
 a laugh, to excite laughter; *յանչափս*
 -, to set in a roar; -ցիչ *S. Մաղրածու*.

Միծաղիմ, *եցայ vn.* to smile, to
 laugh; to laugh at, to scoff, to deride,
 to mock; *ից* to look pleasant, to
 smile, to laugh; *ընդ քիմս* -, to laugh
 constrainedly; - *ընդ միաս*, to laugh
 in one's sleeve; *միգմ* -, to titter; -
յանդէպս, to giggle; *բարձրաձայն* -,
 to burst out laughing, to laugh out;
 - *յոյժ յոյժ*, *յանչափս*, to burst, to
 split one's sides with laughing, to
 choke with laughter; *չիք ինչ-դէպ*,
 there is nothing to laugh at; *եւ-դե-
 ցան յոյժ*, and they burst out laugh-

ing; *անդ ծիծաղէր լիութիւն եւ զե-
 ղեցկութի*, the whole country laugh-
 ed with fertility & beauty. [laughter.

Միծաղեստ, *այ a.* laughing, given to
Միծառն, *աւն*, **Միծեռն**, *ծառն*,
առնչք, *առնչ* *s.* swallow; *մարտ* -,
 marten, martlet; *ձագ-աւն*, young-;
չիչ -, the - twitters; *S. Մաղիչ*; *Ք-*
ոչ բերէ գարուն, one - does not make
 spring; one bee makes no swarm.

Միծառնուկ, *նկայ* *s.* nightingale,
 philomel.

***Միծեռնիկ**, -ծանիկ *s.* pulley. [stem.
Միղ, *ծղոյ* or *ծղի* *s.* blade; stalk,
Մին, *ծնից*, *ծնունք* *s.* birth, delive-
 ry; after-birth; *ից* origin, source,
 rise, birth; *anat.* ovarium; *ի ծնէ*, by
 birth; from one's birth; *կոյր ի ծնէ*,
 born-blind, blind from his birth; *ընէ
 կաղն զնացուցանել*, to cause the born-
 lame to walk; * - *s.* mole; patch.

Միսական *a.* ritualistic, formal, cere-
 monial.

Միսարան *s.* Ritual. [- chirrup.
Միս, *ծափ* *s.* sparrow; *աճուէ* -, the
Միր, *ծրի* *s.* circle, circumference;
 round, circuit; out-line, border; *a.*
 spread, diffused; - *արեւանից*, edge
 of eye-lids; - *անուոյ*, wheel-track;
 rut; - *Հանդերձից*, skirt, border, pip-
 ing; - *բ geog.* the tropics; - *գնաց*,
 colure; - *տեսութեան*, horizon; *բ*
աստեղաց, chorus of the stars; - *կա-*
թին, galaxy, milky way; - *խաւք*,
ման, ecliptic; - *գիշերահաւասարի*,
 equinoctial; - *ածել*, to gird, to sur-
 round; *ը-ս կէրաց*, throughout the
 world; *որ ոչ ընդ ծրաւ անկանի*, un-
 bounded, infinite. [ծառ. -tree.

Միրան, *ի* or *ոյ* *s.* bot. apricot; -, *ի*
Միրանաղոյն *a.* purple-hued, purple,
 purplish, carnation. [imperial, royal.

Միրանազարդ *a.* adorned with purple;
Միրանաղչեաց, -*ղչեստ* *a.* clad or
 arrayed in purple; royal, imperial,
 august.

Միրանածաղիկ *a.* purple flowered;
 embroidered with purple flowers; *ս*
bot. lilac.

Միրանածայր *a.* purple-bordered.

Միրանածաւալ *a.* purple-coloured.

Միրանածին, -ծնունդ *a.* born in the

Միրանակիր *S. -ղչեաց*. [purple.
Միրանանամ, *այցայ vn.* to become
 purple; to be dyed purple.

Միրանաներկ, *այց* *a.* purple-dyed; *ս*

dye in purple.

Մերանավաճառ *s.* vendor of purple or of purple stuff: dealer in apricots.

Մերանագուցանեմ, ուշի *va.* to tinge or dye with purple.

Մերանաւոր *a. S.* -դէեայ; *s.* emperor: cardinal: cardinal (bird).

Մերանափայլ *a.* splendid as purple.

Մերանափառ, Մերանեղջյն *S.* -ւոր *a.* -աղջյն.

Մերանենի *s. bot.* apricot-tree.

Մերանեպատ *a.* arrayed in purple.

Մերաներփնիմ *S.* Մերանանամ.

Մերանէզարդ, &c. *S.* -ազարդ, &c.

Մերանի *s. zool.* purple-fish, Venus-shell; purple; purple clothes, stuffs; imperial dignity; *a. S.* Մերանաղջյն; -Տէրոսի or Մուրայ, Tyrian purple; -սարկանէլ, to be clad or clothed in purple, to assume the purple; *fig.* to assume the imperial dignity. [fritter.

*Մերկխաւայ, Մրկխաւայ *s.* pan-cake,

Մերո, ծրախ *s.* excrement of birds, muting; - շանձից, fly-spots; - աղանայ, pigeon's dung; - ծովաբաղի, guano. [in rags, in tatters.

Միւ, ք *s.* piece, patch; flake; -- *ad.*

Մերական *a.* languishing, consuming, consumptive, hectic; - ախտ, ջաւ, hectic fever or flush; consumption, phthisis, decline; մեռանէլ - ախտիւ, to die of a decline.

Մերեմ, էջի, -եցուցանեմ, ուշի *va.* to debilitate, to weaken, to extenuate, to emaciate, to consume, to make lean or hectic; -իմ *va.* to grow or become lean, to languish, to droop, to pine, to dwindle or fall away, to fall into a decline, to perish with consumption.

Մերուծիւն *s.* debility, extenuation, decay, decline, consumption.

Մարմակուծիւն *s.* germination.

Մեմ, Մեկուցանեմ, Միմ *S.* Ընծիւդէմ, ծիմ *vn.* to be intimidated, timor-

*Մուլ *s.* snivel, snot. [ous or fearful.

Միազան *s.* cigar; -իկ *s.* cigarette; աւախ - աջ, cigar-case.

Միալից *a.* full of smoke, smoky.

Միախառն *a.* mixed with smoke.

Միախոտ *s.* tobacco; էղէգն -ղ, -pipe, pipe; քսակ, առւի or արկղիկ -ղ, -purse or -pouch; -box; -աղաճառ, tobacconist; ձգել, ծխել -ղ, to smoke. [bowl.

Միակալ, աջ *s.* cigar-tube; pipe-

Միակեր, -աէր *s.* parish priest, curate.

Միաշանք, նայ, Միան, ի *s.* chimney; --flue, funnel, shaft; մաքրիչ -ի, --sweeper; յարգարէլ -ի, --builder or repairer; պաշպանակ -ի, fire-screen; մաքրել -ղ, to sweep, to clean a --.

Միամ *S.* Միմ.

Միամած *a.* enveloped in smoke.

Միաման *s.* pipe-bowl.

Միանելիք, լեայ *s.* perfumes, aromatic or odoriferous drugs, pastils.

Միաշունչ *a.* smoking, fuming; -ի քրտանէ, reeking with perspiration; - յետս ձգել զսուսերն, to withdraw the reeking sword.

Միատուն *s.* rectory-house.

Միափող, -քարշ, էջ *s.* pipe, tobacco-pipe; - արեւելեան, chibook or long oriental pipe; - Պարսից, narghileh or flexible pipe; գլուխ, բերան -ի, mouth-piece of -; վառարան, տաշտակ -ի, pipe-bowl; կորտ -ի, drainage from -; աւելուկ -ի, pipe-brush; -քարշ, smoker.

Միաքարշութիւն *s.* smoking; արգել -ծեան, no - allowed; սովորական եղեւ -, - has become general.

Միելի *S.* Միանելիք & Միափող.

Միեմ, էջի *va.* to burn incense; to send forth, to emit smoke; to smoke-dry; to smoke (tobacco); - խոնկանուշից, to incense, to offer incense, to burn perfumes; - ծխելիս, to smoke the chibook or narghileh.

*Միերգիք, -գիւ *s.* chimney.

Միմ, էջայ *vn.* to smoke, to emit Միիլ *a.* exhaling. [smoke.

Միանելոյզ, Միմի *S.* Միաշանք, Միմի. Միմիակալ *s.* mech. universal joint, Hood's key. [smoking-room.

Միող, աջ *s.* smoker; սենեակ - աջ, Միողեմ, էջի *va.* to smoke, to blacken with smoke; -աիմ *vn.* to be smoked. Միուսն *s.* fumigation.

Միուն *a.* smoking, fumes, smoky. Մծակ, ի *s.* med. strangles, quinsy.

Մծելի *a.* absorbable.

Մծեմ, էջի *va.* to suck, to imbibe; to suck up, to absorb; - զկաթն, to suck the breast; - զօդ, to breathe the air; Թուղթգ ծծէ, this paper blots.

Մծիլ, Մծող *a.* absorbant; *S.* Թուղթ.

Մծիկ *s.* the sucking place.

Մծմաքեր, -խառն or Մծմա- *a.* sulphurous, mixed with sulphur.

Մծմածին *a.* born of sulphur (fire);

—Համ, —Հոս *a.* having a sulphurous taste or smell; —Հանք *s.* solfatara, sulphur-mines.

Մծմբակ *s. chem.* sulphite.

Մծմբահուր *a.* burnt by sulphur.

Մծմբալ *s. chem.* sulphid-salt.

Մծմբային *a.* brimstony, sulphureous, sulphury; —բար *s.* rock-sulphur; —առ *s.* lucifer match, lucifer; *S.* Լուցկի.

Մծմբաւ *s. chem.* sulphate; —երկաթայ, կաւայ, կշռունկի, նասրոնի, ferrous —, — of potash, of baryta, of soda.

Մծմբեայ *a.* sulphureous; —եմ *va.* to dip in brimstone; to powder with sulphur. [sulphureous; *s.* sulphid.

Մծմբուկ *s. chem.* sulphuret; —ուս *a.*

Մծողախն *a.* absorbent, absorptive.

Մծումբ, ծծմբայ *s.* sulphur, brimstone; պատեւ, օծանել ծծմբով, to dip in, or to mix with sulphur.

Մծումբն *s.* suction; —կաղից, լուսայ, absorption; —հեղանիւթոյ, imbibition.

Մծուն *a.* blotting; *S.* Թուղթ.

*Մկամ or ջկամ *vn.* to reach or stretch oneself out to see.

*Մկնիկ *s.* yule-log. [the little finger.

Մկոյթ, ութի or Թոյ, Մկնիկ մասն *s.*

Մկիք, ծղեայ *s.* fore-arms; ծղեսի ծղեր ամբառնալ, մարդէլ or պարզէլ, to turn up one's sleeves, to prepare oneself for. [սկոյց, hinges.

Մկնիկ, նեայ *s.* hinge; pivot; —

Մկրիւր, րդի *s.* zool. cricket.

Մկոս, կց, ուց *s.* stem, stalk, cane, reed; culm.

Մմակ, աջ *s.* east-wind; east-side; shady place between mountains, cool & moist valley.

Մմակային *a.* umbrageous, shady, cool, fresh; —նիստ, misty, foggy.

Մմակեցուցանեմ, ուցի *va.* to shade, to darken, to opacate; *fig.* to cover, to hide, to veil, to obscure.

Մմէլ *s. bot.* spinach; beetroot.

Մմրդիւմ *vn.* to become lean, extenuated, weakened, debilitated.

Մմրիւմ, էցայ *vn.* to be grieved, cast down, disheartened, unnerved; to take to heart, to fret; ծմրեալի աղբոս, մուծենէ, weighed down with sadness, sorrowful, oppressed with grief.

Մմանելի *a.* confined, lying-in, parturient; —ք *s.* parents.

Մմանիւմ, ծնայ *va.* to beget; to give birth, being or life to, to bring forth a child, to lie in, to be delivered; to

procreate, to produce; *vn.* to be begotten, engendered, produced, born; to originate, to arise, to spring; to pullulate, to bloom; to emanate, to issue, to proceed; — կենդանեայ, to engender, to litter, to bring forth; զերստին —, to be regenerate, born again; *fig.* to revive, to come to life again; — Հօր, to procreate; զերստին — մկրտութեամբ, to be new-born or regenerated by grace; որդիս —, to bring forth a child, to be delivered of a child; ծնաւ որդի or մանուկ արու, she brought forth or was delivered of a male; գոգչես յայն ծնեալ էր, Թուէր իմն յայն ծնեալ, he seemed born for; գետք զխորս ծնանին, the rivers nourish the sea; երեսք որ ծնանիցին ի Հայեւնոյ, a figure born or reflected in a mirror; այսի ծնաւ քերթողութի, thence poetry was born.

Մնգածալ, Մնդիւմ, &c. *S.* Մալաւասակ, Մնկիւմ, &c.

Մնդիր *s.* genuflection, kneeling.

Մնքեկ, ի *s. bot.* asparagus; կապոյ մի —աց, bunch of —.

Մնկաւոր *a.* loving one's progeny; fond, paternal, maternal.

Մնկիւք *s.* parents. [neration.

Մնկութի *s.* child-birth, birth; *ge-* Մնկեր, Մնկներ *s. mus.* an Armenian note (ժժ).

Մնիւ *a.* generating; *s.* generator; parents, progenitors; *geom.* generant.

Մնիւղայ, կց *s.* cymbal; cithern.

Մնիւղ or ծոց *s.* the husk, shell, rind or peel of fruits; *fig.* insignificant, trifle, thing of nought.

Մնկակապ *a.* knotty, gnarled, jointed, full of knots; *s.* garter.

Մնկանամ *S.* Մնկիւմ. [ing, timid, shy.

Մնկաւոր *a.* modest, bashful, retiring.

Մնկեմ, Մնդեմ, էցի *va.* to exhaust, to tire out; to depress, to overdo; to mortify, to emaciate, to weaken, to make lean; —իւմ *vn.* to decay, to pine, to dwindle or fall away, to languish, to sink; to be mortified, emaciated, weakened, to become lean, to lose one's strength; — ի ապխաութեան, to live, to abide or to be sunk in ignorance. [knees.

Մնկանմէջ *s.* space between the Մնկոս *a.* languishing, weakened, faint, lean, emaciated, extenuated, mortified.

Ծնու չափ *ad.* knee-high, knee-deep, up to the knees. [nativity.

Ծնդարախոս *s.* ascendant, birth, **Ծնդարան** *s.* calculator of nativities, astrologer, genethliatic.

Ծնդարանեմ, *եյի va.* to write a genealogy, to cite one's ancestors; to profess astrology.

Ծնդարանութիւն *s.* genealogy, list of ancestors; genethliacs, horoscope, astrology; - **գից**, theogony.

Ծնդարաշէն ծննդոց, - **բախտ**, - **աւանն**, - **ութիւն** *s.* horoscope; ascendant, nativity; - **ութիւն**, classification of animals.

Ծնդադործ, *աց s.* genitor, parent; *a.* engendering; prolific, productive, fruitful.

Ծնդադործեմ *va.* to engender; to give birth to; *fig.* to conceive, to form an idea.

Ծնդադործութիւն *s.* faculty of reproduction, generative faculty.

Ծնդական *a.* lying-in, parturient, bringing forth a child; possessing the faculty of reproduction, generative, fruitful, prolific; fertile; - **բ**, - **անգ**, *մասունք*, genital organs, the privy parts; - **կին**, woman in child-birth; - **ն**, - **ութիւն** *s.* generative faculty; fecundity, fertility.

Ծնդակարգ *s.* time for child-birth or delivery. [ing its young.

Ծնդակերութիւն *s.* eating or devouring.

Ծնդակից *a.* twin-born, twin; coeval, of the same age; innate, inborn.

Ծնդանոց, **Ծնոց** *s.* male genital organ. [thers.

Ծնդապետք *s.* ancestors, forefathers.

Ծնդէջայ, - **էջք** *s.* Christmas-box.

Ծնդ, *աց s.* parents, father, mother; *cause*; - **բ մեր**, the authors of our being, our parents; *բա - քին եւ ծնունդ* *բն*, like produces like; - *ծանունց* *բն*, source of the greatest evils.

Ծնդաբար *ad.* fatherly, motherly, like a father or mother.

Ծնդադուծ *a.* full of parental love.

Ծնդական *a.* concerning or relating to parents, paternal or maternal.

Ծնդասէր *a.* loving, fond of one's parents. [maternity.

Ծնդութիւն *s.* generation, paternity,

Ծնունդ, **ծննդեան**, **դոց** *s.* child-birth, confinement, delivery, lying-in; birth, nativity, filiation; origin, rise,

source; generation, race, offspring; infant or child; fruit, production; effect; - **բ**, horoscope, nativity; - **բ**, posterity, children, descendants; **խրիստոսի ծննդեան**, Christmas-eve; - **Քրիստոսի**, Christmas, Xmas, nativity of our Lord; **շնորհաւոր** - **!** a happy Xmas to you! I wish you a happy Xmas; **ծառ ծննդեան**, Christmas-tree; - **բ**, **գիրք ծննդոց**, Genesis; **վերստին** - **!** regeneration, renewing; **միսանգամ** - **!** resurrection; - **մայ**, conception, conceit; - **լուսնի**, new moon; - **փոխոց**, interest; usury; - **կենդանեաց**, brood, litter, covey; **մերձ** - **!** near lying-in; about to bring forth young; **կալի ծննդոց**, to cease from bearing, to become sterile; **օր ծննդոց**, anniversary of birth-day; **երկիր ծննդեան ի մոյ**, my native country or soil, birth-place, home.

Ծնուցանեմ, *յի va.* to assist a woman in lying-in; to aid in bringing forth.

Ծնուցիչ *s.* man-midwife, surgeon-accoucheur; *sf.* midwife, matron. [tries.

Ծնուն *s.* birth; midwifery, obstetrics.

Ծնորդութիւն *s.* genuflection, kneeling.

Ծնոց *S.* **Ծնոց**.

Ծնոս, **ից** *s.* jaw; cheek; edge; frieze; brim; cornice; parapet, breast-work; **ապակ ածելի** - **ան**, **Հարկանել** *դ-ս ուրուք*, to slap the face, to box the ear; **S.** **իշանեմ**.

Ծնոսապարկ *s.* cheek-pouch.

Ծոժոր, *ոյ s.* **bol.** serpillum, wild thyme; - **ին** *s.* lemon thyme.

Ծոժրին, - **րուն** *s.* garden thyme.

Ծոժրակ, **Ծոժրակ**, *աց s.* nape of the neck; occiput, back of the head; **խորովիք** - **ի**, nape.

Ծոմ, *ոյ s.* fast, fasting, abstinence; - **կարգալ**, to ordain a fast; - **ունել**, to fast, to abstain from food; **լուծանել** *զ-ն*, to break one's fast.

Ծոմական *a.* relating to abstinence;

- **կաց** *a.* fasting, abstaining.

Ծոմանամ, **ացայ**, **Ծոմեմ**, *եյի vn.* to fast, to keep a fast.

Ծոմապահ *a.* keeping a fast, abstaining; - **լինել**, to keep a fast; - **ութիւն** *s.* abstinence. [to fast.

Ծոմացուցանեմ, *ուցի va.* to cause

Ծոլ, **ծուլից** *a.* idle, lazy, slothful, sluggish, cowardly, dastardly.

Ծոս, **ից**, *աց s.* fringe, thrum, trimming; tassels; edge, border.

Մով. *ույ* *s.* sea; lake; the molten sea in the Temple; *-ն լայնասփիւռ.* the main sea, the deep, the high or open sea; *անդունդք -ու.* the depths of ocean, the mighty deep; *ի խորս -ու.* far out at sea; *կապուտակն -ույ,* sea-green; *ջուր -ու.* sea-water; *Յալցոյց -ու.* sea-chart; *Հէն -ու.* sea-rover, pirate; *ընտել -ու.* accustomed to the sea; *ը ծով եւ ը ցամաք.* by sea & land; *գնալ ը -* to go to sea, to put to sea, to sail; *անցանել ը -* to go over or across, to cross the sea; *- Հէտու թեանց, ցաւոյ ից.* a sea of delights, of griefs or sorrows; *գեփիւռ -ու.* sea-breeze; *- Հոգմախաղաղ.* Հարթածաւալ - , calm sea, as smooth as glass; *կապուտակային* , *անշարժ* , *խաղաղաւետ* , *ըարձակ* , *անհուն -* , blue, still, quiet, vast, immense ocean; *մոլեգնու թի -ու.* the raging or fury of the sea, the roughness of the waters; *Հեղեղ -ու.* sea-breach; *ալէկոծ* , *յուզեալ է -ն* , the sea is turbulent, swelling, rolling; *ալէկոծի, փրփրէ -ն* , the sea runs high, foams, froths; *մրկալից* , *մոլեգին* , *զայրագին* , *փրփրագէղ* , *որոտըն* , *գոտտ* or *ահեղաբոյ* , *անսանձ* , *սպառնալից* , *անգուծ -* , stormy or tempestuous, dreadful or furious, angry or raging, foaming, thundering or roaring, unruly or ungovernable, threatening, pitiless ocean; *- աւեր* , blue or sea-green eyes; *գ- գովեալիւր* , *այլ ի ցամաքի կացիր* , praise the sea, & keep on land; *S. Զգուլով* , *Զեղուլ* .

Մովաբաժին լինիմ տ. to divide the waters; to plough the sea.

Մովադայլ *s.* zool. sea-wolf.

Մովադիր , *գրաց s.* hydrographer; *-գրական a.* -phical; *-գրուի s.* -phy.

Մովադնաց , *ից a.* that voyages or goes by sea, sailing; *-իկ a.* ploughing the sea; *- լինել.* to sail, to navigate; *- ընդ երկիր բերեալ լինել.* to pass over the sea as if by a bridge; *-ու թի s.* sea-voyage; navigation.

Մովադոյն *a.* sea-green; blue, sky-coloured; *s.* ultramarine.

Մովադուռ *s.* zool. cormorant.

Մովաթաղանթ *s.* bot. sea-weed.

Մովալիճ *s.* great lake, inland sea, lagune, loch; *-լու s.* bot. sea-wrack.

Մովախառնիճ *s.* zool. lobster; *-խոր a.* very deep, bottomless.

Մովածաւալ *a.* stretching like a sea;

-ծին a. born of or produced by the sea; *-ծիր a.* sea-girt or-surrounded; *-ծոց s.* gulf, port.

Մովածուփ *a.* tempestuous, very agitated, stormy, billowy; *ից.* tempestuous as the sea; *-նաւ.* tempest-tossed ship; *- լինել.* to be agitated by waves; *ից.* to be harassed or tossed about, to turn on all sides; *-ծփանք s.* heaving, undulation.

Մովակ. **Մովիկ.** *այ s.* sea-pool, lake, pond; *կաթ մի խէրէ ինձ մանաւանդ եւ ոչ -ս բախտից* , a drop of sense rather than a sea of fortune.

Մովակալ. *այ s.* lord of the sea; sea-king; admiral; *մեծ -* , *փոխան -ի.* *երրորդ -* , high, vice-, rear-admiral; *ստեան* , *խորհրդարան -այ* , admiralty-board; *նաւ -ի.* flag-ship.

Մովակալեմ. *եցի տ.* to be master or lord of the sea: to command a fleet or squadron of ships of war.

Մովակալութիւն *s.* the empire of the sea: admiralty, navy office; *պաշտենայ -թէ* , first lord of the admiralty; *խորհրդական ատենի -թէ* , lord commissioner of admiralty.

Մովակալին *s.* balanus, glans marina.

Մովական *S. Մովային* ; *-բ s.* aquatic animals. *[-ու թի s.* wrecked, shipwreck.

Մովակոծ *a.* wrecked; shipwrecked;

Մովակողմն , *-կոյս* , *-կոյս կողմն* *s.* sea-coast.

Մովակուլ *a.* engulfed by the sea; *- լինել.* to be swallowed up by the sea; *-բ s.* loss at sea.

Մովակուր *a.* immersed, drowned, wrecked, lost; *- լինել.* to be the prey of the sea; *- կորնել.* to perish among the waves.

Մովահայեաց *a.* facing the sea, that looks towards the sea, maritime, marine; *- բազաք* , maritime town.

Մովահար *a.* sea-sick.

Մովահեղձ , *-իկ* , *-ոյց* , *-ուկ a.* drowned; *- առնել.* to drown; *- լինել.* to be drowned. [cleaves or ploughs the sea.

Մովահերձ , *-իկ a.* that cuts, divides, **Մովահէն** *s.* corsair, pirate, sea-robber or rover. [horse.

Մովաձի *s.* zool. hippocampus, sea-
Մովամառուռ *s.* bot. sea-weed, algæ, kelp.

Մովամարտիկ *a.* combatting by sea; naval; *-զորուի.* navy, naval service; *-առութի s.* sea-fight, battle by sea.

Մովանայ *a.* casting into the sea.

Մովանէջք *s.* the offing, the open sea.

Մովանոյն առնեմ *va.* to plunge into the sea, to drown.

Մովանութի *a.* submerged in the sea; -**լինել**, to go to sea; to stand out to sea.

Մովայած, -**ուկ** *a.* wandering on the sea (Neptune).

Մովային *a.* belonging or pertaining to the sea, marine, maritime, naval; -**զորութիւն**, marines, the navy, the naval strength, maritime forces; -**լուս**, dog-fish; -**օգաթառէլ** *երկվար*, clipper-vessel; -**բ** *s.* sirens, mermaids.

Մովայնկոյս *a.* transmarine, ultramarine; *ad.* beyond sea.

Մովայոյզ *s.* diver.

Մովանամ, **ացայ** *vn.* to turn into a sea, to fall into; to inundate, to immerse, to cover with water.

Մովանկար *s.* sea-scape, sea-view; marine-painter.

Մովանման *a.* resembling the sea.

Մովալուս *s.* zool. dog-fish.

Մովալափ *a.* sounding; - **գործի**, sounding-line. [**ծիր**, -**կայ**, -**հեղձ**.]

Մովալատ, -**պետ**, -**սոյզ** *S.* Մովա-

Մովալատակ *a.* living by the sea, (sailor, fisher, &c.); - **լինել**, to labour on the sea, to exercise the calling of sailor, fisher, &c.; - **վէժ** *a.* thrown, plunged or precipitated into the sea.

Մովաբաղոյս *s.* zool. frigate-bird, sea-swallow; - **արծուի** *s.* zool. sea-eagle, osprey. [(sea-bull).]

Մովաբուլ *s.* sea-monster, chimera;

Մովաբուլանեմ, **ուցի** *va.* to cause to turn into a sea; to inundate, to immerse.

Մովին, -**եայ** *S.* Մովեզր, -**եզերեայ**.

Մովափրփուր *s.* meerschäum.

Մովեզերեայ, **ց** *s.* maritime, bordering on the sea; - **բ** *s.* coasts, shores.

Մովեզր *s.* sea-coast, sea-side, shore, strand, beach; **առ** or **ի ծովեզերին**, on the sea-shore.

Մովեզրեցի *a.* dwelling on the coast.

Մովեմ, **եցի** *vn.* to keep out at sea; to stand for the offing.

Մովեցի զօրք *s.* marines.

Մովեկէց, -**կէցիկ առնեմ** *va.* to throw, plunge or precipitate into the sea; - **լինեմ** *vn.* to throw or plunge oneself into the sea.

Մովերոր *s.* zool. sea-gull, sea-mew.

Մոր, **ց** *s.* dropping, trickling; *bot.*

barberry; * new-mown hay.

Մորածոյ մեղր *s.* virgin honey.

Մորակ, **ի** *s.* cock, tap; - **զատարկիչ**, **մաքրիչ** *mech.* delivery-, purging-cock.

Մորան, **աց** *a.* running, flowing, liquid, fluid; *s.* flow, flowing, running

Մորեմ *S.* Մորեմ; * to mow. [out.

Մորենի *s.* *bot.* barberry-bush; *léntisk*, mastic-tree.

Մորեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to set running, to cause to flow; **զմտալ իսկ ածելն ինչ զգերանս**, the mere thought of it makes my mouth water.

Մորեմ, **եցայ** *vn.* to trickle, to flow, to leak, to run down or out of, to ooze out, to run or pass away, to ebb; - **մարմնոյ**, to be affected with gonorrhœa.

Մորին *s.* fluor; **ծորնաբար**, -*spar*.

Մործոր, **ոց**, **աց** *s.* valley, vale; - **ակ** *s.* little valley, dale, dell.

Մորուսն *s.* trickling, dropping; flowing, running; leaking; - **ի մարմնոյ** *med.* gonorrhœa, running of the reins; - **ըստ ամսեանցն**, the menses, menstruation.

Մորուն, **Մորուս** *a.* flowing, fluid.

Մոց, **ոյ** *s.* bosom, lap; cavity; * pocket; - **ծովու**, gulf, the bosom or depth of the sea; - **գետոց**, channel of a river; - **նաւու մար**, the keel of a ship; **գոգք ամփոփման ոյ նաւին**, the hold of a ship; - **լեռանց**, cavern, grotto; - **կառաց**, the interior of a carriage; - **անկեան**, sinus.

Մոցածին *a.* born in the bosom; *fig.* the Only Begotten Son.

Մուաղ, **աց** *s.* *bot.* laurel-cherry; - **էնի**, cherry-laurel.

***Մուստ** *s.* lint; - **եմ** *va.* to fray, to unweave; to tear to rags or tatters.

***Մուեմ** *va.* to sift wheat; to separate wheat from tares.

Մուէնք *s.* *pl.* piece of linen, bits, cuttings, shreds, strips, rags, tatters; **ի նս նս պատառել**, to tear, to rend, to pull to pieces; **յերկուս նս պատառել**, to tear in two parts or pieces.

Մուլալից *a.* very idle or lazy; - **հեղուցութիւն**, extreme idleness or

Մուլամ *S.* Մուլանամ. [slothfulness.

Մուլամուլութի *s.* idleness; listlessness, carelessness.

Մուլանամ, **ացայ** *vn.* to idle, to be lazy, slothful or idle, to live in idleness.

Մուլանք *S.* Մուլուլութիւն.

Մուլապէս *ad. idly, slothfully, lazily.*
Մուլացուցանեմ, ուցի *va. to make idle or slothful.*

Մուլացուցիչ *a. rendering idle.*

Մուլութի *s. idleness, slothfulness, laziness, sluggishness; ի -ս հասանիլ S. Մուլանամ.*

Մուխ, ծխոյ *s. smoke; fume, vapor, exhalation; fig. family, hearth, home; *tobacco; սիւն, ստեղն ծխոյ, - ծառացեալ, pillar of smoke; մորիկ ծխոյ, clouds or masses of smoke; ընդ - դալ, to be in the smoke; -ս արձակել, to emit smoke; * - ծխել, ձգել զ-, to smoke tobacco; - որ ընդ մէջ մօրուին եւ ըրջուաց ծխիցի, unpleasantness or discord engendered between step-mother & step-children.*

Մուծ, ծծոյ *s. sucking, suction; *marrow, pith; essence; ուղ եւ - , quintessence; -ք s. the nostrils.*

***Մուկամ** *vn. to be obstinate.*

Մուլակ, աջ *s. snare, trap; net, springe, noose.*

Մուլամ, &c. S. Մուլանամ, &c.

Մուռք, Մունիկ, ծնդաց *s. knee; bol. knot; mus. an Armenian note (°); անկանիլ ի վերայ ծնդաց, ընդգծիլ ի -ս, to fall on one's knees, to kneel; խոնարհեցուցանել զ-, to bend the knee; անկանիլ առ -ս ուրուք, to fall or throw oneself at the feet of; փարիկ զծնդովք, to clasp the knees; ննջել ի մէջ ծնդաց, to sleep on the knees of; ի ծնդաց կալ, to be kneeling; ծնդովք կրկնելովք *ad.* with bended knees, upon one's knees; -ք նորա կիթուցեալ դեպեւէին, his legs tottered under him; S. Մնկու չափ.*

Մունք *s. knee; bol. knot; - դնել, կրկնել, ի - իջնել, to kneel, to bend the knees, to fall on one's knees; առ - լալ, to weep all alone; - ածել, to adore, to worship; արկանել - զծնդաց եւ զորտի, to worship on bended knees; հապա ի - 1 down on your knees! ի - խոնարհեալ աղաչեմ դէպ, I entreat it on my knees, or with bended knees; - կապել bol. to be knitted, to be formed with knots or joints.*

Մունդրութիւն *s. genuflection.*

Մուպ S. Մուպ & Մուփ.

Մուռ, ծռոյ *a. crooked, bent, distorted, oblique; - առնուլ, to wind round many times.*

Մուփ, ք *s. fluctuation, undulation,*

*wave, billow, surge; fig. agitation, trouble, vacillation, wavering; care, anxiety, torment; examination, question; ընդ -ս մկանանց, on the surface of the waves; ի -ս լինել, to be agitated; -ս ի մօր դնել, to care, to be concerned, thoughtful; ի -ս տարախուսանաց ընկղմել, to be in great perplexity, to be uncertain or undetermined what course to take, to remain in *Մուփ s. large earthen pot. [suspense.*

Մսնեմ, էջի *va. to attach, to join.*

Մալեմ, էջի *va. to disguise, to travesty; to dissemble, to cloak; -իմ vn. to be disguised, dissembled; to shun, to avoid.*

Մպառնի *s. disguise, dissembling.*

Մաւիկ *a. wry-necked.*

Մռեմ, էջի *va. to bend, to bow, to incline; - գգէմ, to make grimaces; -իմ va. to be bent, to bow down.*

Մռութի *s. inclination, curve, bent; - դիմաց, grimace.*

Մրաբոր *s. circle.*

Մրագիր *s. sketch, outline; project, draught, plan, design; a. written, described, traced; -գրական a. graphical.*

Մրագրեմ, էջի *va. to sketch, to trace the contours, to draw the outlines of; to describe, to write, to trace.*

Մրագրիչ *s. pencil, lead-pencil.*

Մրագրուի *s. laying out; S. Մրադիր. Մրանամ, աջայ vn. to grow or become round; to surround, to enclose.*

Մրար, ից *s. packet; package; roll; envelope, cover; bag of money; ք կախարդաց, fascination, talisman; S. Թուղթ.*

Մրարեմ, էջի *va. to envelop; to pack; to wrap up; to roll; - գլածառ, to pack up; զխորիս գաւաթուն յամպս ծրարէին, they reared their proud heads to the skies; որդ գաւթն յամպս ծրարի, whose top cleaves the skies; -իմ vn. to be enveloped or wrapped up; ծրարեալ S. ներ.*

Մրարիչ, Մրարոյ *s. packer. [փակեալ.*

Մրարունի *s. packing. [dirty oneself.*

Մրդիմ, էջայ vn. to stain, to soil or Մրունք, ի մէջ - s. knot of a cane or reed; internodium, space between two joints or knots in a plant.

Մրտեմ, էջի *va. to mute, to guano, to dung as birds; - ձկանց, to spawn.*

Մփալից, -կան *a. wavering, undulating, agitated.*

Մփամ Տ. **Մփիմ**; - **հնգ. մէջ երկիւղի**
և յուսոյ, to fluctuate between hope
& fear.

Մփանք Տ. **Մուփ**; surging of the sea;
wave, billow, swell; *fig.* trouble, care,
perturbation; - **հերաց**, hair floating
in the breeze; **ի - նի** *ad.* afloat; *fig.* in
trouble; **ի - նի կալ**, to waver, to fluc-
tuate, to be agitated, billowy, vacil-
lating.

Մփիմ, **եցի** . **Մփեցուցանեմ**, **ուցի**
va. to excite, create or produce a tem-
pest; *fig.* to agitate, to trouble.

Մփիմ, **ծփեցայ** *vn.* to fluctuate, to
ebb & flow, to undulate; to foam, to
grow rough; *fig.* to be troubled, agi-
tated, harassed; to be undecided in
purpose, to fluctuate, to waver.

Մփին. **Մփոց** Տ. **Մփական**. **Խնոցի**.
Մփունք Տ. **Մուփ**, **Մփանք**; **խեղաց** -
անեկ, to waver, to be perplexed; to
lose one's senses. [there! stop! I say!]

Մ. Մոլա *int.* oh! holla! hallo! ho

Մուկ Տ. **Մուկակ**.

***Մոփ** *s.* *zoöl.* water-crane.

Կ

Կ (ghen) **կեն** *s.* the fifteenth letter
of the alphabet, & the tenth of the
consonants; **կ. ք**, sixty, sixtieth.

- It has much affinity with the
letters **գ** & **բ**, for example: **ծունկ**,
ծունք; **անկ**, **անք**; **կանչիւն**, **գանչիւն**;
ծաւկել, **ծաւքել**; **պաւկիւ**, **պաւքիւ**;
կանոն, **քանոն**.

Կա. ի. ոյ *s.* contention, debate,
dispute, contest, quarrel, broil, strife,
cavil; - **յարուցանել**, to excite con-
tention, to create strife.

Կազաւարժոյց *a.* contentious, quar-
relsome, cavilling.

Կապոյդ *a.* litigious, fractious,
quarrelsome, wrangling.

Կազեմ, **եցի**, **Կազիմ**, **եցայ** *vn.* to

contest, to debate, to dispute, to quar-
rel, to cavil, to squabble, to wrangle.

Կազ. ի. s. gauze; *chem.* gas; - **լուսա-
ւորութիւն**, illuminating -; **լոյս**, **լուսա-
ւորութիւն** -**ի**, --light; --illumination;
- **կրեւի**, portative -; (**մայր**) **խողովակ**
-**ի**. --main; (**փոքր**) --pipe; **բերան** or
կոտուց, **լապտեր**, **յարգարիւն**, **ընդունա-
րան**, **գործարան** -**ի**, --burner; --lamp;
--fitter; gasometer; --works; **ի լոյս**
-**ի**, by --light.

Կազադործութիւն *s.* manufacture of
gauze; *chem.* distillation of gas.

Կազակերպ, **շին**, -**եզէն** *a.* gasiform;
gaseous; aeriform. [to gasify.

Կազանամ, **սցայ** *vn.* to turn to gas,

Կազաչափ *s.* gas-meter; -**րան** *s.* ga-
someter. [**յուան** *s.* reduction to gas.

Կազացուցանեմ *va.* to gasify; -**ու-
կազդուրական** *a.* corroborative.

Կազդուրացուցանեմ, -**րեմ**, **եցի**,
-**րեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to strengthen,
to corroborate, to sustain, to give
strength to; to repair, to restore to
vigour & good health, to re-establish;
to encourage, to give heart to; -**րիմ**
vn. to recover, to regain one's strength,
to get well again, to be restored; to
take heart, to cheer up; -**րեմ պատ-
ճառա**, to pretend, to allege.

Կազդուրեցուցիւն, -**րիւն** *a.* strength-
ening, cordial, invigorating, fortifying,
analeptic, corroborant.

Կազդուրութիւն, -**բումն** *s.* restora-
tion, re-establishment, recovery, con-
valescence.

Կազմ. ոյ. ի. s. construction; prepa-
ration, furniture, ornament; - **գրոց**,
binding of books; *a.* ready, quite
ready, prepared; active, diligent; dis-
posed; - **լինել**, to be ready, prepared;
to be disposed to.

Կազմադործութիւն *s.* furniture-making.

Կազմած. ոյ. s. apparatus; prepar-
ing, preparation; goods, furniture,
household effects; moveables, uten-
sils; equipage; armour; Տ. **Կազմութիւն**;
- **մարմնոյ**, constitution, temper; -
պատերազմականք, military stores;
- **ձիոյ**, harness, caparisons, trappings;
- **նաւու**, rigging; - **ք. s.** astronomical
instruments.

Կազմական *a.* well dressed or cooked.

Կազմակերպ *s.* implement; -**եմ** *va.*
to project, to figure, to form, to fash-
ion, to construct.

Կազմակերպութիւն *s.* form, formation, conformation, organization, construction, accomodating, setting in order. [Տ. Գործարան.

Կազմարան *s.* book-binder's shop;

Կազմարար, ի *s.* book-binder.

Կազմեմ, եջի *va.* to form, to model, to fashion; to construct, to erect, to build; to furnish, to provide, to supply; to fit up, to arrange, to set in order; to adjust, to put in repair; to adorn, to embellish; to get ready, to prepare; to equip; to arm; դռնդառ, to enrol soldiers; - զկառս, to harness the horses; պարս ուրախութե՛, to give a ball; - գիրս, to bind books; - իմ *vm.* to be formed, constructed; to prepare to, to get ready.

Կազմիկ *a.* well prepared, well done, skilfully executed; - ճաշ, exquisite or choice repast. [paring.

Կազմիչ, -մող *a.* constructing; pre-

Կազմուած Տ. Կազմած.

Կազմութիւն *s.* construction, organisation, order, arrangement, mechanism, constitution, formation, structure, composition; preparation, equipment; - մարմնոյ, constitution, temperament, complexion.

Կաթ, իջ *s.* drop; - մի, *a.* -, a little; - մի ջրոյ, *a.* - of water; - մի քուն, *a.* nap, short sleep.

Կաթեմ, եջի, Կաթիմ, եջայ *vm.* to drop, to flow drop by drop; to trickle, to run down; to distil; անձրեւ ոչ եւս կաթեաց յերկիր, not a drop of rain fell; - լուսոյ, to shine forth, to appear.

Կաթեցուցանեմ, ուջի *va.* to let fall drop by drop; to distil.

Կաթիլ, թըլլ *S.* կաթ; - ան, -, drop

Կաթիկ *s.* little drop. [by drop.

Կաթն, թին, թանց *s.* milk; - կովու, այծու, մաքեաց, իշոյ, cow's, goat's, ewe's, ass's -; - ձկան, soft roe; շեռեկ -ին, butter--; whey; թարմ, թթու, -, fresh, sour -; կաթամբ բուծանիլ, to live on milk; - տալ, to suckle; գիւլ, to suck; կիւլ, -, to milk; անջատելի կաթանէ, to wean.

Կաթնաբեր *a.* lactiferous, yielding milk. [նէլ, to suck, to be suckled.

Կաթնաբոյծ *a.* fed with milk; - լի-

Կաթնաբուղի *a.* flowing with milk,

Կաթնագոյն *a.* milk-white. [milky.

Կաթնալից *a.* abounding in milk.

Կաթնածիր *s.* galaxy, milky way.

Կաթնածուծ *a.* sucking the breast.

Կաթնակեր *a.* suckling; *s.* suckling.

Կաթնակից *s.* baby-companion; - եղբայր, foster-brother. [ab lactation.

Կաթնահատութիւն *s.* weaning; *med.*

Կաթնաձիր, -մատոյց, -թամբ *S.* -տու-

Կաթնաղբիւր *a.* fig. breast; udder.

Կաթնանամ, աջայ *vm.* to be changed into milk.

Կաթնաչափ *s.* lactometer.[porridge.

Կաթնապուր, պրի *s.* rice-milk; milk-

Կաթնասնուծութիւն *s.* feeding on milk.

Կաթնասուն, -սնունդ *a.* milk-fed; suckling. [maid

Կաթնալճառ *s.* milkman; *sf.* milk-

Կաթնատ *s.* chem. lactate; -աճ *s.* milk-teeth, first teeth.

Կաթնատու, ի *a.* suckling; *s.* nurse, wet-nurse; - կով, milch cow.

Կաթնարան *s.* dairy.

Կաթնարբու, Կաթնկեր *a.* babe, unweaned child, suckling.

Կաթնաւէտ, -ւոր *a.* milky, yielding milk, milch.

Կաթնեղբայր *s.* foster-brother.

Կաթնեղէնք *s.* *pl.* milk-diet, milk-food. [lacteous vessels.

Կաթներակք *s.* *pl.* lacteal veins,

Կաթողի, -ն *a.* passionately or dotingly fond, amorous, very affectionate; languishing, eager, very anxious; *ad.* passionately, lovingly, fondly, eagerly; - սիրել, to love to excess; - տենչացեալ, eagerly desired, longed for; - են ընդ միմեանս, they tenderly love each other; - լինել *or*

Կաթողնիմ, եջայ *vm.* to love passionately, dotingly, fondly; to be smitten with violent love, to be enamoured, to burn, to languish or long for, to sigh or pant after.

Կաթողիկ, աջ *a.* *s.* catholic; -ութիւն *s.* catholicism.

Կաթողիկեայ, կէից *or* կեայց *a.* universal, general; catholic; թուղթ -կեայց, epistle, universal letter.

Կաթողիկէ, ի *a.* *S.* Կաթողիկեայ; *s.* cathedral, basilic.

Կաթողիկոս, աջ *a.* an oriental ecclesiastical dignity, patriarch of a people; - Հայոց, Catholicos, Patriarch of the Armenian Church.

Կաթողիկոսական *a.* pertaining to the Catholicos, patriarchal.

Կաթողիկոսարան *s.* patriarchal seat or residence.

Կաթողիկոսութիւն *s.* patriarchal, dignity, patriarchate.

Կաթոռ *a.* lustful, lascivious, libidinous, lewd; ill with the gonorrhœa; -ն աւփանք, illicit amours.

Կաթուած . ոց, -ումն *s.* dropping, trickling; drop; *apoplexy.

Կաթսայ, Կատսայ . ից *s.* copper, caldron, kettle, pot; *mech.* boiler.

Կաթսայագործ, աջ *s.* coppersmith, brazier; *mech.* boiler-maker; -ութիւն *s.* coppersmith's calling; *mech.* boiler manufacture.

Կալ, ոց, ից *s.* threshing-floor, barn-floor; corn-sheaves, rick, stack; *ast.* halo; արկանել, հոսել. սրբել զ-, to winnow. [ւոր-

Կալական, Կալանական *S.* Կալանակալ *a.* compound, combined.

Կալանաւոր *a.* detained in prison, prisoner, captive; *s.* police-man.

Կալանաւորակալ, աջ *a.* *S.* Կալանաւոր; *s.* turnkey; lock-smith.

Կալանաւորութիւն *s.* detention, captivity, imprisonment. [duce a fracture.

Կալանդեմ, եջի *va.* to bind, to release; եջի *va.* to arrest, to imprison, to shut up.

Կալանք *s.* arrest, caption; detention; prison; ի -նս արկանել *S.* -նեմ.

Կալաքար *s.* soda; alkali; -կայուն, յնդական, fixed, volatile alkali.

Կալ եւ կապ *S.* Կալանք.

Կալի *s.* potash; *bot.* kali, glass- or salt-wort; -կ *s.* calico; -ոն *s.* potash.

Կալում, Կալում *S.* Կալում. [slum.

Կալութի, աւայ, տեսայ *s.* that thrashes or treads out corn, thrasher.

Կալարայ, ից *s.* pl. barns, granaries.

Կալուած, ոց *s.* possession, domain, land, estate, landed property, fief; farm, arable land; possession, occupancy, holding; dominion, empire, power; * - որովայնի, costiveness, constipation of bowels.

Կալուածաւարձք *s.* rent of a farm.

Կալուածատէր *s.* landed proprietor.

Կալուածատիրութիւն *s.* feudality.

Կալուանական, -նեան *a.* galvanic; -էլեկտրութիւն, electro-galvanism; -ութիւն *s.* galvanism.

Կալուանաձող *a.* galvanoplastic; -աւորումն *s.* -s, electrolysis.

Կալուանաչափ, ի *s.* galvanometer.

Կալուինական *a.* calvinistic; *s.* calvinist; -ութիւն *s.* calvinism.

Կալուկալ լինիմ *vn.* to be attached to.

Կալում, լի *va.* to take, to lay hold of, to seize; to arrest; to subjugate, to rule over; to succeed.

Կալումն *s.* the seizing, taking, laying hold on; detention; relation, dependence; constitution, composition.

Կախ. ի - *a.* hanging, dangling, pendulous; hung up, suspended; ի - ունել, to suspend, to hold in suspense; ի - մնալ, to remain in suspense.

Կախաղան, աջ *s.* gibbet, gallows; հանել ի - , to hang by the neck, to hang up a criminal; արժանի - ի, that deserves hanging; criminal; գործ - աւ, hanging, suspended or pensile work; բուրաստանք - աւ or

Կախաղանաբուրաստան, Կախաղանաւոր բուրաստան *s.* hanging gardens.

Կախաղանեմ *va.* to hang; -իմ *vn.* to hang oneself; to be hung.

Կախարդ, աջ *s.* charmer, enchanter, sorcerer, wizard, conjurer, magician.

Կախարդագիտութիւն *s.* fairy or magic art or power, witchcraft, demonology.

Կախարդական *a.* pertaining to sorcery or witchcraft, magical, cabalistic.

Կախարդանք *s.* bewitchment, enchantment.

Կախարդասար, աջ *a.* practising sorcery, addicted to cabalistic practices; magical; գիրք - աջ, conjuring books.

Կախարդեմ, եջի *va.* to charm, to bewitch, to enchant, to fascinate; to flatter, to allure. [magician.

Կախարդիչ *s.* bewitcher, enchanter,

Կախարդութիւն *s.* charm, enchantment, spell, fascination, sorcery, magic, witchcraft, theurgy.

Կախեմ, եջի *va.* to hang, to suspend; to hang on, to attach to; to hang up, to hook, to clasp; - զբեւեռաց, to hang from a nail; գիր զգրոյ - *gr.* to spell.

Կախիմ, եջայ, Կախեալ կամ *vn.* to hang, to hang oneself: to be hanged or held in suspense; to suspend; to be lowered; to depend, to be dependant, in the power of; to become attached to, to get fond of; - զսիրոյ ուրուք, to love tenderly; - զբերթանց ուրուք, to listen open-mouthed, to hang on the lips of a speaker; - զառասպելեաց, to believe in fables; Ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային զմահն ի լսել, all the people hung on his lips.

Կախորան *s.* swing; see-saw; whirlingig. [dependance.

Կախումն *s.* hanging; suspension;

Կածան, *ի* *s.* lane, narrow way, pathway, footway or footpath; -*եմ* *vn.* to pass through narrow ways.

Կակաղ, -*ոս*, *այ* *a.* stammering, stuttering, lisping.

Կակաղեմ, *էջի* *vn.* to stammer, to stutter, to lisp; to hesitate in speech, to have a difficulty in pronouncing words, to speak in a confused manner; to give out-of-the-way answers; -*դգան*, to stammer out one's lesson.

Կական, *ի*, -*ումն* *s.* loud lamentation, grievous complaint, crying, whining, howl, shriek; - *բանալ*, to lament or cry loudly, to utter or set up loud shrieks & cries, to mourn, to bewail or weep aloud, to complain, to moan, to wail, to squeak, to whine, to howl, to shriek.

Կականաբարձ, -*դոչ* *a.* bewailing aloud, mourning plaintively, howling with grief; *ad.* lamentably, plaintively, deplorably, with piercing cries.

Կականալի, -*լիր*, -*ւոր* *a.* lamentable, rueful, mournful, full of lamentation or complaint.

Կականեմ *S.* **Կական բանամ**.

Կակաչ, -*լ*, *ի* *s.* *bot.* tulip; *արբուշի* -, fritillary; *վայրի* -, poppy, corn-poppy; -*ի*, -*ենի* *s.* tulip-tree: *S.* **Կարկաչ**, &c.

Կակեիրակ, *ի* *s.* *med.* cassia; conserve of cassia; cassia-tree.

Կակղաբան *a.* sweet-spoken.

Կակղադոյն *a.* very soft, tender or delicate; gentle, mild, meek; -*ս* *յան* *գիմանել*, to reprove gently. [lusk.

Կակղամիս *a.* tender-fleshed; *s.* mol-

Կակղամորթ *a.* thin-skinned.

Կակղանամ, *ացայ* *vn.* to grow soft, to become tender; *fig.* to soften, to relent, to be appeased, to become more tractable; to become effeminate.

Կակղացումն *s.* softening.

Կակղացուցանեմ, *ուցի*, **Կակղեմ**, *ե*, *յի* *va.* to soften, to mollify, to make tender, supple or pliant, to macerate, to steep; *fig.* to soften, to enervate, to move, to affect. [tening.

Կակղիչ *a.* emollient, lenitive, soft-

Կակղութիւն *s.* softness, tenderness, delicacy; flossibility, pliability; mildness; effeminacy. [branches.

Կակղուղէչ *a.* furnished with flexible

Կակղումն *s.* softening, mollification.

Կակուղ, *կոյց* *a.* soft, tender, delicate; supple, flexible, pliant; sweet, mellow; *fig.* mild, soft, gentle, meek, affable; - *մտաւ*, soft metal.

Կահ, *ից*, *ուց* *s.* furniture, moveables; baggage, luggage; equipage; apparel; utensils; implements, instruments; - *առնելուք*, to employ, to give occupation to.

Կահակալ, *այ* *s.* workman; labourer.

Կահակիր, -*վար* *s.* porter, carrier.

Կահաւորեմ, **Կահեմ**, *էջի* *va.* to prepare, to fit up, to provide with, to furnish, to stock.

Կահաւորութիւն *s.* conveniency; - *համարել*, to judge suitable.

Կահոյր *s.* pitcher, pot, jug, jar.

Կաղ, *այ* *a.* lame, halt, crippled, limping; *fig.* defective; - *ի* -, - *ի* -, - *ս* *ի* -, - *ք* - *ad.* halting on one foot, hobbling along, with a halting gait; so so, poorly, somehow or other, as well as may be; - *ի* - *ս* *ասել*, *պատասխանել*, to say or reply undecidedly or doubtfully; - *ի* - *գիտել*, to know imperfectly.

Կաղաբոյս *s.* *bot.* bulb, bulbous root.

Կաղակարծ *S.* **Կեղակարծ**.

Կաղակրկին *a.* wavering, hesitating, undecided; *ad.* hesitatingly, imperfectly.

Կաղաղ, *ոց* *s.* den, lair, haunt; - *ակք* *s.* pl. dens, caverns, hiding-corners.

Կաղաղմ, *էցայ* *vn.* to hide oneself in a den, to creep into a den or hole.

Կաղամ, *ացի*, **Կաղանամ**, *ացայ*, *Կաղմ*, *էցայ* *vn.* to limp, to be or go lame, to halt, to hobble; *յերկուս հետ* - *fig.* to hesitate, to waver, to halt between two opinions.

Կաղամախ, *ից*, -*ի*, *խեպ* *s.* poplar.

Կաղամար, *այ* *s.* inkstand; - *մուկ*, cuttle-fish.

Կաղամբ, *ից*, *այ* *s.* cabbage; - *բ*, *գաւոր*, cauliflower; - *խոպոպի*, *սե- voy* -; - *վայրի*, colewort, rapeseed; -*ի* *տակ*, - stalk, - stump; - *ակուրծ* *s.* heart of -; - *ավաճառ* *s.* -seller; *S.* *թիթուռա*. [storax.

Կաղամբիտ, -*միտ* *s.* calamite, dry **Կաղանդ**, *ի*, -*ք*, *դաց* *s.* calends, first day of month or year; new-year's day; **Հորհաւոր** - ! a happy new-year to you, & many of them.

Կաղանդացոյց *s.* weather-almanack;

calendar, almanack.

Կալանդեմ, եջի *va.* to give a new-year's gift; S. Կալանդեմ.

Կալանդիք, -գնայ, -էք *s.* new-year's gift; պատուել զդք -էիւք. to make -s; -ընդունել. to receive -.

Կալանդան, -ան *s. bot.* euphorbia, spurge, tithyma, milk thistle.

Կաղապար, աջ *s.* model, pattern, mould, cast; standard; -արկանել, to cite as example; -եմ *va.* to model, to mould, to shape; -իչ *s.* modeller, moulder; -ումն *s.* modelling, moulding.

Կաղացուցանեմ, ուջի *va.* to lame, to make lame.

Կաղաւեմ, եջի *vn.* to remain torpid.

Կաղին, զնոյ *s.* hazel-nut; acorn; hazel-tree; արքայական - , filbert.

Կաղկանձեմ, եջի *vn.* to yelp, to whine, to howl; -ձիւն *s.* yelping, whining, howling.

Կաղնաւեկ *s.* nut-crackers.

Կաղնագոյն *a.* hazel, hazelly.

Կաղնակեր, աջ *a.* feeding on acorns.

Կաղնահար, աջ *a.* wood-cutter.

Կաղնաներկ *s.* quercitron bark.

Կաղնատու *a.* bearing or producing acorns; -տուն *s.* S. Կաղնիք.

Կաղիւն *s.* nut- or hazel-tree; oak-tree; գետնի - *bot.* earth-nut; german-der; -ք, hazel- or oak-grove.

Կաղուծիւն *s.* lameness, hobbling.

Կաղլին *s.* cement.

*Կաղտիկ *s.* pruning-axe.

Կաճ, իւ *s.* felt; -ակուռ թաղիք, compact felt.

Կաճաւ, աջ *s.* assembly, meeting; academy, body, company, society; -բանսիրաց, academy of belles-lettres; ակմբահող գիշն - . Olympus.

Կաճաւակից *s.* academician, member of an academy.

Կաճաւակցութիւն *s.* membership.

Կաճաւանոց *s.* hall of assembly or meeting. [reunite, to meet together.

Կաճառեմ, եցայ *vn.* to assemble, to aggregate; աջ *s.* one aggregated to an academy, honorary member; S.

-աւակից; -ուի *s.* honorary membership.

Կաճառումն *s.* conference; discourse.

Կաճեայ, -ճէ *a.* felt, made of felt.

Կաճին, ճնայ, ճնի *s.* root.

Կամ *conj.* or; - դու - ես, either you or I; եւ - , - թէ, or else.

Կամ, ի, աւ, ով *s.* will, desire; - է ինչ, I will, I intend; S. Կամք, Կոր.

Կամ, կացի *vn.* to be, to exist; to remain, to stand; to subsist, to live; to last, to continue, to be permanent; to stop, to stay; to wait; - մնալ, to rest, to dwell, to reside; to persist, to persevere; ի բայ - , to hold aloof, to give up, to withdraw; ի վերայ - , to superintend, to oversee; ից. to understand, to comprehend, to perceive; հաստատուն, պինդ - , to hold fast in, to remain firm; անկեալ - , to lie, to lie down; - առաջի երեսաց ուրուք. to make head against, to cope with, to resist; S. Առաջի; ստեպ - , to apply oneself, to be assiduous; ստեպ - օրինաց, to keep the laws; գատաւոր - ի վերայ, to be judge or arbitrator; շուրջ - զոմամբ, to beset some one; կայ մնայ նմա, it is reserved for him; զիարդ կայք, how do you do? զի կաս, why do you wait? what are you waiting for? զի կայ իմ եւ ձեր, what have you to do with me? what does it matter to you? եկաց, կացին, there has been; there have been; եկաց զնովին ժամանակդ, he lived or flourished about the same time or at the same epoch; կացին ի նն չքնաղ օրինակք աւաքինուծէ, they possessed rare examples of virtue; կացին աչք նր, he has lost his sight, he has become blind; չկարեմ ի վերայ - բանիցդ, I don't know what you mean, I do not understand you; կարով կացցեն բանք իմ, my words shall come to pass, my prediction shall be fulfilled. [capricious.

Կամազնայ *a.* voluntary, optional, Կամաթող լինիմ *vn.* to renounce, to abandon. [eous, free.

Կամածին *a.* voluntary, spontan-

Կամակ *a.* agreeable, sweet, pleasing, delicious; *ad.* agreeably, pleasingly; - լինել ի, to be disposed or inclined to; -ք *s. pl.* pleasures, delights.

Կամական *a.* voluntary. [dainties.

Կամակատար, աջ *a.* condescending, complaisant, obliging; - լինել ումեք, to be complaisant, very kind to, to do the obliging, to comply with the whims of, to oblige, to satisfy.

Կամակատարութի *s.* complaisance, obligingness, kindness.

Կամակար *a.* voluntary, willing, free, spontaneous; - , - մտք *ad.* voluntarily, spontaneously, freely; willingly, at one's will or pleasure, of one's own

accord or free will.

Կամակարեմ տ. to act according to one's entire will, pleasure or caprice.

Կամակարող *a.* powerful, mighty, potent; - *ի տէգ նիզակի*, skilful at hurling the javelin.

Կամակարուծիւն *s.* free-will; spontaneity; - *ք* *S.* **Կամակար** *ad.* [froward.

Կամակայցոյց *a.* wilful, headstrong, **Կամակից** *a.* agreeing with, privy to, instrumental in; *s.* accomplice, partaker in; - *լինել*, to be a party to or instrumental in, to agree with, to approve of, to consent to.

Կամակոր *a.* crooked, bent, curved, tortuous, sinuous; *fig.* indirect, crafty; *S.* **Յամառ**; - *շաւիղ*, winding path, crooked way; *ad.* crookedly, against the grain.

Կամակորախօս *a.* perverse, froward.

Կամակորեմ, *եցի* *va.* to wring, to twist; to bend, to bow, to curve; *fig.* to distort, to overstrain a phrase, to strain, to misinterpret; to pervert, to deprave; - *զարդարուծի*, to pervert justice; - *իմ տ.* to be bent, crooked, twisted; *fig.* to deviate, to turn away, to go astray; to be perverted; - *ի շահապարհս իւր*, to follow or pursue the indirect paths of vice or error; - *յուսմանն*, to refuse to learn.

Կամակորուծի *s.* crookedness, tortuosity, winding; *fig.* perversity, depravation; *S.* **Յամառուծիւն**.

Կամակուէ *s.* pleasure, contentment.

Կամակցիմ տ. to consent to, to agree with, to approve of. [complicity.

Կամակցուծիւն *s.* consent, accord,

Կամահաւոյ, - *ճուծիւն* *S.* **Կամակաւոր**, - *ուծիւն*. [cide.

Կամամահ լինիմ տ. to commit sui-

Կամամարտ *a.* contentious, litigious.

Կամամտածական *a.* ideal, fantastic, chimerical.

Կամայ, *ից*. - *ական* *a.* voluntary, spontaneous, free; - *եւ ականայ* *ad.* willingly or unwillingly, volens-volens, willing or unwilling. [untary.

Կամայորդոր, - *յոժար*, - *սէր* *a.* vol-

Կամապաշտ, *ից* *a.* wilful, selfwilled, stubborn; - *ուծի* *S.* **Յամառուծիւն**.

Կամար, *այց* *s.* vault, arch, arcade; porch, portico; girdle, belt; *phys.* sound-wave; - *սրոյ*, baldric, sword-belt; - *յաղծուծի*, triumphal arch; *կապուռակային* -, the arch, vault or canopy

of heaven, the vaulted sky.

Կամարածու, *այց* *a.* girdling, girding.

Կամարակալ *s.* flying-buttress.

Կամարակապ *a.* arcaded; *s.* arcade; atrium, porch.

Կամարաձեւ *a.* vaulted, arched; - *գործել*, *յորինել*, to arch, to vault.

Կամարակից *s.* spring of an arch.

Կամարայօն *a.* of finely arched eyebrows. [to stoop, to grow crooked.

Կամարանամ, *այցայ տ.* to be bowed,

Կամարանման, - *պատ* *S.* - *ձեւ*, - *կապ*.

Կամարար, &c. *S.* **Կամակաւոր**, &c.

Կամարաւոր *a.* girdled; enclosed.

Կամարիկ *s.* small arch.

Կամաւ *ad.* voluntarily, willingly; knowingly, purposely, designedly, expressly; *a.* voluntary, spontaneous; *S.* **Կամայ**. [voluntary, free.

Կամաւոր, - *ական* *a.* spontaneous,

Կամաւորաբար, - *պէս* *S.* **Կամովին**.

Կամաւորուծիւն *s.* free-will, spontaneity; - *ք* *ad.* willingly, freely.

Կամելուէ, - *եցողութիւն* *s.* will, wish.

Կամենամ *S.* **Կամիմ**.

Կամեցող, **Կամող** *a.* willing, desirous.

Կամեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to bend to one's will or wishes, to persuade, to induce.

Կամիմ, *մեցայ տ.* to will, to intend, to mean; - *ընդ*, to like, to wish, to please; to be pleased with.

Կամն, *մին*, *մուշք*. - *ասայլ* *s.* flail, roller to thrash corn or beat out grain.

***Կամնայլ** *s.* coach-pole.

Կամհանամ, - *շոտիմ տ.* to be stubborn, obstinate, obdurate.

Կամհոռ *a.* capricious.

Կամովի, - *ն* *ad.* voluntarily, willingly, of one's own accord or free will.

Կամուրջ, *մրջայ* *s.* bridge; *պակ կամրջի*, parapet; - *շարժական*, *ամբ*.

րիկեան, *կախաղանաւ*, *շարապինդ*, *բացաւորձիկ*, *ջրլէն* -, draw -, trellis-

suspension--; - of ropes; flying -; swing--; - *արկանել*, *շինել*, *կապել*, to construct a -, to throw a - across;

S. **Կամրջեմ**; *անցանել չ -ն*, to cross, to go over or across, to pass by a -;

S. **Նաւակամուրջ**.

Կամրջախէլք *s.* bridge-head.

Կամրջաձիգ *s.* pontoon-soldier, pontoneer.

Կամրջեմ, *եցի* *va.* to bridge over; to join or communicate with by a bridge.

Կամիսակ, *այց* *s.* oil-bottle; phial.

կամք. մայ s. will, determination, intention, design; wish, desire; humour, fantasy, whim, caprice; ի կամաց, կամք եւ ակորովիւք, voluntarily, willingly; կամք, on purpose, designedly; ըստ կամի, ըստ կամս, at will, ad libitum, arbitrarily, at pleasure; at discretion; յու կամաց, unwillingly, in spite of oneself, against one's will, reluctantly, grudgingly; յոժար -, readiness, inclination, willingness; հաստատուն, անողոգող -, firm will, determination, iron will, resoluteness; յեղեղով -, caprice, fickleness; ինքն ինքն, բացարձակ -, absolute will, arbitrariness, despotism; անձնիքն -, free-will; անձնահաճ -, humour, whim, caprice, fancy; ը կամս անձին գնալ, to indulge one's fancy or caprice; փոխել զկամս, to change one's mind; անձնատուր լինել ի կամս ուրուք, to submit to the guideness of; to comply with all the whims of; ի կամս ուրուք գնել զինն, to depend on another's will; եթէ Տեառն - իցեն, if God wills, God willing; Տեռն - լիցին, God's will be done; որչափ եւ - իցեն նր, as much as he may desire; եթէ - իցեն քո, if you wish or like; ը հաճույից կամաց քոց, at your will or pleasure; as well as you could wish; - էին ինձ. I wished to, I wanted to; - են ինձ ասել, I would say, I mean; կամ ողջ - են բանիս ասել, or rather; - եղեն նմա, it pleased him to, he liked to; - էին նր, he desired or wished; հակառակ կամաց նր, against his will; որ ինչ ի կամս մեր, as much as we can; ողջ զբարդ եւ - իցեն նց, in any way they like.

կայ. -ք. ից s. posture, position, standing still; stage, pause, rest, stop, halt; dwelling, lodge, seat; situation, state; conduct, customs; being, substance; a. existing, existent; դառաւ, to stop, to pause, to halt, to rest, to cease; կալ յուղիւ - ի, to remain in uprightness; ոչ լինիցի - թաթից ոտից քոց, neither shall the sole of thy foot have rest; կայ ի - ի քում, stand upright!

կայական a. firm, solid, stable, stationary; -ք s. chant, plain-song.

կայան, ից s. station, place, post, site; position; dwelling, residence, abode; ast. station; a. S. կայուն; *-ք,

limbo; վերին, գերակայիցն -ք, heaven; -ք ոտից, foot-stool. [composed; S. կամ: կայանամ, -նանամ, աջայ տ. * to be կայանաւոր S. կայուն.

կայարան S. կայան; station; railway station; terminus; mar. wharf; landing place; - կառաց, coach-stand; - ելից, մուկց, departure; arrival; աւսուչ - ի or [superintendent.

կայարանապետ s. station-master, կայեան, եկից S. կայան.

կայթ, ից s. basket, pannier; S. կայթիւն; -ք դրուստեաց, rounds of applause, plaudits; -ս հարկանել, տալ S. կայթեմ.

կայթանեմ տ. to gush, to spout out.

կայթեմ, եցի տ. to clap the hands or stamp the feet in sign of joy, to applaud, to load with applause: to dance, to leap, to jump, to caper, to eut capers.

կայթիւն, կայթում s. clapping of hands; stamping; shouting, applause, cheers, acclamations; caper; clattering.

կայթոռ, աջ a. leaping skittishly here & there, skipping, tripping along.

կայրակ, աջ s. drop, globule.

կայրակահոս a. dropping; distilling.

կայրականամ, աջայ, կայրակեմ, եցի տ. to drop, to flow by drops, to fall drop by drop, to trickle; to leak, to run out; to stream, to flow.

կայրակնացուցանեմ, ուցի տ. to cause to trickle.

կայրակում s. leaking; trickling.

կայծ, ից s. spark; S. կարկեհան.

կայծախառն, կայծակաւ - a. mixed with live coals; smouldering.

կայծականամ, աջայ տ. to break out in flames, to blaze.

կայծակեմ, եցի տ. to sparkle, to throw out sparks, to emit rays of light, to lighten; to fulminate.

կայծակն, կան, կուռք, կանց s. lightning, thunder; thunderbolt; spark; live or burning coal, glowing embers; med. carbuncle, anthrax; հրացայտ - կուռք, lively sparks; - կուռս արձակել, թօթափել, to emit sparks; to launch thunderbolts, to blast with lightning.

կայծակնահար a. thunder-struck; thundering; fulminating; հց. startling; - ծառ, tree struck with lightning, a blasted tree; - առնել, ստոսկել, to

blast or strike with lightning, to thunderstrike; - եղեւ տուն նորա, his house has been struck with lightning; -ութիւն *s.* fulmination.

Կայծակնաճաճանք *a.* sparkling, bright, brilliant.

Կայծակնամաքուր *a.* purified by fire.

Կայծակնացայտ *a.* lightening, flashing; -կումն *s.* lightning; thunder.

Կայծանիշ մեղան *S.* Կարմրագեղ.

Կայծաչափ *s.* phys. spintherometer.

Կայծիկ *s.* little spark.

*Կայծխոտ *s. bot. S.* Եղերդ.

Կայծչան *s.* percussion-cap.

Կայծոռիկ *s.* furnace, boil; *S.* Փռ.

Կայծբար *s.* silex, flint. [սուռայ.

Կայկայիմ, եցայ *vn.* to be established, consolidated, rooted.

Կայմ, ից *s.* mast; sail; weaver's beam; առաջակողման, յետա - , fore - ; mizen - ; - դրօշու, flag-staff; կանգնել զ-ն, to raise a - ; խոնարհեցուցանել զ-ն, to unmast; to dismast.

Կայուն, -ումն *s.* stability, firmness.

Կայուն *a.* stable, firm, constant, durable, immovable; - ինք, real estate, houses & lands, landed estate; -ութիւն *s.* stability.

Կայուն *s. anat.* penis.

Կայս *s.* boisterous wind.

Կայսերագիր *a.* written or signed by the emperor. [or race.

Կայսերազարմ *a.* of imperial family

Կայսերազն *a.* imperial; *s.* imperial prince or princess.

Կայսերական *a.* imperial.

Կայսերակերպ *a.* resembling an emperor, like an emperor, imperial.

Կայսերակից *a.* associated in the empire, ruling jointly.

Կայսերանամ, ացայ *vn.* to rise to imperial dignity, to become or to be crowned emperor. [claim emperor.

Կայսերացուցանեմ, ուցի *va.* to pro-

կայսերութի *s.* empire; - Ռուսաց, the Russian - ; ի - ամբառնալ, to elevate to the purple, or to the imperial dignity.

Կայսր, սեր, ք, րաց *s.* emperor, caesar; վեհափառ -ն, His Imperial Majesty.

Կայսրընտիր, տրաց *s.* elector; -ընտրական *a.* electoral; -տրութի *s.* elect.

Կայսրուհի *sf.* empress. [torate.

Կայտառ, աջ *a.* healthy; active,

agile, lively, brisk, sprightly; swift,

quick, diligent; gay, merry, jocose, facetious; pretty, pleasing, prepossessing; *s.* fish; reptile; - առնել, -սյօրինել, to reanimate, to revive, to comfort, to invigorate.

Կայտառութիւն *s.* health, vivacity, loveliness; sprightliness, liveliness, gaiety, sportiveness. [baster.

Կայտեր *s.* marks or veins in alabaster.

Կայտիւ *s.* rejoicing, exultation; capering, friskiness, frolicsomeness, playfulness: aquatic animal, fish.

Կայտաւամ, աջի, -ռեմ, եջի, -ռիմ, եցայ *vn.* to rejoice, to exult, to leap, to frisk or skip for joy, to romp, to sport, to frolic, to play, to be all alive; օձք կայտառան զանգամօք իմովք, the serpents are twining round me. [mal).

Կայտոկկոտակ *s.* kick (from an anti-կայտառուական *a.* containing fish or կայք, յից *S.* կայ. [aquatic animals.

Կանամբի, բայ, բեայ *a.* having a wife, married, conjugated.

Կանանի *s. pl.* women, the fair sex.

Կանանոց *s.* gynecæum; harem, seraglio; nunnery, convent.

Կանանցաբարոյ *a.* feminine, weak, timid, cowardly, pusillanimous.

Կանանցածին, ծնաց *a.* born of a woman.

Կանանցական *a.* womanish, feminine.

Կանանցահանգերձ *a.* petticoated, clothed in woman's garments.

Կանանցապետութի *s.* gynecocracy, petticoat government.

Կանաչ *a.* green, verdant; *s.* verdure; - բայազդին, sea-green; - հիբի, iris-green. [fine green colour; greenish.

Կանաչագեղ *a.* painted green, of a green; dark green.

Կանաչազարդ, -զգեայ, -զգես, -զուարճ *a.* clothed with verdure, covered with leaves or grass, verdant, green.

Կանաչաձեւ *a.* fresh, blooming.

Կանաչանամ, աջայ *vn.* to become green, to grow green again; to be verdant.

Կանաչաստղարթ *a.* green leaved.

Կանաչացուցանեմ, ուցի *va.* to paint or stain green, to make green.

Կանաչութիւն *s.* green, green colour; verdure.

Կանացաբար *ad.* womanlike, womanly; - զարդարիլ, to adorn or bedeck oneself like a woman.

Կանայի, *ցւոյ, ցեաց* *a.* female, feminine, womanly, womanish; effeminate; - *սեր, ազգ* -, womankind, the fair sex; - *ձայն*, womanish voice; - *զգեստ*, woman's garments; - *զարդ*, female attire or ornaments; *զգենուլ* -, to dress oneself in female attire; *մասնել զմեռտ* -, *ննջել զգործ* -, to lie with mankind; - *բ* *s.* pl. women: the

Կանախ, *ի* *s.* hemp; tow. [menses.

Կանգնադեղ, - *կան* *a.* standing, upright, straight, erect; - *Հասակ*, beautifully shaped, erect stature.

Կանգնաչափ *s.* cubit measure; *a.* S. **Կանգնեան**; - *ուծիւն* *s.* measuring by

Կանգնաւոր S. - *գեղ, նեան*. [cubits. **Կանգնեան** *a.* a cubit long; *Ժանիս* - *ս երեք*, teeth three cubits long.

Կանգնեմ, *եցի* *va.* to raise, to lift up, to re-instate, to re-establish; to raise up, to erect, to set up, to found, to build, to rebuild, to construct; - *իմ տ.* to get up or rise again, to be built or raised up; to stay, to stop; - *յաղութի*, - *զնան* *յաղթութի*, to win or obtain the victory; - *գրօշ*, to unfurl a flag; - *զգրօշ ապստամբութի*, to raise the standard of rebellion; - *զմմբաւ*, *զանուն ուրուք*, to re-pris-tinate, to re-habilitate or restore the reputation or good name of; *խորան, տեղան* -, to pitch a tent; to erect an altar; - *գրան*, to reduce words to acts, to carry out a project, to accomplish a design; - *ել երկվարի*, to prance, to rear. [erect.

Կանգնորդ *a.* upright, standing, **Կանգնութիւն**, - *ումն* *s.* the raising up; re-establishment, building, erection, construction; restoring, reviving; resurrection.

Կանգուն, *գնոց* *s.* cubit; *a.* straight, standing, perpendicular, erect, on foot; firm, stable; - *ի* - *ad.* quite, totally, entirely; - *կալ*, to be up or afoot; to rise, to get up; *գնալ* -, to be haughty, proud, vain; *նստալ* -, he sat upright; *եկայ* -, he stopped, stayed, or did not pass beyond.

Կանգ, *ից* *s.* male eagle.

Կանգալիմ, *եկայ* *vn.* to be well established, deeply rooted, well founded, fixed; *զազիազիւն* - *զեալ*, unstable, not well fixed; S. *խորամատ*.

Կանգրիւ *s.* large wooden collar.

Կանկի S. **Կանախ**; - *եայ* *a.* hempen,

made of hemp; - *ի* *a.* cannabine; *s.* drill, duck; - *Հատ* *s.* hemp-seed; - *ուկ* *s.* urtica cannabina. [dicle, stalk.

Կանիծ, *ից* *s.* handle; - *պողոց*, *բ* *s.* cantharis, spanish fly.

Կանիծեղ, *այց* *s.* lamp; - *լուսաւորութիւն*, *կազի*, *գիշերոյ*, *օղոյ*, illumination-, gas-, night-light, spirit-; - *յուլացիկ*, *Հայելի* -, street-; *Նշանատու* - (*երկաթուղոյ*), signal-; - *կիտուածագործի*, enameller's- or glass blower's -; *անբոց* -, aphlogistic -; *ինքնաբորբ* -, - lighting by itself; *անստուեր* -, sinumbra -; - *մածուցիկ*, soldering-; - *բ* *խաղետեղ* *Թատեր*, foot-; *յարգարել*, *վառել*, *անյուշանել*, *զ* -, to trim, to light, to extinguish or put out a -; S. *Լապտեր*.

Կանիծկագործ, *այց* *s.* lamp-maker; - *կիր* *a.* --bearing; - *վաճառ* *s.* --seller; - *վառ* *s.* --lighter; - *ւոր* *a.* having a -; - *խոտ* *s.* bot. celandine, tetter-wort.

Կանխաբանութի *s.* foretelling, prediction; introduction.

Կանխազէտ *a.* foreknowing, prescient; *s.* diviner, foreboder; prognosticator. [prescience, gift of prophecy.

Կանխազիտութի *s.* foreknowledge, **Կանխազոյն** *ad.* already, before, previously, formerly, antecedently.

Կանխազուշակ *a.* foreboding, foretelling; foreboded or foretold.

Կանխագրական *a.* forewritten.

Կանխագրեմ *va.* to write beforehand, to predict in writing. [writing.

Կանխագրութիւն *s.* predicting in **Կանխագրամ** *s.* advance; - *տալ*, to advance sums.

Կանխագրութիւն *s.* introduction.

Կանխադիւրջ *a.* forewarning; fore-

Կանխաթիւ *s.* antedate. [warned.

Կանխաժաման S. **Վաղաշատ**. [cy.

Կանխախօսութի *s.* prediction, proph-

Կանխածանօթ *a.* foreknown, foreseen, predicted; - *գիտութիւն* S. **Կանխազիտութիւն**.

Կանխակալ, *ոյ* *a.* ancient, of antiquated date or observance, old, inveterate; - *կարծիք*, *սովորութի*, prejudice, prepossession, preoccupation; - *գիտութի*, prescience, foreknowledge; - *ուծի* *s.* ancient custom or usage, ancientness; prejudice, prepossession.

Կանխահաս *a.* early, precocious, premature, forward.

Կանխահատոյց *a.* paid in anticipa-

tion, advanced; - *գրամ.* advance; - *լինել.* to advance, to advance sums.

Կանխահրավեր *a.* invited precedently.

Կանխաձայնեմ *va.* to foretell, to announce beforehand, to predict; - *ձայն* *ռ.* *թիւն* *s.* prediction.

Կանխաձառ. *a.* foretold, predicted.

Կանխամուտ *a.* introduced beforehand; - *սովորութիւն* *s.* prejudice, prepossession.

Կանխասահմանեալ *a.* predestinated; - *մանութիւն* *s.* predestination.

Կանխասաց *a.* predicting, foretelling; foretold, foreboded; - *բանք.* predictions; - *լինել.* to foretell, to predict, to prognosticate; to forewarn; - *իկ* *a.* prophetic; - *ռ.* *թիւն* *s.* prediction.

Կանխատես *a.* provident, wary, cautious, prudent; - *ռ.* *թիւն* *s.* foresight, precaution; prevision. [early.]

Կանխարկ *a.* thrown down or fallen

Կանխացոյց *a.* foreshown, presaged.

Կանխաւ *ad.* before, antecedently, formerly, anciently, in bygone times.

Կանխեմ, եցի *vn.* to rise or get up early; to arrive early, before day-break; to hasten, to hurry, to make haste, to arrive beforehand, to anticipate, to go or get before, to precede, to get the start of, to outstrip; - *բ.* *ա.* *ռաւտուն,* to rise with the dawn, to get up at day-break; - *ռանել.* to preoccupy; - *ի կատարումն ըզմից ուրուք,* to anticipate one's desires or wishes;

- *եալ եւ անագանեալ արձանանայր ա.* *ւուրս* *ի,* he drew near morning & evening & presented himself forty days.

Կանխերգ *a.* predicted, foretold; *s.* *mus.* prelude.

Կանխիկ *a.* in cash, ready (money); - *գրամ.* ready money, cash; - *հատուցանել.* to pay in advance. [anticipation.]

Կանխութիւն *s.* priority, anteriority;

Կանխունն գիշերահաւասարից *s.* precession of the equinoxes. [or informed.]

Կանխուսեալ *a.* already instructed

Կանխար, -կառ, ոյ *s.* thistle-head; *ընտանի* - *artichoke;* *տակ* - *ի,* bottom of an artichoke; *միս* - *ի,* artichoke-chard; - *ի խէժ.* *S.* *կինաբարիս;* - *անոց* *s.* artichoke-ground.

**Կանկիւ* *s.* wooden hook.

Կանճոխ. - *շուխ* *s.* rod, stick, switch; pole, perch.

Կանճրակ, ի *s.* rape, rapeseed.

Կանոն, այ *s.* rule, regulation; order, method, law, ordinance, precept, statute, regimen; model, example; canon; *հանրական* - *as a general rule;* *բ* - *ի,* according to rule; strictly, regularly; *բ* - *այ.* canonically; - *լինել.* to serve as a rule or precept; *պահել.* *ընծանել* *զ-* *to keep, to break the rules or regulations;* - *երկից* *arith.* rule of three, proportion.

Կանոնագէտ *s.* canonist; - *գիրք* *s.* canon law; - *գիրք* *s.* book of canons.

Կանոնագիր *s.* law-giver, legislator.

Կանոնադրական *a.* relating to rules or regulations.

Կանոնադրեմ, եցի *va.* to establish rules or laws, to make regulations for: to admit into canon-law.

Կանոնադրութիւն *s.* regulation, statute, constitution. [*s.* -ness.]

Կանոնական *a.* canonical; - *ռ.* *թիւն*

Կանոնապահ *a.* observant of rules;

- *ռ.* *թիւն* *s.* observation of rules.

Կանոնաւոր *a.* regular, methodical; - *եմ* *va.* to regulate, to rule, to put in order; - *իւ* *s.* regulator; - *ռ.* *թիւն* *s.* regularization.

Կանոնեմ, եցի *va.* to regulate, to determine, to order, to dispose, to arrange; to prescribe, to decree, to constitute, to establish: to canonize.

Կանոնիկոս, այ *s.* canon; *կեանք* - *ի,* an easy life; - *ական* *a.* belonging to a -; - *ռ.* *թիւն* *s.* -ry; - *ռ.* *հիս* *s.* -ess.

Կանոնլումուր *s.* appendix or supplement to the canons.

Կանուխ, նխաց *a.* premature, precocious, ripe before the season; prior, anterior; old, ancient; *ad.* before the time, prematurely, very early; *պտուղ* - *եւ անագան,* early or first, late or backward fruits; *անձրեւ* - *եւ անագան,* the former & the latter rain, vernal & autumnal rain.

Կանչ, ոյ, ի, - *իւն* *s.* cry, scream, shriek; - *եւ կառանչ* *իմ,* my cries & shouts.

Կանչեմ, եցի *vn.* to cry, to cry out, to scream; to exclaim; * to call after, to halloo.

Կանչող *a.* crying; * calling after.

Կաշտամ, աջայ *vn.* to become as hard as leather, to grow hard or tough, to shrivel; *fig.* to become rude, coarse, to be clownish.

Կաշտ, այ *s.* bribe, present; fees;

—*բ* *ad.* by force of bribery, through corruption; — *խթել, ապ, to* bribe, to corrupt, to grease the palm; to suborn; — *ս առնուլ, to* take bribes.

Կաշառաբեկ a. bribed, corrupted, suborned; venal; — *ս առնել, to* bribe with gifts or with money.

Կաշառագնաց լինիմ տ. to suffer oneself to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակութիւն S. *Կաշառաբեկ ; — առնել, to* procure through bribery & corruption; to corrupt, to render venal; — *լինել, to* allow oneself to be corrupted by presents, to be venal.

Կաշառակրծ ութիւն s. bribery, corruption; venality. [rupting.

Կաշառանք s. act of bribing or corrupting.

Կաշառառու, այ a. taking bribes, greedy of gifts, corrupted, venal; suborned; — *դատաւոր, venal* or unjust judge; — *թի s.* the accepting or taking bribes. [presents to corrupt.

Կաշառատու, այ a. giving bribes or corrupting.

Կաշառեմ, եցի va. to bribe, to corrupt, to practise upon, to buy over, to suborn, to seduce with bribes. [orner.

Կաշառիչ s. briber, corrupter; suborned.

Կաշեայ a. leathern, made of leather.

Կաշեգործ s. currier; — *ութի s.* currying; *S.* խաղախորդ, &c.

Կաշի, շույ s. hide, skin, leather.

Կաշիմ S. *Կաշանամ.*

Կաշկանդեմ, եցի va. to bind, to tie fast, to bind tightly, to lash together.

Կաշկառ, այ s. heap of stones, mass of rocks.

Կաշմուռն a. strong, sturdy, robust, athletic, muscular, brawny.

Կաշաղակ, ի s. magpie, pie.

Կապ, ոյ, ից s. tie, fastening, knot; ligature, lace, lashing, band, withe, bandage, swath; rope, cord, string; *gr.* spelling; *fig.* tie, bond, link, obligation; *a.* sour, sharp, harsh, tart.

Կապալ, այ, ոյ s. tax paid for a dignity or privilege. [joined.

Կապակից a. bound together; connected.

Կապակիտոր լինիմ տ. to clear away any obstacles; *fig.* to break a treaty, to repudiate obligations. [sension.

Կապակուիւ a. causing strife or disunion.

Կապակցեմ, եցի va. to bind, to unite, to join together.

Կապակցութիւն s. bond, joint, conjunction, connexion; coherence, relation, concatenation.

Կապայ, ի s. cassock, monk's gown.

Կապան, ի s. pass, defile.

Կապանապահ s. gaoler, gaol-keeper.

Կապանաւոր a. s. bound, detained, captive, prisoner.

Կապանձ, ջ s. jess, bewits.

Կապանք s. pl. bonds; hand-cuffs, fetters, manacles; rope, cord, string: pass, defile: censure, excommunication; *տուն նաց, prison, jail, gaol; ի նս արկանել, to* fetter, to put in irons; to imprison.

Կապար, այ s. lead; *bot.* caper; caper-bush; — *աբուռ s.* massicot; — *ադոյն a.* lead-coloured; — *ադործ s.* plumber; — *ադործութիւն s.* lead-works or manufacture; — *ադրիչ s.* lead-pencil; — *ակիր դունդ, դերձան s.* plummet, plumb-line; — *աշառք, ապ s.* lead-mine; — *ային a.* of the nature of lead; — *այօդ a.* leaded; — *եայ a.* leaden, made of lead; — *եմ va.* to plug or stop with lead, to lead, to plumb; — *ոյ ունդ s. bot.* anise-seed. [bond, cord.

Կապարան s. detention; prison:

Կապարձադարձոյց a. deserting, fugitive; rebellious. [bearer.

Կապարձակիր, կրաց s. quiver.

Կապարձաւոր, ձեւալ a. furnished with a quiver, (archer).

Կապարձք, ձից s. quiver; — *ձս դարձուցանել, to* desert, to rebel; to retreat, to flee, to throw down one's arms. [extremities of sausages.

**Կապգլուխ s.* hock of a ham; tied

Կապելայ, լանոց, լիւն s. tavern, public-house; eating-house: brothel.

Կապելայակ s. — լուհի sf. tavern or eating-house keeper, publican.

Կապեմ, եցի va. to bind, to tie, to fasten; to bind or tie up; to bind fast, to pinion; to cord, to bind with cords; to bind, to connect or link with; to chain, to put in irons, to imprison; *fig.* to bind by friendship, by contract; *gr.* to spell; — *չ նորովիք —, to* excommunicate; — *եւ արձակել, to* bind & loose; — *խրձուռն, to* bind up in bundles, in fagots; — *պատուհաս, դարձվանս ի վերայ, to* chide, to correct, to punish, to chastise; to blame, to censure; — *զեղու, to* tongue-tie; *անուն — անձին, to* gain celebrity, to win fame, to acquire a great name; — *իմ տ. to* be fastened, tied or bound; to thicken; *fig.* to become attached to, to

conceive affection for; - ողւայ ընդ ողւայ, - ք ումք սիրով. to knit soul to soul, to be linked in the closest bonds of affection; կապեալ *a.* bound; imprisoned, enchained; կապեալ ձեռք եւ կապեալ ոտիւք. bound hand & foot; իրք կապեալք *s.* rebus.

Կապերտ. ից *s.* piece of linen or of cloth; - հոտի, tatter, rag; - այծեայ, sack- or hair-cloth; պատառելի -ս, to tear to shreds, to tatters; * Տ. Գորգ.

Կապերտակ, -տիկ *s.* piece of rag, shred, strip, scrap, cutting of linen or cloth. [tution.

Կապէնք, պինայ *s.* price of prosti-

Կապիկ, պկայ *s.* ape; - փոքր, marmoset; - մեծ, baboon; - երկայնա-ձեռ, monkey.

Կապիճ, պճայ *s.* cab, hin, ephah, bath: bezel, mounting, setting; - ք ալայ, socket or orbit of the eye; - ք կոկայ, vamp of a shoe; iron greaves, armor for the legs; - ատամանց, socket, alveolus.

Կապիտոլին, ի *s.* Capitol. [grapes.

Կապժագ *s.* stem of a bunch of կապկեմ, եջի *vn.* to ape, to mimic.

Կապկուծիւն *s.* mimicry.

Կապնգեղ *s.* bot. lovage.

Կապոյտ, ուտոյ *a.* blue, sky-blue, cerulean, azure; *s.* light blue; գորշ - , dark blue; - դաշտ, the liquid plain, the watery way. the main, the sea.

Կապուծիւն *s.* sourness, acridude,

Կապումն *s.* tie, ligament. [tartness.

Կապուտ, ից, - կողոպուտ *s.* spoils, booty, plunder, loot; *a.* despoiled, stripped; - առնել, թողուլ, to despoil, to plunder; ժողովել զ- անկերց, to gather the spoils. [lean.

Կապուտագոյն *a.* blue, azure, ceru-

Կապուտակ, աջ *a.* bluish, rather blue, sky-blue; livid; *s.* bluish, light blue; - կամար, the roof or canopy of heaven, the cerulean vault; -ն երկնից, sky-blue; - ծովու, ultra-marine; բրուսիական - , Prussian blue.

Կապուտակագոյն, -ագործ, -կեայ, -կեայ *a.* blue, bluish, azure; livid, blackish.

Կապուտակիմ, եջայ *vn.* to become bluish or livid, to approach to blue.

Կապուտակուծիւն *s.* lividness.

Կապպար, Կապրցախ Տ. Կապար bot.

Կապառ *a.* sky-blue, sky-coloured.

Կապային *a.* chem. cyanic.

Կապտախայտ *s.* Brasil-wood.

Կապտեմ, եջի *va.* to despoil, to depredate; to plunder, to loot, to collect booty, to rob, to strip, to deprive of, to bereave. [ping, depredation, pillage.

Կապտուռ, -ուռն *s.* spoiling, strip-

Կառ հարկանեմ *vn.* to fix the regards on, to bend, to rivet on.

Կառաբարձ, -ձիգ *a.* harnessed, put to; -ձիգք *s.* team; pair of carriage

Կառաբոյս *s.* zoophyte. [horses.

Կառագործ, աջ *s.* coach-maker.

Կառաժուղ *s.* zool. gnat, mosquito.

Կառամ, աջի Տ. խենչանեմ.

Կառանքառ, -իկ *a.* fighting from a chariot; *s.* fight in chariots.

Կառանուտ, մտայ *a.* harnessed to a coach; - դուռն, carriage-gate.

Կառան, աջ *s.* cable.

Կառանոց *s.* coach-house; կառք -ի, job-carriage.

Կառանչ, Կառաչ *s.* cry, outcry; bel- lowing; croaking; -եմ *vn.* to cry, to shout, to utter cries, to bawl; to roar; to low, to bellow; to croak; -իւն *s.* crying; bellowing; croaking.

Կառապետ, -վար, աջ *s.* coachman, driver: drover; governor, regent, chief, rector; ավտոակ -վարի, coach- man's box.

Կառավարեմ, եջի *va.* to drive a coach: to conduct, to direct, to guide, to govern, to rule, to regulate; սրար շաւ - , to drive, to rattle along at full speed; -իմի թեւս հողմոյ, to be borne on the wings of the wind.

Կառավարութիւն *s.* act of driving: conduct, regency, direction, govern- ment; - տան, house-keeping, econ- omy; - քաղաքի, policy, politics.

Կառատորմ, ից *s.* carriage- or wag- gon-train; railway train; - երթի, down-train; - դարձի, up-train; երադ ընթաց կամ յամբընթաց - , fast, slow train; հապճեպ, կայական, համա- խարհիկ, բեռնակիր or -բարձ, երթ- եւեկայ, գրտանայ - , express, stop- ping, mixed, goods- or luggage- passenger, excursion train; տեղափոխիկ - , carriage-truck; եհաս ահա հինգ եւ կիսոյ ժամուն - , the half past five o'clock train is just arrived; Տ. երկաթուղի. [s. chariot-race.

Կառարշաւ, աջ *a.* racing in chariots;

Կառաւէտ *a.* having many coaches, waggons or carriages.

Կառախեմ, *էջի va.* to strike on the head; to behead, to execute, to decapitate; *սեղի -էլը* or

Կառախեալ *s.* Golgotha, place of the skull, place of execution.

Կառախն *s.* skull, cranium, head; *ք -հանել*, to cut off the head, to behead, to decapitate.

Կառախնաւ *a.* whose skull or head is wounded; *-եմ va.* to wound or strike on the head, to knock down; *-ուի, փումն s.* beheading, decapitation.

Կարնթաց *a.* carriageable, along which a coach may go; *-շաւիչ*, carriage-way. [hawthorn, may-]

Կառն, *ռին s.* prickly artichoke; *bot.*

Կառլոյ *S.* **Կառուցումն**.

Կառուցանեմ, *ուցի va.* to construct, to build, to found, to erect, to set up, to raise, to edify; to establish, to fix; to place, to put; to fasten, to attach; to thicken; *-ղաւ յիմն*, to fix eyes on, to gaze at, to stare at.

Կառուցումն *s.* establishment, construction, edifice, erection; elevation.

Կառչիմ, *ռեայ*, *սուցեալ vna.* to grasp at, to lay hold of, to cling to; to be caught by, bent or fixed on.

Կառք, *ուայ s.* coach, carriage; car, chariot; *-գերանդաղէնք*, chariots armed with scythes; *-աղխաղխեալք*, շոգեմուշ *-S.* **Կառատորմ**; **Շոգեկառք**; *-երկանիւ, քառանիւ*, two-, four-wheeled carriage; *-քառաձի, վեց-ձիան* -, a coach and four, and six; *Համաշխարհիկ* -, *-կառանոցի, երազ-ընթաց* -, omnibus; hired-coach; stage-coach; **Վարձուոր**, *Հասարակաց*, *առանձնական* -, hackney-coach; cab; private coach; **Հովանաւոր** -, carriage with awning or curtains; *կայարան կառաց*, cab-stand; *սառիձանք, գոնակ, տխոռակ, կուրծք* or *գոգ*, *կոնք կառաց*, foot-board of a carriage; carriage-door; coachman's box; carriage-seat; hood of a carriage; **Վարձ, սակ կառաց**, coach-hire, fare; *էլանել, մտանել ի կառս*, to get into the coach; *օգնել, տալ բազուկ յէլեւէջն ի կառաց*, to help into, or down from the coach; *վարել զկառս*, to drive a coach; *երթալ կառք*, to go or ride in a coach; *կաշուցանել զկառսն*, to stop the carriage; *դադարէ -ն*, the coach pulls up; *S.* **Երկաթուղի**, **Իջանեմ**, **Ծածկոյթ**, **Կաշմեմ**, &c.

Կառքրիս *s. zool.* beaver, castor; *ast.* Castor. [Կասիմ, Կասում]

Կասեմ, *էջի vn.* to thrash corn; *S.* **Կասեցուցանեմ**, *ուցի va.* to stop, to detain, to withhold, to keep in, to prevent, to hinder, to hold back, to interrupt. [interrupting.]

Կասեցուցիչ *a.* impeding, hindering, **Կասի**, *սեայ, կասիա, յի s.* cinnamon; -, *-մոն S.* **Կակժիրակ**.

Կասիմ, *եցայ vn.* to stop, to cease, to desist, to leave off; to retard, to restrain; to diminish, to lessen: to lose courage. [machine.]

Կասիչ *s.* thrasher; *mech.* thrashing-
Կասլայ, *ից s. bot.* laurel, bay-tree.

Կասկ, *ի s.* pearl barley; malt: chestnut? *S.* **Հերիսայ**.

Կասկած, *ի, ոյ s.* suspicion, distrust, surmise, doubt, mistrust, umbrage; *ս.* suspicious, distrustful; *-առնուլ, -ի մտի ունել, ի -անկանել, ի-ի լինել*, to conceive suspicion, to be suspicious, to distrust; *փարատել զ-*, to dissipate, to cure of suspicion or distrust; *-է ինձ զմանե*, I suspect or doubt him, I have no confidence in him, I am diffident about him.

Կասկածագին, *-գոյն a.* suspicious, doubtful, mistrustful.

Կասկածանք *S.* **Կասկած**; *-նգք ad.* distrustfully; *տարապարտ -նս ունել զուժեքէ*, to suspect wrongfully or without cause.

Կասկածաւոր, *-ծելի a.* suspicious, distrustful, diffident, doubtful; *-լինել ուժեք*, to become suspicious of.

Կասկածեմ, *էջի vn.* to suspect, to have a suspicion of, to be doubtful, to doubt, to distrust, to mistrust, to be diffident, mistrustful of.

Կասկածոտ, *այ a.* suspicious, mistrustful, distrustful, umbrageous; apprehensive, uncertain, irresolute; *ի միտս -ս լինել վն*, to suspect, to want confidence in, to be suspicious of; *-ռի s.* diffident or irresolute character.

Կասկամ, *ի s. zool.* owl, owlet.

Կասկաջուր *s.* malt-liquor, beer; *-սեղանոյ*, table-beer; *-ընտիր*, ale; *զորաւոր* or *սեաւ* -, porter; *-յոռի*, swipes.

Կասկարայ, *ից s.* gridiron: trivet, tripod; *խորովել, եփել ի վերայ -ի*, to broil, to grill, to cook upon the grid-iron; *միս ի -է*, broiled meat; *-եզին*

դեաներին ձորք , beefsteak with potatoes.

Կասկեմ *va.* to profane, to pervert.

Կասկենի *s.* chestnut-tree; հնդիկ - , horse-; -ք *s.* chestnut-grove.

Կասկումն *s.* chem. malting.

Կասում, սի *va.* to thrash corn; to triturate, to pound, to bruise, to grind.

Կասումն *s.* cessation : thrashing.

Կասս *s.* pincers.

Կաստանայ , ի *s.* chestnut.

Կասար *s.* bird living on herbs.

Կասակ , այ *s.* green wood-pecker.

Կասակ , ի *s.* jesting, trifling, pleasantry, trick, facetiousness; derision, mockery, sport; *S.* խաղ; *a.* jocose, waggish; humorous, diverting, droll, comical; լ - *ad.* pleasantly, jestingly, in jest; humorously, jocosely; թող անդր զ-դ , joking apart; - առնել , to jest, to joke, to play the fool; ասել լ - *ս.* to say jestingly, to cut jokes on; այսին եւ - առնել , to laugh at, to mock, to jeer, to rally, to scoff at, to turn into ridicule; այսին եւ - լի նել , to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Կասակաբան *a.* droll, facetious, jocular, waggish; - ու թի *s.* facetiousness, merry conceit, pleasantry, jocoseness, humour.

Կասականք *s.* pleasantry, jesting, foolery; mockery, jeering, jeer, scoff, taunting; opprobrium; ծաղր եւ այսին - նայ առնել , to laugh, to scoff or jeer at, to cover with ridicule; - or ծաղր եւ այսին - նայ լինել , to make oneself ridiculous, to render oneself an object of derision; to be the sport or laughing-stock of.

Կասակասեր *a.* given to waggersy or jesting, jocose, waggish, jocular, sportive, playful.

Կասակեմ , էջի *va.* to joke, to jest; to rally, to mock, to laugh at.

Կասակերզ , - ակ , այ *s.* actor; comedian; *a.* comic.

Կասակերգական *a.* comical, burlesque, farcical, facetious.

Կասակերգասեր *a.* fond of comedy.

Կասակերգեմ *va.* to act comedy; *fig.* to jeer, to mock, to rally.

Կասակերգողութիւն *s.* comedy; - յովնել , to write - ; - խաղալ , հանդիսադրանել , to act a play, to represent plays; - իմն է , it is but a farce.

Կատակութիւն *S.* Կատականք .

Կատաղաբար *ad.* furiously, madly, frantically, desperately. [roistering.

Կատաղասոս *a.* speaking furiously,

Կատաղանք *S.* Կատաղութիւն .

Կատաղենի *s.* bot. sycamore-tree.

Կատաղեցուցանեմ , ուշի *va.* to enrage, to drive into a rage, to goad to madness, to drive mad, to plague to death. [ing, maddening.

Կատաղեցուցիչ *a.* enraging, provoking.

Կատաղի , զւղ , դեպ *a.* furious, impetuous, fierce, frantic, fiery, passionate, violent, unruly, wild, untamed, ferocious.

Կատաղիմ , դեպ *vn.* to become furious, to be enraged, to fly into a passion, to put oneself in a fury, to break into a fit of rage, to fall into a violent passion.

Կատաղութիւն , - ումն *s.* fury, impetuosity, rage, ferocity, frenzy, madness; - հոգմոց . wild rage, the fury of the winds; - շան , rage, canine madness.

Կատար , ոյ , ի , այ *s.* summit, top, height; end, conclusion, term, accomplishment; - հառ . cock's comb; crest; tuft; ի - ն է հաս շորհաց , he arrived at the height of favour; *S.* - ած .

Կատարած , ից , այ *s.* end, extremity, term; accomplishment, consummation; end, close, expiration; effect; destiny; ածել ի - , ի - հասուցանել , to conduct to the end, to put the finishing touch, to accomplish, to perfect; նորանշան կալաւ նա - , strange was his destiny; յինչեւ ի - Յի . to the end of time, when time shall be no longer; այլ չեւ է - / but the end is not yet.

Կատարեալ *a.* perfect, accomplished, finished, consummated, complete, entire; *gr.* preterite, past tense; *այր* - , man of ripe years, grown up; *fig.* perfect man; - աւուրբ , advanced in years, old, aged; decrepit, worn out with age; լինել եւ եւս - , to improve; տալ իշխանութիւն - , to empower, to give full powers to.

Կատարելադործ *a.* improved; improving; - եմ *va.* to finish; to improve, to perfect; - ու թիւն *s.* improvement, perfection. [a perfect state.

Կատարելածին *a.* produced, born in

Կատարելակից *a.* equally perfect.

Կատարելահասակ *a. grown up, adult.*
Կատարելամիտ, -լիմաստ *a. of ripe understanding, discreet, prudent, judicious, sage.* [fection; entirely.

Կատարելապէս *ad. perfectly, in per-*
Կատարելիք, լեաց *s. completion, ac-*
complishment.

Կատարելութիւն *s. perfection, integrity; crowning, perfecting; completion, accomplishment, consummation: martyrdom: consecration; initiation; -դ or -ք - , your Holiness.*

Կատարեմ, եջի *va. to finish, to end, to accomplish, to complete, to consummate; to crown, to effectuate, to execute, to perfect, to fulfil, to realize; to improve; to consecrate, to hallow, to sanctify; to initiate; - զգալարարս , to perform, to fulfil a duty; - զկորհուրդ , to carry out a project; - զկամս անձին , to have one's will, to be contented, to do according to one's desire; - զկամս ուրուք , to fulfil the wishes of, to humour, to content; - զզորմանութի իւր յոք , to glut one's wrath or vengeance on; - զլնթացս , զաւուրս իւր , to terminate one's career; to end one's days; - զհոգի , to give up the ghost, to expire, to die; -իմ *vn. to be ended, accomplished, finished, crowned; to end, to die.**

Կատարիչ *s. that conducts to the end, finisher, executor: consecrator; a. executive.*

Կատարողապետ *s. author of all Mysteries; high-priest; minister, celebrator.* [bration; consecration.

Կատարողութիւն *s. administration, cele-*

Կատարումն *s. accomplishment, completion, consummation; execution, realization; perfection; end, term, conclusion; end, death; consecration; initiation; - աւնուլ , to be accomplished, finished; to improve; - աալ , ի - ածել , to finish, to terminate, to achieve; to improve, to perfect; S. Մադ . [s. entelechia.*

Կատարուն S. Կատարեալ; - ութիւն
Կատաւան *s. bot. origanum.*

Կատու, աջ *s. cat, puss; - արու . tom-cat; - էդ , she-cat; - ոչ մալեալ . he-cat; ձագ -ի , kitten, young cat; - քո՞ մկնորս , a good mouser; - վայրի . cat-o-mountain; նուալ . մլաւել -ի , to mew, to caterwaul; մլաւիւն -ի , mew-*
ing; երաժշտութիւն -այ , cater-

wauling; ցնկնիւ -ի , to kitten, to bring forth kittens; - ազուլս *s. bot. cat's-head; - ախոս s. bot. cat-mint, valerian; - ալանը s. bot. anagallis, chickweed; - ալն s. cat's-eye; - ածեա s. bot. cat's-tail; - ածուկն s. zool. skate, ray, thorn-back; -իկ s. kitty, pussy; - ոսն s. bot. cat's-foot; ուր չիցեն -ք , անդ կայտուեն մկուկք , when the cat's away, the mice will play.*

Կատուապարտ, ից *s. worshipper of cats; - ութիւն cat-worship.*

Կար, ոյ, ով *s. cord, line, string, packthread, twine; needlework; sewing; seam; - ս հարկանել , to sew, to seam.*

Կար, ի, իւ *s. force, vigour; power; means, faculty, capacity, ability; - է , it is possible; ոչ է - , it is impossible; լւ -ի . as much as possible; լւ -ի փուլթով , with all possible speed; լւ -ի նուազ , as little as can be; իւրաքանչիւր լւ իւրում -ի , every one according to his ability; որչափ ի -ի քում իցե , as much as you can or as lies in your power; լւ իւրում -ի . որչափ էր նր - եւ զօրութի , as much as he could or as was possible for him; լւ -ի զօրութիւն , to the utmost of my power, the best I can, all I can; ոչ գոյ ձեռս մեր - , it is not in our power, we cannot; ի վեր քան զ- իւրեանց , beyond their strength.*

Կարագ, ի *s. butter; Թարմ, ընտիր . ծթեալ - , fresh, best, rancid - ; - ալաճառ . ի s. --dealer; S. Կոգի .*

Կարակին, կնաց *s. compasses: arch, vault; - հիւսանց , mason's plummet, level.* [round, circular.

Կարակնաձեւ *a. in form of a circle,*
Կարակնեմ, եջի *va. to measure with a compass; to round.*

Կարակումս *s. thick dirt or mire, mud, slough; a. miry, muddy.*

Կարաձմեռն *s. rough, hard winter; a. wintry, brumal, hyemal, stormy.*

Կարամուրք *s. joints or articulations.*

Կարան, ի *s. seam; suture; առանց -ի , without seam.*

Կարապ, ոյ *s. swan; ast. cygnus; ձագ -ի , cygnet; երգ -ի , the tuneful strains of the expiring swan; - անմահ պարանոց , a swan-like neck.*

Կարապետ, ի *s. fore-runner, precursor; out-rider; guide; a. precursor; np. St. John the Baptist.*

Կարապետեմ, եջի *vn. to fore-run,*
44

to precede; to guide, to conduct: to announce. [sor; fore-running.

Կարասեալութիւն *s.* office of precursor.

Կարաս, ոյ *s.* large jar for wine, cask, barrel; tun; *S.* Մակ.

Կարասեակ *s.* light baggage.

Կարասեկիր *a.* carrying goods; baggage-bearing; *s.* beast of burden.

Կարասի, սւոյ, սեաց *s.* moveables, furniture, baggage, equipage; implements, utensils; wealth, riches, money; goods & chattels; գիր - սւոյ, inventory; հարեալի - սւոյ, covetous, miserly, niggardly. [s. caravansary.

Կարասն, աջ *s.* caravan; -ասուն.

Կարասնորք, գից *s.* seam, joint of a cuirass; anat. hypochondria.

Կարգ, աջ *s.* order, rank, rule, class, series, arrangement, disposition; turn, succession, sequel, train, concatenation; rank, state, condition; religious order, institution, congregation; orders, ordination; hierarchy: rank, line, battle-array: stratum, layer, bed; -աւ, ը -ի, - ը -է, - ը -ի *ad.* in order, orderly, regularly, systematically, by turns; one after another, each in his turn, successively; արտաքոյ -ի, extraordinary; - բնութիւն, order of nature; - բնականութիւն, the laws of probity; համակեալ - բ, harmony; - կաւանայ, the menses; - բանից, train, style; անդրէնի - բանինի վեր ելանել, to return to one's subject, to take up a discourse anew; գնելի -ի, ի - արկանել, ածել, to put or set in order, to set to rights, to order, to arrange, to settle, to regulate, to dispose; to count, to enumerate, to run over; խանգարել, վրդովել, to trouble, to disturb, to disarrange (the order); զանձնի -ի - ռանել, ի - գալ, to regulate oneself, to become discreet, orderly, methodical; ի - անկանել, to prepare, to dispose oneself; ի - անկեալ պատմել, to relate or narrate methodically; գնելի վերայ - , to impose penitence; ի - օր մտանել, to get married; եւ որ ի -ին, and so forth; & so on, et cætera, &c. [regular discourse.

Կարգաբանեմ, էջի տ. to make a . Կարգաբանութիւն *s.* good order, method in oratory.

Կարգագիր *a.* written regularly; *s.* register, account book.

Կարգագրեմ *vn.* to write methodic-

ally, in order; to set down in writing.

Կարգադիր, դրաց *s.* orderer, disposer, regulator: tutor.

Կարգադրեմ, էջի տ. to put in order, to order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն *s.* ordinance, disposition, arrangement; regulation, organisation, constitution.

Կարգաթող *a.* unfrocked; *s.* apostate; - լինել, to throw off the cowl, to renounce holy orders.

Կարգած, ոյ *s.* order, command; *a.* ordered, established.

Կարգակէս *s.* half a line.

Կարգակից *a.* of the same religion or order; *s.* comrade, colleague, companion, fellow.

Կարգապետ *s.* chief, founder or general of an order: Grand-Master.

Կարգապետութիւն *s.* hierarchy; supreme or highest order: generalship.

Կարգաւորութիւն *s.* succession.

Կարգավար, ի *s.* inspector.

Կարգաւոր *a.* well ordered, regular, methodical; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Կարգաւորաբար, -ալէս *ad.* orderly, regularly, suitably, methodically.

Կարգաւորեմ, էջի տ. to order, to set in order or to rights, to regulate, to arrange, to array, to dispose.

Կարգաւորութիւն *s.* regularity, order, method; arrangement, regulation; - հասարակաց աղօթից, office, divine service.

Կարգեմ, էջի տ. to put in order, to arrange, to dispose, to distribute, to put, to place, to plant; to destine, to prescribe, to fix, to assign, to enjoin; to establish, to institute, to found; to constitute, to charge with; to number or place among; to range in battle, to put in order of battle or in battle-array; * to marry, to give in marriage; Կարգեալ Է իջնանութք, subaltern, inferior; խաղալին յառաջ կարգեալք եւ կազմեալք, they cautiously advanced in good order. [dismissal.

Կարգընկեցութիւն *s.* degradation,

Կարգընկեց *S.* Կարգաթող; - առնել, to dismiss, to degrade from one's rank, degree or dignity; to expel from a convent.

Կարգամ, աջի տ. to call, to call aloud, to send forth or utter cries; to cry to, to call upon, to invoke, to implore; to call, to name; to call, to in-

vite; to raise up, to evoke: to read; - զանոն ուրուք, to call on the name of; - յօգնութի, to cry out for help, succour or assistance; - զօգնականութի, to implore, to crave the aid of; երևնիկ - ունեք, to call any one happy; վաշ վաշ -, to insult, to revile, to scoff at; աւաղ or ողբս -, to deplore, to

կարգացումն s. lecture. [lament for. կարգինալ. աջ s. cardinal; -ական a. of a; - ութի s. -ship.

կարելի a. possible; - է, it is -; չէ -, it is im-, it cannot be.

կարեկիր, -կից a. compassionate, feeling, sensible, merciful; -կիցք մարմոյ, intimate friends; relations; -կից լինել S. կարեկցիմ.

կարեկցարար ad. compassionately, with compassion, mercifully, piteously; tenderly, affectionately; - հայել, to regard with a compassionate eye.

կարեկցիմ, եցայ vn. to compassionate, to pity, to have compassion on, to take pity, to be pitiful, to feel pity or compassion for, to interest oneself for.

կարեկցութիւն s. compassion, pity; շարժել -, to move one's compassion, to excite pity.

կարեմ, եցի va. to sew, to join or unite with thread; - հարեւանցի, to tack, to baste; - զգը չ որմն, to pin against the wall, to transfix.

կարեմ, բացի vn. to be able, to have the power or faculty to, to be in a condition to; ոչ եւս -, to be quite exhausted or spent; չ-, to be unable; չկարեմ անել զայդ. I cannot do it; որբից եթէ կարացից, I will do it if I can.

[sary, it is urgent. կարեպէս է v. imp. it is very necessary.

կարեսէր a. fond of trifles; passionate, vicious.

կարեւոր a. severely, seriously or mortally wounded; ad. cruelly, grievously, to death; - խոցել, անել, to wound mortally or to death, to give a death blow or mortal wound. [ish.

կարեցական a. self-interested, self-karacop, աջ a. necessary; urgent,

pressing, important, serious; grave, considerable; essential, expedient: devoted, attached; intimate; ad. much; - ք, the needful or essential, necessities, what is necessary; - ք or - ան,

գաւթ, the private parts; - հարկ, great, absolute necessity, urgency; - սի

րեղի, a very amiable person; - բարեկամ, intimate friend; - եւ -, of great importance, very necessary; - պէտք, the real wants; - ք բնութի, կենաց, the wants of nature; the necessities of life; զրկելի է - աջ, to want the needful; - համարել, գտնել, to deem necessary; - զանձն ընծայեցուցանել, to make oneself necessary; - ընել, to be necessary, wanting, needful; - է զի, it is important that; - է մեզ յոյժ զի, it is of the highest importance to us all that; աւցուք սուղ խնչ -, let us take a little food, let us eat a little.

կարեւորագոյնի a. very necessary, - important, - pressing, urgent, of great or of the highest importance.

կարեւորութիւն s. necessity; importance, urgency.

կարծ, էջ s. fish-hook, fishing line; line, rod; spur; hook, crook; nose-ring: shin-bone, tibia; - ընկենուշ, to throw a hook, to cast a line.

կարծակոտոր անեմ, կարծաշարեմ, էջի va. to hamstring, to hough, to cut the houghs of.

կարծաձուկն s. astr. cancer.

կարծեմ, էջի va. to fish with a hook or line, to angle; fig. to allure, to entice; to decoy, to inveigle; vn. to change one's direction, to turn out of one's way, to deviate, to swerve.

կարծընկէց s. fisher with a hook or line, angler.

կարծուսականք s. Carthusian convent; -սեան a. s. Carthusian monk.

կարծ, ի s. skein; - գործել, to reel կարծաւ, ի s. reel; winder. [a -.

կարի ad. very, much, very much; - ինն, յոյժ, քաջ, enough, sufficient; a great deal, too much, to excess, to distraction, to the utmost, beyond all measure, excessively, unboundedly, supremely; եւ - քաջ, եւ - խիստ քաջ, certainly, surely, to be sure, assuredly, undoubtedly; - յոյժ ձանձրացուցիչ, excessively annoying, tiresome beyond description; - քաջ սիրել, to love to distraction.

կարիճ, ըշաց s. scorpion; ast. -; fig. thorny cudgel or stick; խաչ կարճի, - oil. [պաւս.

կարիառս (Greek word) S. Պինաւս.

կարիք, բնաց s. passion, mental or bodily affection; grief, sorrow, affliction, torment, trouble; pain, illness;

necessity, want, indigence, constraint, extremity: propinquity, nearness; - որովայնի, մարմնոյ, excrement; անհրաժեշտ - pressing need, urgent necessity, utmost distress; ելանել արտաքս Գ Կարեաց, to go to the privy or to stool; Կարեօք հասանել ի վերայ, to assail, to assault or attack in force, to fall upon in crowds; Կարիս առնել, to pity, to commiserate, to compassionate, to regret, to be sorry for; ի Կարիս իմ, in my troubles, during my adversity.

Կարծ. ք. s. opinion; conjecture, hypothesis, supposition; ի - ի -ս ad. by conjecture, by guess, hypothetically; ի - դատել, to conjecture, to judge by conjecture, to suppose.

Կարծական a. conjectural, speculative, of mere conjecture, hypothetical; suspicious, distrustful.

Կարծեալ a. remarkable, considerable, conspicuous; accredited, authorized; -ի իմաստունք, self-styled, would-be or self dubbed wise men, pretended philosophers; S. -ծեցեալ.

Կարծեխօս s. doctetist; -ուհի s. -ism.

Կարծելի a. presumable, supposable; - է, it is to be presumed.

Կարծեմ, եցի va. to believe, to think, to imagine, to judge, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to presume, to conjecture; to suspect, to have a suspicion of; - յանձն իւր, to believe or think oneself, to look upon oneself as, to think that one is; -ծէ թէ, he believes that; ուր -ծեմ, it seems to me.

Կարծեցեալ a. thought, believed, supposed, conjectured, imagined; so called, so styled; S. Կարծեալ.

Կարծեցուցանեմ va. to cause to believe, to persuade.

Կարծի v. imp. it seems, it appears; - թէ, it is believed that, it is thought that.

Կարծիք, ծեաց s. opinion; thought, mind, sentiment; conjecture, hypothesis, supposition; suspicion, presumption; fantasy, imagination; -ծեօք ad. by conjecture, hypothetically; հասարակաց - public or general opinion, common sense; - ընկալեալ or բաղմալ գունից ըունելի, the generally received opinion, the general conviction, the best established opinion; նախա-

ծաման -, prejudice, prepossession; ազատամիտ, ձախողակի -. free, adverse or contrary opinion; ի -իս լինել, -իս ի մտի գնել, to imagine, to fancy, to think, to surmise, to conjecture; -իս բերել զուսմեմէ, to suspect a person; տալ զպատշաճ -իս զուսմեքէ, to have a good opinion of, to think highly, well, much of; բերել մեծ ինչ -իս զուսմեքէ, to esteem a person highly, to make much of; զհեռ երթալ -ծեաց ուրուք, to incline to another's opinion, to follow the opinions of; մեծ ինչ -իս բերել զանձնէ, to have a high opinion of oneself; յամառիւ, իրօք տալ ի -իս իւր, to be wedded to one's opinions; ի -ծեօք լինել, to become suspicious; -իս ինչ տալ ուսմեք, to make another suspected; ի իմումս -ծեաց, in my opinion, according to my way of thinking, to the best of my belief.

Կարծողական S. Կարծական; - զբովնի, imaginative faculty, power of thought.

Կարծր, ծեքք or ծուքք a. hard, rough, harsh; stiff; solid, firm, steady; ից. harsh, severe.

Կարծրակեղեւ a. having a tough rind, thick-skinned.

Կարծրակուռ a. firm, solid, hard, dense, compact, close. [chisel (stone)].

Կարծրակոփ a. very hard to cut or Կարծրամիտ a. thick-headed, obstinate, perverse, stupid.

Կարծրանամ, սցայտ. to harden, to be or become hard, to grow hard or tough, to toughen, to indurate.

Կարծրանիւթ a. indissoluble.

Կարծրասիրտ a. hard-hearted.

Կարծրարուեստ a. of a hard or laborious calling, or occupation.

Կարծրացուցանեմ va. to harden, to make or render hard, to temper, to make dense, firm, solid.

Կարծրեղան S. խստեղան.

Կարծրութիւն s. hardness, firmness, solidity; ից. asperity, roughness, inflexibility.

Կարկամ, ից a. bent, curved, bowed; twisted; contracted, ankylosed, stiff; precluded, impeded, impotent; ից. tenacious, niggardly, sordid.

Կարկամեմ, եցի, -եցուցանեմ, ուլիջ va. to bend, to curve, to bow, to twist, to contract.

Կարկամիմ, մեցայ *vn.* to be bent, folded, stunted; to bend, to bow, to contract, to shrink, to stiffen, to wrinkle, to shrivel up, to be anachylosed.

Կարկամութիւն *s.* bending, curvature; retraction, retiring, contraction, shrivelling; *fig.* tenacity, sordid avarice, niggardliness; - *երեսաց*, wrinkle.

Կարկանդակ, աջ *s.* cake, pastry; *մաւր* - *s.* pie, pasty; *պաղաւթց* - *s.* fruit tart.

Կարկաչ, *ի* *s.* noise; *fig.* prate, chit-chat, babble, chatter, tattle; - *ջուրց*, murmur, gurgling, purling, babbling; - *թռչնոց*, warbling, twittering, chirping; - *հաւուց*, clucking, cackling; - *աքաղաղի*, crowing; - *հնդկահաւու*, gobbling; - *ագռաւուց*, cawing; - *գորաց*, croaking, croak. [of laughter.

Կարկաշանք *s.* burst, peal or shout
Կարկաշեմ, եցի *vn.* to make a noise; *fig.* to cackle, to prattle, to chatter, to babble: to burst out laughing, to roar with laughter; - *ջուրց*, to murmur, to purl, to gurgle, to babble; - *թռչնոց*, to warble, to twitter, to chirrup, to pip, to chirp; - *հաւուց*, to cackle, to cluck; to crow; to gobble; - *ագռաւուց*, to caw; - *գորաց*, to croak.

Կարկաշուն *a.* noisy; murmuring; warbling; cackling; chattering, prating, tattling.

Կարկաջ, -եմ *S.* **Կարկաչ**, -եմ.
Կարկաջահոս, -սահ *a.* rushing or running with a murmuring noise; - *վտակ*, purling brook.

Կարկաջեցուցանեմ *va.* to cause to murmur; to make a crackling noise.

Կարկառ, աջ *s.* heap of stones.

Կարկառակոյտ *s.* heap, mass, pile.

Կարկառեմ, եցի, -ռում, ուի *va.* to hold out, to stretch forth, to tender, to offer, to present; to heap up, to accumulate; - *զենեմ*, to stretch forth the hand; *ձեռն* - *ձեռն օգնականուէ* - *ուսեք*, to offer a helping hand, to lend assistance, to help, to succour; - *զիտս*, *զիտրհուրդսի*, to fix one's mind on, to contemplate intently; - *աիմ*, *եցայ* *vn.* to be presented, tendered, stretched out, to move, to bend or lean forward, to stand out, to project; - *բացառահանն*, to lean or look out of window; - *զաչա*, to fix one's eyes on, to gaze at intently, to stare at.

Կարկառ, -անք *s.* mending, repairing, patching; botching.

Կարկառեմ, եցի *va.* to mend, to darn, to patch, to piece; to unite, to join; *fig.* to invent, to imagine, to contrive, to fabricate; *սիծա քին* or *բաղայս ստու*, *թէ* - *ի վերայ*, to find fault with, to lay the blame on, to impute falsely, to accuse wrongfully; *պատրուակս* - *ս.* to seek a pretext; *եւ կարկառեցի անդրէն ջուրդ*, that the waters return to their bed.

Կարկառուն *a.* mended, repaired, pieced, patched; botched; ragged, tattered; *fig.* invented, fictitious, false.

Կարկառանամ *vn.* to be mute, to become dumb, speechless, tongue-tied; - or - *փեմ* *vna.* to roar: to fall furiously on.

Կարկեհան, աջ *s.* carbuncle, ruby.

Կարկեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to disconcert, to dumfound, to dumb, to impose silence on, to put to silence, to hush, to quiet, to still.

Կարկեմ, եցայ *vn.* to be disconcerted, put to silence, to hold one's peace, to keep silence; - *ծովու*, to become appeased, to grow calm, tranquil; *կարկեաց*, hold your tongue! silence! hush!

[*փեկ* *S.* **Կարակենեմ**.

Կարկին *S.* **Կարակին**; **Կարկնաւ** *չա*.

Կարկինոս, աջ *s.* crab; *med.* cancer, gangrene; *S.* **Խեցեհտի** [ocular, round.

Կարկնաբուր, -ձեւ *a.* spherical, cir-

Կարկնատուփ *s.* case of mathematical instruments, compass-box.

Կարկուտ, կտի *s.* hail; - *մեծ*, *հաս* - *կտի*, -stone; *տեղաառափ* - *կտի*, -storm; *հարուած* - *կտի*, shower of; *տեղալ*, *արկանեւ* - *ս.* to hail; *հարկանեւ* - *կտիւ*, to spoil or ravage by -.

Կարկուրայ, -րէ, էջ *s.* ship, vessel; boat; caracore?

Կարկտաբեր, -ծու *a.* causing, pregnant with or producing hail; hailing, tempestuous.

Կարկտահար *a.* destroyed by hail; - *աննեւ*, to destroy by hail.

Կարկտայ *a.* haily, like hail.

Կարկտեմ, եցի *vn.* to hail; *կարկտէ*, it hails. [with cold.

Կարկաշեմ *vn.* to be stiff or rigid

Կարճ, ոյ *a.* short; little; short, brief, curt, concise, succinct, laconic; - *հասակաւ*, short in stature; - *ոյ ճանապարհ*, the shortest way; *բ* - *ոյ զնալ*.

to take the shortest or nearest way, to take a short cut; *ի-ոյ* or *-ի -ոյ* *a.* short, brief, abridged, summary; *ad.* in short, briefly, in a few words, laconically, succinctly, summarily; *ի-ոյ*, in a short time, quickly; *ի-ոյ հաւանեալ*, to cut short, to state in few words.

Կարճաբան a. laconic, succinct; *ad.* briefly; *-իմ տ.* to speak concisely, to say in few words; to abridge, to retrench; *-ութի s.* laconicism, brevity, conciseness; epichirema.

Կարճաբերձ a. short, stunted.

Կարճաբուն a. short handled; *-գեղարդն*, thyrsus; *-տէղ*, half-pike.

Կարճագի s. scorpiure.

Կարճազգեստ a. dressed succinctly; *s.* short garment. [few words.]

Կարճալեզու a. close, reserved, of *Կարճակեաց a.* short-lived, ephemeral. [mutilated, cut short.]

Կարճակտուր a. summary, concise;

Կարճահաս a. obtuse, dull, stupid.

Կարճահասակ a. short, little, of short stature; dwarf. [scorpion.]

Կարճահար a. bitten or stung by a

Կարճամիտ a. impatient, intolerant; pusillanimous; short-witted, silly, simple, foolish, ignorant, dull, stupid, stolid.

Կարճամեմ, &c. S. Կարճմեմ, &c. Կարճապատում ad. briefly, in a few words.

Կարճապարանոց a. short-necked.

Կարճառօտ a. short, brief, succinct, concise, laconic; *-*, *-աբար*, *-իւ*, *-իւք*. *-ս ad.* in few words, shortly, succinctly, briefly, concisely, summarily, laconically; *-հասանել*. *-ս կրտրել*, to epitomize, to condense, to state briefly. [cision.]

Կարճառօտութիւն s. brevity, con-

Կարճաստուեր s. brachyscian.

Կարճատեմ, եջի va. to shorten, to make short, to abridge, to abbreviate; *տ.* to grow shorter; *-տեն առաքը*, the days are growing shorter; *-տէօրն*, *տիւն*, day-light fades, the day wanes or is going down.

Կարճոտես a. short- or near-sighted; *-լինել*, to be *-*, to be myope.

Կարճատեսութիւն s. near- or short-sightedness, myopy. [transient.]

Կարճատես a. of brief duration,

Կարճեմ, եջի va. to shorten, to cut

short, to abridge, to abbreviate; to lessen, to make short, to render shorter; to mutilate, to lop; to retrench, to curtail; to leave out, to suppress; to hold back, to withhold; to hinder, to prevent, to impede, to debar; to interrupt; to stop; to exhaust, to tire or wear out; *-ի կենաց*, to put to death, to kill; *-զանձն ի կենաց*, to kill oneself, to make away with oneself, to commit suicide; *-զբարբառութեամբ*, to interrupt, to break in upon; *-իմ տ.* to be shortened or abridged; to become short, less; to discontinue, to leave off, to cease; to be exhausted; *-ի կենաց*, to depart this life, to expire, to die.

Կարճամանակեայ S. Կարճատես.

Կարճիկ, ճկան S. Կարճահասակ.

Կարճամարար ad. pusillanimously;

Կարճինք s. root. [impatiently.]

Կարճմեմ, եջի տ. to be impatient, to lose patience.

Կարճմեմեցուցանեմ, ուցի va. to tease, to provoke, to put out of patience. [impatience.]

Կարճմտութիւն s. pusillanimity;

Կարճոսկիւն ad. rooting or plucking up with the roots, radically, thoroughly, entirely. [tient.]

Կարճագի a. pusillanimous; impa-

Կարճաստ a. short-branched. [words.]

Կարճոտիւք ասեմ տ. to say in few *Կարճան, տունք, տնայք a.* short-footed; *s. zool.* terrier. [conciseness.]

Կարճութիւն s. brevity, shortness,

Կարճութիւն s. shortening, abridging; retrenchment.

Կարճունչ a. short-nosed.

Կարճօրեայ a. short-lived, transitory.

Կարմելեան a. s. Carmelite; *-լուկ* *sf.* *-nun.*

Կարմիր, մրոյ, մրով or մրաւ a. red; rubicund, ruddy, rosy; *s. red*, red colour, vermillion. [scarlet.]

Կարմրագեղ a. bright-red, vermillion,

Կարմրագիր s. rubric.

Կարմրագոյն a. red, reddish; *-ներ կել*, to dye red.

Կարմրագունիմ, նեցայ տ. to redden, to become red; *-յամօթայ*, to blush, to redden with shame; *-ի սրմամբ*, *թեւեւ*, to flush, to colour up, to redden with vexation. [red ochre.]

Կարմրագեղ s. carmine; red ink;

Կարմրագեղ s. red peach.

Կարմրագարգ *a.* ornamented with red; *s.* scarlet clothes. [in red.
Կարմրագրգեաց - *գրգեսա* *a.* clothed
Կարմրալանջ *s.* red-breast, robin -.
Կարմրալար , - *ծիր* *a.* red-bordered or fringed; - *չթուռ* , coral, ruby or *Կարմրախայտ* *s.* zool. trout. [rosy lips.
Կարմրախնձոր *s.* red, rosy apple.
Կարմրակառուց *a.* red-beaked.
Կարմրահատ *a.* red-seeded.
Կարմրահեր *a.* red-haired.
Կարմրաձորձ *S.* *Կարմրազգեստ* .
Կարմրաձուռն *s.* red-mullet.
Կարմրայտ *a.* rosy-cheeked, ruddy.
Կարմրանամ , *ացայ տո.* to redden, to become or turn red; *S.* *Կարմրագու-*
կարմրաներկ *a.* dyed red. [նիմ.
Կարմրանիչ *a.* red, reddish; *s.* med.
rosy-drop. [fodil.
Կարմրաշուշան *s.* bot. amaryllis, daf-
Կարմրաժարգ *s.* red rose.
Կարմրատանձ *s.* red pear. [dish.
Կարմրատեսիլ *a.* red-looking; red-
Կարմրատուռն *a.* red-tailed; *s.* red-
tail, red-start.
Կարմրացուցանեմ , *ուցի տա.* to red-
den, to make red; *fig.* to make blush,
to put to the blush; - *անգուրաւ* , to
rouge, to paint, to fard.
Կարմրափայլ *a.* glaring with red.
Կարմրափայտ *s.* log-wood.
Կարմրաքար *s.* blood-stone, hematite.
Կարմրերանգ - *երփեան* , - *երփին* *a.*
red-coloured, reddish.
Կարմրերես *a.* red-faced, ruddy.
Կարմրեկ *a.* red-coloured.
Կարմրիմ *S.* *Կարմրանամ* . [(pigeon).
Կարմրտան , *տուռնք* *a.* red-footed
**Կարմրորակ *a.* rather red.
Կարմրութի *s.* redness; red colour.
Կարշն , *չին* *s.* nerve, sinew; *fig.*
strength.
Կարշնեղ *a.* nervous, muscular, vig-
orous, robust, strong, sturdy.
Կարշնեղութի *s.* robustness, sturdi-
ness, strength, vigour.
Կարող , *աց* *a.* powerful; able, ca-
pable, clever; healthy; rich, wealthy;
- *լինել* *S.* - *անամ* .
Կարողական *a.* potential; *s.* -ity.
Կարողանամ , *ացայ տո.* to be able,
capable, to be in a state or a way to.
Կարողապէս *ad.* powerfully, accord-
ing to one's power, strength or ability.
Կարողացուցանեմ , *ուցի տա.* to enable,
to make capable, to capacitate, to em-**

power; to strengthen, to invigorate.
Կարողութիւն *s.* power, authority;
might, strength, force; faculty, capaci-
ty, ability; reach; competence, means,
resources, wealth; - *բ.* faculties; - *է* .
է - , it is possible; *եւ թէ է* - *ասել* ,
& if it may be said; *Աստուծոյ միայն*
է - *ասնել զայն* , God alone can do it;
ոչ է - , it is impossible, there is no way
or means.
Կարոս , *ի* *s.* celery; *վարի* - , parsley.
Կարուակ , *աց* *s.* shoe-maker; cob-
bler; *կրպակ* - *ի* , -'s shop, workshop,
cobbler's stall; - *եմ տա.* to make boots
& shoes; - *ութի* *s.* boot & shoe-mak-
ing, shoe-maker's calling.
Կարութիւն *S.* *Կարողութիւն* .
Կարուբայ , *ի* *s.* chamber pot.
Կարօտ , *ից* *a.* in want of; needy, ne-
cessitous, poor, indigent; desirous,
anxious, eager; *s.* want, need, neces-
sity, poverty, indigence; desire, wish,
longing; - *լինել* , to want, to need, to
be or stand in want of; - *միայն* , *զաւ-*
նիլ , to be in a state of privation, to be
unprovided with, to be without; - *ա-*
մենայնիւ , in want of all things, po-
verty-stricken, destitute; *ոչ ինչ* -
եմ , I want for nothing.
Կարօտական *a.* indigent, necessitous.
Կարօտակեղ *a.* very desirous, most
anxious, longing, burning for, eager,
Կարօտանամ *S.* - *տիմ* . [impatient.
Կարօտանք *S.* *Կարօտութիւն* .
Կարօտացուցանեմ , *ուցի տա.* to ren-
der indigent, to reduce to poverty.
Կարօտեալ *a.* in want of, unprovid-
ed, bare of, out of, without, poor,
needy, necessitous, indigent.
Կարօտիմ , *եցայ տո.* to be in want of,
to be in needy circumstances, to be
indigent or necessitous; to want, to
need; to desire, to wish, to long or
sigh for, to pant after; *չ- իմիք* , to
want for nothing, to possess in plenty,
to revel in abundance, to be in the
enjoyment of every good thing; *ոչ*
եւ - *ուսմք* , to dispense with one's
aid or assistance, to do without one;
- *հացի* , *ջրոյ* , *քնոյ* , to be hungry,
thirsty, sleepy.
Կարօտութիւն *s.* indigence, penury,
want, necessity, poverty, misery, des-
titution; desire, wish; *անհարկն* , *ծայ-*
րագոյն - , great need of; extreme po-
verty, utter destitution; *փղձկիւ* - *թի* .

to desire eagerly, to long or sigh for, to pant after; -*թք ուտել զհաց կամ բմակ զջուր*, to fare hard, to live upon bad cheer; to champ the bit.

Կաց մնաց, Կաց եւ մնաց *s.* remnants of troops, wreck of an army; *S. Ժոռովեմ*. [trooper.

Կացաճի *s.* horseman; horse-soldier,

Կացի *s.* child, youth; scholar, pupil.

Կացին, ցնդ, ով *s.* axe, hatchet.

Կացիաւոր *a.* axe-bearing; *s.* pioneer.

Կացութիւն *s.* staying, standing up; state, position.

Կացութիւն, ցրդից, դոց *s.* solemn or general assembly; reunion, popular gathering; festival day, fair-day; solemnity, pomp; solemn games, spectacle: hymn, canticle.

Կացուցանեմ, ուցի *va.* to establish, to place, to set, to lay, to fix, to put; to constitute, to institute, to create, to destine; to render, to make; to stop, to cause to cease; *Իշխան, տէր* - . to constitute chief or master, to promote to high dignity; *Հնորհապարտ* - , to favour, to oblige; *Ժառանգ* - . to appoint a heir; *Հզօր, Էրջանիկ* - . to make powerful, happy; *Կնքեամբ* - , to muster, to assemble or gather round oneself; - *զաչ*, to blind.

Կացրական *a.* concerning to general assemblies, or to solemn festivals, solemn, festive, pompous; demonstrative (style).

Կացրդիմ, Էցայ *vn.* to assemble together, to feast; to make merry.

Կացք, ցից *s.* behaviour, conduct, tenour of life.

Կաւ. ոյ, ով *s.* clay, argil, potter's earth; mud, mire, dirt; *Հոռոմ, մասն հեհարած* or *նլաւոր* - , bole, bolary-earth; *Ծեփել-ով*, to clay, to cover with clay; *S. Հայկաւ.*

Կաւադործ, աջ *s.* potter; brick-maker; brick-laying, -work, masonry; *Ի-ի կաւ*, to make bricks; -*ով* *s.* clay- or brick-work.

Կաւածեփ *a.* covered with clay.

Կաւակերպ *a.* argiliform.

Կաւակերտ *a.* made of clay, of brick or terracotta.

Կաւային *a.* argillaceous, clayey.

Կաւանամ, ացայ *vn.* to change into lute or mud.

Կաւառն *s.* canal: bank, dike.

Կաւաստեղծ *a.* formed from the clay.

Կաւառ, աջ *s.* ruffian, pander, pimp, go-between; *Կին* - , procuress, bawd, go-between; -*ով* *s.* pimping, a pimp's or bawd's trade, pandarium, procurement.

Կաւատեսիկ *a.* clay-like. [silver.

Կաւարծաթ *s.* argil mixed with

Կաւաքար *s.* clay-stone.

Կաւեայ, -եղէն *a.* made of clay, argillaceous, clayey, clayish.

Կաւիչ, ւչաց *s.* chalk; *Հանք կաւճի, -pit; Գծել կաւչաւ*, to chalk out.

Կաւուռ *a.* clayey.

Կափ *s.* club, mace, mall, beetle.

Կափատեմ *va.* to tear in pieces.

Կափարիչ *s.* stone cover for wells or tombs; *mech. valve*; - *սկւռ*, square pasteboard covering the chalice, pale.

Կափարովք *s. pl.* tomb, grave.

Կափաւոր *s.* mace-bearer, beadle, verger. [beat, to strike.

Կափեմ *va.* to cudgel, to cane; to

Կափիչ *s.* tandoor-cover.

Կափկափեմ, Էցի *va.* to gnash, to grind; - *զատամուշ*, to gnash one's teeth; - *ի ցրտոյ*, to shake or shiver with cold, to shiver all over.

Կափկափումն *s.* gnashing, chattering of the teeth.

Կափոյց, ուցի *s.* valve; plug.

Կափուլ, ից *s.* snare, trap; pit-fall, foot-trap; *ից*, cloister.

Կափումն, Կափիւն *s.* closing the eyes: glueing, pasting: creaking: gnashing or grinding the teeth.

Կափուցանեմ, ցի *va.* to cover, to shut, to close; - *զաչս ուրուք*, to close the eyes of; - *զաչս ի լըս*, to shut the eyes against conviction; *Կափոյց խոր*, the abyss closed

Կափուցումն *s.* act of covering. [up.

Կափիլիմ, փեայ, փուցեալ *vn.* to stick, to cling to, to hold fast by, to adhere.

Կաքաւ, ուց, աջ *s.* partridge; *Կարմրոտն* - , red-legged -; *ձագ -ու*, young -; *Էրամ-ուց*, covey; *Կրկէ* - , the - chucks or churrs; *S. Զոյգ*.

Կաքաւ, -ք *s.* dance, ball, ballet; - *ք զինուց*, joust, tourney, tilt; - *ս յօրինել, ի -ս իջանել* *S. -եմ*.

Կաքաւաձեւ *ad.* like a dance; dancing, skipping; - *պար*, dance, ball.

Կաքաւանք *S. Կաքաւք*.

Կաքաւատեր *a.* fond of dancing.

Կաքաւարան, ball-or dancing-room.

Կարգաւեմ, եցի vn. to dance, to skip, to bound; **fig.** to laugh at, to deride; **S. Կախ:** - **եցուցանեմ va.** to cause to dance; to dance with.

Կարաւիկ, - ուկ S. young partridge.

Կարաւիչ S. dancer.

Կարաւուծիւն, - ում S. Կարաւ.

Կրնիմ, եցայ vn. to cling to, to crawl on the ground.

Կեամ, կեցի, կեցեալ vn. to live, to be alive, to breathe; to exist, to subsist; to be; **կեղով** -, to be saved, to enjoy eternal life; **բարւոյ** -, to be well, to be in good health; - **բարեբաստիկ, առատուծիք** -, to live happily; to be comfortable, at one's ease, to have a competency; - **ի ստացուածոց իւրոց**, to live or subsist on one's property, or on one's income; - **յընչից այլոց**, to live at the expense of another; - **անառակուծիք**, to lead a dissolute life; **արխարանաց արժանի կեանս** -, to lead a sad life; **զարժանի իշխանայուծեն զճմարիտ կեանս** -, to live like a true priest; **կեցցես**, hail! God save you, good morning; good bye; **զիարդ կեսս**, how do you do? how are you? **ոն կեայ նա**, how does he do? **կեցցէ արքայ**, long live the king; **քէր իցէ ինձ** -, I am tired of life; **յաւիտեան կեաց**, may you live for ever; **S. Կեցցես**.

Կեանք. կենաց S. LIFE; being, days, existence; health; conduct, behaviour, manners, habits; subsistence, living, nourishment; means, circumstances, property, substance, goods, patrimony, inheritance, wealth, possessions, fortune; this -; the world; **յիկանս**, for -; **ի կեանս իմ**, in all my -; **երբէք ի կեանս իմ**, never in my -; **զմ առուրս կենաց իմոց**, for my whole lifetime; **յաւիտեանական, հանգերձեալ** -, eternal -, the - to come, the next world; **ընթացք, երկարուծի եւ վախճան կենաց**, the course, the duration & the end of -; **անկին or ամբոխ, անչուք or աննշան** -, a retired -; obscure - of obscurity; **խառամբեր, դժոխքներ, վտանգալից, բազմալիզով, վտ, չարակեաց, անդործ, ունայն** -, an austere, frightful or insupportable, perilous or hazardous, checkered, base, wretched, unoccupied or idle, useless -; - **զերծ ի հոգոց եւ ի կրից**, a - free from passion, uneasiness or

anxieties; **անպաշտօն, սակաւապետ, շինական, վաստակասէր, ժիր, զգաստ** -, a simple, frugal, rural, laborious, active, sober -; **անարատ, բարեկարգ, չափաւոր, տեսական, անհոգ** -, a pure, regular, moderate, contemplative, careless -; **անդորրաւետ, խաղաղաւետ, փափկասուն, հեշտալի, զուարճալից** -, a quiet or tranquil, peaceful, delectable, effeminate or luxurious, agreeable -; **սոսկական, անզբօս, հովուական վարել կեանս**, to lead a private, serious, pastoral -; **վարել, անդուցանել զկեանս**, to pass one's life; **հասարակաց վարել կեանս**, to live in common; **բերկրալից, հաճոյական վարել կեանս**, to lead a happy, comfortable -; **դողալ ի վերայ կենաց ուրուք**, to tremble for another's - or days; **կեանս պարգեւել, to grant - to;** **չահել զկեանս**, to gain one's living; **ի վտանգ արկանել զկեանս**, to imperil, to hazard or expose one's - to danger; **աղատել կամ կորուսանել զկեանս**, to save or lose the -; **ի կենաց արկանել, զրաւել, բառնալ, լուծանել**, to deprive of -, to put to death, to kill; **ք մէջ կենաց եւ մահու լինել**, to be a question of - or death; **ի կենաց անկանել, պակասել, to lose one's life, to die;** **հրաժարել ի կենաց**, to renounce -; **փոխել ի կենաց աստի**, to make one's exit from this world; **եղանել ի կենաց**, to depart this -; **սուղ են** -, - is short; **ի վտանգի կան - նր**, his - is in danger; **ընդ կեանս եւ ք մահ**, half alive & half dead; **տալ տաց զկեանս իմ վն նր**, I would lay down my - for him or her; **ի կեանս եւ ի մահու**, in - & death; **ժամանակն է ուստայն կենաց or որ հինու զկեանս**, time is the stuff that - is made of; **ը կենաց եւ վախճանն**, people die as they live; **S. Եջ, Ընդունիմ, Կեամ, Երազ, &c.**

Կեդրոն, &c. S. Կենդրոն, &c.

Կէլ. Կէլ S. fraud, deceit, trick, cunning. [ից a. ulcerous.

Կեղ, ոց S. ulcer; sore, wound; -ա-

Կեղակարծ a. doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, pusillanimous, irresolute; suspicious, distrustful; - **լինել**, to be suspected, doubted; - **թուել**, to seem doubtful; -, - **արար ad.** doubtfully, uncertainly.

Կեղակարծելի S. -կարծ.

Կեղակարծեմ vn. to doubt, to have

doubts about; to suspect, to surmise, to distrust.

Կեղակարծիք, -ծուհի *s.* doubt, misgiving, uncertainty, suspicion, mistrust. [ureter).

Կեղանիկ *s.* gangrene or fistula (of ***Կեղար** *s.* cellar.

Կեղաւարտակ *s.* cupping-glass; -եմ *va.* to cup; *S.* Շառտեմ.

Կեղեմ, **եցի** *va.* to wound, to hurt; *fig.* to embitter, to gall, to ulcerate, to vex, to torment. [-nun.

Կեղեւոյնեան *s.* celestin; -կուսան, **Կեղերթ**, -ական *s.* complaint; -ական *a.* plaintive. [shell; *fig.* outside.

Կեղեւ, **ոց** *s.* bark; peel; rind; husk; **Կեղեւանք** *s.* scale; shell; *S.* **Կեղեւ**.

Կեղեւեմ, **եցի** *va.* to bark; to peel, to pare; to shell; to scale.

Կեղեքածք *s.* excoriation, scratch.

Կեղեքեմ, **եցի** *va.* to excoriate, to scratch; to tear, to rend, to lacerate, to flay, to wound; *fig.* to afflict, to vex, to harass, to oppress; -զսիրտ, to rend, to harrow, to break the heart; -զսիրտանս, to tear each other; *fig.* to revile or malign each other; -զվերս, to rip up old sores, to open wounds afresh.

Կեղեքումն *s.* tearing, rending, laceration; violence, vexation, oppression.

Կեղթ, **ից** *s.* bushel; pannier, basket.

Կեղծ *a.* feigned, dissembled, false, counterfeit, sham, fictitious, artificial, factitious; affected, prim, finical; *s.* *S.* -իք; -ս ի -ս *ad.* of an affected manner, under a false aspect, under a feigned or counterfeit appearance; -ս ի -ս լինել, to appear under various forms, spectres or phantasms.

Կեղծամ *s.* false hair; *S.* Մամ.

Կեղծաւոր, **աց** *a.* double-faced, double-dealing, dissembling; *s.* hypocrite, dissembler; -աբար *ad.* hypocritically, dissemblingly, like a hypocrite.

Կեղծաւորական *a.* hypocritical, dissembling, fallacious, feigned, simulated. [panion in imposture.

Կեղծաւորակից *s.* fellow cheat, com-

Կեղծաւորանամ, **ացայ**, -բեմ, **եցի**, -բեմ, **եցայ** *vn.* to play or act the hypocrite, to feign, to dissemble, to counterfeit, to simulate, to pretend to, to affect, to look demure, to assume a borrowed air, to counterfeit another; -բեալ բարեպաշտ, false devotee, cant-

ing rascal, bigot, hypocrite.

Կեղծաւորութիւն *s.* hypocrisy, dissimulation, duplicity, pretence, fiction, imposture, falsehood; - ի բարեպաշտութեան, bigotry, affected devotion, false piety, cant.

Կեղծեմ, **եցի** *vn.* to feign, to dissemble, to mask, to disguise, to hide, to conceal, to elude, to cover; to counterfeit, to simulate; to pretend, to forge, to invent; չ- ինչ, to conceal nothing, to deal all fair & above-board; խօթութիւն -, to sham illness, to play the invalid; անանկել -, to counterfeit death.

Կեղծիք, **ծեաց** *s.* dissimulation, feint, sham, fiction; counterfeit, forgery, fable, idle fancy, crotchet, fantasy, chimera; -ծեօք *ad.* fictitiously. [ful.

Կեղծուպատիր *a.* fallacious, deceit-
Կեղծօձիք *s.* shirt-collar, false-collar.

Կեղա, **ոյ**, **ի**, **ոց** *s.* spot, stain, blot, blemish; brand, stigma; *a.* stained, soiled; - անուն, infamy, dishonour, discredit, disrepute; չանկել - . to clean, to scour, to take out stains; ք np. the Celts.

Կեղաւորաց *a.* full of spots or stains.
Կեղաւորաց, **աց** *s.* scourer. [ed.

Կեղաւորու *a.* discredited, blemish-
Կեղաւոր *s.* dirty cloths or rags; soiled linen. [to dirty.

Կեղտեմ *va.* to spot, to stain, to soil,
Կեղաւ *S.* Քաղցկեղ. [s. rush-mat.

Կեմ, **ոյ**, **ով** *s.* grass-ropes; -, -եք
Կենապործ, -ակ *a.* vivifying.

Կենապործեմ *va.* to vivify, to give life to, to quicken, to animate, to revive, to restore.

Կենապործութիւն *s.* vivification.

Կենապաշտ, -խուլ *a.* murderous, killing, mortal, deadly, lethal.

Կենակից *s.* comrade, companion, partaker; husband, wife, married couple; - լինել, to live together, to cohabit, to keep company with, to get intimate, to frequent, to converse; չկամիմ բնաւ - առնդ լինել. I will have no manner of conversation, no dealing with that man.

Կենակցեմ *vn.* *S.* **Կենակից** լինիմ, - սա ինչ չ ում կենակցես, եւ ասացի ունի որ ես, tell me the company you keep, & I will tell you what you are.

Կենակցութիւն *s.* living together, company, society, cohabitation; inti-

macy, conversation; matrimony; *այն-
գիտի սերտ եղեւ ինձ - չ...*, my life
was so bound up with that of...

Կենսաբերմուն. to breed, to multiply,
Կենսաէր *a.* life-loving. [to increase.
Կենսապառ. *a.* consuming, exhaust-
Կենսառ. *a.* life-giving. [ing life.
Կենարար. *այ* *a.* vivifying, vivifical;
s. Saviour, Redeemer; *bot.* chamædrys,
S. *Լերդախոտ.* [the zodiac.

Կենդակ. *այ* *s.* constellation, sign of
Կենդանաբան *s.* zoologist; *-ական* *a.*
zoological; *-ութիւն* *s.* zoology.

Կենդանաբաշխ *a.* distributing, giv-
ing life. [vital, vivifying; *s.* zodiac.

Կենդանաբեր. *այ* *a.* life-bringing,
Կենդանաբոյս *s.* animal-plant; *S.*
կուսբոյս.

Կենդանագիր. *գրաց* *s.* portrait, like-
ness, picture; painter; *Հասակաչափի.*
կիսանձնայ. *փոքր.* *մանրանկար.* *-*,
full-length, half-length, head-size, mi-
niture portrait; *գեղեցիկ.* *Ճգրիւմ.* *-*,
fine, exact portrait; *առլՀանելգ.* *-*,
to get one's picture drawn or painted, to
have one's likeness taken; *S.* *Լուսա-
կար.* [&c.]

Կենդանագործ. &c. *S.* *Կենագործ.*
Կենդանագրեմ *va.* to take or paint
a portrait, to paint; to pourtray, to
depict, to paint; to imprint, to figure.

Կենդանագրութի *s.* painting: zoo-
graphy.

Կենդանազնին *s.* zootomist; *-զննա-
կան* *a.* zootomical; *-զննութի* *s.* zootomy.

Կենդանազոհութիւն *s.* burnt-offer-
ing, burnt sacrifice, holocaust.

Կենդանախարայկ *a.* burning another
alive; burnt alive; *-բուկեմ* *vn.* to
burn alive. [mammiferous.

Կենդանածին. *ծնաց* *a.* viviparous,
Կենդանածնական *a.* prolific, pro-
creating.

Կենդանածնեմ. *եցի* *va.* to litter or
bring forth; to breed, to give rise to;
թ. to vivify, to give life to. [forth.

Կենդանածնութի *s.* birth, bringing
Կենդանակ *S.* *Կենդակ;* *-ամար* *s.*
zodiac.

Կենդանական *a.* vital, vivifical; ani-
mal, living; *-ն* *s.* sign of the zodiac;
-ութի *s.* vitality. [*-պատկեր.* portrait.

Կենդանակերպ *s.* sign of the zodiac;
Կենդանակէջ *առնեմ* *va.* to burn
alive.

Կենդանակիր *a.* containing life.

Կենդանահատ. &c. *S.* *-գնին.*

Կենդանաձայն աւանդութի. oral tradi-

Կենդանաձիր *a.* life-giving. [tion.

Կենդանանամ. *ացայ* *vn.* to revive, to
live again, to come to life again, to be
resuscitated; *fig.* to brighten up, to
become animated, to glow.

Կենդանապահ *a.* conserving life.

Կենդանապաշտ *s.* zoolatry; *-ութի* *s.*
zoolatry.

Կենդանապարգեւ *a.* granting life.

Կենդանասէր *S.* *-ծին.*

Կենդանասէր *a.* desirous of living,
fond of life; *s.* zoophilist. [zoophily.

Կենդանասիրութիւն *s.* love of life,

Կենդանասպառ. *S.* *Կենապրաւ.*

Կենդանաստեղծ *S.* *-արար.*

Կենդանաստեակ *S.* *-կերպ.*

Կենդանատիպ *a.* lively, enlivening.

Կենդանատու. *-բ* *a.* life-giving, vivi-
fying, vivificative; *-տունկ* *s.* zoophyte.

Կենդանարար. *այ* *a.* vivifying; *-ութի*
s. vivification.

Կենդանացու *a.* living, alive; vivi-
fying; *մահկանացու ես դու եւ ոչ.* *-*,
thou shalt die & not live; *բանք* *-ք.*
words of health, of life.

Կենդանացուցանեմ. *ուցի* *va.* to vi-
vify, to give life to, to animate, to re-
animate, to revive; to resuscitate;
-ուցիչ *a.* vivifying, reviving.

Կենդանաբար *s.* zoolite.

Կենդանի *a.* living, alive; animated,
lively, vivid, vivacious, sprightly; vi-
tal, vivifying, vivificative; *s.* animal,
beast; *-նեաւ.* *-նեաք* *ad.* in one's life-
time, during one's life; *-լինել.* to be
alive, to live; *- առնել.* to give new
life to, to reanimate, to vivify; *- պա-
հել* *գոր.* to save another's life; *եր-
գուաւ ի -ն յաւիտենից.* he swore by
the living God, by the Eternal; *- է
Տէր եւ - է անձն* *թոր...* as the Lord
lives, & as thy soul lives...; *- է անձն
թոր.* *արքայ.* *Թէ գիտիցեմ.* as thy soul
lives, o king, I cannot tell; *- է Տէր
եթէ մեռանիցի.* I swear by the Lord
he shall not die.

Կենդանութիւն *s.* life, vitality; vi-
vacity, animation, liveliness, spright-
liness; freshness, bloom; * health;
կրելգ. to live, to breathe, to be liv-
ing; *ի -է արկանել.* to deprive of life,
to put to death, to kill; *ի -է իւրում.*
in his lifetime, during his life; * *ի -
ձեր!* your health! *S.* *Բնակեմ.*

Կենդանւոյն *ad.* quite alive, yet alive; during life; *a.* alive, living; - *ունել, ըմբռնել զոք,* to take one alive; - *այրեցաւ,* he was burnt with life yet in him.

[quintal.

Կենդինար, *ի s.* hundredweight, cwt.

Կենդոնաւ. *s.* rag, tatter.

Կենդրոն, *ի s.* centre, middle; - *ծանրութե,* centre of gravity; - *ախոյս a.* centrifugal.

[-ity.

Կենդրոնական *a.* central; - *ութի s.*

Կենդրոնակից *a.* concentric.

Կենդրոնաձիգ *a.* centripetal.

Կենդրոնացումն *s.* concentration.

Կենդրոնացուցանեմ *va.* to concentrate.

Կենդրոնաւորեմ *va.* to centralize, to centre; - *ւորիչ a.* centralizing; - *ւորութե s.* centralization.

[vivacious.

Կենեղուաւ *a.* alive, living; vital;

Կենսաբան *s.* biologist; - *ական a.* -gical; - *ութի s.* biology.

Կենսաբաշխ *S.* կենդանա-

Կենսաբեր, - *բուրի a.* bringing, causing or giving life, vivifying.

Կենսագիր *s.* biographer; - *գրական a.* -phical; - *գրութի s.* biography; *անել, յորինել զգրութիւն ուրուք,* to write the biography of.

Կենսածին *a.* generating or causing life, & health; - *կոյս,* Mother of Life,

Կենսական *a.* vital. [Virgin Mary.

Կենսակիր *a.* vivifying, salutary; alive, lively.

Կենսառիթ *S.* կենդանատու.

Կենսասէր *a.* fond of life.

Կենսատու, - *ր S.* կենդանատու.

Կենսացուցանեմ *S.* կենդանա-

Կենսունակ *a.* life containing.

Կենսուսոյց *a.* salutary, wholesome.

Կենցական *a.* which may or ought to live.

Կենցաղ, *ոյ s.* life; conduct, behaviour, custom, manners; present life; world; *սոսկական -*, private life; *վարել անփառունակ -*, to pass life in obscurity; *վճարել ի -ոյս,* to depart this life, to die; *S.* կեանք.

Կենցաղագէտ *s.* politician; - *գիտութիւն s.* politics.

Կենցաղական *a.* earthly, terrestrial, mundane, worldly, temporal, transitory; - *ն s.* biography, life; *S.* - *օգուաւ.*

Կենցաղակից - *կցորդ S.* կենակից.

Կենցաղասէր *a.* mundane, worldly-minded, fond of life, of this world.

Կենցաղավարեմ, - *բիւմ, բեցայ տ.* to live; to subsist; to behave or conduct oneself; to live in society, to frequent, to converse, to talk.

Կենցաղավարութիւն *s.* life, tenour of life; conduct, manners, behaviour; good-breeding; conversation.

Կենցաղեմ *S.* - *զավարեմ.*

Կենցաղօգուաւ *a.* useful to the world, to every one; of public utility; useful, interesting.

Կենցաղօգտութիւն *s.* the being useful; utility, public welfare.

Կէշ, *ից s.* religion; sect; *S.* Դէն.

***Կեռ** *a.* crooked, hooked; *s.* hook, crook.

Կեռ, *այ, -իք, եայ s.* tusk, tooth,

Կեռաս, *ից s.* cherry; - *ենի s.* -tree;

-ենիք s. -orchard; - *օղի s.* -brandy, kirsch-wasser.

Կեռիկ *s.* cog, catch, tooth.

***Կեռլիկ, լկաց** *s.* bucket.

Կեռնեխ, *այ s.* black-bird; thrush.

Կեսար, *ու, այ s.* caesar, emperor;

S. Կայր, &c. [husband's mother.

Կեսուր, *սրի s.* wife's mother-in-law,

Կեսրայր *s.* wife's father-in-law, husband's father. [-գրութի s. punctuation.

Կետադրեմ, եցի va. to punctuate;

Կետահարութիւն *s.* confines, limits.

Կետային *a.* cetaceous.

Կետոս, *այ s.* whale; *ast.* cetus.

Կեր, ոյց s. nourishment, food; prey; *ից.* bait, decoy, allurements, lure; - *անուլ,* to take nourishment; - *արկանել,* to bait, to lure, to allure, to decoy; - *լինել,* to be food for, the prey of; to allow, to let itself to be decoyed or allured; - *լինել սուսերի,* to be put to the sword.

Կերակուր, կրոց s. meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, food, victuals; repast; bait, food, provender, pasture; prey; fuel; *ունիք ինչ -*, have you any thing to eat? - *եւ ըմպելի,* eating & drinking; *քաղցր* - *,* sweet to eat; - *վատաւորը,* misdiet; *առողջարար -*, wholesome food; *աշինել, քաղցրահամ, փափուկ -ք,* exquisite, delicious, dainty meats; *Ժշափք մեր՝ - մեր են,* we can eat up our enemies like bread; *մատենեց են նոքա ի - ձեզ,* they shall be your prey; - *աւարկանել,* to give to eat, to feed; *անուլի -*, to take for nourishment; - *անուլ,* to eat, to feed, to take food;

ժուժկայել, զգուշանալի - կրոյ med. to be on a strict diet, to observe a regimen; - լինել, to be the prey of; - որոյ առնել, to put to the sword; - լինել հրոյ, to be for fuel to the flames; - ք որովայնի եւ որովայն - կրոյ, meats for the belly & the belly for meats; S. Չուգեմ.

Կերակրական S. - կրոպական.

Կերակրակից s. table-companion, who eats or messes with another; - լինել, to intercommon.

Կերակրանք S. Կերակուր.

Կերակրասեր a. fond of eating, dainty-mouthed; - լինել, to feast, to revel, to give oneself up to feasting.

Կերակրեմ, եջի va. to give to eat, to nourish, to keep, to feed; to maintain, to sustain, to treat; to bring up, to rear; - իմ տն. to eat, to mess, to nourish or feed oneself, to live, to be fed.

Կերակրիկ s. frugal fare, scarce nourishment. [nutritious.

Կերակրիչ a. nourishing, feeding;

Կերակրողական a. nutritive, nutritious; - ն s. nutritive power.

Կերակրողութիւն, - կրչութիւն s. act of nourishing, sustentation; stewardship, administration, management.

Կերաստ, աջ s. carob-seed: carat.

Կերեցութիւն s. gluttony.

Կերիչ a. eating, tearing, devouring; gnawing; corroding; s. weevil, worm; moth.

Կերկեր a. hoarse; - ձայն, - voice.

Կերկերիմ, եջայ տն. to be or to get hoarse, to make oneself hoarse.

Կերկերումն s. hoarseness.

Կերող a. eating; s. eater; - եւ արբեցող, eating & drinking; gluttonous & wine-bibber; այր -, a lover of good living; glutton. [excess, gluttony.

Կերողութիւն s. stuffing, eating to Կերոն, ի ս. wax-taper; wax-light.

Կերուած, Կերած s. moth-hole; rust-hole, corroded part.

*Կերուխում s. eating & drinking, junketing, good living, good cheer, feasting.

Կերպ, ից s. form, figure, shape, cut, fashion, make; aspect, look, appearance, air, deportment; - ս ի - ս a. in many shapes or forms; in many ways, diverse; - ս ի - ս լինել, to assume a borrowed shape or appearance, to be disguised, dissembled or concealed;

ի - ս - ս առնել, to transform into various shapes; ի - ս ահագինս, in the most hideous shapes.

Կերպագրեմ va. to form, to figure, to fashion, to make. [shape.

Կերպագրութիւն s. form, figure, Կերպակերպ a. in many fashions, in various forms, diverse, varied.

Կերպակից a. conformable; like, resembling, similar.

Կերպակցութիւն s. conformity; likeness, resemblance, similarity.

Կերպաձեւեմ S. Կերպագրեմ.

Կերպամտեմ va. to form an idea of. Կերպանամ, աջայ տն. to be formed, to take the form.

Կերպառութիւն s. assuming a form, shape, similarity or likeness.

Կերպաս, ուց s. silk, silk-stuff; taffeta, light silk; silk goods; a. silken; - Անդիկոյ, court-plaster.

Կերպասաբեր a. producing silk; - որդ s. silk-worm. [-manufacturer.

Կերպասագործ, աջ s. silk-weaver, Կերպասածին որդ s. silk-worm.

Կերպասեայ, - եղէն, - սի a. made of silk, silken, silky. [chant, --mercer.

Կերպասավաճառ, ի s. silk-mer-

Կերպարան, ի beller -ք, աջ s. form,

figure, visage, countenance, face, aspect, look; presence, appearance,

mien, bearing, deportment; attitude, posture; image, effigy; semblance,

representation; state, condition; character, temper, comportment; rudiment, first element, idea; idle fancy,

whim, crotchet; feint, pretext: coat, dress; S. Կենդանագիր; -ք բանից,

sense, meaning or interpretation of a word; անպաշտօն -ք, a simple exterior;

անյողդորդ, աղաչաւոր -, firm countenance; supplicating posture;

մեղկ -, an effeminate manner; -լուրջ, անծափառ, cold, frigid, reserved,

constrained air; լուրջ եւ խիստ -, serious air, severe manner;

սեգ եւ սպառնալիս, haughty, disdainful, proud, threatening air or manner;

ի - ս ծառայի, in the form of a servant; անուրէլ զ-ս ուրուր, to counterfeit the character of;

ունել զ-, զ-ս իրիք բերել յանձին, to appear like, to seem, to resemble; ա-

ծել ի - ս, to shape, to form; to figure; զ-ս շնամարտութեան ի ներքս բերել, to be probable, to have some truth in it;

-ս տալ մտացածինս, to give false a

idea of, to create an erroneous or exaggerated impression; *ընդունել զս լանականութիւն*, to take the cowl.

Կերպարանակից *a.* conformable; like, similar, resembling; - *առնել*, to conform; - *լինել*, to comply with.

Կերպարանակցութիւն *s.* conformity.

Կերպարանառնութիւն *s.* prosopopea, personification.

Կերպարանաւոր *a.* feigned, disguised, counterfeited; figured.

Կերպարանափոխ *a.* transformed, metamorphosed; transmuted; - *լինել*, to be transformed, metamorphosed, to change from, to bear another aspect; - *առնել*, to counterfeit, to disguise, to transform, to metamorphose; to change the aspect or appearance; - *առնել զՅ*, to change the face or state of the world; to reform; - *եղեն իրքն*, things bear quite another aspect; the tables are turned.

Կերպարանափոխութիւն *s.* metamorphosis, transformation, change.

Կերպարանեմ, *եցի* *va.* to give form to, to form, to figure, to shape, to fashion, to model; to represent.

Կերպարանիմ, *եցայ* *vn.* to conform; to take the form, to put on or assume a look, state, manner or appearance, to give oneself airs; to affect, to pretend, to simulate, to feign, to counterfeit, to give oneself out for, to set up as, to pass oneself off for; - *զառաքինութիւն*, to simulate virtue or probity, to affect a sanctimonious exterior; - *զանմեղութիւն*, *զազայութիւն*, to put on a look of innocence; to play the child; - *զխլութիւն*, *զառաւատձեւութիւն*, to give a deaf ear to: to pretend to be generous, liberal; *S.* խելք.

Կերպարանութիւն *S.* *Կերպարան*; fiction, fraud, feint, deceit.

Կերպացուցանեմ *S.* *Կերպարանեմ*.

Կերպաւոր *a.* formed, figured; resembling, like, conformable; - *եմ* *S.* *Կերպարանեմ* & *Կերպաձեւեմ*; - *ուի* *s.* form, formation; conformation.

Կերպափոխիմ *vn.* to disguise oneself. [shape or manner.

Կերպիկ *s.* mean, base, despicable

Կերս *s.* building, construction.

Կերտեմ, *եցի* *va.* to make, to fabricate, to construct, to build, to erect.

Կերտուած *s.* fabric, construction, edifice.

Կեցութիւն *s.* existence, life; health.

Կեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to live, to vivify, to give life to, to animate, to prolong life, to bring to life again, to reanimate, to revive, to re-vivify; to save; *Հաւատք քո կեցուցին զքեզ*, thy faith hath saved thee.

Կեցուցիչ *a.* giving life; *s.* saviour, deliverer.

Կեցցես, *Կեցցէ* *int.* bravo! hurrah! hurrah! - *ցէ-ցէ Հայաստան*, Armenia for ever! hurrah for Armenia! prosperity to Armenia! - *ցէս ցնծութեան ձայնել*, to utter cheers or shouts of joy.

Կզակ, *աչ* *s.* chin; - *կենդանեաց*, snout, muzzle; - *ն* (*խիժ*) gum damar (for varnish).

Կզակակապ *s.* chin-bandage; chin-strap; - *լինել*, to hold one's tongue, to be silent, speechless.

Կզանամ, *ացայ* *vn.* to become hunch

Կզաքիս *s.* marten. [or hump-backed.

Կռոկ *s.* hunch, hump, humpback.

Կէս, *կիսոյ*. *ով* *s.* half; middle; *a.* half, semi, demi; *ad.* half, in halves, in part; *ի* -, *կիսով չափ*, by half; half done; - *ի* -, in part, half, by halves, imperfectly; - *ժամ*, half an hour; *զատան եւ - ժամաւ*, at half past ten; - *գիշեր*, midnight; *ի - Ճանապարհին*, half way; *Հեռի իբր երկու եւ - խոր ստիւք*, about two leagues & a half distant; *ի կանգնոյ եւ ի կիսոյ*, a cubit & a half; *ի տարւոյ եւ ի կիսում*, in a year & a half; *ի - ն վերածել*, to reduce to half; - *ի - բանիւ խոստանալ*, to make a half promise; to promise with the lips, insincerely; *ի - աւուրց մեռանել*, to die early, in the flower or bloom of youth; *եթէ կիսոյ - ի մէնը մեռանիցիմք*, if half of us die; *մեծ - Յին աւերեցաւ*, half the country was ruined; *եւ ահա ի - չէ* or *ոչ է ի - զոր պատմեցին ինձ*, not half the truth was told me; that which was told me was not half the truth; - *ք*, *կիսոյ* *s.* the one, the others; - *ք ... այլք ...* some ..., others ...

Կէսօր *s.* midday, noon.

Կէս, *կետի* or *կիսի* *S.* *Կետոս*; point, period, full stop; moment, instant; end, aim; - *նպատակի*, aim, end, scope, object, goal; *ի - մահաւն*, at the point of death.

Կէտադրեմ, &c. *S.* *Կետա* -, &c.

Կէտանիշ *s.* guiding-mark.

Կէտորս, աջ *s.* whaler.

Կթան, աջ *a.* milch.

Կթեղէն *s.* milk-diet.

Կթեղի *s.* production, produce.

Կթեմ, եջի *va.* to milk: to gather, to reap, to get in, to harvest, to get in the harvest, to collect the fruits: *to win at play; - զկոն. to milk the cow; - զայգի, to gather the grapes; Ի բարե կաթն -, to skin a flint.

Կթիւն *s.* chem. amygdalin.

Կթղայ *s.* drinking-glass; - ընկեր *s.* bottle-companion.

Կթոռ *a.* tottering; staggering; lingering, languishing, languid, feeble, weak.

Կթոռիմ. եցայ *vn.* to totter, to languish, to grow weak; Կթոռեին բարձք նր, he could hardly keep on his legs; Կթոռեին գողջողուն ծունկը նր, his trembling knees sank beneath him, or failed under him.

Կթոց, աջ *s.* fruit-basket.

Կթուիթ *a.* feeble, weak.

Կթուն *s.* milky kernel of fresh nuts.

Կթուցանեմ, ցի *va.* to enervate, to weaken, to enfeeble, to emasculate; - ցեալ *a.* S. Կթոռ; - ցեալ ծունկը, feeble, tottering knees.

Կիզ *s.* burning; *a.* burnt.

Կիզական *a.* burning, caustic.

Կիզանեմ, զի *va.* to burn; S. Կիզում.

Կիզանողական *a.* burning, sharp, caustic; inflammable; combustible.

Կիզանողութիւն S. Կիզող.

Կիզանուտ *a.* combustible, fit or liable to burn. [Կիզանուտ.

Կիզելի *a.* burning, scorching; S.

Կիզեմ, -եցուցանեմ S. Կիզում.

Կիզել, -զող *a.* combustive; caustic;

Կիզիւն *s.* wool; worsted. [*s.* incendiary.

Կիզողական *a.* incentive; caustic.

Կիզողութիւն, Կիզումն *s.* causticity; ignition; combustion; burning; conflagration.

Կիզում, զի *va.* to burn, to set on fire, to set fire to, to fire; - արեգական, to tan, to brown, to make swarthy.

Կիթ, Կիթոյ or Կիթի *s.* act of milking; milk, milk-diet: emulsion; - բ, the vintage. [Հարկանել, to play on the -.

Կիթառ, Ի. ով *s.* guitar, cittern; -

*Կիթ *s.* worthless, good for nothing fellow, ne'er do well. [bit, piece.

Կիծ *s.* burn, ustion; smart: crumb,

Կիկզուս, աջ *s.* cyclop.

Կիճ, կճոյ *s.* marble; - կարծրակուռ, granit; հանք կճոյ, --quarry.

*Կիճ *s.* sting of a bee.

Կին, կնոյ, կնաւ or կանամբ *s.* woman; wife, spouse; - մարդ, woman; աղջ կանանց, womankind, women, the fair sex; Թշնամի կանանց, woman-hater; S. Կնատեաց; - առնակին, married woman, wife; շնորհ, գեղ կնոյ, the grace, the charm of -; մանկահասակ - գեղեցիկ, a young beauty; - խնամածու տան, house-keeper; - այրասիրտ, heroine, courageous woman, championess; գեղեցիկ, նազելի, առաքինի, բարեպաշտ, ամօթղած, ողջախոհ, հաւատարիմ - , pretty, charming, virtuous, pious, modest or bashful, chaste, faithful -; աղեղ, սոսկալի, զարդասեր, Թեթեամիտ, կամազեաց, փոփոխամիտ, անհաւատարիմ, լկտի, սոսկոտ - , ugly, frightful, coquette, giddy or volatile, capricious, fickle, faithless, immodest, lewd -; Հարկանելի սեր կնոյ, to be enamoured, smitten, in love with a -; - առնել, առնուլ, to take a wife, to wed, to marry, to take in marriage; - լինել ուսմէք, to get married, to be spouse of; - ածել զգուստր ուրուք, to marry the daughter of; Կեալ լ կնոյ, to live with a -; պատրել, մոլորեցուցանել զ-, to deceive or seduce a -; բռնադատել, ապականել զ-, to force, to dishonour a -; ծանր նստել կնոյ, to be with child, pregnant, in the family way; Էւ առ նմա մայր նր - յերկրէն եգիպտացոց, & her mother gave him an Egyptian wife; Էւ եղեւ ինձ -, & I took her to wife; կանանց տուն S. կանանց; կնոյ լրբեւոյ տեսիլ անշնորհ, շնորհք ի վերայ շնորհաց - ամօթղած, unchaste woman never was fair; S. Լստ, Ժամ, &c.

Կինաբարիս S. Խրուկ.

Կինամոմն, Ի. -ամոն, ոյ *s.* cinnamon; - Հայոց, an Armenian aromatic root. [մատակ, wild sow.

Կինձ, -ջ, կնձաց *s.* wild boar; -

Կինք *s.* sole of the foot; trace, track,

Կիպարիս *s.* cypress. [foot-print.

Կիսարածին *a.* divided in halves;

-բաղանիք *s.* hip-bath; -բաց *a.* half open; -բերան *ad.* between the teeth, muttered; -բողբոլ, -տկ *s.* hemicycle, semicircle, half-circle.

Կիսագիր *s.* half a line; -գործ *a.* half done, imperfect; -գունդ *s.* half-sphere, hemisphere; -գոս *a.* half-withered; half-paralytic.

Կիսադաւան *a.* heretical; -գիք *s.* demi-god; a hero.

Կիսաթափանց *a.* translucid, -lucent; -իկ *a.* semi-transparent, diaphanous; -թեւ *s.* hemipteron; -թշակ *a.* paying half for pension or board; on half-

Կիսաժամ *s.* half an hour. [pay.

Կիսալիւր *a.* half-full; -լոյս *a.* half-luminous. [half cut; half killed.

Կիսախողտուղ *a.* having the throat

Կիսակ *s.* sharp, diesis; *S.* -կատար;

-կաթուած *s.* hemiplegy, -plexy;

-կառք *s.* chariot, "coupé"; -կատար

a. half done, unfinished, imperfect, incomplete; -կենդան *a.* half alive;

half dead; -կեր *a.* half eaten; -կէզ *a.* half burnt; -կուժ *s.* half a jug or jar-

ful; -կտուր *a.* cut in two, in half; cut off at the middle, divided in halves or

in two, bipartite; -կօշիկ *s.* half-boot.

Կիսահագագ *a.* half uttered; -բե-

րան, half-open mouth; -հասակ *a.* young; -հատ *a.* half cut off; -հաւ *s.*

harpy, monster half bird half human;

-հաւատ *a.* half believing, believing

in part.

Կիսաձայն *s.* half-tone; semi-vowel;

mus. diesis, semi-tone; flat; -ձայնեմ

va. to mark with a flat; -ձեռնոց *s.*

mitten; -ձի *s.* mule.

Կիսամահ *a.* half dead, faint; swoon-

ed, fainted; -մասն *a. s. ad.* half; -մաս-

նեայ *a.* half, in part, imperfect; -մարդ-

-մարդի *s.* monster, half-human; eun-

uch; -մեայ *a.* half-yearly; -մեռ *a.*

half dead; -մեռայ *a.* half-monthly.

Կիսայար *a.* partly raised, half a foot,

half up; -այր *S.* Կիսամարդ; -այրեայ

a. half burnt.

Կիսանդրի *s.* bust, head & shoulders,

half-length; -նիսս *a.* hemiedric; -նկար

or -պատկեր *s.* profile; -նձն, -նձնեայ

a. down to the waist; -նռն *a.* mutil-

ated (word).

Կիսաչափ *s.* half-measure. [ing half.

Կիսապարգեւ *a.* parsimonious, giv-

-բաւարար *s.* subdeacon; -ուճ

s. -ate; -ry.

Կիսասեւ, -սեւ *a.* brown; -ասեռ

a. epicene; -աստուածք *S.* Կիսագիրք.

Կիսատ *S.* Կիսակտուր; -տող *s.* he-

mistich.

Կիսարձան *S.* Կիսանդրի.

Կիսաւեր *a.* half ruined; -ւուրջն *s.*

prime of life.

Կիսափակ *a.* half closed; half open.

Կիսաքառորդ *s.* octant; eighth part.

Կիսաքոյր *s.* half-sister.

Կիսեղբայր *s.* half-brother.

Կիսեղկ *a.* half-warm, tepid.

Կիսեմ, եցի *va.* to divide into two

parts, to divide in halves.

Կիսենթամնայ *s. gr.* division.

Կիսեփեայ *a.* half or partly cooked.

Կիսէշ *s.* mule, half ass.

Կիսոլորակ *s. mus.* semi-tone.

Կիսովին *ad.* half, in part, by halves.

Կիսօրեայ *a.* dead prematurely.

Կիփոս *s.* Greek word. cube.

Կիսադրեմ, եցի *va.* to establish, to

determine, to prescribe; *S.* կէտ-.

Կիտակ, այ *s.* point, rule, guidance.

Կիտակուլ *a.* swallowed by a whale

Կիտանիշ *a.* punctuated. [(Jonah).

Կիտոս *S.* կէտոս. [maciti.

Կիտիւն *s. chem.* cetin, cetine, sper-

Կիտուած, ոյ, ուլ *s.* dotting, point-

ing; embroidery; enamel; -ագործ,

այ *s.* embroiderer; enameller.

Կիտր *s.* citron, lemon, lime; -տտ *s.*

citrate; -ոն *s.* cedrat, citron; -ոնեի.

-ոնի *s.* cedra, citron-tree.

Կիր, կրոյ, ուլ *s.* lime; *chem.* calx;

Կենդանի, շիջեալ, պարարտ, փափ,

ջրաբանական -, quick-, slack-, fat-

or white-, meagre- or brown-, hyd-

raulic-; Հռոմէական -, Roman ce-

ment; փոխարկելի -, - գործել, to

reduce to -; to calcine.

Կիր, կրի *s.* wooden bowl, vat, trough;

med. albura, morphew (a malignant

itch).

Կիր *s.* the suffering, passion, any

exterior influence; -. Ի - արկուն,

use, usage, common practice; Ի - ա-

ծել, առնուլ, արկանել, to put to use,

to make use of, to employ, to use; to

practise, to put into practice; to ex-

ercise; չարաչար Ի - արկանել, to ab-

use, to misuse.

Կիրակագիր *s.* domanical letter.

Կիրակամուտ *s.* sunday eve, saturday night.

Կիրակի, Կիր-, Ի *s.* sunday, the

Lord's day; նոր, կանաչ or աշխարհ-

ամառաբան, կարմիր -, first, second,

third sunday after Easter.

Կիրառութիւն *s.* use, employment;

չարաւար - . misemployment, misuse, misusage.

Կիրթ.ա. well-bred, well-educated, versed, expert, experienced, practised; - տարրժապ. exquisite taste; ընդ-անցանել, to exercise, to practise, to experience; լը - անցուցանել, to instruct, to teach, to educate, to bring or train up; Ի - անկանել զհետ իրիք. to devote, to dedicate oneself to; Ի - ձգեալ հասանել ումիք, to gain on or close up with one running; S. -բ.

Կիրթերասան a. well-bitted, soft-mouthed, docile, subdued, tractable.

Կիրթք s. exercise, practice, experience, instruction, knowledge; Ի-թա աւարիսութեան միւել, to exercise or practise virtue; անցանել լը -թա իրիք, to get used or accustomed to.

Կիրճ, կրճից. ճաց s. pass, 'defile, narrow passage; straits, channel; neck, isthmus; անուղ. ունել զս. to hold or defend a pass, to be master of the communications, to hold the roads, to close the passage.

Կրք. կրից s. passions; movement of the soul, emotion, sentiment, feeling; animal passions, sensuality, vice; suffering, pain, torment; accident; attributes, properties; - լուսնի, phases of the moon; յոյգք կրից, transports, fits of passion; զաւազու. խաղկան, մոլեգին, կատաղի - . blind, extravagant, furious, outrageous passion; յուզել զկիրս, to stir up, to provoke or excite the passions; գգուել զկիրս, to flatter, to soothe one's passions; անձամասն լինել Ի կիրս իւր, to give oneself up, to abandon oneself to one's passions, to indulge, to let loose, to gratify one's passions; Ի գգուարին կիրս գտանել, to find oneself in a painful, embarrassing or awkward position; նուաճել զկիրս, to rule, to subjugate or control one's passions, to bring one's passions under subjection; S. Թափ. իշխեմ, &c.

Կից a. united, joined, conjoined, connected, annexed; contiguous, adherent, adhesive, sticking; adjoining, abutting, lying close to; ad. conjointly, together, at the same time; - ընթանալ, to run together; to concur with, to cooperate; to compete; - լիւնել, to be annexed; -բ s. joint, conjunction, union: kick, kicking; -բ բա.

նից. composition, texture; -բ ճանապարհի, place where four roads meet or cross, cross-road or -street; -բ անդրեաց, group of statuary; -ս արձակել, ընկենուլ. հանել, to kick, to fling out or kick up the heels.

Կիցընկէց a. kicking, vicious, apt to kick. [kick.

Կիւիւ s. cuckoo.

Կիւս. -աճմայ. ից s. soothsayer, conjurer, enchanter. [black art.

Կիւսահմայութիւն s. demonology,

Կիւրակէ s. sunday; արեւ զս. to observe or keep the sabbath.

Կիւրիւ s. kestrel, small hawk.

Կլայ. Ի s. castle, fortress, fort.

Կլանեմ, կլի va. to swallow; to devour; to ingulf, to absorb; ոգի -, -զգս. զըռնչ. to breathe, to take breath; - զսանս, to listen eagerly.

Կլափաշարժ a. crotaphites.

Կլափն, փին s. jaw, jawbone.

*Կլզարուկ s. pimple.

*Կլթիկ S. Հեծկառուք. [biscuit.

*Կլիկ or Կլիկ s. ring-shaped ship-Կլիմ, -այ, Ի s. clime, climate.

*Կլուկ S. Առք.

Կլուցանեմ va. to cause to swallow.

Կծանեմ, կծի, կծատեմ, էջի, կծեմ, էջի. կծեցուցանեմ, ուցի va. to prick; to sting; to nip, to bite; to pique; կծանել զհաց, to cut or break bread; ձեռն իմ կծէ, my hand itches.

Կծիծ s. nibbling, stealing a little at a time; s. pickpocket; ֆց. swindler, sharper, cheat.

Կծիկ, կծիկ or կծկան s. clew of yarn, ball of thread; a. wound in a ball, squat, clustered, crouching; պաւել Ի -ն, to wind up, to wind into balls or skeins; - կալ, to crouch, to squat; to sit on one's heels; to creep.

Կծծի a. stingy, saving, scurvy, niggard, beggarly, paltry, shabby, mean, sordid, penurious, parsimonious, avaricious, covetous: filthy, dirty, impure, unchaste.

Կծծանք, կծծաւթիւն s. shabbiness, meanness, avarice, stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice: impurity, foulness.

Կծկեմ, էջի va. to wind, to coil up, to make into a clew or coil; to bind, to narrow, to contract, to straiten; - զձեռն յարքատաց, to shut one's hand

from, to be close-fisted, hard with the poor; -իմ *vn.* to squat down, to crouch, to cower; to be contracted, shortened; to shrivel up, to grow narrow.

Կծկուի, -ուսն *s.* shrinking, contraction, shortening, shrivelling; squatting; cramp.

Կծմբնոռիկ *s.* bot. garden-cresses.

Կծու *a.* sharp to the taste, sour, acid, tart; *fig.* pungent, biting, piquant, slanderous, rude, satirical.

Կծուադեղ *s.* bitter, bitter remedy or cure; -ս առնուլ, to drink bitter draughts or a potion made of bitter herbs.

[smarting.

Կծուած, ոյ *s.* stinging, pricking;

Կծուակիծ *a.* biting, sharp, acute, caustic, poignant: - առնել, to burn, to scorch; to pain, to torture. [to pick.

Կծուեմ, եջի *va.* to gather, to pluck,

Կծուութիւն, **Կծուութիւն** *s.* sourness, sharpness, pungency, acidity, tartness; *fig.* bitterness, acridness, causticity.

[shuttle.

Կկեմ, եջի *va.* to weave with the

Կկզայսն *a.* scowling, lowering, gloomy, sullen, austere.

Կկզիմ, եցայ *vn.* to sit squat, to squat down, to sit on one's heels.

Կկոյ, ի, աւ *s.* weaver's shuttle.

Կկոցիմ, յեալ *vn.* to grow hollow, to sink in; **Կկոցեալ** աչք, hollow, sunken eyes; ի գուրս կկոցեալ աչք, starting-eyes.

Կկու, աջ *s.* cuckoo. [eyes.

Կկուզ նստիմ *S.* **Կկզիմ**.

Կկեմ, եջի *vn.* to blow, to blossom, to bloom, to open.

Կկարթք *s.* amulet, talisman.

Կկեղ *s.* walnut-husk.

Կկեր, ից, -ական, աջ *s.* clerk, clergyman, ecclesiastic; clergy; -ք, the clergy, churchmen.

Կկերական *a.* clerical, priestly.

Կկերանոց *s.* seminary.

Կկերիկոս, աջ *S.* **Կկեր**; -ական *a.* clerical; -արան *s.* seminary; -ութի *s.* clerkship; holy orders; ի ձեւ -ի, in clerical attire.

Կկզային *a.* insular.

Կկզեակ, եկի *s.* islet, small isle.

Կկզեցի *a.* insular; *s.* islander.

Կկզի, զւոյ, զեաջ *s.* isle, island; Բրիտանիական -ք, the British Islands.

Կկթեմ, եջի *va.* to knot, to tie in a knot, to make a knot, to tie up.

Կկթկապ *s.* indissoluble knot.

Կկզկիմ *vn.* to afflict oneself, to be disheartened, discouraged, to grow faint-hearted, to languish.

Կկզաթ *a.* languishing, amorous, affectionate; tenderest, fondest, most heartfelt, passionate, cordial; -նայիլ, to look lovingly at; to woo; -եմ *vn.* to be enamoured of, smitten with, to burn for, to be ardently attached to, very fond of; to long for, to pant after, to sigh or die for. [S. **Կկզաթեմ**.

Կկզաթ *S.* **Կկզաթ**; - լինիմ, **Կկզաթ**

Կկզաթեք *s.* excrements, evacuation, ordure; *fig.* scum; waste, loss; - նայ, - նայ, scoria, dross, slag; - նայ ու, վորութիւն, old customs, obsolete usages; իբրեւ զ-նս համարել զեմ, to look upon, or to count all things as but dross.

Կկզկեմ, եջի *va.* to strain or pass through a filter or strainer; to defecate, to clear from dregs, to purge of lees or impurities; to fine, to filter, to refine, to clarify.

Կկզկուսն *s.* defecation, purification.

Կկզկնդր, - նար, արի, արոց *s.* tile, pantile; - քառանկիւն, brick; - աւ, փարակ, flat tile; [Թրծոց, փուռն - ոյ, tile-kiln; Ծածկէլ - օք, to tile, to roof; տանիք Ծածկեալ - օք, tiled roof.

Կկզնարարործ, աջ *s.* tiler, tile-maker.

Կկզմուխ *s.* bot. elecampane, star-wort.

Կկզմիմ, եցայ *vn.* to shrivel up, to shrink, to double up, to contract, to collapse, to cuddle or coil up.

* **Կկզանք**, **Կկզեմ** *S.* **Փականք**, **Փակեմ**. **Կկզածեի** *s.* stucco; - յառակ *a.* marble-paved. [ment.

Կկզառակ յառակ *s.* marble-paved. **Կկզեայ** *a.* of marble, marble, marble.

Կկզեայարկ *a.* marble-roofed.

* **Կկզեայ** or **Կկզեք** *S.* **Կկզեւ**, **Փեքնի**.

Կկզիք, **Կկզոյ** *s.* pot, earthen-pot,

Կկզակ, աջ *s.* hoof. [pipkin.

Կկզակաբաժին, - բաշխ, - հերձ *S.* Թափահերձ.

[or callous.

Կկզականամ, աջայ *vn.* to grow horny

Կկզակաւոր *a.* hoofed, having hoofs.

Կկզանամ *S.* **Կկզականամ**.

Կկզեմ, եջի *va.* to merely say, to confine oneself to saying; * to bark, to peel. [skeleton; carcass; corpse.

Կկզմիլք, խեայ, **Կկզմիլք**, խայ *s.*

Կկզեայ *s.* umbo, the boss of a shield or buckler.

ԿճԻԹ, &c. S. ԳճԻԹ, &c.
 ԿճԻԹանի *s.* pl. cupolas, domes.
 ԿճԻԹեայ S. ԿճԻեայ.
 Կճարուկ *s.* bol. mercury, dog's caul.
 Կնագիր *sf.* concubine, kept woman.
 Կնաթող, -հան, այ *s.* who puts away his wife.
 Կնահանութի *s.* repudiation; divorce.
 Կնամարդ, -ի *a.* effeminate, timid, weak.
 Կնամու, -ի, -ութի S. Իգամու, &c.
 Կնասեր S. Իգասեր; -սիրութիւն *s.* fondness for women; uxoriousness.
 Կնաս, այ *a.* S. Կնամարդ; faint-hearted, poor-spirited, cowardly, base.
 Կնատաձորձ *s.* a sorry garment; rag, tatter. [woman-hating.
 Կնատեայ, եյի, ցայ *a.* mysogynous, Կնատեցութիւն *s.* mysogyny.
 Կնատիմ, եցայ *vn.* to grow effeminate, to become enervated, feeble, cowardly.
 Կնատութի *s.* effeminacy, cowardice, softness, faint-heartedness, pusillanimity *a.* effeminate. [sillanimity.
 Կնացուցանեմ, ուցի *va.* to sensualize, to enervate, to emasculate, to unman.
 Կնաւոր S. Կանամբի.
 Կնգմեհի *s.* ermine.
 Կնգուղ, գղի or գղոյ *s.* cowl, hood; monk's gown or frock.
 Կնգակ, այ *a.* bald; S. Կնտակ, &c.
 Կնգեմ, եցի *va.* to tear out the hair; * to strip off leaves; *fig.* to ill-treat.
 Կնգրկաբեր *a.* producing incense, thuriferous; -խառն *a.* mixed with frank.
 Կնգրկեայ *a.* of oliban. [-incense.
 Կնգրուկ, բիկ, կայ *s.* olibanum, frankincense; benzoin; -երեւելի, Կնի S. Զկնի & Կնիք. [pure -- Կնիւն, ոյ, ուղ *s.* sedge, flag, rush; -աբեր *a.* producing --
 Կնիք. կնքոյ *s.* seal; signet; stamp, impression of a seal; signature; mark, figure, sign, character; proof, witness; confirmation, sentence; sign of the cross; baptism; *mus.* tone, sound; -Հոր, the only Begotten Son; -անմահութիւն, the seal or stamp of immortality; -անկակ, flying seal; -կուսութիւն, maidenhead, hymen; -առքաւորանի, coat of arms, armorial bearings, crest, arms; -գրամոյ, die, stamp; -բանից, conclusion, end; -հարկանել, to affix one's seal to, to

seal; լուծանել, պարզել զ-, to unseal, to break the seal; -տալ, to baptize; to seal up, to terminate, to finish; -առնուլ, to receive baptism, to be baptized; առնուլ զգրի կնքոյ, to stand godfather or godmother to; -բանիս, after all, in fine, in short, in a word; -գնել բանից, to wind up a speech, to conclude a discourse.

Կնկղակ *s.* a small hood.

Կնկղաւոր *a.* hooded, wearing a hood or cowl; *s.* capuchin monk or nun.

Կնձաձայն *a.* affected, prim; flattering, wheedling.

Կնձի *s.* elm; -բ, --plantation, grove of --s. [(for oxen).

Կնձակ *s.* the extremities of a yoke Կնձանամ, ացայ *vn.* to become as a wild boar; *fig.* to grow haughty, proud,

Կնձափող *s.* siphon. [fierce, insolent.

Կնձիթաղէմ, -կերպ, -ցեալ *a.* hog-gish, resembling a wild hog.

Կնձիթեղ *a.* having a large snout.

Կնձիթ, ձիթայ *s.* snout, muzzle, nose; trunk, proboscis; -ամպոյ, water-spout.

Կնձիթի, ձիթան *s.* sesame, sesamum.

Կնձիւն, ձուան *s.* knot, tie; pucker, wrinkle; frowning, frown; embarrassment, entanglement, complication, intrigue, scrape, difficulty, hinderance, hitch; -ծնանել յերեսս, to contract or knit one's brows, to frown; to look gruff, to put on a surly look; to turn up one's nose, to make wry faces; հատանել, բառնալ զ-ն, to decide a question, to solve or set at rest a disputed point; -կտաւոյ, plaits, folds; -խաղողոյ, husks of pressed grapes; S. Կոխած.

Կնձուեմ, եցի *va.* to wrinkle, to contract, to pucker up; to embarrass, to confuse, to render intricate, to complicate; -իմ *vn.* to wrinkle, to be wrinkled; to frown, to knit one's brows, to scowl; to become entangled, complicated.

Կնութիւն *s.* female sex; womanhood; marriage, matrimony; լինել ումեք -թեւ, to marry, to wed a husband; առնուլ -թեւ or ի -, to take to wife, to espouse, to take in marriage; տալ ումեք զդուստր իւր -թեւ, to give one's daughter in marriage; խօսել զաղջեկին որդւոյ իւրում -թեւ, to demand a maiden as wife for one's son.

Կնուկ *s.* baptism.
 Կնչեմ, Գնչեմ, *էջի տ.* to grunt.
 Կնչիւն *s.* grunt, grunting; - *կանա- յի*, caressing, coaxing voice.
 Կնուղա *s.* beast half camel half wild-boar, chimera.
 Կնտակ, *այ* *a.* bald, --headed or -pated; *էլ* -, *էլ* -, go up, thou bald head, go!
 Կնտանամ, *այցի տ.* to become bald.
 Կնտացուցանեմ, *ույի տ.* to make bald, to depilate, to cause the hair to fall off.
 Կնտնոց, *այ* *s.* plectrum, ivory wand to play on a musical instrument with; bow, fiddle-stick.
 Կստուծիւն *s.* baldness, depilation; *chem.* chondrine.
 Կնքաբանութի *s.* blazon, heraldry.
 Կնքադրամ *s.* oblation at baptism.
 Կնքազգեսաց, - *զգեստ* *a.* baptized.
 Կնքահայր *s.* godfather, sponsor; - *լինել*, to stand godfather; - *ուծիւն* *s.* the state of a -.
 Կնքամայր *s.* godmother, sponsor; - *լինել*, to stand -; - *ուծիւն* *s.* the state or office of a -.
 Կնքամոմ *s.* sealing-wax.
 Կնքանշան *s.* arms, coat of arms, escutcheon, armorial bearings.
 Կնքապահ, - *պետ* *s.* keeper of the seals, the Lord Keeper, Lord Chancellor.
 Կնքատու, *այ* *a.* baptizing, conferring baptism; *s.* the Institutor of the Sacrament, of Baptism.
 Կնքաւոր *a.* baptized; - *ուծիւն* *s.* baptism; spiritual affinity.
 Կնքեմ, *էջի տ.* to seal, to close with a seal, to affix a seal, to seal up; to mark, to stamp, to sign; to hide, to cover, to close, to shut up; to confirm, to ratify, to verify; to conclude, to decide; to pronounce sentence; to seal, to complete, to terminate, to finish; to baptize, to confer baptism; to sign with sign of the cross, to make the sign of the cross; - *նշարաւ*, to wafer; - *արեամբ*, to seal with blood; *դաշն հաշտութեան* -, to conclude a treaty of peace; - *իմ տ.* to be sealed, concluded, baptized, &c.; *Կնքեցաւ ուխտ հաշտութեան*, peace was made between.
 Կնքիւ *s.* sealer; *a.* conclusive.
 Կնքոյ, *այ* *s.* seal, signet-ring.

Կշայ, *էջ* *s.* pitch, bitumen.
 Կշու, *կշոց* *s.* balance; *ast.* Libra, the Balance; steel-yard, weighing machine; weight, heaviness, ponderousness; equilibrium, poise; equivalent, equal value, counterpoise; proportion; parallel, comparison, likening; trial, examination, ponderation, judgment; *a.* equal, just, tantamount, equivalent, proportional; *ad.* equally, justly, exactly, proportionately; perpendicularly, directly over, vertically; *զոյգք* or *լուծք* *կշոց*, scales, pair of scales; *ծանրոք* *կշոց*, counterpoise, the weights of a steel-yard or beam; *նժար* or *թաթ*, *սլաք*, *լծակք* *կշոց*, the scales, the tongue, the beam of a balance; - *դահեկանաց*, money-scales; - *անօթոց*, tare, tare & tret; - *հաւասարութե*, equilibrium, counterpoise; - *տեսակարար*, *յարարեբական*, *բացարձակ*, specific, relative, absolute weight; - *քաղաքական*, balance of power; - *տաղաշափական*, the scan or measure of verses, prosody; - *գաւաւ*, exactly, precisely; - *վերտաւի վայր*, in equilibrium; perpendicularly, vertically; *կշով*, by weight; *զոյն կշով*, as much, equally, of like measure or weight; *կանոն կշոց*, *մայր* -, standard-weight; *պաշտօնեայ կարգեալ յուղղութի կշոց*, officer appointed to mark weights & measures; *սահմանել զս*, to stamp with the public mark; - *արդար*, correct balance, scales; just weight; - *նենդութե*, false weight; - *ստուծե աննել*, to falsify weights or scales; *զմէս կշոյն անայլալակ ունել*, to hold the balance evenly; to counter-balance, to --poise, to --vail, to equipoise, to equilibrate; - *գաւաւ գործել ինչ*, to go by rule & compass, to do every thing with weight & measure; *գնել ինչ* *ի* - *սուկոյ*, to pay exceedingly dear for, or at an extravagant rate; *գնել զգուրի* *ի* - *ս*, *տաւ զանձն* *ի* - *ս*, to risk oneself, to incur danger, to run into jeopardy, to expose oneself to death, to carry one's life in one's hand, to encounter danger or death; *ի* - *մատուցանել*, *գնել* *ի* - *ս* *մտաց*, to ponder, to examine, to consider, to weigh; *ի* - *մտանել*, to be weighed, carefully pondered or considered; *ի* - *գնել զքե ի ումք*, *ի* - *Է միմեանս արկանել*, to compare with;

ի - բերեալ համեմատեալ. ի - համեմա-
տութիւն բերել. ի - կալ չ ունէք, to be
compared with, to compare oneself
with; շին ընդունել, առնուլ անդրէն
շին, to receive the equivalent, or in
exchange; կորուսանել զ կայից, to
lose the balance or equilibrium; - հա-
շուի, balance, balance-sheet; առնել
զ հաշուի, to strike the balance; -
առնել զհաշիւ, to balance or settle an
account; պահապանք կշռոյ, պահպա-
նեալք կշռով, door-keeper, porter; S.
Ջուզուլթիւն.

Կշարանուծի, -դիտուի s. statics.
Կշարործ, այ s. balance- or scale-
maker.

Կշաղատեմ va. to weigh in the
mind, to ponder, to consider, to re-
flect upon; to compare, to confront;
* to conjecture, to judge by guess;
-ուծիւն s. conjecture.

Կշակի S. կէռ. a. ad. [disinterested.
Կշարար a. judging rightly, just,
Կշացոյց s. baroscope.

Կշատար a. important, weighty;
distinguished, much respected, emi-
նէնթիւ a. ponderable. [nont.

Կշեմ, եցի va. to weigh, to mea-
sure; ճց. to weigh, to calculate, to
examine, to ponder on, to take into
consideration; to compare, to con-
front; to shoot, to dart, to take good
aim at, to hit the mark; քաշ -, to
weigh well, to ponder, to reflect with
mature consideration, to pause; -
զետեալիւր, to be cautious in one's
words; - զգոխարէն, to return like
for like, to recompense, to reward, to
renumerate; - զհարուածն, to strike,
to adjust one's blow; - զնիզակն, to
poise or cast a javelin; - զամենայն
աշխարհ, to be worth the whole world;
լոս կշակոյց ական, judged by eye-
sight; եւ ոչ կշակեցի արծաթ չ զնոց
նորա, neither shall silver be weighed
for the price thereof. [quiter, rewarder.

Կշիւ, կշող s. weigher; judge; re-
կշորդ, այ s. steel-yard; - զսպա-
նակաւ, spring-balance; S. Նժար.

Կշոյ, այ s. weighing-machine; S.
կշիւ, կշորդ.

Կշուած, ոց s. weighing.

Կշութիւն s. weight, heaviness,
weighing; ճց. examination, judgment,
consideration; proportion, equality;
comparison; ast. libration; մէտ - թե,

equilibrium. [rytes, baryta.

Կշուան s. chem. barium; -իկ s. ba-

Կշապող s. adulterer. [glutted.

Կշաղիւր a. stuffed full, gorged,

Կշամբանակ S. -պանակ.

Կշամբանք s. reproach, upbraiding,
reprimand, admonishing, reproof, re-
prehension, rebuke, scolding, chiding;
correction, admonition: adjuration.

Կշամբեմ, եցի va. to reproach, to
reprove, to scold, to reprimand, to
admonish, to chide, to reprehend, to
rebuke, to censure; to correct, to pun-
ish; to raise an outcry against, to cry
out, to inveigh against: to adjure, to
exorcise. [exorcising.

Կշամբիւ a. scolding, grumbling:

Կշամբուի S. Կշամբանք. [armlet.

Կշապանակ, այ s. tablet? bracelet,

Կշապինդ a. glutted, surfeited,

very much satiated; ad. to satiety; -

ուտել, վայելել. - սնդիւ, to eat one's

belly full, to eat one's fill, to cram

oneself. [surfeit, cloyment, repletion.

Կշապինդութիւն s. satiety, fulness,

Կշացաւ s. med. stitch, glancing

pain in the side; pleurisy.

Կոգեվաճառ s. butter-dealer.

Կոգի, գւոյ s. butter; S. Կարագ.

Կողակ, այ s. architrave; lateral

construction; wood-work, frame work,

planks, joists; * back of a house.

Կողպատ, այ s. woman's veil; -եմ

va. to veil.

Կողուն, ուան or ուին, ուամբ, * -ուակ

s. camlet, camelot, camel's colt.

Կոթ s. handle; - դանակի, haft of

a knife; - աւելի, broom-stick or

-handle; S. -ուն & Մեղեխ.

Կոթող, այ s. obelisk; -եմ va. to set

up, to erect an -.

Կոթուն s. stalk, stem; pedicle.

Կոլինը S. Խուլինը.

Կոլոդ s. chem. collodion; * -լութ s.

female head-dress.

Կոխ s. trampling or stamping upon;

a. trampled upon, trodden underfoot;

- ճանապարհ, beaten or frequented

track, public road; տալի -, to give

to be trampled on, to cause to tread

on; երկինք չեւ էին -, no one had as

yet entered heaven.

Կոխած s. husks of grapes, refuse

from the wine-press.

Կոխան S. Կոխ s. a. - առնել, գնել,

to tread, to tread upon, to trample or

tread under foot; - լինել, կալ, to be trodden, trampled under foot; - տալ, S. տալի կոխ.

Կոխեմ, էջի va. to tread under foot, to trample on; to rack, to grind; to press, to crush, to squeeze; fig. to trample upon, to grind down, to ride roughshod over, to set at nought; to invade, to make an invasion; առ ոտն -, to trample under foot, to stamp upon; - մարդկան զմիմեանս, to crowd or crush one another; - զբանակս, to surprise, to make oneself master of, to take possession of the enemy's camp; - զտուն ուրուք, to make a descent on, to invade; յիշխանութի -, to attain to dignity or honour, to be invested with power. [pump.

Կոխիչ a. trampling; - ջրհան, force-կոխումն S. կոխան s.; լինելի -, to be trodden under foot; տալի -, to give to be trampled on.

Կոծ, ոյ, ով s. lamentation, complaint, mourning; weeping, tears; blow; undulation; - զնել, առնել, առնուլ, կոծել -, ի - մոռնել, to wear mourning, to complain, to lament, to deplore; - մեծ առնել, - դառնութի առնուլի վերայ ուրուք, to make great lamentation; to chant mournful hymns, to sing dirges over; - ջերմացուցանել, to cause to weep with exceeding bitterness; ի - մրրկաց ծփիլ, to rise or toss about in waves, to be agitated, billowy.

Կոծաղիր a. lamenting, weeping.

Կոծական a. deplorable; weeping, Կոծամ S. Կոծիմ. [plaintive.

Կոծանք s. fluctuation, heaving, swelling of the sea. [ers.

Կոծապար s. chorus of hired mourn-

Կոծասեղի s. place of tears, house of mourning.

Կոծեմ, էջի va. to beat, to strike, to reiterate blows; - զգէմս, to give a slap on the face, a box on the ear; - զկուրծս, to beat one's breast; - զանձն, to bruise oneself; - զգբ, to deplore, to lament, to bewail one; - զհողմս, to beat the air, to labour in Կոծիծ s. wart, excrescence. [vain.

Կոծիմ, էջայ vn. to wear mourning; to deplore, to lament; to be beaten, tormented; to be agitated, to upheave, Կոծոխուր S. Ծոր bot. [to undulate.

Կոծումն S. կոծանք.

Կոկ a. smooth, polished, glossy; tidy, set in order. [bush; bullace-tree.

Կոկան s. sloe; bullace; - էնի s. sloe-

Կոկեմ, էջի va. to smooth, to polish, to gloss; to put or set in order, to

*Կոկիկ a. clean, neat, tidy. [arrange.

Կոկնուտ a. gravelly, sandy, stony.

Կոկոզ a. poor & proud; bombastic.

Կոկոզաբան a. boastful, bombastic; - եմ vn. to boast, to brag, to vapour, to talk ostentatiously; to tell boastful stories.

Կոկոզաբանութի s. magniloquence, boasting, bragging, pomposity; sophistry.

Կոկոզանամ, աջայ, - զիմ, էջայ vn. to grow proud, puffed up; to walk, to act or to talk in a stately, boastful or imposing manner; to strut, to stalk.

Կոկոզանք, - զումն S. - զաբանութի.

Կոկոզավիզ a. puffed up, bluff, haughty, stately, lofty, ostentatious,

*Կոկոզ s. tailless hen. [supercilious.

Կոկոն, աջ, էջ s. flower-bud; * - աջք, protruberant eyes.

Կոկոռ, ի s. bot. nenuphar, water-

*Կոկով s. testicle. [lily.

Կոկովանք s. high flown discourse; boasting, swaggering; S. Կոկով.

Կոկորդ, աջ s. throat, gullet, gorge; wind-pipe, larynx.

Կոկորդաւի, - լիր ad. at the top of one's voice, with open mouth.

Կոկորդախոս a. speaking gutturally;

Կոկորդիլ, - ոս s. crocodile. [guttural.

Կոկութիւն s. rough-hewing, modelling, trimming; cleanness, neatness, tidiness.

Կոհակ, աջ s. billow, wave, swell, surge, breaker; fig. mountain, hill, height, eminence, rising ground; Գրգռադէզք, foaming billows.

Կոհակալիր, - լէտ a. rough, swelling, billowy. [tossed.

Կոհակահոծ a. wave- or tempest-

Կող, էջ s. side, rib, flank; part; fig. woman; wife; ք - աջ ad. aside, awry, sidelong; առ ի - S. Ջառ ի -; անդէ

ի - ի, directly, at once, forthwith; ի - լինել, to stretch or lay oneself down,

to lie down, to go to bed; ք գրեանց, cover or binding of a book.

Կողաթոքացաւ s. pleuropneumony.

Կողաթիթ ջերմն s. pleurisy. [(Eve).

Կողածին a. produced from a rib

Կողակից s. consort, wife, spouse.

Կողահոս *a.* flowing or issuing from
Կողամաշկ *s.* pleura. [one side.
Կողամայր *s.* colia, or -s (fish).
Կողացաւ, -ուծիւն *s.* pleurisy.
Կողաւոր *a.* strong-sided, heavy-
flanked, robust.

Կողաքակ լինիմ *vn.* to cease being a
partisan or adherent, to quit or abandon
any one's party, to be disaffected.

Կողեալ *ad.* leaning or inclining to
one side. [mar. iron-clad.

Կողինաւոր *a.* armed with a cuirass;
Կողինձ, ոյ *s.* bread-crust.

Կողինջ *S.* խղանջն.

Կողկողազին, -ձայն *a.* groaning,
moaning, wailing; plaintive, mourn-
ful, querulous; lamentable, sorrow-
ful; *ad.* painfully, sorrowfully, most
sadly, lamentably, pitiably.

Կողկողանք *s.* whining, groaning,
tears, lamentation, complaint; com-
passion, pity. [or compassion.

Կողկողեցուցանեմ *va.* to excite pity
Կողկողիծ *s.* chin; *S.* Սոսորդ.

Կողկողիմ, եցայ *vn.* to groan, to
moan, to wail, to bewail, to bemoan,
to complain, to lament; to beseech, to
implore, to entreat.

Կողկողումն *S.* Կողկողանք.

Կողմակալ, -մանակալ *S.* Կողմակալ.

Կողմանադնացիկ *a.* walking late-
Կողմանակի, -ւոր *S.* -մնակի. [rally.

Կողմանիմ *S.* Կող լինիմ.

Կողմանոց *s.* the jutting or project-
ing part of a building.

Կողմն, մանց *s.* flank, side; side,
part, party; climate; confine, quarter,
canton; country, soil, region, land;
-մանք աշխարհի, cardinal points; հա-
կառակ -, the wrong side; the oppo-
site party; տկար -, weak side; Ի մի
-, aside, apart; առ Ի -, slantingly,
awry, sideways, laterally; Ի մի - թռ-
ղուլ, to set apart, to lay aside; Ի -
լինել. անկանիկ, to lean on one's side,
to lay oneself down, to repose; Ի -
առնել Ի վերայ մահճաց, to place in
bed, to put to bed; Գորիկ - Ի -մանէ,
to turn from side to side; - տալ, to
recede, to retreat, to draw back; Ի -
եղանել, to retire from, to withdraw
oneself, to stand aside; ունել զ- ու-
րուք, to take up the cudgels for, to
take one's part, to range oneself on
the side of, to side with one; Երկու-
ցուն իսկ -մանց հաճոյ լինել, to run

with the hare & hold with the hounds,
to contrive, to stand well with oppo-
site parties; ոչ միում յերկուցունց
-մանցն լինել ձեռնառու, to preserve
neutrality, to remain neutral; Ի վտան
գել յերկուց -մանց՝ հարկ է զթեթեւն
առնուլ Ի յանձն, of two evils choose
the least; նստու Ի -մանէ նորա, he
sate near him; Է որ -, whence? յոր
-, which way? Ի կողմանէ տան, near
the house; յայտմ -մանէ, on this side;
Ի միւս -մանէ, on the other side; յեր-
կուցունց -մանց, on both sides; Ի -մանց
-մանց, from different parts; Ի -մանս
-մանս, in various parts; Ի միոյ -մանէ
ցմիւսն, from one side to the other;
thorough & thorough, right through;
յոժմ -մանց, on all sides or hands;
from all quarters, everywhere; Ենէն
-մանէ, on my side; on my part, as
for me; Ի ձեռն -մանէ, from you; in
your name.

Կողմնագրութիւն *s.* chorography.

Կողմնածուռ *s.* partisan. [-ուծիւն.

Կողմնակալ, -ուծիւն *S.* Կուսակալ.

Կողմնական *a.* oblique, diagonal;
crosswise, indirect; -կի *ad.* laterally,
obliquely, sideways, indirectly.

Կողմնակից, &c. *S.* Կուսակից, &c.

Կողմնապահ, -պետ *S.* Կուսակալ.

Կողմնասէր *a.* partial; -սիրութիւն
s. partiality; party-spirit.

Կողմնացոյց *s.* compass; - ծովային,
mariner's- or sea-; - ծոցոյ, pocket,
portable or travelling -; - mar. cho-
rographical-chart. [tial.

Կողմնաւոր *ad.* *S.* Կողմնակի; *a.* par-
Կողմնափակ *a.* bounded, limited, cir-
cumscribed. [put to bed.

Կողմնեցուցանեմ *va.* to lay down, to
Կողմնիմ *S.* Կողմանիմ.

Կողնոց *s.* the ribs of a vessel, knee.

Կոյրք, ից *s.* a sleeveless tunic; an
under waistcoat.

Կողումն *va.* to conjecture, to guess.

Կոլոն, Կոլոսոս *s.* colossus.

Կողոպուտ, պոխց *s.* spoils, plunder,
booty, pillage, sack, robbery; *a.* spoil-
ed, destitute; Թերկ - կացուցանել զոք
Ի հանդերձից, յեղանուծեանէ, to des-
poil of one's clothes, of one's autho-
rity; Թերկ - առնել զոք Ի զինուց, to
disarm, to strip off.

Կողոպտած *S.* Կողոպուտ.

Կողոպտանք *s.* spoliation, robbery,
deprivation, depredation.

Կողոպտեմ. *եցի va.* to despoil, to strip, to plunder, to sack, to ravage, to rob, to rifle, to pillage; to deprive of, to bereave; *զետղանս* —, to commit sacrilege. [lager, plunderer, robber.

Կողոպտիչ *s.* spoiler, despoiler, pil-
կողով, *ոյ s.* basket, pannier, frail, hamper; — *պտղոյ,* &c. fruit-basket, &c.; **S. Զամբիկ.**

Կողովագործ, *այ s.* basket-maker; — **ուծիչ s.** —making, —work; — **վաճառ s.** —seller. [rattle, toy.

Կողովի **S. Կողով;** — *ոյ s.* knee-pan; **Կողբ,** *զերբ, երց s.* branch, bough.

Կոշ, *ոց s.* astragal; door-post, side-post, jamb; joint, articulation; ankle-bone; knuckle-bones (for play); — **վրացի bot.** hellebore; *դար եւ — խա. զալ,* to play at cross & pile, or head & tail.

Կոշակ, *այ s.* heel-bone: button; *trunk of a tree; *bot.* bud, germ; — **մեղուաց,** bee-hive or swarm of bees; — **անուղ սերմանց,** to bud, to sprout, to germogilate, to shoot; *արկանեւ — ս,* to button; *արձակել զ—,* to unbutton.

Կոշակաձիգ s. button-hook.
Կոշակարար s. button-maker.

Կոշանք s. porker, pig; *fig.* corn, callosity. [—*է, —*bread.

Կոշապղպեղ s. bot. ginger; *պան ի Կոշառ,* *այ a.* uneven, odd; *դար եւ —,* odd & even; **S. Դար** & **Կոշ.**

Կոշէք s. halter.
Կոշիմ. *եցի va.* to button; — *իմ vn.* to button one's clothes.

Կոշիկնիկ. Կոշիկն a. ornamented with raised embroidery; *s.* garment of divers colours; corsage, bodice.

Կոշիցեմ va. to vex, to torment, to deal harshly with.

Կոշի, շեղ. զայ s. trunk, log, block; trunk, body; fetters, shackles, stocks; rack, torture; *fig.* parent-stock, race, lineage; *զնեւ. պնդել ի կոշեղ,* to put in stocks or fetters; *ի կոշեղս մատուցանել,* to place on the rack, to put to torture.

Կոշեղաւոր a. bulbaceous, bulbous.
Կոշեղ, — *ղիգ s.* bulb, bulbous root.

Կոշալեմ, *եցի va.* to lop off, to trim; to pluck or root up; to cut off, to break in pieces, to shatter, to smash.

Կոշալումն s. lopping off; rooting up; extirpation.

Կոմէս, Կոմս, ի s. count; earl; — **ուչ**

s. county; earldom; — **ուհի sf.** countess.

Կոյ, ի s. dung, cattle-dung.

Կոյաքնդիւռ s. dung-beetle.

Կոյանոց s. cloaca, sink, common-sewer, cess-pool.

Կոյախուր s. drain, sewer.

Կոյղկապ s. point of section in grape-stalk. [flux, dysentery.

Կղը s. diarrhoea, looseness of bowels,

Կոյս, կուսից sf. virgin, maiden; the Holy Virgin; *ast.* Virgo; *a.* virgin, virginal, maiden, maidenly; pure, chaste;

uncontaminated, untouched, unmingled, inviolate; mysterious, secret,

hidden; — **գեւաճառակ,** young virgin, girl, maid; — **թիւ,** the number seven;

— **ճանապարհ,** untrodden path; — **գե. րեզման,** empty tomb; **S. Նշանեմ.**

Կոյս, կուսաց s. side; party; **S. Կողմն;** *pr.* towards, in the direction of;

չէ որ —, which way? where? *ի կուսէ անտի,* on that side or part; *յամ կուսաց,* on all sides; *յոր — եւ կամայի,* wherever he pleases; *յայս — յայն —,* from one side to another, on one side & the other, here & there; *դչնալ յայս — եւ յայն —,* to take a walk

hither & thither, to & fro; *յայս — յայն — գետոյն,* on this side & on that of the river, here & there; *յայն — ծո. վուն,* beyond the sea; *ի թիկունս —,* *յետս —,* behind one's back, behind, from behind; *յարեւելից կուսէ,* from the East; *յարեւմուտս —,* towards the West; *ի կայս եւ ի — կողմանց հիւսիսայ,* towards the North; *ի հարւում. կողմն կուսէ,* from the South; *ի մէջ կուսէ,* for us, for our part, as for us;

ի մեր — է, he is on our side, he is favourable to us; *ոմն ի նր —,* *եւ ոմն ի նր,* one maintained this & another that; — *մի չէ միոյ կուսին ըհարեալ,* one side fought with the other; *ի կասարածն — թղթիս,* towards the end of my letter; *եւանել ի բացեալ —,* to retire aside; *ի չորս — վիմաց,* of hewn stone.

Կոյս, կուսից s. heap, mass, pile; great crowd, throng; flock, herd, drove; meadows, grazing grounds;

— **ձիոց,** paddock; — **աստեղք,** constellation, cluster of fixed stars. [ter.

Կոյտապան, այ s. stud-groom, — **mas-**

Կոյր, կուրաց a. blind, sightless, eyeless; — **գործել,** to blind; — **հա. զանդուծի,** *հպասակուծի,* passive, implicit obedience; blind submission;

Քուլ աւամբ - , one-eyed, blind of one eye; **լաւ է - աչքք քան - մաքք**, is better to be blind of an eye than to want understanding; better want of sight than intellectual blindness; - բազք! blind fortune! S. Մին; -, * - **զկուրայն** ad. blindly, blindfold, rashly, unadvisedly, at all risks, inconsiderately.

Կոն, **ի** s. cone; fir-- , pine-- ; -ա- **զիծք** s. conic-sections; -ախուց a. zoöl. conirostre; -աձեւ a. conic, -al.

Կոնգալ, աչ s. brief, bull, decree. **Կոնգալագիր** s. bullist, compiler or writer of bulls; -ք or [of bulls.

Կոնգալարան s. bullary, collection **Կոնիոն**, **ի** s. bot. hemlock. [aziz.

Կոնձեղ s. bot. cyperus; *turk.* habbul' **Կոնոճ**, -ոս S. *Տնոն*.

Կոնոն, &c. S. *Կոն*.

Կոնք, **ից** s. shell, conch-shell; basin, wash-hand basin; dish, bowl, porringer; back or console of a throne; arcade, arch, porch; nuptial-bed.

Կոնքաձեւ a. in form of a cupola; concave, vaulted. [murex.

Կոնքեղ, աչ s. conchylia, purple-fish, **Կոնքեւ**, **ի** s. enchirium. [worn away.

Կոնքոճ a. beaten, ruined, destroyed,

Կոնքոճամահ լինիմ vn. to be beaten or cudgelled to death; to die on the rack.

Կոնքոճեմ, **եցի** va. to beat, to strike, to bemaül, to beat to death, to torture, to put to the rack, to murder, to slay, to massacre, to butcher, to kill in a violent & cruel manner; -իմ vn. to torment or trouble oneself, to be extremely harassed, vexed, weary, very much fatigued.

Կոնքոճումն s. torment, torture, rack; slaughter; *fig.* suffering, grief, trouble.

Կոշո, **ից**, **ոց** s. lump of clay, clod, sod, glebe; corn, callosity; a. hard, rude, rough, coarse; * rude, unpolished, clownish, boorish, ill-bred, ill-mannered, rough; awkward, clumsy; -աքաղաղի, spur.

***Կոշուծիւն** s. grossness, coarseness, indelicacy, rudeness.

Կոշայեմ va. to form, to shape, to fashion, to figure.

Կոչ s. call, appeal, invitation; -յաւեան, writ, summons, citation; -ի մեամարոս, challenge; - զինուորական, muster, roll-call; - առնել զի.

նուորաց, to call over; to beat the drum, the tattoo; *գտանել ի ն*, to be present at roll-call; *ապլ-զին պատասխանի*, to answer a summons.

Կոչական, **ի** s. gr. vocative.

Կոչելի S. *Կոչող*.

Կոչեմ, **եցի** va. to call; to call in; to invite; to call, to name; **ի մի վայր** -, to convoke, to call together, to assemble; - *յոգնութիւն*, to call on for help, to invoke; - *զոք յետս*, to call back, to revoke; to call off, to bring back; *յետս - զբանսն*, to unsay, to recall what one has said, to retract, to recant, to revoke; - **ի դաս**, to cite, to summon; *վկայս* -, to subpoena, to summon witnesses; - **ի վկայութի**, to quote, to cite. [nowned.

Կոչեցեալ a. called, surnamed; *re-* **Կոչակ**, աչ s. rattle; clapper.

Կոչական, աչ s. guest, table-companion; the host. [the house.

Կոչատէր s. inviter, host, master of

Կոչումն s. calling, call, nomination; appellation, name, nomination, denomination; appeal, summons, citation, assignation; invitation; invocation; vocation; *յետս* -, retraction, recantation, unsaying, recalling; S. *Կոչ*, *Ընծայութիւն*.

Կոչունք, *չնոց* s. invitation; banquet, feast, entertainment, good cheer, good living; -նս առնել, *յօրինել*, to give a dinner party, to feast, to treat, to entertain, to give an entertainment, to banquet, to feed well; *մեծահայ -նս առնել ումեք*, to entertain one in a noble manner, to feed him luxuriously, to treat him nobly, to give him a splendid entertainment; **ի նս ուրախութեան**, in the midst of the festivities; **ի ժամ Կոչոցն**, during the enter-

Կոպք, **ից**, **ոց** s. eye-lid. [taintment.

***Կոպալ** s. shock of wheat-sheaves.

Կոպար, աչ s. confines, boundaries, limits. [gravel; sand-stone.

Կոպիճ, *պճոյ* s. pebble, shingle,

***Կոպիւս**, **Կոպալութիւն** S. *Կոշո* * a. -ութիւն. [sandy.

Կոպշուտ a. pebbly, gravelly, stony,

Կոպտարանձն a. monstrous, enormous, deformed, misshapen, ugly, churlish, rustic, rude, rough.

Կոս s. villein or duty service; * S. **վէդ**; **Գերեզմանատուն**; -ն, **ուճք** S. **Կոթուն** & **Ու**.

Կողակար *a.* working in statute-labour.

[ugly spittle.

***Կողոփ** *s.* buffalo-dung; large phlegm,

Կով. *ուշ* *s.* cow; շառագոյն, խայտաբոլէտ —, russet, spotted or speckled —; զաւիտ, պարարակ or գէր —, lean, fat —; կաթնառւ, կաթնաւէտ —, milch —, dairy —; կթել գ —, to milk a —; ծանր —, a — with or in calf; ծնաշեւ —ու, to calve; ապաքինել —ուց —leech; սահնգ, պահուէք —ու, udder, dug; միս —ու, cow-beef; կաշի, մորթ —ու, neat-leather; —hide; սաեւ —ու, —hair; գոմ —ուց, —house; կու, քաղոր —ու, —dung; կողի —ուց, butter of kine; բլիւն, բառալ, պոչիւն, պոռուչիւն, *պոռալ —ու, bellowing, lowing of a —. [lacertus facetanus.

Կովագիւաց, —ծուծ *s.* eft, newt, **Կովակեր** *a.* cow-eating, (a great eater).

[—ուհի *sf.* cow-keeper.

Կովարած, ից *s.* cow-herd, neat-herd;

Կովեան *s. pl.* cows, kine.

Կովկիթ *s.* cow-milker.

***Կովենց** *s.* cow-house, vaccary.

Կոտակ *a.* little, short of stature.

Կոտիչ *s.* cotyla (measure).

Կոտիմն *s. bot.* cress.

Կոտինգ *s.* mug, drinking-vessel.

Կոտմկեան, —մկէ *a.* hawk-nosed,

***Կոտոյ** *S.* Եղջիւր. [aquiline—.

Կոտոր, ոց *s.* morsel, part, fragment, slice, bit, piece, lump; —հացի, piece of bread.

Կոտորած, ոց *s.* carnage, massacre, slaughter, butchery; defeat, rout, overthrow, loss; —անհարկն ի վերայ ածել, գործել մեծամեծ —ս, to make dreadful slaughter, to cut to pieces, to slay, to rout.

Կոտորակ, աց *s.* small bit, piece or slice; —թուոց, fraction; տասնորդական —, decimals, decimal fractions.

Կոտորակային *a.* fractional. [pieces.

Կոտորատեմ *va.* to cut into several

Կոտորեմ, եցի *va.* to break, to break in pieces, to shatter, to smash; to cut, to cut down, to fell; to destroy, to break, to rout, to defeat, to overthrow; to massacre, to kill; to cut, to pull to pieces or tatters; to divide, to share, to part; մեծամեծս —, to hector, to brag, to boast, to swagger, to pretend to be of importance, to take much upon oneself, to be impertinent; —ի սայր սուսերի, to put to the sword.

Կոտորէլ *s.* destroyer, massacre; slaughterer, exterminator.

Կոտորուած, —ումն *S.* Կոտորած.

***Կոտորամ** *vn.* to itch as a cicatrix, as healing wounds.

Կոտորատուն *a.* broken to pieces, smashed, shivered, shattered.

Կոր *a.* curved, bent, crooked, aduncous; ի — *a.* bowed, inclined; *ad.* down, below, downwards; ի —կորացեալ, depressed, cast down; ի —կործանել, to cut down, to overturn, to throw to the ground, to overthrow, to upset; *fig.* to dishearten thoroughly, to strike with dismay, to confound, to abash; ի —կործանել, to fall, to break down, to sink, to be overthrown; *fig.* to droop, to be disheartened, to give way, to lose heart, to be ashamed, abashed; —գիծ *s.* curve.

Կորագիծ *a.* curvilinear, —near.

Կորագլխովիւծիւն *S.* Կորահք.

Կորագլուխ, Կոր ի գլուխ *S.* Կորս. կոր; —աւնել, to humble, to abase, to humiliate, to overwhelm with shame; —լինել, to hang one's head, to get confused, to humble oneself, to lose courage, to be ashamed, abashed, humiliated.

Կորակնեմ, եցի *vn.* to have the eyes cast down with shame or confusion, to be humiliated.

Կորակոր *a.* ashamed, confused, depressed, humbled, debased, humiliated; *ad.* with hanging head, humbly, full of shame, quite confused, abashed, ignominiously. [a curved beak.

Կորակոտուց *a.* hawk-billed, having **Կորամագիլ** *a.* armed with curved claws or talons.

Կորանամ, ացայ *vn.* to be bent, bowed, crooked, curved, to grow cambered, to stoop, to warp; to fall in, to sink; *fig.* to bend the head, to bow down, to be humbled, depressed, confused, debased; յետս կոյս —կրնկոց աւից, to become bandy- or bow-legged.

Կորահք *s.* humiliation, shame, debasement, confusion, consternation; dishonour, ignominy, infamy, opprobrium; —նք մեծաւ, ամբթալից —նք *ad.* shamefully, ignominiously; եւ —քան զմեմ! o dreadful, o unheard of thing!

Կորացուցանեմ, ուցի *va.* to bend, to bow, to crook, to camber; to incline,

to fold; to arch, to vault; *fig.* to humiliate, to mortify, to dishearten, to deject.

[humiliating.

Կորացուցիչ *a.* bending, crooking;

Կորափիա *a.* bent, bowed, huddled up.

Կորաքամակ *a.* hump-backed; -ուի

S. Կլուծիւն. [alms-basket.

Կորբան, *ի* *s.* corban, gift, alms;

Կորդ, *այ* *a.* rough, untilled, unploughed, wild, waste; fallow; *s.* waste

Կորգակ, *այ* *s.* helmet, casque. [land.

Կորդանամ, *այցյալ* *vn.* to lie fallow.

Կորգացուցանեմ *va.* to let lie fallow.

**Կորդին*, **Կուր* - *s.* pack-saddle.

Կորդիւն, -*գոյն* *s.* bot. savory.

Կորդուծիւն *s.* the becoming waste,

sterile, uncultivated, desert. [lin-seed.

Կորեակ, *եկաց* *s.* millet; *սեաւ* - ,

Կորեկահատ *s.* millet-seed; -*հաց* *s.*

-bread.

Կորեկեղէն *a.* made of millet.

Կորեկօղի *s.* millet-brandy.

Կորզան, *ի* *s.* draw-plate, drawing-

frame, wire drawing-plate, screw-

plate; *fig.* proof, experiment.

Կորզեմ, *էջի* *va.* to snatch, to take

away, to wrench, to wrest, to extort,

to take by force, to ravish; to deliver,

to free, to disengage; *յանձն* - , to

win, to gain over.

Կորէ *s.* young girl; *np.* Proserpine;

ի - or *ի կոր եւս երանել*, to be van-

quished, humiliated. [*գլուխ*, *Կորակոր*.

Կոր *ի* *գլուխ*, *Կոր* *ի* *կոր* *S.* *Կորաւ*.

Կորի *s.* conduit, pipe, tube, spout;

drain, channel, gutter. [*med.* *bubo*.

Կորիզ *s.* kernel, stone; grain, seed;

Կորինգն *s.* bot. daisy. [*tine*-spar.

Կորինգոն, *ի* *s.* corundum, adamant.

Կորիւն, *րեանց* *s.* a cub or whelp of

any wild beast; - *առիւծու*, lion's

whelp; - *արջու*, bear's cub, young

bear; - *ալլայ*, young wolf; - *շան*,

puppy, pup, whelp; - *իծից*, young

viper. [*եւ*, to upset, to overturn.

Կործ *s.* overturning; *ի* - or - *սիւ*.

Կործան *a.* prostrated, prostrate,

prone; - *անկանիւ*, to fall upon one's

face; to fall down; to go to ruin, to

sink into decay, to be overthrown,

to crumble away, to fall to pieces, to

be ruined; - *արկանել*, to throw down,

to overthrow, to destroy, to ruin.

Կործանեմ, *էջի* *va.* to overturn, to

subvert, to overthrow, to demolish,

to destroy, to ruin; to lay waste; to

extirpate, to exterminate; *յերկիր* - ,

to fell to the earth, to throw, strike

or dash to the ground; - *զգարիսպս*,

to dismantle, to pull down; - *զգթ* *ի*

հաւատոյ, to pervert from the faith;

- *զմիսկանս*, to throw down, upset or

destroy each other; - *զկեանս*, to

come to an untimely end; *խաղն կոր*,

ծանեաց զնս, gaming has been his

ruin; - *իմ* *vn.* to fall backwards or on

one's back; *S.* *Կործան անկանիւ*; -

կործանուան միծ, to be routed, dis-

persed, defeated; to be exterminated,

annihilated; - *ի հպարտութիւն*, to lay

down one's pride or haughtiness, to

cease to be puffed up or proud; *ի*

սուգ - , to end in mourning; - *պար*,

տեգթ, to be over head & ears in debt;

- *յառասպելս*, to subside into fable;

փառքն մեր յաւար - *նեցան*, our glory

is lost or vanished away.

Կործանեցուցանեմ *S.* *Կործանեմ*.

Կործանիչ *s.* destroyer, waster; *fig.*

perverter; *a.* ruinous.

Կործանուան *s.* overthrow, overturn-

ing; ruin, waste, devastation, desola-

tion, destruction, demolition; tum-

bling, crumbling, sinking; fall, down-

fall, decay; rout; extermination;

համաշխարհական - , universal deluge;

- *ի վերայ ածել*, to ruin, to destroy,

to waste; *ի* - *բերիւ*, *անկանիւ*, to be

on the brink of ruin, to be ready to

fall, to fall or go to ruin or to decay;

կանգնել *ի կործանմանէն*, to rebuild,

to recover from ruin, to build up

again, to restore, to repair; *fig.* to re-

cover from disaster or misfortune, to

raise again.

Կործեմ, *էջի* *va.* to empty.

Կորկ, *ի* or *ոյ* *s.* dirt-spot, dirt, filth,

ordure; * caked filth attached to the

long tails of oriental sheep. [wheat.

Կորկոտ, *ի* or *ոյ* *s.* decorticated

Կորկոտիչ *s.* speck, spot, speckle.

Կորչ, *ից* *s.* griffin; *S.* *Պակուչ*; *mus*.

crotchet; * *a.* crooked, hooded; * *S.*

Փեշեկ.

Կորձալեզու *s.* jargon, brogue, cant.

Կորձային *a.* *mus.* chromatic.

Կորնդան, *ի* *s.* bot. origan.

Կորնթաւդ, *ի* *a.* convex; - *ուծիւն*,

* - *ծիք* *s.* convexity.

Կորնէկի *a.* loseable, evanescent.

Կորնիւմ, *րեայ* *vn.* to be lost, to dis-

appear; to perish, to decay, to be de-

stroyed; to lose one's way, to lose oneself, to go astray, to err; to go to ruin, to ruin oneself; - սովամահ, to die of starvation, to be starved to death; to be dying of hunger; կորեալ յիշատակ իմ, all memory of me was lost; կորեալ յոյս իմ, my hopes have vanished; կորիք յերեսաց իմոց, get you gone, be gone.

Կորովիմն *s. Gr. w. coral.*

Կորով *a. S. -ի; - or -ք s. vigour, force, strength, might, power; dexterity, skill, proficiency, address, ability, ingenuity; - մասց, strength of mind; - մարմնոց, bodily strength, vigor.*

Կորովաբան, -խօս *a. eloquent, fluent.*

Կորովաբեր *a. keen-eyed, keen, acute, piercing.*

Կորովակի *ad. stoutly, vigorously, valiantly; dexterously, cleverly; a. valiant, able, skilful, clever.*

Կորովաձիգ *a. expert at drawing the bow, skilled in archery; well-bent (bow); - աղեղնաւոր, skilful archer.*

Կորովամիտ *a. keen-witted, subtle, penetrating, ingenious, perspicacious, sagacious, acute; shrewd, crafty, cunning.*

Կորովամուծիւն *s. sagacity, ability, perspicacity, acuteness, wit.*

Կորովանամ, ացայ *vn. to recover one's strength, to take courage; fig. to tax one's ingenuity, to set one's wits to ...*

Կորովեմ, եջի *va. to take careful aim at, to hit the mark; fig. to obtain one's scope or end; to weigh accurately or justly, to do justice.*

Կորովի *a. shooting skilfully, carefully aiming at; skilful in arms; dexterous, expert, skilful, handy; nervous, robust, vigorous, valorous, valiant; intelligent, ingenious, clever, witty, wily, keen; ad. S. Կորովակի; - յաղեղն եւ ի սուսեր, skilful with the sword & bow.*

Կորովութիւն *s. ability, dexterity, address; S. Կորովամուծիւն; - բանից, eloquence, fluency of speech; - բբաց, piercing sight. [ing, curvature.*

Կորութիւն *s. curve, bend, camber-*

Կորունչ *a. aquiline-nosed, hook-*

Կորուսանեմ, սի *va. to lose; to miss, to mislay, to be without; to ruin, to undo, to destroy; to put to death, to kill; to exterminate, to annihilate; -*

զճանապարհն, to lose one's way, to be lost, to stray; - զհամբաւ, to lose one's reputation or good name, to be defamed, disgraced; - զթել բանին, to lose the clew or the thread of one's speech; - յաչաց, to lose sight of; - զպատեհն, to lose or let slip an opportunity; - զգրան, զխաղն, զգանն, to lose a wager; to lose the game; to be cast.

Կորուսանող, -սի; *s. loser; a. losing.*

Կորուստ, կորսեան *s. loss; waste; damage; disadvantage; misfortune; perdition, ruin, destruction; lost thing; ի - մասնել, to perish, to be lost; ի - մասնել, to lose, to cause to perish; to kill; անձամբ զանձն ի - մասնել, to cause one's own ruin; ի - ընթանալ, to hasten to one's destruction; լինել մերձ ի - or յափն կորսեան, to be upon the brink of ruin or destruction; մեծամեծ -ս սուսեւ, to suffer heavy losses; կորսեամբ վաճառել, to sell at a loss; գիմե ի - իւր, he hastens to his ruin.*

Կորստական *a. loseable, perishable, transient, transitory; fleeting, vain; admissible; -ութի s. unstable nature, inconstancy; admissibility.*

Կորստապաշար *a. causing loss; deceitful, delusive. [ing the perdition of.*

Կորստաւեր *a. contriving or scheming; - ոյ s. dung, manure, muck.*

Կուկնի *s. pinaster, wild pine.*

Կուզ, կղից, կղոց *s. pole-cat; cat; * hump; a. hunch-backed.*

Կուծք, կծոց *s. vintage; harvest; կուծ մորախառն, wine-dregs or lees.*

Կուժ, կժոց *s. earthen-pitcher, jug, jar; water-pot. [low, to gulp down.*

Կուլ *s. swallowing; ի - աալ, to swallow.*

Կուլակ, ի *s. tonsure, shaven crown.*

Կուլիբայ, Կուլիւյ *s. Gr. w. colyba, colyva, boiled grain.*

Կուլուռիայ, ի *s. Gr. w. S. Ազգար-*

Կուկուլ *s. hood, cowl.*

Կուզ, կզի *s. plait, fold, doubling; texture; - կարթի, fishing-line.*

Կուլբ, կղբու *s. beaver, castor; կղբու մորթ, beaver; (գլխարկ) beaver-hat; կղբու ձու, castoreum, castor-oil. [caldron used in torture.*

Կուղթ *or Կուլթ s. large boiler or*

Կուղիւ *a. gluttonous, greedy.*

Կուճ *S. կիճ.*

*Կուճ *s. draught, mouthful.*

Կուսմ *s.* navel, umbo, nombril of a scutcheon, boss of a shield.

Կուսգ, **—ա**, **կնաթ** *a.* bald, hairless.

Կուսգն, **կնգան** *s.* wheel; *nave of a —. [S. Գուգնն.

Կուսնն, **—ծն**, **կնձուսք** *s.* turf, sod;

Կուսա, **կաթ** *s.* flank, side; belly;

a.* satiated; **մարակ ի — **առնել էր ի վարաց**, to set spurs to a horse, to spur on, to gallop; **էլից զ— իւր ի փափկութենէ իմէ**, he hath filled his belly with my delicacies.

Կուսղ, **կպեղ** *s.* lock; padlock. [ine.

Կուսղապ *s.* carter's smock, gabard-

Կուսր, **կարոյ**, **ով** *s.* bitumen, asphalt, pitch; tar, naphtha; petroleum, rock-oil; S. Կուս.

Կուս *s.* condensing, thickening; *a.* condensed, compact, firm, solid, hard; beaten, trodden, frequented; massive, large, heavy; carved, sculptured, hammered; pure, refined; *ad.* vehemently, forcibly; unceasingly, unremittingly, incessantly; — **պողոտայ**, common or beaten road, high-road, main thoroughfare; — **վառեայ**, armed with a cuirass, armed cap-a-pié, from head to foot; — **զմիմամբ**, — **զմիմանց զէն՝ զինի** or **կնի**, continually, one after the other; blow after blow; — **գրել**, to write close; **շուքմանակի** — **յոսկի համակել**, to load oneself with gold ornaments; — **նիզակ ոսկի**, golden lance; — — **զքեհին mus.** refrain, burden of a song.

Կուսն, **կանս** *s.* back; **զուս տալ որ** **մոյ**, to lean against a wall; **առ կուսնս կալ**, to be near, present; **մերձ առ կանս կայ**, it is not far distant.

Կուսք, **կուց** *s.* idol; image, statue.

Կուսազանցութի *s.* deflouring, violation, rape, ravishment.

Կուսածաղիկ *s.* bot. pervinca, periwinkle.

[Holy Virgin.

Կուսածին *a.* born of a virgin; *s.*

Կուսակալ, **այ** *s.* governor, prefect, pacha; **փոխանորդ** — **ի**, lieutenant governor, sub-prefect.

Կուսակալեմ, **էցի տն**, to govern a province; to be governor of a —.

Կուսակալութի *s.* government of a province or department, prefecture.

Կուսական *a.* virginal, maiden, maidenly.

Կուսակից *s.* partisan, abettor, adherent, follower; — **լինել**, to espouse

a party, to adhere, to favour, to support; — **լինել ումէք**, to side with one, to follow one's party, to be of the party of, to take one's part, to undertake his defence, to be wedded to one's own opinion; **էւ ոչ միտան լինել** —, to rest or remain neuter; S. **Կողմն**.

Կուսակրօն *a.* living in celibacy, virgin, single, unmarried man or woman; — **ուժի** *s.* unmarried state, single life, celibacy; *sm.* bachelorhood; *sf.* spinsterhood; **կեալ — ուք**, to live single.

Կուսակցեմ S. **Կուսակից լինիմ**.

Կուսակցութիւն *s.* party, partiality, favour; **ոգի — թէ**, party-spirit; **թող զուլ զ—**, to give up, to desert one's

Կուսամայր *s.* Virgin-Mother. [party.

Կուսան, **այ** *s.* virgin; maid; nun; — **լինել**, to go into a nunnery, to take

Կուսանակ, *ի* *s.* *ast.* Virgo. [the veil.

Կուսանամ, **—նանամ**, **այցայ տն**, to be pure as a virgin; to lead a life of chastity, to keep one's maidenhood; to take the veil.

Կուսանոց, **Կուսաստան**, **այ** *s.* maiden's apartment; gynecæum; girls' boarding-school; nunnery, convent.

Կուսաստած *sf.* instructress in a nun-

Կուսորդի *s.* the Virgin's Son. [nery.

Կուսութիւն *s.* virginity; maidenhead, pucelage; *fig.* pudicity; **բառնալ զ—**, **արկանել ի — թէ**, &c. to defile, to ravish, to violate, to deflower; **ի — է իւրմէ**, from her youth; S. **Կնիք**.

Կուս, **կաոյ** *s.* grain, seed; *fig.* bait, food; S. **Կորիկ**; — **ջամբել ձաղուց**, to feed its young birds or chickens, to put into their beaks.

Կուսակ, **այ** *s.* heap, pile, accumulation, mass; vault, roof; swelling; wave, surge; globe, globule; — — **արկանել զգիականս**, to slaughter, to heap up the slain, to make havoc, carnage, butchery.

Կուսակադէզ *a.* piled one upon another, heaped up, accumulated.

Կուսական *a.* cumulative; — **բանք**, exaggeration.

Կուսակեմ, **էցի տն**, to heap, to pile, to amass, to accumulate; to swell, to heave, to upheave; to exaggerate.

Կուսակութիւն *s.* convexity, sphericity; S. — **ումն**.

Կուսակումն *s.* accumulation, heap; swelling, heaving; exaggeration.

Կուսեմ, **էցի տն**, to amass, to col-

lect, to heap up, to heap together, to

Կուռկէն *s.* camel's hump. [pile.

Կուռկուռիմ *սո.* to be covered with

Կուռոց *s.* mass, pile; body. [rash.

*Կուռուզ *a.* dwarf; *S.* Կոկոշ.

Կուր, կրի, կրաւ *s.* skiff; boat, barge, bark; hod, tray; *S.* Կեր.

Կուրաբար *S.* Կոյր *ad.*

Կուրամիտ *a.* mentally blind.

Կուրան. *ի s.* the Koran.

Կուրանամ, ացայ *սո.* to become blind, to lose one's sight, to be deprived of sight; *fig.* to shut one's eyes, to be blind to; - շանապարհի, to be no longer practicable, to be stopped, unpassable or impassable (road).

Կուրաշաւիկ *s.* blind alley. [-ուծի.

Կուրապազաւ, -ուի *S.* Կուսակալ,

Կուրացուցանեմ *սո.* to blind, to make blind, to take away the sight, to excecate; to dazzle, to offuscate; կերբ-հեն զմիտս. passions cloud or darken the understanding; *S.* Շլացուցանեմ.

Կուրծ *s.* gnawing; core; - կազմաբի, cabbage-stump; - անկոց, ծառոց, pith; sap-wood.

Կուրծք, կրծից *s.* breast, bosom, chest; heart, mind; պղնձեք զ-ծոն տախտակեալ, armed with a breast-plate, cuirassed; ուշ *ի* - ծո անկանել, առնել, to reflect well on, to recollect, to remember; մօտ առ - ծո կալ, to be imminent, near to, to impend; զկրծից հարկանել, to beat the breast; զձեռն *ի* վերայ կրծից հանգուցանել, to fold the arms in repose; մաքրել զ-ծո, to expectorate, to spit.

Կուրուծիւն *s.* blindness, cecity, excecation; *fig.* blindness, ablepsy, delusion; հարկանել - թք, to strike blind; բարե մեծի - թեանս, what a strange blindness!

Կուրտ, կրտայ *a.* castrated, gelded;

Կուրորէն *S.* Կոյր *ad.* [*s.* eunuch.

Կուց *s.* the hollow of the joined hands; double handful.

Կոփ *S.* Կուռ *s.* -ք *S.* Կոպ.

Կոփած *s.* carving, sculpture.

Կոփածոյ, ից *a.* well carved or sculptured; smooth, polished; - քար, free-stone.

Կոփեմ, էջի *սո.* to cut, to hew, to carve, to sculpture; to polish; to coin; to forge, to fabricate; to beat, to hammer; - զպատկեր, to carve an

image.

[hammer, mallet.

Կոփիչ *s.* stone-cutter; chisel;

Կոփիւն *s.* crash, din, clash, clash-

Կոփոն *s.* blows, beating. [ing, noise.

Կզբի *s.* *Gr.* w. conch-shell.

*Կպուր կպուրի գամ *սո.* to come to blows, to fight, to fall to loggerheads, to fall together by the ears.

Կպրաձիւթ *s.* pissasphalte; ծեփել - ով, to caulk, to careen.

Կպրային *a.* bituminous.

Կպրանաւթ *s.* petroleum, rock- or

Կպրանք *s.* caulking. [mineral-oil.

Կպրաշաղախ *a.* tarred, coated with

Կպրեմ, էջի *սո.* to tar, to caulk. [tar.

Կպրիչ *s.* caulker.

Կռած *s.* plate, sheet, lamina.

Կռածալ *a.* crooked or bent at the point; - բեւեռ, hook, crook.

Կռածոյ, ից *a.* cut, carved, sculptured; laminated, forged; engraved; coined; վարսք -ք, thick, curly hair.

Կռակաւոց *a.* having a crooked or bent beak. [մեմ.

*Կռահ *s.* conjecture; - եմ *S.* Կոյր.

Կռամոլ, աջ *a.* given to idols, idolatrous; - պաշտօն or - ութիւն *s.* idolatry, love of idols.

Կռան, աջ *s.* hammer; pick; chisel.

Կռանագործ, աջ *s.* smith, hammerer.

Կռանակուռ, - կոփ *a.* beaten with the hammer.

Կռանահար *a.* hammering, beating with a hammer; *s.* smith; - եմ *սո.* to hammer, to beat with a hammer, to forge, to beat on the anvil; - ութիւն *s.* hammering.

Կռանաձայնք *s.* clang of the smithy, ring of hammers on the anvil, hammering, noise.

Կռանարկուծի *s.* hammer-stroke.

Կռանելի *a.* malleable, ductile, soft; - ութիւն *s.* malleability, ductility.

Կռանեմ, էջի *սո.* to hammer, to beat,

Կռաշուրթն *S.* Կորակաւոց - [to forge.

Կռապաշտ, ից *a.* idolatrous; *s.* idolater; heathen; - ահան *a.* idolatrous, pertaining to idolatry; - եմ, - իմ *սո.* to worship idols, to give up to idols; to idolize; - ութիւն *s.* idolatry; heathenism, paganism.

Կռապարկւռ *S.* Կռապաշտ. [horned.

Կռապոլ *a.* crooked, crumpled

Կռեմ, էջի *սո.* to cut, to dress stones with the hammer; to carve, to hollow, to sculpture, to engrave, to

chisel; to hammer, to beat or strike the anvil; to smooth, to polish; *գալիս* -, to make a convention, to contract, to enter into an engagement, to engage oneself; - *ուխա* -, to conclude an alliance.

Կազի *s. bol.* S. *Գոգի*; hips & haws.

Կաէզ, *Կաէժ*, *ի* S. *Խիժ արաբացի*;

Կաթուշք *s. back.* [*կույ* -, mastic.

Կախիչ *s.* the least noise, the least thing; a mere nothing.

Կախչ *s.* crakeing, creaking, cry or noise; - *հաւուց*, cackling; - *Թռչնոց*, chattering; - *խորոց*, crunk, crunkle of the crane; - *աղաւառ*, caw; - *գոգաց*, croak; - *եղջերուի*, belling of the stag; S. *Կարկաչ*.

Կախ, *կռուց* *s.* scuffle, struggle; strife, contest, debate, dispute, squabble, difference, contention, quarrel, wrangling; skirmish, combat, battle; - *ոսկի*, place to put one's foot; *ի* - *կալ*, *երանել* or *վառել* *ի* -, *ի* - *կառաւել*, *ի* - *մատակել* *չ*, to oppose, to resist, to contend, to contest, to combat; to come to blows; *ի* - *արշաւել*, to take the field, to open the campaign; *ի* - *կոշել*, to throw down one's glove, to defy, to challenge.

**Կաշիկ* -, *շուկ* S. *Աճառ*. *Խաղաճ*.

Կանակ, *ի* S. *Կուռն*, *Թիկուշք* - [*խուղճ*.

Կանչեմ, *եցի* *vn.* to crake, to creak; to make a shrill noise, to cry out, to shriek, to squeak, to scream; to hiss; to whistle; - *գոգանց*, to croak; - *աղաւուց*, to caw; - *խորոց*, to crunk, to crunkle; - *խոցից*, to grunt; - *չանց*, to growl; to yelp; - *եղջերուի*, to bell; - *Թռչնոց*, to chirp, to chatter; S. *Կարկաչեմ*.

Կռնոս S. *Երեւակ*. [*tenacity*.

Կռուական *a.* tenacious; - *ուժիւն* *s.*

Կռուակից *a. s.* antagonistic; cham-

Կռուակցուի *s.* alliance. [*pion*; ally.

Կռուան, *այ* *s.* hold; - *գտանել*, *ուշել*, to get a hold on.

Կռուանոց, - *տեղ*, - *բան* *s.* wrestling-place, palaestra, arena, lists, tilt-yard; battle-field.

Կռուատեր *a.* quarrelsome, quarrel-lous, shrewish; *s.* wrangler, brawler; disputer, caviller, sophist; - *սիրութի* *s.* quarrelsomeness, pugnacity.

Կռուարար, *այ* *a. s.* contentious, litigious, quarrelsome, fractious, wrangling, mischief-making, meddlesome;

- *ուժիւն* *s.* cavil, chicanery, contention, dispute.

Կռուեցուցանեմ *va.* to set by the ears, to incite to strife, to urge to war.

Կռուեմ, *Կռուիմ*, *եցայ* *vn.* to take offence, to wrangle, to strive, to contend, struggle or dispute with, to debate, to contest, to quarrel; to skirmish, to grapple with each other, to clash together, to fight, to come to blows: to take hold of, to cleave to, to cling, adhere or stick to, to hold fast by, to catch or grasp at, to get entangled in; - *չ միմեանս*, to beat one another, to fight together; *fig.* to quarrel; *Թօթափել զփոշին կռուեալ յոտս*, to shake the dust off one's foot; *ի բեւեռ կռուեցաւ հանգերձ նորա*, his coat is caught by a nail; *սարդ կռուեալ ձեռք յորմն*, the spider holds on to the wall with its claws; *եւ մի կռուիցի ի ձեռին քում ի նոզից նորա*, & there, shall cleave nought of the cursed thing to thine hand.

Կռուինչ *s. bol.* parietary, pelliitory.

Կռունիկ, *կռնկան* *s.* crane; *ast.* the -; *mech.* -.

Կռուի, *կռիաց* *s.* fisticuff, blow with a fist; *fig.* blame, reproach, &c.; - *ս հանել*, to pommel, to cuff, to box, to beat with the fist. [*(of the crane)*.

Կռաձայն աղաղակ *s.* crunk, crunkle

Կռչեմ, *եցի* *vn.* to caw (as a crow).

Կռիահար *a.* cuffed, beaten; - *եմ* S. *Կռիեմ*; - *ումն* S. *Կռիանք*; - *ուժի* S. *Կռուի*.

Կռիամարտ, - *իկ* *s.* boxing-match, fight with fists; pugilism, boxing; *a.* boxer.

Կռիանք *s.* blow with a fist; *fig.* ill treatment, atrocious offence, wrong, injury.

Կռիեմ, *եցի* *va.* S. *Կռուիս հանեմ*; *fig.* to vex, to plague, to use ill, to injure or affront contumeliously, to outrage; - *զանաւազն*, to smite with the fist of wickedness; *fig.* to trample the poor under foot, to oppress.

Կռիիչ *s.* who strikes with the fist; who uses harshly.

Կռիունն S. *Կռիանք*.

Կսկիծ, *կծոյ*, *ծի* *s.* smart, smarting, tingling; twinge, twitch, sharp pain; regret, vexation, displeasure, evil, affliction, heart-rending anguish.

Կսկծագին, - *ի*, - *կան* *a.* smarting,

poignant, sharp, acute; bitter, mournful, sorrowful, painful, woeful, sad; *ad.* painfully, &c. [painful, vexatious.

Կակծակիծ *a.* caustic, biting, very bitterness, sarcasm, taunt, scoff, mockery; **Կակծանայ բանք**, sharp, cutting, outrageous expressions.

Կակծել *a.* biting, cutting, satiric, poignant, tart; witty, sarcastic, mordacious, keen, venomous, taunting, virulent, grievous, harrowing; **բանք** - *բ.* keen words, bickering, teasing, taunt, rub, wipe.

Կակծեցուցանեմ *va.* to smart, to make smart, to cause pain; *fig.* to peck at, to bite, to taunt, to scoff; - **զսիրտ**, to break a person's heart, to grieve most deeply, to wound, to rend, to harrow; - **զոք բանելք**, to nettle, to sting, to pique one with taunting or satirical words; - **ուցիւն** *a.* **Կակծելի**.

Կակծիմ, եցայ *vn.* to be in pain, in sorrow or affliction; *fig.* to grieve, to take to heart, to mourn for, to feel very sorry, to be too much vexed; to repine at.

Կակուծ հաց, well baked bread.

***Կամթեմ** *S.* Ողբեմ.

***Կամիթ** *s.* pinch; - **ապլ**, to pinch.

Կտակ, *այ s.* will, testament, last will & testament; - **աննել**, to make one's will; **Կտակաւ ապլ, թողուլ**, to bequeath by will, to leave a legacy to; **Կտարել զ-**, to execute a will.

Կտակագիր, *գրաց s.* testator; **S. Կտակ**; **մեռանել առանց -գրի**, to die intestate or without a will.

Կտակագրեմ *vn.* to make one's will.

Կտակական *a.* testamentary.

Կտակակատար *s.* executor of a will.

Կտակաուռ, *այ s.* heir; *sf.* heiress.

Կտակարան *s.* Testament; **Հին, Նոր** - , the Old, the New -.

Կտակեր *a.* feeding on grain. [bread.

Կտապ, ի, ոյ *s.* bun, cake; ginger-

Կտատեակ *s.* bot. marsh-mallow.

Կաւաւ, ոց *s.* flax; linen; linen- or cotton-cloth; linen-garment; *a.* linen.

Կաւաւագործ, *այ s.* weaver, linen-manufacturer; linen-draper.

Կաւաւամանութիւն *s.* weaving.

Կաւաւալաճառ *s.* dealer in linen-manufactures; linen-draper.

Կաւաւատ, *ից s.* lin-seed; **S. Իւղ**.

Կաւաւեայ, -**եղէն** *a.* of linen, linen.

Կաւաւի S. Կաւաւեայ; շապիկ - , linen-shirt; -**բ**, linen. [cloth; swathing linen.

Կաւաւոտեակ *s.* piece of linen, rag, **Կտեմ, եցի** *va.* to tattoo; to prick down; * to pinch; **գիր կտեալ**, tat-
կտեալ *s.* nut-shell. [toeing.

Կտիկ *s.* small grain.

Կտին *s.* scallop.

Կտիւ, **Կտտի** *s.* dung, muck.

Կտիրք *s.* portion, dowry, dower.

Կաղանք, -**զուցք** *s.* fury, frenzy; erotic madness; tickling, titillation; rutting.

Կաղիմ, զեցայ *vn.* to become furious, to give up to a frantic transport; to become mad with love, passionate, frenzied with desire or lust; to tickle, to titillate; to be in rutting, in pru-
Կանաւք, ուց *s.* crop, craw. [riency.

Կառւած, ոյ *s.* keel.

Կառւեմ, եցի *vn.* to lop off, to cut away, to prune, to trim.

Կառւաք S. Կառւաք.

Կառւր *a.* cut, cut out; - **քինել ի ք** *մեանց*, to be disunited, at variance.

Կառւրք, կարոց *s.* sheep-shearing; fleece; **գնալ ի -րս խաշանց**, to go sheep-shearing.

Կառուց, կոցի, ցաւ *s.* beak, mouth: bill; shoe-top; **Կոցաւ կեր ջամբել ձա- րուց**, to feed a young bird, to put into it's beak.

Կառամահ *a.* putting to death cruelly, barbarously; torturing, excruciating; - **սպանանել, սատակել**, to kill in a cruel manner, to kill with tortures.

Կառանք *s.* cruel torment, torture, rack; *fig.* biting calunmy, stinging outrage or insult, outrageous sarcasm.

Կառեմ, եցի *va.* to torture, to excruciate, to tear, to lacerate, to set on the rack, to torment atrociously; *fig.* to abuse, to harass, to ill-treat, to vex, to outrage: to play on, to touch; to ring; - **զգնանակ**, to play on the piano; **Կառած գինի**, soured wine.

Կտրած, ոյ, ի *s.* cut, cutting, incision; cut, shape, fashion; * *a.* cut out.

Կտրատեմ, եցի *va.* to cut up, to cut or tear in pieces.

Կտրեմ, եցի *va.* to cut, to cut off, to lop, to cut down; to divide, to separate; to take away, to discontinue, to retrench: to shear sheep; to cut hair: to castrate, to geld; - **չ զչ** or **յեր- կուս**, to divide in halves; - **ի չորս**

մասուխ, to cut in quarters, to quarter; - *զանդամս մարմնոյ*, to cut off, to amputate, to maim, to mutilate; - *բզլիս*, to draw, to gut, to disembowel; to run through the bowels; *կարեալ դրամ*, false coin.

Կարիչ *s.* sheep-shearer; paring-knife.

Կարողական *a.* decisive; peremptory.

Կարոց, *այց* *s.* knife; scissors; - *մեծ*, cleaver, chopper; - *զսպանակաւ*, clasp-knife; - *ծոցոյ*, pocket-; - *թղթոյ*, paper-; - *դահեկանաց*, clippings, shearings of coins, sizel; *վէրք*, *հարուած* - *ի*, cut or stab with a knife; *պառեանք* - *ի*, sheath, --case. [cutlery.

Կարոցագործ, *այց* *s.* cutler; - *ուշ* *s.*

Կարուկխոտոյ *s.* new-mown grass.

Կարումն *s.* cut, cutting.

Կարուք *s.* pruning, lopping.

Կարօն, *ի* *s.* cut, cropping, part cut off, cutting, chip, splinter; "coupon", dividend-warrant; *geom.* abscissa.

Կոցահար *a.* pecking; - *եմ* *va.* to peck; - *ութիւն* *S.* *Կոցումն*.

Կոցար, *ի* *s.* Wood-cock; *ջրական* -, snipe; - *իկ* *s.* young-. [tock.

Կոցաւոր *a.* beaked; - *մուրճ*, mat-

Կոցեմ, *եցի* *va.* to peck.

Կոցումն *s.* peck, stroke with the bill.

Կրակեր *a.* calcareous.

Կրակերիմ *vn.* to be enticed to evil; to be impelled by evil.

Կրագործութիւն *s.* calcination.

Կրագուր *s.* lime-pit.

Կրածին *s.* calcium.

Կրակ, *ի*, *աւ* *s.* fire, flames; *fig.* fire, heat, flame, spirit, ardour; - *լուցանել*, *վառել*, to kindle, to light, to make a fire; *արծարծել* *զ*-, to stir, to poke the fire; *շիջուցանել* *զ*-, to put out, to extinguish, to quench; *S.* *Հուր*.

Կրակաբեր *a.* carrying fire; igneous; ardent, fiery.

Կրակակալ, *այց* *s.* censer; *brazier.

Կրականիկ *s.* burning embers,

Կրական *a.* passive. [live-coal.

Կրականի *s.* pl. fires; Fire-god of the

Կրականուշ *s.* passibility. [Ghebres.

Կրակապաշտ, *ից* *s.* fire-worshipper;

-ութիւն *s.* fire-worship.

Կրակաւեր *a.* fond of fire-side or chimney-corner, idle, lazy.

Կրակապան *a.* fire-extinguishing.

Կրակավառ, *ի* *s.* fire-lighting; - *ուշ* *s.* bonfire. [կուշ, thunderbolt.

Կրակատեղաց *a.* raining fire; - *բար*.

Կրակատուն *s.* fire-temple.

Կրակարան *s.* fire-place, hearth, heart-stone; brazier, chafing-dish or --pan; stove, furnace; chimney; fire-temple; *S.* *Մխնէլոյց*; *առձեռն* -, fire-basket; - *ոսից*, foot-stove; *ծխահանք* - *ի*, fire-tube; *ջրմանակ* or *զարդ* - *ի*, chimney-piece, mantle-piece or -shelf; *վանդակ* - *ի*, fire-guard; *թիակ* - *ի*, fire-shovel; *ուշեղէք* - *ի*, tongs, fire-tongs; *փայտ* - *ի*, fire-wood.

Կրակետոյ *s.* fire-place, brazier; burning or live coals; wood fire.

Կրակից *a.* subject to the same passions or weaknesses.

**Կրակուրոց* *a.* fiery, ardent, lively, sprightly, brisk, spirited, high-mettled, active. [flavoured.

Կրակոյտ *s.* lime-heap; - *համ* *a.* lime-

Կրամած *a.* plastered with lime.

Կրամ, *ի* *s.* gramme. [tortoise-shell.

Կրայ, *ից* *s.* turtle, tortoise; *խեցի* - *ի*,

Կրային *a.* chalky, calcareous.

Կրայրեաց *a.* burnt by chalk.

Կրանալի *a.* calcinable.

Կրանամ *vn.* to calcine.

Կրաշաղախ *a.* strongly built; *s.* lime,

Կրաշուր *s.* lime-water. [cement.

Կրաս *s.* caw, croak.

Կրացումն *s.* calcination.

Կրացուցանեմ *va.* to calcine.

Կրաւորաբար *ad.* passively.

Կրաւորական *a.* passive; - *բայ* -, verb; - *քուեայ* -, voice.

Կրափուռն *s.* lime-kiln.

Կրաքար *s.* lime-stone.

Կրելի *a.* wearable; portable; *s.* bearer, carrier; litter; *fig.* mother.

Կրեմ, *եցի* *va.* to bear, to carry; to convey, to transport; to carry, to wear, to have on; *fig.* to bear, to sustain, to support, to endure, to suffer, to undergo; - *դժնդակս*, to be pained, grieved, to suffer cruelly, to support ill treatment, to be very ill used, to be treated severely; - *զսպառուհաս յանջանաց*, to pay dear for, to smart for, to bear the consequences, to suffer the punishment of one's crime; - *դժանրութի գործոց*, to bear the burden of affairs; - *անուն գեղեցիկ*, to bear a distinguished name, to be renowned; *զամեթ* -, to remain confused; *թ կրելոյն*, in name only.

Կրեփեաց, *եցաց* *s.* lime-burner.

Կրթակ *a.* exercising, that exercises.

Կրթական *a.* instructive, adapted to exercise; -**ութիւն** *S.* Կրթութիւն.

Կրթանք *s.* pl. exercises; - **մարմնայ**,

Կրթարան *s.* gymnasium. [the -.

Կրթեմ, **էջի** *va.* to exercise, to train up, to inure, to form; to instruct, to discipline, to accustom, to civilize; to educate, to polish; - **զմիտս**, to inform the mind; **ի զարմանս** or **յապուշ** -, to astonish, to surprize.

Կրթիմ, **էջոյ** *vn.* to exercise oneself, to improve, to be formed, to acquire instruction or knowledge, to instruct oneself, to improve one's mind; to become civilized; to conduce, to lead to, to tend, to incline to; to give oneself up to, to apply oneself; to be attributed, imputed; - **յոք**, to trust or abandon oneself to, to confide in; **զէտ** -, to run or follow after, to pursue, to persecute; **յապուշ** -, to be surprized, astonished, to fall from the clouds, to be thunderstruck, to marvel, to wonder; - **ք ծերպս վիմաց**, to trail through a hole, to crawl on the belly; **ազատութիւնն յապերասա** **նութիւն կրթեր**, the liberty tended to licence; **զէտ մարմնայ կրթեալ**, given to pleasure, sensual, voluptuous.

Կրթիչ *a.* instructive.

Կրթութիւն *s.* exercise, practice; discipline, instruction; **Հոգեւոր** -, spiritual exercises; - **մարմնայ**, gymn-

իայ *S.* Կրայ.

Կրիկ *s.* trough, drawer of a bird-cage. [astics. [sions.

Կրիչ *a.* weak, subject to the pas-

Կրիտիս *s.* censor, critic.

Կրծաբախ *a.* penitent; bigot; *ad.* beating the breast.

Կրծազգեստ *s.* bodice, body.

Կրծախո *s.* consumption; *a.* con-

Կրծական *a.* thoracic. [sumptive.

Կրծանոց *s.* pectoral, breast-plate; - **քահանայապետին** -, - of the high-priest; - **կանանց**, stays.

Կրծացաւուի *s.* pain in the breast.

Կրծեմ, **էջի**, **Կրծում**, **Կրծի** *va.* to gnaw, to nibble; to corrode, to canker; to eat, to consume, to destroy; to take or carry away. [dy.

Կրծիլ *a.* rapacious, ravenous, gree-

Կրծկալ, **ի** *s.* bib.

Կրծող *s.* gnawer.

Կրկէս, **կիսայ** *s.* circus; course, race-ground; riding-school; **խաղք**

Կրկիսի, games of the circus.

Կրկին, **կնոյ**, **ով** *a.* double, doubled, iterated; *ad.* doubly, two-fold, twice, as much again; - **անգամ**, afresh, again, anew; - **եւ** -, repeatedly, many times; - **մեծ**, twice greater; - **թուով**, two; - **գուէլ**, **կարգալ**, to encore, to demand the repetition; - **նորոգութիւն**, renewal, renewing.

Կրկնաբան *s.* twaddler; tautologist; - **եմ** *va.* to say again, to repeat, to twaddle, to say over & over again; - **ութիւն** *s.* useless repetition, idle twaddle, tautology; *rhet.* anaphora.

Կրկնագիր *a.* writing again; twice written, transcribed, copied, written in duplicate; - **գրեմ** *va.* to write again, to copy, to transcribe.

Կրկնադատ *a.* twice condemned.

Կրկնազատիկ *s.* first sunday after Easter, Domenica in albis.

Կրկնաթուեմ *va.* to reckon again.

Կրկնած *a.* repeated.

Կրկնակ, **այ** *S.* Կրկին; *a.* binary; - or - **նաւոր տառք** *gr.* double consonants with one sound, as *ch*, *sh*, &c; - **թիւ** *arith.* binary scale; - **ք**, folds, foldings, plaits.

Կրկնակի *a.* double; *ad.* doubly; a second time, again; in two ways; *S.*

Կրկնալ *s.* chem. double salt. [Կրկնայ.

Կրկնակնիք, - **կնուէք**, **կնաց** *s.* ana-

Կրկնաձիր *a.* twice given. [baptist.

Կրկնամածեալ *a.* doubly plaited; - **մասն** *s.* seconds; - **մեռ** *a.* doubly dead.

Կրկնայարկ *a.* two storied (house); - **նաւ**, two decker.

Կրկնանուն *a.* having two names.

Կրկնաշահ *a.* gaining two-fold.

Կրկնապատիկ *a.* double; *ad.* two-fold, twice; *ad.* doubly; again; - **պառկեմ** *va.* to double, to redouble, to fold; - **պատկութիւն** *s.* duplication.

Կրկնապարիսպ *a.* double walled.

Կրկնապարոյր *a.* crooked & hooded.

Կրկնավանկ *s.* *gr.* dissyllable.

Կրկնավերտ *s.* camlet.

Կրկնավտակ *a.* having two springs; **ովք** - **աղի արտասուաց**, two torrents of bitter tears; **աչք նր** - **աղբիւք արտասուաց**, her eyes had become two fountains of tears.

Կրկնարօր առնեմ, - **րեմ** *va.* to hoe a second time; *fig.* to re-examine, to examine more minutely or thoroughly; - **րումն** *s.* second hoeing.

Կրկնաւոր *gr. S. կրկնակ.*
Կրկնաբայլ *s. pace (measure).*
Կրկնեմ. *եցի va.* to double, to redouble, to increase; to fold, to plait, to turn down or in; to tell or say again, to repeat, to reiterate; to reply, to rejoin, to resume; *ստեպ - զբանն*, to inculcate; - *ցաւոց*, to relapse; *էրից, երեքէին -*, to triple, to treble; *S. Մունք.*
Կրկնեալ *a.* boiled up or again.
Կրկնեղծ *s.* mirage, looming.
Կրկնեի *s.* reheating; annealing.
Կրկնոց, *այ s.* mantle, cloak; hooded cloak; pilot-coat. [*ignorance.*
Կրկնոց, *ից s.* bigamy contracted in
Կրկնուած, *ոց s.* fold, plait; joint, articulation, juncture; * - *ցաւ*, relapse, return of unfavourable symptoms.
Կրկնութիւն, - *ուսն s.* increase; repetition, reiteration, reply, answer, rejoinder; *mus. da capo*; *gr.* reduplication; *med. paroxysm*; - *հիւանդութեան*, relapse.
Կրկովեմ, **Կրկովեմ** *vn.* to have the eyes starting from their sockets.
Կրկուտ, *կտի s.* sprig, twig; fagots, fallen-wood, brambles, bushes, briars.
Կրկնաձայն *a.* chucking. [*S. կաբաւ.*
Կրկեմ, *եցի vn.* to chuck, to churr;
Կրկնակերտ *a.* constructed with twigs.
Կրկնաբաղ *a.* gathering small wood.
Կրկեմ, *եցի va.* to seek, to search, to rummage; *fig.* to sift, to dive into, to examine, to explore; *S. կարկուշեմ.*
Կրճաւ, *այ a.* docked, cropped, short-tailed; mutilated; circumcised; - *ական*, - *եալ a.* circumcised; castrated; mutilated; - *եմ va.* to castrate; to circumcise; to cut off, to amputate, to mutilate, to crop, to dock, to curtail, to maim; - *զայնաւոր gr.* to make an elision, to elide, to cut out; - *ուի*, - *ուսն s.* circumcision; maiming, mutilation; amputation; *med. apheresis*; syncope; - *ձայնաւորի*, elision.
Կրճեմ, *եցի va.* to gnash, to grind, to grate, to snap, to chatter; - *առաւման*, gnashing, grinding of the teeth; - *զառամունս*, to gnash one's teeth.
Կրճիմ, - *ն s.* interval, space, bar, division; difference, distinction; objection, resistance, embarrassment, let, hinderance, obstacle, hitch; *ի - ան արկանել զանն*, to bring oneself

into trouble, into a scrape, to be in an intricate, embarrassed or entangled state.
Կրճիւն, - *ճուսն s.* gnashing, grinding or chattering of the teeth.
Կրճեմ *S. կրճեմ*; - *զառամունս ի վերայ ուրուք*, to gnash the teeth at, to threaten. [*unbroken state.*
Կրմղութիւն *s.* wild, untamed or
Կրմղալ *a.* unbroken, untamed.
Կրուկ, *կրկան*, *կրկուք*, *Կրուկն*, *կրկան s.* heel; back, hind part; *զառնալ լ* - *գարձ լ* - *առնել*, to fall or go back, to recede, to go backwards, to retreat; *յեսա լ* - *զառնալ լ* - *նա*, *հանրել*, to turn back, to retrace one's steps; *S. Կորանամ.*
Կրպակ, *այ s.* shop; tavern, wine-shop or --vault; - *ամուտ a.* frequenting shops; tavern-haunting; - *անոց s.* street of shops; - *սպետ*, - *աւոր s.* shop-keeper, tradesman; tavern-keeper; - *աւորութիւն s.* shop- or tavern-keeping.
Կրտեր, *Կրտսեր*, *այ a.* younger, junior; minor; inferior; - *որդի*, younger son; *բանոյ ամաց է քոյր քո* - *հոթնամեայ - է բան զիս*, she is seven years younger than I.
Կրտսերացոյն *a.* younger; - *յոյժ բան զժամանակս նորա*, much prior to his time. [*rity.*
Կրտսերութիւն *s.* minority; inferiority.
Կրօն, - *ք*, *նից s.* religion, faith; religious order, monastic life; law, right, custom, usage; manners, conduct, life; sect; - *աւագաշառութե*, the true faith; *խարաղնաւոր* - *ա*, a life passed in sack-cloth; *fig.* an austere or severe life; *փոխել զ-նս*, to change one's religion; *զառնալ ի - նս*, to embrace or espouse the religion; *մոսնել ի - նս*, to take the cowl or veil; *S. Խնքնակամ.*
Կրօնագիտութիւն *s.* religious teaching.
Կրօնագգեաց *a.* religious, pious,
Կրօնական *a.* dogmatic. [*devout.*
Կրօնակից *s.* coreligionary.
Կրօնակրթութիւն *s.* religious exercises.
Կրօնամոլ, *ից a. s.* fanatic; - *ութիւն s.*
Կրօնահայր *s.* abbot, prior. [*-ticism.*
Կրօնասէր, *սիրաց a.* religious, pious, devout; - *սիրութիւն s.* religious zeal, piety, devotion.
Կրօնաստան *S. Մենաստան.*

Կրօնաւոր *s.* friar, monk, cenobite; -**նորընծայ**, novice; -**ովսեակ**, professed monk; -**լինել**, to enter a convent, to take the cowl, to turn monk; -**ական** *a.* monastic, monacal, monkish.

Կրօնաւորիմ, *եցայ տո.* S. **Կրօնաւոր լինիմ**, to accustom oneself to the monastic life; to deprive oneself, to abstain.

Կրօնաւորութիւն *s.* monastic life; religion, piety; **թողուլ զ-**, to throw off the cowl. [take the veil.

Կրօնաւորութիւնի *sf.* nun; -**լինել**, to **Կրօնաւորական** *a.* inquisitorial; -**բնի** *s.* inquisitor; -**բնութիւն** *s.* inquisition.

Կցածեմ *a.* having the wings tied together. **Կցածեմ** S. **Կցացեմ**. [together.

Կցակ, *ի* *s.* sea-biscuit : account, memorandum. [to join, to unite, to tie.

Կցան, *ի* *s.* junction; *ի* -**ի հարկանել**, **Կցառեմ**, **Կցացեմ** *va.* to kick, to kick out, to fling out the heels; *fig.* to be refractory, to kick against the pricks.

Կցեմ, **եցի** *va.* to join, to unite, to tie, to bind, to fasten; to reunite, to tie again, to rejoin; to insert, to annex, to add; to proceed, to repeat; *mus.* to accompany; -**զմէրս**, to close, to cicatrize; **է. էս կցէի զամենն**, amen I replied; -**իմ** *vn.* to be joined, united; to cling or stick to, to hold fast by; -**վերայ**, to close up, to cicatrize, to skin over, to heal; -**գետոց**, to be frozen (of rivers); **յաստեղս կցի**, it reaches the stars.

Կցիր *a.* shabby, beggarly, mean, stingy, scurvy, niggardly, close-fisted, covetous, sordid, miserly.

Կցկտուր S. **Կցկտա**. [bling, shuffling.

Կցկանք *s.* affectation, fiction, quib-

Կցկցեմ *va.* to conjoin, to bind together, to tie up; *fig.* to affect, to invent, to forge, to shuffle, to quibble, to quirk, to trump up, to borrow; **կցկցեալ** or

Կցկցու, **Կցկցուն** *a.* patched up, botched, adventitious, forged, invented, contrived, fictitious, borrowed.

Կցողական *a.* curing, healing.

Կցորդ, **այ** *a.* participating, partaking, having part or share in; *s.* party, companion, associate; partaker, partner, consort; S. **Կցուրդ**; **կենաց** -, living together; consort, husband, wife; **կարեաց** -, compassionate; as-

sisting, helping, relieving; **արեան** -, consanguineous, related; -**չարեաց**, accomplice, accessory; -**առնել**, to impart, to acquaint with, to inform, to communicate; -**լինել** S. **Կցորդիմ**.

Կցորդակից, -**կցուի** S. **Կցորդ**, -**ուի**.

Կցորդեմ, **եցի** *va.* S. **Կցորդ** **առնեմ**, to join, to unite, to fasten; - or

Կցորդիմ, *եցայ տո.* to partake, to participate, to share in, to have a share or hand in; to join in, to associate, to be connected with, in communication or connexion with; to have an understanding together, to agree, to be agreed; *mus.* to accompany; **Կցորդեին ժիւնանց ի վտանգ** **է. ի փառս**, they shared the perils & the glory.

Կցորդութիւն *s.* communication, participation, relations, connexion, association; *mus.* accompaniment, concert; -**կենաց**, company, society; -**արեան**, consanguinity, affinity; -**չարեաց**, the being an accomplice; **ճանապարհ** -**ի**, roads, means of communication; -**ուռնել ը ուռնք**, to be connected, in communication with, to form a connexion with; -**թք ad.** in compliance with.

Կցուած, *ի* or *ոյ* *s.* joining, union, joint; insertion, annex; -*ոյ a.* adventitious, additional.

Կցումն S. **Կցումած**.

Կցուրդ, **կցրգայ** *s.* anthem.

Կքեմ, **եցի** *va.* to be stingy, miserly, covetous; -**զասամուռն**, to grind the teeth at, to threaten.

Կքեմ, **եցի**, **Կքեցուցանեմ** *va.* to curve, to bend, to bow.

Կքիմ, **կքեցայ տո. to be bent, folded; *fig.* to be humbled, dejected.**

Կքումն *s.* curving, bending, flexion; falling in; *fig.* humiliation.

Կքիմի, **կքեցայ տո. to make head against, to cope with, to withstand, to face, to dare, to brave, to beard, to set at defiance; **բռեմ** -, to oppose, to resist, to withstand; **թշնամի** -, to declare oneself enemy, to bear enmity.**

Կոշ *s.* gourd, bottle—, calabash.

Կոշարայ *s.* essence-bottle.

Կռեմ, **եցի տո. to roar.**

Կռիկ, **կռիկի**, **կաց** *s.* boot; shoe; *fig.* drink-money; **նրկել**, **մաքրել զ-**, to black, to polish or clean boots or shoes; **ադանել -ս**, to put on one's

boots or shoes; *Հանելըս* . to take or pull off one's boots; *կաշապար կռկաց*, boot-tree, --last; *S. Չոյդ* . *Խրայք* .

Կռկագործութիւն *s.* boot or shoe-making, shoe-maker's calling.

Կռկակար , *այ* *s.* boot-maker, cordwainer, boot & shoe-maker; *կրպակ -ի* , shoe-maker's shop; *տեսի զ- զի ասա-մամբ պարզէր զմորթ* , I saw a shoe-maker stretching the leather with his teeth.

Կռկաձեւ *a.* boot-shaped; -*ձիդ* *s.* shoe-horn; boot-hook; -*նեղ* *s.* shoe-blackening.

**Կոս* *s.* nut-shell; tortoise shell.

Հ

Հ (hoe) *հո* *s.* the sixteenth letter of the alphabet, & the eleventh of the consonants; *Հ, չ* , seventy; seventieth.

— It has much affinity with the letters *խ* & *ւ* , & is sometimes used for or confounded with them; for example: *նահապետ* , *նախ*—; *հարա-մանի* , *խար*—; *հոյ* , *խոյ* : *հիւթեւ* , *ւիւթեւ* ; *հիւծեալ* , *ւիւծեալ* ; *հիւսեւ* , *ւիւսեւ* .

— It is often eliminated at the beginning of a word; as, *համբառնալ* , *հիկայ* , *հապա* , *ամբ*— , *սկայ* , *ապա* ; *Հերայեցի* , *Հեղիսա* , *Նոր*— , *Եղիւս* .

Հա. Հայ *int.* come! come now! well! now then! courage! *ad.* yes, truly; *pr.* behold! lo! here is, there are.

Հադադ , *այ* *s.* breath, respiration; throat, gullet, larynx; aspiration; pronunciation; -*ային* *a.* guttural; -*այք* *s.* aspiration, pronunciation.

Հադադասփիւռ *a.* pronounced, uttered from the throat; -*սփռութիւն* *s.* pronunciation.

Հադածիմ , *եցայ* *vn.* to become addicted, to give oneself up, to yield; to

cram oneself, to feed well, to feast.

Հագանիմ *S.* Ագանիմ, *Զգեմում* .

Հագներգաբար *ad.* rhapsodically.

Հագներգող *s.* rhapsodist.

Հագներգութիւն *s.* rhapsody; passage or extract from, part of a poem, canto; book, chapter.

Հագնի *s.* *bot.* agnus-castus.

**Հագռուակ* *s.* hook, tenter—.

Հադաղակ , *այ* *s.* demi-john, flagon; goat-skin.

Հազ , *ի, ոյ* *s.* cough; *անըհաս* , *չոր* — , - *հիւծիչ* , a continual, dry, churchyard —; *չնչարդեւ* — *մանկանց* , hooping-or chin—; -*ի գեղ* , tussilago, colt's foot, horse-foot; *նեղիւ ի -ոյ* , to suffer from a —; *գառն* — *կալաւ զիս* , I caught a violent —.

Հազամ , *ացի* *vn.* to cough; *անդա-դար* — , to do nothing but cough; *Հա-զաց զգիշերն ողջոյն* , he coughed all night.

Հազար , *այ* *a.* thousand; immense, innumerable; — , - *ս* *ad.* thousand times; -*ք* - *այ* , million; - *ս* *հինգ արանց* , five thousand men; *զօրութիւն* — - *զք* , with an army a million strong; *քոյր մեր* , *եղիցես ի -ս եւ ի բերս* , o sister! may your posterity be as the sand of the sea-shore; - *եւ բերդ դէպ եթէ գացի դք* , if by chance, it happens; *ամն ար ժանի յիշատակաց* — *ու թ հարիւր եւ թանասուն եւ ու թ* , the memorable year one thousand eight hundred & seventy eight. [— , lettuce.

Հազար , *ոյ* *s.* *bot.* cos lettuce; *վայրի*

Հազարալիտր *s.* kilolitre; -*կրամ* *s.* kilogram; -*մեգր* *s.* kilometer.

Հազարակրամեգր *s.* kilogramometer.

Հազարամեայ , *ց* *or* *մէից* , - *մեան* , *է-նից* *a.* of a thousand years; -*մեայ ժա-մանակ* , millenium; -*ամեանք* *s.* the Millenarians.

Հազարապատիկ *ad.* a thousand-fold, a thousand times as much.

Հազարապետ *s.* chiliarch, chief of a thousand men, colonel; governor, prefect, lord lieutenant; steward, agent, major-domo, controller, intend-ant; house-steward, manager; -*ու թի* *s.* command, office or dignity of a chiliarch; prefecture; stewardship, intendance, ministry, administration.

Հազարաւոր *a.* millenary.

Հազարեակ *S.* Հազար *a.*

Հազարերորդ , *այ* *a.* thousandth.

Հազարորդալիտր *s.* millilitre; -կրամ *s.* milligram; -մեդր *s.* millimeter. [row.

Հազարաերեւուկ *s.* bot. milfoil, yar-
Հալիւ, - թէ, - իմն, - հալ, - ու-
րեմնի ու ուրեք, -- *ad.* hardly, scarcely,
barely. [-բենի *s.* --tree.

Հազարան *s.* sorb apple; crab-apple;

Հազրեվարդ *s.* queen-rose.

Հալ *s.* melting; smelting; fusion; -
առնուլ, to melt; to smelt; to thaw.

Հալածական *a.* persecuted, expelled,
fugitive; - առնել, տանել, արկանել,
to persecute, to pursue, to expel, to
chase, to give chase to, to thrust or
push back or aside, to scatter, to dis-
lodge, to drive out or away; - լինել,
երթալ, to be persecuted, driven away,
expelled, to flee, to flee away, to take
to flight.

Հալածանք *s.* persecution; pursuit,
expulsion; fig. trouble, vexation.

Հալածեմ, եղի *va.* *S.* Հալածական

Հալածիչ *s.* persecutor. [առնեմ.

Հալածոյ, ից *a.* melted, smelted,

Հալածումն *S.* Հալածանք. [cast.

Հալածչունի *s.* state of a persecutor.

Հալական *a.* apt to be melted, fusi-
ble; dissoluble; -ութիւն *s.* fusibility;
-ք, metals.

Հալանք *s.* fusion, draining off; fig.
exhaustion, consumption, decay.

Հալարան *s.* foundry, smelting-house,

Հալաւ *S.* Ջգեստ. [furnace.

Հալեմ, եղի *va.* to melt, to smelt, to
found, to cast, to smelt down; to dis-
solve; to liquefy; to exhaust, to drain,
to consume; to digest; -իմ *vn.* to melt,
to be founded or cast; to dissolve, to
liquefy; to melt to nothing, to dwindle
away, to be exhausted, to go to decay,
to run to waste, to be consumed; -
սառնամանեաց, to melt, to thaw; -
մաշիլ, to pine away, to wear out, to
fall away, to exhaust oneself; to grow
lean, to be withered. [decline.

Հալեւմաշ *s.* consumption, phthisis,

Հալեւորիկ *s.* bot. marum, chamædris

Հալիչ *a.* melting. [maritima.

Հալիք *s.* black, white or red-heart.

Հալողական *S.* Հալական. [cherry.

Հալողութիւն *s.* liquation.

Հալոց, աջ *s.* furnace; foundry; cru-
cible, coppel; - պառակաւոր, muffle-
furnace or --mill. [fusion.

Հալուած, ոց *s.* smelting, melting;

Հալուէ, ից *s.* aloes.

Հալումն *s.* melting, liquefaction, fu-
sion; dissolution; consumption, decay;
- ջրեղէն, հրեղէն, aqueous, igneous
fusion; - կերակրոց, digestion; - սա-
նամանեաց, thaw.

Հարուն *S.* Հալական. [bag, sack, pack.

Հակ *a.* contrary, opposed to; *s.* bale.

Հակաբաժք *s.* mus. counter- or double
-bass. [-բենն *s.* ballast.

Հակաբան, &c. *S.* Հակառակաբան;

Հակադարձ *a.* inverse, inverted;

-դիր *a.* antithetic, opposite; -դրեմ
va. to oppose; -դրութիւն *s.* opposi-
tion; contrast; antithesis. [reaction.

Հակադաս *a.* reactive; -դեցուի *s.*

Հակակ *a.* equal, even, exact.

Հակակալ *a.* opposite, contrary; -իմ
vn. to oppose, to withstand; -ութիւն *s.*
opposition, resistance; antiperistasis.

Հակակիր *a.* antipathetic.

Հակաշիւն *s.* counterpoise; - գոլ, to
counterbalance.

Հակակրութիւն *s.* antipathy.

Հակաձառ. *s.* contradictor, disputer,
debater, controversialist; dialecti-
cian; -եմ *vn.* to contradict, to dispute,
to debate; -ութիւն *s.* contradiction,
controversy, dispute, discussion; dia-
lectics; ոգի -ութեան, spirit of con-
tradiction. [-ութիւն *S.* Հակառակած-

Հակամարտ *a.* opposing, adversary;

Հակամէտ *a.* leaning, inclined; prone,
bent, disposed; - ի չարն, prone to
evil, inclined to mischief; -միտեմ *vn.*
to lean, to incline, to be prone to, to
feel inclined or disposed for, to lean
to the side of, to have an inclination
to; -միտութիւն *s.* decline, inclination,
proneness, tendency, propensity, dis-
position; idiopathy; -մտեմ *vn.* to emu-
late; to rival, to vie with, to antagon-
ize; -մտութիւն *s.* emulation, competi-
tion, strife, contention.

Հակապապ *s.* antipope.

Հակառակ, աջ *a.* contrary, opposite;
adversary, hostile, unfavourable, in-
imical; discordant; incompatible; *pr.*
ad. against, contrary to; opposite, fac-
ing, in front of; զնորին -ն, նմին
որին - , ի -էն, չ -ն *ad.* on the con-
trary, on the wrong side; against the
grain, in a contrary sense, backwards;
ամենեւին իսկ - , directly or diametric-
ally opposite, quite the reverse; - ու
ղեղ մտաց, in spite of sense & reason;
- կամաց նորա, against his will or

grain, in spite of him; forcibly; - կալ. to stand, remain, stay or stop in the face of, in front; *fig.* to oppose, to withstand, to resist, to make head against, to cope with; - լինել. to be contrary, to oppose; Է -ս լինել մի. մասն. to be at variance; -, Ի -ն or Է -ս ելանել, մասնել, ընթանալ, լինել, to oppose, to form an opposition to, to rise up or against, to go against, to run counter, to withstand, to counteract, to thwart, to cross; Է -ս ելա- նել S. Հակամեմեմ.

Հակառակարան s. contradictor; a. contradictory, thwarting; -եմ *vn.* to contradict; -ութիւն s. contradiction; antilogy, antiphrasis; -բար *ad.* in a contrary manner, in opposition.

Հակառակարարառ. a. mus. dissonant, discordant. [trary.]

Հակառակադնաց a. running con- Հակառակադասութիւն s. contropo- sition; -գեղ s. counter-poison, anti- dote; -գէմ S. Խոտորակի; -գիր u. op- posed; opposing, adverse; -գրութի. S. Հակագրութիւն.

Հակառակաթոռ a. occupying a sta- tion, an office to the prejudice of an- other; - պատրիարք. pseudopatriarch.

Հակառակախօս. - ունի S. -բան, &c. Հակառակածնոյց a. peace-breaking, seditious, factious.

Հակառակակայ S. Հակակայ.

Հակառակաձայն S. -բարբառ.

Հակառակամարտ a. opponent, ad- versary, antagonist; s. contest, resis- tance; combat, conflict; -ութիւն s. antagonism.

Հակառակայորդոր S. -ծնոյց.

Հակառակասէր a. quarrelsome, mis- chief-making, meddlesome, seditious, mutinous, litigious; - միտք. spirit of contradiction, of contrariety; -սիրու- թի s. love of contention, factious spirit.

Հակառակախալ a. contrary, adver- se, opposite. [to excite.]

Հակառակեցուցանեմ *va.* to stir up,

Հակառակիմ, եցայ *vn.* to oppose, to resist, to thwart, to object, to be re- pugnant to, to revolt, to cross, to with- stand, to impugn; to clash, to ren- counter; to contest, to dispute, to de- bate; to cavil; to quarrel; to dis- agree; - Է ումեք. to rival, to vie with; առանց -կելոյ, without resistance.

Հակառակասիւ լինիմ S. -ռակիմ.

Հակառակորդ, աջ s. adversary, an- tagonist, rival, enemy; demon; -ութիւն or Հակառակութիւն s. contrariety, op- position, resistance, hostility, adver- sity; contestation, dispute, quarrel, contest; combat, conflict; - յուզել զինքէ, to strive for; - կրել, to ex- perience adversities; եղեւ - Ի մէջ նց, a dispute arose between them; - Ի ներքս անկեալ, in consequence of dis- agreement; - ձիոց, horse-racing.

Հակառակըրիստոս S. Նեռն.

Հակասարան s. contradictor; -բար *ad.* torily. [բարբառել. to contradict.]

Հակասական a. contradictory; -ս

Հակասութիւն s. contradiction.

Հակասուեցրէ s. anticell.

Հակասութիւն s. anti-concubine.

Հակարաջ S. Հակասակ.

Հակարջային a. antarctic, southern; - բեւեռ, the south pole; - շրջանակ, antarctic circle.

Հակաբարձ s. counterpoise, weight.

Հակեմ, եցի *va.* to incline, to lean, to bend, to bow; -իմ *vn.* to lean, to incline, to stoop, to bend or hang down; to give way, to yield; *fig.* to feel inclined or disposed for, to have an inclination to.

Հակերդ s. contro-choir.

Հակընդդէմ a. opposed, against.

Հակիրճ a. brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոնեայք, նէից s. antipodes.

Հակումն s. declination, inclination; *fig.* decline, inclination, attachment; *geom.* inclination; - ծրի խաւարման, obliquity of the ecliptic.

Հաղ. բան զհաղ S. Գամ. բան զգամ.

Հաղարջ, Ի s. currant; -եւնի s. -bush.

Հաղբք, բից s. springe, snare, noose, trap; *fig.* snare, toils; արկանել Ի -բս, to draw into snare, to entrap, to in- veigle; անկանել Ի -բս, to fall into a Հաղիկա s. alica. [snare.]

Հաղորդ, Ից a. participating, shar- ing; sociable, social; s. Holy Com- munion; -ս առնել, to share, to give a share; to acquaint with, to impart, to communicate; - լինել, to partici- pate in, to share in, to partake of, to have a share or hand in; - չարեայք, accomplice; - տալ, to administer the Holy Sacrament to; - առնուլ, to com- municate, to receive the Holy Sacra- ment.

Հաղորդարամ *s.* oblation at the Communion.

Հաղորդական *a.* communicative ; communicable ; -ուի *s.* conductivity.

Հաղորդակից *S.* Հաղորդ *a.*

Հաղորդակցիմ, եցայ *vn.* to be in communication with, in correspondence with, to participate in, to share with, to impart to, to partake of.

Հաղորդակցութիւն *s.* communication, participation, correspondence ; copartnership.

Հաղորդասեր *a.* communicative.

Հաղորդատուի *s.* pyx, box, sacred vase, ciborium.

Հաղորդարար *a.* conductible ; *S.* -դիւ ; -ութիւն *s.* conductivity.

Հաղորդելի *a.* communicable.

Հաղորդեմ, եցի *va.* to communicate, to transmit, to hand down, to impart, to acquaint with, to inform ; to communicate, to administer the Sacrament of the Lord's Supper ; *S.* -դիմ ; -զախա , to infect with disease.

Հաղորդեցուցանեմ *S.* -դեմ.

Հաղորդելիաւ *a.* communicating.

Հաղորդիմ, եցայ *vn.* to communicate, to be communicated, to participate, to share, to be in communication with ; to conjoin, to have carnal connexion with ; to be communicative ; to lead on, to be conducive ; *S.* Հաղորդ առնում. [- ; - Թել, conducting wire.

Հաղորդիչ *s.* phys. conductor, good Հաղորդող *s.* communicant.

Հաղորդութիւն *s.* communication, participation, connexion ; relations ; intercourse ; correspondence ; communion ; carnal communion ; Սուրբ - , the Eucharist, the Lord's Supper ; զատական - , pascal communion ; ազօթք յետ - Թեան , post-communion ; - տալ , առնուլ *S.* Հաղորդ - .

Հաճ, ոյ *a.* content, contented, pleased, satisfied ; consenting ; *s.* satisfaction, contentedness ; - առնել , to content, to satisfy ; - լինել , to be content, satisfied, pleased.

Հաճար, ոյ , ու *s.* rye ; *S.* Հայքար ; -ի , -ուկ *s.* bot. sand-box tree.

Հաճելի *a.* pleasant, agreeable.

Հաճեմ, եցի , -եցուցանեմ *va.* to content, to please, to satisfy, to humour, to gratify ; - զմիտս ուրուք , to condescend, to please, to humour ; - զախոս , to gratify the passions ; - զպարտս , to

pay a debt ; ի - զնա , to oblige him, to satisfy him ; -եցուցիւ *a.* satisfactory.

Հաճիմ, եցայ *vn.* to be contented, satisfied, pleased, gratified ; to agree, to acquiesce, to consent, to approve ; to be reconciled, to become friends again ; to deign ; to taste ; չ- չե , to disapprove, to dislike ; Հաճեալ է նա չքեզ , you please him ; Հաճեալի տեր իմարեայ , may it please your Majesty.

Հաճոյ, ից *a.* agreeable, pleasant, pleasing, complaisant, grateful, acceptable ; - լինել , to please, to humour, to agree, to have pleasure ; զի՞նչ - է ձեզ , what do you think of it ? ուր - Թուեցի քեզ , as you please or choose, as you like ; - աչաց Հայելոյ , comely to the eye ; - եղեւ նա աչաց իմոց , he or she pleased me ; - Թուեցեալ նմա , it pleased him, he thought fit or proper, he approved of it ; - եւս էր նմա , he preferred ; արա նմա զինչ - է առաքի աչաց քոց , do with him as you will.

Հաճոյական *a.* agreeable, pleasing ; -ուի *s.* amiableness, affability ; -եւ տար *a.* kind, condescending, complaisant ; -կից լինիմ *vn.* to consent, to approve.

Հաճոյանամ, ապայ *vn.* to please, to humour ; to like, to be pleased with, to consent. [genteel, nice, pretty.

Հաճոյատեսիւ *a.* graceful, charming,

Հաճոյարար *S.* Կամակամար . [ant.

Հաճոյացուցանեմ *va.* to make pleas-

Հաճոյութիւն *s.* satisfaction ; complacency, consent, willingness.

Հաճոյք, յից *s.* will, pleasure, good will, willingness ; caprice, humour, fancy, whim ; ի յս *ad.* at one's will or pleasure, according to, at sight, at discretion ; negligently, carelessly ; Ե յից նր , according to his caprice ; Գործել ի յս , to do according to one's liking, fancy or humour, to follow one's own bent, to listen to nobody ; աճառուր լինել ի յս ուրուք , to abandon oneself entirely to another's caprice or discretion ; այր իւրաքանչիւր ի՞նչ առաջի աչաց իւրոց առնէր , every man did that which was right in his own eyes.

Հաճութիւն *s.* agreement, satisfaction ; accord, approbation, consent, complaisance, acquiescence, compliance ; desire, wish, pleasure, will ; ք- քեզ , grace, sweetness, loveliness, amiable-

ness; առանց քողին -թէ, without your consent, in spite of you; արա լիս լը -թէ կամաց քող, do with me according to your pleasure.

Համ, ոյ *s.* savour, taste; check, moderation; -բ anat. the lower belly; -գնէլ *L.* to moderate, to check.

Համարան *a.* concord, agreeing, unanimous, conformable; -եմ *vn.* to agree, to be of one mind; -ութիւն *s.* concord, agreement, good understanding, unanimity, intelligence.

Համաբարբառ *a.* concordant, unanimous; *s.* concordance.

Համաբարոյ *a.* of similar disposition, character or customs. [կից.

Համաբնակ. -կից *S.* Բնակակից, Բնա. Համաբնայ *a.* connatural, homogeneous; consubstantial; -բնութիւն *s.* homogeneity, connaturality, consubstantiality.

Համաբոլոր *a.* universal, all, whole.

Համարուն *S.* -բնայ.

Համագոյ, -ական, -ակից *a.* consubstantial; -գոյք. creation, all creatures, the universe, nature; -ապէս *ad.* consubstantially; -ութիւն *s.* consubstantiality. [rator; -ութիւն *s.* cooperation.

Համագործ *a.* cooperative; *s.* coope-
Համագումար *a.* assembled, gathered together; universal, general; *ad.* all together, unitedly; *s.* arith. sum.

Համագունդ *a.* *S.* -գումար; flocked together, gathered in crowds or in a mob; *ad.* in a united company, with all the company, in crowds; -թռչիլ, to fly in flocks or swarms.

Համագրեմ *vn.* to compose; -գրու-
թիւն *s.* composition.

Համագամ. այ *a.* agreeable to the taste, delicate, delicious, dainty, exquisite, savoury, succulent; -բ. dainties, delicacies, tid-bits; -ստէր *a.* fond of dainties, epicurean; *s.* epicure.

Համադաս *a.* of the same class, order or rank; -եմ *va.* to range, to rank, to draw up, to place in order, to put together; -իմ *vn.* to be classified together, placed in the same order; -ութիւն *s.* being of the same rank, equality in rank. [թիւ *s.* synthesis.

Համադրական *a.* synthetical; -գրու-

Համազարմ *a.* of the same race, family or generation.

Համազային *a.* national.

Համազգեստ *S.* Գրատ.

Համազգի *a.* of the same nation, family, kind or sort; national; related; homogeneous; -գուի *s.* nationality; relationship; homogeneity.

Համազն *a.* of the same nation or race; -զոյգ *a.* equal, even, alike, similar; -զուն *S.* Համազն.

Համազօր *a.* equal in power; equivalent, equipollent, adequate; -լինել, to be equivalent; -ութիւն *s.* equivalence, equipollence.

Համաթիւ *a.* of the same number or quantity, equal; -թոռ *a.* co-reigning.

Համալայնութիւն *s.* co-latitude; -լէ-
զու *a.* of the same language; -լծա-
կից. -լծորդ, -լուն *a.* bearing the same yoke; *s.* colleague; companion, partner; -լուր *a.* that can be heard, or heard every where; -լսարան *s.* academy; university, faculty.

Համախմբեմ *vn.* to gather or put together, to muster, to collect, to convoke; -բուի *s.* meeting, assembly.

Համախոհ. -խորհ, -խորհուրդ *a.* of the same opinion or mind, unanimous, agreeing, concordant; *s.* adherent, partisan; -լինել, to agree with; to be of the same mind; -խոհութիւն *s.* intelligence, concord, good understanding, harmony; league, alliance, compact; -խումբ *S.* -գումար; -խոս *a.* concordant, analogous. [natural.

Համածին *a.* connate, twin; uterine;

Համակ, այ *a.* *S.* Գորշախայտ; *ad.* all, entirely, totally; only; always.

Համակամ, այ *a.* of the same will, concordant; obedient to the will of, resigned; -իմ *vn.* to agree, to be of one mind, to consent with; to be resigned, to submit oneself; -ութիւն *s.* concord, unanimity, agreement, union, consent; -ութիւն կամացն Այ, obedience to God's will, resignation, trust in God.

Համակայ *a.* coexistent; -կառք *s.* omnibus; -կարդ *a.* put in the same order or number; -կարդածք *s.* co-ordinate; -կարդեմ *va.* to co-ordinate, to put in the same order; -կարիք *a.* subject to the same passions; compassionate, feeling, sensible.

Համակդէն *a.* well versed in the Persian religion; coreligionary. [ther.

Համակեաց *a.* still living with ano-

Համակեմ. եջի *a.* to affect, to fill with, to immerse; *S.* Թուխ. [centric.

Համակենդրոն *a.* concentric, homo-

Համակերպ *a.* of the same form or manner; conformable; resigned; **-իմ տ.** to comply with, to conform or submit to, to be resigned; **-ութիւն** *s.* submission; resignation.

Համակերտ *a.* similar, like; **-ք**, all beings, all creatures.

Համակիմ, **կեցայ տ.** to be affected, filled or covered with, immersed, sunk in; to array, clothe or invest oneself with, to bury oneself in; **յուսկի - եւ ի քարին պատուականս**, to be completely covered with gold & precious stones; **ի թախծութիւն**, **ի խոր տրամութիւն** -, to give oneself up to melancholy, to be filled with sadness; **-ի սուգ**, to dress in mourning; **S. Թուխ**; **պաշարք - կեալք ի գիրութե**.

Համակիր *S.* **կրական**. [fatted cattle.

Համակործան *a.* utterly destroying, exterminating; **- քանդումն**, utter ruin, extermination; **- կորուստ**, total loss; **- պատուհաս**, exterminator; **- կորոյս** *a.* destroying, exterminating; **- կուլ** *a.* swallowing up, all-devouring.

Համակրական *a.* sympathetic.

Համակրութիւն *s.* sympathy; **ունել -**, to sympathize with, to feel a - for; **ունել զ-**, to have no - for or with.

Համակրօն *a.* coreligionary.

Համահաղոյն *ad.* together, at the same time, at once.

Համահամ *S.* **համադամ**.

Համահայր *a.* born of the same father, consanguineous; **- եղբայր**, **քոյր**, half-brother, half-sister, by the father's side.

Համահանդերձ *a.* clothed alike, in uniform; **- հասակ** *S.* **Հասակակից**; **- հարզ**, **ից** *a.* aid-de-camp; adjutant; **- հաւաքեմ** *S.* **Համախմբեմ**; **- հրաւեր** *a.* convoking or inviting all; **- հրեշտակ** *a.* angelic.

Համաձայն *a.* concordant, consonant, conformable; *mus.* in unison; *ad.* unanimously; **- եմ տ.** to accord, to bring to agree; to conciliate, to reconcile; *mus.* to tune; **- իմ տ.** to agree, to concord with, to be agreed; to grant, to come to terms, to comply with; *mus.* to be in tune; **- ութի** *s.* concord, unison, consonance, concordance; *fig.* conformity, unanimity, union; *mus.* unison, tune; *gr.* concordance.

Համաձեւ *a.* of the same form or shape, conform; **- առնել զկամս**, to

be of one mind; **- ուղք** *s.* configuration.

Համաճարակ *a.* entirely consumed; all-consuming, all-devouring, epidemic, epizootic, contagious.

Համամայր *a.* born of the same mother; **- եղբայր**, uterine, by the mother's side; **- մեայ** *a.* coetaneous, of the same age.

Համամիտ *a.* of the same mind or opinion, unanimous; **- լինել ումք**, to perfectly agree with, to enter into the views of; **- հն ցանգ**, they always agree in opinion, « they are two fingers of the same hand »; **- մոտութիւն** *s.* unanimity, concord, consent, conformity of opinion.

Համայարկ *a.* cohabitant; dwelling under the same roof.

Համայն, **ից** *a.* whole, entire, total, complete; *ad.* all, entirely; together, all together, together with; even, yet, still; **-**, **-իւ**, totally, completely, wholly, thoroughly; **- եւ այնպէս**, even though, even if, however, nevertheless; **- եւ այնպէս ոչ յագեցմոր** what, & you are not yet satiated? **- ասել**, **ասացեալ**, in short, in a word.

Համայնաչափ *s.* pantometer.

Համայնապատում *a.* relating all; encyclopedian; *S.* **Հանրագէտ**.

Համայնալինը *S.* **Համալինը**.

Համայնատեմն *s.* pansperm.

Համայնացոյց *s.* panorama. [ing.

Համայնաւեր *a.* universally destroy.

Համանգամայն *a.* whole, universal; *ad.* all, all together, generally; even, yet, still.

Համանդամք *s.* all the members.

Համանիւթ *a.* of the same matter.

Համանման *a.* equal, alike, similar; conformable, analogous; imitating, following; *ad.* equally, alike.

Համանմանակի, **- նմանեալ**, **- նմանի** *S.* **- նման** *a.* [ity, analogy.

Համանմանութիւն *s.* similarity, conform-

Համանշան *a.* having the same sign; **- ալ** *a.* having the same meaning or signification, synonymous; **- ալութի** *s.* synonymy.

Համանոյնութիւն *s.* unanimity.

Համանուն *a.* *S.* **Անունակից**; *s.* name-sake; **- արար** *ad.* homonymously; **- ութիւն** *s.* homonymy.

Համաշխարհ *s.* the whole country, the public; countryman; **- ագործ** *a.* done by every body, general, univer-

sal; -սկան *a.* universal, general, common, public; -իկ *a.* of the same country; *s.* countryman.

Համաշխարհային *s.* unanimity; -ընկ *a.* of the same opinion, agreeing, unanimous.

Համաչափ *a.* of the same measure, equal, proportioned, symmetrical; commensurable; -ութի *s.* equality, proportion, symmetry; commensurability; -չուեմ *vn.* to depart together.

Համապայծառ *a.* quite clear, bright, shining, luminous, resplendent; -պաշտեն *a.* having the same office or function, colleague; -պատասխան *a.* corresponding; -խանեմ *vn.* to correspond; -խանիլ *a.* corresponding; -պատիւ *a.* equally glorified, equally adorable; equal in rank or honour, having the same dignity; -պատշաճ *a.* congruent, suitable, convenient; -պատուութի *s.* equal honour, rank or dignity; -պարիսպ *a.* all-surrounding; -վիհ, chaos.

Համաքինել, -ընկնել *a.* destroying, exterminating all; -կործանումն, entire destruction, extermination; -առնել, to exterminate, to root out, to utterly destroy; -լինել, to be totally exterminated.

Համառոտ, ից *a.* brief, short, abridged, concise, succinct, summary; peremptory; -. -ս, -աբար *ad.* succinctly, briefly, summarily, precisely; peremptorily; *s.* compendium, abridgement; final or irrevocable sentence; -հատանել, to cut short; -ասել, -ասացից, եւ - իսկ ասացեալ, in short, in a word.

Համառոտագիծ *a.* briefly traced, succinct; - բովանդակութի, an abridgement; - պատկեր, sketch, short notice, cursory view; -գիր *a.* written briefly, in a few words; -գրութիւն *s.* abbreviation.

Համառոտեմ, եցի *va.* to abridge, to diminish, to shorten; to digest, to resume, to recapitulate; to reduce, to contract, to extract; ուղիղ -, to understand thoroughly & cause to be perfectly well understood; - զօրենս, to transgress, to break a law; - բորւեցիս զեկեղեցիս, to make a visitation of the diocese.

Համառութիւն, -ք *S.* Համառոտ *ad.*

Համառոտութիւն *s.* brevity, concision, shortness; abbreviation; compendium, abridgement, summary, abstract, epitome.

Համասեղան *S.* Սեղանակից; -սեռ *a.* congeneric, homogeneous; -սեռութի *s.* congenerousness, homogeneousness; -սեր *a.* of the same race or stock; -սերմ *a.* produced from the same seed; -սերունդ *a.* of a common origin; -սէր *a.* mutually fond; -սընունդ, -սուն *a.* nourished, brought up together.

Համապարմ *a.* fragrant, odoriferous, sweet-smelling or -scented. Համասեղծ *a.* innate, natural. Համաստեղութիւն *s.* asterism; *S.* Աստեղատուն.

Համառփիւն *a.* spread, diffused, propagated throughout; - ծաւալիլ, to be -. [tion or avowal. Համակայ *ad.* of a common attestation. Համատակք *s.* string of pearls.

Համատարած *a.* spread throughout, very extended, universal, general; - ծով, the Ocean; - օդ, atmosphere; -, -ութի *s.* extent, very great extent; -տարր *a.* composed of the same element or matter; -տեսակ *a.* of the same kind or sort, equal, conformable; -տիպ *a.* resembling, similar, like, conform; -տիք *a.* of the same age, coetaneous; -տոհմ, -տոհմիկ *a.* of the same family, related.

Համար, ոց *s.* account, calculation, computation, enumeration, numeration; number; catalogue, list; roll-call, muster; examination, inventory, statement, account; esteem, respect, value, regard, station, degree; presentation or rendering of accounts; comparison; lesson; verse; ի - ի - ի, * - *pr.* for, on account of; ի մի -, same, same thing; - առնուլ, պահանջել, to ask for an account of, to require one to account for; - առնել, to find out an explication of, to examine; to take or draw up an inventory of; to take stock; - տալ, to render an account; to give a reason; to be responsible, to account for; - առնուլ ի մէջ ծառայից իւրոց, to make an account with his servants; ի - անել, արկանել, զնել, to count, to calculate, to compare; մտանել ի -, to be reckoned, numbered, esteemed among; ի - ի լինել, to be counted as, to pass for, to

be reputed, esteemed; *բարգիւն կալի* -ի, to be taken for a man; - *դնել* *բռնել*, to dispute; *հանել թիւ* -ոյ, to draw or cast lots; *տուր զհամար տնտեսութե քո*, give an account of thy stewardship; *ոչ եղեւ ի -ի բան իմ*, no attention was paid to my words; *չէ ինչ ի -ի*, it is unimportant; no matter; *թուով -ով էր ամ*, all was counted; - *ովք թուոց կատարեալ*, a clever arithmetician; - *առնուլ*, to take lessons; *գիտել, ուսանել, ասել* *գն*, to know, to learn, to say or repeat one's lesson; S. *թիւ*.

Համարագիր s. numeral letter.

Համարակալ, -*կար*, *աց* s. reckoner, calculator, book-keeper, accountant, auditor of accounts; *տուն, տեղի -ի*, counting-house; accountant's office, ciphering; - *ուրի* s. accounts, book-

Համարահատ s. control. [keeping.

Համարաւոր, *աց* s. comptroller; - *թիւն* s. control.

Համարատու, *աց* a. rendering account; - *ուրիւն* s. control, giving in or rendering of accounts.

Համարեմ, եցի va. to count, to number, to calculate; to esteem, to reckon, to consider.

Համարիմ, եցայ տ. to sum, to number, to count; to calculate, to compute; to esteem, to repute, to judge; to presume, to suppose, to reckon; to attribute; to pass for, to be reputed or deemed; *լու* -, to prefer; *պատուական* -, to appreciate; *մեծ ինչ* -, to value, to esteem, to repute, to rely on; *առ ոչ ինչ* -, not to keep any account of, not to care about, to have little esteem for, to despise; - *զանձն*, to look upon oneself as, to believe, deem or account oneself, to think that one is; *բի* - *զինն* *բռնմն*, to mistake; *երանելի զանձն* -, to think oneself happy; - *իմք եթէ*, - *րեսցուք այնպէս թէ*, let us suppose that; *մի -իք* *թէ*, do not believe that; - *րեալ* a. reputed, deemed, looked upon as; *բռնմեալ* -, thought to be dead; *չն յազգս*, not numbered among the nations, without genealogy; *ոչ էր - արծաթ թէ իցէ ինչ*, silver was made no

Համարիչ s. numerator. [account of.

Համարիւն a. of the same blood, consanguineous, related.

Համարձակ a. frank, free, bold;

plain, sincere, without ceremony; determined, resolute; wide, extended; -, -*աբար* ad. frankly, freely, boldly, plainly; resolutely, firmly; clearly, openly, ingenuously; *կարի իմն* -, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբարբառ a. plain-spoken, frank, open-hearted, ingenuous; ad. frankly, openly, freely, ingenuously, without reserve.

Համարձակագոյն a. more openly, &c. -, -*ս* S. *Համարձակ* ad.

Համարձակախօս S. -*բարբառ* a. - *ի նել*, to speak freely, frankly, openly, to be plain with, to be accustomed to speak one's mind; - *ուրի* s. frankness of speech, openness, unreservedness, free-heartedness.

Համարձակահայեաց a. seeing clearly, penetrating, perspicacious.

Համարձակհայն a. speaking frankly, freely; - *բարբառով*, aloud, openly, publicly.

Համարձակապէս S. *Համարձակ* ad. *Համարձակատես* S. - *հայեաց*.

Համարձակեմ, եցի, - *եցուցանեմ* va. to embolden, to make bold or courageous, to reassure; to permit, to allow; to render impertinent.

Համարձակերես a. with an open countenance, frank, free, bold.

Համարձակիմ, եցայ տ. to grow bold, to have the boldness to, to take the liberty of, to allow oneself, to have the courage, to be daring, to dare, to venture; *կարի իմն* -, to presume, to take liberties; - *իչ* a. emboldening.

Համարձակութիւն s. frankness, hardihood, licence, courage, liberty; boldness, forwardness; *կարի իմն* -, audacity, temerity, venturesomeness; - *առնուլ*, to take the liberty to, to permit or allow oneself to; *կարի իմն* - *տալ*, to render impertinent, impudent; *պարտ է - թէ ասել*, it must be acknowledged; - *թ* S. *Համարձակ* ad.

Համարմառ a. produced from the same root; innate, inborn.

Համարող s. reckoner, arithmetician; - *ական* a. arithmetical; - *ականն*, - *ուրի* s. arithmetic, ciphering.

Համարուեստ a. having the same trade or calling; s. fellow-craftsman.

Համարումն s. value, esteem, reputation, respectability; S. *Յարգ*.

Համացեղ a. of the same race or

family; homogeneous; -*ուհի* *s.* relationship; homogeneity. [nour.

Համափառ *a.* of equal glory or ho-

Համաքանակ *a.* aliquot, even.

Համբակ, *այ* *s.* little child, boy; lad; apprentice, novice, beginner; scholar, disciple; *a.* new, raw, inexperienced; ignorant; - *կրպակայ*, shop-boy; - *կապեղայի*, pot-boy; - *նաւաստուոյ*, cabin-boy; - *արար* *ad.* like a child, childish; - *ուծիւն* *s.* apprenticeship; inexperience.

Համբառնամ, *բարձի* *va.* to elevate, to raise, to lift up, to take up; - *զձեռն*, to stretch forth or raise the hands; to raise the hand against; to rebel.

Համբառնամ, *բարձայ* *vn.* to rise up, to ascend, to mount, to go up; to raise oneself, to rise, to get up; - *մտաբ առ Աստուած*, to raise the heart to God; *հակառակ*, *բզէմ* -, to revolt, to rise, to rise against, to rebel; *ի մտայ* -, to grow proud; *գատախազ* -, to accuse of, to charge with, to arraign, to impeach.

Համբար, *այ*, *ոց* *s.* warehouse, storehouse, granary, loft; larder, pantry; provisions, furnishing, supplying, victualing; - *գորայ*, magazine; stores, ammunition; - *անասնոց*, fodder, provender; forage.

Համբարածու, *այ* contractor, purveyor, furnisher; forager.

Համբարակ, *այ* *s.* store, deposit; warehouse; purveyor; *երկինք նմա* - *ջոզայ*, the heavens shall drop down dew; - *ան* *s.* anal. matrix; - *ապեա* *s.* intendant, steward, furnisher, purveyor, provider, contractor.

Համբարան *s.* anal. uterus, the womb; - *ոց* *s.* larder or pantry; granary; magazine, mart; emporium.

Համբարապահ, *այ* *s.* store-keeper; - *պեա* *s.* intendant.

Համբարեմ, *եցի* *va.* to warehouse; to provide, to furnish food, to victual, to revictual, to lay in a stock of, to store; to lay by, to hold in reserve, to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձումն *s.* lifting up, elevation, ascension, rising, ascent; Ascension-

Համբարոց *S.* *Համբարանոց*. [day.

Համարու, *այ*, - *րի*, *րեայ* *s.* mermaid, siren; fairy, elf, fay; faun, sylvan god. [towering, puffing up.

Համարասկ *s.* *S.* *Ամբարասկ*; *a.*

Համբաւ, *այ*, *ոց*, *ուց* *s.* credit, honour, repute; renown, fame, reputation, name, glory, celebrity; news, intelligence, rumour, report, tidings; *արագածեալ* -, flying report, swift, speedy renown; - *բարեայ*, good repute; *յեղակարծ*, *սուտ*, *չար* -, strange, false, ill news; - *մեծ ստանալ*, to win a great reputation; *չնասել անձին* - *ոյ*, to damage one's reputation; *աղարտել* *զ-* *իւր*, to tarnish one's renown; *կորուսանել* *զ-* *ն*, to get an ill name; *չուեղ* *զ-*, to be unknown, of no reputation or renown; *աղարտել* *զ-* *ուրուր*, to blacken or ruin the reputation of; - *ի հարկանել*, to become public, to divulge; to become famous, renowned, celebrated, far-famed, to be in vogue, request or fashion; *ձախողակի* - *հանել* or *ընծացուցանել* *զուսկեքէ*, to spread abroad an evil report about one; - *հանել*, *տարածել*, to raise, sow or spread the news; - *ընծանայ*, it is said that; the story runs; *երաներ*, *հնէր*, *տարածեր*, *ի գուրս յաճախեր* -, the report spread; - *քաջութեանն* *բնամ կողմանն* *ընծանայր*, the fame of his courage spread every where; *եւ ել* - *զնմանն* *բնամ կողմանն* *գաւառին*, & there went out the fame of him through all the region round about; - *ի հարեալ է խաղս*, this play is very popular; *S.* *Շոխնդն*.

Համբաւաբեր *s.* messenger, news-bringer; - *կոծ առնեմ* *S.* *Համբաւեմ*; - *հան* *a.* spreading false reports; mischief-making, meddlesome; - *տեղ*, - *ւոր* *a.* having a name worthy of envy, famous, renowned, far-famed.

Համբաւեմ, *եցի* *va.* to celebrate, to sing the praises of, to praise; to make public, to divulge, to let out, to noise or rumour abroad, to publish, to make known every where; - *իմ* *vn.* to be renowned, to become celebrated; to be divulged, spread or noised abroad.

Համբեր *a.* patient; *s.* patience; time, delay; - *ական*. - *աւտար* *a.* patient, suffering, enduring; - *եղիք* *s.* affairs requiring patience, annoyances, troubles.

Համբերեմ, *եցի* *vn.* to have patience, to be patient, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm & constant, to persist; to wait; - *յա*.

մուսնութիւն *to live single; to live continually, chastely; որ համբերեցէ իւր պառնա կեցցէ*, he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

Համբերող *a. patient, enduring.*

Համբերութիւն *s. patience, suffering; hope, expectation, confidence; time, delay; տանել -ութիւն*, to be patient, to bear with patience; *կորուսանել զ-*, to lose one's patience, to grow impatient; *սալ կորուսանել զ-*, to put quite out of patience; *S. թշուառ*.

Համբոյր *s. kiss, embrace; *buss; fig. sweetness, affability, familiarity; union, joint, joining together; gr. spondee; a. sweet-tempered, affable, benign, gentle, mild, meek; propitious, favourable; agreeing, unanimous; - ձեռաց, hand-kissing; - Յուդայի, մասնիկ, a traitor's kiss; - տալ ումեք, to embrace, to kiss; to buss; տալ միմեանց - խաղաղութեան, to give the kiss of peace; ի - ածել, to familiarize, to tame, to domesticate; հայտ եւ - առնել, - յարգարեւել, to appease, to calm, to pacify, to reconcile; գալ ի - , to get or grow tame, familiar, to be tamed; - եւ կամակ բարս ստանալ, to be good-tempered, gentle, amiable. [not, not at all.*

Համբուն *ad. totally, entirely; no, Համբուրասէր a. fond of kissing; s. kisser; fig. fond of peace, pacific.*

Համբուրեմ *kgb va. to kiss, to embrace; *to buss; - զմիմեանս, to kiss or embrace each other; - ահամայ, to kiss unwillingly; ստեպ - , to be always kissing; - զձեռս, զալ ուրուք, to kiss the hands; համբուրեաց ը նմա, he kissed him; -եցուցանեմ va. to familiarize, to domesticate.*

Համբուրութիւն *s. osculation.*

Համեղ *a. flavoured, savoury, sweet, delicious; -աբան a. sweet-spoken; -ահամ, -աշարակ a. well flavoured, pleasant to the taste, savoury; -անամ vn. to become well flavoured, sweet, appetizing; to be agreeable to; -աշուրցանեմ va. to render savoury, to sweeten, to season; -ութիւն s. exquisite flavour, agreeable taste, relish.*

Համեմ *այ s. amomum; spice; - or -անք s. aromatics, spice; sauce, seasoning, stew, ragout, high seasoned sauce; dressing of meat, condiment; -անոթ s. sauce-boat.*

Համեմատ *ից a. proportionate, equal, conformable, corresponding, analogous, regular, symmetrical, ad-equate; - գործել, to proportion; գշեւել - , to compare; եթէ իցեն ի քել առաքինութեք -ք վեհ ճակատագրի, if your virtues correspond with your high destiny; ը -ի, -աբար ad. S. -ութիւն; -ական a. proportional, analogical; comparative; -ելի a. comparable.*

Համեմատեմ *kgb va. to compare, to confront, to confer; to put in comparison with, to equal, to parallel; to be in symmetry; - գիրս, to collate.*

Համեմատութիւն *s. comparison, confront; proportion; analogy, relation, conformity, correspondence, harmony, eurythmy, symmetry; math. ratio, proportion; - գրոց, collation; բանալ զ-ն, to disproportion; -ութիւն ad. proportionably, in proportion, proportionally, symmetrically; comparatively, in or by comparison, relatively, in reference. [aromatic, spicy, fragrant.*

Համեմաւոր *a. seasoned, flavoured;*

Համեմեմ *kgb va. to season, to flavour; to scent, to aromatize, to spice, to powder; - աղիւ, to sprinkle with Համեմիչ s. seasoner. [salt, to salt. Համեմուկ s. bol. vanilla.*

Համեստ *ից a. modest, decent; reserved, moderate, temperate; -աբար ad. modestly; -անամ vn. to become modest or wise, to put on a modest look; -ացուցանեմ va. to make modest or moderate; -ութիւն s. modesty, moderation, reserve, temperance, probity; politeness; -ութիւն ad. modestly, decently; -ուհի sf. modest woman.*

Համեստ *ից s. saddle; pack--; harness; կողմնակի - . side-saddle; pillion; կոշիկ -ի, saddle-tree; հանել ի բաց զ-ն, to unsaddle; S. թամբ; -ազործ s. saddle & harness maker; -արան s. saddlery; saddle-room; -եմ va. to saddle, to harness; հոյակապ -եալ, in superb trappings.*

Համերամ *S. նրամովին.*

Համերասանակ ընթանամ *vn. to run together; fig. to compete; to concur, to coincide.*

Համեմութիւն *S. Համաբնութիւն.*

Համընթաց *&c. S. Զուգընթաց.*

Համըմաստ *-իմաց &c. S. Համաթոս.*

Համհարզ *-հօրեայ, -մօրեայ S. Համահարզ, -հայր, -մայր.*

Համբերակ *s.* foster-brother.
Համոզակեր, *այ* *a.* persuading; persuasive; - լինել *to* persuade, to convince; *S.* Թափել.

Համոզեմ, *եղի* *va.* to persuade, to induce, to gain or bring over; to impel, to urge; to calm, to appease, to reconcile.

Համոզիչ *a.* persuasive; reconciling.

Համոզումն *s.* persuasion.

Համոյ *a.* regular, moderate; -բ *s.* moderate things.

Համորովայն *S.* Համամայր. [*S.* Միա-

Համուռ, -ն *s.* crowd, multitude; *ad.*

Համասկբ *s.* skirt of a garment.

*Համահետեմ *va.* to taste, to savour.

Համբ, մերց *a.* dumb; speechless, mute, tongue-tied; - ի ծնէ, born-dumb, dumb from one's birth; - բնու-թիւնք, babies; - լինել *or*

Համբանամ, այցւյ, Համբիմ, եցւոյ *vm.* to become or to remain dumb, to be speechless, to lose the use of speech; - ի զարմանաց, to be struck dumb with surprise, to be tongue-tied.

Համբացուցանեմ *va.* to make or strike dumb. [dumbness.

Համբուռն *s.* state of a dumb person,

Համբոբն *a.* whole, total, entire, universal; *ad.* all, entirely, totally, wholly; բ - ռ, throughout the world; - կալ ի վերայ, to understand perfectly, to know to the bottom, to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts.

Հայ, ոյ *s. a.* Armenian; -բ, Armenia; -բ *or* -եր, the -s, the - nation; - լեզու, բարբառ, the - language; Թարգմանել ի -, յեղուլ ի - բան, to translate into -, into the - language.

Հայաբարբառ *a.* speaking Armenian; - բնակ *a.* inhabited by Armenians.

Հայազէտ *s.* armenist; -գունդ *a.* composed of Armenians; *s.* Armenian troops.

Հայադաւան *a.* armenizing, having religion, persuasion, the policy, the customs of the Armenians; -գրօշ *s.* Armenian flag, colours, banner, en-

Հայազարմ, -գն *S.* Հայկազն. [sign.

Հայախառն *a.* mixed with Armenian; -խնամ *a.* having the care of the Armenians; nurtured by the Armenians; -խումբ *S.* -կոյտ. [menian.

Հայածին, -ծնունդ *a.* born of an Ar-

Հայահողմն *s.* the Armenian country;

-կոյտ *a.* composed of Armenians.

Հայամեծար *a.* honouring the Armenians; honoured by the Armenians.

Հայանախառն *a.* maltreating the Armenians; unworthy of an Armenian; -նման *a.* resembling an Armenian; -նշան *a.* bearing the emblem of Armenia; - գրօշ *S.* Հայագրօշ.

Հայավայել *a.* worthy of an Armenian, of Armenians.

Հայասեռ *a.* Armenian, of - race; -բ, we Armenians; -սէր *a.* fond of Armenians, philarmene; -սիրու[թիւն *s.* philarmenia; -սիրտ *a.* having an Armenian heart.

Հայաստան, ի *s.* Armenia; - Յ, -; - ազգ, the Armenian nation; -եայբ, եայց *s.* the Armenians; -ցի *s. a.* Armenian; *S.* կեցցէ.

Հայարան *s.* the sight, the eye-sight.

Հայացի *a.* Armenian.

Հայրորակ *s.* natron.

Հայեացք, եցից *s.* look, sight, view.

Հայեղարանական *a.* catoptrical; -բա- նու[թիւն *s.* catoptries.

Հայեղագործ, այց *s.* looking-glass maker; -ու[թիւն *s.* - manufacture.

Հայեղական *a.* specular. [rors.

Հայեղապատ *a.* surrounded by mir-

Հայեղավաճառ *S.* -գործ; -ու[թիւն *s.* looking-glass trade.

Հայեղարան *s.* view, panorama.

Հայեղացոյց *s.* kaleidoscope.

Հայեղաբար *s.* foliated gypsum.

Հայելի *s.* looking-glass, mirror, speculum; -բ ից, eyes; *a.* visible, observable; - կիզիչ, burning glass. [vidette.

Հայեկ, ի *s.* mar. top, mast-head,

Հայերէն *a.* Armenian; *ad.* in -; - գիր, - writing; - տառիւբ, in - letters or characters; - լեզու, զարուլի, the - language, literature; ուսանել զ-, to learn, to study -; - Թարգմա- նել, to translate into -; - գիտէք, խօս սիք, do you know -? do you speak -?

Հայերէնագէտ *s.* armenist; -խօս *a.* speaking Armenian. [tal.

Հայեցական *a.* contemplative; men-

Հայեցի *a.* Armenian.

Հայեցիկ *a.* serving to see or to look.

Հայեցող *s.* contemplator; -ական *a.* contemplative; speculative; -ու[թիւն *s.* contemplation; speculation; theorem.

Հայեցուած, ոյց *s.* glance, look, peep; sight, view; aspect, appearance, presence; spectacle, prospect; անյող- գողգ - , firm, steady look; ի խոնարհ

ունել զ-ս, to cast down the eyes;
ակն աւալ or գնել -ովք աչաց, to cast
an amorous eye upon, to ogle; to dote

Հայեցով, -ունն S. -ուած. [upon.
Հայեցուցանեմ va. to cause to see,
to view; to incline; to dispose towards;
to apply; յինքն - զոք. to attract, to
draw another's eye on oneself.

Հայթայթամուսմ տ. to set one's
wits to work, to tax one's ingenuity,
to contrive.

Հայթայթանք or Հայթհայթ s. inven-
tion, expedients, means, shift, device,
way; provisions, food, victuals; re-
lief, solace; pretext, subterfuge, pre-
tence; - կենաց, subsistence, means,
necessities of life; S. Հնարք.

Հայթայթեմ, եջի տա. to invent, to
find the means or a way to do any
thing, to contrive, to devise; to pro-
vide, to provision, to procure; to so-
lace, to assuage; to pretend.

Հայիմ, եցայ տ. to look, to give a
look, to cast the eyes on, to see; to
look upon, to gaze on, to consider at-
tentively, to look in the face, to ob-
serve, to contemplate, to speculate,
to weigh well; to take care; to con-
cern, to regard; to have in view, to
aspire to, to aim at; to face, to front,
to look on, to overlook; գեղեցիկ հա-
յերով, handsome, elegant, beautiful,
charming; - ի վեր, to look up; - ընդ
պատուհանն, to peep or look in at the
window or through the window; -
գաղտագողի, to look stealthily at;
պուշեալ - յոք անյադ, to gaze with
greedy or devouring eyes at, to stare
at; - յայրաստ or յայրատուութ, to
look at impudently, lustfully, lewdly;
- յոք սիրով, գորովակից աչօք, to look
at lovingly or tenderly, to look sweet
upon, to cast sheep's eyes on, to ogle;
- խանդաղաւտանք, to gaze on doting-
ly, with fondness, with glistening eyes;
Է ահամբ - յոք, to look scornfully at
or with contempt; - մտօք, to contem-
plate, to muse on; ոչինչ Հայեցեալ ի,
in spite of, despite; մինչդեռ նա այսր
անդր Հայեր, as he looked about or
around. [a. Armenian.

Հայիունիկ s. Armenian incense; - Իսու
Հայկ, ի. այ s. Haïg (the earliest
hero of the Armenian nation, called
after him հայ, Haï or Armenian); ast.
Orion.

Հայկաբան a. s. armenist, who speaks
& writes pure Armenian; armenism,
pure Armenian. [ly, courageously.

Հայկաբար ad. like Haïg, valourous-
Հայկազարմ a. of the race of Haïg,
Armenian.

Հայկազեան, - գն, - գնեայ, - գնեան,
- զուն a. Haïganian, Armenian; - զունք
s. the descendants of Haïg, Armenian
nation, the Armenians; - զեան Բաւ-
գիրք, the Armenian Standard Dic-
tionary.

Հայկական a. Haïganian, Armenian.

Հայկազէն a. built by Haïg; - չափ a.
gigantic; - սիրտ a. Haïg-hearted, cou-
rageous, dauntless, intrepid, valiant,
bold, manly. [Armenian anthology.

Հայկարան s. the centre of Armenia:

Հայկաւ s. Armenian bole.

Հայկեան a. Haïghian, Armenian; -
գրոհ, the - nation. [blasphemy.

Հայհոյական a. blasphemous; - բան,

Հայհոյանք S. Հայհոյութիւն.

Հայհոյեմ, եջի տա. to curse & swear,
to blaspheme; to talk scandal; to re-
vile, to abuse, to slander, to traduce,
to defame, to speak ill of. [phemeing.

Հայհոյիչ s. blasphemer; a. blas-
Հայհոյութիւն s. blasphemy, swear-
ing; abuse, slander, scandal, backbit-
ing, defamation. [Armenian nobility.

Հայորեար s. pl. the Armenians, the

Հայուհի s. the Armenian nationality.

Հայուհի sf. Armenian woman, lady,
girl. [շեւ, to knead.

Հայս, ից s. paste; dough; - հարկա

Հայր, հօր, հարց s. father; papa, pa;

* daddy, dad; father, chief; founder;

author, inventor; - մեր, the Lord's

prayer; - երկնաւոր, գթութիւն, &c.,

heavenly Father, God of mercy; - ն

Յովսէփ, St.-Joseph; հարց եկեղեցւոյ,

the fathers of the church; հարց միան

ձուռք, old anchorites; հարց մեր, our

fathers, forefathers, ancestors; - Բի,

Adam; Բարդոյ - , Reverend Father;

բարեկիստակ - ն Իսահակ, Father Isaac

of blessed memory; - սբ, holy father;

- խոստովանութ, confessor; հոգեւոր

- , spiritual father; - հայրենեաց, Ժո.

ղորդեան, աղբաւաց, father of his

country, of the people, of the poor;

քերթողաց - , father of Armenian lite-
rature, Moses of Khoren; - պատմա-

գրաց, father of history, Herodotus;

- եւ մայր, father & mother, parents;

որդի է հօրէ. from father to son; *իւր-բն զ-*, like a father, fatherly, paternal; *ազնիւ, բարեգունթ-*, good, tender father; *սիրտ, գունթ, սէր հօր*, the heart, tenderness, love of a father, paternal, fatherly affection; *սիրել, պատուել զ-*, *զօրավիգն լինել հօրն*, to love, honour & succour one's father; *յուելուլ առ հարս*, to go the way of all flesh, to go to kingdom come, to die; *ննիւայ ընդ հարս իւր*, he slept with his fathers; - *որդւովք բեր-կրեալ*, a father happy in his children; - *մարգպետ*, kislar-agasi, master of eunuchs.

Հայրաբար ad. paternally, fatherly; - *այ* a. like or resembling his father, following in the steps of his father; like a father; - *բուզիս* a. proceeded from the Father; - *բուն* a. paternal.

Հայրադիր s. adopted father; - *զեղծ*, - *իկոյ* a. parricidal; - *խնամ* a. paternal or filial (care); - *խողառլ*, - *խոշոշ* s. parricide.

Հայրածին a. born of the Father. *Հայրակամ* a. willed by the Father; - *կան* a. paternal, belonging to the father; - *կեր* a. parricidal; - *կոչ լինիմ* *vn.* to name after the father.

Հայրահալած լինիմ *vn.* to persecute one's father. [ther.

Հայրամեծար a. honouring one's father. *Հայրանամ*, *այցայ* *vn.* to be or become a father; - *նարգ*, - *ու* a. despising, contemning one's father; - *նենդ* a. deceiving one's father; - *նման* a. resembling one's father.

Հայրանուն a. bearing the father's name; - *ական* s. patronymic.

Հայրաւարժ S. - *բուզիս*. *Հայրապետ* s. patriarch, pontiff; - *ական* a. patriarchal, pontifical; - *անամ* *vn.* to become patriarch, pontiff, bishop; - *անոց*, - *արան* s. seat, residence of a patriarch, &c.; - *ուի* s. patriarchate, pontificate.

Հայրասէր a. loving one's father; - *սպան*, *այ* a. parricidal; s. a parricide; - *սպանութիւն* s. parricide.

Հայրատեայ a. hating one's father; - *անուկ* a. planted & cultivated by the Father; - *տուր* S. *Հայրենատուր*.

Հայրենաբուն a. indigenous, native.

Հայրենադրուժ s. traitor to one's country.

Հայրենական a. paternal; patrimon-

ial; - *ստացուածք*, patrimony, inheritance.

Հայրենասէր, *սիրաց* a. fond of one's country, patriotic; s. patriot; *չմա-րիա*, *անձնատուէր* -, a genuine, devoted patriot; - *սիրական* a. patriotic; - *սիրութիւն* s. patriotism, love of one's country. [ther or country.

Հայրենավրէժ a. avenger of one's father. *Հայրենատուր* a. left by a father, transmitted from the ancients; paternal, ancestral.

Հայրենաւանդ a. transmitted or inherited from one's father or forefathers, hereditary.

Հայրենի a. paternal; native, natal; - *ժառանգութիւն*, patrimony; - *գաւառ*, *Յ*, *երկիր* or

Հայրենիք, *նեայ* s. native country, - land, country, birth place, home; parentage; patrimony, paternal property, fortune; *հող - նեայ*, fatherland; *սէր*, *յիշատակ - նեայ*, patriotism; remembrance of one's native land; *անձուկ*, *կարօտ - նեայ*, longing for home; home-sickness, nostalgia; *վարել զոք ի - նեայ*, to expatriate; *ելանել ի - նեայ*, to go abroad, to leave one's native land; *թողուլ զ-նիս*, to quit one's country; *երթալ*, *գարձ առնել ի - նիս*, to return to one's country; *մտանել ի - նիս*, to return home, to regain one's native land; *արժանի լինել - նեայ*, to deserve well of one's country; *ծառայել - նեայ*, to serve one's country; *նուիրել զանձն - նեայ*, *զանձն դնել ի վերայ - նեայ*, to devote oneself to the service of one's country, to consecrate oneself to one's country's welfare.

Հայրիկ s. dear father, papa; *բէր ոչ ուտես* -, dear papa, why don't you *Հայրորդի* a. having sons. [eat? *Հայրութիւն* s. paternity.

Հայրօրէն S. *Հայրաբար*.

Հայց s. demand, request; *բ* - *անկա-նիլ*, - *եւ խնդիր լինել*, to ask, to demand, to request, to be in search of, to *Հայցական* s. *gr.* accusative. [look for. *Հայցելի* s. the article required, thing asked for; *առնել զ-ն*, to hear, to hearken to the prayer of; *բռնել զ-ն*, to obtain by dint of entreaty.

Հայցեմ, *եցի* *va.* to request, to ask; to entreat, to beg earnestly, to beseech, to implore, to solicit, to pray;

to seek, to search; - օգնութիւն, to implore aid or succour; շնորհ -, to entreat a favour.

Հայցող *s.* solicitor, postulant.

Հայցում, ոյ *s.* request, solicitation, entreaty, humble demand, prayer.

Հայցումն *s.* the asking; exaction;

Հայքար *s.* armenite, armentine, Armenian stone; turquoise.

Հան *s.* grand-mother, --mamma, *granny, grandam.

Հանածոյ, ից *a.* mineral; ore, mineral; - բիւրեղական, երկկամնաձեւ, հասաձեւ, հողային, ձուլքարային, crystallized, kidney-shaped, globular or granular, earthy or earth-coloured, oolithic or lenticular ore. [away.

Հանանիմ *vn.* to be driven or cast

Հանապ *s.* a large drinking-glass.

Հանապազ *ad.* always, at all times, continually, constantly, ever; assiduously.

Հանապազարդողի *a.* flowing continually; -խօս լինիմ *vn.* to have constant intercourse with; -ծին *a.* continually proceeding, arising; -կիր *a.* *ad.* always wearing; -հիւանդ *a.* always ailing; -հոս *a.* running or flowing continually; -մեռ *a.* daily mortifying; -ջան *a.* always endeavouring, always careful, industrious, active, assiduous; -սուտ *a.* always lying, mendacious; -տարած *a.* always extended; -տես *a.* always visible; -փակ *a.* always shut; -փոփ *a.* continually changing, inconsistent.

Հանապազորդ, աջ *a.* quotidian, daily; continual; assiduous, frequent; *ad.* Տ. Հանապազ; - պատարազ, perpetual sacrifice. [պազորդ *a.*

Հանապազորդեայ, -եան Տ. Հանա

Հանապազորդեմ, եջի *vn.* to continue, to persevere, to last, to endure; to frequent; ոչ -, to discontinue, to interrupt, to cease; - յազօթոյ, to continue instant in prayer; -գիւ *a.* persevering, steady; -գուծի *s.* assiduity, perseverance, persistence.

Հանապազօր *ad.* every day, always; -եայ *a.* quotidian, daily.

Հանգամանք *s.* condition, quality, state; kind, species, nature; details, circumstances, particulars; attribute, disposition, situation; way, manner; model; proof; - ժամանակին, act-

ual state of things; ստիպողական -, emergency; յոմ -նս *ad.* in any way, at all events.

Հանգանակ, աջ *s.* assessment, rating; club, clubbing, contribution, share, portion; - հաւատոյ, symbol, creed; -աւ, in clubbing together; -աւ կոչունա առնել, to club for a dinner; -ակից *s.* partner in the reckoning, contributor, boon companion; -աւոր *a.* rated, contributed, clubbed together; -եմ տա, to rate, to club, to contribute, to club together, to subscribe; to contribute, to have a share in, to be accessory to; -ուծի *s.* reckoning; subscription. [conformable.

Հանգէտ *a.* similar, like, equal, same.

Հանգիստ, գտեան *s.* repose; refreshment, relaxation, recreation; ease, tranquillity; convenience, well-being, leisure; pause, rest, intermission, truce, cessation; station, abode; fig. tomb; repose, sleep, death; *a.* quiet, tranquil, peaceful; -գտեամբ *ad.* conveniently, comfortably; at one's ease or leisure, leisurely; -գտեան ժամ, comply; -գտեան շարական եւ աւ. տարան. hymns & gospel in burial-service; -գտեան պաշտօն, requiem; - առնուլ, to take rest, to be at rest, to repose; - տալ, to rest, to repose; [թողուլ ի -գտեան, to leave or let alone; - առնել բանի, to end a dis-

Հանգիստի Տ. Հանգէտ. [course.

Հանգիստեամբ, աջայ *vn.* to be equal, like, to resemble.

Հանգիստապատիւ, տուայ *a.* having the same honour, equally honoured or honourable.

Հանգիտարազ *a.* of the same speed; equally swift; -ափառ *a.* of equal glory. [blance, parity, conformity.

Հանգիտութիւն *s.* equality, resem-

Հանգոյն *ad.* as, like, after the manner of; almost, nearly; *a.* Տ. -գունակ.

Հանգոյց, դուցից *s.* knot; tie, bond; station, post, stage, resting-place; Տ. կայարան; *bol.* knot, joint; *fig.* knotty point, rub, difficulty, intricacy, tangle; *mus.* note; գորգեան -, the Gordian knot; վերելից or վերամբարձ. վայրբեր - *ast.* ascending, descending node; գիծ -գուցից, nodal line; - առնել, to make or tie a knot, to knot; արձակել գն, to untie, to loosen or undo a knot; լուծանել գն *fig.* to untie or

cut the knot of a difficulty or question, to delucidate; - *ի -գուցէ փախչել*, to flee by post, or by relays of horses.

Հանգունակ, -ան, -ից, -անատիպ, -աւոր *a.* like, similar, conformable, equal, uniform.

Հանգունչն *a.* turned or tucked up, close; *fig.* modest, reserved; cautious, wary; *ad.* gathering up, picking up, closely; modestly, decently; cautiously.

Հանգուցանեմ, *ցի va.* to repose, to give repose, to leave to rest; to recruit, to relax, to refresh, to ease, to recreate; to lay, to set, to put, to place; to finish, to end; to bury, to inter; to translate, to remove to heaven; to make happy, to beatify, to glorify; - *յերկոց տունըհան*, to rest from daily labour, to repose.

Հանգուցեալ *a.* refreshed, reposed, unbound; dead, deceased, defunct; - *ի*, the deceased, the defunct; - *հայրն իմ*, *ամուսինն իմ*, my deceased father, my defunct spouse; - *Թադաւորն ի սպիրտ* *վ. ի.*, the late king of Italy V.E.

Հանգուցիչ *a.* giving or procuring rest, reposing.

Հանգիմ, *գեայ տ.* to repose, to take repose, to be at ease; to rest, to cease from work, to relax, to refresh oneself; to end, to stop, to stand still, to halt, to be settled; to lodge, to sojourn; to cease, to end; to die, to depart this life; to be buried; to rest in heaven; - *ի վաստակոց*, to take rest from work, to pause from labour; - *ի խաղաղութեն*, to rest in peace; *հանդիւր ի սրամտութեն*, let your anger cease; *եմուտ անդ* -, he went in to ease himself. [*ly*, at one's ease.

Հանգատարար *ad.* quietly, tranquil. *Հանգատական* *a.* commodious, tranquil, easy; *s.* Quietist; - *ութի* *s.* quietism; - *կայք*, - *տանոց* *s.* tombs, cemetery, catacombs; - *տասեր* *a.* too fond of one's ease; - *տարան* *s.* place of rest; temporary altar; *fig.* tomb, sepulchre; - *տարար* *a.* comforting, restoring, refreshing, recreating, reviving; *s.* Therapeutæ; - *տաւէտ* *a.* very convenient, very comfortable; - *տոց*, *այ* *s.* tomb; - *ութի* *s.* repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանդերձ *s.* tucking or turning up; - *րիճաձեւ* *a.* tucked or turned up.

Հանդրիճեմ, *եցի va.* to tuck, turn or truss up; to take in, to tighten; - *զհանդերձս*, to tuck up one's clothes or gown; - *զբազուկս*, to turn up the sleeves; - *զմիտս* *fig.* to retire within oneself, to collect one's thoughts.

Հանդրիճումն *S.* *Հանդրէճ*.

Հանդրուան, *այ* *s.* lodging, abode, dwelling; suburb, village, hamlet; stable; cattle-shed, sheep-fold; *S.* *կայարան*; - *հաւաց*, road, roadstead, harbour, port; -, sanctuary, relic.

Հանգարտ, *ից* *a.* peaceable, quiet, calm, tranquil, mild; moderate, staid, sedate, grave, sober; -, - *ս* *a.* gently, softly, mildly, tranquilly, slowly; - *լինել*, *կալ*, to remain quiet or tranquil; - *լինել*, to have patience, to be patient.

Հանգարտարարոյ *a.* good-tempered, peaceful, gentle, mild, meek, affable; - *գնաց*, - *հեռ* *a.* walking slowly; flowing peacefully or placidly; - *ձայն* *a.* soft, pronounced or sung softly; - *միտ* *a.* equanimous; - *համ* *S.* - *տիմ*; - *սիրտ* *a.* tranquil, imperturbable, peaceful, calm; - *քայլ* *a.* going slowly, having a slow pace.

Հանգարտեմ, *եցի va.* to tranquillize, to appease, to calm; to render tranquil, to soften; *տ.* to be appeased, calmed, tranquillized; to abate, to be settled, to diminish, to assuage; to hold one's peace, to keep silence; to support, to endure, to suffer, to resist, to be able; - *զկիրս*, *զամբոխեալ միտս ուրուք*, to calm the passions, to relieve anxiety. [*տեմ va.*

Հանգարտեցուցանեմ *S.* *Հանգարտեմ* *a.* slowly, softly, gently, quietly, smoothly.

Հանգարտիմ *S.* - *տեմ տ.* [philosophy. *Հանգարտողական* *s.* ethics, moral *Հանգարտութի* *s.* tranquillity, stillness, repose, quiet, peace, silence; phlegm, calmness, coolness, composure; - *կրից*, moderation; - *ծովու*, calm at sea, calm, smooth sea, dead calm; - *հոգւոյ*, *մտաց*, peace of soul or mind.

Հանդերձ, *ից* *s.* coat, clothes, garb, attire, wearing apparel; old clothes; preparation, show, pomp, magnificence; - *շքեղ*, *լայն*, magnificent, flowing robe; - *առանց խորխորանի*, garment without folds; - *արքայական*.

royal robe; *հեծեղազն* -ք or -անք, riding habit; - բազանեաց, bathing gown; -ք նորք, a suit of new clothes; *Տ. Պատմունքան, Աքեմ, &c.*; - հարսանեաց, wedding garb; - սգոյ, mourning; -ք ազտեղիք *Տ. Ի քր.*; *արկանեւ զիւրեւ* - այրութեւ, to wear widow's weeds; *ի բաց հանել զ- այրութեան*, to put off widow's weeds.

Հանդերձ քր. with, along with, together with; *Էղբարբն* -, with his brothers; - *այնու*, withal, besides, moreover; - *այսու նմիւ*, all the same, in spite of all that; after all, however; - *նմ թերութիւն*, in spite of all his faults or defects; - *սոքիմբ*, with all that; at the same time; *այլովն* -, et cetera, &c., & so of the rest, so on, so forth.

Հանդերձան, Ի, -ք s. dressing, seasoning; provisioning, furnishing, furniture; dress, attire, garb, apparel; sumptuous attire; show, pomp, solemnity, gorgeousness, gaudiness, splendour; arrangement, preparatives, disposition; goods, luggage; apparatus, machinery; implement; attendance, equipage; construction; - *նաւու*, equipment, manning, fitting out; -ք *կերակրոյ*, sauce, seasoning, condiment.

Հանդերձանի s. clothes, garments, dress; drapery, woollen stuffs.

Հանդերձապետ s. master of the king's wardrobe; wardrobe-keeper; intendant, steward, manager; - *տուն*, - *րան s.* wardrobe; linengoods; - *րար s.* tailor. [pation, calling; work.

Հանդերձաւորութիւն s. business, occupied; furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous; future, to come, hereafter, that is to be, coming; -ք *s.* the future, futurity, time to come; *պատմունքան* -, coat in reserve, put by or kept for future use; - *կեանք*, *Յ*, the future life, the life to come, the other world; *ի - ձեւումն*, in the other life.

Հանդերձեղէն a. linen, of linen.

Հանդերձեմ, Էջի va. to dress, to get ready, to prepare; to make or get up; to put in order, to arrange, to dispose, to fit up, to settle; to provide, to furnish, to garnish, to set off, to deck, to adorn, to embellish, to clothe; to

equip, to arm, to fit out; to construct. *Հանդերձիկ s.* cheap little dress; bad, ugly coat.

Հանդերձիմ, Էջայ vn. to prepare oneself, to get ready, to be in readiness, to set about, to fall to, to be about to, on the point of, going to; to dress, to put on one's clothes, to clothe oneself; - *ի չու*, to get ready or prepare for a journey; - *ձեալ էր գարձ անել Ի տուն*, he was ready to return, or was on the point of returning home; - *ձիւ a.* getting ready, preparing.

Հանդէպ քր. before, in face, in presence of, in front, opposite; *ad.* against; *a.* convenient, fit, proper; *Ի, Ի - դիպէ, Ի - դիպոյ* or - *սոյ* *ad.* before, in front.

Հանդէս, դիսի, սաց s. feast, public rejoicing; procession, solemnity, religious ceremony; pomp, show, display, gala, exhibition, parade, state; scene, spectacle, show; arena; proof, argument, demonstration; declaration, witness, testimony, evidence; trial, experience, essay; exercise, practice; audit, examination, inspection, investigation; deed, fact, act; effects; fight, assault, combat; care, diligence; bravery, great deeds; account; review (journal); - *դիսի ad.* pompously, solemnly; *համահան* -, exhibition; - *Թաղման*, burial, funeral obsequies; - *զորաց*, review, muster; - *յաղթանակի*, triumphal rejoicings; - *Թատրոնական*, theatre, spectacle, play; - *առաքինութեւ*, brilliant action; - *լաւութեց*, shining qualities; *Ի - մարտից*, among combats; - *անել, to pass in review, to make a diligent investigation, to examine; to make a show or display of, to show off, to display, to expose to view, to put or set forth; to turn to account, to improve; to exercise, to practise; - անել զզորաց, Ի - դիսի անցումն զզորս*, to review, to muster, to pass in review; - *համարոյ անել*, to examine, to register, to make a numbering or enumeration of; - *անել քս. ջուրէ*, to prove, to signalize one's valour, to signalize oneself by prowess, gallantry, bravery; - *անել քր.* *րութեւ*, to use or exert one's power; - *անել պերճութեւ, դիտութեւ*, to make a show of one's science; - *անել Ի*

մատուցեան իւրոյ, to display one's wisdom; - *առնել հանձարոյ*, to heighten, to set off, to enhance, to give zest to one's parts or talent, to show one's wit, to play the sprightly, ingenious or witty; *ի - անել*, to exhibit, to expose to view, to display, to show off; to represent, to play, to act; *ի - անցանել*, to compete, to rival, to vie with; to appear; *ի - մտանել*, to enter the lists; to be ranked among; *ի - մատուցանել*, to put to the trial, to the test, to prove; *զ - առնուլ*, to examine, to prove, to know by experience.

Հանդիպարուր *s.* opposite hill.

Հանդիպակաց *a.* opposed, opposite; *s.* object; - *ռւթիւն* *s.* opposition.

Հանդիպահայեաց *a.* perspective.

Հանդիպաւորութիւն *S.* - պոռնի.

Հանդիպեցուցանեմ *va.* to cause to succeed or happen; to apply, to adapt, to suit.

Հանդիպիմ, եցայ *vn.* to meet, to fall in with, to arrive, to come; to find, to gain, to obtain, to attain; to happen, to chance, to occur, to befall, to offer, to coincide, to tally, to jump together, to agree; - *միմանց*, to meet each other, to encounter; to attack each other in front, to clash, to meet face to face; *չարեպ* -, to happen unluckily; *մեծամեծաց - չնորհաց*, to receive great favours; *Հանդիպի* *v. imp.* it happens, it comes to pass.

Հանդիպող *S.* *Դիպող*, - *միտք*, ingenious, witty, subtle; - *աբար* *ad.* seasonably, befittingly, becomingly.

Հանդիպութիւն, - *ռումն* *s.* encounter; coincidence; - *ռումն միմանց*, interview, meeting.

Հանդիսաբան, &c. *S.* *Առնեաբան*.

Հանդիսագիր, գրի. գրաց *s.* agonotheta, gymnasiarch, agonistarch; president or chief of a ceremony, assembly, combat, show; *expositor, exhibitor.

Հանդիսական *a.* solemn, pompous; *s.* spectator, assistant; - *կից* *s.* companion in an assembly or solemnity; companion in arms, fellow-soldier, comrade.

Հանդիսանամ, ացայ *vn.* to enter the lists, to fight, to wrestle, to vie with; to labour hard, to strive, to endeavour, to try, to attempt; to signalize

or distinguish oneself, to render oneself illustrious, to be celebrated, renowned, to be made public with praise; to show one's courage or mettle, to figure, to shine; to assemble at a public festival or ceremony, to celebrate; *բաշայալթ* -, to make stupendous conquests, to do or work wonders; *յալթող* -, to remain victorious; *յալթող - իրիք*, to be victorious over, to be conqueror.

Հանդիսապետ *S.* - *գիր*; - *պէս* *ad.* in a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսասէր *a.* fond of pomp, solemnity, display; fond of shows, plays, public spectacles. [spectacle.

Հանդիսաստան *s.* arena; battle-field;

Հանդիսաստան, աջ *s.* spectator; - *լի նել, կալ*, to be a -, present at, to assist; - *բ*, the -s, the audience; the lookers on, the by-standers, the public.

Հանդիսարան *s.* lists, arena; court of justice; gallery, saloon; exhibition; scene, spectacle; - *բար* *a.* exciting to war, warlike, martial.

Հանդիսացուցանեմ *va.* to solemnize, to celebrate with pomp or display; to signalize; to count, to enumerate; *Թատերախաղ* -, to play, to act, to perform; *անպարտելի* -, to render invincible; - *ռուցումն* *s.* solemnization; representation, performance.

Հանդիսաւոր *a.* pompous, solemn; public; *s.* combatant, athlete, champion; - *իմ* *S.* - *սանամ*. [prove oneself.

Հանդիսեմ, եցի *vn.* to exercise, to

Հանդիպիմ *a.* patient. [able.

Հանդուրժական, ժեղի *a.* support-

Հանդուրժեմ, եցի *vn.* to suffer, to support, to sustain; to last, to endure, to resist; to be able. [gulf of Venice.

Հանդրին անդունդք *s.* Adriatic sea, or

Հանեալ *a.* taken away; repudiated;

ի բաց -, exclusively, to the exclusion of, except, but, save.

Հանելի *a.* drawing out.

Հանելուկ *S.* *Առեղծուած*.

Հանեմ, նի *va.* to draw or pull out, to take away, to abstract, to remove, to displace; to dislodge; to raise, to lift up, to carry up; to divulge, to let out, to publish; to offer, to present; *arith.* to subtract, to take away; - *քառակուսի արմատ Թող*, to extract the square root of a number; - *իրաւունս*, to do justice to; - *անուն* *չար*,

to defame, to decry, to slander, to belie; - *յաջաց*, to cause to lose the favour or affection of; - *յաջաց ժողովորդեան*, to render unpopular; *ի վեր* -, to inform of, to discover, to disclose, to reveal, to unveil, to unmask; - *չ* Յ, to publish, to divulge every where; *ի բանս* -, to delude, to beguile, to seduce, to betray, to deceive; *յինքն* -, to appropriate to oneself, to take possession of, to assume wrongfully; - *ինչ յոք*, to ascribe, to attribute, to impute; - *յոք զպատճառս ամ չարեաց*, to accuse of every evil; - *յոք զինն*, to apply to; *ի բաց* -, to exclude; to scatter; to send back or away, to dismiss, to discharge; - *բանի* or *բանաբար*, to extort, to wrest, to seize by force, to take by violence; - *յարմատոց*, to root up, to extirpate; * - *զլծեի*, to scale; to pearl or decorate seed; - *զլրժ քինուն*, or *զինխարէն չարեացն*, to avenge oneself, to be revenged; to turn the tables upon; - *օգուտ*, to turn to account, to profit by, to derive benefit from, to avail oneself of, to improve; - *հետեանս*, to desume a consequence; - *զոք ի ձեռս ուրուք*, to give, to deliver up; - *զօրս*, to levy soldiers, troops; - *աւուրս*, *զգիշերն*, to pass the days, the night; - *աւուրս բազումս*, to remain a long time; - *ի ժառանգութիւն*, to dispossess; - *յայլ լեզու*, to translate into; - *ողջակէզ*, to sacrifice; - *լեզու*, to put out one's tongue; to loll out one's tongue; *վիճակ* -, to draw, to cast lots; - *զկարասիս*, to unfurnish, to strip; - *զկինն*, to repudiate; - *կա նանց զյօնսն*, to paint one's eyebrows; - *զըւր*, to draw water, to draw up, to fetch up; - *ի նաւէ*, to disembark; to land, to set on shore; - *շանապարհի*, *գրան*, to lead to, to run into, to abut or end in; - *առ ոք*, to present, to introduce; - *զուսկն ի պատենից*, to unsheathe; - *ընդ սուր*, to put to the edge of the sword; - *զհողին*, to give up the ghost, to expire, to die; - *զօրհնուն*, to bless, to praise; *հան զիս աստի*, take me out of this; S. *Գլուխ*, *Կառավար*, &c. &c.

Հանի, *նւոյ*, *Հանիկ*, *հանկան* S. *Հան*.
Հանձար, *ոյ* s. intelligence, intellect, understanding, wit, sense; genius, talent; wisdom, prudence; reason, sense,

judiciousness; *rhet.* enthymeme; - *բազմալիզանակ*, a rare talent.

Հանձարաբան a. of fine genius, of great wit; speaking wisely, clever, ingenious; sententious; - *ուհի* s. witty or sententious phrase, flash of wit, sally, witticism; - *բար ad.* ingeniously, wisely, judiciously.

Հանձարադիտութիւն s. foresight, insight, sublime science; wisdom; sagacity.

Հանձարական, - *կուռ*, - *միտ*, *յիշդ*, - *ւոր*, - *եղ a.* full of wit, of ingenuity, of sense, witty, ingenious, intelligent, wise, sensible, clever, clear-sighted, judicious, prudent, right-minded; - *եղայր*, a genius, man of great parts, of rare talent; - *եղք s.* men of wit.

Հանձարեղութիւն s. intelligence, wit, ingenuity.

Հանձարեմ, *եցի*, - *րիմ տո*, to tax one's ingenuity, to set one's wits to, to contrive, to invent, to devise, to frame.

Հանձարիմաստ, *ի*, - *մաց* S. - *ձարեղ*.

Հանձարիչ s. inventor.

Հանուծ S. *Խանուծ*.

Հանուծ, *նայ տո*, to weave, to plait.

Հանուծն s. drawing or taking out; extraction; *arith.* subtraction.

Հանուր, *նրոց*, *նուրոց a.* each, every, all, general, universal; *ընդ* -, every where; - *յ ազանց*, to all peoples. [ly.

Հանրաբար ad. generally, universal.

Հանրագիր s. encyclopedist; - *ք*, - *պedia*; - *գէտ*, - *գիտական a.* - *pedian*.

Հանրական a. general, universal.

Հանրահաշիւ or *Գրա-* s. algebra; - *շուտկան a.* algebraic; - *շուտ s.* algebraist; - *շուտէն ad.* algebraically.

Հանրահաշիւեմ va. to divulge or publish every where. [sides.

Հանրամածեալ a. surrounded on all

Հանրեմ s. pantheist; - *ուհի s.* pan-

Հանրաչափ s. holometer. [theism.

Հանք, *աց s.* mine; - *ուկաւոյ*, *երկաթոյ*, *ածխոյ*, gold -; iron -; coal -.

Հանքաբան s. mineralogist; - *ակն a.* -logical; - *ուհի s.* -logy. [colliery.

Հանքածուխ s. coal mine, coal pit,

Հանքային a. mineral; - *ջուր*, *աղ*, - *water*; rock-salt; - *ածուխ* S. *Հանքածուխ*.

Հաշ a. lean, lank; wasted, languid; - *անք s.* leanness; extenuation, weakness, languor, faintness; - *եմ va.* to consume, to exhaust, to drain, to ren-

der lean, to make languish; -իմ տն. to grow thin, to languish, to be consumed, to decay, to pine, to dwindle away.

Հաշիւ, շուի s. account, reckoning, calculation, computation; - ընտրութիւն, exact, correct account; comparison, likening; ճիշդ. մանրամասն, վերջին -, accurate, detailed, final account; բոլորակ, * կլոր -, in round numbers; խառն -, confused account; սովորական -, running account, account current; ի -, on account; ի - իւր, on one's own account; ի - or հաշուով սույլ to pay on account; - առնել. to make out an account; to calculate; - սույլ to give an account; fig. to conform, to agree; ի - ածել, արկանել, to count, to calculate, to compute, to reckon, to number, to enumerate; - յուշանել, լուսնել, քննել, չոչել, մաքրել or սրբել զ-. to present, to receive, to examine, to verify, to audit an account; փակել, աւարտել զ-, to close, end or conclude, to settle or balance an account; մասնել ի - ընտրութեան թուով, to be compared, confronted with; առանց հաշուի, incomparable, matchless; S. կշիռ.

Հաշմ, ից. - անդամ a. crippled, impotent; - ձեռք, one-handed; left-handed; - ոտիւք, lame; - անդամովք, paralytic, that has lost the use of his limbs; - մուգ, booby, noodle, block-head, dolt, dunce, dullard. [maim.

Հալկեցուցանեմ va. to cripple, to Հալիմ, եցայ տն. to be crippled, Հալմոս a. crippled. [maimed. Հալմութիւն s. state of a crippled person; crippledness, lameness.

Հաշուատեղան, - րան s. bank, counting-house, counter.

Հաշուեգիր, - մատեան s. account-book, day-book, journal; մայր - ledger; - կալ s. book-keeper; - կալուի s. book-keeping; - տումար s. pocket-book; - յուշակ s. invoice, bill of parcels. [correspondent.

Հաշուընկեր s. partner, associate; Հաշուիմ, եցայ տն. to count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem, to think, to deem, to judge, to believe; տն. to pass for, to counterfeit; յառասպելս -, to treat as fables. [dwindling away, languor.

Հաշում s. consumption, decay, Հաշա, ից a. reconciled; propitious,

favourable, friendly, kind, kindly, benevolent; - առնել, to conciliate, to reconcile; to render propitious, to propitiate; - լինել, to be reconciled; to be propitious, favourable.

Հաշադրամ s. piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշարան s. propitiatory.

Հաշարար, աջ s. conciliator, reconciler, peace-maker, pacifier; a. conciliating, pacifying; - ութի s. conciliation, reconciliation, pacification.

Հաշահիլի a. reconcileable.

Հաշտեմ, եցի, - եցուցանեմ va. to conciliate, to reconcile, to pacify; to agree, to make up.

Հաշտեցուցիլ a. conciliatory.

Հաշիմ, եցայ տն. to be reconciled, to agree, to make peace, to become friends; մերձ էր արեւն ի - fig. the sun was about to set.

Հաշուութիւն, - ում s. conciliation, re-, arrangement, peace; propitiation; S. կեբեմ, &c.; ի - ածել S. Հաշտեմ; - առնել S. Հաշարիմ.

Հաշեմ, - չիւն, - չում S. Հաշեմ, - ջիւն; Հեծեմ, - ծութիւն.

Հապ ad. in haste, hastily, very soon; -, -ա ad. afterwards, next, then, & then, after; im. come! now! well! come on! go! away! make haste! come now! quick!

Հապալաս, ի s. S. Պառուկ մրտենայ; - ի S. Մրտենի.

Հապճեպ s. haste, speed, hurry, diligence, promptitude, precipitation, headlong haste; -, -իւ, -ով ad. in haste, hastily; expeditiously, diligently, promptly, swiftly, rapidly, quickly; - տալնապաւ, with all possible speed, in a hurry, precipitately; - տալ տն. to hasten, to make haste, to be quick; va. to expedite, to hasten, to urge on, to quicken, to hurry; to despatch; - եմ S. Հապճեպ սույլ տն.

Հապստեպ ad. often, frequently, very

Հապալ s. veil. [often, again & again.

Հալիմ, եցի տն. to bark, to bay, to growl; to howl, to yelp; fig. to cry out, to clamour, to brawl, to snarl.

Հալեցուցանեմ va. to cause to bark.

Հալիւն, - ջում s. barking, baying.

Հալոյ s. barker; a. barking, yelping, growling; - ալան a. having the faculty of barking; - ութիւն s. faculty of barking.

Հառաչ. *բ* *Տ.* -անը; -ալիք *ա.* full of sighs; -ական *ա.* sighing, plaintive, doleful; -ակուլ *ա.* panting, out of breath, short-winded.

Հառաչանք *Տ.* sighs; groans, lamentation, weeping; մեծ, խոր -նս արձալիլ. to fetch deep or heavy sighs, to sigh heavily; հեղձամղձուկ զ-նսն առնել. to stifle one's sighs; -հեղձամղձուկ զնսն առնելին, his sighings stifled his utterance; -նօք *ad.* with a sigh; -նօք է խորոց արեւէ ասաց, after profoundly sighing he said.

Հառաչեմ, ելիք *vn.* to sigh; - է խորոց արեւէ. to sigh deeply; - զանդուրիլի զհեծուլի, to groan incessantly; - առ խաղաղութի. to sigh for peace.

Հառաչիւն, -չումն *Տ.* sigh.

Հաս. ից *Տ.* ripeness, maturity; arrival, coming; tax, duty, dues; income, rent; funds, annuity; gift, offering; է - գալ. to arrive at maturity, to ripen, to grow ripe, to mature.

Հասակ, աջ *Տ.* shape, stature, size, height; age, years, time of life; կաթնաբոյժ - , babyhood; անտիական, մառաղ, տիեզի - , tender age, infancy, childhood; է սկզբնաբոյս -ին, from one's earliest years; է աղայութի -ի նր. in his infancy; է ծաղկեալ -ի, in the prime of life; աճումն -ի, growth, growing; երիտասարդ -աւ, young; կայտառ, սթափ - , a slender waist; - անձեկոյ, large stature; ուղղորդ - , straight figure; բարձր -աւ, of lofty stature, tall; միջակ -աւ, middle-sized; վայելուչ -աւ, good-sized; չափաւոր -աւ, middling-sized; կարճ -աւ, short, little; հասուն - , in ripe years, years of discretion; այրական - , man's estate, manhood; ծերացեալ - , - ծերութիւն, old age, age, years; ծերացեալ -աւ, aged, in years, old, stricken in years; է - եւ է տիւն հասանել. to reach, to attain, to grow to man's estate; զարգանալ -աւ, to increase in age; է - գալ. to arrive at the age of puberty; է միտս եւ է - լինել. to be of age; - նր բարունգ կերպարանի. his figure is becoming well developed; եւ մեռաւ է -ի երեսուն եւ երկու ամաց, he died at the age of thirty three; - գարնայոյ, spring-time, spring.

Հասակաբեր, -գեղ *ա.* finely-shaped, tall; -լից *ա.* full grown, grown up; -ծին, -կից *ա.* of the same age, coetan-

eous; -չափ *ա.* adult, of age, pubescent, marriageable; -ւոր, -կեաց, -կեղ *ա.* grown up; of lofty stature,

Հասանելի *ա.* comprehensible. [tall.

Հասանելմ, սի *vn.* to arrive at, to attain, to reach; to catch, to take, to surprise; to get, to obtain, to gain; to be destined, allotted or obliged to; to ripen, to become ripe; to understand; - է վերայ, to comprehend, to conceive, to understand, to apprehend, to catch at; to penetrate, to break into; յեղակարծում. յանանկար է վերայ - , to surprise, to catch; to overtake, to come on like a thunderclap; - է պաշտօն, to obtain, to get hold of a place or post; է պատիւ - , to rise to dignities, to be promoted to high rank; - զքաղաքաւ, to assault the city; - է վերայ իրաց Յին. to assume the direction of, to take in hand public affairs; - է ցամաք, to disembark, to land, to arrive; - վերաց, to draw to a head, to gather; է թէ զնս ոչ -նէ ինձ տեսնել, if I should not happen to see him; թէ եւ մեռանել ինձ -նիցէ չքեղ, even were I to die with thee; -նէ քեղ դարձեալ մարդարեանալ, you must prophesy anew; գուցէ -նիցէ քեղ տեսնեւ, lest the rain should surprise you; ծերացեալ հասեալ յարս, old, among the elders; հասեալ ժամ, present.

Հասարակ, աջ, ուց *ա.* common, ordinary, usual, trivial, vulgar, low; common, public; equal, alike; half, semi, demi; *ad.* in common, together, equally, generally; *gr.* appellative; - անուն, common gender; - բայ, deponent verb; - , - օր, noon, noon-tide, midday; է - աւուրն, զ- աւուրք, at noon; ց- օր, till noon; - գիշեր, midnight; - տարի, one year with another; - տեղիք *rhel.* the common places, general topics; - աջ կեանք, common life; թշնամի - աջ, the common enemy; միտք, կարծիք - աջ, common sense; - աջ հաւանութիւն, with one accord; օգուտ - աջ, the public interests; իրք - աջ, public affairs; ծախիւք - աջ, at the public expense; - աջ վարել կեանք, to live in common; - աջ ունէին զինչ, they had every thing in common.

Հասարակաբար *Տ.* -օրէն.

Հասարակագործեմ *va.* to co-operate; -ծութիւն *Տ.* co-operation.

Հասարակաբան *a.* common, general; **խօսուծիւն** *s.* introduction.

Հասարակած, **ի, աւ.** *s.* moiety; equator; **բաւ գիշերոյ,** at midnight; **-իք** *s.* equinoctial line.

Հասարակական *a.* common, public, general; ordinary; *s.* communist; **-ութիւն** *s.* communism; **-կիւն** *S.* Չուգակիւն. Հասարակապատիւ *S.* Համապատիւ; **-դեական** *a.* *s.* republican; **-պետութիւն** *s.* republic.

Հասարակասեր *a.* zealous for the public welfare; **-ստեղծ** *a.* common, proper to all creatures. [Հասարակ.

Հասարակաց *a.* common, public; *S.* Հասարակաւորութիւն *s.* equality, parity; **-աւուր,** equinox.

Հասարակեմ, **եղի** *va.* to equal, to divide in two parts, in halves; to share, to part equally, to portion out; to accomplish; **-զերն ք ամենեւին,** to love impartially, to be large-hearted; **ք -եցեն զաւուրս իւրեանց,** they shall not live out half their days; **-իմ** *va.* to be divided into halves, to be equally divided; to be half way; to share in, to partake of; to be complete, accomplished; **-կեցաւ մահն յաջտառ եւ ի փարթամն,** death overtook both poor & rich; **-կէ գիշերն,** it is midnight.

Հասարակորդ. **աց** *a.* participating equally, partaking, sharing; equal; *s.* companion, fellow, partner; **-ս առնել** to equalize, to equal, to compare; **ից** to appraise, to estimate; **-ս մեզ արարեր գգն,** you have made them equal unto us. [public; moiety.

Հասարակութիւն *s.* community; the Հասարակօգուս *a.* of public utility; *s.* the common weal; **-օր** *s.* noon; **-օրեայ** *a.* meridian; equinoctial; **-օրէն** *ad.* commonly, ordinarily, generally; **-օրութիւն** *s.* equinox.

Հստեւառիկ *s.* pancratium. Հա եւ խած լինիմ *vn.* to eat greedily, to devour voraciously.

Հասկ, **աց, ոց** *s.* ear or head of corn, of barley, &c.; **սկեփայլ** **-ք,** golden ears; **-ս արձակել,** to shoot into ears, to ear; to spire; **բաղել** **-,** to glean; **-աբեր** *a.* producing, bearing ears; **-լինել** **-աբերեմ** *vn.* to ear; **-ագեղ** *a.* of fine ear; **-աթուռ** *a.* well-eared, well in the ear; **-ահանեալ** *a.* threshed, husked; **-ահառ** or **-սուն** *a.* of which

the ears are ripe; **-ահասուի** *s.* ripeness of ear; **-աձեւ** *a.* shaped like an ear.

Հասկանամ, **ացայ** *vn.* to understand.

Հասկացումն, **-ցողութիւն** *S.* Հասողութիւն; **-ցուցանեմ** *va.* to cause to understand.

Հասկաքաղ *a.* gleaner; *s.* gleaner; gleanings; **-առնել** to glean.

Հասողութիւն *s.* comprehension, understanding, intelligence, perception.

Հասոյթ, **ութի,** Հասոյք *s.* income; pension; salary.

Հասու *a.* happening: lively, clever, intelligent; **-լինել** to arrive, to reach, to attain; to seize, to take, to catch, to entrap; **ից** to comprehend, to conceive, to penetrate, to discover, to recognize. [s. pensioner.

Հասութատեր *s.* fund-holder; **-ւոր** Հասուկ *a.* ripe-minded, clever, intelligent. [Հասողութիւն.

Հասումն *s.* the arriving, arrival; *S.*

Հասուն *a.* ripe, mature, grown up; wise, prudent, judicious; **-հասակ** ripe or advanced age; **-այր** man of mature age, a discreet sober-minded man; **-օրիորդ,** marriageable young lady; **-խորհուրդ,** մեղք, mature judgment; **-խաղաւարտ,** ripe imposthume; **-գործել** to ripen, to make ripe, to mature, to bring to maturity.

Հասունանամ, **ացայ** *vn.* to ripen, to grow ripe; **-պալարի** to come or draw to a head, to gather, to suppurate.

Հասունացուցանեմ *S.* Հասուն գործեմ. [ness.

Հասունութիւն *s.* maturity, ripeness.

Հասուցանեմ, **ցի** *va.* to cause to arrive, reach or attain; to bring, to refer; to cook, to dress, to get ready, to prepare; to ripen, to mature; **հասոյց ինձ անբաւ աշխատութի պս բաւ գիւրք** this dictionary has cost much labour.

Հաստ. **ից** *a.* solid, stable, firm; strong, robust; thick, coarse, large; **-,** **-ք** *s.* stability, firmness, hardness, steadiness; **կալ ի -ի,** to stand firm; **ի -ոյ պահել,** to hold fast; **ի -ոյ ունել** to preserve, to keep.

Հաստաբազուկ *a.* strong-armed, having large & powerful arms, robust, vigorous, sturdy, stout; **-բետ** *a.* firm, solid, strong; hard, compact; **-կաշի** *a.* pachydermous; **-կապ** *a.* well bound, tight, strong; **-կառոյց** *a.* well

built, solid, stable; -*Հարուստ* *a.* strong, robust, vigorous; -*Հեղցյս* *a.* well nailed or fastened; -*Հին* *a.* well based or built, firm, solid, stable; -*առնել, ամրացուցանել* *v.* to strengthen, to confirm; -*ձեղուն* *a.* having a solid ceiling; -*ձիգ* *a.* well-bent (bow); valiant, skilful (archer); -*աղեղն* *a.* furnished with a very strong or heavy bow; -*մազիկ* *a.* furnished with very strong claws or talons; -*մեսս* *a.* strong, robust; -*յարկ* *a.* strong roofed.

Հաստանամ, ացայ *vn.* to grow stronger, to be strengthened or confirmed; * to become larger, to increase in bulk. [robust.

Հաստանգամ *a.* well limbed, stout, *Հաստալինած* *a.* stable, firm, well built; -*պինդ* *a.* hard, firm, solid; -*ջիկ* *a.* nervous, robust, vigorous; -*ջով, -ստեղն* *a.* flourishing, well branched; -*վերդ* *a.* of unhewn stone.

Հաստատ *a.* solid, firm, stable; sure, certain, positive; *s. geom.* solid; *ad.* solidly, firmly, strongly, steadily; surely, truly, positively; resolutely.

Հաստատարան *a.* truth-speaking, veracious, exact, accurate, correct; -*բար* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*գոյն* *a.* very firm, very solid; *ad.* firmly, surely; -*գրական* *a.* stereographic; -*գրութի* *s.* stereography; -*դէտ* *s.* stereoscope; -*գիտութիւն* *s.* stereoscopy; -*կան* *a.* firm, solid, immutable; -*բան* *s.* affirmative; -*Հատութիւն* *s.* stereotomy; -*ձգութիւն* *s.* skilful archery.

Հաստատանամ, ացայ *vn.* to be confirmed, strengthened, to take root in.

Հաստատաչափ *a.* stereometric; *geom.* solid; -*ուլթի* *s.* stereometry; -*պէս* *S.* *Հաստատ* *ad.*; -*տիպ* *a.* stereotype; *s.* stereotyping; -*գրողմեմ* or -*ուպեմ* *va.* to stereotype; -*տպող* *s.* stero typer, -typist; -*տպութիւն* *s.* stereotyping.

Հաստատեմ, եջի *va.* to affirm, to sustain; to prop, to confirm, to consolidate; to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage; to restore, to mend, to revive, to refresh; to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to approve, to corroborate; to legalize, to ratify; to institute, to found, to erect; to create, to make; -*անդրէն*, to re-establish; -*զերեսս, զձեռն, զմասս*, to set out, to start, to proceed, to move

on; to deliberate, to resolve, to purpose; to conduct or comport oneself, to act; to threaten; -*զառոյջութիւն*, to recover, improve or restore health; -*եալ էր ի խորհրդեան*, he was resolute & decided in action.

Հաստատիմ, եցայ *vn.* to grow harder, to become stronger; to be confirmed, to take root in; to settle oneself firmly in, to stay; to be certified, assured, proved, confirmed; to hope for, to rely on, to confide in, to be created; to recover, to be restored, to come round again; -*տեցաւ ոգի նորա*, he recovered his strength, his senses; -*տեցան որդիք նր*, his children are grown up; -*տեցաւ յառողջութիւն*, he has recovered his health. [firmatory.

Հաստատողական *a.* affirmative, confirmatory; *Հաստատութիւն* *s.* stability, firmness, solidity, fixidness, consistence; constancy, resolution; strengthening, consolidation, confirmation; prop, stay, support, base; affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certifying, approbation, ratification; *chem.* solidification; -*երկնից*, the firmament; -*մասց*, constancy, firmness of purpose; -*առնուլ*, to be vouched for, of a certainty, to prove true, to be confirmed, attested, certified; -*թէ* *S.* *Հաստատ* *ad.* -*թէ եղեալ էր ի մահ*, he was resolved, he has taken a resolution, he decided to.

Հաստատուն, տնոց *a.* firm, solid, stable, fixed; certain, sure, positive; immoveable, constant; permanent, persevering; determined; *s. geom.* solid; *ad.* *S.* *Հաստատ*; -*կերակուր*, solid food. [support; counterfort.

Հաստարան *s.* stanchion, prop, stay, *Հաստարմատ* *a.* well or deep-rooted, well established, firm, solid; -*առնել, կանգնել*, to strengthen, to root, to establish.

Հաստեպք, յց *s.* paste; pie, pasty. *Հաստեմ, եջի* *va.* to create, to produce, to make; to strengthen, to confirm, to consolidate; -*զոք ի բարեւ*, to confirm in the right way; -*իմ* *vn.* to be created, produced; to be confirmed, strengthened: to marry, to wed, to espouse.

Հաստիչ *s.* creator, producer. *Հաստոյժ* *a.* prudent, cautious. *Հաստոյր* *a.* serious, grave, mortal;

- փէք . a deep wound; աւլ - հարւ-
ածս, to give the finishing stroke or
death-blow, to despatch. [stairs.

Հասորոշ *a.* having wide steps or
Հասուած, *ոց* *s.* creature, created
being; construction, structure.

Հասուան *s.* creation; production;
strengthening, consolidation, confir-
mation, re-establishment, restoration.

Հասուն, *անոյ* *a.* firm, solid.

Հասալութիւն *s.* creation.

*Հացէ *S.* Երեսագիր.

Հատ, *ից, ոց* *s.* cut, cutting, section;
fraction, fragment, morsel, piece;
corn, grain; *one, one only; -ս առ-
նէլ ճանապարհաց, to rob, to take to
the highway; -աբէկ *s.* zool. gross-
beak; -ալից *a.* full of corn or grain;
granular.

Հատագործեմ *va.* to reduce into
grains, to granulate; -ծի *s.* granulat-
ing machine; -ծութի *s.* granulation.

Հատած, *ոց, ից*'s cut, paragraph;
gr. caesura; *a.* cut, cut out; -ք կոնի,
conics, conic sections.

Հատական *S.* Հատու; -կարկատ *a.*
pieced, patched; composed; -կեր *a.*
granivorous; -կոտոր *s.* bit, piece, mor-
sel; remnant, shred, fragment; -առ-
նէլ, կոտորել, to cut up, to cut in
pieces; to break, dash or smash to
pieces; to mutilate, to curtail, to
change, to alter.

Հատահարց, -հմայ *s.* diviner by
means of grains; -ուծի *s.* divination

Հատաձեւ *a.* grain-shaped. [by-.

Հատանեմ, հատի *va.* to cut, to cut
off, to break; to carve, to cut; to di-
vide, to separate; to retrench, to di-
minish, to curtail; to castrate; to re-
solve, to decide, to determine; to
cross, to traverse, to pass; to stop, to
interrupt; -գծից զմիմեանս, to cross
one another; -գծով, to plough, cross
or traverse the sea; -գծով եւ զցա-
մբ, to run over, to over-run or scour
both sea & land; -ճանապարհ, to
open, to pave a way or road; to pro-
gress towards, to bend one's steps to,
to traverse, to travel; -անցանել, to
cross, to traverse, to pass, to travel
over or through, to go over; -ի սառ-
նէ, to wean; -գծառ, to fell, to cut
down; to clear; գատ - , to sentence,
to judge, to decide; ախան - , to mine,
to dig, to hollow; -զլուսի, to cut off

the head, to behead, to decapitate; -
զանգամս, to cut off limbs, to ampu-
tate; -յարքունիս, to confiscate, to
forfeit; -ի կենաց, to slay, to deprive
of life, to kill; -զաննի ի փափկութի,
to give oneself up to effeminacy; ի
վատութի - , to make a coward of; -
գծարաւ, to quench, to slake the
thirst; -զաննի յիմեքէ, to abstain,
to keep from, to refrain, to forbear, to
deprive or debar oneself of, to do
without, to dispense with; ախոս - , to
plough, to furrow; -գունդ մի, to de-
tach, to form a detachment; -լուսոյ
զլիւեր, to drive away darkness; -
զբոց հրոյ, to spark, to sparkle, to
emit sparks; -զատահիւ, to fray a
way, to pass through, to cross; * -
զգրիչ, to make a pen; գետնի զգաշան
-նէ, the river traverses the plain; *S.*
Ձոր, Կարճառու, &c., &c.

Հատանիմ, տայ *vn.* to be cut, sepa-
rated, divided; to be exhausted, to
decline, to fail, to desist; to abstain,
to refrain; to shine, to glitter, to
sparkle; to yield, to give way, to fall
into; -գունոյ, to turn pale; to be
discoloured, tarnished, to lose colour,
to fade, to grow pale; -ի յուսոյ, to
lose hope, to cease to hope, to des-
pair; յանգործութի - , to foment, to
cherish idleness; յանհաւութի - , to be
without even the shadow of common
sense; ի զեղխութիս - , to plunge into
debauchery; ի չարութի - , to abandon
oneself to wickedness; -բոցոյ, to
flame, to cast a glare, to shine; գնեա
- , to apply oneself to; ի վաճառս - , to
deal, to traffic; ի գինեկաճառս - , to
keep a wine-shop, a tavern; իբրեւ
զկարկուտ հատեալ յամպոյց, like hail
fallen from the clouds; ամ ուրեք ոս-
կւոյ եւ ախանց նշույլք -նէին, all was
brilliant with gold & precious stones;
փայլատակուիչ -նէին, thunderbolts
fell; գունդ մի հատեալ, a detachment
of troops; հատեալ ի յուսոյ, desper-
ate; բան հակիրճ հատեալ, brief, suc-
cinct discourse; *S.* Քուն, Մաղբ, Թիւ,
Թոյս, &c. &c.

Հատանող *s.* cutter; paper-cutting
machine; *geom.* secant; *a. S.* -առւ.

Հատաջուր *s. med.* ptisan; orgeat,
barley-water.

Հատավաճառ *s.* money-changer.

Հատեալ *a.* cut; castrated, gelded.

Հաւաքանիք *a.* select, chosen, choice; - - բանք, chrestomathy, anthology, collection; - լինել, to gather, to collect, to make a collection of authors.

Հատիկ *s.* small grain.

Հատիճ *s.* kernel.

Հատկիմ, եղայ *vn.* to be out of breath, to become breathless, to gasp for breath; ի հեկեկանայն - կեալ, hin-

Հատկաւ *s.* linseed. [dered by sobs.

Հատր, ոյ *s.* part, bit, shred, fragment, stump; volume, tome; - հոգ-

այս, my life! my darling! my love! Հատու *a.* sharp, trenchant; *fig.* decisive, peremptory; *s.* pickpocket, outpurse; *S.* Ձէն.

Հատուած, ոյ, ից *s.* cut, shape, fashion; section, division; part, portion; bit, piece, fragment; retrenchment, separation; emigration, transmigration, colony; article, head, point; *geom.* segment; - բկոնի, conics; առաջանիւթ - օրագրի, leading article; - գնալ ուրեք, to emigrate; գրել - , to write an article; - տալ բանին, to interrupt, to break in upon.

Հատուածակողմեան *a.* prismatic; - կողմն *s.* prism; - անգունական, achromatic - .

Հատուածիմ, եղայ *vn.* to remove, to separate or detach oneself; to retire, to go away, to cut & run; to change one's abode, to emigrate, to colonize, to settle oneself as a colonist or planter.

Հատուածող *s. geom.* sector; - ծոյ *a.* of many pieces, composed; - ծուծիւն *s.* desertion, running away.

Հատուկչիր, - կտիր *a.* cutting or reducing to pieces; - առնել, to reduce to pieces, to atoms; to exterminate.

Հատումն *s.* cut, incision; division, separation; - անդամոց, amputation.

Հատուցանելի *a.* payable, solvent; - ուծիւն *s.* solvency.

Հատուցանեմ, ցի *vn.* to render, to restore, to give back; to pay, to discharge, to acquit; to disburse, to lay out; to recompense, to satisfy, to make amends, to compensate, to indemnify: to cut; - ի ստէնէ, to wean, to take from the breast; - գիտիւրէն, to render like for like, to requite; - գիտան, to make up for, to indemnify for; - չար փոխանակ բարւոյ, չար - երախտեաց, to render evil

for good; - զմեզ հարանց՝ որդւոց, to revenge the sins of the fathers upon the children; - ցեր ինձ բարիս, եւ ես - ցի բեղ չարիս, I have rendered you evil for good; Աստուած հատուցե՛ք եզ ի բարիս, may God reward you; *S.* Հատուցումն, Սէր, &c.

Հատուցանող, - ցի *s.* who renders, restores or gives back; payer; remunerator.

Հատուցումն *s.* restitution; payment, reimbursement; remuneration, recompense; compensation, gift, offering, fine, amends; cutting; - փասուց, damages, indemnity, reparation; - փոխարինի, compensation; exchange, any thing given in return; ի -, in payment; in return; օր - ցման, the Last Judgment; - առնել, to reward, to requite, to recompense; to make amends for; Հատուցանել ումեք զ-, to give tit for tat, to make a return for, to requite; to avenge, to punish; Հատուցանել զ- ի թշնամիս, to revenge oneself on one's enemies.

Հարազատ, աջ *a.* legitimate, authentic, genuine; true, frank, sincere; intimate, cordial; related, near, familiar; *s.* brother; - որդի, legitimate son; - աբար, - ապէս *ad.* legitimately; brotherly; sincerely, intimately.

Հարազատանամ, աջայ, - աիմ, եղայ *vn.* to be legitimated; to become familiar or brotherly; to contract an alliance with; եղբայր - տեալ, own brother.

Հարազատութիւն *s.* legitimacy, authenticity, genuineness; fraternity, brotherhood; kindred, consanguinity.

Հարած, ոյ, ի *s.* wound; ulcer.

Հարակաշ *s.* associate, partner.

Հարամանի Ս. Թարամանի . .

Հարամիմ *vn.* to be pushed.

Հարանք *S.* Հարուած .

Հարաւ, ոյ, ով *s.* south wind; the south; արեւելեան -, south east, S.E.; արեւմտեան -, south west, S.W.; հողմ - ոյ, the south wind; շէշ -, it blows from the south; - ակողմ, - ակոյս *s.* the south, south side; *a.* on the south side; - ահողմ *s.* south wind, auster.

Հարաւայդ *s.* aurora australis, southern light.

Հարաւային *a.* southern, meridional, austral, southerly; - արեւելեան հողմ, sirocco.

Հարուստ *s.* fields, country; seed-
or sowing-time, tillage, ploughing.

Հարուստ *S. խարուստ*.

Հարեանցիկ *ի* - *a.* superficial, light;
futile, frivolous, vain, transitory, fleet-
ing; *ad.* superficially, slightly, for
form's sake, negligently, in passing,
with an absent look; - *անցանել չ*, to
graze, to pass close to, to glide by;
to skim along or over, to glance at;
to touch lightly or briefly on.

Հարեանցիկ անեմ, - *ցեմ* *va.* to
pass quickly, to skip, to omit, to pass
over in silence. [եւել.

Հարեւր. **Հարեմ** *S. Հարեւր*. *խեր*.
Հարեւ, *ից* *a.* plain, flat, even, level;
polished, smooth; uniform, alike,
equal; *ad.* unitedly; evenly, plainly;
- *հասար*, on a level with, even
with; - *եւ ուղիղ հասակ*, fine-shaped,
of a fine stature or figure; - *անել*,
to level, to smooth; to facilitate; *եղի*
ցիկ աստղաբնիկ - *ճանապարհս*, the
rough places shall be made smooth.

Հարեւածուալ *a.* equally stretched,
plain, flat; *յատակ* *a.* even with the
ground, plain, flat, on the same floor,
on a level, levelled; - *անել*, to pull
down or raze to the ground, to level
with the ground, to raze; to level, to
make even.

Հարեակ or **Արդուկ** *s.* iron, smooth-
ing -; - *եմ* or *արդակեմ* *va.* to iron, to
hot-press, to smooth.

Հարեակ, *ի* *s.* level; - *ջեղէն*,
water-mark or -line; - *պղջակաւոր*,
spirit-level; - *եմ* *va.* to level; - *ուծի*
s. levelling.

Հարե-գոգաւոր *s.* plano-concave;
- *երեմարդ*, - *ուռուցիկ* *s.* plano-
convex.

Հարեմ, *եղի* *va.* to plain, to smooth,
to make even or equal; to plane, to
polish; to level, to put on a level with;
to pull or beat down, to demolish, to
cast to the earth, to overthrow, to
destroy, to raze. [veller.

Հարեիլ *s.* planisher, polisher, le-
Հարեւում, *թեւայ* *vn.* to start with
fear, to be scared, to take fright or
umbrage at, to start or fly off, to bound
away. [smoothing; equality.

Հարեւել *s.* level, levelling, planing,
Հարեւցանեմ, *ցի* *va.* to give um-
brage, to scare, to startle, to fright
away, to estrange, to alienate, to re-

move; - *զարստ*, to cause the hair to
stand on end.

Հարիլ *s.* beater; plectrum.

Հարիւր, *ոց* *a.* hundred; *s.* - , cent;
ասան առ - , ten per cent, 10 p. 0/0;
- *աղլիկ* *a.* hundred-headed; - *աղուռն*
(*Թեթե*) *a.* hundred-gated (Thebes);
- *աժողով* *a.* collecting taxes at 1 p.
cent; - *ալիտր* *s.* hectolitre; - *ակալ*
s. hectare; - *ակիւնան* *a.* having a hun-
dred precious stones; - *ակրամ* *s.* hec-
togram; - *աձեւանիկ* or *ձեւն* (*Բրիարէ*)
a. hundred-handed (Briareus); - *աման*
a. centigrade; - *ջերմաչափ*, - thermo-
meter; - *ամեայ*, *մեից*, - *աման*, *մեից*
a. a hundred years old, centenary; of
every hundred years, centurial; *դ-ա*
մեիւր *ուրեմն էր*, he was about an
hundred years old; - *ամեդր* *s.* hecto-
meter; - *ապամիկ* *a.* centuple, a hun-
dredfold, hundred times as much;
- *ապակեմ* *va.* to centuple, to in-
crease or multiply a hundredfold; - *ա*
պետ *s.* centurion, captain; - *ապետուի*
s. centurion's or captain's rank.

Հարիւրաւոր *a.* a hundred, cente-
nary; centuple; *ad.* by hundreds, in
great numbers; *s.* centurion; - *իմ* *vn.*
to be centuplicated.

Հարիւրբերանեան *a.* hundred-mouth-
ed; - *դիցուհի*, the hundred-tongued
goddess, Fame, the goddess of report.

Հարիւրեակ, *եկիկաց* *s.* a hundred;
century; - *եման* *a.* of a hundred years
old; - *երորդ* *a.* hundredth; *s.* hun-
dredth part, centime.

Հարիւրթերթի *s.* rosa centifolia.

Հարիւրոտեան *s.* centipede.

Հարիւրորդ *S. Հարիւրերորդ*; - *ա*
լիտր *s.* centilitre; - *ակալ* *s.* centiare
(100th part of an are; one square me-
ter); - *ական* *a.* centesimal; - *ակրամ* *s.*
centigram; - *ամեդր* *s.* centimeter.

Հարկ, *այ* *s.* tribute; tax, impost,
duty, excise; necessity, want, exigen-
cy; constraint, obligation; homage,
duty, service; **Հարկ զերադիր**, ad-
ditional tax; - *տարապայման*, over-
assessment; - *զժեղակ*, shocking ne-
cessity; *առանց -ի*, without necessi-
ty; - *առ*, *ի* - *է*, *առ* - *ի* *ad.* necessarily,
of necessity, essentially; inevitably,
indispensably; by force, by compul-
sion, forcibly; *չ* - *առ արկանել*, *ի* - *ի*
կացուցանել, to place or lay under
contribution, to tax, to load or burd-

en with imposts, to levy contributions, to render tributary, to subdue, to subject, to enslave, to subjugate; - հա- նել, to gather in, to exact tribute, to raise money, to put a tax on; -ս հար կանել, to pay a tribute; to be tribute to; -ի-ի կալ, մտանել ի - , to serve, to subject oneself to, to submit, to be tributary to; - առնել, to force, to constrain, to use violence; հատու- ցանել զ- շնորհապարտ մեծարանացն, to pay the tribute of gratitude; - է, one must, it is necessary; չէ - , չէ ինչ - , it is not necessary, there is no need, no matter; - ի վերայ կայ ինչ, necessity obliges me to; - եղեւ նմա բողբեկ ի կայսրն, he was obliged to appeal to Cæsar; Ե - ի ժամանակին, according to the wants of the age; - էր, it was necessary; - եղեւ մեզ առ նել, we were obliged, compelled or constrained to do; - է ինչ երթալ, I must go; մեռցուք եթէ - լիցի, let us die if it must be!

Հարկադիր, գրաց a. imposing of a tax or burden; forcing, offering violence; -գրեմա, to force, to constrain, to oblige; -գրիմ տ, to be forced, obliged; -գրութիւն s. constraint, violence, force; impost.

Հարկածողով, -հան, աջ s. tax-collector, -gatherer.

Հարկահանութիւն s. the collecting of taxes, exaction or recovery of tribute or imposts; նեղել - թն, to oppress, squeeze, grind or vex with excessive taxation, to load or burden with extortions.

Հարկահար, աջ s. tributary; thrall, bondsman, serf, slave, servant.

Հարկանելի a. to be beaten; S. -նող.

Հարկանեմ, հարի va. to beat, to strike, to give or deal a blow; to strike or sweep the chords of the lyre, to vibrate, to touch, to play or perform on; to ring; to knock, to thump; to prick, to bite; to wound, to hurt, to harm; to knock down, to beat to death, to kill; to spoil, to taint, to gnaw, to eat away; to ill-treat, to punish, to abuse; to strike against, to shock: to feel remorse: to pay tribute: to write down, to put into writing, to set down; - զքաղց եւ զծարաւ, to stay hunger; to quench, slake or allay thirst; - այսոյն պղծոյ, to pos-

sess with a devil; ի չամփուր - , to spit, to put on the spit; - զոք ի յեյ, to empale; - ի մահ, - զոք յողի, to give the death-blow, to despatch, to slay, to kill; - ի գլուխն, to cause a headach; - զիներ ի գլուխն, to mount to the head; to intoxicate; տաւիկ կամ ջուրակ - , to harp, to play on the harp or violon; խորան - , to set up a pavilion; - զմիմեանս, to strike one another, to knock against each other; to come in collision, to collide, to come into contact with; - ընդ միմեանս, ի միմեանս - համեմատութիւն, to compare, to confront with; - զճանապարհս, to go, to be on a journey, to travel; մարտ ի միմեանս - , to fight, to combat, to make war; - զպատե- րազմ, to gain the battle, to conquer; - զվշտամիտն, to beat the enemy, to discomfit, to defeat, to rout; հուր- զտոմբ, to set a house on fire; - գաւազանաւ, to cudgel, to cane, to whip, to thrash, to belabour; իւրախոյս խն- գութիւն - , to shout with joy; - զպէտ ուրուք, to supply the needs of, to provide or furnish the needful; - ըզմիտս, to strike, to impress; - զամ- նակ mus. to beat the measure; զծայրս - , to dawn, to rise; - զանձն, to be afflicted, grieved, mournful, desperate; ի միտ - , to think, to reflect; -նէ զԴաւիթ սիրտն իւր, հարեալ գտանի ի խզէ մտաց, David is struck by or eaten up by remorse; իէր -նէ զքեզ սիրտ քո, why is your conscience afflicted & why is your heart heavy within you? արեւն ի ծայրս -նէր, the sun gilded the mountain tops; Ժանդն -նէ զերկաթ, rust consumes iron; Կռիկ իմ -նէ զոտս, my shoe pinches; S. Գան, Լալ, Խռով, Մախ, Յորեան, &c.

Հարկանիմ, հարայ տ, to be beaten, struck, wounded; to be smitten with, enamoured of; to approach, to incline to; - զագահուէ, to be avaricious, too fond of riches; - զախտի, to addict oneself to vice; - ի վերայ ուրուք, to assault, to attack; - ի սէր ուրուք, to fall in love with, to conceive a great affection for, to be desperately in love with; ի գութ - , to be moved, touched with compassion; ի զգայութիւնս - , to strike the senses; - զիւր, to tend do, to have the mind occupied with; - յեծս օտարս, to idolize; ի

չափ կամ ի գնողս -, to traffic; չե միտս -, to be understood; այսր անգր -, to waver, to be unsettled, bewildered, in doubt, to hesitate; - յոր. to incline to some one, to become too familiar or very friendly with; ցաւ -նի որո՞վսիս, I have a stomach ache; I have the colic; Հարաւ ի դեղ նր, he was smitten with her beauty; Հարաւ ի մորմոք սիրոս նր, his heart was filled with pain or grief; երբն երբն -նէր ի նշէ, they shone brilliantly with many colours; -նէր ի նշէ հոս անոյշ, they spread a perfume around; կարեղէր Հարայ յոգիս, my heart was pierced with a hundred wounds; S. Ամբ, Բերան, Գուշ, Դեմ, Քաղց, &c., &c.

Հարկանող, Հարող s. striker; knock-er; - ցուէ, a butting or mad bull.

Հարկապահանջ, ից s. exactor, tax-gatherer, collector, receiver; - ութի s. tax-gathering, collection of taxes; - պետ s. receiver-general.

Հարկառու, աջ a. tributary; vassal; liege, subject; ածել ի -ս, - առնել, to subject to tribute, to render tributary; - լինել, to be tributary; - ութի, - արութիւն s. act of paying tribute; thralldom, servitude.

Հարկաւոր, աջ a. necessary, important, essential; intimate; ministering, serving; s. necessities; - արար, - ա. պէս ad. necessarily; of course; - եմ, եցի va. to necessitate, to oblige, to force; - իմ, եցայ vn. to be constrained, forced; - ութի s. necessity, want; ministry, office, service; servitude.

Հարկեմ, եցի, - եցուցանեմ va. to necessitate, to constrain, to force, to compel, to oblige; to impose tributes, to render tributary; S. Հարկիմ.

Հարկեցուցիւ a. pressing, urgent, earnest; - պէտք, pressing need.

Հարկաւոր, respectable, venerable.

Հարկիմ, եցայ vn. to contribute; to pay homage, to serve, to be constrained, forced. [yoke of oxen.]

Հարկիք, կեաց s. necessity: yoke; Հարկիք S. խնջուք. [(3).]

Հարհար s. mus. an Armenian note

Հարս, ից sf. concubine; - որդ, ից s. who keeps a -; - որդի s. son of a -; - ութիւն s. concubinage.

Հարուած, ոց s. blow, knock, beating, striking, percussion; bastinado; slash, cut, wound; bruise, contusion;

sore; fig. scourge, blow, chastening, tribulation, misfortune; repulse, rout, defeat, overthrow, considerable loss; - ք mus. pæan; - ք Եգիպտոսի, the plagues of Egypt; օրհասաբեր -, mortal blow; -ս ածել, to give many blows, to cudgel, to chastise; Հարկանել ի -ս մեծամեծս, to make great slaughter, havoc, carnage, butchery; - արեկ լի - նիմ vn. to be beaten most unmercifully; fig. to be harassed, vexed; - եմ, եցի va. to beat, to strike; to cudgel, to cane; to chastise, to punish.

Հարութող առնեմ va. to set free.

Հարուկ s. forge-scales of iron or copper.

Հարում, րի va. to beat, to strike; to drive in, to thrust, to push; to toss, to shake, to agitate; - զասամուռնս, to set the teeth on edge; ձու -, to Հարումն s. blow, beating. [beat eggs.]

Հարուստ, րստաց a. powerful, potent; strong, vigorous; monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; numerous; long since, remote, old; - մի, enough, sufficient, much; - մի ժամ, ժամանակ, long, a long while or time, a great while; ի - դարուց, many centuries since; - մի յառաջ, long time before; յետ - ժամանակաց, long time after; - միտք, ingenious; դունդ -, a strong force; - ձգմամբ, for a long time; - ինչ ամաց ի վերայ անցելոց, after many years.

Հարսանեակ, եկաց s. bridesman, one of the wedding-party.

Հարսանեկան a. nuptial, hymeneal, bridal, spousal; - զօգ, hymen; - սերբ, conjugal love; զգեստ -, nuptial robe.

Հարսանիթ s. med. measles; bot. wild poppy.

Հարսանիք, նեաց s. wedding, nuptials; hymen, marriage, union, wedlock; Հանգես - նեաց, espousals, wedding-, nuptial- or bridal-feast; շած - նեաց, Hymen; ջահ - նեաց, the torch of hymen; երգ - նեաց, marriage-song, epithalamium; ճառ - նեաց, discourse on marriage; Հանգերձ - նեաց, wedding garb or garment; շօթ, բլիթ - նեաց, bride-cake; օրհնութիւն - նեաց, nuptial blessing; առաջաստ - նեաց, wedding-, bridal- or marriage-bed; - նիս առնել, to celebrate a wedding; չառնել - իս, not to celebrate the wedding; երթալ ի - իս, to go to a wedding;

գողանալ զիս, to be beforehand with one's spouse, * to get some jobs before the wedding-day.

Հարսն, սին, սունք *s.* a newly married, bride, spouse; betrothed, affianced bride; daughter-in-law; nymph; larvæ; յաւերժ —, nymph; —սունք լեռնայինք, oreads, mountain nymphs; խօսիլ —, to betroth, to affiancé.

Հարսնագեղեմ *va.* to array or adorn as a bride.

Հարսնազգեսց, —զգեստ *a.* dressed like a bride; —զգեստեմ *va.* to dress like a bride. [trothing.

Հարսնախօսութիւն *s.* betrothal, be-
Հարսնածու, աջ *s.* paranymp, match-maker; —կան, —մատն *S.* Հարսնական. Հարսնմատ; —մոլութիւն or կողուցք արդանդի *s.* uterine fury, hysterics.

Հարսնանամ, աջայ *vn.* to become a bride, to marry, to wed, to be or get married. [or dressed like a bride.

Հարսնապաշնյճ *a.* arrayed, attired
Հարսնարան *s.* marriage-place; bride-chamber; talamus, nuptial-bed; *fig.* Holy Church, &c.

Հարսնացու *sf.* marriageable girl; —ցանեմ *va.* to marry, to join in wedlock, to give or take in marriage.

Հարսնուէր *s.* bridesmaid; paranymp; —ներդ *s.* epithalamium.

Հարսնեակ *s.* *S.* Հարսանեակ; chrysalis, aurelia; —եղբայր *S.* Հարսնածու.

Հարսնմատ *s.* *bol.* nenuphar, water-lily. [poppy.

Հարսնոյ ծաղիկ *s.* *bol.* poppy, corn-
Հարսնութիւն *s.* marriage, wedding; wedlock; ամեւ —[թէ, to marry, to wed, to espouse; գնալ ումեք ի —[թէ, to be married.

Հարսնուկ *S.* Հարսնոյ ծաղիկ.
Հարսնուհի *sf.* bride, spouse.

Հարստաբուն *a.* strong in number, powerful, numerous; —լիւր *a.* abundant, full; — ձեռամբ, liberally, largely; —կող *a.* long-sided, heavy-flanked, robust, stout, vigorous.

Հարստահար *a.* oppressed; oppressor; —ական *a.* oppressive, vexatious; —եմ *va.* to oppress, to subdue by violence, to vex, to molest, to crush, to overburden, to surcharge, to extort, to maltreat; —գիւր կամս, to persist doggedly, to be obstinately resolved, to be stubborn; —իչ, —ող *s.* oppressor;

—ութիւն *s.* oppression, violence, vexation, exaction, extortion.

Հարստամիտ *a.* learned, clever, wise; —յեղց *a.* very mighty; very rich, opulent; —յշոյ *a.* hopeful.

Հարստանամ, աջայ *vn.* to become powerful, to be predominant, to domineer, to lord it, to rule over, to reign; to get or grow rich, to prosper, to thrive; to abound; — զբարեպաշտութիւն, to be rich in piety, to be very pious.

Հարստացուցանեմ *va.* to make potent or glorious; to strengthen, to brace, to fortify; to make rich, to enrich; —ուցիւլ *a.* enriching.

Հարստեմ, եջի *va.* to drive in, to thrust down, to push, to fix, to establish, to consolidate; to tie tight.

Հարստի *a.* corpulent, big-bellied; strong- or large-limbed.

Հարստութիւն *s.* dynasty; power, sway, rule, domination; riches, wealth, opulence, fortune; abundance.

Հարց, *hy s.* demand, interrogation, question, examination; *S.* —ն; — եւ ինչիւր առնել, to ask, to make inquiries, to inquire about; ի — եւ ի փորձ արկանել, անկանել, to question, to examine; ի — եւ ի ինչիւր մտանել ընդ ումեք, to discuss, to argue, to dispute.

Հարցաբանեմ *S.* Հարցանեմ.
Հարցագիտութիւն *s.* inquisitiveness.

Հարցական *a.* interrogative: magical; — կէտ, note of interrogation.

Հարցանեմ, ջի *va.* to ask, to inquire, to interrogate, to question; — ի Տէնէ, to consult the Lord; — զոջունէ ուրուք, to ask news of, or about some one; — զումեք ի խաղաղութիւն, to salute with gentle words; — զդք բռնիւք բազմաք, to overload with questions. [interrogator.

Հարցանող, —ցող *s.* questioner, in-

Հարցաւոր *a.* asking, questioning or seeking after, eager to learn, desirous of information; inquisitive; —սիւրուի *s.* desire of knowledge, of information, of learning; inquisitiveness.

Հարցափորձ. ի *s.* interrogation, examination, question, inquiry, proceeding, inquisition; ի — մուծանել, մատնել or —եմ *va.* to interrogate, to question, to examine, to inquire; — ուի *S.* —

Հարցաքննիւ լինիմ or —քննեմ *va.* to question, to examine; —քննութիւն *s.*

examination; interrogation.

Հարց եւ փորձ *S.* Հարցափորձ.

Հարց եւ քնն առնեմ *va.* to examine, to inquire into.

Հարցկութի *s.* divination; -ս առնել, to divine, to prognosticate.

Հարցն, ցին, ցին *s.* the Song of the Three Children; -ափառ *s.* certain short Armenian canticles or hymns so called.

Հարցում, ոց *s.* demand, interrogation, question; -ս առնել, մատուցանել, to ask or address questions, to question.

Հարցութի *s.* demand; divination.

Հարցուկ, ցկաց *s.* soothsayer, conjurer; sorceress; այս - , spirit of divination, Pythoness.

Հարցումն *S.* Հարցում. [փորձ.

Հարցութորձ, Հարցփորձ *S.* Հարցա-Հարթանամ, աջայտ. to alight or settle on the ground (birds).

Հաց, ից *s.* bread; food, victuals, livelihood; meal, repast, table; - առնելուորութի, առնալագորութի *or* երեսաց, show-bread; - կենաց, երկնաւոր - , the bread of life; the Eucharist; - սգոյ, նեղութի, the bread of pain, of affliction; [թարմ, կակուղ, քաղկի *or* կակուծ, ջերմ - , new, soft, well baked, hot bread; օթեկի դահ *or* քորթու, կարծր, անեկի - , stale, hard, half-baked bread; սպիտակ, սեւաւ *or* թուր - , white, brown bread; ասն, հացագործի - , household, baker's bread; - համեմաւոր. gingerbread; անեմոր - , unleavened bread; - գետնոյ, hog's-wort, sow-bread; կեղեւ-ի (կոլինն) - , bread-crust; ներքին կամ վերին կեղեւ, under- or upper-crust; փշուկ-ի, crumb; շերտ-ի կողեղանգ, slice of bread & butter; կոտոր-ի, a morsel of bread; փշրանք-ի, crumbs; - յարգանակի, sopped bread, panado; - խորովեալ, toast, slice of toast; բոլոր-ամբք երեսաց իւրոց գտանել զ-իւր, to get one's bread by the sweat of one's brow; - [թրել, գործել, to make, to bake bread; - ունել, to have bread; աւանց -ի լինել, not to have bread to eat; չոր - ուտել, to eat dry bread; անալ զ-իւր արտասուգ, to eat the bread of affliction; - ի բերան լարձու գործել, to serve for his bread; ի-կոչել զդ, to invite to dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner; հա-

ղորդել ը ումք -իւ, to eat with one; արկանել - , to serve up; to give to eat; - կարել, բեկանել, բրդել, to cut or break bread; to crumble, to crum; կեղեւել զ-, to cut off the crust, to chip it off; հատանել զ- քաղցեոց, to keep the bread from the hungry; անարժան է -ին զոր ուտէ, he is not worth his salt.

Հացարաշխ *a.* bread-distributing; -բոյծ *a.* nourished with bread; -գործ *S.* -բար; -գործութի *s.* chem. panification; -գեղ *s.* bot. ammi, bishop's-weed; -գիր *s.* bread-basket; shepherd's-scrip, pouch, bag, satchel; -[թան *s.* panada, -do, sop, soup; -կց *a.* abounding in bread, in victuals; sated; -ծառ *s.* bread-tree; -կարօտ *a.* wanting bread; -կից *s.* messmate; guest; fellow-boarder, table-companion; - լե-նել, to eat together; -կցութի *s.* commensality, company at table; -հատ *a.* abstaining from bread; -մոլ *a.* abounding in bread or in corn, producing much corn. [to be made into bread.

Հացանամ, աջայտ. to become bread,

Հացանոց *S.* Հացարարոց; -շատ *S.* -մոլ; -վաճառ *s.* bread-seller, baker; -բան *s.* bake-house; -բար, այ *s.* baker, bread-maker; -բարոց, այ *s.* baker's shop; bake-house; - զորաց, army bakery; -բարութի *s.* bread-making; baker's trade; -ւէտ *a.* producing corn in abundance.

Հացերէց *s.* president of the wedding banquet; bridesman, paranymp; -եփ, եփեաց *s.* baker, oven-keeper.

Հացքն[թրիք *s.* meal, repast.

Հացի *s.* ash-tree; հացեաց գրախտ, ash-grove; - ծառայ սերմն *S.* Ճննդկալեզու. [sel of bread.

Հացիկ, ցկան *s.* roll, small loaf; mor-

Հացկատակ *s.* parasite, spunger, trencher-friend, toad-eater; -ու[թիւն *s.* spunging; -կերոյթ, ու[թի. -կերու[թիւն *s.* good cheer; banquet, feast; կոչել ի - , to invite to dinner; -կից *S.* Հացակից.

Հացահամեմ *s.* anise, dill; fenugreek.

Հացփշուկ *s.* crumb of bread.

Հացուռ *a.* abounding in ash-trees. Հացուռ, պց *a.* bread or dinner-giving. [tible, insatiate.

Հացուլեփ. ի *a.* gluttonous, insa-

Հաւ, ուց *s.* bird; hen; cock; grandfather, -sire, -dad: beginning, rise,

origin; -բ. poultry; ճագ հաւաւ, վաւկ. chicken, poult; աղբ -ուց, hending; վանգակ -ուց, hen-coop; դաւաբը -ուց, hen-roost, -house; վաւհաւական -ուց, poulterer; վաւհաւանոց -ուց, poultry-market; միս -ու, fowl; -խորովեալ, roast fowl; -ն գրգռայ, the hen clucks; եւ խօսեցաւ -, & the cock crowed; -ոյ հայր, great-grand-father; -ոյ - , great-great-grand-father; - աւեել, to commence.

Հաւագէտ s. augur, diviner by augury; - լինել, to augur, to divine by -; -գիտութիւն, -գիւթականն s. augural science.

Հաւալոց, այ s. hen-house; lurking-or hiding-place; -լուսն, լսան s. pelican; onocrotalus.

Հաւախօս. ի s. cock-crowing; cock-crow, day-break; ի -ի ad. at cock-crowing, at the peep or break of day.

Հաւակ, այ s. commencement, rise, origin; author; -եր. ի s. food for birds; ի -երի գնել, ի սաստկումն դաւանագէշ -երի նուիրել, to give a prey to the fowls of heaven.

Հաւահայած s. scare-crow; -հարց, -հմայ S. -գէտ; -հմայք. -հմայութիւն s. augury, presage; -մրդի s. bot. heath.

Հաւան s. consent, persuasion; * S. Սանգ; a. consenting, persuaded, convinced; - գտանիլ թ. to consent, to assent; ի - ածել S. -եցուցանեմ; ի - գալ S. -իմ; - հաճութիւն, willingly, with pleasure; -բ. եւ հաւասարք. agreeing together, unanimous; -աւար ad. consentingly, willingly; -աւգոյն a. likely, probable; persuasive; -ական a. persuasible, likely, probable, plausible; - է. չէ -, it is likely; unlikely; -ականաւար ad. probably, likely; -ականութիւն s. probability, likelihood, plausibility; -ականութեց հաշիւք math. calculation of probabilities; -երի S. -ական; -եմ. եցի va. S. -եցուցանեմ; vn. S. -իմ; -եցուցանեմ va. to persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do; -եցուցիչ a. persuasive, convincing; -բնկերք s. pair, couple; -իմ. եցայ vn. to be persuaded, convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend; to accept, to admit, to approve; չ-. to disapprove; ուղ -եալ եմ. as I believe, as I think; որ լռէ՝ -ի, silence gives consent; -իմ, -իմ

Ե այս, I agree to it; -ողական a. probable; persuasive.

Հաւանոց s. roost, hen- or -house.

Հաւանութիւն s. persuasion, consent, agreement, acquiescence; approbation, suffrage; միաշունչ միարան -թք, unanimously, by common accord or agreement, in concert, by a common or unanimous consent, jointly; by mutual agreement; ի հասարակ -թէ, by common consent; - բերել, to consent, to accord, to agree; ձեռն աւլ -թէ, to consent to, to assent; ի - ածել S. -նեցուցանեմ; աւանց քոյն -թէ, without your consent; - աւան s. consent; persuasion. [or grey owl.

Հաւասպտիւր s. madge-owlet, brown

Հաւասար, այ. ից a. equal, like, same, conformable; straight, plain, even, level; s. equal, companion; pendant, fellow; -, աւ - ad. equally, alike, likewise, conformably, in the like manner; -, - թղթոյն, copy, duplicate; - գտանիլ, լինել. to equal, to match, to be on a par or level with; to rank, to be at par; - հրամանին աւ. նուլ զհասարակութեմ, to be executed according to orders or command; գանձ - առնէր Այ, he made himself equal with God; զգրութի եւ գաւ - էն ա. ռաջի նր, force or stratagem are the same to him.

Հաւասարաբաշխ a. equally distributing; -գործ a. equally acting; -գոր a. of the same power; isodynamic; equivalent, equipollent; -կից s. companion, fellow, comrade, mate, partner; -կիւն a. of the same weight; equivalent, equal; - լինել, to counterbalance, to countervail; հասարակութիւն նր - ախտիցն էն, his good qualities compensate his vices; -կշաւութիւն s. equilibrium, equipoise, poise; -կող, -կողմ, -կողմեան a. equilateral; -ձեռ s. isochimene; -մասն s. isotherm; -ձկիւն a. isagon, equiangular; -նիսա a. equidistant; -չափ a. of equal measure, just, equal; -չափութիւն s. isomeria; -սլոտիւ a. S. համա-; -սլէս ad. equally; -ջերմ s. isotherm; -սէր a. just, equitable; -սրուն a. equicrural, isoceles; -տիւ a. conformable, equal.

Հաւասարեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to render equal, to equal; to equalize, to level, to make even, level or smooth; to equal, to compare; to counterba-

lance, to -poise; to communicate, to make a sharer or partaker; -հմ or -իմ, եղայ *vn.* to equal, to match, to be on a par or level with, to liken oneself to, to make oneself equal or conformable with, to be compared, confronted with; to communicate, to participate, to share; -իմ ք հնոջ. to be united, to conjoin.

Հաւասարորդ, աջ *a.* participating, -pant, equal; *s.* companion, partner.

Հաւասարութիւն *s.* equality, parity; uniformity, conformity; comparison, likening; equalization; participation, sharing; union, concord, agreement; գալի - ք. to equal; - or -ուան *math.* equation.

Հաւասարասնեմ, եջի *va.* to reason. Հաւաստապէս, -տեաւ *ad.* certainly, truly, doubtlessly, assuredly, positively, upon good grounds.

Հաւաստեմ, եջի *va.* to show, to prove, to confirm; to justify, to vindicate; to certify, to assure; to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate.

Հաւաստի *a.* certain, true, indubitable, sure, convincing, conclusive, incontestable, positive; demonstrative, justificative; *ad.* S. -տեաւ; -հրուստ, certain loss; - գիտել, to know for certain; - առնել, to assure, to convince, to prove; - իմն է զի. it is certain that.

Հաւաստիք, տեայ *s.* certitude, assurance, good authority, best source; demonstration, token, testimony, proof; - բարձր ակնածութեւ, assurance of the highest regard; ընդունել զիս մեծարանաց, to be assured of his highest esteem.

Հաւաստութիւն, -ուան S. -տիք.

Հաւաղաճառ *s.* poulterer, poultry-man; bird-fancier.

Հաւատ, ոյ, -ք, տոյ *s.* faith, belief, creed; trust, confidence; fidelity, faithfulness, good faith, sincerity; proof, testimony, evidence; Creed; -ք, յոյս եւ սէր. faith, hope & charity; քրիստոնէական -ք. the Christian religion; գաւանդութիւն -ոյ. profession of faith; Լոյս, Զահն -ոյ. the light of faith; մասունք, սահմանք -ոյ. articles of faith; կենդանի, անյողողող or հաստատուն, գոյթի գայթի, մեռեալ -ք, lively, resolute, constant or unshaken, totter-

ing or wavering, dead faith; անխտիրի -ս, indifferent as to religious matters; գաւանդել գ-ս. to confess the faith; առնել -ս, to have faith; չառնել ոչ -ս ոչ օրէնս, to regard neither law nor gospel; գալ. գառնալի -ս, to become converted; ածել, ձգելի -ս, to convert; հաստատուն լինելի -ս, to be true to the faith; -ս ի ներքս բերել, -ս բերել, to believe, to give credit to; -ս ընծայել, to believe in, to give faith to; -ս առնել յոք, to trust, to place faith in, to put trust in; -տալ միմեանց, to make a contract, to contract an alliance, to enter into an engagement, to bind oneself; ուրաւալ գ-ս, to deny or abjure the faith; յորում ոչ գոյ -ս, unbelief; անցանէ ք -ս, it is incredible; -ոյ, worthy of credit; S. Թեքանամ.

Հաւատագրութիւն *s.* perfidiousness, perfidy, guile, perjury, infidelity; -գրութ *a.* false-hearted, faithless, perfidious, unfaithful, disloyal; perjured, forsworn; - լինել, to infringe or break one's faith, to be false.

Հաւատալի *a.* credible, worthy of belief, to be believed; չ- իմն է, one can hardly believe it, it is incredible; -ութիւն *s.* credibility.

Հաւատակից *a.* of the same belief, faith or religion, coreligionary; -աւկցութիւն *s.* having the same religion or faith.

Հաւատամ, տացի *vn.* to believe, to give credit to; to confess; to persuade oneself; to commit oneself, to trust to, to confide in, to rely on; չ-, to disbelieve; - յԱճ, to believe in God; - բոլորով սրտիւ, to believe firmly, with all one's heart; - եմբքաւնի, to believe every thing; - զոք, to side with, to second, to lend an ear to.

Հաւատամք *s.* Belief, Creed.

Հաւատաստման *a.* establishing, setting forth the articles of faith.

Հաւատարիմ, ըմբ. մայ *a.* faithful, loyal, honest, trusty, trustworthy; confident; true, sure, certain, real; *ad.* S. -բմաւար; - լինել, to be verified, confirmed, proved; to be justified; to be trusted, believed, adopted, or accepted; - կալ, մեալ, to rest or remain faithful to; - առնել, to prove, to justify, to verify, to accredit, to give credit to, to make credible; - առնել

շղբ. to assure, to cause to believe, to persuade.

Հաւատարմաբար, -պէս *ad.* faithfully, loyally, truly, accurately; -դոյն *a.* more faithful; *ad.* more faithfully.

Հաւատարմանամ, ազայ *vn.* to be faithful; to be confirmed, verified, justified; -նայ լուրս, this news gains credit.

Հաւատարմացուցանեմ *va.* to make credible, to give to believe, to persuade, to convince; to sanction, to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւատարմութիւն *s.* fidelity, loyalty; good faith, honesty, plain-dealing, sincerity; confidence, security; certitude, certainty, assurance.

Հաւատալից *a.* faithful, believing; faithful, loyal; trusted; *s.* believer; շմարիւս -քն, the true believers; -ցուցանեմ *va.* to cause to believe, to persuade, to convince; to impose upon.

Հաւատաւոր *sf.* nun.

Հաւատաւորիս *a.* abjuring, changing one's faith; - լինել, to change one's faith, to renounce one's belief, to abjure one's religion; -ութիւն *s.* abjuration, change of faith. [gether.

Հաւաք *a.* assembled, gathered to; Հաւաքաւոր *s.* syllogist; -ական *a.* syllogistic; -եմ, եցի *vn.* to make a syllogism; -ութիւն *s.* syllogism; -բար *ad.* collectively.

Հաւաքածոյք *s.* collection; -կան *a.* collective; -րան *s.* place of assembly; receptacle.

Հաւաքեմ, եցի *va.* to assemble, to gather together, to collect; to amass, to hoard, to accumulate, to heap up; to infer, to conclude; to concentrate; to compile; to stock; - զանձն, զխորհուրդս or զմիտս, to retire within oneself; to collect one's thoughts, to meditate.

Հաւաքիչ, -բող *a.* gathering, assembling, collecting; *s. phys.* collector; -բուան *s.* collection, gathering, receipt; congesion; assemblage, set, body; argument, reasoning; concentration; compilation.

Հաւեղ, աջ *a. gr.* palimbacchus.

Հաւեմ, -իմ *vn.* to begin.

Հաւեկ, -ուկ *s.* little bird, nestling a pretty -; chicken, chick. [Ձու.

Հաւկթաձեւ, Հաւկթ S. Ձուաձեւ, Հաւառք *s.* chicken; -նոյ, -տուն *s.*

poultry-house, hen-roost; -որս, աջ *s.* bird-catcher, fowler; bird of prey; bird-call; -որսութիւն *s.* bird-catching, fowling; եղանակ -թիւ, shooting season; -փալ S. Հօփալ; * -բաշ *s.* merry thought; -բաշ S. Քաջաշաւ.

Հափափեմ S. Առեւանդեմ.

Հգնի *a.* curved, gibbous.

Հերբայական, &c. S. Երբայական.

Հեգ, ից *s.* spelling; syllable; -արան *s.* spelling-book, syllabar; primer; -եմ, եցի *va.* to spell. [vernor, leader.

Հեգեմն, -իգէս *s. Gr. w.* chief, go-

Հեգեանայ, ից *s.* syllable.

Հեգնաբանեմ, եցի *va.* to speak ironically, to laugh at, to jeer, to taunt; -նուի *s.* ironical speech or discourse, irony, quizzing, jeering, taunting, sarcasm; -բար *ad.* ironically.

Հեգնաբանիւս *a.* ironical, sarcastic, derisive, taunting, mocking.

Հեգնեմ, եցի *va.* to quiz, to deride, to ridicule, to jeer; to gibe, to despise; -նուի *s.* irony, sarcasm, taunt, jeer, scoff, derision, mockery; *rhet.* irony; -նորէն *ad.* ironically, gibingly.

Հեղ, ոյ *a.* mild, meek, gentle, affable; calm, tranquil, still; *ad.* softly, gently.

Հեղաբան, -իկ *a.* sweet-spoken; -լինել or -եմ *vn.* to speak, utter or pronounce gently, gracefully; -ութիւն *s.* kind things; -բար *ad.* gently, mildly, meekly; softly; -բարոյ *a.* mild-tempered, affable, tractable, easy; -գնաց *a.* soft, gentle, slow; *ad.* softly, gently; -խօս *a.* sweet-toned; -համբար *u.* sweet-tempered; -հոգի, -փոք *a.* mild, meek, gentle, affable, good-

Հեղանք S. Հեղութիւն. [humoured.

Հեղաշարժ, -սահ *a.* flowing gently; -սաղարթ *a.* whose leaves tremble gently.

Հեղացուցանեմ *va.* to render mild, affable, pleasing, agreeable, to soften, to appease, to pacify, to calm, to quiet.

Հեղիկ *ad.* gently, softly, quietly, mildly; *a. S.* Հեղ.

Հեղութիւն *s.* sweetness of temper or disposition, mildness, gentleness, sweetness, affability, kindness, courteousness.

Հեթանոս, աջ *s.* heathen, pagan, paynim, gentile; infidel, idolater, barbarian; nation, people; -ք, the heathen.

Հեթանոսաբար *ad.* heathenishly;

-*դան* *a.* heathenish, pagan, gentile;
-*կիր* *a.* peculiar to the gentiles; -*միտ*
a. heathen-minded, paganish.

Հեթանոսանալ, *այցայ տո.* to become
a pagan; -*սացուցանեմ* *va.* to gentilize,
to paganize, to heathenize, to convert
to gentilism.

Հեթանոսութիւն *s.* heathenism, pa-
ganism, gentilism. [pagan.

Հեթանոսորէն *ad.* heathenishly; *a.*

Հեթեթանք *S.* Հայթայթանք.

Հելլեն, *այց* *s.* Hellene, Greek; *a.*
greek, grecian; -*արանութի* *s.* hellen-
ism; -*ադէտ* *s.* hellenist; -*սկան* *a.*
hellenic, grecian, greek; -*ստերա* *a.* phil-
hellene; -*ստիրութի* *s.* philhellenism;
-*այի* *S.* Հելլեն; - *լեզու*, the greek
tongue or language; - *գրէլ*. *խօսել*,
to write in greek; to speak greek.

Հեծ *S.* Հեծութիւն.

Հեծան, *այց* *s.* beam, rafter, joist;
-*ակ* *s.* small; -*ահերձ* *a.* that splits
or cuts joists or rafters; -*աձգութի*
s. order or position of rafters; wood-
work, frame-work; *mech.* shaft, thill.

Հեծանկիւք *s.* beast, nag; vehicle.

Հեծանիմ, *ծայ տո.* to mount, to ride;
- *ի կառ*, *ի ձի*, to mount or enter a
carriage or vehicle; to ride, to mount
on horseback; - *ի նաւ*, to go on ship-
board, to embark; *անհամեմ* -, to ride
bare-back; *յորս* -, to go a hunting
or shooting; *զհետ* -, to chase, to give
chase to, to persecute, to set off in
pursuit of, to pursue; *յաւար* -, to
plunder, to pillage, to sack; *սպրե-*
յու *Հեծեալ ձիով*, he fled on horse-
back; *S.* *Կառք*, &c. [rake.

Հեծանոց *s.* winnowing-fan; hay

Հեծեալ *a.* mounted; *s.* horseman,
rider; horse-soldier, trooper; *ից*. ver-
sifier; -*ք*, cavalry, horse.

Հեծելագունդ *s.* cavalry; -*ազն* *s.*
cavalier, gentleman; *S.* *Հանգերձ*;
-*զոր* *s.* cavalry, horse-soldiers, horse;
horseman; -*խումբ* *S.* -*գունդ*; -*պետ*
s. master of the horse.

Հեծելութիւն *s.* riding; horseman-
ship, equestration; *Հանգերձ* -*թէ*, rid-
ing habit; *կրկէս* -*թէ*, manege; race-
ground, course; hippodrome; *մարզիչ*
եւ մարզարան -*թեան*, riding-master;
-school. [complaint.

Հեծեծանք *s.* heavy sighs, groaning,

Հեծեծելի *a.* lamentable, deplorable.

Հեծեծեմ, *եցի տո.* to groan, to la-

ment, to sigh for, to fill the air with
sighing.

Հեծեծութի, -*ուփ* *S.* Հեծեծանք.

Հեծեմ, *եցի* *S.* Հեծեծեմ.

Հեծկամ, *այցի*, *ցայ*. -*կտամ*, *այցի տո.*
to sob, to hiccup, to have the hiccups.

Հեծկտանք, * -*տուք* *s.* sob, hiccup,
hiccough; - *մահուան*, death-sob.

Հեծնում *S.* Հեծանեմ.

Հեծութիւն *s.* groaning, lamenta-
tion, complaint, woes. [horseman.

Հեծուկ *s.* the fork, the seat of a
Հեծուցանեմ *va.* to make mount, to
put on.

Հեկեկամ, *այցի տո.* to sob, to sigh,
to groan; -*անք* *s.* sobs, crying; mock-

Հեկեկեմ *S.* -*կամ* & *Հեգնեմ*. [ery.

Հեղական *a.* infused; inspired; -
Հնորէք, infused gifts.

Հեղանիմ, *ղայ տո.* to flow, to be pour-
ed out, to spread over; to be shed;

-*նիւթ* *s.* fluid; *S.* Հոսանուտ.

Հեղգ, *այց* *a.* idle, lazy, slothful, slug-
gish, tardy, dull, slow, lukewarm,
cowardly; listless, careless; -*աբար* *ad.*
idly, slothfully; indifferently, coldly;
-*աքնաց* *a.* slow, slothful; *ad.* slowly,
with tardy steps; -*ալուր* *a.* turning a
deaf ear, listless, disobedient; - *լինել*,
to turn a deaf ear, to simulate deaf-
ness, to disobey.

Հեղգամ, *այցի*, -*անամ*, *այցայ տո.*
to be idle, lazy, indolent, slothful.

Հեղգամիւ *a.* slow-witted.

Հեղգանք *S.* Հեղգութիւն.

Հեղգասիրտ *a.* heavy-hearted; - *ի*
Հաւատալ, slow of heart, slow to be-
lieve. [lukewarm, indifferent.

Հեղգացուցանեմ *va.* to make idle,

Հեղգութիւն *s.* idleness, laziness,
supineness, slowness, tardiness, list-
lessness, negligence, lukewarmness,
indifference.

Հեղեղ, *այց* *s.* torrent, flood, inunda-
tion, overflow; - *ջուրց*, deluge; -
հրդ, torrent of flame; - *մարդկան*,
throng of people, crowd, immense
concourse; -*սարսառուաց իջուցանել*,
to shed a flood of tears; *Հոսէին ար-*
տասուք իբրեւ զ-, tears ran down in
torrents; -*աբար* *ad.* like a torrent,
impetuously; -*ամած* *a.* inundated,
overflowed, flooded; -*աստատ* *a.* pun-
ishing with a deluge; -*աւայր* *s.* dried
bed of a torrent.

Հեղեղատ, *այց* *s.* torrent, ravinè;

-եմ, -դեմ, եջի *va.* to inundate, to submerge, to cover with water; to overflow, to lay under water; to hurl or fling down, to precipitate.

Հեղեղումն *s.* effusion.

Հեղինակ, աջ *S.* Առաջնորդ, Գրական, Մասնագիր; -ութիւն *s.* authority.

Հեղք *s.* produce, product, produc-

Հեղձ, -ական *S.* -ումն, -ուցիւ- [tion.

Հեղձամահ *a.* choked; strangled; drowned; -լինել, to be -; -առնել, to choke, to stifle, to suffocate, to drown.

Հեղձամղձուկ *a.* suffocated, choked, oppressed, agitated, disquieted, grieved, anxious; suffocating, stifling; -օդ կամ ջերմութիւն, sultry weather or heat; -հազ, a stifling cough; hooping cough; -ձայնիւ, in a stifled voice; -ի վշտացն, loaded with grief; woe-begone; - արտասուք, repressed tears; -առնել, to stifle, to choke; to smother, to suffocate; to drown; -լինել ի բարկութիւն, to be half choked with rage or anger; -լինել սիրա իմ, my heart was ready to break, was oppressed with grief; *S.* Հառաչանք.

Հեղձանախանձ *a.* very envious, dy-

Հեղձանեմ *S.* -ուցանեմ [ing of envy.

Հեղձանիմ, Հեղձիմ, Հեղձնում or ձում, ձայն *vn.* to choke, to be suffocated, stifled, drowned.

Հեղձումն *s.* suffocation; choking; pressure; -ուցանեմ *va.* to suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ, -ցիկ, -ձիկ *a.* suffocated, choked; -ցիկ առնել, լինել *S.* -ցանեմ, -ձանիմ; -ցիւ *a.* suffocating, choking.

Հեղոյս, ուսից *s.* nail; *S.* Բեւեռ.

Հեղումած, ոյ *s.* cast, casting; im-

Հեղուկ, հեղի *a.* liquid; liquor; -աչափ *s.* areometer, hydrometer, hydrostatic balance; -ացումն *s.* liquefaction.

Հեղում, ղի *va.* to pour, to pour out, to empty, to pour forth, to shed; to diffuse, to scatter, to disperse, to spread; - զանձն առաջի Տէն, to pour out one's soul before the Lord; - զսիրտ իւր առաջի ուրուք, to open one's heart, to unbosom oneself to; - զբարկութիւն, զարմատութիւն իւր ի վերայ ուրուք, to give vent to anger, to discharge one's wrath upon; - կոյց

նուէրս, to pour out libations to idols; - արիւն բազում, արեան շաղագիւ - , to cause immense bloodshed, to shed torrents of blood; արտաւոր - , to shed tears; - զարիւն իւր, to shed one's blood.

Հեղում, զայն *vn.* to be poured out, to flow, to spread; to be shed, scattered, diffused; to rush, to fall; to burst; հեղաւ եմ փոր իմ, all his bowels gushed out; անկաւ հեղաւ զինի կողմն, he followed idols; հեղեալյաւ մամբ, very angrily, wrathfully.

Հեղումն *s.* outpouring, spreading abroad; effusion, dispersion.

Հեղուեմ, սի *va.* *S.* Բեւեռեմ; to write, to compose.

Հեղք, ղից *s.* cottage, hut.

Հեշուկք *s.* spite, despite; -կս առնել, to do any thing out of spite or through spite, to despise, to spite, to vex; իբրեւ ունեք -կս առնելոյ, in spite of one, to vex one.

Հեմում, now, at present.

Հեշդն, ի *s.* jeer, scoff, taunt; mockery, jeering, irony, derision; rivalry, strife, contest; spite; ի - , ի - դ *ad.* ironically, derisively, tauntingly; against, in despite of, in contempt of, in defiance of; ի - ելանել, ի - արկանել, to scoff at, to laugh at, to ridicule, to quiz, to deride, to taunt, to jeer at; կալ ի - or ի - ոյ, to do in spite of, to despite, to object to, to dispute or wrangle; to vie with.

Հեղեանական, &c. *S.* Հեղեանահան.

Հեշում, նի *va.* to weave, to warp, to plait; զարումթի ի ներքոյ ոտայնի - , to machinate, to plot, to hatch wicked-

Հեշմակապաշտ *a.* idolatrous. [ness.

Հեշա, ից *a.* ease, convenience, comfort, pleasure; facility; *a.* easy, commodious; voluptuous; - պաշտօն, volunteer service; - ցանկութիւն, voluptuousness, concupiscence, lust; ի - ի *ad.* at will, at pleasure, at one's ease; - եւ համբոյր մտօք, affably, benignly, kindly, condescendingly; զ- ցանկութիւն զհետ անցանել, to give oneself up to pleasures; ի իւրեանց - ի դնալ, to go one's own way, at one's leisure, at one's ease; to live as one likes, to follow the bent of one's own inclinations.

Հեշտաբան *a.* sweet-spoken; -ք *s.* flattering words; -բար *ad.* easily, commodiously, with pleasure, willingly;

-*լի, -լիք, -լից* *a.* delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious; voluptuous; -*լուր* *a.* tractable, docile; mild, complaisant, condescending.

Հեշտախառնութիւն *s.* effeminate life, voluptuousness.

Հեշտախոս *a.* singing sweetly, canorous; -*ծին* *a.* easily produced; -*կամ* *a.* condescending; voluntary; prompt; -*կան* *a.* easy; delicious, delightful, pleasing; -*ք* *s.* pleasures, delights; -*կանուէ* *s.* convenience, ease, leisure; pleasure, amusement, sport; voluptuousness; -*կեցութիւն* *s.* well-being, ease, competency, comfort.

Հեշտանամ, *ացայ տո.* to delight, to rejoice, to amuse, enjoy or divert oneself, to take pleasure or delight in, to lead a voluptuous life, to live in the midst of luxury, to give oneself up to

Հեշտանք *S.* *Հեշտուի.* [amusement.

Հեշտադունչ *a.* blowing gently; -*հոմ*, zephyr; -*պաշտօնեայ* *a.* devoted, trusty, faithful; -*սէր* *a.* voluptuous, libidinous, sensual, lewd; -*սիրութիւն* *s.* voluptuousness, sensuality, lewdness; -*սուն* *a.* delicate, soft, effeminate; - *գրգարան*, paradise of delights.

Հեշտացուցանեմ *va.* to make easy, to facilitate; to rejoice, to divert, to cheer; to delight, to please, to charm.

Հեշտեաւ *ad.* easily, with ease, naturally; conveniently, comfortably.

Հեշտընկաւ *a.* easy to comprehend, obvious, plain, intelligible, clear, evident; pleasant, commodious.

Հեշտի *a.* easy, commodious, agreeable; *ad.* easily; -*ն* *a.* easy; -*ւ* *S.* *Հեշտեաւ.*

Հեշտոց, *այ* *s.* soft or downy place of repose; stuffed chair; spring sofa, feather bed, &c.

Հեշտութիւն *s.* ease, convenience, facility, commodity, comfort; delights, joys, pleasure, voluptuousness; -*ք* *ad.*

Հեշուպ *s.* Chamberlain. [*S.* -*սարար.*

Հեռ. իւ. *s.* discord, strife, wrangling; hate, spite, ill-will, rancour; *a.* spiteful, rancorous, quarrelsome; stubborn.

Հեռաքնակ *a.* living far off, remote, distant; -*գիր, գրաց* *s.* telegraph; -*լեկարական, գրաւոր* *or* *ապոդ, նշաւաւոր, ստեղծաւոր, ցուցակաւոր, ծռվածածուկ, կրեյթ.* electric, printing, signal, keyed, dial, submarine, portable -; -*գնաց* *a.* far, distant; remov-

ed far away; -*գոյն* *a.* very far, farther; *ad.* far, from afar, afar off; -*գրական* *a.* telegraphic; -*լուր.* telegram, telegraphic despatch; -*գրաստան* *s.* telegraph, - office; -*գրեմ* *va.* to telegraph; -*գրութիւն* *s.* telegraphy; -*գէտ* *s.* theodolite; -*գիտակ* *s.* telescope; - *գիշերային*, night-glass; - *անգրադարձութիւն, ակերեկամք,* reflecting, refracting telescope; -*գիտական* *a.* telescopic; -*կայ* *a.* absent; distant; -*կայութիւն* *s.* absence; distance; -*կէտ* *s.* *ից.* highest pitch, tip-top; - *երկրի,* apogee; - *առեգական.* aphelion, aphelium; -*հաւած առնեմ* *va.* to drive away, to exile.

Հեռաձայն *s.* telephone; -*ական* *a.* telephonic; -*ութիւն* *s.* telephony; -*եմ* *va.* to telephone; -*ձիգ* *S.* *Հեռաւոր.*

Հեռամ, *այի տո.* to dispute, to contend for, to quarrel; to bear a hatred to, to loathe, to hate, to bear or owe a grudge, malice or ill-will.

Հեռանամ, *ացայ տո.* to remove, to go away or far, to leave, to swerve, to deviate, to depart, to start; to absent oneself; to withdraw; *S.* *Սիրա.*

Հեռասան. *ի* *a.* far off, distant, remote; *s.* distant place or country, the distance; *ի* -*է* *ad.* from afar, afar off, at a great distance; -*հայ, ց* *S.* -*a.*; -*եպք* *s.* who are remote or distant.

Հեռասեւ *a.* far-sighted, presbyte; - *միտք.* witty, subtle, ingenious, perspicacious, sharp; provident; -*ուէ* *s.* long-sightedness, long-sight, pres-

Հեարձակ *S.* -*աասան* *a.* [byopy. *Հեռացումն* *s.* remoteness; *phys. mar.* declination; *ast.* elongation.

Հեռացուցանեմ *va.* to remove, to put or set aside, to scatter; to avert, to keep off; -*յո ի քէն զկադ.* avoid quarrelling.

Հեռաւոր *a.* remote, removed, distant, far off; absent; -*ութիւն* *s.* remoteness, distance; absence; length, space, interval; - *ի ցամաքէ* *mar.* sea-room.

Հեռի *a.* remote, distant; *ad.* far; - *առնել, առնել.* to remove far off; to scatter; to turn aside or away, to avert, to ward off; - *ուռնել.* to keep away, or at a distance; - *ուռնել զանձն յիմեք.* to keep off, to avert; to abstain, to refrain; - *առնիմ, լինիմ* *S.* *Հեռանամ; ԱՅ իմ, մի - առնիր յինէն,* remove not Thyself, o God, from me!

Հեռութիւն *S.* *Հեռ.* -*աւորութիւն.*

Հեռուս . *ի* - *a.* afar, distant; *ad.* far, from afar.

Հեւկ . *ոյ* . - *հան* . *s.* long fillets or bandages for the legs; *S.* կեմ; - *ք* առաքատեայ . sail-rope or cordage.

Հեռւմ *va.* to weave.

Հեւս . *ի* *a.* contumacious, refractory, froward, wayward, wilful, disobedient, transgressing, reative, stubborn; rebellious; - . - *անք* *S.* - *ուծիւն* .

Հեւսանամ, Հեւսեմ, եցի . - *իմ* , *եւայ* *vn.* to contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose; to be refractory, disobedient, to mutiny, to revolt, to rebel.

Հեւսուծիւն *s.* transgression, disobedience, refusal, contumacy, opposition, resistance; rebellion.

Հեւ . *ոյ* . - *ք* . *այ* *s.* trace, track, print, foot-mark; vestige, footstep; pace, step; way, path; - *ք* *mech.* iron rail, rail; *ad. pr.* after, behind; near; together; *ի* - *ոյ* . from behind, from the rear; - *ք* նաւու . track of a ship; - *ք* քառաց . cart-rut, wheel-rut; - *ք* ամպոյ . traces of cloud; - *ք* քաղանայ . trail, track or scent of animals; - *ք* վրայ . cicatrix, scar; վաղվաղակի - կամ *ք* . quick! come on! courage! կորուսանել *զ* - *ս* . to lose the traces of; *ք* - *լինել* . to apply oneself, to give or addict oneself to; Դունայի *ք* - *եղեն* . they have attempted or tried in vain; *S.* Զհեւ , Ընծանամ, Կաղամ, &c.

Հեւաւայ . *ից* *a.* following, next, subsequent; - *գիծ* *s.* *mech.* trajectory.

Հեւազօւ . *ից* *a.* inquiring, curious, inquisitive; *s.* inquirer, investigator, examiner; - *եմ* , *եցի* *vn.* to trace out, to try to find out, to pry into, to search, to hunt or ferret out, to inquire, to investigate, to examine, to scrutinize; Խորազնին - . to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate; - *զպատճառս* . to trace back to the first cause, origin or principle, to ascend to the original source; - *իւ* *S.* - ; - *ուծի* *s.* investigation, search, inquiry, examination; curiosity.

Հեւախաղալ առնեմ, ծածկեմ *va.* to hide, to put out of sight; to destroy, to exterminate; - *կորնելլամպս* . to be lost in the clouds, to be cloud-topped; - *խոյզ* *a.* scenting, tracking; prying, hunting, investigating, pursuing; inquisitive.

Հեւակորոյս առնեմ *va.* to utterly destroy, to cause to disappear, to wipe out, to obliterate, to exterminate; - *լինել* *vn.* to be lost, destroyed, obliterated, exterminated; - *կուր* *s.* out- rider, guide; - *կուր* առնել . to open the way, to guide; - *հան* *a.* tracing out; *s.* ichneumon; - *հաս* *լինեմ* . to arrive with, to catch one; - *ծգեմ* *va.* to draw behind or after.

Հեւամուս *a. s.* pursuing, hunting; eager, forward, aspiring or longing for; candidate, competent, concurrent; rival, emulous; - *լինել* . to pursue, to run after, to chase, to give chase to, to follow close; *fig.* to aspire, to aim at, to concur, to compete; - *լինել* Թշամուդն . to fall upon the enemy; - *մտեմ* , *եցի* *vn.* to pursue, to run after, to accompany, to go with, to attend; to compete; - *մտուի* *s.* pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հեւայոյզ *S.* - *խոյզ* ; - *վար* *լինեմ* *vn.* to set off in pursuit, in search of, to pursue; - *վարեմ* *va.* to send after, to cause to pursue; - *բան* *s.* stool; pedestal; - *ւոր* *a.* successive, progressive; - *քնին* *a.* inquisitive, curious; - *լինել* . to be - ; to examine, to investigate, to search into; - *քքեր* *S.* - *քնին* ; - *քքրու* բար *ad.* curiously, inquisitively, pryingly; - *քքրական* *a.* curious, rare; - *քքրալար* *a.* interesting; - *քքրուի* *s.* curiosity, inquisitiveness; *քքրուել* , *շարժել* , *զ* - . to excite, to stir up one's curiosity.

Հեւեւարանութի *s.* syllogism; - *բար* *ad.* consequently, in consequence, of course.

Հեւեւակ . *այ* *a.* going on foot, pedestrian : four-footed; *fig.* hackneyed, trite, common-place, trivial, ordinary; in prose, prosaic; *s.* foot-soldier : quadruped; *ի* - *ույ* *ad.* on foot, afoot; - *ք* - *զօք* , infantry, foot-soldiers; - *արձան* , *անդրի* . pedestrian statue; - *կրթութի* . pedestrian exercise; - *արարդութի* . hunting on foot; - *ձաղուն* . infantry triumph; - *բանք* . trite, hackneyed or common-place saying, vulgarity of expression; - *գովուէք* . vulgar praises; - *երթալ* . to go on foot; - *ս* խօսել . to talk common-place.

Հեւեւակագնաց *a.* pedestrian, going on foot; - *գնացուի* *s.* walking or travelling on foot; - *գունդ* , - *զօք* , - *խուր*

ս. foot-soldiers, infantry ; -մարտ *a.* fighting on foot ; -ք or -գունդ *s.* infantry ; -ք or -մարտուի *s.* foot-fight.

Հետեական *a.* ambulatory.

Հետեակեմ, եջի *vn.* to go on foot, to walk ; **կորուսանել զիկրթ -կեղոյ, to lose the habit of walking.**

Հետեակուի *s.* triviality, vulgarity.

Հետեանամ *S.* Հետեւիմ.

Հետեանք *s.* consequence, result ; geom. corollary ; -նս հանել, to deduce, to infer ; ծանր լիցին - գործոյս, this affair will have unpleasant or serious consequences.

Հետեապէս *S.* Հետեւաբար.

Հետեւեցուցանեմ *va.* to cause to follow, to induce ; to infer, to conclude, to draw a conclusion.

Հետեւեմ, եջի, -ւիմ, եցայ *vn.* to follow, to accompany, to attend, to go with ; to follow, to follow in the steps of, to imitate ; to follow, to go or come after, to result, to derive, to proceed or come from ; -շաղագ ուրուք, to follow in the steps of, to go after ; -ի մօտ, to follow closely, near ; -ւի *v. imp.* it ensues, it follows.

Հետեւող *s.* follower, imitator ; -լի եւ, դասնել, to follow, to imitate ; -ութի & consequence ; inference, conclusion ; imitation ; -թք *ad.* in imitation of ; in the manner or style of.

Հետեւորդ *a.* s. consequent.

Հետեւութի, -ումն *S.* -ւողութի.

Հետզհետե *ad.* successively, by turns, one after another, consecutively ; in proportion ; by degrees.

Հետէ, ի - քր. from ; after, since ; **ի մանկութէ - , from infancy, from the cradle ; յայնմ ժամանակէ - , from that time ; յայնմ - , since then, ever since, since that epoch ; ի բազմաց - , long since, of old ; ի սկզբանէ - , from the beginning ; յայնմ - եւ անդր, յայնմ - եւ այսր, henceforward, henceforth, hereafter ; յայնմ - եւ առ յայս, henceforth ; ի տասն ամաց - , ten years since, ten years ago ; յայգուէ - , since morning ; ի Սամուէլէ - , since Samuel.**

Հետ ք հետ *ad.* immediately, forthwith, directly, in a moment, at once.

Հետքնթաց *a.* pursuing hotly.

Հետի *pr.* after ; after that ; - աղագս գտանել, to shut the stable door when the horse is stolen.

Հետի *a.* going on foot ; - , ի - *ad.* on foot, afoot ; - ընթանալ, to run or hasten on foot.

Հետիոտ, -ս, ի -ս, -ին, -իւք, -ից *ad.* on foot ; - գնալ, ընթանալ, to go on foot, to walk ; գնալ - նեղութի, to trudge along.

Հեր, աչ *s.* hair ; -ք, head of hair ; S. Մազ ; անդոյս ի -աց, bald ; հոպոպիք -աց, curls, ringlets ; հիւք -աց, tress or lock of hair, tresses, plait of hair ; S. Հիւք ; բուսանել -աց, growth of hair ; թափիլ -աց, falling of the hair ; փորել, հասանել, խուրել, կտրել զ-ս, to cut the hair ; to crop ; to shave the head ; ճողել, փետել զ-ս առցաւոյն or յուսահատութեն, to tear one's hair for grief or despair ; ունել, կաշնուլ, ձգել զ-աց, to hold, to pull one by the hair ; զմիմեանց ձգձգել զ-ս, զմիմեանց ձգել զ-աց, to take one another by the hair ; խոպոպել, գանգրել, ծնրել զ-ս, to curl, to put on ringlets, to friz the hair ; սանտրել զ-ս, to comb one's hair ; ներկել զ-ս, to dye one's hair ; խրձաշուցանել, խոզանել, հարթութեանն զ-ս, to cause the hair to stand on end ; to ruffle the hair ; S. Մառ ; քստմիլ, խրձանալ -աց, to bristle, to stand on end ; թափել զ-ս, to destroy hair, to depilate ; -ք նախաբոյր եւ քան զմօրուս, the hair grows before the beard ; գեւաբոյս -ք ի ծնօտս տիգեալ, new beard ; -ք ծնրեալ եւ գանգրեալ, -քն ծալ ի ծալ, curly, frizzed hair ; -ք քստմնեալ ի վեր դիզացեալ, with bristling hair ; with hair upstanding ; քստմնեալ դիզանին -ք զգլխով, the hair stood on end ; blood ran cold ; սպիտակին, ծաղկին -ք իմ, my hair grows grey, I begin to grow grey-haired, I begin to get grey.

Հերա, յ or այի *sf.* Juno.

Հերագանդուր *a.* curled, frizzed ; -գործ *a.* hair-producing, --growing ; -թափ *a.* depilatory ; depilated, bald ; -թափութի *s. med.* alopecia, fox-evil ; depilation ; -թափումն *s.* scraping the hair from hides.

Հերակեան *a.* herculean, of Hercules ; - արձանք, the pillars of Hercules.

Հերակարութիւն *s.* tonsure.

Հերաձեւ *a.* capillary ; - խողովակ, - tube ; - ութիւն *s.* capillarity.

Հերապանծ *a.* having a superb head of hair, long-haired, bushy-haired ;

proud of his hair; *թց.* leafy, branchy, bushy.

Հերատ *a.* hairless, bald; *-աւի* *af.* brazen-faced, impudent; *սի.* vixen, scold, hussy, jade, slut. [- hair or locks.

Հերարձակ *a.* dishevelled; *ad.* with

Հերաւոր *a.* hairy, long-haired; *-դի* *թի* *s.* hairiness. [one by the hair.

Հերաքալ *առնեմ* *va.* to hold or pull

Հերեսիոզ *աջ.* *ից* *s.* heretic; *-ա-*

պետ *s.* heresiarch, arch-heretic; *-ու-*

թի. *-սիւն* *թի.* *-սուն* *թի.* *s.* heresy.

Հերետիկոս *աջ* *s.* heretic; *-ական*

a. -al; *-ապետ* *s.* heresiarch; *-ուն* *թիւն*

s. heresy.

**Հերիսայ* or *Հարի* *ի* *սա* *s.* herissa or kesh-kek, an oriental dish, (a thick soup composed of fowl & pearl barley or wheat beaten up together, well boiled, & eaten with powdered cinnamon). [pricker.

Հերիւն. *բան.* *բեան* *s.* bodkin; awl,

Հերիւ *a.* sufficient, enough; cap-

able, able; *-է.* it is enough, suffi-

cient; it suffices; *-համարիւ.* to be

content, to content oneself; *-լինել*

յամ. to be adult, of age; *երբեք* *-ոչ*

ասէ. he never says, hold! enough!

-անամ. *ացայ* *սո.* to suffice, to be suf-

ficient or enough; to be adequate.

Հերկ. *ի* *s.* tillage, plough, culture,

tillth; ploughed land; *-or* *-ս* *հարկա-*

նել. *-ս* *հերկել* *S.* *Հերկեմ.*

Հերկագործ. *աջ* *S.* *-հար.* *-եմ* *va.* to

plough, to furrow; *-ուն* *թիւն* *s.* tillage,

ploughing, digging, culture, husbandry

Հերկահար. *Հերկարար.* *աջ* *s.* plough-

man, husbandman, cultivator, labourer

Հերկելի *a.* arable.

Հերկեմ. *եցի* *va.* to plough, to till,

to cultivate; *-կումն* *s.* ploughing.

Հերհեր *s.* carder's thistle, comb or

card; *-եմ* *va.* to card.

Հերձ. *ից* *a.* split, cloven, riven;

cracked; *s.* cleft, split, crevice, rift,

fissure; *-աթեւ* *a.* cloven-winged.

Հերձած. *ոյ* *s.* crack, crevice; fur-

Հերձակ. *աջ* *s.* arrow, dart. [row.

Հերձական *a.* anatomic; *-տեսութ.*

anatomy.

Հերձանեմ. *ձի.* *Հերձեմ.* *եցի* *va.* to

cleave, to split, to divide, to cut; to

chop; to crack; to tear; to dissect, to

anatomize; to cleave diamonds, &c.;

թց. to disunite, to sow division, to

make a breach between, to bring out

a scission; *-զմորթ* *մարմնաց.* to chap; *-զապակիւ.* to crack; *-նաւի* *զծեմ.* to plough the sea, to run a-head, to have head-way.

Հերձանոց or *-ձող* *a.* cleaving; inci-

sive; *-առամն.* *Հերձառամն* *s.* incisor.

Հերձասեր *a.* sowing discord or di-

vision. [to crack, to chop, to cut, to tear.

Հերձասեմ. *եցի* *va.* to split, to rive;

Հերձաքար *s.* schiste.

Հերձի *s.* lentisk, mastic-tree.

Հերձնում. *ձայ* *սո.* to be split or

cloven, to crack, to burst; to be torn

or rent. [-եմ *S.* *-ձասեմ.*

Հերձոռ *a.* cloven, split, cracked;

Հերձուած. *ոյ* *s.* division, separa-

tion; scission, rupture, disunion, dis-

cord, dissent, schism; sect; heresy;

-առնել. to bring about a scission;

to sow discord; *Էդել* *-ի* *Ժողովրդ.*

գեանն զմերթա. there was a division

among the people because of him;

գարձեալ *-լինէր* *ի* *ձէլ* *Հրէից.* there

was a dissension therefore again a-

mong the Jews; *-անկեալ* *եր* *ի* *ձէլ*

նոցա. they were divided among them-

selves; they were at variance. [retical.

Հերձուածական *a.* schismatical; he-

Հերձուածապետ *s.* chief of a schism,

of a sect; heresiarch. [ed, separated.

Հերձուածիմ. *ծեցայ* *սո.* to be divid-

Հերձուածող *s.* dissenter, schisma-

tatic; heretic; sectary; *-ական* *a.* schis-

matical; heretical; *-ուն* *թի.* *-ծուն* *թիւն*

s. schism; heresy; sect.

Հերձում *S.* *Հերձանեմ.* *-ի* *s.* cleav-

age, cleaving; greet; *S.* *Հերձում;*

-որովայնի. gastrotomy; *-ուցանեմ* *S.*

Հերձանեմ.

Հերմէս. *մեայ* or *մերի* *s.* Mercury.

Հերու. *ի* *-ն* *հեաէ.* *-ն* *հեաէ* *ad.* last

year, since last year; long time since,

for a long time past, long ago, long

since.

Հերքեմ. *եցի* *va.* to repulse, to re-

prove, to refute, to contradict; *ի* *բայ*

-. to refuse, to reject; *սո.* to suffice,

to be sufficient. [confutation.

Հերքումն *s.* refutation; *-բանից.*

Հեց or *Խեց* *s.* tire of a wheel.

Հեւամ. *այի* *սո.* to pant, to puff, to

be breathless; *S.* *Թասեմ.* [incisors.

Հեւան *s.* front-teeth, cutting-teeth,

**Հեւք* *s.* panting, shortness of breath.

Հեփեստոս. *ի* or *սեայ* *s.* Vulcan.

Հզոր. *այ* *a.* strong, powerful, migh-

Հիմնադրւում *va.* to found magnificently. [the foundation-

Հիմնափոր *a.* excavating or digging

Հիմնեցուցանեմ *S.* Հիմնեմ.

Հիմնովին *ad.* thoroughly, to the bottom; - գիտել, ուսանել, to know, to learn -.

Հին, **հնոց** *a.* old, worn, decayed; ancient, antique; - *ք.* *s.* the ancients; antiquity; *ի հնումն* *ad.* anciently, formerly, a longtime since, in days of yore; *ի* - or *ի հնոց ժամանակաց*, *ի հնոց ժամանակաց հետէ*, *ab antiquo*; - *կտակարան*, the old testament; - *մատենք*, ancient codes; *ի հնումն եւ ի նորումն*, in ancient & modern law; - *լուսին*, waning moon; - *աւուրց*, old, aged, in years, grown old; - *աւուրցն*, Ancient of days, the Eternal, the Most High; - *աւուրց մանուկն*, the Eternal Son; - *աւուրց զօրական*, a veteran; *անտառ* - *աւուրց մայրեաց*, a forest of ancient cedars; - *աւուրց ատելութի*, rancour, inveterate hate. [sair.

Հինաբար *ad.* like a sea-rover or corsair.
Հինախաղաց ժամանակ *s.* periodical incursion.

Հինածաղիկ *s.* *bot.* balsam.

Հինահալած արշաւանք *s.* aggression, assault by brigands.

Հինահար, *այ* *s.* marauder, plunderer, robber, brigand; - *առնել*, to go marauding, to plunder, to pillage, to sack, to ravage, to rifle; - *ուժի* *s.* marauding, plundering, invasion, pillage.

Հինամեայ *a.* hoary, grey-headed; inveterate. [henna.

Հինայ, *եց* *s.* alkanet, red dye; *bot.*

Հինաւանդ *a.* barbarous.

Հինգ, **հնգից** *a. s.* five; fifth; *երիւք հնգօր ամբ*, for fifteen years, for three lustra; *պակաս ք զյիսուն հնգիւ չափ*, forty five; *որ օր* - *էր ամսոյն*, on the fifth day of the month.

Հինգակատար *a.* of five hills; quinquejugum; - *ձեւ* *a. ad.* in five manners; - *դի* *s.* pentachord; - *մանակ* *gr.* of five feet, pentametrical; - *մասն*, - *մասունք* *a.* of five parts; *s.* two fifths; - *մեայ* *a.* of five years, five years old; - *ըջան ուսմանց*, quinquennium; - *մեան*, *մենից* *a.* quinquennial; *S.* - *մեայ*; - *մսեայ* *a.* of five months; - *նկիւն* *s.* pentagon; - *նկիւնի* *a.* pentagonal, quinquangular.

Հինգեմեան, - *եռասան*, &c. *S.* Հինգամեան, Հնգե տասան.

Հինգերորդ, *այ* *a.* fifth; *ad.* fifthly; *s.* the fifth part; - *եմ*, *եցի* *va.* to contribute the fifth part of, to take up or give the fifth part of the fruits.

Հինգիլիոն *s.* quintillion; - *խառնեան* *a. bot.* pentapapular; - *կանգնեայ* or - *ն* *a.* of five cubits; - *կին* *S.* Հնգապատիկ; - *կնեմ*, *եցի* *va.* to quintuple, to increase five fold; - *կրկին* *a.* folded in five. [a. of -.

Հինգհազար *a.* five thousand; - *եան*

Հինգհազարուան *s.* cinque-ports.

Հինգհարիւր *a.* five hundred; - *եակ* *a.* of - years; - *եակ բոլոր*, Dionisian or Victorian period, 532 years; - *ամեայ* *a.* of five hundred years; - *ամենի* *a.* five hundred years old; - *երորդ* or - *որդ*, *այ* *a.* the five hundredth.

Հինգհեռան *a.* pentasyllabic.

Հինգձախարակեայ մքենայ *s.* pentapast, tackle with five pullies.

Հինգշաբաթ, *ի*, - *ի*, *թույ* *s.* thursday; *աւագ*, *մեծ* -, *holy* -; *գէր* -, *shrove* -; - *եան* *a.* of thursday: of five weeks. [tameter.

Հինգոսնեան *a.* of five feet; *s.* pen-

Հինգպատիկ *a.* fivefold; *ad.* five times as much; - *սիւնակ սրահ* *s.* pentastyle; - *սրահեան* *a.* of five halls or saloons; - *տրեւեան* *a. bot.* pentapetalous; *s.* cinque-foil, potentilla; - *տղեան* *a. s.* pentastatic; - *քաղաք* *s.* Pentapolis; - *օրեայ* *a.* of five days; *s.* thursday, the fifth day; - *ըերմ*, quintan, five-day fever; *S.* Հնգա..., &c., &c.

Հինեայ, *ի* *s. med.* Peruvian bark; *bot.* cinchona, quinquina.

Հինինամ, *այի* *vn.* to pant. [breath.

Հինիւումն *s.* panting, shortness of

Հինուած *s.* weaving; texture; - *ուծ*, *Հինեմ* *S.* Հանուծ. Հրոսակեմ.

Հինօր, - *եայ*, *բէից* *a.* old, aged, in years; inveterate; - *հիւանդութիւն*, chronic distemper. [պէս.

Հիպատ; **Հիպէս** *S.* Հիպատոս; *Որ.*

Հիւ *s.* turn; - *գալ*, to turn round & round; to revolve; - *ըջանակել*, to turn, to turn or whirl round, to revolve.

Հիր, *ի* *s.* purple; - garment; - *իկ* *s.* Iris, rainbow; *bot.* flag, iris; - *լճաւեր*, halophila, sword-grass, yellow water-flag.

Հիւանդ, *այ* *a.* sick, ill, unwell, unhealthy, diseased; suffering, patient; invalid, infirm; - *լինել* *S.* - *անամ*; *լինել* մահացու, մտանգաւոր -, *լինել* - *ի*

մահ, to fall seriously ill, dangerously ill; գարմանել, խնամել զ-. հսկել առ-ին, to nurse, to take care of, to tend, to assist, to watch by, to sit up by; յայց ելանել -աց, to visit patients; -հոգւով եւ մարմնով, ill both in body & mind; -եղէ, I have been ill.

Հիւանդաբար ad. like a sick person; -գին a. sickly; very ill; ad. S. -բար; -կից լինիմ տո. to be or fall sick together; to be struck with the same illness; -կցուիմ s. the falling sick together; fig. compassion, fellow feeling; -ժիւ a. slow-witted; slothful.

Հիւանդանամ, ապա տո. to fall sick, Հիւանդանի s. pl. the sick. [to be ill.

Հիւանդանոց, -րան s. hospital, infirmary; sick-ward.

Հիւանդապաշտ, կց, -պահ, աջ s. nurse, attendant on the sick; -տես a. visiting the sick; -գալ, to visit the sick; -բար a. causing illness.

Հիւանդացուցանիմ տո. to cause to fall sick, to make ill or infirm.

Հիւանդաբայլ a. tottering, vacillating or walking slowly or feebly like a sick person.

Հիւանդոտ a. weakly, sickly, of unsound constitution, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն s. indisposition, ailment, illness, sickness, infirmity, disease, complaint, disorder, malady, distemper; passion; թեթեւ, դժնգակ, վանդաւոր, մահացու, ծանր -, slight, painful, dangerous, serious, fatal illness; հիւանդանալ -, անկանելի -, to catch, to contract a disease; արտաշալ - տնդութիւն, to be seized with an incurable malady; զարացուցանել կամ մեղմացուցանել զ-, to increase, to alleviate pain or sickness; բժշկել զ-, to cure; անցուցանել զ-, բժշկել, կապուելի ի -թէ, to get well, to be cured, recovered from illness; կեղծել զ-, to feign sickness; S. Թութափիմ, Հիօրեայ. [ուիմ.

Հիւանդբաղ, -ութի S. Թերառող, Հիւթ, աջ s. humour; moisture; succulency; -պողոց, juice; syrup; -բուսոց, sap; -մնոյ, gravy; -փորոտեաց, intestinal juices; -ստամոքս, յին, gastric juice; ապակային -, vitreous humour.

Հիւթաբեր a. producing humour or matter; -կան a. material, corporeal;

-կանութի s. materiality; -յին S. -կան; -նիւթ a. material; s. - things, matter; root; -ւոր S. -կան.

Հիւթեղ, աջ a. full of humours, plethoric; juicy, succulent; -երկիր, fertile, fruitful land. [pose of matter.

Հիւթեմ, եցի տո. to form, to com-

Հիւլէ, ի s. atom, corpuscle; molecule; particle; -ական a. atomical, corpuscular; molecular; -փիլիսոփայ, atomist; -գրութիւն, atomism.

Հիւծ a. lean, emaciated, thin, extenuated; shrivelled, shrunk, withered; -ական a. emaciating, extenuating; -անիմ, -եցուցանիմ տո. to make lean, to extenuate, to emaciate; -անիմ, աջ, -իմ, եցայ տո. to grow lean, to get thin, to shrink, to waste, to fall or pine away, to wither, to languish, to droop, to dwindle away, to decay; -լուսի, to wane; -եալ a. lean, meagre, poor, thin, puny; լուսին -, waning moon; -ումն s. decay, decline, dwindling away, leanness, marasmus, consump-tion.

Հիւղ, Հիւղ, Հիւղ, կց s. cottage, hut; S. Հիւլէ; -իկ s. cot, hovel, cabin; booth; cell; -ոս s. ichneumon.

Հիւպատ, կց, -ոս, աջ s. consul; փոխան -ի, vice-; ի -տոն, during the consulate of; -տան s. pl. the consuls; - or -տական a. of a consul, consular; -սարան s. consulate; -տուն, -տուն s. consulship, consular dignity. [ter-

Հիւպերէտ s. Gr.w. servant or minis- Հիւս, ոյ, -ք, սից s. texture, tissue; tress; braid; intertwining, interweaving, wreathing; knit; գեղձան -ք, golden tresses; S. Հեր, Մաղ, &c.; - ձեան, avalanch, snow-slip; -ածոյ a. woven, plaited. [վարսից, tresses, plait of hair.

Հիւսակ, աջ s. tress; braid; plait; - Հիւսեմ, եցի տո. to weave; to plait; to braid; to twist, to entangle, to entwine, to interwine; to knit; fig. to compose, to write; - զինդուի, to hatch wickedness, to frame or get up a plot, to machinate, to devise.

Հիւսիւ s. platter; knitter. Հիւսիւ, ոյ or ի. -ի s. the north, septentrion; north-wind, aquilon, Boreas; գոռ, ամեհի -, the bleak north-wind, the lowering boreal winds.

Հիւսիսաբնակ a. inhabiting the north, northern, northerly, boreal, septentrional, hyperborean.

Հիւսիսակ, *ի* *s.* cold wind, aquilon; -ան *S.* -ային; -ողմ *s.* north-side, the north, northward or -s; *ի* - կղզւոյն, to the north of the isle.

Հիւսիսահողմ *s.* north-wind, aquilon; -այգ *s.* aurora borealis, northern-lights; -ային *a.* northern, septentrional, hyperborean, boreal.

Հիւսկէն *a.* woven, plaited; twisted, knit; open, in open-work; *s.* lace, bone-lace; գութալար - open-worked stockings.

Հիւսն, սանց *s.* carpenter, joiner; -ական *a.* of a carpenter; -ն or -աբուհաս *s.* joiner's-calling; -եմ, եջի *va.* to carpenter, to work in carpentry; -ոց *s.* carpenter's shop; -ութի *s.* carpentry.

Հիւսուած, *ոց* *s.* texture, tissue; tress, plait, braid; entwining, interweaving, contexture, composition; -բազմախորշ, ցանցակերպ, բազմանօթ, cellular, reticular, vascular texture; -ոյ *a.* *S.* Հիւսածոյ.

Հիւսում, սի. -ուհի *S.* Հիւսեմ. Հիւսումած. [ger; - անգղոց fig. Jonah.

Հիւր, *ոց* *ից* *s.* guest, visitor, stranger. Հիւրաբար *ad.* like a guest; -գաւ *a.* inhospitable; -մեծար *a.* most hospitable, practising hospitality or liberality towards strangers; -մեծարութի *s.* hospitable reception, hospitality; -մերժ *a.* very inhospitable; -նամ, աշայ *vn.* to be a guest, to receive hospitality; -նոց *s.* hospice; guest's apartment; -սէր *a.* fond of receiving or entertaining strangers, generous, hospitable; -սիրութի *s.* hospitality; -սպանութիւն *s.* slaying strangers; -տես, եջից *a.* inhospitable; -տես *s.* superintendant of the guest's apartment; -տեսութի *s.* inhospitality; -տուն *S.* -նոց.

Հիւրընկալ, *այ* *a.* receiving or lodging strangers, hospitable; -եմ, եջի *vn.* to receive travellers, to welcome, to entertain, to lodge, to shelter; -ութի *s.* hospitality, welcome, kind reception.

Հիւրդեք or րոյք *S.* Հիւրընկալութի. Հիւրութիւն *s.* quality of a guest or stranger; pilgrimage; -ուհի *sf.* female guest or stranger. [miserable, pitiable.

Հիւսգոյն *a.* very poor, wretched, Հիւսգոյնեմ *va.* to render unhappy or wretched, to ruin.

Հիւսութի *s.* misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, *այ* *a.* good-natured, condescending, complying, docile; pliant, supple, yielding; -բնութի, pliant or flexible temper; -ական *a.* docile, submissive; -թիւն *s.* obedience, docility, deference, pliancy; *ի* -ածել, to render docile or obedient.

Հծծակ *s.* whispering, whisper; murmur, rumour, ham.

Հծծեմ, եջի *vn.* to whisper; to murmur; -ութեք յունկանէ or յունկն, to whisper in a person's ear.

Հծծող *s.* whisperer.

Հմակեր, *այ* *a.* eating raw flesh, crudivorous, omophagous; ferocious; -ութի *s.* omophagy; ferocity. [թուկ.

Հմայական *S.* Դիւթական; -ն *S.* Դիւ. Հմայակ, եկաց *s.* talisman, amulet, phylactery; *a.* *S.* Հմուա.

Հմայեմ, եջի *vn.* to divine, to augur, to prognosticate, to bewitch, to conjure, to charm, to enchant; Հմայեալ հայեղք, magic glass; *S.* Թուղթ.

Հմայութիւն, Հմայք, յից *s.* divination, augury, prognostication, witchcraft, sorcery, conjuration, enchantment; - յանուանէ, onomancy, nomanancy; Հարագոյժ - evil presage; -թիւ առնել, Հմայս Հմայել, to seek a sign or augury; to believe in divination; *S.* Հմայեմ; Հմայից անաս, to have faith in diviners; լուծան Հմայք, the charm is broken. [man, barbarous.

Հմայեալ *a.* cruel, ruthless, inhuman; Հմուհ *s.* rawness, crudity; fig. cruelty.

Հմուտ, Հմուաց *a.* well versed, erudite, learned; practised, expert, experienced, skilful, skilled.

Հմուաբար *ad.* learnedly, eruditely; scientifically; cleverly.

Հմուանամ, աշայ *vn.* to be well instructed, informed, versed, experienced. [-ութի *s.* great skill or ability.

Հմուալարժ *a.* well versed, skilful; Հմուացուցանեմ *va.* to inform, to instruct, to teach, to train.

Հմուութի *s.* knowledge, erudition, science, ability; experience, practice.

Հնարուն *a.* old, ancient, antiquated; - , -գէտ, -գիտակ *a.* learned in the knowledge of antiquities; *s.* antiquary, antiquarian; -գէտ պատմութիւն, ancient annals; -գիտութի *s.* antiquity; -գիր, գիր *s.* paleograph; ancient his-

torian; writer of ancient history; - մասեան, ancient manuscript; - գրական a. paleographic; - գրեանք s. ancient codes; - գրութի s. paleography.

Հնազանդ. հy a. obedient; - առնել, to cause to obey, to make oneself obeyed; - լինել, to obey, to yield, to be obedient, docile; - առնել ք իւրեւ, to compel obedience, to reduce or bring to obedience.

Հնազանդեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to reduce to obedience or subjection, to subject, to subdue, to subjugate; - փմ, եցայ vn. to obey, to submit, to subject oneself.

Հնազանդութիւն s. obedience, submission, subjection; homage, vassalage; կրաւորական, կոյր -, passive or blind obedience; non-resistance; լաւ է - քան զգոհ ընտիր, obedience is better than sacrifice; ի - ածել, to reduce to obedience; գալ ի -, to return to obedience; ունել ի - թէ, to maintain or hold in obedience. [missively.]

Հնազանդօրէն ad. obediently, sub- Հնածողով s. rag-gatherer, -picker; -իայ s. antiquarian.

Հնախոս, աջ s. archæologist; -, -ա կան a. -logical; -ութի s. -logy.

Հնակալ a. lame long since; -կան a. perishable, of limited duration, subject to the effects of age; -կարկատ s. mender, botcher; -հալ a. affected with inveterate cough, broken winded; asthmatical.

Հնամի a. old, olden, ancient, antique.

Հնանամ, աջայ vn. to grow old; to wear out, to waste; - լուսնի, to wane; - տխուհy, to grow inveterate, to get rooted, to take root, to become chronic, inveterate, rooted; - սովորուի, to become obsolete, disused; - ուրեք, to make a lengthened sojourn, to pass many years in a place; Հնացեալ մղորութի, inveterate or rooted error; Հնացեալ աւուրբք օ ծերութի, հաւցեալ եւ մաշեալ պեւոր, wasted, worn out with old age, aged, very old, in years, decrepit; Հնացեալ աւուրբք չարութի, aged in guilt.

Հնապատմութիւն s. ancient history; - առմ a. narrated by the ancients; s. ancient writer or historian; - սեր a. fond of antiquities; - վաճառ s. dealer in second hand goods, old clothes, rags, &c.

Հնար, ի, -ք, ըից s. means, way, expedient; way, egress; resource; solicitude, utmost diligence; industry, invention, ingenuity; deceit, artifice, insidiousness, fraud, trick, intrigue; style, method; rhet. enthymeme; -ք պատերազմի, stratagem; -ք հայթալութանայ, remedy, means, way; -ք բժշկութի, remedy, cure, medication, medicine, physic; չարարուեալ, չարիմաց, չարտարիմաց or խորամանկ -ք, artfulness, craft, shuffling, artifice, cunning, dodge, intrigue, wiles & shifts; -իւք, -իւք իմի ad. by means of, artfully, craftfully, cunningly; -ս հնարել, խորհել, իմանալ, ի -ս հայթալութանայ մտանել, to bethink oneself of a device or expedient, to tax one's ingenuity, to contrive, to adopt or employ means to; հնարել ումք -ս, to deceive, to cheat, to dwindle, to defraud; to plot, to machinate; իմանալ զեմ-ս, to be fertile in expedients; յանհնար -ս մտանել, to be wavering, irresolute, to vacillate, to hesitate; to know not which way to turn oneself; զեմ -ս հնարել, ի զանազան -ս մտանել, to bend all one's mind to, to task all one's powers of ingenuity & application, to do one's utmost, to use one's utmost endeavours, to do all or any thing one can, to strive with might & main, to try every art, to leave nothing untried, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; ոպի -ս եւ իմանայցե որ, whatever artifice one may employ; բիւր ալցի ալցի -ս հնարէր, he used a thousand stratagems; -իւք իմի ուղղեցի, I found means to rectify; - է, - ինչ իցէ v. imp. it is possible, it can be done, it may be; չէ - . չիք - , չիք ինչ - , it is impossible, it can't be; it is done; էթէ գոյր -, if it were possible; որքան - է, as much as possible, as much as one can; - էր նմա, he could have done it; որ - գ ես անհնարից, Thou, to whom nothing is impossible.

Հնարագէտ a. ingenious, shrewd, sharp, clever; crafty, cunning, artful; -գիտութիւն s. ingenuity, cleverness, dexterity; industry, manufacture, art; չարարուեալ -, machination, plot, contrivance, intrigue; -գիւտ s. inventor, contriver; a. inventive, ingenious, clever; - լինել, to invent, to contrive,

to find out; -գիր *s.* deceiver, plotter, traitor, artful person; -գրութիւն *s.* snare, artifice, deceit; -կերտ *a.* possible, feasible, practicable; -պէտ *ad.* ingeniously; -ցոյց *a.* teaching, informing, instructing, suggesting; -ւոր *a.* possible, feasible, that can be made or done; powerful, potent; *S.* -գէտ.

Հնարաւորեմ, եցի, -րիմ, եցայ *տ.* to invent, to find means or expedients, to contrive, to excoitate.

Հնարաւորութիւն *s.* possibility, feasibility; invention; means, expedient.

Հնարեմ, եցի, -րիմ, եցայ *տ.* to invent, to find out, to imagine a device, to conceive a project, to contrive; to strive, to endeavour, to exert oneself; to bend or apply one's mind to, to study; to counterfeit, to feign; *S.* Հնարք.

Հնարմաց *a.* artful, sly, subtle, cunning, crafty; -ուի *s.* artifice, cunning, trickery, wile, shift, craft.

Հնարին *a.* possible.

Հնարողութիւն *s.* invention, industry, art.

Հնացուցանեմ *va.* to make old; to wear out, to use up, to waste, to consume.

Հնագլխեան *a.* five headed; -գիրք Մովսէսի, the Pentateuch; -լեզու *a.* pentaglot, in five languages; -թիցըականաւ *s.* quinquereimis; -հատոր *a.* five-volumed, in five volumes; -ձայն *s.* mus. fifth; -ամ *s.* lustrum, space of five years; -մատեան *s.* Pentateuch; -մասնեան *a.* five-fingered; -մարտիկ *a.* victorious at the pentathlon; -կռիւ or -մարտութի *s.* quinquertium, pentathlon; -միլիոն *s.* quintillion; -նիստ *a.* pentaedrous; -շարժ *a.* having five movements; -շփ *s.* pentameter; -պատիկ *a.* quintuple; *ad.* five times as much; -պատկեմ, եցի *va.* to quintuple, to increase fivefold; -պետ *s.* chief of five soldiers; -քաղաք *s.* Pentapolis; *S.* Հինգ.... &c., &c.

Հնգեակ, եկաց *a. s.* five; fifth; the fifth part; -եկին *S.* Հնգապատիկ.

Հնգատասան, ից *a.* fifteen; fifteenth; -ամեայ, մէից, -մեան, մինից *a.* of fifteen years, 15 years old; -անկիւն *a.* pentadecagon; -երորդ, այ *a. ad.* fifteenth; -եքին, եցունց *a. s.* all the fifteen.

Հնգերեակ, եկաց *s. a.* five. [teen.

Հնգեքեան, -քին, քեցունց *s. a.* all five.

Հնգիցս *ad.* five times.

Հնգաոտնի *a.* five-footed, of five feet. Հնգիկ, գկաց *s. a.* Indian; black, negro; -ք, India; -ժայտ, ebony, ebon; -եղէգն, bamboo; -ընկող, nutmeg; -որդն, silk-worm; -մրրիւն, ant-lion; -հաւ, turkey, turkey-cock; գնալ *ի* -ս, to go to the Indies.

Հնգկազոյն *a.* brown, black.

Հնգկա-եւրոպացի *a.* indo-european; -գերմանական, -գերմանիկ *a.* indogerman; -թղենի *s.* Indian fig-tree, prickly pear; -խոզ *s. zool.* babi-roussa; -հաւ *s.* turkey, turkey-cock or -hen, mushroom; ձագ -ու or -հաւուկ, young turkey; սնուցիչ -ուց, breeder of turkeys; գլխայ - , -գլխունս ար-ձակէ, the turkey gobbles.

Հնգկական, յին *a.* Indian.

Հնգկանշի *s.* cocoa-tree; -ք, -plantation; -նուշ *s.* cocoa, cocoa-nut.

Հնգկաստան, ի *s.* Hindoostan, India.

Հնգկաժան *a.* conquering India; -ժայտ *s.* log-wood, Campeachy wood.

Հնգկեղէգն *s.* bamboo; -ղէն or ըն *a.* in Indian, in the Indian language; *s.* the Hindoostanee language.

Հնծան, Հնձան, այ *s.* press; wine-press; vat, trough of a wine-press; գուբ - , must-vessel; - հարկանել, to press, to tread grapes; ից, to trample, to oppress; -ակ *s.* tub, small vat; -աշար, այ *s.* wine-presser; -աշարութի *s.* pressing of grapes; -այարկ *s.* wine-press-room; -եանն *s.* Bacchus.

Հնձեմ, եցի *va.* to cut down, to reap, to mow; to gather, to get in.

Հնոտի *a.* old, worn, worn out; -ք *s.* old lumber, trash, rubbish; -տեց վաճառիչ, old clothes-man.

Հոց, ի *s.* stove, furnace, oven; -հալողութիւն, բարձր, կոնաձեւ, ցլա-ցուցիչ, խառնարանի, պառակաւոր, melting-, blast-, shaft-, reverberatory-, puddling-, muffle-furnace; -անամ տն, to burn like a furnace; -ացուցանեմ *va.* to enflame, to make a furnace of; -իկ *s.* stove.

Հնութիւն *s.* oldness; age, old age, decay; antiquity; relic of antiquity; old rubbish; -ք Անայ, the antiquities, the ancient monuments of Ani; -ծերուեմ or ալեայ, extreme old age, hoary old age; decrepitude; -ձէյ, the slough or cast off skin of serpents.

Հնչական *a.* sounding, echoing, resounding, sonorous; -ութի *s.* sonor-

ousness; -*հցութիւն* *s. mus.* the accompanying.

Հնչեմ, եջի տա. to sound, to resound, to boom, to echo; - *պղնձոյ* to toll, to ring, to gingle, to tinkle; - *ծալու*, to murmur, to roar; - *հողմոյ*, to blow, to whistle, to rustle; - *հրացանի*, to whizz, to whistle; - *հրետի*, to boom; - *բանից*, to announce, to spread abroad, to publish; - *գրառս*, to pronounce; *ոչ բարւոյք* - *տկանջաց*, to grate upon, to offend the ear; - *գրամոյ*, to chink.

Հնչեցուցանեմ տա. to sound, to resound; to ring, to toll; to divulge, to publish, to make public; *Տ. փող.* &c.

Հնչիւն, *Հնչումն* *s.* sound, noise, rumour; echo; - *զանգակաց*, tinkling, peal, jingle, ringing; - *հողմոյ*, *ծովու*, murmur, roar; - *խորտակելոյ արեաց*, rushing, dashing; - *որոտման*, rumbling, roll; - *անձրեւոյ*, pattering; - *հրոյ*, crackling; - *հրետից*, boom, roar; - *թմբկի*, roll; - *կառաց*, rumble; - *խարազանի*, crack; - *զինուց*, clash, clang; - *շղթայից*, clank, clanking; - *ժամացուցի*, tick; - *բարբառոյ*, aspiration; - *հանել*, to make a noise; *եղեւ* - a noise was heard; - *գրամոյ*, chink.

Հնչող, -*ական* *S.* *Հնչական*; -*ութի* *S.* *Հնչիւն*; *պղնձադրծ* -*թեամբ*, with the tinkling of bells & the clash of cymbals.

Հոգ, ոյ *s.* care, solicitude, concern, trust, custody; care, anxiety, solicitude, inquietude, mental pain; - *քան* -*հակահեք*, *սխուր*, gloomy cares; - *անել*, *տանել* - *յանձին բերել*, *ունել*, to care, to mind, to take care for, to be mindful; - *ունել*, *ի մօի արկանել*, to care, to be concerned, to reck, to be anxious about; - *սցուցանել բարեկամս*, to show or express a lively interest, to take great pains with; *Թողինձ զ-դ զայդ*, *յիմ վերայ* - *զայդ*, leave that to me; - *տար զի բարի առաւան*, take care of your reputation; *մաշաւ*, *ծիրեալ* *ի ոյ*, care-worn.

Հոգաբարձ, ից - *ու, աջ* *a. s.* guardian, trustee; intendant, steward, agent, purveyor; inspector, overseer, surveyor; - *լինել*, to care, to take care of; - *ութի* *s.* guardianship, trusteeship; charge, custody, inspection, superintendence; administration, di-

rection; watchful care, solicitude; -*բեկ* *a.* care-worn, torn with anguish, steeped in grief, sorrowful.

Հոգած, ի *a.* attentive, careful, mindful, solicitous; gloomy, anxious, uneasy, pensive, thoughtful, troubled, disquieted; - *ու, աջ* *a.* full of care, solicitous; -*ութի* *S.* *Հոգաբարձութիւն*.

Հոգամ, աջայ or *այի տ.* to provide, to provision; to furnish, to garnish, to store, to procure; to take care of, to preserve with care, to keep, to husband; to care, to mind; - *զի ուրուք* or *զումեքէ*, to grow or be anxious about, disquieted, uneasy, thoughtful, to trouble one's head or oneself about, to torment oneself, to fret about; *է-զի վաղուի*, to take no thought for the morrow; *մի ինչ* - *այք*, don't be uneasy, do not distress yourself.

Հոգատար, -*ութի* *S.* *Հոգած*, -*ութի*.

Հոգացող, -*ութի* *S.* *Հոգած*, *Հոգողութի*.

Հոգեբան *s.* psychologist; -*ական* *a.* -logical; -*ութի* *s.* -logy; -*բարձու* *S.* *Հոգա-*; -*բերիմ տ.* to recover oneself, to come to oneself again; -*բուզի* *a.* spiritual, divine; -*գեշ* *a.* very sinful; *s.* shade, ghost, vision; -*գումար* *a.* assembled by the Holy Spirit; - *ժողով* *s.* sacred council; -*դարձ լինիմ* *S.* -*բե-րիմ*; -*զուարճ* *a.* joyous, gay, jovial, jocund, jolly; -*լի, լիր, լից* *a.* full of the Holy Spirit; -*խառն* *a.* divinely inspired; prophetic; divine, spiritual; -*խօսութի* *s.* pneumatology; - *ծին* *a.* born in the spirit, spiritual; -*կան* *a.* spiritual, incorporeal; psychical; -*կանութի* *s.* spirituality; -*կեցոյց* *a.* soul-saving, salutary, wholesome, vivifying, reviving; -*կիր* *a.* inspired by the Holy Spirit, holy, divine; *s.* prophet; -*կորոյս* *a.* soul-destroying; -*կրօն* *a.* living according to the spirit, spiritual, virtuous; religious; -*հան* *a.* dying, in agony; -*հանգիստ* *s.* Requiem; -*հանձար* *a.* furnished with the wisdom of the Holy Spirit; -*հաց* *s.* soul-mass-cakes; -*ղէն* *a.* spiritual, intellectual, immaterial; angelic; *s.* angel; -*մաշ* *a.* soul-corrupting; -*մասն բաժին* *s.* soul-scut; -*մատեն* *a.* written by inspiration of the Holy Ghost; -*մարտ* *a.* war-ning against, or denying the divinity of the Holy Spirit; *s.* follower of the doctrine of Macedonius; -*մարտութի* *s.* denying the divinity of the Holy Spi-

rit, the heresy of Macedonius; -մութ a. deep in the mysteries of the Holy Spirit; endowed with the Holy Spirit; -նկար a. formed by the Holy Spirit; -նորոգ a. soul-refreshing, --reviving; renewed by the Holy Ghost; refreshing or reanimating the spirit; -նուագ a. singing or sung by inspiration of the Holy Spirit; -շահ a. salutary, useful or profitable to the soul, spiritual; -շահութի s. winning souls, spiritual gain; -շարժ a. moved by the Holy Spirit; soul-stirring, pathetic, moving, touching, affecting; -շնորհ a. granted by the Holy Spirit; adorned with or full of the gift or grace of the Holy S.; communicating the Holy Spirit; -շունչ a. inspired by the Holy S.; -պաշտութիւն s. spirit-worship; -պատում a. narrated by Divine Inspiration; treating or narrating by -; -պարգեւ S. -շնորհ; -պէս ad. spiritually, according to the spirit, divinely; allegorically, mystically; -ռանգն a. ardent, spiritual, fervent, devout; -սէր a. benign, soul-pitying, soul-saving; spiritual, devout, pious; -սիրութիւն s. piety, devotion; -սնունդ a. nourished or brought up spiritually; -սպառնութի s. loss of souls, perversion; -վար, աջ a. dying, agonizing, expiring, at the last gasp, in the pangs of death; -բ s. pangs, agony, death-struggle; վնեւի -ս. to be in agony, dying, giving up the ghost, to be in the last gasp or at the point of death; -տես, աջ a. knowing the inmost thoughts or secrets of the soul; -տեսութի s. the gift of penetrating the secrets of the heart; -երգող s. psalmist; a. singing by inspiration of the Holy Spirit; -ցատուր S. -մասն բաժին.

Հոգեւոր a. spiritual; devout, pious; animated, lively, spirited; -բ s. spiritual things; -ական a. spiritual; -ապէս S. Հոգեպէս; -եմ va. to give life to, to vivify, to enliven; -իմ vn. S. Հոգեխնամ; -ութիւն s. spirituality.

Հոգեփոխութի s. transmigration of souls, metempsychosis. [busy, meddling.

Հոգնեկէյ a. hazardous, bold; fussy,

Հոգի, գուց s. soul, spirit, ghost; the Holy Ghost, Paraclete; spirit, angel; soul, person, individual; soul, breath; soul, spirit, life, heart; wind, breath; sprite, fiend, goblin; soul,

essence, motive, principle, spirit; meaning, character, spirit; desire, genius, turn of the mind, disposition, inclination; երկնային, անմահ, անմահ, celestial or blessed, divine, sublime, immortal soul; գիւցազնական, առաքինի, գեղեցիկ, աշուական, գիւրազգած -, heroic, virtuous, high or elevated, noble or great, tender or sensible mind, soul or spirit; նուազ, անարգ, յուզեալ, մոլորեալ -, mean or grovelling, low, vile or ungenerous, troubled, erring spirit or mind; -բանական, գգայական եւ անկական, rational, animal & vegetable life or existence; -իմաստութի, intellect, spirit of knowledge; -բանաստեղծական, poetic fire, genius or enthusiasm; -բ հրեկինաց, heavenly spirits, spirits of light; -բ խաւարի, spirits of darkness, devils; հրաժարեալ -բ, the dead, the defunct, the deceased; գառազարտեալ -բ, the damned; խաղաղութիւն հոգւոյ, tranquillity or peace of mind, heartease; վեհանձնութիւն հոգւոյ, magnanimity, generosity; կարողութիւն հոգւոյ, the faculties of the soul; հագում ad. in spirit; spiritually; feelingly, warmly; -բ իբր հարիւր հազար ենի քաղաքին կարնոյ, there are a hundred thousand souls or inhabitants in the city of Erzerum; Զմարտութիւն է պատմութե, truth is the soul or life of history; մարմին ջանայ հակառակ հոգւոյ եւ - հակառակ մարմնոյ, the flesh is at war with the spirit, & the spirit with the flesh; խաղաց - Տեառն ի վերայ նր, the spirit of God fell upon him; սիրել ամ հոգւով, to love with all one's heart or soul; աւանդել զ-ն, to render or give up the ghost, soul or spirit; փել, հանել զ-ն, to expire, to die; աղօթել զն հոգւոյն ննջեցեալոց, to pray for departed souls; հանգուցէ Տէր զ-նր, God rest his, her soul; Տ. Ոգի; հոգւոյ տուն, guest's house.

Հոգեխաղաղ a. divine, inspired by God; -ծութի S. -եփփութի; -հրաշ or հոգե- a. having an excellent soul, an elevated or high spirit; adorned with divine grace.

Հոգեխնամ, ացայ vn. to become spiritual; to brighten up, to become animated, inspired, to revive, to take heart.

Հոգեխոյուցանեմ va. to spiritualize,

to purify; *fig.* to inspirit, to animate, to vivify, to reanimate, to give new life to, to raise the spirits of; to restore to life. [*ing* of the Holy Ghost.

Հոգեմեծ *s.* spirituality; the proceed-
Հոգեպահ *S.* *Հոգեպահ* *s.* care, solicitude.

Հոլածեւեան *a.* open-winged; *-թեւեմ* *una.* to open or extend the wings; to cover with the wings.

Հոլածուկ *s.* bat, vampire.

Հոլանեմ, *եցի* *va.* to undress, to take off one's clothes, to bare, to strip; *fig.* to make known or evident, to reveal, to disclose.

Հոլանի *a.* bare-headed, unveiled, uncovered; naked, bare, undressed; *ad.* openly, manifestly, publicly; *-առնի* *S.* *-նիմ*; *-լինել* or

Հոլանիմ, *Հոլանիմ*, *եցայ* *vn.* to undress, uncover or strip oneself; to unveil, to put off one's hat or veil, to stand bare-headed. [*room, green room.*

Հոլարան *s.* apodyterium, dressing
Հոլեմ, *Հոլանեմ* *va.* to bring or gather together, to assemble, to collect; *-իմ* *vn.* to come together, to be gathered together.

Հոլով, *ից* *s.* rolling, circular motion, circulation; *gr.* case; *-անուանց*, oblique cases; *-աբար* *ad.* rolling along or down; *-ական* *a.* rolling, circular; *gr.* declinable; *-եմ*, *եցի* *va.* to roll, to turn; to move, to change; *gr.* to decline; *-եցուցանեմ* *S.* *-եմ*; *-իմ*, *եցայ* *vn.* to roll, to wind, to turn; to wallow; *gr.* to decline; *-ումն* *s.* rolling, rotation, whirling; movement, turn, vicissitude; *gr.* declension.

Հոծ, *ից* *a.* dense, thick, compact, condensed; full, quite full, abundant; *-եմ*, *եցի* *va.* to thicken, to condense; *-իմ*, *եցայ* *vn.* to be condensed, to grow thick; to fill, to be filled; *Հոծեալ բերան*, thickened utterance; *-իչ* *S.* *Հերհեր*; *-ուծի* *s.* density, thickness, denseness.
Հոկտեմբեր, *ի* *s.* October. [*seness.*

Հող, *ոյ*, *ով* *s.* earth, clay, dust; ground, land, soil; land, territory, dominions; *fig.* tomb; *նախնական, երկրորդական, երրորդական, անցողական, ողողական* *-ք*, primitive or primordial, secondary, tertiary, transport, alluvial soil or rock; *-թափչի*, fuller's earth; *-ի գլուխ լինել*, *-արկանել զգլխով*, to throw dust or ashes

on one's head; *ի - իջանել* or *նեղել*, to be buried; *-ոյ եւ պատանաց չլինել արժանի*, to be unworthy of burial, of funeral honours; to be left unburied, without a tomb; *առլ -ոյ զմարմին*, to inter, to bury, to entomb.

Հողաբարդ *s.* alluvion; *-բեր* *a.* produced by the earth; *-բեր* *a.* digging the earth; *-բլրակ* *s.* ridge, border, shelving-bed; *-բլուր* *s.* bank of earth, embankment, mound, dike, dam, mole, break-water; causeway; rampart, intrenchment; *-ս կանգնել*, to intrench, to fortify with trenches; *-բոյս* *a.* born of, or produced by the earth; *-ք* *s.* produce of the earth; *-գոյն* *a.* earth-coloured; *-գործ*, *այ* *s.* agriculturist, farmer, cultivator, husbandman, ploughman; *-գործուծի* *s.* husbandry, agriculture, tillage; *-գունետ* *s.* terrestrial globe, the globe; *-գարան* *a.* living in the earth; earthed; *-գրամ* *s.* burial-tax; land-tax; *-գանգուած* *a.* kneaded or formed of earth, earthly, terrestrial; *-թաւալ* *a.* rolling on the earth, or in the dust; *fig.* mundane, worldly; *-թափ, ից* *s.* slipper; pump; list-shoe; *-խառն* *a.* mixed with earth; earthy; *-խշիկ* *S.* *Գեանա-*; *-հանգիստ*, resting place in earth, grave, sepulchre, tomb; *-ծին, ծնեալ* *a.* earth-born; *-ծուխ* *s.* turf, peat; *-կալ, այ* *s.* land-holder; *-կեր, այ* *a.* earth-eating, feeding on earth; *-կերտ* *a.* made of earth, earthen; *-կոյտ*, *-բլուր* *S.* *-բլուր*; *-կոյտ* *s.* clod of earth, glebe; *-հարկ* *s.* land-tax; *-հեղձ* *a.* smothered by the earth; *-հերձ* *a.* quite full of earth; earth-cleaving; *-հմայ* *s.* geomancer; *-հմայուծիւն* *s.* geomancy; *-մալ* *s.* *zool.* diver, coot; cormorant; *-ք* *s.* dust; atom, corpuscle, mote; *-մասն* *S.* *-հարկ*; *-լին* *S.* *Հողեղէն*; *chem.* humic; *որդն* *-*, earth-worm, maw-worm. [*earth, to return to dust.*

Հողանամ, *այցայ* *va.* to be reduced to
Հողանիւթ, *-եայ* *a.* *S.* *Հողեղէն*; *s.* vegetable mould, mould, soil, humus; *-նման* *a.* like earth, earthy; *-պատեան* *a.* covered or surrounded with earth; *-սեր* *a.* fond of earthly life; *-ստեղծ* *a.* earth-created; *-վաստակ* *S.* *-գործ*; *-տեր* *S.* *-կալ*.

Հողացուցանեմ *va.* to reduce or change to earth; *բաղաք - ուցեալ*, a city built on a hill.

Հողաբար *s. tufa.*
Հողեալ *a. overthrown, fallen to the earth.* [earthly.

Հողեղէն *a. earthen; terrestrial,*
Հողմ, ոց *s. wind; air; չորք -ք, the four winds, four quarters of heaven; ք med. jaundice; - ջրմանաւոր. monsoon; -ք տարեւորք, կանոնաւորք, the trade-winds; Հարուած, բաղխին -ոյ, gust of wind; gale; S. Ընթացք; Թեւ, քաղցր, զովարար, յաջող, անհաստատ -, light or gentle breeze; soft, fresh, fair, changing wind; ցրտաշունչ, կատաղի, մղրեգին, մրրկալից, սաստկաշունչ, ուժգին, ահեղագոյ -, cold, angry or raging, furious, stormy, impetuous, violent, roaring wind; Ի Թեւ -ոյ, on the wings of the wind; - ջնէ. մանչէ, փոխի, դադարէ, the wind blows, roars, changes, calms or falls; - գոյ, it is windy, gusty; - ելանէ, the wind is rising; Հակառակ է -, the wind is contrary; Եղէմ -ոյ նաւարկէլ, to sail against the wind, or in the wind's eye, to sail with a head wind, to haul the wind; յաջողակ -ով նաւարկէլ, to sail before the wind, to be to leeward, to have a fair wind, a wind right aft, to scud; *fig.* to prosper; տալ -ոյ դառազաստ, to unfurl the sails, to spread the canvass; - աջողակ ուռնոյթ լծոյր զառապաստ մեր, a favourable wind filled our sails; տալ -ոյ, to throw to the winds; շրջէլ յամ -ոյ, to turn with every wind (of fortune), to be a weather-cock, a time-server; Գտարածէլ, to feed on air, to cherish vain hopes, to build castles in the air; Զանալ -ոյ, to labour or strive in vain, to lose one's pains; գնալ Գող, to vanish, to dissolve into air, to disappear; Գտառանդէլ, to be reduced to one's last shifts, on one's last legs, to amuse oneself with idle expectations, to buoy oneself up with vain hopes; Եւ ջնէլոյ -ոց եւ վարելոյ ալեաց, at the mercy of the winds & waves; մարգարէքն մեր էին Ի -ն, our prophets prophesied to the wind.*

Հողմբեր *a. bringing, causing or producing wind; -գիր s. anemographer; -գուշակ a. weather-wise; -գրու թէ s. anemography; -գէտ s. weather-spy; -գիտակ s. anemoscope; -խաղաղ a. sheltered, secure from winds; tranquil, calm, peaceful; -խառն a. accom-*

panied with wind; -ծաղիկ *s. bot. wind-flower, anemone; S. Պուռ, Փեննոյ; -ծին a. wind bearing; -հոծ a. storm-beaten, agitated by the wind; squally, tempestuous; - առնել, to agitate with wind; -կոծիմ տ. to be agitated, tossed, troubled by the wind; to hull or float at the mercy of the winds; *fig.* to fluctuate, to waver, to be irresolute or wavering, bewildered, in doubt; -կոծու թին *s. storm of wind, squall, tempest; fig. agitation, trouble; -Հարաց a. weather-beaten, tempest tossed; s. fan; S. Հանձալան; - Հրացան, air-gun; -Հարիմ տ. to lash away flies with the tail; S. ՀովաՀարիմ, -բեմ; -ձայն a. howling, whistling like the wind; -դաց, Ից *s. wind-mill; -մաղ a. dispersed by the wind; յոյլ S. -կոծ; -ք s. impetuous wind, squall, hurricane, heavy gale, whirl-wind; -նիւ s. rhumb-line; -շարժ a. shaken, agitated by the wind; -շունչ a. windy; raising or causing wind; s. mech. fanner, blower; -չափ s. anemometer; -չափութիւն s. anemometry; -վար a. weather-driven; whirled about by the wind; -վարդ *s. bot. wind-flower; -բդէլ s. folding-screen; -ցոյց s. weather-cock, vane; mar. mariner's card; S. -գիտակ; -փայտ s. bot. celandine, swallow-wort.****

Հողմելոյ *s. phys. æolipyle.*
Հողմըն թաց *a. swift as the wind; - լինիմ տ. to go like the wind, to rattle along full speed, to go full speed.*
Հողմիկ *s. gentle wind, pleasant breeze.*

Հողմուռոց *a. swelled by the wind.*
Հողմուռ *a. windy, gusty; cold.*

Հողմորէն *ad. like the wind.*

Հողուռ *a. earthen; earthly.*

*Հողվարք *s. cemetery.*

Հոմարան *a. equivocating; s. -tor; -եմ տ. to equivocate; -ու թէ S. Երկգիմուրէ; -ձայն, &c. S. Երկգիմուր, Երկ.*

Հոմանի *sm. lover. [բան, &c. Հոմանուն, &c. S. Համ-, Երկգիմուր, &c.; a. equivocal; -արար ad. -ly; -ու թէ s. -ness, -vocation.*

Հոմերական, -հոմերական *a. homeric, of Homer or his poetry; poetic; -անամ տ. to resemble Homer; to become a clever poet; -ապէս ad. after the manner of Homer or his heroes, in the style of Homer; poetically.*
Հոմիլիան S. Իլիանակից.

Հոյ, ոյ *s.* battering-ram; *S.* խոյ; *fig.* dismay, dread, fright, terror, fear.

Հոյակապ *a.* grand, magnificent, superb, splendid; great, excellent, eminent; - բազմաթ. topping, most eminent city; - ալր. a great man; - իշխան, illustrious prince; - բժիշկ, celebrated doctor; - ութի *s.* magnificence.

Հոյանուն *a.* renowned, celebrated; - էն *a.* superb, stately, splendid.

Հոյզ. հուզից *s.* sap, juice; extract; mucilage.

Հոյւթ. հուլից *s.* assembly, company, party, troop, band; - երէնց, herd, drove; - թռչնոց, flight; - մեղուաց, swarm; հոյլի հոյլ *ad.* in troops, by companies; in crowds; ծաղկոնէք հոյլի հոյլ գեղատիթիթք, a thousand new-budding flowers. [cherry; --tree.

Հոյն, հունի *s.* cornel, cornelian Հոյուպ արուստեկի *s.* bol. phaseolus Հոպուպիք *S.* խոպուպիք. [caracalla. Հոսի *s.* the second month of the ancient Armenian calendar.

Հոսոմ, ոյ *s. a.* roman, latin; greek; - արէն or - Երէն *ad.* in latin or greek.

Հոս, -բ, սից *s.* flux, fluxion; effluvia; effusion. [fluidity.

Հոսական *S.* Հոսանուտ; - ութիէն *s.* Հոսանուտ *a.* flowing, running, fluid; *fig.* transitory, transient; *s.* fluid; Էլեկտրական -, electric fluid.

Հոսանք *s.* stream of water, water-course; overflowing, flowing out; water-fall; *phys.* current, stream; - Հոսանք, the gifts of the Spirit; - հրոյ, volcanic eruption; torrent of flame; - ջրեկաց, a torrent of ills; - նս ջուրց իմացին ալք իմ, my eyes have become water-brooks, my eyes run down with rivers of water.

Հոսակիր *s.* reophore. [chine.

Հոսեկի մեքենայ *s.* winnowing machine. Հոսեմ, եցի *va.* to shed, to spill, to pour out; to flow, to fall, to drop; to gush, to stream, to run; to scatter, to disperse; to winnow, to fan; to precipitate; - յորդաբուն արտօսք. - իբրեւ հեղեղ զարտասուտ, to shed tears abundantly, in torrents; - հոգմոյ, to cast to or throw to the winds; *S.* Հոսիմ. [mech. to discharge.

Հոսեցուցանեմ *va.* to cause to flow;

Հոսեմ, եցայ *vn.* to run or flow out, to flow, to stream; to drain, to trickle or run down, to drop, to leak or ooze

out; to be scattered, dispersed, diffused, spread; to rush on; to fling, to precipitate, to fall; յերազմ - *S.* Երազմ.

Հոսիւթ *a.* shedding, pouring out; scattering, spreading; dispersing; *s.* winnowing-fan. [crowd in or out.

Հոսհոսիմ *vn.* to flow, to run; to effusion, discharge; leakage.

Հով, ոյ *a.* cool, fresh, bracing; *s.* cool, coolness, freshness; **S.* Հովմ; folds caused by the wind; draping; - տեղիք - ոյ, - ոյ դեպի, cool, shady places; country residence; Ի - Էլանեմ, to go into the country, to breathe the fresh air of the country.

Հովաբեր *a.* airy, well aired.

Հովահար, աջ *s.* fan; - եմ, եցի *va.* to fan, to blow, to revive a fire; - ութ, - ութն *s.* ventilation, airing.

Հովայ *int.* holla! oh! hoy! alas!

Հովանամ, աջայ *vn.* to grow cold, to become cool, to get fresh; to grow cool or cold, to cool down, to become lukewarm or careless; - օդոյ, to grow chilly.

Հովանանամ, աջայ *vn.* to overshadow, to shade, to shadow; to seat or repose oneself in the shade; *fig.* to take under one's protection, to protect, to defend, to shelter.

Հովանացուցանեմ *va.* to extend or spread a shade over, to shade.

Հովանաւոր *a.* shaded, shady, covered; *fig.* covering, protecting; - ապարանք, house shaded by trees; դահլէ - , bed with testers; - եմ, եցի *va.* to shade, to cover with shade, to cast a shadow upon; *fig.* to protect, to take under one's shadow or patronage; - ութի *s.* shadow, shade; protection, patronage. [*S.* - նոյ.

Հովանակ, եկի *s.* marquee; awning;

Հովանի *s.* shadow, shade, umbrage; *fig.* auspice, conduct, shield, defence, guard; Է - նեւ *ad.* in the shade, under the shadow of; *fig.* with the protection or under the auspices of; - լինել, առնել *S.* - նաւորեմ; աւուրք իմ ուղ - անցին, my life has passed away like a shadow.

Հովանոյ *s.* belvidere, terrace, kiosk, turret; baldaquin, cover; blind; parasol or umbrella; -, տուն -, summer-residence; - արեր *a.* umbelliferous; - ալ *s.* parasol; - անամ *S.* - նանամ.

Հովանու ա. shady, umbrageous, overshadowing ; **-շուհ** *a.* refreshing, cooling, airy ; **-սուն** *a.* airy, well-aired, fresh, cool ; brought up in a fresh, breezy place ; **- վայրք**, cool, airy places.

Հովացուցանեմ *va.* to cool, to refresh, to make cold ; to chill ; *fig.* to cool, to relent, to slacken, to abate, to relax. [air in.]

Հովեմ, եցի *va.* to fan ; to air, to let

Հովեմ, վախ, սաց *s.* valley, vale, dale ; plain.

Հովիւ, զուի, վուաց *s.* pastor, shepherd, herdsman, neatherd ; **Հովուի գաւազան** *or* **բիր** *bot.* shepherd's rod or staff, wild thistle, dipsacus sativus, damasonium ; **մանուկ** - , shepherd-boy ; **սղեիկ** - , shepherdess, shepherd-girl, -lass. [-բար *ad.* pastorally.]

Հովուարան, &c. S. -երգակ, &c. ;

Հովուական *a.* pastoral, pastorly, shepherdly ; **-գաւազան**, shepherd's crook ; crosier ; **- թուղթ, կոնգակ**, pastoral letter ; **- կեսնք, կենցաղ**, pastoral life ; **- մախաղ, չուն**, shepherd's bag, scrip ; shepherd's dog ; **-ն** *or* **-ու** *թի* *s.* the pastoral art, shepherdism ; **-կից** *s.* pastor's companion, fellow pastor ; bishop's colleague, coadjutor.

Հովուանոց *s.* shepherd's dwelling.

Հովուապետ *s.* chief shepherd ; *fig.* J.-Christ ; pontiff, archbishop ; **-պետ** *ad.* like a pastor, pastorally ; **-սէր** *a.* loving, faithfully following the shepherd ; **-վանք** *s.* shepherd's hut ; **-փող** *s.* shepherd's pipe, flageolet.

Հովուեմ, եցի *va.* to tend, to pasture, to feed one's flocks ; *fig.* to have the cure of souls ; to lead, to conduct, to guide ; **մահ-եսցէ զնս**, death will pasture on them.

Հովուերգակ *s.* bucolic poet ; **-ան** *a.* bucolic, pastoral, rural ; **-գուծիւն** *s.* eclogue, pastoral poem, bucolic, pastoral.

Հովուի *s.* cool, freshness, coolness ; *fig.* coldness, indifference, cold-heart-

Հովուիկ *s.* shepherd-lad. [edness.]

Հովուութի *s.* pastorate, pastorship ; *fig.* pastoral care, cure of souls.

Հովուուհի *sf.* shepherdess.

Հովտածեւ *a.* valley-shaped, valleyed ; concave.

Հովտանամ, սցայ *vn.* to sink, to give way, to fall in.

Հոռ, ոյ, ով *s.* odour, smell ; perfume, scent ; sign, indication ; **- անոյշ, անուշից** *or* **անուշութե**, grateful odour, sweet, savory smell, perfume, fragrance ; **բաղբ, ախորժեի, թեթեւ, սաստիկ, չար** - , sweet or fine, agreeable or delicious, slight, strong, disagreeable or bad odour or smell ; **-գարշ, stench** ; **- անուշ, հանել, to perceive an odour, to smell, to smell ; - ունել, to smell, to be odorous ; - հարկանել, բուրբիլ, to spread, to exhale an odour ; S. Հարկանիմ** ; **ի հեռաստանէ անուշ զ- պատերազմի**, he smelleth the battle afar off ; **ի -ոյլոց ծաղիկացի**, it will shoot up as soon as the moisture effects it.

Հոռառու *a.* having a keen sense of smelling ; **-թիւն** *s.* smelling, smell.

Հոռարան *s.* garden of odoriferous flowers ; perfumery.

Հոռաւէտ, Հոռեղ, Հոռեւան *a.* sweet-smelling, -scented, odoriferous, fragrant. [odour, a nice smell.]

Հոռաւորիմ *vn.* to have a grateful smell ; **Հոռեմ, եցի** *va.* to render stinking, fetid ; to rot, to putrefy, to stink.

Հոռիմ, եցայ *vn.* to have a nasty smell, to smell, to smell nasty, to stink ; **Հոռեալ, stinking, fetid ; rotten, corrupted, putrefied.**

Հոռոտամ *S. Հոռոտիմ.*

Հոռոտեղիք, լեաց *s.* the smell, the sense of smelling, nose. [smell to.]

Հոռոտեցուցանեմ *va.* to cause to smell, to scent ; to sniff up, to breathe ; to touch, to approach ; **- ի հոռ անուշից, to accept the sweet savour or odour.** [ditch-gully.]

Հոր, ոյ, ով *s.* well, cistern, tank ;

Հոր, էց *s.* son-in-law.

*** Հորանոց** *s.* dung-hole or pit.

Հորդ, a. trodden, frequented.

Հորդան ամմ *va.* to cause to advance, to lead on, to conduct, to drive forward ; *vn.* to flock in crowds, to fall upon, to rush impetuously on, to overspread.

Հորդեմ, եցի *va.* to chalk out, to pave, to plane, to trace, to mark ; to clear, prepare or open the way ; **անցիւր** - , to open a road for oneself ; **- իւր զճանապարհ՝ զասպարէզ փառաց**, to open to oneself a way to glory.

*** Հորեմ** *va.* to store up corn in pits.

Հորիզոն . *ի* *s.* horizon; *ից* . -; - *զգա-ի* , *երեւոյթ* , *ուսումնական* , *իմանալի* , sensible, apparent, mathematical, rational -; *քաղաքական* -ն *մթադնի* , *ամուկ* , the political - begins to lower, to become cloudy; -ն *սկսանի պար-դիւ* , the - begins to clear up; - *աբար ad.* -tally; - *ական* *a.* -tal.

Հորմաք . *ձից* *s.* heat, ardour, outburst of passion, sally or fit of wrath.

Հորմաք . *ից* *s.* *Gr. w.* necklace, necklet, string of pearls.

Հու *s.* purulent blood.

Հուժեղ *a.* strong, vigorous, robust; powerful, potent, mighty.

Հուհայտ *s.* *mus.* an Armenian note (Յ).

Հուզկահար , - *ու* , *այ* *s.* highwayman; robber, brigand, assassin; - *ութի* *s.* highway-robbery.

Հում , *հմոյ* *a.* raw , unripe , sour, hard; half-cooked; *ից* . cruel, ruthless, inhuman.

Հուն , *հնի* *s.* ford, shallow passage, way; *bot. S.* *Հոյն* ; *a.* fordable, passable; - *փ ad.* a little, something; briefly, succinctly; *ի* - *ելանել* , to obtain one's scope; * - *աւոր* *a.* finite, limited.

Հունգ , *հնոյ* *s.* seed, grain.

Հունիք . *հնոց* *s.* harvest; crop; summer; - *խոռոյ* , hay-making; *ժա-մանակ հնոց* , reaping, harvest-time, mowing-time; (*խոռոյ*) hay-time; *երդ-հնոց* , harvest-home; *աւառ* - , abundant harvest; *ոսկեփայլ* , - *փունջ* - , golden harvest; *յաւուրս հնոց* , in harvest-time.

Հունչ or **Հինչ** , *հնից* . *շիւք* *s.* sound.

Հուչ *intl. S.* *Յայ* *յու* .

Հուպ , *հպոյ* or *հպի* *a.* near, nigh, close, adjacent; *pr.* near, close to, by, by the side of; - *ի* - , - *ի* - , - *առ* - , *ի հպոյ ad.* near, close, at hand; by & by, shortly, soon, very soon, in a short time; - *լինել* , *երթալ* , *մատչել* , to be near, to approach, to draw near, to go or come near to, or towards, to go closer to; to touch.

Հուսկ *a.* last; - *յետին* , *վերջին* , the last, the last of all, the hindmost; - *յետոյ* . - *ուրեմն ad.* after all, at last, lastly, finally.

Հուր , *հրոյ* *s.* fire; *ից* . fire, heat, spirit, ardour; passion, love, flame; *a.* fiery, igneous; -ն *անէլ* , hell, hell-fire; *շրջմոլեկ* - , night-fire, Will-o' the-wisp, Jack-o' lantern, ignis fatuus; -

արկանել , *վառել* , to set on fire, to light, to kindle, to make a fire; - *հար-կանել* , *արկանել* , *ապլ* , *հրով* or - *բ դա-տել* , &c., to set fire to, to burn, to set on fire, to inflame, &c. ; *ի* - *եւ* *ի սուր սպառել* , *մաշել զեմ* . to put every thing to fire & sword, to destroy by burning; to chastise with fire & sword, to punish severely; *ի* - *այ-րիւ* , *առնորիւ* , to be burnt, consumed by fire; *իւղ արկանել զհրով* , to add fuel to the flames; - *առնուլ* , to catch or take fire, to fire or blaze up; *չառ-նուլ* - , to miss fire; - *վառեալ բորբո-քեր* *ի Գաղիկա* , all France was on fire, all in a blaze; *ի* - *ի* - ! - *հարաւ զտա-նէ* , fire! fire! the house is on fire! *առ-սէր քո ապր զինքն* or *մատներ զանձն եւ ի* - , he would go through fire & water for your sake; *S.* *Գեղ* , *Ձուար-թանալ* , *Կրակ* , *Հրդեհ* , *Ճարակ* , &c.

Հուրասաց *a.* cold, cool.

Հուրբակ *s.* fire-temple.

Հպասակ , *այ* *s.* subject; vassal, serf; *a.* dependent, inferior, subordinate, obedient, obsequious; attentive, careful; - *լինել* , to be attentive; - *կալ* , to be obedient, to obey; - *անք S.* - *ութի* ; - *եմ* , *եցի* , - *իմ* , *եցայ տա* . to subject, to subdue; to subject one-self, to submit to, to obey; to serve, to wait upon; - *ութի* *s.* subjection, dependence; vassalage; submission, obedience, deference, subordination; devotedness, devotion; care, atten- tion; - *օրինաց* , veneration, respect for the laws; - *օրէն ad.* dependently, with subjection or submission.

Հպարտ . *ից* *a.* proud, arrogant, haughty, lofty, lordly, overbearing, imperious, supercilious, vain; - *աբան* *s.* boaster, braggart, vaunter; - *աբար* , - *ազոյն ad.* proudly, haughtily, vain- gloriously; - *ական* *a.* vain-glorious, boastful; - *անամ* , *ացայ տա* . to be proud, to swell with pride, to be puffed up; - *ի տոհմ իւր* , to boast of one's de- scent or birth; - *ացուցանեմ տա* . to make proud, to puff up, to inflate, to render haughty; - *ութի* *s.* pride, ar- rogance, haughtiness, vain-glory, su- perciliousness; *S.* *Խշահեմ* .

Հպաւոր *S.* **Հուպ** *a.* ; - *իմ* , *եցայ տա* . to approach, to go or come near to; - *ութի* *s.* proximity, vicinity, neigh- bourhood; touch; intimacy; habit.

Հպեմ, եցի. -*եցուցանեմ* *va.* to approach. [touch, to handle.

Հպեմ. Հպեցայ *vn.* to approach; to Հպութի, -ուծի *S.* Հպաւորութիւն. Հպաւոր *s.* exaggeration or affectation in dress or ornament, ridiculous medley, dandyism, finery, spruceness, puerile ornament, bibs & tuckers; *fig.* affectation, affected ways, mincing air, simpering.

Հպտիմ, եցայ *vn.* to deck, to trim or bedizen oneself out, to spruce up, dress or adorn oneself in a studied or affected manner.

Հռետոր, աջ *s.* rhetor, rhetorician, orator; -աբան *a.* eloquent; *s.* rhetorician; -աբար *ad.* rhetorically, eloquently; -ական *a.* rhetorical, oratorical; -այբ, յից *s.* the rhetors, orators; -անամ *vn.* to be an orator, to harangue, to speak in public; -ութի *s.* the rhetorical art, rhetoric, oratory.

Հռիկ գամ *vn.* to turn; շուրջ -, to turn round; to turn all around.

Հռնչիւն *s.* snorting or rattling in the throat; -մահուան, death-rattle.

Հոռգ, ի. իւ. *s.* salary; bursary; -ակեր *s.* stock-holder; bursar scholar, exhibitioner; -եմ *va.* to pay a salary.

Հռոմ, Հռովմ *a. s.* roman, latin; *s.* Rome; -բ. the Romans; -այական *a.* roman; -այերէն *a.* latin; *ad.* in latin; -այեցի *a. s.* roman; -էական *a.* roman.

Հռչակ, աջ *s.* Հռմբաւ; exultation, rejoicing; solemnity, pomp; -աւ *ad.* solemnly, pompously; -հարկանել *S.* -եմ; -լինել, to be heard, published, divulged; -հարկանել, to be spread the fame of; եւ երթայր -զնմանէ քամ կողմանս, & the fame of him went out into every place of the country round about; -լնթանայ, it is reported, there is a report, they say; the report is spread; it is rumoured.

Հռչակագեղ *af.* very beautiful, handsome, fair, fine; -կան, -նուն, -ւոր *a.* famous, renowned, celebrated, famed; -կեղի *a.* praiseworthy, commendable, laudable.

Հռչակեմ, եցի. -*եցուցանեմ* *va.* to make famous, to trumpet, to sound the fame of, to praise, to exalt; to publish, to divulge, to make public, to noise or rumour abroad; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակիմ, եցայ *vn.* to be renowned,

celebrated; to be divulged, published, to get or take wind.

Հսկայ, էջ *s.* giant; -աբար *ad.* like a giant, in a giantlike manner; -աթ, -աղուն *s.* giant; -աղոր *a.* having the strength, vigour of a giant, very strong; -ական *a.* giant's, giantlike, gigantic; -աձեւ *a.* gigantic, huge, colossal, colossean; -անդրի, colossus, colosse, colossal statue; -աբայլ *a. ad.* with giant strides; -լնթանալ, to walk or advance -; -յառաջադիմել, to make rapid progress, *fig.* - great improvement; -ութի *s.* giantship.

Հսկեմ, եցի *vn.* to watch, to abstain from sleep; *fig.* to watch over, to guard, to oversee, to take care of, to have an eye upon; *S.* Հիւանդ. &c.

Հսկեցող, Հսկող *s.* watcher; *a.* watchful, vigilant; *np.* Gregory.

Հսկողութիւն, Հսկութիւն *s.* watching, wakefulness, sleeplessness; vigilance. [of a feast.

Հսկումն *s.* watch, vigil; vigil, eve Հսկուն *a.* awake. [ade, buffoonery.

Հապաւոր, &c. *S.* Հապ; *s.* harlequin.

Հրաբաժակ *s.* fire-cup; *fig.* punishment by fire; *a.* fiery, full of fire; -բանութի *s.* pyrology; -բեր *a.* igniferous, producing fire; *chem.* pyrophorous; -բերան *a.* fire-mouthed; -բլիւ.

Ջին *a.* volcanic; -բորբ or դբ *a.* all on fire, in flames, burning, glowing, blazing, flaming; - սրամտութի, gust of passion; impetuous, fiery wrath; -բոյ *s.* phlogethon; -բուղի, *a.* ignivomous, fire-breathing; *s.* burst of flame, eruption, volcano; -բուն *a.* fiery, igneous;

fig. spiritual, celestial, divine; -գղթ. բական *a. chem.* pyrogallic; -գինեմբրական *a. chem.* pyrotartaric; -գոյն *a.* flame-coloured, red, red as fire;

-գունա or գնդակ *s.* fire-ball; -գեղ *a.* heaping up fire; -գէն *S.* -հար; -բ. *s.* fire-arms, guns, muskets, rifles; artillery, ordnance; -գինեակ, եկայ *s.* artillery-man, gunner; -գինեմ *va.* to arm or furnish with fire; *fig.* to inflame, to kindle; -գինութիւն *s.* artillery; -թոյն *a.* very poisonous.

Հրաժարական *a.* renouncing, abdicating, resigning, taking leave of; *s.* resignation; leave of absence; -ալ -ողջն, to take one's leave, to say good-bye, to bid farewell to; -կեանք.

retired or solitary life.

Հրաժարեալ *a.* that has resigned; deceased; *S.* Հրաժարեմ.

Հրաժարիկ *a.* unbecoming, indecent; prohibited, forbidden.

Հրաժարեմ, *եջի va.* to cause to renounce or abdicate; to dismiss, to discharge; to forbid, to prohibit, to interdict; *vn.* to renounce, to abstain, to deprive oneself of, to forego, to forbear, to refrain, to desist, to resign; to deny, to disown, to refuse; to take leave of, to bid farewell to; to die, to de cease; - յազանդոյ, to abjure, to recant, to renounce; - յաշխարհէ, to renounce the world; to enter a convent; - յիշխանութէ, to abdicate, to resign, to tender, to lay down or throw up one's commission; - ի թագաւորութէ, to abdicate the crown; աղաչեմ գթեղ կալ զիս հրաժարեալ, I pray thee have me excused, I beg you excuse me, I pray you to be kindly indulgent towards me; - Եւ յուշանեմ *S.* - *va.*

Հրաժարիմ *S.* Հրաժարեմ *vn.*; հրաժարեցան ի միմեանց, they left each other, they separated.

Հրաժարութի, - *ունս s.* renouncing, giving up, resignation, renunciation, abdication; dismissal; departure from this life, de cease, death; monastic life; - *ունս յանձնէ, ի կամոյց անմի.* resignation, self-denial, thorough self-forgetfulness, abnegation.

Հրաժեշտ, *ի s.* renunciation, renouncing, relinquishment; abdication; resigning, resignation; denial, refusal; leave of absence; dismissal, discharge; permission; parting, leave; farewell, adieu, good-bye; - *աննուլ, ապա S.* ապա Հրաժարական ողջոյն; to renounce, to give over, to relinquish, to resign; to retire from, to leave off; to bid adieu or farewell; *ի ի կացուցանել, to dismiss, to discharge, to send or turn away; աննուլ - անդարձ, to bid an eternal farewell, to bid adieu for ever.*

Հրալից *a.* full of fire, ardent, burning; - *լուցիկ աննեմ va.* to consume with fire; - *լուսաճնական a. chem.* pyrophosphoric; - *խաղ, ի s.* pyrotechnician, fire-work maker; - *խաղաց, ի a.* accompanied with fire; - *խաղութիւն or -խաղք s.* fire-works; *հանգէս - թէ, display of -; աննեւ - թիւ, to set or*

let off -; - *խառն a.* mixed with fire; - *ծին a.* producing fire; - *ծնեալ a. chem.* pyrogenic; - *ծորան a.* diffusing or spreading fire; - *կաթ a.* phlogistic; - *կաւար a.* fire-topped; - *կերպ or պեան a.* fire-like, flame-shaped; - *գաւք or -ք s.* angels; - *կեղ աննեմ, - կիզեմ va.* to burn, to fire, to set on fire; - *կիզուի. - ունս s.* burning; inflammation; - *կիր a.* containing fire, igniferous; *s.* pyrophorus; - *ակն s.* carbuncle (stone); - *հալ, աջ s.* metal; - *ք, metals;* - *հալելի a.* metallic; - *հալոյց s.* crucible; - *հան, ի s.* steel (for striking fire).

Հրահանգ, *ք, գաց s.* instruction, tuition, education, discipline, teaching; knowledge, information; regulations; system, rules; diet, regimen, low diet; - *ք զինուորութի, military discipline;* - *ք զինուորաց, military exercises; evolutions;* *ի-ս կրթութի վարժեղ զգորս, to exercise, to drill soldiers;* - *ք մարմնոյ, bodily exercises;* - *ապետ s.* chief usher; gymnasiarch; - *արան s.* scholastic institution; gymnastic ground; - *եմ, եջի va.* to instruct, to teach, to exercise, to drill, to discipline, to tutor, to train up, to form, to regulate, to civilize, to polish, to fashion; - *իմ vn.* to exercise oneself, to practise, to acquire instruction or knowledge, to improve one's mind; - *իւ a.* instructive; instructing; *s.* instructor, teacher, tutor; - *ուրիւն S.* - *ք.*

Հրահատ *a.* red-seeded (pomegranate); - *հար, ի s.* carbine, carbine; - *հարակիր s.* carbineer; - *հայ, ից s.* pyromancian; - *ք or -ութի s.* pyromancy; - *հոս or ան a.* fire spreading, shedding fire on; - *հոսալք s.* torrent, river of fire; - *հոսեմ vn.* to flow like a torrent of fire; - *ձգութիւն S.* Հրձ; - *ձեւ s.* pyramid; *a. S.* - *կերպ.*

Հրամայական *a.* imperative, imperious, lordly, dictatorial; *s. gr.* imperative mood.

Հրամայեմ, *եջի va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe; to permit, to allow, to authorize; to establish, to settle, to dispose; *ու -.* to forbid, to prohibit, to proscribe, to interdict.

Հրաման, *այ s.* command, order, injunction, ordination, behest; permission, authorization, license, leave; decree, edict; *հակառակ -.* counter-

order; -բ, destiny, fate, lot, fatality; doom; -հաւատոյց, doctrine of faith; -պատասխանուոյ, oracle; անգարձ - , irrevocable order; -հանել, դնել, տալ, to command, to order, to dispose; to appoint, to decree; to give leave, to permit; -տնուլ, -պատուիրանի տնուլ, to obtain leave; to receive orders or directions; -տալ զն տանն իւրոյ, to make one's will; ես եզի զս զայս, յիշեն ել -ս այս, I have signed this decree; Տ. Զէն; - , fire-pot.

Հրամանաբանեմ տն. to deliver the oracle; -բանութիւն s. oracle; -բար ad. imperatively; with authority, authoritatively; imperiously; -բեկ լինիմ տն. to perish miserably; -բեր s. courier, messenger; envoy, ambassador; -գիր s. ordinance, order, warrant; letters patent; monitory; -ձեռնադրութե. letters dimissory; Տ. Անշաղիր; -գրեմ տն. to give orders; to impose; to decree; -զանց լինիմ տն. to break an order, to transgress; -կան a. imperative, imperious, lordly; -կատար s. executor, proxy; mandatary; a. obedient; -կարգ բան or -կարգք s. tenet, dogma; -ոռ, աջ a. receiving an order; -տար, աջ s. commander; -տարութիւն s. command, authority; -տու, աջ a. commanding, permitting; -տուութի, -տրութի s. command, order, ordination; leave, license, permission; -տրեմ va. Տ. Հրաման տամ; to deliver an oracle.

Հրամանուած a. woven with fire; -մէք s. afternoon lunch; -մուխ a. tempered (iron, &c.), -նեպ սիրոյ, the fiery shafts of love; -մուշկ s. zool. Indian or Tibet-musk; pyrausta.[dent.

Հրային a. igneous, fiery, pyric, ar-
Հրայրեայ a. burnt, consumed by fire; burning, consuming by fire; -բ, -եցութիւն s. burning; conflagration, fire, flames.

Հրայրք s. fig. fire, heat, ardour.

Հրանամ, աջայ տն. to ignite, to become fire, to be on fire, to kindle, to be inflamed; to catch or take fire, to burn, to be lighted, set on fire; fig. to take fire, to be all fire, blaze or excitement.

Հրանիւթ, -եայ Տ. Հրեղէն; -փոխ, gunpowder; -նշուլ a. fire-flashing, sparkling, luminous, gleaming; -նունկ s. bot. ranunculus, crow-foot; -նուտ

a. all fire, ardent, burning; -նոթ s. stink-pot; cannon; cannon-ball; -անս s. chem. augite, pyroxene; -անց s. fire-tube, flue, chimney.

Հրաշ, ի Տ. Տ. -բ; a. wonder-struck, astonished; -տա - ad. admirably, wonderfully; -աբուտեալ a. born or produced in a wonderful manner; -ազեզ a. charming, graceful, of admirable beauty; -ազործ, &c. Տ. Աբանշէլ, &c.; -ազէա a. fond of portents or prodigies; s. soothsayer, conjurer; -ազիտակ a. of a fine figure, of charming aspect, of wonderful grace, of singular beauty; -ազան a. admirable, wonderful; astonishing, surprising; -ազարդ a. wonderfully ornamented or embellished with; -ազարդեմ va. to ornament or adorn wonderfully well; -ազինն a. exciting admiration, charming, enchanting; -ալի a. wonderful, marvellous, worthy of admiration, surprising, amazing; -բ s. wonders, prodigy; -բ Հրարաշխակաճք, hydraulic paradox; -ածաղիկ s. bot. balsamine, balsam; -ակերտ, ից, աջ a. extremely well built or done, wonderful, astonishing, surprising; s. masterpiece; եզին -բ, the seven wonders; -ակերտեմ va. to make, build or construct wonderfully well; -ակերտեմ s. wonderful construction, grand & imposing monument, marvellous work, surprising fact; -անազէլի a. very pretty, charming, fair; -անամ Տ. Աբանշէլ; -անկար a. wonderfully painted; magnificently embroidered; *very clever (painter); -անշան a. wonderful, prodigious, miraculous; -անորդ a. wonderfully renewed; -անուն a. renowned, very celebrated, famous; -անորհ a. very graceful, very charming; -ապայծառ a. very luminous, brilliant, resplendent; -ապատիւ a. very honourable; -ապատում a. extremely well narrated; relating wonders; mysterious; -ապէս, -առեփի, -ացուցանեմ, &c. Տ. Աբանշէլ, &c.; -ափայլ a. very resplendent, very brilliant, most luminous; -ափառ a. most majestic, - glorious, - august; -ափառապէս ad. wonderfully, marvelously, admirably; miraculously; majestically, gloriously; -ափառութիւն s. magnificence, august grandeur; wonders, marvels; -շէկ a. red, red

hot, all on fire, incandescent, at a white heat; fiery, ardent, burning; **չառչ** *a.* fire-breathing; vomiting fire, volcanic; furious, raging, ardent.

Հրաշք, **շից** *s.* miracle, marvel, wonder, prodigy, portent; monster; spectre, phantom, larvæ, ghosts; - **խնամութիւն**, prodigy of science, of wisdom; - **չա գործել**, to work a miracle; *fig.* to perform miracles, to do or work wonders; *ի շա զարմացման ածել*, to surprise, to astonish, to stun, to amaze, to astound; **ո՛վ շիցս**, what a wonder! good Heavens! Goodness gracious!

Հրաչափ *s.* pyrometer; - **չեայ** *a.* fire-eyed; - **պահպանակ** *s.* fire-screen; - **պաշտ**. &c. *S.* **Կրակա-**.

Հրապարակ, **այ** *s.* place, spot, ground; public or market-place, market, exchange; town-hall, town-house; concourse of people, assembly, the public, crowd; court, tribunal; good cheer, feast; **արարքին** - **ք գրանց**, porch, portico, atrium, vestibule; **տիեզերական**, **ահեղ** -, last judgment; - **ճհենից**, gymnasium; *S.* **Ըստ**, **Ընթացք**, **Թատր**; *ի -ս. ի -ի անդ.* - **աւ. ad.** in the public places, in public, publicly, notoriously, evidently, frankly, plainly, openly; - **գնել**, to consult, to deliberate; - **առնել** *S.* - **եմ**.

Հրապարակաբան *s.* public orator, haranguer, preacher; **տաւ**, tax-collector, -gatherer; - **եմ**, - **ութի** *S.* **Առննաբան**, &c.; - **գոյժ** *a.* made public, published, divulged every where, rumoured abroad; - **առնել**, to publish, to make known far & wide, to divulge, to noise or rumour abroad; - **լինել**, to become public, to take wind, to be published, divulged; - **խոսք** *a.* public; - **տեսարան**, - spectacle; - **խոս**, *այ* *a.* pronounced in public; *s.* public speaker, haranguer, orator, speech-maker, declaimer; *ad.* publicly; - **լի**, **նիժ** or **խոսիմ** *vn.* to pronounce or recite in public, to harangue, to address, to declaim, to recite; * to spout, to speechify; - **խոսութիւն** *s.* discourse pronounced in public, oration, harangue, sermon, declamation; - **կապական** *a.* democratic; - **կալութիւն** *s.* democracy; - **կան** *a.* public, notorious; solemn; - **խախտ** *a.* publicly reproved, blamed by every one; - **նէծ լինիմ** *vn.* to be

publicly cursed; - **շրթոյ** *a.* street-pacing, roving, vagrant, wandering, tramping; - **տես** *a.* seen by all, public; - , - **տեսիլ** or **շոյց առնել**, to expose to public view, to show up in public; - **քարոյ առնել** *va.* to expose to infamy, to defame, to slander, to lampoon.

Հրապարակեմ, **եցի** *va.* to publish, to make public, to promulgate, to divulge; to declare, to disclose, to report.

Հրապարակութիւն *s.* publicity, divul-gation, promulgation, making known.

Հրապարիսպ *a.* fire-walled; - **պար-փակ** *a.* surrounded by fire.

Հրապետ *s.* ignipotent.

Հրապոյրք *s.* charms, attractions, allurements; lure, bait, wheedling, cajolery, flattery, enticement, solicitation, seduction; instigation, suggestion, impulse, incitement; - **գեղոյ**, charms of beauty; - **հաճոյից**, **հեշտութիւն**, the allurements of pleasure, of voluptuousness; **պատիր** -, deceitful baits; *ի -րս ուրուք ըմբռնել*, **եղանել**, **հարկանել**, to be seduced, misled, tempted, led astray, allured, enticed, decoyed; *ի -րս ցոփութիւն զարձուցա-նել զոք*, to entice to gluttony; to allure one to debauchery; **արբուցանել ումեք** - **րս պղտորս**, **գժեհայս**, to administer poison, to poison; *fig.* to seduce, to mislead, to pervert, to corrupt, to debauch, to lead astray, to bring into an error.

Հրապուրական *a.* attractive, enticing, alluring, engaging, seducing, insinuating, tempting, captivating.

Հրապուրանք *S.* **Հրապոյրք**.

Հրապուրացուցանեմ *va.* to overstrain a word or phrase, to pervert the meaning or sense of a passage.

Հրապուրեմ, **եցի**, - **եցուցանեմ** *va.* to allure, to attract, to entice, to decoy, to inveigle, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to coax, to cajole, to flatter; to suborn. [stigator; *a.* *S.* - **րական**.

Հրապուրիչ *s.* seducer, deluder; in-
Հրաքերմիւն *s.* scarlet fever.

Հրառու *a.* fire-bearing; - **տուրա-նոց**, censor. [tance of a league.

Հրասախ, *ի* *s.* league; - **աչափ** *s.* dis-

Հրասուզեմ *va.* to engulf in a vortex of flame; to set fire to.

Հրավառ *s.* fire-lighter; stoker, fire-

man ; *mech.* bellows blower ; *a.* ardent, inflamed, burning ; *-էլիք s.* steel, tinder, match, &c. ; *-եմ va.* to light, to inflame ; *-ուծիւն s.* bonfire.

Հրատ, էջ s. fire ; pyre ; funeral pile ; *ից. fire, ardour ; ast.* Mars ; *-ս արկանել, հարկանել, to* kindle, to light, to set on fire ; *-անջ a.* tormenting, punishing with fire ; *-ապ a.* ardent, burning ; *-ջերմն S.* *Հրաջերմն.*

Հրատարակ, աջ s. publisher, announcer, crier ; bill, poster, advertisement ; *-մարտի, declaration of war ; -առնեմ or -եմ, էջի va.* to publish, to make public, to divulge, to promulgate ; to denounce, to declare ; to inform the public, to cry, to proclaim ; to pronounce, to intimate ; to spread a report ; to post up, to set up a bill or paper, to publish ; to edit ; *-իչ, -ող s.* bill-sticker ; publisher ; editor ; *-ուծի, -ումն s.* publication, publicity, promulgation, proclamation.

Հրատարակի a. raining fire ; *-տարր a.* igneous, fiery ; *-տեմ va.* to change into fire ; *-տես, ահ, իւ a.* like fire, flame-shaped ; fire-coloured ; *-տոչոր a.* burnt ; *-տիկք s.* sparks ; embers ; squib ; *-օդածիդ, sky-rocket.*

Հրարուեստք s. pyrotechnics ; *-տական a.* -nical ; *-տուծիւն S.* -.

Հրացայտ a. emitting flames ; shining, sparkling, glittering ; *-աչք, fire-flashing eyes ; -ք s.* fire-work.

Հրացան, էջ a. throwing, casting or shooting fire ; *s.* gun, musket, fusil, piece, arquebuse, rifle, blunderbuss ; *-բաղիւն, գայլախաղեայ, կախողանաւոր, ասնաւոր, կրկնահար, հողմահար, յետախցիկ, որսոյ, թռչնորսական -.* percussion-, flint-, pendulum-, needle-, double-barrelled, air-, breech-loading, sporting- or shooting-, fowling- or birding-gun, musket or rifle ; *բաղիւն -ի, musket-shot ; շօնիք -ի, report of a gun ; հարուած -ի, gun-shot wound ; -բարկուծի, շանթք, thunder, thunder-bolt ; ընուլք -.* to load a gun ; *արձակել դ -.* to shoot, to let off, to discharge, to fire ; *չառնուլ հուր -ի, to miss fire, to flash in the pan ; S. Հնէլ, &c. ; -ք, hail of fire ; musketry ; -արուն s.* butt-end, stock ; *-ակիր, կրաց s.* fusileer, musketeer, arquebuseer, rifleman ; *-ահար առնեմ or -եմ va.* to shoot ; *S. արձակել զՀրացան ;*

-ուծի s. shower of fire ; volley of musketry, discharge of fire arms ; report, detonation ; thunder-bolt.

Հրացուցանեմ va. to inflame, to set on fire, to burn ; to make red hot, to ignite.

Հրաւեր, լիրաց s. invitation ; *սիրաւոր -.* courteous - ; *-հարսանեայ, յուղարկաւորութեան, և այլն, -* to a wedding, to a funeral, &c. ; *-աալ, to* invite, to bid ; *մերժել դ -.* to decline an invitation.

Հրաւիրակ, աջ s. inviter, host, hostess ; *-ան a.* inviting, alluring ; *s.* person invited, guest. [tion.

Հրաւիրան s. *S. Հրաւեր ; predestina-* *Հրաւիրեմ, էջի va.* to invite, to desire, to invite to a feast or assembly ; to convoke, to convene ; *յառաջագոյն -.* to predestine ; *-ի ճաշ, to ask or* invite to dinner.

Հրաւիրումն s. invitation.

Հրաւոր a. fiery ; *s. ast.* Mars ; *-փայլ a.* sparkling, shining as fire, luminous, brilliant ; *-փորձ a.* tried by fire ; *-փորձուծի s.* proof by fire ; *-փուռ s. bot.* pyracantha ; *-քար s.* fire-stone, pyrite.

Հրդեհ, էջ s. fire, conflagration ; *-ի ծովու, ի նաւի, ship on fire* out at sea ; fire on board ship ; *-արկանել, հանել դ -.* to fire, to set on fire, to give to the flames ; *-վառեցաւ, it was* burnt ; *S. Հուր, Ջրհան ; -ական a.* combustible, incentive ; *-ակեղ լինիմ տ. to* be burnt ; *-արկու a. s.* incendiary ; fire-brand ; *-եմ, էջի va.* to burn, to kindle, to set fire to ; *-իչ s.* incendiary ; *-ուծիւն, -ումն s.* conflagration, burning, combustion ; inflammation.

Հրդեհն a. of fire, fiery, igneous ; empyreal, celestial, spiritual, angelic ; *-ք s.* the angels ; *-երկինք, the* Empyrean.

Հրեշտակ, աջ s. angel ; deputy ; messenger, envoy, ambassador, legate ; courier, express ; indication, sign, token ; *-ք, the* angels, heavenly spirits ; *-Հայրապետին Հռովմայ, nuncio, the Pope's - ; -մարտի կամ հաշտուէ, herald ; պաշապան -.* tutelary or guardian-angel ; *-անն, angelus ; բարի -ք, the good* angels ; *չար -ք, the evil* spirits ; *-գ իմ ! my angel ! my darling ! -ս առնել, առաքել, արձակել, յղել, to send a messenger or ambassador. Հրեշտակաբար ad.* in an angelic man-

ner, angelically; like a messenger; -*բնակ* *a.* inhabited by angels; -*գնաց առնեմ*, *լինեմ* *va.* to send an embassy or a deputation; - *լինել*, to be sent on an embassy, on a mission, on an errand or message; -*գնացութի* *s.* embassy; -*գումար*, -*գումար* *a.* assembled, composed of angels; -*խառն* *a.* in the company of angels; -*խոս*, (*խմի*) *s.* *bol.* angelica; *S.* *Թագախոս*; -*կան* *S.* *շին*; -*կերպ* *a.* like an angel, angelic; -*կիր* *a.* endowed with angelic prerogatives; -*կրօն* *a.* living, behaving in an angelic manner, leading an angelic life; -*հանգեմ* *a.* like or resembling an angel, angelic; -*շին* *a.* angelic, belonging to an angel; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to become an angel, to live angelically, to lead an angelic life; -*նման* *a. ad.* resembling an angel, like an angel; -*պետ*, *աց* *s.* archangel, chief or prince of the angels; -*պէս* *ad.* like an angel, angelically; -*սէր* *a.* fond of angels; -*ւայել* *a.* proper, becoming to an angel, worthy of an angel, angelic; -*տես* *a.* that has seen an angel; -*տեսիլ*, -*տիպ* *a.* of celestial form, of angelic appearance, or beauty. [to herald.

Հրէշտակեմ, *եջի* *va.* to announce, *Հրէշտակերամ* *s.* the hosts of the angels. [-*ս*, my -.

Հրէշտակիկ *s.* little angel, cherub; *Հրէշտակութիւն* *s.* angelic nature; embassy, message, deputation, delegation; -*ս* *առաքել*, *առնել*, to send ambassadors, deputies, to depute, to send a commission.

Հրէշտակօրէն *S.* -*աբար*.
Հրետ, *էջ* *s.* cannon, gun, piece of ordnance; *հասարան* -*ի*, carriage; *գնդակ* -*ի*, (*ռումբ*) cannon-ball; -*պղնձի*, a bronze cannon; *փողի* -*ի*, gunpowder; *արձակմանք* -*էջ*, cannon shot; cannonade; *բամբիւն* -*ի*, report of a cannon; *S.* *Հնդիւն*, *Թնդիւն*, *Հըն* *էմ*; *արձակել* -*ս*, to fire off, to fire or discharge a gun, to cannonade; *անգործ* *առնել* *զ* - *Թնամուցն*; to dismount a gun; *Թնգայ*, *որոտայ* -*ն*, the artillery thunders; -*սկոծ* *առնեմ*, -*ա* *կոծեմ* *S.* *Հրետ* *արձակեմ*; -*սկոծութի* *s.* cannonade, -ding; -*սմիգ* *s.* gunner, artillery-man; - or -*արձակ* *լինել*, to fire a gun; -*եմ*, *եջի* *va.* to cannonade; -*ռմն* *s.* cannonade.

Հրէաբար *ad.* like a Jew, after the

manner of the Hebrews; -*բանութիւն* *s.* hebraism; -*կան* *a.* jewish, hebrew, judaical; - *օրէնք*, the jewish law; - *հնութիւնք*, judaical antiquities.

Հրէայ, *Հրեայ*, *հրէից* *s.* jew, hebrew, israelite; -*ք*, the -*s*; *Թաղ* *Հրէից*, jewry, jew's ward, quarter in a town.

Հրէանամ, *ացայ* *vn.* to become a hebrew, to embrace judaism; to judaize.

Հրէապետ, *աց* *s.* chief of the hebrew nation; -*պէս* *S.* -*բար*.

Հրէաստան, *ի* *s.* Judea; -*եայք*, *եայց* *s.* jews, hebrews, israelites.

Հրէարէն *ad.* in hebrew; *a.* *S.* -*կան*; - *ռւսանել*, *խոսել*, *գիտել*, to learn, to speak, to know hebrew, the hebrew language or tongue. [daism.

Հրէացուցանեմ *va.* to convert to ju-

Հրէշ, *էջ* *s.* monster; portent, prodigy; *Հրէութիւն* *s.* judaism. [digy, moon-calf.

Հրընկեցութիւն *S.* *Հրձգութիւն*.

Հրընկէց *a.* fire-hurling, thunderstriking, fulminating; - *բարկութիւն*, *Հրթիռ* *S.* *Հրատիկ*. [thunder.

Հրիտակ, *աց* *s.* inheritance; legacy, bequest, gift by will, endowment; - *առնել*, to bequeath; -*աւար* *s.* heir; legatee. [tree.

Հրկենի *s.* *bol.* roucou- or annotto-
Հրկէզ *a.* burnt, kindled, on fire; *s.* fire; - *առնել*, to burn, to kindle, to consume by fire; - *լինել*, to burn, to be burnt or consumed by fire.

Հրկիզեմ, -*զում* *S.* *Հրկէզ* *առնեմ*.

Հրկիզութի, -*ռմն* *s.* burning, conflagration, fire.

Հրձգութի *s.* act of casting fire; jet of fire; conflagration; thunderbolt.

Հրձիգ *s.* fire-brand, incendiary, burner; linstock; -*ք*, conflagration, fire; - *նաւ*, fire-ship; - *առնել*, to set on fire, to set flames to; - *լինել*, to be burnt, destroyed by burning.

**Հրձիգձուկ* *S.* *Աճառ*.

Հրձուակի, *լիր*, *լից* *a.* joyful, gay, cheerful, merry; -*կան* *a.* gladdening, cheery, joyous, mirthful; -*կից* *լինեմ* *vn.* to rejoice with, to congratulate.

Հրձուանք *s.* joy, mirth, rejoicing, cheerfulness, gaiety, sportiveness, delight, pleasure; -*նս* *ռմնք* *կազմել*, *ի* -*նս* *ածել* *զոք*, to rejoice, to delight, to cheer; *ի* -*նս* *խնջոյից*, in the merriment of a feast.

Հրձուեցուցանեմ *va.* to rejoice, to divert, to amuse; - *զլելիս*, to de-

light the ears, to charm, to please.

Հրճուիմ, եցայ *vn.* to be joyful, in a merry mood, to thrill with joy, to leap for joy, to be transported with joy, to shout for joy, to be over-joyed, to exult, to rejoice greatly, to be in a rapture of joy, to be beside oneself

Հրճուողական *S.* — *լական*. [with joy.

Հրէջ *s.* steam-pump; engine.

Հրշեմ *vn.* to fear, to be afraid.

Հրոս . *ի. իւ* *s.* militia men, troops; military banditti, horde; band, gang, crew; scout, rover, robber, plunderer; *S.* **Կաւառ**; — *ակ* , *այ* *s.* banditto, bandit; *S.* **Հրոս**; — *ակեմ* *vn.* to fall upon, to make an inroad, to invade, to sack, to plunder; — *իմ* *vn.* to rush, to fall upon impetuously.

Հրովարտակ , *այ* *s.* edict, decree; **գիր** — *ի* . chronicles, annals; — *առնել* , *հանել* . to issue a decree; — *ս* *առնել* . to make or publish edicts; — *աւոր* *s.* King's messenger.

Հրոսից *s.* the twelfth month of the ancient Armenian calendar.

Հրուանդան . *այ* *s.* headland, promontory, cape, foreland.

Հրուկ *s.* roucou, arnotto (dye).

Հրուի *s.* fiery nature; ardor, heat.

* **Հրուշակ** . *իւր* — *s.* helvâ, a sweet meat.

Հրում *a.* ignited, burning.

Հօւ . *ից* *s.* flock, flock of sheep, of goats, fold; *S.* **Ծօւ**; *ից* . the faithful, the universal Church.

Հօտաւորող *a.* collecting the scattered flock; — **կապուտ** *s.* cattle-stealer; * — *աղ* *s.* shepherd-swain, country-lad, young ploughman; — *պետ* , *այ* *s.* pastor, chief of a flock; *ից* . bishop; — *պետութի* *s.* episcopacy; bishopric; — *սէր* *a.* careful, fond of one's flock; — *վանիչ* *a.* dispersing, ruining or leaving one's flock a prey to wolves; — *բաժ* , *այ* *s.* shepherd, pastor; — *բան* *s.* sheepfold, fold.

* **Հօտեմ** , **Հօտց** *S.* **Ծօտեմ** , **Ծօտց** .

Հօտերեց *S.* **Հօտապետ** . [moss.

Հօտխան *s.* bot. lycopodium, club-

Հօրաբարոյ *S.* **Հայրա** — ; — *մոյն* *a.* born of a noble, illustrious father, Eupator.

Հօրան , *այ* *s.* flock or herd of animals; — *լինել* . to jump, skip or leap for joy, to bound with joy.

Հօրպեհապուստ *sf.* cousin, daughter of father's sister; — **հորդի** *s.* cousin, son of father's sister; — **բոյր** *sf.*

aunt, father's sister.

Հօրեղբայր *s.* uncle, father's brother; — **բօրադուստր** *sf.* cousin, daughter of father's brother; — **բօրորդի** *s.* cousin, son of father's brother.

Հօրու , *ի. աւ* *s.* step-father.

Հօրում , *ի* *s.* bot. tuberosa.

Հօիալ , *ի* *s.* wood-pigeon.

Չ

Չ (*tzâ*) *այ* *s.* the seventeenth letter of the alphabet, & the twelfth of the consonants; *ձ. ջ.* eighty; eightieth.

— It has much affinity with the letter *ծ* , & is confounded sometimes with it; for example : *խնձոր* , *խնծոր* ; *լնձայ* , *լնծայ* ; *զնուծ* , *զծուծ* , &c.

Չարաւեմ *vn.* to tremble with age, to write in a trembling hand.

Չաղ . *ուց* *s.* the young of any animal; — **Ծռչնոց** , young of a bird, nestling, brood; young sparrow; — **Հաւու** . chick, small chicken, pullet; — **Կեն** . *զանեաց* , young one, little one of animals, pup, whelp, cub; *S.* **Կորիւն** , &c.; — **ուչիք** . the young or little ones, the progeny; **բբիւն** — *ուց* , the chirping or twittering of nestlings; — *ու* or — *ի լի* . *զու* *S.* **Ճնչկի լիզու** ; — *մասն* , little finger; — *ս* *հանել* (*Հաւուց*) , to brood, to sit on eggs; (*անասնոց*) to have young, to litter, to bring forth.

* **Չաղապիւր** *s.* bird-shaped initial letter; — **խառն** *ad.* together with their young; — **խոռ** *s.* bot. clove; pink, carnation; **գարփալատ** , **աւեն** , **բենետ** ; — *մոյց* *լինիմ* *vn.* to bring up its young.

Չաղար , *ի. աւ* *s.* funnel, tun-dish.

Չաղարան *s.* nest; niche, cell. [pip.

Չաղանամ , **Չաղեմ** *vn.* to chirp, to **Չաղթոռնեաց** *s.* great-great-grand-nephew or niece.

Չաղիկ *s.* very young animal or bird.

Չախ , *ոյ* or *ու* *a.* left; sinister; left-

handed; *s.* left, left hand or side; *ի* -*ա*, on or to the left; *գիտել կամ չը*, *գիտել զաջ եւ զ*, to know or not to know the right hand from the left; *fig.* - good from bad; *S.* Ահեհ, Աջ.

Ձախաթեւ s. left arm; -*կողման a.* left, that is on the left; -*կողմն s.* left, left side; *ի* -, to the left; *ննջեսցես ի* -*բա*, you will sleep on your left side.

Ձախանամտ. to be deteriorated.

Ձախլիկ s. left-handed person.

Ձախող. -*ակ a.* sinister, sinisterous, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful, sad, unfavourable, contrary; *ի* -*ակս*, in misfortune, adversity or calamity; - *նախանձ*, zeal misunderstood; feigned, affected emulation; -*ակի ad.* sinisterously, unfavourably, awkwardly, untowardly, perversely, unluckily, unfortunately; *a. S.* *Ձախողակ*; - *բարեպաշտութիւն*, mistaken piety; - *պատկառանք*, bashfulness, sheepishness; *աւ* - *ամօթոյ*, from mere shamefacedness.

Ձախողանք S. *Ձախողութիւն.*

Ձախողիմ, եցոյտ. to be unsuccessful, not to attain one's end, to find oneself woefully disappointed, to go to rack & ruin, to endure, undergo or suffer failure, to experience misfortune, to be unfortunate.

Ձախողութիւն s. adversity, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, reverse, disappointment; - *թէ հանգիստել*, to experience great calamities, to be in distress.

Ձախոյ or *ու a.* left.

Ձախող, -ութիւն S. *Ձախող, &c.*

Ձախողճ s. *mus.* an Arm. note (*ձ*).

Ձանեմ, եցիտ va. to collect, to muster, to heap up.

Ձաղ, ու s. derision, mockery, jeering, laughter, laughing-stock; - *աւնել*, to taunt, to rally, to scoff, jeer or laugh at, to mock, to make game or sport of, to turn into ridicule, to make laughing-stock of; - *լինել*, to make a fool of oneself, to expose oneself to the laughter of every body, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Ձաղաղեմ a. shame-faced, ashamed, confused; - *ծանակ a.* exposed to laughter, turned into derision; dishonourable, infamous, ignominious, opprobrious; - *աւնել*, to expose to the laughter of every body, to make

a spectacle of, to expose to ignominy, to defame; - *կոծ աւնեմ va.* to beat, to box on the ears, to slap the face; to use harshly, to abuse, to insult.

Ձաղանք S. *Ձաղ, Ձաղկանք; ի ծաղր եւ ի նս լինել S.* *Ձաղ լինիմ.*

Ձաղեմ, եցիտ va. to laugh at, to deride, to ridicule, to mock, to jeer, to make sport of; to put to shame, to affront, to vilify; to lead in triumph; to triumph, to conquer, to be triumphant, to obtain the victory; *Պոմպէոս ձաղեաց երիցս*. Pompey triumphed thrice. [quiz-

Ձաղիւ s. scorner, scoffer, derider, *Ձաղի, ի, աւ s.* rod, switch, stick, cudgel, whip; *S.* -*անք; a.* straight, erect, right; - *հերք, մաղ, &c.*, bristled up, set on end; -*ահեր, -ամաղ a.* having the hair erect; -*անք s.* flagellation, whipping, scourging, cudgelling, flogging, drubbing, discipline, chastisement.

Ձաղիւմ, եցիտ va. to beat, to whip, to flog, to lash, to scourge, to flagellate, to discipline.

Ձաղութի, -ութիւն s. derision, mockery, laughter; triumph; *ձաղել -ութիւն, -ութիւն յալթութեան աւնել*, to triumph, to be triumphant, to conquer.

Ձայն, ից s. voice; sound; cry, shout; noise, rumour, clamour; term, word, speech, tongue, language; *mus.* tone, tune; - *ք Պորփիւրի, the five universals, (term in logic); - թռչնոց, warbling of birds; - ցնծութեան, cry, shout of joy; - աղաղակի, cry, clamour; cry of pain, moan, lament, groan; նուազումն -ի, loss of voice; կերկերումն -ի, hoarseness, raucity; ի - բարձր, aloud; զորաւոր, մեծաւայելուչ, ախարժ, քաղցր, սաստկայող, ակար, դողդոջ, թրթռուն, անսխորժ, կերկերեալ or կերկեր, նուաղեալ -, loud or strong, grave or serious, agreeable, sweet or soft, passionate or pathetic, faint or weak, trembling, thrilling, tremulous or quivering, disagreeable or harsh, hoarse, failing voice; - թաւ or բամբ, սուր or զիւ, base, deep, soprano, shrill sound or voice; - բաւնալ, արձակել, աւնել, արկանել, աւնուլ, &c., to cry, to utter, to send forth cries, to cry out, to shout, to clamour; - ածել, to cause a voice or cry to be heard; to cry; - աւլ, to cry*

out, to exclaim, to shout; to speak, to apostrophize; to defy, to challenge; *ի* - *ասել*, to say, to pronounce aloud, to tell, to recite; *ի մի* - *պատասխանել*, to answer unanimously, with one accord; *աղաղակել ի* - *մեծ*, to cry with a loud voice; to shout, to clamour, to yell; *բարձրացուցանել կամ ցածուցանել է*, to elevate, to raise; to lower, to abase the voice; *բարձրացուցանել է* - *աղաղակի*, to raise one's voice; - *բարձեալ գոչել*, to cry out, to vociferate; - *զկնի եգեալ կոչել զոր*, to call after one; - *տուեալ խրախուսել*, to exhort aloud; - *տալ միմեանց*, to provoke mutually, to defy; to shout on, to exhort, to animate, to inspire, to cheer up, to inspire with courage, to excite; - *տալ մարտի*, to declare war, to declare oneself opposed to; - *տալ լռեմ երկնից խիղախել*, to lift up the head against high heaven, to be proud, arrogant, boastful; - *նք գելաւ*, his voice failed him; *նուաղեալ է ն*, he has a dying voice.

Ձայնաբանութիւն *s.* acoustics, phonics; - *բեր* *s.* speaking-trumpet.

Ձայնական *a.* vocal; tonic; - *գործիք*; wind instruments; - *կից* *a.* of the same opinion, unanimous, agreeing, of one mind; *mus.* singing with, in chorus; unisonous, in unison; *s. gr.* consonant; - *լինիմ* or *-կցիմ* *vn.* to agree, to be of one mind, unanimous; to play or execute a symphony; *mus.* to be in tune; to sing to, to accompany; - *կրական* *a. gr.* reciprocal; deponent; - *ապագութիւն* *s.* agreement, consent, unanimity; concert, harmony, symphony; *mus.* accompanying.

Ձայնահաս, *ի* *s.* compass or reach of voice, distance to which the human voice can reach; - *հաւ* *s.* chanticleer.

Ձայնամիտի *s.* sounding-board; - *չափ*, *ի* *s.* sonometer; - *պետ* *s.* first singer; - *տու*, *այ* *a.* giving or emitting a voice or sound; echoing, sonorous; *s.* crier; awaker, rouser; - *եղջիւր*, acoustic or ear-trumpet; - *լինել*, to cause a voice or sound to be heard; to resound, to re-echo; to cry against, to defy; - *տուր* *a.* exhorting, exciting; *S.* - *տու*; - *լինել*, to dare, to defy, to challenge, to throw down the glove or gauntlet; to provoke, to instigate; - *ժամանակ*, day fixed for combat or

duel; - *բ* *s.* noise, rumour, crash, resounding, sound, echo.

Ձայնարան *s. mus.* gamut, scale.

Ձայնարդէմ *S.* - *ամիտի*.

Ձայնարկեմ, *եցի* *vn.* to utter a cry, to cry, to shout, to call out; to speak to, to address; - *կու* *a.* crying, uttering a cry; *s.* crier, weeper, wailer, lamenter; - *գուան*, *կին*, mourner, mourning woman; - *կուծի* *s.* sound, voice, cry; shout, exclamation; complaint, lamentation.

Ձայնարձակ *a.* aloud; sonorous.

Ձայնաւոր *a.* vocal; *s. gr.* vowel; * - *պատարագ*, *q.* high-mass.

Ձայնդիւտ *s. mus.* tuning-fork.

Ձայնեղ *a.* having a loud or sonorous voice; sweet-voiced; canorous, harmonious.

Ձայնեմ, *եցի* *va.* to raise one's voice, to cry out, to exclaim, to vociferate; to call, to invite, to convoke; to pronounce, to utter, to address, to tell, to express; to name; *ի խրախոյս* -, to encourage, to inspire, to give heart to.

Ձայնընկէց *S.* *Ձայնահաս*.

Ձայնիկ *s.* a low, gentle, sweet voice.

Ձայնորդ, *այ* *s.* diapason; *gr.* consonant. [sooty, pitchy.]

Ձանձախարիթ *s.* soot; *a.* fuliginous,

**Ձանձամ* *a.* ugly, deformed; filthy, dirty, foul, impure.

Ձանձիր *a. s. S.* *Ձանձրալի*, *Ձանձրութիւն*; - *առնել*, to tire, to annoy, to plague, to importune, to tease.

Ձանձրալի, *Ձանձրանալի* *a.* tiresome, tedious, fastidious, troublesome; disgusting, cloying.

Ձանձրանամ, *ացայ* *vn.* to grow tired, to become wearied, annoyed, cloyed, disgusted; *ձանձրացեալ ի կենաց*, weary of life.

Ձանձրացկոտ *a.* easily growing tired.

Ձանձրացուցանեմ *va.* to tire, to fatigue, to trouble, to importune, to plague; - *զլսելն*, to tease, to vex.

Ձանձրոյթ *s.* tedium; *S.* *Ձանձրութիւն*; *a. S.* *Ձանձրանալի*; - *առնել*, *լինել* *S.* *Ձանձրացուցանեմ* & *Ձանձրանամ*.

Ձանձրութիւն *s.* wearisomeness, tediousness, irksomeness, ennui, annoyance; laziness, idleness; - *մծ պատճառել*, *տալ*, to annoy greatly, to tease or plague excessively.

Ձաւ *a.* twisted, crooked; ill made, coarse, rough; - *աղէմ* *a.* grim-faced,

surly, crabbed, horrid; impudent, brazen-faced.

Ձար. *ի* *s.* hair; horse-hair; mane; czar; *-ի* *a.* hairy; *-խոտ* *s. bot.* maiden's hair, adiantum; *- լայրի.* fern; *- մաղ* *s.* hair-sieve; *- ուհի* *s.* czarina.

Ձաւար. *ի* *s.* wheat-meal; *- դարի.* pearl barley.

Ձգական *a.* attractive, alluring, engaging; fascinating; tight, well bent.

Ձգանաւոր *a.* tendinous; sinewy.

Ձգանք *s.* act of stretching or spreading; * braces; drying-place or room; anal. ligament, aponeurosis; tendon, sinew; *geom.* chord of an arc, subtense; *- հրացանի.* trigger. [line; rope, cord.

Ձգարան *s.* tenter-horse; clothes-

Ձգեմ. *եցի* *va.* to stretch, to spread,

to extend; to throw, to hurl, to fling;

to shoot, to dart; to draw; to attract,

to entice, to allure, to decoy, to lure;

to carry off, to bring, to drag, to drag

along; to take or suck in, to suck; to

inhale, to aspire, to breathe; to length-

en out, to prolong, to protract; * to

leave; *- դռ.* to respire, to breathe;

- զաղեղն. to draw a bow; *- զնետ.* to

let fly an arrow, to shoot; *- զսուրն.*

to brandish; to make a sword-thrust

or pass; *S. Սուր;* *- զթի.* to row, to

impel by oars; *- զվարմ.* to lay snares,

to spread nets; *- զուռ.* to bear the

yoke; *- զառաքաւստ.* to sail, to un-

furl or set the sails; *- զձեռն.* to

stretch or hold out one's hand; *յինքն*

-. to attract, to allure, to entice;

յինքն - զանարդանն նմցն. to incur the

public contempt or hatred; *յանձն -*

զստուձն ուրուք. to bring indignation

or wrath upon one's head, to draw it

upon oneself, to expose oneself to

anger of; *- ի կորուստ.* to lead to ruin

or destruction; *- զկեանս.* to pass

one's life or days; *- զբանս.* to pro-

voke, to rouse, to excite to anger; *-*

առ դբ հայհոյութի բան. to load with

insult or execration, to insult, to re-

vile, to abuse; *ձգեաց անարատ զձա-*

նապարհս իմ. he made my way smooth;

- իմ *vn.* to tend towards, to lean, to

incline; to linger, to last; to flag, to

linguish; to get on but slowly; *- ի*

բանս ուրուք. to be allured, seduced;

- զհերաց. to be caught by the hair;

- ջլաց. to be strained, overstrained;

ձգեալ տարածանիլ. to stretch out, to

extend; *ձգեցաւ ընդ ամս տասն.* it lasted ten years; *սարդիւստայիք ձգե- յան.* the spiders have woven their webs; *ի մի կէտ նպաստակի ձգի ամ.* every thing in this world comes to an end; *մի ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ.* go no farther; *եւ ձգի վարագոյրն.* & the curtain falls. [tion.

Ձգեաւ *s.* belch, belching, eructa-

Ձգիչ *a.* attractive; overpowering,

winning; *- զգրութիւն.* attractive power, attraction.

Ձգձգեմ *va.* to pull or haul about;

ձգձգեալ ի դատաստան. dragged from

one tribunal to another.

Ձգողական *S. Ձգիչ.* [molecular -.

Ձգողութիւն *s.* attraction; *- մասանց.*

Ձգումն *s.* draught, drawing, trac-

tion; shooting; attraction; tendency,

inclination; attachment; *- շնչոյ.* res-

piration, breathing; *- ըմպելեաց.*

draught, gulp; *- վառարանի.* the

draught of a chimney.

Ձգաւամբ, *այցի* *vn.* to belch, to eruct.

Ձգանմ. *եցի.* *- եցուցանեմ* *va.* to

stretch, to extend, to distend, to draw;

to tighten, to stiffen.

Ձգանմ, *եցայ* *vn.* to stretch, to ex-

tend, to spread; to reach, to arrive;

to grow longer, to be prolonged, pro-

tracted; to drive at, to tend to, to

abut in; to stretch oneself, one's limbs;

to endeavour, to strive, to try, to seek;

- աչք զհեռ ուրուք. to follow with

the eyes; *- ի ումեք.* to vie, to emu-

late, to rival, to strive with.

Ձգաւումն *s.* tension, extension, ten-

dency; distension, lengthening, erec-

tion, expansion; *- ջլաց.* tension of the

nerves, convulsion.

Ձեզէն, **Ձեզոյն** *pron.* yourself, you

yourself; *ad.* personally; *դուք ձեզէն*

տուք զիրաւդ. judge of it yourselves.

Ձեղուն, *ուանց* *s.* ceiling; *- նաւաց.*

deck of a ship; *- դահուց.* canopy; *-*

կառաց. roof of a coach; *- բերանոյ.*

palate; *- գլխոյ.* skull, cranium.

Ձեղունանահանք *s.* sky-light.

Ձեռագէտ *s.* artisan, artificer, me-

chanic; artistic production; *a.* skilful,

expert; *- գիտութիւն.* work of hands,

manual labour, trade, calling; *- գիր.*

գրաց *s.* manuscript, hand-writing;

bond, obligation, bill, note; signature;

- գործ. *այ* *a.* made with hands, ma-

nual, artificial; manufacturing, me-

chanical; *s.* manufacture, handiwork; -գործական *a.* of arts & manufactures, artificial, industrial, mechanical; -գործեմ *va.* to make with the hand, to manufacture, to work; -գործի *s.* tool, implement; -գործութիւն *s.* manufacture, handiwork, industry; -գրեմ *va.* to write with one's own hand; to sign, to subscribe; -գրութիւն *S.* Ձեռագիր.

*Ձեռալուայ *S.* Ձեռնալ.

Ձեռակալ *S.* Ձերբա-; -կան *a.* by hand, manual; subject, submissive; own, proper; -կապ. աջ *s.* handcuffs, manacles; -սարկանել, գնել, to handcuff, to put on handcuffs; -կերտ. աջ *a.* made with the hand, manufactured; *s.* manufacture; *fig.* creature; building, town built by oneself; farm; craft, calling; -իւր, the work of his own hands; -կերտեմ. -կերտիկ *S.* -գործեմ. -կերտ; -կոծ առնեմ or -կոծեմ *va.* to strike with the hand, to beat with the fist; -հիւս *a.* woven by hand; -հմուտ *a.* skilful in art, expert, practised, versed; -մէր *s.* small present, drink-money; bribe; -մայրի *ad.* with his hand, manually; -սուն *S.* Ձեռնա-; -ստեղծ *a.* created or produced by hand; -սրբիչ *s.* towel; -տունկ *a.* planted with one's own hand; *s.* tree -; *fig.* creature, being; pupil; client, dependant; -բուհստ, արկ, տակ *s.* artisan; *a.* manual.

Ձեռակալ *S.* Ձերբ-.

Ձեռք *s.* glove; ագուցանել -էս, to -; ագանակ -էս, to put on one's -s; հանել զ-էս *va.* to un-, to take another's -s off; *vn.* to un-, to pull or take off one's -s.

Ձեռն, ուն, ուսմ. or ձերբ, ձեռք, ուայ *s.* hand; fist; arm; *fig.* strength, might, power, force, main strength; aid, succour, protection; *ի* - ի - *ad.* by, by means of, through the medium or channel of; զձեռամբ, as much as one can, according to one's power; *ի* ձեռանն, coadjutor, assistant; պաշտօնայ *ի* ձեռանն, subaltern functionary; առ - , ready at hand, under one's hand, near, at hand; առ - բառարան, portative dictionary; - *ի* ձեռանն, - ի - , - *ի* - , from hand to hand, from one to another, from me to you, from you to him, &c.; որ ի ձեռամբ է, subordinate; հզոր ձեռամբ, with main strength, with a strong army; - օտար,

a strange hand; յերկողունց ձեռաց ամրակ, ambidexter, right-&-left-handed person; - հաւանութե, consent, assent; ձեռս *ի* կապ, with one's hand tied; with folded arms; *fig.* idle; ձեռս յետս կապեալ, with one's hands tied behind; -ք փապարեալք յաշխատութիւն, hands hardened by toil; մահահաճեցր ձեռամբ, with a deadly hand; - Տեառն, the hand, Spirit or Word of God; ի ձեռնն բաւականի, ի կարի ձեռաց իւրոց, according to one's strength, power or means; ամբարձ զ-իւր *ի* տիրապետել, he formed the project of seizing the chief authority; ձեռօք իւրեանց հայրենութեի զպէտան, they lived by their labour; *ի* ձեռանն նր վարէ իշխանութի, he governs under him; *ի* ձեռս քո է, it is in your power, it depends on you; չէր - նր բաւական, he could not, he had not the means; ահա - իմ ի քեզ, my hand shall be with you; յամ տեղիս ուր միանգամայն հասաներ - իւր, every where he could; եղեւ - Տեառն *ի* զէրայ իմ, the hand of God was on me; - տալ իրերաց, to help or assist each other; - տալ *ի*, to consent to; - տալ անմեղութե, to support, sustain or uphold innocence; - տալ, to lend a hand to, to stretch out a helping hand, to aid, to succour, to assist, to help; - արկանել, to lay hands on, to seize, to take possession of; - արկանել, - *ի* գործ արկանել or առնել, to lay one's hand on, to put one's hand to, to set about, to undertake, to take in hand, to begin, to attempt, to try; *ի* - տալ, to hand over, to deliver over, to give up; ձեռս բառնալ, to lift up the hands; ձեռս ամբառնալ, to raise one's hand against; զնել զանն *ի* ձեռնն իւրում, to jeopard, to risk one's life; - առ ձին հարկանել, to boast, to brag, to vaunt, to plume or pique oneself, to be proud of, to take to oneself the credit of, to avail oneself of, to deem it an honour; ձեռս յանձին հարկանել, to oblige oneself to, (« on my head be it »); ձեռս գնել, to lay hands on, to ordain, to consecrate; to put one's signature to, to sign; - տալ աջկան, to give one's hand, to consent to marry; *ի* or զձեռամբ լինել, to be in the hands of, under the power, in subjection to; ունել ի ձեռամբ, to have

ready at hand; *ընդ ձեռամբ առնել*, նաւաճել, արկանել *ընդ ձեռամբ*, to bring under one's power, to subdue, to subjugate; *կալ ընդ ձեռամբ ուրուք*, to put oneself under the protection of; to submit, to yield; to be submissive; *ը ձեռամբ անկանել*, գալ *ի ձեռս*, *ի ձեռս անկանել*, to fall into the hands of, to be taken or seized, to get caught; *ի ձեռս բերել*, to obtain, to procure, to entrap, to catch; *անկանել ի ձեռս ուրուք*, to fall into the power of; - *գնահանութի գտանել*, to find a helping hand, to be sustained by, favoured with; *գնահանել առնուլ*, *ոռնել*, *ձգել*, to take or lead by the hand; *ձեռամբ առնել*, to indicate, to point to with the hand; *գնահամբ լինել*, to be able, sufficient, capable; *գնահաք ածել*, to seize, to grasp; to arrest; *ի - առնուլ*, to obtain, to acquire; to re-acquire; to undertake, to begin; *աարածել զձեռս իւր առ դք*, to open one's arms to; *ճողալիլ ի ներքուս ձեռին ուրուք*, to escape from the hands or power of; - *միել*, to meddle, to interfere; to set a hand to, to undertake; - *միել յդք*, to raise the hand against, to lay violent hands on, to ill-treat; to put to death; *ի բաց կալ*, *ապստամբել ի ձեռանէ ուրուք*, to rebel, to throw off the yoke, to save or rescue from the hands of; - or *ձեռս ի գլուխ ելանել*, *գառնալ*, to be confounded by shame or grief, to be greatly abashed, or cast down; - *գնահամբ փոփոխելով քարել զձեռանէ*, to draw a cord, to tighten a rope hand over hand; - *արկանել զգանձին*, to try to rob the treasure; *լուսնալ զձեռս ից*, to wash one's hands of, to clear oneself from; * - *ոռնել*, to be fortunate, to have a lucky hand; *ձեռին կառակ՝ գռեհկաց կասակ*, rough play is bear's play, joking with hands are jokes of blackguards; S. *Ելանեմ*, *Ընդ գրիեմ*, *Կարկանեմ*, *Զգեմ*, &c., &c.

Ձեռնագէտ S. S. *Ձեռա-*; chiromancer, palmist; - *գրիծ* S. *paraph*; flourish (in writing); - *գիտականն* S. *chiromancy*, *palmistry*; - *գիրք*, *գրաց* S. *signature*; - *արկանել*, to put one's - or name to, to sign; - *գրեմ* S. *Ձեռա-*; - *գրելի* S. *candidate* for holy orders; - *գրեմ*, *եջի* *va.* to lay hands on the head of; to ordain, to confer the or-

ders of the church; to consecrate; to anoint, to crown; - *գրել*, - *գրող* A. S. *ordaining*; he who orders; consecrator; - *գրութի* S. *laying on of hands*, ordination; consecration; anointing, coronation; - *շինն* A. *tangible*, palpable, material; - *լուսյ* S. *drainage* water; excrement; - *ծու* S. *juggler*, conjurer, wizard; mountebank, tumbler; - *ծուի* S. *juggling*, trickery, trick, sleight of hand, sleight of hand tricks, legerdemain; - *կապ* S. *Ձեռա-*; - *կոտոր* A. *maimed* of a hand or of hands; - *ակնոց* S. *spy-glass*; *opera-glass*; - *հըմայ*, *յոռի* S. - *գէտ*, *գիտականն*; - *ձգութիւն* S. *Ձեռնի*; - *ձիգ լինիմ* *vn.* to stretch out the hand; to make an attempt on, to encroach; - *աղայ* S. *hand-mill*; - *մած* A. *ad.* with joined or clasped hands; - *մերձ լինիմ* *vn.* to touch, to put the hand on; - *միեմ* or - *մուխ լինիմ* *vn.* to put one's hand to, to undertake; to meddle with, to prepare or dispose oneself; - *անձամբ յանձն*, to lay violent hands on oneself, to commit suicide; - *պետ* S. *chief foreman*; *ից*, *creator*; - *առութիւն* S. *gout* in the hands; - *սուն* A. *nourished*, brought up by hand; S. *nursling*, pupil, scholar; creature.

Ձեռնաստ, *ի* A. *one-handed*, -armed; - *ուր լինիմ* *vn.* to surrender, to give in.

Ձեռնարկ, *ի* S. *enterprise*, undertaking; subscription, signature; argument, reasoning; - *եմ*, *եջի* *vn.* to put one's hand to, to undertake, to try, to attempt; to lay hands on, to make an attempt, to attack, to encroach; to argue, to reason, to dissert, to desecant; - *ու*, *այ* S. *contractor*, undertaker; disputant, wrangler; - *ուրի*, - *ուրն* S. *enterprise*; attack, encroachment; argument, reasoning; objection.

Ձեռնարձակութի S. *aggression*, encroachment, usurpation. [ness; work.

Ձեռնարուեստ S. *artisan*; art, business. *Ձեռնբեկ* A. *broken-handed*, one-handed.

Ձեռնբեկ A. *enterprising*, bold, audacious, daring; arrogant, insolent; *այր* - . a fussy fellow; meddling person; - *լինել*, to undertake, to venture, to dare, to have the boldness to; to presume, to encroach; to take too much liberty; - *առնել*, to embolden, to render insolent or presumptuous.

Ձեռներիցութիւն *s.* presumption, hardihood, arrogance; boldness, bravery, act of valour.

Ձեռնընդէլ *a.* manageable, tractable, supple, tamed, familiar, domestic; *-ութիւն* *s.* docility, suppleness, aptitude.

Ձեռնթափ լինիմ *vn.* to draw back one's hands, to withdraw from, to abandon, to forsake entirely; to extend one's empire, to conquer, to dominate; *-յառէ*, to abandon all, to throw the helve after the hatchet; to venture the saddle after loosing the horse.

Ձեռնկալիմ, *էջի* *vn.* to lend a helping hand, to help or succour; *-իմ* *vn.* to be helped, succoured, to find aid or assistance; *-լու*, *այ* *a.* lending a hand, assisting, succouring; *-լինել* *S.* *-լիմ*; *-լութիւն* *s.* aid, succour, assistance.

***Ձեռնկախ** *s.* pot, saucepan.

Ձեռնհաս *a.* able, capable; *-լինել*, *գտանել*, to be capable, able, clever, endowed with ability; to be within reach of, in the way to; *-ութիւն* *s.* ability, capacity.

Ձեռնձգութիւն *s.* stretching or holding out the hand; encroachment, usurpation.

***Ձեռնոց** *S.* **Ձեռնէք**; *-ադործ*, *այ* *s.* glover; *-աժաճառ* *s.* glove-seller.

Ձեռնուռայն *a.* empty-handed.

Ձեռնուրար *s.* manipule.

Ձեռնպահ լինիմ *vn.* not to touch, to take care, to avoid; *-պարտաւ* *ad.* immediately, forthwith, instantly.

Ձեռնառ *a.* lending a hand, helping, succouring, aiding, assisting; contributing, favourable; *-լինել*, to cooperate, to lend a help, to succour, to aid, to assist, to relieve, to contribute, to second, to favour; *-ութիւն* *s.* succour, aid, assistance; cooperation; means.

Ձեռնօգիկ *s.* muff. [one after another.

Ձեռ, *ոյ*, *ով* *s.* tail; *-առ* -, *-* to -.

Ձեր, *ոյ*, *մէ* *a.* poss. your; *ոչ ինչքեմ քնէլ* *q-*, I do not require anything of yours; *-ն* *pron.* yours.

Ձերբազատ *a.* emancipate, set free; major, of age; *-առնել*, to set free, to emancipate; *-իմ* *vn.* to be emancipated, set free; to be of age, to do without help; *-ութիւն* *s.* emancipation; majority.

Ձերբակալ *a.* s. taken, arrested, prisoner, captive; *-առնել*, *ըմբռնել* or

-եմ, *էջի* *va.* to take, to seize, to arrest, to make prisoner, to take into custody, to apprehend.

Ձերբաձգութիւն *s.* tossing or throwing from hand to hand, or from one to another. [*ուսմանքի*.

Ձերբասուն, *-ացի* *S.* **Ձեռնա-**, **Ձե-**

Ձերբյին *a.* your.

Ձեռ, *ոյ*, *ով* *s.* form, shape, figure; formula, form; mould, model; plan, design; dress, costume, apparel, garb; attitude, deportment, bearing, carriage; countenance, look, demeanour; *geom.* figure; *ի* - *ժառանգաւորի*, in the garb of a clergyman, in clerical attire; *ի* - *սոսկական*, in private clothes; *պարզ* or *անպաշտօն*, *աշխուհական* *ուշիւ* -, to have simple, noble, gentlemanly or ladylike manners; *-առ*, to give a shape to; *առնուլ* *q-* *կրօնաւորական*, to become a monk; *զայս* - *օրինակի*, in this way, thus, so; *գրեաց* - *բանից օրինակ զայս*, he wrote a letter thus conceived, or in these terms; *ի* - *առականց*, allegorically.

Ձեռական *a.* for form's sake; *-կերպեմ*, *էջի* *va.* to form, to figure, to fashion; *-կերպութիւն* *s.* configuration, conformation; *-կերտական* *a.* plastic; *-կերտութիւն* *s.* - or plastice, modelling, moulding.

Ձեռանամ *S.* **Կերպարանիմ**.

Ձեռանշան *a.* painted, represented.

Ձեռացութիւն, *-ութիւն*, *-ութեան* *S.*

Կերպարանութիւն, *-նէմ*.

Ձեռափոխ լինիմ *vn.* to be transformed **Ձեռեմ**, *էջի* *va.* to form, to figure, to fashion; to model, to cut out, to shape; to cross, to get over or across.

Ձեռիչ *s.* scissors.

***Ձեռոյ**, *այ* *s.* square, carpenter's -.

Ձեթ, *ձիթոյ*, *ով* *s.* olive-oil; oil; olive; *կթել* -, to gather olives.

Ձի, *ոյ* *s.* horse; *մատակախազ*, *որձի* -, stallion, stone-; *մալեալ*, *որձառ* -, a gelding; *մատակ* -, mare; *ազմա*, *մուլ* -, war-, charger; *որսոյ* -, hunter; *ասպարիզական* -, race-; *լծաբարձ*, *կառաձիգ* -, draught-, carriage or coach-; *ազատ* -, blood-; *Հեծեւ*, *լուծի* -, riding-, saddle-; *պալարա*, *կապ* -, prancer; *բռնաբարձ* -, led, pack-; *սպլաձիգ* -, cart-; *-Հեծանելի կամ կառաց*, a - fit to ride or drive; *-մէքենական* -, power; *մատաղ* -, *-փղերիկ*, (*բուշոյ*), nag, pony;

բուռնակ ձիոյ, colt, foal, filly; ահիպա-
րանոց, աշխոյժ, խրոխտ, եռանդուն,
աներկիւղ, ուժեղ, հլու, հնազանդ,
փափկերթակ, —, fiery or superb, high-
mettled, prancing or frisky, spirited,
bold, mettlesome, tractable, well-bit-
ted or —broken, easy upon the hand
—; խտտերթակ, արտաւոր, անհլու, կա-
տաղի or խենդ, կիցընկեց. խրչան —,
hard-mouthed, vicious, untractable,
furious or moon-eyed, restive or kick-
er, skittish horse; անպիտան —, jade;
դեղձան, գորշ or մոզոյնիկ, պիտակ,
շանձկէն or ճանճաճերմակ, ճարտուկ,
ափեւ, ճարտուկ-ճանճկէն, շիկակար-
միր or շառաւ —, yellow-dun, grey,
dappled, flea-bitten, piebald, chest-
nut or sorrel, roan, light-bay —; միս
ձիոյ, —flesh; գաւազ ձիոյ, rump,
croup, hind-quarter; բաշ ձիոյ, —hair;
խոր, կեր ձիոյ, forage, provender,
—meat; ջրարբ ձիոց, —pond; աղբ ձիոյ,
—dung; պայտ ձիոյ, —shoe; քերոց
ձիոց, curry-comb; ողնուար ձիոյ,
crupper; տապձակ ձիոյ, —blanket or
—cloth; վարաւանդ, կազմածք ձիոյ,
horse-trappings; ընթացք ձիոյ, the
paces of a —; ճախր ձիոյ, caracol,
wheeling about; զբօսանք ձիոյ, a ride
(on horseback); գարմանել զ—, to
groom, to curry, to comb a —; պոյ-
աւել զ—, to shoe a —; վարժել զ—, to
break in a —; սանձել զ—, to master a
—; ի — ելանել, վերելակել, աշտանակել,
—իներքս տանել, առնուլ, &c., to ride,
to get or mount on horseback, to take
horse; երթալ ի —, to ride, to go on
horseback; զննալ, զբօսնուլ ձիով, to
take a ride, to go on a party of ride,
to go out for a ride; ճախր առնուլ ձիոյ,
to caracole, to move in caracols, to
wheel about; արձակերասան զ—ն առ-
նել, to give a — the bridle, to gallop,
to run full speed; խոպալ եւ ընդվզել
ձիոյ, to prance, to rear; կատաղել
ձիոյ, to run away, to take the bit
between the teeth; իջանել, թափել
զինքն ի ձիոյ, to dismount, to alight, to
get down; զըջածել երախաձգութեամբ
զ—, to lead a — hither & thither, to &
fro; լծեալ ի չորից ձիոց, drawn by
four horses; —ն զուլամբ չողաւ, թա-
ւալեցաւ or նստաւ ի նոզակ, his — fell
under him, fell heels upwards; խենթէ,
վնդէ —ն, the — neighs; որ ձրի էառ-
չն ոչ սպասէ սանձին, you must not

look a gift — in the teeth; S. լծեմ,
կառք, շեծանիմ, &c.

Ձիաբոյժ s. veterinary surgeon,
horse-doctor; —բոյժ s. horse-breeder;
—բուժուլթիւն s. hippiatrice, horse or
cattle surgery; —գետի, տւոյ s. hippo-
potamus, river-horse; —աղի s. bot-
horse-tail; shave-grass; —գլուխ a.
horse-headed; —գող s. horse-stealer;
—զէն S. Ասպա—; —թափ S. Ձիարշաւ;
—լախուր s. bot. hipposelinum, bastard
stone-parsley; —խաղաղ ad. a. caracol-
ing, wheeling about; * s. horse-danc-
er; —կան a. of or belonging to horses;
s. horseman, rider; zool. sand-piper;
—կերպ a. horse-shaped; —կորեակ s.
bot. panic-grass, panicke; —հալած առ-
նեմ va. to pursue or hunt on horse-
back; —մարտ, —տուլթի s. combat on
horseback, cavalry fight; —մարտիկ a.
fighting on horseback.

Ձիան s. pl. horses; —գամ a. whose
issue is like the issue of horses, exces-
sively luxurious. [boy; ostler.

* Ձիապան, աջ s. horse-boy, stable-
boy; —սէր a. loving horses, fond of
horses, of riding; —սպանութի s. horse
sacrifice or immolation; —ստան, ի s.
stable, stud; —, —ի, —ստաց, ի s. horse-
fly, gad-fly, wasp; —վաճառ s. horse-
dealer, —courser, —jockey; —վար, աջ
s. postillion, post-boy; horseman, rid-
er; —արշաւեմ or —վարժեմ vn. to man-
age, to govern or mount a horse; ար-
շաւասոր —, to gallop, — full speed;
—վարական s. horsemanship, equita-
tion; —վարժ s. horse-breaker; horse-
man, rider; —վարժոց s. riding-school;
—վարիկ s. jockey; —վարութի s. equita-
tion; —վարուն a. fit or well adapted
for riding (road or place); —տաճ S.
—բոյժ; * —տուրակ s. nose-bag; wallet,
saddle-bags, valise. [a horse.

Ձիարկեմ, եջի vn. to ride, to mount

Ձիարձակ լինիմ, արշաւեմ vn. to give
a horse the reins, to slacken the reins
of a horse, to run full speed, to gal-
lop, to ride or go at a gallop.

Ձիարձակարան s. hippodrome, cir-
cus; course, race-ground.

Ձիարշաւ S. Ձիանթաղ; — առնել,
խաղալ S. Ձիարձակ; —անդ s. hippo-
drome; races, horse-races.

Ձիացուլ s. hippocentaur, centaur.

Ձիաւոր S. շեծեալ; —իմ S. Ձիար-
կեմ; —ուլթիւն s. equitation.

Ձիգ *s.* shooting, act of shooting; texture; *a.* stretched, well tight; extended, vast; long, prolix; *ad.* long, a long while or time; **ի** - *արկանել*, to prolong, to protract, to lengthen; to flag, to droop; - *գնել*, to bend the bow; - *արշաւել* or *գնետ մտանել*, to run or pursue far; *ամիսս* - *ս*, for months together.

Ձիւթաց *a.* riding; *s.* stadium; - *բ* *s.* horse-races, races; course; - *բ* or - *արան* *s.* hippodrome; - *իկ* *a.* riding; - *բ* *S.* **Ձիւթացք**.

Ձիւթագոյն *a.* olive-coloured; - *գործ*, *այ* *s.* oil-presser; - *գործուծի* *s.* manufacture of olive-oil; - *լից* *a.* full of olive-oil; - *կուծք* *s.* olive-harvest or crop; - *հան* *a.* pressing olives; - *բ* *s.* olive-press; oil-mill; - *ման* *s.* cruet-stand; - *պտուղ* *s.* olive; - *ստան*, *ի*, - *նեայք*, *եայց* *s.* olive-yard, grove, plantation of olive-trees. [with oil.

Ձիւթեմ, *եցի* *va.* to oil, to anoint
Ձիւթենի *s.* olive-tree, olive; - *վայրենի*, wild -; *ծաղիկք* - *նւոյ*, olive-blossom; *լեառն* - *նեայ*, Mount of
***Ձիւթ** *s.* snow-blindness. [olives.

Ձիտան, *տուռք* *a.* horse-footed.

Ձիւթիւն *s.* nature of a horse.

Ձիր, *ձրից* *s.* gift, grace, present, boon; faculty, talent; privilege, advantage; *մի* *ի* - *ս* *իւն* *եւ* *ի* *նորհա* *խօսել*, not to adulare or flatter; - *պեր* - *ճախտուծի*, the gift of eloquence; - *եմ* *va.* to give, to make a gift or present.

Ձիւթ, *ոյ*, *ով* *s.* pitch, tar; - *ծամեւիկ*, mastic; - *ալից*, - *աւոր* *a.* pitchy, sticky; - *աբար* *s.* pitch-ore, pitch-blende, protoxide of uranium; - *եմ*, *եցի* *va.* to pitch.

Ձիւն, *ձեան* *s.* snow; *հաս* *ձեան*, -flake; *մանր*, *խոշոր* -, fine -; large flakes; *հալեալ* -, thawed -; *կոյտ* *ձեան*, -drift; *հիւս* *ձեան*, -slip; *մոյկ* *ձեան*, -shoe; *սպիտակ իբրեւ* *զ* -, as white as -, snowy white; - *գայ*, *իջաւէտ*, it snows; - *ն* *գիւղանի*, the - gathers; - *բազում* *եկն*, it had snowed very hard, there had been a heavy fall of -; *ձեան* *գնտակա* *արձակել*, *ձգել*, to snow-ball.

Ձիւնաբեր *a.* bearing snow; *s.* great abundance of snow; snow storm; *fig.* calamity, evils, pain, grief; - *գոյն* *a.* snow-coloured, as white as snow,

snowy; - *թաղ* *a.* covered with snow, snow-clad; - *թոր* *S.* - *գոյն*; - *լիր*, - *լից* *a.* full of snow, snowy; - *խաղաղ* *a.* laden with snow; - *խառն* *a.* mixed with snow; - *ծաղիկ* *s.* snow-ball-tree; - *ծեծ* *a.* snow-beaten; - *լինել* *vn.* to snow-ball; - *կան* *a.* of snow, snowy; *s.* ice-house guardian; - *կերպիկ* *a.* snow-like; - *կիր* *a.* carrying snow; - *հեղձ* *լինիմ* *vn.* to be smothered in snow; - *հոր* *s.* ice-house or pit; - *նամ*, *այց* *vn.* to snow; to become like snow, to shine like snow; - *նման* *a.* snow-like; - *պատ* *a.* surrounded, covered with snow; - or - *պսակ կատարք*, snow-capt, -capped, -crowned summits; - *շուր* *a.* pure as snow; *s.* snow-water; - *սոյլ* *a.* buried in snow; - *ցուցաւեմ* *va.* to cause to fall like snow; - *փայլ* *a.* shining, very white, candid
Ձիւնեկ *s.* bot. snow-drop. [as snow.
Ձիւնել *vn.* to snow; - *նէ*, it snows; - *նեայ*, it has snowed.

Ձիւնեղէն *a.* snowy; cold. [up.

Ձլեմ, *եցի* *va.* to grub up, to break

Ձկնաբան *s.* ichthyologist; - *ական* *a.* -logical; - *ուծիւն* *s.* -logy.

Ձկնաբուծութիւն *s.* pisciculture.

Ձկնակնիթ *s.* mussel, muscle, limpet;

Կեր *s.* ichthyophagist, fish-eater; *a.* feeding on fish; - *կերպ* *a.* fish-like; fish-shaped; - *հան*, &c. *S.* **Ձկնորս**; - *ձու* *s.* botargo; - *մորթ* *s.* fish-skin; - *վա* *ճառ* *s.* fishmonger; - *տեւանք*, - *տեւանք* *s.* fish-pond, -pool, -reservoir; - *բան* *s.* fish-market; fishery; - *ւէտ* *a.* abounding in fish; - *բաղ* *s.* albatross.

Ձկնիկ *s.* small fish, fry; young fish.

Ձկնկիթ *s.* spawn; caviare.

Ձկնկուղ *s.* king-fisher, halcyon.

Ձկնորս, *այ* *s.* fisher, fisherman; *նաւակ*, *կարիկ*, *երեքարձէն* - *ի*, fisher-boat, smack; - *hook*; harpoon, fish-spear; *բաղաք* - *այ*, fisher-town; - *աբար* *a.* like a fisherman; - *ական* *a.* belonging to a fisherman, piscatory, fishing; - *ուծի* *s.* fishing, fishery; fisher's
Ձկնուղեկ *s.* spermaceti. [calling.

Ձկտեմ, **Ձմեռային**, &c. *S.* **Ձգեմեմ**, **Ձմեռային**, &c.

Ձմեռն, **ձմեռան**, *բուռք*, *բանց* *s.* winter; storm, tempest, hurricane; *fig.* affliction, trouble, grief; *խիստ*, *զժընդակ*, *սխուր*, *ցուրտ*, *չոր*, *անձրեւային*, *խոնաւ*, *մեղմ* -, very severe or hard, bitter, gloomy, cold, dry, rainy, damp,

very mild winter; պտուղք ձմեռան, winter-fruits; պաշար ձմեռան, provisions for winter; հանգերձ ձմեռան, winter-clothing; ի ձմեռան, in winter; during the snowy or winter season; ի մէջ ձմեռան, ի խոր ձմեռան, in mid-winter, in the depth of, or in the inclemency rigour of winter; անցեալ կամ այս —, last or this winter; անցուցանել է — ի քաղաքի, ի գեղ. to spend the winter in town, in the country; — առնուլ անկոց, to winter, to suffer from the winter; շնչեցին ձմեռունք, the wintry winds blew; զբաղում ձմեռոնց հալեցին զսառնամանիս, they have passed many hard winters.

Ձմեռնաբոյս *a.* vegetated, blossomed during winter; — բեր *a.* winter-
Ձմեռնակ *s.* chilblain. [bringing.

Ձմեռնահանգիս *s.* winter quarters.
Ձմեռնահար *a.* winter-beaten; — լի նեւտ. to be damaged or injured by the winter.

Ձմեռնամուս *s.* beginning of winter.
Ձմեռնային *S.* Ձմեռային.

Ձմեռնանամ, աչայ տ. to become winter, to grow cold, to be as cold as in winter; to be exposed to the rigors of winter; to inure oneself to cold; ից. to be a prey to adversity, to be exposed to life's tempests; *S.* Ձմեռեմ.

Ձմեռասուն *a.* nourished in or during the winter.

Ձմեռասունակ *s.* evergreen.

Ձմեռական, յին *a.* wintry, hibernal, winterly; յին ձիգ գիշերք, the long winter evenings.

Ձմեռային, —այնի, —անի *s.* winter, the winter season; ից. storm, tempest, hurricane; in winter, during the winter.

Ձմեռանոց *s.* barracks. [ter.

Ձմեռասուն *s.* winter residence; winter apartment.

Ձմեռեմ, եցի տ. to winter, to pass or spend the winter; to be in winter quarters; to lodge in barracks; — չնաւուց, to pass the winter in harbour.

Ձմեռնական, յին *S.* Ձմեռական.

Ձմեռոց, աչ *s.* house or place serving to winter in; winter quarters, barracks.

Ձմեռուկ, բկի *s.* water-melon.

Չձի *s.* monk's hair-cloth.

*Չձում *s.* unbroken kernel of the
Չոխիմ տ. to err, to stray. [walnut.

Չոզ, ոյ, ոզ *s.* bar, perch, pole, rod,

vine-prop; perch (measure); *a.* straight.

Չողարարձ *a.* propped, supported; *s.* arbour, vine-arbour, bower, trellis-work; — յօրինել, զարդարել, to prop or support a vine, to adorn with arbours or bowers, to enclose with trellis-work, to embower.

Չողակ, ի *s.* small perch or bar; — հրացանի, ramrod.

Չողաչափ *s.* perch (measure); — ուի *s.* land-surveying, mensuration.

Չողիք *s.* railings, posts & rails, palings, palisade.

Չոյլ, ձուլոյ *a.* smelted, cast, founded; massive, heavy; pure, fine; *s.* font, cast; mass, ingot, wedge; weight, heaviness. [a torrent.

Չոր, ոց *s.* valley, vale, dale; bed of
Չորաբաժին *a.* traversing a valley

(river); — գաւառ *s.* province full of valleys; — գիւղ *s.* village in a valley; — գաջաակ *s.* small plain among valleys; — լիւր *a.* inundating or overflowing valleys; — խիւս *a.* abounding in or full of valleys. [dingle, glen.

Չորակ, աչ *s.* little valley, dale,

Չորաձեւ *a.* valley-shaped.

Չորամէջ *s.* bottom of a valley; — մուս լինիմ տ. to enter the valleys.

Չորձ, ոյ, ոզ *s.* coat, dress, cloak.

Չորձաբեր *a.* clothes-producing, furnishing the material for cloth, lanigerous; — հերձ *a.* rending one's garments; — պատ *a.* clothed, covered with clothes; — տարած *a.* hanging up or out clothes. [shabby coat.

Չորձիկ *s.* mean vest, bit of cloth;

Չորձիմ, եցայ տ. to be fit for making clothes. [shoes.

Չորձմեղ *s.* clothing & boots or

Չու, ոց *s.* egg; — լողակաց, eggs, spawn, roe; — ի միջուկ, գեղնուց — ոյ, yolk of an egg; սպիտակուց — ոյ, white of an egg; — բոյնկալ, nest; — վաղահաս, rath; — հնացեալ, stale; — անձնունդ, փուս, addled, rotten; — խեճեւ — ոյ, — shell; միզն — ոյ, the membrane of an; * — կարմիր, Easter; — թերիւրով —, boiled —; պինդ —, hard; — ի տապակի, poached —; fried —; — ածել, արկանել, ծրգել, to lay eggs; ի — ս նստել, տածել զ —, to hatch, to sit on, to brood on.

Չուաբեր *s.* laying-hen; — զէզ *s.* omlet; — լից *a.* hard-roed, with spawn; — ծին *a.* oviparous; — ծու, աչ *s.* egg-

layer, layer; -ծուծի *s.* laying eggs; -կերպ *a.* oval, ovoid; -ձեւ *a.* oval, egg-shaped; -անկ *a.* without testicles, gelded; -նոց *S.* -բան; -անցք *s.* anat. oviduct, ovary duct; -վաճառ *s.* egg-seller; -բան *s.* ovary, ovarium; -արդ *a.* oval; *s.* omelet.

Ձուլած . ոյ *s.* font, cast; -ոյ, ից *a.* cast, smelted, founded; *s.* cast, image, &c.

Ձուլական *a.* fusible; -ուծիւն *s.* fusibility. [smelting-house; ingot-mould.

Ձուլարան *s.* crucible; foundry; Ձուլեմ, էցի *va.* to cast, to smelt, to found; to freeze, to harden by cold; to solidify; -էսցեն զսուսերս իւրեանց ի խոփս, they shall turn their swords into ploughshares.

Ձուլելի *a.* fusible.

Ձուլիչ . -լող *s.* founder.

Ձուլումն *s.* casting.

Ձկն, ձկանի *s.* fish; *ast.* Pisces; կապոյտ -, silurus, sheat-; կարմիր -, gold -; -ծովու, salt-water -; ձկան գանձ, մահարար *S.* Ձկնական. խոբն զտո; ծովու ձկան արիւն *S.* Կոնքեղ; սակաւի, սոսինձ, տապակ, փամփուշտ, թէփ, մորթն ձկան, --basket, --glue or isinglass, --kettle, --maw, --scale, --skin; -որսալ, to -, to go a fishing; -խորովել, to grill, to broil -; -տապակել, to fry -; *S.* Ձկնա..., &c.

Ձուռն, ձնձոյ *s.* rag, tatter, old cloth; sack-, hair-cloth; -թաւարծի, coarse hairy cloth. [ly.

Ձրավաստակ *a.* working gratuitously. Ձրեմ, էցի *va.* to give gratis, to make a present of.

Ձրի, ձրոյ *s.* gratuitousness; *a.* gratuitous, voluntary; *ad.* for nothing, gratis, free of cost, scot free, gratuitously; -ք *s.* gifts, presents.

Ձրիբար *S.* Ձրի *ad.* -կան *S.* Ձրի *a.*; -վարժ *s.* foundation scholar; -տուր *a.* given gratis, gratuitous.

Ձրիութիւն *s.* gratuity.

Ձրձեմ, էցի *va.* to snatch away, to pluck off; to tear in pieces, to rend, to devour.

Ձրձիւ *a.* rapacious, lacerating.

Ձոն . ից *s.* present, gift; *S.* -ի, -ումն.

Ձոնարան *s.* offering place, altar.

Ձոնեմ, էցի *va.* to give, to present, to offer, to dedicate, to devote, to consecrate; to sacrifice; to initiate.

Ձոնի, նեաց *s.* offering, gift; mystery, mysticism; sacrifice; votaries of

Venus, persons dedicated to obscene rites; -ս առնել, to offer.

Ձոնիչ *a.* offering; consecrating.

Ձոնումն *s.* offering, gift; dedication, sacrifice.

Ղ

Ղ (ghād) զատ *s.* the eighteenth letter of the alphabet, & the thirteenth of the consonants; ղ, ղ, ninety; ninthieth.

— It has much affinity with the letters խ & լ, & is sometimes confounded with them; for example : ժժեղ, ժժեխ; բաղդ, բախտ : ղեղի, լեղի; ղ. ղակ, լողակ; ղուղի, լուղի.

— In foreign words with a comma placed above, thus ղ, it is always pronounced լ.

Ղակիւ, կիւ *s.* intrenchment; encampment; camp; army; -ածել, գործել, to intrench, to throw up intrenchments, to pitch a camp.

Ղամբար, աջ *s.* lamp; torch, flambeau; -անցող, -ափայլ *a.* flaming, shining, brilliant, resplendent, fulgid, glittering; -եմ, էցի *va.* to illuminate or adorn with festal lamps; to kindle, to inflame.

Ղամբայեալ *a.* embroidered, laced:

Ղանդանուն *s.* laudanum.

Ղանուն *s.* Gr. w. mus. organ.

Ղալիկ *S.* Ղակիւ.

Ղարիկոն . աջ *s.* Gr. w. bot. agaric.

Ղեակ, Ղեկ, ղեկաց *s.* rudder, helm, tiller; oar, scull.

Ղեկավար, աջ *s.* steersman, helmsman; ից. director, governor, chief; -եմ *va.* to be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; ից. to govern, to direct, to manage; -ուծի *s.* steering a vessel; ից. government, direction, management.

Ղեղի *S.* Լեղի.

Ղէնջակ, աջ, ղէակ, եկաց *s.* apron;
jack- or roller-towel; towel, napkin.
Ղէր *s.* bot. *S.* կոնձեղ.
Ղէրձ, ից *s.* package.
Ղէւսական *a.* levitical; *s.* Leviticus.
Ղէւսացի *s.* levite.
Ղէւսիկոն *s.* Gr. w. Leviticus.
Ղոզակ or Ղուզակ, Ղոյղ, Ղորկ, &c.
S. Ղոզակ, Ղոյղ, Ոգորկ, &c.
Ղոյիոն *s.* an Indian bird.
Ղուզակեմ *va.* to hide; *vn.* to hide
or conceal oneself.
Ղուզան, ի *s.* cylinder; roller.
Ղուղիմ, եցայ *vn.* to swim; to hide.
Ղուրան, ի *s.* the Koran.
Ղոլակ, աջ *s.* swimmer; aquatic ani-
mal, fish; *a.* hidden.
Ղոլանջ, -անք *S.* -իւն; -եմ, եցի *vn.*
to toll, to ring, to sound; to bark, to
yelp, to howl, to bay, to growl; *fig.* to
cry out, to snarl; -իւն, -ումն *s.* rin-
gling, tinkle, tinkling; noise, sound,
clang.
Ղոլեմ, եցի *vna.* to hide; *va.* to
smooth or level with a roller; -եցու-
յանեմ *va.* to hide, to conceal.
Ղոլիմ, եցայ *vn.* to hide, to conceal
oneself; to lurk, to crouch, to squat;
to creep into; to swim.
Ղոլիմ *vn.* to hide oneself.
Ղոլուն *a.* hiding oneself.

Ճ

Ճ (*jē*) չէ *s.* the nineteenth letter of
the alphabet, & the fourteenth of the
consonants; չ. չ, hundred; hund-
redth.

— It has much affinity with the
letters ծ & ջ, & is sometimes con-
founded with them; for example :
չիղ, ծիղ; չկոյլ, ծկոյլ; չանայեմ,
ծանայ; բճիճ, բջիջ; դէճ, ղէջ; կինճ,
կինջ.

Ճագար, աջ *s.* rabbit, coney; էգ,

մատակ —, doe-r.; արու —, buck r.;
Ճագ —ի, young r.; որջ, գագարք —ի,
r.-burrow, —hutch; կողկանձէլ —ի,
to squeak; ղողել —ի, to squat, to lie
squat or cowering.

Ճախանոց *s.* trave, horse's clog.

Ճախարակ, աջ *s.* turner's wheel or
lathe; small wheel, pulley; *mar.* block.

Ճախարակագործ, աջ *s.* turner; pul-
ley-maker; *a.* turned, made or fashion-
ed in a turning lathe; —ձեւ *a.* pulley-
shaped, round, rounded, circular;
—ւոր *a.* furnished with pulleys; *S.*
—գործ *a.*

Ճախարակեայ *a.* turned, formed or
fashioned on a turner's wheel, in a
lathe; *fig.* very well turned or made,
well-finished, well formed.

Ճախարակեմ, եցի *va.* to turn, to
fashion in a turning lathe; *fig.* to turn
elegantly, to round, to polish, to or-
nament, to embellish, to beautify.

Ճախիճ, Ճախին *S.* Ճահիճ, [gy, miry.

Ճախճախուս *a.* marshy, fenny, bog-

Ճախր *s.* flight, soaring; turn; tum-
ble; wheeling about; caper, somer-
set; — առնուլ, to take wing or flight,
to fly away, to fly up, to soar on high;
to caper, to cut capers, to turn a som-
erset, to turn heels over head; *S.* Ձի-

Ճախրանք *S.* Ճախր. [swiftly.

Ճախրասլաց *a.* flying or running

Ճախրեմ, —բիմ *S.* Ճախր առնում
բարձրագլուխ —, to carry one's head
high; to prevail over, to be victorious.

Ճակ *a.* humid, damp, moist; female;
s. mare.

Ճակաճան, աջ *a.* lecherous, libidin-
ous, lascivious, wanton, lewd; —ւիճ.
lecherousness, lasciviousness; whore-
dom; fornication.

Ճակատ, ուց *s.* forehead; — շինուս-
ծոց, face, front, frontispiece, eleva-
tion; — գրոց, frontispiece, title-page;
եռանկիւնի —, fronton, pediment; —
զորու, բանակի, army drawn up in
order of battle, troops in battle-ar-
ray; rank, file, order; — առ —, face
to face, vis-à-vis, front to front; — լայն-
ցուեալ, ճաղատ, խորշովեալ, սպառ-
նակից, large, protruding, bold,
wrinkled, threatening; — չհարկանել,
to strike one's —; յօրինել, յարգարել,
կազմել, վառել զ—ն, to draw up in line
of battle, to put in battle array, to
offer battle, to face; — տալ. ի — մը-

տանել, -ս գնել, to attack the enemy in front, to fight, to combat; *էլանել* *ի* -, to engage in conflict, to attack, to assault; *անկանել* *ի* -ու, to be left dead on the spot; *ի* - *էհան լըգէմ նց*, he opposed them with...; *յառաջնում անգ* -ու, in the first action or combat; - *նր նսեմանայ*, his countenance becomes gloomy.

Ճակատագիր, *գրաց* *s.* destiny, predestination, fate, fatality; doom, star, fortune; *գառն, զէհ* -, fatal, high destiny; -*գրական* *a.* fatal; *s.* fatalist, predestinarian; -*գրեմ* *va.* to predestine, to destine, to doom, to fate; *յանմահութի* -*գրեալ*, born or destined to immortality; -*գրութի* *s.* fatalism,

Ճակատամարտ *s.* troops in battle array, army drawn up in order of battle; general engagement, pitched battle, war; *a.* fighting, belligerent; warlike; *օր* -*ի*, day of battle; - *առալ*, to wage, to make war, to fight; -*իկ* *a.* belligerent; -*իմ*, *էցայ տ.* to fight a pitched battle, to attack each other in front, to meet face to face, to encounter; -*մուռ* *a.* rushing on the enemy.

Ճակատայարգար, *այ* *s.* one who marshals troops in order of battle; adjutant general, general. [-ground.

Ճակատասեղ, -*ի* *s.* battle-field, *ճակատեմ*, *էցի*, -*էցույցներ* *va.* to put or arrange an army in order of battle, to draw up, to marshal, to array.

Ճակատիմ, *էցայ տ.* to be drawn up in battle array, to be marshalled for fight; to front the enemy; to join battle.

Ճակդարան *s.* child's rattle; castanets. [*գրուկ*.

Ճակնդեղ *s.* beet, beet-root; *S.* *Բա*.

Ճահ *a.* fit, proper, decorous, suitable, becoming, seemly, decent, befitting, convenient; *s.* fitness; *ի* - *ad.* properly, fitly, suitably, opportunely, conveniently, to the purpose; *ի* - *է* *v.* *imp.* it is fit, expedient, suitable, becoming; *ի* - *լինել*, *գալ*, *պատահել*, to suit, to be proper & suitable, to become, to be befitting or seemly, right, proper, advisable; *ի* - *առնուլ*, to avail oneself of, to profit by; to improve, to turn to account, to the best account; *չիցէ* *ի* -, is it not suitable? *ի* - *թուէր նմա*, *ի* - *համարէր*, he thought fit to; *առաւել* *ի* - *գայ*, it

would be better, it would be more suitable, expedient, convenient; *սէ* *ի* - *թուեցաւ*, it did not seem fitting or becoming; *սէ* *ի* - *պատահէին անկալութի նր էլք գործոյն*, his success did not answer his expectations, he was disappointed in his hopes.

Ճահաւոր *S.* *Ճահ* *a.*; -*եմ* *S.* *Ճահեմ*; -*գոյնս*, to match colours; -*ութիւն* *s.* fitness, suitability; decency, decorum.

Ճահեղի *a.* suitable. [*corum.* *Ճահեմ*, *էցի*, -*էցուցանեմ* *va.* to make convenient, to adapt, to fit, to suit, to accommodate.

Ճահիճ, *հճի* *s.* marsh, morass, swamp, fen, bog, slough, quagmire.

Ճահիմ *S.* *ի* *Ճահ* *լինել*.

Ճահոյ *S.* *Ճահ* *a.*; -*ակի*, -*ապէս* *S.* *ի* *Ճահ* *ad.*; -*ասաց* *a.* saying or said opportunely or suitably; -*ութի* *s.* fit. *Ճահուկ* *s.* troop, pack. [*ness.*

**Ճաղ* *S.* *Դաղաղ*.

Ճաղաղ *s.* thicket, bushy place, wood.

Ճաղաւ, & *S.* *Վնաւ*. [*twine.*

Ճաղպատիմ, *էցայ տ.* to twist, to *ճառնել*, *ից*, *այ* *s.* ray; light, glare, brilliancy, splendour; - *Սրբութեան*, monstenance, re-.

Ճառնեղաղեղ, -*զարդ*, -*ւէտ*, -*ւոր* *a.* radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling, beaming, glittering, sparkling, gleaming, resplendent, glistening, bright.

Ճառնեղանաւութիւն, -*լաւութիւն* *a.* gay with many colours, with gold & silver embroidery; *s.* embroidery.

Ճառնեղեմ, *էցի տ.* to glitter, to sparkle, to shine, to gleam, to glisten.

Ճամարտակ, *այ* *s.* quack, mountebank, charlatan; boaster, braggart, vaunter; bully, roisterer, blusterer; *a.* bombastic, puffed up, haughty; -*եմ*, *էցի տ.* to brag, to boast, to swagger, to bluster; -*ութի* *s.* quackery, charlatanry; bombast, fustian, turgidity, boasting, bragging.

Ճամբար, *այ* *s.* camp, encampment; -*ապառ* *a.* beleaguered, besieged.

Ճամբրուկ *s.* game-bag of horse-hair.

Ճամկաւոր *a.* embellished, decorated, adorned; embroidered; -*եմ*, *էցի տ.* to adorn, to decorate, to deck, to embellish; to embroider, to work.

Ճամուկ, *մկաց* *s.* decoration, ornament; embroidery.

Ճայ, *ից* *s.* jay.

Հայեակ, էկէ *s.* jackdaw, rook; -
հանէ, the - kaws.

Հայթեմ, էջի *vn.* to shiver, to splin-
ter, to split; to crackle, to crack, to
crash; to burst, to blow up, to chap;
-էջուցանեմ *va.* to make a loud noise,
a crash, to cause to crackle, to crack,
to burst; *fig.* to speak in a bombastic
manner, to brag, to boast.

Հայթիւն, -թիւ. -թուսն *s.* great
noise, crash, cracking, crackling,
crick-crack; bursting, blowing up,
Հայիկ *s.* mare. [explosion.

Հայրոս *a.* bleared, purblind; -եմ,
էջի *va.* to darken, to dim, to obscure,
to cloud; -զաւ. to dazzle, to hallu-
cinate, to offuscate, to blind; -ութի
s. offuscation of the sight, bleared-
ness, purblindness.

Հանիկ *s.* small bone, ossicle, cockle.
Հանակ, ի *s.* bezel or bezil.

Հանաչական *a.* capable of discern-
ing, intellectual; known.

Հանաչիւի *a.* recognizable.

Հանաչեմ, ծանեայ, ծանիր, ծանու-
ցեալ *va.* to know; to perceive, to re-
mark, to recollect, to recognize, to
discern, to comprehend, to conceive,
to understand; չ- , not to know, to be
unthankful, to forget; - զիրաւունս,
to listen to reason.

Հանաչիչ, -գոյ *s.* connoisseur, good
judge; -չողութիւն, -չումն *s.* knowledge;
recognition.

Հանապարհ, աջ *s.* way, road, route,
street, path; issue; journey; media-
tion; means, way, manner, method,
process; -բ մարմնոյ, the senses; -
արբունի, highway, public road, tho-
roughfare; վարուն - , great thorough-
fare; կիցք -այ, cross-road; անկոխ,
զարաւորի - , by-way, by-path; - ան-
դնաց, անկոխ, impassable road; արդ-
մաւից - , dirty or muddy road or
street; - երկնից, the way of heaven,
the path of virtue; աւուր միոյ - , a
day's journey; - երկից աւուրց, three
day's journey; զ-այն, ի -ին, առ -աւ,
դաւ *ad.* on the road, by the way, on
a journey, during the journey; - ա-
րարեալ, on or by the way; - առնել,
to go along, to travel, to undertake a
journey; to open, to prepare a way;
ի - անկանել, to set out on, to begin
a journey, to start; - ունել, to ad-
vance, to go forward, to get on; ան-

ցանել զ-աւ, to take a wrong course,
to go astray, to err; թիւրեւ զս ու-
րուք, to mislead, to lead astray, to
put out of the right way, to cause to
err; արգելուլ, փակել, խափանել զ-
 , to interrupt or block the way, to stop
up, to obstruct; դնել ի - , to see off
on a journey; յաջողել զս իւր, to
prosper, to get on prosperously, to
thrive; ի -ի իւրում երթալ, to go
one's own way; *fig.* to pursue one's
point; դնալ զս or զ- ուրուք, to go
by the same way as, to tread in the
same steps; to follow, to imitate; ընդ
մի - , by what road? by what way?
չ ուղիւ -ն, straight for-
ward; այս - հանէ ի գիւղ մի, this road
leads to a village; զուցարուք կար-
ձի -ն, company shortens distance; Յ.
թիւր, լինգիլեմ, Հաս, Հարկանեմ,
Հորդեմ. &c.

Հանապարհադնաց *s.* traveller, pas-
senger; -ութի *s.* travelling.

Հանապարհադաւ *s.* highwayman;
-կից *s.* travelling companion; fellow-
traveller; fellow-passenger; -բ *s.*
cross-way, -street, place where four
roads meet; -բ ի քաղաքի, public
square; -կցիմ *vn.* to travel with ano-
ther, to be a travelling companion;
-կցութիւն *s.* travelling company, - to-
gether; -ցոյց *s.* guide, conductor; -
լինել, to direct, to show or indicate
the way, to guide.

Հանապարհընթաց *s.* leader or guide.

Հանապարհորդ, աջ *s.* traveller, pas-
senger, wayfarer; -ակից Յ. -հակից;
-արան *s.* itinerary; -եմ, -իմ *vn.* to
travel, to make a journey; to set off,
to start, to take the road, to begin
one's journey, to walk, to go; -ութի
s. journey, way; - ընդ ծով, voyage;
ծախք -թեւ, travelling expenses; - չ
ծով եւ չ ցամաք, travels & voyages.

Հանբակ *s.* calamba, agallochum.

Հանդան, -գի *s.* bot. sandal-wood.

Հանկ, Հանդ, աջ *s.* hook, tenter;
drag-hook, cramp-iron; *mar.* grapnel,
grappling-iron; claw, talon, paw, fang.

Հանկխոս *s.* bot. St. John's wort.

Հանկձանկոս *a.* clawed, furnished
or armed with claws or talons.

Հանձ, ից *s.* fly; եղանակ, ծիրա, սա-
ռակիւ -ից, -time; -blow; -bane;
զ- փիղ գործել, to exaggerate, to
make mountains of mole-hills.

Հանձաձերմակ *a.* black & white spotted; flea-bitten; *S.* ԶԻ.

Հանձասպան *s.* fly-bane.

Հանձեան *s. pl.* flies.

Հանձիկ, ձիկ *s.* gnat, midge, small fly; - ձծն Ակկարոնի. Baal-zebub the fly; *s.* fly, flies. [god of Ekron.

Հանձիկն *S.* Հանձաձերմակ.

Հանձորս, -ակ *s.* fly-catcher, --trap, *Հանձպան *s.* dish-cover. [catch-fly.

Հանձվան *s.* waving fan, fly-flap, punka.

Հաշ. ոյ *s.* dinner, noon-day meal; repast, entertainment, feast; -ոյ ժամ, the three canonical hours, Third, Sixth & Ninth; *S.* Հաշատամ; սպասք, սեղան, զանգակ -ոյ. dinner-service; -table; --bell; - անպաշոյձ, frugal meal or table; - գործել, to get dinner ready; - առնել, to give a dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner-party; պատրաստ է -ն, dinner is on the table; -ք զս մղեն եւ ընթրիք զընթրեք անցանեն, dinners follow dinners & suppers follow hard on suppers; *S.* ժամ.

Հաշագործ, աջ *a.* dinner-giving; invited, asked to dinner, guest.

Հաշատամ *s.* dinner-hour, --time.

Հաշակ, աջ *s.* taste, flavour, savour; foretaste, prelibation, proof, gustation; drinking-vessel, cup, mug, glass, tumbler; measure of 2 gallons; գուշ նաքեայ -, weak or slight effort; առնուլ զ- քաջարուութն նր, to prove his courage; -աւ զծով չափել, to empty the sea with a tea-spoon.

Հաշակական *a.* gustative; -կից *S.* Հաշակից; -առ *s.* taster, assayer; -առի *s.* trial, tasting; -բան *s.* mouth, taste, palate; -տրուհ *s.* degustation; *S.* Հաշակելիք.

Հաշակելի *a.* that may be tasted, savoured, relished; -ք *s.* the taste.

Հաշակեմ, եցի *va.* to taste, to try, to relish; to eat, to feed; to drink; fig. to experience; - զմահ, to die; - զԵ, to enjoy the world or its pleasures; - զբազրութի խաղաղութն, to taste the sweets of peace.

Հաշակեր *a.* dining.

Հաշակեցուցանեմ *va.* to cause to taste, to give to eat.

Հաշակից *s.* dinner- or table-companion, messmate, guest.

Հաշակումն *s.* act of tasting or eating; Holy Communion; consumption.

Հաշատեղ, աջ, -տուն, -բան *s.* dining-hall, --room; refectory.

Հաշեմ, եցի *va.* to dine, to take the noonday meal, to eat; - արապս, to dine out; - թ գնահատի, to dine by the bill of fare.

Հաշիկ *s.* light dinner, frugal meal.

Հաշիկորոյթ *s.* dinner; treat, feast.

Հաշոյ, ի *s.* missal, mass-book; lectionary.

Հապաղ *a.* spread, dispersed, scattered; *s.* diffusion, extension, dilatation; -եմ, եցի *va.* to spread, to disperse, to scatter; to divert, to entertain; - զինչս, to squander away, to waste, to dissipate; -իմ տն. to be scattered, dispersed; to occupy or busy oneself with, to apply oneself to; to take relaxation or recreation; -իք, եայ *s.* effusion, shedding, spreading; - արեան, blood-shed, effusion of blood, slaughter, carnage, butchery; -իս արեան գործել, հանել արեան -իս, արեան -եզ ընուլ, to slaughter, to butcher, to shed rivers of blood; բազում արեան -իք եզեն or գործեցանի ճակատամարտն, rivers of blood were shed in that battle; *S.* Հեղում; -ումն *s.* dispersion; effusion; distraction; dissipation.

Հապասիւմ, եցայ տն. to glide or crawl like a serpent or worm, to twist about, to twine or coil round; to writhe.

Հապկեմ, -կաթիմ, եցայ տն. to stretch oneself in yawning or awaking.

Հապուկ *a.* creeping, crawling, cringing; winding, tortuous, sinuous; flexible, supple; չ - *ad.* hurriedly, hastily, in haste; չ - անցանել, to insinuate, to worm oneself in, to enter cautiously but hastily, to creep or steal in swiftly. [ster's or crab's claws.

Հապուռ, պոյ *s.* claw, talon; lobster.

Հառ, ից *s.* discourse, harangue, oration, sermon, allocution; dissertation; history; treatise; narration, recital; - բարոյական, homily; - խառական, parenesis; առ -ն, թ -ին *ad.* literally, to the letter; - արեանել, to deliver an oration or harangue, to make a speech, to preach a sermon; ի - առնուլ, to discourse, to speak, to talk; to write; - արկեալ խօսել, to descant, to hold forth, to converse, to

talk, to discourse, * to spout, to speechify; *գրել զս պատմութեանց ուրուք*, to write a biography.

Հառադայթ, *ից* *s.* ray, beam, radiation; light, splendour, brightness, brilliancy; *geom.* radius; - *ասնելի* *asl.* vector radius; - *սարձակել*, to irradiate, to beam, to emit rays.

Հառադայթաբեր *a.* beaming, luciferous, radiant; crowned with rays (Diana); - *ձեւ* *a.* lucid, fulgid, luminous; - *ձիգ*, - *նշլլ*, - *սարձակ* *a.* casting or emitting rays, radiant, sparkling, shining, brilliant, resplendent; - *սեւիկ*, - *ւէտ*, - *ւոր*, - *գայլ* *a.* radiant, luminous, blazing, bright, glittering.

Հառադայթեմ, *եցի* *vn.* to radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Հառադայթումն *s.* irradiation, emission of rays, radiancy, radiance; *phys.* radiation.

Հառադուխ, *գլխի* *s.* commencement of a discourse or treatise, chapter; - *գրեմ* *va.* to write, to describe, to narrate.

Հառական *a.* belonging to a discourse, discursive; narrated, described; - *խմաստք*, literal sense; - *կցեմ* *va.* to write or narrate the same thing with another. [declamation.

Հառասաց *s.* declaimer; - *ութիւն* *s.*

Հառասանք *s.* tiresome discourse, idle story, prattle, chat; cavil, dispute; - *սեմ*, *եցի* *vn.* to prate, to prattle, to chatter; to trifle, to talk idly; to cavil, to dispute; - *առդ*, *աց* *s.* great talker, babbler, chatterer; caviller; declaimer.

Հառելի *a.* that can be related.

Հառեմ, *եցի* *va.* to discourse, to make a discourse; to treat; to narrate, to relate; to recount, to tell, to recite, to speak. [mons, selection of homilies.

Հառքաթիւր, *տրի* *s.* collection of sermons; *Հառքիւց*, *ի* *s.* chess, game of -; - *խաղալ*, to play at chess.

Հար *s.* remedy, means, expedient; - or - *եւ* *Հարակ* *գտանել*, to find a means or a way, to contrive, to think of a device, to contrive; *չկէ* - *ոչ գոյ* - there is no way or means to, there is no help, it is done; it is past all cure, it is irremediable; *S.* *Հարակ*.

Հարակ, *աց* *s.* pasture, feed, food,

forage, fodder, provender; pasture ground or land, meadow; *fig.* food, pasture, aliment, nourishment, prey; *S.* *Հար*; - *հրոյ*, fuel, combustible; - *լինել*, to be food to, the prey of, a prey to; *հրոյ* - *լինել*, *մասնել*, to be a prey to the flames, to be burnt, devoured, consumed by fire; *սրոյ* - *լինել*, *մասնել*, to perish by the sword; *սրոյ* - *տալ*, to put to the edge of the sword, to slay; - *գտանել*, to spread over, to wind or creep about; - *տալ* *հերձուածոյ*, to keep up, to foment divisions; *Հար եւ* - *առնել*, to find a remedy; to repair, to redeem, to retrieve, to make reparation or amends for; *առ* - *ախտից*, for cherishing or caressing the passions; *բազմախողտոյ կրկաթոյն նա տայր ի* - he mowed them down with the murderous steel, or sweeping brand; *գիտուիք* - *եւ մտաց*, knowledge is the food of the mind.

Հարակաբոյս *s.* plant fit for fodder; - *կից* *a.* foraging together; - *շատ* *a.* abounding in fodder, in pasture, very grassy; - *ւոր* *a.* pasturing, feeding.

Հարակեմ, *եցի* *va.* to lead the flocks out to pasture, to feed, to pasture; to remedy, to cure; *fig.* to attack, to corrupt, to waste, to devour, to consume; *vn.* to pasture, to graze, to browse, to feed, to bait, to feed or live upon, to eat; to expand, to extend, to dilate, to propagate, to diffuse, to spread; to take root, to get rooted; to be cured; - *զանձն*, to fatten oneself; *բոցն հողմալար ծաւալեալ* - *կէր*, the flames, driven by the wind, continued to spread; *յանհարինս* - *կէր ի սիրտս նց*, a deep wound rankled in their hearts; *յաւն որ յոսկերս նր* - *կէր*, a pain which penetrated to the very marrow of his bones.

[pasture, to give to eat.

Հարակեցուցանեմ, *va.* to feed, to *Հարակիմ*, *եցայ* *S.* *Հարակեմ*.

Հարակումն *s.* pasture, pasturage; dilatation, extension.

Հարձատեմ, *եցի*, - *տիմ*, *եցայ* *vn.* to crack, to crackle, to crepitate; - *տիւն*. - *տումն* *s.* crackling, creaking, crepitation, crick-crack, crash, burst.

Հարմանդ, *ի* *s.* clasp, hasp, buckle; button; loop, catch, hook; - *գրոց*, clasp; *խառնել զօղան ը* - *սն* or - *եմ* *va.* to put the taches into the loops, to clasp, to fasten, to hook.

Հարձրուկ *s. bot.* dandelion, pissabed.

Հարպ. *ոյ. ի s.* grease, fat, tallow; oil; *a.* fat, plump; - *խոզենի*, bacon, seam, hog's grease or fat; - *խոզենի հալեալ*, lard; - *ցորենոյ*, the finest flour of the finest wheat; *օծանել-ով*, to grease; *բառնալ գն*, to skim; to scour, clean or purify from grease; - *ոյ զակամբ դալ*, to become blind with rage. [(acid).

Հարպական (թթուում) *a.* stearic

Հարպապարար, Հարպաւոր *a.* fat, greasy, full of grease, adipose.

Հարպաւորական (թթուում) *a.* sebaric, pyroleic (acid).

*Հարպիկ. &c. *S.* Հարտար, &c.

Հարպիւ *s.* stearine. [(acid).

Հարպոզական (թթուում) *a.* adipic

Հարպովն *ad.* with all its fat.

Հարպութիւն *s.* greasiness; fatness, plumpness.

Հարտասան. *ի s.* orator, rhetorician, rhetor, eloquent person; - *ական a.* oratorical; - *ն S. -ութի*; - *եմ, եցի տ.* to speak like an orator, to discourse with eloquence; to harangue, to declaim; - *ութի s.* rhetoric, oratory, oratorical art; eloquence, fecundity of expression, fluency of speech, richness of style. [pen.

*Հարտաւար. *ի, աւ s.* ruler; ruling-

Հարտար, *այ a.* dexterous, handy, industrious, ingenious, skilful, adroit, able, clever, expert; *ից.* artful, cunning, sharp, sly, shrewd, crafty; *s.* artisan, mechanic, artificer, master; *ad.* well, wisely, thoroughly, to the bottom; - *ի քանդակագործութի*, excelling in sculpture; - *ի կեղծաւորել*, adroit at dissembling, crafty; - *գիտել*, to know perfectly, thoroughly.

Հարտարբան, &c. *S.* - *խօս, &c.*; - *բար ad.* skilfully, artfully, dexterously, ingeniously, industriously, adroitly, cleverly; cunningly, craftily; - *գէտ a.* very skilful, - clever; good connoisseur; engineer; - *գիծ a.* having a good hand-writing; - *գիտութի s.* engineering; - *գոյն ad.* better; - *գործ s.* master workman, skilled artisan; artificer; artist; *a.* well made, executed with great skill; - *գէտ a.* very attentive, examining or exploring diligently; - *խար a.* deceiving adroitly; cunning, artful, astute; - *խօս, այ a.* speaking well, eloquent, fluent; *s.* good

speaker, orator, declaimer; - *խօսեմ տ.* to speak with eloquence or art, as an orator; - *խօսութի s.* speaking well, fluency of speech, eloquence.

Հարտարակ, *այ a.* industrious.

Հարտարահան *a.* drawing, painting well; - *ձիգ a.* throwing or shooting skilfully; - *ձիւ a.* ingenious, industrious, witty, full of wit; - *ձեռն, եցի տ.* to tax one's ingenuity, to discover, to find out, to invent, to contrive; to sophisticate, to subtilize; - *ձուլութիւն S.* Հարտարմ-.

Հարտարանամ, *ացայ տ.* to apply oneself to, to study, to think of a device; to become industrious, ingenious, skilful, dexterous, adroit.

Հարտարանկար *a.* painting skilfully, in a masterly manner; painted with art or skill. [fiction, artifice, cavil.

Հարտարանք *s.* ingenious invention, Հարտարապետ *s.* architect; master, author; *a.* skilled, well versed, very skilful; - *ական a.* architectural, architectonic; - *եմ, եցի va.* to be the architect of, to build or construct with art; - *ութի s.* architecture; great skill or dexterity in art; - *պէս ad.* cleverly, skilfully, dexterously.

Հարտարասան, &c. *S.* Հարտասան, &c.; - *սոյզ a.* insidious, artful, crafty. Հարտարարուեստ *S.* Հարտարագործ. Հարտարացուցանեմ *va.* to render skilful, dexterous.

Հարտարեմ, *եցի va.* to exercise one's wits, to seek expedients, to devise means, to invent; to make use of stratagems, to use artifices, wiles, shifts; to pretend to be learned, to affect learning; *մի Հարտարեր առաւել, զի մի թիւրեւցիս*, let the cobbler stick to Հարտարիմաց *S.* Հնար- [his last.

Հարտարմունի *s.* acuteness, perspicacity, penetration; dexterity, address, cleverness; sophistry, cavilling, pettifoggery, sophism, subtlety, quirk.

Հարտարութիւն *s.* art, skill, ability, dexterity, address; cunning, subtlety, artifice, prank, feint, policy, sharpness; penetration, sagacity, presence of mind; knowledge, erudition; genius, bent; - *թք ad.* dexterously, cleverly, adroitly; artfully, craftily, cunningly; *ձեռագործ, մշակական, արտ. եւամիկ -*, manufacturing, agricultural, commercial industry; *ւար - թիւ*.

lead plummet.

[parsley.

Ճարտարուկ *s. bot.* wild
Ճարտուկ *a.* piebald, dapple-grey;
- **ի**, - horse; - **Հանձկէն**, roan, rubican.

Ճգնադարգ . - **զգեաց** . - **զգեցիկ** *a.* hermitical, leading an ascetic or austere life, mortified, virtuous; - **կեանք**, penitent life; - **ժամ** *s.* crisis; - **կան** *a.* laborious, painful, critical, jeopardous; - **կէջ** *s.* fellow-sufferer; fellow-labourer, -workman; brother or companion in arms; - **ուեր** *a.* inclined to an austere life; - **սուռն** *a.* having led an austere life; - **րան** *s.* hermitage; - **ւոր** *s.* hermit, anchorite, solitary, recluse; martyr; combatant, warrior, champion, athlete; *a.* **S.** - **զգեաց**; - **ւորական** *a.* hermitical, ascetic, painful, laborious; - **կեանք**, ascetic life; - **ւորիմ** *S.* **Ճրգ. նիմ**; - **ւորութիւն** *s.* hermit's or ascetic life.

Ճննեմ, **եցի** . - **եցուցանեմ** *va.* to force, to molest, to trouble, to vex, to torment; to endanger, to jeopard.

Ճնիմ, **եցայ** *vn.* to torment or trouble oneself, to lead a laborious, painful life, to labour, to suffer much; to afflict one's body, to subdue one's passions, to devote oneself to an ascetic life, to mortify, to macerate; to strive, to endeavour, to make an effort, to exert oneself, to take pains; to combat, to resist; to venture, to risk, to jeopard oneself.

Ճգնողական *S.* **Ճգնական**.

Ճգնութիւն *s.* austere or ascetic life, austerity; penitence, mortification, maceration; fatigue, labour, trouble, effort; combat, resistance; danger, risk; - **մահու**, death-struggle, pangs, agony; *or* - **թն** *գառաւստանին*, the momentous day of the Last Judgment; **ամ** - **թ** *ad.* with the utmost care or diligence.

Ճգնումն *s.* combat, strife; *S.* - **ուի**.

Ճգուկ *S.* **Ճիգն**.

Ճեղ, **իյ** *a.* forehead bald; *s.* **S.** **Ճիւղ**.
Ճեղանակ, - **ղենակ**, *այ* *s.* plume or egret.

Ճեղեմ *va.* to divide in many branches.
Ճեղութի *s.* forehead baldness.

Ճեղքեմ, - **բում**, **քի** *va.* to cleave, to split, to rive, to rift; to crack, to chap, to crevice; to cut, to incise, to make an incision; to divide, to se-

parate; to tear, to rend; to disunite, to sever; - **իմ** *vn.* to be split or cloven; to separate, to fall off, to become estranged, parted, severed.

Ճեղբուած, *ոյ* *s.* chink, cranny, rift, crack, fissure, cleft; cut, incision, slit, slash, gash, rupture, aperture, opening; - **ումն** *s.* splitting, cleaving, riving.

Ճեմ, **իյ** *s.* walk, turn, turning; *S.* **Սանձ**; - **անուկ**, *գրասնուկ* *ի* - *S.* - **իմ**; - **դի** *ad.* in taking a walk, walking; **գնալ** - **դի**, to walk with a measured, haughty step.

Ճեմական, *այ* *a.* peripatetic; academician; - **ուի** *s.* peripatetism.

Ճեմարան *s.* place for walking, covered walk, walk, alley; school of the Peripatetics; academy, Institute; *fig.* dwelling, abode; throne; - **ք**, walk, gait, step; - **բանասիրական**, *գիտութեց*, Academy of belles-lettres, of sciences; *գաղղիական* -, the French Academy; - **ական** *a.* academic, -al; - **նիստ**, -sitting. [-path.

Ճեմակ, - **միկ** *s.* foot-pavement,
Ճեմիկ *s.* walk, covered walk; terrace, corridor, gallery; walk, gait; **ծառաստունիկ** -, avenue, broad walk or alley, vista, boulevard.

Ճեմեցուցանեմ *va.* to walk, to take to walk. [walk, to walk out.

Ճեմիմ, **եցայ** *vn.* to walk, to take a
Ճեմիչ *s.* privy, water-closet; **երթալ** *ի* -, to go to stool. [silver.

Ճեմապղինձ *s.* packfond, german
Ճեմձ, *ոյ* *s.* froth, scum of boiled meat; -, -**եր**, *ոյ* or *այ* *s.* smoke or odour of cooking or burning meat; *fig.* victim, holocaust, sacrifice.

Ճեմեմբանոս *a.* having an odour of burnt grease. [whiz.

Ճեմեմբում *vn.* to buzz, to hum, to
Ճեմեմբեմ, **եցի** *va.* to exhale an odour of cooking or burning flesh, a smell of roast meat; to burn; to sacrifice; - **իմ** *vn.* to burn, to be burnt; - **իշտասակաւ սիրոյ ուրուք**, to pine for, to languish; - **բեցի զոճ քո**, may he accept your sacrifice!

Ճեմեմբումիմ, **եցայ** *vn.* to be soiled with grease & smoke; to be half burnt.

Ճեպ, *ոյ* or *ի* . **ով** *s.* diligence, haste, speed, hurry; - **զի**, - **ի** - **ոյ**, - **ով** *ad.* diligently, in haste; hastily, in a hurry, hurriedly, precipitately; - **շաւ**.

պոյ, haste, alacrity; - տալ, -ս կացու
ցանեւ or

Հեպեմ. եցի, -եցուցանեմ va. to
hasten, to urge on, to forward, to
quicken, to hurry, to despatch; - զքն
թացս, to accelerate, redouble or in-
crease one's pace.

Հեպընթաց a. running swiftly; s.
diligence, stage-coach, coach; - Ե-
րաբուծի, fast, express train; - լինել,
to run or go at full speed.

Հեպիմ. եցայ vn. to make haste, to
be eager, in a hurry, to hasten, to
despatch.

Հեպուսն s. alacrity, swiftness,
quickness, eagerness, promptitude;
assiduity. [terity, generation, progeny.

Հեա. ից s. race, descendants, pos-
- Հերմակ S. Սպիտակ; - երիվար, a
white horse; - ածի a. riding on -; - Ե-
հեւեգիկ s. werewolf. [ղէն s. linen.

Հիգն, Տգուշք, Տգանց s. effort, en-
deavour, attempt, study; labour, work,
pains, suffering, hardship, toil, fatigue;
danger, hazard, jeopardy; crisis; con-
flict, contest, combat, fight; S. Հգնու-
թի; - Ի - ad. close or hard by, one
after the other, without intervals; ամ
Տգամբք. with all one's strength or
ability; Տգուշք մարտի, the toils of
war; տանել մեծամեծ Տգանց, to bear
or sustain great hardships; զամ - յան
ձին ունել, Թափել, Ի մէջ աւնուլ, բա-
զում Տգուշս առնել, to strive or
struggle hard, to do one's best or
utmost, to redouble one's endeavours,
to make superhuman efforts; - գնել,
to make an effort, to strive, to en-
deavour; գնել գլխին - , յետին Տը-
գամբք գուն գործել, to make a last
effort, or final efforts.

Հիկ s. cry; warbling, chirping; -
հանել, to utter a feeble cry.

Հիկու s. sharp lance.

Հիլ, Տղի S. Հիւլ.

Հիլմ a. young, tender; - հասակ,
tender age, childhood.

Հիլի, Տւոյ S. Հիլ. [lows.

Հիլուուք s. the twittering of swal-
- Հիմ, Տիլ, Տմաւ S. Սանծ.

Հիւգ. Տգի a. just, exact, precise,
correct, punctual, regular; strict, ri-
gorous; sparing, scanty; sordid, nig-
gard; ad. S. Հիւգիւ.

Հիւ, Տիւ or Տի s. cry, shrill cry,
shriek, screech, scream; squalling,

wailing, outcry: աղեղորմ - . piteous
cry; - աւնուլ, բառնալ, զՀի հարկա-
նիւ, to cry, to make a loud outcry, to
shriek, to scream, to screech, to
squall, to howl, to yelp, to whine; -
բարձեալ աղաղակել, to utter piercing
screams; - եմ S. Հիւեմ; ոչ ոյլ ինչ լսէր,
բայց վայ զվայիւ - եալ, nothing was
heard but shrieks & woe.

Հիւկանք s. great noise, clatter,
bawling, brawling.

Հիւկու, Տպուի s. blearedness.

Հիւ, Տուի, Տուայ s. small cluster of
*Հիւ, Տուի s. neck. [grapes.

Հիւտակ, աջ s. collar, necklace,
string, carcanet.

Հիւան, Ի, աջ. ուշք, անց s. claw,
talon, nail, pounce; fang; paw; Է-
ցել, to stretch out the claws; - միք
խզել, to claw, to scratch; S. Մագի;
- աւոր a. clawed, furnished with claws.

Հիւ s. leg, foot; paw.

Հիւալ, աջ s. monster; phantom,
spectre; night-mare, incubus; - Է գը-
ժոխակնք, the Furies; - շառապեմ, to
drone, to hum, to buzz, to whiz; - ա-
բարոյ a. wild, ferocious, savage, in-
human; boorish, awkward; - ախն a.
strange, monstrous; - ութի s. mons-
trousity.

Հիւլ, ոյ s. branch, bough; stump,
stock, stem; finger; - գեոոյ, arm of
a river; Ի - ս բաժանիլ, to branch out,
to ramify; Թուել Ի - ս մասանց, to
count on the fingers.

Հիւլագրութիւն s. genealogy.

Հիւք, Տիոց s. slime, mucous secre-
tion of snails.

Հիւլի, ութի s. the little finger;
հապել զղք Ի - ն իւր, to conquer, to
overcome.

Հիւեմ S. Հիւեմ; s. S. Կիւիւ.

Հիւաւիւրմ, Հիւիւմ a. stingy, scur-
vy, niggard, sordid, covetous, miserly.
Հիւիւլէն a. branched, forked, bushy.
Հիւիւլմ vn. to become wrinkled.

Հիւիւլիւմ, Հիւիւլիւլմ vn. to be very
sordid or grasping, close-fisted.

Հիւուլ s. wheel. [great noise.

*Հիւիւլմ vn. to fall or plunge in with
Հիւիւիւն, Հիւիւլմ s. noise, splash,
plunge, rumour; sound of the lash.

Հիւիւկեր a. worm-eaten, rotten.

Հիւի, Տիւուոյ or Տիւիւոյ. - Է, Տիւիւոյ s.
worm, vermin, small worm; insect,
animalcule; reptile.

ձնուհմ, էջի տ. to chirp, to pip, to cheep; - ՎՏկայ, to whisper, to murmur, to mutter, to grumble.

ձմկեմ, էջի. - էցուցանեմ *va.* to trample, to press, to squeeze, to crush, to bruise, to compress, to contuse; to soften, to move, to affect; *fig.* to trample on, to grind down, to oppress, to crush, to vex, to molest; - զպտուղս, to bruise fruits; - զսիրտ, to grieve, to oppress; - զսիրտ ի գորով, to affect, to melt, to move to pity; ոչ իսկ սիրաբ ձր ձմկին ի մեզ, did not our hearts burn within us?

ձմկիմ, էցայ տ. to be trampled, squeezed, pressed, compressed; - դռի, to be moved, affected, to melt away, to be faint with longing.

ձմուռն *s.* pressing, squeezing; contusion, bruise; - սրաթ, shrinking; - պապ, bruising.

*ձմուռ *s.* gimour, an orientalsweet, (composed of small pieces of bread, honey, & butter, pressed together & ձնակ *s.* merry-thought. [baked].

ձնձղկալեղու, ձնձղկի լեղու *s. bot.* caryophyllata, herb-bennet; seed of the ash-tree.

ձնձղուկ, ղկաց *s.* sparrow; - ճճուկ, չուռուկ, the - chirps, chirrups, pips.

ձնչական *a.* compressible; - ութի *s.* -bility, -bleness.

ձնչափ, ի *s.* piezometer.

ձնչիկ *a.* compressible.

ձնչեմ, էջի, - էցուցանեմ *va.* to press, to squeeze, to compress, to express, to strain; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to constrain, to restrain; to oppress, to trouble; - զմարմին, to mortify, to macerate, to afflict the flesh.

ձնչեմ, էցայ տ. to be pressed, compressed; oppressed.

ձնչութիւն, - ուռն *s.* compression, straining, pressing, squeezing; - մարմնայ, mortification, maceration. [pipe.

ձնչանուռն *s. anat.* vagina or womb- ձգրիտ, բոխ *a.* exact, just, punctual, precise, categorical, strict, effective; - , ձգրաիւ *ad.* *S.* ձգրիւ; - ասեւլ or ասեւլով, properly speaking.

ձգրաբան *a.* veridical, truth-telling; - եմ, էջի տա. to speak truth, to assure, to verify, to prove, to demonstrate; - ութի *s.* truth of a discourse, veracity; *rhet.* acrobology; - գործ *a.*

exactly alike, the same; painted from nature; painting from life; - գործեմ *va.* to paint to life; - չան, ից *a.* strikingly, perfectly resembling, the same; hitting off or catching the exact likeness; - կենդանադիր, living likeness; - պատում *S.* ձմարաւ; - բնին *a.* rigorously examining.

ձգրաեմ, էջի *va.* to verify, to prove the truth, to certify, to assure; diligently or exactly to investigate; to seek with accuracy, to inform oneself minutely; - or - էցուցանեմ *va.* to resemble life itself, to depict faithfully, to cause to resemble; ո՞ - էաց զլաւակն Յակոբայ, who can number the seed of Jacob?

ձգրաութիւն *s.* truth; exactitude, punctuality; correctness, precision; likeness, naturalness.

ձգրադնող *a.* beating down the price, haggling, cheapening, driving a hard bargain; - պահանջ *a.* rigorously exacted or exacting, rigorous, rigid, severe; - վաճառ *a.* sold or selling with difficulty, stintedly, with much ado.

ձգրեմ, էջի *va.* to spare, to be saving, to economise, to be parsimonious, stingy; to settle, to adjust; *S.* ձգրաեմ.

ձգրիւ, ձգրով *ad.* justly, exactly, strictly, precisely, punctually; rigorously, austere, scrupulously, sparingly, savingly, stingily, niggardly, scantily, frugally, meanly, miserably; - դասկաւ, exactly, to a little, to a farthing, to the point, rightly, accurately, punctually, in all its details. [gy.

ձգրող *a.* thrifty, parsimonious, stin-

ձգրութիւն *s.* exactness, punctuality, accuracy, precision, regularity; rigour, austerity; thrift, economy, parsimony, stinginess; հասուցանել բաղում - թի, to pay exactly, strictly, rigorously, to a farthing, with rigorous exactness.

ձմարիտ, բոխ, տայ *a.* true, unquestionable, real, certain, sure; veridical, faithful, upright, frank, sincere; *ad.* in truth, truly, indeed, really, in reality, verily; - իցէ? is it true?

ձմարտաբան *a.* truth-speaking, truthful, veracious; - եմ, էջի *va.* to speak or tell the truth, to verify, to confirm; - ութի *s.* truthfulness, veracity; - գոյն, ու *S.* ձմարիտ *ad.*; - գաս

a. judging equitably, just, equitable; *-խօս*, &c. *S.* *-բան*, &c.; *-կորոյս a.* truthless, that has lost the sight of truth; far from the truth, false; *-հաւատ*, *ից a.* orthodox, having a true belief, believing, faithful; of sound mind; *-պաշտ a.* worshipping truth; *-պաշտութի s.* adoration, worship of the truth; *-պատուի a.* relating or narrating the truth; faithfully & truly reporting or reported, veridical, true, veritable; *-պէս S.* *Հմարտիւ*; *-սէր a.* truthful, sincere, upright; *-սիրաբար ad.* truthfully, sincerely, uprightly; *-սիրունի s.* love of truth, veracity, sincerity, equity; *-սեպ a.* enemy of truth, hating, detesting the truth; *-տես a.* seeing the truth; having no respect for persons, severe, perspicacious; *-տեսիւ*, *-տիպ a.* true, real, exact, striking; *-ցուցանեմ S.* *Հմարտեմ*; *-ցուցիչ s.* vericator; *-քարոզ a.* preaching truth; *-քնն a.* probing the truth; well examined, sure, certain.

Հմարտեմ, եջի, -եցուցանեմ va. to aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove, to confirm.

Հմարտիւ ad. truly, in truth, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Հմարտութիւն s. truth; veracity; reality; sincerity; *բուն* -, plain truth; *-ի բաց*, the bottom or basis of things; *անպարտական ստել զ-*, to tell the whole truth; *աղարտել զ-*, to offend against truth; *-ք ad. S.* *Հմարտիւ*.

Հմարտաւոր a. teaching truth.

Հնարտ s. bot. betony.

Հոխ. ից. աջ a. wealthy, opulent, rich; copious, rich, abundant, great, ample; powerful, mighty, potent, grand, high; *s.* master, lord, grand seigneur; *-ք քաղաքին*, the first or most distinguished citizens of a town, the magnates, grandes, noblemen, nobility; *-ս շեմել*, to walk haughtily.

Հոխաբան a. eloquent, fluent; *-լի նել* or *-եմ, եջի va.* to speak imperiously, authoritatively, presumptuously; to abound in discourse, to amplify, to enlarge upon; to talk big, to boast, to brag; *-ուլի s.* haughtiness, arrogance; amplification; boasting, bragging; *rhet.* elocution; *-բար, -գոյն*

ad. imperiously, with authority; opulently, richly, magnificently; amply, diffusely; *-շանուլի s.* pomp, ostentation, show, parade; *-շեմ a.* copious, abundant; haughty, pompous, stately, lofty.

Հոխանամ, աջայ տ. to have, take or exercise high authority or great ascendancy over, to prevail, to rule over; to give oneself great airs, to lord it, to carry it like a lord, to signorise; to be proud, puffed up; to grow rich, to abound, to thrive, to make a fortune; *- կորեանմամբ այլոց*, to build one's fortune on, or to raise oneself by the ruin of another.

Հոխացուցանեմ va. to enrich, to make wealthy, to endow, to gift, to adorn; *- զղք պարգեւաք*, to load with kindness, to heap up benefits, presents, honours upon one, to overwhelm with gifts.

Հոխանեմ, -եալ a. S. *Հոխանեմ*; having a majestic gait, walk, bearing or deportment.

Հոխութիւն s. power, authority, influence, sway, empire; pride, haughtiness; riches, opulence; abundance, diffusion; *-ժք ad.* nobly, magnificently; authoritatively, imperiously, arrogantly, haughtily, ostentatiously, pompously; *Քո -դ.* Your Lordship; *- Highness*; *- Majesty*.

Հոխիրութի s. love of power, ambition. [stick or cudgel.

Հոխան, ի s. crook; crosier; loaded *Հոլեմ, եջի va.* to take off the hair, to depilate; to arrange or play with the beard.

Հոլարեմ, եջի va. to deliver, to take away, to save, to free, to disengage, to set at liberty; *- զանձն* or *-լիմ տ.* to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; *S.* *Սաղապուր*.

Հողարումն s. deliverance.

Հողարումի S. *Հիք*.

Հողիւն, -իւն S. *Հղիւն*.

Հողեմ, եջի va. to tear; to haul, to drag or draw along.

Հոպան, աջ s. rope, cord; halter.

Հոպանիմ տ. to get bruised.

Հոռոմ a. emphatic, declamatory; *-ս խօսիլ S.* *-աբանեմ*.

Հոռոմաբան a. magniloquent, pompous; *s.* declaimer; *-եմ, եջի տ.* to

boast, to vaunt, to speak pompously, to brag, to declaim, to spout, to tear a passion to tatters; — *մեծի* *s.* magniloquence, pomposity, pompous nonsense, bombast, declamation.

ճռռոմանամ, *այսպիսի* *vn.* to talk big, to boast, to brag, to bully, to be pretentious, to become arrogant.

ճարս, *ի* *s.* boy, domestic, waiter.

ճաւճ, * — *սաւ* *S.* *կայսրին*.

ճուսակ, *ճոռքակ*, *այ* *s.* merlin.

ճիւժ, *եղի* *vn.* to cry, to scream, to squall, to shriek, to screech; to bawl, to groan, to complain, to lament.

ճիւժ, *ճուսակ* *s.* cry, bawling, squalling, outcry; complaint, groaning, lamentation.

ճուղ *a.* brawling, noisy, squalling, clamorous; — *թռչուն*, screaming.

ճոխուն, *ճպուսուն*, *չպուսուն* *s.* cicada; — * *ճաճայ*, *ճանչէ*, the — chirrups.

ճպուս *s.* blearedness.

ճախիւս *a.* loaded with clusters of grapes, abounding in grapes.

ճաքաղ *s.* grape-gleaner; — *սունել*, *լինել* or *եմ* *vn.* to glean, to gather grapes, to pick up the clusters; *fig.* to plunder, to lay waste; to consume, to destroy entirely, to exterminate; — *սալի* *s.* grape-gleaning.

ճախիւ *s.* noise; creaking, screaming.

ճանեակ, * *ճանիկ* *s.* go-cart.

ճանեմ, — *չիմ* *vn.* to creak, to squeak.

ճանիւն *S.* *ճախիւն*.

ճառական երգ *S.* *ճառողուն*.

ճառեմ, *ճառողեմ*, *եղի* *vn.* to chirp, to cheep, to pip, to twitter, to chirrup, to warble, to sing.

ճառողեցունեմ *va.* *S.* *ճառեմ*; *fig.* to speak pompously, magniloquently, arrogantly.

ճառողուն *s.* warbling, twittering, chirping, singing of birds.

ճրագ, *այ* *s.* candle, light, flambeau; taper; *յարգարել*, *լուցանել*, *չիռուցանել* *չէ*, to snuff; to light; to put out, extinguish or blow out a candle or light.

ճրագաբերան, *այ* *s.* socket; — *գործ* *s.* tallow-chandler, candle-maker, chandler; — *լուց*, *լուցի* *s.* candle-lighter, lighting-stick; lighter, illuminator; lighting of candles or lamps; Christmas eve, Epiphany, Easter eve illuminations; public illumination; — *սանել*, to light a candle; — *կաւ*, — *կէր*

s. candlestick; candleholder; acolyte; — *ձեւ* *a.* lamp-shaped; *s. mar.* an ancient Greek oared-vessel, lychnis.

ճրագաւ, *այ* *s.* tallow, suet, fat, *ճրագաւիւս* *S.* *ճիւսակ*. [grease.]

ճիւնի *s. bot.* camomile.

* *ճուլբիկ* *S.* *ճոճք*.

ճոճ, *ից* — *ան*, *այ* *s.* balancing, oscillation, vibration; clock, time-piece; *S.* *ճոճք*; *a.* *S.* *ճոճական*; *ճոճ անուն* *S.* *ճոճեմ*. [oscillatory.]

ճոճական *a.* oscillating, balancing, *ճոճանակ*, *այ* *s.* pendulum, balance; *mus.* cithern; rattle, clapper; — *գոխաւ*, *լինիւ*, grate-pendulum, compensation p. [swing.]

ճոճանոց *s.* weighing-machine; swipe; *ճոճեմ*, *եղի* *va.* to oscillate, to vibrate, to balance, to jog, to wag; to swing, to rock, to dangle, to move to & fro, to push; — *լինիւ*, *լաւար*, *զգէ*, *զարգէ*, to brandish a lance, a sword, to hurl a dart or javelin.

ճոճեմական *a.* *S.* *ճոճական*; *fig.* ostentatious, pompous, gaudy, gorgeous, showy, proud.

ճոճիմ, *եղայ* *vn.* to oscillate, to vibrate, to balance, to move up & down, or to & fro; to swing, to have a swing, to go in a swing; to see-saw, to have a game at see-saw.

ճոճումն *s.* oscillation, balancing; swinging, rocking, dangling; see-sawing, see-saw motion; *ast.* nutation.

ճոճք *s.* swing, see-saw, whirligig.

ճօշ or *ճաւշ*, — *ան* *s.* leather cuirass.

Մ

Մ (*man*) *մե* *s.* the twentieth letter of the alphabet, & the fifteenth of the consonants; *մ*, *մ*, two hundred; two hundredth.

— It is sometimes changed into *ն*; for example: *ամբիւնանիւն*, *բամբաւն*, *սեւ-բանբասել*, *բամբաւն-բանբասել*.

— It enters sometimes in words as an expletive or as a mere ornament; thus, հաշել մաշել, հալել մալել, վարժել մարդել, աղծել մաղծել, հաստ մաստ, աղիամաղի, խաժամուժ.

Մագաղաթ, ից *s.* parchment; scroll; —ադործ, աց *s.* parchment-maker; —եայ *a.* of parchment; կաղմ—, parchment-binding.

Մագարիկոն, ի *s.* bot. burdock, bur.

Մագիւ, դւայ, գլբ *s.* claw, talon, nail, paw; երկաթի —ք, torturing-hooks; բմբռնել մաղլբ, to seize with the claws or talons, to clutch, to grapple, to grasp, to hook.

Մագիստրիանոս, —արոս, աց *s.* master; master of the horse; chief, magistrate; —արութիւն *s.* magistracy.

Մաղւաւոր *a.* furnished with claws, clawed.

Մաղւմ, —լքմ, եցի *vn.* to claw, to scratch; to clutch, to catch; —, or ի վեր —, to climb up, to climb, to clamber up, to ascend.

Մաղլի *ad.* with the claws; — ելանել ի վեր *S.* ի վեր Մաղլմ.

Մաղնան *s.* manganese, brown-stone.

Մաղնեսիա *s.* magnesite, alba.

Մաղնէս *s.* magnesium; —աքար *s.* magnesite, silicate of magnesite.

Մաղնիս or Մաղնիտ, աց, Մաղնէսաիս *s.* loadstone, magnet; magnetic fluid. [*s.* magnetism.]

Մաղնիսական *a.* magnetic, —al; —ուի

Մաղնիսանամ *vn.* to be magnetized.

Մաղնիսաչափ, ի *s.* magnetometer.

Մաղնիսացումն *S.* —սումն; —ուցանել *vu.* to magnetize, to polarize, to rub or touch with a loadstone; —ուցիւ *a.* magnetizing.

Մաղնիսեմ *S.* Մաղնիսացուցանեմ.

Մաղնիսող *s.* magnetizer.

Մաղնիսումն *s.* magnetizing.

Մագոգ *S.* կկոց.

Մաղ, ոց *s.* hair; hair, horse—; nap, shag; —ք, whip, lash; թուփ, սեւաւ, խարուեալ, շագանակագոյն, կարմիր, աղեղեկ, սպիտակ—, dark, black, light, chestnut-coloured, sandy, grey, white hair; գեղեցիկ, գանգուր, բարակ, կալուղ, երկայն —, beautiful, frizzled, fine, soft, long hair; յարգարեալ, մանկաւոր or ոլորեալ, գալարուն, խուտպի —, dressed, crisped, in ringlets, curled hair; կարճ, տափակ, գիղաշեալ, խոռնակիդոր, կարծր, իւղաւ —,

short, straight, standing up, dishevelled, stiff, greasy hair; կեղծ—, false hair; —ք այծեաց, goat's hair; —իւ շափ *ad.* a hair's breadth farther; exactly, to a hair; ի —է ոչ վերկիւ, to hit the mark; *S.* Հէր.

Մաղաբեր *a.* bearing or producing hair, hairy; *S.* Հէրագործ; —գործ *a.* made or woven of hair, of horse-hair; —պուր, —պուրծ գերծանիւ, ճողաբիւ *vn.* to have a narrow or hairbreadth escape, to escape narrowly, with much difficulty, to save one's life; ոչ թողուլ —, to give no quarter, to cut down, to exterminate, to destroy utterly; միայն փախուցեալ կենդանի —, escaped alone with difficulty; *S.* Մաչ.

Մաղգ *a.* firm, solid, compact.

Մաղղեղական *a.* Mazdean, Persian.

Մաղղեղի, զանց *s.* a. Mazdeisan, follower of Zoroaster; օրէնք, գէն —զանց, Մաղղութիւն *s.* density. [mazdeism.]

Մաղեայ *a.* woven or made of hair.

Մաղեկամուս *s.* garment of goat's hair, or camlet.

Մաղեղ *a.* hairy, long-haired; shaggy.

Մաղեղէն *a.* made or woven of hair, silicious, hairy; *s.* hair-cloth.

Մաղիւ, իւլայ *s.* tweezers.

*Մաղկարօս *a.* thinly-bearded.

Մաղկոնիւն *a.* in agony, dying, at the last gasp; — մերձ ի մահ լինել, to be very low, dying, to be giving up the ghost, in the pangs of death, on one's death-bed; —կառայ հիւանդութիւն, mortal illness. [fibres.]

Մաղկիկմ *vn.* to shoot out small

Մաղկուկք *s.* radicles, fibres, comose, threads of the roots of plants.

Մաղուքէ, ի *s.* mastic; — գիւնջ, sandarac, gum of the juniper-tree.

*Մաթ, ոյ *S.* Ռուփ.

[oian.]

Մաթեմատիկոս, աց *s.* mathematician.

Մաթիւ *s.* small louse.

Մաթուղ *s.* bot. arbutus-berry; —ենի or մաթեղեկ *s.* arbutus-shrub.

Մաթխառս, &c. *S.* Մաթխառս.

Մալ *s.* wether, mutton; —եալ *a.* castrated; eunuch; —եմ, եցի *va.* to bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալիս or Մալուփ, լիւոյ *s.* camel; cable, hawser, rope; *wedge; գիւրիէ է մալլոյ մուտնել ըծակ ասղան, it is easier for a camel to go through the eye of a needle.

Մարմնի *s.* castration.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *այլ տ.* to envy, to be envious or jealous of; to grudge.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *այլ տ.* to envy, to be envious or jealous of; to grudge.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախալ, *ից s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; - հովուի *s.* shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

jectural; - շարժական *gr.* illative; - բերեմ, եցի *vn.* to derive, to deduce, to infer, to conjecture, to suppose; - բերութիւն *s.* inference, conclusion, conjecture, supposition, hypothesis; - գանձութիւն *s.* *rhel.* epiphonema; - գրեմ *a.* inscribed on or imprinted; - գիր *S.* վերնագիր; - գրեմ *va.* to inscribe, to write upon, to entitle; to ascribe; to compose; - գրութիւն *S.* վերնագիր; - գրական *a.* adjective, epithet; - առնուն; surname; - գրեմ *va.* to impose, to lay on, to put upon, to superadd; to surname; - գրութիւն *s.* imposition, superposition; surname; - շեղում, epiglottis; - ծեմ *va.* to infer, to induce; - ծնութիւն *s.* induction, consequence; - կէտ *s.* point or sign placed above or before a letter, as զ. 'ի; - ձի *s.* horseman, rider. [pen, sheepcot.

Մակաղաւոր, *ից s.* fold, sheep-fold; Մակաղեմ, *եցի, - եցուցանեմ va.* to fold or pen sheep.

Մակաղեմ, *եցայ տ.* to be folded, in the pen, to halt, to rest, to repose, to lie down.

Մական, *աց s.* stick; - մական խաղ *s.* tourney, tilting-match; - մակիր *s.* mace-bearer; verger; - եմ, *եցի va.* to cudgel, to beat.

Մականաւոր *va.* to surname, to entitle; - առն *s.* surname; title.

Մակաւոր *s.* epistyle. Մակաղընանակ *s.* epicycle; - բոլորակ, epicycloid.

Մակարդ, *աց s.* rennet, coagulum. Մակարդակ, *աց a.* plane, plain, flat, level; *s.* plane, level surface; - ազոնա *s.* planisphere; - աշակութիւն *s.* planimetry. [coagulate, to clot, to congeal.

Մակարդեմ, *եցի տա.* to curdle, to curdle; - գիտական *a.* scientific; - ցեղաշող, *ցու a.* learned, skilled, erudite; - ցութիւն *s.* knowledge, erudition, science.

Մակաւասար *a.* plain, level, even, equal; - եմ *va.* to put on a level with, to level, to make even; *phys.* to dip into a liquid up to a certain mark; - ութի *s.* level. [-ial; - օրէն *ad.* -ially.

Մակաւայ, *ից s.* adverb; - մական *a.* Մակագիր, *գրի s.* adjective, epithet, attribute, predicate.

Մակեղն, *ի s.* butcher's shop. Մակեղնաւ *a.* accessory, additional. Մակեղնակ, - ուրդ, *աց a.* sesquiter-

tian; *s. gr.* triphthong; -*սանկիւնի* *s.* hexagon.

[area; outside.

Մակերեւոյթ *s.* surface, superficies,

Մակընթացութիւն *s.* flux or flow; -*եւ տեղատեւի*, the ebb & flow, tide.

Մակընթաղ *s.* lunch, luncheon.

Մակոյկ, *սկիթ* *s.* skiff, wherry, bark, boat; -*նաւու*, yawl; *Հագիկ* -, canoe; -*ուկավար*, *այ* *s.* boatman, rower, oarsman; -*ուկեմ* *vn.* to go by boat; *va.* to row, to impel by oars.

Մակքառակ *a.* sesquiquartian; *s.* diapason.

Մահ, *ու* or *ուան*, *ուչ* *s.* death, de-
cease, departure from this life; mas-
sacre, slaughter, carnage, butchery;
plague; -*անասնոց*, epizooty, mur-
rain, rot; -*ունք*, mortality; *արհաւիրք*
-*ու*, pangs, terrors of death; *վճիռ*
-*ու*, sentence, decree of death; -*ու*
չափ, mortally, to death; at the cost
of one's life; *մեղք* -*ու* *չափ*, deadly or
mortal sin; *այն* *Հիւանդութիւն* *չէ* *ի* -,
that illness is not to death, not mortal,
or fatal; *քեւ մաղապուր եղէ* *ի*
-*ուանէ*, I owe you my life; *բնական*,
երջանիկ, *փառաւոր*, *յաւերժական* -,
natural, happy, glorious, eternal
death; *յանկարծական*, *անձողողորդի*,
բռնական, *տարածամ*, *եղեռնական*, *ա*
զեառլի, *ողբալի*, *ցաւազին*, *ամեթա*
պարտ *խայտառակ* -, sudden, certain,
violent or unnatural, untimely, tragi-
cal, sad, deplorable, painful, shame-
ful, ignominious death; *մերձ* *ի* -*լինել*,
to be dying, near one's last moment,
to breathe one's last, to be at the
point of death, at the last gasp; *ի*
դրունս -*ու* *Հասանել*, to be at death's
door; *Հիւանդանալ* *ի* -, to be deadly
sick; *բնական* -*ուամբ* *մեռանել*, to die
a natural death; *չ* -*ուամբ* *արկանել*,
-*ու* *պարտ առնել*, to sentence, to con-
demn to death; *ի* -*մատնել*, *տալ* *ի* -,
-*ու* *սպանանել*, to deliver to death, to
put to death; *երթալ* *ի* -, to go in
search of death; to rush on death;
դիմագրաւ լինել, *խիզախել* *ի* -, to
face, to dare death; *խնդրել* -*անձին*,
to desire, to wish for death; *երկնչել*
ի -*ուանէ*, to dread, to fear death;
-*ու* *Հասանել*, to meet death; *խոցել*
առ *ի* -, to be mortally wounded; *դ* -*ու*
զան հարկանել, to beat to death; -*ու*
վախճանել, *ճաշակել* *դ* -, to die, to de-
part from this life; *ածել* -*ունս* to

carry or bring death; *S. Զերծուցա*
նեմ, *Կեանք*, *Մաղախնչ*, &c.

Մահաբեր, *ից*, *այ* *a.* mortiferous,
death bringing, destructive, baleful,
deleterious, deadly, fatal; -*դոյժ*,
-*դուշակ* *a.* death-boding, announcing
death; fatal, sad, disastrous, gloomy,
mournful; *քուն* -, sleep the forerun-
ner of death; -*դեղ* *s.* poison, venom,
deadly potion; -*դեմ* *a.* wan, pale as
death, livid; -*դեմայ*, -*դեմա* *a.* bale-
ful, deadly, mortal; -*դեկոյց* *S.* -*դոյժ*;
-*դէն* *a.* armed with deadly weapons;
-*թոյն* *a.* venomous, poisonous, dead-
ly, mortiferous; -*չոյժ* *a.* destroying or
overcoming death; -*ծին* *a.* death bear-
ing, mortiferous, mortal; *s. chem.* azote.

Մահակ, *այ* *s.* large stick, club.

Մահակիր *a.* mortiferous, fatal, dead-
ly, pestilential; *դուբ* -, sepulchre,
grave, tomb; -*կից լինիմ* *vn.* to die
with another, to share death with
another; -*կուլ լինիմ* *vn.* to be swal-
lowed up by death; -*Համարդ* *a.* pu-
nishing with death; -*Հանգիստ քուն* *s.*
repose of the dead; -*Հանգոյն* *a.* death-
like; -*Հոտ* *a.* savouring of death,
deadly, murderous, sanguinary; -*Հրա*
ւեր *a.* inviting, provoking or causing
death.

Մահանամ, *ացոյ* *vn.* to die, to ex-
pire; to faint; to mortify one's body.

Մահալուկ *S.* -*դոյժ*; -*չունչ* *a.* per-
nicious, exhaling death, malignant,
deathly; -*պարտ*, *այ* *a.* worthy of
death, deserving death; condemned
to death; -*առնել*, *առ* -*ու* *առնել*, to
condemn to death; -*լինել* or -*իմ* *vn.*
to deserve death; to be condemned
to death; -*պարտութիւն* *s.* condemna-
tion; -*ախթ* *a.* causing death, morti-
ferous, mortal, pestilential; -*տիպ* *a.*
death-like; -*դէմք*, pale face; -*առա*,
-*բար*, *այ* *a.* death giving or causing.

Մահարձան *s.* monument, tomb;
tower, turret; castle-keep, keep, don-
jon; bulwark, bastion.

Մահացան *a.* spreading death; -*ցեալ*
a. dead; mortified; -*ցու*, *այ* *a.* deadly,
mortal, mortiferous, pestilential; *S.*
Մահանացու; *s.* mortal; -*բ*, mortals;
mankind; -*մեղք*, *Հիւանդութիւն*, *վէրք*,
Թշաժ, deadly sin; mortal sickness;
fatal wound; deadly enemy; -*ցում* *s.*
mortification; -*ցուցանեմ* *va.* to cause
to die, to put to death, to slay, to

kill; to mortify; -*ցուցիչ* *a.* killing, murderous; mortifying; -*բուռն* *a.* entranced, lethargied.

Մահիկ, *հկաց* *s.* lunula, crescent, waxing or waning moon; crescent shaped ornament, lunette; meniscus; -*կղիւրք*, the horns of a crescent.

Մահիճք, *հաց* *s.* bed, couch, mattress; coffin; - *առկախեալ*, hammock; *երկաթի* -, iron bedstead; - *ծալածոյ*, folding-bed; field-bed; - *հովանաւոր*, canopy bed; *սիւնադարդ* -, four-post bedstead; *ի -նա մահու* -, on one's death-bed; *անկեալ գնիլ ի -նա* -, to take to one's bed, to keep one's bed, to be bed-ridden; *էլանել յօտար -նա*, յանդանել ի -նա *իւր*, to defile another's bed; *S.* *Անկողնի*.

Մահանացու, *աց* *a.* mortal, subject to death; mortiferous, deadly; *հէք* -*բա*, we, poor mortals; -*թի* *s.* mortality, mortal state. [stead.

Մահանկալ, *աց* *a.* bed-ridden; *s.* bed-

Մահմետական *a.* *s.* mahometan, musulman; -*ութիւն* *s.* mahometanism, islamism.

Մահուլափ *a.* mortal, extreme; *ad.* mortally, to death; - *ատել*, to hate mortally, to bear a deadly hatred, to abhor, to loath.

Մահարածամ, *ից* *s.* sudden death, untimely -; plague, pestilence, contagion, infection, mortality.

Մահր, *ի S.* *Տուայր*.

Մաղ, *ից*, *աց* *s.* sieve, riddle, bolt, bolter; *կող -ից*, hoop of sieve; - *մեղուաց*, honey-comb, cell; - *արախուի* *s.* coccinomaney; - *ագործ*, *աց* *s.* sieve-maker.

Մաղախմ, *եցայ տ.* to be burnt.

Մաղաս, *ոյ* *s.* phlegm, slime, snot, pituite, mucus; - *ական* *a.* pituitary; - *աւոր*, - *ոտ* *a.* pituitous, phlegmatic, catarrhal, mucous, glairy; - *կաթ*, *աց* *a.* epileptic; lunatic.

Մաղատեակ *a.* cellular. [*S.* *Միւրք*.

Մաղմա *va.* to bolt, to sift, to riddle;

Մաղմայ, *ից* *s.* patine; plate, dish.

Մաղթ *s.* assa or assa-fœtida (gum).

Մաղթ, *ից*, - *անք* *s.* prayer, entreaty, supplication, imploration; wish,

Մաղթ *s.* adhesive past. [desire.

Մաղթեմ, *եցի* *va.* to pray, to supplicate, to implore, to beseech; to wish, to desire; *բարիս* - *ուսմք*, to wish one well.

Մաղթողական *a.* suppliant, entreating; deprecative; deprecatory.

Մաղկատեմ, *եցի* *va.* to bite, to sting, to prick, to nettle, to pique; to transpierce, to run through; - *սիւլ*, *տող* *a.* biting; pungent.

Մաղծ, *ոյ*, *ի* *s.* bile, gall; *ից*, gall, spleen, rancour, wrath, choler; *սեւա* -, black bile, atrabiliary humour; *անցք* - *ի*, gall-duct, -pipe; *աւաղ* - *ի*, gall-stone; *ի գառնութե* - *ի կալ*, to be in a very bad humour; *S.* *Թափեմ*.

Մաղձաբանութիւն *s.* choledology.

Մաղձագոյն *a.* bile-coloured; - *գեղ* *s.* emetic; cholagogue; - *ից* *a.* bilious; - *խառն* *a.* choleric; - *խա* *s.* cholera, -morbus; - *խտական* *a.* choleric; - *կան* *a.* biliary; - *յին անցք* *s.* anat. choledochus; - *յոյղ* *a.* bilious; nauseous; ill of the cholera; - *տար աման* *s.* gall-bladder; - *ւոր* *a.* bilious; choleric, hasty, irascible.

Մաղձնկալ *s.* choledochus.

Մաղձոտ *S.* *Մաղձաւոր*.

Մաղձութիւն *s.* bitterness, crabbedness, ill-humour, spite, gall.

Մաղունչք *s.* siftings. [plough.

Մաճ, *ոյ*, *ով* *s.* handle, stilt of a plough-man; - *ութիւն* *s.* ploughing. [cheese-cake.

Մաճառակ *s.* new-cheese, curd;

Մաճաս *s.* anat. basilica. [grapes.

Մաճար, *աց* *s.* wine made of sour

Մաճկացուցանեմ *va.* to clot, to congeal. [mammæ.

Մամ, *ոյ* *sf.* grand-mother, grand-

Մամայ, *ի* *s.* chyle; *փոխարկումն ի*

-, chylifaction, chylolysis; - *աբեր* *a.*

chyliferous; - *ային* *a.* chylous, chylaceous; - *վտարք*, lacteal, chyliferous

vessels. [vice.

Մամակ, *ի* *s.* a vice; - *ձեռաց*, hand-

Մամիկ, *խեաց* *s.* bot. sloe-bush, bul-

lace-tree, wild plum-tree.

Մամնայ, *ից* *s.* Mammon, god of

riches; *ից*, riches, wealth.

Մամուլ, *միոց* *s.* press; wine-, cider-,

oil-, &c.; - *պտուտակաւոր*, screw-;

- *կերպասուց*, calender, hot-; - *ալ-*

պագրութե, printing-; - *ջրաբաշխա-*

կան, hydraulic, water-; - *գրամա-*

կոփ, balancier beam.

Մամուխ, *միոյ* *s.* bot. sloe, wild-plum.

**Մամուկ*, - *ի բոյն* *S.* *Սարգ*, - *ի ստայն*.

Մամուռ, *մոնց* *s.* moss; lichen; sea-

weed.

Մամռանդիր *a.* searching among moss or sea-weed (birds); —*պատ* *a.* moss-covered, —grown; —*վարդ* *s.* the moss-rose; —*բմառ* *a.* full of sea-weed; —*ւոր*, —*մոռո* *a.* mossy.

Մայեմ, էջի *vn.* to bleat; *ոչխար մայե*, the sheep —*s.* [flagging.

*Մայթ, ից *s.* foot-, side-path, —way, Մայիւն *s.* bleating.

Մայիս, ի *s.* May; *առաջին օր* —*ի*, —day; *ծաղկաբաղ լինել յառաջնում* *աւուր* —*ի*, to go maying; *յամսեանն* —*ի*, in the month of —.

Մայծրայ *s.* drinking-glass.

Մայռ, ի *s.* vein.

Մայրան, ի *S.* Հրապարակ.

Մայր, մոր, մարմ, մարբ, մարց *s.* mother, mamma; matrix, mould; *ից*, mother, author, cause, source, spring, rise; *S.* —*ագիր*; —*անանոց*, dam, mother; —*Թռնոց*, mother, hen; *մեծ* —, grand-mother; —*Հասարակաց*, our common mother, earth; —*էկեղեցի*, *էկեղեցեաց*, mother church; cathedral, basilic; —*էզու*, mother tongue; —*քաղաքաց*, metropolis, capital; —*արեւու*, the west, sun-set; —*վանից*, մարց պետ, abbess, prioress; —*գեղեցիկ*, nurse, wet-; foster-mother; *անգործութիւնն է* —*ամախտից*, idleness is the mother of all vice; *ազնիւ*, *գորովագութ* —, good, tender mother; *անպիտան*, *չար* —, bad, ill-natured mother; —*լինել*, to be a mother; *կորուսանել զ* —*իւր*, to lose one's mother; *ի* —*գարձուցանել*, to put out, to extinguish or blow out; *Թաղիլ ի* —*ն* *ամէն*, to return to mother earth; *արեգակն ի* —*ն դառնայր* or *մօտանէր*, the sun was setting.

Մայր, ից, իւբ *s.* cedar; pine-tree; *a.* cedrine, made of cedar.

Մայրաբար *ad.* as a mother, motherly, maternally; —*գիր* *sf.* adopted mother; —*գորով*, —*գութ* *a.* full of maternal tenderness, care or love; —*գըրունք* *s.* the chief door or entrance; —*խողտող* *s.* a matricide; —*ծին* *a.* set & risen again (sun); born of incest; —*կան* *a.* maternal; —*կեր* *a.* eating its mother (viper, adder); —*կերս* *a.* built of cedar; —*մած* *a.* prostrate, prone; —*յարկ* *a.* cedar-roofed.

Մայրան, աջ *s.* inesting or grafting place, joint, knot. [օրինակ.

Մայրանման *a.* cedar-like; *S.* Մայր-

Մայրապականութիւն *s.* incest; —*պետ* *S.* Մայրպետ.

Մայրատէր *a.* loving one's mother, filial love; —*սպան* *s.* a matricide; —*սպանութիւն* *s.* matricide; —*սասնիկ* *a.* rich or abounding in forests; —*վանք* *s.* chief monastery, mother-house; —*տախակ* *s.* board of cedar or pine; —*տանջ* *a.* vexing or tormenting one's mother; —*տեսց* *a.* hating one's mother; —*ւոր* *s.* pine forest; wood, forest; —*փայտեայ* *a.* cedrine, of cedar wood; —*փոլոս* *S.* —*խողտող*; —*քաղաք* *s.* metropolis, capital; —*վանք* *S.* Մայրավանք; —*քաղաքացի* *s.* *a.* native or inhabitant of a metropolis; metropolitan.

Մայրենի *a.* maternal, motherly; by mother's side; —*Հաւ*, maternal grandfather; —*բ* *s.* mother's country or birth-place.

Մայրեւոր *s.* pine forest; woodman, hewer down or feller; —*ութիւն* *s.* wood-cutter's calling. [cavern, den, lair.

Մայրի *s.* wood, forest; trees, grove;

Մայրիկ *s.* mam, mamma, dear mother.

Մայրուրտ *a.* surrounded by wood. Մայրոտանիկ *s.* metropolis.

Մայրութ *s.* maternity, motherhood.

Մայրպետ *sf.* abbess, superior.

Մայրփայտեայ *a.* of pine wood; ce-

Մայրօրէն *S.* Մայրաբար. [drine.

Ման *s.* spinning; circular motion, turn, revolution; mina (measure); —*առնուլ*, *—*գալ*, to turn, to move round; to take a walk; —*պողոց*, bloom on

Ման or —*անայ*, ի *s.* manna. [fruit.

Մանանեխ, ի, —*նիխ*, *նիւոյ* *s.* mustard, —plant, —seed; *անսթ* —*նիւոյ*, mustard-pot; *Հատ* —*նիւոյ*, grain of mustard-seed; *սպեղանի ի* —*նիւոյ*, mustard-plaster, poultice or cataplasm, sinapism.

Մանարան *s.* spinning-mill, factory; —*բամբակի*, cotton-mill; —*մետաքսի*, silk-mill.

Մանանդ *conj.* more, rather, better; —, —*զի*, —*թէ* *ad.* above all, chiefly, principally, especially.

Մանգ *s.* bot. mango; *S.* Մանկ.

Մանգալ, աջ *s.* (շորենոյ) sickle, reaping-kook; (խոտոյ) scythe; —*ափ*, աջ *s.* hedging-bill, bill-hook; pruning-hook.

Մանգանէզ (Արջնաբար) *S.* Մագնան.

Մանգենի *s.* bot. mango-tree.

Մանգրոն . այ s. engine of war, machine. [- Երեւակի . Saturn's ring.

Մանեակ . եկաց s. necklace, collar; Մանեկի s. distaff.

Մանեկաձեւ a. collar-shaped, annular; -ւոր a. wearing a necklace; curled; - գունտ ast. armillary sphere.

Մանեմ, ելի va. to spin; to twist, to twine; to complicate; to weave.

Մանեւոր, -ւոր, այ s. swath, band,

Մանիչ s. chem. iodine. [bandage.

Մանիշակ, այ s. bot. violet; -ադոյն a. -coloured, -hued; s. violet, - colour; -աւետ a. full of violets.

Մանիչ s. spinner. [knavery.

Մանկ, ի, աւ s. cunning, wiliness,

Մանկաբար ad. like a child, childishly, in a puerile manner; -բարձ.

այ s. surgeon-accoucheur, manmidwife; sf. midwife; - լինել. to deliver a woman, to perform the office of midwife; -բարձութիւն s. obstetrics,

the science of midwifery; -բարոյ a. childish, puerile; S. -միւ; -բեր, այ a. parturient, confined, lying-in, in labour; - լինել. to be brought to bed, to be confined, delivered; -բերութի

S. -ծնունդ; -բոյծ a. infant nourishing; -բոյ a. child-stealing; -բոյն a. youngest, younger, minor, under age; -գործեմ va. to beget, to procreate, to generate; -գործութի s. procreation,

generation; -գրաւ a. childless; without heir; -ծնութի s. childbed, childbirth, confinement, labour, delivery, lying-in; երկունք -թի. the pains of labour; մեռանել ի -թեան. to die in childbed; -ծու, այ s. school-master,

pedagogue; -ծութիւն s. pedagogy; -կալ, այ s. wet-nurse; nurse, nurse-maid; -կան a. infantile, puerile, childish; -կեր, այ a. eating one's own children; -կոտոր a. child-murdering;

-կորոյս լինիմ vn. to miscarry, to abort; -կրթութի S. -վարժութի; -հասակ a. young; -աղջիկ, - girl; -հեղձ a. child suffocating; -մահ s. mortality among children; -մայր s. mother, young mother; -մարդ, այ s. young woman,

maiden or girl; -մարդ. էջ a. gymnastic; s. - master; -մարզարան s. gymnasium; -մարզուի s. gymnastics; -միւս a. weak minded, puerile; crazy, stolid, stupid; -մուլ, էջ a. sodomite, pederast; -մուլեւ s. pederasty, sodomy; -նամ, այցալ vn. to become as a child;

to become strong & vigorous again, to grow young; -նոց s. infant school; -սեր a. fond of one's children; -սիրու

թի s. love of children; -սնութիւն s. nourishment, care, or education of children; -սպան, այ s. child-murderer, infanticide; -սպանուի s. childmurder, infanticide; -վարժ s. pedagogue;

preceptor, tutor, teacher; -վարժական a. pedagogical; -վարժեմ va. to bring up or educate children, to instruct, to form by precept, to model; -վարժութի s. pedagogy; educa-

tion, instruction; -տիւլ a. young; -տախի. -տախութի S. -մուլ. -մուլեւ;

-բարութի S. -ծնութի; -ցուցանեմ va. to make young again, to re-invigorate, to restore to strength & health; -ւոր a. having children; childish; -ւորեմ vn. to machinate, to plot, to devise.

Մանկերամ s. troop, band or company of children. [or dear child.

Մանկիկ s. babe, baby; child, little Մանկլաւիկ s. court-page, courtier.

Մանկութիւն s. infancy, childhood; youth; minority; S. Մանկ; քաջաւոյդ, գեղածիծաղ, զբօսասեր, խոյտալից - , lively, sprightly, playful,

sportive or cheerful youth; անգստին ի -թէք, from your earliest years, from your youth; ի գեղածաղիկ -ի, in the bloom of youth; in the prime of life; անցանել զառաջին -թք or ըսին -թէ, to be past youth, "to be no chicken"; եւ - անցանէ, youth must have its time; S. Չուարժածաղիկ.

Մանկուկ S. Մանկիկ.

Մանկտեսակ s. little boys.

Մանկախ, աւոյ s. infants, children, young people, youngsters, youth; servants, domestics; մանրիկ - , little children; հայ - , the Armenian youth.

Մաննայ, էջ s. offering, gift.

Մանեական a. chem. iodic; -շատ s. iodate; -շուկ s. iodide, ioduret.

*Մանողակ S. Սարգ.

Մանոց s. distaff; spindle.

Մանուած, ոց s. spinning; twisting; weaving; turn, bend, winding; fig. winding, complication, intricacy, intrigue, entanglement; - բանից, am-

bages, circumlocution, circuit, roundabout way; beating about the bush, circumlocutory speech; - մասծուէց, caprice, whim, fancy, freak; - ականջայ, helix, the outer margin of the

ear; -ապատ, -աւալ *a.* winding, tortuous, meandering, sinuous; -չըջան, zigzag; crinkles; -եմ *va.* to weave, to intertwine, to interweave; -ոյ, էջ *a.* spun; twisted; winding, tortuous, zigzag; *fig.* full of circuits, complicate, intricate, knotty.

Մանուկ, նկան, նկունք, նկանց *s.* babe, baby, little child; young child, little boy, boy, lad; youngster, stripling; soldier, warrior; servant, domestic; -մատաղ, babe, infant; -աղայ, child, little boy; մանկունք եկեղեցւոյ, ուխտի մանկունք, clergy; choristers; մանկունք առագաստի, paranympths, bridegroom's friends; -կնամարդի, effeminate young man; -նաւի, ship-boy, cabin-; -արքայի, court-page; ինքնակալն, the young prince; մանկունք, my children; -գու, young man; -եմ ես, I am young; -տիովք վախճաւ նեաւ, dead in youth; *S.* Ընարան, Մեր.

Մանուշակ, &c. *S.* Մանիշակ.

*Մանչ, -ուկ *S.* Մանուկ.

Մանր, նու, նունք, նունց *a.* small, minute, little, fine, subtle; slender, thin, slight; -նունս *ad.* scantily, in small portions, minutely; in retail, in detail; -or -հատանել, կոտորել, to cut into small bits or pieces, to mince, to hash, to divide into morsels; to cut thin; -փշրել, to pound, to beat small, to triturate, to grind, to crush; -պատմել, ստել, to relate or narrate minutely, circumstantially; -ծպտել, to smile; -ծամել, to chew or masticate well, to chew the cud, to ruminate; *fig.* to examine, to study, to ruminate on; -նունս գրողմել, to write or note down in detail; -միտ գնել, ի քննն արկանել, to ponder on, to consider or examine minutely, thoroughly.

[dragorous.

Մանրագոր, աջ *s.* mandrake, man-

Մանրագրութիւն *s.* micrography.

Մանրադէտ *s.* microscope; -լու-եկեկտրական, photo-electrical; -դիտական *a.* microscopical.

Մանրագնին *S.* -քնին; -թել, էջ *s.* filament; fibril; -խիճ *s.* coarse sand, pebbles, gravel; -խոյզ *a.* searching or examining accurately; accurate, exact, punctilious; prying, inquisitive; -լի-նել or -խուզիւ քննել, to examine minutely, to scan, to sift; -լինել, to refine, to be critical, to subtilize; to be

inquisitive; -խուզիւ հարցանել, to interrogate inquisitively; -խոյզ *s.* grass, greensward, sward, grass-plot; -խու-նիւ *s.* twigs, sticks; -ծաւալ *a.* undulated, -ting; -ծոյ կերակուր *s.* hash, gallimaufry, fricassee; -կարկաս *a.* patched, pieced together, cobbled; *fig.* absurd, flimsy, futile, fictitious; -կծիծ, -կծծի *a.* close-fisted, sordid, stingy, miserly, very avaricious; -կծու *a.* stinging, biting, pinching; -կտիտ առնեմ *va.* to narrate in detail, to give a full account of; -կրկն *a.* strict, formal, punctilious; *ad.* strictly, diligently; -հետեմ, էջի *va.* to investigate minutely, to search diligently; -ճճի *s.* small worm, animalcule; -մաղ *a.* finely sifted, minute, subtle; -փոշի, very fine powder or dust, atom, corpuscle; -մանակ *s.* minute, second; -մանր *a.* very fine, minute, thin; -մանս *s.* small part or portion, particle; mosaic, -work; *a.* minute, detailed; exact, particular; -կոտորել, to pound, to beat small, to triturate; ի -մասունս պարտաւել, to apply oneself to particulars; հանձար ամիս, փեալի -մասունս, limited intelligence; միտք ցնդեալի -մասունս, a mind lost in details; -մասնաբար *S.* Մանր *ad.* -նկար *s.* miniature; -չափ *s.* micrometer; -պատում *a.* related in detail, told minutely; *ad.* in detail, minutely; -առնել, to enter into details, to describe, relate or recount circumstantially, to give a full & particular account; -պատու *a.* bearing small fruit or seed; -վաճառ *s.* retailer; grocer; -վեպք *s.* miscellanies; anecdotes; -առնիկ *s.* small plant; -րան *s.* wooden-mortar; -ցոյզ *s.* lens, magnifying glass; -ցոյզ *s.* thin drizzle or dew; -քոյլ *a.* short paced; *ad.* with small paces or steps, slowly; -քիս *s.* small beard of corn; -քնն *a.* examined minutely, thoroughly; -առնել, to examine accurately, strictly, to the bottom.

Մանրելի *a.* triturable.

Մանրեմ, էջի *va.* to break or reduce to pieces, to grind, to pound, to bruise, to crush, to triturate; to hash, to mince.

Մանրեամ *a.* composed of small ones; -մկունք, a great deal of small

Մանրերդ *s.* madrigal. [fry.

Մանրերկրորդ *s.* a second, or 60th part of a minute; -երրորդ *s.* third, the

60th part of a second.

Մանրիկ, րկան, կուռք, կանց *a.* minute, little, very small, tiny.

Մանրաս *a.* having small branches.

Մանրուած, ոց *s.* shreds, scraps, morsels, bits, particles, minutiae; **-ոյ, էջ** *a.* cut into bits or pieces, hashed, minced, pounded, ground.

Մանրութի *s.* minuteness, thinness, **Մանրումն** *s.* trituration. [tininess.

Մաշ *a.* used up, worn out, old; *s.* bol. pea, peas; *S.* Հաշ եւ -.

Մաշծոյ or **ծու**, **-կան** *a.* consumable, corruptible; **-կան լուսին**, waning moon.

Մաշար. աջ *s.* teeth of a saw.

Մաշարայ, էջ *s.* flower or seed beds, garden-plot, parterre; -, **-բական** or **-ական տխա** *s.* consumption, phthisis.

Մաշեմ, էջի տ. to use up, to consume, to wear out, to waste; to corrode, to gnaw, to eat; to spoil, to destroy; to make thin or lean, to emaciate, to extenuate; to afflict, to mortify; **-գծամանակ**, to employ, consume, spend, or waste one's time; **-զոգես**, to harass, to vex, to tease the mind with longing; **-զետրհուրդս**, to thwart, to baffle; **-իմ տ.** to be consumed, worn out, wasted, to get spoiled, to go to decay, to be destroyed; to grow thin or lean, to fall, pine or dwindle away; **մաշեալ շանդերք**, worn out, thread-bare coat; **-լուսնոյ**, to change, to wane; **զի՞նչ պսպես մաշերով մաշիս յառաւօտէ յառաւօտ**, why do you grow thinner & paler day to day?

Մաշկ. աջ. էջ *s.* scarfskin, epidermis; membrane, tunic; film, pellicle; skin, hide; fleecy skin; fur coat, pelisse; *a.* worn out, used up; **-մարդոյ med.** derma; **-գործոյ**, dressed skin, tanned hide, leather; cordovan.

Մաշկաբանութիւն *s.* dermatology, treatise on the skin & its diseases.

Մաշկագործ *S.* **Մաշկեղէն; *s.* leather-dresser, currier, tanner.**

Մաշկազգէցիկ *S.* **Մաշկազգէաց; **-թիւ** *a.* dermopterous; hymenopter; *s.* hymenopter; **-շանդերք** *a.* *S.* **Մաշկեղէնաց; *s.* garment of skin; **-նափորս** *a.* clothed in leather.****

Մաշկազգէաց *a.* clothed with skins.

Մաշկեակ, էկաց *s.* furred gown, pelisse; sheepskin coat.

Մաշկեայ, կէկց *a.* made of leather, of skin, membranous.

Մաշկեկագործ, աջ *s.* furrier; **-ուշ** *s.* peltry, furriery.

Մաշկեղէն, Մաշէ *a.* *S.* **Մաշկեայ; *s.* garment of skins; **գօտի** -, leather girdle; **ոռք** **-ք**, web-footed; **մարմին** -, human skin; **fig.** mortal coil.**

Մաշկեկավաճառ *s.* furrier, fur-dealer; **-ութիւն** *s.* fur-trade.

Մաշկեմ, էջի տ. to skin, to flay, to gall; to strip off the hide.

Մաշուած, ոյ, -ումն *s.* wear, wear & tear, deterioration, consumption, use; corrosion; decay, decline; **-ուսն լուսնի**, waning of the moon; **լուսինն առնուլ աճումն եւ -ումն**, the moon waxes & wanes.

Մաշուք *s.* worn out part.

Մաշտիմ, էջայ տ. to lose the hair, to become bald, depilated, bald-headed.

Մաշտոյ, ի *s.* ritual, ceremonial.

Մառ *s.* fog; **-գինւոյ**, pearly nap upon wine; **-or -ն** *s.* sun-set, west; **ի -ն մասնեւ**, **գառնաւ**, to go down, to set.

Մառախլամած, -պստ *a.* full of fog, foggy, hazy, cloudy; obscure, dim, gloomy; **-լիմ, էջայ տ.** to get foggy, to be hazy, cloudy; **-լուս** *a.* foggy, hazy, misty, caliginous, cloudy.

Մառախուղ. խղոյ or **խղոյ** *s.* fog, haze, mist; darkness, obscurity; **օր ամիսոյ եւ -խղոյ**, cloudy & tempestuous or stormy day.

Մառան, աջ *s.* pantry, store-room, cellar, larder, buttery; wine-cellar, **-vault, canteen**; **-ապետ** or **մառնապետ** *s.* butler, steward; vintner.

Մառուլ *s.* cos-lettuce.

Մասն, սին, սանց *s.* part; bit, piece, morsel; share, portion; lot, parcel; ration, allowance; contingent, quota; side, part, quarter, clime; minute; relics; holy or hallowed bread; **-հաւատոյ**, article of faith; **մասունք բանի**, the heads of a discourse; **-բարի**, the better part; **-զգայական, սրամշտական, ջանկական**, sensitiveness; irascibility; concupiscence; **մասամբ, ը մասին, ը մասնեայ, ի -է ad.** in part, partly; partially, in parts; by halves; **մեծաւ մասամբ, ը մեծի մասին, բա. զօրմ մասամբ, ը առաւելագոյն մասին**, for the most or greatest part, mostly, chiefly; **յայտ մասին, ի մասինդ յայդ.**

մէկ, on this side, on this consideration; *ի մասին*, for, instead of; - *առ* - or *առ մասին*, --, piecemeal, in pieces, piece by piece, in shreds, limb by limb; *իմով մասամբ*, on my part, as for me; *ազօթից մասամբ*, as for, or with regard to prayers; *ի պարգեւի մասին*, in place of a gift, as a gift; *նմա ել* -, he was allotted, he had for his share, or portion; it is fallen to his lot; - *ունել*, to participate in, to take a part or concern in; *ի բարեաց մասին առնուլ*, to take in good part; *ի չարի մասին առնուլ*, to take ill, or amiss; *գրաւիլ չ մասամբ արտից*, to be subject to certain vices; *չիք մեր - չ Դաւթի*, we have nothing to do with David. [*s. speciality.*]

Մանագէտ s. specialist; -գիտութիւն
Մանածողով s. committee.

Մանակահ s. partial; gr. partitive; -կից a. sharing in, participating; -լի նել, to partake of, to be a party concerned, to take a share; - *կցութիւն s. participation, share.* [nonius.]

Մանաչափ s. ast. vernier scale,
Մանառուփ s. pyx, ciborium.

Մանաւոր a. particular, special; private; -արար, -ապէս ad. particularly, specially, in particular; -եմ, եցի va. to communicate, to impart; to distribute, to divide, to share; to contribute, to give; -իմ, եցայ vn. to participate, to partake, to share in, to take part in, to be concerned, to interest oneself; - չ հարկաւ, to contribute in some measure; -ուի s. particularity, speciality; singularity.

Մանեմ, -նիմ S. Մանաւորեմ, -րիմ. [molecule.]

Մանիկ, նկան s. parcel; particle,
Մանկական a. molecular.

Մանմուտ առնեմ va. to admit, to admit to a share or part in.

**Մառուր s. seed-pod of the rose.*

Մառուրայ s. stuffing pipe or reed.

Մառակ, այ a. dam, female.

Մասակահալ a. in rut, neighing after, ready to mount, covering, mounting; - ձի, stallion, stud or entire horse, stone-horse; -ութի s. rut, heat, ardent desire, passion of horses; -խումբ s. stud of mares.

Մասակարար, այ s. administrator, manager; steward, provider, victualer; dispenser, distributor; - վանից,

cellarer; -ական a. administrative; -եմ, եցի va. to administer, to manage; to distribute, to dispense; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish; - զք խորհուրդս, to administer the sacraments; -ութի s. administration, management; economy; stewardship; dispensation, distribution.

Մասակալան, այ s. horse-breeder.

Մառաւ, ոյ a. young, tender, new, fresh; s. child, little child; mortuary festival for the poor; - Հասակաւ, - յաւուրց, very young; ի - տիւ, in infancy, at so tender an age; որթ - milk-fed calf.

Մասաղածին a. new-born; s. woman recently confined; -կան a. young; -կոտոր a. slain in infancy; -Հասակ a. of tender age; -ձի s. colt, foal, nag, pony, cob; -մայր S. -ծին s.; -նամ, այցալ vn. to bloom again; to renew one's youth, to grow young again; -առնի a. young, new, tender; s. young plant, sucker, layer, shoot, sapling, off-set, slip; իջ. neophyte, proselyte; թուփ -, young shrub; -նահատակ, child-martyr.

Մասաղեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to restore to youth, to make young again.

Մասաղերամ a. young; - մանկաք, little children; - գառիք, lambskins.

Մասաղորթ a. having lately calved.

Մասաղութիւն s. youth; growing young again.

Մասաղորեայ a. young, tender.

Մասանեակ s. ringlet, small ring.

Մասանեհար s. seal- or signet-ring.

Մարանեմ, եցի va. to seal with a signet-ring, to seal up.

Մասանեման s. ring-finger.

Մասանի s. ring; signet-ring, seal, stamp; S. Մասնոց; ոսկի, ազաման գեայ -, gold-ring; diamond-ring; - պատկերեալ, cameo-ring; Հարսանեկան -, wedding-ring; - կրել, to wear a ring; կնքել - նեաւ, to seal with a ring.

Մասեան, ենից s. book; parchment, scroll, roll, register; code, manuscript; Թային, Թառուշ - ք, the Holy Scriptures, - Bible, - Writ; - գանդ, the immortal band (Persian cavalry); - է նից գարան, library; ի - ենի հարկաւ նել, տայ, to write, to set down or couch in writing, to register, to record.

Մասնապէս a. book-learned, lettered, learned, erudite, skilled in literature.

rature; *s.* man of letters; bibliographer; -գիտութիւն *s.* bibliography; -գիր. գրաց *s.* writer, author, bibliographer; book, writing; *a.* S. -գրական; ընտիր -, classic author; յոռի -, sorry writer, scrawler, scribbler; -ք. men of letters, the literati; -գրական *a.* bibliographical; historic; -գրեմ *va.* to write or compose a book; to put down in writing; to book, to register, to transcribe; -գրութիւն *s.* bibliography; literature; writing, book, work; -գրան. -կաշ. րաց *s.* library; փերիկ -, book-case, book-shelves; -մոլ *a.* *s.* bookish, bibliomaniac; -մոլութիւն *s.* bookishness, bibliomania; յած *a.* immersed in study or in books, well versed in literature; -պատում *a.* told in books; *ad.* narrating in books; -պետ *s.* librarian; -սէր *s.* bibliophilist, book-fancier; -սիրութիւն *s.* bibliophily; -ւոր *a.* historical; -ւորեմ S. -գրեմ.

Մատենիկ, նկան *s.* opusculum, short treatise, pamphlet, tract; - գունդ S. Մատեն - [-ուի. -իւմ.

Մատական, -ուի. -գիւմ S. Մածան, Մատակաւ. աջ *s.* port-crayon, pencil-case. [grass.

Մախանդ *s.* bot. blood-wort, knot Մախան *s.* pencil, lead—.

Մատն. աին. ասնց *s.* finger; finger's breadth, inch; *mus.* tune, air, strain; բոյժ -, thumb; յուլական -, fore-finger; փոքին -, middle finger; մատակնայ -, ring-finger; փոքր -, little finger; մատուկը ոտից, տօ; յօգը մատնց, knuckles, finger joints; մատուկը նուագարանաց, keys, keyboard, stop; մատուկը ասնգողաց, steps, stairs; մատուկը որժոյ, shoots, branches or tendrils of a vine; - Այ. the finger or hand of God; ծայրակտուր մատամբ, with maimed fingers; ուրոյց զմատունս իմ ի պատերազմ, he taught my hands to war; ի ծայր մատնց, at the finger's ends; ծայր մատնց ոտից, tiptoe; ճարճատել զմատունս, to crack one's fingers; -ն առնել, to point at one; to denounce; *fig.* to defame, to laugh at, to scorn; վառակել մատամբ, to live by one's labour; ի մատունս քնալ, to walk on one's toes, to walk tiptoe; յոռն ի - յառնել, to stand tiptoe; մոռացկոտաց չ-կապել, to resolve not to forget, to make a memorandum; մատամբ յու-

շանկել, to point at with the finger, to indicate; ծայրիւ փայն մատին ճաշակել, to taste, to taste slightly; գնել մատունս ի վերայ բերանոյ, to place a finger on the lips, to keep silence, to be benumbed; - լինել *va.* to betray; *vm.* to be betrayed; - լինել անձին or անձամբ անձին, to betray oneself, or one's own cause, to do oneself an injury; - անձին իւրոյ գործել, to kill oneself, to commit suicide, to make away with oneself; - լինել իւրեանց արծաթոյն, to lavish, to waste, to squander; - լինել, եղանկել, to give or addict oneself to, to surrender, to give in; - առնել, - եւ տուր լինել, to betray; արդելու, ըմբռնել մատին ի գունամէջս, to jamb one's finger in a door; S. ձիւլ.

Մատնագործ *a.* done by hand; -գրում *a.* written or sculptured by hand; -ծաղիկ *s.* bot. fox-glove, digitalis; -Հաս *a.* cutting off or amputating another's finger; -մուխ *a.* thrusting in one's finger; - զզուանգ փսխել, to provoke vomiting with the finger; -նիւ S. -ցոյց; -նշան ծաղկեցուցանեմ *va.* to write, to compose, to trace; -շուրժիւն *s.* med. whitlow, panaris, felon; -չափ, ի *a.* a finger's width or depth; *s.* inch, digit, finger; -ցոյց *a.* pointing at, indicating with the finger; - առնել, լինել, to point at, to addict, to indicate; to betray; *fig.* to deride, to scoff, to ridicule, to quiz, to make a laughing-stock of; -փոխ խաղացումն *s.* *mus.* fingering, playing on, touching. Մատնեակ or Մատանակ *s.* finger, hand; ի - արկանել, to seize, to take possession of, to subject, to subdue; to win complete power over.

Մատնեմ, եցի *va.* to betray, to denounce, to discover; to deliver up, to surrender; to abandon, to allow, to permit; - ի ձեռն ուրուք, to give into the hands of, at the mercy of, to deliver up; - ի վտանգս, to endanger, to expose to peril, to put in jeopardy; - զոք դազանաց, to throw to the wild beasts, to give as a prey to -; - զոք սրոյ, to kill, to slay; - զանձն յանար գուլթի, to debase, degrade or disgrace oneself; - ի կամս փառամոլ Հաճոյից իւրոյ, to sacrifice to one's ambition; - զոք ի ծաղր եւ յայսպանումն, to quiz, to burlesque, to ridicule; - զոք ամ-

(թոյ, to cover with shame or confusion; - զղբ սատանայի, to excommunicate; - զխորհուրդս իւր, to unbosom oneself to, to open one's mind to; ոչ - զհամբերութիւն, to be patient; - իմ տն, to be betrayed, denounced; to betray oneself, to give in, to surrender, to abandon oneself to, to be a prey to; - ի գերութիւն, to be or become a slave to; - ի փախուստ, to run away, to take to flight; - ի նախանձ սրամտութիւն ուրուք, to become a victim to the jealousy of; - ի սուր, to be put to the sword; S. Առան, Աւար, Մաշ, Պար.

Մասնէք s. fluting, flutes. [տուհ, &c.

Մասնիկ s. the little finger.

Մասնիչ s. traitor; felon, scoundrel.

Մասնոց s. thimble.

Մասնութիւն s. treachery.

Մասնտու s. traitor; informer, denouncer; - լինել, to betray, to denounce.

Մասնոց S. Մասնացոյց, &c.; - նախատանք ad. villainously, contumeliously, ignominiously.

Մատոյց, ուցի s. access, approach; ascent, acclivity.

Մատուռն, տանն, արունք, տրանց s. martyr's shrine; chapel, oratory.

Մատուտակ. ի s. bot. liquorice; սուս - , wild - , milk-vetch, astragal; - ի արմատ. peony; - իկ s. chem. glycirrhizine.

Մատուցական s. presentable.

Մատուցանելի a. offering, presenting; S. -ցական.

Մատուցանեմ, ցի va. to draw or bring near, to advance, to put forward; to present, to offer, to dedicate; to sacrifice; ի մէջ - , to relate, to report. [offering.

Մատուցարան s. altar, place of

Մատուցիչ, -ցող s. offerer; sacrificer; -ցումն s. presentation, offering, oblation, offer; celebration.

Մատչելի a. accessible, accostable.

Մատչիմ, տեսայ, տուցեալ տն. to gain access, to approach, to draw near, to advance, to present or offer oneself, to come, to appear; to be presented, offered, celebrated; յառաջ - , to advance, to come or go forward; S. Հուպ, ի վեր.

Մատուակ. աջ s. cup-bearer; butler; -եմ, եցի va. to be or become cup-bearer, to present drinks, to fill the glasses, to pour out wine; to admi-

nister, to distribute, to dispense; - ու թիւն s. cup-bearer's charge or office.

Մատրանապետ s. chaplain; - ու թիւ s. chaplainship.

Մառք, տոյց s. temptation, impurity.

Մար, ու s. metretes or amphora (a liquid measure, the Roman about seven, the Attic about ten gallons).

Մար, ի. աջ s. a. Mede; Median; -

Մարաշ, ի s. hayloft. [s. lord.

Մարախ, ոյց s. locust; grass-hopper;

քաղցր - S. Մատուտակ.

Մարանաթա s. Syriacw. Maran-atha, it signifies, the Lord comes, or, the Lord is come; (it was a form of threatening, cursing or anathematizing among the Jews).

Մարապարացի s. a. Medo-Persian.

Մարաստան, ի s. Media.

Մարաշահա. ի s. marshal.

Մարդ, աջ, -ադեաին s. mossy ground, turf, grass, pasture, herbage, meadow, mead; geol. marl.

Մարգարէ, ից s. prophet, seer; սուս - , false - ; կին - , prophetess; քաղցր - , the Lesser prophets.

Մարգարէաբար ad. prophetically, like a prophet; -գէտ a. skilled in the prophecies; -գիր a. written by the prophets; -գրաւ a. prophet-slaying, destroying the prophets; -ծին a. begetting a prophet; born of a prophetess; -խան, -կան, -կիր a. prophetic; - ոգւով, by a - spirit; -կոտոր a. massacring prophets; -հայր s. a prophet's father; -հանգէտ a. like a prophet; -հրաշ a. prophetic; -ճառ a. foretold, announced, or predicted by a prophet or by the prophets, declared prophetically, prophetic; -համ, աջայ տն. to prophecy; to predict, to foretell; to play the prophet, to counterfeit; -նոյց s. prophet's temple; -նորհ s. having the gift of prophecy; -պետ s. chief of the prophets (Moses); ից. our Lord G.-C.; -սպան a. murdering prophets; -տառ. պատգամք s. Scripture, the prophets; -րան S. -նոյց; -ցուցանեմ va. to render prophetic, to cause to prophecy; -քարոզ a. preached by the prophets.

Մարգարէութիւն s. prophecy; the book of the prophets; - ուհի sf. prophetess.

Մարգարէօրէն ad. prophetically.

Մարգարիտ, բոյ or բոխ. բոյց s. margaret, pearl; bot. daisy; chem. mar-

garine; շարք - բուսց. string of pearls; pearl necklace; ծածկեալ - բարք. pied with daisies; մի արկանէք զ-ս առաջի խոզաց, don't cast pearls to swine; Տ. Ընդերուզանիս.

Մարգարտագեղ *a.* beautiful as a pearl; - գոյն *a.* pearl-coloured; - զարդ *a.* adorned with pearls, pearly; - խառն *a.* full of pearls, pearly; - դաշտ, plain sprinkled with daisies; - ծին *a.* bearing or producing pearls; - հատ *s.* grain of pearl; - ատամուռք. pearly teeth; - հիւս. յեռ. շար *a.* strung with pearls; - տեսիլ *a.* like a pearl; - փայլ *a.* bright as a pearl.

Մարգարտեայ *a.* of pearls, pearly; - երանգ. *a.* pearl-coloured; - արէն *ad.* like a pearl. [dows.

Մարգարոս. ից *a.* feeding in meadow
Մարգաց *s.* the eleventh month of the ancient Armenian calendar, (June).

Մարգիդ. աջ *s.* marquis, marquess: marquee; - ուի *s.* marquisate; - ուհի *s.* marchioness. [shy meadow.

Մարգախիսի, խնի, - Զակ, աջ *s.* mar-
Մարդ, ոց *s.* man; mortal; the human race; կին -, woman; Որդի - ոյ. the Son of Man; - Էւ ԱՅ, Man-God; բարի -, worthy or honest man, man of worth; գեղեցիկ -, handsome man; բարեխիտ -, man of feeling, generous-hearted man; - ն անօրէնութեան, antichrist; յարդէ -, man of straw; a scare-crow; - ի - ոյ, from one man to another; ամ -, every man; արժանի - ոյ. manly; անարժան - ոյ, unmanly; ի բաց մերկանալ զ-ն հին, to put off the old man; - առ - կուտակիլ, to crowd or rush together, to press, to throng; արար ԱՅ զ-ն ի պատկեր իւր, God made man after his image; ի բարեբաւտութի - ոյս. for the happiness of mankind; Տ. Այր. Մարգիկ.

Մարգարանութիւն *s.* anthropology; - բար Տ. Մարգարաբար; - բնակ *a.* inhabited by man; - գայլ *s.* chimera, bug bear, hobgoblin, ghost; - գերի *s.* captive, prisoner, slave; - գին *s.* slave-merchant, --buyer or dealer; purchase of slaves; - գլուխ *a.* man-headed; - գող *s.* man-stealer; - գողութիւն *s.* man-stealing; - դարման *a.* nourished or cultivated by man; - դաւ *s.* assassin, murderer, man-slayer; - դաւան *a.* believing in Christ as man only, denying the divinity of Christ, Nestorian;

- աւանդք or - դաւանութիւն *s.* nestorianism; - դաւանութիւն *s.* murder, assassination; - դէմ *a.* of a human figure or countenance; - զգեստ *a.* clothed in human nature, incarnate, become man, made flesh; - զեն *a.* man sacrificing; - լինել, to immolate or sacrifice human victims; - բ *s.* human sacrifice or victim; - զոհ Տ. - զեն; - զոհուի. - զոհք Տ. - զենք; - Թափ *a.* unpeopled, uninhabited, desert, wild; - Թիւ *s.* enumeration or numbering of men; ը - Թուի. to each person, a-man, a-head; - լից full of man, peopled, very populous; - խանձ *a.* man-devouring, eager for human flesh; - խանձութիւն *s.* greed of human flesh; - խառն *a.* hypostatically united with the human nature; - խիտ *a.* densely inhabited, crowded with inhabitants; Տ. - լից; - խնդիր *a.* searching, or in search of men; - խողխող. - խողջ *a.* slaughtering or massacring man, murderous, killing, bloody, sanguinary, cruel; *s.* cut-throat, homicide; - ծոխ *a.* man consuming, causing the destruction of men; - ծին *a.* begetting a man; *s.* fabulous tree feigned to produce men. [house; ceiling, roof.

Մարդակ, աջ *s.* joists & beams of a
Մարդակազմութիւն *s.* structure of the human body, physiology, anatomy; Տ. - բանութիւն.

Մարդակեր, աջ *s.* cannibal, anthropophagus, man-eater; - լինել, to eat human flesh; - կերութիւն *s.* anthropophagy, cannibalism; - կերպ *a.* human, having a human form or figure; after the men's manner; *s.* zool. anthropomorphite; - կերպեայք or եանք *s.* the anthropomorphites; աղանդ - կերպեայց, anthropomorphism; - կոյր բաղմութիւն *s.* train or suite of domestics, numerous equipage; assembly of men, multitude of people, crowd, a crew of men; - կոտոր *a.* murderous, exterminating; - աննել, to kill, to put to the sword; - հաճ, - հաճոյ, ից *a.* insinuating, fawning, flattering, striving for favour, servile; - հաճեմ *vm.* to seek men's favour, to fawn, to flatter, to seek to please by servility; - հաճուի *s.* fawning, adulation, flattery; respect for persons; - հասակ *a.* of the human height or form; of perfect form, well shaped (man); *s.* the human stature, size or height; - հարկ *s.* capita-

tion, poll-tax, poll-money; -ՀՅՆՀ հօտ *s.* multitude, crowd; -Հայն *s.* human voice; -Հեւ *S.* -կերպ; -մահ *s.* plague, pestilence; -մարտ *a.* making war on man; hostile to mankind; -մօտ *a.* near the habitation of men; *ի* -*ի* կեալ, to inhabit -; -նամ, աջայ *vn.* to become man, incarnate, to take human flesh or nature; -շահ *a.* edifying, exemplary, virtuous; affable, kind; -շատ *a.* well peopled, full of inhabitants, populous; -շատութի *s.* great multitude, dense population; -շէն *S.* -շատ; -շորհ *S.* -շահ; -չափ *a.* of man's height or size; -պայն քաղ *s.* chimera, were-wolf; -պալք *s.* satyrs; -պաշտ, *ից* *s.* anthropolatra; *fig.* flatterer, fawner, adulator; -պաշտութի *s.* anthropolatry; *fig.* fulsome flattery, adulation; -պատկեր *a.* man-shaped, having the human form or figure; *s.* human image; -պէս *S.* Մարդկօրէն; -պուր or պուրծ *S.* Մաղապուր, &c.; -բու *a.* biting man; -սանկ, *ի* *s.* litharge of silver, yellow, white litharge; -սեր *a.* advantageous to the propagation of the human race; -սեր *a.* philanthropic, humane, benevolent; kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate, charitable; -սիրաբար *ad.* benignly; -սիրական *a.* philanthropical; -սիրապէս *ad.* humanely, kindly, tenderly, with kindness, lovingly; -սիրեմ *va.* to be philanthropic, humane, to behave with kindness, to be compassionate, courteous; to be condescending; to receive courteously, to give a hearty welcome to, to honour; -սիրութիւն *s.* philanthropy, humanity, kindness, benignity, affability, benevolence, courteousness; condescension; welcome; -ք *S.* -սիրապէս; -սպան, աջ *a.* murderous, homicidal; *s.* murderer, homicide, man-slayer; -սպանութի *s.* homicide, murder; -կամաւոր, wilful murder; -ակամայ, manslaughter; -սանդղաշ, homicide by misadventure; -ստան, աջ *s.* place of reunion; -վաճառ *s.* slave-merchant or dealer; -վայելուչ *a.* meet for or worthy of man; -վար, աջ *a.* *S.* -ծափ; civil, polite, urbane, courteous, complaisant, obliging, genteel, kind, affable; -վարուի *s.* civility, politeness, urbanity, courtesy, complaisance; -տեաց, եղաց or ցից *a.* hating

mankind, misanthropic; *s.* misanthrope, man-hater; -տեսակ or տի *S.* -կերպ; -տեցիկ *S.* -տեաց; -տեցութի *s.* misanthropy, hatred of mankind; -տունիկ *s.* human race, human creature, man; *a.* human, rational; -բուրսասան, garden planted by man; -ցուլ *s.* minotaur, bucentaur; -ցուլանեմ *va.* to humanize, to civilize; to familiarize, to tame; -քաղաքացի or -ցի *s.* inhabitant or dweller in man; -քայլ *a.* walking as man.

Մարդկայլ, լուզաց *a.* flattering, fawning, seductive; *s.* adulator, flatterer, sycophant, seducer; -լուզական *a.* adulatory, deceitful; -լուզութի *s.* adulation, flattery.

Մարդեղութիւն *s.* incarnation; our Lord's human nature; creation, generation or genealogy of mankind.

Մարդերեւոյթ *S.* Մարդակերպ.

Մարդնոտիկ *a.* familiar, tame, docile.

Մարդիկ, գկան *s.* men, mankind, the human race, the world; ամ - , all men; որդիք մարդկան, the children of men; գրագէտ - , men of letters; -ս յարգարեւ, to make men of.

Մարդկաբար *S.* Մարդկօրէն; -խան, &c. *S.* Մարդախան, &c.

Մարդկական, -յին *a.* human; belonging to man, manlike; -պէս *S.* Մարդ.

Մարդկեղէն *a.* human. [օրէն.

Մարդկութիւն *s.* humanity, human nature; humanity, mankind; multitude, many people.

Մարդկօրէն *a.* human; *ad.* humanly, as a man, according to human nature.

Մարդպետ *s.* chief guardian of the harem, chief of the eunuchs, kishlagasi; -ութի *s.* dignity, office or post of kishlagasi.

Մարեմսոտ *s.* sweet marjoram.

Մարերեան ծառ *s.* may-pole.

Մարիկ *s.* the tenth month of the ancient Armenian calendar, (May).

Մարդ, *ից* *s.* confine or frontier of a state, march, border; province, district; -գնեւ, to reduce to a province; -ք, exercise. [creeping mouse-ear.

Մարդանդու, -նն *s.* bot. pilosella,

Մարդանք *s.* exercise; gymnastic ap-

Մարդարան *s.* gymnasium. [paratus.

Մարդեմ, եցի *va.* to instruct in athletic exercises; to inure to war; to exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train,

to civilize, to soften manners. [ed to war.

Մարդիկ *a.* exercised, inured; train-
Մարդիչ *s.* instructor, teacher, one
who disciplines, inures or trains to war.

Մարդուն *s.* teaching, training; in-
struction, exercise.

Մարդպան, *այ* *s.* governor of a march,
of a county or province, exarch; **մար-
թիւն** *s.* government of a march, go-
vernorship of a province.

Մարդպետ *S.* **Մարդպան**.

Մարթ, *ի* *s.* means; *a.* possible; **է**
v. imp. it is possible, it may be so; it
is fitting or proper; **մարդան** *a.* ingen-
uous; **մարմ** *S.* **Մարթեմ**.

Մարթանք *s.* stratagem; means,
expedient, resource, remedy; skill,
art, ability, cleverness, mastery; **մարթ**
ad. ingeniously, cunningly.

Մարթեմ *a.* possible; contingent;
proper, fitting.

Մարթեմ, *եղի* *va.* to find means, to
invent, to contrive, to find out.

Մարթեմ, *թացի* *vn.* to be able, pos-
sible, to have the power, faculty or
means.

Մարթեցուցանեմ *va.* to render pos-
sible; to execute, to carry into effect,
to accomplish.

Մարթի *v. imp.* it is possible; **դիարդ**
այդմ *լինել*, how can these things
be? **չ**, **ոչ** —, it can't be, it is impos-
sible; **յոք**, is it possible?

Մարթուն *a.* ingenious, clever, skil-
led; **S. **Մարթ** *a.*; **չ** *a.* inept, unfit,
awkward.**

Մարթուն *a.* clever, skilful, expert.
Մարթունաստան *a.* possible & prop-
er. [cleverness.

Մարթունթիւն *s.* dexterity, ability,
Մարի, *բւոյ*, *բեայ* *s.* hen.

Մարի, *ի* *s.* resinous pine.

Մարկեղ, *ի* *s.* hoe.

Մարկեղիւք *s.* Marcionites.

Մարկանի մոմայ *s.* statue of wax.

Մարանկ *s.* bed & bedding.

Մարման, *ի* *s.* hot or temperate cli-
mates; pleasant meadow, delightful
spot; greensward, lawn, grass-plot.

Մարմաղական *a.* pruriginous.

Մարմաղեմ, *եղի* *vn.* to itch, to feel
an itching, titillation or pruriency, to
have a tickling sensation; to feel a
desire to scratch oneself; *fig.* to be ex-
cited, incited, provoked, tickled or
pleased; **եցուցանեմ** *va.* to cause to

itch, to tickle, to titillate; to irritate,
to exasperate; *fig.* to tickle, to please,
to gratify.

Մարմաղիւն, **մարմ** *s.* itching, pru-
riency; incitement, tickling, titilla-
tion; smart, burning, puncture.

Մարմառ *s. med.* St. Anthony's fire;
մ *a.* feeling a prickling, subject to
a pricking sensation.

Մարմարակուն, **էն** *a.* made or
built of marble, marmorean; **կոտի**,
չառ *s.* marble-cutter; **գործարան**
չառայ, marble-yard, --works; **չառք**
s. marble-quarry; **պառ** *a.* covered or
paved with marble.

Մարմարեայ, **եղէն** *a.* of marble,
marble, marmorean.

Մարմարին, *այ* *s.* marble; *a.* —, of
marble; **կարծր իբրեւ շ**, as hard as
—; **եայ** *S.* **Մարմարեայ**.

Մարմնիկ *s.* distaff.

Մարմին, **մեղ** *s.* body; flesh; man,
creature, mortal; corpse, dead body;
carcass, carrion; body, consistency;
whole, ensemble; *geom.* solid; **առ-
նուլ**, to become incarnate; **եւ** *Բանն*
եղեւ, & the Word was made flesh;
S. **Երկնային**.

Մարմնաբանութիւն *s.* somatology;
բոյծ *a.* too indulgent to the appetites,
carnal, sensual; **գեղ** *a.* well shaped;
գոյք *s.* corporeal substances; crea-
tures, mortals; **գործեմ** *va.* to change
into flesh; **գործութի** *s.* incorpora-
tion, embodiment; **գոյած**, **գոյեայ**,
գոյեայ, **գոյեղիկ** *a.* clothed with flesh,
incarnate; corporeal, bodily, mortal;
գոյեցութի *s.* incarnation; **գեղծ** *a.*
impudic, sensual, libidinous; impo-
tent, frigid, incapable of procreation;
գեղծութի *s.* luxury, licentiousness,
lechery, wantonness; impotence, fri-
gidity; **խորտ** *a.* pleasing or grateful
to the senses; **խորտութիւն** *s.* sensual
delights; pleasures; **ծածուկ** *a.* hid-
ing, covering the corpse (tomb), or
the body (hair); **ծին**, **ծնունդ** *s.* cor-
poreal birth, according to the flesh;
կալ *s.* corporal, a fine linen-cloth on
which the priest places the chalice at
mass; **կան** *a.* corporeal, bodily; mun-
dane, worldly; carnal, sensual; **կեր-
այ** *a.* carnivorous; **կերութի** *s.* use of
flesh for food; **կեց** *a.* of the same na-
ture; consanguineous; *s.* fellow-man;
կրթանք *s.* gymnastics, athletics; **կրթ-**

Թուօթի *s.* bodily exercise; -**հաս**, *այ* *s.* anatomist, dissector; -**հասական** *a.* anatomical; -**հատեմ**, *եղի* *va.* to anatomize, to dissect; -**հատութի** *s.* anatomy, dissection; -**հատորէն** *ad.* anatomically; -**հար.** *այ* *a.* impotent, unhealthy, apoplectic, disabled, crippled; -**ձեւ** *a.* having a bodily form or figure, corporeal; -**մարզ**, *ից* *s.* gymnastics; gymnastic-master; -**մեւ** *a.* carnal, sensual, voluptuous; -**մոլութի** *s.* sensuality, attachment to sensual pleasures; -**յին** *S.* -**կան**; -**նամ**, *այայ* *vn.* to become incarnate; to take the human body or nature; -**յարթութիւն** *s.* tickling, titillation, stimulant; any movement of the body; -**պահ**, *այ* *s.* body-guard, life-guardsman, yeoman of the guard; -**պաշտ**, *ից* *s.* worshipper of the flesh; sensualist; Apollinarian; -**պատ** *a.* clothed with a body, corporeal; -**պատար** *a.* enveloping the whole body; -**պարար** *a.* nourishing, fattening; voluptuous, gluttonous; -**պէս** *ad.* bodily, corporally; materially; carnally, sensually, lustfully; *fig.* essentially, really, substantially; -**պիշ** *a.* material; carnal, voluptuous; -**սիկ** *a.* incarnate; -**սուշ** *s.* incarnation; -**սէր** *a.* fond of carnal pleasures, sensual, carnal, voluptuous, mundane; -**սիրութի** *s.* sensuality, lust, concupiscence; -**սպան** *s.* self-murderer, suicide; -**վաշառ** *S.* **Մաս** -; -**մակ** *s.* madragora root; -**մանջ** *a.* tormenting the body (pain); -**տեսաց** *a.* despising carnal pleasures; -**տեսակութի** *s.* materiality; -**տեսիւ**, -**տիպ** *a.* corporeal, of a form; -**բան** *s.* place of incarnation, matrix; *fig.* our Lord's Mother; -**ցուցանեմ** *va.* to change into flesh; to embody, to incarnate; to figure, to impress with a form; -**ւոր**, *ական* *a.* corporeal, palpable, material; of or belonging to the body, bodily; carnal, fleshly, sensual, worldly; -**ւորապէս** *ad.* bodily; really, actually; -**ւորութի** *s.* corporeity; incarnation; humanity; -**փոխութիւն** *S.* **Հոգեւ.**

Մարմնեղ, *այ* *a.* fleshy, corpulent, fat, plump; -**էն** *a.* corporal, corporeal;

Մարմնիկ *s.* corpuscle. [*S.* **Մարմնեղ**.]

Մարմնոյթը, -**միջը** *s.* bodily things, things appertaining to the flesh.

Մարութ *s.* bot. *S.* **Մատուսակ**.

Մարսեմ, *եղի* *vn.* to digest; to con-

coct; -**եղուցանեմ** *va.* to cause to digest; -**եղուցիլ**, -**սողական** *a.* digestive.

Մարսողութիւն, **Մարսումն** *s.* digestion; concoction.

Մարտ, *ից* *s.* war, battle, combat; wrestling; dispute, quarrel: month of March; *ի* - **պատերազմի պատրաստիլ**, to prepare for war; *կանեւիլ* *ի* - **պատերազմի ժերայ ուրուք**, to take up arms against; - **գնեւիլ**, **մելիլ** *է* **ռամբ**, **սալ** - **պատերազմի իգէմ ուրուք**, to give battle, to make war on, to wage war; - **է միմեանս հարկանեւիլ**, - **եղեղ կռուել**, to fight, to combat, to attack; **միշտ** - **իւ լինել** *է* **ռամբ**, to be in perpetual hot water with, to be continually at war with; - *ի ժերայ ուրուք յարուցանել*, *ի* - **պատերազմի գրգռել**, to incite to battle, to excite or create war against; - **պատերազմի եր նց** *է* **միմեանս զի**, they were at war for; **անագորոյն** - **իւ պատերազմաւ**, by a bloody battle, by a sanguinary conflict; - **ն յերկոցունց կողմանց միայր անպարտելի**, the battle remained undecided; *S.* **Պատերազմ**.

Մարտադիր, *գրաց* *s.* agonotheta, athlotheta; -**ծնոց *a.* quarrelsome, contentious, litigious, wrangling; -**կան** *a.* of or belonging to war or battle, warlike; *s.* warrior, combatant; -**կառք** *s.* war-car or chariot; -**կից** *s.* companion in arms, fellow-soldier, comrade; adversary, antagonist, opponent; *a.* confederate, leagued, allied; - **գուհրք**, auxiliary forces; - **լինել**, to fight in company; -**կցութի** *s.* companionship in arms; alliance, confederacy; aid, succour; -**մբռն** *a.* tumultuous, troubled, agitated by war; **յարգար** *S.* -**գիր**.**

Մարսն *int.* would to Heaven that! if it might be!

Մարտնկար, *այ* *a.* painting battle-scenes; - **պատկերահան** *s.* painter of battle-pieces; -**սալ** *s.* waggon, ammunition-, powder-cart; -**վար**, *ի* *s.* palestra, battle-field, or-ground; -**ցեւ**, *այ* *s.* weapons of war, (other than fire-arms); *a.* military, warlike.

Մարտնիկ *s.* brave, valiant soldier; -**ը**, choicest troops, the flower of, or the choice men in the army.

Մարտիկ, *տկաց* *s.* warrior, soldier, combatant; *ի* - **ս մտանել**, to rush to the field of combat.

Մարտիրոսէք *s.* *Gr. w.* martyrology.

Մարտիրոս, աջ *s.* martyr; -**ական** *a.* of -; -**ակեց** *a.* suffering a similar martyrdom separately or together; -**ալու** *a.* exhorting to martyrdom; -**աւ** *verb.* to be a martyr, to suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith; -**արան** *s.* place of martyrdom; chapel or tomb of martyrs; -**ապոլիս** *s.* Martyropolis; -**ացու** *verb.* to martyrize; -**ուհի** *s.* martyrdom; -**ուհի** *sf.* female martyr.

Մարտկոց, աջ *s.* battery, bastion, bulwark; tower; **էլեկտրական** -, electric battery or machine; **Վոլտայական** -, Voltaic battery, pile.

Մարտնչիմ, *տեսք*, *տուցեալ* *vn.* to fight, to combat, to make war, to engage in action; to quarrel, to dispute, to contest; - **սկզբնամարտութիւն**, to skirmish. [fencing-master.]

Մարտուկոյց *s.* military professor; **Մարտուցանեմ**, *ցի* *va.* to cause to fight, to provoke to combat; to defy, to challenge. [of war.]

Մարտութիւն *ad.* according to the art **Մացաւ** *a.* thick, bushy; *s.* *S.* -*բ.*

Մացաւաբեր *a.* bushy, full of bushes, thick-tangled, brakish, briery; -**կան** *a.* chem. sylvic; -**ձեւ** *a.* bushy-shaped, bushy; -**զոյ** *a.* hidden among the bushes, sylvan, woody, rural.

Մացաւու *S.* -**աւաբեր**.

Մացաւք, *ուայ* *s.* thicket, covert, copse, wood; brushwood, underwood, bush, tuft; -**բ** *այւայ*, thick eye-lashes; **սեւացուցանել թխացուցանել զան** *աւ բազմի՝ ծարրաբն* . to paint one's eye-lashes.

Մուրիանական *a.* Moorish, of the Moors, mauresque; - **նկար**, mauresque, moorish style of painting; arabesque; -**կապուս**, morris, morris-dance.

Մաքաւուկ *s.* zool. drepanis, sand-martin or shore-bird.

Մաքաւ, *ի* *s.* combat, fight; wrestling; contest, strife, litigation, quarrel, dispute; -**եցուցանեմ** *S.* **Մարտու** *ցանեմ*; -**իմ**, *կցայ* *vn.* to combat, to fight, to come to blows; to wrangle, to quarrel, to dispute, to discuss, to argue; -**ող** *a.* combating, opposing; quarrelsome; -**ուհի** *S.* **Մաքաւ**.

Մաքի, *բւոյ*, *բեւայ* *s.* ewe, sheep.

Մաքման *s.* handkerchief; thick cloth.

Մաքուր, *բոյց* *a.* pure, neat, clean,

unstained, unsullied; refined, purified; limpid, clear; *թց.* pure, modest, chaste; **գրել զ-**, to make a fair copy of. [toll.]

Մաքսից *s.* excise, custom, duty, city

Մաքսանենդ, աջ *s.* smuggler; **վա** *սևաք* -*այ*, smuggled goods; - **լինել**, to be a smuggler, to smuggle; -**ուհի** *s.* contraband, smuggling; -**նոց** *s.* custom-house; toll-house; -**պետ** *s.* director or chief officer of the custom-house, farmer general; -**տուն** *S.* -**նոց**; -**ուր** *s.* custom-house officer, publican, tide-waiter; -**ւորութիւն** *s.* office or charge of a publican or custom-house officer; **նստել ի** -**թան**, to sit at the receipt of customs.

Մաքսեմ, *կցի* *va.* to pass the custom-house, to receive or exact the custom or duty, to receive for the public revenue; *vn.* to pay the excise or customs dues.

Մաքրագործ, աջ *a.* purifying, purificative; -**եմ** *va.* to purify, to cleanse; -**ութիւն** *s.* purification; sanctification.

Մաքրագարգ *a.* purified, pure, clean, clear, polished; splendid, bright; -**եմ**, *կցի* *va.* to purify, to cleanse, to polish; to embellish; -**զգեայ**, -**զգեսա** *a.* clean, spotless, very pure; virtuous, pious; -**ծին** *a.* begetting or begotten in purity; -**կան** *a.* *S.* **Մաքուր**; purgative, cathartic, cleansing; - **զեղ** *a.* purge; - **տեսակ**, nitre, saltpetre; - **ազանդաւոր**, puritan; **վարդապետութիւն** -*այ*, puritanism; -**կենցաղ**, -**կրօն** *a.* leading a pure life, chaste, modest, virtuous; -**միտ** *a.* clear-headed; -**պէս** *ad.* purely, neatly; chastely, modestly; merely, simply; -**սէր** *a.* fond of purity, of cleanliness; neat, tidy, clean; -**սիրութիւն** *s.* love of purity, of cleanliness; -**րան** *s.* purgatory; -**բար**, աջ *a.* purifying; *s.* purifier; -**փայլ** *a.* shining, bright with cleanliness, candid, clear, pure, clean; glorious, virtuous.

Մաքրեմ, *կցի* *va.* to clean, to cleanse; to purify; to refine; to purge; to expiate, to sanctify; - **զոճ**, to refine the style; - **զարկն**, to depurate or cleanse the blood; - **զխաւարտս**, **զըն** *զեղէն*, to pick or cleanse vegetables, pulse; - **զանծա խոհակերպի**, to scour, brighten or polish kitchen utensils. [սկւոյ, altar napkin.]

Մաքրիչ *a.* purificatory; *S.* **Ածելի**; - **Մաքրողական** *a.* purificative, depur-

ative, purgative; detersive, abster-sive; expiatory; *s.* depurative; pur-gative, purge; - *առնուլ*. to purge, to take a purge.

Մաքրութիւն *s.* purity, cleanliness; purification; depuration; expiation; neatness, tidiness; - *ջրոյ*, limpidity; - *օգոյց*, pureness, serenity, clearness.

Մաքրումն *s.* cleaning, cleansing; scouring. [smell.

Մաշտոմ *a.* musty, having a musty

Մաշտ, եցայ *vn.* to grow musty or mouldy, to mould: to strive, to strain.

Մեզր, ից *s.* meter; - *աղան* *a.* me-trical; - *գրութի*, metrical system.

Մեզեն, Մեզոն *ad.* by ourselves.

Մեղմաղձ, &c. S. Սեղմաղձ, &c.

Մեղան, ի. ա. s. Gr. w. ink; - *ագիծ* *a.* written, delineated with ink; - *առ. s.* ink-stand.

Մեղակ, այց *bot.* clove; clove-tree; pink, carnation; - *աշոմ* *a.* smelling of

cloves, clove-scented.

Մեծ, այ *a.* great; large, big; strong, powerful, mighty; rich, opulent; im-portant, serious, considerable, mo-mentous; -, - *իմն*, - *ա*, - *աւ*, - *ու* *ad.* greatly, highly, much, very much, too much, excessively; - *օր*, feast day, high day; - *գաշտ*, vast, spacious field or plain; - *ժամս, ժամանակս*, during many hours; for a long time; *գ- ժամս գեղերոյ*, a great part of the night; *ոչ է քեզ* -, is it not important?

Մեծաբան *a.* magniloquent, boast-ful, braggart, swaggering, blustering, gasconading, vainglorious, vauntful, pompous; - *ա բարբառել, խօսել* or - *եմ, եցի*, - *իմ, եցայ* *vn.* to brag, to gasconade, to boast of imaginary ad-ventures, to pretend falsely to brave-ry, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate, to talk big, to draw the long bow, to sound one's own trumpet, to assume a consequential look, to set up for a man of conse-quence; - *աւի* *s.* big words, exaggera-tion, bombast, boasting, bragging, ro-domontade, fustian, gasconade; - *բաբ բառ* *a.* speaking loudly, stentorean, crying out, loud, noisy, clamorous, obstreperous, blustering, riotous; *ad.* aloud, loud, loudly; - *բաց* *a.* opened widely (wound); - *բեռն* *S. Մանրա-*; - *բերձ* *a.* very high, very elevated; - *գանձ* *a.* very rich, - wealthy, - opu-

lent; - *գեղ* *a.* very beautiful, lovely, graceful, charming; - *գին*, - *գնի* *a.* costly, very dear, most expensive, high-priced, too dear, precious, rich, magnificent, sumptuous; - *գնի* *ad.* dearly, at a very high price; - *գնել, վաճառել*, to buy or sell dearly, at a high price; - *գլուխ* *a.* large-headed; - *գնութի* *s.* preciousness, great worth; - *գոյն* *a.* greater, bigger; major, elder; *s.* maximum; - *գոյ* *a.* loud or high-sounding, noisy, blustering, roaring, clamorous, vociferous, obstreperous; - *գործ* *a.* noble, generous, magnificent; ostentatious; grand, imposing, state-ly, superb, magnificent; - *գործու- թի* *s.* magnificence, nobility, genero-sity; sumptuousness; munificent act; - *գրութ* *S. Բաղմաղութ*; - *գրեմ* *va.* to esteem, to value, to prize or rate high-ly; - *գրոյ* *ad.* crowding in, rushing on in crowds; - *գեղ* *a.* heaped up, great, huge; - *գանգուած* *a.* very voluminous, bulky, large, enormous; - *գարգ* *a.* very splendid, glorious, majestic; - *գարմ* *a.* noble, great, of high rank; - *գրոս* *a.* very busy, full of business; - *գլխ* *a.* of illustrious family or descent; - *գլխ- թի* *s.* nobility, gentility, high lineage; - *գոր* *a.* all powerful, omnipotent; very strong, of a great force; powerful, potent, mighty; *mp.* Megasthene; - *թւ* *a.* wide-winged; *s.* zool. megaloptera; - *թւ* *a.* very numerous, in great number; - *թոս* *a.* having an extensive diocese; - *խոհ, խորհուրդ* *a.* of exalt-ed sentiments, noble-minded, mag-nanimous, generous, noble; - *խոր- չուրդ* *a.* mysterious, involving a great mystery; - *խոհութիւն* *s.* greatness of mind, high-mindedness, nobility of thought or sentiment, magnanimity, generosity; - *խուժք* *S. - թիւ*; - *խոս* *S. - բան*; - *ծախ* *a.* at a great expense, costly, expensive, sumptuous, magni-ficent, splendid, rich; - *ծառ* *a.* of lofty trees (wood); - *ծով* *s.* great sea, Ocean; - *կաթիլ* *a.* in great drops, raining vio-lently, showering; - *կախան* *a.* very plaintive, uttering loud lamentations; - *կանթ* *a.* having large ears, long-ear-ed; - *կառուց* *a.* built magnificently, grand, superb, splendid, sumptuous; - *կն* *a.* large-eyed; - *կոհակ* *a.* of heavy waves or billows; - *կոյս* *a.* heaped up, enormous, massive; - *կոռ* *s.* zool.

coccothraustes, gross-beak, haw-finch; -Համբաւ S. -Հռչակ; -Հանդէս a. famous, celebrated, glorious, illustrious; solemn, pompous, triumphant; -ժառանգ, տոնել, solemnly, splendidly, pompously, triumphantly; -Հանձար a. very intelligent, talented, witty, very wise; -Հառաչ a. sighing deeply or profoundly; -Հասակ a. of lofty stature, tall; -Հասոր a. voluminous; -Հարկի a. honourable, respectable; -Հայ s. grand dinner, magnificent repast; a. sumptuous, splendid; -Գործել. to give a grand dinner-party; -Հաւատ a. having great faith or belief in; -Հար a. all wise, omniscient; -Հոգի a. magnanimous, generous; -Հոգեմէջ s. greatness of soul, high-mindedness, magnanimity; -Հռչակ a. famed, very renowned, celebrated, of great repute; ad. aloud, loudly; -Հրաշ a. very wonderful, astonishing, surprising; -ձայն a. loud, noisy, sounding, sonorous, resounding; ad. aloud, with loud cries or shouts, noisily, with hue & cry, clamorously; -Աղաղակել. կարգաւ, to cry with might & main, to roar out, to cry with all one's strength; -ձիւ a. very extensive, very vast; long-winded, diffuse, prolix, wordy; -Բանիւք. diffusely, prolixly; -մարմին a. corpulent; very voluminous, immense; -մարտ a. victorious; -մեծ a. very great, grand, important, considerable; -վարուք զարգարեալ, virtuous; egregious, eminent; -ք s. the great; high life, fashionable society; great deeds, - things, - enterprises; -, -ս ad. greatly, extremely, very much, excessively; -ս գործել. to perform great actions; -ս վազել. to run swiftly; to gallop; -ս խօսել. բարբառել, կոտորել S. -բանեմ; -մեծար a. honorable, worthy of honour; -մեծարար a. doing wonders; ad. much, very; -մեղ, սց a. sinning much, very sinful; s. great sinner; -միտ a. high-minded, conceited, proud, lofty, presumptuous; -մուր a. well fortified or munitioned; -մեծեմ, եցի. -մեծեմ, եցայ տ. to be high-minded, self-conceited, presumptuous; to grow proud, haughty, arrogant; -մտաւորիւն s. high-mindedness, haughtiness, superciliousness, pride, conceit, presumption; -մոր, ք a. very muddy or marshy; s. Medza-

mor, (an Armenian river); -յաղթ a. victorious, conquering, triumphant; great, enormous, huge, colossal; -յամ a. lengthy, long; -յոյս a. hopeful, confident; -լինել. to be hopeful, full of hope, buoyant with hope; -յոս a. chubby, chubby-cheeked, puffy, bloated; -նամ, աջայ տ. to grow, to increase in stature or size; to become larger, greater; to grow rich; to become renowned; -մեծութիւն յոյժ. to become very wealthy or immensely rich; -նգամ a. stout- or large-limbed; -նիստ a. extensive, vast, large; -նշն a. magnanimous, generous; S. -Հասակ; -նշնութիւն s. magnanimity, greatness of mind, generosity; great stature, tallness; -նուն a. very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious; -շահ a. very profitable, advantageous, lucrative; -չէն S. -կառայ; -շուք a. loaded with the highest honours; magnificent, splendid, grand, pompous, majestic, sumptuous, solemn; ad. with great honour; splendidly, pompously, sumptuously; -չափ s. asl. megameter; -չեայ a. large-eyed; keen or piercing-eyed; -պաղատ a. very suppliant, supplicating, beseeching; -պայծառ a. very luminous, very bright, shining, brilliant; sumptuous, imposing, pompous, most illustrious; -յաղթանակ. most brilliant victory; -պանծ a. boastful, bragging; superb, eminent, excellent, glorious; -յաղթութիւն, signal victory; -լինել. to praise or vaunt oneself too much, to pretend to, to boast; -պաշտօն or տուն s. great solemnity; -պատիւ a. very honorable, very glorious; ad. honorably, splendidly, with great honour; -մեծարել. առնել. to load with honours; to welcome, to receive with honour, with open arms, to treat with great honour, to feast, to entertain; -պատուեմ va. to heap honours on, to honour magnificently; -պատու a. very extended, diffuse, prolix, long; -պարգեւ a. very magnificent, very liberal, generous; -առնել, մեծարել. to load with precious gifts; -լինել յուսմէք. to receive magnificent presents; -պարծ a. S. -պանծ; -պէս ad. greatly, much, very, too much, extremely, beyond measure, infinitely; remarkably, considerably; -սխալեալ,

you are greatly mistaken; *եւ այս նշ*
- տաքնապ, it is a great embarrass-
 ment for them; *եւ այս - է*, it is a
 great advantage; *վկայութի նորա - է*
յայտսիկ, his testimony is highly im-
 portant in this cause; *- շան* *a.* very di-
 ligent, careful, studious, industrious;
 toilsome, tiresome, hard, painful;
- սաս *a.* severe, austere, authoritat-
 ive, imperious; awful, terrible; *- սար*
a. s. gr. trochaic, trochee; *- սիրա* *a.*
 large-hearted, generous; magnanim-
 ous; *- սպաս* *a.* magnificent, sumptu-
 ous, splendid, gorgeous, ostentatious;
- ստեղծ *a.* full-breasted; *s.* gynæcamas-
 tos; *- սքանչ* *S.* *- հրաշ*; *- վայելուչ* *a.*
 very convenient, decorous; glorious,
 eminent, elegant; majestical, magni-
 ficent, august; *- վաստակ* *a.* meritori-
 ous, deserving, of great merit; *S.*
- շան; *- վերջ*, *ից* *s. gr.* iambus; *a.* iam-
 bic; *- վիճակ* *a.* of very extensive dio-
 cese; *- տարած* *a.* vast, spreading eve-
 ry where; *- տարր* *a.* of vast size or
 mass; *- տնուլ* *թի* *s.* wealth, opulence,
 riches; *- տուն* *a.* rich, wealthy, opu-
 lent; *s.* the wealthy, rich people, the
 rich; *- րանք* *s.* respect, honour, vena-
 ration, reverence, deference, homage,
 distinction; ceremony, compliments,
 respects; kind reception, welcome;
- հասարակաց, universal esteem; *- նզ*
ad. respectfully, honorably, with re-
 gard; *անել* *- նա երեսաց ուրուք*, to
 have regard for; to hearken favour-
 ably to; *- նա գնել*, *անել*, *ցուցանել*
S. *Մեծարեմ*; *- րդեմ*, *եջի* *va.* to ho-
 nour, to respect; *- րդի* or *դոյ* *a.* very
 respectable, estimable, reverend, ve-
 nerable; *- լինել*, to be held in high
 esteem, to enjoy the esteem of, to be
 much esteemed by; *- անել* *S.* *Մե-*
ծարեմ; *- րդուի* *s.* reverence; author-
 ity; *- րեմ*, *եջի* *va.* to respect, to ho-
 nour, to reverence, to venerate, to
 treat with distinction, to compliment,
 to pay respect to; *- րոյ* or *րու* *S.* *- րդի*;
- ցոյց *s. ast.* megascope; *- ցուցե* *s.* Ma-
 gnificat; *- ցուցանեմ* *va.* to enlarge,
 to make to grow, to increase, to aug-
 ment, to extend; to enrich; to render
 powerful, mighty; to favour, to be-
 friend, to raise, to exalt, to dignify; to
 glorify, to celebrate; to magnify, to
 praise highly, to exalt, to extol; to
 amplify, to exaggerate; *- ւոր* *s.* supe-

rior, prior; *- ւորութիւն* *s.* priorship;
- վառ *a.* majestic, glorious, august, il-
 lustrious; *- վառութիւն* *s.* majesty, glo-
 ry, celebrity; *- վարժամ* *a.* tremen-
 dously or excessively rich, very afflu-
 ent, opulent; *- վարժաբ* *a.* very desir-
 ous, ardent, eager; *- վոյթ* *a.* very di-
 ligent; *- վոր* *a.* big-, pot- or paunch-
 bellied; *- բազմ* *s.* great city, capital;
- քաղաքացի *s.* citizen of the capital;
- քայլ *ս.* *- ս* *ad.* with hasty strides; *-*
գնալ, to stride along, to make huge
 strides, to quicken one's step; *- ըն-*
թանալ, to run as fast as the legs can
 carry, to run as hard as one can;
- քանակ *a. s.* wholesale; *- վաճառ*, the
 - trade; *- մթերք* *վաճառաց*, whole-
 sale warehouse; *- բիթ* *a.* bottle-nosed.

Մեծեղան *a.* execrable, abomin-
 able; very wicked, heinous; *- ամբա-*
րըշտուի, horrible crime; *- յանցանք*,
 crime.

Մեծիմաստ, *- մայ* *a.* of vast intel-
 lect, very wise, - learned, - ingenious.

Մեծութիւն *s.* greatness, thickness,
 size, capaciousness; volume; grand-
 eur, greatness, power, magnificence,
 majesty, elevation, exaltation; *թց.* ca-
 pacity; *մեծագործամ* *-*, great for-
 tune, wealth; *ճակատ* *- բ*, human great-
 ness; *լնուլ* *- թիք*, to load with riches;
ի - հասանել, to attain to dignity or
 honours; *կորուսանել զս իւր*, to lose
 one's fortune; *մերկանալ ի - էջ*, to sa-
 crifice one's fortune; *- գ.* Your Grace.

Մեծուհի *s.* woman of quality, dame,
 lady, lady of rank.

Մեծուռն *s.* tilt or tail hammer.

Մեծալեզուութիւն *s.* magnificence,

Մեծօր *s.* long day. [majesty.

Մեկեմաս, *այ* *s.* Mecænas, patron.

Մեկին *a.* explicit, clear, evident,
 formal, precise; distinct, only, sole;
 simple, ordinary, obscure; *ad.* clear-
 ly, explicitly, distinctly, precisely,
 expressly, intelligibly. [intelligible.

Մեկն *a.* simple, easy, clear, evident,

Մեկնարան *s.* paraphrast; *- եմ*, *եջի*
va. to paraphrase; *- ուի* *s.* paraphrase;
- բար *- գոյն* *S.* *Մեկին* *ad.* [Մեկին.

Մեկնակ *a.* distinct, one only; *S.*

Մեկնակաղէն *s.* marauder, freeboot-
 er, bandit; *- ձի* *a.* having only one
 horse. [specially.

Մեկնակի *ad.* only, particularly;

Մեկնական *a.* explicable.

Մեկնահանգերէ *a.* clad in a single garment, having but one vest.

Մեկնանամ, *այցայ* *vn.* to retire, to go away, to remove to a distance.

Մեկնապէս *S.* **Մեկին** *ad.*

Մեկնաւոր *a.* alone, solitary.

Մեկնելի *a.* explainable.

Մեկնեմ, *եցի* *va.* to separate, to divide, to detach, to loose, to remove; to explain, to expound, to develope, to resolve, to interpret, to comment upon; to hold out or stretch forth; - *ի սանեւ*, to wean; *Թուղթ մեկնելոյ*, bill of divorce; *S.* *Թիւր*. [remove.

Մեկնեցուցանեմ *va.* to separate, to *Մեկնեմ*. *եցայ* *vn.* to separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to retire, to go out, to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease; to stretch; to explain oneself; - *ի ցամաքէ*, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea; - *ի կնովէ*, to give a bill of divorce; - *ի հիացումն*, to go into ecstasies. [expositor.

Մեկնիչ *s.* interpreter, commentator,

Մեկնողական *a.* explanatory.

Մեկնոց, *այ* *s.* cloak, mantle, surtout; - *ակ*, *այ* *s.* short cloak; mantlet; - *ի* *s.* mantilla.

Մեկնութիւն *s.* explication, explanation, interpretation, commentary; separation, removal, retirement.

Մեկնորէն *ad.* in explaining.

Մեկոն, *այ*, - *իոն*, *ի* *s. bot.* poppy.

Մեկուսանամ, *այցայ*, - *սիմ* *vn.* to remove, to go away, to retire, to stand aloof, to withdraw to a lonely place.

Մեկուսացուցանեմ, - *սեմ*, *եցի* *va.* to remove, to separate, to keep away, to put or place farther off.

Մեկուսի *pr. ad.* apart, aside, separately, in private, singly; - *առնել*, to remove, to alienate; - *կալ*, *լինել*, to remain aloof, to withdraw, to retire, to stand in dispart. [ment.

Մեկուսութիւն *s.* separation; retire-

Մեհան, *հնի*, *նայ* *s.* fane, heathen temple; ara, altar; idol, image.

Մեհկան *s.* the seventh month of the ancient Armenian calendar, February.

Մեհնագիրք *s.* ancient codices, pagan archives; hieroglyph; - *գարգ* *s.* neocorus, guardian or maintainer of

the temples; - *գարգութիւն* *s.* office or duties of a neocorus; - *գործ* *a.* plundering temples, sacrilegious; - *գործութիւն* *s.* sacrilege, sacrilegious robbery; - *կալ*, *այ* *s.* chief-priest or president of a heathen temple; - *կան* *a.* of or belonging to a heathen temple; hieroglyphical; - *կապուս* *S.* - *գործ*; - *յին* *S.* - *կան*; - *նի* *s. pl.* heathen temples; - *շէն* *a.* temple building; - *պան* or *պեւ* *S.* *Գրմապեւ*; - *սեբ* *a.* fond of temples; - *տեղի* *s.* place where heathen temples are built; - *տոն* *s.* heathen temple. [chain, jewel, trinket.

Մեհեւանք, *այ* *s.* collar, necklace, *Մեղ* *s.* fault; sin; - *գնել* *S.* *Մեղադրեմ*; - *ինչ առնել ումք*, to wrong or do evil to; *քո է ն*, it is all owing to you, it is your fault, you are wrong; *ոչ իմ է ն*, I am not to blame, it is not my fault; *իւրք* - *ինչ ոչ արար ինձ*, he did not offend me in any way; - *ինչ ոչ գոյր նց*, they would be without fault; *այս կայ* - *եւ մեղ*, this is also partly our fault.

Մեղադիր *a.* blameable, blameworthy; - *լինել* *S.* - *գրեմ*; - *գրանք* *s.* blame, obloquy, accusation, reproof, reproach, reprehension; - *գրեմ*, *եցի* *va.* to find fault with, to blame, to accuse, to reproach, to censure, to reprove, to criminate, to condemn; - *զժամանակն*, to blame the want of time; - *գրութիւն* *S.* - *գրանք*.

Մեղական *S.* *Մեղանչական*.

Մեղայ, *ի* *s.* repentance, contrition, compunction, hearty sorrow; - *! mea culpa*! I have sinned!

Մեղանամ *S.* *Մեղանչեմ*.

Մեղանչական *a.* subject to sin, peccant, sinful; peccable; hurtful, detrimental, mischievous, pernicious, noxious; - *ութիւն*, - *չանք* *s.* peccability; wrong, offence, transgression, malice, wickedness.

Մեղանչեմ, *եցի* *vn.* to sin, to commit crime or fault, to transgress, to do amiss, to offend, to fail in duty, to err; to mistake; *va.* to wrong, to injure, to aggrrieve, to do injury or harm, to harm, to be hurtful, to hurt, to be prejudicial or injurious to; *մահուցադի*, *ծանոնս*, *Թեթեւ* -, to sin mortally, grievously, lightly or venially; *զ՞ մեղայ*, what have I done?

Մեղանչումն *s.* sinning.

Մեղանք *S. Մեղք*; յանձն առնուլ զնս, to confess one's faults.

Մեղապարտ *ից* or *ոց* *a.* guilty; *-ուհ* *s.* guilt, culpability, guiltiness.

Մեղացածին *a.* produced by sin.

Մեղացային *s.* sin-offering.

Մեղաւոր *a.* sinful; iniquitous, wicked; *s.* sinner. [song.

Մեղեգի *s. Gr. w.* melody; canticle,

Մեղեխ, *այ* or *ոյ* *s.* handle; haft; *-արկանել*, to put a handle to, to set in a handle; to haft; *հանել զ-*, to take off the handle, to take out of the handle; to unhaft.

Մեղեսիկ, *սկի* *s.* amethyst; garnet.

Մեղծ, *ի* *s.* soot, smut; *ից* *a.* prodigal, libertine, licentious.

Մեղկ, *ից* *a.* soft, loose, slack, flabby; *ից* *weak*, faint, nerveless, indolent, effeminate, languid, cowardly; slothful, sluggish.

Մեղկասրտ *a.* craven- or faint-hearted, poor-spirited, fickle-minded.

Մեղկանամ, *ացայ* *vn.* to soften, to become loose, to slacken, to mollify, to loosen; *ից* *to become effeminate*, to give oneself up to softness or effeminacy.

Մեղկասեր *a.* effeminate, luxurious, delicate, voluptuous; *այր* *-*, sybarite; *-սիրութի* *s.* love of luxury, effeminacy, idleness.

Մեղկացուցանեմ, *-կեմ*, *եցի* *va.* to soften, to loosen, to slacken, to mollify; *ից* *to unman*, to enervate, to effeminate, to emasculate, to render

Մեղկիմ *S. Մեղկանամ*. [cowardly.

Մեղկիւ *a.* softening; enervating; languishing.

Մեղկութիւն *s.* softness, loosening, relaxation, looseness, slackness; *ից* *indolence*, effeminacy, cowardice; *-ք* *ad.* softly, indolently, effeminately, languishingly.

Մեղմ, *ոյ*, *ով* *a.* soft, mild, gentle, agreeable, tranquil; *-ով* *ad.* softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմագնաց *a.* slow-paced; *-գոյն* *S. Մեղմ* *ad.*; *-ժամ* *ad.* a long while, slowly; *-խառն*, *-կան* *a.* mild, moderate, temperate.

Մեղմանամ, *ացայ* *vn.* to grow mild, to be softened, to become moderate or temperate; to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանեմ *va.* to make mild,

to soften, to moderate, to lenify; to temper, to abate, to diminish, to soothe, to assuage, to mitigate, to allay, to alleviate.

Մեղմիւ, *այ* or *ից* *a.* insinuating, alluring, enticing, smirking; unsincere, deceitful, subtle, fraudulent, wicked, malicious; *-անք* *s.* dissimulation, affectation; enticing ways, mining air or manner, smirking, wheedling, incitement; guile, deceit, fraud, wickedness, malice; *-աչաց*, leer, sheep's eye, ogling; *-ձայնից*, affected, wheedling voice; *-եմ*, *եցի* *vn.* to simulate, to feign artfully, to dissemble; to incite, to allure, to draw on; to ogle; *-ութիւն* *S.* *-անք*.

Մեղմիկ *ad.* softly, gently, slowly.

Մեղմիւ *a.* soothing, lenient, lenitive, composing.

Մեղմիւթաց *a.* going slowly; *-էրազութիւն*, goods or luggage train, slow train. [slackening, assuagement.

Մեղմութի *s.* softening, mitigation, *Մեղուր* or *ուչ* *a.* *S. Մեղուսկի*; *s.* purple-colour; flesh- or rose-colour.

Մեղու, *այ* *s.* bee; *ձագ* *-այ*, drone maggot; *գուռ*, *պարբ* *-այ*, swarm of bees; *գործասեր*, *շարասար* *-*, diligent, industrious bee; *-բզգէ*, the bee buzzes; *-արդծ*, *բուծից* *s.* apiarist; *-աբոյն* *s.* hive, bee-hive; *-արուծութիւն* *s.* apiculture; *-ագործ* *S.* *-բոյծ*; *-գործութի* *s.* collecting, making honey; *-աչն* *a.* gentle-eyed, having a soft or mild glance; *-անոց*, *-ոց* *s.* bee-house, apiary; *-աբաղ* *s.* zool. bee-eater.

Մեղուցանեմ, *ցի* *va.* to cause to sin or to transgress.

Մեղուորէն *ad.* like bees.

Մեղասեր *a.* producing or causing sin; *-թաթաւ* *a.* plunged, sunk in sin; *-խորհուրդ* *a.* evil-minded, malicious; *-ծին* *a.* born in sin; *-մահարդ* *a.* hardened in sin, in iniquity; *-սեր* *a.* inclined to transgress, delighting in sin, wicked, criminal; *-սիրութի* *s.* love of evil; *-բաւիւ* *a.* expiatory, expiating sin; *-բաւութիւն* *s.* expiation.

Մեղասրէն *ad.* sinfully, criminally.

Մեղր, *ղու* or *զեր* *s.* honey; *խորիւս* *-*, *-comb*.

Մեղրաբեր *a.* melliferous; *-բուղի* *a.* flowing with honey; *-գործեմ* *va.* to make honey; *-էղու* *a.* honey-tongued, smooth-spoken; *-խորիւս* *s.* honey-

comb; -ծորան, -կաթ, -հոս *a.* mellifluent, mellifluous, sweet; -ծուծ *s.* bot. melilot; hoar-hound; -համ *a.* honey-flavoured, honeyed; -մամ *s.* wax, bee's wax; -պույ *s.* water-melon; -ջուր *s.* hydromel, mead; -քար *s.* melitites. [honey.

Մեղրեմ, էջի *va.* to sweeten with
Մեղրուկ *s.* bot. honey-wort.

Մեղրոզի *s.* an intoxicating liquor made with honey.

Մեղք. դաց *s.* sin, crime, iniquity, transgression, trespass; fault, error; offence, evil, malice; -ժողբ, թեթեւ, peccadillo, venial fault; եօթն մահու լափ - the seven capital sins; մահու լափ or մահացու, սկզբնական, ներգործական, վերապահեալ -, deadly or mortal, original, actual, reserved sin; վայր մեղաց, false witnesses; վն մեղացն, sin- or trespass-offering; անկա նել ի մեղս, մեղս առնել. գործել, to sin, to transgress; ի մեղս արկանել, to cause to sin; խոստովանել զմեղս իւր, to confess one's sins; թողուլ զմեղս, to remit, to absolve sin; մեռանել ի մեղս, to die in sin; ի մեղս գրել զինն, to impute a thing as a crime to; մեղս քնել Ս. Մեղադրեմ.

Մենաբնակ *a.* living alone; -զինիմ *vn.* to be armed or accoutred lightly; to be armed at all points; -խոսու թի *s.* an aside, words spoken aside; monologue; -կեաց *S.* Միայնակեաց; -կերպ *a.* monotonous; -կերպութիւն *s.* monotony, sameness; -կեցութիւն *s.* solitary life, solitude; lonesomeness; -կոխ *S.* -մարա *a.*; -ձիւ *a.* hoofed, having hoofs; -մարա *a.* gladiatorial; relating to duels; *s.* gladiator; duellist; *S.* -ու թի; -մարտիկ *s.* gladiator, wrestler, gymnast, athlete; -կոխ *S.* -մարտուի; -լինել, ոգորել or -մարտիմ *vn.* to fight a duel, hand to hand, in single combat; to wrestle, to struggle; -մարտութիւն *s.* single combat, duel, monomachy; wrestling; -մու *a.* *s.* monomaniac; -մուլութիւն *s.* monomania; -նամ. աջայ *vn.* to lead a retired or solitary life, to be alone, to live retired; -նուաք *s.* mus. solo; -նոց *s.* small room, cell; -, -սասն or -բան *s.* monastery, convent, cloister; -վաճառ *s.* monopolist; -լինել, to monopolize; -վաճառութիւն *s.* monopoly; -որ *a.* retired, alone, solitary; *s.* solitary, her-

mit, recluse; -ւարութիւն *s.* solitude.

Մենդոս, ի *s.* zool. mæna.

Մենթան, աջ *s.* vest, garment.

Մենուհ *s.* solitude, lonesomeness.

Մենաոր, ի *s.* mentor, guide.

Մենքենայ, &c. *S.* Մեքենայ, &c.

Մեռանիմ. այ *vn.* to die, to expire, to breathe one's last, to give up the ghost, to depart this life, to pay the last debt to nature; to mortify one's body; մահու -, to be punished with death, to suffer capital punishment; - ի մարա պատերազմի, to die on the breach, to be slain in action; - ի վերայ աղջին, ի սեր հայրենեաց, to die for one's country; - քաջութիւն, պատուով, to die on the field of honor; մերձ է ի -, he is at the last gasp, he is expiring, dying; ող կեայ դք այնպէս եւ մեռանի, people generally die as they live.

Մեռեալ *a.* dead, deceased, defunct; *s.* dead body, corpse; ք -ս համարել, to believe or take for dead; օր մեռելոց, All Soul's day; ցուցակ մեռելոց, register of the dead; պաշտօն մեռելոց, office for souls in purgatory; *S.* նիթեցեալ.

Մեռեալան *s.* necrologist; -ական *a.* -gical; -ուի *s.* -gy; -թաղ, ից *s.* grave-digger, sexton; -ծին *a.* still-born; -կառք *s.* hearse; -կիր, կրաց *s.* corpse-bearer, bearer; -կոչութիւն *s.* evocation, raising up, calling up the dead; -հարցական *a.* necromantic; -հարցութիւն *s.* necromancy; -հարցուկ *s.* necromancer; -հմայ, &c. *S.* -հարցուկ, &c.; -շունչ *a.* breathing, mortal; -սիւս *a.* corpse-like; -գեմք, dead-ly pale face, livid face.

Մեռելոյթք *s.* funeral expenses; the goods of the deceased. [fig. idols, image.

Մեռելոս, առց *a.* dead; *s.* carcass;

Մեռելութիւն *s.* deadness, want of animation, privation of life; mortality; mortification; - արդանդի, the being past bearing, impotence, sterility. [wolf's bane.

Մեռինայ (Ակոնիտոն) *s.* bot. aconite,

Մեռինէս *s.* zool. murena, lamprey.

Մեռոն, ի, իւ or աւ *s.* holy oil, chrism; ointment, perfume; -եմ, էջի *va.* to confirm, to anoint with holy oil;

Մեռոս *a.* mortal. [-իւ *s.* myricine.

Մեռուցանեմ, ցի *va.* to cause the death of, to put to death, to kill; to

mortify ; -ցումն *s.* mortification.

Մեռորէն *ad.* like a corpse ; -օրինակ *a.* deathlike.

Մեռեգի *s.* anthem at vespers.

Մեսիա , յ , ի *s.* the Messiah, the Anointed, Christ.

Մեծիմ , եցայ *vn.* to be introduced or brought in, to be adopted.

Մեծամիտ , եցայ *vn.* to be fortified or strengthened by, to be consolidated.

Մետալ , աջ *s.* medal.

Մետաղ , ի *s.* metal, mineral ; -ք , զայ *s.* mine ; *fig.* exile, banishment ; զնեղ , արտասահմանեղ ի -ս , to banish, to exile, to send into banishment ; արկանեղ ի -ս , to arrest, to imprison.

Մետաղագործ , աջ *s.* metallurgist ; -ական *a.* -gic ; -ուծիւն *s.* -gy.

Մետաղական *a.* metallic ; -հան , աջ *s.* miner ; -ցուցանեմ *va.* to metallize ; -ցուցումն *s.* metallization.

Մետասան , ից *a.* *s.* eleven ; -ամեայ *a.* - years old ; -անկիւն *a.* hendecagonal ; *s.* hendecagon ; -երորդ , աջ *a.* *s.* eleventh ; -եքեան or -քին , եցունց *a.* *s.* all the eleven ; -տոնեան or -վանգեան *a.* hendecasyllable ; -օրեայ , թե ից *a.* of eleven days.

Մետաքս , ից or աջ *s.* silk ; անգործ - , raw - ; գործարան -ի , --manufactory.

Մետաքսագործ , աջ *s.* silk-manufacturer, --merchant ; *a.* producing silk ; -ուծի *s.* silk-manufacture, silk-mill ; --husbandry, sericulture.

Մետաքսահիւս *a.* woven or made with silk ; -առեղ *a.* having the warp of silk ; -վաճառ *s.* silk-mercator, -dealer ; haberdasher, mercer ; -վաճառուծիւն *s.* silk-trade ; mercery.

Մետաքսեայ , սէից , -սեղէն *a.* of silk, silky, silken ; -ք *s.* silk-manufactures, --goods.

Մետեորայ , &c. Տ. Օգերեւոյթ , &c. ; -բազիտակ *s.* meteoroscope. [lime.

Մետուլփեան *a.* supreme, high, sub-

Մետրոպոլիտ , լտայ *s.* metropolitan ; -պօլառուի *s.* dignity of a - ; archbishopric.

Մեր , ոչ *a.* poss. our ; ours ; *s.* our own ; սրտիւք մերովք , with our heart ; ի ձեռաց մերոյ , from our hands ; ի սան մերում , in our house, at home ; իերպայեալ զմերս ի իջր Կուսէն , Christ took our nature upon him from the Virgin Mary.

Մերազգեայ Տ. -զնեայ ; -զնանամ ,

աջայ *vn.* to be naturalized among us ; to become a fellow-citizen, to share in our national rights ; -զնեայ *a.* of our nation, national.

Մերախոհ *a.* conformable to our ideas ; -կերպ *a.* of our form or nature, human, incarnate ; -կերպութիւն *s.* incarnation.

Մերային *a.* *s.* our ; ours ; -ս աչքի , to our nation ; զ-ս սիրեմք , we love our own ; ի մերայնոց իցես , are you one of ours ?

Մերանիւթ *a.* of our nature, human ; -սեռ , -սեր , ից *a.* of our nation, national ; of our nature, our ; - բնութիւն , humanity ; -ք *s.* our co-nationals, fellow-countrymen, compatriots ; mankind, the human race ; -ախայ Տ. Մերկերպ . [from time to time ; Տ. Երբեմն .

Մերթ *ad.* sometimes, now & then,

Մերթական *a.* repulsive ; expulsive.

Մերթօքի *s.* rejectable.

Մերթեմ , եցի , Մերթեցուցանեմ *va.* to expel, to repel, to reject, to exclude, to drive out ; to reprove, to disallow, to disapprove ; to refuse, to deny ; - զբուռ , to disturb one's slumber ; - զղք ի կենաց , to deprive of life, to slay.

Մերթիմ , եցայ *vn.* to be driven out, expelled or rejected ; to abstain from, to forbear ; to depart, to leave, to absent oneself, to retire.

Մերթումն *s.* expulsion ; repulse, rebuff, refusal, denial ; disapproval.

Մերինոս , ի *s.* merino ; Spanish wool ; merino sheep.

Մերկ , ոչ or ից *a.* naked, bare ; undressed, plain, simple, evident ; *fig.* impudent, brazen-faced ; *pr.* without ; *ad.* evidently, obviously, palpably ; - չ - մարանչել , to wrestle naked.

Մերկաբար *ad.* nakedly , openly , plainly , clearly ; -գլուխ *a.* bare-headed ; *ad.* frankly, boldly, freely ; -գոգն *a.* gymnastic ; - ազոն , - games, wrestling, gymnastics ; -ձուկն *s.* gymnast ; -զարայ Տ. Մերկիմաստակ ; -մարա . աիկ *s.* bare athlete or wrestler ; -ք . wrestling ; -մարտութիւն *s.* wrestling naked.

Մերկանամ , աջայ *vn.* to undress oneself, to strip, to strip naked, to denude, to uncover, to unveil, to pull off, to throw off, to be discovered ; *va.* to undress, to unclad, to strip,

to lay bare, to disrobe; to bereave, to unfurnish; - *զսիրա* to unbosom oneself to, to pour out one's feelings, to open oneself to; *ի բայ* -, to cast, put or leave off; *ի բայ* - *զամօթ*, to cast aside all sense of shame; - *յընչից* to deprive oneself of one's property; - *զսւրն* *ի պատենից*, to draw, to bare or unsheath a sword; - *օձից* to cast the skin; *այն ինչ կամեր առաւան ի դէմքոյն* -, *իբրեւ այդն զառաւան մեր կանայր*, at dawn, at day-break, in the grey of the morning, at the peep of day; *յայսմ օրինակի զբանս իւր - նայր*, he thus expressed, or explained himself.

Մերկանգամ *a. ad.* quite naked; unarm'd; *ից* nakedly, openly, ingenuously; - *պտուղք*, *bot.* drupa.

Մերկանք *S. Մերկութիւն*. [drawn.

Մերկապատեան *a.* unsheathed,

Մերկապարանոց *a.* barenecked; *ից* naked, clear, evident, open, frank; *ad.* nakedly, clearly, overtly, plainly; - *աւնել*, to make evident, to reveal, to discover, to unveil; *ամ ինչ - կայ առաջի աչաց նք*, all things are naked & opened unto the eyes of him.

Մերկառար *a.* naked, bare; - *աիգ* *a.* bare-armed; - *աիւ* *a.* bare-bosomed, bare-breasted.

Մերկացուցանեմ *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկացուցիչ *s.* spoiler; plunderer.

Մերկեմ, *կացի* *S. Մերկանամ* *va.*

Մերկիմասաակք - *աստէրք* *s.* gymnosophists, (a sect of Indian philosophers who went naked, living in woods & feeding on herbs).

Մերկուն *a.* bare-footed. [ed part.

Մերկութիւն *s.* nakedness; the nakedness.

Մերկուց, *ի* - *ad.* naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ *a. pr.* near, nigh, next, close to, contiguous; *ad.* about, nearly; - *չ* -, very near, soon, in a short time; - *ի Վենետիկ*, near Venice; - *է ի մեզ*, it is near or quite close to us; - *առ միմեան*, together, one with another, side by side; - *լինել* to be near, ready at hand; to be on the verge or brink of, at the point of; - *լինել ի մահ*, to be at the point of death; - *ի վտիւ շան լինել*, to be drawing to a close; to be approaching one's end; - *բազմիւ*, to sit near; - *զնել*, to propose; to confront, to compare.

Մերձազաւակ *a.* related, consanguineous.

Մերձակայ, *ից* *a.* near, nigh to, neighbouring, bordering on, adjacent; present; coming, next; imminent; - *իմ* *S. Մերձենամ*; - *հէտ* *s.* - *արեգական*, perihelion; - *երկրի*, perigee.

Մերձաւոր *a.* near, nigh, next; neighbouring, bordering on, adjacent, contiguous; approximate; akin, consanguineous; *s.* neighbour, friend, acquaintance; relation; - *ապէս* *ad.* approximately, -tively; - *արար* *S. Մերձաւորիչ*; - *եմ*, *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to approach, to draw or bring near; to hold, take, possess, inherit or appropriate any thing in right of relationship; - *իմ*, *եցայ* *vn.* to approach, to go or come near, or towards, to go closer to; to be allied, related by marriage, to intermarry with, to marry into; - *իչ* *s.* near relation; - *աւթիւն* *s.* proximity, neighbourhood, contiguity; approximation; familiarity; affinity, alliance by marriage; relationship, kindred; copulation.

Մերձենամ, *եցայ* *vn.* to approach, to accost, to draw near; to touch; to keep company with, to join, to be united; to know, to have carnal connection with. [proachment.

Մերձեցումն *s.* approaching, ap-

Մերձեցուցանեմ *va.* to approach, to draw near, to advance towards; to apply, to appropriate.

Մերձիմ *S. Մերձենամ*. [mission.

Մերձումն *s.* approach, access, ad-

Մերոյն, *Մերոյն* *a.* our.

Մերով *ad.* voluntarily, freely, willingly; - *ն իսկ սկանջօք*, with our own ears.

Մերովանն *ad.* to the utmost of our power, as far as depends on us, our

Մերունակ *a.* our; *S. ահերպ*. [best.

Մերունան *s.* *bot.* marigold? [ner.

Մերօրէն *ad.* like us, after our man-

Մեց *s.* worm, wood-fretter; maggot; rottenness, putridity, corruption.

Մեցամեւ, *Մեցոմ* *a.* worm-eaten, rotten, carious, putrid.

Մեցոմիմ *vn.* to become worm-eaten, rotten, to rot, to putrify, to be corrupted, spoilt.

Մէք, *մեր*, *մեզ* *pron.* we; us; - *ինք*, *նին*, - *մեզն*, ourselves; *զնն* - *ողոր*.

մեկքս, what poor creatures we are!

Մեքենաբան or *գէտ* *s.* mechanician; *-գիտութի* *s.* mechanics; *-գործ*, *այ* *s.* machinist; mechanician; *a.* artful, masterly; very well made or done; *-գործ* *ծութի* *s.* machinery, engine-making, *-works*; *-կան* *a.* machinal; mechanical; *-կազմութիւն*, mechanism; *-ձի*, horse-power; *-կանուէ* *s.* mechanics.

Մեքենայ, *կց* *s.* machine, engine; *fig.* machination, cabal, plot, device, intrigue; *բազմաշնար* *-ք*, sly, crafty dealings, intrigues, machinations; *-սխառնել* *S.* *Մեքենայիւմ*; *-երկանիւ*, *վեցանիւ կամ ութանիւ*, two-, six- or eight-wheeled machine; *շողշարժ* *-*, steam-engine; *ջրաշարժ* *-*, hydraulic m. or e.; *տեղագիտի* *-*, locomotive e.; *-պարզ կամ կրկին արգասեգ*, single- or double-acting e.; *-պեղել*, dredging-m., dredger; *-ջրեղէն սիւնակաւ*, water-pressure e.; *-վերամբարձ*, jack, lifting- or screw-jack; *-ցցահար*, steam pile-driving e.; *-փչող*, blast, blowing-e. or m.; *-օդահան*, air-pump, pneumatic m. or e.; *գործարան* *-ի*, engine-building, m.-factory, m.-manufactory; *լուծել*, *քակել* *զ*-, to take an engine to pieces, to dismount; *յարգարել*, *կազմել* *զ*-, to fit or put an engine together again, to mount; *ի գործ արկանել* *զ*-, to work an engine.

Մեքենայաբար *ad.* mechanically; *յարգար* *s.* engine-fitter; *յաւոր*, &c. *S.* *Մեքենաւոր*, &c.

Մեքենայեմ, *եցի* *va.* to contrive, to form, to project; to machinate, to plan, to plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենայոյզ *a.* very shrewd, cunning, crafty; *-պէս* *ad.* mechanically; *յութի* *S.* *Մեքենաւորութի*; *-վար*, *այ* *s.* machine-driver; *-ւոր* *a.* furnished with machines; mechanical; full of contrivances; industrious, dexterous, handy, adroit; artful, sharp, sly, intriguing; *-ւորեմ* *S.* *Մեքենայեմ*; *-ւորութի* *s.* contrivance, invention, machination, artifice, cunning, wile, piece of cunning.

Մեքենովթ *S.* *Խարխի*.

Մեղակերպ *S.* *Մերթէն*.

Մղանոց *s.* filter.

Մղախ *s.* membrane, pellicle; secundine, after-birth; *S.* *Մղումն*.

Մղարան *s.* emunctory.

Մշեմ, *եցի* *va.* to press, to extract

by pressing or squeezing, to squeeze out, to express; to filter, to distil; *-վտ.* to infiltrate; to distil, to trickle, to fall drop by drop.

Մշիկթ, *կթայ* *s.* mosque. [roidea.

Մշնածեւ *a.* membranous; *s.* cho-

Մղումն *s.* filtration, distillation.

Մէգ, *միգի*, *գաւ* or *գով* *s.* mist, fog, haze; *թանձր* *-*, dense fog, thick mist.

Մէշ, *միգի* or *շշ* *s.* urine, water, piss; stale; *մրուր միգոյ*, urinary sediment. [urine, aperitive; *s.* diuretic.

Մէղմուշ *a.* diuretic, apt to provoke *Մէն*, *միշի* *a.* one, only, sole; alone; *ad.* only, solely; *-մի*, each, every one, each one.

Մէջ, *միջոյ*, *ով* *-ք*, *միջոց* or *ոյ*, *ովք* or *ք* *s.* middle, midst; inside, interior, heart, bosom; loins, reins; *ցաւք* *Փ.* *լաց*, lumbago; *-ք* or *պորտ ընդոց* *bot.* hilum of beans, &c.; *հացի միջաւ*, with the crum; *ի* *-* or *ի միջի* *pr.* in the midst or middle of, among, between, in, into, within; *ի միջոյ*, through, out of, from; *ք* *-pr.* *ad.* by halves; between, among; in, into; through the medium of, by means of; *-ք* *-ad.* from time to time, now & then, ever & anon; *ցաւ*, down or up to the waist; *ի միջի ձերում*, among you, in the midst of you; *-գիշերոյ*, midnight, twelve o'clock; *ի-գիշերի*, at night, in the night, by night; *ք* *-իւր*, upon his loins or side; *միջովք չափի* *ի վեր*, or *ի միջոյն եւ* *ի վեր*, from the loins upwards; *միջովք չափի* *ի խոնարհ*, or *ի միջոյն եւ* *ի խոնարհ*, from the loins downwards; *յաւականութեան* *ի միջի*, from or in the midst of corruption; *պնդել* *զաւ*, to gird up one's loins, to put on a belt; *խորտակել* *զաւ*, to break one's back; *գօտի ածել* *ք* *-իւր*, to wear a belt, girdle or sash; *արկանել* *քաւք զՓ.* *ջովք*, to put or gird sackcloth on one's loins; *սուսեր* *ք* *-ածել*, *ածել սուր* *ք* *-*, to gird on a sword; *ք* *-հերձուղ*, *հատանել*, to cut in halves; to split into two parts; *բառնալ* *ի միջոյ*, to annihilate, to utterly destroy, to exterminate; *անցանել*, *կաւ* *ի* *-*, to come forward, to show or present oneself; *ի* *-բերել*, to produce, to bring forward or out, to cite, to expose; *ի* *-անկանել*, to interpose; *փոյթ* *ի* *-աւնուղ*, to endeavour, to study, to try, to make any effort, to be solicitous;

գալինս ի միջի հաստատել, to make an alliance; արի. անց ի -. arise, get up, come here; քերթածք նր չեն ի միջի, his poems are lost; չ - բանից մի անկանիք, do not interrupt another's discourse; Տ. Խորհուրդ.

Մէջերկրեայ, &c. Տ. Մէջ. &c.

Մէջակէտ s. centre.

Մէջը s. midday.

Մէջօրեայ, րէնց s. midday, noon, noon-day; a. of noon.

Մէս s. index of scales; weight, heaviness; moment, instant; oscillation; inclination, propensity; a. inclined or prone to, bent on; - առ. - ի - ad. oscillating, balancing; undulating, floating; - ի - խոնարհել, to float, to undulate, to wave; - լինել, to be inclined, prone, to bend, to tend towards.

Մթաղին a. obscure, dark, gloomy, dingy; - գնիմ, ելայ տ. to grow dark, gloomy, to be obscured or darkened, to darken; - ալայ, to grow dim; - գոյն a. dark, dark coloured.

Մթաղաւ a. gloomy, dark, obscure, dismal, dull, sombre; - լինել գինւով, to have the sight or reason obscured, to get drunk, to feel giddy, to feel one's head turn round; - ութին s. darkening, darkness.

Մթային a. obscure, dark, dusky.

Մթանամ, ալայ տ. to darken, to grow dark, to become dusk; ից, to dim, to obscure; to tarnish; - գոյ, to begin to lower; - աստեղայ, to be eclipsed; - մաւայ, to grow dim.

Մթաղաւ Տ. Մթաղաւ.

Մթաւ, ալ a. black, smutty; s. bleakness; filth, dirt; - ութ s. obscurity.

Մթաղանիւմ s. to darken, to obscure, to cloud, to dim; to blacken, to offuscate; աս, to eclipse; - գտիւ ի գիւր, to change day into night.

Մթեր, ից or ալ s. mass, heap, pile, accumulation; provision, store, hoard; remainder; filth, dirt; - առ. -, in a heap, like a heap, in quantity.

Մթերած, ալ s. heap, mass; - ալ, ից a. heaped up, amassed, accumulated.

Մթերանց s. warehouse, store, - magazine.

Մթերեմ, ելի տ. to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together; to warehouse, to house; to provision, to victual; - ոխ, ոխ - բեալս

ունել, to bear a grudge, to have a spite against one; քրեալ թոյնն թափել ի բաց, to give vent to one's spite, to breathe out one's anger.

Մթին a. obscure, gloomy, dark; obscure, abstruse, occult, of difficult interpretation; - կեանք, life of obscurity; - վարս վարել, to live obscurely; to lead an austere life.

Մթաւ, ալ s. an ounce & a half.

Մթաղոյն a. dark coloured.

Մթանամ, Մթինմ Տ. Մթանամ.

Մթաղորս, ի s. atmosphere; - ափան or - եան a. - pherical. [dimness.

Մթութին s. obscurity, darkness, Մթիւ or - դ, Մթեղն, Մթիւ or - դ, Մթիկ, Մթիկի, Մթղուկ s. gnat, mosquito; midge, any small fly; առաջ նորդք կոյրք, որ զմեղուկս քանէք եւ զուղաս կլանէք, ye blind guides, who strain at a gnat & swallow a camel.

Մի ad. no, not, none; մի ասեր ինչ, say nothing about it; մի արդեօք, is it not? մի արդեօք գու իցես եղիպաս յին, art not thou that Egyptian? is it not you? մի գուցէ, lest, for fear that; that it may not; մի երբեք, մի բնաւ, never, not at all; մի եւ մի, or մի եւ մի իւրեք, beware! not at all, by no means, never; մի ... եւ մի, neither ... nor; մի եւս, never, not again, no more; մի եւս առնիր, take care not to do so again; մի իւրեք, by no means; մի եղիցի, մի լիցի, may it never be! God forbid! never; մի դք, nobody; մի, perhaps? կերիցէ մի, neither should he eat; մի, մի վտապուցանէք զին, no, no, do not afflict me.

Մի, ոյ, ոջ, ում a. s. one; ad. first, firstly, in the first place; մի ԱՃ, one God, one only God; ի մի, in one, together; առ մի սիւնակ, at, or by each column; առ այր մի, to each person, a-head, a-man; մի առ մի, մի ը միով, one by one, successively, from hand to hand; bit by bit, piece by piece, in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly; մի ը միով ասել, նշանակել, to specify, to go into detail; Ժողովել ի մի, to collect, assemble or unite together; մի ոմն, one, one person; մին ի նշէ, one of them; մին կամ միւսն, either; either one or the other; մին մի ի նշէ, every one of them; ոչ մին եւ ոչ միւսն, neither; neither one nor the other; չ

մի, ը մի համար. conjointly with, together, at once; in one, like one & the same thing; մի եւ նոյն, the same; մի զմիոյ կնի. one after the other; մի՛ զի կոյր էր. եւ մի or երկրորդ՝ զի աղքատ էր. in the first place he was blind, in the next poor.

Մի մի. միոյ միոյ. միում միում *a. s.* each; every one; *ad.* one another; one by one; ը միոյ միոյ ամսոյ. monthly, month by month; մի առ միոյ. one after another, one on the other; մի զմիով. with emulation, surpassing one another, outvying; մի մի ասրի. annually, every year, year by year; մի ը միով. one under another, in a subordinate state; մի մի իշխան մի մի օր մասառացեն զընծայս. all the chiefs make daily offerings.

Միաբան, ից or այ *a.* unanimous, of one mind, agreeing; conformable, equal, uniform, analogous, similar, identical, the same; *ad.* with one accord, in concert, unanimously; *s. S.* -ակեաց; - հաւանութի. unanimity, concord, consent; - լինել. to agree, to conform to; - ական *a.* unanimous: monastic; - ձայնիւ. with one voice; - բ *s.* religious community; monastery; - ակեաց, եցաց *s.* monk, friar, cœnoblite; - ակի *ad.* unanimously; - ամբոս *a.* disturbing a community, turbulent, seditious; - եմ, եցի *va.* to agree, to cause to agree, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match; to compose, to unite, to join; ի մի -, to reunite; - or - իմ, եցայ *vn.* to agree, to be of one mind or opinion, to consent, to comply; to be agreed, reconciled, to conform oneself; to unite, to join in one, to be matched; - ի շարիս, to conspire, to conjure, to plot; չ-, to disagree, to deny, to disown; - երկու երկու. to pair, to form couples or pairs; - ութի *s.* unanimity, agreement, concord, union, harmony, consent, good understanding; conciliation, re-, union; harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitableness; commonalty, community, communion; company, society, club, corporation, congregation; copulation; - թագաւորաց. alliance, confederation, league; - ի շարիս. cabal, plot, conspiracy; - ք *ad.* unanim-

ously, with one accord; - թիկեալ. to live on good terms; բախել զ-, to sow division in.

Միաբար *ad.* solely, singularly; - բարբառ *a.* having one language or speech; unanimous; *ad.* with one voice; - բարձ առնեմ *va.* to remove or take away every thing together; - բարոյ *a.* of the same character or disposition; - բերան *ad.* with one voice; - բնակ, այ *s.* co-habitant; Monophisite, that believes our Lord to have one nature only; - բնակութի *s.* co-habitation; - բնութի *s.* consubstantiality; - բոլոր վարս *s.* tresses, head of hair; - բոյս *a.* born together, twin; - բուն *a.* consubstantial; of the same nature or essence; natural, native; *bot.* having only one trunk or stem.

Միազիր *a. gr.* formed of a single vowel; - գլխապետ *s.* absolute prince; commander, general in chief; - գլիկ *a.* one-headed, monocephalous; - գոյ *a.* having but one substance; unique of its kind; - գոյն *a.* monochromatic; of the same colour, uniform; - գործ *s.* fellow-labourer, cooperator, coadjutor; *ad.* working or acting together, cooperatively; - գումար, - գունդ *S.* Համագումար, - գունդ; - գոտեալ, - գոտի *a.* robust, vigorous, sturdy.

Միազաւան, ից *s. a.* unitarian, antitrinitarian; conformist; - գիծի *a.* uniform, simple.

Միազգի *S.* Համազգի; - զոյգ *a.* paired, conjoined, matched, equal; - զոր *S.* Համազոր.

[- թիւ *S.* Համաթիւ.

Միաթերթ *a. bot.* monopetalous;

Միաթողով *S.* Համաթողով.

Միալար *s.* monochord; - լեզու *a.* speaking the same language; - լուծ *S.* Միայար.

Միախան *a.* temperate; - ութիւն *s.* temperance; - խոհ, - խորհուրդ *a.* of the same opinion or way of thinking, unanimous; *ad.* unanimously; - խումբ *S.* Համազումբ; - խումբ *a.* assembled, crowded; *ad.* in crowds, together, in a mass; - խօսիկ *S.* Միախոս.

Միածաւ. ի *a.* folio; - ծին *a.* Only-Begotten; - որդի. only son; - ծնունդ *s.* the being only-begotten.

Միակ, այ *s.* unity, first number, one, 1; *a.* only one, alone, singular; - բ, the units, 1-9.

Միական *S.* Համական; - եայք, յ *s.*

Monothelites; -ութի S. Համակամութի; -կան a. only, sole, singular; -կանի a. one-eyed, monocular; -կեսայ a. living together; S. Միայնա-; -կեղեւ a. having one bark or rind; -կենցաղ a. S. -կեսայ; monobious; -կերպ a. uniform; monotonous; -կերպութի s. uniformity; monotony, sameness; -կեցութի S. Միայնակեցութի; -կենթթուռի s. chem. sesquioxide; -կի a. sole, only; միայն - , alone, quite alone; -կից a. joined together; -կնի a. married only once; s. monogamist; -կնութի s. monogamy; -կշիւ a. equal, of the same weight, equipollent; -կողմանի a. paralytic, palsied, crippled; one-sided; ad. from one part only; -լծով ձգել ախոս , to plough with a single ox; -կողմն s. one side; գնել. Թողուլ է - , to put aside, to leave; -կուրի a. simple; -լուան . cord of a single twist; -կրօն a. of the same religion, coreligionary; of similar habits; uniform, conformable; -կրօնութի s. professing the same religion; conformity in religion; unanimity; conformity, uniformity; -կցիմտ. to unite with, to participate, to consent; -կրթորդ a. conjoined, equal, partaking of.

Միահաղ. -ոյն ad. all at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively; -Համ a. conjoined, inseparable; -Համար s. vote, suffrage; a. even, equal, like; summed up; -գնել. to vote, to come to the vote; չէ ք - . that is not the same thing; -Համուռ ad. collectively, altogether, generally, all at once; in all; in a crowd, in a mass; եւ զի - ասացից . to say briefly, in short; -Հայր S. Համահայր; -Հանդերձ S. Մեկնահանդերձ; -Հանեք s. buffoonery, drollery; -Հաւառ ad. with one voice; in chorus; -Հասակ S. Հասակակից; -Հարթ a. even, flat, smooth, equal, levelled; -Հաւան a. unanimous, of the same opinion; ad. unanimously; -Հաւաստից a. of the same religion, faith or belief; -Հասարականեմ va. to gather together, to collect in one; -Հեծան a. monarchical, absolute, despotic; -Էլիան, absolute master, monarch; -Էլիանութի. absolute power, monarchy; -ռնել. to reign absolutely; -առնել. to make universal; -Հետ or աի S. Միայն; -Հովիմ S. Միանամ; -Հոյլ ad.

all together, in crowds, in troops.

Միաձայն ad. with one voice, unanimously; a. gr. one-vowelled; -իմ S. Ձայնակից լինիմ; -ուրի S. Ձայնակցութիւն; -ձեռանի or ձեռն a. one-handed; -ձեւ a. uniform, equal; -ձեւութի s. uniformity; -ձի ad. with one horse; -ձոյլ a. like one mass, of one piece, massive, cast, molten; -ձորձ S. Մեկնահանդերձ.

Միադի s. monochord.

Միաճաշակ a. indiscriminately eatable; a. ad. feeding but once a day; -ձեւի a. bot. of one trunk, unistripis; - ծառ . tall & straight stem.

Միամայր S. Միամոր; -մասնեայ a. of one part; simple; -մարտ . &c. S. Մեկամարտ . &c.; -միայ a. of one year, one year old; -մեղ a. equally culpable or guilty; s. accomplice; -միւ a. simple-minded; ingenuous, simple, artless, innocent; good-natured, silly, simple, foolish; faithful, attached, loyal, true, devoted; -մոյկ ad. with one shoe; -մտաբար ad. sincerely, ingenuously, candidly, artlessly; simply, sillily, foolishly; unadvisedly; -մտական S. Միամիտ; -մտեմ. եցի , -մտիմ, եցայ տ. to be candid, open, sincere, to behave sincerely; to conduct oneself loyally or faithfully; to ascertain, to verify, to become assured, persuaded, to believe, to acquiesce, to agree, to consent; -մտութիւն s. plain-dealing, sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness; fidelity, faithfulness, loyalty; simple-mindedness, simplicity, silliness, credulity; -թք S. Միամտաբար; -մոր . ոյ or ու a. one only, only, only begotten; s. only child; -մորութի s. state of an only child, or of a destitute person.

Միայր a. united, joined, attached, chained together; continuous, continual; immediate; ad. at a single stroke, at one bout, in a moment, immediately, at the same time; -տողել. to join together, to link, to chain; -եմ va. to join, to annex, to unite, to connect; -յարկ a. one-storied; -յարութի s. conjunction, concatenation, train, contiguity, continuance, succession.

Միայն . ոյ . ու a. only, sole, singular; alone, lonely; simple, plain; ad. solely, singly, singularly, simply; so-

litarily; - թէ. - զի, it being well understood that, on condition that, provided that, unless; մի - . one only; ոչ - , not only; - միայնակ, all alone, quite alone, by oneself, without company; - ի - , face to face, tête-à-tête, * cheek by jowl.

Միայնաբար *ad.* only, simply; singularly.

Միայնագործ *a.* self-acting.

Միայնախօսութիւն *s.* soliloquy.

Միայնակ *a.* only, sole; *ad.* quite alone; - կեաց, եցաց *s.* S. Միանձն; *a.* monachal; - կեր *a.* eating alone, without company; - կեցական *a.* monachal, monkish, cœnobitical; - կեցանոց *s.* hermitage; cloister, monastery; - կեցող *s.* monastic or solitary life, monachism. [տիկ &c.

Միայնամարտիկ, &c. S. Միամարտ.

Միայնամիտ S. Միանամիտ.

Միայնանոց, -ստան, -բան *s.* solitude, hermitage, monastery.

Միայնաւոր *a. s.* solitary, hermit; -ական *a.* only, indivisible: monastic; -ութիւն *s.* solitude, solitary life, loneliness; S. Միայնակեցութիւն.

Միայնեակ, եկի S. Միակ.

Միայնիկ. -նուկ *ad.* alone, all alone, quite alone, by oneself. [ness.

Միայնուի *s.* solitude, retreat, loneliness.

Միայնուհի *sf.* nun. [united, linked.

Միայրգ *a.* conjoined, connected,

Միանամ, աջայ *vn.* to be united, joined, incorporated, identified.

Միանգամ *ad.* at once, only once, at one blow; որ - , whatever, whoever, whosoever; ոպ - ն եւ միւսանգամն, as usual, as at other times; հարկից զսա գեղարդեամբս - եւ ոչ կրկին. յից. I will transfix him with a single blow & he will have no need of a second.

Միանգամայն *ad.* all at once, together, unitedly, all at the same time, altogether; jointly, in concurrence, at the same time; all, quite; totally, entirely; - եւ, yet, even, also; - առեւ, եւ - իսկ ասեւ, եւ զի - ասացից, upon the whole, after all, in a word, in short; ոչ - աննեւ, to repeat several times, over & over again.

Միանձն. միւ, մուշք, մանց *s.* solitary being, anachorite, hermit; cœnobite, monk, friar, religious; *a.* only, alone, without company; -ական *a.* solitary, cœnobitical, monkish, monachal, monastic; conventual; un-

itarian; -անամ, աջայ *vn.* to retire, to live in solitude; to embrace a monastic life, to turn monk; -անոց S. Միայնանոց; -ութիւն *s.* monachism, monastic life; solitude; -ութիւն *sf.* nun.

Միանման *a.* uniform, equal; -նան *a.* having or wearing the same mark, uniform; -նուն S. Համանուն.

Միաշաբաթ. ուր. -ի. թւոյ *s.* first day of the week, sunday; -շար *a.* continuous, uninterrupted; strung, arranged, conjoined; -շարի *a.* walking in the same steps, conformable, like; -շնորհ *s.* unanimity, concord; -շունչ *a.* unanimous, of one mind; -շուրթի S. Միայնագլու. [equal.

Միաշառի *a.* of the same measure,

Միապալաց *a.* in one mass, in one body, in a lump, massive; plain, simple; - ծով, smooth sea; -պարան *a.* equally worshipped or honoured; -պատիւ S. Համապատիւ; -պար *a.* in the same chorus; at the same ball or dancing-party; -պարեգոս *a.* wearing but one tunic; -պետ *s.* monarch; -պետական *a.* monarchical; *s.* monarchist, royalist; -պետեմ, եջի *vn.* to be a monarch, to reign or govern with absolute power, to have sovereign authority; -չնչ, to be absolute master of the country, of the world; -պետութիւն *s.* monarchy, monarchical government; absolute dominion; ի - թիւ կողմ, to adopt the monarchical form of government; հակառակորդ. -թիւ, republican; -պէս *ad.* in the like manner, likewise, equally, evenly; indiscriminately; uniformly; -պիշ առնեմ *vn.* to attract all eyes; - ինչ չառնեմ, to refuse to look at.

Միասահման *a.* having the same definition; having continuous bounds or confines; -սայրի *a.* one-edged; -սայրիկ *s.* knife-blade; -սիր *a.* of one mind, unanimous; -սմբակ *a.* whole-hoofed, solipede; -սմբար *ad.* together; -սնական *a.* consubstantial; simultaneous, common, compatible; united, only, sole; -սնականութիւն *s.* consubstantiality; simultaneousness; compatibility; -սնուի *s.* conjunction, connexion; -սնունդ *a.* fed, reared or brought up together; -ստեղծ *a.* one-branched; -ստիւ *a.* one-breasted; *sf.* Amazon; -ստուածեան *a. s.* monotheist; -ստուածութիւն *s.* monotheism.

Միավանկ *a.* monosyllabic; *s.* -ble.

Միասակ *a.* of one layer or stratum; *սոս.* *s.* monogram; *սարաւ* *a.* uniform; *ad.* equally; *սարած* *a.* equally spread or extended every where; *սարր* *a.* massive, solid, compact, homogeneous; *սարրեմ* *va.* to unite together, to combine; *սարրութիւն* *s.* combination, union, homogeneousness; *սեակ* *a.* of one kind, uniform, like, equal; *սեակ* *a.* seeing all at one glance; *սեքիւ* *a.* monophyllous; *սեւակ* *a.* enduring or suffering with another; *սնութիւն* *s.* cohabitation, living in the same house; *սոհմ* *a.* of the same race, family or nation; *սոսն* *a.* living with, in the same house; *s.* co-

Միացուցանեմ *S.* -ւորեմ. [habitant.

Միաւոր *a.* united, joined; one, singular; equal, alike; *s.* *arith.* unit; *թիւք* *s.* the units, the simple numbers; *սկան* *a.* singular; indivisible; *սկաւ* *հուրի* *s.* unity; union; *սկեց* *a.* conjoined; united; *եմ*, *եցի* *va.* to unite, to join, to conjoin; to attach, to tie together, to glue together; to mix, to combine, to annex, to incorporate, to identify; to join together, to couple, to match, to pair; *մերսան* -, to reunite, to rejoin, to tie again; *իմ* *vn.* to be united, joined, attached or tied together; to be mixed; coupled, matched; *ուի* *s.* union, junction, conjunction; adhesion, combination; reunion; incorporation; gluing; copulation, pairing; *թց.* unanimity.

Միաժակ *a.* joined together, solid, firm, compact; *փառ* *a.* *S.* *Փառակեց*; unanimous; *փերթ* *a.* of a single piece; *փոր* *a.* born together, twin.

Միաբարոզ *a.* preaching uniformly or the same truth.

Միապղծած, *իւսան*, *ման*, *յին*, *պառ* *a.* foggy, covered with mist or fog, caliginous, cloudy, dark, obscure, gloomy; *ման* *a.* nebulous; *սառեղք* *ad.* nebula.

Միգամ, *ացի*, *անամ*, *ացայ* *vn.* to become dark, obscure; to get turbid; to begin to lower.

Միապատեմ *va.* to cloud, to darken, to dim; *իմ* *vn.* to get cloudy.

Միեղէն *a.* only, single, sole, simple; solitary; *S.* *Միաբան*. [*ծովային*, sea--

Միեղեքու, *ի* *s.* monoceros, unicorn;

Միգաբաւ *a.* troubled with stran-

gury, subject to the gravel; -, *ուի* *s.* strangury, gravel, dysury, ischury, stoppage, suppression or retention of urine, pain & difficulty in discharging the urine; *իմ*, *եցայ* *vn.* to suffer from stone or strangury, to be afflicted with the gravel.

Միգական *a.* urinary; urinous; *թթուււ*, uric acid; *ման* *s.* chamber-pot, urinal; *նոց* *s.* pissing corner, retiring-place; *նոց* *s.* the urinary passage, ureter; *լարմ* *a.* diuretic, urinative, provoking urine; *շափ* *s.* urinometer; *րան* *S.* *Միգանոց*.

Միգաբեւ, &c. *S.* *Միգաբաւ*, &c.; *արձակ*, *աց* *a.* diabetic, incontinent of urine; *արձակութիւն* *s.* diabetes, incontinence of urine; *աւառ* *S.* *ման*.

Միգեմ, *եցի* *vn.* to urinate, to piss, to make water; *անանոց*, to stale; *սաեւ*, to piss often but little; *ոչ թոյրուլ յամէ՛ որ զորմով միեղեցէ*, to des-

Միգերակ *s.* ureter. [troy every male.

Միգեցուցանեմ *va.* to cause to urinate, to move or provoke urine; *ուցիւ* *S.*

Միգիւ *s.* chem. urea. [Միգաշարմ.

Միգն, *մգին*, *մգնիք*, *մգնեաց* *s.* anat. aponeurosis; amnios; *խեւաց*, meninges. [a-bed.

Միգող *s.* pisser; *յանկողնի*, piss-

Միգուկ *s.* anat. urethra. [blood.

Միգումն *s.* pissing; *արեան*, piss

Մի ը միդէ *S.* *Մի*.

Մի թէ *ad.* is it? can it be? is it possible? perhaps? is it that?

Միթր, *ի* or *միթրոյ* *s.* *Gr.* *w.* mitre,

Միլ, *Միլոն* *s.* mile. [tiara, infula.

Միլիոն, *ի* *s.* million; *հազար* -, a thousand -s, milliard; *երորդ*, *ի* *s.* millionth.

Միծ, *մծի* *s.* mud, mire, dirt; puddle.

Միհր *s.* Mithra, sun, Persian god.

Միմեանսզրկուի *s.* mutual damage.

Միմեանց, *դնս*, *ի* -, *ամբք* *s.* to each other, to one another; *դնս*, one another, each other; *ի* -, from one another, one from another; *ընս*, with one another; *զինի* -, one after another; *զէմ ըզէմ*, face to face, fronting, opposite; *սէր սոսնս*, mutual affection; *յեղապարսկութիւն* *սոսնս* *զթածք*, kindly affectioned one to another with brotherly love; *զբեռն բարձեք*, bear ye one another's burdens; *սիրել զնս*, to love one another, to love reciprocally; *փասուկ* -

to injure one another; *զ-նս գոյել*, to praise one another; *ի -նս անել ըզ-գրունս*, to shut the doors; *բախել զ-նս*, to smite one another; *ի թիկունս հաւանել* - , to help each other, to render mutual assistance; *ի պատիւ զամբբելանել*, in honour preferring one another; *-ամբբ զն - պազատել*, to pray for one another.

Միմանցաւոր a. loving mutually, affectioned one to another.

Միմոս, ալ s. Gr. w. mime, mimic, clown, zani, buffoon, merry Andrew, pantaloos; *-ական a.* mimic, droll, ludicrous; *-ուծիւն s.* mime, mummery, mimicry, buffoonery, harlequinade, drollery. [both.]

Մին, -ս, -դ, -ն a. one; *-եւ միւսն, Միսուոր a. s.* solitary.

Մինովացուլ s. minotaur.

Միութիւն s. solitude, loneliness.

Մինչ pr. ad. till, until, up to; to, as far as; when, at the time that; while, whilst; *- or - զի*, so that, in such a manner that; *այնպէս... - զի*, so... that; *- այս - այն*, mean time, meanwhile, in the mean time, whilst these things were doing, during that time, in the interim.

Մինչդեռ ad. when, while, at the time, as long as; *- ասկաւն*, whilst, yet; *բայց - ունէին ի գոյի հարկանիլ միմանց*, but just as the combat was about to commence; *խօսէի ը նմա - ասկաւն էր յանկողնի*, I spoke to him while he was yet in bed; *- խօսէր*, while he was speaking.

Մինչեւ pr. ad. until, till, as far as, to; even to; that; *- յայժմ*, till now, up to the present, up to this time, hitherto; *- յայդ վայր*, so far, as far as, to that place; *- յայդր*, so far, as far as that, to there; *- յայս վայր*, thus far, as far as this, to here; *- ուրանի՞ր*, how far? *- ջամպս*, even to the clouds; *գայ ը իս - ի Կարս*, he goes with me as far as Kars; *կայց որ մնա - եկեսցէ*, wait till he comes; *- ջերբ*, how long? *ոչ երեց - դարձցիս*, I will not go out until you return; *- յրազում ամս*, during many years; *- զի*, so that, inasmuch that; *այնպէս որ այնչափ զի*, so that; as well as; *- բազմաց իսկ ասել*, so that several people said.

Մինչեւ ad. before, ere; not yet; -

ծագեալ արեգական, before day, before sunrise; *- աւարտեալ ամիս*, within the year; before a twelvemonth; *- եկեալ էր նք*, he had not yet come; *- մեռեալ էցեմք*, before I die.

Միշտ ad. always, at all times, continually, at every turn, incessantly, for ever, for ever & ever, perpetually, eternally; *a. eternal*; *սով - ն*, as usual, as before, as formerly. [sabre.]

Միզնի a. one-edged; *s. scimitar*,

Միսասայի a. woven in one piece, without seam.

Միսասնի a. one-footed, unipes.

Միորձի a. having but one testicle.

Միութիւն s. one, unit; unity, union, reunion; concord, accord.

Միջակ a. broken-backed; hipshot; *fig.* disheartened, discouraged; *- լինել*, to break one's back; to become hipshot; *fig.* to be disheartened, to lose one's courage; *- առնել* or *-եմ*, *էցի va.* to break one's back, to strain the loins; to dishearten, to discourage; *- դար a.* rotten at the core; weak, useless; *- գետացի s. a.* Mesopotamian, inhabitant of Mesopotamia; *- գեղք. ալ s.* Mesopotamia; *- գիշեր s.* midnight, twelve o'clock; *- գիտութիւն s.* divination or guessing the contents of; *- գրութիւն s. gr.* epenthesis; *- զգեստ s.* petticoat; *- զգեստիկ s.* under-petticoat; *- խառն a.* composed of knots, of nodes at intervals; *- ծեր s.* middle-aged man; *- ծովէմ vn.* to sail on the high seas, to go on the open sea.

Միջակ, ալ a. middle, mean, middling; *s. middle*, centre; *- ամայն a.* middling voiced; *s. middle-voice*; *- ա մար s.* the centre of heaven; *- ային a.* middling, indifferent, neither good nor bad, moderate.

Միջակէտ s. centre, central point; *gr. point (.)*, full stop, period; *- կողք s.* middle ribs; *- կոտոր S. Միջակէ;* *- կուծի s.* mediocrity; *- կուրծք s.* the middle or internal part of the thorax; *- կուրուր առնեմք*, to cut in the middle, to divide in two parts; *- լինել*, to be halved.

Միջահասակ a. of middling stature, middle-sized, about the middle height; middle-aged; *- հաստիկ s.* division by halves; interruption.

Միջամատն s. middle-finger; *- գրի լինեմ vn.* to plunge into the crowd; to

crowd in; -մուխ *a.* entered, introduced; well versed in, initiated, instructed, intelligent, expert; free, frank, bold, daring; meddlesome; enterprising, adventurous, venturous; -լինել *a.* to enter, to push in, to introduce oneself, to go forward or before; to intrude into, to thrust oneself forward, to intermeddle or interfere; to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts, to dive into, to explore, to sift; to undertake, to have a hand in, * to have a finger in every body's pie; -ձեռամբ գործել *a.* to act freely; -մուտ լինիմ *or* -մտնիմ *vn.* to go in, to introduce or obtrude oneself; to meddle with, to interfere, to intervene; -մը-տուծիւն *s.* intervention.

Միջանկեալ *a.* intermediate; intervening; -խաղ *or* խաղաբոկութիւն, interlude.

Միջաւիտ *s.* middle path or way; diameter; -պատ *S.* Սփածանեղի; -պինդ *a.* girdled, bound round the body, lusty; -սաղման *a.* middling, intermediate; *s.* middle, centre; -վայր *s.* middle, centre; interval; - *or* -վար *a.* moderate, temperate.

Միջատաբան *s.* entomologist; -ա-կան *a.* -logical; -ութիւն *s.* -logy.

Միջատութիւն *s.* interruption.

Միջառք, տայ *s.* insects.

Միջարկութիւն *s.* interjection.

Միջեմ, էջի *va.* to cut, to shorten.

Միջերկնայ *a.* that is in the middle of the heavens, medicelstial; -կրական *a.* mediterranean; - *or* -ծով, the Mediterranean; -կրեայ, էայ *a.* midland; -ք *s.* the midland provinces. [*s.* -tery.

Միջնորդայ *a.* mesenteric; -գերք

Միջին, ջնոց *a.* that is in the middle; middle; middling; intermediate; -ք *s.* midlent; *arith.* middle terms.

Միջնաբերդ *s.* citadel, tower; -թի-կունք *S.* Թիկնամեջ; -լուսին *s.* full moon; -ծիրանի *s.* cloak lined with purple; laticlavium; -կայմ *s.* main mast; -հայք *s.* the heart, centre of Armenia; -մարտիկ *a.* fighting in the midst; յարկ *s.* second floor or story; -հիւ *s.* centre, or middle part of a wheel; middle wheel; -էն *s.* the centre of a village; -չխարհ *s.* centre, interior of a country, midland districts; -պա-րիսայ *s.* partition wall; rampart; -տարբ *s.* water & air; -տուն *S.* Միջնայարկ.

Միջնորդ *s.* diaphragm. [diator.

Միջնեկ *s.* middle-man, agent, me-

Միջնոյն *s.* back-bone, back.

Միջորդ, այ *s.* mediator; interme-
dium, agent, go-between; negotiator;
medium; - վաճառայ. broker; - հաշ-
տուծի, reconciler, conciliator, inter-
mediator, intercessor; - լինել *or* -եմ,
էջի *va.* to mediate, to procure, to in-
tercede, to interpose, to go between,
to negotiate; to intervene; - էայ երդ-
մամբ, he confirmed it by an oath;
- ութի *s.* intercession, mediation, in-
terposition, intermeddling, interven-
tion; negociation, medium; - վաճա-
ռայ, brokerage, brokage, agent's com-
mission; - թք *ad.* mediately, through
the medium of.

Միջորմ *s.* party wall, partition.

Միջոյ, այ *s.* middle, centre; space,
interval, interstice; vacancy; division,
separation; difference, distinction;
empty space; * means, way; - հացի
Թ. Միջուկ; - անօթոյ, capacity; - Յի,
interior, inside part; - պատերազմաց,
truce, suspension of arms, armistice;
դաւաւազմին, during the conflict, in
the hottest of the battle, thickest of
the fight; դաւաւաւապարհին, on the
way; during the journey; ի -ի ամբո-
խին ամբանալ, to take refuge among
the crowd.

Միջուկ *s.* marrow, core, heart; -
հացի, crum of bread; - ձուլոյ, yolk
of an egg; - ընկուղոյ, &c. kernel of
a walnut, &c.; - անկոյ, pith; - պը-
ղոյ, core; - գիսաւորաց, nucleus of
comets.

Միջօր *S.* Միջօրեայ, զմիջառք, at
midday, about noon, towards midday;
- էայ, էից *s.* noon, noon-tide, midday;
the south; meridian; *a.* southern, me-
ridional; half, semi; - ջերմն, intermit-
tent fever.

Միջօրե *S.* Միջօրեայ, դիւ-ի-ի *ad.* at
noon; - ահան *a.* of noon, meridian; - *or*
- չըմանակ, meridian; - գիծ, meridian
line.

Միս, մսոց *s.* flesh; meat; - գնդե-
րային, muscular flesh; - մարդկային,
human flesh; - երէոյ, venison; - հա-
ւոյ, &c., white meats, poultry; -
հապաստակի, &c., brown meats,
game; - սպանդանոցի, coarse meat,
butcher's meat; - որսոց, fowls &
game; - պտղոյ, pulp; հում, պախ,

խորովեալ - raw, boiled, roast meat; - *ի կասկարայէ* . broiled or grilled meat; *մսոյ ջուր* . broth; - *ածել* . to fatten, to make fat; *կաթասոյ մսոյ* . flesh-

Մխթաղ s. wardrobe keeper. [pot.

Միտ . *մտի* . *զմտաւ* . *միտք* . *մտաց* . *մտօք* s. mind, intellect, understanding; sense, judgement, reason, intelligence; thought, idea; intention, design, project; opinion; advice, counsel; meaning, intent; maxim; *ը մտի* . *ը -ս* . at one's will or pleasure; according to one's fancy, liking, desire, &c.; *բմբռնեմ մտաց* . apprehension, idea; *մարդկեղէն* -*ք* . human reason; *հասարակաց* -*ք* . good sense; -*ք* *անմտութե* . foolish thoughts; -*ք* *անարդարութե* . reprobate sense; -*ք* *առաքիս* . the moral of the fable, or of the apologue; *ուղիղ մտօք* . in good faith; *պարզ մտօք* . frankly, sincerely, without artifice; *սրտի մտօք* . with all one's heart; *ազնուական* -*ք* . noble sentiment; *արդարակորով* . *խորախորհուրդ* . *վերժ* . *հաստատուն* or *անյողգողգ* . *լուսաւորեալ* . *ընդարձակ* . *եռանդուն* . *սուր* . *ծափանցող* . *արդասաւոր* . *հնարադիւս* -*ք* . upright, profound, elevated, firm, enlightened, vast, lively, sharp or piercing, penetrating, fertile, inventive wit, mind or intellect; *թեթեւ* . *անարդաւոր* . *չիտթ* . *ցրուեալ* . *սկար* -*ք* . frivolous or light, barren, confused, distracted, weak mind or intellect; *ուշեւել ի մտի* . to have the design or intention, to propose to oneself, to project; *ի -ս լինել* . *գալ* . *-ս ուսանել* . to regain one's intellectual faculties, to be restored to one's senses, to awake; *գնեւել ի մտի* . *հաստատեւել ի -ս* . to form a resolution, to take into one's head, to be determined, to resolve, to project, to propose, to presume, to imagine; - *գնեւել* . to be attentive, to apply or devote oneself to, to observe, to regard, to consider with care, to think, to reflect; *ի -ս առնուլ* . to understand, to comprehend, to perceive, to conceive, to know, to remark; to study, to learn by heart; *զմտաւ* or *ը - ածել* . to consider, to regard attentively, to meditate, to recollect, to imagine; *աշխատաւանել զ -ս* . to fatigue the mind, to rack one's brains; *անկանեւել ի մտաց* . to be out of one's mind or senses, to lose one's senses, to be crazy; *անկա-*

նեւել or *էլանեւել ի մտաց* . to escape or slip from one's memory; to forget; - *գնեւել* . to admonish, to warn, to apprise of; *գնեւել ի մտի ուրուք* . to suggest, to insinuate, to hint, to intimate, to entangle, to involve; *ը - մասնեւել* . *ը մտի լինել* . to please, to gain one's affection or good will, to conciliate one's favour, to insinuate oneself in the good graces of, to win one's favour; *ը - տանեւել* . to take offence at, to be offended, to take ill, to take a pique, to be nettled; *արկանեւել ի -ս* . to suggest, to inspire; *տալ ի - առնուլ* . to cause to understand; *փոխել զ -ս* . *չըջիլ ի մտաց* . to think better of, to change or alter one's mind or intention; *ի չար կամ ի բարւոյք -ս առնուլ* . to take well or ill; *գերեւել զ -ս* . to captivate one's understanding; *ը -ս առնեւել ուրուք* . to occur to mind, to enter the imagination or thoughts; *հանեւել ինչ ի մտաց ուրուք* . to drive out of one's head, to persuade to the contrary; - *ս ուշեւել* . to be witty; *տալ ի մտաց* . to say to oneself; *ընդ - արկանեւել* . to think, to recollect, to conceive; *բարգաւանել* . *կրթել զ -ս* . to cultivate, to form the mind, to improve; *այսր անդր մտեւել զ -ս* . to distract the mind; *անխիղճ -ս ուշեւել* . to keep a clear conscience; *ի մտի պահել* . to keep in memory; *բարձրանալ ի -ս իւր* . to become proud, vain, puffed up; - *առնեւել* . to listen to, to mind, to agree with; *ը -ս հարկանել* . to occur, to come to mind or memory, to recollect; *առնեւել ի մտաց իւրաց* . to do without intention, to do unintentionally; *առ ի -ս առնուլ* . to understand allegorically; *իսկ առ ի -ս* . & in mystic or allegorical sense; *բարձուք ի -ս առնողաց* . the generality of intelligent persons, most witty people; *ոչ ոք ի -ս ուշողացն* . no one of good sense, no sensible person; *եղեալ էր ի մտի* . he decided, he was resolved; *չառնամ ինչ ի -* . I understand nothing of it, I don't understand it, I am quite at a loss; *անմարթ է ի - առնուլ զայն* . nothing can be known about it, it is impenetrable, it's marvellously obscure; -*ք իմ առ իս գարձան* . my mind was restored; *եւ ոչ ի -ս անգամ անկեալ էր նք* . he never even dreamed of it; *խորհէի եւ ասէի ը -ս* . I thought &

said to myself; յորմէ ի - առնուչ է, whence it follows that; բազում անգամ եղև ինձ ի մտի. I was more than once tempted to, I several times intended to; գայ ի -ս իմ, it has just come into my thoughts, mind or head; սակայ ի մտի իմում յեղեղեմ զայն, I often repeated it to myself; այս էն -բ բանիցս, this is the sense of the passage; նա չառնու ինչ ի -, he understands nothing of it, he knows nothing about it, it is Chinese to him; այսպէս երոյց զարուի մտաց իւրոյ, thus he betrayed his malicious intention; Տ. Հատ, Թափանցանց, Թռիչ or Թռչիմ, Խիզ, Խորհուրդ, Հաճեմ, Համբառամ, &c., &c.

Միապայսիս ad. readily, willingly.

Միաշափ s. mech. momentum.

Միակեմ, եջի va. to incline, to lean, to bend, to bow, to bias; vn. to incline, to lean, to feel inclined or disposed for, to lean to the side of, to be biassed, to have an inclination for, to feel an attachment for, to adhere, to comply; միեկաւ սիրաւ նց զկնի նր, their hearts inclined to follow him; միեկաւ a. tending, bent on, inclined or prone to; - ի չարն, prone to evil; inclined to mischief.

Միառնութիւն, -ումն s. inclination, tendency, propensity, disposition; proneness; asl. inclination; -ումն ի չարն կամ ի բարին, good or evil propensity.

Միւրք S. Միւր, միւրք. [pensities.

Միւրդ, միւրդայ or գոյ s. fruit; S.

Միւրիկինս S. Միւրիկէ. [Պատու.

Միւրիկէս S. Gr. w. murēna, sea-

Միւրիկ S. Միւրիկ. [eel.

Միւր, ոյ, ուր a. other, another; different from, other than; -ն, the other; -ք է, one more than another; -ում ուր, the other day; բայց եւ զն զամբիցից, but I will tell you something else; Տ. Մի; - անգամ or

Միւսանգամ ad. another time, once more, afresh, anew, over again, again, bis; a. second, other, new.

Միւսին, աջ, ից s. mosaic; -եայ a. -, in -; - յառակ, tessellated pavement.

Միւրիկէ s. bot. Gr. w. myrica, tamarisc; genista.

Միւրեայ, բէկ a. of a day, ephemeral, lasting only a day; ad. a day only; - ջերմ, ephemera, ephemeral fever; - ճանճ, ephemera, ephemeral fly; -

ճճի, ephemeron-worm; - գեղ, fleeting beauty.

Միւրինակ a. uniform, equal; monotonous; ad. uniformly, equally; - ձեւ, Մլաղաց, ից s. miller. [uniformity.

Մլար S. Մալլ.

Մլաւեմ, եջի vn. to mew, to caterwaul, to cry as a cat; - լիւն s. mew-ing, mew. [face on awaking.

Մլիւմ, եջի va. to rub one's eyes &

Մլուկն s. bug. [smoking, smoky.

Միւսառն a. mixed with smoke,

Միւսած a. tempered, casehardened.

Միւսեմ, եջի va. to drive in, to force into or penetrate, to fasten in, to fix, to force down, to plunge; to pierce, to prick, to run through; to temper iron or steel, to caseharden; - զձեռն, to stretch, to extend or hold out the hand; - զձեռն յարկն ուրուք, to imbue the hands in the blood of; միւսաց զգալուն ի լանիս նորա, he has plunged the dagger in his heart; Տ. Չեռն.

Միւսիմ, միւսաց vn. to be driven, plunged into, to penetrate, to enter; to meddle, to get in; to begin, to commence, to undertake; - բարկութիւն, to be seized with rage, to be enraged.

Միւրիթար, աջ a. consoling, consolatory; s. consoler, comforter; Տ. -ում; նք. Mekhithar; - լինել, տալ, մատուցանել, to comfort, to console, to solace; - ինչ առնել մտաց, to flatter, to adulate, to wheedle, to coax, to allure; - ահան a. consoling, comforting, consolatory, alleviating, soothing; - ահեց լինիմ vn. to be consoled or comforted mutually; - ահք Տ. -ում; - եան a. s. Mekhitharist, -rian; - եմ, եջի va. to console, to soften, to soothe, to comfort, to relieve sorrow or vexation, to alleviate; - իմ, եջայ vn. to be consoled, comforted; - իչ s. consoler, comforter; ից the Comforter, Paraclete, Holy Ghost; - ուրիւն s. comfort, consolation, solace; ից. balm, balsam.

Միւրիւն հարկանեմ, Միւրիւն S. Միւրիւն չիմ. [putrefy.

Միւրիւմ va. to corrupt, to rot, to

Միւրիւմ s. pressure; press. [dress.

*Միւրիւն s. woman's long grey kitchen-

Միւրիւն, ի, աւ. s. act of plunging into; mech. piston; plunger; - ջրահան, pump-piston; - առն s. piston-rod; - ափող s. barrel or chamber. [mersion.

Միւրիւն s. tempering, steeping; im-

Մխուռն Տ. Մուխ. a.

Մխրձիմ, եցայ, - ձուկ հարկանեմ տն.
to plunge, to sink, to drive, to rush,
or dash into water, to duck; - ախ-
միւ, - to plunge headlong into vice.

Մծղնագործութիւն. Մծղնեութիւն
s. incest; lechery, lewdness, lust.

Մծղնեայ, նէկց. a. incestuous; lecher-
ous, libidinous, lewd; s. name of vari-
ous ancient sectaries.

Մկան, ի s. reins, loin, haunch, flank.

Մկանուռք, նանց. Մկանք, նայ s. the
back; fig. swell, waves, billows; հար-
կանել չ-նա, to beat, to flog, to fla-
gellate, to scourge; բառնալ ի վերայ
մկանանց, to load, to put a load on the

Մկանուա a. muscular. [back.

Մկթամ, աջի տն. to turn up one's
nose, to nose, to laugh at, to mock,
to make game of.

Մկնագի s. bot. mouse-tail, myosurus,
holoster; - գոյն a. mouse-coloured;
- ահանջ s. bot. mouse-ear, myosotis,
forget-me-not; med. mumps; գեղին -,
creeping mouse-ear, pilosella; - ալեր,
- աճարակ a. gnawed or eaten by rats
or mice; - սնկ, այ a. murepollutus,
polluted or contaminated by the pre-
sence of dead mice; - ապէս ad. like a
mouse; - ապիզծ a. spoiled by mice or
rats; - սասի s. bot. squill, sea-onion,
scilla; գինի -ի. wine of squilla, vinum
scilliticum; - արջ s. mus-ursinus; - ա-
բիս s. mus-araneus, shrew-mouse.

Մկնահար a. struck with a halberd;
- ւոր s. halberdier, pikeman.

Մկնգեղ s. rats-bane; - սպիտակ, ar-
senic; - գեղին, ornament; - կարմիր,
realgar, red arsenic.

Մկնորսակ, այ s. mouse-hunter,
mouser; - գործի, mouse-trap; քաջ
-, good mouser. [dilly.

Մկնսի s. bot. daffodil, daffadown-

Մկուռք, մկնգայ s. halberd; lance.

Մկուռք, մկանց s. muscles; Տ. Մուկն.

Մկրաւ, այ s. scissors; - մեծ,
shears; - եմ, եջի va. to cut with scis-
sors, to shear. [font, baptismal font.

Մկրաստուն, - րան s. baptistery;

Մկրեմ, եջի va. to christen, to bap-
tize; to wash, to purify by ablution;
to bathe; * - զկաթն, զգինի, to put
water into milk, wine; վերսին -, to
rebaptize; - իմ տն. to receive baptism,
to be baptized; to wash, to bathe or
cleanse oneself; - արեամբ, to be

martyrized. [np. St. John the Baptist.

Մկրեմ a. baptizing, christening;

Մկրաութիւն s. baptism; washing,
ablution, purification; martyrdom.

Մձութի s. darkness, spot, dirt.

Մշեղ, այ s. chaff; powder, ashes,
dust; - հրոյ, spark; ի - փոխել, to
turn to ashes, to be burnt to ashes;
- ահ, այ s. fine ashes; a. burned to ashes;
- եմ, եջի va. to levigate, to pulverize,
to reduce into powder; to burn to ashes.

Մշեմ, եջի va. to push, to give a
push to, to thrust, to push forward;
արտաքս -, to unload, to discharge, to
empty, to cast forth; - զմեմանս, to
press or crowd on one another; -
զպատերազմ, զձախաւ, to fight, to
make or wage war, to give battle to;
- զախոյեան, to win, to conquer, to
subdue, to depress, to prostrate; զհ-
գեւոր կռիւն -, to fight against temp-
tation; իւզեմ իրերայ զբարեութիւն
միել, to be exasperated one against
another; - զանասուն, to train to lab-
our, to break in or teach animals to
work; Տ. ձաւ; - իմ տն. to be urged on
or driven to, &c.; միեցաւ մարտն այ-
դուն, the battle was fought or took
place in the morning. [mare.

Մշեմեմ a. subject to the night-

Մշեմանջ, ի s. night-mare, incubus.

Մշիկեմ, եջի va. to choke, to stifle,
to suffocate, to strangle; fig. to pain,
to grieve, to vex, to torment; - իմ տն.
to choke, to be suffocating; to be vio-
lently affected with spite, envy, grief
or rage.

Մշիկուն s. denseness (of smoke).

Մշիկուա a. suffocating, stifling, op-
pressive, sultry.

Մշուկ s. heart-break, anxiety,
pain, pang, sore, anguish.

Մշուկ s. butt, mark, aim, target.

Մշողական a. impellent; expellent.

Մշոն, այ s. mile.

Մշուսն s. impulsion, impulse, push.

Մշուա a. foggy, misty, cloudy, ca-
liginous. [ness.

Մշտագունութի s. obscurity, dark-

Մշտանամ Տ. Մթանամ.

Մշտափարաւ a. dispelling darkness.

Մշոն s. impulse, impetus; - առ, to
give a push, to push, to impel.

Մմիմ, եցայ տն. to soil, dirt or pol-
lute oneself.

Մնամ, աջի տն. to remain, to stay;

to stop, to wait, to expect; to hope; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold out; S. Բարեհաւ, Խաղաղութիւն, Կամ; Ճնացեալ *a.s.* remained, remainder, rest, residue; Ճնալի *a.* transitory, transient, unstable, incon-

Մնայուն S. Մնացական.

[stant.

Մնաս, Խց, ուց *s.* mina (weight & money); pound; mark.

Մնաց, Խց *s.* rest, halt, stop; *a.* stable, durable; S. Կաց Մնաց; -ական *a.* permanent, stable, lasting, durable, solid; -ականութիւն *s.* stability, permanence; -որդ, աջ, -ուած, ոյ *s.* rest, remnant, remainder; residue, relics; remains, fragments; -որդք or դիրք -որդաց, Paralipomena; -ուցանեմ *va.* to cause to remain, to stop, to put a

Մննայ, Խց *s.* weevil.

[stop to.

Մնշեմ, Էջի *va.* to press, to bruise, to squeeze, to express.

Մնշեմ, Էջի *vn.* to coo; to wail, to groan, to cry; *fig.* to sigh after, to long or burn for, to covet eagerly; Մնշեալս, the dove coos.

Մնշիւն *s.* cooing; wail, groan, cry.

Մնջիկ, Մնջուկ *ad.* without noise, silently, softly, gently, noiselessly.

Մնջատակ *s.* pantomime.

Մշակ, աջ *s.* husbandman, farmer, tiller, cultivator; man-servant, domestic, servant; -ական *a.* agricultural, rural, country; -ի *s.* the Georgics; -եւի *a.* arable, cultivable; -եմ, Էջի *va.* to cultivate, to till, to plough, to manure; *fig.* to cultivate; to administer, to furnish, to supply; to serve, to wait on; -ութիւն *s.* cultivation, husbandry, tillage, agriculture; *fig.* culture, cultivation; servitude.

Մշակամ, -հոս *a.* musk-scented, musked, muscadine, muscadell; -պորտ *a.* musk bearing or producing, moschiferous; -պշեման, musk, moschifer, musk-animal, Tibet-musk.

Մշտաբար *ad.* always; -բարբառ *a.* speaking continually; -բացիկ *a.* always open; -բեր *a.* producing, bringing forth constantly; -բոյժ *a.* always eating, devouring, voracious, greedy, gluttonous; -բորբոք *a.* perpetually burning; inextinguishable; -բուխ or բուռն *a.* flowing, gushing out continually, never failing, perennial; -բուն *a.* eternal, immutable; -գիւ *a.* perpetually rolling or turning round; -գիւ

շեր *a.* *ad.* in perpetual darkness, always in the dark; -գնաց *a.* going or flowing continually; -գոյ *a.* everlasting, perpetual, eternal; -գալար *a.* evergreen; -գատ *a.* very tiresome, importunate, troublesome; -գեղ *a.* always running or flowing, falling continually; -գուարճ *a.* always merry; ever reviving; -լոյս *a.* always bright or luminous; -խաղաց S. Մշտագնաց; -խոհ *a.* always thoughtful; -խօս *a.* speaking or singing continually; -ծան *a.* well known; -ծիծաղ *a.* ever smiling, cheerful; -ծին *a.* ever fruitful; constantly producing; -կաթ S. Սերմնակաթ; -կայ S. Մշտադոյ; -կայսակ S. Մշտաբուխ; -կառոյց *a.* very solid, firm, stable, enduring for ever; -կառար *a.* annual; accustomed; established; -կիր *a.* continuous, quotidian; -ակն *s.* never failing spring; -կոխ *a.* trodden continually, frequented; -ճանապարհ, thoroughfare, public way; -կոյս *sf.* Ever Virgin; -հայց *a.* always praying or entreating; -հոս S. Մշտաբուխ; -մատոյց *a.* often offered or offering; -մարտ *a.* waging perpetual war, fighting continually; -մոռնիւ *a.* wailing constantly; continually begging, praying, beseeching; -յաղթ *a.* always victorious; -յուշ *a.* of eternal memory; ever memorable; -յոծար *a.* always inclined, willing, disposed, eager, assiduous; -նորոգ *a.* ever new, fresh; -նուէր S. Մշտամատոյց; -շարժ *a.* perpetually in motion; -շարժութիւն *s.* perpetual motion; -շարժար *a.* enduring, suffering continually; always vexing or tormenting; -մեռելութիւն, continual mortification; -պայծառ *a.* permanently shining, clear or luminous; -պաշտոն *a.* instant in prayer, constant in worship, fervent, devout, pious; assiduous; -պիշ լինեմ *vn.* continually to fix one's eyes upon, to look at steadfastly or intently, to gaze at; -ջան *a.* very diligent, assiduous, indefatigable, unwearied; -սաղարթ *a.* aio-phyllous, evergreen; unfading; -սառոյց *a.* everlastingly frozen; -վայելեալ *a.* enjoying or possessing continually; -վառ *a.* always lighted or burning; -տատան *a.* shaking, agitating, moving constantly; always tempest-tost or -beaten; -սեւ *a.* ever-during, permanent, perpetual; - առնել, to

perpetuate; -*աիւ* *s.* eternal day; -*արթուն* *a.* always awake; -*արած* *a.* grazing, feeding continually; -*արտօս* *a.* always in tears; -*փայլ* *S.* Մշտապայծառ; -*փափաք* *a.* always eager, desiring, wishing; -*փթիթ* *a.* always flourishing, blossoming or blooming.

Մշտիկ, *ակի*, *ակաւ* *s.* holy water-sprinkler, asperges-brush; - *զոպայի*, bundle of hyssop.

Մշտնջեան *a.* eternal, perpetual.

Մշտնջենաբար *ad.* perpetually, eternally, to eternity, for ever, without end; -*բուխ* *S.* Մշտաբուխ; -*կան* *S.* Մշտնջենաւոր; -*կարգ* *a.* fixed, permanently established, perpetual, inalterable; -*կայ* *a.* stable, immoveable, lasting perpetually, immutable; -*կեանց* *a.* living for ever or eternally; -*կից* *a.* co-eternal; -*շին* *a.* always loaded or adorned with grapes; -*մուռն* *S.* Մշտամուռն; -*նամ*, -*պէս* *S.* Մշտնջենաւորիմ; -*բար*; -*վառ* *S.* Մշտավառ; -*տես* *a.* eternally visible.

Մշտնջենաւոր, -*ական* *a.* perpetual, continual, eternal, everlasting, endless; - *շարժումն*, perpetual motion; -*արար* *S.* Մշտնջենաբար; -*ակից* *S.* Մշտնջենակից; -*ակցութի* *s.* co-eternity; -*եմ*, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *va.* to perpetuate, to eternize; *vn.* to last perpetually, to be for ever; to be perpetuated; to continue, to exist, to be extant; to persist, to persevere; -*ութի* *s.* perpetuity, perpetuation, continuation, permanence, eternity.

Մշտօրեայ *a.* daily, quotidian; *ad.* daily, every day.

Մոգ, *ուց* or *այ* *s.* magician, astrologer; diviner, enchanter, wizard, sorcerer; fire-worshipper, follower of Zoroaster; wise man of the East.

Մոգական *a.* magical; -*ն* *s.* magic, magic art; -*կրօն* or *նիկ* *a.* professing the religion of the magi.

Մոգեան *s. pl.* magi or magicians.

Մոգեմ, *եցի* *va.* to practise or profess magic, to exercise the magic art, to bewitch, to enchant; - *զուշ* *եւ* *զուշ* *ռուշ*, to cast a spell upon; to delight, to charm, to fascinate.

Մոգութիւն *s.* profession of a sorcerer; magic art, demonology, witchcraft, charm.

Մոգապաշտէ, *ից* *s.* priest's attendant; -*պէս* *s.* grand magician, archmagician,

an, chief of wizards or magicians; -*պետութիւն* *s.* archmagic.

Մոգ, Մոթ, *այ* *s.* bushel, muid.

Մոզանամ, *ացայ* *vn.* to remain, to last; to augment, to increase.

Մոդի, *զւոյ* *s.* bullock, young bull, sturk, steer.

Մոթխոթեմ *vn.* to repeat, to say over again, to inculcate, to impress deeply on the mind of youth.

Մոշ *s. bot.* suckers, sets, offshoots; *mud mixed with straw.

Մոշաբոյս *a.* wild, bad, useless; -*թզէնի*, -*թուշ* *s. bot.* sycamore; caprificus; -*թուշ* *s.* sycamore figs or fruits; -*խնդ* *s.* hemlock; -*խոտ* *s.* weed; *սրբէլ* *ի* -*այ*, to weed; -*խոտեմ*, -*իմ* *vn.* to be full of weeds; -*խուժ* *s.* furious mob; -*շիթէնի* *s.* wild olive-tree.

Մոշար *a.* wandering; erroneous, wrong, false, heretical; *s.* deceiver, perverter, seducer; *աստղ* -*բ*, erratic stars, planets; -*անուն* *a.* bearing a false name, false, erroneous.

Մոշաբար *S.* Մոշգնաբար.

Մոշգին *a.* furious, raging, mad, outrageous, demoniacal, fanatical, enraged, desperate, rude, violent; - or -*գնաբար* *ad.* furiously, madly, passionately, with fury, violently; -*գնական* *S.* Մոշգին; -*գնաճառ* *a.* erroneous, heretical; nonsensical, foolish; -*գնիմ*, *եցայ* *vn.* to be furious, to get into a rage, to fly into a passion, to be mad with rage; to be beside oneself, to go mad, to become deranged, to fall into extasy; -*գնոտ*, *այ* *a.* *S.* Մոշգին; -*գնութիւն*, -*գնուցք* *s.* frenzy, fury, madness, rage, mania, wildness, transport; delirium eroticum, violent

Մոշխնդ *s.* hemlock. [passion.

Մոշկան *S.* Մոշի.

Մոշեմ, *եցի* *va.* to drive mad.

Մոշխանահ *a.* cruelly jealous, eaten up by envy; fanatic. [fanaticism.

Մոշխանդ *a. s.* fanatic; -*գութի* *s.*

Մոշի, *լւոյ* *a.* raving, furious, frenetic, maniac, mad; vicious, petulant, passionate; great, excessive.

Մոշիմ, *եցայ* *vn.* to lose one's senses, to go mad; to be in a passion, enraged; to be extravagantly fond of, to fall violently in love with, to be passionately in love; - *զճեմ*, to bend one's whole soul to, to apply oneself entirely to, to dote upon, to be des-

tracted with ; *մոլիս* , *Պաւլէ* . Paul, thou art beside thyself.

Մոլինեան *a. s. molinist* ; - *վարդապետութիւն* , molinism.

Մոլլ , *ի s. bot.* mallow, marsh—.

Մոլոր *a.* strayed, erred ; missed, mislaid, lost ; *S. Մոլոր* ; *ad.* out of the way.

Մոլորակ , *այ s.* planet, wandering star ; - *աղէս s. ast.* planetarium ; orrery ; - *ան* *a.* wandering, vagrant ; false, erroneous, heretical ; deceitful ; fallible ; - *աստղ* , erratic star ; - *ն* *s.* demon ; antichrist ; - *ային գրութիւն s.* planetary system ; - *աշտի s.* planet-oblate ; - *ասիւլ s.* planetoids.

Մոլորահոգի *a.* inconstant as the wind ; *s.* changeable wind ; - *միս* *a.* in error ; - *նք* *s.* wandering ; error, roving course ; - *շաւիղ a.* strayed ; - *շունչ a.* perverting, suggesting or teaching error ; - *պատիւր a.* false, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանեմ *va.* to turn out of the way, to mislead, to lead astray ; to bewilder, to deceive, to beguile, to seduce, to pervert, to suborn, to corrupt ; - *ուշիւ s.* seducer, suborner, perverter, deceiver, corrupter.

Մոլորեմ , - *րիմ* , *էցայ* *vn.* to go out of one's way, to ramble, to rove, to wander, to stray, to go astray, to lose oneself, to be bewildered, to err, to fail ; to fall into error, to be deceived, seduced, perverted ; *S. Մոլեմ* ; - *եալ a.* wandering ; - *աստղ* , - star.

Մոլորութիւն *s.* wandering, straying, aberration ; error, heresy ; seduction, perversion, subornation, corruption ; fury, mania, folly, frenzy, madness ; - *մասց* , mental aberration ; *ծայրայեղ* , sad extremity, excess ; *բազում դպրութիւնք դքեղ ի* - *գարձուցանեն* , much learning doth make thee mad.

Մոլորումն *S. Մոլորութիւն* ; *գառնալ ի մոլորմանէ* , to be convinced of one's error, to correct one's mistake.

Մոլութիւն *s.* fury, rage, mania, frenzy, madness, folly ; violent passion ; transport, enthusiasm ; * vice, bad

Մոլութիւն S. Մոլեգնութիւն . [habit.

Մոխիր , *խորջ* *s.* ashes ; *օր մոխրոյ* , Ash-Wednesday ; *փոխարկումն ի* - , cineration, in- ; - *լինել* , to burn or reduce to ashes ; *ի* - *եւ յաշիւն գար* , *նուցանել* , to incinerate, to reduce to

ashes ; to lay in ashes, to waste or desolate ; *ապաշխարել մոխրով* , to do penance ; *հուր ծածկեալ չ մոխրով* , fire lies under the ice ; there is fire lurking under the ashes ; *S. Թաւալեմ* .

Մոխրագոյն *a.* ash-coloured, ashy, grey ; - *թաւալ a.* wallowing or rolling in ashes ; - *լից a.* full of ashes, ashy ; - *խառն a.* mixed or soiled with ashes ; - *կոյս s.* ash-heap, -hole ; - *հեղձոյց անեմ* *va.* to stifle, choke or suffocate with ashes ; - *մած a.* prostrate in the dust ; - *մորթ a.* dark skinned, sunburnt, tawny, brown ; - *լին a.* cinerous ; - *նոց s.* ash-hole, -pit, -pan ; *նց* , Persian fire-temple ; - *շունչ լինեմ* *vn.* to inhale ashes, to be suffocated with ashes ; - *շափ կարգ s.* fixed or established measure of ashes ; - *պաշա* , *կց* or *այ s.* fire-worshipper ; - *պաշտութիւն s.* fire-worship ; - *լուր s.* lixivium, lye, wash, lye-wash ; *լուանալ* - *ջրով* , to wash, to lixiviate ; - *սէր S. Մոխրապաշա* ; - *ասարած a.* prone on the ashes ; - *խախ* , a bed sprinkled with ashes ; - *տեսակ a.* like ashes, ashy ; - *տուն a.* fire-temple ; - *տունիկ s. bot.* cineraria ; - *ցան a.* sprinkled with ashes.

Մոխրացուցանեմ , *Մոխրեմ* , *էցի* *va.* to reduce to ashes.

Մոխրոյ , *այ s. S. Մոխրանոց* ; dung-hill, --heap, -hole or -pit.

Մոծիր , *ծրոյ s.* charcoal-powder.

Մողէզ , *զեզի* , *Մողիւ* , *ի s.* lizard.

Մողջիկ , *չկաց S. Մոխրագոյն & Զի* .

Մոմ , *ոյ* , *ով s.* wax, bee's wax ; wax-candle, --light, taper ; *սպեղանի ի* - *ոյ* (* *մէջամ*), cerate, medicated wax ; - *ճարպական* , stearine candle ; *S. Ճրագ* .

Մոմագործ , *այ s.* wax-chandler, --maker ; - *գոծ կաւաւ s.* oil-cloth, --skin ; floor-cloth ; - *կալ* , *ի s.* chamber- or flat-candlestick ; taper-stand ; - *կան թթուում s.* cerotic acid ; - *կերա a.* made of wax ; *գուր* - , cell, alveolus ; - *ձեւ a.* like wax ; - *պաւ a.* waxed, cerated ; * *S. Մոմպաւ* , - *վաճառ* , *այ s.* dealer in wax, or in articles made of wax.

Մոմայ a. waxen, made of wax.

Մոմեղէն a. S. Մոմայ ; *s. S. Մոմ* .

Մոմեղինակալ , *այ s.* candlestick.

Մոմեմ , *էցի* *va.* to wax, to cere, to spread over or coat with wax.

* *Մոմչոր S. Մոմագոծ կաւաւ* .

Մոմոս , *ի s. Momus* ; *S. Մոմոս* .

*Մոմպատ, աւ. (Փժատ, Կճատ) *s.*

*Մոմտապ S. Աշտանակ. [wax-taper.

Մոյթ, մուծից, թիւք *s.* stay, support, prop, jamb, pillar, pilaster, stanchion, buttress; - գնել, to prop, to support, to shore up; - լարակալ *mus.* S. Էշ.

Մոյկ or Մոյդ, մուկաց *s.* galoche.

Մոյն *s.* beauty, floridity, grace, loveliness; *a.* beautiful, florid, lovely, graceful; զ մոյն տանել, զս ի մոմու նուծի փոխել, to make beauty fade, to spoil, alter or ruin the beauty of.

Մոյր, մուրոյ *s.* mendicity, beggary; alms; ի - ելանել, չընել, to beg, to go begging, to ask charity, to beg alms, to mendicate; ի - տեսանել, to see any one in a begging state.

Մոնազն or Մոնոզն, &c. S. Միայնակեաց, &c. [bot. tamarisk, myrica.

Մոշայ, էջ, Մոշակայրի. Մոշնի *s.*

Մոռանամ, աջայ *va.* to forget, to be forgetful or unmindful of, to neglect; - զանդին, to be at a stand, to stop short, not to know what to say, to be put to a stand or to a non-plus; մի մոռանար զիս, don't forget me; * *bot.* forget-me-not; - or -իմ *vn.* to be forgotten, to fall into oblivion.

Մոռացկոտ, աջ *a.* forgetful, unmindful, liable to forget; S. Մասն.

Մոռացուծիւն, - ուն *s.* forgetfulness, want of memory; ի - գալ, անկանել, to fall into oblivion; ի խոր - անկանել, ի մոռացմունս խորոյ մատնել, to be buried in oblivion; - ուն աննել or - ուցանեմ *va.* to forget, to cause to forget, to cause to fall into neglect.

Մոռացոնք *s.* forgetfulness; - նս առնել, ի - նս դարձուցանել, արկանել, to forget, to leave or bury in oblivion; - լինել, դալ, to forget, to forget oneself, to put out of one's memory; ի - նս ածել, to cause to forget, [the Magi.

Մովսէսան մովսէտ *s.* the chief of Մովսէսարէր *a.* proclaimed, promulgated or given by Moses; - գիր *a.* written by Moses; - գիր *a.* established or ordered by Moses; - սեան, - կան *a.* Mosaic; - կերտ *a.* built or constructed by Moses.

Մոր, ի *s.* blackberry; mulberry; - ենի *s.* brier, bramble; blackthorn, pyracantha.

Մորէ *s.* S. Թառախի; myrtle-tree.

Մորթ, ոյ *s.* skin, hide, pelt; leather; remains, relics, coil; - մորդոյ, derma, skin.

Մորթագործ, աջ *s.* skinner, currier, leather-dresser, fell-monger; - ու թիւն S. Խաղախորդուծի; - զգետ *a.* clad in skin; - զերծ *a.* skinned, deprived of the skin; - աննել, to skin, to deprive of the skin; to excoriate.

Մորթալ, էջ *s.* dressed skin, tanned hide; leather-bag; leather table-cover.

Մորթային *a.* cutaneous.

Մորթանիկ, աջ *s.* skin-dyer.

Մորթանք *s.* skinning, flaying, act of depriving of the skin.

Մորթավաճառ *s.* dealer in skin, pelt-monger; leather-seller.

Մորթեան *s.* pl. skins, hides.

Մորթեղէն *a.* leathern, leather.

Մորթեմ, էջի *va.* to flay, to skin, to deprive of one's skin; to cut the throat, to butcher, to slaughter; to Մորթի. թւայ S. Մորթ. [kill, to slay.

Մորթիկ *s.* sheepskin mat.

Մորի, բւոյ, բեաց *s.* den, lair; *bot.* S. Մոր & Մորենի. [green, fresh, tender.

Մորձ, Մորչ *s.* bough, branch; *a.*

Մորմ, ոյ *s.* *bot.* night-shade, bane-wort; strychnine, strychnia.

Մորմը, - անք, - ուն *s.* heart-ache, --break, anguish, grief, distress, regret, displeasure.

Մորմըեմ, էջի, - եցուցանեմ *va.* to give or cause great displeasure or regret, to afflict or grieve deeply, to pierce to the heart, to embitter, to harrow, to rend, to break the heart.

Մորմըիմ, էջայ *vn.* to grieve, to be torn with pain, to be afflicted with spasms, to regret much, to be very sorry, greatly displeased; to be affected, touched, moved, to melt with compassion. [idiot, simpleton, dolt.

Մորոս, աջ *a.* *s.* foolish, mad, insane,

Մորոսաբան *a.* talking nonsense; - ու թիւն *s.* nonsense, foolish, extravagant or silly talk.

Մորոսական *a.* nonsensical, foolish; - միտ *a.* dull-witted, --brained.

Մորոսանամ, աջայ *vn.* to madden, to run or go mad. [less speech or talking.

Մորոսասուծի *s.* foolishness, sense-

Մորոսուծիւն *s.* stupidity, idiotism, extravagance, folly, madness.

Մորու S. Մորուք.

Մոյգեմ *va.* to remove, to put or set

aside, to separate; - *ի կաթին սովորեցնել*, to wean.

Մուս. մոյր, մուս S. Մի, ոյ, ուս.

Մուս. ի s. bot. meum, meum Athamanticum, spignel, fœniculum alpinum perenne.

Մուս. մոյր s. juice, extract, any liquid expressed, squeezed or obtained from fruits, &c.

Մութ, մթոյ. ով. Մութն, մթան s. obscurity, darkness, night; a. dark, obscure, gloomy; - անհարկն, frightful or thick darkness, impenetrable gloom; ընդ. - ի մթան, ի մթի ad. in darkness, in the dark, in the gloom.

Մութ s. S. Մութ; temper; fig. proof, trial; a. tempered; steeled; red hot, fiery, burning.

Մութանեմ, ծի va. to introduce, to give entrance, to cause to enter; to thrust or poke in, to insert; to conduct, to guide, to lead; to admit, to receive; to think, to excogitate, to invent; to adduce, to allege.

Մութանող, -ծիլ a. introducing; s. introducer; -ծիկ s. gentleman usher; -ծուսն s. introduction.

Մութն, մկան. Մկունք, մկանց s. mouse; pl. mice; S. Դնդեր, Մկունք; աղ. մկանց, the micry tribe; - մեծ, rat; - վայրի, wood-mouse; - գաղտի, field-rat; - ջրային, a craber, water-rat; - ալպեան, marmot; - լեռանց, mountain-rat; - փարաւորի, ichneumon; S. Հետահան or Հիւս; գեղացի եւ քաղաքացի -, the country mouse & the city mouse; ծակ. բոյն, աղբ, ականառ մկանց, mouse-hole; rat's nest; mouse-dung; mouse-trap; որսորդ մկանց, rat-catcher, mouse-hunter; (կառու) mouser; որսորդութիւն մկանց, mouse-hunt; - որսալ, to mouse, to catch a mouse; - չէ, the mouse squeaks. [-, broken in or trained horse.

Մուշ a. tamed, tractable; երկվար

Մուշ S. Մշուա.

Մուշակ, աջ s. shoes; slippers; S. կշիկ with its derivations.

Մումիայ, ի s. mummy; մումիած կառ - ի, cerement, cere-cloth.

Մուն, մոյ, ով s. flesh-worm; gnat, midge. [colour & beauty.

Մունաւոր a. having fine carnation

Մունեմեկ, ակաց s. public crier, herald.

Մունջ, միւյ a. dumb, mute; S. Համբ;

- առնել, to strike dumb; - ընկել, to be mute, to become dumb or speechless.

Մուշ, միւյ s. musk; - երէ, moschifer; բէշ միւյ, civet- or musk-cat.

Մուշ s. fisticuff.

Մուշակ, աջ s. pelisse, fur; (բշ գետ) furred gown or robe; վաճառականութիւն - ի, fur-trade; պատել - աւ, to fur; - ագործ, &c. S. Մաշկեկագործ, &c.

Մուս S. Ձմուռ & Լուս մուս.

Մուսունէս s. S. Մորէ; sea-eel.

Մուսա, յից sf. muse.

Մուսեոն, աջ s. museum.

**Մուստա s. must.*

Մուս, մտ. -բ, մտից s. entrance, entry, coming or going in, introduction, access, approach, admission; gate, street-door, portal; porch, atrium, vestibule; income, revenue, rent; carnal knowledge; S. Կանացի; -բ. ա. րեւու, sun-set, setting, going down; the setting sun, the west; -բ արեւային, heliacal sun-set; -բ աստեղ ast. immersion; յից միւշեւ ց-ս արեւու, from sun-rise to sun-set; - եւ ել or ել եւ -, income & expenses; - եւ ել նաւաց, arrival & departure of ships; -բ եւ ելք, entering & leaving; comers & goers; - ամսոյ, first day of the month; ի մտից արեւու ad. towards or near evening; ի-ս ընկել or գառնալ արեւու, to disappear, to set; - առնել, to make one's entry, to enter, to go in; - or -ս գառնել, to be admitted, to have access, to be received; - եւ ել առնել, to come in & go out; իմանալ զ- եւ զեւրուք, to know all a person's goings out & comings in, all his designs & actions; ժամն որոշել ել եւ մտից, to fix the times of audience; համարձակ - շորհել առ ինքն, to give free access to him; ոչ գիտեմ զեւրուք իմ, I do not know how to act; խաղաղութիւն իցէ -դ քո, is peace with you? do you bring peace?

Մուր, մրոյ, ով s. lamp-black, pine-soot, soot, blacking; ink; սեւաւ եւ -, miserable, wretched.

Մուրական a. begging, mendicant, poor; - or -ութիւն s. beggary, mendicancy.

Մուրամ, աջի, -անամ, աջոյ va. to beg, to mendicate, to ask alms, to so-

licit charity, to be a vagrant; *մութա-
յեալ կեանք* *a. precarious life.*

Մութաւք *s. begging; alms.*

Մութացած *,-ի, -ոյ, -ու a. begged,
mendicated, borrowed; alien, foreign;
pieced, patched up, mended.*

*Մութացիկ, ջկան s. beggar, mendi-
cant, supplicator; a. begged, borrow-
ed; - ջըկել, to go begging, to mump;
S. Մութանամ.* [*& Մութացիկ a.*

*Մութացկան, Մութիկ S. Մութական
Մութիկ, մրկաց s. roasted wheat.*

Մութկան ջըկմ S. Մոյր.

*Մութհակ, աջ s. obligation, bond,
contract, bill, note of hand, promiss-
ory note; bulletin, cedula, act, sche-
dule, instrument, deed; - աղաչանաց,
memorial, petition; - ընդունելութե,
receipt, acknowledgment; - հասուց-
ման, discharge, acquittance; - ար-
քունի, decree, ordonnance, rescript,
mandate; պարգեւաց, - patent, letter
patent, brevet, privilege, special grant;
- մոռացութե, - մոռացման յանցա-
նաց, amnesty, general pardon.*

*Մութհակագիր, գրաց s. chirograph-
er; memorial-writer, memorialist.*

*Մութըձ, մրձոց s. hammer; - քարա-
հատաց, stone-cutter's pick; կայա-
ւոր, - pick-axe, mattock.*

*Մութող, աջ a. s. mendicant; - արար
ad. like a beggar, in a precarious man-
ner; - ութիւն s. mendicity.*

*Մութրա, մրոց or արի s. bot. myrtle-
tree; -berry; - աստան s. myrtle-grove.*

*Մութց s. fist; - առնել ը միմեանս,
to box, to cuff, to fight with fists;
- աջի ad. with the fists, with fisticuffs.*

*Մութլ, ից s. mist, darkness, obscur-
ity; shadow, shade; a. foggy, obscure,
dark, dusk; shady, woody; - եղուցա-
նեմ va. to darken, to obscure, to of-
fuscate; - ութիւն s. darkness.*

*Մոգգայլմ, եցայ vn. to devour, to
gobble up, to eat like a hog, to swal-
low or gulp down, to stuff oneself.*

*Մոմում, աջի. Մոմեմ, եջի vn. to
murmur, to grumble, to mutter, to
growl; - ը միմեանս, to fall one upon
another furiously or ferociously, tooth
& nail, to be cruelly & obstinately bent
against one another, to be mutually
enraged; մրմուռալ ալիք. angry bil-
lows, surging waves.*

Մոմունդ a. murmuring, grumbling.

Մոմունմի s. murmur, growl.

*Մոնչական a. roaring; S. Մոմունդ-
Մոնչամ, աջի. - չեմ, եջի vn. to roar;
to bellow, to low; to rage, to chafe,
to fume, to burst into roaring; մերն-
չէի առ հեծումքն սրտի իմոյ, I have
roared by reason of the disquietness
of my heart.*

*Մոնչիւն, - շումի s. roar, roaring;
bellowing, lowing, whining, shudder-
ing; - չող a. roaring; bellowing; - շո-
ղական a. noisy, clamorous, resound-*

Մոռւդ a. dog-muzzled; - faced [ing.

Մոռւտ a. surly, cantankerous, crab-

Մոռումքի s. rebellion, revolt. [bed.

*Մոսրուր S. Մսեղէն; - բոյձ a. fed
with flesh; - ճանձ s. flesh-fly, meat-
fly, blue-bottle. [butchery.*

Մսագործ, աջ s. butcher; - ութի s.

*Մսոգէղ s. heap of corpses, slaugh-
ter; - զանդուած a. carneous, fleshy;
corporeal, earthly; - լի . լիք, լից a. fle-*

Մսակ, աջ s. caruncle. [shy, brawny.

*Մսակեր, աջ a. flesh-eating, living
upon flesh; carnivorous; - ութիւն s.
flesh-food; fig. excess, debauch.*

*Մսահան, աջ s. flesh-fork, --hook;
- հատ a. abstaining from flesh; - լի-
նել or - իմ vn. to abstain from meat.*

Մսաձանձ S. Մսաբոյձ.

*Մսամրցութիւն s. rivalry in glut-
tonty, emulation in voracity.*

Մսան, ի, - ունք, նանց s. fillet; gland.

*Մսանաբանութիւն s. anat. adenology;
- գրուի s. adenography; - հատումքի s.
being broken-backed; adenotomy.*

Մսանուռ a. glandular.

*Մսապառ a. clothed in flesh, incar-
nate; fleshy, plump.*

*Մսովաձառ, աջ s. butcher; մանուկ
-ի, -'s boy; - or - անոց s. meat-mark-
et; butcher's shop, butchery; - ութի
s. butcher's calling.*

Մսքին s. price of meat.

*Մսեղ a. fleshy, corpulent, chubby,
plump, fat, brawny; - էն a. made of
flesh, fleshy, carnal, corporeal, earth-
ly, mortal; - յարկ, mortal coil; -
բլուր, man-mountain, giant.*

*Մսեղի a. S. Մսեղէն; s. living, living
man or soul; - բ, men, mortals; ani-
mals. [cool, to refrigerate.*

*Մսեմ va. to chill, to make cold, to
Մսիմ, մսեցայ vn. to be or feel cold,
to grow frigid, to suffer cold; to catch
cold, to take a cold; մի ձեռն իմ, my
hands are cold.*

Մեկեմ *S. Մեկեմ, Վանեմ.*
Մեխոյ *a. extravagant, spendthrift;*
-ուծի *s. lavishing, squandering.*

Մոսկիմ *vn. to emaciate, to become*
extenuated.

Մոսո or **Մոսու** *a. S. Մոսկ;* *touch-*
ed with meat; contaminated.

Մոսուսու *of s. flesh-day.*

Մոսուր, **մարոյ** *s. crib, manger; stable;*
զուարակի մարոյ, a fat calf; - or -ք
բերանոյ, jaw bone or the interior of
the mouth; - or կառք մարի S. Յարդգոյ.

Մարմուս *a. bred in the stable.*

Մառախ *a. crack-brained, cracked,*
crazed, frantic, frenetic, mad; -ուծի
s. insanity, madness, folly, frenzy;
-բանեմ vn. to reflect, to reason, or
revolve in one's mind; -բացուծիւն s.
sharpness, shrewdness, sagacity; -բե-
րեմ, եջի vn. to recollect, to remem-
ber; to take it into one's head, to
think, to purpose, to contemplate, to
imagine, to conceive; to make an at-
tempt, to attempt, to dare, to will, to
be inclined to, to bring oneself to; to
give oneself up to; ի կերակրելի ինչ -
to obtain a bare livelihood; յապաշ-
խարուծի - to repent, to be con-
verted, to amend; ի նախանձ - to be en-
vious, jealous; S. խեղդ; -բերեցուցա-
նեմ va. to cause to think; to induce,
to incite, to attract, to excite desire;
-բերիլ լինիմ S. Մառերեմ; յանա-
սուծ - to commit bestiality; -բերու-
ծի s. intent, intention, resolve; crim-
inal attempt. [posely omitting.]

Մառգոյ *a. wilfully forgetting, pur-*

Մառիւր, **գրոյ** *a. attentive, care-*
ful, vigilant, diligent, exact; consider-
ate; - լինել. to be attentive, to pay
attention to, to mind, to attend to, to
take heed to, to apply, to be assidu-
ous; -գիւր a. diligent, prompt, ready;
- ինն, - սիրով or կամք ad. willing-
ly, voluntarily, with good will, hearti-
ly, cheerfully, with pleasure; candid-
ly, frankly, sincerely; -գիւրազոյն.
- S. Մառիւր ad.; -գիւրուի s. eager-
ness, diligence, goodwill, cheerful-
ness; -ծք S. Մառիւր ad.; -գրեմ vn.
S. Մառիւր լինիմ; -գրուծիւն s. at-
tention, application, care, heed, heed-
fulness.

Մաթափ *a. brainless, giddy-brain-*
ed, --pated, crack-brained, foolish,
mad; -ուի s. mental derangement or

alienation, lunacy, insanity, madness.

Մախար, *այ a. deceitful, delud-*
ing, seducing; -ուծիւն s. seduction,
deceit; -խոհ or խորհ a. pensive,
thoughtful, musing; - լինել or -խոհիմ
vn. to think, to muse, to reflect, to
ponder, to rack one's brains; -խո-
հուծիւն s. meditation, ponderation,
reflection; -խոյլ a. investigating,
examining.

Մառնախան *a. done after reflection;*
**s. meditation; -ծեմ, եջի va. to think,*
to reflect, to meditate, to ponder, to
consider, to muse, to weigh; -ծիւն S.
Մառյածին; -ծուծի s. thought, me-
ditation, consideration, reflection, idea,
imagination, fancy; ը իմում -ծեմ, as
far as I can judge, according to my
idea; -ծորէն ad. considerably.

Մառկոյր *a. mentally blind; -կոծ*
լինիմ vn. to be anxious, perturbed; to
be vacillating, wavering; -կորոյս a.
out of one's mind, extravagant, mad.

Մառաւ *a. presumptuous; to one's*
mind or liking, pleasing; -ոյ a. pleas-
ing, agreeable, to one's liking; con-
descending, meek; -ուծի s. presump-
tion; prepossession, prejudice; -հաս
a. comprehensible, easy to under-
stand, intelligible, plain; -հասուծի
s. comprehension; -հարուստ a. witty,
very intelligent, ingenious, lively;
-հոսան a. fickle-minded, changeable.

Մառնորեմ *va. to seduce, to per-*
vert; - զինքն, to deceive oneself.

Մառոյլ *a. unquiet, thoughtful, wav-*
ering, agitated, undecided, perplex-
ed, irresolute; - առնել, to disquiet,
to perplex, to make uneasy, to cause
anxiety; - լինել, to disquiet or fret
oneself, to waver, to be agitated, va-
cillating, wavering, to be anxious, to
be at a loss how to decide; -յուզուի
s. agitation of mind, care, inquietude,
perplexity; -յոժար S. Մառիւր; -յո-
ժարուծի s. goodwill, eagerness, wil-
lingness.

Մառնելի *a. entering, going in.*

Մառնեմ, **մոխ**, **մուստ** *vn. to enter, to*
go or come in, to introduce, insinuate
or intrude oneself; to penetrate into,
to slip in; - առ դք, առաջի ուրուք. to
present oneself, to call on, to visit;
- աղօթից առաջի ուրուք. to be heard,
hearkened to; - առ ուսեմն, to be a
guest, to receive hospitality, to be

lodged; - առ կին, to know a woman; - ի վերայ օտարի ամուսնոյ, to commit adultery; - ի օր ընդ գիրկս. ի ակեղն. to bend a bow; ի դատաստան, ի դատ - , to sue, to bring an action against, to summon before a magistrate or court of justice; ի դատաւորաւ - , to act the judge; ի երկիր - , to plunge into an abyss, to be engulfed, swallowed up; ընդ գետին - , to be overwhelmed with shame, to hide one's confusion under the earth; - ի ծառայութիւն, to enter a person's service, to serve; - յորդեգրութիւն, to be adopted; երաշխաւոր - , to guarantee, to become security; - ի պայքար, to dispute, to contest; ի փորձ - , to prove, to try, to make an experiment; - ի մերով մարդկութիւն, to be clothed with our humanity; ի քուն - , to overcome with sleep, to sleep, to lay to sleep; - արեգական, to go down, to set; ի քիրան - , to sweat, to work hard, to give oneself much trouble; - ի նաւ, to embark, to go on board a vessel; - ընդ անձին, to be at enmity with oneself; - ի լծով or ի ձեռամբ ուրուք, to submit, to become subject to; - գիւի ի մարդ, to possess; - ի շաշ, to sit or be at table; S. Գինի. Խորհուրդ. Միտ, Փոխ, &c., &c.

Մտապահ լինիմ *vn.* to keep in mind, to remember; to have spite against one, to be rancorous; S. Մայրոյդ.

Մտաւեմ, եջի *vn.* to comprehend, to conceive, to understand; - առ, *այ* *a.* of good comprehension, intelligent; - առ, *s.* understanding, intelligence.

Մտավարժ, ից *a.* intelligent, clever, learned, erudite; - ութի *s.* cultivated mind, ability.

Մտառեւ *a.* sharp, perspicacious, shrewd; - ութի *s.* perspicacity, sharpness of wit; - մանջ *a.* unquiet, anxious, gloomy, full of care; - լինել, to be uneasy, disquieted, to grow anxious, to care for or about; - մանջուհի *s.* disquiet, disquietude, anxiety, care, anguish.

Մտացածին *a.* imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, false, visionary, extravagant, fantastical; - ցեբար *ad.* wisely, sensibly, judiciously; - ցի *a.* reasonable, rational, sensible, intelligent, wise, judicious.

Մտաւոր *a.* intellectual, intellective,

spiritual; intelligent, clever; - արար *ad.* mentally; spiritually; wisely; mystically; - ական *a.* intellectual, spiritual; mental, ideal; - ութի *s.* intelligence, good sense, judgment.

Մասախոս լինիմ *vn.* to be out of one's wits, to become deranged, to be delirious. [the memory, to be forgotten.

*Մտեհան լինիմ *vn.* to have escaped Մտեմ, մայ, առ S. Մտանեմ.

Մտերիմ, բմի, բմայ *a.* intimate, cordial, confident, familiar; *s.* favourite; - ծառայ. true or faithful servant.

Մտերմար *ad.* faithfully, sincerely, candidly; intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմական *a.* familiar.

Մտերմանամ, այց *vn.* to become familiar, to grow intimate, to obtain confidence.

Մտերմութիւն *s.* intimacy, cordiality, confidence, familiarity, strict, close or fraternal friendship; faithfulness, sincerity; - թի S. Մտերմար.

Մաղեմ, եջի *va.* to push strongly, to shake, to move.

Մառցանեմ S. Մուծանեմ.

Մարակ, այ *s.* whip; spur; *fig.* stimulus; - չուանեայ, whip-cord; - հեծեղայ. riding-whip; Հարուածք - այ, lash, cut, stroke of a whip; S. Կաշտ; - ավար *a.* whipped; spurred; - երկվար. post-horse; - եմ, եջի *va.* to horse-whip, to lash, to whip; to prick, to spur; to stimulate.

Մարուկ, բկայ *s.* young ass; colt, foal, filly; *bot.* colt's foot.

Մրագիր *a.* written with ink; - գիր, - արդ *a.* dark with down, downy, furnished with soft dark hair; - արդ յոյճ, black eye-brows; - թաթախ *a.* smoky, fuliginous, sooty; - յոյճ *a.* black eyebrowed, having dark bushy eye-brows.

Մրափ, Մրափեմ S. Ներհ. Ներհեմ.

Մրդաբեր, այ *a.* fruit-bearing, fructiferous; loaded with fruits; - ծառ, fruit-tree; - թափ *a.* fruitless; - առնել, to shake down the fruit; - լի *a.* full of fruit; - կեր, այ *a.* carpophagous; - մատոյց S. Պաղաբեր; - նոյց *s.* orchard, plantation of fruit-trees; fruitery; - պահ, այ *s.* gardener, watcher; cottage; - լուր *s.* fruit syrup or juice; - վաճառ, այ *s.* fruiterer, fruit-seller; - էմ *a.* abounding in fruit; - քաղեմ *va.* to gather fruits.

Մրդենի ծառ *s.* fruit-bearer.

Մրդեր. Մրդանք *s. pl.* fruitage.

Մրդիկ *s.* berry, small fruit.

Մրդուզ *a.* vile, abject, low, base, mean, despicable; obscure.

Մրեմ. եջի *va.* to smut, to blacken; *իջ.* to asperse, to defame, to slander; - զարեւանունս, to paint one's eyelids. [to burn.

Մրկեմ. եջի *va.* to roast, to toast,

Մրճաւոր *s.* pioneer; digger, delver.

Մրճոս *a.* smoky, sooty, fuliginous; - եմ; եջի *va.* to smoke, to blacken with soot, to soil, to dirty; - իմ *vn.* to blacken with smoke or soot.

Մրճիլեմ. եջի *va.* to murmur, to mutter, to mumble, to speak through the teeth; to sing low, to hum, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.

Մրճուել. ճիւղ *s.* murmur, whisper; low utterance, humming; moan, groan.

Մրճեմ. - իմ, &c. *S.* Մրճում.

Մրոտ. &c. *S.* Մրճոտ, &c.

Մրուր. մրրոյ *s.* dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, faeces, residuum; slime, mire, mud, ooze; - դինւյ, tartar; *S.* Գինեմրուր; - իւղւյ, dregs, lees of oil; - մաղձային, biliary calculus; - մրգական փամփուշտի, stones in the bladder, urinary calculi; մաքրել - , to refine, to clarify, to purify; - աւլ. to cause great grief or pain, to cause to suffer; to throw a slur or stigma on, to affront, to traduce, to slight, to revile, to injure; *S.* Քամեմ.

Մրլիմ, ջման. Մրլին, ջեան *s.* ant, emmet, pismire; մրլինք. կոյտ or բաղմութիւն մրլեանց, ant-hill, -hillock; հարանուկ մրլեանց, ant's eggs.

Մրլանց *s.* ant-nest, -hole.

Մրլնառիւծ, Մրլնառիւծ *s.* ant-eater, formica-leo; - կեր *a.* ant-eaten; *s.* ant-bear, -eater, myrmecophagus, tamandua.

Մրլնոյ *s. med.* pricking like the stinging of ants, fornication; *S.* Մրլնոյ.

Մրիմ Մ. Միմ. [myrtle-wreath.

Մրանի, Մրաի Մ. Մուրա; պսակ - .

Մրախակ *s. bot.* agaric. [teal.

Մրաիմ, տման *s. zool.* querquedula, Մրախաւն, - կան, - տեսակ *a.* mixed with lees, full of dregs.

Մրբի. մրբկաց *s.* tempest, storm, foul weather; - ծովու. squall, gust of wind, high wind; - հոլմոյ, blast, hurricane, whirlwind, tornado; - ծխոյ,

dense smoke, cloud of smoke; - բոյ. volume of flames. [a sediment.

Մրբիմ. եջայ *vn.* to settle, to form

Մրբաբեր *a.* gathering, threatening, stormy, tempestuous; - լից. - փառն *a.* tempestuous, boisterous, stormy, blustering, windy; - ծին *a.* causing or producing tempests; *S.* Մրբաբեր; նշանք - ք. prognostics, signs which usher in the storm; - ծուփ, յոյզ. tempest-tost, -beaten *a.* billowy, turbulent, very agitated, rough; - տարափ *a.* raining impetuously; - նեղք. սլաքք. a storm of arrows.

Մրբեմ. եջի *va.* to tempest, to produce a tempest, to trouble, to ruffle, to agitate violently; - իմ *vn.* to be tempest-tost or -tossed, to be driven, or whirled about, to be very agitated, rough; մրբեթ ծուփ լ երկիր, curling clouds of smoke ascended to the skies.

Մրրութիւն, Մրրուկ *S.* Մրուր.

Մրցական *S.* Ըմբիւ & Ըմբշական.

Մրցակից. &c. *S.* Մարտակից, &c.

Մրցամարտք *s.* wrestling.

Մրցանակ, աջ *s.* premium, prize or reward; fight, combat; տանել - , to win, to carry the prize, to bear away the bell; - առնուլ, to get, gain or obtain a prize.

Մրցանականք *s.* stratagem.

Մրցանք *s.* pugilism, boxing match; *S.* Մրցումն.

Մրցարան *s.* lists, arena; agonism.

Մրցեմ Մ. Մարզեմ.

Մրցիմ. եջայ *vn.* to box, to come to blows, to fight, to combat; to rival, to vie with, to compete; մրցելով իմն *ad.* with emulation, vying.

Մրցող *s.* competitor; rival.

Մրցութիւն, Մրցումն *s.* combat, fight, wrestling; competition, concurrence, rivalry.

Մրցեմ, եջի *vn.* to gorge, glut or cram oneself, to stuff & swill.

Մրւայ *s.* crevice in the earth, chink.

Մոմ *pr. ad.* near, nigh, next, close by, by; *a.* near, next; *S.* Մերմ; - այսր. near to this place; - առ - , - ի - , - ի - ոյ *ad.* quite near or close, contiguously, thickly; - ք - , - ք հուկ *ad.* soon, directly, instantly; ի or ք - ոյ, ի - է, - ուստ, ի - ուստ *ad.* near, nearly, close by or to, next; soon, shortly, soon after; lately; ք - պուրս, shortly, soon; - լինել. to be near or

close to, to approach, to draw near; *ի - կալ*, to stand near, to be present at, to attend; - *կարել*, to cut quite short; - *անցանել*, to pass close to, or hard by; - *է առ քեզ յորժամ կամիցիս՝ կարող լինել*, where there is a will there is a way.

Մտասնակ *a.* neighbouring, living or dwelling near; - *գնաց* *a.* accompanying, proceeding together, or in proximity; - *լուս* *a.* imminent, impending, near, at hand, threatening; - *վտանգ*, imminent danger; - *լինել*, to be imminent, to threaten; - *կայ*, *ից*, - *կաց*, *այ* *a.* assisting, present, neighbouring, near, close to; - *կառւր լինիմ տն.* to be cut quite short, cut off at the roots; - *հաս*, *ից* *s.* accessit, the next to the best, second best; - *լինել*, to obtain honorable mention, to get honors; - *սեր* *a.* near; - *ազգական*, near relation; - *ւոր* *a.* near, next, neighbouring, assistant; present; *S.* *Մտասեր*; - *ւորեմ*, - *իմ տն.* to approach; - *ւորութի* *s.* proximity, nearness, neighbourhood; - *քաղաք* *s.* city near the capital; suburb; borough; market-town.

Մտեմ, *եցի*, - *եցուցանեմ տն.* to approach, to place next or near to, to approximate, to draw, bring or put near.

Մտենամ, *Մտիմ*, *անցայ տն.* to approach, to approximate, to come, go or draw near, to be near.

Մտեւոր *S.* *Մտաւոր*.

Մօր, *ից* *s.* dirt, mud, mire, slime; puddle, pool, fen, marsh, bog.

Մօրաբար *ad.* like a puddle or marsh; *a.* marshy, fenny; muddy, miry; - *կան* *a.* muddy, marshy; - *հեղձ անեմ տն.* to suffocate in a marsh; - *մէջ* *a.* marshy, slimy; - *նամ*, *ացայ տն.* to stagnate, to be stagnant, to form a swamp or bog, to stand; - *սէր* *a.* moorish; - *հաւք*, moor-fowl. [muddy; *s.* *S. Մօր*.

Մօրատ or *Մուրատ* *a.* marshy, miry, *Մօրացեալ* *a.* still, standing, stagnant.

Մօրաքեւադուստր *sf.* cousin, mother's sister's daughter; - *քեւորդի* *s.* cousin, mother's sister's son; - *քոյր* *sf.* aunt, mother's sister.

Մօրեղբայր *s.* uncle, mother's brother; - *բօրադուստր* *sf.* cousin, mother's brother's daughter; - *բօրորդի* *s.* cousin, mother's brother's son.

Մօրին *S.* *Մօրական*.

Մօրու, *ից* or *այ* *sf.* step mother.

Մօրուաձուկն *s.* gray-mullet, sur-

Մօրուանի *a.* bearded. [mullet.

Մօրուարձակք *s.* the temple.

Մօրուեղ, *այ* *a.* bearded, long- or thick-bearded.

Մօրուս *s.* bot. tuberose.

Մօրուք, *Մուրուք*, *բուաց* *s.* beard; *աղերեկ* -, gray-beard; *ալեղ*, *թաւ*, *անյարգար* -, a sorry, thick, uncouth or neglected beard; *մօրուք զալարա նալ ծնօտիցն*, to have the face covered with down, or soft hair; *մօրուս ար ձակել*, to grow a beard; *օր սափրելոյ զմօրուս*, shaving-day; *սափրել զմօրուս իւր*, to shave oneself; to get shaved; *ածելել զմօրուս ուրուք*, to shave any one, to trim; *անեցուցանել զ-ւս*, to let one's beard grow; *ծաղիկն - նր*, his beard begins to grow.

Մօրտ, - *անամ* *S.* *Մօր*, - *անամ*.

3

Յ (he) *յի* *s.* the twenty first letter of the alphabet, & the sixteenth of the consonants; *յ, յ*, three hundred; three hundredth.

Յաբեթական, - *թեան* *a.* of or belonging to Japhet; Armenian; - *աւհ*, the Armenian nation, the Armenians.

Յագ, *ոյ* *s.* *Յագուրդ*; *a.* satiated, sated, glutted, cloyed, full; -, *յ* - *ad.* to satiety, to one's fill, to the full; *յ* - *ուտել եւ բմիկել*, to eat & drink one's bellyful. [*Յագիմ*.

Յագելի. *Յագենամ* *S.* *Յագեցուցիլ*.

Յագեցութիւն, - *ուսն* *s.* satiety, surfeit, repletion; *պատառիլ ի յագեցմանէ*, to burst with eating; - *ուցանեմ տն.* to satisfy, to satiate, to sate; *կըտապինք* -, to surfeit, to cloy, to glut, to stuff, to gorge; - *զգաստուն իւր*, to vent one's wrath; - *ուցիլ* *a.* satisfying, satiating.

Յագիմ, *եցայ տ.* to be satisfied, to have one's fill; - *յանչափս* or *կարի խ.* to glut, cram or gorge oneself with; *չյագեք ի հայերն*, he was never tired of looking at; *յագեալ a. chem.* saturated.

Յագութիւն, -*ութիւն*, -*ութիւն* *s.* satisfying; repletion; satiety, disgust; *ի յագութիւն*, for satiating; *յագութիւն ա.* to say I have had enough; *ու.* *չյագութիւն*, to eat one's fill; - *առ.* *նեղագործիւն*, to glut one's avarice; *ի - փռամանութիւն իւրոյ*, for satisfying his ambition; *յագութիւն s. chem.* saturation.

Յագլիմ տ. to fit, to fit well.

Յագգեմ, *եցի va.* to push, to shove.

Յաղած or *-ոյ a.* immolated, sacrificed.

Յագեմ, *եցի va.* to immolate, to offer up, to sacrifice to idols; -*իմ տ.* to be immolated to idols; to feed on meats offered to idols; to profane or render meats unclean by gnawing them.

Յանձնապակ, *պ.* -*ի. կոյ s.* porcelain, china, chinaware; -*եայ a.* china; -*եմ va.* to cover or ornament with porcelain; -*եալ յառակ*, tessellated pavement; -*եալ յարկուած*, tessellation; mosaic.

Յանիմ, -*աղոյն a.* rude, rough, common, vile, low, vulgar, trivial; servile. [city, boldness; S. *իսուսիւն*.

Յախորս *a.* bold, audacious; *s.* audacious.

Յախուռն *a.* audacious, venturesome, overhasty, inconsiderate, imprudent; *ad.* precipitately, headlong, furiously, impetuously, rashly, at a venture, or random, audaciously, insolently; indiscreetly, without discretion or consideration; - *քաջութիւն*, impetuous courage; - *խիզախել*, to venture headlong, to expose oneself to great peril. [*ad.*

Յախուռն, **Յախապէս** S. **Յախուռն**.

Յախախմ տ. to fall sick.

Յածական *a.* roaming, rambling.

Յածանք *s.* diversion, pastime.

Յածեղածի *s.* piratical coasting vessel, epactroceles.

Յածեմ, *եցի*, -*եցուցանեմ va.* to walk, to take or lead about, to conduct here & there; to veer, to turn about; to circulate; - *զալս*, to turn, to roll one's eyes; *չուրջ - զալս*, to glance over, or round about; *տարածամ զգերանն -*,

to eat out of season.

Յածիմ, *եցայ տ.* to travel, to visit different places, to rove, to ramble, to roam, to wander; to lounge; to stray; to circulate; - *չեծով եւ չեցամաք*, to travel by sea & land; S. *լնդ վայր*.

Յածութիւն *s.* wandering, travelling; circulation; round, turn, walk; agitation.

Յածուն *a.* vagrant, wandering.

Յակնեմ, *եցի va.* to look at, to gaze upon, to look intently at; to survey, to watch. (jewel & flower).

Յակինթ, *կնթի. թաւ s.* hyacinth **Յակինթական** *a.* studded or set with hyacinths; -*թեայ a.* hyacinthine.

Յակոբիկ *a. s.* Dioscorian; -*բուկ s. bot.* morel or winter-cherry, alkekengi.

Յակովբեան *a.* of Jacob or James.

***Յակուրջի** *s.* see-saw; S. *ձոձք*.

Յակրի, *բոյ s. bot.* bramble, briar.

Յազ *s. Hebrew. w.* El, Elohim, God,

Յաչուր, -*դ S.* **Յախուռն**. [Jehovah.

Յահրանամ, &c. S. **Յահրանիմ**, &c.

Յաղաքս *pr.* for, on account of, for the sake of, in consideration of.

Յաղաքարձիմ տ. to be impertinent or insolent; to live dissolutely, to give oneself up to debauchery.

Յաղածոյք, *յից s.* salt-provisions.

Յաղեմ, *եցի va.* to salt, to season or **Յաղիւ** *s.* salter. [flavour with salt.

Յաղութիւն *s.* salting.

Յաղթ *a.* great, large, huge, enormous, gigantic, vast, immense; strong; powerful, mighty, victorious; much, many, abundant, considerable.

Յաղթաբազուկ *a.* strong-armed; strong, robust, vigorous, very powerful; -*բան a.* convincing, convictive; -*բերձ a.* very high; sublime; -*զգեաց a.* victorious; -*կան a.* triumphal, victorious, triumphant; *s.* triumpher, conqueror, subduer; -*լինել*, to triumph over, to conquer; to excel; - *երգ*, triumphal song, epinicion; -*հասակ a.* of an immoderate height or size, gigantic, colossal; -*հարեմ*, *եցի va.* to conquer, to vanquish, to overcome, to subdue, to subjugate; to oppress, to vex, to torment; - *բանիւ*, to convince, to confound, to abash; -*հարիւ a.* convincing; oppressive; -*հարուլթի s.* defeat, subduing, subjugation; conviction; oppression; -*մարմն a.* large-bodied, big, stout, corpulent.

Յաղթանակ, *այ զ. prize or premium, palm, laurels; triumph, victory; reward, recompense; a. triumphant; -աւ նել, to obtain a triumph; - կանգնել ի վերայ, or - եմ, եջի տ. to triumph, to receive or obtain the honour of a triumph, to be triumphant, to win the victory, to carry or bear away the palm; to prevail; -ող զ. triumpher, conqueror.*

Յաղթանդամ *a. heavy, strong- or well-limbed, stout, corpulent, gigantic; -ութի զ. stoutness, corpulency; size, height, tallness.*

Յաղթանք *զ. victory.*

Յաղթաջուր *a. flowing rapidly, torrential, impetuous.*

Յաղթասեր *a. eager to win; contentious, quarrelsome, litigious; -սիրեմ տ. to desire to conquer; to delight in strife or quarrelling, to dispute, to contest; -սիրուի զ. desire of victory; love of contradiction, contentiousness, quarrelsomeness, pugnacity, fractious temper.*

Յաղթատուր *a. giving the victory.*

Յաղթարան *զ. lists, battle-field; means of victory.*

Յաղթեմ, *եջի տ. to vanquish, to overcome, to conquer, to subdue, to subjugate; to surpass, to excel, to prevail over; - պատերազմի, to conquer, to triumph; - ցաւոյն, to overcome or master one's grief or sorrow; - ամ դժուարուէջ կամ ներհակայ, to overcome all sorts of difficulties, to surmount every obstacle; - անձին, կամ կրիջ անձին, to conquer oneself, to get the victory over self; to overcome or subdue one's passions; - ի դատաստանի, to gain one's cause.*

Յաղթեցուցիչ *a. rendering triumphant over.*

Յաղթիւ, **Յաղթող** *զ. victor, vanquisher, conqueror; a. triumphant, victorious, glorious.*

Յաղթողական *Յ. Յաղթական.*

Յաղթութիւն *զ. triumph, victory, success, advantage; Յ. Յաղթանդամութիւն; կատարեալ - , decisive victory; ունել, տանել, ստանալ զ-, to get the victory, to carry the day, to be victorious, to prevail over, to get the better or the mastery of; լի բռնականութիւն ունել or տանել զ-, to obtain*

a complete victory; մեծապանծ -ս ի գլուխ տանել, to gain great advantages over; կանգնել -ս ի վերայ, to triumph, to be triumphant.

Յաղթուի *Յ. Յաղթիւ*; *trump at cards, (turk. դող).*

Յաղթուան *Յ. Յաղթութիւն.*

Յաղկիմ, *եցայ տ. to get spoiled, to be corrupted, decomposed.*

Յաճախ, *այ զ. frequent, continual, incessant; prolix, long; much, full, copious, abundant; ad. frequently, often, continually; too much, too many; -ք զ. continuity, perpetuity; հաջք -այ, shew-bread.*

Յաճախաբար *Յ. Յաճախ ad.; -դոյն, -ս ad. very often, several times; -գունդ զ. powerful, very numerous; - ճամբար, numerous army, innumerable throng; -գութ Յ. Բաղմադութ; -կան զ. frequentative; -կի Յ. Յաճախ զ.; -պաշտ, -պաշտան զ. where religious ceremonies frequently take place; -պատում զ. narrating many things; dogmatical; զ. Stromata; -պէս Յ. Յաճախ ad.; -տես լինիմ տ. to appear in public frequently; -ւոր Յ. Յաճախ զ.*

Յաճախեմ, *եջի տ. to do often or frequently; to redouble, to multiply, to augment, to increase, to enlarge; տ. to frequent, to haunt, to visit often; to augment, to increase, to grow; to abound, to be plentiful, to superabound, to redound; to continue, to endure, to last, to remain.*

Յաճախեցուցանեմ *Յ. Յաճախեմ տ.*

Յաճախիմ, *եցայ Յ. Յաճախեմ տ.*

Յաճախող, *-խորդ, այ զ. frequenter; customer; -ութի զ. custom, business.*

Յաճախութիւն, *-ութիւն զ. frequency; abundance, great quantity or number, heap, redundancy, affluence; frequenting, haunting.*

Յամ, *ոյ զ. delay; -ող ad. late.*

Յամայր *ա. long; - ամս, ամիս, for a number of years, for many years; կեցցես - ամս, may you live many years! live for ever!*

Յամաւ, *այ զ. obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong, sullen, restive; tenacious; -անամ. ոպայ, -եմ, եջի. -իմ, եցայ տ. to remain obstinate, to grow stubborn, to be stubbornly bent on, to be headstrong, refractory, obdurate; to persist in, to insist, to be bent on; -կոտ, -ոտ Յ.*

Թամա; -**ութի**. -**ութի** *s.* obstinacy, stubbornness, restiveness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy; -**թա** *ad.* obstinately, wilfully, stubbornly, obdurately.

Թախար *ad.* totally, entirely, quite; rashly, imprudently.

Թախար *ad.* out of the way, unseasonably, beside the question.

Թամեմ, եցի. -**եմամ, եցայ** *vn.* to delay, to retard, to defer, to remain, to procrastinate; to tarry, to stay, to dally, to loiter, to lag, to while; to wait, to be patient; -**ի գինեղ**. to continue drinking; to remain long over one's cup; -**ի հաղորդութի**, not to receive often the Holy Sacrament.

Թամեմ, եցի. -**եցուցանեմ** *va.* to retard, to defer, to delay, to put off, to procrastinate; **տէր իմ յամէ զգալ**, my lord delayeth his coming.

Թամեմուտ, Ամեմուտ *ad.* on all sides, from all parts.

Թամեմամ *a.* eternal, perpetual, everlasting, endless; -**ս** *ad.* for many years, for ever & ever. [lope.

Թամար, մուրաց *s.* wild goat; ante-**Թամեմ**. -**ուրգ** *s.* delay, stop, stay, retarding.

Թամար, Ամար *s.* amber-gris; *bot.* (purple) sweet-sultan, mimosa farne-siana, acacia.

Թամ *a.* tardy, slow, long; sluggish, dull; *ad.* slowly, tardily, leisurely; sluggishly.

Թամրաքաց *a.* slow-going; -**եղու**, -**իտ** *S.* Ծանրաբեղու; -**ծին** *a.* born late; -**հաւաս** *a.* slow of belief; -**նամ** *S.* Թամեմ *vn.*; -**լարծ** *a.* slow-moving; -**քայլ** *a.* *ad.* with tardy or sluggish steps, slowly; -**ընթանալ**, to go slowly, to go with slow & cautious steps.

Թամրեղ *a.* very slow, very tardy.

Թամրընթաց *a.* slow-going; *s.* land-carriage, carriage by waggons.

Թամրութիւն *s.* slowness, tardiness, delay, retardation; sluggishness, idleness.

Թայ *s.* hue & cry, hoot, hooting, whoop; **յայ յու առնել, վաչ եւ յայ կարգաւ, հայ հուչ առնել**, to hoot, to whoop, to ridicule, to scoff; to treat roughly, to molest, to importune.

Թայգորեմ, better Ագորեմ, եցի *vn.* to wish any one good morning; to go

to salute or compliment a person every morning; **Ժամ -եղի**, the hour of audience; **տէրի -եղի**, hall of audience.

Թայգման *ad.* early, very early, at day-break.

Թայթուեմ *vn.* to leap with joy.

Թայտկարծուց *ad.* unawares, unexpectedly. [then; -**ու** *a.* of that time.

Թայմամ *ad.* then, at that time, just

Թայնկոյս *pr. ad.* over, on, on the other side, beyond, on that side; **ան**

յանել - . to cross over, to pass by, to go beyond; **անցանել** - **Արարատայ**,

to pass Ararat; **անցանել** - **Եփրատայ**, to cross the Euphrates; *S.* **Այս** -

Թայմ հեռէ, - **վայրի**, &c. *S.* **Հեռէ**, **վայր**, &c.

Թայնկոյս *pr. ad.* here, on this side, this way; - **յայնկոյս**, on this side &

on that, from one side & the other, here & there; **ոմն** - **եւ ոմն յայնկոյս**,

some this way some that, some one way, some another; **հայեցեալ** - **յայն**

կոյս, having glanced around; *S.* **Այս** -

Թայմաւորք, բաց *s.* legends, menology.

Թայմ հեռէ *ad.* hereafter, henceforward, henceforth, from this moment or hour, for the future. [Սահա.

Թայմ վայրի. **Թայս սակա** *S.* **վայր**.

Թայս, ից *a.* evident, clear, manifest, plain, palpable, obvious; *ad.* evidently,

obviously, plainly, clearly, manifestly; *s.* **Թայտնութի**; - **է** - **իսկ է**,

it is evident, clear; - **իմն է**, naturally, of course, certainly; **այս - է զի**, it

is certain that; **սպա - ուրեմն է**, it is therefore clear that; - **or է - գալ**, to

appear, to be manifested, made known, evident, to be discovered or disclos-

ed; - **ածել, առնել**, to declare, to make manifest, to display, to put or

set forth, to shew, to prove; to signify, to name; - **առնել զընդունելութի**,

to acknowledge the receipt of.

Թայտադոյն, -կան *a.* evident, appar-

ent, plain, visible, manifest, clear; expressive, significative; -**նախա** *a.*

ad. blamed in public or publicly re-

proved; - **առնել**, to reprove openly; - **ընել**, to be publicly insulted; -**նկատ**

a. visible, plain, evident; -**նշան** *a.* ex-

pressive, significative; -**նուն** *a.* con-

spicuous, eminent, renowned, celebrat-

ed, famous; -**պատկեր** *a.* representing,

expressive; - **մարդոյ**, portrait, sta-

tue; -պատմ. *a.* narrated or narrating clearly; expounding clearly; *ad.* evidently, clearly; -առնել, to narrate clearly; to explain, to expound; -բան *a.* declarative, explanatory.

Յայտարար, այ *a.* declaratory; distinctive, characteristic; *s.* demonstrator; *arith.* denominator; exponent; -առթի *s.* declaration, exposition, manifestation, notification, statement or account; manifesto, manifest; prospectus, programme; -առնել, to make a manifestation.

Յայտերեւակ *a.* very well known.

Յայտանդիման *pr.* before, in the presence or face of, in front of; *ad.* *S.* Յայտնապէս; *a.* notorious, publicly known, sensible, visible, evident; -ցուցանել, to expose, to explain, to make evident; -խայտառակել, to make a show of openly; -ակաց *a.* visible, palpable, notorious, evident; -առի *s.* manifest proof, evidence, notoriety; -թէ *ad.* openly, publicly, manifestly, visibly.

Յայտնաբան *a.* expounding, explaining, exposing; clear, perspicuous, obvious, plain; -եմ, եցի *va.* to explain, to expound, to expose, to illustrate, to make clear or evident; -իչ *s.* expounder, interpreter; -առթի *s.* explanation, exposition; -բար *S.* Յայտնապէս; -բարբառ *a.* speaking or spoken openly, manifestly; -վկայութիւն, undeniable or decisive witness or testimony; -խօսել, to speak openly, to speak out plainly; -գոյն *S.* Յայտնապէս; -կան *a.* manifest, declaratory, expressive; -նախատ *S.* Յայտառ-; -պէս *ad.* evidently, manifestly, clearly, obviously, palpably, visibly; notoriously, publicly, openly, overtly; intelligibly, explicitly; without disguise, frankly, freely, boldly; -տեսիլ *a.* apparent, evident, public, visible to all.

Յայտնեմ, եցի *va.* to reveal, to disclose, to discover, to unveil, to unmask, to publish a secret, to make public; to manifest, to declare, to explain, to expound, to set forth, to state, to expose; to signify, to notify; to utter, to express; -զմիտս, զկարծիս իւր, to manifest one's designs, intentions, thoughts or opinions, to declare oneself, to speak out; -զանն,

to manifest oneself, to make oneself known.

Յայտնի *a.* evident, clear, manifest, notorious, recognizable, obvious, explicit, apparent, palpable, visible; *ad.* *S.* Յայտնապէս; -է, it is clear, it is evident, that is of course; -լինել, to be manifest, to appear; -առնել,

Յայտնիչ *a.* enunciative.[to manifest.

Յայտնութիւն *s.* evidence, manifestation, enunciation; disclosing, unveiling; apparition; revelation, Apocalypse; Epiphany, Twelfth-day, -night; coming, appearing of our Lord; divine oracle; ծածուկ -ք, the Apocrypha. [Թի. Յայտնապէս.

Յայտնուն. Յայտնորէն *S.* Յայտնութեամբ, ից or այ *a.* impudent, immodest, wanton, unchaste, lecherous, lascivious, lustful, lewd, obscene; -or -ս *ad.* impudently, unblushingly, immodestly, lewdly, lustfully, obscenely.

Յայտառարայ *a.* unblushing, shameless, brazen-faced, impudent, immodest; -հայեայ *a.* obscene-eyed, staring at impudently; -նամ. այցալ *vn.* to be devoid of modesty, to behave impudently, to lead an unchaste life; -տես *S.* -հայեայ.

Յայտառիմ, եցայ *S.* Յայտառանամ.

Յայտառութիւն *s.* immodesty, lasciviousness, lust, lewdness, obscenity.

Յանդ. Յանի, այ *s.* term, end, finish; rhyme, cadence, numbers, termination, ending, desinence, harmony; *a.* convenient, suitable, congruous, becoming, apt, fit, adapted; quiet, good, kind, sweet, pleasing; -հանել, հասանել, to be finished, accomplished; to expire, to end, to bound, to terminate; -հանել, տանել, to bring about, to succeed in, to complete, to put an end to, to finish.

Յանգագոյն *a.* in a proper manner, seasonably, becomingly, befittingly; -կան *a.* rhymed; accomplished, finished, ended; -կից *a.* well suited to one another, having affinity with, analogous, similar; -հշտ *S.* Եւշտուր; -գարոյկ *S.* Պարոյկանուն; -ստեղծ, ից *s.* rhymers, rhymster; -ուր *S.* Յանգ *a.*; -ւորիմ *vn.* to finish, to end; -ւորիմ *s.* accomplishing, fulfilling.

Յանդեմ, եցի, -հցուցանեմ *va.* to complete, to finish, to end; to render

suitable, to adapt, to accommodate; to appropriate; to accord; to put into rhyme.

Յանգեմ, եջի. - **գիմ, եյայ տ.** to be ended, finished, bounded; to drive at, to tend to, to come to, to be reduced, to dwindle, to result; to discharge, to flow or to fall into, to empty itself.

Յանգուած *s.* **Սնկուած;** rhyme, termination; - **առաջեալ** *a.* well-worked or made.

Յանգուծիւն *s.* relation, affinity, conformity, similarity; fitness, suitability.

Յանգումն *s.* end, termination, close, conclusion; cadence; repose, rest; meeting, rencounter; - **ածել, բերել, առնել,** to put an end to, to finish, to terminate; **գալ ի - , գալ - կատարելութե,** to be perfected, to arrive at perfection.

Յանգուն *ad.* **Տ. Հանգուն.**

Յանգուցանեմ, ցի va. to draw on, to win, to attract, to charm, to captivate, to reconcile, to conciliate, to appease, to calm; to conclude, to terminate, to finish; **յիւրն - զսիրտս,** to steal hearts, to win, to conciliate; **յիւրն - զդք,** to win or bring over; **-ոցիչ** *a.* attractive, alluring, engaging, insinuating, winning, prepossessing.

Յանգչիմ, գեայ տ. to be attached or affectioned to, to get fond of, to conceive an affection or liking for; to repose, to cease.

Յանգչնաբար, -գոյն *ad.* boldly, impudently, saucily, daringly, rashly, hardily, precipitately, audaciously, temerarily; **-գործ** or **-բար** *a.* acting rashly; **-խոս** *a.* speaking audaciously.

Յանգչնեմ, եջի. - **եցուցանեմ va.** to render impudent or rash, to embolden.

Յանգչնիմ, եյայ տ. to dare, to be bold enough, to be audacious to do or say any thing, to have the hardihood or boldness to, to arrogate, to presume, to grow insolent or saucy; to venture, to attempt, to run the risk.

Յանգչնութի *s.* audacity, boldness, rashness, temerity, hardihood; impudence, sauciness, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolic, youthful pranks; **-լեւաճ** *S.* **Յանգչնաբար.**

Յանգիման *pr. ad.* before, in the pre-

sence of, in the face or sight of, hard by, against, opposite, over against, in the view of, in the face, publicly, in public; **դէմ - ,** face to face; front to front; **- իմ,** before me, in my presence; **- եկեղեցւոյ,** in face of the church; **- ամ Տի,** in the face of the whole world; **- առջն,** publicly, before all people; **ասել - ,** to say to one's face; **- առնել, կացուցանել, ածել,** to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to set before the eyes, to shew, to remonstrate; **- առնել,** to reprove, to reproach, to blame; **- լինել, կալ,** to present oneself, to appear, to make one's appearance before, to shew oneself; **- մատչել, կալ,** to appear before.

Յանգիմանխոս *a.* saying to a person's face, in the presence of; contradicting, opposing; **-խոսութի** *s.* speaking face to face, dialogue, confabulation; **-կայ** *a.* opposed, present; *ad.* before, face to face; **- առնել,** to show, to prove, to demonstrate, to explain; **-կայութի** *s.* proof, argument, demonstration; reproach; **-կան** *a.* reprehensive, reproving; evident, manifest; **-կայ** *a.* present, assisting, in the presence of; *s.* assistant; **-կացութիւն** *s.* the being present, assisting, presence; proof, demonstration; **-մերժ** *a.* repelling or rejecting advice, spurning or despising admonition, insolent, insubordinate; **-պէս** *ad.* openly, obviously; evidently, clearly; **-սես** *a.* seeing face to face, clearly; **-բար, այ** *s.* presenter; **-բարութի** *s.* presentation; **-ւոր** *a.* apparent, plain, visible, evident; reproachful, reproving.

Յանգիմանեմ, եջի va. to reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth, to chide, to rebuke sharply, to revile, to rate, to scold; to present, to represent, to show, to demonstrate, to discover, disclose or unveil; to prove, to convince; **-իմ տ.** to be reprehended, reproached, chided; to be presented; discovered; convinced.

Յանգիմանիչ *s.* fault finder, censurer, admonisher; discover; demonstrative.

Յանգիմանութիւն *s.* reprehension, reprimand, admonition, correction, reproach; invective, scolding, chiding; representation, exposition; proof,

demonstration, manifestation, statement; ջուր - թէ, bitter water; fig. the waters of bitterness.

Յանդուգն, դգուհ a. rash, foolhardy, audacious, adventurous, hardy, resolute, determined; ad. rashly, inconsiderately, audaciously, arrogantly, presumptuously, insolently, haughtily, petulantly; hardily, resolutely, determinedly.

Յանդգայիմ, էցայ տ. S. Անդգայիմ; to be or become apathetic; to be out of one's senses.

Յանիրաւի a. unjustly, wrongfully, wrongly, unreasonably, iniquitously, Յանինայ S. Անինայ. [illegally.

Յանկ, Յանկա..., &c. S. Յանգ, Յանգա... &c.

Յանկարծ a. sudden, unexpected, unforeseen; ad. unawares, unexpectedly, suddenly, on a sudden, abruptly, all at once; intl. please God! would to God! may it please God; - էթէ, if by chance.

Յանկարծարաց a. suddenly opened; -բուխ a. gushing forth unexpectedly; -գիւտ a. unexpectedly discovered; -գոյն S. Յանկարծ ad.; -գործ a. done suddenly; -գէպ a. happening unexpectedly, unforeseen, unexpected, unlooked for; extraordinary, fortuitous, casual, accidental; ad. unawares, suddenly; by chance, fortuitously; -գեղ անձրեւ s. shower; -թափ ad. all at once, suddenly, impetuously, precipitately, inconsiderately, rapidly; -ժողով a. unexpectedly called together or assembled; -խօս s. improvisatore; extemporary speaker or poet; -խօսեմ, էցի va. to extemporize; to speak extemporally; to get up at a moment's notice; -խօսութի s. extemporizing; extempore speaking; improvisation; -ծագ a. shining forth or appearing suddenly; -ծին a. happening suddenly or unexpectedly; momentaneous, of short duration; -կան a. unexpected, unlooked for, unforeseen; -կի a. sudden, unexpected, unforeseen, unthought of, abrupt; - , -իմ ad. unawares, unexpectedly, quickly, suddenly, abruptly, all at once; -չաս a. happening unexpectedly, coming by chance, unlooked for, unexpected; S. Յանկարծ ad.; -չտապ տապահ, էրկիւղ, violent fright, panic,

panic terror; - մահ or օրհաս, sudden, unexpected death; -մահ a. dead suddenly; s. sudden death; - լինել, to die a sudden death; -շարժ a. moved or moving suddenly; -ցասուն լինիմ տ. to be passionate, hasty, irascible.

Յանկարծ երեւեաց a. momentarily seen. [-ծօրէն S. Յանկարծ ad.

Յանկարծոյն, -ծում ժամու, -ծում Յանկարծօրեայ S. -ծանկան.

Յանկարծս ad. without suspicion, confidingly. [&c.

Յանկաւոր, Յանկեմ, &c. S. Յանգ, Յանչնարիցն է. Յանչնարից գոյ v. imp. it is impossible, it can't be done.

Յանձանձարաբ ad. providently, carefully, diligently.

Յանձանձանք s. care, pains, solicitude, assiduity; management, gestion, expedition.

Յանձանձեմ, էցի va. to take care of, to pay attention to, to be careful of; to provide for, to protect, to treat with much care; to manage, to administer; to expedite.

Յանձանձիչ s. careful person, provider, protector, manager, director.

Յանձն a. recommended; Այ -! God be with you! Adieu! - է. էղեւ, էղի. ցուք, էղեալ v. imp. to resign, trust, submit, abandon or recommend oneself to; - առնել S. Յանձնեմ; - առնուլ, to assume responsibility or care, to undertake to, to oblige or pledge oneself to do anything; չառնուլ - , not to accept, to deny, to refuse, to reject, to disallow; S. Անձն.

Յանձնաժողով s. commission; անգամբ -ոյ, the members of the -; -կարգել, to appoint or name a -.

Յանձնապատան a. presumptuous, arrogant, presuming, self-conceited, confident, consequential; - լինել or -իմ տ. to presume too much on oneself, to be self-conceited, arrogant, to trust to, or to rely on oneself, to assume a consequential air or look, to arrogate, to pretend to; - ութի s. presumption, self-conceit, consequentialness, arrogance; -թք ad. presumptuously, consequentially, arrogantly.

Յանձնառական a. acceptable, worth accepting or taking; voluntary, avowed, accepted; - պատուիրան, positive precept; - ուռ, աջ s. commission-agent, factor; - ուռի s. acceptance, ac-

ception, consent, engagement, avowal, approbation. [ment.

Յանձնավարձք *s.* commission-pay-

Յանձնարար, *այ s.* employer; principal; -ական *a.* in commission or recommendation; -ժողով, letter of recommendation;

-բաժանայից, dimissory letter; -գրականաց, credentials; -ուհի *s.* commission, order; recommendation; mission; delegation; solicitation; -եմ,

էջի *va.* to commission. [give a command.

Յանձնել, *այ s.* order; - առնել, to Յանձնեմ, էջի *va.* to recommend; to deliver, to commend, to put or give into the hands of, to deposit; to resign, to leave; to intrust, to confide, to trust, to rely on; to impose, to charge, to order.

Յանձնկալութիւն *s.* acceptance.

Յանուար, *ի s.* January. [jansenism.

Յանսենեան *s. a.* jansenist; - աղանդ,

Յանուար *S.* Մարտիս .

Թանց, *ից s.* fault; sin; - ահան *a.* subject to sin, guilty, culpable.

Թանցանեմ, *յեայ, ցուցեալ vn.* to commit a fault, error or crime; to transgress, to trespass, to sin; to fall in error, to fail, to do amiss, to stumble, to go astray; to abuse, to offend, to give offence, to wrong, to injure; *S.* Թեթեւ.

Թանցանք *s.* transgression, fault, wrong, offence, error, fall, sin, trespass, crime, delinquency; *իմով -նք,* through me, through my fault; -նս

Համարել ումք, to impute as a crime to; *S.* Ընկենում, Թեթեւացուցանեմ.

Թանցաւոր *a.* faulty, guilty, delinquent, culpable, criminal; - օրինաց, transgressor, violator, criminal, delinquent; - զանձն դաւանել, խոստովա

նել, to confess one's fault, to plead guilty; - ութիւն *s.* culpability, transgression.

Թանցեմ, էջի, եալ *S.* Թանցանեմ.

Թանցեցուցիւ *S.* Թանցուցիւ, [ցանք.

Թանցուած, *ոց, -ուհի, -ուհի S.* Թան

Թանցուցանեմ *va.* to cause to transgress or to sin, to induce to crime; -ուցիւ *a.* causing sin.

Թաշա, *ից s.* idolatrous sacrifice or oblation; -ածին *a.* born through a sacrifice; -արար *s.* sacrificer, pagan priest.

Թաշա, *ոյ s.* fascination, evil-eye,

charm; - or -անք *s.* envy, rancour; ill-will; -եմ, էջի, -իմ, էցայ *vn.* to envy, to be envious of, to pine away with envy, to be eaten up with envy; to bear malice, to disparage, sneer or rail at, to attack through ill-will or malevolence; -կոռ, *այ a.* envious, jealous, malicious, malivoltent; fascinat

ating, bewitching, enchanting; -ուհի - ումն *S.* Յաջաղանք.

Ծապահաւոր *a.* sure, safe, secure, out of danger, assured; *s.* security, safety; place of safety, shelter; -ս լինել, to be in security, safe, sheltered; - or -ս առնել, to assure, to secure.

Ծապահովագրեմ *va.* to secure, to insure, to assure; -գրող *s.* insurer, underwriter; -գրութիւն *s.* insurance, underwriting; մուրհակ -թէ, policy of insurance; *S.* Ծապահովութիւն.

Ծապահովանամ, *այցայ vn.* to be sure, certain, assured, tranquillized.

Ծապահովացուցանեմ, -վեմ, էջի *va.* to assure, to reassure, to tranquillize, to remove a person's fears; to guarantee, to give security for.

Ծապահովութիւն *s.* security, safety, surety, certitude; quiet, tranquillity.

Ծապալ *a.* very patient, very hopeful, long-suffering.

Ծապաղանք *s.* delay, hinderance, retardation; adjournment, putting off, procrastination; առանց -նայ *ad.* without delay, forthwith, immediately, instantly, at once.

Ծապաղեմ, էջի *va.* to defer, to put off, to procrastinate, to prorogue; to retard, to hinder, to stop, to protract, to delay; to prolong, to lengthen; to temporize; *S.* Ծապալիմ.

Ծապաղեցուցանեմ *S.* Ծապաղեմ *va.*; -ուցիւ *a.* retarding; hindering.

Ծապաղեմ, էցայ *vn.* to delay, to tarry, to remain; to linger, to loiter, to be late. [suspensive.

Ծապաղիւ *a.* delaying, prorogative, Ծապաղկոռ *a.* tardy, slow; loitering; temporizing.

Ծապաղութիւն, - ումն *s.* delay, hinderance, impediment; putting off, delaying, protraction, procrastination, prorogation, respite; temporizing.

Ծապայ, առ - *ad.* afterwards, next; *S.* Ապա.

Ծապանաս, Ծապանաս, *ի a.* despising, scorning, contemning; *s.* despite,

charm; - or -անք *s.* envy, rancour; ill-will; -եմ, էջի, -իմ, էցայ *vn.* to

envy, to be envious of, to pine away with envy, to be eaten up with envy;

to bear malice, to disparage, sneer or rail at, to attack through ill-will or

malevolence; -կոռ, *այ a.* envious, jealous, malicious, malivoltent; fascinat

ating, bewitching, enchanting; -ուհի - ումն *S.* Յաջաղանք.

Ծապահաւոր *a.* sure, safe, secure, out of danger, assured; *s.* security, safety;

place of safety, shelter; -ս լինել, to be in security, safe, sheltered; - or

-ս առնել, to assure, to secure.

Ծապահովագրեմ *va.* to secure, to insure, to assure; -գրող *s.* insurer, underwriter;

-գրութիւն *s.* insurance, underwriting; մուրհակ -թէ, policy of insurance; *S.* Ծապահովութիւն.

Ծապահովանամ, *այցայ vn.* to be sure, certain, assured, tranquillized.

Ծապահովացուցանեմ, -վեմ, էջի *va.* to assure, to reassure, to tranquillize,

to remove a person's fears; to guarantee, to give security for.

Ծապահովութիւն *s.* security, safety, surety, certitude; quiet, tranquillity.

Ծապալ *a.* very patient, very hopeful, long-suffering.

Ծապաղանք *s.* delay, hinderance, retardation; adjournment, putting off,

procrastination; առանց -նայ *ad.* without delay, forthwith, immediately, instantly, at once.

Ծապաղեմ, էջի *va.* to defer, to put off, to procrastinate, to prorogue; to

retard, to hinder, to stop, to protract, to delay; to prolong, to lengthen; to

temporize; *S.* Ծապալիմ.

Ծապաղեցուցանեմ *S.* Ծապաղեմ *va.*; -ուցիւ *a.* retarding; hindering.

Ծապաղեմ, էցայ *vn.* to delay, to tarry, to remain; to linger, to loiter, to

be late. [suspensive.

Ծապաղիւ *a.* delaying, prorogative, Ծապաղկոռ *a.* tardy, slow; loitering;

temporizing.

Ծապաղութիւն, - ումն *s.* delay, hinderance, impediment; putting off, de

laying, protraction, procrastination, prorogation, respite; temporizing.

Ծապայ, առ - *ad.* afterwards, next; *S.* Ապա.

Ծապանաս, Ծապանաս, *ի a.* despising, scorning, contemning; *s.* despite,

disdain; outrage; - *աւել*, to injure, to outrage, to affront; to curse.

Յապաւանք *s.* retrenchment, cutting off, suppression, diminution; mutilation.

Յապաւեմ, *եցի* *va.* to retrench, to curtail, to diminish, to cut; to mutilate, to castrate; to cut off, to abridge; to suppress; - *զաւելորդ ուղէն*, to prune, to lop, to trim, to cut; - *ըզծաւս*, to detruncate; - *զթեւ*, to clip a bird's wings; - *զհերս*, to shear, to clip; to shave; - *զականջ*, to crop ears; - *իմ* *vn.* to be pruned, cut off, &c.; - *զերեսք* or *աւ երեսք*, to be close shaven. [trenchant sword.

Յապաւիչ *s.* pruner, lopper; *սուր* -

Յապաւումն *S.* *Յապաւանք*.

Յապուրակի *ad.* hastily, in a hurry, suddenly, quickly, at once.

Յալոյ *a.* favourable, propitious, advantageous, prosperous, commodious; - *է*, it is favourable, &c.; it is time, it is the favourable moment; - *էլք*, happy issue.

Յալոյարախ *a.* lucky, fortunate.

Յալոյակ, *այ* *a.* adroit, clever, skilful, expert, capable, apt; industrious; nimble, expeditious, quick, alert; *S.* *Յալոյ & Չեան*; - *աբար* *ad.* adroitly, dexterously, cleverly, skilfully, expertly, capably; - *ուժի* *s.* dexterity, address, cleverness, aptitude, ingenuity, ability, skill, expertness. [handed.

Յալոյաձեռն *a.* *S.* *Յալոյակ*; lucky-

Յալոյապէս *ad.* prosperously, happily, commodiously.

Յալոյեմ, *եցի* *va.* to prosper, to make prosperous, to favour, to second, to facilitate; to direct, to govern; to do, to operate, to act; - *եայ մեզ ըստ բաղդի տեսանել*, we were so fortunate as to see; - *իմ* *vn.* to prosper, to be prosperous, successful or fortunate, to have great success, to thrive, to succeed in, to contrive to, to get on prosperously, to reach or attain one's aim, to come to a good issue, to terminate propitiously; - *ի վեր ք զակն կալութիւն* or *զհարծիս*, to succeed against all probability; *ոչ - չ*, to be unsuccessful, to fail, to miss one's aim, to be baffled, to miscarry, to be greatly disappointed; *յալոյեցիս*, *յալոյեցիք*, you will fully succeed; all will be well with you.

Յալոյում *ոյ s.* prosperity.

Յալոյութիւն *s.* success, prosperity, good luck or fortune, thriving, happy state of affairs; efficacy, virtue; convenience, leisure, ease; opportunity, occasion; - *ք*, achievements, exploits, heroic acts; - *ք* *ad.* successfully, with success; - *ի դէպ զալ ումք*, to be favoured, befriended; - *ըստ բաղդի լեալնմա*, fortune befriended him, he had the fortune to; *S.* *Ընդեմ*.

Յալոյումն *S.* *Յալոյութիւն*; - *աւլ*, to ensure the success of.

Յալորդ, *այ s.* successor; heir, inheritor; *a.* following, next; succeeding, subsequent, posterior; - *ք*, posterity; - *աբար* *ad.* successively, consecutively, one after the other; - *ական* *a.* successive, consecutive; - *եմ*, *եցի* *va.* to cause to succeed, to replace; - or - *իմ*, *եցայ* *vn.* to succeed, to come after, to follow next, to take the place of; to inherit, to stand next heir; to follow, to ensue, to result, to spring or proceed from; - *ուժիւն* *s.* succession; inheritance; continuation, order, series; - *իրաց*, series of affairs; - *աղետից*, *եղենուժեց*, succession, concatenation, series of misfortunes, of crimes.

Յառաջ, *այ s.* front, front part, fore part; *a.* previous, former, prior, anterior; *ad.* before, in front, over-against; previously, formerly, heretofore; first, at first, at the commencement; - *եւ -*, afterwards, at a later period, in the sequel, eventually; - *քան* *pr.* before, ere; - *քան զարեւ*, before the sun was; - *ք զամ*, first, first of all, in the first place, before all things, first & foremost; - *ժամանակաւ*, anciently, formerly, long since, in days of yore; *ժամաւ* - *an hour* before; - *եւ զինի*, before & behind; *ոչ - ոչ զինի*, neither before nor behind; - *կոյս*, forward; - *բերել*, to bring before, to present; to produce, to cause, to engender, to occasion; to allege, to adduce, to quote, to cite; - *բղնել* or *զալ*, to derive, to come or proceed from, to emanate; to ensue, to result, to be produced or born from; - *անցանել*, to make progress, to improve; - *ունել*, to present for choice; - *առնուլ*, to adduce, to draw, to bring; - *կալ*, *կալ -*, - *մտալել*, to

present oneself, to come forward; - *մատչել*, to advance further; - *հետեւել*, to precede, to escort, to convoy; - *մատուցանել*, to cause to advance or to progress; to raise, to elevate, to promote; to bring to an issue; - *երթալ*, to advance, to gain ground, to progress, to improve; - *ստեղծել*, to continue, to go on; - *զարկել զբանսն*, to gather up the broken thread of conversation, to continue, to go on to say, to proceed in a discourse, to resume; *անգր եւս - ստեղծել*, to push beyond, to stretch too far; - *արկանել*, - *չ գնել*, to propose, to put forward; - *խկ ասացի*, I said already.

Յառաջարկին *s.* privilege, prerogative, special grant or endowment.

Յառաջարան, *ից* *s.* preface, prologue, preliminary dissertation, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena; *a.* speaking first; - *եմ. էջի տն.* to speak first; to open the proceedings; to make a preface or introduction; to give as a specimen; - *տնթի* *s.* *Յառաջարան*; the being the first to speak; prediction; - *բերական* *a.* pronounced, uttered; - *բերեմ* *S.* *Յառաջ բերեմ*; *տն.* to be produced; to advance, to progress; - *բերութիւն* *s.* presentation; preposition, propounding; pronunciation, utterance.

Յառաջագահ *a.* placed in the chief seat, seated in the highest place; *s.* president; - *բ.* precedency, primacy, the first, highest or most honourable place; - *գէտ* *a.* foreknowing, prescient; instructed beforehand; forewarned; - *գիտութիւն* *s.* prescience, foreknowledge; - *գիր* *a.* written beforehand; - *գիւտ* *a.* known or discovered precedently; pre-eminent; - *գնաց* *a.* preceding, foregoing, antecedent; - *գոյն* *a.* anterior, previous, precedent, former, prior; *ad.* before, heretofore, beforehand, antecedently, previously; formerly, anciently; - *առաջը*, some days before; - *քան*, before; *ի գոռնէ*, *a priori*; - *գոյնի* *s.* pre-existence; - *գոռնի* *S.* *Նախա-*; - *գրեմ* *va.* to write about or treat of antecedently; - *գրեալ* *a.* predicted, foretold; aforesaid, above mentioned.

Յառաջագաւառ *a.* prior, placed before, having the precedence; pre-eminent;

foregoing, precedent; - *եմ. &c. S.* *Նախադասեմ*, &c.; - *գէմ* *a.* advancing, progressing; improving, making proficiency; *ad.* forward; *s.* coryphæus; proficient; - *է*, he is advancing in his studies; *երթալ - եւ մեծանալ*, to improve; to increase in prosperity; *երթանն - յաղորդին*, that man prospered greatly; - *լինել* or - *գիմեմ* *vn.* to advance, to go forward, to progress, to make progress, to profit, to succeed; - *գիմութի* *s.* advancement, progress, improvement, amelioration; - *գիր* *a.* placed before, propounded; - *գրեմ. էջի va.* to set before, to propound; to propose; *տն.* to purpose, to project, to devise, to form a design or resolution; - *գրութի* *s.* proposition; design, project, intention.

Յառաջախաղ, - *աց* *a.* foregoing; progressive; - *գունդ*, advanced guard, vanguard; - *խաղացութիւն աստեղաց*, course of the stars; - *խոհ* *a.* premeditating, deliberating beforehand; premeditated; - *լինել*, to premeditate; to provide; - *խոհութիւն* *s.* previous deliberation, premeditation; - *խոս* *a.* foretelling, predicting; presuming to speak first; pert, petulant, saucy, rash; - *խոսութի* *s.* prediction, prophecy.

Յառաջածագ *s.* *mech.* resultant; - *ծառնութ* *a.* foreknown, predicted, foreseen; - *ծանոթութի* *s.* foreknowledge, foresight, presage; - *ծեմ. ծի va.* to produce, to create; - *ծոռ*, *աց* *s.* producer, author; - *ծոռի* *s.* production, creation.

Յառաջակամ *a.* predisposed, spontaneous; - *ուրի* *s.* predisposition, spontaneity; - *կառուց* *a.* built or constructed previously; - *կատար* *a.* Perfect from all eternity; done or finished before; - *կարգ* *a.* pre-ordained, destined; decreed; first in order; - *կարգութի* *s.* first building or construction; - *կարկառ* *a.* prominent, jutting or leaning out; - *կաց* *a.* present, assisting; first in order or rank, primary, principal, chief; coryphæus; - *կողմն* *s.* the first place; the front, the fore part; - *կրթակ* *a.* familiarized or tamed beforehand.

Յառաջակայեաց *a.* provident, prudent, cautious; - *լինել*, to foresee; - *հաս* *a.* arrived before or first; - *պառիւ* or - *ուրի* *s.* prerogative, privilege; - *հաւատ* *a.* believing first of all men;

-հոգակ, &c. Տ. Նախահոգ, &c.

Յառաջապահ *a.* predicting, prophesying; predicted, prophesied; -եմ *va.* to predict, to prophesy; -ութիւն *s.* prediction, prophecy; -մղում *s.* promotion, advancement; -մղել; Տ. -կարկառ.

Յառաջամասն, -ութիւն Տ. Յառաջաբաժին; -մասայց *a.* standing forward, presenting or offering oneself, eager, forward, earnest, assiduous; *s.* competitor; -լինել *to* advance, to present or offer oneself, to be forward, eager, warm; -մարտ *s.* skirmish, brush; -իկ or -իւ *s.* skirmisher; champion; -գորբ *s.* the flower of the army; -միւս *a.* generous, liberal; voluntary; -լինել *to* offer, to give freely or spontaneously; to be full of good-will, ardour or eagerness; -մուխ *ad.* in pushing forward, in advancing; -երթալ *to* open a way through & advance before all; -մուս *a.* going in or entering before; -մոռութիւն *s.* eagerness, good-will, cheerfulness.

Յառաջանամ, այց *vn.* to advance, to go or move forward, to precede, to walk on; to advance, to progress, to improve; to have beginning, rise or origin, to be born; -նիստ Տ. Նախադաս; -նցակ, -նցունի *s.* the Passover; the Paschal lamb. [cursor, guide.

Յառաջաւելի *a.* preceding; *s.* pre-

Յառաջադիւթ *s.* the first rule or regulation.

Յառաջապահ, այց *s.* advanced post, sentry, sentinel; out-post, -picket; -գիտաւոր *mar.* look-out man, sentry; -պահեամ *s.* preservative, precaution; *a.* preservative, precautionary; -պատուեմ *va.* to prefer, esteem or honour more; -պատուեմ *a.* announced, narrated beforehand.

Յառաջասաց, -եալ *a.* predicted, foretold, prophesied; -ութիւն *s.* prediction, prophecy; -սուն *a.* fed or brought up beforehand; -ստեղծ Տ. Նախաստեղծ.

[hand.

Յառաջապատակ *a.* working beforehand. Յառաջառեմ *va.* to advance, to surpass; - or -տիմ, եցայ *vn.* to advance, to progress, to improve; to outstrip, to surpass, to excel; to push into, to penetrate; -տես, այց *a.* foreseeing; provident; Տ. Զգուշութիւն; -լինել *to* foresee; -տեսութիւն *s.* foresight, prevision; -տեսուչ *a.* provident; -տես

s. Տ. Յառաջագիտութիւն; *arith.* progression; -հասակի *s.* growth, increase; -ի պատուի, promotion; -ի վատթարի, getting worse, deterioration; demoralization. [beforehand.

Յառաջացող *a.* shewing or shewed Յառաջաբարձ *a.* big-, pot- or tumbellied. [տութիւն *s.* prescience.

Յառաջգիտական *a.* foreknown; -դի Յառաջեմ, եցի *vn.* to precede, to forego, to go or march before; to be or get before, to advance, to move or go forward; to arrive before, to anticipate; to govern, to lead, to guide; -մայցայիմ -լէ, my watch goes too fast; -լէ գործն, the work is progressing.

Յառաջեպիսկոպոս *s.* archbishop.

Յառաջեցուցանեմ *va.* to advance, to push on, to urge on, to bring or drive forward, to accelerate, to quicken; to cause to advance, to help on.

Յառաջընթաց *a.* foregoing, preceding, previous, antecedent, precedent; *s.* fore-runner, precursor, outrider; antecessor, predecessor; -լինել *to* precede, to forego, to fore-run, to outride; -լնծայ *a.* offered beforehand; *s.* first fruits; ից, the first proselyte.

Յառաջմայց *a.* provident.

Յառաջխաղացութիւն *s.* advancement; artistic progress; -խաղութիւն *s.* pre-

Յառաջգրեմ Տ. Յառաջամ.

Յառաջմղումն *s.* mech. propulsion, propelling.

Յառաջմեծ *ad.* in the beginning, primitively; -նումն *ad.* first, firstly; antecedently. [cess.

Յառաջարժութիւն *s.* progress, pro-

Յառաջիւ, -լու *ad.* before, in time past, formerly; -լուստ *ad.* before, on the front or front part.

Յառաջարկաւագ Տ. Նախասար.

Յառեմ, եցի *va.* to hold or stretch out or forth; to push or drive in, to cause to enter or penetrate, to fix in; -զաւս or զակն, to look at fixedly, to rivet one's gaze on, to gaze earnestly on, to have the eyes fastened upon; -զգուշին ընդ պատուհանն, to face, to come to the window, to look out, to present oneself, to appear; -զնեւ, to stretch forth one's hand; -իմ *vn.* to stretch out the head to see; to stretch, to extend, to thrust; to fasten or stick on, to be fixed or fastened on, to heed,

to dwell on; - մտաք, է խորհուրդս, to contemplate, to speculate upon, to meditate or consider attentively, to penetrate, to examine thoroughly; - յոք, յառեալ կաւ Եւ Հայեւ յոք, to fix the eyes or the gaze on a person; - է գաղնացեալս, to be fond of trifles; աչք իւր անբխիթ յառեալ կային է քաջակն, his eyes were fastened on that brave man.

Յառնեմ, յարեայ, արի, յարուցեալ տ. to rise, to arise, to get up, to rise or stand up, to rise again; to awake, to be roused, to wake out of sleep; to resuscitate, to come to life again, to live again; - է մեռելոց, to rise from the dead; - է վերայ, - Էլզմ, - ստիս հակառակ ուրուք, to rise against, to rebel or stand up against, to revolt, to mutiny; անգրէն -, to rise anew, to get up again; յարեալ միւս եւս խնդիր, another question arose; արի, arise! մե արիք, get up! արիք Էսառաւ իք, go to meet him; յարեալ յաթռւն, he rose from his seat, he got up from his chair.

Յառնումն է վերայ. assault, attack. Յառում, ապ, սիր S. Յառիմ. Յառումն s. gazing, stare; contemplation. [samine, jasmine.

Յասմիկ, մի, -մին or -մի s. bot. jes- Յասպի, պոյ, -պիս, պոյս s. jasper. Յածուստ ad. from God, of God.

Յաստէ, աջ s. bottom; pavement; floor; ground, earth; the buttocks; - Հայրենի or Հայրենեաց, native land or country, birth-place, home; - գետոց, canal, bed of a river; - աղւսակերտ, brick pavement; - սալայատակ, stone pavement; - նաւու, keel of a ship; առ - առ կործանել, քանդել մինչեւ ց- or -ս, to raze to the ground, to level or lay even with the ground, to demolish, to raze or pull down; to sap, to undermine; լէ լինել գետոյն յամ -ս իւր, to be swelled very high, to rise, to swell beyond, to overflow.

Յաստկարաց a. of which the bottom or bed is exposed; - բաժանել զծով, to divide the sea & lay bare its bed; - բուլիս a. growing straight; - ապիծ s. plan; անուղղ քաղաքի, to trace or take the plan of a town; - նամ տ. to freeze, to be frozen; -ւոր a. solidly bottomed; paved.

Յաստկեմ, էջի va. to raze to the

ground, to cast down, to dismantle, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to demolish utterly; ից. to exterminate, to annihilate, to kill, to cause to perish; to pave, to flag, to cover with pavement.

Յաստկրնթացք s. practicable road. Յաստկինք s. dregs, lees, sediment; S. Մրուր. [tor; paviour.

Յաստկիչ s. destroyer, exterminator. Յաստկուցն s. paving.

Յաստնեմ, տի, Յաստեմ, էջի va. to prune, to dress, to lop, to trim, to clip. [dresser.

Յաստնոյ s. pruner, lopper, vine- Յաստկարանութի s. idiom, idiotism; -բար ad. properly, specially, particularly, expressly, precisely; -հան S. Յաստուկ a.; -նամ, ապոյ տ. to be appropriated, separated, distinguished; -պատում a. precise, narrated in detail, detailed, particularized; -պէս S. Յաստկարար; -ցուցանեմ va. to appropriate, to appropriate to oneself, to make one's own; -ցուցիչ s. gr. genitive or possessive case.

Յաստիկ a. own, essential. Յաստկութիւն s. property, attribute, particular, peculiarity, peculiar character; - լեզուի, the character or genius of a language.

Յաստոց, աջ, Յաստոց s. pruning-knife, --bill, hedge-bill, bill-hook.

Յաստուկ a. proper, own, particular, special, peculiar, private; essential, natural; alone, separate; singular, unexampled, alone of its kind; cutting, sharp, taunting (answer); ad. S. Յաստկարար; - անուն, proper name.

Յաստումն s. pruning, lopping.

Յար a. adjacent, adjoining, contiguous, next, attached, joined; equal, conformable; ad. always, continually, incessantly; - եւ նման, - եւ յարմար, quite alike, resembling; - միանգամայն, all at once; - եւ ի ի, - եւ հանապաղ, successively, often, frequently, very often, many times.

Յարաբարդ a. heaped up; gr. compound of three words; -եմ va. to heap up, to agglomerate; to compound; to add; -ուծիւն s. heap, accumulation; addition; -բարձր a. very high; -բաց a. ever-open; -բերական a. relative; -բերեալ a. gr. antecedent; -բերութիւն s. relation, analogy, connexion, affin-

ity, dependence, pertinence; *ունել* -, to relate to, to concern, to belong to, to be connected with; *-բորբոք* *a.* ever-burning, inflamed; *-բուզի* *S.* Մշտա-; *-բուսիկ* *a.* ever-springing, ever reviving; *-գայ* *S.* Անպակաս; *-գեմ* *էջի* *va.* to insolate, to expose to the sun or to the open air; to hang; *-գոմ* *vn.* to be near or present, to assist; *-գոյ* *a.* always present; inherent, innate, inborn; *-գոյութիւն* *s.* presence; *-գուն* *s.* insolation; *-գալար* *a.* *s.* ever-green; *-գիր* *a.* adjacent; *-գրարար* *ad.* continuously; *-գրական* *a.* apposite, addible; affixed; *-գրեմ* *էջի* *va.* to appose, to set, to subjoin, to add, to append, to affix; *-գրութի* *s.* apposition; addition, annexation; combination, composition; *-գուարթ* *a.* ever merry, cheerful, joyous; *-գուարճ* *a.* ever-pleasing; always green; *-գոգ* *s.* alloy, alloying; *-սառից* *սպաղարու* *s.* type-metal; *-թաթաւ* *a.* always soiled or sullied, dirty; *-թռեալ* *a.* always flying, fluttering, or hovering; *-ժամ* *a.* continuous, assiduous; *ad.* at every hour, at all times, always, evermore, continually; *-էզ* *a.* always licking; *s.* vampire, blood sucker; *-խառնիմ* *vn.* to be joined, united, mixed together; *-ծիծաղ* *a.* ever-smiling, cheerful, pleasant, merry, gay; *-ծոյ* *a.* fellow; *-ծուկ* *a.* always fluctuating, agitated, troubled; *-ի* *գիրքադէզ* *կոհակաց* *a.* ever beaten by the foaming waves; *-կայ* *a.* ever-living, imperishable, everlasting, permanent, perpetual; *ad.* continually, always, incessantly; constantly, eternally; *s.* epact; *gr.* preter-imperfect; *ast.* celestial hemisphere; *-կայանամ* *S.* *-կայիմ*; *-կայեմ* *էջի* *va.* to confirm, to affirm; to eternize, to perpetuate; *-կայեմ* *էջայ* *vn.* to be permanent, stable, to continue, to last, to be perpetual, to endure for ever; *-կայութի* *S.* Մշտեմնաորուի; *-կասար* *s.* *gr.* preter-perfect or compound; *aorist*; *-կարգեմ* *va.* to add, to subjoin, to conjoin; *-կարգութիւն* *s.* perpetual order; continuation; *-կէզ* *a.* perpetually burning or burnt; *-կիրթ* *a.* very erudite, learned; *-կէց* *a.* adjoining, contiguous, joined, united, connected; accessory; *-մասնիկ* *gr.* particle, affix, suffix; *-բ.* accessories; attendant circumstances; *-կոծ* *S.* Յա-

բածուկ; *-կցարար* or *պէս* *ad.* con-jointly, connectedly; accessorially; *-կցեմ* *va.* to join, to conjoin, to connect, to league; *-կցեմ* *vn.* to be joined, united, conjoined or connected; *-կցութիւն* *s.* conjunction, connexion, coherence, cohesion, adhesion; *chem.* affinity; *-գաղափարաց* *s.* association of ideas; *-ընարական* *chem.* elective affinity; *-հետեւեմ* *vn.* to follow always, inseparably to accompany; *-հիւսեմ* *va.* to join, to compound, to connect, to affix; to weave, to interwine; *-հիւսումն* *s.* conjunction; texture; *-հըրդ* *a.* always moving round; *-մայն* *a.* *mus.* diatonic; *-մայնարան* *-,* gamut; *-մգեմ* *va.* to continue, to prolong, to cause to last; *-մգութիւն* *s.* continuation, duration, prolongation; *chem.* affinity; *-միգ* *a.* prolonged, continual; *s.* *gr.* preter-imperfect; *-շա* *a.* always oscillating or shaking; troubled or agitated continually; *-մուր* *a.* very solid, firm; thick; dark, obscure; *յարմարի* *ի ներքս մասնել* *to* obtrude or introduce oneself by stealth, to insinuate or worm oneself into; *-նամ* *սցայ* *vn.* to continue, to last, to remain, to persevere, to be perpetuated; to join, to unite, to be added; *-նման* *a.* *ad.* quite the same; *-նուանեմ* *va.* to denominate, to name, to call; *-նուն* *a.* denominative; concrete; *-նունուի* *s.* denomination; affinity or resemblance of words, paronomasia; *-շարժ* *a.* always in motion, inconstant; *-շարժութի* *s.* perpetual motion; mutation, alteration; *-շէշ* *-,* *-շէշտուր* *a.* accented on the penultimate; *-շունչ հոգմ* *s.* trade-winds; *-շրջիկ անեմ* *va.* to accompany every where; *-պարոյկ* *a.* circumflected on the penultimate; *-պառու* *a.* always fruitful; *-ջան* *a.* very diligent, indefatigable; *-առնում* *-,* *-առցեմ* *յի* *va.* to assume together; to employ, to make use of continually; *-առկան* *s.* paraphratical; *s.* *S.* Յարստութի; *-ոաց* *էց* *s.* paraphrast, paraphraser; *-սեմ* *էջի* *va.* to paraphrase; *-սուլթիւն* *s.* paraphrase; *-սեւ* *-,* *ւակ* *a.* persevering, steadfast, permanent, everlasting; eternal, perpetual, endless; *-սեւ* *ւեմ* *vn.* to persevere, to continue, to remain, to persist, to last, to subsist, to perpetuate; *-սեւուի* *s.* persever-

ance, assiduity; perpetuity, endless continuity, everlastingness; -*սիւ* *a.* always shining, ever luminous; -*արթուն* *a.* ever alert or awake; -*արկաշեմ* *va.* to appose, to subjoin, to add; to confront; -*ցոյց* *s.* example, model; idea, design; prototype; paradigm; -*փթիթ* *a.* ever-shooting or blossoming; -*փոփո*, -*փոփոս* *a.* inconstant, continually changing; -*փոփոմ* *va.* to change successively; -*քարշեմ* *va.* to attract.

Յարգ. *ի* *s.* price, value; valuation, estimation; esteem, consideration, high value or opinion, credit, merit, repute, reputation, fame; importance, weight; - *գրամոյ*, standard, quality.

Յարգական *a.* respectful, deferent.

Յարգանք *s.* respect, veneration, deference, reverence, consideration, esteem, regard; honour; compliments.

Յարգաւոր *a.* esteemed, valued, precious.

Յարգեմ. *եցի* *va.* to respect, to pay respect to, to honour, to render honour, to revere, to think very highly of, to value highly; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to exercise, to employ, to make use of, to turn to account; - *զհանձար*, *զտազանդ*, to employ or exercise one's talents.

Յարգի. - *գոյ* *a.* respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; good; reverend; - *գահեկան*, current money; *օր* - *գոյ*, feast-day.

Յարգուի. - *գուն* *S.* *Յարգանք.* - *գի.*

Յարգ. *ից* *s.* straw; - *մանրեալ*, chopped or small; - *իւ պատել*, *լլուել*, to cover, fill or stuff with; - *ծրարել* - *իւ*, to pack in.

Յարգ. *Արգ.* *ուց* *s.* structure, form, ornament; *ի* - *եւ* *ի զարգ* *գալ*, to be formed; *ի զարգ* *եւ* *ի* - *եւ* *ի կերպաբանս* *ածել*, to shape or form & embellish.

Յարգալից *a.* full of straw; - *անկողին*, straw-mattress, -bed; - *վաճառ* *s.* straw-dealer; - *տեսակ* *a.* like straw.

Յարգար *a.* fitted up, adorned, furnished, arranged, contrived.

Յարգարանք *s.* ornament; finery.

Յարգարեմ. *եցի* *va.* to fit up, to arrange, to adjust, to put in order; to fine, to refine; to form, to fashion, to

dispose; to adorn, to embellish; to ameliorate, to improve, to better the condition; to make, to do; *mus.* to tune, to put in tune, to accord; - *լղսեղան*, *զհալ*, to get ready, to prepare, to get dinner ready; - *զանկողին*, to make the bed; - *զսեղեակ*, to do the room; - *զկնքումն*, to pare one's nails; - *զհրադ*, to snuff the candle; - *զհերս*, to adjust, dress or deck one's hair; - *զելս իրանց*, to organize, to regulate, to put in order; *Հակաս առ Հակաս* - *եալ*, drawn out in battle-array; *սեղան կազմ* *եւ* - *եալ*, table ready covered, a well spread table.

Յարգարիչ *a.* putting or setting in order, fitting up, preparing; adorning; *s.* orderer, regulator; refiner; - *Հրադի*, snuffers.

Յարգարումն *s.* dressing, fitting up, arrangement, adjustment; ornament, embellishment; - *ուն* *S.* *Յարգար.*

Յարգգող. *ի* *s.* galaxy, milky way.

Յարգիմ *vn.* to become straw.

Յարկլուծիւն *s.* adherence, conjunction, connexion.

Յարկեմ. *եցի*, - *եցուցանեմ* *va.* to join, to attach, to tie, to annex, to affix, to add; to attribute, to impute, to ascribe; to admit to; *արատ ինչ* - *յոք*, to spot, to stain, to maculate, to defame; *յինքն* -, to become attached to.

Յարկնամ. *Յարիմ.* *եցայ* *vn.* to be joined, united, attached to, to adhere; *ից*, to adhere, to be attached to; - *յոք*, to take the part of, to follow, to keep company with, to stand by the flag of; - *ի կարծիս*, *ի կողմն*, to embrace an opinion, to go over to the opinion, to adopt, to side with, to join a party; - *ի սէր կանանց*, to abandon oneself to lasciviousness.

Յարկւանամ. *ացայ* *vn.* to follow, to keep close to. [always.]

Յարկլուծաց *a.* running or flowing

Յարկմի *ad.* wide awake, waking.

Յարկ. *աց* *s.* roof; ceiling; story; *ից*, roof-tree, roof, home, house; shelter, refuge, cover; - *բնակութեան*, abode, dwelling; *ընդ* - *աւ* *ad.* under shelter, under cover, in security, secure or sheltered from; - *ի զիւր.* tomb, sepulchre; *բառնալ* *դն*, to unroof.

Յարկանակ *a.* dwelling under a roof; - *ծածուկ* *a.* roofed, covered by a roof; under cover or shelter; buri-

ed in ruins; *-կից* *a.* dwelling under the same roof, in the same house, co-habiting.

Յարկանեմ, կի, -նիմ, կայ, -կեմ, էյի տա. to roof a building, to put the roof on; to spread like a pavilion; to cover, to hide; *ի վերայ քո որդն յարկի,* the worms will cover thee.

Յարկաշենութիւն *s.* roofing.

Յարկաւոր *a.* roofed; storied, with stories.

Յարկիկ *s.* a small, wretched dwel-

Յարկիւ *s.* roofer; *- կշմարդ,* tiler; *- հերձաքարիւ,* slater; *- յարդիւ,* thatcher.

Յարձակ յարձակ *ad.* frankly, boldly, intrepidly; *- խաշալ,* to advance rapidly, at double step.

[ձակեմ.

Յարձակեմ, էյի. -էցուցանեմ *S. Ար.*

Յարձակիմ, էցայ տ. to assail, to affront, to attack, to storm the breach; to dash, rush or fall upon, to pounce upon with violence, to dart or fall on; *- ի ներքս,* to enter violently, forcibly, impetuously; *արտաքս* *-* to make a sortie; *- ի գարանացի,* to leap from one's hiding-place; *S. Չհեւ;* *- յոք,* to attack one; to affront, to provoke; *յիբեարս* *-* to attack each other, to fall upon one another.

Յարձակումն *s.* assault, attack; aggression, invasion; *առնուլ -կմամբ,* to storm, to carry by storm; *յիքն շունել զ- ուրուք,* to sustain an assault, to resist an attack.

Յարմար, աջ *a.* befitting, suitable, fit, proper, congruous, decorous; commodious, easy; competent, sufficient; capable, clever, apt, fit, qualified; *ad. S. Յարմարապէս.*

Յարմարաբան *a.* speaking cleverly or suitably; *-ութիկ* *s.* connexion, coherence; *-գիր* *a.* elegant (writer); *-գրական* *a.* syntactical; *-գրեմ տա.* to write correctly or elegantly; *-գրուիկ* *s.* syntax; orthography; *-գրութիւն* *s.* symmetry, proportion; *-կան* *S. Յարմար* *a.*; *-կից* *a.* symmetrical, proportioned; analogous; *-բանք* *S. Յարմարութի;* *-պէս* *ad.* suitably, well, fitly, properly, decently; *-վէպ* *a.* told or related in a befitting manner; *-ւոր* *S. Յարմար* *a.*

Յարմարեմ, էյի տա. to adapt, to make proper or fit, to qualify, to proportion, to accommodate, to arrange,

to adjust; *mus.* to tune, to accord, to put in tune; *-իմ տ.* to suit, to be proper or suitable, to befit, to become; to match, to square with, to sort; to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարութեմ, -ութիկ, -ումն *s.* fitness, suitableness, adaptability, conformity, analogy, congruity, concordance; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application; aptitude, disposition, capacity, ability, sufficiency; *mus.* accord, harmony, concord.

Յարմիմ, նեցայ տ. to root, to take root, to last, to continue, to be permanent. *[-ութիւն.* relation, correlation.

Յարնչական *a.* relative, correlative; *Յարնիմ, բեայ տ.* to relate or belong to, to concern, to regard.

Յարոյց *s.* overflow, inundation.

Յարութիւն *s.* resurrection; act of rising; *fig.* elation, puffing up, pride, haughtiness; *օր -թիւ,* sunday; *-ակն* *a.* pertaining to the resurrection; *-ւ կից* *a.* sharing or participating in the resurrection.

Յարումն *s.* adhesion, adherence, union; *fig.* attachment, adherence; *chem.* aggregation. *[contest, strife.*

Յարութէն *s.* continual disputation, *Յարուցանեմ, յի տա.* to raise, to raise up, to cause to appear; to erect, to set upright; to awake, to wake up, to arouse; to revive, to resuscitate, to bring to life again; to stir up, to excite, to suscite, to cause to revolt, to agitate, to move, to provoke; to raise, to build, to elevate, to erect, to set up, to construct; *- զաւակ,* to give sons or posterity; *զոր* *-* to raise troops, to make levies of soldiers; *- հողմ ի ծովու,* to cause a wind to blow on the sea; *- վրեժխնդրութի.* to take revenge or vengeance; *- բան,* to circulate false reports; *- զամբաստանութի,* to accuse, to charge; *S. Թշնամի.*

Յարուցիւ *a.* resuscitating, reviving, re-animating; *-ցումն* *s.* resuscitation; *S. Յարոյց.*

Յաւապն դամ, Յաւականիմ, էցայ տ. to last, to endure, to be prolonged or protracted.

Յաւակնաղեղ *or յեղ* *a.* audacious, rash, inconsiderate; *ad.* audaciously.

Յաւակնիմ, էցայ տ. to assume, to

arrogate, to take too much on oneself, to pretend to, to presume.

Յաւակնոս. - *հնուքի* Տ. *Յանդուգն*. *Յանդգնութիւն*.

Յաւանակ, *այ* *s.* ass's foal or colt, young donkey or ass; - *ական* *a.* proper to foals or colts; *կառք* - *ք*, chariot races for yearlings at the Olympic games.

Յաւատ. **Յաւեծ**, &c. Տ. *Արատ*. **Յաւեծ**, &c. [ուս.]

Յաւերգրեմ, **Յաւերեմ** Տ. **Յաւել**.

Յաւելում, *ոյ* *s.* addition, increase, overplus, surplus, accession, augmentation; rest, residue; - *գրոց*, մասե-
նից. addition, supplement, appendix; - *չարեաց*, redundant malice; - *ք որո-
վայնի*, excrement; *թափել զս որո-
վայնի*, to ease oneself, to go to stool.

Յաւելում *ծնութիւն* *s.* increase, in-
crement; multiplication.

Յաւելում, *լի* *va.* to add, to increase, to augment; to join, to adjoin, to in-
sert, to interpolate, to apply, to sup-
ply; to reckon, to add up; - *խօսել*, to repeat, to say again, to reply, to re-
join; - *ի զորութի*, to redouble one's
strength; - *ոյժ ունիք*, to sustain ano-
ther's efforts; - *զինչս իւր*, to increase
one's wealth; *աւուրս յաւուրս* -, to
lengthen life; - *զվարձս ծառայի*, to
raise the wages of a domestic; *յաւել
յիս զորութի*, it gave me new strength;
եւ յաւել ծնանել, & then brought
forth; *ոչ եւս յաւելից անիծանել*, I
will never curse again; *մի եւս յաւե-
լուցուք տեսանել զերեսս իմ*, see my
face no more.

Յաւելում, *լայ* *vn.* to augment, to be
multiplied, to grow, to increase, to be
enlarged; to adhere to, to go over to,
to add, to join, to incorporate; *մեռա-
ել յաւելալ յազգ իւր*, he died & was
gathered to his fathers; Տ. *Հայր*.

Յաւելումն *s.* Տ. **Յաւելում**; *arith.*
addition.

Յաւերծ, &c. Տ. **Յաւերծ**, &c.

Յաւեծ, *ւեծի*, *մայ* *a.* perpetual,
eternal, immortal; *ad.* always, without
end, perpetually, eternally.

Յաւեծաբար Տ. **Յաւեծ** *ad.*; - *զուարճ*
a. always cheerful, ever pleasing; al-
ways green; - *չլս* *a.* perpetually
bright; inextinguishable; - *կան* Տ. **Յա-
ւեծ** *a.*; - *նամ*, *այցալ* *vn.* to be perpe-
tual, to last for ever; - *ցուցանեմ* *va.*

to perpetuate, to eternize, to immor-
talize.

Յաւեծութիւն *s.* perpetuity, etern-
[ity].

Յաւեւ *a. ad.* more; at most; much
more, a great deal, better; rather,
more worth while, so much the bet-
ter, still more; - *զի*, above all, prin-
cipally, especially; Տ. **Յաւեծ** *a. ad.*; -
կամ նուազ, more or less.

Յաւեւազուարթ, - *զուարթ* Տ. **Յաւե-
ւազուարթ**; - *խաղաք* Տ. **Սշտա**; - *հրաշ*
a. admirable, most wonderful, stu-
pendous, marvellous; - *նամ* Տ. **Յաւե-
ւանամ**; - *աբանք* Տ. **Յաւեւաւհրաշ**; - *ցու-
ցանեմ* Տ. **Յաւեւաւ**; - *փիթիթ* Տ. **Սշտա** -
Յաւեւաւազէլ *a.* evergreen.

Յաւերծ, *ից* Տ. **Յաւեւ** *a.*; - *քաջ*,
immortal heroes.

Յաւերծական Տ. **Յաւեւ** *a.*; - *հարսն*
or **Յաւերծահարս** *s.* nymph; - *անաւ-
աւայ*, wood fairy, dryad, hamadryad.

Յաւերծայիշատակ *a.* ever memor-
Յաւերծանամ Տ. **Յաւեւանամ**. [able.

Յաւերծանուազ *a.* singing continu-
Յաւերծապէս Տ. **Յաւեւ** *ad.* [ally.

Յաւերծացուցանեմ Տ. **Յաւեւաւ**.

Յաւեւեան, *ենից* *s.* eternity; per-
petuity; age; life; world; -, - *ս* *ad.*
always, perpetually, eternally; - *ենից*,
ի - ենից *ad.* ab eterno, from all etern-
ity, since the world is world; *ի - ենից
ոք ոչ լուաւ*, such a thing was never
heard of since the world began; - *ս*
- ենից, for ever & ever, to all ages,
ever world without end, everlasting-
ly, eternally; *հանդերձեալ* -, future
life; - *օր*, duration of the world; - *ե-
նից* *a.* eternal, perpetual; *անանց* - *ք*,
eternity.

Յաւեւեանադիր *a.* established from
the beginning of the world, from time
immemorial, perpetual, eternal.

Յաւեւեանական *a.* eternal, perpetu-
al, uncreate, immortal, without end;
- *կեանք*, immortal life; - *թշամուր*,
bitter, irreconcilable, implacable or
eternal enmity; - *ն*, the Eternal, the
Everlasting One; - *ուրթ* *s.* eternity.

Յափշտակաւոր *a.* rapacious, raven-
ous, greedy, usurping.

Յափշտակեմ, *եցի* *va.* to ravish, to
carry off by force, to carry away
with violence, to snatch, to bear off;
to usurp; to rob, to pillage, to ravage,
to plunder; - *զմոս*, to charm, to en-
chant, to attract, to ravish or carry

away the senses; - զանձն, to escape, to be saved or liberated; - զսիրտ, to enrapture, to captivate or enslave the heart; յինքն -, to appropriate, to usurp, to occupy or possess illegally; -իմ տն, to be ravished, carried away; ravaged, &c.; - մոզք, to fall into extasies or raptures; - կեալ մինչեւ յերրորդ երկնից, caught up to the third heaven; - կեալ յանձնէ ի բաց, enraptured, extatic, beside oneself; - կելով ad. hastily, in a hurry, precipitately.

Յափշտակիչ, - կող s. ravisher, spoiler; a. ravenous, rapacious; fig. charming, delightful, ravishing, bewitching.

Յափշտակութիւն s. ravishing, carrying off or away, ravage, usurpation, depredation; rapacity, rapine; - կեռք, enthusiasm, transport; extasy, rapture, ravishment; revery; - իրաւանց եւ արդարութե, corrupt justice; լի նեւի -, to be plundered, pillaged, sacked; մասնեւ -, to give up pillage.

Յափուցանեմ, ցի va. to quench, slake or allay thirst; to exhaust.

Յափշիմ, փեայ տն. to be extinguished or quenched.

Յափսիթերս երթամ տն. to crawl along; to go on all fours, on hands & feet; - խազալ, to tumble, to fall head over heels, to turn a somersault.

Յափրանամ, աջայ տն. to get tired or sick of, to be disgusted, to have lost all relish for, to be squeamish, over

Յափրանք S. Յափրութի. [fastidious.

Յափրացուցանեմ va. to glut, to stuff, to surfeit; to tire of, to sicken, to disgust with, to cause to loathe; - ու յիւ a. loathsome, sickening, disgusting.

Յափրիմ, եցայ տն. to abandon oneself to debauchery.

Յափրութիւն s. disrelish, distaste, satiety, disgust, loathing.

Յաքանքեմ տն. to wait hopefully.

Յեղեր, ի s. crown.

Յերուակ, աջ s. highwayman, brigand, bandit, assassin; a. thievish; - աբար ad. thievishly; - ութի s. plunder.

Յէհ int. oh! ah! [ing, robbery.

Յեղադարձական a. reprehensive, reproachful; - ձեմ va. to turn, to change; - ձիմ տն. to repeat, to reply; - ձութի s. mutation; perversity. [over.

Յեղազեղում տն. to overflow, to run
Յեղական a. variable, changeable.

Յեղակարծ a. unexpected, unforeseen; -, -ում or -ում ժամու ad. unexpectedly, unawares; suddenly, all at once; - ում պահու ի վերայ հասանել, to surprise, to take by surprise.

Յեղակից a. as inconstant as another. [s. inconstancy, fickleness.

Յեղամիտ a. fickle-minded; - մասնի Յեղանակ, աջ s. S. Եղանակ; season; chapter; custom, habit, deportment, bearing, manners; աղբիկ ոմն - աւ գրվելի, a praiseworthy girl; - աւ իմն, in any manner or way, anywise; որով - ու, how? in what manner? ք բանի - ու, in how many ways? ք երկուց - աջ, in two ways; ք հինգ - ու, in five ways; եւ ոչ միով - աւ, & in nowise; - աւ կոչման նք, according to his vocation; որով or ուղի եւ էյէ - աւ, in whatever way it be, in all ways, some way or other.

Յեղանակաբար, - գոյն ad. figuratively, allegorically, symbolically, mystically, mysteriously; - ար a. changeable, mutable.

Յեղանակեմ, էյի va. to change, to alter, to vary, to diversify; to remodel; to convert; to repeat, to reiterate, to say again; to trill, to warble, to sing harmoniously; - էիլ a. changing, diversifying. [modulation.

Յեղանակութի s. change, variation; Յեղաշարժեմ va. to transport, to transfer.

Յեղաշրթեմ va. to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overturn, to turn over; to change, to convert, to transmute; - չընդ or

Յեղափոխ a. subject to change, variable, mutable, fickle, inconstant; - արկածք, vicissitude, ups & downs; - պատերազմուիչք, chronic warfare; - ա կան a. revolutionary; - եմ va. to convert, to change, to transform; to degenerate; to translate; - ութիւն s. change, mutation, conversion, transformation, transmutation; revolution; vicissitude; alternation; - ուկ a. inconstant; - ումն s. S. Յեղափոխութի; catastrophe; չընթերական -, roving, wandering.

Յեղեմ, դիմ S. Յեղում & Շեղեմ.

Յեղի a. unstable, transient.

Յեղյեղակք, կայ s. solstice, tropics; - ամառնային, summer solstice.

Յեղյեղեմ, էյի va. to change, to

convert, to transmute; to repeat, to re-iterate, to rehearse, to inculcate; to translate; - *ի մտի*. to turn over, to revolve in one's mind, to think over again, to reconsider; to ruminate, to ponder, to muse on; *ստեպ* - *վեր ի վայր* -, to repeat eternally the same thing, to return often on the same subject, to twaddle, to harp always on the same string, to be ever talking about.

Յեղեղութիւն *s.* versatility.

Յեղեղով *s.* changing often, mutable, variable, fickle, inconstant, unstable, fleeting, flighty, unsteady, volatile; - *լեզուաւ*, double-tongued, -dealer; - *սարկանել*, to make one's voice often heard.

Յեղեղում, *զի* *S.* *Յեղեղեմ*.

Յեղեղումն *s.* change, alteration, mutation, conversion; - *խօսից*, tau-tology, repetition; *ոսից* -, step, pace; *յեղեղմունք արեգական*, the tropics; *յեղեղմունք ժամանակաց*, changes or vicissitudes of the seasons.

Յեղուղակ *S.* *Յերուղակ*, &c.

Յեղում, *զի* *va.* to change, to transmute; to translate; - *ի հայ բան* or *լեզու* -, to translate into Armenian, or Haiganian; - or [formed.

Յեղանիմ *vn.* to be changed, trans-

Յեղումն *s.* *S.* *Յեղեղումն*; - *սրոյ*, rotation of a sword; *յեղմունք լուսնոյ*, the phases of the moon. [ning over.

Յեղց or *Ջեղց*, - *եալ* *a.* brimful, run-

Յեղարան, *այ* *s.* prop, support, stay, buttress; *mech.* point of support, fulcrum, prop; - *նկարչի*, easel; maulstick; - *աթոռոյ կամ ձեռաց*, the arm or back of a chair; - *սանդղոց*, ban-nister of a stair-case; - *կառաց*, the arm-rests of a carriage; *աթոռ* - *աւ* *S.* *թիկնաթոռ*.

Յենում, *յեցայ* *vn.* to lean upon, on or against; *ից*, to confide in, to rely on, to trust, to put one's trust or confidence in, to be based or grounded on; *va.* *S.* *Յեցուցանեմ*; - *յորմն*, to lean against the wall; - *ի ծառ* -, to lean or set one's back against a tree; - *արմկամբ*, to lean on one's elbow; to rest one's elbows on; - *ի ջուպ*, to lean upon a stick; *կալ գառարկ յեյեալ յինչ*, to loll; - *ի ջուպ եղեգնեայ* *ից*, to trust to a broken reed, to hope in, to rely or depend upon one who has no power, no interest; - *յոբ*,

to rely, to depend upon a man's power, credit or protection; - *ի ծերութիւն*, to advance or grow in years, to age, to become or get old; - *ի հպարտութի մեքարտաւանութեւ*, to grow proud, to be puffed up; - *ի վաղակաւորն*, to unsheath, to draw a sword; *ամինչ ի նա յեյեալ կայ*, all depends upon him, all hope is in him; *յեյեր յիս*, lean upon me.

Յեռ *a.* set, studded, enchased, [day.

Յեռանք *ad.* the day before yester-

Յեռեմ, *եյի*, *Յեռում*, *ոի* *va.* to set, to mount, to enchase, to stud; to fit in, to mortise; to connect, to join, to link, to concatenate, to tie, to attach; to insert, to interpolate, to intercalate; to compose, to weave, to entwine; - *մարգարիտս*, to string pearls; - *քառասունհան*, to loll out of window; - *առ եղբայր իւր*, to visit one's brother, to pay him a visit.

Յեռումն *s.* setting, mounting, en-chasing; fitting in, mortising; inser-tion, intercalation; connexion, conca-tenation.

Յեսան, *այ* *s.* whetstone; - *ածեւելոյ զմեղինի*, hone; - *անուածեւ*, grind-stone; - *ասուր* *a.* sharpened, whetted; pointed, sharp; *սուսեր* -, trenchant sword; - *աւոր* *s.* grinder; - *եմ*, *եյի* *va.* to grind, to sharpen, to whet, to set; - *իւ*, - *ող* *s.* whetter, sharpener, setter.

Յեռ *pr.* after, since, afterwards; - *Չասկի*, after Easter; - *Տրայիանոսի*, after Trajan; - *երկուց ամաց*, after two years; - *գալց* *քո*, after or since your arrival; - *մեկնելոյ քո*, since you set out; - *բազում ժամանակաց*, a long time since; - *սակաւուց*, a short time since, shortly after; - *այսորիկ*, - *այնորիկ*, after that, since that time, then, since, afterwards, after; - *որոյ*, after that; - *յառաջ*, before & behind; *ի ընկենուլ*, to lay aside; - *գարծուցա-նել*, to bring back; - *գառնուլ*, to re-turn, to come back; - *կալ*, to recede from, to desist; - *հայել*, to look back; - *ընթադրել*, to retort, to repulse, to repel; * - *տալ*, to scratch the earth for food (as birds).

Յետագայ *a.* following, next, poste-rior, subsequent; - *գեր*, - *գրութի* or *Յ. Գ.* *s.* postscript, P. S.; - *գարձ* *a.* recurrent; retrograde; - *շարժումն* - motion or movement; - *գիմեմ* *vn.* to

go backward instead of forward; to unlearn, to go back, to make no progress; -*խաղամ* *vn.* to retrograde, to retrocede, to go backwards; -*խաղաց*, *ky* *a.* retrograde, backward; -*խաղացուծի* *s.* retrogradation; -*ծին* *a.* born after; *s. fig.* neophyte, proselyte; -*կողմին* *s. mar.* poop, stern of a ship; *S.* թեւք; -*հարիմ* or *հարկիմ* *vn.* to fall or draw back, to withdraw, to retrocede; -*մնաց* *a.* surviving; inheriting; -*բ.* posterity, descendants, successors; -*մտական* *a.* adventitious, extrinsic; accidental, fortuitous, casual; -*մտականաբար* *ad.* accidentally; furtively, stealthily.

Յետեւախաղաց *S.* *Յետախաղաց.*

Յետի *a. S.* *Յետին;* behind, hinder.

Յետին, *տնոց* *a.* last, furthest, ulterior, posterior; lowest, meanest; extreme, utmost, greatest, utter, uttermost; -*բ.* posterity; - *օր*, the day of judgment, doomsday; - *չբաւորուծի*, utter misery, extreme poverty; - *կարօտուծի*, extreme need; - *կողմին* *S.* *Յետակողմին.* [անց. contract.

Յետկար, *աց* *s. S.* *Մուրհակ;* - *գա.*

Յետկողմ *s.* behind, hind part, back; -*կուսե*, behind, from behind; -*կուսե կալ*, to remain or stay behind; - *ձգել*, to put in the last place.

Յետնապոյն, *ի գունե* *ad.* a posteriori; -*խոհուծի* *s.* tardy or late repentance; -*ծեր* *s.* a decrepid old man; -*մեզ* *a.* sinning last.

Յետնանամ, *ացայ*, *Յետնիմ*, *եցայ* *vn.* to be in arrear, behindhand; to stop, to tarry, to stay or lag behind; to want, to deprive oneself of; to be in a state of privation, to be destitute.

Յետնորդ, *աց* *a.* last; vile; destitute; -*բ.* posterity; -*բ* *ոմանք երեւին*, they shew themselves to be the basest among men. [ity; posteriority.

Յետնուծի *s.* lowest rank; extrem-

Յետոյ *pr.* back, backward; behind; *ad.* after, then, since, afterwards, subsequently, posterior to, after that; -*կողմանե*, backward; behind, from behind; - *հուսկ*, - *յետուստ* or *ուրեմն*, at last, finally, at length, in fine, in conclusion; - *եւ առաջ*, behind & before; - *ապա*, after; - *ձերմէ*, behind or after you; - *գտանիլ*, to be deprived of.

Յետաք, *գլեւոյն* *s.* back, fundament,

arse, buttocks, bottom, breech; *fig.* things which are behind; - *անտնոց*, rump, hind-quarter, croup; - *հուստ*, rump.

Յետուստ *pr.* from behind; *ad.* after, at last; *s.* back, the buttocks; *fig.* nakedness; - *ուրեմն*, lastly; - *կողմանե*, behind, from behind.

Յետս *ad.* behind, backward; - *ad.* walking backwards; - - *չոգան*, they fell back; - *ընդդէմ* *ad.* backward; in an opposite sense, in the contrary directions, against the grain, in a wrong sense or way, contrariwise; *a.* contrary, against, opposite, inverse; *ա.* *խողակի* - *ըզէլքն պատահեաց նմա*, every thing went wrong with him; fortune was against him; - or - *ընդդէմ գառնալ*, to turn back, to retrace one's steps, to return, to go or come back; *կապել զձեռս* -, to tie the hands behind one; *S.* *Ձեռն*; - *կալ*, *կանել*, to cease, to stop; to abandon, to leave; - *կայրուցանել*, to hinder, to deter, to divert from; - *հարկանել*, to reject, to refuse, to confute, to disprove; - *ընկենուլ*, to reject, to condemn, to despise; - *տանել*, to abandon, to leave; - *ուսնել*, to hinder, to impede, to divert from; *ձեռս* - *ad.* with the hands tied behind. [off.

Յետապոյն *ad.* further behind, far behind. *Յետակողմին ձգիմ* *vn.* to remain behind.

Յետասմիտ *a.* crossgrained, wrong-headed, perverse; foolish, stolid, half mad. [rebellion.

Յետադարձուի *s.* return; contumacy, *Յետսերեւակի* *ad.* backwards, receding.

Յերազանամ, *ացայ*, *Յերազիմ*, *եցայ* *vn.* to dream, to have a dream or vision; to rave, to be light-headed; - *յարթմի*, to dream wide awake; *ե. բազում* -, to dream dreams; - *առեզ*, to have many unquiet dreams; *երազ յերազեցաւ ինձ*, I have dreamed.

Յերազմոյն *a.* subject to dreams, full of dreams or fancies; *np.* Herazmuin.

Յերազող *s.* dreamer, visionary.

Յերասան *s.* inflammation or sores produced by the saddle from excess of riding; horseman's gonorrhoea; - *մ* *vn.* to be sore from too much riding.

Յերեկուստ *ad.* yesterday's.

Յերկւրեմ, *եյի* *va.* to accommodate,

to suit, to arrange, to adjust; to form, to fashion, to give a relish or zest to; to compound, to compose, to combine; - **զգէմն**, to compose one's countenance. **Յերկարմն** *s.* adjustment. [ance.]

Յերկար *a. ad.* long; a long or great while or time; - **հիւանդանալ**, to have a long illness.

Յերկարադոյն *ad.* lengthily, very long; - **կեայ** *a.* long living, long-lived; - **լիկել**, to live long; - **առնել**, to lengthen life; - **ձգեմ** *S.* **Յերկարեմ**; - **օրի**, to procrastinate, to postpone or defer from day to day; - **ձգեցան իրքն**, that affair went on slowly; - **ձգուծի** *s.* prolongation, protraction; - **ձիգ** *S.* **երկարաձիգ**; - **յուշ** *a.* of happy memory; - **նամ**, *այսպ* *S.* **երկարեմ**; - **ւոր** *S.* **երկարաւոր**.

Յերկարեմ, *եցի* *va.* to prolong, to prorogue, to delay, to put off, to protract, to spin out; **ոչ** - **զիեանս իւր**, to be short-lived; **ոչ յերկարեացէ աւուրս**, let his days be few; **առանց յերկարելոյ իսկ ասացից**, in a word; **զի** -, in short, in fine; - or **իմ** *vn.* to be prolonged, to last, to continue, to remain permanently.

Յերկարդի *a.* long-winded.

Յերկարուծիւն *s.* length; prolongation, prorogation. [uncertain.]

Յերկուական *a.* doubtful, dubious,

Յերկուանամ, *այսպ* *vn.* to doubt, to have doubts, to mistrust, to hesitate, to waver, to be in suspense; to suspect. [certainty.]

Յերկուանք *s.* doubt, hesitation, uncertainty; **Յերկուացուցանող** *a.* causing doubt; disheartening.

Յէ *a.* supported by, propped against; *fig.* confided in or relied on; **կալ** - **առ դրանն**, to stop at the door; **Էփմանս հարեալ** - **զթոնն իսանկալաւանայ**, united by the bonds of mutual affection. [fulcrum, prop.]

Յեցակէս *s. mech.* point of support,

Յեցամի *a.* resolute, constant, firm;

Յեցուկ *S.* **Յենարան**. [obstinate.]

Յեցուցանեմ *va.* to support, to shore or prop up.

Յէ *int.* oh! oh! - **մարգարէ**, oh prophet! - **առաւայեալ**, ah wretch!

Յէզիմ or **Յէզիմ** *vn.* to dry the waters off the earth.

Յիմար, *այ* *a.* out of one's senses, foolish, senseless, mad, crazy, silly;

ծայրագոյն - *an arch-fool, an out-&-out fool.*

Յիմարաւան *a.* prating; - **եմ** *vn.* to speak like a madman, foolishly, crazily; - **ուծի** *s.* silly discourse, foolery, silliness; - **բար** *ad.* foolishly, sillily; wildly; - **կան** *a.* insensate, foolish; - **կորոյս** *a.* lost foolishly or imprudently; - **մի** *a.* half-witted; fanatic; *S.* **Յիմար**; - **նամ**, *այսպ* *vn.* *S.* **Յիմարեմ**; to fool, to play the fool; - **նոց** *s.* lunatic asylum; - **բար** *a.* causing madness, driving mad; intoxicating.

Յիմարեմ, *եցի*, - **եցուցանեմ** *va.* to drive mad, to distract, to dement; *fig.* to infatuate, to charm, to bewitch, to fascinate, to bewilder; to intoxicate.

Յիմարեմ, *եցայ* *vn.* to lose one's senses, to go mad, to become foolish or deranged; - **սիրով**, *ի սէր ուրուք*, to fall violently in love with, to dote on, to be smitten with, to be passionately fond of; - *ի գեղ ուրուք*, to fall desperately in love with a person's beauty; - *ի գուծ երեսայ ուրուք*, to be all flame for.

Յիմարուծիւն *s.* alienation of mind, craziness, folly, madness; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication; **հոգի** - **ծէ**, spirit of infatuation.

Յինուք, *յինանց* *s.* the fifty days from Easter to Pentecost.

Յիշաւար. &c. *S.* **Զարայուշ**. &c.

***Յիշատակիր** *s.* album.

Յիշատակ, *այ* *s.* remembrance, recollection, memory; reminiscence, commemoration, mention; memorial; monument; - **այ արժանի**, worthy of memory, memorable; - **ննջեցելոց**, commemoration of the dead; - **սրբոց**, Saints' days, commemoration days; **զոհ** - *ի*, sacrifice or oblation in memory of; **հաց** - *ի*, bread for a memorial; - **այ դպիր**, amanuensis, secretary; *ի* -, in memory of; **առ իմոյ** - *ի*, for my sake, in remembrance of me; **աղա** -, a confused recollection of; - **առ**, by the memory of; **առ** *ի* - *է*, in memory of; as a memorial; - **առնել**, to mention, to make mention of; **ածել** *ի* -, to recall, to recall to mind; to remind of, to recall to the memory of; **պահել** *զ* -, to keep or treasure up the memory of; **պրծանիլ** *ի* *յուշոյ* - *այ*, to have forgotten, to have no recollection of, not to recollect more.

Յիշատակադիր, գրաց *s.* memorial writer, memorialist; memorial; memory; -գրութի *s.* commentary, memoir, annals; -նոց *s.* monument, cenotaph, tomb; -բան *s.* memory, archives, annals; sepulchre, monument; album; -մատենից, գրոց, brief epilogue; -բար *a.* memorial, preserving the memory of; -ւոր *a.* memorable; -ւորութիւն *s.* mention; memory.

Յիշատակեմ, եջի *vn.* to remember, to recollect, to call to memory; *va.* to mention, to make mention of; to remind, to put in mind.

Յիշատակութիւն *s.* mention, quotation; memory, reminiscence, remembrance, recollection; commemoration; -առնել, to mention; գալի - , to be mentioned. [bered.]

Յիշել է *v. imp.* it is to be remembered. **Յիշելիք**, լեաց *s.* keepsake, souvenir, memento, love-token: mass-dues.

Յիշուի *s.* memory, remembrance.

Յիշեմ, եջի *va.* to bear in mind, to call to mind, to remember, to recollect; to record; յիշեալիս, remember me; յիշեմ, don't forget me; յիշեմ, do you remember? չիշեմ դանունն, I don't remember his name, I have forgotten his name.

Յիշեցուցանեմ *va.* to put one in mind of, to remind, to recall to the memory of, to recollect, to remember, to bring to mind; to admonish, to warn; -ուցանող, -ուցիչ *s.* monitor, admonisher; prompter; **Տ. Գրապահակ**.

Յիշող *a.* remembering; -ականն, -ութի *s.* memory; **Տ. Յիշումն**; սուր -ի, a good or happy memory; ակար-ի, unhappy memory.

Յիշոց, -ք, ցաց *s.* improper & offensive words, abuse names, insult, contumely.

Յիշոցատու or -ցնատու, աջ *a.* using improper language, insulting, abusive, taunting, outrageous; -լինել, to call names, to abuse, to insult, to outrage, to injury, to revile, to use like a blackguard; -ութիւն *s.* abusive language, foul offence, low or blackguard abuse.

Յիշումն *s.* mention, commemoration, memory, remembrance.

Յիս տէր *int.* oh my lord! I pray you my lord! tell me my lord! յիս դարձ տէր, oh king hear us!

Յիսնագլուխ *a.* fifty-headed.

Յիսնակ, աջ *s.* fifty; period or number of fifty; Advent; -ամուս *s.* first day of Advent.

Յիսնամեայ, -մեան, մենից *a.* of fifty years; fifty years old; -մեայ ժամանակ, jubilee; -պատիկ *a.* ad. fifty times as much; -պետ *s.* captain of fifty; -ւոր *a.* fifty, containing the number **Յիսնեակ**, եկաց *s. a.* fifty. [fifty.]

Յիսնեմեան **Տ. Յիսնամեան**.

Յիսնեքեակ, եկաց *a. s.* fiftieth; period of fifty days; Pentecost; jubilee.

Յիսնեքորդ, աջ *a.* fiftieth; *s.* the Advent; ամի -, the fiftieth year, jubilee; -եմ, եջի *va.* to take the fiftieth part. [*s.* every fifty.]

Յիսնեքեան or **քին**, նեցուռ or ցուռ **Յիսնից** *ad.* fifty times. [old.]

Յիսնօրեայ *a.* of fifty days; fifty days

Յիսուռ, մից *a.* fifty; -գլխի *a.*

-headed; -մեանն *a.* of - hours;

-կանգնեան *a.* of - cubits.

ՅԻՍՈՒՍ, ի. իւ. *s.* JESUS, the Redeemer, the Saviour, our Lord; -Գրիստոս, Յո Քրիստ, Jesus-Christ, J.-C.; -աբար *ad.* like Jesus; -ամին *sf.* Holy Virgin, Mother of our Lord; -ական *a.* jesuitical; -ականութի *s.* jesuitism; -աւանդ *a.* taught, commanded or established by Jesus; -եան *s.* Jesuit.

Յիրարկեմ *vn.* to try, to strive, to tax one's ingenuity.

Յիրաւի *ad.* justly, deservedly; in truth, truly, surely, certainly, and indeed, in fact, yes.

Յիրեմ, եջի *va.* to attach, to connect, to unite; to stretch or hold out; to fix.

Յղանամ, աջայ *vn.* to conceive; to be pregnant, to be with child or young, to be in the family way.

Յղարկաւոր, &c. **Տ. Յուղարկաւոր**, &c.

Յղացութիւն, -ումն **Տ. Յղութիւն**.

Յղացուցանեմ *va.* to get with young, to impregnate, to fecundate.

Յղեկիր գահաւորակ *s.* chair for lying-in women; couch of misery.

Յղեմ, եջի *va.* to send to, to forward, to despatch; - զուսկեք, to send for, to send to search after.

Յղեմամ **Տ. Յղանամ**.

Յղի, զւոյ, զեաց *a.* big, pregnant, in the family way; - լինել, to be with a **Յղաբար** *s.* emery. [child or young.]

Յղեմ, եջի *va.* to rough-hew, to roughen down, to smooth, to plane, to

polish; to burnish, to gloss; *fig.* to polish. *Յգիչ* *s.* polisher, burnisher. [*ish.*]

Յգիչ *s.* polisher, burnishing-tool or -stick, sleek. [*ing, polish, gloss.*]

Յգիչութիւն *s.* polishing, burnish-

Յղութիւն *s.* conception, pregnancy, the being with young; breeding; *անթիւ* *s.* Feast of the Conception; *անթիւ* *s.* Immaculate Conception.

Յղիանալ *ս.* to overflow with, to run over; to gorge or glut oneself, to be filled, satisfied, crammed, stuffed; to be loaded with, to swim in plenty, to wallow or roll in wealth.

Յղիասեր *a.* gluttonous, glutton, gourmand. [*to surfeit, to stuff, to cram.*]

Յղիացուցանեմ *ս.* to gorge, to glut,

Յղութիւն *s.* plenty, abundance, satiety, surfeit; *կեալի* *թիւ* *s.* to live in clover. [*thrifty, niggard, niggardish.*]

Յղորդ *a.* impudent, insolent, saucy;

Յն *ad.* where? - *երթաս* *?* where are you going? *յով եւ* *ad.* wherever, wheresoever.

Յօբէական *թիւ* *s.* jubilee; *fig.* jubilee, festivity, rejoicing; - *ամ* *s.* year of jubilee.

Յօբէական *s.* *Gr. w.* obelisk. [*jubilee.*]

Յոգն *s.* *յոգունք* *s.* *դունչ* *a.* much, many, more, several, numerous.

Յոգնաբաւաստիկ *a.* very lucky, fortunate; - *բար* *ad.* in many ways or man-

ners; often, many times; - *բարբառ* *a.* sonorous, resounding, noisy, strepitous, stentorean; - *բեղուն* *S.* *բազմա* -;

- *բիծ* *a.* full of stains or spots, very much stained or soiled; - *բուն* *a.* numerous, many; *ad.* often; - *բէա* *a.* poly-

mathic; - *բլուի* *a.* many headed, polycephalous; - *բնալի* *a.* practicable;

- *բոյն* *a.* much more; - *բան* *a.* divers, many; - *բեղուն* *a.* very abundant, heaped up, superabundant; - *թախանձ* *a.*

very importunate, tiresome, troublesome; - *թախիծ* *a.* very sorrowful,

much afflicted; - *թիւ* *a.* in great numbers or quantities, very numerous,

much, many; - *թշուառ* *a.* very wretched, unfortunate, oppressed by grief or misfortunes; - *խումբ* *a.* assembled in

great multitudes or flocks, very numerous; - *խուռն* *a.* crowded, thronged;

- *ծախող* *a.* exterminating; - *ծաւալ* *a.* very extended, vast; - *ծուկ* *a.* very agitated, much troubled; - *կան* *a.* numerous, many; *gr.* plural; - *կա-*

նակերպ *a.* having a plural form; - *կա-*

նակերպ *a.* having a plural termination; - *կի* *ad.* in the plural number; often,

many times; *a.* *S.* *Յոգնական*; - *հան* *a.* very talented; polymathic;

- *հասան* *a.* flowing abundantly; - *հրա-*

չակ *&c.* *S.* *բազմա* - *&c.*; - *ճարակ* *a.* devouring, voracious; *յարդար* *a.*

well prepared, put in order, adjusted, dressed or adorned; - *նուն* *a.* polyono-

mic; - *շորթ* *a.* polychromic; - *չարչար* *S.* *բազմա*; - *չեայ* *a.* polyophtalmous;

polyopic; polyommatic; - *պաշտ* *a.* highly ornamented; - *պատիկ* *S.* *բազ-*

մա -; - *ստուած* *s.* polytheist; - *ստուա-*

ծուծի *s.* polytheism; - *տեսակ* *a.* protean, of many forms or shapes, divers,

varied, multiple; - *տեսիլ* *S.* *բազմա* -;

- *տխոր* *a.* very sad, very melancholy. *Յոգնիմ* *եայ* *ս.* to be tired, weary,

fatigued. [*erudite.*]

Յոգնիմաս *a.* very wise, learned, *Յոգնոսկի* *a.* abounding in gold.

Յոգնորէն *ad.* *a.* in several ways or fashions. [*lament.*]

Յոգուց-հանութիւն *s.* sigh, groan, *Յոլով* *ից* *a.* much, great, much of,

a great deal of; - *բ* *many, several;*

- *բի* *մարդկանէ* *s.* most men, most people, the generality of mankind;

- *անգամ* *many a time, often.*

Յոլովագոյն *a.* more; much more, in greater number; *ad.* often, very frequently,

generally; - *ծին* *a.* fecund, fertile, fruitful; *հայր* - *ազգատոհմի*,

father of a numerous family; - *աւագ* *արամբ* *fruitful in great men;* - *կեայ* *a.* long living;

- *կի* *ad.* often, frequently, many times; *a.* much, more; - *չեան* *S.* *բազմա* -;

- *մեղծ* *a.* smoky, fuliginous, sooty; - *նամ* *այս* *ս.* to increase, to augment, to grow, to multiply;

- *յուշանեմ* *զեմ* *եցի* *ս.* to cause to abound or increase, to augment, to multiply.

Յոլովեմ *or* - *իմ* *S.* *Յոլովանամ.*

Յոլովութիւն *s.* great number or quantity, multitude, abundance; plurality,

multiplicity. [*uatives.*]

Յոխոր *&c.* *S.* *Խոխոր* *with its deri-*

Յողակ *լիք* *լեայ* *a.* lazy, slothful, sluggish; inquisitive.

Յողամ *այս* *ս.* to lie down negligently, to throw oneself down heed-

lessly to sleep, to stretch oneself down, to repose; to observe, to watch, to spy, to be on the watch for, to way-

lay, to lie in wait for, to lay snares or ambushes. [S. Գողամ]

Գողանամ, աջայ *vn.* to grow proud; Գողացուցանեմ *va.* to render negligent: to make proud.

Գողգողդ, աջ *a.* not firm, weak, tottering, unstable, unsteady; inconstant, mutable, vacillating, wavering, versatile, fickle, volatile; -ամիս *a.* fickle-minded; -եմ, եյի, -եցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter, to waver, to be irresolute, to vacillate; to stir, to agitate, to trouble; -ուժի, -ուհի *s.* inconstancy, instability, levity, versatility, unsteadiness; -ուհի S. Գողն կամ, &c. S. Ողն.

[Գողգողդ. Գողնիմ, եյայ *vn.* to bend, to incline.

Գայլ. յուզի. -ք, յուզից *s.* research, examination, investigation, inquiet; emotion, agitation, perturbation, trouble, confusion; *a.* troubled, agitated; -սրտի, emotion; -ք խռովութեց, troubles, broils; -եւ խնդիր, research, perquisition, chicane, pettifoggery; ի -ս կրից, in the heat of passion; ի նստիկին -ս ցաման, in the first impulse of indignation; -առնել, ի -առնուլ, լինել ի -եւ ի խնդիր, -եւ խնդիր առնել, to search into, to make researches, to investigate.

Գայժ *ad.* too, very, more, much, considerably, very much, a great deal; --, more & more, extremely, exorbitantly, excessively, exceedingly.

Գալ. յուլից *a.* slow, tardy, slothful, lazy; cowardly.

Գին, յուշի. նայ *s. a.* Greek; -լե. զու, Greek, the - tongue.

Գոյս, յուսոյ. ով. -ք, յուսից *s.* hope, hopes, expectation, longing; confidence, trust; գեռածին, հաւատի, կեն. գանի, եռանդուն, մխիթարիչ, մեծ, կոյր -, renewed or reviving, well-grounded, lively, ardent, solacing, great, blind hope; ընդունայն. սկար, անասող, պատիր or խարէական, սուտ, խուսափու, անմիտ -, vain, weak, uncertain, delusive or deceitful, false, fleeting, foolish hope; Նշուք յուսոյ, the rays of hope; բառնալ զ-, to take away or put out hope; զհեռ գնալ սնու. ար յուսոյ, to abandon oneself to chimerical hopes, to hunt a shadow; անոտի յուսով պարարել, ի սնոտի - կա. պել, to nourish oneself with vain hopes; քաղցր յուսով պարարել, to hug

oneself with the delightful hope; գե. զեյիկ յուսով պարարել, Թարթափե. ցուցանել զգե, to feed or entertain one with flattering hopes or chimeras, to keep one in suspense; to ridicule, to deride; զհասել ի յուսոյ, to lose hope; հասանել զ- իւր, to despair, to give up all hope, to be in despair; յուսով կեալ, to live in hopes; * գնել զ- իւր ի վերայ ուրուք, to build on one's hopes; * - սալ, to cause to conceive hopes, to give hope, to inspire with hopes; ի գերեւ հանել զ- ուրուք, to deceive one's hopes or expectations; * ընուլ, կատարել զ- ուրուք, to fulfil a person's hopes; ծփել ը մէջ յուսոյ եւ երկիւզի, to hover between hope & fear; - է ինձ, I have some hopes; - մի այսպիսի է ինձ զի, I hope that, I am in hopes that; - իմ է, that is my only hope; փակեալ յոմ յուսոյ ակն. կալութե, hopeless; - եւս չիջեալ էր յիս, hope died within me; բարձաւ ամ - փրկուե, all hope of safety was lost; պակասեալ յոմ յուսոյ փրկուե, despairing of life; հառաւ - նք, he despaired; հառաւ - մեր, our hope is vanished; գու ես միակ - իմ, all my hopes are in you; S. Հասանիմ, ար. ծարծել զ-, to revive hope.

Գոյր, էջ *a.* big, fat, plump, fat & lusty; *gr.* aspire.

Գոյր սակս or սակի *ad.* why? on what account? for what reason?

Գոսնակ, աջ *s.* rhæda, an ancient four-wheeled chariot. [plover.

Գոսոպ, ոյ *s.* hoopoo, pewet, lapwing, Գոռածին *a.* low-born, ignoble, base.

Գոռանամ, աջայ *vn.* to become wicked or contemptible, to grow or get worse & worse, to be deteriorated; to debase, demean, degrade or disgrace oneself, to degenerate, to fall away.

Գոռացուցանեմ, Գոռե- *va.* to make worse, to spoil, to corrupt, to debase, to deteriorate; to underrate, to depreciate, to disparage. [or bad.

Գոռեակ, եկի, կայ *a.* rather wicked Գոռեգոյն *a.* worse; -ք զամ, worst.

Գոռի, աւոյ, առայ *a.* wicked, bad, defective, paltry, wretched, low, vile, sorry; unseemly, detestable.

Գոռութիւն *s.* bad condition or quality, deterioration, degeneracy, decay.

Գո՛ւ S. Գո՛.

Գովալ, աջ *s.* panther.

Յորմանակ Տ. **Յաւանակ** ; -անձ or շու *a.* riding a young ass. [colt.

Յորմատակ աց *s.* stone-horse, stallion;

Յովո, ի *s.* iota; թգ. jot, tittle.

Յոտանաւոր or **Յոտնաւոր** *a.* upright, on foot, standing; - կաւ. to stand up.

Յոտանաւորութիւն or **Յոտնկայուն** *s.* the standing upright.

Յորամ *vn.* to fret, to grieve, to worry or vex oneself, to be uneasy, agitated. [overflowing, superabundant.

Յորդ *a.* abundant, copious; plentiful,

Յորդաբորդ *a.* very hot, burning, stifling, suffocating; -բուղն *a.* flowing abundantly, copious, abundant; -գընաց *a.* going or flowing rapidly; very impetuous, rapid, violent; -գուլ *S.*

Բազմ -; -գէմ *S.* **Յորդաբուղն**; -լի *a.* brimful; -լյա *a.* full of light, very luminous, shining; -խաղաց *S.* **Յորդա-**

գնաց; -խոս *a.* fluent in speech, eloquent, wordy, glib; -հեղեղ *a.* falling in abundance; overflowing; -հոս or

Հոսան *S.* **Յորդաբուղն**; -Հոսանք or **Հոսք** *s.* flood or overflow of waters, torrent; -Հոսիմ *vn.* to flow or fall copiously or in abundance; -ձայն *a.*

sonorous, loud; obstreperous; -նախանձ *a.* full of envy, very envious;

-շուր *a.* blowing strong, impetuous, violent; -ջուր *a.* abounding in water;

-աւատ *a.* superabundant, very copious; *ad.* abundantly, in large quantities, much, in torrents; -սահ *S.* **Յոր-**

դաբուղն; -սաց *a.* eloquent, fluent; -վառակ *a.* gushing, flowing copiously;

-տարափ *a.* very showery.

Յորդեղակ *a.* high, acute, shrill.

Յորդեմ, եջի *va.* to cause to abound or flow in abundance, to deluge with, to pour out abundantly; to augment, to increase; *vn.* to be full of, to abound, to superabound, to stream or flow copiously; to overflow, to run over; to flood; to be gorged with, to swim in abundance; -զափամբք. to overflow, to rise above the banks.

Յորդեռանդ, -ն *a.* very ardent, boiling, burning, fervent.

Յորդեղնաց Տ. **Յորդաղնաց**.

Յորդիմ Տ. **Յորդեմ** *vn.*

Յորդոր *a.* exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent, eager, desirous; copious, abundant; *mus.* andante; *s.* exhortation; - սրտիւ, կամեաւորութիւ, heartily, willingly, gladly; - փու-

թով. diligently, eagerly, promptly, readily; - լինել, to exhort, to incite, to induce; - երգել. to sing andante; առ ի - վաստակոց, to inspire with the taste for labour, to incite to work.

Յորդորագոյն *ad.* eagerly, cordially, with great pleasure, very willingly.

Յորդորախոյզ *a.* diligently investigating.

Յորդորակ, աց *s.* exhortation; parenesis; homily; *a.* *mus.* andantino; -ան Տ. **Յորդորիւ**.

Յորդորամիտ *a.* full of ardour, eager, desirous, ardent, prompt, ready; - առնել, to exhort, to persuade; - լինել, to be eager, desirous.

Յորդորեմ, եջի *va.* to exhort, to persuade, to excite, to incite, to induce, to stimulate, to spur or urge on; to encourage, to animate, to inflame, to comfort; to multiply, to augment, to increase.

Յորդորեցուցիւ, **Յորդորիւ** *a.* exhorting, persuasive; engaging, winning; stimulating, animating.

Յորդորիմ, եցոյ *vn.* to be exhorted, persuaded; animated, inflamed; - գըլծոյ աղեաց, to be touched, moved with compassion.

Յորդորութիւն Տ. -ումն. **Յորդութիւն**.

Յորդորումն *s.* exhortation, persuasion, incitement, stimulus, spur, incentive, encouragement.

Յորդութիւն, -ումն *s.* abundance, affluence, superabundance, exuberance; outflow, overflowing, discharge, torrent, inundation; -թիւ *ad.* in torrents, abundantly, copiously; -թիւն արեան, rivers of blood; -թիւնք պատուհասից, plagues upon plagues.

Յորմամ *ad.* when; *conj.* since, as; - or յոր ժամ, when? [profound.

Յորմ Տ. **Որմ**; -ախոր *a.* very deep, **Յորման**, աց *s.* current, stream, torrent; eddy, whirlpool, vortex; bubble, bubbling; foaming; *mar.* eddy-water; -ս առնով, to boil hard, violently or furiously.

Յորմանուտ *a.* flowing rapidly; impetuous, rapid; furious, noisy, clamorous; *s.* whirlpool; syrtis, quick-sand, moving sands.

Յորմնեռանդն *a.* boiling, foaming; agitated, furious, turbulent.

Յորմուտ *a.* sultry, suffocating.

Յորմէ հեաւ *ad.* since, since that; -

մկնեցար, since you set out; քանի՞ ժամանակ է - այդ գործեցաւ, how long is it since that was done? երկու ամի է - մեռաւ, it is two years since he died; երեք ատուրք է - լուայ զայդ, it is only three days since I was told so, or, since I heard it.

Յորոց հետէ ad. since.

Յորընդ, ից, -անք s. appellation, name, denomination, title; անուն - աւանդ, surname; -անք ad. by name only, nominally; -եմ, էջի va. to call, to name, to denominate, to qualify as, to give a name to, to entitle; to surname; -իմ տն. to be called, named, entitled, &c.; - յանուն ուրուք, to bear another's name, to be called after; -ունն s. S. Յորընդանք; փոփոխական. փոփոխեալ or այլաբանիչ -, metaphor. [taphor.

Յորայս ad. supinely, with one's face upward, lying on one's back; backwards; - զարկուցանել, to hurl or throw backwards, to overthrow, to upset, to throw down on the back, to stretch on the earth; - կալ, խաղալ, to lie down prone, flat on the face, to stretch at one's whole length; to fall backwards; - կալ, լինել ից, to be idle, negligent, neglectful, to stand with folded arms; պրկել է -, to throw down & bind strongly; - անկանիլ, to fall on one's back, backwards; - կացի է գալարուով, I stretched myself on the grass; յինքն - եալ անկանիլ, to recede, to flow back; մինչեւ յերբ - եալ կաս ով վաս, how long wilt thou sleep, o sluggard? - եմ, էջի va. to throw to the ground, backwards, to overturn, to knock down, to fell or strike to the earth; -իմ տն. to lie down on one's back, to sleep; - ութիւն s.

Յու S. Յայ.

[overthrow.

Յուդա . յ, այի s. Judas, traitor; S. Համբոր; -ական a. Jewish, judaical; -ապէս ad. as Judas, like a traitor, treacherously, traitorously; -եան a. Jewish; -ք, the tribes of Israel; - ութիւն s. Judaism.

Յուզանդիւր a. searching, prying, investigating, scrutinizing; - լինել, to seek, to search, to make researches, to investigate, to scrutinize, to set out in quest of, to make inquiries, to inquire after.

Յուզակ, այց s. S. Խուզարկու; inven-

tor, author; inciter, agitator, instigator; a. seditious; - ալիք, agitated sea, heavy billows; - առ a. agitating, grievous, vexatious; - շուն, brach, questing- or setting-dog; - ոյմ a. boisterous, stormy, tempestuous.

Յուզարկ a. agitated, violently moved; - եմ, էջի va. to search, to investigate; - ու, այց s. inquirer; S. Խուզարկու; plunderer, marauder, spoiler.

Յուզարկին S. Խուզարկիւր. [robber.

Յուզեմ, էջի va. to seek, search or inquire after, to make search for, to ferret out, to hunt after; to examine, to discuss; to agitate, to move, to trouble; to excite, to incite, to provoke, to stir up, to move sedition; - զծով եւ զցամաք, to seek everywhere for, to ransack; - խնդրոս, to breed disputes, to excite quarrels; -իմ տն. to be moved, touched; to be agitated, troubled, upset, excited, provoked; to rise in rebellion, to rebel, to mutiny; յուզին գուծք իմ է նա, I yearn for him, I pity him; յուզեցան գուծք նր, he was touched, moved with compassion; յուզեաց զգուծ իմ է վերայ նր, he moved my compassion for him.

Յուզումն s. search, research, perquisition; trouble, agitation; incitement, instigation; turbulence, confusion, tumult; - խորհրդոց, anguish, anxiety, affliction, pain; - կրկ, hastiness, outburst; - սրտի, emotion, transport. [carelessly.

Յուլարար ad. idly, lazily, slowly,

Յուլանամ, ացայ տն. to be idle, to grow lazy, indolent; to neglect, not to care for.

Յուլացուցանեմ va. to cause to become idle, slothful, indifferent, to enervate, to demoralize.

Յուլիանիստք s. Julianist sectarians.

Յուլիս . ի or լեայ s. July; յամենուն -ի, in the month of -.

Յուլութիւն s. idleness, laziness, slowness, negligence; cowardice.

Յուլամզդ, where one wishes; where you will, wherever you like.

Յուլարկ s. transport, expedition; - երթալ, լինել, to accompany, to attend, to escort, to convey; - աւար a. accompanying, escorting; - ք s. attendants, train, retinue, suit; - ճառ, funeral oration; - աւարութիւն s. funeral,

funeral train or procession; obsequies, burial; -եմ, եջի *va.* to accompany, to attend on, to escort; to lead, to conduct, to guide; to send, to expedite, to despatch, to forward; to perform the funeral obsequies; -իմ *vn.* to be accompanied; - յորովայն մահու, to be buried. [agent, transmitter.

Յուզարկիչ *s.* sender; forwarding Յուզարկութիւն, -ուսն *s.* Տ. -կառ. բութիւն; sending, expedition.

Յունացոյցանեմ Տ. Յունացոյցանեմ. Յունաբանութիւն *s.* hellenism, grecism; -գէս *s.* hellenist, grecian, grecist; -լեզու *a.* speaking Greek; Ionic; - հրեայ, Hebrew born in Greece, i. e. in captivity; - կան *a.* Greek; - հուր, greek fire; - ոճ, grecism; վարել զոճ - , to grecize, to grecianise, to render greek.

Յունասպ. իջ *s.* jujube; -ադոյն *a.* isabella, yellow-dun; -ի. պւղյ *s.* jujubetree.

Յունասէր *s.* philhellene, -nist; -սի բութիւն *s.* philhellenism; -սասն, ի Տ. Greece.

Յունարէն *ad.* in Greek; *a.* Greek; ուսանել, գիտել, խօսել - , to learn or study, to know, to speak Greek.

Յունացոյցանեմ *va.* to grecize, to Յունաբար *s.* antimony. [grecianise. Յունիս, ի or Նեայ *s.* June; յ'13 -ի, the thirteenth of -.

Յունուար or Յունվար, ի *s.* January. Յուշ Տ. Ուշ; *ad.* Տ. Յուշիկ; -! *int.* take care! mind! - ածել, առնել, to recall to one's memory, to cause to remember, to remind; - լիցիքեզ, ձեզ, recollect, remember; - էղեւ նմա, he has remembered.

Յուշարար, աջ *a.* causing to remember, recalling to a person's recollection, mind or remembrance, commemorative; suggesting, warning; *s.* prompter; -ութի *s.* act of reminding; warning, admonition, notice, advice.

Յուշիկ *ad.* slowly, softly, easily, leisurely; softly, gently, mildly; - գնալ, to go fair & softly; to walk gravely along.

Յուշապարիկ. րկաց *s.* onocentaur; centaur, hippocentaur; siren, mermaid.

Յու պեմ Տ. Յուկամ.

Յուութ Տ. Յուութ; -անամ, աջայ *vn.* to be fertile, fruitful, secund; -եմ, էջի *va.* to make amulets or charms, to

enchant, to cast a spell over, to bewitch, to charm, to fascinate; -ի *a.* abundant; watered, irriguous; fecund, fertile, fruitful, productive; -իչ *s.* diviner, sorcerer, enchanter, magician, wizard; -ութիւն *s.* enchantment.

Յուամարիմ *vn.* to murmur against, to bear rancour, to owe a grudge; -բութիւն *s.* ill-will, malice, rancour.

Յուսութ, ոթի. -բ, ոթից, -ուշ ուշ *s.* enchantment, witchcraft, sorcery, magic; charm, fascination; amulet, talisman, charm, preservative, phylactery; -ս յուսութիւն Տ. Յուսութեմ.

Յուսարար *ad.* hopefully; -բեկ Տ. Յուսահատ; -բեր *a.* hopeful; -դիր *a.* inspiring hope, inspiriting, reviving hope or courage, encouraging, animating; consoling; -գրական *a.* consolatory, comforting; exhortatory; -դրեմ, եջի *va.* to revive hope; to comfort, to encourage; -դրութիւն *s.* giving hope; comforting; hoping; -լի, -կան *a.* that may be hoped; -լիւր, -լից *a.* full of hope or confidence, hopeful; -կիր *a.* bringing or bearing hope; -կնեալ or գնեալ *a.* waiting with hope; -կորոյս *a.* desperate, hopeless; -կըստուր, -հատ *a.* in despair, without hope, comfortless, broken-hearted, disconsolate, discouraged, despondent; - առնել, to despair, to take away all hope, to drive to despair, to throw into despair; - լինել, to be in despair, to lose all hope, to be desperate, hopeless, to give oneself up despair, to despond, to be disheartened, to get discouraged; - զուսեքե, to despair of a person's life, to give over, to deem past recovery; -կցիմ *vn.* to hope together, to mutually encourage with hope; -հատարար *ad.* desperately, despairingly; rashly; -հատական *a.* desperate, hopeless; - գործ, a desperate business, a hopeless affair; - հիւանդութիւն, a desperate disease; -հաւանեմ, -աիմ Տ. Յուսահատ առնեմ & լինիմ; -հատութիւն *s.* despair, hopelessness; despondency, faint-heartedness; առ -թիւ, through despair; -թիւ *ad.* desperately, past recovery, without hope; ի - մասնել, to deprive of all hope, to deliver or abandon to despair.

Յուսամ, աջայ *vn.* to hope, to expect; to trust, to confide; to promise

or flatter oneself; - *ի Տէր, առ ԱՅ*, to trust in God.

Յուսապատար *S. Յուսալիք*. [hope.

Յուսալող. Յուսող a. hoping, full of hope, to inspire with hope, to promise, to flatter. [hope.

Յուսափափաք a. full of desire & *Յուրան, աք s.* pyramid: rick, stack: decanter; - *աձեւ a.* pyramidal.

Յուրաստիկիմ տ. to deny, to disown. *Յուրիսեան կրաքարիք*. Jurassic lime-stone. [its derivatives.

Յղն, քոնք. Յղնա... S. Յոգն with Յասկ, աք a. clear, clean, pure, limpid; *fig.* pure, sincere, candid; manifest, evident, distinct; *ad.* clearly, cleanly, purely; distinctly, evidently, manifestly.

Յասկաբան s. purist; - *ուի s.* purism; - *գոյն ad.* very clearly, very distinctly; precisely; - *խօս. էջ a.* speaking clearly, distinctly; - *միտ a.* single-minded, simple-hearted, sincere, ingenuous, candid; - *մտաբար ad.* simply, sincerely, innocently; - *մտութիւն s.* single-mindedness, simple-heartedness, sincerity, ingenuousness, candour; - *նամ, աքայ տ.* to clear up; to be clarified; - *չափ s.* eudiometer; - *չափական a.* - trical; - *չափութի s.* - try; - *պատում առնեմ տ.* to narrate clearly, distinctly; - *պէս S. Յասկ ad.*; - *ջուր a.* of clear or limpid water; - *ալբիւր, clear, limpid, crystal, pellucid fountain or spring*; - *սպաս a.* very bright, without obscurity; - *տես a.* seeing clearly, clear-sighted, perspicacious; - *տեսութիւն s.* clear-sightedness, perspicacity.

Յասկեմ, էջի, - էջուցանեմ տ. to clean, to clear, to clarify, to render clear or limpid; to refine, to purify; to collect the refuse.

Յասկութի s. clearness, pureness, cleanness; limpidity; *fig.* purity, candour, sincerity, ingenuousness.

Յգ. էջ s. articulation, joint, juncture; bond, tie, link, connexion; *gr.* article; *լուծեալ յամ - էջ, paralytic*; - *S. Յօշ յօշ.*

Յգաբան a. feigning, simulating; inventing lies; - *թափ. ի s.* equuleus, wooden horse used in torture; *a.* dislocated, put out of joint; - *թափումն s.* dislocation; - *լոյծ a.* with dislocated articulations; paralytic; - *խաղաք առ.*

նեմ տ. to dislocate, to put out of joint, to lux, to luxate; - *կան a.* compound; articular; *gr.* conjunctive; - *կանութի s.* compound; - *կապ s.* tie, bond, union, knot; *a.* articulated, composed of articulations; - *մտերմութիւն. քնկերութիւն, bonds of friendship, ties of society*; - *կապիմ տ.* to be united together; - *կապութիւն s.* junction, conjunction, bond, union, connexion; - *կոտոր առ. նեմ, քակտեմ տ.* to dislocate, to disjoin; to tear or rend in pieces, to dilaniate; - *նամ, աքայ տ.* to be articulate, jointed, attached; organized, formed; to associate, to take part in, to admit as member; - *չափութիւն s.* excellent organization, symmetry of parts; - *պաս a.* articulate, surrounded with articulations, corporeal; *fig.* well, tersely, elegantly composed or written; - *ցաւ a.* gouty; - *ցաւական a.* rheumatic, arthritic; - *ցաւութիւն s.* rheumatism, gout, arthritic disease, arthritis; - *ցուցանեմ տ.* to articulate, to utter, to pronounce, to form; to fit, to suit, to organize; to associate, to elect or to return as member; - *ար a.* articulated, articular; articulated, uttered; well expressed, well turned, harmonious; - *արեմ S. Յօգեմ*; - *ար. ութիւն s.* connexion, conformity, accordance, harmony.

Յօգեմ, էջի տ. to join, to unite, to tie, to bind, to annex; to articulate, to pronounce, to utter; to feign, to contrive, to invent; to compose, to form.

Յօգուած, էջ or ոչ s. articulation, joint, knot; composition, construction; article, paragraph; - *աւար a.* articulated; - *ոչ, էջ a.* contrived, fictitious, artificial, imaginary; *gr.* compound.

Յօգումն s. connexion, harmony.

Յօժար a. well disposed, inclined, willing, well affected; prompt, ready, eager, desirous, anxious; - *լինել, to be disposed or inclined to, in the mood for, to have an inclination for*; - or

Յօժարաբար, - գոյն ad. eagerly, willingly, with pleasure, with good will, voluntarily, spontaneously, heartily; - *կամ S. Յօժար u.*; - *կան a.* spontaneous, willing; - *միտ a.* voluntary, well disposed, ready to, eager, ardent; - *կամեք or - մտաբար ad.* voluntarily,

spontaneously, willingly, with good will, heartily; -*մտաւթի* *s.* goodwill, entire disposition, inclination, devotion, eagerness; -*նամ* *S.* *Թծարիմ*; -*տէր* *a.* eager, desirous; -*արական* *a.* liberal, generous, open-handed; -*ցույանիմ* *S.* *Թծարիմ*; -*փոյթ* *a.* eager, ready to, disposed to; *ad.* eagerly; -*բհակաւկուլութեամբ*, contentious, litigious, quarrelsome.

Թծարեմ, էջի, -եցուցանեմ va. to dispose, to incline, to excite, to inspire with inclination, to raise a desire or a passion for, to interest, to induce, to invite, to persuade.

Թծարեմ, էջի, -բիմ, էցայ vn. to be disposed towards, inclined to, to have a liking for, to lean to, to have a mind or inclination for, to be in the mood for; to will, to wish, to desire, to be eager for.

Թծարուի *s.* natural bent, disposition, inclination, propension, proneness, tendency, taste; -*թք* *ad.* willingly, voluntarily.

Թդեմ, էջի va. to form, to fashion, to arrange, to set in order.

Թն, ի. -բ, նից or նաց s. eyebrow; *թ.* lofty countenance, stately look, superciliousness, haughtiness; -*սեւաւ, կամարաձեւ, թաւ, անսոր, նրբին, ի վայր անկեալ, ամբարշտաւ, սպառնալից*, dark, finely arched, bushy, thin, small, hanging, haughty, threatening eyebrow; *ամբաստնալ զ-ս, զ-ս վեր ի վայր տանել*, to raise the brows through superciliousness, to put on an arch look, to look arch; *վանել զ-ն*, to pat off pomp or pride; *պոստել, ի վեր պրկել զ-ս*, to frown, to knit the brow, to look sour or angry; *զ-սն հանել*, to paint the eyebrows; -*զք ակնարկել*, to wink, to wink at.

Թնակից a. having joined eyebrows; -*թնել*, to knit the brow; -*առա* *a.* knitting the brows nervously.

Թնեղ a. heavy-browed, beetle-browed. [*pieces.*]

Թշ յոշ ad. bit by bit, piecemeal, in *Թշտեմ, Թշեմ, էջի va.* to cut to pieces, to cut up, to tear in pieces; *անդամ անդամ* -, to dismember, to tear limb from limb, to pull to pieces, to dilaniate; -*լնգ մէջ*, to divide in halves; to cut or break asunder; -*թ յոտից (շհաւ, &c.)*, to carve meat.

Թշուած, ոյ s. a joint of meat; dismembered part, segment; -*ուռի* *s.* dismembering, dismemberment.

Թսեմ, էջի or սի va. *Թսնում or Թսում, սայ vn.* to weave, to intertwine; to fornicate, to commit fornication; to violate, to force, to deflower; -*ի բոցս*, to whore, to be a whoremonger.

Թսնական a. obscene, filthy. *Թս, ոյ or ի s.* vine slips or cuttings, vine-branch. [*նեմ, &c.*]

Թսեմ, Թոսոյ, Թոսումի S. *Թատա-Թոսայ, էջ s.* step-father; *S.* *Հորու-Թորան, ոյ s.* sheaf of corn; rick, stack.

Թորանում, աջայ vn. to fatten, to grow fat; to stuff or gorge oneself; to live in effeminacy, idleness or debauchery, to wallow in voluptuousness, to pamper oneself; to become haughty, to enact the stately personage, to play the swell; -*սիգաբայլ*, to stalk, to walk proudly, to look big; -*ի խաղս, ի դրօսանս*, to pass the whole day in pleasure or amusement.

Թորան, or -ջ s. yawn; -*եմ, էջի va.* to yawn, to gape; -*ումի s.* yawning, gaping. [*ness.*]

Թորացումի s. luxury, voluptuous-
Թորինական a. dressed, adorned.

Թորինեմ, էջի va. to fashion, to adapt, to fit to, to adjust; to arrange, to dispose, to organize; to get ready, to prepare, to provide with, to furnish, to order; to form, to trim, to adorn, to embellish; to compose, to write; to make, to construct, to build; -*պարս*, to dance; -*երգս, նուագս*, to sing, to modulate, to tune; *Թատրոնական քերթուածս* -, to write a dramatic composition.

Թորինել, -նող s. fitter; composer.

Թորինում, ոյ s. fitting up, adjustment; formation, fashion; composition, organization, structure; construction; furniture; embellishment, ornament, decoration; disposition; harmony. [*discipline; care.*]

Թորինում ու թիւն s. good order; *Թորինումի S.* *Թորինում*.

Ն

Ն (*noo*) նու *s.* the twenty second letter of the alphabet, & the seven-teenth of the consonants; ն. Ն, four hundred; four hundredth.

— It is sometimes changed into Մ, for example: անբիծ, անբաւ, անբաւրէշ; ամբիծ, &c.

— It is sometimes redundant; as բարբանջել, բառանջել, մարմանջել, instead of բարբաշել, &c.

— It sometimes takes the place of յ & ի articles, but rarely & improperly.

— Placed at the end of words it serves as a definite article, as: պրն, կինն, մանկունքն, the man, the woman, the boys; մինն ի նոյն մեռաւ, եւ միւսն կենդանի է, one of them is dead, the other is alive; մեծն Ալեքսանդր, Alexander the great; միանգամ յամի, երկիցս յառուրն. &c. once a year, twice a day. &c.

— And sometimes it serves for ornament, as in the following: երկիւղ յորմէ խիթային — մինչ ոչն մեղանէին — ուն բարւոյն վկայեաց — ուն միանգամն եւ միւսանգամն, &c.

— It is also sometimes joined to the first & second persons for the sake of euphony, as: ուր ես եմ — զոր պաշտեմ, զոր առեմ: — որում գոռն վկայեցեր — զոր խորտակեցերն — քոյ խսելիրն, &c.

Նա, նորա նոցա, նոցա *pron.* he, she; that, it; ուսէ նա, he or she eats; ուսեն նոցա, they are eating; խնդրեմ զնա, I am looking for him, her or it; ասեն նոցա, they say; նա է, it is he or she; անուն նորա, his, her or its name; ետու նոցա, I have given them.

Նա *conj.* but, however, nevertheless, yet; indeed, really, in fact; նա է, that is, that is to say, i. e.; նա աւանդի, նա

աւանդի, look there, look here; but, yet; նա եւ, also, even, likewise, again; moreover, besides; նա զի, նա մանաւանդ թէ, above all, the more; rather; նա եւ ոչ, neither, nor; not even; նա եւ արդ իսկ ոչ, not even now; նա ուրեմն, certainly: perhaps, it may be that: well; now, then.

Նաբաղեմ, էջի *va.* to contemn, to despise. [saltpetre; — պին *a.* nitric.

Նագրուն *s.* natron, nitre; — ալ,

Նազարան *a.* fulsomely praising, highly laudatory; — եմ, էջի *va.* to exalt, to extol, to eulogize, to load with praises; — ութի *s.* eulogy, praise.

Նազահք *s.* show, train; magnificence, glory; mincing airs or manners, smirking, simpering. [homage.

Նազարարոյն *s.* reverence, respect,

Նազարացի, ջաշ *a.* Nazarean; *s.* Nazarene; — գու ի գինւոյ, to abstain from wine.

Նազելի *a.* excellent, praiseworthy, egregious, honourable, respectable; honest, brave, galant, reserved, grave, serious; delicate, nice, pretty, genteel, charming, gracious; գնացք ք, majestic port or bearing; քեզք ք, languishing or languid air. [respect.

Նազեցուցանեմ *va.* to honour, to

Նազիմ, էջայ *vn.* to pout, to be dainty, to give oneself airs, to stand upon ceremony, to make some difficulty, to be fussy, very particular, disdainful, overnice, to turn up one's nose, to simper, to smirk, to want asking, to hesitate; to play the bully, to set up for a beau, to boast or brag of, to pique or plume oneself; to put on the airs of a lord.

Նազող *s.* affected creature.

*Նագուգ *s.* winder.

Նագովրեցի *S.* Նազարացի.

Նագովրի *s.* Hebrew *w.* sceptre.

Նածիւա, ժաւաց *sf.* maid-servant, female domestic, waiting-maid, or -woman.

Նախ *a.* first; *ad.* firstly, in the first place, at first; — ք, before, ere; — ք գում, first of all.

Նախաբանեմ *S.* Յաւաջաբանեմ; — նութի *S.* կանխաձայնութի; — բարբառ *a.* first to say; — բժիշի *s.* chief-physician; — բնակ *a.* dwelling antecedently; — բնաւորիմ *vn.* to be from the beginning; to be pre-established; predest-

timed; -բոյս, -բուս. *a.* spring up or produced before.

Նախագահ *a. s.* Տ. Յառաջագահ; -արքեպիս. primate; - նստիչ, բազմիչ, լինիչ, to preside, to be the president, to hold the first place; -ք Տ. Նախաթոռք; -սկան *a.* primatial; -եմ *va.* to preside over; -ութի *s.* presidency; precedence, primacy, primateship; -գաղափար *s.* prototype, archetype, primitive model, original, idea, pattern; *gr.* primitive; - շինութեանց, sketch, plan, model; -գահիթ *s.* front-court; -գէտ Տ. Վանիագէտ; -գիծ *a.* traced, delineated before; *s.* delineation, sketch, outline, rough- or first-draught, minute: acrostic; -գիտութի Տ. Վանիա-; -գիր *a.* written before; prescribed; *s.* title; exordium, preamble; -գիւտ *s.* author, inventor; -գլուխ *a. s.* chief, principal; -գծեմ *va.* to sketch, to delineate, to outline; -գնաց *a.* gone before, preceded; *s.* precursor, forerunner; -գոյ. ոյ *s.* pre-existence; -գոյ. -գոյակ *a.* pre-existent; -Էն, the First Being; -գոյն *a.* more ancient; *ad.* Տ. Յառաջագոյն; -գործ *a.* first acting or operating; made before; -գուշակ Տ. Վանիա-; -գտակ Տ. Նախագիւտ; -գրաւեմ *va.* to pre-occupy, to prepossess; -գրաւութիւն or ումն *s.* pre-occupation; -գրեմ *va.* to write beforehand; to prescribe; to say or mention before; -գրութիւն *s.* writing beforehand; prescription, usucaption.

Նախագաս *a.* set over, put above, promoted, preferred, superior; - առնել, համարել, to prefer; -եղի *a.* preferable; -եմ *va.* to set over, to put above, to promote; to prefer, to give the preference to, to esteem more; -ութիւն *s.* first order or rank, preference, precedence, pre-eminence; proposition, premises; -գաս *a.* discerning; -գասեմ *va.* to prefer, to put before; -գասութիւն *s.* prejudice, prepossession, prevention; -գիպիմ *vn.* to meet first; to happen before; -գիր, գրաց *s.* founder or institutor; *gr.* preposition; -գուռն *a.* entrance-door, portal; vestibule; *fig.* commencement; -գրուեք *s.* propylæum; -գրութիւն *s.* preface, preliminary dissertation; design, project; *gr.* preposition.

Նախադրաց լինիմ *vn.* to have a pre-

sentiment of, to foresee, to forebode; -գգացումն *s.* presentiment, foreboding; -գգուշութի *s.* precaution; -գէկոյց Տ. Վանիա-.

Նախաթթուակ *s.* chem. protoxide; -թիւ *s.* antedate; -թոռ Տ. Նախագահ; -թոռք *s.* first seat, highest place; -թուեմ *va.* to antedate.

Նախածաման *a.* arriving before; -եմ *vn.* to come, arrive or get before, to get the start of; to outstrip, to outwalk; -ումն *s.* prevention.

Նախահնամ, -ական *a.* provident, careful; -եմ *va.* to provide, to be the providence of, to take care, to supply, to look, to preserve, to watch; -իւ *a.* providing, preserving, taking care; -ութի *s.* Providence; foresight, provision, care.

Նախածանօթ *a.* known before; prescient, knowing beforehand; -ութի *s.* prenotation; prescience; -ծին *a.* created, born or produced first; bearing young for the first time; *s.* first-born; -ծնող *s.* first father or mother; -ք, forefathers, ancestors.

Նախադրութեմ *va.* to prepare; -կատար *a.* perfect in itself; finished or accomplished beforehand; -ք *s.* premisses; -կարգ *a.* predestined, pre-established, predisposed; -բան, preliminary, preamble; -կարգեմ *va.* to pre-ordain, to pre-establish, to predispose; to predestine; -կարգութիւն *s.* pre-establishment; -կարծ *a.* prejudiced; -կարծիք *s.* prejudice, prepossession; -կերտ *a.* built before or formerly; -արարչութիւն, creation of the world; -կրթական *a.* elementary, primary; -կրթանք *s.* preparatory exercises; elements, rudiments; -կրթեմ *va.* to instruct beforehand; to exercise, to prepare or form by exercise; -կրթութիւն *s.* primary instruction.

Նախահայեաց *a.* provident, foreseeing; -հայեցութիւն *s.* foresight; -հայր *s.* the primitive or first father, progenitor of the human race, Adam; patriarch; *fig.* author, inventor; -հաղբ *s.* the ancients; the Holy Fathers; -հաւ *s.* great-grandfather; -հոգ, -հոգակ *a.* provident; -ինամբ, foresight; -գգուշութի, precaution; -հոգեմ, &c. Տ. Նախահնամ, &c.; -հրաման *a.* commanded, ordered beforehand; -հրաւեր *a.* invited beforehand.

Նախաձայն, &c. Տ. Կանխաձայն, &c.; -**ձեռն** *a.* spontaneous, ready, willing; prompt; the first to volunteer; -**ընկ** *ի կռիւ*, to commence the attack, to begin the fight; -**ձեռնեմ**, *եջի տա*, to undertake; to presume; to pre-lect; to promote, to raise, to exalt; to consecrate or ordain; -**ձեռնութի** *s.* enterprise. [tum.

Նախաղի *s.* colon, the great gut; rec- Նախաշաղ *s.* early breakfast; ճաշա-կերպ - , meat breakfast; a late sub-stantial breakfast; - **առնել** Տ. Նախա-ճաշեմ; -**ակ** *s.* foretaste; -**ակիւ** *s.* tast-er, assayer; -**եմ** *vn.* to breakfast; -**իկ** Տ. Նախաճաշ; -**ճառ** *a.* predicted, foretold, prophesied; - **բարոգութի**, prediction, foretelling, prophecy; -**ճառեմ** *va.* to predict, to foretell, to prophesy; -**ճառութիւն** *s.* prediction, prophecy.

Նախամամ *sf.* great-grandmother; -**մայր** *s.* our first mother, the mother of mankind, Eve; the wives of the patriarchs; -**մասնութի** *s.* prerogative, privilege; -**մատոյց առնեմ** *va.* to pro-mote, to prefer to any post or dignity; -**մարգարէ** *s.* the first prophet, Moses; -**մարդ** *s.* the first man, Adam; -**մար-տիկ** *s.* fighting in the first rank; cory-phæus, champion; *s.* skirmisher, sharp-shooter; -**մարտիկութիւն** *s.* skirmish; -**մեծար** *a.* preferable, better, prefer-red, most esteemed; - **առնել**, *ըմարել*, *զամարել*, to prefer, to like better; -**մեծարունի** *s.* preference; -**ք խն** *ad.* preferably; -**մեղ** *a.* first sinning (Eve); -**միջօրեայ** *a.* antemeridian; -**մուս** *a.* presumptuous, arrogant; -**բ** *s.* portal.

Նախայայտ, -**նի** *a.* foreknown; -**յայտեմ** *va.* to manifest previously; -**յա-ջորդ** *s.* predecessor; -**յարաշէշ** *a.* gr. accented on the penultimate; -**յարա-պարոյկ** *a.* gr. circumflected on the an-tepenult; -**յարձակ** *s.* the first to at-tack, skirmisher, sharpshooter; -**ընկել**, to attack the first, to begin or engage the battle, to open the skirmish; -**յաւիտեան** or **տեմնական** *a.* exist-ing before all ages, eternal, self-exist-ent, increate; - **Որդի**, the Son of God before all eternity; -**յիշատակեալ** *a.* aforesaid, above-mentioned; -**յոժար** *a.* predisposed, willing; -**յոժարութի** *s.* predisposition.

Նախանկար *a.* delineated or design-

ed beforehand; *s.* prototype, original; -**եմ** *va.* to sketch or describe before-hand; *fig.* to trace, to shadow, to de-lineate, to symbolize, to represent; -**ընկել** *s.* figure, shading.

Նախանձ, *ու.* *s.* envy, jealousy; ran-cour, hatred; emulation, rivalry; zeal, fervour, warmth; -**որասէր** - , attach-ment, affection; zeal; **առ** - **առ** *ad.* en-viously, invidiously; - **կրել** *յաւմէքէ*, to be envied; - **ու մաշել**, to pine away with envy, to be eaten up with envy; *ի* - **բարկութիւն բրգիւ**, to burst with envy; - **առնուլ**, **բերել**, *ի* - **բերել**, *մտանել*, to envy, to be envious of, to grow jealous, to bear envy; to rival, to vie with; - **արկանել յաբ**, *ի* - **ածել զաբ**, to fill with jealousy or envy; to move, excite or provoke to emulation; *ի* - **գրգռել զաբ**, to arouse the jealou-sy of, to create envy; **խնդրել զ**, to revenge, to take vengeance; **վառիլ** - **առ լ**, to become jealous; *ի* - **վառիլ լ** *սակեք*, to be jealous of; - **գնել**, to emulate, to rival; *ի* - **նմանութիւն ու-րուք կրթիլ**, to emulate a person, to desire to imitate him; - **առաքինութիւն գնել լ** *սակեք*, to desire to emulate a person's virtues; - **առնել**, to fascinate, to charm, to bewitch, to cast a spell on; *մ անմիա Գաղատացիք*, *մ* - **արար գնեղ**, o foolish Galatians, who hath bewitched you?

Նախանձարեկ *a.* dying with envy, full of envy, envious, jealous; - **առ-նել**, to move to envy, to provoke to jealousy; - **ընկել** or **-իմ** *vn.* to bear envy, to be tormented with envy; -**լից** *a.* full of envy, very invidious; -**խընդիր**, -**յոյզ** *a.* zealous, fervent, ardent; *s.* zealot, a zealous partisan; avenger; -**յուզութի** *s.* zeal, fervour, warmth; envy, jealousy; -**րկու** *a.* inspiring, raising or provoking envy; -**ար** *a.* zealous, full of zeal, desirous, ardent, fervent; emulous; *s.* zealot, emulator, rival, competitor; envious, jealous; -**ընկել**, to be zealous; to bear envy, to be envious of; to vie with; -**արուն** *s.* zeal, emulation, rivalry; envious-ness, jealousy; **վառ** - , paltry jealousy.

Նախանձելի *a.* enviable, worthy of envy; to be wished for; desirable.

Նախանձեցուցանեմ *va.* to raise envy, to cause envy, to excite or awake jea-lousy; - *ի բարի* Նախանձեմ, to incite to

emulation; - զԱՅ, to excite the jealousy or anger of the Almighty.

Նախանձընդդէմ *a.* emulating, vying; jealous, rival, emulous, full of emulation; *ad.* with emulation, vying with each other; - ջանք, emulation, rivalry; - Կիրք, jealousy; - Լինել, գալ, to emulate, to vie with.

Նախանձիմ, եցայ *vn.* to bear envy, to envy, to be jealous of, to grow invidious; to rival, to vie with, to emulate; - զնախանձ Տէն, to burn with zeal for the Lord.

Նախանձկոտ, - ձոտ, - ձորդ, աջ *a.* envious, jealous, invidious; emulous, rival.

Նախանձուկս արկանեմ *va.* to raise, inspire, cause or rouse envy or jealousy; - միմեանց, to grow mutually jealous; to emulate one another.

Նախանուն *s.* prenomen.

Նախաշաւիղ *s.* fore-runner, precursor; preliminary, introduction.

Նախաշար *s.* author or cause of all evil, the Devil.

Նախապահեալ *a. s.* preservative, prophylactic, preserver; - պաշարումն *s.* prejudice, prepossession, prevention; - պապ *s.* great-grandfather; - պա տիւ *a.* worthy of the greatest honours, of greater consequence, first in dignity, most esteemed, honoured, preferred; - Լինել ումք, to be preferred to another, to obtain the preference; - պատճառ *s.* first cause, author (God); - պատմիւ *a.* foretelling, predicting; - պատմիմ *va.* to tell, narrate or announce beforehand; - պատ մութի *s.* ancient history; - պատուար *s.* counter-guard, rampart, parapet, bulwark; - պատուեմ *va.* to respect, to honour most, to pay the highest honour to; - պատում *a.* predicted, announced beforehand; - պատուութի *s.* pre- eminence, preference, advantage; - պատրասեմ *va.* to prepare beforehand, to predispose; - պատրասուի *s.* preparation, predisposition; - պար- գէւ *a.* given or granted beforehand; - պարխալ *S.* Նախապատուար; - պէտ, &c. *S.* Նախապետ, &c.; - պտուղ *s.* first fruit, premise.

Նախաանձանեմ *va.* to predestine; - անձանութի *s.* predestination; - սար- կուաք *s.* archdeacon; - սաց or ցիւ *a.* predicted, foretold; - սացութի *s.* pre-

diction; - սենեակ *s.* anteroom, ante- chamber, waiting-room; - սերմանեմ *va.* to sow previously; - սկիզբն *s.* first author, first principle, beginning, origin, source; chief, escort, guide; - սպան *s.* first-shooting; - ստացող *s.* first master; - ստեղծ, էջ, - ծիկ *a.* created first; - ստիճան *a.* supreme, sublime; - սրբեալ *a.* presanctified.

Նախազախն *a.* first dead (Abel); premature; - եալք *s.* the departed an- cients; - զալ *ad.* already long since; - զսասակ *a.* very laborious, most in- dustrious; - զերջնութի *a.* antepenult; - զկայ *s.* protomartyr, the first martyr, St. Stephen; - զկայութի *s.* first mar- tyrdom; - զկայունի *sf.* the first martyr; - զնեմ *va.* to decree, to decide be- forehand.

Նախատ *s.* insult, outrage, injury, opprobrium, shame, infamy; *a.* infam- ous, ignominious, opprobrious, base, villanous; despised, scorned, vile; - Լինել, to become an object of scorn or ignominy, to be infamous.

Նախատական *a.* offensive, outrage- ous, abusive, insulting, injurious, de- famatory; - կոծ *a.* loaded with insult, shame or abuse, insulted, affronted; - տռեւել, to load with abuse, to insult, to affront; - Լինել, to be covered with opprobrium, loaded with abuse.

Նախատանք *S.* Նախախնդր.

Նախատելի *a.* *S.* Նախատական; blameable, reprehensible, censurable.

Նախառեղիակ *a.* warned, acquaint- ed with beforehand; - տեղեկութիւն *s.* foreknowledge, prescience.

Նախատեմ, եցի *va.* to insult, to in- jure, to offend, to outrage, to abuse, to load with injuries; to reproach, to blame, to censure.

Նախատես *a.* foreseeing, prescient; - Լինել, to be provident; - եմ, եցի *vn.* to foresee; to prophesy; - ութիւն *s.* foresight, prevision; prophecy.

Նախախնդ, տանայ *s.* wrong, af- front, injury, offence, outrage; blame, reproach, censure; shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; - նս զնել, գործել ումք, to affront, to wrong, to insult, to disgrace, to dis- honour; Լինել - ապագայ, to become the scorn of nations; բառնալ զնս, to wipe off the ignominy; Ի նս քո, for thy shame.

Նախառիշ *s.* insulter, offender, abuser, reviler, affronter, scoffer.

Նախառիպ *S.* Նախադադափար; -առիպ *S.* Նախառիշ; -առւն *s.* first dwelling; -առւր *a.* given, granted or conceded before; -առն or նախ *s.* eve of a feast.

Նախարար, աջ *s.* satrap, proconsul, lord, governor of a province, prefect, mayor; -բ. magnates, grandees, noblemen; -ագուռդ *a.* composed of satraps or nobles, princely; *s.* the nobility; -ազն *a.* of a noble or princely family; -ազան *a.* lordly, seignorial, princely; -ակոյս *a.* formed of nobles; -ապետ *s.* premier noble; -եան *s. pl.* satraps, seignors, grandees; -ութիւն *s.* satrapy, proconsulship, lordship, prefecture, mayoralty.

Նախաւոր *a.* former, anterior, original; -ութիւն *s.* priority.

Նախաքառորդ *s.* fore-quart, warning; -քառորդ *a.* first Gospel-preaching; *s.* preceding words, admonitions or discourses. [խազխուութիւն.

Նախգիտականն, -առութիւն *S.* Նախադրոյն *a.* first; *ad.* before, at first, formerly.

Նախդիր, դրաց *s. gr.* preposition.

Նախընդակ *s.* archbrigand.

Նախեկեղեցի *s.* the first church.

Նախըակ *a.* pre-existent, uncreated; -գութիւն *s.* pre-existence.

Նախերակայրիք *s. pl.* primices; *fig.* the first-born.

Նախերգաբար *ad.* previously; as a prelude; -գան, ի. աղբ *s.* prelude, exordium, preamble, prologue, prologomena; -գեմ *vn.* to prelude; to make a preamble; -գութիւն *S.* Նախերգան.

Նախերէց *s.* dean; -րիցուն *s.* deanery; deanship.

Նախե, ի *s.* the First Being, the Eternal; *a.* first, former; -բ *s.* antecedents, precedents. [forehand, to savour.

Նախընդեմ *va.* to taste or try before; -նախընթանամ *vn.* to precede, to forego.

Նախընթաց, ից, -իկ *s.* fore-runner, precursor, herald; *a.* antecedent, precedent, previous, anterior; -արար *ad.* precedently; -ութիւն *s.* the fore-running; *fig.* progress, advancement.

Նախընթակ, աջ *s.* luncheon, lunch, collation; after-dinner meal, tea.

Նախընծայ *a.* given, offered previ-

ously; preliminary; *s.* premises; *ad.* primitively, at first; -օրինակ *s.* first example; -եցեալ *a.* offered the first.

Նախընկալ *a.* received beforehand, forwarded antecedently; -լինել *to* be received first.

Նախընեւ *a.* very familiar, intimate; -տիր *S.* [նարեւադոյն.

Նախիշահիք *a.* pagan oracle; -հաբարառել *to* forebode, to presage.

Նախիմաց, ից *a.* knowing, acquainted with beforehand; prescient, provident; -ուն *s.* prescience, foreknowledge; presentiment.

Նախիր, խրաց *s.* herd of black-cattle.

Նախծին *S.* Նախածին.

Նախկի, -ն *S.* Առաջին. [terlings.

Նախշամէջ պար *s.* tripe, gut, chit-

Նախշիք *s.* slaughter, carnage, blood; great loss, prejudice, waste; -րս արեան գործել *to* slaughter; -րս գործեցին գծնգակս իգեմ թշնամաց, they made a dreadful slaughter of the enemy.

Նախնական *a.* primitive, ancient; primordial, primitive (soil); -թիւ *s.* primary number.

Նախնի, նոյ, նեաւ *a.* first, primitive, ancient, old; *s.* ancient, chief; -բ *s.* the ancients, ancestors, antecessors, forefathers; ի -նումն *ad.* anciently, formerly, in times past, in former ages.

Նախնուի *s.* priority; antiquity, age.

Նախողջոյն լինիմ *vn.* to salute first; to be the first saluted; -բ *s.* first salutation or greeting.

Նախորդ, աջ *s.* predecessor; -բ. forefathers, ancestors.

Նախորմ *s.* outer wall, rampart.

Նախուստ, ի - *ad.* anciently, formerly, ab antiquo; *a.* first, ancient.

Նախընդեղեղեան *a.* antediluvian.

Նահանգ, աջ *s.* province, region, country; climate; Միացեալ -բ Ամերիկայ, the United States of America, U. S. A.

Նահանք, ից *s.* retreat, rout, defeat; *a.* bissextile; -ամ, leap-year; -ակն *a.* intercalary; -եմ, եցի *va.* to recant, to retract, to withdraw, to drive back, to revoke; to stop, to suspend, to hinder; -իմ *vn.* to retire, to recede, to withdraw, to fall back, to retreat; յետս -, to recoil, to recede, to go backwards; -ուսն *s.* intercalation; solstice.

Նահապետ, աջ *s.* patriarch, chief of a family; prince; -ական *a.* patriarchal; -ութի *s.* patriarchate; principality; family house.

Նահապետակ, աջ *s.* the first to begin a combat, champion, hero; martyr.

Նահապետաբար *ad.* valiantly, bravely; -գիր. գրաց *s.* agonotheta, athlotheta; -կից *s.* companion in arms or in martyrdom.

Նահապետակեմ, եցի *va.* to cause to fight, *to set by the ears; to inflict martyrdom; -եցուցանեմ *va.* to exercise, to train, to discipline.

Նահապետակիմ, եցայ *vn.* to take one's chance, to expose oneself, to attack, to be foremost in the battle, to charge the enemy; to fight, to struggle, to wrestle, to wage war; to make great efforts, to take much trouble, to persist; to exercise oneself, to practise; to devote oneself, to become a martyr; ի ճգնութե վարս -, to lead an ascetic life.

Նահապետութի *s.* bravery, valour; great achievement, exploit, heroism; struggle, fight, wrestling, match; suffering, labour, tribulation, mortification; martyrdom.

Նահապետակութի *sf.* martyr.

Նաճա or յ *s.* mat, rush-mat.

Նաճակ, Նաչխ *s.* hatchet; two-edged axe, bipennis; tomahawk.

Նամակ, աջ *s.* letter, writing,missive, despatch, epistle; ցանկալի, երկայն, սիրալիք -, a pleasant, long or chatty, charming letter; երկառոջ -, a few lines, a note; քառիջեան -, a letter of four pages; թուղթ -ի. letter-paper; կշիռ -աց, letter-balance; առանց, post-office; - կանխավճար, post-paid; - գրեւ. ըսնել, to write, to receive a letter; տալ զ-, to send a letter; փրկանաւորել զ-, to frank, to prepay, to pay the postage of a letter; թելագրել, ստորագրել, կնքել զ-, to dictate, to sign or subscribe, to seal a letter.

Նամակաբեր *a.* carrying a letter; *s.* թղթաբեր; օր -ի, post-day; -գին *s.* postage, prepayment; postage stamp; -գիր, գրի *s.* letter-writer; - լինել, to write a letter; -գրական *a.* epistolary; -կալ *s.* letter-case; -կիր *s.* letter-carrier, postman, messenger, courier, post; -մատոյց *a.* letter-presenting;

-նի, նւոյ *s. pl.* letters, epistles; - առնել, to write letters; -առն *s.* post, post-office; գլխաւոր -ասն, post-master; պաշտօնեայք -ասն, post-office clerk; կնիք -ասն, post-mark; մնալի *ի* -ասն, poste restante, to be left at the post-office; -առւի *s.* letter-box.

Նամէտ *a.* damp, moist, humid.

Նամիմ *vn.* to get humid, moist.

Նամիրոտ *s.* Նամիրոտ; cloak, veil, women's long mantle.

Նայ, ից *a.* humid; *s. gr.* semi-vowel, liquid letters, լ, զ, մ, ն, ր.

Նայադ, ի *s.* Naiad. [or she.

Նայապէս *ad.* as he or she, like him

Նայացուցանեմ *va.* to moisten, to wet; to water.

Նայեաց *s.* aspect, view, prospect, sight; situation, position.

Նայելիք *s.* eyes.

Նայեցած, ի, -ցողութիւն, -ցուած, ոյ *s.* look, sight, aspect; -ցուցանեմ *vn.* to cause to look at.

Նայիմ, եցայ *vn.* to look at, to cast the eyes on; to gaze at, to stare at; ից. to view, to gaze on, to behold; to mind, to take care.

Նանիր, նրոց or րաց *a.* vain, useless, futile, frivolous; ի - *ad.* in vain, vainly, to no purpose, uselessly; ի - աշխատ լինել, to labour in vain.

Նանրագիր *a.* written in vain; -լէզու *a.* talking uselessly; speaking unjustly, slanderous, biting, satirical; -խոհութիւն *s.* vain thoughts; -խոհ, -խորհուրդ *a.* thinking of useless or chimerical things, building castles in the air; -կան Տ.Նանիր; -հաւատ *a.* incredulous, unbelieving; superstitious.

Նանրանամ, աջայ, Նանրիմ, եցայ *vn.* to become useless, to cease to be, to faint, dwindle or vanish away, to come to nothing; - ի խորհուրդս, to become wise in one's own eyes, conceited, infatuated.

Նանրասեր *a.* vain, vain-glorious; -սիրութիւն *s.* vanity, vain-glory. [useless.

Նանրացուցանեմ *va.* to render vain,

Նանրութիւն *s.* vanity, futility, frivolity; nothingness, inanity; injustice, iniquity, wrong.

Նաշ, ի *s.* bier, coffin; Տ. Դադադ.

Նաշիհ, շշոյ *s.* finest quality of wheat flour.

Նապաստակ, աջ *s.* hare, puss; *ast.* Lepus, the hare; աբու -, buck-hare;

մառակ - , doe-hare; *ձագ* -ի, levet; *հեռք* -ի, form, prick; *դեռնամոր* - , rabbit, cony; S. *ձագար*; -ի *ականջ* s. bot. hare's ear; -ի *ոտն* s. bot. hare-foot, -wort.

[crumpet, bun.

Նառիկ or *Նառիկի* s. small cake, *Նառիր* s. nadir; S. *Սուղակէտ* - [kali.

Նաոր s. chem. sodium; -ոն s. soda, *Նարգէս*, *գիսի* s. bot. narcissus, daf-

**Նարգիլակ*, *ի* s. nutmeg. [fodil.

Նարգեան a. of nard or spikenard; -իւղ, nard-oil, ointment of spikenard;

-դէս, *գիսի* s. bot. giant-fennel, ferula;

-դոս, *ի* s. bot. nard, spikenard, nardus Indica, (oil & perfume).

Նարնջ, *րնջի* s. orange; *բանդակ* *ի նարնջոյ*, conserve of oranges, marmalade; *շաքարապատ կեղեւ նարնջոյ*, candied orange-peel. [fish.

Նարկա, *յ* s. zool. torpedo, cramp-

Նարկէս or *կիս* S. *Նարգէս* -

Նարմ s. quiet, stillness; -աշարժ a. gently undulating.

Նարնջադոն a. orange-coloured; -ծաղիկ s. orange-blossom; *շուր* -ծաղկի, orange-flower water; -նոց s. orange-

walk; *շուր* s. orangeade; -վաճառ, աջ s. orange-man; -կին, orange-woman; -բան s. orange-grove.

Նարնջենի s. orange-tree; *Ջերմանոց* -*Ջեննաց*, orange-conservatory.

Նարտ, *ից* s. backgammon; S. *Տապալի*; *խաղալ* - , to play at dice;

-ախտ S. *Տապէզ* -

Նարտ, ուղ s. dye, tincture, hue; thread, ribbon or tissue of various colours; broidery or needle-work of divers colours; *cockade, rosette; -կենաց, thread of life. [s. dyeing.

Նարտաներկ, աջ s. dyer; -ութիւն

Նաւ, ուղ or աջ s. ship, vessel, boat; S. *Նաւակ* & *Վաստ*; water-vessel;

pitcher, urn, jar, earthen-vessel; -բարեղէն, basin or vase of stone; S. *Քարենաւ*; - պատերազմիկ, three

benched galley, trireme; - մեծ, line of battle-ship, man of war; - հրձիգ, fire-ship; - հինից, privateer, corsair;

- զորազինական, admiral's ship, flag-ship; - զրահաւ, armoured ship, armour-plated ship; - վաճառական, merchant-man, -ship, trading-vessel;

- շոգեմուղ, steam-ship, steamer; - առաջատուար, sailing-boat; - թեւ

ձակաւոր, row-boat; գումարտակ - ուղ, fleet; վարձ - ու, freight; վարձել - ,

to freight or charter a vessel; *կարգ*

օծանել or *կարաձել-թել* - , to tar, to

careen, to caulk a ship; *կարաձել-թուլ*, caulker; *մառնել* or *եղանել*, եր

թաւ -ի, to embark, to go on ship-

board, to go on board a ship, to take

a shipping; *եղանել* -ի -է, to land, to

go a-shore, to disembark; *գնել* - , to embark, to ship, to export; *հանել* -

-է, to disembark, to put a-shore, to

unload goods; S. *Չարկանիմ*, *Թիւրեմ*, *Թումբ*, *Խրիմ*, *Հանգրուան*, &c.

Նաւաբազմութիւն s. fleet; -բաշի s. lake; -բեկ a. shipwrecked; - նաւա-

տի, ծովագնացք, the shipwrecked mar-

iners or people, the survivors from a

wreck; - լինել, to be shipwreck-

ed, cast away; -բեկիմ v. to run

aground, to strand, to founder, to be

lost; -բեկութիւն s. shipwrecks, wreck;

stranding; -գնաց or -ջիկ a. sea-faring,

navigating, travelling by sea; s. navi-

gator; voyager; - լինել, to navigate;

to go by sea, to voyage; -բ s. navig-

able waters; -գնացութիւն s. navigation;

voyaging; sea-faring; -գործ, աջ s.

ship-builder, naval constructor; -գործ

ծուկ s. ship-building, naval construc-

tion; *կայարան*, *աւազան* -*թէ*, navy-

yard; dock, wet-dock, dock-yard.

Նաւազ, աջ S. *Նաւաստ* -

Նաւալիւղ *լինիմ* v. to navigate;

-խիճ s. ballast; -խումբ s. squadron,

navy; հրամանատար -խիճի, com-

modore.

Նաւակ, աջ s. boat, bark, barge; -

դեռոյ, wherry, sculler; - վենեպէն,

gondola; *ոաձիկ* - , caic; *անդիպակ*

ecation, consecration, *sagra*; feast, festival, rejoicing; S. *Խթումն*; *առնել զխաչնուածոյ*, to inaugurate a building; *-իս առնել սեղանոյն*, to dedicate or consecrate an altar; *-կերտութիւն* S. նաւագործութիւն; *-կիկ* s. small boat, skiff, cock-boat; *-կից* a. voyaging together; s. fellow-voyager; *-կոծ* a. shipwrecked; *-լինել*, or *-կոծիմ* *vn.* to suffer shipwreck, to be lost, to perish by shipwreck; *-կոծութիւն* s. shipwreck; *-կուիւք*, *-կուտութիւն* S. նաւա մարտութիւն; *-կցիմ* *vn.* to sail together; *-հանգիստ* s. port, haven, harbour, sea-port; *fig.* the port of salvation; S. նաւակայք; *Եւրօսկ*, *անցոյթ*, *գեղեցիկ* -, a spacious, safe, fine harbour or port; *-գետոյ*, wharf, quay; *հրամանաւոր* *-գասից*, harbour-master; *գիւրամերձենայի* -, port accessible at any time of the tide; *գծուարմուս* -, harbour with a bar; *մասնել*, *հասնել*, *իջնել* *ի* -, to harbour; (*նաւ*) to sail into or enter harbour; (*չոգե-նաւ*) to steam into harbour; *հասանել ողմաք* *ի* -, to get safe into port; to arrive safe; *նաւաքել լինել* *ի* *-գըստեան*, to be wrecked in port; *-հանգէս* s. navy; *-ձգուի* s. towing, tow-age; *-ձիգ* s. tug-boat, tug, tow-boat; *-չոգենաւու*, steam-tug; *-պարան*, tow-rope; *-լինել*, to tow, to haul, to drag along; *-զոգակ*, *այ* a. sea-faring; s. navigator, voyager; *-մակոյկ* s. yawl, pinnace; *-մասոյց* s. ladder; landing-place; *-մարտ*, *-մարտիկ* a. fighting at sea; s. naval fight; *-լինել*, to fight a battle at sea; *-տորմիկ նաւաց*, fleet, army; *-մարտութիւն* s. naval engagement; mock sea-fight, naumachy; *-մուս* a. embarked; s. S. նաւաւար; *-լինել*, to embark; *-չինութիւն* S. նաւագործութիւն; *-չու* s. way, passage, ferry; a. S. նաւադնաց; *-պետ* s. captain, commander; *-պետեմ*, *եցի* *va.* to command, to steer or guide a vessel; to pilot; *-պետութիւն* s. command, steering, working, piloting a vessel; *-աւջք* s. stem, prow, head.

Նաւասարգ, *ի* s. the first month of the ancient Armenian calendar, (August).

Նաւասար, *ի*. *-ի*, *աւոյ*, *տեսաց* s. sailor, seaman, mariner, sea-faring man, tar, jack-tar; *-ք*, seamen, sea-faring people, crew; *-եմ* *va.* to steer a ship;

-ութի s. profession of a sailor; seaman-ship; steering of a ship; piloting; navigation.

Նաւաւար, *այ* s. navigator; S. նաւաւոր; seaman, boatman, gondolier, rower; *-եմ*, &c. S. նաւապետեմ, &c.

Նաւաստիանոս, *այ* a. s. Novatian.

Նաւատորմ, *ի*, *-իդ* or *իլ* s. squadron, fleet; *-իկ* s. flotilla.

Նաւարան s. arsenal; dock-yard.

Նաւարար, &c. S. նաւագործ, &c.

Նաւարկելի a. navigable; *-կեմ*, *եցի* *vn.* to sail, to navigate, to go to sea; S. *չողմ*; *-կող* S. նաւորդ; *-կութիւն* s. navigation, voyage at sea, passage.

Նաւացողուկ s. rostrum, beak-head, cut-water, knee of the head; *-փայտ* s. ship: forest-tree; S. *լաստեմ*; *-բարչ*, &c. S. նաւաձիգ, &c.

Նաւեւասաց S. նաւաստ; *արգիւ-կան* *-ք*, the Argonauts. [to go to sea.

Նաւեմ, *եցի* *vn.* to sail, to navigate, նաւթ, *ից* s. naphtha; *-իւս* s. -line.

Նաւթձեմ S. նօթձեմ.

Նաւկենար, *ներոյ* s. pl. boats.

Նաւորդ, *այ* s. navigator; passenger; S. նաւասար; *-ք* Արգեսայ, the Argonauts.

Նաւողիդ, *ղղի*, *-ղղակ* s. helmsman, steersman; pilot; *-ղղութիւն* s. S. նաւապետութիւն; navigation; art of sailing, histiodromia; *գիւք* *-թէ*, treatise on Navigation.

Նաւարձեմ *va.* to freight, to charter; *-նութիւն* s. freighting, chartering.

Նափորտ, *ի*, *ամբ*, *ունք* s. cloak, mantle; monk's long mantle; cope, chasuble; *-անի* s. pl. copes; *-ապաս* a. wearing a cope; *-իկ* s. small mantle, mantelet; dalmatic.

Նաբարակիւս, *կտի* s. a farthing, two mites, fourth part of a penny.

Նգաքեկեմ, Նգախարխար *առնեմ*, *Նգեմ*, *եցի* *va.* to demolish with levers or crow-bars, to dismantle, to throw down, to raze; *-հար* a. driving in a Նգոյր s. three-legged table. [stake.

Նգոտիմ, *տեսլ* *vn.* to grow mouldy, to get spoiled.

Նեարդ, *ներդից* s. fibre, string; ligament; tendon, sinew; *-իւս* s. fibrine; *-ապաս* a. fibrous, stringy, muscular, brawny; ligamentous; tendinous, sinewy; *-առեստիկ* a. cartilaginous.

Նեխ, *ոյ* s. putrefaction, rottenness, putrescence, corruption; infection, bad smell, stench, stink, fetidness;

chem. brome; *a.* corrupt, spoiled, putrid, stinking; չարաթոյն - , foul smell; - անկաւ ի մարմինն, it has begun to putrefy.

Նեխական *a.* corruptible; Տ. Նեխ *a.*; -հալած *a.* antimephitic; -հոտ *a.* stinking, infected, putrescent, rotten, corrupt; -հոտուի *s.* infection, bad smell; -շաղիչ *a.* putrified, stinking, fetid; -վայր *s.* fetid or stinking places.

Նեխեմ, էջի *va.* to putrefy, to corrupt, to rot; -իմ *vn.* to become putrid, to be corrupted, spoiled, rotten, Նեխուած *s.* corrupt sores. [stinking.

Նեխուծիւն, -ուսն Տ. Նեխ *s.* Նեխուր, ի *s.* apium, ache, wild celery, smallage. [or -owner.

Նեկաթ *s.* Hebrew *w.* sheep-master Նեկտար, ի *s.* nectar.

Նեղ *a.* narrow, strait, close; *s.* narrowness, straitness; *fig.* anxiety, grief, distress; -ք, strait; defile; ի - արկանել, հասուցանել, to reduce to distress or to straits, to constrain, to oblige, to compel, to force; ի - մտանել, անկանել, to be pinched for means, to be in straitened circumstances, to be reduced to straits, to the last extremity, to be embarrassed, distressed.

Նեղաբերան *a.* narrow-mouthed; -ղարշապար *a.* narrow-heeled; -լանջ *a.* narrow-breasted; -ծերպ *a.* creviced; -հարուծի *s.* pain or uneasiness caused by constraint; -հաւատ *a.* doubting, hesitating, of little faith; -նամ, սցայ *vn.* Տ. Նեղասրտիմ; to be narrowed; *fig.* to become impoverished, to be reduced to misery; -պատիմ, &c. Տ. Նեղասրտիմ, &c.; -պէս *ad.* narrowly, straitly, hardly; sparingly; -սաստ, -սիրտ *a.* impatient, touchy, crabbed, peevish, surly, surly-humoured, choleric, morose, irascible, passionate, hasty; -սրտիմ, տեցայ *vn.* to be impatient, fretful, to fidget, to lose patience, to be vexed; to be ill-tempered, cross, angry, irritated, exasperated; -սրտուծի *s.* impatience, ill-temper, intolerance, vexation, irritation, exasperation, bursts or fits of passion or rage.

Նեղացուցանեմ *va.* to worry, to afflict, to torment, to vex.

Նեղափողոց Տ. Նըբափողոց.

Նեղեմ, էջի *va.* to narrow, to make

narrow, to contract, to straiten, to restrain, to tie down, to press, to constrain; to give trouble, to disquiet, to incommode, to inconvenience, to importune, to annoy, to trouble, to torment, to harass, to infest, to plague, to molest, to maltreat, to oppress; -զոք ամբոխին, to crowd, to oppress, to press, to squeeze; Ժողովուրդքննեղէին զնա, he was oppressed by the throng; էջն նեղեաց զինքն ը որմն, the ass thrust herself unto the wall.

Նեղիմ, էցայ *vn.* to be put to straits, to be constrained or necessitated; to be uneasy, disquieted, afflicted, troubled, tormented, vexed, molested; -եւ մղիլ ի սեղան, to be intruded upon or thrust in; to meddle with, to interpose.

Նեղիչ *a.* afflicting, troubling; molesting, oppressing, persecuting; distressing; vexatious, disquieting.

Նեղուծիւն *s.* want of width or amplitude, narrowness, straitness; care, trouble, tribulation, grief, sorrow, affliction, inquietude, displeasure; fatigue, weariness; importunity, incommodiousness, annoyance, tedium; torment, worry, vexation, oppression.

Նեղում Տ. Նեղեմ, իմ. [mus; pass.

Նեղուց, ի *s.* straits, channel; isth-

Նեղսիրտ, &c. Տ. Նեղասիրտ, &c.

Նեմէ, ի, ւղջ. մեաք *s.* Nemæan-games; -ական *a.* Nemæan.

Նեղ, ի, աւ. or իւ. *s.* fraud, artifice, stratagem, wile, craft, guile, cunning; *a.* Տ. Նեղաւոր; -աւ, -իւ, -ով *ad.* with fraud, fraudulently, artfully, insidiously, maliciously, treacherously, knavishly; -գործել, to machinate, devise, hatch or frame a plot; -կրել յումեքէ, to be betrayed, defrauded, cheated.

Նեղաբանութիւն *s.* fallacy, falsehood, deceit; -բար Տ. Նեղաւ. *ad.*; -բարոյ, -գործ, -ծէւ or Ժոտ Տ. Նեղաւոր; -խոհ *a.* fraudulent, malicious, sly, guileful, cunning, crafty; -խռշտ *a.* killing by surprise or treachery, guileful, assassinating; -խօսութիւն *s.* double-dealing; crafty speech, homied or delusive words, deceitful discourse; -միտ Տ. Նեղախոհ.

Նեղահ, աջ Տ. Նեղ *s.*; -աւ, -զք Տ. Նեղաւ. [deceitful.

Նեղապատիր *a.* insidious, artful,

Նեկաւոր *a.* fraudulent, cunning, wily, sly, insidious; gloomy, sullen, saturnine; treacherous, disloyal, perfidious, felonious; roguish, swindling; -եմ, &c. **Նեկեմ**, &c.

Նեկեմ, *եյի va.* to defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to trick, to gull, to swindle; to circumvent; to betray; -իմ *vn.* to be deceived, betrayed, &c.; -ի տեսութիւն, to lose the sight, to become blind.

Նեկիւ *a.* knavish, roguish, cheating, crafty; falsifying, forging; stealing.

Նեկութիւն *s.* fraud, trick, artifice, craftiness, slyness, cheating; duplicity, deception, trickery, knavery; disloyalty, perfidy, felony, treason; swindling, roguery. [wood-louse.

Նեպակ, **Նեպուկ**, *այ s.* milliped, **Նեռն**, **ռին**, **ռիք** *s.* antichrist.

Նեսար, **ի**, **աւ** *s.* Hebrew *w.* neessarian; **նեղեալ** - **աւ**, energumenous, demoniacal. [*s.* nestorianism.

Նեստորական *a.* *s.* Nestorian; -**ուի**

Նետ, *ից s.* arrow, bolt, shaft, dart; - **օձ**, dart-snake, acontias, jaculum; - **առ** **ի յլլ**, thunder; - **ս** **արձակել**, to shoot an arrow, to discharge or let fly arrows.

Նետաձակ **Տ. Նետաձիգ**; - **լից առնեմ** *va.* to pierce with many arrows; - **կալ**, *այ s.* balista; arbalet, cross-bow; catapult; - **չար** *a.* shot, pierced or wounded with an arrow; - **ձգող** *s.* archer, bowman; - **ձգուի** *s.* shooting, letting fly an arrow; - **ձիգ** *a.* drawing a bow; serving to launch an arrow; *s.* **Տ. Նետրնկէց**; - **առնել**, **լինել**, to shoot, to let fly an arrow, to draw a

Նետեմ **Տ. Զգեմ**. [bow.

Նետրնկէց *s.* bow-shot.

Նետող **Տ. Նետաձգող**; **ազգ** - **այ**, Scythians, Sarmatians.

Ներ, **ի**, **ոյ** *s.* sister-in-law; - , **ք** *s.* period or cycle of six hundred years, or 600 months; - , *pr.* in, into; within; **ի** - **անձինք**, in thyself; - **արհեստին**, skilled in art.

Ներածական *a.* introductory; - **ծեմ** *va.* to introduce; - **ծու**, **ի** *s.* introducer; - **ծութի** *s.* introduction; - **գրթեմ** *va.* to instruct well; - **միտ** *a.* endowed with intellect, reasonable, rational; - **մեայ** *a.* monthly; - **մեմ** *vn.* to enter, to introduce oneself; - **նիւթեմ** *va.* to infer, to deduce.

Ներանձն, - **ակն** **Տ. Ներանձնաւոր**; - **անամ** *vn.* to withdraw or seclude oneself from the world, to give oneself up to a spiritual life; - **ացեալ**, - **աւոր** *a.* living retired, solitary, secluded; devoted, spiritual; contemplative; - **ութի** *s.* solitude, secluded, contemplative or ascetic life; contemplation.

Ներան *s.* sole of the foot; - **կօշկաց**, sole; - **գուրպպից**, foot; - **ափոկ** *s.* trowser-strap. [or **ուսն** *s.* importation.

Ներբերեմ *va.* to import; - **բերութի** **Ներբող**, *ից s.* eulogy, praise, encomium, panegyric.

Ներբողաբան **Տ. Ներբողիւ**; - **եմ** **Տ. Ներբողեմ**; - **ութի** **Տ. Ներբող**.

Ներբողական *a.* laudative; panegyrical, eulogistic. [panegyrics.

Ներբողանի *s.* *pl.* praises, eulogies, **Ներբողեան**, **ենի** **Տ. Ներբող**.

Ներբողեմ, *եյի va.* to make the panegyric, the eulogy of; to give praises, to laud, to eulogize, to praise, to exalt.

Ներբողիւ *s.* panegyrist, eulogist.

Ներսուռ *s.* trunk.

Ներգեւ, *ից a.* slim, slender, lean, thin, weak; languid, faint; *gr.* tribrachys; - **իմ**, **եցայ** *vn.* to become weak, lean, faint, to grow languid.

Ներգիւն *s.* *bot.* lotus; lotus plant.

Ներգոյ, *ից a.* internal, interior, inward; innate, natural; - **ակն** *a.* commemorative; - **հորով**, - case.

Ներգործաբար *ad.* actively; - **ծական** *a.* active; - **բայ**, active verb; - **բուէ**, active voice; - **շնորհ**, effective grace; - **ծակից** *a.* co-operative; - **ծեմ** *va.* to do, to act, to operate, to influence; - **ծութի** *s.* activity, energy, force, virtue; influence, operation; act, deed, work; - **հաւատոյ**, act of faith; - **ծօրէն** *ad.* effectively, in effect.

Ներգաշնակ *a.* harmonious; *s.* harmonica; - **ձայն**, harmonic sound; - **ապէս** *ad.* harmonically, harmoniously; - **աւոր** *a.* harmonious, harmonic, tuneful, cadenced, concerted; - **ութի** *s.* harmony, accord; symphony; concert.

Ներգեւոյ *a.* made of fibres or nerves.

Ներեայք *s.* Nereids, sea-nymphs.

Ներելի *a.* pardonable, excusable, remissible; - **մեղք**, venial sin.

Ներեմ, *եյի va.* to grant pardon for a fault, to pardon, to excuse, to forgive, to be indulgent; to permit, to allow; to tolerate, to endure, to suffer,

to support; *ներեցեք*. I beg pardon; pardon me; *զայս ասեմ ներելով*. I speak this by permission.

Ներքնդուռնակ *a.* contingent, casual; *-ութի* *s.* contingency, casualty.

Ներխորհուրդ *s.* arcane, secret or hidden sense or meaning.

Ներծովային *a.* marine.

Ներկ, *ոյ* *s.* tint, dye, colour; *-կաշ* *կաշ*, shoe-blackening.

Ներկագործ *s.* dyer. [*a.* dyed, colored.

Ներկած, *ոյ* *s.* spot, stain; *-* or *-ոյ*

Ներկական *a.* serving to dye.

Ներկայ, *ից* *a.* present, actual; *gr.* *a.* *s.* present; *-անամ*, *ացոյ* *vn.* to present oneself; *-ացուցանեմ* *va.* to present; *-ութիւն* *s.* presence.

Ներկանեմ, *կի* *va.* to dye, to colour, to tinge; *-ի կարմիր*, to give a red dye to, to dye red.

Ներկանիւթ *s.* colour, colouring matter; *-առն* *s.* dye-house; *-առնի* *s.* colour- or paint-box; *-բար* *s.* dyer; *-բարութի* *s.* dyeing; dye-works.

Ներկեմ, *եցի* *va.* *S.* *Ներկանեմ*; *աալ* *ի ներկել*, to give out to be dyed.

Ներկես *S.* *Նարկա*.

Ներկիչ *s.* dyer.

Ներկոց *s.* dye-house. [spot.

Ներկուած, *ոյ* *s.* dye, colour; stain,

Ներկուռ *a.* *S.* *Խիտ* *a.*; well instructed, very erudite, learned, clever, imbued with science.

Ներհակ *S.* *Հակառակ*; *-ակիր* *a.* contrary, incompatible; antipathetical; *-բնութի*. incompatibility; *-հական*. *-ութի* *S.* *Հակառակ*, *-ութի*; *-ութի* *գունոց*, contrast of colours.

Ներհմաութիւն *S.* *Հմաութիւն*.

Ներհոսանաչափ *s.* eudasmometer; *-հոսումն* *s.* eudosome.

Ներհուն *S.* *Ներկուռ*.

Ներմարդանամ *S.* *Մարգանամ*.

Ներմարդկութիւն, *-գութի*, *-մարմնութիւն* *s.* incarnation.

Ներմեղական *a.* stained with sin.

Ներշնչական *a.* spiritual; *-չիմ*, *եցայ* *vn.* to be inspired, transported; *-չութի* *s.* inspiration, transport.

Ներըջական or *ջանական* *a.* encyclopedical; *-ջանակք* *s.* encyclopaedia.

Ներող *a.* indulgent, condescending, forbearing, merciful, clement; *-լինել*, to be indulgent.

Ներողակրօն *a.* tolerant; *-միտք*, *խորհուրդ* or *-ութիւն* *s.* toleration.

Ներողամիտ *S.* *Ներող*; *-բազրուք*, with the greatest kindness; *-մատն* *s.* indulgence, condescension, clemency.

Ներողութի *s.* indulgence; pardon, remission, mercy, pity; *-թեամբ* *ad.* indulgently.

Ներութի. *-ումն* *s.* pardon; *-խընդրել*, to beg pardon or forgiveness, to apologize. [*Ներք*.

Ներս, *ի* *-ad.* in, within, inside; *S.* *Ներվարական* *a.* instructive; *-ժու*

թիւն or *ումն* *s.* instruction, erudition, *Ներս*, *ից* *S.* *Ներադ*. [discipline.

Ներառական *a.* corporeal, material.

Ներառմագրական, or *գրեալ* *a.* inward, innate, inborn; *-բան*, idea, thought, conceit; *-գրութի* *s.* natural disposition; conception, thought.

Ներաբամխոհական *a.* fictitious; *-խոհութի* *s.* meditation, thought.

Ներփակեալ *a.* enclosed within; *-նամակ*, the enclosed letter.

Ներքանոց *s.* any piece of furniture used as a couch, bedding.

Ներքեւ *pr.* under, below.

Ներքին, *քնոց* *a.* interior, internal, inner; intestine; intrinsic; intimate, cordial; underground, subterranean; *-անկիւն*, internal angle. [eunuch.

Ներքինանամ, *ացայ* *vn.* to become *Ներքինապետ* *s.* chief of the eunuchs, *S.* *Մարգպետ*. [to geld, to castrate.

Ներքինացուցանեմ *va.* to eunuchate, *Ներքինի*, *նւոյ*, *նեաց* *s.* eunuch;

ձայն *-նւոյ*, shrill voice; *-առնել*, *-սխլել* *S.* *Ներքինացուցանել*; *անմորուս են* *-*, eunuchs have no beard.

Ներքնաբաժին *s.* subdivision; *-առնել*, to subdivide; *-բերդ* *s.* citadel; *-գիր* *s.* inscription; *-գունդ* *s.* troops of men, terrestrial or mortal hosts; *-գրում* *a.* marked inside, inscribed; *-խաղ* *s.* mus. an Armenian note (ալ); *-լողակ* or *լուղակ* *s.* diver; *-խարխի* *s.* pedestal, stand.

Ներքնակ, *աց* *s.* under-coat, *-waist-coat*; shirt-front; *-կանանց*, chemisette, habit-shirt, under-petticoat.

Ներքնական *a.* inferior, interior; *-կողմն* *s.* the interior part; *յարկ* *s.* mezzanine, entresol; *-առն* *s.* ground-floor; cellar.

Ներքնուղի *S.* *Ստորուղի*.

Ներքոյ *a.* under, nether, lower; *-ի* *-pr.* *ad.* under, below, beneath; *in*, within, through, inwardly, inside;

ի - արկանել. to subdue; **ի** - կացեալ. անկեալ. subject, submissive, dependent; պատել **ի** - , to line, to cover on the inside; -ք *s.* the inside, interior.

Ներքայտակք *s.* antipodes.

Ներքուստ, **ի** - *ad.* internally, inwardly; below, beneath; inside, within, inwardly; from beneath, from below.

Ներքս, **ի** - *ad.* in, into, inside; մըտանել **ի** - , to go in, to enter; ընկալաւ զնա **ի** - , he took him in, he received him; եղաք **ի** - **ի** սենեակն, we placed it in the room.

Ներքսադոն *a.* interior, internal, innermost; -գրեմ *va.* to imprint, to impress; -գրական *a.* intercalary; -գըրութի *s.* intercalation; -ծուծի *s.* introduction; -կողմն *s.* interior, the inside part; -մուտ առնեմ *va.* to cause to enter, to introduce, to bring in.

Նեցուկ, յկի *s.* stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress; -ս արկանել, to prop, to stay, to support; - ամբողջ լինել ումք, to be a support of, to uphold, to sustain, to protect; - կալ հաւատոյ, to support religion, to be a supporter of religion; *S.* Յենարան.

Նշար *a.* weak, slender, slim, thin.

Նշով, ից *s.* anathema, excommunication, malediction, curse; imprecation, execration; լինել **ի** -ս, to become anathema, to be a subject of execration; առնել զոք **ի** -ս, առ զոք **ի** -ս, to subject a person to execration; ք -իւք կապիլ or անկանիլ, to be excommunicated or execrated; -ս արձակել, -ս **ի** վերայ կարգալ, to anathematize, to curse; -ս **ի** հետ արկանել or զկնի արձակել, to load with cursing, to curse, to execrate, to imprecate; to excommunicate.

Նշոված, ոյ *s.* anathema; *a.* excommunicated. [- *ad.* -cally.

Նշովական *a.* anathematical; իբրեւ

Նշովանք *S.* Նշով.

Նշովեմ, էջի *va.* to anathematize, to excommunicate; to curse, to condemn; to execrate, to imprecate; -իմ *vn.* to be excommunicated, anathematized; էդիցի նշովեալ, let him be anathema.

Նէ, ներս, զնէ *pron. f.* she, her.

Նէկղաս, աջ *s.* *H. w.* neolassa; pea-

Նէեսս *s.* *H. w.* nessa; ostrich. [cock.

Նժար, ից *s.* balance-scale.

Նժգեհ, -ակից. &c. *S.* Պանդուխտ, Պանդիսակից. &c.

Նժոյգ, ուգից *s.* fresh horse, relay, led-horse; prancer; courser; -աձիգ *s.* groom; -աւոր *a.* mounted on a courser, horseman, cavalier.

Նիազ *a.* poor, necessitous, indigent; մեզ ոչինչ - էր **ի** ձէնը, we had no need of you; -եցուցանեմ *va.* to macerate, to mortify; -ուծի *s.* want, necessity, indigence.

Նիգ, նգաց *s.* bolt, lock, padlock; lever, bar; traverse, cross piece of timber; trabs, trabeculae (a meteor); - փայտեղէն, mortar; փակել նգաք, to bar, to bolt, to fasten with a padlock.

Նիզակ, աջ *s.* lance, spear; pelta, olyphus; հարուած -ի, spear or lance-thrust; **ի** տէգ -ի վառեալ, armed with a lance, pikeman; անասուսիւս -ք, a forest of spears; աստակել -աւ գերանդւոյ, to slay with scythes.

Նիզակաբեկորք or բեկք *s.* broken spears; -բուն *s.* spear-staff or -shaft; -խուռն *a.* bristling with spears; -զօրք, company of pikemen; -կից *s.* fellow-soldier, comrade; ally, confederate; *a.* allied, leagued, confederate; -կուր առնեմ *va.* to subjugate with lance & spear; -կցիմ *vn.* to fight together; to be allied, leagued, to form a coalition with, to enter into an alliance, to league together; to help, to succour, to aid; -կցուի *s.* alliance, league, confederacy, coalition, confederation; -ձեւ *a.* lance or spear-shaped; -ճօճ *a. ad.* poising a javelin or brandishing a spear; -մուխ *s.* javelin-man; -տէգ *s.* the dart or the head of a lance; -տր *s.* lancer, pikeman, halberdier; -ասող, lance-shaped meteor; -փակ *a.* surrounded or hemmed in by pikemen.

Նիզակընկէց լինիմ *vn.* to throw down one's arms & desert, to abandon one's post, to flee.

Նիզակիկ *s.* javelin, dart, short lance.

Նիկիադաւան *a.* holding or professing the doctrine of the council of Nice.

Նիկիական *a.* Nicean.

Նիկոլայեցիք, յիւրք *s.* Nicolaitans.

Նիհ, Նեհ *s.* list of prices, tax, rate, tariff.

Նիհար, աջ *a.* thin, lean, meagre, gaunt, spare, skinny, scraggy; -անամ, աջայ *vn.* to grow lean or spare, to

become thin, to fall away; -սցուցանեմ *va.* to make thin or lean, to emaciate, to extenuate, to weaken, to attenuate; -ուծի *s.* leanness, thinness, emaciation, extenuation.

Նինուէտար *ad.* like the Ninevites.

Նինջ *s.* slumber, sleep, repose; չար - արտեւանաց քոյ, give not slumber to thine eyelids.

Նիշ *s.* sign, mark; spot, speckle; *geom.* point; այս - , այն - , such a one, such; so & so; յայս - աւուր, in such a day. [brews, Nisan, (March).

Նիսան *s.* the first month of the He-

նիստ, նստի *s.* sitting posture; position, situation; seat, residence, abode; property, possession; sitting, session, meeting; - արքունական, seat of Government, capital city; - բանակի, encampment; ի - լինել, to sit up, to sit down, to be seated; ի - ննջել, to sleep in a sitting posture; - առնուլ, to be tranquilized, allayed, lulled into security; ի - գումարել, to hold a sitting; ի նստի անդ, during the sitting, forthwith, before separating; երեք նստիւ նկարել զկենդանագիր, to paint a portrait in three sittings.

Նիսամ, այի *va.* to invent, to contrive, to frame, to hatch, to plot.

Նիրհ *s.* light sleep, drowsiness, sleepiness, dozing; - առնուլ, - անկանել ումք or - եմ, եյի *vn.* to fall into a doze, to begin to nod, to doze, to nap, to be drowsy, to drop off to sleep, to take a nap or snooze; - ի քուն թանձրուծել, to fall fast asleep or into a sound sleep, to be fallen into a deep sleep; նիրհեալ ջրհորք, waterless or dried wells; - or - եցուցանեմ *va.* to render drowsy or sleepy, to send to sleep; - յորորանի, to lull or rock to sleep; - [sleep.

Նիրհումն Ն. Նիրհ. [sleep.

Նիւ *s. bot.* wild-turpin.

Նիւթ, ոյ *s.* matter, body; element; substance; subject, matter; cause, reason, grounds; - ք, materials; - հրոյ, matches, incentive, tinder; - ցրիւ, diffuse matter; - եւ տեսակ, form & matter; խօսեցողք զայսր - ոյ, let us discourse on this subject.

Նիւթագործեմ *va.* to spin.

Նիւթական *a.* material; - ուծիւն *s.* materiality; - հաւաք *a.* avaricious, grasping; - պաշտ, ից *s.* idolater; materialist; - պաշտութիւն *s.* idolatry; ma-

terialism; - պէս *ad.* materially. [ed.

Նիւթարկուի *s.* the subject propos-

Նիւթացուցանեմ *va.* to give a material form or existence, to create, to produce, &c.

Նիւթաւոր *a.* material; liquid, fluid; *fig.* worldly-minded; - իմ *vn.* to be formed, to be composed of matter, to exist, to be.

Նիւթեղէն *a.* material, corporeal; - զինապէս *ad.* materially; sensually; - զինուծի *s.* materiality; sensuality.

Նիւթեմ, եյի *va.* to spin, to twist; to weave, to plait; to prepare, to form, to project, to design; to cause, to produce, to excite; to contrive, to machinate, to plot; - զնենգութիւն, to weave plots or snares, to conspire, to plot, to lay snares; քաւ - , to frame or plot a treacherous design, to hatch treason; կործանումն - , to ruin, to cause the ruin of; չարիս - ումք, to meditate evil against a person, the ruin of; - խորհուրդս չարութեան, to meditate gloomy, foul or heinous thoughts; - անձին չարիս or զկորուստ, to contrive one's own ruin; - Նիւթ, to accumulate; - զգործն, to undertake, to execute, to put into execution; լրբեի սէր նր մահ Նիւթեաց նմա, his infamous passion cost him his life.

Նիւթիւ *a.* spinning; weaving.

Նիւթուն Ն. Թրծուն.

Նիւթութիւն *s.* materiality; - ուս *s.* machination, plot.

Նիւս Ն. Նուս or Նուք -

Նիւսութեմ, թի *va.* to push with force, to drive or thrust in, to fix. [loaf.

Նկան. այ *s.* hearth- or griddle-cake;

Նկանակ, այ *s.* roll, manchet; քանի - հայ ունիք, how many loaves have you?

Նկան *s.* human respect; - լինել or - եմ, եյի *vn.* to see, to look at, to regard, to observe, to examine, to consider, to contemplate, to reflect, to ponder on; to show or pay regard to; - իւ *a.* regarding, observing, contemplating; - ուծիւն, - ումն *s.* observation, contemplation; regard, consideration.

Նկար, ուց *s.* painting, picture; image, figure, effigy; embroidery or needlework of divers colours; lively description; ի - ու հանել, to paint, to take or draw a portrait; to describe; Ն. Թատրոնական, Մաւրիտանական, &c.

Նկարագեղ *a.* picturesque; -**գիծ** *s.* painter; -**գիր**, **գրաց** *s.* description; picture, painting; representation, likeness, portrait; delineation, design, plan, model, form; style; text; **S. նկարագիծ** *a.* painted; described; **պատկերակերպ** -, portrait, likeness; - **բնութ** *s.* the picture of nature; **բառ-գրին** *s.* literally; **մկնել լը -գրին** *s.* to explain literally; -**գործ** *a.* variegated; -**գրական** *a.* representative; descriptive; picturesque; characteristic; literal; - **խմսսիրէք** *s.* literally; -**գրեմ** *va.* to paint, to represent; to portray, to depict, to paint, to describe, to give a description of; to characterize; -**գրութի** *s.* painting, representation, portrait, image, figure, delineation, sketch; description; *rhet.* hypotyposis, imagery.

Նկարագեմ *a.* painted; -**գրույմ** *s.* character, letter; -**կերպ** *a.* painted, diversified with colours, variegated, checkered; embroidered; *s.* painting, image; -**կերպ** *այ* or *կց* *s.* embroiderer; painter; *a.* of divers colours; figured; embroidered; -**կերտեմ** *va.* to paint; to embroider; -**կերտութիւն** *s.* painting; embroidery; -**պաշտօն** *a.* painted, adorned with paintings; - **տախտակ** *s.* picture, painting; -**պատկեր** *s.* image, portrait, effigy; -**տիպ** *s.* literal history; text; -**ցոյց** *a.* representing a picture or image.

Նկարեմ, **էջի** *va.* to paint; to represent, to figure, to form; to depict, to describe, to write; - **ի միտ** *s.* to imagine, to fancy, to picture to oneself; - **ի գրի** *s.* to write, to describe.

Նկարէն *a.* painted, coloured, variegated, varied with many colours; embellished with imagery; - **պատտուք շնգկաց** *s.* printed calico, chintz, cotton.

Նկարիչ *s.* painter; **կենդանագիր** -, portrait painter; **կին** -, paintress.

Նկարուն *S.* **Նկարէն**.

Նկարչական *a.* picturesque; -**լուծի** *s.* painting; - **իւղաւորմ**, oil-painting; - **ջրագանգ** *s.* water-colour painting.

Նկնախոհ *a.* mean-spirited, low-minded; -**չասակ** *a.* low-sized, short, little; -**մեւ** *a.* mean in appearance, low, poor.

Նկնութիւն *s.* meanness, baseness, lowness, smallness, shabbiness.

Նկուղ, **կց** *s.* hollow, ditch, cave, cavern, grotto.

Նկուն *a.* vanquished, conquered, humbled, lowered, abased, depressed; base, abject, vile, low, contemptible, mean, poor, little, ignoble; - **առնել** *s.* to conquer, to subdue, to bear or break down, to humble, to depress, to abase, to weaken, to harass, to mortify, to humiliate; - **լինել** *s.* to be conquered, overcome, humbled, abased, worsted, to succumb, to yield to.

Նկրտեմ, **էջի** *va.* to push on, to induce, to incite; to promote, to advance.

Նկրտեմ, **էջայ** *vn.* to endeavour, to exert oneself, to take pains, to make great efforts, to strive hard, to do one's best. [effort, study, diligence.

Նկրտումն *s.* advancement, progress;

Նշանդ *այ* *s.* alligator, cayman.

Նմա *pron.* to him or her.

Նման, **կց** *a.* like, similar, resembling, approaching; equal, conformable, analogous; *ad.* similarly, in the same manner, alike, such; - **է** *v. imp.* it suits, it is proper, fit or becoming; it seems, it appears; **ամենեւին** - **է** *նմա* *s.* he is as like him as can be; - **զն սիրէ** *s.* like loves like.

Նմանաբանութի *s.* imitating a person's voice or speech, mimicry; - **բար** *ad.* likewise, equally, in the same manner; - **բերեմ** *va.* to figure, to represent; - **բոյժ** *s.* *a.* homœopathist; - **բժիշկ** *s.* homœopathic doctor; - **բուժական** *a.* homœopathic; - **գեղ** *s.* medicine; - **բուժութի** *s.* homœopathy; - **գոյն** *S.* **Նման** *a.* & *ad.*; -**գործ** *a.* counterfeited; *s.* counterfeiter; -**գործեմ** *va.* to counterfeit; -**գործութի** *s.* counterfeiting; forgery; -**գրեմ** *va.* to write a similar hand; to fac-simile; -**գրութ** *s.* fac-simile; -**իտ** *a.* imitating the human **Նմանակ** *a.* like. [voice.

Նմանական *a.* imitative; mimic; - **ն** *s.* mimicry; -**կերպ** *a.* uniform, conformable or resembling; -**կերպեմ** *vn.* to conform to, to become like, to resemble; -**կերպութի** *s.* similarity, conformity, uniformity, resemblance, analogy; -**կի** *ad.* likewise; -**կիր** *a.* subject to the same feeling or passions; -**կից** *a.* *S.* **Նման**; imitating, following; -**ա-կցութի** *s.* conformity; imitation; -**չան** *a.* portraying faithfully; traced, counterdrawn; -**չանեմ** *va.* to trace, to counterdraw; -**չանութիւն** *s.* tracing, counterdrawing; -**չաւասար** *ad.* like,

similarly, equally; -Հիւթ *a.* formed of the same material; -ձող *a.* stereotyped; *s.* stereotype; stereotype-plate; -ձուլմ *va.* to stereotype; -ձուլիչ *s.* stereotyper; -ձուլումն *s.* stereotyping; -մասն *a.* composed of similar or equal parts; -յանք *a. gr.* consonant; -յանգութի *s.* consonance, harmony, concord; -պէս *ad.* likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, analogically; -սեն *a.* of the same gender; -սեր *a.* of the same kind, family or species; -վշտ *a.* subject to the same afflictions or pains; -տառուիչ *s.* alliteration; -տիպ *S.* նմանակերպ; -յեղ *S.* նմանասեր.

Նմանելի *a.* imitable.

Նմանեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render like, to assimilate, to conform, to equalize, to liken; to imitate, to counterfeit. [image, statue.

Նմանի *S.* նման *a.*; -ք *s.* likeness,

Նմանեմ, եցի, -նիմ, եցայ *vn.* to be alike, similar, to resemble, to approach, to be equal with; to imitate, to follow, to tread in the steps of; նմանեալ մարդկան, in the human form; նմանի *v. imp.* it suits; it is very probable; -եթէ, it seems, it appears.

Նմանող, -ակից *s.* imitator; -լինել, to imitate, to follow, to endeavour, to resemble; to copy, to ape, to mimic; -ութիւն *s.* imitation; mimicry.

Նմանորդ, աջ *S.* նմանող.

Նմանութիւն *s.* similarity, resemblance, conformity, analogy; assimilation; comparison; uniformity, equality; imitation; likeness, image, effigy; figure, type, form: parable, example; ը -թէ, ի -, in imitation of, after the fashion of; ը նմին -թէ, in like manner, likewise; *S.* Բերեմ.

Նմանունակ, նմանցօրէն, նմանօրէն *ad.* likewise, equally; like, same, conformable.

Նմանօրինակ *S.* Նոյնօրինակ.

Նմին աղագաւ, նմին իրի *ad.* for which reason, therefore, wherefor, on that account; consequently.

Ննջարան *s.* dormitory, bed-room.

Ննջեմ, եցի *vn.* to sleep, to slumber, to lie down, to go to bed; to repose, to rest; *fig.* to die, to expire, to depart this life; -լինող, to lie with a woman; -արտաբայ, to lie abroad, out of doors; -բացօթեայ, ը աստեղբ, to

sleep in the open air, to lie under the canopy of heaven; - աչք բացք, to sleep like a hare; - ի Տէր, to go to sleep in Jesus, to rest in God; - ի Հոյ մահու, to sleep the sleep that knows no waking; - ընդ Հարս իւր, to sleep with one's fathers.

Ննջեալ *a.* sleeping; dead in God, deceased, defunct; *S.* Մեռեալ; ա. ղօթք վասն ննջեկոց, prayer for the dead; պաշտօն -ցկոց, requiem, obsequies; *S.* Պաշտօն.

Ննջեցուցանեմ *va.* to lull, to put to sleep, to lay down, to put to bed; - զկին որ ի լանջս ուրուք, to marry, to join in wedlock; - զկոյս, to deflower; - զոր ի բուն յաւիտենից, to slay, to kill.

Ննջիւն, Ննջումն *s.* sleep, repose, dormancy; decease, death, exit, transit; coition, copulation; ի - խնարհիլ *S.* նիրհեմ. [almond-oil.

Նշածեւ *a.* almond-shaped; -ձէթ *s.*

*Նշայ, ի *s.* starch.

Նշան, աջ *s.* sign, mark; sign, signal, character, symbol; trace, vestige; sign, proof, token; omen; miracle, prodigy, wonder; ensign, colours, flag, standard, banner; the Holy Cross; betrothal, affiancing; seal, mark; central point, centre; aim, butt; *geom.* point; - կռուց, arms; - յաղթութեւ, trophy, triumph, victory; - or -ս ապ, to give a sign, to beckon; to signify, to indicate; to affiancing; - առնուլ, to take aim at, to level at; ոչ եւս ապ - կենաց, to give no signs of life; - ան ձրեւի է, we shall have rain.

Նշանաբան *s.* watch-word, pass-word; -ութիւն *s.* signification; -գիր, գրաց or գրոց *s.* character, letter; register, archives; secretary; cipher; signature, paraph, flourish; -ք, alphabet; elements, rudiments; -ք եգիպտականք, hieroglyphs; -գիւտ *a.* noting down; -գործ, աջ *a.* performing miracles, doing wonders; prodigious, marvelous; *s.* thaumaturgus, wonder-worker, miracle-monger; -գործեմ *va.* to work or perform miracles; -գործեմ, թի *s.* miracle, prodigy, sign; -գրեմ *va.* to characterize; to write, to compose; to note, to mark; to delineate; -գրութիւն *s.* character, letter; writing; note, annotation; -գէտ *s.* sign-observer, soothsayer, augur, aruspex; -գիմակք *s.* notable or important

events; -գրութ *s.* character, letter; -գրութուն *s.* making the sign of the cross; -զգեաց *S.* նշանագործ; -զգեստ *s.* uniform, regimentals; -սպասաւորաց *s.* livery; -լըծ *s.* diviner, astrologer, augur; -իտ *s.* iota, tittle; point; -խնդիր *a.* seeking signs or miracles.

Նշանակ, այ *s.* sign, mark; signal, indication, character, expression, proof; symbol; emblem; label, ticket; sign, miracle, prodigy; sceptre; signpost; flag, colours, ensign; -հրդ, smoke; flame; -փողք -այ *s.* signal trumpet, bugle; -գատապարտութե, judgment, sentence, condemnation; -թ *-ք.* Sacred Elements; -հաւատոյ, symbol or formula of faith, Creed; -ք ախտոյ, symptoms; կանգնել յալթոռութեան - , to raise a trophy, a monument of victory. [logically, mystically.

Նշանակաբար *ad.* symbolically, allegorically, expressive; symbolic; characteristic. [teristic.

Նշանակալէս, -կաւ *S.* նշանակաբար. նշանակաւոր *a.* significative; symbolic; remarkable, worthy of note, notable.

Նշանակեմ, եջի *va.* to signify, to denote, to betoken, to indicate, to declare, to notify, to express, to distinguish; to signalize; to characterize; to note, to mark, to remark; to figure, to represent, to mean, to signify, to have the sense or a meaning of; to cross, to make the sign of the cross; -զգինս, to quote; -զլաճառս, to ticket.

Նշանակերս *S.* Հրաշակերտ; -կիչ *a.* significative; -կիր *s.* ensign, ensign or standard-bearer; -կութի *s.* signification, interpretation, meaning, sense; -տուր *s.* commandant, chief; general; -րձակ *a.* hung with flags; -ցեմ. ցի *va.* to make signs, to beckon, to nod, to wink; to indicate, to point out; -ցի *ad.* by signs; -խօսել, to speak; -տանել ձեռամբ, to point at, to signify by hand; -ցոյց *a.* shewing a sign, signal-giving; *s.* formula; -ւոր *a.* signed, marked with a sign; special, signal, famous, remarkable, notable; symbolic, mystical; ensign-bearing; նաւ *ժ.* -աւ. Վիսուկորոյց-ոյց, a ship bearing the sign of Castor & Pollux.

Նշանեմ, եջի *va.* to put a sign or

mark upon, to sign, to mark, to brand; to make a sign; to promise in marriage, to affiancé, to betroth.

Նշալուր *s.* almond-water; -տերեւ *a.* shaped like a almond-leaf.

Նշաւակ, այ *s.* mark, butt, aim, target; - or առակ -ի *fig.* spectacle, butt, object of derision, laughing-stock; առակ -ի կացուցանել, յառակ -ի դնել, to expose to the mockery or contempt of the people, to set up to public ridicule; տեսել -ի լինել, to make a show of oneself, to make oneself ridiculous to every body; -լինել, կաւ. գտանել, to become an object of opprobrium, to be a prey or victim to ignominy, to be exposed to derision; -կաւ կշամբանաց, to be exposed to the darts of reproach or rebuke; եդին զիս - իւրեանց, they regarded me with horror, or as an abomination; եդիցին դիակունչք - չ երեսս գալաց, the carcasses shall lie as dung upon the open field; - եդե ես բազմաց, I was as a wonder unto many; *S.* Առակ; -ի նետաձգութի, skilful in archery.

Նշաւակեղի *a.* shameful, infamous.

Նշաւակեմ, եջի *va.* to confound, to put to shame, to expose to public censure or to the ridicule of every one, to ridicule, to cry down, to defame, to slander, to lampoon; to lead in triumph.

Նշաւակութիւն *s.* spectacle, laughing-stock; shame, ignominy, opprobrium; nickname, by-name: hardy

Նշաւոր or -ի կաւ *S.* կաւ. [deed.

Նշարեւի, -րի *s.* bot. yoke-elm, horn-tree; նշի *s.* almond-tree. [beam.

Նշիւ *s.* chem. amygdalin.

Նշիւար, այ *s.* bit, piece, particle, fragment; rest, residue; remains, mortal coil; consecrated bread, eulogia; -ք սոյց, relic; տուր -այց, reliquary, shrine; -պատարագի, host, wafer; -կիւրց, wafer; -գործել or կաղմել, to make wafers; -ք եւ նշմարք Հայաստանի, the antiquities of Armenia, (Picturesque Armenia).

Նշիւարակութ *s.* host-box; -տուն *s.* place for making hosts or wafers.

Նշիւարեմ, եջի *va.* to remain over & above; to leave fragments; -եաւ *a.* left, remained; -սակեք սոյց, relics; -կեանք իմ, my spark of life; the rest of my life.

the same day; immediately, forthwith;
-օրինակ *a.* like, the same; - *չ* *ad.*

*Նորայ *s. med. period.* [S. Նորնպէս.

Նորակէք *s.* new-married couple; S.

Նոս. [writer, secretary; *a.* notarial.

Նոսար S. Նոսար; -ացի *s.* short-hand

Նորագիր S. Նոսար.

Նոր. *ոյ a.* new, fresh, young; novel,

recent, modern; strange, extraordi-

nary, curious; inexperienced, unprac-

tised, new, raw; *ad.* newly, lately,

freshly, recently; -ին *s.* curiosity; - ոմն

Դեւոնդիոս. like a second Leontius;

- նորոգող բնութիւն մերոյ, the Renewer

of our nature; ածիս -ոյ, the month

of first fruits; - - S. Նորանոր; ի - ումն

or ումն *ad.* at present; under the new

dispensation, according to the christ-

ian law; now, in the present age.

Նորա *pron.* to him or to her.

Նորաբան *s.* neologist; -ական *a.*

-gical; -ութիւն *s.* -gy; -gism; -բեր *a.*

recently conceded or granted; - տուն,

the new year; -բողոք, -բոյս *a.* new-

born, just brought forth, new, young,

tender; -գին *a.* recently bought;

-գիււս *a.* new-fangled, newly invented

or discovered, new, recent, modern;

-գործ *a.* newly made, new, novel,

fresh; strange, surprising, curious,

paradoxical; -գործեմ *va.* to renovate,

to renew; to restore; to do something

new, extraordinary, miraculous; -գոր-

ծութիւն *s.* renewing; a miracle, an ex-

traordinary or marvellous thing, deed

or act; -գրեմ *va.* to write anew;

-գարծ S. Նորահաւատ; -գլխոս *a.*

dressed in new clothes; -զուարճ *a.*

new & merry; pleasant, grown green

or flowering anew; -ծեք *a.* new made;

-լուրք *s.* news, novelty; զինչ - իցեն,

what news? -խայծողիչ *s.* ripening

grape; -խնդիր *s.* newsmonger; -խոզ-

իւղ *a.* just beheaded; -խոց *a.* wound-

ed recently; -ծին, -ծնեալ *a.* new-

born; regenerate; springing up afresh,

budding anew; -ծնեալ յաւազանէ,

just christened; կին -ծին, recently

delivered woman; -ծնիմ or -ծնանիմ

va. to be regenerated; -ծնութիւն *s.* re-

generation; -ծնունդ S. Նորածին; -կա-

-ւոյց *a.* new-built; -կատար *a.* lately

finished or ended; young, raw, inex-

pert; -կարգ *a.* lately recruited; -կերպ

a. prodigious, portentous, monst-

rous; -կերպ *a.* newly built or construct-

ed; strange, stupendous; newly or-

dained; -կերտեմ S. Նորագործեմ;

-կէկր. կէքի. -կնուք *a.* newly baptized;

converted; ordained; *s.* neophyte;

-կտուս *a.* ferociously tormented;

-կրօն *s.* innovator; *a.* superstitious;

-կրօնութիւն *s.* innovation or novelty in

religious matters; superstition; -հաս

a. arrived lately; precocious, early,

premature; unexpected, sudden;

young, fresh; -հասակ *a.* young, tend-

er; -հարսն *sf.* new-married, bride;

-հաւատ *a.* newly converted; *s.* neo-

phyte, proselite; -հար *a.* newly in-

vented, modern, fashionable; -հրաշ

S. Նորանշան; -ձայն *a.* strange, un-

heard of, innovated, invented or pub-

lished lately; false, erroneous; -ձայն

ութիւն *s.* novelty, innovation; strange-

ness; -ձեւ *a.* new-fashioned, innovat-

ed, newly found out or invented;

modish, capricious, fantastical; -ք *s.*

fashion, mode, novelty; -ս առնել,

ձեւել, մուծանել or -ձեւեմ *va.* to in-

novate, to introduce any novelty or

innovation, fashion or mode; -ձեւիչ

s. innovator; milliner; -ձեւութիւն *s.*

innovation; mode, fashion; -ք, fancy

articles; -զանդ *a.* *s.* protestant; -զան

գութիւն *s.* protestantism; -շաշակ *a.*

having a novel taste, agreeable to the

palate, delicious, exquisite; -մարդ S.

Նորակարծ; -մուս *a.* newly entered,

young; *s.* novice; -ք *s.* innovation; -ս

նորոգել, to introduce innovations or

novelties; -մասնութիւն *s.* the first day of

a month. [own, his or her own.

Նորայ, *ոյ*, -ին, ինց *pron.* one's

Նորանամ, այցալ *vn.* to become new,

to be renewed; -նայ լուսին, it is new

moon; -նկար *a.* newly painted; -նշան

a. prodigious, marvellous, astonish-

ing, surprising, wonderful; unheard

of, extraordinary, incredible, paradox-

ical, phenomenal, monstrous; -ինչ,

phenomenon, prodigy, paradox; -նշու

a. furnished with new light or glory,

shining anew; ք այգն - at early dawn,

at the first dawning of aurora; -նոր

a. quite new, quite recent; *ad.* anew,

over again; -շէն *a.* new-built; -պաղ

a. freshly frozen; -պարգեւ *a.* recent-

ly accorded, granted or given; -պէս

ad. newly, recently, freshly; -պսակ *a.*

newly crowned; - հայրապետն Լեւոն

ԺԳ, Leo XIII, lately raised to the

pontificate; -սէր *a.* fond of novelty or news, modish, fashionable; *s.* fashionist; -սիրութիւն *s.* love of novelty, modishness; -սնունդ *a.* newly fed, young, tender; -ստեղծ, ից *a.* newly created, produced or invented; -ստեղծեմ, եցի. -ծում, ծի *va.* to create, to re-create, to make anew; -սրանչ *S.* Նորանչան; -գարծ *a.* inexperienced, unpractised, inexpert, young, novice; -ձի, unbroken horse; -սեսակ *a.* of a new kind or sort; -սեսիւ *a.* extraordinary, strange, paradoxical, prodigious, portentous; -սիւք *a.* of tender age, young; -սունկ *a.* newly planted; *s.* young, small plant; *fig.* neophyte; -սուր *a.* lately given, novel, recent; -րար *a.* renewing, re-creating; newly done; -րծաթ *s.* packfond, German silver; -ցոյց *S.* Նորանչան; -ցունենմ *va.* to make new, to renew, to renovate; -փառ *a.* vain, vain-glorious, vaunting; *s.* heterodox, heretic; -փառութիւն *s.* vain-glory, vanity; heterodoxy, heresy; -փետուր *a.* moulted, new-feathered; *fig.* made young again, renewed, revived; -գարգարիւ, to moult, to get new-feathers, to put on new plumage; *fig.* to grow young again, to be revived; -փթիթ *a.* new-budded, new-blossomed, freshblown; -ծաղիկ, a tender or new-budding flower; -գեղ գարնայնոյ, budding graces of Spring; -ստիւք, budding breasts; -փոր *a.* newly dug; engraved; -քաղաք *s.* new-city; *np.* Vagharshabad. Նորեկ, աջ *a.* new-come, newly arrived; *fig.* newly converted; -հարսն, bride, new-married; -էղբայր, novice; -ի հաւատս, neophyte. [բանամ.]

Նորեմ, եցի *S.* Նորոգեմ; -իմ *S.* Նս. Նորընծայ *a.* newly offered, dedicated, ordained or consecrated; starting in life, entering in a profession or career, making one's outset; *s.* novice, probationer; -արան *s.* apartment for novices; -ութիւն *s.* outset, first steps, starting, setting out; novitiate, probationership, time of probation; -ընկաւ *a.* newly obtained; -ընտիր *a.* newly elected or chosen; -Աբբայ, a -Abbot-General; -լինել, to enrol fresh troops, to recruit anew.

Նորի, րւոյ, րեաց *a.* premature, precocious; -ք *s.* first-fruits, premices; օր նորեաց, first-fruits' day.

Նորիմաց *S.* Նորահար.

Նորին *S.* Նորա.

Նորոգ *S.* Նոր; -ազործ *S.* Նորագործ; -այարդար *a.* renewed, re-made, made up anew; -ապէս *S.* Նոր *ad.*; -առուր *S.* Նորառուր.

Նորոգեմ, եցի *va.* to mend, to do up, to repair, to restore to the first condition or state, to put in good or better condition; to regenerate, to reform; *fig.* to renew, to renovate, to revive, to re-establish; -իմ տ. to be renewed, restored, regenerated, re-established; *fig.* to revive, to come to life again.

Նորոգիչ *s.* reformer, innovator, regenerator.

Նորոգութիւն, -ուան *s.* renewing, renovation, restoration, reparation, mending; reform, reformation; new birth, regeneration; growing young again; *S.* Տոմար. [novation.]

Նորութիւն, -ուան *s.* novelty; in-Նորուս, -ուան *s.* a. new-student or scholar.

Նորօրէն *ad.* in a new, unheard of or extraordinary manner, prodigiously; *a.* unheard of, extraordinary.

Նորօրինակ *a.* unexampled, strange, new, extraordinary, prodigious, unusual *pron.* to them. [usual.]

Նոցայք, յոյ, յինք *s.* their.

Նու, նուոյ. -ք, ոյ, -անք, անց *sf.* daughter-in-law; sister-in-law, brother's wife.

Նուագ, աջ *s.* music, song, air, tune, melody, strain; sonnet: cup, goblet, bowl, mug; fashion, manner; bout, time; -սոկի, golden cup or goblet; երեքսրեան, trisagium, agiology; յօրինել -ս, to modulate, to sing; հեշտացունենլ զ-ս, to make a sweet concert or harmony; զլաղութեան -ս երգել, to sing an epinicion, a triumphal song; յերկարագոյն -օք զբանիւք անկանել, to be prolix, to prolong the discourse; զառաջին -ն, յառաջնում -ի, the first time; ի բազում -ս, ի -ս բազումս, յայլ եւ այլ -ս, more than once, several or many times, over & over again; ի միում -ի, once, at once; all at once; զմի - եւս, once more; զմի միոյ -ի, առ մի - , for once; զայս մի եւս - , once more, once again; յերկարագոյն -օք, long, a great while or time; զլեց օրն մի մի - , once

a day for six days; լուր զայս վերջին - , hear for the last time.

Նուագաթուղթ *s.* music-paper ; -խաղ *s.* melodrama ; -խումբ *s.* orchestra ; band ; -ծու . այ *s.* musician ; -կից *s.* accompanist ; - լինել . to accompany ; -կցեմ *va.* to accompany ; -կցութիւն *s.* accompaniment ; base ; -հանգես *s.* concert ; գահլիճ՝ -գիւի . concert-room ; -մուլ *a.* music-mad ; *s.* melomaniac ; -մուլթի *s.* melomania ; յարգար . կց *s.* musical composer ; song-writer ; lyric poet ; -րան *s.* musical instrument ; music- or song-book ; - փչողական , բերանաւոր , լեզուակաւոր . wind, mouth, reed instruments ; -ւոր *a.* musical, harmonious, cadenced, melodious ; -ւորեմ *va.* to present the wine-cup, to hand a wine-glass.

Նուագեմ, եջի *va.* to sing ; to give out the tune, to strike up ; to play on a musical instrument, to execute, to perform ; - ք ումբ . to accompany ; - սրնգաւ . to play the flute. [lody.

Նուագերգութի *s.* music, song, melody . կց *a.* of little consequence, inconsiderable, few in number ; lesser, smaller, very slight, weak, little ; thin, slender ; base, low, vile ; *ad.* not so much, less but little, not over ; ոչ քիչ - , not less, not fewer ; յաւեա կամ - , more or less ; ոչ յաւեա եւ ոչ - , neither more nor less ; - առնել *S.* Նուագեցուցանեմ .

Նուազարան *a.* brief, laconic ; -գիւա *a.* rare ; -կան *a.* diminutive, decreasing ; - պատկեր , negative picture ; -միտ *a.* short-witted ; -նամ *S.* Նուագեմ .

Նուաղեմ, եջի , -եցուցանեմ *va.* to diminish, to reduce in bulk, to make less, to lessen, to reduce ; to deduct, to abate, to retrench, to abbreviate, to shorten ; to lower, to disparage, to depreciate ; to extenuate, to emaciate, to attenuate ; to eclipse, to throw into the shade ; - զգինս . to lower the price, to cheapen ; - զարժես . to depreciate, to debase the value.

Նուաղեմ, եջայ *vn.* to diminish, to grow less, to decrease ; to be lessened, abated, lowered, brought down ; *ast.* to be eclipsed.

Նուաղութիւն , -ուժն *s.* diminution, lessening, decrease, extenuation ; want of, deficiency in, scarcity ; rarity ; discount, reduction, lowering ; decline,

wane, waning ; eclipse ; - գնայ , reduction in price, abatement ; երթալ ի -ուժն , to fall, to decay, to decline.

Նուաղ . կց *a.* languid, languishing, weak, drooping, feeble, faint, pining away ; less ; dark, obscure ; *gr.* subtle.

Նուաղանամ, զենամ *S.* Նուաղեմ .

Նուաղեմ, եջի , -եցուցանեմ *va.* to cause to languish, to make languid, to weaken, to enfeeble, to debilitate, to enervate, to cause to pine away ; to darken, to obscure, to dim ; to eclipse ; to diminish.

Նուաղեմ, եջայ *vn.* to faint, to fail, to lose one's senses, to fall fainting, to fall into a swoon, to swoon or faint away ; to languish, to grow weak, to wear oneself out ; to diminish, to grow less, to decrease ; to become dim, obscure, to be eclipsed ; -զեալ անկաւ չեւ , to fall senseless ; -զի սիրտ իմ , my heart grows faint within me.

Նուաղութի , -ուժն *s.* swoon, fainting, languor, languidness, weakness, fainting-fit, syncope ; diminution, lessening, decrease.

Նուաճեմ, եջի *va.* to subdue, to vanquish, to conquer, to master, to keep under, to subject, to subjugate, to enslave, to reduce to slavery ; յինքն - , to take possession of, to make oneself master ; - զգլարայթ . to repress one's anger or resentment.

Նուաճող *s.* subduer ; tamer.

Նուաճութիւն , -ուժն *s.* subjection, enslaving, submission, obedience ; detention, possession.

Նուամ, այի *vn.* to mew.

Նուաստ , կց *a.* humble, low, inferior, poor, mean, sorry, ignoble, vile, contemptible, cringing, servile.

Նուաստարանեմ *vn.* to speak submissively ; -բար *a.* humbly, basely, vilely, ignobly ; -խոհ *a.* low-spirited, poor-witted, weak-minded, abject, vile ; meek, gentle, lowly in heart ; - միտք . little minds ; -խոհութի . weakness of intellect ; meekness, lowliness, humility ; -կան *S.* Նուաստ ; -նամ, աջայ *vn.* to humble, debase, undervalue or degrade oneself ; -ցուցանեմ *va.* to humble, to abase, to lower, to degrade, to disparage ; - զանձն , to humble or degrade oneself ; -ցուցիչ *a.* degrading, debasing, vilifying.

Նուաստութիւն *s.* abasement, un-

dervaluing, humiliation, abjection, baseness, degradation, meanness, villainess; *անանկ* - թէ, without meanness.

Նուարանկ, *այ* *s.* bot. dittander, lepidium, cock's-foot; fumaria, fumiter, fumitory; *zool.* gold-finch.

Նուարան, *այ* *s.* cover, covering; window-blind.

Նուէր, *ւերաց* *s.* offer, offering, present, oblation; libation; sacrifice; - *ք*, liberality; *S.* *Ձոնի*; *Հաց նուիրաց*, shew-bread; *արգագիր* - , votive-offering.

Նուէկ or - *ճ* *s.* bot. snake-root, serpentaria, dragon-wort, tarragon.

Նուիրաբեր, *այ* *a.* carrying & offering a present, offering; - *գործ* *a.* sacrificing; - *գործեմ* *va.* to sacrifice, to celebrate mysteries; to consecrate, to offer; - *գործում* թիւն *s.* celebration of mysteries, sacrifice, oblation.

Նուիրակ, *այ* *s.* usher, sheriff's officer, serjeant, liotor; nuncio; deputy; *S.* *Նուիրանոց*.

Նուիրական *a.* sacred, consecrated, holy, divine; - *եւ փրկաւէտ երգ*, toast, health. [sheriff.

Նուիրակապետ *s.* police captain, *Նուիրակատար* *a.* consecrating, sacrificing; *s.* priest. [tion.

Նուիրակուէ *s.* nunciature; deputa-

Նուիրամսակ *s.* holy or great month.

Նուիրան, *այ* *s.* temple, church; consecration; sacrifice.

Նուիրանոց *s.* libation-cup; chalice.

Նուիրատու, *այ*, - *տուր*, *արից* *a.* offering, that offers the first-fruits to the Church.

Նուիրեմ, *եցի* *va.* to offer, to present, to give; to dedicate, to vow, to devote; to ordain; to consecrate; to sacrifice; - or - *նուէրս*, to pour out libations to; - *զանձն*, to devote, to sacrifice oneself; - *զգիս*, to honour idols with offering; - *եալ* *a.* to be ordained or consecrated; - *կոաց*, consecrated to idols; - *բող* *a.* offering; ordaining; *s.* priest; bishop.

Նուիրումն *s.* offer, oblation; dedication, inauguration; - *անձին*, self-

Նուկի *S.* *Ունկի*. [sacrifice, devotion. *Նումա* *s.* China-orange, mandarin; - *ի* *s.* -tree.

Նուռնաճանակ *s.* chief citizen.

Նուռնաճանգայ *s.* *Gr.* *w.* money. [lily.

Նուռնաճար *s.* bot. nenuphar, water-

Նուշ, *նշի* or *նշոյ* *s.* almond; *գաւն* -, bitter -; *իւլ* *նշոյ*, -oil; *կիթ* *նշոյ*, milk of - *s*; - *շաքարապատ*, sugar-plums; *բիթ* *ի* *նշոյ*, crisp -; -past.

Նուռն, *նուռն*, *նուռնիք* *s.* pomegranate; *նուռն ծաղիկ*, flower of wild -tree.

Նուս, *ոյ* *S.* *Նուսք*; *ի* - *երկվարի ելա* - *նել*, *նսանել*, to mount on horseback, to take horse. [prescription, formula.

Նուսխայ, *ի* *s.* receipt, recipe; *med.*

Նուրբ, *նրբից* *a.* subtile, fine, slender, tenuous, lank, thin, slim; narrow; *gr.* subtile; *fig.* finespun, subtile, difficult, abstruse, obscure, profound; *ad.* subtilely; - *ձայն*, shrill voice; - *մաք*, subtile, acute, shrewd, perspicacious.

Նուք *s.* horseback; back; *S.* *Նուս*.

Նոքա, *Նոքին* *pron.* they.

Նպաստ, *ից* *s.* aid, assistance, succour, help, favour, subsidy, support, relief, resource, means; *ի* - *ad.* in support of, on behalf or in favour of; - *մատուցանել*, to aid, to succour, to help; to care, to take care; - *ընեն* *S.* *Նպաստեմ*.

Նպաստամատոյց, - *ւոր* *a.* helping, succouring, propitious, favourable; - *ընեն* or - *ւորեմ* *S.* *Նպաստեմ*; - *ւորում* թիւն *S.* *Նպաստ*.

Նպաստեմ, *եցի* *va.* to help, to assist, to succour, to relieve; to second, to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպասակ, *այ* *s.* aim, butt, level, end; premium, prize; *fig.* object, goal, end, scope, view, purpose, design, intent; *կէտ* - *ի*, aim; *ուզդել* *ի* - *ն*, to take aim at, to aim, to level at, to point; *Հարկանել* *ի* - *ն*, to hit the mark; *fig.* to attain one's end; *անուշ կամ յափշտակել* *զ* - *ն*, to obtain the premium, to win the prize; - *եալ* *a.* prefixed, appointed, fixed; - *ադէտ* *s.* *ast.* collimator; - *դիտումն* *s.* collimation.

Նպար, - *ակ*, *այ* *s.* provision, store, victuals. [sions.

Նպարակաւոր *a.* laden with provision; *Նպարակեմ*, *եցի* *va.* to victual, to provide with food.

Նպերս *a.* poor & proud.

Նունագոյն *a.* pomegranate-coloured; *s.* crimson; - *թաւիշ*, crimson velvet; - *ձեւ* *a.* pomegranate-shaped; - *քար* *s.* garnet. [գրախո նունենայ, -grove.

Նունենի *s.* pomegranate-tree; - *ք*, *Նսեհ*, *Նսիհ*, *Նիս* *s.* breath, puff; *fig.*

destiny, fate, fortune; *վեհ* - , high destiny; *վաղեղ ի* - . to prosper, to lead a happy life.

Նսեմ, *այ* *a.* dark, dull, obscure, sad, gloomy, horrid; *s.* *Նսեմութիւն*.

Նսեմական, *յին* *S.* *Նսեմ*.

Նսեմանում, *ացայ* *vn.* to begin to lower, to darken, to become cloudy; to be darkened, obscured, overclouded, eclipsed, tarnished.

Նսեմաստուեր *a.* obscure, gloomy, dismal; *-խաւար*, thick darkness.

Նսեմացուցանեմ *va.* to darken, to bedim, to blacken, to offuscate, to tarnish; to eclipse. [tarnishing, dullness.

Նսեմութիւն *s.* obscurity, darkness;

Նոխր *s.* tribulation, difficulty, labour.

Նստած, *ոյ* *s.* excrement, dung; *chem.* residue, sediment, bottom. [life.

Նստական *a.* sedentary; *- կեանք*, -

Նստաւեղ, *-ի* *S.* *Նստոյ տեղի*.

Նստարան, *Յստեղի* *s.* bench, form, seat, chair.

Նստեմ, *եջի* *va.* to lower, to diminish; *- զերկաթ*, to fine down, to make subtle, to sharpen.

Նստիմ, *տայ*, *նիստ* *vn.* to sit down, to be seated; to repose; to lodge, to reside, to dwell; to be settled, to be resident; *- զօրաց*, to be encamped, to encamp; *շուրջ* - *զբաղաբաւ*, to besiege, to blockade, to block up; *ի գաւթան* - , to lie in ambush, in wait; to plot; *- ի սեղան*, to sit down to table; *- յաթոռ*, *ի պէտա*, to go to stool, to evacuate; *- յինքեան*, to retire from business, to live alone; *- ի վերայ աւանդի*, to neglect one's deposit.

Նստողական *S.* *Նստական*.

Նստոյ տեղի *s.* anus, fundament, breech, bottom.

Նստոյ, *այ* *s.* seat, residence; *- փեթակի*, the bottom of a bee-hive

Նստուած *S.* *Նստած* & **Նիւր*.

Նստուկ, *ի* - *ad.* sitting. [ing.

Նստումն *s.* sitting down; evacuat-

Նստուցանեմ, *յի* *va.* to place on a seat, to seat, to place, to put; to push in, to thrust; *- զշորս*, to encamp, to pitch a camp; *- - զբաղաբաւ*, to besiege. [lass.

Նրան, *այ* *s.* sabre, scimitar, cut-

Նրբաբան *a.* subtle, quibbling, quirking; *-եմ* *or* *բայեմ* *vn.* to subtilize, to refine, to cavil, to sophisticate;

-ութի *s.* subtilty, cavilling, quibble,

quirk, sophistry; *-բար* *ad.* subtilely, cunningly, acutely, subtly; *-չեղու* *a.* slow-tongued, stammering, stutering; *-ինդիր* *a.* punctilious, particular, punctual; *-խօս* *a.* artful-tongued, speaking subtilely; *-կածան* *S.* *Նրբուղի*; *-կան* *S.* *Նուրբ*; *-կառավին* *a.* long-headed; *-կառ* *s.* cambric, lawn; *-հայեաց* *a.* subtle, keen, piercing, ingenious; *-ձայն* *a.* slow of speech; *shrill-voiced; *gr.* subtle; *-ման* *a.* of very thin parts; *-մանաբար* *ad.* like atoms, with very fine particles; *-մարմին* *a.* snaky, lanky, thin, slender, slim, delicate, spare; *-միտ* *a.* subtle-minded, sharp-witted, subtle, piercing, keen, sagacious, witty; *-մտութի* *s.* sharp wit, subtle-mindedness, subtilty, sagacity, perspicacity, penetration; *-նամ*, *ացայ* *vn.* to be refined, to become more cunning or subtle; *-ցուցանեմ* *va.* to subtilize, to refine; to make thinner, to sharpen, to point; *-ւարտ* *a.* pointed, sharp; *-փողոց* *s.* lane, alley, narrow path; *-քիթ* *a.* thin-nosed; snouted; *-քեին* *S.* *Նրբաինդիր*.

Նրբեմ *S.* *Նրբացուցանեմ*.

Նրբեմայ *S.* *Նրամիտ*.

Նրբին *a.* subtle; *S.* *Նուրբ*.

Նրբոս *a.* thin or slender branched.

Նրբութի *s.* subtilty, tenuity, slenderness, fineness, thinness.

Նրբուղի *s.* narrow way, footpath.

Նքեթեմ, *եջի*, *-իմ*, *եցայ* *vn.* to be very hungry, to exhaust, to die, to pine away with hunger, to be dying of hunger, to be starved to death, to die of starvation; *նքեթեալ* *or* *նքեթի* *a.* exhausted or dying with hunger, famished, languid.

Նքողակ *s.* lake, small lake.

Նքողիմ, *եցայ* *vn.* to languish, to become faint, languid, to wear oneself out, to faint, to swoon.

Նքողումն *s.* debility, languor, atony.

Նքոյր, *ուրի* *s.* sieve, riddle.

Նօթ, *ի* *s.* minium, red lead, ruddle, vermilion. [ished, starved.

Նօթի, *թւոյ* *a.* fasting, hungry, famished; *նօթեմ*, *եջի* *va.* to announce; to procure, to provide; to prepare, to furnish.

Նօթուի *s.* hunger; fast, fasting. [lives.

Նօւր, *սուր* *S.* *Սփօւր* with its derivat-

Նօւրահեր *a.* weak or thin-haired;

-հող *a.* having but a thin stratum of earth; -սանհոր *s.* large-tooth comb.

Նոտար, *այ s.* notary; -եմ, *էջի va.* to write running hand; to draw up a deed; -ուծի *s.* notary's functions or profession. [bleak wind, sirocco.

Նոտու, *այ s. Gr. w.* south wind,

Նոտր or -գիր *s.* running hand, cur-sive, italic; -եմ, *էջի va.* to write run-ning hand; *fig.* to examine minutely.

Շ

Շ (*shā*) *s.* the twenty third letter of the consonants; շ. շ. five hundred; five hundredth.

— It is sometimes changed into *or* confounded with the letters *ս* & *ժ*, as: աշտիճան, աստիճան; աշտուճ, աս-տուճ; նշգեհ, նժգեհ; աշխոյժ, աժ-խոյժ.

In foreign words, the letter *s* is often changed by us into շ; for example: sabbath, Semiramis, Si-meon, Susan, Arsaces, &c. շաբաթ, Շամիրամ, Շմառն, Շուշան, Սրբակ.

Շաբաթ, *ու s.* sabbath, --day, day of rest; repose, rest; saturday; week; աւագ, մեծ --, holy saturday; աւագ --, holy week; -- ուշ, the grand or holy sabbath; -է ի --, ի -- ու -- ու, eve-ry week, weekly; -ի --է, from one sabbath to another; վարձել ի --ս, to let weekly; պղծել զ--, to break the sabbath; խորանք --ու, sabbatism; ք --ու ճանապարհի, a sabbath day's journey, (2000 cubits, i. e. about a mile) -- ու *ad.* on the sabbath-day.

Շաբաթագիր, գրի *s.* hebdomadary or weekly newspaper; -լոյծ *s.* sab-bath-breaker; -լուծումն *s.* --break-ing; -խորի Շաբաթապահ; -կան *a.* sabbatical; weekly, hebdomadary; -մուտ *s.* officer on duty for the week, septimarian; sabbath-eve; -նամ, ա-

յայ *vn.* to keep, to observe sabbath; to cease from work, to repose, to rest; to be out of work; -պահ *a.* keeping the sabbath; *s.* sabbatharian; priest whose week it is to officiate; -ք *s.* weekly fast or abstinence; -շուշա-նեմ *va.* to cause to keep the sabbath; to cause to rest or repose from work, to celebrate the sabbath; -ւոր *a.* sep-timarian, whose week it is to be on duty.

Շաբաթումն *s.* keeping the sabbath; cessation from labour, rest, holiday, vacation.

Շաբաթեայ, շէք *s.* week's labour.

Շաբաթօրեայ *a.* of saturday.

Շագանակ, *այ s.* chestnut; Շագիկ --, horse--; -- մեծ, great or large --; -- գոյն *a.* chestnut-coloured, auburn, nut-brown; -- ավաճառ *s.* chestnut-seller; -- էնի *s.* chestnut-tree; (փայտ) chestnut-wood; Շագիկ --, horse-chest-nut-tree.

Շալակ, ի *s.* back, shoulder, load; hand-barrow, sedan; -- մասն *s.* half a horse-load; --եմ, *էջի va.* to put on the shoulders, to load; *vn.* to load one-self with, to take upon one's back.

Շալոյց, ի *s.* help-burden, "crochet."

Շականջեմ, *էջի vn.* to prick up the ears, to listen attentively.

Շահ, ից *or* ուշ *s.* profit, interest, fruit, gain, lucre; advantage, good, benefit, utility, emolument; interest, usury; -- Պարսից, Shah or king of Persia; -- օգտի *or* օգտուծէ, utility; սէր -- ու, love of lucre; ի -- օգտի իւրեանց, for their advantage; for the benefit of them; ոչ առ ի -- ինչ օգտ բարբառիմ, be sure I speak disin-terestedly; ի --ս հարկանիւ, -- ու զհեղինել, կրթիւ, մասնել, to become ava-ricious, to be greedy of gain; -- բե-րել, to be profitable, to profit, to pro-duce gains; բաւալ զ-- ուրուք, to clip a person's profits or gains; ի -- ածել, to invest, to put out at interest; --ս առնել, to dance.

Շահաբեր, *a.* profitable, lucrative, advantageous, gainful, fruitful, profi-cuous; նաւ --, merchant-ship; -- գէ-ս, speculator; -- գիտեմ *vn.* to specu-late; -- գիտուծի *s.* speculation; -- գ-ւակ *s.* fruit, profit, interest; -- ժողով *a.* greedy of gain, grasping; *s.* usurer; -- խնդիր, &c. Շահաբեր, &c.; -- կան,

-կանացու *a.* lucrative, useful; -հիշ *s.* partner.

Դատաւոր. -եւ, այ *s.* vice-roy; governor; prefect; mayor; chamberlain; *fig.* guardian; -գաւառաց, dryad; -անտառաց, sylvan, satyr.

Դաւաւեր, սիրաց *a.* interested, selfish, venal, mercenary, covetous; -սիրութի *s.* love of gain, selfishness, covetousness, venality; -սպրամ. *ի s.* bot. basil; -ստան, *ի s.* seat of Government, capital, metropolis; -վաճառ, այ *s.* S. Դաւաւաւաւաւութիւն; trader, merchant; -լինել, to trade, to traffic, to deal; -վաճառութի *s.* commerce, trade, traffic, business.

Դաւաւաւ S. Դաւաւաւաւ; -եմ, էջի, -իմ, էջայ *vn.* to face, to brave, to attack valorously, to assail, to lead the onset; -իւն, -ութի, -ութի *s.* attack, assault, valour, bravery, military expedition or enterprize, deeds, feats of arms, exploits; success, conquest, victory.

*Դաւաւ. *ի s.* woody wild, forest; -աջի *a.* sylvan, savage, wild; -ունի *s.*

Դաւաւար, այ *a.* gaining. [sylvan. Դաւաւաւաւ, իմ S. Դաւաւ; -աւաւ *s.* utility, profit, fruit, advantage.

Դաւաւաւ, էւաց, -ւոր *a.* profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting; -ւորաւոր *ad.* advantageously, usefully, profitably; -ւորեմ, էջի *va.* to gain, to obtain, to acquire, to purchase; to buy; -ւորիմ, էջայ *vn.* to do good, to help, to avail; to profit, to derive advantage, to turn to account; -ւորութի *s.* profit, gain, advantage.

Դաւաւաւ, -ացու S. Դաւաւաւ; -նու, թիւն *s.* fruit, profit, advantage, gain, lucre; fertility, fecundity; enjoyment, pleasure, ease. [profit.

Դաւաւ, էջի *va.* to cause to gain or Դաւաւ, էջի *s.* gain, lucre.

Դաւաւաւաւաւ *va.* to be lucrative or profitable; to invest money profitably; *fig.* to instruct, to edify.

Դաւաւ, էնի *s.* yellow-legged hawk, ասalon, merlin, sparrow-hawk.

Դաւաւաւաւ *s.* gain, profit, lucre; -ընկաւ *a.* profitable, lucrative.

Դաւաւ, էջայ *vn.* to gain or profit by, to make a profit, to draw an emolument from; to obtain, to win, to carry away or off; բաւաւաւ - , to gain

much, to make a great profit; -ընկաւնաւ, to escape, to save oneself from peril; -ընկաւ, to escape death, to have a narrow or hairbreadth escape; -ընկաւնաւ էւ զնաւաւ, to avoid this harm & loss, not to suffer, to escape suffering; -ընկ *fig.* to edify, to set a good example; չիք ինչ շահելոյ, there is nothing to be gained.

Դաւաւաւ *s.* bot. clove, pink, carnation. [bert, nut, chestnut, &c.

Դաւաւաւաւ *s.* bot. malabathrum; fil. Դաւաւաւաւ *s.* bot. * gilly-flower, stock; -ընկաւն, wall-flower. [ing-dew.

Դաւաւ, էջի *s.* S. Թոյ; night-damp, even- Դաւաւ, էջի *s.* cement, mortar; lute;

slime, mire, mud: caltrop; star-thistle; *a.* soiled, sullied; foul, dirty; -աւաւ *a.* mud-bearing (swallow); -անաւ, աւայ S. Դաւաւաւ; -եմ, էջի *va.* to cement, to plaster; to smear, to dirty, to soil, to contaminate; -ընկաւնաւաւ, to imbrue one's hands in blood; -իմ, էջայ *vn.* to be splashed, soiled, dirtied; to imbibe, to absorb, to drink in, to soak up; -ունի *s.* cementation; dirtiness, contamination; * -ուն *a.* muddy, miry.

Դաւաւաւաւ, այ *s.* great talker, babler, chatterer, tattler; talebearer, scold; -ք *s.* immodest dance, tarantella; -անք *s.* quackery; S. Դաւաւաւաւաւաւ; -եմ, էջի *vn.* to prate, to chat, to babble, to tattle, to prattle; -ուն, -ունի *s.* charlatanry, extreme verbosity, prating, chattering. [to stutter.

Դաւաւաւ *va.* to wrest; to stammer, Դաւաւաւ, *ի s.* thread; string, packthread, twine.

Դաւաւաւաւաւաւաւ *s.* annexion.

Դաւաւաւ *a.* entwined, conjoined, united; *s.* gr. syllable; -եմ *va.* to entwine, to connect, to combine; to compaginate; -իմ *vn.* to be entwined, joined; to be attached, stuck; to conjoin, to match, to be coupled; -ութի, -ութի *s.* conjunction, connexion; interweaving, intertwining, wreathing; copulation.

Դաւաւաւաւ or շուաւ *s.* vagabond, good-for-nothing wretch, scamp, black-guard, scoundrel; *a.* dissolute, shameless, unblushing, brazen-faced; -շուաւ, թիւն *s.* scoundrelism, meanness, barefacedness, impudence, debauchery, licentiousness, libertinage.

Շաղապառ *a.* twined, twisted, wound round, entwined; *-եմ* *va.* to twine, to twist; to implicate, to involve; *-իմ* *vn.* to entwine, to twist round each other; to be coupled.

Շաղաւառութիւն *a.* insinuating, false, double-tongued; cheating, fraudulent.

Շաղափ, *ոյ* *s.* trepan, wimble, augur, piercer; *-իկ* *s.* gimblet.

Շաղբալու *s.* mimic, buffoon.

Շաղբամ, *ի* *s.* turnip; *-վայրի*, rape.

Շաղեմ, *եցի* *va.* to implicate, to involve; to mix, to mingle, to knead; to dilute; to soil, to stain; *-իմ* *vn.* to be mixed, kneaded; wrapt together, united; *fig.* to be implicated.

Շաղեղ, *ղղղ* *s.* raw flesh; carrion, carcass, dead body. [parsley.

Շաղկնոր *s.* *bol.* bastard- or fool's **Շաղկապ**, *աց* *s.* junction, bond, union; *gr.* conjunction; *-եմ*, *եցի* *va.* to join together, to conjoin, to unite; *-ումն* *s.* conjunction, connexion, concatenation.

Շաղղազործուի *s.* butcher's calling.

Շաղղակեր, *աց* *a.* sarcophagous, carnivorous; voracious; *-ութի* *s.* sarcophagy, devouring carrion; voracity.

Շաղղայեղ *a.* fat & lusty, corpulent,

Շաղումն *s.* mixing; wrapping. [bulky.

Շաղխաբանութիւն *S.* Շաղխաղխանք.

Շաղխաղի, *ից* *s.* chatterbox; *a.* prattling, tattling, cackling; foolish, absurd; silly, insipid, mawkish; *-անք* *s.* idle stories, idle talk, chit-chat, tittle-tattle, cackle, talking to the wind; folly, nonsense, extravagance, absurdity; silliness, dotage, second infancy; *-եմ*, *եցի* *vn.* *-իմ*, *եցայ* *vn.* to talk nonsense, to tell idle stories, to babble, to gossip, to cackle, to tittle-tattle; to dote, to rave; *-ութի*, *-ութն* *s.* *S.* Շաղխաղխանք; *ի* *-ութի* *զառածիլ*, to rave, to be delirious or frenetic; *-ութն*, *-ութա* *S.* Շաղխաղի.

Շամամ *s.* musk-melon.

Շամանդաղ, *աց* *or* *ից* *s.* fog, haze, mist; obscurity; atom, corpuscle; *ast.* cosmical matter; *-ալաց* *med.* suffusion, cataract; *-առն* *a.* obscure, dim; like an atom; *-իմ* *vn.* to get muddy, dim. [*-ակ* *s.* small cane-field.

Շամբ, *ից* *s.* cane-brake, --field, fen;

Շամբաբանեմ *vn.* to talk nonsense, to prate foolishly; *-բար* *ad.* foolishly; *-կան* *a.* foolish, mad; furious.

Շամբանք *S.* Շամբութիւն.

Շամբիմ, *եցայ* *vn.* to become mad, to play the fool, to commit folly; to rage, to be in a fury, to be mad for, to eagerly long for, to fall madly in love, to be desperately in love, to be agitated by violent transports for, to love to distraction, to dote upon; to be wanton, lustful; *-ի* *կանայա*, to woo, to court, to rave, to be in love to extremity.

Շամբութիւն *s.* folly, fury, mania, rage; *fig.* violent passion, love, fury, transport, gallantry, love intrigue; debauchery, lewdness.

Շամբուշ *a.* foolish, mad; extravagant, absurd; *fig.* carried away by passion, furious, maniac, mad for, dotingly fond of, love-stricken; lewd, libidinous. [*-եղի*, cane-brake.

Շամբուա *a.* full of canes or reeds;

Շամիրամակերտ, *-չեն* *a.* built by Semiramis; *s.* Semiramople, Van.

Շամրկաւակ *s.* *bol.* symphytum, pulmonaria, comfrey, consound.

Շամրական, &c. *S.* Շամբական, &c.

Շամրպետ *s.* tetrarch.

Շամրութիւն *s.* tetrarchy.

Շամն *s.* Persian w. sun.

Շամրաշ *s.* *bol.* imperial-lily.

Շամրիտ, **Շամրապի** *a.* *s.* Samaritan. **Շամրաութիւն** *s.* samaritanism, Samaritan sect.

Շամիրուր, *փրոյ* *s.* spit; * *ast.* Libra, the balance; *ի* *-հարկանել* *S.* Շամփրեմ. [small spit.

Շամիրակ, *աց* *s.* crown, diadem;

Շամիրակալ, *աց* *s.* spit-rack.

Շամիրեմ, *եցի* *va.* to spit, to put upon the spit; to run or to pierce through & through, to transpierce.

Շայեկան, &c. *S.* Շահեկան, &c.

Շանազուրի *a.* dog-headed; *s.* dog-head; Anubis, cynocephalus; *zool.* cynocephalus, baboon, monkey; *bol.* dog's-head; *-ղեկաց* *a.* cynic; *-լեղա* *s.* *bol.* cynoglossum, dog's-tongue, hound's tongue; *-կնչիթ* *a.* dog-muzzled; *-ձուկն* *s.* dog-fish; *-ճանճ* *s.* dog-tick, ricinus caninus; *-պատկեր* *a.* dog-faced; *s.* painted or sculptured dogs.

Շանթ *or* **Շանդ**, *ից* *s.* thunderbolt, lightning, thunder; fire, spark, flash; red hot iron; ingot; *հրաւառ*, *բոցաւառ*, *կայծակնաշայտ*, *հրաշտենք*, *սպառ*.

նախից, ահաւոր - the burning, flaming, gleaming, smoking, threatening, dreadful thunderbolt; - **սարձակել**, to hurl thunderbolts, to fulminate; **հրաշեալ** - **հիւր պսակել զոք**, to crown with a bent, red hot spit.

Դանթական *a.* fulminating, fulminant; - **Թթոււում** *chem.* fulminic acid; - **հէզ** *a.* burning like a thunderbolt; - **առնել**, to fulminate, to strike with lightning; - **լինել**, to be lightning-struck; - **հար**, *այ a.* thunder-struck; *ad.* with a thunder-clap; like a clap of thunder; - **լինել**, to be struck by lightning, to be thunder-struck; - **առնել** or - **հարեմ**, *եջի va.* to fulminate, to strike with lightning; - **հարուժի** *s.* thunder-clap; a peal of thunder; - **ձիգ** *S.* Դանթընիէջ. [rod.

Դանթարդեւ *s.* conductor, lightning-rod.
Դանթեքար *s.* meteoric stone, meteorolite; *S.* Երկնաքար. *Օգաքար.*

Դանթընիէջ *a.* thundering; fulminating; - **բարկուի** *fig.* thunder; - **ամպ**, thunder-cloud.

Դանի *s.* dog's-meat, dog-porridge.
Դանսխուր *s.* price of a dog; hire of a prostitute.

Դանփին, **փին** *s.* dog's-dung.
***Դաշ** *s.* milk-diet, --food; ***-որդ** *s.* maker or dealer in milk products.

Դաշ *S.* Դախիւն; - **հմ**, *եջի vn.* to make a noise, to rumble, to clash; to clack, to crack, to crackle; to boil violently, to burst, to blow up; to shiver, to crepitate; to rustle, to murmur; to thunder, to detonate; - **սողնոց**, to hiss; to whistle; to whiz; - **միզուայ**, **ճանձից**, to buzz, to hum; - **իւն**, - **ումն** *s.* noise, burst, crackling, crash; rustling, rumbling; report, clap, explosion; resounding; gurgling, murmur.

Դապիէք, **պկայ** *s.* shirt, linen; - **քահանայական**, alb; - **սարկաւաքայ**, **դարպայ**, rochet, surplice; dalmatic, tunic; - **կանանց**, chemise, shift.

Դապիւմ *va.* to incrust, to plaster, to coat. [oneself.

Դապրումն *s.* over filling, cramming
Դառ *a.* *S.* Դէկ; *** s. tumult.**

Դառաքեղ *a.* rather red, reddish; - **դուրի** *a.* bloody, bloody-minded; - **դոյն** *a.* red, reddish; - **աչք կամ երեսք**, fiery or flashing eyes; *S.* Տէնդ; - **դունանք** *S.* Դառաքունութի; - **դու**

նացուցանեմ or **դունեմ** - *va.* to cause to blush, to put to the blush, to shame, to confound; - **դունեմ**, **եջի**, - **դունիմ**, **եջայ vn. to blush, to redden with shame, to be ashamed, confounded; - **նեցան երեսք նրի յասմանէ**, his face flushed with anger; (**յամբթոյ**), he turned quite red; - **դունութի** *s.* red, redness; **fig.** flush, blush, shame, bash-**

Դառայլ *S.* Նոյլ. [fulness.

Դառաշիղ, **չղաց** *s.* mass of rock salt; - **սառի**, block of ice; iceberg.

Դառաշ, **եմ** *S.* Դաշիւն, շեմ; **ի շալէլոյ կառայ նրի**, **եւ ի շառաշէլոյ անուոյն նրի**, at the rushing of his chariots, & at the rumbling of his chariot-wheels; - **իւն**, - **ուկ**, - **ումն** *S.* Դաշիւն, **Թնդիւն**; - **ուկ** *s.* tinsel.

Դառաւեղ or **ւիղ**, *այ s.* shoot, sprout, twig, sucker, sprig; **fig.** offspring, scion, sons, descendants, posterity; beam of light, gleam, ray; branch, part, member of body; *geom. S.* Զառաքայթ; - **արմատոյ**, root-tips; - **անուոյ**, spoke of wheel; - **օրհնութեան**, blessed offspring; - **գառնութեան**, accursed progeny. [root.

Դառաւիղարմատ *a.* sprung from the
Դառաւիղեմ, **եջի va. to send forth shoots, to throw out suckers, to sprout, to shoot, to bud, to put forth buds, to germinate; to generate, to procreate; to emit rays, to beam. [shoots.**

Դառաւիղողէշ *a.* sending forth
Դառաւն, **ւուք** *s.* camel.

Դառափ *s.* light, beam, shine; - **նաթափ** *a.* emitting rays; - **նայլով** *a.* radiant, refulgent; - **նառ** *a.* quite ashamed or abashed; - **ումն** *s.* shining.

Դառնալ *s.* wild-pomegranate seed.

Դառաւեմ, **եջի va. to scarify; *S.* Յաւեմ.**

Դառ, **ից** *a.* much, several, considerable, abundant, plentiful, copious, in great quantity; *ad.* much, too much, very, most; enough, sufficiently, as much as necessary; - **անգամ** *ad.* often, frequently; - **իսկ** *ad.* sufficiently; - **կամ սակաւ**, more or less; **բ** - **եւ բ** *սակաւ*, in all about; **փոքր** **ի** - **է**, somewhat, partly, a little; more or less; **ոչ բ** - **եւ բ** *փոքր*, in no wise, in no way; - **է** *v. imp.* enough, it is enough, sufficient, no more; - **է այդ**, that is enough; - **է զի**, it suffices that; provided that; - **ստել**, to be content; - **համարիլ**, to content oneself with;

— ք յայնցանէ, most of them, the greatest part of them; գեաւաւոր — կայ, much time still remains; ոչ էջէ քեզ — գի... does it seem to you a little thing that...? ոչ երբեք ստեղծ —! they never say: Stop, enough! S. Օր.

Դատարանութիւն *s.* talkativeness, verbiage, verbosity, loquacity; — աս, այ *a.* talkative, verbose, loquacious, garrulous; prating, chattering, tattling, prattling; *s.* S. Դատաստ; — լինել S. Դատաստեմ; — աստութիւն *s.* multitude of words, loquacity, garrulousness; chit-chat, babble, tattle, prattle; — ծախ *a.* costly, dear, expensive; — կեայ *a.* long-lived, long-living; — կեր. այ *a.* *s.* eating a great deal, great eater, glutton, gormandizer, voracious, devouring, ravenous; — հանձար *a.* very talented, very intelligent; judicious; — հմտութիւն *s.* polymathy, great erudition, great experience; — մարդութիւն *s.* better Բազմա-; great or considerable population, multitude of men; — մարմին *a.* corpulent, bulky; — նամ, այսպ *vn.* to content oneself, to be content, to take up; to suffice, to be sufficient or enough; to multiply, to increase; — սակաւութեւ, փոքրութեւ, to be satisfied or content with a little, with any thing; — շուրջ, շրջիկ, շրջող *a.* roving, rambling, wandering; *s.* vagabond, vagrant, roamer, stroller, idler, lounge, loiterer; — լինել, to stroll, to roam, to rove, to ramble, to wander; — շրջութիւն *s.* stroll, lounge, wandering; — շուրջ *a.* having a great deal of water, abounding with water; aqueous; — ցում, ցանեմ *va.* to content, to satisfy; to augment, to multiply.

Դատարան *a.* swearing much: *s.* great swearer, blasphemer.

Դատիմ S. Դատանամ. [ligent.

Դատիմաստ *a.* very wise or intelligent. Դատիցս *ad.* often.

Դատաստ, այ *s.* great talker, babler, tattler; braggart; *a.* S. Դատաստ; — եմ, էջի *vn.* to talk too much, to use vain repetitions, to gossip, to prate, to chatter; to boast, to brag; — ութիւն S. Դատաստութիւն.

Դատմըն *s.* bot. thistle.

Դատկերութիւն *s.* gormandizing, gluttony, voracity, greediness, raven-

Դատնում S. Դատանամ. [ousness.

Դատոյժ *a.* very strong, robust.

Դատութիւն *s.* great number of, great quantity, great deal, multitude, abundance, plenty.

Դատուստիւն S. Դատահմութիւն.

*Դատարար *s.* skin-sieve.

Դատրուան, այ *s.* tent, pavilion, marquee; water-spout, fountain, jet.

Դար, էջ *s.* string, file, line, range, row, rank, order, long string, concatenation, chain, series, suite, train; multitude, great number; composition; sarus (period or cycle of 3600 years), century, epoch: crape, gauze, pall; * lace, lace-work; — ք մարգար-սայ, string of pearls; սկի —, gold chain; — էք լեռանց, mountain-chain; — ճանճից, swarm or lot of flies; — մըլը մանց, swarm of ants; anthill; — շանց, pack, number of dogs; — ազգաբանութիւն, genealogy; է — է հարկանել, to register, to record, to set or write down; է — է արկանել, to string, to range, to rank; է — արկեալ թուել, to enumerate, to number, to count; է միում — է հարկալ է մի համարել, to be enumerated in the same series; յան տեղեայ — էն է այս, it is very far from the purpose.

Դարաք or Դարապ, ոյ or է *s.* syrup.

Դարաբանեմ, էջի *va.* to compose, to write; to ratiocinate, to make a syllogism; — բանութիւն *s.* syllogism, sequence, chain of arguments; — գիր, գրաց *s.* composer, writer, author; S. Դարագրած; letter, character; — գծեմ *va.* to compose; — գոր, ուրի *s.* cover; veil; — գրոյ, cover or binding of a book, book-cover; — գրած, է *s.* composition, wording; work, writing, works, treatise; memory, monument; — գրական *a.* historical; — գրեմ *va.* to compose, to write, to word, to put down in writing; to compile; — գրող *s.* composer; — գրութիւն S. Դարագրած; — գասեմ *va.* to range, to arrange in order, to set to rights, to dispose, to put in order, to lay out; — գասութիւն *s.* co-ordination, arrangement, order, disposition; *gr.* syntax; — գրական *a.* compound; composed; arranged, put in order; prosaic; — գրեմ, էջի *va.* to put together, in order, to arrange, to re-unite, to connect, to join, to combine; to construct, to make, to form; S. Դարագրեմ; — գրութիւն *s.* combination, conjunction, connexion; arrange-

ment, disposition; construction; *gr.* syntax; *S.* Դարագրած; -*թուեմ* *va.* to enumerate in order; -*ծեմ* *va.* to conjoin, to join with, to unite; -*լրական* *a.* completive; -*խառն* *a.* compound, combined, united; -*խառնեմ* *va.* to mix together, to compound, to intermix, to intermingle; -*խառնութիւն* or *ուլն* *s.* intermixture, compound, combination.

Դարած, *ից* *S.* Դարագրած; -*եմ* *va.* to arrange, to place or put in order; -*ծնեալ* *a.* cognate, born together; in-

Դարակալու *a.* unitive.[nate, inborn. Դարական *s.* hymn, canticle, melody; hymn-book, hymnology.

Դարակապութիւն *s.* adhesion; -*կարգեմ* *S.* Դարադասեմ; -*կցեմ* *va.* to conjoin, to chain or link together; -*կցութիւն* *s.* conjunction, chaining together; -*հիւս* *s.* writing, work; -*հիւսեմ* *va.* to compose; -*ձայն* *a.* consonant; -*ձայնութիւն* *S.* Զայնակցութիւն; -*մանեմ* *va.* to interlace, to interweave, to intertwine, to lace, to join, to unite; -*մանութիւն* *s.* entwining, interweaving; -*մերձութիւն* *s.* adherence; -*յարեմ* *va.* to reunite, to join together; to continue, to join, to add; -*յարութիւն* *s.* continuation, sequel; -*պատմեմ* *va.* to narrate in order.

Դարու, *ոյ* *s.* pus, matter, ichor, sanies, purulence; rottenness; stench, stink; - *առնուլ*, to effervesce, to swell, to become inflamed.

Դարաւարտուղի, -*լի* or *լից*, -*ծոր* *a.* purulent, full of pus or sanies, ichorous, sanious, putrid, rotten, fetid; -*հիւթ* *s.* med. ichoroides; -*հոտ* *a.* stinking, fetid; - *արիւն*, corrupt blood; - or -*հոտութիւն* *s.* stench, stink.

Դարաւանդ, *ի* or -*ն*, *գան* *s.* bonds, bands, fetters.

Դարաւոտեալ *a.* corrupted, stinking.

Դարեմ, *եցի* *va.* to range, to arrange, to set or put in order, to dispose; to marshal; - *զմարգարիս*, to string pearls; - *գնշանագիր*, to compose. [earthquake.

Դարժ, *ից* *s.* movement, motion;

Դարժաբանութիւն *s.* cinematics; -*կան* *a.* moveable; *S.* Դարժուն; -*կանոն* *s.* mobility; dynamics; -*կից լիւնիւմ* *va.* to be moved together; -*հիմն* *a.* shaken from the foundations; -*հիթ*, -*րան* *S.* Դարժիւ; -*ցոյց* *s.* polyorama.

Դարժեմ, *եցի* *va.* to move, to re-

move, to set in motion, to stir, to cause to move; to agitate, to shake, to flutter, to stagger; *fig.* to excite, to provoke, to rouse the feelings of, to move, to touch; - *զգլուի*, to shake or toss one's head; - *զամբար*, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; - *զսիր*, to affect, to move to pity; -*իմ* *va.* to be moved, stirred, shaken, staggered; fluttered, roused, agitated; to bestir oneself, to bustle about. [contriver.

Դարժիւ *s.* motive, spring; mover;

Դարժիւն *S.* Դարժումն.

Դարժեմ *S.* Դարժեմ.

Դարժող *a.* motive, moving; -*ական* *a.* moveable; -*ուլիւն* *s.* mobility.

Դարժուած, *ոյ* *s.* movement; gesture, action; *սաստիկ* or *սարապայման* -, gesticulation; -*ս առնել ի խօսելն*, to gesticulate while speaking; *սաստիկ -ս առնել ի խօսելն*, to gesticulate, to be too full of action.

Դարժութիւն *s.* mobility; motion.

Դարժումն *s.* movement, motion, stir, stirring, nod, shake, toss; fluctuation, staggering; eccitation, provocation; *fig.* agitation, motion, impulse, commotion, emotion; gesture, action; earthquake; *ast.* movement; *զարժմունս* *երակաց* *զննել*, to feel the pulse; *S.* *Ընդոս*.

Դարժուն *a.* moveable, moving; versatile, unsteady, unsettled; *առաջին* -*ast.* the primum mobile; - *ի հողմոյ*, shaken by the wind; - *եւ անշարժուն* *ստացուածք*, personal & landed property. [terest.

Դարիստ, *ի. իւ* *s.* usury, illegal in-

*Դարմաղ *s.* silk-sieve; * -*ուն ալիւր* *s.* the finest flour.

Դարոց, *այ* *s.* file, row; - *քաղցրաւենեաց* *S.* * Դոպադ; - *մարգարտաց*, pearl necklace.

*Դարուած, -*ուն* *s.* the setting in order, arranging; marshalling.

Դարունակ *a.* continuous, continual, non-intermittent; -*արար ad.* continually; -*եմ. եցի* *va.* to contain, to enclose, to conserve; to continue, to last; -*ուլիւն* *s.* continuation, continuity, succession.

Դաւաշարիւն *S.* Դուրիշ. [ponica.

Դաւաշար յարունի *s.* bot. aucupa ja-

*Դաւառ or Դաւերք *s.* violin; guitar; *S.* Վիւն.

Շաւառն *s. bot.* *cannacorus*; calamus odoratus, sweet-scented flag.

Շաւիղ, *ւղաց* *s.* path, road, way, passage; trace, vestige, foot print; *fig.* conduct, deportment; - *մուրապի* *ast.* orbit of a planet; - *երկաթակուռ* *S.* *երկաթուղի*. [*fig.* sadness in mirth.

Շափառուկ *s.* obscurity in day-time;

Շափիղայ, **Շափիւղայ** *ից* *s.* sapphire; - *դաձեւ* *a.* -shaped; like a sapphire; - *դէպ* *a.* of sapphire.

Շաքար, *ի*, *աւ* *s.* sugar; *մաքուր*, *սպիտակ* - . refined or lump -; *խակ* - . moist, brown or raw -; - *վանի*, - *կանդի*; *գործատուն* - *ի*, -mill; *զտարան* - *ի*, -refinery; *համեմէլ* - *աւ*, to -, to sweeten, to strew or sprinkle with -; - *արուղի* *a.* sacchariferous; - *բուրդի եղէգն* or - *արդյս* *s.* the - cane; - *ագործ* *s.* confectioner, comfit-maker; *սակար*; - *գործուծիւն* *s.* confectionery; *սակարաւոր*; - *սական թթուութեամբ* *s.* chem. succharic or oxy-succharic acid; - *սահմ* *a.* sugar-flavoured, sugary; *սեխ* - . sugar-melon; - *աման* *s.* sugar-basin; - *պին* *a.* containing sugar; - *անուշ* *s.* sugarplum, comfit; burnt almond; - *ալափ* *s.* saccharometer; - *սաքարաւոր* *s.* sugarmonger, confectioner; - *ացուցումն* *s.* saccharification; - *եղէն* *a.* saccharine; - or - *բ* *s.* sweetmeats, comfits, sweets; * - *կենի* *s.* sweet-apple, "morosino"; - *օղի* *s.* rum, taffia. [*shoot.*

Շաքիւ, *բլլայ* *s.* germ, bud, sprout,

Շաքիւմ, *իմ* *vn.* to bud, to sprout.

Շեղ, *ոյ* or *ի* *a.* oblique, in bias, aslant, diagonal; *առ ի* - , *առ* - *ad.* slopingly, overthwart, slanting, aslope; obliquely.

Շեղաբարոյ *a.* variable, light, inconstant; - *նիստ* *s.* rhomboid; - *անկիւն* *s.* lozenge, rhombus; - *նստական* *a.* rhomboidal; - *պէս* *ad.* indirectly.

***Շեղբ** or - *իկ* *s.* sword or knife blade.

Շեղեմ, *եցի* *va.* to bend, to bow; to cause to deviate or to swerve; - *իմ* *vn.* to slant, to slope, to incline; *fig.* to go astray, to turn aside or away, to deviate, to swerve, to go out of one's way; *շեղեալ անկիւն*, oblique angle; *շեղեալ քառանկիւն*, rhomboid.

Շեղութիւն, - *ումն* *s.* obliquity, bias, slant, slope, deviation; *ast.* aberration, deviation.

Շեղ, *ից* *s.* heap, mass, pile, stock,

hoard, accumulation; - *ցորենոյ*, stack, rick; - *խոտոյ*, hay-cock, mow; - - or - *ս* - *ս* *S.* *Շեղաշէղ*; - *կուտել*, *կուտել* - *ս* - *ս*. to heap up, to pile up.

Շեղաբար *ad.* in heaps or piles; - *խտիրք* *s.* divination by observing heaps; - *կան* *a.* cumulative, ac-; - *կոյս* *s.* *S.* *Շեղ*; pile upon pile, towering heaps; - *կուտեմ* *va.* to collect, gather or heap together, to heap up, to amass, to pile up, to accumulate, to hoard; - *կուտեալ մեղք*, laden with sins; - *շեղ* *a.* massed, accumulated, heaped up; *ad.* in piles, masses or heaps.

Շեղեմ *S.* *Շեղակուտեմ*. [*ate.*

Շեղամեղա *a.* enervated, effeminate; **Շեմ** or **Շեամ**, *շեմոյ* *S.* *Սեւմբ*.

Շեշա, *ից* *s.* shrill voice; *gr.* accent, acute accent ('); *mus.* an Armenian note ('); *ad.* *S.* *Շեշապի*; - *լորեկ*, to end in a point.

Շեշակի *ad.* acutely, pointedly, piercingly, sharply, keenly; instantly.

Շեշաւոր *a.* *gr.* accented.

Շեշեմ, *եցի* *va.* to aim or level a blow at; *gr.* to accentuate.

Շեշողոր, - *ակ* *s.* word accented on the last syllable; barytone. [*acutely.*

Շեշողորեմ *va.* to utter sharply,

Շեշումն *s.* ending in a point, tapering, pyramidal form; *gr.* accentuation; *ի* - *անկանիւ*, to taper, to end in a point; *ի* - *յանգեալ*, pyramidal, pointed.

Շեպ *a.* steep, abrupt; *s.* declivity, slope; *անկանիւ* *ի* - , to fall in one's back, to fall supine.

***Շեռ**, **Շեռեմ** *S.* *Մէշ*, *Միշեմ*.

***Շեռիկ** *s.* fine hair-sieve. [*of* - .

Շեր *s.* storax; *գաւազան* - , stick **Շերամ**, *ոյ* *s.* silk-worm.

Շերամաբանութիւն *s.* sericulture; - *բոյծ* *s.* silk-grower; - *բուծութիւն* *s.* rearing of silk-worms, sericulture.

Շերամնոց *s.* silk-worm house, silk-worm nursery, cocoonery.

Շերաս *S.* *Շերամ*. [*ladle.*

Շերեփ, *ոյ*, *ով* *s.* large spoon, soup-

Շերեփակութ *s.* water-grasshopper; - *ձեւ* *a.* ladle-shaped.

Շերոց, *այ* *s.* storax-grove.

Շերտ, *ից* *s.* splinter of wood, chip, lath, strip, slip, part, morsel; - *պրազոց*, slice, bit, piece; - *տակաւայ*, barrel-stave; - *կերպասու*, strip of fine linen; *չ* - *ստեղանց*, through the balustrade.

Շերտակոտոր առնեմ *va.* to chip, to cut into chips or in pieces, to shiver, to shatter; **շոր** *a.* provided with a hatchet; armed with a spear; striped, streaked, streaky; **շոր**, sapper; pikeman; — or **շորի փեղկ**, blinds, Venetian blinds; **շորի փեղկ**, to surround with trenches, to circumvallate, to pallisade.

Շերտեմ, եջի *va.* to bark in strips, to streak, to stripe; *med.* to scarify; to cup.

Շեփոր, **շայ**, **ից** *s.* haut-boy; **Շ. փող**.
***Շեփ** or **Շեք** *S.* Յայլք.

Շէկ, **շիկաց** *a.* of fawn colour, reddish, leonine, light, tawny.

Շէն, **շինից** *s.* inhabited place; village, hamlet; inhabitation; edifice; *a.* peopled, inhabited; in good state, prosperous; fertile, fruitful; happy, gay; **ոչ փայլի ի ս. այլ լույսն էն**, not only in inhabited but also in desert places; **եւ որ ի մնացէ**, & that which shall not be destroyed.

Շեր, **շիրի** *s.* cantilena, song, ditty; **աւայ** *s.* improvisatore, poet.

Շրտակ *s.* ureter.

Շթուք, **Շթեք** *s.* splash.

Շթեմ *S.* Շթեմ.

Շիգդ, **չգեղ** *s.* buckle, clasp, hasp, button; decoration; **նսկի**, golden buckle or clasp.

Շիծ, **շից** *s.* small drop, tear; **աւ** —, **շէ** —, drop by drop; **ի բերաւ շայ**, saliva, drivel, slaver, slabber; **շէրանից**, few words.

Շիծեմ, **Շիծոց** *S.* խայծեմ, խայծոց.

Շիւլ, **շույ** *a.* squint- or goggle-eyed; short- or dim-sighted; **ախարհիկէլ**, to goggle, to squint, to look askew.

Շիկազոյն *S.* **Շէկ**; **գումար** *a.* gold-coloured; **թան** *s.* lentil-soup; **կարփ** *a.* reddish, red; scarlet; **մորթիոյց**, morocco, spanish leather; **փայտ**, Brasil-wood, Queen's wood; **հէր** *a.* light-haired; **փոկ** *a.* made of red leather; **շար** *s.* spinel-ruby.

Շիկերեայ *s.* roe-buck.

Շիկարի or **Շէկ** *s.* alkanet. [**Շէկ**.

Շիկն, **ոռ** *a.* bashful, sheepish; **Շ.**

Շիկեմ, **եջի**, **շիմ**, **եջայ** *S.* **Շառառ**, **շառիմ**. [slip of straw; little branch.

Շիւլ, **շույ** *s.* fescue, mote; bit or **Շիւլաբեր** *S.* **Շիւլաբեր**; **գէտ** *a.* beholding the mote in another's eye; *s.* censorer, fault-finder.

Շիւլ, **շիւլ**, **Շիւլուկ** or **Շիւլուկ**, **շիւլ** *s.* whey, buttermilk; serum, serosity; grain spoilt by rain; **արեան**, ichor.

Շիւլապիւն *vn.* to be red with eating & drinking.

Շիւլիկ *s.* Persian w. sword. [grasping.

Շիւլապահ *a.* avaricious, covetous,

Շիւլապահ *S.* Միջաբերդ.

Շիւլած *S.* **Շիւլած**.

Շիւլական *s.* country-man, —fellow, rustic, peasant, villager; *a.* rustic, gross, rude, impolite, uncivil, clownish, boorish; **կին** —, country-woman, peasantess; **մանուկ** —, country lad; **աղջիկ** —, country lass, cottage girl; **շէ** or **շէր** *s.* the peasants, peasantry, country people; **աղջիւն** *ad.* rudely, coarsely, clownishly, boorishly; **աւ** *a.* clod-pated, awkward, rough; **աշէն** *a.* wisely governing & contenting the peasantry; **աւի** *s.* rustic life; *fig.* country manners, rusticity, clownishness, boorishness, awkwardness, rudeness; the peasants, the peasantry; **աւի** *ad.* *a.* country-fashioned.

Շիւլակեաց *a.* living in a village; *s.* burgher, villager; **մէջ** *s.* the middle or centre of a village or town; **մուտ շիւլիւն** *vn.* to enter the villages or towns; **շիւս** *a.* inhabited, peopled; flourishing, prosperous; **վայր** *s.* populated places or country; **շար**, **այ** *a.* building many edifices; compiling good regulations; **աւան** *s.* habitable place, inhabited town; the universe, the world.

Շիւլեմ, **եջի** *va.* to found, to build, to erect, to construct, to make; **վերստին** —, to rebuild, to build up again or anew; to renew, to restore; *fig.* to edify, to instruct, to set a good example.

Շիւլիւ *a.* edifying, exemplary.

Շիւլող *s.* builder, constructor; **աւական**, **աւի** *s.* art of building, architecture.

Շիւլում, **այ** *s.* building, edifice, fabric; *fig.* edification; **մարդկեղէն**, human work; **աւան** *a.* like an edifice; towering; **այ**, **ից** *a.* constructed, made, done or got up with art, artificial.

Շիւլումիւն *s.* construction, building; *fig.* edification, moral profit; abundance, ease, prosperity; peace, tranquillity; good regulations.

Շինումն *s.* construction.

Շիշ. շիշ *s.* glass bottle, bottle, phial; alabaster vase; իցել զ-, to cork; to put the stopper on; բանալ զ-, to draw the cork, to uncork; to take the stopper out of.

Շիշակ. աջ *s.* lamb of a year old, yearling sheep.

Շիշք *s.* nape of the neck.

*Շիկ *S.* Պաշտէղ. [itory, superficial.

Շիջանա. extinguishable; *fig.* trans-

Շիջանիմ, լայ, ջիր *vn.* to go out, to be extinguished or quenched; *fig.* to be dimmed, obscure; to pass away, to cease, to be buried in oblivion; to cool, to grow cool, to be quenched, to become extinct; to die peaceably.

Շիջանու *a.* extinguishable.

Շիջալիւն. *a.* whose glory is extinguished; inglorious, ignoble.

Շիջութիւն, -ումն *s.* extinction; annihilation.

Շիջուցանեմ, յի *va.* to extinguish, to put out, to quench; *fig.* to dim, to cloud, to obscure; to quench, to cool, to allay, to cool down; to stifle, to smother; to exterminate, to kill.

Շիջուցիւ *s.* extinguisher.

*Շիւ *s.* pimple.

Շիւիւիւ *a.* languid, effeminate.

Շիւիւիւ *s.* sesame-oil.

Շիրիմ, ըմպ *s.* tomb, sepulchre, urn, monument; -ք, cemetery; մարմնա-ծախ - . sarcophagus; - հոյակապ, mausoleum; - գառարի, cenotaph.

*Շիրիւակ *s.* wooden padlock.

Շիրմակիւ *a.* buried in the same tomb or cemetery; -ւոր *a.* entombed, buried.

Շիւ, շւոյ *s.* husks of grapes, grounds or dregs of pressed grapes: warp-staff.

Շիւանք *s.* acute cry, shriek, scream.

Շիւ *S.* Շիւ. &c.

Շիւոր, &c. *S.* Շիւոր.

Շիւորիւ *a.* somewhat dark, obscure;

Շիւիւ *S.* Շիւ. [short- or dim-sighted.

Շիւմիւ *a.* short-witted, obtuse, stolid, stupid, senseless.

Շիւն *S.* Միւիւ.

Շիւնամ, աջայ *vn.* to become short-sighted; squint-eyed; blind; to feel quite dazed, to be dazzled; to grow dim, obscure; to become blunt.

Շիւտ, &c. *S.* Շիւտ, &c.

Շիւտութիւն, -ումն *s.* dim-sightedness, squinting, blindness; dazzling,

hallucination; հարկանել -ք. to strike blind; հարկանել -թք զգիտս *fig.* to beguile, dazzle, seduce or fascinate the imagination.

Շիւտուցանեմ *va.* to blind; to blunt; *fig.* to dim, to dull, to deaden; - զաւր, to dazzle the eyes; բարեբաղդութիւն -նէ զմեծաւորն, prosperity spoils the rich. [-, enchanting beauty.

Շիւտուցիւ *a.* dazzling, flaring; գէլ

Շիւմ, շիւայ *S.* Շիւնամ.

Շիւորեցուցանեմ *va.* to leave in doubt, to create suspicion, to make suspicious, to embarrass, to perplex.

Շիւորիւմ, եջայ *vn.* to suspect, to doubt, to be uneasy, embarrassed, perplexed.

*Շիւտակ *s.* under part of the chin.

Շիւիւ *s.* neck.

Շիւտ, Շիւր, &c. *S.* Սաւոր, &c.

Շիւտու *a.* Gr. w. yellowish, pale.

Շիւութիւն *S.* Շիւտութիւն.

Շիւահ *s.* *S.* Շիւահիւն; arrow-head; -ակահ *a.* noisy; -եմ, եջի *vn.* to whizz, to hiss, to whistle; to sound loud & shrill, to rush, whiz or whirl through the air; սուտերք շիւահէին ընդ իրեարք շիւտակի, the swords crossed; -իւն *s.* shrill or loud humming noise, hissing, whizzing; clack; - զինուց, clashing, clash; *S.* Շիւտիւն.

Շիւթիւմ, եջայ *vn.* to make a show or parade of, to vaunt in, to boast or brag of, to plume oneself.

Շիւթակ առնեմ *va.* to banish, to exile, to drive away.

Շիւտեր *a.* bearing or carrying a blade of straw or a small branch.

Շիւտիւ *s.* running hand.

Շիւտիւն *a.* smaller than a mote.

Շիւտ, -ստեւ. Շիւտը *s.* very transparent veil, gauze; crape.

Շիւթայ. իյ *s.* chain; chain, concatenation, continuity, series; - սեկի. gold chain; -ք գերութիւն, the bonds of slavery; արկանել ի -ս, to chain, to enchain, to put in chains, irons or fetters; խորտակել զ-ս, to break one's chains.

Շիւթայադործ, աջ *a.* of chain mail, made of rings run one into another; chain-shaped, chained; *s.* chain-maker; -գերծ *a.* unchained; -կապ *a.* enchain, loaded with irons or chains; - ձեւ, - սող *a.* *S.* Շիւթայադործ; -ւոր *a.* bound, chained.

Շղթայեմ. *եղի va.* to chain, to enchain; to link, join or unite together.
Շղթայորէն *ad.* like a chain.

Շղթաբար. **Շղթաբարոյ** *S. Շողոմաբար.* [dress, attire, &c.

Շղուակահեք *s.* female fineries, show, **Շղուբտաբարոյ** *a.* savage, wild, fer-
***Շղպիք** *S. Շեղք.* [ocious.

Շաւից. *-խաւն.* **Շին** *a.* serous; ichorous, full of matter.

Շնեմ. *եղի vn.* to be full of serosity, of matter; to liquefy, to be spoiled.

Շնուկ *S. Շիճ. Շիճուկ.*

Շմամ *vn.* to throw up, to vomit, to eruct or belch from much eating & **Շմբոց.** *այ s.* sack. [drinking.

Շմոր *s.* tumult, trouble, discord; *a.* tumultuous, turbulent, agitated; *-եյուցանեմ va.* to trouble, to perturb, to upset; *-իմ.* **եցայ vn. to be troubled, upset, agitated.**

Շմբար *a.* like a dog; *-բարոյ a.* dog-hearted, churlish, evil, biting; *cynic*; *-բերան a.* dog-mouthed; *fig.* biting, sarcastic, slanderous; *-գայլ s.* jackall; *-գլուխ S. Շանագլուխ*; *-կան a.* canine; doggish, cynical; *-բաղջ S. Շնեաղջ*; *-կանուծիւն s.* cynism; *-կաքիք a.* dog-footed; *-կերպ a.* dog-shaped; *ad.* like a dog.

Շմամ. *ացայ* or *ցի vn.* to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize; to usurp, to ravish.

Շմամիւ *a.* doggish, rascally, whorish; *-նուն a.* incestuous, adulterous.

Շնառ *s.* dog-theft.

Շնասէր *a.* libidinous, lascivious.

Շնասուղ *s. ast.* dog-star, Sirius.

Շնովանք *s.* house of Thondracian sectarians, (Paulicians).

Շնացեալ *sf.* adulteress; *-ցող s.* adulterer; *-ցողական a.* adulterine; *-ցող-ուծիւն S. Շնուծիւն.*

Շնեքամ *s.* pack of dogs; *fig.* company of lascivious persons.

Շնեմեմ. *եղի va.* to flatter, to cajole, to coax, to fawn on, to cringe to.

Շնեթոյ *s.* flatterer, fawner.

Շնիկ *s.* little dog, bow-wow; *ast.* Canis Minor, Canicoula, dog-star, Sirius; *բոննեան* *-*, lapdog; *-որսական*, beagle; *-հրացանիք*, cock; **Շնկային աւուրք.** dog-days.

Շնակ. **Շնուկ** *a.* licked by dogs.

Շնխաղող *s.* night-shade, morel, solanum; tithymalus, milk-thistle.

Շնծեր *s.* an adulterous old man.

Շնիւնիւթ *a.* dog-muzzled; *s.* Scylla, nymph beloved by Glaucus & changed into the catulus or spotted shark (sea **Շնմուռիւ** *s.* adultery; idolatry. [fish].

Շնյարկ *s.* dog-hole, --house, --ken-

***Շնուհար** *s.* cancer, gangrene. [nel.

Շնորգի *a.* bastard, misbegotten, base-born; *s.* bastard, natural son or daughter; adulterine child.

Շնորհ. *ի.* *-ք.* *այ s.* grace, Divine grace; favour, good offices, auspices, service, benefit; grace, gracefulness, charm, beauty; agreeableness, pleasing or graceful manners; thanksgivings, thanks; forgiveness, pardon, mercy, grace; gift, concession; merit, worth; the Graces; *ի -ս.* *առ -ս.* for, in favour of; by favour; *ի նք -ս.* *-ս նմա առնելով.* to please him, to do him the favour, to oblige him; *ի -ս երեւսայ քոց.* thanks to you; in your behalf, for you; *-իւ Տեառն.* **Թագաւոր** ..., by the grace of God, king ...; *-արա.* pray, do me the pleasure; *ի -գք.* most graceful; *- or -ս ունել.* *-ս մատուցանել.* to thank, to return thanks, to be thankful to; *-ս արկանել.* to be grateful, to acknowledge; *-ս գտանել.* to be in favour or in the good graces of, to please; *-ս գտանել առաջի.* or *առաջի աչաց ուրուք.* to find favour in the sight of any one, to find grace or favour with, to win the good graces of, to please, to be liked; *-ս տանել ումք.* to favour, to gratify; to befriend, to forgive, to excuse, to remit; *-այ տալ.* to give gratuitously; *ի -ս ինչ տալ.* to discharge an obligation as if doing a favour; *զրկել ի -այ.* to disfavour, to disgrace; *մեռանել ի -ս.* to die in a state of grace, in odour of sanctity; *- ունիմ քեզ.* thanks, I thank you, much obliged to you; *S. Զեղումն.*

Շնորհաբաշխ *a.* granting or distributing favours; *-բաշխուծիւն s.* distribution of favours; gift of grace; *-գիր a.* written by divine grace; *-գիււս a.* obtaining the divine grace, pleasing to God, favoured, dear, agreeable, grateful; *-գործ a.* produced by divine grace; *-գարգ a.* endowed, adorned with graces, graceful, virtuous; *-գեղծ a.* unthankful; *-լի* or *լից a.* full of grace, most graceful; gracious, handsome,

fine, beautiful, charming, genteel, fair; *pn.* Shenorhali (endued with grace), St. Nerses Glajensis; *չղյս* *a.* pure, candid, bright.

Շնորհակալ *a.* grateful, obliged, beholden; *- լինել, - եմ, էցի* or *- իմ, է. ցայ* *vn.* to thank, to give or return thanks, to acknowledge; *- էք, էաց* *S.* *Շնորհակալութի*; *- ու* *S.* *Շնորհակալ*; *s.* pleasure; *- մտաք*, thankfully, gratefully; *- ութի* *s.* thanks, thanksgiving, gratitude, thankfulness; *- կան* *a.* donative, gratuitous; *- կարգութի* *s.* constitution by divine grace; *- կորոյս, բուսի* *a.* graceless, unthankful, ungrateful; *- չատուց լինիմ* *vn.* to thank; to recompense; *- ձեր* *a.* granting gratuitously; given gratis; *- նորոգ* *a.* renewed through grace; *- չուք* *a.* graceful, handsome, charming, genteel, pretty, nice; *- պատար* *a.* full of grace; *- պատուամ* *a.* narrated gracefully; *- պարգեւ* *S.* *Շնորհատու*; *- պարտ, էց* *a.* much obliged, very grateful, mindful of benefits received; *- գոհութիւն*, gratefulness, gratitude, thankfulness; *- գտանիլ ումէք, - գանձն գաւանկ առ ոք*, to be indebted for, to owe, to be under obligations, to be beholden to; *- կացուցանել զդք*, to oblige a person, to obtain a right to his gratitude; *- եմ բիւրուց ինամեցդ, ով էղբայր*, I am grateful to you for all your care, my brother; *- վաճառ* *a. s.* simoniac; *- վաճառութի* *s.* simony; *- տու* *a.* gracious, bestowing favours; *- տուութի* or *տրութի* *s.* gift of grace; donation, favour, liberality; *- տուր* *a.* granting or granted gratis; *- տուր* *a.* graceful; *- տրեմ, էցի* *va.* to grant favours, to endue or adorn with favours; to congratulate, to felicitate, to wish joy, to pay compliments; *- տրութիւն* *s.* congratulation, felicitation.

Շնորհեմ, էցի *va.* to give as a present or favour, to make a present of, to grant, to accord, to concede, to gratify; to grant pardon, to pardon, to forgive, to remit; *S.* *Շնորհուկա առ նել*; *չ-*, to refuse, not to grant, to withhold, to deny; *դու քնձ շնորհէցիք կեանս*, I owe you my life; *- իմ* *vn.* to be granted, accorded; *ի բարութի իմմէ շնորհին կեանք ձեր*, you owe your life to my forbearance.

Շնորհութիւն *s.* thanks.

Շնորհուկք *s.* flattery, compliances, adulation; *- կս* or *առ - կս* *ad.* flatteringly, by flattery or adulation; *- կս առնել, խօսել, ասել*, to do or speak according to a person's known proclivities, to seek to please, to shew a particular regard for, to favour, to flatter, to adulate, to wheedle.

Շնորոր *s.* shoveller; ganza.

Շնուլի *s.* canine nature: adultery, fornication; *fig.* idolatry; *S.* *Բմբուխ*.

Շնաբեր *a.* respiratory; *- երակ*, artery; *- իմ, էցայ* *vn.* to begin to breathe, to fetch breath, to respire; to become animated; *- ութի* *s.* respiration; animation; *- բոյս* *a.* vegetable; *s.* *S.* *կենդանաբոյս*; *- խառն* *a.* between the teeth; muttering; *ad.* murmuringly; *- ծնութի* *s.* creation of the soul, animation; *- կալ անութ* *s.* lung; *- կան* *a.* respiratory; *S.* *Շնաւոր*; *- կապ* *a.* out of breath, faint, senseless, exanimate, lifeless; *S.* *Շնաբղէլ*; *- կեաց* *a.* having the breath of life, breathing; *- կիր* *S.* *Շնաւոր*; *- կից* *a.* breathing together; *fig.* of the same mind or feeling, unanimous; *- չան, այ, - մուս* *s.* air-hole, vent-hole, draft-hole; *- չեղ ձոյց* *a.* suffocating, stifling; *- նամ, ցայ* *vn.* to be animated, to live, to breathe, to respire.

Շնաւ *s.* chem. sucking-tube; *- ու* *a.* breathing; *- ութի* *s.* respiration.

Շնաւապառ *a.* mortal; *ad.* quite out of breath, panting for breath; *- առնել*, to put out of breath; *- լինել*, to put oneself or to be out of breath, to be panting or gasping; *- ընթանալ*, to run oneself out of breath; *- ութի* *s.* being out of breath, breathlessness.

Շնաբղէլ *a.* asthmatic; *- ութիւն* *s.* asthma, shortness of breath.

Շնացուցանեմ *va.* to animate, to give a soul to, to cause to breathe, to vivify.

Շնաւոր *a.* respiring, breathing, living, animal; *fig.* carnal, sensual, gross: spiritual; *- դործիք*, wind instruments; *- եմ* *S.* *Շնացուցանեմ*; *- ութի* *s.* act of breathing, respiration, animation, vitality; sensuality.

Շնափող *s.* wind-pipe, trachea, *Շնաբորակ*, saltpetre, (throat; lung.

Շնէլի *a.* respirable.

Շնէլցդ, ուղի *s.* pneumatic; *- մ. քենայ, -* machine, air-pump.

Շնչեմ, *եյի* *va.* to breathe, to respire, to puff; to blow; to inspire; *vn.* to exhale, to emit; - *զոգ.* to breathe, to take breath, to respire; *զհուր* - to send forth or emit fire, to break into a volcanic eruption; - *լարախուսութի.* to whisper in the ears, to accuse in secret; *շնչեցեն հողմք*, let the winds blow; let the storm rage; *շնչ հողմն ուժգին*, the wind blows hard; *շնչեաց հողմաջողակ*, a fair or favourable wind arose.

Շնչերակ, *աց* *s.* artery; - *թոքային*, pulmonary; - *ական*, *ային* *a.* arterial.

Շնչեցուցանեմ *va.* to cause to blow.

Շնչիւն *s.* blowing, whistling; hissing, hiss. [*թիւն* *s.* respiration.

Շնչող *a.* aspirating, sucking up; - *ու.* **Շնչորսական** *a.* cavillous, captious, sophistical.

Շնչուկ *s.* the necessary livelihood.

Շնչումն *s.* breath, puff, wind; whistling; respiration, breathing; inspiration.

Շնչրի *s.* zool. otter; - *ծովային*, sea-otter, kind of seal; *S.* *Վիշապաձուկն.*

Շնւի or **Շնուի** *s. pl.* dogs.

Շնփին *s.* dog's-dung.

Շնքաց *s. med.* cynorexy, bulimy, canine hunger or appetite.

Շնքիթ *s.* dog-muzzle.

***Շչակ** *s.* yearling sheep.

Շի *s.* storax; *S.* **Շեր**.

Շնչեմ, *եյի* *vn.* to whisper, to speak low, to murmur; to hum, to mutter, to grumble; - *են ականջք իմ*, my ears ring or tingle.

Շնչիւն. - *թումն* *s.* whispering, whisper, murmur; noise, rumour; *աղօս* -, a hollow or rumbling noise; *ից*, a secret rumour.

Շնչող *s.* whisperer.

Շուկ *s.* noise, racket, uproar, clatter, hubbub, tumult.

Շուռնք *S.* **Շնչիւն**.

Շոգ, *ոյ* *s.* solar heat, hot vapour.

Շոգանամ, *ացայ* *vn.* to evaporate, to vaporize.

Շոգեակ *s.* light vapour, a mist.

Շոգեգործի *s.* locomotive engine; - *ից* *a.* vapourous; - *կառք* *s.* railway-carriage, -truck; *S.* **Երթամ**, **Երկաթ-ուղի**; - *նաւ* *s.* steam vessel, steamboat, steamer; - *թղթաբեր*, steam-packet; - *պատռասակաւոր*, screw-ship; *պատերազմիկ* -, war-steamer, man-of-war steamer; *S.* **Նաւ**.

Շոգի, *գւոյ* *s.* vapour, exhalation; breath; *S.* **Ընդունարան**.

Շոգիալից *a.* vapourous; - *մեղ* *a.* vapoury, misty, foggy, hazy; - *ցումն* *s.* vaporization, evaporation; - *ցուցանեմ* *va.* to vaporize.

Շոգմոզ, *աց* *s.* tale-bearer, tell-tale, backbiter, informer, slanderer; *a.* tale-bearing, slanderous; - *եմ* *vn.* to tell tales, to spread malicious or false reports, to slander, to speak ill of; to flatter; - *ութի* *s.* evil or malicious reports, delation, story, tale, report, backbiting, slander, scandal; flattery.

Շոգրի *s.* vapour, exhalation.

Շոհ *s.* starch; - *եմ*, *եյի* *va.* to starch, to stiffen with starch.

Շոյ, *ոյ* or *ից* *s.* ray, flash of light, beam; - *ս* *արձակել*, to emit or throw out rays, to beam.

Շողալարդ *S.* **Նշուլալարդ**.

Շողակաթ, *ի* *s.* stream of light, effusion of light; splendour, brightness, glory; cathedral of Etchmiadzin, & the feast of its dedication.

Շողամ, *ացայ* or *ացի* *vn.* to shoot or throw out rays, to beam, to glitter, to shine, to twinkle, to scintillate, to blaze, to flame, to flash, to glitter, to gleam, to sparkle. [heated, to burn.

Շողանամ *vn.* to get warm, to become **Շողապէս** *ad.* like a flash of light, beamingly, radiantly, brilliantly.

Շողացումն *s.* irradiation.

Շողացուցանեմ *va.* to cause to shine or to glitter, to give brightness to, to brighten; to warm, to inflame, to render incandescent; to brandish, to rotate.

Շողաւոր *a.* beamy, radiant, shining, effulgent, luminous, brilliant, sparkly.

Շողգամ *S.* **Շողգամ**. [ing, splendid.

Շողէջ *s.* radiance, effulgence.

Շողիմ *S.* **Շողամ**.

Շողիւն *s.* splendour, brightness, blaze, flash; heat, red heat.

Շողիք *S.* **Լորմն**, - *մուրք*.

Շողողենի, **Շողողուն** *S.* **Շողաւոր**.

Շողողիմ, *եցայ* *S.* **Շողամ**.

Շողողումն *s.* ast. scintillation.

Շողոմ, *աց* *s.* adulator; *s.* flattery; - *ս* *անեւ*, to flatter, to toady, to blandish.

Շողոմաբարոյ, - *սեր*, - *բար* *a.* flattering, adulating, cajoling, wheedling; *s.* adulator, flatterer, cajoler.

Հողովմեմ, էջի *va.* to flatter, to palaver, to cajole, to wheedle, to coax; to caress, to fondle.

Հողովմութիւն *s.* adulation, flattery, palaver, cajoling, coaxing, caresses, fondling, wheedling.

Հողգործ, &c. *S.* Հողմարար, &c.

Հոն, ի. Հոնի, ձույ *s.* pine, pine-tree, fir-tree; պիսաակ շոնայ, pine-cone; -բ. -իք *s.* pine-grove.

Հոմին *s.* spinage; *S.* Մսել.

Հոյս *a.* quick, light, prompt, active, swift, nimble, agile, brisk, alert; *ad.* quickly, promptly, speedily, quick, fast.

Հոյականդ *s.* show, ostentation, pompous display, parade; -նս առնել *or* -կեմ. էջի *vn.* to be given up to ostentation.

Հոյմ *vn.* to putrefy, to rot. [tation.

Հոյս *s.* parching by the sun.

*Հոյազ *s.* string of comfits.

Հոպեմ. Հոպոպեմ. էջի *va.* to snatch away, to pluck off, to take away, to ravish, to carry off.

Հոբ, էջ *s.* cloth; vest, dress.

Հոբեթափիմ *vn.* to be undressed.

Հոբեմ. էջի *va.* to assume wrongfully, to usurp, to appropriate, to take forcible possession of, to ravish, to ascribe or impute to oneself.

Հոբիկ *a.* giddy-pated, wandering.

*Հոբեմ *S.* Մըջըմեմ զթուղթս.

*Հոբազ *s.* fore-court.

Հոբայր, -աբայր *a.* intemperate, gluttonous, drunken, crapulous; debauched, dissolute; -անամ *S.* Հոբայր. փիմ; -անք *S.* Հոբայրութի; -ասէր լինիմ *vn.* to take pleasure in crapulence or debauchery; -իմ, էջայ *vn.* to give oneself up to debauchery, to eat & drink to excess, to guzzle, to gormandize, to live in gross debauchery; -ոս *S.* Հոբայր; -ութիւն *s.* low debauchery, guttling, intemperance, surfeit, excess, orgies, drunken revelry.

Հոբան, ունք *S.* Նիդակ.

Հոբար, -ուն *s.* consternation, dismay, surprise, amazement, giddiness; -էջուցանեմ *va.* to stun, to astonish, to surprize; to baffle, to puzzle, to bewilder, to make giddy or dizzy; -իմ, էջայ *vn.* to be stunned, astonished, surprized, baffled or puzzled, embarrassed, bewildered, not to know what do or what way to turn.

Հոբափ *a.* nimble, light-footed, swift, quick, agile, lithe; -եմ *vn.* to be

hurried, to hasten, to make haste; -ութի *s.* agility, nimbleness, quickness, celerity, hurry, haste.

Հոկամէջ *s.* the middle of a market-place. [et-place.

Հոկայ, էջ *s.* market, bazaar, mark-

Հոկատ *a.* fraudulent, low, base,

*Հոկայ *s.* skein of silk, &c. [ignoble.

Հոմայ, էջ *s.* wild fennel.

Հոն, շանց *s.* dog; *fig.* adulterer or adulteress; *ast.* Canis Major; *S.* Շնիկ;

մատակ -, bitch; - անպիտան, cur; -

որորդ, hound, terrier, ranger; որ-

սական - անսակառոյց, setter, pointer,

setting-dog; - մաղեզ, դանդաղ or

լուզակ, water-dog; - մեծակնի, long-

eared dog; - անպահ, house-dog; -

պահպան, watch-dog; պահպան -

հովուայ, mastiff dog; զամարս -,

bull-dog; շան լակոտիկ, fisting cur; -

մատնիլ, իւռ, խածանոց, կատարի, &

treacherous, snarling, biting, mad dog;

խշտի or խղիկ շան, dog-hole, dog-ken-

nel; կերակուր շան, dog's-meat, dog-

porridge; տիւ շան, dog-louse; վաք

շան, dog-trot; ցնկնիլ շան, to whelp,

to litter, to bring forth; ապ կամար-

կանել շանց, to give or to send to the

dogs; կերակուր լինել շանց, to go to

the dogs; - հաղէ, ոռնայ, կողմանէ,

ղողանի, կոնի, or մրմայ, the dog

barks, howls, whines, yelps, growls;

խնիկայ իբրեւ զ-, dog-weary, tired

as a dog; * - հալան չէ խածան, a bark-

ing dog seldom bites; *S.* Լակոտ, Ես.

նա... &c. Շնա..., &c.

Հոնչ, շնայ *s.* breath, puff; wind,

breeze; respiration; spirit, soul, life;

միով շնով *ad.* unanimously, with one

accord; - կանել, առնուլ, to breathe,

to take breath, to recover one's breath,

to respire; to repose, to rest, to take

a little breath or respite; - առնուլ

լիարեան, to breathe freely; to draw

a long breath; հասանիլ շնայ, to lose

breath; ի - վախճանին հասանիլ, to be

near to one's last breath; ի փ - կա-

նել, to swallow in one gulp, at a

draught; ամ - կենդանի, all that has

life; every living soul; ց- վախճանին,

to one's last gasp; մինչեւ ի վերջին -,

to the last moment; ի յետին -ն հա-

սեալ է, he is at his last breath, in the

pangs of death; ցրեան - կենաց իմաց,

to the last moment of my life; - վախ-

ճանին չեւ էր հասեալ, he had not yet

yielded his last breath; ի վախճանել շնչի, while expiring; ի - հողմոց գեղաժիւլ, at the mercy of the winds; Տ. Հնգ ազատ, ժաշակոտ.

Եւշան, այ s. lily; pn. Susan.

Եւշանաբեր a. bearing or producing lilies; -բոյժ a. feeding among lilies; -գոյն a. lily-coloured; -գործ, -գորդ a. worked or adorned with lilies; -հոտ a. lily-scented; -ձեւ a. lily-shaped; -նամ, այսպ յո. to become as a lily; -ցեալ a. liliated; -փայլ a. bright, fair or candid as a lily; adorned with lilies.

Եւշեմ, եջի յո. to be neglectful, to lose or waste one's time, to loiter.

Եւշմայ, ից s. sesame.

Եւշմիր s. cardamom.

Եւշա a. doubtful, mistrustful.

Եւշաակ, այ s. handkerchief; hair-band; * - աքղայ or վարդապետ, a widowed priest. [napkin, corporal.

Եւշփայ, ից s. fine linen; altar * Եւտոտ Տ. Ճիւղաղ.

* Եւտու s. mus. pipe, reed, willow-reed.

Եւա a. ad. Տ. Եոյս; s. med. pimple, pustule.

Եւաաբան, -խոս a. glib, fluent of speech; -ժիր a. nimble, diligent, active, ready; -Հաս a. early, premature; -նամ Տ. Երազեմ յո.; -սաղապ Տ. Իիւրազայթ; -փոյթ a. quick, swift, hurried, precipitous; -փութութիւն Տ.

Եւտոտ Տ. Փութով. [Եւտութիւն.

Եւտութիւն Տ. Արազութիւն.

Եւրթն, շրթան. շրթունք. թանց s. lip; edge, orifice; ից. tongue, word, mouth; med. lip; վերին -, upper-lip; ստորին -, under-lip; նուրբ, ուռայց. թու. կարմրեղբեան -, small or thin, swelled or blubber, thick, rosy lips; ունել լայնել, շրթեալ, բոլորածիր շրթ. թռնա, to have flat, turned up, well-formed lips; - գետոյ. river-side.

Եւրթ ad. pr. about, round, around, all round; roundabout, in the neighbourhood; from all sides, on every side; s. turn, round; ի -ն. around; - աեսանէլէք, amphitheatre, - boxes; - զեկեղեցեալ. round the church; - or ի - ածել, to lead to, to conduct around, to walk; - or ի - գալ, - անցանել, to take a walk, to make a tour, to walk, to promenade; - Հայել, to look around; - առնուլ. to turn; - արկանել or պատել, պաշարել, to sur-

round, to encompass, to encircle, to invest, to hem in, to beset; - բնակել, to dwell near, to be neighbouring; - տալ, to overturn, to upset, to overthrow; - տալ անձինն, to turn from side to side.

Եւրթանակաւ a. round, circular; ad. in a circle, circularly, round about; ելանելի -, winding-stairs, spiral-staircase; -կի ad. Տ. Եւրթ; round about; in a circle, circularly; a. circumjacent; gr. circumflex.

Եւրթաւ, այ s. chasuble.

Եւրթալի a. turning, winding; -գունեմ յո. to colour, dye or stain all Եւրթնութացք s. turn, round-[round.

Եւփ s. suspicion; Տ. Եփումի.

Եւփայ, ից collyrium; eye-salve.

Եւք, շքոյ s. shadow, shade; veil, head-cover; honour, respect, consideration; splendour, brilliancy, lustre, glory, magnificence; pomp, parade; ից. protection; - եւ ձեւք. ceremonial, etiquette; - գնել, to honour, to pay honour, to respect, to consider, to compliment, to pay court to, to court; գնմ - եւ զպատիւ գնել ունիք, to give all the respect & honour due; ի շքի եւ ի պատուի ունել, to hold in respect; զանձն ծանր եւ ի շքի ունել, to be grave or serious; - առնուլ, to be honoured or glorified; շքով ad. with honour, gloriously, magnificently, pompously. [ից. to hoot.

Ելեմ, եջի յո. to hiss, to whistle;

Ելիւն, Ելում s. hiss, hissing, whistle.

Ելող a. hissing; s. hisser. [ing.

Եպար, այ s. paint, rouge; plaster; -անկար a. painted, rouged; pretty; -անք Տ. Եպար; -ար s. painter; plasterer; -իմ, եցայ յո. to rouge, to paint the face with rouge, to fard. [water.

Եպեմ յո. to alum, to steep in alum.

Եպեա, այ s. shepherd; Տ. Հովիւ.

Եպեղ or Եապեղ s. alum.

Եւայլ, ից s. spendthrift; a. prodigal, lavish, wasteful, extravagant, profuse; licentious, lewd, dissolute; -ք s. licentiousness, lewdness, debauch; -ական a. intemperate, impudic; -ափա a. lewd-minded, lustful, inclined to debauchery; -իմ, եցայ յո. to be prodigal, to live lavishly, to squander, to waste, to dissipate, to lavish, to abandon oneself to debauchery, to lead a dissolute life; -ուլի s. prodi-

gality, profusion, luxe, waste, dissipation; debauchery, disorder, extravagance, luxury, excess.

Շուստ *S. Միզադրու.*

Շուէզ *s. bot.* asphodel, king's-spear.

Շոխէզ *s.* noise, tumult, rumour, clamour, uproar, row; public rumour, report; *ի* - համբաւոյն, at the news or report of; *ն* աղաղակի նշ, their cries, shouts; *ի* - ահէզ պատերազմի, at the terrible news of war; at the dreadful preparations for war.

Շոխիչ *s.* sound, flourish. [basin.

Շոխիճ or իւս *s.* basin, wash-hand

Շոխչան, ան, ունիք *s.* humming-top, whipping-top, peg-top.

Շոնչապահ *s.* head-stall; frontlet.

Շտամբաժայնութիւն *s. mus.* andantino. [conduit, gutter.

Շոնօթ, աջ *s.* wooden-pipe, water-

Շտապ. *ի*, աւ or իւ *s.* diligence, haste, hurry, promptitude, urgency; *a.* urgent, pressing; - տաշնապի, too great haste, hurry, great urgency, hasty eagerness, precipitation; constraint, imperious or urgent obligation; pain, anguish, affliction, trouble; -, -, առ -, -ով, -աւ *ad.* hastily, in haste, expeditiously, speedily, diligently; - տաշնապաւ, with all possible speed or despatch, in a hurry, precipitately, post-haste; առանց -ոյ, without hurry; - տաշնապի հասուցանել, *ի* վերայ դնել or *ի* վերայ հասուցանել, to urge, to press, to force, to compel, to oblige, to constrain; to grieve, to pain, to agonize, to harass; - քան զասեղն, no sooner said than done; - անամ *S. Շտապիմ*; - եմ, եջի, - եցուցանեմ *va.* to hasten, to press, to urge, to hurry, to precipitate; - իմ, եցայ *vn.* to be quick, to hasten, to hurry, to precipitate; - ութի, - ումն *S. Շտապ s.*

Շտեմարան *s.* magazine, storehouse; butler's pantry; larder, buttery, pantry, store-room, cellar; secret chamber; treasury; bottom; *fig.* heart, the secrets of the heart, the affections, &c.; - ցորենոյ, granary, loft; - գինւոյ, wine-cellar, wine-vault; - փայտից, wood-house.

Շտեմարանալից *a.* filling granaries & magazines; stored in a granary; - պահ, - պետ *s.* warehouse-keeper, store-keeper; butler; cellerman; *fig.*

the Supreme Master; - պետութիւն *s.* office of a store-keeper.

Շտեմարանեմ, եջի *va.* to warehouse, to store up, to house, to cellar; to treasure up; to lay or put by, to pre-

*Շտիկ *s.* swelling, tumour. [serve-

Շտողանեմ *S. Շփութեմ.*

*Շրտտ or Շուտտ *s.* whey, serum.

Շրէզ, -ժ or -չ *s. S. Շուէզ*; glue,

Շրթնական *a.* labial. [gluten.

Շրթնաշղթայ առասան *s.* running

Շրթնատ *s.* lipless. [halter.

Շրթնաւոր *a.* lipless.

Շրշիւն *s.* murmur, rustling of leaves; *ի* - տերեւոյ զարհուրի, he trembles at the fall of a leaf.

Շրուանք *s.* grape-stalk.

Շրուշակ or Շրոշակ, աջ *s.* nose-band; twitch; bridle; - or -շանակ *s.* nape.

Շրջաբան *a.* speaking periphrastically; - ալ *a.* encamped all round; - եմ, եջի *va.* to periphrase, to speak periphrastically; - ութի *s.* periphrase, circumlocution, roundabout way of expressing oneself; - բեկութի *s.* circumflexion of voice, uttering or pronouncing with circumflex accent; - բեր *a.* orbicular, spherical, round; - բ *s.* whirling or turning round; - բերական *a. s.* encyclical, circular; *a.* periodical; *fig.* vagabond; - բերիմ, եցայ *vn.* to turn round, to rotate, to move circularly; to revolve, to walk over, to take a round; - բերութի *s.* turn, circumvolution, periphery; *ast.* revolution; - առտեղական, զարտեղական, զուգընթացական, sideral, anomalistical, synodical revolution; - բեւեռային *a.* circumpolar; - բնակ, աջ *a.* living in the neighbourhood, neighbouring, adjacent, circumjacent; - բ *s. geog.* peræcii, peræcians; - բնակութի *s.* circuit, territory; neighbouring towns or districts; - գայ, ից *a.* wandering, strolling, itinerant, prowling, vagabond; *s.* turn, circumvolution; circumference, periphery; Հազար ամաց -ս անցուցանել զինքեամբ, to live for a thousand years; - գայական *a.* periodical, circular; - գայիմ, եցայ *vn.* to take a turn, a walk, to roam; to wander over, to stroll, to prowl, to turn round, to revolve; to go round, to circulate; - գայութի *s.* turn, walk, circulation; turn, rotation, revolution; - գայուն, - գնաց *a.* roaming, wandering; - գնացութիւն

s. going here & there, wandering ;
-գրական *a.* circumscriptive ; -գրեմ
va. to circumscribe ; -գարմ *a.* circum-
volving , moving around ; -գրութիւն
s. surrounding , enclosure ; -գլխատ *s.*
gown , dress ; կէս - , petticoat ; ներ-
քին - , under-petticoat ; -խոյզ առ-
նեմ *va.* to investigate ; -կայ . ից *a.* in
the neighbourhood , neighbouring , ad-
jacent ; -ք *s.* the environs , the country
roundabout , neighbourhood ; -կան *a.*
turning , changing , shifting ; *s.* change ;
-կտուր առնեմ *va.* to cut or trench all
round ; to prune or lop round ; -հա-
յեաց *a.* circumspect , cautious , discreet ,
considerate , prudent ; -լինել . to look
around , to observe , to explore , to spy
out ; -հայեցումքի *s.* observation , at-
tention , exploring , spying out ; cir-
cumpection , caution , prudence , con-
sideration , discretion ; -հմայ *s.* gyro-
mancian ; -հմայումքի *s.* gyromancy ;
-հեմեմ *va.* to spread every where .

Շրջան , այ *s.* turn , gyre , turning ,
circuit , revolution , circumvolution ,
circulation , conversion ; course , cycle ,
period , circle , round ; turning , wheel-
ing , winding ; sinuosity ; change , vicis-
situde ; - յեմ , period or cycle of five
hundred & thirty-two years ; -ք ջուրց .
whirlpool , vortex ; -գորաց . evolution ;
- առնուլ . to turn , to make or take a
turn ; to turn or whirl round & round ;
to circulate , to revolve , to move ; to
spin round upon one leg . [or gyration .

Շրջանաժամ *s.* periodic revolution

Շրջանակ , այ *s.* circle , hoop ; border ,
contour , outline , circumference ;
frame , frame-work , sash ; encasing ;
turn , circuit , ring ; *ast.* cycle ; -ք եր-
կնից . the spheres ; - կենդանական . the
zodiac ; բևեռաւայրին - , polar circle ;
-ք ապարանից , gallery , terrace , pro-
menade ; սիւնք -ք or -առ . peristyle ;
-առ *ad.* in a circle , in a ring , circular-
ly ; -ազորք , այ *s.* framer , borderer ;
-առար *a.* *ast.* armillary ; -եայ *a.* furn-
ished with a circle or frame ; round ,
circular ; -եմ , եցի *va.* to turn round ,
to revolve , to move in a circle ; to
frame , to border ; -իմ *vn.* to revolve ,
to rotate ; -ումքի , -ումն *s.* roundness ;
rotation , circulation ; -ումն *s.* framing .

Շրջանամակ *s. a.* encyclic , circular ;
-նաւոր *a.* periodic ; -նաւումքի *s.* cir-
cumnavigation ; -նիւ *s.* circular ba-

lance ; -շամփուր *s.* turn-jack , turnspit ;
-շափումքի . -շափումն *s.* circuit , ambit ,
circumference ; -պահ . ից *s.* lifeguards-
man ; -պաս *a.* surrounding , ambient ;
s. turn , round , circumference , com-
pass , outline , circuit , fence , wall , en-
closure ; *geom.* periphery , circumfer-
ence ; -պատեմ *va.* to surround , to
compass , to encircle ; to envelop ; -
or իմ *vn.* to take a turn ; to turn round ,
to whirl ; to be surrounded , enclosed ;
-պատումքի *s.* circuit ; -պատումն *s.* ro-
tation ; *fig.* circumlocution , ambages ;
-պարիսպ *s.* fortification , enclosure ;
-ռական *a.* circulating ; - գլուխ . - ca-
pital ; -ռիկ քանոն *s.* *geom.* alidade ;
-ռումքի *s.* turn , gyre ; -ստումերք *s. pl.*
periscii ; -սփիւռ *a.* extended round-
about , spread around ; *s. phys.* medium ;
-տեսարան *s.* amphitheatre ; -փակ *a.*
enclosed all round ; surrounded , in-
vested ; *s.* enclosure , fence , close ;
-փակեմ *va.* to shut up all round , to
hem round or in , to enclose , to en-
circle , to surround , to beset ; -փայլ-
եմ *va.* to shine on all round , to cover
or surround with light .

Շրջեմ , եցի *va.* to overturn , to up-
set , to turn over , to capsize , to throw
down ; to change , to transmute , to
convert ; *fig.* to turn aside , to pervert ,
to subvert ; ի բաց - , to avert , to turn
away , to divert ; - զփոս . ի մտաց . ի
խորհրդոց . to deter , to dissuade , to
dehort , to discounsel ; ի փախուստ -
զգորս . to rout , to put to flight , to
chase , to pursue hotly ; - զչոյն . to
discolour ; - զբանն . to retract , to
recant ; S. Միտք .

Շրջեցումնեմ *va.* to walk , to take
or lead about ; to turn , to twirl , to
wind .

Շրջեմ , եցայ *vn.* to take a walk , to
walk , to march , to go ; to turn , to be
changed , converted , transmuted ; to
fall back , to be upset ; - Ժամանակաց .
changes , mutations or vicissitudes of
time ; - ի մտաց . ի խորհրդոց . to alter
or change one's mind , to change sides ;
շրջեցաւ գոյն երեսաց նր . his counten-
ance altered ; S. Օր . [vagrant ; S. Հուր .

Շրջնուկ *a.* straying , wandering ,
Շրջշրջեմ , եցի *va.* to turn or whirl
round & round ; to change ; to walk ;
S. Թուղթ ; -իմ *vn.* to turn round , to
turn , to move about ; to walk ; - աւայ ,

to roll one's eyes wildly; - յանկողնի . to be uneasy, to tumble & toss in one's bed, to move oneself restlessly from side to side.

Երջջրումն *s.* turning, wheeling; turn, change, vicissitude.

Երջջրուն *a.* turning in every direction or way, versatile.

Երջող *s.* walker; vagabond.

Երջում . *պ* *s.* change, mutation; turn, circuit.

Երյումն *s.* act of walking, walk, going & coming; turn; change; overturning, upsetting.

Երյուն *a.* overturned, upset.

Երանում, տեսչ . տուցեալ *vn.* to take fright, to be startled, to start with fear; to take umbrage at, to be scared; to be dazzled.

Երանումն *s.* umbrage, start; digression, alienation: dazzling.

Երանումն, ցի *va.* to scare, to startle, to start: to dazzle, to hallucinate.

Երանումն *S.* խնկշանում . [inate.

Երանումն *s. phys.* tribometer.

Երանումն, ցի *s. S.* խնկշումն; taking away, ravishing.

Երանում, ցի *va.* to rub, to scour: *fig.* to impute, to ascribe, to attribute, to accuse of, to charge with; - ք ար, to rub out in the hand.

Երանում, ցի *va.* to rub hard or often, to bruise, to clash.

Երանում, ցի *s.* confusion, broil, embarrassment, trouble, disorder, tumult, uproar; *a.* confused, mixed, confounded, troubled, disordered, out of order; deranged, complicated; indistinct; - ս յուզել, յարուցանել . to excite confusion, trouble, sedition; աղմուկ -ի յարուցանել, to make a clatter, racket or uproar, to kick up a row; յայն աղմուկ -ի, in that disorder; *S.* Աղմուկ .

Երանումն, ցի *s.* confused discourse; - բար *ad.* confusedly, indistinctly, topsy turvy.

Երանումն *S.* Երանումն .

Երանումն *S.* Երանումն .

Երանում, ցի *va.* to confound, to mix, to jumble, to embroil, to complicate; to trouble, to put in disorder, to disorder, to derange, to harass, to embarrass, to bewilder; - իս *vn.* to be confounded, in disorder, to become intricate, complicated; to become con-

fused, troubled, to be overthrown, upset; - եալ եա . you look troubled.

Երանումն, ցի *S.* Երանումն .

Երանում *s.* rubber.

Երանումն *s.* friction, rubbing.

Երանում, ցի *a.* honouring, paying honour; - բ *s.* courtiers, attendants.

Երանում *a.* honourable, glorious.

Երանում, ցի *vn.* to lord, to act the great man, to pique or plume oneself, to glory, to vaunt in. [to prevent.

Երանում, ցի *va.* to hinder, to stop,

Երանում *a.* dried in the shade.

Երանում, ցի *a.* glorious, magnificent, rich, sumptuous, pompous, splendid, superb, majestic; honourable, august, illustrious, respectful, sublime; elegant, fair, handsome, genteel, agreeable.

Երանումն *ad.* honourably, magnificently, splendidly, pompously, superbly, richly, nobly, majestically; - բ *a.* of great beauty; - բ *ad.* pompously, with great parade; - բ *a.* highly ornamented, richly adorned, magnificently dressed, splendid, magnificent, superb; - բ *va.* to adorn richly, to decorate, to embellish; - նամ, աշայ *vn.* to become pretty, beautiful, glorious, to be adorned; - շուք *a.* very beautiful, august, most superb; *S.* Երանումն, ցի - նամ *a.* majestic, illustrious, dignified; - նամ, ցի *va.* to decorate, to adorn, to beautify, to embellish; to honour, to glorify; - նամ *S.* Երանում .

Երանումն, ցի *s.* splendour, magnificence, pomp, sumptuousness, majesty; glory, honour, celebrity; beauty, elegance, comeliness: solemnity.

Երանում *S.* Երանում . [ness.

Երանում *s.* impudence, barefaced-

Երանում, ցի . - երանումն *va.* to agitate, to stir, to dabble, to paddle.

Երանում, ցի *vn.* to be brazen-faced, to lose every sense of shame, to behave shamelessly, impudently. [hunger.

Երանում, ցի *s.* starve, to die with

Երանում, ցի *s.* light cake, « brioche ».

Երանում *S.* Երանում, ցի .

Երանում *S.* Երանումն, ցի .

Երանումն *S.* Երանումն, ցի . - ն *s.* sense of feeling.

Երանումն *a.* tangible, palpable, tactile; - ն *s.* tangibility, palpability, tactility.

Շօշափեղէք . լեայ *s.* touch, feeling, hand. [to handle; to graze.

Շօշափեմ . եցի *va.* to feel, to touch, Շօշափիւն *S.* Սօսափիւն .

Շօշափող *s.* geom. tangent; -ական *a.* tangential; -զօրութիւն . tangential force; -կողմնացոյց, tangential compass.

Շօշափութիւն . -ունն *s.* touch, feeling, taction, handling, contact, grazing; կէտ շօշափման . point of contact.

Շօշիմ *vn.* to be harassed, vexed, tormented.

Ո

Ո (*wo*) ոյ or ուօ *s.* the twenty fourth letter of the alphabet & the sixth of the vowels; ո, ու, six hundred; six hundredth.

— It is changed sometimes into օ & ա, for example: սիրող-սիրօղ, մութ-մօրութ, քող-քօղ; մուր-մուար, խնարար-խանարար, փողփողեալ-փաղփաղեալ, ընդոծին-ընգածին.

Ո . ոյր . ում . ոյք . ոյց *pron.* who, which; ո՞, ո՞րք, who? ո՞ր ձէնը իշխեսցէ առնել զայդ, who among you dare do that? ո՞րք ի մարդկանէ, who is he that ...? գիտեմ ո՞ւր գաւ, I know who he is; ո՞րք եւ իցէ, whoever he may be; ո՞րք է մատենան, whose book is this? զո՞րինգրէք, whom do you seek? ո՞յր ես, who are you for? ո՞ւմ ասացիր, to whom have you spoken? ո՞րք է, who knows? ո՞րք ոմանք իցեն, who are they who ...? ո՞ւմ ի կապէլոյ, to which of the prisoners? յո՞ւմ անձին, on which person? ո՞րք եմք, who are we? յո՞րք եմք, where? where are you going?

Ո՞ր, ո՞ր *int.* oh! oh! ah! ո՞ր փախերուք, hollo there! run away! save yourselves! out of the way! ո՞ր մեծի մարդասիրութեն Այ, oh the great

mercy of God! ո՞ր զարմանալի իրա, what wondrous thing is this! ո՞ր այրն այն յիմարեալ է, look, that man has gone mad; ո՞ր ստուրթէք, ah! what a surprising falsehood, imposture is yours!

Որոգոս, ի *s.* Gr. w. obole, obolus.

Ոգեբերիմ *vn.* to recover one's breath or strength; -թախանձ *a.* anxious, eager; -թափ լինիմ *vn.* to be emaciated, exhausted; to wear oneself out; -լից *a.* spirituous; -խառնիմ, նեցալ *vn.* to be of one heart & one mind; -խառնութիւն *s.* union of soul, great attachment; -ծնութիւն *s.* creation or animation; -կան *a.* spiritual; -կեր *S.* Հոգեկեր; -կործան *a.* soul-destroying; broken in spirit, disheartened, disconsolate, despairing; -կորոյս *S.* Հոգեկորոյս; -հաշմ *a.* infatuated, foolish, stupid. [to say; to sing.

Ոգեմ, եցի *vn.* to utter, to pronounce,

Ոգեշահ, -շնորհ, -շունչ *S.* Հոգեշահ, &c.; -շափ *s.* spirit-gauge; -պահ *a.* life sustaining; *s.* necessary food, scarce food; -պահանջ *a.* requiring back life; depriving of life; mortal; -պարտ լինիմ *vn.* to be guilty of blood; -սեր *S.* Հոգեսեր; -սիրութիւն *s.* love of life; self-love; -սպան *a.* soul-depraving; -սպառ *a.* out of breath; exanimate, half-dead; *fig.* knocking down, killing; -վար, -վարիմ *S.* Հոգեվար, լինել ի -ւ; -ւոր, &c. *S.* Հոգեւոր, &c.

Ոգի, ոգւոյ *s.* spirit; spirit, soul, ghost; breath, respiration; spirit, meaning, sense; genius; manes, shades, ghost, hobgoblin; life; heart; soul, energy, courage; puff, air, wind; die, dice; *chem.* spirits; -գինւոյ, spirit of wine, alcohol; *S.* Հոգի; -բանական, intelligence, reason; -քիւսաւորի, the spirits of darkness; -կենդանութիւն, spirit of life; կենդանական -ք, animal spirits; -նախանձաւ, the spirit of jealousy; ոգւով շափ, with all one's soul, heartily, willingly; -առնուլ, կլանել, to breathe, to take breath, to breathe freely, to respire; to rest, to take repose, to revive, to acquire new strength or vigor; յ-ս ապաստան լինել, to be extremely downcast, depressed, prostrated, to be tormented; *S.* Ապաստան; յ-ս ապաստան տունել, to reduce to the last extremity; to exhaust, to harass, to vex; յոգւոյն պարզել ապաստան լինել, to be at the

last extremity, near the last breath, to be dying; *Թափել զ- ուրուք*, to keep in suspense; *Հարկանել զդք յ-*, to sting, to gall to the quick; to deprive of life, to kill; *Գնել զ- ի ձեռին* or *ի բռնին*, *զ- ի բռնին ունել*, to endanger oneself, to risk, brave or face death, to risk, expose or hazard one's life, to lavish or to be prodigal of life; *յողոց ելանել*, *Հանել*, to sigh, to heave sighs; to groan; *ոգևով չափ սի- րել*, to love to distraction; *խռովել յ- իւր*, to be disconcerted, perturbed or disturbed; *գիտել յ- իւր*, to know within oneself; *արձակել Հանել փչել զ-*, to yield or give up the ghost, to breathe one's last, to expire; *յողոցն ցամաքել*, to die; *աւա - կամ չոռնի ի զէմն կենայ*, to give spirit or life to marble; *ոգևով երգել*, to sing with great expression; *յ- խաղալ*, to play at dice; *եւ դարձաւ - իւր առ ինքն*, his spirits returned, his strength revived; *Հաստատեցաւ - նր*, he regained strength or vigor; *բաղէին -բ նր*, he fainted or swooned; *դուռն գործեալ ոգևով չափ*, risking his life; *-ն էր դաւադր*, he was the soul of the conspiracy.

Ոգիակողմն s. seat of the soul.

Ոգորիմ, եցայ vn. to brandish the horns, to butt with the horns; to butt, to run against, to contend, to fight, to come to blows, to make war; *չ անմին -*, to contend with oneself.

Ոգէն, ի s. odeum (theatre).

Ոգիական a. of Ulysses; *s.* Odyssey.

Ո եւ պէտ a. whoever it may be.

Ոգնի, նւոյ s. hedge-hog; - *մեծ*, porcupine; - *ծովու*, echinus marinus, sea-urchin, sea-egg; *ձագ ոգնւոյ*, hedge-pig. [walnut-husk.

**Ոգրի s.* green outer shell of walnut,

Ոզոր s. wicker, osier; osier-band, straw-band; - *ածեծ առնեմ va.* to strike with rods or osiers, to whip, to flog; - *ահիւս a.* woven of osiers.

Ոզորի s. water-willow, osier.

**Ոզրեմ, եցի va.* to pinch.

Որեռն S. Որոռն.

Ոլմակադ, &c. S. Ոլմակադ.

Ոլոռն, ուան. ուռնիք s. pea; chick peas; grain; globule: wood-worm, beetle; - - , drop by drop; *պատիճ կամ կեղեւ ոլեռան*, peascod, pea-shell; *նմանք են միմեանց իւր հասք*

ոլոռանց, they are as like as two peas. *Ոլոռնաձեւ a.* pea-shaped, round, spherical. [to grow round.

Ոլոռնանամ, ացայ vn. to conglobate,

Ոլոր, ից s. twisting, contortion, tension; intensity, force, stress; tresses; - *բարեկամութեան*, ties of friendship.

Ոլորարոյս s. bot. spiræa or diosma; - *կնձային*, ulmaria, dropwort.

Ոլորածոյ a. entangled, twisted; - *գիծ geom.* spire.

Ոլորակ, աջ s. S. Ոլոր; flexion of voice, accent; *gr.* the acute 'grave' circumflex 'accents'; *mus.* tone; a note (°); - *աւագ*, mode major; - *կրտսեր*, minor tune.

Ոլորան, աջ s. S. Մամուլ; *mech.* peritrochium, lathe, axle-tree, wheel & axle, winch, windlass, crab, capstan; - *առամնաւոր*, gear, wheel-gear, catching; - *տարբերական*, differential capstan.

Ոլորեմ, եցի va. to entwine, to twist, to twine, to wreath, to braid, to plait; *fig.* to plot, to hatch, to frame.

Ոլորումն s. S. Ոլոր; *mech.* torsion.

Ոլորս s. spire; - *ադիծ s.* spiral line; - *աձեւ a.* spiral, winding; - *անամ, ա- ցայ vn.* to be circumscribed, bounded, limited; - *անիւ s. mech.* turbine, tube-wheel, horizontal water-wheel; - *ա- պտոյտ a.* winding, sinuous, meandering; - *ացուցանեմ va.* to circumscribe, to bound, to limit.

Ոլորաք, ոկց s. bounds, limits, extremities; ring, circuit, circumvolu- tion; - *երկրի*, the universe; - *երկնից*, airy space, the vault of heaven; - *բա- նից*, ambages, circumlocution, tricks; *չ -աւ մտանել (Թռչնոց)*, to fly about or round; to flap, to flutter in the wind, to wheel about; * to turn on one's hands & feet like a wheel, to tumble, to fall head over heels, to turn a somerset. [bone.

Ոլք, աջ s. fibula, perone, shin.

Ոխ, ի -բ. ից s. rancour, inveterate hatred, resentment, concealed hate; - *ս ունել չ ումեք*, - *ս պահել ումեք*, - *ս ի մահ ունել*, to harbour resent- ment, to hate, to owe or bear a grudge, to have a grudge or spite against, to bear malice or ill-will; *S.* Մեքերեմ.

Ոխութեան քինեմ vn. to give vent to one's wrath, to discharge or vent

one's rancour, to revenge oneself.

Ռխակալ. աջ *a.* spiteful, rancorous, malevolent, outrageous, malicious, harbouring hate, revengeful; - **լինել.** to nourish hate; - **ուժի** *s.* harbouring revenge, hatred, rancour.

Ռխամ. **Ռխանամ.** աջայ *vn.* to devise, to foment hatred; to resent an injury, to be resentful, bitter, hating.

Ռխապահ *S.* **Ռխակալ.**

Ռխացուցանեմ *va.* to create, to excite rancour, to exasperate, to provoke to enmity.

Ռխերիմ. **Ռխորիմ** *a.* nursing rancour, wrathful, rabid, furious, cruel, relentless; ill-natured, malevolent; - **Թշմաթ.** a sworn enemy, a mortal, declared, implacable or inexorable enemy; *fig.* arch-enemy, the devil; - **պառակազմ.** an obstinate, bloody battle; **սխորիմք** *s.* antagonists or adversaries in a game. [anger, indignation.

Ռխուժի *s.* *S.* **Ռխ.** revenge; wrath, **Ռ՛հ** *int.* alas! oh! ah! o! վայեաց եւ ասէ. **Ռ՛հ տէր.** he cried out & said, oh! my Lord! **Ռ՛հ ինձ տէր.** ah! oh! alas, oh dear! woe is me! **Ռ՛հ անմոռութեն.** **Ռ՛հ կուրուութեն.** oh what folly! oh what blindness! **Ռ՛հ եւ աւանգ աւուրն այնորիկ.** oh dreadful day! **Ռ՛հ հովիւք.** woe to the shepherds! **Ռ՛հ մողորութի.** **Ռ՛հ յիմարութի.** oh what a mistake! what nonsense! **Ռ՛հ Թէ.** would to God! **Ռ՛հ Ռ՛հ.** ha! ha! **Ռ՛հ Ռ՛հ օր.** woe, woe to the day!

Ռղբ. ոյ *s.* lamentation, complaint, groaning, wailing, moans, tears; - **բ.** elegy; - **ս առնուլ.** յօրինել, **զ-ս հարկանել** *S.* **Ռղբամ.**

Ռղբաբին. - **լի** or **լից** *a.* lamentable, deplorable, plaintive; tragical; *ad.* lamentably, plaintively; - **կան** *a.* plaintive, sad, mournful; - **կից** *a.* condoling, deploring with another; - **կցիմ.** եցայ *vn.* to weep, to deplore or lament together; - **ձայն** *a.* plaintive; *ad.* with a lamentable tone; *s.* lamentation.

Ռղբամ. աջի or ցայ *vn.* to lament, to bewail, to groan, to complain, to weep, to deplore; to wear mourning; **ողբամ զքեզ չայոց** Յ, **ողբամ զքեզ հանուրց** հիւսիսահանաց վեհադոյն, I mourn for you, Armenia! I mourn for you, oh chief among the nations of the North!

Ռղբերգակ. աջ *a.* singing plaintive-

ly; *s.* singer of laments; tragedian, tragic author; - **ան** *a.* tragical.

Ռղբերգեմ *va.* to sing in a plaintive voice, in a lamentable tone, to deplore, to lament; to compose a dirge, an elegy or a tragedy. [tragedy; elegy.

Ռղբերգուէ *s.* plaintive song, dirge; **Ռղբերէն** *ad.* lamentably, plaintively.

Ռղբլալիք *s.* cries & tears.

Ռղբումն *s.* cry, weeping, lamentation, complaint.

***Ռղիկ ողիկ դամ** *S.* **Ռողանամ.**

Ռղիմպիադ *S.* **Ռղոմպիադ.**

Ռղիմպոս. **Ռղիմթոս.** **Ռղիմպոս.** *ի* *s.* Olympus; heaven. [grapes.

Ռղիցլ. **ուղից** or **ղաց** *s.* bunch of **Ռղիուգաբեր.** - **բոյծ** *a.* bearing or producing bunches of grapes; - **զարդ** *a.* furnished, adorned with bunches;

- **լից** *a.* full of bunches; - **կան** **Թթու** *ուս* *s.* chem. racemic acid; - **ւոր** *a.* loaded with clusters.

* **Ռղիուզուկ** *s.* small bunch of grapes; *bot.* artemisia, mug- or moth-wort; goose-foot, botrys. [bunches.

Ռղիուզորէն *ad.* in clusters, in **Ռղն.** **ողին.** **ողունք.** **ողանց** *s.* spine, back-bone; chine, back; spinal marrow; - **նաւին.** deck of a ship; - **երկնի.** the highest heaven; **ողունք երկրի.** precipice, declivity; mountains;

բեկանել զ-. to break the spine, to chine; - **անկանել.** to lie down, to lay oneself down, to stretch one's limbs; *fig.* to neglect, not to care for; **յ- երլթալ.** to stretch oneself; to stretch out one's arms (in yawning or awaking); **յ- կալ.** to stand erect, to draw oneself up; *fig.* to grow proud; to become rebellious; **խտացուցանել զ-.** to stiffen one's neck, to be proud, stubborn, contumacious; - **առնուլ.** to lean against; *fig.* to find support; - **առնուլ ի վշտաց.** to breathe from one's troubles, to repose from care or affliction; - **բեկանել.** to sprain or break one's back or neck; *fig.* to end in smoke; to become discouraged, disheartened, desponding, to droop.

Ռղնաբեկ *a.* brokenbacked, hipshot; **յար.** **շար.** *ի* *s.* vertebra; spinal marrow; **յար տանց.** beams; roof; - **ւոր** *a.* vertebrated; - **փայտ** *s.* keel, ship's bottom; *fig.* ship; Holy Cross.

Ռղնգժնեայ *a.* headstrong, doggedly tenacious, pertinacious, obstinate.

Ողնիմ, եղայ *vn.* to be curved back-
 Ողնոյց *s.* roof, top of a house.[wards.
 Ողնուլար *s.* crupper. [ship.

Ողնուց *s.* skeleton or carcass of a
 Ողնաեռ *s.* galling on a horse's back,
 scratch on the withers, excoriation;
a. wither-wrung, galled. [day.

Ողողման *s.* *էնի s. Gr. w.* Palm-Sun-
 Ողող *s.* inundation; alluvion.

Ողողակ *a.* immersed or submerged;
s. diver; -ան *a.* alluvial, alluvious;
 -անն *s.* alluvion.

Ողողանամ, աղայ *vn.* to weep bitter-
 ly, to shed a shower of tears; to
 scream, to screech, to shriek.

Ողողանեմ, Ողողեմ, եջի *va.* to in-
 undate, to cover with water; to im-
 merse, to plunge, to dive; to rinse, to
 wash; -իմ *vn.* to be inundated; plung-
 ed in, immersed; - յանձրեւոյ, to be
 soaked through by the rain.

Ողողանիմ *S.* Ողողանամ.
 Ողողանք *s.* effusion: shriek, loud
 scream, tears. [mersing.

Ողողել *a.* inundating; bathing, im-
 մերսել *s.* inundation, submersion;
 rinsing. [կան *a.* olympic.

Ողովկադ, աջ *s.* olympiad; -պիւ-
 Ողորդ *a.* right; *S.* Ողորդ.

Ողորկ, աջ *a.* sleek, glossy, smooth,
 terse, polished; level, plane; *fig.* re-
 fined, sweet, affable, agreeable; art-
 ful, cunning, crafty; elegant, polite.

Ողորկաբանութիւն *s.* smoothness of
 speech, elegance of expression, elo-
 quent language; -բար *ad.* smoothly;
 -կեղեւ *a.* smooth-barked; -յան *a.*
 smooth-browed.

Ողորկանք *s.* polishing, smoothing,
 furbishing, burnishing.

Ողորկապատեան *a.* provided with a
 smooth or even shell; *s.* mollusk.

Ողորկարան *s.* sleeking-place.

Ողորկատարր *a.* smooth trunked;
 -տեսակ, սիկ or սիլ *a.* smooth, glossy,
 bright; -քար *a.* of cut stone.

Ողորկեմ, եջի *va.* to smooth, to level,
 to plane; to curry, to polish, to set a
 gloss upon, to make smooth or polish-
 ed; to smoothen; to iron, to hot-press,
 to satin; *S.* Շողմեմ.

Ողորկել *s.* polisher.

Ողորկութիւն *s.* smoothness, polish,
 sleekness, glossiness; softness; de-
 licacy.

Ողորմ, ոյ, ու *s.* pity, compassion; *a.*

pity-stirring, piteous, pitiable, mov-
 ing, touching, miserable, unhappy,
 unfortunate, sad, deplorable, dismal;
 -, -ս, - - *ad.* touchingly, humbly, in
 a suppliant manner; miserably, pite-
 ously, pitifully, deplorably, lament-
 ably; compassionately; - խօսել, to
 speak pitifully or deplorably; յաղերս
 եւ յ- խնարհեցուցանել, to touch, to
 excite or move to compassion, to in-
 spire pity; անկէի - իմ առաքի ք.,
 have compassion on me! have mercy

Ողորմաբար *S.* Ողորմ *ad.* [on me!
 Ողորմագին *S.* Ողորմ *a. ad.*

Ողորմած, աջ *a.* merciful, charit-
 able, compassionate; -ութ *s.* mercy,
 charity, clemency, pity, compassion;
 charity, alms, almsgiving, goodness;
 դործք - թէ, good deed.

Ողորմանք *S.* Ողորմութիւն.

Ողորմեաց, եջի *s.* The Miserere &
 its hymn (Armenian divine service).

Ողորմելի *a.* miserable, unhappy,
 poor, piteous, pitiable.

Ողորմիմ, եղայ *vn.* to take pity or
 compassion on, to commiserate, to be
 affected, moved to pity, to feel for, to
 sympathize with; to do good to, to
 benefit; ողորմիմ քեզ, I pity you.

Ողորմութիւն *s.* pity, mercy; alms,
 charity; - առնել, տալ, to give alms.

Ողորմուկս արկանեմ *va.* to excite to
 commiseration by loud laments, to
 touch with pity, to move.

Ողոյ *s.* end of a fishing net.[hopper.

*Ողուն *s.* mill-funnel; spout of a mill-

Ողբ, ոյ, ու *s.* supplication, peti-
 tion, entreaty, instance; insinuation,
 persuasion; *a.* suppliant, beseeching,
 mild, humble, insinuating, persuasive,
 attractive, fawning; - ու *ad.* softly,
 humbly, kindly; յ- ածել, to persuade,
 to soften, to affect; յ- անկանել, դե-
 դերել, to supplicate, to beg humbly,
 to entreat, to pray earnestly.

Ողբական *S.* Ողբ *a.*

Ողբանք *s.* supplication, humble
 prayer, instance; softness, kind things,
 soft words, blarney; attraction, insin-
 uation, persuasion; fondling, caress,
 cajoling, coaxing, fulsome flattery,
 adulation.

Ողբաւոր *a.* suppliant; flattering.

Ողբեմ, եջի *va.* to supplicate, to
 persuade mildly; to soften, to calm,
 to appease; to touch, to move to pity;

to fawn upon, to toady, to flatter.

Ողբել S. Ողբաւոր.

Ողբումն S. Ողբանք.

Ող. ոյ or այ a. alive, living; sound, safe; complete, entire, integral; whole-some; uninterrupted; - - ad. alive, all alive; altogether; - բովանդակ. wholly, entirely; - եկիր! welcome! you are welcome; - լեր or եր, keep yourself hearty; God speed you, good bye! - լեր վարդապետ, hail Master! - լեր Թագուհի, Salve Regina! hail Mary! - երթ, go in peace, adieu, farewell; - մնացեն, let them go to the devil; - մնա. adieu, take care of yourself, my kind wishes.

Ողբաբանութիւն s. the whole of a discourse; * sound doctrine; - բար ad. entirely, perfectly, wholly; - գոռանք s. embrace, embracing, claspings; - գոռեմ, եցի va. to receive lovingly, to embrace, to kiss; - խոհ, աջ or ից a. thinking soundly, wise, sensible, judicious; chaste, modest, coy, maidenly, pure, honest; - միտք. good sense, honesty, plain-dealing; - խոհաբար ad. soundly; honestly, modestly, chastely; - խոհանամ, աջայ vn. to be in one's right senses; to be chaste, to observe chastity; - խոհացուցանեմ va. to render chaste, modest, sober, prudent, wise; - խոհութի s. sound judgment, wisdom, sagacity, good sense; chastity, pudicity, temperance, continence, modesty, sobriety, honesty; - խորհուրդ a. right-minded, sincere, frank, upright; - կեզ, կիզաց s. burnt offering, holocaust, sacrifice; - կիզեմ va. to offer a burnt offering, to sacrifice; - կիզութի or ումն s. offering a holocaust; - Հաւատ a. orthodox.

Ողբամբ ad. safe & sound, soundly, safely, safe; quite, totally, entirely, completely; - գառնալ, հասանել, to return, to arrive safe; - եկիր, - տեսի զքեզ, you are welcome; երթ - . God keep you, God be with you, adieu!

Ողբամիտ a. right-minded, of sound judgment, in one's right senses, sensible, rational, reasonable, judicious; orthodox; - վարդապետութի, sound doctrine; - լինել, to be in one's right mind.

Ողանամ, աջայ vn. to recover one's health, to heal, to get cured of, to get well again.

Ողանգամ a. perfect in body, sound in wind & limb; ad. safe & sound; entirely, wholly; - ութի s. perfection in all the members.

Ողացուցանեմ va. to cure, to heal, to restore to health, to free from sickness or any harm; to complete, to render perfect; - ուցիւ a. healing, curative, balsamic. [salutation.

Ողեգամ vn. to salute; s. salute,

Ողընծայ S. Ողբակեզ.

Ողիկ ad. entirely, wholly.

Ողմտութիւն s. rightmindedness, good judgment, reasoning; rectitude, justice, sincerity, loyalty, probity; - թք ad. soundly, sensibly.

* Ողնութիւն s. health, toast.

Ողըն, ունի s. salute, salutation, greeting, compliments, kind regards; health, state of salubrity; - Հրաժարական, leave-taking, adieu, farewell; - աալ, to salute; to compliment; Հարցանել զողնուն, տեսանել զ- ուրուք. to salute affectionately, with kind expressions; Հարցանել զողնուն ուրուք, to ask news of; աալ - Հրաժարական, to take leave; to say good bye, farewell; - , - քեզ, - Ե քեզ! good morning! good day! - իցէ քեզ? how do you do? how are you? - է, very well; - է քեզ? is all well with you? - է? do you bring good news? - է, health, peace, prosperity; - քեզ տունդ իմ սիրելի, - քեզ երկիր ծննդեան. - ! fare well sweet home! adieu my native land! adieu! [tirely, wholly, completely.

Ողըն a. all, entire, whole; ad. entirely, wholly; - թք ad. safe & sound; peacefully.

Ողնաբեր a. bearing a salutation or good news; - Թուղթ, letter, epistle; - գիր s. letter of compliments; - լի, - կան a. of salutation, of compliments; - պատում a. narrating, telling good news; - տուութի s. salutation; - բան s. drawing-room, saloon; - ցոյց Թուղթ S. Ողնաբեր.

Ողնահեմ, եցի va. to salute, to compliment; - Ի հանգիստ Երց առաքելոցն, to visit the sepulchres of the holy Apostles.

Ոճ. ոյ, ուլ s. style; phrase; method, system, formula; rank, order, manner, fashion, form; behaviour, conduct; dogma, doctrine : culm or stalk of

gramineous plants: pannier, basket; *bol.* S. Բազլասակ; acre (measure of lands); *ոճով* *ad.* methodically; distinctly, precisely; continuously, in detail; suitably, properly, to the purpose; *նովին ոճով*, in the same style; - *լեզուաց*, the character or genius of a language; - *որ Գրոց*, language of the Scriptures; *ճեմական*, բանաստեղծական, ճարտասանական, արձանական, գովազդի, լակոնական, մարտեան, մեղրածորան ոճ, academical, poetical, oratorical, lapidary, gothic, laconic, marotic, mellifluent or honied style; բարձր, վեհ, վայելուչ, յարգարուն, պարզ, կորովի, բարձր, հեշտ, բարեխառն ոճ, elevated or high, sublime, elegant, florid, simple, nervous, mellifluous, fluent or easy, temperate or moderate manner or style; ընտանի, կատակաբան, երկայնաբան, անհարժ, խիստ, լծյալ or ակար ոճ, familiar, burlesque, prolix or diffuse, harsh or rough, hard, languishing style; մաքրել զոճ, to purify, to refine the style; յոճ եւ ի կարգ մուծանել, to reduce to method, to put in order; *ոճով մանր հայել*, to fix, to rivet the attention; *մանգալ արկանել յոճ ընկերին*, to put a sickle unto one's neighbour's standing corn; *գարին յոճ կայր*, the barley was green.

Ոճիր, ք. ս. crime, guilt, criminal attempt, misdeed, villany, felony, ribaldry, vile wickedness; *a.* wicked, guilty, criminal; - *եղեռան*, crime; - *բասկրասութե*, excess; *ածել յ-ս*, to **Ոճորք* S. Զեղուն. [carry to excess.

Ոճրագործ, աջ *s.* scelerate, felon, villain, wretch; *a.* facinorous, ribald, flagitious, nefarious, profligate, felonious; - *ուժիւն s.* villany, abomination, misdeed, impiety, profligacy, flagitiousness, execrable conduct, horrible crime. [cave.

Ոմբուրն s. Gr. w. subterranean, vault, *Ոմն*, ուրումն, ումմն. *ոմանք*, *ոմանց* *pron.* some, certain, some one, one, *այր* -, a man; *կին* - անուն Մարգարիտա, a woman named Margaret; *ոմն քաղցեալ եւ ոմն արբեալ*, one is dying of hunger while another is drunk; *ոմանք մեծասունք եւ ոմանք աղքատք*, some are rich & others poor; *ցրուել ցան ոմն յայտ եւ ոմն յայն կոյտ*, they are scattered here & there; *զոմանս*

տեսի անցանել է գետն, *ոմանք ի լուզ*, եւ *ոմանք ի նաւակի*, I saw several crossing the river, some swimming, others in a boat.

Ոմոխորոն S. Եմփորոն.

Ոյ *int.* oh! what pain!

Ոյժ, ուժոյ or ժի *s.* force, strength, power, vigour, energy, virtue, valour; effort; weight; *յուժոյ ad.* strongly, vigorously; - *աւլ*, to force, to make efforts; to give power, to authorize, to favour; - *աւնուլ*, to gather strength; *նոր - աւնուլ*, to gain new strength, to recover one's strength; *յուժի լինել*, to be in full vigour, in the prime of strength; *անկանել յուժոյ*, to feel one's strength failing, to lose strength, to become weakened or enervated; S. Թափեմ.

Ոյժ a. cold; *ad.* apart, aside; - *ք s.* hiatus, gap, chasm; *fig.* coldness.

Ոյն, ք *s.* habit, disposition; valour, strength.

Ոչդի a. ad. apart, separately.

Ոչ ad. no, not, nor, none; *ոչ կամիմ*, I will not; *ոչ գիտեմ*, I do not know; *ոչ կարեմ*, I cannot; *ոչ ... ոչ*, neither ... nor; *ոչ սիրեմ զնա եւ ոչ երկընչիմ ի նմանէ*, I neither love him nor fear him; *բայց գիտեի ոչ*, but I did not know it; *ինչ ոչ ունի*, he has nothing; *ոչ առանց պատճառի*, not without cause; *յու կամաց*, involuntarily, against one's will, by force; *ոչ եթէ*, not only; no; *ոչ եւս*, no longer; not yet; *ոչ երբեք*, *ոչ ընաւ*, never, not at all, no; *ոչ ոք*, no one, nobody, none, not one; *ոչ ոք ի ձեռք*, no one among you; *ոչ ոք ասասցեք եւր*, nobody will tell you; *ոչ ոք գացի այնչափ յանդուգն*, no one will be hardy enough; *ոչ զոր գտցես*, you will not find any man; *յոչ գոյցի ի գոյ ածել*, *զոչան ածել ի գոյանալ*, to produce or create from nothing; *չարժել յոչ բարին*, to provoke to evil; *այո կամ ոչ*, yes or no; *կեղիք ձեր բան*, *այոն այո*, եւ *ոչն ոչ*, let your conversation be, yea, yea; nay, nay; *ոչ* or *ոչ* *ապաքէն աւացի քեզ*, did I not tell you? *ոչ*, *Տէր*, no, Sir; *ոչ իսկ*, is it not true that? *ոչ միայն չղորմեալ*, far from being touched; *եւ ոչ իսկ մարդ է*, he is no man; *ոչ արդեօք զերծաւ*, perhaps he

Ոչդոյ S. Զգոյ. [is not freed; S. *Եւ*

Ոչէ, ից *s.* nothing; void, vacuum;

հաստեւ յոյճեց, to create from nothing; ստայօղ ոյճեցն երկիր պագանեւ, to adore false gods.

Ոյճանամ S. Ոյճանամ.

Ոյճութիւն s. nothingness, void, nothing; յ- գանաւ, to be reduced to nothing.

Ոյնչ, ոյնչի s. not any thing, nought, void, nothing; a. none, no one, no, not any; ad. no, in no wise, not at all; - անհեւին, nothing at all; գրեթէ -, almost nothing, scarcely any thing; - հեւի թէն, not very far from you; զոյնչից, for nothing; - իւր, no how, in nowise, by no means; ստեղծեւ յոյնչէ, to create out of nothing; անհեւ յոյնչէ, to produce from void; յ- գարձուցանեւ, to reduce or bring to nothing, to annihilate; to nullify; յ- or առ - գրեւ, հա. մարիւ, to hold or esteem as nothing, to care nothing for, to make no account of, to despise, to contemn; յույնչէ յինչ գաւ, to be raised or taken from nothing; ես - ասեմ, I say nothing; - պառաւանս ունիս, you are wrong; ոյր չիք առողջութիւն՝ չիք եւ -, who has not health has nothing; - գիտեմ, I know nothing, I don't know.

Ոյխար. այ s. sheep, ewe; mutton; փա-ի, mutton; օտն-ի, sheep's trotters; - մոյրորեալ, wandering, lost sheep; վաճառանոց -ի, sheep-market; փաւաթ, գաւաթ - այց, sheep-cot, -fold, -pen; մայեն, բառալեն -բ, sheep bleat; S. Խաչն, Կառուրք.

Ոյխարաբոյճ s. sheep-breeder, --master; -գգեւստ a. clothed in sheepskin; s. ից, wolf in sheep's clothing; -գէն, զենութի s. sheep-slaughtering, --sacrificing; -գէնն Տաճկաց, koorbanba'rami, (Turkish festival).

Ոյխարակ. այ s. lamb, lambkin.

Ոյխարանման a. sheep-like; -վաճառ s. sheep-dealer.

Ոյխարենի a. sheepy; s. sheepskin.

Ոյխարիկ S. Ոյխարակ. [ishness.

Ոյխարուի s. sheepish nature; sheep-

Ոյչանամ, այցս vn. to be reduced to nothing, to be nullified, annihilated.

Ոյչացուցանեմ va. to annul, to make null & void, to annihilate, to destroy.

Ոյչութի s. nothingness, nothing;

Ոպդիտ s. Gr. w. hoplites. [nullity.

Ոպիւիազ S. Երեսնո.

Որել, որւոյ or լաց s. louse, (pl. lice),

vermin; մաճանող -, crab-louse; -արմտեաց, grab, mite, weevil; S. Ուտիճ; քաղէլ զ-ս, մաքրել յորւոյ, to ըրն s. fascine. [louse.

Ոջադեղ s. bot. lice-bane, louse-wort. Ոջական a. pedicular; - ակա med. - disease.

Ոջակեր, այ a. louse-eaten; s. lice-eater; - լինել արմտեաց, to be blighted with insects & worms.

Ոլտո, այ a. lousy. [Երաստանք. Ու. ի s. backside; S. Նստոյ տեղի, Ուեկան s. zool. pygargus, Arabian vulture, hen-harrier.

Ունակ s. zool. ouarine, alouate.

Ունամ, աջի vn. to howl, to yell.

Ուոդ, -անամ S. Աւոյդ, -անամ.

Ուոդանեմ. Ուոդեմ, եջի va. to water, to bathe, to bedew, to wet.

Ուոդումն s. watering; irrigation, sprinkling; water-retting, steeping; աւազան Գոգման, retting-pool, --tank, --pit, --pond.

Ուին a. lean, emaciated, etiolated, lank, puny, dry, parched.

Ուլայ, -եմ S. Նոհ, -եմ.

Ոսկեակ, եկայ or կի s. small quantity of gold; gold mine; pn. Aurelia.

Ոսկեակն S. Ոսկեքար.

Ոսկեբեր a. auriferous, gold-bearing; -բերան a. golden-mouthed; pn. St. John Chrysostom; -բեւեա a. studed with gold; -բերեղ s. chrysoberyl; -բուր s. golden hill; -բողբոջ a. produced like gold; -բոր s. chem. bore, boron; -բորակ s. borax; -բուզիս a. producing gold; -գեղմն s. Golden Fleece; -գիսակ a. golden-haired, having golden tresses; -գիր a. written in golden characters; s. chrysograph; -գլուխ a. gold-headed; -գոյն a. gold-coloured, yellow; -գործ, այ s. goldsmith; jeweller; a. golden, made of gold; -գօտի a. girdled with gold; -զարդ a. ornamented or embroidered with gold; -զգեաց a. arrayed in gold; -զմրուխտ s. chrysoprase; -զօդ a. fastened with gold; chased in gold; -զօծ a. gilded, gilt; golden; -զօծեմ, եջի va. to gild; զօծիլ s. gilder; -զօծութի or ումն s. gilding, gilt; -թեւ a. interlaced or interwoven with gold; embroidered with gold; s. gold-thread, --wire; - զիպակք, կերպապք, brocade; -թեւ a. golden-winged; -թիւ s. golden number; -ծաղիկ s. yellow

flowered; *s. bol.* chrysanthemum, corn-
marygold; -ծիր *a.* gold-bound; -ծի-
րանի *s.* golden purple; -ծղի *a.* golden-
armed; -կաղմ *a.* made of gold; adorn-
ed with gold; -երկվար, horse with
gold accoutrements; -գիրք, book
bound in gold; -կապարձ *s.* golden
quiver; -կար *a.* sewed with gold
thread; -կերթ *S.* Ոսկեկաղմ; -կիշն *a.*
golden-fleeced; -կուռ *a.* made or co-
vered with massive gold, gold plated;
-ք *s.* gold mine; goldsmith's shop;
-հան, աջ *s.* miner, gold-digger; -տե-
ղի or -ք *s.* gold mine; gold-diggings;
-հանդերձ *S.* Ոսկեգլխաց; -հանուծի,
-հատ *s.* gold-mining or -digging, gold-
finding; -հեր *a.* yellow-haired; *S.* Ոս-
կեգիսակ; -հիւսեակ *a.* woven with
gold; -հուռ or հուռն *a.* woven or em-
broidered with gold; laced with gold;
-հուռազարդ *a.* gold fringed; -հրաշ *a.*
golden; -ձեղուն *a.* with a gilded ceil-
ing; -ձող *S.* Ոսկիւձող; -ձուկն *s.* gold-
fish; gilt-head, aurata; -ղէն, զինիկ *a.*
golden, of gold, gilded, gilt; -գար,
golden age; -ճաճանշ *a.* shining like
gold, as bright or resplendent as gold;
-ճամուկ *a.* embroidered with gold,
covered with gold embroidery, spotted
with gold, gold braided; -ման *a.* spun
or woven with gold; -մոլ *a.* mad for
gold; -ներկ *S.* Ոսկեգոյն; -նկար *a.*
painted with gold; -նման *a.* gold-like;
-շողմ *vn.* to shine like gold; -շուք *a.*
ornamented with gold; -պաշտոյձ *S.*
Ոսկեզարդ; -պատ *S.* Ոսկիպատ; -պա-
տեան *a.* golden-sheathed; -պղինձ *s.*
tombac, pinch-beck, sham gold; -պը-
տուղ *a.* producing golden or gold-co-
loured fruits; *s.* Fructidor; -թերմ *s.*
Thermidor; -սաղարթ *a.* gold-leaved;
s. gold-foil; -սանձ *s.* golden bridle; *a.*
golden bridled; gold-bitted; -սար *a.*
accoutred or caparisoned in gold; -սէր
a. fond of gold, loving riches, avarici-
ous; -սիրուծի *s.* love of riches, avarice;
-սմբուկ *S.* Սիրախնձոր; -սոսինձ
s. chrysocol, gold-solder; -վարսեալ
a. adorned with golden tresses; -տախ-
տակ *a.* plated with gold; -տերեւ *a.*
gold-leaved; -տիպ *s.* similor, pinch-
beck; -տուխ *a.* having gold covers;
bound in gold (book); -տուռ or տուռն
a. gilt-tailed; gold-fringed or tasselled.

Ոսկերեմ, էջի *va.* to gild.

Ոսկերէջ *s.* goldsmith.

Ոսկերիտ *s.* osseine.

Ոսկերութի *S.* Ոսկրութի.

Ոսկերչութի *s.* goldsmith's art.

Ոսկեփայլ, -փառ *a.* shining, splend-
id as gold; -փետուր *a.* golden feath-
ered; -փոկ *a.* having golden latches;
-փող *s.* golden trumpet; -փունջ *a.* like
a gold tassel; *s.* golden or yellow bou-
quet; -հասկք, հունձք, golden ears;
golden harvest; -քաղ *a.* collecting
gold; -քանդակ *a.* gold plated; in-
crusted, embossed with gold; chased
in gold; -քար *s.* chrysolite, peridot,
olivine.

Ոսկե ..., &c. *S.* Ոսկե ..., &c.

Ոսկեօղ *a.* adorned with, or wearing
gold rings or buckles.

Ոսկի, կոյ *s.* gold; gold coin; *a.*
gold, golden, of gold; մուխնեան -,
massive gold; - շանթաձիգ *chem.* au-
rum fulminans, fulminating gold;
մանեակ -, gold necklace; - եղէգն *bol.*
lysimaquia, money-wort, loose-strife;
S. Հնդկերուզանեմ, կիւռ.

Ոսկիբարան *s.* *S.* Ոսկեբարան; Chry-
sologus; -ղէն *s.* gold armour; *a.* gold-
armoured; -ծին *a.* born of gold; pro-
ducing gold; -կաղմ *S.* Ոսկեկաղմ;
-կալ *a.* carrying gold; -կան թթուում
s. chem. auric acid, oxide of gold; -կաղ
a. woven with gold; -կառք *a.* having
golden carriages; -կեր *a.* containing
gold; -կուռ *a.* made of gold; -գլխա-
brocade; -կոխ *a.* sculptured in gold;
-հատ *s.* gold nugget; small piece of
gold; -ձող *a.* cast in gold; of massive
gold, golden; -մայր *s.* Aurea mater,
(title of Diana); -շարկ *a.* golden-ceil-
ed; -նակ *s.* gold money; -նամ, աջայ
vn. to become gold, to be transmuted
into gold; -պատ, աջ, -պատակ *a.* co-
vered with gold, gilt.

Ոսկեգիսակ *a.* golden-fleeced; -կըմ
բեայ or բէ *a.* having a golden boss;
-վարաւանդ *S.* Ոսկեսար.

Ոսկր, կեր, աջ *s.* bone; տարբուն
-, process, apophysis; - արմաղ լե-
զուի, hyoides; անուն - , ossa in-
nominata; - ջայլից, os pectinis or
pubis; - սրբանի, os sacrum; - կիւի,
whale-bone; - փղաց, ivory; *S.* Փղորդ;
գերեզման ոսկերաց, charnel-house;
փոխարկութիւն *թ.* ossification; հաւ
տաախէ խախտեալ ոսկերաց, bone-
setter; կցել զ-ն բեկեալ, to bonset;
փոխարկել *թ.* to ossify; հանել զոս-

կերս. to bone, to take out the bones; գողացուցանել զոսկերս, to cause the bones to shake; S. Լեզու.

Ոսկրաբանութիւն s. osteology; -բեկ s. bone-crusher; a. bone-breaking; broken-boned; -բեկուի s. med. osteocope; -գրութիւն s. osteography; -զօղք s. joints, articulations; -կեր a. ossivorous; -հատուի s. osteotomy; -մածոց s. osteocolla; bone-binder; -միջին s. periosteum; պստուան -միջին med. peridostosis; -պատ a. shelled, shelly; -տուն s. ossuary, charnel-house; -քանց առնեմ va. to dislocate, to put out of joint, to disjoin, to luxate or lux; -քար s. osteolite. [ing of bone.

Ոսկրեղէն a. bony, made or consist-
Ոսկրկուլ s. ossifrage, osprey, sea-
Ոսկրոսի s. bones, skeleton. [eagle.
Ոսկրուռ a. bony, full of bones; fig. abstruse, obscure, difficult, knotty.

Ոսնիմ, եցայ vn. to be stunted, emaciated, withered; to etiolate, to dry
Ոսնուի s. astrophy, emaciation. [up.
Ոսութ. այ s. adversary, enemy, opposite; antagonist, rival, competing; -տէր S. Հակառակաւոր; -եմ, եցի. -իմ, եցայ vn. to be at law with, to accuse; to rival, to strive, to compete; զգնեաւոր -. to surpass each other; -ուի s. enmity; rivalry; opposition.

Ոսպն, պան s. lentile; med. freckles; -ութան s. lentile-soup; -աձեւ a. lentile-shaped, lenticular; -or -ապակի, lens, lenticular glass; -անգոյն s. achromatic lens; -անգլառեակ, Fresnel lens; -այսի a. as large as a lentile; -եայ a. lentile, of lentiles, made or prepared with lentiles; S. Թան, Երկութան; -ք s. lentiles; pulse.

Ոսս. ոց s. branch, bough; knot, joint: hill, height, hillock; -ք մատանց ձեռնի. the fingers; -ովք վարակեալ, knotty, nodous, knobby, gnarly.

Ոստաբեկ առնեմ va. to break the branches; -խաղաց լինիմ vn. to leap from branch to branch; -խիւս a. branchy, ramous, full of branches; knotty, nodose; -կոտոր լինիմ vn. to have the branches broken; -յարձակ լինիմ S. Ոստանամ.

Ոստայն, ից s. texture, tissue, web, web; -սարգի, cob-web, spider's web; իզել ք կենաց, to cut the thread of life.

Ոստայնանկ, այ s. weaver; knitter;

-եմ, եցի va. to weave; to knit; -ուի s. weaving; tapestry.

Ոստան. ի s. free city; chief-town, capital, seat of Government; royal guard; a. royal, kingly; * terrestrial.

Ոստանամ, աջայ vn. to branch out, to ramify, to shoot out; to become invigorated, ramified.

Ոստանեայ, -նիկ a. of the royal family, of the court; s. citizen, freeman; nobleman, noble, lord, courtier.

Ոստանիմ, տեայ vn. to burst forth, to fly or escape from, to go out of; ոստան սանձք ի ձեռացն, the reins escaped from his hands. [branches.

Ոստասաղարթ a. adorned with leafy

Ոստաքանց a. lopped, trimmed; -առնել, to lop off, to cut away, to sever, to trim, to prune; -լինել, to be pruned, lopped off; -ուի s. lopping,

Ոստեղիւս s. glutine. [cutting off.
Ոստեմ, եցի va. to shoot, to emit.

Ոստիկան, այ s. governor, prefect; inspector, surveyor, commissary; minister; -արան s. ministerial residence; -ութի s. prefecture; inspectorship; ministry, office.

Ոստին a. terrestrial; dry, arid, parched, adust, burnt up; -ժ, land serpent.

Ոսուղ s. lime-twig; bird-lime, lime, viscum; - ծովային, marine glue.

Ոստնական a. terrestrial, continental.

Ոստնում, տեայ, առցեալ vn. to leap, to jump, to take a leap, to bound, to gambol, to skip, to caper; to spring on or at, to rush or fall upon; to rush forward, to fly at.

Ոստոսեմ, եցի vn. to hop, to leap, skip or frisk about, to frolic, to trip along. [hopping.

Ոստոստան s. skipping, tripping, Ոստուան s. leap, jump, skip, bound, gambol.

Ոստուցանեմ, ցի va. to cause to leap.

Ոստիմ, տեայ S. Ոստում.

Ոստրէ, -սս, Ոստրիք s. Gr. w. oyster; shell-fish. [ever.

Ով pron. who, that, he that, who-
Ո՛վ or Ո՞վ, ոյր, որով pron. who? which? ո՛վ դք, who? ո՛վ ի ձեռք, who amongst you? ո՛վ է գա, ո՛վ է այդք, who is this man? ո՛վ man is that? ոյր է պատկերս, whose likeness is this? ո՛վ ես դու, who are you? զով առաւել սիրես, which do you like

best? ո՞վ եւ ո՞վ իցեն որ երթայցեն, who will go? յո՞վ *ad.* where? յո՞վ երթաս, where are you going?

Ո՞վ *int.* o! oh! ho! ah! ha! alas! ո՞վ Աճիմ, o my God! ո՞վ աղետիցս, what a pity! S. Աղետ; ո՞վ սքանչելեացս, what a wonder! wonderful! ո՞վ, գիարդ զէհ է ազգասիրութիւն, ah! what a noble sentiment is patriotism! ո՞վ ժամանակ, ո՞վ բարք, ծ tempora! ծ mores! oh times! oh manners! to what a depth of corruption have our manners come! in what an age we live! ո՞վ ո. փախելուք յերկրէ հիւսիսոյ, ho, ho, flee from the land of the north!

Ովան *s.* sea-monster. [a desert. Ովասիս, *ի s.* oasis, verdant spot in Ովկիական, Ովկիանեան *a.* oceanic, of the Ocean. [deep; S. Թոհ եւ Բոհ. Ովկիանոս, *ի s.* Ocean, the mighty Ովաննայ, *ից s.* H. w. hosannah; երգել -իւք, to sing -s.

Ոտանաւոր, *աց a.* having feet; walking, going on foot; rhythmical, measured, metrical; *s.* verse, rhyme, poetry; *ad.* on foot; անցանել ը գետ յ, to cross the river on foot; յ- or յ-ս կալ, to be on foot; զորացոյ զոտս իմ յ-ս, He gave me strength to stand; -ս յօրինել, գրել -ս or -չափմամբ, to rhyme, to versify, to make verses, to write poetry or verses; գծուծ, յոռի - , mean, worthless verses, doggerel.

Ոտն, տին, տամբ. ոտք, ոտից *s.* foot, (*pl.* feet); foot of a mountain; foot, 12 inches; foot (measure in prosody); պատուանդան ոտից, foot-stool; կրռուան ոտին, foot-hold; ոտից ցաւ, the gout, podagra; հատանող կոշտից ոտից, pedicure, corn-cutter; լուացումն ոտից, foot-bath, pediluvy; - , - առ - , foot by foot, step by step, inch by inch, by little & little, by degrees, gradually; առ - , յոտս, առ ոտս, at the feet; near, at, to; յոտաց, standing, upright; յոտից, on foot, walking; - ը ոտին, foot to foot; յոտից ցլուռի or մինչեւ ցլուռի, from head to foot, from top to toe; յոտին բում, at your coming; յ- կալ, to rise, to stand up; կալի զերայ ոտից, to stand upon one's legs; յոտին կալ, to be standing, on foot; to support or maintain oneself; յոտին ունել, to uphold, to support, to sustain; յ- կանգնել, to rise, to get up; - or առ - հարկանել, կոխել, ը - հար-

կանել, to foot, to tread under foot, to trample upon; to despise: զ- յոտանէ փոխել, to take a step, to walk; զոտս ամբառնալ, - առնուլ, to start, to depart, to set out, to go away; զոտս արձակեալ հարկանել, to kick, to foot; զոտս ամբարձեալ փախել, to scamper away, to be off; անկանել յոտս ուրուք, to fall prostrate at the feet of; - զոտամբ արկանել, to cross the knees; զոտան հարկանել առ բարկուծն, to stamp on the ground, to trample with anger or rage; զոտս ի ըոյս հարկանել, to wander about the fields or among the mountains; զանձին յոտին կոցուցանել, to surpass all competitors; to surprise, to astonish; առ ոտս ուրուք խրատիլ, to be brought up at the feet of; առ ոտս կալ, to be present; զոտս հատանել, to take away, to destroy, to extirpate, to exterminate; S. Թինգ, Թնդիւն, Մասն.

Ոտնալուաց *s.* pediluvium; -լուացք *s.* basin or water for foot-bath; -լուացքուծ *s.* foot-bath; -լուիրծ *a.* slippery; -կապ, *աց s.* fetters; - ձիոց, horse-clog, shackle; պնդել յ-ս or -կապիմ *va.* to shackle, to fetter; to impede, to hinder, to stop, to clog; -կռակիմ, *ե.ցի vn.* to stop, to stay, to remain immovable; to become embarrassed; -կացուծիւն *s.* standing up; -կոխք *s.* treading or trampling under foot; յ-կոխս ընկենուլ, to throw under the feet; -կոխ առնել, to foot, to tread under foot, to trample upon; -կոտոր առնեմ *va.* to break the feet; -հար. &c. S. Ոտնհար, &c.; -հարական *a.* insulting; -հետ, *ից s.* foot-print, -mark, -step, trace, vestige; -ձայն *s.* tramp, foot-fall; - անձրեւի, pattering of rain; - անձրեւի է, there is a noise of much rain falling; -ման *s.* shoe; S. Կոշիկ; -չափ *s.* geom. foot; *a.* of a foot, pedal.

Ոտնառ *a.* slippery, sliding; -ախան *a.* stopping, impeding; -եմ, եցի *vn.* to slip, to slide, to glide, to take a false step; *fig.* to stumble, to trip, to commit a fault; *va.* to cause to slip; * -ռ *a.* podagrical, gouty; -ռւծիւն *s.* slip, slipping, false step, foot-fall; *med.* podagra, the gout.

Ոտնաս *a.* one-footed, one-legged.

Ոտնատեղի *s.* ground for the foot, footing; S. Ոտնահետ; -արով *a.* trampling with one's feet; - ընել, to

stamp; * -ցաւ S. Ունառու; -ցաւուի s. gout in the feet; -ւոր a. footed, having feet; standing on feet; -փշուր a. ad. crushing or treading under foot; -փոխ s. foot-pace; - լինել vti. to make a step, to walk, to go forward foot after foot, to pace along; -փոխութի s. motion of the feet, footing, walking. Ունքեկ a. broken-footed.

Ունգաւոյց s. encumbrance, obstruction, hindrance. [ly, little by little.

Ունիթի ad. slowly, gently, furtive- Ունկայ s. foot-place, foot-hold; foot-

man, domestic; ուս. pedal; Դս ad. standing, upright; -կապ S. Ունակապ.

Ունկէլիք, լեաց s. standing; foot-board; stepping-stone; կործանել յ-լեաց. to overthrow, to upset, to throw down; անկանել յ-լեաց ի գետին, to fall at full length on the earth; բառ-նալ զոտին յ-լեաց. to raise one's fallen enemy; -կռիւ s. foot-hold; fig. occasion, pretext, motive; - լինել, to get a hold over.

Ունհար, աջ a. malignant, rejoicing at another's suffering, malevolent, ill-natured; - լինել, to kick, to cause to fall; fig. to rejoice at another's woe, to be malignant, malevolent; to despise, to insult, to laugh at, to mock, to jeer; - լինել թշուառութե ուրուք, to insult one in his misfortune; -եմ, էջի va. to suppliant; S. Ունհար լինիմ; -ութի s. kick; fig. ill-will, ill-naturedness, malevolence; insult, sneer, derision, laugh.

* Ունուրադ. s. adze, addice.

Ունիփոխ S. Ունափոխ.

Ունքայլեմ vti. to walk slowly, with measured steps.

Որ, ոյ, ուլ pron. who, which, what, that; որ միանգամ, որ դե, who, whoever, whosoever; որք միանգամ, all they who; որ ինչ, what; which; all that; whatever; այլն որ գայ, the man who is coming; զոր գու գտեր, what you have found; եւ որ չար եւս է, որ չարք զեմ է, & what is worst of all; այլն զոր ես սիրեմ, the man whom I love; չգիտէ զոր գործէն, he does not know what he is doing; յորմէ. whence, therefore; որ եւ իցէ, whoever, whosoever; any thing whatever, aught; որ զինչ եւ իցէ, whatever or whatsoever it may be; be that as it may; ընտրեալ զոր եւ կամօս, choose which

you please; որոյ աղաքաւ, for this reason; որ բարիս գործէ, գացէ դքաւրիս. who acts well will be rewarded; որ խնդրէ՝ առնու, he who asks will receive; Ժողովեցին որ շատ եւ որ սակաւ, some have gathered much, some little; Հանապազոր մեղանէմք որ խորհրդով, որ բանիւ, we continually sin either in thought or word.

Ո՞ր. Ո՞ր a. which? what? որով ել խանութք, with what authority? Ո՞ր որդի է, who may that child be? յ՞որ էրս եւ յինչ միտս առաքեաց, for what & why did he send? որով ի-կե, by which? with what? յ՞որ վայր, up to where? յորում ժամու, at what hour? զոր աղաքաւ, why? for what reason? զորմէ՞ օրէ ասիցէ, & what day does he fix? զոր օրէնք ունի, what law prevails? զի որ արդար վաստակոց, for what just deserts? որովք երեսոք Հայածիցեն, with what effrontery they will drive away? գիտէ զիւրաքանչիւր դը լը կարգի եթէ որ լը որմէ իցեն, he knows each one by the order in which he comes; եւ որ այլ or այլն եւս. եւ որ ի կարգին, եւ որ ինչ ի կարգին, & so on, & so of the rest, et cetera, &c.

Որ conj. that; որ զի, that, in order that, so that; since, as; կարծեմ որ գայ, I believe that he will come; որ թէպէտեւ նք վեհք են, although they are superior.

Որակ. աջ s. quality; colour; manner, form; -ական a. qualitative; -յեց a. various, diverse; -անամ, այցայ vti. to be qualified; to be coloured; -յարին, to be changed into blood; -արար, -ացուցիչ a. qualifying; -ացուցանեմ va. to qualify; -ուր a. qualified; -ուրի S. Որակ.

Որայ, ոյ s. sheaf, bundle; -ս կապել, to lay corn in sheaves, to bind up into sheaves, to tie in bundles.

Որբ, ոյ s. orphan, orphan boy or girl; fig. a. derelict, desolate, abandoned, destitute; - մնալ ի հօրէ, ի մօրէ, to lose one's father, or mother; - մնալ յումեքէ, to be bereaved, to remain desolate.

Որբանամ, այցայ vti. to become an orphan, to be fatherless & motherless.

Որբանոց s. orphan-asylum. [able.

Որբասեր a. fond of orphans, charit- Որբար S. Որպէս.

Որբուի s. orphanhood, orphanage.

Որդոն *S. որպէս*.
 Որդոստա *s. forum*.
 Որդունակ *ad. as, like, how*.
 Որդ. *S. Ուրդ. * & Որդն*. [mes; scarlet.
 Որդան, - կարմիր *s. cochineal*; ker-
 Որդանեմի *s. nopal, cochineal-tree*.
 Որդեակ, եկոյ *s. little child, boy or*
 girl; - իմ, son, my son, my boy.
 Որդեբար *S. Որդեբար; - բերութի*
S. Որդեծնունի; - գիր, գրաց s. a. adopt-
ive, adopted; առնուլ յ-ս, to adopt
 as son; սնոյց զնա յիւր -ս, he nursed
 him like his own son; -գրաբար or
 պէս *ad. adoptively*; -գրական *a. adopt-*
ive; -գրեմ *va. to adopt*; to affiliate;
 -գրութի *s. adoption*; affiliation; -զէն
a. killing one's progeny; -ծին *a. bring-*
ing forth a child; -ծնութիւն *s. child-*
birth; procreation of children; -կեր
a. eating or devouring its offspring;
 -կոտոր *a. killing or destroying pro-*
 geny; bereaved of children; -նուէրը,
 the sacrifice of one's own children; -
 առնել, to massacre children; -լինել,
 to be bereaved of one's children, to
 have had one's children slain; -կո-
 ղոյս *a. having lost one's children*;
 -հայրութի *s. Sabellianism, Socinian-*
ism; -պետութի *s. uiarchy*; -պէս *ad.*
filially; -սէր *a. fond of one's son,*
 loving one's children; -սիրութիւն *s.*
 paternal, maternal love; -սնոյց *a. care-*
 fully training one's children; -սպան
a. killing one's own child, child-mur-
dering; *s. infanticide*; -բ, -սպանուի
s. child-murder, infanticide.
 Որդի, գւոյ *s. son, child*; - Այ, Son
 of God. Only Son; -բ լուսոյ, խաւարի,
 the children of light, of darkness; հո
 գւոյ -, *S. Որդեգիր; -բ բրտից, pot-*
 ters; -բ որդւոյ, nephews; -ի հօրէ,
 from father to son, successively; Ե
 հօրն եւ -ն, like begets or produces
 like.
 Որդեբար *ad. filially, like a son*;
 -կան *a. filial*; -կիջք *s. god-sons*; *sf.*
 god-daughters; -կցիմ *vn. to have the*
 same god-father, to be god-sons; -նամ,
 աջայ *vn. to become the son of*; to be
 adopted by; -տեայ *a. hating one's*
 progeny; -ցուցանեմ *va. to adopt*; to
 affiliate.
 Որդիութիւն *s. sonship, filiation*.
 Որդն, գան. գունը, գանց *s. worm,*
 vermin, grub; - երկրի, earth-worm;
 - փայտի, wood-worm; հնգիկ -, silk-

worm; - աղեայ or որովայնի, gut-
 worm, maw-worm; - միայնուկ, երկզ
 or երկզ -, tape-worm, taenia; - փո-
 րոտեայ ձիոյ, bots; յորդոսն համա-
 կել, to be full of worms, to be crawl-
 ing with worms, to swarm with worms;
S. Թաթաւիմ.
 Որդնալից *a. full of worms, crawling,*
 maggoty, rotten; -ծին *a. generating*
 or producing worms; - առաջնորդ,
 Queen-bee; -կեր *a. worm-eating*;
 -հար *a. worm-eaten, rotten, carious*;
 -լինել, to become or grow worm-
 eaten; -նման *a. worm-like*; -պարար
a. breeding worms; ից, fattening one-
 self to feed worms; -բանց լինիմ *vn.*
 to be worm-eaten.
 Որդնեայ *a. all alive, swarming or*
 crawling with worms. [eaten, rotten.
 Որդնիմ, էջայ *vn. to grow worm-*
 Որդնոս, աջ *a. rotten*; -իմ *S. Որդ.*
 Որդնուկ *s. cochineal*. [նիմ.
 Որեար, երոյ *s. people, men, folks,*
 persons; աւագ -, nobility, noblemen,
 Որդան *S. Որպէս*. [gentlemen.
 Որ էն, Որ եսզ *s. I Am, He who is,*
 God, the Supreme Being; *S. Է. եմ*.
 Որթ, ուշ *s. calf, (pl. calves)*; -գիկ
 ցիկ, sucking calf; միս -ու, veal; -
 խորովեալ, roast veal; մորթ -ու, calf-
 skin; *S. Քեցեմ*; - եղանց, fawn, young
 deer; - ծովայնի, seal, sea-calf, *S. Փոկ*;
 - ոսկի ձուլածոյ, golden calf.
 Որթ, ոց *s. vine*; *S. Զամբիդ; bot. co-*
 locynthis; colocintida, bitter apple
 (purgative); բեր -ոյ, grapes; տերեւ
 -ոյ, vine-leaf; ոււ -ոյ, vine-tendril;
 յօտք -ոյ, vine-branches, vine-cut-
 tings; Թօթափել or քաղել զտերեւ
 -ոյ, to strip away the superfluous
 vine-leaves.
 Որթաղուի *a. calf-headed*; *s. Isis*;
 golden calf of the Israelites; -առնիկ
s. vine-plant; * -բած *s. calf-herd*; -ւոր
a. basket-carrying; -փայտ *s. vine-*
 wood; vine-branch, twig, sprig; -քար
 Որթի *S. Որթի*. [s. orthite.
 Որթիկ *S. Որթուկ*.
 Որթիք, Թեայ *s. pl. vines*.
 Որթողոքս, աջ *a. Gr. w. orthodox*;
 -ական *a. orthodoxical*.
 Որթոց *s. vineyard*; stalk of dried
 vine-cuttings: calf-house.
 Որթուկ *s. sucking calf, young calf*.
 Որի, որւոյ *s. zool. rook*.
 Որիզ, -ն *s. Gr. w. oryza, rice*.

Որիշ *a.* distinct, separate; different, other; *ad.* separately, apart; - - , separately; distinctly.

Որիւքս *s.* zool. oryx, wild buck.

Ործ , ոյ *s.* belch, eructation, rising of the stomach.

Ործամ , աջի *va.* to belch; to feel inclined to vomit, to retch, to vomit.

Ործացուցանեմ *va.* to cause to belch; to convulse the stomach, to cause to vomit; - ույի *a.* belching, eructive; vomitive, emetic.

Ործկամ , Ործկտամ *S.* Ործամ .

Որ կան *s.* things present, the present; մի վստասիր յ-դ , do not trust to

Որկէն *S.* Որպէս . [the present.

Որկոր , ոյ *s.* oesophagus , gullet, throat; ից . gluttony; զկնի - ոյ երթալ , to give oneself up to gluttony.

Որկորադաւ , - ժէա . - մու *a.* gluttonous, greedy, gormandizing, voracious, ravenous; - լինել , to be gluttonous, greedy; - ժէտուի . - մուլութի *s.* gormandizing, gluttony, greediness, guttling, voracity; - թք *ad.* gluttonously, greedily.

Որկորեայ , րէից *S.* Որկրամուլ . [tons. Որկորեան *s.* pl. the gluttonous, glut-

Որկորուստ *S.* Որկրամուլ , - ութիւն .

Որկորստաբար *ad.* gluttonously.

Որկորստանամ *S.* Որկրամուլիմ .

Որկորստութի *S.* Որկրամուլութի .

Որկրամուլ . &c. *S.* Որկորամուլ , &c. ;

- իմ *vn.* to abandon oneself to gluttony.

Որձ , ից *a.* male . [the male sex.

Որձակորոր առնեմ *va.* to destroy

Որձամուլ *S.* Արուամուլ .

Որձատ . ի *s.* capon . [- or - եայ *a.* of -

Որձաքար , աջ *s.* granite; free-stone;

Որձեւէգ *S.* Արոււէգ .

Որձի *a.* not castrated, entire.

Որլան or զէն *s.* Gr. w. mus. organ.

Որմ , ոյ *s.* wall; partition; - զոր-

մայն *ad.* from wall to wall; in groping,

groping along; քանդել զ- , to unwall,

to dismantle . [-ք . masonry.

Որմած *s.* enclosure, fence, precincts;

Որմածակ *s.* loop-hole; - ծերպք *s.*

chink, cranny; breach, gap, opening;

- ծու , աջ *s.* mason, brick-layer; - ծու-

թի *s.* mason's work, masonry; - կալ .

այ *s.* curtain or arras, tapestry; - կան

a. mural; - չըմանակ . mural cerele;

- կից *a.* neighbouring; - հասու *a.* bor-

ing through a wall & passing; - յից *a.*

supported against a wall; - ծառ .

wall-tree, espalier; - նկար *s.* fresco;

- շարժ լինիմ *vn.* to be ruined, to be

shaken down; - շէն , շինաց *s.* mason;

- քէլ *a.* walled up, enclosed by a wall;

- առնել , to shut up within four walls,

to imprison; - քէլոյ , - փակ , աջ *s.*

enclosure, recinet, park, walled-in

space; *a.* *S.* Որմարգել; - փոր , աջ *a.*

wall-piercing; - լինել , to pierce or

bore through a wall; to steal; - փոր-

ութիւն *s.* the piercing a wall; theft.

Որմեմ , եջի *va.* to wall, to surround

with walls, to close up with masonry,

to wall up; to build.

Որմիշական *a.* Jupiter's, belonging

to Jupiter; - քէք . Jupiter, Jove: Bac-

chus; - առն , feasts in honour of Cas-

tor & Pollux; - հուր , sacred fire of

the Persians; fire-worship, Persian

sect; - քաղաք , Diospolis.

Որմիշապէս խաղ *s.* olympic game.

Որմիշիկ *s.* bot. flos Jovis.

Որմիշուհի *sf.* daughter or sister of

king Hormisdas.

Որմիշք , միշքի *s.* Oromizda; Jupiter.

Որմիսկ , միսկի *s.* nose- or ear-ring.

Որոգայթ , ից *s.* snare , trap, net,

springe; ambush, ambuscade; *S.* Լա-

րեմ; անկանել յ- , to fall into a snare;

S. Ըմռնիմ; լարել զ- եւ ի նոյն հար-

կանիլ or շաղիլ , to fall into one's own

snares; - դնել ումք բանիւք , to con-

vict a person by his own words; - ա-

դիր . դրաց *a.* setting or laying a snare;

lying in wait; cunning, deceitful; - ա-

շատ *a.* very perilous, most dangerous;

S. Բազմորոգայթ; - ապարաստ *a.* cir-

cumspective, cautious, prudent; - ա-

րան *s.* place full of snares, dangerous

place; - եմ , եջի *va.* to set or lay snares

or traps, to entrap; to wait in ambush

for, to waylay; to surprise, to de-

ceive; - իմ *vn.* to fall into a snare, to be

caught, taken in a net; - ող *a.* lying in

vait.

Որութ *s.* liquid-measure , liquido-

meter; cyathus, (Roman measure, 12

ounces).

Որոճ . ք *s.* rumination, chewing the

cud; ից . thought, meditation, reflex-

ion; - ածել . բերել յ- *S.* Որոճեմ;

ազդի ազդի - ու որոճել , to ruminate or

meditate upon, to think over, to re-

volve in one's mind; - ալից *a.* well di-

lucidated, clear, distinct; *ad.* *S.* Որո-

ճողաբար; - ամ *S.* Որոճեմ; - այլի *a.*

ruminant, ruminating; -ան S. Որոճ; -եմ, եցի. -իմ, եցայ *vn.* to ruminate, to chew the cud, to chew again, to re-chew; *fig.* to ruminate, to think, to muse on, to ponder; * -կամ S. Թորան ջեմ; -ող a. ruminant; -ողաբար *ad.* ruminatingly, in a ruminating manner; distinctly, lucidly, clearly, plainly; -ողութի, -ումն S. Որոճ.

Որոմն, ման s. *bot.* aira, hair-grass, cockle; darnel, zizania, tares; weeds; -ցանել *fig.* to sow dissension, to create differences; -ացան s. sower of tares; *fig.* devil, sower of strife.

Որոնանամ, ացայ *vn.* to get dried up. Որոնեմ, եցի *va.* to seek, to search, to inquire after or into, to make search, to ferret, to investigate, to rummage: to louse; - զերկեր, զբաշար, to explore, to spy out.

Որոնող a. seeking, inquiring.

Որոնումն s. search, inquiry.

Որոշ a. distinct, separate, different; decisive, precise, clear; evident, certain; -ք s. step, stair, round; -ակի *ad.* distinctly, clearly, plainly; decisively, positively, precisely; separately, specially; -ական a. disjunctive; -եմ, եցի *va.* to distinguish, to discern; to divide, to separate; to decide, to determine; to specify; to choose, to select; to excommunicate; -իմ *vn.* to detach or separate oneself; to be excommunicated; -իչ, -ողական a. definitive, determinative, distinctive, decisive; -ողութի, -ութի, -ումն s. distinction, division, separation; decision, definition, determination, resolution; difference; segregation; -ումն յեկեկեցւոյ, excommunication; չորս որոշմունք տարւոյն, the four seasons of the year; -ումն առնել, to come to a decision, to make up one's mind.

* Որոշամ S. Թորանեմ. [away with.

Որոշեմ, եցի *va.* to destroy, to do որոշ, այ s. lamb; -ակ or իկ s. lambkin. Որովայն, ից s. belly, paunch; womb, uterus, matrix; պուռլ -ի, fruit of the womb, child; չերձումն -ի, gastroto-my; կարան -ի, gastroraphy; կերակուր -ի. * belly-timber; յագուրդ -ի, bellyful; ծառայ -ի, gastrolater, fond of one's belly, dainty; կաղ յ-է մօր իւրոյ, born-lame, lame from the womb; խճողել զ-, to cram or stuff one's belly or guts, to glut oneself;

գնալ ի վերայ -ի, to go upon its belly, to crawl along; անկանել ի վերայ -ի, to fall down flat on the face; անպար- ջանել զ-, to make a god of the belly; որոյ ԱՅ-ն իւրեանց, whose God is their belly; յաւէ - իմ, my stomach aches.

Որովայնաճնայ a. creeping, reptile; -գգեայ a. what she carries in her womb; -ժեռութիւն s. gastronomy; -ժէս s. gastronomist, epicure; -իւս S. Որովայնակոչ; -ծուլ s. flux, laxity, looseness, diarrhoea, scouring; -կոչ s. ventriloquist, Pythoness; -կոչ- ութի s. ventriloquism, -quy; -հմայ s. gastromancian; -հմայութիւն s. gastroman- cy; -մաշկ s. anat. peritoneum; -մոլ, այ s. gastromaniac; -մոլութիւն s. gas- tromany; -պաշտ s. gastrolater, belly- god; -պաշտութիւն s. gastrolatria; -պա- րար, այ a. pampering one's belly, ad- dicted to intemperance, gluttonous, guzzling; -լինել, to pamper oneself, to be a greedy-gut, to be given to over feeding, to gormandizing or to gluttony; -պարարութիւն s. gormandiz- ing, gluttony, voracity; -սէր a. think- ing only of eating, gluttonous; -տոլ a. abdominary; -ցաւութիւն s. colic, bowel complaint; gastralgia; -ցաւա- նեմ *va.* to form a vase with a large belly; to make a very large or capac- ious vase. [because.

Որովհետեւ *conj.* since, as, whereas, Որոտ, ք s. thunder; -ք -, -աղոյ, -ալից a. thundering; -աձայն s. thun- dering noise, rumbling, roll; -ամ, ա- ջի *vn.* to thunder, to rumble, to roar; to detonate; -ացող կաղ, explosive gas; -ընդոտ a. thundering; *ad.* fre- quently thundering; suddenly rum- bling; -իւն, -ումն s. thunder; S. Թըն- դիւն, որդիք Որոտման, Boanerges, sons of Thunder. [cob; S. Յիւն.

Որոր, ի s. *zool.* sea-mew, sea-gull, Որորան, Որորոյ, Որոյ, այ s. cradle; S. Նիրհեմ. [to lull to sleep.

Որորեմ, եցի *va.* to cradle, to rock, Որորք s. by-by, lullaby.

Որչափ, ից, -իք, եայ, -ոք, ոյ a. how much, how many, how; as much as; -եւս? -եւս առաւել? how much more? -անգամ? how many times? -ժամանակ? how long? -յիւն է, as much as in me lies, my best; -կարեմ, as much as I can; -հար է, as much

as possible; - եւ մեծատուն իցէ. however rich he may be; *պինչակ յար. դեմ զնա - զքեզ*. I esteem him as much as I do you; եւ - յառաջ մաս. չէր. in proportion as he advanced; *զորս - դք հաւաստագոյն քննեսցէ*, the more one sifts or investigates them, the more one...; - *ի կենցաղումն կեամք*, while I breathe this mortal breath; *յ-ից զբկեցեր զանձն քո բարութից*! of how much you have deprived yourself! - *ծնեալ էր զիս մայր իմ պապէս հանգիստ եւ անոյշ քուն ոչ է եղեալ*, never since my birth did I sleep so well; - *մարդիկ. նոյնչափ կարծիք*, as many men, as many
Որչափութիւն *s.* quantity. [minds.
Որպակ *S.* **Որպէս**.

Որպէս *ad.* as, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when; - *զի*, in order that, that, to the end that, so that; because, for; - *թէ*, as if, as though; - *զիարդ եւ իցէ*, at all events, no matter what happens; - *զիարդ եւ կամք իցեն*, however they may wish, in whatever way one may wish it; *մարդոյ - խոնայ են աւուրք իւր*, the days of man are like grass.

Որպէս. **Որպէս զի** *int.* how! what! indeed! - *առանց քննելոյ են գտաւստանք նր*, how unsearchable are His judgments! - , *մեռաւ ուրեմն*, what! he is dead!

Որպէսն *s.* the why, the wherefore.

Որպէս *a.* no matter which.

Որպիսի, *սւղ. սեւայ a.* what; such that; - *ինչ*, as, such as, for instance; - *ինչ իցէ օղջոյն այս*! what manner of salutation this might be! *զիտես - ինչ առիթն էին*, you know what those festivities were; - *եւ իցէ*, whatever, whatsoever.

Որպիսունի *s.* quality, condition, state.

Որջ, *այ s.* den, lair, kennel, burrow, hole; - *աղուէտու*, fox-hole.

Որջարար *ad.* cave-like, like a cavern; - *ձեւ a.* den-like; - *մուտ լինիմ տ.* to retire to its den; - *նամ, ացայ տ.* to hide in a hole, to go to earth, to crouch or squat in a kennel; *ից*. to nestle, to creep into, to hide oneself; - *սոյզ a.* hiding in caves or burrows; - *բան s.* hiding-corner, lurking-place;

Որլիկ, *լիւայ S.* **Որլի**, &c. [*S.* **Որլ**. **Որլալից** *a.* lousy, swarming with lice.

Որս, *այ s.* chase, hunting, hunt, sport; prey; venison, game; *զբասնիք -այ*, field-sports; *եղանակ -այ*, shooting-season; *այր հմուտ -այ*, skilful hunter, a good sportsman, a mighty huntsman; *պահապան -այ*, game-keeper; - *ձկանց*, fishing, fishery; - *թռչնաց*, shooting, fowling; - *աղուէտուց*, fox-hunting; - *վազերց*, tiger-hunting; *յ-հեծանեկ*, to go a hunting or shooting; *յ-ածեւ*, to shoot wild beasts.

Որսարանեմ, *եցի տ.* to spy into or surprise a person's sentiments, to draw a person out, to cause a person to give involuntary evidence; - *լից S.* **Որսաշատ**; - *կան a.* hunting; *s.* **Որսարդ**; *շուն* - , hound, greyhound; *բազէ* - , trained hawk; *թռչուն* - , bird of prey; *ձի* - , hunter; - *կից s.* hunting-or fishing-companion.

Որսամ, *ացայ* or *ցի տ.* to chase, to hunt, to go a hunting or shooting, to shoot; *ից*. to try or endeavour to win or to seduce, to wrap up or involve in snares, to surprise, to entrap; - *հաւ*, to fowl; *S.* **Ձուկն**; *աղուէս* - , to hunt a fox; - *զհոգիս*, to prey upon souls; - *զգք*, to catch or entrap a person, to insnare; *ից*. to captivate, to win; to entice, to attract, to allure, to flatter; - *զսիրտ ուրուք*, to gain a person's heart; - *զգք բանիւ*, to win a person with fair speech; - *ինչ բանս ի բերանոյ ուրուք*, to entangle a person in his own words; - *զյաջողութիւն աւուրց*, to watch the propitious moment or favourable occasion; - *փառս կամ պատիւ*, to go in search of honour or glory.

Որսայս, &c. *S.* **Յորսայս**, &c.

Որսամասն *s.* part of the produce of the chase.

Որսանք *s.* chase, hunting; hunting or fishing implements; *ից*. trap, trick.

Որսաշատ *a.* abounding in game; - *պէտ s.* chief huntsman; - *սէր*, - *տենչ a.* fond of the chase, sportsman; - *սիրութիւն s.* love of sporting; - *սուն a.* full of game; - *բան s.* hunting-ground, chase; - *փոխ լինիմ տ.* to change the hunting-field, or the fishing-place.

Որսիկ *s.* small game.

Որսող *s.* hunter; *ից*. devil.

Որսորդ, *այ s.* hunter, huntsman, venator; - *ձկանց*, fisher, fisherman, piscator; *կին* - , huntress; - *բանից*,

a pryer into other person's thoughts.

Որսորդաբար *ad.* like a hunter; **-խար** *a.* deceiving a hunter or angler; **-կան** *a.* S. **Որսական**; **-ն** *s.* the chase, the hunting art; **-պետ** *s.* chief huntsman, Master of the hounds. [S. **Որս** -

Որսորդութի *s.* hunting; shooting;

Որսօն, *ք* *s.* hunter; game-keeper.

Որրան, **Որրոց** S. **Որրրան**. [ish.

Որցեմ, **եցի** *va.* to enrapture, to rav-

Որփեական *a.* Orphean.

Որփէոս *s.* Orpheus.

Որբան S. **Որշափ**; **-իցս անգամ** *ad.*

how many times; **-ութի** *s.* quantity.

Որբին, **Որբիւն**, **քեան** *s.* med. herpes,

tetter, ring-worm, impetigo; **-ոս** *a.*

Ու *conj.* and, &. [herpetic, scabby.

***Ուզեմ** S. **Կամիմ**.

Ութ, **ից** *a.* eight; **ութիցս քսան**,

eightscore; **յամի Տնն հազար** - **հա-**

րիւր եօթանասուն եւ -, in the year

of our Lord eighteen hundred & sev-

enty eight, 1878.

Ութածալ *a.* in-octavo, 8vo; **-դի** *a.*

octachord; **-մասնեայ** or **նի** *a.* com-

posed of eight parts; **-մեայ**, **-մեան**,

ութեմեան *a.* octennial; **-մեայ** *a.*

eight months old; **-նիստ** *s.* octahedron;

-նիւ *s.* octophorum; **-նկիւն** *s.* octagon;

-նկիւնի *a.* octagonal, octangular;

-շափքանեայ *a.* having eight steps or

stairs; of eight degrees or orders;

-շեայ *a.* octonocular; **-պատիկ** *a.* oc-

cuple; *ad.* eight-fold, eight times as

much; **-վանկ** *s.* *gr.* octosyllable; *a.*

Ութդիմի *a.* octohedrical. [-bic.

Ութեակ, **Ութերեակ**, **րեկաց** *a.*

eight, octonary; eighth; the number

eight; eight days.

Ութերորդ, **այ** *a.* eighth, 8th; *ad.*

eighthly; *s.* octant; - **այն** *mus.* oct-

ave; **-եմ**, **եցի** *va.* to repeat eight

times; to pay or to take the eight.

Ութեքեան *a.* all the eight.

Ութեւոսան *a.* eighteen; **-ածալ** *a.*

in-18mo; **-ամեայ** *a.* eighteen years old.

Ութթեւան *a.* eight-winged.

Ութիլեան *a.* eight-columned; **-ն**

Որդիկեայ, **Ottapla**.

Ութիցս *ad.* eight times.

Ութկանգնեայ *a.* of eight cubits.

Ութոտուի *s.* zool. octopus.

Ութուոսան *a.* eighteen; **-ամեայ** *a.*

- years old; - years since; **-երորդ** *a.*

eighteenth, 18th; **-եքեան** or **քին** *s.* the

whole eighteen.

Ութպատիկ S. **Ութապատիկ**.

Ութսիւնակ *s.* octostyle.

Ութսնամայ *a.* octogenary.

Ութսնաւոր *a.* containing eighty.

Ութսնեկորդ, **այ** *a.* eightieth, 80th.

Ութսուն, **սնից** *a.* eighty.

Ութտերեւան *a.* octopetalous.

Ութօրեայ, **րեկց** *a.* of eight days;

Ութ S. **Ոյթ**. [-**օրք**, **էկց** *s.* octave.

Ութաբանութի *s.* dynamics; **-թափ**

a. exhausted, drooping, faltering;

-շափ *s.* dynamometer; **-տաւ**, **այ** *a.*

strengthening, fortifying, corroborat-

ing; **-ւոր** S. **Ութեղ**. &c.

Ուժգին *a.* strong, great; violent,

impetuous, vehement; - or **-ս** *ad.*

strongly, vigorously, violently, vehe-

mently; **-ս գանել**, to beat violently,

unmercifully; **-տանուլ**, to take by

force; **-ս ակնարկել**, to eye disdain-

fully, to regard ferociously; **-ըն**.

թանալ, to be swift-footed, to run

swiftly.

Ուժգնաբար, **-դոյն**, **-կի** S. **Ուժգին**

ad. **-նամ**, **այցալ տն.** to gather strength,

to get strong, to grow stronger, to be

strengthened; to become prevalent,

to predominate, to prevail over, to

domineer; **-պէս** S. **Ուժգին** *ad.*; **-դիրկ**

a. bound tightly; **-սիրտ** *a.* dauntless,

fearless, courageous, valiant, intrepid;

-ցուցանեմ *va.* to corroborate, to

strengthen, to fortify; to give more

intenseness, to augment, to increase;

to render violent, impetuous.

Ուժգնութիւն *s.* vehemence, impe-

tuousity, fury, violence, heat, ardour,

intensity; force, strength, energy,

vigour; efficacy, efficaciousness.

Ուժեղ, **այ** *a.* strong, robust, vigor-

ous; valorous; powerful; **-ակ** S. **Ու**

ժեղ; **-անամ**, **այցալ տն.** to fortify or

strengthen oneself; **-ութի** *s.* force,

vigour, power.

Ուժեմ, **եցի տն.** to have strength,

to be able, to resist; to oppose. [strong.

***Ուժով** S. **Ուժեղ**; **-անամ տն.** to get

Ուլ, **ուց** or **ոց** *s.* kid; fawn; **-եկի** *s.*

kid-skin; **-իկ** *s.* young kid.

Ուշ, **լան**, **լուշք**, **լանց** *s.* neck; - or

ուշուշք *s.* pearl necklace; Venetian

pearls, bead, glass-bead, bugle;

կոշկոշք, **կոշկոշք** *s.* knuckle-bones, cockle;

զուլալ, to fall headlong, head-foremost,

to tumble, to fall; **ից** *to be plunged*

in sensuality; to be sunk in de-

bauchery, to wallow in voluptuousness.

Ուշագիւլութիւն *s.* stiff-neck, pain in the neck; **խաղաղ** *s.* dicer; cockle-player; **փող** *s.* vertebral region, back

Ուխտ *S.* Ուղի, &c. [& neck.

Ուխտ *էջ* *s.* vow; wish, desire, prayer; compact, covenant, agreement; alliance, pact, treaty; order, congregation, community; clergy, churchmen; pilgrimage; **աղի**, everlasting covenant; **բէլ** *զապիք*, conditional promise, alliance; **մատեն** **ի**, Holy Writ, the Bible; **ապանակ** **ի**, the ark of the Covenant; **Հին և Նոր** **ի**, the Old & the New Testaments; **Հաւատացեալ**, Christians; **եկեղեցւոյ**, **մանկունք** **ի**, clergy; **կանանց**, nunnery; **ի սեղիք**, holy places, sanctuaries, relics; **պարզ**, **հրապարակական**, **անընծանելի** **ի**, simple, solemn, indissoluble vow; **անխորհուրդ**, **անհոգեմ** **ի**, indiscreet, imprudent vow; **ի զնեւ**, to make a vow, vows; **ի զնեւ ողջախոհութեւ**, to make a vow of chastity; **ի կուէլ** **հրապարակաւ**, to make a solemn treaty; **ի զնեւ** or **ի մատենէլ** **բռնեք**, to make a treaty, or an alliance with any one, to be in treaty for; **կնքել** **ի** **հաշտութեւ**, **ի** **հաւատութեւ** **առնել**, to make peace; **կալ յիւ**, to remain faithful to one's vow; **կատարել զն**, to accomplish one's vow; **անցանել զիւ**, **ջրել զն**, **ապախա առնել զիւր**, to break or violate one's vow; **անօրինել զն**, to dispense with or exempt from a vow; **իւր ինքրել**, to desire ardently, to long for eagerly; **երթալ յիւ**, to go on a pilgrimage; **իւս իմ կատարեցից**, I will accomplish my vow.

Ուխտադնաց *s.* pilgrim; **ուրթիւն** *s.* pilgrimage; **գիր**, **գրաց** *a.* making a vow; being under a vow, Nazarean; allied, confederated; **լինել**, to make a vow; to conclude a treaty; **գրեմ**, **էջի տն**, to form an alliance or confederacy, to league; **գրութիւն** *s.* making a vow; concluding a treaty; vow; profession; wish, desire; **գրութ**, **զանց** *էջ* *s.* violator or breaker of a vow, of a convention; infringer, transgressor, offender; *a.* false-hearted, unfaithful, perfidious; **զանցեմ տն**, to break or violate one's vow; **զանցութիւն** *s.* violation of a vow, of a convention, contravention, breach, infraction

of treaties; transgression; **իւլ**, **այ** *a.* observing, keeping a vow or convention, faithful, true, loyal, true-hearted; **իւն** *a.* votive; **կատար** *a.* accomplishing one's vow; **կից** *s.* companion in a vow; ally, confederate; **նեղ**, &c. *S.* **Ուխտադանց**, &c.; **պահ**, **այ** *S.* **Ուխտակալ**; **պահութիւն** *s.* accomplishment, observance of a vow or convention, fidelity; **աղի** *S.* **Ուխտակալ**; **սեղիք** *s.* sanctuary, holy place; **րան** *s.* place where one makes a vow or convention; **բար** *a.* complaisant, obliging, affable; **ուր** *a.* that has made a vow; allied; Nazarene; professed (monk or nun); *s.* pilgrim; **ուրթիւմ**, **էջայ տն**, to vow, to devote or dedicate oneself to God; **ից**, to deprive oneself of, to abstain from; **ուրթութիւն** *s.* consecration, state or condition of a Nazarene, of a monk; vow, profession; pilgrimage.

Ուխտեմ, **էջի տն**, to vow, to make a vow; to take the vows, to profess; to make or conclude a treaty, or covenant; to confederate, to enter into a mutual obligation; **նուրթալ**, to promise offerings; **ուխտեալ** *a.* professed (monk or nun).

Ուտակեր *a.* vegetarian; **նամ**, **ացայ տն**, to cool down, to be estranged; to remove, to go out of, to abandon, to fail; **ցուցանեմ տն**, to cool, to damp, to estrange; to avert, to remove.

Ուղիք *s.* stairs; bridge; way or passage; *S.* **Մուծ**. [**կաւոր**, &c.

Ուղարկաւոր, **Ուղարկեմ** *S.* **Յուղար** **Ուղեգնաց**, **այ** *s.* traveller, passenger; **ուրթիւն** *s.* travelling, journeying.

Ուղեդարձ *s.* return from a journey or voyage. [**եյ** or **voyage**, travelled.

Ուղեկեալ *a.* returning from a journey; **ուղեկից** *s.* fellow-traveller, passenger; **բ**, retinue, train, attendants, suite, cortege; **լինել** or **կցեմ**, **էջայ տն**, to travel together, to accompany, to go with, to follow; to convoy; **կցութիւն** *s.* travelling companion, accompanying, following, company; convoy.

Ուղեղ, **ուղղոյ** *s.* brain, brains; marrow; *S.* **Թափեալ**; **սնեակ** **ուղղոյ**, skull; **ի դուրս ունել**, to be judicious, in one's right senses; **միջեւ ցոսկերաց**, to the very marrow of the bones; **ապան** **թթուում** *s.* chem. co-

rebric acid; -*ային* *a.* cerebral; medullar, medullary.

Ուղեչափ *s.* odometer.

Ուղերձ, *ի* *s.* gift, present, homage; address; - *մատուցանել*, to present an address; - *եմ*, *եցի* *va.* to make a present, to present, to offer, to give; to address; to push forth, to produce; to attract, to win with gifts, to seduce; to persuade, to induce; - *ումն* *s.* extension.

Ուղեցոյց *s.* guide, escort; itinerary; *mech.* sector-guide; - *օտարականի*, cicerone, guide; - *լինել*, to guide, to escort, to conduct.

Ուղեւոր *s.* traveller; passenger; *ի ձեւ* - *ի*, in travelling trim; - *ական* *a.* travelling; - *եմ*, *եցի* *va.* to guide, to conduct, to direct in the way, to put on the way; to send, to despatch, to forward; - *իմ*, *եցայ* *vn.* to set out on a journey, to start, to go to travel, to travel, to take a journey, to journey; - *ուրիշ* *s.* journey, travels; itinerary; - *ը ցամաք կամ դարձ*, the journey there & back; - *ը ծով եւ դարձ*, the voyage out & home; *ծախք* - *թեան*, travelling expenses; *ուղեւորիլ* *գան* - *դարձն* - *ի*, to go-one's last journey.

Ուղեշ, աջ or *ից* *s.* branch, bough; shoot, slip; - *ք եղջերուաց*, tiers of the horns of deer, antlers; *յապակել զ-ս*, to prune, to lop, to trim off the superfluous branches; - *արձակ* *a.* branched, branchy.

Ուղի, զւոյ *s.* road, way, route, journey; passage; *յ* - *արկանել*, to send on a voyage, to start a person on a journey; *յ* - *անկանել*, *ուղւոյ լի նել*, to set out, to start, to leave, to depart, to go away.

Ուղիղ, ուղղաց *a.* right, straight, direct, vertical, upright; correct, accurate; *fig.* right, just, honest, loyal, equitable; *ad.* directly, straightly, vertically; uprightly, rightly, justly, well; *s.* Ս. *Ուղեղ*; - *գիծ*, right line; - *անկիւն*, right angle; - *սիրտ*, honest, loyal heart; - *միտք*, upright mind, just judgment; - *առնել*, to smooth, to prepare; to make ready the way; Ս. *Ուղղեմ*; - *գնալ ի նպատակն*, to come to the point, to aim at; - *վարդապետել*, to indoctrinate, to instruct in sound principles; - *դատեցար*, thou hast rightly judged.

Ուղիւ, ից *s.* mountain stream, torrent, flood; ravine; - *ք հասանաց, հեղեղաց*, torrents; - *ք փափկութեան*, river of pleasures; - *ք արեան*, a river of blood; *թին յաւաք* - *ք արտաւաք*, he shed a flood of tears.

Ուղեաջուր *s.* torrent-water; - *ք*, torrents; - *հեղեղաւ*, a flooded or swollen torrent; - *ցան* *a.* inundating, overflowing; - *ւոր* *a.* having small torrents. [overflow.

Ուղեմ *va.* to inundate; - *իմ տն* to *Ուղեինհաս* *a.* rushing like a torrent; torrential. [tially.

Ուղեորին *ad.* in torrents, torrential; *Ուղեան* *a.* palm-long, four-inched, four finger's deep.

Ուղղաբան, &c. Ս. *Ուղղաբան, &c.*; - *բար* *ad.* rightly, well; sensibly, judiciously; - *բարոյ* *a.* good, just, upright, honest; - *բերձ* *a.* high and straight; well-shaped, straight, tall; *գնալ* - *հոսակաւ*, to go haughtily, to hold one's head high; - *բոյն* *s.* brain-cavity; skull; - *գիծ* *a.* rectilinear, -lineous or -linear; - *գիր* *a.* correct, written correctly; *s.* orthographer; - *գնաց* *a.* walking upright; *fig.* walking in uprightness, full of rectitude, virtuous; - *գնալ յուրիշ* *s.* orthodromy; - *գործ* *a.* well-doing, just; upright; - *գրական* *a.* orthographical; - *գրեմ* *va.* to correct, to rectify, to set right, to spell; to write correctly; - *գրութիւն* *s.* correction, rectification; *gr.* orthography; - *գաւ* *a.* of right or just judgment, judging equitably, just, right; - *գաւաթիւ* *s.* sound, correct or right judgment, good sense; - *գաւան*, *ից* *a.* orthodox, catholic; - *գրիմ* *vn.* to become, to befit; - *լից* *a.* marrowy; pithy; plump, fat, greasy; - *խոհ*, &c. Ս. *Ուղեմ*. &c.; - *խոս*, *այ* *a.* speaking well, correctly or justly; - *խոսեմ*, *եցի* *va.* to speak correctly or properly; - *խոսի* *s.* orthology; - *ծեմ* *va.* to conduct directly; - *ծուծ* *a.* whose marrow is dried up; - *առնել*, to consume or suck the marrow; - *առնել յաւոյ զոսկերս*, to torment, to excruciate, to torture; - *կան* *a.* right, direct; *s.* *gr.* nominative; - *կի* *a.* right; *ad.* rightly, directly; correctly; - *կէտ* Ս. *Արդարաւելիւ*; - *կտուր* *a.* cut quite straight; - *կցեմ* *va.* to reunite well; - *կառայ* *a.* straight-beaked; - *համբոյր* Ս. *Ուղղ*.

գաւան; -հայեաց *a.* perpendicular; normal; -գիծ *a.* plumb-line; -հայեցութիւն *s.* perpendicularity; -հաւատ, էջ *a.* orthodox; -հաւատութիւն *s.* orthodoxy; -այնութիւն *s.* correct pronunciation; -ձեւեմ *va.* to direct; to rectify; *S.* ուղիղ շամառեմ; -ձիգ *a.* in a direct line, direct, straight, vertical, perpendicular, upright; -ձգութիւն *s.* perpendicularity; -մարդութիւն *s.* orthopedy; -միտ, մասց *a.* sound- or right-minded, judicious, sensible, honest, upright; -մտութիւն *s.* good sense, probity, integrity, honesty, sagacity; -յիւ *a.* cerebral; -նկիւն *s.* orthogon, rect-angle; -նկիւնի *a.* orthogonal, right-angled, rectangular; -շարժ *a.* moving straightly or evenly; -շահիղ *a.* straight (road); walking upright; -շնչութիւն *s.* med. orthopnea, orthopny; -շունչ *a.* blowing straight; -շափ *s.* square; cathetometer; կաղ -, bevel; -պէս *ad.* right, rightly, well; -ջերմ *s.* med. cerebral fever, brain-fever; -սացութիւն *s.* sound doctrine; -սիրտ *a.* single-hearted, upright, straightforward; -ւորեմ *S.* Ուղղեմ; -փաղոս *s.* ithyphallus; -փառ, աջ, -փառհաւատ *a.* orthodox, catholic; -փառութիւն *s.* orthodoxy, catholicism; -քնին *a.* searching the truth.

Ուղղեակ, եկի *s.* rudder, helm; regulator; *S.* Ղեակ.

Ուղղելի *a.* corrigible.

Ուղղեմ, եցի *va.* to make straight, to trim, to straighten; to erect, to raise, to hold up; to address, to direct; to conduct, to govern, to rule; to correct, to rectify; to correct, to reclaim, to improve, to reform, to make better, to amend; -ղչնացս. ղլարո, to regulate one's conduct or actions; to repent, to amend; -զսխալում, to confess one's errors, to redeem one's faults; -ղբան, ղնիդիր, to address, to direct one's words to, to question; առան -, to assemble or convoke a council; նիզակ ումեք -, to hurl a javelin at; -ղկայժ mar. to mast. [just, virtuous.

Ուղղեթաց *a.* straight (road); fig.

Ուղղիչ *s.* corrector; reformer; rector, director; conductor, leader; driver, coachman; steersman, helmsman; *S.* Ղեակ; mech. regulator, governor, moderator.

Ուղղորդ, աջ *a.* straight, direct, per-

pendicular; *ad.* directly, quite straight, perpendicularly, apeak; -ութիւն *s.* perpendicularity.

Ուղղութիւն *s.* direction; regularity; fig. rectitude, uprightness, integrity, justice, equity; correction, rectification, adjustment, amendment; redress, reformation; direction, tendency; -վարուց, moral tendency, conduct, morality, morals; -բարուց, correction of morals; Գիրք -թէյ, the Book of Jasher; ածեւ յ-, to reclaim, to correct; ,յ- գաւ to be reclaimed, corrected, to repent.

Ուղղակ, զկի *s.* palm, hand, hand's-breadth, four inches.

Ուղա, ուց *s.* camel; մասակ -, she-camel; առնիկ -, dromedary; զ-ու ղձայն ածեւ, to bellow like a camel; -ապան *s.* camel-keeper; camel-driver; -ափուշ *s.* bot. pine- or golden-thistle; -աբաղ *s.* chimæra, fabulous monster half camel half deer; -ենի *s.* camel-skin; -երամակ *s.* drove or multitude of camels.

Ուղի *S.* Արփի; -առնեմ, -եան *a.* celestial, luminous, shining; supreme.

Ումեկ *s.* zest, relish, much sweetness; -աւոր *a.* kind, bountiful, beneficent.

Ումից *s.* drinking, drink; drinking-bout, draught, sip, gulp; ըմպել - առ -, to sip; թէպէտեւ յ- էր, although he was about to drink.

Ումպէտ, Ում եւ ակէտ *a.* useless, worthless, futile, flimsy; whatever, whatsoever; *ad.* uselessly.

Ույդ, Ոյդ *s.* god of hell, Pluto.

Ուն *s.* having, taking, hold; *S.* Ոյն.

Ունակ, աջ *a.* having, containing; -արար *ad.* habitually; -ական *a.* habitual; habituated, inured; innate, in-born; -անամ, աջայ տ. to habituate, to accustom oneself; -ացուցանեմ *va.* to habituate, to accustom; -ութիւն *s.* *S.* Ուն; habit, custom, accustoming, routine, practice; -թք *ad.* by routine, by rote; - թք յաղթի, custom conquers custom.

Ունայն, էջ *a.* empty, void; vain, useless; *ad.* in vain, vainly; *s.* vacuum, void, vacuity.

Ունայնաբան, &c. *S.* Ընդունայնաբան, &c.; -բար *ad.* vainly, to no purpose, uselessly; -բոյս *a.* unfruitful, unprofitable; -խոհ *a.* given to futile

or vain thoughts; -*խոյզ* *a.* seeking useless things; -*կրօն* *a.* of vain religion; *s.* miscreant; -*հանգերձ* *a.* clotheless; -*հաւատ*, *ից* *a.* of false religion, infidel, misbelieving; of little faith, incredulous; -*ձայն բան*. -*ձայնութի* *s.* word or discourse void of meaning; chatter; erroneous doctrine; -*ձեռն* *a.* empty-handed; *ad.* with empty hands; -*ձիւ* *a.* empty-headed, *addle-headed, giddy; -*մտութիւն* *s.* empty-mindedness, senselessness, vanity, emptiness; -*նամ*, *սացայ* *vn.* to become empty, to be emptied; to vanish, to vanish or pass away, to go off in smoke, to disappear; to be deprived of, to remain without; to be debased, humbled; -*պարծ* *a.* vain, proud, vainglorious; -*շան* *S.* Չրաշան; -*սէր* *a.* vain, fond of vanities; -*սիրութի* *s.* love of vanity; -*վաստակ* *S.* Չրավաստակ; -*վար*, -*բու* *ես* *a.* attached to vain things, applying oneself to futilities; -*ցուցանեմ* *va.* to empty; to render vain or useless, to do away with; - *զանձն*, to be annihilated, to bow down to the dust, to debase or humble oneself; -*ցուցիչ* *a.* rendering vain; -*փառ* *a.* vainglorious.

Ունայնութիւն *s.* vanity; inutility, futility; -*թե* *պաշտամունք*, superstition; - *թէց*, *ամ ինչ ըսուայն է*, vanity of vanities, all is vanity.

Ունգ, *ընգոց* *s.* chaff, straws, trifle.

Ունգ, *ընգոց* *s.* pulse, legume; grain, corn; *ից*, progeny, descendants; -*սկեր* *a.* feeding on legumes, vegetarian.

Ունելի *a.* holding, taking.

Ունելիք, *լեաց* *s.* tongs; pincers, pliers; nippers; snuffers; *S.* Մաղխիչ; - *խեցգետնոյ*, claws; - *շաքարի*, sugar-tongs; - *վերաբուժից*, forceps; - *վարսամերայի*, curling iron, curling tongs. [ion.]

Ունելութիւն *s.* possession, dominion; -*Ունետէր* *S.* Կանամբի.

**Ունետոր* *a.* rich; -*ուր* *s.* richness.

Ունիմ, *կալայ*, *կալ* *vn.* to have; to take, to hold, to possess, to occupy, to enjoy; to take, to stop, to retain; to seize upon, to become master of, to subject, to subdue; to contain, to enclose; to carry, to support, to sustain; to relate to, to refer to; to be able, to know how; - *առ*, *իրեւ*, to esteem, to repute, to take for, to look

upon as, to regard as; - *շտեղի*, to stand instead of, to supply the place of; - *զըբ*, to stop one, to seize; - *ըլ*, *դուշութի*, to take care, to watch; - *ի մտի*, to form a design or project, to propose to oneself, to think to; to retain; *դառաջ* -, to oppose, to resist, to impede, to hinder; to stand or go before; *դէմ* -, to make head against, to face, to resist, to oppose, to fight; - *առ իւր զխորհուրդս*, to keep another's secret; - *դառնն*, to maintain the honour of the house; *պինգ* - *զխոստովանութի*, to keep the faith; *ի վայր* - *զարգիւթի*, to refrain from anger, to control one's anger; *դուբ* - *զմէնը*, to have pity on us; - *զազանգ*, *զուսուսն*, to follow the doctrine, to be of the sect of; *ոչ առ սոռտս ունիմ զմեզ*, I do not take you for liars; *զանձինս առ իմաստունս ունիին*, they thought themselves wise; *իրեւ զմարդարէ ունիին զնա*, they looked on him as a prophet; *սրամտութի կալաւ զնա*, he was enraged; *զինչ ունիս տանել*, what have you to do? *կալ զնա զեփե*, *րացն*, take it by the horns; *Հրամայեցին նմա* - *զգլուխ բաղմականին*, they gave him the highest place at the feast; *անեղն կալաւ զնա*, the fever has seized him, he has caught a fever; *ունիմ ի վեհետիկ քսան եւ չորս ամ*, I stayed twenty-four years in Venice; *ահ կալաւ զնա*, fear seized me; *ի բառի մի ունիք*, never mind, do not care for that; - *ունիին իւզ այլ* ..., they had indeed oil, but ...; *խօսել կալաւ*, he began to speak; *կալարուք զիրեւ ջրոցն*, seize the canals; *զիպող պատասխանեք ունի զգերանս նց*, he silences them with opportune replies; *խօսել ոչ ունիմ, ոչ ունիմ ասել*, I cannot speak, I do not know how to speak; *S.* Խորհուրդ, Ծնորհ, &c.

Ունեայ, *ի*, *Ունի*, *կալ* *s.* ounce.

Ունին, *կան* *s.* ear; *ունկունք*, handle; *S.* Ականջ; - *զնել*, *մատուցանել*, to give one's ear to, to lend an ear to, to listen, to hearken, to be attentive; *խօսել յունկանէ*, to speak in one's ear; to whisper; - *արկանել*, to obey; *չգնել յունկան*, to disobey; *զոր լուսյք յունկանէ*, what has been confided to your year; *եհաս յ-նք*, it reached even his ears; - *դիք*! listen! attention! *S.* Թմբուկ.

Ունկնալուր *S. Ահանալուր*; -*խից* *a.* shutting one's ears; disobedient, contumacious; -*կան* *a.* auricular; -*կապիճք* *s.* concha, pavilion of the ear; -*մուտ* *a.* entering by the ear; *s.* earwig, forked-tailed insect; -*ցաւ* *s.* earache, otalgia; -*ւոր* *a.* ansated, having an ear or handle.

Ունկնդիր, *գրաց* *s.* auditor, listener, hearer; *a.* listening, obedient, docile, submissive; -*ք*, auditory, audience, the public; -*լինել* or -*գրեմ*, *էջի տո.* to lend one's ear to, to listen, to auscultate, to hear, to hearken to, to grant; to obey; -*գրասէր* *a.* loving to listen; docile; -*գրուծի* *s.* listening; audience; auscultation; obedience.

Ունկն եւ բունկն *a.* heard by hearsay, auricular, doubtful.

Ունողութիւն *s.* possession; power, authority; *շուրջ* -, circuit, circumference.

Ունչք, *ընչաց* *s.* nose; mustachio; *սրբէլ զոնչս*, to blow one's nose; *զընչովք առնել*, to trim one's mustaches, to twirl the mustaches; *ոնչս առնել*, *ոնել*, *ընկենուել*, *ընչաց քերել*, *ընչացք բանալ*, to turn up one's nose at, to snap one's fingers at, to set at nought or at defiance, to take no notice of, to make no account of, to set light by, to despise, to scorn, to quiz, to laugh at, to ridicule.

Ունչաւ *a.* noseless.

Ունջ, *ընջոց* or *այ* *s.* the inner side; bottom; earth; root; *soot; *յ-բերքին*, under the castle walls; *յ-լերին*, at the foot of the mountain; *լ-առնել զոք*, to drag a person along the ground; *լ-առնել զերինս*, to raze the mountains to the ground, to level with the earth; *բրեւ զ-ս այգւոյ*, *պատահել զ-ս որթոյ*, to dig about the roots of vines.

Ուշ, *ոյ* or *ի* *s.* memory, remembrance; attention; intelligence, mind, sentiment, sense, instinct; **a.* late; *S. Յուշիկ*; - *եւ ուրուշ*, the senses; - *ի կուրծ* *ad.* attentively, carefully, heedfully; - *ի -ով* *ad.* with great attention, most attentively, more at leisure, diligently, carefully; - *առնել*, *առնուել*, *առնել*, *գնել*, to pay attention, to be attentive, to have in view, not to lose sight of; to apply oneself to; to mind, to take care, to be heedful or

cautious, to take good heed, to be on one's guard; to tend to, to aim at, to seek, to try, to endeavour, to strive; *յ-ածել*, *առնել*, *արկանել*, to recall to mind, to remember, to remind; *S. Յիշեցուցանեմ*; *յ-գալ*, *լինել*, *զով գալ*, to bear in mind, to recollect, to call to mind, to remember; *յ-ի ունել*, *կապել*, to preserve in one's memory, to have recollection of, never to forget; - *ի կուրծս առնել*, to think, to meditate, to conceive or imagine the design of; - *ի կուրծս արկանել*, to take a thing for serious, in earnest; *զ-եւ զուրուշ գրաւել S. Մոգեմ*; *լուստեցանել զ-*, to excite the attention; - *առնել յոք*, to follow with the eyes; *յ-բերել S. Յիշեմ*; *յ-ի բերել*, to revive, to cause a person recover his breath, to quicken, to rouse; - *առնել*, to wait; *բառնալ յ-ոյ մտաց*, to cause to forget, to put out of one's head; *պրծանիլ յ-ոյ յիշատակաց*, to be forgotten; *յ-լինի ինձ*, *ինձ յ-անկանի*, I do remember; - *ի կուրծս անկալ գրել*, the idea struck him to write, he conceived the idea of writing; - *ի կուրծս քաջալերէին զմիմեանս*, they incessantly encouraged one another; *չէ ի յ-ի մտաց*, he does not remember; *նմա լ յ-ի կապեալ*, calling to his memory, reminding him; - *կալ*, attention! *S. Ձեզում*, *Վուրծք*, &c.

Ուշաբարձ *a.* maddening; -*եալ* *a.* forgotten; *S. Ուշագնաց*; -*ուծիւն s. med. catalepsy*; -*բեր լինիմ S. Ուշաբերիմ*; -*բերեմ*, *էջի տո.* to recall to mind, to remember, to remind of; to cause to recover from a swoon, to cause one to come to again; -*բերիմ*, *էջայ տո.* to recover from a swoon, to come to life, to revive, to recover one's thoughts on senses; -*գնաց* *a.* out of one's mind; losing one's senses, fainting, swooned; - *լինել*, to faint away, to swoon; -*գիր*, &c. *S. Մոագիր*, &c.; -*թափ* *a. S. Մոաթափ*; beside oneself, out of one's mind, having lost all sensation; - *լինել* or -*թափիմ*, *էջայ տո.* to be out of one's wits; to swoon or faint away; -*թափուծի s. amnesia*; -*կալ*, -*կալու*, -*առ*, -*բար* *S. Մոագիր*.

Ուշեղ, *այ* *a.* of good memory; intelligent; *Արտաշէս -*, Artaxerxes Mnemon; -*ուծիւն s. good memory*; intelligence.

Ուշիժ *a.* witty, intellegent, ingenious, sensible; judicious, wary, prudent; - **լինել**, to be attentive, wise, sagacious, to attend to; - **ութի** *s.* presence or penetration of mind, readiness of wit, intelligence, sagacity, acuteness. [zoin, gum-benzoin.

Ուպան, *ի s.* chem. galbanum; ben-

Ուռ, *ոյ s.* vine-branch; branch; **S.** **Ուռենի**; yew, yew-tree; - **վարսագեղ**, vine-branch with foliage & fruit.

Ուսամիջակ *a.* middle-sized.

Ուսան *s.* candlestick; **S.** **Վառարան**.

Ուռեակ, *եկաց s.* snare made of

Ուռենագոյն *a.* willowish. [branches.

Ուռենամ **S.** **Ուռնում**.

Ուռենի **S.** **Ուռի**.

Ուռեց or **էց**, *ք s.* **Ուռոյց**.

Ուռթեմ, **էցի** *va.* to fertilize, to render fertile; **S.** **Յուռթեմ**.

Ուռի, *ուռոյ, ուռաց s.* willow, osier; **վարսաւոր** or **վայրակախ** -, weeping willow; **գնդագործ** -, pollard-willow; - **ք**, willow-plot, -hedge, osier bed.

Ուռկան, *այ s.* net, netting, trammel-net; *fig.* snares; - **արկ** - **աւոր** *a.* fishing with a net; *s.* fisher; - **եմ**, **էցի** *va.* to fish with a net, to fish; *fig.* to take as in a net, to catch, to draw into a snare.

Ուռկանոս *s.* Latin *w.* Vulcan, god of fire & of smiths; vulcano, Etna, Vesuvius, &c.

Ուռնազարդ, - **լի** or **լիւ** *a.* flourishing, flowery, in full bloom or vegetation; filled up, abundant, plentiful; - **նամ**, *ացայ vn.* to be vigorous, rank, flourishing; *fig.* to be in a thriving or prosperous condition; to be full, brimful; to abound, to redound.

Ուռն, *ուռն. ուռումք. ասնց s.* hammer; **S.** **Սեպ**; *fig.* oppressor; **Հարուած ուռան**, -blow; **կոփիւն ուռանց**, hammering; - **Հարկանել**, to hammer; - **գարրնոցի**, sledge- or forge-; - **մեծ**, sledge; - **ճռան**, tilt-, tail-; - **ճակատաւոր**, front-, largest forge-; - **վերացման**, lift-; - **չոգեշարժական**, steam-; - **ժայռահերձ**, pounding-; - **առամասաւոր** *mar.* claw- or fid-; - **ձեւաց**, hand-, up-hand-.

Ուռնագորդ *a.* resounding; clanging; *ad.* with hammering; - **բոմբիւն**, hammer-blow; clang; - **Հնէին սալք**, the hammer-blows resounded on the anvil.

Ուռնած *s.* hammerer.

Ուռնակ, *ի s.* small hammer.

Ուռնածեւ *a.* hammer-shaped.

Ուռնաւոր *s.* hammer-man.

Ուռնում, *ուռոյ, ուռցեալ vn.* to be swollen, to swell, to puff up, to stuff out, to rise up; to bloat; *fig.* to be swollen or puffed up, to be inflated, to grow proud.

Ուռոյց *a.* swollen, puffy, bloated; - **ք s. swelling, puffing, rising; tumour, bump; blister, pimple; **զնսուցանել զս**, to assuage or cure a swelling.**

Ուռութ, *ոյ s.* **S.** **Յուռութ**; sorcerer.

Ուռուցանեմ, *ցի va.* to swell, to puff out; to bloat; to stuff; to tume-
fy, to raise.

Ուռուցիկ *a.* swelled out, puffed up, bloated, turgent; swelling, puffing; *fig.* proud, fastuous, pompous; - **Հաղթ**, tempestuous or stormy wind, gust; - **ռճ**, turgid, inflated or fustian style; - **Հերք**, wavy hair.

Ուռուցումն *s.* swelling, puffiness, bloatedness, turgescence, inflation, turgidity; *fig.* turgidness, bombast.

Ուռչիմ **S.** **Ուռնում**.

Ուս, *ոյ s.* shoulder; back; - **Հինուա ծոց**, wing of a building; **Ելանել ի յերիվարի**, to ride, to mount, on horse-back; **զուսովք արկանել**, to put on one's back; - **գնել**, to become stiff-necked, obstinate; **բարձր ուսովք չափ ի վեր**, taller by a head & shoulders; **S.** **Լնդոս**, **Թիակ**. [course of study.

Ուսած *a.* learnt; having finished a
Ուսանիմ, *սայ, սիր, սեալ vn.* to learn, to study, to read; to be instructed; to exercise oneself in; - **դասն**, to learn, to study one's lesson; - **ի բերան**, to con over, to study by heart; **S.** **Թոյակ**; **ուսեալ** *a.* learned; erudite.

Ուսանող *a.* learning; *s.* student.

Ուսանոց *s.* shoulder-strap, -piece; ephod; epaulet; **S.** **Վահաս**.

***Ուսեմ** **S.** **Դալակեմ**.

Ուսընդանութ *ad.* worn crosswise.

Ուսի, - **Ն** **S.** **Հիւս ձեան**.

Ուսող *s.* student, studier; mathematician; - **ութի** *s.* **S.** **Ուսում**; mathematics.

Ուսումն *s.* study, lecture, teaching, instruction; doctrine, science; religion, sect; **ուսման ձեւ**, affectation, studied effort, endeavours; **առ ուսմանէ**, by instruction; **նուիրել յ ուսմանէ**, by instruction; **նուիրել յ ուսմանէ**, by instruction.

ժամանակն, to consecrate all one's time to study; S. Թեւականեմ.

Ուսումնական *a.* scientific; mathematical; *s.* mathematician; scholar, learned man; -ի or -ութիւն *s.* mathematics; -կից *s.* fellow-student; school-fellow; -պահ լինիմ *vn.* to preserve the knowledge or doctrine acquired; -պէս S. Ուսուցապետ; -սէր *a.* fond of study, of learning, studious, diligent; lettered, erudite; -սիրական *a.* philomathical; -սիրութիւն *s.* studiousness, love of study; phylomathy; -տեսցալ *a.* loathing study, hating science; -տենչ S. Ուսումնասէր; -տեցութիւն *s.* hatred for study; gross ignorance; -ուսր *s.* teacher; mathematical master; -րան *s.* school; study; institution, Ուսուցանիչ S. Ուսուցիչ. [college.

Ուսուցանեմ, ջի *va.* to teach, to instruct in, to lecture, to be a teacher or professor of, to profess, to enlighten, to form, to make erudite or wise.

Ուսուցանող S. Ուսուցիչ; -ութիւն *s.* professorship.

Ուսուցիչ, -ցող *s.* professor, master, teacher, preceptor, instructor.

Ուսուցումն *s.* instruction, teaching, precept.

Ուսուցչական *a.* professorial.

Ուսուցչապետ *s.* chief assistant master, vice-principal; -ութիւն *s.* chief assistant mastership.

Ո՞ւս, Ո՞ւստ ուստեք *ad.* whence? from where? from what place? which

Ուստեմ S. Ուստեք. [way?

Ուստեք *ad.* from some place; - , from several places, in all directions; նմ - , on all sides; from all quarters; ոյլ - , այլուստ - , from another side, elsewhere, in or from another part; բազում - , յոլով - , from many places; often, in many ways; ոչ - , ոչ - ոյլ - , from no other place, from no other part; երկիւզ եւ ոչ - , no fear; ոչ - է իշխանութիւն, եթէ ոչ յԱյ, there is no power but from God; ոչ գոյր - նմա պատերազմ, no war was undertaken in his time.

Ուստի *ad.* whence, of which, of what; *conj.* so, for that reason, on that account; well, then, consequently, in consequence.

Ուստի *ad.* whence? from where? from what place? from whom? from what? - ճանաչես զիս, how comes it

that you know me? - զաս, whence comest thou? - ես, whence are you? - է ինչ այս զի, how is it that it happens to me? how is it that? - եւ, - եւ իցէ, from any place whatever, where you like. [boy, child.

Ուսոր, տեր, տերք, տերաց *s.* son, Ուտելի *a.* eatable, comestible; *s.* eater; -ք, food, eatables.

Ուտեմ, կերայ, կեր *va.* to eat; ից. to run through, to squander, to eat up, to waste, to consume; to eat away or up, to corrode; to fret; to consume, to devour; անյադարար - , to eat greedily, to eat up, to devour; եկեր զամ կեանս իւր, he lavished or squandered away all his fortune. [victuals.

Ուտեստ, ից *s.* food, nourishment, Ուտիճ, տճաց *s.* worm, moth, grub, caterpillar; rust; *med.* cancer; *chem.* corrosive-sublimate, protochloride of mercury; - ցորենոյ, weevil; - պանւրոյ, maggot, mite; - փայտի, pulsator, death-watch.

Ուտիչ *s.* eater; consumer.

Ուտիք *s.* flesh-day, meat-day; * - ուտել, to eat meat; ոչ ամ օր - , եւ ոչ երկիցքս զատիկ, Christmas come but once a year.

Ուտահալ *a.* worm-eaten, rotten.

Ուտումն *s.* eating.

Ուր *ad.* where, whither; *conj.* while; when, on; - զի, whereas; - ուրեմն, hardly, scarcely; at last, finally; - ուրեք, where, in whatever place, wherever; - եւ, - եւ իցէ, wherever, wheresoever, any where, no matter where; - եւ իցեն, wheresoever they may be, wherever they are.

Ո՞ւր *ad.* where? in what place? - եմ, - իցեմ ես, where am I? - է նա, where is he? - գնաց, where is he gone? - եւ ուստի եկին, how & whence came he?

Ուրագ, աջ *s.* hatchet, small axe.

Ուրախ *a.* light-hearted, gay, merry, joyful, jocund, cheerful, sportive, playful; - առնել S. Ուրախացուցանեմ; - լինել, to be cheerful, delighted, to rejoice, to feel glad, to have pleasure; to feed well, to feast; - լեր! hail! joy be with you! God keep you!

Ուրախարէր *a.* bringing joy, rejoicing, diverting; - լի, - լիր or լից *a.* full of joy, joyful, cheerful, playful, jovial; - կից *s.* sharer in a person's joy; *a.*

congratulating; - լինել. to rejoice with; to congratulate, to felicitate, to wish joy to, to compliment; to feast together, to treat one another; - հյու- թի, - միս, - համ S. խնդակցութիւն, &c.; - բար a. giving or inspiring joy, rejoicing, joyous, pleasant; - ցուցանեմ va. to rejoice, to give joy, to enjoy, to enliven; to revive; - ցուցիւ, - էւսմ S. Ուրախարար.

Ուրախութիւն s. rejoicing, joy, gaiety, mirth, merriment, pleasure; feast, festivity, entertainment; - թք ad. joyfully, cheerfully, with pleasure; - թք ուրախ լինել. to overflow with joy; առնել - մեծ. to give a great banquet.

Ուրան, ի s. chem. uranium.

Ուրանալի a. deniable.

Ուրանամբ, աջայ vn. to deny; to disavow, to disown, to disclaim; - զհաւատս or ի հաւատոց. to abjure one's faith, to apostatize, to turn apostate, to renounce, to forswear; - զանձն, to renounce, to deny oneself.

Ուրանաբար s. uranite.

Ուրանոս, ի s. ast. Uranus, (Georgium sidus, Herschel).

Ուրանոր ad. where; - եւ կամիցես, where you like, wherever you please.

Ուրաստ s. S. Ուրացութիւն; յ- լինել, կալ S. Ուրանամբ; յ- լինել յերախտեաց, to be unmindful of favours received, to pay a favour with ingratitude, to be ungrateful, unthankful.

Ուրար, ի s. stole; S. Գող.

Ուրացական a. negative.

Ուրացեալ. Ուրացող s. apostate, renegade or -do; - ն Յուլիանոս, Julian the Apostate.

Ուրացութիւն, - ունն s. denial, negation, disavowal; abjuration, apostasy; - անձին, self-denial, abnegation.

Ուրացուցանեմ va. to cause to deny or abjure.

Ուրացորէն ad. like an apostate.

Ուրբաթ, ու s. friday; աւագ - . Good Friday; - ալիւ. ի a. friday-break- ing, fast-breaking; - այլք s. Oorpat- airo (Friday-Caves), cave in Armenia where mass was celebrated every friday; - աջուցանեմ va. to cause to fast on friday; յ- աջեալ a. friday-like; - Գարու. in the sixth century.

Ուրդ, ից s. conduct, water-pipe, channel, trench, gutter; drain; - եմ, կցի va. to drain; - ոց s. drainage.

Ուրեմ conj. then, consequently; ad. some where, in some place; pr. about, near; a. some, certain; աւս - , here; ահագան - , too late, in the end, at last, after much time, finally; վաղ - , already, before; վերադարձ - , above; before; զքառասնամեկիւր - էր, he was about forty years old.

Ուրեք ad. somewhere, in some place; a. one, some, certain; s. some place; ոչ - , no where; թէ - Գայտի տուն, if he ever returns home; ի քաղաքի - . in a city; ի տեղաւոր - , in a place; տե՛մ - , every where; - , in some places; - , or է - , sometimes; բազում - , in many places.

Ուրիշ a. S. Ուրիշ; * other.

Ուրկածին a. producing leprosy.

Ուրկանամբ, աջայ vn. to have the elephantiasis. [house.

Ուրկանոց s. leper-house, lazar-

Ուրկոտ. աջ a. leprous, lazarus-like; s. lazarus; - ութի. - կութի s. leprosy; elephantiasis; venereal disease.

Ուրոյն ad. separately, apart, aside, privately, severally; pr. without, except, excepting, save; a. separate, different, distinct; peculiar, particular, private, own, special, individual, proper; - - ad. separately, distinctly.

Ուրոյնանամ, &c. S. Մեկուսանամ, &c.

Ուրու, աջ s. phantom, ghost.

Ուրուագիծ s. sketch; - Գիր s. rough sketch or copy. rude outline, first draught; a. drawn; sketched, designed; - Գրեմ va. to draw; to sketch, to design, to delineate; - Գրող s. draughts- man; - Գրութիւն s. drawing; sketch, draught; - Գեւ or Գիտակ s. phantas- magoria; - Գիտական a. -gorical.

Ուրուական a. fantastic, imagina- ry, visionary, false, apparent, chime- rical; s. shadow, image, phantom, spectre; idol, image; rough-draught, sketch; - ք, manes, shades, apparitions, ghosts, visions; - ք մարդկան, statue, likeness; - պղծութիւն, nocturnal pollution.

Ուրուածայն a. insignificant, vain, idle, false; - պաշտ a. idolatrous; - պէս ad. falsely; apparently; - բար s. sor- cerer; - բար s. graphite, plumbago.

Ուրուկ, ըկի. կայ. ըկուկ. կանց a. leprous, infected with elephantiasis.

Ուրուշ S. Ուշ.

Ուրուր s. zool. buzzard.

Ուրջ Տ. Վերջ.
Ուրջու. բըրնուի, ուայ Տ. step-child,
step-son or —daughter.

Ուրջ Տ. bot. thyme.
Ոփ, ոյ Տ. large hole, pit, ditch.
Ոփեկեթին Տ. H. w. slingers.
Ոփի, ք, ոփեայ Տ. bot. white poplar.
Ոփիաէս Տ. Gr. w. ophite, serpentine
marble.

Ոփրանա or Ոփրանիթ Տ. offering.
Ոք, ուրուք, ումք. ոմանք, ոմանց
Տ. some one, some body, any one; *a.*
some, one, certain; *այր* ոք, a man;
կին ոք, a woman; *ամ* ոք, every one,
every body; *իւրաքանչիւր* ոք, each
one, any one; *որ* ոք, who, whoever,
he that; *մ* ոք, *մի* ոք, who? *եթէ* *կայ*-
ցէ ոք *այնչափ* *յանգուզն*. is there any
one bold enough? *ոչ* ոք, *մի* ոք, no
one, no body, none; *ոչ սիրեմ զոք* *յա*-
րանցդ *յայգցանէ*, I love none of these
men; *երթիլիր առ այլ ոք*, address
yourself to some one else.

Ոքող, ի Տ. thistle; —իմ *տո*. to grow
ferce, ferocious. [vinegar & water.
Ոքիմեղ Տ. Gr. w. oxymel, honey,

Չաղգ. ի Տ. a people which is not a
people, foolish nation, rabble, mob.

Չաղգականութիւն, Չաղնութիւն
Տ. low birth, ignobility; vileness.

Չախորժական, Չախորժելի *a.* un-
pleasant, disagreeable, displeasing.

Չակերտ Տ. gr. mark of quotation,
inverted commas (" ").

Չահագին, Չահաւոր *a.* not enorm-
ous; not terrible.

Չաման, ոյ Տ. cumin; —ական թթու-
ուտ Տ. chem. cuminic acid.

Չամբարտաւանութիւն Տ. humility.

Չամիչ, մշոյ or մշի Տ. raisins; Տ. Շիւ.

Չամդեալ *a.* indocile.

Չամխառնել Տ. storax. [Չամչեղէն.

Չամչեայ. չէից Տ. plum-cake; *a.* Տ.

Չամչաշերեփ Տ. long-necked wood-
en water-pot: large spoon, ladle.

Չամչեղէն *a.* made of raisins.

*Չայ Տ. թէյ, &c. [unchangeableness.

Չայլակերպութիւն Տ. unalterableness,

*Չայնիկ Տ. թէյաման.

Չանթ Տ. tattered old shoe.

Չանձնաւոր *a.* unpersonal.

Չանորդի *a.* unfilial.

*Չանչ Տ. husks of pressed grapes.

Չանչաղոտիք Տ. rags, tatters.

Չանսական *a.* indocile, disobedient;

indomitable, untameable.

Չանսացութիւն, Չանսաւորութիւն

Տ. disobedience; contumacy.

Չանցաւոր *a.* not transitory, ever-

lasting, eternal.

Չաշմակեմ Տ. Յանգիմանեմ.

Չաչ, ից. Չաչեր Տ. cutting or slip for

planting; * turnip- or radish-leaves.

Չաղնութիւն Տ. Չաղնութիւն.

Չաստուած, ոյ Տ. false god, idol;

—ուրհի *sf.* goddess, false divinity.

Չար. աջ *a.* bad, wicked; hurtful,

sinister, dangerous; mischievous, mal-

icious, spiteful, flagitious, iniquitous;

s. evil, malice, wickedness, iniquity,

perversity, impiety; trouble, affliction,

disaster, misfortune; —. —աւ, —իւ,

—եաւ or —ով *ad.* ill, badly, wickedly;

ferociously, ruthlessly, without pity;

—, —ն, —այս, —, demon, evil spirit; մահ

—, plague, pest, pestilence; օր —, un-

lucky day; ժամանակ —, calamitous

times; — ծառ, worthless tree; — ջուր,

unwholesome, polluted, very bad

water; — ամթ, bashfulness, sheep-

ishness; — or —իս առնել, գործել, to

harm, to hurt or wrong any one; —աւ

Չ

Չ (*chā*) չա or չայ Տ. the twenty
fifth letter of the alphabet, & the nine-
teenth of the consonants; չ. շ. seven
hundred; seven hundredth.

— It is sometimes confounded with
the letter շ, as : չաչեւ—չաղել, յորան
չէլ յորանջել, կարկաչ—կարկաղ, &c.

— In foreign words, the letter *c* &
ch is changed by us into *չ*; for ex-
ample: Sicily, Cicero, Cilicia, &c.,
Սիկիլիա, Կիկերոն, Կիլիկիա.

Չ *ad.* no, not; չէր, it was not; չա-
ռեմ, I do not say; չգիտել, to ignore,
not to know; չեմ հմուտ, I am ignor-
ant; չասաց ինչ, he said nothing; չիք
ինչ հար, it is impossible, it cannot be.

կորուսանել, to destroy cruelly, without pity or remorse; *դ-ան - աւ կորուսցէ*, he will miserably destroy the wicked men; *արար - առաջի Տէն*, he did evil in the sight of the Lord; *եւ որ - ք զամէ*, այլ որ - *եւսն է*, the most disagreeable that can be, the worst, the worst is that, what is worse; *զի մի - եւս ինչ լինիցի քեզ*, for fear lest something worse should happen; *Տ.Թուիմ. Հատուցանեմ. Օր. &c.*

Չարաբան, &c. *Տ. Չարախոս*, &c.; *-բախտ*, *-բաստ* or *տիկ* *a.* ill-fated, ill-omened, ill-starred, unlucky, unfortunate; unhappy, miserable, wretched; rascally, wicked, villainous, impious; *-բաստութիւն* *s.* evil omen; ill-luck, misfortune, mischance; unhappiness; *-բար* *ad.* *Տ. Չարաշար*; *a.* *Տ. Չարաբարոյ*; *-բարեմ*, *եցիտ* *vn.* to become wicked, bad, evil; *-բարոյ*, *ից* *a.* ill-natured, perverse, ill-bred, ill-trained, ill-mannered, spiteful, malignant, malicious, malevolent, evil-disposed, inclined to evil; immoral; *-լէ նեւ*, to be ill-mannered, uncivilized, rough, rude; *-բարոյք*, *-բարութիւն* *s.* ill-nature, wickedness, malignity, iniquity, malevolence; immorality; *-բեռնութիւն* *s.* insupportable yoke, unsufferable grievance; *-բեր* *a.* bringing ill, disastrous, fatal; *-բերան* *a.* evil-tongued, foul-mouthed; satirical.

Չարագազան *a.* fierce as a wild beast; *ից*, mordacious, biting; *-գան* *a.* well or soundly thrashed, beaten unmercifully; *-գանեմ* *va.* to beat severely, to thrash most cruelly, ferociously, barbarously, to load with blows, to bemaule; *-գաւառեայ* *a.* born in a humble village; *-գեղ* *a.* ill-favoured, deformed, ugly, monstrous; *-գիւս* *Տ. Չարահար*; *-գլուխ* *a.* ill-contrived, malignant, spiteful, malevolent, worst of all; *-երկար*, untameable horse; *-գնիմ*, *եցայ* *vn.* to be afflicted, grieved, tormented; *-գոյժ* *a.* ill-boding, announcing bad news, fatal; *-գոյն* *a.* very bad, worse; more wicked: of a bad colour; *ad.* *Տ. Չարաշար*; *եւ որ - ն էր*, & that which was most deplorable; *-գոռ* *լինիմ* *vn.* to storm with rage; *-գործ*, *այ* *a.* evil-doing, wicked, delinquent, criminal, rascally, nefarious, felonious; *-գործարան* *s.* evil-star; *-գործարար* *ad.*

maliciously, malevolently; *-գործակից* *լինիմ* *vn.* to be an accomplice; *-գործեմ* *va.* to do mischief, to work evil, to injure; to frame plots or conspiracies, to conspire; *-գործիմ* *vn.* to become wicked, malignant; *-գործութիւն* *s.* malefaction, misdeed, wicked deed, spiteful or ill-natured action, wickedness, malignity, malice; *-գաւառ* *a.* inauspicious, evil-boding, ill-omened, sinister; *-գրգռ* *a.* provoking, inciting to evil, malicious, wicked.

Չարագաժան *a.* very dangerous, most pernicious (serpent); *-գաս* *a.* spent with fatigue; *-գաւան* *Տ. Չարափառ*; *-գեւ* *s.* evil genius, devil; *a.* possessed with a devil; diabolical, wicked; *-գէմ* *a.* ill-featured, ill-shaped, misshapen, disfigured, ugly, horrible, shocking; *-գծեայ* *a.* very ferocious; *-գիմութիւն* *s.* ill-look; *-գիւս* *Տ. Չարագեւ* *a.*; *-գիւթ* *a.* malicious as a witchcraft, malefic; *-գիւսութիւն* *s.* demoniacal wickedness, abominable malice; misadventure, very great misfortune.

Չարազեայ or *գի* *a.* ignoble, obscure, low, vile; *-գինեալ* *a.* armed with malice; incited by the devil.

Չարաթիւր *a.* perverse, depraved; *-թոյն* *s.* very poisonous, very venomous, virulent; poisoned, envenomed, baleful, deadly.

Չարածանի *a.* furnished with sharp teeth, claws; *-ժողով* *s.* conventicle.

Չարալեզու *a.* evil-tongued, slanderous; *-լլուկ* *a.* cruelly tormented, ill-treated, vexed, oppressed; very painful, very grievous; *-տանջել*, to torment, to torture; *-մեռանել*, to die under atrocious tortures; *-լուր* *a.* credulous of ill-tidings; *-ք* *s.* sad news; incredible woes, unheard of disasters.

Չարախնամ *a.* inclined to malice; *-խնայ* *a.* rejoicing in another's woes; *-խոհ*, *-խորհուրդ* *a.* ill-intentioned, meditating, designing or planning evil, malignant, malicious; *-խորհրդութիւն* *s.* impious thought, evil counsel; perversity, malevolence; *-խոց* *a.* severely, dangerously wounded; *-խաւով* *a.* hurtful, pernicious; *-խաւով* *a.* very bad, cruel, intolerable, insufferable; *ad.* balefully; *-ցանկութիւնք*, evil, bad passions; *-խաւար* *a.* ferocious, cruel, inhuman; *ad.* cruelly; -

խրատ *a.* ill-counselling, perverting, leading astray; -**խրատ** *այ* or **ից** *a.* evil-speaking, slanderous, backbiting, tale-bearing, calumniating, detracting, defaming; -**լեզու** *s.* venomous tongue, slanderer, backbiter; -**լինել** or -**խոսեմ**, **եղի** *vn.* to speak ill of, to slander, to detract, to calumniate, to accuse, to defame; to tittle-tattle, to gad about gossiping; -**խոսութիւն** *s.* slander, detraction, defamation, calumny, false accusation, aspersion; tittle-tattle, gossiping; -**մատուցանել զուսմէք**, to accuse a person.

Չարածառայ *s.* wicked or unfaithful servant; -**ծեր** *s.* incorrigible old man; -**ծնունդ** *a.* born of bad parents.

Չարակամ *a.* ill-willing, malevolent, ill-intentioned, malignant; **բարեկամ** *եւ* -, friend & enemy; -**կամութիւն** *s.* ill-will, malevolence, malignity; -**կեաց կեանք** *s.* wretched life; -**կեդ** *a.* presenting the characteristics of a malignant ulcer, pestilential, infectious, contagious; *s.* pestilence; -**կեղտ բարբ** *s.* execrable, abominable, ignominious vices; -**կն** -, **կենայ** *a.* evil-eyed, envious, malignant, malevolent; -**կնեմ**, **եղի** *vn.* to look on with an evil eye, with displeasure, enviously, to envy; -**կնքիւ** *S.* **Չարակամ**; -**կնութիւն** *s.* evil eye, malevolence, envy, jealousy; immodest, lascivious glance; -**կսկիծ** *a.* very painful or oppressive; -**կրկութիւն** *s.* pain, suffering; ill usage.

Չարահալած *a.* healing, driving away pain & sickness; salutary; -**չամ** *a.* ill-flavoured, ill-tasted; -**չամբաւ** *a.* of ill-repute; defamed; -**առնել** or -**չամբաւեմ** *va.* to defame, to disparage, to sneer at, to blacken, to asperse; -**չամեղ** *a.* ill-insinuating, persuading, exhorting or inciting to evil; -**չատայց լինիմ**, **զատնիմ** *vn.* to render evil for good; -**չարիմ** *vn.* to conceive an illicit affection for; -**չաւ** , *այ* *a.* of evil origin, bad, wicked; bad, unpleasant, disagreeable; -**չաւակ** *s.* author, origin of ill, of evil, of misery; -**չաւան** *a.* prone or disposed to evil; -**չաւատ** *a.* false, faithless, perfidious; -**չաւատութիւն** *s.* erroneous belief, error, perfidy; -**չաւեալ** *a.* spoilt, corrupt; diseased, contagious, infected; -**չաւութիւն** *s.* prejudice, presumption; -**չար** *a.* meditating or contriving

evil, malignant, malicious, bad, wicked; -**չարութիւն** *s.* craftiness, astuteness, guile; -**չոտ** *a.* nasty-smelling, rancid, stinking, fetid, infected, foul; -**չոտութիւն** *s.* stench, stink, fetor; -**չոչակ** *S.* **Չարահամբաւ**.

Չարաձայն *a.* harsh-voiced; ill-sounding; *fig.* defamed; blaspheming; *gr.* cacophonous; -**ձայնութիւն** *s.* disagreeable or harsh voice; ill sound; *gr.* cacophony.

Չարազանդ . **ից** *a.* impious, sectarian; -**զէտ** *a.* very painful, very atrocious, insufferable, insupportable.

Չարաճախ *s.* destroying worm, evil beast; *fig.* *a.* mischievous, full of pranks, shrewd, artful, cunning.

Չարամահ *a.* worthy of a cruel death; *ad.* mortally, to death; -**առնել** , **սառակել** , to kill, to slay barbarously, to massacre; -**լինել** , **զմահ** - **մեռանել** , to die, to perish miserably; -**մահութիւն** *s.* cruel, barbarous, most painful death; -**մայր** *s.* a bad or wicked mother; unhappy mother; -**մանկ** . &c. *S.* **Խարամանիկ** . &c.; -**մատեան** *s.* libel; -**մարդ** *a.* full of wicked people; -**մարտ** *a.* fighting with rabid fury; combatting with malice; -**մեռ** *a.* *S.* **Չարամահ**; slaying or killing barbarously; murderous; -**միտ** *a.* evil-minded, ill-intentioned, malevolent, malignant, malicious, wicked; cunning, crafty, cheating; -**մոյն** *a.* unhappy, miserable; *ad.* miserably, unhappily, pitifully; -**մոռաց** *a.* forgiving, without rancour, pardoning injury; -**մտութիւն** *s.* evil-mindedness, ill-intention, malevolence, malignity; cunning, wiliness, finesse.

Չարայաջալ *a.* jealous, meanly envious, ill-wishing, malignant; -**շուշ** *a.* perturbing, troubling; -**շուշ** , **ից** *a.* resentful, revengeful, rancorous, spiteful; -**լինել** , to bear or owe a grudge, to foment rancour or hate; -**շուշութիւն** *s.* resentment for injuries, revengefulness, rancour, spite; -**շր** *s.* a wicked man; -**յոժար** *a.* prone, disposed or inclined to evil.

Չարանախանձ *a.* extremely envious; vying in evil; -**նամ** , **այց** *vn.* to behave or act wickedly, to become worse, to fester, to rankle, to sour, to become exasperated; *S.* **Նախանձիմ**; -**նեխ** *a.* foul, very stinking; -**նեխ** *a.* false-

hearted, perfidious, double-tongued; - *գաւաճանութի.* foul treachery; - *շիւթ* *a.* ill-contriving, malignant, malicious; - *հուշ* *a.* of ill-repute.

Չարաշահ *a.* ill-gotten; - *շահութի* *s.* illicit gain, usury; - *շուկ* *a.* disastrous, dismal, very grievous; baleful, atrocious, ferocious; - *շուշ* *a.* pestiferous, venomous, pernicious, deadly; - *շուք* *a.* bad, very ignoble, vile, infamous; wicked, ferocious, cruel; unfortunate, miserable, pitiful.

Չարաշար *a.* very ill, very bad, detestable, execrable; excessive, extreme, great, enormous; cruel, atrocious, unmerciful, insufferable; *ad.* very bad, worse, wickedly, cruelly, unmercifully; very, much, enormously, extremely, greatly; basely, miserably, detestably, abominably, execrably, devilishly; - *վարել* *ի կեր ածել*, to misuse, to make a bad use of.

Չարապաշտ *ից* *a.* impious; heretic; idolatrous; - *պաշտութիւն* *s.* impiety; heresy; idolatry; - *պաշտօն* *a.* idolatrous; - *պատահ* *a.* fatal, sinister; - *պատկեր* *S.* *Չարադէմ*; - *պէս* *S.* *Չարաշար* *ad.*; - *պիղծ* *a.* very filthy, slovenly.

Չարասաց *S.* *Չարախօս*; - *սերմն* *a.* producing evil fruit; *s.* wicked offspring; - *սէր* *a.* inclined to evil, perverse, evil-minded, malevolent, malignant, wicked, mischievous; - *սիրութի* *s.* love of evil, ill-will, perversity, malevolence, wickedness, malignity; - *սիրտ* *a.* evil-hearted, cutting; - *ստեղծ* *a.* ill-made, deformed, disfigured, very ugly; - *սրտութիւն* *s.* evil-heartedness, malign disposition, malevolence.

- *Չարավազ* *a.* very lewd, very libidinous, lecherous; - *վրագ* *a.* very ferocious.

Չարատանջ *a.* tormenting, fastidious, troublesome; - *լինել*, to be in difficulties, to suffer extremely; - *տեսաց* *a.* detesting malice or iniquity, benign, perfectly good, virtuous; - *տես* *s.* pessimist, croaker; - *տես* *a.* of a horrible appearance, ill-looking, evil-faced, very ugly, dreadful, horrible; - *տեղութի* *s.* hatred of vice or depravity, benignity, goodness, virtue.

Չարարար *այ* *a.* evil-doing, mischievous, malevolent; pernicious, hurtful, harmful; unwholesome; *s.* evil-

doer, malefactor; - *բարեմ*, *էջ* *vn.* to do evil, to harm, to injure; - *բարութի* *s.* evil-doing, malfeasance; - *բմա* *a.* springing from a bad root; - *բռնաւ*, *ից* *a.* malicious, artful, shrewd, cunning, knavish; - *հարբ*, artifices, intrigues; - *բռնասութիւն* *s.* artfulness, craft, shuffling, cheating.

Չարացուցանեմ *va.* to render bad, wicked or worse, to provoke or excite to evil; to incite to anger, to exasperate, to envenom.

Չարախառ, *այ* *s.* heterodox; *a.* heretical, erroneous; - *փառութիւն* *s.* heterodoxy; - *փուշ* *a.* very sharp, thorn-like, acuminated.

Չարգարութի *s.* injustice, iniquity.

Չարեացապարա, *ից* *a.* culpable,

Չարեպ *S.* *Չար* *ad.* & *Չարիք* - [guilty.

Չարմբեր *a.* enduring, suffering;

- *ուի* *s.* suffering. [- *ուի* *s.* indignity.

Չարժանի *a.* unworthy, undeserving;

Չարիմ *vn.* to be no more on good terms with, to be at variance with.

Չարիմաստ, - *իմաց* *S.* *Չարաժիտ*; - *ի մացութիւն* *S.* *Չարամագութիւն*.

Չարիք, *րեաց*, *րեպ* *s.* ill, misfortunes, adversity, disaster, calamity, misery, tribulation, disgrace; evil deeds, malice, iniquity, rascality; ill-usage, violence; - *տիտից*, the effects of the passions; *շարեպ* *ad.* badly; wickedly; mischievously; spitefully; *շարիս գործել*, to do evil, ill or wrong, to injure, to harm; - *խօսել զուսեղէ*, to speak ill of, to slander; *S.* *Չարախօսեմ*; *շարեաց* *ի շարիս վերանալ* or *գիւնել*, to rush from bad to worse, to grow or get worse & worse; *գիտքով զոյն ընտրեալ* *ի շարիս*, of two evils choose the less. [money.

Չարծամթիրութի *s.* indifference for

Չարշամբաւ *a.* fatal, disastrous.

Չարհոտ *s.* galbanum; *S.* *Մալթ*.

Չարուեստ *s.* sly, pernicious art.

Չարութիւն *s.* wickedness, evil, malice, malignity, perversity, iniquity, perfidy; - *թք* *ad.* wickedly, maliciously, malignantly.

Չարուա *a.* unbecoming.

Չարչարական *a.* susceptible of pain, passible, passive; - *կիր* *a.* suffering, in pain; - *կից* *s.* fellow-sufferer; *a.* compassionate; - *լինել* or *էջեմ*, *էջայ* *vn.* to suffer, endure or bear with another, to participate or share in another's

woe; to compassionate, to condole with; to commiserate; -*կցութի* *s.* suffering with another, participation in another's suffering; compassion. [ture.

Չարչարան, *ի* *s.* instrument of torment, torment, pain, vexation, torture; - *Քսի*, our Lord's Passion; - *նս կրել*, to suffer; - *ն* or *-նացն*, Passover; *առքեղ արարից զնացն*, I will keep or eat the Passover with you.

Չարչարաւոր *a.* tormenting, vexing. *Չարչարելի* *S.* *Չարչարական*; - *ուլթի* *s.* passibility.

Չարչարեմ, *էջի* *va.* to torment, to harass, to molest, to pain, to ill-treat, to ill-use; - *իմ տն*, to suffer, to be tormented, vexed, harassed.

Չարչարել *a.* tormenting, afflicting.

Չարչարուի, - *ուլի* *S.* *Չարչարանք*.

**Չարպէշէր* *s.* woman's veil.

Չարւոք *S.* *Չար* *ad.* [or equalled.

Չաւասարիմ տն, not to be equalized

Չաւասարի *a.* incredible.

Չաւասարմ, *այի* *vn.* to disbelieve; not to believe, not to give credit to.

Չափ, *ույ* or *ոյ* *s.* measure; that by which any thing is measured; extent, dimension, measurement; quantity, dose; measure, bounds, compass; mediocrity; moderation; rule, proportion, measure; reach, value, capacity; boundary, limits, end; *ոս*, measure, time; cadence, metre, foot, measure, rhythm; age of discretion, manhood; *a.* measured, regular, moderate; middle, moderate; *pr.* even, to, about, as, by, with; - *ինչ*, some, a little; - *ով*, with measure or moderation, moderately: in verse; - *ով բան*, *բանք* - *ու*, verse, poetry; - *հասակաւ*, middle-sized; *ի* - *հասեալ*, of age, grown up, formed; *ը* - *ու*, in proportion; *ձեզք* - *ա*, as much as you; *արեամբ* - *ա*, to blood-shed; *ի* - *հասանել*, to arrive at or to be in the flower of manhood; to become of age, to be grown up, adult, marriageable; *ի* - *աւուրց* *հասանել*, to be getting old; *ի* - *ու* *ու* *նեկ* *զանն*, *գիտել զաննին*, to conduct oneself with moderation, to restrain, to regulate oneself, to be master of oneself; *ի* - *ու* *ու* *նեկ*, to confine within due limits, to limit, to keep within bounds, to restrain, to repress; *զաւուր*, to measure, to prove, to

weigh; to try, to feel; *զամին աւել* - *ով* *եւ* *կշռով*, to do all by weight & measure; *անդրք զանցանել*, *անցանել* *ը* - *ա*, to go rather too far, beyond bounds, to outstrip, to carry to excess; - *գնել*, - *եւ* *սահման* *գնել*, to place limits to, to moderate, to restrain; *կալ ի* - *ու*, to restrain oneself; to keep one's temper; *ծախս աւելը* - *ու* *եկամտիցն*, to spend in proportion to one's income; *չկալ ի* - *ու*, to make a bad use of, to misuse; *աւուր զհանդերձի*, to take the measure for a coat; *ճանաչել զաննին*, to know one's ability; *զաւն* - *ոչ* *գիտել*, to know not a man: not to know mankind, to be ignorant of human nature; *ուրաւել երգմամբ* - *ա*, to confirm on oath; *բրել զտեղին իրեւ աւն* - *ա*, to dig a hole to a man's depth, to excavate the earth to the depth of a man's height; *ուի սա* - *ժամանակի առաւելք զինն հարիւր ամաց*, it has lasted for more than nine hundred years; *ուի* - *ժամանակի հարիւր ամաց*, it is a period of a hundred years, it is a century; *հինգ հարիւրով* - *ա*, about five hundred; *S.* *Հինգ*; *միտք նր* - *ով*, person of shallow intellect or weak mind; *առաւելքան զն*, very much, immeasurably, exceedingly, extremely, excessively; *միջովք* - *եւ* *բարձիւք* - *ա*, from the loins to the thighs; *զհասարակ գիշերաւ* - *ա*, about midnight; *զաւով* - *բանին քոյոյ*, when your word shall be proved true; *լրացեալ է ն*, the measure is heaped up; *ից*, the cup is full.

Չափաբան *s.* versifier; - *ուի* *s.* versification; - *բեր* *a.* of a just measure, symmetrical; *ից*, moderate, regulated, of steady habits, temperate, sober; - *բերական* *a.* measured, proportioned, symmetrical; rhythmic, metrical; - *բերապէս* *ad.* proportionably, symmetrically, regularly; - *բերեմ* *va.* to reduce to order; to versify; - *բերուի* *s.* measure, symmetry, proportion; rhythm, meter; *S.* *Չափադիտուի* *ի* *ու*; - *գէտ* *s.* mathematician; - *գիտական* *a.* mathematical; - *գիտութի* *s.* mathematics; - *զանց* *a.* exaggerated, excessive; *rhet.* & *math.* hyperbolic; - *զանցագիծ* *s.* *math.* hyperbola; - *զանցուի* *s.* exaggeration, excess; *rhet.* hyperbole; - *խոս* *a.* moderate in one's speech, speaking guardedly; - *ծոյ* *a.* measur-

ed; metrical, rhythmical; -*հան* *a.* metrical; -*կեր* *a.* moderate, temperate; -*կից* *a.* equal, proportional, symmetrical; commensurable; -*կցեմ*, *եցի* *va.* to proportion, to equal, to symmetrize; -*կցութի* *s.* proportion, symmetry, analogy; commensurability; -*Հաս*, *ից*, -*Հասակ* *a. s.* grown up, adult, pubescent, marriageable.

Չափան, *այ* *s.* measure; measuring or measurement.

Չափար *a.* potent, powerful, sublime; * *s.* moveable sheep-cote.

Չափարան *s.* calibre; size; capacity.

Չափաւոր *a.* of a just measure, measured, right, meet, proper, decorous, suitable; middling, moderate, tolerable, so so; moderate, sober, frugal; modest, discreet; -*ափից լինիմ* *vn.* to deign, to condescend, to have the goodness to, to favour; -*ապէս* *ad.* with measure, sufficiently, well enough, so so; tolerably, moderately, modestly, soberly; -*եմ*, *եցի* *va.* to keep within just bounds or due limits, to limit, to confine, to moderate, to temper, to restrain; - *զանն*, to restrain oneself, to forbear, to refrain from; -*ութի* *s.* measure, moderation, limitation; modesty, temperance, mitigation; sufficiency, mediocrity.

Չափելի *a.* measurable.

Չափեմ, *եցի* *va.* to measure; to examine, to ponder, to weigh; to judge, to conjecture; to reward, to return like for like; to versify, to make verses; *չափեաց նմա վեց չափովն* *գարի*, he gave him six measures of barley.

Չափող *s.* measurer; -*ութի* *s.* measurement; metrice or metrica.

Չափոյ, *ից* *a.* moderate, regulated; -*ք* *s.* measure, moderation; -*իւք* *ad.* moderately, with moderation; *պառ. կառ. կալ* -*ից*, to be moderate.

Չափումն *s.* *S.* *Չափողութիւն*; exchange, reward, return. [true state.

Չափչգիտուն *s.* ignorance of one's *Չարեքարութի* *s.* want of disposition to do good; selfishness.

Չարի, -*դ* *a.* unwell, ill. [suetude. *Չարկութիւն* *s.* calmness, man-
Չնսկաւոր, *Չնսաւոր* *a.* unnatural, against nature; -*ք* *s.* med. non-natur-
Չնսկեալ *a.* uninhabited. [als. *Չգաղան* *s.* a tame animal.

Չգիտանք *s.* ignorance; *առ. ի* -*նս*,

through ignorance, without knowledge, unknown to. [stupid.

Չգիտու, -*ն* *a.* illiterate, ignorant, *Չգիւս* *s.* want, lack; *առ. -*, for want of, in lieu of, in default of.

Չգոյ, *ից* *s.* nothing, not any thing, nought; *առ. ի* -*է*, for want of; *ի* -*է ի գոյ ասեկ*, *ի* -*ից Հասակ*, to create out of nothing; -*ութի* *s.* non-existence, non-

Չգործոյք *s.* useless thing. [entity.

Չգործու *a.* good for nothing, idle.

Չէ, *ից* *s.* trash, rubbish, trifles; pock-mark; * *S.* *Չէշ*; -*պար* *s.* pumice-stone; -*սո* *a.* pocky.

Չեպիսկապոս *s.* pseudobishop.

Չերէց *s.* pseudopriest, bad or unworthy priest.

Չեւ, *Չեւ եւս* *conj.* not yet; not till now; *չեւ տեսեալ*, before seeing.

Չապկապիւն *a.* unshaken, firm, solid.

Չարդ *s.* sorry plight, ill array.

Չէ, *ից* *S.* *Չգոյ*, *Չիք*. * *Ոչ*; *չէ ինչ*, no matter, that is nothing.

Չեական *a.* unessential.

Չեանամ *vn.* not to be, not to exist.

Չեղք, *այ* *a.* neuter, indifferent; *gr.* neuter; -*ական* *a.* neutral; -*անամ*, *ս. ցայ* *vn.* to neutralize each other; -*ապէս* *ad.* neutrally; -*ացումն* *s.* neutralization; -*ացուցանեմ* *va.* to neutralize; -*ութի* *s.* neutrality; indifference.

Չեութիւն *s.* the non-existent, the void; *S.* *Չգոյութիւն*.

* *Չէշ* *s.* honeyless bee-hive; *S.* *Շիւ*. *Չէք*, *չէից* *s.* non existing things, nullity.

* *Չըր* *s.* fountain-conduit of wood or *Չողողուրդ* *s.* rabble, mob. [stone.

* *Չիւ* *s.* spotted, speckled partridge.

Չիւշ, *չըշի* *s.* bat.

Չինացի *a. s.* Chinese.

Չին եւ մային *s.* China.

Չինչ, *չընչի* *s.* *Ոչինչ*.

* *Չիշան* *s.* green withe; *bot.* kneeholly, butcher's-broom.

Չիւ or *Չիւ*, *չըտի* *S.* *Միւ*.

Չիք *vd.* there is not, there does not exist; *չիք դք բարի բայց մի Աճ*, no one is good save God only; *չիք տեսեալ*, I have not seen Babylon; *չիք դք չիք ուրիք*, there is no one; *չիք որ գիտիցէ զայդ*, no body knows that; *չիք դք որ կ'զանեւ կարէ*, no one can destroy it; *չիք ինչ*, there is nothing; *չիք եւ չիք*, indeed it is not.

Չիք, չբի *s.* nothing, nothingness; nullity; առ չբի *ad.* for want of; **ի չիք** գարձուցանել, to reduce to nothing, to annihilate; **չիք լինել**, **չիք յաջաց լինել**, to come to nothing, to be annihilated, dissipated, to disappear, to vanish; - լուանի, wane.

Չլուեալ *a.* unheard of; **չլուելոյն առ չել**, to turn a deaf ear to, to desire not to hear, not to hear on that side.

Չլուր *a.* unheard of. [fles.
Չխաղցք *s.* serious matters, no trifles.
Չխանդաղատանք *s.* unfeelingness, inhumanity. [or professing.

Չխոսողանութի *s.* not confessing
Չհամութի *s.* unwillingness, ill-will.
Չկայ, -ուն *a.* ill-grounded, unstable, inconstant.

Չկենդանի *a.* lifeless; **S. Անկենդան**.
Չկեցու, աչ *a.* lazy, idle, unoccupied, sluggish, slothful; -ի *s.* laziness, &c.
Չհամազգի *a.* of a different kind or species, not homogeneous; - գործել, to neutralize.

Չհամարեալ յազգս **S. Համարեալ**.
Չհանդուրժեմ *vn.* not to suffer.
Չհաւանական **S. Անհաւանական**.

Չհաւատարի *a.* incredible, beyond all belief; - **թուեր**, it seemed incredible, it would be difficult to believe it.

Չհուութիւն *s.* indocility. [powerless.
Չձեռնհաս *a.* incapable, impotent,
Չգլխան, աչ **S. Չիղջ**.
Չըջկանման *a.* bat-like.

Չմարդու, &c. **S. Տմարդի**, &c.
Չմարթու, -ն *a.* incapable, awkward, clumsy, bungling; - **թուի** *s.* incapacity.
Չմեղ *a.* innocent, harmless.

Չմեղադրանք, -գրութի *s.* not blaming, not finding fault with.
Չմենի *s.* cornel-tree.

Չժաբանութի *s.* disunion, disagreement, variance. [fleeting.

Չմալի *a.* transitory, temporary,
Չմշանդեաւոր *a.* not eternal.

Չմուսկական *a.* ever memorable.
Չյանցուցեալ *a.* free from guile, innocent. [adventure, misfortune.

Չյաջողութի *s.* unsuccessfulness, mis-
Չյարուութի *s.* false resurrection.
Չյուսալի *a.* un hoped for; hopeless, desperate.

Չնաշխարհիկ *a.* celestial, divine, superhuman, supernatural; excellent, extraordinary, matchless, rare, singular; *s.* phoenix.

Չնշիկ *a.* abject, very base, mean.

Չնշեան, **Չնշին**, **չեւոյ** *a.* of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small; **չնշիք** *s.* thing of nought, trifles, bagatelle; **լաւ է ասել ինչ չնշին**, ք թէ չասել բնական, better talk about trifles than remain silent.

Չոգամ, չոգայ *vd.* **S. Երթամ**.

Չփակալ, &c. **S. Անփակալ**, &c.

Չողորմածութիւն *s.* uncharitableness, stinginess.

Չոր, ոչ *a.* dry; dried, arid, parched, dead; - **հաց**, dry bread; - **աշաւ կել**, to fast on lenten diet.

Չորաբեկ *a.* dry, frugal; - **հաց**, dry toast; - **սեղան**, frugal table, light meal; - **թուղ** **S. Պաղատիւ**; * - **կալմած** *s.* linen-drier; clothes-horse; - **կեաց** *a.* xerophagus, feeding on dried aliments; very abstemious; - **կեր լինիմ** *vn.* to live on dried things, to practise xerophagy; - **կերութի** *s.* nourishment composed of dried fruits, legumes or herbs, xerophagy; vegetarianism; rigorous abstinence; - **աշակ**, &c. **S. Չորակեր**, &c.; - **յին** *a.* dry, arid, waste; - **նամ**, աչայ *vn.* to dry, to become dry; to wither, to desiccate; to dry up; - **նուս** *a.* dry, arid; - **նոց** *s.* drying-room, -- place; - **ցուլն** *s.* drying, desiccation; - **ցուցանեմ** *va.* to dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry; - **ցուցիչ** *a.* desiccative.

Չորեակ **S. Չորրեակ**. [tive.

Չորեքաղեան or **զի** *s.* tetrachord; - **ամեայ** *a.* quadrennial; every four years; - **ամեայ** or **սեան** **S. Չորսամ սեան**; - **անիւ** *a.* four-wheeled; - **անկիւն**, - **անկիւնի** **S. Փառանկիւն**; - **անկիւնեամ** *vn.* to be quadrangular; - **անկիւնութի** *s.* quadrangularity, quadrature; - **անուեան** **S. Փառանիւ**; - **անու** *a.* quadrinomial; - **արարուած** *s.* tetralogy; - **արիւր** **S. Չորեքարիւր**; - **բաժին** *a.* quadrifid; - **բաշխ** *s.* math. quadrinomial; *zool.* quadrisulcus; - **գլխեան** *a.* four-chaptered, having four chapters; - **Աւետարան**, the Four Gospels; - **գրեան**, **ենի** *a.* four-lettered, quadriliteral, tetragrammato; - **գեղեան** *a.* tetrapharmaceous; - **գիմեան** or **մի** *a.* four-faced; - **գրամեան** *s.* tetradrachma; - **եան**, - **ին**, **եյունց** *a.* all the four; - **եղերեան** **S. Չորեքծալեան**; - **երիւարեան** *a.* drawn by four

horses; - *կառք*, *a. coach & four*; - *տետրադինամիկ* *s. tetradynamics*; - *թերթեան* *a. bot. tetrapetaled*; - *թեւեան* *a. four-winged*; *four-armed*; - *թի* *s. mar. S. Չորեքկարգեան* *s.*; - *ժամանակեան* *a. having four seasons, four-seasoned (year)*; - *ժամեան* *a. of four hours*; - *ժուի* *a. four-hinged (door)*; - *ծագեան* *a. having four sides, extremities or parts*; - *կանգնեան* *a. of four cubits*; - *կարգեան* *a. formed of four courses, tiers or orders*; *four-coursed*; *s. mar. quadrireme*; - *կերպ*, - *կերպեան* *a. four-faced, -figured or -formed*; - *կին*, *կնաց* *a. quadruple, fourfold*; *ad. quadruply, four times as much*; *թիւք* - *քառակուսիք* *alg. biquadratic numbers*; *Հասուցից* - *I will repay fourfold*; - *կնակի* *ad. four times*; *quadruply*; - *կնեմ*, *եցիւս*. *to quadruple or quadruplicate, to increase fourfold*; - *կնուծի* *s. quadruplication*; - *կողմեան* *a. quadrilateral*; - *կուղի* *a. twisted four times*; - *կուսեան* *a. quadratic*; - *կուսի* *a. squared*; *s. quadrate*; - *կուսուծի* *s. quadrilateralness*; *quadrature*; - *կրկին* *a. doubled or folded four times*; - *Հազարեան* *a. of four thousand*; - *Հարիւր* *a. four hundred*; - *Հարիւրորդ* *a. four hundredth*; - *Հեգեան* *S. Չորեքվանկեան*; - *ձայնեան* *a. mus. four-voiced*; - *ձեղունակայ* *a. four-storied*; *s. house four stories high*; - *ձեռնի* *s. quadruman*; *a. quadrumanous*; - *մասնակայ* *a. quadripartite*; - *մասնուծի* *s. quadripartition*; - *մարմին* *a. four-bodied (fabulous animal)*; - *յառիք* *ad. on all fours*; - *անիստ* *s. tetrahedron*; - *չիւծեայ* *a. composed of four elements*; - *չարաթ*, *ի* *or* *ու*, - *չարաթի*, *թւոյ* *s. wednesday*; *S. Օր*; - *ոտանի* *a. tetrameter*; - *ուղի* *s. quadrivium*; *a. quadrivial*; - *պատիկ*, &c. *S. Չորեքկին*, &c.; - *սիւնեան* *s. tetrastyle*; - *ստիք* *s. tetrastich*; - *վանկեան* *s. quadrisyllable*; - *վոսկեան* *S. Գառաւաղեան*; - *առեան* *a. four-booked (Gospel)*; - *առասն* *a. fourteen*; *four times ten, forty*; - *առասնադրանեայ զիշեր*, *full moon*; - *առասնեքորդ*, *այ* *a. fourteenth*; - *առասնեքեան* *or* *քին*, *եցունց* *a. all the fourteen*; - *առասնօրեայ* *a. of fourteen days (full moon)*; - *աւարեան* *a. of four elements*; - *սերեւ* *a. quadriphyllous*; - *փեղեան* *s. quadrivalves*; - *օրեայ*, *րեից* *a. of four days*; *ad. the fourth day*; - *տենք* *med. quart-*

an, --ague; - *տենք* *թեթեւ*, *slight quartan-ague*; - *տենք սաստիկ*, *very bad quartan-ague*; - *օրեիւք պահել*, *to fast four days*; *կերակրիլ չորեքաւորքք միանգամ*, *to eat once in four days*. [use.]

**Չորթան* *s. dried curds for winter*
**Չոր թթու* *s. pickled turnips to cook for winter use*.

**Չորթնկուլ* *s. zool. gypaetus*.

Չորին *S. Չոր*.

Չորիք *a. fourth*; - *մասն*, *the fourth part, a quarter, quadrant*.

Չորից *ad. four times*. [oxen.]

**Չորոցք* *s. leading pair of draught*

Չորուծիւն *s. dryness, aridity, drought*.

Չորուս *a. dry, arid*. [siccatation.]

Չորս, *չ* - *S. Չորք*. [or sources.]

Չորսանեան *a. having four springs*

Չորսամեան *a. of four months*.

Չորսկոյն *S. Չորեքկուսի*. [բոտանի.]

Չորոտանի *a. four-footed*; *s. S. Չոր*

Չորեակ *s. the number four*; *a. four*.

Չորեկ, *ի* *S. Չորքոտանի*.

Չորորդ, *այ* *a. fourth*; *ad. fourthly*;

s. four; *quarter*; - *տասն*, *forty*; *չորից*

-այ զինուորք, *four quaternions of soldiers*;

-ք, *the marrying four times*;

the fourth marriage, or the fourth time married;

-ապետ *s. tetrarch*;

-առիպ *s. tetrameter*; - *ուծի* *s. quaternity*;

-պետուծի *s. tetrarchy*.

Չորք, *րեց* *a. four*; - *անգամ*, *four times*;

ի չորս զնաւ, *to go upon all fours*;

բարձեալ ի չորից, *borne by four men*;

որ օր - *էին ամսոյն*, *on the fourth, on the fourth of the month*.

Չորքձիք *s. a coach & four*; *quadriga*.

Չորքոտանի *s. quadruped*.

Չու, *ոց* *s. way, road*; *journey, travel, voyage*;

departure; *decamping*;

removal, removing; *march, marching*;

campaign; *expedition*;

- առնել, *ի* - *անկանել*, *to begin a journey, to set out, to start, to go away, to leave, to remove*;

- առնել զօրաց, *to decamp, to break up the camp, to march*.

Չուան, *այ* *s. twine, string, cord, rope*;

line, halter; - *աձգուի* *s. stretching a cord*;

- աման, *այ* *a. cord-twisting*;

s. rope-maker; - *եայ*, - *եղէն* *a. made of cord*;

- եայ խարաղան, *scourge of cords, rope's end*.

Չուստ, &c. *S. Թշուստ*, &c.

Չուարարուծի *s. departure, removal, decampment*.

Չուեմ, էջի տ. Տ. Չու առնեմ; fig. to die. [cloth.

Չուխազդեռ *a.* dressed in woollen
Չուխայ, ի տ. cloth, woollen cloth, wool-stuffs; **-ագործ, այ տ.** woollen draper; clothier; **-ագործութի տ.** drapery, cloth-manufactory; **-ավաճառ Տ. Չուխայագործ;** **-ավաճառութիւն տ.** drapery, cloth-trade.

Չուղղափառ *a.* unorthodox.
Չում, չմոյ Տ. չոյն.

Չունեւոր *a.* poor, moneyless.
Չունկնդիր լինեմ տ. not to mind or listen, to be inattentive, to disobey.

Չուտելի *a.* uneatable; unfit for food.

***Չորչաւ, ի տ.** chocolate; **բաժակ մի -**, a dish of -; **խառնիչ -ի, -ստիկ;** **բմպել -**, to drink -; **-ագոյն** *a.* -coloured; **-ագործ, այ տ.** -maker; **-աման տ.** -pot; **-ավաճառ, այ տ.** -dealer.

Չպահեցողութիւն տ. the disregarding fasts.

Չպէտ *a.* useless, good for nothing, vile, bad, worthless; **-ս առնել, not to care for or about, to do without, to dispense with, not to mind, to neglect, to pass over, to omit.**

Չպիտոյ *a.* useless; **-ք տ.** useless things, futilities, trifles; **-անամ տ.** not to need. [ness, simplicity.

Չնապարծութի տ. unostentatious.
Չսուտ Տ. Անսուտ.

Չխառակար *a.* inoffensive, harmless; **-ութի տ.** inoffensiveness, harmlessness. [posed to labour.

Չլքառակեր *a.* indolent, idle, indis-
Չաես, այ տ. blind to, conniving at;
չ - առնել, -անելոյն առնել, to close the eyes to, to pass over, to wink at.

Չփոյթ տ. negligence.

Չբահանայ Տ. Չերեց; **-ապէտ տ.** pseudopontiff; **-ութիւն տ.** pseudobishopric.

Չբանամ, այցալ տ. to come to nothing; to be annihilated, to perish, to vanish, to disappear.

Չբաստան տ. unfortunate country.

Չբացուցանեմ տ. to reduce or bring to nothing, to annihilate, to dissipate, to destroy.

Չբաւոր *a.* needy, indigent, necessitous, poor, beggarly; **- եմ յամէ, I possess nothing, I am penniless;** **- Գ, he is in a state of necessity, of want, poverty or need;** **-ական** *a.* profitless, unprofitable; **-իմ, էջալ տ.** to grow

poor, to become needy, to want, to be in need, in extreme want, without resources, in straitened circumstances; **ոչ չբաւորէր ամենազօր ձեռն քրարձակել, it was not difficult for Thy Almighty hand to send;** **-ութիւն տ.** want of necessary things, indigence, necessity, dearth, beggary, misery, poverty; penury; privation; **- գանձուց, embarrassed state of the finances;** **-թէ կեալ, to live in straitened circumstances, in poverty;** **ի - է կալ, he is in great want, he is very poor.**

Չբիմ, էջալ Տ. Չբանամ.

Չբմեղ *a.* innocent, inculpable; **-ք տ.** excuse, justification; **ի -ս առնել, to excuse;** **ի -ս or -իկս լինել, to excuse or justify oneself, to dissemble;** to hide or conceal oneself.

Չբնաղ, էջ տ. rare, curious, admirable, charming, superb, excellent.

Չբնաղազէլ *a.* very charming, graceful, elegant; **-գիւտ** *a.* rare, excellent, singular, matchless, unique, incomparable; **-գէմ** *a.* fine-looking, of a charming figure, handsome, graceful, beautiful; **-զարդ** *a.* magnificently adorned; **-կերպ** *a.* admirable, beautiful; **-կերտ, -շէն** *a.* magnificently constructed, sumptuous, superb, magnificent; **-ձեւ** *a.* fine-shaped; **-պէս ad.** excellently, admirably; **-տես, -տեսիկ Տ. Չբնաղազէմ.** [ishing.

Չբնաղիմաց *a.* bewildering, aston-

Չբնաղութի տ. beauty, delicacy, gentility, grace, handsomeness, elegance, gracefulness.

Չբոսի. տւոյ, տեսց *a.* vile, abject, worthless, despicable, mean.

Չբոսիմ Տ. Չբանամ.

Չբութիւն տ. annihilation; disappearance; **- խնդրոյ, the knotty point of a question.**

Պ

Պ (bē) պէ *s.* the twenty sixth letter of the alphabet & the twentieth of the consonants ; պ, ք, eight hundred ; eight hundredth.

— It is sometimes used instead of the letters բ & փ ; as : ամպ-ամբ , ոսպն-ոսքն , ամպարիշտ-ամբարիշտ : ռեպհական-սեփական , կարապ-կարափ . &c.

— In foreign words, the letter p is changed by us into պ ; for example : Peter, Passover, Probus, &c., Պետրոս, Պասքա, Պրոբոս, &c.

Պագանեմ, գի *va.* to kiss ; to adore ; S. Երկիր & Համբուրեմ.

Պագշոտ, &c. S. Պաղշոտ, &c.

Պաղուք S. Պասուք.

Պաժէտ *s.* Gr. w. S. Յանց.

Պալասան S. Բալասան & Մեռն.

Պալատ, է, ն, տան *s.* palace, hall ; court ; hotel ; -ական *s.* courtier, gentleman of the court.

Պալար, աջ *s.* aposteme, imposthume, abscess, suppuration, pustule : boss, stud ; -երանայ, bubo ; -ական *a.* studded, adorned or set with studs ; -անամ, աջայ *vn.* to draw to a head, to gather, to suppurate, to form an abscess ; -ալին *a.* papillary ; -աւոր *a.* pustulous, pimply.

Պալիւն *s.* Latin w. pallium. [beef.

Պախ, էջ *a.* sodden, boiled ; *s.* boiled

Պախալէժ *a.* precipitated.

Պախարականք *s.* blame, contempt, reproach, reproof, reprehension.

Պախարակելի *a.* contemptible, blamable, despicable, reprehensible, censurable.

Պախարակեմ, էջի *va.* to blame, to reprove, to rebuke, to reproach, to find fault with, to reprobate, to disapprove, to condemn, to censure.

Պախարակութիւն S. Պախարականք.

Պախեմ S. Պախեմ.

Պախեցուցանեմ *va.* to frighten, to dismay, to strike with consternation, terror or dread, to terrify, to appal.

Պախեփ *a.* well boiled.

Պախեմ, էջայ *vn.* to be frightened at, struck with consternation.

Պախոտ *a.* afraid, timid. [ment.

Պախաւանդ, աջ *s.* female orna-

Պախուճիւն *s.* breakage, rupture ; split, cleft ; *fig.* great fright, consternation, terror, dismay.

Պախուց, խցոյ *s.* halter, bridle ; թափել զ- or -աթափ լինել, to break from the halters.

Պախրէ, էջ *s.* money, effects, property, goods ; provisions, victuals : cattle ; -իկ *s.* some money.

Պակ, բ *s.* French w. female jewelry.

Պակաս, էջ *a.* defective, imperfect ; *ad.* less ; իւ իւր - էջեմ, զիչէ եւս - էջեմ, what do I still want for ? զիչէ - է քեզ, what do you want for ? - աւնել, to do without, to dispense with ; to diminish ; to deprive of ; to destroy, to kill.

Պակասական *a.* privative ; defective ; -միտ *a.* narrow-minded, crack-brained, senseless, insensate, foolish, stolid, silly ; -մտութիւն *s.* narrow-mindedness, silliness, simplicity, foolishness ; -մորու or ուս *a.* scant-bearded ; -ւոր *a.* S. Պակաս ; faulty ; - բայ, defective verb.

Պակասեմ, էջի, -սիմ, էջայ *vn.* to fail ; to want, to be wanting in, to lack, to run short ; to lessen, to grow less, to diminish, to cease ; to weaken, to swoon ; to die ; *ast.* to be eclipsed ; - լուսնի, wane ; - եալ ի մտայ, mad, foolish ; - եալ են ոգիք նց, they are exhausted, worn out ; - էջին աչք իմ յարտասուայ, my eyes are weary with weeping ; մի թէ - էջոյք իմք, have you perhaps wanted for any thing ? զիչէ այլ - սէր ինձ ի բարեբաւ տուի, what was wanting to my happiness ?

Պակասեցուցանեմ *va.* to lessen, to diminish, to decrease, to reduce ; to deduct, to restrict ; - ի միջոյ, to take away, to deprive of life.

Պակասորդ, աջ *s.* want, fault.

Պակասութիւն *s.* want, failure, diminution, decrease ; deficiency ; fault, imperfection ; blemish, defect ; dearth,

penury; *ast.* eclipse; - լուսնի, wane.

Պակասումն *s.* wanting.

Պակեցուցանեմ *S.* Պակուցանեմ.

Պակնում, կեայ, կուցեալ *vn.* to be amazed, surprised, petrified with astonishment; to be frightened, appalled, terrified, dismayed, palsied or stupefied with fear; to be struck with terror; to shudder, to tremble.

Պակեցուցանեմ *va.* to bewilder, to dazzle. [with, to fall in love.

Պակեմ *vn.* to become enamoured

Պակշոտ, աջ *a.* impudent, salacious, lascivious, libidinous, lewd, lecherous, licentious, libertine, obscene; -աբար *ad.* dissolutely, lavishly; -ական *a.* libidinous; -եցուցանեմ *va.* to take the eye, to attract all eyes; -իմ, եցայ *vn.* to give oneself up to lechery or lasciviousness, to lead a dissolute life, to live in debauchery; -ուժի *s.* dissolute life, impurity, impudence, lust, lewdness, lasciviousness, lechery, obscenity.

Պակումն *s.* fright, start.

Պակուցանեմ, ցի *va.* to scare, to affright, to terrify, to strike with terror, amazement or stupor, to astound, to dismay; to chill, to make one's blood run cold, to dispirit, to damp the courage; -ահիւ, to chill with horror. [ful.

Պակուցանողական *a.* frightful, dread-

Պակուցումն *s.* fear, fright, terror, consternation, stupor, astonishment, stupefaction.

Պակիմ, կեայ *vn.* *S.* Պակնում; to feel giddy, dizzy or stupefied with fear.

Պահ, ուց *s.* guard, guardianship; guard, sentry, mounting guard; watch; watching; hour, moment, time; guard, guard-house, post, vedette; prison; occupancy; siege; - դուռն *S.* Պահակ; - չ -, from time to time; յայնմ - ու, then, at that time; ի - ուն յորում, at the time when; յառաւօտուն - ուն, it was already the morning watch; ի չորրորդում - ու գիշերոյն, about the fourth watch at night; ի - Յին, to keep the country; ի - անձին, to save his life; - ունել, to guard, to defend; to mount guard; ի - արկանել, ունել, ի - ու անուղ զոր, to arrest, to put in prison; - արկանել, ի - անուղ, to besiege, to occupy; դնել ի -, to keep or place in reserve.

Պահախոյզ *s.* very vigilant guard.

Պահակ, աջ *s.* keeper, guardian, warden; guard, garrison; guard, sentry; - դուռն, Gates, straits; pass, defile; fortress, fortified place; - մեղաց, մահու, կորստեան, the Genius of death, Satan; - ունել, վարել, to compel, to constrain, to task, to force to villain service.

Պահակալ, աջ *s.* guard; -կապան, աջ *s.* guard, garrison; guard-house; -կապեա *s.* commandant of a garrison; -կապար, աջ *a.* compelling to fatigue-duty or task-work; -կապին լինիմ *vn.* to change the guard, sentry or watch, to make the round.

Պահակեմ, եցի *vn.* to apply oneself to, to avail oneself of.

Պահակեր, աջ *s.* overseer, surveyor; tutor; *S.* Պահախոյզ.

Պահակից լինիմ *vn.* to fast together.

Պահակութիւն *s.* mounting or keeping guard; villenage, statute labour, drudgery. [vedette.

Պահախոյզ *s.* guard, sentinel, sentry,

Պահանգ, աջ *s.* iron or wooden tie-piece, binding-piece, notched-rail, brace; buttress, flying-buttress; -ապապ *a.* fastened, tied with a tie-piece; sustained by a buttress; *s.* *S.* Պահանգ; -եմ, եցի *va.* to brace; to prop with buttresses. [յեակ; -բ, garrison, guard.

Պահանորդ, աջ *s.* *S.* Պահախոյզ. Հմա

Պահանոց *s.* prison, dungeon.

Պահանջ, ջից *s.* credit-side, credit; *S.* Պահանջումն.

Պահանջանք *S.* Պահանջումն.

Պահանջարան *s.* praetor's court, tribunal, court of justice, judgment-hall.

Պահանջելի *a.* exigible.

Պահանջեմ, եցի *va.* to exact, to recover, to require, to claim, to lay claim to; to examine, to discuss; - դինչա, to claim, to challenge, to demand; - ի դատաստանի, to require; ի բաց - յումքէ զողին, to require one's soul of one; - դամբարիշտա, to punish or chastise the impious; վրէժս -, to avenge, to be avenged; -իմ *vn.* to be exacted, claimed; դատաստան -, to be compelled to give account of; հզորք հզորագոյնս պահանջեցին, the rich shall suffer great torments.

Պահանջել *a.* exacting, requiring, demanding, reclaiming; *s.* pretender, claimant; -ջող *s.* exactor; receiver.

Պահանջումն *s.* exigence, demand, recovery, request, requisition; pre-tention; discussion; **աներաւ** - , exaction, extortion; **յեսս** - **ընկից** , claim-
Պահանջ *s.* imprisonment. [ing, claim.

Պահապան , **այ** *s.* guard, guardian, inspector, superintendent, overseer; sentry, sentinel; - **բ** , guard, guards, garrison; **S. Հմայեակ** ; - **պղեւսանի** , vineyard-keeper; **S. Հրեշտակ** - [guard.

Պահապանապետ *s.* captain of the

Պահարան *s.* object serving to contain another or others, trunk, box, case, scrutoire, sheath, scabbard, cover, &c.; * **vestry-room** ; - **նամակի** , envelope, cover; - **թղթոյ** , pocket-book, portfolio; - **եմ** *va.* to involve; to enclose, to envelop, to encase, to cover, to pack or wrap up; - **իկ** *s.* small envelope or cover.

Պահարկեմ . **եցի** *va.* to guard, to mount guard, to garrison, to mount sentry.

Պահացող *a.* abstaining, abstinent, fasting; - **ուժիւն** *s.* abstinence, fast.

Պահացոյց **S. Պահայոյց** .

Պահեմ , **եցի** *va.* to preserve, to keep, to maintain; to guard, to watch over; to preserve, to guarantee; to keep, to observe; to hide, to keep secret, to conceal; to abstain from, to fast; **լը- ունթի** - , to keep silence; - **զանձն յիմեքէ** , to refrain, to forbear, to avoid; **նմա պահակայ** or **է** . it is reserved or destined for him to; **S. Խոստումն** .

Պահեսս . **ից** *s.* reserve; keeping; deposit, consignment; maintenance, keep; sequestration; *a.* placed or kept in reserve; - **հօսք խաշանց** , fat-tened sheep; **դնել ի** - **ի** , to put in reserve, to reserve; **դնել ի** - , to depo-sit, to consign; to put in prison; **կալ** or **լինել ի** - or **ի** - **ի** , to be in custody, in arrest, in prison.

Պահեցողութի **S. Պահացողութի** .

Պահկութի *s.* statute service, forced labour. [guard, to keep, to defend.

Պահակ **S. Պահակ** ; - **եմ** . **եցի** *va.* to

Պահորդ **S. Պահորդ** .

Պահող *a.* **S. Պահացող** ; keeping ,

Պահպան **S. Պահապան** . [preserving.

Պահպանակ . **այ** *s.* guard, defender, protector; armour, cuirass; preserva-tive; phylactery; - **զէնք** . defensive armour; - **լանջայ** , breast-plate; -

բաղկայ , armlet, bracelet, leather gauntlet; - **բարձից** . greaves, leg-piece; **վերս** - , mail, coat of mail; **ընկայ եւ կաշնայ** - , leather-cuirass, buff jerkin.

Պահպանական *a.* preservative, de-fensive; *s.* phylactery; - **կից** *s.* fellow-guard or guardian; - **նամ** . **ացայ տ.** to be guarded, kept, protected; to beware, to take care or heed, to for-bear; - **պեմ** **S. Պահպանապետ** ; - **բան** *s.* conservatory; post, post-house; shelter, refuge, asylum.

Պահպանեմ , **եցի** , - **եցուցանեմ** *va.* to guard, to preserve, to keep; to protect, to guarantee, to sustain, to defend; to shield, to screen, to secure or shelter from; to maintain, to en-tertain; - **զանձն** , to guard, to pre-serve oneself from; - **ի ցրտոյ** , to screen from the cold; - **իմ տ.** to be kept, guarded, protected.

Պահպանիչ , - **նող** *s.* preserver, guard-ian; defender, protector; - **նողական** **S. Պահպանական** ; - **նոց** *s.* prison; - **նու- թի** *s.* preservation, guard, protection, defence; maintenance; observance,

Պահակայ *a.* fasting. [observation.

Պահք , **հոց** *s.* abstinence; fast; **ձեռ- քառասնորդական** - , Lent; **օր պահոց** , fish-day, fast-day; **պահս պահել** . to abstain from meat; to fast.

Պաղ . **ից** *s.* frost, ice; sleet; * *a.* cold, icy, glacial, freezing; **հալել** , **լուծանել** - **ին** , to thaw, to melt, to liquefy; - **ձուլել** , to freeze, to ice.

Պալան , &c. **S. Համես** , &c.

Պաղանամ **S. Պաղիմ** .

Պաղանձաւ *s.* grotto; - **վերին** . sta-lactite; - **ստորին** . stalagmite.

Պաղապան , - **ական** *a.* limpid, pure; splendid, shining, bright.

Պաղաս **S. Պաղասանք** .

Պաղասախառն *a.* suppliant; *ad.* be-seechingly, imploringly.

Պաղասանք *s.* supplication, implora-tion, instance, entreaty, prayer, invo-cation, request, solicitation; rogation.

Պաղասիմ , **եցայ տ.** to beg with sub-mission, to implore, to supplicate, to pray or entreat earnestly, to solicit, to beg for, to adjure, to beseech, to invoke, to intercede; **պաղասանաւ** - , to address the most earnest entreaties.

Պաղասիւ , **տաի** . - **տաիկ** , **տաիկ տ.** dried fig, string of dried figs, a frail.

Պաղատուն *Պաղատ* *Ս. Պաղատանք*.
Պաղիմ, *եղայ* *vn.* to freeze, to be frozen, to congeal, to coagulate, to thicken; to catch cold; - *յերկաթ*, to arm with cuirass.

Պաղէլ, *ի* *Տ. alum*; - *ածին* *Տ. alumin-*
ium; - *աքար* *Տ. alunite*; - *իկ* *Տ. alumina*;
- *կա* *Տ. aluminate*; - *ուն* *Տ. aluming*,
* *Պաղլորակ* *Տ. icicle*. [steeping in alum.
Պաղմական *Ա. oscillating, swinging,*
shaking.

Պաղուն *Տ. freezing, congelation,*
coagulation; cooling, chilliness; phys.
refrigeration.

Պաղպաղակ, *ի* *Տ. specular stone;*
rock-crystal; * *ice, ice-cream.*

Պաղպաղ, *ոյ* *Տ. shining pimple or*
eruption: lustre, glitter, brilliancy;
- *եմ*, *եցի* *vn.* to shine, to sparkle, to
glitter; - *ուն* *Տ. splendour, bright-*
ness; - *ուն* *Ա. shining, sparkling, brilli-*
ant; - *ունք* *Տ. gallery, kiosk, canopy*;
sumptuous litter.

Պաշար, *այ* *Տ. cattle*; - *ք*, means,
expedient, device; - *ս պաշարել*, to
seek the means to, to resort to all
sorts of expedients, contrivances or
shifts.

Պաշարարդծ *Տ. cattle-breeder*; - *միտ*
Ա. block-headed, stupid, silly, stolid,
foolish.

Պաշարանք *Տ. the gaining or procur-*
ing one's livelihood; subsistence,
maintenance; food, victuals; means,
way, remedy, expedient.

Պաշարակ *ad. bestially, brutally.*

Պաշարաբու *Տ. pasture-land.*

Պաշարեղէն *Ա. bestial, brutal*; - *ք* *Տ.*
beasts, animals. [nature.

Պաշարեղութի *Տ. bestiality, brute*

Պաշարեմ, *եցի*, - *րիմ*, *եղայ* *vn.* to
provide, to get, to come by; to try,
to endeavour, to remedy, to find
means; - *ղեանա*, to earn one's liveli-
hood, to provide wherewith to live.

Պաշտակ *Տ. delicious condiments.*

Պաշոյճ *Ա. adorned, beautified, set*
off, decked, elegant; Տ. jewel, trinket;
Տ. Պաշունճան.

Պաշունճաբան *Տ. phrase-maker, bom-*
bastic, fulsome author, hireling writ-
er, affected speaker; Ա. emphatical;
- *եմ*, *եցի* *vna.* to speak elegantly; to
overload a discourse with ornament;
- *գործ*, *այ* *Տ. jeweller*; - *գարգ* *Ա. bediz-*
ened, bedecked; adorned, embellish-

ed; studied, affected, finical; empha-
tio, elegant, pompous. [darling, deary.

Պաշունճակ *Տ. chubby baby, little*

Պաշունճան, *ք*, *նայ* *Տ. attire, orna-*
ment, dress, studied or elegant toilette,
finery; affectation, studied elegance;
apparel, furniture; doll; fig. false ap-
pearance, counterfeit show, disguise.

Պաշունճապատակք *Տ. doll, puppet,*
baby. [quettish, dandy.

Պաշունճաւեր *Ա. fond of finery, co-*

Պաշունճեմ, *եցի* *va.* to deck, to at-
tire, to embellish, to adorn, to beauti-
fy, to decorate, to bedizen, to bedeck;
to paint, to plaster; to dissemble, to
feign, to disguise; to give oneself
airs; - *ղմարմին*, to embalm; *Տ. իրակ*;
- *եալ* *Ա. Տ. Պաշունճաղարգ*; - *առաւ-*
պելք, cunningly devised fables; - *կե-*
րակուր, skilfully dressed meats.

Պայ, *ից* *Տ. fairy, elf.*

Պայազատ, *այ* *Տ. successor, heir, in-*
heritor, descendant; noble, nobleman,
prince, lord; - *եմ*, *եցի* *va.* to succeed,
to inherit; to make oneself master of,
to master, to domineer, to lord, to rule
over; - *ութիւն* *Տ. succession, inheri-*
tance, descent, lineage; nobility.

Պայաղն, *զանց* *Ա. noble.* [like.

Պայակ *Տ. Պայիկ*; - *ան* *Ա. fairy, fairy-*

Պայեկեմ, *կեալ* *vn.* to wait; to serve.

Պայթեմ, - *եցուցանեմ* *Տ. Պայթու-*
ցանեմ.

Պայթեմ, *եցի*, **Պայթիմ**, *եղայ* *vn.* to
burst, to crack, to split, to shiver, to
break, to cleave; *fig.* to be transport-
ed by pride, to be puffed up.

Պայթիւն, - *թուն* *Տ. burst, crash,*
crack, eruption, rupture, explosion.

Պայթուցանեմ, *ցի* *va.* to burst, to
cause to break, to shiver, to cleave,
to break or burst open. [Պայ.

Պայիկ, *յիաց* *Տ. guard, guardian*; *Տ.*

Պայլ *Տ. bailiff, city magistrate, ma-*
gistrate. [ous.

Պայլիկան *Տ. Ա. Paulician; incestu-*

Պայծառ, *այ* *Ա. clear, limpid, pure*;
clear, serene, clean; gay; splendid,
sparkling, brilliant, luminous, shining;
bright, polished, clean; distinct, evid-
ent, plain; illustrious, glorious, far-
famed, renowned, celebrated; *ի Հան-*
դերձա - *ս*, arrayed in gorgeous apparel.

Պայծառաբան *Ա. speaking brilliant-*
ly or eloquently; - *եմ*, *եցի* *vna.* to
speak floridly; - *ութի* *Տ. florid style*;

elegance of expression; -*բերիմ* *vn.* to be adorned with fine fruits; -*գեղ* *a.* wonderfully beautiful, splendid & handsome; -*գլխ* *a.* very white, candid, very fair; -*գունութիւն* *s.* brightness of tint, splendid colour; -*զարդ* *a.* superbly ornamented, magnificent, splendid, superb; -*զարդեմ* *va.* to adorn with elegance; -*զարդութիւն* *s.* splendid ornament, embellishment, magnificence, glory; -*զգեաց*, *գեցից*, -*զգեստ* *a.* dressed splendidly, wearing brilliant garments; luminous, glorious; -*լինել*, -*զգեցում* or -*զգեստիմ* *vn.* to dress oneself splendidly, to wear superb apparel, to bedizen or bedeck oneself elegantly; -*զգեստութիւն* *s.* luxury in dress; -*թեւ* *a.* brilliant-winged, superbly feathered; -*լոյս* *a.* very luminous, glittering, dazzling, refulgent; -*խօս* *a.* clear speaking; eloquent; -*կերպիմ* *S.* Պայծառանամ; -*կերպութիւն* *s.* Transfiguration; -*կերտ* *a.* magnificently built, superb; -*կշիռ* *a.* well-matched, very resembling; -*հրաշ* *a.* wonderful, amazing; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to brighten, to become clear; to shine, to glitter, to sparkle, to be resplendent; *fig.* to shine, to render oneself illustrious, to flourish, to signalize or distinguish oneself, to be remarked, to become a person of note; -*նշան* *a.* glorious, illustrious; -*շինութիւն* *s.* sumptuous building; -*պէս* *ad.* splendidly, gloriously, pompously, magnificently; -*պսակ* *a.* crowned splendidly, wearing a brilliant crown; -*վայելուչ* *a.* very fine, magnificent; -*տեսիլ* *a.* of a shining aspect, luminous, brilliant; -*ցուցանեմ* *va.* to clear, to brighten, to render brilliant, to give splendour; *fig.* to cause to shine, to render illustrious, to distinguish, to celebrate; -*զբանս*, to render clear, to explain, to dilucidate; -*փայլ* *a.* shining, sparkling, glittering; -*փող* *s.* clarinet.

Պայծառերանգ *a.* bright coloured; -*երես* *a.* of a bright countenance, gay, cheerful, sprightly.

Պայծառութիւն *s.* clearness, light, brightness, splendour; lustre, brilliancy, magnificence, glory, celebrity, renown; magnitude; vivacity, serenity; limpidness, purity. [cians.

Պայդակներութիւն *s.* sect of the Pauli-

Պայդակներութիւն *s.* dazzling, hallucination

Պայման, աց *s.* condition, nature, state, quality, circumstance; condition, term, measure, rule, limitation, close; part, article, proposition, transaction; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact; - *անհրաժեշտ*, condition, *sine qua non*; - *ժամանակի*, appointment, assignation; - *կենաց*, condition, state, circumstance; - *նամակ*, original draft of a treaty or contract; *Հայցուածոյ* - *աւ*, in an interrogatory manner; - *աւ* *ad.* upon condition, on terms; - *դնել*, to place or impose conditions, to make a contract, to contract, to bind oneself by contract; *S.* ժամանակակէտ.

Պայմանագիր *s.* contract, covenant; -*գրութիւն* *s.* agreement, convention; -*ժամ* *s.* delay; -*կան*, -*ւոր* *a.* conditional.

Պայմանեմ, եջի *va.* to agree, to conclude a treaty, to stipulate, to contract, to article; to qualify, to limit.

Պայուսակ *s.* fifty pounds.

Պայուսակ, աց *s.* bag, pouch; - *որսոյ*, game-bag; - *ուղեւորաց*, cloak-bag; - *կռոյց նենդութիւն*, bag of false weights.

Պայուիք, ուեաց *s.* notch of an arrow.

* Պայտ, ից *s.* iron, horse-shoe.

Պայտար, ի *s.* Persian w. horse-shoer, shoeing-smith, farrier; -*ութիւն* *s.* farrier; -*կէյ* *va.* to shoe. [riery.

Պայքար, աց *s.* Persian w. debate, dispute, quarrel, strife, controversy; *զալ*, *մատչիլ*, *մտանել* ի - *չ* *ուեք*, to open a question or controversy, to debate, to dispute; -*եմ*, *եջի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to create strife, contests or law-suits, to litigate, to question, to dispute; to struggle hard, to fight, to battle; -*ուեմ* *S.* Պայքար.

Պան, ից *s.* round loaf, bread; honey-comb; *bot.* hen-bane.

Պանան *S.* Արամալթզեմի.

Պանդանդ *S.* Պատանդ.

Պանդեմի *a.* Gr. w. popular.

Պանդխտաբար *ad.* like a pilgrim; -*կան* *a.* travelling, wandering; -*կից* *s.* fellow-pilgrim; -*նամ* *S.* Պանդխտիմ; -*նոց* *s.* this earthly pilgrimage; hospice, inn for pilgrims, foreigners or other travellers, khan, caravanserai.

Պանդխտեցուցանեմ *va.* to cause to emigrate, to estrange, to convey,

transport or remove from one's country, to cause to inhabit another place, to dwell elsewhere.

Պանդխտիմ, ելայ *vn.* to emigrate, to leave or quit one's country, to remove from, to be estranged; to go on a pilgrimage.

Պանդխտութիւն *s.* condition of an alien or stranger; emigration, transmigration, migration; pilgrimage.

Պանդոկ, *ի* - *ի*, *կայ* *s.* hotel, inn, hostelry, tavern; - *պան* or *պէտ* *s.* inn- or tavern-keeper, host, landlord, master of an hotel; major-domo, house-steward; *կին* - *ի*, *hostess*; - *պետուի* *s.* hostship, inn-keeper's calling; - *կնոջ*, *hostess-ship*. [silly, foolish.

Պանգոյր *a.* hare-brained, stupid,

Պանդորեան տուփ *s.* Pandora's-box.

Պանդորութիւն *s.* stupidity, silliness, foolishness, simplicity, rusticity.

Պանդուխտ, *գիտայ* *s.* foreigner, emigrant, alien, stranger; pilgrim.

Պանդրեմ *va.* to propagate trees by layers of offsets, shoots or suckers,

Պանդրի *s.* provining. [to province.

Պանթեռ, *ոյ* *Gr. W. S. Յովադ*.

Պանիր, *նրոյ* or *նրի* *s.* cheese; - *Հոլանդիոյ*, *Dutch* -; *գործել*, *մածուցանել* -, to make cheese; to curdle milk.

Պանծաբան *a.* eloquent, fluent; boasting; - *գոյն* *ad.* excellently, sublimely, eminently; - *ի* *a.* glorious, praise-worthy, laudable; magnificent, pompous, excellent, sumptuous; sublime, illustrious, renowned, distinguished.

Պանծամ, *այի*, **Պանծանամ**, *այայ*;

Պանծանք *S. Պարծիմ*; **Պարծանք**.

Պանծացուցանեմ *va.* to praise, to vaunt, to glorify, to sing the praises of, to extol, to cry or preach up, to exalt, to flatter, to laud, to commend.

Պանծութիւն *s.* boasting, vaunting, bragging. [tium.

Պանկրատ, *ի*, - *ին* *s. Gr. w. pancra-*

Պանրագործ, *այ* *s.* cheese-maker; - *ծին* *s. chem.* caseum, casein; - *վաճառ* *s.* cheese-monger; - *նամ* *vn.* to curdle, to coagulate as cheese.

Պանրուտի, *ք* *s.* milk-diet, fasting on lacteal products.

Պաշար, *այ* *s.* provision, viaticum, food, victuals; victualling, providing, provisions, stores, equipment; the Holy Sacrament.

Պաշարաբարձ *a.* carrying victuals; *s.* pack-horse or mule; - *պինդ* *a.* well provisioned or furnished; - *առնել*, to victual, to provide, to store, to stock, to equip; - *լնուլ*, to stock or furnish with all sorts of provisions.

Պաշարեմ, *եցի* *va.* to besiege, to invest, to beset, to blockade, to occupy, to shut, to encircle, to enclose, to surround; - *եալք* *s.* the besieged.

Պաշարիչ, - *րող* *a.* besieging; - *ք* *s.* the besiegers.

Պաշարութիւն *s.* siege, investment, blockade, surrounding, occupancy; - *մտայ*, anxiety, preoccupation; *գնել զոռս ի պաշարման*, to fetter, to put into irons, to shackle; *ի* - *եւ յարգել արկանել*, to besiege, to lay siege to, to invest.

***Պաշուկ** *s.* seed cucumber.

Պաշպաճ *s.* swelling, tumour.

Պաշատական *s.* appanage.

Պաշտելի *a.* adorable, worshipful.

Պաշտելութիւն *s.* worship; idolatry; service.

Պաշտեմ, *եցի* *va.* to adore, to worship; to minister, to serve, to wait on; to administer, to confer; to officiate; to provide, to furnish; to exercise, to employ; - *զխորհուրդս*, to administer the Sacraments; - *զծառայութիւն*, to serve; - *իմ* *vn.* to employ, to use, to make use of, to avail oneself of, to adopt.

Պաշտութիւն *s.* worship, adoration; service; - *առնուլ*, to be served or ministered to.

Պաշտպան, *այ* *s.* defender, patron, protector, favourer; minister, servant; - *սք*, patron saint, patron; - *գաստի*, advocate, attorney; - *կալ*, *լինել ումք*, to defend, to protect, to

Պաշտպանական *a.* defensive. [assist.

Պաշտպանակք *s.* royal service; life-

Պաշտպանաւոր *s.* client. [guard.

Պաշտպանեմ, *եցի* *vn.* to defend, to protect, to sustain, to favour, to support; to save, to preserve, to keep; to care, to take care; - *եւելք անձին*, to do nothing but defend oneself, to remain on the defensive.

Պաշտպանիչ, - *նողական* *a.* defensive; - *նողութիւն* *s.* protectorate.

Պաշտպանութիւն *s.* defence, protection, guard, auspices, patronage, stay, support, favour; apology, interces-

sion; service, office; չ - ք օրինաց, under the ægis of the Law.

Պաշտպանութիւն *s.* protection.

Պաշտօն, տամանց *s.* worship, adoration, latria, religion; service, office, ministry; ceremony, mystery; service, office; employment, function, duty, post, place; - աստուծոյն, divine worship; - կողմ, idolatry, the worship of idols; սնոսի - , superstition; - ներկցելոց, burial service; burial; - բարի, piety, religion, fear of God; Հասարակաց պաշտամունք, public functions; - or պաշտամունք, Olympic or public games; ի պաշտամունք, by profession; Պաշտօնեայ Հասարակաց Պաշտամանց, the Minister of Public Worship; - առնել, to pay one's court to, to court, to flatter; - առնուլ, to be honoured or adored, to be ministered to; - հարկանել, տանել, to serve; ի պաշտաման կալ, to be in the ministry; պաշտել զ-, to exercise one's trade or calling; - տանել, to serve, to worship, to adore; ի - առնուլ, to adore; - մատուցանել Այ. to worship, to perform a service agreeable to God; աստուծոյն առնուլ -, to cause oneself to be adored like a god; ի - մտանել, to enter a person's service; - կատարել, to fulfil a function; կորուսանել զ-, to lose one's place; ունել, ժառանգել զ- ուրուք, to take a person's place, to replace one; - կատարել վն հոգւոյ ուրուք, to celebrate a mass for the repose of a person's soul; - տերգոց կատարել, to sing psalms, to praise; - ինչ առնելով, - ինչ առնելոյ վն, through respect, for regard, by adulation.

Պաշտօնաբար *ad.* officially; -կալ, աջ *s.* functionary; bureaucrat; -կալութիւն *s.* bureaucracy; -կան *a.* ministerial, official; - օրագիր, official paper, gazette; -կից *s.* colleague, coadjutor; fellow-servant, help-mate; -մատուց լինիմ տն. to worship, to adore; -սէր *a.* devout, pious, religious; -սիրութիւն *s.* devotion, piety, religion; -տար, աջ *s.* adorer; servant; functionary, official, minister; -տարութիւն *s.* service; ministry, office, charge, function; -տուն, - քան *s.* church, temple; Minister's residence; -րկ, ի *s.* worshipper; -ւոր *a.* idolatrous.

Պաշտօնեայ, նէից *s.* clerk, official,

minister; servant, domestic, waiter, valet; administrator, officiating, deacon; *a.* religious, pious; - Արդարութիւն, Minister of Justice; Տ. Պաշտօն, Պատերազմ, &c.; - աստուծոյն վրէժիք, գրութիւն, instrument of divine vengeance; - ք Therapeutæ, servants of God; - ք արքունեաց, courtiers.

Պաշտօնեայ գրութիւն *s.* divine office.

Պաշտօնուկք *s.* compliments, adulation, fulsome flattery.

Պապ, ի or ու, աջ *s.* grand-father, -sire, * -dad; pope, pontiff.

*Պապագաւան, ից *a.* *s.* papist; -կան *a.* papal, pontifical; *s.* papist; - իշխանութիւն *S.* Պապութիւն; -կանութիւն *s.* papistry, popery.

Պապակ, ի *s.* excessive thirst, parching; -իմ, եցայ տն. to be very thirsty, to die of thirst.

*Պապանձեմ, եցի, -եցուցանեմ տն. to dumfound, to put to silence, to non-plus, to run down, to confound, to refute, to overcome.

Պապանձիմ, եցայ տն. to be silent, mute or speechless, to be unable to answer, to hold one's tongue, to be dumfounded, non-plussed. [lessness.

Պապանձումն *s.* muteness, speech-

Պապալ or ղ *s.* bleat; -եմ, եցի տն. to bleat; to stutter, to stammer; -իւն Պապաս *s.* Gr. w. priest. [*s.* bleating.

Պապենի, * -նական *a.* paternal, ancestral, hereditary.

Պապիր *s.* papyrus.

Պապկայ, ից *s.* parrot; եք - , hen-parrot; Տ. Թութակ. [poppedom.

Պապութիւն *s.* papal see, papacy,

*Պապուկ, *Պապկոր Տ. Նեպուկ.

Պապունիւն *s.* bol. camomile. [&c.

Պապչեակ, եկաց *a.* bleating; *s.* goat, Պառակ, աջ *s.* sheep-park, -fold, -cot, pen; herd; flank; muffle-fur-ace; *a.* laid at full length; - խոզի, pork chop; - որթու, veal cutlet, cutlet; - գառին, lamb chop; - ոչխարի, chop, mutton chop; - - *ad.* in herds, in droves, in flocks; ի - գնել զառնիք *bol.* to lay the plant at length.

Պառակամայր *s.* a fattened calf.

Պառական *s.* hounds; ջուկ -այ, a pack of hounds.

Պառակեմ, եցի, -կիմ, եցայ տն. to lie down; to lie in ambush or in wait.

Պառակեմ, եցի, -եցուցանեմ տն. to disunite, to divide, to disperse, to

put at variance, to sow discord, to make a breach between.

Պառակտիմ, *եցայ* *vn.* to be disunited, dispersed, to be in dissension, to be split or torn into factions.

Պառակտութիւն, *-ութիւն* *s.* disunion, division, discord, dissension, faction.

Պառավատոս *s. Gr. w.* prevaricator, apostate, renegade.

Պառաւ, *ըյ · ունք, անց* *s.* old woman, beldam; *-անիւն* *a.* anile, senile; *- առասպելք*, idle story, tale, fable; *- կրօնք*, ridiculous superstition; *-իմ, եցայ* *vn.* to grow old, aged, to advance in age; to become old, ancient; *-որդի* *s.* son of an old woman; *-ուի* *s.* anileness, anility, old age of woman.

Պառկիմ *vn.* to lie down.

Պառնաս, *-ոս* *s.* Parnassus; Muse.

Պառպուի *s. bot.* pepper-plant.

Պառպրիկ *s. bot.* pepper-wort.

*Պաս *S. Պաշք.* [բաթ *s.* holy week.

Պասեք, *ի, -ասուն* *s.* Easter; *-աշա*

Պասկուճ *s.* zool. gryphus, condor.

Պասուք, *սքոյ* *s.* great thirst.

Պասառ, *այ · ունք, անց* *s.* fine linen or stuff, byssus; tapestry, carpet; blanket; *- գամասկացի*, damask.

Պաստառագործ, *այ* *s.* tapestry-worker; *-ութիւն* *s.* tapestry; *-լի* or *լիւր* *a.* hung with tapestry, draped, covered with drapery; *- անիւն, զարդարել, to hang with tapestry, to carpet, to mantle, to bedeck, to arrange tastefully; -կալ, այ* *s.* fine linen-cover, bed-sheet, drapery, tapestry; *- անկռ զինք*, beds furnished with fine coverlets; *-կալեմ, եցի* *va.* to wrap up in a linen or sheet; to hang, to drape.

Պասքա, *յի* *s.* Passover; Easter; the paschal lamb.

Պաքանամ *S. Պաքիմ.* [thirst.

Պաքեցուցանեմ *va.* to cause great

Պաքիմ, *եցայ* *vn.* to be athirst, very thirsty, to be dying with thirst; *fig.* to pant or eagerly long for, to hunger & thirst after.

Պաքուի, *-ութիւն* *s.* excessive thirst, thirstiness; siccity, dryness, aridity.

Պաքուա *a.* parched, dried.

Պաւ, *ի* *s.* wall; turn, round; *-ի, -ի-է, -ի-ու* *a.* complicate, intricate, knotty, ambiguous, dark, obscure; *-ի-բանք*, ambages, compass of words, circuit, roundabout way, shifts; *- անուռ, - գալ*, to sur-

round, to environ, to encompass, to hem in, to beset, to encircle, to gird, to inclose; *-ի-բանիւք խօսել*, to make use of circumlocutions, to periphrase, to speak periphrastically, to beat about the bush; *-ի-խաղանքիւք*, the rivers seem to delight in a thousand windings.

Պատագրոս *S. Պոտագրոս.*

Պատահ, *ից* *s.* adventure, accident, contingency, casualty, occurrence, incident, chance, hazard, fortuitous or unforeseen event; *ը-ի* or *-իցն* *ad.* accidentally, by chance.

Պատահական *a.* accidental, casual, fortuitous, contingent; *-ութիւն* *s.* contingency.

Պատահար, *այ* *s. S. Պատահ;* sad adventure, grievous accident, serious case, misfortune, mischance, catastrophe; *ը-այ* *ad.* by chance, fortuitously; *ի-է* *ad.* unfortunately.

Պատահեմ, *եցի, -եցուցանեմ* *va.* to cause to happen, to bring about, to compass.

Պատահեմ, *եցի, -հիմ, եցայ* *vn.* to meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to occur; to go to meet, to encounter, to oppose, to withstand, to resist, to come to blows, to grapple with, to kill; *- ումք մարտիւ, պատերազմաւ*, to meet face to face, to attack in front, to war against; *փախուցեալ յանձրեւէ՝ կարկռոյ պատահէ*, to leap out of the frying-pan into the fire. [talk, colloquy.

Պատահութիւն *s.* meeting, interview,

Պատահութիւն *s.* meeting; *S. Պատահ;* destiny; *պատահմամբ, ը պատահման* *ad.* accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance; *պատահմունք ի գէպ ելանէին նմա*, chance, good fortune aided him; *անցեալ էր -*, it was no longer time.

Պատաղիճ *s.* tendril; *bot.* convolvulus; bindweed.

Պատաղեմ, *եցայ* *vn.* to occupy, busy or employ oneself, to give oneself up to, to apply oneself to. [ing.

Պատաղիւ *a.* embroiling; encumber-

Պատաղութիւն *s.* occupation, application.

Պատան, *այ* *s.* band, bandage, wrapper; truss; *- մեռելոյ, shroud, winding-sheet, grave-clothes; -ադործ, այ* *s.* truss-maker.

Պատանդ, այ *s.* hostage; pledge, gage; ալ *ի* -, to plight, to pledge, to offer as a pledge; առնուլ *ի* -, to take as a hostage or pledge; *ի* - կալ, to be hostage; -եմ, էջի *va.* to serve as hostage; to give or receive for hostage or pledge; to tie, to enlase, to bind; to involve, to contain, to enclose; -իչ *a.* Պատանդառու; enlacing, enclosing; -ուծի *s.* the giving or receiving in hostage; Տ. Պատանդ.

Պատանեակ, եկայ Տ. Պատանի. [Թի.

Պատանեկադիտու Տ. Մանկատուփու.

Պատանեկանամ, այց *va.* to be adolescent; *fig.* to grow young again.

Պատանեկատուփի Տ. Մանկատուփի.

Պատանեկիկ *s.* child, boy.

Պատանեկուծի Տ. Պատանուծի.

Պատանի *s.* youth, adolescent, strippling, lad, young man; domestic, servant; waiter; groom; անփորձ -, inexperienced young man, youngster, greenhorn, novice.

Պատանուծի *s.* adolescence, youth.

Պատանուհի *sf.* young girl, virgin, maiden.

Պատու, այ *s.* bit, slice; mouthful; piece, shred, strip; - - in pieces, in rags; piecemeal; - մի հացի, a bit or piece of bread; բրդեւ -ս -ս, to cut in pieces or in bits; *ի* մի - կանեւ, to devour, to take in one mouthful; - կտորել, to be lacerated, torn or cut to pieces, butchered; - - յերկիր անկանել, to fall off bit by bit, to decay gradually.

Պատառաբոյձ *a.* *s.* parasite, spungier, trencher-friend, hanger on, toad-eater; -պատիր *a.* bought, suborned; -տուն *a.* used, torn, old, worn out, threadbare, shabby, ragged, tattered; - հանգերձ, torn, ragged or tattered coat, rags, tatters; -ս զգենուլ, to be reduced to tatters; -բաղ, այ *s.* fork, table-fork.

Պատառեմ, էջի *va.* to tear, to tear to bits or pieces, to lacerate, to rend; to cleave, to cut, to divide, to slash; to break, to crack, to split, to burst; յօշ յօշ -, to cut to pieces, to dilaniate, to rend; զմիմեանս -, to tear each other; - զթագաւորութիւն, to break up the kingdom; - զեղինս, to slaughter oxen; - զըք, to kill; ակօս -, to furrow, to plough; - զբանս, to

break out of prison; - զօրէնս, to transgress, to violate; -իմ *va.* to be torn or rent, &c. [taste; fragment.

Պատառիկ *s.* little bit, small piece,

Պատառող *a.* rapacious; -ուծիւն *s.* rapacity. [lacerate, to tear to pieces.

Պատառոտեմ, էջի *va.* to rend, to

Պատառոտուի or ռոտի Տ. Պատառոտուի.

Պատառուած, ոյ *s.* rent, tear; rupture, crack, crevice, fissure, opening; chap, chink, slash, slit.

Պատառուծի *s.* tearing, rending, laceration; eruption; *fig.* intestine broils, rupture, division, scission, disunion, party, faction.

Պատառու Տ. Պատառատու.

Պատասխան Տ. Պատասխանի; -ան *a.* responsive; -ատու, այ *a.* responsible, answerable, accountable; apologetical, exculpatory; *s.* respondent; apologist; -ատուութի or արութի *s.* answering, answer; defence, apology, excuse; responsibility; -ատրեմ, -եմ, էջի *va.* to answer, to make answer, to reply, to give answers or an answer; to defend, to apologize, to excuse; այլ է պղլը -, to reply evasively; - իսկ ծանրացաւ, he hardly deigned or condescended to reply.

Պատասխանի *s.* answer, response, reply; return, repartee, rejoinder; account, reason, defence, apology, excuse, justification; հրաման -նայ, oracle; համարձակ, յանդուգն, խուսափական, նպաստամատոյց, հաւատի, դրական, ժխտական, լակոնական, աննշան, չոր, անմիտ, կարճ -, haughty or imperious, impertinent, evasive, favourable, certain, positive, negative, laconic, insignificant, dry, foolish, curt or short reply; - անեւ, to answer, to reply, to make answer to; - ալ, to answer for; to defend, excuse or justify oneself; ալ ին անձին -, to plead one's own cause; ըռնեւ զ -, to receive the reply; *ի* - նմանիդ, in reply to your letter; չնդռնեւ զ -. to receive no reply; պատեւ -նայ, to await a reply; չիք -, there is no reply, no answer; Տ. Ընդդէմ.

Պատաս, այ *s.* load, burden, bundle, bale; package, roll; wrapper, cover.

Պատասանք *s.* wrapper, envelope; packing.

Պատասեմ, էջի *va.* to envelop, to

wrap up; to twine, to twist, to wind round, to entwine or interweave, to entangle; to implicate, to involve; - բռնիս. to pack up; - իմ vn. to wrap oneself up in; to embrace, to embrace each other; to gather round, to twist about, to cling, to hold fast on.

Պատառուկ, տկայ s. bot. American bindweed, liane; - կարմրածաղիկ, quamoelit, scarlet convolvulus, red jasmine. [twisting; packing.

Պատառում s. twining, winding, Պատար a. heaped up, full, brimful, rich, abundant, copious, overflowing.

Պատարագ, այ s. sacrifice, victim, immolation; mass; oblation, offering; present, gift; bribe; հանել -, to sacrifice; ձայնաւոր -, high-mass; թիւ -, low mass; - զննելուցեալ, mass for the dead; պաշտել. մատուցանել զնր - ն. to celebrate or say mass; տեսաւ նել զ-. to attend mass.

Պատարագաբարձ, -բեր a. carrying or bringing gifts; -գործութի s. sacrifice; celebration of mass; -կից a. celebrating the mass together; -մատուց a. offering, making a present; s. sacrificer; officiating priest; missal, mass-book; liturgy; -բան s. altar.

Պատարագեմ, էջի va. to sacrifice, to immolate, to offer, to give to God; to say or celebrate mass; -իմ vn. to be honoured with gifts. [sacrifice (God).

Պատարագընկաւ. ի a. receiving the Պատարագիչ s. officiating priest.

Պատարագիք, գեայ s. things destined to be sacrificed; mass-dues, alms.

Պատարեմ, էջի va. to fill abundantly, to fill up to the brim, to fill to overflowing, to heap up.

Պատարում s. fullness, abundance, plenty, overflow; S. Մայրալիք.

Պատարուն S. Պատար.

Պաղաճիկ a. gentle, mild voiced.

Պաղամ, այ s. oracle; words; sentence; message, errand, order, ordinance; counsel, advice; -ս տալ, որոտաւ, to deliver or utter oracles; ի -ս անկանել, to parley, to negotiate, to enter into treaty; -ս առաքել առ դք, to send to say.

Պաղամաբեր, այ s. messenger, news-bearer; -գիր a. writing oracles; s. prophet; sentence; -գնաց s. parliamentarian, negociator; - լինել, to parley, to negotiate; -գնացութի S.

Պաղամաւորութի; -խոս, այ a. oracular, giving oracles; - լինել, to pronounce or give an oracle; - նի s. pl. oracles; -աւար, այ s. messenger; -ւոր s. deputy, messenger; envoy, courier, delegate, ambassador; diplomatist; ից. minister of God's word, angel, prophet, apostle; - լինել or -ւորեմ, էջի. -ւորեմ, էջայ vn. to be a messenger, ambassador or deputy, to go or to come as ambassador, to negotiate, to go in mission; to treat by diplomacy, to be a diplomatist; -ւորութի s. message, deputation, mission, embassy; diplomacy.

Պաղարակ, այ s. hand-barrow, litter, sedan; հրեղէն -, instrument of torture, gridiron.

Պատեան. ենից s. sheath, scabbard; case; cover, envelope; scale, shell; hull, pod, cod, husk; rind, peel, bark; armour, cuirass; breast; արկանել զսուրն ի -ս, to sheathe, to put up; S. Սերկանամ.

Պատելիք s. band, bandage.

Պատեհ, ից a. convenient, proper, fit, suitable, decent; well-timed, timely, opportune, seasonable, propitious, favourable; s. opportunity, occasion, propitious moment; ի - թ - ի ad. conveniently, suitably; - է v. imp. it is fit, it is becoming; it is due; ի - լի նել, to besit, to become; - համարիլ, to think proper, to deem it expedient; - or - ժամանակ գտանել, to find a favourable opportunity; - առնուլ, to seize the occasion, to strike the iron while it is hot; յոգուտ արկանել զ-, to avail oneself of, to profit by the opportunity; S. Կորուսանեմ.

Պատեհութի s. convenience, fitness, decency; opportunity, seasonableness, fitness of time, of circumstances; chance; չորուսանել զ-. not to lose the opportunity; յոգուտ ի կիր արկանել զ-. to profit by the occasion, to avail oneself of the opportunity; կորուսանել զ-, not to seize the opportunity, to let the occasion pass, to let slip the opportunity.

Պատեմ, էջի va. to surround, to environ, to encompass, to enclose, to fence, to gird; to besiege, to invest, to beset; to surround, to beset, to hem in; to envelop, to pack up; to spread abroad, to circulate, to take

or lead about; to veneer, to plate, to cover, to overlay; պատեալ պաշարել զոք, to make a ring round, to hem round; to beset; - զվերս. to dress a wound; անդ խոր լռութի պատէ զամբ. great silence prevails there; աչ պատեաց զնա, he was struck by fear; S. Եւրբ; -իմ տն. to be placed round about, to be surrounded, enveloped, bound round; to take a turn, to circulate, to go round; to embrace; to be changed or transmitted; - ուռկա. նաւ ի պաշարումն. to be taken in a net, caught in a snare; պատեցան զնովաւ երկունք իւր. she was seized with the pains of labour; պատեալ կճով. covered with marble; S. Երկն.

Պատենագործ, աջ s. sheath-maker; - ուռի s. sheath-making; sheath-works; - զէն. զինաց a. cuirassed, furnished with armour; - նաւ, armoured ship; - թեւ a. coleopterous; - ւոր a. testaceous; bot. podded, husked.

Պատենիկ s. small zoophyte-shell.

Պատերազմ, ի. ուռի, աջ s. war, battle, combat, fight; fig. temptation; առնին or քաղաքական -, intestine or civil war; Պաշտօնարան ի. War-Office; Պաշտօնեայ or Ոստիկան ի. Minister of War; պատրաստութիւնք ի. warlike preparations; արիւնոռչաւ -, bloody battle; մահացու -, war to the death, deadly fight; դաշտ ի. battle-field; ք զինաց ի. according to the laws of warfare; - հրատարակել, to declare war against; - ահա. գին ի վերայ ուրուք յարուցանել, to threaten with war; պատրաստել ի -, to prepare for war; երթալ ի -, to go to the wars; առաջին նուագ մտանել ի -, to be in one's first battle; ձեռն արկանել ի -, to undertake a war; ի - գրգռել, գրգռել, to excite to war; to engage in war; - յարգարել ընդդէմ. to combat, to attack; առաջ -, - մղել, to be at war, to make war, to war against, to give battle to, to fight a battle with; եղև - խիստ յոյժ, a bloody battle was fought; գրգռել, բորբոքել զ-. to excite, to kindle war; սասուկացաւ -ն, the combat was fierce; կորուսանել զ-ն, to lose the day, or a battle; ի ժամանակս ի. in time of war; արծաթով պնդի -ն, gold is the sinew of war; S. Ընտանի, իր, Խան. ձեմ, Մարտ, &c.

Պատերազմալարթոյց a. causing or exciting war; fig. quarrelsome; - կան a. warlike, martial; - հրահանգք, martial exercises; - կից s. fellow-soldier, comrade, companion in arms; ally; - լինել, to fight together; - կուր լինիմ տն. to be overcome & slain in battle; - յաղթ a. victorious; - սեր a. fond of war, delighting in war, warrior, belligerent, warlike; - տեաց a. hating war; timid, coward; - տու. աջ s. enemy; - փորձ a. experienced in warfare.

Պատերազմիկ a. S. Պատերազմական; s. desultory war; mimic warfare; - նաւ, man of war, ship of war; galley, trireme, three benched galley; - երթ. վար. war-horse, charger.

Պատերազմիմ, եջայ տն. to war, to make war, to combat, to fight; fig. to be at war with, to be tempted; - ի վերայ աղաաութէ, to defend liberty; - զմահու պատերազմ, to wage a war of extermination; զբարուք պատերազմ -, to fight a good fight; մեծապէս - զմեայք զառաքինութէ զհանգէս, fighting valiantly where virtue is at stake; առանց - զմեայ, without firing a shot, without striking a blow.

Պատերազմիչ, - մոյ s. warrior, fighting-man, combatant, belligerent; enemy, adversary; a. warlike, fit for war.

Պատժածու S. Պատժող; - կան a. punitive, penal, repressive; - օրէնք. penal law; - կանութիւն s. penalty; - կից s. companion in chastisement; a. subject to the same pain; - հարած լինիմ տն. to avert the deserved punishment; - նակ, աջ s. glass, calyx, cup; - պարտ. կից a. deserving punishment, found guilty, punishable, culpable, criminal; - պարտեմ, եջի տն. to declare guilty; to condemn, to punish; - պարտութի s. culpability; condemnation; - սեր a. atrocious, delighting to torment; - րան s. place or instrument of punishment; - ւոր a. condemned, punished, chastised; guilty, culpable, delinquent, villanous; S. Պատժական.

Պատժելի a. punishable.

Պատժիմ, եջի տն. to punish, to chastise, to correct, to inflict punishment or correction. [ishment.

Պատժող s. punisher; - ութի s. pun-

ishment, chastisement, correction, penitence; - մահու, condemnation,

sentence; առանց պատժոց or պատժի *ad.* with impunity; անկանիլ չ պատժով to incur, to deserve punishment; - տալ, to order punishment or penance; դնել - ի վերայ, to inflict punishment or chastisement; զանդրաւորել - ս արկանել զողաւ, to punish his injustice.

Պատիճ, առջ *s.* elephant's trunk, proboscis; *bot.* follicle, univalvular pericarp, seed-vessel, husk, pod, shell.

Պատիմ՝ Տ. Պատեմ.

Պատիման Տ. Պատման.

Պատիր *a.* deceiving, captious, false, deceitful, fallacious, delusive, sophistical, feigned, dissembled, concealed, artificial, illusory, vain; seducing, untrue, lying; - ք *s.* deception, deceit, fraud, cheat, illusion, delusion, vanity, sophistry, feint, error, falsehood, lie; cunning, craft, wile; ի - ս արկանել, to deceive, to gull, to dupe, to lead into error.

Պատիւ, առւոյ or առւի, առւոյ *s.* honour, token of esteem, homage, glory; respect, veneration, reverence, regard, consideration; honours, preferments, dignities, degrees, offices, titles; testimonial, prize, gift, presentation; *gr.* sign of abbreviation (-); խոստումն պատուոյ, word of honour; Լեգէոն պատուոյ, Legion of honour; - արքունի, diploma of merit; ի -, in honour of; պատուով *ad.* honourably; ի պատուով, loaded with honours; ի - հասանել, to rise to dignities; ի պատուի լինել, to be in honour, in consideration; ի - առնուլ, բազում պատուով պատուել, to load with honours, to pay great honours to, to raise to the highest honours; to set one up upon the pinnacle of glory, to raise one up to the skies; ի մեծի պատուի լինել, to be raised to the highest pitch of fortune; - անձին համարել, to take to oneself the credit of, to deem it an honour; - ընծայել, to pay honour; - առնել, դնել, to do honour to, to be an honour or a credit to; - առնել սեղանոյ, to do honour to a meal; պատուով պատուէք զիս, you do me a great deal of honour, too much honour; - ս արժանաւորաց, honour to whom honour is due; Տ. Թիկն, Հասանեմ, Միմանց, &c.

Պատկան, -աւոր Տ. Պատշաճ.

Պատկանաւորութիւն *s.* convenience, suitability, decency.

Պատկանդարան *s.* fit vessel; quiver, case for arrows.

[- ճիմ.

Պատկանեմ, - նիմ Տ. Պատշաճեմ.

Պատկանութիւն Տ. Պատկանաւորութիւն.

Պատկաւ *a.* respectful, modest, bashful; *s.* Տ. Պատկաւանք; - կալ, լինել, to pay attention, to attend to, to watch, to give oneself up to, to apply oneself or one's thoughts or mind to, to tend to, to subject oneself to; - կալ օրինաց, to observe the law; - կալ արդարութեւ, to be just, right, upright; - կալ յերաց ինչ, to avoid, to shun.

Պատկաւանք *s.* respect, reverence, veneration, regard; modesty; bashfulness, coyness, shame, reserve, blushing, blushes; the private parts; - նօք *ad.* respectfully; bashfully, blushing; - նս ածել, to create respect in, to inspire or impress with respect, to breathe respect.

Պատկաւելի *a.* venerable, august; respectful, bashful; shameful; - զանձն ջուցանել, to make oneself respected; - գործել, ընծայեցուցանել, to render respectable, to cause to be respected.

Պատկաւեմ, եցի, - եցուցանեմ *va.* to fill with respect, to put to shame, to abash, to confound, to cover with shame, to make blush, to put to the blush.

Պատկաւեմ, եցի, - ում, եցայ *vn.* to be ashamed, confused, to blush at, to redden with shame; to respect, to be respectful; to mind, to take care of, to beware.

Պատկաւոտ, աջ *a.* bashful, coy, ashamed, sheepish, timid, shy; - ութի *s.* bashfulness, coyness, sheepishness, confusion, shyness.

Պատկաւութիւն Տ. Պատկաւանք.

Պատկաւուկ *s.* *bot.* sensitive plant, mimosa; - ս արկանեմ Տ. Պատկաւեմ ջուցանեմ.

Պատկաւունք Տ. Պատկաւանք.

Պատկեր, աջ *s.* icon, image, effigy; painting, picture, representation; likeness, figure, portrait; statue, idol; sight, visage, face; design, project, plan; type, symbol; doll; - ք, the Divine Persons; - աւուրն, the day of the week or month; hymn for the day; գեղեցիկ - աւ, of fine presence, of

noble aspect; *ը-ի*. in the image of, in the likeness of; *ի սոյն* -, in this way or manner; S. Համառոտագիծ.

Պատկերաբանութիւն *s.* iconology; -բեկ *s.* iconoclast, image-breaker; -գիր, գրաց *s.* portrait-painter; effigy; iconographer; -գործ, աջ *s.* painter; sculptor; -գործութիւն *s.* painting; sculpture; -գրական *a.* iconographic; -գրեմ *va.* to take or draw the likeness or portrait of; to pourtray, to paint, to depict, to describe; -գրուի *s.* portrait-painting; description, painting; iconography; -գէտ *s.* spectroscopist; -գարգ *a.* illustrated, adorned with engravings or pictures, illuminated; -յօրինել *to* illustrate, to adorn with engravings, to illuminate; -զգեստ լինիմ *vn.* to be like, to resemble; -կազմ *s.* painter; -կան վերլուծութիւն *s.* chem. spectral analysis; -կերպ *a.* painted; -նկարագիր, portrait, likeness; -կից *a.* of the same figure, conformable, resembling, like; -լինել *to* conform, to take the form of, to resemble; -կուռ *s.* sculptor; -կցութիւն *s.* conformity, resemblance, likeness; -Հան, աջ *s.* portrait-painter; -Հանութիւն *s.* painting; -Ճոխ *a.* strikingly handsome; -մարտ *s.* iconomachy, iconoclasy, war against images; -նամ, աջայ *vn.* to be reflected in, to be the picture of, to take the form, to be formed, printed, impressed, represented; *fig.* to make oneself conformable, like; -պաշտ, ից *s.* iconolater; idolater; -պաշտութիւն *s.* iconolatria; idolatry; -սէր *a.* fond of images; *fig.* idolatrous; *s.* amateur of pictures; -տիպ S. Պատկերակերպ; -ցոյց S. Պատկերազէտ & Խորագիմայ; -ցուցանեմ or Պատկերեմ, եջի *va.* to paint, to form, to figure, to put on a form; to represent, to impress or imprint; to conform; -ի միտ *to* picture or represent to oneself, to fancy.

Պատկերիմ S. Պատկերանեմ.

Պատկերումն *s.* striking resemblance; fancy, imagination.

Պատկին կեամ or Պատկինիմ *vn.* to be ingrafted. [տուստեմ.

Պատկինեմ, եջի *va.* to graft; S. Պա.

Պատկութիւն *s.* redoubling.

Պատշառ, աջ *s.* cause, author; occasion, matter; principle, origin; rea-

son, subject, motive; fault, offence, misdeed, crime; pretext, excuse, subterfuge; -աւ, ի -ս *pr.* on account of, for the sake of, for, because of, out of regard for; under pretence of; ի -ս քո, for your sake, for you; -առլ *to* give occasion to; -ս առնուլ, to take as a pretext, to pretend, to allege; -լինել, to be the cause or author of; to dissemble; -ս ի մէջ ածել, to allege, plead, urge or adduce reasons; բառնալ զ-ս, to take away the motive or grounds; պատշառել -ս մեղաց, to seek excuses for sins; առանց իրաւջի -ի, without a real motive, causelessly, groundlessly, unreasonably.

Պատշառաբանեմ, եջի *vn.* to reason; -բանութիւն *s.* etiology, reasoning; -գրեմ, եջի *va.* to adduce a reason in excuse, to excuse oneself; -գրութիւն *s.* pretext, excuse, plea; -խնդիր, գրաց *a.* seeking pretexts or subterfuges; -կան *a.* causative, causal; -կանութիւն *s.* causality; -կից *s.* accomplice in the cause.

Պատշառանք *s.* cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour; -նք, under pretence of; զի որոյ, զի որոյ or յինչ -նաց, why? for what cause? ամբարտաւանութիւն -նք, on account of pride; զբոսանաց -նաւ, for walking; պէտպէս -նք, under different pretexts; բառնալ զ-նս, to take away the pretext.

Պատշառաւոր *a.* caused, occasioned; created, done, made; guilty, culpable; -իմ *vn.* to take for motive.

Պատշառեմ, եջի, -սիմ, եջայ *vn.* to cause, to do, to occasion, to make, to produce; to pretend, to seek pretexts, to take as an excuse, to allege; to dissemble, to feint; -զանգիտութիւն, to play the simpleton.

Պատշեան, -ձէն, ից, -ձիկ *s.* double, copy, duplicate, transcript, minute; letter, writing, edict, decree.

Պատմաբան *s.* tale-teller; S. Պատմիչ; -եմ S. Պատմեմ; -ութիւն *s.* narration, history, historical account; -գիր, գրաց *s.* historiographer, historian; -մատեն, book of history; -գրական *a.* historical; -գրեմ *va.* to write history; -գրող S. Պատմագիր; -գրութիւն historiography, history; -կան *a.* historical, narrative; -հարմ. *gr.* narrative case; -կից *a.* relating or

writing the same history or annals; -բան *s.* memoirs, annals.

Պատմեմ, եջի տա. to narrate, to relate, to recount, to recite, to tell, to report, to expose, to debit an account, to say by retail; to publish, to manifest, to announce; *Երկինք պատմեն զհառա Այ.* the heavens proclaim the glory of God.

Պատմիչ *s.* historian, narrator; interpreter; - *վարուց*, biographer, *S.* կենսագիր.

Պատմող *s.* narrator, historian; - *լի նել*, to relate, to tell, to announce.

Պատմութիւն *s.* history; narration, recital, account; tale; explanation, exposition; - *վարուց*, biography, *S.* կենսագրութիւն; - *արտաբնոց*, profane history; - *սբ Գրոց*, Sacred History; *Կերբ* or *Յիշատակե* - *էջ*, Stromatum; *կազել զ-* *S.* Պատմագրեմ; *ի - արկանել S.* Պատմեմ.

Պատմուծակ, աջ *s.* wardrobe keeper; *վանք* or *տուն - աջ*, wardrobe.

Պատմուծան, աջ *s.* stole, long vest, garment, tunic, cassock; *գեղեցիկ - ք*, fine clothes; *Թխատեսակ -*, dress coat; - *հանդերձից* or *փոխանակաւ*, a suit of new clothes; - *ակիր *s.** port-manteau; - *ապառառ լինիմ տ.* to tear one's clothes; - *ապիած առնեմ տա.* to dress, to clothe; - *եալ a.* clothed, dressed.

Պանել, նիշաց *s.* rampart, intrenchment, barricade, stockade, barrier, bastion, bulwark; - *պաշարման*, circumvallation, contravallation, siege, blockade; *պատեւ - պաշարմամբ*, to besiege; *գնել - շուրջ զքաղաքաւ*, to invest a city; - *ածել, արկանել, կանգնել, պատել*, to intrench, to throw up intrenchments, to intrench or fortify oneself, to surround with ramparts or trenches, to barricade, to palisade; to fortify with bastions.

Պանիշափակ *s.* intrenchment; dam; dyke; turnpike.

Պանջան, ի *s.* egg-plant, melongena, mad-apple; melongena frisa.

Պատշաճ, էջ a. suitable, pertinent, proper, seemly, decorous, becoming, convenient, congruous, fit, decent, conformable, analogous, proportioned; just, reasonable; - *ք s.* decency, decorum, propriety, conveniency; *Ե - ի* or *- էջ ad.* conveniently, duly, a

propos, pertinently, decently, seemly, seasonably; - *է, պարա եւ - է*, it is proper, suitable, right, it becomes; *չէ -*, it is not seemly or befitting; *ք ոչ - ի*, unseasonable; *լիով զպարաս - էջ*, to behave with propriety, decorum, good breeding or politeness.

Պատշաճաբար ad. properly, suitably, decorously, decently, with propriety.

Պատշաճական, -ւոր S. Պատշաճ a.

Պատշաճեմ, էջի, - էյուցանեմ տա. to render convenient, to make fit, to adapt, to adjust, to suit, to apply; to proportion; to appropriate.

Պատշաճիմ, էյոյ տ. to be suitable or conformable, to suit, to agree; to belong, to pertain, to coincide, to match; to concern, to regard.

Պատշաճող a. suitable, fit; symmetrical; - *ութիւն s.* suitableness, congruity, conformity; decorum, decency; relation, analogy, proportion, symmetry.

Պատշաճութիւն *s.* *S.* Պատշաճողութիւն; building, construction; - *ունիւն s.* orientation, finding the cardinal points.

Պատշամ, - բ, Պատշկամ, - բ, աջ *s.* side chamber; projecture, balcony, verandah, belvidere, terrace; porch.

Պատշամեալ a. terraced.

Պատշկ or շէն *s.* ray, brightness.

Պատշիր *s.* authentic rescript.

Պատոյտ *s. bandage.

Պատուաբանեմ տա. to speak with respect, to honour, to praise, to extol; - *բար ad.* honourably; pompously; - *գրութիւն s. gr.* abbreviation; - *գիր, դրաց a.* honouring, bearing respect; honorary; - *գրութիւն s.* respect, honour, reverence; - *լից a.* loaded with honour.

Պատուած, ոյ *s.* turn, winding, sinuosity, twisting; - *ք բանից*, circuitous expression; - *ոյ, էջ a.* twined, wound round, entwined; full of sinuosities; - *օրէն a.* obscure, abstruse, dark.

Պատուակալ a. honourable.

Պատուական a. honourable, respectable, estimable, venerable; precious, rare, excellent, exquisite; noble; *Հայր -*, Reverend Father; - *ք s.* noblemen, nobility, principal persons; *Պատու ունեւ զորք*, to hold or have in honour; - *ամ ժողովրդեան*, respected by all people.

Պատուականագիւտ a. rare, excel-

lent, very precious; -գրն *a.* most honourable; most precious; -նամ, *այցայ* *vn.* to become precious or excellent.

Պատուականութիւն *s.* high value, elevated price; excellence, pre-eminence, rarity; nobleness.

Պատուակից *a.* equal in honour or rank; -կցութիւն *s.* parity of rank; participation in the same honour or glory.

Պատուամտոյց *a.* rendering honour & respect; -մոլ *S.* Պատուասէր.

Պատուանդան, *այց* *s.* foot-stool; pedestal.

Պատուանուն *s.* title. [destal; socle.

Պատուասէր *a.* eager for honours, greedy of glory, ambitious, desirous of praise or distinction; vain-glorious, vain; generous, bounteous, obliging, officious; -սիրաբար *ad.* ambitiously; vainly; honourably, generously, obligingly; -սիրական *a.* honorary; -բանք, compliments; -սիրապէս *S.* Պատուասիրաբար; -սիրեմ *va.* to covet, to be ambitious of, to seek glory, fame or distinction; to make it a point of honour to, to treat generously or honourably, to oblige; to honour, to glorify; to compliment; -սիրութիւն *s.* immoderate desire of honour or glory, ambition, vain-glory, point of honour; generosity, liberality; obligingness.

Պատուաստ, *ից* *s.* graft, graft; inoculation, vaccination, cow-pox; insertion, addition; conjunction, union; Թարախ -ի. pus, vaccine matter; -իւ որդի, adoptive son; -իւ հայր, putative, adoptive father; -ակիր *a.* grafted; inoculated; -եմ, *եցի* *va.* to engraft, to graft; to inoculate, to vaccinate; to insert, to interpolate; to annex, to join, to reunite, to attack; -իմ *vn.* to be grafted; inoculated; -իւ *s.* grafter; inoculator; (կարոց) grafting-knife; -ումն *s.* grafting; inoculation, vaccination; conjunction.

Պատուար, *այց* *s.* bulwark, rampart, bastion, barrier, epaulment; beam, rafter; ceiling; -լինել հայրենեաց, to be a bulwark of one's country; -աւոր *a.* constructed of, or made with beams, ceiled; walled; balustrated; -եմ, *եցի* *va.* to wall; to gird with parapets.

Պատուարժան *a.* worthy of honour.

Պատուաւոր *a.* honourable, respectable; honorary; honest; *s.* noble,

magnate, dignitary; -ք, nobility; -ութիւն, dignity, nobility; honour, respect.

Պատուելի *a.* honourable.

Պատուեմ, *եցի* *va.* to honour, to render honour & respect, to respect, to esteem, to venerate, to revere, to glorify, to favour; -գախտ, to caress, to cherish, to flatter, to humour the passions; յառաջ -, to esteem most, to prefer.

Պատուէր *s.* commandment, order, injunction; precept; warrant, commission; instruction, lesson; ordinance, decree; -տալ, գնել, to give orders or directions, to command, to order, to charge, to dispose, to enjoin; to commission, to intrust with a message; -հրամանի քէրայ գնել, to order; to appoint, to decree; -or-հրամանի ընդունել, քո receive orders

Պատուիչ *a.* honouring. [to.

Պատուիրակ, *այց* *s.* envoy, deputy; commissary, emissary, agent, mandatory, proxy; -ութիւն *s.* deputation.

Պատուիրան, *այց* *s.* commandment, precept, law, command, order; անցանել զ-դ, to transgress, to violate, to break, to infringe; -աւ հրամայել, to order expressly.

Պատուիրանագիր *s.* mandate, order; warrant, writ; -գիր, գրաց *a.* commanding, ordering, disposing; -անցի, *ից* *s.* transgressor, infringer, prevaricator; sinner; -գանցութիւն *s.* transgression, infraction, prevarication; disobedience, sinning; -կատար; -հատութիւն *S.* Պատուիրանապահ; -գանցութիւն; -պահ, *այց* *s.* observer of precepts; *a.* fulfilling what is prescribed; -պահութիւն *s.* observance, fulfilment of a commandment or order; -վանդութիւն *s.* transgression, breaking or violating the law.

Պատուիրեմ, *եցի* *va.* to command, to order, to enjoin, to impose, to charge, to prescribe; to recommend.

Պատուհան, *ից* *s.* window, casement; dormer-window; sky-light; niche, wall-press; sluice, flood-gate; chimney; *fig.* senses; վանդակ -ի, blinds, Venetian blinds; -ք բացան երկնից, it rains pitfalls; *S.* Կարկասիմ, Հայիմ.

Պատուհաս, *ից* *s.* punishment, chastisement, pain, correction; scourge, revenge; threat, threatening tone; reprimand, reproach, rebuke; պատիժ

-ի . severe punishment ; - մահու . sentence or punishment of death, capital punishment ; տեղի -ի . exile ; - ազգի մարդկան , the scourge of human kind ; - կապել ի վերայ , to inflict a punishment ; կրել խիստ - , to be severely punished ; առնել - , to threaten.

Պատուհասագոյն , - լից , - կան a. very threatening, reproachful or scolding ; severe, punishing, chastising ; vindictive, cruel ; - կեր լինիմ vn. to be punished, to bear the punishment ; - կից լինիմ vn. to be chastised together ; - կոծ առնեմ va. to punish, to chastise, to condemn to punishment ; to load with reproaches, to scold, to threaten, to speak in a threatening tone ; - լի նեւ . to be punished, chastised ; to be scolded, threatened ; - կոծս արձակել . to crush with reproaches & threats.

Պատուհասեմ , եցի va. to punish, to chastise, to correct ; to avenge ; to scold, to chide, to reproach, to reprimand ; to threaten.

Պատուհասիչ s. punisher, avenger.
Պատուհասողական a. investive, reprehensive.

Պատումն s. winding, wrapping up ;
Պատուողական a. honorary.

Պատուարան s. asylum, refuge, retreat, shelter, cover ; protection, patronage, defence, prop, support ; resources ; - լինել , to be the refuge of, to protect, to defend, to take under one's protection.

Պատուարանեմ better Պատուարեմ , եցի va. to surround, to encircle, to enclose, to shut in ; to protect, to prop, to defend, to sustain ; to shelter, to screen, to cover ; to fortify, to restore ; to return, to restore, to give back.

Պատուարեցուցանեմ S. Պատուար .
Պատուարիմ , եցայ vn. to be enclosed, surrounded ; to take refuge, to seek shelter, to retire, to be under cover, to shelter or defend oneself ; to recover oneself, to get up ; to get heart, to regain courage ; to return, to reinhabit, to dwell in, to remain, to repose.

Պատուարութիւն S. Պատուարան .
Պատուախառն a. deceitful, captious, delusive.

Պատրած a. deceived, seduced.

Պատրական S. Պատիր .

Պատրանք s. deceit, cheat, fraud, imposition, seduction, trick, imposture ; mistake, error ; illusion, deception ; աստղ - նայ , erratic star, planet ; ի - նս արկանել , - նս մատուցանել , to deceive, to cheat, to seduce, to induce or lead into error ; S. Ըմբռնիմ .

Պատրաստ , ից a. prepared, ready, disposed, in condition ; active, quick ; at hand, near at hand, disposable ; ad. warily, softly, slowly ; - առնել , to prepare ; - լինել , to prepare oneself ; to be disposed ; to be prompt or resolute ; ի - ի առնել , to hold in readiness ; to stand in readiness, to be ready ; - կալ S. Պատկառ կամ .

Պատրաստարան a. apt at a reply, ready witted ; - բար a. promptly, readily, eagerly, with great alacrity ; - կան S. Պատրաստ a.

Պատրաստեմ , եցի va. to prepare, to make or get ready, to put in condition ; to provide with, to dispose, to put in order, to fit, to dress ; - բանս ի բերան ուրուք , to prompt, to suggest ; - ելուցանեմ va. to cause to prepare.

Պատրաստիմ , եցայ vn. to prepare oneself, to get ready, to put oneself in a condition to, to make preparations, to take one's dispositions ; to beware of, to take care or heed, to mind.

[dresser ; provider.

Պատրաստիչ s. preparer, disposer,

Պատրաստութիւն s. preparation, preparative, disposition ; furniture, household goods ; train, equipage ; precaution, attention, vigilance ; - թք ad. spontaneously, voluntarily, readily.

Պատրեմ , եցի va. to deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to circumvent, to surprise ; to abuse.

Պատրիարք or ըբ , աջ s. Gr. w. patriarch ; - Հայոց , patriarch of the Armenians, Catholics ; - ախան a. patriarchal ; - առնոց , - արան s. patriarchate, patriarch's residence or see ; - ութի s. patriarchate, patriarchship, patriarchy.

[noble ; pn. Patrick.

Պատրիկ . ըկաց s. Latin w. patrician,
Պատրիչ s. deceiver, imposter ; seducer ; a. S. Պատրոզ .

Պատրիշ s. bot. balm-mint, garden-balm, melissa hortensis ; Զուր պատրիշի . carmelite water.

* Պատրկալ , ի s. socket-rest.

Պատրկութիւն s. patriciate.

Պատրոզ *a.* deceitful, fallacious, cap-
tious; -աբան *a.* fraudulent, cheating,
lying; -աբանութիւն *s.* fallacy, fraud,
imposture, lie; -աբար *ad.* deceitfully,
by fraud; -ական *a.* S. Պատրոզ; se-
ductive, flattering, fawning; -ուծի *s.*
deceit, cheat, imposition, fraud, trick.

Պատրոյք *or* ղիկ *s.* wick; match; -վերայ, lint, linament, scrap-
ed lint.

Պատրուակ, աջ *s.* veil, cover; mask,
cloak, appearance; fiction, pretext,
excuse; -թղթոյ, envelope; address;
է-աւ, under the appearance; -եմ,
էջի *va.* to cover, to veil, to mask, to
palliate; to pretend.

Պատրուաւիկ, աջ *s.* beast for sacri-
fice or food: appanage, pension.

Պար, ու-քրուց *s.* dancing, dance;
ball; ballet; choir, chorus; company,
assembly, circle; troop, band; herd,
drove, flock; -աստեղաց, chorus of
the stars; S. Առամն, Սեղու, &c.; -
առնուլ, to dance; to surround, to en-
compass, to encircle; -առնուլ, գալ,
յորինել, խմբել, -ս բողբոլել, տալ *or*
պարել, ի -անկանել, to dance, to
leap, to hop, to jump; to caracole; -
արկանել, to surround, to environ; -
տալ, to gather together.

Պարաբանում *vn.* to raise around;
to sustain, to support; to take away,
to suppress; -բուրեմ *va.* to spread an
odour everywhere.

Պարագայ, ից *a.* circumjacent; *s.*
circumstance; particular, detail; turn,
revolution; -յամբ, for many or long
years; -ուծի *s.* turn, revolution, pe-
riod; -գլուխ *s.* coryphæus, chief of a
choir or company; *fig.* leader, chief,
head, first; -լինել, to be at the head
of, to be the chief, to march at the
head of, to lead, to conduct; to give
the signal, to set the example, to take
the initiative; -գրեմ *va.* to circum-
scribe, to confine, to limit; to com-
prehend, to contain; to describe; to
trace or draw the first strokes, to
sketch the outline of; to rough-draw;
-գրուի *s.* circumscription, limitation;
description; outline, sketch, rough-
draught; -գումիմ *vn.* to gird oneself;
-գիւեմ *va.* to look around; to ob-
serve, to consider, to ponder; -զա-
տեմ *va.* to set at absolute liberty, to
free totally; -լնում *va.* to fill com-

pletely; -խմբիմ *vn.* to be gathered
all together, to flock together; -խմ-
բուի *s.* merry dance; -ծածկեմ *va.* to
cover on all sides, to envelope, to sur-
round, to wrap up, to bury; -ծածուկ
a. enveloped, completely covered or
wrapped up.

Պարակ, աջ *s.* mermaid, siren.

Պարականոն *a.* irregular, anomal-
ous; -կից *s.* partner, fellow-dancer; *a.*
of the same company; -լինել *or* -
կցիմ *vn.* to dance or sing together; to
enter a company or society, to ac-
company, to associate oneself with;
-կցուծի *s.* ballet-company; chorus;
association, fellowship; -հանդէս *s.*
ball; -ձեւ *a.* circular, round; -յածիմ
vn. to circulate, to take a turn; -յա-
ծումն *s.* turn, circulation, revolution.

Պարան, աջ *s.* cord, rope, cable; -ք,
cordage, ropes; -կտաւուց, clothes-
line; -նաւու *mar.* shrouds, ship's
cable. [retire.

Պարանիմ, էջայ *vn.* to return, to
Պարանոց, աջ *s.* neck; throat; -ծա-
վու, isthmus; strait; -սրուակայ,
neck; S. Զոյք; անկանել զաւ, *or* ի
վերայ ի ուրուք, to fall upon the neck
of; զնալ ի բարձր, to walk proudly
or majestically, to strut; կորացուցա-
նել, դարձուցանել զ-, to take to flight,
to flee, to run away.

Պարանոցաթաղ *a.* immersed or sunk
up to the neck; -առնիչ *a.* very high.

Պարանոցու *a.* isthmus-like.

Պարանցիկ *s.* ballet; -ս առնել, to
dance.

Պարաս, ոյ *s.* leisure, leisure-time,
cessation, respite, vacation; being
without work or employment, want of
occupation, rest, having nothing to do,
idleness; convenient time, favourable
opportunity; *a.* S. Պարասորդ; ժամա-
նակ, օր -ոյ, favourable moment; va-
cation, holidays; -ով *ad.* leisurely, at
one's leisure or ease; -առնուլ, to
rest, to cease from work, to be unoc-
cupied, at leisure; to take time, to
find a favourable moment; ի -ս գե-
ղերել, to be idle; -ոյ լինել, to rest,
to repose; -խնդրել, to seek a con-
venient time, to lose no opportunity;
-բերել, տալ, լինել, -կացուցանել
զինքն, to take time to, to occupy one-
self with, to give oneself to, to apply
oneself to; -ժամ տալ, to give time;

- *ունել*, to have time or leisure; - *աննել*, to empty; *զի կայք* -, why are you idle? *եթէ իցէ քո* -, if you have time.

Պարապառեմ *va.* to surround, to encircle, to environ; - *իմ* *vn.* to scratch oneself, to stretch, to yawn on awak-

Պարապեմ *S.* *Պարապեմ*. [ing.

Պարապեմ *s.* *S.* *Պարապեմ*; dancing-master.

Պարապեցուցանեմ *va.* to occupy, to employ, to give work to; to exercise, to keep in exercise; to empty; to take away, to remove.

Պարապիմ, *եցայ* *vn.* to be occupied, employed, busy, to apply oneself to, to attend to, to devote oneself to, to study, to be steady, assiduous; to rest, to take repose; to be vacant, void; *եկեսցէ յորժամ եւ պարապեցէ*, he will come when convenient to him.

Պարապնդեմ *va.* to bind in every part, to pinion, to garrott; - *պնդումն* *s.* circumligation.

Պարապորդ, *այ* *a.* unoccupied, idle, unemployed, lazy, slothful; vacant, void, empty.

Պարապութի *s.* inactivity, idleness, disoccupation; occupation, application, exercise, study; leisure, opportunity, ease.

Պարապումն *s.* *S.* *Պարապութիւն*; scholium, commentary; - *աննուլ*, to take time or leisure.

Պարառաբար *ad.* round about; taken all together; - *ռահան* *a.* comprehensive; - *հորով* *gr.* circumlative case.

Պարառաջ *S.* *Պարապումն*.

Պարառեմ, *եցի* *va.* to comprise, to include, to comprehend, to encompass, to embrace, to take in; to envelop, to beset, to invest.

Պարառութի *s.* comprehension, containing, embracing; syllepsis; party, assembly; - *առաքինութեց*, the union of all the virtues.

Պարասահմանեմ *va.* to define; to relegate, to exile, to banish; - *սքողեմ*; - *տեսնեմ* *S.* *Պարածածկեմ*; - *դիտեմ*.

Պարար *a.* fattened, fat, plump; *s.* *S.* *Պարարումն*. [ling.

Պարարակ, *այ* *a.* *S.* *Պարար*; *s.* fat-

Պարարեմ, *եցի* *va.* to fatten; - *դերկիր*, to manure; - *զըք մնոտի յուսով*, to feed or entertain one with hopes, to

beguile, to lull, to fool one with fair promises, to take to a fool's paradise; - *զաշ*, to feast, charm or delight the eyes; - *իմ* *vn.* to grow fat or stout, to fatten; - *մնոտի յուսով*, to feed one's fancy, to lull oneself with, or feast upon false hopes. [*Պարար* *a.*

Պարարումն *s.* fattening; - *ուն* *S.*

Պարարո, *այ* or *ից* *a.* fattened, fat, obese, lusty, plump, oily, greasy, unctuous; nutritious, succulent; rich, fertile, fruitful.

Պարարաբեր, - *բոյս* *a.* rich, fertile, prolific, abundant, copious; - *գոյն* or *գոյնս* *ad.* thoroughly, fully; long, in detail; - *համ* *a.* very sapid, well flavoured, extremely grateful to the palate; - *մարմին* *a.* plump, fleshy, corpulent, obese; - *համ*, *այցայ* *vn.* to fatten, to grow fat, to become fat & plump; - *բոս* *a.* rich in pasture; - *ցուցանեմ* *va.* to fatten, to make fat; - *դերկիր*, to manure, to dung, to fertilize.

Պարարութիւն *s.* fat; corpulence, stoutness; manure; sap; oiliness; produce, abundance, riches.

Պարաւանդ, *այ* *s.* tie, rope, cord, bonds, iron, fetters; - *եմ*, *եցի* *va.* to tie, to bind, to pinion, to put in chains or fetters.

Պարաւոր *s.* chorus-singer; chorister; *a.* dancing, appertaining to dancing; surrounded, encircled.

Պարաւորակ, *այ* *s.* dancer. [company.

Պարաւորիմ, *եցայ* *vn.* to dance in

Պարաւորութիւն *s.* dancing in company, ballet, ball, chorus; assembly, company, reunion.

Պարբերական *a.* circular; periodical; - *աստղք*, periodical stars; - *ուն* *s.* periodicity. [tion, turn; period.

Պարբերութի *s.* revolution, circula-

Պարգեւ, *այ* *s.* gift, present; donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; premium, remuneration, recompense; salary, pension; *ի* -, *ի* -, *ի* - *ի մասին*, as a gift, as a present; - *առ անել զըք*, to lavish gifts or benefits on, to gift; *S.* *Լնում*, *Ճոխացուցանեմ*.

Պարգեւաբար *a.* giving, distributing presents, liberal; *s.* donor; - *եմ* *S.* *Առատաձեռնեմ*; - *ութի* *s.* distribution of presents; of prizes; liberality, generosity; - *բեր* *a.* bringing presents;

-գիւս *a.* finding favour, favoured;
-լից առնեմ *va.* to load with gifts;
-խնդիր *a.* seeking or asking a present
or favour; -կան *a.* given, accorded,
granted; -երկիր, the Land of Promise;
-ձիր *S.* Պարգեւարացի; -պետ *s.* pre-
sident of the games, giver of prizes.

Պարգեւառ., -ու, այ *s.* donee, per-
son to whom any thing is given or
bequeathed by will.

Պարգեւատը *a.* fond of making pre-
sents, liberal, generous, large-heart-
ed, open-handed, munificent; -տու.,
այ *s.* donor; remunerator; -տուութի
s. gift, donation; -արեմ *S.* Պարգե-
ւեմ; -բան *s.* place for distribution of
gifts; *fig.* place of grace, church.

Պարգեւեմ, եջի *va.* to give, to make
a present, to present with, to make
largesses, to give freely & munificently,
to distribute generously or liber-
ally; to reward.

Պարգեւերկայ *S.* Պարգեւառ.

Պարգեւիչ *S.* Պարգեւատու.

Պարեգոս, ից *s.* tunic, cloth, coat;
morning gown; -աւոր *s.* ecclesiastic,
monk; -իկ, տիւնիք *s.* short tunic; -իմ
vn. to put on a tunic. [cipice.

Պարեխ, ից *s.* rock, cliff, steep, pre-

Պարեկ *s.* explorer, out-rider, sen-
tinel, keeper, guardian.

Պարեկապան, այ *s.* watch, guard,
patrol; -ս ճանեւ. to place sentinels.

Պարեմ, եջի *va.* to dance with, to
dance in company, to perform a bal-
let; -երգս, to sing & dance in a ring.

Պարեկապաչ, այ *s.* guardian of pro-
visions, store-keeper. [livelihood.

Պարեւաւորիմ *vn.* to earn one's

Պարեխիկ *s.* scanty fare, scarce nou-
rishment; Հաջիւ զառօրեայ -ն Հայթ-
Հայթեւ, to live from hand to mouth.

Պարերգ *s.* cantata; -ակ, -ող, այ *s.*
chorus-singer; -ութի *s.* ballad; ma-
drigal; chorus.

Պարզ, ի, ոյ *a.* simple; serene, calm;
pure, clear, clean; simple, sincere,
genuine; clear, evident; *s.* serenity,
sereneness, fine weather, clear sky,
serene atmosphere; evening stillness;
morning freshness; *ad.* simply; ի -ի,
ի -ոյ *ad.* with a clear sky.

Պարզաբան *S.* Պարզախոս; -եմ, եջի
va. to clear up, to unravel, to unriddle,
to solve; -բար *ud.* simply; clearly, ex-
plicitly; sincerely; - առեւ. in a word,

in short, in fine; - առաջից. frankly,
to be plain with, openly, ingenuously,
without reserve; -խոս, այ *a.* speak-
ing clearly, distinctly, explicit, intel-
ligible, clear; - լինել, to speak clear-
ly; -կան *S.* Պարզ *a.*; -կրօն *s.* puritan;
-կրօնութի *s.* puritanism; -միտ *a.* sim-
ple-minded, sincere, ingenuous, can-
did, artless, good-natured; simple,
silly, foolish, imbecile; -մտութիւն *S.*
Պարզմտութի; -չափ *s.* phys. eudiome-
ter; -չափութի *s.* eudiometry; -առ-
մար *s.* a simple & compendious alma-
nack.

Պարզեմ, եջի *va.* to simplify; to
clarify, to filter; to clear, to purify;
to expand, to slacken; to unfold, to
unroll, to untwist, to display, to
spread, to put or set forth; to unrav-
el, to clear up, to disentangle, to de-
velop, to explain, to expound, to il-
lustrate; - գցրօշ, to hoist, to infurl
a flag, to let fly the ensign, to display
the colours; - առաջաւաստ, to heave
out, to set a sail; -իմ *vn.* to be simpli-
fied; to be clarified, filtered; to be-
come clear, to be purified; to be
cleared up, solved, unravelled or elu-
cidated; to grow calm or serene; to
extend, to stretch out, to be unfolded,
displayed or unrolled; - ձեկնել, to
depart, to go away; - ողւոյց, to be at
the last gasp; պարզեցան զուարթա-
ցան դէմք նր, his countenance bright-
ened; *S.* Ոգի. [ly, confidently.

Պարզերես *a.* frank, bold; *ad.* open-

Պարզկայ, -ին ոգ. *S.* Պարզ *s.*

Պարզմտութիւն *s.* simplicity, good
nature, artlessness, plainness, sincer-
ity, candour, ingenuousness; foolish
credulity, singleness, silliness, sim-
plicity. [sky.

Պարզորոտ *a.* thundering in a clear

Պարզուած, ոյ *s.* tension, distension.

Պարզութիւն *s.* simplicity; purity,
cleanness; simplicity, sincerity; cla-
rification, clarifying; serenity, clear-
ness, calm weather; explication, de-
velopment; աշխուհան - . noble sim-

Պարզուղիկ *ad.* simply. [plicity.

Պարզումն *s.* chem. decolouring, cla-
rification. [bar, cross-bar; curtain-rod.

Պարզումակ, այ *s.* bolt; padlock;
Պարզում, ի *s.* strainer, filter, col-
ander, cullendar, skimmer; beaked-
cruet.

Պարէն, *ենից* *s.* maintenance, food, nourishment, subsistence, victuals, provisions, stores; *աւուրն* -, daily bread, daily board; *զաւուրն հայթ-հայթել* or *գտանել* -, to gain or earn one's livelihood. [Paris.]

Պարէա, *այ* *s.* ephor; - *Տրովացի*.

Պարթենոն, *ի* *s.* Parthenon.

Պարթեւ, *այ* *a. s.* Parthian; Parthia; -*ք*. the Parthians; -*ական* *a.* Parthian; -*անամ*, *ացայ* *vn.* to take the air, tone or manners of the Parthians, to speak in Parthian; -*արէն* *ad.* in the Parthian language. [mat.]

Պարիս, *այ* *s.* mat, straw- or rush-

Պարիկ, *րկաց* *s.* siren, mermaid; fairy; *zool.* tom-tit, tit-mouse, mesen-

Պարիչ *s.* dancer. [gia, muskin.]

Պարիսպ, *րսպաց* *s.* wall, rampart, fortification.

Պարխուրց *s.* autumnal blast.

Պարծ *ad.* proudly, haughtily; - *չբր- ջիւ*. to walk ostentatiously, in a stately manner, to bridle up, to carry the head high, to strut, to strut about, to stalk along.

Պարծական *a.* vaunting, boasting.

Պարծանք *s.* vaunt, boast, show, ostentation, pride; glory, splendour; decorum, honour; - *նա տալ անձին վն*, to pique or plume oneself on, to glory in; - *նա համարիւ*. to be proud of, to be boasted or vaunted of, to make it one's boast to.

Պարծենդունի *S.* **Պարծունի. [ious.]**

Պարծեցունեամ *va.* to render glor-

Պարծիմ, *եցայ* *vn.* to glory, to vaunt, to boast, to brag, to hector, to praise oneself; to put oneself forward, to aim at winning distinction, to preach up oneself, to make a merit of, to affect haughty airs, to play the braggart, to swagger, to be vain-glorious, proud or vain of; *պարծացեալ* -, to pride oneself, to look big, to be proud of; *պարծիմ գոլ*. I have the honour to be...

Պարծուկ or *ոյկ* *a.* boastful, vaunting, braggart, vain-glorious, self-conceited, swaggering, blustering; *s.* braggart, swaggerer, braggadocio, hector, bully.

Պարծունի *s.* vaunting, boasting.

Պարծունակ *a.* of great merit, praise-worthy, glorious.

Պարկ, *այ* *s.* sack; bag, purse, bud-

get, wallet, satchel; - *զորաց*, knap-sack; - *թղթարերի*, courier's bag.

Պարկայ *sf.* Fatal Sister, Fate; *իւ-իւ*, the thread of -.

Պարկացիր *a.* scattered through the **Պարկենի** *S.* **Միրանենի**. [woods.]

Պարկեա, *իւ* or *այ* *a.* modest, virtuous, chaste, pudic, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, frugal; discreet, well-behaved.

Պարկեաւոր *a.* reserved in one's speech, speaking modestly; - *աւթիւն* *s.* modest or decent discourse; - *բար* *ad.* modestly, chastly; decently; - *բարոյ* *a.* modest in one's behaviour, decent; - *գեղ* *a.* discreet & modest; - *ժողով* *a.* composed of virtuous persons; - *կան* *S.* **Պարկեա**; - *կրօն* *a.* behaving modestly, modest, virtuous, chaste, pure; - *միտ* *a.* chaste-minded; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to be modest, to lead a chaste life, to know how to compose one's demeanour; to be moderate, reserved or circumspect, to abstain, to be sober; - *նոյ* *s.* place of chastity, monastery, holy retreat; - *սէր* *a.* virtuous, modest, pudic; - *անունդ* or *սուն* *a.* well behaved, brought up in modesty, modest, chaste, virtuous; - *բար* *s.* giver of chastity; - *ցուցանեմ* *va.* to render wise or modest, continent or abstinent, to give an air of decency.

Պարկեաւորի *s.* modesty, decency, decent bearing, carriage, demeanour or deportment, honesty; chastity, pudicity, purity, bashfulness; moderation, temperance, abstinence, frugality, sobriety; gravity, stateliness, reverend aspect; - *ք* *S.* **Պարկեաւոր**.

Պարկեաւորի *sf.* *S.* **Պարկեա**.

Պարկէն, *ենից* *s.* trench, moat, ditch.

Պարկուկ *S.* **Միրան**.

Պարկուռ, *կռոյ* *s. bot.* follicle, shell, pericarp, capsule, pod, husk, cod.

***Պարկոյ** *s.* wood-pigeon, ring-dove.

Պարհեմ, **Պարհք** *S.* **Պահեմ**, **Պահք**.

Պարմայեմ, *եցի* *va.* to try, to expect.

Պարման, *ի*. - *ի* *s.* young man. [rience.]

Պարշար, &c. *S.* **Պաշար**, &c. [tion.]

Պարողունի *s.* dancing; turn, revolu-

Պարոյկ, *ուկի* *s. gr.* circumflex (°); *mus.* an Armenian note (°); - *անուն* *a.* circumflexed on the last syllable.

Պարոյր *s.* turn, gyre, round, circle; helix, spire, spiral; show, crowd; - *ք*. eating & drinking, feasting; - *անուն*.

to turn, to redound, to draw back.

Պարոն, աջ *s. Latin w. baron*; * *S. Sէր*; -*ուն* *s. barony*; -*ունի* *sf. baroness*. [*va. to collect, to gather.*]

Պարութայ, ից *s. collection*; -*թեմ* Պարուհանամ, -*կիմ* *vn. gr. to be circumflexed.*

Պարումն *s. dancing, dance.*

Պարունակ, աջ *s. orb, sphere, circle, circuit, orbit*; - *բան*, circumlocution, periphrasis, roundabout phrase; - *այ Գիթը* or -*ախօսք*, Anchoraton, treatise by St. Epiphanius against heresy.

Պարունակաձեւ *a. spherical, round.*

Պարունական *a. comprehensive.*

Պարունակեմ, էջի *va. to surround, to encompass, to encircle; to comprehend, to contain, to enclose, to embrace*; -*իմ* *vn. to be surrounded or contained.* [*city.*]

Պարունակութի *s. contents; capa-*

Պարուս, -ան, ի *s. rush-rope, coarse rope of hay.*

Պարուտակ, աջ *s. anat. pellicle, membrane, tunic*; *S. Խելապատակ*; - *պտղոց* *bot. pericarpium, follicle, capsula.* [*the membrane.*]

Պարուտակատ առնեմ *va. to break*

Պարուտակիմ *vn. to roll one over another as waves.*

Պարուրաձեւ *a. helicoidal, screw-shaped, spiral, helical*; *s. screw, helix*; - *աջադարձ*, rightspired screw; - *ձախադարձ*, leftspired screw.

Պարուրեմ, էջի *va. to surround; to envelop, to cover, to conceal, to enclose, to shut up*; - or *ի բաց* -, to strike out, to eliminate, to take away, to retrench, to trim round.

Պարպատեմ, էջի *va. to fill to overflowing; to break, to burst*; -*իմ* *vn. to be full to overflowing; to burst, to be broken, burst.*

Պարպատին, -առնն *s. filling up, overflowing; rupture; bursting, rent, tear; crash*; *ուտեւց- որովայնի*, to eat to bursting, to burst with eating.

Պարս, ից *s. sling: swarm of bees*; *բարինս արձակել -իւ*, to sling.

Պարս, *a. Persian*; -*ք* *s. Persia*. [*list.*]

Պարսաակ *s. sling: cross-bow, arba-*

Պարսաւ, ից *s. blame, reprehension, injury, outrage, infamy, vituperation, criticism, censure*; *a. blamable*; - *լիւնել*, to be blamed, criticized, carped, animadverted.

Պարսաւարթաւթիւն *s. discontent with one's lot*; -*դիր* *s. libel; pamphlet; libeller, pamphleteer*; -*գէւ*, -*դիր* *a. blaming, carping, critical, criticizing, fault-finding*; *s. censor, critic, fault-finder, Zoilus*; - *լինել* *S. Պարսաւեմ*; - *կայ գտնէ*, he finds fault with everything.

Պարսաւաւք *s. S. Պարսաւ* *s.*; -*նս գնել*, *Է-նօք անել* *S. Պարսաւեմ*; -*նս տալ ի փառս իւր*, to sully one's reputation. [*carping, fault-finding.*]

Պարսաւասէր *a. fond of criticism,*

Պարսաւելի *a. blamable, blame-worthy, reprehensible, censurable.*

Պարսաւեմ, էջի *va. to blame, to reproach, to find fault with, to carp, to criticize, to vituperate, to animadvert, to condemn, to censure.*

Պարսաւոր *s. slinger.*

Պարսաւքար *s. sling-stone*; -*եմ, էջի va. to sling, to throw or cast stones with a sling.*

Պարսեմ, էջի *va. S. Պարսաւքարեմ*; to spring up, to burst out, to jump forth.

Պարսիկ, սկայ *a. s. Persian; Persia.*

Պարսիկադէն *s. the Persian religion*; -*կան*, -*յին* *a. Persic; Persian*; - *հաւ*, peacock; - *ծոց*, the Persian Gulf; -*կորոյս* *a. Persia-conquering*; -*նամ*, *այցայ* *vn. to imitate or become Persian, to adopt the Persian tongue, tone or manners*; -*պան* *S. Պահանքորդ*; -*ստան* *s. Persia.*

Պարսիկերէն *ad. in Persian; s. Persian, the Persian tongue.*

Պարսնայր *sf. queen-bee.*

Պարսպագոյն *a. well walled*; - *հաւ* *a. wall piercing (thief)*; - *ձեւ* *a. wall-shaped*; - *մարս* *a. besieging; defending*; - *մարտիկ* *s. battering engine, siege-train*; - *լինութի* *s. fortification*; - *պահ*, *այց* *s. guard, rounds*; - *լինել*, to guard the walls or fortifications; - *ւոր*, - *փակ* *a. encircled with a wall, fortified*; - *ւորեմ* or

Պարսպեմ, էջի *va. to encircle with a wall, to wall; to construct or elevate a rampart, to fortify; to separate by a wall*; *fig. to protect, to shelter*; - or *ի բաց* -, to separate, to divide, to send away, to remove.

Պարս, ոյ - *ք*, *տուց* *s. debt, duty, obligation, engagement; due; active debt, credit; tribute, tax, impost*;

cause, reason, author; *a.* in debt to, indebted, accountable, responsible; guilty, culpable; - բաշխել, tribute due; - ոյ տէր, creditor; - է, էր. &c. *v. imp.* there must, there ought; it is right, it is necessary; - եւ արժան էր, it was necessary; չէ -, ոչ է -, ոչ է - եւ պատշաճ, it must not be, it is not right, just or lawful; չէ - կենաց, he is unworthy of life; - վարկանեւ, to think proper, to deem expedient; ար. կանեւ ը - եօք, to cause to run into debt, to get into debt, to be involved in debt; մտանեւ ը - եօք, to run into debt; to lay oneself under obligations; բազում - ունեւ, լի - եօք լինեւ, to be over head & ears in debt; - անձին համարեւ, to assume the obligation; հատուցանեւ զ-ս իւր, to discharge or pay a debt; հատուցանեւ զ-ս երախտագիտութեւ, to discharge a debt of gratitude; հատուցանեւ զ-ս իւր առ հայրենիս, to pay one's debt to one's country; - առնեւ, to render culpable, to impute, to accuse; to condemn; *S.* Թող, Պատշաճ, &c.

Պարտադիր *a.* obligatory; - Թուղթ *s. com.* bond; - երկաթուղւոյ, railroad-

Պարտակ *s.* mask, veil, cover. [bond.

Պարտական *s.* debtor; *a.* indebted; responsible, obliged; culpable, guilty; due, fit, convenient; - առնեւ, to cause to run into debt; to oblige; - լինեւ, to remain debtor, to run into debt; to be obliged or subject; Բերն եղիցի անձին իւրում -, his blood shall be on his own head; - ութի *s.* obliga-

Պարտակեմ *S.* Պարտականեմ. [tion.

Պարտակից *s.* fellow-debtor; - Հատուց *a.* paying one's debts; - Հատուց *s.* redemption, buying out, off or up; - մասն *s.* instalment, partial payment; - տալ, to give or pay by instalments; - մուրհակ *s.* note payable to order.

Պարտանք *s.* charm, talisman.

Պարտապահանքութիւն *s.* exacting payment, exaction of a debt.

Պարտապան, աջ *s.* debtor; culprit; - լինեւ, to owe, to be indebted; - ութի *s.* obligation, bounden duty, bound.

Պարտառու, աջ *a.* borrowing; guaranteeing payment of another's debt, becoming bail or surety, respondent, answerable.

Պարտասեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to tire out, to weary, to fatigue too

much, to harass, to jade, to over-weary, to worry, to fag, to exhaust, to debilitate, to extenuate; -եցուցիւ *a.* tiring, fatiguing, toilsome, wearisome, grievous, burdensome; overwhelming, crushing.

Պարտասիմ, եցայ *vn.* to grow tired, to be too much fatigued, to tire or weary oneself, to become weak, debilitated, exhausted.

Պարտավճար *S.* Պարտահատուց.

Պարտատէր *s.* creditor.

Պարտաւոր *s.* debtor; culprit; *a.* obliged; culpable; condemned; - առնեւ or -եմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to find fault with, to lay the fault on, to accuse, to blame; to render or declare guilty or culpable, to judge, to condemn, to sentence; to plunge one into debt; to oblige, to engage; -իմ, եցայ *vn.* to be declared guilty, to be culpable, judged, sentenced, condemned; to run into debt; to be bound; - ութի *s.* fault, guilt; condemnation; debt; duty; obligation, engagement. [bution; assessment.

Պարտաշին *s.* tribute, tax, contri-

Պարտեմ, եցի *va.* to worst, to overcome, to vanquish, to conquer, to subjugate, to subdue; - զբարբարանս, to suffer with fortitude, to bear up against pain or torments.

Պարտեղ, տիղաց *s.* garden; - բանջարոյ, kitchen-; - պտղոց, fruit-, orchard; տնկաբանական -, botanical-; ածու պարտիղի, - plot or bed; Խրոնդիք պարտիղի, - walks; դձեւ պարտիղի, to lay out a -; մշակել զ-, to garden; *S.* Թի.

Պարտիզապան, -բար *S.* Պարտիզապան; -բար *s.* lapis lazuli.

Պարտիղիկ *s.* small garden.

Պարտիզապան, աջ *s.* gardener, horticulturist; - ութի *s.* gardening, horticulture.

Պարտիմ, տէի *vn.* to owe, to contract debts, to become indebted, to be bound; to be obliged, beholden to; ought, must.

Պարտիմ, եցայ *vn.* to be conquered, to have the worst of it; յափշտութիւն, to be confounded, astounded, astonished, surprised; պարտեցաւ պատերազմն, a part was subdued.

Պարտիք, տեաց *s.* debt; duty; տալ զ-իս, to pay dear for, to smart for, to

be punished, to have the smart of.

Պարտիաթափ *a.* venting secret rancour; - **լինել**, to give way to one's resentment, to vent one's wrath, to be revenged, to upbraid most outrageously, to slander or attack from private hate.

Պարտութիւն *s.* overthrow, defeat, discomfit; subjection; **ի** - **մասնել**, **դարձուցանել**, **արկանել**, **ընկզմել**, to overcome, to conquer, to defeat, to rout, to overthrow; **ի** - **մասնել**, to be vanquished, conquered, defeated, routed, to lose the battle, to be discomfited; - **խոստովանել**, to succumb, to yield, to give up, to cede, to surrender, to deliver up the arms, to submit; to avow or know one's weakness.

Պարտուկ *a.* seeking pretexts.

Պարտումն *s.* the act of conquering or of being conquered; **S.** **Պարտուի**.

Պարտուպատշաճ *a.* suitable, decent,

Պարտք **S.** **Պարտ**. [fit, due.

Պարտքաշ *s.* Fagard, Persian sect & book.

Պարփակ *s.* fig. guard, shield; - **ալան** *s.* refuge, recovery; - **եմ** *va.* to envelop, to enclose, to encircle, to surround, to shut in; to circumscribe, to comprehend; - **թագաւ**, to crown, to gird the brows with a crown; - **ուի** *s.* surrounding; - **ուին** *s.* circumscription. [Paulinist, Samosatene.

Պաւլիանոս, *այ* *s.* *a.* Paulinician,

Պաքար, *այք* *s.* *H. w.* oxen, cattle.

Պաքսիմա, **Պաքցամա**, *ից* *s.* bis-

Պեգաս, - **ոս** *s.* Pegasus. [cuit, sea—.

Պեկար **S.** **Բեկար**.

Պեհարուն *s.* *bol.* arum, colocasia.

Պելագոս, *այ* *s.* *Gr. w.* pelagus, the ocean, the sea, the mighty deep, the depths of the sea, the world of waters; **արշի-**, archipelago; **Տիւրենական** - , Tuscan sea; **Պոնտական** - , Black sea; **Կասպական** - , Caspian sea.

Պեղական *s.* shell-fish.

Պեղեմ, **էջի** *va.* to hollow, to excavate, to dig; to delve; to sap, to mine, to sink; - **գուբս**, **հորս**, to open a trench, to sink a well; **զարտասուաց աղբիւրս** - , to shed tears.

Պեղումն *s.* hollowing out, excavation, digging. [quinquertium.

Պենտաթլոն, **ի** *s.* *Gr. w.* pentathlon,

Պենտակոստէ, **Պենտէկոստէ**, *ից* *s.* *Gr. w.* Pentecost.

Պետ, *այ* *s.* chief, commander; - **վարժից**, master; - **հարց**, patriarch; - **մարց**, abdess; - **գաւառաց**, prefect, governor.

Պետանամ, *այցայ* *vn.* to be chief or head, commander, to command, to reign over, to bear sway over.

Պետմոգ *s.* the entire history of the Persian religion.

Պետութիւն *s.* command, rule, reign, sway, domination, dominion, authority, power; government, state, kingdom, empire; - **բ**, powers (2^d hierarchy of angels); **հոգեւոր** - **բ**, ecclesiastical principalities, bishops, &c.

Պետրեան or **Պետրոսեան** *a.* Peter's, of Peter; - **բեան վէմ**, St. Peter; St. Peter's successors; - **բ** *s.* followers, colleagues or companions of St. Peter.

Պերետուտ *s.* *Gr. w.* inspector, visitor.

Պերեւեթ *s.* garb, attire, dress, * turn-out, rig-out; tinsel; - **եմ**, **էջի** *va.* to bedizen, to dress up, * to rig out, to trick out; - **իմ** *vn.* to dizen or trick oneself out, to adonise.

Պերեւեղք, **տից** *s.* mustaches; curls of the beard.

Պերիարմենիան *s.* *Gr. w.* Aristotle's « De Interpretatione ».

Պերիպատետիկեան or **պատիկեան** *a. s.* *Gr. w.* peripatetic.

Պերք, *ից* *a.* illustrious, famous, distinguished, celebrated, renowned; elegant, magnificent, excellent; pompous, sumptuous, fine, rich, superb; proud, haughty, stiff & starched; - or - *u ad.* proudly, haughtily; pompously; - **եւ պաշոյճ** *ad.* richly & magnificently; - *u* **խօսել**, to speak elegantly.

Պերճաբան *a.* eloquent; - **եմ**, **էջի** *va.* to speak or treat eloquently; - **աւ**

թիւն *s.* eloquence; - **գոյնս** *ad.* with much ostentation; - **խօս** *a.* eloquent; - **իւնել**, to speak eloquently, fluently;

խօսութիւն *s.* eloquence; - **նամ**, *այցայ* *vn.* to be proud of, to act the master, to make parade or show of, to strut, to pique oneself on, to tower or rise above, to domineer, to lord over; to abound, to increase.

Պերճանք *s.* boast, boasting, bragging, vaunting; ostentation, pomp, show; gorgeousness, parade, finery.

Պերճապաշոյճ *a.* richly ornamented, gorgeous, sumptuous, rich; - **պոյծառ** *a.* egregious, illustrious; most

serene; -պսակ *a.* splendidly crowned; -սէր *a.* ostentatious, loving pomp & show; -սիրութի *s.* ostentatiousness, love of display; -ստորդ *a.* neighing fiercely; -ցուցանեմ *va.* to render illustrious, to exalt, to raise, to glorify.

Պերճուհի *s.* magnificence, elegance; pride, presumption, arrogance; *S.* Պերճանք.

Պերոզ, -ոռ *s.* collar, neck-band.

Պեւեակի, Պեւեկ, կեաւ *s.* pine; lighted pine-branch, fire-stick, fire-brand.

*Պղեմ *vn.* to leap about as calves.

Պէգասոս, *ի s.* Pegasus.

*Պէծ *s.* a little.

Պէյ, *ի s.* bey; -ուլի *s.* beylik.

Պէշասպիկ *s.* Persian *w.* nag, pony; courser; *a.* mounted on a courser.

Պէս *pr.* as, like; -գունակ, *as*; -զայս օրինակ, thus, in this manner or way; *ad.* almost, nearly.

Պէսպէս *a.* diverse, varied, different; of divers colours, variegated; precious, excellent. [difference.

Պէսպիսութի *s.* variety, diversity,

Պէս *S.* Պէտք; - առնել, to take care, to care, to do the needful or necessary; - լինել, to be necessary; *n* եւ -, whoever, whosoever; որչափ -, as much as you will or wish; - է *v. imp.* it must be, it is necessary; չէ -, it need not be, it is unnecessary; չեն ինչ ինչ - աղօթք, I do not want prayers; ինչ ոչ է - զայնմանէ, I care not about.

Պէտք, պիտոյից *s.* necessities, the necessary, the needful; need, want, necessity, indigence; exigence, necessity; use, employ; business; *rhel.* concise narration; - or - մարմնոյ, needs, jobs, going to stool; *ի պէտս*, for use or service; for; *ի ինչ պէտս*, for what use or purpose? why? - կէնայ, the necessities of life; - են, - է, *ի պէտս է*, it must, it is necessary; չեն -, it must not, it is not necessary; յոչինչ պէտս, in vain, uselessly; - յոնձին առնել, to have care, to be concerned, to reckon; պէտս ունել, to want, to need, to be or to stand in want of; *ի պէտս դաւ*, to be useful or serviceable; պէտս առնել, պիտօք վարել, to use, to make use for, to avail oneself of; պէտս ունել զիսեքէ, to devote or apply oneself to; զպէտս

հոգւոյն հառուցանել or վճարել Տէն, to breathe one's last, to die; պէտս ունիմ or - են ինչ երթալ, I must go; նստիլ *ի պէտս*, վճարել զպէտս մարմնոյն, to go to stool, to evacuate the bowels.

Պէգալի *a.* abominable, execrable, loathsome, disgusting, hateful, detestable.

Պէգամ, աջայ or ջի *vn.* to detest, to hold in aversion, to abhor, to loathe, to hate, to execrate.

*Պէոճ (Բժոճ) *s.* cocoon.

Պիգասոս or Պէգասոս *s.* Pegasus.

Պիզմ *s.* discord or obstinacy.

*Պիժիկ *s.* spots on the human nails.

*Պիլիկիկ *S.* Գանձան.

Պիլօր *S.* Բիւրեղ.

Պիծակ, աջ *s.* wasp, drone, hornet, ox-fly, gad-fly; բոյն - աջ, wasp's nest. Պիչ *S.* Պարիսիկ.

Պիլծ, պղծոց *a.* impure, unclean, profane; filthy, foul, dirty, abominable, detestable, execrable; - առնել *S.* Պղծեմ. [pinna-marina.

Պին, այ, Պինայ, ից *s.* Gr. *w.* pinna,

Պինասպաս, *ի. պլք.* - եակ, եկի *s.* zool. pinnophylax; prawn, shrimp.

Պինգ, պնդոյ *a.* firm, steady; hard, solid, strong, fast, compact, close, stiff; constant, immoveable, steadfast, firm, infrangible, unshaken; -, պնդող *ad.* strongly, steadily; - կաւ, to hold fast, to preserve, to persist; - ունել, to hold firmly to, to retain.

Պինդոս, *ի s.* Pindus.

Պինչ or - ջ, պնջաց *s.* the nostrils.

Պիշ ունիմ *S.* Պշոււմ.

Պիտակ, աջ *a.* spotted, speckled, motley, dapple; *S.* Բորոս; *s.* speckle, spot, mark; ephele; small-pox; - աջեալ *S.* Պիտակ *a.*; - ոռ, - ոռիմ *S.* Բորոս, Բորոսիմ; - ուլի, - ուլց *S.* Բորոս, Պիտիդոն, *ի s.* Gr. *w.* Neptune. [առնել. Պիտակ *s.* Gr. *w.* pistachio, - nut; - ենի *s.* pistachio-tree.

Պիտակ, աջ *a.* false, improper, abusive, adventitious, extrinsic; degenerate, bastard; *s.* note, letter, bill, card; - *ի պարմուց*, innocent, guiltless, faultless.

Պիտակաբար *ad.* abusively, falsely, improperly; catachrestically; - վարիլ, to abuse, to use improperly.

Պիտականամ, աջայ *vn.* to degenerate, to fall away.

Պիտականունութիւն *s. catachresis* ;
-թք *ad. by name only, abusively.*

Պիտակութիւն *s. abuse, impropriety* ;
bastardy ; *rhet. catachresis.*

Պիտամ, Պիտանամ, աջայ տո. to want,
to be in want of ; to be necessary,
useful.

Պիտանանամ, աջայ տո. Տ. Պիտանամ ;
to use, to employ, to make use of.

Պիտանացու, աջ *a. necessary, use-
ful, advantageous* ; -ք, necessities,
the needful ; ոչ ումք է - , it is use-
ful to no one ; ոչ եւս իմք է - , it is
no longer good for anything ; -ցա
նեմ *va. to render useful, to make pro-
fitable.* [*s. usefulness.*

Պիտանաւոր Տ. Պիտանացու ; -ութի
Պիտանի *a. useful, profitable, advan-
tageous, necessary* ; good, excellent.

Պիտանութիւն *s. utility, profit, advan-
tage* ; use, employ.

Պիտաւութիւն, եջի *va. to deliver oracles,
to foretell, to predict* ; to use, to make
use of.

Պիտաւութիւն *s. word, oracle, pre-
diction* ; testimony, witness ; use, em-
ploy ; want, necessity ; work ; writing,
useful treatise.

Պիտարկիմ տո. to serve, to be useful.

Պիտաւոր *a. useful* ; -իմ, եջայ տո. to
want, to be wanting ; -ութիւն *s. want,
indigence* ; necessity ; witness, testi-
mony.

Պիտի *v. imp. one must, it is neces-
sary* ; սահաւիկ ինչ պիտեցաւ, it was
within a hair's breadth of.

Պիտոյ *a. necessary* ; suitable ; - է
Տ. Պիտի ; it is becoming, proper, suit-
able ; զի եւս - են մեզ վկայք. what
need have we of witnesses ? -անամ
Տ. Պիտանամ ; -ութիւն Տ. Պիտանութիւն.

Պիտոյք, պից *s. want, indigence* ,
necessity ; the needful ; Տ. Պէտք.

Պիտու *s. Gr. w. pine, pine-tree.*

Պիրի *a. tight* ; - ձգել, to stretch
tightly.

Պիւթապիր *s. book of Pythian
oracles* ; -գորաս *pn. Pythagoras* ; -
գորեան *s. a. Pythagorean.*

Պիւթի, -ա *s. Pythian games.* [ess.

Պիւթոն or թիոն *s. Pythia* ; Python-
Պիւթոն, ի *s. Gr. w. pyreum, Per-
sian Fire-altar.*

Պիւրամիդ or միւս *s. Gr. w. pyramid* ;
-մուգէս *a. Gr. w. pyramidal.*

Պլակինդի, &c. Տ. Պլակոնդ.

*Պէճ *s. buffalo-calf.*

Պլամ Տ. Մաղաս, &c. [skin.

*Պլակեմ *va. to strip, to despoil* ; to

*Պլրեմ Տ. Փաթութեմ.

Պուղ Տ. Փղըրիկ & Կապուտակ.

*Պուղ *s. pointed ear, goat's ear.*

*Պլլամ Տ. Փայլեմ.

*Պլօճ *a. globular.*

Պլը Տ. Բիւրեղ.

Պլակոնդ or կոնւս *s. pastry* ; cake,
pie ; -բաղորդ, աջ *s. pastry-cook.*

Պլատան *s. Gr. w. platane, plane-tree.*

Պլատոնական, -նեան *a. Platonic* ; *s.*
Platonist ; -ւէր, platonic love ; -կա-
նուի *s. platonism.* [en shot or bullets.

Պլեմբատ *s. Lat. w. plumbatæ, lead-*

Պլեղ, ից or աջ *a. idle, lazy, supine,
negligent* ; -աբար *ad. lazily, slothfully* ,
supinely ; -անամ, աջայ տո. to be idle,
to neglect ; -անք *s. Պլեղութիւն* ; -իմ,
եջայ Տ. Պլեղանամ ; -ութիւն, -ութիւն *s.*
idleness, laziness, supineness, negli-
gence ; ի - չաանիւր, to abandon one-
self to sloth, to live in idleness.

Պլին, պղնձայ *s. copper* ; copper-
coin ; - ծիւեալ, yellow copper, brass,
bronze, tombac ; - հրաբարային, cop-
per pyrites, yellow copper-ore ; - եր-
փնեքանդ, variegated copper-ore,
phillipsite.

Պլծաբան *a. turpiloquent, foul-
mouthed, nasty, ribald, filthy, ob-
scene, blaspheming, cursing* ; -ութիւն
s. turpiloquence, obscene language ,
filthy discourse ; -գործ, աջ *a. doing*
shameful or filthy things, immodest,
impure, dirty, obscene, lascivious ;
-գործախոս *a. blaspheming* ; -գործա-
թիւն *s. filthy action, impurity, lewdness* ,
filthiness, obscenity ; -գաւան *a. of an*
impure faith ; -ղոհ *a. sacrificing to*
unclean idols ; -լեզու *a. foul-tongued* ,
obscene ; -լից *a. full of filth, sunk in*
nastiness, dirty, impure, lewd ; -խառն
Տ. Պիղծ ; -խոս Տ. Պլծաբան ; -չաւա-
տութիւն *s. impure religion* ; -մաւոյց *a.*
unclean, impure, sacrilegious ; -նոյց
s. house of ill-fame ; idol-temple ;
-նուն *a. of an abominable name.*

Պլծանք Տ. Պլծութիւն.

Պլծալորթիւն *a. of unclean lips.*

Պլծասէր *a. given to filthiness, im-
modest, impudic, impure.*

Պլծեմ, եջի *va. to soil, to contamin-
ate, to stain, to spot* ; to profane, to
pollute, to abuse ; to abhor, to detest,

to execrate; - զկոյս, to violate, to
Պշտիչ s. profaner. [dishonour.

Պշտութիւն s. contamination, stain,
filth, obscenity, lewdness, impurity,
debauchery; profanation, pollution;
abomination, execration; - կուսի,
violation, rape; ի - մասնեւ զանձն, to

Պշտուս Տ. Պիղծ - [prostitute oneself.

Պշնապամ a. copper-nailed, copper-
fastened; - գիր s. calcographer; - գոյն
a. copper-coloured, bronzed; s. calce-
dony, chalcodony; - գործ, աջ s. cop-
persmith, brass-founder; brazier,
tinker; a. copper, bronze; - գործուի
s. coppersmith's art or calling; - գրու-

թիւ s. calcography; - զօծումն s. cop-
pering; - զից, - խառն a. coppery, cu-
preous, alloyed with copper; - խեցի
s. chalcoeramus; - կան թթուուկ s.
chem. copper oxide; - կերտ a. made
of copper; - կուռ, - կռածոյ a. cast in
copper or in bronze; - հանք, նայ,
հապ. աից s. copper-mine; exile; ի
- հաստ ապ, to exile, to condemn to
the copper-mines; - ձայն a. bronze-
voiced; - ձող a. in massive bronze;
- նամ, աջայ տ. to be coppered, chan-
ged into bronze; - նիգ a. having a cop-
per bolt; - պատ a. covered with cop-
per, coppered; - քար s. chalcolite; ca-
lamine, smithsonite.

Պշնական, ձեղէն, - ձի, ձող a. cop-
per, made of copper; - ձիք s. copper
utensils, cauldron, copper kettle; -
ձոռ a. copper-coloured.

*Պշող s. addled-egg.

Պշպեղ, ի s. pepper; - լոսեալ,
ground or pounded -; համեմէլ - աւ,
to -; - ման s. - box; - ի s. bot. - plant;
- իա s. chem. pepperine.

Պշպուն a. quite full, brimful.

Պշպակ, աջ s. air- or water-bubble,
globule, froath, foam; - ածեւ a. bub-
ble-shaped; - եմ, եղի տ. to bubble
up, to boil fast, to froth; to simmer,
to be in ebullition.

Պշպամ, - մնամ Տ. Պշպակեմ.

Պշպումն s. bubbling.

Պշտոր, ոյ, - ախան a. not clear or
pure; (ջուր) turbid, troubled, muddy;
(գինի) thick; (օդ) obscure, misty, fog-
gy, gloomy; ից. erroneous, perverse;
- հայելի, dim looking-glass.

Պշտրեմ, եղի va. to muddy, to dis-
turb, to make turbid, to mix, to
mingle; to thicken; ից. to disturb, to

discompose, to cause trouble, to per-
plex, to confound, to perturb; - իմ տ.
to grow turbid, muddy or thick; ից.
to become confused, disconcerted, to
be unsettled, in disorder; պշտորի եր-
կին, it is getting overcast; there will
be a storm presently; յախանէ աղ-
բերն պշտրեալ է ջուր նր, the fish
begins to stink at the head.

Պշտրութիւն, - ումն s. turbidness,
muddiness; ից. trouble, broil, agita-
tion, disorder, confusion.

Պշտիւ, պշտան. պշտուիք s. instep,
ankle, ankle-bone; foot; Տ. խառոր.

Պշտիք, Պշտիւ s. ornament.

*Պշտեմ va. to pull out or to pieces
hairs, feathers, flowers & similar, Տ.
Փեռեկեմ.

Պշտաւոր a. descending to the
heels; s. toga, long gown or robe.

Պշտագեղիմ տ. to bedeck or orna-
ment oneself gaily; - զարդ a. bedeck-
ed, ornamented, embellished; - զար-
դեմ Տ. Պշտեմ; - յորէն Տ. Պշտազարդ.

Պշտանք s. studied finery, coquetry,
coquettishness.

Պշտապաշոյճ a. highly adorned,
well dressed; - պայծառ a. brilliantly
adorned; - սէր a. smart, spruce, co-
quettish, elegant, fond of finery, of
dress, flaunting, gaudy, beauish,
spanking, flaring; - լինել, to love fine-
ry, to dress oneself finely, to flaunt
about fine & tawdry; - լոր a. bedeck-
ed, adorned; - լորեմ or

Պշտեմ, եղի va. to embellish, to be-
deck, to adorn, to beautify, to set off,
to trim studiously, to bedizen, to
trick out; - իմ տ. to bedizen oneself
with coquetry & too great attention
to effect, with studied neatness.

Պշտոյ a. coquettish, foppish, spruce,
dandy; Տ. Պշտաւոր; - ախան a. orna-
mental; - ութի s. dandyism, affecta-
tion in dress.

Պշտութի, - ումն s. ornament, dress,
embellishment; Տ. Պշտանք.

Պշտեմ va. Տ. Պառեմ; to play on
the lyre; զյոսի ի վեր -, to raise the
brows in sign of dissent.

Պշակ, աջ s. dish; bowl, porringer,
wooden bowl; միտել զձեռն ի - ք ու-
մէք, to eat together, at the same
table, to be a table-companion; - ա-
ծեւ a. dish-shaped; - անի s. pl. plates
& dishes.

Պնակիտ, *կտի* *s. Gr. w.* writing-tablet, table-book; - *ծոցոյ*, tables, memorandum-book; - *նկարչի*, painter's-pallet; - *գրաշարի*, galley, composing galley, pan.

Պնդադոյնս *ad.* firmly, tightly, strongly; steadily, steadfastly; constantly, earnestly, diligently; - *չարախօսէին զինէն*, they stood & vehemently accused me; - *գետական* *s.* estafet, express, courier; - *կազմ* *a.* strong, robust; brave, daring, gallant, courageous, manful; hard, firm, solid, steady; - *կազմեմ* *va.* to give heart, to encourage, to fortify; to consolidate, to strengthen; - *կազմութիւն* *s.* robustness, stoutness, vigour; consistence, density, solidity, hardness; - *կապ* *a.* strongly tied or bound, firm, steady; - *կարգի վարս*, very rigorous, austere; - *ձիգ* *a.* strong-armed, valiant; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to grow stronger, to become hard or tough, to harden, to be strengthened; - *պարանոց* *a.* stiff-necked; - *պէս* *S.* **Պնդադոյնս**; - *սրտեմ* *S.* *Սրտապընդեմ*; - *ցուցանեմ* *va.* to strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to stiffen; - *զորովայն*, to bind, to constipate; - *ցուցիչ* *a.* astringent, binding, costive; - *փակ* *S.* *Ամրափակ*; - *բարչ* *a.* well curved or arched.

Պնդեմ, *էցի* *va.* to affirm, to fortify, to consolidate, to confirm, to strengthen; to tighten, to strain, to restrain, to draw closer, to bind faster, to tie tight; to constrain, to enforce, to press; to invigorate, to corroborate, to encourage, to inspirit, to remove one's fear; to persist, to insist, to urge, to be bent upon, to pretend, to maintain; - *զմէջ* or *զօսի չ մէջ*, to gird up one's loins; to arm or prepare oneself; - *զանձն*, to refrain oneself, to keep within bounds; - *զանձն ընդդէմ*, to provide against; - *զհաստ*, to confirm the faith; - *իմ* *vn.* to harden, to grow tough; to insist, to sustain, to be obstinate; to pretend; to run, to go quick; *S.* *Զհնի*, *Զհեա*; *ի պահս* -, to be rigorous in fasting.

Պնդութիւն *s.* consistence, solidity, fixity, hardness, density, consolidation; steadiness, firmness, constancy; stiffness, severity, obstinacy; strength, vigour; sustained, unflagging or con-

tinued effort, endeavour, care, solicitude, diligence; - *որովայնի*, constipation, costiveness; *պահք* - *թե*, rigorous fasting; *բազում*, *մեծաւ* or *փութոյ* - *թա* *ad.* carefully, diligently, eagerly, cordially, earnestly. • [-box.

Պնդադեղ, - *խոտ* *s.* snuff; *սուր* - *ոյ*, **Պնչաւ**, *աց* *a.* flat- or snub-nosed; noseless; - *եմ* *vn.* to cut off the nose.

Պնչեմ or **Պնչում**, *պշեայ* *vn.* to gaze, to stare, to look at fixedly, to fasten or fix one's eyes upon, to look upon attentively, to consider, to observe, to contemplate; *S.* *Հայիմ*.

Պշում *s.* fixed gaze, stare.

Պշուցանեմ, *յի* *va.* to cause to look at fixedly or attentively, to cause to rivet one's gaze on.

Պշակ *S.* **Պշակ**.

Պշիմ *vn.* to grow dim, to see dimly.

Պոգիրի *s. Gr. w.* gown, long robe.

Պոզան *s. pl.* horns. [& *Լոկիւս*.

***Պոլչ** *S.* *Ճախ*; * - *իկ* *S.* *Սրիկամուռ*

Պոկ or *Պուկ* *s.* organ-pipe; * onion

Պոկպոկ, *ի* *s.* polypus. [stalk.

Պոկպաւ, **Պոկպաւ**, *ից* *s.* steel;

- *եմ* *va.* to steel; - *իկ* *a.* steely; *ից* *s.*

***Պոկոսակ** *s.* press-screw. [steel, sword.

Պոլոս, - *այ* *ից* *s.* high-way; thoroughfare, broad street.

***Պոնիչակ** *S.* *Մոնորակ*.

***Պոնիչեմ** *S.* *Պոնիչեմ*.

Պոման, - *եմ* *S.* *Պայման*, - *եմ*.

Պոմպիլոս *s. Gr. w.* *zool.* *pompilus*, nautilus, a species of remora.

Պոյս, *պոււոյ*. - *ն*, *պոււան* *s.* pot, earthen or metal pot, broth-pot; *bot.* *S.* *Պոււս*. [va. to fillip, to give a fillip.

***Պոնդ** *s.* fillip; - *ս* *հարկանեւ* or - *եմ*

Պոնտացի *a. s.* Pontius.

Պոնտոս *a.* Pontius; *s.* Pontus, the Euxine or Black sea. [puce.

Պոչ, *ոյ* *s.* tail; virile member; pre-

Պոչիւն *s.* bellowing, lowing.

Պոպական *s.* *bot.* St. John's wort, hy-

***Պոպկեմ** *S.* *Կեղեւեմ*. [pericium.

***Պոպիկ** *s.* walnut-husk; *S.* *Փեռեկ*.

Պոնիկ, *նկաց* *a. s.* fornicator; lecher, whore-monger; adulterer; - *կին*, prostitute, abandoned or debauched woman, harlot, street-walker, courtesan, whore, strumpet, wench, trull; adulteress.

Պոնկախառնիչ *s.* pander, pimp; *sf.* procuress, go-between, bawd; - *կան* *a.* meretricious, dissolute; - *կերպ* *a.*

whorish, impudic, lascivious, lecherous; յորդ *s.* inspector of brothels; նամ *S.* Պոռնիկի; նոց *s.* house of ill-fame, brothel; *fig.* high-place, heathen temple, idol-house; պատիր *a.* enticing to lewdness, obscene; պէս *ad.* like a harlot or prostitute; սէր *a.* frequenting brothels; *s.* whore-monger; առն, բան *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկեմ, էջի, եղուցանեմ *va.* to cause to commit fornication, to prostitute, to abandon to prostitution; *fig.* to induce to idolatry, to idolize.

Պոռնիկեմ, էջայ *vn.* to commit fornication, to abandon oneself to prostitution, to lewdness, to be prostituted; to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize.

Պոռնիկորդի *s.* whore-son, bastard.

Պոռնիկոց *S.* Պոռնիկանոց.

Պոռնիկութի *s.* fornication, prostitution, whoredom, harlotry.

Պոռնիկեմ *S.* Պոռնիկեմ.

Պոռնոս, ախոս, ող *a.* boastful, bragging, vaunting; emphatic; speaking aloud, crying, bawling, brawling, noisy, squalling; *s.* bully, braggart, հոսիկ, *ի s.* Neptune. [hector.

Պոռնոս *a.* *Gr. w.* gouty.

Պոր *s.* swan, Ս. Կարապ.

Պորանի *s.* stew, ragout.

Պորոմիմ *vn.* to contract the tongue on tasting acids.

Պորոս, ոյ *s.* navel, umbilicus; belly; middle, centre; երկրի *s.* mount, mountain; կամարաց, key-stone of an arch; ի վեր, յորսայս *ad.* supinely, with one's face upward; ոյ ծառայ, slave to one's belly, gormand, *greedy-gut.

Պորոսայոյժ, պարար *S.* Որովայնապարար; վար *s.* navel-string, umbilical cord, umbilicus funiculus; կան *a.* umbilical; լոր *a.* umbilicate.

Պորփիւր *s.* *Gr. w.* porphyry; ալա նութիւն *s.* porphyrisation, grinding with a muller, pulverization; ուժէն *a.* *Gr. w.* porphyrogenous.

Պոետական *a.* poetical.

Պոետեմ *va.* to versify, to poetize, to make or write poetry.

Պոետէս, ափկոս, աջ *s.* *Gr. w.* poet; philosopher; ափկոսութի *s.* poetry.

Պոէտ *S.* Պոետէս. [poesy; poem.

Պուլ *s.* *Latin w.* bull, pope's letter.

*Պոլիտիկ *s.* chimney.

Պուլեմ, էջի *va.* to push, to repulse, to remove, to disperse, to scatter

Պունիկեան *a.* Punic. [about.

*Պուլ *a.* short-sighted.

*Պուլիկ *s.* toy, plaything, doll.

Պուլ *s.* bot. anemone, wind-flower; poppy, corn-poppy; *drop; *pock-mark, -hole; *winter salad prepared with walnuts.

Պուլական *s.* Buddhist, sectary of Buddha; ուլ *s.* buddhism.

Պուլարդ *s.* large pot or kettle, copper, boiler; basin, laver.

Պուլակ, տկայ *s.* pot, small pot, saucepan.

Պուլակ, աջ *s.* wood, forest, grove; աջիր *S.* Պարկաջիր. [դանակերով.

*Պուլ *pl.* պրծեր *S.* Բուրգն & Կեն.

Պիւստ *s.* affectation, studied elegance, finery; primness, prim ways, smirking, mincing air, simpering, alluring manners, enticing looks or ways, coquetry; prudery, prudishness; peevish temper, disdainful airs, grimaces; Տ. Լիւստայոյժ; Ե նա գաւ or Պիւստ, Պիւստ, էջայ *vn.* to give oneself affected ways, to simper, to be dainty, to mince, to be disdainful, overnice, to play the prude; to adonize, to be studiously elegant, to be dandy or foppish; to be well dressed, very spruce.

Պիւստ *a.* affected, simpering, coquetish, prudish, lackadaisical, grinning; finical. [lascivious glance.

Պիւստ *s.* immodest attire; wicked,

*Պիւստ *s.* eye, bud, germ, shoot.

Պուստ *S.* Պրաստ.

Պուստ, ից *s.* male wild fig-tree.

Պուստեր *s.* *Gr. w.* prester, hot & scorching wind, typhoon.

Պուստ *s.* enemy, adversary. [dean.

Պիւստիկոս *s.* *Latin w.* primicerius,

*Պուստ *vn.* to bleat like goats.

Պուստ, ուլի, գայ *s.* paraphernalia, portion, dowry, dower. [mus.

Պոստպապ *s.* *Gr. w.* pontifex maxi-

Պոստպապ *s.* *Gr. w.* General commanding the cavalry. [Master.

Պոստփրոնդէս *s.* *Gr. w.* Doctor,

Պուլած *af.* portioned, endowed; էջի *va.* to portion, to give a portion, to endow.

*Պուստ *s.* muzzle, snout.

Պուստեմ, էջի *vn.* to be cross, ill-tempered, to make a wry face, to turn

up one's nose, to be disdainful; յու-
նոք - S. ցոն. [us be attentive).

Պոսխուսե Gr. w. proschume, (let
Պսակ, այ s. crown, diadem; crown,
prize, premium, reward; circle, cop-
ing, top, crowning, brim, frame, edge,
cornice, parapet, battlement; corona-
tion, achievement, accomplishment;
nuptials, espousals, marriage, nuptial
blessing; - զպրաց, tonsure, shaven
crown; - ծաղկեայ, wreath, garland,
chaplet; - Ի փշոյ, crown of thorns; -
սրբոյ, halo, glory, nimbus; - Կուսին,
chaplet, beads, string of beads; - ա-
րեգական, halo around the sun; -
աարւոյ, the course of the year; -
պարծանաց, փառաց, crown of hon-
our, of glory; Հիւսեւ -, to weave a
garland or chaplet; - գնեւ ումբ, to
marry.

Պսակադիր, դրաց a. crowning; mar-
rying; -ս առնել or -գրեմ va. to mar-
ry, to give the nuptial blessing; -զարդ
a. adorned with a crown, crowned;
-զգեաց a. bearing a crown, crowned;
-զգեցութիւն s. crowning with flowers;
-կաւ, այ s. lining of a crown; -կապ
a. crowned; crowning; -կիր a. wear-
ing a crown; -կից a. crowned with
another; s. sharer in the crown, in
empire; -Համբար or Հաս կէտ s. place
where prizes are kept & distributed;
-Հիւս a. crowned; -ձեւ a. crown-
shaped, coronal; -նուն a. whose name
is Crown (Stephen); -պաշտօն S. Պսա-
կազարդ; -սէր a. faithful or tender
(bridegroom or bride); -ւոր a. crown-
ed; s. laureat; prince, king, &c.; -ւո-
րիմ va. to be crowned, rewarded.

Պսակեմ, եցի va. to crown, to wreath;
to reward, to recompense; to give the
nuptial blessing, to marry; ցգ. to
crown, to achieve, to accomplish; -իմ
vn. to be crowned; to be married; ցգ.
to be achieved, accomplished.

Պսակիչ s. crowner; achiever.

Պսակունի s. coronation; crowning.

Պսեմ or -ն s. rose-thorn.

Պտեկ s. small pot; gallipot.

*Պաղեմ va. to scoop out, to scratch
the earth for food as birds.

Պտեղն, տղան s. pinch; - մի պնչաւ.
դեղոյ, a - of snuff.

*Պորտուկ s. gig, whipping-top.

*Պորտուր s. sheep's dung.

Պտխիմ, եցայ vn. to give or addict

oneself to, to be fully occupied, im-
mersed in.

*Պակաս a. having one dry nipple.

Պակաւոր a. full of buds or calyces.

Պակեմ, եցի. Պակիմ, եցայ vn. to
bud, to shoot forth buds, to shoot, to
sprout, to germinate.

Պակունք, կանց s. pl. S. Պառւկ.

Պողաբեր, այ a. bearing or produc-
ing fruit, fructiferous; productive,
fruitful, fructuous, fertile; offering;
- ծառ, fruit-tree; - լինել or -եմ, ե-
ցի, -իմ, եցայ vna. to fructify, to bear
fruit, to bring forth, to produce; to
offer; to render fertile; to profit; -իչ
S. Պողաբեր; -ուծի s. fructification;
fertility; offering, oblation; -բոյժ S.
Պողալի; -զարդ, -զուարճ a. adorned
with fruits; -զարդիմ vn. to be adorn-
ed with fruits; -Թափ a. fruitless,
stripped of fruit; -լի, լիք or լից a. full
of or loaded with fruits, rich, fertile,
prolific; -լուծ s. staff for carrying
grapes; -խոյժ a. ripe, dark or deep
coloured, spotted, speckled; -խոյժ.
ուծիւն s. the beginning to ripen, dark
or deep colour of fruits; -խոնկ s.
musk fruit or tree; -ծին &c. S. Պազա-
բեր, &c.; -կան a. of fruit.

Պաղակն a. blear-eyed.

Պողակորոյս a. fruitless, unfruitful,
sterile, barren; -կորուսութիւն s. loss
of fruits; -Հասութիւն s. ripeness, ma-
turity; -Հաս a. fruit gathering; -ճոփ
S. Պաղալի; -նոյց s. fruit-loft, fruitery;
-սէր a. fond of fruits; -վաճառ s. fruit-
er, green-grocer; -տու, &c. S. Պա-
ղաբեր, &c.; -տուն s. fruit-house; S.
Պաղանոց; -ւէտ S. Պաղալից; -ւէտեմ
va. to render fruitful, to fecundate,
to fertilize; -ւէտութիւն s. abundance
of fruits; fertility; -ւոր S. Պաղալի;
-ւորեմ S. Պաղաւտեմ; -բազ առնեմ
or լինեմ vn. to glean, to lease; -բա-
զեմ va. to gather, to amass fruits;
-բանդ or բանդակ a. sculptured with
various fruits. [ty, abundance.

Պաղեղ S. Պաղալի; -ուծի S. fertili-
զողի s. Gr. w. elm-tree. [imbibe.

Պաղիմ, եցայ vn. to germoliate; * to
Պաղովին ad. together with the fruit.

*Պաղուց s. pinch.

Պոյոյ, ուտի. -բ, ուտից s. eddy,
whirlpool, vortex; - Հոյճոյ, whirl-
wind, hurricane, squall, storm; - Դու-
խոյ, vertigo, giddiness, dizziness,

swimming in the head; - աանուլ, to turn or whirl round & round, to eddy.

Պառկ. պակոց s. button, bud, eye; nipple; S. Պառուկ; պակուկը կոզու. աշարի, &c., udder, dug, teat.

Պառլ, պաղոց s. fruit; fruits; fig. fruit, produce, effect, result; tip of finger; - ալաց, pupil, eye-ball, apple of the eye; չորս - խունկ, four grains of incense; դալար, կանաչ, վաղահաս, հասուն, չոր, փառայ -, fresh, green or unripe, premature, ripe, dried, rotten fruit; կեղեւ պաղոց, peel, paring; կեղեւէլ զ-ս, to pare, to peel; to de-corticate, to strip; - աալ, բերել, to bear, to yield, to produce fruits; - քաղել, to gather, to pluck, to pick fruit; fig. to reap the fruit of, to derive benefit from. [ing, eddying.

Պառաքար ad. like a vortex, whirl-

Պառառակ, աջ s. screw; windlass, hand winch; wheel & axle; * whirl-igig; - խոր or մայր, hollow or female screw; screw-box, nut; - մանրաշա-փական, micrometrical screw; - վե-րակոչ, nut-screw; - օդահան, vent-ilating screw; - Արքիմեդէայ, Archi-medes' screw, spiral pump; - Հոլան-դացի, Dutch screw-pump; - անվախ-շան or անեղբ, endless or perpetual screw, worm, creeper, conveyer.

Պառառանամ տն. to turn, to twist; S. Թոթոկեմ.

Պառառեմ, էջի, -իմ, էջայ տն. to turn, to veer, to whirl round.

Պառառիկ S. Պոյոյք.

Պառառեմ տն. S. Պառառեմ; to serew, to screw down or on; տն. to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Պառեմ, էջի տն. to excavate, to hol-low or dig out; to seek for, to invest-igate.

Պապեմ or կեմ, էջի տն. to sport, to dance, to leap as children in the lap, to coax, to fondle, to caress; to sport or play as small animals.

Պապի s. bot. S. Պաա.

Պապ, աջ s. wood, thicket, grove, bush: work, writing; chapter, para-graph or article; - ք Առաքելոց, the Acts of the Apostles; - Թղթոյ, ream of paper; - կառուց, չուխայից, entire piece of linen or woollen cloth, bale, pack; - ք ուսման, lesson.

Պապադեղ a. wooded, planted with

trees, bushy, leafy. [al articles.

Պապապատառէն a. divided in sever-
Պապաւթոյք s. Gr. w. apocryphal books on the Apostles. [collector.

Պապար s. Gr. w. tax-gatherer or
Պաշմականութիւն s. brahmanism;
-մայ, էջ s. brahmin.

Պաա, էջ s. bot. leek.

Պաաի s. bot. horehound, marrubium.

Պաաա, է, -ն s. Gr. w. suburb.

Պրետոր, աջ s. Latin w. prætor; prætorium, judgment seat or hall; General's tent; -ական a. prætorian;
-ութի s. prætorship.

Պրինն, pl. -է s. Gr. w. saw-fish.

Պրիսկ, պրսկի s. bot. turbith, thap-sia, bastard turbith.

Պրիստէ S. Պրինն.

Պրծանիմ, ծայ տն. to escape, to evade, to break, slip or get away or off; - յուշոյ, to escape the memory, to be forgotten; - ի ձեռաց, to escape from, to slip from between the fingers, to be lost. [to rescue.

Պրծեմ, էջի տն. to save, to deliver,

Պրկանք s. tie, bond, ligament.

Պրկեմ, էջի տն. to bind, to strain, to tighten, to tie tight, to pinion; to stretch, to lengthen out; S. Թն.

Պրկոց, աջ s. instrument of torture,
Պրկունս s. stretching, tension. [rack.

*Պրձուկ s. nerve, sinew.

Պրշակ, աջ s. roof, ceiling. [ship.

Պրոպոսիդոսութի s. Latin w. provost.

*Պրուս s. cavity, hollow.

*Պրպաեմ S. Որոնեմ.

Պրառ, ոյ s. rush, bulrush; papyrus;
-ամած a. woven of rushes with pitch;
-էայ, -եղէն a. made of rush or papy-rus; s. rush-mat; rush-garments; -
Թուղթ, papyrus-scroll.

*Պրրի S. Ջլալ, Հոյն.

Պրբէ s. Arabic w. reservoir, basin.

Պրոն, է s. carded wool or goat's hair; lint, scraped linen; -ադործ s. weaver of goat's hair.

Պօա s. zool. boa, boa-constrictor.

*Պօզ, -լաի S. Շլոռոս.

*Պօղոսակ S. Պօղոսակ.

Պօղոսեան a. s. follower of St. Paul;
-ք. St. Paul's companions.

*Պօտիլ s. large louse full of blood.

Չ

Չ (*tshē*) Չէ *s.* the twenty seventh letter of the alphabet & the twenty first of the consonants; Չ. Չ, nine hundred; nine hundredth.

— It is sometimes confounded with the letters չ & չ; as: խնայք-խնայք. ջղիկան-ջղիկան, կնքիք-կնքիք, ճանջ-ճանջ, &c.

Չարոն or բուն *s.* French *w.* hood, cowl, frock; —աւոր *s.* capuchin monk.

*Չաթ *s.* millet-bread.

Չաւանք, աւջ *s.* heathen feasts.

Չալոս, ից *s.* cudgel, club; whip-thong; kerbatch, knout.

Չախեմ or Չաղխեմ, էջի *va.* to crush, to crack, to break, to dash or break to pieces, to bruise, to smash.

Չախուճն *s.* fracture, breakage.

*Չախ *s.* bier, coffin.

Չախլախ *a.* crushed, shattered, broken; weak, fragile; *s.* click & spring work (in watches).

Չախլախանք *s.* breaking up, cutting into small pieces; rout, defeat, havoc, carnage.

Չախլախեմ, էջի *va.* to crush or break up totally, to pound, to triturate.

Չախլախիւն or խուճն *S.* Չախլախանք.

Չախլախուն *S.* Չախլախ *a.*

Չահ, ից *s.* light, torch, flambeau, link; candelabra, chandelier; *ast.* facula, bright spot on the sun.

Չահաբորբոր *a.* burning or shining like a torch; —բուն *s.* chandelier; candlestick; —զարդեմ *va.* to illuminate, to light up; —զգեաց, էջից, —զգեստ, ից *a.* bearing or carrying light, luminous, splendid; —լուցութի *s.* torch-light; bon-fire; —կալ *s.* lamp-post; —կիր *a.* carrying a lamp or a torch; *s.* lamp-bearer, torch-bearer; —նամ *vn.* to blaze, to shine; —հման *a.* torch-like; —վառ *a.* blazing, refulgent;

—վառութի *s.* illumination; —լուցանեմ *va.* to shine like a torch, to irradiate; —ւոր *a.* shining, luminous, brilliant; —ճեմք, torch-light procession; —ւորեմ, էջի *va.* to illuminate, to enlighten, to render luminous; —փայլ *a.* bright as a torch-light, blazing, brilliant, refulgent.

Չահեմ, էջի *va.* to shine like a torch, to blaze, to flash, to glitter.

Չահնկալ *a.* flambeau carrying; *s.* acolyte; —ութի state of an acolyte.

Չաղացական *s.* miller. [acolyteship.

Չաղացք, ցաց *s.* mill; փոշի-ցաց, mill-dust. [shower, heavy shower.

Չաղբ, ից, —ազոյն շիթք *s.* sudden Չաղեմ *va.* to strengthen. [pruned.

*Չաղջ *s.* superfluous branches to be Չամբ, ից *s.* nourishment, food; —

կեր *a.* at nurse, sucking; —եմ, էջի *va.* to nourish, to give to eat or to suck, to feed, to suckle, to foster, to rear.

Չամբիլիք, լեաց *s.* pap.

Չամբոս *s.* French *w.* chamber; —լոյն *s.* English *w.* chamberlain.

Չայլ, ից, —ի, լեաց *s.* multitude, crowd, quantity; company of mourners or weepers; repeated bursts of weeping, wailing. [ostrich.

Չայլամ, մանց, —լեամ, եմանց *s.*

Չայլեմ, էջայ *vn.* to assemble to be-

Չայլոս, ից *s.* pizzle; *S.* Չայլոս. [wail.

Չան, ից or ուց *s.* diligence, care, study, work; զուր —, labour lost, labour in vain; —զնել, տանել, յանձն ունել *S.* Չանամ. [our in company.

Չանակից լինիմ *vn.* to study, to lab-

Չանահար լինիմ *vn.* to endeavour, to strive, to strive hard, to make every efforts, strenuous attempts, to try all means, to exhaust oneself with exertion.

Չանամ, աջայ or ջի *vn.* to exert oneself, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care, to do one's possible; to take pains, to labour, to weary, to exhaust; չ որիս —, to sigh; to groan.

Չանասր *a.* diligent, active, careful, laborious, painstaking, studious, assiduous, hardworking; —սիրութիւն *s.* diligence, care, close application, assiduity, steadiness, painstaking.

Չանացուցանեմ *va.* to cause exertion, to render diligent, to constrain, to give impulsion to, to push forward,

to urge on, to spur on.

[idiot.

Ջանդ *a.* unhealthy; stupid, imbecile,
Ջանդահեծ *a. ast.* waning.

Ջանտո *S.* **Ջանտեր**.

Ջանջիլ *a.* pure, clean, well-bleached; *s.* cambric lawn.

Ջամ *s.* chimera; *a.* chimerical.

Ջատագով, *այ s.* apologist, advocate, defender, protector, patron; - **լի նեկ**, *կալ, մտանեկ S.* **Ջատագովեմ**; - **ե լի** *a.* excusable, justifiable, warrantable; - **եմ** *va.* to defend, to sustain, to plead, to excuse, to justify; - **զանձն**, to defend, justify or excuse oneself; - **ուի** *s.* apology, defence, protection, justification, excuse, pleading.

Ջատակիմ *vn.* to be established firmly & securely.

Ջատուկ, *սկաց s.* conjurer, sorcerer, wizard; *sf.* divineress, sorceress, witch, enchantress; *fig.* vixen, scold.

Ջարգեմ, *եցի va.* to cut or break in pieces, to undo, to break, to shatter, to smash; to kill.

Ջարդումն *s.* cutting in pieces.

Ջարդոց, *այ s.* rout, defeat; pink-ing-machine.

Ջեռանիմ, **Ջեռիմ** *S.* **Ջեռնում** & **Ջեռանիմ**; - **սխտիւ**, to be afflicted with disease, to fall sick, ill.

Ջեռացուցանեմ *S.* **Ջեռուցանեմ**.

Ջեռի, *բ, լեաց a.* heating, warming oneself.

Ջեռնում, *այ vn.* to get warm, to warm oneself, to be warmed; *fig.* to burn, to grow warm, hot, angry or excited, to chafe; - **յարեու**, to bask in the sun; **Ջեռեալ նստել ի վերայ ձուռց**, to sit on eggs, to sit brooding, to hatch; **իբրեւ արեւն Ջեռնոյր**, when the sun spread his beneficent heat.

Ջեռումն *s.* heating, burning, inflammation.

Ջեռուցանեմ, *ցի va.* to warm, to heat, to make hot or warm; to boil; **կարի իմն** -, to overheat; - **զանկողին**, to warm a bed. [ing; - **սկան** *a.* heating.

Ջեռուցանող *a.* calefactory, warm-

Ջեռուցիչ *a.* calorific; heating, too exciting; *s.* copper, kettle, boiler, pipkin; chaffing-dish; - **անկողնոյ**, warming-pan.

Ջեռուցումն *s.* heating.

Ջեր, *ոց s.* fine weather; heat, caloric, warmth; *a.* warm, hot; serene, fine, clear.

Ջերանիմ, *այ vn.* to warm oneself, to get warm; to catch a fever, to fall sick; to burn, to be excited, inflamed, infuriate; **զցաւ** or **զբուռն մահու** -, to become deadly sick, to die; - **յախսաւ**, to plunge into vice; **առ պատ կերս կուց** -, to give oneself up to **Ջերաչափ, ի s.** calorimeter. [idolatry. **Ջերաշերմ** *a. S.* **Ջերմաշերմ**; - **ընդերք**, palpitating entrails; - **արիւն**, reeking blood.

Ջերացուցանեմ *S.* **Ջեռուցանեմ**.

Ջերի *s. ast.* stag.

Ջերիմ *S.* **Ջերանիմ**. [mild.

Ջերին *a.* warm, hot; serene, calm,

Ջերմ, *ոյ a.* warm; serene, calm; *fig.* ardent, burning, fervid, fiery, passionate; tender, affectionate; *s.* heat, warmth; hot viands; - **է**, it is warm; *S.* **Ջերմն**.

Ջերմաբազմապատկիչ *s.* thermo-multiplier; - **բեր** *s.* calorifero, hot-air stove; - **գու** *s.* heat, warmth, caloric; - **գոյն** *a.* very hot; impassioned, ardent, fervent; *ad.* warmly, eagerly, fervently, passionately; - **գուլ** *S.* **Գորովագուլ**; - **գէտ** *s.* thermoscope; - **գրունք** *s.* Thermopolis; - **խառն** *a.* hot; - **կան** *a.* warm, ardent; - **կաջուր** *s.* hot water; - **կիծ** *a.* burning, ardent; - **առնել**, to burn; - **կիծս** *ad.* hotly, warmly; - **հոտ** *a.* warm; - **ձայն** *a.* still small voiced, tenderly cooing; - **գրիւր** *s.* thermo-electric; - **յին** *a.* warm; - **ջուրք**, thermal baths, warm springs; - **յուլի** *s.* fever; - **նամ** *S.* **Ջերանիմ**; - **նզամ** *a.* having warm limbs; warm, lively; - **նոց** *s.* stove; hot- or greenhouse, conservatory; - **նցիկ** *a.* phys. diathermal, diathermanous, possessing free permeability to heat; - **շարժ** *s. phys.* calorimotor, (galvanic ejecting apparatus), deflagrator.

Ջերմաչափ, *ի s.* thermometer; - **ընական**, natural; - **բուսական**, vegetable; - **օդեղէն**, air- or atmospheric; - **ալգորիթմական**, spirit; - **տարբերական**, differential; - **մետաղական**, metallic; - **ծայրագոյն Ջերմութե կամ ցրտութե**, maximum- & minimum-; self-registering -, register-; - **հարիւրամասն**, centigrade; - **Ռեամիւրի Ֆարէնհայթի**, Reaumur's -, Fahrenheit's; - **ն բարձրացաւ, խոնարհեցաւ միով աստիճանաւ**, the - has ascended, has fallen one degree; - **ն**

ժողով աստիճանաւ ի վեր կամ ի խոնարհ էք զգրոյ . the - is one degree above or below zero ; -ադիւր s. thermometro-grapher ; -ական a. thermometrical .

Ջերմաջերմ a. very hot, ardent, burning, boiling ; warm, full of warmth, fervent, impassioned, affectionate, very tender ; ad. all hot, piping hot ; quite fresh or new ; warmly, ardently, eagerly, fervently ; -ջուրք s. warm mineral waters or springs, thermæ, baths ; -սենեակ s. hot-bath, vapour-bath ; -րան s. heating apparatus ; fire-pan ; -դրեւ s. screen ; -ջրջ S. Ջերմադէտ ; -ցուցիչ a. calefactory ; -քանակ s. phys. calory, unit of heat ; -քանա-կութիւն s. calorimetry .

Ջերմեւէկտրական a. thermo-elec-trical ; -ութիւն s. thermo-electricity .

Ջերմաւանդ . ն a. warm, ardent ; devout, fervent ; -ութիւն s. warmth, ardour ; devotion . [ish.

Ջերմընկաւ a. liable to fever ; fever-

Ջերմիկ s. warm victuals .

Ջերմն a. rather warm, hot ; fiery .

Ջերմկաւ a. feverish .

Ջերմն, ման s. fever ; heat ; - էթող զիս եւ կալաւ զնա , the fever left me & has seized him ; վերստին կալաւ զիս - , my fever has returned .

Ջերմաբեր a. fever-giving ; -կաւ S. Ջերմընկաւ ; -կան a. febrile, feverish ; -հալած a. febrifuge, antifebrile .

Ջերմեակ a. tender, affectionate .

Ջերմեկալ . -մեռաւ , -մոռ S. -մընկալ .

Ջերմութիւն s. heat, warmth ; caloric ; fever, fever-heat ; calefaction, warm-ing ; temperature ; թաքուն , ճառա-գայթեալ , տեսակարար - , latent, rad-iant, specific heat ; - առաջգունե կամ գորրջացման , steam-generating heat ; - սփռեալ or ցրեալ . diffused heat ; - կեդրոնական . central heat .

Ջերմուկք , մկաց S. Ջերմաջրուկք ; եր-թալ ի -կս , to go to a watering-place, to go to the baths .

Ջերմոս a. lukewarm, temperate .

Ջերոց , աջ s. winter quarters ; hot-house . [wonderful !

Ջէք , Ջէք int. how ! oh ! o strange !

Ջիւ or Ջիւ . ջիւաց s. nerve, sinew ; fibre, string ; whip ; fig. nerve, sinews, force, vigour ; - տեսարանական , optic nerve ; լուծանիլ ջիւաց , to become en-ervated ; զ-ս հարկանել ուրուք , to shock a person's nerves, to frighten,

to terrify ; զ-ս հատանել ուրուք fig. to hurt a person's nerves, to weaken, to enervate .

Ջիւ , ջիւաց s. cudgel, stick, wand .

Ջիւր a. pure, clean, clear, polished, bright . [urate, diligent, careful .

Ջիրգ a. continuous, assiduous, ac-

Ջիւք s. perihelion .

Ջլածիկ a. convulsive ; - լիկել , to have the nerves strung, to have fits ; - ձգտումն s. fit, convulsion ; - սկիւզ a. nervous, vigorous, sinewy, robust, strong ; - առնել , to give strength to, to fortify the nerves, to render ro-bust ; - ուռ s. nerve-artery .

Ջլատեմ , էջի va. to enervate, to shock the nerves, to unnerve, to weaken .

Ջլացուցանեմ , Ջլեմ . էջի va. to nerve, to strengthen the nerves, to corroborate, to invigorate .

Ջլեւայ a. sinewy, nervous .

Ջլուս a. furnished with nerves, sinewy, nervous .

Ջլալուծ s. instrument for binding the nerves ; -խոտ s. bot. plantain, cock's head, way-bread ; -կապ a. bound with the nerves ; -ցաւական a. neuralgic ; -ցաւութիւն s. neuralgia .

Ջլեւայ , &c. S. Ջլեւայ , &c. o .

* Ջլեւայ S. Սիւլբոր , Սրիկայ .

Ջը , Ջըռ a. humid, damp, muddy .

Ջըլիկան s. bat .

Ջիւր , աջ s. cithern, harp, lyre ; - աիւծ or - ալ , ի s. sandarac ; varn-ish ; glaze ; - ալեմ . էջի va. to varn-ish ; to glaze ; - ահար , - աւոր , աջ s. harper, harp-player . [to cane, to whip .

Ջեմ , էջի va. to beat, to cudgel ,

* Ջեթեմ va. to collect, to gather ; to win at play . [horse .

Ջիւբայ s. Arabic w. relay, fresh Ջիւբալի a. expunged, cancelled, erased, effaced ; - կան a. cancellable .

Ջիւան , աջ s. duster, rubbing-cloth, rubber ; fig. expiator, atoner, reparer ; - խոհակերոցի , dish-clout .

Ջիւեմ , էջի va. to clean, to dust, to purge, to wipe ; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge ; to abolish, to annul ; to destroy, to undo, to suppress ; to extirpate, to exterminate ; - զջախիս , to cancel, to annul, to make void a contract .

Ջիւիւ s. effacer ; expiator .

Ջիւնց s. S. Ջիւան ; fig. purification ;

cure, recovery; - անել, to purify, to consecrate, to sacrifice.

Ջերման *s.* abstersion, cleaning; effacing, erasure; abolition, abrogation, cassation; suppression; extinction, extirpation, extermination; - դաշնաց, cancelling, annulling of contracts.

Ջոկեր, *լրաց* *s.* troop, band, company, flock, group; - սուս, անուս, to enrol soldiers, to levy troops; - սուս զել, to collect a multitude, to raise a troop; - ս ջախջախ ջարդոցաց հասուցանել, to make a slaughter.

Ջոկերմ, *եջի* *va.* to assemble troops, to muster, to gather in crowds, to call together; - իմսն, to flock together, to form groups, to gather together, to

Ջոկերի, **Ջոկորի** *S.* Ջոկեր. [assemble.

Ջոկաբար *ad.* in troops, in multi-

Ջոկ *s.* cudgel, club. [tudes.

Ջոկ, *ոց* or *ից* *s.* *S.* Ջոկեր; split hair; - առ - *S.* Ջոկաբար; - ս անել, to make a distinction or difference; to sow division.

Ջոկադասակարգութի *s.* classification, order, arrangement; - զեր *s.* convener, assembler; *gr.* compound; - զրեմ, *եջի* *va.* to separate, to set apart; - ման *a. gr.* copulative, conjunctive; - մանեմ *va.* to connect, to join; - նամ, *ացայ* *va.* to flock together.

Ջոկաս, *ի* *s.* troop, company, band,

Ջոկարան *s.* receptacle. [detachment.

***Ջոկեմ**, *եջի* *va.* to distinguish, to se-

Ջոկեր *s.* opopanax. [parate, to detach.

***Ջոլ** *a.* great, grand.

Ջոլ *s.* leafy branch; - անամ, *ացայ* *vn.* to become rank, thick, to flourish, to shoot forth, to grow.

***Ջոլիկ** *s.* besom, broom.

Ջոլգան *s.* gutter.

Ջոլեակ, *եկաց* *s.* grub, caterpillar.

Ջոլեան *s.* pl. mules. [mule-driver.

Ջոլեպան, - անս, *աց* *s.* muleteer,

Ջոլի, *րոյ*, *րեաց* *s.* mule, he-mule; մասակ -, mule, she-mule; մարուկ ջոլոյ, mule colt.

Ջոլեակ, *աց* *s.* violin, fiddle; violoncello; - հարկանել, to play the violin or fiddle; - ահար *s.* violinist, violin-player, fiddler.

***Ջոլահակ** *S.* Ոստայանակ.

Ջոլասակ *s.* pair.

Ջուր, *ջրոյ*, *ջրով* or *ջուրք*. - բ, *ջրոյ* or *ջուրց* *s.* water; juice; *a.* liquid, watery; օրհնեալ -, holy water; չած

ջրոյ, water-god; անոյշ, ըմպելի, պաղ or զով, գաղջ, տաք, եռացեալ, հան-

բային, ծծմբային, աղային -. good or potable, drinkable, cold or fresh, tepid, hot, boiling, thermal, sulphurous, saline water; - մոյ, broth, *S.* Արգանակ; գաւաթ մի, գոյլ մի -, a glass, a bucket or pail of water; գոյլ մի լի -, a pailful of water; ք - եւ ք ցամաք, by sea & land; տեղատուի եւ մակ- ընթացութի ջուրց, tide, flux & reflux, ebb & flow; երթալ զջրոյ, to go to fetch water; - հանել, to draw water; - ըմպել, to drink water; - հեղուլ, թափել, աննել -, to make water, to piss, to urinate; - տալ, to water, to sprinkle; to water, to give to drink to; եռացուցանել զ-, to warm, to boil water; - արկանել ձեռաց ուրուք, to pour water on a person's hands; լաւ է - հորի քան զգինի յոռի, pure water is better than bad wine; *S.* Թակարդ, Ըմպեմ, &c.

Ջուրուկէք, *էից* *s.* hydromancy, prediction by water; - թոյց, թուցի *s.* hydromancian.

Ջրաբար, - ոյ *s.* bot. water-cresses; - բաժ *a.* drowned; - բ *s.* submersion; - բաժին *a.* dividing waters; - բանուկ *s.* hydrology; - բաշխ, - իք *s.* pond, pool; hydraulicist; * distributor or guardian of the water for irrigation in the vineyards; - բաշխական *a.* hydraulic; - բաշխութիւն *s.* hydraulics; - բեր *S.* Ջրբեր; - բոյժ *s.* hydrotherapist; - բուժական *a.* hydrotherapical; - բուժութի *s.* hydrotherapia; - բուլի *a.* springing, gushing or spouting out water, watery; - բ *s.* *S.* Ջրբուլի.

Ջրագինի *s.* wine & water; thin wine; - զիր *s.* hydrographer; - զնաց *s.* rivulet; - գողեղ, &c. *S.* Ջրգող, &c.; - գոյն *a.* water-coloured; - գրական *a.* hydrographical; - գրութի *s.* hydrography.

Ջրագարէք, *ձից* *s.* canal, stream, conduit, aqueduct.

Ջրագորութի *s.* hydrodynamics.

Ջրածածակ *a.* soaked or wet through with water; - լինել, to be drenched or wet to the skin; - թթու *a.* chem. hydracide. [clock.

Ջրածամացոյց *s.* clepsydra, water-clock. **Ջրալի**, - լիք or լից *a.* full of water, aqueous, waterish; - ոււոյց *med.* hydrosarca; - փշտանկութի *med.* hydrocele; - պսպր *med.* oedema.

Ջրահառն *a.* mixed with water; -**խառնեմ** *va.* to mix with water, to dilute; - **զգինի**, **ղկաթն**, &c. to adulterate with water (wine, milk, &c.); - **խոզկոտ** *S.* **Ջրահեղձ**; - **խոտ** *s. bot.* nasturtium indicum, indian cress, acriviola, cardamindum.

Ջրածին *a.* *S.* **Ջրածնունդ**; *s. chem.* hydrogen; - **ծնունդ** *a.* born of water, aquatic; - **ծու**, &c. *S.* **Ջրաբարձ**, &c.; - **ծուփ** *a.* working in the water (fisher).

Ջրակայութիւն *S.* **Ջրակշռութիւն**; - **կան** *S.* **Ջրային**; - **կարիճ** *s. zool.* water-scorpion, scorpæna, father-lasher, cottus; water-eft; - **կիր** *S.* **Ջրկիր**; - **կշռական** *a.* hydrostatical; - **կշռորդ**, - **կշռոյ**, **այ** *s.* hydrostatic balance; - **կշռութիւն** *s.* hydrostatics; - **կոյմ** *s.* body, mass or puddle of water, plash, pool; *mech.* reach; - **ստորին**, down or lower water-course; - **վերին**, upper water-course; - **կուտակ** *a.* flooded, swollen, inundated.

Ջրահեղ անդամ *s.* penis; - **հեղձ**, **ձիկ** or **ձոյց** *a.* drowned; - **առնել**, to drown; - **լինել** (**ակամայ**), to be drowned; (**կամաւոր**) to drown oneself; - **հմայ**, &c. *S.* **Ջուրուծող**, &c.; - **հոս** *a.* pouring, shedding water; - **հուր** *s.* water with fire.

[*s. miller.*]

Ջրաղաց, **այ** *s.* water-mill; - **ապան**

Ջրաձախիք *s.* infusoria.

Ջրամած *a.* covered with rain clouds; - **մառոյցք** *s.* hydroparasts, aquarians (sectaries); - **ման** *s.* water-pot; - **մարզք** *s.* marshy meadow; marsh; - **մբար** *s.* reservoir, tank, cistern; - **մղահոս** *s.* conduct, canal.

Ջրայարկ *a.* covered with water, inundated; - **լեղ** *a.* full of water; - **լին** *a.* aqueous, aquatic, watery; *s.* aquatic animal; - **հիւթ**, watery or serous humour; - **հողմ**, stormy wind; - **թռչուն**, water-fowl; - **լոյզ** *a.* fishing.

Ջրանամ, **ացայ** *vn.* to become aqueous, watery; to liquefy; - **ներկ**, - **նկար** *s.* water-colours, -paintings; - **նիւ** *s.* water-wheel; - **նոյ** *s.* basin, reservoir; pond, pool; - **նց**, - **նցիկ**, - **նցք** *s.* canal.

Ջրաշէղջ *S.* **Ջրէշէղջ**. [*channel.*]

Ջրաչարժար *a.* tormented or tormenting with water; - **չափ**, *ի* *s.* hydrometer; water-gage; - **չափութիւն** *s.* hydrometry.

Ջրապակի *s.* hydrophane, aqueous opal, resinous quartz; - **պսս** *a.* surrounded or covered with water, flood-

ed, inundated; - **պար** *s. phys.* ludion; - **պղպեղ** *s.* hydropopper.

Ջրառատ *a.* abounding in water; - **ռու** *s.* garden conduit; - **ք**, house-tops, tiles, roofs.

Ջրասէր *a.* fond of water, loving water, aquatic; - **սող** *a.* plunged into water, immersed; drowned; - **ղանգակ**, diving-bell; - **առնել**, to plunge into water, to sink, to submerge; - **լինել**, to be submerged, drowned; - **սուզակ** *a.* diving; *s.* diver; - **սուն** *a.* aquatic. [*s. hydrophobia.*]

Ջրալիւս *a.* hydrophobial; - **ութիւն** *S.* **Ջրաւ** *s. chem.* hydrate; - **եալ** *a.* hydrated; - **եասկ** *a.* water-like; - **ութիւն** *s. chem.* conversion in hydrate; - **ուն** *S.* **Ջրամբար**.

Ջրար *a.* water-drinking; *s. S.* **Ջրարբ**; - **եցութիւն** *s. mar.* leakage, leaking; - **ի** *a.* irrigated, full of water; aquatic; pervious, spongy; - **ութիւն** *S.* **Ջրամուկութիւն**. [*ing-place, pool.*]

Ջրարբ, **բից** *s.* horse-pond, water-

Ջրարկել *s. mech.* float-board.

Ջրացան *a.* sprinkling with water; *s.* pump; - **ութիւն** *s.* act of sprinkling with water; - **ցիր** *a.* wet, damp, moist, humid; *S.* **Ջրացան**. [*Զրկիր.*]

Ջրաւոր *a.* watery, irriguous; *s. S.*

Ջրալիւս *a.* surrounded by water, by the sea. [*s. hydrogogy.*]

Ջրաբարձ *a. s.* hydragogue; - **ութիւն**

Ջրբեր, **այ** *s.* water-carrier.

Ջրբուղի, **բղխաց** *s.* fountain; water-

Ջրէտ *s.* river. [*spout; basin.*]

Ջրգոյ, **այ**, - **եալ** *a.* dropsical, dropsied, hydrophical; - **իմ**, **եցայ** *vn.* to suffer from, to be ill of the dropsy, to become or grow dropsical; - **ութիւն** *s.* dropsy; - **որովայնի**, ascites, common dropsy; - **գլխոյ**, hydrocephalus; - **աչաց**, hydrophthalmia; - **պորալոյ**, hydrophalus; - **սրտակրանաց**, hydrocardy; - **փամփշտի**, hydrocele; - **կրծից**, hydrothorax; - **ականջաց**, hydrotite. [*temper iron.*]

Ջրդեղ *s.* iron-varnish; - **եմ** *va.* to strive, try or assiduously endeavour.

Ջրէլէկտրական *a.* hydro-electric.

Ջրեղէն *a.* watery, aqueous; - **լէրիւք**, billows, waves.

Ջրեմ, **եցի** *va.* to destroy, to efface; to cancel, to expiate, to absolve: to water.

Ջրեփոյ *s.* water-bath, balneum-mariae.

Ջրէջք *s.* conduit, aqueduct; channel.

Ջրբոկու *s.* water-drinker, total abstainer, teetotaler; **թիւն** *s.* drinking water only, teetotalism; watering; water-drinking.

Ջրնկէյ *a.* humid, damp, swampy, marshy, fenny; **տեղի**, marshy place.

Ջրթափեմ *vn.* to make water; *fig.* to be of age, to attain puberty, to be pubescent, marriageable.

Ջրժողով *S.* **Ջրէջք**. [tasteless.

Ջրի *a.* aqueous, liquid; insipid,

Ջրիկ *s.* drop of water.

***Ջրիալ** *s.* pap, gruel.

Ջրինդիր *a.* seeking water.

Ջրխոտ *s.* water-radish; *S.* **Ջրկոտեմ**.

Ջրխոյ *s.* med. hydroderme, anasarca.

Ջրկայք *s.* pond, pool, puddle.

Ջրկիր *s.* կրաց *s.* water-carrier.

Ջրկոտեմ or **տիմ** *s.* meadow-cress, cardamine, lady's smock, cuckoo-flower.

Ջրհան, *այ* *s.* drawer of water; *s. mech.* pump; **բաղադրեալ**, **ձգիչ եւ քշիչ**, lift & force -, sucking & forcing -, double-acting -; **շնող**, sucking, lifting or drawing -; **մղիչ**, forcing -, -set; **հրդեհի**, steam-, engine, fire-engine; **կեդրոնախոյս զօրութիւն**, centrifugal -; **կրելի**, portable fire-engine; **հողովական**, rotatory, rotary -; **սնուցիչ**, feed-; **օգային**, air-, pneumatic-.

Ջրհանութիւն *s.* drawing water.

Ջրհեղ *s.* urine; **ի աման**, bladder, vesicle; **մարմին** *S.* **Ջրահեղ**.

Ջրհեղձ *S.* **Ջրահեղձ**. [bearer.

Ջրհոս, *ի* *s. ast.* Aquarius, the water-

Ջրհոր *s.* well; cistern; **արգեղեան**, Artesian-well; **ծծիչ**, absorbing or draining well, bog, cesspool.

***Ջրհորդան** *s.* gutter, conduit.

Ջրմտեմ *va.* to plunge into water, to submerge, to drown; **գնաւ մար.** to launch; **իմ** *vn.* to be plunged into water, submerged; **նաւաւ մար.** to founder, to go down, to sink.

Ջրմոյր *a.* begging, asking for water.

Ջրմուղ, **մկաց** or **ղից** *s.* water-pipe, conduit, aqueduct.

Ջրէջք or **թիւն** *s.* cistern, tank; pond;

Ջրոռն *S.* **Շնջրի**. [broad pool, lake.

Ջրողող *a.* inundated.

Ջրոտ *a.* aqueous, watery; juicy.

***Ջրորդան** *s.* gutter.

Ջրումն *S.* **Ջնրումն**. [carrying.

Ջրուոր *a.* drawing water; water-

***Ջրական** *S.* **Ջրաբաշխ**.

Ջրբուկ *S.* **Ջրոտ**.

Ջրէժ *s.* water-fall; *S.* **Քարավաղ**. **Ջրոռն** *s.* privy furnished with water, water-closet.

***Ջրիչեմ** *va.* to sprinkle, to spurt water over with the mouth.

Ջրորհեք, **նեաց** *s.* benediction of the waters (on the Epiphany).

Ռ

Ռ (*rā*) *n.w.* *s.* the twenty eighth letter of the alphabet & the twenty second of the consonants; *n.*, *π*, thousand; thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter *p*; for example: **Ջեռնում-Ջերանիմ**, **ռաբբի-րաբունի**, **ձմեռն-ձմեռան**, **ռամ-րամ**, &c.

— When used as an initial it generally indicates foreign words. [doctor.

Ռաբբի, *ք* *s.* *H. w.* Rabbi; master,

Ռաբբունի *s.* my master, my lord.

Ռազմ, *ից* *s.* **ռնք**, *անց* *s.* *Persian w.* battle-array, rank, line, order; battle, war; **տանել**, **կարգել զն.**, to marshal, to array; **գնել**, *ի* **մտանել**, to make war, to fight, to assail; **հառա-նել զ-պարույ զօրաց**, to put to rout, to disperse, to defeat, to discomfit.

Ռազմագէտ *s.* strategist; **գիտական** *a.* strategical; **գիտութի** *s.* strategy; **հառա** *a.* defeating, dispersing, conquering; **մթեք** *s.* ammunition, military stores; **մուտ** *a.* inured to war; martial; **ւոր** *a.* warlike.

Ռազմիկ *a.* martial; **մայր** *s.* warrior; **միմ** *vn.* to make war.

Ռակայ, *ից* *s.* *H. w.* *raca*, fool, dolt, blockhead, madcap.

Ռահ, *ից* *s.* *Persian w.* way, road;

– *գործել, հորդել* *to travel, to go on a journey.*

Թահադուռն *s. door-keeper in Paradise; –հից* *s. fellow-traveller; –հորդ* *s. traveller; guide, escort.*

Թահան, Ի *s. bol. basil; սոււ –*, mercury, dog's caul.

Թահեմ *vn. to go, to march. [uous.*

Թահնախուով *a. stormy, tempest-*

Թահորդեմ *va. to start on a journey.*

Թահլերայ *s. road-mender, road-maker; pioneer.*

Թամ, Ից *S. Թամիկ & Բամ.*

Թամգարկի արուեստ *s. cabalistic or magical note or writing.*

Թամիկ, մկաց *a. vulgar, low, plebeian, popular, common, vile, trivial; s. the vulgar, the common people, lower orders; ագէա –ն*, the ignorant mob.

Թամկապաս *s. camp-follower.*

Թամկաբարդ *a. coarse, low-mannered, clownish; –ծին* *a. low-born; –կան* *a. vulgar, popular, common, trivial.*

Թամկապետ *s. democrat; –աբար* *ad. democratically; –ական* *a. democratic; –ուծի* *s. democracy.*

Թամկապէս *S. Թամկորէն.*

Թամկավար, այ *s. demagogue; –ական* *a. demagogical, factious; –ուծի* *s. demagogy.*

Թամկուծի *s. demagogy; vulgarity.*

Թամկորէն *ad. vulgarly, popularly, trivially, commonly.*

Թայ, Ից *s. Persian w. ensign of victory; –բ*, pomp, show, luxury.

Թասիմ *s. H. w. troop of explorers.*

Թասս *s. Persian w. thick cloud.*

Թասս *a. Persian w. great.*

Թասինէճ *s. turpentine.*

**Թափաթա* *S. *Փաթաթ.*

**Թափիկ* *s. fellow, friend.*

Թաքիա *s. Gr. w. sound of breakers on the shore; reflux, ebb.*

Թրոշայ *S. Սահաւատչեայ.*

Թեկ, այ *s. Gr. w. chink, crack, crevice; broken wave.*

Թեմակալ *S. Թեմակալ.*

Թեմն or *Թեմն* *s. earnest, pledge.*

Թեմական *S. Թեմինական.*

Թեմին, տին, Իւ. *Թեան, տին, տամբ* *s. Gr. w. resin, rosin, cedar-resin, colophony; –բեւեկն*, pine-resin; – *կեւայ*, balm of life.

Թեմինական, Թեմնային *a. resinous.*

**Թեզ* *s. cattle dung, manure.*

Թեզուծիւն *S. Թեզուծիւն.*

Թիմ *s. wickedness; –ակալ* *a. rancorous, resentful.*

Թիշտ, ոշտաց *a. niggardly, penurious, sordid, parsimonious, mean.*

Թեմակոծ, այ *s. bombardier; –եմ* *va. to bombard; –ուի* *s. bombardment.*

Թեմաձիգ *s. grenadier; – լինել* *to bombard; –ձգութի* *s. bombardment.*

Թեմաւոր *s. halberdier. [catapult.*

Թեմաբար *s. ballista-stone; ballista,*

Թեմիկ, բկաց *s. howitzer-shell;*

Թեմկէն *s. mortar. [hand-grenade.*

Թեգախոս *s. snuffler; –եմ* *vn. to snuffle, to speak through the nose;*

–ուծի *s. snuffing, nasitas; –կան* *a. nasal; –ձայն* *a. snuffing, having a nasal twang;*

–վար լինիմ *vn. to scent,*

Թեգեղիւր *s. rhinoceros. [to smell.*

Թեգուռք, գանց *s. nostrils; S. Ընդ աղօտ.*

Թշտանամ *vn. to become griping,*

Թշտուի *s. penuriousness, niggardness, stinginess, avariciousness.*

Թոշիկ, ձկաց *s. Persian w. appointment, salary, pension, pay, hire, wages; maintenance.*

[pendary.

Թոշակեր, այ *s. pensioner, sti-*

Թոշարանուի *s. plain-dealing, art-*

less saying.

**Թոշակ* *s. bol. salsola, kali.*

Թոշական *a. artless, ingenuous.*

Թոշուի *s. artlessness, ingenuousness, simplicity, candour, sincerity.*

Թումբ, ոմբաց *s. shell, bomb, grenade; –ս արձակել* *to shell, to fire shells, to shoot bombs. [գուռք.*

Թունգն, ոնգան *s. nose; pl. S. Թն.*

**Թուկ* *s. quarter, fourth part, fourth.*

Թուսարնակ *a. dwelling in Russia.*

Թուփ or *–պ* *s. rob, inspissated juice.*

**Թուբ* *s. outside corner of a building.*

Թունա *s. marcasite, iron-pyrites; bol. matricaria, feverfew, cardiaca,*

mother-wort.

Ս

Ս (*sē*) սէ *s.* the twenty ninth letter of the alphabet & the twenty third of the consonants; ս. շ, two thousand; two thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter շ; as: աստիճան-աշտիճան, աստուճ-աշտուճ; & also in foreign names it is changed into *s*, Սիմոն-Շմաոն, Սամարացի-Շամարացի.

— It is sometimes placed at the beginning of words either for ornament or emphasis, & sometimes it is left out; for example: ստածել-տածել, ստալին-տալին, սքողել-քողել, սխալել-խալել, &c.

— When it is used with other consonants at the beginning of words, it is generally pronounced *ս* & not *սէ*; as: սխալ-խալ, ստերջ-տերջ, սպիտակ-պիտակ, սկիզբ-կիզբ, &c. &c.

— On the contrary, when the word begins with the syllable սու or սի, than it is pronounced *սէ* both in its derivatives & in its cases, save some exceptions; for example: սուգ-սըգոյ-սըգալ, սուտ-սըտոյ-սըտել, սիկ-սըկանալ, սին-սընոտի-սընանալ.

— Sometimes at the end of adjectives it changes them into adverbs, as: մեծամեծ՝ greatly, արագ՝ quickly, պնդագոյն՝ instantly, խստագոյն՝ harshly, &c.

— It is frequently used as a substitute for the letter *ք* in the plural; as, չիք ինչ հնար, արտասուան փարատեցաւ, նոր է պանչելութ, &c.

— As a demonstrative pronoun in the first person at the end of words it signifies *this, that*; for example: կին զոր էսուր, this woman given me by you; զոր ասեմ, what I say; տեր էւ

վարդապետ, I who am a lord and master. And sometimes it is used for ornament, as: յորոց միջի ես բնակեալ եմ, among whom I live; զոր ինչ ես գործեմ, that which I do; զոր սայ խօսի, what he says; ոնք էւ ես եմ, as I am; զն իրաց պտոցիկ, for these things; զոր այժմ ասացի, what I have just now said.

Սա, սորա. սմա, սովաւ. սոքա, սոցա, սոքոք. սայք, սայց *pron.* this, that; սոյն սա, this one, he himself; սա է, it is he: that is to say; սա աւաստիկ *conj.* however, yet, still.

Սաքա *a.* old, aged, in years.

Սաբակ or -ք *s.* *H. w.* wreathen work.

Սաբառովթ or աթ, այ *s.* *H. w.* sabaoth, hosts, armies. [*s.* sabellianism.

Սաբելական *a. s.* sabellian; -ութի

Սաբեկ, այ *s.* *H. w.* thicker; *fig.* pardon. [-էութիւն *s.* sabaism.

Սաբեական *a. s.* sabeian; -ութի or

Սագ, աջ *s.* goose (*pl.* geese); արու- , gander; ձագ -ի, gosling; - վարի, gannet, soland goose, anser bassanus; - չէ, the goose cackles. [*gular.*

Սագալն *s.* goose's foot; *a.* trian-

Սագունակ *S.* Այսգունակ.

Սագա or այ, ի *a.* *H. w.* almighty.

Սադայել, ի *s.* *H. w.* the devil, lucifer, satan. [*of the Temple.*

Սադերովթ *s.* *H. w.* sateroth, ranges

Սադիք *S.* Մովոր.

Սադուկեցի, ցւոյ *a. s.* sadducean; ադանք -ցւոյ, sadducism.

Սադրանք *s.* instigation, suggestion, excitation, stirring up, solicitation, persuasion; counsel.

Սագրեմ, եցի *va.* to persuade, to advise, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to help, to contribute; to be the means of, to procure, to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver. [*ing, insinuating.*

Սագրիչ, -րող *a.* exciting, suggest- Սաթ, աջ *s.* electrum, amber, yellow amber; սեւ -, black amber.

Սաթնուկ *s.* sponge; *S.* Սպունգ.

Սալ, ից *s.* anvil; slab, paving or flag stone; sheet of metal, plate.

*Սալա *s.* Turkish *w.* basket; - զոյդ *s.* -maker; -կապ *a.* paved; - առնել, to pave, to flag.

Սալամանդր *s.* *Gr. w.* salamander, quenchfire; - ջրային, water-eft.

Սալամ, -բ, աջ. -ռնք *s.* zool. francolin, heath-cock.

Սալայատակ *a.* paved with flag-stones; *s.* pavement; foot-pavement, foot-path.

Սալանամ. աջայ *vn.* to petrify, to become stone, to harden into stone.

Սալամբակ *a.* stone-hoofed, solid hoofed; *s.* steed, courser.

Սալար *pl.* -անի *S.* Սաղար.

Սալարիմ, էջայ *vn.* to take refuge, to hide oneself.

Սալարկ *a.* paved; *s.* pavement; -եմ, էջի *va.* to pave; -իչ *s.* paviour.

Սալաբար *s.* flag-stone, flag; -եմ *va.* to pave with -s.

Սալեթին *s.* pearl barley.

Սալիկայ *s.* bot. laurus cassia.

Սալն, ի *a.* *Gr.* w. foolish, mad.

Սալոբայ *S.* Սիլոբայ.

Սալոր, ոյ or ի *s.* plum; - դամասկեան, damson; - վայրենի, sloe, wild plum; - չոր, prune, dried plum, French plum; օշարակ ի -ոյ, plum-wine; -ի *s.* plum-tree; -իք *s.* plum-orchard.

*Սալպատոր *s.* ishghembè-dolmassi, (minced meat & rice wrapped in pieces of tripe).

Սալուս *a.* stony, hard, rough.

Սախս *s.* saddle; -եմ *va.* to saddle.

Սակ, աջ *s.* reckoning, measure, account, number; condition, position, state, manner; impost, rate, duty, tax, imposition, tribute; order; convention, contract, agreement; budget; tariff; - արկանել լռմեք, to come to terms about the price, to bargain for, to contract, to strike a bargain for, to stipulate, to come to an agreement, to settle; եւ որ ի սոցին -ի, & of other similar ones; եւ որ այլ եւս սոցին -ի իրք, & of other like things; որոց -ի են, among whom are; եւ որ սոցին -ի են, & so forth, & so on, et cætera; ոչ դահեկանի միջ - արկեր լիս, didst not thou agree with me for a penny?

Սակամոնի or մուռնի, նեայ *s.* *Gr.* w. bot. scammony, purging bind-weed.

Սակայն *conj.* but, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover. [hamper; *S.* Զամբիդ.

Սակառ, աջ, -ի, ուեայ *s.* basket.

Սակարան *s.* the Exchange.

Սակարկու, աջ *s.* bargainer; -թին

s. bargain, agreement, convention, contract.

Սակառ, ուջ *a.* few in number, inconsiderable, moderate, small, slender; *ad.* somewhat, less; - -, առ - -, little by little, by degrees, by little & little, insensibly; - անգամ, - երբեք, rarely, seldom; ոչ -, many, much, not less; - ինչ, -ս, առ - մի, few, not very, somewhat, rather, a little; առ - մի, ի - ժամանակի, յեւ - ուջ, shortly, in a short time, for a moment; յեւ - միոյ, shortly after; - ուք, with few attendants in few words, briefly, in short; ոչ -ք ի նոցանէ, many of them; ճաշակեցի - մի մեղր, I ate some or a little honey; մարթի եւ ի -էն, - տալ, a little may be offered even of a little; *S.* Շատանամ.

Սակաւարան *a.* curt, dry, brief, concise in speaking, pauciloquent; - ութի *s.* concise discourse, brevity of speech, pauciloquy; - բնակ *a.* thinly inhabited; unpeopled; - դէս *a.* furnished with but little knowledge; - գիծ *a.* in few lines, short; - գին *a.* low priced, cheap; - գնայ *a.* used by but few passengers; - գնի *ad.* cheaply; - գոյ *a.* brief, short; - զաւակ *a.* having but few children; - զոր *a.* of little strength; - թերթ *a.* scanty leaved; - թիւ *a.* few in number, not numerous; - ժամանակ, կեայ or կեան *a.* of short duration, temporary; - ինամ *a.* requiring but little care; - խօս *S.* Սակաւ. բան; - լինել, to speak but little, to be taciturn; - կեայ, կեցայ *a.* short-living; - լինել, to be short-lived; - կեր, աջ *a.* frugal, sober; - կերութի *s.* sobriety; - կեցութի *s.* living but a short time, short life; - համբեր *a.* restless, hasty, impatient; - հանդերձ *a.* lightly clothed; - հաւատ *a.* of little faith, hesitating, vacillating; - ձեռն *a.* of little strength, few in number, inconsiderable, accompanied by but few people; *ad.* thinly attended; - գունդ, a handful of soldiers; - մասնեայ *a.* summary, concise, brief, short, abridged; - մարդ *a.* thinly peopled; - մարդութի *s.* want of population; - մեռն, երից *a.* of tender age, young; - մեղ *a.* having but very few sins; - միւս *a.* short-witted, dull; - մուրթ *s.* narrow entry; - նամ, աջայ *vn.* to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to

be reduced; -*նիստ* *a.* narrow; -*պե-*
տական *a.* oligarchical; -*պետութիւն*
s. oligarchy; -*պէտ* *a.* thrifty, frugal,
sober, moderate; -*պիտութիւն* *s.* thrift-
iness, contentedness, moderation,
frugality, sobriety; -*պսուղ* *a.* having
but little fruit; *S.* *Սակաւազաւակ*;
-*ջան* *a.* done with slight fatigue; -*ջուր*
a. scarce in water; -*վախճան* *a.* trans-
ient, of short duration; -*տար* *a.* con-
taining but little, not capacious, nar-
row; -*տեսիլ* *s.* smallness in appear-
ance; -*տեսութիւն* *s.* short-mindedness;
-*տերեւ* *a.* few-leaved; -*տող* *a.* com-
posed of a few lines; - *բանիւք*, in
few words; -*տոյժ* *a.* with little dam-
age; -*տուն* *a.* in a few verses or
lines, brief, succinct; -*ցուցանեմ* *va.*
to diminish, to reduce in number, to
lessen, to make less; -*ւոր* *a.* few in
number, inconsiderable, little; -*ւոր-*
ութիւն *s.* small number, scarcity.

Սակաւերամ *a.* of a small flock or
herd; -*երեւեաց* *a.* seldom seen, rare.
Սակաւժամանակայ or *կեան* *S.* *Սա-*
կաւժամանակ.

Սակաւիկ, - *ինչ*, - *մի* *ad.* a few,
very few, almost none, almost noth-
ing; in a moment or instant; - *մի եւ*,
- *միւս եւս եւ*, - *ինչ պիտոյ՞ եւ*, little
is wanting to, there was but little
wanting, it would but a little.

Սակաւոռն *a.* of but few feet in height.
Սակաւութիւն *s.* small number or quan-
tity, smallness, slenderness, scanti-
ness, paucity; rarity.

Սակաւունակ *a.* having but a few.

Սակաւութիւն *S.* *Սակաւ*.
Սակաւօրեայ *a.* having but few days;
lasting a short time, ephemeral.

Սակեմ *S.* *Սակ արկանեմ*.

Սակեր, *ք.* *այ* *s.* *Latin w. sacer*, re-
script, decree. [faint.]

Սակիմ *vn.* to languish, to become

Սակուղալուր *s.* gum sagapen.

Սակուր, *կրի*, *կրաւ* *s.* double-edged
axe, battle-axe; *S.* *Սակր*. [bittern.]

Սակա *pl.* - *ուք* *s.* *zool.* saker, goshawk;

Սակա, *ի* - *քր.* on account of, for, by
reason of, in order to, for the sake of,
with respect to, in consideration of,
touching, concerning; *յայն* -, that is
why, for which reason, for that pur-
pose, on that account, therefore;
յայն -, it is why, for this purpose or
reason, on this account, consequent-

ly; - *էր*, why? for what reason? *ի*
ձեր -, for you, for your sake, on your
account, in respect to you; *յոյր* -,
for whose reason? why? *յոր* or *յորը*
-, - *որոյ*, on which account, there-
fore; - *զի*, because.

Սակր, *կեր*, *կերք* or *կրով* *s.* hatchet,
axe; *S.* *Սակեր*; - *ապետ* *s.* chief per-
sonage, magnate; - *աւոր* *s.* one armed
with an axe, axeman; sapper.

Սակրոս *S.* *Սկարոս*.

Սահ *s.* slip, slide: troop, phalanx:
*shoot, sprout; - *սկան* *a.* latent.

Սահանաբաց *a.* heavy, torrential,
deluging; - *խաղաց* *a.* furious as a tor-
rent; - *կան*, - *հոս* *a.* flowing like a ca-
taract, impetuous, grand; - *կարկաշ*,
- *ձայն* *a.* noisy as a cataract, resound-
ing, obstreperous; purling; - *սոյլ* *a.*
drowned by a cataract; - *փակ* *s.* *mech.*
sluice, lock, water- or flood-gate; dam,
mill-dam.

Սահանք *s.* water-fall, cascade, ca-
taract; *S.* *Սահանափակ*; water-fall of
a weir; sheet of water.

Սահարկիմ *vn.* to slide, to slip down.

Սահեղ *a.* fleeting, transitory.

Սահեմ *S.* *Սահեցուցանեմ*, *Սահիմ*.

Սահեցումն *s.* sliding, slipping; *fig.*
mental perturbation, vacillation, agit-
ation, irresolution.

Սահեցուցանեմ *va.* to cause to glide,
to slip; *fig.* to agitate.

Սահիմ, *եցայ* *vn.* to slip, to slide, to
glide; to flow, to be flowing, to run
out, to pass over, to roll or glide on;
to be agitated, to hurry along or away,
to err, to wander, to yield to; - *ի վե-*
րայ ստոի, to skate; - *ի մասայ*, to slip
from, to escape the memory; *սահեալ*
անցանել, to run; to elapse, to glide
away; *սահեալ աստղ*, shooting star;
սահեցաւ, he slipped, his foot or feet
slipped.

Սահման, *այ* *s.* bound, term, circum-
scription; bounds, limits, confines,
frontier, borders; extremity, sphere;
definition; statute, rule, regulation;
decision, determination; jurisdiction,
extent; department; neighbourhood,
district, provinces; - *ք*, outskirts, sub-
urbs; - *ք հաւաստոյ*, articles of faith;
- *երկրի*, *կալուածոց*, landmark; -
հասանել, to fix the boundaries of;
յարդար - *ս ամիոփել* *զինն*, to reduce
to its proper limits; - *գնել*, to bound,

to fix bounds to, to limit, to end; -
գնեւ անձին, to propose, to deliberate,
to resolve; երգնուլ երգումն -աւ, to
bind oneself by an oath; անցանեւ
ը - , to overstep, to pass the limits
or boundaries; -աւ ասեւ, to say briefly;
յաղետալի - հասուցանեւ, to re-
duce to a deplorable state; S. Զէն.

Սահմանաբար ad. definitively; -
գրուի s. frontiers, confines, boundary
line, bounds, limits; -գող a. resound-
ing or murmuring from shore to shore;
-գիր a.s. constituent; institutor, legis-
lator; - Դողով, the Constituent; -
գրական a. constitutional; s. constitu-
tionalist; - միապետութի, constitu-
tional monarchy; -գրեմ, եջի va. to
fix the boundaries; to constitute, to
order, to regulate, to establish, to
determine, to decide; -գրեալ կէտ,
the appointed day or time; -գրութի
s. fixing the boundary, setting up land-
marks; constitution; statute; ordin-
ance, regulation; decision; definition;
-կալ, այ s. prefect, governor; a. bor-
dering upon, confining, conterminous,
limitary; -կան a. bordering upon, ad-
jacent to; definitive; gr. indicative;
բանիւ -աւ կապել, to excommunicate;
-կից, -կողմն a. circumjacent, border-
ing, close to, adjacent, neighbouring;
-կցութի s. neighbourhood; -չափ, ից
s. demarcator; -չափութի s. decisive
measure; meter; -պահ, այ s. front-
ier guard; lord of the marches, pro-
vincial governor; - զօրք, frontier
garrison or guard; -րկու, այ a. s.
constituent; -ւոր a. bounded, limited,
circumscribed; -փոխ լինիմ vn. to
change the boundaries; to change
the ancient statutes; to transmigrate,
to pass from one place to another;
-փոխութիւն s. change of the ancient
laws or statutes; transmigration, emi-
gration; -քար s. mile-post, --stone.

Սահմանեմ, եջի va. to bound, to
limit, to set bounds to, to circum-
scribe; to define, to determine, to fix,
to decree, to establish, to institute;
to regulate, to decide, to resolve, to
propose, to deliberate, to stipulate,
to prescribe; to destine, to design, to
affect; to consist, to measure, to
weigh; յառաջագործի or յառաջ - , to
predestine; - սահմանս զանձնէ իւրմէ,
to bind oneself by an oath to; - անդր

բան, to confine, to banish, to exile;
-իմ vn. to have for boundaries; to be
bounded, limited; to contain, to com-
prehend; to be measured; constituted,
established; defined; մահուամբ - ,
to submit to death, to die; սահմա-
նեալ ժամանակ, epoch decided on,
fixed time.

Սահմանիչ s. definer; horizon.

Սահմանորդ S. Սահմանակից.

Սահմանորէն S. Սահմանաբար.

Սահմի s. the third month of the
ancient Armenian calendar, March.

Սահնակ s. mech. slide-bar, guide.

Սահուկ S. Լպիրծ.

Սահումն s. sliding, slipping, fall.

Սահուն a. slippery; fugitive, wan-
dering, runaway. [մանգր.

Սաղամանգր, աջ, -այ, ից S. Սալ-

Սաղապ a. slippery, failing, frail,
wavering, unsteady, inconstant, fickle;
-աձեմ s. slow going, gentle move-
ment; -եցուցանեմ va. to turn aside,
to pervert, to seduce; to exercise;
-իմ, եցայ vn. to exercise oneself in;
-ումն s. exercise.

Սաղար, այ s. Persian w. general in
chief: troop from which the generals
were elected; փուշտիպան - , general
commanding the Guards; -անք s. pl.
the generals.

Սաղարդ or -թ, ուց, ից or այ s.
leaf, leafy branch; փց. long hair.

Սաղարթաբեր a. bearing or produc-
ing leaves, frondiferous; -գեղ a. ad-
orned with leaves, leafy; - որթ, vine
adorned with leafy branches; -գորդ,
զուարթ or զուարճ a. leafy, verdant,
green, covered with leaves; -թափ a.
stripped of leaves, leafless; -լի a. full
of leaves, leafy; -խիւ a. of a thick
foliage, leafy; -ծաղիկ a. covered with
leaves & loaded with flowers; -աձեմ;
-աձի S. Սաղարթազուարճ; -խիւ;
-նամ, ացայ vn. to shoot forth leaves,
to sprout, to be leafy, green; -պատ
a. covered with leaves; -տունիկ s.
green tree; -ւոր a. leaved, leafy; -ւ.
րիմ S. Սաղարթանամ; -փթիթ a.
sprouting, budding.

Սաղարթիմ, եցայ S. Սաղարթանամ.

Սաղարթումն s. shooting forth
branches & leaves.

Սաղարթուն S. Սաղարթապի.

Սաղարութիւն s. generalship.

Սաղաւարտ, ից s. casque, helm,

helmet, head-piece, morion; Armenian mitre; -աւոր *a.* helmeted; -իմ, *է. ցայ տ.* to wear a helmet or mitre.

Սաղմն, *մին s.* embryo, foetus; -աւնուլ *S.* Սաղմնաւեմ; -աբոյն մզանք *s.* amnios, secundine, after-birth; matrix, womb, uterus; -աւնամ *S.* Սաղմնաւեմ; -անցուլթ *s.* abortion, premature birth; -աւեմ, *էցի տա.* to conceive, to be with child; *S.* Յղանամ; -աւեցուցանեմ *va.* to cause to conceive; *S.* Յղացուցանեմ; -առուլթ *s.* conception; *S.* Յղուլթիւն.

Սաղմոս, *այ s. Gr. w.* psalm; -book, psalter; -աւել, to recite or sing psalms; to play on the harp, to sound the lyre; *S.* Մար; -աբանեմ *va.* to repeat the psalms; to compose psalms; -ալան *a.* salmodic; -բ *s.* psalms; -ալից *a.* singing psalms together; -աւնուազ, -ասաց *a.* reciting, singing psalms, praising; *s.* psalmist; -ասացուլթիւն *S.* Սաղմոսերգութիւն; -արան *s.* psalter, harp, decachord, dulcimer, tympanum; psalter, psalm-book; -ալիոս *s.* a psalm; -եմ, *էցի տա.* to recite, chant or sing psalms; -երգ, *այ, երգեաց, գիւ, գող or գու, այ s.* psalmist, psalm-singer; -երգեմ *va.* to sing psalms, to praise; -երգուլթ *s.* psalm-singing, psalmody; -իկ *pl.* -կունք *s.* small psalter; short psalm; -ողոգ *s.* psalm-singer, clerk; -ողոգութիւն *s.* psalm-singer's office; -ողոգութիւն *S.* Սաղմոսերգութիւն.

Սամայէլ *H. w. S.* Սագայէլ.
Սամարուհի *sf.* Samaritan.
Սամարտիկոս *a.* tumultuous.
Սամա, -է, -էք or ալք, -ի, *Սամթել *s.* leather thong of the yoke, knot of the yoke. [or potion.
Սամթալուր *s.* dill- or fennel-water
Սամթիւ, մթի or մթոյ *s.* anise, dill; fennel; - վայրենի or ծովային, samphire, crithmum.

*Սամիր *s.* large millet.
Սամբ, մեաց *s.* yoke, wooden collar for draught oxen; *fig.* whip-staff, tiller-shaft, tiller ropes.
Սամոյր, մուրաց *s.* sable; - or
Սամուրենի *s.* sable-skin.
Սամարեմ *տ.* to strut along or about, to look grand.
Սամաի *sf.* strumpet!
*Սայա *s.* women's long gown.
Սայապէս *S.* Սապէս.

Սայթաք *a.* fickle, inconstant, unsteady, changeable; agile, quick, nimble; -եմ, *էցի տ.* to slip, to stumble, to trip, to take a false step, to fall; *fig.* to falter, to waver, to be unsettled, to go astray, to err; -եմ, *էցուցանեմ va.* to cause to slip or stumble, to trip up; *fig.* to lead astray, into error, to delude; -ումն *s.* stumbling, slip, false step, fall; *fig.* error, aberration.

Սայլ, *ից s.* waggon, chariot, cart; *ast.* arcturus; boötes; -ադործ, *այ s.* cartwright, wheelwright; -ալ, *այ s.* small cart, truckle, dray-cart; -ձեւ, *աւիգ, barrow, hand-barrow; -ալաք s.* baggage-waggon; ammunition-waggon; -ալերոյ աստեղք *s. ast.* arctus; Charles's wain, the Great Bear; ursa major; -ալաստակ *s.* barrowman; -ասուկք *a.* living in carts, nomads, wandering, errant; -այից *s.* shaft of a vehicle; -իկ *s.* wheel-barrow; -իւ *s.* wheel-chair; -որգ, *այ s.* carter, waggoner, driver, carrier.

Սայր, *ից s.* edge, sharpness; *S.* Սար; աստակելի - սուտերի, to put to the edge of the sword; -ալիր *s.* edge; -աւոր *a.* well pointed, sharp, cutting, piercing, trenchant; -սուտեր, trenchant glave. [prow.

Սայրուց *s. mar.* the interior of the Սան, *ից s.* kettle, boiler, caldron, saucepan, stewpan; *chem.* still, cucurbit; -Պապինի *chem.* Papin's digester, athanor, digesting-furnace.

Սան, ուց, -ալան *s.* nursling, foster-child; pupil, scholar; godchild; -ալիցք *s.* children having the same godfather; -աւայր *s.* godfather; -ամայր *sf.* godmother. [Sanir.

Սանայիրաւեմ *a.* grown on mount
Սանդաստականք *s.* contempt, scorn.
Սանդ, *ից s.* pounding-mortar; -հրեղէն, petard.

Սանդալ, *ի or ոյ s.* sandal; փայտեղէն, wooden-; -աւոր *a.* shod with or wearing -s; -իկ *s.* small - , slipshoe, slipper. [crush in a mortar.

Սանդահարեմ, *էցի տա.* to pound or Սանդարամեա, *ի. -բ, տայ or տից s.* Tartarus, hell; -բ երկրի, the deep caverns of the earth, abyss, hell, pit; -, -ալան, -ային *a.* tartarean, hellish, infernal, satanical, devilish; - դիւք, the infernal divinities; - սոնք, diony-

sia, dionysiaca; -սկանք *s.* demons, devils, the damned, souls of the dead, shades, spirits; -սպետ or [Pluto.

Սանդարապետ *s.* god of Hades, crushing- or stamping-mill; -մեծ, large heavy pestle; -փոքրիկ, small

Սանդղաձեւ *a.* ladder-shaped. [pestle

Սանդղաման *s.* round, step.

Սանդուխթ or դուղթ, գղոց *s.* staircase, stairs, ladder; երկրացիկ -, double ladder, trestles; ծալածոյ -, folding ladder; -չուանեայ, rope-ladder, foot-rope; -հրդեհի, fire-ladder, -escape; -պաշարման, scaling-ladder; -ջրմանակաւ, winding staircase; ելանել լ -զս, to go up stairs; իջանել ի սանդղոց, to come down stairs; ելանել ի վեր սանդղովք, to scale, to climb over, to escalate; ելանել սանդղովք ի պարիսպս, to scale the walls.

Սանեղբայր *s.* S. Սանակիք; god-child's brother.

Սանձ, ուց, զք *s.* bit, curb, bridle, rein, snaffle; ից. check, curb; -գորութենաչափ *mech.* dynamometrical brake, friction-brake; -ս դնել, to put a check upon, to curb, to put a term to; -ս արկանել S. Սանձեմ.

Սանձաբեկ, -կոծ առնեմ or -կոծեմ S. Սանձահարեմ; -կալ S. Երասանակալ; -կոտոր *a.* breaking the reins, untameable, indomitable; -լիւնել, to break loose, to break the bridle; -հարեմ, եցի *va.* to bridle, to curb, to check, to rein; to subdue, to break in; -հարութ *s.* bridling, reining, curbing, repressing; առանց -թէ, dissolutely, impetuously; -բար *s.* bridle-maker; -բարականն *s.* bridle-making; -բկու, աջ *a.* reining, checking, breaking in; -բկութի S. Սանձահարութի; -բձակ *a.* unbridled, unscaly, unrestrained, unchecked, lawless; dissolute, loose; -գերասանակն թողուլ, to give a horse his head, to slacken the reins.

Սանձեմ, եցի *va.* to bridle, to break in; to rein in, to check, to hold in, to repress, to conquer, to abate, to mortify.

Սանձումն *s.* check, restraint, curb.

*Սանտերք *s.* weaver's large comb.

Սանար, ի or ոյ. տերք *s.* comb; *row of toes; -նեղատամն, small-toothed comb; -լայնատամն, large-toothed -; -փղոսկրեայ, ivory -; խողանակ սան-

տեր, --brush; քառի սանտեր, --case; -ոստայնակայ, weaver's -; -կանեփի, վեյ, hatchel, flax-, hemp-; -բրդոյ, card to comb wool. [maker.

Սանարադործ, -վաճառ *s.* comb-Սանարեմ, եցի *va.* to comb.

*Սանարուկ *s.* bot. S. Շուշ & Շրէշ; -ք *s.* combings.

Սանարումն *s.* hackling, hemp or flax dressing; combing, carding.

Սապատ, աջ *s.* trunk, coffer, safe; basket; S. Զուգեմ; -ուղտու, camel's hump; -ողին, hump, humpback, gibbosity; -ակ, աջ *s.* casket; hand-basket; -աւոր *s.* pedler, hawker, huckster, petty dealer; -ողն *a.* crook- or hump-backed, gibbous; *s.* hunch-

Սապենէթ S. Պրակաւթոյք - [back.

Սապես *ad.* thus, so, in this manner.

*Սազար *s.* թէղ, չաշմ.

*Սապոն, ի *s.* soap; S. Օձառ.

Սապո. Arabic *u.* S. Շալուէ.

Սառ, &c. S. Սառն, &c.

Սառայածին *a.* born of Sarah.

*Սառառ *s.* coarse large sieve.

Սառելի *a.* gelable.

Սառիմ, եցայ *vn.* to freeze, to be frozen, to glaciare, to congeal; *պտղոց, ծաղկանց, to be frost-bitten, nipped by the frost.

Սառն, ուին. ոսանց *s.* ice, frost; glazed frost; crystal; *a.* frozen; հատոր սառանց, piece or block of ice.

Սառնաբեր, -գործ *a.* producing frost or ice, ice-cold, frosty, freezing; -գոյն *u.* ice-coloured; -լիճ *s.* frozen lake; -կան *a.* glacial, icy; -կերպ *a.* ice-like, icy, glassy, crystalline, translucent, pellucid; *s.* crystalloid, hyaloid, crystal form; -կոյտ *s.* glacier; -հալ *a.* thawed, melted, liquefied; -հար *a.* frost-bitten; -հրդեհ *s.* cold & hot beyond endurance (hell); -մեւ S. Սառնակերպ; -մած *a.* surrounded or covered with frost or ice, frozen, ice-bound; -մանիք, նեայ *s.* ice; frost, icy cold; շնէն ցրտաշունչ -, sharp & biting winds blow; -մանուռ *a.* very cold, icy, freezing; -լին *a.* icy, glacial; crystalline; -նամ S. Պաղիմ; -նման *a.* ice- or crystal-shaped; -լին *a.* built with ice; -պատ S. Սառնամած; -ջուր *s.* chem. water of crystallization; -սառայ *a.* extremely cold, freezing, glacial, icy, chilling; -սեր *a.* icy, cold, stony, cruel; -սոյլ *a.* caught in the

ice, frost- or ice-bound; -*աւս* *a. chem.* hyaline, glassy; - or *աւսակ* *S.* Սառնակերպ; -*տուն*, -*բան* *s.* ice-house; -*ցուցանեմ* *S.* Սառուցանեմ.

Սառնեղէն *a.* frosty.

Սառնորակ *a.* crystalline; *s.* jelly; - *բուսական*, pectine; - *հիւթն աչաց*, crystalline humour.

Սառնութիւն *s.* nature of ice, iciness.

Սառնում, Սառչիմ *S.* Պաղիմ.

Սառնոց *s.* ice-house. [glazed frost.

Սառոյց, ուշի *s.* frost, icy cold; *ice*,

Սառումն *s.* congelation; *կէտ սառման*, freezing point.

Սառուցանեմ, ջի *va.* to freeze, to ice, to frost, to chill, to congeal, to coagulate; -*ցեալ* *a.* frozen; - *ծով*, North sea or Frozen Ocean; - *գօտի*, frigid zone. [ing.

Սասան *s.* *S.* Սասանումն; *a.* trembli-

սասանեմ, եջի, -*եցուցանեմ* *va.* to shake, to jog, to jolt, to stagger; to move, to astonish; to frighten, to terrify; - *զոտն ուրուք յերկրէ իւրմէ*, to cause a person to emigrate.

Սասանիմ, եցայ *vn.* to be shaken, to totter; to tremble, to shudder; to be dismayed, cast down; - *ի հիմանէ*, to shake to its very foundations; *սասանեալ կալ*, to stand abashed.

Սասանոտ or նուա *a.* moveable; - *գալստ*, the sea.

Սասանութիւն, -*ումն* *s.* shaking, staggering, tottering; quailing, shudder, thrill, trembling; earthquake.

Սաստ, ից *s.* bitter, angry reproof, scolding, rebuke, threat, menace; chastisement; - *իշխանակերպ*, *մեծաւայելուչ*, majesty; - *իշխանական*, authority, haughtiness; - *աչաց*, piercing glance; *ի* - *մատչել ք ումք*, to reproach bitterly, to scold sharply.

Սաստական *a.* threatening; -*բար* *s.* scolder.

Սաստեմ, եջի *va.* to reprimand angrily, to rebuke, to scold, to speak authoritatively, in a threatening tone, to threaten, to apostrophize, to bid or order imperiously; to hush, to still, to quiet.

Սաստիկ, տկայ *a.* excessive, extreme, great, grievous, enormous; intense, violent, vehement, impetuous, strong, lively, ardent, fiery; rigid, rigorous, rude, severe, austere, insupportable; - *ազէտ*, downright or per-

fectly ignorant person; - or -*ս* *ad.* vehemently, vigorously, impetuously, strongly, with all one's force, power or strength; greatly, excessively, extremely, grievously, violently, sharply, harshly, rigidly, severely, rigorously.

Սաստիչ *s.* a scold, chider, rebuker.

Սաստկաբար, -*գին*, *գոյն* or *գոյնս* *S.* Սաստիկ *ad.*; -*բուրումն* *s.* great fragrance; -*խօս* *a.* chirping, chattering excessively; -*կան* *a.* great, terrible, violent; - *մակբայ* *gr.* intense adverb; - *մասնիկ* *gr.* increasing particle; -*կոծ* *a.* severely reprimanded, sharply reproached or harshly punished; - *առնել*, to load with reproaches, to reprimand severely, to rebuke sharply, to huff, to lecture, to taunt, to chide, to burst or launch out bitter invectives, to break out in scolding or upbraiding; - *լինել*, to be sharply reprimanded, harshly scolded; -*կսկիծ* *S.* Գառնակսկիծ; -*հարուած* *a.* struck brutally; -*հղուղ* *a.* turning or revolving rapidly; -*ձայն* *a.* rolling, resounding, roaring; -*խաղ* *S.* Քաղաղաղ; -*շոյղ* *a.* very agitated, moved, in great emotion; - *սէր*, ardent love; -*նամ*, *ացայ* *vn.* to increase in force, in intensity, to be strengthened by, increased, to grow; to be enraged, very angry; -*մարտին*, to become exasperated, to grow most ferocious; -*նալը հրաման թագաւորին*, the king's order was pressing; -*նգամ* *S.* Յաղթանդամ; -*շառաչ* *a.* very noisy, clattering; - *հնէին զաղականին*, all the bells rang a full peal; -*շուռչ* *a.* blowing violently; -*պահանջ* *a.* required rigorously or severely exigible; severe, rigid, inexorable; -*պատիժ* *a.* rigid, severe, excessive, atrocious; -*պէտ* *S.* Սաստիկ *ad.*; -*ջինջ* *S.* Բնաջինջ; -*սառուոյց* *S.* Սառնասառուոյց; -*վէր* *a.* severely wounded; -*աւսակ* *a.* atrocious, horrible, cruel; -*ցուցանեմ* *va.* to render intense, violent or strong, to strengthen, to augment, to increase; - *զպատերազմն*, to foment, to exasperate warfare; to turn the enemy's flank; - *զհրամանն արքունի*, to enforce the king's command.

Սաստկուն *s.* intensity, vehemence, impetuosity, rage, violence; rigour, rigidity, severity, rudeness; grievous-

ness, enormity, extremity.

Սառակ * *s.* dead body; corpse of an unbeliever; *a.* simple, single; unadorned; - **սպիտակ**, quite white; - **մարդ զԲն ասեւ**, to declare our Lord a mere man.

Սառակամահ լինիմ, մեռանիմ *vn.* to die a cruel death, to perish miserably.

Սառակեմ, եցի *va.* to kill, to slay, to massacre, to put to death, to take away life, to butcher, to slaughter, to exterminate, to extirpate; to destroy, to overthrow, to make havoc of, to get rid of; - **իմ** *vn.* to perish, to die; to be destroyed or exterminated.

Սառակիչ *s.* that kills, that puts to death cruelly, exterminator, extirpator, destroyer.

Սառակումն *s.* extermination, extirpation, death, havoc, destruction; **ի - մառնել**, to perish; **սառակմունս առնել**, to make carnage; **կոտորել** *ի -*, to destroy utterly, to exterminate.

Սառակչական *a.* mortal, deadly, fatal, mortiferous, lethal, murderous, destructive.

Սառան, **ի, իւ** *s.* adversary, opponent, antagonist, enemy; Satan; - **յարուցանել ունեք**, to stir up an adversary, to raise or create difficulties, to raise objections to.

Սառանայ, ի, իւ *s.* Satan, demon, devil, evil spirit; **S. Սառան & Բանսարկու**.

Սառանայազգեաց **S. Սառանայակիր**; - **զէն** *a.* incited to, possessed by a devil; - **իսու** *a.* treating or dealing with the devil; - **ծին** *a.* born of Satan; - **կան** *a.* devilish, satanical, diabolical; - **կիր** *a.* possessed by a devil, raging, furious, demoniacal; - **կուր** *a.* enticed, allured by the devil; - **միւ** *a.* evil-minded, as wicked as the devil, very malicious, diabolical, devilish; - **նամ, աշայ** *vn.* to become a devil, to be malevolent; - **սպաշտ** *a.* devil-worshipping; sold to the devil; - **սեր** *a.* fond of the devil; - **ցուցանեմ** *va.* to cause to become devilish, diabolical; - **ւոր** **S. Սառանայական**.

Սառանայինք *s.* things of the devil.

Սառանայոտ *a.* furious, raging, demoniacal.

Սառանայուծիւն *s.* devil's nature; devilry; malignity; witchcraft, devilish trick.

Սառաս, ոյ *s.* mother of pearl; **S. Փեգէնայ**.

Սառար, աջ *s.* workman, artisan, operative; labourer, husbandman; weaver, help, succour, aid; helper, assistant, auxiliary; fellow; cause, author; - **սառմուծէ**, additional professor of history; - **լինել** or **-եմ, եցի** *va.* to help, to assist, to aid, to co-operate, to contribute, to serve; to do, to labour; - **աւթի** *s.* help, succour, assistance, co-operation; fellowship, admission; woollen-trade.

Սառեր, աջ, Սառը, տեր *s. Gr. w.* stater, didrachm (money & weight); - **անամ** *vn.* to raise to dignities.

Սառիր *s. Gr. w.* satyr, faun; * - or **սատուր** **S. Սկըր, Սկուր**; - **ական** *a.* satirical.

Սառն *s. Gr. w.* satum, setier, (2 English gallons, or 16 English pints of wine).

Սառը, ի or **ոյ** *s.* thin silken crape; napery; seat, sofa, settee, settle.

Սառրայ, էջ, -եմ *s.* satrap, lieutenant of a county, prefect; - **աւթիւն** *s.* satrapy.

* **Սառրեմ** *va.* to plant separately.

Սար, ոյ or **էջ** *s.* height, eminence, top, summit, peak; cape, promontory, point; - **ք**, furniture, moveables, equipage; harness; all that follows, rest.

Սարաբարձր *a.* high-topped, very high or elevated, lofty.

* **Սարած** *a.* varnished.

Սարակ *s.* small height, upland, hill: mare, brood mare.

Սարակինոս, աջ *s.* Saracen. [land. **Սարահարժ** *a.* flat-topped; *s.* table.

Սարանամ, աջայ *vn.* to become elevated, to appear high; **ից**, to take ill, to be or get angry; not to deign to.

Սարապիս, Սերապիս *s.* Serapis, Apis.

Սարաս, ի *s.* form, fashion, manner, resemblance; custom, habit, usage; **յայնմ -ի**, in that state; **ը -ի**, so as, as; **այսպիսի -իւ**, so, in such a manner.

Սարասիմ, էջայ *vn.* to be affected by. **Սարասակ, աջ** *s.* zool. tinnunculus or kestrel.

Սարասան *s. Arabic w. ast.* Cancer.

Սարաւանդ, -ակ, աջ *s.* cape, headland, promontory, foreland; - **եմ, էցի** *va.* to build altars in high places; - **իմ** *vn.* to sit in high; to tower; to be of very ancient lineage.

Սարաւոյթ *s.* edifice built on high, terrace.

*Սարբէ *s.* emporium of corn or flour, [granary.

Սարբնայ or Սարբինայ *s.* vine-trellis.

*Սարգեմ or կեմ *va.* to make ready.

Սարգ, *ից s.* spider; *bot.* laurel, bay-tree; *zool.* starling; *երգարնակ, նրստուկ, ուղղընթաց, շեղընթաց, թեւէհան, սփռող, թափառուկ, մոլոր, ուտին, ջրային -ք, house-, sedentary, retrigrade, laterigrade, spinner, snaring, vagrant, erratic, land-, water-spiders; արագ or ժիր, նուրբ, կայտառ, խիզախ or արի, շարաար or շարպիկ, հարագետ, հանձարեղ, գիտուն, վաստակաւոր, արթուն - , agile, cunning, quick, prompt, skilful, industrious, ingenious, knowing, laborious, vigilant spider; կախուկ, վերնակառ or վերամբարձ, մանողակ, փորեղ or աղընդեր, տղեղ or մախիղ, անհեղեղ, սոսկալի, թռնաւոր -ք, hanging, suspended, spinning, big-bellied, ugly, deformed, frightful, venomous spiders.*

Սարգաբոյն *S.* Սարգիոստայն; -խոտ *s.* *bot.* spider-wort, anthericum ossifragum; -նիւ *a.* woven by a spider, as thin or fine as a cobweb.

Սարգեղունգն *s.* sardonix.

Սարգենասեր *a.* produced by the laurel, lauriferous, bay.

Սարգենեան, -դենի *a.* laurel.

Սարգենի, -գի, գույ *s.* laurel.

Սարգիոն, այ *s.* cornelian.

Սարգիոստայն, *ից s.* cobweb, spider's web; *արեւ զ-ս.* to sweep down the -s; - ձգել ծածկոյթ զերեսօք, to hind behind a cobweb, to try to conceal what is manifest, to cover with pretexts. [laughter; risus sardonius.

Սարգոնեան *a.* sardonian; - ծաղր, -

*Սարգոյ, -ոտ *S.* Սարգիոստայն.

Սարեակ, -եկ, այ *s.* black-bird.

Սարեկիկ *s.* finch, chaffinch.

Սարեմ *vn.* to threaten, to cry out

Սարեթիթուհի *sf.* Sareptan.[against.

Սարիկ *s.* *zool.* sarigoy, opossum.

Սարիք, բեաց *s.* cord, band, rope, chain; - նաւու *mar.* rigging.

Սարկարան *s.* crater, cup, large goblet; քամել զ-, to drink off, to quaff.

Սարկաւազ, այ, ունք, գայ *s.* deacon; servant, minister; աւազ -, arch-deacon; -ական *a.* diaconal; -ակից *s.* fellow-deacon; -անոց, -ատուն, -ա-

րան *s.* vestry-room, vestry; -ապետ *s.* archdeacon; -եմ, եցի *va.* to serve, to minister, to attend; *vn.* to be served or attended; -ութիւն *s.* deaconship, deaconry; service, ministry; -ուհի *sf.* deaconess; abbess.

Սարկեաւառք or -եւառք *s.* horny tips of birds' claws; *S.* Սադիլ.

Սարմատ, այ, -ացի *a. s.* Sarmatian; -իա *s.* Sarmatia.

Սարոյ, *ից s.* pine-tree. [eers.

Սարոսանիք or Նեայք *s.* mountain-

Սարուած, -ութիւն *s.* instrument, tool, apparatus, harness, furniture; նաւ կազմեալ եմ սարուածք, ship complete in stores & rigging.

Սարուփարթայ *s.* baggage-train, stores, implements of war.

Սարսաւեցուցանեմ, Սարսաւիմ, եցայ *vn.* to dry, to dry up.

Սարսաւումն *s.* drying, dryness.

Սարսարակ *s.* *zool.* field-fare.

Սարսարեկ *s.* *zool.* woodcock.

Սարսափ *s.* shuddering, consternation, great fear, panic, horror; -եղի *a.* frightful, dreadful, tremendous, appalling, horrible, terrible; enormous, stupendous, wonderful; -եմ *S.* Սարսափիմ; -եցուցանեմ *va.* to cause terror, to strike with consternation, to cause to shudder or shiver with fear or horror; -իմ, եցայ *vn.* to quake with fear, to be horror-struck, seized with consternation, to have one's hair stand on end; - ոսկերաց, to be terrified, horrified; - ի ջրայ, to shiver with cold; սարսափեցան ոսկերք իմ, a cold shiver ran through my whole frame; -իւն *s.* start, thrill, cold shiver, shudder; -ումն *S.* Սարսափ.

Սարսելի *S.* Սարսափելի.

Սարսեմ, եցի *vn.* to quake, to totter, to start, to feel a thrill of fear, to shudder, to tremble, to quiver.

Սարսեցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter or shiver with fear.

Սարսիմ, եցայ, Սարսնում or Սարսլիմ *S.* Սարսեմ.

Սարսումն *S.* Սարսափումն.

Սարսուռ, սոյ *s.* shivering, cold chill, chilliness, trembling, terror; - տանու or ունեւ զոք, to quake with fear, terror or horror.

Սարսաւալին, -լի or լից *a.* horrible, terrible, fearful, tremendous.

Սարսում, այցայ *vn.* to quake, shake,

shiver or tremble; - *ի ջրայ*, to shiver with cold, to quake all over.

Սարսուռեք or *սեք* *a.* tremulous, undulating. [*shiver* or to tremble.

Սարսաղուցանեմ *va.* to cause to

Սարսուռելի *S.* *Սարսափելի*. [*սոամ*.

Սարսուռեմ, *սեմ* or *սուռ* *S.* *Սար*.

Սարսուռում *a.* moveable, everchanging, unstable.

Սարսնում or *Սարսնիմ*, *սեայ*, *սուլ*, *ջեալ* *vn.* to be shocked at, estranged, alienated, to have an aversion to, to withdraw, to abandon; to be horrified, scared, to take umbrage; - *ի ստենէ*, to be weaned, disaccustomed.

Սարսուցանեմ, *յի* *va.* to rebuff, to spurn, to repulse, to shock, to estrange, to cause a separation, to alienate, to detach; to scare, to startle, to cause or give umbrage to; - *ի ստենէ*, to wean, to disaccustom. [*ding*.

Սարսուցել *a.* disgusting, forbid-

Սարփինայ, *ից* *s.* arbour, vine-ar-

Սաւան, *այ* *s.* sheet. [*bour*, bower.

**Սաւառայ* *s.* shrill fife or whistle.

Սաւառնադարգ *a.* adorned, furnished with wings; - *թեւ* *a.* whirring, flapping the wings, flying about, hovering, soaring; - *ձայն* *a.* humming, buzzing; - *նամ* *S.* *Սաւառնիմ*; - *պատ* *a.* surrounded or covered by wings; - *տարած* *a.* spread (wings).

Սաւառնիմ, *եցայ* *vn.* to flap the wings, to flutter about, to hover, to soar, to fly high. [*flight*, flying about.

Սաւառնումն *s.* flapping, fluttering,

Սաւառնաբար *ad.* like Saul.

Սաւոք *s.* black poplar.

**Սափալ* *a.* flat. [*true*, lying.

Սափասում *a.* *Gr.* *w.* quite false, un-

Սափարայ *s.* fife.

Սափիրայ *Gr.* *w.* *S.* *Շափիւղայ*.

Սափոր, *ոց* *s.* urn, amphora, pot, pitcher, jug, jar. [*barber's* calling.

Սափրականն or *Սափրողականն* *s.*

Սափրեմ, *եցի* *va.* to shave, to shear;

S. *Մորոք*; - *իմ* *vn.* to get shaved.

Սափրիչ *s.* barber, hair-dresser.

Սափրումն *s.* shaving; hair-dressing.

Սափրող *sf.* tire-woman.

Սաքափաթանք *s.* sycophancy; juggling tricks. [*large hood* or cowl.

Սաքուլայ, *ի*, *իւ* or *ով* *s.* Latin *w.*

Սաքրեմ, *եցի*, *Սաքրիմ*, *եցայ* *vn.* to hide oneself.

Սգադործ *a.* mournful, dreary, dolo-

ful, sad; - *զգած* *a.* in mourning; lugubrious; - *լինել*, to be in mourning; - *զգեայ*, - *զգեսում* *a.* wearing or clad in mourning; - *լինել*, to wear or to put on mourning; - *թափեմ* *vn.* to leave off mourning, to go out of mourning; - *լի* *a.* mournful, lugubrious, sorrowful, sad, fatal, gloomy; - *կից լինեմ* or - *կցիմ* *vn.* to go into mourning, to complain, deplore or condole with or together, to commiserate.

Սգամ, *ացայ* or *յի* *vn.* to be in, or to wear mourning, to mourn; to afflict oneself, to be sorrowful, to regret, to be moved, to bewail, to lament, to deplore.

Սգայական, &c. *S.* *Չգայական*, &c.

Սգապատ *a.* covered with black or mourning; - *սէք* *a.* fond of mourning; - *սիրութիւն* *s.* immoderate love of mourning; - *սեասկ* or *սեկ* *S.* *Սգալի*; - *ցուցանեմ* *va.* to grieve, to sadden, to afflict; - *ւոր* *a.* in mourning; mournful; *սուգ անուլ* - *զք*, to wear mourning; - *ւորիմ* *vn.* to mourn; - *ւորութիւն* *S.* *Սուգ*.

Սգումն *s.* mourning; grief, pain.

Սեամբ, *սեմոց* *s.* threshold; doorpost, jamb.

Սեաւ, *սեւոյ* *a.* black; *fig.* sad, gloomy; *s.* ink; negro; black; - *փայտ* *S.* *Երեւոս*; - *սեւան* *a.* black, dark, obscure. [*empress*; *pn.* Augusta.

Սեբաստ or *Սեւաստ* *a.* *sf.* august;

Սեբաստոս or *Սեւաստոս* *a.* *s.* august; emperor; *pn.* Augustus.

Սեբնի, *Սեբին*, *Սեբինէ* *s.* *Gr.* *w.* palm-leaf vest, garment made of palm-leaves.

Սեթեւեթ *s.* garb, dress, ornament, attire; affectation, primness; paint; - or - *եալ* *a.* embellished, adorned, pompous; finical, affected; - *աբար* *ad.* with inflated language; - *սեք* *s.* finery, gewgaws, tinsel; - *եմ*, *եցի* *va.* to dress up, to trim or trick out, to bedizen, to bedeck, to embellish, to ornament; to paint, to plaster.

Սեղաս, *Սեղք* *s.* *Gr.* *w.* shooting star.

Սեղս, *Սեղին* *s.* *L.* *w.* chair, throne.

Սեխ, *ի* or *ոյ* *s.* melon; *չերս* - *ի*, slice of -; - *մկանոտ*, musk-melon; - *աւտան*, *այ*, - *աւտանի* *s.* melon-bed; - *եւնի* *s.* melon-plant; - *եւնիք* *s.* melon-ground or garden. [*rocco*, cordwain.

Սեկ, *ի* or *ոյ* *s.* dressed leather, mo-

Սեկազործ . *այ* *s.* cordwainer, morocco-dresser; **-եմ** *va.* to dress like morocco, to morocco; **-ութի** *s.* morocco-dressing, --trade; **-կալմ** *a.* bound in morocco; **-փերթ** *s.* morocco-piece.

Սեկունդիկուս *s.* *L. w.* secundicerus.

Սեկոնմեր *S.* *Սեպոնմեր*.

Սեղակ *a.* *Gr. w.* cartilaginous.

Սեղան . *ոյ* *s.* table, board; meal, food, table; altar; banker's counter; **աւագ** --, grand, high altar; **-գրերոյ** . writing-table; **-խոհակերոցի** . kitchen-table; dresser; **-մարմարեայ** . marble-table; **-գործոյ** . work-table; **սփռոց** --, table-cloth; **անոթք** . սպասք --, plates & dishes; **սպասաւոր** . դանակ . **գրգաւ** --, table-fork, --knife, --spoon; **զրոյցք** *ի* *-ի* . table-talk; **-յարգարեւ** . **ուղղեւ** . **գնեւ** . to lay out a table, to spread the table; **-ուղղեւ** . to erect or place an altar or Communion-table; **բազմեւ** *ի* --, to sit down to table; **ծառայեւ** --, to wait at table; *ի* *-ի* **լինեւ** . to be at table; **ելանեւ** *ի* --, to rise from table; **բաժնալ** --, to take away, to clear the table; **ծախք** --, table-expenses; *S.* **կողպսեմ** . **ճաշ** . **Պատիւ**; *s.* *geom.* trapezium.

Սեղանաբոյծ or **բուս** *S.* **Պատասխան** . **-գիր** *a.* spreading the table, laying the cloth; **-գերծ** *S.* **Սեղանաւապուս**; **-կալմ** *a.* *S.* **Սեղանագիր**; *s.* waiter, servant; house-steward; temple-erector; **-կապուս** . **սպից** *a.* sacrilegious, impious; *s.* profaner, spoiler; **-կապուսութի** *s.* sacrilege, profanation; **-կից** *s.* commensal, messmate, fellow-boarder; **-լինեւ** or **-կցիմ** *vn.* to eat at the same table, to mess together; **-կցութի** *s.* commensality; **-մեծար** *a.* condescending, accepting to sit at another's table; **-յարգար** . *այ* . **յօրեն** . **բխաց** *s.* head waiter, butler, chief steward; carver; **-նամ** *vn.* to be formed into an altar-table, to become a sacrifice; **-նենդ** *s.* traitor, domestic traitor, betrayer; *fig.* one guilty of sacrilege, profaner; **-պեւ** *s.* cellarist; **-սպաս** *a.* fond of good eating; **-տիպ** *s.* *geom.* trapezoid; **-տուռ** *S.* **Ճաշատուռ**; **-ւոր** *s.* banker, changer; **աւ** or **արկանեւ** **զարծաթ** *ի* --, to place money in a bank at interest, to put out money to interest; **-ւորեմ** . **էջի** *va.* to wait at table, to spread the table, to

serve up; to give to eat; *fig.* to make known the word of God, to feed with the bread of life; **-ւորիմ** *vn.* to eat, to feed upon.

Սեղանորդ *S.* **Սեղանակից**.

Սեղեխ . *այ* *s.* fornicator, whore-keeper; suitor, gallant, sweet-heart, admirer; **-աբար** *ad.* like a lover, in a coquettish manner; **-ասպանութի** *s.*

Սեղխ . &c. *S.* **Սեխ** . &c. [lover-murder.

Սեղմ *a.* close, dense, compact, firm, strait, narrow, compressed, confined.

Սեղմաբան *a.* curt, concise; **-կան** *a.* astringent; **-նամ** . **ացայ** *vn.* to be contracted, compact, compressed, restricted, to press close, to grow narrower; **-պէս** *ad.* densely, closely, strictly, narrowly; **-ւոր** *S.* **Սեղմ**.

Սեղմեմ . **էջի** *va.* to render compact, to restrain, to constrain, to restrict, to restringe, to cramp, to contract; to squeeze, to strain, to press; **-իմ** *vn.* *S.* **Սեղմանամ**.

Սեղմութիւն *s.* the being compact, hardness, firmness, density; restriction, restraint; pressing, squeezing.

Սեմագիր . **գրաց** . **Սեմար** . *այ* *s.* tachygrapher; **-գրութի** *s.* tachygraphy.

Սեմական *a.* semitic.

Սեմիր *S.* **Խոստուռ**.

Սենատոր . *այ* *s.* *L. w.* senator.

Սենդեղոս *s.* *Gr. w.* chancellor.

Սենեակ . **նեկաց** *s.* chamber; cabinet, closet; *S.* **Հարսն** . *fig.* concubine; **-միանձանց** . cell; **-հարսին** . nuptial bed, thalamus; **-ուսման** . study.

Սենեակից *a.* dwelling in the same chamber, comrade; **-մուս** *a.* secluded; **-պան** . *այ* *s.* chamberlain; **-պանութի** *s.* chamberlain's office; **-պեւ** *s.* Lord High Chamberlain; **-պետութի** *s.* office or charge of High Chamberlain; **-ւոր** *s.* recluse, solitary, hermit. [hut.

Սենեկիկ *s.* small room, cabin, cell.

Սեպ . *ոյ* or *ից* *s.* peak, point, summit of a rock, steep rock; peg, wedge; *a.* steep, craggy, a-peak, precipitous.

Սեպածեւ *a.* cuneiform; **-նամ** *vn.* to end in a point, to be steep or pointed; **-ամն** *s.* *mech.* catch, tipper, gib's end, stop, tappet; **-ցեալ** *a.* a-peak, steep; **-ցուցանեմ** *va.* to cut vertically, to escarp, to cut steep down; **-ւոր** *անիւ* *s.* *mech.* stop-, cog- or curb-wheel.

Սեպեան *s.* *Gr. w.* sepia, cuttle-fish.

Սեպական *a.* proper, special, parti-

cular, specific, one's own; noble, illustrious, egregious; -*բ* *s.* one's own part, property or heritage; - *էրնմա*, it was specially his, it was his lot; -*արար*, -*սպէս* *ad.* as one's own, - propriety; -*ացուցանեմ*, -*եմ*, *էցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to appropriate, attribute, ascribe or impute to oneself; -*ուծի* *s.* appropriation; propriety; attribute, attribution; nobility.

Անուհ, *պէտք* *s.* peer, noble, gentleman, patrician, esquire; Sebooh, (name of mount in Armenia); - *ազատք*, the highest nobility; - *գունդն ազատաց*, knighthood, chivalry, squire.

Անուեմբեր, *ի* *s.* September. [hood.

Ան, *ից* *s.* kind, species, race, generation; nature, complexion; *height; *gr.* gender; - *եւ տեսակ*, the genus & the species; *մարդկային* -, mankind; *Հայկական* -, the Armenian nation.

Անուարար *ad.* generally, universally; -*գլխին* *a.* co-national, consanguineous; -*կան* *a.* generic; general, universal; *gr.* genitive; -*կնամեւ* *a.* of an universal or resplendent form, (the Cross); -*կոտոր* *a.* of several species, diversified, various, subdivided, heterogeneous; -*մեւ* *a.* round or spherical; -*նամ* *vn.* to become genus.

Անեմ *va.* to harden; -*իմ* *vn.* to be hardened.

Անն, *ոն* *s.* axle, axis, pivot; *a.* clean, pure, clear, limpid; sincere, true, simple; -*ութիւն* *s.* clearness, cleanness, purity. [progeny or race.

Անուծի *s.* the being of the same

Անորէն *ad.* generically.

Ար, *ից* *s.* kind, race, species; sex; cream; *gr.* gender; -*գինեմբոյ*, cream of tartar; *գեղեցիկ* -, the fair sex, womankind; *գալ ի ծնունդ եւ ի* -, to increase & multiply.

Արական *a.* genital; prolific; generic, sexual; *gr.* genitive; - or -*բ* *s.* the sex, the genitals; *ի բաց Հատանել զս*, to castrate, to geld.

Արանամ *S.* *Արիմ*.

Արաւորեմ, *էցի* *va.* to multiply, to reduce into one kind.

Արափիմ *s.* *pl.* *H. w.* Seraphim.

Արեւալ *a.* sprung from, born of.

Արեկ *s.* *S.* *Աեկ*; leather-lid, -cover; -*եմ*, *էցի* *va.* to close jars with bladder.

Արեմ, *էցի* *va.* to procreate, to beg-

et, to engender, to give rise to, to propagate.

Արիմ, *էցայ* *vn.* to be born of, to draw one's origin from, to descend from, to be procreated, multiplied by generation; to spring, to issue, to derive, to proceed from.

Արկ *ad.* to-day, this very day; - *եւ վաղեւ*, *զ- եւ զվաղեւ*, to-day & to-morrow; -*ածին* *a.* born to-day; -*եան* *a.* of to-day; *ի- , ի- - աւուր* or *աւար*, - *օր* *S.* *Արկ*. [*կեւի*, quiddany.

Արկեւիլ, *եւլի* *s.* quince; *սինձ սեր*.

Արկեւիլ, *լոյ* *s.* quince-tree.

Արմահերեմ *va.* to conceive.

Արմահեղձուի *s.* causing abortion.

Արմանական *a.* seminal; -*կորոյս* *a.* seed-losing (the earth); -*Հան*, *այ* *s.* sower; -*Հանութի* *s.* sowing; -*մառոյ* *a.* producing seeds; -*նամ*, *այցայ* *vn.* to seed, to run to seed; -*բիււ* *s.* sower; begetter, procreator; -*ցան* *s.* *S.* *Արմանահան*; drill, sowing machine, corn-drill; -*ցու*, *այ* *a.* destined or kept to be sown; -*որ* *a.* provided with seed, seedy; -*բալ*, *այ* *s.* gleaning, gathering or picking up seeds; *s.* *ից*, babler, tale-bearer, telltale; - *լինել*, to criticize, to find fault with, to censure.

Արմանելի *a.* fit to be sown.

Արմանեմ, *էցի* *va.* to sow, to disseminate, to spread or cast the seed; to procreate; - *սերմն*, to seed; *ժամանակ սերմանելոյ*, seed- or sowing-

Արմանիլ, -*նոյ* *s.* sower. [time.

Արմանիլ, *նեաց* *s.* seeds; *պարտէլ* -*նեաց*, seed-plot.

Արմանուցն *s.* sowing.

Արմն, *ման*, *մուշ* or *մանք*, *մանց* *s.* seed, grain; berry; corn, pulse, &c.; *ից*, progeny, race, descendants; germ, bud, seeds, cause, principle; *bot.* *օտլեդոն*; - *արուծի* *med.* sperm; - *ձրկանց*, spawn; - *չողամի*, rape-seed; *ի- - ալ* *զցորեմ*, to sow corn; *էւ- նել արուծի սերման*, to be afflicted with gonorrhea; - *աւնուլ կնոյ*, to conceive.

Արմնարանեմ *va.* to play the tell-tale, to babble; -*բանութի* *s.* spermatology; -*կաթ* *a.* gonorrhoeic, ill of the gonorrhoea; -*կաթութի* *s.* gonorrhoea; -*կան* *a.* seminal; spermatio; -*կեր* *a.* feeding on seeds or grain; -*կերութի* *s.* eating pulse; loss of sons; -*Հեղու* *թի* *s.* voluntary pollution; -*ուիմ* &c.

S. Յաւնամ, &c. ; -վաւառ s. seedsman; *sf.* seedswoman ; -վարուծի s. sowing ; -բան s. bot. anther, seedlip, seedlop ; -բկեմ, էջի *va.* to sow ; -բկուծիւն s. power of conception ; act of procreation ; -փակ s. bot. umbone, pistil.

Սերմնեւթիւն s. pollution ; gonorrhea. [child or young.

Սերմնեկալ *af.* conceived, with

Սերովբէ. -բիմ S. Սրովբէ.

Սերուն s. procreation, generation.

Սերուն a. having procreative or generative virtue, fecund, prolific.

Սերունդ. բնիւն s. offspring, scion, progeny, race, lineage, line, descent, posterity, descendants, generation.

Սերա. էջ a. solid, firm, hard, compact, constant, fix, stable, strong ; *fig.* true, sincere, close, intimate, cordial ; -, -իւ *ad.* firmly, constantly ; voluntarily, willingly ; sincerely, intimately, closely ; - առաքինութիւն. solid virtue ; - սիրով, tenderly, affectionately, cordially ; - սիրել, to love sincerely, with all one's heart, passionately ; - աղօթել, to pray intensely, warmly, earnestly, eagerly.

Սերասնամ S. Սերսիմ.

Սերասէն a. very solid, stable.

Սերակեմ, էջի *va.* to strengthen, to fix, to make firm, to establish, to consolidate ; * to learn, to study ; -իմ *vn.* to be strengthened by, consolidated, to gather strength from.

Սերտութիւն s. solidity, firmness, hardness, constancy ; *phys.* fixation.

Սեւ S. Սեաւ.

Սեւապիր s. ink ; a. written with ink, delineated with black lines ; -գոյն a. black, dark-coloured, blackish, dark, swarthy ; -գործ a. rendering black, blackening ; -գորշ a. blackish, obscure, gloomy ; -գունդ a. composed of a black troop ; s. black band or troop (of devils, rascals, &c.) ; -գէղ s. ink ; -գէմ a. black-faced ; s. negro ; -գլած, -գլխաւ a. clothed in black, in mourning ; -գլխաւ s. mourning suit ; -թոյր or թորմի a. black ; *fig.* dark, gloomy, dismal, sullen, foul, base.

Սեւակ, ի, աւ s. ink.

Սեւակն a. black-eyed.

Սեւակդաւալ a. full of black clods.

Սեւակաղնի s. bot. quercus nigra.

Սեւամաղձ s. black bile, atrabiliary humour, spleen ; -աւ a. melancholy,

splenetic, atrabiliary ; gloomy, mournful ; -աւթի s. melancholy, black choler or bile, hyp, hypochondria, -sis ; -մեղր s. burnt sugar, caramel ; -մորթ a. brown-skinned ; s. black man, moor, negro ; gipsy ; -մորուս a. black-bearded ; -յաւառակ a. melampyrgus ; S. Թաւայառակ ; -յին S. Սեաւ ; -նամ, աջայ *vn.* to blacken, to be or become black, to grow dark or brown ; -ներկ a. black-dyed, black ; -սառս s. S. Սերասառ ; count, earl ; -սառթի s. county, earldom ; order of knighthood ; -տեսակ S. Սեւաթոյր ; -շուշանեմ or

Սեւեմ, էջի *va.* to blacken, to render black, to imbrown ; to paint black.

Սեւաթար S. Թերթաթար.

Սեւեռ. աջ or էջ s. nail, stud ; -ադոյն, -ակապ, -ապինդ a. nailed, studded, fixed, well-fastened ; -ապէս *ad.* fixedly, firmly ; -եմ, էջի *va.* to nail, to stud, to fasten with a nail, to fix well ; to attach, to stick ; -խոր s. Severian heretics ; -ուծի or ումն s. fixation ; fixed or rooted idea.

Սեւերամ s. black flock ; S. Սեւադունդ ; -բես a. black-faced, shameful.

Սեւ եւ մուր a. black all over ; S.

Սեւի S. Սեքնի.

Սեւան a. black-footed ; *pn.* Melampus.

[- աչք, black eyes.

Սեւորակ a. blackish, brown, dusky ;

Սեւորդիք s. Sēwortic, Blacksons or Smithsons, (name of an Armenian race whose father was named Sēv or Black).

Սեւութիւն s. blackness, black or brown colour, swarthy.

Սեւուկ a. nigro ; S. Սեւորակ.

Սեւուհի *sf.* negress, negro-woman.

Սեւ սաթ S. Սաթ.

Սեփական, &c. S. Սեպական, &c. ;

-ադունդ s. troops composed of nobles.

Սէ. սերա or սարա. սէք. or սայք, սադա *pron.* f. S. Սա, սորա.

Սէգ. սիգաց a. imperious, high, haughty, supercilious, arrogant, proud, superb ; - առ չանդերձ, fond of dress, smart, spruce, dandy ; - առնուլ S. Սիգամ. [squitch -, dog's -, weed.

Սէզ, սիզոյ s. bent-grass, couch-,

Սէր, սիրոյ s. love ; affection, fondness, tenderness ; inclination, delight, liking, taste, fancy ; love, passion, flame, salacity, love-suit ; charity, supernatural love, christian charity ; agapæ, love-feasts ; kiss ; - կանանց,

hymen, vulva; *fig.* the quiver of love; - *վազանցուկ*, amour, intrigue, love-affair; *յօղակապք*, *դուրք սիրոյ*, ties, bonds of love; *Հանգստյոյ*, *տոմսակ*, *գաղտնիք*, *երգ*, *վէպք*, *ընծայ սիրոյ*, love-knot, --letter, --secret, --song, --tale, --toy; - *առ Աճ*, *առ ընկերն*, *ազատութե*, *Հայրենեաց*, *արուեստից*, *փառաց*, *առաքինութե*, love of God; of our neighbours or fellow-creatures; of liberty; of our country; of arts; of glory; of virtue; *ամուսնական*, *մայրական* or *մայրենի*, *Հայրական*, *որդիական* - , connubial or conjugal, maternal, paternal, filial love or affection; - *անձնական*, self-love, egoism, solipsism; - *ածային*, *երկնային*, *մաքուր* or *նք*, *նորաբողբոջ*, *փոխադարձ*, *Համեստ*, *օրինաւոր*, *եղանդուն*, *սաստիկ*, *բուռն*, *անչափ*, *Հաստատուն*, *Հաւատարիմ*, *յաւիտենական*, divine, celestial, pure, rising, reciprocal or mutual, honest, lawful, ardent, lively, violent, extreme, constant, faithful, eternal love; *մոլենիախանձ* - , jealousy; - *երկրային*, *յողգողգ*, *անցաւոր*, *գլխայական*, *մարմնական*, *անկարգ*, *պիղծ*, *յանցաւոր*, *եղեռնաւոր*, earthly, inconstant, fleeting or transitory, sensual, carnal, illicit, lustful, culpable, criminal love; *վայելել սիրով*, to make love to, to fall in love with, to court, to woo; *Հաւել մաշել սիրով*, to burn, to languish with love, to be love-sick; *Հատուցանել* - *չ սիրոյ*, to give love for love, to re-love; - *աղգել*, to inspire with a passion; *գիւթել*, *բորբոքել զն*, to philter, to charm; - *ցուցանել*, to show or demonstrate love for; *առնել* - , to be courteous, amiable, friendly; to do or confer favours; *ուտել զ* - , to eat together, to make love-feasts; *քնել* - *ի բերան*, to kiss, to embrace; *սիրով ad.* lovingly, tenderly, affectionately; with pleasure, willingly; *ի - Ա.* for God's sake; *ի - իմ*, for me, for my sake; *արա ինձ* - , do me the kindness or the pleasure to; *ած սիրով*, very willingly; - *իմ*! my love! my dear! S. *Խառնեմ*, *Հարկանիմ*.

Սերարփի s. S. *Սրովբէ*; focus of *Սերնսիրտ* s. gentle breeze? [love].
Սերսերիմ s. H. w. Song of Solomon.
Սթար s. Latin w. horse-trapping, -cloth, caparison; - *եմ va.* to harness a horse, to caparison.

Սթափ a. awake, sprightly, lively, watchful, quick, prompt, speedy; - *ական* a. entertaining, diverting, amusing, recreative, distractive; - *անք* s. sprightliness, liveliness, sportiveness, entertainment, diversion, sports, relief; watchfulness; - *եմ*, *եղի*, *եղուցանեմ va.* to awaken, to enliven, to inspirit, to refresh, to recreate, to revive; to cheer, to exhilarate, to divert; - *եցի զխելս մտաց քոց*, *fig.* awake from your mental stupor; S. *Թափեմ*; - *իմ*, *եղայ vn.* to wake up, to be lively, renewed, to recover, to come to oneself again; to brighten up, to be cheerful, to divert or amuse oneself; - *ի գինւոյ*, to grow sober again, to get sober; - *ի քնոյ*, to shake off sleep; - *ութի* or *ուսն* s. awaking; refreshment, distraction, diversion, pastime; sobering. [lerian.

Սթեր s. bot. wild nard, azarum, v. *Սիբիլիայ*, *ի sf. Gr. w.* sibyl.
Սիբիլիկոն or *Սիբիլիկոն* s. Gr. w. pig's-s.
Սիգ S. *Սիւք*. [skin bag.

Սիգառեմ a. strutting; ad. with stately step; - *գնացք*, majestic gait, walk, bearing or port; - *իմ* or

Սիգամ, *ացայ* or *ցի vn.* to strut, to stalk, to walk in a proud manner, with an air of ostentation or self complacency; to bridle up, to give oneself airs, to carry one's head too high.

Սիգանն S. *Սիգապանն*.
Սիգանք s. air, pride, ostentation.

Սիգալարժ a. undulating, curling or rippling gently; - *պանծ* a. haughty, ostentatious, stately; - *սար* a. highly caparisoned; - *ւոր* a. superb (horse); - *քայլ* a. walking or curvetting proudly.

Սիգլ, *սիգեղ*, *այ*, *զք* s. decoration, distinction of honour: seal; S. *Սիգլ*.

Սիգնն, *ի*, *Սիգնայք*, *յից* L. w. S. *Նշան*. [tentation; softness, effeminacy.

Սիգութի s. haughtiness, pomp, os-

Սիգաբերիմ vn. to grow spontaneously & abundantly as weeds or grass; - *բոյս* a. gramineous, grass-like; s. gramineous plant; - *կան* a. grassy; - *ւտ* or [ing in weeds, in grass.

Սիգուտ a. weedy, grassy, abound-

Սիկ, *սկոյ* s. slime, mud, ooze, mire, slough, dirt; deposit, sediment, dregs, lees. [hired assassin.

Սիկարեան a. Latin w. murderous; s. **Սիկլիկ* s. sleet; hoar-frost.

Սիկզ, սիկզաց *s. H. w. shekel.*

Սիդիգն *s. Gr. w. S. նաշի;* fine-wheat-en bread, French-roll.

Սիդիգն *S. Սուսր.*

Սիդիգրայ, *ից s. Gr. w. syllable.*

*Սիմակ *s. wool prepared for spinning.*

Սիմես *s. L. w. half-piaster.*

Սիմինդր or սր *s. Gr. w. semolina.*

Սիմոնական *a. simoniacal; -ուի* or

Սիմոնեան *սխա s. Simony.*

Սիմոնայի *s. Simonian.*

Սին, սնոյ *a. empty, void; destitute; vain, useless; s. bot. service- or sorb-apple; service- or sorb-apple tree.*

Սինգոն *S. Սնգոն.*

Սինեալ *a. emptied, void, empty.*

Սինգեալ, ելոց, -լոր, աջ *a. refuse; low, despicable, vile; - or - ժողովրդական, - խուժան, riffraff, dregs & refuse of the people, the unwashed, the many-headed, beggarhood.*

Սինկզ, կեզաց *s. Cerberus.*

Սինկիլիսիոս, աջ *s. Gr. w. senator.*

Սինկիլիսոս, աջ *s. Gr. w. senate; - ալ կոն a. senatorial; - ութի s. senatorial dignity.*

Սինձ, սնձոյ *s. gluten; mordant; preserved fruits, conserves, preserves, jam; S. Փշատ.*

Սինեկոնոս *Gr. w. S. Ողբակիցք.*

*Սինոն, ի *S. Սահման.*

Սիպե *S. Սեպեան. [peas.*

Սիսեռն, սոան or սեռան *s. chick-*

Սիտոլ *s. L. w. water-pot, bucket.*

Սիր *s. damp weather; a. effeminate; - s. Fr. w. sire.*

Սիրաբան *S. Բանասեր; - բար S. Սիրեալէս; - բողբոջ, - բուխ a. born of or produced by love, effect of love; - բորբոջ a. burnt with love; - բուն a. whose base or root is love; - գեղ or զեղուն a. filled with love or affection, affectionate, loving; - թախ a. love-winged; - լի or լիր a. full of love, of affection, of tenderness, kindness or good-will, affectionate, obliging, kind; - կամութի S. Լաւակամութի; - խնձոր, (Պլուտիկ) s. love-apple, tomato; - կան a. amiable, benign; amatory, loving, amorous; affectionate; - կից a. mutually loving; - Հար a. love-stricken, loving, amorous; - Հարիմ, եցայ *vn. to fall in love with, to be enamoured of, smitten with, to burn for; - Հարութի s. love-struck, falling in love; love-**

suit; - Հարուստ *S. Սիրազեղ; - ձայն a. eloquent, persuasive, sweet-spoken; - մայր sf. affectionate mother.*

Սիրամարդ *s. peacock; էդ - , pea-hen; ձադ -ի, pea-chick; - գոչ, the peacock cries or screams; նազել or սիգալ ոնդ զ- , to plume oneself; to boast; - աշատ a. abounding in peacocks.*

Սիրայ, ից *s. Gr. w. mat; rush-tress, hay-rope; սէր ի - է ad. file by file, line by line, in series.*

Սիրայեց *S. Սիրալիր; - յին a. dear, amiable; burning with love; - յորդ a. fervent, ardent; - յորդոր a. lovingly persuading; exhorting by love; - Հարժ a. inciting to love; incited by love; - պատար S. Սիրալիր; - ջան a. done or executed with a fond enthusiasm; - սլաց a. presented, offered with love; - սնունդ or սուն a. nursed affectionately, lovingly, tenderly; - սան, dear nursing; - սուր a. borne on the wings of love; - ստեղնեալ S. Սիրաբողբոջ; - ստուած a. beloved of God; - մարի a. passionately fond, smitten, deeply in love, over head & ears in love; - մարիլլիս *bot. agapanthus umbellatus; - սխուր a. melancholy & in love, smitten with love & melancholy; - տոչոր a. glowing with love; - րկու a. in love, smitten, amorous.**

Սիրեգոն *s. Gr. w. shrine.*

Սիրելական *a. loving, amicable, friendly, affable, kind; - դեղ, philter; - պէս ad. amiably, kindly, lovingly, affectionately, tenderly, courteously; charitably.*

Սիրելի *a. amiable, dear, beloved, well-beloved; affectionate, benign, kind; s. favourite, darling, lover; - դիմ, my dear; - ընծայել, to render amiable; - է ինձ, I prefer; - է քեզ գեղեցիկն, the beautiful affects you; - է ինձ կարծել, I should think; - է ինձ ահաանել ի քեզ, I am very happy to see in you; - էր ինձ բարբարել, I had placed all my happiness in doing good.*

Սիրելութիւն *s. loving; amiability, kindness, love, affection, tenderness, sympathy, fellow-feeling.*

Սիրեմ, եցի *va. to love, to be fond of, to have an affection or a liking for, to cherish, to like, to be pleased, to take pleasure or delight in, to de-*

light in; - զմիմեանս, to love one another, to be fond of each other; ըստ անձին - , to love as oneself; - իբրեւ զբեր ական, to love as the apple of one's eye; - մինչեւ ջրունչ վախճանին, to love to one's last breath; խանդավառ, սարսափանք, սաստիկ, բոլորով սրտիւ or յեմ սրտէ, ոգւով չափ, ի վեր ք զեմ, անկեղծ սիրով - , to love tenderly, passionately or dotingly, to distraction, with all one's heart, with all one's soul, above all, sincerely; զմի սէր - , to love with equal affection; - իմ տ. to be loved, beloved.

Սիրենա *sf. phys.* Sirene. [gether.

Սիրելիքաց *a.* friendly, agreeing to-

Սիրելի, Սիրող *a.* loving, fond of; *s.* amateur, lover; - նկարուց, amateur of pictures; - երաժշտուէ, dilettante, (*pl.* dilettanti); - գեղարուեստից, virtuoso, (*pl.* virtuosi); - ազատութեան, փառաց, lover of liberty, of glory; չես դու - մարդահաճութեւ, you do not like flattery; - է նա գրեկոյ, books are his passion; - եմ ես անկարանութեւ, I have a great taste for botany.

Սիրողաբար or պէս *S.* Սիրելապէս.

Սիրողութեւ, Սիրումն *s.* love, predi-

Սիրուհի *a. sf. S.* Սիրելի. [lection.

Սիրուն *a.* amiable, dear, pretty, darling, gracious, handsome, charming; *S.* Սիրույ.

Սիրտ, սրտից *s.* heart; heart, soul, mind, intellect, memory, intelligence; courage, spirit, heart; heart, inmost thought; heart, centre; առ սրտի *ad.* through anger; սրտի գիւր, ease, pleasure, contentment, satisfaction; բարութի, խստութի սրտի, kindness, hardness or obduracy of heart; լքումն սրտի, faintheartedness, despondency; ուղիւ, անկեղծ սրտիւ, sincerely, openly, heartedly, openly; բոլորով սրտիւ, ի բոլոր սրտէ, յեմ սրտէ, սրտի մտք, with all one's heart or soul, heartily, with good will, willingly, voluntarily; կրթել զ-, to form the mind or character; հեռացուցանել յանձնէ զ-, to alienate good will; գերել զ-, to captivate, to gain the heart or affection; յինքն արկանել զ- ուրուք, to gain a person's good will; յափշտակել զ-, to charm or gain all hearts; գորովել, ժառանգել զ-, to touch, to move, affect or stir, to possess the heart; իջանել ի խորս սրտին, to de-

scend into one's heart; թափանցել ի խորս սրտին, to penetrate the inmost recesses of one's heart; առ, նուիրել զ- իւր, to give one's heart; խառորցուցանել զ-, to pervert, to deprave the heart; խօսել ի սրտի, to speak to the heart; խօսել ի սրտի իւրում, to say within oneself, to say in one's heart; սրտի մտք վաստակել, to labour heartily, to take to heart, to occupy oneself seriously with; - ի բերան շրջել, to seek painfully for; սրտի գիւր լինել, to be in a state of contentment or tranquillity, to feel pleased, comfortable, contented; զեղուլ զ- իւր առաջի Այ, to open one's heart before God; հայրական, մայրական, գողոր, զգայուն, խաղաղ or անգորբ, խաղաղաւէտ, երախտագէտ, ազնուական, բարի, ազնիւ, վսեմախոհ, վեհ, անվեհեր - , paternal, maternal, tender, feeling or sensible, calm, pacific, thankful, noble, good, excellent, elevated (high-minded), great, intrepid or dauntless heart; անզգայ, ապերախտ, խիստ, ապակահեալ, վատ, անգութ, անողորմ, չար, քեալ - , unfeeling or insensible, ungrateful, flinty or obdurate, spoilt or corrupt, craven or dastard, hard (hearted), unmerciful or pitiless, cutting, drooping, dejected or despondent heart; խորհուրդք մեծամեծք ի սրտէ դան յառաջ, great thoughts take their rise in the heart; - ն բարախի, ժնդայ, the heart palpitates; արկ ի - իմ, he placed in my heart, he inspired me; անկեղ գութ ի - քո, let your heart be touched; նուազեալ էր - նր, his heart was weak; հրճուէր ի սրտի, he rejoiced from the bottom of his heart; եթէ ուրուք - առնուցու կերէցէ, let him eat it if he has the heart to, if he has courage enough; - իմ գելանի, my heart is moved; - ի բերանն էր, he struggled with death; որ յաչաց հեռացաւ ի սրտէ հեռացաւ, out of sight, out of mind; *S.* Զաւար, Թանամ, Խորք, Կեղեքեմ, Մերկանամ, Յանդուցանեմ, Դարժեմ, &c. &c.

Սիւղորայ *S.* Սիղորայ.

Սիւն, սեանց *s.* column, pillar; - չքեքուսի, pilaster; անջրպետ սեանց, intercolumnation; շարք սեանց, colonnade; - ամպ or ամպոյ, pillar of cloud; *S.* Երջանակ.

Սիւնաբարձ *a.* supported by pillars

or columns; -դաւիթ *s.* peristyle; -դռւիւ *s.* capital, chapiter.

Սլանակ, *այ s.* little column; էլէկտրական -, electric pile.

Սլանական, -կէայ, եցայ *a.* stylites, living on a column; -ձեւ *a.* column-shaped; -մոււ *S.* Սլանակեաց; -նման, -տեսիլ *a.* column-like; -պատ *a.* surrounded with columns; *s.* peristyle.

Սլանորոն *s. Gr. w.* symbol, creed.

Սլանկեոսական *a. Gr. w.* continuous.

Սլանկղիտոս *S.* Սկնկղիտոս.

Սլանչոգ, -ոս, *այ s. Gr. w.* synod; -ական *a.* synodal.

Սլարախուր *S.* Հինգտերեւեան.

Սկէք, Սկէք, *պէք s.* breeze, gentle wind; *S.* Երան.

Սկիւն *S.* Կննափող.

Սլանամ, *ացայ vn.* to soar, to take a lofty flight, to fly high; to rush, to dart, to rush on, upon or down; *սլալ* *սասող*, falling star.

Սլացուծի or ումն *s.* soaring, flight.

Սլացուցանեմ *va.* to cause to fly

Սլացք *s.* start, flight, sally. [swiftly.

Սլաք, *այ s.* shaft, arrow, dart; stiletto; style, needle; -ժամացուցի, hand; -ժամուշ, hour-hand; -վայրկենից, minute-hand; -ալեղու *a.* sharp-tongued, biting, cutting, poignant; -էալ *a.* sharp-pointed, piercing, keen.

*Սլէխ or Սլէչ *s.* arms, armour.

Սլէմ *S.* Սուլէմ.

Սլիկ *s.* French-beans.

Սխալ *a.* wrong, mistaken, faulty; less; *s.* fault, error, mistake; միով -ամն քառասուն, 40 years wanting one.

Սխալագիր *a.* full of errors or mistakes, incorrect. [sy, drunken.

Սխալակ *a.* staggering, reeling, tip-

Սխալական *a.* liable to error, fallible, frail; -ուծի *s.* fallibility.

Սխալակիմ, եցայ *vn.* to stagger, to reel, to be a staunch toper, to be tipsy. [ness, intoxication.

Սխալակութիւն or ումն *s.* drunken-

Սխալանք *s.* fault, mistake, error, oversight, failing, blunder.

Սխալաւոր *S.* Սխալական.

Սխալեմ, եցի, -լեմ, եցայ *vn.* to fail, to be wanting, to err, to commit an oversight, to be led into mistakes, to mistake; to sin, to fall into error, to go astray; to make a false step, to stumble, to trip; մեծամեծս -, to make gross blunders.

Սխալեցուցանեմ *va.* to cause to commit faults, to lead into error; to cause to sin.

Սխալոս *S.* Սխալական.

Սխալութիւն or ումն *S.* Սխալանք.

Սխոր *S.* Խորոր; * -գուշ *s.* wooden mortar.

Սխրագործ *a.* working or doing wonders, enchanting, astonishing, wondrous, prodigious, stupendous; -լի *a.* wonderful, surprising, admirable, charming; -նամ, *ացայ vn.* to admire, to be charmed, astonished, to marvel, to wonder, to be extremely surprised, wrapped in wonder, amazed, to stand thunderstruck; -սարսու, -տեսիլ *S.* Սխրալի; -ցուցանեմ *va.* to ravish, to enrapture, to delight, to strike with admiration, to charm, to be the delight, the charm of; -ցուցիչ *a.* stupefactive; -ւոր *a.* stupendous, wonderful. [to grow thin or lean.

Սխրիմ *vn.* to become extenuated,

Սխրումն *s.* wonder, marvel, amazement. [split, to gape, to crack.

Սկալիմ *vn.* to open in chinks, to

Սկալինեան *a. Gr. w.* scalene, having the sides & angles all unequal.

Սկախուն *a.* slimy, oozy, muddy, miry, sloughy.

Սկահ, ի *s.* cup, bowl, goblet; -աշտանակայ, drip-receiver. [ping-glass.

Սկահակ, *այ s.* small cup, mug; cup-

Սկահակալ, *այ s.* saucer. [ment.

Սկահաձեւ *a.* cup-shaped; *s.* -orna-

Սկայ, ից *s.* giant; -կին, giantess;

-անարի, huge giant; -արար *S.* Հրակայաբար; -ադործ, &c. *S.* Հսկայաձեւ, &c.; -ամարա or մարտութի *s.* gigan-

tomachia, war of the giants; -անման *a.* giant-like; -աչափ *S.* Հսկայաձեւ;

-ընթաց *a.* walking like a giant; -ուծ *s.* giantship.

Սկանամ, *ացայ vn.* to change into slime, to form a deposit, to settle;

գինիք սկանայ, your wine is torbid.

Սկանիւմ *S.* Շկանիւմ.

Սկարոս, ի *s. Gr. w.* zool. scarus.

Սկաւ *s.* piece of mat.

Սկաւառակ, *այ s.* plate; *ast.* disk; -գլխոյ, scull, cranium.

Սկաքար *s.* limonite.

Սկեմ *S.* Հսկեմ; -իմ *S.* Սկանամ.

Սկեպաակահութի *s.* scepticism.

Սկեպտիկեան *a. s.* sceptic.

Սկեպտոր *s. L. w.* exceptor.

Սկեսուր, սրաց *sf.* mother-in-law;
Ս. կեսուր. [Տ. կեսրայր.
Սկեսրայր, սրէից *s.* father-in-law;
Սկեսայ *s. Gr. w.* whip, lash, scourge.
Սկզբնաբան լինիմ or **բանիմ** *va.* to describe or treat of antiquities, or of ancient times; **բոյս հասակ** *s.* tender age, infancy; **գիր** *a.* written from the beginning; initial letter; original, text, autograph; **գոնուիթի** *s.* pre-existence, antiquity; **գոր** *a.* first among the powers (angelic hierarchy); **ժառանգ** *a. s.* the first heir from all eternity; **լուս**, **լուսի** *s.* primitive light, origin or author of light; **ծին** Տ. Նա. **խաճին**; **հան** *a.* primitive, original, radical, pristine, primordial, first, initial; elementary; **Ս. Մեղք**; **ն** *s.* beginning; **հից** *a.* co-etaneous, co-eval, equal in age or antiquity; **հայր**, &c. Տ. Նախահայր, &c.; **ժարտուիթի** Տ. Նա. **խամարտուիթի**; **նամ**, **ացայ** *vn.* to begin, to commence; **չար** Տ. Նախաչար; **պառաճառ** *a. s.* first or principal cause, first author, source, spring; **պետուիթի** *s.* supreme hierarchy; **պտուղ** Տ. Նախապտուղ; **սեր** *a.* propagated first; **բողբոջ**, the first offshoots or branches; **տառ** *s.* first letter, initial; **տարր** *a.* radical; *s.* element; **տիպ** Տ. Նախատիպ; **ւոր** *a.* commenced, created; primitive, first; **ւորեմ** Տ. Սկսանիմ; **ւորուիթի** Տ. Սկզբուիթի.
Սկզբնեղուիթի *s.* the first existence or creation.
Սկզբնուիթի, **Սկզբումն** *s.* beginning, outset, opening, initiative, first steps, first appearance; priority.
Սկէծածիկոց *s.* chalice-cover, veil.
Սկի, **սկւոյ** *s.* cup, bowl; chalice.
Սկիզբն, **սկզբանց** *s.* beginning, commencement, outset; origin, principle; cause, matter, author, mother, motive, birth, base, foundation; principle, maxim; prelude, proem, exordium; **սկզբունք անընդմիջականք**, immediate principles; **սկզբունք Արքիմեդէայ**, Archimedes' principles; **ի սկզբանէ** or **սկզբանէ**, **ի սկզբնուստ** *ad.* in the beginning, at first, originally, firstly, primitively; **անդուստ** or **անդամին** **ի սկզբանէ**, from the very beginning or outset, from the first, *ab ovo, ab antiquo*; **ի սկզբանէ ցկատարածն**, from beginning to end; **ի սկզբանէ Յի**, since the creation of the world; **ի սկզբանէ էր**

Բանն, in the beginning was the Word;
առնիկ or **առնուկ**, **ռնիկ** Տ. Սկսանիմ.
Սկիթառն *s. Gr. w. ast.* skythron,
Սկիչ Տ. Սկի. [(kind of telescope).
Սկիպտոս *s. Gr. w.* thunderbolt.
Սկիւռ *s. zool.* squirrel; **թռիչ** -, flying-; **գանչէ**, the - growls.
Սկիզբաւ *a.* sealed.
Սկիզբիկ or **գուկ**, **գիւի** *sf.* forlorn, desolate, deserted wife; *a.* barren.
Սկունդ, **սկնդաց** *s.* small dog, poodle, lap-dog; **ատամնիք**, canine teeth.
Սկուռ *s. L. w.* axeman, hangman.
Սկուտեղ, **սկտեղ**, **Սկտեղ**, **այ** *s.* disk, plate, tray; basin, charger. [well.
Սկուեմ *va.* to strangle; * to bake
Սկսական *a.* begun or beginning.
Սկսանիմ, **Սկսնում**, **սկսայ** *vn.* to begin, to commence, to initiate, to set about, to enter upon, to start, to make one's outset; to give the signal for or of, to fall to, to undertake, to prepose, to put in train; to be born, begun or commenced; **վերսին** -, to begin again, anew, afresh or over again; to recommence; **աւլ** -, to cause to commence. [ginner, novice.
Սկսանող, **Սկսանակ**, **Սկսող**, **այ** *s.* be-
Սկսուած, **ոց**. **Սկսումն** *s.* beginning, start, debut, first appearance or performance; prelude.
Սկտեղաձեւ *a.* disk-shaped.
Սհակ *s.* tower.
Սղարար *ad.* briefly, a little, by & by; **գիր** *s.* stenographer, short-hand writer; **գրական** *a.* short-hand, stenographical; **գրեմ** *va.* to take down or write in short-hand; **գրուիթի** *s.* short-hand, stenography; **հան** Տ. Սուղ; **չայն** *a. gr.* brief, subtle, thin; **մանակ** *s. mus.* quick time; **նամ**, **ացայ** *vn.* to become briefer or shorter, to shorten; to become or get dearer, to rise in price.
Սղանդն *s. bot.* birth- or hard-wort.
Սղապկ *ad.* seldom, rarely; **վա**. **ճառ** *s.* vendor at exorbitant prices.
Սղար, **եմ** Տ. Պաշարումն. **բեմ**.
Սղացուցանեմ *va.* to shorten, to make brief; to raise the price of. [եմ.
Սղեմ, **Սղեմ** Տ. Սղացուցանեմ, **Սղա**.
Սղոխ or **Սղոխի**, **ից** *s.* gentle breeze, soft wind, zephyr; Տ. **Էրան**; piece or block of ice; **ք** **ալեաց**, curls, small waves.
***Սղոն** *s.* broken ice (in a river).

Սղոց, աջ *s.* saw; *zool.* saw-fish; -
ձեւաց, hand-saw; -**աձեւ** *a.* saw-like,
 -shaped, dentellated, toothed; -**ա**
ձուկն *s.* saw-fish; -**եղջիւր** *a.* having
 saw-shaped horns; -**եմ**, *եցի* *va.* to saw,
 to cut with a saw; -**ի**, *ցւոյ*, *ցեաց* *s.*
bol. holm-oak, evergreen oak; -**իկ** *s.*
 hand-saw; -**իչ** *s.* sawyer; *փոս սղոց*
չաց *s.* saw-pit; -**ումն** *s.* sawing, cutting;
 saw-yard, -mill; -**ուբ** *s.* saw-dust.

Սղութի *s.* brevity; exiguity; dear-
 ness, costliness, high price.

Սմբակ, աջ *s.* hoof; *առ* - *պզտորել*
զըւուրս, to foul or muddy water by
 walking through it; -**աշնաց** *a.* trodden
 down, trampled upon; -**ակոխ առնեմ**
 or -**ակոխեմ** *va.* to trample down with
 cavalry; -**աչամ** *a.* tasting like water
 fouled by horses; -**աւոր** *a.* hoofed.

Սմբասակ *s.* frog or frush, (hollow
 part of a horse's hoof).

Սմբուլ *s. bot.* spikenard.

Սմբուկ *S. Պատմական*. [reason.

Սմին իրի or *վասն* *conj.* for this

Սմնակ *s. bot.* eastern poppy.

Սմպասակ *s.* basalt; *S. Փորձաքար*;
 -**աձեւ** *a.* basaltiform; -**ային** *a.* basaltic.

Սնաբանուկ *S. Ընդունայնաբանուկ*.

Սնակուշա *s.* side, loin, flank.

Սնամահակ or *հիկ ելանեմ* *vn.* to be
 baffled, balked, disappointed, deceiv-
 ed; -**մէջ** *a.* empty, void; -**նամ**, *ացայ*
vn. to become empty, to be emptied;
 -**նիմ**, *սնայ* *vn.* to be nourished, fed,
 maintained; to be brought up, reared,
 educated, instructed.

Սնանկ, աջ *a. s.* insolvent, bankrupt;
 -**անամ**, *ացայ* *vn.* to fail, to become
 bankrupt; -**ութիւն** *s.* failure, bank-
 ruptcy.

Սնասպառ, *ից* *a. s.* superstitious;
 -**ական** *a.* superstitious; -**ութի** *s.* su-
 perstition.

Սնասպարծ, *ից*, -**իկ** *a.* vain-glorious,
 conceited, vain, boastful, bragging,
 swaggering, bullying; -**իմ** *vn.* to be
 vain, to grow proud, to swagger,
 to play the bully, the braggart; -**ութի**
s. vanity, vaunting, boasting, rodo-
 montade, ostentation, conceit, am-
 bition.

Սնալաստակ *a.* working uselessly,
 loosing one's labour; -**ութի** *s.* labour
 in vain, labour lost.

Սնար, *ի*, -*ք*, *րից* *s.* side of the head,
 head; pillow, bolster; *ի* -*ս լիբին*, on

the mountain-top; *չ* -*ս*, *ի* -*ից*, at the
 side of; *ի* -*ս նի*, at his pillow; *չ* -*ս*
գահայիցն, at the bed's head.

Սնացուցանեմ *va.* to render useless.

Սնափառ, աջ or *ից* *a.* greedy of
 glory, fond of vain glory, full of vani-
 ty, ambitious; -**եմ**, *եցի*, -**իմ**, *եցայ* *vn.*
 to be full of vain glory, to pride one-
 self, to pique oneself on, to boast,
 to brag, to vaunt; -**ութի** *s.* avidity of
 vain or false glory, pride, ambition,
 vanity, self-conceitedness, foppish-
 ***Սնգլուխ** *S. Սիւնապղուխ*. [ness.

Սնգիմ *vn.* to neigh, to snort.

Սնգոյր, *ուրի* or *ոյր*, *բաւ* *s.* paint,
 rouge; *ի* - *չպարիլ*, to use paint, to
 rouge, to paint, to bedaub oneself or
 one's face.

Սնգուրեմ, *եցի* *va.* to paint; -*րիմ*,
եցայ *vn.* to paint, to fard one's face.

Սնգիկ, *դկի* *s.* mercury, quick-silver.

Սնգիլազանդ or *չոգ* *s. chem.* amalgam;
 -*զոգումն* *s.* amalgamation.

Սնգմայ, *ից* *Gr. w. S.* կապանք.

Սնգոն, *ի* *s. Gr. w.* sindon, Tyrian
 stuff, cloth, linen; sheet; table-cloth;
S. Մարմնակալ. [feta, tabby.

Սնգու or *ոյ*, -*ուս* *s.* light silk, taf-

Սնգուկ or **Սնուուկ** *S. Արկղ*.

Սնին *S. Սին & Ոսին*.

Սնկեցող, **Սնկող** *a.* indigent, poor.

Սնկենի *s.* cork, cork-tree.

Սնկիմ, *եցայ* *vn.* to be costive, con-
 stipated, bound. [stove-eye.

***Սնկուալ** or *արք* *s.* taudour-eye,

Սնկուծ *s.* indigence, poverty, neces-

***Սնկաստեմ** *S. Հեծկտամ*. [sity, need.

Սննի or **Սննենի** *s.* larch-tree.

Սննումն *s.* mordanting.

Սննդական *a.* nutritive, nutritious,
 alimentary; -**կից** *a.* nursed, bred or
 brought up together, co-etaneous; *s.*
 familiar, friend, comrade, fellow.

Սննդարար *S. Սննդական*.

Սննիկոն, *ք* *s.* chrytomancy, divin-
 ing by means of barley; -*ս արկանել*
 to divine by -.

Սնոպար, *ի* *Ar. w. bol. S.* Գինձ.

Սնոսի, *աւոյ*, *տեայ* *a.* useless, vain,
 futile, frivolous, worthless; chimeric-
 al, idle.

Սնոսիք, *տեայ* *s.* vanity, foolery;
 vain & trifling things, trifles, bawbles,
 trinkets, gew-gaws, knick-knacks;
 foppery, silliness, nonsense; *ի* -*իս* *ad.*
 in vain, uselessly; *գնալ զհեռ սնո*.

սեւայ, to run after follies; **սնոսեօք զբանուէլ**, to be taken up with trifles, to trifle time away, to fiddle-faddle.

Սնոսխաբարուր *a.* feigned, false, calumnious; **գործ** *a.* made in vain, vain; superstitious; **ժողով** *a.* assembled uselessly; **խօս** *S. Ընդունայնաբան*; **պատիր** *a.* futile & false, fallacious; **սէր** *a.* fond of futilities, running after vanity, occupied with trifles.

Սնոսիմ, **եցայ** *vn.* to become vain; to be reduced to nothing.

Սնութի *s.* emptiness; barrenness.

Սնուեղ, **սննդեան** *s.* nutrition, nourishment, alimentation; nutriment, aliment, food, maintenance, subsistence; **mech.** feeding; **fig.** nurture, instruction, education; **սեղի սննդեան որբոց**, orphan-house.

Սնուցանեմ, **ցի**, **սնի** *va.* to nourish, to feed, to maintain; to foster, to instruct, to breed, to bring up.

Սնուցանող, **ցիչ**, **ցող** *a.* nutritious, nutritive; *s.* nurse, fosterer.

***Սնչիկ** *s.* winter pear.

Սնիարա *s.* emery.

***Սնեար** *s.* pedestal, base of a column.

Սոգոմական *a. s.* sodomite, pederaste; **սոթի** *s.* sodomy, pederasty.

Սոթ *a.* firm, solid; **ասէր** *a.* thick-haired; hirsute.

***Սոթտեմ**, **եցի** *va.* to turn or tuck up.

Սոխ, **ոց** or **ից** *s.* onion; bulb, bulbous root; **դալար** -, scallion, green onion; **մանր**, shallot; **աբեր** *a.* bulbiferous.

Սոխակ, **այ** *s.* nightingale, philomela, lusciniæ: porphyrio (a water-fowl); **երգէ**, **գեղգեղէ**, the nightingale.

Սոխաձեւ *a.* bulbiform. [ingale sings.

Սոկինեան *a. s.* Socinian; **աղանդ**, **Սոկրատեան** *a.* socratic [socinianism.

Սող *s. a.* crawling; creeping; cringing; **ի** - or **ս** *ad.* creepingly, on all fours.

Սողամ, **սցի** *S. Սողիմ & Սողսկիմ*.

Սողեցուցանեմ *va.* to cause to creep or crawl.

Սողիմ, **եցայ** *vn.* to creep, to crawl on the belly, to wriggle; **ք** **երկիր**, to crawl along on the ground; to drag or draw oneself along. [ficial (roots).

Սողապնաց *a.* creeping; *bol.* super-

Սողիմ, **եցայ** *vn.* **fig.** to glide, to creep into, to slip, to steal, to penetrate into, to find its way in.

Սողմն, **ի** *S. Լուսիկ*.

Սողաբանութի *s.* erpetology.

Սողակ, **այ** *s.* reptile: bolt; **mech.** slide, slide-valve; **ան** *a.* crawling, creeping; **ախա** *med.* erysipelas; **եմ** *va.* to lock; **երկիցս** **եալ** *a.* double-locked.

Սողահար *a.* bitten by reptiles.

Սողաբայ *S. Սիղաբայ*. [monic.

Սողոմնական, **մնեան** *a.* Solo-

Սողալում *s.* sliding, stumbling, fall.

Սողսկի *S. Սողսկում*.

Սողսկեմ, **եցի** *va.* to cause to glide in, to instil, to insinuate, introduce or bring in cleverly, to foist; **իմ** *vn.* to crawl often, to creep, to meander, to wind, to go trailing along; to be introduced or brought in; *S. Սողիմ*.

Սողսկիչ *a.* insinuating; slippery, sliding. [tion; *S. Սողսկում*.

Սողսկում *s.* insinuation, introduce-

Սողսկում *a.* slippery, failing, fleeting, perilous, deceitful.

Սողուն, **ղնդ** *s.* reptile; *a.* creeping; **ցաւ** *med.* gangrene.

Սողուկ or **Սողուկ** *a.* slippery.

Սոշի *S. Շոշի*. [immersion.

Սոյլ, **ք** *s.* hollow, cavity, hole; *ast.*

Սոյլ *S. Սուլում*.

Սոյն, **սորին**, **սմին**, **սովին** *pron.* this, that, he, self, the same; **զ** - **հեալի** *ad.* afterwards, soon, shortly, directly; **ի** - *ad.* immediately.

Սոյնպէս *ad.* thus, in this way, in like manner, equally, so.

Սոյնպիսի *S. Այսպիսի*.

Սոյնօրին *ad.* to-day. [ably.

Սոյնօրինակ *ad.* so, thus, conform-

Սոնիճ *S. Արմիդեղ*.

Սոնուրի *s.* pistachio-tree. [sus.

Սոնք *a.* big, fat, plump; *gr.* molos-

Սոնքանամ, **ացայ** *vn.* to fatten, to grow fat, stout, corpulent; **fig.** to be puffed up, to become proud, haughty.

Սոս *S. Յիսուս*. [of sixty years.

Սոս, **ից** *s.* Chaldean w. sossus, space

Սոսինճ *s.* paste, glue, lip-glue; **ձկան**, isinglass, ichthyocolla, fish-glue.

Սոսկ *a.* simple; common, ordinary; depraved, devoid; *gr.* sharp, acute; *ad.* simply, solely; *s.* terror, horror; *a.* horrible.

Սոսկալի *a.* horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful; **մեծաւ** **լեզք**, greatly wondering.

Սոսկական *a.* simple, pure; vulgar, ordinary; private; *S.* **Սոսկալի**; *s.* foot-soldier; -, - *դք* or *մարդ*, a private person, an individual, person of retired or secluded habits; - *կեանք*, private life; - *ք ոմանք*, some private persons.

Սոսկամ, *ացայ տ.* to be greatly afraid, to tremble, to shudder with horror, to dread, to fear; *սոսկացեալ գողալ*, to be horror-struck, terrified, to quake with terror.

Սոսկանամ, *ացայ տ.* to lay aside, to leave off, to discard; to give up, to abandon, to renounce, to deprive oneself of; *gr.* to be softened. [horribly.]

Սոսկապէս *ad.* simply, solely, only:

Սոսկալիթխար *a.* gigantic, colossal, huge, monstrous.

Սոսկացուցանեմ *S.* **Ջարհուրեմ**.

Սոսկուլթիւն *s.* privation, voluntary poverty.

Սոսկումն *s.* horror, great fear, trembling, shuddering, terror, dread, dismay, fright, apprehension; - *հեւրաց*, bristling up of the hair; *գողումն եւ - կալաւ զբանակն*, a panic spread through the army; - *պատահեաց ինձ*, I was seized with horror; - *ածեւ, բեւեւ*, to terrify, to strike with horror, to make one's hair stand on end.

Սոսնձեմ, *եցի տ.* to paste, to glue.

Սոսնձումն *s.* pasting; *mar.* tarring.

Սոսորդ, *ի* or *ոյ* *s.* throat, gullet, gorge; *սուլա*; - *եմ*, *եցի տ.* to gargle.

Սով, *ու* *s.* famine, dearth, scarcity, penury; hunger; *ի - ու* *ad.* by famine.

Սովաբեկ *a.* starving, famished; - *առնել*, to make suffer famine, to famish, to starve; - *լլուկ* *a.* famished, suffering from famine or hunger; - *մահ* *a.* dying of starvation; - *առնել*, to starve to death; - *կորնել*, *լինել* or - *մահիմ տ.* to be starved to death, to die of hunger. [famish.]

Սովեցուցանեմ *va.* to starve, to

Սովիմ, *եցայ տ.* to be tormented with famine, with hunger, to be famished, starved, to suffer through hunger.

Սովոր, *ից* *a.* accustomed, used to, inured, trained; customary, usual, habitual, wont; familiar; - *լինել*, to be accustomed or used to; *ոպ - էր*, as he was wont to, as he was in the habit of.

Սովորաբար *ad.* habitually, as usual, customarily, ordinarily, commonly, usually, mostly, generally.

Սովորական *a.* usual, common, ordinary, customary, habitual, familiar; - *ութի* *s.* the being usual; the becoming habitual; - *կի S.* **Սովորաբար** & **Սովորական**.

Սովորեցուցանեմ *va.* to accustom, to habituate; to bring up, to train, to form, to teach.

Սովորեմ, *եցի*, - *րիմ*, *եցայ տ.* to be accustomed, habituated, to get used or inured, to grow familiar with, to be in the habit or practice of, to take a bent, to practise; - *հրոյ*, to become accustomed to the fire; - *աշխատուել*, to become inured to, to inure oneself to labour, to become industrious; *յաւերաւութի* -, to become obdurate or hardened in iniquity.

Սովորոյթ, *րութից*, **Սովորութի** *s.* custom, habits, manners, usage, practice, use, bent; *արդի*, *նոր* -, mode, new fashion; *S.* **Հնանամ**; **Հնացեալ** - *ք*, ancient customs; *տարադէպ*, *գիւղաւեհ* -, abuse, corrupt practice; *չար*, *յոռի*, *գարշ* -, bad habit, ugly way, sad or nasty trick; *թ* - *թիւ*, according to custom, as usual; *թ ոչ - թիւ*, out of use or custom, unusual; *թ - ի իւրում*, as is his wont, according to his custom; *մեք չունիմք* -, it is not our custom to, we are not in the habit of; *երկրորդ բնութիւն* -, use is second nature; *S.* **Ունակութիւն**.

Սովորք, *րից* *s.* use, habit.

Սոր, *ոց* *s.* hole, bore, opening, orifice, mouth; den, lair, cave, cavern; *mech.* mill-trough; * mill-hopper; * boulders, large pebbles.

Սորամուս *a.* entering, hiding in holes & secret places; lonely, solitary; - *լինել*, to enter, to nestle, to creep into, to hide in, to kennel, to live retired, to lead a retired life, to withdraw into solitude.

Սորոյ, *ոց* *pron.* *a.* his, hers, its.

Սորեկ *a.* *H. w.* sorch, choicest, most excellent; * *bot.* Indian millet.

Սորեմ, *եցի տ.* to flow, to run out, to leak; to creep into a hole; - *աւաց*, to become weak, to have the sight fail or grow dim, to water; *սորեալ աչք*, hollow, sunken eyes.

Սորեցուցանեմ *va.* to cause to flow

or fall ; to weaken the sight.

Սորնջան *s. bot. hermodactyl.*

Սորսորեմ, *եցի vn.* to flow out often, abundantly ; to leave the ranks, to be dispersed, to disband.

Սոցայ, *ոց pron.* a. theirs ; of those.

Սուաղիմ *vn.* to faint from hunger.

Սուարիմ *a. H. w.* vile, bad.

Սուգ, *սոցոյ s.* mourning ; grief, sorrow, affliction, weeping, sadness ; **սուուրք սոցոյ**, time of mourning ; **հանգերձ սոցոյ**, mourning clothes ; - **սուուու**, **ուենել**, to go into mourning, to wear mourning ; to be sunk in grief, to be desolate, afflicted ; **ի - մասնել**, **լինել**, **նստիլ**, to be in mourning ; - **դգենուլ**, to put on mourning, to be clad in mourning ; **թողուլ զ-**, to leave off mourning, to go out of mourning ; - **առնուլ ի վերայ ուրուք**, to mourn for, to weep over, to bewail ; **ի - համակեալ կալ ք** ..., to be inconsolable for ... ; **ի - դառնուլ ընկղմեալ կայր**, he gave himself up to bitter grief ; **S. Ընկղմիմ**, [white handkerchief ; veil.

Սուգար, **ի - ունք** *s. L. w.* sudarium,

Սուզակ *s. chem.* precipitate.

Սուզական *a.* immersed, submerged ; **-ն**, - **կէս** or - **կէս** *s.* nadir ; antarctic pole ; - **ուի** *s.* submersion ; *ast.* waning.

Սուզանեմ, **զի**, **Սուզեմ**, *եցի va.* to plunge, to sink, to immerse ; to cover, to hide ; - **իմ vn. to be plunged under, sunk ; to be hidden, lost, to disappear, to perish.**

Սուին, **սըւնոյ**, **ք**, **սուսիք** *s.* spear ; bayonet ; **ձգել զ-**, to bayonet ; - **ահար** *a.* bayoneted ; - **աւոր** *a.* armed with a bayonet. [to receive with hisses.

Սուլեմ, *եցի vna.* to whistle ; to hiss,

Սուլիչ *s.* whistle ; - **ահընկէց**, alarm-whistle.

Սուլումն *s.* whistling ; hissing.

Սուլտան *s. Ar. w.* sultan ; - **անամ vn.** to become a - ; - **ուծի** *s.* dignity of a - ; - **ուհի sf. sultana, sultaness.**

Սուղ, **սղից** *a.* little ; brief, short, succinct, concise ; * dear, high-priced ; *gr.* short ; *s. mus.* an Armenian note (°) ; - **ինչ**, **իմ** or **մի**, a little ; - **ինչ յառաջ**, some time before ; - **ինչ կանխապէս**, a little before ; - **ինչ զինի**, some time after ; **յաւելից այլ եւս** - **ինչ**, one word more ; **ի - բանս**, - **բանիւ**, in few words ; - **իխանութի**, **իխանք** *S.* Սակաւապետութիւն.

Սուղական *a.* light, thin, slender, flimsy. [fleeting dream.

Սուղանուրջ նինջ *s.* light sleep with

Սուղասակաւ *a.* a little less, little,

* **Սումաթ** *s.* large table-cloth. [less.

Սուն, **սնոյ** *s. S.* Սնունք & Սն ; *a.* little ; - **մի ad.** a little.

Սունակ, **այ** *s.* short spear, javelin.

Սունակութ *s.* staff, javelin-shaft.

Սունաւոր *S.* Սուխաւոր.

Սունկ, **սնկոյ**, **-ն**, **սնկան** *s.* mushroom ; cork ; * pumice ; *med.* fungid excrescence, fungus ; *bot.* sonchus, sow-thistle ; - **թունաւոր**, toadstool ; **համեմանք ի սնկոյ**, mushroom sauce, ketchup ; **ածու սնկոյ**, mushroom bed.

* **Սուամպար** *s. bot.* amaracus, marjoram. [Satan.

Սուանաբ *s. H. w.* prince of death,

Սուսեր, **այ** *s.* sword, glaive, sabre, falchion, blade, brand ; - **միասայրի**, backsword ; - **ուրիւն**, side arms, edge or steel weapons ; - **սպուռնու** *bot.* erysimum, hedge-mustard ; **կամար -ի**, sword-bolt ; **ժապաւէն -ի**, sword-knot ; **յարգարիչ -ի**, sword-cutter ; **հարուած -ի**, sword-thrust ; **մերկանալ զ-**, to draw one's sword ; **կռուել -աւ**, to fight with swords ; **ի սայր -ի**, at the sword's point ; - **ի ձեռին**, sword in hand ; **S. Մէջ**, **Սուր**.

Սուսերակաց, **-կիր** *s.* sword-armed guard ; protospatharius ; - **կուռ** *a.* armed with a sword ; - **հար առնեմ vu.** to wound or kill with a sword ; - **լինել**, to be wounded or killed with a sword-thrust ; - **ձիգ** *a.* drawing the sword, able, fit for war ; *ad.* sword in hand ; - **մարտ** or **սիկ** *s.* swordsman ; gladiator ; - **լինել**, to fight sword in hand ; - **մարտուի** *s.* swordsmanship ; sword-play ; - **մերկ** *a.* with naked sword ; *ad.* **S.** **Սուսերաձիգ** ; - **ւոր** *a.* sworded, wearing a sword. [lead, minium.

Սուսր, **ի** *s.* ruddle, red ochre or

Սուս, **սսոց** *a.* false, untrue, lying, deceitful, fallacious ; *s.* falsehood, untruth, story, lie, fib ; *ad.* falsely ; **թեւ**, **թեւ -**, white lie ; innocent falsehood ; - **երդուան**, perjury, false oath ; - **վեկայ**, false witness ; - **քիք**, false christ, antechrists ; **ամենեւին -**, absolutely false ; - **խօսել**, **ստել**, to tell untruths, to lie ; - **առնել** or **ի - հանել**, to contradict most flatly, to give the lie to ; to shew the falsehood of, to deny, to

gainsay; *ի* - հանել զկայսրն, to deny the accusation made before the emperor; *եղաք* - զյոյսն մեր, we trusted in lies. [lium; S. Ամբթոս, կարկեհան.

Սուտակ, աջ *a.* lying; - or -ն *s.* bdel-

Սուտակասպաս, աջ or *ից*, -ու, աջ *a.* false, flattering, adulating, wheedling; -եմ *vn.* to flatter artfully, to toady, to cajole, to blandish, to wheedle; -ութի *s.* flattery, adulation, blandishment.

Սուտամեռուկ *a.* shamming dead, simulating death; -նուն *a.* only in name, false; pseudonymous; -պատուժ S. Ստապատուժ, &c. [titious.

Սուտկերպարանեան *a.* feigned, fictitious; *mus.* an Armenian note (')

Սուտումա *a.* false, untrue, lying.

Սուաքրիստոս S. Սուաք.

Սուր, սրոյ *s.* sword, sabre, glaive, rapier, steel, knife, &c.; *fig.* plague; bulimy; *mus.* an Armenian note (')

ի - սուսերի մաշել, *ի* - հանել, կոտորել *ի* - , to put to the sword, to kill, to destroy, to perish; զորով երթալ, to fall on a sword; *ի* - արկանել, to put to the sword; Հարկանել սրով սուսերի, to strike with the edge of the sword; սրով վախճանել, to perish by the sword; - *ի* կող or *ի* կողս ուրուք ձգել, to run one through, to plunge a sword in the adversary's side, to bury a dagger in a person's heart; անկանիլ *ի* - սուսերի, to fall under the edge of the sword; *ի* - անկանիլ, to fall by the sword; - *ի* կող ընկերի իւրոյ ձգել, to kill each other with the sword; *ի* ինքեանց -ն ելանել, to fall on their own swords, to commit suicide; S. Թանամ, Թափեմ, Մերկանամ, Պատեան, Սուսեր, &c.

Սուր *a.* sharp, pointed, piercing, cutting, trenchant; penetrative, acute, perspicacious, keen, subtle, lively; *s.* sharpness; *ad.* sharply; *gr.* acute accent; - ձայն, sharp sound, shrill voice; - աչք, ակն, keen sight; - ականջ, sharp ear; - Համ, acrid savour; - ցաւ, acute pain; - ունկն կաշիքը իրաւուն Հորքոյ, be most attentive to your father's advice.

Սուրակն, -կոխ S. Սրակն, Սրակոխ.

Սուրամ, աշի *vn.* to run swiftly, speedily, to dash, to rush or fall upon, to dart, to gallop, to rush down or headlong.

Սուրբ, սրբոյ *a.* holy, sacred; pure,

clean, exempt, spotless, stainless, immaculate; divine, godly, innocent; *s.* saint; *patron; *ad.* holily; -ն յույ, the Holy of Holies; - անել, to sanctify, to purify; - անել զԱՅ, to glorify God; - անել զանձն, to offer, consecrate or devote oneself.

Սուրբընկալ *a.* containing relics.

Սուրիմաց *a.* sharp-witted, acute, penetrating.

Սուրհանդակ, աջ *s.* courier, express, messenger, estafet; S. Նրթամ; -ութի *s.* courier's office; -որէն *ad.* like a courier, very swiftly.

Սուրճ, սրճոյ *s.* coffee; - անապակ, black -; - կաթնախառն, - & milk; - ջրախառն, strong -; Ժամ սրճոյ, -time; եփել, ըմպել - , to make -; to drink -.

Սոփեստ, *ից*, -էս or -ոս *s.* Gr. *w.* sophist; sage, philosopher; -ական *a.* sophistical; -ութիւն *s.* sophistry, sophism. [ing; ոսկի -այ, gold of Ophir.

Սոփեր *s.* H. *w.* sopher, book, writ-

Սոփե, *ի* *s.* H. *w.* letter, character.

Սպաթար, *ի* *s.* Gr. *w.* chief-hangman.

Սպահ, *ից* *s.* spahi; sepoy.

Սպայ, *ից* *s.* army, troops, warriors, cavalry; officer; -ք զորուն, the officers of an army; -ազոր *s.* troops; -ակոյտ *a.* composed of warriors; of cavalry; *s.* the staff of an army; -պետ *s.* brigade-major.

Սպանախ, *ից* *s.* spinach. [measure.

Սպանակ *s.* an ancient Egyptian land-

Սպանանեմ, սպանի *vn.* to kill, to slay, to put to death, to take away life, to assassinate, to massacre, to slaughter, to cut the throat of, to behead, to execute; - զմիմեանս, to kill each other; - զկրակ, to put out, to extinguish, to quench fire; S. Ընթաղորութի; -իմ, սպանայ *vn.* to be killed, to meet one's death.

Սպանդ, *ից* *s.* murder, butchery, slaughter, massacre, carnage; immolation, sacrifice; *bot.* ruta muraria, wall-rue, harmala; *ի* որչիսար *ի* - , like sheep for the slaughter.

Սպանդազործ *s.* butcher; -եմ *va.* to immolate, to sacrifice victims or animals.

Սպանդանոց *s.* slaughter-house.

Սպանդարամեա, *ի* *s.* Bacchus; -ական *a.* of Bacchus, bacchic, convivial, drinking; - պաշտամունք, convivial meeting, libations, drinking bout; -ք.

dionysia, dionysiaca, bacchanals, orgies.

Ապանդարան *s.* place for sacrificing.

Ապանդուհիք *s.* Grand Master of the slaughterers, (title of an Armenian satrap, who superintended immola-

Ապանիական *a.* Spanish. [tions).

Ապանիացի *s.* Spaniard; -ք. the -s.

Ապանիչ, -նոյ *a.* killing, murderous; *s.* assassin, murderer, homicide.

Ապանդական *a.* sanguinary, bloody, cruel; murderous. [tion.

Ապանդուծի *s.* murder, assassina-

Ապանոս, աջ *a.* Spanish; *s.* Spaniard.

Ապանուծի, -ուծի *s.* killing, murder, homicide, assassination; execution, butchery, slaughter, carnage, massacre.

Ապառ. *s.* end, term, consumption; -ի - *ad.* totally, entirely, quite, all, thoroughly; մինչեւ ի - to the last extremity; utterly; մինչեւ ի - ազգին Արշակունեաց, till the extinction of the dynasty of the Arsacides; մինչեւ ի - շնչոյն, to the last breath; - երբոր զայն ի միջոյ, he achieved its destruction.

Ապառազէն, զինաց *a.* armed at all points, armed from head to foot, cap-a-pie; -զինական *a.* military, warlike; -ն *s.* managing of the shield, shield-exercise; -զինեմ *va.* to arm, to arm at all points, totally; to equip, to fit out; -զինիմ *vn.* to buckle on one's armour, to be clad in armour, to be armed cap-a-pie; -զինուի *s.* complete armour, arms, accoutrements, harness, fitting out; -ք մարտի, preparatives for war. [consumed.

Ապառածաի լինիմ *vn.* to be wholly

Ապառեմ, եցի *va.* to exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to eat, to devour; to complete, to finish, to destroy, to ruin, to reduce to nothing; -իմ *vn.* to be consumed, drained, exhausted; to decay, to dry up, to finish, to cease, to stop; սպառեալ էին ոգիք նց, they were exhausted, quite tired; սպառեր զոր. ու թիւն նր, he wore himself out, his strength declined.

Ապառիչ *s.* consumer.

Ապառնալից *a.* full of threats or menaces; -լիք, լեաց *s.* threat, menace; insult, bravado; -հան *a.* threatening, menacing.

Ապառնամ, այցալ *va.* to threaten, to menace, to utter threats against; հոր ծանուան - , to threaten with ruin.

Ապառնանկառ *a.* eyeing in a threatening manner. [ening tone.

Ապառնուի, -ուծի *s.* threat, threat-

Ապառուած, ոյ or ի *s.* end, term, extremity; summit, top.

Ապառուան *s.* exhaustion, consumption, consummation, destruction, loss; cessation, termination, term.

Ապառապուռ, ի - *a.* total, entire, complete, extreme; *ad.* extremely, to the last extremity, utterly, entirely, totally.

Ապաս, ուց *s.* service, office, function, employment; want, requisite; furniture, ornaments, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods, service of plate, vessels, utensils; dinner-service; meats, victuals, repast, dinner, treat, feast; pomp, train, equipage; care, earnestness, solicitude; -ք եկեղեցւոյ, church ornaments, decorations, plate, chalice, &c.; ի - հայրենեաց, in the public service; - ունել, տանել, հարկանել, ի - ու կալ, to serve, to take service, to minister; - ունել կրակի, to worship fire; - տանել կոյոյ, to worship idols; լինել ի - ու պաշտաման ուրուք, to serve, to be in service; հարկանել, տալ ումք զյետին -, to pay the last honours; - տանել տխուրց, to obey the passions; անձինն մատուցանել անձին -, to be one's own idol; - աւնել, to attend well, to care, to keep, to guard, to watch, to spy, to lie in wait for; to eat, to dine; - ուտել or կերակրիլ, to regale, to entertain, to give an entertainment; - արկանել, դնել, to prepare the requisites for the Mass; զբաղեալ էր ի բազում - ու, he was oppressed by a multitude of things, he was very busy.

Ապասալար *s.* general of the army; - գունդ, picked cavalry; - ու թիւն *s.* generalship.

Ապասակալ *a.* waiting, attending; - ու ի *s.* service; - կից *S.* Պաշտանակից.

Ապասահարեմ *va.* to serve; - հար. կու թիւն *s.* service, office, function; administration; վարժեւ ի -, to inure or accustom to service.

Ապաստաւք լինիմ *vn.* to be sent to service; - ու *a.* served, honoured,

respected; -ապրուծի՞ն Տ. Ապասահար-կութի; -առնն Տ. Տ. Ապրկաւազանոց; cupboard for gold & silver plate; -բար, աջ *a.* serving, providing, purveying; *s.* functionary.

Ապաստար *s.* attendant, servant, valet, domestic, waiter: lictor, usher; Տ. Գործակալ; -ակ Տ. Ապասակալ; -ական *a.* belonging to servants or to service, servile; *s.* servant; -ակից Տ. Պաշտօնակից; -եմ, եցի *vn.* to serve, to wait on, to assist; to administer, to bestow, to confer; -փառաց ուրուք, to serve to a person's glory; -հրա-մանի, to fulfil, accomplish or execute an order or command; -իմ *vn.* to be served; -ութի *s.* service, office, ministry; administration, dispensation; -հարկանել, մատուցանել, կատարել, ընել, to serve, to be a servant, to do service to, to attend, to wait upon; -ուհի *sf.* maid-servant, maid.

Ապաստակ, եկաց Տ. Ապաստար; guardian; *sf.* assistant, helper, sick woman's nurse.

Ապասեմ, եցի *vn.* to hope for, to expect, to wait for, to look for, to look forward to; to observe, to watch, to spy; to serve; to be reserved for.

Ապասեփ Տ. Խնայակեր.

Ապասիկ, սկաց *s.* servant.

Ապասիւ *a.* waiting for.

Ապասկապետութիւն *s.* intendency; -ութի իշխան, High Steward.

Ապասուսն *s.* waiting, expectation, expectance, hope. [ury.

Ապասաղանք *s.* *Gr.w.* softness, lux-

Ապարակ *s.* bot. fustic, Indian saffron.

Ապարակիր Տ. Ապարակիր.

Ապարապետ *s.* generalissimo, general in chief; -ուհի *s.* rank of general in

Ապարափակ Տ. Վահանափակ [chief.

Ապեղանեմ, եցի *va.* to plaster, to poultice, to put on or apply a plaster, to cure, to dress a wound, to bind up.

Ապեղանի *s.* plaster, poultice, salve, unguent, ointment, pomatum; diachylum, cerate, cataplasm; -սի *ի* վերայ դնել Տ. Ապեղանեմ. [gallant.

Ապեռափառ *a.* noble, chivalrous,

Ապեռուս *a.* covered with honour-

Ապեմ Տ. Ապապտ. [able scars.

Ապի, սպւռ, սպեաց *s.* cicatrix, scar, seam, mark; *fig.* stain, spot, stigma; -կեղեքածի, scratch; ածել լաի բռնկութի, to heal up, to cica-

trize, to close; -անամ, աջայ *vn.* to skin over, to become cicatrized, healed, whole; -ացուցանեմ *va.* to leave a scar on, to scar; to stain, to spot.

Ապին *s.* Տ. Ապեան; -ք *s.* *Gr. w.* sphynx (*pl.* -es). [albumenize.

Ապիւն *s.* chem. albumen; -եմ *va.* to

Ապիւնակ, աջ *a.* white; *s.* white, white lead, ceruse; silver coin; -մարգարտայ, pearl-powder, -white; -զինկի, zinc-white, oxide of zinc; *ի* -ս, dressed in white; -առնել, to whiten.

Ապիւնակագիր *s.* white writing; white chalk; -գոյն *a.* white, white-coloured, whitish; -գեղ *s.* flake white; -գգեաց, եցից, -գգեւ. *ից* *a.* dressed in white; -Քորք, Nuns consecrated to the Holy Virgin; -Թոյր or Թորմի Տ. Ապի տակագոյն; -չիք *s.* grey hair, hoariness; -խայս *a.* spotted with white, speckled, dapple-grey, grey; -խառն *a.* black & white, grey; -ծղի *a.* white-armed; -կիկն *a.* white-fleeced; -հան-դերձ Տ. Ապիտակագգեւս; -հեր *a.* white-haired; -ի *a.* mounted on a white horse; -իդ Զորիք *s.* white draught mules; -մաղ *a.* white (colour of animal's coat); -մարմին *a.* white-bodied, -fleshed, of clear complexion; -մորթ *a.* white-skinned; *s.* albinos; -մորուս *a.* white-bearded; -յեղ *a.* very white, all white; -նամ, աջայ *vn.* to whiten, to become white; -նգամ *a.* white-membered; -նիւ *a.* spotted, marked with white; -սա-առասա *a.* striped with white; -սեւ *a.* brown; whitish; -վարս *s.* white hairs; -բան or -ւրան Տ. Յարգգոյ; -բար *a.* whitening, rendering white; -ցումն *s.* chem. dealbation, whitening, bleaching, blanching; -ցուցանեմ *va.* to whiten, to render white, to bleach, to blanch; -փայլ, -փառ *a.* snowy-white, very candid, of dazzling whiteness. [լանդ *a.* white-coloured.

Ապիտակերամ *a.* of white flock; -ե-

Ապիտակիւմ, եցայ Տ. Ապիտականամ.

Ապիտակութի *s.* whiteness, white; candidness, splendour; -հերաց, hoariness; -լանջաց, պարանոյնի, snowy bosom, ivory whiteness, alabaster of the neck.

Ապիտակուց *s.* white of an egg, albumen; *med.* white scale of lepers; -ալաց, white of the eye, conjunctiva,

sclerotica; - *կտի*, spermaceti; cetine. [*շին* *a.* albuminous.

Ալիտաձեւ *s.* chem. albumenoid;

Ալիդագոյն, -*նման*, -*տեսակ* *a.*

Ալիդուլթի *s.* sponginess. [spongy.

Ալուր, *սրկոյ* *s.* Pers. *w.* food composed of butter & of dried curds.

Ալուրէք, *էրց* *s.* Gr. *w.* monks devoted to study.

Ալուծեմ, *էցի* *vna.* to put off, to delay, to defer, to neglect, not to care for.

Ալուծումն *s.* delay, deferring, temporizing; negligence, carelessness, heedlessness.

Ալունք, *սփեղ* or *գոյ* *s.* sponge; սուս - , bastard - . alcyonium; - *լըն* *սպիւն*, spongy platina; *սրբէլ*, *լըն* *լէլ* *սպիւն*, to sponge, to clean or wipe off with a sponge; *չ* *սպիւնով* *ծածկել* *զերկաթ*, *զեհա*, to admonish kindly, to warn gently.

Ալուս *S.* *Ալաւսպուս*.

Ալաուր, *արոյ* *s.* dung of ruminant animals.

Ալաւանեմ *S.* *Ալաւան* [ing animals.

Ալաւեմ, *էցի* *va.* to insinuate, to introduce gently, to bring in privily, to foist, to thrust on; - or

Ալաւեմ, *էցայ* *vn.* to introduce, insinuate or worm oneself in, to glide or creep into, to penetrate, to dive

Ալաւումն *s.* insinuation. [into.

Ալաւիկ, *Ալաւիկ* *a.* neat, tidy, spruce, clean, terse.

Աւիշք, *Աւիշք*, *Աւիշ* *s.* blast, hiss, whistle, sound, song.

Աւիակ, *այ* *s.* axle-tree, axle.

Աւիակալ, *ի* *S.* *Աւթ*.

Աւիական, *այք* *s.* leg-armour, greaves.

Աւիակնք *S.* *Աւիակն* & *Աւիակնք*.

Աւաբան *S.* *Աւաբան*; -*եմ* *vna.* to lie, to tell lies, untruths, stories; -*ուի* *S.* *Աւաբանութիւն*; -*բար* *ad.* falsely, mendaciously; -*գիր* *a.* false, mendacious, lying; -*գոյ* *a.* not existing, fancied, imaginary, chimerical.

Աւագ, *ի*, -*ինն*, *այ* *s.* Gr. *w.* stadium; furlong; *զկայունն* -*ն* *ստանալ*, to gain the crown of martyrdom.

Աւագաւ *a.* judging falsely; -*ի* *գու*, -*խոս*, *այ* *a.* speaking lies, lying, mendacious; *s.* liar, impostor, fibber, story-teller; -*խոսութիւն* *s.* lying tale, fictitious story, falsehood, untruth, imposture.

Աւածեմ *S.* *Տածեմ*; -*ծին* *a.* lie-

inventing; romancing; -*ծումն* *S.* *Տածումն*.

Աւակարծ, -*ող* *a.* thinking falsely or erroneously; -*ութի* *s.* false opinion, fallacy, error.

Աւահալ, *այ* *a.* wrongheaded, headstrong, petulant, insubordinate, undisciplined; impertinent, insolent; knavish, rascally, roguish; -*սփեղ*, to rebel; -*ս* *գնալ* or -*եմ*, *էցի* *vn.* to grow insolent, to become a rascal, to disobey, to revolt, to plague, to behave badly; -*էցուցիլ* *a.* rendering insubordinate; -*ութիւն* *s.* waywardness, insolence, petulance, insubordination, mutiny; -*թք* *գնալ*, to behave in a disorderly manner.

Աւահալաւ *a.* renowned falsely.

Աւամբակ, *այ* *a.* indocile, morose, disobedient, reluctant, untractable, froward, restive; austere, rude, harsh, rigorous, severe; -*եմ*, *էցի* *vn.* to oppose, to resist, to be obstinate, to disobey, to rebel, to be insolent; -*ութի* *s.* indocility, disobedience, insolence, rebellion; rudeness, severity, rigour.

Աւամբք, -*ս*, *այ* *s.* Gr. *w.* stomach; belly; *ոչ* *գոյ* *իւ* - *կերակոյ*, I have a weak digestion; - *իմ* *յաւէ*, I have the stomach-ache; -*ական* *a.* stomachic, gastric; - *հիւթ*, gastric juice; -*ացաւ*, *ի* *a.* having a pain in the stomach; *s.* stomach-ache.

Աւայոգ, *ից* or *այ* *a.* suppositious, false, feigned, fictitious, artificial, invented, fabulous, imaginary, chimerical, romantic, story-telling; -*ութի* *s.* fiction, feint, dissimulation, falsity.

Աւանամ, *ացայ* *vn.* to acquire, to gain, to obtain, to get; to have, to possess, to hold; to purchase, to buy; to create; *զերթաւն* -, to regain, to re-acquire, to recover; *գաւաւ* -, to achieve glory.

Աւանանեմ *S.* *Բաւանանեմ*.

Աւանուէր *a.* pseudoclerical; -*նոն* *S.* *Աւանանուն* [sence or oil of myrrh.

Աւանին, *իւն* *s.* Gr. *w.* storax; es-

Աւապաւիր *a.* false, fallacious, fictitious; -*պատում* *a.* story-telling, romancing, fabulous, lying.

Աւապաւիր *s.* receipt, discharge.

Աւապական *a.* acquired, possessed, adventitious; *gr.* possessive; created, made.[pier; purchaser, buyer: creator.

Աւացիլ, -*ցող* *s.* possessor, occu-

Ստացուած, ոյ *s.* purchase, acquisition, property, possessions, goods, substance, power; creature; -**ալստուածութիւն** *s.* great quantity of goods; **Տ. Ընչաւեառի**; -**տէր** *S.* Ընչաւէր; -**աւէր** *s.* owner, proprietor; -**ութիւն** *s.* riches, opulence. [session.

Ստացումն *s.* acquisition, gain, possession; **Ստացուցանեմ** *va.* to cause to possess or acquire.

Ստացուցանեմ *va.* to prove to be false, to render vain, to adulterate.

Ստացք, ցից *S.* Ստացումն.

Ստախառ *a.* infatuated with false opinions; -**ութիւն** *s.* false opinion.

Ստաքսիկ *Gr. w. S.* Ստախն.

Սադիւռ, &c. *S.* Ըստդիւռ, &c.

Ստեղծարար *s.* go-cart.

Ստեղծանամ, աջայ *vn.* to collocate or settle oneself.

Ստեղծեմ *va.* to collocate, to place, to settle, to establish. [chants.

Ստեղծի *s. mus.* Armenian modulated

Ստեղծ բանի *s.* poet.

Ստեղծարարեմ *va.* to invent, to find out, to forge; -**բանութիւն** *s.* poetry; fiction, invention; -**գործ, ի** *s.* creator; -**գործական** *a.* creative; -**գործեմ** *va.* to create; -**գործութիւն** *s.* creation; -**գիր** *a.* innate, inborn; -**հան** *a.* created; invented, factitious, forged; plastic; -**կանութիւն** *s.* plasticity, moulding, modelling; -**կից լինեմ** *vn.* to be created together.

Ստեղծանեմ, ծի *va.* to create, to produce from, nothing; to form, to figure; to find out, to invent, to contrive, to forge. [author.

Ստեղծիչ, -ծող *s.* creator; inventor,

Ստեղծուած, ոյ *s.* creature; invention, production.

Ստեղծուածոյ, ք, ց *a.* invented, devised, fictitious, false.

Ստեղծում, ծի *S.* Ստեղծանեմ.

Ստեղծումն *s.* creation; invention.

Ստեղ, զան or **զին. զունք** *s.* branch, bough, shoot; stalk, stem, trunk; anat. foci; *gr.* dactyle; *mus.* key, stop; *S.* Ստեղի; *bot.* umbel; - **ծխոյ**, pillar of smoke; **ստեղունք** *աշտանակաց*, branches of a candelabrum; **ստեղունք եղէրուաց**, antlers or branches of stags' horns; **ստեղունք դաշնակի**, keys, key-board, finger-board of a piano-forte; - **արձակել**, to branch out, to ramify; -**աձիգ** *a.* ramifying,

ramified; -**աշտակութիւն** *s.* dactyle meter; -**աւոր** *a.* branchy; -**իմ, եցայ** *vn.* to shoot, to sprout, to bud forth, to pullulate, to grow.

Ստեմ, եցի *vn.* to lie, to fib, to tell untruths, stories, to impose upon; to give the lie to, to belie; - **ուխան**, to break one's promise, word or vow.

Ստեղիկ, զնոյ or **նի** *s.* carrot; **վայրենի** -, parsnip; **վայրի** -, madder, athamanta. [35. 317 cubic feet).

Ստեր *s. Gr. w.* stere (cubic meter).

Ստերգանութիւն *s.* perjury, false oath.

Ստերգումն *s.* perjurer; *a.* taking a false oath, perjuring.

Ստերիւր *a.* strayed, erred, roving, astray; -**եմ, եցի** *va.* to lead astray, to turn aside, to put out of the right way, to cause to err, to pervert; to distort, to wrest, to misinterpret, to misconstrue; -**իմ, եցայ** *vn.* to go astray, to be led astray, to leave the right path, to wander, to err, to fail; -**ումն** *s.* deviation, wandering, error.

Ստերլին *s.* sterling.

Ստերլ, ի or **ոյ** *a.* sterile; -**անամ, աջայ**, -**իմ, եցայ** *vn.* to become sterile, barren, to be past breeding; -**ութիւն** *s.* sterility.

Ստեւ, ոյ *s.* hair, camel's hair; -**աւթախումն** *s. chem.* unhairing, scraping off the hair; -**եղէն** *a.* of camel's hair.

Ստեւ *s.* weaver's small staves.

Ստեւ, ստեւոյ, ու or **աւ** *s.* speed, haste, alacrity, diligence; *a.* frequent, instant; *ad.* frequently, often, instantly; - - *ad.* quickly, hastily; very often, continually, incessantly; **ստեւաւ** or **ստեւ** *ad.* in haste, in a hurry, quick, fast, with great speed or alacrity; eagerly, hotly; - **հաւ**, to persevere in, to be assiduous, steadfast in, constant in, to apply or addict oneself to.

Ստի. ստուոյ *s.* honour.

Ստիխար *s. Gr. w.* sticharium, Greek ecclesiastical garment.

Ստին, ստեան. ք, ստեանց *s.* breast, bosom; teat; *fig.* source, spring; -**քարուի**, pap; - **կովու, ոչխարի**, &c., nipple, udder, dug; **ի ստեան**, at the breast; **մանուկ ի ստեան**, suckling-child; **դառնալորեալ առ ստեամբ**, girt about the paps; **կերակրել ստեամբ**, to suckle, to give suck, to give the breast to; **գիւլըս**, to suck, to draw the breast; *S.* Հատուցանեմ; **անկանել**

ստեանց, forming or rounding of the breasts in adolescence; *եռալ ստեանց*, to give milk; *ի ծուծ ստեանցն կախեալ*, hanging to her breast; *-ք անկան քեզ*, thy breast are fashioned; *յոյս իմ ի ստեանց մօր իմոյ*, my hope from my mother's womb.

Ստիպաբար, *-գոյն*, *-պէս* *Ստեպ. ad.*

Ստիպեմ, *եցի va.* to press, to constrain, to oblige, to force, to necessitate, to pursue closely; to solicit, to urge, to hasten, to hurry, to expediate; *-իմ vn.* to be pressed, constrained, forced, obliged; to make haste, to hurry; *ստիպիմ ի սիրոյ սրտիս*, I cannot resist the desire to...

Ստիպողական a. pressing, urgent, imperious. [pressure.]

Ստիպումն s. constraint, urgency,

Ստիւգական a. Stygian.

Ստիւրակ s. Gr. w. storax.

Ստիքերոն, *այ s. Gr. w.* verse; *Հինգ - գիրք*, the five poetical books of the Bible.

Ստիքս, *Ստիք s. Gr. w.* element, point, note; line, verse; *-եմ*, *եցի va.* to put or divide in verses, to versify.

Սուկեմ, *եցի va.* to adulate, to flatter.

Սնահաւորաց a. weaned.

Սնանեմ, *եցի va.* to surmount, to prevail; to hurt, to injure, to wrong, to prejudice, to damage.

Սանգամ, *ացի vn.* to be taken with a spasm; *-գանոս a.* spasmodic; *-գանք s.* spasm.

Սանդեայ or *այ. գի* or *գիայ*, *գիս-ջիկ*, &c. *a.* at the breast, sucking; *-աղայ*, sucking-child; *-Հասակ*, infancy; *-գիեմ vn.* to suck. [*-այ*, lullaby.

Սանոս, *այ sf.* nurse, wet-; *երգ*

Ստոծանի s. anat. diaphragm.

Ստողողի s. Gr. w. chanting of the psalms by alternate voices.

Ստոմ s. Gr. w. sword-edge.

Ստոման, *այ*, *-իք*, *եաց s. Gr. w.* pot, pitcher; *-մի մեղու*, a cruse of honey.

Ստոյա, *յ s. Gr. w.* portico, porch.

Ստոյգ, *ուգաց a.* true, just, certain, sure, indubitable, assured, positive, infallible, veritable, real, authentic, genuine; *ad.* surely, certainly, assuredly, to be sure, by all means.

Ստոյիկեան s. stoical; *s. stoic*; *-ա. շանգ*, stoicism.

Ստոր s. bottom, the under or lower part; *ի -*, under, underneath, below;

ի -է, from under, from below or beneath; downwards.

Ստորաբաժանեմ va. to subdivide; *-բաժանումն s.* subdivision; *-բեր*, &c. *S. Վարդաբեր*, &c.; *-բնակ a.* living upon the earth; *-գաւառ a.* earthly, terrestrial, mundane; *-գիր s.* inscription; signature; *-գրական a.* descriptive; *-գլուխ ad.* with the head downwards; *-գրեմ va.* to subscribe; to sign; to depict, to describe; to trace, to figure, to design; *-գրող s.* signer, subscriber; *-գրութիւն s.* subscription; signature; description; *-գաս s.* lower or inferior class; *-գասական a. gr.* subjunctive; *-գասեմ va.* to submit, to place or put under; to subordinate; to subdue, to overcome; *-գրական*, &c. *S. Ենթագրական*, &c.; *-կախեմ vn.* to be hung up, suspended; *-կայ*, *ից a.* subaltern, inferior, subject, subordinate, serving; sublunary, terrestrial; *-կայիմ vn.* to be subdued, subject to; *-կայութիւն s.* submission, subjection, subordination; *-կէս s.* comma; *-կտուր առեմ va.* to shorten, to dock, to cut, to retrench; *-յին a.* inferior; terrestrial, mundane; *-ք s.* terrestrials, mortals, mankind; *-նախանձ S. Գեանանախանձ*; *-նկիմ*, *կայ vn.* to fall down, to precipitate; to fall under, to submit, to yield, to be subject to, to undergo; *-նկեալ a.* subject, subdued; *-նշանեմ va.* to subscribe; *-ջնկեմ va.* to destroy utterly; *-աւքեմ va.* to send down; *-աւքար ad.* affirmatively; *-աւկան a.* affirmative; *-սեմ va.* to affirm, to say yes, to consent, to confirm; *-սուզական a.* liable to submersion; *-սուզեմ va.* to submerge, to immerse, to send to the bottom, to engulf; *-սու. Թիւն s.* affirmation.

Ստորաւ s. antarctic pole; comma.

Ստորաբարձ S. Գեանաբարձ.

Ստորեայք or *րեք. րեկց s.* sublunary or terrestrial things.

Ստորերկրեայ. յ a. underground; *a. s.* subterranean; *անդք -*, tunnel.

Ստորեւ s. the inferior part, the underneath; *a.* inferior, lower; *-* or *ի -pr. ad.* under, beneath, underneath, down, below. [or roller.

Ստորի. րւոյ. րեաց s. weaver's beam

Ստորին. րեոց a. s. inferior, low; lower part or end, bottom; subterranean; tartarus, hell; *- Հայք*, Low-

er Armenia; - **Ասորիք**. Coëlesyria; - **Երկրի**, bowels of the earth; **ի - ս մը** - **անկէլ**, to set, to go down, to disappear.

Ասորիք, **միտ** *s.* hidden places. [pear.

Ասորիքայն *a.* lower, lowest.

Ասորիքայն, **այ** *s.* under garment.

Ասորիքայն, **յին** *a.* inferior; earthly, terrestrial; - **բարձ** *S.* **Գեանաբարձ**.

Ասորիքայն, **այ** *s.* **S.** **Ասորիքայն** & **Ասորին**; sublunarians.

Ասորիքայն *a.* categorical; - **գե- լիք** *s.* attribute; - **գեմ**, **եջի** *va.* to specify, to express; to ascribe, to attribute; - **գուծի** *s.* predicament, class; category, kind.

Ասորիքի *Gr. w. S.* **Առի**.

Ասորիք, **ից** *s.* foot of a mountain; skirt of a robe or cloak; train of a gown; **ան - ու լիքին**, at the foot of the mountain; - **աբարձ** *a.* trailing one's gown, clothed in trailing robes; - **պատմունան**, trailing gown; - **աշ- միք**, promenade in gown & train.

Ասորիքի *s.* tunnel.

Ասորիք, **ի** - *ad.* from below, beneath or under.

Ասուար, **այ** *a.* large, great, voluminous; thick, dense; strong, lusty; *gr.* harsh, close; - **գունդ**, **բանակ**, numerous, powerful army; - **ծանրու- թիւն**, great weight.

Ասուարաբուն *a.* of great girth; - **թղթեայ** *a.* boarded; - **թղթեմ** *va.* to board; - **թուղթ** *s.* boards; pasteboard; - **գեմակ**, &c. *S.* **Հաստաստ- գէտ**, &c.; - **ծառ** *a.* furnished with great trees; *s.* large tree; - **կարկաս** *a.* made of massive pieces or stones; very large, very voluminous; - **ձայն** *a. gr.* harsh, hard; - **ձեռն** *a.* great, numerous, powerful; - **մած** *S.* **Թանձրա- մած**; - **նամ**, **ացայ** *vn.* to thicken, to grow thick or large, to enlarge; to become or grow larger, bigger, stouter, fatter; to increase in size, to grow; - **սայր** *a.* thick & sharp-pointed; - **ստե- ղեմ** *a.* heavy-branched; - **ցունի** *s. phys.* magnifying power; - **ցունիւմ** *va.* to thicken, to enlarge; to augment, to increase; *phys.* to magnify. [ness.

Ասուարութիւն *s.* largeness, thick-

Ասուարան *a.* truthful, veracious; true, real, veritable; *s.* etymologist; - **ական** *a.* etymological; - **ապէս** *ad.* truly; - **եմ**, **եջի** *va.* to tell the truth; to verify, to explain; to trace the

etymology or derivation of a word; - **ուծի** *s.* truthfulness, veracity; etymology; - **օրէն** *ad.* etymologically.

Ասուարաբ *ad.* truly; - **գէտ** *a.* knowing thoroughly, well informed; certain, sure, true, certified, verified; - **գիր** *a.* authentic; written with certainty; - **գրեմ** *va.* to write with certainty; to rectify; - **գրուծի** *s.* authentic writing; ratification; - **խոս** *a.* truth-speaking, truthful; - **հաւատ** *a.* orthodox; - **հմուտ** *a.* very erudite, learned, most expert or skilful; - **պատմում** *S.* **Ճշմարտապատմում**; - **պէս** *ad.* certainly, truly, verily, in truth, without doubt; - **սեռութի** *s.* sharp-sightedness; *fig.* keenness of vision.

Ասուարեմ, **եջի** *va.* to certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to examine thoroughly, to inform oneself of the truth of, to enquire, to ascertain; to trace etymolo-

Ասուարի *s.* verifier. [gies.

Ասուարի *S.* **Ասուարապէս**.

Ասուարի *s.* anal. oesophagus.

Ասուարութի *s.* certainty, verity, assurance, verification.

Ասուար, **այ** *s.* shadow; *fig.* shadow, figure, sign; - **բ**, shade, manes, ghost, spectre, spirit; **սին** -, vain shadow; - **բ մահու**, shades of death; the dark grave; - **բ գիշերոյ**, the shades of night; - **երեկոյին**, the evening shades; - **եւ լոյս** *ի նկարս* [**Լուսաստուր**], light & shade in painting, chiaro-oscuro; - **արկանի** *ի նկարս*, to shade a drawing; **երբեւ զ- անցանի**, to pass away like a shadow; **երբեւ զ- են կեանք մարդոյ**, life is but a fleeting shadow.

Ասուարաբանեմ, **եջի** *una.* to speak darkly, with a veiled meaning; - **բան- ու թիւն** *s.* circumlocution, ambages; - **բար** *ad.* obscurely, shadowy; - **բոյս** *s. bot.* shadow-grass; *a.* producing darkness (night); - **գիծ** *a.* shadowed, figured; - **գիր**, **գրաց** *s.* sketch, draught, outline; draughtsman, pattern-drawer; - **գրեմ** *va.* to sketch, to rough-draw, to delineate, to trace; to draw, to represent, to figure; - **գրուծի** *s.* sketch, delineation, outline; sciagraphy; - **խիթ** *a.* skittish, starting; - **ծս անեմ** *va.* to darken, to throw into the shade, to eclipse, to offuscate, to obscure, to dim, to tarnish; - **կան** *a.* sha-

dy, shadowy, obscure; figurative, symbolical; S. Ստուերանիս; -կերպ *a.* shadow-like; figurative; -հոյնութի *s.* sciamancy; -հալած *a.* dispersing shadow or darkness (light); -հող *s.* umber, umbra; -մած *a.* covered with shadow, shadowed, shady, dark, obscure; -մարտութիւն *s.* sciamachia; -նամ, աջայ *vn.* to be covered with shadow, immersed in shade, darkened, obscured; to grow cloudy, dark; -ներկ S. Ստուերահող; -նիստ, նստաց, -նստեալ *a.* sitting in the shade; living in obscurity; -չափութի *s.* gnomonics; -պատ S. Ստուերամած; -պէս *ad.* like a shadow; darkly, obscurely; -տեմ *va.* to dim, to obscure; -տեսակ *a.* shadow-like, dark, obscure; fleeting, passing; -տուն (նկարատուն) *s.* camera obscura; -րկեմ *va.* to shadow, to shade; to shade a drawing; -րկութիւն *s.* geom. projection; -ցոյց *s.* gnomon; -ցուցանեմ *va.* to cover with shadow, to shadow, to shade, to darken, to obscure; to hide, to veil, to overshadow; to give shade.

Ստուռ *s.* falsehood, untruth, story, fib, falseness, falsity; ցուցանել *չ.* to give the lie to; to belie.

Սլառակ *a.* S. Ստախոս; adulating.

Ստուռանեմ, եղի *vn.* not to like listen to, or consent to, to disobey, to contravene; -գանող *a.* indocile, disobedient; -գանութիւն or -ուսն *s.* contempt, disobedience, indocility.

Ստուորկոս *s.* Gr. w. water-sprout; top, whipping-top, peg-top.

Ստրատ Gr. w. S. Չորավար; -ելաւ, &c. S. Սպարապետ, &c.

Ստրատիգին or գինն *s.* Gr. w. general's tent, habitation, or quarters, headquarters.

Ստրկածին *a.* born of a slave; -մծար *a.* honouring slaves; -յին *a.* slavish, servile; -նամ, աջայ *vn.* to be or become a slave, a servant; -պէս *ad.* like a slave, slavishly, servilely; -ցուցանեմ *va.* to reduce to slavery, to enslave, to enthrall.

Ստրկեմ *vn.* to become a slave.

Ստրկից *s.* fellow-slave.

Ստրկուի *s.* slavery, bondage, yoke, servitude, subjection.

Ստրոպոն Gr. w. S. Սոնք.

Ստրոմ *s.* Gr. w. strombus, turbinite, (a testaceous univalve).

Ստրովիւղ Gr. w. S. Ստորիւղ.

Ստրուկ, ստրկաց *s.* slave; vassal, subject, serf; servant; - ընծին, slave born in the house.

Ստրոփեմ *va.* to spin round.

Ստրշանամ, աջայ *vn.* to repent, to regret, to rue, to be seized with repentance, touched with contrition.

Ստրշաք or ըռմն *s.* repentance, regret, concern, sorrow, grief, remorse, compunction. [pent.

Ստրշոցանեմ *va.* to cause to re-

Սրաբերան S. Սայրասուր; -գլուխ *a.* long-headed; sharp-witted; -լեռն, pinnacled mountain; -զէն *a.* armed with sharp weapons; -կառք, chariots armed with scythes; -թէւ *a.* a.oute-winged; - or -թռիւ *a.* flying swiftly; -խաղ *s.* fencer; S. Չիւխաղ, &c.; -խողկաղ *a.* killed, slain with a sword; -ծայր *a.* pointed, sharpened; -ծուլթի *s.* pestilence, plague, epidemy, contagion, mortality.

Սրակն *a.* keen-sighted, piercing-eyed; ից. clear-sighted, perspicacious; -ուլթի *s.* piercing sight; ից. perspicuity, clear-sightedness; -կոխ or -կտոր առնեմ *va.* to put to the sword; -կառք *a.* sharp-beaked; -կռիկ, pointed shoe.

Սրահ, ից *s.* drawing-room, hall, saloon; curtain; church-porch, portico, court; corridor.

Սրահակ, աջ *s.* small hall; small curtain, hanging, tapestry, arras; -հարանց, curtained bed; -աձեւ *a.* curtain-shaped; -անք S. Սայրիկեան.

Սրահայեաց *a.* eagle-eyed; having a penetrating glance.

Սրաձայն *a.* shrill-voiced.

Սրամ *vn.* to desire earnestly, to long for, to sigh after.

Սրամահ առնեմ *va.* to kill with a sword, to put to the edge of the sword; -լինել, to fall by the sword; -մրկ S. Սոււերամրկ; -մէա *a.* acuminate, pointed; very sharp or cold; -միւ *a.* acute-minded, sharp-witted, clear-sighted, subtle, penetrating, quick, ingenious; -միւմ *vn.* to be well-tempered, hardened; -մաւութի *s.* acumen, acuteness, clear-sightedness, subtlety, perspicuity, penetration, sagacity; -նամ, աջայ *vn.* to be pointed, sharp, to end in a point; to pass rapidly, to fly, to go quickly, to fleet away, to

rush on, to precipitate, to rush on headlong; to be soured, exasperated, to chafe at; *ի բաց* - . to disappear, to fly away, to vanish.

Սրահկիւն *a.* acute-angled; *s.* acute angle; - *էռանկիւն*, oxygen.

Սրաւար *a.* moving quickly, rapid, swift, impetuous, violent; - *իմ տ.* to go swiftly, to run rapidly, to hasten.

Սրաւես. - *իւ*. &c. *S.* *Սրահն*. &c.

Սրաբեցուցանեմ *va.* to charm, to astound, to stun; - *բիմ տ.* to be raptured.

Սրափողոս *a.* having the throat cut; *ad.* with one's throat cut; - *փուշ* *s.* bramble, briar.

Սրաբան *a.* singing the Trisagium; - *եմ*, *էջի* *va.* to sing the Trisagium, to sanctify, to hallow, to laud; - *ուծիւն* *s.* Trisagium, hymn; - *բար* *a.* holily; - *բերան* *a.* pure-mouthed; - *գիր* *s.* hagiographer; - *բ*, hagiographic books; - *գործ*. *ի* *a.* consecrating; sanctifying; - *գործեմ* *va.* to consecrate; to sanctify; - *գործուծի* *s.* consecration; sanctification; - *գումար* *a.* composed of saints, venerable; - *գունդ* *a.* of holy assembly; - *գրեմ* *va.* to correct; - *գրիւ* or *գրող* *s.* corrector; - *գրուծի* *s.* correction; - *գեղ* *s.* purgative; - *աւնու*. to take a purgative, to purge; - *աւ*. to purge; - *գան* *a.* sacred; *s.* His Holiness, His Grace; - *գանեմ*, *ե*. *յի* *va.* to consecrate; to deify, to idolize; - *գգեստ* *a.* clothed in a holy or white raiment; holy, pious, godly, divine; - *գնարանուծիւն* *s.* hagiology; - *գնագիրք* *s.* Holy Writ, Bible; - *գնահան* *S.* *Սուիրական*; - *գնուծիւն* *s.* holiness; - *ձեր*, Your Holiness; - *լոյս* *a.* enlightening the spirit, of spiritual light, pure, holy; - *կան* *a.* holy, pure, chaste; - *կեաց*. *էցաց*, - *կրօն* *a.* irreproachable, pure, chaste, godly, saintly, saint-like, holy; - *կցորդ* *a.* partaking of holiness; - *համ* *a.* calm & gentle, clear & sweet; - *հայեաց* *a.* pudic or modest-looking, pure; perspicacious; - *հեռ* *a.* leading to holiness, sacred; - *Հայնեմ* *S.* *Սրաբանեմ*; - *ձիդ* *a.* abstaining rigorously; - *մատոյց* *a.* offered piously, with reverence; - *մաքուր* *a.* very pure, holy; - *միտ* *a.* holy-minded, pure, pudic; - *մտեմ տ.* to have a pure heart or mind; - *մտուծիւն* *s.* holy-mindedness.

Սրան, *ի* *s.* anus, fundament; * - *բ*

s. med. lochia, (evacuations from the womb after childbirth).

Սրահամ, *ացայ տ.* to be holy, sacred, consecrated or set apart, to consecrate or devote oneself; - *նուեր* *S.* *Սրամատոյց*; - *պահ* *a.* containing relics: fasting rigorously; *s.* reliquary, shrine; - *բ* or - *պահուծի* *s.* rigorous abstinence; - *պէս* *ad.* holily, without stain, chastely; - *պիղծ* *a.* sacrilegious; *s.* profaner; - *պղծուծիւն* *s.* sacrilege, profanation; - *բուշ* or *բնիշ* *S.* *Բնաբնիշ*; - *սաց*, &c. *S.* *Սրաբան*, &c.; - *սեր* *a.* fond of holiness, loving chastity; - *սիրտ* *a.* holy-hearted; - *սընեայ*, - *սնունդ* or *սուն* *a.* brought up in piety, godly, pure; - *վայելու* *a.* fit for saints; - *վայր* *s.* holy place; - *տաւ*, *ճար*, august temple; - *տաւ* *a.* well polished, bright; - *տեսիլ* *a.* seeing clearly; of calm, pure, holy aspect; - *տուն* *s.* vestry-room, sacristy; - *տուփ* *s.* cyborium, pyx; *ծածկոց* - *տփոյ*, *պիտ* - *պիտ* *s.* sacred asylum, sanctuary; temple, church, &c.; *a.* sanctifying, expiatory; - *բար*, *աց* *a.* sanctifying, saving, wholesome; - *շնորհ* *s.* sanctifying or saving grace; - *բարուծի* *s.* sanctification; - *ցուցանեմ* *va.* to sanctify; to consecrate; to canonize; - *ցուցումն* *s.* sanctifying; consecration; canonization; - *փայլ* *a.* shining in holiness, pure, clean, holy; * - *բար* *s.* polished marble; - *բնիշ* *s.* inquisitor; - *բնուծիւն* *s.* inquisition; *Ատեան* - *ԹԷ*. the Inquisition, the Holy Office.

Սրահմ, *էջի* *va.* to sanctify, to consecrate; to purify; to clean, to wipe off, to wipe dry, to sponge up; to expiate; to offer, to dedicate; to observe, to keep religiously; *med.* to absterge, to cleanse, to deterge; - *զմորուս*, to shave the beard; - *զեղըն* *գունես*, to pare the nails; - *զուս*, to prune, to lop; *հրով* - . to refine by fire; - *զցորեան*, to winnow.

Սրիկ *S.* *Սպրիկ*.

Սրիւ *a.* sanctifying; purifying, cleaning; *med.* abstergent; *s.* razor; - *ձեռաց*, towel; - *բաժակի*, the purificatory.

Սրիւր *a.* abstaining from meats.

Սրուծի *s.* holiness; purification; purity, cleanliness, neatness; expiation; offering; sanctuary; * Communion; *fig.* chastity, modesty; innocence,

integrity, candour; *med.* absterstion;
 --*թէյ* or --*նք*, the Holy of Holies;
 --*թէյ* or *նք* --*էյ*, most sacred; *յարկ*
 --*թէ*, temple, church, &c.; --*ձեր*,
 Your Holiness; --*թա* *ad.* holily.

Սրբուհի *af.* holy; *sf.* saint; Holy
Սրեան, *ք* *s.* pl. swords. [Virgin.

Սրեղիւր *a.* sharp-horned.

Սրեմ, *էջի* *va.* to grind, to sharpen,
 to whet, to point, to set, to give an
 edge, to acuminate; *fig.* to spur, goad
 or urge on, to stimulate, to rouse up,
 to excite, to stir.

Սրբութայ *a.* running or flowing vio-
 lently, impetuous, rapid; --*գետ*, rap-
 id river; --*իւք* *գալ*, to hasten, to run
 with the utmost haste; --*ութի* *s.* rap-
 id course, impetuosity.

Սրծամ *vn.* to run out of breath.

Սրկայ, *ից* *a.* s. ruffian, rascal,
 scoundrel, varlet, hired-assassin, brig-

Սրկոն *s.* minium. [and.

Սրկիւք, *սրնգայ* *s.* flute; flageolet;
 sife; syringe; --*Հաւորայ*, bird-call;
 --*Հովուական*, shepherd's pipe, reed;
Նուագէլ *սրնգաւ*, to play the flute;
 to pipe.

**Սրծէլ* *s.* goldsmith's pincers.

**Սրձակած* *s.* coffee & milk; --*նոց* *s.*
 coffee-pot; --*ստան*, *այ* *s.* coffee-plant-
 ation; --*բան* *s.* coffee-house; --*ի պան*,
գոկի, coffee-room; --*բար*, *այ* *s.* coffee-
 house keeper.

Սրձնի *s.* *bot.* coffee-plant.

Սրձիւս *s.* *chem.* caffeine.

Սրնգահար, *այ* *s.* flute-player.

Սրնգեմ *vn.* to play the flute; to
 hiss, to whistle; to bray?

Սրոհունգ *s.* *bot.* St. John's wort.

Սրովրէ, *Սրորէ*, *ից* *s.* *H. w.* seraph;
 --*ք*, seraphim.

Սրովրէաբնակ, --*գաւիթ* *a.* where
 the seraphim dwell; --*գումար*, --*գունդ*,
 --*խումբ* *a.* where the seraphim as-
 semble; *s.* chorus of seraphim; --*կան*
a. seraphic; --*մաքուր* *a.* pure, holy as
 a seraph; --*նման* *a.* seraph-like; --*նա*
a. representing the seraphim; --*պահ*
a. guarded by seraphim; --*ջոկ* *a.*
 crowded by seraphim; --*սարաս* *S.*
Սրովրէանման; --*սպաս* *a.* served by
 seraphim; --*տես* *a.* seraph-seeing
 (Isaiah); seraph-figured (saint Mes-
 rob); --*տիւ* *a.* resembling a seraph;
 --*փակ* *a.* surrounded or guarded by
 seraphim.

**Սրորիկ* *s.* *zool.* caddy-muddy, larva.
Սրոյ, *ի* *S.* *Յեսան*.

Սրուակ, *այ* *s.* phial, flagon, bottle;
 cruet; gauge; -- *գիրաբուծից*, cup-
 ping-glass.

Սրուծիւն *s.* sharpness, acuteness,
 keenness, point; subtilty; rapidity,
 velocity, speed, celerity; -- *մայ*, a-
 cumen; -- *ձայի*, shrillness.

Սրուկ *a.* rather sharp; *s.* flageolet.

Սրունի *s.* sharpening, setting, grind-

Սրունկի *a.* good-, sharp-eared. [ing.

Սրունք, *նից* *s.* leg, shank.

Սրահպան, *այ* *s.* cabinet, lady's
 private room, boudoir; nuptial bed,
 thalamus; bed-curtain.

Սրահարան, *այ* *s.* perirrhantarium;
 holy-water pile.

Սրահեմ, *էջի* *va.* to sprinkle, to be-,
 to asperse, to water, to spill, to shed,
 to spirt out, to bathe lightly.

Սրակիւ *s.* aspersorium, aspergile;
 holy-water sprinkler.

Սրակունի *s.* aspersion, besprinkling.

**Սրսուռ* *s.* frozen snow-flake.

Սրտաբախ *a.* palpitating; --*լինել*, to
 palpitate; --*բեկ* *a.* broken-hearted,
 discouraged, dejected, despondent;
 astonished, frightened; -- *անեկ*, to
 dishearten, to discourage, to deject,
 to take away a person's courage, to
 disconcert; to dismay, to frighten, to
 strike with astonishment; --*լինել*, to
 be broken-hearted, disheartened,
 down cast, dispirited, desponding, to
 lose or want courage; to be frighten-
 ed, dismayed; --*բեկեմ*, --*բեկիմ* *S.*
Սրտաբեկ անեմ, *լինեմ*; --*բեկութիւն*
s. faint-heartedness, dejection, des-
 pondency, discouragement, constern-
 ation; --*գէտ* *a.* knowing all hearts;
 --*գին* *a.* *ad.* with all one's heart; --*գալ*
a. crying, imploring heartily; --*գուրգ*
s. *anat.* auricles of the heart; --*թափ*
a. disheartened, dismayed, struck with
 consternation; --*թափունի* *s.* constern-
 ation, dismay; --*թունդ* *S.* *Սրտաբախ*;
 --*լիր* *a.* hearty, sincere; *ad.* heartily,
 sincerely; --*խոց* *a.* heart-sick, deeply
 afflicted; --*կաթ* *a.* very desirous, anx-
 ious, longing for, amorous; -- *անեկ*,
 to make one's mouth water; to in-
 flame with desire, to enamour; --*կեղ*
a. heart-broken, --wounded; --*կիւտ*
va. to grieve deeply, to break one's
 heart; to rend the heart, to harrow;

-*կտար* or *կտուր* **S.** *Արտաբէկ & Թոթափիմ*; -*կրակ* **S.** *anat.* pericardium; -*հաճոյ* **a.** grateful, delightful, pleasing; -*հանուկ* **s.** bantering, jeering, mocking; -*հեւ* **a.** heart-shaped; -*ափիկ* **S.** *Արտաշարժ*; -*յոժար* **ad.** willingly; -*համ, աջայ* **vn.** to take heart or courage, to be inspirited; -*շարժ* **a.** pity-or heart-stirring, pitiable, grievous, touching, moving, affecting; -*պախ առնեմ* **va.** to strike with consternation, to terrify, to appal; -*լինել* **to** be struck with terror, to be dismayed, greatly afraid; -*պինդ* **a.** re-animated, encouraged; courageous, intrepid; -*պնդեմ* **va.** to re-animate, to encourage, to inspire with courage, to revive, to put new spirits into, to raise again or restore a person's spirits; -*պնդիմ* **vn.** to be re-animated, to take courage, to recover one's spirits; -*պնդութիւն* **s.** bravery, courage, heart, boldness; -*ախմ* **vn.** to take to heart, to get angry, to chafe; -*առւչ* **a.** touching the heart, moving, affecting, tender; touched, moved; eager, desirous, burning for; angry, displeased, shocked, wounded, exasperated; heart-offending, mournful, heart-piercing; -*տես* **a.** knowing the thoughts of the heart; -*արոտի* **a.** palpitating, trembling for; desirous, longing for; -*ցաւ* **a.** heart-sick; compassionate, sorry, afflicted; -*ցաւութիւն* **s.** compassion, pity; distress, anguish, grief; *med.* heart-burn; -*թք* **ad.** compassionately, pitifully; -*ցաւանեմ* **va.** **S.** *Արտապնդեմ*; to affect, to touch.

Արտեայ **a.** courageous, intrepid, spirited, bold, lively; *այր* - **a.** a man of heart. [ent, tender.

Արտեանդն **a.** ardent, eager, fervent; -wounding, poignant, bitter.

Արտհեշտութիւն **s.** heart's ease.

Արտմտական **a.** choleric, irascible; -*ն* **s.** irascibility.

Արամեմ, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* **vn.** to lose one's temper, to be angry, out of all patience, indignant, in a passion, provoked, irritated, exasperated, enraged; *արամեցաւ բարկուն նր յոյժ*, he was seized with rage; -*եցուցանեմ* **va.** to make angry, to put in a passion, to irritate, to enrage, to exasperate, to put out of all patience,

to excite to anger, to vex, to plague.

Արամաութիւն **s.** indignation, passion, vexation, anger, ire, spite, wrath, rage; *սիւղանել զբոց*, -*թէ*, to stifle, smother or suppress the fire of one's indignation; **S.** *Հրաբորբոք*.

Արանդիմ, &c. **S.** *Նեղասրտիմ*, &c. *Արանիմ*, *Արանում*, &c. **S.** *Արամիմ*, *Արտուկ* **s.** little heart; *bot. sap.* [&c. *Արացաւուկ* **s.** cardialgy; **S.** *Արաց* - *Արածանելի* **s.** cincture, apron, linen girdle; dressing-gown. [apron.

Արածանեմ **va.** to gird with an *Արածանիմ*, *ծայ* **vn.** to put on an apron, to gird oneself with a cloth; to put on, or to wear a dressing-gown; *քուրձ* - **to** clothe oneself in sack-or hair-cloth. [ing with.

Արածումն **s.** the girding, or cloth-*Արարիմ* **S.** *Փարիմ*.

Ափիւ, *Ափիւս* **a.** spread, dispersed; diffuse, extended; sporadical; *ad.* scattered about, spread here & there; - *ծախիւք*, profusely, with great expense, splendidly; -*ք* **s.** dispersion, spreading out, scattering; the Sporades; dispersed nations; *ի -ս ծաւալել*, to disperse, scatter or spread everywhere.

Ափիւրիկ **Gr. w. S.** *Ափրիկ*.

Ափոյի **S.** *Ափոփանք*.

Ափոփական **a.** relieving, cheering up, consolatory, comfortable.

Ափոփանք **s.** relief, alleviation, solace, ease, consolation, soothing, comfort, balm; diversion, recreation.

Ափոփեմ, *եցի* **va.** to relieve, to allay, to ease, to soothe, to assuage, to console, to comfort, to soften, to appease; to rejoice, to divert, to recreate; - *զվիշտ*, to calm, to assuage, to charm away, to beguile one's sorrow or grief.

Ափոփութիւն, -*ումն* **S.** *Ափոփանք*.

Ափռեմ, *եցի* **va.** to spread, to disseminate, to disperse, to scatter, to strew, to sow, to propagate, to diffuse; to pour out or forth, to open; *սփռել ծաղիկս*, to strew with flowers.

Ափռիւ **s.** iron-bar, cross- or crow-bar, tenon. [expansibility.

Ափռողական **a.** expansive; -*ութիւն* **S.** *Ափռոց*, *այ* **s.** table-cloth.

Ափռումն **s.** expansion.

Ափրիկ, *այ* **s.** **Gr. w.** basket.

Աքանջանամ, *այցայ* **vn.** to admire, to

be admired, astonished, amazed, surprised, to wonder at, to marvel, to be wonderstruck, entranced, in extacy.

Աբանչանք, **-չացումն** *s.* admiration, wonder, astonishment, amazement, ravishment, extacy.

Աբանչացուցանեմ *va.* to render admirable, to make wonderful, to astonish, to surprise, to amaze, to ravish, to strike with wonder, to enrapture; **-ցուցիչ** *a.* charming, surprising, ravishing, bewitching, wonderful.

Աբանչելարար *S.* **Աբանչելապես**; **-գեղ** *a.* of surprising beauty, charming, graceful, fine; **-գործ** *s.* thaumaturgus, wonder-worker; *a.* miraculous, prodigious, wonderful; **-գործեմ** *va.* to do wonderful things, to work miracles; to do miraculously or wonderfully well; **-գործում** *s.* doing wonders, working miracles; prodigy, miracle, portent; **-զոր** *a.* of prodigious power, wonderfully strong, admirable in strength; omnipotent; **-լուր** *a.* worthy to be heard; **-ծին** *a.* miraculously bringing forth; **-կան** *S.* **Աբանչեի**; **-կերպ** *a.* astonishing, surprising; of an admirable form or aspect; **-հրաշ** *a.* prodigious, stupendous, wonderful, marvellous, divine; **-շուք** *a.* wonderful, superb, majestic, very glorious, imposing; **-պայծառ** *a.* magnificent, very splendid, brilliant, dazzling; **-պատուած** *a.* related or told wonderfully well; *S.* **Հրաշապատում**; **-պէս** *ad.* admirably, delightfully, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely, excellently, pre-eminently, to admiration; by a miracle, miraculously, prodigiously; **-սես**, **-սեսիլ** or **սեսիկ** *a.* charming, ravishing, beautiful to behold, imposing, delighting the eye, graceful, superb; **-բար** *S.* **Աբանչեղագործ**; **-բուհստ** *a.* admirable, stupendous; **-ցուցանեմ** *va.* to render admirable, marvellous; **-փառ** *S.* **Հրաշափառ**.

Աբանչելի *a.* admirable, wonderful, astonishing, surprising; prodigious, marvellous, miraculous; charming, excellent.

Աբանչելիք, **լեաց** *s.* sign, miracle; prodigy, wonder, marvel, phenomenon; **-լիս առնել**, to perform or work miracles; *fig.* to do wonders; **ո՛վ -լեացս** *int.* wonderful! marvellous! stupend-

ous! good Heavens! Goodness gracious! **Աբանչելութ** *s.* excellence. [ious!]

Աբանչումն, **Աբանչք** *s.* admiration, wonder; **ի -չումն կրթիլ**, to be amazed, astonished, surprised.

Աբեմ, **ի, աւ** *s. Gr. w.* monk's dress, monkish habit; *S.* **Ձեւ**; **-առնուլ**, to become friar, to turn monk; (**կուսաւ նայ**) to take the veil; **Թողուլ զ-**, to throw off the cowl; **ոչ եթէ - ինչ առ նէ կրօնաւոր**, 't is not the cowl that makes the friar; **-ածել** *S.* **Աբեմաւոր**; **-առնութի** *s.* the taking the religious habit; **-արկէք** *s.* the ceremony of giving or taking the habit or the veil; **-աւոր** *a.* dressed in a monkish habit; *s.* monk or nun; **-աւորիմ** *S.* **Աբեմ աւնում**; **-աւորութի** *S.* **Աբեմաւորութիւն**.

Աբինս, **ի** *s. Gr. w.* sedge, rush; rush-ropes. [astonishment]

***Աբլեմ** *vn.* to be mute with fear or **Աբզլ**, **ից** *s.* veil; vest.

Աբղլաստիկոս *a. s. Gr. w.* scholastic.

Աբղեմ, **Աբղարկեմ**, **եցի** *va.* to veil, to muffle up, to cover with a veil.

Աբղումն *s.* act of veiling, covering,

Սօթ *S.* **Սրտուկ** *bot.* [wrapping up.

Սոլեր, **այ** *s. Fr. w.* shoe; **երկաթա-դամ** *-ք*, hobnailed shoes.

Սօս, **ից** *s.* plane-tree, platane; white poplar; *a. fig.* stately, lofty, haughty, proud; clear (colour); **-երկաւոր**, high-mettled, prancing, fiery or spirited horse.

Սօսանուէր *a.* offered to plane-trees; **-սարաս** *a.* platane-like, sumptuous, elegant.

Սօսափիւն, **Սօսափիւն** *s.* noise, murmur, sigh, breath; trembling, agitation; **-սաղարթուց**, rustling of the leaves; **-հոլմոց**, hollow or rumbling noise of the winds.

Սօսափիմ *vn.* to tremble with fear.

Սօսի *S.* **Սօս**.

Սօսիւն *s.* murmuring of the breeze.

Վ

Վ (*vēv*) *s.* the thirtieth letter of the alphabet, & the twenty fourth of the consonants; Վ, վ. three thousand; three thousandth.

— It is often used at the beginning of words, & sometimes at the end, but very rarely in the middle.

— In consequence of the similarity of its pronunciation, it is often confounded with լ & ու; for example: երկվոր-երկուր, վավաշ-վաւաշ, օթե-վան-օթեւան. բուրվառ-բուրուառ, թվական-թուական, &c.

— It is frequent in proper names, as Վարդան, Վասակ, Վաղարշ, &c. Vartan, Vassages, Valarces, &c., and in those cases where the Greeks use *ou* or *β*; the Armenians anciently used *u* instead of the Greek *β*, but in later times Վ was substituted in order to approach the Greek pronunciation; as: Բասիլիոս-Բարսեղ-Վասիլ, Բասիլիսկոս-Վասիլիսկոս, Բեկտոր-Վիկտոր, &c. The Greek *ω* answers to our ով, *ov* or *ô* long, & *o* to *u*, also written աւ.

*Վաղ. *s.* mill-conduit.

Վագեմ *S.* Սուրամ.

Վագերաձի *s.* streaked, striped, brindled horse; zebra.

Վաղր, գեր, երաց *s.* tiger; մասակ —, tigress; կորիւն վագեր, tiger cub; —ակերպ *a.* tiger-shaped.

Վաղ. բ. էջ *course*; leap, jump, gambol, caper, antics, gallop; palpitation; *a.* neighing after; է —, — աւ — *ad.* swiftly, at full speed; by fits & starts; —ս առնուլ, to run, to gallop, to gambol, to frisk about, to play antics.

Վաղեմ, էջի *vn.* to run swiftly, impetuously; to leap, to bound, to spring or dart forward, to clear at a single bound; to overstep, to surpass, to

transgress, to trespass; — սրտի, to flutter, to throb, to palpitate; — զոմամբ, to revolt against; to despise; է բաց —, to pass away, to fly away; յօրէնսն —, to inveigh against the law; վազեալանցանէլ, to overpass, to cross, to leap over, to outleap; յազատութեանն — փառս, to lift up the horns against, to rebel, to rise in rebellion; to get proud, to become presumptuous.

Վաղեցուցանեմ *va.* to cause to run.

*Վաղնաս, է *s.* cream cheese; curds.

Վաղունսն *s.* running, course.

Վաղվազեմ *vn.* to skip or frisk about, to run here & there.

Վաղբ *S.* Սահաբ.

Վաթարիկ *S.* Վաւթար.

Վաթանականդնեան *a.* of sixty cubits; —մեայ *a.* sixty years old; —ման, ենից, —մենի *a. s.* sexagenarian; —պատիկ *a. ad.* sixtyfold, sixty times as much; —ւոր *a.* containing the number

Վաթանակ, եկիս. three score. [sixty.

Վաթաներորդ *a.* sixtieth; *s.* sexagesi-

Վաթանեքան *s.* all the sixty. [ma.

Վաթանիցս *ad.* sixty times.

Վաթսուն, սնից *a.* sixty.

Վախ. էջ *s.* steep place, precipice;

* *S.* Երկիւղ; — է — *a.* steep, cragged; է — էջ արկանէլ, ընկենուլ, մղել or հոսել, to precipitate, to throw headlong down; անկանիւլ or մղիւլ է — էջ, to be cast down a precipice.

Վախեմ, —եցուցանեմ *S.* Երկնջիմ, Երկեցուցանեմ.

Վախկոտ, —ուծի *S.* Երկչոտ, —ուծի.

Վախճան. է *s.* end, term; end, scope, object; issue, event, end, result; accomplishment, finishing, conclusion, close; end, extremity; end, demise, decease, death, exit; ցմեծ —, long time, a long while; —, է — է *ad.* in fine, finally, at last, at length, after all, in the last place; ց —, to the end; է — աւմին, at the year's end; է — է աւուրց, in the future; է — աւուրցս պայոցիկ, in these latter times; — բանիս, in a word; the pith of my argument; — է հաս նմա, he died; ընկալաւ զարժանահասն —, he died as he merited; է — կենաց իւրոց, in his last days, towards the close of his life; մերձ է — լինել, to be at one's final agony; — առնուլ, to draw to a close or end, to cease, to end, to expire; — առնել, to make an

end of, to put an end or term to, to come to a conclusion, to decide, to end; *առնել զըք ի* - to send to perdition, to put to death; - *գնել*, to bring to a close, to conclude, to terminate, to finish, to end.

Վահանական, -*ւոր* *a.* final, last; having an end.

Վահանեմ, *եցի* *vn.* to finish, to put an end to, to terminate, to end, to conclude, to accomplish, to achieve, to consummate; to execute, to kill; - *զաւարսն*, *զկեանս*, - *նեալ զաւարս իւր մեռանել* to end one's days, one's life, to make one's exit, to depart this life, to die.

Վահանեցուցանեմ *va.* to take away life, to slay, to put to death, to kill.

Վահանիմ, *եցայ* *vn.* to pass from life to death, to expire, to breathe one's last, to die; to be finished, consumed, to be drawing to a close, to terminate, to end; - *լքալ աւարբք*, to die full of years, to die very old; - *նեալ* *a.* dead, deceased, departed, defunct. [abrupt, precipitous.

Վահուտ *a.* steep, rugged, craggy, *Վահվտիմ* *S.* *Երկնիմ*.

Վականակ, *այ* *a.* in season, ripe.

Վակաս, *ի* *s.* superhumeral, amice or amict of the Armenian priests; ephod, high priest's girdle; - *լանջաւոց*, deacon's stole; - *ակիր*, - *աւոր* *a.* wearing an amice or an ephod.

Վակասիր *a.* sticking.

Վակժոյժ լինիմ, *Վակժուժեմ* or *ժիմ* *vn.* to grapple, to clutch strongly with the hand, to lock one's arms round, to hug, to hold fast on, to cling

Վահ int. ah! o! alas! [to.

Վահագն *pn.* Vahaken; Hercules; Apollo.

Վահան, *այ* *s.* shield, pavice, buckler; *mech.* lid, cover; *pn.* Vahan; *S.* *Կումբ*; *բառնալիք* - *ի*, handle of a shield; - *հաւատոյ*, *օրինաց*, shield, defender of the faith, of the law; - *ադրօշ* *a.* carrying a buckler; - *ակ*, *այ* *s.* small shield, target; shield-shaped clasp; tinsel, spangle; - *երեսաց*, visor; - *ակիր* *s.* esquire; *S.* *Վահանաւոր*; - *ակից* *s.* fellow-soldier; - *ակռճիկ* *s.* anat. thyroid cartilage; - *ակցութի* *s.* battle array; - *աճուկն* *s.* turbot, dab, brill; - *ամարտութիւն* *s.* fight between shield-bearers; - *ավառ* *a.*

armed with a shield; - *աւոր* *a.* furnished with a shield; *s.* shield-bearer; - *աւորիմ* *vn.* to be armed or furnished with a buckler; - *ափակ*, *այ* *a.* protected by a buckler; *s.* trench fortified with shields; - *առնել*, to cover, protect or defend with a buckler; - *ընկէց լինիմ* *vn.* to throw away the shield, to throw down one's arms.

Վաղ *a.* ancient, old, former; *ad.* anciently, formerly, once on a time; early, betimes, soon, quick; **s.* tomorrow; - *բաջ*, very early; - *բաջ չ առաւտն*, at the break of day or of dawn, at the peep of day, very early in the morning, at dawn; - *ուրեմ*, in bygone times, of old, long ago, a long time ago; *ի* - *ժամանակս*, *a.* anciently, formerly; *ի* - *ժամանակաց*, time out of mind; - *չ փոյթ*, soon, quick; forthwith, directly; - *կամ անագան*, *եթէ* - *եթէ անագան*, sooner or later; *ոչ կարի* - *ոչ յոյժ անագան*, neither too soon nor too late; *ոչ* - *իսկ* *a.* սացի *քեզ*, did I not tell you before?

Վաղագոյն *a.* sooner; prior, before; *քան զբանն* - *եղես գործն*, no sooner said than done; - *զեկոյց* *S.* *Վանիւղէկոյց*; - *զրաւ* *a.* frail, perishable; - *թաւաւ* or *թարլամ* *a.* soon withering or fading away; - *կատար* *s.* *gr.* plu-perfect tense; - *կարծ* *S.* *Յանկարծ*; - *կարծեմ* *vn.* to conjecture, to surmise.

Վաղակաւոր *s.* dagger, poniard; sword, sabre, hanger, cutlass, scimitar; *a.* sworded, armed with a sword or dagger.

Վաղահաս *a.* arriving early, quick, prompt; early, precocious, premature, untimely; - *հասիկ* *a.* arriving early; - *հասուլթի* *s.* prematureness, precocity; - *հասուկ* *a.* early, precocious; blooming early; *fig.* inconstant, fickle-minded, unsteady, versatile; - *հոգակ* *a.* provident; - *հուլ մահ* *s.* premature death; - *մահ*, - *մահուկ* *a.* dying prematurely, young; - *լինել*, to die prematurely, young, before the time, in the bloom of one's youth, in the prime of life; - *մեռ*, *ռիկ* or *ռուկ* *S.* *Վաղամահ*; - *մահ*, premature death; - *մեռուկ* *s.* *bot.* *juncus rotundus aromaticus*, schönanth; - *մուսնիկ բարբ* *s.* disposition to marry early; *յաղ* or *զաղ* *a.* satiating quickly; *յարոյց* *a.* early-riser; - *լինել*, to be up very early;

-նցիկ or ցուկ *a.* passing, transitory, perishable, ephemeral, fugitive, instantaneous, momentary; -էջ *a.* extinguishing quickly; -պատիր *a.* easily deceived or duped; -ւեր *a.* soon ruined; -փոխուկ լինիմ *vn.* to be unstable, fickle, changeable; -փուլ *a.* soon falling or perishing; -փուս *a.* quickly rotting, corruptible.

Վաղեմի *a.* ancient, old, antiquated.

Վաղեփեաց *a.* soon ripe, early.

Վաղ ք փոյթ *S.* Վաղ.

Վաղժամանակեայ or կեան *S.* Վաղեմի; - հնութի, antiquity.

Վաղիւ, զուի *s.* to-morrow, next day, the following day; - or ի - ի - անգր, the morrow, the day after, on the morrow, to-morrow; ի - անգր յետ մահու նր, the day after his death; փո երկիւղի վաղուեանն, for fear of the future; զինի վաղուին, after to-morrow; ի միւս -ն, ի միւսում -, the day after to-morrow; վաղուենէ ի - առ - նել, to put off from day to day.

Վաղհասուկ *S.* Վաղահասուկ.

Վաղձան *S.* Վախձան.

Վաղնջականութի *s.* antiquity. [since.

Վաղնջեան, ի - ջեանէ հետէ *ad.* long

Վաղնջաց *a.* ancient, old; - ի - or ի - հետէ *ad.* anciently, formerly, long since; ի - ժամանակաց, of yore, time out of mind, from time immemorial.

Վաղորդայն, ոյ or ի *a.* morning; - ի - *ad.* in the morning, early.

Վաղորդեայն, վաղուեան *a.* of to-morrow; ի վաղորդայն առւրն, the day following; ի վաղուեան գիշերին, to-morrow night.

Վաղու եւս, վաղուց, ի վաղուց, ի վաղուց հետէ *ad.* already, formerly, a long time ago, anciently; long since.

Վաղուց *a.* ancient, old, of yore, of other times. [swiftly, rapidly.

Վաղժալ *ad.* quickly, very fast,

Վաղժալակի *ad.* soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in haste, in a hurry.

Վաղժալատես *a.* quicksighted; -ւոր *a.* smart, nimble, quick, ready, active.

Վաղժալեմ, եցի *vn.* to haste, to hasten, to be in haste, to make haste, to be quick, to be hasty or precipitate.

Վաղժալընկէց *a.* throwing hastily.

Վաղժալկոտ, վաղժալուկ or ղուն *a.* hasty, quick, lively, brisk, ready, speedy, prompt, precipitate.

Վաղր, ղեր *s.* sabre, cutlass, hanger; *S.* Սաղր; -աւոր *a.* armed with a sabre.

Վաղցասունք *a.* easily offended, touchy, hasty, irascible, passionate, wrathful; - լինել, to be hasty, irascible, quick to get angry, easily

Վաղ քալ *S.* Վաղ. [provoked.

Վաճառ, աջ or ուց *s.* business, trade, commerce, dealings, merchandise, goods, wares, commodities; market, sale, purchase; market-place, hall, mart, fair; - ք, provisions; *S.* Մեծաքանակ; փոքրաքանակ -, retail trade; ի - արկանել, to sell, to put up or offer for sale; - լինել, to be sold, to be on sale; *S.* Հատանիմ.

Վաճառարեւոյթ *va.* to import; -բերութի *s.* importation; imports; -գիր *s.* bill; -խաբուի *s.* cheat, swindlery; -կան *s.* merchant, trader; tradesman, shopkeeper, dealer; մեծաքանակ կամ փոքրաքանակ -, wholesale-, retail-dealer; *S.* Նաւ; -կանութի *s.* commerce, trade, dealings, business; - առնել, to carry on commerce, to trade, to deal, to traffic; -կից *s.* partner, correspondent; -կուք *a.* selling or sold wretchedly; - առնել, to sell; - լինել, to be sold; -կցութի *s.* partnership, company; -հանեմ *va.* to export; -հանութի *s.* exportation; exports; -նոց *s.* market, bazaar; mercery; -շահ *a.* commercial, mercantile, trading; *s.* opulent merchant, rich trader; - քաղաք, mercantile city; - լինել, to trade, to deal, to traffic, to gain; ի - արկանել or -շահիկ լինել, to invest in trade, to speculate; -շահութի *s.* gain, lucre, profit; *S.* Շահաւաճութի; կենցաղագուստ -, benefit that commerce confers on the world; -պետ *s.* provost of the guilds; -սեր *a.* avaricious, greedy of gain; -սիրութի *s.* inclination for commerce; illicit trade; -տեղի, -բան *s.* market-place, bazaar; emporium; counting-house; -բիւռ, աջ *s.* broker, middle man, agent; - ձիոց, jockey; -բիւլթիւն *s.* brokerage, commission, agency; -փող or փողոց *S.* Վաճառանոց.

Վաճառեմ, եցի *va.* to sell, to debit, to sell off; - այսքանոյ, to sell at...; քանոյ -ռես, how much? what is the price? *S.* Մեծագնի; - ղոք ի ձեռս ուրուք, to give up, to deliver, to betray.

Վաճառիկ *a.* saleable, marketable,

venal; - լինել. to be sold, disposed of.

Վաճառող *s.* seller of, dealer in.

Վաճառումն *s.* sale, selling.

Վայ, *ից* or *ոց* *s.* woe, cry of pain or grief, lament, wail, moans; disaster, calamity, misfortune; - զ-իւ ազազ-կել or շիշել, to cry bitterly, to wail, to lament aloud, to deplore, to complain; - կարգաւանձին, to create misfortunes for oneself; արգարեւ -ի են արժանի, they are truly unhappy; -! *int.* woe! alas! oh! ah! - քեզ! woe to you! - ինձ! - զիս! - զինեւ! woe is me! how unhappy I am! - - քաղաք գեթ! woe! woe to the great city!

Վայել *S.* Վայելք; - է, - են, - է, - են *v. imp.* to befit, to become, to be be- seeming or seemly, to be proper; ոչ - են, it is not fit, it is unbecoming.

Վայելիւ *a.* worthy of enjoyment; enjoying.

Վայելմ, եցի *va.* to enjoy, to taste of, to possess, to have the enjoyment of; to relish, to taste with pleasure; *vn.* to become, to fit, to sit well on; to be proper, suitable, meet, to be- seem; - յարգասիս քրտանց, to enjoy the fruit of one's labours; Հանդերձս այս վայելէ քեզ, this coat fits you well.

Վայելցուցանեմ *va.* to cause to enjoy; to cause to participate; * to dress well.

Վայելում *S.* Վայելք. [ience.

Վայելումն *s.* enjoyment; conven-

Վայելուչ *a.* convenient, suitable, proper, congruous, pertinent, decent, becoming, fit; well made or shaped, comely, elegant, prepossessing, gen- teel, pretty, graceful; enjoyable, en- joying; -ս *ad.* elegantly.

Վայելարան *a.* eloquent; -ութի *s.* eloquence, fluency of speech; *rhet.* elocution; -բար *ad.* suitably, decent- ly, properly, pertinently, aptly, just- ly; comely, elegantly, genteelly, pret- tily, graciously; -գեղ *a.* very good- looking, handsome, lovely, fascinat- ing, charming, prepossessing, grace- ful, fair, beautiful; -գիտակ *a.* of fine aspect, well-shaped, good looking; -զարդ *a.* highly ornamented, elegantly adorned; -կան *a.* becoming, ele- gant; -կանութի *s.* decency, suitable- ness, propriety, convenience; -կից *a.* equally decorous; enjoying together; -հիւս *S.* Գեղեցկահիւս; -նամ, այցայ

vn. to be distinguished, to render one- self illustrious, to be remarked; to enjoy; -նայ *v. imp.* it becomes, it is

Վայելանք *S.* Վայելութի. [fitting.

Վայելապէս *S.* Վայելբար.

Վայելացուցանեմ *va.* to adorn, to embellish, to decorate; to delight.

Վայելաւոր *a.* proportionate.

Վայելութի *s.* suitability, propor- tion, propriety, decency, convenien- cy; decorum, dignity, nobleness; comeliness, elegance, grace, beauty, splendour; enjoyment, use; delight, pleasure, advantage; -երեսաց. come- liness, loveliness, attractiveness.

Վայելք, լից *s.* enjoyment, possession; delight, joy, pleasure; convenience.

Վայելմ, եցի *vn.* to whine, to cry out, to deplore, to lament aloud; *va.* to utter woes, to menace with woe.

Վայլեմ, եցի *va.* to empty, to pour out; to spread, to diffuse, to cause to flow or fall.

Վայիւն. Վայումն *s.* whining, cry, shout, lamentation, groan, moan.

Վայր, աջ or *ից* *s.* place, spot, space, extent, part, ground; field, plain, camp, country; անհուն -ք, immense, vast spaces; յայմ -ի, here, in this place; now; յայմ -ի, there, in that same or very place; then; մինչեւ յայս - , thus far, to this place; until now; յոր - , in which place, where- ever; - մի, առ - մի, a short time, a moment, an instant, a little; ք - , in vain, vainly; ի - , below, under, be- neath; *S.* Զէն. Վեր; յայլում -ի, some- where else, in another place; ի վե- րուս մինչեւ ի - , from top to bottom; from head to foot; գազանք -ի, wild beasts; մեղր ի -է, wild honey; ի -ի բնակել, to live in the open air, in camp; -ս Հատանել, to go a long way; շօք գաւ, to go around, round about, to go here & there; շօք անել զայս, to look round about; ի մի - գաւ, to assemble, to resort to one place; ընդ - Հարկանել, to abandon, to forsake, to cast off, to desert; ի - Հարկանել, արկանել, to disparage, to sneer at, to defame, to slander; ի - Հարժել, to beat down, to overthrow; զայս ի - արկեալ, looking down, with one's eyes cast or bent down; ցոր - նեղու- թեանց Հասի ես, to what trouble have I brought myself!

Վայրաբան *S.* Ընդունայնաբան; -բար *S.* Վայրապար; -բեր, աջ or իջ *a.* drawing or inclining downwards, descending; *fig.* mundane; sensual; -բերիմ *S.* Խնչանիմ; -բերիմ *vn.* to incline, to lean or draw downwards, to descend, to come down, to be carried down; -բնակ *a.* living in the open air; wild, savage; deserted, uncultivated; լինել խորանակի -ս, to dwell in tents; -լի. նեւ or -բնակիմ *vn.* to live in wild or desert scenes.

Վայրադ, աջ *a.* ferocious, fierce, wild, savage, inhuman, cruel.

Վայրադաբար *ad.* ferociously, cruelly; -գամիտ *S.* Վայրենամիտ; -գայիմ *S.* Խնչանիմ; -գանամ, աջայ *vn.* to become savage, wild or rude, to grow fierce, worse; -գասուն *a.* savage; -գաւթ *s.* court-yard, vestibule, lobby; -գիմաստ *S.* Վայրենամիտ; -գնաց *a.* vagrant, erratic, vagabond; lewd, libidinous; -գութի *s.* rudeness, ferocity, wildness.

Վայրադասեմ *va.* to postpone; -թեւեմ *vn.* to fly low; -խոյզ *a.* inquisitive; -խուզութիւն *s.* inquisitiveness; -կան *a.* local; -փոփոխումն, translocation; -կեաց *a.* Ս. Վայրաբնակ; local; -կնեմ *vn.* to look down; *fig.* to be allured by worldly things; -հակ *a.* prone, inclined, downwards, sloping; -հայեաց *a.* looking down; *fig.* malicious, tricky, sly; -հաչ *a.* barking, baying vainly; -հար *a.* common, ordinary; vagabond, dissolute; vain, chatty; -միգ *a.* sloping, inclining downwards; -յածիմ *vn.* to wander, to go wandering; -յարկ *s.* ground-floor; -յին *a.* impracticable, desert; wild; -նկեալ *a.* fallen, demoralized.

Վայրապար *ad.* in vain, uselessly, vainly, to no purpose; *a.* vain, useless, futile, insignificant, common; -ազարդ *a.* coquettish, given to dress; -ախօս *S.* Ընդունայնաբան; -ացասումն *a.* getting angry needlessly, causelessly.

Վայրապետ *s.* toparch.

Վայրասուն *a.* savage.

Վայրաժատիմ *S.* Վայրաժատիմ; -ժատին *a.* scattered about, dispersed, sporadic; -ժատիմ *vn.* to be dispersed, scattered, thrown here & there; -ժատնումն or առնումն *s.* dispersion; -բիւռ *S.* Արբան; -ցան *a.* scattered about; -ցուցանեմ *va.* to depress, to

lower, to humble, to abase; -փակ *a.* circumscribed, bounded, limited, encircled, enclosed, surrounded, shut in on all sides; -քարշ *a.* Ս. Փետնաքարշ; -խորհուրդք, mean, grovelling, base thoughts; -քարշութիւն *s.* *fig.* giving oneself up to the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրեմ, եցի *vm.* to disperse, to sow; -իմ *vn.* to be dispersed; distracted.

Վայրենաբար *ad.* like a savage, cruelly; -բարոյ *a.* of savage nature or character, churlish, clownish, intractable, unsociable, rustic, coarse, rude; -բնակ *a.* living in the wilds, savage; -կան *a.* wild; barbarous; -կեր *a.* feeding on venison; -միտ *a.* fierce, wild, savage, brutal, barbarous, ferocious, cruel; -նամ, աչեալ *vn.* to become savage, to grow inhuman, brutal, ferocious, cruel; -ցուցանեմ *va.* to brutalize, to render savage or ferocious; to exasperate, to enrage.

Վայրենի *a.* wild; rustic, unmannerly, clownish, boorish, ill-bred, uncivil, savage, ferocious, fierce; -նույն *s.* savage nature, inhumanity, fierceness, ferocity, cruelty, brutality.

Վայրեջ *s.* descent, going down.

Վայրի *a.* wild, savage.

Վայրիկ մի *ad.* a moment, a little time, an instant; եւ ոչ - , not a single instant, not one moment; -եւս' եւ... little was wanting to..., it was very near..., it almost...

Վայրիմ *S.* Վայրեմ.

Վայրիջանեմ. ջեաց, -ջիմ. ջեալ *vn.* to descend, to come down.

Վայրկեան, երի, նից or նեաց, Վայրկենի *s.* minute, moment, instant, point; - or - մի *ad.* a moment, a little time; ի - Ժամանակի, ի միւսմ վայրկենի, in a moment, at that moment, instantly; directly, incontinently, instantaneously; *S.* Ժամ.

Վայրկենական *a.* of a minute; instantaneous, momentary. [pole.

Վայրուղի *s.* phys. cathode, negative

Վայրուստ, ի - *ad.* from below; - ի վեր, upwards. [terrestrial.

Վայրութեադ *a.* living on this earth,

վան *s.* repulse; *S.* Վանդ.

Վանագոյն *a.* crystalline.

Վանական *s.* cenobite, monk; prior, superior, abbot; *a.* conventual, claustral, monastical, cenobitical; -ութի

s. priorship, priorate, dignity of a prior; monachism, monastic or conventual life; *-կեաց, էցաց s.* monk, friar; *-կից a.* cohabiting, dwelling in the same convent or house. [glass.

Վանակն s. crystal, rock--; crown-

Վանակրեաց s. zool. hawk's bill turtle.

Վանահայր s. prior, superior, abbot, archimandrite; *-պան, աց s.* baggage-guard; *-տու. աց, -տուր s.* inn-keeper, host, hospitable person; *-դիք, Jupiter hospitalis; -տուն s.* monastery; *-արեմ էցի va.* to harbour, to receive into one's house or hotel, to entertain, to welcome; *-արութի s.* hospitality; *-ւոր s.* guest or host; *-քար s.* tourmalin, lyncurium.

Վանդ S. Վանկ; *-ապէս ad.* syllabically; *-եմ va.* to syllable; *-իւն s.* sound of the flute.

Վանդակ, աց s. network; cage; grate, gridiron; grating; window-blinds, persian; lattice, trellis; baluster, balustrade, railing; balcony, terrace, belvedere; *S. Չամբիղ.*

Վանդակադործ a. composed of bars, grated, latticed; *s.* lattice, grating; wire-netting, wire-work; balustrade, baluster; *-կապ a.* furnished with rails or bars, grated; *-կերպ a.* of trellis or lattice-work; *-պան s.* grated parlour; *-պատ, աց or էց a.* enclosed by a grating; *s.* bars, grating, trellis; *-պատուհանաց. window-grating, lattice; blinds.*

Վանդակեմ, էցի va. to grate, to bar, to trellis, to lattice; *-գրեմինս, to cord a bale, to bind up as with netting; -գդունդս, to levy, to assemble, to muster soldiers.*

Վանդանակ S. Վանդակ.

Վանդեմ, էցի va. to undo, to destroy, to ruin, to upset, to overthrow, to overcome; *-իմ vn.* to be infected with, to have contracted or caught a disease.

Վանդումն s. ruin, destruction; *տծել - , to devastate, to desolate, to ruin, to lay waste.*

Վանեայ a. crystal; *ակն - s.* crystal.

Վանեար, երդ S. Վաներ.

Վանեմ, էցի va. to drive out, to expel, to thrust or push back or aside, to chase, to drive away, to pursue; to repel, to beat off or back, to attack, to defeat, to rout, to conquer.

Վաներ, ոյ, -այք, յից s. pl. S. Վաներայ.

Վաներէց s. butler, house-steward, major-domo; chaplain; *S. Վանահայր.*

Վանեցի S. Վանական.

Վանի or Ակն - S. Վանակն.

Վանիկ, նկունք, նկանց s. small dwelling, cottage, hut; cell.

Վանիչ S. Վանողական.

Վանկ, էց s. sound, voice; *gr. syl-*lable; *mus. tune.*

Վանողական a. expulsive; repulsive.

Վանորայ or օրայ. ք. ց, Վանորայ or օրեայ. ք. ըէից or ըեաց s. pl. monasteries, convents; fig. monks, cenobites.

Վանումն s. expulsion; repulsion.

Վանք, նաց, նից or նուց s. convent, monastery, cloister, friary; lodging, dwelling, home, habitation, abode; house, mansion; hotel; inn, hostelry; cabin, hut; *-կուսանաց, nunnery, convent; վանս ունել. to stay, to lodge, to take up one's lodgings, to dwell, to stop; փակել է վանս, to cloister, to shut up in a convent.*

Վա՜ int. bravo! courage! cheer up! come! ho! -! -! bravo! bravo! oh! oh! ha! ha! -! woe! alas! ah! oh! - *ինձ! o happy me! lucky fellow that I am! S. Յայ.*

Վաշեակ a. laudable, praiseworthy.

Վաշի, էց or ուց s. usury, illegal interest; *-իւ, է -ու ad.* with usury, upon usury.

Վաշխաժողով, -կեր, -միտի, -ու. աց s. usurer; *-ժողովուրթ, -ուրթ s.* usury, jobbing, unfair interest; *-սէր. -վաճառ, -տու a.* usurious, practising usury.

Վաշխեմ, էցի va. to practise usury, to lend on usury, at unlawful interest; *դաշեկանս - , to lend money on usury.*

Վաշտ, էց or ուց s. battalion; *-նամ, ացեալ vn.* to be divided in battalions; *-ապետ s.* major; *-իկ, ակաց, -կան s.* soldier in camp; *-կուրթիւն s.* bravery.

Վաշ or -է. էց s. carriage-hood; covered waggon; *-աւոր or -կատու S. Սայլատուր.*

Վառ, է a. ardent, burning, inflamed, on fire; shining, brilliant; *տս. grave; bass; s. fire, ardour, brilliancy, splendour; standard, banner; purple, royal mantle, veil, tulle, gold*

brocade, royal robes ; - *ձայն mus.* (94.) the sixth metre in the Armenian hymnal ; *S. Խաչվառ* ; - *ի* - *a.* glittering, sparkling, resplendent.

Վառապան, աջ s. cuirass.

Վառաբան s. S. Կրակարան ; - *ապա-կայ focus* ; - *օգամուլ, draught chim-ney.* [chicken ; - *բիբե, the - pules.*

Վառեակ or ակ s. pullet, chick,

Վառելիք, լեայ s. arms, armour.

Վառեկիկ s. little or young chick.

Վառեմ, էջի va. to light up, to set fire to, to fire ; *ից. to fire, to inflame, to enliven, to inspirit, to vivify, to cheer, to raise the spirits of, to urge on, to excite, to rouse ; to arm, to equip, to fit out ; to put on, to attire, to dress, to bedeck ; վառեալ բորբոքել, to inflame, to heat, to electrify, to fill with enthusiasm, to enrapture, to fire ; - զգրչս, to hoist the colours.*

Վառեցուցանեմ va. to kindle, to light ; *ից. to arm or equip.*

Վառիմ, էջայ տ. to take fire, to be kindled, lighted, to be on fire, to burn ; to arm oneself, to take up arms, to fly to arms ; to equip oneself ; *S. Զէն, Նախանձ, &c. ; վառեցաւ բորբոքեցաւ. ից. he was filled with indignation, disgust, anger.*

Վառիչ s. kindler, lighter.

Վառուած, ոյ s. arms, armour.

Վառուիմ s. kindling, lighting ; burn- ing, inflammation.

Վառվառիմ տ. to be on fire ; to shine out, to blaze, to glow.

Վառվառուկ, վառվառիկ s. bot. mad- wort, alyssum.

Վառօգ. ի s. gunpowder, powder ; - *բամբակի, pyroxyline, gun-cotton, explosive cotton ; շահմարան-ի. powder-magazine ; - ագործ, աջ s.* gun- powder maker ; - *ապեռ s.* superin- tendent of powder-mills ; - *արան s.* powder-mill ; - *նաւու mar.* powder- room. [cockatrice ; *S. Արքայիկ օձ.*

Վառիկակոյ or կոս s. Gr. w. basilisk, *վան pr.* for, by reason of, for the sake of, on account of, in considera- tion of, considering, touching, con- cerning, upon the subject of ; as to, as for, with respect to ; - *սիրոյն Այ, for the love of God ; - իմ, for me, for my sake ; as for me, for my part ; - Թեթեւ ինչ յանցանաց, for a slight fault ; - երկեղի, for fear of ; - ըն-*

*արեկոյ, in favour of the elect ; - զի, for, because, wherefore ; - էր, why ? for what reason ? - այնր or այնորիկ, - այդր or այդորիկ, - այսր or այսորիկ, for that reason, therefore, to that end, on that account ; - յի, for which ? for whom ? - որոյ, why, therefore, by reason of which, consequently, where- fore ; - անգիտութեւ, through ignor- ance, ignorantly ; - խաչի քուսառուա- կանի, by means of Thy most preci- ous Cross, through Thy intercession ; *S. Մեղք.**

Վաներ s. the reason, the where- fore ; *զ-ն հարցանել or խնդրել, գիտե-լ, to ask, to know the - .*

Վաստակ, ոյ s. work, labour, toil ; pains, trouble, fatigue ; merit, worth, service ; profit, gain, earnings ; *a.* tired, fatigued ; - *ծառայութեւ, service rendered ; - ձեռաց, handiwork ; - ար- քունի, military service ; Գերք-ոյ, Geoponics ; - առնել, to tire, to fa- tigue, to weary ; - լինել, to labour, to work, to toil, to work hard, to strive, to fatigue or tire oneself with, to be fatigued or tired.*

Վաստակաբեկ a. worn out with fatigue, overweary, tired, fatigued, harassed ; - *առնել, to overweary, to tire out, to fag, to jade, to overbur- den with labour, to break down with fatigue ; - առնել զերկվարն, to strain, to over-ride or overwork a horse ; - լինել, to overwork or overfatigue oneself, to be wearied with, crushed, worn out, harassed, faint or spent with fatigue, to knock oneself up, to work oneself to death ; - կէց a.* labour- ing with another ; *s.* fellow-labourer ; - *նուէր a.* offering one's labour ; - *սէր a.* fond of labour, laborious, painstaking, hard working, indefatigable, in- dustrious, diligent ; - *ւոր a.* fatiguing, labouring, giving oneself trouble, la- borious ; meritorious, well deserving ; tired, weary ; *s.* husbandman ; - *այր, a man of merit, a deserving man.*

Վաստակեմ, էջի va. to work, to labour at, to do ; * to gain, to acquire, to earn ; - *գերկեր, to till, to dig, to cultivate ; - or - էլիմ, էջայ տ.* to labour, to fatigue, to give oneself trouble ; to be fatigued, tired ; to deserve well, to merit, to be worthy of ; - *սրտի, to feel annoyed, to be wearied, disgust-*

ed; *սրտի մտք* -, to labour earnestly, to work with a will, with zeal; *անհարկն* -, to labour excessively, to work like a galley-slave, to drudge, to sweat; *-կէին ձեռք իւրեանց*, they wrought with their own hands.

Վատ, աջ a. bad, wicked, vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly, craven-hearted, unmanly, poor or mean-spirited; idle, lazy, slothful, sluggish; *s.* damage, loss, hurt, ruin, misfortune; *-անուն.* infamy, brand of infamy; *-սրանց*, the most cowardly of men, the basest of wretches.

Վատաբախ a. -*իկ a.* unhappy, unfortunate, unlucky, ill-starred; *-ուի s.* unhappiness, misfortune, ill or bad luck; misery, calamity; *-բաստիկ S.* *Վատաբախտիկ*; *-բար ad.* cowardly; *-բարոյ, &c. S.* *Չարաբարոյ, &c.*; *-գրուհովի s.* lowness of birth, low extraction; abjectness, vileness; *-գգի a.* of mean extraction, of base birth, low-born, vile, ignoble; *-գգուի S.* *Վատագրուհով*; *-խառն a.* of bad constitution, quality or temper; bad, hurtful; unhealthy; *-խառնութիւն s.* bad temperament, evil disposition, ill nature; *-օգոյ, inclemency of the weather*; *-ինգիր, դրաց a.* seeking evil; impudic; *-խորհուրդ, հրաց a.* evil-minded, wicked, malicious; wanting in judgment, silly, stupid, foolish; *-խորհրդութիւն s.* evil counsel, malignity, iniquity; *-խտարակ a.* ill-starred, luckless, unfortunate; *-անեւ, to render unhappy, to oppress; to discomfit, to overcome; -իրաւ, Ից a.* suggesting or counselling evil; *-խտ S.* *Չարախտ*; *-կերպ S.* *Տգեղ*; *-համ a.* unpleasant, disagreeable, disgusting; *-համբաւ a.* of ill repute, infamous, defamed, discredited; *-լինել, to be in ill repute; -անեւ or -համբաւեմ va.* to defame, to discredit, to decry, to disparage, to cast a stain, or to put a slur upon; *-համբաւուի s.* bad repute, infamy, disrepute, discredit; *-համայ a.* disagreeable; *-հիւթ a.* cacochymic; *-հիւթուի s.* ill state of the humours, cacochymy; *-հոս S.* *Չարահոս*; *-ձայն a.* jarring, discordant, harsh, cacophonic; *-ձայնութիւն s.* cacophony; *-ձի a.* ill-horsed; *-ղուի s.* constipation of the bowels, costiveness; *-մահ a.* dead miserably; *-լինել, մեռանել, to*

die or perish miserably; *-մարմին S.* *Վատասողը*; *-մտութիւն s.* inconsideration, thoughtlessness; malicious intention; evil disposition; *-յոյս a.* hopeless, in despair, desperate; *-նամ, աջայ տն.* to be or become cowardly, pusillanimous, faint-hearted; to grow idle or lazy, slothful; *-նշան a.* notorious, infamous, disgraceful, ignominious; *-նուն S.* *Վատահամբաւ*; *-չորհ S.* *Այաշնորհ*; *-աող S.* of frail or weak constitution, sickly, delicate, piling, gracile, thin, valetudinarian, languid, weak; *-աողութիւն s.* ill-health, delicate complexion; *-առւ, աջ a.* dull-witted, obtuse; *-սիրտ, սրաց a.* fainthearted, chickenhearted, fearful, timid, timorous, pusillanimous, cowardly, craven; *լինգիր -բ էք.* why are you fearful? *-սրտեմ, եցի, -սրտեմ, եցոյ տն.* to want heart, to be cowardly, to lose courage, to be afraid, discouraged; *-սրտութիւն s.* want of courage, cowardice, poltroonery, cowardliness, pusillanimity, weakness, despondency, loss of heart; *-վարք a.* lewd, dissolute; *-տոհմակ or միկ S.* *Վատացցի*; *-փառ, աջ a.* inglorious; ignoble, obscure; vile, abject; *S.* *Չարափառ*; *-փառութիւն s.* infamy, ignominy, baseness.

Վատեմ, եցի, Վատեմ, եցոյ տն. to be weak of sight; to have sore eyes; *աչք իւր վատեալ էին*, his eyes were dim.

Վատթար, աջ a. bad, wicked, low, vile, base, contemptible, ignoble, degenerate, unworthy, puny, sorry; cowardly.

Վատթարացոյն a. worse, more wicked; *-գործ, աջ a.* evil-doing, wicked, malicious; *-գգի S.* *Վատացցի*; *-կեանք S.* *Վատավարք*; *-նամ, աջայ տն.* to grow worse, to degenerate, to debase or degrade oneself, to fall into baseness, to be marred, spoiled; to succumb, to be beaten; *-պէս ad.* badly, ill; *-տես S.* *Յայրաատես*; *-ցուցիչ a.* rendering worse; spoiling, destroying.

Վատթարեմ, եցի va. to render worse, to cause to degenerate, to debase, to corrupt, to deteriorate, to alter; to weaken, to abase, to undo, to defeat, to rout; to insult, to defame, to dishonour; to despise; *-իմ տն.* to grow worse & worse; *S.* *Վատթարանամ.*

Վատթարիկ Տ. Վատթար.
Վատթարութիւն *s.* deterioration, alteration, marring, debasement, corruption, decay, degeneracy, depravity; meanness, vileness, cowardice; defeat, rout; insult, affront.

Վատիմ Տ. Վատեմ & Վատանամ.

Վատիրակ *s. bot.* nux montana.

Վատեմ, եցի *va.* to dissipate, to consume, to use up, to lavish, to scatter, to dilapidate, to fritter away, to waste, to run through, to exhaust; - զինչ, to waste one's substance or goods, to squander away one's fortune.

Վատիկ or նոց *s.* lavisher, dissipator, spendthrift, squanderer, waster, prodigal.

Վատնութի or ունն *s.* dissipation, waste, dilapidation, prodigality; loss, havoc, dispersion.

Վատշուէր, չիբաց *a.* bad, wicked, malicious, perverse, froward: infamous, unchaste: wretched, miserable, unhappy. [unlucky; inauspicious.

Վատտն *a.* unfortunate, ill-fated,

Վատն *s.* laziness, idleness; cowardice, dastardliness, poltroonery, pusillanimity; vileness, meanness, cringing; worthlessness; ingratitude; wickedness; - թք *ad.* cowardly, unmanly, basely, meanly; անուն - թն, ignominy, shame, dishonour, stain, slur, stigma, opprobrium; ի - Հատա նիկ, to give oneself up to idleness or sloth; - յանձն առնուլ, ի - խոնարհիլ, to bow & cringe, to be guilty of meanness, to behave meanly.

*Վատուժ *a.* weak, debilitated; thin, emaciated, spare, meagre, slender.

Վար, բ *s.* tillage, ploughing, tilth, husbandry; ploughed land; culture; use, employment; * *pr.* down, below; *a.* common; - ս վարել, հարկանել, ցելուլ, կահգել, to plough, to furrow, to dig, to cultivate land; ի - առնուլ, արկանել, to use, to make use of, to practise, to exercise; ի - երկոց մտանել, to apply oneself to work, to labour; ի - տալ, to lend, to loan.

Վարագոր, դուրաց *s.* curtain; fig. veil; - պատուհանաց, մահճաց, window--; bed--; - դրան, door--; - թատրոնի, - drop-scene; - մետաքսեայ, silken --; - ծալածոյ, զապանակաւոր, roller- or spring-blind; Հգել զ-, to draw the -; to draw down the blind;

բանալ զ-, to open or to draw back the -; փակել զ-, to shut the -; - ախտել, to speak under a pretext.

Վարագորաձիգք *s.* sacerdotal apartments in the temple.

Վարագորեմ, եցի *va.* to veil, to cover, to hide.

Վարագ, աջ *s.* wild-boar; boar; - խնչ, the - grunts; Ժանիք -ի, razors; - արար *ad.* like a wild-boar, furiously; - ադիր *s.* sculptured with the figure of a wild-boar; - թեւք *s.* beam-feathers; - ախառն Տ. Վարագարար; - անամ, աջայ տ. to become like a wild-boar, to become infuriate, ferocious, outrageous; - անման *a.* boar-like; - արեղք *s.* the greater nerves; - աղուցանեմ *va.* to change into a boar, to render ferocious; to put in a rage, to drive mad; - ամուրց *s.* wide street; - ենի *s.* boar's-skin; boar's-flesh; - օրէն Տ. Վարագարար.

Վարակ, աջ *s.* knot; knob; զն կապանաց արձակել, to untie or loosen a knot.

Վարակեմ, եցի, - եղուցանեմ *va.* to impede, to embarrass, to entangle, to engage, to involve; to communicate, to give; to infect, to taint; - իմ տ. to be embarrassed, to get entangled, encumbered; to be catching or infectious, to spread, to communicate itself; to catch a disease; to be infected, tainted, contaminated; Տ. Ոսա.

Վարակոռ *a.* knotty.

Վարակունն *s.* entanglement, embarrassment, labyrinth, puzzle, scrape; infection, contagion.

Վարան. ի, -բ, նաց *s.* embarrassment of mind, agitation of spirit, want of determination, perplexity, hesitation, uncertainty, vacillation, irresolution; -բ մտաց, mental agony, grief, anguish, intense anxiety; ի - ս տագնապի մտանել, ի - ի կալ, to hesitate, to be uncertain, to be at a loss, in a great perplexity; ի - ս լինել, to be uncertain whether, to be in suspense, undecided; կեալ ի - ս, to remain in suspense, to be undecided what course to take, what to do; ի - ս տարակուսի անկանել, to be involved in difficulties, in great embarrassments; ի - ս տարակուսի կալ, to be in the utmost perplexity; ի - ս արկանել զոք, to cause disturbance of mind, to

create uncertainty, to perplex, to embarrass; - է ինձ ամ ուստեք, I am quite embroiled, perplexed, embarrassed, troubled, I do not know what to do, what course to take, where to turn; ի -ս տարակուսին, as he was in this state of embarrassment, in this extremity. [lute, uncertain, wavering.

Վարանական *a.* perplexed, irreso-

վարանեմ, եցի *va.* to entwine in, to wind around, to involve, to tangle, to knot; to lay snares, to wait in ambush; - or -եցուցանեմ *va.* to throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass, to puzzle.

Վարանիմ, եցայ *vn.* to be beset, seized or caught; to hesitate, to be uncertain, embarrassed, in suspense, to vacillate, to waver, to float, * to haw, to boggle; to lie in ambush, in wait for, to plot; to apply one's thoughts or one's mind to; վարանեալ կայր, he was at a loss how to ...

Վարանուճիմ *S.* վարանիք. [muzzle.

վարապան, այ *s.* nose-band; snaffle;

վարապանակ, այ *s.* sagum, great coat; cassock, brigandine, coat of mail, hauberk, hocqueton, cuirass.

վարատական *a.* sent as a colony, dispersed, scattered; vagabond, wandering; *s.* colonist, planter.

վարատեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to drive away, to scatter, to disperse, to defeat, to rout, to destroy.

վարատիմ, եցայ *vn.* to be dispersed, scattered; to desert, to go over.

վարատումն *s.* scattering, dispersion; defeat, rout, destruction.

վարար. ից *or* այ *a.* lascivious, wanton, unchaste; -եմ, եցի *vn.* to luxuriate, to be riotous, lustful, to give oneself up to libertinism, to lead a dissolute life.

վարաւանդ *s.* horse-harness, -trap-pings; -ասպաս *s.* stable-man, groom, lackey, ostler.

վարդիմ, եցայ *vn.* to run, to gallop; -գիչ *a.* running; very rapid, violent, impetuous.

վարդ. ից *s.* rose; եղանակ -ից, -season; մշտաբլթիթ - , monthly - , semperflorens; -հարիւրթերթի, centifolia; մամուսուր - , moss-; դամասկեան - , damask -; վարդի, wild - , eglantine; դեղին - . single yellow -; կոկոն, բուրբ -ից, -bud; գոյն -ի,

--colour; փայտ -ի, rosewood; կարմրագեղ, ծիրաներփեան, գեղեցիկ, քաղցրաբոյր, գեղաթիթիթ, փշով, թարշամ - , scarlet, purple, beautiful, perfumed or odorous, full-blown, thorny, faded -; -ք մանկուէ, այսից, չրթանց նք, the -s of youth, of his cheeks, of his lips; պսակ -ից, crown or wreath of -s; քաղէլ - , to gather -s; չիք - անիւռչ, no - without a thorn; *S.* իսկուծիւն.

վարդաբեր *a.* rose-bearing; -ք *s.* rose-garden; -բուս *a.* producing roses; -գեղ *a.* as beautiful as a rose; -չրթուէք, rosy lips; -գոյն *a.* rose-coloured, rosy, roseate; -թուփ *s.* rose-bush; -խա, * -ծոց *s.* the measles; roseola; -կարմիր *a.* of a lively red, rosy; -այսք, rosy cheeks; -հոս *a.* rose-scented, roseate, as fragrant as a rose; -ձեւ *a.* rose-shaped; -ման *a.* rosy-fingered; - բանայ Արշալոյս զգրուան արեւելից, the - Morn opens the gates of the East; յասակ *a.* rose-strewn (pavement); -նման *a.* rose-like, resembling a rose; -նոյշ *s.* conserve of roses; -պայ քաղ *S.* Եգիպտացալ.

վարդապետ, այ *s.* « vartabed », doctor; lecturer, professor; master, preceptor; school-master; archimandrite; - օրինաց, doctor of laws; - Թժարանուէ, doctor in divinity, D.D.; - բժշկութիւն, doctor in physic, M.D.; *S.* Թեկն, Օրէնսդէտ; -աբար *ad.* doctorially, dogmatically, magisterially, imperiously; -ական *a.* doctoral, doctrinal, magisterial, preceptorial, didactic; dogmatical; - աստիճան, Doctor's degree; -անոց, -արան *s.* school; *a.* very erudite, learned, versed; -եմ, եցի *va.* to indoctrinate, to lecture, to dogmatize; to teach, to instruct in, to catechise; -իմ *vn.* to be instructed, taught, to learn, to study; -ոց *s.* school; -ութիւն *s.* doctrine, dogma, tenets; teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; theory; doctor's degree, lectureship; - or աստիճան -թիւ, doctorate; քրիստոնէական - , catechism; *S.* Զեղում *va.*; -ուհի *sf.* mistress, school-, teacher; -օրէն *S.* վարդապետաբար.

վարդապսակ *a.* rose-crowned; - ջուր *s.* rose-water; -սարգ *s.* bol. oleander, rose laurel; -ասան *s.* place

abounding in rose-plants, rose-garden; -սփռա *a.* strewed with roses; -վառ. *s.* Transfiguration of our Lord; -տես, տեսակ or տիպ *a.* rose-like; -րան *s.* rosary, string of beads, chaplet; -խշիկ *S.* Վարդաշուր; -փայտ *s.* rosewood; -փթիթ *a.* blooming as a rose.

Վարդենիկ *s.* rose-bush, -tree; *pn. f.* Rose; վարդի - , dog-rose, hip-rose; -բ. roseroy, ground planted with rosebushes. [for painters].

Վարդենիկ *s.* roset, (a red colour)
Վարդիւղ *s.* rose-oil, ottar, otto of roses.
Վարդենի *s.* rose-bush. [roses].

Վարդուա *a.* abounding in rose-trees.

Վարդուն *s.* chem. rhodium (metal).

Վարելի *a.* arable.

Վարեմ. եջի *va.* to labour, to cultivate, to plough, to till; to sow; to lead, to conduct, to guide; to lead away, to drive, to cause to go; to chase away, to drive out, to expel, to dispossess; to draw or carry along, to drag along; to direct, to guide, to govern, to rule, to manage; to use, to employ, to make use of, to handle, to wield; to thrust in, to drive into, to fix in; *S.* Վարեմ; - ամենազոր իշխան. ութն, to wield absolute authority; գերի or ի գերութի - , to catch, to make captive, prisoner, to reduce to slavery; - ղկանս, կենցաղ, to live; դատ - , to act against, to pursue to justice; to be concerned in a law-suit; - ի խաղաղութիւն, to make peace, to pacify, to appease, to accomodate; - զանապարհ, to travel; to go, to walk, to march; - զնաւ, to navigate, to steer a ship; յառաջ - , to drive forward; to urge or push on; *S.* Դատ. Թի. Տարապարհակ. &c.

Վարդ. ից *s.* wand, stick, rod.

Վարժ. ից *a.* exercised, practised, versed, erudite, skillful, accustomed, inured, trained; *s.* exercise, instruction, study, science; - երիվար, a broken or trained horse; -բ չափաւ կանք, study of mathematics; - լինել, to be practised or well versed in; լինել ի - ս ուսման, to be studying, learning; to be at school or at college; ի - կացուցանեմ *S.* Վարժեմ; անցուցանեի -իւք զբազում գիտնովք, his erudition surpassed that of very many learned men; կատարեցի զ-ս իմաս-

տասիրականին, I have passed in philosophy.

Վարժական *a.* practical, fit or apt to exercise; -նոց *s.* school, pension, Վարժանք *S.* Վարժ *s.* [institution].

Վարժապետ, աջ *s.* professor, master, teacher; school-master; preceptor, tutor, instructor; gymnasiarch, ludimagister; - իմաստասիրուէ, բժշկուէ, Թժարանուէ, law-, physic-, divinity-professor; -արար *adj.* professorially; *ex professo*; -ական *a.* professorial; -ա կից *s.* joint-professor, assistant, colleague; -արան *s.* normal, training school; -եմ, եջի *va.* to be a professor or teacher of, to teach, to profess; -ութիւն *s.* professorship; -ուհի *sf.* mistress.

Վարժասեր *S.* Ուսումնասեր; -րան *s.* college, gymnasium; grammar-school; -ւոր *S.* Վարժ *a.* [professors].

Վարժեար *s.* pl. schools, institutions; Վարժեկիք, լեաց *s.* cavesson, bit.

Վարժեմ, եջի *va.* to exercise, to train, to inure, to bring up, to form, to instruct, to tutor, to accustom, to use, to cultivate; - գերիվար, to break in a horse; - զանձն or

Վարժեմ, եջայ *vn.* to exercise oneself in, to practise, to get used, accustomed or inured, to grow familiar with; to be formed, instructed; - աշխատութիւն, to get inured to work; ի գիրս վարժեալ, brought up in letters, educated or well versed in literature.

Վարժեցուցանեմ *va.* to instruct, to educate, to discipline.

Վարժիչ *S.* Ուսուցիչ. [bird.

Վարժականիչ *a.* blazoned with a Վարժողական *a.* instructive, didactic Վարժոց *S.* Վարժանոց. [ic.

Վարժութիւն or ունի *s.* exercise, practice, use; instruction, culture, discipline, study.

Վարժուն *S.* Վարժ *a.*

Վարժք *S.* Վարժ *s.*

Վարժեմ, եջայ *vn.* to behave, to conduct oneself, to go on, to act, to treat; to make use of, to use, to employ; to be conducted, carried, to go; *S.* Զհետ; ուղ եւ միտք իւր վարէին, as his own propensities dictated.

Վարիչ *s.* goad, spur, whip; *fig.* conductor; rector, director; governor; *a.* leading into captivity, driving out;

fulfilling, carrying into effect.

Վարկ, *ից* or *այ* *s.* opinion, advice; esteem, consideration, reputation, high value; account, sum; judgment, sentence; tribute, tax; *տեարք* -ի, arbiters of strife, judges; *զարդարակ հասուցեք* - . pronounce a sentence worthy of ...

Վարկագրեմ *S.* **Վարկանիմ**.

Վարկած, *ից* *s.* conjecture, opinion, hypothesis, supposition.

Վարկանիմ, *կայ* *vn.* to conjecture, to judge, to presume, to think, to deem, to find, to esteem, to look upon as, to repute or regard as; *արծանի* -, to think, deem or find worthy.

Վարկանուն *s.* opinion, judgment.

Վարկատրեմ *va.* to pronounce, to manifest, to deliberate, to decide.

Վարկեմ, *եցի* *va.* to close in, to surround, to envelope.

Վարկպարզի *ad.* additionally, over & above, by the way, by accident, incidentally; negligently, carelessly, unheedingly, for form's sake; *a.* unessential, accessory, secondary, supplementary, extra, useless, frivolous, vain.

Վարձ, *ույ* *s.* stipend, salary, hire, pay, wages; emoluments, perquisites; retribution, recompense, payment; letting out on hire, hiring, renting; -*ք* *տան*, rent, house-rent; - *բժշկի*, physician's fees; *S.* *Նաւ*; *տուն* *ի* -*ու* *տալի*, house to let; - *ս* *արկանել*, *գնել*, to contract, to make an agreement, to agree; *ի* -*ու* *ունել*, *առնուլ*, to rent, to farm, to hire; *mar.* to freight, to charter; *ի* -*ու* *տալ*, to let on hire, to let out, to lease; *ի* -*ու* *ունել* *զտուն*, to rent a house; *հասուցանել* *զ*-*ս* *տան*, to pay house-rent; *տալ* *զարծաթ* *ի* -*ու*, to put out money to interest; *արծանի է մշակն* -*ու* *իւրոյ*, the labourer is worthy of his hire.

Վարձարեք *a.* bringing pay or a reward; -*խնդիր* *a.* asking wages, requiring a stipend, mercenary.

Վարձակ, *այ* *sf.* cantatrice, singer, songstress, ballad-singer; dancer; strumpet, whore.

Վարձակալ, *այ* *s.* farmer; -*կան* *a.* meritorious, deserving of recompense; -*հատույց* *s.* remunerator; *a.* remunerating; - *լինել* *S.* **Վարձատրեմ**; -*հաստուի* *S.* **Վարձատրութիւն**.

Վարձան, *այ* *S.* **Վարձ**. [pense.

Վարձանակ, *այ* *s.* reward, recompense; **Վարձանք** *s.* portion, dowry; hire of an harlot; *S.* **Կապէնք**.

Վարձառու, *այ* *a.* receiving a salary, a recompense; -*թի* *s.* the receiving a salary or remuneration.

Վարձատրեմ, *եցի* *va.* to remunerate, to recompense, to reward, to requite; -*տրութիւն* *s.* remuneration, recompense, retribution, requital, reward.

Վարձաւոր *a.* hired, paid, mercenary; *s.* renter, tenant, lessee; journeyman, day-labourer; -*ական* *a.* hoping for reward, interested; -*եմ* *va.* to take at a fixed price; to hire, to keep in pay; -*իմ* *vn.* to merit, to obtain a reward, to be recompensed or rewarded; -*ութիւն* *S.* **Վարձականութիւն**.

Վարձել *a.* to let; *տուն* -, house -.

Վարձեմ, *եցի*, -*իմ*, *եցայ* *vn.* to hire, to take on hire, to farm, to rent; to let out on hire; to gain, to get, to acquire; - *զարծաթ*, *դրանքար*, to put money at interest; - *զկն*, to endow, to enrich with a portion; - *որս*, to enlist mercenaries; - *զսենակ*, to rent a room; *S.* *Նաւ*.

Վարձկան, *այ* *a.* saleable, venal; *s.* hiring, paid or hired man, servant, mercenary, day-labourer, workman; farmer; *sf.* mistress, courtesan, harlot.

Վարձկանագրիւ *s.* salaried clerk or secretary; a vile, mercenary, or hack writer.

Վարձկանական *S.* **Վարձական**.

Վարձկանեմ, *եցի*, -*եցուցանեմ* *va.* to hire, to take on hire; -*իմ* *vn.* to be hired, to serve or work for money.

Վարձկանութիւն *s.* mercenariness, venality; mercenary soldier or troop.

Վարձնաւոր *S.* **Վարձնաւոր**.

Վարձող *s.* letter out on hire; - *կաւայ կամ ձիոյ*, livery-stable keeper.

Վարձում *va.* to let, to let out on a lease.

Վարձումն *s.* letting out; leasing.

Վարձուոր *S.* **Վարձաւոր**.

Վարձոր or *զ* *s.* oats; *S.* **Վարձակ**; -*ու* *a.* full of, or abounding in oats.

Վարձ, *ից* *s.* net, netting; snare; -*արկեմ* *va.* to catch, to take in a net. **Վարձկենի** or *կենի* *s.* cucumber-plant.

Վարձամակ, *այ* *s.* handkerchief; towel, napkin, linen; head-band, -cover, veil; amict; -*ապաւ* *a.* bound

round with a napkin, wrapped up in a linen, swathed round; -*եայ* *a.* linen.

Վարդ, *այ* *s.* switch, stick, rod, verge; penis, member, genitals; -*աւոր* *s.* verger, beadle, mace-bearer, lictor, usher of the black rod, serjeant; -*եմ* *va.* to beat, to cudgel.

Վարուծի art of riding or driving; *fig.* government. [cock.

Վարուժան, -*ակ*, *այ* *s.* male bird,

Վարուժն *s.* duration.

Վարուն *a.* beaten, trodden, used, frequented; - *ճանապարհ*, well frequented road, well beaten track.

Վարունկ . *ընկոյ* *s.* cucumber; *S.* *Գիտուն*; *ճանր* -, gherkin; *S.* *Թթուռա*, *Խուկ*. [Վարունկիւն.

Վարչական a governmental; -*ն* *s.* *S.*

Վարչաշարունթի *s.* cudgelling, beating with a staff.

Վարչուճի *s.* government, direction, conduct; triangular table of laws.

Վարս . *ք*, *ից* *s.* hair, head of hair, locks, tresses; *fig.* foliage, leafy branches, leaves, green dress; *ast.* coma, beams; -*ք* *գիսաւորի*, beams or tail of a comet; -*ք* *Բերենիկեայ*. Berenice's hair, coma Berenicis; -*ք* *առիւծու*, *ձիոյ* . mane; -*ք* *գեղածփեայ*, waving, flowing locks; *S.* *Հիւսակ*; *հող* *արկանել* *դիւք* . to cover the head with ashes; *S.* *Հեր*. *Մադ*.

Վարսագեղ *a.* having a fine head of hair, adorned with tresses; *ast.* furnished with rays; *bot.* leafy, covered with leaves; -*ուճի* *s.* thickness, abundance or beauty of hair; -*գիտակ* *S.*

Վարսակ, *այ* *s.* oats. [Վարսաւոր.

Վարսակալ, *այ* *s.* ornament for the hair, riband, frontlet, diadem; -*կան* *a.* hair. [*S.* *Վարդ*; -*նահար* *a.* lunatic.

Վարսամ, *ի* *s.* comet; *med.* epilepsy;

Վարսավերայ or *ւերայ*, *ից* *s.* hair-dresser, --cutter; barber.

Վարսաւոր *a.* hairy, long-haired; *ast.* blazing-tailed; *bot.* comose, leafy, tufted; *s.* Nazarite; comet; -*եմ* *S.* *Վարսեմ*; -*իմ* *vn.* to be leafy, dressed in green, clothed or covered with leaves. [to thrust in, to plant.

Վարսեմ, *եցի* *va.* to drive in, to fix,

Վարսիք, *տեայ* *s.* drawers; - *գեղձկայ*, breeches, small-clothes.

**Վարցաւ* *s.* *med.* gastritis.

Վարք, *րուց* *s.* life, habits, manners, conduct, behaviour, morals; use, em-

ployment; *անարատուի վարուց*, morality; *ընտիր*, բարեկիր -, good morals; *անարատ*, *անթիծ* -, pure morals; *դեղեցիկ վարովք վարեցան*, they led a good life; *որք գերաշխարհիկք են վարովք*, who show themselves pure of heart; *է երբեք զի եւ* - *անբարիք ծնանին օրէնս բարես*, good laws are often produced by evil customs.

Վարքայ, *ից* *s.* bark, barge, boat.

Վաւառ, *ից* or *այ* *a.* luxurious, profligate, licentious, dissolute, lewd, rakish, libertine, lecherous, obscene; -*ական* *a.* unchaste, immodest, libidinous; -*ամոյ* *a.* given to lechery, abandoned to lust, lost in depravity and dissoluteness; -*անամ*, *ացոյ*, -*եմ* or -*իմ* *vn.* to follow ill courses, to abandon oneself to debauchery, to luxuriate in coarse sensual pleasures, to wallow in lust, to be sunk in debauchery; -*ոտ* *S.* *Վաւառ*; -*ոտարար* *ad.* profligately, licentiously, lasciviously, dissolutely; -*ոտեմ* *S.* *Վաւառեմ*; -*ոտուծի*. -*ուծի* *s.* profligacy, libertinism, dissolute life, debauchery, lewdness, dissoluteness, rakishness, obscenity, whoredom.

Վաւեր *S.* *Վաւերական*.

Վաւերաբար *ad.* authentically, validly, legitimately.

Վաւերական *a.* authentic, valid, legitimate; - or -*ն* *s.* seal, signet, ring; - *մատանի*. signet-ring; - *արքունի*, great seal; -*ուծի* *s.* authenticity, validity; legalization, authorization; ratification, sanction.

Վաւերացուցանեմ *va.* to authenticate, to legitimate, to make valid; to legalize, to ratify, to approve; to authorize, to empower.

Վաւերուծի *S.* *Վաւերականուծի*.

Վաք *s.* a constellation.

Վեհ, *ից* *a.* sublime, majestic, imposing, high, elevated, superior, grand, noble, generous; divine, godlike, supernatural, celestial, heavenly; *s.* the Supreme Being; - *կերպարան*, imposing aspect; - *ինձ Արտաշէս Վարժեւքան զՄակեդոնացին Ալէքսանդր*. Artaxerxes the Parthian seems to me to be superior to Alexander the Macedonian.

Վեհադոյն *a.* superexcellent, supreme, eminent; -*գունուծի* *s.* superiority, pre-eminence.

Վեհազն *a.* noble, grand; - տէր, my lord, your lordship.

Վեհանքն *a.* magnanimous, generous; - ունի *s.* magnanimity, generosity.

Վեհանամ, աջայ *vn.* to be exalted, ennobled or elevated; - նման *a.* deiform, godlike, heroic, illustrious; - *պետ* *a. s.* sovereign; - *պետութիւն* *s.* sovereignty; - *վայր* *a.* august, magnificent; - *ցուցանեմ* *va.* to exalt, to elevate, to extol, to deify; - *փառ* *a.* majestic, august, royal; - *փառուն* *s.* majesty; - *Ձեր*. Your -.

Վեհեր *S.* Վեհերոս; - եմ, եցի, - իմ, եցայ *vn.* to be afraid, downcast, discouraged, to be a coward, to take fright, to lose courage, to shrink for fear of, to be held back by fear, to quail before, or at sight of danger; to start back, to recoil; to grow lazy, indolent; - *կոտ*, - *ոտ*, *այ* *a.* weak, wanting courage or heart, fearful, timid, cowardly, pusillanimous, craven; idle, slothful; *ի փոյթ մի* - *ոսպ*. not slothful in business; - *ոտիմ* *S.* Վեհերեմ; - *ուրթի* or *ուրմի* *s.* fear, timidity, want of courage, of heart, faint-heartedness, cowardice, poltroonery, pusillanimity; sloth, remissness, indolence, idleness, sluggishness.

Վեհիմայ *a.* divinely inspired.

Վեհնաճեմ *a.* endowed with supernatural excellence, most glorious.

Վեղար, *այ* *s.* hood, cowl; - *աւոր* *a.* hooded, wearing a hood; *s.* capuchin

Վեչ *S.* Վեց. [friar or nun.

Վեշապատիկ *a.* sextuple, sixfold.

Վեշասան, *ից* *a.* sixteen; - *ածալ* *a.* decimo-sexto, 16mo, in sixteens; - *աւակայ* *a.* sixteen years old; - *երորդ*.

այ *a.* sixteenth, 16th; - *եքին* *s.* pl. all the sixteen; - *երեայ* *a.* of sixteen days.

Վեռ *S.* խեռ *a.* [keeper.

Վեսարիս *s. L. & G. w.* wardrobe.

Վեր, *ի* - *ad.* above, upon, on, over; on high, high, high up; *վեր* *ի վայր*, *ի վեր եւ* *ի վայր*, up & down, high & down, upside down; *տոպ տուր*; frequently; *ի վեր եւ* *ի խոնարհ*. up & down, always, incessantly, at every moment, ever; *ի վեր անդ*, above; up there; *ի վեր քան զամ*, above all; *վեր* *ի վայր կործանել*, to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overset; *վեր* *ի վայր շրջել*, to turn over, to overthrow, to overturn; to

disorder, to disturb; *ի վեր մտաւել*, to go higher up, to ascend; *ի վեր ունել*, to bear up, to support, to sustain, to prop; *ի վեր հանել*, *բերել*, to elevate, to raise on high; *թց*, to discover, to manifest, to unmask, to unveil, to denounce, to disclose, to reveal; *անի* *ի վեր աւել*, to lift up one's eyes, to look up, to raise one's head; *մի* *ի վեր առնուել*, to ride, to mount on horseback; *ի վեր գաւ անկոյն* *bol*, to peep out heads, to pullulate & grow, to sprout, to bud; *ի վեր կացուցանել զպանեալն*, to raise from the dead, to bring to life again; *ի վեր չ գրան*, ineffable; inexplicable; *ի վեր է այս չ զկար զորութե իմոյ*, that is beyond my power; *ի վեր քան զպայման մերաւ*, *սեր բնութե*, above humanity; *եւ ի վեր անդր ասացաք*, as we have already said; *S.* Ձէն, *լնում*, *լիմն*, *Յեղեղեմ*, &c.

Վերաբաղադրութիւն *s.* chem. recombination; - *բան* *a.* analogous; - *բանական* *a.* analogical; - *բանեմ* *va.* to analogize; - *բանութիւն* *s.* analogy; - *թք* *ad.* analogically; - *բացում* *s.* explanation, exposition; - *բերական* *a.* relative; - *բերապէս* *ad.* relatively; - *բերեմ*, *բեցի* or *բի* *va.* to elevate, to raise; to ap- pose, to subjoin, to superadd; to manifest, to disclose; to utter, to pronounce; to translate; to present, to offer; to attribute, to ascribe, to refer; *med.* to eructate, to retch, to vomit, to cast up, to reject; - *իմ* *vn.* to be elevated, carried up, to ascend, to rise; to be referred, to belong to, to regard, to concern; - *բերութիւն* *s.* elevation, rise, ascension; presenta- tion, offering, Anaphora; relation, re- ference, regard; *med.* eructation, vom- iting; *rhet.* anaphora; - *ունել*, to be in correspondence or relation with; - *բուսանիմ* *vn.* to grow again, to be produced anew.

Վերադարձում *s.* return, coming back; - *գամ* or *գայիմ* *vn.* to super- vene, to happen, to befall; to descend, to come; - *գիր* *S.* Վերնագիր; - *գլխաւորեմ* or *գլխեմ* *va.* to conclude, to recapitulate, to sum up, to abridge; - *գլխութիւն* *s.* epilogue; conclusion; - *գնաց* *a.* going, rising up; - *գոյն* *a.* higher, superior, more elevated; - *ի* - or *գոյն* *ad.* above; firstly, before,

antecedently; -գոչեմ *va.* to cry out, to exclaim; to predict; - առ ԱՅ, to invoke divine help; -գուշակիչ *S.* Կանխագուշակ; -գրեմ *va.* to write upon, to inscribe; to attribute, to refer to; to write above, before; -գրութիւն *s.* inscription, epigraph.

Վերադառնամ *vn.* to return, to go back; -գասեմ *va.* to put in the first place, to prefer before others; -գարձ *s.* return; -գարձիմ *S.* Վերադառնամ; -գարձութիւն *s.* rhet. anastrophe; med. ileus, iliac passion, miserere, anaphora; -գարձուցանեմ *va.* to cause to return; to transport, to transfer; -գէտ or գիտող *s.* overseer, inspector; bishop; -գիտեմ *va.* to look up; to gaze at, to contemplate; to consider, to examine, to scrutinize; -գիրք. գրի, գրաւ *a.* imposed, added, additional; *s.* imposition, addition; epithet, adjective; math. exponent, index; gr. article (ա, բ, յ); mus. a note; - տալուց. &c., epact; -գրական *S.* Վերագիր *a.*; - անուն. surname; -գրեմ, եցի *va.* to impose, to put upon, to add, to join.

Վերաթռնեմ *vn.* to fly away, to take flight; - յերկինս. to be borne to heaven; -թթուռակ *s.* chem. suroxide, peroxide, hyperoxide; -թուեմ *va.* to number or count from the first to the last.

Վերախառնիմ *S.* Ոգեխառնիմ.

Վերածագ *a.* phys. emergent; -ծաղող *a.* shining from on high; -ծածկոյթ *S.* Վերմակ; -ծական *a.* reductive; anagogical, anagogetical; -ծայրեալ *a.* reaching the summit or top; -ծեղի *a.* reducible; -ծեմ, ծի *va.* to elevate, to raise, to bear on high; to reduce; - զոքի զառածանացն, to reclaim a person from disorderly or ill conduct; -ծխութիւն *s.* suffumigation; -ծնեմ, եցի, եալ *va.* to regenerate, to endow with new life, to cause to be born again, to revive, to reproduce; - or -ծնիմ *vn.* to be regenerated or born again; fig. to spring up anew, to revive, to come to life again; -ծնութիւն *s.* regeneration; resurrection; -ծութիւն or ունիւն *s.* reduction; analogy.

Վերականգնեմ *va.* to raise again, to restore, to set up again; -կանգնումն *s.* rising, restoration; -կատարեմ *va.* to accomplish or fulfill totally,

perfectly; -կարգեմ *va.* to put in the highest seat, to place above all; -կարգամ *va.* to cry out, to exclaim; to implore, to invoke; -կացու, աջ *s.* superintendent, overseer, intendant, inspector, director; prefect, governor; protector, defender, guardian; -կացութիւն *s.* superintendence, management, inspection, intendance, direction; prefecture, government; protection, assistance; -կենցաղիմ *vn.* to revive, to be reanimated, to come to life again; to outlive, to survive; -կնարկեմ, -կնեմ, եցի *vn.* to look on high, to lift up one's eyes; -կոչեմ *va.* to confirm, to affirm, to re-establish; -կոչեմ *va.* to invoke, to implore, to call on; to recall, to call back; to surname, to call; -կոչութիւն *s.* name, appellation; -կտրեմ *va.* to cut off, to retrench.

Վերահայեաց *a.* meditating, contemplating; -հայեցիկ լինիմ *vn.* to superintend, to oversee; -հայեցող *a.* applying oneself to, investigating thoroughly; *s.* star-gazer, astronomer; -հայեցողութիւն *s.* contemplation, meditation, elevation of the mind, intellect or thoughts; -հայցեմ *va.* to ask from above, to implore, to invoke; -հանգչիմ *vn.* to sit upon, to take rest, to repose; -հանգուցանեմ *va.* to give repose in paradise; -հաս *a.* urgent, earnest, imminent; -հասութիւն *s.* imminence, nearness; -հասու լինիմ *vn.* to understand, to apprehend, to catch; - տանեմ *va.* to cause to know, to enlighten; -հնչեմ *va.* to exclaim, to raise the voice, to cry out.

Վերաձայն *ad.* aloud, loudly; -ձայնեմ *va.* to cry or pronounce aloud, to vociferate, to proclaim; to call, to name; -ձգեմ *va.* to uplift, to stretch; to carry up, to elevate, to raise; - ձգողն երկնից, the Spreader of the high heavens; -ձեռնեմ *va.* to give a helping hand; -ձեւութիւն *s.* anamorphosis.

Վերաջ *s.* chem. supersalt, acid salt.

Վերաճառեմ *va.* to repeat, to treat again; to state above; -ճառութիւն *s.* repetition, explanation; -ճումն *s.* progress; increase.

Վերամարտիկ *s.* defender; - լինել հայրենեաց, to fight for one's country, in defence of one's native land;

-մարբէմ S. վերաբրեմ; -մբառնամ, բարձի *va.* to raise, to elevate, to lift up on high; -մբառնամ, բարձայ *vn.* to be raised up, to surpass, to dominate, to command; -մբարձ *a.* raised on high, lifted up, ascending; ascensive; *ad.* bearing, carrying in the arms, raising from the earth; -մբարձահան *a.* bearing, carrying or leading on high; -մբարձումն *s.* sublimation; -մբարձայած or ծու *a.* star-gazing; -մբարձութի *s.* elevation, height, excellence, sublimity.

Վերայ. *ի* - *pr.* on, upon; over, above; for, in behalf of, on account of; յայնր - , upon that; about that; *ի* - նմի, above all, before all else; յորոց - աշտարակն անկաւ, on whom the tower fell; *ի* չմարտութի - չեւ է հասեալ, he has not yet heard the truth; յաւելին ցաւս *ի* ցաւոց - , they increased my sorrows, they added to my grief; կործանումն նմա *ի* - կայր, he was on the brink of ruin, on the point of ruining himself; հարուածս *ի* - նց հասուցանէին, they charged them with the massacres; աւած *ի* - Արաբացւոց, threatening announcement for Arabia; փակեմ զդուռն *ի* - ս, I shut the door behind me; S. կամ, Հասանեմ.

Վերանամ, աջայ *vn.* to rise, to soar, to ascend, to mount; to vanish, to disappear; to go away, to leave, to escape; վերացեալ հպարտացեալ կալ, to swell with pride, to be puffed up, to become presumptuous; *ի* վերանալ Հայոց Թուականութեա յամս ԴՅ., at the beginning of the Armenian era 480; -նորոգեմ *va.* to renew; -նորոգութի *s.* renewal, renewing; -նստիմ *vn.* to sit on, to take a seat on, to be seated or placed on; to mount, to ride.

Վերաշինութի *s.* rebuilding; -շնչեմ *vn.* to breathe; -շնչութի or ումն *s.* respiration, breathing; -հողմոց, blowing of the wind; -շրթնութի *s.* anat. anastomosis.

Վերաշնչութիւն *s.* anametrismis; -շուեմ *vn.* to go upwards, to fly on high.

Վերապառմեմ *va.* to praise aloud, openly, to extol, to cry up, to celebrate; -պատուելի *a.* reverend; -պատուեմ *va.* to revere, to honour, to respect; -պատուութի *s.* reverence.

Վերաւաթեմ *va.* to send on high;

-անում, առի *va.* to take or carry on high, to raise, to heave up; to receive, to take home; to glow, to leap with joy, to exult; յածուէ - զոք, to place among the gods; յածուէ վերաւեալ լինել, to receive divine honours.

Վերապառնամ *vn.* to fly upwards, to soar; -սրբեմ *va.* to purify again.

Վերապետեմ *s.* director; bishop; -տեսչութի *s.* direction; -տոկոսեք *s.* anatocism.

Վերաբեմ, էջի *va.* to palliate, to veil, to cover, to cloak, to shroud; -բիււ, աջ *s.* over-coat, mantle, cloak; coverlet, quilt; - ձիոյ, horse-cloth; caparison.

Վերացեալ *a.* raised, heightened; *fig.* absent; *math.* abstract; -ցումն *s.* elevation, exaltation; abstraction; - թաշի, exaltation of the Cross; -ցում ցանեմ *va.* to raise, to lift on high, to set up; - մոպ, to abstract.

Վերափոխեմ *va.* to transport, to convey, to bear or carry on high, to transform; -փոխումն *s.* Assumption; demise, decease, death.

Վերաբարոզ լինիմ or -բարոզեմ *va.* to preach, to announce, to publish, to divulge.

Վերբերական *a.* relative; -բերեմ S. վերաբերեմ; -բերիմ *vn.* to rise to the surface, to float, to swim on; - *ի* ջուրոց, to rise from the waves.

Վերելակ, աջ, շեակ *a.* mounting, ascending, ascensional; *s.* rider, cavalier, horseman; -եմ, էջի *vn.* to mount on, to ascend; - *ի* նաւ, to go on board ship, to embark; - սանդղեք, to ascend, to scale.

Վերելք *s.* ascent, ascension, acclivity; staircase; *ast.* ascendant.

Վերելակի Տ. Մականակ.

Վերերգակ *a.* to be sung aloud; - սողմոպ, gradual psalms; -գեմ *va.* to sing loudly, to fill the air with song, to warble, to trill; to extol, to praise highly, to laud, to magnify.

Վերերեւիմ *vn.* to appear, to shoot forth, to be born, produced; -ւայթ *a.* apparent, superficial; *ad.* superficially; -ւուի *s.* appearance; superficies, surface. Նիմ *vn.* to receive, to accept.

Վերընունակ S. Վերընկալ; -գուլ Վերընծայեմ *va.* to present, to offer.

Վերընկալ *a.* receiving, containing, sustaining, carrying.

Վերքնձիւղեմ *una.* to repullulate, to shoot or bud again.

Վերին, բնոյ *a.* that is above, high, upper, superior; celestial; outward, exterior, external; *S.* երեսդ.

Վերիվայրեմ *va.* to move up & down; - զլոն, to wink.

Վեր ի վերոյ *a.* apparent, superficial, feigned, affected; *ad.* superficially, apparently, affectedly; - ունեւրդ գիւտութիւն, without a thorough knowledge of, having a smattering of; երկեր պապին նմա -, they feigned to worship him.

Վերլուծաբար *ad.* analytically; - ծական *a.* analytic, analytical; - բ *s.* analytics; - ծանեմ *va.* to analyze, to resolve; - ծիւ *s.* analyser, analyst; - ծուծիւն *s.* analysis.

Վերծանեմ, նեայ *va.* to read, to recite; - նոյ *s.* reader, lecturer; - նուծի *s.* reading, recitation.

Վերձեմիմ *vn.* to go, to fly on high. Վերմակ, այ *s.* coverlet, counterpane, quilt.

Վերմէք *s.* ethereal places.

Վերմոլմն *s.* pressure.

Վերնաբերդ *s.* citadel, castle; - բաւառ *s.* upper or higher region; ethereal region; *ի - ս* Հայոց, in Upper Armenia; - գիր *s.* epigraph, inscription, title; - նամակի, superscription or direction of a letter; - գոյն *a.* upper, superior, higher; - գրեմ *va.* to place, to engrave an inscription; to ascribe, to attribute; - գուռն *s.* high gate; flood-gate, sluice; stocks, ceps; - զարդ *a.* varnished; flowery, redundant; - զգեստ *s.* great coat, over- or upper-coat; - խաղ *s.* mus. an Armenian note (*ի*) ; - խարխախ *s.* abacus, capital; - խնամ *a.* providential; - Տեսչութիւն, Divine Providence.

*Վերնակ *s.* upper mill-stone.

Վերնական *a.* superior, celestial; aerial, ethereal; *S.* Վերին; *s.* angel; - կառոյց *a.* built on high, celestial; - կենցաղ *a.* of divine or celestial behaviour, pious, angelic, godly; - կողմն *s.* upper side or part; - կրօն *S.* երկնակրօն; - ձեղուն *S.* Վերնայարկ; - մաշկ *s.* anat. epidermis; - մարա *a.* warring against the Most High, against the celestial powers; - մարտութիւն *s.* combat, war with Heaven; - յարկ *s.* the highest floor, garret, attic; *ից* palate;

պատուհան -ի, garret-window; բնակիւ -ի, garrettee; - յին *S.* Վերին. Վերնական; - պարգեւ *S.* երկնամէր; - առն *s.* highest floor or story, upper room; guest-chamber; high place, heathen temple; belvidere, gallery, terrace; *ից* palate; երկրորդ -, the second floor; - եկեղեցւոյ, women's gallery in churches; - առող *a.* giving from Heaven, granting from on high; *s.* the great Giver; - փեղկ *s.* upper or skin-covering of a tent; * outer-shutter.

Վերնոս, այ *a.* aerial, ethereal; *med.* cataleptic; - իմ *vn.* to be subject to catalepsy; *S.* Լուսնոս, &c.; - ուծի *s.* catalepsy. [pole.

Վերնուղի *s.* phys. anode, positive Վերոյ, ի - քր. *ad.* up, upon, above; beyond; over, aloft; *ի - կողմանէ*, from above; *ի - քան*, above, over; - գրեալ, written above.

Վերոսնեմ *vn.* to mount, to go up step by step, gradually.

Վերուստ *a.* high, superior; *ի - ad.* from above, from on high, from heaven; from the beginning; - *ի վայր*, from top to bottom; *անդուստ ի -*, from ancient times, from the beginning; *ի - եւ ի սկզբանէ այնպիսիք էին*, they were so from the beginning; *յառաջագոյն ի - գիտէի զայս*, I knew that long since.

Վերջ, ից *s.* end, finish, conclusion, close; end, extremity, bound, limit; tail; back; the rear of the army; cadence, fall; - բ *S.* Վերջաւոր *s.*; *ի -*, *ի - է*, *ի - ոյ*, after, behind, at last, after all, in conclusion, finally, lastly; *ի - կոյս*, backwards, back, behind; *ի - նահանջել*, to draw back, to repress, to hold in, to check, to restrain; *ի - հասանելից*, to have already one foot in the grave; *ի - կոյս գնալ*, to go backwards; *ի - ի թեւոյն անկեալ*, assailed the army in the rear; *հասէք ի - սնց*, destroy the enemy's rear; *ի -* or *ի - է եկեալք*, survivors, posterity; *Ժամանակաւ ի - է*, latest or nearest; *ի - ոյս երթեալ զորէն չար գազանի*, given to perversity as a beast; - բաւնիս այս, the pith of my discourse is this; *եկնի - ն*, he was at his life's end.

Վերջաբան, - ուծիւն *s.* conclusion, peroration; epilogue; - լոյս *s.* crepuscule, twilight; - ծին *a.* born after;

posthumous; -կացութիւն *s.* the remaining back, receding, desistance; -կողմն *s.* backside; stern; -մնաց *a.* remaining back; outliving, surviving; -մնացութիւն *s.* survivorship.

Վերջապէս *s.* last days, last years of life; ի -յս *ad.* on the wane, at the close of one's life, in one's declining days, in the sere & yellow leaf.

Վերջանահանը լինիմ *S.* Վերջոսնիմ. Վերջանամ, աջայ *vn.* to remain back, to be behind; to abandon, to leave off, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of, to die.

Վերջապահ. աջ *s.* rear-guard; * -պէս *ad.* at last, at length, finally, in fine; -սպեա *s.* reindeer; -տանը *a.* anapestic; *s.* anapæst; -տիպ *a.* published after death, posthumous; -տոնակ տօն *s.* feast after feast; -ցուցանեմ *va.* to withhold, to retain, to keep back, to detain; to deprive of; -ւոր *a.* bordered, trimmed, fringed; last, final; *s.* border, hem, selvage; fringe, trimming; pinking, ribbon, galloon; զարդարել ի -ս, *v.* to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink; -ւորութիւն *s. mus.* cadence; finale, the last performance.

Վերջանից *s.* the last; ի -նան *ad.* lastly, in the last place, after all.

Վերջեմ, եցի *va.* to hold back, to deter, to withhold, to cause to loiter or while away. [imate.

Վերջնութեւր *a.* last but one; penultimate. Վերջին, ջնոց *a.* posterior, ulterior; last, extreme, final; չորք -ք մարդոյ, the four last things, (death, judgment, heaven & hell). [peremptory.

Վերջնական *a.* final, last, extreme; Վերջոսնիմ, եցայ *vn.* to go backwards, to fall back, to recede, to retreat, to give way. [ence.

Վերսասական *s.* impetuosity, violence. Վերսաստութիւն *s.* emphasis.

Վերստայ *a.* aforesaid, above-mentioned.

Վերստին *ad.* once more, anew, over again, afresh, again, repeatedly.

Վերտ *a.* mail, made of mail, of chains, meshed, linked, woven; *s.* coat of mail; network; զրահք -ք, cuirass, hauberk; շապիկս -ս զգեկուշ, to wear a coat of mail.

Վերտառական *a.* epigrammatical; -առնամ *vn.* to be resolved, to be re-

ducible to its elements; -առմ *va.* to reintegrate, to reduce to elements; -առչ *s.* epigrammatist; -առութիւն *s.* reform, regeneration; epigram; inscription; title. [fortify.

Վերտաւորեմ *va.* to strengthen, to Վերտեմ, եցի, -իմ. եցայ *vn.* to dance, to hop, to jump, to skip about; to put on a cuirass, to wear a coat of mail.

Վերտրհեմ *va.* to praise highly, to extol, to exalt, to cry up to the skies.

Վեց, էց *a.* six.

Վեցաբար *ad.* in six ways or manners; -խորշ *a.* hexagonal.

Վեցակ, -ի *S.* Վեցեակ.

Վեցակուսի *a.* six-angled; *ad.* in six manners; -մեայ *a.* sexennial; six years old; -մեայ *a.* of six months, six months old; - or -ժամանակ, six months, half year; -մեական *a.* half-yearly; -նիստ *a.* hexahedral; *s.* hexahedron; -նիկ, -նիկ, -նիկ *a.* hexagonal; *s.* hexagon; -դի *a.* six-stringed; *s.* hexachord, six-stringed instrument; -նիստական *a.* containing six persons; carrying six persons; -չափ *a. s.* hexameter; -չեայ or չի *a.* six-eyed; -պատիկ *a.* sextuple, sixfold; -քիւսն *a.* of six spans.

Վեցդանդեան *a.* worth six farthings.

Վեցդարեան *a.* of six ages or epochs.

Վեցեակ, Վեցերեակ *a. s.* six; sixth.

Վեցերիւր *ad.* sixthly.

Վեցերորդ, աջ *a.* sixth, 6th; sixthly; *s.* sextant; *mus.* sixth.

Վեցերեան or քին, եցուց *s.* the whole six; *a.* all the six.

Վեցեւեան *a.* six-winged.

Վեցիթեան *a.* six-columned; -ք *s.*

Վեցիւր *a.* sixth. [Hexapla.

Վեցից *ad.* six times.

Վեցկանգնեան *a.* of six cubits.

Վեցկին *a.* six times as much, sextuple, sixfold.

Վեցհազար *a.* six thousand; -տի, -եակ *a.* of six thousand years; *s.* six thousand years; -եան, -ամեան *S.*

Վեցդարեան. [six hundredth, 600th.

Վեցհարիւր *a.* six hundred; -որդ *a.*

Վեցձեռնի *a.* six-handed. [ed.

Վեցմատեան or մատնի *a.* six-finger-

Վեցմատեան *a.* six-branched.

Վեցոտանի or անեայ *a.* six-footed,

Վեցտիւնեան *a.* hexastyle. [hexapod.

Վեցտողան *s.* hexastic, sextain.

վեցօրեայ *a.* of six days; *s.* hexa-
վեցօրեանք *S.* վեցիթեանք. [meron.
վշան *a.* haughty, uncontrolled, stiff-
necked; -իմ *vn.* to become proud,
imperious; -ոյ *s.* neck-cloth, cravat,
stock, collar; - կանանց , necklace,
string, carcanet; -ուի *s.* haughtiness,
stiff-neckedness; -ուս *S.* վշան.

վշեան *S.* Ձեան , վնաս.

վշեանկ , այ *s.* expense; detriment.

վշեկեցուցանեմ *va.* to cause to
pay damages, to make amends; -կիմ
vn. to make amends, to pay damages,
to make compensation.

վշիմ *S.* Ընդվշիմ. [great.

վշուրիկ , վշուրիկ , վշուրիկ *a.* Pers. *w.*

վէդ , վիշայ *s.* dispute, debate, con-
test, discussion, variance, contesta-
tion, quarrel, wrangling: knuckle-
bones, cockal; ի - գալ չ ումք , to
dispute or wrangle, to debate, to con-
test, to discuss.

վէճ , վիշից *s.* quarrel, controver-
sy, litigation, contention, difference;
S. վէդ .

վէմ , վիմայ *s.* stone; rock; - ան-
կեան , corner stone, head-stone; - շա-
փիւղայ , sapphire; ի վիմէ սար ստանալ ,
to squeeze oil from marble, to desire
impossibilities.

վէպ , վիպայ *s.* history, narration,
tale, story, account; romance; poem,
poetry.

վէս , վիսայ *a.* highflown, arrogant,
proud, saucy, insolent, haughty, fierce;
harsh, hard-hearted, cruel, inhuman,
brutal; cross, crabbed, surly, peev-
ish; -ական *a.* arrogant; *ad.* haughtily;
-ուի *s.* arrogance, insolence; cruelty.

վէստ or վէստ , ից *a.* great, noble,
illustrious.

վէտ *s.* scratch, incision, cut; ից.
rippling, gentle motion; - մետաղա-
կան *chem.* moire metallic, crystallized
tin-plate; -- , rippling, waving gently,
flowing, undulating; -ս -ս , curling,
rippling gently, playfully; -- or - ի
- խաղալ , to ripple, to undulate, to
rise in small waves, to swell with a
gentle breeze; ալիք կուտակին -ք -ք ,
the surging waves accumulate.

վէր , վիրայ *s.* sore, wound; ulcer;
- or հիւժ վիրի , sanies, matter, pus,
gore; կեղեւ վիրայ , scab , scurf; *S.*
Պատրոյդ ; - սրտի , heart-sore, --ache,
--break, --burn; -ս առնել , -ս ի վէ .

րայ դնել , to wound, to cover with
sores, to ulcerate; -ս ընդունել , to be
wounded; դարմանել զ-ս , to dress, to
cure a wound; ցաւ վիրին խստանայր ,
the pain caused by the wound became
insupportable; տայ -ս եւ ինքն ոչ առ-
նու . he wounds others but receives
no hurt.

վթար *s.* damage, hurt, wrong; -եմ ,
եցի *va.* to damage, to injure, to wrong;
tō waste, to spoil, to destroy; -իմ *vn.*
to suffer damage, to get spoiled; to
get out of repair; -ութի or ութի *s.*
waste, deterioration, ruin, destruc-

վթիկ *s.* young gazelle; pricket.[tion.

վիդ *s.* vigour, force, aid, succour.

վիշի , or վիկի *s.* bol. vetch; -եայ *a.*
vetchy.

վիշ , վիշ *s.* neck, crag; - ամբառ-
նալ , to become rebellious, proud, in-
subordinate.

վիշ , վիշի , -ն *s.* gazelle; antelope.

վիթխարի , թեայ *a.* colossal, gigant-
ic , of great stature, of enormous
magnitude; - արձան , colossus; - այր ,
giant; -բուժի *s.* gigantic stature or
վիթոնի , եայ *S.* Հարցուկ . [size.

վիժած , այ *a.* abortive; *s.* abortion.

վիժակ , այ *s.* curtain, veil, hangings,
tapestry; water-spout, jet; *S.* վիժակ;
- զինուց , sheath for arms.

վիժանուս *a.* fluid, running, flowing.

վիժանք *s.* course, current, flux,

flow, stream; abortion, miscarriage.

վիժաբանիմ *vn.* to drudge, to toil
& moil, to be in a profuse perspira-
tion, to sweat blood.

վիժեմ , եցի *va.* to have an abortion,
a premature birth , to miscarry, to
abort, to slink, to be brought to bed
before time; *vn.* to flow, to run, to
gush or spout out, to be shed, poured
out; -եցուցանեմ *va.* to cause to flow.

վիժում *S.* վիժեմ *vn.* & վիժեցու-

վիժում *S.* վիժանք . [յանեմ.

վիճ , վճայ or վճից *s.* abyss, gulf,
chasm; chaos; hell, the bottomless
pit; grave, tomb; great distance; *a.*
profound, deep; անդնդախոր -ք ծա-
վու , the depths of Ocean; - թշուառ-
ուժեան , depths of misery.

վիճաբան *a.* contentious, quarrel-
some, disputatious, wrangling; *s.* li-
tigant, controvertist; -ական *a.* litigi-
ous, polemical; -եմ , եցի , -իմ , եցայ
S. վիճեմ ; -ուժի *s.* dispute, debate,

contest, strife, controversy, question, discussion; -բար *ad.* contentiously.

Վիճակ, *այ* *s.* lot, chance, destiny, fate, fortune; ballot, suffrage, vote, voice; lot, state, condition; lot, portion, share; lottery; sorcery; inheritance, possession; fief, farm; department, district, liberties, precinct, extent of jurisdiction, territory; diocese; clergy; situation, condition, fortune, rank, quality, dignity, office, employment, profession; -ս արկանել, to draw or cast lots, to ballot, to vote; to practise witchcraft; - արկանելի վերայ ելիք, to cast lots or to draw for anything; -աւ տալ, to give through lottery; ետուն -ս նց, they drew their names by lot; եւ ել վիճակն Մատթայ, & the lot fell upon Matthias.

Վիճակագրական *a.* statistical; - գրութի *s.* statistics; -խաղ *s.* lottery; շահելի -ի, to win in the lottery; -կալ, *այ* *s.* feudatory, farmer; successor; -կից *a.* having the same lot or fate; *s.* copartner, sharer, fellow; -հա նութի *s.* lottery; ballot, voting by ballot; -յին *a.* diocesan; -տուութի *s.* the assigning destinies; -րկու, *այ* *s.* voter; -րկութի *s.* ballot, balloting, voting; -ւոր *s.* clergyman, ecclesiastic; incumbent; - եպիսկոպոս, diocesan, bishop; -ւորիմ, եղայ *vn.* to be chosen by lot, destined by fortune, to inherit; -ւորութի *s.* share, inheritance, portion; chance; benefice, ecclesiastical dignity or state.

Վիճակեմ, եջի, -եցուցանեմ *va.* to give or distribute by lot, to allot, to assign in lots, to appoint; to indicate as heir, to put in possession of an inheritance, or of a benefice; to give a title to orders.

Վիճակընկալ *a.* *s.* diocesan; -ընկեցութի *s.* lot, chance; witchcraft; -ընկեց *a.* casting lots.

Վիճակիմ, եղայ *vn.* to fall or arrive by chance, to be appointed by lot, to fall to the lot, to happen, to obtain by chance; to inherit; գիւրադգաց բնութի է վիճակեալ, he has sensibility for his lot.

Վիճաւեր *a.* fond of disputing, contentious, quarrelsome, litigious.

Վիճեմ, եջի, Վիճիմ, եղայ *vn.* to dispute, to argue, to contest, to squabble, to wrangle, to discuss, to debate,

to brawl, to quarrel, to attack, to fight.

Վիճողաբար, -պէս *ad.* contentious. Վիճութիւն or ունի *S.* Վէճ. [ly.

Վիճարութի *a.* issued from a rock; -գիր, գրաց *s.* lithographer; lithography, lithograph; - or -գրական *a.* lithographical; -գրարան *s.* lithographic printing-office; -գրեմ *va.* to lithograph; -գրութիւն *s.* lithography; -գլումն *s.* the rolling of stones; throwing stones; -գարան *a.* hidden in a rock, in a cavern, in ambush, waiting for among the rocks; -գրական, -խորիսի *a.* founded on a rock; -խառն *a.* stony, pebbly; -ծին *a.* producing stones; produced by stone; -կան *a.* stony; stone: living in a stone; -կաւոյց, -կերս *a.* built of stones; -կարծր *a.* as hard as stone; -հաս, *այ* *a.* cut from stone; *s.* *S.* Քարահաս; -ձեւ *a.* stony, stone-like; -ձօն *s.* rock; -մէջ *s.* interval among rocks, cavern, cave; -նամ, աջայ *vn.* to become stone, to change into stone, to be petrified; to grow hard; -չէն *a.* built of stone; -սոյդ *a.* entering, hiding among or under stones; -տալ *a.* in free-stone, in polished stone; -տառեմ *va.* to change into stone, to petrify, to harden; -տիպ, &c. *S.* Վիճագիր, &c.; -բգեւ *a.* shut in, enclosed or surrounded by rocks.

Վիճարդ, -կայ or եան *a.* resembling a stone, stone-like, stony, stone.

Վիճացուցանեմ *va.* to make stone, to render as a stone, to petrify, to harden, to strengthen.

Վիճագիր *a.* hollowed in the rock; *s.* *S.* Քարահաս; -գիւղ *a.* crushed under fallen rocks or stones.

Վիճեղէն *a.* stony, stone.

Վիճում *a.* full of or abounding in stones, stony, pebbly; -ք, stony place.

Վին, վնայ *s.* lute; - հարկանել, to play the -.

Վիշապ, *այ* *s.* dragon; leviathan; typhon, vortex, whirlpool, exhydria; *ast.* dragon, draco; - ծովային, araneus piscis, quaviver, weever; - ձուկն, cachalot.

Վիշապաբար *ad.* like a dragon, furiously, fiercely; -գլուխ *a.* dragon-headed; *s.* *bot.* dragon's-head, dracocephalum; -գունք *s.* descendants of Astyages; -աղբ *a.* very robust, excessively strong; *s.* dragon.

Վիշապակ, այ *s.* small or young dragon; - թռուցիկ *S.* Փռան.

Վիշապական աստեղք *s.* *ast.* serpentarius; -կերպ *a.* dragonish, dragon-like; -կիր *s.* draconarius, dragon-bearer; -ձայն *a.* dragon-voiced; -ձեւ *a.* dragon-shaped; -ձուկն *s.* *zool.* otter-pike, sea-dragon; shark; ore; -մարդ *s.* half-dragon-half-man; -մարտ *a.* fighting with a dragon; -մուխ *a.* tempered or imbrued in dragon's blood; -նամ, աջայ *vn.* to become a dragon, to change into a serpent; -շունչ *a.* dragon-breathed; -ախած *s.* dragon-like monster, half-lion-half-dragon, chimera *a.* dragoness, dragon-tailed; -րիւն *s.* *bot.* dragon's-blood; *S.* Խրուկ; -բաղ *a.* dragon-slaying, hydra-killing; -բար *s.* *geol.* draconites.

Վիշապիկ *s.* dragonet.

Վիշապոտն *a.* dragon-footed. [pent.

Վիշապորէն *ad.* like a dragon or ser-

Վիշմ, վշտի, վշտաց *s.* inconvenience, discomfort, displeasure, vexation, pain, trouble, grief, affliction, sorrow, suffering, torment, tribulation; -բամպրոպաց, tempest, foul weather; -գառնութեւ, bitter grief, desolation; դժնգակ -բ. great hardships, misfortunes; ի վշտէն, առ վշտի. առ վշտի վտանգին *ad.* through affliction, tribulation or grief; -ս հասուցանել, to grieve, to pain, to concern, to distress, to cause sorrow, to afflict, to vex; ի -ս մտանել, to grieve at, to be pained at, to take to heart, to sorrow for, to be afflicted; -է ինձ, I am greatly concerned at, it is with pain that I...; բազում-բ ի վշտաց հասանէին ազգին, many disasters successively fell on the nation; ամ փափկութեւ Հայոց եհաս ի -ս վտանգին, all the pleasures of the Armenians were changed for extreme-dangers; ի վշտի մաշեն զանձինս, they consume themselves with mourning; չիբ ինչ հեշտի առանց վշտի, no joy without alloy.

Վիշապիկ, գրաց *s.* historiographer, historian; -գործ, այ *s.* romantic-poet, poet, romance-writer; -գրեմ *va.* to write history; -պատում *a.* narrating history; -ասն, այ *s.* romancer; novelist; *S.* Վիշապգործ; -ասնական *a.* historical; romantic; -ասնեմ, եջի *va.* to relate, to narrate; to write romance; -ասնութի *s.* history; romance;

novel; poetical work; -ասնորէն *ad.* historically; romantically.

Վիպեմ, եջի *va.* to relate, to tell, to recount, to recite, to narrate. [cloak.

Վիւ, -նն *Gr. w. s.* over-coat, mantle,

Վիսաբարդ *a.* proud by nature, harsh, haughty.

Վիսանամ, աջայ *vn.* to be haughty, to grow proud; to be harsh, cruel, cross-grained, waspish, shrewish.

Վիսացուցանեմ *va.* to render haughty, hard, inhuman, crabbed.

Վիսութիւն *S.* Վիսութիւն.

Վիրաբերան *s.* opening of a wound; -բոյժ *s.* surgeon; -բուժական *a.* surgical, chirurgical; -բուժութիւն *s.* surgery.

Վիրաբ, այ *a.* fierce, ferocious, tyrannous, brutal; *s.* wild beast; -ութի *s.* ferocity, brutality.

Վիրալից *a.* full of wounds, covered or riddled with wounds, ulcerous; - առնել, to cover with wounds; -խոտ *s.* *bot.* wound-wort.

Վիրած *S.* Վիրաւոր.

Վիրահատ, այ *s.* surgeon.

Վիրամ, աջի *va.* to shave.

Վիրաչափ, ի *s.* probe.

Վիրապ, այ *s.* oubliette, dungeon of death; խոր - , deep dungeon, profound gulf, bottomless pit.

Վիրառնուի *s.* act of being wounded, state of ulceration.

Վիրաւոր *a.* wounded, ulcerated; -եմ, եջի *va.* to wound, to ulcerate; -իմ *vn.* to be wounded; -իւ *s.* wounder; -ութի *s.* wound, hurt; *med.* lesion.

Վիրդ, բ *s.* club, staff; pebble, stone; -աչան *s.* missive weapon, sling.

Վիրեմ *S.* Վիրաւորեմ.

Վկայ, ից *s.* witness, testifier; voucher; martyr; Աժ ինձ - . God is my witness; - լինել, to be a witness of, the witnesses of, to be admitted as evidence; - հոչել, to summon as witness; to invoke or call on to witness; - առնուլ, to take to witness.

Վկայաբան *s.* martyrologist; -ութի *s.* martyrology; -գիր *s.* certificate, testimonial; ticket; diploma; - ծնընդեան, certificate of birth; - բարի վարուց, certificate of character, testimonial, certificate of good conduct; - կան *a.* testifying, testimonial; belonging to martyrs; *s.* certificate, diploma; -կից *a.* bearing witness with an-

other; *s.* fellow-martyr; - լինել, to attest together, to vouch for with another; - նոց *S.* Վկայարան; - սէր *a.* fond of martyrs; - բան *s.* martyr's tomb or chapel.

Վկայեմ, եջի *va.* to witness, to bear witness, to give evidence, to testify, to depose, to attest, to vouch, to certify; to acknowledge, to own; to approve; *vn.* to be martyred, to suffer martyrdom; սուտ -, to give false evidence, to bear false witness, to perjure; Վկայ անիրաւ Վկայեաց զանի-րաւութի, he has perjured himself, he has borne false witness; Վկայեմ օրի-նացն թէ բարւոք են, as the law is good I approve it; Պետրոս եւ Պօլոս Վկայեցին յամս Ներոնի, Peter & Paul were tortured in Nero's reign; Վկայեն միաք իմ, I am convinced, I am conscientiously persuaded.

Վկայութիւն *s.* witness, testimony, evidence, deposition, attestation; opinion, authority; certificate; allegation, citation; martyrdom; - յաւի-տենից, eternal witness; - ապ, զնել, to bear witness or testimony to, to testify; to protest; - ի մէջ բերել, մատուցանել, to quote, to cite; Իմ-թիւն, according to universal opin-
 Վկայութիւն *sf.* martyr. [ion.

Վկայութիւն *S.* Վկայութիւն.

Վկայօրէն *ad.* like a martyr.

Վիանդեմ, եջի *va.* to beat off, to drive or beat back, to rout, to scatter, to disperse, to defeat, to crush, to discomfit.

Վշտաւ *a.* disheartened, faint-heart-
 ed, discouraged, despondent.

Վշտեմ, եջի *va.* to discourage, to dishearten, to cast down, to dispirit, to deject, to unnerve; - or - իմ, եցայ *vn.* to lose courage, to droop, to be disheartened, to despond, to despair, to be disconsolate; - եցուցանեմ *S.* Վշտեմ *va.*; - եցուցիւ *a.* discourag-
 ing, disheartening.

Վշտաւի *s.* discouragement, faint-
 heartedness, dejection, despondency, grief, languor, despair.

Վհաւարացու or ջուհ *s.* soothsayer,
 sorcerer, conjurer. [divination, magic.

Վհուութիւն *s.* sorcery, witchcraft.

Վհուհ, Վհաց *s.* conjurer, sorcerer,
 wizard, magician; *sf.* prophetess, py-
 thoness, witch, sorceress.

Վշար *s.* payment, pay, requital, re-
 tribution, compensation; discharge;
 acquittance, receipt; end, finish; ի-,
 received; - աւել, to finish, to bring
 to an end or conclusion, to accom-
 plish.

Վշարեի *a.* payable, to be paid.

Վշարեմ, եջի *va.* to finish, to end,
 to complete, to bring to an end, to
 terminate, to carry out, to perform,
 to fulfil, to conclude; to recompense,
 to restore, to compensate; to pay, to
 acquit, to discharge, to settle; to de-
 liver, to release, to free from, to rid
 of, to disentangle, to set free; to for-
 bid, to prohibit, to obstruct, to hinder;
 - զկեանս, to end one's life, to depart
 this life, to die; - զքե ի կորուստ, to
 despatch, to kill; - զպարտս, to pay,
 to settle a debt; - զհաշիւն, to pay a
 balance; գործս -, to despatch busi-
 ness; զիրս դատաստանին արեամբ -,
 to condemn to capital punishment; -
 զհաշիւն, to content, to satisfy; զ-
 աւելի եղեալ ճանապարհն -, to finish
 the journey undertaken; ոչ ինչ կար-
 ցին ի ժաման - , they could do noth-
 ing at that moment; անձամբ ինչ ոչ
 կարէր -, he could do nothing alone;
 չոր թզով եւեթ զպէտան Վշարէր, he
 satisfied his hunger with dried figs
 alone; Վշարեցեք զնա ամ իրաք, provid-
 e for all his requirements; Վշարեց
 զն նր հայրն, his father resolved to
 kill him; ատեսից եթէ Իմ աղապակն վը-
 շարիցեն, I shall see if their works
 equal their cry? լինել ի միջի եւ չի-
 նել, զնոյն Վշարէ, to be there or not
 is the same thing; Թապալտուի Վշա-
 րեցին զկեանս, they led a pious life
 to the end.

Վշարիմ, եցայ *vn.* to be accomplish-
 ed, finished; to be done, effected; to
 be paid, discharged, acquitted; to die;
 to get rid of, to be delivered; - ի կե-
 նաց, to finish one's days, to die; Ը-
 պանանալիք նր ինչ ոչ կարացին -, his
 threats were useless; Վշարեալ է ջա-
 րութի առ ի նմանէ, his malignity is
 excessive; այն արշաւան թագաւորին
 այսպիսի գարշիւ Վշարեցաւ, such was
 the end of the king's journey; հրե-
 տակն աւետիս տուեալ կնոջն Վշարե-
 ցաւ, the angel, having delivered his
 message to the woman, disappeared;
 ընդէր յարգանգէ ի գերեզման ոչ վը-

Խաբէցայ, why was I not carried from the womb to the grave? *անձառե-լեաւք ձերի՝ մերսխովքք վճարիս*, in exchange for your inestimable gifts, we beseech you to accept our trifles; *վճարեալ է գործք*, it is a bargain; *վճարեալ է զմ իմ*, my business is done, it is all over with me; *յորժամ կա-մէրն՝ բարբառ արձակեաց*, when he wished to die, he cried out; *ամ ինչ վճարեալ է զմ իմ*, it is all up with me.

վճարող *s.* payer; paymaster.

վճարումն *s.* accomplishment, execution, carrying out; delivery, release; death; payment, pay.

վճիռ, *վճռոց* *s.* sentence, award, judgment, decree, decision, act, ordinance; sentence, maxim; *a.* decisive, peremptory; - *բանիւք*, with a peremptory voice; - *հատանել*, *առ-նել*, *բերել*, *ի վերայ ածել*, *գնել*, *տալ*, to issue a warrant or writ, to sentence, to adjudge, to judge, to declare, to pronounce, to ordain, to condemn; to deliberate, to decide, to resolve, to decree; to enact, to order; - *մահու հատանել*, *ի վերայ գնել*, to sentence to death, to sign a death-
վճիռն *S.* *ձառողութիւն*. [warrant.

վճիռ *a.* clear, pure, clean; - *ջուր*, limpid, crystal, pellucid water.

վճարաբ *ad.* sententiously, decisively, peremptorily, decidedly, definitively; - *բեկ Առեան* *s.* the Court of Cassation; - *գիր* *s.* official report; - *կան* *a.* decisive, peremptory, definitive; criminal, guilty; - *կանք* *s.* crimes passed under sentence; - *քինը* *S.* *վրձ*.

վճեմ *S.* *վճիռ հատանեմ*. [ապրելի.

վնաս, *ուց* *s.* wrong, prejudice, injury, detriment; damage, harm, hurt, loss, grievance; ill, fault, sin, injustice, mischief; - *հասուցանել*, *տալ*, *գործել* *S.* *վնասել*; - *ուք վաճառել*, to sell at a loss; *ի* - *ուրուք*, at the peril, at the loss, at the detriment, at the expense of a person; *ու մեծ ինչ է -ն*, there is no great harm done; *ի* - *իւր ջրէցաւ իրն*, the affair turned out to his disadvantage; *էր գիր -ու նր գրեալ*, his accusation was written above; *զինչ է իմ*, what fault have I? - *է բեզ գինին*, wine is bad for your health; *որ - գործէ՝ նոյն եւ հա-տուցէ*, he that does the damage must answer for it.

վնասարանեմ *va.* to accuse, to find fault with, to blame, to lay the fault on; - *բեր* *a.* causing damage, loss or harm, offensive, hurtful, prejudicial; - *կար* *a.* hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial; bad, wicked; guilty; - *կարու-թի* *s.* hurtfulness, damage, prejudice, danger; - *օգոյ*, inclemency of the weather; - *մառնի* *s.* malignity, malevolence, ill-will, malice.

վնասնի *s.* pl. damages, injuries.

վնասապար *a.* guilty, criminal; - *եմ* *va.* to accuse, to blame; - *ուժի* *s.* guiltiness, guilt, culpability; - *սէր* *a.* malign, mischievous, malicious, wicked; - *տեաց* *S.* *Չարատեաց*; - *բար* *S.* *վնասակար*; - *ցու* *a.* corruptible.

վնասեմ, *էցի* *va.* to hurt, to injure, to prejudice, to damage, to bring loss or harm, to offend, to wrong, to shock, to wound; - *միմեանց*, to injure one another.

վազործ *s.* flax-weaver or dresser.

վշեայ, *վշեղէն* *a.* flaxen, linen.

վշապարի, *-ք* *s.* the Furies, Erynnyes, Eumenides.

վշաբեկ *a.* afflicted, worn out, bowed down by suffering; - *բերական* *a.* pain-giving, distressing, sad, painful, grievous, woeful; - *բերութի* *S.* *վշա*; - *գին* *a.* afflicted, sorrowful, deeply grieved, in pain, in affliction; doleful, grievous, sad, vexatious, hard, mournful, painful; - *գնելի* *a.* passionate; - *գնեմ*, *էցի* *va.* to afflict, to grieve, to concern, to pain, to distress, to cause sorrow to, to vex, to torment; - *գնիմ*, *էցայ* *vn.* to be afflicted, sorry, concerned, pained or grieved at, to take to heart; - *գնութի* *S.* *վիրա*; - *գցեաց* *S.* *վշաակիր*; - *լի* or *լից* *a.* full of affliction, sorrowful, anxious, very afflicted; perplexing, afflicting, vexatious; - *ծին* *a.* born to sorrow; - *ծնուի* *s.* the bearing in sorrow; - *կան* *a.* sad, afflicting; - *կեաց* *a.* living in trouble or care, unfortunate, wretched, miserable; - *կեցութիւն* *s.* trouble, affliction, suffering, calamity; - *կիր* *a.* harassed, enduring or suffering pain or trouble, distressed, drudged; - *կից* *a.* sympathizing, sensible to another's woe, compassionate, condoling with; - *լինել ումք*, to grieve or condole with, to sympathize in

suffering, to partake one's grief, to share in one's affliction, to take pity on, to pity, to commiserate, to compassionate; -*կոռու* S. Վշապեհ; -*կրեմ* *va.* to suffer; -*կրուծի* s. suffering, grief, sorrow, trouble, anxiety; -*կցաբար* *ad.* compassionately, sympathizingly; -*կցիմ, եցայ* S. Վշապից լի նիմ; -*կցուծիւն* s. sympathy, compassion, commiseration, condolence; -*հան, աջ* *a.* afflicting oneself or toiling needlessly; suffering willingly; -*հար* *a.* afflicted, pained, grieved, distressed, vexed, plagued, tormented; -*մեր* *a.* suffering, patient; severe; -*մերուծի* s. sufferance, patience; maceration, mortification; -*նամ, աջայ* *vn.* to suffer, to endure, to bear; to be sad, afflicted, to sorrow, to mourn, to be deeply grieved, to have one's heart full of affliction, to fret for; to be offended, vexed, irritated; -*չարչար* S. Վշապիկ; -*տես, աջ* *a.* in distress, in pain, plagued, discomposed, suffering; -*տեսուծի* s. suffering, trouble, grief, plague, disquietude; -*ցուցանեմ* *va.* to cause displeasure, to sadden, to offend, to afflict, to grief, to plague, to discompose, to vex, to torment.

Վշաբմեր S. Վշաբմեր.

Վշապիմ *vn.* to be greatly concerned or grieved.

Վոլթայաչափ *s.* voltameter; յական or յեան *a.* voltaic; յականուծիւն *s.* voltaism. [animals.

Վոհմակ, աջ *s.* herd, drove, flock of

Վոհուկ S. Վհուկ. [wind, aquilon.

Վոռե, ից -*աս* *s.* Gr. w. boreas, north-

Վուլ *s.* L. w. bubble; bull; bulla.

Վուշ, Վոյ *s.* flax; tow, hards of flax, flaxen tow, stuffing; *mar.* oakum.

Վուռ or Վիւ. Վոյ S. Ուռն.

Վուվու, ք *s.* cooing; -*ս* արկանել, արմակել, to coo.

Վւամական կրակ *s.* Orosmales, god of the ancient Persians, inextinguishable fire. [bellious.

Վւզղ *a.* headlong, rash, bold, re-

Վւեմ, ից *a.* sublime, eminent, high, elevated, grand, august, noble, excellent.

Վւեմարան *a.* most eloquent, sublime in speech; -*ուի* *s.* sublime language; praise, encomium; -*զարմ* *a.* of high or illustrious lineage; -*խոհ* *a.*

sublime in thought, sublime genius; high-hearted; -*խոհուծիւն* *s.* extraordinary wit, great sagacity, acumen, genius; -*խոս* S. Վւեմարան; -*հան* S. Վւեմ; -*միւ* *a.* high-minded, endowed with an elevated mind, with lofty sentiments, noble, magnanimous; -*մուռուծի* *s.* high-mindedness, magnanimity; -*նամ, աջայ* *vn.* to rise above, to excel, to surpass; -*պառիւ* *a.* most excellent; -*պեւ* *s.* head, chief, excellency, eminence; -*պեւուծիւն* *s.* principality, chief power, highest dignity; -*պէս* *ad.* sublimely, eminently, excellently; -*փառ* *a.* most eminent; -*փառուծի* *s.* eminence.

Վւեմուծի *s.* sublimity, elevation, highness, excellence, eminence, grandeur.

Վւեր *a.* S. Վէս & Հէք; *s.* boldness, effrontery; S. Վշանուծի; *ի - դալ*, to grow bold, to withstand, to oppugn, to impugn, to contend, to dispute; -*ական, -ամիւ, -այիւ* S. Վւեր *a.*

Վստահ *a.* confiding, trusty, unsuspecting; -*լինել*, to be sure, reassured; to trust; -*առնել*, to strengthen, to reassure, to remove one's fears, to give one's word for; - *եմ դի*, I am sure, I am convinced that, I do not doubt that; - *լերուք յիւ*, rely, reckon on me; *ոչ էր - յերեւելիս*, he had not placed his hopes in wordly things.

Վստահաբար *ad.* confidingly, trustingly, confidently, boldly; hopefully.

Վստահանամ, աջայ *vn.* to be assured, to trust to, to confide in, to rely on, to have confidence in, to put one's trust in, to place confidence in, to rely or reckon on; to hope; *va.* to trust with, to confide to, to commit to, to put into the hands of, to deposit; -*ս*, to distrust, to mistrust, to suspect, to be mistrustful; *յինքն* or *յանքն* -, to rely on oneself, to presume, to have a great conceit of oneself, to assume too much.

Վստահարան *s.* assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացանեմ *va.* to assure, to reassure, to inspire confidence, to embolden, to give hopes.

Վստահեմ, -*հիմ* S. Վստահանամ.

Վստահուծիւն *s.* trust, confidence, reliance on, assurance, security, con-

viction; expectation, hope; consign-
ment, deposit; -*թի* S. վստահարար.

Վտակ, *այ* s. brook, rivulet, stream,
small river or current of water; -
արաստուաց, արեան *ից*. flood, stream;
-ս արաստուաց իջուցանել, to shed a
flood or torrent of tears; բազում-ս
արեան հեղուլ, to cause immense
bloodshed; S. Ջեղուռն.

Վտակալից *ա*. streamy, abounding
in brooks or rivers, well irrigated;
-խաղաց *ա*. flowing, abundant, very
copious; -հոս *ա*. streaming; -լեց *ա*.
overflowing; - արաստուզբ, eyes
swimming with tears; -նամ, այցալ *տ*.
to stream down, to fall or flow as a
river; -նի *ս*. pl. brooks, rivulets; -
վայրբ *ս*. places interspersed with riv-
ers or brooks; -բոս *ա*. watered, irri-
gated with rivulets.

Վտակիկ *ս*. rill, streamlet, brooklet.

Վտակիմ S. Վտականամ.

Վտակորեն *ad*. like a river, copious-
ly, overflowing.

Վտանգ or նկ, *ից* s. peril, danger,
risk, chance, hazard, ill, misfortune;
punishment; -ա *ad*. perilously, ha-
zardously, dangerously; *ի* - արկանել.
դնել *ի* - *ի*, մանեն *ի* - , to put in jeop-
ardy, to endanger, to compromise;
ի - արկանել զանձն, to put oneself in
jeopardy, to risk or venture oneself;
ի - *ի* լինել, to be in jeopardy, to incur
danger, to run risk; խուսել, փրկել *ի*
-ից, to shun danger, to avoid perils;
նաւ *ի* - *ի* կայր խորասկել, the ship
was in danger of being wrecked; - *ի*
վերայ կայր նի, he was in peril; - *է*
նմա, he is in danger, he runs the risk
of...; -աւ կենացն, at the risk of his
life; -աւ անձինս, at the peril of my
life.

Վտանգագործ *ա*. dangerous; -կան
ա. gr. circumstantial; -կից լինիմ *տ*.
to be a companion in danger, to encount-
er risks or dangers together; -ւոր *ա*.
perilous, dangerous, hazardous; in
danger, exposed in jeopardy; sad,
fatal, disastrous; - ժամանակ, criti-
cal moment; - վայրկեան, crisis.

Վտանգեմ, եցի, -եցուցանեմ *va*. to
put in peril, to endanger, to expose,
to venture, to hazard, to put in jeop-
ardy, to risk; to ill-treat, to import-
une, to torment; - զառողջութի, to
ruin the health.

Վտանգիմ, եցալ *տ*. to be in peril,
in jeopardy, to risk, to run danger.

Վտառ, *այ* s. multitude, band, flock,
herd; *anat*. pore; -բ ձկանց, shoal of
fish; --, in herds, in troops or flocks;
-ապահ *ս*. herd, herdsman, herdsman;
porter, door-keeper.

Վտարական *ա*. chasing, driving out,
expulsive; - լինել, to be driven out,
banished, exiled.

Վտարանդեմ, եցի *va*. to drive away,
to expel, to banish, to exile, to expa-
triate, to cause to wander or stray;
- *ի* ծառայութի, to reduce to slavery,
to lead into bondage.

Վտարանդի, գւոյ, դեպք, -*ի* *ա*. ban-
ished, exiled; vagabond, wandering;
uncertain, in doubt, doubtful; -բ *ս*.
exile; *ից*. anguish; - առնել, to cause
to wander; - առլ, to deliver up, to
betray; զգազանացն բարս առեր, եւ -
եռուր զազնուականութի, false to
your original nobility of soul, you
have fallen to the level of the beasts
of the forest.

Վտարանդիմ, եցալ *տ*. to be exiled,
expatriated; to be uncertain.

Վտարանդութի or ուն *ս*. slavery,
bonds; banishment, exile, expatria-
tion; exodus, emigration; uncertainty.

Վտարանդեմ, եցի *տ*. to revolt, to
rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանդութի *ս*. revolt, rebellion,
insurrection, mutiny.

Վտարեմ, եցի *va*. to dislodge, to
remove, to expel, to drive away, to
send off, to banish, to exile; to usurp,
to seize, to assume wrongfully; -*է*
ցուցանեմ *va*. to drive from home, to
cause to become fugitive, wandering,
houseless, homeless. [roam, to wander.

Վտարիմ, եցալ *տ*. to go away, to
վտարութիւն or ուն *ս*. expulsion,
banishment; wandering.

Վտաւակ, *այ* s. under waistcoat,
shift, shirt, &c.; petticoat.

Վտաւան, *այ* s. stadium; իրբեւ
-աւ, as it were a bow-shot.

Վտաւատ, *այ* s. lappet, skirt.

Վտիւ, վտաւ *ա*. lean, meagre, scrag-
gy, skinny, gaunt, spare, slender, thin,
lank, sorry, dry; - մարմնով, lean-
վաւանամ S. Վտալիմ. [fleshed.

Վտաւեմ, եցի *va*. to make lean or
thin, to emaciate, to weaken.

Վտալիմ, եցալ *տ*. to grow lean, to

fall away, to become thin, emaciated, weakened.

Վառուժի՜ս. leanness, meagreness, sparseness, thinness; emaciation, extenuation, weakness.

Վրան, աջ՜ s. tent, pavilion; - ժամու. Tabernacle; - Հարկանեւ. կանգնել, to pitch a tent, to dress a pavilion; ի -ս բնակել, to dwell in tents; բառնալ զ-ն, to strike a tent.

Վրանաբնակ, աջ. -իւ a. dwelling, living in tents, nomad, bedwin; աղջ-այ, wandering tribe; -կից a. dwelling in the same or a neighbouring tent; -յարկ s. the inmost division or room in a tent; -նման a. tent-shaped; -պահ s. tent-keeper; -սեղս. encampment. [- եկեղեցի. portable altar.

Վրանեայ a. tent- or pavilion-like; Վրացերէն a. Georgian; ad. in the - language.

Վրացի՜ a. s. Georgian; - կոճ՜ s. bol. hellebore, bear's foot; տարաղ - կոճակի՜ s. bol. agaric, mushroom.

Վրդու ա. stony, abounding in stones, pebbly.

Վրդով, ից՜ S. Վրդովումն; -տաւեր a. restless, turbulent, seditious, mutinous; -եմ. եցի, -եցուցանեմ՜ va. to alarm, to rouse, to disquiet, to trouble, to disturb, to perturb, to agitate; -իմ, եցայ՜ vn. to be alarmed, disquieted, disturbed, agitated, to be out of one's reckoning; -իւ a. alarming, startling, disquieting; seditious; -ուժի or ումն s. alarm, trouble, disquiet, restlessness, agitation, confusion, disorder, tumult.

Վրէժ. վրէժուց՜ s. revenge, vengeance; ի - , in return, in requital; առնու. ինդրել, հանել զ-ն, -ս պահանջել, հանել զքէն վրէժուն, to avenge, to revenge, to avenge oneself, to take vengeance, to be revenged, to have revenge; -ս լուծանել, պահանջել, տալ, to suffer vengeance, to bear punishment, to pay dear for, to smart for; ի - նախատանց դատեր իւրոյ, to avenge his daughter; առից ի նմանէ զ-իմ, I will revenge myself on him, he shall pay me dearly; ինդրեաց զ- զըրկելոյն, he avenged the wrongs of him who suffered; Հատուցից -ս թշնամեաց իմոց եւ ասելեաց իմոց Հատուցից, I will be avenged of my enemies & I will requite them who hate me; եօթն

-ս լուծցէ, he shall be avenged seven fold.

Վրէժխնդիր, դրաց՜ a. revengeful, vindictive, avenging; - լինել, to call for vengeance, to be revenged; -իւրէ գրուելին՜ S. Վրէժ.

Վրէպ, ք՜ s. fault, defect; want, privation, deprivation; a. defective, wanting, failing in, deprived of; -ս - ի չըմարուէ, likely, probable; - ելանել, գտանել, to want, to fail, to miss, to be deprived of; to be rendered useless, inefficacious, to be deluded, annulled.

Վրիժաբեր a. vindictive; -գործ, աջ a. evil-doing, spiteful, wicked, nefarious; -գործութի՜ s. ill deed, spiteful action.

Վրիժակ, աջ՜ a. S. Վրէժխնդիր; s. defensive weapon; means of defence; -ք կնճի, razors; -ք փղի, tusks of an elephant; -ազէն a. armed with a weapon of offence; s. vindictiveness; -եմ, եցի՜ vn. to make use of defensive weapons; - զք, to slay with a weapon.

Վրիժապարտ, ից՜ a. guilty, worthy of being punished; -ուի՜ s. guiltiness, wickedness.

Վրիժառու S. Վրէժխնդիր. Վրիպագործիմ՜ vn. to spoil, to be spoiled; -գուժ a. inconstant in love; -գրեմ՜ va. to make mistakes in writing; -լուր a. hearing erroneously, understanding one thing for another.

Վրիպած՜ s. fault, error, mistake.

Վրիպակ, աջ՜ s. error, mistake; failing, fault, perversity; unforeseen event, accident, casualty, hazard, chance; a. wanting, failing, wrong, mistaken, false, erroneous, perverse; -աւ ad. by mistake, erroneously; accidentally, casually, by chance; - աղ-պագրուէ, erratum, pl. errata; - ժմանակագրական, anachronism; - շէ-տանել, to wander, to go astray, to deviate. [s. fallibility.

Վրիպական՜ a. faulty, fallible; -ուի՜ Վրիպակութիւն՜ s. failing, fault; accident.

Վրիպաժիտ a. erroneous.

Վրիպանուն S. Սոսանուն.

Վրիպանք՜ s. error, fault, misunderstanding, oversight, blunder, mistake; delusion, deception, frustration, disappointment.

Վրիպասէր S. Չարասէր.

Վրիպարհեամ բժիշկ *s.* quack, mountebank, charlatan.

Վրիպեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to cause to fail or miss, to turn aside, to mislead, to deceive, to delude, to pervert; to deprive of, to take away; *S.* Մալ; -եցուցիչ *s.* deceiver, knave, cozenner, hoaker.

Վրիպեմ, եցի, -պիմ, եցայ *vn.* to be mistaken, to commit an oversight, to err, to miscarry, to be under a mistake; to be deceived, frustrated, deluded, disappointed; to turn away, to swerve, to go astray, to wander; -ի մասց, to escape from one's memory; ոչ վրիպեաց բան մի, not one word remained without its effect; վրիպեալ բամ բժշկութի, past cure, incurable, hopeless.

Վրիպիչ *a.* frustratory, annulling.

Վրիպութի or ուժն *S.* Վրիպանք.

Վրձին, ձնի *s.* brush; - նկարաց, brush, pencil; - զգեստուց, հերաց, ասամանց, եղնգանց, &c., clothes-brush, hair-, tooth-, nail-.

Վրձեմ, եցի *va.* to brush.

Վրնիկ *S.* Մասաղ *a.*

Վրնապապչեակ or չակ *a.* bleating.

Վրնիմ, եցի *vn.* to neigh; *fig.* to neigh after. [*fig.* furious lust.

Վրնիւն or ջուժն *s.* neigh, neighing;

Վրնողական *a.* neighing; *fig.* concupiscible; -ն *s.* concupiscence.

Վրնողութիւն *S.* Վրնջիւն.

S

S (*deune*) աիւն *s.* the thirty first letter of the alphabet, & the twenty fifth of the consonants; ա, ւ, four thousand; four thousandth.

— On account of its similarity of sound, it is sometimes confounded with Գ & Թ; for example: ընտեւ-ըն-դեւ, ասոմեւ-գոմեւ, արամ-գրամ.

բանա-բանդ; կասապ-կաթապ. շիտ-շիթ, &c.

— At the beginning of words it is sometimes a negative particle; for example: Գեղ-ադեղ, դէտ-ադէտ, տհաս, ամարդի, աքնութիւն.

— Between words it is sometimes an augmentative particle, as բեկա-նեւ-բեկանել, քակել-քականել, ոլոր-ոլորք, փեռեկել-փեռեկանել, նողկալ, նողկալալ.

— In foreign words, the Greek τ & the Latin t are changed by us into ա. as, Πέτρος—Petrus—Վեարոս, Αριστοτέλης—Aristoteles—Արիստոտէլ.

Տարսառ *a.* linen, of linen; *s.* pantaloons, trowsers; -աձիգ *s.* brace, a pair of braces. [loaded.

Տարեռնի *s.* *L. w.* tavern; *a.* over-

Տարուն *a.* unnatural, monstrous.

Տաղնապ, ալ *s.* anxiety, anguish, restlessness, embarrassment, perplexity, agitation, alarm, trouble; crisis; haste, precipitation; -աւ *ad.* in haste, hastily, with all possible speed, in a hurry, hurriedly, precipitately; anxiously, with anxiety; -մոսց, grief, anxiety, mental torture, constraint, heaviness of heart, oppression; -մահու, pangs or agony of death, death-struggle; արկանել, մասնել ի -ս անհարկնս, to embarrass extremely, to place in a strait, in a scrape, embarrassment or perplexity; արկանել զանձն ի - , to embarrass oneself; կալ ի -ի, to be in trouble, anxiety or embarrassment; հասանել ի յետին - , to be reduced to extremities; եղիցի - հեթանոսաց, the nations shall be plunged in consternation; եկն յանկարծակի գողութիւն եւ - , a sudden fear fell on them; ամ - հասցէ ի վերայ նր, every kind of grief shall fall upon him; բմբունեալ յանդիմ - հասանէր, he found himself embarrassed by that insuperable necessity; - էր նմա յամ կողմանց, he was hemmed in by necessities; - մեծ էր նմա, he had extreme difficulty, he turned on all sides; հարից զամ երիվարս -աւ եւ զհեծեալս նր յիմարութի, I will turn the horses into stone & their riders will I stultify; յետին - կալաւ զնա, he was brought to the last extremity; փոյթ եւ - եղեւ ի ջուրս, the waters rivalled each other; *S.* Շտապ, &c.

Տաճնապահայժ *a.* urgent, pressing, earnest ; - **ստիպաւ** *ad.* hurriedly, most hastily.

Տաճնապիժ, *էջի* . - **էցուցանեմ** *va.* to put to trouble, to embarrass, to perplex, to puzzle, to torment, to grieve ; to constrain, to force, to tease, to importune ; to urge, to hasten, to solicit, to quicken ; **աշիւ** - , to strike with terror, to appal, to terrify ; - **էցուցիւ** *a.* pressing, urgent.

Տաճնապիժ, *էցայ* *vn.* to be grieved, distressed, disturbed, embarrassed, to be torn with anguish, to be in great pain ; to have an urgent & pressing necessity, to be in despair ; to be hurried, in haste ; **սաճնապէր ջերմամբ մեծաւ**, he had been seized with a violent fever. [ent, acute, sharp.

Տաճնապիւ *a.* cogent, urgent, violent.

Տաճնապուլթի or **ուսի** *S.* **Տաճնապ**.

Տաքր, *գեր*, *երաց* *s.* brother-in-law (husband's brother).

Տաժան, *ի* *a.* worn out by fatigue, overwhelmed with labour, weary, tired out ; - **աբար** *ad.* painfully, with much trouble, laboriously, with difficulty ; - **աշործ** *a.* working hard, very laborious ; troublesome, tiresome ; - **ալից** - **ական**, - **աշատ**, - **աւոր**, - **էրի** *a.* painful, grievous, hard, difficult, incommodious, vexatious, laborious, fatiguing, tiring, toilsome, annoying, rude, heavy ; - **աբալլ** *a.* walking with difficulty ; - **եմ**, *էջի* *va.* to fatigue, to tire, to overdo, to harass, to oppress, to vex ; - **իմ**, *էցայ* *vn.* to give oneself trouble, to have much trouble, to toil, to be fatigued, worn out with fatigue, to drudge, to work hard ; - **իք**. - **ուլի**. - **ուսի** or

Տաժանք *s.* great fatigue, much labour, trouble, toil, weariness, pain, hard work, drudgery.

Տաւ, *ից* *sf.* sister-in-law (husband's sister) ; - **այր** *s.* brother-in-law (sister-in-law's husband).

Տալի *a.* donable ; *s.* giver, donor ; - **ք**, liabilities, debts.

Տալիթայ *sf.* *H. w.* talitha ; - **կումմի**, - **cumi** ! damsel, arise ! - **սարկաւաք**, deaconess.

Տախա, *ից* *s.* throne, seat, bench.

Տախաակ, *այ* *s.* board, plank, shelf, table, tablet ; tables ; book ; *ast.* **S-hp** *կնացոյց* ; - **երկաթի**, iron-plate, sheet-

iron ; - **մետաղեայ**, plate of metal ; - **վկայութեան**, the tables of the decalogue ; - **գասաւաստանայ**, breastplate, pectoral, rational ; - **նկարուց**, canvass, wood, &c. ; - **Շառքակի**, chess-board ; - **զըստի**, the hollow of the thigh ; - **խոշանոցի**, trencher.

Տախաակադործ *a.* built of wood or of planks (ship) ; - **մած**, *ից* *a.* covered with boards, planks, boarded, planked, floored ; wainscotted ; *s.* wooden floor ; scaffolding ; wainscot ; - **նաւու**, deck ; - **առնել**, *դործել*, to wainscot, to plank, to board, to floor ; - **վակ** *a.* laminated.

Տախաակեայ *a.* wooden.

Տախաաձեւ *a.* throne-shaped.

Տախաապար *a.* stretched on the earth ; *ի* - **արկանել** or - **եմ** *va.* to stretch on the earth ; to beat down, to overthrow.

Տած, *ից* *s.* care, heed, charge.

Տածեմ, *էջի* *va.* to care, to take care of, to preserve ; to nourish, to maintain, to sustain, to feed ; to cultivate ; to foment, to stir up ; - **զախոս**, to cherish, to flatter vices ; - **զխոս վուլթիւն**, to foment disturbances ; *S. Զու*.

[ing, nutritious.

Տածիւ or **ծող** *a.* nutritive, nourish-

Տածողական *a.* nutritive, alimentary.

Տածողութի, **Տածուլթի** or **ուսի** *s.* care ; food, nourishment, sustenance ; fomentation.

Տակ, *ից* or *այ* *s.* bottom, under part or side ; root ; race, row, range, string ; * **bot.** beet ; - **առնուլ**, to take root, to be rooted ; **խոսս** - **աւ** *մեծաւ*, great provision ; * **մամայ** - , in the press.

Տակախիւ *առնեմ* or - **կոտոր** *իլեմ* or *առնեմ* *va.* to root up, to pluck up by the roots, to extirpate.

Տակաւ, *այ* *s.* barrel, cask, punch-eon, butt ; tun ; **իկց** - **ի**, spigot ; **ծա**, *րակ* - **ի** tap ; **չերտ** or **կողք** - **այ**, staff.

Տակաւադործ, *այ* *s.* cooper ; - **ուլ** *s.* cooperage.

Տակաւաակ, *այ* *s.* cask, keg.

Տակաւալաի *s. mar.* ton, 2240 lbs ; - **ուսի** *s.* tonnage, burden.

Տակաւապետ *s.* chief cup-bearer, butler ; - **եմ** *va.* to give to drink ; - **ուլ** *s.* office or dignity of a butler, butler-

Տակաւիկ *s.* cask, hogshead. [ship.

Տակաւ *ad.* by little & little, by slow degrees, insensibly ; yet, still ; - ,

little by little, slowly, by degrees.

Տակաւին, - եւս *ad.* again, more, still more, some more; yet, as yet, still; little by little.

Տակերատիպ *s.* daguerreotype; -*տիպ* *a.* -typed; -*պէտ* *va.* to daguerreotype; -*պարտիպ* *s.* daguerrotypy.

Տակիւի, ուն. -*ժ* or -*չ* *s.* bot. fibre, filament; - *ծառոյ*, top-root.

Տալ. ից *s.* verse, poem, ode; canticle, hymn; *med.* cautery; stamp, mark, print.

Տալախ, ոյ *s.* cement; *chem.* mortar.

Տալախան *a.* rhythmical.

Տալանդ, ոյ or *այ* *s.* talent (weight); *fig.* talent, ability, parts, attainments; - *ոսկի*, golden talent; -*աւոր* *a.* talented, of talent.

Տալաւախ. ից *s.* versifier; -*եմ* *va.* to versify; -*ութիւն* *s.* versification; verses. [maker]

Տալասաց. ից *s.* song-writer, ballad

Տալատարախ *S.* Տէղատարախ.

Տալարան *s.* song-book.

Տալաւար, այ *s.* tabernacle, tent, booth; hut, lodging, cabin, vine-arbour; scene, stage; - *մրդապահաց*, fruit-house; -*ակից* *a.* dwelling together; *S.* Վրանակից; -*ահարք, բաց*, -*ահարութի* or -*աշինութի* *s.* erecting a tabernacle or pavilion, building a hut or cottage; *տօն* -*ահարաց*, feast of tabernacles; scenopegia; -*եմ, եջի, -իմ, եջայ* *vn.* to dwell in tents or in huts; -*իկ* *s.* hut, a poor cottage.

Տալեմ, եջի *va.* to cauterize.

Տալերգութիւն *s.* ode.

Տաղոսեմ *S.* Ժողովեմ.

Տաղոս *s.* disgust, distaste, loathing. **Տաղասողո, Տաղասղտիմ** *S.* Տաղա-կալի, Տաղական.

Տաղտապանք *s.* annoyance, pain, anxiety, anguish; -*պեմ, եջի* *va.* to annoy, to disturb, to importune, to trouble, to molest; -*պիմ, եջայ* *vn.* to be distressed, harassed, uneasy, annoyed, plagued.

Տաղտակի or *լից* *a.* displeasing, disgusting, tiresome, fastidious, loathsome; -*լուր* *a.* tedious, wearisome to hear.

Տաղտկամ, -կանամ, այցայ *vn.* to be disgusted, wearied, sick or tired of, to loathe, to nauseate; *աաղտկացեալ եմ ի մարդկանէ*, I am weary of men.

Տաղտկանք *S.* Տաղտկութիւն.

Տանդակացուցանեմ *va.* to tire, to disgust, to put out of conceit, to annoy, to sicken, to plague.

Տաղտկոս *a.* squeamish.

Տաղտկութի *s.* displeasure, disgust, dislike, aversion, nausea; annoyance, vexation, trouble.

Տաղտուկ *a.* wearisome, tedious, tiresome, bothering, troublesome; idle, cowardly, tedious to oneself; *s.* *S.* Տաղտկութիւն.

Տաճար, այ *s.* temple, fane, church; palace, court, hotel; banqueting-hall; banquet, feast; - *խորհրդոյ*, council-hall, House of Parliament.

Տաճարախիւս *a.* many roomed; -*կան* *s.* knight templar; -*կապուա, -կողոպուա, &c.* *S.* Սեղանակապուա, &c.; -*կից* *s.* table-companion; -*յարդար* *s.* guardian or minister of a temple; -*նամ* *vn. fig.* to become a temple of the Holy Ghost; -*պետ* *s.* house-steward; chief-captain; high-priest; governor or ruler of the feast, high seneschal; *S.* Հացերէց; -*ցուցանեմ* *va. fig.* to convert the soul into a temple.

Տաճիկ, չկաց *s.* Arab; Turk; *a.* Arabian; Turkish; swift-footed; - *ձի, barb, Barbary* or Arabian horse; - *աւորի*, Canaanite; *S.* Ուղա.

Տաճկաբար *ad.* like a Turk, in the Turkish fashion; -*բնակ* *a.* inhabited by Turks; -*բնոյթ* *a.* of Turkish character; -*կան* *a.* Turkish; -*չպառանկ* *s.* Turkish subject; -*նամ, այցայ* *vn.* to become or turn Turk; -*սեր* *a. s.* philoturk; -*աորի* *s.* Canaanite; Phenician; -*սասն* *s.* Turkey; - *Ասիոյ, Եւրոպիոյ*, Asiatic, European -; -*սասնեալք* *s. pl.* Arabs; Turks; -*ցուցանեմ* *va.* to convert to Muhammedanism.

Տաճկինակ, այ *s.* whip, rod; whipping, thrashing. [the being Turkish.]

Տաճկութիւն *s.* Turkish nationality,

Տամ, ետու, տուր, տուեալ *va.* to give, to present, to offer; to concede, to grant, to bestow; to provide, to furnish, to lend; to give up, to deliver, to abandon, to expose; to make, to render, to produce, to cause; -*զանձն*, to apply to, to addict oneself to; to give oneself up to, to abandon oneself to; - *խօսել*, to cause to speak; - *պատասխանի*, to answer, to reply, to respond; *S.* Պատասխանի; *չ-դուլ* եւ *դադար*, to give neither peace nor

rest, to disturb continually; - *իշխանութիւն*, to invest or intrust with authority; *վկայագիր*, *անցագիր* -, to deliver a certificate, to grant a passport; *մրցանակ*, *վարձ* -, to decree rewards, to award prizes or premiums; - *ածել*, to cause to bring; - *գերեզմանի*, to bury, to inter; - *ի բանտ*, to put in jail or prison, to imprison; *ժողով* -, to come together, to assemble, to reunite, to meet, to hold a meeting; *քարամբք* -, to strike with stones; *տաց զքեզ յազգ մեծ*, I will make of you a great nation; *տացէ՛ք քեզ անէր լինել*, may you be! *չէ տուեալ Թոմաս*, it is not every one that can...; *զորս ք ձեռամբ ձերով ետու*, which I put in subjection to you; *էս ետու տա նեւ զուրգ*, I have sent the kid; *Հորն իւրում ետ տանել*, he sent to his father; *տուր բերել ինձ փայտ մայրս*, send me cedar wood; *էս զանձն իւր երթալ*, he went; *զէզէնս այտոյն անգնդոց տայ*, he sends the legions of devils into the pit; *զպատիժս տայցեն յաւիտեանց տանջանայ*, they will suffer eternal punishment; *զմեզ ի հորուստ եւ յոչնութիւն տան*, they load us with evil & annihilate us; *մի տայք մեռանել*, do not leave to die; *Տ. Դէպ*, *Ծառօթ*, *Զեռն*, *Ճարակ*, *Սատեան*, *Տէգի*, &c. &c. [terrace.

Տամալ, *ոյ*, - *ի* - *լոյ* *s.* house-top, *Տամկ* *u.* humid, moist, wet, damp; - *անամ*, *ացայ* *vn.* to be wet, moistened, to become humid, moist; - *ստեւակ* *a.* of wet or moist nature; - *ացուցանեմ* *va.* to moisten, to damp, to wet, to dew, to bedew, to soak, to steep; - *ութիւն* *s.* humidity, moisture, damp-

Տամուկ *S.* *Տամկ*. [ness.

Տամոթէլ, *Տամուժէլ sf.* *Fr. w.* dam-sel, girl, young lady.

Տանելի *a.* portable.

Տանեասան, *այ* *s.* flat roof; platform.

Տաներես *s.* elevation or front of a building, frontispiece; - *րէց* *s.* chaplain.

Տանիմ, *տարայ*, *տար* *va.* to carry, to carry away or off, to bear off, to take or convey away, to lead, to bring, to fetch away, to transport; to drive at, to tend or lead to; to hold, to contain, to comprise, to include, to comprehend; to bear, to suffer, to endure; to carry to an end, to accomplish, to crown; *vn.* to be brought, conducted,

led; *յինք* -, to appropriate to oneself, to assume wrongfully, to arrogate, to lay claim to; *ք մի* -, to take exception or offence at, to find fault with; - *եւ ածել ինչ*, to publish, to celebrate, to make public; *S. Բայ*, *Գրուի*, *Խնամ*, &c. [top.

Տանիք, *նեայ* *s.* roof, roofing, house-

Տանձ, *ից* *s.* pear; - *ալուր* *s.* perry;

- *ենի* *s.* pear-tree; - *իկ* *s.* small pear or pear-tree. [bearing, supporting.

Տանողական *a.* carrying, sustaining,

Տանուակեր *s.* master of a house, head of a family; landlord, householder; patriarch, chief of a tribe or race; - *տարւոյ* *ast.* the Sun's house; - *աբար* *ad.* absolutely, despotically, independently; - *ական* *a.* appertaining to the head of a house, feudal; - *ացոյց* *s.* zodiacal ephemeris; - *ութի* *s.* condition or authority of the master of a house, or of the chief of a tribe; feudality. [punishment.

Տանջական *a.* suffering torment or

Տանխանական *a.* tormenting, torturing, indictive, penal; - *կից* *a.* sharing in torture; - *բան* *s.* rack, instrument of torture; - *ւոր* *a.* in tortures, in torment; tormenting; *s.* torturer, executioner.

Տանջանք *s.* torment, torture, punishment, suffering, pain, plague, grief; - *նս ածել ի վերայ*, or *արկանել զգրկ* *իսով* *ս. արուր* *S.* *Տանջեմ*.

Տանիլի *S.* *Տանիլի*.

Տանիլիմ, *եցի* *va.* to torment, to torture, to rack, to afflict, to cause to suffer, to harrow; - *իմ* *vn.* to be tormented, to suffer tortures; *զանհարկն տանջանս տանիլի*, he suffers cruel torments; *տանիլին զանմահ մահն*, they die eternal death.

Տանիլի *a.* torturing, setting on the rack; *s.* tormentor, torturer, execu-

Տանիլական *S.* *Տանիլական* [tioner.

Տանիլան, *Տանիլ* *S.* *Տանիլանք*.

Տանտալ *s.* *phys.* tantalum; *pn.* Tantalus; - *ական* *a.* tantalizing; *տանջանք*

Տանտեր *S.* *Տանուակեր* [- *s.* tantalism.

Տանտիկին *sf.* mistress of a house, matron; housewife; - *տիկնութիւն* *s.* authority of a mistress or matron.

Տալ *s.* rasping, scraping, smoothing, polishing; - *ածոյ*, *ից* *a.* planed, cut, polished, smoothened; - *եզ* or *-իւ*, *այ* *s.* chip, shaving; - *եմ*, *եցի* *va.* to

rough-hew, to roughen down, to chip, to square, to plane, to smooth, to *Տաշել* or *-ել* S. *Սաշին*. [polish.

Տաշտ, *ից* s. cup, mug; bowl, basin; vat, trough; tub, bucket, wash- or lye-tub; basket; *bot.* layer, slip, offset; vine-branch, --shoot; --*խմորոյ*, kneading-trough, hutch; --*խնկոյ*, bed of spices; S. *խնկանոց*; -- *որմածուաց*, hod, tray.

Տաշտագեղ a. putting forth fine shoots; --*թաղ* s. layer, slip, provine, shoot, sprig of a vine, &c.; -- *առնել*, to lay vines, &c., to provine, to propagate the vine by layers, to plant with slips; --*խել լինիմ* vn. to have branches torn away; to be rooted up or out; -- *առնել*, to root out, to pull up, to pluck up. [tions; libatorium.

Տաշտակ s. chalice for offering liba-
Տաշտաւոր a. full of, or loaded with vine-branches; -- *անիւ* mech. overshot mill-wheel.

Տաշ, ոյ, ուղ s. heat, ardour, warmth, solar heat; inflammation; over-excitement; foaming or frothing of the sea, storm; --*ազին* a. very hot, burning, ardent, scorching.

Տաշալ a. prostrate, fallen down; ad. S. *Թաւալազոր*; -- *յերկիր կործա- նել*, to fall down; to be struck dead on the spot.

Տաշալած . *ի* s. fall, ruin.

Տաշալական a. gr. declinable.

Տաշալիմ, եջի . *-եցուցանեմ* va. to fell or throw to the ground, to beat down, to prostrate, to overturn, to overthrow, to upset; to subvert, to demolish, to destroy, to ruin; to roll, to turn; -- *զետրհուրդս ուրուք*, to destroy a person's projects; S. *թուշ*; --*իմ* vn. to be fallen down, overthrown, to fall or go to ruin; to roll, to tumble; *զեղոյր տապալէր երկզիմի մութ*, he tortured himself with uncertainty; *տապալեալ անկաւ երկվարն*, the horse fell, was broken down; *տապալեցաւ ի մէջ ոտից նր Սիսարա*, Sisera rolled under her feet.

Տապալի s. backgammon, tricktrack.

Տապալել a. beating down, overthrowing, ruining.

Տապալումն s. throwing down, overturning, subversion, ruin, fall; rolling; gr. declension.

**Տապախ* med. S. *Տապաստ*.

Տապախտոն , *-ի* S. *Տապալին*; -- *խարշ* a. burning; -- *առնել*, to burn; -- *լինել*, to burn, to be burnt.

Տապակ, աջ s. frying-pan; S. *վահանակ*; --*եմ, եջի* va. to fry, to fricassee; --*եզ* a. very hot, burning; -- *լինել*, to be scorched up; --*իմ* vn. to be fried; to be parched with thirst; --*ումն* s.

Տապալեզ S. *Տապալին*. [frying.

Տապան, աջ s. large box or trunk; Noah's ark; coffin, bier; tomb, sarcophagus, sepulchre, urn; --*ադիր* s. epitaph.

Տապանակ, աջ s. chest, box, coffer, small trunk; poor's box; tabernacle; S. *Ուխտ*; -- *պրտուեայ*, ark of bulrushes; --*ակիր* s. Tabernacle-bearer.

Տապանաձեւ a. coffer-shaped.

Տապանամ, ալայ vn. to grow warm, to be excessively hot, to be burnt, scorched; to be in a fever.

Տապանատեղ s. niche or place for a sarcophagus; --*տուն* s. cemetery, burial-ground; -- *եկեղեցւոյ*, churchyard; --*քար* s. tomb-stone.

Տապանիմ, եջայ vn. to be buried.

Տապաստ, ի s. mat, carpet; med. mange, scab in cattle; -- *արկանել*, to strike or fell to the ground, to stretch dead, to kill on the spot; -- *անկանել*, to be struck dead, to fall dead on the spot, to be slain; -- *անկանել ի փուռ*, to bite the dust or the ground, to be killed; -- *անկանել ի սայր սուսերի*, to fall by the edge of the sword.

Տապաստակ, աջ s. mattress; cushion. [spot.

Տապաստիմ vn. to fall dead on the spot.
Տապար, աջ s. hatchet, axe; *զնել* q- *առ արմին*, to lay the axe to the tree; --*աւոր* a. axe-bearing; s. sapper.

Տապալուցանեմ va. to warm, to heat, to overheat, to burn; --*ուշի* or *Տապան* a. ardent, burning.

Տապեղ, ի s. play-ground; backgammon-table; --*ուլուք* s. dice.

Տապեւանդն S. *Տապեան*.

**Տապել* a. unchaste, lewd.

Տապիմ S. *Տապանամ*.

**Տապալէր* s. carpenter's plane.

Տապալակ s. horse-cloth, housing.

Տապումն s. phys. calefaction.

Տառ, ից s. S. *Տարր*; letter, character; letter, epistle; book; *ածեղէն -ք*, the Holy Scriptures; *մարգարեական -ք*, the prophecies; --*ք կանոնականք*,

canons, constitutions, statutes, writ-

Տառադակահ *a.* literary. [ten laws.

Տառադարձութ *s.* anagram; *աննել* -, to anagrammatize; *յօրինող* -*թէ*, anagrammatist; *յօրինումն* -*թէ*, anagrammatism.

Տառաղան, *այ* *s.* basket, hamper.

Տառապագին, *-կան* *a.* unhappy, wretched, miserable; *-նամ* *S.* *Տառապիմ*.

Տառապանք *s.* tribulation, affliction, anguish, distress, grief, trouble, vexation, pain, torment, fatigue, misery, misfortune, disaster.

Տառապեալ *a.* loaded with misfortunes, with trouble, poor, pitiable, unhappy, miserable.

Տառապելութիւն *s.* misery; poverty.

Տառապեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* *va.* to trouble, to afflict, to oppress, to molest, to maltreat, to vex; to violate, to dishonour, to deflower; *-եցուցանես զաղեսս իմ*, I am afflicted by your woes; *-եցուցիչ* *a.* afflicting, afflictive, grievous, vexing, tormenting.

Տառապիմ, *եցայ* *vn.* to grieve at, to be pained, uneasy, afflicted, tormented, vexed, to be unhappy, miserable; *տառապեալք ինզրեալք զքեզ*, we have sought thee sorrowing.

Տառապումն *S.* *Տառապանք*.

Տառատիպ *a.* written; *s.* copyist; *-տոկ*, *այ* *s.* military coat or mantle, cassock, capote; *doublet*, *jerkin*; *-ապեալ* *a.* written, engraved; *-ապումն* *թէ* *s.* writing, engraving.

Տառեր, *այ* *s.* herring.

Տառերն *s.* stork; heron.

Տասներորդ, *այ* *s.* tenth part, tithe; *decime* or *dime*; *անուշ* *զ-ան*, to decimate, to tithe, to collect tithes; *-ական* *a.* decimal; *S.* *Կոստորակ*; *-ելի* *a.* tithable; *-եմ*, *եցի* *va.* to decimate, to tithe, to take tithes; *-իչ* *s.* tither, tithe proctor; *-ութիւն* *s.* decimation, tithing.

Տասն, *սին*, *սունք*, *սանց* *a.* ten; *ի -ամսոյն*, on the tenth of the month; *-անգամ* *ad.* ten times; *-*, by tens.

Տասնարանեայ օրէնք *s.* Decalogue; *-լիտր* *s.* decalitre, 2. 1 imp. gals; *-ղի* *a.* ten-stringed; *s.* decachord, lyre, harp; *-կրամ* *s.* decagram, 5. 64 drams avoirdupois, or 154 grains troy; *-մասնեայ* *a.* ten-fingered; *-մէայ*, *մէից*, *-ման*, *մնից* *a.* decennial, of ten

years; ten years old; *-մէդր* *s.* decimeter, 31. 81 Engl. feet; *-մեայ* *a.* of six months; *յարկ* *a.* ten-storied; *-նկիւն* *s.* decagon; *-պատիկ*, &c. *S.* *Տանպատիկ*, &c.; *-պետ* *s.* decurion, corporal; *-ստեր* *s.* decastere, 13. 08 cubic yards; *-ւոր* *a.* denary, ten, half-a-score. [calogue.

Տանքանեան պտուղամբ *s.* the De-

Տանեակ, *եկի* *a.* ten, half-a-score;

Տանեան *ad.* by tens. [*s.* decade.

Տանեկին *ad.* tenfold. [decade.

Տաներեակ, *րեկի* *s.* tenth part;

Տաներիւր *ad.* for the tenth time, tenthly. [tenthly.

Տաներորդ, *այ* *a.* tenth, 10th; *ad.*

Տանեքեան or *քին*, *եցուց* *s.* the whole ten; *a.* all the ten.

Տանից *ad.* ten times.

Տանկանգնեայ *a.* of ten cubits.

Տանհազար *s.* ten thousand; *S.* *Բիւր*; *-հարուածեայ* or *ծեան* *a.* of the ten plagues; *-հրամանեան* *a.* of ten dogmas. [donkeys.

Տանյովանակեան *a.* drawn by six

Տանոտեան *a.* decempedal; ten-footed.

Տանորդ, *այ* *s.* decime, tenth part; *-ական* *S.* *Տասնորդական*; *-ալիտր* *s.* deciliter, 0, 176 imp. pint; *-ակրամ* *s.* decigram, 1, 5432 grain or gr. troy; *-ամէդր* *s.* decimeter, 3. 937 Engl. inches; *-ստեր* *s.* decistere, 3. 5316 cubic feet.

Տանութիւն *s.* ten, the number ten.

Տանպտուղաման *S.* *Տանքանեան*.

Տանպատիկ *a.* decuple, tenfold; *ad.* ten times as much; *-տիւմ*, *եցի* *va.* to decuple, to increase tenfold.

Տանպետ *s.* decemvir; *-ութիւն* *s.* decemvirate.

Տանսիւնեան *a.* decastile.

Տանվանկեան *a.* decasyllabic.

Տանիկեղեկեան *a.* of ten curtains, shutters, pieces or breadths. [meron.

Տանօրեայ *a.* of ten days; *s.* decas-

Տաստակ *S.* *Տախտակ*.

**Տատա* *s.* daddy, dad, papa.

Տառամանական *a.* perplexed, uneasy, uncertain.

Տառամեմիմ, *եցայ* *vn.* to be embarrassed, disturbed or pained in mind, to have difficulty in deciding, to hesitate, to waver, to be unsettled, uneasy, concerned, in trouble.

Տառամութիւն *s.* vexatious perplex-

ity, titubation, hesitation, wavering, inquietude, embarrassment.

Տառան *a.* shaky, tottering, vacillating; *s.* swing, see-saw; **Տառանու մին**; **կալի** *ի-ի* **Տ. Տառանիմ**; - **առնել**, to swing, to send up & down, to see-saw; - **սկան** *a.* hesitating, doubtful; - **եմ**, **եցի** *va.* to jog, to stagger, to shake, to swing, to oscillate, to wag, to toss, to agitate; to bandy about, to titubate, to vacillate; - **իմ**, **եցայ** *vn.* to jog, to wag, to totter, to vacillate, to flutter about, to struggle, to tremble, to be shaken, agitated, staggered; to hesitate, to waver, to be in suspense; - **ռմն** *s.* jogging, jostling, staggering, shaking, tottering, vacillating, trembling.

Տառասկ, **այ** *s.* **bot.** star-thistle; caltrop; - **երկաթի**, iron-thistle, instrument of torture; - **աբեր**, - **ածին** *or* **ծնունդ** *a.* thistle-bearing.

Տառքակ, **այ** *s.* turtle-dove; **ձագ-ի**, young -; - **վռվռա** *արծալիէ*, the - coos; **bot.** eryngo, sea-holly.

Տար *a.* far off, distant, remote; - **Յ հառանել** *or* **հարկանել**, **երթալի** - **Յ**, **ի** - **Յս ընթանալ** *or* **անցանել**, to travel abroad; **ի** - **Յէ գալ**, to return from abroad.

Տարբաժանիմ *vn.* to start from, to remove, to expatriate oneself; - **բաժին** *a.* divided, separated, removed; separating, removing; - **հանել**, **կացուցանել**, to alienate, to transfer, to separate; to expatriate; **Էլանել** -, to abandon one's country; - **բան** *a.* irrational, incongruous; - **բարձ** *a.* taken away, carried off; - **բարձիմ** *vn.* to be taken away; to be divided; - **բարձու**, **թի** *s.* division; - **բեր** *a.* moved, agitated; unlike, different; - **բերեմ**, **եցի** *va.* to bear here & there, to shake, to agitate, to move, to stir; - **բերիմ**, **եցայ** *vn.* to be borne about, to be shaken, agitated; to differ, to be unlike; - **բերուի** *s.* agitation, shaking; difference, diversity; - **բնակ** *a.* living abroad, expatriated; excluded; - **լինել**, *or* - **բնակիմ** *vn.* to dwell abroad, afar off; to estrange oneself, to be removed; - **բնակութի** *s.* act of living at a distance, removal, pilgrimage; - **բուն** *a.* unnatural, contrary to nature; far from one's country or home, abroad.

Տարագիր *a.* proscribed, removed,

driven away, expatriated, banished, exiled; - **առնել**, **լինել** **Տ. Տարագրեմ** & **Տարագրիմ**; - **Էլանելի կենաց**, to pass from this world; **ի հայրենի ընչից** - **գառնել**, to be disinherited; - **գծեալ** *a.* counterfeit, base; - **գահեկան**, - coin, false money; - **գնաց** *a.* expatriated, banished, estranged; - **գործ** *a.* misplaced, unbecoming, useless; - **առնել**, to render useless, inefficacious, to cause to miscarry, to foil, to delude; - **գրեմ** *va.* to proscribe, to banish, to exile, to drive away, to remove, to exclude; - **գրիմ** *vn.* to be proscribed, banished or excluded; - **գրու**, **թի** *s.* proscription, ban, banishment, exile, exclusion, transportation, expatriation; - **գասեմ** *va.* to discern, to distinguish; - **գէմ** *a.* far, far off, far distant, remote; - **գնալ**, **գէմ** **երեւալ** - **գնալ**, to go afar, abroad, to be estranged, to leave one's native land, to go from home; - **գէպ** *a.* unsuitable, improper, unbecoming, undue, disagreeing, absurd, extravagant; **թէ** **ի հանգէպս եւ թէ** **ի-գէպս**, *per fas et nefas*, by right or wrong; - **գիմիկ** *a.* travelling abroad; - **գիմութիւն** *s.* the travelling abroad.

Տարադ, ուց *s.* form, fashion, manner, way; furniture; *alg.* formula; - *or* **գործ-ու**, clever work, artistic production; **գրահաշուական** -, algebraic formula; - **խօսից**, style; **Տ. Վրացի**; **ի-քաղաքացի**, in plain, in private clothes; **ի-եկեղեցական**, in clerical attire, dressed like a clergyman; **գգեցալ աշխարհական** -, he dressed like a layman.

Տարադագործ, **այ** *s.* clever manufacturer, master; - **ութի** *s.* weaver's art, woollen manufacture.

Տարադարդ *a.* ungraceful, unadorned; deformed, ugly; - **ունի** *s.* ungracefulness; deformity; - **դգեստ** *a.* unclothed.

Տարժամ *a.* mistimed, ill-timed, inopportune, unseasonable, untimely; premature; *ad.* unseasonably, inopportunately, at the wrong time or moment, out of season; prematurely; too late, when too late; *s.* **Տարժամու**, **թիւն**; - **հասակաւ**, not full grown, young; - **ծերանալ**, to age prematurely; - **իլ աւուր**, to decline, to be on the decline, to begin to go down, to begin

to be night; *ի -ել առաւրի*. towards nightfall; *-ի օրն*. it is getting late, the daylight fades, the day wanes, the sun is going down; *-եալ է օրս*. the day is already on the decline, it is drawing towards night; *-ու* S. *Տարածամ* ad.; *-ութի* s. unseasonableness, importunity; tardiness, nightfall.

Տարալստեմ, *եցի* va. to chase, to expel, to drive away; *-լեզու* s. a different tongue; *-լուծական* gr. disjunctive; *-լուծեալ* a. dissolved, disjoined, spoiled; *-լսեմ* S. *Ստուգանեմ*; *-լուծիւն* s. disobedience.

Տարախտ s. epidemy; *-սկան* a. epide-mical; *-խոս*, &c. S. *Թոթով*, &c.

Տարած, *ից* a. spread out, extended, stretched out; extensible; *-or* *-ածք* s. extent, extension; volume, bulk, size; show, display.

Տարածական a. ductile, extensive, extensible, dilatable, expansible; *-հեղուկ*, elastic fluid; *-ութի* s. ductility, extensibility, expansibility, dilat-ability.

Տարածանեմ or *ծեմ*, *եցի* va. to spread, to extend, to stretch out, to dilate; to unfold, to open, to spread out, to display; to propagate, to dif-fuse, to spread abroad, to strew, to spread; *-իմ* vn. to be spread, stretch-ed out, extended; to be propagated, spread out; *անկեալ կան մահու -ծեալ*, slain they lay stretched on earth; *դրօշքն -ծանկին*. the banners were displayed; *ագիտութի յաշխարհի -ի*. ignorance is spreading over the world; *-ծեցաւ յամենեւին*. it became gener-al; S. *Համբաւ*, &c. [fusion, spreading.

Տարածանք s. extent, extension, dif-

Տարածառակ a. of a spreading root.

Տարածոց, *աց* s. volume; *-արկա-նել*, to spread, to extend.

Տարածութի or *ուսնի* s. extent, di-mension, latitude; dilatation, exten-sion, expansion, diffusion; propaga-tion, spread, reach, sphere; *տարած-մունք* med. tetanus, lock-jaw.

Տարածուն S. *Տարածական*.

Տարակայ, &c. S. *Բացակայ*, &c.; *-կանամ*, *ացեալ* vn. to constitute itself, to proceed, to issue; *-կասկած* a. un-suspecting, unsuspicious; unexpected; *-կարծ* a. unthought of, unlooked for, unforeseen; absurd, strange, ex-traordinary; *-լինել*. to form strange

suspicious; *-կայ* ad. aloof, from afar; *-կացութիւն* s. distance; *-կենդան* S. *Արտակենդան*.

Տարակոյս, *կուսից* s. doubt, uncer-tainty, wavering, vacillation, irresolu-tion, hesitation, embarrassment; tri-bulation, anguish, anxiety; a. doubt-ful, uncertain; *ի -կուսի կացուցանել*, *ի -արկանել*, to cause to doubt, to call into question; *կալի -կուսի*, to doubt, to be in doubt, to waver; *-ի -ս կցել*, to multiply doubts, questions; *չիք ինչ* - there is no doubt; undoubt-edly.

Տարակորդեմ va. to pull up, to root out, to pluck up; *-կուսական* a. doubt-ful, uncertain, ambiguous; dubitative; *-կուսանամ* S. *Տարակուսիմ*; *-կուսանք* S. *Տարակոյս*; *լ* *-կուսանք* *անկանել*, to be called in question; *լ* *-կուսանք* *արկանել*, to call into question; *-կու-սելի* S. *Տարակուսական*; *-կուսեմ*, *եցի* va. to cause to doubt, to create doubts, to cause doubts to; *-or* *-կուսիմ*, *սե-ցայ* vn. to doubt, to have doubts, to question, to hesitate, to be irresolute, embarrassed, to demur; *-ի գիւէ*. to become furious, to rage like a mad-man; *-կուսութի*. *-կուսումն* s. S. *Տա-րակոյս*; argument, objection.

Տարահաճելի a. disagreeable; *-հա-դիստ* a. restless, uneasy; *-հասակ* a. tender, very young.

Տարաձայն a. dissenting; *-եմ*, *եցի*, *-իմ*, *եցայ* vn. to dissent, to disagree, to differ, to be at variance; *-ութի* s. dissension, disagreement, variance, discord, strife; *-ձեւ* a. deform.

Տարամբո a. reprobate, cast out, rejected, thrown out; disowned, dis-approved; *-եմ* va. to cast out, to re-ject, to reprobate; to expel, to drive away; to disown, to disapprove; *-ութի* s. reprobation; *-միտ* a. senseless, foolish; *-մտութի* s. foolishness.

Տարայ, *ի* s. jar; * tare, tare & tret.

Տարանկիւն s. rhomb, lozenge; *-ա-լին* a. rhomboidal, rhombic; *-անիտ* s. rhomboid, rhomboheder.

Տարաշխարհ s. distant country, re-mote region, abroad, foreign lands; *-*, *-եայ*, *-իկ* a. S. *Տար*; foreign, exot-ic; s. foreigner, stranger, traveller, pil-grim.

Տարապայման a. exorbitant, exces-sive, unbounded, inordinate, extra-

vagant, immoderate, enormous; -
պաշտ *a.* heathen; -պատկան *a.* un-
adapted, unfit, useless, unsuitable;
-պարհակ զարհմ *va.* to oppress, to
compel, to constrain, to vex, to tax
unmercifully; -պարս *a.* wrong, undue,
unjust, unreasonable; unnecessary,
needless, useless, vain; - *or* *fr* - *ad.*
unduly, in vain, uselessly, without
reason, improperly, wrongfully; - ա-
մեթ, bashfulness, sheepishness; հո-
գալ *fr* բանս - *ս.* to believe in idle gos-
sip; -պարտարոս *a.* feeding on illu-
sions; հց. feeding negligently; -պար-
տուց *or* *fr* - *S.* Տարապարտ *ad.*

Տարասանման առնեմ *or* -սանմա-
նեմ *va.* to banish, to exile, to drive
away, to remove; -սուզիմ *vn.* to be
engulfed, swallowed up, precipitated,
sunk to the bottom; -սեռ *a.* hetero-
geneous; -սեռութի *s.* heterogeneity;
-սուռերք *s.* heterosocians.

Տարալարծ *a.* acclimated; -եմ *va.*
to acclimate, to acclimatize; -իմ *vn.*
to get accustomed to a climate or
place; -ութի *s.* acclimation.

Տարատարափ *a.* scattered about,
spread here and there; -տրոհեմ
va. to disjoin, to separate, to remove.

Տարացոյց *S.* Յարացոյց. Օրինակ; -
ցուցաբանութի *s.* speaking metaphori-
cally, parable, allegory, metaphor;
-ցուցական *a.* allegorical; -ցուցումն *s.*
speaking in parables; -ցուցորէն *ad.*
exemplarily.

Տարափ, ոյ *s.* shower, abundant rain;
- ձեան, flake of snow; տեղ եւ - նե-
տից, a shower of arrows; a cloud of
darts; ծակոտեալ *fr* - ոյ նետից, pierce-
d with a hundred arrow wounds;
-տնման *a.* showery; flaky.

Տարափառ *a.* unglorious.

Տարափեմ, եալ *vn.* to rain or to
snow heavily.

Տարափոխիկ *a.* contagious, epide-
mical, infectious, catching; - ախո,
contagion, epidemical disease, infec-
tion; - լինել *or* - փոխիմ *vn.* to be con-
tagious, catching; - փոխութի *s.* con-
tagion; - փումն *s.* heavy fall of rain.

Տարբաղմաստ *a.* gr. casual; -բեղուն
a. bastard.

Տարբեր, ից *or* աջ *a.* different, un-
like, various, diverse, dissimilar, sund-
ry; -բ *s.* difference; -ական *a.* diffe-
rential; agitated, vacillating; -ապէս

ad. differently; -եմ, էցի *va.* to differ-
ence, to diversify, to distinguish, to
vary, to change; - *or* -իմ, էցայ *vn.* to
differ, to be unlike or different, to
stand out, to be distinguished; to be
agitated, to flutter, to waver, to turn
on all sides; -ութի *s.* difference; dis-
similitude, diversity, variety, distinc-
tion, disparity; shade; agitation, in-
constancy, wavering; *ast.* course; զե-
րեյական - *ast.* ascensional difference.

Տարգալ, ի *s.* table-spoon; *S.* Դրգալ.

Տարեգիր *s.* annalist; -բ, annals;
-դուխ *s.* new year, new year's day;
S. Կաղանդ; -գրութիւն *s.* annals.

Տարեգարծ *s.* anniversary; - ծննդ-
դոց, birthday; կատարել զ- ծննդոց,
յաղթութի, to keep the anniversary
of a birth; to commemorate a victory.

Տարեկից *s.* end of the year.

Տարեկան *a.* yearly, annual, anniver-
sary, once a year; *s.* year; solemnity,
feast, festival; etesian or trade-winds;
օր -ի *or* -աց, anniversary, - day;
կարգեցին ամ յամէ զօրն զայն տն -աց,
it was ordered that this day be an-
nually commemorated; ոչ գոյր երթ-
եւեկ տնից -աց նր, no one frequent-
ed his festivals any longer; յաւուր
նշանաւորի -աց, on the festival day.

Տարեմուտ *S.* Տարեգրութի.

Տարերգող *a.* dissonant, discordant.

Տարեցոյց *s.* almanack, annuary, an-
nual register.

Տարեւոր, -ական *a.* annual, yearly;
S. Հողմ; դառն - , teg; դահեկանաց - ,
yearly stipend; -ութի *s.* annuity.

*Տարթ *s.* dried sheep's dung.

Տարթորական *s.* talent (money).

Տարժան *a.* unworthy; *S.* Տաժան, &c.

Տարի, բւոյ, բեաց *s.* year, twelve-
months; պարականոն - , embolismic
year; տարւորէ *fr* - , տարւոյ տարւոյ,
տարւոյ - *ad.* annually, yearly, year
by year, every year; *fr* տարւոր, in the
year; per annum, a year; *S.* Ամ, Թո-
ղութիւն. [prudence.

Տարիթիւրէ *s.* Pers. *w.* seat of juris-
prudence; Տարիւ *a.* carrying away, leading
into captivity.

Տարլուծումն *s.* corruption.

Տարմ, ից *s.* *S.* Տարմահաւ; - *or* -
թռչնոց, flock, flight of birds; - *or* -

Տարմաբար *ad.* in flocks, in troops,
in great numbers; -բառք *s.* a multi-
tude of talkers.

Տարձալ, -ակ *s.* sack; pocket; skirt.
Տարձալա *s.* starling.

Տարձանամ, աչեալ *vn.* to flock together, to form troops.

Տարձաջուր *s.* starling-water.

Տարձասար *S.* Տարձաբար.

Տարոյ *a.* leading, bringing, conducting; -ուի *s.* transport, transportation, carriage; capacity.

Տարրիշ, or որոշ, էջ *a.* distinct, different, separate.

Տարրոշաբար *ad.* distinctly.

Տարրոշեմ *va.* to distinguish, to separate, to divide.

Տարրոշութի *s.* distinction, separation, division; -ումն *s. med.* secretion.

Տարուբեր, աչ *a.* agitated, tossed about, driven here & there; carrying or bringing merchandise; *s.* agitation; - բանից messenger; -եմ, էջի *va.* to agitate, to toss about, to stir, to drive here & there; to repeat; -իմ *vn.* to hesitate, to vacillate, to be in suspense; to carry messages, to negotiate, to parley; to trade, to carry on commerce. [-, carrying to absurdity.

Տարումն *S.* Տարողութի; յանտեղի

Տարում, աչ *s.* unsteady, irresolute, perplexed, wavering, indeterminate, uncertain, cowardly, slothful, sluggish, idle; - տաղնապի տարակուսանաց, painful thoughts, mental anguish; -իմ, էջայ *vn.* to be irresolute, undecided, uncertain; to grow slothful, lazy; to move slowly; -ութիւն *s.* want of determination, irresolution, indecision, uncertainty, embarrassment, perplexity; cowardice, poltroonery; sloth, idleness.

Տարտարոս, աչ *s.* Tartarus, hell; մշտագիշեր, - the gloomy Tartarus; -ական *a.* tartarean, hellish, infernal.

Տարր, տարեր. երբ, երաց *s.* element, elementary substance or matter; տարերք, elements; rudiments; տարերք կենաց, the elements of life; ը տարերց աշխարհի, according to the worldly maxims.

Տարրաբան *s.* chemist; -ական *a.* chemical; -ութի *s.* chemistry; -բաշխութի *s.* decomposition; -բար *ad.* in an elementary state or form, elementally, rudimentally; materially; - գէտ, -լոյծ, &c. *S.* Տարրաբան, &c.; -լուծութի *s.* decomposition; -կան *a.* elemental, elementary, uncompounded

Տարրանամ, աչայ *vn.* to be compounded of elements, to be reduced to elements, to be produced, formed, to exist, to be; to incorporate, to adhere, to be united, attached; to be inculcated, impressed or imprinted; բանիւ տարրացեալ մարմինք, created beings furnished with reasoning faculties; Սողոմոն տարրանայր է խորս էակաց, Solomon penetrated the secrets of nature; յերկիւզի նր տարրապուր, let us keep his fear in our hearts; տարրացեալ էն է սիրտ իմ, they have penetrated to my inmost soul; տարրացաւ խաւարն է գերայ երկրի, darkness covered the face of the earth; տարրացեալ առ ԱՅ սիրով, bound to God by love.

Տարրապաշտ, էջ *s.* fetich; fetich-worshipper; -ութի *s.* fetichism; object-worship; -պէս *S.* Տարրաբար; - տուփութի *s.* immoderate love or desire of terrestrial things; idolatry; -ցուցանեմ *va.* to element, to compound of elements, to constitute, to produce, to form, to give being to; to incorporate, to attach together, to mix, to unite; to inculcate, to impress; -ւոր *a. S.* Տարրական; material, corporeal; -ւորութի *s.* materiality, **Տարրեղէն** *S.* Տարրաւոր, [corporeity. **Տարրիւ** *a.* creating, producing, making.

Տարրութիւն *s.* elementariness, elementarity, substance, existence; elements, rudiments. [constitution.

Տարրումն *s.* incorporation, union,

Տարի, ոյ *s.* ardent desire; love.

Տարիալի *a.* desirable, wishful; kind, dear, beloved; -ծու, աչ *s.* lover, wooer, sweetheart, beau, gallant, fop; *sf.* lover, mistress, sweetheart; -կան *a.* relating to love, erotic.

Տարիամ, աչայ *vn.* to wish for ardently, to long or sigh for, to covet eagerly; to burn with desire or passion, to be in love.

Տարիանք *s.* love, passion, ardent desire, over-eagerness; բայց զիւն - քեզ առասպելքն իցեն, why are you so fond of fables?

Տարիասենչ *a.* ardently longing for, sighing after, very desirous.

Տարիաւոր *S.* Տարիածու.

Տարիոյ *a.* amorous, loving, fond; desirous, covetous.

Տարփողեմ *va.* to announce loudly, with shouts & cries; to cry aloud, to shout; to celebrate, to publish.

Տարփութի or **ումի** *S. Տարփանք*.

Տարփեմ *a.* unreasonable, unlawful, illicit, iniquitous, wicked; *ad.* unlawfully, illegally, unjustly, contrary to equity, iniquitously, wickedly; **-ուի** *s.* injustice, wrong, iniquity, improbity, wickedness.

Տարփինակ *a.* unlike, dissimilar, unequal, extraordinary, strange, eccentric, odd, singular, uncouth, outlandish.

Տաւաղեմ, **եցի** *vn.* to aggregate, to assemble, to reunite, to collect, to gather together; **-իմ** *vn.* to be aggregated, united or collected together.

Տաւիշ, **լղաց** *s.* psaltery, harp, dulcimer; **Հարկանեւ** *ը* or

Տաւիշեմ, **եցի** *va.* to play on the harp.

Տաւիշապաշիւ *s.* harper, harpist.

Տափ, **ք.**, **-եր** *s.* plain, flat country or district; **-or** * **-ակ** *S. Տափարակ* *a.* **-ադունդ** *s.* planisphere; **-աթաթ** *a.* palmpede; **-ակառես** *a.* plane figured, plane; **-ակողմի** *s.* flat side, plain, flat ground; **-ակուի** *s.* flatness, vapidness; **-աձուկն** *s.* skate, ray, thornback.

Տափանի *s. agr.* harrow; **-ամ**, **ացայ** *vn.* to be flattened; **-եմ** *va.* to harrow.

Տափառերեւ *a.* planifolius, planipetalous.

Տափարակ, **աց** *a.* flat, level, plane, smooth, even, shorn; *s.* plain; esplanade, glacis; **-աձեւ** *a.* planiform; **-եմ**, **եցի** *va.* to flat, to flatten, to plane; **-ութի** *S. Տափակութի*; flattening.

Տափափուշ *s. bot.* tribulus terrestris, caltrop, thistle. [*camoys.*]

Տափաքիթ *a.* flat- or snub-nosed;

Տափեմ, **եցի** *va.* to harrow.

Տափերական *s.* extremities or flat sides of a bridge.

Տափերես *a.* flat- or bull-faced.

Տափնութիւն *s.* flat-nosedness.

Տափողն *s.* back-bone.

Տափունչ *S. Տափաքիթ*.

Տաք, **ից** *a.* warm, hot; *S. Ջերմ*;

* **գեղ** *S. Պղպեղ*; **-իմ**, **եցայ** *vn.* to get or become warm; **-ութի** *s.* warmth, heat, caloric; **-ումն** *s.* getting warm; **-սառ** *s. Gr.w.* rank, line, order; **-տուն** *s.* warming- or stove-room.

Տգեղ, **ոյ**, **աց** *a.* ill-favoured, ill-featured, unsightly, ugly, deformed, hid-

eous, squalid; foul, villanous, bad; **-աբան** or **բարբառ** *a.* turpilequent, foul-mouthed; **-անամ**, **ացայ** *vn.* to grow ugly, to become deformed, to disfigure oneself; **-ացուցանեմ** *va.* to deform, to render ugly, to disfigure.

Տգեղ *S. Տգեղ & Տեղեղ* *[-to distort]*.

Տգեղութիւն *s.* ugliness, deformity, ill-featuredness, unsightliness; **ան-Հարին** *-*, frightful ugliness, hideousness.

Տգեւ *a.* ignorant; unlearned, untaught, illiterate; idiotic, silly, simple.

Տգիտարար *ad.* ignorantly, unlearnedly, unskillfully; **-բարոյ** *a.* stupid, heavy, dull, lazy; **-կան** *a.* ignorant; **-նամ**, **ացայ** *vn.* to be ignorant, unaware of, unacquainted with.

Տգիտանք *s.* ignorance.

Տգիտութի *s.* ignorance, nescience, rudeness, rawness, unskillfulness; **մծ**, **թանձրամած**, **սոսկալի** *-*, great, utter, gross, complete ignorance; **առ-թե** *ad.* through ignorance; **գգածնուշ** *-ք*, **թաւալիլի** *թ-թե*, to live, to wallow in ignorance.

Տգոյն, **ից** *a.* colourless, pale, faded.

Տգունիմ *S. Այլադգունիմ*.

Տգունութի *s.* colourlessness, discoloration, paleness.

Տեանաբար *ad.* like Jesus; **-բարբառ** *a.* pronounced by our Lord; **-գալուստ** *a.* relating to the advent of our Saviour; **-գիր** *a.* ordered by Jesus; signed with the sign of the cross; **-գրեմ** *va.* to sign with the cross, to make the sign of the cross; **-գրութի** *s.* sign of the cross; **-կրքոյ**, baptism; **-ժողով** *a.* assembled together in God's name; **-կան** *s.* offering for the poor; *a.* divine; **-կողմն** or **-կոյս** *s.* our Lord's side; **-մայր** *S. Տերամայր*; **-նման խաչ** *s.* the true cross.

Տեանեղբայր *s.* the Saviour's brother, (St. James Ap.).

Տեանընդառաջ, **ի** *s.* Candlemas-day, Purification, Penthesis.

Տեանորդի *s.* Son of God; son of a freeman or noble; **-ք**, sons of illustrious families.

Տեւեմի *s. Gr.w.* consecration.

Տեղ, **ոյ**, **աց** *s.* shower, abundant rain; spot, place; post; **յամ** *-*, every where; always; **ի** *-*, instead, in substitution for, in the place of; **անցանելի** *ի* **- ուրուք**, to stand instead of, to

supply the place of, to substitute, to replace; S. *Տեղի*; *տեղային* *ի ձեզ զերկնաւոր շնորհիցն*. heavenly graces rained thick upon you; - *ոսկի տեղալոր* *ի փեսայութէն Արտաշիսի*, gold fell in showers at the nuptials of Artaxerxes.

Տեղագիր *s.* topographer; - *գրական* *a.* topographical; - *գրութիւն* *s.* topography; - *զանական* *o.* parallactical; - *զանութիւն* *s.* parallax; - *զերծ* *a.* driven from a place or post, removed; - *թափ առնեմ* *va.* to set free from a place; - *լի* *a.* raining abundantly; - *ծու* *a.* producing abundant rain; - *կաշ*, *աց* *a.* fixed in place, firm, stable, immovable, constant, stationary; *s.* lieutenant; vicar; capitular; substitute; - *կաշուի* *s.* stability, firmness; lieutenantancy; vicegerency, vicariate; substitution; - *կան* *a.* local; *med.* topical; - *գեղ* *med.* topic.

Տեղամ, *ացի*, *ա*, *Տեղեամ*, *Տեղեմ*, *դեայ*, *Տեղում* *va.* to cause to rain heavily, to open the windows of heaven; *ից*. to shower down, to rain abundantly; *vn.* to shower, to rain hard, to pour; *նեաս* - *ի վերայ ուրուք*, to send a shower of arrows; *տեղաց* *ի նոսա մանանայ*, manna rained down upon them; *տեղայր մարգարիտ* *ի հարսնութեն Սաթինկան*, pearls were showered round at the nuptials of Sathinig; *նեպր տեղային*, arrows fell in showers; *Զեւս*, *տեղա* *ի մեզ փորձութիւն*, o great Jupiter, load us with evils! *օ զայծակունք տեղացին*, thunderbolts fell.

Տեղալոր *a. s.* locomotive; - *ութի* *s.* locomotion; - *պահ*, *աց* *s.* vicar, capitular, substitute; lieutenant; - *պահութիւն* *s.* lieutenantancy; S. *Տեղակալուի*; - *տարափ* *s.* very heavy shower, pelting or drenching rain, floods, torrents of rain; heavy fall of snow or hail; - *լինել սպառնալեք* *ից*. to rain threats; *եռես զնեաս* - *խաղացեալ*, he saw a storm of arrows coming; - *տու* *a.* hospitable; - *տութիւն* *s.* reflux, ebb; S. *Մալինթացութիւն*; - *յուսն* *s.* raining in torrents; - *ւոր* *a.* local; - *փոխ* *a.* changing place, translocating, transferring, displacing; transferred, displaced; - *լինել*. to change place, to be translocated, to move from place to place; - *փոխեմ* *va.* to translocate, to trans-

port, to carry off from one place to another, to transfer, to displace, to remove; - *փոխութիւն* *s.* change of place, translocation, displacing, removal; locomotion; *ast.* translocation; S. *Տեղալոր* *s.* locomotion.

Տեղեակ, *դեկաց* *a.* well informed, instructed, skilled, versed in, intimately acquainted with, expert; *s.* little place.

Տեղեկարար *ad.* eruditely, with knowledge, skilfully, well; - *դոյն* *ad.* thoroughly, to the bottom, minutely, in detail; - *քննել*. to examine thoroughly, to go to the bottom of, to sift; - *գիրք* *s. mus.* finger-board, keys; - *նամ*, *ացայ* *vn.* to be informed of, instructed in, acquainted with, to make inquiries, to acquire instruction or knowledge, to inquire, to teach oneself; - *րան* *s.* intelligence office; - *յուսնեմ* *va.* to inform, to instruct, to give knowledge of, to acquaint with, to teach.

Տեղեկիկ S. *Տեղեակ* *s.* to apprise of.

Տեղեկութիւն *s.* information, knowledge, instruction, notice; *վեր* *ի վերայ* *ինչ* -, general information; *աւել* -, to inform, to instruct; - *առնուլ*, to inform oneself, to make inquiries.

Տեղի, *զւոյ*, *դեայ* *s.* place, spot, site; occasion, opportunity; *ast.* point, lieu; *հասարակ* *ք* *rhet.* common-place topics; *հասարակաց* *ք*, public places, squares, &c.; *սբ* *ք*, holy place; the Holy Land; - *ապստինի*, refuge, shelter, retreat, cover; *առ տեղեալ*, here; *ի* - or *ի տեղւոյ*, in the room of, instead of, in lieu or place of; *ի* - *ս*, *տեղեաց տեղեաց*, in different places, in some or several places; *քնամ* - *ս*, in all places, every where; omnipresent; *առ տեղեալն*, there, in the very place; just then, for that time, for a short time; *ունել* *լ*, to supply the place of, to substitute for, to take or fill the place of, to succeed; *ունել զառաջին* -, to hold or occupy the most advantageous place, to be on the side of the wall; *լ* - *առնուլ*, *ունել*, to stop, to cease to go, to rest, to take repose, to halt; *անկանել* *ի տեղւոյ*, to be left dead on the spot; - *առնել ումք*, to give the first place to a person; - *աւել ումք*, to yield, to give up, to acquiesce, to consent, to condescend, to submit; - *աւել* *ի վեր*,

to expose oneself, to give hold; - *տալ յիմեքէ* or *յուսեքէ*, to evade, to avoid, to draw back, to withdraw, to retire, to depart, to go away; *չըզէր փախստական տեղոյ ի* - as a fugitive he wandered; *բանին իմոյ չիք* - ի ձեզ, my words have no place in you; - *տուր զնա*, get thee hence! S. *իմար*.

Տեղումն S. *Տեղացումն*. [*Փահահոս*. *Տենդ*, ի, իւ s. fever; - *շառաբոյն*, scarletina febris, scarlet-fever; - *ոս*, աջ a. feverish; - *ոսիմ*, *եցայ տն*. to be in a fever.

Տենչ or *Տենչ*, *ից* S. *Տենչանք*. *Տենչալի* a. desirable, enviable; dear. *Տենչամ* or *Տենչանամ*, *ացայ*. *Տենչիմ*, *եցայ տն*. to desire, to wish, to envy, to covet, to burn for; *տենչայ Սաթենիկ տենչանս զարտախուր իս* - *աւրան*, Sathinig is seized by a violent desire for curled endive.

Տենչանք, *Տենչութի* or *ունն* s. desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness, longing for.

Տենչոյ a. desirous, eager, covetous, anxious, greedy.

Տեւ, *ից* s. gauze, crape, thin veil; galling; callosity, corn.

Տեւազերծ a. unveiled, brazen-faced, impudent; *ս*. spoiler, despoiler; - *տանել* or - *եմ* va. to unveil, to raise the veil; to despoil, to strip, to rob, to spoil.

Տեւատես, *այ* af. troubled with the bloody flux; - *ութի* s. bloody flux; hemorrhoids or piles.

Տեւեմ, *եցի* va. to gall, to rub the skin off, to graze, to excoriate; to render callous, hard as a corn; - *իմ տն*. to have the skin rubbed off; to become callous, to harden.

Տես, *ոյ* s. sight, view; spectacle, scene; aspect, look, figure, face; vision, apparition; visit; *ի* - *երթալ*, to go to see, to call upon, to pay a visit to; *չ-ոյն տանել*, to pretend not to see; - *տանել ի բանակն*, to send forth spies; *ակն ունիմք -ոյն Այ*, we desire to see God; *եկն ի* - *իմ*, he came to see me, he called upon me.

Տեսարան s. optician; - *ական* a. optical; - *ութի* s. optics; - *բար* ad. visibly; - *գիր* s. scenographer; - *գրական* a. scenographical; - *գրութիւն* s. scenography.

Տեսակ, *այ* s. species; sort, kind,

race; fashion, manner, way; form, figure, appearance, look; sight, countenance, aspect, air; image, idea; dress, costume; *gr*. form, species; *a*. visible; *Հազորդեւ կրկին* - *աւ*, to receive the Communion in both kinds; *սեռ՝ կենդանի*, - *մարդ*, *եւ տարբերութի բանական*, genus animal, species man, whose distinctive characteristic is the faculty of reason.

Տեսակազործեմ va. to specify, to qualify, to form, to figure; - *գործութի* s. specification, qualification, forma-

Տեսակակից a. of the same idea. [tion.

Տեսական a. visible, apparent, plain; theoretical, contemplative, speculative; perspicacious, sharp; prophetic, prescient, foreknowing; *phil*. formal, special; - *ն* s. theory; - *աշն*, *ազգ*, *տոհմ*, the nation, race, tribes of Israel; - *ն ընդ զգայութի անկանի*, the visible is subject to the senses.

Տեսականամ, *ացայ տն*. to be specified, qualified, formed, figured.

Տեսականեմ va. to give being & form; S. *Տեսակազործեմ*. [lation.

Տեսականութի s. visibility, contemp-

Տեսակարար a. specific; - *եմ* va. to specify; - *ութի* s. specification.

Տեսակաւոր a. *gr*. specified.

Տեսկութի s. look, countenance.

Տեսանելի a. visible; seeing; - *ք* s. organ of sight, the eyes; S. *Շուրջ*; - *ութիւն* s. visibility.

Տեսանեմ, *սի*. *տես* va. to see, to perceive; to regard, to contemplate; to observe, to consider, to remark, to examine; to know; to provide, to supply, to furnish; to take care of, to tend; to go to see, to visit; to spy, to watch; *տեսանելով* ad. apparently, in appearance; by sight; *գեղեցիկ տեսանելով*, handsome, beautiful; *կոյսս գեղեցիկ տեսանելով*, fair girls, charming maidens; *շինեցին սեղան մեծ տեսանելով*, they built an altar of immense size; *որ խուժադուժ եւս էր տեսանելով*, who was still more barbarous in appearance; - *զմիմանս պատերազմաւ*, to engage in war amongst themselves; to grapple with each other; - *զպէսս ուրուք*, to provide with necessities; *զտուն* -, to manage household or domestic affairs; *չ-ոյն տանել*, to pretend not to see; *տեսէք զինչ լիքդ*, pay attention to

what you hear; *տեսիր, զեմ նշանն արասցես*, take care to work all the wonders; *ԱՅ տեսէ իւր ոչխար յողջակէզ*, God will provide himself with a lamb for the burnt offering; *Հիւանդ էի եւ տեսէք զիս*, I was sick, & you visited me; *տես ինձ*, see, you see; *այսա թէ ոչ տեսից զիս*, if not you will see how I will pay you; *տեսքեզ արս զօրաւորս*, choose valiant men to accompany you.

Տեսնող *a.* seeing; *s.* prophet, seer; *-աղուշակ* *a.* predicted, foretold, prophesied; *-ական* *a.* visual; prophetic; *-ն* *s.* the eyes; *-ութի* *s.* vision, sight; prophecy.

Տեսչափ, *ի* *s.* optometer.

Տեսասէր *a.* fond of seeing.

Տեսարան *s.* theatre, spectacle; scene; sight, the eyes; landscape, scenery; watch-tower; look-out man, top-man; vedette; *շուրջ* -, amphitheatre; *-աշխարհի լինել*, to be a subject of scorn or opprobrium.

Տեսարանագրական, &c. *S.* *Տեսադրական*, &c.; *-գիտակ* *s.* opera-glass; *-կան* *a.* scenic, theatrical; *-յաղթուի* *s.* theatrocracy; *-սէր* *a.* fond of spectacle; *-ցոյց* *s.* diorama.

Տեսարանեմ, *եջի* *va.* to put upon the stage, to represent, to perform, to expose to public view, to make a spectacle.

Տեսաւոր *a.* visible, apparent; *-իմ*, *եցայ* *vn.* to make oneself seen, to become visible, to be in sight, to appear; to have an interview, a meeting; *-ութին* *s.* theory; vision; the eyes; interview.

Տեսիլ, *սլեանց* *s.* aspect; appearance, look, sight, view; air, mien, visage, image; spectacle, representation; vision, apparition, phantom, spectre, dream; phenomenon; contemplation; theory, idea; *գեղեցիկ* -, *-գեղջ*, beauty, loveliness; *գեղեցիկ տեսլամբ*, handsome, beautiful, charming; *երկնային* -, celestial vision; *-գիմաց*, figure, physiognomy; *ի* - *ածել*, to represent, to perform, to put upon the stage; *-լինել աշխարհի*, to be made a spectacle unto the world; *-տեսանել*, to have a vision; *արար առն տեսլեան խաղու*, he held a festival with public games; *ի* - *ամեն*, before all men, or all eyes; *եղեւ բան*

Տես առ Աբրամ ի տեսլան, God spoke in a dream to Abram; *տեսլամբ բնու թէ պարասպեալ*, given to the contemplation of nature; *-աչացն է հաւատարիմ եւ ոչ լուր ականջացն*, hearing is believing but seeing has no fellow.

Տեսլական *a.* special, formal; *-նկար*, *այ* *s.* scene; landscape; landscape-painter; *-սէր* *a.* fond of seeing.

Տեսլարան *s.* circus, theatre, spectacle, scene; sight, the eyes; *-ական* *a.* theatrical, scenic; *-ցոյց*, theatre, spectacle; *-աձեւ* *a.* theatre-shaped.

Տեսող *s.* seer; spectator; *-ազոյն* *a.* very perspicacious, of subtle intelligence; *-ական* *a.* visual; contemplative, ascetic, intellectual; *-ականութի* *s.* the contemplative faculty; contemplative life; *-ութի* *s.* *S.* *Տեսանողութի*; theorem; *ast.* vision, visibility; *-ուշակ* *a.* prophetic.

Տեսուած, *ոյ* *s.* intelligence, flash of wit, conceit, witticism.

Տեսուի *s.* sight, vision, look, view; theory, plan, speculation; visit; contemplation, consideration; idea, conception, knowledge, notion; vision, dream; prophecy; ecstasy; *-թէ* or *գիտական ասպարէզ*, field of view or vision; *համարում* -, cursory view, short notice, sketch; *հասարակարար* *-թէ*, at or with a single glance, in a *Տեսումն* *S.* *Տեսուի*. [summary way.

Տեսուն *a.* visible.

Տեսուչ, *սլի* *s.* inspector, director, overseer, intendant, guardian; *բց*.

Տեսչական *a.* providential. [bishop.

Տեսչաւորեմ *vn.* to take care of, to tend, to provide.

Տեսչութի *s.* Providence; direction, inspection, superintendence, survey, watch; incarnation; police; government; *առական*, *գերին* -, Divine Providence.

Տար, *ի*, *-ակ*, *այ* *s.* *Gr. w.* quire of paper, stitched-book, copy-book; pamphlet; *ասկեզ* *s.* *Gr. w.* τετραοξεδης; *-եմ*, *եջի* *va.* to stitch; *-ող* *s.* sticher.

Տերեւ, *ոյ* *s.* leaf, pl. leaves; *-ծաղկանց*, corolla, petal; *աստանիլ անդ* *զ* - *to quiver like an aspen leaf*; *եւ* - *չանկանի թէ ԱՅ չկամի*, no leaf falls but God's will drops it.

Տերեւաբեր *a.* leaf-bearing, petaliferous; *-բուի* *a.* producing leaves; *-ժամանակ*, spring time, spring; *bot.*

frondescence, foliation; -դոյն *a.* vegetable green; *s.* chlorophyllus; -դարդ *a.* adorned with leaves or foliage; -դդեայ or դդես *a.* clothed, covered with leaves, leafy, green; -դերկ *a.* despoiled of leaves; -թափ *a.* deprived, stripped of leaves, leafless; stripping or despoiling of leaves; - առնել, to pluck or strip off leaves; - լինել, to shed or lose leaves; - լի or լից *a.* full of leaves, leafy; - խիւ *a.* thick with leaves, leafy, bushy; - կոյսք *s.* heaps of dried leaves; - մած, - շատ *S.* Տերեւախիւ; - մերկ *S.* Տերեւազերի; - շարժ *a.* shaking or quivering like an aspen leaf; - պաւ *a.* girt with leaves; - լինել, to be -; - սաղարթ *S.* Վարսաւ

Տերեւաւ *s. bot.* camelia. [*որ bot.*

Տերեւընկէց *S.* Տերեւաթափ.

Տերեւիկ *s.* small leaf.

Տերեւիմ, եցայ *vn.* to leaf, to put forth or produce leaves, to be covered with foliage, to become green.

Տերեւիձ *s. bot.* phyllitis, hart's-tongue, asplenium.

Տերեւիւկ, Տերուկ, Տերփուկ *s. bot.* greater & lesser centaury; bull-weed.

Տել *s.* duration; * oak or elm leaves for fodder; *ի* - *ad.* durably, lastingly, for ever; *ի* - երթալ or պահել *S.* Տելեմ.

Տելական *a.* durable, permanent, stable, persisting, lasting; - ութի or

Տելակուծիւն *s.* constant duration, permanence, stability, persistence; constancy, perseverance.

Տելեմ, եցի *vn.* to last, to persevere, to continue; to endure, to support, to bear; - *ի* մարմնի, to live, to subsist; ժողովարեալ տեւեր շարժարանայ, he patiently suffered the tortures.

Տելթէգես *s. Gr. w.* cuttle-fish, Տելադական *S.* Տելական. [*sepi.*

Տելադուծի, Տելաթի, Տելունի *S.*

Տելականուծիւն. [*der.*

*Տելուր *s.* leaf-gatherer (for fod-

*Տեփուր *s.* wooden disk or plate.

Տէկի *s. bot.* ricinus, palma Christi, castor-oil plant.

Տզգամ, աջի *vn.* to buzz, to hum.

Տզգանք *s.* buzz, hum, buzzing.

Տզգախոտ *s. bot.* chick-weed, pimpernel, samolus; - ձեւ *a.* leech-shaped.

Տզուկ, բկի *s.* leech; *fig.* blood-sucker; *bot. S.* Բզրուկ; գնել -ս, to apply leeches.

Տզոր, աջ *a.* powerless, impotent, weak, feeble, languid.

Տէգ. տիգաց *s.* pike; spade in cards; - մորուաց, fresh beard, down, downy beard; *ի* - նիգակի or նիգակաց, *ի* սուր - նիգակի, with the lance, with arms; with lance or spear thrusts; *ի* - նիգակի տապալէցի զնա. I brought him down with a lance thrust; տիգաք ալաց տկնարիկ, to glare at, to frown at, to dart an angry or threatening look, to look daggers at; տիգաք ալաց խաղաց *ի* զերայ իմ, he sharpened his eyes upon me, he frowned on me.

Տէգընկէց *a.* hurling a javelin; *s.* discobolus, quoit-player; tilter; - լի-նել, to joust, to tilt; to play at quoits.

Տէր. տեառն. տեաքք, տերանց or տեարց *s.* God, the Lord; Sir, lord, master, Mister, Mr.; possessor, owner, master; Reverend, Rev.; ո՛վ - . Lord! o Lord! good God! Heavens! goodness! good gracious! - աբբայ! Sire! - իմ աբբայ! o King! o Majesty! - իմ, My Lord; - Թովմաս, Mr. Thomas; Rev. Thomas; - բոյի *gr.* objective or accusative case; - լինել. կալ, to be or become master of, to be lord over, to rule, to overcome, to master; յա-մի Տէն, in the year of our Lord, Anno Domini, A. D.

Տէրութի *s.* Estate, State; domination, rule, power; sovereignty, empire; Barony, lordship; -ք, the dominions, (2^d hierarchy of angels); - Ձեր, Your Majesty; առաջի բոյոյ հզոր - թէք, before your high Majesty; - քո ազգէ մինչեւ յազգ, your dominion endures throughout all generations.

Տէրութեան *a.* Lord's, dominical; - աղօթք, the Lord's prayer; - առն, church; - օր, sunday; - գիրք, Holy Scriptures.

Տէրութաւոր *a.* given by the Lord.

Տէրութեան, - ունի *S.* Տէրութեան.

Տէրութաւոր or *ի* - *ad.* from God, on the Lord's side.

Տէգին *a.* depreciated; *s.* undervalue.

Տէգնեմ *vn.* to depreciate, to undervalue, to undervalue.

Տէգնութիւն *s.* depreciation.

Տէգոհ *a.* discontent, malcontent, dissatisfied; - լինել or - իմ, եցայ *vn.* to be discontented, displeased; - ունի *s.* malcontent, discontent or discontentment, dissatisfaction.

Տժգոյն *a.* colourless, discoloured, pale, wan, ghastly, leaden-hued, livid.

Տժգունեմ *va.* to discolour, to cause to lose colour, to render pale, to tarnish; **իմ** *vn.* to lose colour, to fade, to become wan, to grow pale. [paleness.

Տժգունութիւն *s.* want of colour, **Տի** *int.* come now! come on! courage! — *նա conj.* rather, it is better; moreover; *s. S. Տիք.*

Տիաթիկ *Gr. w. S. Դիաթիկ.*

Տիք *or -ս* *Ar. w. S. Թիւք.*

Տիգարուն *s.* pike-staff, shaft of a spear; rest of a lance; **իւն** *a.* wounded by a lance or pike; **անեւ** *l.* to wound with a lance; **լոր** *s.* lancer, pikeman, halberdier.

Տիգանք *s.* roots.

Տիգեալ *a.* growing, new (beard).

Տիգեմ, **էջի** *va.* to lance, to strike with a lance.

Տիք, **գայ** *s.* fore-arms, arms.

Տիգերաբանական *a.* cosmological; **բանութիւն** *s.* cosmology; **գիտական**, &c. *S. Տիգերաբանական*, &c.; **գիր** *s.* cosmographer; **գոչ** *a.* resounding throughout the universe; **գրաւ** *a.* occupying all the world; **գրական** *a.* cosmographical; **գրուի** *s.* cosmography; **գատ** *a.* of the last judgment; **գաւ** *a.* deceiving all the world; **լոր** *a.* heard throughout the universe; **խոս** *a.* spoken or published through all the world; **ծաւալ** *a.* spread over the world, everywhere; **ծնութիւն** *s.* cosmogony; **կալ**, **այ** *s.* master, conqueror of the universe; **կալեմ**, **էջի** *vn.* to become lord of the whole universe, to conquer, subject or subjugate the world; **կալութիւն** *s.* universal dominion, rule over the whole world; **կան** *a.* cosmical, universal, general, œcumenical; **կանութիւն** *s.* œcumenicity; **կեցոյց** *a.* saving the world, all-saving; **կոյս** *a.* assembled with all the world; **հոչակ** *a.* known all the world over, known to the whole world; **հոչալ** *a.* universally wondered at, marvelled at by all the world, by every one; **պատ** *a.* surrounding the universe; **պետ** *S. Տիգերական*; **սասա** *a.* making every one, or all the world tremble; **սոյզ** *a.* overflowing, submerging or drowning all the world; **սարած** *a.* spread through the whole world; **սանակ** *a.* celebrated or feast-

ed by all the world; **բարոյ** *a.* preached, published to all the world.

Տիգերք, **բայ** *s.* the universe, the whole world, the earth, macrocosm; **բ** *-բո*, **բ** *եմ* *or* **բնաւ** *-ս*, **բ** *սլորաւ* *-բայ* *s.* throughout the world, every where; **անեւ** *-բո* *անապատ*, to reduce the earth to a waste.

Տիք, **աղոյ** *s.* tick, acarus; Mexico-seed, castor-oil, ricinine oil.

***Տիլ**, **աղոյ** *S. Տիլմ.*

Տիկ, **ակոյ** *s.* leather bottle, goat's skin; **գինեւ**, *a.* skin of wine; **հս**, **վաւայ**, bagpipe.

Տիկին *sf.* mistress, Mrs, dame, lady; princess, queen, empress; **վիկտորիա** *սիկինայ* *-*, Queen Victoria; **մանկա**, *young lady, miss, damsel*; **երկնից** *fig.* queen of heaven, moon; **վանայ**, superioress, abbess.

Տիկնակիւ *s.* gum-mastic (of Chios).

Տիկնանման *a.* lady-like. [Majesty.

Տիկնութիւն *s.* ladyship; Highness,

Տիկնուի *a.* womanish; womanly; **ապարանք**, gynœceum, women's apartment, *S. Խորոպշին*; **գունդ**, party, group or bevy of ladies.

Տիկնասկ *a.* skin-like; **գործել** *to* inflate or blow out as a goat's skin.

Տիգմ, **աղոյ** *s.* mire, mud, slime, dirt, filth, soil, slough, muck; *S. Թաւաթ*, *Թաւաթիմ*; **ի բարւ անել ընդ** *-*, to drag in the mud; *fig.* to cover with shame; **մաքել** *չ*, to rub off the dirt, to perfrigate, to clean, to brush

Տի նա *S. Տի*.

Տի նա *S. Տի*.

Տի նա *S. Տի*.

Տի նա *S. Տի*.

Տի նա *S. Տի*.

Տիպ, **աղի** *or* **աղոյ**, **աղոյ** *s. Gr. w.* type, model, example, pattern; **ման** *ner*; figure, image, form; expression; style; impression, stamp, print, mark; **ածիւն**, *anat.* hymen, the virgineal membrane; **ք** *կերպարանայ*, feature, lineament, character; **ք** *մանկայ*, phantom, ghost, shadow; **կերպ**, *style*; **այսու աղով**, in this manner or way; **ի** *-*, similar, like, conform, in the form of; **վաթներորդ** *-*, sixtieth edition; **երեւել չ** *արագ*, *իրիք*, to be like, to resemble, to have likeness to. [pattern, sampler.

Տիպար, **այ** *s.* type, model, example,

Տիս *s.* breast, bosom.

Տիսալ *s.* chem. diastasis; **ալալ** *• ի* *s.* diastasisimeter, distance-meter.

Տիսան, **այ**, **իք**, *նեւայ sf.* nurse.

Տիտան *s.* Titan; *chem.* titanium; -*ա* *հան*, -*հան* *a.* gigantic, titanic; -*եմ*, -*իմ* *vn.* to be gigantic.

Տիգրիս, *առն* *s.* crocodile.

Տիտղոս, *այ* *s.* L. w. title.

Տիր *Տ. Տիր*; - *մն* *անդր*, - *մն* *ի* *բայ* *ար*, oh! shocking! fye! fye upon you! God forbid!

Տիրաբանեմ, *եցի* *vna.* to speak imperiously, lordly; seriously, sensibly; -*բար* *S.* **Տիրապետ**; -*բնակ* *a.* where God lives or dwells; -*գէտ* *a.* knowing the Lord; -*գիծ* or *գիր* *a.* written or traced by God; -*գլուխ* *a.* independent, free; *ad.* as a master, independently, absolutely, freely; -*գոյն* *S.* *Ռուն*; - *գունդ* *a.* levied, assembled by the nobles; -*գաւ*, -*գրուծ* *a.* betraying one's master, faithless, traitorous, treacherous, false; -*գոր* *a.* strengthened by God; -*ծին* *S.* *Ածածին*; -*հան* *a.* dominical; divine; feudal; lordly, predominant, prevailing, despotic, absolute, sovereign, supreme; own, proper; - *պատկեր*, God's image or likeness; - *իշխանութիւն*, absolute power; -*կին* *sf.* mistress, matron; -*կիր* *a.* carrying, bearing or containing the Lord; -*կից* *a.* co-equal in dignity; -*կոյտ* *a.* formed of nobles; -*հաւաք* *a.* gathered together in the Lord's name; -*հրաւեր* *a.* called or invited by the Lord; -*ձեռ* *a.* given or granted by God; -*ձան* *a.* knowing one's master or lord; -*մայր* *sf.* Mother of God, the Holy Virgin, mother of our Lord; *fig.* a priest's mother; -*մանիւն* *S.* *Տիրադաւալ*; -*մարտ* *a.* waging war against the Lord, against Heaven; -*մարտունի* *s.* fight, war against God; -*մեծար* *a.* honoured by the Lord; -*նամ*, *այսպէս* *vn.* to make oneself master of, to become master, to rule, to dominate, to govern, to have dominion over, to sway; to pass under the dominion; -*նարգ* *a.* despising one's master; - *նենդ* *a.* plotting against one's master; -*նման* *ad.* like our Lord; -*նուէր* *a.* dedicated or consecrated to God; - *նուն* *s.* pronoun; -*շօշափ* *a.* feeling God; -*պատիւ* *S.* **Տիրամեծար**; -*պատուաւոր* *a.* woven or made by the Lord; -*պատուեմ* *va.* to honour, to pay homage as to God, truly to revere; -*պատուէր* *a.* ordained by God; -*պարգեւ* *S.* **Տիրաձեր**; -*պետ* *s.* despot; -*պե-*

տական *a.* despotic; -*պետեմ*, *եցի* *va.* to domineer, to rule, to lord over; -*պետող* *s.* ruler; -*պետութիւն* *s.* domination; despotism, absolute authority; -*թիւ* *ad.* despotically; -*պէս* *ad.* lordly, imperiously, authoritatively, sovereignly, absolutely; in effect, properly, truly, verily; *a.* proper, own, real, true, genuine, veritable; - *ազատ*, really free; - *հաւաք*, true faith; - *բարի*, real good; - *խօսելով*, properly speaking; *եթէ* - *կամիս* *գիտել*, if you will to know thoroughly; -*սէր* *a.* fond of, attached, devoted to one's master; -*սիրութիւն* *s.* love, attachment, devotion to one's master, zeal, warmth, affection; -*սուն* *a.* well-educated, well-brought up; -*սպան*, *ից* or *այ*, -*սպանու* *a.* slaying one's master; - *վաճառ* *a.* selling one's master; - *տեղաց* *a.* hating one's master; -*տիպ* *a.* Lord-like, divine; -*բար*, *ի* *a.* rendering master or lord, giving possession or power over; -*ցու*, *ի* *s.* lecturer; clerk; chorister; -*ցուցանեմ* *va.* to render or make master, to cause to rule or govern; to authorize, to empower; to effectuate, to fulfil; -*անդ* *a.* transmitted or handed down by the Lord; -*արագոյն* *a.* first, chief, highest, greatest; -*փառական* *a.* befitting our Lord's glory; -*բարող* *a.* according to our Lord's will. [es; *S.* *Էրթու*.]

Տիր զիւր *s.* Tir (Persian god), Hermi.

Տիրեմ, *եցի* *va.* to bear sway, to reign over, to rule; to become master, to seize, to conquer, to occupy, to hold, to possess, to subject; to predominate; *vn.* to become subject, to pass under the rule or dominion of; *տիրել ամեն*, your power over all; *կամ տիրելով տիրեցես մեզ*, or shall we be subject to your rule? *տիրես ցին երկրին*, they shall possess the earth; *տիրեցին նոյ առիւծքն*, they were caught by lions; *յորժամ ի նիւթին տիրէ հուր*, when any thing is set on fire; *ոչ տիրէին նմա տանջանքն*, torture had no power over him; *դու տիրես զօրութեց ծովու*, thou rulest the proud waves; *արքայուն նր ամեն տիրէ*, (his kingdom embraces all), all shall be subject to his kingdom.

Տիրեցուցանեմ *S.* **Տիրացու**.

Տիրող *a.* ruling; prevailing, predominant; *s.* ruler, master; -*արար* *S.* **Տիր**.

բազէս; -ութիւն or [power.

Տիրութիւն *s.* domination, authority, **Տիրուհի** *sf.* the blessed Virgin; mistress or lady; **Բաղաբ** -, capital.

Տիջ *s.* dainty food; excellent meal.

Տիւ, **տուրիթեան** *s.* day; **ատ.** -, day-time; - **եւ գիշեր**, nyctemeron; **ի տուէ** or **ի տունջեան**, during the day, by day, in the day-time; **ի լուսապայծառ** or **ի լոյս տունջեան**, in broad daylight; **չ - ն ողջոյն**, all day long; **ի տուէ եւ ի գիշերի**, **չ եւ գիշեր**, day & night, night & day; **չեւ խոնարհեալ տունջեան**, before the end of the day, before nightfall; **արփիաճաճանչ** -, fine day, fine weather; **ի տունջեան յայս. միկ**, this day, to-day; **S. Օր**.

Տիւր գիւր *s.* Mercury, Tir.

Տիւփոն *s. Gr. w.* typhon.

Տիփտիկոն, **ի** *s. Gr. w.* diptycha.

Տիւր տիւր *s.* age, years, time of life; century; - **մանկութեւ**, infancy, tender age, first period of life; **անխուժեալ տիւր**, immaturity, unripe age; - **Յերուժեւ**, old age; **ի տղայ տիւր**, **ան դասին յառաջին տիւրոյն**, from one's infancy; from one's boyish or girlish days, from boyhood or girlhood; **ի մասաղ** or **ի մանուկ տիւր**, from one's earliest years; **ի հասակ եւ ի տիւ հասեալ**, grown up; **ի կատարեալ տիւ հասեալ**, arrived at years of discretion; **յերեքասանամեան տի**, thirteen years old; **մանկագոյն տիւր**, young, in infancy; **ի նոյն տիւ հասակայ. հաւասար տիւր**, of the same age, co-etaneous; **S. Մաւաղ**. [with mud.

***Տիւմ** *vn.* to get splashed, covered

***Տիւմ** *s.* talisman; **S. Թիւ**.

Տրմեմ, **եջի** *va.* to macerate, to

***Տլլակ** **S. Ճիւ**. [mortify.

Տլլին *Gr. w. S.* Դեպիկին.

Տխառանք *s.* sadness, grief, affliction, sorrow; mourning.

Տխառիմ, **եջայ** *vn.* to grieve, to fret, to be afflicted, sorry, to deplore, to bewail; to be in mourning for.

Տիւղծ *a.* young, in infancy; deformed, disfigured, ugly, sorry, bad; - **աւնամ** *vn.* to be spoiled, disordered, corrupted; - **ութիւն** *s.* imperfection; deformity; infancy, youth.

Տիւմար, **այ** *a.* simple, foolish, idiotic, ignorant; - **աբար** *ad.* sillily, foolishly, senselessly, ignorantly; - **ութիւն** *s.* ignorance, simplicity, silliness, idiocy.

Տխուր *a.* cheerless, sad, afflicted, grieved, gloomy, sorrowful, melancholy; sullen, morose, surly, peevish; sombre, gloomy, dismal, dull, dark, obscure; - **արամութի գիշերոյն**, the thick darkness of the night; **լլացուցանել զ- գիշերն**, to dispel that horrible darkness.

Տխրագին *a.* sad, melancholy; *ad.* sadly, sorrowfully; - **գէմ** *a.* dejected, sorrowful; *ad.* with a dejected air; - **դի** or **լից** *a.* full of sadness or affliction, greatly dejected, oppressed with sorrow; - **կան** *a.* sad, dreary, grievous, doleful, mournful; - **կանութիւն** *s.* sadness, sorrow, melancholy; - **նամ տն**, to lose splendour, to become insigni-

Տխրանք **S. Տիրութիւն**. [siccant.

Տխրասէր *a.* fond of, or loving sadness, melancholy; - **տեսակ** or **տեսիլ** *a.* sullen, gloomy, dismal, sombre.

Տիւրեանգ *a.* sad-coloured, brown, black.

Տիւրեցուցանեմ *va.* to sadden, to afflict, to grieve, to weigh on the spirits; - **ուցիւ** *a.* sad, sorrowful, vexatious.

Տիւրիմ, **եջայ** *vn.* to be sad, sorry, afflicted, chagrined, to grieve, to take to heart; to wither, to fade.

Տիրութիւն *s.* sadness, grief, sorrow, chagrin, dejection, melancholy.

Տկար, **այ** *a.* feeble, weak, debilitated; powerless, impotent, infirm, languid, faint; small, slight, slender, trifling; fragile, frail.

Տկարաբար *ad.* feebly, faintly, slightly; - **կողմի** *s.* weak side; - **միւ** *a.* weak-minded, poor-spirited, dull-witted, imbecile; - **մտութիւն** *s.* weak-mindedness, slowness, stupidity, dulness, imbecility.

Տկարանամ, **այայ** *vn.* to lose strength, to become weak, to be weakened, to decay; to become infirm, unwell, indisposed, poorly, to fall sick; to be incapable, unable; to have the weakness to ...; to be scandalized; - **ի հաւատս**, to be of little faith; **որում - նայ եւ ոչ ինչ**, nothing is impossible with Him.

Տկարանոց **S. Շիւանգանոց**.

Տկարասար *a.* of weak materials.

Տկարացուցանեմ *va.* to weaken, to debilitate, to render feeble, infirm, to enervate, to unnerve, to cast down, to deject.

Տկարութիւն *s.* weakness, debility, imbecility, infirmity; languor, extenuation; impotency; indisposition, sickness; fragility; **Տ. Տկարամտութիւն**; -*ածեւ* or *արեհանեւ զԱստ.* to accuse God of weakness.

Տկեղա *a.* simple-minded.

Տկչոր *s.* **Տ. Տկկ & Գրեխ**; - *առնուլ.* to take a clyster.

Տկուս *a.* low, hollow, intrenched.

Տհալ *a.* indigestible.

Տհաճ *a.* displeased, discontent, crabbed, cross, sulky, morose, surly, peevish, pouting; - *լինել.* - *եմ* or - *իմ* *vn.* to be displeased, discontented, sulky; - *ութի* *s.* displeasure, discontent, disgust, dislike; disagreement; sulkiness.

Տհաս, էջ *a.* unripe, immature; *fig.* very young, ignorant, unpractised, inexpert, raw, crude; - *ուի* *s.* unripeness, immaturity, crudeness, crudity; ignorance.

Տեւ *a.* deformed, ugly, unshapely, ill made; - *եմ* *va.* to deform, to disfigure; - *ութի* *s.* deformity, ugliness.

Տղայ, ոջ *s.* infant, baby, child; strippling, youth, lad; *fig.* simple-minded, innocent; novice, ignorant; - *մանուկ,* little child.

Տղայաբար *ad.* like a child, childish-ly, girlishly; - *բարոյ* or *բու* *a.* childish, puerile; light, silly, imprudent; - *գիւտակ* *a.* of tender age, young; - *թաղ* or *թաղումն* *s.* child's funeral; - *խողխող* *S. Տղայակոտոր*; - *կան* *a.* childish, puerile, infantine; boyish, girlish; - *կէջ լինիմ* *vn.* to be a child like the others; - *կոտոր* *a.* child-slaying; - *հանձար.* - *միւ* *a.* child- or simple-minded, of child-like simplicity; - *հեղձ* *a.* smothering, drowning children; - *մըւտուի* *s.* child- or simple-mindedness, simpleness, simplicity; lightness, silliness, imprudence; - *նամ.* *աջայ* *vn.* to be or become a child; to behave as a child; to act the child; *fig.* to grow or become young again; - *նման* *a.* child-like; - *պէս* *S. Տղայաբար*; - *անոյց* *s.* nurse; - *սպան* *a.* child-murdering; *s.* infanticide; - *սպանութի* *s.* child-murder, infanticide; - *ցուցանեմ* *va.* to restore to youth; - *ւուրց* *a.* infantine, very young.

Տղայերամ *a.* where is an assemblage of children.

Տղայիկ *s.* little child, baby, bantling.

Տղայութիւն *s.* infancy, childhood, puerility, childishness; girlhood, girlishness; - *դրեմ ի բայ խափանել.* to put away childish things, to renounce puerilities.

Տղայորէն *S. Տղայաբար & Տղայական. Տղեմ.* **Տղեմ** *vn.* to begin or to wish to move.

Տղըգեր *a.* tun- or big-bellied.

Տղիղ. *աղիղ* *s.* dregs, lees.

***Տղիմ** *vn.* to imbibe, to absorb.

Տղմարնակ *a.* living, dwelling in the dirt or mud; - *գին* *a.* mixed with mud, muddy; brown; - *թաթաւ* *a.* dabbled, covered with mire, all over or quite dirty; - *թաւալ* *a.* rolling, wallowing or dragging in the mud; - *լի. լեր* or *լից* *a.* full of mud, muddy, dirty, miry, filthy; - *խառն* *a.* mixed with mud, sloughy, sloppy; - *խոր* *a.* deep in mud; - *ծնունդ* *a.* born of mud; - *կան* *a.* like mud, muddy; - *կերպ* *a.* dirt-like; - *ձայն* *a.* foul-tongued, dirty, nasty; - *լին* *a.* muddy, miry; - *նամ.* *աջայ* *vn.* to get dirty, to be dabbled or covered with mire, to draggle in the mud; - *սէր* *a.* fond of mud, wallowing; *fig.* fond of sin; - *սոյց* *a.* sunk in mud; - *տարած* *a.* muddy, full of mud; - *տեսակ* *a.* like mud; - *տիպ* *S. Տղմակերպ*; - *ցուցանեմ* *va.* to bespatter with mud, to dirty, to soil, to foul. [mire, marshy land.

Տղմուս *S. Տղմալից*; - *բ* *s.* bog, quag-

Տղանի *S. Տուղա.*

Տմախիղ *a.* willing; *ad.* willingly.

Տմահանամ *vn.* to become immortal, to be immortalized.

Տմարդի, գւոյ, գեաց. - *կ* *a.* disobliging, uncivil, impolite, gross, rough, rude, clownish, rustic, brutal, cruel, ferocious, barbarous, inhuman.

Տմարդութի *s.* impoliteness, incivility, ungraciousness, rudeness, grossness, rusticity, brutality, barbarity, inhumanity; - *թք* *ad.* disobligingly, uncivilly, roughly, rudely, churlishly, boorishly, brutally, cruelly, barbarously, inhumanly.

Տմոյն *a.* discoloured, wan, sallow, pale; gloomy, sorry, sullen, mournful; - *առնել.* to discolour, to cause to fade; *S. Մոյն.* [Մոյն.

Տմունութի *s.* paleness, wanness; *S.*

Տնաբաժին *a.* dividing verses (point).

Տնագիտական *s.* oecomaney, divin-

ation by domestic accidents.

Տխաղ *s. Ar. w.* scorn, derision.

Տափ, *այ* *s.* small house, cottage, cabin, hut.

Տափաւ, *այ* *s.* householder, master of the house; *-կան* *a.* domestic, household, family, private; *- տնտեսութի.* domestic economy; *S. Առանին, Ընտանի*; *-կից* *a.* living, lodging or dwelling in the same house, cohabiting; neighbouring; *- լինել*, to live in the same house, to cohabit; *-կցութի* *s.* dwelling together, cohabitation; *- Հարկ* *s.* house-tax.

Տանկ, *այ* *a.* poor, indigent, impoverished, ruined; *s.* bankrupt; *-աբար* *ad.* poorly, penuriously, in poverty; *-անամ*, *ացայ* *vn.* to lose wealth, to decay, to go to ruin, to become poor, needy or necessitous; to be expelled, driven out or deprived of one's house, to be forsaken, abandoned; to fail, to become a bankrupt; *-անոց* *S. Աղքատանոց*; *-ացուցանեմ* *va.* to impoverish, to make poor, to render indigent; *-իմ* *S. Տանկանամ*; *-ուծի* *s.* poverty, indigence, beggary; impoverishment; bankruptcy; *ի վերջին - լել կայ*, he is reduced to extremities, he is at his last shift, in utmost distress, in a despairing condition; *-օրէն* *a. ad.* like a poor man; *S. Տանկաբար*.

Տաշէն *a.* erecting, building a house; *S. Տնարար*; *-շինութի* *s.* house-building, construction; *S. Տնարարութիւն*; *-պան*, *այ* *s.* guardian, door-keeper, porter; a stay-at-home; *-պանութի* *s.* house-keeper's calling or office; domestic life, staying at home; *-ռութի* *s.* dispossession, expropriation; *-սէր* *a.* fond of home, domestic, retired, sedentary; *- լինել*, to delight in domestic or sedentary life; *-տուն* *a.* home-bred, homeborn, nourished, brought up at home, domestic, private; tame; *-սպասեակ* *a.* staying at home; *-բար*, *այ* *s.* housekeeper; *sf.* housewife; *a.* thrifty, housewifely, frugal; *-բարութի* *s.* housekeeping, housewifery; husbandry, thrift; *-բզէլ* *a.* homely, sedentary, retired; *-ւեր* *a.* whose house is destroyed, ruined, homeless; * *S. Վանիչ*.

Տեփկ, *տեփան*, *տեփունք*, *կանց* *s. S.*

Տեփաբան *s.* botanist; *-ական* *a.* botanical; *-ութի* *s.* botany; *-բեր* *a.* bear-

-ing or producing plants or trees; *-գէտ*, &c. *S. Տեփաբան*, &c.; *-գործ*, *այ* *s.* planter, gardener; *fig.* Creator; *-գործեմ* *va.* to cultivate, to plant; *-գործութի* *s.* cultivation, plantation; *-գրութիւն* *s.* phytophraphy; *-լուշ* *sf.* housewife; *-խիւ* *a.* thick with plants; thick, branchy, bushy; *-խտութիւն* *s.* phytology; *-ծոյ* *a.* planted; *-կան* *a.* vegetable, vegetative, vegetating; innate, inborn; possessive, adventitious; *-կանութի* *s.* vegetation; *-կից* *a.* springing up, shooting forth, or vegetating together, planted together; inborn, innate, natural; participating; *-կոտորութի* *s.* felling of trees; *-կցութի* *s.* participation; *-Հաս*, *այ* *a.* wood- or plant-cutting; *s.* feller.

Տեփաղ *s.* potash; *կիգէշ* *-* caustic *-* leaves; *-սէր* *a.* fond of botany; *-բան* *s.* garden; green-house; *-բար*, &c. *S. Տեփագործ*, &c.

Տեփրկ, *այ* *s.* planter; *-եմ* *va.* to plant; *-ութի* *s.* plantation.

Տեփաւէտ *a.* abounding with plants; *-ւոր* *S. Տեփական*; *-ւորիմ* *vn.* to flourish; *-բար* *s.* phytolite.

Տեփեմ, *եցի* *va.* to plant; to constitute, to place, to establish, to collo-
Տեփցութի *s.* plantation. [ate.

Տեփիշ *s.* planter.

Տեփից *S. Տեփից* [planted.

Տեփուած, *ոյ* *s.* plant, or anything
Տեփում *s.* plantation, planting.

Տեփաւ, &c. *S. Տեփան*, &c.; *-աբան* *s.* porter's lodge.

Տեփես, *այ* *s.* steward, economist, manager, bursar; *- վանաց* *s.* cellarist; *- եկեղեցւոյ* *s.* church-warden; *- տնային օրինաց* *s.* dispenser of the divine precepts.

Տեփեսաբար *ad.* economically, thriftily; providently, providentially, mysteriously; *-կան* *a.* economical; *S. Տեփեսական*; *-ն* *s.* economy; *-վարեմ* *va.* to govern economically, wisely; *-բան* *s.* steward's office; administration.

Տեփեսայք *s.* economy.

Տեփեսեմ, *եցի* *va.* to manage, to have the direction, to regulate; to economize; to govern, to rule, to dispose; to dispense, to distribute, to provide, to administer.

Տեփեսութի *s.* economy; stewardship, housekeeping, management,

direction, administration, distribution; Providence; the mystery of the incarnation; *առանկն, բաղաբաղան* -, domestic, political economy.

Տնայիմ տն. med. to swell, to tumify.

Տնորէն s. S. Տնետս; director, manager, administrator; *-աւթի s. S. Տըն. աւետութի;* disposition, measure; *-թիւ աւղիք. the Holy places.*

Տնորինաբար S. Տնետաբար; *-կան a.* economical, administrative; relating to the incarnation of our Lord; *-աւղիք. the Holy Land;* *-րան s.* place of our Saviour's passion.

Տնորինեմ, էջի va. S. Տնետեմ; to dispose; to dispense with, to exempt from; *- բարւոյք զկեանս. to lead a more regular life;* *տն. S. Մարգանամ.*

Տնորինումն s. dispensation; *- խըն. գրեւ, տալ, ընդունել, to demand, to grant, to obtain a -.*

Տոգիմ տն. to pant for; S. Տոգորիմ.

Տոգոր, էջ s. imbibition, impregnation, absorption, saturation; *փց. great erudition;* *-եմ, էջի va. to imbibe, to impregnate, to saturate; to penetrate, to dive into;* *-իմ տն. to imbibe, to soak, to be penetrated, saturated with, to become impregnated with;* *-իչ a. chem. saturant.*

Տոկաւոյք s. tart or pie.

Տոճիկ S. Մժեկ.

Տոկ. ոյ s. persistence, resistance, patience; duration; *a. resisting, persisting, durable, lasting;* *ի - or -ս ad. long, a long time;* *ի - անկանել, ձգել, to be prolonged, protracted, to last;* *- ունել, to have duration;* *ի - կտակ or ամենքիւ, to subject to lingering torture.*

Տոկամ, աջի տն. to resist, to persist, to support, to endure, to bear, to maintain, to suffer.

Տոկայուցանեմ va. to corroborate, to strengthen, to fortify, to consolidate.

Տոկոս S. Տոկոսիք. [ate.]

Տոկոսաւ. ի s. usurer.

Տոկոսեմ, էջի va. to extort usury, to lend upon usury.

Տոկոսիք, սեայ s. Gr. w. birth; փց. illegal profit, usury, exorbitant interest; *-սեպ ad. with usury.*

Տոկուն S. Տոկ a.

Տոհմ, էջ or աջ s. family, tribe, house, race, line, lineage, extraction.

Տոհմադիրք, -թիւք s. genealogy,

pedigree; *-կան a. of good family, high-born, illustrious, noble, patrician; national;* *s. relation, kindred;* *-բ, produce, fruit, revenue, harvest;* *-կանութի s. high birth, nobility; production, fertility;* *-կից, յիւն a. of the same family, descent or lineage, related, consanguineous;* *յիւն s. abundant, rich produce;* *-պեա s. chief of a family or race;* *-ւորութի s. nobility.*

Տոհմիկ S. Տոհմական. [descend from.]

Տոհմիմ տն. to take rise or origin, to distinguish according to family or tribe. [ity.]

Տոհմութի s. parentage, consanguinity.

Տոհորակեմ տն. to strut, to flaunt.

Տոլ, էջ s. line; row, file, rank; series.

Տոլաբան a. loquacious, garrulous, chattering, talkative; *-բար ad. in rank, in files, in line, by series;* *-գլուխ s. break, new paragraph;* *a. at the head of a line;* *-գիր a. ranged in line;* *-գրեմ, էջի va. to put in a straight line;* *-գրութիւն s. ranging in line;* *-կան a. well ranged, regulated, in order;* *-մէջ s. interline; lead, space-line.*

Տոլան, ի s. row, range, series, course, chain, train, concatenation.

Տոլանի a. S. Տոլական; continual; ad. in series, by order, successively.

Տոլանիմ տն. to descend or arrive in order; to be classified, arranged methodically.

Տոլաւար s. lines, sheet of lines.

Տոլեմ, էջի va. to thread, to string; to arrange, to place or put in order, to classify; to draw up, to range, to marshal, to array; to write, to compose.

Տոլիք, զեայ, -զուկք, զկայ, -զուք, նից. Տոլք, զից s. saliva, spittle, slaver, drivell, piltuite, phlegm.

**Տոնչիմ, էջայ տն. to be reduced to paste, to be overdone.*

Տոմար, աջ s. Gr. w. tome, volume; book; calendar, almanack; նորոգութի. Reform of the Calendar; - Լեւոնի. Dogmatical Letter of Pope Leo I to the Patriarch Flavian.

Տոմարագէտ a. skilled in almanack-making; *-կան a. relating to the calendar.*

Տոմս, էջ, -ակ, աջ s. Gr. w. roll, scroll; note, letter, lines; card, billet; ticket; - երթուագարձի, ticket there

& back, return ticket; մահազոյժ - , announcement of decease; invitation to a funeral; - հարսանեկան, announcement of matrimony.

Տոյժ, տուժի. բ, տուժից. Տ. Տուգան; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong; տուժիւք ան ձին, at one's expense; փոխարինել տուժիցն, to indemnify, to recompense.

Տոյլի. vine. [ass, to vex, to ill-treat.

Տոյլեմ, եղի. va. to torment, to har-

Տոյոր Տ. Տոյորումն; - ական. a. burning; - եմ, եղի. vn. to burn, to set on fire, to fire; - իմ. vn. to be burning, on fire, in a glow, to glow; ֆից. to be fired, to long, to burn, to be eager or impatient; - եցայ յառ քեզ ուժաւ նացդ, thy love burned in my heart; - եցուցանեմ. va. to burn; - փչ. a. burning, devouring; - ուժն. s. burning, conflagration, torrefaction; ardour, fervor.

Տուական, Տաւրիկեան. a. Crimean.

Տուն, ռին or ւան. ուռնք, ունց. s. rope, cord, string, twine; ֆից. tie, band, bond, link; - շան, leash; - իմ, եցայ. եայ. vn. to be tied by a string.

Տոռոմ, ոյ. s. handle.

Տորբանական. a. obscure or prolix.

Տորբանեմ. va. to be prolix, redundant.

Տորդ, փ. s. cob-web, spider's web. [ant.

Տորդիկ. s. turdus, field-fare, thrush.

Տորմիլ or - նաւաց. s. fleet; Տ. Նաւատորմ. [swell.

Տորմեցուցանեմ. va. to inflate, to Տորմիմ, եցայ. vn. to swell, to bloat, to puff up; to rot, to putrefy.

Տորն, փ. s. madder; - Չմիւռնիոյ, alizari, Smyrna madder; - փա. s. chem. garancine. [- ական, - սյին. a. tartaric.

Տորա, ոյ. s. tartar, dregs, sediment;

Տորր, փ. s. vine-shoot, --branch; - ական. a. hard, stiff, tough; - անոց. s. bot. nursery; - եմ, եղի. vn. to bud, to shoot, to sprout, to put forth buds.

Տուայո. a. suffering, troubled as with dropsy; - անք. - եմ, - իմ. Տ. Տառապանք. - պեմ, - պիմ; - ութն. Տ. Տառապանք. [er.

Տուայր, փ. s. wedding presents; dow- Տուար, աջ. s. cattle.

Տուարած. փ. s. pastor, shepherd; - ական. a. pastoral, bucolic; s. pastor; eclogue; - աստափ. s. pasture-land.

Տուբիլ. s. Tobe or Tybi, (the fifth month of the ancient Egyptian solar year).

Տուգան, փ. - ք. նաց. s. amends, fine, mulct, penalty, indemnity, damages, amends, compensation; zool. toucan; - եմ, - իմ. Տ. Տուժեմ, - ժիմ.

Տուգաւ or կաւ. a. weak, feeble, frail; Տ. Ներդեւ; * s. ducat (silver, 5 fr. 50 c.; golden, 11 fr. 50 c.).

Տուժապարա. a. amenable to fine.

Տուժեմ, եղի. va. to amerce, to fine, to mulct, to punish with a fine; - իմ. vn. to pay a fine, to indemnify, to make amends, to recompense.

Տուիչ, տուչի, շաց. s. giver, donor.

Տուկ, փ. Դուքս. L. w. duke, guide, leader, general, chief.

Տուլա, աղաղ. s. bot. marsh-mallow, althæa; ալթուշի - , althæa frutex.

Տուլքայ, փ. փ. s. Turk. w. tougra,

Տումար Տ. Տումար. [royal monogram.

Տուն, տան, տանց. s. house, habitation, home; house, family, race, nation; family, household; goods, fortune; house, commercial house; couplet, strophe, stanza, verse; - Արամայ, the human race, mankind; - Թորգոմայ, the Armenian nation; - Թագաւորի or արքայի, the king's household; - մաւ տէնագրաց, &c., library; - Պլատոնեայ, Plato's Academy or school; առ - ն. sf. Vesta; փայտակերտ, աղիւսակերտ, քարաէն or քարուկիր - , wooden, brick, stone house; հանդիսաւ. բնակելի, լաւ, մեծ, փոքրիկ, գեղեցիկ, տէւաւ or անպիտան - , commodious, inhabitable, good, large, small, fine, wretched house; հիմունք, արմունք տան, the foundations, the walls of a house; վարձելի կամ վաճառելի - , house to be let or sold; - փ տանէ, տանէ փ - , from house to house; արտաքոյ տան, ք - ն, out, not at home; փ տան, at home; կալ փ տան, to stay, to be at home; ելանել փ տանէ, to go out; մեկնել փ տանէ, չուել, to remove, to move; գառնալ, գնալ փ - , to go home again, to come home, to go home; - վարձել, to let a house; վարձել քիւր, to let his house; - շինել or կառուցանել, քանդել, to build, to pull down a house; ական հաստանել զտան, to break into a house; չընել տանէ փ - , to wander from house to house; Տ. Ըսա, Թափեմ, շուր, վարձ. &c.

Տունկ, անկոց. s. plant, shrub, tree; planting; անկել - , to set plants, to plant trees; լու. անկոց. zool. podura.

Տուրեան, ջենի, ջենէ *s.* day, day-time; — or **ջենական**. — **ջենային**. — **ջեն** *a.* day's, belonging to the day, diurnal.

Տուղ *a.* giving; *s.* giver; *chem.* manipulator; — **տւթիւն** or [pulation.

Տուտան *s.* gift, donation; *chem.* manipulation; **Տուտութիւն** *s.* gift, donation; collation; tradition; giving in, delivery, surrender; — **օրինաց**, legislation, forming laws; — **եօթանանից**, the Septuagint.

Տուռէճճ. Սալամբ & Գուռէճճ.

Տուռն *s.* heap, mass, pile; — *ad.* in heaps. [**Հանգրձի**, train; skirt.

Տուռն, տրտան *s.* extremity; tail; —

Տուր. տրոյ. ք. տրոյ *s.* giving; donation, gift, presents; alms; duty, taxes, impost; — **ք առաւ առնեն զբարեկամ զուարթ**, short reckonings make long friends.

Տուրեւաւ. էց *s.* commerce, traffic, trade; interchange, exchange; conference, communication, correspondence, frequentation, society; — **շնոյ**, respiration, breath; — **ամուսնութիւն**, marriages, weddings; **գազարումն** — **էց**, stagnation of business, of affairs; **ի յետին** — **շնոյն**, at the last moment or gasp; — **առնել**, to trade, to traffic, to negotiate; **ի** — **գեղարդանցն ճայթիւն որոտման ելաներ**, a sound as of thunder proceeded from the clash of the spears; **Տ. Թեւակոխեմ**.

Տուրեւաւ. —իկ *a.* commercial, mercantile, trading; — **իկ** *s.* merchant, trader; — **իկք**, or — **իկ փոփոխումն**, շահաւետութի, վաճառք, commerce, trade; **ի —իկ վաճառս լուրուք բերել**, to trade, to negotiate, to traffic.

Տուրեւաւութի **Տ. Տուրեւաւիկք**; — **շնոյ**, respiration.

Տուրթ. էց. —իմ **Տ. Տոյթ. Տութիմ**.
Տուրտուութի *s.* tax giving, paying tribute, being tributary.

Տուրք **Տ. Տուր, ք.**

Տուփ, տփոց *s.* box, case, chest; **Տ. Խնկաման**; book-case; *arith.* small square; — **սահուն phys.** movable, running or drop-box; **չքնաղաղիւպք ի յակունն պահին ի —ս մանունս**, precious things are packed in small parcels.

Տոփան, **այ** *s.* batlet, rammer; beetle, ram; **տեւց-բեւե**.

Տոփեմ, էցի *va.* to beat with a batlet; to ram, to drive in; to tread under
Տոփիլ **Տ. Տոփան**. [er foot.

Տոփիւն *s.* noise of beating, crash.

Տոքսական *a. Gr. w.* toxic, poisonous; — **գեղ**, toxic, poison.

Տպագիր, գրի *a.* published, printed; *s.* typographer; publisher; edition, impression; — **գրական** *a.* typographical; — **գրատուն** *s.* printing-house; — **գրեմ** *va.* to stamp, to mould, to cast, to model, to shape; to print, to publish; — **գրիլ** or **գրոյ** *s.* typographer, printer; publisher; — **գրութի** *s.* typography, impression, printing; edition, impression. [topaz.

Տպագիտն or **ոլի, այ** or **էց** *s. Gr. w.*

Տպանամ, այց *vn.* to be printed, stamped or impressed.

Տպարան *s.* printing-press, —office; — **տպետ** *s.* superintendent of the —.

Տպացուցանեմ **Տ. Տպաւորեմ**.

Տպաւոր *a.* typical, original; figured; printed, marked, impressed; — **աւար** *ad.* symbolically, mystically, analogically; — **աղոյն** *a.* more or very like, precise, genuine, true; — *ad.* precisely; — **ասացից**, properly speaking; **կամ — ասել**, or more correctly to say; — **եմ, էցի** *va.* to form, to figure, to model; to imprint, to print, to mark; to grave, to engrave; to inculcate, to impress; — **ութի** *s.* impression, stamp, print, mark, figure, form; *fig.* impression; *chem.* fixation; — **գործել յգք**, to produce an impression on a person.

Տպեմ, էցի *va.* to print; — **իմ** *vn.* to be
Տպոյ Տ. Տպագրոյ. [printed.

Տպտան *s. Gr. w. med.* intermitting ague, tertian fever, tertian.

Տպիքք, տպից *s.* eros, lust; **Տ. Տըւ**
Տնաւոր *a.* callous, hard. [փանք.

Տպական *a.* concupiscible, sensual, libidinous, amorous.

Տպամ, Տպանամ, այց *vn.* to love to distraction, to be madly in love with; to love tenderly, to covet, to long for, to desire ardently, to wish eagerly, to burn for, to be athirst for.

Տպանք *s.* amours, amorous desire, concupiscence; cupidity, strong desire, ardent wish; **էղանակ —նայ տնասնոյ**, rutting-season, —time. [*s.* Cupid.

Տպաւոր *a.* libidinous, luxurious;

Տպելի *a.* desirable, worthy of possession;
Տպիմ **Տ. Տպամ**. [session.

Տպոյ *a.* desirous; amorous.

Տպոս *a.* passionate, impassioned, amorous, smitten with love or desire.

Տափութի or ունի S. Տափանք.
 Տաաղիչի s. zool. screech-owl.
 Տախիւ, տրապի or պղպ. a. sour, rough, sharp, acerb, hard, tart, astringent, acrid, pungent; - գինի. racy or brisk
 Տանաւոր a. tailed. [wine].
 Տաոց s. draught-house.
 Տառն, տանոց S. Տունն.
 Տապեմ va. to sour, to render acrid;
 -իմ va. to grow sour.
 Տապուլթի s. sour taste, acidity, acridity, pungency, acerbity, harshness.
 Տաքանայ մեղր S. Գորածոց մեղր.
 Տաքեմ, եջի va. to like.
 Տրակ, աջ S. Տոմարակ.
 Տրական s. gr. dative; a. dative; -կից a. granting or according together.
 Տրամ a. firm, solid, substantial, hard, resisting; - երկիր, solid earth;
 - գործել, to render firm.
 Տրամաբան s. logician; -աբար ad. logically; -ական a. logical; -եմ, եջի va. to reason; -ուլթի s. logic; տուտ - S. paralogy; -օրէն ad. logically; -գիծ S. Տրամաչափ; -գէտ s. ast. dioptr, pl. dioptra; -գրեմ, եջի va. to dispose;
 -գրուլթի s. disposition; gr. class of verbs; -լար s. perpendicular, plumb line; -խոնջ a. judicious, reasonable;
 -խոնջուլթի s. judgment, reasoning; -խօս, էջ s. dialectician; dialogist; -խօսուլթի s. dialectics; dialogue; -միտ S. Տրամախոնջ; -նամ, աջայ va. to become firm, to harden, to solidify, to grow hard or tough; -նկիւն s. diagonal; -նկիւնաբար ad. diagonally; -նկիւնի a. diagonal; -նչանակ a. philosophic, historical; -շրջիմ va. to go round about, to travel over, to wander here & there; -չափ, ի s. diameter; -չափական a. diametrical; -չափապէս ad. diametrically; -տեմ, էջի va. to divide equally; -տուլթիւն s. equal division;
 -տպաւորեմ va. to impress well, to imprint solidly. [inguish, to separate].
 Տրամորոշեմ va. to divide, to distribute; -մեմ, էջի va. to harden, to consolidate.
 Տրամիկ S. Տրամ. [solidate].
 Տրապիչ, աջ s. Gr. w. trapeze, table; geom. trapezium; -աձեւ a. trapeziform, trapezoidal; s. trapezoid; -իւս, աջ s. Gr. w. money-changer; table-companion, messmate. [stone].
 Տրապիլ s. tripoli; - աղիւ, rotten
 Տրաւեր, սիրայ a. generous, liberal.
 Տրաւե S. Ստաւեն.

Տրաւ S. Տարաւ.
 Տրեխ, աջ s. sandal; wooden-shoe, clog; - չովուխ. calage; -ադործ, աջ s. -maker; -աւորիմ, էջայ va. to put on sandals.
 Տրէ, ի s. the fourth month of the ancient Armenian calendar, (November).
 Տրէզ, արիդի s. Pers. w. hem. [er].
 Տրիբուն, ի s. L. w. tribune; -ական a. tribunitary; -ուլթի s. tribuneship.
 Տրիդան, ի s. Gr. w. pastinax, puffin, poison-fish, sting-ray.
 Տրիէր, ի a. Gr. w. mar. three-banked or benched; - նաւ, three-benched galley, trireme.
 Տրիդան s. Gr. w. plate, disk.
 Տրիտոն s. Gr. w. Triton, sea-god.
 Տրիւտ s. reward, recompense, retribution, requital.
 Տրիւտ or Տրիւտ S. Տրիւտ. [sis].
 Տրիւտ, մեայ s. Gr. w. triens, trimes.
 Տրիւտ, էջի va. to rake, to gather with a rake, to racle.
 Տրիւտիւն s. inexperience.
 Տրիւտ s. rake; hay--.
 Տրիւտ, միլ a. inexperienced, inexperienced, raw, unpractised, new; untamed, wild.
 Տրոն, էջ s. mus. division.
 Տրոնակ, աջ s. gr. disjunctive sign, divisible point. [ive].
 Տրոնական a. disjunctive; adversat.
 Տրոնեմ, էջի va. to divide, to sort.
 Տրոնուլթի or ունի s. division; abduction; gr. diæresis; chem. sorting.
 Տրոյախաղ s. Trojan games. [choice].
 *Տրոյեմ, էջի va. to grind, to pound, to crush; to dissolve, to dilute, to spoil.
 Տրոյիմ, էջայ va. to rot, to become rotten, to grow putrid or corrupt, to spoil; to fester.
 Տրոյուն s. corruption, putrefaction, rottenness; festering.
 Տրուպ, որպի, պայ a. humble, lowly, unworthy, inferior, least, vile, abject, despicable.
 Տրոյիական a. noisy. [ject, despicable].
 Տրոյիեմ, էջի vna. to stamp on the ground; to trample or tread under foot; ոստ or զոտ - ի վերայ, to despise, to insult, to outrage. [ling].
 Տրոյիւն or փուլիւն s. tramp, tramp.
 Տրոյիւն s. Gr. w. trochilus, gold-crested wren.
 Տրոյանամ va. to degenerate, to become abject, vile, mean, base.
 Տրամաբար ad. sadly, sorrowfully;

-**դիս** *a.* much afflicted, sad, melancholy, oppressed with grief; unpleasant, afflicting, grievous; -**դիւայ** or **դիւս** *a.* mourning, dejected, gloomy, sorrowful, mournful; -**դի** or **դից** *a.* full of affliction, doleful, sorrowful, sad, unhappy; -**ծին** *a.* causing or producing sadness; -**ծնուի** *s.* the bringing forth with sorrow; -**կան** *a.* saddening, painful, vexatious, provoking; -**կից լինիմ** *vn.* to compassionate, to be afflicted for another, to share another's grief or care; -**կցուլթի** *s.* compassion, condolence; -**հալած** *a.* care-dispelling, comforting; -**հաղորդ** *a.* mingled with sadness; -**սէր** *a.* fond of sadness, melancholy, pensive; -**բար** *a.* saddening, afflicting.

Տրամիմ, **եցի**, -**եցուցանեմ** *va.* to displease, to discontent, to afflict, to chagrin, to pain, to grieve; to cast a gloom over, to darken.

Տրամիմ, **եցայ** *vn.* to be displeased, afflicted, grieved, chagrined, to sorrow, to take to heart, to repine, to fret.

Տրամուլթի *s.* sorrow, chagrin, affliction, dejection, sadness, melancholy; **Տ. Ընկղթիմ**. [ing.]

Տրանջական *a.* grumbling, complain-
Տրանջամ *S.* **Տրանջիմ**.

Տրանջանք *S.* **Տրառնիլ**.

Տրանջիմ, **եցի** *vn.* to grumble, to murmur, to complain, to cry out, to quarrel. [**S.** **Տրառնիլ**].

Տրանջիւն, -**ջողուի**, -**ռուի** or **ջումի**

Տրանջող *s.* complainer, grumbler, murmurer, quarreller.

Տրառում *a.* sad, sorry, afflicted, chagrined, melancholy, dull; *ad.* sadly; -**լինել**, to be sorry, grieved, to have one's heart full of affliction or sorrow.

Տրառնիլ, **արանջոյ** *s.* complaint, grumbling, murmur, lament, cry, quarrel; *a.* complaining, murmuring; -**ռնել**, to make a complaint, to complain; -**լինել** *S.* **Տրանջամ**; -**առնել**, to dissatisfy, to discontent.

Տրցակ, **այ** *s.* bundle, bunch; -**խոռոյ**, truss, bottle; -**փայտի**, faggot, bundle of wood; -**մագնիսական**, pencil of magnetic rays; **առնել** - or -**եմ**, **եցի** *va.* to truss, to tie in a bundle, to bottle, to bind up in faggots. [&c.]

Տրփական, **Տրփամ**, &c. *S.* **Տափական**.

***Տրփամ** *vn.* to palpitate, to throb, to flutter; *S.* ***Կոռոտամ**.

***Տրցակ** *s.* **S.** **Տրցակ**; sack; pocket.

Տփիկ *s.* small box, casket, jewel-case; *bot.* lion's foot, leontopodium.

***Տփկիմ** *vn.* to be flattened, to shrink; to sit, to squat. [whimper, to pule.]

***Տքամ**, **այցի** *vn.* to moan, to whine, to
Տքաբար **ասնիմ** *S.* **Տքապարհակ լարեմ**.

Տքաւեր *a.* vigilant; Akimitan.

Տքեմ, **եցի**, **Տքիմ**, **եցայ** *vn.* to be vigilant or watchful, to be awake, to watch. [keep-awake.]

Տքեցուցանեմ *va.* to keep up, to
Տքուլթի *s.* sleeplessness, wakefulness, vigil, vigilance, watch.

Տօլ, **ոյ** *s.* hot weather, great or ardent heat, burning atmosphere, solar heat, sunburning; *a.* hot; -**ոյ** *ad.* during the heat; -**ամարայնոյ**, summer heat; **հարկանիլ** *ի* -**ոյ**, to be corrupt, to rot, to putrefy.

Տօլապին *a.* very hot, burning; -**ժամ** or **ժամանակ** *s.* hot hours of the day; *ի* -**ժամու առաւի**, in the heat of the day; -**ժամու** or *ի* -**ժամու** *ud.* during the heat; -**խարչ**, -**կէզ**, -**հար** *a.* parched with heat; -**յին** *a.* hot; -**նամ**, **այցայ** *vn.* to be consumed by heat, to burn; -**ցուցանեմ** *va.* to burn
Տօլուլթի *s.* great heat. [with heat.]

Տօմար *S.* **Տօմար**.

Տօն, **ից** *s.* feast, solemnity, festival, celebration; -**նշանաւոր**, **հանգիստաւոր** or **մեծահանգէս**, extraordinary, solemn feast; *or* -**ի**, feast-day, holiday; **ամենաժողով** -, fair day, market day; -**անուան**, saint's day; -**ամ Սրբոյ**, All-Saints'day, All Hallows'day; -**մարմնոյ եւ արեան Տօն**, Corpus Christi day; -**անմեղ Մանկանց**, Childermas-day; **արբել**, **խմբել**, **կատարել**, **տնել** *չ*, to keep, to observe, to celebrate a feast; **շնորհաւորել ուրուք զ-** *իւր*, to wish a person many happy returns of the day; *S.* **Տարեկան**.

Տօնախմբեմ *va.* to solemnize, to celebrate, to feast, to keep a holiday; -**խմբուլթիւն** *s.* celebration of a feast, solemn reunion, solemnity, festivity, festival, solemnization, feast, commemoration, holiday; -**կան** *a.* festive, festival; holy, solemn, public; - *or*, feast-day, holiday; -**դիրք** *S.* **Տօնացոյց**; -**կանուլթի** *s.* feast; -**կարգ** *s.* regulations concerning a feast-day; -**կարգեմ** *va.* to fix or establish a com-
me-

moration or feast-day; *-կէց լինիմ տ.* to feast, to celebrate a feast in company, to solemnize together; *-հրաման a.* containing the regulations concerning feast-days; *-մակ. այց s.* church-calendar, table of lessons for the day; lectionary, service-book; *-մերձ օր s.* a day near a feast; *-նամակ. -պատշառ s.* book or treatise on feast-days; *-պետ s.* chief of a feast or solemnity; chairman of a banquet, host, inviter; *-սէր a.* fond of feasts or solemnities; *-սիրութի s.* love of festivals; *-վաճառ s.* fair, public market; *-տեղի s.* festive hall or board, place where festivals are held; *-ցոյց s.* calendar of feasts or high days, ordo, directory, rubric.

Տնկմ, էջի va. to feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօննծայք s. New year's gift, reciprocal gifts on festive occasions.

Տօնու S. Տօնական.

Տօսախ, էջ s. bot. box, box-tree; *փայտ -ի, box-wood; -ի a.* box-wood, made of box.

Բ

Բ (*rē*) *բէ s.* the thirty second letter of the alphabet, & the twenty sixth of the consonants; *բ, ք, five thousand; five thousandth.*

— It is sometimes confounded with *ա*, as: *մրմում-մումում, ձերբակալ-ձերբակալ, ձմեռն-ձմերան.* Also with the *լ* & *զ* letters, as: *սրանամ-սլանամ, բելիար-պէլիալ, * անսեր-տեսել եմ, * ըսեր-ասել եմ.* And also with the *յ*, *աներկար-աներկայ, 'էրեկոր-երեկոյ, անդորր-անդորր.*

— It is sometimes redundant in words; for example: *բարժանեմ-բաժանեմ, տարժանիմ-տաժանիմ, տուրժիմ-տուժիմ.*

— There are but few words which

commence with this letter, & those are either abbreviations or foreign words; it is rather used as a medial & final. [lord; master, doctor.

Բառու, էջ s. H. w. my master, my *Բառուաբար ad.* masterly, doctorally, like a master; *-կան a.* masterly, doctoral; *-պետ s.* chief master or doctor, pontiff; our Lord & Master Jesus Christ; *-բան s.* residence of a bishop or patriarch.

Բառուեմ, էջի va. to teach, to instruct, to give precepts.

Բառուի s. H. w. rabbi, master, doctor, instructor; *-եւայ պետ, chief-rabbi.*

Բառուորէն S. Բառուաբար.

Բախ maimed of the word Ուրախ or Խրախ, S. there with its derivatives.

Բախան S. Խրախանք.

Բակերո. &c. S. Հրաշակերո. &c.

Բահեո S. Արահեո.

Բահիրաբ ad. in haste, hastily.

Բամ, -եմ, &c. S. Երամ, &c.

Բամական a. whole, total, all together.

Բամորէն a. total; *ad.* totally. [ther.

Բաւոս s. Gr. w. rod; *phys.* beams

Բենական a. divine. [of light.

Բենասես a. seeing or who saw God.

Բեւեմ va. to drive a coach; *mar.*

**Բոմ S. Դաբարողի. [to steer.*

Բոպ or -է, էջ s. second; instant, moment; the world, the universe; Europe.

Բոպահամար a. counting the seconds; casting one's nativity.

Բոտեմ, էջի va. to assemble, to reunite; to beseech, to beg; to drive away. [miserable.

Բոտին a. vile, abject, despicable,

Բոտումն s. assemblage, reunion;

prayer; *բոտմար սրախ, with palpitat-*

Բոււ S. Տրոււ. [ing heart.

**Բը, էջ S. Աղէկաս.*

8

8 (*tsœ*) ցրյ *s.* the thirty third letter of the alphabet, & the twenty seventh of the consonants; ց. ց. six thousand; six thousandth.

— It is sometimes confounded with the letters զ, ձ & ը; as: *փրկանեմ*, *ընկալանեմ*, *ընկալանեմ*; *յեղյեղ*, *բարյ-բար*; *առնիցէք*, *կեցեք*, *կեցեք*.

— As a prefix to words it is a sign of the dative; for example: *ասէ ցՏէր*, he says to the Lord; *մինչեւ ցայժմ*, until now; *մինչեւ ցերբ*, to or till when? *մինչեւ ցորս ցայտ*, up to this day.

— *Pr.* to, as far as; till; *ցայդ վայր եկեսցես*, heither shalt thou come, come thus far! *ցմեծ ժամս*, for long time; *կասկածեմ ցառաւոն*, եւ հառաւ յառաւոն՝ երկնիմ ցերեկոյն, suspicions assail me till morning light, from break of day fear torments me till evening.

Յարի, բւոյ s. bol. erythroxyllum?

*Յախ, ոյ s. branches, brushwood; furze; birch-tree; maple; - Բորուք, matted beard; * - աւել s. birch-broom; - Կոյ a. birchen; S. Յախնան; - եմ, էցի va. to rake, to harrow; - Բան s. a. maple-wood; - սարեկ s. zool. wren; gold-hammer.*

Յած, ոյ or է a. low, lower; fig. humble, lowly, modest, moderate, mild, docile, good; low, vile, abject, ignoble, base, mean, grovelling, worthless; - Հայեղով, looking down, modestly.

Յածադին a. cheap; ad. cheaply; - Զնայ a. slow-gowing, gentle-moving; - Խոս a. speaking in a low voice; - նամ vn. to go down.

Յածիկ ad. in a low voice.

Յածնում, ծեայ vn. to become or

grow low, to go down, to subside, to fall, to diminish, to lower, to be humbled; to calm, to stoop, to be appeased; med. to go down, to subside.

Յածոգի a. sweet-tempered, meek, submissive.

Յածութի s. lowness; fig. modesty, moderation, sobriety, decency; humiliation; humility; vileness, meanness, baseness; - Թա ad. with a lowly air, meekly, modestly; meanly, basely.

Յածում s. calm, quiet, tranquillity.

Յածուն, ծնոց a. humble, meek, modest, moderate, sober, good; low, lower; - վայրք, lowlands; - Խորհուրդ, wise or prudent counsel.

Յածուցանեմ, ցի va. to lower, to put or bring down, to stoop; to reduce, to abate, to diminish, to lessen; to abase, to debase, to disparage, to humiliate; to soften, to assuage, to calm, to moderate, to appease, to allay, to tranquillize; ցածոց Տէր շուրջ շինեւ, the Lord has given me peace on all sides.

Յականեմ or նիմ, եալ vn. to be in want, in a miserable state, without resources, to be reduced to extremities; - Եցուցանեմ va. to reduce to want, to impoverish, to make unhappy.

Յակն, կան, կանք s. want, need, indigence, poverty, misery.

Յամաք, աջ a. dry, arid; s. terra firma, continent, mainland; - Կղզի, peninsula; - Երկիր, dry land; Հաց -, dry bread; - փայտ, dry wood; - աչք, with tearless or dry eyes; Դ ծառաւոյն շիրուցանել, to quench or allay thirst; Ե ծով եւ Դ -, to scour sea & land; անցանել Դ -, to pass dry-footed, dry-shod; Երանել or Երանել Դ -, to land, to go ashore or on shore; Հասանել Դ -, to reach the shore; - Երթալ, անցանել, to travel by land.

Յամաքաբնակ a. dwelling on the continent, on terra firma; - Թեւ a. ad. without turning a hair, safe & sound; - Կան S. Յամաքային; - Կէտ s. sea-shore, country-side, beach, coast; - Կղզի s. peninsula; Երասակ a. dried, without water; Երկ a. terrestrial, continental; dry, arid; - Զո, denizens of terra firma; - Իրք, solid food; - Զաւի, Ից s. land-measurer, surveyor; - Զաւի, Իրք s. land-measuring, surveying.

Յամաքեմ, էցի S. Յամաքեմ and

Յամաքեցուցանեմ *va.* to dry, to desiccate; to dry up, to parch, to render arid; to drain, to dry up, to exhaust;

-ուցել *a.* drying, withering, dessicative.

Յամաքելմաց *a.* travelling by land.

Յամաքիմ, *եցայ տո* to dry, to dry up; to drain, to be exhausted; to wither, to fade, to die; **-յողաց**, to expire, to breath one's last, to die; **-զորութեան**, to grow weak, to lose strength, to fall away, to languish; **-սիրոյ**, to grow indifferent; **յամաքեալ** *a.* dry, arid; **-գօտի**, torrid zone; **ստինք** **-ք.** flabby breasts, withered teats; **սկերք** **-ք.** dried bones.

Յամաքութիւն or **ուժն** *s.* dryness, aridity, siocity; drying up, draining; withering, leanness, exhaustion; **-ուժն սիրոյ**, indifference, coolness.

Յամաքուտ *a.* dry, arid, parched.

Յայդ, *ոյ* *s.* night; **-or** **դ** *ad.* nightly, by night, during the night; **դ-եւ ցցերեկ**, night & day, day & night; by night & by day.

Յայդագնաց *a.* prowling by night; **-ս առնել**, to cause to march by night;

-զուարճ *s.* *bol.* marvel of Peru; **-խումբ** *S.* **Յայդահանդէս**; **-կանթեղ** *s.* night-lamp; float-light; **-կռիւ ժարտ** *s.* nocturnal combat; **-հանդէս** *s.* evening party; **-նոց հանդերձ** *s.* night-dress, **-gown**; **-նուագ** *s.* *mus.* serenade; **-տալ**, to serenade; **-պահ, աջ** *s.* night-sentry; **-պաշտօն** *s.* nocturn (religious service in the night); **-ցնոր** *a.*

Յայդերդ *s.* serenade. [dreaming.

Յայդութիւն *s.* night, night time or hour, the whole night; **բզկուժն** **-թիւ**, nocturnal pollution. [night.

Յայդօթ առնեմ *va.* to leave out at **Յայդ վայր** *ad.* so far, as far as that, to that place, there.

Յայթեմ, &c. *S.* **Յայտեմ**, &c.

Յայժմ *ad.* until now.

Յայլք or **դք** *s.* groin.

Յայն *S.* **Յայնքան**; **-ժամ**, **-վայր** *ad.* until or up to that time, hour or epoch, till than; **-քան** *ad.* so, so much, to such a degree. [down to there.

Յայավայր *ad.* here, to this place;

Յայս ցայն *ad.* both as to this & to that, considering both sides of the case.

Յայքան *ad.* thus far; till here.

Յայսօր *ad.* hitherto, to this day, till to-day, until now.

Յայտ **-ք** *s.* jet, gush, spirt, splash; **-**

ջրոյ, jet d'eau, water-spout, fountain; *mech.* condensing jet; **-լուսոյ**, sudden ray.

Յայտեմ, *եցի* *va.* to spout, to cause to gush out, to spirt out; to shine, to beam, to emit rays; **սկզմ** **-**, to splash, to bespatter; **-իմ տո**, to gush, to spout out, to spring up, to break, to burst.

Յայտուկ *S.* **Յայտուժն**; **-ք աղմոյ**, splash of mud.

Յայտուժն *s.* *S.* **Յայտ**; squirt, gushing, spirting; breaking; flashing, reflection; **-սեղման**, ejaculation.

Յայտք *S.* **Յայտ**.

Յան, *ից* *s.* sowing; dispersion; *S.* * **Յուն**; *a.* scattered, disseminated, spread; **-եւ ջիր, ջիր եւ** **-**, scattered about, dispersed every where; *ad.* here & there; **-եւ ջիր առնել**, *կացուցանել*, *սփռել*, to scatter here & there, to disperse; **-աստ անդ հարցանել**, to interrogate (a scholar) promiscuously.

Յանդ, &c. *S.* **Յանկ**, &c.

Յանեմ, *եցի* *va.* to sow, to strew; to spread, to scatter, to diffuse; to sprinkle, to besprinkle.

Յանկ, *ոյ* *s.* hedge, fence, enclosure, boundary, wall; index, catalogue, list, table; desire, love, lust; *anal.* secundine, after-birth; *ad.* always, continually; **պատել, փակել** **-ով**, to surround with hedges, to fence in; **-արկանել**, to hedge in, to encompass, to surround.

Յանկալի *a.* desirable, to be wished for, longed for, much sought after, amiable, dear; **-պարզութիւն**, amiable simplicity; **-է ինչ**, I desire, I wish for, I would that, I dream of nothing but; **-ք** *s.* whatever is pleasing, desirable or dear; **-ք աչաց**, that which is pleasing to the sight; **անդաւակիցից դ-իս որովայնից նց**, I will slay their dearest sons.

Յանկական *a.* concupiscible; **-ն** *s.* concupiscence; **-կառար** *a.* high-built (wall); **-կարկառ** *a.* hedge-repairing, restoring a wall.

Յանկամ, **Յանկանամ**, *ացայ տո* to desire, to wish, to envy, to covet, to long for; to desire inordinately, to covet greedily.

Յանկամուղ *a.* lustful, libidinous.

Յանկապառ *a.* hedged in, surrounded with hedges; **-առ** *a.* hedge-breaking; **-եմ** *va.* to surround with hedges; to encompass, to encircle.

Յանկաջան Տ. Մշտաջան.

Յանկաւեր *a.* amorous, lecherous, lewd, voluptuous, sensual, libidinous; -սիրեմ *vn.* to desire passionately; -սիրութիւն *s.* passion, love, lust, sensuality, lechery, concupiscence; զլավաշտա -թէ թեւակոխել, to abandon oneself to voluptuousness.

Յանկատեսակ *a.* pretty, fine, nice-looking; -բար *a.* tempting, delicious; -բգեւ, -բկեմ Տ. Յանկապատ, -պատեմ; -ցող *a.* desirous, covetous, greedy; *s.* desirer; -ցողական Տ. Յանկական; -ցուցիչ Տ. Յանկարար; -փակ Տ. Յանկապատ.

Յանկեմ, էջի *va.* to surround with hedges, to hedge or wall in, to enclose, to encircle; - զհամարս տանց, to divide into chapter & verse.

Յանկոտ, աջ *a.* lascivious.

Յանկորդ *a.* assiduous, continual; *ad.* ever, continually; -եմ, էջի *va.* to frequent, to haunt; *vn.* to continue, to persevere, to perpetuate, to last.

Յանկութիւն *s.* desire, longing, envy; will, pleasure; sensual pleasures, lust, concupiscence, voluptuousness, sensuality, passion, love; cupidity; -փառայ, ambition; գալի - , to desire, to wish; ինեւ ի -թէ մեծի, to desire ardently, to wish for eagerly; առեւել ը -թէ առեւել, to act according to Յանկումն *s.* desiring. [one's caprice.

Յանումն *s.* sowing.

Յանց, էջ *s.* net, seine; net-work; իջ. snare; *anat.* Տ. Յանցատեսակ; սփռել, to spread nets; անկանիւ ի -ս, to be caught, taken in a net; to be snared, netted, entrapped.

Յանցակերպ *a.* retiform, reticular.

*Յանցառ *a.* thin, scarce, rare; *s.* glade.

Յանցատեսակ *s.* *anat.* retina, net-like tunic or innermost coat of the eye.

Յանցարկ, աջ *s.* haul, cast of a net; *a.* casting nets.

Յանցեմ, էջի *va.* to fish with nets, to take or catch in a net.

Յանցորդ, աջ *s.* seiner, fisherman.

Յասկոտ, աջ *a.* inclined to anger, hasty, irascible, passionate, choleric; -ութիւն *s.* irascibility.

Յասմաւիլ *a.* wrathful, angry.

Յասմական or Յասնական *a.* fit to excite anger; irascible; -ն *s.* irascibility.

Յասնում, սեւայ, սիր, սուցեալ *vn.*

to lose one's temper, to put oneself in a passion, to fall or fly into a passion, to fire up, to be indignant, very cross, greatly incensed, violently enraged, angry, vexed, exasperated; -ասրապարտուց, to fire up at the least thing, to be easily provoked, put out.

Յասումն *s.* anger, indignation, passion, wrath, ire, rage, fury; ի -ածել, to provoke, to anger, to incense; գրգռել, զ- ուրուք, to rouse or stir up wrath, to put into a passion; թափել զ- բարկութեւ, to vent one's anger or spleen; մեծապէս ցամամբ եռալախ, ախ, to be aggravated, to become worse; լինել ցամամբ չ ումք, to be angry with, to quarrel with a person.

Յասուցանեմ, յի *va.* to offend, to rouse the indignation of, to put in a passion, to irritate, to incense, to chafe, to provoke, to exasperate.

Յասլիմ, սեւայ Տ. Յասնում.

Յատեղի *s.* point?

Յարասի *s.* bot. broom, genista, birch.

Յարդ, - եւս, - իսկ *ad.* until now, still, yet; - եւս ոչ, not yet.

Յաւ, ոչ *s.* pain, ill, suffering; իջ. sorrow, grief, affliction, displeasure, bitterness; regret; disease, illness; -ովք *ad.* painfully, sorrowfully, sadly; դառնակսկիծ - , sharp, smarting, poignant or bitter pain; - սրբազան, epilepsy, falling sickness; -ք ցանկութեւ, concupiscence; ի -ս լինել, -ս կրել, տանել or բերել -ոց, to suffer or endure pain, to feel unwell, to be in pain, full of pain; զմահու - ջերանիւ, to be ill of a fatal disease; մեղմել, to calm, to allay, assuage or lull pain; դժոխքմբեր կալաւ զիս - , & cruel pain seized me; փարատեցան լինէն -ք իմ, I have no more illness, I am free from pain; - է or -է ինչ, it displeases me, I am vexed, I am very sorry; Տ. Ըմբռնիմ.

Յաւաբեր *a.* causing pain, dolorous; hurtful, unwholesome; -գար, աջ *a.* unhealthy, infirm, sickly, broken down, feeble, weak; -գին *a.* painful, doleful, afflicted, sorrowful, dismal, mournful; *ad.* dolefully, dolesomely, painfully, sadly; - ձայնիւ, in a mournful tone; - սիրտ, sorrowful heart; - աշէնք, atrocious curse; - կեանք, tiresome life.

Յաւադեմ, էջի, -գնիմ, էջայ *vn.* to

be in pain, to have a pain, to be ill, to suffer; to pain, to be afflicted, vexed, chagrined, sorry.

Յաւազնոս *S. Յաւազար; -եմ. -իմ* *vn.* to fall sick, to be ailing, poorly; **գնութի** *s.* pain, grief, affliction, tribulation; condolence, compassion.

Յաւալի or **լից** *a.* painful, doleful, grievous, sad.

Յաւած, *ի* *a.* suffering, infirm, ill; afflicted, wretched; **աւթի** *s.* illness, sickness, pain.

Յաւակից *a.* condoling with, compassionate, feeling for; **լինել**, to condole with, to commiserate, to share in another's affliction, to be compassionate, to sympathise with, to pity; **կարար** *ad.* compassionately, sympathisingly; **կցեմ. կցիմ** *S. Յաւակից քնիմ; կցութիւն* *s.* condolence, compassion, sympathy; **թուղթ - թէ**, letter of condolence.

Յաւահալած, *ից* *a.* antimorbons, euring, dispelling diseases.

Յաւանակիմ, *եցայ* *vn.* to last.

Յաւասէր *a.* merciful.

Յաւատեմ, *եցի* *va.* to cut or tear up.

Յաւացածոյց *a.* assuasive, lenient.

Յաւացուած, *ի* *s.* pain.

Յաւեցուցանեմ *va.* to cause pain or sorrow, to pain, to afflict.

Յաւէ, լեն, լեաց, լեցին, լեցեցի *v. imp.* to be in or to suffer pain or grief; to be displeased, to regret, to be sorry; to be afflicted, to grieve; to compassionate, to pity, to complain; **ցաւէ գլուխիմ, my head aches, I have a pain in my head, I have the headache; **ցաւեցին ոտք իւր**, he suffered from a pain in his foot; **ոչ ումէք ցաւէ չիս**, nobody pities me; **ցաւէ ինձ ի վերայք**, I pity you, I weep for you; **ցաւեաց ձեզ վրիմ**, were you sorry for me? did you feel compassion for me? **ոչինչ ցաւէր նմա վր քո**, he had no compassion for you.**

Յաւիմ, *եցայ* *vn.* to have a pain, an ailing; to be afflicted, chagrined; to

Յաւոս *S. Յաւած*. [regret; *S. Յաւէ. *Յաբան*, *ի* *s. agr.* scarifier; **եմ, եցի** *va.* to scarify.

Յեւեմ, լեցեմ, լեւեմ, լում, լի, ցել *va.* to rend, to break, to split, to cleave, to cut, to divide lengthways; **լում, լայ *vn.* to be torn, rent; to be split, cloven; **ցելաւ յերկուս**, it was rent in twain.**

Յեւալի, *s.* cleaving, rending; cleft, rent.

[&c. **Յեխ**, *ոյ* *S. Յեխ*; **ոս**, &c. *S. Յոս*.

Յեխիք ձեռալուարի *s.* dirty water,

Յեծ, *ոյ* *s.* ibis, Egyptian bird. [slope.

Յեղ, *ից* *s.* tribe, caste, race, branch; **եց - եց**, various, diverse.

Յեղակարգութի *s.* separation of one tribe from another; **եկց *a.* of the same tribe, family or race; **եցութի** *s.* identity of tribe.**

Յեղապետ *s.* patriarch; chief of a race, tribe or clan; **ախան** *a.* patriarchal; **եմ, եցի** *va.* to be chief or patriarch of a tribe; **աւթի** *s.* dignity of a chief, patriarchship.

Յեղացեղ, Յեղ եւ ցեղ *s.* various tribes or clans; *a.* diverse, varied; *ad.* diversely.

Յեղանիւր *a.* of a different tribe or clan; **առնել** or **լինել**, to distinguish one tribe or family from another; **արութիւն** *s.* distinction of one tribe from another. [ive from, to take origin.

Յեղիմ, եցայ *vn.* to descend or der-

***Յեւ** *S. Որովայնած աւթիւն*.

Յեւ *S. Ձեւ*.

Յէրբ *ad.* till when? how long?

Յերեակ, Յերեկ *ad.* by day, in daytime, during the day, in broad daylight; **գայր եւ զցերեկ**, day & night; **չ. զըրն ցերեկ**, all day long.

Յերեկապահ *s.* day-sentry.

Յերեկութի *s.* daytime, duration of a day, the whole day.

Յերեկութի, *ի* *s.* day-school.

Յերեկութիկ *s.* day-scholar; *a.* -պարոց, day-school.

Յեց, *ոյ* *s.* moth, worm, wood-fretter, moth-worm; *med.* ring-worm, herpes; **ալեր** *a.* moth-eaten, worm-eaten; **ալերիմ** *vn.* to be worm-eaten; **աւկց** *S. Յեցակեր*.

Յիւ, *ցիւ* *s.* mud, mire, dirt; **չ. գալ**, to get splashed, to be covered with mud.

[kite-fish, milvago.

Յին, ցնոյ *s. zool.* kite; **ծովային, Յինկ, ցնկոյ** or **կի** *s. bot.* meadow-rue, thalictrum.

Յիւ, ցույ, ցուց *s.* onager, wild ass; **խանէ, the - brays.**

Յիր, ցրիւ, **ք** *s.* dispersion; vast open space; **որ - եւ ցան** *a.* dispersed, scattered about, spread; *S. Յան*; **չ - լինել**, **վարացան լինել**, to be dispersed, scattered about, spread

over; - եւ ցան մտաք, absent-minded, distracted.

[scattered around.

Յերապահակք s. guards or sentries

Յերդ. ցրդոյ, Յրդի s. briar, bramble; bot. pimpernel, burnet; smilax, rough bindweed; S. Գի; ցրդոյ պտուղ, juniper-berries.

Յից. ցրոյ s. pale, stake, pile; peg, pin; a. upright, erect, straight; acute, sharp; քառապարսեւի - , to sentence to be empaled; Հանեւ. վարսեւի - , to empale.

Յիւ, ցուոց s. tiling, roof; ընդ or ցըռուցն կախել, to let down through

Յիւակիմ S. Յակիմ. [the roof.

Յլապուր s. bull-headed; s. Bucephalus; zool. bull-head; -գէմ a. bull-

facied; -ձեւ a. bull-shaped; -մարտու

Թիւն s. bull-fight, --feast, --baiting;

Հոռն s. bull-dog; -ժիւզ s. chimera,

half-bull-half-elephant.

Յլեղջիւր a. tauricornous.

Յլիկ s. steer, bullock; pn. Tzelig.

Յլիւ s. chem. taurine.

Յլաւառակ a. muddy, dirty.

Յլաւառ a. miry, covered with mire;

-եմ, էջի va. to dirt, to bemire; -իմ,

էջայ vn. to soil oneself, to get dirty.

Յմախ, ի s. bot. water-parsley, apium

palustre; white hellebore, veratrum;

-աակ s. veratrum root.

Յնգաբար ad. here & there.

Յնգական, Յնգելի a. volatile; -ուի s. volatility.

Յնգեմ, էջի va. to dissipate, to disperse; to volatilize, to exhale, to evaporate, to vanish; - զմաս ուրաք, to distract, to divert from, to turn from or away; - զոք յարասար, to excite a person's compassion, to move, to affect; -իմ vn. to be dissipated, dispersed; to be turned to vapour, to be evaporated, volatilized, exhaled; * to be in one's dotage, to tattle, to dote, to get heedless; - յարասար, to melt in tears; - մտաք, to be wrapt or absorbed in contemplation, to be absent in mind, inattentive.

Յնգում s. dispersion, dissipation; volatilization, exhalation, evaporation; - զկոյ, մտաք, inattention, distraction.

Յնդալի, լից a. joyful, joyous, merry, cheerful, blithe, gay, exhilarated.

Յնծամ, ալայ, ծա vn. to rejoice, to be joyful, to be transported with

happiness, to be full of merriment.

Յնծացուցանեմ va. to rejoice, to gladden, to make joyous, to exhilarate, to delight.

Յնծութիւն s. exultation, rejoicing, cheerfulness, blithesomeness, mirth, joy, exhilaration; - զքենու, to be festive, joyous, gladsome, blithe.

Յնկիմ, էջայ vn. to bring forth, to litter, to have young; - շան, to pup; - կառուի, to kitten; - քաղանայ, to cub; - (ծնանել) կովու, to calve; - (ծնանել) խաշանց, to lamb; - (ծնանել) քրաստուց, to foal; - այծի (ծնանել), to kid.

Յնոր, ի better -ք, բաց s. giddiness, delirium, raving, vertigo, frenzy, madness; phantom, shadow, whimsical fancy, vision, illusion, imagination, fantasy, chimera; -ք անգոհակահք, անծպիւք, horrible visions, fantastic apparitions.

Յնորական a. imaginary, fanciful, fantastic, illusory, chimerical, extravagant, air-built; -հոծ a. deranged, frantic, delirious, frenzied, raving, mad; - աանել, to strike with frenzy, to torment with madness; - լիւնել, to be a prey to delirium, to be tormented by a diseased imagination, to be infatuated.

Յնորեմ, էջի, -էջուցանեմ va. to cause giddiness, to induce to idle fancy, vagaries, day dreams, to building castles in the air, to creating oneself illusions, to running after chimeras or vain show, to seduce, to infatuate, to craze, to drive mad.

Յնորիմ, էջայ vn. to be delirious, deranged or light-headed, to feel giddy, dizzy, to be crazy, to talk nonsense, to rave; to be beside oneself, to wander, to run mad; to create oneself illusions, to build castles in the air. [lirium, folly; illusion; distraction.

Յնորում s. wandering of mind, delirium; S. Յունց ամա; - զէնա, to shake hands.

Յնգաձեւ a. perforated with many holes, like the rose of a watering-pot.

Յնգանամ, Յնգկանամ vn. to gush forth, to spout out.

Յնցոտաւոր a. dressed in tatters, in rags; s. tatterdemalion, ragamuffin.

Յնցոտեմ, էջի va. to piece, to patch.

Յնցոթի, աւայ, տեայ, -կ, -տուն a.

worn out, old, ragged, tattered; *s.* old clothes, rags, tatters, rubbish.

Յնցուղ, ցղոյ, ղով *s.* pipe, conduit, duct, tube; watering-pot; besprinkling; dispersion.

Յնցումն *s. phys.* (electric) shock.

Յոլ *S. Յոլք*; - *ցղալ*, to sheen.

Յոլահան *a.* shining, sheeny.

Յոլամ, Յոլանամ, աջայ տո. to shine, to sparkle, to glitter; to reflect, to be reflected, to reverberate, to flash.

Յոլացիկ *a.* reflecting, reverberatory.

Յոլացումն *S. Յոլումն.*

Յոլեմ *S. Յոլանամ.*

Յոլացուցանեմ տո. to reflect, to reverberate; to exhale, to exhale, to send forth; - *ուցիչ* *s.* reflector; *a.* reflective, reverberant.

Յոլումն *s.* reflection, reflex, reverberation; sparkling, flashing, lightening. [*ցումն.*]

Յոլք *s.* reflections; flashes; *S. Յոլա.*

Յոլ, - ուն *S. Յոլուն.*

Յոլիկ *s. zool.* millepede; *S. Նեպուկ.*

Յոյց, ցուցից *s.* showing, indication, mark, index, sign, testimony; demonstration, evident proof; show, appearance, parade, ostentation; spectacle, laughing-stock, butt; *հաստատուն* -, plain proof; - *բարեկամութիւն*, show of friendship; - *մեծարանաց*, demonstration of respect; *ի - , ի - ս, ի - ս ինչ*, only for show, for pretence, for ostentation; - *սառնել*, to shew, to show off, to make parade or display of, to display; *առնել ինչ ի - ս մարդկան*, to do any thing so as to be seen of men, ostentatiously, for mere shew, to obtain applause fraudulently; *լինել ի - ս*, to be exposed to mockery or contempt, to be the laughing-stock, the butt of; *զոմանս - առնել ի խրատ այլոց*, to hold up to opprobrium for example to others.

Յորեան, ենոց *s.* wheat; corn, grain; *աուրք ցորենոյ*, cornage; *փոխինդ ի ցորենոյ եւ ի կածանէ*, frumenty; *հարկանեն ճշիք զ-*, weevils destroy corn.

Յորեկ *S. Յերեկ.*

Յորենաբաշխ *a.* wheat-distributing; - *բեր* *a.* bearing or producing wheat; - *գոյն *a.* wheat-coloured; - *հատ*, *ից* *s.* grain of wheat, grain; - *մորթ* *a.* wheat-coloured, fallow; - *շահ* *a.* profiting by corn; - *շատ* *a.* abounding in wheat; - *վաճառ* *s.* corn-merchant,*

corn-chandler; seedsman; - *վաճառութիւն* *s.* corn trade. [*ցործամ*, how long?

Յործամ *ad.* till, until, as long as;

Յորչափ *S. Յորքան.* [*վայր*, how far?

Յոր վայր *ad.* where, whither; *ցոր*

Յորքան *ad.* as long as, during, whilst; *ցորքան*, until when? how long?

Յու, ոյ *S. Յիւ.*

Յուլ, ցուլց *s.* bull; *ast.* Taurus, the Bull; - *վայրի*, ure-ox, urus; *փա, մորթ ցուլ*, bull-beef; bull's-hide; *բառաւ, պոլիւն* or *պոռոլիւն ցուլ*, bellowing, lowing; - *բառաւէ*, the bull bellows; *զոհ ցուլց*, taurobolium. [cavity.

Յուլ ականջայ *s.* auricular tube or *Յուժ* or *- ի* *s.* humour, matter, pus, sanies. [shake, to agitate, to stir.

Յունց *s.* shock, shake; - *աւլ*, to

Յուպ, ցայ *s.* stick, switch, rod; beams or rays of light; - *ծերութիւն ի մոյ ից*, the staff of my old age; -

պանդխտաց, Jacob's-staff; - *հովուի*, shepherd's crook; - *կաղաց*, crutch;

- *հնդիկ*, ebony; - *եղեսպան*, pastoral staff, crozier; - *ի ձեռին*, stick in hand; *շրջել ի ցայ*, to go or walk with crutches.

Յուրա, ցրտոյ *a.* cold; *ից*, cold, senseless, silly, stupid, insipid; vain, frivolous, trifling; *s.* cold, chill; - *մարդ*, cold, frigid, unconcerned, indifferent person; - *ցաւ*, piercing cold; - *պառաշառք*, poverty of argument; - *մահա*

համրոյր, chill of death; - *սաստիկ*, *a* violent or biting cold; *սոսկալի, խիստ*, *անսանելի, թափանցող* -, horrible,

bitter, insupportable, piercing cold; - *է*, it is cold; *սարսառացեալ գողալ ի ցրտոյ*, to tremble all over with cold,

to be benumbed with cold; *պատասխանել ի ցրտոյ*, to provide against the cold; *վարժել ցրտոյ*, to be inured to cold; - *առնուլ*, to take cold, to catch cold; *զի - յերկիր ընկենուլ*, to kill on the spot, to strike, a cold corpse, to the ground; *S. Ըջարժանամ.*

Յուց, ցցոյ, -բ *s.* shouts of joy; air, song, glee, ditty, ballad; pomp, show;

- *բառնալ*, to sing a song.

Յուցակ, ալ *a.* showing, indicating; *s.* indicator, sign, mark, token; cata-

logue, index, table, list; repertory; Ritual; hand, index; *math.* co-efficient;

- *վաճառուց*, inventory; - *մահերոց*, table of mortality; - *կերակրոց*, bill of fare; - *արդեւեալ գրոց*, index ex-

purgatorius, list of prohibited books.

Յուշահան *a.* demonstrative, indicative; - **դերանուն** *gr.* demonstrative pronoun; **Ստան**; - **անհել**, to demonstrate, to evince, to evidence, to prove, to show; - **ապէս** *ad.* ostentatiously, with vain show.

Յուշակունի *s.* demonstration, proof, reason; **ածել** *ի* -, to show, to manifest; **յանելութի** - **ածել**, to create, to give being, to cause to exist.

Յուշամատն *s.* forefinger.

Յուշամորութիւն *s.* vainglory, ostentatiousness.

Յուշանակ *s.* index, token, sign.

Յուշանեմ, **ցի** *va.* to shew, to indicate, to designate, to point out; to cause to be seen or known, to expose, to declare, to represent; to demonstrate, to prove; - **զանձն թէ Եծ էցէ**, to pretend to be a god.

Յուշիչ *s.* indicator; *a.* **Յուշական**.

Յուշումն *s.* exposition; indication; demonstration, proof.

Յոբի, **ի** *a.* garrulous, glib, chattering; loose, disordered, dissolute, lewd.

Յոբաբան *a.* silly-talking, nasty, indiscreet, unbridled; debauched, licentious; - **ուրիշն** *s.* coarse language, idle prating; - **բերան** *a.* loose or filthy-tongued; - **զնայ** *a.* leading a dissolute life; - **բ** or - **զնայութի** *s.* dissolute life, disorderly conduct; - **կեայ** *S.* **Յոբազնայ, - **Հայեայ** *a.* lewd-faced, brazen, shameless; - **միտ** *a.* loose-minded; low-minded; - **մեմ** *vn.* to pique oneself extremely; - **նամ**, **այցայ** *vn.* to follow ill courses, to lead a dissolute life, to rush headlong into vice.**

Յոբանք *S.* **Յոբութիւն**.

Յոբանքրտ *a.* lewd, indecent, profligate, licentious.

Յոբացուցանեմ *va.* to debauch, to lead into wrong courses, to corrupt, to vitiate, to pervert.

Յոբողի *a.* effeminate.

Յոբութիւն *s.* profligacy, disorder, libertinism, licentiousness, debauchery, lewdness, scandalous behaviour.

Յաւկաթեալ *a.* dripping from snout

Յուշ *S.* **Յիւ**. [**&** jaws.

Յուկապայ *s.* muzzle; nose-band; - **ձեւ** *a.* snout-shaped; - **նաւ** *s.* *mar.* rostral, beaked ship, galley; - **մծ**, galeas; - **փոքր**, galiot; *S.* **Հնգաթի**; - **ւոր** *a.* long-nosed, snouted.

Յուկեղ, **այ** *a.* thick muzzled.

Յուկիմ, **եցայ** *vn.* to jut out, to project, to protrude; to spout or rush out.

Յաւկ, **յուկի** or **կոյ** *s.* snout, muzzle; *mar.* rostrum, cut-water, prow; **կուկել** *դ* - **եզին**, to muzzle the ox; - **Հարկանեւել ի ջուրսն**, to plunge the nose & mouth under water. [tezek.

***Յուսն** *s.* dried cow-dung for fuel,

Յուեմ, **եցի** *va.* to graze, to rub the skin off, to scratch, to bruise, to notch, to jag; to make incisions, to cut; to wrest, to extort, to carry off; *med.* to scarify, to cup; - **զէքս**, to tear out one's hair; - **իմ** *vn.* to bruise oneself, to rub the skin off, to scratch oneself. [**բայ**, plucking out of the hair.

Յոււմն *s.* scratch, cut, bruise; - **Հե**

Յրակ *a.* chem. diasphorous.

Յրան, **ի** *s.* squirt, spirt, sprinkling.

Յրդենի, **Յրդի** *S.* **Յիրդ**.

Յրեմ, **եցի** *va.* *S.* **Յրուեմ**; to transgress, to violate, to break, to infringe; - **զխորհուրդս**, to reveal secrets; to thwart the projects, to counteract the designs, to baffle the devices of a person; - **զինչաւ**, to lavish, to waste, to squander, to run through, to dissipate; - **զմիտս**, to distract, to divert, to call off; - **զխաւար**, to dispel the darkness.

Յրիչ *a.* *S.* **Յրուիչ**; divergent; *phys.* diffusive; *opt.* dispersive.

Յրիւ *ad.* dispersedly, here & there;

- **արկանել**, to scatter about.

Յրուեմ, **եցի** *va.* to disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to rout, to disperse, to put to the rout, to destroy; - **զստաւս**, to distribute the letters, to take down the types; *S.* **Յրեմ**; - **իմ** *vn.* to disperse, to spread; to be scattered or dispersed; - **մտայ**, to divert one's attention or mind from; - **չէ երեսս երկրի**, to spread all over the world. [dissipating.

Յրուիչ *s.* dispersor; *a.* dispersing,

Յրումն, **Յրուումն** *s.* dispersion, diffusion, scattering; - **մտայ**, distraction; - **ուխտի**, violation, transgression.

Յրտաբան *a.* talking insipidly, mawkish, dull, stupid, silly, witless; - **եմ**, **եցի** *vn.* to jest or talk sillily or insipidly, to talk nonsense; - **ուրիշն** *s.* nauseous speech or conversation, insipid talk, silliness, nonsense; - **բեկ**, &c. *S.* **Յրտաւար**, &c.; - **բեր** *a.* causing cold, frigorific; - **բուխ** *a.* cool, fresh;

-գին *a.* very cold; *ad.* coolly, coldly;
-կէջ *S.* Յրասհար; -կէր *s. phys.* cryo-
phore; -հար *a.* struck, benumbed
with cold; *bot.* blasted, spoiled by
cold; -անէլ, to chill, to numb
with cold; to dazzle, to blast; -լինել
or -հարկմ, եցայ *vn.* to become rigid,
stiff, benumbed with cold, to be froz-
en; -հարութի *s.* numbness, stiffness;
-անկոյ, blasting, blast.

Յրասմ *S.* Յրասնամ.
Յրասյին *a.* cold, frigid.

Յրասնամ, ացայ *vn.* to become cold,
to grow cool, chilly; to be seized
with cold, to catch cold; *fig.* to be-
come lukewarm, to grow cool; to talk
nonsense, to prate.

Յրասլունչ *a.* blowing cold, frosty,
sharp, biting; -չափ *s. phys.* psychro-
meter; -սառայց *a.* freezing, icy, glaci-
al, frigid; -ցումն *s.* refrigeration; -
ցուցանեմ *va.* to cool, to chill, to freeze;
fig. to cool; -ցուցիչ *a.* frigorific; re-
frigerant.

Յրալմպութիւն *s.* catching cold.
Յրսին *a.* cold.

*Յրսնխած *s.* chilblain.

Յրսութի *s.* cold, coldness, frigidity,
chilliness; *fig.* coolness.

Յրսունակ կուժ *s.* alcarraza, - ves-
sel, wine- or water-cooler.

Յրցուն *a.* rent, torn, tattered, in rags.

Յրցում, եջի *va.* to rend, to tear or

Յրճք, նից *s.* dispersion. [lacerate.

Յրահար *a.* pile-driving; *S.* Մէքե-
նայ; *s.* pile-driver; - ոլորանաւոր, pile-
driving engine with pincers; - չուա-
նածիք, ringing pile-engine.

Յրապատնէշ *s.* palisade, stockade.

Յրասացութիւն *s.* singing a song or
ballad.

Յցեմ, եջի *va.* to thrust down, to
drive in, to fix, to plant, to set up, to
erect, to raise. [mination.

Յցութիւն *s. bot.* shoot, sprout, ger-

մցում, եջի, Յցում, եցայ *vn.* to
shoot forth, to sprout, to pullulate;
to be planted, set up; - հերաց, to
stand erect, on end, to bristle up.

Յցումն *s.* driving or thrusting in,
standing up. [plumed.

Յցունադարգ *a.* crested; tufted;
Յցունք, նից *s.* curl, ringle, lock;
egret, tuft of feathers, plume; - ա-
ղաւարտի, crest of a helmet; - թըն-
չնոց, crest, comb.

Յիսի, սւոյ *s.* serge, camlet stuff,
woollen stuff; *S.* Խարաղն; - աղնիւ,
shawl.

Յիսգործ *s.* brandy-distiller; - Հեմ
s. alembic, still; - յին *a.* alcoholic; -
չափ *s.* alcoholometer; - Վաճառ *s.* bran-
dy-seller.

Յիթ, ջըւոյ *s.* alcohol, spirits of wine;
brandy, arrack; - հանեալ ի պաղոյ,
cider.

Յոշ, ոյ *s.* dew; շիթ - ոյ, dew-drop;
- քաղցրածաւալ, the gently-falling
dew; - քաղցրութիւն, the benign dew.

Յողաբեր *a.* roriferous; - բուխ *a.*
rorifluent; - գին *a.* dewy; cool, fresh,
refreshing; *ad.* coolly, freshly; - գնեմ
va. to refresh; - լի or լից, - խոռն *a.*
full of dew, wet with dew, dew-be-
sprinkled; - ծին *a.* Յողաբեր; born
of dew; - որդ, dew-worm; - հերոյ *a.*
like dew, dewy; - հար *a.* mildewed,
blasted; - Հոս *S.* Յողաբուխ; - նամ, ա-
ցայ *vn.* to grow cool, to cool, to be re-
freshed; to drop with dew; - պաշտ
a. sprinkled with dew; - տարափ *a.* as
a dew-drop; *s.* fall of dew; - րկեմ, եջի
va. to bedew, to besprinkle; to re-
fresh; - ցուցանեմ *va.* to cool, to re-
fresh; - ւոր *a.* full of or sprinkled with
dew; ամպ -, mist, fog.

Յողեմ, եջի *va.* to dew; to bedew,
to sprinkle or cover with dew, to be-
sprinkle, to wet, to water; - անձրեւ,
to rain; - արտօսք, to shed tears, to
weep; - բերանով, to sprinkle with
the mouth; ջողէ, the dew falls; ամպ
ջողեցին ջրւոր, the clouds melted in rain.

Յողիկ *s.* fine or gentle dew.

Յողեջք *s.* fall of dew.

Յողումն *s.* falling of dew, roration.

Յողուն, զնոյ or զուն *s.* stalk, stem,
blade; straw: rinsing; *a.* dewy, dew-
besprent.

Ի

Փ

Ի (*yune*) Իւն *s.* the thirty fourth letter of the alphabet & the seventh of the vowels; ւ, ւ, seven thousand; seven thousandth.

— It is used both as a vowel & as a consonant. As a vowel for example in the words Իւրաքանչիւր, ուխտ, &c., and as a consonant in the words Հաւատ, սեւաւ, հիւանդ, &c.

— It is only used as a medial & final letter, & sometimes serves for the consonant լ; as, օթեւան-օթեվան, երկւոր-երկվոր, վաւաղ-վաղաւ, &c., or for the diphthong u, as, հւսւս instead of հիւսիւս.

— There is no proper word beginning with this letter, but on account of its affinity with the letter հ, it is sometimes substituted for it.

— Joined with Ի (Իւ), it is generally pronounced like the French u; as, Իւր. հիւր. Իւթ. & preceding the ո (ու) is pronounced like the English oo. Preceded also by ա (աւ), was anciently pronounced o; as, աւր. հնեմ-օրհնեմ. աւր-օր.

— It is sometimes used instead of the suffixes Ի & յ; as, ւայդմանէ-յայդմանէ, Իւրաքանչիւր-յիւրաքանչիւր.

— In poetry, it is sometimes used instead of the conjunction եւ or ու.

— Instead of the Greek υ, Իւ is frequently used; as Κυριλλος-Կիւրիւղ, Κυριαχη-Կիւրակէ.

Ի' conj. and, &.

Իւթ, &c. S. Հիւթ, &c.

Իւծիմ, &c. S. Հիւծիմ, &c.

Իւն *s.* Gr. w. ἰός, poison: the letter ւ; — անդր! S. Օն անդր.

Իււս, &c. S. Հիւս, &c.

Փ (*pure*) փիւր *s.* the thirty fifth letter of the alphabet, & the twenty ninth of the consonants; փ, փ, eight thousand; eight thousandth.

— It is used, but rarely, instead of the letters բ & պ; as, փաղառութիւն, փերփեղ-գերբեղ; կարափ-կարապ, փոր-պոր, փայլար-պայլար.

— In foreign words, the Greek ϕ & the Latin ph are changed into փ; as, ϕιλοσοφία-philosophia-փիլիսոփայութիւն.

Փագրոս, աջ *s.* Gr. w. zool. phagrus or pagrus, sea-bream.

Փաղամ, Փաղան *s.* head-band, veil.

*Փաթաթ *s.* patat, tandoorer's pad, padded disk used by bakers to press the dough for loaves against the sides of the tandoor. [packet, pack.

*Փաթաթանք *s.* fasciation, bandage; Փաթաթեմ, եղի *va.* to wrap up, to envelope; to bandage, to wind round.

Փաթանք, -թեթք *s.* packet, bundle, fagot; envelope; amulet.

Փաթերակ առնում, Փաթերակիմ *vn.* to be fascinated. [ian note (ճ).

Փաթոյթ or ութ *s.* mus. an Armen-

Փաթութեմ S. Փաթաթեմ.

Փալանք S. Փաղանք. god).

Փալիսն *s.* L. w. Falcon, (a Sicilian Փախ *s.* flight; - Ի -, running away.

Փախառուած S. Փախստեայ.

Փախնում, խեայ S. Փախիմ.

Փախուստ, խաւան or տի *s.* flight, escape; evasion, subterfuge, shift, tergiversation; - զօրաց, rout, defeat, overthrow; Ի - դարձուցանել, to put to flight, to rout; Ի - մաաբերել, to meditate flight; - առնուլ, Ի - դառնալ, աճապարել, երթալ, մատնել, լինել, կալ, to take to flight, to flee, to run away, to turn one's back, to turn tail.

Փախուցանեմ, յի *va.* to put to flight,

to cause to flee, to drive away, to dislodge; -ցիչ *a.* putting to flight.

Փախչելի *a.* avoidable: fleeting, transitory.

Փախչիմ, խեայ, խուցեալ *vn.* to flee, to run away, to escape, to get away, to evade, to elude, to avoid.

Փախչիտ, այ *S.* Փախսական.

Փախչութիւն *S.* Փախուստ.

Փախսական *s.* fugitive, deserter, runaway; *a.* fugitive, fleeing; *fig.* fleeting, transient; - ծառայ, runaway slave; - առնել, արկանել, հանել, վաբել, տալ, to put to flight; - լինել, գնալ, երթալ, դառնալ, անկանել, գիմել, to take to flight, to turn tail, to run away; - ութիւն *s.* flight, escape; - կից *a.* escaped or escaping together.

Փախսեայ, տէից. - տէութիւն, *S.* Փախսական, &c. [-նիմ.

Փածանելի, -նիմ *S.* Սփածանելի.

Փածուցանիմ *va.* to put in paper.

Փակ, ոյ or թ *s.* fastening, lock, padlock; stick; *a.* shut; - արկանել, to lock, to padlock, to latch, to bolt, to shut.

Փակագիծ *s.* parenthesis; - գիր *s.* monogram; cipher; - թել *s.* phys. reophore; - կալ, այ *s.* turnkey, doorkeeper; *mus.* key-board, keys; - or - դակ, այ *s.* lock; valve.

Փական, թ, -ք, նայ *s.* fastening, lock, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան *s.* cloister, enclosure; con-

Փակդուրակ *S.* Փանդուրակ. [clave.

Փակեղն, դան *s.* turban; head-dress, -band, fillet, band; hood, cowl; *S.* վակաս & Ուրար; -, դուռք *s.* head-dress, veil.

Փակեմ, եցի *va.* to shut, to close; to shut up, to enclose, to fence in, to bar; to shut, to lock; թ ներքս -, to shut up, to beset, to hem round, to encircle, to surround, to encompass; - թ բանտի, to imprison, to put in jail; - դբան, to conclude, to close, to end; - ինչ յուսմբէ, to prohibit, to forbid; - զարգանդ (կնոջ), to procure sterility; - դդք թ ձեռն ուրուք, to deliver up, to betray; թ ներքս փակեալ, here-in enclosed; փակեալ էին ընդ իշխանութի մահու, they were subject to death; փառքն Այ զքեւ փակեցին, may divine glory encompass you! *S.* Դուռն, Յոյս. [up.

Փակնում, կեայ *vn.* to be shut in or

Փակոց, այ *S.* Փակաղակ.

Փակում, կի, փակ *va.* to shut.

Փակումն *s.* shutting, fastening.

Փակուցանեմ, յի *va.* to attach, to stick, to cement.

Փակուս *a.* sticky, tenacious.

Փակ *s.* horse, stallion. [a. friable.

Փաղ, ից *s.* zool. phalarope, sea-duck;

Փաղաղոյ *a.* heterogeneous; - կատարական *a.* perfecting totally; - կերպ

S. Համակերպ.

Փաղաղեմ, եցի *va.* to devour, to consume; to burn.

Փաղաղիչ *a.* devouring, ravenous.

Փաղանդ, այ *s.* Gr. w. phalanx, legion; troop; - ամուշի *s.* bot. lavender, spica.

Փաղանուն *a.* univocal; synonymous; *s.* synonym, pl. synonyma; - բար, -ակի, -ապէս *ad.* univocally; synonymously.

Փաղառական *a.* syllabic; - ում *va.* to form syllables, to spell; - ութի *s.*

Փաղարիկ *S.* Փաղ *s.* [syllable.

Փաղաբարան *a.* smooth-tongued, flattering, bland; - բար *ad.* with adulation, blandishingly.

Փաղաբական *a.* flattering, caressing, coaxing; *gr.* diminutive; - բառ, term of endearment.

Փաղաբանք *s.* endearments, caresses, wheedling, coaxing; flattery, adulation, palaver.

Փաղաբչեմ, եցի *va.* to caress, to fondle, to coax, to wheedle, to cajole, to flatter, to fawn, to adulate.

Փաղաբոտ, այ *a.* fawning; seductive; - շութի *S.* Փաղաբանք.

Փաղաբուշ, բշայ *a.* caressing, coaxing, wheedling; *s.* flatterer, fawner, toadeater, adulator, smooth-tongued fellow, sycophant.

Փաղեմ, եցի *va.* to conjoin, to unite.

Փաղերութի *s.* frothy whiteness.

Փաղիթ *s.* zool. phalangium, tarantula, (a venomous insect, whose bite is supposed to be cured by music.)

Փաղաղական *a.* fig. devouring or burning; lascivious.

Փաղղոս *s.* Gr. w. Phallus; penis.

Փաղութի *s.* period of a discourse.

Փաղի, բ, ից, իւք *s.* sheen, refulgence, lustre. [to gleam.

Փաղիաղիմ *vn.* to shine, to glitter,

Փաղիաղող *a.* bleating; growling.

Փաղիաղուն *S.* Փաղիուն.

Փաղկեցուցանեմ *va.* to cause to shine or glitter, to give brightness to.

Փաղկիմ. *եղայ* S. Փաղկաղիմ.

Փաղկիւն, Փաղկումն *s.* brilliancy, brightness, splendour.

Փաղկուն *a.* lustrous, brilliant, shining, glittering; *s.* tinsel, spangle.

Փամիւռլտ, փռի *s.* bladder, vesicle; - աղակեղէն, balloon; - հրետի, gun cartridge; - հրաձիգ, fusee; S. Հրառիկ; - լողական, air-bladder.

Փայառութի *s.* slipping, stumbling.

Փայեթոն, փ, փւ or աւ *s.* Gr. w. Phaë-
*Փայիկ *s.* footman. [ton.

Փայլ, փյ *s.* shine, brilliancy, lustre, glitter, splendour; *a.* shining, brilliant, glittering; - փ -, extremely bright, dazzling; *ad.* sparkingly; - զ-ի աւ S. Փայլմ *vn.* [-ծան *a.* brilliant.

Փայլածող or ծու, փ *s.* *ast.* Mercury; Փայլական, փ *s.* pyramid.

Փայլակեմ S. Փայլատակեմ; -եցուցանեմ *va.* to cause to flash or flare.

Փայլան, փան *s.* lightning, flash of lightning; սրաւար. արագաթուիչ իւրիւր, quick, swift as lightning.

Փայլանաբար *ad.* like a flash of lightning; - բորբոք *a.* ardent, vivid as a flash of lightning; flashing, dazzling; - փերպ *a.* like lightning; - հար *a.* striking like a thunderbolt; - առնել, to fulminate, to lighten; - ձեւ *a.* like lightning, very luminous, radiant, coruscant; - նամ *vn.* to flash like lightning, to gleam transiently; - նման S. Փայլանակերպ; - եղյ *a.* bright as a flash of lightning; - արած *a.* gleaming flashes; extending, diffused as a lightning flash; - առնել *a.* resembling a flash of lightning, flashing, flaring; - ցայտ *a.* emitting flashes, flashing, sparkling. [flash, light.

Փայլակումն *s.* flashing; lightning;

Փայլատակեմ, եցի *vn.* to lighten; to throw out sparks, to scintillate, to sparkle, to gleam, to shine; *va.* to cause to flash or sparkle; - զփայլատակուն, to make the lightning flash; բոց անային յաչաց նր - փեր, divine fire flashed from his eyes; - փե *v. imp.* it lightens; - եցուցանեմ S. Փայլատակեմ *va.*; կայծակուն յաչաց -, to flash fire from the eyes.

Փայլատակն *pl.* - փուր *s.* lightning, flash; spark; brightness, brilliancy; thunderbolt.

Փայլատակումն *s.* lightning, flashing; coruscation, scintillation, fulguration; sparkling; thunderbolt; - փամբ առատակել, to thunderstrike; - փունս առալ, to rain lightnings & thunderbolts.

Փայլմ, եցի *vn.* to shine, to glitter, to gleam, to flash, to sparkle, to glisten, to be resplendent; *va.* to cause to shine, to give a lustre or brightness to, to polish, to furbish, to burnish; խնդութի փայլէ յաչաց նր, joy shines in his looks; - եցուցանեմ S. Փայլմ *va.*; * - զփոփկս, to black or polish shoes; - եցուցիչ *s.* polisher.

Փայլմ S. Փայլմ *vn.*

Փայլուն *s.* brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour.

Փայլող *a.* shining; *s.* S. Փայլածու.

Փայլումն *s.* resplendence.

Փայլուն *a.* clear, polished, bright, shining, sheen, splendid, brilliant; - պղինձ, brass, yellow copper; - առ *a.* resplendent.

Փայլփայլումն *s.* resplendency.

Փայծաղն, դան *s.* spleen, milt; - աշաւ *a.* spleen-sick, troubled with the spleen, splenetic; *s.* spleen, melancholy; - աս *a.* splenetic, splenish.

Փայծեկն, դան or ծգան S. Փայծաղն; - փճ *s.* bot. spleen-wort, miltwaste, ceterach; S. Տերեւնիճ.

Փայտ, փյ *s.* wood; tree; - փենաց; the Holy-Rood, the Cross; *bot.* tree of life, lignum-vitæ, guaiacum, thula or thuya; - խնկոյ, odorous, scented wood; - փւղջ, olive-wood, olive; շնչին -, fragile wood; - այրելի, fire-wood; - հարկանել, պատառել, to cut wood; to cut down, to fell; - ընկենու, to draw or cast lots; կախել զ-է, to crucify.

Փայտաբեր, փյ *a.* producing wood; *s.* wood-carrier; - գործ *a.* made of wood, wooden; - ծուխ *s.* wood-coal, charcoal.

Փայտակ *s.* chem. pyrolignite.

Փայտակերտ *a.* built of wood, wooden; *s.* wooden building, scaffolding, plank; - փերափիկ *s.* nest made of twigs; - փեր *s.* wood-carrier; - փայտ *s.* heap or pile of wood; pyre, funeral pile; - փուտոր, փյ *s.* wood-cutter; - փոփ *s.* carpenter, joiner; - հաստ or հար, աչ *s.* woodsman, wood-cutter, - cleaver, feller; axe, hatchet; - հատութիւն or - հարութիւն *s.* wood-cutting, felling,

clearing; -մած *a. mar.* planked, covered with wood, wainscotted; -յարկ *a.* wooden roofed; *s.* wooden roof; -յին *a.* ligneous, woody; -նամ, աջայ *vn.* to become wood, to be changed into wood; *fig.* to be benumbed, to become stiff; -շատ *S.* Փայրաւէտ; -պաշտ, ից *a. s.* tree-worshipper, idolater; -պաշտութիւն *s.* tree-worship, idolatry.

Փայտաստ, աջ *s.* hatchet, axe; hoe, mattock, spade, pick-axe.

Փայտաւէտ *a.* abounding in forests, woody, sylvan, woodland; -բաղ, ից *a. s.* wood-gatherer; -բար *s.* lignite.

Փայտաբեր *S.* Փայտաբեր -[en, woody.

Փայտեայ, -եղէն *a.* of wood, wood-

Փայտիկ *s.* small wood. [work.

Փայտկոփութիւն *s.* carpentry, wood-

*Փայտոյիւ *S.* Մըւկն.

Փայտոսն *s.* easel, wooden horse.

Փայտիոր *s.* zool. wood-pecker; կանանչ -, hick-wall, hickway; -ծովային, sea-pik, pica marina.

Փայտայանք *s.* pretty ways, caressing, coaxing; cajoling, fawning, flattering.

Փայտայեմ, էջի *va.* to pet, to take great care of, to nurse tenderly, to fondle, to caress, to make much of; to fawn upon, to cajole; to flatter.

Փանաք, ի *S.* Փանաքի; -ապէս *ad.* meanly, poorly.

Փանաքի, բւոյ, բեայ *a.* weak; mean, vile, worthless, contemptible, poor, miserable.

Փանաքիմայ *a.* weak- or poor-minded, of slender parts; -ութիւն *s.* slender wit, mediocrity, weakness or poverty of mind. [ness, smallness, meanness.

Փանաքութիւն *s.* weakness, slender-

Փանդամ *S.* Փաղամ. round.

Փանդանդեմ *va.* to enclose, to sur-

Փանդանեմ *va.* to rend asunder, to tear to pieces, to dilaniate.

Փանդեռն, դռան, -դիւռ, դռայ, -գիւռն, դռանց *s. mus.* pandura, three-stringed guitar; trumpet. [carpenter.

Փանդուրակ, աջ *s. Pers. w.* son of a

Փանդունակ *s. mus.* jew's harp.

Փանդունակար *s.* player on the pandura, guitar-player, guitarist; trumpeter.

Փաշաման *s. Pers. w.* anguish, affliction; blame, reproach; -կրել, to suffer invectives; to receive reproaches.

Փապ, -ար, աջ *s.* crevice, rift, cleft;

cave, cavity, hollow, hole; *a.* hollow. Փապարեմ, էջի, -բեմ, էջայ *vn.* to become callous, to harden.

Փառ. *s. S.* Մեղեդի; thin skin, pellicle, cuticle, film, husk; *anat.* secundine.

Փառաբանական *a.* laudable; -կից *a.* praising with another; glorified together; -բանեմ, էջի *va.* to laud, to praise, to glorify; -բանիչ *a.* praising, glorifying; -բանութիւն *s.* laud, praise, glory, honour; -բաւասութիւն *s.* happiness; -զարդ, ից *a.* adorned with glory, glorious; -զարդեմ, էջի *va.* to cover with glory, to load with honours, to render glorious; -զարդութիւն *s.* glorious ornament, glory, honour; -զնոսի *s. ast.* Mars; -խնդիր, գրայ *a.* seeking for glory, ambitious, vain-glorious; -խնդրութիւն *s.* ambition; -կից *a.* equally glorious, having the same glory as another, sharing another's glory; -կցութիւն *s.* identity of glory; -հեղ *a.* very glorious, majestic; -մոլ, ից or աջ *a.* greedy of glory, vain, very ambitious; -մոլիմ *vn.* to thirst for glory; -մոլութիւն *s.* inordinate love of glory, insatiate or immoderate ambition; -սէր *a.* fond of glory, full of vanity, ambitious, vain; -սէրեմ *una.* to be fond of glory, to aspire but to glory; -սիրութիւն *s.* love of glory, ambition, vanity; -սենչիկ *a.* greedy of fame, thirsting after glory; -արեմ, էջի *va.* to praise, to laud, to glorify; -արութիւն *s.* laud, exaltation, glorification; -յի *S.* Փառաւոր; -ազեան *a.* of high family, princely.

Փառաւոր *a.* glorious, illustrious; -առնել, to pay honours to, to glorify, to praise, to celebrate, to extol; -լիւնել, to be glorious, glorified, honoured, extolled; -ակից *a.* glorified with another; -ապէս *ad.* with much honour, gloriously, magnificently, pompously; -եալ *a.* glorified, glorious; -եմ, էջի, -եցուցանեմ *va.* to glorify, to render honour & glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify, to celebrate; -ընկալ *a.* praiseworthy; -բլ *a.* glorifying; -ութիւն *s.* glorification; glory, magnificence, pomp, splendour; -թեւոյն *S.* Փառաւորապէս.

Փառորակ *a.* fishing for praise.

Փառունակ *a.* glorious.

Փառք, ոայ *s.* glory; honour, praise,

fame, renown, celebrity ; majesty, splendour, magnificence ; *փառօք ad.* gloriously, with glory, pompously, splendidly ; *Համարիտ , անարատ* or *անսողիւտ , անեղծ , անկապուտ , չքեղ , յաւերժական* - , true, spotless, solid, real, great, imperishable glory ; *սուտ , փախտական , սնոտի , կորստական* - , false, fleeting, vain, perishable glory ; *սիրել զփառս* , to love glory ; *փառս ստանալ* , to acquire fame or glory ; *փառաց ի փառս բարձրանալ* , to be raised or exalted to the highest pitch of glory ; *ընթանալ ի փառս* , to be in a fair way to glory ; *անկապուտ փառս անձին համարել* , to put one's chief glory in ; *ուղիղ փառս ունել* , to be of an orthodox belief or profession, to have a catholic sense ; *տալ փառս Այ* , to glorify God, to give or render glory to God, to thank God ; *քն փառաց մեռանել* , to die for glory ; *անկանել փառօք* , to fall gloriously ; *յաւերժացութեան զփառս իւր* , to make one's glory eternal ; *կնիք տալ փառաց* , to put the seal to one's fame ; *տենչալ փառաց* , *զակառիլ զհեա փառաց* , to aim at glory, to pursue glory ; *աղարտել զփառս իւր* , to tarnish one's glory, to stain one's reputation ; *աղօսուցութեան , նսեմացութեան զփառս իւր* , to obscure, darken or efface one's glory ; *անկանել ի փառաց* , to abase, degrade or dishonour oneself ; *առանց փառաց* , inglorious ; *փառաւորեալ փառօք* , covered with glory, with laurels, renowned, famous ; *չքեղապանծ փառօք* , with extraordinary splendour ; *փառս քեզ համարեմք* , make it your aim & glory to... ; *տեսէք , մի գուցէ քակտեմք ի փառացդ* , take care not to lose your renown ; *անմահական փառս յաւերժէ քեզ այս* , this will bring you immortal glory ; *նսեմացեալ անհետանայր գողցես եւ - նր զյոգ ընդ բազմին* , his glory seemed to be eclipsed with his fortune ; *ի փառս Այ* , to the glory of God ; *- Հօր , &c.* , the « Gloria Patri » , &c. ; *- Տէս ! - Այ !* glory to God ! God be praised ! thank God ! *- քեզ* , *Տէր* , glory to Thee, o God ; *- ի բարձունս Այ* , glory to God in the highest ; *Որում միայնոյ վայելեն* - , to Whom alone glory belongs.

Փաս s. pitcher, jug.

Փաստան or *սխան* s. pheasant ; *էդ -* ,

hen - ; արու - , cock - ; *ձադ -* , pheasant-poult ; *- ծովային* , sea-pheasant, cracker, pin-tail duck ; *- արդծ* s. pheasant-breeder ; *- արան* or *- ոյ* s. pheasantry, pheasant-walk.

Փաստ , *ից* s. reason, ground, argument, proof.

Փաստաբան s. lawyer, attorney, advocate, barrister, counsel ; *- ահան* a. argumental, argumentative, oratorical ; *- եմ , էցի va.* to reason, to seek or allege reasons, to adduce grounds or motives, to plead, to argue ; *- ուի* s. argumentation, reasoning, pleading ; advocacy, bar.

Փաստական a. causative ; *gr.* accusative ; *- պատիր* a. groundless, causeless, deceitful ; *- սէր* a. cavilling, litigious, querulous, contentious ; *- ւոր* a. guilty, culpable, unworthy. [causal.

Փաստանական a. blameable ; *gr.*

Փասր s. a wind, phasser.

Փայքուտ , *քսի* a. chattering, prattling, tale-bearing, whispering, slanderous, back-biting.

Փայքսեմ , էցի vn. to tattle, to repeat, to whisper, to murmur or grumble, to tell tales, to speak ill of, to slander.

Փարազ or *Փարաձ* s. scissors ?

Փարազուէք s. *Hebr. w.* suburbs, boroughs, market-towns : noblemen, magnates.

Փարախ , *ից* s. fold, sheep- , pen, cattle-shed ; *ից* . church, convent, hotel, &c. ; *Ժողովել ի -* , to bring back to the fold ; *- ապետ* S. *Վանահայր* ; *- եմ , էցի va.* to stable, to put in a stable, to gather into the fold.

Փարայ s. erotic plant.

Փարսա a. detached, disunited, dispersed, removed ; *- եմ , էցի va.* to disperse, to disperse, to scatter, to remove, to drive away, to destroy, to take away ; *vn.* to be dissipated, dispelled, removed, to vanish ; *- զհոգս* , to charm away, to beguile care ; *- էրուցանեմ* S. *Փարսեմ va.* ; *- զցաւս* , to soothe, to allay pain ; *- զարամուի* , to drive away melancholy ; *- էլ* a. dissipating, taking away, dispelling, removing ; *- ունի* s. removing away, dissipation.

Փարաւազեմ , էցի , *- զս տամ va.* to comfort, to console, to solace, to cheer, to amuse.

Փարաւաթեմ *S. Փերեւեմեմ*.
 Փարաք *s. brach*, setting-dog; *a. libidinous*; -*ուսի* *s. luxury*. [sense!
 Փարգաւ *int. pooh! pshaw!* non-
 Փարկի *a. affecting, moving, touch-*
 ing; amiable, dear; *s. offscum, off-*
 scouring, *S. ջննն*; - *առնել, ասել*, to
 conjure, to beseech, to entreat, to
 beg, to supplicate.
 Փարեմ, եցի *va.* to embrace, to take
 in, to encompass, to contain; *vn. S.*
 Փարթ, ի *s. grease; tripe*. [Փարթ.
 Փարթամ, ալ *a. opulent, wealthy*,
 rich; abundant, copious; -*անամ*, ա-
 ցայ *vn.* to become or grow rich, to
 thrive; -*աշորհ* *a. generous, liberal*;
 -*ապէս ad.* copiously, abundantly;
 -*ազուցանեմ va.* to enrich, to render
 rich, to make wealthy; -*ուհ* *s. riches*,
 opulence, abundance, wealth.
 Փարթար *conj.* at least.
 Փարթմ, եցայ *vn.* to embrace, to
 clasp in one's arms, to throw one's
 arms round, to hug, to fold or lock in
 one's arms; to surround, to encircle;
 - *զմիմեամբ*, to embrace mutually;
 - *զիւիք*, to apply oneself, to give one-
 self up to; - *զիւառք*, to be ambitio-
 us; *S. Մոնդ*.
 Փարիսաբար *ad.* like a pharisee;
 -*կան a.* pharisaical, hypocritical; -
 կանութիւն *s. pharisaism*.
 Փարիսեցի, ջրդ *s. pharisee; fig. -*
 hypocrite; -*ութիւն s. pharisaism, hy-*
 pocrisy. [poetry.
 Փարուալ *s. Ar. w. skirt*.
 Փարուսն *s. embrace, hug, clasp*,
 fond pressure. [flagon, tankard.
 Փարլ, Փարլ, ի *s. water-pot, jug*,
 Փարսաթ *s. Pers. w. parasang*, ancient
 Persian measure of length = 4 stadii
 or about 4 miles. [- խաղալ *S. կոշտ*.
 Փարս *a. Ar. w. odd, uneven*; դար եւ
 *Փարտեմ *S. Փերեւեմեմ & Ջննեմ*.
 *Փարթիլ or Փարթոց *s. oven-cloth*
 or broom. [ing.
 Փարփաւ *a. bright-eyed, mild-look-*
 Փարփար *s. zool. moor- or water-hen*,
 coot, fen-duck, *S. Հաւալուսն*; *bot. se-*
 curidaca, emerus, hatchet-vetch.
 Փարփալ or Փարփալ, -*անք s. desire*,
 wish, eagerness, longing; -*եմ a.* de-
 sirable, covetable; -*եմ, եցի vn.* to
 desire, to wish, to long for, to want;
 -*է տեսանել զքեզ*, he desires to see
 you; -*էցուցանեմ va.* to excite the
 wish for, to render desirous, to in-

spire desire; -*ուսի S. Փարփալ; կառ-*
րիկ, լըուցանել է, to content, to sat-
 isfy; որով ի - *ածէ զնն*, with which
 he excited desire in their hearts.
 Փարփկալոյն *a. more delicate*; -*ի a.*
 delicious, delightful, charming; -*իւ*
a. gentle-voiced, sweet-tongued; -
կան S. Փարփկալ; -*կեաց a. tender*,
 delicate, living delicately, leading a
 dainty life, foppish, effeminate, volup-
 tuous; - *լինել S. Փարփկանամ*; -*կեր,*
այ a. dainty-mouthed, nice, sweet-
 toothed; -*կերութիւն s. daintiness, deli-*
 cateness, nicety; -*կեցութիւն s. delicate*
 or voluptuous life, daintiness, soft-
 ness, delicacy, effeminacy; -*ալի a.*
 tender-voiced; -*մորթ a. soft-skinned*;
 -*նամ, ալցայ vn.* to soften, to become
 tender, soft; *ից*, to become nice, deli-
 cate, to get soft or effeminate, to live
 in idleness, in pleasures, to pamper
 oneself, to give oneself up to effemina-
 cy or voluptuousness; - *յանկողին*,
 to throw oneself listlessly or lazily on
 divans or couches, to sleep in soft
 beds; - *որովայնիւ*, to addict oneself
 to epicurism; *առն փարփկացեալ*, a
 duly kept feast or festival.
 Փարփկանք *S. Փարփկութիւն*.
 Փարփկանք *a. fond of softness, of*
 delights, dainty, voluptuous, effemina-
 te; -*սիրութիւն s. love of delicacy, of*
 delights, voluptuousness, effeminacy;
 -*սիր a. tender- or soft-hearted, feel-*
 ing, sensible; -*սնայց a. bringing up*
 delicately; -*սնանք, -սուս a. brought*
 up delicately, petted, delicate, nice;
 - *մանուկ*, petted, spoilt child, child
 cockered too much, brought up in la-
 vender; - *կեանք*, softness; -*վանկ a.*
 child-voiced; -*վար a. wanting deli-*
 cate care; -*ցուցանեմ va.* to soften,
 to render tender; to take the great-
 est care of, to pet, to render delicate,
 soft; - *զոմմական առուրս*, to banquet
 on fast days. [tractable, docile.
 Փարփկերաթիւ *ից a. soft-mouthed*,
 Փարփկիկ, Փարփկին *a. very delicate*,
 dainty, most tender, young, fresh, new.
 Փարփկութիւն *s. delicacy, tenderness*;
 effeminacy, daintiness, delight, plea-
 sure, voluptuousness; - *խշիկ, scrup-*
 ulousness of conscience, scrupulosity;
 - *խմաստից*, niceties or delicacies
 of thoughts; - *սրտի, ակործանիկ*, de-
 licacy of heart; - of taste; - *կերա-*

կրոյ, luxurious feeding, delicacies, dainty meats, good living; *արօտք -է*, pleasant pastures; *պարտէզ -է*, garden of delights; *օր -է*, holiday; *ի հանգիւստ* -*թէ* զարգարեալ, tastefully, daintily clothed or dressed; *ընկզմիլ* *ի -ս*, to revel in voluptuousness; *S. Հասանեմ*.

Փափուկ, փկիկ a. delicate, soft, dainty, voluptuous; delicious, tender, nice, exquisite; charming, gentle, graceful; holy, sacred; *-ս ad.* delicately, tenderly, gently; *- ախորժակ*, fine taste; *- խիղճ*, tender or scrupulous conscience.

Փաքամ տ. med. to wheeze.

Փետրուարիոս s. L. w. February.

Փեզանայ or *-գենայ, ից s. bot.* ruta, rue; *վայրի* -, wild rue, ruta sylvestris, harmala.

Փեթակ, այ s. hive, bee-hive.

Փեղկ, ից s. tent-curtain, curtain; linen; breadth; *- լճրանց*, side or spur of mountains; *- պատուհանաց*, shutter; *- իմ տ.* to be divided in two.

Փեղմոնի s. Chuld. w. phelmoni, such a one; *եղմոնի* -, or *- եղմոնի*, in such & such a place.

Փեշեկ, -շոկ, ի օր s. shell, husk; *- պաղոց*, rind, peel, paring; *- ծառոց*, bark; *- ընկուղի*, nut-shell; *- ձուռոց*, egg-shell; *- ընկեղինաց*, pod, cod, husk; *- խեցեմորթից*, oyster- or tortoise-shell; scale; *- արեւելեան, oculus Indicus*, fisher's berry.

Փեշկիտ s. chem. pycrotoxine.

Փեշոկեմ, էջի va. to bark, to peel, to pare; *- զընկոյզ*, to shell nuts.

Փեհիտ s. Pers. w. refined sugar; candy. [corn-flower; *S. Հողմածաղիկ*.

Փեննայ, ի s. Gr. w. bot. blue-cyanus,

Փենուս s. bot. betony.

Փեռեկեմ, էջի va. to cleave, to rend, to tear, to divide, to open, to break, to burst; *- կիմ տ.* to be divided, separated, to be in discord, to disagree; *- կեալ կոկորդ*, open-mouth; *gaper*; *- կուած s.* lode; *- կուծի s.* opening, cleft, aperture, chasm.

Փեռեկաիմ S. Փեռեկիմ.

Փեսայ, ից s. spouse, bridegroom; husband; son-in-law; *- ածու, այ s.* bride's man or maid, paranymp; *- ալան a.* pertaining to the bridegroom, marital, conjugal; *- անամ, ալայ տ.* to espouse, to marry a person's

daughter, to be or become a son-in-law; *- անուէրք s.* espousals, nuptials; *- աջուցանել va.* to marry, to give one's daughter in marriage; *- արան s.* wedding-chamber; nuptial bed; *- իմ S. Փեսայանամ*; *- ութի s.* nuptials, marriage, wedding; *- օրէն ad.* like a bridegroom. [paranymp.

Փեսաւեր, լիրաց s. bride's man, *Փես, ից s.* pluck, pull.

Փետեմ, էջի va. to pull or pluck out, to depilate; *- զփետուրս*, to pluck or strip off feathers; *- զհերս, զմորուս*, to tear out the hair or beard; ** - զգը*, to fleece a person.

Փետիւն s. tearing out of the hair.

Փետուր, արոց s. feather; *նուրբ, մանր -ք*, down, soft feathers; ** խոշոր -ք*, master or longest quills; *յարգարեկ զ-ս*, to preen, cleanse or dress the feathers; *աւել ի փետրոց*, feather-

Փետեմ S. Փետեմ. [broom.

Փետրազարդ a. plumigerous, plumy; *- թափ a.* featherless, stripped of feathers, plumeless, bare, plucked; *- առնել*, to pick, to shake the feathers, to pluck; *- լինել*, to moult, to change feathers; *- լի, լիր or լից a.* well-feathered, covered with feathers, plumy; *պաղէկ -*, plumeallum; *- մորուս a.* wattled; *- սայր a.* feather-edged; *- տախտակ*, feather-edge; *- վաճառ s.* feather-seller; *- ւոր a.* feathery, feathered, plumous; *- ւորութի s.* plumosity; *- փոխ լինիմ տ.* to moult; *- փոխութի s.* moulting; *ժամանակ - թէ*, moulting-time.

Փետրիկ s. soft feather, down.

Փետրոտանի s. plumipede.

Փետրուար s. L. w. February. [pedlar.

Փերեզակ, այ s. huckster; *ջրոյ -*,

Փերեւեղեմ, թեմ, տեմ or լերտեմ էջի տ. to dress oneself with studied elegance, with affected neatness, with too great attention to effect, to be very spruce or smart; to bridle up, to strut, to carry proudly, to walk with affected dignity.

Փերթ, ից s. piece, bit; *- եմ, էջի va.* to tear, to rend, to lacerate.

Փերփերքարի s. bot. samphire, parsley-pert, crithmum. [laca sativa.

Փերփերան s. bot. purslain, portu-

Փէջի, ցւոյ, ցեաց a. one-handed;

Փէք a. miserable. [one-armed.

Փթթազարդ a. in full bloom.

Փթթեմ, եջի *va.* to put or shoot forth, to cause to blow or blossom, to deck with flowers; -իմ *vn.* to sprout, to germinate, to shoot; to blow, to bloom, to blossom, to open; S. Բնդ.

Փթթխաղարդ *a.* beautifully flowering, bloomy.

Փթիթ *s.* shoot, sprout, blossoming, blooming; *a.* blossomed, flowered; ի -ս հարկանիլ. to blow.

***Փթիր** *s.* dried cow-dung for fuel.

Փթուր *s.* powder, dust, sand, &c.

Փթանդ *s.* particle, fragment, grain.

Փթրեմ, եջայ *vn.* to dry up, to fall to dust. [friable, frangible.

Փթրուկ *a.* reducible to powder,

Փիլակ *s.* Gr. w. prison, jail.

Փիլաք, ի, -ս *s.* Gr. w. *ast.* phylax.

***Փիլայ**, իյ *s.* med. lint, scraped lint.

Փրեկոն or **կուան**, -իպան *s.* Pers. w. large cross-bow, arbalist.

Փիլսոփայ, եջ *s.* Gr. w. philosopher: chorister, singer; -ական *a.* philosophical; -եմ S. Խմաստասիրեմ; -ուի *s.* philosophy. [sophers.

Փիլսոփայեան *s.* chief of the philo-

Փիլսոփոս, աջ S. Փիլսոփայ.

Փիլոն, ի *s.* Gr. w. cloak, mantle; priest's mantle; -աւոր *a.* wearing a mantle.

Փծ, **փծի** or **ծոյ** *a.* spotted, stained, sullied, dirty; unclean, impure, obscene.

Փիղ, **փղաց** *s.* elephant; - մատակ, she -, female -; **գոչիւն փղի**, trumpet- ing of the -, "barrit"; S. Ժանիք.

Փիշի, ճւոյ *s.* bot. pine-tree; S. Հա- ճարի, beech-tree.

Փին *s.* excrement; - բերել or **գալ** չ բերանն, - չ բերան **գալ** med. iliac passion, twisting of the intestines, volvulus, S. Վերադարձութիւն.

Փինաւ *a.* Gr. w. poor, miserable.

Փխտակ, աջ *s.* fir-cone, pine-cone.

Փիւղ *s.* S. Փիղ; fish-scale; - or -ա- կէ *s.* Gr. w. arrest, prison.

Փիւնիկ, նկի or նկան *s.* Gr. w. S. Ար մաւ; phenix; Phœnician; - աշխարհ, Phœnicia.

Փիւսիկեան or **Փիւսկեան** *a.* Gr. w. physical; *s.* physician; natural philo- sopher. [w. basket, pannier.

Փիւրիդ or **բիւ**, բոան, բոունք *s.* Gr.

Փլած, ի *s.* rubbish, ruin.

Փլանամ *vn.* *ast.* to wane, to diminish.

Փլանիմ, **փլայ**, **փլեալ** or **փլուզեալ**

vn. to fall, to fall or sink in or down, to crumble, to fall or go to ruin.

Փլաւ *a.* falling, crumbling; -ակ S.

***Փլաւ** *s.* pilau, stewed rice. [Փլած.

Փլթ *a.* lazy, cowardly, pusillanim-

Փլիմ S. Փլանամ. [ous.

Փլուզանեմ, զի S. Փլուցանեմ.

Փլուզումն, **Փլումն** *s.* destruction, ruin, waste.

Փլուցանեմ, զի . **փլծ** *va.* to beat down, to cause to fall, to destroy, to demolish, to ruin; to rout, to defeat, to disperse. [S. Փրբեղ.

Փլրան, աջ *s.* piece, bit, particle; *a.*

Փլրաւոր *s.* tufa stone.

Փլրելի *a.* friable, frangible.

Փլրեմ, եջի *va.* to pound, to crush, to crumble, to bruise, to grind; to roast, to toast, to torrefy.

Փլրուն *a.* friable. [contamination.

Փծանք *s.* spot, impurity, foulness, **Փծեմ**, եջի *va.* to stain, to foul, to sully, to maculate, to contaminate.

Փծիկ S. Փծ. [contaminated.

Փծկեմ *vn.* to be stained, sullied,

Փծուկ S. Փծանք. [bad, vile, abject.

Փծուն *a.* soiled, dirty, impure, filthy,

Փղակոյտ *a.* ad. with many elephants;

- բազմութի, herd of elephants; -

Հծեալ *a.* mounted on an elephant;

- պան, աջ *s.* cornac, elephant-driver, mahout; - պեւ *s.* chief-cornac; - բազ

s. half-elephant-half-goat, chimera.

Փղիւտ, **Փղաւոյի** *a.* s. Philistine.

Փղձալի *a.* moving, touching.

Փղձամ, աջայ, ջեալ. **Փղձիմ**, ե- յայ, կեալ *vn.* to be deeply grieved at, to have one's heart full of pity, to be much touched, moved; **փղձկեցաւ** յարտասուաց, his eyes filled with tears. [weep, emotion: spleen-

Փղձուան, **Փղձուկ** *s.* inclination to

Փղմոս *s.* Gr. w. bot. mullein, shep- herd's-club, torch-weed, verbascum.

Փղակր *s.* elephant's tusk, ivory;

- այ, - եայ, **բեկց** *a.* ivory, made of ivo- ry; *s.* S. Փղակր. [elephant.

Փղորդի *s.* elephant's foal, young

Փղթրանամ S. Պղպանամ.

Փշոք S. Փեշեկ. [dung-beetle.

Փնդեռն, **դռան**. **դռունք** *s.* scarab,

***Փնդեռն** or **Փնտռեմ** S. Յուզեմ.

***Փնթի** *a.* dirty, filthy.

Փնչեմ, եջի *vn.* to puff, to blow; to sneeze; S. Սնչեմ.

Փնչիւն *s.* bellowing; sneeze.

Փշաբեր, *ից* or *այ*. -բոյս *a.* producing thorns, spiniferous; -գգած, -գգեաւ *a.* covered with thorns, thorny; -լից *a.* full of thorns or briars, thorny, braky, prickly, briery; -խել *a.* extirpating briars; -շրթել, to pull up, to root out thorns or briars; -ծին *a.* bearing thorns; -կերպ *a.* thorn-like; -հիւսակ *a.* woven of thorns; -մոլ, -յեղց *a.* choked with briars, full of thorns; -նամ, այցայ *vn.* to grow thorny, to bristle with thorns; *ից*. to have one's hair stand on end from terror, to be horror-struck; -նիւթ *a.* made of thorn; -պսակ, crown of thorns.

Փշատ, *ից* *s.* zizyphus rubra.
Փշատեապակ *a.* thorny; *S.* Փշակերպ.
Փշատի *s. bot.* zizyphus lotus, seedra.
Փշաբաղ *S.* Փշախել; * -իմ *S.* Քստմիւր.
Փշեայ, **Փշեղէն** *a.* thorny, spiny, made of thorns. [(շ).

Փշիկ *s.* small thorn; *gr.* apostrophe
Փշիւ, **Փշի** *s.* farthing, mite.

Փշուտ, *ից* *a.* thorny, spinous, *S.* Փշիպան *S.* Փուշիպան. [Փշալից.
Փշաւիք *s. pl.* crumbs, scraps, small
Փշեղի *a.* triturable, [bits, morsels.

Փշեմ, *եցի* *va.* to grind to dust or powder, to pound, to bruise, to crush, to triturate, to pulverize; to crumble.

Փշումն *s.* trituration, pulverization.

Փոթ, *ից* *s.* fold, plait, gather; wrinkle; -եմ, *եցի* *va.* to fold, to plait; to wrinkle, to contract; -իմ *vn.* to be folded or plaited; to wrinkle, to pucker, to shrink, to shrivel up.

Փոթոթ, -ահամ, -ային *a.* astringent, rough, harsh, sharp, acerb; -ուլթի *s.* astringency, acridity, acerbity.

Փոթոր *s.* top, whipping-top; -եմ, *եցի* *va.* to spin round.

Փոթորիկ, *րկաց* *s.* tempest, storm, hurricane, whirlwind; -ս յարուցանել, to raise a tempest; -ել, a tempest burst, a storm arose; *S.* Մրրիկ.

Փոթորկամ, ացեալ, -կիմ, եցայ, *կեալ* *vn.* to whirl, to whirl round; to rush on like a tempest, impetuously; -կեալ *a.* stormy, tempestuous; impe-

Փոթորուն *a.* very deep. [tuous.

Փոթուած, ոց, **Փոթութի** *s.* folding, plaiting, fold.

Փոթեմ *va.* to irritate or bite the
* **Փոշիլ** *S.* Կրկուտ. [tongue or palate.

Փոխ, ոց or *ից* *s.* loan, borrowing; anthem, response, antistrophe, anti-

phon; - առ -, * -նի -, by turns, reciprocally, alternatively, mutually; *խեղրել* -, to ask in loan; - աալ, to lend, to make a loan; - առնուլ, to receive as a loan, to borrow; *բ* - ս մտանել, to be overburdened by loans, to be obliged to beg; - ու կեալ, to live upon trust, or upon credit.

Փոխաբաշխեմ *va.* to retribute, to requite, to remunerate, to reward;
-բերաբար *ad.* metaphorically; -կան *a.* metaphorical, figurative, allegorical;
-բերեմ, *եցի* or *րի*, *րեալ* *va.* to transfer, to transport; to transpose; to translate, to change: to reward: to succeed; -բերուի or ումն *s.* transport; translation, removal; allegory; *rhet.* metaphor; -բնակ *a.* translocated, foreign; -բնակեցուցանեմ *va.* to translocate, to change residence or place; -բնակիմ *vn.* to emigrate, to remove; -բնակուլթի *s.* emigration; -բուսանիմ *vn.* to change nature, to be transformed; -գնացուլթի *s.* transmigration; -գործեմ *va.* to execute the like, to make a copy; -գործուլթի *s.* taking a copy, copying; -գրեմ *va.* to transcribe, to copy; -գասեմ *va.* to transfer; -դարձ *s.* reciprocity, return, recompense, compensation; *a.* reciprocal, mutual, respective, alternative; -անկիւնիք *geom.* alternate angles; -դարձաբար *ad.* reciprocally, mutually, alternatively, vice-versa; -դարձեմ, *եցի* *va.* to recompense, to reward; to return like for like; -դարձուլթիւն *s.* reciprocity; compensation; -գրական *a.* contagious, infectious, *S.* Տարափուլիկ; -գրապէս *ad.* similarly; -գրելի *a.* transmissible, transportable; -գրեմ, *եցի* *va.* to transpose, to transfer, to transport, to displace; to remove; to copy; to translate; *vn.* to depart from this world, to die; -գրութի *s.* transport, transposition, transmission, translation; removal; -կերպեմ, *եցի* *va.* to transform, to metamorphose, to transmute, to change; -կերպութի *s.* transformation, metamorphosis, change; *rhet.* trope; -կոչեալ *a.* invited, called on; -հասոյց լինիմ or գտաւիմ *va.* to repay a loan; to reward, to remunerate; -այնիք *s.* anthem; - ձեւեմ, &c. *S.* Փոխակերպեմ, &c.; -մբարձեալ *a.* taken up, translated to heaven; -մոսնուլթի *s.* metamery;

allelogony; allelobasy; շեղեղեմ *va.* to convert reciprocally, to the contrary; շեղութիւն *s.* mutation, change.

Փոխան *pr.* instead of, in the place of, for; Տ. Փոխանորդ.

Փոխանագիր *s.* bill of exchange, bill, note, draft; փոխանցել *զ-*, to endorse a note or bill; Տ. Ընդունելութիւն.

Փոխանակ *pr.* instead of, in place of; in exchange or in return for, as a reward for; - նր, in his place; - ընդ, instead of; - զի, whereas; for as much as, since, because; անձն քո - անձին նր, your life shall be surety for his; ասել - ուրուք, to say in a person's name.

Փոխանակ, ի *s.* substitute; lieutenant; vicar; successor; exchange, barter, compensation; - աւ *ad.* by turns, alternatively, reciprocally, mutually; - ալքայի, vice-roy; - բռեչի, vice-consul; proconsul; - հանդերձից, change of clothes, changes of raiment; արարի - քո զԵգիպտոս, I have given Egypt as your ransom.

Փոխանակաբանեմ, եջի *vn.* to answer, to contradict, to gainsay; - բար *ad.* in one's name; - կալ Տ. Ետեղակալ; - կալարձութի, - կատուութիւն *s.* remuneration, recompense; - կագիր Տ. Փոխանագիր.

Փոխանակեմ, եջի *va.* to exchange, to make an exchange, to barter; to substitute for, to fill the place of; to succeed; to permute, to alternate; to compensate, to counterbalance; - զտեղի, to take the place of, to substitute for; - զանձն ի վերայ շմարտութե, to give oneself for the truth; - զդք ի վերայ ասպազովութե հասարակաց, to sacrifice a person for the public safety; - զկեանս իւր ի վերայ ուրուք, to hazard one's life in defence of a person; զմահ չ կենաց, - քան..., to die rather than yield...

Փոխանակութիւն *s.* change, exchange, barter, counter-change; supplying the place, substitution; succession, permutation; turn, vicissitude; - բռեչի, vice-consulship; proconsulship.

Փոխանկիւն *s.* allogone.

Փոխանորդ, այ *s.* substitute, representative; vicegerent, vicar; successor; compensation, equivalent; - ալքայի, vice-roy; - պատրիարքի, patriarch's vicar general; - բանալեաց,

duplicate key; false key; - եմ, եջի *va.* to substitute, to fill or take the place of, to succeed to; - զկեանս, to die; - ութիւն *s.* substitution, succession; vicarship, vicariate; permutation, exchange; compensation.

Փոխանուն, &c. Տ. Դերանուն, &c.; - արար *ad.* denominatively; - ութիւն *s.* *rhel.* antonomasia.

Փոխանցարար *ad.* transitorily; - ցահան *a.* moveable, strolling; *gr.* transitive; - ցեմ, եջի *va.* to transmit, to hand down; *vn.* to be converted, turned, changed or transformed; Տ. Փոխանագիր; - ցիւ *s.* endorser; - ցուի or ցում *s.* transmission; transition; endorsement; *mech.* translation.

Փոխապարս, էջ *s.* debtor.

Փոխառու, այ *s.* borrower; - ութիւն *s.* borrowing.

Փոխաստեղծեմ Տ. Փոխակերպեմ.

Փոխավաճառութիւն *s.* commerce.

Փոխատուութի Տ. Տառադարձութի; - տու, այ *s.* lender; - առութիւն *s.* loan; - արական *a.* successive; - արեմ, եջի *va.* to retribute, to requite, to recompense; Տ. Փոխագրեմ; - արուի *s.* restitution, restoration, retribution, recompense; change, mutation; lending.

Փոխարէն, ընաց *s.* recompense, compensation, retribution, remuneration, reward; Գրտն, requital, satisfaction, revenge; *pr.* in exchange or return for, instead of, for; *ad.* reciprocally; - փառուն, amends, indemnity, reparation; - այցելութի, return visit; դարձ - ընի, condign recompense; անեւ զգարձ - ընի, to give like for like; հատուցանել զ- փառուն, to make up to, to indemnify for.

Փոխարէնարութիւն *s.* recompense.

Փոխարինեմ, եջի *va.* to compensate, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge; to indemnify, to requite; - նիւ *s.* compensator; - նութի or նում *s.* compensation.

Փոխարկական *a.* mutable.

Փոխարկեմ, եջի *va.* to convert, to change, to turn, to transform; - կեմ ի խելաց, to become mad; - կիւ *s.* *phys.* commutator; - կութիւն or կում *s.* conversion, change.

Փոխ-ալքայ *s.* vice-roy, vizier; - ցահան *a.* vice-regal; - ուի *s.* vicerealty, viceroyskip.

Փոխաւորեմ *va.* to borrow.

Փոխերարանեմ *vn.* to talk nonsense, to rave, to dote; -**լանամ**, *այցայ vn.* to go mad; -**լապառաշառ լինիմ** *vn.* to adduce or allege pretexts, to make pretence of, to feign, to counterfeit; -**լու-թիւն** *s.* mental alienation, madness, insanity.

Փոխիմ, *եցի va.* to change, to convert, to transform, to modify; to remove, to displace, to transfer, to transport; to succeed; to translate; -**զհրամանս** or **զերաւունս** *Տեառն*, to transgress God's commandments; -**զհանդերձս**, to change one's clothes; -**զապիկ**, to shift one's shirt or shift; -**զընակուիթի**, to shift one's quarters, to remove; -**զկարծիս**, to alter or change one's mind; -**զպատիւ**, (*ա-մբէլ*) to commute a punishment; -**զաչս յերկինս**, to raise the eyes to heaven; - **ի հայ լեզու**, to translate into Armenian; *S.* **լեզու**.

Փոխիմ, *եցայ vn.* to change, to be changed or modified; to be transported, to leave, to remove, to go, to pass; - **յճէ**, - **յաստեացս**, to depart this life, to cease to live, to die; - **ի կա-տաղուիթի**, to break or fall into a fit of rage; - **մտաք ի ...**, to transport oneself in thought to ...

Փոխընդեպք *s.* food made of the flour of parched corn, as *helvâ*, &c.

***Փոխընդիսաշ** *s.* hasty-pudding; - **ի կամեմէ**, frumenty.

Փոխինդ, *խնդոյ s.* flour of parched corn; hasty-pudding made of butter & honey.

***Փոխնորդ** *s.* change of clothes.

Փոխորդ, *այց -ի s.* interest, fruit of loans; -**ուիթիւն** *s.* tradition.

Փոխումն *s.* change, mutation; - **յճէ**, passing from this world to the next, exit, decease, death; - **Ս. Կու-սի**, Assumption.

Փոծորեմ *S.* **Պատորեմ**.

Փոկ, *ոց* or *այց s.* thong, leather thong, strap, girth; leather whip; *zool.* phoca, seal, sea-calf; - **դօսի**, leather belt; - **անվախան** *mech.* end-less strap.

Փոկակապ *a.* bound with thongs; -**Հանուլիթի**, -**ձեւուլիթի s. art or calling of a cordwainer, saddler or harness-maker.**

Փոկեայ *a.* leathern. [maker, &c.

***Փոկեմաղ** *a.* leather-sieve.

Փոկոտն *a.* web-footed, fin—, fin-toed.

Փոկուռի s. *bol.* black-alder, frangula.

Փող, *ից s.* throat; neck: street; corridor, lobby, passage, gallery; -**սրուակի**, neck or gullet of a bottle; **ուռել զըբ զ-ից**, to seize or take one by the throat, to arrest.

Փող, *ոց s.* trumpet, horn; *ից.* apostle; tube, pipe; conduit, canal; reed: asper, mite, sou, halfpenny; money; - **ականջաց**, ear-trumpet; **ձայնառար** —, speaking-trumpet; - **երգեհոնի**, organ-pipe; - **ծխաբարդի**, shank of a tobacco-pipe; - **գրէի**, barrel; - **հրա-զինուց**, gun-barrel; - **կապարեայ**, lead-pipe, conduit-pipe; *S.* **Խողովակ**, **Ե-ղէգն**; **Հովուի** - *bol.* water-plantain, alisma; **Հնչիւն -ոյ**, blast of trumpet; **ի ձայն -ոյ**, by sound of trumpet; - **հարկանել**, **հնչեցուցանել**, to trumpet, to sound the trumpet, to wind or blow the horn, to play on the horn.

Փողաբար *ad.* like a tube; -**գռչ** *a.* sonorous as a trumpet.

Փողակ, *այց s.* tube-shaped shrine; *anat.* bronchia.

Փողական *a.* pertaining to the trumpet; -**կապ**, **ի s. cravat, neck-cloth, stock; -**կարգաց** *a.* warning by sound of trumpet; *S.* **Փողահար**; -**կացաւ s. med.** bronchitis; -**կցուլիթի s.** band of trumpets; -**հար**, *այց s.* trumpeter, horn-blower, cornetter; -**հարուռի s. trumpet sounding; -**ձեւ** *a.* trumpet-shaped; tube-shaped, cylindrical; -**չլան s. trumpet-signal; -**ս հարկանել**, to signal with the trumpet; -**պատ** *s.* comfort, comforter.******

Փողար, *այց s.* minstrel; *S.* **Փողահար**; -**ական արուեստ**, trumpeter's vocation.

Փողացաւ s. med. angina, quinsy, mumps, the croup, diphtheria; *a.* attended with angina, having a quinsy.

Փողաւոր *a.* gluttonous.

Փողեան s. pl. pence, moneys.

Փողեմ, *եցի una.* to trumpet, to announce with the trumpet, to sound the horn, to intimate or warn by sound of a trumpet; to cause to march on to the sound of the trumpet; *vn.* *S.* **Հոր-գան տամ**.

Փողերակ s. anat. jugular vein, aorta.

Փողերանոց s. the Mint; **աստիկան -ի**, Master of the Mint.

Փողերգեմ *S.* **Փող հարկանեմ**. [lar.

Փողնոց s. neck-chain, necklace, col-

Փողոջ *s.* *zool.* lamprey, murena, suck-
Փողոռիկ *s.* hair-net, —bag. [stone.
Փողոռեմ. *եցի* *va.* to cut the throat,
to behead, to slaughter, to kill; —
զմիմեանս. to cut each other's throats.
Փողոռիչ *s.* cut-throat; —**տունն** *s.*
Փողորակ *S.* Ագուգայ. [murdering.
Փողոց, *այ* *s.* street; *մանր* —, nar-
row-street, alley; —*ք* *վաճառաց*. mer-
cery, mercer's shops; —*ք* *գնացից ջրոյ*,
water-pipe, —conduit; *ի* —*ի*. in the
open street; — *տալ*. *կարել*, *կազմել*,
Թողուլ. to open a way, to fray a way,
to cut a road through the enemy.
Փողոցաձեւ *a.* street-shaped; —**մէջ**
s. middle of a street; —**յարգար** *a.* furn-
ished with corridors.
Փողպատ *s.* neck-cloth, neckerchief.
Փաղրակ, *այ* *s.* *S.* Ագուգայ; pipe; —
շնչաղական. suction-pipe; — *փախստի*,
blast—, eduction-pipe.
Փողփողեալ *a.* woven, furnished
with fringes or trimmings, fringed.
Փողփողիմ, *եցայ* *vn.* to play in the
light, to shine, to glitter, to sparkle,
to gleam, to sheen, to blaze, to twinkle,
to scintillate, to coruscate; to trim, to
adorn with fringes; to cause to shine, to
Փռնիկ, &c. *S.* Փեռնիկ. &c. [emit rays.
Փոյթ, *փուլ* or *թի*. *Թուլ* *s.* care,
solicitude, study, attention, entreaty;
diligence, promptitude, activity, celer-
ity, hast, hurry; *a.* active, diligent,
careful, prompt, vigilant, assiduous;
— *սնդուլ*. eagerness, assiduity, in-
terest, care; —, *լ* —, — *լ* —, — —, — *ի*
փուլ *ad.* diligently, soon, promptly,
hastily; *փուլ* *սնդուլ* *ad.* eagerly,
carefully, earnestly, ardently, passion-
ately; — *տանել*, *ունել*, *դնել*, — *ի* *մէջ*
տանուլ, — *յանձինն ունել*, to be anxi-
ous or zealous about, to apply one-
self with diligence to, to take to heart,
to be warm about, to endeavour or
strive to; — *տանել*, to take care of, to
care, to solicit, to watch; — *ի* *մէջ*
տանալ. seriously, earnestly; *մեղ չէ*
—, that is no matter to us, what is that
to us? *չէ* —, *չէ ինչ* —, no matter, nev-
er mind, it is nothing; *ոչ զի զաղբա-*
ւաց ինչ — *էր նմա*, not that he cared
for the poor; — *մեծ էր նր պստ*, he
took great care of that; *ոչ — ինչ առ-*
նեմ. I don't care, it is no matter to
me; *ամ — նց*. all their care, effort or
thought; *զի — է*, what does that mat-

ter? what does it signify? what of
that? *զի — է քեզ*. what is that to you?
what does it matter to you? *զի — է*
ինձ. what does it concern me? what
does it matter to me? nonsense! —
ինչ չառնէր, he did not take it into
account, he took no heed of it; *չէ —*
ինձ, it is no matter to me, it is all the
same to me, I don't care about it, I
am indifferent about it; *չառնեն ինչ* —
զիմեքէ. they care for nothing.
Փոյթարագ *a.* diligent, prompt, live-
ly, active. [zealous.
Փոյթեռանդն *a.* fervent, ardent,
Փոյթընթաց *a.* quick, swift, rapid.
Փոշահող *a.* the soil of which is as
the sand of the desert; —**ջուր** *a.* of
turbid or muddy water.
Փոշեղգած. —*ից*, —*խառն* *a.* covered
with or full of dust, dusty; —**հող** *a.*
mixed with dust; *s.* dusty soil; —**տե-**
սակ *a.* like dust, powdery; very small,
thin, light; —**տեսակութիւն** *s.* atom,
mote, minute particles. [water.
Փոշէջուր *s.* barley-flour mixed with
Փոշի, *շուշ*, *չեաց* *s.* dust; — or — *հրա-*
յան. gun-powder, powder; — *կաշնայ*.
tan, oak-bark; — *շաքարի*. powder-
sugar; — *իւղեփեցաց*. sweet-powder;
— *հերաց*. hair-powder; *տուփ փոշոյ*
հերաց. powder-box; *ամպ փոշոյ*. *a.*
cloud or whirlwind of dust; *գնել ինչ*
ի —, *ի —* *գարծուցանել*, to powder, to
grind to dust, to reduce to powder, to
pulverize; *նուլ փոշուլ*. to cover or
sprinkle with dust; *ի —* *գառնալ*. to be
reduced to powder, to be pulverized;
to crumble into dust, to moulder a-
way; — *յարուցանել*. to raise a dust;
լ — *Թաւալիլ*. to roll in the dust; *Թա-*
Թափել զ—. to dust, to beat the dust
out of, to shake off the dust, to free
from dust; — *զեղազէղ ամբառայր*
յամպս հասանէր, a thick cloud of
dust rose up to the skies; — *ամպաձե-*
մրկեալ դիղացեալ ծածկէ զերկին. a
cloud of dust arose & obscured the
heavens; *S.* Մանրամազ, վառօդ. *Ջա-*
Փոշիանամ *S.* *ի* *Փոշի գառնամ*. [զայք.
Փոշիացուցանեմ *S.* *ի* *Փոշի գարծա-*
Փոշիչ *S.* *Փուրսիչ*. [յանեմ.
Փոշիացեալ *a.* reduced to dust; di-
gested.
Փոշոտ *a.* dusty, covered with dust;
—*իմ*, *եցայ* *vn.* to be covered with, or
full of dust.

Փոշո, *ի* *s. anat.* scrotum; -անկ, *այ* *s.* scrotocele; -մեղէն, *sarcocele*; -or *Փոշանկաւոր* *a.* affected with scrotocele, ruptured.

Փոշանկութիւն *S.* Փոշանկ *s.*

Փոս, *ոյ* or *ից* *s.* ditch, pit, foss; trench, hollow; grave; -or -ս *Հատաւնէլ*, *գործէլ*, *գործել*, to dig a ditch, to ditch, to trench; - *Հատանէլ քաղաքին*, to intrench, to circumvallate.

*Փոսահատ *s.* grave-digger; -հերձ *a.* excavated, hollow.

Փոսացուցանեմ, Փոսափորեմ, Փոսեմ, *եցի* *S.* Փոս *Հատանեմ*.

Փոսուռայ, *ից* *s.* *Gr. w.* fire-fly; -անթեւ, glow-worm.

Փոսս *s.* measure, 10th part of a pot.

Փոսփոր, *ի* *s.* *Gr. w.* phosphorus, *S.* *Լուսածին*, &c.; -ական *a.* phosphoric; -ականութիւն *s.* phosphorescence.

Փոր, *ոյ* or *ի* *s.* belly, abdomen, paunch; womb, bowels, entrails; concavity, cavity, hollow; side, part; *S.* *Բուռ*; *zool. S.* Պոր; sea-scorpion, father-lasher, scorpæna; *a.* hollow, empty, void; -անթոյ, capacity of vases; -նաւի *mar.* keel, ship's bottom, careen; -սեխի, seed-pulp of melon.

Փորագրեմ *va.* to engrave, to grave; -ժանաւորով, to etch; -գրող *s.* engraver; -ի փայտի, wood-; -ժանաւորով, etcher; -գրուի *s.* engraving; -լուսագրական, heliographic -; պողպատային -, steel-; փայտեղէն -, wood-, wood-cut; -ժանաւորային, etching; վաճառական-եց, print-seller.

Փորած, *ի* or *ոյ* *S.* Փորուած; -ոյ *S.* Փորակ *S.* Ձորակ. [Փորուածոյ.

Փորահան *a.* Cæsarian; -մըլ *a.* indiscreet, light of tongue, tattling, babbling; -նկեալ *a.* without seam.

Փորանց *s.* diarrhœa.

Փորացաւ, *ի*, -ութի *s.* belly-ache, pain in the bowels; colick, gripes; -ցուցանեմ զանձն *va.* to bend forward; -փողոց *a.* with hollowed streets.

Փորեմ, *եցի* *va.* to dig, to hollow, to ditch, to excavate, to hollow out; to sap, to undermine; to engrave, to notch, to jag; -զալս, to tear out the eyes. [menian chasuble].

Փորիբաց *a.* open in front (the Armenian *S.* Բրիւ).

Փորձ, *ոյ* or *ի* *s.* trial, test, proof, attempt; specimen, sample; experi-

ence, proof; endeavour, undertaking, enterprise, expedient; trial, adversity, misfortune; temptation; probation; *a.* experienced, expert, practised; approved, tried, pure; *ի* -ոյ *ad.* by or from experience; *խիստ* -, a hard trial; բազմամեայ -, experience; բնագիտական -, physical experiment; -ով ուսեալ, taught by experience; լինել -, to be experienced, versed, exercised; զ-առնուլ, - փորձել, *ի* -մտանել, to experience, to make an experiment of, to attempt, to make attempts, to try, to assay, to prove, to experiment; *ի* -արկանել, to put to the trial or test, to torture; - փորձել վերստին, to renew an attempt, to make a new effort; *ի* վերջին - մատուցանել զինն, to put to the final proof; *ի* մահու - գալ, to prove death, voluntarily to encounter death; Հայաստան նախ զ-առ զորութե նր, Armenia was the first to feel his strength; ի նոր - Հանգիսի էանց նա, he was put to a new trial; մտեաւ եւ յարգարսն - մահու, even the righteous were in mortal danger; գիտելով զ-առն, well knowing what a man he is; զքանից զ-առ, he was beaten; - է, he is experienced, he has much practice; -արծաթոյ եւ ոսկւոյ *ի* բովս, gold & silver are tried in the furnace; *S.* Ձէն.

Փորձական *a.* experimental; empiric; tried, proved; -ութի *s.* empiricism; -ից *a.* tried or experienced together.

Փորձան, *այ* *s.* proof, assay, trial; tentative. [tried, tempted.

Փորձանակից *S.* Փորձակից; -ւոր *a.* Փորձաւք *s.* temptation; evil, tribulation, misfortune, disaster, mischance; *S.* Փորձան.

Փորձապետ *s.* arch-tempter, the devil.

Փորձառական *a.* experimental; -ք *s.* touch-needles, assaying piece or slip; -առ, *այ* *a.* experienced, expert; -առութիւն *s.* experience.

Փորձաքար *s.* touch-stone.

Փորձեմ, *եցի* *va.* to attempt, to try, to experiment, to make an experiment of; to prove, to assay, to put to the test; to tempt, to sound, to try; to tempt, to allure, to entice; -իմ *vn.* to be tried, tempted; to try, to endeavour, to seek; to be purified, refined.

Փորձիչ, -ձող *s.* trier; tempter; assayer; *S.* Հէն.

Փորձուի *s.* temptation; misfortune, calamity; * - ունեւ, to be tempted to; *ի* - արկանեւ, տանեւ, to lead into temptation; *յալթեւ* - թեւ, to resist temptation; *յալթել, ընկալել ի* - թեւ, to succumb to temptation.

Փորոն, *ի* *s. L. w.* forum. [bellow.

Փորոսամ or **տեմ** *vn.* to roar, to **Փորոտի**, *աւոյ* - ք, *տեաց* *s.* entrails, intestines, bowels, guts; pith, heart, kernel; - *տեաց* *a.* intestinal.

Փորուած, *ոյ* *s.* hollow, cavity, excavation; notch, score, hole; - *իււայ*, the ventricles or cavity of the brain; - *ոյ*, *ից* *a.* hollow. [tion.

Փորուան *s.* hollowing out, excavation. **Փորուար** *s.* stole. [groove.

Փորոք, *աց* *s.* ditch, cavity, hollow; **Փորէ** *S.* Սիկկ.

***Փորքութիւն** *S.* Որովայնածութիւն.

***Փու** *int.* pooh! fie! fie for shame!

Փութ, - *ս ad.* hastily, soon; - - *աւնեւ*, to rend, to tear in pieces.

Փութաբան *a.* speedy in speech, quick speaking; - *եմ*, *էցի* *vn.* to speak too fast, & too indistinctly; - *բար* *S.* **Փութապէս; - *լի* *a.* pressing, important, desirable; - *լուր* *a.* quick-eared; *ից*, intelligent, sharp-witted; - *կամ* *a.* earnest, diligent; - *աւմ* *a.* swift of foot.**

Փութամ, *ացայ*, *ս* or *ացիր* *vn.* to make haste, to hasten, to be quick, eager, to hurry; to strive, to endeavour; to be diligent, to apply oneself to; - *ս*, to be slow, not to hurry, to take one's time; *փութալով առնել զիմն*, to do anything in a hurry; *փութամ*, quick! make haste! *փութամ*, էջ պարի, come down quickly! *յայն փայն փութայր*, he dreamed of nothing else than ...; *յայն առաւել փութամ զի*, my chief desire is to; *եւ զիարգ փութամ մինչեւ կատարեցի*, & how am I straitened till it be accomplished!

Փութամահ *a.* hastening death, causing death quickly; - *մոռաց* *a.* forgetful, oblivious, of short memory; - *հակի*, - *պէս ad.* in haste, hastily, diligently, promptly, rapidly, quickly, soon; - *լան* *a.* diligent, eager, careful, attentive, studious; - *սիրտ* *a.* eager, impatient, in haste; - *ցուան* *s.* haste, eagerness, ardour, zeal; - *ցուցանեմ* *va.* to make haste, to hasten, to urge, to solicit, to accelerate, to dispatch, to expedite; - *ցուցիւ* *a.* urgent, earn-

est; - *ւոր* *a.* diligent, careful, attentive, heedful. [quick, speedy, prompt.

Փութկոտ *a.* very diligent, active, **Փութով** **Փութոտ** *S.* **Փութանակի**. **Փութաւոր**. [Փութապէս.

Փութութի *S.* **Փութացուան**; - *թ* *S.* **Փուլ** *s.* crumbling, falling, fall; *աւ* *wane*; - *ք*, ruins, rubbish; *ի* - *ածել*, to ruin, to destroy, to crumble; *ի* - *գալ*, to go to ruin; *լուսին ի* - *է*, the moon is waning.

Փութոս *s. Gr. w.* smoke; *a.* smoky. **Փութ**, - *ր* *a.* friable, crumbling. **Փութ** *a.* soft, damp, moist.

Փութի *S.* կաղապար. ***Փութա** *S.* Մոպ.

Փութը, *փնջի* *s.* root or stalk; bunch, nosegay, bouquet; - *հրեղէն*, bouquet, girandole, crowning-piece; - *ս* *յորէնեւ*, to make a nosegay.

Փուլ, *փռոյց* *s.* thorn, spine, prickle; *bot.* thistle; *mus.* an Armenian note (՝); - *ձկան*, bone, fish-bone; - *պտակ*, crown of thorns.

Փուլախան, *աց* *s. Pers. w.* body-guard, satellite, life-guard; - *տըք*, guard-house.

Փուռն, *փռան* *s.* oven; bake-house; kiln; *ծակ փռան*, kiln-hole; - *հացադործի*, baking-oven; - *խորովածոյ*, Dutch oven; - *հասարակաց*, common, parish oven; - *խոհակերոցի*, kitchen-range; - *խնայողական*, economical stove, soup-kitchen; - *կզմարի*, brick-kiln; - *կրէլի*, portable oven; portable air furnace; *ի* - or *փռան*, in the oven; *ջեռուցանել զ* - *ս*, to heat the oven, to charge, to fill; *արկանել ի* - *ն*, to put in the oven; *S.* *թի*.

***Փուռնիթ** *s.* misshapen loaf.

Փուտ, *փոռոյ* *a.* rotten, putrid, spoiled; *s.* rottenness, corruption, putrefaction; - *առամանց*, caries, cariosity; **Փուտակայ** *s.* caravanserai. [*S.* *Առաման*.

Փութ *s.* broken piece, bit, chip, splinter, fragment; - *կաւոռոյ*, shearings or flue of linen or cloth, stuff, hards. [law-suit.

Փութիւլ *s. Pers. w.* process, action, **Փութիւլանայ** *s.* poorpoozna, (kind of grapes).

Փութ, *փքոց* *s. Pers. w.* breath, wind; intestinal gas, fart, wind, flatulency, windiness; swelling, puffiness; *ից*, turgidness, bombast; - *հպարտութե*, gust or fit of pride; *անձայն* - *ս*, noise-

less fart, fizzle, foist; -ս արձակել. հանել -ս, to fart, to let a fart, to break wind; (անձայն) to fizzle, to foist; -արձակող, farter; fizzler, foister.

Փռքսիա *s. bot.* fuchsia; - ծիրանե-դոյն, - coccinea.

Փռքք, փքոց *s.* bellow, pair of bellows; *mech.* blast, blast engine; *mus.* bag-pipe; *bot.* follicle, seed vessel; - ձեռաց, snapper bellows; պարզ -, single bellows; - դարբնաց, smith's or forge bellows; - երգեչոնի, organ-bellows; - երկին հոգմով, double bellows.

Փոփոգանք *s.* palliation, relief, solace; -դեմ, եջի *va.* to palliate, to relieve, to lighten; -դեւ *a.* palliative, easing.

Փոփոխ *a.* alternate, mutual, reciprocal; *ad.* alternatively, by turns, mutually, reciprocally.

Փոփոխական *a.* changeable, variable, changing, mutable, varying, inconstant; restless, unsettled, unsteady; transmutable, alterable; -ութի *s.* variability, mutability; transmutability; -կի *S.* Փոփոխ *ad.*

Փոփոխամիտ *a.* fickle-minded, fickle, unsteady, unsteadfast, inconstant, volatile; -մտութի *s.* fickle-mindedness, fickleness, inconstancy.

Փոփոխելի *a.* subject to change, mutable; transmutable.

Փոփոխեմ, եջի *va.* to change, to alter, to turn, to convert, to vary, to modify, to permute, to transform, to transmute.

Փոփոխիչ *s.* changer, modifier.

Փոփոխութիւն or ունի *s.* change, mutation, alteration, variation, conversion, permutation, transformation, transmutation; change, vicissitude, turn; commutation; season; փոփոխմունք արեգական, tropic; - անուանց, tropology, allegory.

Փոքր, քու. քունք, քունց *a.* little, small; few; inconsiderable, trifling; minor; - ինչ, - մի, somewhat, a little; փոքու ինչ, in few; almost; յետ փոքու, զինի փոքու ինչ, յետ - ինչ, shortly after, in a short time, shortly; ի փոքուստ, from small matters; ի փոքուն, in small things; ի փոքուստ or փոքրուստ, in infancy, yet young; --, առ --, թ փոքու փոքու, առ ի --, by little & little, little by little, by

degrees, insensibly; - մի յառաջ, shortly before; - մի եւս՝ եւ, - միւս եւս, - ինչ՝ եւ, little was wanting, there was little wanting to, almost, nearly; - միւս եւս եւ անկանի, I was very near falling in; - մի եւս սասանեալ էին ոտք իմ, my feet were near sliding; - ինչ համարել, վարկանիլ, - իմն թուիլ յաշ, to hold as trifles, to consider as insignificant; ի փոքունս յարեալ հայիլ, to stand upon trifles, to lay much stress upon things of no importance; *S.* Ընդ, Ծառ, &c.

Փոքրաբան *a.* low-speaking; -ութի *s.* low expression; -դին *a.* cheap, of little value; -գլուխ *a.* small-headed; -դոյն *a.* smaller; minor; -կն *a.* small-eyed; -հասակ *a.* short-sized, short, little; -հոգի *a.* pusillanimous; impatient, hasty; -հոգութի *s.* pusillanimity; -մայ *a.* of short duration, transitory; -մտութիւն *S.* Փոքրահոգութի; -նամ *S.* Փոքրկանամ; -չեայ *a.* pink-eyed; -տար *a.* narrow; -տեսակ or տեսիլ *a.* of small size, little; -ցուցանեմ *S.* Փոքրկացուցանեմ; -ցոյց *s.* microscope; * -ւոր *S.* Հորտ; -քանակ *a.* retailing; *S.* Վաճառ. & Վաճառական.

Փոքրեմ, եջի *va.* to shave; to trim, to cut the hair; - դչերս իւր, to cut one's hair, to have the hair cut.

Փոքրիկ, րկան, րկունք, կանց *a.* very little, quite small, tiny, wee, slender, scanty, petty, slight; minor.

Փոքրկանամ, աջայ *vn.* to grow less or shorter, to shorten, to become smaller, to be lessened, diminished, to decrease. [degrees.]

Փոքրկապէս *ad.* little by little, by Փոքրկացուցանեմ *va.* to render less, to make smaller, to shorten, to lessen, to decrease, to diminish; to extenuate.

Փոքրկութի *s.* littleness, smallness, tenuity, diminution, decrease, lessening; extenuation.

Փոքրոգի *a.* pusillanimous; short-witted, shallow, weak-minded; light, easy; բեռն -, light burden; - աննել, to lighten, to lessen, to ease; -գութի *s.* lightness, slenderness; pusillanimity; low-mindedness, baseness, coward-

Փոքրութի *S.* Փոքրկութի. [liness.]

Փշեմ, եջի *vn.* to blow, to breathe; to swell, to inflate; to expire; to die; *S.* Հոգի & Ոգի; հոգին փչէ, the wind blows.

Փչեցուցանեմ *va.* to blow, to swell.
Փչողական *a.* wind; - նուագարանք, wind-instruments.

Փչումն *s.* blowing, breath.

*Փչուլ *s.* blow-pipe.

*Փչրք *S.* Փեռնիկ.

Փռանք *or* նկ, *այ a. L. w.* frank, French; European; աղքն -այ, the Franks, (German tribe who conquered France). [ber of a curia.

Փռատոր, *այ s. Gr. w.* փռատր, mem-

Փռեմ *S.* Սփռեմ. [ness, distraction.

Փռնիւթ, *այ s. Gr. w.* frenzy, mad-

Փռնքեամս *vn.* to boast, to become haughty, insolent, to fume, to puff, to

Փռիւզացի *a. s.* Phrygian. [chafe.

Փռնապան, *այ s.* baker, oven-keeper.

Փռնգամ, *այի, Փռնեմ, էջի vn.* to sneeze; to cry, to bellow; to neigh.

*Փռոց, *ի s.* cloth, table-cloth; - սեղանայ, altar-cloth; սփռել զ-, արկանել -, to lay the cloth; բառնալ զ-, to remove the cloth; -ակ *ի s.* napkin.

*Փռռան, *ի s.* kite, paper-kite.

Փսալմոս *s. Gr. w.* psalm.

Փսալմ, *այ s. Gr. w.* psalmist.

Փսենաս *s. Gr. w.* fig-insect, cynips, gall-insects.

Փսիւթ *s. Gr. w.* mat, rush-mat; -ադործ *s.* mat-maker; -եայ *a.* made of mat; woven with rushes; -ին *s.* small mat; tissue of rushes.

Փսիւած, *ի s.* vomit; շուն դառնայ *ի իւր*, the dog returns to his vomit.

Փսիւեմ, *էջի vna.* to vomit, to cast or throw up, to puke, to spew; -եցուցանեմ *va.* to cause to vomit; -եցուցիւ *a.* vomitive, emetic; դեղ - med.

Փսիւումն *s.* vomiting. [puke, puker.

Փստածաղիկ *a.* pronounced on the top of tongue.

Փստղենի *s. bot.* pistachio-tree.

Փստուղ, աղոյ *s.* pistachio.

Փտական *a.* corruptible.

Փտանամ *S.* Փտիմ.

Փտեմ, *էջի va.* to rot, to let rot, to corrupt, to render putrid, to putrefy, to spoil; - or

Փտիմ, *էջայ vn.* to rot, to become or get rotten, to be corrupted, spoiled; փտեալ առամն, carious tooth.

Փաղեմ, *էջի va.* to pinch, to test the ripeness of fruit.

Փտութիւն *s. S.* Փոււ; - ոսկերաց, caries, cariosity; - տնկոյ, brown rust, cariosity.

Փրանք *or* նկ, *այ s. S.* Փռանք; frank (10 pence).

Փրղունք *s. Pers. w.* child, boy.

Փրթանիմ, թայ, թուցեալ *vn.* to be detached, broken, to break off, to come off. [en part, bit, fragment.

Փրթուած, ոյ *s.* detached or brok-

Փրթուցանեմ, ջի *va.* to detach, to separate, to take away; - դժառլցեալ, to unglue, to unsolder; - զնեան, to let fly an arrow; - զբեւեալ, to unvail, to unhook; - զբալթայի, to unchain, to unfetter, to unshackle. [faggots.

Փրիւայ, ից *s. Gr. w.* dry brushwood,

Փրծանիմ, ծայ, ծեալ *or* ծուցեալ *vn.* to be detached, taken away, to escape, to break away, to shake off, to get rid of; *S.* Յիշատակ.

Փրծուցանեմ, ջի *va.* to detach, to save, to deliver, to free, to set free.

Փրկադործ, *այ a.* salutary; *s.* saver, deliverer; redeemer, saviour; -եմ *va.* to save, to redeem; -ութի *s.* delivery, redemption. [wholesome.

Փրկական *a.* redeeming, salutary;

Փրկան *S.* Փրկանք; -ակ, *ի a.* offering oneself as ransom for others.

Փրկանաւորեմ, էջի *va.* to deliver or save by means of ransom, to redeem; *S.* Նամակ. [redemption.

Փրկանաւորութիւն *s.* ransoming,

Փրկանք *s.* ransom, price of redemption; ransoming; redeeming, deliverance; -նամակի, prepayment, postage.

Փրկարան *s.* means of salvation; of

Փրկաւէա *S.* Փրկական. [redemption.

Փրկեմ, էջի *va.* to save, to deliver, to liberate, to redeem.

Փրկիւ *s.* Saviour, Redeemer, saver, liberator; թուական *or* թուականութիւն, christian era.

Փրկութիւն *s.* salvation; liberation, recovery, deliverance, redemption; ransom; - *or* -ք, -թէցն, զոհ -թի, victim, peace-offering; -աբեր, -ադործ *a.* salutiferous, causing health,

Փրկումն *S.* Փրկութիւն. [salutary.

Փրկչական *a.* Saviour's, Redeemer's.

Փրիւռ, փրոց *s.* froth, foam, scum;

սլաւ, drivel; - սաւաթ, soap-lather; - ի վեր բերել, to froth, to foam; ի բաց առնուլ *or* բառնալ զ-ն, to skim, to scum, to despumate.

Փրիւրադէզ *a.* covered with foam or froth, frothy, foaming; - ալիք, foam-

ing billows; -*դի* *a.* full of foam, foamy, frothy; -*ծին* *a.* born of sea-foam (Aphrodite); -*կան* *a.* spumous; -*հան* *ի* *s.* skimmer; slice.

Փրփրամ, բեամ, աջայ. Փրփրանամ, աջեալ *vn.* to foam, to froth, to spume, to mantle; to slaver; - *օժառի*, to lather. [foam-like.

Փրփրառեսակ *a.* resembling froth,

Փրփրեղիւր *a.* aphricerous.

Փրփրեմ, եցի *va.* to cause to froth, to cover with foam; *vn.* *S.* Փրփրամ; - *առ կատաղութե*, to foam with rage, to fume with anger. [մեռուկ.

Փրփրեմ, *ի* *s.* bot. portulaca; *S.* Ան-

Փրփրերախ *a.* foaming-mouthed, slobbering, slaving, drivelling; - *երկար*, foaming courser or steed.

Փրփրեցուցանեմ *S.* Փրփրեմ *va.*

Փրփրիմ *S.* Փրփրամ.

Փրբամ, աջայ or աջի *vn.* to spout or blow water from the nostrils.

Փշնութի *s.* inutility, uselessness, bad quality; *bot.* rust or blight of trees.

Փշուն, ջնոյ *a.* bad, useless, vile, abject, despicable; *bot.* carious, rotten.

Փբալի or լիւր *a.* windy, flatulent.

Փբաղիք *s.* artery.

Փբամ *vn.* to hiss; - or

Փբանամ, աջայ *vn.* to swell, to be swollen; *fig.* to be puffed up, elated, to grow proud, to be swollen with pride, to take a pride in one's successes, to be bloated with pride & presumption.

Փբանք, Փբացումն *s.* swelling, inflation; *fig.* puffiness, wind, pride, vanity.

Փբացուցանեմ *va.* to bloat, to swell, to inflate; *fig.* to puff up, to swell, to elate; - *ուցիւ* *a.* windy, flatulent.

Փբին, փբին, նաւ, նայ *s.* shaft, arrow, dart, javelin; *ի* քէն եւ անդր է -ն, the arrows are beyond thee.

Փբոցուռոյց *a.* swollen, bloated, inflated, puffy, turgid, high-flown, fustian, bombastic, emphatic.

Փբումն *S.* Փբանք.

Փբուռոյց *S.* Փբոցուռոյց.

Փ

Փ (kē) քէ *s.* the thirty sixth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants; ք, ք, nine thousand; nine thousandth. Ես եմ այբ եւ քէ. սկիզբն եւ կատարած, (ես եմ ալիփա եւ ով, առաջին եւ վերջին), I am Ipe & Kē, the beginning & the ending, (I am Alpha & Omega, the first & the last).

— It is sometimes changed for the letters ք, կ, ի; for example: հէք-հէք, թաքել-թաքել; ծաքել-ծաքել, պաքել-պաքել; Աբաբ-Ախաբ. Հռքեր-Հռաբար.

— The Greek χ is changed by us into ք, as Χριστός-Քրիստոս.

Փալա *int.* I say! holla! hallo!

Փալք *s.* circle, orb.

Փած, ից *sf.* bitch; Scylla; *a.* female.

Փածաւարոս, աջ *a.* castrated; *s.* eunuch.

Փածբոր *s.* med. mange, dog-itch.

Փակ, ք *a.* unsewed, ripped, disjointed, separated; *s.* separation.

Փակեմ, եցի *va.* to undo, to unmake, to untie, to loosen, to unbind, to detach; to disjoint, to disunite, to dissolve, to resolve; to destroy, to demolish, to beat down; to take to pieces, to take asunder, to dismount; - *զկարեալն*, to unsew, to unstitch, to rip up; - *զխւսեալն*, to unweave, to unravel; - *զբեռինս*, to unpack; - *զբարձս*, to dislocate, to put out of joint, to disjoint; - *զազդերս*, to make hip-shot, to dislocate one's thighs; - *զոք յաթոռոյ*, to depose from the throne; - *զբարեկամս*, to part, to separate, to sever; *զինի քակելոյ օռնին*, the holidays being finished. [&c.

Փակիւ *a.* destroying; *s.* destroyer,

Փակողական *a.* destructive.

Փակոր, ոյ *s.* animal excrement, ordure; - *արջառոյ*, cow-dung, manure.

Քակուած , *ոյ* or *ի* *s.* dissolution, rupture; unsewing, rip; *a.* unsewn, ripped. [*ling*, solution, enodation.

Քակումն *s.* S. **Քակումն**; unravel-
Քակուա , **Քակուելի** *a.* dissoluble, dissolvable; destructible.

Քակումել, *էջի* *va.* to undo totally, to decompose, to destroy; to dissolve; to divide, to separate; **իմ քի քառայ** , to lose one's renown.

Քակուել *a.* destructive; *s.* destroyer.

Քակումութի or **ումն** *s.* dissolution, decomposition, separation, rupture, destruction, total ruin.

Քահանայ , *ից* *s.* priest, clergyman.

Քահանայադարձ *a.* officiating; **եմ** *va.* to consecrate; to ordain priest; **ուել** *s.* consecration; **թաղ** *s.* priest's funeral; **կան** *a.* sacerdotal, priestly; **ք** , priests; **կից** *s.* brother-priest, colleague; **նամ** , *այցայ* *vn.* to take orders, to become or to be ordained priest; to perform the duties of priest; **պետ** , *այց* *s.* high priest, chief priest; pontiff; hierarchy; **ն Հռովմայ** , sovereign pontiff; **պետաբար** *ad.* pontifically; **պետական** *a.* pontifical; **պե-տեմ** , *էջի* *vn.* to be or become high priest or pontiff; to perform the duties of pontiff; **պետութի** *s.* dignity of a high priest, pontificate; hierarchy; **պէս** *ad.* like a priest, sacerdotally; **վարութի** *s.* sacerdotal order or function; **րան** *s.* temple, church, holy place; priest's residence; ***ցու** , *այց* S. **Ձեռնդրելի**; **ցուցանեմ** *va.* to ordain priest. [office.

Քահանայեմ , *էջի* *vn.* to hold priest's
Քահանայութի *s.* priesthood; hier-
archy; **ուհի** *sf.* priestess.

Քահեմ S. **Քաւեմ**.

Քաղ , *ից* *s.* he-goat, goat; *bot.* weed-
ings; **հանել** S. **Քաղահան** առնեմ.

Քաղադիր or **դրոն** *s.* mat.

Քաղածոյ or **ծու** *s.* collection, com-
pendium, anthology; *chem.* extract,
spirit; *a.* collected, compiled.

Քաղակ , *այց* *s.* young kid.

Քաղահան *s.* weed-hook; **առնել** *va.* to weed, to hoe, to pluck up weeds;
fig. to scan, to sift, to pick out, to se-
lect, to choose; **հեղձոյց լինեմ** *vn.* to
be choked by weeds. [timber.

***Քաղան** *s.* log of wood, beam of

Քաղաք , *այց* *s.* town, city; S. **Թա-
ղաւորեալ**, **Սայր**; **ի-ս-ս** , *լը-այց-այց* ,

ի-ի , in every city or town, every
where; **է-ի-** , from one town to an-
other; **արտաքս ք զ-ն** , out of town;
քնակիք **ի** , towns-people, towns-folk;
վիշակ , **սահման-ի** . township.

Քաղաքաբերդ *s.* place, fortress; **քնակ** *s.* townsman, inhabitant of a
town, citizen, cit, burgess; **լինել** , to
live in a town; **գիւղ** or **գեղ** *s.* small
town, village; market town, borough;
գէտ *a. s.* politician, statesman; **մե-
ծմաստ** - , great -; **գիտութի** *s.* po-
litics, polity; **գլուխ** *s.* mayor, city
magistrate; **գրիմ** *vn.* to be naturaliz-
ed; **գուռն** *s.* city-gate; **ժողով** *a.*
composed of all the towns-people; *s.*
public meeting; popular assembly; **քնկերու-
թի** society; **կան** *a.* civil, po-
litical, civic; citizen; S. **Քաղաքաւոր**;
s. politics; **կանութի** *s.* policy, polity;
S. **Քաղաքավարութի**; **կիրթ** or **կրթել**
a. civilized; **կից** *a.* of the same town;
s. fellow-citizen, fellow-townsmen; **կրթեմ** *va.* to civilize; **կրթուել** *s.* civi-
lization; **կցուել** *s.* fellow-citizenship;
մայր S. **Սայրաքաղաք**; **մարտութի** *s.*
civil war; war between city & city;
մէջ *s.* the centre or chief square of a
city; **մուր** *s.* fortified town; **յարգար**
a. built with taste, embellished; **յի**
S. **Քաղաքական**; **ք** , citizens, towns-
people; **նամ** , *այցայ* *vn.* to become a
town; to be peopled like a town; **նի**
s. towns; **նիստ** *a.* town-like; **նրէն**
ad. politically; **լինութի** *s.* civic order,
police; **պահ** , *այց* *s.* policeman; **պե-
տ** , *այց* *s.* governor of a town; chief mag-
istrate or mayor of a town; **պետա-
րան** *s.* town-hall; **պետութի** *s.* mayor-
alty; **ուռ** , *այց* *s.* conqueror of a city;
սէր *a.* loving one's native place, pa-
triotic; **վար** , *այց* *a.* political; civil,
polite, courteous, mannerly; **վարեմ** ,
էջի , **վարելի** , *էջայ* *vn.* to behave well,
to conduct oneself honestly; to rule
with wisdom; **վարութի** *s.* behaviour;
policy; police; good breeding, civil-
ity, urbanity, courtesy, politeness, af-
fability; **կենաց** , personal conduct;
անսուղիւտ - , unimpeachable morality
or integrity; **ծայրացեալ** - , deep po-
licy; **տուր** *s.* betrayer of the city,
traitor; **ցի** , *ցուց* , *ցեայց* *a.* of the same
country; *s.* townsman, citizen, bur-
gess; **ք** , towns-people, **ի-ի** , towns-
people; **յա-
ցանեմ** *va.* to make like a city; **ւեր** *a.*

town destroying ; - *ւորութիւն* *s.* civility, politeness ; honesty, virtue.

Քաղաքիկ *s.* small town.

Քաղաքիկներ *ս.* *քոյ* *s.* pl. small towns.

Քաղաքովն *ad.* with all the inhabitants.

Քաղաքորմ *s.* wall of a town, fortification, rampart ; interval between two lines of defence.

Քաղբան *այ* *s.* *Gr.* *w.* galbanum ; - *երեւելի* , transparent . -

Քաղեայ , *գէից* *s.* Chaldean ; caster of nativities ; astrologer, soothsayer ;

- *գէական* *a.* Chaldaic , astrological ;

- *գէարէն* *ad.* in Chaldee ; - *գէացի* *a.* *s.*

Chaldean ; - *բ.* the Chaldeans ; - *գէ-*

ուկ *s.* judiciary astrology, horoscope,

Քաղեան *a.* born of a goat. [nativity.

Քաղեմ , *եցի* *va.* to gather, to gather

together, to collect, to assemble, to

amass ; to draw, to extract ; to pick,

to pluck up, to take away ; - *զոգիս* ,

զունչ ուրուբ , to keep in suspense, to

amuse, to keep at bay ; - *բանի բե-*

րանոյ ուրուբ , to catch something out

of one's mouth ; *fig.* to get cunningly

into the confidence of one, to obtain

his secret surreptitiously ; *սկսա-*

ողի նր քաղելի ի նմանէ , he began to

faint away ; *լոյս իմ քաղի* , my life is

consuming ; *S.* *Ընկող* , &c.

Քաղ(մնատ , &c. *S.* *Թոթով* , &c.

Քաղիրթ , *զրթաց* *s.* tripe ; *վաճառա-*

նոց քաղիրթի , tripe-stall. [ius.

Քաղեգործիկ *s.* calcedony, calcedon-

- *Քաղհանեմ* *va.* *S.* *Քաղ հանեմ* ; - *ձե-*

ւաբ , to handweed.

Քաղոց , *ի* *s.* the fifth month of the

ancient Armenian calendar , (Dec. -

Jan.). [abstract, epitome.

Քաղուածոյք *s.* extract, abridgment,

Քաղբան *s.* earthen dish. [ler.

Քաղրծափաճառ *s.* tripe-man, --sel-

- *Քաղրթեղ* *a.* tun-bellied.

Քաղց , *ոյ* or *ի* *s.* hunger ; *a.* hungry ;

- *գժնդակ* , *ուժգին* , *անհնարին* , viol-

ent, canine, ravenous appetite or

hunger ; *յուզել զ-* , to excite, sharp-

en or quicken the appetite ; - *իւ հար-*

կանիւ , to be hunger-beaten, to be or

feel hungry ; *մեռանել առ - ոյն* , to

starve, to die of starvation ; *հարկա-*

նել զ- , to stay or satiate hunger.

Քաղցական *a.* where starvation is

Քաղցանամ *S.* *Քաղցնում* . [felt.

Քաղցաւոր , *ցեաւ* *a.* hungry, starv-

ing, famished. [person, greedily.

Քաղցելաբար *ad.* like a famished

Քաղցենամ *S.* *Քաղցնում* .

Քաղցեցուցանեմ *va.* to cause hun-

ger, to famish, to starve.

Քաղցկեղ , *ի* *s.* med. cancer, gangrene,

mortification ; impetigo, moist tetter.

Քաղցնում , *ցեայ* , *ցեաւ* *vn.* to feel

hungry, to be hungry, famished ; *fig.*

to hunger after, to thirst for, to be

greedy of, thirsty or eager for.

Քաղցու , *ոյ* *s.* must, new wine ; - *ա-*

լից *a.* full of or drunk with new wine.

Քաղցունէի *a.* sweet ; gentle.

Քաղցութի or *ուսնի* *s.* hunger.

Քաղցուցանեմ *S.* *Քաղցեցուցանեմ* .

Քաղցր , *ցու* , *ցունք* , *ցունց* *a.* sweet,

delicious ; mild, pleasant, agreeable,

charming, amiable, affable, dear, be-

loved ; *s.* sweetness, honey ; - or - *ցունս*

ad. sweetly, softly, gently, pleasantly,

nicely ; - *հայեցուածք* , mild looking ;

- *բնաւորութիւն* , good-temperedness ;

- *բարք* , gentle manners ; - *յխասակ* ,

pleasing remembrance ; - *է տեսանել* ,

it is pleasant to see ; - *է նց* , it is a

pleasure for them to ; - *է ինչ* , I

should like ; - *էր մեզ տեսանել* , we

saw with pleasure.

Քաղցրաբաժակ *a.* bearing sweet

wine ; - *բան* *a.* sweet-spoken, mealy-

mouthed, smooth-tongued ; flattering ;

- *բանուկ* *s.* sweet tongue, kind things,

honeyed, fine or soft words, flattering

discourse, flattery, wheedling,

blarney ; - *բար* *ad.* sweetly, softly,

gently, mildly ; - *բարբառ* *a.* honey-

tongued ; sweet-voiced, melodiously

singing ; - *բարոյ* *a.* sweet- or good-

tempered , affable , condescending ;

- *բարուկ* *s.* good-temperedness, mild-

ness, meekness ; - *բեր* *a.* bearing

sweets, producing agreeable fruits ;

- *բոյր* *a.* sweet-smelling, odoriferous,

sweet-scented, fragrant ; - *բուխ* *a.* mel-

lifuuous, sweet ; - *լից* *a.* full of sweet-

ness ; - *լուր* *a.* agreeable, sweet to the

ear ; gentle, docile, submissive ; - *խառն*

a. mixed with sweetness, sweet ; mild,

soft, temperate ; - *բանք* , honeyed

words ; - *խառնութիւն* *s.* temperature ;

- *խորժ* *a.* agreeable to the taste, sweet

to the palate ; - *խօս* or *խօսիկ* *a.* speak-

ing or singing sweetly, sweet, har-

monious, tuneful ; *S.* *Քաղցրաբան* ; -

ծաղիկ *a.* adorned with fine flowers ;

-ծաւալ *a.* spread or sprinkled gently;
-կան *a.* sweet; -կարկաղ *a.* purling,
murmuring gently; -կն *a.* sweet-eyed;
-համ *a.* sweet-tasted, savoury, deli-
cate, delicious; -համբոյր *a.* sweet, de-
mure, affable, obliging, complaisant,
kind; -համուհի *s.* savouriness, relish;
-հայեաց *a.* mild-looking; fine, grace-
ful; -հնչակ or հնչիւն *a.* soft-sounding,
harmonious; -հոս *a.* flowing gently;
-ձայն *a.* sweet-voiced, melodious, tune-
ful, musical; - բարբառով, melodious-
ly; -ձայնութի *s.* sweet voice, melody,
harmony, euphony, music; -թեմա
իւրով, by his harmonious voice; -դի
a. well tuned, harmonious; -ճաշակ
a. gently beaming; -ճաշակ *S.* Քաղ-
ցրահամ.

Քաղցրան *s.* chem. glycium, beryllium.

Քաղցրանամ, ազայ *vn.* to become or
grow sweet, mild; *fig.* to soften down,
to relent; -նինջ or -նիրհ քուն *s.*
sweet, gentle sleep; -նիւթ *s.* grape
sugar; -նշլ *a.* spreading a subdued
light; -նուագ *a.* causing harmonious
chants to be heard; -նունչ *a.* gently
blowing; -պատիր *a.* flattering, de-
ceiving; -պարզ աչք *s.* soft eyes, gentle
glance; -պէս *ad.* sweetly, gently, soft-
ly; -պտուղ *a.* bearing or producing
pleasant fruits; -սէր *a.* fond of sweets;
-սիգ or սիգ *S.* Քաղցրաշունչ; -սինձ *s.*
chem. gelatine sugar; -սնոյց *a.* brought
up tenderly, in delicacy, delicate;
-վաճառ *s.* confectioner; -տենչ *a.*
sweet & desirable (sleep); -տես or
տեսիւ *a.* fine-looking, graceful, hand-
some; -տուր *a.* given with gentleness,
by fair means (order); -րար *a.* pro-
ducing sweet things; -ցուցանեմ *va.*
to sweeten, to render sweet; *med.* to
edulcorate; *fig.* to soften, to temper,
to calm, to allay; -ցուցիւ *a.* soothing,
demulcent, emollient; *med.* edulcorant;
-ւենի *s.* sweets, comfits, preserves;
-քուն *a.* of sweet sleep.

Քաղցրեմ *S.* Քաղցրանամ.

Քաղցրենի *a.* sweet. [hallelujah.

Քաղցրերգուի *s.* sweet song, melody,

Քաղցրիկ *a.* sweet, benign, dear,

Քաղցրիտ *s.* chem. glycerine.[darling.

Քաղցրութիւն *s.* sweetness, suavity;
saviour; softening; gentleness, affabi-
lity, meekness, amability, benignity,
amenity, urbanity; -թք *ad.* sweetly,
softly, gently, mildly; -թք օռնի ծա-

կէն ելանէ, a smooth tongue draws
even the serpent out of his hole,
(gentleness is better than force).

Քաղցրութեամբ *a.* teaching with gentle-
ness; pleasant to learn.

Քամ, ոյ *s.* juice; gravy; jelly.

Քամակ, աջ *s.* back, back-bone,
spine; -աբեկ, -աղոտոր *a.* broken-
backed, hipshot; *fig.* cast down, cowed,
craven, dismayed; -աղոր *a.* humped,
hump-backed.

Քամահաբար *ad.* scornfully, disdain-
fully, slightly; -կան *a.* contempti-
ble, despicable.

Քամահանք *s.* contempt, scorn, dis-
dain; -նս առնեմ or

Քամահեմ, եջի *va.* to despise, to
scorn, to disdain, to slight, to set at
nought, to take no heed of, to make
no account of; -հէի *a.* despicable.

Քամահիւ *a.* scornful, contemptuous.

Քամեմ, եջի *va.* to press, to squeeze,
to extract, to wring; to strain, to fil-
ter; to drain, to cause to flow; *fig.* to
exhaust, to drain, to use up, to empty;
-զբաժակ, to swallow up, to drain
the cup; -զբաժակ մինչև ցմրուր, to
drink the cup to the dregs, to swallow
the pill; -զեմ մրուրս զառնութեան
բաղին, to drain or exhaust the rig-
ours of fate; յինքն -, to suck, to
imbibe, to draw in; արտասուք յաչաց
նք քամին, he wept bitterly; հոգեմ
-, to winnow; քամիմ *vn.* to be swollen.

*Քամի, մելոյ *s.* wind; flatulency; *S.*
Հոգմ.

[der, straining-bag.

*Քամոց, աջ *s.* filter, strainer, cullen-
Քամուած, Քամուք *s.* pressing, ooze,
residue; chem. residuum.

Քայլ, ից *s.* pace, step, stride; - ք
ոմին, a foot of earth; - առ -, - ad.
step by step; ք - -, at each step;
հազար -, mile; առնուլ զառաջին -, to
take the first steps, to break the ice;
-ս փոխել, to step, to walk; եւ - առ
- յուշիկ ընթաց՝ վարեալ սանի բաշ
անգրի բաց, fair & softly goes far in
a day.

Քայլափոխ, ից *s.* motion of the feet,
step, pace, walk, gait; -եմ or

Քայլեմ, եջի *vn.* to step, to take a
step, to walk, to stride, to go.

Քայռ, ից, -ամանեակ *s.* necklace,
collar, carcanet. [ety, mental trouble.

Քայքայանք *s.* Տ. Քայքայումն; anxi-
Քայքայեմ, եջի *va.* to dissolve, to

undo, to destroy, to take to pieces; to disperse, to break up; - *զմիտս*, to dissipate, to distract; - *զխաւար*, to chase the darkness; - *իմ տն*. to be dissolved, destroyed; to be dispersed, spread over; - *յուք*; to be violently fond of.

Քայքայութի or *ուժն* *s.* dissolution, destruction, division, separation; looseness; - *մտայ*, dissipation.

Քայքայուն *a.* wanton, loose, lewd.

Քան *pr.* more than, more, under, beneath, over; as, as well as, as much as; - or - *եթէ*. - *թէ conj.* that; more, than; *անդր* -, further, beyond; *ոչ ոք* - *չնա*, no one but he; *առաւել* - *զերեսուն* եւ *հինգ ամբ էն իմ*. I am more than thirty five years old; *գրեզ ընտրեաց* - *զաղբս ամ*, he choosed thee before all the nations; *պատրաստ եմք մեռանել* - *անցանել ը օրէնս Հայրենիս*, we are ready to die, rather than violate our country's laws; *Հատու* - *զեմ սուր*, much keener than any other sword; *հրքան խաղաղութի է ի տունս շինականաց* - *ի տունս թագաւորաց*, when will peace reign alike in the cottage & in the palace!

Քանաբար *ad.* in how many ways?

Քանակ, *այ* *s.* quantity, measure; - *ազէս* *a.* knowing the quantity; - *աւկան* *a.* quantitative; - *անամ*, *այցայ տն*. to be limited in quantity; - *ւոր* *a.* having a quantity; - *եմ*, *եցի va.* to assign the quantity; to measure; to contain, to comprehend.

Քանակիք *ad.* in how many ways?

Քանակութի *s.* quantity.

Քանանացի, *Քանանիգաս* or - *իտ* *a.* *s.* Canaanite. [ferocious, fierce.

Քանասար, - *եան*, - *իկ* *a.* wolf-like,

Քանդ, *ի*, - *ակ*, *այ* *s.* carving, sculpture, chiselling, chasing; notch; cameo; *բարձր* - *ակ*, relief, relievo, embossment.

Քանդակագործ, *այ* sculpture; chiselling; sculptured or chased object; sculptor, carver; chaser; *a.* sculptured, carved, chiselled, notched; - *գործի* *s.* graving-tool, chisel; - *գործութի* *s.* sculpture, carving, chiselling, chasing. *Քանդակածոյ* *S.* - *գանդագործ* *a.* [ing. *Քանդակեմ*, *եցի va.* to sculpture, to carve, to chisel; to notch, to cut.

Քանդակիչ *s.* sculptor, carver; chaser, chiseller.

Քանդեմ, *եցի va.* to demolish, to destroy, to beat, to knock or pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to dismantle, to raise; to ravage, to devastate, to desolate; *S.* *Քանդակեմ*.

Քանդիչ *s.* destroyer, ravager, despoiler. [զուժն.

Քանդուած, *ոյ* *S.* *Քանդակ* * & *Քան* *Քանդուկ*, *դկաց* *s.* jar, large earthen vessel to contain corn.

Քանդումն *s.* demolition, destruction, dismantling.

Քաներորդ, *այ* *a.* *s.* what, which.

Քանիք conj. for, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Քանի, *նոյ* or *նոյ* - *նիք*, *նեաց* *a.* how! how much! *ad.* what? how much? how many? *s.* quantity; - *անգամ*? how many times? - *առաւել*! - *եւս*! how much more! with still more reason; - *ամաց է*? how old is he? - *ժամանակք էն*? how long is it? - *մարտ պատերազմի միեցաք*! how often have we fought! *ի* - *աւուրս*? in how many days? *ի* - *ան ամսոյն*? on what day of the month? - *ինչ պարտիս*? how much do you owe? - *զնոյ* or *քանոյ վաճառեցեր*, how much did you sell it for? at what price did you sell it? *քանոյ գնեցեր*, how much did you give for it? at what price did you buy it? - *մի*, some; *աւուրս* - *մի*, some days; *քանի քանի*, how! how much! how often! how many times! *քանի գեղեցկացար եւ քանի քաղցրացար*, how fair & how pleasant art thou! - *գեղեցիկ է առաքինութի*! how lovely is virtue! *ոչ*, - *վեհ է Հայրենասիրութի*! how sublime is patriotism!

Քանիութիւն *s.* quantity.

Քանիպատիկ *ad.* how many more?

Քանիս, *Քանիցս*, *Քանիցս անգամ* *ad.* how many times? *քանիցս անգամ*, every time that.

Քանիսն *a.* *S.* *Քանի*; -! - *եւս*! - *առաւել*? how much more! with still more reason. [measure.

Քանիտութիւն *s.* quantity, number,

Քանիք օրինակ *ad.* in how many man-

Քաննակ *s.* table. [ners or ways?

Քանոն or *նիւ*, *ով*, *այ* *s.* *Gr. w.* ruler, rule, square; *fig.* rule, guide, model, principle; *S.* *կանոն*; - *ական* *a.* regular.

Քանորդ, *այ* *s.* *arith.* quotient.

Քանուն *S.* *Քանոն*.

Քանցանք *s.* hard work, hard labour.
Քանցեմ, *էջի* *va.* to lacerate, to tear in pieces, to rend asunder; to separate, to detach, to divide; - *զոսկերս*, to bone.

Քանցումն *s.* laceration, tearing.

Քանքատեմ *S.* **Քանգատեմ**.

Քանքար *S.* **Տաղանք**; - *աղերծեմ* *va.* to take away, to snatch away, to rob, to despoil; - *աթագոյց* *u.* hiding one's talent; - *աւոր* *a.* having talents; of the weight, or value of a talent.

Քաշ *s.* *S.* **Քարշ**, *Սնակուշ*; *gr. S.* **Պատիւ**; false religion, sect; *mus. S.* **Փուշ**; * *oca*, two pounds weight; *ի - բերել*, to cause the coupling of animals.

Քաշեմ *va.* *S.* **Քարշեմ**; * to graft, to inoculate.

Քաշկազործ *a.* felt, made of felt.

Քաշէն *s.* barley-bread.

* **Քաշու առնեմ** *S.* * **Քաշեմ**.

Քաշմ *S.* **Կապնդեղ**. [builder.

Քաշտի *s.* *Pers. w.* ship; - *կ* *s.* ship-

Քառուշու *S.* **Խիժ առաջական**.

Քապրցախ *S.* **Կապպար**.

Քաջ, *այ* *a.* brave, gallant, valiant, courageous, intrepid, valorous, manful, stout, bold, daring; good, honest, worthy; clever, excelling in, of good abilities, fit for; noble, distinguished, eminent; *s.* hero; tutelar genius; *S.* **Սղճաւանջ**; *ad.* good, well, right, suitably, very, much, very much; - *աւրանց*, emperor, Cæsar, Augustus; - *ի բաց*, very far; very, much, much more; *կարի* -, *կարի իսկ* -, very well, as well as can be; - *է*, that will do, that is settled; well, very well! - *լէր*! courage! be of good cheer! *S.* **Կարի**, **Վաղ**.

Քաջաբան, - *իկ* *a.* well-spoken, abounding in words, eloquent, fluent; - *բանութիւն* *s.* eloquence, fluency of speech; - *բաւտիկ* *a.* happy, fortunate; - *բար* *ad.* bravely, valiantly, courageously, boldly, heroically; - *բարութի* *s.* probity, integrity, honesty; fortune, good fortune; - *բեր*, *ից* *a.* producing much, very fertile, fruitful; - *բերուի* *s.* fertility, fecundity; - *բերուն*, - *բերութի* *S.* **Քաջաբեր**; - *բորոր* *a.* well turned; - *բոյս* or *բուսիկ* *a.* well sprouted, flourishing; *fig.* good-tempered; well affected; - *բուսութի* *s.* fine vegetation; *fig.* good temper or nature; happy disposition; - *բուսա* *a.* well nourished or fed.

Քաջաբանգուր *a.* well curled, curly-haired; - *գեղեցիկ* *a.* very pretty, graceful, charming; - *գնայ* *a.* light-footed, nimble; - *գոյն* *ad.* very well; - *գործութիւն* *s.* great deed, achievement, exploit, feat; - *գօտի* *a.* having the clothes well tucked up, or well girdled round the body, agile, brisk, active, alert, lithe.

Քաջադարման *a.* well or carefully cultivated; - *գէտ* *a.* watching, looking well over; - *գիպութի* *s.* opportunity; - *թ* *ad.* opportunely, at the proper time.

Քաջազարմ, - *զգի*, &c. *S.* **Քաջառահմ**, &c.; - *գէկ* *a.* well warned, very clear, plain, evident; - *գէն* *a.* well armed; *այր* -, man at arms; - *գնեայ* *S.* **Քաջազուն**; - *զուարթ*, - *զուարճ* *a.* flourishing, full-blown; cheerful, brisk, joyous, merry-looking; - *զուգուի* *s.* well proportion; - *զուն*, *զնոյ*, *զունք*, *զանց* *a.* noble, valiant; *s.* hero; - *զոր* *a.* very strong, powerful, mighty; - *զորութի* *s.* vigour, valour, power.

Քաջութիւն *a.* of a fine colour; - *թուի* *a.* very dark, as black as ebony; - *հերք*, raven locks; - *թռիչ* *a.* soaring very high. [dastrious.

Քաջածիր *a.* very active, quick, in-
 * **Քաջալ** *a.* bald, hairless.

Քաջաբան *a.* high-breasted, broad-breasted, robust, intrepid; - *լաւ* *a.* very good, excellent, honest, upright; - *այր*, honest man; - *լաւութիւն* *s.* excellence, probity, honesty; - *լեզու* *a.* fluent, eloquent; - *լէր* *a.* encouraging, inspiring; - *լինել*. - *ս մասուցանել*, *աւալ*, to rouse the courage, to give heart to, to inspire; *S.* **Քաջալերեմ**; - *ս առնուլ*, to pluck up courage, to take heart, to cheer up; - *լէրական* *a.* exhortative, encouraging; - *լէրեմ*, *էջի* *va.* to encourage, to give courage, to animate, to reanimate, to invigorate, to incite, to embolden, to cheer up; - *լէրեմ* *vn.* to take courage, to be inspirited; - *լէրեայ*, courage! be courageous, take heart, don't be disheartened, cheer up! - *լէրիչ* *a.* encouraging; - *լէրութիւն* *s.* encouragement, exhortation, comfort; courage; - *լուր* *a.* attentive, mindful, docile, meek.

Քաջախառնութիւն *s.* temperature; good temper; - *խնամող* *S.* **Քարեխնամ**; - *խոս* *a.* judicious, wise, prudent; - *խոս*

a. abounding in grass or fodder; -*խորհուրդ* *a.* giving or suggesting good counsel, wise; -*խորհրդութի* *s.* good sense, wisdom, prudence; -*խօս*, &c. *S.* Բաջաբան, &c.

Բաջածաղիկ *a.* well blossomed, adorned or ornamented with pretty flowers, full-blown, flourishing; -*ծանօթ* *a.* well known; well versed, expert; -*ծառ* *a.* well timbered, abounding in woods; -*ծեր* *a.* enjoying a vigorous old age; -*ծերունի* *s.* a prosperous or happy old age; -*ծնութի* *s.* the having many children; fecundity, fruitfulness; -*ծնունդ* *a.* having many children, prolific, fecund; fruitful, rich, fertile.

Բաջակազմ *a.* well prepared, dressed; strong constitutioned; -*կազմութի* *s.* good furniture; strong or iron constitution; -*կալ* *a.* possessed, demoniacal; -*կարգ* *a.* well ordered, regulated, disposed; -*կարգութի* *s.* good order, nice disposition; -*կարծրագոյն* *S.* Անպարտելի; -*կերպ* *a.* sightly, comely, handsome; -*կերպութի* *s.* sightliness, comeliness; -*կերթ* *a.* well disciplined, educated, instructed, versed or exercised; -*կորով* *a.* very robust, vigorous, valorous; *S.* Բաջաձիգ; -*կուռ* *a.* very solid, well beaten or hammered; -*կրօն* *a.* very religious.

Բաջահաճոյ *a.* very pleasant, most agreeable; -*հայեաց* *a.* sharp-eyed, acute-looking; -*հայր* *S.* Հօրամոյն; -*հանձար* *a.* very talented, full of intelligence, witty; -*հասակ* *a.* of lofty stature, tall, well-shaped; -*հասկ* *a.* well-eared; fertile in grain; -*հաս* *a.* very sharp, keen, edged; -*հաւ* *s.* zool. ibis; -*հաւատ* *a.* very faithful; most confiding; -*հաւատութի* *s.* great faith; -*հմուռ* *a.* very erudite, well versed, skilful, very learned; *s.* bachelor; -*գիտունէց*, bachelor of sciences; -*լի նեւ իմիջ*, to be well acquainted with, to be a connoisseur in, to know thoroughly; -*հմուտութի* *s.* vast erudition, great knowledge; -*գալուստէց*, baccalaureate of sciences; -*հար* *a.* very clever, ingenious, witty; -*լինել*, to task one's ingenuity, to set one's wits to, to exert or strain oneself; -*հիտոյ* *a.* loud, resounding, very sonorous, canorous; -*հոգի* *a.* lively, courageous, resolute, determined; -*հոյ* *a.* fer-

tile, rich; -*հով* *a.* very cool, very agreeable, fresh; -*հոս* *a.* sweet-smelling, pleasant, balmy, odoriferous; -*լինել*, to have an agreeable odour; -*հոտութի* *s.* sweet smell, scent, perfume.

Բաջասոյն *a.* sweet-voiced, euphonic, harmonious, sonorous, resonant; -*այնութի* *s.* powerful or agreeable voice; euphony, harmony; -*ձի* *a.* well-horsed, mounted on a good horse; skilful in horsemanship; -*ձիգ* *a.* holding well, dexterous, clever; well-bent.

Բաջաղեղն *a.* having a strong bow; skilful in archery.

Բաջամանկութի *s.* fortune to have good children; -*ման* *a.* lucky, happy; -*մանութի* *s.* fortune, prosperity, felicity; -*մասն* *a.* skilful in playing (music); -*մարմն* *a.* endowed with strength, vigorous, strong, robust; -*մարտ* or *մարտիկ* *a.* s. warlike, martial, brave soldier; -*մարտութիւն* *s.* bravery, valour; -*միտ* *a.* sharp-witted, very intelligent, full of wit; -*մոխ* *a.* very shrewd; -*լինել*, to penetrate; -*մուտ* *s.* sharp-mindedness, genius, intelligence, sagacity.

Բաջայաղծ *a.* victorious, bright, signal; *s.* famous conqueror; -*յայտ* *a.* very clear, plain, very evident, obvious; -*առնել*, to throw light on, to clear up, to bring to light, to put in evidence; -*լինել*, to be as plain as day, to be quite evident; -*յանդուգն* *a.* very bold, most audacious or daring, hardy, dauntless; *ad.* boldly, daringly, hardily; -*յարմար* *a.* very suitable, becoming, very fit or proper, apt, appropriate; -*յարմարութի* *s.* fitness, aptitude, right proportion; adaptability; harmony; -*յշտ* *a.* full of hope, well secured, in good hopes, full of faith or reliance; -*յուշ* *a.* endowed with a good memory; -*յուստութի* *s.* great hope or assurance; -*յոժար* *a.* well disposed, very willing, very diligent.

Բաջանամ, աջայտ *vn.* to set forth one's value or worth, to make oneself known, to shew one's courage or energy, to exert one's abilities, to excel; -*նամ* *a.* well membered, strong-limbed, well-shaped; -*նուն* *a.* highly renowned, far-famed, celebrated, very famous; -*նունութի* *s.* renown, celebrity.

Քաջապաճար *a.* abounding in cattle, full of cattle; -*պատրաստ* *a.* quite ready; -*պերճ* *S.* **Գերապանծ**; -*պէս* *ad.* bravely, courageously, valiantly, stoutly, resolutely; -*պինդ* *a.* very solid, firm, constant; strong, robust, vigorous; *ad.* stoutly, strongly, vigorously; -*պնդութիւն* *s.* solidity, firmness; vigour, sustained effort, unflagging force; -*պտղութիւն* *s.* fertility, fruitfulness, abundance; -*պտուղ* *a.* producing much or good fruits, abundant, fertile, fruitful. [water, irriguous.

Քաջջուր *a.* abounding in good
Քաջառաս *a.* very abundant; generous, liberal; -*անարար* *ad.* like a valiant man, gallantly, valiantly; -*առջ* *a.* very healthy, of good constitution, sound of body, in perfect health; -*լինել*, to be well, to enjoy health; -*առջութիւն* *s.* good health, soundness of body, plumpness; -*առջ* *a.* in the full vigour of youth, in the springtime of life, lively, brisk, vivacious, vigorous; -*առլ* *a.* learning with facility, very intelligent.

Քաջսեւ *a.* very black; -*սէր* *a.* loving truly; -*սիրտ* *a.* stout-hearted, courageous, intrepid, fearless; *ad.* courageously; -*սլաց* -*սլացիկ* *a.* swiftly pouncing or springing on; -*սնութիւն* *s.* good nurture or education; -*սնունդ* *a.* well nurtured or brought up; -*սուր* *a.* very pointed, very cutting; -*ստուեր* *a.* shadowy, well shaded, umbrageous; -*սրունք* *a.* well-legged, strong-limbed; -*սրտեմ*, *եղի*. -*սրտեմ*, *եցայ յմ.* to take courage, to be animated; -*սրբառութիւն* *s.* courage, stout-heartedness, intrepidity.

Քաջավազիկ *a.* light- or swift-footed; -*վայելուչ* *a.* very suitable, very decent; very elegant, handsome, charming; -*վարժ* *a.* well exercised, well instructed, expert, highly versed in; *s.* licentiate; - *օրէնագիտութիւն*, licentiate in law; -*վարժունի* *s.* great exercise, great practice; licentiate's degree.

Քաջատես or *տեսիկ* *a.* far-seeing, far-sighted; *fig.* far-piercing; -*տեսունի* *s.* far-sightedness, sharp sight; -*տոհմ* or *տոհմիկ* *a.* high-born, of good birth, noble, illustrious; -*տոհմութիւն* *s.* high birth, nobility.

Քաջարի *a.* very brave, valiant, gallant, valorous, courageous; -*լշաւ* *a.*

light-footed, running swiftly; - *լինել*, to run fast, to gallop; - *բուեւա* *a.* industrious, ingenious, clever, skilful; - *բութիւն* *s.* act of courage or valour, great bravery, prowess.

Քաջացուցանեմ *va.* to render courageous, brave, to inspire courage, to give heart, to reanimate, to revive.

Քաջաւեւ *a.* very brave, valiant, doughty.

Քաջախալ *a.* very bright, brilliant, splendid, illustrious, superb; - *փառ* *a.* very glorious, majestic, magnificent; - *փառութիւն* *s.* majesty, magnificence; - *փոյլ* *a.* very diligent, active, very quick; - *փորձ* *a.* very experienced, most expert.

Քաջաբարոյ *a.* good preaching-ous.

Քաջեան *a.* noble, high born, illustrious; - *քաջաւաց* *a.* well boiled, overheated.

Քաջերգոյ *a.* singing well, musical.

Քաջերէ *a.* abounding in games.

Քաջեփ *a.* well cooked, well done, done to a turn; - *անել*, to cook well.

Քաջնթաց. - *նիկ* *a.* nimble, light-footed, swift, quick; *s.* courier, express. [to understand, intelligible.

Քաջնկալ *a.* comprehensible, easy

Քաջնտիր *a.* choice, select, picked;

- *զօրք*, choice troops, picked soldiers.
Քաջիկ *ad.* well, very well, properly, as it ought to be.

Քաջիմաց *a.* sharp-witted, acute.

Քաջողոյշ *a.* well loaded with grapes; - *գինի*, generous wine.

Քաջողութիւն *S.* **Քաջառողութիւն**.

Քաջորդի *a.* having virtuous or illustrious children; good, dutiful. [ous.

Քաջորեար *s. pl.* the brave, the valor-

Քաջորկոր *a.* gluttonous.

Քաջութիւն *s.* valour, courage, bravery, manhood, gallantry; stoutness, vigour, force; exploit, achievement, heroic acts; virtue, nobility, integrity; - *թք* *ad.* bravely, manfully, stoutly, courageously, valiantly, valorously; *ստոյգ* -, true courage; - *ցուցանել*, to display courage; - *տանուշ*, to take heart, to cheer up.

Քաջուղէշ *a.* fine-branched.

Քաջունակութիւն *s.* dexterity.

Քաջուշ. - *եղ*, *այ* *a.* very intelligent, full of wit, ingenious; - *է մանուկ*, there's good stuff in that boy; - *ութիւն* *s.* great intelligence, sharpness of wit, good, happy disposition.

Քաջուսումն *s.* well instructed, learned; fond of science; -*ութիւն* *s.* great learning, vast erudition, well grounded knowledge; fondness for science, learning well. [*a.* keeping well the rules.

Քաջօրէն *ad.* bravely, courageously; Քառ. *ից* *a.* four.

Քառաբաժ *or* բաշխ *a.* divided in four parts; -*գիր* *a.* four-lettered; -*գլուխ* *a.* four-chaptered; four-headed; -*գէմ*, -*գիմակ* *or* *գիմի* *a.* four-faced, square; *s.* tetrahedron; -*թեւ*, -*թեւեան* *a.* four-winged; -*թթուուկ* *s.* chem. quadracide; -*թի* *s.* quadrifem; -*թիւ* *a.* *s.* four; -*ժանի* *a.* four-toothed, -tusked; -*ծալ* *a.* *s.* quarto, 40. [*ռակի*.

Քառակ, *այս* *ս.* four; -*արար* *S.* Քա. Քառականգնեայ *or* կանգուն *a.* of four cubits; -*կարգեան* *a.* having four strata, layers or tiers; -*կերպ*, -*կերպեան* *a.* having four forms; -*կի* *ad.* in four manners or ways; -*կողմն*, -*կողման* *a.* quadrilateral; square; -*կուսեակ* *s.* magic square; -*կոյս* *S.* Քառակուսի; -*կուսեմ*, *եջի* *va.* to square; -*կուսի*, *սւոյ* *a.* *s.* square; - *արմատ*, - *root*; - *թուոյ*, - *of a number*; -*կուսուկ* *s.* geom. quadrature; - *բոլորակի*, quadrature or squaring of the circle; -*հատոր* *a.* four-volumed, in four volumes; -*հոլով* *a.* turning or rolling in four manners; *ի* - *եղանակս* *սարւոյ*, in all seasons; -*ձեռ* *a.* four-tailed; -*ձի* *a.* drawn by four horses; -*ձիք* *s.* quadriga; -*մանակ* *a.* *gr.* tetrachronous; -*մանեակ* *s.* necklace, collar; -*մասնեայ* *a.* having four parts; -*մեայ* *a.* of four years, quadrennial; - *ժամանակ*, four years; -*միլիոն* *s.* quadrillion; -*նիւ* *a.* four-wheeled; -*նիւթ* *or* *նիւթեայ* *a.* composed of four matters or elements; -*նկիւն* *a.* quadrangular; *s.* tetragone; - *վանաց*, cloister; -*նկիւնի* *a.* having four angles, quadrangular; -*շուրթն* *a.* four-lipped, -pointed, -ended; -*պատիկ* *a.* quadruple; -*պատկեմ*, *եջի* *va.* to quadruple; -*պատկուծի* *s.* quadruplication; -*ռաջ* *or* *ջեայ* *a.* divided in four branches (river).

Քառասայր, *րեան* *or* *րիս* *a.* four-edged; -*ննաթիւ* *a.* forty; -*սնակատար* *պահք* *s.* lent; -*սնակահակ* *a.* forty-eared; -*սնաղի* *s.* forty-chorded or stringed; -*սնամեայ*, *մէկից*, -*մեան*, *մեանց* *a.* quadragenarious; of forty years; -*սնամուկ* *s.* age of forty years; -*սնապահ* *a.*

keeping lent; -*սնեակ*, -*սնեռեակ* *s.* quarantine; -*սնեայ* *a.* forty; -*սնեորդ* *or* *սնորդ*, *այ* *a.* fortieth; -*ք* *s.* lent; -*սնեքեան* *or* *քին*, *նեցունց* *a.* all the forty; -*սնիցս* *ad.* forty times; -*սնոր*, *դակն* *a.* quadragesimal; -*սնոր*, *ի* *s.* forty days; -*սնորեայ*, *րեկից* *a.* of forty days; -*սուն*, *սնից* *a.* forty; *ք* -*ք*, the forty martyrs of Sebaste; *էր ամաց* -*սնից*, he was forty years old; *ամս* *երկու* *ք* -*սնիւ*, forty two years; *քալարս* *ուծ* *առ* -*սնիւք*, forty eight cit-ies; -*սուն* -*սուն* *զպահքն* *լուծանեալ*, to break the fast once in forty days.

Քառականկ *a.* quadrisyllable; -*վրտակ* *a.* of four streams; -*տարրեան* *S.* Քառանիւծ; -*տեսակ* *S.* Քառակերպ; -*տեսիւ* *a.* four-faced; -*քայլ*, -*քեաց* *ս.* quadruped, four-footed, four-legged.

Քառեակ, *եկի* *a.* *s.* four; *mus.* fourth. Քառեամ *s.* four years.

Քառեռակ *s.* dozen.

Քառերանգ *a.* four-coloured.

Քառիցս *ad.* four times.

Քառոյն *s.* *Gr. w.* Charon (the ferryman of the Styx).

Քառոսանի *a.* *s.* quadruped.

Քառորդ, *այ* *s.* fourth; quarter, fourth part; quarter of an hour; *qua-drant; - *լուսնի*, quarter; *S.* ժամ; -*ուծի* *s.* *ast.* quadrature; *chem.* quarta-

Քառուղի *s.* cross, cross-ways. [*tion.*

Քառունակ *a.* four, containing four.

Քառասափ *s.* carsaph, a wind.

Քառօրեայ *S.* Չորեքօրեայ.

Քասիոփէ, *կասիոպէ* *sf.* Cassiope.

Քասղեւ *s.* Chisleu, the ninth month of the Hebrews.

Քապենէի *a.* dreadful, horrible.

Քապենեմ, *եջի*, -*նիմ*, *եցայ* *vn.* to be afraid greatly, to shudder with fear, to thrill with horror, to be horror-struck; -*նեցուցանեմ* *va.* to frighten, to startle, to scare, to dismay, to terrify; -*նեցուցիչ* *a.* frightful, terrific.

Քատակ, *այ* *s.* likeness, resemblance, conformity, form, proportion; -*եմ*, *եջի* *va.* to liken, to assimilate, to form, to proportion; -*իմ* *vn.* to resemble, to be conformable; -*ուծի* *S.* Քատակ.

Քար, *ի*, *իւ* *or* *ամբ*. *ինք*, *անց*, *ամբք* *s.* stone; - *պատուական*, precious stone, jewel, gem; - *գժոխային* *chem.* infernal stone, caustic; - *կրային*, lime-stone; - *ծանրակշիւ*, ponderous, heavy spar, cawk; - *մանրիկ*, small stone,

pebble, gravel; Հարկանեղ -իւ. քար-կոծեղ-ամբ, to stone, to lapidate, to stone to death; Հալածեղ-ամբ, to pelt with stones; չթողուլ, չմնալ -ի -ի վերայ, not to leave, not to remain one stone standing; Հարկանեղ զոռն զ-ի, to strike the foot against a stone; միով-ամբ զերկուս պարսաքարել, (քաջ եւ քահեակ յաջողել), to kill two birds with one stone; Տ. կաթն. Շար-ժեմ, &c.

Քարաբլուր-իւ. cragged rock, rough, steep rock; -բոյս *s.* rocella, alga tinctoria, lichen, cinereus terrestris, white moss; -բուխ *a.* flowing or springing forth from a rock; -գագաթն, -գլուխ *a.* craggy topped; -գիր, &c. Տ. վիմա-գիր, &c.; -գնաց *a.* wandering among mountains, among rocks, in craggy places; -գործ, այ *a.* stony, of stone, made of stone; *s.* Տ. Քարակոփ, *med.* gravel, stone; -գեղ *s.* mass of stones.

Քարագր, *ի* *s.* *Gr. w.* zool. plover, pluvialis, lapwing; or jaundice-bird, icterus, galbula.

Քարագրոշ, *ից* Տ. Քարակոփ; -թռչ or թռթռ *s.* stellion, newt; -ժայռ or ժեռ, *ից* *s.* sharp rock, steep rock, crag; *a.* rough, rocky, craggy; -լեռն *s.* rocky mountain; -լեռանակ *s.* rocky hill; -լից *a.* full of stones, stony; -առնեղ, to fill or block up with stones; -խաչ *s.* stone-cross; -խառն *a.* mixed with stones; -խիւս *a.* abounding in stones; -խունկ *s.* bdellium; -ծեծ *a.* pelted with stones, stoned, lapidated; -պատառիլ, to be stoned to death; -ծերպ *s.* cavern, cave. [-trellis.

Քարակ, այ *s.* *Gr. w.* vine-hedge,

Քարակարկառ *s.* heap of stones; *ad.* like a heap or pile of stones; -կերո *a.* stone, built of stone; -տուն *s.* stone-house; -կիր *s.* stone-carrier; Տ. Քար-ուկիր; -կոյս *s.* heap of stones; -կոշ-կոշ Տ. Քարածեծ; -առնեղ, to stone, to lapidate; -կոշտ *s.* block of stone; precipice, ravine; -կուռ, -կոփ, այ *a.* made or built of stone; *s.* stone-cutter, -mason; sculptor, carver; -կոփութի *s.* stone-cutter's calling or art; -կոուր *a.* cut from stone; steep, rugged; -հալած *s.* mech. rail-guard, sweeper, fender; -հաս, այ *s.* stone-cutter; pav-
iour's beetle or rammer; -ք or -հանք *s.* quarry, stone-pit; -հար, *ի* *a.* *med.* troubled with the stone or gravel,

nephritic; -ձգութիւն *s.* stone-throw; stoning, lapidation; -ձող or ձիգ *a.* throwing stones; -ձիգ լինել, -ձիգս առնել, to fling or throw stones; -ձիգ. ք *s.* stone's throw; -ձիթ *s.* petrol-
eum; -ձկուիք *s.* ichthyolites.

Քարաղ *s.* rock-salt, mineral-salt.

Քարաման *s.* cross-shaped distaff.

Քարայտառակ *a.* paved with stones; *s.* pavement; -յարկ *a.* stone-roofed; -յին *a.* stony.

Քարայր, *ից* *s.* grotto, cave, cavern.

Քարանամ, աջայ *vn.* to turn to or become stone, to be changed into stone, to be petrified; *fig.* to be stoned, hardened, obdurate.

Քարանձաւ Տ. Քարայր & Քարածայռ; -ամուռ *a.* dwelling in a grotto.

Քարանման *a.* stone-like.

Քարաննուխ *s.* bot. wild-mint, penny-wort; bird's-foot-trefoil. [stone-work.

Քարաշէն Տ. Քարակերտ; -շինուի *s.*

Քարապաշտ, *ից* *s.* stone-worshipper, idolater; -ուի *s.* stone-worship, idol-
atry; -պատուար *a.* stone-walled, for-
tified; *s.* stone-wall.

Քարաջրագ *a.* ground between stones.

Քարասերմեիկ *s.* bot. lithospermum, cromil, stone-crop, gold-moss; -տիր *a.* stone-hearted, flinty; -hard-, ob-
durate; -արտիմ, եջայ *vn.* to have a heart of flint; to be stony-hearted, cruel, obdurate.

Քարաձաղ *s.* waterfall, cataract; -
վէժ *a.* precipitated, fallen or thrown headlong; struck with a stone, stoned; -առնեղ, արկանել, to precipitate, to fling or hurl headlong; to stone, to cast stones; -լինել, to fling, cast or throw oneself headlong; -վէժք Տ. Քարաձգութիւն; -վիժեմ, ժիմ Տ. Քարա-
վէժ առնեմ, լինիմ; -վիժուլիճ *s.* precipi-
tation, falling headlong; steep, precipice; -վրէժ առնեմ *va.* to throw stones
revengefully.

Քարացումն *s.* petrification; -ցուց-
անեմ *va.* to petrify, to turn into stone, to stone; *fig.* to harden, to obdurate.

Քարափն *s.* steepy side, bank or shore, precipice; -ժայափն, edge or verge of a rock.

Քարափոր Տ. վիմափոր.

Քարաքաղ *a.* cleared from stones; -քիւ Տ. Քարաքուի; -քոս, *ի* *s.* Տ. Քարաբոյս; *med.* morphew; -քուի *s.* cavern, grotto.

Բարբ. *կց* *s.* aspic, basilisk, cockatrice; -ածնունդ *a.* born of an aspic.
Բարբեկ *s. bot.* stone-break, saxifrage, alchemilla or lady's mantle.

Բարգանական, Բարգանասական *a.* royal.

Բարեայ, Բարեդէն *a.* made of stone, Բարեկարկուս *s.* hail of stones.

*Բարեղ *S.* Բարաձիւթ.

Բարենաւ *s.* boat-shaped stone vase used by grape-pressers.

Բարեպարիսայ *s.* stone-wall.

Բարընդուն *s.* stumbling-block, -stone; -լինել. to stumble over a stone, to trip, to stumble; -եմ. *էջի* *va.* to serve as a stumbling-block, to cause to stumble, fail or fall, to trip up, to supplant.

Բարընկէց, կէցի *a.* throwing, flinging or casting stones; *s.* balista, catapult; -բարբառ *fig.* biting words; *իրեւ* - *փ*, a stone's cast or throw; -առնել, to precipitate; -լինել. to throw stones; *fig.* to fling at one; -ուծի *s.* act of throwing stones, lapidation.

Բարծակ. *ի* *s.* zoöl. gudgeon.

Բարծընումն *s.* murmur, grum-

*Բարծու *a.* stale. [bling, murmuring.

Բարիդ. *ի* *s.* Charydis.

Բարխոս *s. bot.* the great consound; symphytum, solidago, golden rod; *S.* Եմդիտակ.

Բարծկեղ *s. med.* xepiov, favus. [Թող.

Բարկոթող *s.* obelisk, cippus; *S.* կո

Բարկոծ *a.* stoned; - առնել. to

stone; -անք *S.* Բարկոծումն; -եմ *va.*

to stone, to lapidate, to kill by stoning; -ուծի or ումն *s.* stoning, lapida-

Բարկուս *s.* stone-cutter. [tion.

Բարկոծի *S.* Բարակոծի.

Բարհաւ, *ի* *s.* stone-cutter's or quarry-man's pick.

Բարձ. *կց* *a.* thin-bearded; -ադին *a.* beardless; -ուկ *S.* Բարձ.

Բարձիկ *s.* bird's crop, maw, craw.

*Բարձին *s.* wild pear.

*Բարմաղ *s.* wire sieve for gravel.

Բարմարցանիկ *s.* litharge; *S.* Մարդաւանիկ.

Բարը *S.* Բարըումն; *ի* - . չ - *ad.* trailingly, creepingly; չ or *ի* - ածել, արկանել. ձգել, to train, to trail, to draggle, to drag or draw along; *ի* - գնալ, to crawl, to creep in the belly.

Բարշած, ոյ, Բարշահեւ *s.* serpent's trail.

Բարշահեւ *S.* Բարշումն.

Բարշեմ, էջի *va.* to draw, to drag, to pull or haul about, to drag along, to lead away; - յիքն, to attract, to win, to gain or bring over; - չգետին, to drag on the ground; - առգասաւորն, to lead or drag before the judge, to bring to justice; յարասաւորն, to stir to pity, to affect, to move; - զոք *fig.* to defame, to slander, to bite; -իմ *vn.* to be led, drawn, dragged, trailed; - չերկիր, to crawl along on the ground, to creep; - չփռել, to be dragged along in the dust.

Բարողական *a.* attractive.

Բարումն *s.* attraction, act of drawing to, dragging or drawing along.

Բարող. *կց* or *այ* *s.* herald, crier; preacher; musician; preach, sermon; - լինել, կարգաւ, to announce, to publish, to herald, to proclaim; - տաւ, to preach, to make or to preach a sermon.

Բարողակ, *ի* *s.* caduceus, wand; Aaron's rod; -ան *a.* preaching; -ն *s.* proclaimer, herald; -կց *s.* fellow-preacher.

Բարողեմ, էջի *va.* to herald, to proclaim by heralds, to announce publicly, to publish loudly, to cry; to preach; Եագաւոր - , to proclaim king; - յանապատի, to preach in the desert; - օրինակաւ անձին, to practise what one preaches, to be the first to set an example to others.

Բարողեւ *s.* herald, crier; promulgator; preacher; missionary, missioner.

Բարողութի *s.* act of proclaiming, of publishing by means of heralds, promulgation; preaching; mission.

Բարոս *S.* Կարոս. [porum.

Բարոսկը *s.* ossa petrosa, ossa tem-

Բարոսմ *s.* stone-wall.

Բարուակ *a.* infamous, disparaged, disgraced, blasted; - կաւ, to bear, to pocket an affront, to put up with an insult, to behave in an infamous manner, to behave brutally, filthily; -անուծի, -անք *s.* ill treatment, outrage, dishonour, brand or stigma, infamy, disgrace, opprobrium, turpitude, crime.

Բարուկ *s.* small stone, pebble.

Բարուկեր *s.* (wall of) cemented stones; *a.* *S.* Տուն.

Բարուպայ *s. Pers. w.* yellow amber.

Քարուս, *ից* *a.* full of stones, rough, *Քարուրազ* *S.* *Քարհաս* . [stony.

Քարսնն or Կարսնն *s.* *bot.* parsley.

Քարկատեմ, *եցի* *va.* to hack or hew to pieces, to kill.

Քարա, *ից* . -*եզ* . *իզայ* , -*էն* , *էնի* , -*էս* . *իսայ* *s.* *Gr. w.* card, paper, parchment; cartoon, pasteboard; letter; book.

Քարտուղար, *այ* *s.* secretary; chancellor; -*ան* *s.* secretary's office; -*ութ* *s.* secretaryship. [(*բոյ*).

Քարբաշ *s.* *mus.* an Armenian note

Քացախ, *ոյ* *s.* vinegar; acid; Համեմաւոր - , aromatic vinegar.

Քացախածան *s.* oxymel; -*ման* *s.* vinegar-cruet; յին *a.* acetic; -*չափ* . *ի* *s.* acetimeter; -*վաճառ* *s.* vinegar-maker, -seller.

Քացախեմ, *եցի* , -*եցուցանեմ* *va.* to sour, to render sour or acid.

Քացախիկ *s.* *chem.* acetine.

Քացախիմ *vn.* to taste acid, to turn sour, acid, sharp.

Քացախութիւն *s.* acidity, sourness. Քացախուս *a.* acetous, acid, pungent; *ից* . corrupt, spoiled; * *s.* stewed

Քացիակ, *ի* *s.* *chem.* acetate. [fruit.

Քաւ *conj.* not, no, never, not at all; *int.* away with! go along! fye! for shame! *pr.* without, besides, except; - յինէն, far be it from me, God save me! - լիցի ինձ *ի* Տննէ . God preserve me! - քեզ, - լիցի . - մի լիցի, no! God forbid! - լիցի քեզ , far be such thoughts from thee; - լիցի մեզ, we will not, we don't like; - *ի* մենք, God preserve us, God save us; մնանք . - լիցի, oh! never! fye! fye upon it!

Քաւարան *s.* place or instrument of expiation; purgatory; * catafalco; -*բար* *S.* Քաւիչ .

Քաւդ, *ից* *s.* astrological trifles.

Քաւդեայ, դէից *s.* magian, magician, wizard; -*դէական* *a.* magical; -*դէուի* *s.* magic; astrology.

Քաւեմ, *եցի* *va.* to expiate, to atone for; to justify; to propitiate, to satisfy, to conciliate, to render favorable or propitious; Աժ, քաւեա զիս զմեղաւորս , God, be merciful to me, a sinner; քաւեալ եմ ես, I am innocent.

Քաւթարիկ *s.* *zool.* lynx.

Քաւիչ *a.* expiatory, propitiatory; - լինել, to expiate.

Քաւութի *s.* expiation, atonement,

pardon, propitiation; - or սեղան -*է* . libation; propitiatory; զոհ -*թէ* . sin-offering; -*աբեր* *a.* expiatory.

Քաւչապեա , &c. *S.* Քաւչանայապեա .

Քափուր, *ի* *s.* camphor; *bot.* -tree.

Քափրախան *a.* camphorate.

Քաքար, *այ* *s.* cake, bun, pastry, wafer, simnel, hearth-cake.

Քեզէն, Քեզոյ *ad.* of or by thyself; *pr.* thou alone.

Քեռ *a.* faint, weak, languid.

Քեղահարոս *s.* *bot.* oreoselinum, mountain - parsley; chærophyllyum, sweet-fern, chervil.

Քեղանամ, *այցայ* *vn.* to govern, to be at the helm, to steer. [man, helmsman.

Քեղավար, *ից* *a.* steered; *s.* steers-

Քեղաւոր *a.* furnished with a rudder.

Քեղի, դւոյ , դեայ *s.* *mar.* rudder,

helm, tiller; - *կառայ* . pole, carriage-

Քեղոյսերմ *S.* կապիւղեղ . [pole, shaft.

* Քեմին *S.* Չաման .

Քեմտական *a.* leathern, parchment.

Քեմտապաւ *a.* covered with leather.

[rocco leather.

Քեմուխ , միայ *s.* leather, Mo-

Քենայր, Քենեկալ *s.* brother-in-law (sister-in-law's husband). [sister).

Քենի, նւոյ *sf.* sister-in-law (wife's

Քեռագուսար *sf.* niece (sister's daughter). [ter's husband).

Քեռայր, անն *s.* brother-in-law (sis-

* Քեռեկին *sf.* maternal uncle's wife.

Քեռի, ուոյ , ուեայ *s.* uncle (mother's brother).

Քեռորդեակ, -*դի* *s.* nephew.

Քեռայ, *ի* *s.* *Ar. w.* letter, writing.

Քեռուրածին, -*կան* *a.* born of, or descended from Keturah.

Քերած, ոյ *s.* shaving, planing, scraping, smoothing; -*ոյ* . *ից* *a.* scratched out, scraped, polished.

Քերական *s.* grammarian; grammar; * spelling-book, primer; -*ական* *a.* grammatical; -*ութ* *s.* grammar; -*ութե* *ad.* grammatically.

Քերանց *s.* act of scraping, scratching or rubbing off; *med.* abrasion; *S.*

Քերդած , &c. *S.* Քերթած . [Քերի .

Քերթթին *s.* *H. w.* cherethim, archers, bowmen.

Քերեմ, *եցի* *va.* to erase, to scratch out; to scrape, to scratch, to grate, to graze, to rasp, to plane, to polish; to rub the skin off, to excoriate, to flay, to lacerate, to torture; to take away,

to remove, to annul; to engrave, to inscribe, to write; - առ, to graze, to touch slightly; - առ ափամբը, to skirt, to coast along, to keep close to the shore; - գափամբը mar. to go terra a terra, to sail along the coast; գա- մոթն ի բայ - , to lay aside all sense of shame; S. Ուշիք.

Գերթած, այ S. Գերթում.

Գերթեմ, էջի va. to flay, to strip, to excoriate, to peel off: to make, to compose, to write; to versify, to poetize. [grammarian.

Գերթող, այ s. poet; philologer;

Գերթողաբանեմ, էջի vn. to speak or writelike a poet, to poetize, to versify; - բար ad. poetically; - կան a. poetical; grammatical; ազատութիւն - , poetical license; - չայր s. prince or father of poets, of grammarians.

Գերթողութիւն S. Գերթում.

Գերթողուհի sf. poetess.

Գերթում, ոյ, Գերթումի s. poetry, poem, verse; grammar.

Գերիչ s. scraper; rasp, grater, eraser; rake; plane; planer, polisher; iron-harrows, combs or hooks of iron, instruments of torture; - ձիոյ, currycomb; - շաքարի, sugar-rasp.

Գերծէ, ոյ s. grey hound.

Գերծեմ, էջի, Գերծում, ծի, քերծ va. to strip off, to peel, to bark, to pare; to shave.

Գերոբ, Գերոբ, էջ, - է, էջ, - իմ, այ, Գերուբ, էջ s. cherub, pl. cherub.

Գերոբէական a. cherubic. [im.

Գերոյ S. Գերիչ. [rasping.

Գերում, ոյ s. scratch; scraping, Գերումն s. scratching, scraping; excoriation. [insula, (Crimea).

Գերսոն, ի s. Gr. w. chersonese, pen- Գերքեմ, էջի va. to drive away, to repulse. [-իմ vn. to be wounded.

Գերքեշեմ, էջի va. to gall, to wound;

Գերքեշ or էս s. bot. acorus, sweet-rush, -cane.

Գեղ a. detached, divided, separated.

Գեղեմ, էջի va. to detach, to separate, to estrange, to remove, to take away; - ի ստեղծ զործն, - զմանուկն ի կամբն սովորուէ, to wean; - զգիրս յԾէ, ի հշտութեց, to wean or detach one's heart from worldly matters.

Գեղումն s. detachment, separation.

Գեղումն s. horse laugh, loud lough.

Գեղութ s. belching, eructation.

Գեղութսն. to belch, to eruct.

Գէ s. omega, end.

Գէն, քինու s. rancour, inveterate hate, spite, ill-will, resentment; revenge; ի - վրիժուց, out of or from hatred; - պահէլ, ի -ս մտանէլ, to bear or owe a grudge, to bear malice or ill-will, to bear hard; - ի մտն ու- նէլ, to keep alive resentment for an injury; - ունէլ ը ունէլ, to have a grudge or spite against; հանէլ զգրեծ քինու, խնդրէլ զ- վրիժուց, to be revenged, to revenge oneself.

*Գէթ sf. female of domestic animals, she-cat, bitch, &c.

Գէ, էջ s. Pers. w. sect; - ալարկաւ a. s. sectarian.

Գծան s. flax, linen; - աղգեստ a. wearing a linen cloth; - էսյ a. flaxen, linen. [առնուլ զ-, to take -.

Գծախոս s. snuff; առիք - ոյ, --box;

Գծանոյ s. oil-filter.

Գծափող s. nostrils.

Գծեթ s. flaxen cord.

Գծեր, ոյ s. flower end of fruits.

Գծեղէք s. winking, blinking of the eye; twinkling, trice.

Գծեմ, էջի vn. to winkle, to twinkle, to wink, to blink; ի - ահան, in a twinkling, in a trice, in no time, as if by magic; արագագոյն ք զքծեղէլ փ ահան, swifter than lightning.

Գծումն, Գծիք S. Գծեղէք.

Գոյ S. կողով.

Գոնեմ, էջի va. to louse; to flea.

Գիթ, քթաց s. nose; - կենդանեայ, snout, muzzle; Թծ, փոքր, սրածայր, շրջեալ, ափակ -, a large, big or bottle, little, pointed, turned up, snub or flat nose; զ-ս ի վրի առնէլ, to turn up the nose, to look scornful, haughty; այսքէն ը -ան դառնալ, to get into the nose, to go the wrong way in swallowing.

Գիլ, քիլ, քլաւ s. space between the tips of the thumb & forefinger; - or Գիդ s. detractor, slanderer, traducer, informer; spy.

Գիլոս, ի, իւ s. Gr. w. aliment, food.

Գիմա s. Gr. w. chimera.

Գիմառն s. Gr. w. frigid zone.

Գիմի s. Gr. or Ar. w. chemistry; alchymy; S. Տարաբանութիւն, &c.

Գիմք, քմաց s. palate; քց. liking, caprice, fancy; ը քմաց, by whim, humorously, capriciously, fantastically;

ի քմաց, according to one's fancy, liking, &c.; ընդ քիմս ժպտիլ, to laugh constrainedly, from the teeth outward; լեզու նորա ի քիմս իւր կցեցաւ, his tongue clove to his palate.

Քինաթաղոյց *a.* rancorous, spiteful; -ինդիր *a.* revengeful, vindictive, malevolent; -լինել, ելմնել, to revenge oneself; -եղեւ մահու նորա, he revenged his death; -ինդրութի *s.* revenge, vengeance; -կալութի *s.* harbouring revenge or rancour; -հան, -հատոյց, &c. *S.* Քինահինդիր, &c.

Քինամ, Քինանամ, աջայ *vn.* to bear a grudge, to nourish hate, to resent.

Քինայոյզ *S.* Քինահինդիր; -պահ *a.* harbouring resentment for an injury, resentful, rancorous; -պահութիւն *s.* resentment, remembrance of an injury, spite, ill-will; -ւոր *a.* hate-breathing; -ւորութիւն or [cour.

Քինուի *s.* resentment, hatred, ran-

քիւ *a.* Pers. *w.* few, some, *S.* Սակաւ.

Քիւ. քոյ *s.* kind of chalk or whiting.

Քիւսամի, ման *s.* bot. wood- or heath-pease, ervum, orobus, bitter vetch, fitch.

Քիւս. քսոյ *s.* awn, beard of corn.

Քիրան, քրտան, տաք. տունք or տիք, տանց *s.* perspiration, sweat; ից. fatigue, labour, hard work, toil, hardship; - մահու, death-sweat, perspiration preceding death; աւատ, կծու, գարշահոտ, թթու -, copious, acrid, fetid, sour or unpleasant perspiration; լ - մտանել or հարկանել, ի քրտան լինել, to sweat, to perspire, to transpire, to be all in a perspiration; ի քրտուն համակել, ողողիլ յաւելքրտան, to be all over in a sweat, to be bathed in perspiration; քրտամիք երեւաց հայկայթեկ զկեանս, to earn one's bread or livelihood by the sweat of one's brow; հարայ լ - ցուրտ. I fell into a cold sweat; - ցուրտ լանդաման իջանէր, a cold sweat ran from all his members; *S.* Ապածոյթ, Թաթաւիմ.

Քիւ. քույ, քուաւ *s.* eaves-lath, penthouse, cornice; - տան, eaves of a house; - քարայրի, entrance to a cavern, mouth of a cave; լ. քուաւ, *ՔիւրՏ. Գոյթ. [under cover, sheltered.

Քլաշաի *s.* measure, distance between tips of thumb & forefinger extended; span.

Քծիկ *s.* caresses, fondling, endear-

ment, coaxing, fawning; wooing; court, courtship, gallantry; ածել ի - նս, to tame, to domesticate, to familiarize; գալ ի - նս, to grow tame, to be tamed; - նս տալ, ի - նս հարկանել *S.*

Քծնարան *a.* sweet-spoken. [Քծնիմ.

Քծնի *a.* caressing, affectionate, coaxing, flattering; wooing, courting.

Քծնիմ, եցայ *vn.* to endeavour to please, to affect, to caress, to flatter, to fondle; to court, to woo, to pay one's court to, * to go a courting.

Քծնութի or ունի *s.* *S.* Քծիկ; flattery, affected airs, adulation.

Քծուար, աջ *s.* wedge, ingot.

Քզամիգ, աջ or մգայ *s.* Gr. *w.* chlamys, mantle, cloak.

Քզանցաւոր *a.* bordered, hemmed, fringed, edged, trimmed.

Քզանցք, ցից *s.* skirt of a cloak, lap-pet of a coat, border, tail; fringe, trimming.

Քչքշեմ, եցի *va.* to tear, to rend, to tear in pieces, to reduce in tatters.

Քմազարդ, -խորթ *a.* pleasant, agreeable. [watch.

Քմի *s.* Pers. *w.* watch, ambush; *a.* in Քմծաղբեմ *va.* to quiz, to laugh at.

Քնալից *a.* sleepy, overcome with sleep

Քնած, -եայ *a.* *S.* Քնէած; - ու *a.* sleep-begetting, somniferous, soporific; - դեղ, narcotic, opiate.

Քնակից լինիմ *vn.* to sleep together.

Քնահատ, աջ *a.* sleepless; - ութիւն *s.* sleeplessness; - շրթիկ *a.* sleep-walking; *s.* somnambulist; - շրթութիւն *s.* sleep-walking, somnambulism; - տէր *a.* fond of sleep, drowsy, sleepy.

Քնար, աջ or ից *s.* lyre; viol, harp; *ast.* Lyra; - հարկանել, to play on or sound the lyre.

Քնարական *a.* lyrical; - քերթողով, lyric poetry. [lyre-playing.

Քնարահար, աջ *s.* lyrist; - ութիւն *s.*

Քնարածայն *a.* sweet-toned.

Քնարան *s.* bed, couch, sleeping-room, dormitory; ից. grave, tomb; - մանկան, crib, cradle. [ing awake.

Քնարդեկ *a.* hindering sleep, keep-

Քնարերդ, - տի, աջ *a.* lyrical; *s.* lyric author or poet; - ութիւն *s.* lyrics, lyric poetry. [fruit].

Քնարուկ *s.* bot. cucio-fora? cuoi (the

Քնայ, Քնէած. ից *a.* sleepy, drow-

*Քնէրք *S.* Քուռք. [sy; lethargic.

Քնէութի *s.* sleepiness, drowsiness,

lethargy; - մահաբուռ, trance, lethargic sleep. [whilst eating.

Բնթմթամ *vn.* to move nose & mouth

Բնթնեցուցանեմ *va.* to move the muzzle about.

Բնթնոց *s.* folds of serpents; rings or wrinkles in the elephant's trunk.

Բնի *s.* examination; Ի - առնուլ, to examine, to consider, to ponder; to argue, to discuss; Ի - գալ, to be examined, criticized; Ի - արկանել, մտահել, լինել, to examine, to study, to criticize.

Բնաբան *s.* critic, censor; - ահան *a.* critical; - եմ, էջի *va.* to criticize, to censure; - ութի *s.* criticism, censure; - խնդիր *a.* investigating, making researches, seeking inquisitively; - արատյ, fault-finder; - խոսութի *s.* criticism; *S.* Բնազնուլթիւն; - կան *a.* of examination; - հից *a.* examining together; յոյզ լինիմ, խնդրեմ *va.* to make a diligent search, to investigate, to make researches; - սէր *a.* fond of examination, desirous or eager to know how, curious; - սիրութի *s.* passion for research, desire of information, curiosity.

Բնեմ, էջի *va.* to examine, to study, to investigate, to discuss; to censure, to control; to meditate, to consider, to think; *S.* Տեղեկագոյն; - իմ *vn.* to be examined, to undergo an examen.

Բնիւ *s.* examiner; inquisitor; controller; fault-finder; critic; - գրոց, censor.

Բնադուլթի or Բնուլթի *s.* examination; research, discussion; inquiry, inquest, inquisition; control; thorough investigation; - խոջի, self-examination; Ի - մտանել, to examine; Է - թքանցանել, to pass the censorship; ընդ - թք արկանել, to examine, to control; to criticize, to censure.

Բնուլն *s.* examination.

Բուռ, - հ *S.* Բնեմ.

Բնցատեմ *S.* Բնիմ.

Բնցեղ *s.* clod, glebe, lump of earth; *fig.* obscene word or jest.

Բնջական *a.* delicate, soft.

Բնջամ *S.* Բնջեմ.

Բնջանք *s.* pretty ways, mincing manner, smirking, prettiness, nicety, daintiness; caress, endearment, fondling.

Բնջեմ, էջի *vn.* to smirk, to be

treated delicately, to cuddle or indulge oneself, to be nice, dainty, to give oneself airs; - էջուցանեմ *va.* to render delicate, to pamper, to pet, to fondle, to coddle, to make much of.

Բնջիմ *S.* Բնջեմ.

Բնբուռ *a.* delicate, tender, soft, morbid, pretty, darling, mincing; *s.* puss.

Բշեմ, էջի *va.* to chase, to drive away or out, to expel.

Բշոց, աջ *s.* fly-flap, fan; keshotz, flabellum, ringing-instrument agitated by the deacons during the Armenian & Greek Mass.

Բշտեմ, էջի *va.* to lop off, to trim, to prune; to cut, to retrench.

Բո, բոյ, բոյով *pron.* thy; *a.* poss. thine; Իմն եւ բո պատճառք եմ գտաի or կուոյ, «mine & thine» are the causes of all law-suits. [ers.

Բոթանակ, աջ *s.* cloth; cover; draw.

Բող, ոյ, ուլ, *s.* veil, cover; - հարսանեաց, nuptial veil.

Բողաբորբ *s.* *gr.* amphimacer; - զարդ *a.* veiled, adorned with a veil; - խընդրեմ *va.* to discover, to unveil, to unmask; - ծածուկ *a.* concealed by a veil,

Բողակ *s.* sweet-gum. [veiled.

Բողաձեւեմ *va.* *fig.* to veil, to cloak, to shroud; - ձիգ *a.* veiled-headed, wearing a veil, veiled; *fig.* coy, shy, modest, timid; drawing the veil; - դոս *s.* *gr.* amphibrach; - նոց *s.* head-veil; - սուղեմ, - բկեմ, էջի *va.* to veil, to conceal, to hide, to cover; - բկուի *s.* veiling or concealing.

Բողնկէյ *a.* unveiled, bare-headed, brazen-faced, unblushing, shameless.

Բոյին *a.* *poss.* thy, thine.

Բոյնադործ *a.* made by thee or by thyself, thy; - դէն *a.* armed by thyself; - կրօն *a.* belonging to thy religion; - հրաման *a.* ordered or imposed by thee or by thyself; - նիւթ *a.* done, produced by thee; - ունչ *a.* inspired by thee; - ջան *a.* done with thy diligent care; - ստեղծ *a.* created by thee; - առար *a.* given by thee. [ter; nun.

Բոյր, քեւ, քերք, քորք, քերց *s.* sis-ter; Բոյրադիր, - թիւ *s.* adopted sister; - տեաց *a.* hating one's sister.

Բոշեմ, Բոշոտեմ, էջի, - տիմ, ե-ցայ *vn.* to scratch oneself, to stretch & yawn.

Բոս, Իյ *s.* *H. w.* cornus, bushel; strike.

Բոս, ոյ, ուլ *s.* *med.* itch, scurf, scab.

Քոսարոյս *s. bot.* scabious.

Քոսոս, *այ a.* itchy, scurfy, scabby, scabbed; -իմ, *եղայ vn.* to be infected

Քոսուծի *S. Քոս.* [with the itch.

Քովթար, -ովթ, *այ s. H. w.* epistyle,

Քորեմ, *եցի va.* to scratch. [capital.

Քորեպիսկոպոս *s.* chorepiscopus, rural bishop, suffragan; -ուի *s.* dignity of a - . rural bishopric.

Քուսկան *a.* cubic; -հարցութիւն *s.* cybomancy, indovination by means of cubes or dice; -ւոր *a.* eaved, furnished with an eaves-lath.

Քուեայ, Քուե, *եկց s. Gr. w.* cube, die; suffrage, vote, ball, ballot; տուիքուեից, *urn*, ballot-box; փարանքուեիք, *by an unanimous vote*; -արկանել, տալ, ձգել, *to vote, to ballot, to come to the vote, to poll.*

Քուերորդի *S. Քեւորդի.*

Քուերք *s. pl.* sisters.

Քուզայ *S. կապիճ.*

Քուէարկու. *այ s.* voter; -ծիւն *s.* balloting, voting, ballot; գազանի -, *vote by ballot*; արգասիք -ծէ, *result of the poll*; - խնդրել, *to demand a poll*; -ծք ընտրել, *to elect by ballot*; - տանել, *to poll, to go to the poll*; ներկայ լինել -ծէ, *to be present at the poll*; մասնակից լինել -ծէ, *to take part in the ballot.*

Քուէհամար, *ի s.* summing up of votes, counting of votes by ballot.

Քուզ, *քղայ s.* tow, thread, string, yarn.

*Քուզայ *s.* wooden water-vessel, pail, bucket; *mech.* mill-hopper; - կաթին, *milk-pail.* [coarse language.

Քուշայ *s.* coarse or obscene word,

Քուժայթ *a.* light, bay, chestnut.

Քուշ, *քնոյ, ուլ s.* sleep, slumber, nap, rest, repose, pause; - մահու, *sleep of death*; քաղցր, ախորժ, հանգիստ, խաղաղ, փրկաւէա, կենսանորոգ -, *soft, agreeable, tranquil, calm, healthy, refreshing slumber*; Թեթեւ, ընդհատ, անհանգիստ, յուզեալ or խռովեալ, գծնդակ, ծանր, փրասակար, մահաբաւ, - *light, broken, agitated, troubled, hard, heavy, dangerous, mortal sleep*; - or *ի - լինել, երթալ, քնոյ տալ զանձն, to sleep, to go to sleep, to lie down, to repose*; զքնով անկանիլ, *ի - մտանել, to be overcome with sleep, to fall asleep*; նքիւլ - յաւիտենից, *to sleep the sleep that knows*

no waking; *ի - տանել, to send to sleep*; (*յորորանի*). *to lull or rock to sleep*; խոր *ի - լինել, to be in a sound sleep, to sleep soundly*; ճաշակել ըզքաղցրութիւն քնոյ, *to enjoy sleep*; *ի - գտանել զըր, to find a person asleep*; խռովել, ընդհատել, խռովանել *զ, to trouble, to disturb or break one's sleep, to awake, to rouse*; իրրեւ - քարթուշ լինել, *to be half asleep*; հատնիլ քնոյ յաշայ, *to lose one's sleep*; - քաղցրանիլ հասեալ էր յարեւանայ նր, *calm sleep was unknown to him*; փախեալ յինչ - , *sleep fled far from me*; այս *ի - տանի, that causes sleep*; ընկնալ *ի - լծանքութեան, buried in sleep, fast asleep*; - հատեալ է յաշայ իմոյ զցայտ եւ ցերեկ, *I sleep neither night nor day, I am sleepless*; *S. Ջարթնում, Ընդոս, Թ. Թափեմ, &c.*

Քուշեմ, *եցի vn.* to sleep, to repose, to take rest; to lie with, to sleep with a woman, to know her; - ընդ հարս, *to sleep with one's fathers*; -եցուցանեմ *va.* to send to sleep.

Քուշք *s.* temple, side of the head.

Քուշանաբար *ad.* like the Tartars.

Քուշկն *s.* deaconess' stole.

Քուշայ, *ի s. Pers. w. bot.* bitter-vetch; *S. Գինձ.* [Ըմբիշ.

Քուշաքնդիր or անդուր *Pers. w. S.*

*Քուշորիմ *vn.* to squat, to sit as fowls. [male sparrow-hawk.

Քուպիճ *s. zool.* musket-hawk, tarsel,

Քուռ *S. Քոռ & Քուռակ.*

Քուռաթ, *սիւթ or աւթ, ի s.* leek.

Քուռակ, *այ, Քուռի s.* colt, foal; *sf.*

*Քուռնիթ *s.* rath or rare egg. [silly.

Քուսիթայ, *ից s.* monk's cap, cow, capuche, hood, cuculla.

Քուրական *a.* sister's, sisterly.

Քուրայ, *ից s.* cupel, crucible; *S.*

Քուրախորիթ *s.* sisterly love. [Հաղց.

Քուրացումն *s.* cupellation.

Քուրձ, քրձի *s.* hair-cloth, sack-; sack; - գցնուլ, *to put on, or to wear hair-cloth.* [priest.

Քուրձ, քրձայ *s.* heathen or pagan

Քուք, քքայ *s.* scorpion, knotty cudgel, iron rod; *ից.* groan, moan, wail, sigh; -ամ, *այայ vn.* to groan, to moan, to wail, to sigh heavily.

Քիճորիկ *s.* tooth-pick. [fetidness.

Քուռոս *s.* offensive smell, stink,

Քութենաւոր *S. Խորաքնայքեայ.*

Բոժ. ք. քոհայ *a.* fetid, stinking.

Բռնեհոս *Gr. w. S.* Բերսն.

Բսսեմ քոն *va.* to knit one's brows, to be haughty.

Բսակ, աք *s.* purse, little bag, satchel; pack, packet; - արծաթայ, purse, flat-purse, money-bag, bill-case, portfolio; - հասարակաց ունեւ, to have the same, or a common purse.

Բսակագին *a.* bought very dear, at a high price; - քործ *s.* purse-maker, - seller; - հաւ, աք *s.* purser, agent, major-domo, steward; - հասու, աք *s.* cut-purse, pick-pocket. [scent-bag.

Բսակիկ *s.* fob, small pocket; satchet;

Բսան, ից *a.* twenty; - ակողմ *S.* Բսանահոս; - ամեակ or - եմեակ, եկի *s.* the twentieth year; - ամեայ, մեկից, - ամեան, մեկից *a.* twenty years old; of twenty years; - անիստ *s.* icosahedron; - անկիւն *s.* icosigone; - ասպտիկ *a. ad.* twenty times as much; - եակ *a. s.* a score of, about twenty ...; - եմեան *S.* Բսանաման; - երորդ, աք *a.* twentieth; - եւհինգամեան *a.* of twenty five years; - եւուծամի *a.* of twenty eight years; - եքեան, - եքին, եյունից *a. s.* all the twenty; - եյս *ad.* twenty times; - օրեայ *a.* of twenty days, icosimeron.

Բսեմ, եյի *va.* to whisper, to make false or indiscreet reports, to report, to tell tales, to detract, to intrigue, to denounce, to defame.

Բսեւ, ից *s. Gr. w.* sextary; pitcher, jar; measure of 12 bushels, or 2 English gallons; - ուծի *S.* Բսուծիւն.

Բսիս *s.* plants, vegetables.

Բսիւ *S.* Բսու. [fish.

Բսիւփիէ *s. Gr. w.* xiphias, sword.

Բսիք, քոհայ *S.* Բսուծի; քսիս մա.

սուղանեմ *S.* Բսեմ. [*S.* Բսուծի.

Բումս *S.* Բսու; - եմ *S.* Բսեմ; - ուի

Բսու, աք *a. s.* tale-bearer, informer, tell-tale, slanderer, backbiter; - թիւն *s.* tale-bearing, story, report, tale, delation, secret accusation.

Բսուկ *s. bot.* oxyacantha.

Բսեմ, &c. *S.* Բսեմ, &c.

Բսմեմածածան *a.* mighty, roaring, awe-compelling (Ocean); - փուշ *a.* terrifying, striking with horror, making one's hair stand on end, horrible, fearful, awful.

Բսմեմեի *S.* Բսմեմեիւն & Սիրալի.

Բսմեմեմ, եյի, Բսմեմեմ, եյայ *vn.*

to have one's hair stand on end, to feel the hair of one's head stand erect, to be horror-struck, to shudder with fear; քսմեմեալ գիղայան բայք առիւծուն, the lion bristled up his mane; *S.* Հեր.

Բսմեմեցուցանեմ *va.* to make one's hair stand on end, to cause to shiver, shudder, thrill with fear; to jar upon, to irritate the nerves.

Բսմեմում or Բսումում *s.* thrill, great dread, cold shiver or shudder of Բսիսու *S.* Փաղու. [horror.

Բրածեիք *s.* cement composed of powdered charcoal & clay.

Բրայ *S.* Բուրայ; - ական *a.* metallic, mineral; - նիւթ. metal, mineral, ore.

Բրեւ, ի *S.* Կարո.

Բրեական *a. S.* Բրայական; criminal, enormous, horrible; - մեղք, յանցանք, high treason; - մետաղք. mine, galleys, place of detention for criminal.

Բրեկեւր *a.* impure, foul, nasty. [als.

Բրեմեղանք *S.* Բրեմեղանք.

Բրեմեղեմ, եյի *vn.* to murmur, to complain, to growl, to grumble, to mutter, to mumble; - ջիւն, ջեան *s.* murmur, complaint, grumbling, hum, growling, mumble; - ջուղ *a.* grumbling, growling, complaining, mumbling; - ջումն *S.* Բրեմեղանք. [prasus.

Բրիստարաս, - ոս *s. Gr. w.* chryso- Բրիստիանոս, աք *Gr. w.* or

Բրիստանեայ, նէից *a. s.* christian; - նէարար *ad.* like a christian, christianly; - կեալ, to live - to lead a life worthy of a christian; - կան *a.* christian; * *s.* catechism; - նէանման *a.* christian-like; - նէասեր *a.* fond of christians; - նէացուցանեմ *va.* to christianize, to make christian, to convert to christianity; - նէուծիւն *s.* christianism, christianity; christendom.

ԲՐԻՍՏՈՍ, Բա, ի, իւ *s. Gr. w.* CHRIST, the Anointed, Jesus Christ, Messiah, the Saviour of the world; սուտ - antechrist.

Բրիստարար *ad.* like Jesus Christ; - բեր *a.* brought by the Saviour; - քործ *a.* made by J. C.; - քուշք *a.* assembled by J. C.; - քաւան, ից *a.* professing the faith of J. C., christian; - քիւր *a.* established or ordered by J. C.; - քորշմ *a.* signed by J. C., or with the sign of the Cross, or with Christ's name; - զարդ *a.* adorned by J. C.; -

զգեաց, եջից, -զգեստ, ից *a.* bearing J. C. in one's soul, christian; *թ.* Christopher; -զգեստեմ, եջի *va.* to christen, to baptize, to make christian; -զոր *a.* strengthened by J. C.; called to be a soldier of Christ; -ծանօթ *a.* having the knowledge of J. C., knowing J. C., christian; -ծին *af.* Christipara, Mother of Christ; -կան *a.* of J. C., belonging to J. C., Christ's; -հաւատք, christianity; -կարգ Տ. Քրիստոսապիւր; -կեցոյց *a.* saved by J. C.; -կիր Տ. Քրիստոսապիւր; -կոչ *a.* called or invited by J. C.; -կրօն Տ. Քրիստոսապիւր; living like a christian; -հաճոյ *a.* pleasing or agreeable to J. C.; -ձեր Տ. Քրիստոսապիւր; -մարտ *a.* warring against J. C., antichristian; -մարտութի *s.* war against J. C.; the denying the divinity of Christ; -մեծար *a.* honoured by J. C.; -մերձ *a.* near unto J. C.; -մուռ գալուստ *s.* the first & the second coming of Christ; -նշան *a.* bearing or representing the sign of J. C.; *s.* emblem of christianity, the Cross; -նորոգ *a.* restored by J. C.; -նուէր *a.* offered, consecrated to J. C., holy, divine; -շահ *a.* simoniacal; -պատում *a.* narrated or taught by J. C.; -պսակ *a.* crowned by J. C.; -ուսք *a.* sent by J. C.; -սէր, սիրաց *a.* fond of J. C., loving J. C., devout, pious; -սիրութիւն *s.* piety, love of Christ; -սպան, ից *a.* crucifying J. C.; -վաճառ. *a.* selling or betraying J. C.; -տեաց, եցաց *a.* hating, detesting J. C.; -տունկ *a.* planted by J. C.; -տուր *a.* given by J. C.; -ւանգ *a.* transmitted, given or taught by J. C.; -փոխան *a.* s. Christ's vicar.

Քրիստոսեան, ք. ց *a.* Christ's, of J. C.; christian, faithful.

Քրիստոսընկալ *a.* having received J. C.; bound up in J. C.

Քրիստոսիմաս *a.* sharing in the spirit & knowledge of J. C.

Քրիստոսին Տ. Քրիստոս.

Քրիստոսունակ *a.* having or bearing J. C. in the heart.

Քրիստոսուրաց *a.* denying J. C.

Քրձազգած, -զգեաց, -զգեստ *a.* clothed in hair-cloth; -լինել, to put on, or to wear sack-cloth. [*s.* Տ. Բուրձ.

Քրձեայ, -եղէն *a.* made of sack-cloth;

Քրմաժողով *a.* assembled by heathen or pagan priests; -կին *sf.* wife of a

heathen priest; -նամ, աջայ *տ.* to become a pagan priest, to perform the functions of priest of a divinity; -նոջ, նուշայ *sf.* daughter or wife of a heathen priest, priestess; -պեւ *s.* heathen pontiff.

Քրմորդի *s.* son of a pagan priest.

Քրմութիւն *s.* heathen priesthood; մեծ - , pagan pontificate.

Քրմուհի Տ. Քրմանոյ; -հովիւն *s.* pagan priestesshood. [chronological.

Քրոնիկոն, ի *s.* *Gr. w.* chronicle; *a.*

Քրոնոգրափիւս *Gr. w.* chronologist.

Քրովբէ, ից Տ. Քրովբէ.

Քրովբէաբնակ *a.* dwelt in by the cherubim; -գումար *a.* levied or assembled by cherubim; -կան *a.* cherubic, angelical; -պէս *ad.* like a cherub, angelically.

Քրտիկարս. *Pers. w.* a worship among the ancient Persians; good & faithful minister.

Քրտնաբեր *a.* sudoriferous, sudorific, diaphoretic; -գին *a.* all over in perspiration, bathed in sweat; -զանգ *a.* steeped in sweat (bread); -լոր *a.* dripping sweat; -լի, լիւր or լից *a.* full of sweat, in a profuse perspiration; -խոնջ *a.* fatigued to perspiration; -ծին *a.* born of, or produced by sweat; -հար *a.* sweat-struck, sweating profusely, too much fatigued; Տ. Քրտնաբեր; -ջան Տ. Քրտնախոնջ; -ջուլանեմ *va.* to cause to sweat or perspire, to throw into a perspiration.

Քրտնեմ, եջի, Քրտնիմ, եցայ *տ.* to sweat, to perspire, to transpire, to be in a perspiration; to work much, to toil, to drudge, to sweat, to strive hard: to sweat out, to exude, to exsude; to transude.

Քրտնութիւն *s.* sweat, perspiration; ից. sweat, endeavour, fatigue.

Քրտնում Տ. Քրտնիմ.

Քրտնումն *s.* transudation; exudation; oozing out.

Քրտն *s.* minister, servant.

Քրքաւոր, նայ, Քրքիջ, քլի *s.* hearty laugh, loud or derisive laughter, burst of laughter; - բառնալ, to burst out a laughing, to burst into a loud derisive laugh, to laugh outright or immoderately, to roar with laughter; - կալ, to be laughed at, derided, scorned.

Քրքիւր *a.* ploughed, soft, friable.

Քրքմագոյն *a.* saffron-coloured; -

յան *a.* strewn with saffron; -*էւս a.* abounding in saffron or in crocus.

Քրքմեղ *s. bot.* Arabian bean.

Քրքմոզի *s.* usquebaugh, whiskey.

Քրքուխմ, *եղայ vn.* to vaunt, to boast, to brag, to be proud of.

Քրքում, *քմոյ s.* crocus, saffron; *chem.* crocus; - *վայրենի, սոււս -.* carthamus, bastard or mock saffron, safflower; *Հնդիկ -.* curcuma, turmeric, terra merita.

Քրքլեմ, *եցի vn.* Տ. Քրքիլ բառնամ; *med.* to itch excessively, to tickle.

Քրքեցուցանեմ *va.* to heap up, to accumulate, to increase. [softness.

Քրքանք *s.* looseness, dissoluteness,

Քրքեմ, *եցի va.* to search or dive into, to investigate carefully, to examine with care; to agitate, to undo, to destroy; - *զմեսս,* to excite, to rouse up or awake the mind, to stimulate; - *զսխորեակ,* to sharpen, to quicken the appetite.

Քրքեցուցանեմ *va.* to excite, to stir up, to agitate.

*Քջիմ *s.* flaw, agnail.

Քրքուանք *s.* distraction, upsetting, confusion, agitation, emotion; groaning, complaint, outcry.

Քրքուխմ, *եղայ vn.* to moan, to howl, to sigh; to be agitated, confused: to laugh out loud; Տ. Քրքուխմ.

Քրքումն *s.* commotion, compassion.

Քոզ. &c. Տ. Քոզ. &c.

Քոշեայք, Քոշէք, *էից s.* ruffle.

Քշ, *էից s.* he-goat, buck; -*անման a.* goat-like; -*եմ Տ. Քշեմ;* -*ուսն s.* leap of a wild beast on its prey.

0

0 (o) *s.* the thirty seventh letter of the alphabet, & the eighth of the vowels.

— It was introduced in the Armenian alphabet towards the end of the

XIIth century to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the syllable *ու*, which is generally pronounced *au* when followed by a vowel; as, *աւետարան*, *աւարան*, *աւարդ*; on the contrary, when followed by a consonant, it is pronounced like the English *o*; as, *աւգինեմ*, *աւրհեմ*, *աւտանդակ*, *աւրէիք*.

Օշ *s.* help, aid, assistance, succour; *յ-դաւլ, Հասանեւ.* to help, aid or succour a person; *յ-ճոշեւ.* to call for help.

Օշական *a.* aiding, assisting, helping, auxiliary; *s.* aid, helper, assistant, adjutant, coadjutor, colleague; - *զօրք*, auxiliary forces, reinforcements, auxiliaries; - *լինեւ.* to help, to aid, to give help to, to succour; - *լինեւ ժմանց*, to help one another; - *իւր աւնու.* to profit by, to avail oneself of; *զխաւար - աւեայլ*, under cover or favour of the darkness; -*եմ Տ. Օշեմ;* -*ուժի Տ. Օշուուժի*; alliance, league; co-operation, collaboration; - *թեամք Այ* or *Տան*, with the help of God, God willing, God helping.

Օշեմ, *եցի va.* to aid, to succour, to assist, to second, to back; to be good for, to serve, to favour, to sustain; - *ժմանց*, to help one another.

Օշուուժիւն *s.* aid, succour, assistance, help, furtherance, support, stay, prop; favour, relief, resource, means; forces; *գրամական -.* pecuniary aid, relief, subsidy, grant; *ժուժաւլ, Հասանեւ.* *յ- ուրուք*, to hasten to a person's aid.

Օգոստոս *sf.* august, empress; - *Տէրուհի*. Holy Virgin, Queen of heaven & earth; -*մանկ a.* imperial; -*կան a.* august, majestic, grand, magnificent; -*ք s.* cæsars, emperors; -*փառ Տ. Օգոստական.*

Օգոստոս, *ի s.* August; *pn.* Augustus.

Օգոււս, *օգակ s.* utility, profit, interest, advantage, emolument, gain, lucre; *a.* useful, advantageous; great, much; - or *յ-է, օգակ է, էն v. imp.* it is good for, it is useful, profitable; *գտանեւ զիւր*, to find one's interest; - *բաղեւ.* to derive or reap benefit from; - *լինեւ.* to be useful, advantageous, to serve; *վասանեւ յ-Յին*, to work for the public weal; *յ- արկանեւ.* *յ-ի կիր* or *ի վար արկանեւ.* *յ- անձին վա-*

րել, յ- իւր շրջել, առնուլ, to profit by, to avail oneself of, to turn to account, to turn to the best account; յաչա գնել զամ ի շահ օգտի անձին, to sacrifice all to one's interest; զամ օգտի քո է, յ- քոյին է, it is for your good, for your interest; զ- ժամն աւուրն, the greater part of the day; S. Շահ.

Օգտաբար *ad.* usefully, advantageously; -բեր *a.* profitable, useful, lucrative, fruitful; -ժողով, -խնդիր, -ծառաւ *a.* self-interested, selfish, covetous; -կար, աջ *a.* useful, profitable, advantageous, favourable; -կարուծի *s.* utility, usefulness, advantage, good; -մտաւոյ S. Օգտաբեր; -սէր, սիրաց *a.* fond of one's profit or gain, very interested; -ցոյց *a.* showing profit or utility.

Օգտեմ, եցի *vn.* to profit, to boot, to be advantageous or profitable, to fructify; -եցուցանեմ *va.* to interest, to give an interest, to advantage, to profit, to benefit, to improve.

Օգտեմ, եցայ *vn.* to profit, to derive use or advantage from, to take advantage of, to turn to account, to reap benefit from.

Օգտիք, Օգտուծին S. Օգուտ.

Օդ, օդ or փ *s.* air; weather; wind, light wind, breeze: shoe, boot, half-boot, &c.; կանայի օգ, lady's boot; պարզ, անոշ or քաղցրասիւք, բարեխառն, հանգարաւ, գեղեցիկ, լաւ, զով, ծծեղի օգ, serene, mild, temperate, calm, fine, good, cool, breathable air or weather; ցուրտ, չոր, փոփոխական, անհաստատ, վատ, փնասակար, վատաւողջ, ժանտ, ապականեալ, խոնաւ, ամպամած, մրրկայոյզ օգ, cold, dry, changeable, inconstant, bad weather; deadly or deleterious, unwholesome, infectious, corrupt or foul air or atmosphere; damp, overcast or cloudy, tempestuous or stormy weather; արկածք օգոյ, the injuries of the weather; յօգս, ընդ օգս, in vain, vainly, sillily; at venture or random; բանք, խորհուրդք ք օգս, idle talk, silly words, empty discourse, vain, extravagant designs, castles in the air; ք օգս խօսել, հարկանել, to talk idly, to beat the wind, to talk to the winds; - առնուլ, to air oneself, to take an airing or walk; - փոխել, to have a change

of air, to go abroad, to go into the country; պղտորի օգն, it is bad or foul weather; Թնուտ են օգք, we shall have rain; խաղաղին, պարզին օգք, it is getting fair again, it is clearing up; մեղմանան, զովանան օգք, it is growing mild, cool; օգք զբահեց, the extremity or break in armour; S. Հոգմ.

Օգաբաւծին *s.* climate, clime; -բան *a.* idly speaking, talking to the winds; *s.* aerologist; S. Օգերեւուծաբան, &c.; -բանական *a.* aerological; -բանութի *s.* aerology; -բեր *a.* aeriferous; -գիտութի *s.* aerognosy; -գիր *s.* aerographer; -գնաց *a.* traversing, moving, flying in the air; -գոյն *a.* azure, cerulean; -գործ, աջ *s.* shoe-maker; -գունդ *s.* aerosphere; aerostatic balloon; -գրական *a.* aerographical; -գրութի *s.* aerography; -գիւծ, &c. S. Օգաւծայ, &c.; -գիւր *a.* variable, changeable, uncertain as the wind; -զննութի *s.* aeroscopy; -զօրական *a.* aerodynamical; -զօրութի *s.* aerodynamics; -թեւ *a.* swift as the wind; -թռիւ *a.* flying in the air, very swift, like the wind; -խաղաց S. Օգաղաց; -խառն *a.* mixed with air; -խիւ *a.* full of or condensed with air; hermetical; -խոնաւ *a.* affected by damp, damped by the atmosphere; -կայուն S. Օգաւուն; -կան *a.* aerial, ethereal; raised in the air; -կաւոյց *a.* situated or built in the air, aerial; -կառք *s.* atmospheric or pneumatic railway; -կերպ *a.* aeriform; -կշռական *a.* aerostatic; -կշռութի *s.* aerostatics; -հան, փ *s.* mech. the air-pump; -հերձիկ *a.* cutting, cleaving the air; -հմայ *s.* aeromancian; -հմայութի *s.* aeromancy; -հոտ *s.* vapour, exhalation; -հրահան *s.* fire syringe; -ձեւութի *s.* shoe-maker's calling; -ձիգ *a.* inhaling air; -ջրհան, suction-pump; -մուզ *a.* expelling air; -ջրհան, force pump; -մուտ *a.* open, aired, ventilating; փ air-hole, casement, window, door; -յած *a.* wandering in the air, in space; յասակ *a.* whose floor or pavement is in the air; յին S. Օգական; -նամ, աջայ *vn.* to be changed or resolved into air, to be transparent as the air; -նաւորդ *s.* aeronaut; -նաւորդութի *s.* aeronautics; -նման *a.* air-like, aeriform; -շուռել *a.* blowing in the air; -չափ, փ *s.* aerometer, air-poise; baro-

meter; -ն բարձրանայ, իջանի or խոնարհի the barometer is rising, is falling; -չափութի s. aerometry; -չու u. travelling through the air; s. aeronaut; -պար, -պարիկ a. floating, flying through the air; -պարիկ s. balloon, air- or aerostatic-balloon; -պարութի s. aerostation. [սութիւն s. cold.

Օգառ լինիմ տն. to catch a cold; - Օգասուն a. nourished by air, aerivorous; -վախ s. a. aerophobous; -վախութիւն s. aerophobia; -վար, այ a. driven through the air; -վարիմ տն. to fly in the air; -տեսակ S. Օգանման; -փոխ s. ventilator, fan, air-trap; -փոխիմ տն. to change the air, to ventilate, to air; to aerify; -փոխութիւն s. change of air, taking a walk, going into the country, going abroad; ventilation, airing; -բար s. aerolite.

Օգեղէն a. airy, aerial.
Օգենի s. sheepskin with the wool on; a. sheepskin, of sheepskin.

Օգերեւոյթ s. meteor; -ուծարան s. meteorologist; -ուծարանական a. meteorological; -ուծարանութիւն s. meteorology; -ուծարդեանակ s. meteoroscope; -ուծանման a. meteor-like.

Օգընկալ a. containing air; s. air-vessel; -կէջ մարմին s. projectile; -կէջութիւն s. projection.

Օգի, օգւոյ. բ. գեայ s. sheep.
Օգիկ s. sheepskin; fur coat, pelisse.
Օգուրթ s. atmosphere; -ային a. atmospheric.

Օգոյի sf. goddess of the air, Hera.
Օգոյ s. state of the weather.

Օթ. ից s. pernoctation, passing the night in a place; sleeping place, lodging, inn; evening; առ -, towards dusk, in the evening; առ - դադարել ուրից, to pass the night in a place, to make a halt; - առնել, to stop or stay with, to lodge at; յաջեալ ընդ անապատ -ս երկուս, journeying two nights in the desert.

Օթադայանամ, աջայ, յիմ, էջայ - դանամ, աջայ տն. to lodge, to pass the night in, to sojourn, to dwell, to stay in a person's house.

Օթակից լինիմ տն. to lodge, to dwell together, to live under the same roof.

Օթանոց, Օթարան s. lodging or sleeping place, inn, hotel, hostelry.

Օթեակ, էկի s. S. Օթ; bivouac; - զէկելոյ դռանայ, dressing-room; -ս

առնել S. Օթեկանեմ; to bivouac.

Օթեգանամ S. Օթադայիմ.

Օթեկ, -ան a. stale, hard; S. Հայ.

Օթեմ S. Օթիմ.

Օթեկան, Օթեկան, այ s. inn, hostelry; dwelling, lodging, habitation, convent; a day's journey; երանուէս - արդարոց, the happy abode of the just; -ս առնել, առնուլ or առնել, to lodge in, to dwell in, to reside in, to live in, to inhabit; ուր էն -բք, where do you live? Հեռի երեսուն -գը, thirty day's journey distant. [innkeeper.

Օթեկանաւոր a. hospitable; s. host,

Օթեկանեմ, էջի տն. to receive into one's house or hotel, to lodge, to harbour; -նիմ or

Օթիմ. էջայ տն. to take up one's lodgings, to stay, to sojourn.

Օթոց, այ s. sleeping-place, bedroom; blanket; carpet, tapestry, hangings, arras; S. Վերաբոյ.

Օթանդակ, այ a. aiding, helping, assisting, auxiliary, subsidiary; confederate, allied; - բայ, auxiliary verb; - դուռ, auxiliary troop; -եմ, էջի տն. to aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to support, to sustain; -ուի s. aid, succour, assistance, support, protection. [rier, runner.

Օթընդակ s. S. Օթանդակ, &c.; cou-

Օթիւ, ժուից or ժուայ s. marriage-portion, dowry, endowment; gift, present.

Օթաբեր a. bearing gifts; - լինել, to bring a portion or dowry; to make a present; -կան a. dotal.

Օթեմ, էջի տն. to portion, to assign a dowry, to endow with a fortune; to offer, to make a present.

Օթաութիւն S. Օթիւ.

Օծ s. unction; anointing-oil.

Օծակից a. anointed together.

Օծանելիք, լեայ s. ointment, salve, unguent, pomatum, pomade.

Օծանեմ, օծի, օծ տն. to anoint; to consecrate; - սուկուլ, to gild; - արծաթով, to silver; - զանն իւզով առնուիւ, to pomatum, to perfume one's person; S. իւզ.

Օծեալ a. anointed, consecrated; s. king, priest, &c.; -ն Ա. թ. the Lord's Anointed; -ն, Christ, the Messiah.

Օծելութիւն s. the being anointed; unction.

Օծութիւն. Օծումն s. S. Օծելութիւն;

anointing, consecration; *վերջին* *a.* *ծուռն*, extreme unction.

Օձ, *կց* *s.* serpent, adder, snake; - or - *աւաղակ*, the devil; - *խարամահի*, dipsas or dipsade; - *չէ*, the serpent hisses; *S. Քաղցրութիւն*.

Օձաբար *ad.* like a serpent; - *բարոյ* *a.* cunning, artful; - *բնակ* *a.* inhabited by serpents; - *բորբ* *a.* abounding or swarming with serpents; - *դէղ* *s.* *bot.* baldmony, *S. Բող*; - *Թոյն* *a.* poisonous as an asp; - *ժգու* *s.* *bot.* ophioglossum, adder's tongue; - *խած* *a.* bitten by a serpent; - *խաղացք* *s.* serpent-charmers: Ophitæ (sectarians); - *խառն* *a.* infected with serpents; - *խոլ* *a.* snaky-haired, Gorgon- or Medusa-headed, having the head bristling with serpents; - *կալ*, *ի* *a.* holding a serpent; *s.* *ast.* serpentarius; - *կերպ* *a.* serpent-like; - *կոխ* *a.* trampling serpents under foot; - *կոչ* *a.* calling, charming serpents; - *ք* *s.* Psylli; - *կուճ* *s.* serpentine, - stone, ophites; - *հալած* *a.* driving away serpents; - *հար* *S.* *Օձախած*; - *հարութիւն* *s.* serpent-bite; - *ձեւ* *a.* snake-shaped, snaky; full of turnings & windings, going or running winding about, zigzag, crankling; *s.* zigzag, crankle; - *ձուկն* *s.* eel, conger; - *մարա* *a.* inimical to serpents; *s.* ophiomachus; ichneumon; - *նամ*, *սցեալ* *vn.* to become a serpent, or like a serpent; to be changed into a serpent, to turn into a snake; - *նման* *a.* resembling a serpent, serpent-like, serpentine; - *ոռնչ* *a.* serpent-breathed; - *պաշտ*, *սց* *a.* worshipping serpents, ophiolatrous; - *պաշտութի* *s.* serpent-worship, ophiolatry; - *պատիր* *a.* deceived by the serpent; - *պտոյտ* *a.* serpentine, winding, meandering, sinuous, tortuous, crankling; *S.* *Օձաձեւ*; - *խողովակ*, *chem.* worm of a still; serpentine-pipe; - *շամբ* *a.* given by the serpent to eat; - *սանդր* *s.* *zool.* ophiocetene, scolopendra, millepede; - *սերունդք* *s.* Ophiogenes or -genæ; - *սպան* *a.* serpent killing; - *տանջ* *a.* tormented by a serpent; - *տեսիլ* *S.* *Օձակերպ*; - *ցաւ* *s.* *med.* erysipelas; - *փայտ* *s.* snake-wood; - *փող* *s.* *mus.* ophicleide; - *բար* *S.* *Օձակուճ*.

Օձեակ, *կէկ* *s.* cock, hammer. [um.

Օձի դէղ *s.* *bot.* viper's bugloss, echi-

Օձիք, *օձեաց* *s.* collar; - *շապկաց*, shirt-collar; *զօձիս պատառել*, to rend

one's garments. [ill-naturedness.

Օձութիւն *s.* serpentine nature; *կց*.

Օձուս *a.* swarming or infested with serpents.

Օձեմեմ, *էցի* *va.* to divide, to disunite, to separate, to detach, to sever, to part, to distract, to divert from; to dissipate, to disperse, to scatter; to sow discord or strife; to tear, to lacerate; *vn.* to be divided, dissipated, &c., to dissent.

Օձուռն *s.* separation, disunion, dissension; dispersion; tearing to pieces.

Օղ, *կց* or *ոց* *s.* ring, slide; curl, ringlet; - *չլթայի*, link; - *ճարմանդի*, button-hole.

Օղալամբ, *սց* *s.* staple, ring-staff.

Օղակ, *ի* *s.* ring, slide; - *աւորք* *s.* *pl.* annelides.

Օղակահիկ *s.* *anat.* cricoides.

Օղաձեւ *a.* ring-shaped, circular.

Օղամանեակ *s.* ring; ferrule; - *ոսկյ որսական թռչնոց*, varvels.

Օղաւոր *a.* ringed; curled in ringlets-*Օղերձ*, &c. *S.* *Ուղերձ*, &c.

Օղի, *օղոյ* *s.* strong drink, spirit, brandy; *S.* *Ցքի*.

Օղիչ *s.* rossolis, liqueur.

Օղուն *s.* *S.* *Ողուն*; *a.* delightful, charming, enchanting.

Օջան, *ի* *s.* assistance, favour, protection, goodness, grace; *առնուլ*, to gain one's cause.

Օձաւ, *սց* *s.* soap; *S.* *Օջան* & *Սձաւ*; bride's dress, furniture, ornaments,

Օձիր *S.* *Ոձիր*. [&c.; means, remedy.

Օն *s.* cheer, shout of encouragement;

- *առնում*, to cheer up, to pluck up courage; *օն*, *օն առ*. *օն առեալ նո՛ւն*! come! cheer up! courage! bravo! *օն անդր*, oh fie! for shame! pshaw! *աւա՛նտ! back! stand back!* off or away with you! *օն անդր ի բաց կոչ*, be off! go away! begone! get you gone! *օն արի*, rise up! come! *օն է. կայք*, come along! *օն արիք դնասցոք*, up with you! let us go! *օն էկոյք եւ մեք*, let us go too; *օն արիք*, arise! get up! *օն էւ օն*, so, in this or that way, thus, such; certainly, to be sure, assuredly; *օն էւ օն արասցէ ինձ Սձ էւ օն էւ օն յաւելցէ եթէ ոչ մահաւ մե. ոանիցիս*, may God strike me if you die not! *օն էւ օն արասցեն ինձ դիք էւ օն էւ օն յաւելցեն եթէ*, the gods do

so unto me, & more also, if...; *օն եւ օն արասցենք քեզ ամբ եւ օն եւ օն յաւելցեն եթէ*, may the gods load or afflict you with every evil if...; *օն եւ օն արասցէ ԱՅ Դավթի եւ օն եւ օն յաւելցէ եթէ*, so & more also do God unto the enemies of David, if...; *օն ի բաց թողուք*, oh too much! leave off! have done! [God! God grant it!]

Օ՛, Օ՛ թէ int. would to God! please
Օշ, Օշակ. ի s. gum ammoniac, ammoniacum. [salt, sal ammoniac.

Օշակային a. ammoniacal; - *աղ, - Օշառեմ S.* *Յօշառեմ.*

Օշարակ, աջ s. syrup, sherbet.

Օշեմ S. *Յօշեմ.*

Օշինդր, դրի s. worm-wood, absinth.

Օշնայ, ից s. mistletoe, lichen.

Օշնան, ի s. kali, glass-wort, soap-
Օսարդ S. *Աւսարդ.* [wort.

Օսլայ, ի s. starch; *դործարան -ի, --manufactory*; - *ական a.* amylic;

- *ակերպ a.* amylaceous; - *եմ, եցի va.*

Օսիս S. *Ոսիս.* [to starch.

Օսար, աջ s. a. stranger; foreign; remote, distant; other; extraordinary, strange; *ad.* vainly, in vain, unjustly, wrongfully. [stranger.

Օսարաբար ad. strangely; like a
Օսարադէտ S. *Օսարատեսուչ.*

Օսարադցի, դւայ, դեայ, -դն a. of an another nation, foreign, outlandish.

Օսարալեզու a. speaking another language, foreign.

Օսարախան a. crossed, cross-bred; *s.* crossing with another species; *առլ or խառնել զանասունս յ-ս,* to cross animals, to cross-breed; - *խորթ a.* spurious, bastard, illegitimate; - *խորհուրդ or -խոհ a.* excentric, strange, odd, fantastical, extravagant; *S.* *Այլաբառ.* [ger; foreign, stranger.

Օսարածին, ծնաց a. born of a stran-

Օսարակարութիւն s. foreign yoke;

- *կան a.* foreign, alien; *s.* stranger,

foreigner; - *կերպ a.* of another form

or appearance, diverse, different; -

կերպութիւն s. extravagance; - *կողմն*

կոյս s. foreign land, abroad; *զօրածո,*

զով լինել յ- կուսաց, to recruit abroad.

Օսարահալածութիւն s. inhospitality.

Օսարաձայն a. of a different lan-

guage; disagreeing, dissenting or

- *տիւն, - ուսմունք, strange doctrines;*

- *ձեւ a.* odd-shaped.

Օսարամահ, լինիմ vn. to die in a for-

eign land or country, to die abroad;
- *մերժ a.* inhospitable; - *միւս a.* *S.* *Օսարախան;* singular, whimsical; - *միւս a.* adventitious, foreign.

Օսարանալի a. alienable, transferable; - *նամ, աջայ vn.* to become a stranger, to adopt foreign manners & customs; to estrange oneself, to go away, to leave; *հց.* to be alienated, estranged, disunited, disaffected; - *նշան a.* unusual, extraordinary, strange, singular, out of the way; - *նոց s.* place where strangers are lodged, guest's house, residence for foreigners; hospice for pilgrims or other travellers.

Օսարաշխարհացի, հեայ or հիկ a. exotic, foreign; - *շխարհիկ երթանալ,* to become a pilgrim.

Օսարապաշտ a. of false religion, unorthodox, heterodox; - *պէս S.* *Օսարաբար.*

Օսարասեռ, սեր or սերմ a. heterogeneous, dissimilar; *S.* *Օսարապցի;* - *սեր, սիրաց a.* fond of strangers, hospitable; - *սերեմ va.* to be fond of strangers, to welcome foreigners, to be hospitable, to entertain strangers; - *սիրութիւն s.* kindness to strangers, hospitality; - *սպան, ից a.* murdering strangers, homicidal; - *սպանութիւն s.* stranger-murder, hospicide; - *սասն S.* *Օսարանոց.*

Օսարատեայ a. hating strangers, inhospitable; - *տես, &c. S.* *Հիւրասեր, &c.;* - *տեսակ a.* of another kind, form or manner, diverse, different; - *տեսսուչ a.* meddling with another's things, bearing envy, envious; - *տեցութիւն s.* hatred of strangers, inhospitality; - *տուն S.* *Օսարանոց;* - *տունիկ a.* *bot.* degenerate, wild.

Օսարացեղ a. of another tribe, foreign, heterogeneous; - *ցեղութիւն s.* heterogeneity; - *ցուցանեմ va.* to alienate, to estrange; to alienate from affection, to disaffect, to avert, to turn aside or away, to detach, to wean; - *յիւրմէ Զէ,* to send from home, to remove, to send abroad, to expatriate; - *ցուցիւ a.* estranging, alienating; strange, paradoxical; - *ցուցումն s.* estrangement, alienation.

Օսարախառ a. heterodox, heretical; - *ուրիշիւն s.* heterodoxy.

Օսարնիկալ, &c. S. *Հիւրնիկալ, &c.*

Օսարին a. another's, not one's own.

Օտարիկ *Pers. w. S. Φαλλանθ.*
 Օտարոտի, անյ, անայ *a.* strange, foreign, alien; new, strange, extravagant; diverse, different; -*բ* *s.* false gods, idols.

Օտարութիւն *s.* condition of a strange; alienation, estrangement, separation; unlikeness, difference; strangeness, extravagancy; elimination, proscription; absence, pilgrimage; abroad, foreign lands.

Օտարուհի *sf.* stranger, foreigner.

Օտարաւորան *a.* following, holding or teaching new or strange doctrine; չլինել - , not to hold strange doctrines.

Օտարուստ , յ - *ad.* from another part, elsewhere, from any other place.

Օտարսիրուի. &c. *S.* Օտարասիրուի.

Օր. աւուր. աւուրք, ուրց *s.* day, daytime; *fig.* time, days, life; արդայ օր, week-day; օր դործայ, work-day; օր տօնի, feast-day, holiday; օր ծննդոց, birth-day; օր հանգիսի, day of solemnity; ուսիք օր, flesh-day; օր պահաց, fast day; օր միսրոց, ash-wednesday; տօն աւուրց յաւուրս, anniversary solemnity; գեղեցիկ, գեղածիծաղ օր, fine, splendid day; բարեկէս, երջանիկ, երանաւէտ օր, fortunate, happy, lucky day; չարագուշակ օր, unlucky day; այս օր զայս օր, to-day; օր չ մէջ, օր չ օրն, every other day; օր յօրէ, from day to day; օր լը օրէ *a.* quotidian; *ad.* day by day, daily, every day, more & more; օր աւուր. աւուր աւուր, աւուրց յաւուրս, daily, every day; առ օրն, նոյն օրն, the same day, in the same day, presently, soon; զօրն ցերեկ, զօրն ողջըն, զօրն ի բոռն, all day, all day long, during the livelong day, from morning till night; զօր ամ, every day, diurnal; all day long; մինչեւ յօր հասարակ, till noon; աւուրն, a day; յաւուր միում, ի միում աւուրց, օր մի, one day, a day, one fine day, some fine day; յերկրորդում աւուր, the day after, next day; ի միում աւուր, the day after, to-morrow; հետեւեալ օրն, the following day; յետ երկուց աւուրց, two days after; յերկր աւուր, in three days; ի նմին աւուր, the same day; ի նմին իսկ աւուր, the very same day; յօրէ յառաջմէ, from the first day; զամ աւուրս, every day, for ever; յաւուրս մեր, in our days, in these days, in our time; յաւուրս յետինս, in the latter days, latterly; յաւուրս յայնորիկ, in those times or days; յաւուրս նորա, under him, during his time; օր օր, the day that; զաւուրս, many days, long time; միով օրով, of a day; օր ի յօր օր յօր աննել, to put off from day to day, to procrastinate, to defer, to delay; օր սահմանել, to fix a day; կալ զօրս ցերեկ դատարկ, to waste the day, to remain idle all day; համարել զաւուրս, to count the days; մեռանել լի աւուրք, to die full of days; չլին աւուրն, the passing of the day; բանալ զծանրութիւն աւուրն, to bear the burden of the day; գեա աւուր շատ կայ, it is not yet late, it is yet early; մինչ աւուր կայ, while it is day; զամ աւուրս կենաց իւրոց, for his whole lifetime; երկայնիւն, կարճիւն աւուրք, the days grow or are growing longer, shorter; երեք ժամ է աւուրն, it is three o'clock a.m.; ոչ յետ բազումինչ աւուրց, in a few days, soon, shortly; տային նմա աւուրն նկանակ մի, they gave him a loaf daily; արկանէր վիճակ օր յօրէ եւ ամիս յամիս զի մի կորուսէ, he cast lots to see in what month & on what day he should lose him; եկն օր յաւուրց, օր եղեւ օր մի յաւուրց հիւանդացաւ, one day he fell sick; մանուկ ծնեալ առ օրն, new-born babe; օրն խոնարհեցաւ յոյժ, the day gave place to evening; շատ է աւուրն չար իւր, sufficient for the day is the evil thereof; *S.* Հասարակ, Կատարեալ, Վախճանեմ, Խոնարհիմ, Կարճատեմ, Տարածամիլ, &c. &c.

Օրաբեր *a.* bringing day, luciferous; -բնակ լինիմ տ. to sojourn for a day; -գիշեր *s.* day & night, a whole day, twenty four hours; -գիր, &c. *S.* Լրագիր, &c.; -գնաց *s.* a day's journey; -դրութիւն *s.* diary, journal; -Թուի. *s.* day's work; day of the month; -խնդիր լինիմ տ. to note lucky & unlucky days; -կան *a.* diurnal; daily; day's or daily earnings or wages; -հաշիւ *s.* day's account; day-book, journal; -հաս *S.* Օրհաս; -հմայք *s.* ephemeracy; -մկրտիչք *s.* Ephionithes, daily baptists; -մուսք *s.* daily service.

Օրան, աջ *s.* bundle of corn, sheaf, shock, stack.
 Օրաջար *s.* fatal, unlucky or inauspicious day; -պակաս *a.* wanting some

or a few days; -պահ or հակ. այ s. day-sentry; -պահիկ s. livelihood, daily bread; -պարէն a. living from hand to mouth.

Օրաս s. Gr. w. ὅρασις; halo.

Օրավար S. Լծվար & Սրավար.

Օրացի a. of every day, daily, quotidian; -շրջ s. almanack, calendar; -յու a. lasting several days.

Օրաւոր a. diurnal, ephemeral; հց. short-lived, temporary; -ակ s. ephemereuta, hebdomadary.

*Օրեմ S. Որրեմ.

Օրեր s. S. Որեր; * days; -բ. այ s. imprecation, malediction, curse.

Օրէն, օրինի better Օրէնք, օրինաց s. law; precepts; faith, religion; constitution; rule, regulation; right; principle, maxim; usage, uses, custom; institution; condition, fashion, mode; district, canton, province; -բ. or Եր. անապական -բ. the Eucharist, the Holy Sacrament or Communion; -աւետեաց, guerdon or gift to a bringer of good news; -բ. քահանայապետականք. decretals; հմուտ քահանայապետական օրինաց. decretalist, canonist; -բ. կանանց. menses, menstrea, catamenia; -բ. or Գիրք Բ. օրինաց, or Երկրորդուն օրինաց, Deuteronomy; -բ. ազգաց. the law of nations; -բ. մասց. principles; - պատուոյ, decoration, insignia, badge; -բ. անօրէնք. corrupt practice, abuses; -բ. հզորագունին. the law of might, the good old rule; հակառակ, ընդդէմ օրինաց, against all rule, illegally; Թծային, յաւիտենական, բնական, հին, նոր, աւետարանական, գրաւոր, քաղաքական, զինուորական -բ. divine, eternal, natural, ancient, new, evangelical, written, civil, military law; գրաւոր -բ. statute law; օրինք, ը օրինաց or օրինի ad. according to law, legally, legitimately, lawfully; duly, suitably, regularly, properly; ինքրել-ս, to come to Communion; տալ -ս, to administer the Sacrament; -ս առնուլ, հաղորդել օրինաց, to receive the Sacraments, to communicate; արժանի լինել օրինաց, to be worthy of receiving the Sacrament; -ս գնել, հաստատել S. Օրինագրեմ; -ս գնել, to dictate or lay down laws; to give laws to, to prescribe laws; -ս տալ, to give laws; պահել զ-ս, to keep, to obey the laws; չ-ս

համարել, to lay down or state as a principle; խառնել օրինաց, to swerve, to depart or deviate from the laws; անցանել օրինք, to transgress, to violate the law; բաձաւ, ջնջել զ-ս, to abolish, to repeal, to abrogate a law; բազում օրինք հակառակել, to resist or oppose in many ways; լինել ի կանանց օրինի or ի կանանց -ս, to have the menses; ի կանանց օրինաց պակասել, to cease to be after the manner of women; եթէ - իցէ տակ, if it may be said; - է. it may be, it is allowed, one may; - էր նմա, he was allowed to; - էր քեզ, you might; օրէն իցէ, իցէ- . is it allowed to? չէ- , it is not permitted to; յետ օրինացն կցորդուլ թէ, after the Holy Communion; -ս իւր կաշեալ էր, he holded as a maxim or principle; -ս կարծեցին անշանց, they believed themselves permitted to; զեմ ինչ - համարի ի լրումն ըզձեց իւրոց, he avails himself of every means in order to satisfy his desires; ը օրինի փարիսեցւոյն, like the pharisee; S. Վարք.

Օրէնագէտ a. skilled in the law; s. legist, jurisconsult, lawyer, civilian; Doctor in Law, L. L. D.; - առնել, to initiate in the laws, to indoctrinate in jurisprudence; -գիտութիւն s. Jurisprudence, the Law; ուսանել զ-, to study law.

Օրէնագիր, գրաց, -գրիչ s. law-giver, -maker, legislator; - or -գրական a. legislative; -գրեմ, -գրութիւն S. Օրինագրեմ, &c.

Օրէնաբէն a. following the law; ad. according to the old law.

Օրէնազանց &c. S. Օրինազանց, &c.

Օրէնախոսոր S. Օրինազանց.

Օրէնահաստիչ a. law-making.

Օրէնաստաց s. professor of jurisprudence, legist, lawyer; a. legislative, instructive.

Օրէնապահ S. Օրինապահ; -պահանջ a. zealous for the law, exacting perfect observance of the law.

Օրընթրիք s. dinner bespoke for a certain day: day's earnings or wages.

Օրըստօրեայ or րէ. րէից a. daily, of every day, quotidian, diurnal.

Օրթի s. Gr. w. ὀρθοί, stand up!

Օրինաւար ad. legally, lawfully, conformably; -գէտ S. Օրէնագէտ; -գիրք s. code, laws; law-book; -գիր S. Օրէնա

գիր; -գրեմ, եջի *va.* to establish, to give laws; to ordain, to decree, to enact, to emanate, to prescribe; -գըրուի *s.* law-giving, -making, legislation; legislature; law, decree, ordinance; constitution; institution; -զանց, էջ *a.* transgressing, breaking law; *s.* transgressor, law-breaker, prevaricator, infractor; -լինել, to violate the laws, to prevaricate; -զանցութիւն *s.* transgression, offence, prevarication, infraction of the law.

Օրինակ, այ *s.* example, model, exemplar, original; transcript, copy; idea, shadow, image; drawing, design, plan, project, representation; form, manner, way, sort, figure; sample, pattern, specimen; *gr.* paradigm; *pr.* as, in imitation of, after the fashion of, by way of, like ...; - զայս, զ- զայս, զայս - , զայս ձեւ -ի, լը սովին -ի, պէս զ- զայս *ad.* in this manner or way, thus, so; զայն - , զնոյն - , լը նովին -ի, in that way, in the same way, likewise; զոր - , -ի աղաքաւ, - իմն, for example, for instance; - իմն, let us say, we will suppose; լը -ի, after the manner of, according to the example of, in imitation of, like; սովին -աւ, like that, in that way; անհրաժեշտ -աւ, in a divine way; որով -աւ եւ էր իցէ, in whatever way it may be; բարի, չար, չնայ, գեղեցիկ - , good, bad, rare, fine example; մի նեղել զնոյն միով իւրեք -աւ, do not in any way molest them; - աւ, to give or set the example; - առաջի ընծայել, to indicate as an example; - առնուլ, to take for example or for model, to follow; - զանձն ընծայեցունել, կացունանել, to shew or set oneself an example of; -աւ իւրով քաջալերել, to encourage by one's example; նմանել, հետեւել -ի ուրուք, to imitate, to follow a person's example; անհաւանդ - բարձրանալ, to pretend to be equal to God; - եկաց թագաւորաց, he was the model of kings; *S.* կամ.

Օրինակաբար *ad.* like an example; in a figurative sense, figuratively; - գիծ *a.* book-copying; *s.* copyist, transcriber, scribe; -գիր, գրաց *s.* writer, author, historian, &c.; -գրութիւն *s.* composing or writing a work or book, writing; -կան *a.* figurative.

Օրինական *S.* Օրինաւոր; -կատար *a.*

fulfilling the laws (*J. C.*); -կարգ *a.* established, sanctioned by the law; -կեմ, եջի *va.* to copy, to transcribe; to figure, to trace, to delineate, to represent, to show; to give or present as example or model; - զանձն է կարգ, to be subject to the law; -գիր *S.* Օրինապահ; -կուշ *s.* copying; likeness, resemblance.

Օրինապահ, այ *a.* fulfilling, observing or keeping the law; -ուրիւն *s.* keeping, obeying or fulfilling the law; -պատգամք *s.* the laws or oracles of God; -պատում *s.* interpreter of the laws, legist; -պէս *ad.* *S.* Օրինաբար; according to the ancient law.

Օրինաւոր *a.* legal, legitimate, lawful, permitted, conformable to the law or to custom; legal, juridical, canonical; valid, efficacious, in due form; *s.* legist, doctor in law; - ցուցանել, կուցանել, to legitimate, to authorize, to sanction; -ական *a.* legitimate; *s.* legitimist; -ականութիւն *s.* legitimacy; -եմ, եջի *va.* to legalize, to legitimate; -ուրիւն *s.* legality, legitimacy; legalization, authentication.

Օրինեմ *S.* Օրինագրեմ.

Օրինոգ *s.* ædile; agronomist.

Օրինորդ, այ *sf.* girl, maid, virgin, maiden, damsel; young lady; - աղնուական, gentle-woman; - չարգիր, maid of honour; -ն Մարիանէ, Miss Marian; -ուրիւն *s.* maidenhood, virginity.

Օրինոց *S.* Ուրիւնոց.

Օրհաս, ի, աւ *s.* extremity, last moment, agony, death; fate, destiny, fatality; - մահու, the point of death, death's-door; յ- իւր շնայել, to run to one's ruin; ժամանէ յ- լսխանին, his last hour is at hand.

Օրհասաբեր *a.* mortal, deadly, fatal; -կան *a.* in the pangs of death, at the last gasp, dying, expiring; *S.* Օրհասաբեր. [tide, twelve o'clock.

Օրհասաբակ *s.* midday, noon, noon.

Օրհն *S.* Օրհնութիւն.

Օրհնաբան *a.* singing hymns, lauding, praising God; -եմ, եջի *va.* to sing hymns, to bless, to exalt, to give praises; -ուրիւն *s.* benediction, praise, canticle, hymn.

Օրհնանուն *a.* Whose name is blessed. Օրհնաւոր *a.* blessing, praising, lauding.

Օրհնարան *s.* chaplet, rosary.

Օրհնակ *a.* blessed; holy; consecrated; - **գուր Տնէ**, God bless you; - **է ԱՅ**, Heaven be praised.

Օրհնեմ, **էցի** *va.* to bless, to shower down or bestow blessings on; to bless, to consecrate, to offer; to bless, to glorify, to sing hymns, to praise; to bless, to prosper, to speed; to salute, to greet: to curse, to blaspheme; - **գտեղան**, to say grace, to ask a blessing; - **զոք յերեսս**, to curse a person to his face; **ոչ օրհնեցի զքեզ**, didn't I curse you nicely?

Օրհներգու or **գող** *S.* **Օրհնիչ**; - **Թիւն** *s.* hymn, canticle, praise.

Օրհնիչ *s.* blesser, praiser, glorifier.

Օրհնութի *s.* benediction, blessing, doxology; praise, laud, hymn, canticle; blessings, great abundance, plenty, prosperity, wealth; gift, present; consecration; the Eucharist; eulogy; relics; *mus.* instruments; - **Թէց**, the Song of Songs, the song of Solomon; - **սեղանոյ**, grace before meat; - **տալ**, to bless, to pronounce the blessing; **տնուլ** - , to receive the blessing, to be blessed; to receive presents; **յս համարիչ**, to consider as a great blessing; **հայր, տալիք քեզ**, father, your blessing.

Օրհնութիւնաբեր *a.* bringing blessing or benediction; - **ցուցակ**, Ritual.

Օրոց *S.* **Որորան**.

Օրուկ *S.* **Ուրուկ**.

Օրորք *s.* by-by, lullaby.

Օյտեմ &c. *S.* **Օտեմ**, &c.

Օփրանս *s.* *Fr. w.* offering.

Յ (/ē) **Յէ** *s.* the thirty eighth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants.

— It was taken at the time of the Crusaders from the Greek, in order to facilitate the writing of foreign words. The ancients used in its stead the letter **փ**; as, **Φουξός-փիւսկեան**.

— It is consequently pertinent only to modern Armenian, & if found in some early writers, the words are of foreign derivation.

Յարանգ *S.* **Փարսախ**.

Յարա *S.* **Փարա**, **կոչաւ**.

Յիդիգայ, &c. *S.* **Բնագիտութիւն**.

Յիորին, *այ s.* florin.

Յուանդ *S.* **Փուանկ**.

Յրանցէս *a.* French; *S.* **Գաղղիացի**.

Յրանք, *այ s.* frank.

Յրեր or **Յուեր** *s.* *Fr. w.* brother; - **ք**, Crusaders; Templars, Knights templars.

Աբաս Abas.
 Աբգար Abgarus, Abgar.
 Աբդիաս Abdias, Obadiah.
 Աբդլմեսէ Abdulmeseh.
 Աբեգնազով Abed-nego.
 Աբեներ Abner.
 Աբեսողոմ Absalom.
 Աբէլ Abel.
 Աբիաթար Abiathar.
 Աբիբաս Abibas.
 Աբիգեա f. Abigail.
 Աբիկ f. Avice.
 Աբիմեէք Abimelech.
 Աբիոս Abia, -h.
 Աբիսակ Abisag.
 Աբիրոն Abiron.
 Աբիւգենոս Abydene.
 Աբուբեքր Abubekr.
 Աբրահամ Abraham.
 Ագաբոս Agabus.
 Ագադ Agag.
 Ագաթա f. Agatha.
 Ագաթանգելոս Agathangelus.
 Ագաթոկէս Agathocles.
 Ագամեմնոն Agamemnon.
 Ագապի f. Agapy.
 Ագար f. Hagar.
 Ագենովր Agenor.
 Ագեսիլայոս Agesilaus.
 Ագիս, Ագիսոս Agis.
 Ագնէս f. Agnes. [Köver.
 Ագոնց Գիւլէր (Գեր. Ստ.) Akontz
 Ագրիկոլա Agricola.
 Ագրիպպա Agrippa.
 Ագրիպպինա f. Agrippina.
 Ադամ Adam.
 Ադդէ Addey.
 Ադոկտոս Adoctus.
 Ադոնիա Adonia.
 Ադոնիբեզէ Adonibesech.

Ադրամեէք Adrammelech.
 Ադրիանոս Adrian, Hadrian, -us.
 Ազաէլ Azael.
 Ազարիա Azariah.
 Անիւ Bon.
 Աթանադիէնէ Athanagenes.
 Աթանաս, -իոս Athanasius.
 Աթանասիա f. Athanasia.
 Աթենագորոս Athenagoras.
 Աթենաս Athena, Minerva, Pallas.
 Աթենոդոր Athenodorus.
 Ասթազակ Astyages.
 Ալբերտ Albert.
 Ալբինա f. Albina.
 Ալբինոս Albinus.
 Ալեքսիանոս Alexis. [nus.
 Ալեքսիոս Կոմնենոս Alexius Comne-
 Ալթէա f. Althæa.
 Ալիկ f. Alice, Alicia.
 Ալուիս Alwise, Lewis.
 Ալպերիկ Alperice.
 Ալփէոս Alpheus.
 Ալփոնսոս Alphonso.
 Ալփրեդոս Alfred.
 Ալֆիէրի Alfieri.
 Ակակիոս Acacius.
 Ակիւլա Aquila.
 Ակիլիսիմոս Achipsimus.
 Ակլայէ f. Aglaia.
 Ահարոն Aaron.
 Աղաթոն Agathon.
 Աղաւի f. Colomba.
 Ալեքսանդր Alexander, Sanders.
 Ալեքսանդրա f. Alexandra.
 Ալկիբիադ Alcibiades.
 Ալկիոն Halcyone.
 Ամադէկ Amalek.
 Ամասիա Amasia (patriarch).
 Ամբակուս Habakuk.
 Ամբրոսիոս Ambrose, Ham.

- Ամեդէոս Amedeus.
 Ամելիա *f.* Amelia.
 Ամերիկոս Americus (Vespucius).
 Ամի *f.* Amy.
 Ամիլկար Hamilcar.
 Ամինասս Amyntas.
 Ամոն Ammon.
 Ամովս Amos.
 Ամփիտրիոն Amphitryon.
 Այաքս Ajax.
 Այետիոս Ætius.
 Այթիթալաս Aithalas.
 Այծեմիկ *f.* Dorcas.
 Անակ Anag.
 Անակլետոս Anacletus.
 Անակրէոն Anacreon.
 Անահիտ *f.* Anaitis, Diana, Dy.
 Անան Anan.
 Անանիա, -ս Anania.
 Անաստաս Anastasius.
 Անաստասիա *f.* Anastasia.
 Անատոլ, -իոս Anatolius.
 Անատոլա *f.* Anatola.
 Անաքարսիս Anacharsis.
 Անաքսագորոս Anaxagoras.
 Անաքսարքոս Anaxarchus.
 Անաքսիմանդրոս Anaximander.
 Անաքսիմենէս Anaximenes.
 Անգէլոս Angelus, Angelo.
 Ագգէ, -ոս Haggai, Aggee.
 Ապիպաս Antipas.
 Ապրոքէս Protogenes.
 Անդրէաս Andrew.
 Անդրոմաք *f.* Andromache.
 Անդրոնիկոս Andronicus.
 Անթառամ *f.* Amaranth.
 Անթիմոս Anthimus.
 Անթուս *f.* Anthusa.
 Անիկոս Aniotus.
 Անճէլա *f.* Angela.
 Անճէլինա *f.* Angelina.
 Աննեղուկ *S. Իննովկէնա*.
 Աննա *f.* Anna, Ann, Anne, Hanna.
 Աննիբալ Hannibal, Annibal.
 Աննիկ *f.* Nan, Nancy, Nanny.
 Աննիս *f.* Annis.
 Անոշ *f.* Anooosh.
 Անուշաւան Anooshawan.
 Անսելմոս Anselm, -o.
 Անտենոր Antenor.
 Անտիգոնոս Antigonus.
 Անտիոպէ *f.* Antiope.
 Անտիոքոս Antiochus.
 Անտիպատրոս Antipater. [ny.
 Անտոն, -իոս Antonius, Anthony, Tho-
- Անտոնիա, Անտոնինա *f.* Antonia.
 Անտոնինոս Antoninus, Antonine.
 Աշխէն *f.* Ashkhen.
 Աշոտ Ashod, Asotus.
 Աշուշայ Ashoosha.
 Ապէղէս Apelles.
 Ապիրաս Apirate.
 Ապոլլինար Apollinarius.
 Ապոլլոդորոս Apollodorus.
 Ապոլլոն Apollo, Apollus.
 Արան Aran.
 Արաքէլ Arachel.
 Արնոլդոս Arnold.
 Ասանէթ *f.* Asenath.
 Ասթինէ *f.* Vashthi, Asthiny.
 Ասկանիոս Ascanius.
 Ասկլէպիարէս Asclepiades.
 Ասկլէպիոս Æsculapius.
 Ասոլիկ Asolice.
 Աստարտէ *f.* Astarte.
 Աստիարէս Astiades.
 Աստղիկ *f.* Stella, Aphrodite, Venus.
 Աստուածատուր Theodatus.
 Աստրուբալ Hastrupal.
 Աշանազ or Նաս Ashchenaz, Asceves.
 Ատա *f.* Adah.
 Ատէլ *f.* Adela.
 Ատէլայիտ *f.* Adelaide.
 Ատէլինա *f.* Adeline.
 Ատոլփոս Adolphus.
 Ատոմ Atom.
 Ատտիկոս Atticus.
 Ատտիլաս Attila.
 Ատրնէրսէզ Aternarses.
 Արամ Aram, Aramus.
 Արամազդ Jupiter, Zeus.
 Արայ Ara; — Գեղեցիկ, — the Fair.
 Արբակ Arbaces.
 Արգէսիլայոս Argeailajus.
 Արգոս Argus.
 Արեգ, Արեգա *f.* Herica.
 Արեա Aretas.
 Արէս Ares, Mars.
 Արթուր Arthur.
 Արիադնէ *f.* Ariadne.
 Արիոբարզան Ariobarzanes.
 Արիոս Arius.
 Արիոսդոյ Ariosto.
 Արիստակէս Aristaces.
 Արիստարքոս Aristarchus.
 Արիստիգէս Aristides.
 Արիստիպպոս Aristippus.
 Արիստոբոլոս Aristobolus.
 Արիստոդէմ *f.* Aristodemus.
 Արիստոտէլ Aristoteles, Aristotle.

Արիստոփան Aristophanes.
 Արիստոքսէն Aristoxenes.
 Արծրունի Ardzeroony.
 Արկադ. -էոս Arcadius.
 Արմայիս Armais.
 Արմենակ Armenace.
 Արմինիա f. Armenia.
 Արշակ Arsaces.
 Արշամ Arsames, Arsham.
 Արուսեակ f. Mattutina, Aurora.
 Արսէն, -իոս Arsen, Arsenius.
 Արտակ Artace.
 Արտաշէս Artaxias, Artaxes.
 Արտաշէր Artaxerxes; - Երկայնաձեռն,
 - Longimanus, Macrochir.
 Արտաւազ Artabazus.
 Արտաւազդ Artabazes, Artavasdes.
 Արտաւան Artaban, -us.
 Արտափեռնէս Artaphernes.
 Արտեմիս f. Artemis, Diana.
 Արրիանոս Arrian.
 Արփաքսադ Arphaxad.
 Արքեղայոս Archelaus.
 Արքիմէդէս Archimedes.
 Աւագ Magnus. [Aucher.
 Աւգերեան (ՀՀ. Մ. և Յ.) Awker,
 Աւգոստինոս Augustinus.
 Աւգոստոս Augustus.
 Աւետիս Avedis.
 Աւետիբեան (Հ. Գ.) Awedikian.
 Աւրա f. Aura.
 Աւրեղիա f. Aurelia.
 Աւրելիանոս Aurelian.
 Ափրոդիտէ, -ոս f. Aphrodite, Venus.
 Աբասք Ahab.
 Աբազ Achaz.
 Աբիա Achia.
 Աքիմէլէք Achimelech.
 Աքիոր Achior.
 Աքիլլէս, Աքիլլոս, Աքիլլէս Achilles.

Բաբ Bab, Babus.
 Բաբիկ Babig. [grat.
 Բագարաւ Panceratius, Bagarat, Ba-
 Բագոս Bacehus (St.).
 Բագրատունի (Հ. Ա. Կ.) Bagratoony.
 Բազ Bas or Basus.
 Բազուկ Basook.
 Բալդուինոս Baldwin.
 Բակուր Pacorus, Bachorus.
 Բաշաք Baal.
 Բաշխ Balkh.
 Բաղաամ Balaam.
 Բաղակ Balak.
 Բալտասար Balteshazzar, Baltasar.
 Բայազիտ Bajazeth.

Բառնաբաս Barnaby, Barnabas.
 Բասիլիդէս Basilites.
 Բասիլիոս Basil.
 Բասիլիսկոս Basiliscus.
 Բարալամ Barlaam.
 Բարաքիս Barachias.
 Բարզաժան Bardezanes.
 Բարթոլոմէոս Bartholomew.
 Բարշամ Barsam.
 Բարշամին Barsamina.
 Բարոնիոս Baronius.
 Բարուք Baruch.
 Բարսէղ Basil.
 Բաքոս Bacchus, Dionisus.
 Բելիսար Belisarius.
 Բելլիքգոր Beelphegor.
 Բեկենո Vincent.
 Բեկտոր Victor.
 Բենեդիկտոս Benedict, Bennet.
 Բենիամին Benjamin, Ben.
 Բեռնարդ. -ոս Bernardus, Bernard.
 Բերենիկէ f. Berenices.
 Բերթա f. Bertha.
 Բերիոս, Բերոսոս, Բերոս Berosus.
 Բերաթք Berth-sheba.
 Բեէզբեբ Beelzebub.
 Բէթսաբէ f. Bathsheba.
 Բէլ Bel, Belus.
 Բիբի f. Bibiana.
 Բիւրասպի Piurasby, Byraspy.
 Բոնալէնտուրա S. Պոնալէնտուրա.
 Բուբուլ f. Bubula.
 Բուզանդ Byzant.
 Բրիարէ Briareus.
 Բրիտանոս S. Պրիտանոս.
 Բրիտանիկոս Britannicus.
 Բրունոն Brunone.
 Բրուտոս Brutus.

Գաբէլէդի (Տէր Յ.) Cappelletti.
 Գաբինիոս Gabinus.
 Գաբրիէլ Gabriel.
 Գադիկ Kakig.
 Գազմիր Casimir.
 Գալանոս Galano.
 Գալբա Galba.
 Գալիլէոս Galileo.
 Գալուստ Kaloost; S. Պոնալէնտուրա.
 Գալենոս Galenus, Galien.
 Գալէրիոս Galerius.
 Գամալիէլ Gamaliel.
 Գայետան, -ոս Gajetan.
 Գայիանէ f. Gaianey.
 Գանիմէդէս Ganymedes.
 Գառնիկ Garnice.
 Գասպար Jasper.

Պարեգին Carekin.
 Պեգեոն Gideon.
 Պելասիոս Gelasius.
 Պեղամ Kalam, Speciosus.
 Պեղեցիկ f. Speciosa, Bella.
 Պեննատիոս Gennatius.
 Պեննարիոս Gennarius, Januarius.
 Պերարդոս Gerardus.
 Պերմանիկոս Germanicus.
 Պերմանոս Germain.
 Պերտրուզա f. Gertrude.
 Պեորդ George.
 Պիարա S. Մաքրուհի.
 Պիլբերտոս Gilbert.
 Պիլիպպոս Gilippus.
 Պիսակ Kisace.
 Պիսանե Gisaney.
 Պիււ Kind, Kûde.
 Պլակ Kelace.
 Պլոդիլտե f. Clotilda.
 Պղերիկոս Clericus.
 Պենէ Kenél.
 Պոդարդոս Godard.
 Պոթ . Պութ Goth.
 Պոլմուս S. Սլաւնի.
 Պոհարինե f. Gemma.
 Պոդիթ Goliath, Goliath.
 Պոնրատ Conrad.
 Պորգոն Gorgo, -n.
 Պորդիոս Gortius.
 Պուլիլլմոս William, Will, Bill, Billy.
 Պուշար Gooshar.
 Պուրդեն Koorken.
 Պուրիաս Gurias.
 Պրակչոս Gracchus.
 Պրասիա f. Grace.
 Պրասիանոս Gratianus.
 Պրիգոր . -իոս Gregorius, Gregory; -
 Լուսաւորիչ, - the Illuminator; -
 Նարեկացի, - Naregatzy; - Նազկան
 զացի, - Nazianzen; - Նիւսացի, -
 Պրիգորիս Gregorin. [of Nyssa.
 Պրոտիոս Grotius.

Պադան Dathan.
 Պալիւ f. Dalilah.
 Պամասոս Damasus.
 Պամարիա f. Damaris.
 Պամիանոս Damianus.
 Պամոկլէս Damocles.
 Պամոն Damon.
 Պան Dan.
 Պանիէլ Daniel, Dan.
 Պարեհ Darius.
 Պաւիթ David, Davy.
 Պափնէ f. Daphne.

Պեբորա f. Deborah, Deb, Debby.
 Պեդազոս Dædalus.
 Պեկիոս, Պեկոս Decius.
 Պեմետր Demeter, Ceres.
 Պեմետրիոս Demetrius.
 Պեմոսթենէս Demosthenes.
 Պերենիկ Derenice.
 Պեւկալիոն Deucalion.
 Պեուզիս Deioces.
 Պիագորոս Diagoras.
 Պիգէ . Պիգոն . Պիգոլ Dido.
 Պիմոկրատէս Democrates.
 Պիմոկրիտոս Democritus.
 Պինա f. Dinah.
 Պինգորէզզոյ Tintoretto.
 Պիոգինէս Diogenes.
 Պիոգորոս Diodorus. [tian.
 Պիոկլէտիանոս Diocletianus, Diocle-
 Պիմոդէս Diomedes, Diomed.
 Պիոն Dion.
 Պիոնեւիոս Dionysius, Denis.
 Պիոնիս Dionysus, Bacchus.
 Պիոս Jupiter.
 Պիոսկորիսէս Dioscorides.
 Պիոսկորոս Dioscorus.
 Պիոմա f. Diona.
 Պիցիանոս Tiziano.
 Պոլաբելլա Dolabella.
 Պոմեա . -իանոս Domitianus, Domitian.
 Պոմիլիոս Dominic.
 Պոմիա f. Domna. [Dolly.
 Պորոթէա f. Dorothea, Dorothy, Doll,
 Պորոթէոս Doroteus.
 Պրակոն Draco, Dracon.
 Պրուսիլլա f. Drusilla.
 Պրուսոս Druso, Drusus.

Եբէ f. Hebe.
 Եբորա Ehora.
 Եգեսիպպոս Hegesippus.
 Եգերիա f. Egeria.
 Եգիգիոս Ægidius; S. Վահան.
 Եգիթ f. Edith.
 Եգիպոս Œdipus.
 Եդուարդ Edward, Ned, Teddy.
 Եզեկիա Hezekiah, Ezechias.
 Եզեկիէլ Ezekiel, Ekiel.
 Եզնիկ Yeznig.
 Եզր Ezra, Esdras.
 Ելեկորա f. Electra. [nora.
 Ելէանուրա . Ելէանորա f. Eleanor, Eleo-
 Ելիզա f. Eliza.
 Ելոյիզա f. Eloisa, Heloisa.
 Ելպիս f. Elpis.
 Ելիա Elijah, Elias, Eliah.
 Ելիազար Eleazar.

Եղիշէ Elisha. (Betty, Lizzie, Lizzy.
 Եղիսաբէթ f. Elisabeth, Bess, Bet,
 Եղիսէ, -է Elishah.
 Եմիլիա f. Emilia, Emily.
 Եմիլիոս Emilius.
 Եմմա f. Emma.
 Եմպեդոկլէս Empedocles.
 Ենէաս Aeneas.
 Ենոզ Enos.
 Ենոք Enoch.
 Եպամինոնք Epaminondas.
 Եպիկուրոս Epicurus.
 Եպիկտետոս Epictetus.
 Եպիմենիդէս Epimenides.
 Եպիփանիս Epiphanus.
 Եռնեստ Ernest.
 Եսայի, -աս Esaias, Isaiah.
 Եսաւ Esau.
 Եսթէր Esther, Hetty.
 Եսիոդոս Hesiodus, Hesiod.
 Եսկուլապ Զէսկուլապիս.
 Եսոպոս Aesop.
 Եսքիլոս Aeschylus.
 Եսքինէս Aeschines.
 Ետլար Edgar.
 Երանեսէ, -նուհի f. Beatrice, Fortune.
 Երանոս Irenæus.
 Երանուհի f. Felicia.
 Երասմոս Erasmus.
 Երատոմ f. Erato.
 Երէմիա, -ս Jeremiah, Jerry.
 Երիդանոս Eridanus.
 Երէնէ f. Irene.
 Երինոս Erinus.
 Երմինիա f. Herminia.
 Երմինիոս Herminius.
 Երմոգենէս Hermogenes.
 Երմոլապոս Ermolaus.
 Երմոնէ f. Hermiona.
 Երոստրատոս Herostratus.
 Երուանդ Erwant.
 Երսիլիա f. Hersilia.
 Եւա f. Eva.
 Եւագորոս Evagoras.
 Եւագր Evagrius.
 Եւանդր Evander.
 Եւգենիէ f. Eugenia.
 Եւգինէոս Eugenius.
 Եւդոքսիա f. Eudoxia.
 Եւլալիա f. Eulalia.
 Եւկլիդէս Euclides, Euclid.
 Եւմենէս Eumenes.
 Եւնիկէ f. Eunice.
 Եւնոմիոս Eunomius.
 Եւոլոս Aeolus.
 Եւպրաքսիա f. Eupraxia.

Եւսեբիա f. Eusebia.
 Եւսեբիոս Eusebius.
 Եւստատիոս Eustathius.
 Եւստաքէոս Eustachius, Eustace.
 Եւստրատիոս Eustratius.
 Եւտիքէս, -քիոս Eutichius, Eutyches.
 Եւտիքոս Eutychus.
 Եւրիդիկէ f. Eurydice.
 Եւրիպիդէս Euripides.
 Եւփեմէ f. Eupheme.
 Եւփրոսինէ f. Euphrosyna or ne.
 Եփրեմ Ephraim.

Զաբուլոն Zabulon.
 Զապէլ f. Isabella, Nib, Tib.
 Զարեհ Zareh.
 Զարմայր Zarmaïr.
 Զարմանգուխ f. Zarmandookhd.
 Զարուհի f. Zaroochy.
 Զաւան Zavan.
 Զաւին Savinus.
 Զաւին f. Savina. [Zachary, Zach.
 Զաքարիա, -ս Zachariah, Zacharias,
 Զաքէոս Zaccheus.
 Զեբեդէոս Zebediah.
 Զենոբ Zenobius.
 Զենոբիա f. Zenobia.
 Զենոն Zenon, Zeno.
 Զէւս Zeus, Jupiter.
 Զէւքսիս Zeuxis.
 Զոէ f. Zoe.
 Զոյլոս Zoilus.
 Զոսիմոս Zosimus.
 Զորադաշտ Zoroaster, Zerdust.
 Զրուան Saturnus, Saturn, Zerwan.
 Զորաբաբէլ, Զորոբաբէլ Zorobabel.
 Զորայ Zorah.

Էակոս Aeacus.
 Էաս S. Այաքս.

Թադուհի f. Thakoohy, Regina.
 Թադէոս Thaddeus.
 Թաթուլ Thathool.
 Թալիլէոս Thalileus.
 Թալէս Thales.
 Թամար f. Thamar.
 Թասսոյ Tasso.
 Թարա Terah.
 Թարաթայ Tharatha.
 Թեկ f. Tecle, Thecle.
 Թեսէոս Theseus.
 Թեսպիս Thespis.
 Թետիս f. Thetis.
 Թերեզա f. Theresa, Tit.
 Թերսիտէս Thersites.

Թէմիստոկլէս Themistocles.
 Թէոդոս Theodosius.
 Թէոդոսիա *f.* Theodosia.
 Թէոդորա *f.* Theodora.
 Թէոդորոս Theodorus.
 Թէոկրիտոս Theocritus.
 Թէոփիլա *f.* Theophila.
 Թէոփիլոս Theophilus.
 Թէոփրաստ, -ոս Theophrastus.
 Թոմազէդ Tommaséo.
 Թոմաշան (Ն. Ե.) Thomagian.
 Թոմսըն Thompson.
 Թորնիկ Thornig.
 Թոմմաս Thomas, Tommy, Tom.
 Թորգոմ Thorgoma, Thoghorma.
 Թորոս S. Թէոդորոս.
 Թուկիդիտէս Thucydites.

Ժընըվիէ *f.* Genevieve.

Իբրահիմ Ibrahim.
 Իգնատիոս Ignatius.
 Իդա *f.* Ida.
 Իդիպոս Œdipus.
 Իզապէլ S. Զապէլ.
 Իկարոս Icarus, Icarus, Icarion.
 Ինաքոս Inachus.
 Ինչիգիան (Ն. Գ.) Ingigian.
 Իննոկէնտ, -իոս Innocent.
 Իսահակ Isaac.
 Իսիդորոս Isidorus.
 Իսիս Isis.
 Իսկուհի *f.* Isgoohy, Alethea.
 Իսմայէլ Ismael.
 Իսոկրատ Isocrates.
 Իսրայէլ Israel.
 Իրաւափառ S. Թէմիստոկլէս.
 Իրենէոս Irenæus.
 Իրենէ *f.* Irene.
 Իրիս Iris.
 Իփիգենի *f.* Iphigenia.
 Իփիկրատ Iphicrates.

Լաբան Laban.
 Լակտանտիոս Lactantius.
 Լամարտին Lamartine.
 Լամբրոնացի S. Ներսէս.
 Լայոկոն Laocoon.
 Լանկլէմմուր Tamerlane, Timour.
 Լարունդա Larunda.
 Լաւինիա *f.* Lavinia.
 Լաոմեդոն Laometon.
 Լաւրա *f.* Laura.
 Լաւրենտիոս Laurentius, Lawrence.
 Լետտիկէ *f.* Lettice.
 Լեւկիպպոս Leucippus.

Լեոնիդաս Leonidas.
 Լեւոն, Լէոն Leon, Livon, Leo.
 Լէոպոլդ Leopold.
 Լէոնորա *f.* Leonora.
 Լըպրեօն Lebrun.
 Լիա *f.* Lia, Leah.
 Լիկիանոս or Լէս Licinius.
 Լիկուրգոս Lycurgus.
 Լիւդիա *f.* Lydia, Lydy.
 Լիւիա *f.* Livia.
 Լիւիոս Livius, Livy.
 Լիւսանդր Lysander.
 Լիւսիաս Lysias.
 Լիւսիմաք, -ոս Lysimachus.
 Լիւսիպպոս Lysippus.
 Լոբէ *f.* Love. [Ludovicus.
 Լուզովիկ, -ոս, Լուզովիկ Louis, Lewis,
 Լուիզա, Լուիշիա *f.* Louisa, Luigia,
 Լուկանոս Lucan. [Lou.
 Լուկիա S. Լուսիա.
 Լուկինա *f.* Lucina.
 Լուկուլլոս Lucullus.
 Լուկրետիա *f.* Lucretia.
 Լուկրետիոս Lucretius.
 Լուսաբեր *f.* Lucifer, Mattutina.
 Լուսաւորիչ S. Գրիգոր.
 Լուսիա *f.* Lucy.
 Լուտեր Luther.
 Լոք Locke.
 Լոքման Lockman.
 Լորենցիոս S. Լաւրենտիոս.

Խաղ Khat.
 Խաչատուր, Խաչիկ Khachiadoor.
 Խարիթա *f.* Charity.
 Խոսրոք Khosroes.
 Խոսրոքանոշ *f.* Khosrovanoosh.
 Խոսրոքիդուխտ *f.* Khosrovidookhd.
 Խորենացի S. Մովսէս.
 Խորեն Khoren.

Կադմոս Cadmus.
 Կալիքսոյ *f.* Calypso.
 Կալիգուլա Caligula.
 Կալիմաքոս Callimachus.
 Կալինիկէ *f.* Calinice.
 Կալիստո Callisto.
 Կալիստրատոս Calistratus.
 Կալիփոպէ *f.* Calliope.
 Կալպուռնիա *f.* Calpurnia.
 Կալվին Calvin.
 Կակոս Cacus.
 Կամբիս, -էս Cambyses.
 Կամիլլա *f.* Camille.
 Կամիլլոս Camillus.
 Կամիար Camsarus.

Կայէն Cain.
 Կայիոս Caius.
 Կանդակէ f. Candace.
 Կանդիտոս Candidus.
 Կասանդրա f. Cassandra.
 Կասսիոպէ f. Cassiope, -a.
 Կատարինէ f. Catharine, Katharine,
 Kate, Katie, Kitty.
 Կատիլինա Catilina.
 Կատոն Cato.
 Կատուլլոս Catullus.
 Կարապետ Garabed, (precursor, St.
 Կարդոս Cardus. [John the Baptist).
 Կարէն Caren.
 Կարլոտտա f. Charlotte.
 Կարոլինէ f. Carolina.
 Կարոլոս Charles.
 Կելեստինէ f. Celestina.
 Կեկիլիա f. Cicely, Cecil, Cis.
 Կեկրոպ Cecrops.
 Կեսար Cæsar; Յուլիոս - , Julius - .
 Կեսնէր Gessner.
 Կերքերոս Cerberus.
 Կեփաս Cephas.
 Կիպքսար Cyaxares.
 Կիկերոն Cicero.
 Կիկլոպ Cyclop.
 Կիմոն Cimon.
 Կինկիննատոս Cincinnatus.
 Կիննա Cinna.
 Կիպրիանոս Cyprianus, Cyprian.
 Կիրակոս or Կիր- Ciriacus, Cyriaque.
 Կիբելէ f. Cybele.
 Կիրիւզ Cyrillus, Cyril.
 Կիրոս Cyrus.
 Կարա S. Մարքոս-Հի.
 Կայեցի S. Կերէս.
 Կելլիա f. Clœlia.
 Կլէմէնտինա f. Clementina.
 Կլէոպատրա f. Cleopatra.
 Կլիմակոս Climachus.
 Կլարք Clarke.
 Կլէմէս Clement.
 Կլէարքոս Clearchus.
 Կլէոպուլս Cleopulus.
 Կլէոպաս Cleophas.
 Կլոդիա f. Claudia.
 Կլոդիոս Claudius, Claude.
 Կոդրոս Codrus.
 Կոզմաս Cosmo, Cosmos.
 Կոլտոնի Goldoni.
 Կոլասմիթ Goldsmith.
 Կոծօօօ Gozzi.
 Կոմիտաս Comitas.
 Կոմնենոս Comnenus.
 Կոնգոպրէ Godfrey.

Կոնոն Conon.
 Կոնփուկիոս Confucius.
 Կոպերնիկոս Copernicus.
 Կոռնակ Cornace.
 Կոստանդ Constantius.
 Կոստանդիա f. Constance. [tantine.
 Կոստանդիանոս Constantinus, Cons-
 Կոստանդին Constantinus.
 Կոստանդինա f. Constantine.
 Կոստանդոս Constant.
 Կոստաս Constans.
 Կորբուլոն Corbulo.
 Կորիննա f. Corinna.
 Կորիոլանոս Coriolanus.
 Կորիւն Corewn.
 Կորիս Core.
 Կուէնտոլին f. Gwendolen.
 Կուինտիլիանոս Quintilianus.
 Կուիտայ Guy; - Գէյդ, Guido.
 Կուպիդոն Cupid.
 Կուռնելիա f. Cornelia.
 Կուռնելիոս Cornelius.
 Կուստաւոս Gustavus.
 Կուրտիոս Curtius.
 Կտեսիաս Ctesias.
 Կրասոս Crassus.
 Կրատիպոս Cratippus.
 Կրեսոս Croesus.
 Կրիտիաս Critias.
 Համազասպ Hamazaspes. [poohy.
 Համազասպու-Հի f. Hamazaspe, -zas-
 Համամ Hamam.
 Համան Haman.
 Համասփիւռ f. Hamaspewr.
 Համբարձում Hambartzoom.
 Համլէդ Hamlet.
 Հայկ Haïg, Haicus; Orion.
 Հայկանոշ f. Haïganoosh.
 Հայրապետ Haïrabad.
 Հասան Hasan.
 Հարման Hermann.
 Հարոլդ Harold.
 Հաւանակ Hawanag.
 Հեթում Hethoom, Hayton, Aïton.
 Հելվէտիոս Helvetius.
 Հեկտոր Hector.
 Հելի Էլի.
 Հելենէ f. Helen, Helena, Nel.
 Հելիոդորոս Heliodorus.
 Հեմմա S. Էմմա.
 Հենրիէտէ f. Henrietta, Harryot.
 Հենրիկոս Henry, Hall, Harry.
 Հերա f. Hera.
 Հերակլ, -էս Heraclius.
 Հերակլիդէս Heraclides.

Հերակլիդես Heraclitus.
 Հերմէս Hermes, Mercury.
 Հերշէլ Herschel.
 Հերոդոտոս Herodotus.
 Հերոնիմոս Hierom, Jeremy, Jerome.
 Հերոդէս Herod, Herodes.
 Հերոդիադա f. Herodias.
 Հերքլէս Hercules.
 Հեփեսոս Hephæstus, Vulcanus.
 Հիլարիոս Hilary, Hilarius.
 Հիմէն Hymen.
 Հիմիկոն Himilco.
 Հիպերիքոս Hiperichius.
 Հիպոկրատս Hippocrates.
 Հիպպոլիտոս Hippolytus.
 Հիւսիքոս Hesiychius.
 Հիւրկանոս Hyrcanus.
 Հիւրմիւզ (Քէր. Ք. Եւ Ե.) Hürmüz.
 Հեմայեակ Hemajace.
 Հոհենլոբէ Hohenlohe.
 Հոփերնէս Holophernes.
 Հոմեր, -ոս, -ոն Homerus, Homer.
 Հոշիոս Hoschius (Sidonius).
 Հումբոլդտ Humbolt.
 Համեսէս Ramesses, Ramses.
 Հապէլ S. Ռաբէլ.
 Հեգուլոս Regulus.
 Հեմոս Remus.
 Հոփսիմիա f. Ripsimia, Sima.
 Հիքարատոս Richard, Dick.
 Հոդոլփոս Rudolphus.
 Հոմուլոս Romulus.
 Հուլի Բ. Ruth.
 Հրահատ Phraates, Herahat.
 Հրանտ Herant, Oronte.
 Հրաչէայ Herachia (fire-eyed).

Ղազար, -ոս Lazarus.
 Ղամէք Lamech.
 Ղարալամպոս Charalambus.
 Ղեառա f. Latona.
 Ղերուբնա Lerupna.
 Ղեւի Levi.
 Ղեւոնդ Leon, Leontius.
 Ղինոս Linus.
 Ղոնգինոս Longinus.
 Ղովա Lot.
 Ղուկաս Luke.
 Ղուկուլոս S. Ղուկուլոս.
 Ղուսկիանոս Lucianus.

Ջինգիզխան Jenghis or Chingis Khan.
 Ջոնսոն Johnson.

Մաբէլ f. Mabel.

Մագդալինէ f. Magdalene, Madeline,
 Մագիստրոս Magistrus, [Maudlin, Maud.
 Մագոգ Magog.
 Մադիլէ f. Matilda.
 Մաթուսաղայ Methuselah.
 Մաժան Majan.
 Մակաբէ Macchabæus, Maccabi.
 Մակար Macar, -ius.
 Մակբէթ Machbeth.
 Մակեդոն Macedon, -ius.
 Մահմետ Mahomet, Mohammed.
 Մալաքիա Malachi.
 Մալքոս Malchus.
 Մամաս Mamas.
 Մամբրէ Mambres.
 Մամիկոնեան Mamigonian J.
 Մանասէ Manasseh, -es.
 Մանաւազ Manawaz.
 Մանգալուշի Mantagoony J.
 Մանեթոն Manetho.
 Մանէ f. Mane.
 Մանի Manes, Manichea.
 Մանիշակ f. Violet.
 Մանլիոս Manlius.
 Մանծոնի Manzoni.
 Մանուէլ Emmanuel.
 Մանուկ Manoog.
 Մանփրեմ Manfred.
 Մաշտոց Mashtotz.
 Մապիլլոն Mabillon.
 Մասիլլոն Massillon.
 Մասինիսս Masinissa.
 Մասկարոն Mascaron.
 Մատթիա, -ոս Matthias.
 Մատթէոս Matthew, Mat.
 Մարգարիտ, -ոս f. Margaret, Margery,
 Madge, Marget, Margy, Meg.
 Մարթա f. Martha, Matty, Patty.
 Մարիամ f. Mary, Maria.
 Մարիամիկ f. Poll, Polly.
 Մարիանէ f. Marian.
 Մարիաննա f. Marianne.
 Մարիբաս (Կասիան) Mar-Ibas.
 Մարիոս Marius.
 Մարկէղոս Marcellus.
 Մարկիանոս Marcian, -us.
 Մարկիոն Marcion.
 Մարկոս Mark, Marcus; —Անտոնիոս,
 —Antony; —Արեղեանոս, Marcus-
 Մարտիալէս Martial. [Aurelius.
 Մարտինոս Martin.
 Մարտիրոս Martirus.
 Մարիկիոս S. Մարիկ.
 Մաքիավէլլի Machiavel, -li.
 Մաքսիմիանոս Maximianus.
 Մաքսիմիլիանոս Maximilian.

Մաքսիմոս Maximus.
 Մաքրուհի *f.* Clara; Macrian.
 Մեդաստասիոս Metastasio.
 Մեդեա *f.* Medea.
 Մեդուսա *f.* Medusa.
 Մելչիոր Melchior.
 Մելիտոս Melitus.
 Մելպոմեն *f.* Melpomene.
 Մելչիզեդեկ Melchizedech.
 Մեկենաս Mœcnas, Mœcnas.
 Մեհենթեա Mehentace.
 Մեհրուժան Ս. Մեհրուժան.
 Մեղբող *f.* Milcah.
 Մեմոն Memnon.
 Մենանդր Menander.
 Մենելաոս Menelaus.
 Մենտոր Mentor.
 Մերկուրիոս Mercurius, Mercury.
 Մեսիա, — Messiah.
 Մեսսալինա *f.* Messalina.
 Մեսրոպ Mesrop, Mesrobe.
 Մետելլա *f.* Metella.
 Մետելլոս Metellus.
 Մետրոփանոս Metrophanes.
 Մերոպե *f.* Merope.
 Մերուժան Merocean.
 Մեփիստոփեկ Mephistopheles.
 Միդաս Midas.
 Միլետոս Miletus.
 Միլոն Milo, Milon.
 Միլտիադէս Miltiades.
 Միլտոն Milton.
 Միտրա Mithras.
 Միտրան Mihran.
 Միտրդատ Mithridates.
 Միտրդատուհի Mihrsapore.
 Մինաս Minas.
 Մինոս Minos.
 Միսաք Mishach.
 Միսայէլ Mishaël.
 Միրրա *f.* Myrrha.
 Միլոն Myron.
 Միքայէլ Michael, Mick, Mike.
 Միքէլ-Անջելո Michael-Angelo.
 Միքիա Micah.
 Մեխիթար Mekhithar.
 Մկրտիչ Baptist, Bap.
 Մնեմոսինէ *f.* Mnemosyne.
 Մշակ Meshace.
 Մոլիէր Molière.
 Մոլոք Moloch.
 Մոնթի Monti V.
 Մոնիզա *f.* Monnica.
 Մոնթֆոնտ Montfaucon.
 Մովսէս Moab. [ronese.
 Մովսէս Moses; — խորենացի, — Kho-

Մորփէոս Morpheus.
 Մուկիոս Սկեւոլա Mucius Scævola.
 Մուշեղ Mooshegh, Mushel.
 Մուսէոս Musæus.
 Մուստաֆա Moustapha.
 Մուր Moore.
 Մուրատ Amurath; Moorat.
 Մուրդէլ Mordecai.
 Մորիկ Mauritius, Maurice, Morris.
 Յաբէթ Japetus, Japheth. [gerdes.
 Յազկերտ Jezdegerd, Isdegerde, Isdi-
 Յակինթ *f.* Hyacinthia.
 Յակոբ Jacob.
 Յակոբոս James, Jemmy.
 Յակովբիա *f.* Jaquet; Joan.
 Յանոս Janus.
 Յանսենիոս Jansenius.
 Յասոն Jason.
 Յարութիւն Paschal.
 Յաւերժ *f.* Eterne.
 Յաւերժուհի *f.* Perpetua.
 Յեզաբէլ *f.* Jezabel, Isabel.
 Յեզանդուխտ *f.* Jezandookhd.
 Յիսուա Joshua, Jos.
 Յեսսէ Jesse.
 Յերոբոամ Jeroboam.
 Յեփթայէ Jephthah.
 Յիսուս Jesus.
 Յոբ Job.
 Յովանոս Jovian.
 Յովնալ Juvenal, — is.
 Յոնիա Jonia.
 Յովաբ Joab.
 Յովակիմ Joachim.
 Յովաս Joash.
 Յովաքալ Jehoahaz.
 Յովէլ Joel.
 Յովիանոս Jovianus.
 Յովիգայէ Jehoiada.
 Յովհան, — ինչ John, Johnny, Jack; —
 * Ոսկերեքան, John Chrysostom.
 Յովհաննա *f.* Johanna, Jane, Jinny.
 Յովհաննէս Մկրտիչ John Baptist.
 Յովհաննիկ *f.* Joan, Jin, Jennet, Jen-
 Յովնաթան Jonathan. [ny.
 Յովնան Jonah, Jonas.
 Յովսափատ Jehoshaphat.
 Յովսէպոս Josephus (Flavius).
 Յովսէփ Joseph, Joe.
 Յովսիա Josiah.
 Յուգուրթ Jugurtha.
 Յուդա Judah.
 Յուդիթ *f.* Judith.
 Յուլիա *f.* Julia.
 Յուլիանէ *f.* Juliana.

Յուլիանոս Julian, -us.
 Յուլիոս Julius.
 Յուլիետա *f.* Julietta, Julia.
 Յուսիկ Jusice, Isichius.
 Յուսուփ Jousouph.
 Յուստինէ *f.* Justina.
 Յուստինոս Justinian, -us.
 Յուստինոս Justin, -us.
 Նաբալ Nabal.
 Նաբոլէոն Napoleon.
 Նաբով *f.* Naboth.
 Նաբուգոդոնոսոր Nebuchadnezzar.
 Նաբոնասար Nabonassar.
 Նաբոպալասար Nabopalsar.
 Նազար Nazarius.
 Նաթան Nathan.
 Նաթանայէլ Nathaniel, Nat, Natty.
 Նարեկացի Տ. Գրիգոր.
 Նարկիս Narcissus.
 Նաուու Nahum.
 Ներրով *f.* Nimrod.
 Նեեման Naaman.
 Նեեմի Nehemiah.
 Նեղոս Nileus, Nilus.
 Նեմեսիս *f.* Nemesis.
 Նեպոս Nepos.
 Նեստոր Nestor, -ius.
 Ներոն Nero.
 Ներուսա Nerva.
 Ներսէզ Nerseh; - or
 Ներսէս Narses; - *Ենորհալի կամ Ալ-
 յէյի, - the Graceful or Clajensis;*
 - *Լամբրոնացի, - Lambronese;* -
 Պարթեւ, - the Parthian.
 Նեւտոն Newton.
 Նեքաուոլ Neco, Necho.
 Նեքտառինէ Տ. Կատարինէ.
 Նէարխոն Nearkus.
 Նէոկլէս Neocles.
 Նեոպտոլեմոս Neoptolemus.
 Նիկանոր Nicanor.
 Նիկեփոր Nicephorus.
 Նիկիա Nicias.
 Նիկոգեմոս Nicodemus.
 Նիկողայոս Nicholas, Nicol, Nick.
 Նիկոմեդէս Nicomedes.
 Նիկոն Nicon.
 Նինոս Ninus.
 Նինուսա Ninias.
 Նիոբէ *f.* Niobe.
 Նիւբար Nucar.
 Նշան Nishan.
 Նոյ Noah.
 Նոյեմզար *f.* Noemzara.
 Նոյեմի *f.* Naomi.

Նովատիանոս Novatianus.
 Նուարդ *f.* Nooward.
 Նումա Numa.
 Նումերիանոս Numerianus.
 Նունէ or Նի *f.* Nunia.
 Նուշիրվան Nushirwan.
 Շաքոպրիան Chateaubriand.
 Շահշահ Shahenshah.
 Շամբաթ Shambath, Sabbatai.
 Շամիրամ *f.* Semiramis.
 Շապուր Sapor, (Shapur).
 Շարայ Sharah.
 Շարդին Chardin.
 Շէքսպիր Shakspeare.
 Շիլլէր Schiller.
 Շիլայ Silas.
 Շմաւոն Տ. Սիմոն.
 Շնորհալի Shenorhaly Տ. Ներսէս.
 Շուշան *f.* Susannah, Susan, Lily.
 Շուշանիկ *f.* Sue, Sukey.
 Ոգիգէս Ogyges.
 Ոդիսէս Ulysses.
 Ոթելլո Othello.
 Ոթոն Otho.
 Ոլիւքեր Oliver.
 Ոլիմպիա, Ոլիմպիադա *f.* Olympia.
 Ոլիմպիոգորոս Olympiodorus.
 Ոկտաւիա *f.* Octavia.
 Ոկտաւիոս Octavius, Octavianus.
 Օնեսիմոս Onesimus.
 Օնորիոս Honorius.
 Օնոփրիոս Onuphrius.
 Օսիան Ossian.
 Օսիրիս Osiris.
 Օսկան Wosgan.
 Օսկար Oscar.
 Օսկի Wosky.
 Օվիդիոս Ovid, -ius.
 Օվսէ Hosea.
 Օվբոս Ochus.
 Օտին Odin.
 Օրատիոս Horatius, Horace.
 Օրդենսիա *f.* Hortensia.
 Օրեստէս Orestes.
 Օրիբասիոս Oribasius.
 Օրիոն Orion.
 Օրլանդոս Orlando.
 Օրմիզդան Hormisdan. [(god).
 Օրմիզդ Hormisdas (king); Ormud
 Օրոգինէս Origen, -es.
 Օրսուլա *f.* Ursula.
 Օրփէոս Orpheus.
 Ուաշինգթըն Washington.
 Ուսսերիոս Usserius.

Ուրանիա *f.* Urania.
Ուրբանոս Urban, -us.
Ուրիա Uriah.
Ուրիէլ Huriel.
Ոբոզիա Abaziah, Ochozias.

Չամչեան (Շ. Մ.) Chamich.
Չիչիլիա S. Կեկիլիա.

Պալէոլոգ Palæologus.
Պալլադիոս Palladius.
Պալմիրա *f.* Palmyra.
Պաղասասար S. Բաղասասար.
Պայրն (Լորտ) Lord Byron.
Պանդալէոն Pantaleon.
Պանդորա *f.* Pandora.
Պապ Pape, Papius.
Պատրիկ Patrick.
Պատրոկլէս Patrocles.
Պարթենոպէ *f.* Parthenope.
Պարթէն or Թէր Parthen.
Պարիս Paris.
Պարմենիդէս Parmenides.
Պարյուր Baruir.
Պարպարոսսա Barbarossa.
Պաւլինէ, -նա *f.* Paulina.
Պաւլոս Paulus, Paul.
Պաւսանիաս Pausanias.
Պեգասոս Pegasus.
Պելագիա *f.* Pelagia, Pelage.
Պելագիոս Pelagius.
Պելասգոս Pelasgus.
Պելոպիդաս Pelopidas.
Պենելոպէ *f.* Penelope.
Պետաւիոս Petavius.
Պետրոս Peter.
Պերդիկաս Perdiccas.
Պերիկլէս Pericles.
Պերոզ Peroses, or -sas (Firoze).
Պրոսերփինէ *f.* Proserpine.
Պերսէոս Perseus.
Պորփիրոգենիտէ Porphryogenite.
Պիա *f.* Pia.
Պիգմալիոն Pygmalion.
Պիլատոս Pilate.
Պիգոս Picus.
Պինդար Pindarus.
Պիոն Pionius.
Պիոս Pius.
Պիսիստրատոս Pisiistratus.
Պիստոս *f.* Pistis.
Պիլաթաքոր Pythagoras.
Պիլաթիա *f.* Pythia.
Պիլաթիաս Pythias.
Պիրրոն Pyrrho, Pyrrhon.
Պիրրոս Pyrrhus.

Պիլ.Ֆոն Buffon.
Պլինիոս Plinius, Pliny.
Պլուտարքոս Plutarch.
Պլատոն Plato.
Պլաւտոս Plautus.
Պլուտոն Plutus, Pluton.
Պոլեմոն Polemon.
Պոլիբիոս Polybius.
Պոլլիկէւասիս Pollux.
Պոլիկրատէս Polycrates.
Պոմոնա *f.* Pomona.
Պոմպէոս Pompeus, Pompey.
Պոմպիլիոս Pompilius.
Պոմպոնիոս Pomponius.
Պոնաւենթուրա Bonadventure.
Պոպպէա *f.* Poppæa.
Պոսիդոն Neptun.
Պոսիդոնիոս Posidonius.
Պոսիւէ Bossuet.
Պորթիա *f.* Portia, Porcia.
Պորփիր Porphyrus.
Պուալլոյ Boileau.
Պուլքերիա *f.* Pulcheria.
Պուրասալու Bourdaloue.
Պտղոմէոս Ptolomæus, Ptolemy.
Պրիամոս Priamus.
Քրիճիդա *f.* Bridget, Biddy.
Քրիսկիլլա *f.* Priscilla.
Քրոբոս Probus.
Քրոկլ Procul, -us.
Քրոկոպիոս Procopius.
Քրոմիթէոս Prometheus.
Քրոպիւրտիոս Propertius.
Քրոտագորոս Protagoras.
Քրոտէոս, Քրոտէս Proteus.
Քօլ Paul.
Քօլիկարպոս Polycarp, -us.
Քօլիկոս Polyneote.
Քօլոս S. Պաւլոս.
Քօքքաչիոյ Boccaccio.

Չախախեան (Շ. Մ.) Chakhchakh.
Չեռնիմոն S. Շերնիմոն.

Ռախաբ *f.* Rachab.
Ռասին Racine.
Ռաֆայէլ Raphael.
Ռաքէլ *f.* Rachel.
Ռեբեկա *f.* Rebekah, Rebecca, Becky.
Ռէա *f.* Rhea.
Ռէթէոս Rethens.
Ռէօմիւր Reaumur.
Ռէնէար Regnard.
Ռոբերտ. -ոս Robert, Rob.
Ռոբովամ Rehoboam.
Ռոզա S. Վարդ, Վարդուհի.

Ռոզալիա *f.* Rosalia.
 Ռոմանոս Romanus.
 Ռոմելոս Romelus.
 Ռոմէոյ Romeo.
 Ռուպէնս Rubens.
 Ռոքոս Roch.
 Ռուբէն Reuben.
 Ռուբինոս Rubinus.
 Ռուսսոյ Rousseau.
 Ռստակէս Տ. Արքիստակէս.
 Ռոլէն Rollin.
 Ռոսսինի Rossini.

Սաբա *f.* Sheba.
 Սաբէլ Sabellius.
 Սաբինա *f.* Sabina. [thiney.
 Սաթինիկ *f.* Sathinig, Sathinice, Sa-
 Սալադին Saladin.
 Սալուստիոս Sallustius.
 Սահակ Isaac.
 Սահականոյշ *f.* Sahaganoosh.
 Սաղմանասար Salmanassar.
 Սաղմոնէոս Salmonesus.
 Սաղոմէ *f.* Salome.
 Սամոնաս Samonas.
 Սամուէլ Samuel, Sam, Sammy.
 Սամսոն, Սամփսոն Sampson, Samson.
 Սանատրուկ Sanatruce.
 Սանդուխտ *f.* Sandookhd.
 Սահա *f.* Sarah, Sal, Sally.
 Սասան Sassan.
 Սատուռնոս Saturn.
 Սարգիս Sergius.
 Սարդանաբալ Sardanapalus.
 Սաւուղ Saul.
 Սափփոյ Sappho, Sapho.
 Ստուարտ Stuart, Stewart.
 Սեբաստիանոս Sebastian.
 Սեբերիանոս Severianus.
 Սեզրակ Shadrach.
 Սելէւկոս Seleucus.
 Սելջեստարոս Silvester, Sil.
 Սեմ Shem.
 Սենեկա Seneca.
 Սենեքերիմ Sanacherib.
 Սենեքերի Segneri.
 Սեսոստր Sesostris.
 Սեպուհ Sebooh.
 Սերապիս Serapis.
 Սերգիոս Sergius.
 Սերափէ Seraphin, -us.
 Սերենա *f.* Serena.
 Սեւերոս Severus.
 Սէթ Seth.
 Սէլիմ Selim.
 Սէկիւն Ségur.

Սիբիլա *f.* Sibyl.
 Սիգիսմունդ Sigismund.
 Սիլլա Sylla.
 Սիմէոն, Սիմոն Simeon, Simon.
 Սիմոնիդէս Simonides.
 Սիսակ Sisace.
 Սիսարոս Sisera.
 Սիսիանոս Sisianus.
 Սիրոն *f.* Amabilis; Bella.
 Սիւլիման Soliman.
 Սիւլիանոս Solianus.
 Սկեւոլա Scævola.
 Սկիպիոն Scipio.
 Սմբաւ Sambat.
 Սոզոմենոս Sozomenus.
 Սոկիանոս Socianus.
 Սոկինոս Socinus.
 Սոկրատես Socrates.
 Սոլոմոն *f.* Solomy.
 Սոլոմոն Solomon, Sol.
 Սոլոն Solon.
 Սուարէզ Suarez.
 Սուիդաս Suidas.
 Սուլպիկիոս Sulpicius, Sulpitius.
 Սուրէն Suren.
 Սուրիոս Surinus.
 Սուքիաս Sukias.
 Սոփիա *f.* Sophia, Sophy, Soph.
 Սոփոկլէզ Sophocles.
 Սոփոնիա Zephaniah.
 Սոփրոնիա *f.* Sophronia.
 Սպարտակոս Spartacus.
 Սպէսիպպոս Speusippus.
 Սպինոզա Spinoza.
 Սպիրիդոն Spiridon.
 Ստաթէոս Տ. Ստասթէոս.
 Ստանիսլաւ Stanislaus.
 Ստեփանիա *f.* Stephania, Fanny.
 Ստեփանոս Stephen.
 Ստրաբոն Strabo.
 Սերապիոն Serapion.
 Սերպուհի *f.* Serpoohy; Moll, Molly.
 Սքալիգեր Scaliger.

Վախթանգ Vakhthanges.
 Վահագն Vahaken, Hercules.
 Վահան Vahan, Ægidius.
 Վահէ Vahé.
 Վահրամ Vahram.
 Վալարշ Valarses.
 Վալարշակ Valarsaces.
 Վաղենտինոս Valentine, Val.
 Վաղենտինիանոս Valentinian.
 Վաղերիա *f.* Valeria.
 Վաղերիանոս Valerian.
 Վաղերիոս Valerius.

Վաղէս Valens.
 Վաղինակ Valinace.
 Վառվառէ *f.* Barbara, Barbe.
 Վասակ Vasace.
 Վասիլ Basil.
 Վասիլուհի *f.* Vasiloochy, Basilla.
 Վարազդատ Varasdate.
 Վարաժ Varase.
 Վարդ Vard, Rose.
 Վարդան Vardan.
 Վարդենի. -գուհի *f.* Rose.
 Վարոս Varus.
 Վարրոն Varro.
 Վէհ Superius.
 Վեսպասիանոս Vespasian.
 Վերոնիկա *f.* Veronica.
 Վիկտոր Victor, Victorius.
 Վիկտորիա *f.* Victoria.
 Վինկենտիոս . Վինչենցիոս Vincent, Vin.
 Վինիֆրեսա *f.* Winifred.
 Վիտրովիոս Vitruvius.
 Վիրգիլիոս Virgil.
 Վիրգինիա *f.* Virginia.
 Վիքլիֆ Wickliff.
 Վլաս, -իոս Blase, Blasius.
 Վասասպ Hystaspes.
 Վոլթէռ Voltaire.
 Վամար Varanes, (Bahram).
 Վամշասպուհ Veramsapor.
 Վերթանէս Verthanes.
 Վրոյր Vruir.

Տաբիթա *f.* Tabitha.
 Տագէս Tages.
 Տաթեւ S. Ստապէէոս.
 Տակիտոս Tacitus.
 Տանատ Dagiate, Tagiatius.
 Տանգրէս Tancred.
 Տանդէ Dante.
 Տանտալոս Tantalus.
 Տարագոս Taracus.
 Տարկուինիա *f.* Tarquinia.
 Տարկուինոս Tarquin.
 Տելեմաք Telemachus.
 Տերենտիա *f.* Terentia.
 Տերենտիոս Terence.
 Տերէոս Tereus.
 Տերտիոս Tertius.
 Տերտուլիանոս Tertullian.
 Տիբեր, -իոս Tiberius.
 Տիբուլլոս Tibullus.
 Տիգրան Tigranes : Tygrinus (St.).
 Տիգրանուհի *f.* Tigranoohi.
 Տիմոթէոս Timotheus, Timothy, Tim.
 Տիմոն Timon.
 Տիսիփոն Tisiphone.

Տիտանիա *f.* Titania.
 Տիտոս Titus.
 Տիրան Tiranium : Tyrannio (St.).
 Տիրիթ Tirith.
 Տիրուհի *f.* Diroohy.
 Տիրուէոս Tyrtæus.
 Տիրոն Tiro.
 Տոմինիքինոյ Dominichino.
 Տովբիթ Tobias, Toby.
 Տորք Dork.
 Տուրիա *f.* Toby.
 Տուլլիա *f.* Tullia.
 Տրայանոս Trajan, -us.
 Տրիդատ Tiridates.
 Տրիտոն Triton.
 Տրիփոն Tryphon.

Տոլակ Tzolace.

Փաբիանոս Fabian.
 Փաբիոլա Fabiola.
 Փաբիոս Fabius.
 Փաբրիկիոս Fabricius.
 Փալարիս Phalaris.
 Փաղերիոս Phalerius.
 Փայէթոն Phaethon.
 Փառանձեմ *f.* Pharanzem.
 Փառնակ Pharnaces.
 Փառնաս Pharnas.
 Փառնաւաղ Pharnouas.
 Փարաոն Pharaoh.
 Փարսման Pharasman.
 Փաւստինա *f.* Faustina.
 Փաւստոս Faust, Faustus.
 Փեբոս Phœbus.
 Փեբրոնի *f.* Phebronia, Febronia.
 Փեդրա *f.* Phœdra.
 Փեդրաբա Petrarca.
 Փեդրոս Phœdrus.
 Փելէքս Felix.
 Փեստոս Festus.
 Փիթէ *f.* Phœbe.
 Փիդիաս Phidias.
 Փիլեմոն Philemon.
 Փիլիկիմոն Philictimon.
 Փիլիպպինա *f.* Philippina.
 Փիլիպպոս Philip, Phil.
 Փիլոկտէս Philoctetes.
 Փիլոմելա *f.* Philomela.
 Փիլոն Philo the Jew.
 Փիլոստրատոս Philostratus.
 Փիւնիկ Phoenix.
 Փլաւիանոս Flavianus.
 Փլամինիոս Flaminius.
 Փլորա *f.* Flora.
 Փլորենտիա *f.* Florence.

Փոկաս Phocas.
 Փոկիոն Phocion.
 Փոտո Photius.
 Փոտինոս Photinus.
 Փորտունէ f. Fortune.
 Փռիքսոս Phryxus.
 Փսամետիկոս Psammetichus.
 Փսիքէ f. Psyche.
 Փրանկիսկիա f. Frances, Fan.
 Փրանկիսկոս Francis, Frank.
 Փրաւորա Phraortes.
 Փրեդերիկ, -ոս Frederic, Fred.
 Քամ Ham.
 Քանան Canaan.
 Քանովա Canova.
 Քերրբէ Cherubin, -us.
 Քիապրերա Chiabrera.
 Քիլոն Chilon.
 Քիրոն Chiron.
 Քլարա f. Clara.
 Քոլումպոս Columbus.
 Քոռնէյլ Corneille.
 Քսանթիպպոս Xanthippus.
 Քսաւեր, -իոս Xavier, Xaverius.
 Քսենոկրատ Xenocrates.
 Քսենոփան Xenophanes.
 Քսենոփոն Xenophon.
 Քսեստոս Sixtus; - Ե, - the Fifth.

Քսերքսէս Xerxes.
 Քրիսիպպոս Chrysippus.
 Քրիստափոր Christopher.
 Քրիստինէ f. Christina, Christiana.
 Քրիստոս Christus, Christ.
 Քրոմուէլ Cromwell.
 Քորէձձրիյ Correggio.
 Օգոստինոս, &c. S. Ագոստինոս.
 Օթոն Otho.
 Օշին Awshin.
 Օտայ Ota, Awta.
 Օքսենտիոս Auxence, Auxentius.
 Ֆանի f. Fanny, Fan.
 Ֆարէնհայթ Fahrenheit.
 Ֆաւստինա S. Փաւստինա.
 Ֆենելոն Fenelon.
 Ֆերդինանդ, -ոս Ferdinand.
 Ֆիլոմենա f. Filomena.
 Ֆիֆի f. Euphemia.
 Ֆիրաուսի Firdoucy.
 Ֆլէշիէ Fléchier.
 Ֆլէորի Fleury.
 Ֆլորենցիա S. Փլորենտիա.
 Ֆոհի Fohi, Fo, Foe.
 Ֆրանկիսկոս &c. S. Փրանկիսկոս, &c.
 Ֆրանքլին Franklin.
 Ֆոտինէ f. Photina.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՔ

Աբանդ, Հաբանդ Abande, Hapante.
 Աբդերա Abdera.
 Աբիդոս Abydos. [ers of Abraham.
 Աբրահամեանք Descendants or follow-
 Ագուլիս Akooolis.
 Ագրանդ Agrigentum.
 Ադրիա Hadria.
 Ադրիական the Adriatic.
 Ադրիանուպոլիս Adrianople.
 Ազափ Asoph.
 Աթենացի Athenian.
 Աթէնք Athens.
 Աթոս Athos.
 Ալաման Germany, Deutschland.
 Ալանք Alani.
 Ալզաս Alsatia.
 Ալիս Halys.
 Ալձէրի Algiers. [Albanian.
 Ալպանիա Albania, Arnootleek; -ցի,
 Ալպեան Alpian; -լէրիք, the Alps.
 Ալպիոն Albion.
 Ալփէոս the Alphens.
 Ախեբոն S. Աքեբոն.
 Ախուրեան Akhoorian.
 Ակառնանիա Acarnania.
 Ահն Aghen.
 Ագորի Agory.
 Ակուիտանիա Aquitain.
 Աղբակ Albach.
 Ալեքսանդրիա Alexandria.
 Աղթամար Aghthamar.
 Ալիկառնիա Halicarnassus.
 Ալշնիք Alznick, Alznia.
 Ալուան Albanese; -ք, Alvania or Al-
 bania; the Albaneses.
 Ամազոնք Amazons.
 Ամալէկ Amalekite.
 Ամասիա Amasia.
 Ամերիկա America; -ցի, -ն.
 Ամիդ Amida, Diarbekir.

Ամստերդամ Amsterdam.
 Արարատ Ararat.
 Անատոլիա Anatolia, Natolia.
 Անգլիա England; -ցի, English.
 Անգոնա Ancona.
 Անդիլէան կղզիք the Antilles.
 Անթափ Anthep.
 Անի Any. [Ancyrian.
 Անկիւրիա Ancyra, Angoora; -ցի.
 Անտալուսիա Andalusia.
 Անտիոք Antioch, Antakia.
 Անտվերպիտ Antwerp, -en.
 Աշտիշատ S. Յաշտիշատ.
 Ապարան Aparan.
 Ապեննեանք the Apennians.
 Ապուլիա Apulia.
 Ասիա Asia; -ցի, Asiatic.
 Ասկալոն Aschalon. [syrians.
 Ասորեստան Assyria; -էպք, the As-
 սորի Syrian; -ք, Soria, Syria.
 Ասպազան S. Ապազան.
 Ասսիզ Assisi.
 Աստապատ Astapat.
 Աստրաքան, Աթաքիսիան Astrakhan.
 Ասփաղտիտէս ծովակ Asphaltites lake.
 Աքանազեանք Ashkenaz.
 Ատանա Adana.
 Ատիճէ Adige.
 Ատլանդական the Atlantic.
 Ատտիկեցի Atticus; -կէ Attica. [an.
 Ատրպատական Atropatene, Aderbig-
 Արաքսցի Arab; -քիս Arabia.
 Արագոնիա Aragon.
 Արածանի Aradzany, Euphrates.
 Արամեանք Armenians.
 Արարատ Ararat; -էան, of - .
 Արբելա Arbela.
 Արգոլիս Argolis.
 Արգոս Argos.
 Արիանոք, Արիոսեանք Arians.

Արծրունի Ardzeruny.
 Արկադիա Arcadia.
 Արմավիր Armavir.
 Արմորիկա Armorica.
 Արշակաւան Arshagawan.
 Արշակունիք Arsacides.
 Արշամուշա Arsamosata.
 Արշարունիք Arsharunia.
 Արշիպելագոս the Archipelago.
 Արտազ Ardaz.
 Արտաշատ Artaxata.
 Արտաշիլ Ardebil.
 Արշախ Artzakh.
 Աւենտին the Aventine.
 Աւլիս Aulis.
 Աւկսպուրկ, Աւգստա Augsburg.
 Աւստրալիա Australia. [Austrian.
 Աւստրիա Austria, Osterreich ; -յի,
 Աֆրիկեցի African ; -կէ, Africa.
 Աքայիս Achais.
 Աքերոն the Acheron.
 Աքուիլէա Aquileia.
 Աֆղանիստան Afghanistan.
 Բաբելոն Babylon, Babel.
 Բագարան Bagaran.
 Բագրատունիք Bagratides.
 Բագրեւանդ Bagrewand.
 Բադակոնիա Patagonia.
 Բալերմոյ Palermo.
 Բակտրիա Bactria.
 Բալք Balk.
 Բաղէշ Betlis.
 Բաղդադ Bagdad.
 Բասեն Bassen.
 Բասրա Bassora.
 Բարբարոսաց աշխարհ Barbary.
 Բարիզ Paris.
 Բարձր Հայք Upper Armenia.
 Բարմա Parma.
 Բաւիա Pavia.
 Բէթլէհէմ Beth-lehem.
 Բէթսայիդա Bethsaida.
 Բելցիա Belgium.
 Բենեւէնդ Benevento.
 Բեշտ Pesh.
 Բեռիա Haleb, Aleppo.
 Բերուշիա Perugia.
 Բէքին Pekin.
 Բէթէլ Bethel.
 Բէոտիա Beotia.
 Բիաչենցա Piacenza.
 Բիզա Pisa.
 Բիէմոնդ Piedmont. [zantium.
 Բիւզանդացի, Byzantin ; -դին By-
 Բիւթանիա Bithynia.

Բոնոնիա Bologna.
 Բոսփորոս the Bosphorus.
 Բորզուշալ Տ. Լուսիանիա.
 Բորիսթենէս the Borysthenes.
 Բուլղարք Bulgaria.
 Բրանդերբուրք Brandenburg.
 Բրիտոն Briton.
 Բրիտանիա Britain ; -յիք, Britanians.
 Բրուսիա Prussia, Preussen.
 Գազա Gaza.
 Գալիլէա Galilee ; -յի, Galilean.
 Գաղաաք Galaad.
 Գաղատիա Galatia ; -յի, -ն.
 Գաղղիա Gallia, France, Gaul ; -յի,
 French, Gaul ; -յիք, the Gauls, the
 Գամփրք Cappadocia. [French.
 Գայիլէ Կայրօ.
 Գանգէս Ganges.
 Գանձակ Gantzack.
 Գառնի Garry.
 Գարդման Guardman.
 Գէթսեմանի Gethsemane.
 Գիզոն Gihon.
 Գեննեսարէթ Gennesareth.
 Գենուա Genoa.
 Գերմանիա Germany ; -յի, German.
 Գլուխ Բարեյուսոյ the Cape of Good
 Դոբենհայէն Copenhagen. [Hope.
 Գոթ. Գոթ, Գոթք Goths.
 Գոթլանդիա Gothland.
 Գոլգոթիա Golgotha.
 Գոլթեն Colthen.
 Գոմիլի լիճ the Lake of Como.
 Գոմորր Gomorrah.
 Գոպլենց Coblentz.
 Գուգարք Gugaria.
 Գրակքեանք the Gracchi.
 Գրանատա Granada.
 Գրէմոնա Cremona.
 Դակիա Dacia, Transylvania.
 Դալմատիա Dalmatia. [beer).
 Դամասկոս Damascus (Sham-el-Ke-
 Դանայիդք f. the Danaides.
 Դանեցի Dane.
 Դանիա Denmark, Danemark.
 Դանուբ the Danube.
 Դաւթէժ Tauris.
 Դարանալի Daranalia.
 Դարբանդ Derbent.
 Դելտայ Delta.
 Դեկապոլիս Decapolis.
 Դելփէ Delphi, Delphos.
 Դերշան Dertchian.
 Դիոսպոլիս Diospolia.

Դիկտե Dicté.
Դիրոլ the Tyrol.
Դիլաթ S. Տեգրիս.
Դոդոնա Dodona.
Դորիս Doris.
Դուին Dwin.
Դուրին Turin, Augustus Taurinorum.

Եբրայեցի Hebrew.
Եբրոս Ebro, Hebrus.
Եգեան ծով the Ægean sea.
Եգիպտացի Egyptian; -առս Egypt.
Եդեն Eden.
Եդեսիա Edessa, Urfah. [mean.
Եդում Idume, Idumæa; -այեցի, Idu-
նեթովպիա Ethiopia; -ցի, -ն.
Ելսադա S. Յուսաստան.
Ելեսիս Eleusis.
Ելեասպոնտոս Hellespont.
Եկբատան Ecbatan.
Եմեսա Emessa.
Եուդանտ Jutland.
Եպիդաւրոս Epidaurus.
Եպիրոս Epirus.
Ետնա the Ætna.
Ետրուրիա Etruria.
Արաքս Araxes, Aras.
Երեւան Erivan.
Արզնկա Arzingian, Erzinga.
Երիդանոս Eridanus.
Երիննայք f. Erinnyes.
Երիքով Jericho.
Երուանդակերտ Erwantacerta.
Երուանդաքառ Erwantaxata.
Երուսաղէմ Jerusalem.
Եւբիա Eubæa, Negroponte.
Եւտոկիա Eutochia, Tokat.
Եւոլիա Æolia.
Եւտիքականք Eutychians.
Եւրոպացի European; -պիա Europe.
Եւքսինեան Euxine.
Եփեսացի Ephesian; -առս Ephesus.
Եփրատ Euphrates.

Զակինթոս Zacynthus, Zante.
Զանկիպար Zanguibar.
Զարեհաւան Zarehawan.
Զելանդիա Zealand.
Զփուռիա Smyrna.
Զուխտերգէ Zuyderzee.
Զուիցերի S. Հելվետիա.

Իժիլ Volga.
Էլբա Elba.
Էշմիաճին Echmiadzin.
Էտինպուրէ Edinburg.

Էրզըւրիւմ, Էրզըւրմ Erzroom, Erze-
roum, Arsdroom.

Թաբոր Tabor.
Թաթարաց աշխարհ Tartary.
Թամիզ Thames.
Թեբայիզ Thebais.
Թեբէ Thebæ.
Թեսաղոնիկէ Thessalonica, Salonichi.
Թեսաալիա Thessaly; -ցի, Thessalian.
Թերմոպիլէ Thermopylæ.
Թեւտոնք Teutones, Teutoni.
Թեոդոսիա Caffa, Theodosia.
Թեոդոսուպոլիս, Թեոդոսուպոլիս Theo-
dosiopolis; S. Կարին.
Թոլէտոյ Toledo.
Թոլոսա Tolosa; Toulouse.
Թոսկանա Toscan, Tuscany.
Թորդոմանք Descendants of Thor-
թորդան Thordan. [goma, Armenians.
Թունիս Tunis.
Թուրին S. Դուրին.
Թուրք Turks.
Թուրքաստան Turkey, Turkestan.
Թրակիա Thrace.
Թրանսիլվանիա Transylvania.
Թրասիմենոս Trasimenes.
Թրեսա, Թրիեստ Triest.

Իբերիա Iberia.
Իդումէա Idumæa.
Իթակէ Ithace.
Իլիոն Ilium, Troy.
Իկարիա Icaria.
Իռլանտա Ireland; -ցի, Irish.
Իսլանտա Iceland.
Իստրիա Istria, Histria.
Իսրայէլացի Israelite.
Իվերնիա Hibernia, S. Իռլանտա.
Իտալացի Italian; -լիա Italy.

Լակեդեմոն Lacedæmon, Sparta, Mistra.
Լակոնիա Laconia.
Լամբասկոն Lampsacus.
Լամբրոն Lambron; -ացի Lambronese.
Լապիթեայք Lapithes, Lapithæ.
Լատին Latin, European; -աց Երկիր.
Լաուդիկէ Laodicia, Latakia. [Latium.
Լաւրետոն Loretto.
Լափոնիա Lapland.
Լեքանդոյ ծոց the Gulf of Lepanto.
Լեհաստան Poland.
Լեմնոս Lempos, Stalimene.
Լեմպերկ Lemberg.
Լեսբոս Lesbos.
Լեւկադիա Leucadia, Santa Maura.

Լիբանան Libanus, Mount - .
 Լիբիա Libya, Africa.
 Լեյպսիկ Leipsic.
 Լեգոռնա Leghorn.
 Լիթուանիա Lithuania.
 Լիկիա Lycia.
 Լիմ Lim.
 Լիսպոնա Lisbon.
 Լիվոնիա Livonia.
 Լիվերպուլ Liverpool.
 Լիդիա Lydia.
 Լիւրիէկ Illyria; -կէցի, -ն.
 Լոկրիա Locris. [bardy.
 Լոմպարդիա or Լոնգորարդիա Lom-
 Լոնդինոն, Լոնդոն, Լոնտրա London.
 Լորէն Lorain.
 Լուզգոն, Լիոն Lyons.
 Լուչերնա Lucerne.
 Լուպիանա Laybach, Lublana.
 Լուսիտանիա Lusitania, Portugal; -ցի
 Լուտեաիա Paris. [Portuguese.
 Լուքսեմպուրկ Luxembourg.
 Լուքքա Lucca.

Խազախ Cossack.
 Խարբերդ Kharpurt.
 Խաֆէիկ S. Հապէշ.
 Խալթ Khelath.
 Խոյ Khoy.
 Խորասան Khorassan.
 Խորեան, Խորնի Khorny.
 Խուստան Khoustan.
 Խրիմ the Crimea.
 Խրուաթ Croatia; -ք, Croatia.

Ծաղկոտն Dzalgoten.
 Մոփք Sophene.

Կալաբրիա Calabria.
 Կալէդոնիա Caledonia.
 Կալիցիա Galicia.
 Կալիպոլիս Callipolis, Gallipoli.
 Կալկադա Calcutta.
 Կամենից Kamenetz.
 Կամպանիա Campania.
 Կապադովկիա Cappadocia.
 Կապան Capan.
 Կապուա Capua. [pian sea.
 Կասպից or Կասպիական ծով the Cas-
 Կաստիլիա Castile.
 Կատանիա Catana.
 Կարթագինէ Carthage.
 Կարթուսեանք Certusian.
 Կարին Garin, Erzurum; S. Էրզուրմ.
 Կարմէլա the Carmel.
 Կարմիր ծով the Red-Sea.

Կարս Cars.
 Կարթէգոն Carthage.
 Կափառնաում Capernaum.
 Կաֆա Caffa.
 Կէլեսիւրիա Cælesyria.
 Կելտք Celt.
 Կենտաւրոսք Centauri.
 Կեսարիա Cæsarea, Mazaca.
 Կեփալոնիա Cephalonia.
 Կիզիկոն Cyzicus.
 Կիթերոն Cithæron.
 Կիլիկիա Cilicia, Karamania.
 Կիկլոպք Cyclopes.
 Կիպրոս Cyprus; -րացի, Cyprian.
 Կիկլադքք Cyclades.
 Կիւրենէ Cyrene.
 Կալայ Kaley; S. Հոռմիլայ.
 Կոկիտոս Cocytus.
 Կոլք Colp.
 Կոլոնիա Cologne, Coln, Köln.
 Կոլքիա Colchis.
 Կոմպոստելլա Compostella.
 Կոստանդինա Constantina. [Stamboul.
 Կոստանդնուպոլիս Constantinople,
 Կոստանցա Costance.
 Կովկաս Caucasus.
 Կորդուք Corduene, Gordyene.
 Կորկիրա Coreyra, Corfu.
 Կորջաք Corgia.
 Կորնթոս Corinth; -թացի, -ian.
 Կոպենհագն Copenhagen, Kjöbenhavn.
 Կուինէա Guinea.
 Կուր գետ Cyrus, Goor, Kour.
 Կուրան Curan.
 Կրետէ Creta, Candia.
 Կրման Carmania, Kirman.
 Հալէպ Haleb, Aleppo.
 Հաղբաա Halbat.
 Համպուրկ Hamburg.
 Հայ Armenian; -ք, Descendants of
 Haicus, the Armenians.
 Հայաստան Hajastan, Armenia.
 Հայկազն Haigashen.
 Հայկաւան Haigawan.
 Հայք Armenia; Մծ - , Armenia Ma-
 jor; փոքր - , Armenia Minor.
 Հաննովեր Hannover.
 Հապէշ Abyssinia; the -ns.
 Հավանա the Havana or Havannah.
 Հարպէաք Harpiæ.
 Հասսիա Hesse.
 Հարք Hark. [Dardanelles.
 Հելլեսպոնտոս the Hellespont, the
 Հելլէնք Hellenes, Hellenists, Greeks.
 Հելվէտիա Helvetia, Switzerland,

Schweitz; ջի. Swiss.
 Հերակլեան արձանք Hercules' Pillars.
 Հերակլէա Heraclea.
 Հերքուլանեոս Herculanum.
 Հերձեկովինա Herzegovina.
 Հիմալայա Himalaya.
 Հիւրկանիա Hyrcania.
 Հնդիկ Indian, Hindoo; -ք or [Indies.
 Հնդկաստան Hindostan, India; the
 Հոլանտա Holland; -ջի. Dutch, Hol-
 Հոնգարիա Hungary. [lander.
 Հոնք Hunni, Huns.
 Հռենոս Rhine.
 Հռոգանոս Rhône.
 Հռոդոս Rhodes.
 Հռոմկլայ Room-Kaley.
 Հռովմ Rome; -այեջի. Roman.
 Հրեայ Jew; -ք. the Jews.
 Հրէաստան Judæa.

Չորափոր Tzoraphor.

Ճաբոն S. Յաբոն.
 Ճաւա Java, Jahva.
 Ճենովա Genoa.
 Ճինեւրա Geneva.
 Ճիպրալցար Gibraltar.
 Ճորոխ S. Փխոն.

Մազանդարան Mazandaran.
 Մաժալ S. Կեսարիա.
 Մալակա Malaga.
 Մալթա Malta.
 Մակեդոնիա Macedonia.
 Մակոնջա S. Մոգունախ.
 Մակուրան Magooran, Mekeran.
 Մակտեպուրկ Magdeburg.
 Մալժեղձիւր Amalthea.
 Մայորիքա Majorca.
 Մանազկերա Manazcerta.
 Մանդուա Mantua; -ջի, -ն.
 Մանիքեցիք Manichæans.
 Մասիս Masis, Ararat.
 Մատակադար Madagascar.
 Մատերա Madeira.
 Մատրաս Madras.
 Մատրիա Madrid.
 Մարաթոն Marathon.
 Մարանդ Marant.
 Մարաստան Media.
 Մարգաստան Marcastan.
 Մարկիոնացիք Marcionites.
 Մարմարա Marmara.
 Մարոկկ Marocco.
 Մարսիլեա Marseilles.
 Մարք Medes, Medians.

Մաւրիտանիա Mauritania; -ջի. Moor.
 Մեդայի Median.
 Մեդիոլան S. Միլան.
 Մեդք S. Մարք.
 Մեթաինացի Maltese; -նէ Malta.
 Մեմփիս Memphis.
 Մեսինա Messina.
 Մեմինէ Medina.
 Մերսին Mardin.
 Մեքսիկո Mexico.
 Մէնչեսթըր Manchester.
 Մէոնիա Mæonia.
 Մէքքէ Mecca.
 Միլան Mediolanum, Milan.
 Միջագետք Mesopotamia. [the - Sea.
 Միջերկրական Mediterranean; - ծով.
 Միսին Nisibin.
 Մոգունախ Mayence, Maintz, Mentz.
 Մոլդաւիա Moldavia.
 Մոգլք Mungles, Moguls.
 Մոնախոյ Munich, München.
 Մոսկովք Moscovites; -վայ աշխարհ.
 Մոսքա Moscow. Moscovy.
 Մոտենա, Մոնտինա Modena.
 Մորաւիա Moravia.
 Մուշ Moosh.
 Մուսայք Musæ, Muses.
 Մուսուլ Mossoul.

Յաբոն Japan; -ացի, -ese.
 Յաշիշատ Jastishat.
 Յաւա S. Ճաւա.
 Յըյի Greek; -ք, the -s.
 Յոնիա Jonia. [sapath.
 Յովսափատու Չոր The Valley of Jo-
 Յորդանան Jordan.
 Յուդայաստան Judæa.
 Յունաստան Greece.

Նազարէթ Nazareth.
 Նազովրացի Nazarite, Nazarene.
 Նախշուան Naxuana, Nakhchivan.
 Նայադք f. the Naiades or ds.
 Նանսի Nancy.
 Նարեկ Nareg.
 Նաւառա Navarra.
 Նաքսոս Naxos, Naxia.
 Նեղոս Nile. [litan.
 Նեպոլիս Naples; -պոլսեջի Napo-
 Նեմէա Nemea.
 Նիակարա Niagara.
 Նիծծա Nice.
 Նիկիա Nicæa, Ixnik.
 Նիկոմիդիա Nicomedia, Iznimid.
 Նինուէ Nineveh.
 Նովկորոս Novogorod.

Նոր-Կորթ New York.
Նոր-Զելանդ New Zealand.
Նորմանդիա Normandy.
Նորվեգիա Norway; -ցի, Norwegian.
Նուբիա Nubia.
Նումանտիա Numantia.
Նումիդիա Numidia.
Նպատ Napat, Nephates.

Շամ Sham, S. Դամասկոս.
Շամիրամակերա Semiramacerta.
Շամրին Samaria.
Շիրաշ Shiras.
Շիրակ Sirace.
Շիրակաւան Sciragawan.
Շիրվան Shirvan.
Շոշ Susiana.

Ոլինթոս Olynthus.
Ողիմպոս Olympus.
Ոռլեան Orleans.
Ոստան Ostan.
Ոստրոգոթք the Ostrogoths.
Ովկիան Ocean.
Ովկիանիա Oceania.
Որմի Oormiah, Wormy.
Որոտն Woroten.
Ուտրեխտ Utrecht.
Ուեսթֆալիա Westphalia.
Ումբրիա Umbria.
Ուաշինգտոն Washington.
Ուատի Oody.
Ուտիկէ Utica.
Ուտինոն Utinum, Udine.
Ուրալ Oural.
Ուրալայ S. Նգեսիա.

Չինաստան, Չինաց աշխարհ China.

Պադաւիա Batavia.
Պադոս Padus (Po).
Պալատինատ Palatinate.
Պալտիկ the Baltic.
Պալտիմոր Baltimore.
Պալմիրա Palmyra.
Պաղեստին Palestina.
Պամփիլիա Pamphylia.
Պայազիդ Bayazid.
Պանորմոն Panormus, Palermo.
Պաննոնիա Pannonia.
Պառնասոս Parnassus.
Պատաւիոն Patavium, Padua.
Պատէն Baden.
Պարթեւք Parthians.
Պարչելոնա Barcelona.
Պարս, -ք Persia; -իկ, Persian.

Պարսկահայք Persarmenia.
Պարսկաստան Farsistan, Persia.
Պաւիերա Bavaria.
Պափլագոնիա Paphlagonia.
Պելլրամ Belgrade.
Պելասգեանք Pelasgians.
Պելոպոննէս Peloponessus, Morea.
Պենկալ Bengal.
Պերլին Berlin.
Պեսարապիա Bessarabia.
Պետրսբուրգ Petersburg.
Պէյրութ Beyrout.
Պիժիդ Bidlis.
Պիսիդիա Pisidia.
Պիրենեանք Pyreneens.
Պիրման Birman.
Պլակենտիա Placentia, Piacenza.
Պլատեա Platea.
Պոլոնեա Bologna.
Պոնիա Bohemia.
Պոմերանիա Pomerania.
Պոմպէ Bombay.
Պոնտոս Pontus; Եւքս -ի, the Euxine.
Պոսթըն Boston.
Պոսնիա Bosnia.
Պոտիդէա Potidæa.
Պորթոյ Bordeaux.
Պուխարա Bukharia.
Պրազիլ Brazil.
Պրինտիդի Brindisi.
Պրիւսէլ Bruxelles.
Պրոպոնտիս Propontis.
Պրուսա Bursa.

Ջուլայ Zulpha.

Ռադիսպոնա Ratisbon.
Ռագուսա Ragusa.
Ռաւեննա Ravenna.
Ռիփիւան Riphean.
Ռոմանիա Romagna.
Ռուս Russian; -ք, -ց; Russia.
Ռուսաստան Russia.

Սաբա Sheba.
Սաբաւդիա Saubadia, Savoy.
Սագաստան Segestan.
Սագուկէցիք Sadduceo.
Սալեռնոյ Salerno.
Սակսոնիա Saxony.
Սահարա Sahara.
Սաղամիս Salamis.
Սաղեմ Salem.
Սամարիա Samaria.
Սամոթրակէ Samothrace.
Սամոս Samos, Samus.

Սասուն Sassoon.
 Սարակինսք Saracens.
 Սարակոսա Saragossa.
 Սարդիկէ Sardia.
 Սարդինիա Sardinia.
 Սարմատիա Sarmatia.
 Սաւոյ Savoy.
 Սաքսոնիա Saxony.
 Սդոքհոլմ Stockholm.
 Ստուտգարտ Stuttgart.
 Ստրասբուրգ Strassburg.
 Սեաւ ծով the Black Sea.
 Սեբաստիա Sivas, Sebaste.
 Սելեւկիա Seleucia.
 Սեյլան Ceylon.
 Սենեկամպիա Senegambia.
 Սեպուհ Sebooh (mount).
 Սերվիա Servia.
 Սիամ Siam.
 Սիդոն Sidon, Saide.
 Սիլեզիա Silesia.
 Սիկիլիա Sicily; -ցի, -lian.
 Սիկիոն Sicyon.
 Սիմ Sim (mount).
 Սինա Sinai.
 Սինեացի Chinese; -ցւոյ աշխ. China.
 Սինոպ Sinope.
 Սիոն Sion or Zion.
 Սիպերիա Siberia.
 Սիս Sis.
 Սիրակուսա Syracuse.
 Սիւնիք or Սիսական Sünik or Sissagan.
 Սիւրիա Syria, Soristan.
 Սիւքէմ Shechem.
 Սկանդինավիա Scandinavia.
 Սկիւթացի Scythian; -ք, Scythes.
 Սկիւթիա Scythia, Tartary.
 Սկլավոնիա Slavonia.
 Սկոտլանդ Scotland.
 Սեմպատան Sempadawan.
 Սմոլենսք Smolensk, -o.
 Սմարկանդ Samarcand.
 Սոգդիանէ Sogdiana.
 Սոդոմ Sodom.
 Սոկինեանք Socinians.
 Սորէնսք Sorrento.
 Սուէզ Suez.
 Սուէտք Sweden.
 Սուրատ Surat, Soorat.
 Սպահան Ispahan.
 Սպանիա Spain; -ցի, Spaniard.
 Սպարտա Sparta.
 Սփիցպերկ Spitzbergen.

Վաթերլու Waterloo.
 Վալաքիա Wallachia.

Վալարսակերտ Valarsacerta.
 Վալարսպատ Valarsapate.
 Վալարսաւան Valarsawan.
 Վալենտիա Valencia, Valentia.
 Վան Van.
 Վանանդ Vanant.
 Վանդալք Vandals.
 Վասակաշէն Vassagashen.
 Վասպուրական Vasbooragan.
 Վարդանակերտ Vartanacerta.
 Վարշաւա, Վարսավիա Warsaw.
 Վենետիկ Venice.
 Վեսուվ Vesuvius.
 Վերոնա Verona.
 Վերսալլ Versailles.
 Վիեննա Vienne.
 Վիշապաքադաք Vishabacalack.
 Վիչենցա Vicenza.
 Վիսիգոթք Visigoths.
 Վիրք Georgians, Iberians; S. Վրաստ.
 Վիրթեմպերկ Wurtemberg.
 Վոլգա Wolga.
 Վոլսկեանք Volsci.
 Վուլքանայ Volcan.
 Վրաստան Georgia. [Մար.
 Վրկան Hyrcania; -այ ծով. Hyrcanum

Տաթել Datew.
 Տաշիք the Turks.
 Տաշկանտան Turkey.
 Տամիէք Damietta.
 Տալք Daik (Taoeki).
 Տանայի Tanais.
 Տանձիք Dantzic.
 Տարնտոն Tarentum.
 Տարսոն Tarans, Tarsoon.
 Տարտանէլլէ Dardanelles.
 Տարոն Taron.
 Տաւալակիր Dhawalaghiri.
 Տաւրիս Tauris.
 Տենեդոս Tenedos.
 Տէմիսվարինոն Thameschwar.
 Տիարպէքիւ Diarbekir.
 Տիբերիս Tiber.
 Տիգրանակերտ Tigranocerta.
 Տիգրիս Tigris, Hiddekel.
 Տիզոն Ctesiphon.
 Տիտանեանք the Titans.
 Տիրոս Tyrus, Sur.
 Տնեպեր Dnieper.
 Տնեպեր Dniester.
 Տորոս, Տաւրոս Taurus.
 Տուրուբերան Tooroooperan.
 Տրայանուպոլիս Trajanopolis.
 Տրապիզոն Trebizond.
 Տրէզնա Dresden.

Տրէվէրի Trier, Treves.
 Տրովադա, Տրոյի Troy; -ցի, -an.
 Տիֆլիս Tiflis.
 Յուրիք Zurich.
 Փայտակարան Païdagaran.
 Փասիա Phasis.
 Փարսալիա Pharsalia.
 Փիլատէրիա Philadelphia.
 Փիսոն Pison.
 Փիւնիկէ, Փիւնիկիա Phœnice.
 Փլորենսիա Florence.
 Փիլիստինիա Philistine.
 Փոկէա, Փոկիա Phocæa; -ցի, Phocian.
 Փոփուգիա Phrygia.
 Քալիֆորնիա California.
 Քաղէկացւոյ աշխարհ Chaldea.
 Քաղէկէոն Calcedon.
 Քանանու երկիր Cananea, Canaan.
 Քանադայ Canada. [tunate Islands.
 Քանարեան կղզիք the Canaries, For-

Քանաիա Candia.
 Քերոնիա Chæronea.
 Քերսոն Chersonesus.
 Քէնթըրպրի Canterbury.
 Քիլի Chili.
 Քոչինչին Cochín China.
 Քորէք Oreb.
 Քորսիք Corsica.
 Քորֆու Corfu.
 Քրաքովիա Cracovia.
 Քրիստիանիա Christiania.
 Քուպա Cuba.
 Քուրլանդիա Coûrland.
 Քուրդիստան Koordistan.
 Օտեսսա Odessa.
 Օքսֆորդ Oxford.
 Ֆերրարա Ferrara.
 Ֆլանտրա Flanders.
 Ֆրանքֆորտ Frankfort.
 Ֆրեյպուրկ Freyburg, Friburg.

ERRATA

CORRIGE

Page	5	Line	40	tast	taste
»	155	»	30	to be fellow-...	to be a fellow-...
»	168	»	46	laborius	laborious
»	246	»	40	չունենալ	*չունենալ
»	261	»	7	northern lights, &c.	the zodiacal light;
»	417	»	35	barvest	harvest

Price 20 Fr.